image
not
available

PRIMA PARS CONSILIORVM MARIANI ET BARTHOLOMEI DE SOCINIS SENENSIVM.

FAMOSISSIMORVM ÆTATE NOSTRA IVRISCONSVLtorum dominorum Mariani & Bartholo. patris & filij de Socinis Senensium, aduocatorum consistorialium, Respõsa seu Consilia. Quæ tametsi temporis uitio multis in locis corrupta deprauataq; delituerint: nũc adamussim recognita atq; repurgata non immerito exeunt.

Adiectis nouiter plerisq; marginarijs additionibus singulare quiddam traducentibus: Cumq; Summarijs ad unumquodq; aptissimis: ac Repertorio iuxta Alphabeticam seriem collecto, numerisq; excusso, decisiones peculiares & quæ adnotatu digna sunt facillime demonstante.

Lugduni apud Iacobum Giunta.

1546

¶Responsa non delphica sed celestia clarissimi iurisconsulti do. Mariani Socini Senensis aduocatique consistorialis acutissimi feliciter incipiunt.

¶Casus talis est. moritur Franciscus abintestato relictis domina Nastasia eius matre & Martino eius fratre vterino & Isabetha filia dicti Frãcisci & dña Cõstãtia matre dicte Isabethe: mõ queritur quis vocet ad hereditatẽ dicti Frãcisci attẽto statuto qualiter mulier abintestato succedat rubrica .xxx. cuius copia breuitatis causa hic nõ inserit sed vobis trãsmittit: & attẽto vñ. in dicto statuto posito: vcz & nulla mulier nec etiaz natus ex linea feminina possit patri auo vel proauo suo vel alteri ascendẽti masculo paterno abintestato succedere: existẽte aliquo filio masculo nato ex defuncta psona: de cuius hereditate agit vel aliquibus nepotibus vel pronepotibus ex filio vel filijs vel alijs descẽdentibus masculis ex dicta linea vel fratre carnali seu nepote ex fratre carnali vel pře seu auo paterno possint nec debeãt tales mulieres excluse &c. Et attẽto qp si fuissẽt descẽdẽtes dicti Frãcisci extra quartũ gradũ excluderẽt p dictũ fratrẽ vterinũ dicti Frãcisci. Et querit qd iuris in pdictis.

¶Consilium primum.

1 ¶Frater vterinus an veniat appellatione fratris carnalis in statuto. & nu. 3.
2 Mens statuti magis quam verba attendi debet.
4 Frater vterinus hodie est agnatus.
5 Casus fictus in statutis non cõprehenditur.
6 Frater dr vterinus non rõne improprietatis: sed ad drñiam eius q est vtroque parente.
7 Verbi proprietas cognoscitur ab allusione vel etiam a diffinitione: vel ab autoritate alicuius legis.
8 Filius plus accipit de matre quam de patre respectu carnis.
9 Statuti verba sunt diligenter attendenda: neque in dubio discedendum est ab eis.
10 Qualitatẽ aliquã alicui inesse p naturã vel p priuilegiũ paria sunt.
11 Heres fictus an habeat oia priuilegia veri heredis.
12 Casus fictus & casus verus qñ per omnia equiparãtur: tũc casus fictus comprehenditur in statuto.
13 Agnationis nomẽ nõ est de iure naturali sed ciuili adinuentũ.
14 Parificatio duarũ personarum quãdo fit de iure: quod excluditur per vnum excluditur per alium. & quid in correctorijs. nu. 15.
16 Femine dotate congrue non indigent tanta substantia & tot bonis quot indigent masculi.
17 Hereditas paterna licet dicatur quasi debita filio: tñ de illa indicatur tanquam de lucro: non tanquam de damno euitando.
18 Frater vterinus & frater ex patre tñ parificantur in succedendo de iure communi.

In christi noie & eius matris gloriosissime virginis Marie & beati Bñdicti. In casu supra narrato videt eẽ difficultas nõ parua: respectu statuti positi sub rubrica qualr mulier abītestato succedat excludẽtis filiã feminã ab hereditate pr̃nacri stẽtibus certis psonis enumeratis partim i specie & partim i gñe i dicto statuto & iter alias psonas excludẽtes filias: numerat frater carnalis. Vñ dubiũ insurgit modo † an sub noie fratris carnalis veniat frater vterinus in dicto statuto ad excludẽdũ feminã & vr qp nõ: quia iste frater vterinus nõ est agnatus vel de agnatiõe: intẽtio aũt dicti statuti excludẽtis feminã ppter masculos fuit vt hereditas & bona cõseruarent in familia & agnatiõe vt põit Cy. in. l. publico. C. de adul. & in. l. j. C. q̃ sit lon. cõsue. ar. tex. in. l. j. §. quonis. ff. de ve. inspi. & dicit Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de libe. pte. qp ista rõ est vnica in tali statuto & ideo habet p expressa i eo: ar. in. l. ij. ff. de libe. & postbu. & in. l. volũtatis. ibi p Bal. C. de fideicõ. Cũ ergo illa rõ cesset in frẽ vterino q nõ est agnatus dz cessare ẽt dispõ dicti statuti: ar. tex. in. l. digere. §. quonis. ff. de iure pa. & i. l. ij. C. de nox. p id qd ponit gl. in ce. j. õ ele. † magis eñ dz attẽdi mẽs ipsius statuti quam vba vt in. l. scire oportz. §. sz & si maxie. ff. de excu. tu. & in. l. j. §. hoc interdictũ. ff. de fon. & in. l. iij. ff. de parici † vñ fm mẽtẽ dicti statuti si frater vterinus nõ cõprehendat nõ videt amittẽdus ad bñficiũ dicti statuti. ¶Preterea illud dr esse pprium qd est simplr & nõ fm qd: vt in. l. si ita qs. § vlt. ff. de legat. ij. & in. l. hoc legatuz. ff. de leg. iij. & in. l. fin. C. de his qui ve. eta. impe. qd maxime procedit in statutis fm Bal. in. l. si non spãli. C. de testa. qr in statutis dz assumi ppria interpretatio verborũ: ar. l. qp cõstitutum. ff. de testa. mili. & l. constitutionibus. ff. ad munici. & p doct. Barto. in l. omnes populi. circa. si. vj. q̃nis. ff. de iustit. & iure. sed iste dicitur frater nõ simplr sed fm quid. i. frater vterinus: ergo non est proprie frater simplr sed fm qd. & per cõns nõ comprehenditur in tali statuto odioso correctiuo excludenti filias a successione parentis. vt in. d. l. maximum vitium. C. de libe. prete. dz ergo dictuz statutum restringi nõ ampliari vt regula odia. de reg. iur. in. vj. & in l. qp vero. ff. de legi. cõfirmat hoc ex doctrina Bal. in. l. iubemus. §. illud. C. ad treb. vbi dicit qp statutum faciens mentionem de fratre ad excludendam feminã dz intelligi de frẽ in primo gradu & hoc est ex eo qr verba in dubio debẽt intelligi per prius & nõ per posterius ar. tex. in. l. gallus. §. quidã recte. ff. de lib. & postb. & hoc vult idẽ Bal. in. l. j. C. de suc. edic. & in. d. l. qp vero. ff. de leg. sed frater vterinus quantum ad succedẽdum nõ concurrit cũ fratre vtrinque cõiuncto vt in aut. cessante. & in aut. post fratres. C. de legi. her. ergo statutũ loquens de fratre dz intelligi de illo frẽ qui est in potiori gradu respectu successionis: facit qd ponit idẽ bal. i. l. leg. xij. tabularum. C. de legi. here. nec vr obstare si qs diceret † qp etiã frater vterinus hodie est agnatus per tex. in. l. meminimus. C. de legi. here. qr vt dicit ibi Bal. non efficiuntur agnati enumerati in illo tex. vere sed improprie & per fictionẽ. vt significat dictio: tanquam: ibi posita † sed in statutis casus[a] fictus nõ comprehendit fm Bar. in d. l. oẽs populi. ar. tex. in. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. vnde vr ex pdictis inferri qp dictus frater vterinus nullo mõ excludat filiaz dicti Francisci ab eius successiõe. ¶Tñ pdictis minime obstãtibus contraria pars vr verior & p euidẽtia pmittendum est qp frater vterinus lz nõ cõcurrat in successione cuz fratre vtrinque coniuncto tñ est in eodem gradu quo ipse vt pbat in. d. aut. cessante. C. de legi. here. & dr frater simplr vt pbat in. l. j. §. ij. gradu. ff. de gra. † & vocatur frater vterinus nõ rõne improprietatis sed ad drñiam eius qui est ex vtroque parente. & sic eũ fratrez simplr appellant supra dicti tex. vñ talis adiectio. vterinus nõ significat iproprietatẽ sed drñiaz sicut in simili dicimus de nuru: & pronuru. & auo & pauo &c. vt est bonus tex. in. l. cui cox. §. j. & ibi per Bart. ff. de post. facit optime tex. in. l. adoptiuus filius. §. vlt. ff. de ritu nup. ¶Cum ergo iste frater sit & in eodem gradu quo vtrinque cõiunctus: cõstat qp est proprie frater alias non esset in codẽ gradu & lex nõ appellaret eũ simplr fratrem: & ad hoc facit qp ponit Bart. in. d. l. oẽs populi. in. vj. q. dũz dicit qp † pprietas verbi cognoscitur ab allusione vt in. l. iurgiũ & l. vt alfenus. ff. de ver. si. & l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. vel a diffinitione. vt in. l. j. ff. de testa. & in. l. j. ff. de tutel. & instit. de actio. in pn. vel ab autoritate alicuius legis. vt in. l. proprie. & l. frugem. ff. de verb. sig. Sed iste frater vterinus p legem appellatur simplr frater: ponitur in eodem gradu quo vtrinque coniunctus: & ex diffinitione diffinit frater: & ẽt allusio non discordat: igit pprie dr frater & frater carnalis qr ex eadẽ carne gẽiti sunt respectu mřis maxime qr † fm medicos plus accipit filius de matre quaz de pře respectu carnis. nam vt Galenus ait. sperma hois est velut fides ad cerã. i. instrm ad materiã. ¶Cum ergo sit pprie & vere frater comprehenditur sub dicto statuto † a cuius vbis in dubio nõ dz discedi. vt in. l. prosperit. ff. qui & a quibus. & in. l. i. §. si is qui nauẽ. ff. de exerci. ¶Nec ob. supra dicte cõclusioni qp cesset ratio dicti statuti. primo qr nõ cessat. nam frater vterinus consequutus est a iure cõi ius agnationis vt in. d. l. meminimus. & equiparatur p oĩa agnatis verisque: pz qr pfertur in succedendo veris agnatis vlterioris gradus vt probatur in. d. l. meminimus. vñ cum datũ sit sibi priuilegium agnationis in oĩbus & in quilibet materia dz cẽseri pro vero agnato: ar. tex. no. in. l. cum ex ofone. ff. de excu. tu. p quez tex. ibi dicit Bal. qp † paria sunt qualitatem aliquã alicui inesse p naturam vel per priuilegiũ: vñ infert ibi qp si comitatini recipiũtur ad ciuilitatẽ: quo ad oĩa cẽsent pro veris ciuibus: idẽ vult. l. si filius. ff. si cer. pe. facit optimus tex. in. l. si filius. ff. si qs omis. cau. test. † vbi fictus heres hz oĩa priuilegia veri heredis: pro quo facit optime qd ponit Bar. in. l. j. §. bonoꝝ. ff. ad treb. vbi vult qp statutum loquẽs de hrde. hz locũ in bonoꝝ pos. qr lz non sit proprie heres tñ hz per oĩa effectuz hrdis & pro hoc facit optima doctrina bal. i. l. gallus. §. qd si is. ff. de lib. & postbu. vbi vult qp † qñ casus fictus & verus[b] p oĩa equiparant tunc casus fictus comprehendit in statuto. nec ob. fm ipsum tex. in. d. §. hec verba. qr ibi loquit qñ lex iducit quãdam similitudinem inter casum fictũ & verum. non autez equiparationem. Cuz ergo in proposito casu lex equiparet in oĩbus istum fratrẽ vterinum veris agnatis: sequit qp ẽt in statutis debet censeri pro agnato. cõfirmatur hoc quia † nomen agnationis nõ est de iure naturali sed ciuili adinuentuz vt insti. de leg. agnatorũ suc. in prin. & insti. de legi. agna. tu. §. si. cum tale nomen & ius sit de iure ciuili non est dubium qp sicut certis personis dedit lex veram agnationem: ita potuit dare fratri vterino: vnde agnatio que conceditur fratri vterino est vera non ficta. & dicit Bald. quoniam qñ lex disponit sup his que sunt iuris fictio & veritas idem operantur vt ponit Bartol. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. & in. l. si maritus. §. legis iulie. ff. de adult. ¶Preterea forsitan hoc dubium caderet quando statutum expresse loqueretur

[a] ¶Casus fictus nota qp fictio nõ hz locũ in statutis. & sic statutũ de dominio nõ hz locũ in eo qd habet hrs ante aditã. qr est factũ hrditate iacẽte vide bal. i. l. meminimus. C. de legit. here. & ab ba. i cõsi. lxxiij. vol. ij. Qd est verũ maxime in statutis penalibus. bal. i. l. j. i pnc. C. q testa. facere pos.

[b] ¶Et verus. Adde hic qd fictio dr qñ statutũ dicit qd florẽtini hẽantur p perusinis. Sed veritas dr qñ statutũ dicit qd florẽtini hẽantur p ciuibus. bald. in l. fine C. de pba. & i l. q̃ fornitis. C. de pignor. act.

de agnatis sed non loquit̃ de agnatis imo dr ꝙ mens eius tacita fuit cõseruare bona in agnatiõe. Cum ergo iste censeat̃ pro agnato quo ad effectum ista mens nõ cessat in eo. ⁊ sic nõ sumus in casu in quo disputet̃ de ꝓprietate verborum. ¶ Preterea † qñ due persone parificãt̃ de iure ꝙ excludit̃ ꝑ vnum excludit̃ ꝑ alium vt est no. tex. in aut. post fratres. C. de leg. here. ⁊ ibi ⁊ ꝑ Bald. hoc dicentem facit ẽt qd ponit gl. in. l. si qs seruo. C. de fur. volens ꝙ † qñ duo parificant̃ de iure ẽt in correctoriis dictum in vno h3 locũ in alio. sed frater vterinus eqparat̃ veris agnatis ⁊ ꝯsecutus est ius agnationis: igit̃ sicut filia excluditur per agnatos descendẽtes ⁊ quosdam transuersales: ita ⁊ per fratrẽ vterinũ: ꝙ magis vr̃ ꝓcedere. qz ista filia excludit̃ a billis agnatis qui excluderẽt̃ in succedẽdo ab ipso fratre vterino: ergo multo magis d3 excludi ab ipso fratre ꝑ regulam si vinco vincentem te: ar. tex. in. l. ij. §. si sit agnatus. ⁊ in. l. equissimum. §. j. ff. ad tertul. ⁊ no. per Bar. in. l. j. in fi. ff. de ꝯ tab. Et principaliter nõ obstat dicta rõ qz nõ est verũ ꝙ illa fuerit vnica rõ dicti statutivez vt bona ꝯseruent̃ l agnatiõe ꝙ p3 ꝙ illud idem statutũ excludit feminas ꝑp masculos a successiõe matris: ⁊ tñ ibi nõ est ita rõ vt bona conseruent̃ in agnatiõe mr̃na. ¶ Preterea dictum statutũ excludit matrẽ ab hereditate filij ꝓpter sororẽ filij ⁊ tñ per illã nõ cõseruant̃ bona in familiã qz illa nubit ⁊ transit in aliã familiã. ¶ Itẽ statutũ excludit sororẽ ab hereditate fratris nõ solum ꝓpter filios masculos s3 ẽt ob feminas: ergo p3 ꝙ illa rõ nõ mouit statuentes principaliter cum aliqñ dicat exclusionem nõ solu3 per masculos: s3 ẽt per feminas. ⁊ recordor me al's legisse in qnadã allegatione Capi ꝓbatũ pluribus rõnib⁹ ꝙ illa non erat rõ finalis dicti statuti ⁊ certe vltra 16 illas alie rões potuerũt mouere statuentẽ ⁊ magis illa ve3 qz † femine dotate congrue: non indigent tanta substãtia: ⁊ tot bonis quot indigent masculi. nam ipse a maritis earũ gubernant̃: ⁊ vltra dotes hñt fructus de substãtia viri. ⁊ ideo ꝑp hoc induxit statutum talem extensione3: vnde seqnit̃ ꝙ cũ plures potuerint esse rõnes statuti: l3 cesset illa de agnatiõe tñ non cessat dispositio statuti aliis remanẽtib⁹ vt in. §. affinitatis insti. de nup. ⁊ in. l. liberorum. ff. de his qui no. infa. ¶ Itẽ seqnit̃ ex h ꝙ cum dicta rõ sit ꝓbabilis ⁊ nõ necessaria l3 cesset nõ cessat tñ dispõ statuti vt elegã
17 ter dicit Bal. i. l. j. ff. so. ma. ¶ † Preterea l3 hereditas pr̃na dicat̃ qñ debita filio vt in. l. si qs legatũ in fi. ff. de fal. etiã. l. l. si. C. de codicil. tñ de illa indicat̃ tanq̃ de lucro: nõ tanq̃ de dãno euitãdo vt notabiliter dicunt Bar. ⁊ Bal. in. l. si mancipia. C. de iur. ⁊ fac. igno. per glo. ibi positã q̃ hoc vult: sed in lucris adinueniẽdis vr̃ qñ tractat̃ de lucro ꝑ rõnem cessantẽ non discedimus a verbis legis vt dicit Bar. in. l. oẽs populi. in princip. vj. q. ff. de iusti. ⁊ iure. per tex. in. l. ꝓsperit. ff. qui ⁊ a qb⁹. vñ l3 in fratre vterino cessaret ratio dicti statuti tamẽ nõ cessaret dispositio verborũ: ita intelligẽs tex. in. d. l. prosperit. qui ⁊ a quib⁹. Confirmat̃ supra dicta cõ
18 clusio quia † de iure cõi frater vterinus ⁊ frater ex patre tãtũ parificantur in succedendo vt in aut. post fratres. C. de leg. here. nec facit ius drĩam inter vnu3 ⁊ alterum. sed statutũ excludẽs feminas ꝑp fratrẽ excludit illas ⁊ existente fratre ex patre tantum: vt ponit Bar. in. l. j. §. q habebat. ff. de contra tabu. ergo eadem rõne excluditur filia ab hereditate patris ꝓpter fratre3 vterinum qui non est deterioris cõditiõis in succedẽdo q̃ sit frater ex patre tantum: ex quibus cõcludit̃ sine vlteriori ꝓcessu ꝙ dict⁹ frater vterinus dicti Frãcisci Martini excludit dictã filiã dicti Frãcisci ab hereditate eius. Laus xpo saluatori nostro. ¶ Ut supra ꝯclusum est puto iuris esse ⁊ cõsulo semꝑ meliori iudicio ⁊ veriori cui me submitto: ego Bñdict⁹ quõdam dñi Michaelis de acboltis de are. ll. doc. ⁊ pro fide me subscripsi ⁊ solito sigillo sigillaui.

¶ Et ego Joannes Hieronymi de bnongerolinis ciuis Florẽtinus legum doctor puto iuris esse vt. s. copiose scriptum ⁊ conclusum est per dñm Fa. doctorem cõsultissimũ iuribus ⁊ autoritatibus per eum eleganter inductis. etiam per ea que habentur per Bal. in. l. j. C. q fa. te. pos. vñ dixit ꝙ si quid est scd3 quid ⁊ nõ simpliciter pro secunda dñia ponit̃: ⁊ ea ratione quia in dicto statuto in pluribus partibus etiam femine nõ solũ nõ excludunt̃ sed nõ vocant̃ etiam agnatis exclusis: vt p3 ex eo. ⁊ ideo ad finem me ꝯscripsi ⁊ sigillo consueto sigillaui. Laus deo.

¶ Et vt. s. est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. ij.

1 ¶ Mater ⁊ auia materna tutele officio fungi possunt.
2 Auia tutrix constituta tenetur reddere administrationis rationem.
3 Tutor nunquid teneat̃ sibi ꝯsignata non legitime alienata tãq̃ reliqua restituere.
4 Tutor nõ solum de male administratis sed etiam de neglectis tenetur.
5 Administrator alieni negocij siue cũ mandato siue sine mandato administrauerit an teneatur rationem reddere.
6 Prelatus si est negligẽs ⁊ nõ corrigit: monet: ⁊ reformat ten et.
7 Pater ⁊ mater an teneantur de bonis filioru3 reddere rationẽ quando ad filios bona pertinent pleno iure.
8 Tutori imputatur si debitores pupilli potuit conuenire ⁊ exigere: ⁊ non fecit.
9 Tutori qui nõ exegit imputat̃ si noĩa debitor̃ sunt deteriorata.
10 Administratoris negligentis negligentia dicitur lata culpa: dicitur etiam de iure canonico peccatum mortale numero. 11.
12 Administrator negligẽs non solũ de lata culpa sed etia3 de leui tenetur ⁊ hoc generale est in quolibet administratore qui administrationem suscepit. ⁊ numero. 13.
14 Auia tutrix constituta an teneatur ad interesse lucri quod potuisset fieri cum pecunijs pupilli: seu ad alterius interesse.
15 Usura hodie vtroq̃ iure prohibita est.
16 Tutor qui habet pecuniam in manibus ⁊ potest cum illa negociari ⁊ lucrari licite ⁊ non facit tenetur.
17 Debitor pupilli dicitur esse in mora re ipsa: ⁊ an merito teneat̃ ex ipsa mora numero. 18.
19 Debẽs pecuniam mercatori: si non soluit in termino aut al's est in mora: an teneatur ad interesse lucri cessantis.

Omnipotẽs deus adsit. ¶ Sequẽdo ordinem predictarum questionũ. assumo primã qõnem qua queritur vtrũ ꝓdicta dñã Benedicta in reddẽda rõne ꝓdicte administrationis teneat̃ ⁊ obligata sit cõsignare bona ⁊ quantitates cõtentas ⁊ descriptas in dicto inuẽtario confecto ꝑ dicta3 tutricẽ. ¶ Circa quã qõnẽ breuiter dico ꝙ ꝓdicta dñã Benedi
1 cta fuerit vera tutrix ⁊ legitime ꝯstituta † qz l3 mulier regul'r tutele officio fungi nõ possit: tñ speciale est in matre ⁊ auia materna q̃ tutele officio fungi pñt ẽm ea q̃ tradunt̃ l aut. matri ⁊ auie C. quãdo mulier tu. offi. fun. põt. tradit̃ ꝑ Bar. in. l. si qs sub conditione. ff. de testa. tu. ⁊ in ꝯsilio. cclij. ꝙ incipit put. ⁊ in consilio lxxv. ꝙ incipit Joãnes. ⁊ cõsil. ccxi ꝙ incipit qaidam. ⁊ in consi.
2 xviij. ꝙ incipit In noĩe viso testõ. † tenet̃ ipsa auia ex quo legitime fuit cõstituta tutrix ⁊ inuẽtariũ ꝯfecit cau sa3 administrationis reddere ad quã tenet̃ qlibet administrator: sed potissime tutor. ff. de tu. ⁊ ra. distra ꝑ totũ. ⁊. C. arbi. tu. per totũ: in qua reddi.
3 rõnis inter alia venit † vt tutor teneat̃ sibi consignata non legitime alienata tanquã reliqua restituere vt in. l. j. §. j. ff de tu. ⁊ ra. distra. ⁊ in. l. tutorẽ. C. arbi. tu. ⁊. l. cum seruus. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. quamuis. e. ti. et. l. qui sub ꝯditione. et per not. in. l. ꝓ offõ. C. de admi. tu. et in. l. boues. §. si. ff. de vb. sig. et in. l. nõ solũ. §. is qui reddere. ff. de li. lega. tradit Bal. post glos. in. l. cũ testõ. C. de testa. ma. quinimo et si liberata fuisset a redditione rationũ tñ teneret̃ ad reliquor̃ restõnem vt. l. si qs rõnes. ff. de lile. sili ẽt si nõ fuisset legitime cõstituta et se ꝑ tutrice gessisset teneret̃ vt no. in rub. et in l. j. §. cũ co. ff. d eo q ꝓ tu. et in. l. j. C. e. q te. ꝓprie loq̃t: ꝯcludo igit̃ ꝙ ꝓdicta dñã Bñdicta teneret̃ reddere rõnẽ. et in ipsa redditiõe rõnis tenet̃ ad oẽm meliorẽ restõnẽ: et sic ad rõnẽ contẽtorũ in dictis inuẽtarijs et in instrõ diuisiõis nisi ꝓbet se aliqua ex dictis bonis legitime alienasse. ¶ Circa scdm qõnẽ in qua q̃rit̃ vtru3 ꝓdicta dña Bñdicta teneat̃ ad iteresse nominũ nõ exactor̃ ⁊ sic de negligẽtia quã cõmisit in nõ exigidis pecunijs ⁊ reb⁹ debitis dicto pupillo breuiter dico ꝙ ꝓdicta tutrix est obligata: ad hec enĩ obligatur tutrix ex forma ꝓmissiõis ⁊ satisdatiõis: qm̃ tutor seu tutrix ꝓmittit inter alia vtilia facere ⁊ inutilia ꝓtermittere s3 ea q̃ tradunt̃ ꝑ Cy. i. l. de creationib⁹. C. de epi. audi. ⁊ in. l. tutor q repertoriũ. ff. de admi. tuto. ⁊ insti. de satisda. tut. §. ij. ⁊ in. l. legiti
4 mos. §. ij. ff. de legi. tu. † tenet̃ ergo tutor nõ solũ de male administratis s3 ẽt de neglectis. vt. l. si tibi. C. de testa. tut. ⁊ in. l. tutoris. ff. de admi. tu. ⁊ in. l. ita aũt. §. gessisse. ⁊ ibi ꝑ Bart. ff. de admi. tu. et tradit̃ ꝑ Bar. ꝯsi. cij. ꝙ icipit charissime. vbi ipse tradit q̃l'r ꝓbet̃ talis negligẽtia tutor̃ ⁊ est tex. n. l. j. ⁊. ij. C. si tu. vel cura. non ges. ¶ Est enim regulare quod tutores q se aut testamentarios aut legitimos aut datiuos nouerunt omnia tutele pericula subeãt: ⁊ tam de neglectis q̃ de male administratis teneantur: vt in. l. si tibi. C. de testa. tute. ⁊ in. l. scimꝰ p3. in pri. ff. de excu. tut. ⁊ in. l. tutores qui post. ⁊. l. tutor datus. f. de admi. tuto. ⁊. l. j. in princip. ff. de tut. ⁊ ra. dist. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. si tu. vel cura. non appel. ⁊ not. gloss. in. l. cum quis decedens. §. fin. cum. l. seq. ff. de admi. tu. ⁊ per arc. lxxvij. di. ca. in singulis. ⁊ nedum tutor rõne administrationis tenet̃ de neglectis vt in dictis iuribus. ⁊ in. l. si tutore. ff. de admi. tut. et in l. j. §. nunc videamus. ff. de tut. ⁊ rationibus distra. ⁊ si plures fuerint quilibet tenetur insolidum vt in. l. ij. ⁊ per to. tit. C. de diui. tut. sed etiã quicũq̃ factores administratores gestores ⁊ cor̃ cõ
5 missarij per iura preallegata. est enĩ regulare ꝙ † quicũq̃ administrat negocia alterius siue cum mandato siue sine mandato tenetur rõnem reddere vt io. in de. ij. §. illi etiam. de religi. domi. et ant. de san. epis. et in. l. si remunerandi. ⁊. l. si procuratorem. §. j. ff. man. ⁊. l. j. ⁊. l. itẽ cor̃. §. si decuriones. ff. ꝙ cuiusq̃ vniuer. vnde et villicus

villicus villicationis sue rationem reddere tenet: vt in euãgelio
6 Luce.c.xvi. et in.c.qualr.ii.de accu. † et prelatus de omnibus sibi
commissis tenetur reddere rationes et si negligens est et non cor-
rigit monet et reformat tenetur: et sanguis de manib⁹ suis requi-
retur vt in.c.irrefragabili.de offic.ordi. et in.c.fin.de regul. et in.c.
7 cum ad monasterium.de sta.re. † pater et mater de bonis filiorum te-
nētur reddere administrationis rōnē qñ ad filios prinēt pleno iu
re: et sic ptz cōclusio ex pdictis q pdicta dña bñdicta tenet redde-
re rōnē et de his que mulier administrauit et de his que neglexit
tenetur pupillo ad interesse ipsius pupilli quare si neglexit exige-
re nomina debitorum tenet plura superius allegata: et magis p
8 xime ad casum nostrum q: † imputatur tutori si debitores pupil
li potuit conuenire et exigere et non exegit vt est tex.in.l.chirogra
phis.ff.de admi.tu. et si is q esset debitor pupilli fuisset frater ip-
sius tutoris vt.l.qui negociationē.§.pe.ff.de admi.tuto vbi dr q
si tutor distulit petere a fratre pupilli relictū ipsi pupillo iputa-
tur sibi talis negligētia: et pbatur et in.l.si tutele.co.ti. et ad idem
tex.in.l.tutor qui repertoriū.§.cōpetit.ff.de admi.tut. et in.l.cū que-
9 ritur eo.ti.vbi tex.expsse vult q † si nomina debitorum sint dete-
riorata: tutor tenet: et est bonus text.ad idē in.l.tutores in pncip.
et.§.adolescens.ff.de admi.tuto. et est text.aptus in.l.debitoribus.
C.de admi.tu.vbi tex.expresse vult q tutor qui distulit exigere de
bitores pupilli tenetur si nomina sint effecta nō soluēdo et idē in
l.ii.C.ar.tu.in.l.si tutor constitutus.ff.de admi.tuto. et est text.op-
timus in.l.lucius la.ii §.fi.co.ti. et hoc nō solum quo ad actiones
ortam ex administratione et gestiōe si nola debitorū sunt deterio
rata vt est tex.in.l.periculum.ff.si cert.pet. et in.l.ii.ff.de admi.rerum
ad ciuit.perti. et in.l.litis.§.i.ff.de neg.gest. et in.l.nomina.C.arbi.
tute. et in.l.stichum.§.si man.ff.de solut. et.l.si bene et ibi not.ff.de
vsuris.Concludatur ergo q predicta dña benedicta tenet pro de
teriorati ōe dictorum nolum ppter negligētiā cōmissam in exigēdo si
ne sit cōmissa p ipsam siue p actorē ab ea cōstitutū vt tradit in iu
10 ribus pallegatis: † in huiōi enim administratoribus negligentia
11 dr lata culpa.vt no.in dictis iuribus: et hinc est q † talis negligen
tia in administratore et ī eo q tenet diligētiā prestare dicit pecca-
tū mortale vt no.gl.in.c.ea q.de offi.archi. et no.Hostie.in.c.inter
cetera.de of.ord. et not.in.c.i.de offic.custo.cum si. Quinimo tales
12 administratores nō hlū tenēt de lata culpa sz et de leui † Est eī
hoc gñale ī quolibet administratore q administrationē suscipit
facit qd not.in simili in.l.i.§.magistratib⁹.ff.de magist.cōue. et qd
no.in.l.insulā.§.fi.ff.loca. et qd no.Bal.in.l.diuortio.ff.so.ma. et est
text.expssus in.l.tutor.C.de neg.gest.quinimo si recte ɔsideremus
13 vr † q hoc casu dici posit q teneat et de leuissima culpa ar.no.in
l.iii.§.interdū. et in.l.si pupilli.§.videam⁹.ff.de neg.gest. et insti.de
ob.q ex q̄si delic.§.i.in fi.z posito q teneat dūtaxat de leui adhuc
sequit q pdicta dña bñdicta tenet de pdictis debitorib⁹ deterio
ratis seu effectis nō soluēdo pp negligētia suā. ¶ Circa tertiaz q-
14 stionem q dicit ex pdictis q̄ querit † vtrū pdicta tutrix teneat ad
aliqs vsuras dictarū pecuniarū nō exactarū seu ad interesse lucri
q potuisset fieri cū pdictis pecuniis seu alteri⁹ interesse: vr dicēdū
q nō: lz enim tutor teneretur feuerari pecunias pupillares sub vsu
ris vt in.l.tutor qui repertoriū.§.si post depositiones vsq in fi.ff.
de admi.tut. et in.l.ii.C.de vsuris pupilla.tū hodie nō tenetur mu
tuare sub vsu.neq et ipse tenet ad vsuras vt ī aut.nouissime.C.de
15 admi.tuto. et in corpe vñ sumitur.q: † vsura hodie vtroq iure p-
hibita est vt traditur extra d vsuris per totum. et.xiiii q.iiii.p to
tum. et in cle.i.de vsu.coniunctis his q no.xiiii.q.iiii.c.qd dicā.de
ecc.ti.§.i.col.ix.cōiunctis no.in.c.clerici.de iu. et in.c.pe. et fi.de se.
nup. et gl.in aut.ad hec.C.de iud. et gl. et doc.in.c.q: in omnib⁹.ex
tra de vsur.de quo articulo latissime dixi in tractatu de vsuris in
iiii.pncipali articulo post magistrum Gerar.de senis quem re-
fert Ioā.an.in regula peccatū d reg.iur.lib.vi.vñ vr q dictus tu
tor nō teneat ad aliqd pstandū vltra dicta nola debitorum cū per
hūc modum videret teneri ad vsurā cum vsura sit quidqd accidit
sorti: vt in.c.plerique.xiiii.q.iii.in.c. et si.ca.cā. et.q.sequit gloss.in.l.
rogasti.ff.si cer.pet. et tradit in.l.i.d vsuris: sed his non obstātib⁹
16 dico ɔtrariam sniam fore verā.aduertendū em est q † sicut tutor q hz
pecuniā in manib⁹ et pōt cum illa negociari et lucrari licite vel e-
rogare in emptiōe pdiorum et nō erogauit tenet: vt in.l.tutor q repe-
rtorium.§.si post.ff.de admi.tu. et quāuis ille text.loquatur in vsu-
ra tamen dico quod debetur non vt vsura sed vt interesse.nā cuz
ipse tenetur ex mala administratione: vt patet ex his que dicta
fuerant.s.in prin ci.sequitur q tenetur ad ea in quibus dict⁹ pu
pillus propter negligentiam tutoris dumnificatus est. et ideo vi-
detur concludendum q dictus tutor teneatur ad ea que potuis-
set verisimiliter lucrari in dicta negociatione cuz dicta pecunia:
vnde sciendum est q ipse tutor non solum tenetur ex dicta negli
gentia per eum commissa vt dictum est.sed etiam tenetur ex eo
17 † q: ois ille q dz pupillo dr esse in mora re ipsa vt no.in.l.in mino
18 rum.C.in quib.cau.in inte.re.non est necess. † merito tenetur ex
ipsa mora ad interesse et lucri cessantis: q etiā peti pōt de iure ca-
nonico.vt no.gl.in.l.curabit.C.de ac.em. et no.glos. et bar.in.l.non
19 vtriq.ff.de eo quod cer to loco.vbi volunt q † debēs pecuniā mer
catori si non soluit in termino aut alias est in mora tenetur ad i
teresse lucri cessantis. et idez tz dñs Abbas in.c.cōquestus de vsu-
ris. et in.c.cum venerabilis de excep.facit et qd not. Inno.in.c.sa-
cro.de sent.exco. et qi vbi pecunia dari est in obligatione habetur
etiam rō lucri cessantis. et ita pluries ego cōsului in curia ecclesia
stica facit.l.i.in fi.C.de sen.que pro eo qd interest. et Ri.Bare. et tz
et dominus meus Abbas siculus in.c.pe. et ibi gl.de offi.deleg.fa
cit quod no.Bal.in.l. et in ɔtra.ff.de vsu. et in.l.in insula.§.vsuras
ff.sol.ma.vbi dicit Bal.q de iure canonico veniunt hec tanq in-
teresse. et ita dicit se cōsuluisse. et sic sequitur ex predictis decla re deci
sio predicti tertiī questi: vez q pdict⁹ tutor tenet ad dictū interes
se lucri cessantis vel etiam ad aliud simile lucrum q fieri potuis-
set cum pecunia dictorum nominum puta in emptionibus.

¶ Casus talis est. Lapus zenobii de florentia habens filiā nomi
ne Titā infantē etatis quatuor annorū vel circa ex vna pte. et pa
pi Antonii de Florētia habens filium pupillū nomine Aloysiū
s. Ludouicū ex alia parte: noie predictorum filiorum suorum ɔtraxe
runt sponsalia cū arrarū cōfessione. et de pdicto contractu appet
publicū instrm cuius forma.i.subiicit. Deinde pcedente tpe cū p
dicta Tita iam septēniū excessisset quasi p annum non reclama-
uit nec ɔdixit sed cū iam excessisset octauū annuz et esset in nono
anno et ante decimū: pdicta Tita cognoscens predictū Ludoui
cū nō esse ɔstantē sibi. dixit se illū nolle ī spōsū et p duos annos
et vltra pseuerauit et vsq nūc pseuerauerat. Interea vo pdict⁹ La
pus pater dicte Tite et mater et ipsius Tite rogationib⁹ et minis
q̄tum potuerunt conati sunt ipsam Titā inducere vt ɔsentiret
dictis spōsalib⁹ et dicto matrimonio: verū ipsa in sua voluntate
persistēs dixit q nunq consentiret et optime q̄sq custodit ne au
fugeret.nullo enim modo aut pacto pōt induci vt consentiat.
¶ Queritur ergo stantibus predictis terminis si prefata Tita
nuberet alteri accedente tandem patris cōsensu si nullam aliam
habet filiam: vñ pater et mater multum tenere diligunt eā vtruz
teneretur ad aliquam arrarum solutionem.

Forma contractus.

In nomine dñi Amē ¶ Lapus zenobii de florētia ex vna pte. et
Papi Antonii de florentia ex alia
fuerūt simul hui⁹ cōpositionis et cō
uētiōis: vez q: dict⁹ Lap⁹ vice et noie
Tite filie sue adhuc.i.septenniū cō-
stitute: dedit in spōsam legitimā Lu
douico filio dci papi et ipsi papi p eo
recipiēti et acceptāti. ¶ Et idē papi
dedit filir et tradidit Ludouicū filiū
suū adhuc ipuberē dicte Tite et dicto Lapo pri suo p ea recipiē
ti et acceptanti in verū et legitimū spōsum pmittentes sibi ad in
uicē dicte ptes cū solenni stiplōne hincinde interueniēte: q hinc
ad.viii.annos prime secuturos et abinde in antea ad petitionez
et requisitionē alterius partis pars altera ɔhet legitimū matri-
monium cū altera pverba de pñti et matrimonialem copulā rite
scē romane ecclesie cum dote et noie dotis octingentorū floreno
rū de libris.iiii.p floreno quam dotem sic esse solidarūt et ɔstitue
rūt et firmarūt dictis noībus et eam dict⁹ lapus dare et soluere p-
misit dicto papi recipiendo et stipulando pro dicto filio suo tēpo
re ante dicto. Et qua dote dictus papi pmisit eidē Lapo stipulā
do p dicta eius filia facere tunc tpis solennem et de iure validum
ɔtractū cum oībus capitulis et articulis consuetis et opportunis
iuxta ritum et ɔsuetudinē ciuitatis florentie: et notariorum suorum: p
quo matrimonio sic perficiendo et vtrūq ɔsequēdo dictus Lap⁹
ɔfessus est et recognouit dicto papi pro dicto eius filio recipiēdo
se ab eo habuisse et recepisse pro arris et noie arrarum ipsius ma-
trimonii florenos quingentos auri quos pinde eidem papi sti-
pulando vt.s.in oēm casum et euentum quo pro parte eiusdē La
pi staret vel remaneret quominus dictum matrimoniū sequere
tur. Et similiter idem Papi totidem recepisse confessus est a di
cto Lapo pro arris et c.quos et restituere proinde in casu quo p
partez suam remaneret quominus et c.pro quibus seruādis obliga
runt et c.renunciauerunt et c.iurarunt et c.cum guarēti.et c.

¶ Consilium.iii.

1 ¶ Arrarum interuentio an teneat in sponsalibus.
2 Sponsalia intra septēnium contracta: quomodo sint valida.
3 Pene adiectio in sponsalibus an teneat.

4 Lex finalis. C. de sponsalibus habet locum in vera numeratiõe.
5 Prohibitionis ratio eadem videtur esse in quantitate confessa ea & non recepta cum illa que videtur posita in contractibus.
6 Nomen non curatur sed effectus.
7 Sponsalia per inpuberem contracta qñ ex cõuersatione videãtur ratificata.
8 Illatio non fit ex separatis.
9 Excusatur a pena etiam in matrimonijs ille qui fecit qd potuit.
10 Confessio qñ probet numerationem.
11 Notarius nihil debet omittere de his que gerunt a partibus.
12 Nullitas patens & manifesta non excluditur a statuto.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ Circa presentem consultationem vr primo dicendũ predictũ Lapum obligatum esse ad pdictas arras: qr lz in sponsalibus non possit adijci pena pro illis ɔhendis vt in. c. gemma. de sponsa. qm matrimonia debent esse libera vt ibi. & in. c. requisiuit. eo. titu. que pena non solum non potest addi inter ipsos ɔhẽtes sed nec inter parentes ipsorũ contrahentium vt in. d. c. gẽma. & clarius in. l. ita. ff. de ver. obli. † tamen vz interuentio arrarũ [a] que non seruãte dñe restitui duplicate & etiam quadruplicate si ita conuenit inter partes. & in. l. fi. C. de spon. Et qũuis ille tex. videatur exigere veram arrarum traditionem tñ vr in terminis nris sufficere confessio receptarum arrarum ex quo in pdicto ɔtu cõfessio. adiecta est renũciatio tituli & subiunctum preceptũ guarẽtigie hoc voluit Bal. in. l. fi. C. de spon. qui dicit ita seruari de cõsuetudine: nec obstare vr qr pdicta sponsalia non videntur valuisse ex eo qr pdicta Tita erat minor septẽnio. qr nedũ existẽs quatuor annorum sed nec existens proxima septẽnio dummodo †. l. septẽnium sponsalia valide ɔhere põt: vt voluit gl. & post eã. Hos. Abb. sicu. & cõiter doc. in. d. c. gemma. & Abb. sicu. in. c. iuuenis. de sponsa. Quia ad hoc rñdetur qr hoc pcederet quãdo aduenisset septẽnio & post septennium dictos sponsos maiores septẽnio factos in eadem sponsalium volũtate perdurasse put in terminis nostris contigisse vr. Ex quo post septẽniũ aliquãdiu pdicti spõsi in eadem videntur pdurasse voluntate. ar. in. c. i. de despõ. imp. lib. vi. ¶ Uerum pdictis nõ obstantib' ɔriã sniaz & qr pdict' Lapus in nullam inciderit amissionẽ arrarũ vel obligationẽ ad arras duplicatas soluẽdas veriorem arbitror. Hec aũt ɔclusio probatur ex plurimis. Primo autoritate eorũ qui volunt qr † sicut in sponsalibus non ẽ adiectio pene vt in. d. c. gẽma. de spon. Ita nec valeat arrarũ interpositio ad hoc vt mrĩmonia sint oĩno libera. Et maxie ex quo arre in tanta qñtitate fuerunt cõfessate sm ea q̃ tradunt per doc. i. d. c. gẽma. & per legistas in. d. l. fin. C. de sponsa. & hoc argumẽtũ pcedit ẽt si vera interuenisset numeratio. Secũdo pbatur qr posita pro vera ɔria opiniõe que videtur esse cõmunior qr in sponsalibus interuenire possit arrarũ numeratio & ipsaz amissio & obligatio ad reddendũ illas duplicatas: tñ ex q̃ in terminis nostris nõ interuenit numeratio lz hincinde receptaz arraz ɔfessio nõ obstãte pdicta cõfessiõe sine mera amissionis arrarũ aut redditionis arrarum duplicatarũ põt pdicta Tita cũ alio matrimonium ɔtrahere. per tex. d. l. fi. vbi talia regũr † in spõsalibus sunt pbibita nisi intercedat vera arrarũ datio vt ibi: sed instãti in quo quis cõfitet se recepisse aliquã qñtitatẽ nõ pbat verã numerationẽ illius qñtitatis. ar. l. si ex pretio. C. si cer. pet. & l. l. si ex cautione. C. de nõ nu. pe. ergo in ɔfessione & nõ vera nũeratiõe nõ hz locũ. d. l. finalis facit qd not. in. l. pdia. ff. de acq. pos. ¶ Tertio pbat † qr in qñtitate cõfessata & nõ recepta eadẽ vr esse rõ phibitiõis q̃ in pena posita in ɔtrib' vt colligit ex no. per do. i. d. l. fi. de spõ. & in. d. c. gẽma. de sponsa. & p Bar. & doc. in. l. titia. ff. de vb. obli. † de noibus eñ non vr esse curandũ sz de effectib' vt tradit i c. in tñ. de simo. & in. c. i. & in. c. ex q̃ p modernioreo. xviij. q. iij. in. c. plerique. & tradit in. c. ad nostram. de emp. & ven. & in. c. illo vos. de pig. ergo cũ ex arrarũ confessione hincinde facta in sponsalib' videatur seq idẽ effect' qui sequit ex pmissiõe pene: ergo eadẽ vr sequi iuris dispositio per. l. illud. ff. ad. l. aqui. cũ alijs iuribus vulgaribus. ¶ Quarto pbat qr quicqd fit vel pmittit etiã respectu numerationis arrarum extra casum legis fin. de spon. nõ vz ipso iure vt est tex. in. d. l. fi. in fi. sed illa. l. disponit valere arrarũ datio nẽ qñ ab vna pte arre darent: ergo si darent hincinde ab ambab' partibus essemus extra terminos illius. l. fi. ergo contractus esset null': ergo fortius in terminis nostris qñ nõ numeratio hincinde sed sola ɔfessio hincinde interuenit: & cũ ibi sit posita clausula decreti voluntatis renunciatio partiũ nihil operat vt no. in. c. dispendia. & c. statutũ. vtrobique de rescri. li. vi. & c. fi. de offi. dele. li. vi. i. dicta gl. in ver. psumant. facit qd no. gl. in ver. dña. l. c. dilecto. de preben. & ibi Jo. de Jmo. ¶ Quinto pbatur qr predicta. l. fi. vt dixi loquitur in vera arrarum numeratiõe: vt pz in multis locis ex plurimis verbis dicte. l. fi. & in fi. vt dixi annullat omnẽ aliã penã contractuũ & pmissionum. ergo non hz locũ in arris confessatis: facit qr in fin dicimus de pcuratore q habuit mãdatũ ad exigendũ & solutionẽ recipiendũ vel numerãdũ de eo qr recepit vel ad recipiẽdã pecuniã mutuo: q nõ piudicat dño si solũmodo ɔfitet illã pecuniã recepisse eo qr nõ vr formã mãdati seruasse: sm ea q̃ no. p Bart. & doc. in. l. ij. in fi. ff. si cer. pe. & per Bart. in. l. si debitorez. ff. de nouatio. tradit fe. de senis ɔs. In. Bar. in. l. a diuo pio. §. sz si emptor. ff. de re. iu. do. Abbas sicul' in. c. cũ olim. Abb. de off. dele. & qr tradit Bal. in. l. in ciuile. C. de rei vẽ. facit ẽt no. p Spec. in ti. de teste. §. i. ver. sed pone egi ɔ te: vbi vult qr si aliquis agit ex mutuo & inducit testes q nihil de numeratione dixerũt sed solũmõ deposuerũt de cõfessione mutui recepti qr talis ɔuẽt' est absoluẽdus cũ testes dixerũt extra intẽtionẽ agentis. ¶ Sexto probat autoritate Bart. in. d. l. titia. ff. de ver. ob. vbi vult qr si vtraque pars cõfitet se recepisse hincinde alter ab altero arras nõ vz etiã si interuenisset vera solo qr si solui tibi mille & recepi a te alia mille nõ videor soluisse ar. l. q̃ sic soluit. ff. de sol. ergo &c. si ergo facta hincinde vera arrarũ numeratio nõ vz lõge min' dz valere ɔfessio hincinde facta p ea q̃ superius dicta sunt. ¶ Septimo pbat qr pdicta. l. fi. dicit minorẽ teneri ad exẽplũ eius qr tutor recepit: ergo. l. illa nõ hz locum in cõfessione sed in vera nũeratione & receptione qr cõfessio tutoris nõ piudicat pupillo vt. l. certũ. §. sed an & ipsos. ff. d ɔfes. Et id qd tradit p gl. in. c. ex pte. de ɔfes. Et qr traditur per Bar. in. l. lucius. §. tutele. ff. de admini. tuto. & in. c. si aduersus. & quod ibi no. de in inte. resti. lib. vi. ¶ Octauo probat vera arrarũ numeratio requirit timore fraudis: ergo non sufficit sola cõfessio. argu. l. i. C. de suffragi. & l. qui testis. ff. de proba. et l. cum quis decedẽs. §. codicil. & l. titia. ff. de leg. iij. facit quod not. Bal. in. l. i. in fi. ff. de interroga. actio. cum si. ¶ Nono probat autoritate Bar. qui predictã opi. expresse tenet in. d. l. titia. ff. de ver. obli. & ibi eandem opi. tenent Ang. & doc. quinimo Ang. ẽz pdictã opi. in fortiorib' terminis vz ẽt si confessio receptarũ arrarũ emanasset per alterã partẽ dũtaxat eo qd requirit qr interueniat naturalis actus numerationis. allegat Ang. no. per gl. in. l. assiduis. C. q po. in pig. ha. & qr tradit in. l. qui testis. ff. de probat. Et qr cũ. l. d. l. fi. requirat actualis numeratio. & inualidet id qd fit extra diffinitionẽ illius. l. nõ debet sufficere dicta cõfessio: quã etiã opi. sequit Jo. de imo. in. d. l. titia. per not. in. l. i. C. de suffrag. & glo. Bar. & doc. in. l. per diuersas. C. mãda. ¶ Itẽ qr quis de facili faceret cõfessionẽ cum consistat in solo verbo sicut & pmissionem pene vel arrarum que nõ vz: cũ ergo sit eadem rõ ergo idem ius. arg. l. illud. ff. ad. l. aq. Et qũuis Barte. videat sentire ɔriũ qñ cõfessio receptaz arraz emanauit ab vna sola parte p. l. publia. ff. depositi. tñ Ange. & Joã. de imo. vt dix. tenẽt ɔriũ p rõnes. s. deductas. Et ad. l. publia. rñdẽt qr. d. l. nõ loquitur in casu in quo requirit actualis numeratio prout etiã est in terminis nris vel vbi nõ adesset psumptio fraudis put ẽ est in terminis nris: si ergo nõ piudicat nec vz ɔfessio arraz factã ab vna sola pte lõge minus dz valere ɔfessio receptarũ arrarũ hincinde ab vna quaque pte facta. ¶ Decimo pbat ẽt auctoritate canonistaz i. c. gẽma de spõsa. vbi dñs Ant. d but. Abb. sicu. & alij moderniores sequunt pdictã opi. Bar. in q̃tũ Bar. voluit qr nõ valeat nũeratio arraz hincinde ab vtraque pte facta put sut in terminis nris. Et sic ex dictis infert qr qũuis predicta Tita ɔtrahat mrĩmoniũ cũ alio q̃ cũ pdicto Ludouico non tñ tenebit predictus Lapus ad aliquã arrarũ solutionẽ etiã posito p ipse nõ fecisset qcqd potuisset ad hoc vt pdicta Tita mrĩmoniũ ɔheret cũ predicto Ludo. aut consentiret matrimoniũ ɔhendo cũ alio q̃ cum Ludo. Et maxime hoc dicẽdũ est in terminis nris in quibus sponsalia celebrata a pncipio fuerũt nulla & statim subijciaz in sequẽti fundamẽto. ¶ Undecimo pbat pdicta conclusio qr posito qr interuenisset vera nũeratio nihilomin' si pdicta tita cũ alio ɔheret mrĩmoniũ q̃ cũ predicto Lud. etiã cũ ɔsensu dicti Lapi nihilomin' pdict' Lapus nõ amisisset nec amitteret arras solutas ẽt si ipse soluisset nec ẽt teneret ad arras duplicatas restituẽdas ẽt si ipse solus recepisset. hoc pbat apte qr non est dubiũ qr predicta spõsalia ab initio fuerint nula vt est tex. in. c. i. de despõ. impu. li. vi. Et not. gl. & doc. etiã de infante primo septẽnio in. c. gẽma. de spõ. & ẽz Abb. siculus in. c. i. in. c. iuuenis de spõ. longe ergo minus & indubitãter in terminis nris spõsalia fuerunt nulla: cum predicta Tita non esset adhuc quinque annorum & per ɔñs fuerũt nulla ergo & arrarum receptio vera & ab altera parte dũtaxat facta fuit nulla per regulam. l. cũ principalis. ff. de reg. iur. & regulã accessorium. de reg. iur. li. vi. cũ sua materia. & in. l. aurelius. §. legatum. ff. de libe. legata. Et alie oẽs clausule obligationũ renunciationũ guarentigie & similes sunt nulle ex quo principalis ɔtus sit nullus p iura pallegata: not. singult glo. in. l. si patronus. §. ij ff. si quid in fraudem patro. Et probat in. l. fi. ff. de constit. pec. Et in. l. nõ dubiũ. C. de legi. facit ẽt qd no. Bar. in. l. scius & nugerius. ff. ad. l. fal. & Bal. in. l. error. C. de iu. & fac. igno. & quod not. 7 in. l. si heres pecuniam. ff. ad trebel. Nec ob. qr † predicta tita videatur

[a] ¶ Arrarũ. De pmissiõe spõsalitiaz arrarũ vid. i spe. de spõ. & mři. §. fi. Et an & qñ arra data p mři monio ɔhendo inualido repeti possit. Bal. in rubr. ff. sol. ma. in ver. si mřimoniũ est pbibitũ & ulex post glo. i. l. si stipuler. de ver. oblig.

deatur assensisse et ratificasse spōsalia post septenniū agendo et loquendo cū dicto Ludouico tanq̄ cum suo sponso per dictū.c.j. de spon.li.vj.q: cū predicta tita tunc esset prima infantie nō est mirum q̄ nō intelligēs qd ageret et maxime sequēs voluntatem parentum:sed cum immediate darer aliqs intellectus et sensus resiluit et 3dixit.et ideo attenta vera rōne.d.c.j.et ipsius vero fundamēto nō videnf vere ratificata fuisse dicta spōsalia ex conuersatione et tali tractatione sic incōsiderate facta.Sed posito pro cōstanti q̄ ipsa tita post septēniū non solum factis sed etiā verbis expresse consensisset dictis sponsalib⁹ si tñ postea in dicto 3sensu noluit perseuerare et vult cū alio contrahere non tñ tenetur pdictus ad aliquam amissionem vel arrarum duplicatarum restōnē ēt si vera numeratio internenisset:ex quo predicta arrarum receptio vel traditio fuisset nulla:q: 3sensus postea superueniēs et inducens spōsalium validitatem seu firmationē inducit etnūc: arrarum ergo numeratio que nulla fuit nisi de nouo interueniset nō tenet:per regulam non firmaf de reg.iur.lib.vj.ēt cum sua materia.et q: pncipale pōt stare sine accessorio q̄uis nō ecōtra vt 8 tradif in dicta regula accessorium.¶Et q:†ex separatis non sit illatio vt.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acq.pos.et in.c.q̄ trāslatio nem.de offi.le.¶Duodecimo et vltimo pbaf pdicta cōclusio posito ēt pro constāti vt dixi q̄ vera numeratio arrarū internenisset ab altera parte:et q̄ pdicta spōsalia de futuro a principio va9 luissent †ex quo pfatus Lap⁹ egisset quicqd potuisset ad hoc vt predicta tita contraheret matrimonium cū predicto ludouico et sic patet per ipsū lapum nō stare quomin⁹ 3heret:et hoc tz.d. Ant.de bu.l.d.c.gēma.de spōsa.eo q: difficultas excusat a pena vt l.ij.et in.l.et si post tres.et quod ibi not.ff.si qs cau.et per no.in.l.cōtinuus.§.illud.ff.de ver.ob.et dicit esse casum in.l.si vehenda.§.si.ff.ad.l.rodiam de iactu.et eandem opi.tenuit 3e.de senis consil. cxvij.et tenuit Jo.de pagatēi.de senis quos refert pfatus dominus Ant.in.d.c.gemma.et tz Joan.de Imol.in.d.l.titia.ff.de ver. ob.per not.in.l.quoties.la.ij.ff.de verb.ob.et in.c.ex lfis.de spon. ¶Sit ergo conclusio q̄ predictus Laurentius nō potest cogi ad aliquam arrarum solutionem q̄uis pdicta tita cum alio matrimonium 3hat q̄ cum dicto Ludouico.¶Non obstant allegata in contrarium ad illa enim potest multipliciter rñderi.¶Primo q̄ pdicta procedunt qñ sponsalia a pncipio tenuissent.Uerū in terminis nostris sponsalia a pncipio nō tenuerunt vt.s.demōstratū fuit.ergo etc.¶Secūdo rñderi potest q̄ illud procedit qñ qui pmisit factum alienum seu sponsalia ea non quereret:prout in terminis nostris cōtingit.¶Tertio pncipalr rñderi pōt q̄ pdicta opi.Bald.nō est vera qñ hincinde interuenit sola cōfessio. 10 ¶Nec ob.q̄†per cōfessionē pbef numeratio per.l.publia.in fi.ff. deposi.q: illud locū hz in his in quib⁹ non est psumptio fraudis vt.s.dixi:facit q̄ habef in.l.ab anastasio.et in.l.p diuersas.C.mā. et in.l.j.§.si mutuā.ff.si qd in frau.pa.et qd tradif in.l.si quis post hac.C.de bōis dānatoꝝ.Et plene per Bar.in.l.post contractum ff.de dona.et sic ex predictis pz ēt rñsum ad clausulā renunciationis positam in dicto 3ctu:q: posito q̄ clausula predicta specifice diceret q̄ partes predicte renunciauerunt exceptioni nō sic receptarum arrarum nihilominus non pindicaret:q: illa eodē morbo laborat.l.si.C.de nō nu.pe.et in.l.doli mali.§.diuersū.ff.de noua.et in.l.fi.§.idem quesiit.ff.de condi.inde.¶Et predicta ēt roborantur ex consuetudine allegata:fm quā probaf numerationē 11 veram nō interuenire:pro hoc multum facit q:†notari⁹ nihil dz omittere.et ita presumif q̄ nihil omittat de his que geruntur inter partes.l.si qs decurio.C.d.fal.Sz vbi interuenit numeratio notari⁹ debet dicere habuit et recipit:vbi interuenit numeratio et cōfessio dz dicere habuit et recipit et in veritate fuit cōfessus etc. Ubi aūt interuenit cōfessio tñ dz dicere confessus fuit etc.vt habetur in prefata.l.si ex pretio.et.l.si ex cautione.sed in tali contractu ponif tñ de 3fessione:ergo psumitur q̄ actualis numeratio nō interuenit:lz tñ in aliis vbi suspitio fraudis non interuenit nō ex instrō et ei⁹ natura sed ex cōfessione probata per instrm pbetur numeratio vt dictum est.Et pdictis etiā modis pōt rñderi ad clam guarētigie q: pdicta clausula 3ctu nullo existēte nihil opaf vt.s.demōstratum fuit.Et maxime cū nullitas 3ctus ex duplici parte esset patēs et manifesta cum dicatur in dicto 3ctu q̄ dicta Tita esset etatis quatuor annoꝝ.Jtē cū in pdicto cōtractu arre essent hincinde 3fessate.Unde ēt si statutum occasiōe guarētigie disponeret nō posse oppōi cōtra instrz guarētigie aliquā exceptio12 nem ēt nullitatis potest tñ opponi talis †exceptio nullitatis pa a tens et manifesta[a]:et marie cū cōstet et oriatur cum ipso instrō:p ea q̄ traduntur p gl.et doct.in.l.j.ff.de tab.n.exhi.et in.l.ij.ff.de exce. et in.l.iiij.§.condēnatum.ff.de re.iu.et in cle.j.de re iud.Et qd traditur maxime per Saly.in.l.ita pudor.C.ad.l.iul.de adul.et quod cōsuluit Bar.cōsilio qd incipit statuto cauef q̄ instrz guarētigie. Et tradif in.l.qui se debere.ff.de cōdi.ob cau.et per moderniores in cle.j.de seque.pos.et fructuum. Laus deo.

¶Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus Socin⁹ saluo semper saniori consilio.

¶Consilium.iiij.

1 ¶Statutum:q̄ inter coniunctos fiat cōpromissum:an hēat locū qñ apparent publica instrumenta.
2 Compromissa sunt voluntatis et non necessitatis.
3 Instrumentum guarentigiatum hz paratam executionem quādo est liquidum.
4 Diuisio facta inter patrē et filios non tenet quando sunt in potestate patris.
5 Jura antiqua remanent incorrecta in peculio profecticio.
6 Equalitas inter fratres curanda est.
7 Statutum:q̄ fiat inter cōiunctos cōpromissum:est fauorabile.

Omnipotens deus adsit.¶Uisis actis et actitatis factis in mutuis petitiōib⁹ hincinde factis inter Albertum donati ex vna parte et Antoniū laurentij donati patrui sui ex alia parte.et visis his que acta et gesta et pducta fuerāt:dubitari videt̄ que nā debeāt esse partes magnifici ptātis corā quo predicte cause fuerāt agitate et eius curie et collateralis: et maxime super petitione cōpromissi facta per dnm Ant.dictis 1 noībus:vr.j.dicendum q̄†nō sit locus 3promissio ex quo de diuisione et assignatione pdictis apparent publica instrā guarētigiata q̄ cum habeāt paratam executionē nō vr̄ esse locus 3promisso: vt traditur per Bar.et doc.in.l.eleganter.§.si qs post.ff.de condi. inde.et per Bar.et Bal.i prima cōst.C.§.qb⁹.et p Bart.et doc.in.l. postrem.ff.de transac.et per do.Ant.et cano.in.c.expōsita.de arbi. et per Cy.in.l.si cā cogni.C.de trāsac.et p Bal.in.l.j.C.qñ pro.nō est ne.Cū ergo vt dictū est de pdictis obligationib⁹ hincinde appareant instrā publica et guarētigiata:ergo nō vr̄ esse loc⁹ 3promisso.Uerum pdictis nō obstātib⁹ arbitror 3trariā sniaz fore ve2 rā †qm lz de iure cōi cōpromissa sint voluntatis et nō necessitatis: vñ nemo ad cōpromittēdū necessitaf vt.l.ij.ff.de arbi.et.l.nec emere.C.de iure deli.et tradif l.l.ptor.ff.de tu.et cur.da.ab his.et in.l.sz et si i seruū.§.ij.ff.de arbi.tñ hoc pcedit qñ ex forma statuti aliud nō pndereť pnt est i terminis nostris pnt appet ex forma statuti positi sub rub.de cogendis 3iūctis litigātib⁹ inter se ad faciēdum cōpromissum etc.q̄ qdem statutū clare et apte disponit q̄ inter fratres et alios trāsuersales cōiunctos vsq ad.iiij.gradum fz ius canonicum debeat fieri cōpromissum cui⁹ statuti vba cū sint clara et apta nō vr̄ alia interpretatione opus eē vt in.l.ille aut ille. §.cum in verbis.ff.de le.iij.et in.l.oī innouatiōe.C.de sac.sanc.ec.et in.l.si aliā.ff.de vsufr.le.q: i incertis nō certis loc⁹ est 3iecturis vt in.l.cōtinu⁹.§.cū ita.ff.de v.ob.et in.c.s.de fide instru.et l.l.pdib⁹. C.de impu.et aliis subsi.xxx.q.v.c.iudicantē.cū aliis iuribus vulgatis.Non obstāt iura alle.in 3riū q̄ de instris guarētigiatis nō dz fieri cōpromissū ēt stāte statuto pdicto q̄ de litib⁹ vertētib⁹ i a tra cōiunctos dēat fieri cōpromissum:vt.d.l.post rē cum si.q: predicta theorica pcedit qñ instra pdicta erāt clara et aperta sec⁹ qñ aliquo modo essent dubia:q: tūc remanemus in dispositiōe statuti prout tradif in dictis iuribus facit ēt qd no.gl.in.c.q cōtra iura.de reg.iu.li.vj.in.c.cū olim.de ver.sig.et ibi Abb.vbi dicit q̄ licet cōfessio facta in iudicio inducat notoriū:tñ illud pcedit qñ cōfessio nō offuscaf ex aliqua cā seu aliquo iure seu ex aliis circunstantiis:et magis proxime ad terminos nros de instris guarenti3 giatis appet †q: qd dicim⁹ q̄ instrm guarētigiatū hz paratā executionē.pcedit qñ tale instrm est liqdū in iure et materia ipsi⁹ est legitima et clara alias secus vt tradit Bal.in.l.ij.C.de execu.rei iudi.et in.l.j.ff.de le.ij.vbi dicit quod via executiua non habet locū quando tale instrm guarētigiatum est obfuscatum:ad idē facit qd not.in.l.pinde.§.si.ff.ad.l.aql.hz eñ solū paratā executionem qñ potest agi immediate et directe ex ipso instrō als secus.vt not. Bar.in.l.ij.ff.de arbi.cum si.faciunt ēt no.p Bar.in.l.si causā.C. de execu.rei iud.vbi vult q̄ instrā guarentigiata ante q̄ sint liquidata non habent paratam executionem ex forma statuti:tradit Pe.de anch.in repe.c.j.de cōsti.in.xiij.q.prin.vñ.iuxta hoc mem bris.qñ aūt pdicta instrā non sint clara nec mereantur executionē nec hēant obstare pdicto statuto et petitioni cōpromissi:appa ret quando predicta instrumēta sunt penitus nulla:hoc expresse tenet Bal.formāt punctualiter questionē nostram:dicit enim po 4 ne q̄†pater diuidit bona sua inter se et filios suos stipulantes p se et eorum hēdibus ac eorum posteris vtrū valeat talis diuisio. Et dicit q̄ non cum talis contractus non possit celebrari cū filiis existētibus in potestate per.l.pe.§.si pater.ff.pro suo.et subdit q̄ talis contractus diuisionis etiā nō vz respectu filiorum et nepotū.et isti pūctualiter sunt termini nostri in quib⁹ diuisio fuit facta per patrem inter se filios et nepotem ex filio premortuo:quia omnes erant in ptāte patris:vnde non valuit cōtractus in reb⁹ profectitiis hoc est a pre prouenientibus:quia in profectitiis ho

[a] ¶Et manifesta.Adde qd nullitas māifesta dr q̄ apparet ex facie ipsius quia ex actis fit notoriū.Nec cōprehendif i statuto d nullitate in.c.p tuas.de sent.excō.l.l.si expressim.per Inno.et ang. are.de appel. et ang.i.l.tale. §.q pnocauit de pac.et l.l.ij. qñ pro.nō est necess.et bal.i.c. j.de re iud.et l l.j.C.ne liceat ter.prono.et a lex.in cōsilio clxxviij.in secunda parte.

die nihil immutatũ est. sed qdquid querit filius in pfecticijs imediate q̃rit patri: vt in. l. pl3. ff. de acq. here. tradit in. l. frater a fratre. ff. de cõdi. inde. & per Bart. in suo ɔsi. xxx. q incipit pater de-
5 dit dotem: vbi dicit q †in peculio pfectitio iura antiqua remanẽt incorrecta. & in aut. de here. ab inte. §. si igitur defunctus. & ibi no. in. l. magna. & idem ẽt traditur per ɔsi. xxxvi. & sic sequitur qd immediate qcqd profectũ est ab ipso patre redit in ipsum patrẽ ita q ẽt vnico momẽto non dz remanere penes ipsum filium posito q aliquo modo valuisset dõatio de dicta petia terre & de alijs re-
6 bus: ex eo qd †dictus Albertus cui facta est donatio fuisset emãcipatus tñ teneretur ipse conferre ad hoc vt equalitas seruaret inter fratres q̃ equalitas iter fratres est inductiua nutritiua cõfirmatiua & ɔsolidatiua ɔcordie & fraterne charitatis & affectionis & per contrarium ineq̃litas est nutritiua discordie: vt est tex. in. l. cum op3. C. de bo. que lib. post prin. & §. fin. aũt. ad idem quod no. Bar. in. l. cum pf. §. dulcissimis. ff. de le. ij. & in. l. illud. C. de colla. Et ad hanc equalitatem seruandã & pacẽ inducendã tendit titulus de colla. & id talia donata tenent nõ solũ existes in ptãte conferre. sed etiam emãcipati ad hoc vt equalitas seruet. siue tales filij siue nepotes ex filijs succedãt ab intestato siue ex testato vt est tex. in aut. ex testõ. & in corpore vnde sumit. C. de colla. debet igitur quilibet bonus iudex ad exonerandũ consciam suã & ad pacem & charitatẽ affirmãdam inter fratres pnũciare ɔpromissũ
7 ad hoc vt qlibet cõsequatur portionẽ suaz †cũ hmõi statuta sint fauorabilia: vt dicit Bal. i. l. qui se patris. C. vnde liberi. ex eo qd in odium litium factũ intelligit vt. l. fin. ff. fa. er. facit. l. congruentius. C. de pa. po. no. Hosti. & Jo. an. in. c. j. de transac. per text. in. l. iiij. §. potest. ff. de alie. iud. mu. cã facta: tradit Bal. in. l. affinitatis. C. cõia de succes. facit. l. fratris. C. de trans. & l. terminato. C. de fru. & lit. expen. & c. finem litibus. C. de dolo & cõtu. facit. c. pe. de emp. & vendi. & ibi no. Abb. sicu. & Joan. de imo. tradit etiam Bar. in prima consti. C. facilius enim potuerũt arbitri veritatẽ cognoscere & ipsis partibus equitate mediante iustitiam facere. ¶ Et vt supra est ita consulo ego Marianus Socinus Saluo semper saniori consilio.

¶ Casus talis est. Municipali censura disponitur. q filia dotata extãte masculo nõ succedat patri. Contingit q pater hũs sex filios. vnũ masculũ & quinq3 feminas tres maritauit & vnam mõachauit & alia effecta est clamidata & cu3 oibus predictis supstitibus diẽ clausit extremũ. deinde mortua est predicta clamidata relictis heredibus filijs sororis maritate: deinde mortu⁹ est filius masculus. nunc vero predicti heredes clamidate petunt medietatem omnium bonorum patris: queritur quid iuris.

¶ Consilium. v.

1 ¶ Statutum auferens legitimam an valeat.
2 Legitima licet possit minui non tamen potest totaliter tolli secũdum vltramontanos.
3 Statuta excludentia feminas propter masculos an teneant.
4 Filia dotata simpliciter exclusa propter masculos: an perpetuo dicatur exclusa.
5 Actio ei acquiritur cuius contemplatiõe fit dispositio: l3 verba ad eum non dirigantur.
6 Actio seu cõdictio ex lege vel statuto datur illis: quorum fauore fuit editum.
7 Lucrum applicatur illi cuius contẽplatiõe ab alio remouetur.
8 Prohibitio alienatiõis si fit cõtemplatione alicuius: ille admittitur ad reuocandum alienata.

Omnipotens deus adsit & spũs sanctus illuminet intellectũ. Pñs consultatio iudicio meo parũ h3 dubitatiõis p qua decidẽda pmitto. In pmis q q̃uis
1 dubiũ sit †vtrum statutũ auferens legiam filijs valeat: circa quod varie fuerũt opi. vt p Dy. in regula indultũ. de re. iur. li. vj. & Joã. an. in mercu. & per eum in addi. Spe. in ti. de suc. ab inte. in ru. & p Old. cõsi. lxxiij. & Albe. de rosa. in tractatu statutorũ. q. c. per Cy. i l. sancimus. C. de nup. Bald. in. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. & iur. Bar. in. l. titio cẽtũ. §. titio genero. ff. de ɔdi. & demõ. An. l. papi. §. qm aũt quarta. ff. de inoffi. te. Lud. põta. l. si sequẽs. ff. ad filla. qui
a oẽs tennerunt q nõ solũ p statutũ minui sed totaliter [a] tolli põt
2 quãuis †fere oẽs vltramõtani tenuerũt q l3 possit minui; nõ tñ pt totaliter tolli quã opi. sequuti fuerũt Ray. de forli. & Bal. l. l. j. C. de sum. tri. & fi. ca. & in. l. hac edictali. C. de secun. nup. & Albe. de rosa. in. l. qm in priorib⁹. C. de inoffi. te. & Dñi de rot. decis. xvij. & Bar. de Saly. in. l. scimus. C. eo. & sic patet quod prima opinio est magis communis: l3 secunda sit magis equa. tñ oẽs tenent q sta
3 tuta pdicta excludentia filias dotata ab hereditate paterna propter masculos teneant: quare premissa validitate predictorũ statutorum. ¶ Secundo loco premitto q cũ statuta predicta filias dotatas simplr & non tẽporaliter excludant sequitur prima conclusio q femine dotate pp̃ter superexistẽtiã masculorum i perpetuũ sunt excluse. adeo q l3 postea moriat fili⁹ masculus sine filijs masculis tñ femine dotate nõ reintegrant ad partẽ a qua pp̃ter masculos fuerunt exclusẽ: hãc opi. t3 Bal. in aut. sed & si gs. ver. & p
4 hoc infert. C. de secun. nup. vbi dicit q si statutũ disponit q †filia dotata nõ succedat si subest fili⁹ masculus cũ filia q postea decesserit sine ple q nõ pp̃terea reĩtegrat filia ad hereditatẽ paternã: & sic pprie decidit casum nrm. Idẽ ẽt voluit Bal. i. l. in qb⁹. C. de secũ. nup. vbi dicit q si femina dotata excludit ab hr̃ditate pp filium masculũ sufficit ad ipsam excludendum q filius masculus post mortẽ pris vixerit ad excludendũ filiã dotatã. idẽ ego tenui in de. vt hi g. de eta. & q̃li. sup v. donec: facit. l. cũ vxori. C. qñ di. le. ce. & l. rogo. in fi. ff. de fideicõ. li. & C. de insti. & sub. l. pe. qi semel exclusa filia sic est exclusa p dictiões tpales vez q̃diu: donec vl quousq3 ppetuo remanet exclusa. Bal. in. l. fi. in pnc. ff. ad senatus. ter. Bal. in. l. ij. c. ti. de li. pte. ex quo alius effectus est hr̃s. l. & si fine. §. s3 q pap. ff. d mino. Cũ ergo pfata statuta simplr excludãt femias dotatas pp masculũ nõ aũt p dictiões tpales: seqt q pdicte filie femine dotate ppetuo fuerũt exclusẽ ab hereditate dicti ser Bartholomei & demũ etiã fuerit mortu⁹ fili⁹ dicti Antonij sine plebis ergo sic pmissis. ¶ Rñdeo ad qõnẽ formatã q portiões predictarum feminarum dotatarũ q̃ fuerunt exclusẽ a successiõe pris propter masculos. applicate fuerũt pdicto Antonio masculo ppt quẽ superexistẽtẽ ipe fuerũt exclusẽ: hec aũt ɔclõ primo pbat quia
5 †qñcũq3 dispõ fit alicui⁹ contẽplatione: l3 expresse verba ad illu3 nõ dirigant tñ illi acqrit & ei cõpetit actio. l. seruo legato. §. si testator. ff. de leg. j. Et ibi hoc expresse t3 Bart. dicẽs q si statutũ dicit q femina nõ succedat extãtibus masculis q l3 tale statutum expresse nõ disponat. s. vocãdo masculos ad portiones illarum feminarũ tñ masculi succedẽt ex quo ipsorum fauore femine excludũtur: & ipsi agent ex eo statuto ac si de eis expresse dispositum esset: & sic acsi expsse ad illarũ portiões vocati essent p illũ tex. ¶ Secũdo probat per tex. in. l. fideicõmissa. §. cum esset. ff. de leg. iij. vbi qñ verba relata sunt per testatorem ad personã qua3 testator potest grauare talia verba inducũt fideicõmissum sm Bart. ibi: sic etiã in statuto qi grauando feminas dotatas excludendo eas pp̃ter masculos: masculi intelligunt vocati & inuitati. ¶ Tertio pbat p tex. in. d. l. fideicõmissa. §. interdũ. & qd ibi no. Barto. ff. de lega.
6 iij. vbi dicit q †illis ex forma statutorum vel legũ datur actio seu cõdictio ex lege vel statuto quorum fauore fuit editũ allegat ẽt. l. statuas. ff. de acqui. re. domi. Sed ita est q in terminis nostris fauore masculorum femine sunt exclusẽ ergo masculi vocantur. facit ẽt aut. sacramẽta pubẽ. C. si aduer. ven. ¶ Quarto pbatur autoritate Barto. in. l. ij. §. videndum. ff. ad senatuscõ. tertu. vbi ponit predictam cõclusionẽ per iura superius allegata. ¶ Quinto proba-
7 tur p aliam regulam que vult: q †quotiescũq3 aliqs remouetur a lucro contẽplatione alicuius illi d3 applicari cuius cõtẽplatione remouet: vt. l. post legatum. §. amittere. ff. de his qui. vt indi. et C. de leg. l. pe. & hãc regulã ẽt tradit Bart. in. d. §. videndũ. sed ita est in terminis nostris qr predicte filie dotate fuerunt exclusẽ a lucro hereditatis ser Bartholomei pñs earum pp Antoniũ filiũ masculũ superuiuẽtem. ergo Anton⁹ ad ptes illas fuit vocat⁹. ¶ Sexto probat per tex. in. l. j. als est. l. ij. §. si duo. als. l. si duo. ff. de colla. bo. vbi tex. vult q qñ alicui aufert hr̃ditas alterius cõtemplatiõe illi acquirit cuius cõtẽplatione aufert: sed dicta hereditas aufert a filiabus dotatis pp̃ter filiũ masculum. ergo illi applicatur. & hoc idem voluit ibi Bar. ¶ Septimo pbat per text. optimũ in. l. si defunctus. C. de suis & legit. vbi tex. vult q qñ aliquis succedit cũ aliqua diminutiõe illud qd diminuit sibi accrescit ad cui⁹ cõmodũ emanauit statutũ. ¶ Et id dicit ibi Bal. qd si statutũ dicit q filia dotata sit contenta extãtibus filijs masculis q ex hoc immediate sequitur q si in dote erat minus portione sua & ẽt legitima q illud totũ applicat fratrib⁹ masculis. & ibi hoc idẽ t3 Pau. de ca. ¶ Octauo pbat autoritate Bal. in. l. j. C. de secũ. nup. in verbo gradibus. vbi plus dicit Bal. q stante statuto q filia femina dotata non succedat extãtibus filijs masculis q si extat filius masculus & nepotes masculi ex filio masculo portio illius exclusẽ acqrit nõ solũ filio masculo sed etiã nepotibus masculis ex filio masculo. ¶ Nono pbat ex auctoritate eiusdẽ Bald. in. l. maximum vitium in prin. C. de libe. prete. vbi dicit stãte statuto predicto q filia femina nõ succedat extantibus masculis q nec filia femina nec aliquis descendens ex ea poterit succedere. sed ex tacita dispositione statuti masculi succedent in locum illarũ feminarũ quorum fauore statutũ est arg. l. cum alijs. & l. generaliter. §. in his. C. de secũ. nup. & l. fideicõ. §. cum esset. ff. de le. iij. & l. in rõne. §. tam & i. ff. ad. l. fal. ¶ Decimo pbat auctoritate eiusdẽ Bal. in cõsilio suo qd incipit martinus. vbi p iura preallegata sic cõsuluit & dicit. Et idẽ etiam cõsuluit Pet. de anc. cõsil. lxxxij. pbat auctoritate Ludo. ponta. in. l. si cu3 dotẽ. in princi. ff. so. ma. vndecio qr regulã notabilẽ habeo. vbi dicit q regla ẽ quã etiam

[a] ¶ Totaliter tolli. Adde h & nota quod Pau. de cast. in cõsi. lxxvi. & in cõsi. cxviij. t3 qd legitima põt in totum tolli. S3 i cõsil. cxxxj. dicit q põt minui nõ i totũ tolli. Sed alex. in cõsil. lxxj. in pma pte. dicit legitimã non posse tolli nec diminui d iure cõi p. l. qm in priorib⁹. sed p statutũ sic q̃do extarẽt agnati p statutũ vocati als nõ. Alex. in. l. post dotẽ. sol. ma. post bar. in. l. titio cẽtũ §. titio gño. de condi. & de mõ. dicit posse minuere & tẽperare: bal. i l. ij. §. ipsu3. C. de bo. q lib. dicit q põt minui quaten⁹ ad alimenta sufficit. nõ aũt vt ea nõ sufficit ad alimenta: q ẽt t3 abbas in. c. raynuti⁹. de testa. q non v3 statutũ tollẽs legitima3 in totũ: qñ fili⁹ als non hẽret vnde viueret al3 sic.

etiã supradicti p Bar. q cũ quis remouet a lucro ɔtẽplatiõe alterius illud lucrũ illi applicat cuius ɔtẽplatione remouet p.l. si legatarius. C. de leg. z d.l. si defunctus. C. de suis z leg. z l. post legatum. §. amittere. ff. de his qbus vt indig. z l. ij. §. si duo fratres. ff. de colla. bono. Sed ita est vt sepius dictũ est in terminis nostris ergo. ¶ Duodecimo z vltimo predicta ɔclusio probatur p alias
8 similes regulas q̃ cũ q̃ cũq̃ quis phibetur a statuto vel testatore alienare cõtẽplatione alterius illic admittit ad reuocandum cuius cõtẽplatione facta fuit prohibitio: vt traditur in l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. Bart. in l. pero. §. fratre. ff. de leg. ij. z l. iij. ff. de le. iij. z l. si. C. de verbo. signi. z qd traditur per Dy. z Bar. in l. si cognatis. ff. de reb. du. z Bald. in l. quoties. la. j. C. de sacri. l. si pluribus. z l. cum ita. §. in fideicom. ff. de lega. ij. z de leg. iij. in l. ea lege. C. de condi. ob causam. dixi latissime in rub. de causa possess. z proprie. tractatu primo arti. v. q. ix. ver. sed post q̃ vidimus. quib' ex cau. p. totum. z similiter etiam alia regula que vult q q̃ cũq̃ aliqd aufertur ab aliquo tanq̃ ab indigno illi applicat cuius cõtẽplatione aufert. z l. post legatũ. §. amitt. ff. de his qb. vt idi. z in c. de hoc de simo. z ibi dixi. z per Lu. ponta. d. l. si cum dotem. in prin. ff. sol. ma. Item alia regula que vult q qñ quis traxit clericum ad vetitum examẽ. debet pdere causaz: qr cũ cõtẽplatione ipsius clerici tracti: hoc emanauerit illi applicabitur: tex. in c. si diligẽti. sũcta glo. super verbo perdant qd euicerint de foro cõpe. z dixi: ad idẽ tex. iuncta glo. sina. in c. qr clerici de iurepa. z xvij. q. iiij. c. si quis in atrio. z qd no. Bal. in l. si vero. §. de diro. ff. solu. matri. z Old. consi. xvi. ¶ Est ergo conclusio indubitata q cũ predicte filie dotate a ser Bartholomeo patre fuerint exclusẽ propter Antoniũ masculum portiones earũ fuerunt acquisite Antonio quas trãsmisit ad filium suum: z lz filius suus mortuus fuerit sine ple nõ tñ reintegrãt nec ad aliquam partem illarũ admittit predicte sorores claudata: qr nõ ppter ipsam sed ppter masculum fuerunt exclusẽ: z sic masculo fuerunt acqsite dicte portiones p iura predicta legata: qn imo si Antoni' mortuus fuit paulo post aditã hereditatẽ z nõ reliquisset aliquẽ filiũ masculũ sed duntaxat filias feminas nõ tñ potuissent aut possent pẽtere portiones a qbus fuerunt exclusẽ ex quo non tpalr sed simplr fuerunt exclusẽ qd procederet etiã si Anto. decessisset sine filio z extraneũ reliquisset heredẽ per ea q dixi. s. in scdo euidentiali qd etiã voluit Jo. an. i addi.
• Spec. in rub. de succes. ab intest. ver. similẽ. q. de amita. nã cũ ius succedendi in portionibus ipsarũ filiarum dotarũ semel fuerit radicatum z quesitum transmittit in heredẽ etiam feminaz z ad quẽcunq̃ alium p. l. cũ antiquioribus. C. de iure deli. z per ea que traduntur in l. j. C. de his qui ante aper. tabu. sufficit enim ius semel esse quesitum. l. videamus: qd nec. causa. Laus deo.
¶ Et vt supra est ita cõsulo ego Marianus Socin' saluo semper saniori consilio. ¶ Consilium. vi.

1 ¶ Legatum si sit factum de florenis aureis an heres possit soluere de moneta.
2 Verba prolata debent intelligi secundum tempus prolationis.
3 Diuinare nobis non licet: nec est in potestate nostra.
4 Communis obseruantia attendenda est.
5 Equipollentium idem est iudicium.
6 Tempus quo dispositio applicatur ad actuz: considerandũ est.
7 Dies solutionis vel cõtracte obligationis quãdo cõsiderãda sit.
8 Specificatio in legatis attendi debet.
9 Solutio monete quomodo fieri debeat.

Omnipotens deus Adsit z spiritus sanctus. ¶ Predicta ɔsultatio ẽ satis notabilior subtilis ac etiã difficilis propter plura que ad vtranq̃ partem allegari
1 possunt. ¶ Sed pro predictis filiabus z contra predictũ heredem q teneatur soluere vel florenos aureos vel valorem ad rationem bononinorum seu baiocorum prout valent tempore solutionis fiende per dictum heredem: facit primo quoniam testator predictus nõ legauit monetã argẽteã: sed legauit seu instituit filias in trecẽtis quinquaginta florenis aureis pro qualibet earũ ergo sequit q predictis filiabus dũr floreni aurei z debent tpe solutionis etiam q ascendant ad valorẽ florenorũ aureorũ. alioquin nõ videret soluere eos florenos aureos. nã si tenet nũc ad soluendũ vnũ florenũ aureuz z solueret bononinos. xlviij. eo q licitũ sit creditori pro flore. auri soluere monetã nõ diceret ẽt soluere vnũ florenumz aureũ in moneta cũ florenus valeat bononinos. lx. aut. lxx. nam cum ipse valor floreni aurei sit variatus non ppetua variatione sed accidentali z momentanea z soluere monetã p auro sit soluere aliud pro alio forte inuito creditore ɔtra l. paul'. ff. de sol. z l. manifesti. C. de ei. z l. ij. §. j. z l. cum quid. ff. si cer. pe. merito nõ dz cedere talis solutio cũ dãno ipsius creditoris vt vr sentire Bar. in d. l. paulus. Et no. per do. meũ Abb. Sicul. in c. q̃to. de iureiur. nã cũ debeat nũc fieri solo florenorũ aureorũ vt verba testamẽti sonãt que nullã de moneta faciunt mentionẽ: merito si debitor inuito creditore attenta cõsuetudine que hoc hz vt illa moneta pro auro solui debeat certe debebit soluere q̃tuz vz florenus aureus ad quem nunc habetur respectus z sic ad rationẽ bononinorũ sexaginta veterum sexaginta duorum prout nũc vz florenus. Nam cum moneta se habeat relatiue ad florenũ z solutio sit nunc fienda z dispositio solutionis deducatur ad actũ z sic inspici debeat qualitas tẽporis quo dispositio applicatur ad actũ. z in l. in delectis. §. si extraneus. ff. de nova. z in l. mela. in prin. ff. de ali. z qb. leg. z iij. q. j. c. j. ia in z tanta qualitas z obligatio dz in termino referẽte z sic moneta quãta z qualis in termino ad quẽ fit relatio vt no. Bal. in l. si prior. ff. solu. matri. z Jo. de imo. ibi ẽt in l. asse toto. ff. de heredi. insti. z in l. institutio talis. ff. de here. insti. cum similibus. z maxime vt. d. dixi cum ista augmentatio que nunc est valoris ipsius floreni: z diminutio floreni monete vl. dixi non sit perpetua ex principis dispositio. statuta lz augmẽtatio temporis seu diminutio prout videmus quotidie cõtingere z sic debet attendi temporis solutionis qualitas: lz secus esset quãdo ex dispositione principis aut ex forma legis vel statuti augmentatio vel diminutio esset perpetua: prout hec colligitur ex his que traduntur in l. cum quid z l. vinum. ff. si cer. pe. dictis his que traduntur per Bar. in l. paulus respondit. ff. de solu. z per Cy. z doc. z in l. in minorũ. C. in qb. cau. in integ. re. nõ est necess. z p do. Ant. i. c. quãto. de iureiur. ¶ Verũ pdictis nõ obstãtib' arbitror sniaz cõtrariã fore verã. ¶ Ad cui' clariorẽ demõstrationẽ pmitto qd
2 intellectus verborũ platorũ p aliquẽ: sumit sm tps prolationis ipsorũ verborũ siue loquamur in ɔctibus siue i vltimis volũtatibus vel in aliis qbuscũq̃ dispositionibus z interpretatio fieri dz sm tps quo dispõ applicat ad actũ: z id in testamẽtis fit interpretatio sm tps mortis testatoris quo tpe dispõ sua vltimã suã cõsequit voluntatez vt. l. j. C. de sacrosan. ec. z. l. j. ff. de testa. z l. j. in. ff. de adi. leg. z qd no. insti. q. mo. testa. infir. §. posteriore: habita tñ ɔsideratiõe ad intellectũ verborũ tpe ɔditi testamẽti q postea p mortem sortitur effectũ ex. no. p Bar. z doc. in l. si ita. ff. de aur. z argẽ. leg. z in l. quintus. eo. ti. z in l. vxori. §. j. z in l. plautius. eo. ti. z in l. qui fistũ. §. si. ff. de leg. iij. significatio aũt z interpretatio verborum predictorum nõ põt sumi post pfectum ɔctum vel postq̃ testm̃ p mortẽ habuit suum perfectũ esse. qm si significatio verboruz aut intellectus est mutatus vel alteratus ad ipsuz mutatũ intellectũ z mutatã interpretationẽ ɔbẽtes aut testator intellectum hẽre nõ
3 potuit: qr nõ lz nec est i potestate nrã diuinare vt in l. si putator ff. ad l. aquil. canonizata. de pe. di. j. l. si putator. z in l. si fideiussor. §. nõ male ver. ignoscendũ. ff. man. z in c. vt nostruz. extra vt ecclesiastica bene. z est tex. z ibi no. Saly. in l. super. C. de cõtrahẽ. emp. qr omne futurũ est in incertũ z dubitationẽ inducit facit l. j. C. qui accu. nõ pos. z qd no. in l. j. §. in aũt. ff. ne quid in lo. publ. tradit Spec. de renũ. z cõclusione ver. qd si quis renũciauit. Et no. l. antiqui. ff. si pars here. pe. z in l. sed z si restituetur. §. si. ff. de iudi. cuz si. vnde dicimus q annũciare que futura sunt est solius dei. vnde dicit Ysaias. Annũciate que futura sint: z scimus qr dij estis vos. hec aũt interpretatio sumit taz in ɔctibus q in vltimis volũtatibus ex cõi vsu loquendi z intelligendi. vt l. si quis donatur'. ff. de vsufru. z in l. certi ɔdictio. §. si nũmos. ff. si cer. pe. z in l. si stipulaena. ff. de vsur. z in l. nã ad ea ff. de leg. z in c. j. z ibi traditur per do. Abb. de cle. non resi. z in l. librorum. §. q tamẽ cassius. ff. de lega. iij. in c. preterea. z ibi per Bal. de testi. z in l. neq̃ natales. C. de proba. z in l. si. C. de fideius. z est snia Phy. in primo de anima inquientis q accidentia magnam partem conferũt ad cognoscẽdum q quid est: obseruãtia aũt cõis z consuetudo seu assuetudo regionis interpretationem z intellectum quidditatis reruz indicat vt disponit lex pẽatur ac declaret vt l. minime. ff. de legi. adeo vt etiam verba omissa subintelligantur vt. d. l. si. C. de fideius. z in
4 c. cum dilectus. de consue. vnde lz lex ferias vindemiarum z messium non declaret seu nõ determinet tps stat cõi obseruãtie vt l. presides. ff. de feriis. z in l. sed licet. ff. de offi. presi. z q̃uis lex non determinet vsq̃ ad quã diem cautio sit prestanda stat cõi obseruantie loci. vt l. si finita in prin. ff. de dam. infec. z similiter lz lex nõ disponat qualis cautio sit prestanda stari dz obseruantie loci. vt l. si quis reum. ff. de custo. reo. faciunt etiam not. in l. labeo. ff. de supel. leg. z in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. j. z in l. cuz delatioris. §. asinã. ff. de fun. instru. z in c. ex literis. de sponsa. z in d. l. librorum. §. q tñ cassius: q pcedit vt dixi siue verba proferantur a testatore siue ẽt a ɔbentibus: vt in l. semper in stipulationib'. ff. de reg. iur. z in l. si fundus. ff. de euictionibus. z qd no. in l. q si nolit. §. qui assidua. ff. de edil. edi. tradunt doc. maxime Phe. de mata rel. in l. de quibus. ff. de legi. Ex qbus oĩbus infero hãc ɔclusionẽ q cũ psupponimus q in loco ɔditi testamẽti tã tpe ɔditi testamẽti q̃ mortis ipsius testatoris esset cõis obseruãtia z consuetudo q lz ɔctus agi aliqui obliões seu dispões fierent sub appellatiõe florenorũ aureorũ intelligeret nõ solũ de moneta aurea sed etiaz de moneta argentea que ascenderet ad valorem pronunciationis

aurei floreni. ꝙ in ptāte debitorū esset pro libito volūtatis solue re monetā argenteā q̄uis oblō esse ꝯcta p verbū auri ꝙ cū tpe te stamēti ⁊ mortis testōris floren⁹ aure⁹ valeret bononinos. xlviij. veteres ⁊ sic tūc instasset tps solonis sīēde: potuisset soluere mone tam argētēā ad dictū valorē. certe nō video quo pacto non suffi ciat ipsi creditori soluere nūc ad dictā rōnē. cū oblō solutionis in moneta non excederet. xlviij. bononinos pro floreno per ea q̄ sta tim dicam: ⁊ hoc faciliter ostēdit eo maxime qꝛ in eo loco floreni aurei nō cudunt nec dictū fuit p testatorē cuius imaginis seu signi florenos reliqueret vꝫ pplos Romanos. Venetos. Florēti nos vel Senēses. vnde a principio post mortē testatoris debebāt cum nata sit obligatio ad ipsaꝫ q̄titatē relictā ex quo cessit dies lꝫ non venerit vt. l. cedere die. ff. de ver. sig. ⁊ in. l. sempronius atta. ff. de vsufru. leg. ⁊ in. l. vnica. C. de cad. tol. ⁊ ff. ⁊ C. q̄n dies leg. ced. p totū. si ergo licitū erat debitori tūc tpis si non fuisset adie cta dies solonis soluere monetā ad rōnē. xlviij. bononinorꝫ pro floreno nec diceret soluere aliud pro alio ex quo cōis obseruātia interpretatio ⁊ intellectus habuit ista p equipollētib⁹: ⁊ tūc dis positio obligationis p morte fuit applicata ad actū: semp ista ta

5 lis ptās intelligit remāsisse tū † qꝛ equipollētiū idē est iudicium ⁊ qꝛ non interest qd ex equipollētibus fiat vt. l. iij. C. quō ⁊ q̄n iu dex. ⁊ ibi bal. ⁊ in. l. oro nobis. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in. c. lꝫ ex quadam de testi. ⁊ in. c. petitio de pcur. ⁊ in. l. j. ff. de libe. ⁊ postbu. ⁊ in. l. hac cōsultissima iuncta gl. q̄ loquit de gallo presso. C. q testa. fa. pos. ⁊ ꝙ tradit per Bart. ⁊ Moder. in. l. gallus. §. ⁊ qd si tū. ff. de libe. ⁊ postbu. tū qꝛ respectu obligationis de qua agimus ad intelligē

6 dū valorē pecunie soluēde † debemus respicere tps quo dispō ap plicat ad actū vt in. c. fi. de pcur. ⁊ in. c. pia. de excep. lib. vj. ⁊ in cle. fi. de rescrip. ⁊ in cle. vt hi qui de eta. ⁊ quali. ⁊ ibi per gl. super ver bo cōstitutus ⁊ per Bar. ⁊ Bald. in. l. titius. ff. de testa. mili. ⁊ in alijs iurib⁹. ꝫ. ad certū propositū in cōtrariū allegatis: ad que ex

7 predictis ptꝫ rñsum † qꝛ lꝫ quo ad solutionem cōsideret dies non tū quo ad qualitatē ⁊ q̄titatē obligatiōis qꝛ cōsiderat dies qua cōtracta obligatio ⁊ deducta ad effectum: ⁊ ad predicta optime facit tex. i. c. si eo tpe de rescrip. li. vj. ⁊ glos. super verbo canonicis c. statutū. e. ti. ⁊ in cle. ij. de rescrip. ⁊ ꝙ legit ⁊ no. maxime p Bart. in. l. si cognatis. ff. de reb. du. quare cū eadē moneta bononinorꝫ ⁊ baiocorū nūc sit in vsu sicut erat tpe testamēti ⁊ mortis testōris nec sit aliquomodo reprobata aut ꝯdēnata ere vel pōdere aut ex principis phibitione ꝫ ea que tradunt in. c. quanto de iureiur. p doc. ⁊ p bar. in. l. pau. de sol. nō itelligo q̄re si tpe mortis testōris oblō fuit cōtracta ⁊ deducta in esse ⁊ sic in esse deducta respectu monete argētee fuit cōtracta ad. xlviij. bononinos veteres pro flo reno ꝙ iste nūc soluēdo quadraginta. viij. bononinos veteres p floreno vel tot baiochos. nō sit liberatus ⁊ non dicat recte ⁊ inte gre soluere maxime cum dilatio generis tpis fuerit adiecta in de bitoris seu heredis vtilitatē ⁊ fauorē vnde nō dꝫ tendere ad eius damnum. vt in. l. ꝙ fauore. C. de legi. ⁊ in regula ꝙ ob gratiam de

8 regulis iur. lib. vj. cum sua materia: ⁊ maxime quia vt. ꝫ. dixi † non fuit specificatus florenus cuius imaginis forme aut signi: naꝫ cū in talibus relictis ad ipsorū interpretationem cōsiderare debea mus vel tps cōditi testamenti vel tps mortis ꝺm ea que tradunt in. l. vxorem. §. testō. el. j. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. medico. in prin. ff. de aur. ⁊ arg. leg. ⁊ l. aurelius. §. testō. ⁊. §. titius. ff. de libe. leg. p que iura hic quasi in similibus terminis quales sunt nostri ideꝫ voluit il lustris ⁊ solēnis doc. Old. consi. xiij. q incipit cum questio esset in ter quosdā. ⁊ q̄m cōsilia Old. q̄uis solēnissima sint ⁊ que pro ma gna pte Jo. an. posuit in suis addi. Spec. de ṽbo ad verbū q̄uis de Old. rarissime fecerit mentionē nō hñr vbiqꝫ ideo ipsius cōsi liū formaliter subiūgā sunt ergo ipsius verba. Cū qō esset inter quosdam de quadam hereditate arbitri inter eos respectum ha bentes ad certā quotā vni parti adiudicādā non tū per illā quo tam estimauerūt totā hereditatem ad certā q̄titatē ⁊ sniam turo ni. paruorū: habito in hac taxatione respectu ꝙ turoni valerent xv. vel. xvj. turonēses paruos sicut mos loquēdi in patria tūc ser uabat ⁊ tali taxatione habita cuidā adiudicauerūt totā here ditatē ⁊ eūdē cōdenauerunt alteri ad prestandum ⁊ soluendum xij. turo. paruorū. modo vult debitor soluere turoni. grossos pro xvj. paruis turonēsibus cōputando vt tunc fiebat. s. tpe lati arbi triū integra fiat solō: creditor vero vult turoni. paruos hodie currē tes ex quibus turonensibus grossus non vꝫ nisi quatuordecim

9 Queritur quid iuris: ⁊ certe † dicendum est solutioneꝫ debere fie ri habito respectu ad ꝯsuetudinē q̄ tpe lati arbitrij vigebat que erat vt lꝫ quis de turonensib⁹ paruis loqueretur nō tū de eis fie bat solutio sed ponebatur grossus pro. xv. vel. xvj. turonēsib⁹ par uis ⁊ ꝙ consuetudo talis attendi debeat probatur. ff. de leg. j. l. si seruus plurium. §. vlti. de leg. iij. l. offidius de fundo instru. le. l. cū delationis. §. asinam: de test. l. heredes palaꝫ. §. sed si notā. ⁊ ꝙ hu ius tpis cōsuetudo debeat attendi pbatur. ff. de lega. iij. l. vxorem §. testō. de cōtrahen. empti. ⁊ vem. l. imperatores. ⁊ extra de censi. c. olim. vbi no. ⁊ hoc esse verisimilitudo ostendit. nec enī verisimile est ꝙ arbitri in examinatiōe totius hereditatis de talibus turo nensib⁹ maiorib⁹ senserint: qꝛ talis dꝫ esse deductio qualis fuit in ipsa origine ex qua deducitur vt. ff. de fun. instru. ⁊ istru. leg. l. iij. ⁊ ff. de serui. rusti. pdi. l. qui duo predia. ⁊ in talibus verisimilitu do pro lege hr. ff. de reg. iur. l. semper in stipulationibus. ⁊ l. i obscuris. ibi vero cessante verisimilitudine adhuc ꝙ minimū est se quremur vt in dictis reg. iur. ⁊ d. l. offidius. ff. de leg. iij. als. l. idē iulia. §. scio. de lega. ⁊ hanc interpretationem aperte probat. l. ff. de heredi. instituen. l. qui nō militabat. §. lucio. hec sunt ṽba for malia Old. in predicto ꝯsilio ex quib⁹ ptꝫ ꝯclō ad terminos no stros cū ipse ꝯcludat solonē debere fieri ꝺm obseruātiā ⁊ ꝯsuetu dinē tpis lati arbitrij allegādo. l. concludētes ad tps facti testa mēti seu mortis testatoris: ⁊ eandē opi. tenuit Old. ꝯsi. xxxviij. qō incipit thema tale est quidā cōdens testm̄ ⁊c. quidā tū hñt illud cōsiliū p. xxxi. in ordine ⁊ eandē etiā sniam i effectu. tꝫ cōsi. cclvij. ꝙ incipit factū tale est Bonifacius papa. viij. in versi. ad primaꝫ qōnem. vbi formaliter dicit ad primā qōnem respondet ꝙ solu tio fieri dꝫ de ista pecunia vbi ⁊c. per. d. l. vxorē. §. testō. ⁊ pdictā. l. cū qd. pro qua etiā snia faciunt no. in. c. ex parte. ⁊ in. c. oli. ⁊ in. c. cum canonicis. de censi. ⁊ in. l. inter stipulantem. §. sacrā. ⁊ l. conti nuus. ff. de ver. ob. ⁊ eadē etiā sniam sequit do. Azo. in brocardis suis in eo brocardo ꝙ incipit. eadem mensura vel moneta soluē da est. vbi Azo allegat plura predictis iurib⁹. Et ipsius ēt opi. ad pdicta allegat Old. tꝫ etiam Jo. in addi. spec. i ti. de lo. §. nūc aliqua. seu in tit. de cēn. sequutus opi. Old. sed ad presens videre nō potui eo ꝙ additiones nō habebaꝫ in domo. ¶ Vlterius ad pdictā cōclusionē moueor qꝛ posito ꝙ ppter dicta verba testōris dicētis trecētos quinquaginta aureos nō esset oblō tēpore mor tis testatoris taꝫ in q̄titate monete ꝙ in florenis aureis. sed solū esset orta oblō ad florenos aureos ⁊ ex cōsuetudine ⁊ obseruātia regionis esset in facultate soluendi monetam argenteam: tū ad huc cōcludendū arbitror ꝙ pfatus heres nō teneat soluere nisi ad rōnem. xlviij. bononinorū veterū seu septuaginta baiochorum p quolibet floreno. tū ideꝫ dicendū esset cū nulla per heredē esset cōmissa mora: qꝛ ista est regula ꝙ q̄n aliquid est i facultate solue di pro alio ꝙ oblō sit in estimatione dāni ⁊ facultas soluēdi sit i quadrupede seu animali ꝙ noxiam intulit: ꝙ etiaꝫ si dictū ani mal ꝙ est i facultate soluendi sit deterioris conditionis facte q̄ esset tēpore dāni illati. tū liberaretur dñs debitor dando ipsum etiā deterioratū p ea que traduntur in. l. j. §. plane. ⁊ §. si post litē ff. si quadrupes pau. fecis. di. ⁊ iō q̄uis moneta habito respectu valoris ad aureum florenum sit deterioris cōditionis q̄ esset tpe cōditi testamenti seu mortis testatoris. tū satis est illā soluere ad eū numerū ⁊ q̄titatē qui vel que respondebat valoris floreni au rei tpe ꝯditi testamēti vel mortis testōris: ⁊ sic ptꝫ ꝯclusio vlteri⁹ posita: nō obstant allegata in cōtrariū: qꝛ ad illa ex superiorib⁹ clara colligit respōsio pcedūt enī q̄n vtrūqꝫ pariter nō eēt i obli gatione sed solū vnū esset in obligatiōe respectu certorū floreno rū aureorū ad certā imaginē vel signū platorū ꝙ non est in ter minis qꝛ testator dixi florenorū aureorū ⁊ non dixit de quib⁹ seu ad quā imaginē seu signū ⁊ notationem: vñ qualitercūqꝫ sumat florenus aureus siue in auro siue in moneta ꝺm cōem obseruan tie intellectū ⁊ cōsuetudine obligatio tā ad monetā q̄ ad aurū fuit cōtracta p ea que superi⁹ dicta sunt. ad qō etiā facit. l. j. in fi. sūcta. l. cū certū. ff. de alī. ⁊ arg. lega. ¶ Item procedunt allegata in cōtrariū q̄n esset cōmissa aliqua mora per debitorē eo casu ꝙ fuisset in facultate soluendi ⁊ non in obligatione. nam tūc bene possemus distinguere verum valor sit mutatus perpetuo ex prin cipis aut legis dispositione vel sit alteratus. Item posset atten tari simplr ꝙ pdicta opi. nō pcedat qꝛ attentis his que superi⁹ dicta sunt inter predicta nō vr cadere rōnabilis dria. Laus deo. ¶ Et vt supra est ita consulō ego Marianus socinus saluo sem per saniori consilio.

¶ Consilium. vij.

1 ¶ Membra a capite recedere non debent.
2 Voluntas ex verbis colligitur.
3 Ciuitas libera in confederatione quam facit cū altera ciuitate cuius protectioni aut gubernationi se submittat nō propterea amittit libertatem aut iurisdictionem.
4 Prescriptum tantum intelligitur quantum est possessum.
5 Castrū si declarat expresse in quibus vult subesse domino: in nō expressis non subijcitur.
6 Castri pte ꝯcessa etiā digniori: nō intelligit ꝯcessum totū castrū.
7 Ciuitas inferior q̄n recurrat ad statuta superioris.
8 Consuetudo ad hoc vt inducatur que sint necessaria.
9 Iurans seruare statuta si non seruat peccat grauissime.
10 Periurus graues penas patitur.
11 Consuetudo interrumpitur etiam per vnicum actuꝫ contrariū consuetudini ante pfectā ⁊ cōpletā seu prescriptaꝫ cōsuetudinē.

Omnipotens

Omnipotens deus Adsit. ¶ Nunc quesitorum superius formatorum ordinem prosequamur. assumo primum quesitum quo queritur verum potestas aretii possit cogere aliquem ciuem aretinum seu in ciuitate Aretii habitatorem ad solutionem predicti debiti vigore statuti florentini: circa quod quesitum vr dicendum quod sic eo quod vt supra narratur ciuitas aretina subiecit dicte ciuitati Florentie omnes arces et fortilicia sua cum potestate etiam edificandi alias arces et fortilicia quare cum principalia et digniora subiecerit eidem ciuitati Florentie quasi per quandam consequentiam vr alias partes inferiores etiam dicte ciuitati Florentie submisisse eo quod capiti tanquam principali et digniori cetera membra videntur subalternari et accessoria esse. arg. l. cum in diuersis. ff. de relig. et sump. fune. et vi. q. i. c. ex merito. et ii. q. vii. c. sicut inquit: † neque enim licitum est membra a capite recedere: vt in c. cum non liceat. de prescrip. et ratione capitis fit inquisitio non solum in capite: sed etiam in membris secundum ea que traduntur in c. qualiter et quando. et i. ii. de accu. facit. c. ii. de accu. faci. ii. q. vii. c. sicut inquit. nam totus familie status mutabilis quod requiritur in corpore non mutatur l capite. l. si. di. c. miramur. tradit Spec. in ti. de inquisitione. §. nunc videndum. hinc est quod ille dicitur esse quasi in possessione iurisdictionis totius prouincie qui est in quasi possessione iurisdictionis in ciuitate que caput est totius prouincie et principatum obtinet: vt no. in l. i. ff. de offi. pfec. aug. Ex quibus vr concludendum quod ciuitas aretina teneatur seruare statuta dicte ciuitatis Florentie per ea que no. per gl. in l. ex ea. ff. de postu. et per ea que traduntur per bar. in l. i. et in l. nulli. §. quod si in vico. C. de epi. et cle. et in l. qui ex vico. ff. ad munici. per tex. et quod ibi no. Ang. in l. insule. ff. de in di. et in auten. q. mo. natu effi. sui. §. si quis igitur. cum aliis infinitis iuribus. ¶ Sed his non obstantibus contrariam sententiam dico veram et quia huiusmodi considerationes sicut ceteri contractus ex voluntate ipsorum contrahentium legem accipiunt: vt in l. legem. C. de pac. et in l. legem. C. loca. et in regu. contractus de reg. iur. li. vi. et in l. contractus. et l. semper. ff. de reg. iur. † que voluntas in primis ex ipsis verbis colligitur: vt in l. labeo. ff. de supel. le. cum verba sint note passionum animi secundum Aristotelem. et ibi no. et xxii. q. ii. c. is autem. et in c. si requiris de appel. vnde etiam animum indicio per verba inserta demonstratur. vt no. glo. in l. si pretor. ff. de iudi. et mens testatoris ex ipsius verbis colligitur. vt in l. non aliter. in princ. de leg. iii. et in d. l. labeo: et etiam mens legislatoris verbis colligitur. vt in l. nois et re. §. verbum. ff. de verbo. signi. Quinimo vt ait Cassiodorus nullum est magis verum testimonium quam qualitas inspecta verborum. et no. refert Bal. in l. ad recognoscendos. C. de inge. manu. facit xxii. q. v. c. humane aures. et maxime in huiusmodi conuentionibus et confederationibus hec vendicat sibi locum: cum ipse suis precisis terminis claudantur. vt in l. quicquid astringende. ff. de ver. obli. examinanda sunt igitur verba dictorum capitulorum quibus si recte ponderentur in primis patet quod predicta ciuitas aretina fuit confederata dictis ciuitatibus Florentie vt ex verbis superius positis apparet et in ipsa confederatione predicta ciuitas aretina vr sese commendasse predicte ciuitati Florentie et eius protectioni et gubernationi submisisse: quod apparet tam ex commissione custodie arcis quam etiam ex data potestate alterius arcis construende ad placitum dicte ciuitatis Florentie et hoc in signum cuiusdam superioritatis et etiam tenetur recipere potestatem a dicta ciuitate Florentie quod etiam est in signum superioritatis et principalioritatis cum permissione protectionis quod apparet ex alio capitulo quod vult quod ciuitas Florentie teneatur pro posse seruare manutenere defendere dictam ciuitatem aretii et eius curiam et districtum et bona et ciues ipsius et iura et districtuales aretini et ipsorum ciuium bona vbique sita et etiam districtuales sicut ciues Florentinos et opem prestare auxilium et fauorem dicte ciuitati aretine contra omnes dominos et singulares personas. Ex quibus verbis potest denotari vt coniuncta fuerit ciuitas aretii et confederata ciuitati Florentie tanquam potentiori et ex aliis tamen pactis et capitulis magis quedam equalitas deprehendi potest: vt patet in illo cap. quod tenebit amicos pro amicis et inimicos pro inimicis et ex aliis similibus. Vnde nunc succedit regula que habetur quod † si vna ciuitas libera in confederatione quam facit cum altera ciuitate eius protectioni aut gubernationi se submittat non propterea amittit libertatem aut iurisdictionem: ad quod facit quod tradit bar. in l. i. C. de ex cu. mune. li. x. qui vult quod talis submissio protectionis non tribuat iurisdictionem et quod per eum in constitutione. ff. vbi vult quod ex tali submissione protectionis se submittens potius acquirat defensionem quam transferat iurisdictionem contra se: et plus sentit etiam Bart. in d. l. i. C. de excu. mune. li. x. quod etiam si ciuitas libera se committat protectioni et regimini quod per hoc non transfertur merum et mixtum imperium fa. et not. in c. recepimus et c. ex parte. de priui. et hoc idem voluit Bal. in consi. lxxv. vbi dicit quod huiusmodi terre recommendate que mittunt brauium non dicuntur propter hoc esse de districtu ciuitatis ad quam mittitur nec alter transferre mixtum aut merum imperium nec etiam desinit esse libera sicut prius erat etiam si det brauium vt dixi in signum superioritatis seu recipiat potestatem vel quid simile. facit etiam quod no. Bar. in l. non dubito. ff. de captiuis. vbi dicit quod per recommendationem videtur ciuitas vel dominus superior recipere inferiorem sub sua protectione per quem actum non datur iurisdictio nec detrahitur iurisdictioni vt dictum est. et quamuis in ipsa confederatione et recommissione aliquis recommissus expresserit ad que voluerit teneri et obligatum esse. non tamen propterea intelligitur se subiecisse simpliciter et iurisdictionem et imperium contra se in ceteris transtulisse. imo potius videtur concludendum contrarium. vz quod non vult teneri et obligatus esse ad alia non expressa. arg. no. in l. quesitum. §. idem respondi. ff. de fundo instru. et in l. cum de lanionis. §. cui fundus eo. titu. et in l. cum ita. circa finem. ff. de condi. et demon. Vnde vltra tenorem expressorum non obligatur. vt est tex. notabilis in l. ii. de iur. immuni. solum ergo dicte communitati Florentie competunt ea que in conuentionibus ex pactis nudis continenta et concessa reperiuntur. alia vero non: nam ex separatis non fit illatio. vt l. duobus. ff. de testa. tute. et in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. pos. et in c. de transla. epi. et in c. quod translationem. de offi. leg. cum si. vnde dicit no. Inno. in c. cum venerabilis. et in c. cum dilectus. de relig. do. quod prescriptio in vno articulo quando aliud est in quasi possessione generali non extenditur ad reliquos † sed tantum intelligitur prescriptum quatenus est possessum. vt in c. auditis. et c. cum olim. de prescri. facit quod no. bart. in l. i. §. si quis. ff. de in. acqui. possessione. et per Inno. in c. dilectus. de capel. mona. et in c. dilecti de offi. archi. Vltra igitur expressa predicta ciuitas aretii non intelligitur subiecta imo libera manet. vt est casus singularis in l. non dubito. ff. de capti. et hoc etiam tz expresse Bar. in consilio suo quod incipit communitas spoleti. vbi concludit quod † per expressionem aliquorum in quibus castrum dicit se nolle subiici duo declarantur tacite quod in non expressis voluerit subiici: per predictam l. quesitum. §. idem respondit. ff. de fun. instru. et ita vidi consultum per dominum meum Abbatem siculum et dominum Ioan. de bellantibus cuius etiam vidi consilium et etiam per Pet. de anch. vidi etiam hoc consultum per Lud. ponta. per do. Petrum ponta. scilicet dominum Salustium de perusio et do. Benedictum de barchis et hoc tenuit in c. conquestus. de fo. compe. ¶ Nec ob. quod ciuitas que se recommendat concedat arces et fortilicia videatur submisisse se in non expressis iurisdictioni illius superioris et ipsius statutis arg. l. i. ff. de offi. pfec. aug. et ar. l. cum in diuersis de relig. et sump. fu. et c. ex parte. de deci. et ff. de adulte. l. nec in ea. q: secundum Bald. in c. i. §. ad hec. de pace iu. fir. † vbi concludit quod † concesso capite castri non propterea intelligitur concessum totum etiam si pars concessa sit dignior per l. olympico. de ser. vr. predi. aliud enim est secundum eum totalitas et aliud particularitas loci in re consistentis. vt locus. ff. de verbo. signi. vnde si concessio certe partis non arguit concessionem totalitatis ratio est quia cuiusque quodlibet conuentio suis precisis titulis clauditur. vt l. quicquid astringende. ff. de ver. oblig. et l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pact. vnde dicimus quod eorum descripto actionum precisam descriptionem signat vt est tex. in l. i. §. hoc interdictum. ff. de interdic. et sic patet conclusio ex predictis quo ad primum quesitum. Quod vigore dicti statuti florentini potestas pretor aretinus in ciuitate aretii non potest dictum summere. nec ob. ea que in principio fuerunt allegata in contrarium. quia ad ea que dicta fuerant de arce seu fortilicio soluta sunt per ea que superius dicta sunt: ad ea vero que secundo loco dicta fuerunt. respondetur quod illa procedunt in loco subiecto omnino iurisdictioni alterius non autem in loco confederato seu recommendato vel protectioni alterius recepto prout est dicta ciuitas aretina secundum quod superius est demonstratum. ¶ Preterea etiam responderi potest et aliter quod predicta iura procedunt quando locus vel castrum subiectum non haberet propria statuta ex potestate eis attributa contraria statutis ciuitatis vel superioris cui subesset. quia tunc in castro vel loco subiecto prius recurrimus ad statuta illius loci † et illa seruanda sunt quam ad statuta superioris quia vt dicit Bal. in repetitio. l. de quibus. ff. de leg. in i. et ii. re. tunc pro statutis et legibus recurritur ad caput cum membra non habent proprium statutum vel legem. faciunt no. xi. q. iii. c. nolite. et quod no. in l. fi. C. de testa. et not. per. Cyn. in l. etiam. C. de inter do. et per Bart. in l. si conuenerit. §. si nuda. ff. de pig. act. et in aut. quibus mo. na. effi. sui. §. si quis ergo. et in aut. de questore. §. i. et quod no. Guil. de cu. in d. l. de quibus. ff. de legibus. col. xiiii. faciunt etiam que traduntur per Bar. in l. omnes populi. ff. de insti. et iure. vnde cum ciuitas aretii habeat proprium statutum quod dicat quod quis non debeat dare vel soluere potestati aut capitaneo ciuitatis aretii aliquem dictum occasione exactionis per eum facte: merito predicta ciuitas aretina non tenetur seruare dictum statutum ciuitatis Florentie de soluendo dictum et postquam ciuitas aretina esset subiecta: facit ad predicta quia sicut se habent omnes populi inferiores principis ad imperatorem respectu proprie legis condende ita etiam se habent subditi imperio alterius superioris respectu statuti condendi si a superiore suo potestatem habent statuti condendi prout est de se manifestum: sed statuta inferiorum subiectorum principi tollunt legem superioris in casibus in quibus specialiter loquuntur vt traditur in d. l. omnes populi. et insti. de iure na. gen. et ciui. §. omnes vero populi. ergo eadem ratione idem dicitur de castris subiectis ciuitatibus quibus data est potestas statutorum condendorum: et hec sufficiant quo ad primum quesitum. ¶ Circa secundum princi-

palem questionē: vtrū posito φ per aliquos fuerit solutū dictū dirictum inscia dicta cōitate nō requisita ppter hoc videatur inducta cōsuetudo cōtra dictū statutū τ ipsum statutū sublatum vel in aliquo intelligat esse dicto statuto derogatū. Breuiter dico stantibus titulis pdictis φ non: qr inter alia: necessaria ad inducendā cōsuetudinē necessariū est φ maior pars populi vsa sit tali ɔsuetudine vt singulariter no. gl. quā sequūt doc. in. c. fi. de cōsue. τ in. l. de quib⁹ de legi. qr sicut minor pars populi non pōt facere legē. ita nec pōt inducere cōsuetudinē qr cum consuetudo sit tacita lex vt in. §. ex non scripto. insti. de iure na. gē. τ ciui. sic tacitū nō pōt induci ab eo qui expressū actū nō pōt agere vt in. l. q ad certū. ff. loca. Itē etiam ille q expresse nō potest legem vel statutum cōdere non pōt per eius obseruantiam consuetudinē inducere. vñ gl. in. d. c. fi. intelligit de maiori parte populi habēti consensum habilē ad introducēdā legē seu consuetudinem: hinc est φ vsus mulierū foreñū infantiū τ similiū qui non cōputātur in numero eorum qui psit legem vel statutū condere nō operat circa cōsuetudinem inducendā vt no. Bar. in. l. j. ff. de le. traditur in d. l. de quibus. τ tenent doc. maxime Mod. d. Ant. τ Abbas Siculus in. d. c. fi. Cum igit psupponat φ dirictum fuerit solutū inscia cōmunitate merito nō videtur inducta consuetudo nec statuto vr piudicatū. facit etiā ad pdicta φ tradit Bal. in repe. d. l. de quibus. vbi dicit φ pluralitas actuū priuatorum non sufficit nisi pbetur φ toties fuerint reiterati cum cōcursu tpis φ transiuerint in noticiā populi totius vel eius partis pprie que hʒ potestatē legis cōdēde. vñ vr necessaria sciētia τ pātia cū pluralitate actuū τ cum diuturnitate tpis maioris partis illius vniuersitatis fm φ tradit Abb. Sicu. in. d. c. fi. Ad validitatem enim cōsuetudinis. vt dictū est reqrit scia eius qui hʒ ptātem legis vel statuti cōdendo rum. vt. d. l. de quibus. τ. d. c. fi. τ no. in. l. fi. ff. de tribu. τ ibi p Bar. post Jo. bu. Et ad predicta etiam tendunt not. p Inno. in. c. j. de consue. τ per Cy. in. l. j. τ. ij. C. que sit lon. cōsue. Itē probatur predicta cōclusio qm ad valitudinē ɔsuetudinis requirit φ sit rōnabilis. vt in. c. fi. de ɔsue. sed hmōi consuetudo vr esse irrationabilis τ ab ipsis statutis improbata. cū sit nutriua peccati auaritie τ cupiditatis τ p quā scandala indicant oriri. ergo vr φ nullo modo potuerit prescribi fm ea que late tradūtur per Inn. in. d. c. fi. vbi voluit φ vbi consuetudo hʒ legis resistantiam nō vʒ: pbat etiā per alias theoricas ibi positas coniuncto prohemio i principio ipsi⁹ statuti τ ipsius vnica rōne expssa. dū dicit φ ad phibēdū dictū dirictū statutū mouet ad tollēdū effrenatā cupiditatē τ auaritiā τ ad tollēdū scādala q freqnter oriūt ppter ipsorū officialiū cupiditatē τ ɔsuetudo i ɔtrariū nō vr valere tā ppter legis resistentiā q ipsius rōnis. ¶ Vlterius ad pdicta accedat φ narrat: dr etiā φ in quolibet semestri nouus ptās in assumptione sui officij iurat seruare dicta statuta in manib⁹ eorū qui representāt cōitatē vel eius qui recipit noīa totius cōitatis: ergo sequit φ officialis qui cōtra dictū statutū recipit dirictū peccat mortaliter: tū ex eo qz venit ɔtra statutū: vt in. c. ij. de ma. τ obe. tū ex eo qr venit cōtra iuramētū φ implendum est in forma specifica. vt no. in. c. ad nostram. de iureiur. τ in. c. j. τ. c. debitores. e. ti. τ p gl. in. l. si pecuniā. de cō. ob cām: †cuius iuramēti transgressio grauissimū est peccatū adeo φ qdā dubitauerūt vtrum esset maius peccatū homicidio de quo late p Bar. cōsi. cccvij. φ incipit ad declarationē: vel esset mai⁹ peccatū q trāsgressio voti. de quo p beatum Tho. scda scde. q. lxxxix. ar. viij. hʒ etiā quis dño iuramēta sua reddere hoc est iuramēta seruare vt hr in euāgelio Matthei. c. v. †vñ plures graues penas patit de quib⁹ per gl. xxij. q. j. in sum. τ frequenter efficit infamis fm φ tractat in. c. fi. de iureiur. lib. vj. et in. c. qrelam. τ. c. qto. de iureiurā. in. c. venerabilē. de elec. τ in cle. j. de iureiur. vi. q. j. quicunqz. ij. q. v. c. constituimus. tradit in. l. si qs maior. de transac. τ in alijs pluribus iuribus per Archi. xv. q. vj. autoritatē: per Spec. in ti. de arbi. in. §. ver. sed pone τ in. c. fina. ne prelati vices suas. τ in. c. ɔstitutus de trāsac. τ de varijs penis ponitur p Bal. in. l. ij. C. de iureiurā. vnde pōt priuari bñficio vt no. glo. in. c. fi. de iureiur. li. vj. τ vr amittere dignitatē quā hʒ vt not. bal. in. l. j. C. de iureiur. per. l. quoties. C. de dignitati. lib. xij. nec mirum si efficitur infamis φ amittat dignitatem. de quo plenissime dixi in cle. j. de iureiur. Ex quibus oībus cōcludit φ talis cōsuetudo per eū nō potuit iduci tanφ nutritiua peccati p no. in. d. c. fi. p ea que superius deducta sunt. ¶ Ex predictis vltimo loco accedat aliud fundamentū: nec p dictū iuramentū reiteratū τ nomine dicte cōitatis pstitū si qua incohoata fuisset cōsuetudo lter rumpit: †nā etiā vnicū actum contrariū cōsuetudini ante perfectam seu pscriptā ɔsuetudinē interrūpit ɔsuetudo ita φ necessarium est de nouo incipere prescribere ɔsuetudinē. τ hoc expresse tʒ Abb. Sicu. in. c. fi. de consue. in ver. sed quero circa istam partem p no. i regula vbi repugnantia. ff. de re iur. τ ea que tradūt in. c. solicitudinem. de appel. τ hec sufficiāt quo ad scdm qnesitū. ¶ Circa tertiū qsitū quo querit. An illa verba capl'or: vʒ φ ciuitas Florentie pmittit seruare τ defendere bona ciuitatis aretine bona fide τc. videant astricti Florentini ad obseruandū statutū in dicta ciuitate aretina: ex his q late deducta fūe in pilo dubio ptʒ decisio clare p parte affirmatiua φ tenent: qm ex his que ibi cōclusa sunt manifeste apparet φ ciuitas aretina nō amisit iurisdictionē τ p ɔñs in loco primo seruāda sunt eorū statuta fm ea q tradunt in. l. oēs populi. ff. de iusti. τ iu. qr nō solū ɔfederati tenent i loco ciuitatis cōfederate τ colligate seruare statutū. Quinimo Hug. bar. brixiē. τ Archi. in. c. ij. de cōsti. li. vj. voluerūt φ superiores teneant in loco subdito seruare statuta illi⁹ loci. alij tū tenent contrariam sniam in hoc: sed qtū ad terminos nostros nō est dubiū p ea que superius deducta sunt. tū etiā ex forma dicti capituli. ¶ Circa quartū τ vltimū qsitū quo querit: an finalis ītentio istius statuti primi fuerit phibere creditorē a solutiōe dicti dirictu: an vero debitorē: an vtrūqz. breuiter dico φ finalis intentio statuti tam propter rōnem gnālē insti. in princi. statuti q ppter illa verba que postea sequant a quolibet dāte φ verba est vniuersale distributiuū: vt. l. si plurib⁹ de leg. j. l. hoc articulo. ff. de here. insti. τ. l. quicunqz. C. de ser. fugi. xvij. q. iiij. si quis. cū si. dico. tū φ rōne cōsuetudinis lʒ essent inualida vel nō completa excusaret qlibet pdictorū a pena per gl. singula. in. c. cum venerabilis. de cōsue. τ p id φ no. gl. iiij. distin. c. deniqz. τ φ no. Abb. in. c. j. de treug. τ pa. cum si. ¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. viij.

1 Ueritas super omnia amanda est.
2 Furti estimatio τ cōis valor dʒ poni in inquisitione.
3 Res tñ valet quātum vēdi potest: quomodo hoc intelli debeat.
4 Res furata si pertinebat ad titium iure dominij vel quasi: poni debet in inquisitione.
5 Cōfessio facta pte absente τ extra iudiciū: quā pbationē faciat?
6 Confessio facta in iudicio ciuili non probat in criminali etiā inter easd personas.
7 Probatio que potest se habere ad plura non dicitur concludēs nec releuat etiam ecclesiam. τ nu. 8.

Omnipotens deus Adsit. Uisis τ diligēter inspectis τ mature cōsideratis inquisitione formata p magnificum potestatē τ eius iudicē maleficior: Magnifice ciuitatis Senarū: ad querelā cū τ instigatiōe francisci Jacobi aurificis contra Philippum Joannis sutorem. ¶ Et responsione facta per dictū Philippū τ attestationibus testium productorū tam pro pte curie q ipsius Philippi inquisiti τ alijs p bationib⁹ inductis. ¶ In cā pdicta querit. Utrū pdictus Philippus ex oībus his q gesta actitata τ probata sunt: debuerit absolui vt legitime fuerit. ¶ Circa quam consultationē rñdeo φ i dubitāter pdict⁹ Philippus debuit absolui a predicta inquisitione: τ per ɔñs condēnatio de eo facta fuit iniusta. hec autē cōclusio pbatur ex plurimis fundamentis ¶ Primo ex qualitate seu forma predicte inquisitionis de qua non possum nō vehementissime admirari. φ sub tanta verborū inaniū prolixitate τ cōfusione fuerit formata: sed arbitror id pcessisse a dicto Frācisco instante τ instigante: qm nō possum mihi persuadere φ a predicto maleficior iudice pcesserit: quē noui doctissimū. ¶ Qualitercūφ τ vndecūφ pcesserit τ si mihi iudex ipse amicus sit vtar. snia Aristotelis in ethicis: si recte memini in scdo sen. ij. li. sic ingentis duob⁹ aūt existentibus amicis Socrate τ Platone: magis amica veritas. ¶ Quare †cū veritas sup omnia amanda sit. vt. l. cum ita legatū. ff. de condi. τ demō. tutores veritatis esse debemus vt l. j. C. de dediti. lib. tol. qm vo omnia ɔsonant Arist. iiij. ethi. dixi. c. cum inter. de re iudi. inquisitio ergo predicta nō potest pcedere nec ipsius occasione potuit sequi condēnatio: qr in pdicta inquisitione nō ponit φ† pannū per predictū Philippum furatum vt asserit esset cōis valoris estimationis: vñ non potuit sequi dicta condemnatio imo solūmodo ea pena q minima est p furto: hoc tenet Bar. in. l. pedius. ff. de incen. rui. naufra. per illū tex. τ l. hoc enim. ff. de suspe. tu. iuncta. l. si pces. τ. l. si de interpretatio. ff. de penis. dixi in tracta. inquisitionū. in repetitio. c. qualr τ qñ. de accu. ar. xi. q. lviij. τ etiam tenet Ang. de are. qui fuit ars in varijs τ diuersis officijs in suo tractatu maleficiorū sup ver. veste τc. Nec ob. si responderet φ valor ipsius panni cōprehendit ex principio verborū ɔtentorū in dicta inquisitiōe: ibi dū dr: brachia. xxviij. cū dimidio de libris quatuor solidorū. xv. denariorū pquolibet brachio: qr ad hoc rñdetur φ ista quedā narratio emptionis facte que ponitur in conclusione aut furti narrati vʒ φ tempore ppetrati furti esset tanti cōis valoris τ estimationis. ¶ Et stant ista simul φ pro tāto pretio Francis. τ frater emerent τ tamē nō esset cōmunis valoris τ estimationis illius pretij quo emisset tunc qr emptio alicuius non facit cōmunem valorē τ estimationē vt est tex. vt ibi no. doc. in. l. ptia rerū. ff. ad. l. fal. τ qd traditur per Cy. Bar. τ doc.

Bar.z doc.in.l.ij.C.de rescin.vē per Cy.in aut.sed ꝯuis.C.de rei
vxo.acti.z per doc.z do.meum Abbatē siculū.c.cū causam de te-
stibus.Ang.in.l.si quis cum aliter.ff.de verbo.oblig.doct.in.c.ad
nostram.de empti.z ven.Quinimo singulariter voluit gl.quam
3 Bar.ibi dicit esse singularē qd̄ illud qd̄ dr̄ ꝙ† res tm̄ vz quātum
cōiter vēdi pōt dz intelligi ab hoībus scientibus ipsius rei cōdi-
tionē seu qualitatē.vn̄ subdit singlr̄ ꝙ cauti⁹ dz esse articulare de
valore rei vt nō articulet ꝙ talis res tm̄ cōiter vendi pōt vel pote
rat sz adijci dz cuilibet habēti notā ꝯditionē als̄ si nō adijceret.
dicit Bar.ꝙ articulus nō cōcludit cuz ꝓbatio debeat necessario
cōcludere.l.non hoc.C.vn̄ cogna.z in.c.in p̄ntia.de proba.sed in
terminis nostris nihil ꝑdictorū positū fuit nec articulatū nedū
ꝙ ab hoīb⁹ sciētib⁹ z cognoscētibus qualitatē z cōditionē rei:sz
nec simplr̄ de cōi valore z estimatione:z sic nō potuit seq̄ ꝑdicta
cōdēnatio vt dixi.sz illa dūtaxat pena q̄ minima ex furto veniret
imponēda.z maxime qr̄ ēt nō est ꝓbata idētitas rei vt statī sub-
ijciā.¶Scd̄o principaliter veniebat absoluēd⁹ ꝑdict⁹ Philip.
qm̄ inter alia substātialia in furti accusatione vel inquisitiōe dz
4 apponi:† ꝙ res furata ptinebat ad talem iure dn̄ij vel quasi als̄ si
simplr̄ diceret ꝙ ad Frā.ptinēt nō ꝓcedit accusatio vel inq̄sitio
ꝓ furto:qm̄ verbū illud ptinere latissime ptz qm̄ cōprehēdit ēt eū
cui debet actiōe ꝓsonali.l.verbū ptinere.ff.de ver.sig.z ideo nō cō
peteret accusatio vel īquisitio pro furto.z sic debet sequi absolu-
tio.ita cōsuluit singulariter Bar.suo cōs.ciiij.ꝙ incipit vr̄ dicē-
duz dictos accusatos p no.in.l.j.§.scenola.ff.si qs test.li.esse iussus
fue.z Cyn.in.l.si abducta.C.de fur.¶Nec ob.si opponeretur qd̄
immo colligit ex forma inquisitionis ꝙ dictuz pānuz ptinebat ad
ꝑdictū Fran.z fratrē inquātū narrat ꝙ fuit emptū z traditū mē
suratū z incisuz qm̄ ista talis narratio non cōcludit ꝙ fuerit ille
idē pān⁹ q fuit empt⁹ cū potuerit p illum qui portauit z p cima-
torē z p ipsosmet alius pān⁹ tradi vel traditus fuisse.Item pote-
rat forte vēdidisse:z lz forte quispiā diceret hoc non esse ꝓsumen
dum.tn̄ ad cōdēnādū aliquē in cā crīali z maxime de furto ꝙ in
famat:deducta z ꝓbationes z cōclusiones debēt necessario con-
cludere z dn̄t esse luce clariores in.l.sciāt cuncti.C.de ꝓbatio.Ca.
ij.q.viij.sciāt.z p dictā.l.non hoc.C.vn̄ cog.z in.c.in p̄ntia.de pro
batio.z latius per Bar.in.l.nō solū.§.sed vt ꝓbari.ff.de no.oper.
nun.z.l.libellorū.ff.de accu.debet ergo cōcludi inquisitiōe ꝙ eo
tpe quo fuisse substractū pānū dr̄:ipsum pānum tūc ptinere ad
ꝑdictos Frācisciū z fratrē iure cōi vl̄ q̄si:q̄re cū hoc neq̄ deductū
neq̄ ꝓbatū fuerit sequit ꝙ Philippus debuit absolui z nō cō-
dēnari per iura superius allegata.¶Tertio principaliter osten
dit ꝙ predictus Philippus oīno veniebat absoluendus qm̄ ego
non possuz ita speculari ꝙ sit ꝓbatū furtū cōmissuz per ꝑdictū
Philip.Et profecto indubitanter cōcludendū est furtum mini
me fuisse ꝓbatum.z ꝙ hoc sit verum examinemus dicta testiū p
ductorū:blasius Christo.primus testis dixit in effectu ꝙ cū esset
rector artis venerunt ad eū Christophorus Pauli sutor.z Jac.
vnici arbitri z arbitratores vna cū Philip.z Fran.qui exposue
runt questionē in inquisitione cōtentā z rogauerunt ipsuz testē
vt deberet mittere pro aliquibus sutoribus:z ita miserunt vt cū
eis haberet colloquium z stati venerunt Gigliertus z Dn̄icus
tamborinus.z Joannes benedicti qui venerunt in apotheca di
cti Blasij z auditis partibus q dixerunt ꝙ pānum clamidib⁹ z
capucteis fuerat balneatū z cimatū.xxiij.brachiorū:z post ꝯfessio
nē dicti arbitri z alij magistri z ipsi testes reuiserunt clamides z
caputea z ꝙ p ea q̄ ipsi potuerūt experientia artis viderūt ꝙ in
dictis pannis clamidarū z caputeorū deficiebat pānum contē-
tū.in inquisitiōe z ꝙ ex post scripserūt laudū.dixit tn̄ ꝙ potuit
esse error in mensura:iste testis non ꝓbat qr̄ ꝙ Philippus rece
pit vel cōfessus fuerit recepisse.xxiij.brachia pāni i presentia par
tis vt stati dicā non hz cōtestē.vn̄ vox vnius vox nullius ꝯtrā tūc
esset pānum clamidarū z caputei si ꝓsumptione ꝓpter peritiāz
artis ꝓbat ei detrahit:qr̄ dictus testis dicit ꝙ potuit esse error i
mēsura.ergo non necessario cōcludit:nec p presumptionem pōt
quis in cā criminali aliquo modo dānari nisi sit violēta vt in.c.
afferte gladiū.de ꝓsump.z in exēplis q̄ ibi ponunt p doc.vez qm̄
locus habebat solū vnū introitū:z visus fuit exire p illū introi-
tū cū gladio euaginato in manu cruentato z in eo itrātes inue-
nerunt vulneratū vel iterfectū semproniū:sed ex alijs ꝓsumptio
nibus nō violētis nō dz quis ꝯdēnari in cā criminali cū ꝓbatio
nes.vt dixi debeāt necessario cōcludere z esse luce meridiana cla-
riores.vt.d.l.sciāt cūcti z in alijs iuribus.s̄.alleg.¶Preterea ꝑ-
dict⁹ testis ex alio capite nō cōcludit p id qd̄ statim subijciā ad
oēs attestationes:vlterius vt dixi lz blasius primus testis z Jac.
vata scd̄s testis:z auditis:ptibus q̄ cōfesse fuerūt ꝙ pānū pro cla
midibus z caputeis fuerat balneatū z cimatū.xxiij.brachiorum
zc.nō tn̄ aliq̄s ꝑdictorū deponit ꝙ talis cōfessio emanauerit tūc
in p̄ntia ptis ita ꝙ Philip.ꝑdictā ꝯfessionē fecerit i p̄ntia Frā.
deponūt em̄ ꝙ partes cōfesse fuerūt.vn̄ stant ista simul ꝙ antea
Philip.cōfessus fuisset absq̄ p̄ntia Fran.z fratris ꝙ pānū zc.z
etiā tūc absq̄ tn̄ p̄ntia ꝑdictoꝝ z tn̄ verū esset dicere ꝙ ptes ꝯfesse
fuerūt:z sic necessario nō cōcludit ꝙ talis ꝯfessio esset facta in ꝑ-
sentia ptis.ergo talis ꝯfessio ēt i iudicio ciuili intētato dicto mō
ꝓbata nō p̄iudicaret:ēt si mille testes deponerēt de ꝑdicta ꝯfessio
ne:qr̄ talis ꝯfessio zc.quo ad p̄iudiciū ꝓducendū ex cā ciuili:non
a facit semiplenam ꝓbationē.[a] ideo aūt vir:qr̄ † fm̄ aliquos facit se
5 miplenā.z ideo si bis emanauit facit plenā:vt traditur per Bar.
in.l.admonēdi.ff.de iureiur.z p glo.z Bart.in.l.cum fimus.C.de
agri.z censi.lib.xi.per.l.cū ꝓcum.C.de libera.cā.z Bal.in.l.j.C.de
ser.fugi.tn̄ cōtrarium tenuit Bal.ꝙ non faciat semiplenaz.arg.
l.in bone fidei.C.de iureiur.z Bar.de saly.ibi dicens ꝙ nō ꝓbat
semiplene:sed ꝙ minus fidei hz:allegat gl.sing.in.l.j.ff.de inter.
act.z plures alij hic tenēt.Sed oēs loquunt ipsi quo ad p̄iudiciū
cause ciuilis:qm̄ quo ad preiudiciū cause criminalis clarissimuz
est ꝙ ēt si ꝓbetur facta p̄nte pte nō tn̄ ꝓbat in criminali.sed solū
facit indiciuz ad torturā sufficiēs:ista est gl.in.l.capite quinto.ff.
de adul.z erat illa cōfessio adiūcta alijs īdicijs captiuitatis facte
in loco z tpe cōgruo ad suspitionē.z tn̄ non ꝓbat in cā crimina-
li:nec simplr̄:sed solū indicium ad torturaz vt dicit Saly.in.d.l.
in bone fidei.¶Quinimo confessio facta extra iudiciū corā par-
te z coram testibus nō plene ꝓbat i iudicio criminali.Quinimo
6 † z fortius si esset facta in iudicio ciuili summarie coraz iudice et
coram parte non plene ꝓbat in iudicio criminali etiā īter casdē
b personas[b] Cy.in.l.ij.ff.si qs in ius vo.nō ierit Bar.in.l.qui rome
§.duo fratres.ff.de verb.obli.z in.l.nam postea.§.si minor.ff.de iu
reiur.Inno.in.c.inquisitionis:de accusa.doc.in.c.ij.de resti.in in-
teg.Ant.de bu.in.c.cū dilectus.de ordi.cogni.dixi in.c.si clericus
laicum prope finem.de foro compe.qm̄ imo etiaz fortius cōfessio
facta coram iudice z parte in iudicio ciuili plenario nō facit ple
nam fidem etiā inter easdez personas in iudicio criminali vt vo
luit Jo.an.in.c.cum cōtingat.de offi.delega.vbi vult ꝙ vbicūq̄
variatur modus agendi cōfessio facta in vno iudicio non facit fi
dem in alio:z ad hoc possent infinita iura z autoritates allegari
quas omitto qr̄ nō est casus noster.Sed illud vt dixi expeditissi-
mum z clarissimum est ꝙ talis confessio nō preiudicat:quare si
confessio facta coram iudice saltem in iudicio summario z ꝑsen
te parte nō preiudicat in iudicio criminali.q̄ntomagis hic cōfes
sio facta extra iudiciū nec proposito aut necessario conclusio qd̄
sit facta presente parte nō debet preiudicare:ex quibus concludi
tur ꝙ per dictum testem nec etiaz per Ja.als̄ vata scd̄m testē qui
idem deponit non est aliquo modo probatum dictū furtū z hoc
est clarissimum ex causis supradictis z.j.¶Dominicus Jaco.ter
tius testis nihil penitus probat z similiter magister Juliet⁹ qui
idem deponit ꝙ dn̄icus:qr̄ solum deponunt de cōfessione duarū
brachietarum z de mēsuratione clamidum z caputeoruz in qui-
bus reperiuntur in toto.xxj.brachia cum dimidio vnde quis dice
ret ꝙ ꝓpter hoc probatū fuerit furtum vnius brachij certe nul-
lus.qr̄ nō probat hoc esse ꝙ ab hoc cōtingit abesse vt.l.nō hoc.C.
vnde legi.vt dictum est probationes dn̄t necessario cōcludere.
¶Preterea etiam si confessio taliter fuisset facta per predictum
Phi.ꝙ recepisset tempore icisionis.xxiij.brachia pāni balneati
z cimati quinimo per plures testes omni exceptione maiores ꝓ-
batum esset qd̄ Philip.tpe incisionis prime predictorū pānoruz
qm̄ icisit recepisse brachia.xxiij.pāni balneati z cimati adhuc nul
lo modo ꝓbaret furtū de vno brachio pāni factū per predictuz
Philip.qr̄ predictus iudex z Frā.delator z instigator narrāt in
predicta inquisitione ꝙ predictus Philip.tradit predictas cla-
mides nondum completas z sutas z caputea nonduz completa
z suta z ꝙ tempore funeris erant honorabiles.Et qd̄ cuz post di
ctum funus essent complete z completa per dictum Philippuz
z visum forte eisdem Franci.predictas clamides nō esse tante am
plitudinis latitudinis z lōgitudinis prout fuit tempore dicti fu
neris.ergo sequitur de necessitate ꝙ etiā si ꝑdicti testes ꝓbassent
plenissime primaz pāni consignationem fuisse.xxiij.brachiorum
z plenissime probatum esse ꝙ in mēsuratione panni seu clamidū
z caputeorū non fuissent reperta nisi.xxij.hoc est.xxij.brachia tn̄
nihil penitus de necessitate cōcluderetur Philip.furatuz fuisse
dictum pannum:hoc autē ex duplici capite luce meridiana atq̄
plusq̄ luculentissime z euidentissime cōstat.¶Primo qr̄ ex quo
predicta inquisitio ad instigationē z querelam dicti Frā.forma
ta:dicit ꝙ quādo prima vice habuerant ꝑdictas clamides erant
ample late z longe z postea secūda vice qm̄ fecerunt perficere illas
receperunt vise fuerunt eis breuiores z strictiores:ex quibus ver-
bis sequitur ꝙ ad hoc vt cōcluderet dictum furtū dicti pāni fa-
ctum fuisse per predictum Philippum ꝙ quando Francisc⁹ fe-
cisset perifici dicta vestimēta de nono tradēdo predicto Philip-
po ꝙ tunc ipis fuissent mēsurate z ꝙ ēt fuisset brachia.xxiij.z qd̄
postea quādo fuerūt perfecta z tradita per predictū Philippū
Frācisco z fratribus tunc fuissent mensurata z tūc cōcluderetur

a ¶Probatio-
nē.adde ꝙ cō
fessio fctā pre
absēte z extra
iudicialis nul
lā ꝓbationez
facit gl.z doc.
in.c.si cautio.i
ver.cām.de fi.
instru.z.l.cuz
d indebito.§.
si.ff.de proba.
imo nec semi-
plenā fz abb.
i.d.c.si cautio.
in versi.tertio
principaliter.

b ¶Personas.
An āt ꝯfessio
i vno iudicio
facta valeat i
alio inter eas-
dē ꝑsonas.vi-
de bal.i marg.
v.ꝯfessio.vn̄.
vn̄.z bal.i.l.ij.
vers.sed iuxta
ꝑdicta q̄runt
C.de eden.z p
alex.in.l.ij.iu-
di.sol.z i spec.
de act.seu peti
tione.§ super
petitionib⁹ v.
sed q̄dn̄ reus.

diminuta fuisse apud predictũ Philip. non tñ et hoc casu probatur fur vnius brachij panni q: potuisset pannũ reintrare cũ esset tot brachiorũ ⁊ esset multũ balneatũ put cõiter balneatur in talibus casibus. q: vbi al's non existente celeritate stat balneatum per integraз diẽ tunc stat p duas aut tres horas ⁊ quãq3 paucciores vnde mutato postea dз reitrare ⁊ discurtare. Sз vt dixi hoc distincte nõ est necessarium. q: quãdo Frãciscus ⁊ fratres assignauerunt vestimenta vt perficerent illa non mensurauerunt: nec etiam mensurauerunt qñ receperunt. Unde vellez scire a pdicto iudice qui sniam tulit quõ necessario cõcludatur Phil. furtum fecisse imo nihil penitus probationis inducitur etiaз presumptiue qm potuerunt ⁊ Franci. ⁊ frater vel alij decurtasse interim dũ apud ipsos steterũt vel a se ipsis pp̃ter qualitatem pãnorũ decurtasse. ⁊ ista est regula q †quãcunq3 aliquid põt esse ⁊ non esse vel se

7 põt hr̃e ad plura ⁊ diuersa: nunq̃ probatio illi⁹ cõcludit vnũ qd necessario: vt est tex. apertus in. c. in pñtia de proba. traditur in. l. titie textores. ff. de leg. j. ff. de pe. here. cũ actũз in fi. ⁊. C. de peti. here. l. si post motam in gl. probare. ⁊. l. nõ solũз. §. sз vt probari. ff. de ope. no. nun. ⁊ ibi late per Bar. ⁊ per Bart. in consi. clxx. q incipit

8 Pe. vnde †dubia probatio aut non concludens necessario nõ relevat etiã ecclesiam no. in. c. iij. de resti. in integ. c. auditis. de prescrip. ⁊ ibi no. c. p tuas. qui fi. sint legi. c. preterea. de transac. vnde dicit sing. d. Honofrius de perusio in suo cõsi. no. xviij. q incipit qm egre fero: q pbatio dз necessario cõcludere p iura pallegata nõ aũt p possibile puta q: hic casu potius ita esse vel ita cõtigere ⁊ pbat. l. multis. C. de lib. causa. ¶ Quinimo pbatio equiuoca q̃ põt se hr̃e ad esse ⁊ nõ esse vel põt multipliciter accipi aut multipliciter significare nõ pbat nec cõcludit aliquẽ certũ actũ etiã õ significatis p illud pbatũ tex. est no. ⁊ singularis ⁊ ibi no. doc. l. c. illõ. de psump. ⁊ maxime ibi p do. Ant. dñm meum. ⁊ Joan. de imo. ¶ Scdo dico ⁊ fortius q etiã si nõ narraretur p predictos Frã. q clamides qñ prima vice illa receperũt: erant ample late ⁊ longe nihilominus pbatio pdictorũ testiũ nõ noceret Philip. etiã si deposuissent vt dixi q fuissent pñtes qñ pãnũ fuit cõsignatũ dicto Philip. ⁊ q vidissent mensurari ⁊ q fuissent brachia. xxiij. ⁊ postea mẽsurauerũt clamides ⁊ caputeũ ⁊ bñ cognouerũt absq3 aliquo errore ⁊ facta diligenti ⁊ iusta mensuratiõe tempore quo fecerunt ⁊ pro certo cognouerũt q in mãtellis ⁊ caputeo nõ erãt nisi. xxij. brachia pãni: adhuc dico indubitatissimum esse non cõcludi necessario furtũ cõmissum p ipsũз Philip. ad hoc enim vt cõcluderet necessario furtũ de dicto brachio pãni fuisse cõmissũ per predictũ Philip. ita erat necessarium deponere vз q testes fuerũt presentes qñ Philip. cepit pãnũ ⁊ q erant brachia. xxiij. ⁊ postea fuerãt quãdo Fran. ⁊ fratres receperunt clamides ⁊ caputea ⁊ q semper fuerunt presentes ⁊ viderunt dicta vestimenta donec postea fuerũt mẽsurata ⁊ q nullus abscidit aliquid de predictis vestimẽtis nec potuisset abscindere quomin⁹ vidissent do nec clamides ⁊ caputea fuerint mensurata: ⁊ q postea mẽsurata non fuerunt nisi. xxij. brachia: si isto modo deposuissent cõcluderetur vel q Philip. furatus fuisset vel alius penes eum: ⁊ de alio non presumeretur: sз cum clarissimum sit predictas clamides et caputea cõsignatas fuisse predictis Fran. ⁊ fratri ⁊ illas aliquandiu retinuisse anteq̃ mẽsurarẽtur ⁊ tempus interea fluxisse: quõ concluditur potius furtũ fuisse per Philip. q̃ per ipsos Franc. ⁊ fratrem aut alium dum essent penes Frã. ⁊ fratrem: certe nullus sane mentis qui aliquid saperet aut aliquid etiaз maternũ de brodio iuriũ gustasset hoc assereret: si forte diceret hoc nõ esse presumendum de Fran. ⁊ fratre: cum quilibet presumatur bon⁹: vt. l. merito. ff. pro so. c. j. de scruti. c. dudum. de psum. longe minus hoc psumẽdũ est de Philip. in quo etiã viget eadeз presumptio: ⁊ quo ad negociũ de quo agimus longe maior psumptio q ipse hoc non cõmiserit: nã Franci. ⁊ frater potuissent facere vt nõ soluerent mercedẽ laboris debitam ipsi Philip. ⁊ vt redimerent eũ quasi propter destructionem ipsarum clamidum: ⁊ aliud potuissent facere vel etiã vt inferrent predicto Philippo damnuз ⁊ infamiã maxime si forte fuisset propter inuidiam quoniam vt inquit philosophus animalia eadẽ carne viuentia mutuo se non edũt de Philip. enim nihil tale presumẽdũ videtur q sine lucro ⁊ cũ peccato infamie periculũ vellet subire. Et si tu diceres imo cũ lucro vni⁹ brachij pãni errat vehemẽter qui hoc diceret ⁊ errorem ostendo. Dicat mihi vnde Philip. de clamidib⁹ potuit extrahere vt aliquid lucrifaceret: ex parte superiori versus collareз non q: anteq̃ extraheretur vnum brachium pãni incisio extẽderetur vsq3 ad pectus ⁊ spatulas: ex parte inferiori p circũstantiã nullius penitus fuisset valloris pãnuз q: quelibet clamis adminus debebat esse latitudinis in circunferentia brachiorũ duodecim imo quindeciз: q: mensuraui clamidẽ meã breueз: ⁊ sic essent xxx. brachia simul necessaria ⁊ brachium panni per longitudinẽ balneatum ⁊ cimatum ascendit ad duo brachia ⁊ vnuз quartũ vel ad plus ad duo brachia ⁊ vnum tertium vel dimidium: ergo predicte longitudinis panni. xx. brachia constituerent. xij. longitudines. ergo sequitur longitudinem ipsius pãni incisi fuisse vnius vncij cũ brachiũ pãni balneati ⁊ cimati nõ trãscendat. xij. vncias: ⁊ appello vnciã longitudinẽ digiti grossi prout capim⁹ in vulgari: vñ dicat mihi qui vult inculpare Philippuз quãto pretio potuisset Philip. vendere: certe non. x. solidis maxime cũ ex pte iferiori posita esset omnia frusta: forte dicet extraxit Philip. per longitudinem: sed in eundẽ incidit fere errorẽ: q: vt vult q extraxerit de vno quarto solo: ⁊ hoc est ipossibile vt de se manifestum est: aut pro virili portione de quolibet quarto: ⁊ cum clamides tales fiant longissime vt p terrã pertrahant quasi altitudo ascẽdit ad duo brachia: ⁊ sic cũ sint. viij. q̃rti tre via octo favinti quarto a cõputo: ⁊ cosi credo che facia a ficna: ⁊ pp̃ter pdictas causas ⁊ rationes narrationũ ⁊ cõpositionũ dixi dictã inquisitionẽ ineptissimã fuisse ⁊ non valuisse ⁊ cũ illã vidi nõ vehemẽtissime admiratus sum: sed arbitror vt quãdoq3 fieri solet quod iudex precibus ⁊ aliqua instigatio ad hoc Philippum redimere fuit admissus: siquis vero nunc me interrogaret quid credaз de dicto panno indubitanter credo nec per Philip. subtractũ esse nec p aliquam aliam malignitatem commissam sed solũmodo pãnũ suppresse ⁊ per seipsũз decurtasse ad hãc credulitatẽ q̃s q3 sanemẽtis in talibus expertus prout ego deberet duci. prio q: vidi copiam postarum libri lanificis qui vendidit dictum pãnũ ex quo manifeste apparet pãnum ascẽdisse ad brachia quinquaginta tria ⁊ quinq3 octauas partes alterius brachij. Cõis auteз cõsuetudo est vt ad quinquaginta vnũ brachia mẽsura ascẽdat. Et velim hoc indubitanter asserere q capiendo oĩa pãna per lanifices vendita a. xx. annis citra q si vnũ transcendit quinquaginta vnũ brachia tria p quolibet vno nõ ascendũt ad illam mẽsurã. Et si mihi diceret: tu quid scis rñdeo q habeo filium lanificẽ ⁊ hз socios iam annis. xij. ⁊ apothecã alij nequaq̃ iferiorẽ ⁊ ipsi⁹ apothece vidi plures calculos ⁊ etiã aliarũ. Et scio q satis vr̃ et calculatoribus si pãnũ ascẽdet ad brachia quinquaginta sic ptз q cum predictum pãnũ transcendet cõem mensurã ad brachia tria forti⁹ ex balneis debebat subintrare. Secũda causa est q huiusmodi pãna cũ lauentur ⁊ indigeãt magna calcatiõe ad faciẽdum vestimentũ parũ balneant. ⁊ iõ mihi vr̃ plusq̃ verisimile q si fuerũt brachia. xxiij. qñ Pilippus incepit sic leniter balneare vestimenta postea subintrauerũt verisimiliter nõ solũ ad vnũ brachiũ sed etiã ad duo in tanta q̃ntitate brachiorũ vt frequẽter vidi. Cõcludit ergo q pdictorũ testiũ attestatiões nõ concludũt Philippum furatũ fuisse dictũ brachiũ panni. Alij vero testes postea examinati vз Fran. domini Cyni. ⁊ Mathias ser buccij ⁊ Bartholomeus Jacobi nihil pbãt: q: nõ deponũt de aliqua consignatione panni facta predicto Philippo nec de aliqua receptione aut mensura clamidũ ⁊ caputij eorũ sed de qualitate libri ⁊ qualiter. xxx. brachia pãni leuati dñt decrescere si balneant ⁊ cimantur ad. xxiij. Et sic ex predictis oĩbus indubitatissimũ est ⁊ luce meridiana clarius predictam sententiam fuisse iniustam ⁊ partes magnifici capitanei esse iudicare bene appellatuз ⁊ male sententiatum. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus Socin⁹ saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. ix.

1 Dos matris: matre defuncta an debeatur filijs de iure communi. vel auo materno superuiuenti.
2 Dos an possit retineri per generum aduersus socerũ propter superexistentiam filiorum.
3 Dos est proprium matrimonium filie.
4 Casus omissus in dispositione iuris cõis remanere debet.
5 Stipulatio ad quid inducta fuit.
6 Precibus frustra imploratur quod iure cõmuni conceditur.
7 Adiectum superflue nunquid aliquid sit censendum.
8 Nemo presumitur eligere viam per quam voluntas ⁊ iudicium impugnetur.
9 Maritus si conuenit cũз socero non petere dotem: ⁊ postea moriatur filia in matrimonio viuẽte patre: an maritus propter pactum adiectum possit dotem petere.
10 Pater qui non stipulatur dotem sibi restitui: matrimonio culpa filie sue dissoluto: perdit dotem.
11 Filij sunt pars onerum matrimonij propter q dos datur.
12 Participatio multorum in eodem actu equalẽ requirit fauorẽ.
13 Dos ad quid detur.
14 Bona parentum deferuntur filijs ratione naturali.
15 Ordo scripture ordinis voluntatem designat.
16 Ordo scripture quando attendi debeat.
17 Testator vel cõtrahẽs vr̃ se velle cõformare cũ cõi obseruantia.
18 Verba interpretanda sunt prout verisimile est partes secunduз naturam rei facere voluisse.
19 Juris appellatiõe venit ius scriptũ ⁊ nõ scriptũ q est cõsuetudo.

Consuetudini

20 Consuetudini qñ quis se refert stante duplici ꝯsuetudine ad posteriorem se referre intelligitur.
21 Absurditas reiicienda est.
22 Pater tenetur dare dotem filie: ⁊ illam stipulari filie ⁊ suis heredibus: alias non dicitur bene data. ⁊ nu. 23.
24 Restitutio in integrum aduersus additionem hereditatis trãsmittitur.
25 Securare verbum quid importet.
26 Similitudo est contraria veritati.
27 Tanq̃ dictio: est nota improprietatis.
28 Subiecta debent esse talia qualia predicata.
29 Dare verbum denotat dominij translationem.
30 Consignare verbum quid denotet.
31 Jure proprio datur quando proprietas in accipientem trãsferꝶ.
32 Proprium dicitur qd̃ nõ est proprium secũdum quid: sʒ simplr.
33 Credidit verbum quid importet.
34 Dominium quid sit.
35 Tanq̃ est dictio veritatis expressiua.
36 Verba ambigua a verbis claris declarationem capiũt.

OMnipotens deus adsit. Prosequẽdo ordinẽ q̃õnũ s. formatarũ assumo primã q̃õnẽ de qua queriꝶ: verũ predicte dos ⁊ hereditas ꝑdicte dñe Spinete fuerit q̃sita seu delata ꝑdictis filiis suis excluso Antonio auo materno hec aũt qd̃ p maiores nostros tã ãtiquos q̃ modernos latissime [1] tractata extitit ac etiam varie sup ea fuerunt opiniones † verũ dos profectitia qualis est de qua queriꝶ. vt. l. profectitia. ff. de iure do. mortua cum filiis muliere: apud filios vel auum maternũ debeat remanere. ¶ Et qd̃ ad predictum Anto. auum maternũ ⁊ sic ad patrẽ dñe Spinete redire debeat tenuerunt Bal. Jo. Azo ⁊ Accursi⁹ Jaco. de rauẽ. ⁊ Cy. Bar. Bal. ⁊ Ang. per plura iura rationes ⁊ auctoritates quas breuitatis causa referre omittã ⁊ q̃ cõiter habeꝶ materia ⁊ predicte rationes ⁊ fundamenta in. l. post dotem. ff. sol. ma. ⁊ l. dos a patre. C. sol. mat. ⁊ in iuribus. s. allegandis. Hanc tñ opi. gl. in. d. l. dos a patre. ⁊ prefati doc. dicũt ꝓcedere de stricto iuris rigore: verũ sʒ gñalem cõsuetudinẽ ⁊ maritimi vsum cõis conclusio est qd̃ dos sit reseruanda filiis. ⁊ sic ad auũ maternũ nequaq̃ reuerti debeat put dicit gl. in. d. l. dos a pr̃e. Et q̃uis ꝑdicta opi. dicaꝶ ꝓcedere poti⁹ ex cõsuetudine q̃ ex stricto iuris rigore tñ etiã de iure vꝶ preualere predicta opi. ⁊ ꝓbari plurimis iurib⁹ ⁊ rõnibus. ¶ Primo per. l. fi. ff. vt leg. no. caueatur. [2] † vbi ꝓpter filiorũ superistentiã dos p generũ aduersus socerum retineꝶ: illa tñ lex nõ multum facit vt dicit Bar. de Saly. ⁊ forte hoc dixit: qm̃ ex quo filia ibi fecit testm̃ ꝯcludiꝶ eã a ptãte solutã fuisse al's eni testãdi ptãs fuisset sibi interdicta. vt. l. qui i ptãte. ff. de testa. etiã patris accedẽte cõsensu. vt. l. pe. C. qui testa. fa. pos. Si ergo erat sui iuris effecta ergo in ea dotis ius consolidatũ erat ⁊ per cõsequẽs ad filios trãsmittiꝶ ar. l. socer. in prin. ff. solu. matri. [3] ¶ Scd̃o ꝓbaꝶ. † dos est ꝓpriũ matrimoniũ filie. l. iij. §. sed vtrũ. ff. de mino. ⁊ l. i. §. ⁊ hoc ex rei. C. de rei vro. acti. ergo in ea filios suos dʒ habere heredes: cum hodie filiis etiã in potestate ꝯstitutis ab intestato ꝑmissũ sit hr̃e heredes. l. qd̃ scitis. C. de bo. que libe. ⁊ in aut. de heredi. ab intesta. §. i. ⁊ l. fina. C. cõmu. de suc. ⁊ l. fin. C. ad sena. con. ter. nec ob. responsio Cy. dicentis qd̃ est ꝓprium patrimoniũ filie rõne consolidationis: qm̃ ipsemet etiam Cyn. dicit in. l. dos a patre. C. sol. matri. ⁊ p Saly. ibi. ⁊ tradiꝶ in. l. ij. ⁊ l. post dotem. ⁊ ibi p ponta. ff. sol. mat. ꝯstante matrimonio de cõi iure agi nõ põt: cũ ante mortẽ dotis actio nõ nascaꝶ. vt. l. ij. ff. de dote ꝓle. ¶ Preterea tex. in. d. §. sed vtrũ loquiꝶ respectu restitutiõis i integrũ quo respectu nulla põt dici cõio cũ restitutionis beneficiũ patri denegeꝶ. vt ibi. Nec põt etiam respectu qd̃ ille tex. loquaꝶ in re dotali: qm̃ illa est in dñio mariti. vt. l. dote. C. de rei ven. vñ concludiꝶ qd̃ loquiꝶ de dote put est quoddã ius vniuersale ⁊ icorporale put habeꝶ in. l. qd̃ di. ff. de impen. in re. dota. fa. tradiꝶ in rubri. ff. sol. ma. ergo liberi saltem hodie in ipsa dote succedãt vt di- [4] cebat marti. ¶ Tertio ꝓbaꝶ q̃ † casus omissus remanere dʒ in dispositione iuris cõis. vt. l. si cum dotem. ff. sol. mat. c. ij. de trãsla. epi. ⁊ l. si extraneus. ff. de ꝯdi. ob cãm. ⁊ in cle. ne romani. de elec. cũ aliis vulg. Sed si pater stipuleꝶ vt defuncta sine liberis filia dos sibi restituaꝶ tacite actũ intelligiꝶ vt defuncta cum liberis filia dos liberis reseruetur. vt. l. inter socerum. §. cuʒ inter. ff. de pactis dota. ergo iure cõi filia cum liberis defuncta dos etiã profectitia non patri restitui sed apud filios remanere dʒ quia etiam a paciscente casus omissus remaneret in iuris cõis dispositiõe. vt. d. l. si cum dotem in prin. ⁊ l. quicquid astringẽde. ff. de ver. obli. ⁊ l. ij. §. si quis exhe. ff. de eo qd̃ certo loco. ¶ Quarto probatur per tex. in. l. post dotẽ. ff. so. ma. a cõtrario sensu. ibi eñ stipulatiõe patris de reddenda dote intelligiꝶ si titia decesserit sine filiis ergo si cuʒ liberis dos nõ est in casu restitutiõis: sʒ apud filios remanere dʒ: ⁊ solutiones date ad illã. l. per illos q cõtrariam tenẽt sñiaʒ fuerit diuinatiões. vt dixit Mart. ⁊ post eum Saly. in. d. l. dos a pr̃e. ergo non recipiẽde. vt no. gl. in. l. filiũ. C. fami. er. ¶ Quinto probaꝶ si dos a pr̃e profecta mortua filia in mr̃imonio cum filiis deberet redire ad patreʒ nõ esset locus collationi filiis postea succedẽtibus auo pr̃no imo mortuo auo pr̃no esset cõis inter omnes heredes. vt. l. certũ. C. fa. er. Sed ꝯñs est falsuʒ q̃ nepotes teneꝶ illã cõferre si cũ patruis ⁊ mr̃teris voluit pariter illam succedere. vt. l. illam. C. de colla. ergo ⁊ antecedens. vt in. c. super his. ⁊ ibi not. de accu. no. Ja. bu. in. l. indebitã. ff. de cõdi. inde. facit. l. alũne. §. seia. ff. de adi. lega. Nec est bona rñsio quam gl. dat in. d. l. illam. qd̃ ille tex. loquiꝶ in filia emãcipata: q̃ est diuinatio sm̃ Mar. ergo ⁊c. [5] p ea que dixi in ꝑcedẽti arg. ¶ † Sexto ꝓbaꝶ. stipulatio inducta fuit ea rõne vt stipulemur qd̃ nr̃a interest. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. verbo. ob. ⁊ insti. de inuti. stip. §. alteri. ergo pꝶ stipulans pres duas sibi reddi so. ma. morte filie existentibus liberis: vꝶ stipulatus vt sibi q̃rat ⁊ ꝓuideat pro illa medietate. vt. l. pꝶ cũ filie. ff. de pac. dot. alias incipit pꝶ cũ filio. ergo de iure cõi filia defuncta in mr̃imonio cũ liberis dos non ad patrẽ sʒ ad filios ptinet: al's frustra sibi p stipulationẽ ꝓuideret ¶ Septimo ꝓbaꝶ ex stipulatiõe p patrem adiecta: cũ dotẽ dat ꝓ filia p quã stipulaꝶ duas partes sibi reddi filia cũ filiis in mr̃imonio defuncta. Tertia pars ex tacito itellectu remanet penes filios filie. vt. d. l. cũ pꝶ filie. ff. de pact. do. ergo cũ p casuʒ omissuʒ remaneat apd̃ filios sequiꝶ q̃ de iure cõi apd̃ filios remanere dʒ: vt dixi. s. in tertio fundamẽto. Nec ob. si diceret qd̃ hoc ꝯtingit pp ꝯtriũ sensum: qd̃ argumẽtũ sumi ꝑ i cõtractib⁹ vt voluit Bal. post Cy. in. l. cõnẽticulã. C. de epi. ⁊ cle. q̃ illud verũ nisi cõtrarius sensus esset cõtra iuris dispositionẽ q̃ hoc casu nõ sumiꝶ argumẽtũ a contrario sensu: vnde si pater fuit stipulat⁹ dotem sibi reddi filia decedente in mr̃imonio cum liberis nõ sumiꝶ argumentũ a cõtrario: vt ea decedẽte in mr̃imonio sine liberis dos apud maritum remanere deberet: cũ de iure cõi in casu predicto dos patri sit restituenda: vñ casus iste omissus remanet in dispositione iuris cõis. vt. d. l. si cũ doteʒ. ⁊ qd̃ ibi no. so. ma. ⁊. s. dixi in tertio fundamento in maiori argumento a contrario sensu in. l. i. §. huius. ff. de offic. eius cui mã. est iuris. Et maxime q̃ verba in dubio sunt interpretanda vt potius valeant in v̄tute iuris cõis q̃ iuris spãlis. vt. l. q testamẽto. ⁊ quod ibi no. [6] de testa. fa. c. dudũ. de decimis. ¶ Octauo ꝓbatur † quia sicut frustra precib⁹ imploraꝶ qd̃ iure cõi cõcediꝶ. vt. l. i. C. de thesau. li. x. l. i. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. ⁊ l. que sub conditi. §. fi. ff. de cõdi. insti. ita frustra cõuentione ⁊ pacto spãli qs videretur sibi velle q̃rere qd̃ iure cõi sibi cõcediꝶ ꝓprio scripto de qua i. l. cũ pater filie. ff. de pac. dot. nõ vꝶ esse p superuacuo posita sed ad effectum producendũ q̃ cum effectu verba sunt intelligenda. vt. l. i. §. hec v̄ba. ff. q̃ q̃ iuris. canonizata de peni. di. i. c. hec aũt v̄ba. c. abbate. de ver. sig. cum aliis vulgatis: si sic ergo sequiꝶ qd̃ de iure cõmuni mortua filia in matrimonio superstitib⁹ filiis dos apud filios [7] remanere dʒ † ne alias superuacuo stipulatio adiecta videatur contra no. in. l. qd̃ labeo. ff. de carbo. edic. ⁊ l. in cause. ij. i. responso ff. de mino. ⁊ c. commissa. de ele. lib. vi. ⁊ l. si creditori. ff. de lega. i. et l. doli. ⁊ l. si sic stipulatus. ⁊ l. si dari. ff. de verbo. oblig. ⁊ in. c. si. pa- [8] pa de priuile. lib. vi. cum si. ¶ Nono probatur † q̃ sicut nemo ꝑsumitur eligere viã per quã voluntas ⁊ iudiciũ suuʒ impugneꝶ vt l. iij. ff. de mili. testa. ita nec ꝑsumendũ est qd̃ pꝶ stipulando duas tertias partes dotis sibi restitui videaꝶ hoc elegisse vt sibi preiudiciũ induceret maxie q̃ nemo presumitur iactare suũ. qm̃ nõ est dicendũ qd̃ in casu omisso tacite videaꝶ iuri suo renũciare quia talis renunciatio hʒ vim dõatiõis. vt. l. in edibus. §. i. ff. de do. et l. si qs delegauerit. ff. de noua. c. veniens. el. i. iũcta glo. de test. viij q̃. iij. c. talia. ⁊ l. cõtra. §. si filius. ff. de pac. q̃ donatio non est presumẽda. d. l. cũ de idebito. ff. d ꝓba. ⁊ i. c. sup hoc. d renũ. ¶ Decio ꝓbaꝶ per tex. in. l. cum pꝶ dotem. ver. vt si quidẽ. ff. de pac. dota. vbi [9] tex. dicit † q̃ si maritus cõuenit cũ socero nõ petere dotẽ. ⁊ postea moriaꝶ filia in matrimonio viuẽte patre maritus pp pactum adiectũ dotẽ patere nõ põt. ergo a cõtrario tex. ille videꝶ velle quod si pactũ non interuenisset posset dotẽ petere: sed hoc contingere non posset nisi ex eo quod ꝓpter existentiã liberoꝝ dos al's de iure apud maritũ ꝓ filiis remanere debuisset q̃ si diceremus filios non superfuisse ẽt nullo interueniente pacto non potuisset dos peti a socero per maritum q̃ contra eum petentem dotẽ ob. exceptio dolo facis petere qd̃ restituturus es. vt. l. doli. ff. de doli excep. ⁊ l. in condemnatio. §. dolo. ff. de re. iur. ⁊ in regula dolo. de regul. iur. lib. vi. ¶ Nec ob. si gener replicaret regulam illam non habere locũ cũ restõ ei⁹ qd̃ petiꝶ debeat fieri ex internallo. vt. l. fi. §. i. ff. vt lega. no. cauea. in iuncta. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxorie actiõe quia contra hanc replicationeʒ poterit socer replicare qd̃ q̃uis ex interuallo restitutio fieri debeat tamẽ obstat predicta⁹ exceptio quia replicatio predicta locum sibi vendicat in dilatione concessa ab homine secus si sit concessa a lege miserationis causa prout est in terminis nr̃is quia hoc casu nõ obstat dicta replicatio ⁊ ob.

predicta exceptio vt pbaẗ in.l.si donaturus.in fin.ff.de condi.ob causam.z.l.nupta.§.j.ff.sol.mat.z.l.socer a genero.ff.solu.ma.vbi ptz q̄ quãuis dotē quã marit⁹ habuisset nō fuisset restitutur⁹ i cōtinēti:sed post tps qd̄ miserationis cã cōcediẗ.tñ illam exigere nō pōt ex quo eandē quãuis ex interuallo miseratiōis cã esset restituturus.z hoc tz ibi Ludo.pon.i.l.post dotē z Saly.i.d.l.dos a patre.C.sol.matri.vñ cōcludiẗ q̄ in.d.l.cuz pr̄ nō est alia rō nisi existētia liberorū quibus nō existentibus dos a patre peti nō pōt cum soluta eidē reddi deberet:vt.d.l.dos a patre.C.sol.mat.z.d.l. iure succursum. ¶ Undecimo pbaẗ p tex.in.l.j.§.maneat.z.§.illō procul dubio.C.de rei vxo.acti.vbi muliere precedente imperator mandat dotē mulieris heredibus restitui sed iure.C.atq3 auẗ.tales ab intestato sunt filij vt in auẗ.de here.ab intest.§.j.z.s̄.latı⁹ de-
10 monstratum fuit ergo zc. ¶ Duodecimo pbaẗ † q2 pr̄ qui nō stipulaẗ dotē sibi restitui seu reddi filie sue culpa matrimonio dissoluto puta ppter adulteriū vel similē cãz dotē pdit.l.cōsensu.C.de repu.z.l.si dotē.C.de iure do.z ibi p Saly.z est bonus tex.in.l.cuz pater dotē l si.ff.d̄ pac.do.a ɔtrario sensu ibi si sine culpa sua. Si ergo matrimonio culpa filie soluto denegatur actio patri:z tūc q̄ remanet marito reseruanda est liberis eiusdē matrimonij:vt i auẗ.vt liceat ma.z auie.§.q2 vero plurimas.z.l.ɔsensu.z.l.fin.C.d̄ repud,sequiẗ q̄ hodie ea mortua liberis extātibus dos liberis remanere dz qm̄ si culpā cōmitteret ad dissolutionē matrimonij i fauorē liberorū hoc disponiẗ:fortius idē dicēdū sit qñ mr̄imoniū morte soluiẗ. ¶ Tertiodecimo probaẗ qm̄ bñficiū qd̄ daẗ patri ad repetēdā dotē ex equitate ɔcediẗ:vt no.gl.i.l.dedit.ff.de colla. bono.ergo talis eqtas nō dz opari cū iactura liberorū q ex dote p
11 maritū alendi sunt.l.si cū dotē.§.si vero dotē.ff.sol.mat.z † q2 ipsi sunt pars onerū matrimonij ppter qd̄ dos daẗ.l.j.ff.sol.ma.l.pro oneribus.C.de iure do. ¶ Quartodecimo pbaẗ fauore publico cuius dz remoueri occasio tpalis p quã matrimonia retardari possent vt.l.j.ff.sol.ma. Et hic ē q̄ qñq3 plura de iure relaxãẗ z hoc vt matrimonia facilius cōtrahanẗ.ff.de ver.oblig.l.titia.z.l.si.C.de spō.z.l.j.C.de indi.vidui. Nec mirū q̄ nuptie humano generi immortalitatē pstant in auẗ.de nuptijs.in prin.col.iiij. Cuz ergo vt plurimū cū filiab⁹ familie matrimonia ɔhanẗ de facili dareẗ occasio eadē ipediēdi:si mortua filia in matrimonio cū liberis dos patri restituēda esset z sic nō esset liberis relaxanda cū parentes naturaliter appetāt icremētū z honorē filiorū.c.sup eo.ij.de testi. qm̄ naturalis stimulus carnis parētes hortaẗ z viget ad cogitādū p filijs vt.l.amicissimos.§.j.ff.de excusat. ¶ Quintodecimo pbaẗ qm̄ hoc suadet rō eqtatis seruāde inter oēs q sunt cã vl' occa-
12 sio huius matrimonij:q2 † cū plures pticipāt circa eundē actum pficiēdū pariter z salubiter cuilibet est faciendū z̄ puidēdū.ar. l.si.C.de fruc.z lit.expen.z.C.de pactis cōuē.auẗ.equalitas.z i auẗ. de equalitate doti.§.j.ff.de accepti.l.si.sed in casu nostro hoc est in matrimonio ɔhēdo cōcurrūt volūtas patris.l.paulus.ff.de sta. ho.z.l.si vt proponis.C.de nup.saltē de honestate s̄m ius canoni. xxvij.q.ij.c.sufficiat.z ceteris est puisum filie si moriatur maritus p to.ti.ff.z.C.sol.mat.z pr̄i si filia moriaẗ sine filijs vt.l.dos a patre C.sol.ma.ergo puidendū erat filia defuncta i matrimonio filijs q2 dos dz remanere penes filios.z apud patrē eorū p sustētatio-
13 ne eorū. ¶ Sextodecimo pbaẗ † dos daẗ ppter onera mr̄imonij.l. p oneribus.C.de iur.do.z.l.dotis fruct⁹.z.l.quãuis.in si.ff.de iure do.cū si.iter que sunt liberi z ipsorū educatio vñ z dos p liberorū pcreatione fauores plurimos cōsequiẗ.vt.l.j.ff.solu.mat.cū ergo onus liberorū remaneat penes maritum defuncta vxore.l.si maritus.z.l.si filia.§.hoc ampli⁹.ff.fa.ercis.nec trāsit ad auū maternū nisi i subsidiū.vt.l.nō quēadmodū.ff.de lib.agno.ergo zc. ¶ Decimo septimo pbaẗ filiefami.cōcediẗ vt dotē possit erogare in alimēta indigentiū filiorū ēt si pr̄nus cōsensus nō accesserit:vt est expressuz in.l.quãuis.ff.sol.ma. Si ergo lz filie in pr̄nū piudiciū ea viuēte ergo forti⁹ licere dz marito i liberorū fauorē post mortē filie si filij sint egeni absurdū est eñi vt inqt legislator vt q̄ nobis viuētib⁹ licita sint nobis moriētib⁹ minime pmittanẗ isti.de lege fus. can.in si.z.l.j.C.sol.mat. ¶ Decimooctauo pbaẗ si filij pdicti non succederēt s3 ad mr̄nū reuerteret nō esset locus collatiōi vt dixi i quinto fundamēto z si haberēt ēt ex psona matris tanq̄ ipsi⁹ heredes nō tenerenẗ ēt cōferre ɔ.l.illã.C.de colla.vñ daẗ quedã plexitas:s3 dicit Pau.de ca.in.d.l.illã q̄ hoc ɔtingit ppter originalē z piudicialē cãm q2 originalr ab auo pcessit z sic ab auo censenẗ hr̄e mediāte psona matris cui successerūt z sic cōcluditur q̄ filij succedāt mr̄i z nō pr̄i mr̄is. ¶ Decimonono pbaẗ q2 qñ filij supuiuūt cessant rōnes q2 mortua filia in mr̄imonio ius repetēde dotis ɔpetat pr̄i ergo cessare dz ipsa repetitio.l.adigere.§.quãuis.ff. de iure pfo.z in.c.cū cessante de ap.cū alijs vulgatis q̄ aūt cessent rōnes pdicte pbaẗ pro pr̄e tres rōnes assignanẗ. ¶ Prima rō est in solatiū sue tristitie quã hz ppter filie obitū.l.iure succursuz.ff. de iure do.sed hec rō cessat q2 nō vr̄ filiam amisisse ex quo relīqt sibi nepotes q cēsenẗ cū parētibus eadē psona vt.l.si.C.de ipube.

Et cū maior amor z affectio ad nepotes ppẗ diuturniorē ɔseruationē extēdaẗ q̄ ad filios ve tradiẗ in.l.liberorū.ff.de ver.sig.z iuxta illud poete. Et pignora chara nepotes:q̄ statim ifra subijciā in finali fundamēto. ¶ Scd̄a rō assignaẗ in.l.ij.C.de bo.que li be. ne si forte ad patrē dos rediret vnde deberet a quo profecta parētes in munificētia circa dotādas filias retardarenẗ:q̄ ratio ēt cessat cū moriẗ filia in matrimonio filijs ex ea supstitibus:qm̄ minime verisile ē parētū munificētiā in filias dotādas retardari posito q̄ scirent dotē penes nepotes ex filia remāsurā esse qñ quidē ppter filie psonā naturalis rō inducat parentes ad diligēdū nepotes ppter filiã vt.l.dedit dotē.ff.de colla.bono.facit qd̄ stati dixi.z qd̄ statim subijciam. Quinimo si aliud diceremus matrimonia impedirentur secundum ea que dixi.s̄.in.xiiij.fundamento. ¶ Tertia ratio est ne si forte dicamus dotem penes alios q̄ auū remāsurā cogaẗ pr̄ etiã de iure dotare in auẗ.s3 quãuis.C.de rei vxo.acti.z sic pater duplici onere grauareẗ ɔ.l.titia.§.in prin.ff.de lega.ij.que ratio mortua filia euanescit. ¶ Uigesimo probaẗ auẗ. apostoli ad galatas ca.iiij.si filius ergo heres sic etiaz dicebat lex xij.tabularū ergo potius filijs q̄ patri debeẗ. Postremo predictã opi.tenuit Mar.z tz Pet.de bella.z Bar.de Saly.z Pau. de ca.vt procedat non solum de cōsuetudine sed etiã de iure. Est tñ dubia ita vt dicūt plurimi doc.z maxime ponta.in.l.post dotem.ff.solu.mat.quod indigeret decisione cesarea. Consideremus tamen generaliter vt dicunt oēs doc.approbaẗ cōclusio predicta z iusto iudicio quoniam s̄m predictaz opi.iuuenes ad matrimonia etiã filiarū familias inuitanẗ:legitime seruanẗ successiones:
14 filijs prouideẗ † qbus parentū bona naturali rōne deferunẗ.l.cū ratio.ff.de bonis dāna.l.scripto.ff.vnde libe.z.l.lege.C.de legi.here.z ibi Bald. sunt enim ipsi filij pars parentum z quodammodo ipsorū viscera dicunẗ.c.afferte.de presum. z ideo iure naturali pariter succedūt:vt dixi z tradit philosophus.viij.ethi.parentes eñi naturaliter filiorū honorē z icremētū appetūt.z dixi.s̄.in xiiij.fundamento est enim amor paternus z maternus inestimabilis.l.paulo.§.pomponius.ff.de lega.iij.plenius per Bald.in.l. precibus.C.de impu.z alijs substi.z talis paterna z materna affectio pro salute filij violentã psumptionem inducit vt.l.isti quidē ff.qd̄ me.cã.z ppter filios in eorū fauorē lex supplet ad voluntatē testatoris tanq̄ plus dictū z min⁹ scriptū.l.cū auus.ff.de cōditio.z demon.z.l.cuz acutissimi.C.de fideicō.z.l.generaliter.C.de insti.z substi.sub condi.fac.concluditur ergo si dos predicta simpliciter data fuisset tam de iure cōi s̄m opi.quam.s̄.dixi. q̄ ex generali cōsuetudine s̄m omniū doc.opi.dos predicta ad filios predicte dñe Spinete remanere dz z sic predicto Antonio auo materno restitui nō debuit verū qr adiecta fuit stipulatio videam⁹ vtrum vigore predicte stipulationis preiudicatū fuerit pdictis filijs dñe Spinete.z vr̄ dicēdū qd̄ per pdictã stipulationē fuerit piudicatū pdictis filijs eo qd̄ prefatus Antonius soluens predicto Joanni marito domine Spinete fuit stipulatus sub hac verborum forma:necnon promittens dictus Joan.per se z suos heredes dicto Anto.presenti z pro se z suis heredibus stipulāti z recipienti:necnō recipienti z stipulanti vice z nomine predicte dñe Spinete filie sue z suorū heredū3 soluere dare z restituere eidem Antonio siue suis heredibus siue dicte domine Spinete siue suis heredibus aut cui ius z casus dederit zc. Quare vigore predicte stipulationis videtur quod dos Antonio viuenti restituenda foret z nō apud filios remanere. ¶ Primo quia ex ordi-
5 ne stipulationis fuit sibi stipulatus:† q2 ordo scripture designat ordi.volūtatis vt.l.antiqtas.C.de vsufruc.vbi bonus tex. z vz ar. ab ordine.vt no.gl.in.c.quorundã.de elec.lib.vi.ergo cū prius sibi z heredibus suis:quam domine Spinete z heredibus fuerit stipulatus videẗ seq qd̄ sibi viuenti sit restituenda: eo vero mortuo herdibus z ipsius nō extantibus domine Spinete. ¶ Scd̄o propter verba illa q̄ simul iungunẗ aut cui ius dederit: sed de iure cōmunis opi.esse vr̄ qd̄ restituenda sit patri quãuis filia cuz filijs decedat:vt supra demonstratum fuit ergo zc. ¶ Uerum predictis non obstantibus arbitror contrariam sententiam fore verã per ea q̄ supra conclusa fuerunt. Nec obst.ea que in contrariū
16 allegantur. Ad primū respōdeẗ qd̄ nō est verū q̄ † ordo [a] scriptu-
a re sit attendendus:vt in.c.ij.de indi.z ibi glo.tex.tradit Jo. mo- quē sequuntur doc.pro regula:qd̄ ordo scripture non sit attendendus nisi casualiter ne fiat exoneratio indebita aut ne ledaẗ ius alterius vel vt dispendiū fugiatur.l.quoties.de vsufruc.vel ne suspitio indebite gratie tollatur.ff.de fideicom.lib.l.generaliter.§.quis ergo:refert Jo.an.in.c.mãdato.de preb̄.li.vi. Et quantum ad conclusionem terminorum nostrorum qd̄ ordo scripture non sit attendendus vr̄ obstim⁹ tex.in.l.nec eñi.ff.de sol.vbi tex. formaliter dicit nec eñi ordo scripture spectatur sed poti⁹ ex eo sumitur id qd̄ agi videẗ.z sic vr̄ intellectum per partes contrahētes qd̄ ex iure sumitur sed ex iure interpretato vt supra diximus sumiẗ:vt mortua filia in matrimonio cū filijs dos remanere debeat apud

a ¶ Scripture. not.hic qd̄ ordo scripturarū3 attēdi adeo q̄ arguit ordinē intellect⁹.l.q̄ ties.z ibi gl.z doct.z flo.ff.d̄ vsufr. Bal.z bart.i prima ɔsti.C.§.qb⁹ bal.i.l.aduersus.C.de furt. qd̄ prior in ordine scripture psumiẗ por i tpe bal.i.l.j. C.de ipub.z alijs substi.dicit regula in dubio daẗ ex ordine verborū.z vide per ang.in auẗ.d̄ her.z fal.§.et enim legata.

beat apd filios.ergo ⁊c.itelligi ergo debet predicta stipulatio vt restituat̃ illic si filia superuiueret.ea vero mortua cum filijs restituatur suis tanq̃ heredibus.ea vero mortua sine filijs restituat̃ patri qui si mortuus esset restitui debeat suis heredibus.vt sic p̃dictam alternatiuam supra in dubio intelligamus vt conformis sit iuri ⁊ consuetudini predicto mõ interpretanti restõne de dote fiendam filia in matrimonio defuncta.pro qua conclusiõe optime facit quia verba testatoris vel stipulatoris in dubio iterpretationem recipiunt † sm eãdem obseruantiam iuris cõis statutorum aut consuetudinis ⁊ cum tali obseruantia se cõformãt p no.p bar.i.l.j.⁊.l.vt iurisiurãdi.§.si liberi.ff.de ope.liber.⁊ p bar.in.l.si duo.ff.de ac.re.dom.⁊ per Cy.in.l.fi.§.in computatio.C.de iure deli.⁊ per Bar.in.l.liberti.C.de operis liber.⁊ in.l.questus ff.pro socio.⁊ qd no.in.l.ij.§.appellata.ff.si cer.pe.⁊ per Bal.in.l.ij.C.de succes.edi.ergo sequitur q cuz de iure cõi cõsuetudine approbato simplex stipĺo intelligatur filia in matrimonio sine filijs decedente ita ⁊ in terminis nostris debebit intelligi q reddatur patri filia p̃moriente inq̃tũ ex filia filij nõ remanserint p̃dicta stipĺo inq̃tum dicit sine dñe Spinete.s.sol ma.morte viri ⁊ non superstite patre siue heredibus.s.filijs mortua domina Spi

18 neta cuz filijs.¶ Qd etiã probatur qr † verba interpretãda sunt prout verisimile est partes sm naturaz rei facere voluisse.ff.q po tio.in pig.ba.l.insulã.⁊.l.si stipulatus.ff.de vsuris.⁊.l.damni.§.j.ff.de damno infe.no.Bart.in.l.patronus.§.sempionie.ff.de le.ij.⁊ est bonus tex.in materia pactorum dotalium in.l.cuz pater dotem.ff.de pac.dota.sed indubitatum est maritum voluisse poti⁹ filijs q̃ alijs prouidere sic ẽt matrẽ que quidez p̃missio nec ẽt abauo mrno debet esse aliena:vt supra demõstratum fuit.⁊ sic pz p predicta q scripture ordo nõ attendit̃.⁊ facit ẽt tex.in.d.l.cuz pr dotem.ff.de pac.dota.⁊.l.fi.C.de pac.conuẽtis.vbi tex.vult quod sub quocunq ordine pr promittit dotem ẽt si diceret de bonis filie mee ⁊ meis cum filia haberet bona aduenticia non tamẽ iterpretamur de bonis filie secundũ ordinẽ ve prius dotata itelligat̃ de ipsius bonis ⁊ si non sufficiunt bona filie tunc de bonis ipsi⁹ patris qr sub quocunq ordine ponatur copula predicta lex iterpretatur antiquã dispositionem ⁊ naturalem equitatẽ:q pater p̃miserit de proprio quatenus sufficeret ⁊ quatenus non sufficeret de bonis filie:vt ibi in text ⁊ per Bald.⁊ docto.¶ Non ob. scdm fundamentum in contrarium factum de clausula subiecta dũ dicitur aut cui ius dederit.quia licet verba sint concepta sub

19 dicta forma tamen quia † appellatione iuris venit ius scriptũ ⁊ non scriptum quod est cõsuetudo ve insti.de iure nat.§.ex nõ scripto.l.de quibus.ff.de le.cum ergo indubitatum sit secundum omnes q ex iure ꝯsuetudinario dos predecedẽte matre debeat remanere penes filios vt.s.demonstratum fuit ergo ⁊c.⁊ maxime pp illa verba que subijciũtur dũ dr.Et casus dederit.vñ cum casus mortis matris dederit vt remaneat penes filios ⁊c.Et predictaz opi.sequitur Ludo ponta.in.l.post dotem.ff.sol.ma.argu eorum que not.Bald.in.l.illa institutio.ff.de here.insti.cuius opi.per eadez verba formaliter sequitur.d.Anto.in.c.quintaualis.de iure iur.licet non alleget Bald.qui voluit dictum verbum referri ad ius municipale ⁊ consuetudinarium:qd probat ponta.duplici ratione.primo qr statuta ⁊ consuetudines cõfirmate sunt a iure communi.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊.l.de quibus.ff.de legi.ergo sequi debemus ⁊ ius municipale ⁊ ius consuetudinariũ qd in loco seruatur si illud ius derogat iuri cõmuni.¶ Preterea qr verbum secundum ius nõ tm̃ sonat in ius cõstitutiõis sz ẽt in ius partis vnde qualitercunq ius in his verbis vr̃ inclusum argu.l.⁊ an eadem.§.actiones.ff.de exce.rei iu.¶ Item probatur

20 p̃dicta opi.per id quod in simili traditur.qr † si pars se referat ad consuetudinem stãte duplici cõsuetudine ad posteriorẽ tãq̃ priori derogantem se referre intelligit̃.l.mela.§.sed ⁊ si alimenta ff.de ali.⁊ ciba.lega.ergo ad consuetudinem iuri cõmuni derogãtem quod ius est ve dictum est se referre intelligitur.Item qr verba ambigua que sunt illa que possunt multipliciter accipi.vt.l.quoties.ff.de verb.ob.⁊ de re.du.⁊ de reg.iur.interpretanda sunt secundum loci consuetudinem.l.semper in stip.ff.de re.iu.in.c.ex parte.de decimis:ergo cum verbũ ius scriptum ⁊ non scriptũ cõplectatur ad consuetudinem que in obseruantia est referetur.

¶ Item probatur ex tex.iuncta glo.no.in.c.j.in fi.vt lite pen.vbi mandat superior q cã determinat sm ius non restringitur ad ius cõe q̃uis dignius sed ad ius singulare posterius quod derogat iuri communi ⁊ ita dicit Ponta.se pluries consuluisse.

¶ Quinimo plus voluit Bald.in.l.ij.in fi.C.de bo.que lib.quod si pater fuit stipulatus in omnem casum restituende dotis scdm ius cõe tñ pr̃i dos restitui nõ debet sed remanere penes filios qr predicta consuetudo interpretatur dubium quod est de iure cõi pp̃ter opi.multorũ doc.⁊ qd interpretatur tradit̃ illud esse vnũ idem cum illo interpretato.vt in aut.de filijs an͂ instra dota.na.§.si.coll.iiij.⁊ in.c.fi.de cõsti.⁊.l.nihil.de cõiun :cum emãcipa.libe.cum si.ergo ⁊c.hanc eandem opi tz Ludo.ponta.in.l.post dotem.ff.so.ma.per predictam aut.Bal.⁊ per ea que not.Bald.in.l.j.C.

de confes.vbi singulariter determinat procedere libellũ in quo quis petit aliquem puniri eo quia extra territorium contra dispositionẽ iuris communis fit ⁊ ab eo confirmatur per.l.omnes populi.ad quod.l.j.§.dĩbus.C.de veteri iure enucle.⁊ p no.i.c.hi q.de preben.lib.vj.dum dicit non dubium venit dici posse ea iura ⁊ a nobis p̃cessisse que a nostris nr̃a sũt autoritate.sic ergo in proposito in dubium venire non potest in loco municipij iura municipalia ius cõe seu eius partẽ appellari posse cũ eius fonet autoritate.qua ratione idem not.Bal.in glo.super v̄bo nos romanorum.in.c.j.de pace cõstan.coll.x.vbi no.ꝯcludit etiam cõsuetudinẽ in loco vigentem ius cõe appellari posse eo qr autoritate iuris cõmunis introducit̃.pro qua conclusione etiam allego no.per dominuz Ant.in.c.cũ dilecti.de arbi.⁊.d.me.Abba.Sicu.in Rub.de consue.⁊ in proemio cle.⁊ in.c.cum venissent.de eo qui mit.in pos.cau.rei ser.iuncta glo.c.j.vt li.pen.⁊.l.an in totũ.C.de edifi.priua.in quibus traditur q appellatione iuris communis venit statutum ⁊ consuetudo localis.fortius ergo cõsuetudo de qua queritur que generalis est que generalis consuetudo per cõstitutionẽ contrariam postea editam tollitur licet specialis non tollatur.vt in.c.j.de consti.lib.vj.Et potissimum videtur procedere dicta conclusio quia predicta stipulatio nõ fuit apposita a principio in ipsa dotis constitutione ante contractuz matrimonium sed ex interuallo ⁊ cõtracto iam matrimonio vnde ius iaz erat quesitum predicte mulieri ex simplici dotis constitutione p regulam iuris id quod nostrum cum sua materia de reg.iur.Et predicta conclusio q dos predicta remanere debeat penes predictos filios fortificatur ex dispositiõe statuti positi sub rubrica q marit⁹ lucretur partẽ dotis ⁊c.qd disponit q nõ obstãte aliquo pacto vel stipulatione adiecta per mulierẽ vel p illum q p muliere dat dotẽ lucretur marit⁹ tertiã vel dimidiã partẽ dotis vxore predecedente sine filijs ⁊ hoc in recõpensatione expẽsarũ factarũ ⁊c.si ergo maritus ex dispositiõe statuti lucratur nullis filijs existentibus tertiam vel dimidiam propter expensas absurduz eẽt dicere q mortua vxore cũ filijs dos esset restituenda:cũ longe maior sit ratio lucrande dotis pp expensas que pp filios excreuerũt

21 q̃ sine filijs:† vnde absurdum esset sumere eãtum intellectum et sic reijciendus est.vt.l.nam absurdum.ff.de bo.lib.c.j.de conces.p̃ben.lib.vj.⁊.c.dudum.de preben.lib.vj.cum si.⁊ dicendum est qd ideo nihil disposuit in casu super existentie filiorum quasi non fuerit necessarium ex quo vel de iure cõi vel saltem secundũ gñalẽ cõsuetudinem dos materna dz filijs remanere ⁊ non redire ad patrẽ ⁊ apd patrẽ remanet vsusf.vt.C.de bo.mater.l.j.⁊.ij.⁊.C.de bonis q.lib.quasi per totũ.Item fortificatur ex forma alterius statuti positi sub rub.Quod mulier dotata sit contẽta dote sua inquantum disponit q filij ex filia nõ possint succedere auo materno extantibus masculis ex auo materno sed debeant esse cõtẽti dotibus maternis:⁊ sic presupponit filia defuncta viuente patre dotem apud filios filie remanere ex quo statutuz disponit q debeant esse cõtenti dote materna nec possint aliquid petere vnde pondero statutum inq̃tum dicit q filij ex filia debeant esse cõtenti dote materna:ergo presupponit dotem maternam apud eos remansisse alr̃ v̄bum ꝯtenti nõ staret p̃prie:facit.l.quoties.C.fa.erc.⁊.xij.q.j.c.duo sũt.⁊.c.ep̃s ecclesiastica.x.⁊ maxie ꝯiũcto v̄bo non possint aliquid petere q similr̃ põderãdũ est.nã si dos existẽtibus nepotibus ex filia deberet ad patrem redire nõ dixisset statutum nõ possint aliquid petere vel si dixisset subiũxisset nisi dotem maternam:vnde si statutũ disponat q non possint aliquid petere ⁊ subiungat sed contenti debeãt esse dote materna sequit̃ q cuz velit hoc ꝯñs presupponit a necessitate dotẽ penes filios remanere debere:ar.l.ad lega.⁊.l.ad rem mobilem.ff.de proc.de of.dele.c.ex lris.⁊.l.olympico.ff.de serui.vr.p̃di.⁊.l.imperialis.cuz si.C.de nu.Vlterius etiã hoc probatur ex forma predicti statuti

22 alio modo inducendo predictum statutum † cum pater teneatur omnino filiam dotare.l.obligamur.§.lege.ff.de act.⁊ obl.⁊.l.fin.C.de do.promis.⁊.l.qui liberos.ff.de ritu nup.xxxvj.q.j.ca.de rap.⁊ ibi traditur.xxij.q.ij.c.si.cum si.⁊ succedat in locum legitime.⁊.l.fi.C.ad.l.iuliaz repet.⁊.l.sancimus.C.de nup.⁊ ibi per Cy.⁊.l.generaliter.C.de epi.⁊ cle.traditur per Barto.⁊ doc.post Ricar.malum.l.titio.cẽtũ.§.titio genero.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊.l.generaliter.C.de epis.⁊ cle.⁊ per Bald.in.l.j.ff.solu.ma.maxime attenta forma predicti statuti disponẽtis q debeat esse contenta sequitur quod debeat ita dari vt sit trãsmissibilis ad quẽcunq heredẽ filie in omnem euẽtum.l.omnimodo.§.fi.iuncta.l.scimus.§.cum autem.⁊.l.cum antiquioribus.⁊.l.ex tribus.C.de inoffi.test.vnde

23 concluditur quod † pater tenetur dare dotem filie ⁊ illam stipulari filie ⁊ suis heredibus alias nõ dicitur hñ data:vnde dixit Iaco.de are.in.l.vxor.§.pater naturalis.ff.de le.iij quem refert ⁊ sequitur Bart.in.l.fi.C.de do.promis.q stante predicto statuto q filia debeat esse contenta dote sibi data prout est in terminis nostris poterit filia sic dotata agere ꝯtra heredẽ patris vt remittat sibi stipulationẽ pro qua sibi appropriauit dotẽ ⁊ sic eadẽ rõne vr̃ q filia vel eius heredes pñt agere cõtra patrem vel eius heredes vt

remittat sibi stipulõnẽ predictam seu liberet dictã dotem: cum hodie in dote filia possit hre heredem in sp̃tum vigore stipulationis patri eẽt restituenda. Et fortius potest filia p̃tez agẽtẽ excludere exceptione q: cum statutum p̃dictum excludat feminã dotatam pp masculos dz filia dotem habere liberam ⁊ sic non dz posse pr̃ stipulari hoc casu sibi ⁊ hr̃dibus suis. ⁊ ideo si dos p̃dicta nõ fuisset soluta posset Jo. heres predictorum filiorum heredum dicte dñe Spinette ut statim subiũgam agere ꝯ predictum Antonium ad dotem non ob. p̃dicta stipulõne in sp̃tum per eã fuisset q̃sitã ius patri q: ut dixi tenetur illam relaxare. sz cũ sit apud Joan. fortius põt se tueri exceptiõe: q: cui dam⁹ actio. ⁊c. l. j. §. quod ait pretor. ff. de superficie. ⁊ l. inuitus. §. cui dam⁹. ff. de reg. iu. Nec ob. q etiã de iure cõmuni pr̃ tenet dotare filiam ut dictũ est ⁊ tñ põt si sibi inconuenienti stipulet dotẽ appropiare: q: r̃ndeo q lz pater dotet filiã non propterea de iure cõi excludit filia a paterna successione. ⁊ ideo tunc pr̃ debet posse stipulari dotez secus in terminis nostris. cum quia succedit in locuz legitime ⁊ dictũ ꝯ magis debita ⁊ sit libera ⁊ sine aliquo onere prestanda ⁊ possit transire ad heredem filie ⁊ ista fuit intentio Ja. de are. ⁊ bal. in dicto loco. vnde stipulatio pr̃is h̃ casu non debet attẽdi maxie q: cũ filia grauet in vno in alio alleuiet. l. cum qui in pri. ff. de iureiu. ⁊ in. c. ij. de pa ro. ⁊ l. secundã nãm. ff. de re. iu. in regula. qui sentit onus. de reg. iur. li. vj. cum sua materia. ¶ Scdo ⁊ melius predicta ꝯclusio probatur per text. in. l. si ex pluribus. ff. de suis ⁊ l̃tis. vbi text. vult q si ex pluribus l̃timis hr̃dibus q̃dam amiserint aditionẽ hereditatis vel morte vel qua alia rõne ĩpediti fuerint quomin⁹ habeat reliq̃s qui adierũt ꝯgrit eo⁊ portio. ⁊ lz decesserint an̄q̃ accresceret hoc ius ad heredes eorũ pertinet ⁊ hẽt ẽt ab ĩtestato locus est iuri accrescẽdi siue vnus hr̃dũ exclusus fuerit ante siue post ẽt si post mortem eius qui ad iuit. ergo idẽ dicendũ est in terminis nostris. ¶ Cõpetit ⁊ aliud remedium predicto Joã. si tpa

24 suffragãtur: vez † ut petat restõnẽ in integrũ ex psona filiorum pupillorũ qui m̃rnã hereditatẽ non adierit p quã resti. site. petitã ⁊ obtentã adita p̃us hr̃ditate filiorum poterit illã adire s̃m Ja. de are. in. l. q̃ ouos. ff. de re. du. Et sequut⁹ fuit Cy. ibidez ⁊ etiã Old. ⁊ refert bar. in. l. qui ouos q ẽt sequitur p̃dictã opi. ⁊ no. sunt per tex. optimũ in. l. pãtonius. ff. de acq. here. ⁊ q̃uis Jac. de belui. disputando tenuerit ꝯtrã s̃niaz maxime in infante tñ Ja. bu. ⁊z p̃ce. opi. quã ẽt tenẽt Bar. Raph. ⁊ Pau. de ca. ⁊ cõiter moderniores in p̃dicta. l. si infanti. C. de iure delib. ⁊ moderniores in. l. pãtoni⁹. Et cõpetit hec restitutio ut dicit bar. poti⁹ ex eq̃tate q̃ de stricto iur. rigo. ⁊ ꝯpetere vr̃ hoc bñficiũ in terminis n̄ris ẽt ex illa cl̃a generali si qua mihi iusta cã esse vr̃. ⁊ hoc dico pp breuitatẽ tpis q̃ fuit a morte matris vsq: ad mortẽ vltimi filij mortui q̃ vix fuit annus. Et idẽ in pupillo maiore infante voluerũt Bal. ⁊ Ang. i̇ d. l. si infanti q̃uis de infante dubitauerũt pp illã. l. ꝯ ut dixi cõis opi. est ĩ ꝯtrũ. omitto rõnes Bar. que videri p̃nt in. d. l. qui ouos. ⁊ Pau. sz lati⁹ per Raph. fulg. in predicta. l. si infanti. ⁊ sic ex p̃dictis pz responsum in p̃dicta. l. si ĩfanti. ⁊ ad alias ouas q̃ões supra formatas. ¶ Assumo nũc ex ordine q̃rtã q̃õnẽ. qua q̃rit de virib⁹ dicti instri datiõis domus in dotẽ p libris quadringẽtis implemento prime obligatiõis v̄trũ fuerit data insolutũ vel ĩ pignus. Circa quã q̃õnẽ vr̃ p̃mo dicẽdũ q̃ p̃dicta domus poti⁹ videat in pignus q̃ in solutũ ꝯcessa que cõclusio vr̃ pbari ex vbis primi ꝯtcus dũ dr̃ quasi circa mediũ: ⁊ in casu quo ipse Antonius de dicto termino nõ daret nõ solueret ⁊ nõ numeraret ipsi Joãni dictas libras. cccc. pro dote predicta in pecunia numerata pmisit dict⁹ Antonius pro se ⁊c. dare ⁊ cõsignare ⁊ securare ipsi Joãnẽ pro dicta dote librarũ. cccc. sup domo ip̃sius ⁊c. postea ⁊c.

25 Quare ponderãdũ vr̃ † verbũ securare q̃ potius pign⁹ q̃ datione insoluctũ importare vr̃ ad idẽ ẽt faciũt alia verba que postea subiciunt ⁊ ipsam partem retinere pro habitatione sua p sua ⁊ tanq̃ suã: vnde põderandũ est verbũ pro habitatione sua quod non vr̃ significare dñiũ. l. habitatores. ff. loca. ⁊ insti. de vsu. ⁊ ha. §. pe. itez verbũ pro sua ⁊ tanq̃ suã que dictio similitudinaria. vt in. c. nup. de biga. c. ij. de clan. desp̃õ. c. cum dilectus de iure patro. ⁊ c. signi. de homi. ⁊ nullum simile est idem. l. quod nerua. ff. de po

26 si. ⁊ c. si. de depo. ⁊ de transla. p̃la. c. inter corporalia. † similitudo ⁊ tñ a est contraria veritati ut no. Archi. de conse. dist. ij. c. corpus christi. vnde dicit Bal. q omnis similitudo est quoddam figmentum rei non ipsa res ut ipse not. in. l. j. in si. C. de pa. qui si. distrahitur)

27 † q: p̃dicta dictio tanq̃ est nota improprietatis ⁊ in euãgelio dominice passionis tanq̃ ad latronẽ ⁊ no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure ⁊ in illa questiõe an statutum credatur a contrario sensu. ⁊ per Bal. in. l. apud antiquos. C. de furtis p domi nuz incu in. c. prout de dolo ⁊ contu. quare cum verba obligationis cõcepta in primo ꝯtcu ⁊ in p̃mo instro non ĩportent dñij trãslationẽ sed q̃ndam securitatẽ ⁊ cautionẽ pignoraticiã ⁊ postea in instrumẽto ꝯsignatiõis dicte medietatis domus facte narrate precedentis obligationis dicat modo volens ipse Antoni⁹ promissa per eũ satisfacere ⁊ non habens pecunias ⁊c. pr̃ q intẽtio ipsius Antonij fuerit reddere predictum Joãnem potius se

curum per cõsignationem medietatis domus predicte q̃ insolu

28 tum dare predictã medietatem domus. † quoniã talia debẽt esse subiecta qualia p̃dicata demonstrant. l. iij. in prin. ⁊ ibi per Bar. ff. de fun. instru. ⁊ l. inter dilectos. §. ceterum. de fide instru. ⁊ l. si vno ff. loca. cum si. ¶ Uerum predictis non obstantibus arbitror cõtrariam s̃niam fore veram. Primo moueor per verba posita in

29 primo contractu in q̃ dr̃ quod Antonius promisit pro dote † dare quod verbum denotat dominij translationem ut. l. vbi autez non apparet in si. ff. de ver. obli. ⁊ insti. de ac. §. sic itaq: ⁊ l. si. ff. de

30 condi. ob causam. ¶ Scdo † per illud verbuz cõsignare ⁊c. quod verbũ denotat. s. q precedat cã habilis ad translationez dñij s̃m Bart. qui ita no. in. l. si cõstante. ff. solu. mat. col. antep. super. v. q. principali per. l. dot. fructus. §. si. cum. l. se. ff. so. ma. facit. l. assignare. ff. de verb. sig. ⁊ insti. de assignã. liber. p to. ⁊ ff. e. p totũ ⁊ quod no. Innocẽ. in. c. proposuit de conces. preben. Sed in terminis nostris precessit causa habilis ad trãsferendum dominium videlicet dotis. vt. l. doce ancillam. C. de rei ven. ⁊ l. quintus. §. argento. ff. de au. ⁊ ar. leg. ⁊ l. q̃uis. ff. de iure dotiuz. ⁊ l. sine. C. de seruo pignorato ma. ¶ Tertio moueor per illa verba que postea prope sinẽ cõtractus subiunguntur q Joãnes promisit per se nunq̃ vendere nec alienare dictam partez domus ad quid enim opus fuisset apponere verba predicta si domus fuisset consignata pro pignore certe frustra: quod non est dicendũ. vt. l. si stipulatus. ff. de vsuris. ⁊ in. c. si papa. de priuil. in. vj. ⁊ l. si quãdo. C. de inoffi. testa. cum si. ¶ Quarto moueor per verba secũdi cõtract⁹ ⁊ instrumẽti ibi dum dr̃ quod Antonius non habens pecunias iure proprio ⁊c.

31 † per que verba iure proprio tunc dicit dari ⁊ concedi quãdo proprietas in accipiẽtem trãsfertur hoc voluit Spec. in ti. de emp. ⁊

32 ven. §. j. sup verbo iure pprio † ⁊ propriuz dicitur q̃ non est proprium s̃m q̃d sed simpliciter. l. hoc legatum. ff. de leg. iij. l. si ita q̃s §. si. ff. de le. ij. l. si. C. de his qui ve. eta. imp. ⁊ l. proprias. C. de le. ⁊ l. proprium. ff. cõ. predi. inde proprietas que verum dñium importat. l. qua ratione. §. interdũ. ff. de acqui. re. do. ⁊ l. ij. §. quedam. ff. de interdic. ¶ Quinto per verbũ q̃ sequitur dũ dicit dedit quia verbuz dare vt supra dixi in primo fundamẽto designat dominij

33 translationẽ. Nec ob. verbuz tradidit ^b^ q immediate subiũgitur

b q: licet hoc verbũ q̃nq: accipiatur pro translatiõe possessionis ⁊ inductione in possessionem: vt. l. si rem tradi. ff. de verb. obli. tamẽ tunc ponitur impropie ut dicit Spe. in ti. de emptio. ⁊ vendi. sup per verbo tradere. proprie tamẽ denotat dominiũ s̃m Spe. p tex. insti. de re. diui. §. per traditionẽ. ⁊ hoc clarum precedente causa habili ad transferendum dominium ut dicit ibi Jo. an. in addi. ⁊ posito quod significaret possessionẽ istud est q: non solũ dñiũ sed etiã possessionẽ transferre intendebat ⁊ tã dñiuz q̃ possessionem ostendere ut patet ex forma dicti instrumenti ⁊ infra dicaz in respõsione ad argumẽtũ. ¶ Septimo per illa verba q̃ postea sequuntur in dote. ⁊ noie dotis ⁊ pro dote ⁊ sic est titulus habilis ad transferendũ dñiuz vt supra dixi. ¶ Octauo ex illis verbis que sequũtur estimatã dictã medietatẽ libris quadringentis ⁊c. Et sic cum pro dote data fuerit res estimata vera estimatio cum sit habilis ad dñij translationem ut dixi estimatio facit emptionem. vt. l. cum dotem. C. de iure do. ⁊ l. quoties. eo. titu. ⁊ maxime iunctis his que dicam. j. in. xij. ar. ¶ Nono clarissime ⁊ apertissime probatur ex verbis que postea subiungũtur vez ad habendũ tenendũ ⁊ possidendum ⁊ quicquid dicto Joanni. ⁊ suis heredibus de dicta medietate domus deinceps placuerit ppetuo faciendum: que verba penitus repugnant cõtractui pignoris ⁊ de

34 notant verum ⁊ plenum dñium in ipso Joanne cum † dñium sit plena proprietas alienandi ⁊ ad libitum disponendi prãs. vt. l. si quis. §. differentia. ff. de acq. pos. tradit Bald. l. femine. §. illud in si. de secun. nup. Bart. in. d. §. differentia. ⁊ Jo. de imo. l. j. in prin. ff. de acqui. pos. ¶ Decimo probat ex illis verbis que postea subiungunt videlicet ipsam medietatẽ domus tam in proprietate q̃ in possessione defendere vnde põderandũ verbum in proprietate q̃ denotat plenum ⁊ puruz dñium vt dixi supra. ¶ Undecimo pbat per illa verba ⁊ p̃dictã dationẽ ⁊ traditionẽ que verba referuntur ad dominium ⁊ ad possessionẽ. vt supra dixi. ¶ Duodecimo pbat ex verbis positis in fine p̃dicti ꝯtcus in quibus predictus Joannes obligatur ad restituendũ ⁊ reddendũ in casu dotium restituendarum libras quadringentas. Sed si esset domus pro dote pignorata ⁊ non insolutũ data teneretur ad medietatẽ domus restituendam nõ ad libras quadringẽtas: sed ideo tenet ad libras quadringentas quia estimatio illa fecit emptionẽ. vt dixi supra in. viij. ar. sit ergo cõclusio quo ad questionẽ predictaz quod predicta domus nõ intelligit fuisse data pignori pro dote sz translata ⁊ data quo ad plenum dominium predicto Joanni: ¶ Non ob. allegata in ꝯtrium. Et primo ad verbũ securare r̃ndet q̃ non põt melius q̃s securare aliũ q̃ satisfaciendo sibi vt de se manifestũ est. Non ob. aliud argumentũ de dictione tanq̃ quod sit dictio similitudinaria q: etiã est dictio veritatis expressiua vt in euangelio ibi tanq̃ vnigeniti a patre ⁊ in. c. ex parte de postu. ⁊ in cle. j. de summa trini. ⁊ fide catho. ⁊ in proemio decretaliũ ⁊ in titulo

a ¶ Similitudo. Adde hic q̃ sile non est idẽ s̃m physicã ⁊ philosophiã. l. nõ p̃nt C. de legi. l. ad similitudinẽ. de epi. ⁊ cle. bar. l. l. q̃ nerua. ver. oppo. nullũ. sile. ff. depo siti. bal. l. l. ineminim⁹. in. §. cũ igit. C. de legi. here. ⁊ p fran. are. in. l. a liberis. de vulg. ⁊ pupil. l. l. nõ cõuenit. C. de inoffic. dona.

b ¶ Verbum tradidit.

marco. cap. 14.

in titulo vt oēs ob.in.pnīciarū.§.si vero. Nec ob.qȝ tertio loco allegatur r voleās promissa p eum satisfacere quia illud potius facit pro:ꝙ contra qꝛ nullo mō satisfit ꝙ soluendo debitū.l.satisfactio.ff.de soluti.ꝙuis verbum hic ad satisdationē referatur.

¶ Preterea si qua ex predictis possent importare pignoratitias possunt importare dn̄ij translationē plurima aūt sunt vba que nullo mō pñt importare nisi dn̄ij translationem: ergo illa vba ambigua ex verbis claris r īdubitatis declarationē recipiūt:qꝛ verba coniuncta precedentia r sequētia declaratione īducūt dubij.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de lega.j.r.l.titia.§.fina.ff.de ma.test. d.l.vtr.ff.de peti.hered.rrviij.di.c.qꝛ sunt culpe.r.l.volūtas.r ibi per Cy.C.de fideicō.rrrv.di.c.ab exordio.r per beatum Augusti. li.lerriij.qōnū.r marime coniunctis bis que tradunt in.l.pacta nouissima cuȝ sua materia.C.de pac.r.l.nihil pbibet.ff.de adi.le. Cū ergo ex supradictis manifeste appareat ꝙ plurima sunt verba que nullo modo possunt adaptari nisi ad dominij trāslationem sequitur quod verba ambigua qn̄ ad dominium r ad pignora referri possunt debent interpetari vt dominium importet facit.l.iam hoc ver.sed si alter ff.de vul.r pup.r.l.ꝙuis.C.de ipube.r alijs substi.fit ergo cōclusio ex predictis ꝙ predicta dom° cedit insolutū dotis debite predicto Joanni. r ex predictis sequitur alia conclusio predictum actorē nulliter r indebite r illegitime agere r sic conuentum absoluendum fore r actorē temere litigantem in expensis legitimis condemnādum per.l.eum quem temere.ff.de iudi.r.c.calūniam.r quod ibi latissime scripsi de penis r cap.finem.de do.r contu.

Et vt supra dictum est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium.x.

1. Collare ex perlis confectum an veniat in legato ornamētorum vroti per virum facto.r numero.3.
2. Intentio disponentis ex verbis compiehenditur.
4. Usus cōmunis loquendi in testamētis pualet pprie significationi verborum.
5. Collaria potest dici etiam ornamentum māmillarum.
6. Ornamentorum muliebriū appellatione continentur ea quibus mulier ornatur.
7. Ornamenta sunt illa que decorant.
8. Et:est dictio augmentatiua.
9. Quecunꝙ alia:ista verba vniuersaliter accipiuntur.
10. Jocalia facta post cōditum testamētū an cedāt in legato vrotis.
11. Uestimēta r ornamēta prohibita portari p statutum:an veniāt in legato vestimentorum facto vroti.
12. Fundus si simpliciter legaf vni:r aliȷ eiusdē fundi relinquif vsusfructus:primū legatū dȝ cōtinere integri fundi pprietatem.
13. Ususfructuarius nō pōt disponere r facere de re ad libitū sȝ debet vti r frui arbitrio boni viri.
14. Legatū victus r vestitus quando peti debeat.
15. Uestis an veniat appellatione victus.
16. Uestes quando prestantur.
17. Habitum iuri sibi quesito contrarium assumēs videtur dicto iuri renunciare.
18. Uror cui fuerīt relicta alimēta si religiosa efficif in religione ꝙ pōt habere in cōmuni:an tale legatū videatur extinctum.
19. Religionis ingressus operatur idem ꝙ mors naturalis.
20. Ususfructus nō finitur p ingressum religionis:quando talis religio pōt hr̄e in cōmuni r cōmoditas ipsi° trāsit in monasteriū.
21. Monachus quomodo possit habere proprium.
22. Ususfructus qui transit in monasterium durat tantum in vita ingredientis.
23. Religiose viuere dicuntur clamidate sancti francisci.
24. Legatum factum a marito vroti quando videatur factum animo compensandi in dotem.
25. Clausula adiecta in vno capitulo non refertur ad aliud postea sequens ab ipso capitulo separatum.
26. Item dictio:inducit repetitionem.
27. Ler compensat compensatione opposita.
28. Argumentum a contrario sensu non habet locum in vltimis voluntatibus.

Omnipotēs deus Adsit. ꝙuis q̄stiones supradicte sint ex numero quatuor tn̄ sunt principales qꝛ q̄libet pōt q̄dā alias icludit qōnes:eas psequar singulr̄. ¶ Alsumo ergo pmā qōnē tn ordine positā q̄ qrit verū dn̄a Catharina debeat habere oēs singulos pānos r oia alia q̄ ɔtinēf i pilo legato sub vbis gn̄alib°:ꝙuis pdicta dn̄a Catharina illis nō fuerit vsa pront est † q̄ddā collare plar factū p suo ornamēto r repertū apud ipsam vrotē marime si iurat ipse collarū pro suo ornamēto factū esse circa qnā breuiter dico ꝙ ad cōprehēdēdā vim cōprehēsiuā pdicti legati necessariū est diligenter eraminare verba predicti testamēti cōprehēdētia pdictū legatū † ex quib° verbis testātis intētio cōprehēdaf.vt.l.labeo.ff.d supel.leg.rrij.q.ij.c.is aūt.Nec enī psumif qs aliud velle ꝙ dixerit.vt.l.voluntas.C.de fideicō.p vocē eni r vba dicūf cognosci rerū q̄litates.i.substātie r q̄litates r accidētia r circumstantie cū primis r remotis qm̄ vt tngt ph° sunt note passionū anime.nā vt ait cassiodorus nullū est maius mentis testimoniū ꝙ virtus inspecta verboꝝ vt p bal.in.l.ad cognoscēdas.C.de inge.mann.r per Bal.in.l.tres denunciationes. C.q̄uo r qn̄ iudex.facit.l.nō alr.in ptin.ff.de le.iij.si ergo recte pōderemus vba pdicti testi indubitāter venit dicta collaria r similia hec aūt conclusio pbaf plurimis verbis illius vel ex illo capitulo.itē iure legati iudicauit r reliquid dicte dn̄e Catharine vroti sue oēs r singulos pānos syrici r lane r oia r singula iocalia anulos zonas r ornamēta r vestimēta rc. Et primo ex illis vbis oia r singula iocalia q̄ vba sunt vba distributiua nullū iocale excludētia vt in.l.a pcuratore.C.mādati.r in.l.oēs.C.fine cēsu vel reli.r in.c.solite.de ma.r obe.clarissimū enī est ꝙ † appellatiōe iocalium venit collaria pdicta ex perlis cōposita vt est i cōi vsu loquendi q.t. † vsus pualet et in testis pptio significato vborū vt.l.l.liberorū.§.qd tn̄ cassius.ff.de le.iij.r in.l.cum delatoris.§.asinam.ff. de fun.istru.r.l.labeo.ff.de supel.lega. ¶ Scdo pbatur ex alijs vbis positis in.d.c.pdicti testi dn̄ of r ornamēta:qd vocabulū cōiungit et cū verbo oia imediate qd supra pcedit ergo cōtinef collaria pdicta ex gēmis seu plis cōposita vt i.l.pediculis.§.r titia.r monilia in quibus gēme r margarite insunt † nā collaria pñe dici etiā ornamētū māmillarū cū aū pect°.§.mammillas ponaf vt muliebre ornamētū of:facit.d.l.pediculis.§.fi.iūcta gl.super vbo māmillarū.ff.de au.r ar.le.faciūt et que traduntur in.l.argēto.§. ornamēta.ff.de au.r ar.le.vbi ter.dicit qd † ornamētorū muliebriū appellatiōe ɔtinēf ea qbus mulier ornaf r probaf et in.l.ꝙuis. ff.de au.r ar.le.Sȝ indubitatuȝ est mulierē tali collariā ornari ergo rc.itē faciūt ter.in.l.j.in prin.C.de na.libe.vbi ter.vult ꝙ † ornamenta sunt illa que decorant facit etiam.l.fi.§.fi.ff.de au.r arg.le.

¶ Tertio probaf ex illis alijs vbis que ibidē subdunf dn̄ of r q̄cunꝙ alia ad vsum r ornamentū ipsius mulieris seu vestitū fuit. vn̄ pōderāda est † dictio r:que est augmētatiua.vt in.l.ea tn̄ adiectio.ff.de le.iij.r vbū qd postea sequif † quecunꝙ alia qd vbuȝ est vle:de peni.di.j.c.nemo pōt.r ex ter.iunctis his que tradunt Archi.r Jo.an.in.c.si beneficia.de preben.lib.vj.r Jo.an.in.c.quicūꝙ.de sentē.excom.lib.vj.r quod traditur in.c.ij.in fi.de coniug.lepro.voluit enim testator deberi predicte vroti nō solū ornamēta sed etiam vestimenta r quecunꝙ alia ad vsum r ornamentū vroris sue destinata essent.nam si solummodo ornamēta legasset nō venirēt vestimēta.vt in.l.ornamētorū.r.l.ꝙuis.ff.de au.r arg.leg. Item si nō dirisset r q̄cunꝙ alia ad vsum ipsius sue mulieris essent non venissent illa que essent ad vsum mulieris si non essent ornamēta:vnde ad hoc vt alia quecunꝙ ad vsuȝ mulieris essent venirent licet nō essent ornamēta testator adiecit verba pdicta.r ideo etiā collana pdicta etiā si nō cōtineretur appellatione ornamentorū tn̄ voluit deberi si nō essent ad vsum mulieris. Nec obstare videf ꝙ pdicta vror adhuc fuerit aliqn̄ vsa pdicta collaria aut filib° reb° qꝛ satis est ꝙ predicta collaria fuerīt empta r parata ad vsum mulieris vt probatur in.l.argēto.§.margarita.ff.d au.r ar.leg. ¶ Quarto probaf ex alijs verbis in.d.c.cū immediate subdif tn domo camera scrinēis r alijs capsis dicti testatoris. vnde ponderāda est similiter dictio r:q̄ de sui natura est augmentatiua.vt.§.diri.r etiā alia verba ad ampliandū posita que tempore mortis ipsi° testatoris r sic legato cederēt sȝ etiā illa q̄ reperirenf tpe mortis testatoris in domo camera rc.vn̄ positoꝙ † pdicta collaria fuissent facta p pdictū testatorē pdicte vroti post cōditum testm̄ nihilominus cedit i pdicto legato ex quo testator p verba tam generalia vtrūꝙ tps cōprehēsum est r testamēti r mortis per ea que traduntur in.l.qntus.in fi.ff.de au.r ar.le.r ibi per Bar.alias incipit pdicta.l.scribit qntus curtius.iuncta.l.qui° mutius.la.j.de au.r ar.leg.r in.l.vroti.§.j.ff.de le.j.r in.l.his verbis.in prin.r.l.q̄situm.eo.ti.faciunt etiā que traduntur in.l.ij.iij. r.iiij.r in.l.si vroti.r in.l.si ita.r ibi per Barto.ff.de au.r ar.leg. ¶ Postremo pdicta cōclusio pbaf ex alijs verbis que postea immediate subiungunf dn̄ dicif r q̄ solo iuramēto cui stare voluit dicta domina Catharina direrit de illis esse que verba similiter posita sunt ad augmentādū legatum vt dictum est r potuit testator mādare vt staretur dicto ipsius vroris vt est ter.in.l.theopompus.ff.de dote ple.r ibi tradif:facit.l.fi.C.de fideicom.r quod latius dicam.J.iu qōne.ex predictis verbis tam generalibus arbitror † ꝙ predicta collaria debeanf pdicte dn̄e Catharine ꝙuis esset pbibita portari ex forma statutoruȝ ꝙuis si simpliciter essent legata vroti vestimenta non venirent ornamēta prohibita portari ex forma statuti vt voluit Bart.in.l.ꝙuis.ff.de au.r ar.le.Bal. tn̄ in.l.cum te.C.de dona.ante nu.ad fi.dicit ꝙ si talia ornamēta sunt perpetuo pbibita portari Bar.dicit verum vel pōt dici ꝙ

etiã vз legatũ q: possint aliĩ vẽdi puta pisino vbi nõ est pɫibitũ portari vendet florẽtino. si aũt nõ sunt ppetuo pɫibita sз aliquo tpe licitũ est vel põt cũ aliquo adiũcto licere quia tũc vз legata sed nõ insisto circa hoc q: ex pdictis verbis taз generalibus arbitror q pdicta collaria veniret ẽt si probibita essent portari. Cũ predicta verba ad hoc sunt clara vnde alia nõ videntur indigere interpretatione. vt in. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. si aliĩ. ff. de vsufru. le. cũ aliĩs vulga. maxime iũcta opi. Bal. ⁊ q: legatum factũ fuit vidue. ¶ Circa scdam qõnẽ qua querit vtrũ predicta dña catharina possit hr̃e oĩa cõtẽta in dicto legato ẽt si dotes suas petierit q̃ qõ inclusa est sub prima qõne nunc bis nõ iĩsistam sed ipsam qõnem decida vna cũ alia qõne posita infra i ordine. ¶ Circa tertiã qõnẽ q̃ querit an pdicta dña catharina possit disponere de lecto ⁊ ornamẽtis ipsius lecti: ⁊ sic an pdicte dñe Catharine videatur predictarũ rerũ relicta proprietas an vero vsusfructus duntaxat ⁊ sic non possit ad libitum ipsius de reb⁹ disponere. breuiter dico q ⁊ lectus ⁊ ornamenta pdicta ad lectũ pertinentia cedũt in predicto legato quo ad proprietatẽ. hec autem cõclusio probatur multipliciter. ¶ Primo q: ex verbis predicti relicti seu legati nõ apparet aliquod verbũ appositũ p qõ denotetur q predictarum rerum relictus sit vsusfruct⁹ sз simpliciter apparent predicte res legate ⁊ sic ipsarum reruз proprietas intelligitur esse legata vt. ff. de le. j. ij. ⁊ iij. per totum ⁊ in pluribus aliĩs titulis positis a titulo de le. iij. vsq ad titulum de rebus dubiĩs inter quos titulos ponitur titulus de vsufruc. lega. ad denotandum qõ ad hoc vt alicuius rei videatur esse relictus vsusfruct⁹ debet hoc exprimi vt per totum illum titulum. ff. de vsufru. leg. si vero rei legate simpliciter nullum verbum sapiens vsumfructuз adiicitur vt puta q: expresse dixerit q relinquebat quo ad vsum fructum vel quoad viueret reditũ aut fructus ex aliqua re aut similia verba de quibus in dicto ti. de vsufructu liga. ⁊ specialiter in. l. fundi. ⁊ ibi plene per Bar. ff. de vsufru. lega. indubitanter intelligitur relicta proprietas ⁊ hoc magis specifice pɫat per tex. i

12 l. si aliĩ. ff. de vsufr. leg. † ibi si vni legatur simpliciter fundus ⁊ aliĩ eiusdem fundi relinquitur vsusfructus: primũ legatũ dicit continere integri fundi proprietatẽ ⁊ idẽ probat in. l. sempronius atta lus. §. si. ⁊ in. l. sempronio. eo. tit. ⁊ in. l. idem. §. fin. cũ. l. sequenti. et q ibi traditur. ff. de vsufru. accresc. in. l. si tibi decem milia. ⁊ quod tradit in. l. ⁊ si forte. ff. de vsufruc. lega. ⁊ q tradit p Bar. in. l. si titio. ⁊ in. l. filios. ff. de vsufruc. le. cũз ergo predictus testator simpliciter dixerit q legabat pdicte dñe catharine oĩa ⁊ singula ornamenta ad lectum ⁊c. ergo nõ intelligitur factum legatũ quo ad vsumfructum: cum in dicto legato nullum penitus sit verbũ appositum sapiens vsumfructum. ¶ Scdo pɫatur clare ex aliĩs verbis appositis in dicto legato ibi dũ dicit de quo lecto ⁊ ornamẽtis lecti oportunis ipsa dña catharina in ipsa domo stãdo ⁊ ad aliam domum eundo disponere ⁊ facere possit p libito volũtatis tanq̃ de re sua propria: que quidem verba clarissime denotãt

13 pprietatem ⁊ nõ vsumfructum† q: vsufructuarius nõ põt dispo nere ⁊ facere de re ad libitũ sз debet vti ⁊ frui arbitrio boni viri salua rerum substantia. instit. de vsufruc. in prin. tradit Azo in summa. in ti. de vsufruc. ⁊ Bald. in rubrica. C. de vsufruc. ⁊ si vsufructuarius alienat amittit vsumfructũ. vt traditur insti. de vsufru c. §. item finitur. faciũt no. per Bart. in. l. interest. C. de vsufru. ⁊ quod traditur in. l. arboribus. §. vsufructuarius. ff. de vsufruc. Nec ex eo q predictus testator postea subiunxerit illa verba que omnia vt supra dicta sunt habeat ⁊ habere debeat ⁊ petere possit omni contrarietate cessante in casu quo vitam vidualeз seruanerit ⁊ honestam ⁊ dotes suas non petierit ⁊c. quia per illa verba non alteratur principalis qualitas relicti in se sз dũtaxat adiicitur cõditio seu mod⁹ predicte dñe Catharine quibus nõ seruatis dз legatum amittere sed seruata viduitate ⁊ non petitis dotibus indubitanter potest de dictis reb⁹ p libito volũtatis dispo nere tanq̃ de rebus pprĩis prout ex verbis predicti testamẽti clarissime demõstrat. ¶ Circa quartã qõnẽ principalẽ qua querit vtrũ pdicta dña Catharina i casu quo deberet stare extra domũ testatoris possit petere quadraginta florenos quolibet anno p suo victu ⁊ vestitu ⁊ vna seruitiali que questio iclusa est sub secũda principali questione supra posita parua est difficultas. Nã ex verbis predicti testamẽti clare colligit q pdicta dña Catharina nõ põt simplr petere pdictos quadraginta florenos sз solũmodo illos petere potest qñ per suos fideicommissarios vel heredes nõ prouidentur de expensis necessariĩs ⁊ dignis ⁊ de vestitu predicte domine Catharine ⁊ vna seruitiali vt cõmode continet. nã dicto casu non facta debita prouisione per fideicõmissarios vel heredes põt pdicta dña Catharina exigere pdictos. xl. florenos au ri ab omnibus debitoribus testatoris ⁊ hereditatis iuxta prouisionem que colligitur ex verbis predicti testamenti que ponitur ibi dũ dicit: possit dicta dña Catharina ⁊ sibi liceat ⁊c. Que facultas cõcedit pdicte dñe Catharine nõ solũ si habitaret i domo predicti testatoris sed etiã si extra domũ testatoris habitaret vt clarissime pз ex aliĩs verbis appositis in dicto testõ dũ subiungit vbi aũt dicta dña Catharina deliberaret vidualiter viuere ⁊ honeste extra domum dicti testatoris tunc in dictũ casũз prouisiõe sibi sufficienter non facta pro expẽsis sibi necessariĩs per fideicõmissarios vel heredes suos pro se ⁊ vna seruitiali pro victu ⁊ vestitu ⁊c. tũc ipsa dña Catharina etiã exigere possit ⁊ petere ac etiã liberare ⁊ quietare ab omnibus vt supra debẽtib⁹ hereditati dicti testatoris vsq ad summã dictorũ florenorum. xl. auri ⁊c. manifeste ergo pз ex pdictis qõ predicte expẽse debẽtur pdicte dñe Catharine etiã extra domũ habitanti que si non soluant potestatẽ ⁊ facultatẽ habeat petendi dictos. xl. florenos. Et cum verba predicta hoc clare important alia interpretatiõe opus est vt supra dixi: nec dubitatio aliqua i hoc fieri dз. ¶ Circa quintã questio

14 nem que similiter includitur sub scda de qua queritur vtrum† pdicta domina Catharina recipiendo victum ⁊ vestitum ⁊ expensas a fideicommissariĩs vel heredib⁹ debeat recipere in principio anni vel de die in diẽ vel qualiter. breuiter rñdeo qõ si presatũз legatum fuisset annumeratum seu per annos singulos factũ tũc indubitãter pro quolibet anno deberet in principio cuiuslibet anni. tex. est in. l. a nobis. ⁊. l. in singulos. la. ij. ⁊. l. filie mee. ff. de annu. lega. vñ possent peti. pria die. ⁊. l. habitationem. ⁊. l. generali. C. de vsufruc. lega. tradit Inno. in. c. propter. de loca. ⁊ glo. insti. de inutil. stip. canoniste. c. iij. de arbi. ⁊ probatur etiã in. l. j. ff. de va. ⁊ extraor. cogn. Et ideз probatur in. l. si quis ad declinãdam. C. de episco. ⁊ cle. vnde dant illi duo versus. Annua si debes tũc inspicias caput anni. Annua si debes i fine teneberis anni. l. qui hoc anno. ff. de ver. ob. ⁊ traditur in dictis iuribus. Verũ cum in terminis nostris nõ annua alimẽta: nec etiã mẽsiua aut diariũ: hoc est de die in diem relicta sunt de quo traditur in. l. diariĩs. que est l. antepe. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. in iuribus preallegatis. Sз si alimenta simpliciter. s. vict⁹ ⁊ vestitus simpliciter relicta sunt maius est dubium. Et quoniam relicta sunt ad tempus incertuз videlicet donec vitam vidualem ⁊c. sequitur q debentur de mẽse in mẽses veз in principio cuiuslibet mensis p tex. i. l. pecunie. ff. de alimen. ⁊ ciba. leg. Et ibi hoc volunt Ja. de are. ⁊ Ray. per text. in. l. si. ff. de libe. agno. vbi etiam idem volunt Ja. de are. ⁊ Ray. traditur per docto. in. d. l. si quis ad declinandam. C. de episco. ⁊ cle. ⁊ hoc procedit quo ad alimenta ⁊ victus ⁊ similes expensas sed quo ad ve

15 stes que† victus ⁊ victualium appellatione continent vt. l. verbo victus. ⁊. l. seq. ff. de verb. signi. traditur. x. q. ij. c. episcopos. ⁊. l. si. §. j. C. de his qui ad eccle. confugi. ⁊ per Joan. an. c. j. de cens. lib. vj. tradit Bal. consi. cxxiiij. qõ incipit qd de vestimentis. ⁊ Bar. cõ si. cxxxij. qõ incipit quidã. Et pterea de vestimẽtis a pdicto testatore expressum est pdicta aũt vestimẽta debita pdicte domine Catharine nec de anno in annũ nec de mẽse in menseз nec de die in

16 diem sed† qñ domina Catharina egebit pstanda sunt. vt singulir no. gl. in. l. firmio. §. pater. ff. qñ dies leg. ced. tenet Bart. i. l. si. ff. de libe. agno. facit. l. nec semel. ff. quando dies leg. Et predicta procedunt respectu victus ⁊ alimentorum prestandorũ ⁊ vestium sed si debito tempore sm predicta ab heredib⁹ seu fideicommissariĩs non prestarentur cum eo casu debeant floreni. xl. in annos singulos merito in principio cuiuslibet anni debẽtur per ea que superius dicta sunt. ¶ Circa sextam qõnem comprehensam sub scda questione quid si pdicta domina Catharina deliberaret effici religiosa ⁊ sic nõ teneret seruitialẽ vtrũ deberentur: breuiter respõdeo qõ cum varie ⁊ diuerse sint religionum species si quideз pdicta domina Catharina profiteret aliquã regulã que ei cõi nec in particulari posset habere hoc casu nec predicta alimẽta deberentur nec etiã vestes ex quo in pura ⁊ simplici paupertate ⁊ ex

17 elemosynis viuere deberet† assumendo enim statum penitus cõtrarium iuri sibi quesito ex dicto legato videt dicto legato ipso facto renũciare vt dicit glo. in. c. j. de cle. cõiug. lib. vj. et per gl. ⁊ dominũ meum abbatẽ siculũ. ⁊ Jo. de imo. in. c. j. de cle. coniuga. no. etiam Jo. de Imo. in. c. ex ore de his que fi. a ma. parte capituli. ⁊

18 quod no. i. l. pe. ff. de inoffi. testa. ⁊. c. ex literis. de trãsac. ¶ † Si vero predicta dña Catharina vellet ingredi ⁊ profiteri aliquam regulam que lз nõ posset habere in pticulari tñ põt hr̃e in cõi. iste casus est magis dubitabilis. nam per magnam vel mediam capitis diminutionem vt per libertatem vel ciuitatis amissionẽ finit vsusfructus. insti. de vsufru. §. finitur. ⁊. C. de vsufruc. l. si. Sed predictum legatum vr̃ importare quodammodo quendã vsumfructum sed per ingressum religionis i qua pfitetur tria substãtialia regule amitteret quis libertatem q: nõ hз neq velle neq nolle. xij. q. j. c. non dicatis. Et† quodãmodo talis ingrediens vide

19 tur mortuus. l. deo nobis. C. de epis. ⁊ cleri. in si. principiĩ: vbi tex. vult q pactum de lucranda dote ɔceptum in casum mortis purificatur p ingressũ religiõis: vñ ibi pɫat qõ idẽ operatur ingressus q mors naturalis sm Bal. ibi. ⁊ idẽ pbari videtur per. l. res vxoris. C. de dona. inter viruз ⁊ vxo. vbi tex. vult. quod pactum de lucro

lucro dotis cōceptū in casum mortis parificatur p ingressum re-
ligionis ⁊ hāc opi. tenuit Ho. in. c. cum cōstet. de pig. per. d. l. deo
nobis. ⁊ q tradit in. c. in p̄ntia. de proba. ⁊ per no. l. l. corruptio
nem. C. de vsuf. ⁊ in. d. §. finitur insti. de vsuf. ¶ Uerum p̄dictis nō
ob. ɔtrariā sniam arbitror fore verā quā indubitatū est q facile
20 ds solui vsusfructus per ingressum religionis ɔ̄pstatio † alimēto
rum sed vsusfructus per ingressum talis religionis nō finit. hoc
voluerunt Jo. ⁊ Ian. xix. q. iij. c. si qua mulier dicētes q ius vtendi
coherens persone remanet apud ipsam vsufructuariā ⁊ vtilitas
apud monasteriū ar. ff. de iure do. l. si vsusfructus et. ff. ad treb. l. si
patroni. §. i. respon. ⁊ ff. so. ma. l. vsusfruct⁹. ⁊ ff. de adolt. l. si postula
uerit. §. de eo. ff. de leg. ij. l. peto. §. j. ⁊ ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. sed si
ij. re. in fi. ⁊ in. c. nup. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. C. de vsuf. l. fi. Et si di
catur monachus nō potest habere ppriū. vt in. c. cū ad mona-
sterium. de statu re. pōt responderi q verum est q̄tum ad eius cō
modum proprium ⁊ particulare sed q̄tum ad cōmoditatez mo-
21 nasterij † pōt sicut ⁊ filiusfamilias qui iure digestorum nihil po
terat habere. vt. pʒ. ff. de acqui. here. ⁊ tñ quo ad pris cōmodum
remanet apud eum ius hereditatis. ff. de le. j. l. cum filio. ergo idez
dici potest a simili in hac q̄one ⁊ hanc opi. q q̄tum ad cōmodi-
tatem transeat in monasterium tʒ gl. in aut. ingressi. C. de sa. san.
ec. ¶ Et p̄dictam opi. q talis vsusfructus ⁊ cōmoditas trāseat
in monasterium tenent Inno. ⁊ ho. in. c. in presentia. de pba. di-
22 centes q † vsusfructus transit in monasteriuʒ ⁊ durabit in vita fi
lius ingredientis tñ. idem etiā tʒ Spec. in tit. de statu mona. ver.
xvij. ⁊ Jo. fa. ⁊ xix. q. iij. si qua mulier. ⁊ eandem opinionē tʒ Hē-
ri. bohic in. c. fi. de pig. p. d. l. corruptionem. C. de vsuf. ⁊ per no. in
sti. de acqui. per arro. in prin. ⁊ tʒ Jo. de imo. ⁊ est cōis opi. moder
norum in. d. c. cū constet de pignoribus. quia per ingressuʒ mona
sterij non pditur ciuitas neqʒ libertas: qr remanet liber homo ⁊
ciuis ciuitatis. ⁊ sic solū inducitur minima capitis diminutio. vt
ff. de capitis diminutione qr mutat statū. nā cū esset sui iuris trā
sit in ptātez abbatis facit. xij. q. i. c. nullo. ⁊ q no. in. c. nullus ⁊. c. re
ligiosus. de electio. lib. vj. sed per minimaʒ capitis diminutionez
non finitur vsusfructus. vt insti. de vsuf. §. finitur traditur per gl.
⁊ doc. in. d. c. fi. de pign. ⁊ ista vt dixi est cōis opinio gloss. ⁊ doc. vt
patet ex his que tradūt in. d. aut. ingressi ⁊ in aut. si qua mulier
⁊ ibi per gl. ⁊ doc. in. l. cum opʒ iuncta aut. idem est ⁊ aut. item he
reditas cū ibi no. C. de bonis q li. si ergo nō extinguit vsusfructus
debitus per ingressuʒ monasterij multomin⁹ extinguitur ius de
bitum recipiendorū alimētorū vict⁹ ⁊ vestitus per iura ⁊ rōnes ⁊
autoritates supra scriptas ⁊ hoc intelligo quo ad alimēta vez vi
ctum ⁊ vestitū sed q̄tū ad seruitialem sec⁹ est qr talis qualitas re
tinēde seruitialis repugnat illi statui p. c. cū ad monasteriū. ð sta.
reg. ⁊ d. c. nō dicatis. xij. q. i. si vero p̄dicta dña Catharina assume
ret vel intraret aliā religionē in qua nō pmitteretur tria substātialia
regule. Sed quendā modum religiose viuēdi vt dicit gl. singula-
ris in cle. j. de rli. do. ⁊ tex. in glo. in cle. pe. de sen. ex. ⁊ doc. ibi facit
q not. Ar. xxvij. q. ij. c. vt lex cōtinētie. ⁊ q tradit dominus meus
in. d. c. in pñtia. de pba. ⁊ p Bar. Bal. ⁊ Pau. de ca. ⁊ doc. l. d. aut.
ingressi. ⁊ ibi singulariter dicit Bal. in. ij. op. lʒ qs intret ecclesiā
secularez vel licet se offerat ecclesie seculari vt perpetuo ibi sit nō
potest retinere bona per. l. si quis presbyter. C. de epi. ⁊ cleri. ⁊ aut.
presbyteros. eo. ti. dixi latissime in tracta. obligationum li. viij. q.
xxij. si ergo talis modus religiose viuēdi repugnat pprio nec retē
23 tiōi pedissequ seu seruitialis † put est mod⁹ viuēdi istarū clamida
rum sancti Fran. p̄dicatorum ⁊ eremitarū sancti Augustini ⁊ si-
miliū p̄dicta dña Catharina integre debebit ɔsequi victū ⁊ vesti
tum a p̄dictis heredibus seu fideicōmissarijs sʒ q ini predicto re
licto ɔtinet ⁊ si p hrdes ⁊ fideicōmissarios mora cōmitteret tūc
cōseq deberet florenos. xl. auri in annos singulos. ¶ Circa septi
mā q̄onē q̄ est tertia principalis sʒ ordinē supra scriptū qua que-
rit vtrū p̄dicta dña Catharina possit petere illos ducētos flore-
nos ⁊ dotes suas marie pp ter recōsignationē dotiū factā p̄dicte
dñe Catharine post ɔditū testiū vr dicēdū q p̄dicta dña Cathari
na nō possit cōsequi legatū ducētorū ⁊ petere dotes p̄dictas h au
24 tem conclusio vr pbari. qr q̄uis † relictū factū a marito vxori sue
nō videat in dubio factū aio cōpēsandi in dotē ⁊ si vtriqʒ consi-
stat i q̄titate ⁊ materia compensabili qr debitor necessari⁹ ex vo
luntaria ɔuentione legās creditori suo videatur indubio legare
animo cōpensandi. l. ɔpēsandi. C. de hr. insti. ⁊ l. si ab eo. ff. de neg.
ge. ⁊ l. vt debitum. C. de hr. act. ⁊ l. creditorē. ff. de leg. ij. ⁊ l. si vxor.
C. de bo. aut. indi. pos. ⁊ l. lucius. ff. de le. j. ⁊ l. si §. pe. ff. de le. iij. tra-
ditur in. l. si cū dotē. §. si pr. ff. so. ma. ⁊ l. quā in prioribꝰ. l. oimodo
C. de inoffi. testa. ⁊ in aut. preterea. C. vn vir ⁊ vxor. vn maritus le-
gās vxori vr legasse animo compensandi ⁊ est tex. expssus in hoc
in l. sciendū. C. de rei vxo. act. vbi de q edictum pretoris de alter-
natione sublatum est vnde ⁊ dotem relictam a marito cōsequit
vxor tñ illud procedit in casu dubij ⁊ i relicto simpliciter facto a
marito secus quādo maritus reliquit aio compēsandi vt tradit

in dictis iurib⁹ sed ita videt ɔtigisse in terminis nris q ex pluri
mis ondītur primo quā p̄fatus testāt relictis expēsis victuarijs ⁊ ve
stitis factis p̄dicte dñe catharine facit sub cōditiōe si vitā vidua
lē et honestā seruauerit ⁊ dotes suas nō petierit ꝑut appet mani
feste ex illo caplo testi qd incipit. Itē vt dixi voluit ⁊ declarauit q
in casu quo dicta dña Catharina ⁊c. deinde testāt imediate subiū
xit aliud capitulū qd incipit. Itē in dictū casum viduitatis ⁊c. i
quo caplo dict⁹ testāt reliqd p̄dictos ducētos florenos. quare cū
p̄fatus testāt reliqrit p̄dictis. Itē vr voluisse repetere cōdōnē ⁊ q̄
litatē p̄cedētē. vt. l. i repetēdis. ff. de le. iij. ⁊ l. seie. §. gaio. ff. de fundo
instru. marie cū eadē videat esse rō put vr in terminis nris. vt vo
luit Ja. de bel. in aut. vt cū de ap. cog. in pn. ergo qualitas illa nō
repetēdi dotis vr adiecta legato ducentorū florenorū ergo aio cō
pensandi vr relictū. ¶ Scdo pbatur etiā clarius ex alijs vbis po
sitis in. d. c. qd incipit. Itē in dictū casuʒ viduitatis ⁊ honesta tis
⁊c. ibi dum dr ⁊ sic deinde ipsis florenis ducentis sic solutis ⁊ ha
bitis vidualē vitā ⁊ honestā nō seruauerit tunc de ipsis florenis
ducētis sic solutis ⁊ habitis cōpensatio fieri debeat in restitutio
ne dotium p̄dictarum facienda ⁊ legatū istō p nō facto habea-
tur. Et sic ex p̄dictis verbis colligi vr q eo casu quo restituēde es
sent dotes debeat fieri cōpensatio ducentorum florenorū qr dña
Catharina non pōt vtrūqʒ vez ⁊ dotes ⁊ ducentos florenos con
sequi vt. d. l. si cōpensandi. C. de heredi. institu. ¶ Tertio proba-
tur ex alijs verbis postea immediate sequentibus in. d. c. dū dici
tur vbi aūt dotes non petierit ⁊ honestatem ⁊ viduitatē seruaue
rit dictum legatū ducentorū florenorū exequatur ⁊ habeat ol ex-
ceptione remota. Ex quibus verbis a ɔtrio sensu colligit qd si do
tes petierit nō possit cōsequi legatum ducentorū florenoꝝ qd ar
gumentū a ɔtrario sensu validū esse videt etiam in vltimis volū
tatibus. vt traditur per Cy. Bal. ⁊ doc. in. l. cōuenticulā. C. de epi.
⁊ cle. ¶ Quarto predicta cōclusio vr clara in q̄tum predicta dña
Catharina vellet cum dicto legato ducentorū florenorū cōsequi
victum ⁊ vestitū. ¶ Qd clarissime pʒ ex verbis in. d. c. immediate
sequendo dum dr. Et de his integris dotibus ⁊ alijs bonis suis
quibuscūqʒ disponere ⁊ ordinare valeat pro libito volūtatis nō
tamē habere dotes q̄diu de necessarijs ad victū ⁊ vestitum vt su
pra dictum puisum sit tam per viam fideicōmissariorum ⁊c. Ex
quibus verbis clarissime pʒ q si peteret seu vellet alimenta victū
⁊ vestitum ⁊ ducentos florenos nō posset cōsequi dotes p̄dictas.
¶ Uerum predictis non obstantibus arbitror ɔtriam sniam fore
veram videlʒ q p̄dicta dña Catharina possit dictū legatuʒ ducē
torum florenorum cōsequi ⁊ dotes p̄dictas. pro istius autē cōclu
sionis clariori demonstratione aduertendū est q testator p̄dict⁹
plurima facit legata primo legauit oēs ⁊ singulos pannos syrici
lant ⁊ lineos ⁊ oia ⁊ singula iocalia. ⁊c. ⁊ huic legato nullā adie
cit conditionē. ergo hoc legatū ⁊ dotes consequi pōt indubitan
ter predicta dña Catharina q̄uis dotes petierit vel habuerit et
etiā si vitam vidualem nō seruauerit quia cū hoc capitulū sit pe
nitus diuersum a reliquis ex alijs nō fit illatio. vt. l. naturalr. §. ni
hil ɔmune. ff. de acqui. pos. ⁊. c. qd trāslationi. de offi. lega. l. iulian⁹.
ff. de exhiben. cum alijs vulgatis. ¶ Et quia nullo penitus potest
dici inducta cōpensatio ad dotem tum quia in dubio nō videt
maritus legasse animo cōpensandi tum qa de specie ad q̄tita-
tem vel de specie ad speciē nō admittitur cōpensatio. ¶ Deinde
predictus testator interposito vno capitulo declaratiuo dotium
predicte domine Catharine fecit i alio capitulo sepato legatū
victus ⁊ vestitus ⁊ lecti ornamentorum ad lectū in casu honesta-
tis ⁊ vidoitatis ⁊ in casu quo dotes suas nō petierit vel ab here
dibus habuerit quare ex hoc legato ⁊ conditione idem adiecta
non est dubium q predicta dña Catharina si honestam vitā aut
vidualē nō seruaret aut etiā dotes peteret non posset cōsequi le
gatum victus ⁊ vestitus ⁊ lecti. ⁊c. qr ad dictum legatum cōsequē
dum vel retinendum oia predicta tria adimplere ⁊ seruare tenet
adeo q si in altero etiā dūtaxat deficeret dictum legatū cōsequi
aut retinere dotem de quo iam satisfactum est nō posset vt. l. si is
qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. du. vtrū aūt attentis terminis no
stris posset retinere dotez de qua iam satisfactū est ⁊ petere dictū
legatum. i. subijciam. ¶ Deinde predictus testator in alio diuer-
so capitulo aliud fecit legatū ducentoꝝ florenorū sup quo est du
bitatio verum possit illud petere seruādo viduitatē ⁊ honestatē
⁊ dotes habere. ¶ Et pfecto vr mihi clarissima ɔclusio q possit
vtrumqʒ consequi ⁊ retinere si solum has duas conditiones iple
uerit seu seruauerit scilicet si vitam vidualem ⁊ honestā seruaue-
rit quoniā q̄tum ad dictum legatum ducentorū florenoruz nul
la adijcitur conditio non petendarū dotium. nam talis cōditio
non petendarum dotiū in dicto legato ducētorū florenorū omis
sa a testatore hr pro omissa. l. commodissime. ff. de libe. ⁊ posth. ff.
de excu. tut. l. ex his facit. l. si seruum. §. non dixit. ff. de acqui. here.
⁊ quod tradit Bal. in. l. gallus. §. videndū. ff. de libe. ⁊ posth. Et
q̄uis dicta cōditio si dotes nō petierit adijciat i p̄cedēti capitu-

25 lo tamē vt supra dixi ex separatio nō fit illatio† nec etiā cōtēta in vno capitulo refert ad aliud capitulū postea sequēs ab illo capitulo separatū. vt est tex. in. l. si qs legata. ff. de condit. τ demō. τ pbatur. c. cum dilecti. de dona. fm intellectū Host. τ. l. gall⁹. §. τ qd sit tantū. ff. de libe. τ posthu. traditur per bar. τ legistas in. l. talis scriptura. ff. de leg. i. τ per canonistas in. c. secūdo requiris. de appel. Quare examinare oportet p veritate ipsius cōclusionis oia τ singula verba posita in. d. c. relicti ducentorum florenorū. Est ergo aduertendū φ predictus testator dixit. Itē in dictum casū viduitatis et honestatis supra pro parte cōtraria allegatū fuit φ ex quo in capitulo precedenti testa̅tor nō solum de cōditione honestatis τ viduitatis mētionē fecit sȝ etiā si dotes nō petierit merito talis cōditio ex natura dictionis: Itē: videt esse repetita p. l. in repetē. de leg. iij. cum si. Sed ad hoc rńdetur hoc esse falsū attētis terminis nostris per theoricā traditā per Bar. in. l. j. in prin.
26 ff. de publi. τ vectiga. vbi dicit φ† quādo per dictionē: Itē: adijcit precedentibus noua oratio in se pfecta omni perfectiōe: tūc nō inducit repetitionē sed cōtinuationē. ff. de inut̄ sti. l. Item apud labeonē. in prin. ff. ad turpil. l. si. ff. ad treb. l. j. §. idem rescripserunt. cum. §. seq. sed ita est in terminis nostris qr per predictā dictionē: Item: in dictum casum adijcitur precedentibus noua oratio in se perfecta omni perfectiōe ergo nō inducit repetitionē qualitatū precedētium sȝ ponit τ cōtinuat per iura p̄alle. vt. l. si. ff. de admi. rerū ad ciui. ptinē. facit etiā qr ista capla penitus sunt diuersa et diuersa cōtinētia p̄dicti testamēti incipiūt p dictionē: itē: τ sic ex p̄dictis patet nō ob. primū argumētū cōtra in cōtrariū formatū. Et p̄dicta pcedunt maxime qr diuersa est ratio dictorū legatoꝝ vnde cōsuluit Bar. cōsi. ccvj. qd incipit testator reliquit. φ si testator dixit lego vxori mee habitationem domus si caste τ honeste vixerit: item lego sibi oēs eius pannos φ non intelligitur repetita illa conditio si caste τ honeste vixerit p rationes predictas: et predicto consilio Bar. se subscripsit dñs Frāciscus de p̄dicta domo tigrinorū de qua fuit testator predictus qui dñs Franciscus fm Bal. oim singularium memoriā habuit. Et alijs autē verbis predicti capituli nullo modo cōtinet p̄dicta cōditio nō petēdaꝝ dotiū adiecta p̄dicto legato vt eni in. d. c. item in dictū casum viduitatis τ honestatis seruande iure legati legauit dicte dñe Catharine eius vxori florenos ducētos auri sibi per heredes τ fideicommissarios infrascriptos soluendos q̄ntum post mortē dicti testatoris ipa domina habere voluerit ista sunt vba formalia p̄i me partis dicti capituli. Et sic pȝ ex dictis verbis quod nulla est adiecta conditio dotium nō petēdaꝝ p̄dicto legato ducētoꝝ florenorū sed solūmodo cōditio viduitatis τ honestatis. Et si testator voluisset adijcere dictā cōditionē nō petādaꝝ dotium: ita adiecisset sicut dixit in casum viduitatis τ honestatis qr cum eā omiserit hētur pro omissa vt supra dixi. Deinde immediate formaliter sequitur in. d. c. τ deinde ipsis florenis ducentis sic solutis τ habitis vidualem vitam τ honestam non seruauerit: tūc de ipsis florenis ducentis solutis τ habitis compensatio fieri debeat in restitutionem dotium suarum facienda τ legatum istud p nō facto hēatur τ sic ista sunt verba formalia ex quibus et apparet qd predictus testator voluit induci cōpensationē dūtaxat ad dotes cū predictis ducentis florenis in casum nō seruate honestatis τ viduitatis nec aliquid dixit de non petendis dotibus ergo habetur pro omissa dicta conditio non petendaꝝ dotiū vt qr si voluisset apposuisset: vt. l. j. §. sin autem ad deficiētis. C. de cadu. tol. facile enim fuisset testatori si hoc voluisset adiungere cōiunxisset sȝ cum bis replicauerit ad predictū legatū ducentoꝝ florenorū predictas tm̄ duas conditiones. s. viduitatis τ honestatis aliā conditionem non petendaꝝ dotiū vr a p̄dicto legato exclusisse per. l. cum p̄tor. ff. de iudi. τ. c. nonne. de p̄sump. τ. l. maritus. C. de proc. ¶ Et sic ex p̄dictis pȝ rńsum esse ad scōm argumentum supra in contrariū formatū nec est mirū φ eo casu quo simplr restituēde essent dotes deberet fieri cōpensatio ducentoꝝ florenorū sȝ solummodo fieri debet si vitam vidualem τ honestam non seruauerit. Quinimo ex predictis verbis cōcluditur minime fuisse volūtatem predicti testatoris φ legatum ducentorū florenorū intelligeretur sub conditione non petendarū dotium. hoc aūt demonstrat: qm̄ compensatio opponitur dūtaxat petēti τ agēdi ad creditū suū
27 compensatio inducit exceptionē. τ sic lex† compensat opponit exceptione sicut in simili dicimus in. l. filio. ff. de in. rup. τ irri. testa. τ traditur per glo. in. l. si constat de cōpen. fa. l. in oīe. §. si romani. ff. eo. tit. τ. l. sinaūe. §. si. ff. de ne. ge. Si ergo cōtra petentem opus est opponere exceptionē cōpensationis: pȝ φ non erat necessariū dicere φ in casu nō seruare viduitatis aut honestatis compēsaret ex quo eo ipso φ dñā Catharina ageret ad dotes testator voluisset fieri compensationem ducentorum florenorū: prosequor verba prefati capituli. subiungitur enim in. d. c. vbi autem dotes nō petierit τ honestatem τ viduitatem seruauerit dictum legatum ducentorum florenorum exequat τ hēat omni exceptiōe remota hec verba vidētur aliqualiter magis astringere intētū dr vbi autē dotes nō petierit quasi a cōtrario sensu ergo si petierit habeat locū cōpensatio per ea que dixi supra in. iij. fundamēto facto pro parte cōtra.
28 Sed ad hoc respondet† φ predictum argumentum in cōtrarium predicto modo nō pōt sumi. hoc aūt pbo per tex. apertū in l. tertia. §. j. ff. de ma. test. vbi iuriscōsultus dicit φ lȝ testator dixerat Damofore atū rōnes legalr reddiderit liber ne esto: φ lȝ iste damofores rōnes reddat nō tn̄ erit liber τ sic nō sumitur ibi argumentum a cōtrario sensu. τ tn̄ ille tex. loquitur in libertate que est res fauorabilis. l. libertas. ff. de re. iu. τ in qua sit plenissima interpretatio vt ibi: alia vero verba que sequunt vsqȝ in finē predicti capituli ibi. τ de suis integris dotibus τ alijs bonis quibuscunqȝ dispōere τc. nihil faciunt ad propositum vt ex illorū lectura manifeste patet. ¶ Ulterius predicta cōclusio probat qr posito φ in dictis verbis dicti capituli esset aliqua dubitatio. τ ēt posito φ ipsa domina Catharina teneretur obseruare predictas tres conditiōes vȝ viduitatis honestatis τ de nō petēda dote eo φ nō est necessariū predicte dñe Catharine aliquā petere dotē ex q̄ eidē dñe Catharine satisfactū est in vita de dotib⁹ suis τ augmento eorū p cōtractū emptionis facte de quibusdā plagiebus emptis a predicto testatore τ p cōtractum postea factū p predictum testatorē cū p̄dicta dña Catharina per quē cōtractū apparet predictum Antonium p̄dicte domine Catharine p̄senti τ stipulanti cōstituisse fundū dotalē vt pȝ ibi dū dr ita φ dicte terre τ plagies vt supra empte sint τ esse intelligant dotales dicte dñe Catharine τc. τ dū postea subditur. τc. nūc voluit prefatus Antonius p̄dictas res emptas p̄tio τ modis supra scrptis esse p fundo dotali: τ fundum dotalem esse p̄dicte domine. C. τ ad predictum effectum cōstituit simpliciter τ pure nomine ipsius. d. C. p̄ntis τ stipulantis vt. d. possidere retenta solū p̄tāte fructuū τc. cū ergo p̄fatus Ant. maritus in p̄dictis plagiebus constituerit fundū dotalē φ facere potuit dūmodo absqȝ tamen p̄iudicio eorū qb⁹ obligata essent dicta bona vt. l. in re mandata. C. manda. iuncta. l. j. qui res. in prin. ff. de lo. τ. l. qui balneum. §. si. qui po. in pig. ha. τ ar. l. qui solidū. §. si. τ l. peto. §. p̄diū. ff. de le. ij. sequit φ dñium dictaꝝ rerū trāslatū fuit in p̄dictā dñā. C. immediate so. ma. vt. l. in rebus. C. de iure do. τ ibi p doc. traditur ēt p doc. in. l. si mora. ff. so. ma. τ maxie qr in dicto cōtractu subiungit τ sic in dictā. d. C. transferat τ trāslatū intelligat dñium dictarū rerū absqȝ aliqua petitione τ apphensione dictarū rerū τ absqȝ aliquo cōsensu lnia vel facto iudicis alicuius vel hēdū aut fideicōmissarioꝝ suoꝝ omni meliori mō quo de iure τ seu scōm formā statutoꝝ fieri pt τ sic immediate p̄dicta dña Catharina post mortē dicti Antonij remaneat in plena possessione τ pleno dñio p̄dictaꝝ rerū absqȝ aliquo extrinseco facto adhibēdo τ absqȝ aliquo facto iudicis vel alicuius carte: τ absqȝ aliqua lnia cōsensu voluntate τ imissiōe aut traditione hēdū aut fideicōmissarioꝝ τc. ¶ Et sic ex p̄dictis verbis clarissime pȝ satisfactū fuisse p dictū testatorē τ ex eius volūtate clara τ aperta p̄dicte dñe Catharine de dotibus suis τ ipsarū augmento. τ sic cū nō sit opus aliqua petitiōe vel exactiōe satisfactū vr fuisse p̄dicte cōditioni nō petēdaꝝ dotiū vñ satis esse vr p̄dicte dñe Catharine ad oīa predicta legata cōsequēda ēt respectu victus τ vestit⁹ si seruabit vitā vidualē τ honestā qm̄ dotes p̄dictas exigere aut petere nō pt cū tn̄ sibi satisfactū sit ex volūtate testatoris. Et hoc pȝ ex forma codicilloꝝ postea cōfectoꝝ p p̄dictū testatorē in q̄tū dixit ¶ Primo voluit τ declarauit φ relicta τ declaratio facta dñe Catharine eius vxori de victu τ vestitu reliquis in capitulo ipi⁹ testamenti declaratio τ factis obseruent τ stāt nō obstāte φ dicte dñe Catharine sit satisfactū post subscriptū cōditū testm̄ de dotib⁹ suis p emptionē bonorū imobiliū vt appere dixit manu ser michaelis Joānis p̄cij notarij de Luca ad qd se refert τ post pauca subdit alia insup legata τ relicta ipsi dñe Catharine in testō predicto rata habere voluit τ mādauit put in testamēto cōtinet nō obstāte satisfactione dñi supra facta τ emptiōe bonorū vt supra dictū est. ¶ Ex qbus verbis pȝ p̄dictā satisfactionē quā testator fecerat de dotibus predictis locum hēre τ predicta satisfactione stante valida voluit nihilominus p̄dictam dñam Catharinā consequi oīa legata: ergo voluit φ cōsequeret legatū ducentorū florenorū τ victus τ vestitus τ lecti τ aliarū rerū legataꝝ de quibus pȝ in dicto testō q̄ verba cū sint clara τ aperta nō est alia interpretatio necessaria vt dictū est: dico tn̄ φ si predicta domina Catharina vult poterit consequi legata victum τ vestitum.

¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus Socin⁹ saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. xi.

1 ¶ Executor cui factum est legatum in testamēto an possit res sibi legatas cum alio ex executorib⁹ alijs insciis τ irrequisitis accipere: τ quando solus possit easdem res exequi. numero. 2.
3 Executor an possit seipsum in pauperem eligere.
4 Voluntas semper predominatur.

5 Semper dictio: quid denotet.
6 Electio si est data duobus vel tribus possunt eligere vnum ex se.
7 Charitas prima incipit a seipso.
8 Testator potest dare autoritatem vt quis propria autoritate res accipiat.
9 Mulier potest esse executrix.
10 Verba sunt note passionum anime.
11 Legatum victus et vestitus debetur in principio anni.
12 Vestes debentur quando quis eget.

Omnipotens deus Adsit. Circa presentē consulationem sequēdo ordinē predictarū q̄stionū assumo p̄mā q̄stionē qua querit vtrū p̄dicta anfrosina tāq̄ executrix relicta vna cū alijs executorib⁹ predicti testamenti possit sibi ipsi cōsignare res et vestes sibi a testatore legatas irreq̄sitis et īscijs alijs executorib⁹ etc. Circa quā questionē videtur primo dicendū 1 qd †predicta domina Catharina vna cū vno ex alijs executorib⁹ alijs īscijs et irrequisitis nō agentib⁹ in remotis aut īpeditis aut exequi forte nolentibus nō potuerit predictā executionē facere. ¶ Hec cōclusio videtur primo p̄bari in simili in procuratorib⁹ qui magis assimilantur ipis executoribus q̄ tutoribus: vt p3 in quibus procuratoribus simpliciter cōstitutis clarissimum est q̄ vnus sine altero agere nō pōt. vt est tex. in. c. si duo. de p̄cura. li. vj. et tradit in. l. plurib⁹. ff. de procura. et in. l. creditor. §. duob⁹. ff. mā da. et in. c. nō iniuste. et in. c. petitio. extra de procura. vl' dicam⁹ qd in istis seruetur simile quod in arbitris seruatur. vt in. l. itē siv̄n⁹. et in. l. sequen. ff. de arbi. et in. c. j. de arbi. lib. vj. vel quod in iudicibus ordinarijs vel delegatis. vt in. l. duo. et in. l. inter pares. ff. de re iudi. et in. c. fin. extra eo. ti. possent etiam plura adduci similia sed non est necessarium iudicio meo per similia incidere. Nam si recte ponderentur verba text. in. c. fi. in ver. sane. de testa. lib. vj. text. 2 ille decidit q̄ † ex pluribus executoribus datis tunc solum potest vnus solus administrare et voluntatē testatoris exequi potest vl' quando. alij sunt mortui vel agunt in remotis vel volunt exequi quibus casibus vel altero eorum speciali fauore vltimarū voluntatum hoc receptum est vt vnus sine altero possit administrare et exequi nisi testator aliud expresserit. Et aduertendū q̄ vt ibi dicit Joan. and. in glo. super verbo in remotis: q̄ si alter executorib⁹ esset absens non tñ multū in remotis nō possent alij administrare sed deberent vocari et assignandus esset sibi termin⁹ intra quē deberet venire. Ex quibus cōcludetur decisio cas⁹ nři q̄ cū in casu nostro nullū affuerit de predictis impedimētis sequitur q̄ ipsa dña Catharina sola cum vno executoribus non potuit administrare. et hoc etiā voluit Bal. in. l. nulli. C. de epis. et cle. et ita etiā intelligit Joā. an. in addi. spec. in ti. de instru. edi. §. nunc aliqua. ver. sed nunqd vbi plures. in magna additione que incipit iste ver. cum duobus precedentibus. vbi dicit q̄ deci. ij. de testa. lib. vj. dat liberū exercitiū vni ex pluribus executoribus in trib⁹ casib⁹ tñ vz cum collega est mortu⁹ vel remotus vel non vult exequi. idem tñ dicit in non volente exequi ex impedimento non modici tp̄is secus si esset impedimentū modici tp̄is vt probat ibi l'ra super ver. nimium differri. et subdit preter hos casus gestio debet eē cōis: et hanc ēt opi. sentit bar. in. l. si plures. in princ. ff. de admi. tu. et expressius in. l. si tibi. §. vnius. ff. de op. le. facit. l. seruo. eo. tit. et sic vř q̄ predicta dña Catharina non potuerit exequi vna cum vno ex dictis executoribus cū quatuor fuerint dati executores. Scdo vř q̄ ex alio capite quia predicta dña Ca. non vř q̄ potuerit exe- 3 qui ad vtilitatem suam q: † executor non vř posse eligere[a] seip̄m a in pauperem et sibiip̄si dare qd in pauperes est distribuendū. vt no. in. c. si. de insti. et ibi tradit dñs meus. vt no. ēt in. c. per vřas. de surepa. per illum tex. facit ēt. l. si tibi mandauero. §. si tibi centum ff. māda. tenēt doc. in. c. si. de test. lib. vj. ¶ Verum predictis nō ob 4 stantibus dico ꝯtrariā sniam fore verā. nam † cū in ceteris dispositionibus tam in vltimis voluntatibus testatoris volūtas semper p̄dominatur. vt in. l. in conditionib⁹. in prin. §. j. et. l. conditio. verba. et. l. pater seuerinam. ff. de cōdi. et demō. et. l. nō aliter. in prin. ff. de le. iij. cum alijs vulgatis. et pro lege seruāda est testatoris voluntas nec in aliquo violanda. vt in aut. de nup. §. disponat. xiij. q. ij. c. vltima voluntas. in. l. 3. C. de testa. manu. in. c. tua nos. de testa. et. c. cum marthe. de celebra. mis. cum si. Cū ergo predictus testator in testamēto sua exp̄sse disposuerit q̄ duo ex predictis quatuor executoribus possent exequi voluntatem suam sequit clara conclusio q̄ nō est necessarium q̄ oēs executores interueniant sz duo ex eis sufficiunt. ar. tex. in. c. si. §. j. de testa. li. vj. a ꝯtrario sensu iuncta gl. sup verbo simplr. et ar. no. in. c. cum plures. de offi. dele. lib. vj. et. l. si pluribus. cū. l. se. ff. de p̄cu. et. c. si duo. de p̄cu. lib. vj. tradit spe. in ti. de instr. edi. §. nūc vero aliqua. ver. sz nūqd. facit qd legit et no. in. c. prudētiā. de of. dele. et qd tradit p bar. in. l. si plures. ff. de admi. tu. ¶ Et insup q: p̄dicti testōris volūtas fuit vt p̄dicta d. Ca. semp in executione deberet interuenire vna cū vno alio executoribus sequitur q̄ tam in exequendis legatis in persona aliorū q̄ respectu p̄sone ipiusmet potuit ipa exequi vna cū alio ex quo volūtas testatoris fuit vt semp interueniret dū dixit q̄ vxor 5 semp dz interuenire in executiōe que † dictio semp facit regulā et equipollet vniuersali et denotat perpetuitatē. vt. l. j. ff. so. ma. et. l. l. seruitutes. ff. de ser. et. l. l. humanitatis. C. de impu. et alijs sub. et qd not. in. c. j. de resti. in inte. Et q̄ quotidie cantatur in ecclesia sicut erat in principio et nunc et semp etc. Et maxime cum testor adiecerit illa verba. alias ipsa non interueniente ceteri nil facere possint. ex quibus verbis denotatur forma substātialis propter clās decreti quam important verba p̄dicta per no. p Bal. Ang. et Jo. de imo. in. l. j. ff. de lib. et post. et qd traditur in. l. pen. et fi. C. de ven. re. ciuili. lib. x. necest hoc absurdum q̄ predicta domina Catha. 6 vna cū alio executore exequi possit ad suam vtilitatem † q: si data est duobus vel tribus electio possunt eligere vnū ex se. vt no. gl. Bart. et bal. in. l. plane. ff. qd cuiusq̄ vniuer. nomi. et no. in. l. si tibi ff. man. et per Jo. an. in regula in toto. de reg. iur. li. vj. in materia. et in. c. cum in iure. de elec. et Paul. in cle. ne romani. §. j. de ele. et p eūdem. pau. xiij. q. j. c. qui ēpatum. Quinimo et data potestate exequendi vni circa eligendōs pauperes potest ipse inter alios pauperes eligere seipsum si in veritate est pauper sm qd traditur p Pau. de liza. in cle. vnica. de testa. et sm doctores moderniores in 7 c. fin. de test. lib. vj. facit q: † oīs ordinata charitas incipit a seipso. vt in. l. preses. C. de serui. et aqua. tex. et glo. in. c. iij. de sup. neg. prela. xxiij. q. v. si non licet. et in. c. j. et si. de postu. de pe. dist. iij. c. qui vult vnde Isaias. c. xxxv. cum videris nudum coperi eum dum tñ carnem tuam non despexeris. et Seneca in lib. ij. de bñficijs dabo egeno non vt ipse egeam. succurram perituro non vt ipse peream. et idem Ecclesia. c. xxxiij. et cassiodorus etymolog. libr. j. c. xiiij. tunc de ceteris cogitandum est cum se rō proprie necessitatis expleue 8 rit † potest enī testator vni soli: et vt ipse p se sibiip̄si exequatur autoritate propria potestatem dare circa res ipsius testatoris vt q̄s illos propria autoritate accipiat. vt not. Bar. in. l. nemo potest. ff. de leg. j. et in repe. l. iij. C. de pig. ver. ij. principaliter quero. et idem tenet etiam in. l. titia cum testamento. §. lucius. ff. de leg. iij. et hoc idem tenent ibi Bal. et Mo. et traditur per gl. et doc. in. l. lucio titio. eod. tit. facit. l. non est mirum. ff. de pig. ac. tenet Bald. in. l. legis iulie. C. de resti. bono. et no. in. l. eam quam. C. de fideicommis. et maxime hoc vř esse licitum cum apud se habeat. facit tex. singularis et quod ibi no. Jo. de imo. in. l. titia cum testō. §. j. ff. de leg. ij. faciūt no. per Bald. in. l. res. pig. C. de pigno. et per doct. maxime Saly. in. l. preterea. C. de pig. ac. vbi voluit q̄ si res sit penes legatarium sine vitio possit illam retinere nec datur ꝯtra ipsū interdictum quorum legatorum aut q̄ dz constare de impedimento absentia vel voluntate ipsorū quia illud procedit qñ testator dixisset q̄ si non omnes possint exequi duo exequant sm ea que traduntur in. c. prudentiam. de offi. dele. et per ea que traduntur per Bart. in. l. multum. ff. de condi. et demon. q̄ minime factum fuit i terminis nostris testator voluit q̄ domina vna cum vno ex alijs posset exequi ergo libere cū vno potest exequi nec requiritur aliorum citatio aut requisitio aut impedimēti subsistētia et notitia: tex. est in. c. cum plures. de of. dele. iuncta gloss. super verbo libere. ¶ Non obstant allegata in cōtrarium q: illa p̄cedunt qñ executores essent simpliciter dati et nō cum predictis clausulis. Nec ob 9 stat q̄ † mulier non possit esse executrix per. l. femine. ff. de reg. iu. quia istud est falsum vt voluit Bal. in. l. id q̄. et in. l. si quis ad declinandam. C. de epi. et cle. et tenet. d. meus in. c. tua nos. de testa. et no. per doc. in. c. dilecti. de arbi. ¶ Nec etiam ob. si in dicta executione non interuenisset Petrus comis qui per codicillantē fuit deputatus executor in locum galeoti dñi Georgij quia cum ipse Petrus fuerit subrogatus in locum alterius illius naturam sapit et assumit. vt in. l. si cum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cauti. et in regula is qui in ius. de re. iu. lib. vj. cum si. ¶ Circa scdam questionem qua queritur posito q̄ predicta domina anfrosina deliberaret habitare extra domum testōris et predicti hr̄des vel executores non prouiderent sibi de victu et vestitu et vna seruitiali honorabiliter possit predicta domina anfrosina exigere debitores conductores et pensionarios dicti testatoris vsq̄ ad summā quadraginta ducatorū quolibet anno. breuiter dico q̄ sic: hoc enī exp̄sse disponunt verba predicti testamenti dum di in dicto testō. Item dixit voluit et declarauit q̄ in casu quo dicta domina anfrosina eius vxor vitam honestam et vidualem duxerit et stare velit i ipsi⁹ testatoris. domo et post mortem ipsius in primis habeat et habere debeat expensas in hereditate dicti testatoris victum et vestitum honorabilem et sibi condecentē pro se et vna seruitiali. Et subdit vlterius in dicto testamento et in casu quo per suos fideicōmissarios vel heredes sibi non prouideretur de expensis necessarijs et dignis ac etiam de vestitu pro se et sua seruitiali vt cōmode conuenit possit dicta domina Anfrosina et ei liceat de quibuscūque bonis pensionibus redditibus et iuribus et nominibus debitorum

[a] ¶ Eligere. adde hic qd electionari⁹ nō pōt eligere se ip3. gl. et bar. i. l. plane. ff. qd cuiusq̄ vni. no. vbi dic verū si sibi soli ꝯmissa est electio non si sibi et alijs et tz Barto. in. l. si consul. in si. ff. de ado. mar. sil. in. l. si man dauero. §. si tibi. ff. mā. viij. q. j. q ēpatū. c. cū i iur. d ele. e. si. isti. sed hn̄ p̄t ꝯsētire ele. de se fcē ab alijs ēt si ipse prius aliū elegerit. doct. et Joan. an. in d. c. cum in iu. bar. cep. in cā clxxvij.

ipsius oliz testatoris ex quauis cā debentium auctoritate sua exigere petere ꝛ hr̄e vsqꝫ ad valorē ꝛ sūmā florenoꝝ q̄dragita auri ī auro ad rōnem anni ꝛ quoscūqꝫ sic sibi debentes ꝛ soluentes ipsa pro se sola liberare ꝛ quietare possit ꝛ efficaciter liberati itelligant ꝛ sic omni ꝯrietate cessante vbi aūt ipsa dña anfrosina deliberaret viduali vivere ꝛ honeste extra domū ipsi⁹ testatoris tūc in dictū casum ꝓuisione sibi sufficiēter nō facta pro expensis sibi necessariꝭs per dictos fideicommissarios ꝛ heredes suos infrascriptos pro se ꝛ vna seruitiali pro victu ꝛ vestitu condecenti et honorabili toto tpe viduitatis sue ꝛ vite tūc ipsa domina anfrosina etiā exigere possit ꝛ petere ac etiam liberare ꝛ quietare ab omnibus vt supra debentibus hereditati predicti testatoris vsqꝫ in summa dictorū florenorū .xl. auri in auro ꝛ ad rōnem anni ꝛ tanto etiā plus q̄to pensio domus sue habitationis cōueniens esset hec sunt verba formalia predicti capituli contenta in dicto testamento que etiā cōfirmata sunt in codicillis p̄ in dictū testatorē cōfectis que verba cū sint clara ꝛ clare decidant q̄ōnem predictā pro parte affirmatiua non videt̄ esse necessaria alia interpretatio vt .l. ille aut ille .§. cuꝫ in verbis .ff. de leg. iij. ꝛ in .l. si alij .ff. de vsufr. le. ꝛ in .l. omni nouatione .C. de sacrosan. eccle. a p̄dictis eñ verbis recedēdum non est. vt in .l. nō aliter in prin. .ff. de le. iij. sed seruāda volūtas ꝛ dispositio p̄dicti testatoris p̄ lege. vt .s. demōstratū fuit
10 que volūtas ex ipsis verbis manifeste apparet † cū v̄ba sint note passionū aīe. vt lquit philosoph⁹. periarmenias. ꝛ .xxij. q. ij. c. his aūt. ꝛ in .l. labeo .ff. de sup. leg. ꝛ in .c. ij. requiris de ap. ꝛ in .l. j. §. eo autē tecto .ff. ad silla. Nā vt iquit Cassiodor⁹ nullū est magis mētis testimoniū q̄ qualitas inspecta verborū refert Bal. i .l. ad cognoscendos .C. de inge. manu. ꝛ in .l. tres denunciationes .C. q̄ fiorꝫ qn̄ iudex potuit eñ testator dare facultatē p̄dicte dñe anfrosine exigendi debitores suos cuiuscūqꝫ gñis p̄ se p̄ ea q̄ dixi .s. in p̄cedēti q̄ōne: nam pōt dari etiā mandatum duraturū post mortē. vt ī .l. sed interim .§. si vxor .ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. ¶ Et q̄uis tale mādatū simpler possit per heredes reuocari. tamen in terminis nostris non possit reuocari qꝛ induxit fideicommissum. vt .l. cuꝫ pater .§. mandato. ꝛ .§. rogo .ff. de le. ij. ꝛ hec sufficiant quo ad scd̄am
11 q̄ōnem. ¶ Circa .iij. q̄ōnem qua q̄rit̄ vtrū † predicti vict⁹ [a] ꝛ vestitus annui debeant̄ predicte dñe Anfrosine i principio anni ꝛ sic peti possint in principio āni an vero debeat expectari finis anni: breuiter dico q̄ debentur in principio cuiuslibet anni tex. ē in .l. a nobis. ꝛ in .l. in singulis la. ij. ꝛ .l. filie mee .ff. de annu. legato. vnde possunt peti prima die. vt .l. habitationem .ff. de vsuf. leg. ꝛ .l. generali .§. pe. .ff. eo. tradit Inno. in .c. ꝑpter de locato. ꝛ glo. insti. de inutil. stipulationi. ꝛ doc. in .c. iij. de arbi. ꝛ probatur etiam in .l. f. de va. ꝛ extraor. cog. vnde dantur illi duo versus. Annua si debes tunc inspicies caput Anni. annua si debes in fine teneberis anni. ¶ Ex hoc p̄cedit rubrica florenorū commissa nō heredes vel fideicōmissi alias nulla cōmissa dici ex quo predicta alimēta sunt relicta ad incertum veꝫ donec vitam vidualem ꝛ honestam seruauerit ꝛ dotes suas nō petierit debeant̄ de mense in mēseꝫ in principio veꝫ cuiuslibet mēsis per tex. in .l. pecunie .ff. de alimē. ꝛ cibar. l .ꝛ ibi hoc volunt Ja. de are. ꝛ Ray. ꝛ per text. in .l. fi. .ff. de libe. agno. vbi etiam q̄ volunt Jaco. de are. ꝛ Ray. ꝛ q̄ traditur in .l. si quis ad declinadaꝫ .C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ hoc cedit quo ad cibū
12 ꝛ potum q̄tum † vero ad vestes attinet soluꝫ tenetur quādo eget vt in glo. j. in .l. firmio .§. pater .ff. quando dies leg. ce. facit .l. nec semel .§. si habitatione eo. tit. tꝫ Bar. in d. l. fi. .ff. de lib. agno. ¶ Circa quartā questionem qua q̄ritur vtrum predicta dña anfrosina possit petere fructus possessionum dotaliū emptarū ex pecuniꝭs dotalibus pro illis cōuertendis in victū ꝛ vestitum suum et seruitiali absqꝫ metu amissionis legatorum sibi a viro. Breuiter dico q̄ posito q̄ per fideicommissarios vel heredes predicti testatoris non prouideretur de necessariꝭs expensis victu ꝛ vestitu predicte domine Anfrosine posset ipsa petere.

¶ Et vt supra scriptum est ita cōsulo ego marianus socinus saluo semper saniori consilio.

[a] ¶ Vict⁹. Adde hic q̄ legatum victus ꝛ vestit⁹ icipit deberi i tempore quo legatari⁹ icipit eget. l. firmio. §. fi. ꝛ ibi bart. ff. qn̄ di. le. ce. bar. ꝛ an. in .l. si cui leget. in prin. de leg. j.

¶ Consilium .xij.

1 Periculū vbi maius est ibi cautius agendū est.
2 Diuinū auxilium in arduis implorandum est.
3 Deus eñ de celo imperiū ꝯstituit vt de difficilib⁹ leges īponat.
4 Principium deo gratum reddit felicē exitum.
5 Citatio necessario requiritur pro ordine substātiali ad validitatem processus.
6 Citatio est necessaria vbi cause cognitio exigitur.
7 Citatio est de iure naturali.
8 Citatio an requiratur in crimine notorio facti permanentis.
9 Citatio reqritur vbi pena requirit̄ ipso iure in declaratiōe ipsi⁹
10 Possessorio recuperāde an possit agi p̄ spoliatiōe a iudice facta
11 Spoliat⁹ a iudice nō seruato iuris ordine an statī sit restituēd⁹.
12 Possessorium recuperande competit spoliato a iudice nō suo.
13 Inquisit⁹ q a iudice inquirēte spoliat⁹ fuit qn̄ agit̄ de crīe p̄ viā inquisitionis: an ꝛ qn̄ possit apponere spoliationi exceptionem.
14 Jus antiqui iuris declaratorū extendit̄ ad oēs casus in ipo iure antiquo inclusos.
15 Spoliatus ante omnia restituendus est in causa criminali.
16 Clericus etiā in minoribus dꝫ coram ecclesiastico conueniri.
17 Clericus si cōueniatur cum laicis ꝛ causa sit indiuidua: cōuenit̄ coram iudice ecclesiastico.
18 Vxor clerici gaudet priuilegio fori: q̄ cōsequit̄ ex p̄sona clerici.
19 Clericus effectus miles qn̄ p̄dat priuilegium clericale.
20 Priuilegium clericale fori emanauit a iure diuino.
21 Clericus rōne feudi laici quando coraꝫ iudice laico cōueniatur
22 Parium officium viget in regno francie.
23 Suspitionē iustā hn̄s de aliq̄ an possit ꝯpelli ad eūdē recipiēdū.
24 Probatio precipua est instrumento.
25 Instrā publica faciūt presumptionem de veritate ꝛ solennitate

Omnipotens deus Adsit: ꝛ spiritus sanct⁹ illuminet intellectū. ¶ Cū in p̄ñtiarū nō de gregib⁹ mācipiꭍ liberis p̄uatis p̄diꭍ aut fruitib⁹ seu vectigalib⁹ vel de reb⁹ mediocrib⁹ sꝫ grauissimis ꝛ maximi p̄deris agēduꝫ
1 est. ꝛ † vbi mai⁹ p̄iculū ibi cauti⁹ sit agēdū vt .l. c. vbi p̄iculū. de ele. li. vj. xlij. di. c. q̄escam⁹. vij. q. ij. c. fi. si i ceteris ꝯsiliꭍ diuinū auxiliū semp̄ inuocādū duxi. eñ vl marie in p̄ñti ꝯsilio in q̄ de maxio p̄iu
2 dicio ꝛ † q̄ñ ō regno agit̄ ipetrādū cēsco p̄ ipꝫ ei oēs reges regnāt ꝛ p̄tātes iustitiā scribūt vt i ep̄la īter claras .C. de sum. tri. ꝛ fi. ca.
3 ꝛ .l. deo nobis .C. de epi. ꝛ cle. ꝛ .l. ij. .C. de ve. iu. enu. de⁹ eñ † de celo ipiū ꝯstituit vt de difficilib⁹ leges iponat ꝛ hūano gñi distribuat vt i aut. de inst. cau. ꝛ in .§. vt igit̄. Et adeo oīs p̄tās ad rectū iudi
4 ciū exercēdū tribuit̄ .c. p̄ hūani .§. j. de homi. li. vj. ꝛ † q̄ñ oīa recte gerim⁹: si p̄ncipiū sit decēs ꝛ amabile deo in aut. quo. opor. epi. i prin. vt ergo ipe oīpotēs de⁹ adsit ꝛ sp̄ūssanct⁹ illuiet itellin ꝛ mētē p̄paret labia apiat liguā dirigat manū ducat ad scribēdū ea q̄ iuri ꝯsona sint: p̄ sua ineffabili clemētia pietate ꝛ mīa suppler ac deuotissime exoro. Est q̄ aduertēdū q̄ ex hiꭍ q̄ s̄r̄ narrāt̄ plꝫs p̄ñt elici q̄ōnes. ¶ Prīa vtꝝ p̄dict⁹ illustrissim⁹ comes p̄dicto mō de facto potuerit spoliari nulla adhibita cāe cognitiōe. ¶ Scd̄a vtꝝ vigore p̄dicte spoliatiōis p̄facto illustrissimo comiti ꝯperat īterdictū restitutoriū. ¶ Tertia vtꝝ p̄fat⁹ comes teneat̄ r̄ndere ī iudicio planiēti añ ipsi⁹ restōnē. ¶ Quarta posito q̄ teneret̄ r̄ndere vtꝝ exceptiōes dclīatorie p̄ eū opposite obstēt vt curia planiēti teneat̄ illas admittere ¶ Quinta vtrū rōne icest⁹ comes veniret p̄uād⁹ ꝛ an ex causis supra allegatis excusari possit. ¶ Quo ad p̄mā q̄ōnē .s. formatā qua q̄rit̄ vtꝝ p̄fat⁹ illustrissim⁹ comes p̄dicto mō potuerit absqꝫ cāe cognitiōe spoliari r̄nsio ē satis facilis dico eñ indubitāter q̄ hoc fieri nō potuit clarꝫ eñ est q̄ curia planiēti ꝯ ipꝫ illustrissimū comitē ñ monitū ꝛ nō citatū p̄cedere nō potuit. hec ꝯclusio p̄bat̄ p̄mo ex r̄ōa gñali disponēte q̄ vbicūqꝫ ō alicui⁹ p̄iudicio tractat̄: dꝫ tal' moneri aut citari ad h̄ vt possit se defendere alr̄ nō tꝫ p̄cess⁹ nec iudiciū agitatū virib⁹ subsistit. vt est tex. i .l. de vnoquoqꝫ .ff. de re iu. ꝛ .l. nā ita diu⁹ .ff. de adop. i cle. pa
5 storalis. ō re iu. Citatio † eñ necessario requirit̄ p̄ ordīe substātiali ad validitatē p̄cess⁹ vt i .c. j. de cau. pos. ꝛ ꝑprie. i .c. cū eccl'ia. de cōstitu. .c. inter quatuor. de ma. ꝛ obe. ij. q. i. c. nos in quēqꝫ. ꝛ in .l. j. §. ex eo .ff. q̄ sine sine app. resc. ꝛ i .l. ea q̄ .C. q̄ño ꝛ qn̄ iu. ꝛ in aliꭍ iuribus .s. allegatis tꝫ Ṡpo. in sum. in ti. de sen. §. aliter v̄. is est ordo. ꝛ
6 spe. in ti. de ac. ꝛ pet. in rub. † vbicūqꝫ eñ gerit̄ act⁹ i q̄ exigat̄ cāe cognitio ibi ē necessaria citatio. vt .l. c. fi. de sup. ne. p̄. ꝛ i .l. nec q̄cq̄ .§. vbi decretū .ff. de of. p̄cō. ꝛ le. ꝛ .l. fi. .C. si p̄ vi vl alio mō. Et p̄bat̄ ēt in iurib⁹ statī allegatis tradit ēt spe. i ti. de scd̄o decreto .§. nūc dicam⁹ .i p̄n. Et nō solū ē citād⁹ q semel sꝫ ēt ad q̄libet actū in q̄ de ipsi⁹ p̄iudicio agit̄ vl quē posset ipe ipedire ne fieret. vt no. Jo. an. in .c. solet. de ma. ꝛ obe. ꝛ gl. ꝛ doc. in .c. ex castrē. de ap. iij. q. ix. c. oīa de p̄c. c. in nfa. ꝛ ibi i glo. fi. q̄ p̄cedit nō solū in inferiore a p̄ncipe sꝫ etiā in p̄cessu a principe celebrato. vt est tex. apert⁹ in cle. pastoralis. de re iu. no. Bal. post glo. in .l. fi. .C. de le. ꝛ dñs meus abbas siculus in .c. cū inter. R. de ele. ꝛ no. ij. q. i. c. q̄ncꝫ. ꝛ in .c. j. de cau. pos. ꝛ ꝑprie. ꝛ in .l. meminerint .C. de vñ vi. Itē predicta theorica p̄cedit siue agat̄ de ꝑprietate siue de possessiōe qm̄ possessor nullo mō p̄uari debet sua possessiōe nisi citet̄ ēt si sit iniust⁹ possessor. vt in .c. licet. de p̄bē. li. vj. ꝛ in d. c. inter q̄tuor. de ma. ꝛ obe. ꝛ in .l. fi. .C. de edi. di. adri. tol. ꝛ p̄ bar. ꝛ bal. in .l. si deserta .C. si pp publicas pensitatiōes. ¶ Itē hoc p̄cedit siue p̄cedat̄ iuris ordine s̄uato siue sit talis iudex q p̄cedere possit summarie ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura iudiciꭍ aut de facto seu nulla iuris substantia ꝛ solennitate seruata. qm̄ illa verba de plano ꝛ sine strepitu ꝛ figura iudiciꭍ nō excludūt quo minus citatio requirat̄ lꝫ nō requiratur citatio p̄emptoria. vt est tex. i cle. sepe. de v̄. sig. Nec ēt p̄ illa verba oī iuris solēnitate sublata excludit̄ quomin⁹ requirat̄ citatio p̄ no. per bal. i .l. p̄latā .C. de sen. nec ēt per illud v̄bū ō facto. Qm̄ illud verbum tantū importat vt iudex possit procedere manu regia: vt

gia.vt.l.ij.in prin ff.de orig.iur.tradit Pe.de anc.& post eum mo
derniores in.d.cle.sepe.& sic vt possit omittere solennitatem iuris
7 ciuilis nõ aũt diuini aut naturalis put est citatio p no.i.iurib⁹
supius allegatis. Et per Bar.in extrauagã.ad reprimẽdã super
vero videbit.nã cũ citatio sit de iure naturali vt.l.defensionis fa
cultas.C.de iure fisci.& in cle.ij.de re iudi.qr sit ad finẽ defensio
nis que est de iure naturali vt dictis iuribus.& l.vt vim.ff.de iusti.
& iu.& in cle.i.de homic.cum si. Nam & deus citauit adã & tñ po
tuit ipsum de facto punire. Jst procedit siue prefatũ parlamẽtũ
pcesserit ꝯ pfatũ comitẽ ad petitionẽ alterius siue ẽt p viã inqui
sitionis ex suo officio.vt in.c.qualiter.de accu.& ibi late scripsi in
8 ij.principali ar.q.xij.& q̃ð.lxxi.& sequenti † qm̃ imo ẽt si delictũ di
ceret notoriũ dũmodo nõ esset notoriũ factis pmanẽtis seu tale
esset q̃ posset aliqua defẽsiõe seu tergiuersatiõe celari vt i.c.i.§.i.d
offi.dele.li.vj.& ibi no.d.domi.& dñs Ant.i.c.referẽte.de pbẽ.& tra
dit in.c.vestra.de cohabita.cle.& mul.in op.ix.per totum.& in.c.i.
de offi.deleg.lib.vj.c.tua.de cohab.cle.& mulie.in.c.ad nostram.el
ij.de iureiur.& in.c.cum sit romana.de app.& ibi tetigi & in aliis
9 plerisq̃ locis. Ulteri⁹ etiã pdicta theorica pcedit † ex declaratio
ne quam iudex vellet facere super pena iam a iure imposita qr li
cet pena impõatur ipso iure tñ dz fieri citatio sup delicto:vt not.
gl.in verbo ꝯstituitur.in cle.i.& gl.pe.in cle.ij.de pe.no. Joã.and.
in.c.statuimus.de sen.excom.lib.vj.& est hoc⁹ tex.in.l.eius qui de
latorem.& ibi no. Barto.ff.de iure fisci.cõsoluit Fede.de senis cõ
terraneus meus ꝯsil.cxvj.quare ex oĩbus predictis quo ad predi
ctã q̃õnẽ sit clara cõclusio q̃ curia parlamẽti nõ potuit ꝯ predi
ctum comitẽ nõ monitũ nec citatũ ad predictã spoliationẽ pce
dere cũ nec ad petitionẽ principis aut summi pontificis hoc fie
ri nõ debeat & processus aliter celebratus & spoliatio inde secuta
nullius validitatis existũt. Circa scdam q̃õnem qua queritur
vtrũ vigore predicte spoliatiõis prefato illustrissimo comiti cõ
petat interdictum restitutoriũ vr primo dicẽdũ q̃ prefatus illu
strissim⁹ Comes nõ possit agere i terdicto restitutorio:qr ex quo
iudex procedit iudicialiter licet allegetur q̃ iniuste pcessit tamẽ
nõ videt q̃ possit predictum possessoriũ intẽtare qð cõpetit ra
tiõe violentie que per iudicem pro cuius snia presumitur.vt.l.he
rennⁱ.§.gaia.ff.de euict.nõ presumitur illata s; grauatus dz si
bi prouidere per viã appellationis nec alr snia trãseat in rem iu
dicatã alr enim snia iudicis etiam iniusta faceret ius inter par
tes.c.cũ inter.de re iu.& l.res iudicata.ff.de reg.iur.l.ingenuum.ff.
de sta.ho.no.glo.in.c.i.de cõces.preben.iudex enĩ nõ vr violentiã
10 inferre.xxiij.q.ij.c.i.ff.qð metus cã.l.iij.& ideo † pro spoliatione a
iudice facta nõ videt posse agi possessorio recuperande qð videt
expresse tenere gloss.vij.q.i.c.presentia.pro qua opinione facit ille
tex.& tex.ij.q.i.c.notum.qr ve dixi p his que fiunt a iudice in iudi
cio presumitur vt in iuribus s̃.allegatis.ij.q.vj.c.hoc etiã.& in.c.
ex presentia.de renũ.ff.de in ius vocã.l.adoptiuũ.§.i.& in.c.sicut.
de re iud. Et qm̃ iuste dicit possidere qui auctore ptore possidet.l.
iuste possidet.ff.de acqui.pos. Uerum pdictis nõ obstantibus
dico ꝯtrariã sniam fore veram vz q̃ prefato illustrissimo comi
ti competit possessorium recuperande per.c.conquerẽte.de resti.
spo.vbi hoc tenet Hos. Abbas antiquus Joan.an.d. An.de bu.
Abbas modernus & moderniores. Est enĩ aduertẽdũ vt dicant
doc.in preallegatis locis q̃ qñq̃ iudex pcedit ordine iuris seruã
to sed in iustitiam facit ledendo partem:vñ pcedit rite sed nõ re
cte & tunc spoliatio per iniustam sniã nõ ꝯpetit restitutoriũ ita
procedũt iura & autoritates s̃.in ꝯtrariũ allegate:quãdoq̃ vero
iudex pcedit nõ rite & sic nõ seruato debito iuris ordĩe & tũc spo
liato vigore talis pcess⁹ nulli ꝯpetit possessoriũ recuperãde sicut
si spoliatio esset facta a priuato:hoc tz expresse glo.iij.q.i.in sum
11 ma:dicens q̃ licet † quis sit spoliatus a iudice si tamẽ est spoliat⁹
nõ seruato iuris ordine statim est restituẽdus nõ obstãte alicu
ius criminis exceptione vel min⁹ canonice institutis p.c.in lite
ris.& c.item cum quis.de rest.spo.iij.q.vj.c.hoc quippe.& ita redu
cuntur ad concordiam predicte due glo.que adinuicẽ videtur cõ
trarie vz gl.statim allegata que dicit q̃ datur restitutio lz spo
liatio sit facta a iudice qñ scz facta est iuris ordie minime seruato
si vero sit facta iuris ordine nõ ꝯpetit restõ:ita pcedat glo.vij.q.
i.c.pñtium.& ibi hoc idem voluerunt Hug.Lau.& Arch.& Bar.
in.l.iuste possidet.ff.de acq.pos.& traditur in.l.fi.C.si per vim vel
alio modo.& l.meminerint.C.vnde vi.facit.c.cũ dilecta.de rescri.
c.venerabili.de offi.dele.ff.de bo.pos.ꝯ tabu.l.non putauit.§.non
quemis.& tradit per Jnnoc.in.c.ꝯsultationibus.de iurepatron.
tenet Old.in ꝯsi.cxxxvij.facit etiam.c.pe.de accu.& ibi dixi.cum er
go spoliatio prefati illustrissimi principis facta per curiã parla
mẽti fuerit facta iuris ordine nõ seruato qr fuit facta eo nõ mo
nito vel citato.vt s̃.demõstratum fuit:ergo predicto comiti cõ
petit possessoriũ recuperãde:pro quo etiã facit quod tradit Jo.
an.in addi.Spe.in ti.de peti.& pos.§.qm̃.vbi dicit q̃ executor da
tus ad gratiam faciendam si constituitur q̃ titius possideat be

neficium ꝯtra extrauagantem execrabilis Jo.xxij.non põt iudex
ꝯferre seu possessionem tradere nisi pri⁹ citata parte purificetur
illa cõditio & si aliter traderet possessionẽ posset agi ꝯtra eũ pos
sessorio recuperande qð etiã tenẽt.d.An.& d.meus. Abbas sicul⁹
in.d.c.ꝯquerẽte.de resti.spo.facit etiã.xvj.q̃ð.iiij.c.volumus.facit
12 etiã ad predicta † qr pdicta spoliatio fuit facta a iudice nõ suo ex
eo qr prefatus comes est clericus & fuit spoliat⁹ a iudice laico:vn
de etiã si iuris ordine seruato processisset nõ vz pcessus vt statim
dicam in examinatiõe quarte questionis:& iõ posito vt dixi q̃ p
cessisset iuris ordine competeret possessoriũ recuperãde qr a non
suo iudice:tenet.d.An.post Spec.in.d.c.conquerente.de rest.spo.
quia idẽ est hoc casu ac si spoliatio esset facta a priuato. Circa
tertiam q̃õnem qua queritur vtrum prefatus comes teneatur re
spondere in iudicio parlamẽti ante ipsius restõnem:vr primo di
cendũ q̃ prefatus comes nõ possit opponere exceptionem spolia
13 tionis ad impediẽdum pcessum pdictũ † qr cũ agit de crimine p
viam inquisitionis exceptio spoliationi opposita ꝯtra pmouẽ
tem inquisitionem nõ vr obstare sm̃ qð dicit Jo.an.in.c.frequẽs.
de resti.spo.lib.vj. Cũ ergo ꝯtra pfatũ illustrissimũ comitẽ p
cessuz fuerit per viã iquisitiõis merito vr q̃ exceptio spoliatiõis
nõ debeat obstare. Scdo predicta cõclusio videt pbari ex eo qr
c.frequẽs.de resti.spo.lib.vj.disponẽs q̃ spoliatus possit oppo
nere exceptionem spoliatiõis ad impediendum pcessum qui fie
ret ꝯtra eum loquitur per viam accusationis & nõ per viam inq̃
sitiõis de qua accusatione & accusatore pluries ibi in tex.repeti
tur:& idem in inquisitione nõ videt habere locũ etiam si per viã
inquisitionis veniret eadẽ pena imponẽda q̃ venit imponẽda p
viam accusationis qr licet hoc prima facie videat esse equũ:vt di
cit Jo.an.tñ qr ille tex.exorbitat a iure cõi nõ debet locũ sibi vẽdi
care nisi in casu ibi expresso vz qñ agitur per viam accusationis
que toties ibi reperitur vnde dz pcedere in causa accusatiõis stri
cte intellecte per no.in.c.cõsiõnẽ.de regula.lib.vj.& in regula que
a iure.de reg.iur.lib.vj.cum sua materia.& in.l.q̃ vero ꝯ.ff.de leg.
cum si. Et sic cõcludit Jo.an.vt dixi q̃ talis spoliatiõis exce
ptio in cã inquisitiõis opponi nõ põt.nec ob.c.venerabili.de off.
dele.qr rõ quare cassatur ibi pcessus nõ fuit spoliatiõis obiectio
sed quia factus fuit ꝯtra formã mandati sm̃ vnum intellectum.
Tertio predicta ꝯclusio videt probari qr rõ mouẽs dicti.c.fre
quens.quare ad impediendum pcessum illa spoliatiõis exceptio
opponi possit:est enĩ ne nudi & inermes spoliatis se inimicis oppo
nere teneãtur vt ibi habetur in litera que ratio videt cessare seu
cessare in causa pdicta ex eo quod curia parlamẽti assignauit p
fato illustrissimo comiti tertiã ptẽ redditum suoꝝ cũ ergo pp̃ter
pdictam assignationẽ videat cessare rõ pdicti.c.merito enĩ vide
tur cessare dispõ.vt in.c.cessante.de ap.& in.l.adigere.§.q̃uis.ff.de
iurepatro.cũ aliis iuribus vulgatis. Uerum predictis nõ ob
stãtibus dico ꝯtrariam sniam fore verã vz q̃ prefatus illustrissim⁹
Comes nõ tenet respõdere antequã plene restituatur. Et vt hec cõ
clusio clarius appareat aduertendum est q̃ aut opponitur exce
ptio spoliationis facta a tertio aut opponitur de spoliatiõe fa
cta a parte aduersa. Primo casu procedit dispositio capituli fre
quẽs.supra allegati.& hic nõ est casus noster qr hic nõ opponitur
de spoliatione facta a tertio sed de spoliatiõe facta ab ipsismet
iudicib⁹ seu curia parlamẽti ad petitionẽ pmouẽtis seu pseq̃ntẽ
tis inquisitionẽ & sic põt respõderi ad oĩa argumẽta s̃.in ꝯtrã for
mata. Quinimo posito q̃ essemus in terminis pdicti capituli fre
quẽs.q̃uis.Jo.an.videatur sentire & potius inclinare in sniã q̃
ille tex.pcedat solũ in accusatione tanq̃ exorbitans nõ extẽdat
ed inquisitionẽ:tñ ꝯtrarium tenet Archi.iij.q.ij.si epẽ.& allegat
dictũ Jnno.& Ho.in.c.venerabili.de offi.dele.cuius opi.vr pot⁹
sequi.d.dñicus in.d.c.frequẽs.motus qr cã propter quã spoliat⁹
nõ põt cõueniri de crimine est ex quo spliat⁹ nõ hz bona non dz
cogi nudus & inermis ad subeundũ iudiciũ criminale cũ sit gra
ue periculum.vt no.gl.iij.q.ij.c.oportet.quã rõnem sequit tex.in
d.c.frequẽs.sed ista ratio ꝯcludit etiã si pcedat per viam inquisi
tionis. Cũ inquisit⁹ habeat subire graues expensas pro defensio
ne sua sicut accusatus.vt in.c.qualiter.el.ij.§.debet.de ac.ergo idẽ
ius erit statuendũ.ar.eorũ que no.glo.in cle.i.de elec.vbi statutũ
exorbitans extẽditur ad ꝯprehẽsa sub rõne legis specifica. Et
ad hoc etiã pñe allegari multa iura q̃ qr vulgaria sunt omitto.
nec ob.q̃.c.frequẽs.loquatur de accusatione qr cuz ille tex.decla
ret iura antiqua qñ quis dicatur spoliat⁹ & iura antiqua habeãt
locũ etiã qñ agat p viã inquisitiõis:vt patet.iij.q.ij.c.ij.vbi dr q̃
ante restitutionẽ nõ dz aliquid obiici sed postea vẽtilet que ver
ba ita pñt adaptari ad viam inquisitiõis sicut accusationis:ad
idẽ & melius facit.c.audiuimus.in si.eadẽ cã & q.qui tex.expsse lo
quitur de processu per viam inquisitionis ergo.c.frequẽs similr
14 debet habere locũ etiã si pcedat per viã iq̃sitiõis qr licz ius antiq̃
iuris declaratoriũ loquatur strictioribus verbis q̃ ius antiquũ
tamẽ extẽditur ad oĩes casus in iure antiquo inclusos:vt nota.

glo.in.c.is q.de elec.lib.vi.z glo.super verbo electiões.in.c.cupiẽtes.in.§.ceterũ.eo.ti.z facit etiã qđ no.glo.in cle.cõstitutionem.z in cle.qđ circa.de elec.z Jo.an.in.c.statutũ.de sent.ex.lib.vi.faciũt etiã que tradũtur in.c.fi.de cõsti.nec ob.sc̃dm argumẽtũ.S.in contrariũ formatũ:qr ex quo curia parlamenti designauit certos red ditus.z sic vr̃ cessare rõ dicti.c.frequẽs.debeat cessare etiã dispositio:qr ad hoc r̃ndet dupliciter primo põt r̃nderi fm opi.Archi. quã ipse posuit in.q.ij.c.cũ ecclesiastice.vbi format questionẽ qđ si reus accusatus spoliatus sit restitut⁹ ad maiorẽ partem bonorũ an pcedat accusatio:z videt ipse Archi.inclinare in sniam qr nõ possit pcedi sup accusatione si spoliat⁹ nõ sit plene restitut⁹ etiã si deficiat vnũ sibi obolũ vel vnus denarius.mouet p illũ tex. q dixit qr ante restõnẽ rerũ oim nõ audit accusans cũ ergo nihil debeat deficere per.c.solite.de ma.z obe.qr q totũ dicit nihil excludit.vt ibi z.l.a procuratore.C.manda. ¶ Scđo mõ põt r̃nderi etiã retenta opi.eorum qui voluerunt qr nõ sit necessaria restitutio oim bonorũ vsq ad vnũ nũmũ put voluit Archid.sed sufficiat qr facta sit restitutio maioris partis bonorũ ad hoc vt accusatio pcedat:z hanc opi.disputãdo tenuit qdã frater Ubertin⁹ quẽ sequit Joã.an.in.d.c.frequens.vbi ꝯ exceptionẽ de spoliatione facta a tertio ad hoc vt nõ possit pcedit ꝯ cũ satis est ad tollẽdaz exceptionẽ qr sit restitutus ad maiorẽ ptẽ bonoꝝ:qr sicut re⁹ a pncipio nõ repelleret accusationẽ pp spoliationẽ minoris ptis bonorũ:ita nõ põt accusatorem repellere si ad hunc casum deuenit ar.no.in.c.placet.de resti.spo.z in iuribus allegatis ibi in gl. z sic vr̃ ꝯclusio attentis pdictis qr et si opponeret de spoliatione facta tertio ante restitutionẽ saltem maioris partis bonoꝝ teneretur pfatus illustrissim⁹ Comes r̃ndere sed vt dixi bñ nõ est casus noster:qr nõ opponit de spoliatione facta a tertio sed ab aduersario in quo nulla est dubitatio:vt statim dicam in sequẽti casu.Scđo igit casu qñ opponit de spoliatione facta nõ a tertio: sed ab aduersario put est in terminis nostris clarissima z indubitatissima conclusio est † qr spoliatus añ oia restituendus est.iij.q. j.in summa.z.§.fin.iij.q.ij.c.reintegrãda.z in.l.si de vi.ff.de indi. z in.l.si maritus.C.de donat.inter vir.z vxo.z.l.j.C.si per vim.vel alio mõ.z in.l.si quis a se fundũ.C.ad.l.iul.de vi pu.z.l.si coloni. C.de agri.z censi.z in.c.fi.de ordi.cog.z traditur etiã in.l.si quis emptionẽ.C.de prescrip.xxx.z.xl.annorũ.z p archi.lxxxiij.q.quorundã.vñ taliter spoliatus nõ potest opponere exceptiones spoliationis in cã criminali siue pcedat per viã accusatiõis siue per viã inquisitiõis:sed etiã in cã ciuili:vnde non debet spoliatus vexari sed ante oia restitui:hoc voluerũt Joan.an.Arch.z pfatus frater Alber.z etiã dñs Dñicus i.c.frequẽs.z voluit Jo.an.post pfatũ fratrẽ Ubertinũ sequit dñs Dñicus qr qñ cõuentus opponit de spoliatione ab aduersario est necesse qr integraliter fiat restitutio anteqр contra eũ pcedat.vt hr̃.iij.q.ij.c.eiectis.z.c.cum ecclesiastice.z.c.fi cps.cum ergo hic sit casus noster indubitat⁹ sequitur ꝯclusio qr pfatus illustrissimus Comes non tenet anteqр plene restituatur aliquo mõ r̃ndere accusationi seu inquisitioni ꝯtra eum proposite:z predicta cõclusio pbat etiã ex alio capite i terminis nostris qr vt itelleri puincia aquitanee qua predict⁹ comes fuit spoliatus habet speciale priuilegiũ qr spoliatus ante factã sibi restitutionẽ nõ teneat respõdere. ¶ Circa quartã qõnez qua querit posito qr teneret respõdere vtrũ exceptiones declinatorie p eũ opposite obstent ita vt curia parlamẽti teneat illas admittere.Breuiter dico clarissimũ esse qr † clericus etiaz in minoribus cõstitut⁹ non potest cõueniri regulr̃ corã iudice laico sed debet corã suo iudice ecclesiastico ꝯueniri.vt est tex.in.c.j.z.ij.de for. compe.xj.q.j.c.nolita.z.c.placuit.z in.c.si diligẽti.de for.compet. Solus enim cps de iure habet iurisdictionẽ coẽrtiosam in clericos sue diocesis de quo in.c.quanto.z in.c.cum ab ecclesiarum.de offi.or.xj.q.j.c.de psona.sunt enim clerici exẽpti a iurisdictiõe imperatoris z cuiuslibet iudicis secularis:qr clerici sũt res spiritualer ex quo se deputauerũt z assumpserũt in seruitiũ chrĩsti z sortem.xij.q.j.c.qui portio.not.Inn.z Jo.an.in.c.j.de maio.z obe.z Inn.z Jo.an.i.c.significastib⁹.de offi.dele.z hoc vt dixi procedit nõ solum in clericis in sacris seu superioribus ordinibus cõstitutis sed etiã in qbuscũqз minorib⁹ ordinib⁹ cõstitutis vt est tert. apertus in.c.ij.de fo.cõpe.q loquit per vbũ negatiuã nullum clericum z sic nullus excludit:z ibi hoc tenẽt oẽs doc.z idẽ no.in.c. cum nõ ab homine.z in.c.clerici.de iud.Et est adeo potẽs hoc priuilegiũ qr † nõ solũ si solus clericus est ꝯueniendus debeat conueniri corã iudice ecclesiastico sed etiã si esset conueniẽdus vna cũ laico.nam ambo essent cõueniẽdi corã iudice ecclesiastico si modo ipsorũ causa esset ꝯnexa z indiuisa sec⁹ si esset diuidua:qr tũc quilibet deberet ꝯueniri corã iudice suo vt singulr̃ voluit Dyn. z post eũ bar.in.l.iurispitos.§.i.in lec.Nic.de nea.ff.de admi.tut. Quod ego arbitror pcedere etiã si plures laici essent ꝯueniẽdi cũ vno solo clerico si modo cã esset indiuidua.Nec obqр tradit do. Ant.post Inno.in.c.dilecta.de excess.prela.z Petr.de anch.in re

pe.c.ea que.de reg.iur.lib.vj.in.xvj.q.prin.z in.c.ex literis.de consti.z in.c.iij.de offi.ordi.z per Bar.in.l.j.ff.de colle.illi.z in.l.senatus.ff.de re.dub.z per Baldum in auc.habita.C.ne fi.pro pa.vbi etiã latius per dñm Bar.de saly.inqt voluit qđ si aliqua vniuersitas est cõmista ex clericis z laicis:z in ea sit maior numerus laicoꝝ qr clericoꝝ qr tũc põt cõueniri corã iudice laico per no.in l.querit.ff.de sta.ho.z in.l.sed z si nõ sint.§.prouenientes.ff.de auro z ar.le.qr illud pcedit in vniuersitate qr est corpus fictũ z imaginariũ.in.l.pponebat.ff.de iudi.z in.c.roma.§.vniuersitatẽ.de sen.excõ.lib.vj.vnde conueniendo vniuersitatem nõ dicunt conueniri singuli de vniuersitate.vt i.l.sed si hac.§.qui manumittit. ff.de in ius vocã.canonizata.xj.q.ij.§.qui manumittitur de quo latius dixi in.c.j.de fo.cõpe.in.xiiij.pncipali declaratione. ¶ Uerũ in terminis predictis ꝯueniunt singuli vt singuli z nõ vt vniuersitas.z iõ attẽdit psona clerici lз laici sint plures:facit.l.precipimus.C.de ap.dixi in.d.c.j.Fallẽt.xv.z iõ si plures simul sint requisiti a iudice seculari de eodem delicto quoꝝ alig sunt clerici z alig sunt laici:si clerici petant se remitti ad iudicẽ ecclesiasticũ fm formã.c.si iudex laicus.de sen.excõ.lib.vj.oẽs etiã laici sunt remittẽdi ad iudicẽ ecclesiasticũ etiã si vnus solus esset clericus et alij omnes essent laici:ne cause cõtinentia diuidatur:qr oẽs hñt candẽ cãm z ne sequat absurdũ z varie pferent snĩe z forte etiã cõtrarie.nec obstat qr eadẽ rõne iudex secularis de oĩbus etiã clericis deberet cognoscere sicut dicimus in materia recõuẽtionis: vt no.glo.pe.in.c.j.de mu.pe.z in.c.si clerici.de iudi.p.d.c.j.z.c.ij. de mutu.pe.z tenet gl.in.l.cũ papinianus.C.de sen.z iter.om.iudi.de qua materia latissime dixi in.d.c.j.de mu.pe.in.v.principali articulo ponẽdo varias opiniões qr r̃ndeo qr iudex ecclesiasticus licet sit maior z dignior iuxta no.in auc.qũo opor.epi.z in.l. omni nouatione.C.de sac.san.ec.z in.c.solite.de ma.z obe.z potẽtius ac dignius trahit ad seminus dignũ vt.l.p minorẽ.ff.de in. z in.c.qрto.de iud.z ita reperio tenere quosdã moderniores in.l. j.in fi.ff.que sen.sine ap.rescin.facit no.p Bald.in.l.precipimus. C.de app.z ibi etiã hoc idẽ sentit.d.Bar.faciũt etiã not.per modernioꝛes in.c.quinta uallis.de iureiur.dixi late in.c.fi.de mutu. peti.in.xj.principali articulo:Fallẽt.viij.si ergo i casu pdicto oẽs laici z clerici sunt ad ecclesiasticũ iudicẽ remittẽdi fortius prefatus illustrissimus comes cum sit clericus est ad ecclesiasticũ iudicẽ remittẽdus. ¶ Et nõ solũ clericus nõ coniugatus put est prefatus comes gaudet puilegio fori sed etiã si esset cõiugat⁹ nõ bigamus qr talis retinet priuilegiũ fori quo ad causas criminales vel ciuiles ex crimine vt in.c.j.de cle.coniuga.lib.vj.quinimo fm aliquos etiã retinet puilegiũ fori quo ad causas mere ciuiles sз omitto qr nõ ptinet ad ptẽ indagationẽ ꝯuinimo † quo ad priuilegiũ fori nõ solũ cleric⁹ illud retinet et si sit ꝯiugat⁹ nõ bigamus sз etiã ipsi⁹ vxor cõsequit ex psona clerici tale priuilegiũ h⁹ fori vt no.xxij.di.in.c.cius.z.xj.q.j.c.ij.z qũis Jo.an.sentiat cõtrariũ ex eo qđ dicit qđ hoc nõ reperiat iure cautũ tñ eo tpe quo clericus cõiugat⁹ gaudet priuilegio clericali quo ad forum dico qr ibi reperit iure cautũ qr etiã vxor ipsi⁹ gaudeat puilegio fori qр ratiõe matrimonij vxor sortit forũ viri vt in.l.fi.C.de incolis.lib. x.z in.l.cũ quedã puella.ẽ iurisdi.om.iudi.z in.l.ea q.z.l.fin.§.ij. ff.ad municipa.z adeo gaudet vxor puilegio fori viri vt etiã mortuo viro illud remaneat donec alteri nubat vt.l.filij.§.j.ff.ad municipa.qr z talis foꝝ sepulchri seu viri sortit vt in.c.de vxore.de sep. tradit Jo.an.in.c.is qui.in si.de sep.lib.vj.z in.c.j.de cle.coniug. lib.vj.Et si qs diceret qr predicta pcedũt quo ad forũ qr marit⁹ sortit de iure cõi nõ ex puilegio:dico qr istud nõ est verũ qr imo etiaз si vir sortiat forũ rõne artis vel priuilegij personalis vxor similiter gaudet illo priuilegio.tex.est sing.in.l.pe.de fabricen.li. xj.dixi late in rubri.de fo.compe.ver.lxvj.z in.c.j.eo.titu.fallẽtia xvij.si ergo vxor clerici non bigami gaudet priuilegio fori fortius cleric⁹ licet sit cõiugatus z longe fortius ipse comes qui non est nec vnqр fuit coniugatus z sic frustra et nõ vere fuit sibi opposita in curia parlamenti bigamia. ¶ Nec ob.qr † similiter ꝯ eũ fuit oppositũ de militia laicali p eũ assumpta quia p hoc nõ perdit priuilegiũ clericale vt no.xxxij.dist.c.seriatim.z.c.si quis vero.tenet Archi.xiij.q.iiij.c.si quis.in gl.sup verbo adde.Et Inno.in c.j.de aposta.in glo.j.circa mediũ.facit etiã.lj.di.c.si quis miles.z qđ ibi legit z notat.z.liij.di.c.j.z tenet Spec.in ti.de leg.§.iuxta propositũ.ver.miles aũt. ¶ Nec etiã obstat qr sicut reperio oppositum ad excludẽdum declinatoriã fori opposita per ipsum Comitẽ in dicta curia parlamẽti vcз dictus Comes non dз gaudere priuilegio fori ex eo qr incedit sine habitu z tonsura et se seruis et enormitatib⁹ quĩqз dicit immiscuisse.qr lз ad hoc respõsũ fuerit eo qr si qñ militiã exercuit illã exercuit se et regeз defendẽdo:tamẽ dico qr lз pp ter pdicta duo cleric⁹ amittat priuilegiũ canonis si qs suadẽte.non tñ amittat priuilegiuз fori.ita voluit Jo.an.in.c.perpẽdim⁹.de sen.excõ.vbi vult qr licet perdat priuilegiũ canonis tñ non pdat priuilegiũ fori nisi fuisset innetera tus in

a ¶ Cõuenien di. An aũt clericus possit trahi corã iudice laico rõne sociorum secularium. vide bal. in.l.fi.vj.q.C. de edi.di.ha. tol.z alexã.in l.j.ff.de quib. re.ad eundeз iud.ea. Item nota qđ si clericus z laicus sint correi debẽdi cõuenit. quilibet in foro suo si causa est diuidua. bar.in.l.iurisperitos.§.j.ff. de excu.tut.

b ¶ Priuilegium fori. Nota hic qr vxor sortitur forũ viri l.penu.de iur. om.iudi.l spe cula.de feu.§. qñ.versic.xx. Iteз vxor sortit cõditionẽ viri sicut z forũ auc.q.mo. na.effic.sui.§. quod vo.el.ij.

tus in aggressariis seuis ⁊ enormitatibꝰ ⁊ eandē opi. tꝫ dñs meꝰ Abb. siculus que opi. probatur qꝛ difficilius amittit priuilegiū

20 fori ꝙ canonis: qꝛ † priuilegium fori emanauit a iure diuino ⁊ a deo iuxta illud. noli tāgere christos meos vt probatur. xcvi. di. si. c. si imperator. notāt Inn. ⁊ Ho. l. c. ij. de maio. ⁊ obe. Sꝫ priuilegiū canonis emanauit a iure positiuo dixi latiꝰ l. d. c. perpēdimꝰ. Itē probat. d. opi. in. c. cū nō ab homine. de iudi. ⁊ in. c. si iudex laicus. de sen. excō. li. vi. nā cū ibi clericus reperitur sine habitu ⁊ tōsura repertꝰ in flagrāti crimine nō amittit priuilegiū fori ꝙ tomagis clericus qui nō reperit in flagrāti crimine nō dꝫ tale priuilegiū amittere. Sit ergo cōclusio circa hāc quartā qōnem ꝙ predicta curia parlamēti dꝫ remittere dictum Comitē ex quo est clericus ad iudicē suum maxime cum episcopus ipsū tāꝙ sibi subiectū repeterit. ¶ Quinimo etiā si prefatꝰ illustrissimꝰ Comes tacuisset se clericū nec rōne sui clericatus aliquā opposuisset declinatoriā tñ processus parlamēti esset ipso iure nullꝰ per no. in. c. si diligenti. ⁊ in. c. significasti. de foro compe. tꝫ Spe. in ti. de citatiōe. §. contra. ver. sed pone. ⁊ Archid. xv. q. iiij. ver. plꝫ. ⁊ Bar. cōsi. cxxiij. quod incipit clericus. ⁊ glo. in. c. j. de foro compe. vt ibi dixi l. xxiij. fallentia. ¶ Nec obst. si diceret ꝙ imo etiā laicus pōt cognoscere contra clericū rōne feudi qđ clericus tꝫ a laico vigore cuiꝰ clericus sortitur ēt forū iudicis laici vt est tex. in. c. ceterū. de iudi. qꝛ ista est theorica ꝙ rōne feudi ecclesiastici laicus potest ꝯueniri co

21 ram ecclesiastico ⁊ † rōne feudi laicalis clericus pōt conueniri coram iudice laico vt. d. c. ceterū. ⁊ in. c. ex trāsmissa. ⁊ c. verū. de foro compe. Quare cum prefatus Comes retineret feudum a rege debuit posse cōueniri in curia parlamēti ⁊ corā iudice laico. qꝛ ad hoc rñdet multipliciter. ¶ Primo qꝛ si qōstio esset inter ipsūꝫ Serenissimuꝫ ⁊ christianissimum regem Francorum ⁊ prefatum illustrissimum Comitē nō curia parlamenti est iudex sꝫ pares curie sunt iudices vt est tex. in. c. j. §. preterea. de prohi. feu. alie. per Fed. ⁊ in. c. inter. de controuersia feu. corā paribus terminanda. ⁊ in. c. dominus. de milite vasallo qui contumax est. ergo nō corā curia parlamēti sed coram paribus qđ feudi si de feudo fuisset questio fuisset agitāda ⁊ examinanda coram paribus qꝛ ēe intellexit procedere nō solum de iure vt. s. demonstratum est sed etiam de cōsue

22 tudine ipsius regni in quo † regno viget officiuꝫ parium qui de questionibus feudalium cognoscere debēt. ¶ Secūdo modo potest responderi ꝙ posito ꝙ curia parlamēti teneret officium parium tamē adhuc non posset contra prefatum Comitem procedere ⁊ cognoscere quia tūc solum clericus tenetur corā paribus respōdere. si questio est inter ipsum dominum quādo proprie questio est feudalis vt quia agatur ad inuestituram feudi vel ad prestandam fidem vel ad priuationeꝫ rōne felonie qꝛ tunc ordinariꝰ ipsius ꝯtra quē agitur est adeundus: sꝫ alius sit vasallus laici vt traditur in dictis iuribꝰ ⁊ per Bal. in. d. c. j. de inuestitura inter maritum ⁊ vxorē. vñ qñ agit alio iure ꝙ ex lege vł ꝯsuetudine feudorū ordinarius est adeundus vt dixi. ⁊ hoc tenent Inn. ⁊ doct. in. d. c. ceterū. ⁊ Hos. in sum. in tit. de feudis. §. si. ⁊ probatur in. d. c. j. §. preterea. vbi ēt hoc tenet Bal. dixi late in. d. c. ex transmissa. in §. ⁊ iij. q primi membri. Et predicta etiam procedūt inter conuasallos de cā feudi qꝛ agitur coraꝫ domino si recognoscunt eūdeꝫ dominum vt in. c. ex transmissa. ⁊ sequenti. ⁊ in. d. §. preterea. ⁊ in. d. c. ceterum. quando. s. agereł directe de cā feudi aīs vt dixi ordinarius esset adeundus ⁊ sic ex predictis pꝫ ꝙ curia parlamēti nullo modo potuit procedere contra prefatū Comiteꝫ. ¶ Nec ob. si diceretur ꝙ Comes videatur cōmisisse feloniā cōtra regē propter nō admissuꝫ archiepūm auxitañ. prout erat preceptū per lr̃as regias qꝛ rñdetur primo ꝙ istud est falsuꝫ qm̄ prefatꝰ Comes nullo mō ꝯdixit mādato regio. Et posito ꝙ ꝯdixisset tñ ista nō est qđ que pertineat ad feudū ita ꝙ ꝯ clericuꝫ laicus posset cognoscere. Et

23 preterea ex duplici capite Comes excusareł primo qꝛ † nō debuit cōpelli Comes ad recipiendum illum prelatum de quo iustā habebat suspitionē vt no. Inn. in. c. ꝙ sicut. de elect. ⁊ in. c. super his. de accu. ⁊ not. lit. vi. c. si forte. ⁊ in. c. petitio. de iureiur. dixi l. de. ꝯstitutionē. de elect. ⁊ maxime cū ab ipso serenissimo rege nō esset mādatū directū Comiti nec etiaꝫ esset mādatū pertinēs ad officiū regis qꝛ ad summū pontificē nō ad secularem pertinet vñ etiā ex hoc capite excusał Comes vt. vij. q. j. c. qꝛ fr. ⁊ no. gl. xi. q. iij. in glo. fi. in fi. ¶ Nec ob. si diceret ꝙ ex delicto incestaꝝ nuptiaꝝ prefatꝰ Comes veniret priuandus bonis suis ⁊ feudalibꝰ vt in aut. incestas. C. de ince. nup. Et in corpore vñ sumił l aut. de incest. nuptijs qꝛ istud nō est verum in facto ꝙ ꝯtractuꝫ fuerit matrimoniuꝫ. Nec potest ex hoc curia parlamēti contra clericum cognoscere etiam ad priuationē feudi qꝛ ēt qñ agitur ad priuationem feudi cōtra clericū cū cā non sit mere ciuilis: sed sit criminalis criminalr̃ vel ciuilr̃ intentata illam dꝫ inctare corā ordinario clerici ⁊ sic corā iudice ecclesiastico vt no. Inno. in. c. verum. de fo. compe. dixi l. d. c. ex trāsmissa. in. iij. membro. in. iiij. limitatiōe. vnde ēt si clericꝰ vasallus veniret priuandus propter proditionem factā ꝯ dñꝫ aut aliam similem cām criminalē propter quā veniret feudo priuādus nō pares curie nec aliꝰ secularis nec laicꝰ iudex posset cognoscere sed solum ordinariꝰ ipsius clerici ⁊ sic ad ipsum iudicem ecclesiasticum ordinarium vasal. clerici esset remittēdus. Cum de crimine clerici neduꝫ directe sed nec indirecte aut incidēter potest laicus cognoscere. vt in. c. at si clerici. de iudi. tꝫ Inn. ⁊ doc. in. d. c. verum. dixi in. d. c. ex trāsmissa. traditur ēt in. d. c. ceterum. ¶ Preterea ēt ex alio capite de tali matrimōio nō posset curia parlamēti cognoscere cū cā matrimonialis tanꝙ spūalis non debeat coram iudice laico tractari vt in. c. ij. ⁊ iij. de iud. nec ob. ꝙ allegabatur per procuratoreꝫ prefati serenissimi regis de preuentione qꝛ respondeo ꝙ preuentio nō potest fieri per illum qui nō hꝫ potestatē cognoscendi de illa causa aut ꝯ talem psonā sꝫ solū qñ cā est talis ⁊ inter tales psonas de qua ⁊ inter quas tam ecclesiasticꝰ ꝙ secularis cognoscere pōt vt tradił in. c. cuꝫ sit gñale. ⁊ c. proposuisti. de fo. cōpe. ⁊ ibi late scripsi: sed. s. demōstratū est ꝙ curia parlamēti nō hꝫ iurisdictionē ꝯ prefatū illustrissimū Comitē cuꝫ sit clericꝰ nec etiam de causa matrimoniali ergo ⁊c. ¶ Circa quintā ⁊ vltimā questionē qua querił vtrū rōne incestus Comes veniret puniendꝰ hodie sm̄ ius autēticoꝝ penis de qbus. s. dixi sed a predictis penis excusatur ⁊ similr̃ a pena incestus que sō est publicatio bonoꝝ ⁊ plurimis causis primo excusatur qꝛ negat ꝯtractas fuisse nuptias. ¶ Secūdo qꝛ posito ꝙ fuissēt ꝯtēe tñ ex quo dispēsatio apostolica dicebał emanasse ⁊ ostēdebatur bulla dispēsationis concessa a Calisto in forma curie romane que a quolibet primo aspectu videbatur debita forma ⁊ absqꝫ macula emanasse sꝫ in veritate preter scientiam Comitis fuisset falso fabrica

24 ta ideo istā comiti prebuit excusationē. Quia † precipuum instrumēti publici est vt pbet vt in aut. de instru. cau. ⁊ fide. per totū. ⁊ l. in exercēdis. ⁊ ibi p Cy. Bar. ⁊ doc. C. de fi. instru. ⁊ in. c. cū Joānes. ⁊ in. c. si cautio. de fide instr. in. c. qm̄ ꝯ. ō proba. ⁊ no. xxv. q. ij. c. postea late per Spe. in ti. de fide instr. §. restat. ver. quinta auteꝫ fides. ⁊ pro ipso instrumēto ⁊ fortiꝰ apostolica bulla in forma curie cōsueta presumił ꝙ vera sit ⁊ valeat vt. l. cū precibus. C. de proba. ⁊ in. l. optimā. C. de cōmit. ⁊ cōtrahē. stipu. ⁊. l. j. ff. quēadmod. testa. ape. in. l. in bernus. C. de proba.

23 † Et ex talibꝰ publicis autenticis scripturis ⁊ instrumentis due oriuntur presumptiōes vna veritatis altera solennitatis. vt in. l. si post diuisionem. C. de iur. ⁊ fac. igno. traditur per Inno. in. c. cum Jo. de fide istru. ⁊ per Bal. in. l. j. C. de test. ⁊ per Cy. in. l. si quis decurio. C. de fal. ⁊ talis probatio ēe probata probatio vt traditur p Cy. post Jac. de ra. ⁊ pe. in l. j. C. de fide instru. in. vi. q. ⁊ per Jo. an. in Addi. Spec. in ti. de procuratore. §. ratione quoqꝫ forme. ver. Itē ꝙ non sunt sigillo. dixi in cle. j. de pe. vñ merito Comes debuit excusari. ¶ Tertio excusetur pfatꝰ Comes ex eo qꝛ posito qđ verum esset ꝙ incestas ꝯtraxisset nuptias ꝙ tamen negatur tamen ex quo prefatꝰ Comes sororem dimiserat anteꝙ esset postulatꝰ reus cuius remittitur pena preteriti delicti: iste est tex. apertus in. l. si adulterium cum incestu. §. idē polliōni. ff. de adul. excusantur enim taliter cōtrahentes multis ex causis vt traditur in. d. l. si adulteriuꝫ cū incestu. ⁊ qua si per totum. ⁊ in. l. qui contra. C. de incest. nup. Laus deo.

¶ Et vt. s. scriptum est ita consulo ego Marianus socinus salno semper saniori consilio.

Christi nomine inuocato ⁊ gloriose ipsius genitricis. Facti cōtingentia in casu nostro sic se habet Reuerendus pater dominus Gilbertꝰ de mongoria magister militie beate Marie de montesia diocesis valētie ⁊ sancti Georgij ordinis cistercieñ. nonnullos fecit ⁊ iniuit cōtractus pro vtilitate ipsius religionis tempore sue administratiōis sicut ⁊ immediatꝰ fecerat suus predecessor atqꝫ onera contracta per ipsos duos ad huc hodie reperitur dicta religio obligata. Qui etiam magister Gilbertus dum viueret in humanis a summo pontifice. N. papa v. indultum sint facultatem testandi ⁊ ordinandi ⁊ libere disponendi de omnibus bōis ad se quoquo modo alia ratione magistratus aut alterius commende siue preceptorie pertinētibus impetrauit vsqꝫ ad summam. x. millium florenorum de camera prout in literis apostolicis plenius continetur post quarum literaruꝫ impetrationem secundum tenorem earundem suum vltimū cōdidit testamētū in quo instituit heredē suū vsqꝫ ad dictā summā Fil. de castelini filium dñi Joannis de castelini militis nepotem ipsius Gilberti magistri dicti ordinis factis tñ nōnullis legatis pro funere suo ⁊ ad alias pias causas secūdum tenorem dicte facultatis: datis ⁊ nonnullis executoribus. ¶ Et postꝙ sicut deo placuit idem reuerendus magister Gilbertus de mōsorini dimissis multis bonis per eum tempore sui obitus vsque a summam dictorum decē millium florenoꝝ de camera ⁊ vltra cui successit Reuerendus magister dñs Lodouicus de impig. in presentiarū magister petit itaqꝫ idem dominus Joannes de castelini nomie filij sui heredis dicti quōdam magistri Gilberti expletis illis que

per ipsum magistrū erāt in suo testamēto ordinata residuū vsqz ad dictā summā .x. milliū florenoꝝ opponit̄ p pte moderni mgri qꝛ cū religio sit obligata mltis creditorib⁹ ꝛ fortasse ꝑuilegiatis pri⁹ esset satisfaciēdū eisdē de bōis dimissis p magistrū defūctū ꝙ ei⁹ volūtas mādaret̄ executiōi. ¶ Oppōit̄ insup ꝙ bulla sine facultas nō ɔfert priuilegiū testandi qꝛ subreptitia ꝛ ex multiplici alio capite ex isto themate ɔtingit de aliqb⁹ dubitari. ¶ Primo an dicta facultas suffraget̄ ipsi reuerēdo dñi dño Silberto de mō sorini ad effectū disponēdi de dictis .x. millibus florenis. ¶ Scdo posito ꝙ dicta facultas eis suffragetur an stātib⁹ alijs creditoribus debeat mandari suū testamētū executiōi añ solutionē factā creditoribus de bonis que remāserunt tēpore ipsius magistri.

¶ Consilium .xiij.

1 ¶ Consuetudo quod monachus possit testari: an valeat. ꝛ nu. mero. 4.
2 Monachus professus testari nō potest.
3 Papa an possit dispēsare ꝙ religiosus professus possit testari.
5 Papa an possit dispensare cum monacho super voto.
6 Professio religionis imprimit quēdā caracterē in anima: qui est indelebilis.
7 Papa alienās bona eccl'ie in casu nō licito peccat mortaliter.
8 Subreptio reddit gratiam inualidam.
9 Imperator non potest facere ꝙ illud intelligatur cōtinere lex ꝙ in verbis legis non continetur.
10 Priuilegium in preiudicium tertij stricte interpretari debet.
11 Dispositio seu concessio vna ꝛ eadem nō dz inducere duo spālia.
12 Bona dicuntur que supersunt deducto ere alieno.
13 Papa dispensat etiā ɔtra dispositionē noui ꝛ veteris testamēti.
14 Papa dispensat cū bigamo: dispensat etiā ɔ ius naturale. nu. 15.
16 Papa absoluit a iuramento: ꝛ de monacho facit clericū secularem numero. 17.
18 Papa dispensat de voto obedientie: dispensat etiam de voto castitatis: nu. 19. Itē de voto paupertatis. nu. 20. ꝛ de abstinentia: nu. 21. Et de monacho pōt facere nō monachum. nume. 22.
23 Mutus ꝛ surdus ex priuilegio testantur.
24 Obsides cum priuilegio testari possunt.
25 Deportatus ex licentia testari potest.
26 Princeps potest testādi facultatem nō habentibus concedere.
27 Papa est vicarius christi. veri dei.
28 Papa omnia potest dūmodo non fiat contra fidem.
29 Dare qui potest an possit etiam auferre.
30 Res de facili redit ad primeuam naturam.
31 Autoritates notabiles secundum quas papa potest concedere monacho facultatem testandi.
32 Disponere verbum: adaptatur ad vltimam voluntatem.
33 Testari vel donare de re aliena quando quis possit.
34 Papa habet omnigenam potestatem in beneficialibus.
35 Causa semper presumitur iusta in principe.
36 Religiosorum diuerse species.
37 Taciturnitas alicuius qualitatis qñ reddit gratiam nullam.
38 Verba clara non indigent interpretatione.
39 Testari potest rector ecclesie de bonis ecclesie pro expensis ob necessitatem ecclesie factis.

Omnipotens deus. Addit. ¶ Presens ɔsultatio est satis notabilis ꝛ subtilis cōtinet articulos ꝛ considerationes. in qua primo videtur dicendum ꝙ testamentum predicti Silberti viribus non subsistat. nam cum prefatus Silbertus esset religiosus ꝛ professus in religione beate Marie de montesia ꝛ sancti Georgij ordinis cisterciē. sequitur quod de iure testm̄ ipsius post factam professionem non tenuit vt in
1 auť. ingressi. C. de sa. san. ec. ꝛ tradit̄ in. c. in presentia. de pba. † nec vz cōsuetudo ꝙ monachus possit testari ꝗuis eñ videat̄ valere ꝙ filiusfamilias posset testari: ar. c. raynuti⁹. de testa. ꝛ qđ ibi no. per Inn. tñ in monacho minime vr̄ operari posse vt ei⁹ testamē-
2 tuz valeat qꝛ repugnat rō ꝛ regula † nā pfessi testari nō pñt vt dicta auť. ingressi. ꝛ in corpore vñ sumit̄. ꝛ hoc tā respectu psone qꝛ nō hñt velle nec nolle. xij. q. ij. c. non dicatis. ꝙ etiā defect⁹ bonoꝝ tam in habitu ꝙ in actu vt. in. c. cū ad monasteriū. de statu monachorum etiā qꝛ sunt in potestate alterius. xvi. q. j. c. de psentium. ꝛ. d. c. non dicatis. ꝛ ille qui est in ptāte alterius nō pōt testari. vt. l. qui in potestate. ff. de testa. xviij. q. iij. c. qꝛ ingredientibus. cuz ergo potentia testandi in professis repugnet regule que mutari non pōt lz ɔsuetudo mutari pōt merito non vz testamentū nec ɔsuetudo circa ipsi⁹ validitatē pōt operari vt dicit notabiliter Bal. in. d. auť. ingressi. C. de sa. san. ecc. in prin. Cū igit̄ clarissima sit cōclusio ꝙ religiosus post professionē nec de iure nec virtute ɔsuetudinis testari possit sequit̄ ꝙ testm̄ predicti Silberti nō tz lz forte qspiā dicere ꝙ ꝗuis de iure auť. ex cōsuetudine predictū testm̄ viribus non subsistat tñ validū ex facultate atqz ptāte cōcessa a summo pontifice Nicolao quinto q prefato dño Silberto testādi ptātē concessit fm qđ i grā desup inde ɔfecta vt superius narrat̄ lati⁹ cōtinet quare necessariū est vt discutiamus vtrū vigore predicte gratie ꝛ facultatis testādi a sede apostolica cōcesse pdictus dñs Silbertus valide testari potuerit. Circa qđ vr̄ primo dicendū ꝙ nō. Et hec ɔclusio vr̄ pbari ex plurimis fundamētis. Prio pricipalr̄ ex defectu ptātis ipsius ɔcedētis neqz eñ vr̄ etiā summū pōtificē cū pdicto dño Silberto in religione pfesso vt posset testari dispēsare potuisse: iste vr̄ casus in. c. cū ad monasteriū. in fi. de sta.
3 mona. vbi dr̄ ꝙ † papa nō pōt dispensare cū ipsis regularibus cōtra votū paupertatis ꝛ cōtinētie: lz dispēsando ꝙ religiosus posset testari vr̄ pmittere ꝙ habeat ppriū: ar. l. j. ff. de testa. cū non de alienis lz de suis testādū sit vt in. c. fili⁹. de test. Cū igit̄ religiosus pfessus bona nō hz nec hr̄e posset vt. d. c. cū ad monasteriū. ꝛ. xij. q. j. c. nō dicatis. ergo testari nō pōt vt in auť. ingressi. C. de sac. san. ec. ꝗuis eñ q̄ de facto ꝛ i actu nulla bona habeat testari possit cū possit habere in habitu ꝛ qꝛ habit⁹ suus nō repugnet acquisitioni bonoꝝ vt tradit̄ i. d. auť. ingressi. facit etiā. l. hereditas. in prin. ff. de peti. here. ꝛ. l. si defunctus. C. arbitriū tutele. tñ religiosus q nec actu nec habitu potest bona hr̄e non pōt testari: sic etiā videmus qđ ille q nulla bona in ciuitate religt heredē hr̄e nō pōt in. l. lex cornelia. ff. de vulg. ꝛ pu. fm Bal. in. d. auť. ingressi. vñ cū concessio summi pontificis nō hñtis potestatē habilitādi religiosuz ad bona eo existēte religioso ꝛ pfesso non valeat pari rōne non videtur posse donādi aut testandi potestatez ɔcedere cū deficiat ptās mediī cōcedēdi p qđ peruenit̄ ad extremū vez ad actū testandi ꝛ donādi fm ea q̄ late tradunt̄ p Bar. in. l. si is q pro empto-
4 re. de vsuca. Scdo pbat̄ dicta ɔclusio qꝛ † cū cōsuetudo nō possit inducere vt regulares pfessi testari valeāt. vt. c. Ray. de testa. ꝛ. ꝭ. demonstratū fuit ꝛ tradit̄ in. c. ij. de testa. lib. vj. ꝛ per. Jo. an. in regula nemo pōt. i fi. de re. iu. lib. vj. in mercu. cuius rō est quā. ꝭ. tetigi qꝛ cōsuetudo repugnaret regule ꝛ regula mutari nō pōt fm Bal. in. d. auť. ingressi. ꝛ. ꝭ. fuit ostēsum. ergo pari rōne vr̄ ꝙ summus pontifex hanc facultatē concedere nō possit. ¶ Tertio pro-
5 bari videt̄ qm̄ † papa super voto dispēsare non pōt cū monacho: no. gl. in. c. super eo. de bigamis. d. c. cum ad monasteriū. de stat. regu. ꝛ. xxv. questione. j. c. sunt quidā. cum sit de iure diuino. vt in c. magne. de voto. qm̄ vltimus vouētis finis ordinat̄ ad dilectionē dei. Cū igit̄ ad ptātem donādi ꝛ testandi necessariū videatur predictū antecedens deliberatione a voto ne alias videant̄ poni opposita i obiecto qđ vr̄ penit⁹ ipossibile p regulā vbi repugnātia. ff. de reg. iur. ꝛ per no. in. c. solicitudinem. de ap. xxv. q. ij. c. si ea. Quoniam eo ipso ꝙ ponit̄ vnū de cōtrarijs necessario excludit̄ reliquū vt in. c. cū locū. de sponsa. ꝛ ibi per dñm An. ꝛ no. in iuri hns pricalle. ꝛ in. l. j. C. de fur. si ergo phibitū est summo pontifici tollere votū predictum ꝛ habilitare pfectum ad bona de necessitate concludi videt̄ ꝙ monacho testādi facultas etiā p summū pontifice concedi non potest. ¶ Quarto pdicta conclusio pba-
6 ri vr̄ † qm̄ per professionē ꝛ ordinis receptionē imprimit̄ quidaz caracter in anima qui est indelebilis vt in. c. degradatio. ꝺ penis lib. vj. pp̄ter ꝙ etiā quidā volūt ꝙ papa nō pōt facere ꝙ pfessus nō sit religiosus lz contrariū teneat glos. in. d. c. cum ad monasteriū. ergo videtur qđ papa nō pōt dispēsare. ¶ Quinto ꝛ fortius hec ɔclusio vr̄ amplecti p do. meū. d. Abb. sicu. in repe. c. cū esses. de test. vbi vult ꝙ nec papa videt̄ dispēsare posse ꝙ cleric⁹ secularis possit testari de bonis quesitis intuitu ecclesie sue: ergo lōge minus videt̄ posse dispensare cum religioso professo vt possit testari ꝺ bonis monasterij ꝛ ipsius religionis ꝗsitis vt ar. auť. multomagis. C. de sac. san. ecc. pro qua etiā conclusione facit notabili-
7 ter Archi. xij. q. ij. c. non liceat pape. vbi post Hugu. cōcludit † papam peccare mortaliter si bona ecclesie alienat in casu nō licito puta dādo illa cōsanguineis: quam opini. sequitur etiā. d. meus Abb. sicu. in. c. cōstitutus. de reli. domi. ergo nec debet posse dare potestatē donādi aut etiā testādi cōcedere per quā ɔcedi vr̄ ptās alienādi vt. l. pcto. ꝭ. fratre. ff. de lega. ij. ꝛ per Barto. ꝛ doc. in. l. si ita qs. ꝭ. ea. l. si. ff. de ver. ob. ꝛ. l. j. ff. de fun. do. ¶ Postremo predicta cōclusio videtur pbari auto. Joā. de imo. i. l. si quis mihi bona. ꝭ. si seruus. in fi. ff. de acq. here. vbi concludit ꝙ monachus etiam cardinalis nō efficitur capax testādi etiā consentien. romaū pontifice nisi quo ad administrationem ꝛ sic ex hoc primo fundamēto pp̄ter pdictā potestatē defectā testm̄ predictū minime vr̄ viribus subsistere. ¶ Scdo principalr̄ pdicta ɔclusio vr̄ pbari pp defectū inualiditatis grē ɔcesse p sedē apostolicā. Nā posito quod papa potuerit hoc cōcedere tñ ɔcessio nō tenet eo qđ pdicta grā vr̄ subreptitia: indubitāter eñ taciturnitas substātiua vel qualitatis q̄ expssa potuisset mouere principē ad nō cōcedendū
8 vel nō ita faciliter cōcedendū reddit grāz subreptitiā † per ɔñs inualidā. vt in. c. postulasti. ꝛ. c. referēte. ꝛ. c. ad audientiam. de rescrip. ꝛ. c. si motu proprio. de prebē. lib. vj. ꝛ. l. fi. C. de nata. resti. sed predicta

predicta impetratio vr esse subreptitia eo qd impetrãs nõ expres
sit q̄ pdicte ecclesie peceptorie seu cõmẽde essent debitis grauate:
ergo gratia seu dispẽsatio nulla per no. per gl. i ver. vel alteri de.
j. de prebẽ. z c. cõductum. de elect. z c. fin. de fil. presby. z c. non potest.
de preben. lib. vj vbi eadẽ expressio requirit in lr̄is dispensationis
q̄ in beneficialib⁹: facit etiã ad pdicta qr cõcessio facta a quocũq
nedũ a principe nũq̄ operat in casu vitioso doloso aut subrepti
tio. l. nõ solũ. §. si heres. z §. ex liberatio. iuncta. l. seq. ff. de liber. le
ga. ¶ Tertio principalr̄ videt pbari predicta cõclusio ex defectu
virtutis cõprehẽsiue dicte gratie seu dispẽsatiõis. Voluit eñ sum
mus põtifex in pdicta dispẽsatione facultatis concesse faciendi
testamenti predicto domino Gilberto q̄ posset testari vsq ad
summã .x. milliũ florenorũ de oibus z singulis bõis ad ipsuz pti
nentibus. Sed ista bona de qbus pfatus dñs Gilbertus testat⁹
est nõ erant ipsius testatoris nec ad ipsum pertinebãt eo qd oĩa
per ipsuz quesita imediate erant quesita ecclesie vt. s. demõstratũ
fuit nec põt quisq̄ dicere aut facere q̄ in dispositiõe includatur
illud qd verba nequaq̄ importãt vt dicit Bar. in. l. iij. ff. ad. l. iul.
9 repetũ. vbi dicit q̄ † nec iure consultus nec iperator põt facere q̄
illud intelligat cõtinere q̄ in lege hoc est in verbis legis nõ cõtine
tur: facit. l. si seruũ. §. non dixit. ff. de acq. here. z in. c. ad audientiã.
de deci. z in. l. hos accusare. §. oibus. z §. hoc bñficio. ff. de dã. infe.
z per Bal. in. l. gallus. §. videndũ. ff. de lib. z posthu. post quintuz
notabile: cum si. Cum ergo per summũ pontificẽ fuerit cõcessa po
testas predicto dñoGilberto testandi de bonis ad eum pertinẽti
bus z predicta bona nõ ad eũ sed ad ecclesiam seu dignitatẽ suã
cui quesita sunt pertineant vt. s. demõstratũ fuit: z in. c. iij. de po
cu. cle. z in. c. qr nos. z in. c. requisisti. de testa. merito cõcessio nõ tz.
¶ Quarto pdicta cõclusio principalr̄ pbat p regulã traditã cir
ca interpretationẽ priuilegij z dispẽsationis a pricipe cõcesse: re
gulare eñ est q̄ q̄uis hmõi cõcessiões cõtra ipsuz cõcedẽtẽ recipiãt
latissimã interpretationẽ vt est tex. i. l. si qñ. C. de bonis vacãtib⁹.
10 li. x. z in. c. ex pte. j. de verb. sig. cũ si. † tñ in preiudiciũ tertij strictis
sime interpretatur: z semp illud interpretamur sine pindicio iu
ris tertij vt in. l. ij. §. merito. z §. si quid a princi. ff. ne quid in loco
publi. z in. c. q̄uis. in si. de rescrip. lib. vj. ergo vr predictũ priuile
giũ seu pdicta dispẽsatio vt minime nocere debeat sue dignitati
ecclesie peceptorie seu cõmende: vt dictis iurib⁹: z in. c. si pp. z per
cõñs de dictis bonis predictus dñs Gilbertus testari nõ potuit.
11 ¶ Vlterius ad hoc fundamẽtuz facit qr † vna z eadem dispõ seu
cõcessio non debet inducere duo spãlia vt est tex. z ibi no. Bald. z
doc. in. l. j. C. de do. promiss. z in. c. ij. de si. pref. z in. l. mulier. ff. de con
di. z demon. z in. c. non põt. in si. de pben. lib. vj. Sed in terminis
nostris si diceremus predictũ dñm Gilbertũ de pdictis bonis te
stari potuisse duo cõcurrent specialia. Primo qm talis cõcessio
faceret ipsum religiosum professum capacem proprij z ppe vo
luntatis. Scdo qr permitteret ipsum de alienis testari q̄ esse nõ
debet cum quis de suis z nõ de alienis bonis testari debeat vt. s.
demonstratum fuit: ergo predicta interpretatio nõ est admitẽ
da per iura pallegata: z in. c. qr circa. de priuile. z in. l. denique. ff. ex
qui. cau. maio. ¶ Quinto pncipalr̄ pbat pp inanẽ z supervacuũ
effectũ resultãtẽ ex dicto testõ: posito eñ q̄ predicta concessio fa
cultatis testãdi tenet nec gratia esset subreptitia aut aliqd aliud ob
staret: tñ cũ i instro narret cõplures esse creditores quoꝝ creditũ
z sic es alienũ absorbebit quẽadmodũ pdictã q̄titatẽ predictorũ
12 x. milliũ florenorũ merito cõcludẽdũ vr q̄ † si qua ex predicta gra
tia predicto dño Gilberto testãdi facultas cõpeteret solũmodo
de his bõis q̄ supessent deducto ere alieno z sic facta satisfactio
ne dictis creditorib⁹ testãdi facultas concessa intelligeretur. bo
na eñ cuiuscũq dicitur q̄ ere alieno deducto supsunt vt. l. subsi
gnatum. §. bona. ff. de ver. signi. z in. l. cũ emancipati. §. illud. ff. de
col. bo. z in. l. mulier bona. ff. de iure do. z in. l. papi. §. fin. ff. de inof
si. test. z insti. ad. l. fal. §. fin. z qd not. in. c. relatum. ij. de testa. z in. l.
nõ amplius. in princi. ff. de legat. j. cum si. de quo latissime dixi in
tractatu de obligationibus in. vij. libello. q. j. z ij. z sequẽtib⁹. Et
sic ex pdictis cõcludi videtur q̄ vel predictum testũ nõ tenet vel
si tenet nõ dz dignitati preceptorie seu cõmendatorie predicterũ
preiudiciũ fieri z saltẽ ipsis creditoribus ante oĩa satisfieri. ¶ Ve
rũ pdictis nõ obstantibus arbitror cõtrariã sniam fore verã: hec
autem cõclusio probatur non qdem de iure cõmuni qm de iure
cõmuni indubitatũ est religiosum pfessuz testãdi facultatem nõ
habere vt. s. demonstratũ fuit. Sed probat ex ptãte cõcessa predi
cto domino Gilberto a summo pontifice qui pdictã testãdi po
testatẽ concedere potuit q̄ ex pluribus rationibus z argumẽtis
pbãdũ. ¶ Primo ex generali potestate de ligãdo z soluẽdo con
cessa petro z successoribus suis matth. xvj. Jo. xxj. z xxiij. quest. j. c.
quodcũq. z §. sed notãdũ. de ma. z obe. c. solite. Luce. c. v. xxiiij. q.
j. c. nõ turbat. z cap. cum beatissimus. z c. si Petrus. ij. q. vij. petr⁹.
¶ Scdo probat quia autoritas predicta põt nõ solum dispensa
re cõtra legem canonicam vt in. c. si. de consti. z per Host. z doc. in

13 c. proposuit. de cõces. pben. † sed etiã circa dispõnẽ veteris z noui
testamẽti z pcepta moralia z affirmatiua qualia sunt de sanctifi
14 catione sabbati. c. lz. de ferijs ¶ Tertio probat qr † põt dispẽsare
cuz bigamo. xxxiij. dist. c. lector. z sup matrimonio cõtracto diuti
sat per verba de pñti. c. ex publico. de cõuer. coniuga. z alia q̄ plu
rima silia z maiora de qb⁹ late per spec. in ti. de legato. §. vnl. z §.
15 nũc ostẽdendũ. p totũ. ¶ Quarto qr † dispẽsat z constitutionem facit
cõtra ius naturale per qd minor doli capax obligari statuẽs nõ
obligetur. c. ad nostrã. z c. postulasti. de reg. ¶ Quinto probat qr
16 † põt papa dispensare z absoluere a iuramẽto per qd iurãs deo
z homini obligat. de iureiu. c. quanto. ergo fortius a voto q̄ soli
deo obligat. ¶ Sexto pbat maxie prime ad terminos nostros
17 qm papa facit † de mõacho clericũ secularẽ. lxiij. di. c. quorũdã. er
go dz posse dare monacho potestatez testãdi. ¶ Septimo proba
18 tur qr † potest dispensare in voto obedientie vt patebit in mona
cho quẽ facit epm. xviij. q. j. c. j. ergo etiaz hoc casu dispensare po
19 test. ¶ Octauo probat qr † põt dispẽsare z in voto etiã castitatis
seu cõtinentie vñ potest dispensare vt monach⁹ cõtrahat matri
monium sm cõem opi. Inno. Jo. an. z doct. in. c. cuz ad monaste
rium. de sta. mo. q̄uis Inno. loquat satis obscure sz tamẽ in istã
inclinat sniam in quã etiã inclinat Joã. an. in regula semel deo.
de reg. iur. lib. vj. in mercu. z Pe. de anch. in repe. c. canonũ. de cõ
sti. ver. vlterius quero. col. vij. z Bal. l. si pater. §. si. z l. si tibi fili⁹. ff.
de adop. lz beat⁹ Thomas scda scde. q. lxxxviij. ar. xj. videat sen
sisse cõtrariũ sz pcedẽs opi. est magis cõis quã tenent etiã zaba. z
do. Abb. sicul⁹ in. d. c. cum ad monasterium. z nõnulli etiã theo
logi inter quos fuit Richa. de media villa in quarto sniarũ dist.
20 xxxviij. q. ix. ergo † fortius põt dispensare in voto paupertatis cum
longe prestantius sit votum cõtinentie q̄ paupertatis: hinc dici
tur ecclesia. c. xxvj. ois ponderatio non est digna anime cõtinentis
xxxij. q. j. c. nuptie. z per apo. prime ad cor. c. vij. ad quod etiã facit
21 qr † põt dispensare i voto abstinẽtie. c. ij. in fin. de obserua. ieiunio.
22 ¶ Nono probat qr † potest facere de monacho nõ monachũ sm
cõclusionẽ cõem doct. in. c. cum ad monasteriũ. de statu mo. ergo
fortius debet posse testandi facultatẽ cõcedere qr põt ab eo totũ
remouere fortius dz posse partem: ar. l. si quis cũ totis. ff. de exce.
rei iud. z regule in toto cuz sua materia. ff. de regu. iur. z l. que de
tota. ff. de rei vendi. ¶ Decimo probatur qr fortius videt impe
dimentũ q̄ a natura causat q̄ illud qd a cõstitutionib⁹ ecclesie i
ducitur: insti. de iure na. §. sed z naturalia. sed clarum est † q̄ mu
23 tus z surdus eo casu quo a iure prohibeantur testari impedimẽ
to naturali impediri dicunt vt. l. discretis C. qui test. fa. pos. z l. si
queram⁹. ff. de test. z tñ ex licentia pape cum hmõi principis pos
sunt tales facere testũ. ff. de testa. l. si mutus ergo forti⁹ debet hoc
posse monachus de licẽtia pape cum hmõi voti solennitas sit in
ducta ex cõstõne ecclesie vt in. c. j. de voto. lib. vj. ¶ Vndecimo p
24 batur per alios similes terminos terminis nostris † qm obsides
dati a populo romano hostib⁹ impij nõ pñt facere testm̃ vt. l. ob
sides. ff. de testa. qr iudicant serui qr in ptãte hostium z sic etiã p
dunt oim bonorũ dñium vt per doc in. d. l. obsides. z tñ testandi
fa: ultatẽ princeps talibus cõcedere põt: ergo dicẽdũ in terminis
nostris q̄uis eniz religiosus per professiõnẽ pdiderit rerũ dñiuz
25 tñ ex licentia pape dz posse testari. ¶ Duodecimo probat † nã z
dubius de statu suo nõ hz testamẽti factionẽ. l. de statu. ff. de test.
a sicut nec deportatus ᵃ vt. l. ei⁹ qui. eo. tit. quia deportatus perdit
dñia rerum vt ibi no. z tamẽ tales de licẽtia principis pñt testari
sm glo. in. l. si qñ. in pñn. C. de inoffi. testa. ergo etiam papa potest
religioso de bonis de quib⁹ papa potest pro libito volũtatis dis
ponere testandi facultatẽ cõcedere. ¶ Tertiodecimo probatur
per regulam generalẽ positã in. d. l. si qñ. vbi text. singulariter po
26 nens regulam generalem vult q̄ † princeps nõ hñtibus faculta
tem testandi possit illã concedere ergo fortius dz posse papa hãc
cõcedere cũ longe maiorem habeat potestatem z autoritatem q̄
pnceps vt in. c. solite. de ma. z obe. z probatur ex his que superi⁹
dixi in primo fundamento istius cõclusionis z quia papa omnia
fere potest de peni. dist. ij. c. charitas. z constitutionem concilij tol
lere. c. cum sm. z c. dilectus filius. de preben. Dicit enim Specul.
27 in ti. de legato. §. nũc ostendẽdum. ver. scdo. q̄ papa † est vicarius
christi nõ puri hominis sed veri dei locũ gerens in terris de trãs
la. prela. capi. inter corporalia. in. j. respon. z c. quinto. j. respõ. z c.
licet. z c. vt nostrum. §. j. versi. porro. vt eccle. benefi. xxj. distin. ca. j.
28 cap. pro humani. de homi. lib. vj. lxxiiij. questio. j. quoniam. † vnde
omnia regit z disponit z iudicat prout sibi placet. ix. qõ. iij. capi.
cuncta per mundum. z c. per principalem. et habet plenitudinez
potestatis ad quam vocat⁹ est: alij vero in partem solicitudinis
vocati sunt. de auto. z vsu pallij. c. ad honorem. ij. questio. vj. capi.
decreto. z c. qui se scit. Et dummodo contra fidem nõ veniat in
omnib⁹ z per omnia potest dicere quicqd placet auferendo etiã
ius suum cui vult quia nõ est qui ei dicat cur ita facis. xix. di. ca.
in memoriã. de peni. dist. iij. §. ex psona. alias in. c. q̄uis. nam apud

a ¶ Deportatus. An autẽ deportat⁹ pos sit testari vel heres institui not. in. l. j. C. de heredi. insti. z ibi doc. z bal. Et an possit testari ad pias cãs vide bar. in. l. j. ij. qd. iij. pricipa. C. de sacrosan. ecc.

tum est pro rõne voluntas ⁊ ꝙ ei plꝫ legis hꝫ vigorẽ. insti. de iure na. gen. ⁊ ciui. §. sed qđ pricipi. ⁊ oẽ ius tollere põt ⁊ facere ꝙ non habeat pro nõ facto. c. qm̃. de immu. ec. nec hꝫ superiorẽ de ele. c. lꝫ c. per venerabilẽ. ꝑpe fi. q si. sint legi. sed ipse sup oẽs est. xxi. dist. in nono. ⁊ c. nũc aũt. ⁊ oẽs iudicat ⁊ a nemine iudicat i terris. ix. q. iij. c. cuncta. ⁊ c. nũc vero ⁊c. Et in terris hꝫ plenitudinẽ ptãtis. ij. q. vi. c. decreto. ⁊ hꝫ celeste arbitrium. c. j. de sum. tri. vñ nõ mirũ si lex. ij. C. de crimi. sacri. dicit ꝙ instar sacrilegij obtinet de potẽtia principis dubitare seu disputare ⁊. l. ij. C. de diuer. rescri. que etiã accedant vero per Specul. in ti. de dispen. §. nunc breuiter. ponit regulam dicens papam posse in omnibus casibus dispẽsare in q̃bus a iure nõ reperitur dispositum expresse cõtrariũ. ⁊ idem Hosti. in. c. rursus. qui cle. vel vouen. ⁊ Jo. an. ibi dicit ꝙ semp est inherendũ opi. que fauet ⁊ nõ que detrahit summo põtifici ex qb⁹ clarissima sequit cõclusio ꝙ ex cõcessione summi põtificis p̃fat⁹ dñs Gilbertus potuit p̃dictum testm̃ cõdere. ¶ Quartodecimo pro p̃dicta cõclusiõe facit qm̃ in votis semp intelligit autoritas superioris excepta. de iureiur. c. veniẽtes. maxime respectu solẽnitatis que est de iure positiuo. ca. j. de vot. li. vi. ergo ⁊c. ¶ Quintodecimo

29 probat ꝯcludentissimo argumẽto † qm̃ eius est tollere cuius est idncere. c. j. de reg. iur. l. is põt. ff. de acqui. here. ⁊ de regu. iuris. eius est nolle. ⁊ l. nihil tam naturale. ff. de re. iu. sed clarũ est ꝙ olim monachus non solum añ professionẽ hoc est. j. temp⁹ ꝓbationis testari poterat vt. l. generali. C. de sac. san. eccle. ꝙ nec p iura posteriora correctũ fuit vt traditur in. c. beneficiũ. de reg. iur. lib. vi. ibi per Jo. an. in nouella. Et per Ja. de bel. in aut. de monachis. §. si quis autem. sed etiam post professionem emissam vt. d. l. gñali. que ptãs deinũ ipsi monacho ꝓfesso per principes postea sublata fuit: de pricipe probatur in aut. ingressi. C. de sa. san. ec. ⁊ in corpore vnde sumitur de summo pontifice in. c. cũ ad monasterium. de sta. regu. qm̃ nõ hñt proprium nec velle nec nolle vt ibi ⁊ xij. q. j. c. non dicatis. ergo sicut predicta testãdi potestas p papaꝫ extitit sublata pari rõne per eũdem põt restitui vt dictis iurib⁹ nec põt preiudicare potestati suorũ successorũ. de elec. c. innotuit.

30 † quare cũ res de facili redeat ad primeuã naturã. xxv. di. c. ab exordio. ⁊ iuxta illud boetij seuerini repetũt ꝓprios queqꝫ recurs⁹ redituqꝫ suo singula gaudent ⁊c. ⁊ l. si vnus. §. pactum ne peteret ff. de pac. merito papa debet posse predictam testandi facultateꝫ restituere per iura prealle. faciunt no. in. c. j. iñcto. c. fi. de pac. li. vi. qđ no. ⁊ qđ tradit Jo. an. in regula ꝙ alicui gratiose. de re. iur. li. vi. in mercurialib⁹. ⁊ gl. in ver. numerãdũ. in. c. statutum. de p̃ben. li. vi. ⁊ doc. in. l. lege. xij. tab. C. de legi. hẽdi. ⁊ per Fed. notabilr ꝯsi. lxxxix. cum si. ¶ Sextodecimo predicta cõclusio nõ solũ in terminis nostris verumetiam in monacho ꝓfesso probat plurib⁹ autoritatibus primo autoritate Bal. in. l. si quãdo. C. de inof. testa. post prin. ibi dum dicit. Ex ista. l. habes ꝙ si papa cõcedit mona

31 cho ⁊c. † Secundo per autoritatem eiusdeꝫ Bal. in aut. nisi rogati. C. ad tre. ꝑpe fi. versi. quero qđ si monach⁹. vbi firmat papam posse concedere monacho professo ptãteꝫ testãdi ⁊ q̃uis nõ specifice exprimat de cõfesso tñ de necessitate sic est intelligendũ qm̃ ante professionem absqꝫ aliqua pape ꝯcessiõe põt testari vt. s. demonstratum fuit. Tertio ꝓbat autoritate eiusdẽ Bald. in. l. certum. C. vnde legi. vbi dicit illud nõ est dubiũ ꝙ papa potest concedere monacho testãdi licentiã per not. in aut. si qua mulier. C. de sac. san. ec. ¶ Decimoseptimo probat autoritate Ange. ⁊ Jo. de imol. in. l. si seruus cõmunis meuij. ff. de stipu. seruo. qui predictam opi. vñr approbare inq̃tum dicunt ꝙ si cardinali qui pri⁹ fuit regularis qui nõ põt testari a summo põtifice testamẽti factio cõcedit ꝙ tale testm̃ si ex omissione alicuius solẽnitatis non valet iure testamẽti nec etiã valeret iure codicillorũ q̃uis in eo esset apposita clausula codicillaris veꝫ ꝙ si non valet iure testamẽti debeat valere iure codicillorum qꝛ regula iurisconsulti de qua in. l. conficiuntur. ff. de iure codicil. ⁊ in. l. ij. ff. de lega. j. que vult ꝙ qui potest testari possit codicillari habet locum in his qui possunt testari de iure cõi secus ex priuilegio concesso per principem viuentẽ ⁊ sic tacite sentiũt ꝙ papa põt testãdi licẽtiã ex potestate regularib⁹ cõcedere. ¶ Decimooctauo ꝓbat etiã alio argumẽto ⁊ fundamẽto fortissimo qm̃ ꝯñtia ista nõ est necessario cõcludẽs est mõachus professus ergo effectus est penitus intestabilis. ⁊ ꝙ ista ꝯñtia nõ sit bona probat per tex. in aut. si qua mulier. C. de sa. san. ec. ⁊ in corpore vnde sumitur canonizata. xix. q. vlti. si qua mulier. vbi in certo casu ibi concedit a iure ptãs testandi de rebus ꝓpriis monacho etiã post ꝓfessionẽ: sicut ergo in illo casu pricepts per legẽ que hodie canonizata est in testõ p canonẽ põt mõachũ reddere testabilẽ vt dictis iuribus. ergo fortius dꝫ hoc posse summus pontifex. ¶ Nec ob. si diceretur ꝙ in illis iuribus nõ pmittitur monacho testandi facultas sed solũ aliter disponendi nõ tam in forma testamẽti nec etiã noĩe suo sed noĩe mõasterij vt voluit dñs meus Abbas siculus in. c. in p̃ñtia. de ꝓba. ver. ex his infero ad decisionem qõnis motus illa rõne qꝛ cũ oĩa bona sua iã transiuerint in monasterium ⁊ quesita sint monasterio: sequit ꝙ de ipsis nõ debet posse donare aut testari cũ de alieno dõare qs seu testari nõ possit vt. s. dixi: ⁊ ꝓbat insti. qui. nõ est pmissuꝫ facere testa. in pri. qm̃ licet dñs meus ita dicat nõ tñ bñ dicit: ⁊ gl. cõtrariũ tenet i. d. c. si qua mulier. xix. q. vlt. vbi disputat quomodo possit testari cũ de alienis qs testari non possit vt dictuꝫ est. Et cõtra ꝙ põt ex iuris benignitate hoc pmittentis nec est verũ ꝙ qs de alienis reb⁹ testari nõ possit qꝛ qñqꝫ hic permittit. exẽplũ ponit in m̃re que transiuit ad s̃cdas nuptias que inter filios põt testari de reb⁹ priorũ filiorũ vt. l. femina. §. fin. C. de secũ. nup. ⁊ cũ p̃dicta opi. trãseunt ibi Jo. d̃ san. ⁊ Archi. sꝫ Bal. in. d. aut. si qua mulier. col. vj. v̈. in principaliter. dicẽs ꝙ etiã testm̃ qđ fit p monachũ post ingressum ⁊ sic post professionẽ ex pmissione aut. si qua mulier. est proprie testm̃ qꝛ oĩa iura loquentia de testõ hñt locũ in eo: ar. l. j. §. l. falcidia. ff. ad. l. fal. Et subdit ꝙ licet Azo in corpore vñ sumit illa aut. dicat qđ nõ curat de nomine. naꝫ siue sit testm̃ siue nõ vꝫ talis ordinatio tñ hoc est falsum s̃m Bald. qꝛ si non esset testm̃ non reuocaret primũ prout reuocat. ¶ Itẽ nõ requireret hereditatis aditio etiã quo ad ipsum heredẽ institutũ ⁊ trãsmitteret fili⁹ emãcipatus non aditã ⁊ non requireret inuẽtariũ. l. j. §. an bona. ff. de iure fisci. ⁊ insti. de acq. p arrogatio. Et subdit ꝙ ꝓdest etiã hoc scire pro formatione libelli per. l. ij. ⁊. iij. C. de pe. here. Et sic ꝯcludit Bal. p̃dicta iura loqui in v̈o testõ. ⁊ hec opi. est verior ⁊ cõior quã ẽt probo ego duplici rõne. Primo qꝛ dicta aut. venit ad suppletionẽ aut. ingressi. que post igressum correxit. Nã cũ in. l. gñali. vt. s. diximus permitteret etiã religiosis ante ⁊ post ingressũ testm̃ cõdere supuenit aut. ingressi q̃ post ingressum correxit. d. l. gñali. Deinde supuenit aut. si qua mulier. permittẽs disponere in illo casu: ergo debemus intelligere dictã aut. loq in casu. l. antique ⁊ sic per viã testi: ar. no. in aut. de filijs añ instru. dota. na. in fi. ⁊ per gl. ⁊ doc. in cle. statutũ. de ele. ⁊ in. l. si duo patroni. §. si qs iurauerit. ff. de iureiur. ⁊ in. c. is qui. ⁊ ca. cupiẽtes. §. ceterũ. de elec. li. vj. ⁊. l. nihil. ff. de coniũg. cũ eman. libe. ⁊ c. fi. de simo. ⁊ ibi dixi post dñm Anto. ¶ Secũdo probat p verba ipsiusmet: q̃uis eñ predicte autoritates loquant per verbum

32 refert ad precedẽtia verba veꝫ per modũ dispõnis ꝙ † verbũ proprie adaptat ad vltimas volũtates vt no. gl. ff. so. ma. in rub. ⁊ ꝓbat insti. ex qui. cau. ma. nõ li. §. p. facit tex. in aut. de nup. §. dispo nat. de testa. c. nos quidem. ⁊. C. de testa. l. in testamentis. de sepul. c. in his. ⁊ cap. in nostra. ⁊ psalmo. lxxviij. vbi dicit disposui testamentis electis meis. ⁊ actuũ apostolorũ. c. iij. in fi. testm̃ ꝙ di-

33 sposuit de⁹ ad p̃ces n̄ras. cũ si. ¶ Nec ob. ꝙ † de alienis bonis qs nõ dꝫ posse donare aut testari vt sepius dictũ est qꝛ ad hoc respõsum est. s. ⁊ hoc qđ de permissu dñi licitum sit aduerte clarũ est. ⁊ ꝙ etiam licitum sit testari de re aliena tenet expresse Bal. in. c. j. de prohi. alie. feu. per Fede. in vsi. feu. ver. deinde nota ꝙ de permissu domini etiã allegat. l. sicut. §. vẽditionib⁹. ff. quib. mo. pi. vł hypo. sol. Cũ ergo indubitatum sit monachũ posse permitti testari a lege mortua fortius hoc dꝫ posse a lege viua ⁊ sic a summo pontifice ꝙ mihi vr̃ plus q̃ clarissimum ⁊ indubitatũ ac necessario cõcludẽdum per ea que superius dicta sunt: ad qđ videtur profecto sufficere solum hoc. xviij. fundamentũ. Nam monacho solũmodo obstant duo ꝑpter que dr reddit⁹ a iure intestabilis Primũ defectus proprie volũtatis qꝛ vt superius demonstratum fuit in argumentis factis pro parte ꝯtraria oĩs sua volũtas pẽdet a volũtate abbatis. Scđm videtur esse defectus bonorum vt dictũ est qm̃ continentia non est impeditiua testamenti: sed ad predicta duo ex dispositione summi pontificis prouisum est tã disponendi in viuos q̃ testãdi: qm̃ monachus potest aliquid quod de sui natura in se licitum est quale est testamentuꝫ velle ⁊ nolle ex volũtate summi pontificis cui in primis subest ⁊ obedire tenetur tãq̃ vicario Jesu christi ⁊ super oẽs christianos maxime clericos ⁊ religiosos ptãtem hñti q̃uis tñ dubiũ sit cui potius obedire teneat epõ vel epĩ p̃lato seu suo de quo latissime scripsi post doc. in. c. q̃to. de offi. ordi. tñ in summo pontifice indubitatũ est. Scđm etiam de defectu bonorum ex ipsius summi pontificis cõcessione sublatum est qui concessit p̃fato dño Gilberto ꝙ posset donare ⁊ testari de decẽ milibus florenis auri de camera de omnibus ⁊ singulis bonis mobilib⁹ ⁊ immobilibus ad ipm̃ pertinentibus vndecũqꝫ etiam rõne magistratus militie de mõte sa. cistercieñ. ordinis. Et de monasterijs ⁊ cuiuscũqꝫ preceptorie seu cõmende eiusdem militie ⁊c. ⁊ sic ptꝫ manifeste ꝙ summus pontifex ꝓuidit sibi de bonis de quibus posset disponere nec dicat quispiaꝫ ꝙ papa nõ possit preiudicare ecclesijs vel monasterijs

34 sup huiusmodi bonis qm̃ hoc est manifeste falsum. † quoniã papa in beneficijs ⁊ ipsorum bonis hꝫ oĩmodam ⁊ absolutã ptãtẽ c. ij. in princip. de conces. preben. lib. vj. in cle. j. vt lite penden. not. gloss. ix. q. iij. c. per principalem. ⁊ probatur. lxxviij. distin. capitu. oportebat. ⁊. xcvij. dist. ecclesie. ⁊ Jo. an. in cap. j. d̃ sum. tri. xix. di. c. in memoriã. cum si. Et posito ꝙ verũ dñium non sit suum s̃m

ꝙ aliqui

q aliqui voluerit tn ipse hz oimodā z absolutā dispositionē ad ministrationē z dispēsationē z pōt vnire ecclesias z supprimere di gnitates z alterā alteri subijcer z iura vni9 alteri dare vc.xvi.q. j.c.z epis.z.§.iunc duo.de excessi.prela.c.sicut vnire.de offi.lega.c. q translationem.sicut princeps pōt de reb9 fiscalibus.l.bone me morie.C.de qua.prescriptione.tradit in.c.que in ecclesiarū.de cō

35 sti.z † cum cā pōt z in eo semper psumitur iuste cā facer.l.si priua tus.ff.qui z a qui.l.totiens.ff.de pollicita.l.diuus.ff.de iure au.anu. z.ff.de nata.resti.l.nec filio.z.l.patrono.glo.z doc.l.consequēs.C. de proci.impera.offi.z.l.fi.C.si contra ius vel vti.pub.z p Inno.z doc.in.d.c.que in ecclesiarum.z per Bald.in.l.rescripta.C.de pci. impa.offi.z per dnm meum in.c.cū parati.de ap.sup glo.fi.vicem enī veri dei gerit in terris nec est q dicat ei cur ita facis: vt dixi.§. z ad hoc etiā accedāt iura que allegaui ad propositū primi fun damēti cōclonis nostre. ¶ Cōcludit ergo clarissime ex his q su peri9 dicta sunt qd papa pōt facere etiā monachū professum te stabilē z ptātem cōcedere testādi z donādi de bonis monasterio acqsitis. Si ergo predicta cōclusio pcedit in veris monachis p fessis ꝯtomagis in terminis nostris in qb9 loqmur de talibus religiosis qui pnt habere ppriū vt mihi presupponit qm nō pn

36 tenē tria substātialia regule. ¶ Est enī † aduertēdū q religioso a rum a multe sunt spēs: qdā enī sunt qui nec in cōi nec i pticulari possunt hre ppriū quales sunt minores qui sunt penit9 mēdi cātes ex cōstōne z ex regula cle.exiui.de ver.signi.z et pdicatores ex cōstōne tn nō ex regula vt traditur in.c.in pñtia.de pba.z per doc.in aut.ingressi.C.de sac.san.eccle.§.ede.cōsti.xij.z sequit Bal. in aut.nisi rogati.C.ad trebel.z tradit etiā in aut.si qua mulier. C.de sa.san.eccle. ¶ Alij vero sunt qui licet nō possint hre in pti culari pnt tamē habere in cōi quales sunt cisterciēn.no.gl.in cle. j.de deci.z tradit in.d.c.in pñtia.nōnulli vero sunt qui pnt hre i cōi z particulari quales sunt isti de qb9 querit vt mihi presuppo nitur qui pnt esse et laici vt traditur in.c.canonica.de sen.excō.z ibi per glo.z per Jo.an.in.c.j.de ver.sig. Sunt et quidaz qui pnt hre vxores vt tradit per Jo.an.d.c.j.z in cle.j.de sen.excō.sed pro prie z stricte sm istas duas vltimas spēs non possunt dici regula res sed late dicuntur religiosi quēdam modum regularem viuē di assumentes vt hr in.c.vt lex cōtinētie.xxvij.q.j.z traditur in di ctis locis dixi latissime i tractatu de oblationib9 z oblatis: vnū in talibus hntibus ppriū seu tria dino substantialia regule nō pro fitentibus nō vr esse tanta difficultas ꝯtra in veris monachis q tria substantialia regule sunt professi vt de se manifestum est si er go in illis hec licētia testādi a papa cōcessa ez: forti9 in istis in q bus sola remanet difficultas respectu testādi de bōis ad ecclesiā seu religionē illā ptinētibus: vnde tales pnt dici quo ad ptātem testandi sicut clerici seculares q dia que sumunt dignitate aut ec clesie seu bnficio suo quos manifestū est non posse de bōis predi ctis testā conficere.xij.q.viij.c.j.ij.iij.z seq.z quasi per totum nisi ad id accesserit summi pontificis licentia. Et sic manifestū est p dictū dnm Gilbertum potuisse ex pdicta facultate a summo pō tifice cōcessa testū cōdere vsqz ad summā predictam. ¶ Non ob. argumēta.§.in contrarium formata. Ad primum fundamentū respondetur qd illud pcedit de iure cōi secus est ex dispensatiōe z cōcessiōe summi pōtificis put ꝯtingit i terminis nris: ad aliō argumentū de monacho pfesso patet clarissime rnsio ex his que dicta fuerunt in.xviij.fundamento facto pro cōclusione nostra. ¶ Non ob.scdm principale fundamentū: qd consuetudo nō pōt dare licentiā religiosis testandi qr argumentū non concludit nō pōt cōsuetudo ergo nō pōt papa qm papa lōge maiorez ptātem habet ꝯconsuetudo cū ipse possit nō solum consuetudinē indu ctam tollere sed phibere ne de nouo inducatur.c.j.de cōsti.lib.vi. cle.iij.z cle.statutum.de elec.z ibi latissime scripsi z in alijs pleris q locis. ¶ Ad tertium arg.q papa non possit dispensare in vo to predicto illud est falsum quo ad terminos nostros in qb9 agi mus de materia positiua. ¶ Et sili modo pōt rnderi ad decimū argumentum. ¶ Ad quintum argu.responsum pz ex his que.§. dicta sunt ex qbus apparet predictā opi.nō esse veram. ¶ Et ma xime ex his que dixi in.xvi.xvij.z.xviij.fundamentis. ¶ Ad vlti mum argu.Jo.de imo.responderi pōt eodem mō quo rnsum est ad pcedens argumentum. Item z scdo responderi pōt q posita predicta opi.pro vera nō tn infert ad terminos nostros quoniā ista simul stare pnt q papa nō possit facere q monach9 existens monach9 possit habere propriū z tamē possit sibi dari potestas testādi de bonis monasterij seu monasterio quesitis qr p hoc nō dicit acquirere propriū sed testatur de alieno ex voluntate z con cessione illius qui pōt hoc concedere vez ex concessione pape qui hoc pōt vt.§.demonstratum fuit. Et sic ex pdictis pz expeditū z rnsum ad dis argumenta formata in ꝯtrarium sup primo fundamē to. ¶ Nunc vero superest vt rndeamus ad quartū principale fun damentū in cōtrariū allegatū de defectu inualiditatis gre pro pter subreptionē: ad qd rndetur qd ex eo nō pōt dici ppterea sim

pliciter gra subreptitia in qua nihil falsi est expssuz z sola tacitur nitas alicuius qualitatis nō reddit grām nullā nisi fuisset talis

37 q verisimiliter mouisset principē ad nō ꝯcedēdū: sed si papa † talis dedisset literas taciturnitas nō vitiat lras.c.sup lris.z qd ibi tra dit de rescrip. Et si sint gratiose z ad bnficia: vt c.c.ouduū.de pbē.li. vi.qū.l.nō est talis qualitas de qua in iure nō reperiat dispositū q debeat exprimi vt tradit p doc.maxime do.meū in.d.c.dudū. Re gula enī est qd nulla qualitas in lris gratiosis vel etiā ad bnficia exprimēda est nisi in ꝯtrum in iure dispositū reperiat q exprimi debeat vt est gl.no.in cle.j.de prebē.in gl.suꝑ ver.vel alteri.facit qd no.Jo.an.l.c.cū antea.de rescrip.quare cū nō reperiat in iure ex pressuz q ad validitatē taliū lrarū dicta qualitas debiti sit expri mēda merito tenēt lre nisi aliud ostēdat: ad qd optime facit.l.fi. C.de nata.resti.z qd no.in.l.j.C.si ꝯtra ius vel vti.pu.z est verisimi le p̄la frōte q papa dino ꝯcessisset pdictas lras ꝯtius sciuisset p dictas dignitates seu pceptorie debitrices fuisse mō debita nō essent minus magna habito respectu ad qualitatē bonorū predictorū dignitatis z pceptorie. Ex quo papa cōcessit ptātē predicto dno Gilberto testādi nō solum de bonis mobilibus z immobilib9 ip sorum locorū vsqz ad ꝙntitatē decez millium florenorum. Nō ob. tertiū fundamentū formatū in cōtrarium de defectu virtutis clē cōprehēsiue: qm illud fundamentū est falsum vt pz ex verbis posi a tis in pdicta gra: nō enī dr solum q posset disponere de bōis ad ipsum spectantibus quo casu posset pcedere argumentū sed sub iunxit vtcūqz illa et rōne magisterij militie de mōtesa cisterciēn. ordinis quē obtinere dignoscis z cuiuscunqz pceptorie seu cōmē de eiusdē militie quā obtinuisti z impostērū obtinere cōtigerit zc. Ex quib9 verbis clarissime cōstat q nō de pprijs bōis sed de bonis et immobilib9 dictarū dignitatū z preceptoriarū seu com mēdarū: voluit papa pdictū dnm Gilbertum posse disponere: z

38 qm † verba pdicta sunt multū clare nō vr alia interpretatiōe op9 esse vt.l.ille aut ille.§.cū in verbis.ff.de leg.iij.z.l.ol donatione.C. de sac.sanc.ec.z.l.si aliās.ff.de vsufr.leg.in verbis enī clare signifi cantibus non cadit interpretatio sermonis nec coniectura volū tatis: vt.l.pediculis.§.argento.ff.de aur.z argē.le.z.l.licet impera tor.ff.de legatis primo nec verbum illud d te ptinentibus habet obstare.tum propter verba sequentia que illud declarant.tum etiā quia verbum illud pertinere latissimū est.vt est textus.nota bilis in.l.verbum illud pertinere.ff.de ver.sig.qm vt ibi dicit tex. non solū aptum continere ea que dnij nri sunt sed et ea que ali quo iure possidem9 ꝯtuis dnij nostri nō sint z et q nec talia sunt sz esse pnt traditur per Innocen.z doct.in.c.cōstitut9.de reli.do. gl.z doc.c.si.de elec.lib.vi.de cle.ac.l.j.§.item q ait.z.l.si qs ex argē tarijs.§.pertinere.ff.de eden. Archi.in.c.si apostolice.de preben. li.vi.z.l.ij.§.ij.ff quēadmo.testa.aperiā.z.c.abbate.de re indic.lib. vi.cum alijs infinitis similibus per verba sequentia verbū ipsuz quod multipliciter accipi potest declaratur.l.si seru9 plurium.in fi.ff.de lega.j.l.verum.ff.de peti.here.xxviij.dist.c.quia sunt culpe. xxv.dist.c.ab exordio.cum alijs vulgari. ¶ Non ob.quartum ar gu.formatum in ꝯtrarium.qm ad illud facilis est respōsio.pro cedit enī qn sumus in dubio non qn per verba expssa summi pō tificis aliud appet put est in terminis nostris in quibus clarissi me constat q papa voluit preiudicare predictis dignitatibus z commendatarijs seu preceptorijs vt.§.demonstratum fuit.

¶ Et eodē mō pōt rnderi ad aliō qd subiūgit de duob9 spālib9 circa idē: qr illud pcedit qn sum9 in dubio z aliud nō est expssuz. ¶ Preterea nō est verum simpliciter q plura specialia non pos sint cōcurrere circa idem et in dubio vt traditur in iurib9 palle gatis z per Bar.z moder.in.l.ex facto.ff.de vul.z pu.sed nō insi sto: qr nō est necessarium examinare in quibus casib9 in dubio z qualiter possint successiue cōcurrere: qr in terminis nostris ap paret de certa z clara intentione concedentis: vnde nō est op9 cō iecturis vt.l.cōtinuus.§.cū ita.ff.de ver.ob.z.l.pcib9.C.de ipub.z alijs subsi.z.§.demonstratū fuit. ¶ Nō ob.qntū fundamentuz: nam z superuacuo effectu resultante ex dicto testō pp es alienū z creditores quibus satisfaciendū est de dictis decem milibus flo renis: qm ad hoc respōdetur q illud procedit quādo fuisset tale debitum sū qd ipse prelatus z non ecclesia fuisset obligat9 eo q nō interuenissent talia pp que ecclesia esset obligata.qm ꝯtū ad hoc dicendū arbitror qd aut predicta debita fuerunt ꝯtracta p vtilitate aut necessitate predictarū dignitatuz seu preceptoriarū z cōmēdatariarū quo casu dignitas z eccle essent obligate sz ea q late traduntur in.c.j.de deposito.nec et obligatus aliquo iure hrs ipsius beneficiati: et si fuisset platus secularis.sine esset hrs ex testō vel abītestato vt tradit in predicto.c.j.imo et si prelatus vel rector secularis exposuisset de proprio patrimonio pro vtilitate aut necessitate ecclesie seu dignitatis suus heres qui sibi successis

39 set ex testamento vel abintestato repeteret. Et † potest ipse rector de dictis expensis quas pro necessitate vl vtilitate ecclesie fecit de suo expresso in alium testari: tex.est z ibi not.d.meus Abbas in

¶ Religioso rum species sunt multe.

culus ⁊ ibi dixi in.c.cũ pro cã.de procur.facit tex.cũ glo.xij.q.iiij.c.ij.⁊ d.o.meus in.c.fi.de pecu.cle.⁊ idem ⁊ in.c.de multa.de prebẽ. facit qđ no.in.c.j.§.si vasallus.hic finitur lex cõtra.in vsi.feu.⁊ ibi etiã per Bal. Et idem ẽt latius disputando cõcludit p̃fatus do. meus in sua solenni disputatione que incipit. Sempronius.q.ij. vbi vult qđ hr̃s prelati possit repetere oẽs expensas quas fecit ꝓ ĩpetratione ⁊ prouisione dignitatis prelature vel bñficij ẽt si sint facte pro lr̃is sup ꝓuisione confectis vel pp aliã silem cãm: ad qđ ẽt faciunt no.per glo.⁊ doct.in.c.fi.de elec.li.vj. ❡ Si vo debita p̃dicta fuissent ꝯcta per prelatũ vel rectorẽ absq₃ necessitate vel vtilitate ecclesie nõ est dubiũ ꝙ ecclesia vel dignitas ad expẽsas restituẽdas nõ teneret per no.in.d.c.j.de deposito.⁊ i aut.hoc ius porrectũ.C.de sac.san.ec.canonizata.x.q.ij.hoc ius.⁊ in alijs iuribus superi⁹ allatis.⁊ sic hoc casu hr̃s teneret soluere dicta debita ex p̃dicta q̃titate.x.milliũ ducatoꝝ. Et ex predictis clara p₃ decisio ad scđa₃ qõnẽ.s̃.formatã.q̃ñ debita que non fuerũt ꝯcta pro necessitate vl̃ vtilitate ecclesie tenet p̃dictus hr̃s satisfacere de dictis decẽ milib⁹ ducatis. Si vo ꝓ necessitate vel vtilitate ecclesie fuerũt ꝯcta hr̃s p̃dictus minime teneret ad satisfaciendũ de dictis x.millibus ducatis. ❡ Nec ob.ꝙ bona intelligantur deducto ere alieno vt.l.subsignatu₃.§.bona.ff.de ver.ob.cum alijs iuribus.s̃. adhuc in ꝯtrium allegatis.qr illa iura ꝓcedunt in vli appellatiõe bonoꝝ: verbigratia si aliqs reliquit vel cõcessit oĩa bona sua aut per silem modũ verũ in terminis nostris non fuit ꝯcessa dicta facultas de vniuersitate sed de decẽ millibus ducatis: qđ verbũ nõ est verbũ vle sed spãle ⁊ iđ eius expssione non venit nisi expressu₃ est ꝙ clarissimum atq₃ indubitatum est ⁊ ideo si testõr instituto hr̃de vli relinqueret numeru₃.x.milliũ florenoru₃ de bonis suis viginti millia ⁊ in alieno fuissent quatuor vel quinq₃ millia oĩa illa teneretur soluere hr̃s ⁊ Marianus nihil.⁊ maxime hoc dicendum est qr predicta concessio dicit ꝙ possit libere disponere de decem millibus ducatis quod verbũ denotat vt actus celebrari ⁊ expediri possit sine alicuius requisitione ꝯdictiõe vel impedimento.tex.c.cum verum.in fin.de reg.⁊ in.c.de multa.de prebẽ.⁊ ibi per doc.⁊ in.c.l₃ episcopus.de preben.lib.vj.text.c.fi.de postula.prelato.tex.c.fi.de secun.nupt.xix.q.ij.c.due sunt.de tempo.ordi.c.ij.in fi.lib.vj.de resti.spo.c.felicis.de pe.lib.vj.not.glo.in.c.cũ plures.de offi.delega.lib.vj. Joan.an.c.fi.de sepul.lib.vj. Lap. in cle.j.de priui.not.in clemen.ij.de iure patro.cum si.sed si satisfaciendum esset creditoribus de dictis decem millibus ducatis non posset ibi vere testari ⁊ disponere de decem millibus ducatis.ergo ⁊c. Laus deo.

❡ Et vt supra scriptum est ita consulo ego martian⁹ socinus saluo semper saniori consilio.

❡ Consilium. xiiij.

1 ❡ Filiorum appellatione in substitutione veniunt nepotes ex filio.
2 Senator non potest ducere in vxorem filiam illius qui artẽ ludicram exercuit: ⁊ tamen ducit neptem.
3 Ex dictio denotat causam proximam.
4 Masculinũ comprehendit femininũ.
5 Paganus: hoc est nõ miles: sicut nõ potest decedere respectu rerũ ꝓ parte testatus ⁊ ꝓ parte intestatus: ita nec põt quis ꝓ pte temporis decedere testatus: ⁊ pro parte intestatus.
6 Impossibilitas iuris vel facti in vltimis voluntatibus vitiatur ⁊ non vitiat.
7 Substitutio est verbum commune.
8 Testator si mandat totam hereditatem restitui detrahitur trebellianica.

Omnipotens deus. Adsit. Sequendo ordine₃ predictarum qõnum assumo p̃mam qõnem qua querit̃ i effectu an subst̃õ facta dicte dñe Marchegiãe si decesserit sine filijs defecerit ꝑ superexistentiam dictarũ neptium ex filio maxie presupposito statuto ꝙ masculinũ concipiat femininũ. ❡ Circa qđ quesitum vr̃ primo dicẽdum qđ predicta cõditio nõ videatur defecisse sed adimpletam esse: licet eñ Bart. † dicat ꝙ appellatio filiorum nõ porrigatur ad nepotes quãdo ꝓfertur a testõre vt.l.ꝙ si nepotes.ff.de testa.tutela.qđ tñ dicit procedere qñ testator prouidet dando tutores qr l₃ sit fauor ex parte filiorum tñ est odium ex parte tutoris.allr̃at glo.in.l.iuxta interpretata.ff.de ver.sig.tñ secus est qñ testõr prouidet instituendo vel aliter relinquendo quo casu t₃ Bart.qđ extendatur ad nepotes per.l.lucius.ad fi.ff.de here.insti.vbi testator ꝓuidit filijs fratris: ⁊ dicit̃ ibi ꝙ appellatione filiorum oẽs liberi continent̃: tñ l₃ Bart.ita dicat plures doc.vident̃ inclinare in ꝯtriam sniam: Andreas eñ de pisis voluit ꝙ qñ profertur ab hoĩe nec sequitur aliquid durũ vt separare filios a parẽtibus appellatio filioru₃ nõ extendit̃ ad nepotes vt.d.l.quod si nepotes.⁊ insti.qui da.tu.to.pñt.§.fin.⁊.l. gallus.§.instituens.⁊ per totam illam.l.ff.de libe.⁊ posthu.idem etiã vr̃ voluisse Jac.de raũe.qñ superuiueret solus filius ⁊ nõ nepos vel ambo supuiuerent tunc vel nullus supuiueret licet secus sit qñ solus nepos supuiueret: ⁊ dictã opi.tenuit ẽt Cy.in.d.§.instituẽs.quã ẽt ibi sequunt̃ Bal.Ang.⁊ Jo.đ imo.vbi dicit qđ nisi hoc diceremus⁹ supflua videret̃ ꝓuisio ꝙ instituat̃ filius ⁊ nepos ex quo simplr̃ facta đ filio cõprehẽderet̃ ẽt nepos qr fm opi.ꝯtrã nõ videret̃ fuisse necessaria instõ nepotis s₃ satis esset instituere filiũ. ❡ Scđo principalr̃ hoc ꝓbat̃ per no.ff.đ ritu nup.l.lege iulia.§.hoc capite.† vbi senator nõ põt ducere filiã illius qui arte₃ ludicrã exercuit ⁊ tñ ducit neptẽ. ❡ Tertio ꝓbatur per not.per gl.in ver.liberi.in cle.j.de homi.que vult qđ appellatione liberorum veniãt nepotes secus est appellatione filiorum qr tunc non vident̃ venire nepotes nisi caualr̃. ❡ Verũ p̃dictis non obstantibus arbitror ꝯtrã sniã₃ fore verã que cõclusio probat̃ multiplici fundamẽto. ❡ Primo ꝓbat̃ ex p̃dicta auto. Bart.i.l.liberorũ ff.de ver.sig.vbi Bart.vult in dispõne facta a testõre ꝙ licet qñ ꝓuidet dãdo tutores appellatiõe filioꝝ nõ veniãt nepotes vt.d.l. quod si nepotes.ff.đ testa.tu.tñ qñ testõr ꝓuidet instituendo vel alr̃ relinquẽdo e₃ ꝙ extendat̃ ad nepotes per.l.lucius.ad finẽ.ff. de here.insti.vbi testõr ꝓuidere voluit filijs fr̃is ⁊ dr̃ ibi qđ oẽs liberi cõtinent̃ appellatione filioru₃ ⁊ sic ẽt nepotes vt.d.l.liberorum.ff.de ver.sig.⁊.l.j.C.de cõdi.inser.ꝓbat̃ ẽt per.l.gallus.§.institués.ff.de lib.⁊ posth.fm lectu.quã ibi posuit: sed ita est in terminis nostris imo termini sunt fortiores qr in nr̃is terminis fuit pater ⁊ sic ascẽdẽs q ꝓuidit filijs: facit qđ statim dicã in secũdo fundamẽto. ❡ Secũdo predicta conclusio probatur autoritate Francisci accursij qui in hac materia distinxit ꝙ aut prouisio fit ab extraneo ⁊ nõ continentur nepotes.vt arg.d.l.ꝙ si nepotes.⁊ insti.qui da.tu.pos.§.si.aut prouisio fit ab ascẽdẽte ⁊ tunc appellatione filij veniũt nepotes vt.l.filij.⁊.l.iuxta interpretata.ff.de ver.sig.sed ita est in terminis nostris quia talis prouisio ⁊ substitutio fuit facta a patre ⁊ sic ab ascendente.ergo ⁊c. ❡ Tertio ꝓbatur ex no.per Angel.in.l.lucius.la.ij.ff.de here.insti.vbi quod ꝗ̃nis testator substitutionem fecerit si frater sine filijs ex se natis decesserit ⁊ si loquutus fuerit pro † dictione ex quo ex proprio significato denotat causam proximam vt.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.⁊ nau.⁊.l.j.C.si seruus extero.⁊ traditur in.c.ij.de verb.signi.cum si.tñ vigore talis substitutio.vocantur omnes liberi: ⁊ sic continent̃ nepotes. Et fortius dixit Angel.in.d.l.lucius.per illã.l.qđ si testator instituit ⁊ instituto substituit si decesserit sine filijs ex suo corpore natis: qđ verbum filij accipietur latissime vt omnes liberos comprehendat per tex.d.l.lucius.vbi dicit esse casum.⁊ per no.per Bar.in.d.l.liberorum.⁊ hanc ẽt opi.sequitur Joã.de imo.in.d.l.lucius. ❡ Quarto predicta conclusio probat̃ autoritate Jac.Butri.qui disputauit qõnem ⁊ cõcludit ꝙ si statuto cauetur ꝙ si quis decesserit relictis filijs masculis ab intestato filia seu filie dotate non succedant in bonis patris quod appellatione filioꝝ veniunt nepotes.⁊ sic loquitur in terminis fortioribus ratione statuti quod vr̃ stricte interpretandũ: quã etiã opi.refert ⁊ sequit̃ Jo.an.in addi.Specu.in titu.de successionibus ab intestato.⁊ Pet.de ancha.in repeti.ca.canonum statuta.de constitu.in.xiiij.q.prin.ver.iij.principaliter quero. ❡ Quinto predicta cõclusio probatur autoritate predicti domini Jac.bu. qui disputauit aliã qõnem in prioribus terminis. Quid si testõr instituit sororem suam heredem ⁊ adiecit qđ si cõtingat dictam sororem suã sine filijs decedere bona sua debeant deuolui ad monasterium ⁊ cõtingit qđ soror decessit ⁊ reliquit tñ nepotẽ ex filia concludit Ja.bu.ꝙ nepos excludit monasterium substitutũ cuius conclusionem ⁊ decisionem sequitur etiam.d.Pet.de anc.in repe.ca.canonum statuta.de consti.in.xiiij.q.princip.vbi disputauit idem Jac.in alia questione ⁊c.fortius ergo dicendũ est in terminis nostris in quibus nõ trãsuersalis sed descendẽs fuit heres institutus. ❡ Sexto probatur etiam autoritate Barto.in l.gallus.§.instituens.ff.de liber.⁊ posth.vbi Bartol.remittendo se ad ea que ipse dixit in.l.liberorum.ff.de verbo.signi.intelligit quod in terminis nostris appellatione filij veniat etia₃ nepos ⁊ neptis ex filio vel filia. ❡ Septimo probatur autoritate Bal.i l.j.C.de ꝯdi.inser.vbi vult ꝙ licet dispositio dicat de filijs ex se natis tamen vendicat sibi locum in nepotibus: quã opi.sequitur Pe.de ancha.in dicta repeti.c.canonũ statuta.xiiij.q.princ.versi. quid si statutum loquitur de filijs.fortius ergo in terminis nostris in quibus testator simpliciter dixit si sine filijs decesserit ⁊ non dixit ex se natis. ❡ Octauo probatur autoritate zaba.Cardinalis florentini in.c.ij.de ver.sig.vbi dicit ꝙ quãdo verbũ filij profertur a testatore in omnibus ⁊ per omnia dicendũ est vt dixit Bar.in.l.liberorũ.ff.de ver.sig.ergo comprehenditur nepos. ❡ Nono probatur autoritate Jo.de imo.in cle.j.de bap.concludit ꝙ in hmõi dispositionibus cõprehendunt̃ nepotes appellatione filiorum. ❡ Decimo ꝓbat̃ ꝯclusio predicta rõne cõcludentissima qr si testõr instituit filiam ⁊ substituit simplr̃ nõ adiecta conditione

litione.si sine filiis tñ si filia institnta decedit cum filiis aut ne
tibus substitutio euanescit vt traditur in.l.cū acutissimi.C.de
ficō.z.l.gñali.C.de insti.z sub.sub cōdi.factis.z.l.cū auus.ff.de
ndi.z de.ergo multofortius in terminis nostris. ¶ Ultimo p̄
ta conclusio probatur qr sicut testōr in portiōe in qua istituit
ā predilexit ipsam filiā.ergo pariformiter descendētes ex filia
dilexisse videt̃ ẜm q̄ dicūt doc.in iuribus stati allegatis z ẜm
que tradūtur in.l.lucius.la.ii.ff.de here.isti.sit ergo cōclusio q̄
dicta substitutio expirauit per existentiam dictarum neptiū.
Nec ob.q̄ loquutus fuerit per verbum filiis z sic videat̃ vsus
rbo masculini generis † qr i terminis nostris masculinū cōpre
ndit etiā femininū per no.in iurib' p̄allegatis.z.l.iusta.z.l.si.
ff.de ver.sig.z in aut.de nō eligē. secū.nub.§.j.z.l.quisquis mi.
z.l.seruus proculo.ff.de ver.sig.z.l.si ita stipulat'.ff.de le.ii.z.l.
.de condi.inser.cum si. ¶ Non obstant allegata in contrariuz
t primo ad opi.Ja.de ra.rñdetur q̄ illa opi.sic itellecta nō est
a vt patet ex his que superius deducta sunt vnde non vendi
t sibi locū in testatore ascendēte disponēte in filios vel filias seu
scendentes. ¶ Non ob.alia arg.z auctoritates in cōtrarium de
cte qr nō loquūtur in vltimis volūtatibus in quibus plenior
interpretatio vt.l.in testamentis.ff.de re iudi. sed loquitur in
is concessionibus in quibus ex variis rationib' aliter z aliter
cōcludendū ẜm q̄ tradit̃ in iuribus preallegtis z q̄ traditur
r Bar.in.l.liberorū.ff.de ver.sig. ¶ Circa secundā questionem
a queritur:qr in dicto testō testōr instituit petrum eius filiuz
o medietate z Catharinā ei' vxorē p alia medietate donec vixe
: tantū z vitā vidualē seruauerit z post mortē ipsi' dñe Catha
e substituit ipsum Petrū in ipsa medietate i qua fuit institu
heres dña Catharina in vita tantū possit detrahi trebelliani
p heredes ipsius dñe Catharine ꝓpter verba q̄ sunt i fine ipi'
tamenti q̄ dicūt i omnibus predictis vel aliquo ipsorū sit hēs
totū supra dictus Petrus. ¶ Aduertendū q̄ ista questio pōt
habere duo capita seu pñt ex ea due elici qōnes ¶ Prima ē vtrū
Petrus vigore p̄dicte substitutionis videatur esse hēs direct' in
portiōe dñe Catharine ita q̄ post mortē dñe Catharine heredes
it nō pñt detrahere trebellianicā:an vo dicatur Petr' venire
re fideicōmissi vniuersalis z sic tanq̄ hēs vniuersalr̃ z sic detra
ēda sit trebellianica. ¶ Scḋa qō pōt elici ex eo qr voluit testa
or q̄ Petr' post mortē dñe Catharine succederet i oībus bonis
trū videat̃ p hoc testator ꝓhibuisse trebellianicā .Circa primā
uestionem aduertendū q̄ questio est satis notabilis z difficilis
ifficultas autē descendit ex no.in.l.hereditas ex die.ff.de here.in
i.z ex no.in.l.extraneum.C.de here.insti.nam cum testator predi
tus voluerit q̄ dña Catharina sit heres tantū in vita z post ei'
mortē in oībus bonis sit hēs Petrus:seqnit̃ q̄ cum predicta ver
a sit heres sint directa:nō vr̃ p q̄ñs posse detrahi aliqua trebel
lianica que dūtaxat detrahitur de fideicōmissaria substitutione
t.C.z.ff.ad trebel.per totū.non aūt detrahitur a substituto dire
to:vt in.c.si pater.de testa.li.vi.z q̄ ista verba vcz talis sit heres
nt v̄ba directa:tradit̃ in.l.verbis ciuilibus.z per Bar.in.l.cētu
io.ff.de vul.z pul.z p cano.in.c. Ray.de testa. in casu eñ p̄dicto
ñ vxor istituit̃ ali' vel fr̃ ipsius testōris ꝓut ē in terminis nr̃is vo
uerūt quidā q̄ vxor erit hēs in vita z post eius mortē erit heres
rater ipsius z sic hēs verus z iure directo qr lz qñ vxor fuisset in
tituta in vita dūtaxat seu donec vixerit z nō vltra hereditas sub
ali forma dari nō possit vt.d.l.hereditas.eo q̄ † sicut pagan' hoc
st nō miles nō pōt decedere respectu rerum pro pte testatus z p
parte intestat' vt i regula ius nostrū.ff.de reg.iu.cū sua materia:
ta nec pōt qs pro pte tp̄is decedere testat' z pro pte itestat' vt p
hat ar.a spāli i.l.miles ita.§.z qr diximus.ff.de mili.testa.tñ p̄dicta
rō in terminis nostris vr̃ cessare qr in terminis p̄dictis nō videt̃
decedere pro pte tp̄is testatus z pro parte tp̄is itestatus ex quo
voluit q̄ immediate post mortē vxoris frater esset heres.Et sic si
est heres iure directo vr̃ q̄ nec vxor nec ei' heredes possint detra
here aliquā trebellianicā p no.in.d.c.si pater.de testa.li.vi. ¶ Ue
rū predictis nō obstātibus arbitror contrariā sniam fore veram
moueor qr cuz predicta vxor semel fuerit hēs nō pōt desinere esse
heres per.l.qui soluēdo.ff.de here.insti.vñ volunt doc. q̄ sicut qñ
datur hereditas ad diem nullo dato coherede vl̃ vel substituto
detrahitur dies z remanet pure vt no.in.l.hereditas.ita in termi
nis nr̃is detrahit̃ tp̄s vel melius illud qō facit impossibilitas de
iure.Est eñ regulare q̄ sicut impossibilitas facti in vltimis vo
luntatibus[a] vitiat̃ z nō vitiat:vt.l.si tibi z mihi.§.si quis seruos
quos grauibus.ff.de leg.j.l.obtinuit.ff.de condi.z de.insti.de leg.
§.impossibilitas † ita impossibilitas iuris in vltimis voluntati
bus vitiatur z non vitiat:vt.l.reprehendenda .C.de cōdi.inser.z
l.j.z.l.conditiones.ff.de condi.insti.vnde si vnus instituitur hēs
in fundo vel ex fundo vel duo in rebus certis qr mētio fundi vel
rerum singulariū mētione institutus est heres insolidū z si sunt
plures instituti capiunt iure p̄legati vt.l.j.§.si ex fundo. z .l.si al

terius.z.l.qñ.§.si duo.z.l.ex fine.la grande.ff.de here.instit.cuz si.
Sic ergo in simili videt̃ dicendū q̄ cū illa verba sit tm̄ heres i vi
ta in certis illa verba z post mortē ei' talis sit heres faciūt ipos
sibilitatem qr qui semel est heres iure directo ex testamēto paga
no nō data pupillari substōne expssa vel tacita nō potest desine
re esse heres ita q̄ alius sit heres directus ẜm ea que no.i.d.l.ver
bis ciuilibus.z.l.centurio.ff.de vul.z pup.z ea q̄ tradūtur p bal.
z doc.in.l.precibus.C.de impub.z aliis substi.z i.c.raynutius. de
test.z.c.si pater.de testa.li.vj. vñ z alterū de duobus est necessariū
dicere vel q̄ substitutio directa corruat z nō obligatur ẜm q̄ tra
ditur in iuribus prealle.vel est necessariuz dicere q̄ substō valeat
non iure directo sed p obliquū seu p fideicōmissum qm̄ nō est ab
sonū q̄ vnus sit heres directe alius vtiliter z p obliquū:vt.l.j.z p
totū.ff.ad treb.z.C.eo.per totum.z.l.j.§.si quis. vt voluit Ang.z
refert.Jo.de Jmo.in.l.hereditas ex die.ff.de here.institu .Est tñ
aduertendū q̄ q̄uis p̄dicta questio sit formata supra terminos
de quibus supra vcz z i oībus p̄dictis vel aliqua ipsarū sit heres
in totū supra dictus petrus eius filius tñ substō facta de ipso pe
tro respectu medietatis in qua dña Catharina fuit heres institu
ta fuit facta per verbū substituo vt ptz ibi dū dicit substituit ei'
7 heredē gñalē in dicta medietate supra dictū petrū ei' filiū:z † sic
substō predicta facta de petro per verbū cōe vt no.gl.quā sequū
tur doc.in.l.cēturio.ff.de vul.z pu.tradūt doc.in.c.si pater.de test.
lib.vj.z ibi late scripsi.vñ ꝓpter hoc nō videtur tāta difficultas:
imo poti' leuis.Nec ob.q̄ dixerit donec vixerit tm̄ zc. qr ista ver
ba debēt itelligi q̄ dōec vixerit sit heres directo z vtiliter s3 post
mortē per fideicommissuz alius sit heres:vñ vel est necessariū ita
iterpretari ꝓpter ea q̄ supius dixi vel q̄ detrahat̃ illud verbū tm̄
si forte predictū verbū aliquā faceret in iure impossibilitatez per
ea que superius dicta sunt.Nec ob.predictis opi. Gui.de cu.in.l.
extraneū.C.de here.insti.quā sequit̃ Ang.in.d.l.hereditas ex die
ff.de here.institu.vbi voluit q̄ si post tempus datus est heres pu
ta instituit vxorem z post eius mortem fratrem suum vel agnatū
q̄ frater vel agnatus post mortē vxoris erit heres:ar.l.s3 sine.§.
sed quod papinia.ff.de mino.z.l.ei qui soluendo.ff.de here.insti.
sed non est fideicommissarius:z ideo heres vxoris nihil detrahit
fratri vel agnato occasione trebellianice.Quia respondeo q̄ illa
opinio potest ꝓcedere qñ quis fuit substitut' per verba directa
nō per verba cōia vel obliqua:z ita sonāt exēpla Guil.z Ange.
z hoc ꝓcedit ischtū illa opi.esset vera: s3 tñ etiā i terminis ꝓpriis
Guil.z Ange.z Marti.fill.tenuit cōtrariā opi.q̄ frater vel agna
tus erit fideicommissarius ac heredes vxoris z detrahent quar
tā trebellianicā.Et sic disputando tenuit z Marti.fill.Et p hac
parte dicit Ang.se audiuisse cōsultū in ciuitate Bononie: s3 vt
dixi non loquimur in his terminis: sed i terminis magis latis
vcz quādo substō fuit facta per verbū circa mune.q̄ in talibus p
sonis importat substōnem fideicōmissariam vt.s. demonstratuz
fuit.Et q̄ opi.Guil.z Ange.loquat̃ qñ substō fuit facta p verba
directa z nō p verba obliqua vel cōia etiā patet ex his que tradū
tur p Jo.de imo in.d.l.hereditas ex die.ver.nam potest dubitari
quid iuris si titius zc.vbi formata qōne quādo vxor zc.fuit insti
tuta vsq̄ ad pascha.z gameū.in alio semisse post plura formali
ter dicit.vñ alia videt̃ fuisse opinio p id qō in fiñ inferius tāget̃
q̄ titius sit heres in ipso semisse sublato vitio tp̄is de sua instōne
z q̄ institutio seii trahatur ad fideicōmissum:z sic q̄ titius intel
ligatur rogatus de restituēdo semissem post pascha z istam par
tem videt̃ tenuisse z Marti.fil.vt hic tetigit Ang.z eā sequit̃ Bal.
in.l.miles ita.§.z qr diximus.ff.de mili.testa.z videtur in illa resi
dere Bal.i.d.l.hereditas.i simili qōne:p qua opi.etiā facit qr in
stitutio facta de seio nō vr̃ posse valere a pricipio iure directo qr
videtur fieri post aditā hereditatē z postq̄ titius fuit heres:hoc
autem esse non potest in pagano:vt.d.l.ei qui soluendo .ff. de he
redi.insti.z insti.de pupil.substitu.§.si.ideo videt̃ q̄ lz institutio
seii sit facta per verbū directa ex quo a pricipio nō potest iure di
recto valere videtur q̄ valeat z trahat̃ ad fideicōmissuz p ea que
no.in.l.verbis ciuilibus.z.d.l.precibus.z ideo videtur q̄ seius so
lum possit venire per fideicōmissum.z ista opinio videtur verior
de iure per rationē predictā z qr per ipsam magis cōseruatur vo
luntas testantis:ista sunt verba formalia Jo.de imo. ẜm quē cla
re ptz q̄ termini Gui.z Ang.loquunt̃ in substōne facta p verba
directa.Et tñ cōis opi.videtur esse q̄ post tp̄s valeat iure fideicō
missi.fortius ergo hoc dicendum in terminis nostris i quib' vt
dixi substō fuit facta per verba cōia:nec ob.illa verba posita i fi
ne p̄dicti testi dū dr in oībus p̄dictis vel i aliqua ipsarū sit heres:
tum qr verba referūtur ad plura ꝓxime disposita sub cōditiōe il
la si cōtingeret dñam Catharinaz trāsire ad scḋas nuptias: que
quidem conditio deficit:tum etiā qr illa verba etiā si referrētur
ad superiora deberent itelligi sit heres vtiliter z vigore substitu
tionis supra facte hoc est si domin'.insti.de here.quali.z differē.
§.sui.faciunt etiam superius que dicta sunt : ad predicta etiam

[a] ¶ Uolūtatibus.Not. hic q̄ sicut ipossibilitas facti in vltimis volūtatibus vitiat̃ z non vitiat:ita etiaz ipossibilitas iuris. Adde q̄ ipossibilitas non legata qñ cōditio est impossibilis de iure.l. ab administratiōe z ibi bal. C.de leg. Vide oīno bal. l.j.ix.z .x.oppo. C.de his q̄ pe.no.

faciunt no. per doc. in l. filius a pr̄e. ff. de li. ⁊ postb. ⁊ maxime per Jo. in illa q̄one de testatore qui reliquit vxorem vsufructuariā donec vixerit seu in vita ⁊ post eius mortē fratrē reliquit hēredē: vbi voluit ꝙ valeat relictū ⁊ ꝙ inter substōnē sit heres de quo etiam per Jo. de imo. late post doc. in d. l. hereditas. ⁊ Bal. in l. si qs institutus. de her. insti. ⁊ d. l. si filius a patre. ⁊ qđ tradit Fede. de se. cōsi. liiij. Cōcludo ergo ꝙ Petrus substitutus predicte dn̄e Catharine venit iure fideicō. ⁊ p̄ c̄ns hr̄des ipi⁹ dn̄e Catharine p̄nt detrahere trebel. nisi aliud ob. ipsius heredib⁹ q̄m sola v̄ba p̄dicti testi nō ob. quo min⁹ trebellianica nō possit detrahi. Et sic ex p̄dictis p̄z sublatū esse primū obstaculū ⁊ decisam primā q̄onem scđe. q. s. formate. Quare superest vt accedamus ad tertiā q. que est vtrū ex alio capite q: testōr dixit ꝙ substitutus succederet in omnib⁹ bonis dicēdo in oībus p̄dictis vel aliquo ipsoꝝ sit heres in totū: vtꝝ ex his verbis sit p̄hibita trebellianica. breuiter dico ꝙ per illa verba nō itelligitur p̄hibita trebellianica: imo potest detrahi: q: lz substitutio sit facta in oībus bonis nō tn̄ dr̄ p̄hibita trebellianica: vt est tex. in l. nā qđ. §. fi. cū l. seq. ff. ad trebe. vbi dicit vniuersam rē meā vel oīa bona mea vl̄ quicquid habeo: ⁊ tn̄ dicitur ꝙ pōt detrahi trebellianica: ad qđ etiā facit tex. in l. qui corā

8 ff. ad tre. vbi † si testōr mādauerit totā hereditatē restitui tamē detrahi pōt trebellianica: ad idē faciūt no. in l. titius rogat⁹. ff. ad treb. ⁊ pro predicta sn̄ia est optimus tex. in c. Ray. in fi. de test. et ibi do. meus Abbas siculus no. dicens ꝙ falcidia ⁊ sic forti⁹ trebellianica detrahit etiā hodie contra voluntatē testatoris ⁊ sic cōtra. aut. sed cum testator. C. ad l. fal. q̄ prouidet ꝙ testōr possit prohibere falcidiā solū vendicat sibi locū in expressa prohibitiōe nō in tacita: ⁊ sic per illa verba restituas oīa bona vel integra bona: hoc apertissime probat i. d. c. ray. in fi. iuncta predicta autē. q: illa autē. precessit dispositionem. d. autē. sed cum testator: ⁊ tamē tex. i d. c. ray. vult ꝙ contra voluntatē testatoris lex falcidia sit inducta ꝓpter qđ ibi detrahit falcidia ɔtra volūtatē testōris tacitā rōne pene adiecte per raynaldū si per patruū aut filiū contradiceret auūculis ꝙ oīa illa bona essent auunculorū. vn̄ autē. sed cū testator. solū v̄r habere locū in p̄hibitione expressa non in tacita ⁊ maxime hoc videt dicendū in trebellianica de qua est dubium vtrū possit tolli aut prohiberi per expressam testatoris voluntatem. i quo dubio gl. tenuit ꝙ non possit prohiberi in d. autē. sed cū testator. C. ad l. falci. ⁊ in l. si vt allegas. C. eo. titu. ⁊ sequitur Jac. de bel. in corpore vnde sumitur illa autē. sed cum testator. ⁊ Old. cōs. cxij. ⁊ disputando decidit idem Jaco. de bel. ⁊ tenuit Jac. bu. i. d. aut. s; cū testōr. ⁊ Jo. de imo. in l. j. ⁊ l. marcellus. ff. ad trebel. omitto rōnes eorū: ⁊ posito ꝙ testator illam possit prohibere s; ꝙ voluit Bar. ⁊ tenuit etiam Ang. ⁊ Bal. ⁊ plerīq; doc. saltē debem⁹ dicere ꝙ nō possit prohiberi nisi expresse ⁊ seruata forma p̄dicte aut. vt voluit sing. Ang. in d. aut. sed cum testōr. ⁊ in corpore vnde sumit. ꝙ lz testator mādauerit integraliter restitui bona hereditaria nihilominus poterit detrahi trebellianica p̄ tex. in d. aut. sed cum testator. ibi expressim dicendo quasi tunc non sufficiant equipollentia verba: ⁊ idē sentit Old. d. cxij. consi. ⁊ hoc maxime dicēdū q: si per tacitā p̄hibitionem tolleret trebellianica: i ea videret ex d. aut. sed cum testator. induci quodāmodo quedam duplex specialitas vel saltē correctio in non expresso: ⁊ ex voluntate non expressa contra no. in l. j. C. de dotis promis. cōclndo ergo ꝙ nō obstantib⁹ predictis verbis trebellianica detrahi potest: ⁊ sic est soluta tertia questio supra formata. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptum est ita cōsulo ego Marianus socin⁹ saluo semper saniori cōsilio.

¶ Consilium. xv.

1 Conditiones requisite antequā res ecclesiastica alienari possit.
2 Facta non presumuntur nisi probentur.
3 Cōfessio sola de recepto mutuo nō dat robur alienationi rei ecclesiastice vt dicatur facta in vtilitatem ecclesie: ⁊ nu. 4.
5 Cause cognitio requiritur in alienatione rei ecclesie.
6 Subhastatio nunquid requiratur in alienatione rei ecclesiastice.
7 Absentes debent vocari in omnibus actibus grauis preiudicij.
8 Capituli ⁊ canonicorum consensus requiritur in alienationib⁹ rei ecclesiastice: ⁊ subscriptio illoꝝ de capitulo: itē autoritas superioris. nu. 9. ⁊. 10. ⁊ nu. 49. ⁊. 50.
11 Mandati fines si seruati non fuerint: merito non valet actus.
12 Autoritas ⁊ decretū dn̄i dēt interuenire cōtēporanee i ipso actu
13 Consensus si requiratur ad substantiā alicuius actus videt exigi contemporanee cum ipso actu ad validitatem actus ⁊ nu. 47.
14 Alienatio fcā de reb⁹ ecclie pro satisfaciēdo creditorib⁹ ecclie tz.
15 Presumptio generalis vult ꝙ quilibet presumatur bonus.
16 Mendatium est peccatum contra naturam.
17 Verba sunt note passionum anime.
18 Clerici sunt auarissimi.
19 Res conducte ob impensas vtiles ⁊ necessarias possunt retineri.
20 Conductor contra locatorem in quibus possit agere.
21 Ecclesia antequā possit conueniri pro mutuo contracto p̄ eius rectorem: quid requiratur.
22 Ciuitas ⁊ ecclesia non tenentur nisi probetur versio.
23 Pupillus vel minor non obligatur ex mutuo recepto p̄ tutorē nisi probetur versio in rem pupilli.
24 Prelatus ecclesie equiparatur tutori vel curatori.
25 Mutuum quando fit a prelato ⁊ capitulo non requirit ꝙ probetur versio in vtilitatem ecclesie.
26 Mutuum quando est feneraticium tunc versio debet probari.
27 Alienatio si est facta cū solēnitatibus requisitis de rebus ecclesie licet non in casu permisso tamen talis alienatio tenet.
28 Expense facte in promotione dicuntur necessarie.
29 Confessio extraiudicialis facta absente parte si semel dūtaxat facta fuit an noceat.
30 Vexatio facti etiam in beneficialibus redimitur.
31 Decretum interpositum actui facit vt omnia presumant solenniter acta.
32 Contrahendum non est cum clericis presertim regularibus.
33 Tractatus vnicus an sufficiat quando res ecclesie alienantur.
34 Generalis minister alicuius ordinis gerit vices episcopi ⁊ habet iurisdictionem temporalem.
35 Venditio facta cum pacto de retrouendēdo videt quasi pignus.
36 Quomodolibet dictio: est vniuersalis distributiua.
37 Pretiū dictio: de sui natura refertur ad emptionē ⁊ vēditionē.
38 Sequentia declarant intentionem precedentium.
39 Interpretatio contractus admittitur secundum quod est verosimile contrahentes contractum facere voluisse.
40 Consensus superioris adhibitus ex internallo ad actum factū an conualidet ipsum actum.
41 Decretū superioris an requiratur in alienatione rei ecclesiastice.
42 Decretum etiam post actum perfectum interponitur.
43 Decretum interdum sumitur pro causa fiendi.
44 Lege vel a principe aliquid legitime fieri paria sunt.
45 Autoritas superioris qn̄ interuenire possit ex internallo i actu.
46 Vniuersitas si ex forma statuti teneatur facere syndicum cū autoritate presidis sufficit ꝙ autoritas interueniat ex interuallo.
48 Judiciū lz sit a principio nullū tamen potest ratificari consensu illius in cuius fauorem actus erat nullus.
51 Leue dicitur quicquid non est ratione munitum.
52 Rasura in scriptura quando vitiet rescriptum.
53 Defectus litere vel syllabe ⁊ dictionis vel orationis quando noceat in rescriptis.
54 Diuturnitas tp̄is facit presumi omnia solēniter acta. ⁊ nume. 55.
56 Diuturnitas tēporis inducit presumptionē tacite donationis.
57 Onus adiectū in ɔtractu vēditionis puta de reuēdēdo dr̄ ps p̄cij.
58 Error iustus habetur pro titulo ⁊ causa i prescriptionem.
59 Errans ob contrarias oppiniones doctoꝝ dicit errare in facto.

Omnipotens deus Addit. Visis predictis publicis instrumentis. in primis istrumento obligationis celebrato anno. M. cccxcij. die. xx. mensis Julij inter dn̄m manuelem abbatem sanctarū trinitatis ⁊ Mostiole de turri ⁊ capl̄z ipsius monasterij ex vna p̄te: ⁊ dominum Benutium domini Sezij de solumbonibus de florenis noningentis auri ⁊c. ¶ Item alio instrumento celebrato āno. M. cccciij. die. xv. mēsis Julij in caplo dicti monasterij de turri de ꝓposita facta p̄ dn̄m Frācīscū dicti monasterij de debitis qb⁹ grauabat dictū monasteriū ⁊ de mō satisfaciēdi creditorib⁹ dicti monasterij. Et ꝓposita ⁊ tractata deliberatiōe de vendendo vel inpignorādo possessionē de blenā. ¶ Itē alio istro celebrato in dicto caplo mēse ⁊ anno p̄dictis die vo. xvj. Julij scđi tractatus i caplo ꝓ p̄dictis debitis soluēdis ⁊ devendendo de bonis dicti monasterij imobilibus cū pacto d̄ potentia redimendi. ¶ Itē alio instro celebrato eodē die in dicto capitulo post vesperas ꝙ fiat vēditio possessionū de blenā cū Jacobo guiducij vocato el seata. ¶ Itē alio instro facto i loco p̄dicto ⁊ die mēse ⁊ āno p̄dictis i quo Abbas ⁊ monachi ɔstituerūt syndicū do. Jaco. ser turre Abbatē ⁊c. ¶ Itē alio instro cōfecto dicto āno die. xxij. Augusti. de petitiōe lr̄e pignorādi facta p̄ syndicum generalē dicti ordinis ⁊c. ¶ Item alio instro ɔcessiōis dicte lr̄e facte p̄ dictū ḡnalē abbatē. ¶ Itē alio instro vēditiōis facte d. Jacobo p̄ syndicū p̄dicti monasterij sub die. v. mensis septēbris eodem mō. ¶ Itē instro traditiōis possessiōis facte de bōis venditis d. Jaco. sub die. xxij. mensis septēbris. ¶ Itē alio instro quietatiōis facte p̄ p̄dictū Jacobū suo noīe ⁊ nomine filioꝝ dn̄i Bennij de florenis nonigētis sub dicta die sexta mēsis septēbris dicti anni. ¶ Itē alio istro cōfecto anno predicto die. xxvij. mensis Febuarij renunciationis cuiusdam ⁊ remissionis ⁊ relaxationis ⁊ commissionis facte in manibus reuerēdi domini Bernardi de gianfiglas generalis abbatis vallis vmbrose. ¶ Itē alio instrumento

strumento finie laudi confirmationis & approbationis cũ certis cõditionib⁹ celebratis i castro de turri die.xxviij.dicti mẽsis per pdictum dñm Bernardũ reuerendũ gñalẽ abbatẽ vallis umbrose. ¶ Item visa quadã cõmissione & delegatiõe facta per Gregorium.xij.reuerendo dño Antonio epõ senen.super confirmatiõe venditionis & trãsactionis predictarũ sub ãno .M.cccc.ix. & die xx. Junij. Et tandẽ viso pcessu habito corã pfato dño epõ senen. & visa pductione instrumẽtorũ que producta fuerũt in cã predicta & tandem visa confirmatione finie late per prefatũ epm senen. cum cõdemnatione de soluẽdis centũ florenis auri sub anno domini.M.cccc.ix.die.xx. Junij. ¶ Itẽ alio instrũ solutionis facte per prefatũ Jacobũ guarducij dictũ el sacta: de florenis centum auri dño Bartholomeo epõ pesauriẽ. pcuratori reuerẽdissimi in Christo patris & dñi.d. Gabrielis cardinalis & commẽdatarij dicte abbatie sanctaꝝ trinitatis & mostiole de turri. ¶ Queritur de validitate dictarũ alienationũ venditionũ transactionum & confirmationũ. ¶ Circa quã consultationẽ vr primo dicendũ q predicta vẽditio trãsactio & confirmatio viribus nõ subsistãt quominus p nouũ abbatẽ abbatie predicte possint irritari. Hec autẽ cõclusio videt pbari: qm ad validitatẽ alienatiõis taliũ rerũ
[1] immobiliũ quales fuerũt pdicte exigunt duo. Primo † q legitima cã alienationis subsistat & vigeat. Secũdo q talis alienatio sit celebrata cum debitis solẽnitatibus a sacris canonibus requisitis vt hec traduntur.xij.q.ij.in summa.& c.sine exceptione. & per totũ.& c.j.de re.ecc.nõ alie.li.vj.& c.nulli. & per totũ titulũ de re. eccle.nõ alie.& clarius apparebit ex.j.dicendis per totum. Ad validitatem enĩ alienationis exigit veritas cause & solẽnitas forme xij.q.ij.§.his oĩbus.vnde existentia alterius nõ sufficeret vt traditur in dictis iurib⁹: no.archi.x.q.ij.c.hoc ius.& doc.d.c.j.de re.ec. non alie.& clarius apparebit ex.j.dicẽdis. Sz in predicta alienatione neutrũ predictorũ vr interuenisse: non necessitas aut vtilitas monasterij: nõ solennitas: ergo predicta alienatio non videt valuisse. Ad validationẽ enĩ alienationis in primis vt dixi exigitur causa q põt esse: duplex vz necessaria aut vtilis: vnde si nec necessaria nec vtilis causa suberat ergo nõ dz valere vt no.j.c.nulli. de re ecc.nõ alie.& in.c.cum apostolica.de his que fi.a prela.& in.c. tua.eo.titu.& in.c.j.& ij.de reb.eccle.non alie.li.vj.xij.q.ij.in.c.sine exceptione.& in cle.j.de reb.eccl.non alie.vbi est expressum q requiritur q subsit necessitas vel vtilitas ipsius monasterij ad hoc vt possit fieri alienatio. Unde posito q oẽs debite solẽnitates a sacris canonibus requisite in dicta alienatiõe interuenissent: ex quo tamẽ non probatur quod subesset vtilitas vel necessitas talis alienatio non videtur valuisse vt notat gloss.in.c.que in ecclesiarum.de consti.& glo.j.de resti.in integ.& in.c.j.ne sede vacan. & tenent doc.in.c.nulli.de reb.eccl.non alie.& in.c. cum apostolica. de his que fi.a prela.& Jo.an in.d.c.que in ecclesiarũ.per illũ tex. Quod aũt nõ interuenerint necessitas aut vtilitas p faciẽda dicta alienatione non apparet † & facta non presumuntur nisi pbentur vt.l.in bello.§.facte.ff.de cap.& de conse.di.j.c.solennitates.l. asseueratio.C.de non nu.pec.& in.c.cum in iure.de offi.dele.cũ si. ¶ Nec obstare videt q dicat facta fuisse occasione mutui recepti a prefato dño benutio qz hoc nõ videtur relenare multiplici rõne. ¶ Primo † q sola confessio de recepto mutuo nõ videt dare robur alienatiõi ita vt videatur esse facta pro necessitate vel vtilitate ipsi⁹ monasterij vt no.per Archi.x.q.ij.c.hoc ius porrectũ & d.An.c.j.de depo.& per Pe.de anch.& zaba.in.c.qõ quibusdã. de fideius.per not.in.d.c.hoc ius.& aut.hoc ius porrectũ.C.de sac. san.eccle.& est bonus tex.q confessio prelati nõ preiudicat vt.l.c. j.de reb.ec.non alie.lib.vi.tenet Jo.an.in.c.si cautio.de fi.instru.& in.c.ij.de solu.& Fede.de se.M.d.& Guil.de mõte al.in cle.j.de reb. ec.non alie.facit gl.in.l.minorum.C.de predi.mino.quinimo videtur q confessio solius prelati nõ preiudicet sed neq preiudicare videtur confessio prelati & capituli vt videtur velle gl.& Ja.de belui.post eam in aut.de nõ alie.§.si vero.& Guil.de cu.in.d.aut. hoc ius.& Archi.in.d.c.hoc ius porrectum.do.An.& Pet.de ancha.in.d.c.j.de deposi.facit.l.iubemus.l.a.ij.C.de sac.san.eccle.& qõ no.per Cy.Bar.& Bal.in.l.j.C.de confessis. Et ratio videtur esse in promptu qz talis cõfessio vr sapere quandã donationis spẽm & ideo non videtur valere: facit quod no.Cy.in.ij.l.j.C.de cõfes.q. pr.faciũt etiã no.p Jo.de imo.l.d.c. quod quibusdã. de fideius.& qõ no.Bar.in simili l.la diuo pio.§.sed si emptor.ff. de re iudi.& in.l.iij.§.sed & si.ff.de in rem verso.cũ si. Et maxime hoc vr dicendũ in terminis nris qz cũ tractaretur de confessiõe mutui nõ vr sufficere lz probet mutuũ nisi pbet versum in vtilitatẽ ipsius ecclesie etiã si sit pecunia mutuata prelato & caplo vt pbatur in.d. aut.hoc ius porrectũ.& in.d.c.hoc ius.x.q.ij.sicut enĩ plat⁹ & capitulum non possunt directe talia bona ecclesie alienare sine euidẽti necessitate aut vtilitate sm ea q supra deducta sunt: ita nec videtur posse hoc concedi per viam indirectã: & sic per confessionẽ mutui vt ad bonorũ imobiliũ alienationẽ perueniat: facit regula.cũ qd vna via.de re.iu.li.vj.cũ sua materia.& ideo dicunt doct.
[4] q † ille qui mutuat aut vẽdit aut emit dz esse solicitus vt mutuatũ illud cõuertatur in vtilitatẽ ecclesie per no.in aut.de alie.emphy. §.si vero quis.& in.d.aut.hoc ius porrectum.tradit do.Ant.in.c. j.de depoũ. Et potissimũ predicta videtur procedere qz predict⁹ cõtractus mutui recepti a pfato dño Benutio non videt fuisse licitus sz feneraticius ex quo debebat lucrari fruct⁹ bonorũ illorũ subpignoratorũ cũ fructus in sortem essent cõputandi.vt.l.j. ff.& fi.C.de pigno.& in.c.j.& ij.de vsur.& l.& si omnium. C.de pigno. ¶ Scdõ principaliter predicta cõclusio videt pbari qz posito q in veritate interuenisset causa necessaria aut vtilis tñ alienatio nõ videt valuisse eo q nõ fuit facta cũ legitimis solẽnitatib⁹ a sacris canonibus requisitis: & sic non videtur valere vt in.c.j.de re. eccl.nõ alie.li.vj.& xij.q.ij.in summa.& c.sine exceptione.& clarius apparebit ex infra dicendis: nã cũ tales solennitates de quib⁹ dicam requirãtur pro solẽnitate substãtiali ac formali sequitur q illis omissis alienatio nõ debuit valere.ar.c.qz ppter.de ele.c.maiores.de bap.j.q.j.detrahe.l.cũ hi.§.ptor.ff.de transactio.& in propriis terminis in.d.c.j.& d.c.sine exceptione. Quod autẽ pdicta alienatio fuerit facta sine debitis solẽnitatib⁹ probet ex plurib⁹
[5] fundamẽtis iurib⁹ & rationib⁹. ¶ Primo qz † videt exigi cause cognitio an potius expediat ecclesie seu monasterio istam q illã rẽ alienare.ar.no.p Innocẽ.in.c.j.in fi.vt eccle.bene.& per Arch. xvij.q.iiij.c.in venditionibus.qõ etiã pbatur qz regulariter alienatio rei eccle est pbibita vt.l.iubemus.C.de sac.sanc.ec.& in rubro & nigro maxime.c.nulli.de reb.ec.nõ alie.in.vj.& in clemẽ.& l aut.de alie.emphy.excipiuntur aũt aliqui casus ex quib⁹ vnus l d.l.iubemus.alius in.d.aut.hoc ius porrectũ. Item alij de quib⁹ xij.q.ij.in summa.& alijs plerisq locis. Cum ergo sint quidã casus speciales in quib⁹ alienatio permittitur ergo regulariter exigitur cause cognitio vt cognoscat an talis causa subsit verũ magis expediat istã q illã rem alienare possibile enĩ est q subsit iusta causa alienãdi: & tñ nõ expediet qõlibet prediũ alienari: sz potius istud q illud: vt.l.magis puto.§.ne passim.& p totam illam l.ff.de reb.eo.sed predicta cause cognitio non interuenit ergo &c.
[6] Scdõ probatur qz etiã videt † requiri subhastatio: talis enĩ solẽnitas requiritur in alinationibus rerũ minoꝝ.l.& si fine.ff.de mino.& l.fi.C.de fi.instru.& iure haste fis.li.x.tradit Specu.in tit.de emp.& ven.§.nũc aliquãdo.ver.hoc quero. Bal.cõs.lij.qõ icipit videtur de iure.& in alienatione bonoꝝ reip.seu fisci.vt.l.si tẽpore. & l.lucius.& l.qõ in bellũ.& l.seq.& l.quecũq.C.de fi.instru.& iure haste fis.priuilegiũ enĩ minorũ & reipu.videtur habere eccle.q filis equiparãtur: vt traditur in.l.ij.C.de iure reipub.li.xj.iunctis his que tradit dñs me⁹ Abbas siculus post Hos.in.c.pe.de iudi. & ibi dixi in lectura: sz predicta solẽnitas nõ interuenit: ergo &c. ¶ Tertio videtur pbari per no p Inn.in.c.ij.de ope.no.nũ.vbi
[7] Inno.vult † q in oĩbus actib⁹ grauis[a] preiudicij requiratur vocatio absentiũ sz in terminis nostris minime apparet absentes
[8] fuisse vocatos: ergo &c. ¶ Quarto vr pbari † qz in alienatiõe rei ecclesiastice exigitur cõsensus canonicorũ seu capituli canonicoꝝ c.j.de his q fi.a pla.sed in terminis nostris nõ interuenit talis cõ
[9] sensus.ergo &c. ¶ Quinimo videtur pbari † qm ad substantiã & validitatẽ talis alienatiõis regritur subscriptio illoꝝ de capitulo vt in.c.j.de his q fi.a pla.xvj.di.§.inter alia.& ibi tex.& gl.& arg.x.q.ij.c.casellas.& c.sine exceptiõe.sed in terminis nostris nul
[10] la subscriptio interuenit: ergo &c. ¶ Sexto videt pbari qm † in hmõi alienatione exigit decretũ seu autoritas superioris. Inno. in.c.ij.de trãsa.no.in cle.si.de rescrip.de reb.ec.nõ alienã. facit qõ no. Inno.c.requisiti.de testa.& Archi.xij.q.ij.c.alienationis: sed in terminis nostris predicta autoritas seu decretũ vel cõsensus superioris non interuenit: ergo &c. Nec ob.si diceretur q imo interuenit cõsensus gñalis abbatis: vt patet ex instrumẽto celebrato die.xxij.augusti.dicti anni .M.cccc.iiij.qõ icipit anno pdicto die xxij.mensis augusti ibi. Qui reuerẽdus pater Abbas visis petitis &c. qz videtur q pfatus gñalis Abbas dedit licẽtiã pignorã
[11] di nõ alienãdi: & q † cũ nõ fuerit seruati fines mãdati merito nõ vz actus vt.l.diligenter.ff.mã.& c.cũ dilecta.de rescrip.& l.qui rome.§.calimachus.ff.de verb.obli.& c.cũ abbas.de offi.dele. cũ si. pdicti enim abbas & conuentus de turri non subpignorauerũt sed vendiderunt & alienauerunt: & sic talis alienatio reperit facta absq autoritate & cõsensu superioris & per cõseqnẽs nõ videtur viribus subsistere vt dictis iuribus. ¶ Nec etiam obstare videtur q ipse gñalis vr interposuisse demũ autoritatem & decretũ in eo q protulit quandam sententiã inter predictũ Jacobũ vocatum el Sacta & preiudictum Abbatẽ sancte trinitatis facta resignatione per aliquos arbitros in manibus prefati generalis quia talis sententia non potest valere in vi sentẽtie cum fuerit lata absq litis contestatione nullo iuris ordine seruato: & sic nulla: vt.l.prolatam.C.de senten.not.glo.in.c.ecclesia.de constitutio.
[12] & ij.q.vj.j.in summa. ¶ † Nec etiam autoritas & decretũ ipsius

[a] ¶ Grauis preiudicij. No. h quod absẽtes sunt vocandi in causis multum arduis. Ant.& abbas in.c.j.de his q fi.a maio.par.capi.

dñi generalis postea interposite videntur opitulari eo q fuerūt interposite longe post celebratum predictum cōtractū: vnde nō valēt q debēt interuenire contemporanee cū ipso actu vt. l. obligari. §. tutor. ff. de autori. tut. & cura. & insti. de auto. tutorū. §. tutor. traditur per Inno. & docto. in c. cum cōsuetudinis. de cōsuetudini. & in. l. ait pretor. §. permittitur. ff. de minoribus. Sed talis autoritas generalis seu decretū nō interuenerūt cōtemporanee cū contractu predicto sed longe post ipsuz contractum: ergo nō videntur opitulari per iura preallegata & per no. per Bar. & Bal. in. l. fi. §. necessitatem. C. de bonis que liber. & per Bal. in. l. i. C. qui admit. ad bonorum possessio. ¶ Nec obstat si replicaretur q nō requirūtur superioris autoritas & decretum sed consensus qui potest precedere & etiam lōge post maximum interuallum interuenire vt traditur per Bar. & doc. in. l. si qs mihi bona. §. iussum ff. de acquirē. here. & per Inno. & doc. in c. i. de reb. eccl. non alie. li. 13 vi. & per Bal. in. l. si pater. C. de sponsa. †etiam si cōsensus requiratur ad substantiam alicuius actus videtur exigi cōtemporanee cum ipso actu ad validitatē ipsius actus per no. per Inno. & docto. in d. c. cum consue. & per do. An. & Ioā. de imo. in c. iii. de his que fi. a prela. & q no. Bald. in. l. i. C. qui admit. ad bo. pos. pos. & per Inno. & doc. in c. vndū. de reb. eccle. nō alic. li. vi. cū enī sine tali consensu actus sit nullus sequitur q cōsensus interueniēs post nō pōt illū validare: in regula nō firmatur tractu tpis qd de iure a pncipio nō subsistit. de re. iur. li. vi. & i regula qd ab initio. de re. in. li. vi. no. bal. in c. i. ver. si qs miles. de feu. sine culpa nō amit. & l. i. C. qui admit. ad bono. pos. pos. ¶ Nec etiaz suffragari videt cōfirmatio sedis aplice quoniā predicta confirmatio fuit obtēta expressa falsitate eo q narrauerūt q venditiones facte predicto Iacobo vocato ei facta fuerūt cū legitimis solēnitatib⁹ celebrate: & cū autoritate & consensu superioris propter debita substantia: quare cū hec nō essent vera vt ex superiorib⁹ patet merito predicte litere cōfirmationis nō valent vt in c. sup literis. & c. referenti. & c. postulasti de rescrip. & l. & si legibus. & l. prescriptionē C. de preci. Impera. offer. ¶ Verū predictis nō obstātibus arbitror 14 cōtrariam sententiā fore verā. Hec aūt cōclusio probat qm † pdicta alienatio fuit facta in casu a canonibus cōcesso vez incūbentis eris alieni & cum solēnitatibus a canonibus requisitis: ergo vz vt tradit in c. i. de reb. eccle. non alie. lib. vi. & xii. q. ii. in summa & c. sine exceptione. de reb. eccle. nō alie. per totū. Que autez facte fuerint in casu seu propter cām a iure cōcessaz probatur qm fuit facta pro satisfaciendo ere alieno vt in aut. hoc ius porrectū. C. de sac. san. eccle. & in corpore vn̄ sumit. & canonizata. x. questio. ii. no. gl. xii. q. ii. in sum. & est bonus tex. in. l. ob es. C. de predi. mi. sed in terminis nostris suberat debitum quia predictū monasteriū tenebat satisfacere predictis filijs dñi Benotij. & Iacobo creditori suo: ergo cū fuit legitima & a iure approbata vt dictis iuribus. & l. magis puto. ff. de reb. eorum. erat eniz predictū monasterij debitor predictorū filiorū dñi Benutij & Iacobi ppter expēsas factas in rebus cōductis a pdicto monasterio & prelato & capitulo. ¶ Nec est verū q in terminis nostris teneretur pbare pdictus Iacobus pecuniā predictā prius mutuatā pro qua redimenda recepit pdictas possessiones versam fuisse in vtilitatem ecclesie. Qm lz de mutuo dñi Benutij potuisset dubitari vtruz requiritur probatio q versam fuisset in vtilitatem ecclesie posito q verū & pprīū fuisset mutuū per tex. in d. aut. hoc ius porrectū. cū alijs iuribus superius allegatis: qd tn̄ non videt verū de quo latius infra: tn̄ dato q a principio talis obligatio nō valuisset nō pbata ais versiōe: tn̄ cū inter predictos filios dñi Benutij & pdictū monasteriū fuerit facta trāsactio de soluendis noningentis florenis & restituendis & relaxādis possessiōibus predicti monasterij eidē monasterio qui noningenti floreni fuerunt soluti p predictum Iacobum vz predicta solutio etiā si primum mutuū non probetur versuz in vtilitatem ipsius monasterij per no. per Inno. in c. grauis. de depo. & per Bal. in d. aut. hoc ius porrectū debuit enim credere predictus Iac. prelato & capitulo asserētib⁹ se esse debitores filiorū predicti dñi Benutij in predictis nonin15 gentis florenis † tū ppter generalē presumptionē que vale q qlibet presumatur bonus: vt. l. merito. ff. pro socio. & c. i. de scruti. in ordi. fac. & c. si. de presump. Itē qz cū omnes presumantur scire leges. l. leges sacratissime. C. de le. & l. late culpe. ff. de ver. sig. maxime debemus presumere in prelatis & viris religiosis: quare cū leges dirigantur ad bonum. l. i. ff. de insti. & iu. & l. iustitia. & l. i. ii. & iii. ff. de leg. merito presumūtur boni & velle leges seruare. facit. l. ab ea parte. in prin. & §. i. ff. de proba. Itē qz quilibet a deo renat⁹ post baptismū est bonus. c. i. §. diabolus. merito debuit preditus Iacobus als ei facta maxime q homo rusticus & simplex erat credere predicto prelato & caplo tum etiam qz quilibet & maxime religiosus presumitur veraz esse: de pe. di. ii. c. pricipiū. in fi. Cultores enim veritatis esse debemus. C. de edi. diui adri. tol. l. i. Doles enī ad veritatē apti nati semp meliora & viora sequunt sm aristotelē

¶ Pro satisfaciēdo. Not. hic q alienatio rei ecclesie nō vznisi cōstet pciū esse solutū creditoribus ecclesie. Vide bar. in auth. hoc ius porrectū. l. vl. q ro vi hic. C. de sac. san. ec. & p Inn. & docto. in c. i. l gl. de depo. & per car. i. cle. i. xx. q. de reb. eccl. non alie.

pilo rhetoricor. dixi i. c. cū iter. de re. iud. vn̄ mēdaciū opponit veritati sm beatū Augu. in libro cōtra mēdaciū. & beatū Tho. scda 16 scde. q. cx. a primo ergo sequit† q sit peccatū cōtra naturam vt. l. labeo. ff. de sup. le. est enim mendaciū falsa significatio vocis. xxii. q. ii. c. hūiusl. fi. Cū per vocē & vba dicant cognosci qualitates eorū q in aio sunt cū nullū mai⁹ mēti testimoniū sit q qualitas hspecia verbor. prout etiā apud cassiodor. refert Bald. i. l. ad cognoscēdos. C. de inge. ma. & l. tres denūciationes. C. quō & qn̄ iu. & 17 pbatur. xxii. q. v. c. humane aures. †vn̄ vba dicūtur note passionū aie vt est apud philosophū. l. labeo. ff. de sup. leg. xxii. q. ii. c. is aūt. & c. ii. regrīs. de app. & l. i. §. codē de tecto. ff. ad sil. merito pdictus Iacob⁹ ipsis tāq veracib⁹ credere debuit cū viris sup oia amāda sit. l. cū ita legatis. ff. de cōdi. & demon. Et maxime debuit credere prelato ad quē in primis ptinet veritatē colere: facit qd no. gl. in. c. si. de tēpo. or. & maxime iuncto. c. viror. religiosor. p quibus maxime psumūtur tū ppter religionē qz bonarū mētiū est vereri culpā etiā vbi nō est: eo maxime etiā cū plures interuenerint & plures tractatus diuersis tpibus habiti fuerūt vt infra subiciā & per plures veritas perfectissime reuelet. C. de fideicō. l. si. facit. c. prudētiā. de offi. deleg. Debuit ergo credere predictis prelato & caplo asserentibus debitor. dictor. filiorū dñi Benutij quibus nolebant satisfieri cū nemo psumat velle iactare suū. vt. l. cū 18 de idebito. ff. de proba. †maxime si sunt clerici quor. auarissimū genus est vt no. gl. in verbo maioris. c. si pluribus. de preb. li. vi. & c. nonnulli. de cle. nō resi. & c. auaritie. de elec. & per Io. and. c. pueni. de cēn. Quare lz aliter nō probaret primū debitū cōtractum cum dño Benutio & demū cū filijs dñi Benutij non cessisse i vtilitatē predicti monasterij: tn̄ ex quo debitū apparebat p publica instra & per cōfessionē prelati & capituli satis eē videt pdicto Iacobo quo ad fundandū intētionē suā sup emptione predictarū possessionū & satisfactione pdicti debiti. Et hoc maxime etiā vr procedere qm primū debitū contractū cū pfato dño Benutio ppriē nō fuit mutuū nec actione mutui potuisset illod psequi sed 19 actione negocior. gestor. eo † q in rebus cōductis a predicto monasterio fecerat predictas expēsas necessarias & vtiles poterat eas retinere & pro eis agere vt. l. in fundo. ff. de reiuendi. & l. si predius ff. de predi. mi. & quod dicitur. ff. de impen. in reb. dota. fac. & insti. de re. diui. §. ex diuerso. & quod no. in pupillo. l. in pupillo. ff. de solu. monasterium eniz tenebatur ipsi cōductori ad reficiendum & reparandum molendinum & alia edificia & ad alias impēsas faciendas que necessarie erant ad hoc vt ipse dominus Benutius posset vti frui rebus cōductis & ad hoc cogi poterat dictū monasterium actione ex conducto. l. ex cōducto. in prin. ff. loca. & 20 no. in. l. queris. §. si colono. ff. de vsufru. †vnde potest agere cōductor vt locator prestet sibi instra ad premēdos fructus liquidos illorum causa parata: & illa suis expensis exactare vt strictorium torcular & similia: vt. l. sed & addes. §. illud nobis. ff. loca. & reficere hostium & fenestras nimium corruptas. l. si merces. §. si vicino. ff. loca. agere enim pōt cōductor vt ei vti liceat vt. d. l. ex conducto. facit no. in. l. si in lege. §. domum. & l. si fundus. & quod no. in. l. videamus. §. prospicere. & l. item qr. §. exerci. ff. loca. Spec. in titu. de loca. §. postq. ver. sed q vnū conductor. & Bal. in d. l. ex conducto quinimo etiam impensas vtiles tenetur locator restituere cōductori etiā expulso ppter pēsionē nō solutā. l. dñs. §. i. & l. colonus. in prin. ff. loca. qui tex. sm Bar. etiam in ecclia locū haberet. naz etiā impensas vtiles quas quis fecit pro vtilitate agri pōt cōductor repetere & retinere. l. pe. ff. loca. Quinimo lz res locata sit alienata & transeat in singularem successorem licet sit talis successor q non teneat stare colono. l. emptorez. C. loca. ff. de leg. i. l. nihil. §. si. ff. de vsuf. l. arbores. §. si. nihilominus si conductor fecit impensas tenetur talis successor stare colono donec talis conductor recuperet expēsas vt. l. colon⁹. ff. de vi & vi ar. vbi est casus no. facultas enim retentionis propter impensas iure factas nedum cōceditur aduersus eum a quo impensas faciēs causa tenēde vel possidende rei habuit. l. si necessitas. ff. de pig. ac. & l. si in area. ff. de cōdi. inde. cum si. sed etiam potest repetere aduersus tertium rez. l. qui iniurie. §. si. ff. de fur. vbi est casus valde notabilis: facit. l. si qs rem. ff. de acquiren. pos. tradit. Lud. in. l. filio. §. si vir. ff. so. mat. & sic patet q cum simus extra casus aut. hoc ius porrectū. nō tenet prefatus Iacobus probare q dictus dñs Benuti⁹ aliter sigillatim tales expensas fecerit ex quo factū est calculum cū prelato & capitulo vt ptz publico instro celebrato inter prefatos abbatē & capitulū & predictū dñz Benutiū anno. M. cccc. ¶ Preterea posito q primū debitū cōtractū cū predicto dño Benutio fuisset mutuū: tamē nō fuit necessariū pbare q dominus Benuti⁹ tūc temporis esset solicitus & curiosus q verteret in vtilitatē monasterij eo q nō fiebat vt necessario p ipso satisfaciendo q pp hoc esset deueniendum ad alienationē bonor. immobiliū ecclesie vel bonor. mobiliū pretiosor. phibitorum alienari sine debitis solēnitatibus quo casu pōt procedere opi. Inn. & aliorz qui voluerunt in d.

rāt l.o.c.j.de deposito. q mutuās deberet esse caut⁹ ꝛ solicitus vt vide
ret ꝛ pcuraret illud mutuū verti in vtilitatē monasterij p dictā aut.
hoc ius porrectū. Verū cū in terminis pdictis ad predictū finē distra
hēdi bona imobilia monasterij fieret ꝛ factū esset plato ꝛ capitulo po
tuissetq3 iterea satisfieri de fructib⁹ pdicti monasterij nō fuisset neces
saria alia pbatio vel curiositas ꝛ tūc verteret l vtilitatē pdicti mōaste
rij p tex.in c.qd qbusdā.de fideius. Sz hic aduertēdū est ad hoc vt iste
articul⁹ ꝛ ēt sequētia clariora fiāt q materia pdicta ē multū intricata ꝛ
difficilis ꝛ doc.varij. Quinimo quidā doc3 sibiipsis 3rij ꝛ ēt loquunt sa
21 tis obscure. ¶ Est ḡ aduertēdū q † i mutuo qdā noluerūt q necessa
riū sit pbare versum in vtilitatē ecclie ad h vt eccla possit 3ueniri vt
p3 ex supioribus sic sensit.p.ꝛ nōdū vult q vltra solēnitates regsitas l.c.
sine exceptiōe xij.q.ij. exigat q pbet vsio. ꝛ vr fm aliquos dicere q in
oib⁹ 3ctibus hoc exigat ita q eccla ex aliquo nō obliget nisi pbet ver
sum in vtilitatē ecclie: pbaē h p sy.in mutuo facto seruo qr si pecunia
fuit sibi mutuata op3 pbare q sit versa l vtilitatē dñi ad h vt dñs ob
ligetur.vt.l.iij.§.sed si sic.ꝛ quasi p totū.ff.de l rē verso. sic etiā l simili in
muliere obligante se cū viro seu cum alio qr ad hoc vt obliget necessa
rium est pbare q pecunia sit versa in vtilitatē suā.l antique.ꝛ aut.si q̄
mulier.C.ad vellejanū. h vt stati appebit sensit etiā Arch.in c.hoc ius
porrectum.x.q.ij. vbi dicit q l3 aliquis a plato ꝛ caplo destinet ad ac
cipiendā certā pecuniā mutuo: tñ obstabit exceptio creditori de ver
siōe nō facta p.l.verū.§.sciendū.cū.l.seq.ff.de mino.ꝛ.l.j.§.pupill⁹.ff.qd
iussu.idē ēt sentire vr Inn.in.d.c.j.l quantū q cū mutuū fiat gra ecclie
necessariū sit pbari q versum sit in vtilitatē ecclie p no.p gl.in.c.qd q
22 busdā.de fideius. vbi dicit † q ciuitas ꝛ ecclesia nullatenus tenent de
mutuo nisi pbet versio: sed qn contractus fieret gratia ecclie ꝛ alteri⁹
vt est cōtractus emptionis ꝛ vēditionis nō sit necesse pbare pretiū v
sum in vtilitatē ecclesie nisi fieret alienatio vt satisfieret creditorib⁹ p
ea q supra latius dixi. Vñ si nō probat versu3 in vtilitatē ecclesie nō vi
detur sufficere q interuenerūt solēnitates necessarie per no.p Jo.an.
ꝛ Host.in.c.j.de rest.in inte.ꝛ per Gof.c.tua.de his que fi.a prela.facit.
c.q̄ in ecclesiarū.ꝛ.c.si.de cōsti. qn ergo fieret alienatio rei mobilis phi
bite alienari ad hoc vt valeat alienatio necesse est pbare versu3 in vti
litatem ecclie q emptor debet esse solicitus q pretium per ipsu3 soluē
dum cōuertaē in satisfactione creditorū ꝛ q soluaē priori in tpe. Qd
etiā sequi videē do.Ant. addēs idē esse si alienarent res mobilis ptiosa
l3 aliqui contra: s3 omitto qr non est casus nr. articulus enī est cū res i
mobiles fuerint alienate in terminis nostris: ꝛ maxime qn posset per
ecclesiā vel monasteriū de fructib⁹ satisfieri vt qr plat⁹ vel collegiū par
te vinēdo posset satisfacere. nā tūc nō deberent vēdi imobilia. Et si re
ciperet mutuū p satisfaciēdo d3 pbari versio in illā satisfationē: ꝛ sic
in vtilitatē ecclie: vt ēt sentit Inn.in.d.c.j.de depo.ꝛ zaba.ibi p text.in
aut.de alie.ꝛ emphy.§.si vo gs eo.ix.ꝛ qd tradit in.c pueniē.de fideius.
Sz posita vitate hui⁹ opi. hic casus excludiē a terminis nris vt p3 per
tractat⁹ habitos a pdictis plato ꝛ cōuētu fm q i instrīs publicis 3ti
netur qr nō poterat de fructib⁹ satisfieri: versum tñ pbaē in cām facte
alienationis: vt p3 p publica instrā satisfactiōis ꝛ q̄etatiōis facte a di
cto Jacobo creditore ꝛ a filijs pdicti dñi benuenij de florenis nongē
tis vt p3 in istrumēto publico celebrato sub die.vj.mēsis septēbris an
no.M.cccc.iiij. ēt tenēdo predictā opi.habem⁹ intētionē q pdicta alie
natio tenuit ex capite necessitatis incūbētis eris alieni ꝛ maxime pter
insurgentē vtilitatē pdicti mōasterij qd ex calculo rōnis erat obligatū
ad florenos mille sexcētos vt p3 p pdicta publica instrā tractatuū ha
bitorū p platū ꝛ cōuentionū ꝛ sic ēt p3 ex pdictis q ēt si loqremur de
vero mutuo ppter ēptionē bonorū imobiliū nihilominus valuit pdi
cta aliēatio ꝛ successores pdicti Jacobi ēptoris debēt eē securi. ¶ Hec
aūt cōclusio ēt pbaē ex plurib⁹ alijs. Prio qr qñ soli plato vt pticula
ri de eccla fit mutuū ad ecclesiā: necessariū fit pbare versu3 l vtilitatē
23 ecclesie qr als nō obligaē sicut † nō obligaē pupill⁹ vl minor ex mutuo
recepto p tutorē vel curatorē nisi pbeē versio in rē ipsi⁹ pupilli vel mi
noris vt.l.iij.C.qn ex fact.tu.qd etiā tenuit Cy.in aut.hoc ius porrectū
24 C.de sac.san.ec.ꝛ p hoc † qr equiparari vr plat⁹ tutori ꝛ curatori vt vo
luit gl.c.qualiter ꝛ qn.ad si.de accus. dixi i cle.j.de pen.ꝛ cle.j.de cā pos.
ꝛ ppie. sꝫ si mutuū fit plato ꝛ caplo nō est necessariū q pbeē versum
in vtilitatē ecclie. Hoc tenuit Azo. ꝛ ei⁹ opi.tenuit l gl.aut. h ius por
rectū.circa fi.C.de sac.san.ec.ꝛ ēt idē tenuerūt Rā.ꝛ Gof. vt refert Ar
25 chi.x.q.iij.hoc ius porrectū.ꝛ Bar.ꝛ Cy.l.d.autē.hoc ius. Nā eo ipso † q
mutuū puenit ad caplm censeē versum in vtilitatē ecclie fm do. Ant.
in.c.j.de depo. vr esse casus l.c.qd quibusdā.de fideius. Et idē etiā tenet
Bar.in.l.ciuitas.ff.si cer.pe. vbi dicit q si mutuū est factū psente caplo
ꝛ plato nō est necesse pbari versum sicut si fieret ciuitati psite 3cilio.ꝛ
istā etiā opi.videē sequi Jo.an.l.d.c.qd quibusdā.sup gl.quā etiā fina
liter sequitur Jo.de imo.in.c.j.de depo. vñ fm predictā opinionē etiā
si mutuū non pbareē versum in vtilitatē ecclesie: tñ ecclesia obligaē p
pter cōsensu3 prelati ꝛ capituli q̄uis aliqui cōtra: vt traditur in.d.c.j.
de depo. ¶ Secūdo etiā pbaē pdicta 3clusio expresse argumēto a prio
quoniam si mutuum sic particulare de ecclesia habēti mandatū a pre
lato ꝛ capitulo ꝛ fiat infra summam conuentam a prelato ꝛ capitulo
ecclesia obligatur nec est necesse probare versum in vtilitatē ecclesie vt
ibi: ꝛ ibi etiā per gl.ꝛ Jo.ꝛ doc. ꝛ maxime Jo.de imo. Sic ergo qn daē
mādatū alicui particulari de eccla vsq ad summā cōprehensa3 in mā
dato nō est necesse pbare versu3 in vtilitatē ecclie ad hoc vt possit agi
cōtra ecclesiā. Quarto forti⁹ nō d3 esse necesse pbare hāc vsionē qn fit
ipsi prelato psite caplo seu plato ꝛ caplo: ꝛ ideo qn mutuū fit plato ꝛ ca
pitulo eoipso itelligiē versu3 in vtilitatē ecclesie l3 als nō pbetur vsio.
¶ Tertio pbaē p no.in.l.verū.cū.l.seq.ff.de mino.ꝛ.l.j.§.si pupill⁹.ff.
qd iussu.per q̄ inra zaba.in.c.j.de depo.dicit probari q ita demu3 mu
tuans pupillo aut minori obligat pupillū aut minorē si probat ver
sum in ipsius vtilitatē qn.s.factū est mutuū pupillo vel minori sine tu
toris aut curatoris autoritate: vñ p illa iura q̄ pbāt q si factū eēt pu
pillo aut minori cū tutoris aut curatoris autoritate pupillus obligaē
nec eēt necessariū pbare versu3 in vtilitatē pupilli aut minoris. ¶ Si
militer pbaē q si factū sit mutuū plato ꝛ caplo seu plato 3sentiēte ca
plo nō sit necessariū alr pbare versu3 l vtilitatē ecclesie s3 ecclesia obli
gaē ꝛ tenetē cū plati ꝛ collegiū habeāt liberam ptātem administrādi.
c.is cui.de elec.li.vj. allegaē etiā no.p gl.in.c.ij.de ord.cogni. ¶ Quar
to pbaē q ēt respectu alienatiōis nō sit necessariū q soluēs pbet id v
sum in vtilitatē ecclesie fm q dicit.d.Anto.i.d.c.j.de depo.vbi dicit q
illud q dr de solutione cōuersiōis ptij vel pecunie in vtilitatē ecclie nō
dr q̄tū ad istū effectū q ista solicitudo exigaē ab ipso creditore seu mu
tuāte vel emēte s3 a iudice seu plato pstāte autoritatē 3ctui ꝛ similr ab
ipso plato alienāte p.l.magis puto.§.qr i pdi.ꝛ.l.illud.ff.de reb⁹ eorū.
ꝛ.d.aut.hoc ius.C.de sac.san.eccle.ꝛ sic ēt dicit dñs meus residere Inn.
26 l.d.c.j.de deposito. ¶ Quinto pbaē hoc idē qr † tūc d3 pbari vsio l vti
litatē ecclie a mutuāte qn eccla recepit mutuū feneraticiū l odiū ipo
rū feneratorū ꝛ hoc voluit in.d.c.j.de deposito.ꝛ ēt sentit Jo.an.ꝛ ibi
d.An.ꝛ idē videē voluisse gl.l.l.j.ꝛ.ij.C.si aduer.cre.ꝛ idē etiā ibi Bar.
ꝛ idē Cy.l.d.aut.hoc ius porrectū. sec⁹ aūt in mutuo gratis cōcesso. Et
hāc opinio.dicit Jo.de imo.in.d.c.j.de deposito.esse cōem. Cū ergo nō
appareat nec pbeē dictū mutuū fuisse feneraticiū: imo poti⁹ appeat
gratū merito nō fuit nec est necesse pbare ipam pecuniā mutuatā fuis
se versa3 l vtilitatē ecclie. ¶ Sexto pbatur qr posito q essem⁹ i casib⁹
i qb⁹ creditor teneē pbare pecuniā vsam l vtilitatē ecclie: illō solū vr p
cedere ēt l dictis casib⁹ qn creditor vellet agere ad pecuniā mutuatā
qr tūc hoc videreē eē fundamētū actoris ad victoriā obtinēdā. Secꝰ
l terminis nris nō agat creditor ad pecuniā s3 eccla ad reuocationē rei
alienate volēs ex hoc capite reuocare qr qd soluit nō fuit versu3 l vtili
tatē mōasterij teneē illō pbare p tex.ꝛ qd ibi no.i.l.ei q dicit.ff.de pba.
cū si. ¶ Sexto pbaē 3clusio pdicta magis gnālr qr posito q aliena
tio pdicta l pdictū Jacobū fuisset facta l casu nō 3cesso a iure qd tñ est
ēalsu3 vt ex supiorib⁹ p3 ꝛ spālr⁹ appebit: tñ interuenerint regsite solē
nitates alienatio t3. Quāuis enī aliq tenuerit ad validitatē alienatio
nis necessariū eē nō solū q i terueniāt debite solēnitates s3 ēt q facta
fuerit in casib⁹ 3cessis vt supra dictū fuit l pncipio. ¶ Tñ cōis snia vr
eē in 3riū vz q ad validitatē sufficiat iteruenisse solū solēnitates regsi
27 tas. Hāc opinionē l3 gl.xij.q.ij.l si.ꝛ.G.ca cā ꝛ.q.c.sine exceptiōe. vnū
l3 si sit facta l casib⁹ phibitis ꝛ nō sit vsu3 tñ ppter solēnitatē adhibitā
valebit: ꝛ hāc opinionē sensit. Inn.ꝛ post eū zaba.l.d.c.j.de depo.ꝛ da
ri⁹ do.An.ibi dicēs q si sit necessaria pbatio vsiōis l vtilitatē ecclie ex
eo qr sufficere videē 3ctū cū eccla hēt sua formalia vt valeat 3ct⁹: ꝛ ex
eo agaē 3 ecclesiā p tex.d.c.sine exceptiōe. nā certe solēnitates ibi exigun
tur inter quas nō numeraē versio: ꝛ sic vr sufficere q 3ctus init⁹ sit ex
cā mouēte 3ctus in vtilitatē ecclie l3 oppositu3 eueniat p.c.eu3 aposto
lica ꝛ.c.tua.cū ibi no.de his q̄ fi.a pla.sine 3sensu capituli.ꝛ.l.si volūta
te.C.de rescin.vē.ꝛ l.c.ad aures.de reb.ec.nō alie. ꝛ in.c.j.de resti.in in
teg. ¶ Et pdictā opinionē qd sufficiat solēnitatē formalē interuenisse
t3 ēt gl.l.c.ij.de dona. Joan.an.i.d.c.tua.de his q̄ fi.a pl.ꝛ Host.in sum.
in ti.de resti.in inte.§.in qbus.ꝛ l sum.in ti.de reb.ec.nō alie.§.iij. ad fi
nē.ꝛ Dama.sup.ij.q.de his q̄ fi.a pla.c.cū nos.eo.ti.ꝛ Jo.de ligna. vt re
fert dñs meus Abbas siculus in.c.j.de in integ.resti.ꝛ p ista opi. facit
q aut vertiē necessitas vel vtilitas ecclesie vt alieneē tūc tñ teneremꝰ 3
riā opinionē q cōtractus esset null⁹ nū q̄ dareē. Et sic videē necessa
riū tenere q valeat: vnde fm pdictā opinionē ex hoc solo capite mate
ria esset expedita. verū qr multi tenuerunt cōtrariā opinionē ꝛ hodie
nō esse magis cōem. ideo concludo ex alijs fundamētis alienationē va
luisse ꝛ valere tanq̄ factā in casu cōcesso cū solēnitatib⁹ requisitis fm
qd statim dicā q̄ tñ 3clusio etiā adiuuaē a pdicta vltima opinione q p
dictū casum necessitatis ꝛ vtilitatis indubitanter p plura q̄ in termi
nis nostris interuenerūt. ¶ Primo occurrentia bellorū ꝛ guerrarū q̄
fuerunt inter magnificā cōitatē florētinā ꝛ Senēsem. nā cū pcessisset lō
gu3 ꝛ magnū bellū qd patres nostri appellabāt primū bellū motū cir
ca annos dñi.M.ccclxxiij tandē facta fuit pax. Et deinde ad paruū tē
pus vz annos.M.cccxc.fuit motū aliud bellū qd similiter durauit p
plures annos ꝛ oia fere predicti monasterij loca q nō distāt a 3finib⁹
territorij florentini per tria aut quatuor miliaria remāserunt inculta ꝛ
edificia destructa ꝛ desolata: ꝛ hec adeo notoria sunt l ciuitate.ꝛ tunc
plusq̄ notoria erāt. Et q̄uis aliqua essent notoria facti trāseūtis tñ
qr plurima admista erant notoria facti permanētis vt nulla idigerēt
pbatiōe fm ea q̄ traduntur in.c.vestra.de coha.cle.ꝛ mulie.per docto.

¶ Scdo ex calculo iā firmato inter abbatē M. ꝛ p̄dictū dnm̄ Benutium in quo narrant̄ necessitates dicti monasterij ꝛ obbostiones domorū atq; edificiorū qbus p̄fatus dn̄s Benutius cōductor pprio pecunio puidit sm̄ qd̄ asserit̄ apparet manu ser Jo. ser Guidonis notarij de senis. Ex quo calculo firmato predictus dn̄s Benutius remāserat creditor predicti monasterij in florenis noningentis p quibus hypothecata fuerūt bona dicti monasterij. ¶ Tertio pbat̄ p plures ꝛ diuersos tractatus habitos p prelatū cū caplo i loco capitulari sup puisiōe fiēda circa solutionē predicti debiti quorū primus fuit celebratus āno M.cccclij. die .xiiij. iulij vt apparet publico istr̄o celebrato dicta die in quo cōtinet̄ qualiter dominus Francisc⁹ montini abbas p̄dicti monasterij sancte trinitatis ꝛc. pposuit de calculo firmato p p̄dictū monasteriū cū p̄dicto dn̄o benutio ꝛ qualr̄ post p̄dictū calculū p̄fatus dn̄s benuti⁹ fecerat fieri fortilitiū de serrauallē qd̄ adhuc non totū erat ex notorio facti pmanētis ꝛ florenos trecētos exposuerat cui⁹ occasione dictū monasteriū sobpignorauerat quoddā molēdinū de malechio p̄dicto Jacobo dicto et facta p florenis centū quos tenebat̄ hēre qui cōstruxerat predictū fortilitiū: ꝛ ēt p̄fatus † dn̄s Benuti⁹ expēdiderat florenos q̄dringētos in pmotione p̄dicti dn̄i Frācisci ad quas ēt expēsas nō ē dubiū p̄dictū monasteriū teneri tāq̄ factas p cā necessaria vt tradit do. Abbas sicu.l.c.cū p cā. de pcu. ꝛ p gl. ꝛ doc.l.c. fi. de elect. li. vj. ꝛ p Inno. ꝛ doc.l.c. bone.el.ij. de ele. ꝛ p dnm̄ meū l.c. de multa. de pbē. ꝛ lati⁹ p eū in sua solēni dispūtatiōe q̄ icipit sempioni⁹ in .ij. pncipali dubio. ¶ Querit̄ cū eēt necessariū satisfacere dictus obitis merito pponebat monachis suis caplariter zgregatis q̄ sup p̄dictis cogitarēt ꝛ maxīe cū esset necessitas ēt vtilitas p̄dicti monasterij eo q̄ cū eēt mortu⁹ p̄fatus dn̄s Benuti⁹ ꝛ filij superuiuerēt q̄uis p̄dicta sūma ascēderet ad florenos mille sexcētos. tn̄ filij dicti benutij erāt contēti de florenis non ingētis si eis tūc soluerent̄: ꝛ sic fuit habit⁹ tractat⁹ de vēdēdis certis reb⁹ dicti mōsterij p soluēdo dictū debitū sm̄ qd̄ lati⁹ de p̄dictis appet publico instr̄o rogato ꝛ publicato p ser Joānē ser Guidonis publicū notariū. ¶ Scd̄s vō tractat⁹ fuit habit⁹ die sequēti vz. xv. Julij de mane p p̄dictū abbatē ꝛ monachos zgregatos capitulariter i dicto caplo in quo caplo silr̄ firmatū fuit debitum ꝛ habit⁹ tractat⁹ de mō satisfaciēdi dicto debito vt appet manu eiusdē notarij. ¶ Terti⁹ vō tractat⁹ ad eūdē effectū fuit silr̄ p eūdē modū habit⁹ ꝛ celebrat⁹ eadē die de sero ꝛ sic p3 q̄ p dictos tractatū pbat̄ ad p̄dictū debitū p̄dictū monasteriū obligatū fuisse ꝛ sic cā3 necessariā ꝛ vtilē supfuisse: faciūt no. p gl. i aut. hoc ius porrectū. C. de sac. san. eccl. q̄ dicit qd̄ alienatio rei ecclesiastice i dubio p̄sumit̄ facta ex iusta cā si interuenit consensus capituli ꝛ supioris. ꝛ maxīe hoc dicendū est qñ interuenissēt tot tractatus. multiplicatio eñi act⁹ forti⁹ robur tribuit actui celebrato vt tradit̄ p no. in .c.j. de reb. ecc. nō alie. li. vj. faciūt etia3 quia † cōfessio extraiudicialis facta absente pte si semel dū taxat facta fuit nō nocet plene sm̄ ea q̄ tradunt̄ i.c. fi. de cōfes. ꝛ pbat̄ in l. certū. §. si qs absente. ff. de cōfes. ꝛ per gl. ij. q. j. c. vos l quicq̄. tamē reiterata seu geminata nocet cōfitēti vt no. gl. ꝛ Bar. i.l. cū scimus. C. de agri. ꝛ cēs. li. xj. ꝛ per. l. iubemus. C. de libe. cā. tradit̄ p Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. ꝛ per Bal. in. l. j. C. de seruis fugitiuis. ꝛ. l. bone fidei. C. de iureiuran. ꝛ per dn̄m meū Abb. siculū in. c. fi. de iureiur. ꝛ ibi dixi: ꝛ p Jo. de imo. in .c. fi. cantio. de fi. istr. ꝛ ibi ēt dixi. facit etiā qd̄ dixim⁹ qd̄ si idē verbū vel synonymū geminet̄ lōge pl⁹ operat̄ q̄ simplex. vt no. i.c. fi. de offi. de leg. ꝛ ibi dixi post Bal. in. c. j. de pace contitā. in verbo p̄uilegia. ꝛ qd̄ hēt in. l. nepoti. ff. de fun. instru. geminata eñi vba ꝛ geminata facta maiorē inducūt effectū obligatiōis. vt. l. balista. ff. ad treb. ꝛ. l. si stipulat⁹. de vsucap. ꝛ. l. ij. de manumissis testa. ꝛ qd̄ habet̄ p Ange. in. l. stichum. §. stipulatio. ff. de ver. ob. ¶ Quarto pbat̄ incūbens necessitas ꝛ vtilitas ex alio istr̄o zstitutiōis syndici celebrate p dictū dn̄3 Frāciscū abbatē ꝛ p predictos mōachos q̄ cōstitutio fuit facta vt satisfieret filijs predicti dn̄i Benutij p dicto debito qd̄ etiā appet publico istr̄o manu eiusdē notarij. ¶ Quīto pbat̄ necessitas ꝛ vtilitas dicti soluēdi debiti eo qd̄ bona ipsius mōasterij tenebant̄ ꝛ possidebant̄ p filios ꝛ heredes p̄dicti dn̄i Benutij nec poterāt alr̄ recupari vel haberi nisi satisfactione facta dicti debiti. Et iō negari nō pōt qd̄ nō fuerit iusta aliēatio p recuperatiōe dictorū bonorū ēt si de facto fuissent possessa ꝛ detēta ad hoc vt ipsis nobilib⁹ ꝛ potētib⁹ recuperarent̄ soluta illis pecunia q̄ facili⁹ poterat postea ab ipsis recuparī: ad idē ēt faciūt q̄ tradunt̄ i c. ad audiētiā. de bo. eccl. nō alie. ꝛ. c. ex p̄sentia. d̄ pig. nā ēt p̄iudiciū facti est euitādū vt i.c. puenit. de arbi. ꝛ † vexationē de facto sup cā būficiali licite qs pōt redimere nec d̄r simonia zmittere vt tradit̄. j. q. j. c. null⁹. ꝛ in .c. nisi. de preben. ¶ Sexto pbat̄ p recognitionē debiti ēt factā a gn̄ali ipi⁹ ordinis sm̄ qd̄ ēt appet p istr̄m publicū celebratū die. vj. mēsis septēbris āni p̄dicti in q̄ cōtinet̄ q̄liter reuerēd⁹ i christo pr̄ dn̄s Bernardus gn̄alis Abb. vallis vmbrose ꝛ toti⁹ ordīs recognouit dictū debitū ꝛ p ipso debito satisfaciēdo zcessit p̄tātē pignorādi bōa dicti mōasterij. ¶ Septīo pbat̄ p alia instr̄a obsolutiōis liberatiōis ꝛ quietatiōis facte p̄dicto an. ꝛ die. vj. mēsis septēbris manu prefati ser Jo. ser Guidonis. ¶ Octauo pbat̄ p aliō istr̄3 factū eodē āno. M.cccclij. die. xxvij. mēsis Februarij i q̄ qdē istr̄o sic extat̄ rōe p̄dicti dbiti tā p abbatē q̄ p mōachos ꝛ p iuramētū ipoꝝ i p̄ntia reuerēdi i christo prīs ꝛ dn̄i dn̄i Bernardi generali abbatis ꝛ ministri toti⁹ ordinis vallisvmbrose narrationē vēditiōis facte p̄dicto Jacobo ꝛ quietatiōis ꝛ liberatiōis facte a p̄dictis filijs dn̄i Benutij ppter solutionē factā a p̄dicto Jacobo seu de pecunia soluta p p̄dictū Ja. de dictoo dibus ad qd̄ p̄dictū monasteriū erat obligatū filijs ꝛ hr̄dibus p̄dicti dn̄i Benutij ꝛ interpositiōe cōsensus cōfirmationis approbatiōis autoritate ꝛ decreti facti p dictū generalē abbatē alienationib⁹ ꝛ solutioib⁹ p̄dictis premissa cause cognitiōe. vt p3 ex verbis dicti instr̄i dn̄ d̄r visis oibus ꝛ singulis ꝛ cōsideratis q̄ in p̄dictis ꝛ circa p̄dicta vidēda ꝛ cōsiderāda fuerūt semel ꝛ pluries ꝛc. ꝛ sup his oibus ꝛ singulis matura deliberatione habita ꝛ habito respectu ad solum deum ꝛ puram ꝛ propriam veritatē ad seruāda p̄missa ꝛc. christi ac v̄ginis marie cōfirmationē ꝛc. ꝛ sic † rōne p̄dicti cōsensus confirmationis ꝛ decreti interpositi oīa p̄sumunt̄ solēniter acta ꝛ ex iusta causa ita ꝛ taliter q̄ asserēti cōtrariū incūbit onus pbandi alr̄ eñi ad qd̄ interueniret decretū seu supioris autoritas: facit. l. ꝛ si preses. ꝛ. l. si quid. C. de predi. mino. ꝛ. l. si pretor. ff. de iud. ꝛ xviij. dist. c. si romanorū. ꝛ qd̄ tradit̄ p spe. q hoc expresse firmat i tit. de em. ꝛ ven. §. nunc dicendū. ver. ꝛ breuiter scias. ꝛ Bal. in. §. cōsti. feu. ꝛ gl. in aut. hoc ius porrectū. C. de sac. san. ꝛc. ꝛ maxime ppter ipsius antiquitatem ꝛ diuturnitatem ppter quā oīa p̄sumunt̄ solēniter acta sm̄ qd̄ latius infra subijciā. ¶ Nono etiā pbat̄ p approbationē ꝛ cōfirmationē factā p reuerendū patrē dn̄m epm̄ senen. vigore cōmissionis sedis apostolice ꝛ p ipsi⁹ reuerēdi epi suiam approbationē ꝛ cōfirmationē latā ꝛ factā anno. M.cccclx. die. xx. Januarij. ¶ Ex quibus oib⁹ nimis reprehēsibile vr̄ iudicio meo q̄ nūc post trālactos iam quinquaginta annos hec materia tot tractatib⁹ tot cognitionibus tot publicis instrumētis ac sentētijs platis refricet̄ i dubiū: quo fit vt quotidie minus credendū sit talib⁹ nec aliq̄ nō etiā greca fide: vt inquit plautus quorū nō digne ac maxīa cū eqtate discretiōe ꝛ iustitia de hmōi ac similib⁹ vexationib⁹ quas tales religiosi facere nō verent̄ vehemētissime admirari atq; idignari debeat. Hoc nō sine cā imo expertus loquor. Quāobrē p̄mū qd̄ a me semp i talibus emanat zsiliū est † q̄ a cōtractibus celebrādis cū p̄dictis clericis ꝛ potissimū regularib⁹ quilibet nō sec⁹ q̄ a re pestifera ꝛ pniciosissima abstineat ꝛ sic ex p̄dictis p3 tñsu3 esse ad vnū fundamentū supra in contrarium formatu3 in principio. ¶ Postq̄ vero ostensu3 ac demōstratū est p̄dictā alienationē factam fuisse in casu concesso supest vt ostēdam⁹ alienationē p̄dictā factā fuisse cū solēnitatib⁹ ac cautionib⁹ requisitus. Hoc aūt ostendit̄ ex his q̄ gesta fuerunt Supposito eñi debito aut alia cā necessaria vel vtili exigit̄ tractatus ꝛ q̄uis quidā volunt q̄ exigat̄ trin⁹ tractatus: vt tradit̄ per Spe. in ti. de locatio. §. ij. §. ꝛ scias. facit qd̄ no. gl. in. c. j. de reb. ec. nō alie. tñ Jo. an. ibi dicit q̄ † trin⁹ adhibet̄ ad maiorē cautelā s3 p necessitate sufficit vnus qd̄ p3 qr tex. ille exigit tractatū i singulari ꝛ nō tractatus in plurali: ꝛ sequunt̄ ibi doc. tenēt ibi doc. ꝛ maxīe Jo. de imo. in. c. j. de his q̄ fi. a p̄. ꝛ Bal. ꝛ doc. in auth. hoc ius porrectū. C. de sa. san. eccle. s3 in terminis nr̄is nedū vnicus aut binus sed etiā trinus tractatus ꝛ diuersis dieb⁹ habitus interuenit: igo d3 valere. Et in ipsis tractatib⁹ cognitio ꝛ examinatio qualr̄ expediebat alienare p̄dictas res ponēs alienatas potius q̄ alias vc3 p3 ex forma predictoꝝ tractatuū. ¶ Itē i tali alienatiōe p solēnitate exigit̄ cōsensus monachoꝝ: vt traditur in dicto. c. j. de reb⁹ ec. nō alie. q cōsensus hic interuenit etiā expssus nō solū tacitus qui s3 aliquos sufficit. ¶ Sed omitto qm̄ ex predictis tractatib⁹ ꝛ cōstitutionib⁹ syndici ad predictā alienationē ꝛc. in istis supra narratis appet de expsso ꝛ iterato pluries cōsēsu p̄dictoꝝ monachoꝝ. Ulterius ꝛ tertio exigit̄ cōsensus plati: vt dictis iurib⁹. q similr̄ hic interuenit: vt p3 per instrm̄: ꝛ aduertēdu3 q̄ si bene pōderet̄ clemē. j. de reb. ec. nō alie. vr̄ fuisse sufficiēs consensus solius abbatis sancte trinitatis ꝛ maxime ibi dum tex. dicit q̄ d3 accedere zsensus ipsius abbatis. Sed l3 tex. ita innuat tñ illud procedit vt dicit ibi gl. quo ad fugiēdam penā: nō quo ad validitatē alienationis. ¶ Unde dicēdū ꝛ quarto q̄ exigit̄ autoritas decretū vl̄ zsens⁹ supioris vt d̄r. xij. q. ij. i summa. ꝛ. c. sine exceptione. ꝛ. c. se. ꝛ. c. abbatibus. ꝛ. c. placuit. xvij. q. iiij. in vēditionib⁹. ꝛ. c. conditū. de reb. ec. nō alie. ꝛ q̄uis regulr̄ eps̄ sit propri⁹ superior † tñ in terminis nr̄is cu3 tales abbates sint exēpti ab epo: ꝛ pleno iure subsint reuerēdo gn̄ali ministro toti⁹ ordinis vallisvmbrose qui i eos h3 iurisdictionē ipalē merito talis gn̄alis d̄r ppri⁹ supior: vt traditur p gl. ꝛ doc. i. d. cle. j. de reb. ec. nō alie. ꝛ ē ip Zaba. i cle. ij. e. ti. ꝛ p Inn. i. c. de trāsac. ꝛ p Jo. de imo. ibi ꝛ doc tales eñ vices epoꝝ gerūt vt no. Inn. Ho. ꝛ Jo. an. i. c. cū ꝛ plātare. §. i eccl̄is. ꝛ ibi dixi de priuile. Que autoritas decretum seu zsens⁹ gn̄alis abbatis i terminis nr̄is pluries interuenit. Et q̄uis a pncipio solūmō cōcessa fuerit ad pignorādū bona p̄dicta: qr sic a syndico postulatū fuit put v̄ba sonāt † tñ qñ i tali alienatiōe interuenit pactū de retrouēdēdo certe i effectu vr̄ quasi quedā pignoratio ppter facilitatē ꝛ facultatē q̄ h3 vēditor ad obtinēdū ipsi⁹ vēditiōis ēptor teneat̄ reuēdere. facit. c. ad nr̄a3. de emp. ꝛ vē. ꝛ qd̄ traditur i c. illo vos. de pig. ꝛ q̄uis inter predictam alienationem seu venditionē ꝛ pignorationem hoc intersit quia si fuissent pignorata fructus cōputarentur in sortez: vt. l. j. ij. ꝛ fi. C. de pigno. actio. ꝛ. c. j. ꝛ. ij. de vsur. Secūdo vero casu emptor faceret fructus suos. vñ lōge videbat̄ vtilior modus pignoratiōis q̄ vēditiōis. tñ si recte ponderētur v̄ba postulatiōis ꝛ cōcessionis

ꝛ ↄcessiõis autoritatis ꝛ ↄsensus poti⁹ ptes pdicte: ꝛ pdict⁹ dñs abbas generalis vr̃ sensisse dictũ ↄctũ vẽditiõis cũ pacto de reuẽdẽdo q̃ pure ꝛ simplicis pignorationis. qḋ ostẽdit̃ pmo p vba illa posita in dicto instrũ cõcessiõis liãe ꝛ ↄsensus gñalis abbatis dũ dr. Et p denarijs ꝛ seu ptijs ex dictis possessionib⁹. Uñ pñderan-

36 dũ est † verbũ ptiũ qḋ regl̃ariter ꝛ de sui natura refert̃ ad ẽptionẽ ꝛ vẽditionẽ. vt no. Bar. in. l. fi. C. de predi. curia. lib. x. Item ibi dũ dr pmissionẽ ꝛ cautionem faciẽdi de legitĩa defensione ꝛ tuitione dictorũ bonoꝝ q̃ vba similiter pprie nõ adaptant̃ ad simplex pignus. ¶ Itẽ vr̃ fuisse ↄcessa pdicta licẽtia p alia verba dũ postea subdit̃ ꝛ oia ꝛ singula facienda: q̃ ꝛ prout in pdictis ꝛ pdictorũ occasione necessarie fuerũt vtilia vel q̃uolibet opportuna p q̃ verba nõ solũ sub pignoratio simplex vr̃ concessa sed predictus ↄctus venditiõis cũ pacto de reuẽdẽdo qui illis est pignoratiõi vt dictũ est: hoc enim denotat verbũ occasio: qḋ etiã remotã causam significat. vt tradit̃ l. e. fi. de iniur. ꝛ l. q occidit. ff. ad. l. aquil.

37 cũ fi. Itẽ p illa vba † opportunũ q̃uolibet: q̃ verba denotant siue absolute siue cõditionaliter siue realiter vel psonal̃r siue directe siue indirecte ꝛ oẽm pnisionis modũ: vt no. p gl. l. cle. fi. de sen. ex cõ. faciũt ẽt no. p gl. q̃uolibet in cle. ne in agro. §. i. de statu reg. est tñ vniuersale distributiuum per oẽm modum ꝛ quemcunq̃ numerũ: ꝛ qḋ traditur in. c. statutum. §. in nullo. de rescript. lib. vi. ꝛ in. c. i. de cle. egro. li. vi. ꝛ per Archi. in. c. idẽtitatibus. §. si qua. de elec. li. vi. ¶ Preterea etiam secundo probatur ex verisimili mente ꝛ interpretatione dictorũ postulantium ꝛ dicti concedentis

38 eo qḋ sic immediate fuit celebratus contractus ꝛ † sequentia immediata declarant intentionem precedentium. ff. ad mace. l. sꝫ ꝛ iulianus. §. p inde. ff. de priuileg. cre. l. si ventri. in fi. ff. de peti. here. l. verum de conuer. coniug. c. veniens. xxviij. dist. c. qui sunt colpe. triij. dist. c. legem. faciunt que tradit Bar. in suo no. cõsilio quod incipit cõe spoleti: ꝛ l. si serui pluriũ. ff. de leg. i. cũ infinitis similibus. ¶ Tertio facit q̃ sic est verisimile intellexisse pdictos postulantes ꝛ ↄcedentem ꝛ interpretatos fuisse dictum ↄtractũ cũ pacto de reuendẽdo dici pignoraticiũ propter precedẽtes tractatus ad id habitos: ꝛ vt dixi etiam propter sequẽtia vt dictis iurib⁹. vt. l. qui nõ militabat. § lucio. ff. de leg. ij. ꝛ. l. voluntas. C. de fideicõ. xxxij. q. iiij. c. aplus. ꝛ. l. titia. §. idem rñ. ff. de v. ob. ꝛ. c. q̃ clerici. de iure pat. fm intellectum Do. Io. cal. ꝛ Abb. faciunt ẽt optime no. per Io. de imo. in. l. si quis cum aliter. ff. de ver. oblig. ¶ Quarto etiã pbatur q̃ nõ erat verisimile qḋ monasteriũ reperiret noningentos florenos mutuo receptis possessionib⁹ sub pignore ex quibus fructus recepti essent computandi in sortem.

39 Et ideo † interpretatio ↄtractus admittit̃ fm q̃ est verisimile ↄtrahentes ↄtum facere voluisse. ff. qui po. in pi. ha. l. insulam. ff. de vsur. l. si stipulat⁹. ff. de dã. infec. l. dãni. §. i. l. cũ pt dotem. ff. de pac. do. p. Bar. l. pronus. §. sempronie. ff. de le. iij. ff. de pac. l. tale pactũ §. pt qui. cum fi. ¶ Quinto probatur p cõem vsum intelligẽdi ꝛ opinionem vulgarẽ q̃ hꝫ q̃ hmõi ↄct⁹ dicant̃ pignoratich: vt traditur. d. c. ad nram. ꝛ. c. illo nos. vulgares em nõ faciũt magnã vim inter pdictos ↄctus: ꝛ per vulgarẽ locutionẽ ꝛ intellectũ qñ verba accipiunt̃ improprie etiã si sint vba pncipis: tex. ꝛ ibi no. dñs me⁹ dñs abb. siculus ꝛ ibi dixi in pmo no. in. c. pe. de se. facit. e. i. de tor nea. ꝛ l. librorum. §. q̃ tñ cassi⁹. ꝛ q̃ ibi no. ff. de le. iij. ꝛ sic hñ discrete atq̃ equa lance consideratis pdictis nõ est dicẽdũ q̃ prefatus Iacobus qui erat homo idiota ꝛ rustic⁹ aut successores sui sub vanis ꝛ exquisitis subtilitatibus eo q̃ predicti vsi fuerũt vocabulo pignorationis debeant defraudari: faciũt no. in. l. in ↄuentionibus. ff. de ver. ob. ꝛ potissimum cũ prefatus abb. monasteriũ sanctorum Iacobi ꝛ Philippi in vẽditione quã fecit predicto Iacobo post receptũ mandatum ab abbate ꝛ conuentu monasteriũ sancte trinitatis de turri ꝛ licentiam atq̃ cõnsensũ a generali abbate totius ordinis per. xiiij. dies ante predictum celebratuꝫ ↄtum asseruit se hr̃e legitimũ mandatum ad omnia ꝛ singula supra scripta faciẽda: ꝛ sic ad predictaꝫ vẽditionẽ a pdictis abbate ꝛ conuentu monasteriũ sancte trinitatis ꝛ ad predicta etiã oĩa ꝛ singula habere licentiam ꝛ voluntateꝫ a predicto reuerẽdo abbate ꝛ prout dixi appuerat manu ser Michaelis hñdi. Caroli d florentia vnde vel sic intellexerũt ꝛ interpretati sunt dictam licẽtiam vel decipere voluerunt pauperem indoctum ꝛ idiotã rusticum q̃ vltimũ dicere ↄtum cõuenitẽs sic nõ solũ fidei christiane ac tante religioni sꝫ humanitati ac discretioni quilibet sane mẽtis clausis oculis iudicare potest. ¶ Preterea si qua in predictis fuisset dubitatio illa penitus sublata est ex eo quia postea secuta fuit plena cognitio ꝛ sentẽtia cũ plena licẽtia autoritate ꝛ decreto eiusdẽ generalis in quo confirmauit dictaꝫ alienationem oĩa considerando ꝛ examinãdo quecunq̃ videnda erãt maxime primam autoritatẽ vel precedentem de qua dicemus q̃ dicit considerata autoritate ꝛ licentia nr̃a speciali als per nos data in venditione pdicta per q̃ videtur declarare seipsum vel intentioneꝫ suam: ar. l. in ambiguis orationibus. ꝛ. l. neratius. ff. de reg. iur. ꝛ in. l. ex facto. de vul. ꝛ pup. p q̃ne etiã modũ videtur dictã licẽtiaꝫ intellexisse vel cognouisse dñs eps senen. cõmissarius summi pon-

40 tificis vt in eius apparet sentẽtia. ¶ † Demũ supponendo etiaꝫ dictam alienationẽ nõ tñ ex defectu talis consensus superioris saltẽ negandũ nõ erit quin valeat vt ex tũc a tpe secundi consensus ꝛ decre. c. cum nos. de his q̃ fi. a pre. vbi lꝫ cõcessio facta per prelatũ reclamãte caplo sit nulla. si tñ capitulũ tractu tpis cõsenserit valebit cõcessio vt ex tũc nõ a tpe prime concessiõ. s. ꝛ hoc no. Canoniste ꝛ est hõa gl. i. c. nõ firmatũ. ꝛ. c. ratũ. de re. iur. li. vi. ¶ Sed hic aduertẽdũ est q̃ iste articulus vr̃ esse aliqual̃r difficilis ppter varias maiorũ nostrorũ opiniones. quidaꝫ em voluerunt q̃ siue

a in tali alienatione exigatur autoritas siue decretũ siue cõnsensus debeat contemporanee interuenire in actu vel statim incontinẽti per ea que dixi. s. in sexto ꝛ vltimo fundamento facto pro parte cõtraria. Alij vero voluerũt q̃ sufficiat ex internallo interuenire ꝛ hec opinio in terminis nr̃is indubitanter est verior. siue em

41 dicamus q̃ † requiratur decretũ superioris in tali alienatiõe qḋ tñ vr̃ esse falsum cum hoc nõ reperiatur in canonibus expressuꝫ Sꝫ cõis cõclusio gl. Inn. Host. Io. an. ꝛ doc. in. c. vndũ. de rebus eccle. nõ alie. li. vi. neq̃ sufficiat solẽnitas capituli sine exceptione prout etiã ibi no. in sum. in qua. c. nulla habet̃ mẽtio de decreto. ꝛ idẽ etiã tenent Pau. ꝛ doct. in cle. i. de reb. ec. nõ alie. in ver. prelatis. ꝛ fe. cõsi. cxxvi. vbi dicit q̃ lꝫ de iure canonico fuisset cõsiliũ ꝛ tractatus diligẽs alie aũe solẽnitates non exiguntur. ¶ Sꝫ po-

42 sito vt dixit q̃ † exigeretur decretum. tñ videt̃ sufficere q̃ interueniat etiã post actum cõpletum per id q̃ habetur in. l. i. C. de tuto. ꝛ curato. illustri. ꝛ in. l. fi. Carbi. tute. ad q̃ faciũt no. per Bald. in. l. quecunq̃. C. de bo. que libe. vbi singulariter dicit q̃ sicut dici cõsueuit: due sunt principales partes cuiuslibet act⁹ scilicet causa essendi que sub se comprehẽdit materialẽ ꝛ formalem. ꝛ causa fiendi que comprehẽdit efficientem finalem. vt no. Io. de imo. in proemio. vi. ꝛ cõsueuit etiam tradi in proemio decretalium ita

43 fm Bal. videtur posse dici q̃ † interdũ decretũ sumitur p cã fiendi. ꝛ isto modo nõ sumitur in terminis nostris. quãq̃ etiã p forma actus ꝛ id quoq̃ sumitur a causa approbãdi siue cõfirmãdi prout est in terminis nostris ꝛ tunc põt interuenire ex internallo qñ hoc suadet fauor illius in cuius vtilitatẽ requiritur decretũ. ꝛ sic intelligendum est. c. cura. de iure pat. etiam not. in. l. cũ hi. §. causa. ff. de trãsac. ꝛ q̃ traditur ibi per gl. ꝛ q̃ legitur ꝛ no. in. c. i. ne sede vacã. ꝛ q̃ habetur in. l. si quos. C. de decu. li. x. ¶ Scdo hec opinio etiã pbatur in. l. fi. C. de iur. fis. ¶ Tertio etiã pbatur fm Bal. q̃ si suadet vtilitas ecclesie alienatio possit fieri de nouo cũ decreto ergo eodem modo videtur q̃ possit confirmare iã facta si vtilitas ecclesie hoc suadet quasi quodãmodo videat̃ interuenire cõtractus fact. l. iurisgentium. §. adeo. ff. de pactis. ¶ Quar-

44 to pbat̃ etiam † q̃ paria videntur esse aliquid a ptin. legitime fieri vel lege etiam ex post facto legitime confirmari. vt in. l. tribunus. ff. de test. mili. ꝛ sic ex predictis Bal. videtur concludere q̃ in tali alienatiõe decretũ superioris ex internallo possit interuenire. ꝛ sic patet ex predictis q̃ predictus Abb. generalis potuit interponere dictũ decretũ ad confirmandum ꝛ validãdum predictum contractum. Sed tamen vt dixi de iure canonico non reperitur cautũ q̃ in talibus alienationibus requiratur decretum. ¶ Si vero diceremus q̃ in talibus alienationibus requireretur autoritas tũc fundamẽtum cõtrarium vr̃ esse difficilius ad tollẽdũ q̃ vt ibi dictuꝫ fuit autoritas vr̃ requiri contẽporanee in ipso

45 actu. ¶ Quod † autem exigatur autoritas vr̃ pbari per gl. Bernardi positã in. d. c. vndum. vbi dicit q̃ dꝫ interuenire autoritas siue consensus epi. vt etiam per gl. Io. an. positam in. d. c. vndum vbi vult q̃ debeat fieri cũ autoritate ꝛ cõsensu epi. ¶ Sed tamẽ q̃uis predicte gl. ita dicant: nihilominus non tollitur quomin⁹ possint interuenire in terminis nr̃is ex internallo. Hec cõclusio pbatur primo p predictã gl. Bernardi q̃ cũ Bernard⁹ loquat̃ alternatiue sequitur q̃ necessario nõ requirat̃ ↄsensus epi p modum autoritatis. Et ideo Bal. in. l. quecunq̃. C. de bo. que lib. dixit q̃ licet alienatio facta de re. eccle. sine consensu superioris nõ possit ratificari per sequẽtem autoritatem tamẽ põt ratificari p sequentẽ cõsensum. ¶ Preterea cũ iura q̃nq̃ loquant̃ per verbũ consensus ꝛ q̃nq̃ per verbũ autoritatis videtur sufficere alterã interuenire per no. p gl. in. c. fraternitatis. xxxiiij. di. Ad aliã vero gl. Io. an. q̃ loquitur copulatiue rñdẽt doc. maxime Io. de imo. in. c. tertio. de his que fi. a pte. q̃ regulare est q̃ q̃n ↄsensus requiritur per viã autoritatis debet interuenire cum ipso actu nec sufficit q̃ interueniat ex internallo. fallit vero qñ aliter contrariũ reperiretur expressum sed ita est in terminis nostris per no. in. d. c. cora. ꝛ in. c. si qua de rebus. xij. q. ij. ¶ Uel põt secundo modo rñderi q̃ vbi cõsensus requiritur per mãdatum autoritatis tũc de iure ciuili nõ sufficit q̃ interueniat ex internallo secus secunduꝫ equitatẽ canonicã q̃ nõ considerat rigorositatem iuris ciuilis p. c. dilecti. de iudi. ꝛ pro predicta etiam opinione facit quod not.

a ¶ Autoritas. Adde hic qḋ aliẽatio rei ecclesiastice reqrit autoritatẽ superioris imediati: scꝫ q dꝫ puidere ecclesie de rectore. nõ aũt autoritateꝫ superioris maioris mediati fm bar. l. aut. § i⁹ porrectũ. C. de sacrosan. eccl. in ver. venio ad quartã particulã. ꝛ p glo. ꝛ car. in cle. i. de re. ecc. nõ alie. xxxiiij. q. ꝛ seq

Bal. in .l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acqui. he. ubi format 46 q. quid iuris si statuto caveatur quod universitas debeat facere syndicum cum auctoritate seu potestate presidis an sufficiat quod auctoritas accedat ex intervallo et arguit primo quod non sed postea concludit in contrarium per .l. ii. C. de iure fisci. lib. x. et .l. si quis. C. de decu. li. x. et per .c. cura. de iure pat. et ita etiam refert tenuisse Dy. et sic secundum predictam conclusionem clara est conclusio in terminis nostris quod etiam predictus consensus Abbatis generalis potuit accedere ex intervallo. ¶ Et pro predicta sententia etiam facit quod tradit Bal. in .l. i. C. de servis reipub. manu. ubi dicit quod quando auctoritas exigitur ad executionem hoc est ad approbationem tunc sufficit quod interponatur ex intervallo per .l. si. C. arbi. tute. et subdit quod quicquid dicatur: quidam magni viri dicunt quod sufficit auctoritas etiam ex postfacto. ut .l. sui autem. ff. de aqua plu. ar. et .l. ii. C. de iure fis. li. x. et hanc opinionem quod prelatus possit ex postfacto ad utilitatem ecclesie auctoritatem prestare tenet glo. dominus meus Abb. Siculus et doc. in .c. edoceri. de rescri. et allegat etiam no. per glo. in .d. c. si qua. xii. q. ii. ¶ Si vero dicamus quod exigatur solus consensus prout in rei veritate videtur requiri conclusio nostra videtur esse magis clara quia consensus possit etiam longo tempore per intervallum accedere ad validandum actum ut dixi in .vi. fundamento facto in consilio. Sed ut ibi dixi posito quod sit dubium facit verum consensus exigatur pro solennitate seu auctoritate. nam si ita exigeretur prout quidam voluerunt ut ibi dixi non videretur tunc sufficere quod accedat ex intervallo sed tamen istud est falsum quod in terminis nostris consensus exigatur pro solennitate formali et essentiali ut tunc sed ut dicit .d. Bal. in .l. i. C. qui admit. ad bo. pos. pos. l. ult. char. talis consensus requiritur ad confirmationem et approbationem. et sic potest intervenire etiam ex intervallo. et sic dicit procedere .c. cura. de iurepa. et materiam nostram circa consensum prelandi alienationi: et ista est verior conclusio quod 47 regulariter si ex forma legis vel statuti exigitur consensus alicuius possit precedere actum contemporaneus intervenire cum actu et etiam sequi actum ex longo intervallo. ut dixi .s. in pri. consilii. ¶ Que conclusio probatur et procedit etiam si lex vel statutum disponeret quod actus non possit celebrari sine consensu talis et pro hoc est tex. no. et aptus in .d. c. cura. iuncto .c. quoniam. de iurepat. nam .c. cura. loquitur in actu in quo expresse ius disponit quod non possit sine consensu ipsorum ut est tex. in .d. c. quoniam. Et sic disponit negative per negationem iunctam verbo non potest et per consequens videtur quod ibi agatur etiam de consensu formali et tamen potest intervenire ex postfacto et ex intervallo. ut patet in .d. c. cura. licet Bal. aliud videatur sentire in .d. l. i. sed eius opi. confunditur per dicta iura et per ea que statim dicam necesse bona consequentia seu noticia actus est nullus propter defectum consensus: ergo superveniens consensus non tribuit robur. ¶ Primo per iura predicta. ¶ Secundo per tex. in .c. proposuit. de conu. servo. et in .c. i. de eo qui duxit in ma. quam polluit per adul. cum ibi no. per Inno. in quibus patet quod matrimonium quod a principio est nullum propter defectum consensus illius de cuius preiudicio agitur ex intervallo potest ratificari saltem ut valeat ex nunc facit quod no. in .l. observari. §. si. ff. de offi. pro consu. et lega. ¶ Tertio probatur per no. in .l. filio preterito. ff. de iniusto rup. et irrito testa. ubi propter preteritionem posthumi testamentum est nullum et tamen consensus preteriti approbantis tantum operatur ipsius validitatem. ¶ Quarto probatur per tex. in .c. cum eos. de his que fiunt a pre. ubi patet quod concessio facta per episcopum sine consensu capituli non tenet et tamen potest ratificari ex postfacto et ex intervallo. et maxime intelligendo quod ibi ageretur de alienatione mense episcopalis et sic non agebatur de preiudicio capituli tamen consensus capituli et ex post facto et ex intervallo validatur. ¶ Quinto probatur per theoricam gl. in regula non firmatur. de re. iu. li. vi. et Her. in .d. c. quondam. de re. eccle. non alie. et etiam ex ibi not. per Inno. ubi videtur dicere per theorica et doctrina quod licet consensus videatur exigi pro solennitate actus quia tamen de ipsius proprietate est ut possit precedere et intervenire etiam ex postfacto etiam longo ex intervallo succedere actus celebratus sine tali consensu firmatur ex consensu ex postfacto etiam ex longo intervallo superveniente per no. in .d. c. si quis de re. et .d. c. cura. et .d. c. iii. de his que fi. a pre. faciunt etiam no. per Inno. in .c. i. de eo qui duxit in ma. Nec obstat .c. auditis de elec. quia hoc quod dictum est fallit in electionibus et collationibus in quibus inspicitur initium ne reperiatur que aliquo modo habere initium vitiosum secundum gl. predictam. et Jo. de imo. in .c. iii. de his que fi. a prela. ¶ Sexto probatur quo ad terminos nostros auctoritate bal. in .d. l. i. C. qui admit. ad bo. pos. pos. in pe. charta. ubi dicit quod posito quod consensus requireretur de solennitate in celebratione actus ita quod non posset postea ex intervallo fieri tamen prestitum sed arg. l. cum hi. §. cum. ff. de transac. et per no. in .l. quod favore. C. de legi. et in regula quod ob gratiam. de reg. iu. li. vi. et quod traditur in .c. i. ne sede va. super gl. in verbo sede va. Nec ob. si dicatur quod ex quo actus est nullus a principio non debet tractu ipsius confirmari. ut in regula non firmatur. de re. iu. li. vi. ¶ Quia respondetur quod hoc est verum quod ex solo tractu temporis non firmatur: secus ubi ultra tractum ipsius cessat impedimentum et supervenit causa confirmans quia tunc non est absonum quod firmetur ipse actus ex postfacto et hoc patet per .d. ca. cura. iuncto .c. quod autem. de iurepatro. et per dictum .c. si qua. de reb. eccl. non alie. et .c. cum nos. de his que fi. a pre. et cum hac theorica videtur ultimo loco residere Jo. de imo. ¶ Septimo pro predicta opi. faciunt que habentur in .l. ii. ff. de iudi. et .l. licet. C. de procura. et .l. iii. §. falsus. ff. rem ra. 48 haberi quibus dicitur quod licet iudicium sit nullum tamen potest ratificari per consensum illius in cuius favorem actus erat nullus: unde potest dominus ratificare iudicium agitatum in suo nomine per falsum procuratorem quantumvis iudicium sit nullum. ¶ Octavo predicta opinio probatur expresse in terminis alienationis per tex. no. in .l. iulianus. §. si quis colludente. et §. si quis a pupillo. de ac. emp. ubi tex. vult quod licet alienatio facta de bonis pupilli per ipsum pupillum sit nulla cum sit facta sine solennitate requisita: tamen pupillus seu ipsius tutor potest illam ratificare ex quo in favorem ipsius fuit celebrata ¶ Nono in terminis nostris quod alienationes facte de re. ec. sine solennitate tenentur probatur et per no. per Inn. in .c. i. de re. ec. non ali. li. vi. et tenent .d. An. Jo. de imo. et doc. in .c. si quis presbyterorum. de re. ec. non alie. ¶ Decimo pro predicta sola facit bonus tex. in .l. si iudex. ar. ff. de mino. et quod no. bar. in .l. i. ff. de le. iii. et quod not. per bal. in .l. cum interdicte. C. arbi. tute. et in .l. elegantem. ff. de do lo. et .l. si. C. ad macedo. ¶ Undecimo probatur ex theorica Jo. cal. in .d. c. si quis presbyterorum. dando intellectum ad .c. si qua de rebus. xii. q. ii. volentis quod quando alienatio sit facta in casu permisso consensus prelati postea superveniens validat alienationem per .d. c. si qua de rebus ¶ Duodecimo probatur etiam ex alia theorica quam ponit Jo. de imo. in .c. cum vos. de his que fi. a pre. in vi. col. ubi dicit quod quando alienatione rei ecclesiastice precessit diligens tractatus in ipso diligenti tractatu habito capitulum alienationem fecit sine consensu prelati: quod tunc alienatio validatur per supervenientem consensum prelati et ita intelligit .d. c. si qua de rebus secus si alienatio fuisset facta non precedente diligenti tractatu et non adhibito consensu superiorum quia tunc licet superveniat consensus non tamen supplet defectum tractatus sed in terminis nostris si precesserunt diligentes tractatus super dicta re necessaria et intervenit consensus et consilium Abbatis: ergo per consensum Abbatis generalis postea supervenientem qui de predictis plenissime habuit informationem debuit confirmari. Et ex predictis patet responsio ad sextum fundamentum in contrarium deductum. Et sic etiam sequitur ex predictis quod predicta alienatio tenet nec deficit propter defectum alicuius solennitatis ¶ Ad alia vero arg. supra. de in contrarium formata respondetur. et primo ad primum arg. de cause cognitione apparet responsum ex his que dicta fuerunt supra. Nam ex illis apparet maxime ex tribus de tractatibus celebratis quod fuit adhibita diligens cause cognitio ¶ Ad secundum arg. de subhastatione respondetur per ea que superius dicta sunt quod ista talis solennitas non requiritur in alienatione rei ecclesiastice ut traditur in .d. c. quondam. et in .d. c. sine exceptione. traditur in extravagante Jo. xxii. Nec quoniam ad hoc est bona equiparatio pupilli civitatis et ecclesie licet quo ad quandam equiparatio procedat. ¶ Ad tertium argumentum de vocatione absentium respondetur quod illud non est verum in alienatione rei ecclesiastice per gl. in .c. cum apostolica. de his que fi. a prela. et per gl. in .c. presentium. de testi. lib. vi. et per glo. in .c. decernimus. x. q. ii. et hanc opi. tenent .d. An. Jo. de imo. dominus meus et doc. in .c. i. de his que fi. a pre. facit etiam theorica quam supra dixi tradita in .c. sine exceptione. ¶ Ad quartum argu. de consensu canonicorum respondetur quod illud procedit quando alienatur res ecclesie cathedralis: secus quando alienatur res ecclesie inferioris quia tunc si ecclesia inferior habet collegium seu conventum sanus est quod interveniat consensus canonicorum vel monachorum aut aliorum facientium collegium seu capitulum ipsius ecclesie inferioris: ista est clara conclusio doctorum: maxime Jo. de imo. et domini mei in .c. i. de reb. ec. non alie. et ibi etiam .d. Ant. et ita etiam volunt docto. maxime dominus meus in .c. i. de his que fi. a pre. et traditur etiam in .c. novit. eo. ti. et est text. in .c. i. de reb. eccle. non alie. li. vi. et ibi Pan. et tenet glo. xii. q. i. c. videntes. xii. q. ii. c. sine exceptione. Federicus consil. cxlix. ¶ Ad quintum argu. 49 de subscriptione respondetur quod illa non est necessaria saltem secundum consuetudinem longo tempore approbatam ut traditur in .c. i. de reb. eccle. non alie. et in .c. i. de his que fi. a pre. Considerare enim oportet quod requiritur subscriptio ut clare probetur de consensu ut dicit glo. in .c. i. de his que fi. a pre. Si ergo manifeste et expresse de tali consensu apparet supervacua est talis subscriptio et non necessaria argumento sumpto a ratione .l. cessante. et in .c. cum cessante. de appel. et .l. adigere. §. quamvis. de iur. patro. at hic ut supra deducitur patet instrumento publico de ipsorum consensu de superflua subscriptione: igitur non est curandum. l. in testamentis. C. de testa. et .l. fina. C. de dona. finge namque dictos monachos nescisse scribere ex hoc non debebat deficere contractus utilis et necessarius pro ecclesia: quinimmo satis videri potest quod in eo subscribunt cum alium rogant ut de consensu prefato conficiat instrumentum. nam ipsimet videntur scribere licet per alium arg. eius quod dicit .l. fina. §. subscriptionem. C. de iure delib. et in regula iuris qui per alium movetur etiam ad predicta per id quod habetur in .l. contractus. de fi. instr. et insti. de emp. et vendi. §. i. per quem tex. dicunt doct. in .d. l. contractus. quod tunc est necessaria contrahentium subscriptio quando fieret privata

ret priuata scriptura sup ɔctu de manu cuiusdã tertij sec⁹ si ma-
nu ɔpetẽtiũ vel a tabellione publico: ꝛ p hoc posset dari ver⁹ itel-
50 lectus† ꝛ limitatio his capitulis q̃ requirunt subscriptionẽ cle-
ricoꝝ. Et illud intelligatur qñ ab vno tertio fieret scriptura: ad
hoc faciũt ea q̃ habent in.c.j.de ope.no.nun. ꝛ in.x.di.vt veteruȝ.
p hac pte facit qḋ no.p Bal.in aut.sed nouo iure.C.si cer.pet.vt
dicit dicta aut.q̃ reqrit subscriptionẽ restrigi ad chirographũ
vel priuatã scripturã cũ hodie de ɔsuetudine sufficit publicũ in-
strumẽtũ duob⁹ testibus roboratũ idẽ etiam dixit.l.antique.§.vt
aũt.C.ad velle.vbi habet mulierẽ nõ obligari ipso iure nisi ɔct⁹
in scriptis celebret ꝛ a trib⁹ testibus subscribat. ꝛ ibi Bal. dicit
ꝙ qꝛ subscriptio non est hodie in vsu publico instrũo creditur qḋ
sufficit publicũ instrũm sine subscriptionẽ. ꝛ ad hoc etiã moueoꝛ
qꝛ cũ cõstet vt dictũ est de ɔsensu capituli expsse talis subscriptio
51 erit leuis solẽnitatis† est aũt leue quicquid nõ est rõne munitum
vt dixit Bal.in.l.ambiguitatis.C.de testa.allegãdo.l.gallus.§.j.
de libe. ꝛ posthu.cuius omissio non vitiat.vt.l.j.ff.de ven.inspi.et
ibi p Jacob.de are. ꝛ doc. ꝛ no.per doc.in.l.fi.§.ij.de iure delib.fa
cit etiam ad predicta.l.nõ aliter.ff.de adoptio.vbi subscriptio ac
cipit pro cõsensu. Et sic ex predictis clarissime ɔcluditur ꝙ pdi-
cti successores ꝛ possessores dicti Jacobi emptoris absoluẽdi sũt
a petitione Abbatis. ¶ Ulterius etiã predicta conclusio proba
tur per mandatũ factum ab ipso Abbate generali q mandauit
predictã ɔfirmationẽ ꝛ cõfirmationis sniam p se datã obseruari
ꝛ in nihilo ɔfacere vel venire sub pena priuatiõis ꝛ excõicatiõis
ꝛc. Et posito ꝙ predictuȝ preceptum seu pronunciatio abbatis
generalis nõ valeret vt snia diffinitiua ppter defectum solẽnita-
tũ requisitarũ ad sniam diffinitiuã tñ negari nõ põt quominus
valeat tanq̃ cõsensus adhibitus ꝛ decretũ ac preceptũ iuris po-
sitũ seu etiã vt cõfirmatio sicut in simili dr p gl. ꝛ doc.in.l.ij.C.cõ-
mu.vtriusqꝫ iu. ¶ Insup etiã conclusio pdicta pbat per confir-
mationem summi pontificis accedente cognitione ꝛ snia lata p
epm senensem cõmissarium apostolicũ mãdauit enim papa pre
dicto epo senensi ꝙ si pdictam venditionẽ in vtilitatẽ monaste-
rij repiret pcessisse ꝙ illã deberet autoritate apostolica ɔfirma-
re. Et est ponderãdũ ꝙ vt apparet ex verbis pdicte cõmissionis
papa vr parũ curasse de solẽnitatibus nõ adhibitis: ſȝ solum cu
rasse ꝛ põderasse monasterij vtilitatẽ q̃ vr fuisse cã finalis ipsum
summũ pontificẽ ad pdictã gratiã concedendã. Que qdem oĩa
summũ pontificẽ facere potuisse non est dubitandũ facit qḋ hr
in.c.pposuit.de cõces.pben.nam ipsum in pastorem dimisit deus
vt posset oĩbus semper cõsulere vt in simili dicit Innocẽ.in.c.qḋ
sup his.de voto. ꝛ vt dicit Host.in.c.quãto.de trãsla.prela. ꝛ cum
ĩdẽ sint dei vicarij potest papa fere oĩa facere q̃ deus põt claue
52 nõ errãte. ¶ Et si circa dictum rescriptũ† obijceret de quibusdã
rasuris in dicto rescripto apparentibus ex quibus vitiari debet
dictũ rescriptũ si tñ recte cõsiderat nihil nocere possunt. Non enĩ
sunt in aliqbus locis suspectis. ex pcedentibus etiã ꝛ sequẽtib⁹
sensus pfectus colligitur qbus casibus rasura nõ vitiat vt habe
tur in.c.ex literis.de fi.instru. ꝛ.c.inter dilectos.eo.tit.facit quod
53 habetur in.c.ex parte.eo.tit.nec† defectus litere vel syllabe vitiat
qꝛ ppter modicũ defectũ nõ dȝ vitiari rescriptũ. Et iḋ dixit no-
tãter Inno.qḋ idẽ erit si deficit vna dictio vel oratio dummodo
sensus possit ex alijs deprehendi intẽtionis pape. Et facit etiam
ad pdicta qḋ not.in.l.si vnus.C.de testa. ꝛ.l.si ex falsis.C.de trãs-
act. Cũ igitur vigore cõmissionis predicte facta fuerit confirma
tio per epm senensem cõmissariũ qui adhibita diligẽti examina
tione atqꝫ cognitione patet ex his que coram eo acta fuerunt co
rã quo omnia predicta instrumẽta pducta fuerunt ꝛ testes exa-
minati ꝛ omnia diligenter examinata vt pȝ ex verbis illius cõ-
firmationis maxime ex illis vȝ ꝛ alijs visis attentis examinatis ꝛ
consideratis que pro informatione plenaria adhibenda de pre-
missis ꝛ de eorum circũstantijs vniuersis videnda examinanda
venerũt extra ipsam venditionem ꝛ trãslationẽ autoritate apo-
stolica cõfirmauit ꝛ sic ɔfirmatio predicta intelligit facta autori
tate sedis apostolice ꝛ ex certa scientia ita vt nullus preter papã
valeat de ipsius actus validitate cognoscere ſm qḋ traditur in
c.j. ꝛ.ij. ꝛ.c.penul.de cõfirma.vti.vel inutili. ꝛ in.c.j.de transactio.
¶ Cõfirmatur etiã predicta cõclusio ex alio fundamento: qꝛ cuȝ
tot ꝛ tanta interuenerit subsistentia.l.debiti cui satisfaciendum
erat necessitas ac vtilitas ppter relaxationẽ partis debiti tot di
ligentes tractatus cõsensus proprij Abbatis ꝛ monachoꝝ in
teruentus aliorum Abbatũ autoritas decretũ consensus ꝛ con
firmatio generalis Abbatis: ppter ꝙ oĩa presumunt solenniter
facta: vt.s.tetigi. ꝛ consuluit Fede.consil.cxxxviij.allegat not.per
Spec.in tit.de emp. ꝛ ven.§.nunc dicendum.ver. ꝛ breuiter. Iteȝ
confirmatio facta per epm senensem cũ tanta diligenti examina
54 tione† accedit etiã temporis diuturnitas ꝛ longitudo: quia iam
transierũt quinquaginta anni ꝛ sic omnia psumunt solenniter
acta: ar.tex. ꝛ ibi no.p Bar.Bald. ꝛ docto.in.l.q in aliena.§.j.ff.

de acqr.here. ꝛ p Bar.in.l.cũ de in rẽ vso.ff.de vsuris.tradit etiã
per dñm meũ ꝛ do.An.post gl.in.c.peruenit.de emp. ꝛ vẽ.ex tpe
enĩ psumitur solẽnitas obseruata.vt i.l.si fili⁹. ꝛ ibi p Bar. ꝛ doc.
C.de peti.here. ꝛ in.l.si mulier.C.ad velle. ꝛ in.l.vir vxori.ff.de do-
na.inter vi. ꝛ vxo. ꝛ qḋ no.per Inno.in.c.albericus.de testi. ꝛ per
Bal.in.l.emãcipatione.C.de fi.instru. ꝛ p Inno. ꝛ Joan.an.in.c.
illud.de psum.vbi volũt ꝙ si plat⁹ diu fuit in possessiõe plature
presumit ꝙ legitima institutio precessit.facit etiã qḋ no.Joan.d
55 imo.in.c.ij.de his q̃ fiunt a prel.vbi dicit ꝙ† ex tpis diuturnitate
presumit cõsensus interuenisse ꝛ nõ solũ ppter talẽ diuturnita-
tẽ tpis psumit solẽnitas intrinseca ſȝ etiã extrinseca interuenisse
tpe celebrati ɔctus vt probat in.c.peruenit.el.ij.iũcta glo.de empt.
ꝛ vẽ. ꝛ hoc etiã firmat ibi.d.Ant. ꝛ Jo.de imo. ꝛ etiã Archid.de
56 cõse.di.c.nemo faciũt etiã no.p doc.in.l.sciendũ.ff.de v.ob. ꝛ† diu
turnitas tpis qñqꝫ inducit psumptionẽ tacite donatiõis.vt not.
glo.in.l.q̃ dotis.C.sol.mat. ꝛ p.l.pcula.ff.de proba. Et ad pdicta
etiã faciũt no.p Jo.mo. ꝛ Jo.an. ꝛ do.in.c.ij.de preb.li.vj.vbi vo-
lunt ꝙ qñ aliqs preter vel ɔ ius põt esse capax alicuius iuris pos
sessionis vel rei tũc ex possessione vel quasi possessiõe lõgeua psu
mit qñqꝫ principis concessio ꝛ priuilegiũ ꝛ est quid singulare vt
propter tpis diuturnitatẽ lȝ appareat de scriptura in qua solen-
nitas extrinseca nõ apparet descripta tñ psumẽdũ vr plus etiaȝ
q̃ scriptum sit rõne diuturnitatis ſm ea q̃ habent in.l.errore.C.
de testa. ꝛ.l.cũ proponeret.ff.de lega.ij. ꝛ in.l.j.§.ex fundo.ff.de he
re.insti. ꝛ qḋ not.glos.in.l.verbum volo.C.de fideicom.sicut in si-
mili plus vr actum ꝛ minus scriptum in.l.cum anus.ff.de cõdit.
ꝛ demon. ꝛ de his latius dixi in.c.si.de dila.xxij.arti.q.iiij.ver.ser-
uus effect⁹. ¶ Preterea taciturnitas prelati ꝛ capituli ꝛ supio-
ris tãto tẽpore supplet defectum solennitatis omisse maxime re-
spectu consensus: vt in.c.j. ꝛ ibi late per docto. ꝛ de his que fiũt a
prela. ꝛ ideo non est tractandum nec curandũ ꝙ aliud solẽnita-
tis dicatur omissum etiã ea adiũcta rõne: qm̃ predicta bona per
dictum monasteriũ vendita ad libitũ dicti monasterij redigi po-
terant ꝛ possunt vigore pacti de reuẽdẽdo appositi in dicto con-
tractu per qḋ de facili euenire poterat dictã venditionẽ nõ solũ
esse longi tpis.x.annoꝝ vel pluriũ sed etiam breuioris temporis
non solũ annorum sed etiã mensiũ ꝛ dierum. Et iḋ vr fuisse suffi
ciens taciturnitas seu tacita ratificatio per taciturnitatẽ longo
tempore adhibitã imo longissimo ꝛ plusq̃ longissimo per not.
in.c.j.ij. ꝛ.iij.de his q̃ fiunt a prela. ꝛ per glo.in.c.j.de re.eccle.non
alie.lib.vj. Nec obst.si allegaretur tex.in cle.j.de reb.eccle.nõ alie.
vbi alienatio facta ad vitam sine debitis ꝛ requisitis solennitati
bus non tȝ ꝛ tñ nõ est dubium ꝙ talis alienatio poterat esse tẽ-
poralis ꝛ: qꝛ ad hoc pt dupliciter rñderi. Primo qꝛ verũ est qḋ
propter defectũ solẽnitatis ɔctus vr non tenere sed tñ ɔctus nõ
sit nimis preiudicialis ecclesie imo vtilis in terminis nostris et
necessarius: merito videt p diuturnitatẽ temporis ꝛ tacitum cõ
sensum ꝛ tacitã ratificationem coꝝ qui poterant ɔdicere ꝛ ɔtra
uenire ꝛ nõ ɔdixerunt nec contrauenerũt approbari ꝛ validari
per.d.c.j.ij. ꝛ.iij.de his q̃ fiunt a prel.nam hoc non negatur in.d.
cle.j. Scḋo modo põt responderi ꝙ illa cle. pcedit quãdo nõ est
in potestate ipsius monasterij aut ecclesie facere ipsam alienatio
nem temporalẽ ita qḋ nõ extendatur ad longum tempus qm̃ vi-
ta ꝛ mors vl' eius in quẽ alienatur vel eius q alienat nõ est in po
testate neqꝫ in facultate ipsius monasterij sed i deo aut fortuna
seu casu: verũ posse recolligere ꝛ redimere dictas res alienatas i
terminis nostris stat in sola potestate ꝛ facultate ipsi⁹ monaste-
rij ꝛ ideo satis potest cẽseri temporalis: vel saltẽ debemus posse
concludere qḋ nõ intelligatur correcta dispositio dictorũ.c.j.ij.
ꝛ.iij.de his que fiunt a prela.in eo ꝙ dicunt de consensu supplẽ-
do per temporis taciturnitatem. Et propter predictam causaȝ
subiungo ꝙ q̃uis dicta bona simpliciter alienata valerent cẽtũ
aut ducẽtos florenos ꝛ etiam forte trecentos vltra q̃ fuerũt vẽ-
dita: ꝙ tamen ecclesia nõ diceretur lesa eo quod res vẽdita cum
onere ꝛ seruitute ꝙ emptor teneatur qñcunqꝫ reuẽdere p eodẽ
pretio ipsi vẽditori ad libitũ nõ vȝ tñ q̃tũ valeret si simpliciter
ꝛ pure venderet ad rationẽ.xxv.aut.xxx.pro centenario: ꝛ infallẽ
tissime arbitror ꝙ nullus sane mentis et prouidens paterfami-
lias emeret sub dicto onere rẽ valentem centũ p septuaginta
57 nec ego emerem† dictũ enim onus seu seruitus adiecta de vẽden
do qñcunqꝫ eidem venditori dr esse pars pretij: pro quo est tex. bo-
nus ꝛ singularis in.c.cũ Joã.de fid.instru. ꝛ ibi dixi in.vij. not.
vbi tex.vult ꝙ res minus valet ratiõe oneris adiecti: quia vt di-
xi onus adiectũ vr esse pars pretij.vt.l.si seruus.ff.de ɔdi.fur.et
in.l.fundi partẽ.ff.de ɔhẽ.emp.tex. ꝛ ibi no.d.me⁹ in.c.in aliqui-
bus.de deci.sic ꝛ dilatio dicitur esse pars pretij vt in.l.j.§.editio
nes.ff.de edẽ.dixi in.c.si.de dila.in.xxij.princ.articu.q.iiij.versicu.
iiij.effectus. ¶ Postremo cõcludo ꝙ successores predicti empto
ris defendunt etiã ex pscriptione maxime a tẽrtijs pdictis ppter
iustũ errorem posito ꝙ aliqua solẽnitas defecisset: qḋ tñ est fal-

sum: vt voluit Host. in c.j. de his q̄ fi. a pre. Cū quo trāseūt doct. si ue enim velimus dicere q̄ hic fuerit error in facto ex eo q̄ syndi cus ⁊ procurator qui vēdidit asserūt se habere legitime mādatū ⁊ etiā abbatē superiorē interposuisse autoritatē ⁊ decretū ⁊ licētiā dedisse dicto modo alienādi: vñ nō est dubiū q̄ potuit pscribere vt singulariter no. gl. i c. apostolice. de dona. in verbo pscriptio ne. ⁊ est tex. ⁊ ibi no. Bar. in l. si vir. ff. de vsuca. talis † em̄ iustus er ror h̄r p titulo vt ē tex. in l. celsus. ⁊ ibi p Bar. ⁊ doc. ff. de vsuca. ⁊ in l. qd vulg. ff. p emptore. ⁊ l. fi. ff. p suo. faciūt ēt no. xxvj. dist. c. vñ qd. ⁊ p gl. ⁊ Arc. x. q. iij. c. q̄ cognouim⁹. ⁊ in c. de pscri. li. vj. et p Inn. ⁊ do. Ant. in c. cū de iurepatro. ⁊ p Dyn. in l. nemo pōt. ff. de le. j. Et in ppriis terminis est gl. ⁊ ibi no. doc. maxime d. Ant. ⁊ d. Abbas sicul⁹. ⁊ Jo. de imo. in c. de quarta. de pscri. ⁊ qđ tra dit p do. in c. ij. in gl. super vbo pscribēdi. de re. eccle. nō alie. li. vj. ⁊ gl. in c. si diligēti. de pscrip. sicut etiā esset error iuris admixtus eū zerrore facti vel sit probabilis error vt † q̄ sint opiniones cla rissimorū doc. Ità q̄ equiparat error facti. vt no. Jo. an. in c. j. de postu. prela. li. vj. ⁊ d. Ant. in c. cū dilect⁹. de cōsue. ⁊ legit ⁊ not. p glo. ⁊ doc. in regula qui ꝯ iura. de re. iur. lib. vj. ⁊ p Bar. ⁊ Joan. de imo. in l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ in aliis iuribus superius allega tis: sit ergo indubitatissima conclusio q̄ predicti successores Ja cobi actoris sunt absoluendi a predicta petitione legis.

Error. No. q̄ error partē titulū p suo habet p titulo. Bal. i. l. fi. xv. oppo. C. de edic. diui hadria. tol. Ad de error iuris excusat a pe na dupli que crescit p nega tionē Bal. in l. ca q. 1. q. C. de cōdi. inde. p. l. ij. §. fi. ff. de iu re fisci. ⁊ p. c. j. de ele. Itē no. q̄ error iuris excusat a ma la fide vide Pau. de cast. in consil. v.

Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

Consilium. xvj.

Titius proiciendo palum vel saxum in ludo ⁊ cōcertatione ad pali vel saxi proiectionem in loco consueto facta: hominem interfecit. queritur vtrum teneatur aliqua pena.

1. Interficiens fetum tenetur vt homicida.
2. Ludus cessatio ⁊ iocus sunt necessaria in vita nostra.
3. Ludi virtutis vel agilitatis aut publice letitie a iure sunt per missi.
4. Ludus est alleuiatio laboris. ⁊ nu. 5.
6. Homicidiū in ludo pmisso etiā extra ordinem factū nō punit.

Omnipotens deus Adsit ⁊ spirit⁹ sanctus illumi net intellectum. Circa predictā cōsultationē vide tur primo dicendū q̄ quis predictus Petrus inter fecerit predictū puerum nihilominus teneatur pena mortis ex eo q̄ homicidiū commisit: nam † non solū interficiens puerū iam natū tenetur pena mortis ratione homicidij: sed etiam in terficiens fetū adhuc non natum seu puerperium iā formatū et animatū tenet vt homicida. xxxij. q. ij. c. quod vero nō formatū. a cōtrario sensu. ⁊ c. Moyses. ⁊ in c. si aliquis. ⁊ ibi late dixi. ⁊ in c. sicut dignum. el. ij. de homicid. ⁊ in l. si aliqui. §. qui abortionis. ff. de penis. vñ videt l. cornelia de sica. puniendus ⁊ tā de iure cō muni q̄ etiā ad formā statutorum ad penam mortis dānandus: de iure cōi p3 instit. de pub. iud. §. idem. l. cornelia. de sica. in vete ri testamēto vt habetur exodi. ⁊ transumptiue in c. j. de homi. et in testamento nouo in euangelio offic. passionis. Qui gladio fe rit gladio peribit. ⁊ habetur in quarto ethicorū. ⁊ no. in l. iij. §. pe. ⁊ in l. pe. ff. ad l. corneliā de sica. Item ex forma statuti 3. positi sub rubrica de homi. Uerum predictis non obstātibus arbi tror contrariam sententiam fore veram pro cuius conclusionis clariori demonstratione premitto prout late dixi post Aristo. et beatū Thomam in c. cū continebatur de homi. in † vita vestra cessatio iocus ⁊ ludus necessaria esse videntur: a negociis enim quibus principaliter intēdimus q̄nq3 cessari oportet hec autem cessatio non solum laicis verūetiam clericis permissa dūmodo aliquid vitij nō admisceat. vt est tex. in c. lator. quādoq3 p ludū verborū qui potius iocus appellandus est q̄ iocus proprie in verbis ꝯsistit in quo mediocritas illa laudabilis est quam greci Eutrapeliā vocant nos vero q̄nq3 festiuitatē interdū iocūdita tē plerūq3 vrbanitatē nonnunq̄ vero comitatem appellamus: vt inquit Leonardus aretinus in pemio ethicorū: ⁊ de hac ces satione nō agitur in terminis nr̄is s3 de ea late traditur per ari stotelē in ij. ⁊ iiij. ethicorum. ⁊ per beatum Thomā scda scde. q. lxviij. p quatuor articulos: ⁊ tradit. xlvj. dist. l. summa. ⁊ c. j. inter dū maledicis. q̄nq3 vero talis cessatio fit p ludum scacho4 alias taxillo4 aut p similē modū: ⁊ hac cessatiōe seu ludo etiā nō agi tur in terminis nr̄is. s3 de materia latissime scripsi per. xix. q. prin cipales in c. inter dilectos. de excess. prela. Interdum vero hec cessatio fit in vita a negociis p ludū aut saliendo seu saltādo cur rēdo hastiludēdo colluctādo telū aut saxū pijciēdo vl' similia fa ciendo exercēdo talia fortitudinis seu agilitatis corpore ostendē di cā. vt contingit in duello monomachia torneamētis ⁊ simili bus actibus ⁊ de his agitur in terminis nostris in q̄bus illa est clarissima ⁊ indubitata cōclusio q̄ † tales ludi pro virtutis cā et fortitudinis atq3 agilitatis corporis ostendende gratia q̄ū non fiūt ad iniuriā alicuius non solum a iure sunt permissi verūetiā a maioribus' nr̄is ⁊ a nobis ipsis vt quotidiana docet experiētia laudant vel etiā si publice letitie cā fierēt vt hoc pbat de iure ci uili in l. j. ⁊ ij. C. de spectaculis. li. xj. ⁊ in l. vt pphanos. C. de paga. ⁊ in l. qua actione. §. si quis in colluctatione. ff. ad l. aquil. facit ēt qđ no. in l. inter mela. in prin. eo. tit. ⁊ de exp̄c. Lud. lib. xj. per totū ⁊ l. solent. §. senatus. ff. de alea. De iure autē canonico probat aperte in d. c. cōtinebatur. de homi. nā talis cessatio per ludum est approbata sicut enī fatigatio aīe soluitur p animi quietē quies aūt aīe est letatio ita ⁊ corporalis fatigatio soluit p corporis quietē a.t etiā per delectationē circa ludos i q̄bus debitus modus ser uet. Unde legit in collationibus patrū qđ cū q̄dā in beatū Jo annē euāgelistā scādalizarentur eo q̄ illum cum discipulis suis ludentē inuenerūt ob quā cām Joānes vni illo4 qui arcū gere bat mādauit vt sagittā traheret qđ facere posset q cū pluries fe cisset quesiuit ab eo vtrū hoc continuo facere posset qui rūdit q̄ si hoc continuo faceret arcus frangeret. vñ beatus Joannes sub intulit qđ similiter arcus hominis frāgeret si nunq̄ a sua inten tione relaxaret. † Est enī ludus quedā alleuiatio laboris vt su pra dixi. ⁊ vt dixit tex. in c. cōtinebatur. de homici. vnde ⁊ Augu. in ij. metaphysice inquit. volo tū tibi parcas. nā sapientem decet interdum remittere a gerendis rebus agendis: dixi in d. c. conti nebatur. est igitur clara ⁊ vera conclusio q̄ † ludus q alleuiatio nis vel remissionis laboris cā aut virtutis fortitudinis vel agili tatis corpore ostendende aut publice letitie causa fit: dummodo seruetur debitus modus nec possit graue nocumentum afferēs verisimilis mors sit inde secutura nedum a iure pmittitur verū in omni morali philosophia ac etiam de iure canonico etiā in clericis ⁊ ecclesiasticis psonis laudatur. hinc etiam legimus lici tum esse spondere ac pacisci: vt si alter alterum cursu teli proie ctione aut lapidis vel aut in colluctatione aliū superauerit tm̄ recipiat: ludere enī pecuniā certando hasta vel pilo iaciendo vel currendo saltēdo vel luctādo q̄ virtutis cā fuerit senatus pmit tit. l. solent. §. senatus. ff. de alea. si ergo cōuenit vt qui in talibus alium superauerit tm̄ recipere debeat tātūq3 soluere si succubue rit cōtraq3 superatum pactum obseruare volētem a iure prodi ta est actio vt est rei iudi. l. si gratuitā. alis incipit si rem inspiciē dam. §. si quis sponsionis causa anulos acceperit. ff. de rescript. ver. ⁊ no. p gl. ⁊ doc. in l. in executione. §. fin. ff. de verbo. obl. Et q̄uis ex tali ludo qui cessationis seu alleuiationis causa aut etiā virtutis fortitudinis seu agilitatis corpore vel publice letitie cā fit licet mors inde sequatur q̄ tū talis ludus nō est verisimiliter ordinatus ad talē casū nulla penitus pena venit imponēda ex tali homicidio: vt expresse pbatur in iuribus supra allegatis si modo priuata sunt debite circūstantie: vcz † q̄ talis ludus nō sit verisimiliter ordinatus ad mortem alterius. Item q̄ fiat in loco solito ⁊ cōsueto ita qđ non possit culpa ascribi. Redeūdo igi tur ad casum propositum ⁊ ad cōsultationē nostrā breuiter con cludo q̄ pdicto iuueni nulla venit imponēda pena etiā extraor dinaria propter predictū onus dicti talis ludi proiectionis pa li lapidis vel teli maioris fortitudinis ⁊ agilitatis corpore osten dēde grā vbiq3 permissus est ⁊ laudat ⁊ ad ipsum homines con currant: vñ si fiat in loco cōsueto proprie sit put fit in terminis nostris non tenet per iura. 3. allegata. Nam pro homicidio q̄s pōt teneri pena legis cornelie de sica. vt sic pena mortis vt dixi. 3. in prin. in argumēto in cōtrariū formato. Uerum ad talem pe nam imponendā exigit dolus. vt l. j. §. diuus. ⁊ in l. diuus. ff. ad l. corneliā de sica. ⁊ in l. is qui cū telo. C. eo. tit. quandoq3 vero im ponit pena extraordinaria arbitrio iudicis p qualitate ⁊ quā titate culpe imponenda. ⁊ hoc procedit q̄n homicidiū non p do lū sed per culpā fuit cōmissum: vt no. in l. si putator. ⁊ melius in l. item mela. in prin. ff. ad l. aquil traditur per Bald. in l. j. C. vnde vi. quandoq3 vero neq3 dolus precessit nec etiam aliqua culpa cō missa est ⁊ hoc casu nulla culpa venit imponēda: q̄uis ex tali lu do vel proiectione mors sequat: vt probatur expresse in d. l. qua actiōe. §. si quis in colluctatione. ⁊ in d. l. item mela. in prin. ff. ad l. aquil. vbi est casus q̄ ex eo qđ culpa pōt imputari tenetur occa sione legis aquil. eo qđ in loco consueto vel extra locum consue tum id actū fuerit sed si culpa nō potest imputari q̄ ludus fuit in loco solito celebratus nec mors verisimiliter inde erat secutu ra occisor etiā l. aquil. non tenetur: vt in dictis iuribus: quinimo talis nec efficitur irregularis: q̄ irregularitas ex sola culpa pre cedenti homicidium vel mutilationem preuenit. vt est tex. in d. c. lator. ⁊ in d. ca. continebatur. de homici. sit ergo conclusio quod dictus iuuenis nulla pena tenet de iure communi facit qđ legi tur ⁊ nota. in l. j. §. bestias. ff. de postu. ⁊ in l. athletas. ff. de his qui no. infa. que etiā conclusio fortificatur ⁊ deducitur ex formatiōe dicti statuti positi sub rubri. de pluribus causis ex quibus pena non irrogatur qđ statutum in ncto principio. cū3 si. disponit qđ nulla pena detur de homicidio casu cōmisso vbi malitia vel eui dens culpa deprehendi nō potest. Cū3 ergo in terminis nostris

nec malitia

nec malitia hoc est dolus nec culpa deprehendi possit. Merito nulla pena venit imponēda. Nō obstant allegata in contrarium qui loquuntur in homicidio per militiam ꝛ dolum commisso. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptū est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Casus talis est. Quidā iuuenis etatis annoꝝ .xxx. vel circa matrimoniū ꝯxit per verba de p̄senti: ꝛ anuli datiōe: cū M. filia. P. annoꝝ .xiiij. ꝛ vltra. vt cōstat publico instrumēto manu publici notarij de mēse febuarij. Mccccliiij. deinde post ꝯctū tale matrimoniū: vꝫ de mense Junij. Quedā mulier nomine L. etatis annoꝝ .xxx. ꝛ vltra asserens se primo m̄rimoniū ꝯxisse cū dicto iuuene eū traxit in cām corā ordinario ēt cōmissario apostolico in hmōi cā spāliter deputato petendo eū in maritū corā quo p̄cessum est i dicta cā. circa tn̄ cōclōnē in cā in qua qdē cā credit inter dictū L. ꝛ dictū iuuenē fore pbatū dictū assertū m̄rimoniū p fratrē carnalē dicte L. ꝛ p vxorē dicti fratris carnalis dicte L. ꝛ p vnū puerū asserentē se esse in etate .xvij. annoꝝ habitātē cū dicto fratre carnali in eadē domo sumptib⁹ dicti fratris carnalis dicte L. ꝛ p vnū fratrē ordinis sctī Frācisci: q̄rit mō an dictis testib⁹ sit fides adhibēda ꝛ talis q̄ pbēt dictū m̄rimoniū necne ꝛ an sint idonei testes attēta cōsanguinitate ꝛ affinitate ipsoꝝ cū ipsa L. ꝛ mutua conuersatiōe ꝛ domesticitate. ꝛ qd ēt de illo puero ꝯuersante cū illis ꝛ eorū sūptib⁹ ꝛ expēsis ꝛ q ipoꝝ s. narratoꝝ sunt idonei testes ꝛ q nō ad probādū m̄rimoniū fuisse cōtractū p v̄ba de p̄senti p dictū iuuenē cū dicta L. ꝛ per ꝯn̄s annullandū p̄fatū matrimoniū ꝯtractū in facie ecclesie p ipsum iuuenē cū ipsa filia. P. de quo clare cōstat p publicū instrumentum ꝛ omnibus s. narratis cōsideratis queritur quid iuris.

¶ Consilium .xvij.

Omnipotēs deus Adsit. Supradicta casus positio potuisset clari⁹ explicari neq̄ explicat clare. Vtrū frater p̄dicte L. ꝛ ipsius vxor matertera ꝛ puer essēt domestici vna cū dicto iuuene q dī m̄rimoniū ꝯxisse: similr ēt in eo qd dī de dicto fratre minore nihil dī vtrū in sua dispōne accesserit ꝯsensus sui supioris: quare vt ꝯsultatio nō in nube sꝫ clarior reddat p̄seqnar casus possibiles p̄sequendo qualitates p̄dictoꝝ testiū singulr pp quas apparebit vtrū sint admittēdi vel repellēdi sicut in simi fecit imperator in l. vt nūlum. C. de trāsac.

1 ¶ Assumo ergo p̄io † qōnē de fratre vtrū i cā p̄dicta dicat testis idoneus. ¶ Circa quā qōnē vr̄ p̄mo dicendū q̄ sit testis idoneus ꝛ pbat p̄io qr ad pbādū matrimoniū seu ipedimētū m̄rimonij ēt parētes vident admittēdi seu idonei testes: vt i c. vr̄. q ma. acc. pos. ꝛ in c. sup eo. ij. de testi. ꝛ qd no. xxxv. q. vi. c. i. ꝛ in c. cū in tua. de spō. ꝛ in c. cū in tua. q

2 ma. accu. pos. Si ergo † parētes admittunt de qbus maior debebat eē dubitatio cū lex eos regulariter repellat. vt l. parētes. C. de testi. canonizata. iiij. q. iij. ver. itē parētes. ꝛ ver. itē pater ꝛ filius. longe fortius videtur admittendus frater qui s̄m ea q̄ statim dicā non videt reperiri expresse prohibitus. ¶ Scdō principalr hec cōclusio vr̄ pbari p eo q̄ frater vr̄ reperiri expresse pbibit⁹ quominus possit admitti ergo vr̄ p̄missus. Qm̄ edictū de testib⁹ ē pbibitoriū: vn̄ qlibet reputat idone⁹ ꝛ vr̄ admittēdus nisi reperiat exp̄sse pbibitus: vt not. in c. i. de testi. in l. curēt. de testi. ꝛ not. iij. q. v. in sum. ꝛ in l. gn̄aliter. C. de re. cre. ꝛ qd not. in l. qm̄. C. de here. vn̄ cū frater nō repiat exp̄sse pbibitus merito vr̄ p̄missus ꝛ hoc vr̄ tenere gl. i. in c. insinuāte. de offi. dele. ꝛ gl. i. c. cū. R. de offi. dele. ꝛ idē tꝫ Joā. an. in c. cū oporteat. de acc. ꝛ gl. in l. parētes. C. de testi. ¶ Vꝫ p̄dictis nō obstātib⁹ i terminis nr̄is aliter dōm arbitror: vn̄ dico q̄ aut p̄dict⁹ frater habitabat simul cū ipsa sorore ꝛ sic erat sibi domestic⁹ rōne habitationis ꝛ nō pbat nec debuit admitti ad testimoniū. iij. q. v. c. i. ij. ꝛ iij. xiiij. q. ij. §. i. ꝛ §. pōt. l. i. iij. C. de testi. ꝛ in l. pe.

3 ff. d test. ꝛ exp̄sse pbat i c. lr̄is. de test. Et q̄uis aliq dicāt h̄ pcederet † qn̄ eēt talis domestic⁹ cui iperare posset tn̄ cōis opi. est in ꝯriū. ꝛ ꝯriū ego tenui in d. c. in lr̄is. vbi dixit q̄ domestic⁹ p domestico capiēdo domesticitatē respectu cohabitatiōis ad inuicē put p̄prie accipit s̄m Hug.

4 ꝛ alios grāmaticos. qr † domestic⁹ descēdit a domo q̄si stās in domo prout intelligit in c. lꝫ. de p̄uile. li. vi. ꝛ i c. fi. de v̄. sig. eo. li. ꝛ insti. d testa. §. in testib⁹. in cle. i. de cele. mis. ꝛ in cle. i. ad fi. de p̄uile. ꝛ meli⁹ in l. respiciendū. §. furta. ff. de penis. ibi dū tex. dicit i eadē domo. ꝛ ibi dūꝫ dicit apud quos degūt. ꝛ ad idē l. p̄dē. C. de qd. ꝛ in l. fi. §. sane. C. de his q ad ecc. cōfugi. vn̄ dico q̄ talis repellit siue sit domestic⁹ cui pōt imperari siue nō qr tex. in d. l. ij. C. de testi. vbi tex. dicit simplr q̄ domesticū testimoniū improbat. ꝛ ad idē tex. in d. l. pe. ff. de testi. dū tex. dicit de domo aūt ꝛc. Et sic ponderādū est qd nō dicit tex. de domo sua ita qd nō denotet qn̄ a solo dn̄o vel p̄sidente pduceret testis domesticus. Est tn̄ verū q̄ fortius repelleret qn̄ esset talis cui posset imperari. ꝛ ita dꝫ intelligi gl. in d. c. in literis. ꝛ sic in terminis nr̄is forti⁹ repelleret p̄dictus frater mulieris ex duplici capite tū qr domestic⁹ tū qr frater ꝛ sic consanguineus in p̄io gradu de iure canonico ꝛ p̄dictā opi. q̄ domesticus nō admittat cōiter tenēt doc. in d. l. ij. ꝛ in d. l. pe. ꝛ in d. c. in literis. ꝛ Spe. in tit. de teste. §. i. ver. itē excipit q̄ est domesticus. Nec ob. l. ꝯsensu. C. de repu. vbi tex. vult q̄ domestic⁹ admittat in testē p cōdomestico qr ille tex. loquit eo casu quo ille q vult pducere testes domesticos nō fuit in culpa nō adhibēdo alios testes idoneos p quos posset legitime pbare intētionē suā ꝛ ita loquit tex. d. l. cōsensu. qr loquit qn̄ mulier fuit adulterata in domo p̄pria ꝛ vult probare adulteriū in p̄iudiciū adulterātis vel alteri⁹: qr tūc posset pbare p testes domesticos. faciūt ea q̄ notant in c. veniēs. ij. de testi. ꝛ qd no. i. c. vr̄. q ma. accu. pos. et qd tradit p Jo. an. ꝛ doc. i. c. cū nūci⁹. de test. ꝛ atte. ꝛ no. i. l. interrogari. C. de qd. ꝛ in aut. de monachis. §. cogitādū. ꝛ in l. ij. C. qn̄ ꝛ q. q̄rta ps d. in qb⁹ locis tradit q̄ ea q̄ agunt i domo seu i caplō pbari pnt p illos de domo caplō vel vniuersitate. est tn̄ aduertēdū q̄ p̄dicta opi. cōiter principalr fundat sup. d. l. ꝯsensu. C. de repudi. quā l. cōiter doc. ad hoc allegāt. sꝫ Bal. ibi singlr dicit q̄ ille tex. ignorāter ꝛ indiscrete allegat ad hoc nō est verū nisi in trib⁹ casibus ibi expressis vꝫ in crimine lese maiestatis ꝛ in crimine plagij ꝛ in crimine adulterij ꝛ sic cū sit speciale in dictis trib⁹ casibus ꝛ in ipsis etiā requirat q̄ deficiant alie pbationes seqt q̄ in alijs casib⁹ domestici regulr nō admittunt. ar. l. i. in fi. ff. ad muni. ꝛ in l. cū sola. C. de primipilo. li. xij. ꝛ p hoc dicto Bal. facit qd no. do. me⁹ Abb. sicul⁹ i. c. insup. de testi. vbi reprobat dcm̄ Jo. an. i d. c. cū nūcius. seu illud limitat qd nō est simplr verū q̄ ea q̄ agunt in collegio vel caplō pbent p illos de collegio vel caplō: ꝛ id p cōcor. dictarū opinionū ego i. d. c. i lr̄is. distinxi q̄ †

5 aut loqmur d his q̄ nō p sit aliter pbari nisi p domesticos ꝛ in qb⁹ casib⁹ nulla pt iputari culpa illi q vult pbare intētionē suā p domesticos q̄re alios nō adhibuerit cū fuerit casus in q̄ nō potuerit alios adhibere vel cōis cōsuetudo sit etiā prudētioꝝ viroꝝ q̄ alij nō adhibeāt: ꝛ hoc casu domestici admittunt ēt p testib⁹ domesticis ꝯ extraneos ꝛ p hoc ē tex. singularis ppetuo memorie cōmendādus i. l. q̄ties. C. de naufragijs. li. xi. vbi naufragiū pbat p nautas ꝛ ministros nauis. ꝛ ibi Dy. ꝛ bar. ꝛ id i disputatiōe mea in mā incēdij. ꝛ in c. si qs domū. d iniurijs. dixit q̄ ad pbādū incēdiū exortū i domo cui⁹ culpa fuerit exortū admittunt domestici ad qd ēt faciūt no. p bar. ꝛ bal. i. l. si qn̄. C. vn̄ vi. ꝛ qd tradit p cāonistas in c. si. qd met⁹ cā. ꝛ qd ibi dixi ꝛ s̄m p̄dicta pōt intelligi c. vr̄. q ma. accu. pos. ꝛ l. ēt matris. ff. de testi. sꝫ si aliq̄ culpa possit iputari parti quare nō adhibuit alios testes p quos posset pbare intētionē suā tunc lꝫ sit res q̄ de sui natura agat solū inter domesticos ꝛ familiares seu corā domesticis ꝛ familiaribus tn̄ nō pōt pbari p domesticos ꝛ familiares tex. est hic in d. l. ij. nā adulteriū cōmittit cōtiencīā: ꝛ si aliq adhibent ad obscuritatē adulterantis adhibent solūꝫ domestici ꝛ famuli ipsius ꝛ tn̄ tales nō sunt idonei testes: vt hic. secus tn̄ dicendum est qn̄ adulterata i domo p̄pria vellet pbare adulteriū vel in p̄iudiciū adulterātis vel alterius qr tūc posset pbare p testes domesticos p ea q̄ statim dixi in casu p̄cedenti ꝛ iste est casus in d. l. consensu. ꝛ p hac snia q̄ qn̄ pōt imputari culpa quare alios testes nō adhibuit nō pōt pbari p domesticos. facit qd no. d. me⁹ Abb. siculus i. c. insup. de testi. vbi tꝫ q̄ qn̄ fuit in ptāte illoꝝ de collegio adhibere alios testes nō vr̄ q̄ possit pbare p illos de collegio. Cū ergo i terminis nr̄is fuerit talis act⁹ in q̄ potuit mulier volēs ꝯhere m̄rimoniū alios testes adhibere vt de se manifestū ē. ergo nō est admittēd⁹ testis domestic⁹ maxie frater per iura autoritates ꝛ rōnes p̄dictas. Quinimo cū sit act⁹ in quo p̄cipit q̄ ali⁹ adhibeat cū iura canonica clādestina matrimonia abhorreāt ac pbibeāt cū m̄rimōij celebratio fieri debeat i facie ecclie ꝛ cū decre. ꝛ alijs de qbus .xxx. q. ij. c. ij. ꝛ iij. ꝛ p totū. alr aūt ꝯcta p̄sumunt adulterina vt tractat in dictis iurib⁹ ꝛ p Hosti. in sum. in ti. de clan. despō. §. i. in p̄n. ꝛ ꝯbi debeāt cū dote iuxta possibilitatem contrahentiū ꝛ publicis nuptijs. i. cōsibus ꝛ testib⁹ publice vocatis ꝛ i facie ecclie. vt i. c. i. ꝛ ij. de clā. despō. ꝛ .xxx. q. v. c. nullū. ꝛ c. cū inhibitio. de clā. despō. tradit Hosti. in loco p̄allegato alr aūt vt dixi clādestina dicunt ꝛ adulterina presumunt ꝛ pena talibus taliter cōtrahentibus a canonibus imponitur s̄m ea q̄ notant p Hosti. in sum. in d. tit. iij. §. qua pena. Quare cū simus in casu quo nō solum potuerint sed debuerint alij testes idonei adhiberi merito domestic⁹ nō ē idone⁹ testis. ex p̄dictis sequit qd nec vxor fratris nec ille puer nec etiam matertera si domestici sunt dicunt admitti ꝛ si sunt admissi cum ptestatione s̄m formā c. presentiū. de testi. nō dꝫ eis plena fides adhiberi. ¶ Scdō etiā principaliter

nō vř frater idoneus testis in cā predicta rōne coniunctionis attenta qualitate cāe ⁊ ipsius grauitate. ¶ Cū ista est cōis zclusio moderno-
6 rū doc. q̄ † etiā in cā ciuili ardua vl graui frater nō sit idone⁹ testis p̄ fratre ad impugnādū p. l. hūanitatis. C. de exc. tu. lz cū gl. variauerint ⁊ antiq doc. vtrū frater eēt idone⁹ testis p̄ fratre q̄ aliqui glo. voluerūt q̄ frater admitteret. vt dici. s. in argumētis factis pro ɔtia p̄te tū aliq̄ gl. ⁊ doc. nōnulli tenuerūt ɔtiā sniam. hoc voluit gl. in. iij. q. v. in. c. cō sanguinei. de q̄ēt p Host. i sum. in ti. de testi. §. i. v. nec fratres. ⁊ p Spe. ti. de teste. §. i. ver. lz nūgd frater. ⁊ p Ray. ⁊ Cy. in. l. i. C. de rap. virgi. ⁊ p gl. Bar. Bal. ⁊ Moder. in. l. parētes. C. de test. p Ant. de bu. ⁊ doc. in c. cū oporteat. de accus. ⁊ p doc. maxime moderniores in. c. in lřis. de testi. vbi late scripsi. ex qbus late iste sumunt hodie cōiter ɔclōnes vt reducant opi. ad cōcor. q si cā esset ciuilis frater est idone⁹ testis ēt pro fratre ɔ extraneū lz si cā esset ciuilis lz nō esset grauis si tū frater esset in cōione cū fratre nō esset idone⁹ testis ⁊ hoc voluit Spec. in. d. v. sed nungd frater. eo q̄ tūc cā vni⁹ diceret cā alteri⁹ ⁊ sic nō esset idoneus testis vt. l. null⁹. ff. de testi. ⁊. iiij. q. iij. itē null⁹. insup ēt nō est idone⁹ testis frater p̄ fratre in cā etiā ciuili si tū sit grauis hoc voluit Bal. i. d. l. parētes. ⁊. d. Ant. d bu. ⁊ Joā. de imo. in. d. c. cū oporteat. de accu. ⁊. d. me⁹ Abbas Sicul⁹ ⁊ Jo. d imo. post dūm Ant. i. c. i. lřis. de testi. ⁊ ego hāc opi. fui secut⁹ ⁊ eandē tz Bar. d saly. i. d. l. parētes. vbi dicit q̄ ant qd ciuilis est ardua ⁊ tūc frater nō admittit pp affectū fratrū q̄ red-
7 didit eū suspectū: ar. l. humanitatis. C. d exc. tu. ⁊ q̄ † cā ciuilis ardua equiparat criminali sm ea q̄ tradunt p doc. in. l. admonēdi. ff. de iureiu. ⁊ in. l. itē. ff. de excu. tu. ⁊ insti. c. ti. §. pp litē. tradidi ⁊ etiā plene Saly. in. l. bone fidei. C. de iureiu. ⁊ ego pleni⁹ scripsi i. c. si. de iureiur. ¶ Qui-
8 nimo vult Bar. de saly. in. d. l. parētes. q̄ † nedū frater in casu p̄dicto nō admittat p̄ fratre sed nec de linea trāsuersali vsq̄ ad quartū gradū inclusiue sm ius ciuile nnmerādū: ar. l. penitione. §. egredientē. C. d aduo. diuer. iudi. ⁊ p gl. i. l. lex cornelia. ff. de iureiur. lz idubitatū ē hāc cāz nedū grauē lz grauissimā fore: vt not. i. c. i. de ɔsan. ⁊ affi. ⁊ in. c. si. de
9 procur. li. vi. nā † cā matrimonialis ex seipsa ē grauis ⁊ ardua vt dictis iurib⁹ fortī⁹ ergo dicēda est grauis ⁊ ardua in terminis nřis vt cū nō solū de validitate ipsi⁹ matrimonij agat lz ēt de inualiditate alterius mřimonij ⁊ sic postea i facie eccliē ɔcti ⁊ sic ex ea cā inferat ad delictū capitale p. l. q̄ ouas. C. de adul. ⁊ alias nullo mō debem⁹ dicere fratrez p̄ fratre eē testē idoneū p ea q̄ supi⁹ dcā sūt. ¶ Ex qb⁹ ēt sequit q̄ nec mřtera ē idonea testis eo q̄ est infra q̄rtū gradū inclusiue de iure ciuili. vt i. l. iuriscōsultus. §. tertio gradu. ff. d gradib⁹. ¶ Itē ex alio capite dicti nō videnť idonei testes eo q̄ hic quodāmō in terminis nřis vř versari vīdicatio iniurie illate p̄dicte mulieri ⁊ fratri ⁊ ipsis de familia ipsoꝝ pp ɔctam posteriores nuptias si verū eēt priores nuptias fuisse ɔctas ⁊ iō nō videnť idonei testes frater ⁊ mřtera p. l. lex cornelia. ff. de iniur. iūcta. l. nullus. ff. de testi. ⁊. l. oib⁹. C. de testi. q̄ quodā mō vident esse testes in cā ppria vñ nō videnť idonei: vt in dictis iuribus ⁊ iiij. q. iij. itē null⁹. ⁊ hoc voluit. d. Ant. in. c. cū op3. d accu. ⁊ Saly. in. d.
10 l. parētes. ¶ Preterea ex alio † capite nō videreť frater idoneus testis rōne dōationis si forte aliunde nō hēt soror p̄dicta ex q̄ se dotaret. vt no. in. l. cū in plures. §. i. ⁊ i. l. cū post. §. fi. ff. de admi. tu. ⁊ no. gl. i. l. i. nō di. C. de admi. tu. ⁊ Bal. i. l. fi. C. d dot. pmis. ⁊ gl. in. l. i. de tut. ⁊ Bal. in. l. pr̄ pro filia. C. de iure do. ⁊ in. l. q̄ filiā. in fi. ff. vbi pupil. edu. d3. ⁊. d. Anto. de bu. ⁊ Abb. Sicul⁹ in. c. puenit. de arbi. p Ang. in. l. 3. ff. sol. ma. quam dotē nō teneret frater dare ipsi iā maritate q̄ si pr̄ non teneť vt multi voluerūt sm q̄ tradit in. l. obligamur. §. legē. ff. de act. ⁊ ob. lōge min⁹ d3 obligari frater dotare sororē iā maritatā. ⁊ lz multi in pr̄e teneant ɔtiā snīam tū in fratre nō videnť pcedere ille dubitationes ⁊ rōnes q̄ cōcludūt in pr̄e nec vř esse tāta obl̄o in fratre quāta in pr̄e. ¶ Nec ob. allegata i ɔtiū qm̄ ad p̄mū argumētū rńdeť q̄ illud pcedit qñ ageret de mřimonio ɔhēdo vel dissoluēdo rōne impedimēti consanguinitatis ad quā p̄bādā admittunť ēt parētes vt. l. ēt. ff. de pba. lz i terminis nřis loquimur de impedimento rōne aliaꝝ nuptiaꝝ q̄ casu suspectū hř coꝝ testimoniū p tex. in. c. sup eo. el. ij. de testi. Uel sm alios distinguendū ē q̄ aut est equalis ɔditio mariti ⁊ vxoris ⁊ tūc nō videať suspectū coꝝ testimoniū et ita pcedat. c. vř aut ē inequalis q̄ vir excedit mulierez ⁊ h̄ casu suspectū sit testimoniū p̄dictoꝝ nec eis fides ē adhibēda ⁊ ita pcedit. c. sup eo. ⁊ ita ē cōis ɔclō. d. Ant. Abb. Sicul. et alioꝝ doc. in. d. c. sup eo. ⁊ in. d. c. vř. lz Jo. de imo. in. d. c. sup eo. ⁊ hāc opi. fui secut⁹. sed ita est in terminis nřis q̄ vt mihi p̄supponiť dicta mulier ē lōgo inferior dignitate diuitijs ⁊ morib⁹ ac familia p̄dicti mariti. ¶ Preterea sm ɔsuetudinē nullo mō est etate conformis q̄ oia reddūt p̄dictū testimoniū suspectū tā fratris q̄ mřtera. ¶ Non ob. scđm argumētū. s. in ɔtiū formatū qm̄ ad illud p3 rńsum ex hijs q̄ superi⁹ deducta sunt p̄ hac parte. ¶ Quātū vo attinet ad vxorē fratris breuiter dico q̄ si p̄dicta vxor ē domestica p̄dicte mulieris ei⁹ testimoniū nō est idoneū p. l. etiā. C. de testi. ⁊ p no. in. d. c. in literis. ⁊ p ea q̄ superi⁹ deducta sunt de testib⁹ domesticis; lz si nō est domestica tūc est mai⁹ dubiū q̄ sit dubiū vtrū admittať q̄ placētin⁹ voluit q̄ ex q̄ nō reperiť expsse p̄hibita vř
11 pmissa p ea q̄ superi⁹ dixi. Sz tū q̄ cōis opinio est in ɔtiū q̄ † vxor pro viro nec vir pro vxore admittať ad testificādū merito pōt in terminis nřis aliqualr dubitari q̄ aūt vir p̄ vxore vel vxor p̄ viro nō sit idone⁹ testis lz gl. iij. q. v. in summa. ⁊ gl. i. l. ij. C. de testi. et Albe. galeotti. vt refert Spe. in ti. de testi. §. i. ver. lz qd de vxore. p. l. i. §. si vero. ff. ad sill. ⁊ tz Host. in sum. in ti. de testi. v. qd de vxore. ⁊ tz ēt Bal. nō solū in ea q̄est domestica lz ēt in expulsa q̄ nō sit admittēda. ita singulr tz Bal. in. c. in lřis. de testi. mouet q̄ pp expulsionē nō desinunt eē vna caro: ⁊ pp spē recōciliationis: ar. l. ij. C. famu. ercil. ⁊ q̄ posset simulare hoc separare.
12 ar. l. filie mee. ff. so. ma. Et iō cū † vxor ⁊ maritus sint vna caro vt habeť primo genesis ibi. Et erūt duo in carne vna. ⁊. xxiij. q. v. c. hec imago. ⁊ in. c. i. de cōiu. lepro. de cogna. spi. martin⁹ de bigamis. c. debitū. cū si. iō d3 diligēter iudex corā quo cā agiť aiaduertere q̄ de facili vxor seduciť a marito ad faciēdū volūtatē suā vt experiētia rez magistra oium clarissime manifestat. ⁊ maxie si marit⁹ esset hō colericus ⁊ q̄ esset solitus male tractare vxorez ⁊ vxor esset debilis cōplexionis ⁊ timida sm ea q̄ tradunť p Bart. i. l. i. §. onerāde. ff. quaꝝ re. act. nō dať. ⁊ qd in his terminis de debilitate vxoris tradit Host. i sū. d test. §. ij. ver. qd de vxore. ⁊ Spe. in ti. de testi. §. i. ver. qd de vxore. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de testi. ⁊ tz. d. me⁹ Abb. sicul⁹ i. c. ij. de testi. ¶ Quātū vero ad testimoniū pueri duo possent ei obstare vt nō dicať testis idone⁹. ¶ Primū q̄ domesticus. p ea q̄ superi⁹ dicta sunt. ¶ Scđm q̄ paup p no. p Ho. in sum. d testi.
13 §. ij. ver. ⁊ fortuna. ⁊ Spec. in ti. de testi. §. i. ver. itē q̄ † est pauper. vt puta si nō h3 quinquaginta aureos ɔ quē p̄sumiť vt i aut. de testi. §. i. ⁊. §. sancimus. ⁊. ij. q. i. in p̄mis. v. sed de p̄sonis. ⁊. C. ad. l. falci. autētica lz cū testator. ⁊. iiij. q. iij. §. itē testiū. ⁊ ita ɔsulendo ɔcludit. d. Honofri⁹ de pusio
14 in ɔsi. qd incipit Egre fero. ⁊ maxime hoc dicēdū est † qd esset pauper. non solum respectu honoꝝ sed etiā respectu morum sm qd not. Bal. in. l. si qui testiū. C. de testi. ⁊ in. l. humilem. C. de incest. nup. vbi dicit qd etiā ille dicitur pauper q̄ laborat malis moribus: tetigi in. c. i. d accu. ¶ Postremo tractādū est de testimonio p̄dicti fratris scti Francisci vtrū ipsi⁹ testimoniū sit admittēdū ⁊ p̄bet: circa qd breuiter dico q̄
15 Spe. in ti. de testi. §. i. v. itē excipit q̄ ē monach⁹. dicit q̄ si † monach⁹ canonicus regularis vel religiosus aliquā religionē p̄fessus sit ⁊ sic sub obediētia supioris posit⁹ nō pt esse testis sine licētia ei⁹ cui subest: ar. xvi. q. i. c. monachi. ⁊ de postu. c. ij. ⁊ ne cle. vel mo. c. nō magno. ⁊. ff. de cap. ti. l. iij. §. in bello. xi. q. iij. qd ergo. ff. de testa. l. q̄ testō. in p̄n. xiiij. q. iij. c. sup prudētia. in fi. frustra est em coꝝ vox quā pot⁹ interdū quā audiri op3. ij. q. vij. c. placuit. el. ij. ⁊. q. v. ɔsuetu⁹. l. fi. C. q̄ accu. nō pos. l. pe. ⁊ mortui sūt seu p̄ q̄si mortuis habenť in aut. de monachis. §. illud. ⁊. §. si qs aūt ⁊ in. l. deo nobis. C. de epi. ⁊ cle. xvi. q. i. placuit. ⁊. ij. q. vij. c. placuit. et q̄uāuis q̄dā dicāt eos admittēdos eo q̄ nō reperiunť expsse p̄hibiti p l. i. ff. eo. ⁊ in aut. de monachis. §. cogitādū. expeditissimū est nisi curent de licētia Abbatis vel sui supioris ipsoꝝ testimoniū nō valere p no. per Bal. i. l. qm̄. C. de testi. ⁊ sic p3 q̄ tales nō pñt testificari sine licētia supioris. vt no. Bal. i aut. igressi. C. de sac. san. ecc. ⁊ bar. i aut. si q̄ mulier. e. ti. facit tex. i. d. §. cogitādū. i aut. d mōachis. ⁊ lz gl. ibi videať sentire ɔtiū
16 tū illa itelligēda ē † qñ mōach⁹ vel religiosus eēt testis istrumētari⁹ in q̄ casu nō vitiať instrūm pp defectū licētie supioris: ⁊ ita plories als ɔsului. verū ē q̄ dñs me⁹ in. c. cū nūci⁹. de testi. tz q̄ lz nō debeāt testificari sine licētia supioris si tū testificati sunt valet coꝝ testimoniū sed ego intelligo qñ pars nō opposuisset secus si opposuisset vt reseruata etiam exceptione p not. in dictis iurib⁹: faciūt etiā not. p glo. in aut. de testi. §. si vero. col. vij. tales em̄ sine licētia supioris nec habēt velle nec nolle. xij. q. i. c. nō dicatis. vñ nec pōt esse executor testi sine licētia supioris q̄
17 tū est act⁹ pius. ¶ † Quinimo religiosus scti Frācisci etiā d licētia supioris nō pōt esse dispēsator seu executor testamētarius ⁊ pie cause. vt in cle. exiui. §. verū etiā cū dicti ordinis fratres: de ver. sig. ⁊ ibi etiā h̄r q̄ p̄fessores dicti ordinis p̄ nulla re tpali pñt in iudicio experiri. Et p̄fecto mirādū est q̄ solum p̄dict⁹ frater interfuerit ⁊ nō ɔsoci⁹ cū ipso cōiter nō icedāt soli. sed qd est q̄ q̄si semp qñ talia dicunť interuenisse vt plurimū admisceť aliqs monach⁹ vel religiosus. ¶ Et vt. s. scriptū est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. xviij.

1 ¶ Uerba contractuum sunt diligenter inspicienda ad cognoscendaz vim ⁊ sententiam ipsius contractus.
2 Pena adiecta obligationi videtur accessoria.
3 Ius extinctum cedi non potest.
4 Pena quando intelligatur remissa per receptionem sortis.
5 Pars sortis licet sit soluta tamen obligatio penalis cōmittitur in totum vel saltem ex equitate committitur pro parte. ⁊ nu. 7.
6 Intellectus nouus ad. c. sfiam. de penis.
9 Cessio sublata iaz obligatione: ex internallo an fieri possit. nume. 10. 12. ⁊. 13.
11 Decretum primum ⁊ secundum interpositū contra absentem ex falsa causa non tenet.
14 Fidiussores quando ex internallo dantur post primū an; primus dicatur liberatus.
15 Procurator primus an videatur si secundus ex internallo ɔstituať.
16 Cedēs quādo possit agere cōtra debitorem cessum ⁊ ipsum exigere.
17 Sentētia lata contra maiorem absentem contumacem per falsas probationes dolo producentis est nulla ipso iure.
18 Sententia lata contra minorem ex falsis allegationibus est nulla.
19 Pactum cessionarij nocet principali.
20 Effectum nullum sortiri debet id quod nullum est.

Decretum

OMnipotẽs deus adſit. Proſequẽdo ordinẽ predictarum qõnũ aſſumo primã qõnẽ qua q̃rit. ¶ Quid operet̃ illud pactũ ꝛ cõditio appoſita i dicto inſtrõ dotis Corradine ꝛ i ipſis ṡ. narratis fideiuſſionib⁹ vꝫ q facta ſolutiõe dicte dñe Corradie oĩs oblĩo euaneſceret. An nõ obſtãte tali pacto ꝛ cõditiõe facta dicta ſolutiõe ipſi dñe Corradie potuerit ipſa dña cedere dicta iura dicte dotis dicto Chino q ſoluit vt vn⁹ ex heredib⁹ dicti manẽtis fideiuſſoris vel nõ: ꝛ ſi potuerit cedi ius pene vel cõmitti vel nõ. Et an p tota pena vł p pte: ꝛ p q̃ pte: ꝛ qm̃ hec qõ inculcat plures qões eas diuiſim proſequar ꝛ de p ſe. ¶ Et pria qõ eſt de effectu dicte pmiſſionis. Circa quã qõnẽ dõm eſt q ad ꝯſiderãdũ qd qualr̃ ꝛ q̃tũ qs ſit obligat⁹ ex ꝯctu celebrato ipſi⁹ v̑ba ꝯſiderari o ꝫ. vt. l. fideiuſſores magiſtratuũ. §. j. ff. d fideiuſ. ꝛ l. lecta. ff. ſi cer. pe. 1 †ad ſciẽdũ eñ vim ꝛ ſnĩam ꝯctus ipſi⁹ verba ſunt iſpiciẽda ꝛ attẽdẽda vt eſt tex. i. l. ſi qs ſtipular⁹ ſit ſtichũ. ꝛ l. hmõi. ꝛ ibi Bar. ff. d v̑. ob. vbi dicit celebrato ſiqdẽ ꝯctu ſub certa forma illa ſeruanda eſt nec addi vel detrahi fas ẽ vt eſt caſus not. ẜm Bar. ibi et l. in cõditionalib⁹. ff. de v̑. ob. ꝛ ſi qd omiſſũ eſt hr̃ p omiſſo vt. d. l. vedi in pn̄. ff. de ꝯdi. ob cãm. ꝛ l. triticũ. ꝛ l. qcqd. ꝛ l. ita ſtipulatus. ꝛ l. ſi ſtipulatus. §. griſogonus. ff. de ver. ob. cũ ſi. Cũ ergo i p̃dicto ꝯctu oblĩonis dotis donare ꝛ pene ꝛc. facte p hãchellũ ꝛ dñꝫ Philippũ pncipales ꝛ manẽtẽ fideiuſſorẽ ſubiũcta ſint illa v̑ba cũ pacto ꝛ cõditione q ſi dicta dos ꝛ dõatio reddita ꝛ reſtituta fuerit ipſa obligatio penit⁹ euaneſcat alioqn liceat dicte dñe corradine ꝛ ſuis hr̃dib⁹ bona oĩa ꝛ i bonis oĩbus pñtib⁹ ꝛ futuris dictoꝝ hãchelli ꝛ dñi Philippi ꝛ manentis ꝛ cuiuſlibet eoꝝ capere ingredi habere tenere ꝛ poſſidere ꝛc. ¶ Quare p̃dicta v̑ba clariſſime ſonãt q fctã ſolutiõe p̃dicte dñe Corradie de dote ꝛ dõatione ipſa oblĩo penit⁹ euaneſceret nõ ſolũ obligatio dotis ꝛ dõationis quã clarũ erat p ſeipſaꝫ ipſo iure euaneſcere q: ſolutiõe eius qd debet̃ oĩs tollit̃ obligatio: inſti. qb. mo. tolli. obli. in prin. ſed etiã euaneſceret obligatio pene ꝛ alie obligationes appoſite in dicto ꝯctu: nec mirũ q: nõ ſolũ facta dicta ꝯuẽtione ꝛ ex v̑bis predicte ꝯuẽtionis cõtingere dꝫ vt facta ſolõne dotis ꝛ donatiõis ſublata ſit oĩs oblĩo pene ꝛ alioꝝ accidẽtiũ ad pncipalẽ oblĩonẽ ſed ẽt ſi id minime fuiſſet expſſum nõ ſolũ p ſolutionẽ q̃ ipſo iure inducit liberationẽ vt dictũ ẽ: ſꝫ p acceptilationẽ ꝛ p̃ſcriptionẽ principalis debiti: debitor ꝛ ei⁹ hr̃des itelligũt̃ liberati ab oĩb⁹ acceſſoriꝭ q̃ tẽdũt ad ꝯfirmationẽ ꝛ corroborationẽ oblĩonis pncipalis. vt eſt glo. or. ꝛ no. in. l. ſi patron⁹. §. patronũ. ff. ſi qd i frau. patro. ꝛ no. i. l. ſi tibi. C. de ind. no. Bar. in. l. aurelia. §. gaia. in fi. ff. de lib. leg. vbi ꝯcludit q renũciatio ſup pncipali extẽdit̃ ad oẽs cãs acceſſorias lꝫ de eis nulla ſit fctã mẽtio. Et voluit Bal. i. l. ſi abſentis. C. ſi cer. peta. ꝛ pbat̃ expꝛeſſe in regula cũ principalis. ff. de regu. iur. ꝛ in. l. regula acceſſoriũ: cum ſua materia de reg. iur. li. vj. facit qd not. i. c. qualr̃ ꝛ qñ. de elec. vbi qñ aliqd ifringit̃ ifringi dꝫ oẽ id qd ſequit̃ ex eo vel ob id p. l. nõ dubiũ. C. de legi. ꝛ regula cũ qd. de reg. iur. li. vj. vñ ꝛ pene ꝛ oẽs alie clauſule itelligunt̃ ſublate ꝛ annullate: vt dictis iurib⁹ ꝛ l. fi. cũ ibi no. ff. de cõſti. pnc. 2 qm̃ †etiam pena vr̃ acceſſoria. l. ſtipulatio hoc mõ cõcepta. ff. de ver. ob. ꝛ d. l. nõ dubiũ. C. de legi. ꝛ l. ſi pacto quo penã. C. de pac. ꝛ l. reſcriptum. §. ſi pacto. ff. de pac. ꝛ l. ita ſtipulat⁹. in pn̄. ff. de ver. ob. ꝛ ibi p bar. ꝛ Ioã. de imo. ꝛ per gl. ꝛ Io. de imo. poſt Inn. i. c. ſi. de p̃cariis. ꝛ qd no. in. l. lis. ff. de fideiuſ. l. ex pupillari. ff. de vul. ꝛ pu. cũ ſi. Cũ ergo ex facti narratiõe appareat q p̃dicte dñe Corradie fuerit integre ſatiſfactũ de dictis q̃dringẽtis xxv. flo. ꝛ libris qnquaginta. ſequit̃ q tã ex pacto inito p hanchellum ꝛ dñꝫ Philippũ ꝛ manẽtẽ q̃ ex iuris diſpõne abſq; aliquo pacto oĩs alia obligatio pene ꝛ bonoꝝ extincta fuit ex quo predicte dñe Corradine iam erat ſatiſfactũ vt pꝫ ex illis verbis poſitis i inſtrõ ceſſionis facte p dñaꝫ Corradinã Chino ibi dũ dꝫ ꝛ hoc ideo dixit dicta dña feciſſe q: qdã de denariis ꝛ pecunia ppria dicti Chini ꝛ p dicto Chino ꝛ de ei⁹ volũtate ꝛ cõſenſu dedit ſoluit ꝛ nũerauit dicte dñe Corradine dictus florenos quadringẽtos vigintiqnq; dotis dicte ꝛ libraꝝ qnquaginta dõationis ṡ. dicte ꝛ inde vocauit ſe bñ pagatam tacitã ꝛ cõtentã ꝛc. Si ergo p̃dicto Chino iã erat ſolutũ ꝛ ſatiſfactũ p̃dicte dñe Corradine d oĩ eo qd debebat hr̃e vigore dotis ꝛ donatiõis vt clariſſime demõſtrat ꝯfeſſio dñe Corradine ergo ſeqnit̃ concluſio quam. ṡ. dixi q imediate fuit extĩcta oĩs obligatio penalis ꝛ ſimilis tã ex forma ꝯct⁹ ꝛ ꝯuẽtionis q̃ de iure cõi ꝛ ſic clariſſima ſequit̃ ꝯcluſio qd ceſſio 3 nõ potuit aliquo mõ fieri reſpectu pene q: †qd extinctũ eſt cedi nõ pt̃: vt. l. decẽ. ff. d v̑. ob. c. ad diſſoluendũ. de deſpõ. ipu. ꝛ qd no. in. l. ſꝫ ſi manẽte. ff. de p̃ca. ꝛ l. labeo. ff. de arbi. ꝛ in. c. de cauſis. de offic. dele. cũ ſi. ꝛ q: nemo plus iuris põt in aliũ trãſferre q̃ ipſe habeat. de iure patro. c. qd aũt. et de dõa. inter vir. et vxo. c. nup. i. q. vij. c. diabertũ. et. l. traditio. ff. de acqrẽ. re. do. et i regula nemo põt. ff. de iur. iu. et i regula nemo pl⁹ iuris. cũ ſua materia. de re. iu. li. vi. eo maxime q: nõ apparet q obligati ad dotẽ ꝛ donationẽ inciderint in aliquã penã. Quinimo ẽt ſi obligati incurriſſent aliquã penã nõ potuit p̃dicta dña Corradia cedere predictã actionẽ penalẽ: primo q: recipiẽdo ſortẽ nõ poterat ipſa aliq̃ mõ exigere penã qm̃ p receptionẽ ſortis ẽt poſt penã cõmiſſã niſi qs re4 cipit ſub pteſtatione q †nõ intẽdit renũciare iurib⁹ petẽde pene itelligit̃ remiſſa pena maxime q̃ ſuccedit loco rei put vr̃ eſſe i terminis noſtris ẜm ea q̃ tradunt̃ in. l. q̃ fide. de trãſac. ꝛ l. cũ pponas. p Cy. ꝛ doc. C. de pac. ꝛ p Bar. ꝛ doc. in. l. ita ſtipulat⁹. ff. d v̑. ob. ꝛ l. celſus. ff. d arb. ꝛ l. q rome. §. duo fratres. ff. de v̑. ob. ꝛ ibi p. Pe. ꝛ p no. i. l. ij. §. i. ff. ſi qs cau. ꝛ ar. l. ſi. ff. de eo qd certo loco. dixi late i. c. cõſtitut⁹. de penis. ꝛ no. gl. i. d. c. ſuã. qd nõ ſolũ qs p̃iudicat ſibi in pena p receptionẽ toti⁹ ſꝫ ẽt p receptionẽ ptis p iura p̃allegata: ꝛ ſtatim ſubiiciã. Cũ ergo dña Corradina receperit integrã dotẽ ſequit̃ q oĩs penalis obligatio euanuit qnimo etiã ſi dña Corradina non recepiſſet integrã dotẽ ꝛ donationẽ ſꝫ ptẽ maxie maiorẽ obligatio penalis fuiſſet extincta vt ẽ tex. fin. in. c. 5 ſuã de pe. ¶ Nec ob. l. v. §. ſi ſortẽ. ff. de v̑b. ob. †vbi lꝫ ſoluta ſit ps ſortis tñ oblĩo penalis cõmittit̃ i totũ vel ſaltẽ ex eqtate cõmittit̃ p pte: vt. l. ſi ſeru⁹. §. j. ff. ſi qs cau. Et q̃uis varij dent̃ intellect⁹ ꝛ varie ſolutiões 6 p gl. ꝛ doc. i. d. c. ſuã. ꝛ p †Lud. pon. in. l. v. §. cato. ff. de v̑. ob. q dat quartũ nouũ intellectũ ad p̃dictũ. c. ſuã. de quo ibi p eũ vt ꝯtineat caſũ ſingularẽ qñ recepit maiorẽ ptẽ vt nõ poſſit peti pena de q̃ intellectu late dixi in. d. c. ſuã. ſꝫ ẜm nouiſſimũ ꝛ veriſſimũ intellectũ quẽ poſui in. d. c. ſuã. dico q ep̃s ille de q̃ ibi recipiẽdo maiorẽ ptẽ debiti intra terminũ quã non tenebat̃ recipere vr̃ ſibi preiudicaſſe in pena: ꝛ iſte intellect⁹ eſt veriſſimus ꝛ rõ eſt in prõptu cõcludẽtiſſima: q: cũ ibi eſſet vnicũ debitũ. xl. librarũ ꝛ clarũ ꝛ liqdũ nõ cogebat̃ creditor ẽt intra terminũ recipere pticularẽ ſolutionẽ: vt. l. creditor. §. luci⁹. ff. de vſuris. Et lati⁹ tradit̃ i. l. qdã eſtimauerũt. ff. ſi cer. pe. ergo ſicut poſt terminũ recipiẽdo ſortẽ vel partẽ vr̃ ſibi p̃iudicaſſe in pena: vt dicit gl. in. d. c. ſuã. ꝛ pbat̃ in iurib⁹ ſupius allegatis. vt. ṡ. dixi: ita ꝛ recipiendo maiorẽ ptẽ intra terminũ ſi mõ reciperet ſine alia pteſtatiõe q nõ intẽdit ſibi p̃iudicare in pena ſi debito tpe reſiduũ nõ ſibi ſolueret̃. Quinimo arbitror q ẽt facta pteſtatiõe p̃dicta nõ poſſet talis recipiẽs partẽ debiti maxime maiorẽ ſue recipere intra terminũ ſiue poſt terminũ ipſã ptẽ ſortis retinere ꝛ penã petere p not. in. d. l. celſus. ff. de arbi. ꝛ l. ij. §. i. ff. ſi qs cau. ꝛ l. ſi. ff. de eo qd certo loco. ꝛ qd latius dixi in. d. c. cõſtitut⁹. ꝛ id in. d. c. ſuã. ille ep̃s recipiẽdo ex. xl. libris. xxxiij. vr̃ ſibi preiudicaſſe in pena ſaltẽ cũ vellet ipſaꝫ ſortẽ retinere ꝛ penã petere q: tũc videret̃ locupletari cũ aliena iactura. Et id ſup pena ipoſitũ fuit p̃dicto ep̃o ppetuũ ſilẽtiũ ꝛ iſte eſt verus intellect⁹ illius. c. ¶ Nec ob. l. ſi ſtipulat⁹ ſim mihi a pcalo: q: lꝫ ibi intra terminũ ps inſule fuerit fabricata tñ creditor illã nõ acceptauerat. Et id creditor nõ vr̃ renũciaſſe pene maxie nõ intendẽdo velle ſortẽ ꝛ penã ſecus qñ acceptaſſet partẽ ſiue illã acceptaſſet itra terminũ ſiue poſt vt. ṡ. dixi. ¶ Nec ob. l. v. §. ſi ſortẽ. ff. d v̑. 7 ob. q: †ibi creditor recipiẽs partẽ ſuã ab vno ex heredibus nõ videbat̃ renunciare petitioni pene q: ad illã partem recipiendã d iuo cogebatur ex eo q: lex. xij. tabularũ diuidit actiones diuiduas pro rata parte heredũ vt. l. his conſequenter. ff. fa. ercis. ꝛ l. pro hereditariis. C. de here. ac. ſecus qñ creditor nõ cogebatur partẽ recipere ꝛ illã recepit. Itẽ q: ibi volebat retinere partẽ ſortis ꝛ petere penã: q: id facere nõ potuiſ8 ſet. ¶ Nec ob. l. ſi ſeruus. §. j. ff. ſi quis cauti. †vbi ſaltẽ cõmittit̃ pena p parte pmiſſionis nõ adimpleta: q: rñdet̃ q loquit̃ in obligatione faciẽda in qua nõ põt repeti a creditore pars ſolute obligatiõis. Et id lꝫ cõmittatur pena in totũ de iuris rigore q: verũ ſit promiſſorẽ nõ ſtetiſſe oẽs illos quatuor in iudicio q̃uis ſtare fecerit tres: tñ q: pro maiori parte adipleuerat pmiſſionẽ ſiſtendo tres ꝛ iſtud qd adimpleuiſſe nec põt a creditore repetere nec reſiduũ pt adimpleri merito cũ nõ ſit

dare remediū ex parte ꝓmissoris nec ex parte creditoris: ita vt vtrinqꝫ consuli possit circa iplementū residui nec circa repetitionem soluti: idō cōmittit̄ pena ꝓ rata ptis nō seruate. Vñ ex omnibus ṗdictis clarissima patet decisio ꝙ data satisfactiōe dotis ꝛ donationis ꝛ sic sortis nedū ꝓ pte sꝫ 1 totū ꝙ nullo mō ab ipa dña Corradina potuisset peti pena siue talis satisfactio fuisset fcā añ cōmissaꝫ morā et sic post cōmissā penā: siue post cōmissā morā ꝛ sic post cōmissaꝫ penā. Ergo ṗdicta penalis obligatio p eā minime potuit cedi ṗdicto Chino. ¶ Quinimo arbitror ꝙ attētis terminis ṗdictꝭ nullo mō. d. Corradia potuerit cedere oblonē seu actionē ad dotē ꝛ donationē: h̄ āt ꝯclusio clare ōndit̄: qm̄ i instr̄o cessiōis facte p dñaꝫ Corradinā Chino dr̄. Et h̄ idō dixit dictā dñā fecisse qr qdā d dēarijs pecunia ꝓpria dicti Chini et p dicto Chio et de ei⁹ volūtate ꝛ ꝯsensu dedit soluit tradidit et nūerauit dicte dñe Corradine dictos florenos q̄drigētos vigītiqnqꝫ ꝛ libras qnq̄ginta donatiōis ṗdicte ꝛc. Ex qb⁹ vbis clare pꝫ ꝙ p pri⁹ fuit fcā solo dotis ꝛ donatiōis ꝗ fuerit facta cessio. ¶ Nec appet aliq̄ mō ꝙ fuerit

9 facta solo eo acto tpe solōnis ꝙ dēret fieri cessio: †vñ cessio ṗdicta ex internallo sublata iā oblone fieri nō potuit: vt ē tex. in. l. modestin⁹. ff. de sol. ꝛ ibi no. Bart. et doc. tradit̄ in. l. cū bis. et ibi p gl. Bar. et Joā. de imo. ff. d fideiuſ. no. Jo. an. in. c. si qs p̄sbyteroꝝ. de re. eccl. nō ali. sup gl. fi. ꝛ Spe. i ti. d renū. ꝛ ꝯclusio. v. ꝙ si cessio. Bal. insti. q. mo. tol. ob. in pri. ꝛ est tex. in. l. papi. ff. mā. no. Inno. i. c. sicut. de sen. ꝛ re iu. Nec ob. l. si minor. ff. de admi. tu. qr ibi fuit actū tpe solonis ꝙ cederet vel alit̄ dicēdū vt dicit Bar. in. d. l. molestin⁹. Est eñ aduertēdū ꝙ in terminis nostris Chin⁹ ex psona manētis pr̄is sui ꝛ fideiussoris nō erat obligat⁹ nisi ad dimidiā dotis ꝛ donatiōis: vñ soluēdo aliā dimidiā soluit tāq̄ extrane⁹ qr ad illā nullo mō nec p̄ncipalr̄ nec accessorie erat obligat⁹: ꝛ idō ad h̄ vt valeret cessio debebat fieri ꝯtēporanee cū solone vel ꝙ tpe solonis agerē qd solutio fieret ex pacto qd fieret cessio. Qm̄ eñ p solutionē ei⁹ qd dēbat sublata eēt ois obligatio: vt isti. q. mo. tol. ob. i p̄nc. ꝛ. s. dixi: merito n̄ potuit fieri cessio ei⁹ qd extinctū erat vt. s. demōstratū fuit. ¶ Solū ergo potuit chin⁹ p medietate debita a Nofrio agere ꝯ Nofriū actiōe negocioꝝ gestorū arbitror ꝙ cū pricipaliter gessisset negociū bāchelli ꝛ dñi phílippi q erāt p̄ncipalr̄ obligati qd forte nō fcā discussiōe illoꝝ seu ipoꝝ beredū nō potuisset ꝯ nofriū hoc tñ pro nūc alr̄ nō firmo ꝛ qr nō ē necessaria multū talis idagatio: idō omitto hui⁹ dubij examinationē: sꝫ satis ē ꝙ ex ṗdictis pꝫ clarissima ꝯclō ꝙ

10 talis cessio nō potuit fieri. ¶ Ulteri⁹ ēt aduertēdū ꝙ †ṗdicta cessio ex alio capite virib⁹ nō subsistit eo qd ex verbis ṗdicte cessiōis. s. formalr̄ relatis ṗdicta cessio fuit p ṗdictā dñinā Corradinā ṗdicto Chino eo qd ꝯfessa fuit dña Corradina sibi solutū ꝛ satisfactū ꝓ pte dicti Chini de dotib⁹ ꝛ donatiōe ṗdictis: ergo si nō ꝓbat̄ aliter de vera solone predicta cessio p̄sumit̄ simulata ꝛ ipsi⁹ vigore agi nō potuit tex. est in l. per diuersas. ꝛ. l. ab anastasio. C. mandati. ¶ Et posito ꝙ nūc vellet ꝓbare Chin⁹ verā fuisse factā solutionē tñ istud nō opitularet̄ respectu iudicij iā agitati ꝯ cōtumacē debebat ei iudex corā quo actū fuit ꝯ Nofriū vigore instr̄i cessionis ṗdicte si aliter nō fuit tūc ꝓbata solutio ꝛ satisfactio ꝗ p ṗdictū instrꝫ ex qno Nofri⁹ fuit cōtumax supplere ꝓ iure ꝯtumacis ꝛ ex qno forma instr̄i approbat de sola cōfessione qr i instr̄o cessiōis dr ꝙ. d. Corradina dixit ꝙ sibi fuerat solutū ꝛc. ꝛ ꝙ ipsa vocabat se bñ pagatā tacitā ꝛ ꝯteniā: ꝛ sic cū iudici ex dispositione appet p sortē instr̄i aliter nō ꝓbata vera solutione ꝙ ṗdictū instr̄m

11 p̄sumebat̄ simulatū: idō †nō debebat cōcedere nec primū nec scḋm decretū: imo forte posset attētari ꝙ fuerint nulla dicta decreta ex falsa cā ꝯ absentē interposita: vt. l. cū do. §. subuctū. ff. de fideicō. lib. ꝛ p ea q̄ tradunt̄ in. l. si ṗtor. §. marcellus. ff. de iudi. ꝛ p not. p Inno. in. c. ṗterea de dila. in fi. gl. magne. ꝛ in. c. lꝫ cām. de ꝓba. super glo. ꝛ qd no. in. l. scie egresse. ff. de tu. ꝛ cu. da. ab his. ꝛ. l. j. §. j. ff. de re. coꝝ. ꝛ. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. tenēt dñi de rota decis. clxij. ꝛ. cccliij. ¶ Quinimo volunt quidā ꝙ etiam ex iniusta cā interpositū nō valeat per tex. i. c. significauit. de cēsi. ꝛ qd ibi no. Jo. an. ꝛ post eū dñs meus Abbas siculus in. c. cōsultationib⁹. sup gl. in fi. de offi. dele. vbi volūt ꝙ si iudex in interpositione scḋi decreti fuit decept⁹ qr repetit ꝙ cause ꝓpter quas decretū interposuit nō sūt vere pōt illud reuocare: ad qd ēt accedat text. ꝛ qd ibi no. i. l. si a nō dñis. C. de his q a nō do. manu. vbi pꝫ ꝙ decretū obreptitiū nō vꝫ. ¶ Cū ergo ex ipsa ostēsione instrumēti appareret extictā fuisse oblonē si fuit ꝓductū instr̄m dotis ꝛ ꝓmissionis facte p bāchellū ꝛ dñm Philippū ꝛ p manētē fideiussorē ſm ea que superius demōstrata sunt vel si nō fuit ꝓductū instrꝫ dotis ꝛ donationis sed solum instrumentū cessionis in quo tacitū ꝛ expssuꝫ erat illud pactū: seq̄t̄ ꝙ predictū decretū iniuste vel nulliter fuit interpositū p iura supius allegata maxime qr nō ostēso iure qd hēret cedēs nō debuit iudex credere cessiōi. ¶ Et maxime cū rōne ꝯfessiōis dñe Corradine ꝛ non ꝓbata veritate solonis p̄sumeret̄ simulata: vt. d. l. p diuersas. ꝛ. l. ab anastasio C. mā. ꝛ ad ṗdicta ēt accedāt q̄ dicā. j. in. iij. q. prin. ex qb⁹ etiā cōcludit̄

12 predicta decreta fuisse nulla. ¶ Accedat etiā ad ṗdicta ꝙ †cū ṗdicta cessio fuerit facta eo ꝙ soluti dicerent̄ dñe Corradine floreni q̄dringēti vigintiquinqꝫ ꝛ libre qnquaginta: posito qd tūc numerata fuisset dicta q̄ntitas ꝛ ꝯtēporanee cū solutio fuisset facta ṗdicta cessio vl solo fuisset fcā spe future cessiōis ꝛ ꝙ obligatio nullo mō fuisset extincta neqꝫ pricipalis neqꝫ penalis: adhuc cōcludendū est ꝙ ṗdicta cessio respectu pene nō valuisset: qr cū ṗdicta dña Corradina fuisset stipulata duplū dotis ꝛ donatiōis ꝓ pena si ꝯtctū fuerit nō potuit ꝓ tā parua q̄ntitate q̄ solū ascēdebat ad sortē cedere actionē ad sortē ꝛ ad duplū sortis. nā ex paruitate p̄tij cessio p̄sumit̄ simulata ꝛ est inualida nisi vsque ad ꝯcurrētē q̄ntitate p̄tij numerati. tex. est in. l. p diuersas. C. mandati. ꝛ sic ēt ex hoc capite nō pt dici cessio valuisse respectu pene. ¶ †Po

13 stremo etiā q̄ ad predictā primā qōnē videt̄ predicta cessio ex alio capite virib⁹ nō subsistere qr nō ipse Chinus soluit sꝫ ali⁹ qdā assertus soluit ꝓ chino ipsi dñe Corradine: ergo nō vr̄ ꝙ cū ꝓ Chino facta fuerit solo p aliū ꝙ postea potuerit fieri cessio Chino p ṗdictā. d. Corradinā p ea q̄ supius dicta sūt. Et hec sufficiāt q̄ ad primā qōnē. ¶ Cir

14 ca scḋam p̄ncipalē qōnē qua querit̄ †vtrū receptis postea illis trib⁹ fideiussorib⁹ p dictā. d. Corradinā ꝓdote ꝛ donatiōe ꝛ pena vꝫ Mōte Bernardo ꝛ Allerādro ṗdict⁹ Manēs prim⁹ fideiussor fuerit libe

15 rat⁹. ¶ Et vr̄ dicēdū qd †sic sicut dicim⁹ p ꝯstitutionē scḋi ꝓcuratoris ex interuallo ad idē prim⁹ ꝓcurator intelligit̄ reuocat⁹: vt. l. si qs cū ꝓcuratore. ff. de ꝓcu. ꝛ tradit̄ in. l. cū semel. ff. de tute. maxime p Bar. ita ꝛ in terminis nr̄is p scḋam receptionē fideiussoris: circa idē vr̄ fideiussor prio recept⁹ liberat⁹. ¶ Scḋo ad idē facit qr p scḋaꝫ cōmissionē factā sup eadē cā ex certa sciētia iuris dictio prioꝝ iudicū itelligit̄ reuocata vt in. c. pastoralis. §. ṗterea. de offi. deleg. ꝛ ibi dixi in. ij. no. ꝛ i. c. ex tenore. d rescri. ¶ Tertio vr̄ dicēdū ꝙ si nō ipo iure saltē ope exceptionis manētis prim⁹ fideiussor sit liberat⁹ p receptionē secūdoꝝ fideiussorū ex interuallo factā ꝓ eadē cā ꝛ obligatione: iste vr̄ tex. in. l. valerianus. ff. de ṗto. stip. ¶ Uerū ṗdictis minime obstātib⁹ i terminis nr̄is dicēdū est ꝙ ṗdict⁹ manēs p dictā receptionē alioꝝ fideiussorū nō intelligit̄ liberat⁹. hoc expsse ꝛ in terminis nostris ꝯcludit Bart. in. d. l. valerian⁹. ff. de ṗto. stip. in fi. q. vbi Bar. format questionē vtrū per donatorē secūdi fideiussoris primus sit liberatus. Et rn̄det ꝙ qñqꝫ obligatio pricipalis est renouata ꝛ noui fideiussores dati ꝛ tūc primi sūt liberati saltē ope exceptionis: vt. d. l. valerianus. ꝛ iste nō est casus noster: qm̄ in terminis ṗdictis obligatio pricipalis nō fuit renocata. Si vero post primos datos fideiussores debitor alios daret et iterū alios daret nulla facta mētione prime obligationis tūc primi fideiussores nō sunt liberati sꝫ scḋi accedūt primis: ar. l. si titius. ff. de fideiusso. vbi idē tꝫ Bar. et ille ē ꝓprie casus noster. ¶ Et sic cōcludēdū est ꝙ p̄fat⁹ manēs nulla facta nouatiōe prioris obligatiōis ꝓp receptionē secundoꝝ fideiussorū nō fuit liberat⁹: faciūt ēt ea q̄ tradunt̄ p Bar. ꝛ Moderniores in. l. ex duobus. ff. de duo. re. ꝛ. l. fi. C. de noua. ꝛ qd tradit̄ per Bar. i aut. hoc ita si debitor. i sua magna repe. C. de duob⁹ reis. ¶ Nō obstāt allegata i ꝯtrariū. ꝛ prio nō ob. primū qr illud idō est ne cā a duersarij i plures aduersarios distingnat̄ vt no. gl. in. d. l. si qs cū procuratore. ff. de ꝓcur. per. l. ne in plures. ff. de exercito. et qd no. in. l. iam tamen. §. penul. ff. iudi. sol. cū si. que ratio cessat in terminis iuris. ¶ Circa tertiā principalē qōnē querit̄ posito ꝙ dicta cessio potuerit fieri p dictaꝫ dñaꝫ Corradinā ṗdicto Chino eo qd p solutionē nō fuerit extīcta obligatio postq̄ Chin⁹ dōauit filie sue vt p̄supponit̄ i pūcto remāserit penes dictū Chinū ius dicte cessionis habite a dicta dña Corradina vt sic vigore ipsius cessionis nō obstāte donatione facta filie potuerit Chinus ideꝫ experiri et vti illo iure ꝯ Nofriū eius fratrē ꝛ requirere eū ꝙ soluat ꝛ deinde facere eū ꝯdēnari ad penā et ex illa cōdēnatione et snīa pene hēre et acqrere dicta bona donata monialibus ꝛ maxime etiā ꝯsideratio qd snīa illa pene vr̄ dolo lata ꝛ obreptitie ꝛ ꝯ Nofriuꝫ ꝯtumacē ꝛ ꝙ filia dicti Chini dōataria ꝛ cessionaria ex ea ꝛ de ea cessiōe i ptē sibi satisfecit autore ṗtore habuit aliq̄ bona insolutū. Breuiter dico qd si ṗdicta qd formaret̄ simplr̄ supflua redderet̄ eius decisio ſm qd i simili dicit tex. i. c. pastoralis. v. vñ supflua. de rescrip. qm̄ ex his q̄ in pr̄a qōne decisa sunt clarissime infert̄ qd extincta fuit obligatio maxime ad penā et sic cedi nō potuit ꝛ facta cessio nō tenuit. verū posito p ꝯstāti ꝙ cessio facta p dñam Corradinā predicto Chino tenuerit saltē quo ad medietatē obligationis sortis principalis vꝫ dotis ꝛ donatiōis: ꝛ p ꝯñs ēt tenuerit scḋa cessio fcā p Chinū potuerit postea Chinus agere ꝯ Nofriū maxime cū iā dña Cassandra filia Chini cessionaria ꝯsequuta eēt florenos cētū septuaginta occasiōe ṗdij insolutū recepti autore ṗtore de bonis ṗdicti bāchelli mariti olim ṗdicte dñe Corradie ꝓ estimatiōe ṗdicta florenoꝝ. clxx. ¶ Et posito ꝓ ꝯstāti ꝙ cessio facta p Chinū ṗdicte dñe cassandre tenuerit. Rn̄deo ad qōnē ꝙ vigore ṗdicte cessionis scḋo loco facte nō potuit Chin⁹ aliquo mō agere ꝯ Nofriū. ¶ Quāuis eñ creditore principali cedente obligationē et actionē sibi cōpetētē aliquo legitimo titulo dubiū sit vtrū creditor qui cessit possit agere ꝛ exigere a debitore: in q̄ casu ꝯcludit̄ ꝙ sic si

16 interueniat alterū de trib⁹ de qb⁹ in. l. iij. C. de noua. rōne †eñ directe actionis q̄ semper remanet penes cedētē vt statim dicā potuit ille qui cessit agere ꝯ debitorē nisi cessionari⁹ fuisset litē cōte. cōtra debitorem vel denūciasset et certiorasset debitorē d cessiōe sibi facta ꝛ denūciasset ei vt solueret cedēti vel si debitor iā agnita cessione soluit partē debiti cessionario: vt. d. l. iij. C. d noua. et ibi late p doc. ꝛ p Bar. in. l. facta. §. si hr̄a. ff. ad treb. ꝛ p Ja. de are. i. l. j. §. j. ff. ad treb. ꝛ p Spe. ꝛ Jo. an. in addi. in ti. de ꝓcu. §. sequit̄. ver. in summa. ꝛ p Jo. an. ꝛ canonistas in. c. ij. de alie. iud. mu. cā fac. tñ si cessionarius cedit scḋo loco ipse nullas potest intētare actiones nec potest exigere aliquo iure. Et rō differentie

estin

est in prōptu: qm̄ si aliqs est p̄ncipalis creditor obligatio directa est adeo infixa ossibus suis vt ab eo nō possit separari ⁊ in aliuȝ trāsferri: vt. l. j. §. i. ff. ad treb. ⁊ l. iij. in prin. ff. pro soc. ⁊ in aliis iuribus superius allatis: sȝ ad trāsferēdū in aliū p̄sōam agēdi iure suo exigitur cessio que hȝ vim quasi traditiōis: vt. l. j. §. in societate. Iūctis duab⁹ legibus seq. ff. pro soc. ⁊ l. pe. ff. de do. ⁊ qd̄ not. in l. si heredē. ff. man. lȝ enim cessionarius possit nō solū vtiles sȝ etiā directas actiones intentare tn̄ directas nō intētat noīe suo sȝ nomine cedētis: vtiles vero intētat noīe suo vt traditur in dictis iuribus: ⁊ in l. emptor noīs. C. de here. vel act. ven. ⁊ l. j. ⁊ l. insolutū. ⁊ l. noībus. C. de act. ⁊ obli. ⁊ l. ex legato. C. de leg. ⁊ per Spe. in ti. de pc. §. seqtur. v̄. sed queritur an talis. ⁊ ver. sed nūqd. dixi latissime in. c. ij. de lib. obla. arti. xij. q. xi. Sȝ qn̄ cessionarius cedit cū nō hēat suo noīe nisi vtiles sequit̄ ꝙ cedēdo illas trāsfert ⁊ sic penes eum nulla remanet actio: est eīn claruȝ ꝙ etiā habēs vtiles actiones vigore cessionis in eū facte pōt illas cedere: vt. l. illaȝ. C. de dona. ⁊ l. fideicōmissuȝ. ⁊ l. ex asse. ⁊ ibi per glos. ⁊ doct. ff. ad trebel. ⁊ plene per Ang. in. l. j. C. de actio. ⁊ obliga. sed penes ipsum cedētē quādo vtilis cōpetit vigore cessionis sibi facte dūtaxat nihil sibi remanet: vt no. in. l. ex asse. ff. ad trebel. ⁊ l. j. §. de illo. eo. tit. tradit d. Bar. de Sali. in. l. j. C. de actio. ⁊ obli. q. xi. lȝ secus sit quādo fieret cessio vtilis actionis que cōpeteret alicui per extēsionē hoc est per interpretationē extēsiuā ex mēte legis deficiētibus verbis fm̄ qd̄ traditur in. l. pe. ff. si qua. pau. fecis. dicatur. ⁊ l. si quis id qd̄. ⁊ ibi per gl. ff. de iur. om. iu. ⁊ l. in hac. §. actione. ff. de nego. gest. ⁊ qd̄ no. in. l. j. ff. de bo. pos. here. peti. tȝ Saly. in. d. l. j. C. de acti. ⁊ oblig. q. xi. sȝ iste nō est casus noster qr in terminis nostris Chino ꝯpetebat vtilis actio ex cessione sibi facta per dn̄am Corradinā. Et ideo cedendo eā alteri nihil sibi remāsit obligatū vt traditur in dictis iuribus adeo ꝙ si debitor solueret cessionario post factaȝ scd̄aȝ cessionē alteri nullā liberationē cōseqneretur vt dicit Sal. in. d. l. j. C. de actio. ⁊ obli. q. xij. per iura superi⁹ allegata. cum ergo nulla penes eū remāserit obligatio: ergo nec actio q̄ sine obligatione subsistere nō potest: vt. l. lȝ. §. ea obligatio. ff. de p̄cura. ¶ Et per cōsequēs necessaria sequitur cōclusio ⁊ decisio ad q̄ōnē propositam ꝙ dictus Chinus cui post factā cessionē nulla ꝯpetebat actio nō potuit agere: vt in. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. ge. ⁊ l. ꝯsequēs. §. item si tpali. ⁊ l. tutores. in prin. ff. de admin. tut. ⁊ l. si quid. §. illud. ff. de peti. here. cū si. ¶ Et sic etiā sequit̄ ꝙ ex alio capite predicta decreta interposita ꝯ nofriū contumacē ad petitionē chini fuerunt ⁊ sunt nulla tāq̄ obreptitia ⁊ ex falsa cā īsurgente a facto proprio p̄dicti chini per tex. in. d. l. cū vero. §. subuētū. ff. de fideicom. liber. ⁊ per ea que tradūtur in. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iudi. ⁊ est etiā tex. singularis in. l. preses. ⁊ ibi no. Bal. C. de re. com̄. ⁊ per no. per Bar. Bal. ⁊ Jo. de Jmo. in. l. iuste possidet. ff. de acq. pos. ⁊ in aliis iuribus allegatis. s. in. j. q. ver. vlterius etiā aduertēdū. ¶ Quinimo nō solum decreta sunt nulla ex pre-

17 dictis falsis causis iterposita † sed etiā si fuisset lata sentētia diffinitiua cōtra predictum Nofriū eo casu quo snīa diffinitiua potuisset ferri ꝯtra ipsuȝ absentē: sentētia fuisset nulla respectu nofrij ex vno capite: respectu vero ipsius monasterij ex duplici capite: respectu nofrij qr ista est cōis ꝯclusio oīm doctorū ꝙ snīa lata contra maiorem absentē ⁊ cōtumacē dolo per falsas probatiōes p̄ducētis est nulla ipso iure. tex. est notabilis ⁊ singularis lȝ difficilis in. d. l. si pretor. §. marcell⁹. ff. de iud. ⁊ ibi per doc. maxime per glo. ⁊ Bart. facit qd̄ no. Inno. in. c. cū Bertoldus. de re indi. fm̄ tertiū intellectum quē ibi posui. ⁊ in. c. cum dilecta. de rescri. ⁊ ibi per Inn. ⁊ predictā opi. sequitur dn̄s meus Abbas siculus in. c. cum venerabilis. de excep. ⁊ c. lȝ cām. de proba. vbi latius p̄sequit̄ ⁊ probatur etiā in. l. q agnitis. ff. de except. faciūt etiam. l. i. ij. ⁊ iij. C. si ex fal. instr. ⁊ qd̄ no. in. l. querelā. C. de fal. ⁊ per Joan. an. in. d. c. lȝ cāȝ. ⁊ hoc maxime procedit qn̄ iudex tales probationes fuit secutus. vt est tex. in. d. §. marcellus. fm̄ aliā opi. quā etiā tenēt gl. Bar. Bal. ⁊ Ange. ibi: ⁊ eam fuit seqnutus in. c. ij. de crimi. fal. in primo prin. art. v̄. secūda cōclusio. ⁊ ibi latissime dixi de hāc materia: sed omitto qr nō sumus hic in terminis late snīe qd̄ lati⁹ examinarē per vera fundamēta sed sumus in casu interpositi decreti quo casu indubitata est ꝯclusio decretum esse nullū per ea que superius dixi. ⁊ vt tradidi in. d. c. ij. de crimi. fal. ¶ Nō tamē omitto ꝙ etiā si snīa ex parte predicti mōasterij esset nulla ex duplici capite quo ad preiudiciū ipsi⁹ monasterij. primo ex illa rōne que

8 reddit ipsam nullā ex parte nofrij. secūdo ex eo qr † sicut snīa lata ex falsis allegationibus ꝯtra minorem est nulla fm̄ cōem opinio. in. d. §. marcellus. per. l. i. ⁊ ij. C. si ex fal. instru. tȝ Bart. in. l. diuus adrianus. ff. de re iud. ⁊ seqnūtur cōiter doc. sed melius facit iudicio meo tex. fm̄ intellectum Dy. in. l. qui testā. ff. de excu. tuto. §. si. allegat etiā glo. sed illam nō habeo in. l. si is ad quē. ff. de acquirē. here. tangit Bar. in. l. scire oportet. §. aliud. ff. de excu. tu. ⁊ probatur etiā in. d. l. ⁊ si preses. C. de rebus cor. ⁊ hoc fauore minoruȝ. ⁊ ita ⁊ eadē rōne idem dicēdum in hac snīa lata contra ecclesiā seu monasteriū qd̄ tȝ dn̄s meus in. d. c. licet causam. de probat. ar. c. f. de resti. in integ. Et eandem snīam fui secutus in. d. c. ij. de cri. fal. Insuper etiā respectu predicti monasterij snīa predicta non fuit preiudicatiua p̄dicto monasterio p̄pter defectū citationis vt. j. subijciā: qm̄ nō fuerit facta citatio de oībus q sua putauerint interesse vl̄ quoȝ interesset aut posset quōlibet interesse. ¶ Ex p̄dictis etiā infertur ad aliud cōtentū in. d. l. iij. qr posito ꝙ cessio facta Chino p prefatā. d. Corradinā tenuisset tā respectu sortis q̄ pene ⁊ similiter etiā tenuisset cessio facta per Chinū predicte. d. Cassandre tā respectu sortis q̄ pene tn̄ ex quo. d. Cassandra egit ad sortē ⁊ nō ad penam ⁊ consecuta est. clxx. florenos nō pōt amplius petere penā p ea q̄ deducta fuerunt in prime decisione ⁊ p ꝯn̄s existente valida dicta cessione facta p Chinum dn̄e Cassandre sicut dn̄a Cassandra potuisset liberare Nofriū ⁊ alios obligatos tā respectu sortis q̄ pene etiā si aliqd̄ ius remāsisset penes Chinū cedentē ita etiā per petitionē sortis ⁊ cōsecute partis potuit. d. Cassandra p̄iudicare nō solū sibi sȝ etiam cedenti quo ad

19 penā: qm̄ clarissimū est ꝙ † pactū vel pactum cessionarij ⁊ p̄curatoris in rem suam nocet principali: vt. l. si cum emptore. ff. de pac. ⁊ l. sicut. ff. qui. mod. pig. vel hypothe. solu. forti⁹ ergo quo ad potestatē petēde pene p̄iudicauit petitio sortis in terminis nostris nec pōt Chinus de hoc ꝯqneri ex quo nullus ius remāsit penes eum: vt. s. demōstratū fuit. ¶ Et ex predictis etiā patȝ ꝙ superuacue sunt alie q̄ōnes formate sub predicta tertia q̄ōne. ¶ Explicatis predictis tribus q̄ōnibus principalib⁹ assumo nūc ex ordine quartā q̄ōnem principalē. s. formatā qua queritur an dicta snīa scd̄i decreti ⁊ adiudicatiōis bonoȝ insolutū lata in fauorē Chini post lapsuȝ anni a die scd̄i decreti p̄scribat ⁊ precludat viā monialibus vt sic ꝯ eas habeāt locū dicta statuta denegātia audientiā. ¶ Circa quā q̄ōneȝ omissis argumētis q̄ in contrarium fieri possent dico ꝙ vigore predicte adiudicatiōis ⁊ decreti predictus Chinus nō potuit prescribere. Nam clarissimum est ꝙ predictū statutum dȝ intelligi qn̄ predictum decretuȝ ⁊ adiudicatio esset nullū seu nulla p̄ut est in terminis: qm̄ actus iudicialis nullus

20 nullū tribuit effectū. ¶ Est eīn hoc regulare † ꝙ id qd̄ nullū est nullū debeat sortiri effectū: vt. l. cū pr. §. curatoris. ff. de le. ij. ⁊ i regula nō prestat īpedimentū: cum sua materia. de re. iur. li. vj. Oldra. ꝯsi. cvj. ¶ Et de actibus iudicialibus expresse ꝙ nullum debeāt sortiri effectū tradit Bal. in. l. j. C. ex delic. defun. faciunt no. in. l. aut q aliter. §. j. in prin. ⁊ l. pe. ff. qd̄ vi aut clam. ⁊ qd̄ no. Bal. in. l. j. in fi. ff. si quis ius di. nō obtē. ⁊ qd̄ not. in. l. accusatoris. ff. de adul. ⁊ l. si pater. C. ne de statu defun. vnde Bar. Bal. ⁊ Joan. de Imo. in. l. iuste possidet. ff. de acquiren. pos. dicūt ꝙ ille tex. duȝ dicit ꝙ iuste possidet qui autore pretore possidet intelligit̄ si modo act⁹ sit validus lȝ iniust⁹ secus si sit nullus etiā si cēt null⁹ rōne iniustitie puta si cēt talis iniustitia q̄ redderet actū nullū p̄ut est in decreto obreptitio p. l. j. §. hec v̄ba. ff. ne vis fiat ei. ⁊ p. l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicō. liber. ⁊ p iura ⁊ autoritates allegatas. s. in. j. q. Unde de tali nullitate semper pōt opponi: quinimo voluit Bar. singulariter suo cōsi. clxiij. qd̄ incipit quidā ma-

21 gister. ꝙ † talis qui ingredit̄ possessionem virtute decreti [a] iniusti

a potest accusari ⁊ puniri de vi turbatiua: dicit eniȝ ꝙ lȝ in sententijs adhibeatur distinctio ad validitatem vel nullitatem: vtrum sit expressus error vel nō sit expressus tamē in decretis non adhibetur illa distinctio imo indistincte actor q tale decretū vel simile obtinuit nō habuit iustitiā in se lȝ error seu iniustitia nō sit expressa est ipso iure nullū vt in. d. l. cuȝ vero. §. subuentū. ⁊ §. seq. ff. de fideic. liber. ⁊ d. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. ⁊ l. meminerint. C. vnde vi. nec est necessariū ꝙ intentetur aliqd̄ iudiciū nullitatis qr cum lex ista hoc faciat nō est necesse ꝙ hoc petatur a iudice: vt. l. nā ⁊ si sub conditione. §. si. ff. de cōdi. insti. sed sufficit in iudiciū deducere ius suū ⁊ si opponat̄ de snīa vel decreto replicatur de nullitate. ¶ Itē ex alio capite p̄fatus Chinus vigore predicti decreti nō potuit p̄scribere prescripta annali p̄scriptione a statuto inducta. qm̄ statutū p̄dictuȝ dȝ intelligi si mō possessor ex primo ⁊ scd̄o decreto vel ex adiudicatione insolutuȝ fuerit in bona fide secus si fuerit in mala fide per tex. in. c. si. cum sua materia. de prescri. ⁊ in regula possessor male fidei. de re. iu. lib. vj. sȝ prefatus Chinus fuit in mala fide propter obreptioneȝ dicti primi ⁊ scd̄i decreti ⁊ adiudicationis quaȝ consequutus est per falsas allegationes ⁊ probationes cōtra Nofrium cōtumaceȝ ⁊ vigore iuris extincti ⁊ cessionis inualide per se ⁊ si fuisset valida iā euacuate ⁊ extincte per cessionē in alium factā. ¶ Et posito † ꝙ ipse

22 Chinus errasset in iure tn̄ talis error non prodest ad prescriptionē vt no. Bal. in. l. iiij. C. p empto. ⁊ no. gl. in. l. sȝ ⁊ si lege. §. scire. ff. de peti. here. ⁊ ibi per doc. Nec ob. glo. in. d. l. iiij. qr debet intelligi qd̄ error iuris p̄dest quo ad fructū quoȝ possessio ē vilis ⁊ abiecta. ff. de acqui. pos. l. si rē mobilem. nō quo ad rem prescribendā. vt not. in. l. si fur. §. j. ff. de vsucapio. ⁊ dicta. l. sed si lege. §. i. ⁊. ff. de iuris ⁊ fac. ignorā. l. iuris ignorantia. ⁊ not. in. l. nunq̄. ff. de vsu.

a ¶ Decreti iniusti. Not. hic ꝙ decretuȝ p errorem interpositū est nullū. vide Bar. in. l. fi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ in l. ij. in fin. per Pet. de su. C. qn̄o ⁊ qn̄ iudex. Itē decretū ex falsa cā interpositum nō valet ipso iure. l. cū vero §. subuētū. ff. de fideicō. lib. l. j. §. hec v̄ba. ff. ne vis fiat ei. Bart. in. l. iuste. ff. de acq̄ren. pos.

⁊ gl. in l. c. cū de iure patro. ⁊ ibi dñs meus ⁊ doc. ⁊ per glo. ⁊ dñm meū in c. de quarta. de prescrip. ⁊ per dñm meū in c. cū dilect⁹. de cōsue. ⁊ c. ad apostolice. de dona. ⁊ qđ tradit. ii. q. i. c. l premissis. ⁊ xvi. q. iii. c. sacerdotes. ad hoc ergo vt titul⁹ min⁹ iust⁹ tribuat istam causam prescribendi necessariū est ꝙ causetur ab errore facti vel saltē ab errore misto facti ⁊ iuris: vt. l. si vir. ⁊ qđ ibi not. p Bar. ff. de vsuca. sec⁹ si ab errore iuris: q tūc nō causat pscriptionē ⁊ ibi ēt Io. de imo. in c. ad apostolice. de dona. ⁊ traditur per Bar. in l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ xcvi. di. c. bñ quidē. ⁊ ibi p glos. ⁊ tenēt glo. ⁊ Archi. x. q. iii. c. q cognouimus. ⁊ Ioā. de ligna. in cle. i. de reb⁹ eccle. nō alie. ⁊ l. plurimū. ff. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ l. iusto. ff. de vsuca. ⁊ per dñm meū in c. ii. de rebus eccle. non alie. ⁊ in c. ii. de his que fi. a prela. in fi. Quāuis profit emptor iuris quo ad fruct⁹: vt tradit in plurimis ex predictis iuribus. ¶ Et maxime in terminis nostris in quibus satis vr ex plurimis pbari dolus ppter quē causat mala fides ⁊ impeditur pscriptio vbi als nō impediret vt dictis iurib⁹ ⁊ no. Ioā. de imo. in c. i. de resti. in inte. ⁊

23 ⁊ hoc etiā probat ex alio capite: q posito ꝙ † titulus non fuisset nullus sz valid⁹ tñ clarū est ꝙ ppter lesionē enormē sciebat Chinus vel scire debebat ꝙ pōt peti restitutio in inte. nō potuisset dici ꝙ Chin⁹ posset pscribere ⁊ ꝙuis d. An. in c. ad apostolice. de dona. dicat se als dubitasse: licet allegādo vnam legem d qua dicit se nō recordari videatur inclinare ꝙ presumat i mala fide: tñ Io. de imo. ibi dicit in versi. sed circa hoc quero: ꝙ satis probat talem nō esse in bona fide per id quod habetur in l. in cause. la. i. §. interdū. cū l. seq. ff. de mi. vbi hoc vr aperte probari: quia ibi distinguit an qs sciuerit posse peti restitutionē vel nō. ¶ Et ex predictis ptz satis respōsum esse sufficiēter ad alias qōnes ꝯtentas in quarta qōne q quo ad id qđ querit an forma pdictor statutor sit seruāda: nō preiudicat per ea que superius deduxi supernacuum est querere de eor validitate ⁊ effectu quo ad terminos quo ad pdictū effectū: de qua materia plene per Bar. ⁊ doc. in l. i. C. de sum. tri. ⁊ per Bar. in l. omnes populi. de iusti. ⁊ iur. ⁊ latissime per canonistas maxime dominuz meum in c. ecclesia sancte Marie. de consti. potissimum in repe. ¶ Circa quintam qōnem pricipalē qua queritur quid operet dicta scriptura simulata facta inter Chinū ⁊ Nofriū debitorē monialium ⁊ qui donauerat monialibus ⁊ qui cōduxerat ad fictū bona dōata a monialib⁹. ¶ Et an ex ea scriptura possint moniales iuuari vt decepte ⁊ circunuente. breuiter dico ꝙ ꝙuis nō sit necessariū pdictis monialibus ire per predicta suffragia simulationis ex quo alia clarissima remedia sibi competunt de quibus. s. ⁊ i. tñ ex predicta scriptura facta vt. s. posito ꝙ illa talis scriptura: q est priuata recognoscat a predicto Chino ⁊ Nofrio vel per testes probetur non oriunt actiones: q als scriptura priuata quecunqz sit illa nisi recipiat aliqđ fomentum vel supplementum ppter qđ fiat autentica non probat etiam si haberet plures testes inscriptos vel subscriptos ⁊ annū ⁊ mensem ⁊ diē. C. de proba. l. instrumēta. ⁊ l. exemplo ⁊ l. rōnes. C. de conue. fi. debi. l. ii. ⁊ fi. ff. de dona. l. nuda. ad hoc ergo vt probet dz recipere aliqđ fomentum vel per confessionē partiū vel recognitionē a partib⁹ seu ab eo qui scripsit vel a testib⁹ inscriptis vel subscriptis q recognoscunt vel deponunt vel per publicā vel aliquā solēnitatē seu dispositioē statutariam vel aliud simile fomentum de quibus fomentis traditur in iuribus pallegatis ⁊ per Ioā. an. post Ric. ma. in addi. spe. in titu. de inst. edi. §. nunc dicendum. vbi ponit plura supplementa autēticātia scripturā priuatā sz omitto posito ergo vt dixi ꝙ scriptura predicta ex aliquo fomēto fidem faceret opitularetur monialibus: qm ex ea videretur probari quedā simulatio ⁊ collusio in

24 iudicio postea agitata † simulatio enim probatur ex cōiecturis q liquide probari nō pōt ⁊ cōsistit in animo: vt probat in l. non omnis. §. a barbaris. ff. de re mi. ⁊ c. cuz in diocesi. de vsuris. c. illo vos. de pigno. ⁊ c. ad nostrā. de emp. ⁊ ven. tradit Barto. in cōsil. cxliiii. qđ incipit viso libello. Et p Bar. cōsi. cxxxi. qđ incipit quidam petrus als petrus. ⁊ cōsi. clviii. qđ incipit quidaz habens. ⁊ p do. Diony. de peru. cōsi. xii. qđ incipit venditio. ⁊ cōsil. xli. qđ incipit viso libello. ⁊ fm ea que tradunt in l. i. C. plus vale. qđ agit. ⁊ l. pacta nouissima. per Bal. ⁊ doc. C. de pac. ⁊ in aliis plerisqz locis: ex pcedentibus em cōuentionibus predictis ⁊ ex pactis ꝯtentis in dicta scriptura factis inter pdictum Chinū ⁊ Nofriū cuz iam Nofrius obtulisset ⁊ donasset omnia monasterio ⁊ illis etiā ex alio capite esset obligatus ⁊ demum cōueniret ex ipsa scriptura priuata dictus Nofrius cū Gino fratre suo ꝙ Ginus vigore ⁊ pretextu dicte cessionis habite a dicta d. Corradina caperet dicta bona donata ⁊ ꝙ pro ipso Chino cōfiterent ipsa bona a laboratoribus ipsorū bonorū. ¶ Et ꝙ tamē ex ipsis bonis idē Nofrius toto tempore vite sue fructus ⁊ redditus dictorū bonoruz habere deberet ⁊ ꝙ omnia bona habeat dictus Chin⁹ libere: ⁊ ꝙ ita deberet dari laudum inter eos pro maiore securitate ipsi⁹ Chini: ⁊ Chinus pmisit dicto Nofrio ea que promisit ⁊ postea etiā accessit iudiciū motū p Chinū ꝯ Nofriū eo forte q nō cōsiderūt de dicta scriptura ⁊ sic ex multis colligunt cōiecture simulatiōis ⁊ collusiōis. ¶ Primo q pri⁹ facta erat donatio ⁊ obligatio mōialib⁹. ¶ Scdo q pdicto Chino nihil debebat p dictū Nofriū. ¶ Tertio q dict⁹ Nofrius ex pacto remāsit in possessionē. ¶ Quarto q fuit facta d dote donatiōis ⁊ pena vbi nō debebat nec peti poterat nisi alterū tñ quinimo facta fuit de oibus bonis. ¶ Itē ppter qualitates ꝯiūctionū. Itē q cōuētū ꝙ deberet dari laudū ⁊ forte datū fuit lz nō possit pbari. Et postea fuit secutū iudiciū: ⁊ ꝯtumacia ipsi⁹ Nofrii q cum deberet noiare dictas mōiales tanꝙ dñas i iudicio nullā fecit noiationē vt. i. subiiciā. ¶ Que oia si recte ac mature ꝯsiderent ⁊ ponderent: nemo erit q possit inficiari eas nō esse maximas simulationes fraudis ⁊ collusiōis ꝯiecturas vt hec oia pbant p ea q tradūt in l. post ꝯtractū. ff. de dona. iūcta l. sicut. §. supuacuū. q. mo. pig. vel hypo. sol. et in l. q testiū. cū sua materia. ff. d pba. iunctis his que tradunt in l. iii. C. plus valere qđ agit. ⁊ in l. ⁊ q. C. de distra. pig. ⁊ per Bal. in l. si filii. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ l. si nō verū. e. ti. ⁊ p Ioā. de imo. post Anchar. in c. qsitis. de rerū permu. ⁊ qđ tradit in l. pacta nouissima. C. de pac. iunctis etiā no. per Bal. in l. executorē. C. de execu. rei iud. in viii. col. ¶ Et sic ex predictis tuz rōne simulationis tū rōne collusiōis pdicta decreta ⁊ snia adiudicata nō potuit piudicare nec piudicauit pdictis monialib⁹: qm plura concurrūt ppter q predicta decreta ⁊ snia nō piudicāt pdictis monialib⁹ etiā vltra ea que superi⁹ dicta sunt: qm inter alia reqsita ad hoc vt snia inter alios lata piudicet tertio plura sunt necessaria de qb⁹ in l. i. ⁊ ii. C. q. res iud. non no. ⁊ in l. sepe. ff. de re iu. ⁊ in c. i. de re iu. ⁊ i ti. C. res iter alios acta. ⁊ iter alia reqsita hec reqrūtur que hic nō interuenerūt: primo ꝙ legitimus ꝯdictor qui vocatus ad iudiciū succubuit: succubuerit se defendendo nō per cō-

25 tumaciā: ⁊ tradit in dictis iurib⁹ snia † enim lata ꝯtra cōtumacē potius presumit lata ppter defectū cōtumacie ꝙ iustitie. ¶ Et vbi pena venit committēda aliter ꝙ ex defectu iustitie nō nocet aliis vt. l. papinian⁹. §. meminisse. ⁊ l. q repudiātis. §. fi. ff. de inof. testa. facit. l. si de eo. ⁊ l. si p imprudētiā. ff. de euic. nisi forte lata eēt ꝯ cōtumacē facta iā cōclusione in cā. ¶ Et idē voluit dñs meus in c. pe. de re iudi. dicēs post Bar. ꝙ tūc absentia vel contumacia procuratoris impedit facere ius quo ad alios qñ ex actis nō potest ꝯstare de meritis cause: quinimo ⁊ si principalis in plus dānatur ppter cōtumaciam nō tenet tertius: facit qđ no. Bar. i. l. i. §. q opē. ff. d fur. tradit etiā p moderniores in l. a snia. §. habes. ff. de appel. ⁊ qđ tradit in l. cū filius. p Bar. ⁊ doc. ff. de verb. ob. ⁊ in qōne sua que incipit. statuto Perusine ciuitatis. ¶ Et sicut contumacia non preiudicat ita etiā si p aliā culpā vel pp eius iniuriaz posset piudicari vt tradit Bar. in l. si seruus pluriū. §. i. ff. de le. i. ⁊ d. Ant. in c. pe. de re iudi. ¶ Insup etiā reqrit aliud. vcz

26 ꝙ † nō detegat collusio q tūc etiā in casibus in quibus piudicaret snia nō preiudicat: ita dicit Bal. post Marti. ⁊ Iaco. bu. i. l. ingenuum. ff. de statu ho. ⁊ in l. ii. C. qui. res iudi. non nocet. ⁊ per Io. de imo. in d. l. sepe. ff. de re iud. traditur etiaz in aliis iuribus superius allegatis. ¶ Et sic etiā ex pdictis fundamētis apparet decreta ⁊ sniam predictā non piudicasse predictis monialibus. ¶ Ulteri⁹ etiā ex alio capite dico ꝙ pdicta snia nullo modo preiudicauit predictis monialibus: qm clarissimū fuit ꝙ prefatus Nofrius trāstulit p donationē per eū factā in predictas monia-

27 les † p quā etiā absqz alia traditione[a] transfert dñiū: vt est tex. in

a l. fi. C. de sac. san. ecc. ⁊ c. ii. de ꝯsue. quinimo etiam si donatarius fuisset psona priuata attēta formatione donationis: ⁊ ꝙ pdict⁹ Nofrius donator cōduxit dicta bona a predictis monialib⁹ ⁊ ꝙ cessit iura sua ⁊ etiam debuit esse constitutum: ad que accedant que no. in l. si quis argentum. ⁊ l. si quis. C. de do. ⁊ qđ no. in l. fin. C. qñ fis. vel priua. ⁊ l. i. ⁊ ii. C. de acti. ⁊ ob. ⁊ qđ no. gl. i v. veluti. i. l. cuz hic statutus. §. oratio. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ l. i. in fi. ff. p so. ⁊ l. qđ meo. ff. de acquir. pos. ⁊ l. quedam mulier. ff. fami. ercis. ⁊ l. interdū. ff. de acqui. re. do. ⁊ qđ singulariter traditur per Barto. in l. rura. C. de omni agro deserto. lib. xi. ¶ Cum ergo predictus

28 Nofri⁹ esset † cōductor nec suo sed nomine ipsarum monialium possideret: vt. l. i. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. C. cōmu. de vsuca. ⁊ l. non solum. §. i. ff. de vsuca. ⁊ l. cum in plures. §. messem. ff. loca. ⁊ l. i. §. interdictum. ⁊ l. ii. §. eū. ⁊ l. cum fundū. ff. de vi ⁊ vi. ar. cum si. Quare cum moniales essent dñe ⁊ possiderēt q Nofri⁹ alieno nomine possidebat: merito Nofrius vocatus ad iudiciū debuit nominare dñm i iudicio: quare cū ipse minime nominauerit sz fuerit cōtumax sequit ꝙ pcessus ⁊ decreta interposita ꝯ dictū Nofriū nō preiudicauerūt dictis monialib⁹ nec etiā adiudicatio facta predicto Chino: vt voluit Inn. Io. an. ⁊ doc. in c. qm frequēter. §. ꝙ si super. vt lite non conte. vbi dicūt ꝙ taciturnitas vel cōtumacia coloni nō nocet dño nec quo ad possessionem nec quo ad proprietatē p. l. fi. C. si p vim vel alio mō. ⁊ idē tz ibi zaba. et tenet Spe. in ti. de primo decreto. §. restat. versi. hoc etiā no. ⁊ ver. qd si coloni.

a ¶ Transfert dñium. Adde hic ⁊ nota qđ dñiuz in quatuor casibus transfert sine traditiōe. Uide Pet. phi. cor. in ꝯsi. xvi. incipit. viso i litera. in scda parte.

coloni. et Bart. in l. ij. C. vbi in rē actio. vbi plus dicit q̄ et si facta esset executio contra colonum et possessio esset trāslata ad actorē nō tñ priuabit dñs sua possessiōe quā habebat ar. d. l. si. C. si p vim vł alio modo.
29 ¶ Nec ob. si diceret q̄ † sicut absens possidens per colonū deiecto colono perdit possessionem ciuilē vt. l. iij. §. q̄ si seruus. ff. de acqui. pos. ita et isto casu dz dñs amittere possessionē: qr rñdet fz Inno. in. d. §. q̄ si sup. quē sequuntur Jo. an. d. Ant. zab. et dñs meus ibi. et Bar. in. d. l. iij. quē etiā sequūtur legiste q̄ iō colono deiecto dñs pdit possessionē: qr deijciens talē violēter intēdit sibi possessionē acqrere et eā cuicūq̄ auferre secus est in iudice qui nō intēdit iurisdictionem in preiudiciū absentis exercere vel ius absentis alteri dare et si hoc intēderet nihil ageret. vt. d. l. si. C. si per viz vel alio mō. facit. c. inter. de ma. et obed. et c. j. de cau. pos. et ppric. et hoc dicitū est verum et plz Do. et d. meo cū iudicialis possessio habeat plus iuris q̄ facti: violenta vero nihil habeat iuris. Et qr in quolibet iudiciali processu iudex intendit alteri reseruare ius suuz vt in. c. sup eo. de offic. delega. et c. inter dilectos. in fin. de do. facit. l. ij. §. merito. et §. si qs a principe. ff. ne quid in loco pub. et c. ex marū. de an. no. et vsu pal. ¶ Sed nunc circa pdicta quero que remedia ꝯpetāt predictis monialib⁹ aduersus predicta decreta et sniam adiudicatiuā in fauorē pdicti Chini. rñdendo dico q̄ plura ꝯpetūt remedia predictis monialib⁹. ¶ Primum qr ex quo. s. in prima et tertia qōnibus cōclusum fuit q̄ pdicta decreta et adiudicatio fuerūt et sunt nulla pñt moniales per suum legitimū syndicum petere a iudice tā seculari q̄ ecclesiastico q̄ pnunciet q̄ pdicta pcepta et sniam adiudicatiuā in solutū fuerint et sint nulla et de facto et nulliter pcessisse et nullū prebuisse effectum vel vigorē pdicto Chino et nullum preiudicium generasse predictis monialib⁹: et hoc facta prius narratione debita ad petitionē predictam ieu predictum libellū porrigendū et facere sub debita forma p procuratorē sm consilium prudentis et docti aduocati et predictum remediū colligit ex no. per glo. in. c. ij. de cri. fal. facit qd no. ij. q. v. in. c. argumenta. et q̄ no. gl. in. l. minor. in prin. ff. de mino. et idem ego tenui in
30 d. c. ij. de crimi. fal. in. ij. membro princi. qm̄ † que de facto sunt de facto sunt reuocāda et irrita et nulla nuncianda. vñ et posset peti ab codē iudice de facto irritari et annullari sicut de facto processum fuit p no. in l. j. ff. de ferijs. et ibi gl. bal. in. l. dies festos. C. de ferijs. et ij. q. j. c. primates. et ibi cōcordātie multe in glo. et pximc ad materiam de tenuta de facto cōcessa no. bal. in. l. si pacto quo penam. C. de pac. et facit qd tradit in. l. q̄ iussit. ff. de re iu. ¶ Posset etiā concipi predictus libellus alternatiue sub hac forma vcz qr facta debita narratiōe eorū q̄ gesta et acti tata fuerunt prius cū monialibus per Nofriū de do. et c. et facta demū narratione preceptorū et adiudicationis facte ad petitionem Chini ꝫ Nofriū et laboratores ipsis monialibus inscijs nō monitis et nō citatis et spoliatione facta de dictis monialib⁹ petere pronunciare sniari et decerni predicta precepta et snia adiudicatiua: et qcquid vigore predictorū preceptorū factum et secutuz fuit fuisset et esset nulla et nullius efficacie roboris vel momēti et nullum preiudiciuz generasse predictis monialib⁹: et ipsas moniales reintegrandas et ad eorū possessionem et iura et inquātū fuissent et essent aliqua illa enormiter lesisse predictas moniales et ipsas moniales tāq̄ enormiter lesas restituēdas fore et sic accumulare. et si forte diceret quō possunt agere mōiales ad istud corā iudice ecclesiastico cū actor debeat sequi forum rei. vt in. c. cum sit gene
31 rale. de fo. cōpe. Respōdeo q̄ hoc fieri pōt sicut † pōt cleric⁹ aduersus laicū petere reductionē ad arbitriū boni viri ꝫ laudū et p laicos latū et super re pphana coram iudice ecclesiastico sm Bar. in repe. l. si societatē. §. arbitrorū ff. pro socio et Spec. in ti. de arbitro. §. j. ver. sed quis erit. et sequit ibi Jo. an. in addi. et dñs meus in. d. c. cum sit generale. q etiā allegat ad hoc cōsiliū Fede. ccxxx. sed ego non habeo istud cōsiliū: sed tñ Fede. cdxxxv. ꝯsi. et q̄ debeat agi coram iudice rei quam et opi. et Ang. in qōne que incipit duo nobiles. sed Pet. de anch. in repe. regule ea q̄ fiunt. de regu. iur. lib. vj. et primam sniam si laudum latum de reb. eccle. per tex. in. c. examinata. et c. peruenit. de arbi. et sic etiaz secūdum istā opin. potest adiri in terminis nostris iudex ecclesiasticus ex quo predicta pcepta et snia adiudicatiua emanauerūt sup reb⁹ que ptinebāt ad pdictū monasteriū. et idē et dicendū sm aliā opi. Pet. q dicit q̄ sup talib⁹ ille pt adiri q debuisset adiri i illa qōne. q̄re cū mōasterium possideret sicut si Chin⁹ voluisset agere ꝫ mōasteriū debuisset adire iudicē ecclesiasticū: ita pt adire nūc mōasteriū: et ita et vł sēsisse bar. in repe. dicti. §. arbitror. fz Pe. de anch. de quo et p eū i qōne sua q̄ in
32 cipit. cū. c. laic⁹. ¶ Item † qr eccłia q̄ petit restōnē in integrū ꝫ laicū pt illā petere et corā iudice ecclīastico fz Inn. Jo. an. et doc. i. c. cū sit gñale. de fo. ꝯpe. et ibi diri in. vij. fallē. faciūt et no. in. c. ꝯstitut⁹. de resti. i integr. et z. d. me⁹ in. c. ad nostrā. de re. ec. nō alie. vbi bonus tex. facit et q̄ tradit in. l. si qs ephales. et in aut. si qs litigātiū. C. de epi. et cle. p bal. et bar. l. l. ij. C. vbi et apud q̄s faciūt et q̄ stati dicā de remedijs canonis reitegrāda. ¶ Scdz remediū q̄ mōasteriū intentet rei vēdicationē publicā et condictionē possessiōis ꝫ pdictū Chinū. q̄ remedia possūt simul accumulari fz ea que tradunt p gl. et doc. in. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. Et si Chin⁹ cōuetus excipiet de decretis et adiudicationib⁹ replicabit monasteriū de ipsor nullitate et inualiditate p ea q̄ super⁹ dicta sunt et sic obtinebit. ¶ Tertiū remediū est candis reintegrāda. iij. q. j. q̄ compe

tit ecclesie ex spāli priuilegio fz q̄ voluit Jo. cald. in. c. cū ad sedē. de resti. spo. q̄ priuilegiū pōt clericus intētare corā pprio iudice ecclesiastico qd et gl. pe. q̄ nō est alibi fz dñm meū in. c. pe. q̄ me. cau. et Innoc. in c. cū sit gñale de fo. ꝯpe. et ibi tenui fallētia. vij. et in. c. pe. de ope. no. nun. in vlti. no. Nā hoc remediū cōpetit tam ꝫ spoliatorem q̄ ꝫ quēcunq̄ tertiū ad qd et ignorāter possessio peruenisset. vt ibi tradit. et Arch. in sūma p Inn. in. c. dilecte. de ma. et obe. et per Joā. an. in. c. qr. v. de insti. et in. c. cū ad sedē. de resti. spo. et Spe. in ti. de resti. spo. §. j. versi. quartaz. et tradit in. c. cōsultationib⁹ de iure patro. ¶ Nec ob. q̄ Chin⁹ possidet autore ptore qr talis possessio est nulla maxime respectu istarū monialiū. et ideo cōpetit etiā restitutorium sm Archi. not. in. c. cū causaz matrimonij. et in. c. cū causaz de offi. deleg. et c. cum ciim eo. tit. et ibi diri. et per no. in. c. ꝯquerente. et c. cum venissent de resti. spo. et j. q. iij. qr preslat⁹. et in alijs plerisq̄ locis. ¶ Circa sextā et vltimā questionem fz ordinē. s. formatā aduertēdū est qd ex ea plures pñt elici qōnes. ¶ Prima est vtrū pdictū ꝯpromissuz factū p abbatissam et syndicā et pcuratricē monialiū capituli et cōuent⁹ de iure et de facto in laicā tenuerūt quā qōnē et sequētes paucis absoluā. eo qd attētis his q̄ superius dcā sunt in precedentib⁹ qōnibus. j. subijciam. hec et sequentes qōnes quasi
33 superflue redduntur. dico ergo q̄ q̄uis sit dubiū † vtrū rector vel prelatus ecclesiastic⁹ possit cōpromittere sine cōsensu capituli et sine superioris autoritate de iure et in arbitriū. s. modo fiat sup rebus ecclesie maxime sup re que nō possit alienari sine cōsensu et tractatu capituli et autoritate supioris de quo p doc. in. c. cū tpe. de arbi. vbi tex. vł pbare qd non valeat. et idē glo. si. et Hos. in. c. peruenit. de arbi. et in. c. cum tēpore. et ibi gl. et clarius per eū in summa in ti. de arbi. §. de qua re. versi. quid de clerico. vbi cōcludit clericum non posse sup rebus ecclesie sue quas p se nō hz liberā aliēādi ptātē ꝯpromittere: lz secus sit sup rebus proprijs qr rei sue qlibet est moderator et arbiter. vt. l. in re mādata. C. mādati. ¶ Et q̄uis qdā alij aliter dicant quos refert Inno. in. d. c. cū tpe
34 † tñ cōis opinio vł esse q̄ nō possit et. d. Hos. et seqt Jo. de imo. d. c. cū tpe vbi dicit q̄ lz sup rebus pprijs possint cōpromittere etiaz super fructib⁹ pteritis tñ super fructibus futuris et super iurib⁹ ecclesie nō pñt sine supioris autoritate. et idē tz Spec. in ti. de arbitrio. §. restat. v. sed nunqd. et §. sinit. et ver. sz nunqd plat⁹ in fin. vbi pro ista parte allegat. c. p tuas. de arbi. et eādē opi. cōsulendo tenuit Fede. cōs. lxxxviij. et Lap⁹ abbas alleg. cij. et tenent cōiter moderniores in. d. c. cum tpe de quo et Bar. in. l. nulli. ff. de transac. et p Bald. in. l. psens. de trāsact. Et lz gl. mag. in fi. in. c. si diligenti. de fo. cōpe. et glo. in ver. iudices in. c. romana. de fo. ꝯpet. li. vj. videat velle. tñ illa gl. deberet intelligi qñ bñficiat⁹
35 cōpromitteret de reb⁹ pprijs. sed † qcqd sit tñ sit cōpromissum de iure et de facto tale ꝯpromissuz nullo mō vł fieri saltē sine cōsensu capituli qr cū tale ꝯpromissuz habeat instar trāsactionis vt in aut. vt diffe. iu. §. j. et in aut. si vero ꝯtigerit. et in aut. si qd. C. de iudi. no. glo. i. c. exposita de arbi. et Bar. in. l. si quis cū alr. et in. l. si qs arbitratu. ff. de verb. obli. no. gl. in. l. sub pretextu. C. de trāsac. et bar. in. l. q̄ si ep hex. ff. de eo q̄ cer. lo. et l. ij. ff. de iureiur. Bal. in. d. aut. si vero. et Jo. cremo. i aut. vt diffe. iudi. Ja. bu. in aut. decernim⁹. C. de iudi. et doc. in. c. quintanallis. de iure
36 iur. sed clarū est † q̄ sol⁹ prelatus sine cōsensu capituli nō pōt transigere: ergo nō pōt tale ꝯpromissuz facere. Primū pbat in. c. decetero. et c. statuim⁹ de transac. tradunt doc. in. c. cōtingit. de trāsac. et Inno. in. c. puenit de arbi. Scdm sequit ex primo qr si nō pōt sine ꝯsensu capituli trāsigere. ergo nec cōpromittere de iure et de facto. vt dictis iurib⁹ no. gl. xvj. q. j. c. plures. et Lapus Abbas alle. in. ij. no. glo. c. fine. de maio. et obe. quare ex duplici capite nō vł valuisse dictū ꝯpromissuz. primo qr pdicta abbatissa fecit dictū ꝯpromissuz tāq̄ syndica et pcuratrix nō tā
37 q̄ abbatissa fecit cū tñ nō hret mandatū nisi gñale. Et † ad cōpromittendū requirit mandatū spāle vt in. c. per tuas. de arbi. no. Spec. in ti. de pcur. §. j. ver. xy. et gl. in. ꝯpatibili. in. c. q ad agend. de pcu. li. vj. et ff. de pcu. l. mādato nec et sufficit gñale mādatū cū clausula de rato. vt no. gl. i. d. c. cū tpe. de arbi. quā cōiter sequūt doc. qr p hoc nō intelligit hre liberā et voluit gl. in. c. cū dilect⁹. de reli. do. facit q̄ not. Bart. in. l. j. ff. de offic. pcu. cesa. et Cy. et gl. i. c. si pcuratorē absentis. ff. de pcur. Jo. de imo. in d. c. cū tpe. et maxie cū factū fuerit cōpromissuz de iure et de fcō q̄ hz instar trāsactiōis vt dixi. s. et ad trāsigēdū reqrat spāle mādatū. vt. l. mā. ff. de pcu. et c. cōtingit. et c. p tuas. de arbi. et l. nā et socere. cū. l. seq. ff. de pac. et tradit l. c. q ad agēdū. §. si. de pcu. li. vj. et Spec. tit. de pcu. §. j. v. v. ¶ Scdo qr posito q̄ pdicta abbatissa et fecisset pdictū ꝯpromissuz tñ q̄ abbatissa nō tñ voluit cū fecerit de iure et de facto et p ea q̄ supi⁹ dicta sunt et maxie cū fecerit in laicū quo casu qdā voluit vt Hos. nō valere fz tñ istud examinare nō est necessariū. tradit in. c. ꝯtigit. de arbi p Arc. xj. q. j. c. clericū cuiuslibz. et. c. dilecti. et. c. exposita. de arbi. p Lo. pō. l. l. titia diuortiū. ff. so. ma. et Lau. disputat. d. Ant. de prato. veteri i disputatiōe sua q̄ icipit marconaldus Et hec sufficiat. q̄ ad. j. q ¶ Scda qd q̄ sumit ex pdicta. vj. q. versat circa validitatē laudi q̄ qd satis clare decidit ex decisiōe pcedētis qōnis qr clarū est q̄ si cōpromissum nō tz nec et pōt tenere laudū inde sequutū. vt. l. pedius. §. j. ff. de arbi. et de se manifestū ē ex validitate eni ꝯpromissi et ipsi⁹ forma dpēdet arbitror et arbitrator ptās l. l. si diligenti. §. ij. dixi. et q̄ ibi tradit p gl. et doc. ff. de arbi. cū si. si eni nō vz principale nec accessoriū. vt i regula cū prin

clausulis.ff.de reg.iu.τ in rła accessoriū.de re.iu.li.vj. ¶Et ex pdictis decidit et tertia qo q sumit ex pdicta.vj.q.vz†vtrū ratificatio tenuerit q facta fuit laudo pdicto lato vigore pdicti cpromissi qr ratificatio p dicta eisdē argumētis rōibus autoritatib⁹ τ iuribus est nulla qb⁹ cōpromissum. Qm posito q cōpromissum fuisset celebratū per abbatissam de cōsensu capituli seu cōuent⁹ sui nō propterea potuisset sola abbatissa ratificare seu cōsensu capituli vel saltē sine legitimo mādato,lōge ergo minus potuit ratificare laudū nullū qd nō possunt etiā priuate ratificare si est nullū lz sit latū de rebus priuatis eorū nō tz: vt laudū.lz posset forte tenere vt pactū fm ea q no.gl.singularis in.l.fi.C. cōia vtri.iudi.facit etiā no.per gl.Jo.an.τ Dy.in regula nō firmat de reg.iur.li.vj.de quo etiā p gl.τ doc.maxime p Jo.de imo.in.c.ij.de his que fi.a prela.sine cōsensu capi.vbi refert multas autoritates q faciūt ad hāc materiā quas omitto:qr ibi videri pnt τ qr de his nō est multū curandū:vt statim subijciā.faciūt etiā not.per Spec.in tit.de sen.§.sequit ver.pe.τ q etiā ibi sequit Jo.an.in addi.τ p dños de Ro.in deci.

59 clxiij.in antiquis. Et est aduertēdū †q tūc valeret in vim pacti qn esset tale qd qd depēderet a ptāte partiū vt tradit dñs meus τ ibi dixi post eū in.c.examinata.de cōfir.vti.τ ibi est bonus tex.qd laudū nullum nō pōt cōfirmari.τ q cōfirmatio facta etiā p papā d laudo nullo nō tenet. Et ibi et not.qd partes nō pnt nisi esset de facto qui posset suppleri a ratificāte qui nō est hic.faciūt et no.p dñm meū.τ doc.in.c.cū sup.τ ibi dixi.de offi.deleg.tz expresse Bal.in ti.de pac.cōstan.in versi.sententie. ¶Ex pdictis et occidunt aliqne qōnes cōtēte in.d.vj.q.quas vt quātū fieri pōt cōprehendā pter lōgitudinē cōsilij procedā p cōclusiōes cōprehēdēdo effectū oium qōnū predictaꝝ quo ad intētionem iuridicam. ¶Prima cclusio sit qd iudex iuste pronūciando pcepta tenutā τ alia facta ad petitionē syndici dictarū mōialiū nō valuisse nec valere nec potuisse fieri de iur fz formā dictorū statutorū hec cclusio pbat ex his que superi⁹ dicta sunt. ¶Itē probatur ex eo qr dictus syndic⁹

40 monialiū renunciauit instantie ipsius cause. Quāuis posset dici q†īquātū nō habent spāle mandatū ad renunciandum non valeat:qm in gnāli mādato nō venit hec ptās:qm renunciare est dōare.vt not.in c.statutū.§.assessorem.de rescrip.li.vj.τ in.l.si quis delegauerit.ff.de nona.τ ibi p Bar.vnde dicit Jo.de imo.post zaba.in.c.ij.de dona.q prelat⁹ nō pōt remittere exceptionē ex quo nō hz ptātē donandi.τc.Sed ad donādū non sufficit gnāle mandatum sed exigitur speciale mandatum.vt.l.si filiusfami.ff.de do.τ l.contra iuris.ff.de pac.tradit.d.meus in.c.ad hec.vt lite nō cōtest.τ tractat et Bar.in.l.oēs.§.fin.ff.de his que in frau.credi. ¶Scda cclusio sit q pdicta renunciatio et si valuisset.τ iudicis snia inde secuta etiā tenuisset tn nullū generauit nec generat preiudiciū predictis monialib⁹ quo ad iura eis cōpetētia respectu donationis facte per Nofrium monialib⁹ nec quo ad qtitates debitas predictis monialibus occasione mutui vel solutionū factarū p dictas moniales p predicto Nofrio. Hec cclusio probatur primo ex regu-

41 la gnāli q vult q† ex separatis nō fiat illatio.vt.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.τ.l.duob⁹.ff.de testa.tute.l.fi.ff.de calū.l.neq natales.C.de proba.in.c.dilect⁹.de offi.or.τ.c.qd trāslationem.de offi.legat. c.j.de tempo.ordi.li.vj.cū si.sz clarū est qd separata est cā laudi lati vigore cui⁹ specifice egit syndicus monialiū a cā donationis facte mōialibus:ergo ex snia facta sup cā laudi τ tenutarū τ pnunciationū indesecutarū τ potioritatis vel prioritatis inter moniales τ dictū Chinū respectu cause pdicte sic intentate:ergo ex ipsa snia per iudicē lata sup predictis τ iurib⁹ pdictis nō pōt aliquo mō inferri nec preiudiciū generari iurib⁹ dictarū monialiū occasione donationis eis facta p predictū Honofriū.vt dictis iurib⁹.τ in.c.frequēs.in fi.de resti.spol.li.vj. τ in.c.ij.de trāsla.pla.τ.c.qr diuersitatē.de cces.prebē.τ.c.cum capella. τ seq.de priui.ff.p emp.l.ij.§.separata.l.permisceri.ff.de acquirē.pos.l. marit⁹.ff.de do.īter vir.τ vxo.cū si. ¶Scdo pbat dicta cclusio ex alia

42 regula q vult qd†vbi actū est spāliter ad aliquā rē aliqua spāli actione trāsactio sit secuta talis trāsactio nō ob.quominus possit ad aliā rē vel et ad illā ex alia actiōe.vt.l.age.C.de trans.vñ si agebā ꝫ ect.emp.ad domū τ secuta fuit trāsactio indubitanter postea nō ob.trāsactio.possū agere ad domū ex alia cā vel actiōe puta ex legato vł donatiōe vel rei vēdicatiōe vł alia sibi acti.extranea ab actiōe ex empto.l.si d certa.C. de trās.τ.l.si ita qs.ff.de ver.ob.est em ista clarissima cclo apud doc.taz iuris ciui.q cano.vt p Bar.Bal.Cy.τ doc.i.l.sub pretextu la scda.τ.l. age.τ.l.si de certa qd data spāliter vel in petitione vel in psecutiōe vel in transactione nunq transactio extendit ad aliam rē vel et ad aliam actionē ad eādē rez.vnde si petitio fuit specialis ad aliquā rē ex aliqua spāli cā vel actiōe:lz psecutio τ trāsactio fuerit gnāliter facta nō extēdit trāsactio ad aliā rē vel et ad eādē ex alia cā vel actiōe vt tradit i dictis iurib⁹ p.d.Ant.Jo.de imo.zaba.abbatē sic.τ doc.canonistas vt i c.j.de trā.lz gl.ibi alr senserit fz cōiter reprobat. ¶Itē lz petitio fuerit gnālis τ trāsactio fuerit gnālis si psecutio fuit spālis trāsactio:lz gnālr fctā nō extēdit ad aliā rē imo nec ad eādē ex alia cā vł actiōe si mō nō sit admixt⁹ dol⁹ et talis gnālitas possit restrigi ad spālr petita vł spālr psecuta salua rōne recti fm dis tz gl.finalis i.d.l.j.c.j.bar.i.d.l.sub ptextu facit.l.ex maiori.τ q ibi no.Cy.C.de execu.τ.l.fi.§.idē qsijt.ff.de cdi.inde. τ.l.aureli⁹.§.sticho.ff.d li.le. Et vt dicit bar.lz petitio fuerit gnālis τ trāsactio gnālis si psecutio fuerit spālis absq rōne recti fm dis dz referri psequuta saltē ope replicatiōis τ nō extēdit ad aliā rē nec et ad eādez ex alia cā vł actiōe:τ ita et ego tenui i.d.c.j.de trāsac. ¶Si q hic i trāsactiōe forti⁹ ē in snia τ re iudicata:qm vt dt gl.τ et tenēt doct.strictior sit iterptatio i snia q i trāsactiōe qr trāsactio fit ex cōsēsu ptiū:iō lati⁹ extēdit fz iudiciū reddit i inuitū.vt.l.inter stipulātē.§.j.ff.d v.ob. Itē si in trāsactiōe qn vł petitio vł psecutio fuit spālis trāsactio gnālis nō pindicat vt dixi qtomagis id dōm ē in snia qn tā petitio q psecutio

43 fuit spālis†cū sp snia τ iudicis aius referat ad psecuta ex qb⁹ mot⁹ animu sui dz ifounare τ iuxta petitiōez dare sniaz.vt.l.illicitas.§.vitas ff.d offi.pñ.iūcta cle.sepe.d v.sig.τ.l.vt fūd⁹.ff.cōi diui.xxx.q.v.c.iudicātē.τ.l.hoc āt.ff.q.ex cau.i pos.ea.τ.c.j.de cces.pbē.li.vj. ¶Tertio in propriis terminis pbat dicta cclo qr exceptio rei iudicate nūq extendit ad aliā rē neq ad aliā actionē cpetētē ad eādē rē.lz snia tn sit gnālr vt ē tex.i.l.cū qrit cū.l.seq.ff.de excep.rei iudi.τ q tradit in.l.τ an eadē.§.

44 actiōes.τ.l.ex testō.co.ti.ad hoc em vt obstet†exceptio rei iudicate reqrit vt eadē sit res τ cā petēdi τ eiusdē psone vere vel iterptatiue.vt late tradit Bar.i.l.τ an eadē.§.q cū.ff.de excep.rei iudi.τ p Inn.i.c.ij.τ plenī⁹ i.c.fi.de ordi.cog.tradit p gl.τ doc.i.c.pastora.de cā pos.τ ppie.τ p Inno.c.cāz.ij.q si.siut legi.τ.c.dilect⁹.j.de rescri.τ i alijs plerisq locis τ nō solū hoc pcedit respectu diuersaꝝ actionū oino qnimo si viderent hre cōformitatē quādā. Vñ si ad eādē rē cōpetit realis τ psonalis agēs reali nō vł dedurisse psonalē nec ecōuerso iō ñ obstat rei iudicate.vt.l.

45 fi.τ ibi Bar.ff.d exce.rei iudi.†nec snia lata i rei vē.obstat agēti publiciana.vt no.bal.i.l.pe.C.d ige.ma.τ ē tex.i.l.minor.§.de euic.ad qd facit qd no.gl.i.d.l.fi.ff.de excep.rei iudi. ¶Quinimo τ si actū sit simplr in q simplici actiōe poterāt ples cāe iterclundi τ vnā solā cām psequit si succubui ñ ob.exceptio rei iudi.agēti mihi ex alia cā vñ si egi hypothecaria simplr deinde psequor vnā cāz τ succubui nō ob.mihi exceptio rei iudicate si ago ex alia fz Guil.τ bar.i.l.solutū.§.p liberā.ff.de pig. act.τ.l.exñte.§.lati⁹.ff.d excep.rei iudi.qnimo τ forti⁹ si aliqs i eodē libello ples ītētauit actiōes τ succubuit ñ ob.ei exceptio rei iu.nisi in eo qd spālr ē psequut⁹ h singlr voluit gl.loquēdo i terminis magis dubijs i.c.abbate sane.d re iudi.li.vj.q vult qd si egi rei publiciana qd dixi qd res ptiebat ad me iure dñij vel qsi q si defeci i vna τ re⁹ absoluit possū postea intētare aliā ptē disiūctiue nec ob.exceptio rei iudi.qr ista est mō alia cā q prla p no.i.c.fi.d cau.pos.τ ppie.τ isti.d act.§.alie.τ sequit Bar.i.l.τ an eadē.§.actiōes.ff.d excep.rei iudi.τ do.me⁹ Abb.siculus in.c.ij.de libelli obla. Et si egi rei ven.p legato τ succubui possum agere actiōe ex testō si mō re⁹ nō sit absolut⁹ qr nō legat fm Dy.i regula null⁹ plurib⁹.de reg.iur.li.vj. Ex hoc et possent multa exēpla iduci sz breuitatis cā omitto ex qb⁹ olb⁹ plusq clarissima ptz cclo quo ad terminos nños qd cū fuerit actū p syndicū mōialiū spālr virtute laudi p ipsi⁹ executiōe τ ipsā petitionē sit spālr psecuta qre qcūq snia fuerit secuta nō ob.mōasterio agēti vigore dōatiōis facte sibi p dictū Nofriū cū penit⁹ sit cā separata τ illa vba qb⁹ iudex pnūciauit Iultanū habuisse τ habere meliora τ potiora iura q moniales.τc.referunt respectu actionis τ petitionis intentate per syndicū valet vigore laudi. Et hoc est plusq clarissimū τ expeditissimum per iura τ autoritates superius allegatas. ¶Et vt supra scriptū est ita consulo ego Marianus socinus salus semper saniori consilio.

¶Consilium.xix.

1 Filia femina aliquando succedit in feudo.
2 Feudi seruitia consistunt in seruitio virili.
3 Filij masculi:τ non femina nec extranei:veniunt in feudo si de heredibus facta est mentio.
4 Feudum si concedatur pro se τ quibuscunq heredibus tale feudū trāsit ad heredes etiam extraneos.
5 Feudū si quis receperit pro se τ filijs masculis seu descendētibus suis tā masculis q feminis an feudum mortuo masculo transeat ad feminam vel reuertatur ad dominum.τ nu.9.
6 Verba contrahentium recipiunt interpretationem τ declarationem a dispositione iuris communis:τ statutorum.
7 Verba cōtractuū fm consuetudinem loci interpretationē recipiūt.
8 Ius francorum in feudis.
10 Frater quando succedat fratri in feudis.
11 Vasallus non potest feudum in extraneum transferre.
12 Vasallus non potest feudum pignorare.
13 Feudum an possit dari in dotem.numero.14.
15 Vasallo si ccedat:q possit donare feudū:an poterit dōare cā mortis.
16 Ius accrescendi an habeat locum in feudo nouo.
17 Feudum quando veniat in petitione hereditatis.
18 Filij succedūt equalr in feudo lz vn⁹ ipoꝝ i maiori pte fuerit īstitut⁹.
19 Feudum paternum transit ad filium tanq heredem.
20 Decedens cum filia non dicitur sine liberis decedere.
21 Prohibitio si fcā sit d nō alienādo:nō fit alienatio et i vltia volūtate.
22 Concessum ad tempus post tempus intelligitur prohibitum.

Omnipotens deus Adsit. Pro.decisiōe pdicte cōsultationis cōueniēs est vt ante oia examinemus duas questiōes. Prima vtrū predicta filia femina de iure cōi succedat i feudo

¶Secunda

¶ Scđa vtrũ vasall⁹ seu feudatarius possit de iure cõi istituere hẽrem
in feudo. ¶ Circa primã q̃ōnẽ dicendũ est q̃d si facta est ɔcessio feudi
1 simplr regula est ꝙ †vasallo defũcto sine filijs masculis filia femina nõ
succedat vt est tex.i.c.j.quẽadmodũ feudũ ad filiã ptineat nisi i duob⁹
casib⁹ibi positis ꝛ i q̃busdã alijs casib⁹spālib⁹q̃s omitto eo q̃d nõ pti
neat ad materiã nostrã. Quare lꝫ iure romano femina succedat sicut
mascul⁹.vt.l.maximũ viciũ.C.de lib.pte.ꝛ in aut.in succes.ꝛ in aut.ces
sante.ꝛ i aut.post fratres.C.de legi.here.ꝛ in corpore vñ sumit:tñ femi
2 na a successiõe feudi excludit q̃ †seruitia feudi ɔsistũt i seruitio virili.
vt in pugna ꝛ sic.ꝛ iõ femina excludit tanq̃ nõ capax q̃ cũ nõ sit capax
cãe ꝛ nec est capax causati.vt est tex.ibi no.Bal.in ti.q̃ feudũ da.pos.q̃
est prim⁹ titul⁹ feudoꝝ ver.hoc aũt notãdũ.ꝛ ẽt est tex.i.c.j.de suc.feu.
vbi filia ꝛ tradit i.c.j.quẽad.feudũ ɔstitui pt ꝛ ibi p Bal.q̃ dicit q̃d ẽt
nulla facta mẽtiõe de heredib⁹ feudũ ptinet ad filios masculos sꝫ non
3 ad feminas no.etiã Bal.in.l.j.ff.de reꝝ diui. ¶ Et posito etiã ꝙ †in re
ceptiõe feudi fuerit facta mẽtio de heredib⁹ tñ itelligit de filijs mascu
lis ꝛ nõ de feminis aut alijs extraneis.c.j.de na.feu.ꝛ ibi Bal.c.j.quẽad
mo.feu.ɔsti.põt q̃nimo ẽt si feudũ est simplr ɔcessuꝫ intelligit cõcessuꝫ
p se ꝛ filijs here.vt no.gl.or.in.c.j.q.mo.feu.ɔstit.po.in vsi.feu.ea rõne
q̃ quilibet nõ solũ sibi sed etiã suo heredi i dubio puidisse vr.vt est tex.
in.c.j.de duo.fra.a capi.inuesti.i vsi.feu.ꝛ ad idẽ.l.si pactũ.ff.de proba.
lꝫ Lud.pon.i materia nr̃a in.l.etiã filios.ff.solu.ma.facit etiã q̃ in hijs
que trãsitoria sunt ad heredes supuacua est mẽtio heredũ vt.l.eum q.
§.j.ff.de ver.ob.ꝛ ideo cũ i casu p̃dicto filia femia nõ succedat similiter
dicẽdũ est si facta sit mentio heredũ q̃ expressio eorũ que tacite insunt
ꝛc.l.cũ quid.ff.si cer.pe.ꝛ.l.iij.ff.de leg.j.siue nõ sit facta mentio siue ex
pressio heredũ siue sit facta i hac materia feudali i tali appellatiõe nõ
veniunt nisi filij masculi.vt no.gl.i.l.etiã filios.ff.sol.ma.ꝛ.l.ex facto.§.
si.ff.ad treb.ꝛ.l.pro herede.§.si q̃d tñ.ff.de acq.here.vnde non referꝛ ad
heredẽ extraneũ ɔtra.l.sciẽdũ.ff.de verb.sig.imo nec ad filiam vt dictũ
est lꝫ Pe.de bella.ꝛ Ja.de raue.tenuerũt ꝙ facta mentione heredũ ve
nirent etiaꝫ extranei.vt refert Bal.in.d.l.ẽt sed ipse eos reprobat.ꝛ cõi
ter reprobanꝛ pro qua reprobatiõe ꝛ pro opi.glo.vr tex.apert⁹in.c.j.§.
si clientulus.de aliena.feu.ꝛ ista fuit opi.glo.ꝛ Dy.in.d.l.ex facto.§.fin.
q̃ seq̃tur Bar.in.l.vt iurisiurãdi.§.si liberi.ff.de oper.libe.ꝛ lꝫ Bald.
reprobata opi.Jac.ꝛ Pe.in.l.liber.ver.medio formaꝛ hic alia q̃d.q̃ i
feudo semp vr inesse nomẽ heredis. Nec est necessariũ ꝙ adijciaꝛ ad am
pliãdũ sed ad specificandũ naturã feudi.arg.ff.man.l.qui mutuã.ꝛ.ff.
4 de assigna.liber.l.alimẽtorum.nisi in †ɔcessione ipsi verbo heredibus
fuisset additũ verbũ q̃buscunq̃:q̃a tunc lꝫ gñalitas pria frõte videaꝛ
debere restringi sꝫ naturã contractus ad filios ar.l.dãni.ver.ad quod
stip.ff.de dã.infec.ꝛ.l.si stipulatus.ff.de vsur.ꝛ.l.si legat.serui.ff.de leg.
j.cũ si.tñ contra est q̃ tunc transiret feudũ in heredẽ extraneũ ita ɔclu
dit Bal.in.l.j.ff.de re.diui.ꝛ in.c.j.de phi.alie.feu.per fre.ar.l.in cõuen
tionalib⁹.ff.de ver.sig.ꝛ.l.id tps.§.in re legata.ff.de vsucap.ꝛ vr esse ca
sus in.c.j.de feu.nõ ha.pprĩa na.in vsi.feu. ¶ Quinimo fortius vr q̃d
5 †si aliquis recipit feudũ p se ꝛ filijs masculis seu descẽdentibus suis
tam masculis q̃ feminis.tñ filia femia nõ succedit supstite filio mascu
lo sed excludit.ꝛ q̃d fortius est q̃d defuncto postea masculo feuduꝫ re
uertiꝛ ad dominũ vt tradit Bal.in.c.j.§.cũ etiã in ti.epm vel Abba.in
vsi.feu.facit.c.j.ꝛ q̃d ibi no.Bal.quẽadmo.feu.ad filiã pti.traditur per
Bar.in.l.vt iurisiurãdi.§.si liberti.ff.de ope.lib.ꝛ p Bart.in.l.liber.C.
de ope.libe. Sed omitto q̃ in terminis nostris nõ euenit casus ꝙ fili⁹
mascul⁹ superesset sed cõis ɔclusio est ꝙ femina feudo nõ succedat. Et
sic ex p̃dictis inferꝛ ꝙ primo ɔcessio p̃dicti feudi facta p serenissimum
regem arragonũ in predictis symoni ꝛ vitali de valgouerna ꝛ eorum
heredib⁹ de ipsorũ corporibus legitime descẽdẽtibus de castro ꝛ ferro
affari cũ oĩb⁹ vasallis vasallagijs ꝛc.de iure cõi seu feudorũ ɔsuetudi
ne nullo modo cõprehẽdit filiã feminam p ea que supeciꝰ dicta sunt
ꝛ hoc indubitatũ mihi videꝛ si starem⁹ in hac simplici ꝛ mera ɔcessio
ne:verũ q̃ in dicta feudi ɔcessiõe ꝛ inuestitura ɔcedens dixit:ita tñ q̃d
dicti symõ vitalis ꝛ eoꝝ heredes dictũ castrũ ꝛ terrã cũ feudis p̃dictis
ꝛ eorũ iurib⁹ tenimẽtis ꝛ ptinẽtijs vniuersis ab eadem nostra curia te
neãt ac viuãt iure frãcorũ vꝫ q̃d maior natu miorib⁹ fratrib⁹ ꝛ cohere
dib⁹ suis ac masculis feminis p̃feratur.vr rõnabiliter dubitari posse
vtrũ ex illis verbis ac masculis feminis p̃feraꝛ i defectũ masculorũ vi
deanꝛ vocate filie femine aduertẽdum est ꝙ ɔcessio fuit facta symõi ꝛ
vitali ꝛ eorũ heredib⁹ ꝛ appellatiõe heredũ veniũt filij vt.s.dixi vnde
cũ subiũxit:ita tñ vt mascul⁹ femine p̃feraꝛ in defectũ masculi feminã
videꝛ vocasse sicut in simili dicit tex.i aut.cessante.C.de legi.heredi.ibi
dum tex.dicit ꝙ q̃dem p̃dicti fratris fili⁹:lꝫ tertio gradu sit p̃ferꝛ tñ
fratrib⁹ defuncti ꝛc.sed tñ lꝫ prima fronte verba predicta videanꝛ ap
plaudere tñ si aliud nõ subesset poti⁹ inclinareꝫ in ɔtrariã sniaꝫ p ea
q̃ superi⁹ dicta sunt:q̃a vt dixi in feudis regulariter nõ succedit femi
6 na q̃uis ɔcessio sit facta p verbũ liberis ꝛ ista est regula:ꝙ †verba ɔtra
hẽtiũ recipiunt interpretationẽ ꝛ declarationẽ sꝫ iuris cõis ꝛ statutorũ
rum dispositionẽ:ita vt cũ ipsa dispositiõe iuris cõis ꝛ statutorũ itel
liganꝛ ɔformari vt no.i.l.j.ꝛ.l.vt iurisiurãdi.ꝛ ibi p Bar.ff.de ope.lib.
ꝛ p Bal.i.l.liber.liberteq̃.C.de ope.li.facit ẽt q̃d no.bal.in.l.generaq̃.C.
7 de ser.fugi.ꝛ silr ẽt †verba ɔhẽtiũ recipiũt interpretationẽ sm consue
tudinẽ loci vt traditur in.l.si.C.de fideius.ꝛ.l.si prius.§.recte.ff.de aqua
plu.arcen.ꝛ.l.q̃d si nolit.§ quasi assidue.ff.de edil.edic.ꝛ.l.si fundus.§.i
ɔmissoria.ꝛ ibi gl.ff.de lege cõmissoria cũ si. Quare verba p̃dicta intel
liganꝛ sꝫ ɔsuetudinẽ feudorũ. ¶ Et posito in casu fortiori ꝙ predicta
ɔcessio fuisset facta sub hac forma vꝫ symõi ꝛ vitali ꝛ eoruꝫ ꝛ cuiusq̃
eorũ liberis masculis ꝛ feminis quo casu i defectũ filiorũ masculorũ ex
presse sunt vocate femine:vt.s.dixi ꝛ est text.in.d.c.j.§.i.epi.vel abba.in
vsi.feu.ꝛ de succes.feu.c.j.§.filia.no.lꝫ Bar.in.l.vt iurisiurandi.§.si libe
ri.ff.de ope.lib.ꝛ si filia semel exclusa ppter superexistẽtiã masculorũ ex
cludiꝛ ppetuo vt dixi.s.sed tñ q̃cũq̃ sit ex iure ɔsuetudinario feudorũ
ista disceptatio vr in terminis nr̃is sublata eo q̃d p statuta superi⁹ po
sita apparet q̃d filia femina admittiꝛ ad successionẽ feudorũ:vt pꝫ ex
forma primi statuti ꝙ expresse dispõit ꝙ patre mortuo tam filij q̃ filie
succedãt in feudis ea habita distinctiõe ꝙ si masculi ꝛ femine supsint
masculi patri descẽdẽti cuiusq̃ fuerit ɔditiõis pr siue frãcus siue lon
gobard⁹ ꝛc.masculus preferꝛ feminis dũ tñ si sorores aut amite sole fe
mine supstites fuerint eas p̃fert in successiõe patris defũcti. ¶ Et idẽ
etiã disponiꝛ clarissime ex forma alteri⁹ statuti.s.positi disponẽtis ꝙ
tenẽti feuda filij nepotes pnepotes ꝛ abnepotes ꝛ oẽs descẽdẽtes in in
finitũ cuiusq̃ sex⁹ sint libere ꝛ absolute succedere possint seruata tñ se
xus p̃rogatiua vt mascul⁹ femĩe p̃feraꝛ ꝛc. Que verba cũ sint clara nul
la alia indigẽt interpretatione ꝛ declaratiõe vt.l.ille aut ille.§.cum in
v̈bis.ff.de le.iij.ꝛ.l.omni nouatiõe.C.de sacrosanc.ec.ꝛ.l.si alij .ff.de vsu
fru.lega. Est ergo ɔclusio ꝙ tã ex forma p̃dicte stipulatiõis itellecta ꝛ
interpretata sm p̃dictorũ statutorũ dispõnẽ.q̃nã ẽt verbis statutorũ p̃
dictorũ p̃dicte filie symõis vitalis ad p̃dictoꝝ filioꝝ successionẽ ex quo
masculi nõ supsunt debẽt succedere. Et silr dicendũ est de feudo Lãpi
empto p p̃fatos symonẽ ꝛ vitalẽ laudato approbato ꝛ ɔfirmato eisdẽ p
p̃fatũ clarissimũ regẽ Martinũ in q̃ ɔcessione ꝛ approbatiõe voluit si
militer pfat⁹ clarissimus rex q̃d ipsi symon ꝛ vitalis viuere deberẽt iu
8 re francoꝝ.vꝫ ꝙ †maior natu minorib⁹ fratrib⁹ ꝛ coheredibus suis
ac masculis feminis p̃feraꝛ. ¶ Et sic pꝫ ex p̃dictis rñsum ad primã q̃
stionẽ.s.formatã qua q̃riꝛ vtrũ in dicta ɔcessiõe facta p regẽ martinũ
predictis fratrib⁹ ꝛ eorũ heredib⁹ de eorũ corpore veniat ẽt filia femi
na masculis nõ extãtib⁹ rñdeꝛ enim q̃d sic. ¶ Et silr ẽt ex predictis pꝫ
ꝙ sꝫ p̃dictas duas ɔcessiões ꝛ ex forma predictorũ statutorũ si symon
ꝛ vitalis abĩtestato diẽ clausissent extremũ debuissent succedere feudũ
veruꝫ tñ ipsi nõ decesserint abintestato. Sed cõdito p eos testõ in quo
vterq̃ vt asseriꝛ aliũ istituit q̃ pprĩã filiã q̃ vitalis instituit symoneꝫ
fratrẽ suũ in pte sua dictoꝝ feudorũ ita tñ q̃d si dict⁹ symon sine filijs
mascul.vltimũ suũ clauderet diẽ:eo cãu substituebat sibi Frãciscũ eoꝝ
fratrẽ cũ hoc q̃d si dictus Frãciscus decederet sine filijs de legitio cor
pore procreatis succederet filia dicti symonis. Et similiter p̃fat⁹ symõ
fertur decessisse testat⁹ cum filia ꝛ in testõ instituisse prefatum Franci
scũ de valgouerna fratrẽ instituti:hereditatẽ adiuerunt merito oriꝛ se
cũda questio vtrũ vꝫ heredis instõ facta per vitalẽ ꝛ symonẽ de Frãci
sco ꝛ nõ de filiab⁹. ¶ Circa quã questionẽ aduertendũ est q̃d predicta
narratio nõ ɔtinet vtrũ predicti vitalis ꝛ Symon in aliquo institue
rint filias p̃dictas vel vtrũ ipsas exheredauerint q̃a clarissimũ est ꝙ si
prefati parentes de predictis filiab⁹ nullã fecissent mẽtionẽ exheredã
do legitĩe vel instituendo saltem in aliquo predictũ testũ etiã nouissi
mo esset irritũ vt in aut.ex causa.C.de libe. prete.ꝛ in corpore vñ sumiꝛ
in aut.vt cũ de ap.cogno.§.aliõ quoq̃ capitulũ quare si hoc ɔtigisset
in facto nec illi⁹ patrie statuta aliter prouiderunt decisio esset clara ꝛ
quo ad feuda ꝛ quo ad reliqua bona tã respectu secũde q̃ōnis q̃ etiaꝫ
respectu tertie:quoniã filia vitalis successisset in bõis vitalis ꝛ filia sy
mõis in bonis symonis.vt in aut.de heredi.abintestato.§.seruũ.ꝛ hoc
est expeditissimũ ꝛ clarissimũ quo ad hereditatẽ:lꝫ certa legata firma
maneãt vt dicta aut.ex cã. ¶ Verũ q̃ arbitror solũmodo q̃ōneꝫ fuisse
formatã pp feuda p̃dicta ꝛ ꝙ p̃suppõaꝛ validitas testamẽtoꝝ p̃dictoꝝ
ꝛ in ipsis testamẽtis dispositũ esset ꝙ feuda p̃dicta ptinerẽt ad p̃dictũ
Fran.ꝛ propterea prosequar q̃ōnẽ in terminis nostris vtrũ prefati vi
talis ꝛ Symõ p viã vltime volũtatis potuerint disponere in predictũ
9 Fran. ¶ Circa quã q̃ōnem vr primo dicendũ ꝙ sic primo q̃ †lꝫ de iure
cõsuetudine feudorũ vasallus nõ possit heredẽ extraneuꝫ instituere in
feudo nec abĩtestato decedẽs trãsmittat feudũ ad suũ herẽdẽ extraneũ:
sed reuertaꝛ ad dominũ. Quoniã lꝫ ɔcessio seu inuestitura fuerit facta
alicui ex heredib⁹ suis nisi expressa fuerit facta mẽtio de heredib⁹ etiã
extraneis vel p verbũ equipollẽs nõ venit extraneus p ea q̃.s.dixi.ꝛ p
ea q̃ traduntꝛ maxie p Bal.in.c.si.si de feu.fuerit ɔtrouer.inter domi.
ꝛ agna.vel ẽt si in ɔcessione dictũ fuisset p se ꝛ successorib⁹ suis in infi
nitũ itelligiꝛ de suis ꝛ de suo ɔsanguineo nõ de alieno de phibita feu
di alienatiõe.c.si.§.si.q̃ his v̈bis successio iuris significaꝛ vt.l.q̃dã.§.
j.ff.de edẽ.lꝫ Bal.in.l.j.ff.de rerũ diui.q.xv.tñ q̃ in terminis nr̃is ɔces
sum fuit p̃dictis vitali ꝛ symõi spāli gratia ꝙ possint donare p viã do
natiõis iter viuos ꝛ cã mortis cedere ꝛ pmutare ꝛc. Et ad successionẽ
etiã habilitauit p̃dictũ franciscũ de valgouerna vt predictis vitali ꝛ
symõi posset abintestato succedere merito videtur fortius concessum
fuisse quod predicti symõ ꝛ vitalis possent predictum Franciscũ he
redem instituere cum videam⁹ quod prohibitus simpliciter alienare

nō pōt alienare iter viuos ⁊ tñ vr posse heredē instituere vt ḡdā volūt in.l.si ita ḡs.§.ea lege.C.de ↄdi.ob cāȝ.¶ Scḋo hoc saltē vr ↄcedi rōne feudi caropipi ꝙ feudū fuit emptū p p̄fatos vitalem ⁊ Symonem ⁊ sic cū sit feudū emētiuū seu iure emptionis quesitū vr ꝙ possit trāsferri etiā in heredē extraneū vt dicit Bal.⁊ refert Lud.ponta.in.l.etiam
10 filios.ff.sol.ma.facit ēt† qn̄ feudū est emptum de cōibus bonis frater fratri succedit vt in.c.j.de beneficio fratris successiōe qnimo ēt in feudo nō empto vr qḋ frater fratri succedat vt l.c.j.§.j.in ti.ↄstōnis īperatoris ante ianuā.¶ Uerū p̄dictis minime refragātib⁹ dico ↄriā snīaȝ fore verā: qm̄ clarū est qḋ vasall⁹ seu feudatarius neqȝ per ↄctū inter viuos pōt feudū in extraneū alienare neqȝ in vltima volūtate relīquere. primū pbaṙ l.c.j.de pbi.alie.feu.per Fede.vbi pbibeṙ ōis alienatio ⁊
11 di ibiqȝ† null⁹ vasallus aliquo colore captato nō pōt alienare ⁊ si alienet amittit feudū vt.d.c.j.in prin.⁊ notari⁹ scribēs priuaṙ officio ⁊ efficiṙ infamis non ergo pōt vasall⁹ feudū alienare vt ibi.⁊ in.c.j.de pbi. alie.feu.per lotha.⁊ in.c.ij.extra.de feu.⁊ dicit Bal.in.d.c.j.de probibi. alie.feu.p Fede.qḋ si est feudū nouū put est feudū nrȝ nō pōt alienare etiā in agnatos sed si esset feudū paternū secus esset. Bal.ibi ver.quero an inter agnatos quinimo nec cū vasallo suo pōt vēdere seu in eū alienare feudū nouū Bal.d.c.j.ver.quero an vasallus naȝ inter eos nulla est ↄuentio.ff.de trāsac.l.cū hi.§.si plurib⁹.⁊.c.j.§.cū vero in ti.qui feu. da.pos.in vsi.feu.nisi in casu de quo p Bal.in.d.c.j.⁊ nō solū pōt vendere aut dōare sed nec pōt insolutū dare creditori suo vt no.Bal.l.d.c. j.de pbibi.alie.feu.p Fede.ver.sed nūquid si ex cōsuetudine nec etiā in emphyteosim perpetuā ↄcedi vel ad longū tp̄s qȝ hoc nō pcul ab alienatiōe distat vt in aut.de nō alienā.aut pmutan.§.alienationis etiā si sit vtile dn̄o qȝ hoc videreṙ factū in fraudē iuxta no.p Dy.in.l.codicillis.§.īstituto.ff.de leg.ij.⁊ Bal.in.c.j.de probibi.alien.feu.per Fede.
12 versi.quero nunqnid vasall⁹.col.iij.qnimo qḋ † fortius est nec pōt vasallus feudū pignorare vt est tex.in.d.c.j.de pbibi.feu.p Fede.non tamen priuareṙ nisi traderet ꝙ tñ pcedit nisi esset solus dn̄s cui pignoraret vt ibi.⁊ in ca.j.⁊ ibi no.extra de feu.nec in obligatiōe aut hypothe. generali venit ar.l.obligatiōe generali.ff.de pig.⁊ p hoc clare reprobaṙ dictū Bar.i.l.si ↄstante.ff.so.ma.in.iij.q.scḋe partis principalis vbi cōcludit iure tacite hypothece vxorē posse aduocare bona feudalia ⁊ emphiteoticaria mariti: qm̄ etiā ista cadunt sub obligatiōe q̄diu durat ius feudi ⁊ emphyteosis.l.lex vectigalis.ff.de pig.qm̄ in hoc clare errauit Bar.qn̄ feudū cum nō possit venire in hypotheca generali exp̄ssa sine ↄsensu dn̄i.vt est text.i.d.c.j.de pbi.alie.feu.p Fede.ergo multominus venire poterit i hypotheca gn̄ali cū in gn̄ali oblōne nō veniāt ea que qs i spē verisimiliter nō esset ↄcessurus vt in predicta.l.obligatione generali.⁊.l.alūnos.C.que res pigno.ob.pos.⁊ hāc opi.tenuit Spe. in ti.de pig.§.l.ver.sed nunqnid feudū circa fi.¶ Nec ob.l.vectigali.p quā moneṙ qȝ illā opȝ intelligere qn̄ interuenerit ↄsensus dn̄i p dictū capitulū imperialeȝ de pbi.alie.feu.per Fede.⁊ hanc eandeȝ opi.sensit Bar.recte intuēti.in.l.codicillis.§.instituto.ff.de leg.ij.eandē ēt tenuit Lud.ponta.in.l.si ↄstante.ff.solu.ma.ver.Itē inquātū in.iij.q.eiusdem partis ⁊c.nec ēt pōt pr p filia i dotē dare irreq̄sito dn̄o ēt si nō hȝ aliūde vnde eā dotet.casus est expressus l.c.j.de pbi.alie.feu.per Fede.versi.
13 quero † an vasall⁹ possit dare feudū in dotē.¶ Nec ob.sm̄ Bald.auṫ. res q̄.C.cōia de leg.qȝ illa auṫ.nō hȝ locū in iure feudali ⁊ in aliis q̄ sui natura pbibenṙ alienari: sed solū in terminis illi⁹ auṫ.vnde illa soluȝ seruāda est in casu suo ⁊ non transit ad ↄiecturas: ⁊ cum ibi sit ius speciale l ↄtrium est ius cōe vt in.l.ius singulare.ff.de legi.Sed aduertēdū
14 † qȝ ↄriā opi.ꝙ possit dari in dotē tenuit Inn.in.c.nuper.de dona.iter vi.⁊ vxo.⁊ Hosti. in.c.ij.de feudis sed primā snīaȝ que est verior per.d. §.donaret.tenet Spe.in ti.de feu.§.qm̄ super homagiis.ver.xxxviij.moneṙ per.d.c.nuper.⁊.d.§.donare.⁊ hanc opi.ⁱȝ Jo.an.in additio.Spe. in ti.de loca.§.cviij.⁊ Jo.de imo.in.c.ij.de feu.⁊ etiā ⁱȝ ibi Henric⁹ bohic.⁊ ibi rn̄det Jo.de imo.alleg.p Inno.⁊ Hosti.nec pōt fieri alienatio feudi dn̄o irrequisito ⁊ eo existēte bānito vel excōicato ⁱȝ Bal.in.c. j.hic finitur lex conradi: ⁊ sic pȝ ex predictis ꝙ p̄dicti Simō ⁊ vitalis vasalli etiā inter se non potuissent alienare feuda p̄dicta dn̄o irrequisito nisi ex speciali gratia fuisset eis ↄcessuȝ a clarissimo rege Martino qḋ possent inter se dōare ⁊ permutare prout patet in scḋa gr̄a superi⁹ narrata: sed talis ↄcessio nō extēdiṙ extra termios suos qn̄ cū talis cōcessio spāli fauoreȝ iuris dispōnē fuerit facta nō extēdiṙ extra termios suos: vt.l.si cū dotē.in prin.ff.sol.ma.vt supra dixi sm̄ Bal.in.l.ius singulare.ff.de leg.Et qȝ nō mutaṙ pari iure stare censeṙ vt in iuribus vulgatis ⁊ nō eundo per locuȝ dico ꝙ in fortiorib⁹ terminis hoc ↄcludit Bal.in.c.j.de pbi.alie.feu.p Fed.ver.qd si vasallo ↄcessuȝ est a dn̄o col.
15 vj.vbi dicit † ꝙ lȝ a dn̄o sit ↄcessuȝ vasallo ꝙ possit donare nō tñ poterit donare cā mortis moueṙ p.l.fili⁹.ff.de dōa.qȝ vt dicit Ja.de are.donatio cā mortis nō est p̄pria donatio in.l.j.§.j.ff.de dona.vn̄ illi cui permittiṙ dōatio simplr̄ nō itelligiṙ pmissa donatio cā mortis: sed reqriṙ ꝙ de ipsa fiat spālis mētio vt est tex.in.l.filiusfamilias.ff.de dōat.⁊ ibi hoc no.Jo.de imo.⁊ assignat rōnes q̄s omitto qȝ nō expedit illas referre: qȝ in terminis nostris nō fuit ↄcessa p̄dictis vitalis ⁊ Symōi simplex ptās donādi: sed donationē faciendi inter viuos: ⁊ sic patet ꝙ lōge min⁹ predicti vitalis potuerunt in testamento relinquere feuda eis concessa per viā vltime voluntatis que oīno discrepat a ↄctib⁹ inter viuos: ⁊ sic pȝ nō obstare argumentū.s.in ↄtrariū formatū.et si non potuerūt inter se donare inter viuos et lōge min⁹ ēt potuerūt relinq̄re Frācisco p̄dicto ȝ qḋ statim subiiciā.Est enī aduertēdū ꝙ sicut vasallus seu feudatari⁹ nō pōt alienare heredē extraneū instituendo aut eidē spāliter legādo ēt si legatū seu relictū in testō fieret p aīa vt ē tex. ⁊ ibi no.Bal.in.c.j.§.donare qualr̄ feudū alienari possit in vsi. feu.extranei enī ⁊ alii in cōcessione feudi seu inuestiture expressi nō pn̄t heredes institui nec ab intestato succedūt: vn̄ ēt frater non succedit fratri regulr̄ vt i.c.j.de bn̄ficio fratrū l vsi.feudo.vn̄ si vni fratrū fuit assignatū feudū ⁊ ipse decedat filiis nō reuertiṙ ad fratrē.ita no.Bal.in.l.j.ff. de rerū diuisio.q.xi.p.c.j.§.satis bn̄ de probi.alie.feu.p lothariū.Nec ex eo ꝙ qs recepisset simplr̄ feudū p se ⁊ heredib⁹ nō tñ veniret extrane⁹ heres: vt in.c.ij.§.fi.de pbi.alie.feu.Et vt superius lati⁹ dixi.Et adeo p̄dicta sūt vera vt ēt in feudo duob⁹ fratribus acq̄sito vnus ex dictis fratrib⁹ alteri nō succedit: vt in.c.j.de fra.de nouo bn̄.inuesti.Et nedū ꝙ fr̄es ipsi nō succedant nisi esset feudū antiquū seu paternū ⁊ ambo
16 essent cōprehēsi in cōcessiōe ⁊ inuestitura vt descēdentes † nec inter dictos fratres de bn̄ficio seu feudo inuestitos locus est iuri accrescēdi si feudū ē nouū prout est nostrū vt in.c.j.de fra.de no.bn̄fi.inuesti.tradit Jo.de imo.in.c.ex parte de feudis cū nō sit feudū ab imperatore: sȝ ab inferiore collatū tradit Bal.in.c.j.de duo fratri.a ca.inuesti.Et q̄rus etiā eēt emptū de pecunia cōi feudū si sit emptū p vnū seu noīe vnius nō ptinet ad aliū p sua parte: lȝ fratres starent ⁊ habitarēt cōiter et p indiuiso: vt i.c.fi.de fra.de no.bn̄fi.inuesti.imo nec ascēdens succedit in feudo: vn̄ lȝ fili⁹ feudatarius seu vasallus moriaṙ sine filiis et pr et alii ascendētes nō succedūt in feudo vt in.c.j.de noua.suc.feu.quinimo nec filius adoptat⁹ vel arrogatus succedit in feudo vt est tex.⁊ ibi no. Bal.⁊ Ja.de bel.in.c.adoptiu⁹.si de feu.fuerit cōtro.iter dn̄m ⁊ agna. nec ēt filii naturales legitimati alr̄ quā p subseq̄ntiā matrimonii in feudū succedere pn̄t vt in.c.naturales.si de feu.fue.ↄtrouer.inter do.⁊ agna.tradit Oldra.ↄsi.ix.ꝙ incipit factū tale est q̄dā Rex.Quinimo nec filii masculi succedūt in feudo iure successiōis sȝ titulo p̄prio ⁊ singulari dōatione seu bn̄ficii dn̄i ↄcedētis nō aūt titulo vsi ⁊ titulo pro hr̄de qȝ feudū a ceteris bonis separaṙ ⁊ non pōt possideri nisi bn̄ficio
17 dn̄i ⁊ ideo nō venit in petitione hereditatis p se sȝ forte cū vniuersitate de q̄ in.l.itē vidēdū.§.fi.ff.de peti.here.ⁱȝ Bald.in.l.j.ff.de rerū diui. q.xxxvij.⁊ iō lȝ filii sint inequaliter instituti tñ in feudo succedūt equaliter vt no.Bal.in.c.j.in p̄n.de succes.feu.⁊ in primo titulo feudoꝝ.§.j. qȝ videmus vn̄ dicit Bal.ꝙ lȝ vnus ex filiis sit institutus in trib⁹ partibus ⁊ ali⁹ in quarta parte tñ vterqȝ succedit in medietate vt tradiṙ
18 in.d.c.in p̄n.qȝ vt ibi dicit tex.† ex cōsuetudine feudoꝝ filii equalr̄ succedūt ⁊ p virili portiōe cuiusqȝ ⁊ si superest vnus fili⁹ ⁊ ex altero filio p̄mortuo plures nepotes filius succedit p medietate ⁊ nepotes in stirpē ⁊ sic p alia medietate vt.d.c.j.in p̄n.⁊ subdiṙ ibi ꝙ vasallus p suā vltimā volūtatē nō p̄t mutare hūc successiōis ordinē: vn̄ dicit ibi Bal. in ver.q̄ro vtrū fili⁹ ꝙ lȝ vnus filius sit institutus l re certa ⁊ alius sit vlr institut⁹ ꝙ ambo succedūt equalr̄.⁊ idē ⁱȝ Spec i ti.de test.ver.fi.⁊ Ja.de bel.in ti.an agna.vel filii ⁊ Bar.in.l.vt iurisiurādi.§.si liberi.ff. de ope.li.vbi Bar.idē ⁱȝ ēt si dictū fuerit ꝙ nō possit plus petere omitto rōnes p q̄s late moueṙ bar.q̄ ibi videri pn̄t ⁊ sic ex p̄dictis clara pȝ decisio ꝙ p̄dictus vitalis nō potuit exclusa filia a feudo p̄dicto aliuȝ extraneū ēt fratrē heredē instituere nec ēt Symon potuit relinquere dictū feudū p̄dicto Frācisco p iura supi⁹ allegata.vn̄ concludo ꝙ aut fuit l aliq̄ instituta ⁊ succedit in feudo ex donatiōe ⁊ bn̄ficio dn̄i. vt.s. dictū fuit in nihilo fuit instituta ēt succedit in feudo ex dōatiōe ⁊ bn̄ficio dn̄i vt.s.dictū fuerat ⁊ tūc aut fuit legitime exheredata totalr̄ ab
19 hereditate ⁊ tūc nō succederet i feudo † qm̄ feudū p̄nū trāsit ad filiuȝ vt heredē vt in.c.j.an ag.vel fil.in vsi.feu.aut nō fuit legitime exheredata ⁊ tūc testm̄ esset irritū quo ad istā institutionē vt in auṫ.ex cā.C.de libe.p̄te.⁊ in auṫ.vt cū de app.cogno.§.aliud quoqȝ capitulū.⁊ sic predicte filie ad hereditatē vocarenṙ ⁊ ad feudū vt dictis iurib⁹ ⁊ in.c.j.de succes.feu.⁊ ista ↄclusio expresse etiā approbatur quasi in terminis nostris p̄priis lȝ aliqualiter fortioribus ⁊ magis dubitabilib⁹ in.c.j.de duo.fra.in.c.inuestitura vbi text.vult ꝙ si duo fratres simul de nouo bn̄ficio seu feudo a capitaneo fuerint inuestiti vt q̄diu ipsi vel eorum heredes masculi viuerēt ⁊ masculis deficiētib⁹ femine feudū haberēt ꝙ decedēte postea altero vasallo si ex eo nō superest masculus sed femina feudū illud nō ad alterū vasallū sed ad feminā ptinet ⁊ sic ille tex. expresse decidit qnestionē nostrā quasi in p̄priis terminis qm̄ p̄dicta inuestitura de p̄dictis symone ⁊ vitali fuit facta: ꝙ in casu quo ipsos symo.⁊ vitalē mori contigerit absqȝ legitimis liberis eis ⁊ cuilibet eorum succedat ⁊ succedere possit Frāci.de valgouerna miles quare cū
20 tā p̄dictus Symon q̄ etiā predictus Uitalis † diē suum obierint quilibet cū vna filia femina nullus eoꝝ di obiisse sine liberis vt est text.in l.j.C.de ↄdi.inser.⁊ in.l.nō est sine liberis.ff.de verb.sign.⁊ sic ex p̄dictis inferṙ ꝙ cum tā ex forma cōcessionū predictarū ex eo qȝ in ipsis dictū fuit qḋ masculus femine preferreṙ ⁊ sic videtur voluisse concedens vocare feminas deficiētibus masculis ⁊ maxime cū predicta verba intellecta tā sm̄ iuris cōmunis dispositionem seu feudoꝝ consuetudinem

q̄ etiam

q etiã fm formã predictorũ statutorum nõ obstantib⁹ masculis filia femina vocet ad successionez in feudo fm ea que superi⁹ clare demonstrata sunt ⁊ de iure cõi seu feudorũ consuetudine non possit vasall⁹ extraneo feudorũ relinquere vt ẽt supra clarissime demonstratũ fuit merito oĩbus predictis simul iũctis sequitur clara cõclusio q p̃dicta filia vitalis dz hr̃e feudum p̃ris sui ⁊ similiter predicta filia Symõis dz hr̃e feudũ qd ad ipsum Symonem pertinebat ⁊ sic ex predictis ptz rñsuz nõ solum ad scdaz qõnez supra formatã sed etiã ad tertiã. ¶ Non ob. allegata p ↄ̃riũ qm̃ ad ipsa cõtraria p maiori parte ex his q superius dicta sunt rñsum apparet ad primũ em̃ fundamentũ apparet rñsum q̃ lz prefato vitali ⁊ Symoni fuerit cõcessum q possent adinuicẽ donare ⁊ permutare tñ talis cõcessio nõ extendit q exclusa filia femina posset quispiã eorũ in vltima voluntate extraneo relinquere vt. s. demonstratũ fuit nec est verũ † qd p̃hibitus simplr alienare lz nõ possit alienare inter viuos tñ vr̃ posse p viã vltime volũtatis q̃ cã alienationis p̃hibet intelligit p̃hibit⁹ oĩs actus p quem fiat dñij translatio. l. alienationis. ff. de ver. ob. l. j. C. de fun. dota. ⁊ l. j. ⁊ ij. ⁊ l. si fundus. ff. de fun. dota. ⁊ l. vni. ff. de vsuca. gl. fi. in fi. ⁊ ibi dñs meus Abbas siculus in. c. ij. de postu. ⁊ probatur. l. statulibe. in fi. ff. de statulibe. cũ alijs infinitis si. Sed p viã vltime volũtatis siue titulo vniuersali siue titulo singulari dñiũ trãsfertur vt. l. cũ heredes. ff. de ac. pos. ⁊ l. cum pater. §. surdo. ff. de leg. ij. ⁊ l. j. C. cõia de leg. ergo ⁊c. pro casu inducit. l. si quis prioris. §. certum. C. de secun. nup. ⁊ ibi Jac. de bel. glo. Bar. ⁊ doc. in. l. si qs. §. ea. l. ff. de verb. obli. lz gl. ⁊ sequunt doc. in. l. peto. §. frater. ff. de leg. ij. ⁊ ibi Dy. ⁊ Saly. in. l. ea lege. C. de condi. ob cau. glo. ⁊ Bar. in. l. litibus. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. ⁊ maxime qñ fuit facta p̃hibitio pro respectu ac fauore certarũ personarum vt traditur in iuribus preallegatis ⁊. l. cuz pater. §. cuz inter. ff. de le. ⁊ qd no. in. l. qm̃ C. de dõa. que sub mo. facit. l. fi. §. sed q̃ mea. C. cõia de leg. Uerum in terminis nostris concessio fuit qualificata tam respectu personarũ q̃ inter se. ergo non inter extraneos. Item respectu modi ⁊ qualitatis actus agendi vz vt. s. dixi qm̃ vnius inclusio alterius est exclusio. c. nõne. de presump. l. incertus. C. de procura. l. cum pretor. ff. de iudi. c. ij. de coniugio. lepro. cuz alijs vulgatis. ⁊ q̃ limitata dispositio limitatum parit effectum vt. l. fideiussores magistratuum. §. p aurelio. ff. de fideius. ⁊ qd not. in. l. cancellauerat. ff. de his que i testa. delẽ. ⁊ l. fi. ff. de here. insti. ⁊ l. in agris. ff. de acquirẽ. re. do. de sen. excõ. c. ea noscitur. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. cum si. ⁊ q̃ † ad tp̃s concessuz post tp̃s intelligitur p̃hibitũ c. de causis. de offi. delega. l. iiij. in priu. ff. de seruitu. ⁊ ibi Bal. ⁊. l. statuliberũ. §. stich⁹ ⁊. l. cũ testamento. ff. de statulibe. ⁊. l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. procõ. ⁊ lega. cum si. vnde volunt doc. q si prohibitio sit facta tãtum in vita non extenditur ad vltimaz voluntatem tradit Saly. in. d. l. ea lege. C. de cõdi. ob cãm. ¶ Nõ ob. qd secundo loco allegabatur de feudo pecunijs empto. q̃ põt rñderi multipliciter vno modo q illa opinio non sit vera q̃ dũ q̃ritur de trãsmissiõe in heredẽ facienda potius ↄtractus dz regulari sz naturã rei q̃ econtra vt. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. de ver. oblig. vbi deciditur q q̃uis stipulatio de sui natura sit trãsmissibilis in heredem tamen in heredem nõ transit quando est interposita super actu mere personali vt est vsusfruct⁹ nisi fiat expressa mẽtio heredum ad idem. l. si quis domum. §. hic subiungi potest. ff. loca. ⁊. l. necessario. §. fi. de peric. ⁊ cõmo. ¶ Secundo mõ potest responderi q illud procedit quando filia non veniret fm formam statutorum nõ esset admittẽda prout est in terminis nostris ⁊. s. demonstratum fuit. ¶ Tertio modo potest responderi q illud procedit quando concessio nõ appareret aliter qualificata secus quando appareret restricta ⁊ mutata prout est in terminis nostris ⁊ supra dixi. ¶ Nõ ob. qd vltimo loco allegabatur q̃ illud loquitur quando nõ superest filia descendens que sit capax prout est in terminis nostris. ¶ Secundo respõdetur q illud dictum procedit i feudo antiquo seu paterno ⁊ nõ in feudo nouo prout est nostrum nã respectu feudi paterni illi proprie non dicuntur extranei. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. xx.

1 ¶ Compromissum est stricti iuris.
2 Petitio saltem qualis qualis coram arbitratore danda est.
3 Citatio si sit facta pro vna die ad producendum libelluz ⁊ productio fit alia die: productio non tenet.
4 Substitutus si non petijt tutorem dari pupillo instituto quãdo excludatur ab hereditate ⁊ substitutione.
5 Mater tutrix in testamento an dicatur testamẽtaria datiua vel legitima.
6 Mater minor. xxv. annorum non potest esse tutrix.
7 Mater minor que tenebatur petere tutorem pupillo excusat si non petijt.
8 Mater minor quando est relicta tutrix: ⁊ sic esse non potest an quando sit locus legitimo vel datiuo.
9 Tutoris officium est officium virile.
10 Mater data tutrix si trãsiuit ad secundas nuptias quando sit locus tutori datiuo vel legitimo.
11 Statutum an possit minorem maiorem facere.
12 Substitutio quando est facta vulgariter pupillariter ⁊ per fideicõmissum est in electione substituti ex quo capite succedat.
13 Conclusio in libellis principaliter attenditur.
14 Suus hereditatem non agnitam transmittit ad quoscunq̃.
15 Suitas per dationem substituti vulgaris tollitur.
16 Substitutio fideicõmissaria tollit beneficium abstinendi.
17 Mater quando admittatur ad probandam etatem filij.
18 Frater quando admittatur in testem pro fratre.

Omnipotens deus Adsit. Uisis actis ⁊ productis attestationibus testium ⁊ instris productis coraz magnifico ⁊ illustri dño dño Rodulfo de varano domino Camerini ⁊c. arbitro electo ⁊ assumpto de cõi concordia per Gui. petri ex vna parte ⁊ dñam franciscã vxorẽ Bartholomei angeli de camerio ex alia pte ⁊ lris ad me trãsmissis p p̃fatũ illustrẽ ⁊ magnificũ dñm Rodulfuz petentẽ p me consuli q̃ nã debeant esse partes sue in iudicãdo ⁊ arbitrãdo inter ptes p̃dictas. Premitto p clariori consultationis decisione ac declaratione q p̃dicta acta attestatiões ⁊ instrumenta fuerint sub triplici fasciculo trãsmissa i quoꝝ altero suprascriptũ erat sub hac forma scripture di dõa Francesca infra li octo di producte infra li termini deli octo di che dice il cõpromisso. in alio vero fasciculo similr ligato subscriptiões due erant sub infrascripta forma vez scripture di dona Francesca non p̃ducta actualiter sed verba. s. terminus viij. dieruz. Alia vo suprascriptio dicebat ragioni ⁊ scripture de Guielmo p̃ducte de poi octo di. Quare viso cõpromisso facto in prefatum. M. ⁊. J. dictum. d. R. in quo inter alia cõtinetur cũ hac tñ cõditione ⁊ pacto ⁊c. ⁊ post pauca subijcit ac etiã q dicte ptes ⁊ quelibet earũ teneat. s. terminũ octo dieꝝ p̃rime futurorũ post celebratos p̃ñtes ↄ̃ctus portare seu portari facere prelibato illustri ⁊ potẽti dño dño Rodulfo eorũ arbitro oĩa iura ipsarũ ptium ⁊ cuz illis iuribus que dicte ptes portarent etiam seu portari facerent ad ipm̃ illustrẽ ⁊ potentẽ dñm dñm Rodulfum arbitrũ ⁊ arbitratorẽ ipse illu. ⁊. P. dñs dñs. R. arbiter teneat dicta eorũ iura trãsmittere ad cõsiliũ sapiẽtis expẽsis dictarũ ptiũ ⁊ fm cõsi. dicti sapientis teneat ferre snĩam sequit cõclusio qd attenta forma predicta in dicto cõpromisso apposita q illa productio facta post terminũ octo dierũ non releuat producentem nec predicta acta ad cõsulentẽ debuerũt transmitti qm̃ officiũ ei⁹ ⁊ ptãs arbitrorũ ppendit ⁊ firmat ex tenore cõpromissi. l. non distinguem⁹. §. de officio. ⁊ ibi gl. ff. de arbi. dz eñi arbiter sequi formam cõpromissi. l. pedius. ff. de arbi. Nã in † compromisso tanq̃ stricti iuris veniunt solum ea de q̃bus spãliter actũ est vt veniant. l. si cũ dies. §. plenum. ff. de arbi. facit etiã. d. l. pedius. §. fi. ⁊. l. non distinguemus. §. q̃situm. ff. de arbi. facit not. in. l. diligẽter. ff. man. ⁊ in. c. cum dilecta de rescrip. cum si. Hoc ergo presupposito nõ vehemẽter admiror q acta incõposita inordinata ⁊ penit⁹ iperfecta fuerint ad me trãsmissa. Et cũ fuerint factũ cõpromissum in p̃fatũ M. d. Rodulfum non reperio coram eo p aliquam ptium predictarũ aliquã petitionẽ fuisse porrectã ita vt directe itelligi possit qm̃ nedũ corã arbitro dãd⁹ est libellus vt. l. pe. circa fi. C. de arbi. ⁊ ibi p gl. ⁊ doc. ⁊ p Cy. in aut. offerat. C. de litis conte. ⁊ Rofr. in libellis suis rubri. xiiij. Specu. de libel. cõcep. §. restat ver. s. imo † ⁊ corã arbitratore q̃lis vr̃ esse p̃fat⁹ magnificus dñs respectu modi p̃cedendi saltẽ qualis qualis petitio est dãda saltẽ ad instructionẽ vt apparere possit qua sit petitũ ⁊ a quo vt dicit Spec. d. §. restat in fi. dixi latissime in. c. j. de libel. obl. in. x. principali articulo nec etiã corã alio iudice repio inter acta p̃ducta. s. terminũ octo dieꝝ nisi solũ ⁊ dũtaxat vnã petitionẽ porrectã coram. d. Linerotto de manesseis de interãne iudice causaꝝ ciuiliũ dñt ptãtis p p̃fatã dñam Frãciscã in qua petit se declarari heredem vniuersalẽ dicti Ja. ⁊ patris matris fratris sub die. xix. decẽbris. Mccccliiij. ⁊ inter acta trãsmissa p pte guielmi reperio etiã aliã petitionez porrectã solum ↄ̃ marianũ ⁊ sic non inter personas cõpromittẽtes de qua parum est curandũ p̃pter plura potissimũ q̃ nõ fuit producta in termino qm̃ cuz coram p̃fato dño Linerotto comparuisset Guielmus die prima mensis nouembris Mccccliiij. ⁊ petijsset citari marianũ marini ⁊c. quatenus. s. terminum. v. dierũ deberet cõparere corã p̃fato dño iudice ad vidẽdũ fieri p̃ductionem petitiõis p eũ porrigende. Et p̃dicta † die fuisset facta citatio ⁊ relatio tamẽ petitio p̃dicta fuit porrecta die. xxiiij. dicti mẽsis nouẽbris. ⁊ sic nihil valuit nisi facta fuisset noua citatio vt p Bar. in. l. fi. ff. q vi aut clam. ⁊ per dñm meum abbatez siculum. c. dilecti. de dolo ⁊ contu. ⁊ in. c. ↄsuluit. de officio delega. ⁊ adsunt

etiā nisi defect⁹ sed nō insisto ꝛ forte .J. tāget. ¶ Et sic ex p̄dictis apparet non multum de facili pōt formari snia absolutoria vel cōdēnatiua aut s. qꝫ cū sit de ipso inordinato ꝛ imperfecto p̄cessu ex eo pōt colligere ꝙ cū varie essent orte controuersie tā inter dominam Frācisca ꝛ marianū ꝛ dnm̄ Matthiam ꝛ Guielmum ꝛ tādē esset facta cessio p prefatum marianuz p̄dicte dn̄e Frācisce tādē omnis materia controuersiarū ꝛ litiū ac q̄onum predictarꝫ remāsit inter prefatā dn̄am Francisca ꝛ predictū Guielmū inter quos in effectu cōtendit de hereditate Oliuerij fi. Jacobi p̄ris sui principaliter lꝫ in cōsequentiam necessario veniant discepta-tio ꝛ examinatio quid iuris de hereditate mariani patris p̄fate dn̄e Frācisce ꝛ dn̄e Catherine matris eiusdē ac etiam ser clemen-tis fratris predicte dn̄e Frācisce vtrum vꝫ predicta dn̄a frācisca succedat in hereditatib⁹ omniū predictorū marini dn̄e Catheri ne ser Clemētis Jacobi ꝛ Oliuerij infantis ꝛ pro qua parte ha-bita cōsideratione ꝙ cessionem recepit a mariano substituto per Jac. patrē Oliuerij in tertia pte ꝛ pretendentem in se hr̄e nl'ia iu-ra in predictis hereditatib⁹ ꝓsequare ergo hāc materiā qua exa minata apparebit qs p̄dictorū Guielmi ꝛ dn̄e Frācisce in heredita tē dicti Ja. habeat potiora iura. Et q̄ pte. ¶ Et p̄fecto articul⁹ ipse cū in se ex qualitate ꝛ natura ipsius pp maiorꝫ nrorꝫ dissones ꝛ variasqꝫ snias: est valde intricatus ac subtilis ꝛ difficilis: maxime qꝛ ad p̄dicte q̄onis decisionē ꝙ plures alij difficiles ꝛ subtiles ar ticuli admiscentur vt ex infra dicendis latius apparebit versat ergo principalis q̄ ac dubitatio cōsultationis nostre vtrū dōc. matthia mater eius. s. est. J. cessionarius sit exclusa ab heredi-tate dicti Oliuerij ꝓpter substitutionē factā de p̄dictis dn̄a Frā cisca ꝛ mariano. Quoniam de iure cōi clarissimū est ꝙ abintesta-to iure successisset Oliuerio exclusis penit⁹ D. F. ꝛ M. vt in aut. defuncto. C. ad sena. consul. tertu. ꝛ in corpore vnde sumit: sed pro pter substitutionē factā p p̄dictum Ja. testatorꝫ qui in omnib⁹ bonis instituit prefatū Oliueriū: ꝛ si dictus Oliuerius decesserit in pupillari etate vł postea qn̄cūqꝫ sine filijs legitimis ꝛ naturali bus vel cū filijs nō peruenientibus ad etatē .xxv. annorum substi-tuit eidem Oliuerio vulgariter pupillariter ꝛ per fideicōmissū dn̄am Franciscā pro duab⁹ ptibus de trib⁹ ptibus totius here-ditatis ꝛc. Et reliqua tertia parte Marianum fratrem suū car-nalem quare cum prefatus Oliuerius infantili etate decesserit: ꝛ sic extiterit conditio substitutionis p̄dicte merito vocant̄ substi-tuti siue hereditas nō fuerit adita quo casu similr̄ clarū est ꝙ p caput vulgare vocāt̄ substituti siue hereditas pro infante fuerit adita: quo casu sim̄r clarum est ꝙ vocāt̄ substituti exclusa matre p pupillarē vt est text. in c. si pater. de test. lib. vj. ꝛ l. precibus. C. de impu. ꝛ alijs substi. ꝛ l. papi. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. test. ꝙuis Bar. matre existente in medio facta substitutio per verbū cōe videat̄ aliud velle in l. centurio. ff. de vulg. ꝛ pupil. super cui⁹ articuli qui subtilis est examinatione nō intēdo insistere eo ꝙ vt infra apparebit nō appareat p̄dictā hereditatē p Oliueriū vnq̄ fuisse aditā. Item qꝛ ex infra dicēdis clare apparebit inutilē fore hāc indagationē verū in terminis nostris p existentiam patris in medio substitutio predicta facta p verbū cōe expirauerit de q̄ articulo latissime dixi in rep. d. c. si pater. de testa. lib. vj. ¶ Verū lꝫ extiterit conditio substitutionis: qꝛ Oliuerius in īfantili eta te diem clausit extremū: tñ ex alio capite predicti substituti vidē-tur exclusi. Et vterqꝫ substitutus vł vniformiter excludi ex eodē fundamento. marianus vero ex duplici fundamento excludunt̄

4 enim a predicta hereditate ꝛ substitutiōe tam Francisca q̄ Ma rianus eo ꝙ † cum essent substituti nō petierunt tutorem p̄dicto pupillo ꝛ essent extranei nec esset locus substitutionis fideicom-missarie p quā succederet̄ patri ꝛ nō pupillo vt. l. credendum. §. si vero. ff. qui pe. tuto. ꝛ traditur in. l. sciant cuncti. C. de legi. here-di. merito videtur exclusi: ꝛ ita vł concludere Bart. in q. sua que incipit pupillus quam etiā sequitur in. l. ij. qui pe. tuto. Sed hic aduertendū est. qꝛ si essemus in terminis quibus simpliciter esset facta predicta substitutio Oliuerio ꝛ mater nō esset data tutrix in predicto testamēto predicto Oliuerio nos essemus in questio-ne predicta q̄ late disputat Bart. quam inquit pupill⁹ cui erat quam ego habeo pro consi. cxiij. in ordine vbi Bar. multum egre gies subtiliter loquit̄: sed in terminis nostris lōge maior dubita tio oritur eo ꝙ predicto Oliuerio per testatorꝫ fuit data tutrix predicta Matthia mater merito videtur ambo substituti excu-sari: qm̄ ex quo Oliuerius testamentarium habebat tutorē merito nō fuit opus aliū tutorē petere qm̄ hn̄ti tutorem tutor peti non pōt. l. cū iure. C. q petāt tuto. nec ex eo ꝙ p̄dicta mr̄ decreta tutrix non administrauerit vł imputandū predictis substitutis p no. p Bal. in. l. precibus. C. de impu. ꝛ alijs substi. ver. sed nunqd pu-nit̄. vbi dicit ꝙ mr̄ nō punit̄ si non petijt cogi tutores testamēta rios ad administrādū. nā si ꝓpter tutelā nō administratā p sub stitutā nō repellit̄ substitut⁹ ab hereditate sibi vigore substitu-tiōis delata: vt. l. amicissimos. in princ. ff. de admi. tuto. facit. l. tu-

tor petijt. §. j. eo. ti. tradit Bar. in q. p̄dicta q̄ incipit pupillus in prin. q̄tomagis nō debēt repelli si aliū testamētarius nō admi nistrauit cꝫ Bar. in. l. ij. ff. qui petant̄. col. iij. in q̄tū dicit ꝙ lex sci ant cuncti. C. de legi. here. īponit necessitatē in faciēdo ordinari tutorē qn̄ lex nō facit ꝛ postea subdit. ꝛ idē dicerē in substitu. pu

5 pillariter ꝙ † nō p cederet sine mater in casu p̄dicto dicatur testa mētaria de quo p glos. in. l. si quis sub cōditione. ff. de testa. tute. ꝛ p gl. in. l. j. C. e. ti. ꝛ gl. i aut̄ matri ꝛ auie. C. qn̄ mulier tute. offi. fun gi pt q̄ lr̄a primo arguit ꝙ sit datiua deinde subiūgit ꝙ non est dicēda datiua nec simplr̄ legitima sed anomala. i. extraordina-riā naturā hn̄s subdit tñ ꝙ vł legitima. ꝛ Bart. in. d. l. si qs. dicit ꝙ est testamētaria ꝛ volūtaria. Bal. no. ibi dicit ꝙ qualitercūqꝫ appellet̄ siue testamētaria siue legitima siue anomala nō ē tutrix nisi volēs per dictū aut̄. matri ꝛ auie. sine etiā fuisset legitima vt tradit̄ in dictis iuribus in quā partē tandē vł inclinare gl. in. d. aut̄. matri. dicēs ꝙ legitima vł p text. in aut̄. de heredi. abintesta. §. ex his vñ sumitur. d. aut̄. matri ꝛ auie. ꝛ in aut̄. presbyteros. C. de episco. ꝛ cle. ꝛ hec veritas fm̄ Barto. de Salyc. ibi qui dicit ꝙ essentia est legitima vt dicit tex. in. l. ij. §. ꝙ si pater. ff. ad tertu. ꝛ l. omnez. C. ad tertul. nec ob. ꝙ demū volens admittatur qꝛ ex hoc non desinit esse legitima fm̄ Saly. nec est imputandum prefatis substitutis ꝙ mater fuerit negligens in legitime administrādo qꝛ tūc nō propterea fuisset locus datiuo tutori quo casu esset qd posset imputari p̄dictis substitutis sed esset locus tutori legiti-mo fm̄ qd traditur in. l. ij. ff. qui petant tutorē. ꝛ ibi per Bar. ea potissimum qꝛ matre transeunte ad secunda vota vel habitante cōtinuo in domo predicti Oliuerij testator predictaꝫ matrē pri-uauit tutela ꝛ reliquit dominam Franciscam tutricem ex post ipsius dn̄e Frācisce mortē Guielmū quare nō videt̄ posse impu-tari p̄dictis substitutis si non petierūt tutorē ex quo per testato-rem etiā in locum deficiētis matris pater prouiderat et q̄uis ta-les sint dati in codicillis tñ qꝛ sunt dati codicillis testamēto cō-firmato dati videnī in testō p not. in. l. ij. ff. de test. tute. et insti. de codicillis. §. nō aūt tm̄ ꝛ. l. ij. C. de test. tute. qꝛ loquunt̄ in codicil-lis abintestato cōditis. ¶ Quāuis enim hec videantur vrgere ꝙ

6 substituti in predictis potuissent sibi locū vendicare qn̄ † mater fuisset maior. ꝛ sic tanq̄ maior dari potuisset tutrix in testamēto tamē ex quo in terminis nostris videt̄ probatū fuisse: predictā dominā Matthiam matrem Oliuerij fuisse minorem. xxv. an-nis tam tēpore testamenti q̄ mortis Oliuerij. Oliuerius vixerit spacio fere trium annorum ꝛ maxime per annum cum dimidio postq̄ mater transiuit ad secunda vota merito p̄dicti substituti non videnī excusari ꝛ sic cū esset minor erat inhabilis ad tutelā vt. l. fi. C. de legi. here. ꝛ insti. de fi. tu. §. fi. ꝛ insti. de excu. tu. §. mino res. ꝛ tradit̄. l. quero. §. luctus. ff. de testa. tute. Nam vt dicit tex. in d. §. minores. in ciuile est eos q alieno auxilio in reb⁹ suis admi-nistrandis agere noscant̄ ꝛ sub alijs regant̄ aliorꝫ tutelam ꝛ cu-rā subire facit. c. indecōrum. de etate. ꝛ quali. Quare si mater tu-telam non gessit nō est quid sibi imputat̄ nec propterea a succes-

7 sione repelleret̄ † minor enī excusat̄ si pupillo cui tenebatur pete-re tutorē non petijt. vt. l. ij. C. si aduersus delictum. ꝛ l. matris. C. ad tertu. ꝛ. l. ij. §. si mater. ꝛ. §. seq. ff. qui pe. tu. ¶ Quinimo etiam si interea viuente pupillo sit effecta maior videtur nihilominus excusari scdm̄ Ang. in. d. l. ij. C. si aduersus delic. aliū tamen ꝯtra. Sed nō insisto quoniam ad presentem indagationem nō perti-net cū ergo mater tanq̄ minor non posset esse tutrix merito ne-cessario incūbebat prouidere pupillo de tutore. ¶ Vñ nunc in-

8 surgit dubitatio † vtrū esset locus legitimo vel datiuo quā que-stionē tractat Bar. in. l. si quis sub conditione. versic. quid si inf ff. de testa. tute. sed ibi factis argumētis p vtraqꝫ parte nō videt̄ firmare pedes sed inde potius videtur inclinare ꝙ cū hec tutela respectu matris q̄uis in testō relicta sit tutrix pēdeat a volunta te ipsius matris per autenticam matri ꝛ auie. §. quando mulier tu. officio fungi potest ꝛ. §. dixi fm̄ Bart. ꝛ Bald. qd sit legitima Bal. no. in. l. fi. C. de legi. tute. distinguit ꝙ aut etas affert impedi mentū perpetuū ꝛ succedit alius legitimus aut temporale ꝛ lo cus est datiuo per tex. in. l. non solum. §. libertis. ff. de excu. tu. Et ita dicit se cōsuluisse in matre minore cōcludit ergo ꝙ in termi nis nostris locus esset datiuo ꝛ nō legitimo lꝫ Bart. aliud sense rit cōtra quem etiam cꝫ idem Bal. in aut̄. matri ꝛ auie. q̄uis di cat passum esse dubiū mouetur qꝛ tutela legitima superueniēs nunquā facit cessare legitimam eo ꝙ paris potētie ꝛ virtutis sunt quare introducta est ꝙ si legitimus in primo gradu est mi nor ita ꝙ speretur fieri maior durante pupillari etate ꝙ nō per-ueniatur ad alium legitimum sequentē in gradu quare posset se qui absurdū ꝛ inconueniens ꝙ postea durante pupillari etate minore effecto maiore reperirentur duo in dispari gradu simul tutores ꝙ est incōueniēs ꝙ cū tutela legitima deferatur fm̄ ordi nē succedēdi. l. quo tutela. ff. de regu. iu. ꝛ ideo locus est datiuo et nō legitimo cū ē in terminis nostris mater cui deferet̄ legitima

tutela

tutela filii sit minor locus est datiuo ne durante pupillari tadez deueniente ad maiorem. & sic ad legitimaz etatẽ si prouisum esset de legitimo sequeret illud incõueniens. & ideo concludit ꝙ loc⁹ sit datiuo quare cũ sm predictam opi. in terminis nostris ppter illegitimã etatẽ matris locus esset datiuo & non legitimo sequit qd substitutus debebat illũ petere & si nõ petiit exclusus fuit ab hẽditate dicti Oliuerii p no. in. d. l. sciant cuncti. & d. l. credẽdũ. §. si vero. Et p pdicta opi. facit et qd no. idez Bart. in. d. l. si qs sub cõditiõe. ff. de testa. tute. vbi dicit ꝙ aut tutor testamentari⁹ nunꝙ fuit sed eius est spes & loc⁹ est datiuo vt ibi & insti. de atilia. tuto. §. si. cum ergo in terminis nostris nunꝙ fuerit tutor testamẽtari⁹ qr nõ potuit esse ppter minorẽ etatẽ erat tñ spes qd esse posset cũ efficeret maior ad qd et facit qr inhabilis datus tutor i testõ in quo spes est vt cesset inhabilitas vr datus cuz fuerit habilis vt l. si hereditas. §. si furiosus. ff. de testa. tute. ergo interim locus est datiuo. ¶ Preterea posito ꝙ dicta tutela diceret legitia tñ theorica est Bar. in. d. l. si qs sub cõditione versi. qd si fuit vnus legitimus & desinit esse ꝙ eodẽ modo distinguẽdũ sit vt in testamentaria: vcz aut tutor legitim⁹ nunꝙ fuit sed est spes vni⁹ primi legitimi q alios pcederet & tunc non est locus legitimo vt. l. nõ solũ §. si libert⁹. & ibi no. ff. de excu. tu. & l. non tutor reipublice. ff. de tu. te. & rõni. distra. Cũ ergo mater nunꝙ fuerit tutrix legitima qr minor sed esse sperabat: ideo loc⁹ fuit datiuo facit quod no. bar. l. l. impuberi. ver. no. ex hoc primo. ff. de tuto. & cura. da. ab his. ꝗre cũ predicti substituti fuerint negligentes in petendo tutorẽ datiuo merito excludunt a pdicta hereditate. ¶ Nec opitulari videtur p pdictam prouisionem factam p Jacob. in predictis codicillis testamẽto ꝯfirmatis perinde sit ac si tutor in ipsis datus esset in testamẽto tamẽ hoc non relevat eos qr licet fuerit pdicta Frãcisca relicta tutrix nõ valuit qr non potuit relinqui. femina eniz tutrix esse nõ potest vt. l. j. C. quando mulier tu. offic. fungi potest

[9] & l. fare ops. ff. de tuto. & cur. da. ab his. est eñ † virile officium quo mulier fungi nõ põt vt. l. femine. ff. de reg. iur. spali eñ priuilegio cõcessum est mri & auie. vt volẽtes possint esse tutrices filiorum ac nepotũ vt. d. aut. matri & auie. ergo sequit ꝙ fuit loc⁹ datiuo nõ obstante donatiõe facta de. F. p regulam nõ pstat impedimentũ. cũ sua materia. de reg. iur. lib. vi. & qd no. in. l. quoties. ff. qui satisda. cog. cũ si. Et ꝗuis Guielmus esset substitutus tutor in locuz F. tñ fuit substitutus sub conditione & ex die. vcz post mortez dicte. F. vnde succedit regula ꝙ qñ tutor relinquit sub cõditiõe vel ex die ꝗuis supersit legitimus tñ est locus datiuo vt pbat tex. in d. l. si quis sub cõditione. in prin. ptz ergo ex pdictis ꝙ pdicti substituti nõ excusant ex quo locus erat datiuo. ¶ Nec obst. si diceretur ꝙ † ex quo mater transiuit ad secunda vota videt fuisse locus

[10] legitimo & nõ datiuo cum videat defecisse spes tutele assumende per ea que tradũt in. d. aut. matri & auie. & sic videant excusari: qr lz iste passus sit magis dubi⁹ qr gloss. in aut. sacramentum. C. qñ mulier tute. offi. fungi põt videat cõcludere ꝙ sit loc⁹ datiuo ad instar eius qui remouet vt suspect⁹ cuz mater remoueat vt suspecta in. l. lex que tutores. C. de admi. tuto. & d. l. si qs sub conditiõe vbi gl. mag. in si. idem tz. Et idem tz in. l. iii. §. queri. ff. de legi. tut. omitto rõnes breuitatis causa & eandez opi. tenuerunt Dy. Jac. de raue. & Pet. p. & ita in questione facti ꝯsuluit dñs Ubaldinus de malauoltis de bononia & nõnulli doc. bonon. & inducebat p casu. l. ñ. in si. C. qñ mulier tute. offi. fũgi potest. vbi int ppter secũdas nuptias refutatis daf tutor cũ inquisitiõe iudicis. Sed qdaz do. Albe. de Saly. & sequaces voluerunt ꝙ esset loc⁹ legitimo: qr mater admittebaf de iure cõi qr femina vt. s. dixi sed de iure speciali ꝯtra ius cõe si secũdis nuptiis se abstineat ergo cõtractis secũdis nuptiis ipso iure funditus desinit esse tutrix ita ꝙ nulle reliquie remanẽt. & per ꝯñs ad legitimũ peruenit vt. d. l. si quis sub cõditione. & quia res de facili ad naturam suaz vt. l. si vnus. §. pac⁹. ver. quid in specie. ff. de pac. ext. v. di. c. ab exordio. & ad omnes leges in cõtrarium allegatas respondebat ꝙ intelligi debent qd in casu quo nõ extarent legitimi postea vero cum in ciuitate Perusii in tutela filii comitis de mariano vt refert Bart. in. d. l. si qs sub cõditione ver. quero matre exclusa cum tandem quod predicta fuisset ꝯmissa quatuor doctoribus bono. ipsi diuersa senserũt nam Ja. but. & Ray. de furli. cõsuluerunt ꝙ locus esset legitimo sed Ray. & Ja. de bel. in eadem questione cõsoluerunt cõtrarium ꝙ esset locus datiuo Bar. no. in. d. l. si quis sub cõditione distinguit tres casus quãdoqz enim mater nunꝙ assumpsit tutelã sed vadit ad iudicẽ & dicit volo esse tutrix & tunc si legitimus superest ei defertur tutela. vt. l. ii. ff. qui petant tutor. quãdoqz vero mater assumpsit tutelam & postea desiit esse tutrix. Et hoc potest dupliciter cõtingere vno modo qr dicit iudici intendo transire ad secũda vota detis tutorem filio meo & tũc locus est datiuo. & ita procedit. G. in aut. sacramẽta & qd ibi no. quandoqz vero mater nõ curat neqz de iudice neqz de filiis sed simpliciter transit ad secũda vota. & tũc ipso iure desinit esse tutrix vt dicta aut. & hoc casu q ipsa desinit esse tutrix facto legis absqz aliquo iudicis ministerio merito locus est legitimo & nõ datiuo vt dicta. l. si quis sub cõditione. & cum predicta opiniõe videtur trãsire Bal. in. l. matres. C. ad tertul. remittẽdo ad ao. per se in. l. precibus. C. de impube. & aliis substi. & sequit Paul. de castr. in. d. l. matres Ang. vero in. d. aut. matri & auie. tenet indistincte ꝙ quocũqz mater effugiat tutelam & nuptias propter non habita differentia vtrũ a principio fugiat vel ex post facto loc⁹ est datiuo & sic sequit primã opi. gl. & ad iura Bar. respondet ꝙ loquunt in tutela regulari. sed in hac tutela irregulari p iura aliter prouisum est. vcz ꝙ ea deficiente sit locus datiuo & dicit istud esse euangelium do. Bar. de Sal. in dicta aut. sacramenta dicit ꝙ formidabile est inter tantos doctores eligere seu veritatem decernere sed primam videt approbare distinctionem Bar. quam etiã fortificare pluribus rationib⁹. Et deinde in cõtrariuz allegat aliquas rationes & iura quas breuitatis causa omittendas censui: per quas dicit dominus su⁹ sequebat opi. glo. quam sententiaz sine dubio putabat in iudiciis sequẽdam fore. passus pfecto & articulus est valde dubius sed si recte cõsideremus casus noster est diuersus a predictis mẽbris quoniam hic data fuit tutrix in testamento que non potuit dari & trãsiuit ad secundas nuptias eo tempore quo non potuit dici desiisse esse tutrix aut renunciasse tutele cũ presupponat ꝙ quando transiuit ad secundas nuptias esset minor. xxv. annis vnde nõ potuit esse priuatio vel renunciatio tutele vbi nõ fuit tutela. ar. l. decẽ. ff. de verbo. oblig. & c. ad dissoluendum de despõ. impub. solummodo possum⁹ dicere ꝙ sit renunciatio spei de tutela que tamẽ posset subsistere marito demum mortuo nisi qd aduersa fortuna non est spectanda vt. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verbo. obli. sed institui hunc articulũ omittere qr predicta disceptatio posset habere locum quando mater trãsiuisset anno iam elapso sed cũ predicta mater vt dictum est nõ potuerit esse tutrix & anteꝗ trãsiret ad secũdas nuptias steterit per annũ cum dimidio & sic inter ea pdict⁹ pupillus caruit tutore & videbatur esse locus datiuo. vt. s. demõstratuz fuit & non fuit petitus per substitutos ergo fuerũt priuati & exclusi a successione sed vt dixi omittenduz statui hũc articulum eo ꝙ ex aliis causis & rationibus consultatio predicta venit decidẽda. ¶ Insuper dici posset ꝙ marianus vnus ex substitutis etiã ex alio capite excluditur a predicta successiõe etiam si ponamus pro constãti ꝙ in terminis nostris fuerit loc⁹ legitimo & non datiuo qr non ipsemet esset legitimus in primo gradu constitut⁹ dicto pupillo cum esset illi patruus & sic ad eũ exclusa matre primo loco spectaret hereditas vt l aut. post fratres. C. de leg. here. & in corpore vñ sumit. & tutela deferat p eũ modũ sm quem defert hereditas. l. i. & ii. ff. de legi. tutor. & l. quo tutela. ff. de reg. iur. ergo ex hoc capite videt ipse. G. repellend⁹ ex eo ꝙ non petierit tutorem sed qr tutor erat legitimus & vnde debuit petere. s. temp⁹ debitum decerni sibi administrationem & si nõ fecit priuat sm Bar. in. d. l. si quis sub conditione. & Bal. in. l. sciant cuncti. C. de legi. here. simili ratione videt dicendum de domina. F. seruus impedimentum sibi nõ obstaret. ¶ Sed hic aduertẽdum anteꝗ ad vlteriora progressuz faciã ꝙ si in pdicta ciuitate

[11] Camerini vigeret † statutũ etatem legitimam dicimus & arbitramur. xviii. vel. xx. anno. in oibus contractib⁹ iudiciis negociis & causis prout est in qbusdã locis & viget florentie ꝙ ex quo tũc mior. xxv. ãnis maioritate a statuto disposita admitteret ad tutelam sm ꝙ cõsuluerũt Bar. de Saly. & plures alii doc. & refert & sequit Pe. de anch. in repe. c. canonũ statuta. de cõsti. xiiii. q. pnic. v. vlti. hic refero qõnt tũc vt ex pdictis colligit excusarent predicti substituti. ¶ Insup et vr ꝙ ea que superi⁹ obiiciunt contra predictos substitutos nullo modo habeãt stare eo ꝙ predicti substituti nõ solum fuerunt substituti pupillariter predicto Oliuerio sed vulgariter & p fideicõmissuz quare ex duplici capite nõ videtur posse priuari primo qr quãdo substitutio sit cũ regula predi-

[12] cta † vcz substituit vulgariter pupillariter & per fideicõmissuz videtur esse in electiõe substituti: ex quo capite velit succedere. vt in l. recusare. §. titius. ff. ad treb. & ibi Bar. & Jo. de imo. & per Bar. in. l. titio. ff. de vsufru. leg. & per Bald. & Cy. in. l. precibus. C. de impu. & aliis substi. & per Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. & pupil. & per Bal. in. l. iam hoc iure. ff. de vulga. & pupil. quare pfati substituti eligẽtes succedere p vulgarẽ excludunt oia pdicta fundamẽta ad exclusionẽ eorũ: qm per vulgarẽ nõ succedit pupillo sed testatori vt tradit Bar. l. l. j. ff. de vulg. & pupil. facit. l. coheredi. §. cum filio. ti. & insti. e. ti. in pri. sed hãc viã videnf elegisse dicti substituti: qm pfata dña Frãcisca vigore predicte substitutiõis facte de ea & pe dicto. M. sub forma predicta vt ipsa & vt cessionaria. G. petiit pnũciari se heredẽ vtilez dicti Jacobi testatoris patris dicti pupil-

[13] li. & sic eligit vulgarẽ vt ptz † et forma concludẽdi q̃ principaliter attendit in lib. vt per Bar. Bald. & docto. in. l. edita. C. de edẽ. no. in. c. ex pte. de fo. compe. & in. c. litere. de dila. & ibi per dñm meum abbatẽ sicului. & in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spol. & ibi etiam do. meus

in.c.cū dilecti.de empt.τ vēn.τ.c.ij.de ordi.cog.τ p Cy.l.cū te.C.de pba.diti late in.c.ij.de libel.obla.in.xij.principali articulo.in.xij. q.principali.ver.xij.q.ergo oīa fundamēta.З.in.§.facta de non pe tito tuto.videntur euanescere p no.in.l.credendū.§.si vero.ff.qui pe tant tuto.τ q tradit in.d.l.sciant cūcti.τ p Bar.in.d.q.q incipit pupill⁹.τ.d.l.ij.ff.q petant tu.¶Scdō qr ex quo nō fuit adita he reditas ergo nō potuit esse loc⁹ pupillari substitutioni vt voluit Bar.τ doc.in.l.ij.ff.de vul.τ pup.τ p Joā.de imo.in repe.c.Ray. de testa.in materia pupillaris in tertio mēbro prin.l.viij.reqsito. ¶Nec ob.si diceret q nō fit adita hrditas tñ ex quo Oliuerius erat suus vigore cuius nō vr esse loc⁹ vulgari:qr vulgaris substi tutio nō solū hz illa duo capita vcz si voluerit vl potuerit esse he res:sz et vr hre aliud caput vcz si heres nō erit vel aliū heredē nō fecerit ex quo est su⁹:vt.l.cum pponas.C.de here.insti.de vulgar. substi.§.fi.τ.l.si pr.ff.de here.insti.τ p Bar.in.l.j.ff.de vulg.τ pup. in.q.iiij.principali.τ p Jo.de imo.plenı⁹ in repe.d.c.Ray.sz bene ficio suitatis τ trāsmissiōis pdictus Oliuerius vr fecisse heredē

14 pfatam dñam Mattbiā matrē†qrn suus hereditatē non agnitā trāsmittit ad quoscūq:vt.l.apud hostes.de suis τ legiti.τ.l.he reditatē.§.filius.ff.de castren.pecu.τ.l.liber homo.§.fi.ff.de stipu. seruo.τ.l.ex militari.in fi.ff.de mili.testa.τ p Bar.Bal.τ Ange.τ Jo.de imol.in.l.ventre.ff.de acq.here.τ p Bal.in.l.i suis.ff.de lib.

15 τ posthu.in repetitio.qr respondetur q talis suitas tollit p datio nem substituti vulgaris sz Bart.in.l.si filius heres.ff.de liber.τ postb.vbi dicit esse casum.τ.l.si filius qui patri.ff.de vulg.τ pup. tradit Bar.in.l.j.ff.de vulga.τ pupil.¶Sed hic aduertendū est quoniam articulus iste est valde dubius τ subtilis.τ Ang.in.l.si filius qui patri.ff.de lib.τ postb.tz contrariam sententiam qd p dationē substituti vulgaris non tollatur existētia suitatis τ tra dic Jo.de imo.in.d.repeti.c.Raynutius.remittens se ad dictā.l. si filius qui patri.τ eandē opi.videtur tenuisse Bal.τ tz Ang.in.l. fratris.C.de iure delibe.τ dicit ibi Pau.de cast q moderni tenēt hanc secūdam opi.que sibi plus placet:sed Saly.in.l.j.C.ad sena tuscōsult.non videtur inclinare in predictam sententiam in repe.l. in suis.ff.de libe.τ posthu.lz latius ibi disputa e necessariā predi ctam per plures τ plures columnas:vnde passus est multum du bius quidā dicunt q indigeret decisione cesarea.¶Est tamē ad uertēdum q minus dubiū respectu transmissionis impedimēto suitatis vr esse in terminis nostris eo q fuerūt conglutinate pdi cte tres substitutiōes p illā regulā vcz vulgariter pupillariter τ

16 p fideicōmissū.vñ cū † p substitutionē fideicōmissariā nō videatur esse datum hñficiū abstinēdi merito suitas operatur oēs suos effe ctus:τ sic effectū trāsmissionis vt singulariter voluit Bal.in.l. nō iustā.C.de senatusconsul.trebel.τ ibi cōiter sequuntur moder niores.τ idē tz Bal.in repe.l.in suis.ff.de liber.τ posthu.col.xxij. in ver.vj.quero.τ per hanc rationem in terminis nostris videretur cōcludendum predictam matrem potius admittendam data ex clusiōe substitutorum iure transmissionis.¶Sed hic diligenter τ subtiliter est aduertēdum q hoc non procedit ita de facili pro pter duo.Primo qrn clarum est q in terminis nostris excluditur pupillaris si ergo excluditur pupillaris tūc sicut tu vis q sit lo cus soli vulgari τ nō fideicōmissarie.τ tunc videtur q per datio nem substituti vulgaris sit sublata suitas fm opi.glo.τ Bar.τ se quacium.τ sic non operabitur trāsmissionem sed substituti suc cedāt per vulgarem nec priuantur hereditate propter nō petitū tutorem vt supra demōstratum fuit aue tu vis q conseruetur sui tas ratiōe fideicōmissi qd fecit ipsum necessarium.Et tunc si iu re fideicōmissi conseruatur sequitur q propter nō petitum tutorē nō excluditur substituendus fideicommissari⁹.qr id ad qd quis vocatur ex substitutiōe fideicōmissaria cōsequitur quis ex bonis testatoris nō pupilli vt.l.credēdū.§.si vero maritus.ff.qui petant tuto.τ ita in telligunt doc.l.sciant cuncti.C.de legi.here.tz Bar.in.d.q.que in cipit pupill⁹ cui erat substitut⁹ extraneus τ in.d.l.ij.ff.qui pe.tu. qd est singulariter τ mature notādum ad qd ēt aliqualiter facit qd dict⁹ Jac.testator nō dixit q substituebat simplr sed dixit q substituebat in hereditatem ipsius testatoris ipsam dñam Fran. τ ipsam.M.possent etiā alia plura pro dictis substitutis allega ri sed breuitatis cā omitto eo q in terminis nostris nō vr neces saria tāta discussio p ea que statim subijciam.Dico enim q ḡuis stātibus simplr pdictis fundamētis pbatum esset pdictos sub stitutos habuisse noticiam testamēti τ noticiam minoris etatis matris predicto toto tpe quo possent substituti cōstitui in mora petēdi tutorem decisio esset plurimum dubitabilis ppter ea que superius deducta sunt τ alia q plura que p vtraq parte allega ri possent tñ attētis his que deducta τ probata sunt videtur mihi q predictus Guielmus cessiōarius domine mattbie matris di cti Oliuerij nullo modo possint obtinere imo excludatur a pdictis substitutis a quibus excluderetur mater ad fundādum enim in tētionē pdicte matris ad excludendū ambos substitutos necessa riū fuit pbare q pdicti substituti sciuerint testm̄ esse cōditū τ se

substitutos.Itē q mater esset minor.Itē q esset in tanta minori etate ppter quā durante minori etate substituti ɔstituerentur in mora.Itē q pdicti substituti noticiā habuerint de pdicta mino ri etate videam⁹ ergo singulr.Et quo ad primū de scia testamēti respectu mariani nō reperio pbatū esse pdictū marianū habuisse se sciam pdicti testamēti τ substōnis de eo facte.Quāuis em̄ pfa tus.G.articulauit prout apparet in.x.articulo q pfat⁹.M.maria ni nolatus in.d.testō.j.mēsem post morte dicti Jacobi noticiam habuit de testō dicti Jaco.τ q ipse erat substitutus p tertia pte dicto Oliuerio in dicto testō τ sic pluries confessus fuit psente τ acceptante dicto.G.τ aliqñ in ei⁹ absentia tñ predictus articu lus nō est probat⁹ tali pbatione q̄ releuet predictum.G.qñ Joā. Ang.primus testis pduct⁹ ad pbādū pdictū articulū deponit vera esse ɔtēta in dicto articulo vcz q dictus marianus i articu lo nominatus ad interrogationē dicti Guielmi ɔfessus fuit ɔtē ta in dicto articulo τ sitr deponit ser Philip.τ venāti⁹ alij duo testes q oēs testes iterrogati de tpe deponūt q fuit de mēse augu sti.M.cccclxiiij.sed nō recordari de die.certe isti testes nō probant qr solūmō deponunt de cōfessione facte predicti Mariani q ma rian⁹ cōfessus fuit se habuisse noticiā dicti testamēti τ substōnis de se facte.j.mensem post morte dicti Jacobi quare nō probāt qr pdicta cōfessio emanauit in pñtia pdicte dñe Mattbie matris cui⁹ intererat seu interesse poterat pdictū.M.habuisse noticiam de pdictis.¶Cōfessio vero ad ipsius validitatē τ vt piudicet cō fitenti exigit inter alia q fiat presente parte vt.l.certum.§.si quis absente.ff.de ɔfes.τ.c.ij.τ fi.τ ibi p glo.τ ibi de cōfessis.ij.q.j.c.nos in quib.τ ibi etiā tradit.τ.l.fi.ff.de interrog.acti.cū alijs infini tis similibus.¶Nec ob si diceretur q intererat pdicti Guielmi q erat cessionari⁹ predicte dñe Mattbie.τ sic procurator in rē suā qr hoc est falsum qrn pdicti testes deponūt q predicta confessio facta coiā.G.fuit facta de mense Augusti.M.cccclxiiij.τ cessio fa cta dicto Guil.p predictā dñam Mattbiā die quinta septēbris. M.cccclxiiij.τ sic apparet q tēpore facte confessionis per Maria num Guielmi nō intererat qr nō erat cessionarius.¶Secundo videam⁹ vtrū sit probatū de minori etate pdicte domine Mat tbie:τ breuiter dico eo q testes exhibiti ad petitionē dicti.g.q lz hic satis hñ videatur pbatū respectu depositi tñ aduertendum est q ex testibus productis inter.G.τ dominam.§.Jaco.primus testis nō probat Philippus τ ausonia referunt se ad alios testifi cata per eos.Paulus dicit se nihil scire τ sic solum in pñti iu dicio agitato inter.G.τ.D.§.solummodo predicti autem Phi lippus τ Ausonia referūt se ad alios testificata per eos.Paulus dicit nihil scire τ Nofrius vltimus testis dicit se nihil scire.τ sic solū in pñti iudicio agitato inter.g.τ.d.§.reperiuntur fuisse te stificati pro predicta domina Mattbia cum esset lis inter eā et dominā Frā.ppter qd nō vr q eis vsquequaq fides esset adhi benda eo q ausonia erat mater pdicte Mattbie τ quāuis aga mus de pbāda etate quo casu testimonium matris videtur ad mittendū ve.l.etiā matris.ff.de probatio.τ per consequens etiam Philippus videatur admitted⁹ lz sit frater dicte domine Mat

17 tbie tñ glo.in.d.l.etiam matris dicit†q mater ibi non recipitur vt testis sed ad hoc vt iudex ex respōso ipsius melius sciat verita tem.τ idē etiā tenet Azo.in summa in titu.de testi.ver.Itē τ in uenio dicens q admittitur tanq ad presumptionem vt.s.tanq ad miniculo coadiuuet dicta alioꝝ testium.facit.c.fi.de successabin test.τ sequitur Host.in sum.de teste.§.ij.ver.v.sed τ psone.dicēs di ctum Azo.est verū quo ad terminos secus qñ produceretur ad probandum matrimonium qr tunc nedum faceret adminiculū

18 sed plus creditur ei q alijs.¶De philip.vero qui est†frater car nalis dubitatur qr sunt opi.glo.enim in.c.insinuante.de offi.dele. tenet q fratres admittantur gl.no.iij.q.v.c.consanguinei.tz con trarium Hostien.etiam in summa de testi.§.j.versi.sed nunquid frater tenet contrarium τ glo.in.l.parentes.C.de testi.sed doc.ibi in cā ciuili distinguunt an sit cā grauis preiudicij vel leuis pro casu non admittatur secūdo admittatur sed Joā.de imo.in.c.in literis.de testibus.cōcludit q lz causa non esset multū periculo sa licet nō esset multum leuis licet frater pro fratre admittatur.tñ minus crederetur ei nec videtur omnino integer sit ergo i arbi trio iudicare debentis quāta fides sit adhibēda testibus.vt.l.iij. §.tu magis.ff.de testibus.Et si forte diceretur qd predicti testes nūc testificantur pro Guielmo τ non pro dña.M.tamē remanet qd tunc predictis testibus non sit fides adhibenda τ etiam remanet questio de causa cessionarij.Verum.s.qui non erat idoneus testis procedens sit processionario τc.super quo propter consiliū proli xitatē non intendo insistere.Sed hic ad vnū aduertendū est inci denter qd virtute predicte cessionis dictus Guielmus non vr ad dicēdus eo q p redicta cessio fuisset nulla cū fuerit facta de re seu actiōe litigiosa sciēte predicto Guielmo cessionario qd satis pa tere potest ex actis τ alienatio facta de re litigiosa nō vz.l.fina.τ aut.ibi posita.C.de litig.sed non intendo etiam in hoc insistere.

¶Sed

¶ Sz venio ad tertiã q̃ nõ solũ fuit necessariũ ꝓbare ꝙ predicta ma
ter esset minor.xxv.annis.sz etiã ꝙ hic minor etas fuerit nota ꝓdictis
substitutis.Nã stãt ista simul ꝙ potuerit esse minor.xxv.annis ⁊ tamẽ
ista minor etas fuerit incognita ꝓdictis substitutis maxime cũ debue
rint ꝓsumere vehementer ꝙ fuerit maior.xxv.annis ex quo Jac.marit⁹
eã reliquit tutricẽ q꞉ cũ quilibet ꝓsumat̃ scire leges ⁊ ex legũ dispõne
clarissimũ sit minorẽ.xxv.annis nõ posse dari tutricẽ ẽt in testõ.vt.s.õ
mõstratũ fuit.Et testõr ipsã dederit tutricẽ q vilit debebat ꝓsumi sci
re vxoris sue etatẽ cũ eã puellã duxerit i vxorẽ ⁊ apõ ⁊ se tenuerit ⁊ cũ
ea vxore cõuersatus fuerit vl̃ tenuisse ⁊ reputasse eã maiorẽ etatis.xxv.
annor.vñ lõge fortius debebat eã sic reputare predicti substituti q̃ sic
vt excusent̃ si tutorẽ nõ petierũt coꝙ testõr tutorẽ dederat l testõ nec fa
cta fuit aliqua renũciatio vel repudiatio ⁊ lz dat⁹ esset minor l hoc ha
bebãt iustã ignorãtiã ⁊ sic excusant̃ facit.l.cũ a matrib⁹.C.q pet.tuto.
⁊ qõ tradit Bar.in.d.q.q̃ incipit pupill⁹ cui erat extraneus ⁊.l.ij.ff.q
pe.tuto.iste cũ ignorãs neq̃ negligere neq̃ ꝯtẽnere dr vt.l.si qs in gra
ui.§.si ignorans.ff.ad senatuscõs.sillã.⁊.l.gñali.C.de tabula li.x.de exce.
c.apostolice.de sen.excõ.c.si vo.ff.de his q not.infa.l.genero.Old.consi.
clxxviij.cũ si.Qre cũ nec ꝓbatũ nec deductũ fuerit ꝙ predicti substituti
habuerit noticiã etatis ꝓdicte.d.Matth.merito excusant̃ p ea que su
peri⁹ dicta sunt in ꝯsi. ¶ Quare sit ꝯclusio ꝙ partes ꝓdicti illustris ac
magnifici dñi arbitri sunt ꝓnunciare ꝓdictã dñaz Frãciscã heredẽ d
cti Jacobi vigore substitutiõis ꝓdicte facte p dictũ Ja.in dicto testõr
aliorꝫ ꝯtentorꝫ in petitiõe porrecta p predictã Franciscã. Laus deo.
¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus socin⁹ saluo
semper saniori consilio.

¶ Consilium.xxi.

1 ¶ Nouatio vbi de iure digestorum inducebatur licet nõ fiat ipso iu
re hodie tamen fit ope exceptionis.
2 Nouatio quid sit.
3 Nouatio etiam hodie non fit ope exceptionis nisi hoc appareat ex ali
quibus coniecturis.
4 Cõsensus nõ presumitur ex taciturnitate qñ de incõmodo agitur.
5 Nihil verbum:est verbum vniuersale negatiuum.
6 Penitus dictio:quid importat.
7 Nouatio etiam hodie non fit ope exceptionis si ꝓmittitur illud ⁊ idẽ
secundo loco quod erat in prima obligatione.
8 Nouatio nõ fit hodie ope exceptiõis i casib⁹ i qb⁹ olĩ ipso iure fiebat.
9 Nouatio an fiat per alium contractum q̃ per stipulationem.
10 Nouatio non inducitur per prorogationem termini.
11 Fideiussores non tenentur tempore prorogato.

Omnipotens deus Adsit. Uisis ⁊ diligẽ
ter lectis ⁊ mature cõ
sideratis quibusdã obligatiõib⁹ seu ꝯuẽtionib⁹ celebratis
inter Joãnem Bartholomei socerũ ⁊ Philippũ pieri ge
nerum circa ꝓmissionẽ dotis factã p dictũ Jo.p madalena filia sua ⁊
visa quadam scripta priuata iterclusa in primo instrõ l quo etiã ꝓ se
curitate dotiũ:quidã Bartho.nam⁹ ⁊ qdã ali⁹ Bartholome⁹ Anto
nij se obligauerũt ⁊ visa etiã quadã alia scripta facta per dictũ Joãnẽ
Bartholomei q cõfess⁹ fuit se dẽe dare dicto Philippo genero suo li
bras septingẽtas pro residuo dotiũ dicte Magdalene q̃ septuagita li
bre continent̃ in primo instrumẽto ⁊ prima scriptura priuata iclusa l
dicto instrumẽto ⁊ lectis ⁊ mature ponderatis aliis verbis cõtẽtis in
dicta priuata scriptura scdo loco facta dubitat̃ vtrum per ꝓdictã secũ
dam scripturam scdo loco celebratam inter predictũ Joannẽ ⁊ Phi
lippũ prefati Bartholomeus nam⁹ ⁊ Barthol. Antonij sint liberati
ab obligatione per eos facta. ¶ Circa quã q̃õnem vr̃ primo dicendũ
ꝙ sic tanq̃ per secundã obligationẽ factã p predictũ Joannem fuerit
facta nouatio.⁊ hec conclusio vr̃ ꝓbari plurib⁹ fundamentis. ¶ Pri
mo q꞉ lz hodie iure codicis introducto per iustinianũ nõ sit nouatio
ipso iure q̃tũ ad hoc vt prima obligatio tollat̃ ipso iure nisi hoc agat̃
expresse siue ꝙ scdo loco ꝓmittit̃ ꝯtineat tãtũdem ꝙ ꝯtinebat̃ in pri
1 ma siue min⁹ siue plus vt est tex.in.l.si.C.de nouatio.tñ † vbicũq̃ olim
iure digestorũ fiebat nouatio lz hodie non fiat ipso iure.tñ iducit̃ no
uatio saltẽ ope exceptionis.vt no.glo.in.d.l.si.⁊ doc.cõiter ibi ⁊ in.l.va
lerianus.ff.de preto.stip.⁊ ibi per Ang.⁊ doc.tz Bar.in.l.si pecuniam.
la scda.ff.si cer.pe.⁊ Ang.in.l.rescripto.§.si pactum.ff.de pac.tradit̃ ẽt
per doctores in.l.qui vsumfructũ.ff.de ver.obli.vñ sicut olim solũ ante
ius.ff.quo iure siue scda ꝓmissio ⁊ conuentio cõtineret idẽ siue pl⁹ siue
minus fiebat nouatio q̃ iuris dispõ tãq̃ nociua corrigit̃ in.d.l.si.C.de
nouatio.Sed etiam iure digestorum nouatio fiebat ipso iure si scda
obligatio continebat pl⁹ q̃ prima lz secus esset si tantundẽ aut min⁹
contineret.vt.in.l.qui vsufructum.ff.de verbo.obli.in prin.iuncto §.
sed ꝙ actum put aduersat̃ primo casui.ff.de ver.obli.in.l.scire debem⁹
secundo rñso.⁊.ff.de noua.l.si pupillus.§.ꝙ actũ.Unde sequitur ꝯclu
sio ꝙ cũ nouatione tollatur obligatio prima insti.quib⁹ modis tol
2 litur obliga.§.preterea.quia † nouatio est prioris debiti in aliã obliga
tionem vel ciuilem vel naturalem transfusio atq̃ trãslatio.vt.l.j.ff.de
nouatio.sicut ergo olim per nouationẽ ipso iure tollebat̃ obligatio
sic hodie licet ipso iure nõ fiat:nouatio tamẽ tolli videt̃ ope exceptio
nis vt dictum est.Cum ergo in vltima scripta ⁊ obligatione facta
per predictũ Jo.predicto Philippo cõtineat̃ plus q̃ in prima ergo
licet partes nõ dixerint expresse ꝙ vellẽt nouare oblãonem.tamẽ no
uata intelligitur saltẽ ope exceptionis per iura preallegata.Cũ aũt i
secunda scripta cõtinebat̃ obligatio septuaginta librarũ.Jnterea ve
ro fuit facta obligatio septuaginta librarum ⁊ solidorum decem.
et sic apparet ꝙ in maiori summa fuit facta obligatio et per cõsequẽs
inducta nouatio ope exceptiõis vt.s.demonstratũ fuit. ¶ Secũdo ꝙ
diuersa videt̃ esse cõuentio facta in secunda scripta q̃ in prima q꞉ i pri
ma erat obligatus baptista ad libras septingentas soluẽdas infra tres
annos ⁊ a dicto tempore in antea ad alimenta ad rationẽ florenorũ
vndecim cum dimidio pro centenario ad que alimenta predicti Bar
tholome⁹ namus ⁊ Bartholomeus Antonij se minime obligauerũt
⁊ sic non potest dici ꝙ vigore alimẽtorũ predicti fideiussores essent ob
ligati ad illud qõ predictus Baptista promisit in secũda scripta ⁊ cũ
in prima scripta obligatus Joannes ad certum terminum secũda ob
ligatio l scda scripta fuit facta simpliciter ⁊ pure hoc est sine termino
quamuis adiectum fuerit ꝙ donec Joãnes tardaret soluere teneret̃
ad rationem triginta librarũ quolibet anno pro centenario florenorꝫ
vnde cum per huiusmodi conditiones ⁊ grauiores obligationes oliz
iducta esset nouatio ipso iure hodie debet videri iducta ope exceptio
nis.vt.s.dictum fuit. ¶ Tertio ad idem videtur facta nouatio secũde
ad primam obligationẽ q꞉ in primo erant obligati tres vz Jo.Bar.
⁊ alter bartho.i secũdo vero solũmodo Joãnes se obligauit ⁊ nõ rcli
qui duo.Et per consequẽs videt̃ inducta nouatio saltẽ ope exceptio
nis.vt per no.per glo.in.d.l.si.⁊ ibi p doc.⁊.l.ij.ff.de noua.nec est dicen
dum ꝙ psone dictorum Bartho.⁊ bartho.intelligãtur repetite.q꞉ in
contractibus persona extrinseca nũq̃ subintelligitur repetita.vt.l.si.
§.si.ff.si cer.peta.⁊ in.l.stipulatus.§.grisogonus.ff.de verbo.obli.regu
lariter enim in contractib⁹ omissum habetur pro omisso.vt.l.triticũ
⁊.l.quicquid astringende.⁊ in.l.ita stipulatus.ff.de verb.obli.⁊ in.l.si
cum dotem.in prin.ff.so.matrimonio cum si. ¶ Uerum predictis non
obstantibus dico contrariam sententiam fore veraz.vz quod predicti
fideiussores non sunt liberati hec autem conclusio probatur plurib⁹
fundamentis.Primo quia non videt̃ esse verum ꝙ etiam in casib⁹ in
quibus olim fiebat nouatio ipso iure hodie videat̃ fieri ope exceptio
nis:quia tex.in.d.l.si.videtur expresse cõtradicere.nam tex.ille dicit ni
hil penitus innouari propter quas duas dictiões vniuersales ille tex.
l.si.C.de nouatio.aperte innuit ꝙ hodie nõ fit nouatio etiaz ope exce
ptionis.Nec ob.glo.in contrarium allegate vz gloss.in dicta.l.si.⁊ gl.
in.l.pen.ff.de pretoriis stipulationibus ⁊ similes quia predicte gl.non
3 loquuntur ita generaliter vt dicunt doctores vz ꝙ † vbicunq̃ olim
fiebat nouatio ipso iure hodie fiat nouatio ope exceptionis:sz voluit
dicere quod illud procedit quando inter partes verisimiliter est tacite
omnino fieri nouationẽ.vt patet in exemplis positis per glossam pre
allegatam.⁊ hanc opinionem sequitur Joan.de imo.in.l.qui vsum
fructum.ff.de verbo.obliga.licet etiam non sic bene firmet:sed clarius
eã firmet ꝓfatus Jo.de Jmo.in.l.ij.ff.de nouatio.⁊ sic ex ꝓdictis secun
dum opinionez quod in terminis nostris nõ intelligitur facta noua
tio ⁊ secundum predictam opinionem tolluntur omnia contraria ꝓ
qua opinione etiam facit quod voluit Cy.in.l.cum quid.ff.si certũ pe
ta.vbi singulariter dicit ꝙ ad considerandum verũ facta fuerit noua
tio saltem tacite ope exceptionis plurimum attendimus coniectura
tã mentẽ contrahentium.⁊ hoc idẽ voluit Joan. d Jmo.in.d.l.penul.
ff.de preto.stip.vbi dicit qõ hodie nũquã fit nouatio neq̃ ipso iure ne
q̃ ope exceptiõis nisi hoc expresse sit actũ p tex.in.d.l.si.C.de nouatio.
etiã in casibus in quib⁹ oliz fiebat nouatio nisi sint adeo verisimiles
⁊ vrgentes coniecture quod per illas appareat partes voluisse recede
re a prima obligatione ⁊ illã in aliã transfundere seu transferre.sed in
terminis nostris nullo modo ex coniecturis potest deprehẽdi qõ Jo
annes voluerit recedere a prima obligatione quinimo potest eniz cla
re ⁊ aperte colligi totum contrarium nemo enim est adeo mentis in
ops qui debeat hoc sibi persuadere quod prefatus Philippus q pro
pter timorem inopie soceri sui voluit fideiussores diuites p libris se
ptuaginta : quas pro residuo dotium suarum debebat habere quod
postea per predictaz simplicem scripturã vellet nouare priorẽ oblig.⁊
a priori obligatione securiori recedere ⁊ illã trãsfundere in debitorẽ.
Jmo recedere ab obligatione tutoris q̃ cõtinebat̃ i prio istrumẽto in q̃
ꝓncipalis ⁊ fideiussores erãt obligati sub hypotheca bonorũ suorꝫ cũ
penarũ adiectionib⁹ renũciationibus iuramento ⁊ guarẽtigia ⁊ trã
sire ad obligationẽ minus tutã:imo debilissimã cũ nemo ꝓsumat̃ suũ
iactare:vt in.l.cum de indebito.de ꝓba.⁊ in.c.sup hoc de renũ.neq̃ eñ
4 ꝓsumendũ est ꝙ † qs consentiat ex taciturnitate quãdo tractatur de
incõmõ suo:vnde sicut fortior presumptio supat min⁹ fortẽ.⁊ in.c.si.
ff.de ꝓsb.non bap.debet vincere aliam put in terminis presumpti ta
citi consensus tradit̃.in.l.q̃ dotis.ff.so.ma.⁊ ibi p Bar.⁊ moderniores
maxime Pontanũ ⁊ Cy.⁊ doc.in.l.subditus.ff.de pen.⁊ per glo.xvij.
di.c.j.⁊ in regula q tacet de iurciur.li.vj.⁊ in aliis plerisq̃ locis. ¶ Et
pro predicta opi.Jo.de Jmo.etiam hodie nullo modo inducatur no
uatio etiam ope exceptionis nisi adsit verisimilis vrgens coniectura

dico q̄ pbat tex. expresse. l. o. l. fi. C. de noua. vbi tex dicit nihil penitus
5 innouari. vnde pondero in primis † verbum nihil q̄ est verbũ vniuer
sale negatiuũ. per q̄ excludit q̄tumcunq̄ modicũ p̄iudiciũ respectu ei⁹
de quo querit̃ vt singlr̃ voluit Jo. i extrauagan. Jo. xxij. qui incipit su
scepti regiminis super verbo nihil. facit etiam q̄ singlr̃ tradit Jo. mo.
in. l. peregre. §. quib⁹. ff. de acqui. pos. vbi dixit q̄ ista dispositio vniuer
salis p v̄bum nihil iuncta cõditione penitus videt̃ falsificari ex quo
libet particulari preiudicio. l. is qui verum. ff. de rebus dubiis.
6 ¶ Itẽ † põderandũ est verbum penit⁹. q̄ immediatate subiũgit̃ q̄ im
portat fine de iure siue de facto vt in. l. g aũt. §. si quis cũ pupillo. ff. que
in frau. credi. 7 in cle. i. de vita 7 ho. de. 7 est bonus tex. cũ gl. i. l. grece. §.
illud. ff. de fideius. 7 idem sensit q̄ ex toto vel prorsus vel oĩno vt no. in
c. i. de supplẽ. negli. prel. 7 ibi p Arch. 7 etiã in. c. ordinariis. de offi. ordi.
lib. vi. 7 tradit Jo. de imo. in. d. l. pegre. §. quib⁹. vbi etiã dat̃ predictus
intellect⁹ ad. l. fi. de noua. vbi dicit q̄ dicta v̄ba excludũt q̄libet mini
mũ p̄iudiciũ: ergo excludũt q̄libet nouatiõnẽ per no. p Jo. an. in. c. i.
de postu. p̄la. lib. vi. 7 p no. in. l. si is q oncẽta. §. verũ. ff. de rebus dubiis.
7 ¶ Scdo predicta conclusio pbat̃ q̄ † quotiescunq̄ illud idẽ 7 aliud
dl aoditicũ scdo loco pmittit̃ nõ fit hodie nouatio etiã ope exceptio
nis. ita dicit singlr̃ Ang. in. l. valerianus. ff. de preto. stip dando predi
ctam fallentiã ad predictã theoricã gl. q̄ vbi olim fiebat nouatio ipso
iure hodie fiat ope exceptiõis per. l. scire debem⁹. ff. de ver. ob. Cũ ergo
in terminis nostris in ista secũda scriptura fuerit facta cõmemoratio
debiti septuaginta librarũ 7 alterius debiti distincti viginti quatuor
librarũ ergo nec ope exceptiõis intelligit̃ esse facta nouatio. ¶ Tertio
8 probatur posito etiã vt dixi q̄ pcedat p̄dicta opi. gl. q̄ † in casib⁹ i qui
bus olim ipso iure fiebat nouatio hodie fiat ope exceptiõis. Ang. cũ
in. d. l. valerianus tradit etiã ad hoc notabilẽ fallẽtiã q̃ subiũgit̃ secũ
do loco nõ est coequale ad primũ p. l. si isulã. ff. de v̄. ob. 7. l. itẽ stipulor⁹
ff. de ver. ob. cũ ergo nõ fuisset facta nouatio de septuagita libris quas
J. pmisisset Philip. p pmissionem septẽ florenoꝝ cum dimidio p cẽte
nario florenoꝝ singulis annis quib⁹ Jo. traderet soluere sub nomine
alimẽtoꝝ per iura. s̃ allegata. ita nec per adiectionẽ dictaꝝ. xxiiij. libra
rũ in scda scripta. ¶ Quarto probat̃ p̄dicta cõclusio retẽta opi. gl. vt
dixi. nouatio nõ fit nisi p stipulationẽ. insti. q. mo. tol. ob. §. p̄terea. 7 pro
bat̃. in. l. i. ff. eo. sed in terminis nr̃is in scda scripta nulla interuenit sti
pulatio sed tm̃ cõfessio simplex vt statim dicam. Nec etiam si Joãnes
dixisset q̄ pmisit deberet itelligi. s. per stipulationẽ per simplex pactũ
s̃m ea que late tradunt̃ per doc. in. l. sciendũ. ff. de ver. ob. 7 i. l. sciendũ
§. si dictũ. ff. de edil. edic. 7 in. l. optimã. C. de cõtrahẽ. stipula. ¶ Nec ob.
9 si diceret̃ q̄ imo Bar. in. l. i. de nouatio. dicit † q̄ q̄uis nouatio non vi
deat̃ posse fieri nisi per stipulationẽ. per. l. itẽ illa. ff. de cõsti. pe. tm̃ dicit
ipse q̄ est tex. apertus q̄ etiã per aliũ cõtractũ q̄ per stipulationẽ fieri
nouationẽ allegat tex. quẽ dicit se nescire alibi in. l. si mandato meo. ff.
mandati. sed pro eo etiã facit in. l. eleganter. ff. eo. ti. traditur per Bar.
in. l. vbi quis. ff. de cõsti. pecu. tradit̃ etiã per Cy. Bar. 7 doc. in. l. si ex p̄
cio. C. si cer. pe. ¶ Sz hic aduertẽdũ diligẽter q̄ lz hoc sit verũ q̄ p aliũ
cõtractũ q̄ p stipulationẽ possit fieri nouatio. tñ istud est verum si mõ
partes expresse volebãt fieri nouationẽ sed tacite p aliũ cõtractũ quoꝫ
per stipulationẽ nũq̄ itelliget̃ facta nouatio. hoc voluit singulariter
Bart. in. d. l. i. ff. de noua. 7 in. l. vbi qs. ff. de cõsti. pec. vbi hoc idem tenet
Pau. de cast. ex quo fundamento 7 ex qua theorica sequit̃ clarissima 7
indubitata pbatio dicte cõclusionis. nã solũmõ hodie s̃m opinionẽ
quã allegaui in cõtrariũ fit nouatio ope exceptionis in casibus in qb⁹
olĩ nulla fuisset facta nouatio ipso iure nisi ptes hoc expresse agerẽt vt
dictũ est. ergo i terminis nostris olim nulla fuit facta nouatio: qr ptes
predicte nõ expresserũt se velle nouare. ergo hodie nõ põt dici inducta
nouatio ope exceptionis p eandẽ theoricã doc. 7 istõ iudicio meo solũ
sufficeret ad p̄dictã decisionẽ. ¶ Quinto p̄dictã conclusio pbat̃ quasi i
ppriis terminis nr̃is in antiqs decisionib⁹ Rote decisio. cccclxiiij. vbi
ipsi ponunt hũc casuꝫ. ¶ Quidã deposuit apud campsorẽ mille 7 fuit
factum depositũ nõ in sacculo sed ad numerũ. 7 dati fuerunt fideiusso
res p cãpsorem de restituendo post annũ vel bienniũ. deinde finito tpe
cum creditor vellet recuperare pecuniã suã cãpsor rogauit vt illã sibi
dimitteret ad tres annos sub certis annuis vsuris creditor cõsensit 7
demum finito triennio cũ creditor vellet recuperare pecunias suas ex
cãpsor esset effect⁹ nõ soluẽdo cepit agere ꝯtra fideiussores ipsi vero op
ponebant se liberatos vigore scdi cõtractus per quẽ dicebãt inductaꝫ
nouationẽ per quã cũ prima obligatio videat̃ transfusa in scdam 7 sic
prima sublata insti. q. mo. tol. oblig. § p̄terea. 7 supradictũ fuit merito
fideiussores videntur esse liberati p. l. nouationẽ. ff. de fideius. Uerũ pre
fati Dñi de rota decidunt in cõtrarium dicẽtes predictã obligationẽ
veram esse inquãtũ fuisset facta nouatio per no. in. l. fi. ff. de pac. 7 in. l.
si cum hermes. C. loca. Sed ipsi dicũt nõ esse verũ q̄ intelligat̃ facta no
10 natio † nec progatiua termini iducit nouationẽ. Et q̄uis ipsi nõ alle
gẽt. tñ dico q̄ p terminũ progationis nõ induci nouatio nec fideiusso
res liberant̃ qr in hoc aduertẽdũ est q̄ aut q̄rit̃ de progatione obliga
tiõis 7 tũc fideiussores nõ tenẽt̃ ad tpe progatũ: vbi gratia ꝯduxit qs
p certo tpe 7 dedit fideiussores locator progauit temp⁹ certe fideiussor
non tenet̃ pro tpe progato seu reconductiõis celebrate. per dictã. l. si cũ

hermes. C. locati. 7 idem si aliquis fideiuberet pro officiali qui pro cer
11 to tpe dꝫ stare in officio vel pro custode arcis ad certũ tps. qr † nõ tenẽ
tur pro tpe progato sed vnde tenerẽt pro tpe primo pro quo fideiusse
runt s̃m Bald. in. d. l. si cũ hermes 7 etiã sensit gl. fi. l fi. tꝫ Pe. de anch.
in. c. fi. de fideiusso. 7 etiã per Henricũ bohic. 7 idem etiã voluit Jaco.
de are. in. l. labeo. in fi. ff. de arbi. 7 etiã Jo. de imo. in. d. c. fi. 7 do meus
Abbas siculus in. c. ꝯstitutiõ. de fideius. 7 eãdẽ opi. late secut⁹ fuit in. c.
fi. de dilatio. xix. q. viij. ¶ Redeo ad decisionẽ dñoꝝ de rota. qui dicũt q̄
no obstat q̄ primus cõtractus. Et p̄terea lꝫ p̃im⁹ cõtract⁹ fuerit sub
nomine depositi. tamẽ dꝫ esse mutuũ vt est tex. in. l. lucius. 7 in. l. diẽ spõ
salioꝝ. ff. deposi. Et sic ex p̄dicta decisiõe Dñoꝝ de rota i iudicio põt
dici decisus cas⁹ nr̃ 7 lõge forti⁹ in terminis nr̃is qr 7 nulla fuit diuer
sitas qualitatis cõtractus scdi a primo. 7 preterea nulla fuit facta pro
missio dictaꝝ septuaginta libraꝝ. vt statĩ dicã 7 preterea nulla fuit fa
cta termini progatio qr iam transiuerat neduꝫ terminus apposit⁹ in
primo cõtractu sed etiã fluerat scda scripta que fuit facta Mñi. ¶ Sex
to predicta cõclusio demõstrat̃ ex verbis p̄dicte scripture ex quib⁹ cla
rissime constat q̄ posito etiã q̄ p simplicẽ pmissionẽ eius absq̄ stipu
latione ad qd̃ ipse primo loco tenebat̃ intelligeret̃ facta nouatio: tñ in
terminis nr̃is nõ posset dici facta nouatio de dictis septũgẽtis libris
qr predictus Joannes solũmõ fuit cõfessus se deliberare 7 soluere p̄di
cto Philip. libras septingentas. xxiiij. 7 solidos. x. 7 subdit ex qua sum
ma libraꝝ septingentaꝝ sunt p residuo dotium quas dꝫ hr̃e que ver
ba sunt enunciatiua de preterito nõ aũt obligatiua de presenti. nã ex
tali cõfessione extraiudiciali nõ inducit̃ obligatio sed obligationis
tã inducte pbatio vt traditur in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de
ver. ob. 7. l. publia. ff. depos. 7 in. l. cũ de indebito. §. fi. ff. de proba. tradit
bar. in. l. triticum. ff. de ver. ob. 7 do. Ant. Jo. de imo. 7 Canoniste in. c. si
cautio. de fide instr. vbi dicũt q̄ talis ꝯfessio est pbatio obligatiõis in
ducte ex causa contenta in confessione. 7 ad idẽ tex. in. l. generalr̃. C. de
nõ nu. pe. 7 ibi Bal. vbi dicit q̄ perĩt sꝫ detegit obligatiõem tã natã
solũmõ eñi in dicta scriptura si pmissio libraꝝ. xxiiij. 7 solidoꝝ. x. vñ
alia remanet in terminis suis prout prius erat. Et p̄fecto nullo mo
do video q̄ ex aliquo capite possit dici aut imaginari aliquã fuisse fa
ctã nouationẽ. fit ergo cõclusio q̄ p̄dicti fideiussores nullo mõ p ea q̃
cõtinent̃ in dicta secunda scripta itelligunt̃ esse liberati. ¶ Nõ ob. ar
gumenta sup cõtrariũ formata. 7 primo ad argumentũ patẽt plures
rũsiones ex his que superius dicta sunt. tã ex his q̃ dicta sunt i primo
fundamẽto q̄ in sequẽtibus factis. Et silr̃ ex p̄dictis ẽt colligit̃ rũsio
ad s̃m fundamẽtũ 7 ẽt ad tertiũ vt pꝫ ex superiorib⁹ nec ẽ bonũ argu
mẽtũ aut bona consequẽtia: in hoc scdo cõtractu cõtinet̃ plus vel mi
nus respectu cautionũ ad primã obligationẽ. ergo est facta nouatio 7
fideiussores liberati hoc pꝫ ex his q̃ s̃. dixi de progatiõe termini. Itẽ
hoc pꝫ qr p receptionẽ scdoꝝ fideiussoꝝ ad obligationẽ p̄cedentẽ p q̃
acceptierãt fideiussores aliĩ nõ liberant̃ primi fideiussores. ergo nõ in
telligitur facta nouatio. ita voluit bar. i. l. tict⁹. ff. de fideius. ita ẽt dixit
Bar. in. l. valerian⁹. 7 idẽ ẽt vult Ang. ibi. dicit q̄ vbi nõ renouat̃ obli
gatio principalis sꝫ solũ fideiussoria aut pignoꝝ q̄ nec olĩ nec hodie
nec ipso iure nec ope exceptiõis itelligit̃ ẽe facta nouatio. exẽplũ ponit
ang pone titius pmisit. x. p quib⁹ dedit fideiussorẽ vel etiã pignora. de
inde p eisdẽ. x. dedit alios fideiussores seu alia pignora. dicit ipse certe
nõ liberant̃ primi fideiussores seu prima pignora p. d. l. si titius. ver. sꝫ
ita demũ. 7 idẽ voluit ẽt bart. in. l. delegare. ff. de noua. 7 Jo. de imo. in
l. q vsumfructũ. ff. de ver. ob. 7 in. l. ij. ff. de noua. ¶ Nec ob. si diceret̃ q̄
per illa verba posita in scda scripta dum dr̃ q̄ donec Joãnes traderet
soluere debeat hr̃e tm̃ quolibet anno pro centenario q̄ per hoc phi
lippus nõ videat̃ posse agere. qr istud est ridiculũ pper plura. primo
qr cũ istõ fuerit appositũ i fauorẽ philippi nõ dꝫ i ei⁹ odiũ retorq̃ri. vt
l. qd̃ fauore. C. de le. 7 in regula q̄ ob gr̃am. de re. iu. li. vi. ¶ Scdo p no.
p bal. in. l. q fidẽ. ff. de trãsa. 7 p Cy. bal. 7 doc. in. l. cũ ppones. C. de pac.
vbi volũt q̄ q̃n in penã nõ seruati cõtractus pmittit̃ aliqd extrinsecũ
q̄ nõ cõtineat ipsam rẽ principalẽ tũc põt peti res principalis 7 pena
facit ẽt no. p bar in repe. l. ita stipulat⁹. ff. de ver. ob. ¶ Tertio r̃ndet̃ q̄
nõ pt Joãnes se defendere ex eo q̄ nõ seruauit p not. i. d. l. cũ ppones.
scdm. d. l. q fidẽ. ¶ Quarto dico q̄ de hoc est tex. si recte põderet̃ i. l. itẽ
qr. §. idẽ iuliano. 7 alĩs est lex q̃ incipit idẽ iuliano. 7 s̃m aliquos libros
icipit ex facto ibi dum tex. dicit vt donec vsure soluent̃ nõ peteret̃ sors
7 sic iurisconsultus ibi põderat q̄ ad hoc vt nõ possit peti sors dꝫ hoc
expresse deduci in pena. Laus deo.

¶ Et vt. s̃. scriptum est ita cõsulo ego Marianus socinus saluo sem
per saniori consilio.

¶ Consilium. xxij.

1 ¶ Statutum imponens penam quãdo loquitur per verba futuri temporis non inducitur pena ipso iure sed queritur sententia.
2 Tyrannus quis hodie dicatur: 7 vnde.
3 Crimen lese maiestatis que committere dicantur.
4 Maiestas quotuplex sit.
5 Maiestas nulla est apud Guelfos 7 Gebellinos.
6 Ciuitati sue repugnans an dicatur cõmittere crimen lese maiestatis.
7 Hereditatem adire non potest qui commisit crimen lese maiestatis.

Crimen

8 Crimen lese maiestatis committens amittit dominium bonorum suorum ipso iure.
9 Crimen lese maiestatis committenti est interdicta bonorum administratio.
10 Hereditatem an adire possit qui non potest se obligare.
11 Statutum loquens per verbum executiuum futuri temporis requirit aliam declarationem.
12 Judex in notorio debet potius procedere exequendo quam sententiando.
13 Legati vel hereditatis quando aliquis est incapax: talis hereditas non vadit in fiscum sed remanet penes venientes ab intestato.
14 Diuisio facta ab eo cui bona sunt interdicta quando valeat.
15 Tyranno an sit administratio interdicta propter tyrannidem.
16 Contractus gestus cum tyranno quando valeat.
17 Minor res emens sine solennitatibus requisitis dicitur emptor malefidei et tenetur ad restitutionem fructuum.
18 Emens scienter rem alienam dicitur esse in malefidei et non prescribit.

Omnipotens deus Adsit. sequendo ordinem predictarum questionum. assumo primam questionem qua queritur an tempore dicte tyrannidis Pauli de gungiis antequam esset condemnatus potuerit adire hereditatem dicti Bartholomei eius fratris. ¶ Circa quam questionem videtur primo modo dicendum quod sic. Et quod predicta statuta non obstant aliquo modo quominus valuerit predicta aditio quoniam predicta statuta nullum verbum ponunt propter quod delinquentes predicti sint ipso iure condemnati aut propter quod reddantur ipsi incapaces hereditatum aut acquisitionis bonorum sed adhuc vt pene in eis disposite vendicent sibi locum exigunt sententiam quod patet ex primo statuto in ordine sub posito sub rubrica de pena tractantium seu tractari facientium ibi dum dicitur transcinentur per ciuitatem sine tabula. et deinde capite puniantur. et bona ipsius publicentur lucano communi. Quare cum prefatum statutum loquatur per verbum futuri temporis non inducit penam ipso iure sed necessaria est sententia vt no. in l. in criminali. C. de iur. om. iud. et l. iubemus. §. sane. C. de sac. sanc. ec. i. c. si diligenti. de fo. compe. et i. c. graue. de excess. pla. in c. iij. de rapto. et ibi tangitur et c. ad falsariorum. de crimi. falsa. et c. iudei. el. ij. de iudeis. et ibi late scripsi et eodem modo per verba de futuro loquitur aliud statutum sequens quod incipit statuimus et ordinamus quod si qua persona cuiuscunque conditionis etc. ibi dum dicit strascinetur per ciuitatem Lucanam. et deinde foris laqueo suspendatur ita quod moriatur et omnia sua bona publicentur communi lucano et sic semper loquuntur per verba futuri temporis sicut verbis futuris vtitur aditio vltima ad predicta statuta. vt patet ibi capite puniatur et eius bona publicentur. Que quidem conclusio satis probabiliter attentari posset si in terminis nostris non esset admixta tyrannia et ex alio delicto predictus paulus predictis penis venisset puniendus. Uerum quia in terminis nostris predicte pene veniunt. imponende propter occupationem domini Lucani. et de iure communi intelligitur commisisse crimen lese maiestatis. seu saltem crimen perduellionis. merito oportet videre et examinare. vtrum predicto Paulo concessa fuerit potestas adeundi predictam hereditatem. Pro cuius dubij indagatione et clariori decisione ante omnia examinare oportet. vtrum prefatus Pau. potuerit appellari tyrannus et quare. Est igitur aduertendum quod tyrannus dicitur a tyro grece quod latine dicitur fortis. vnde olim reges et tyranni nullam habebant differentiam. et fortes reges tyranni vocabantur
2 sed postea† accidit tyrannos vocari pessimos et improbos reges luxuriose dominationis cupiditatem et crudelissimam dominationem in populos exercentes a tyro quod est angustia quia angustiant et cruciant suos. vt est apud papiam et catholicon. tradit bar. in tractatu de tyranno in principio. facit. c. j. quod met. ca. ver. probatur quod ex eo quod vir ille dominus motus fuit ad sententiam contra eorum contra debitum rationis dicitur ibi in ter. sed alter eorum vt tyrannidi satisfaciet etc. et ad idem tex. in. c. cum non ab homine. de sen. excom. et etiam idem ostendit vt dicit Bar. in interpretationibus vocabulorum hebraicorum et biblie. vbi habetur quod tyrus interpretatur angustia vel tribulatio que conueniunt his quos proprie nos tyrannos appellamus. vnde describit tyrannus secundum Grego. in lib. xij. moralium quod tyrannus proprie dicitur qui in communi republica non iure principatur. subdit tamen sciendum esse quod omnis superbus iuxta nomen proprium tyrannidem exercet quam tyrannidem quandoque quis exercet in republica quandoque in prouincia quandoque in ciuitate etc. Sicut enim imperator romanorum et quicunque alius legitimus rex est iuste princeps vniuersaliter et rex in regno et si quis iniuste rempublicam scilicet romanorum seu imperium vel regnum aliquod retinere nititur tyrannus merito appellatur de quo tyranno etiam habetur in. d. l. decernimus. et in. l. omni nouatione. C. de sac. san. ec. et idem etiam est quando quis in communi republica seu ciuitate maxime subiecta imperio seu recognoscente imperatorem dominum seu tyrannidem occupauit secundum quod tradit bar. in. d. tractatu de tyrannide. Cum ergo prefatus Pau. de gungiis non est dubium quod tyrannus fuit et non iustus dominus per iura et auctoritates superius allegatas. ¶ Et ex predictis videtur inferendum quod prefatus Paulus incidit in crimine lese maiestatis hoc videtur voluisse Bar. expresse in tractatu de tyranno. q. vj. vbi dicit quod si aliquis gerat se pro rectore absque aliquo titulo talis est tyrannus quia non iure principatur et tenetur lege iulia maiestatis. et l. iij. l. fi. ff. ad. l. iuliam maie. si ergo occupans rectoriam alicuius ciuitatis propria auctoritate dicitur tyrannus et committere crimen lese maiestatis quantomagis prefatus Paulus dicitur dictum crimen commisisse cum dominium predicte ciuitatis occu
3 pauerit. ¶ Sed hoc aduertendum quia† de his quod contra statutum ciuitatis committunt aut patriam oppugnant non parua videtur esse dubitatio vtrum dicantur committere crimen lese maiestatis. et quod non committant satis videtur probari quia illi dicuntur committere crimen lese maiestatis quod contra principem aut contra eos quia latus sunt sunt vel contra rempublicam romanorum moliuntur vt. l. quisquis. C. ad iuliam ma. et l. iiij. l. fi. ff. ad. l. iuliam pecu. non autem illi qui contra alias ciuitates moliuntur vt probatur in

l. fallaciter in fine. C. de aboli. vbi lese maie. et crimen occupate patrie ponuntur vt species differentes. et ad hoc gl. l. l. j. ff. ad legem iuliam maiest. Ciuitates enim alie ab vrbe Romana funguntur iure priuatorum. l. cum quod vectigal. ff. de v. si. et hoc est consulendo videtur tenuisse Bal. ex eo quia titulus talis criminis est sedi
4 tionis non perduellionis vel maiestatis quod sic probatur† duplex est maiestas diuina et humana. C. de hereticis autentica gazaros. Item humana est triplex scilicet imperatoris. vt insti. in prohemio in principio ibi imperatoriam maiestatem et etiam regiam. vt. l. j. C. vt nemo priua. ibi regie maiestatis etc. Item populi romani. vt. l. j. ff. ad. l. iuliam maiestatis dicitur enim maiestas pretoris vt. l. pe. et. l. si fa
5 milia. ff. de in ris. om. iud. partis† autem gebelline et guelfe nulla dicitur esse maiestas. hec enim sunt due secte solum approbate pro locis in quibus sunt vt no. bar. in. l. si quis a filio. §. si parti. et per Jo. an. in. c. statutum. §. j. de rescri. li. vj. Hec enim nomina ab iniuria inuidia et discordia orta non illustrant supremo nomine maiestatis. Ciuitates etiam quamquam maxime non gauderent tanto nomine ciuitatis redigantur ad instar priuatorum vt. d. l. cum quod vectigal. Et idem voluit Bar. in extrauag. Henrici quod sunt rebelles in verbo rebellando et sic videtur quod pro talem ciuitatis oppugnatione non dicatur committi crimen lese maiestatis. ¶ Uerum predictis non obstantibus dico contrariam sententiam in terminis nostris fore veram et quod predictus paulus dicatur commisisse lese crimen maiestatis quod conclusio probatur per tex. cum gl. in. d. l. fallaciter. C. de aboli. Item per text. in. d. l. j. ff. ad. l. iul. maie.
6 Item probatur quia† faciens perturbationis ciuitatis sue vel alterius delicti commissi ciuitatem suam punit vt princeps ex sola scientia. l. virum. ff. ad. l. pompe. de pici. et quod ibi no. per doc. sicut si contra principem sciret quid moliretur. vt. d. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie. Et sic fient dicunt de illo criminis perdunt bona ita damnati de isto facit etiam. l. non dubio. ff. de capti. et. l. iij. C. de epi. aud. ad idem etiam facit auctoritas Bar. q. §. retuli in tractatu de tyranno in. vj. q. vnde concludo quod attentis terminis nostris dictus Paulus dicitur commisisse crimen lese maie. ¶ Nec obstant argumenta in contrarium allegata quia aduertendum est quia aut loquuntur de his qui oppugnant ciuitatem pro parcialitate expellendo vnam partem seu factionem eo quod sunt de alia parte seu factione et introducendo partem suam non tamen occupando dominium ipsius ciuitatis. et tunc non dicitur committi crimen lese maiestatis. et ita loquuntur argumenta in contrarium allegata. Et maxime hoc locum sibi vendicaret in ciuitatibus non recognoscentibus imperatorem in ostensum quod si oppugnat ciuitatem ipso subiectam et imperatori obedientem illius dominium et iurisdictionis merum et merum imperium occupando. et tunc talis indubitanter dicitur crimen lese maiestatis incurrere iudicem contra principem arma sumentur quod cum autem tangit etc. l. vulgaris. de fur. et ita loquantur alia iura supius pro hac parte alle. Ex quibus concluditur quod prefatus Paulus dicitur fuisse tyrannus a die occupationis predicti domini. et ita crimen lese maiestatis incurrisse ¶ Ex quibus conclusionibus nunc sequuntur alie conclusiones decisiue questionum formatarum. sequitur enim decisio ad primam questionem quod predicta hereditatis aditio facta per dictum paulum non valuit.
7 Hec autem conclusio probatur multis mediis. primo† quia ad eum nulla potuit deferri hereditas neque ex testo neque ab intestato. Et hoc probatur per tex. in. l. j. C. de here. insti. ab intestato. no. per tex. in. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie. quia si propter crimen lese maiestatis commissum per patrem filij priuantur vt reddantur incapaces hereditatum et successionum. vt. d. l. quisquis. quoniam hereditas est de iure ciuile. l. obuenire hereditatem. ff. de verbo. signi. l. tutelas. ff. de cap. dimi. §. distin. c. ius quiritum. et. l. iij. ff. de acqui. heredi. et per Bar. ibi in rub. fine obueniat ab intestato siue ex testo. vt dicit gl. l. d. c. ius quiritum si ergo filius a dictis successionibus excluduntur propter delictum paternum quantomagis ipsi parentes quia si propter quod vnumquodque est et illud magis. vt in aut. multo magis. C. de sa. san. ec. not. in. l. ex diuerso. ff. so. ma. et ibi Jo. de Jmo. si ergo non fuit delata talis successio predicto Paul. ergo illam non potuit adire. vt. l. x. ff. de ver. obli. et. l. manumissiones. ff. de iusti. et iure. cum alijs iuribus vulgatis. ¶ Secundo principaliter hoc ostenditur secundum opi. Dy. qui voluit quod eo ipso quod quis† committit crimen lese maiestatis amittit dominium bonorum ipso iure. ita etiam Dy. in. l. imperator. ff. de iure fisci. per illam. l. et per. l. penul. et fi. C. ad. l. iuliam maiestatis. l. donationes in fi. ff. de donatio. et. l. ex iudiciorum. ff. de accusa. si ergo talis ipso iure amittit omnia bona ergo fortius inhabilis fit ad acquirendum bona aliqua acquisita ciuili iure. arg. c. quemadmodum. de iurciur. Dy. c. quicunque et quia facilius aliquid retinetur quam de nouo acquiratur. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. l. patre furioso. ff. de ver. oblig. l. pluribus. §. et si placet. et l. existimo. de cura. fu. l. fina. iuncta. l. cum heres. ff. ad trebel. et c. j. §. mutus. in ti. episco. vel abba. in vbibus feu. et ibi Bald. ¶ Tertio probatur secundum opinionem Bart. in. l. imperator. ff. de iure fisci. vbi re-
9 probata opinione Dy. dicit† quod ei qui committit crimen lese maiestatis interdicitur ius et omnis administrandi potestas. vt per dictam. l. imperator. et per. l. penul. et fi. ibi gl. C. ad legem in. maiestatis. et. d. l. iudiciorum. et ibi gl. ff. de publi. in. et. l. donationes. §. fi. ff. de donati. et. l. quesitum. ff. qui et a quibus. no. Cy. in. l. fi. C. ad. l. iu. ma. et Barto. in. l. post contractum. ff. de do. et ibi Jo. de imo. si ergo ipsa sibi interdicta est administratio. ergo non potest hereditatem adire. quia ista est regula quod ille qui non potest se obligare non potest hereditatem adire. vt. l. more. et ibi per Bartol. ff. de acqui. here. et. l. mutuum. §. j. eo. titul. et ibi per
10 Bar. et Jo. de imo. Et† quamuis dubium sit eo casu quo aliquis prohibetur an possit adire hereditatem. de quo per bar. in. d. l. more et in. d. l. apud iul. §. j. ff. qui. ex cau. in pos. ea. et. l. labeo. §. contractum. ff. de verbo. significa. et per Bald. et Ang. in. l. mutuum. §. cui lege bonis. ff. de acqui. here. tamen ei cui interdicta est administratio bonorum seu qui non potest obli-

gari talis nõ pt adire s; doc. tenẽt bal. Ang. ⁊ Jo. de imo. i. d. l. mutuũ §. cui lege bõis. ¶ Quarto hoc pbat q; clarũ ẽ q effect⁹ seru⁹ pene nõ potest adire hereditatem. vt. l. si qs bona. §. si qs plane. ff. de acq. he. q; talis nõ põt heres institui vt. l. j. C. de he. insti. ergo non põt adire. s; talis qui commisit crimẽ lese maiestatis fuit effectus seru⁹ pene. vt. d. l. q̃sqs C. ad. l. iul. ma. ergo nõ potuit adire quinimo ⁊ forte attentari q ex forma pdictorũ statutorũ predictus paulus fuerit effect⁹ seru⁹ pene occasione predicti delicti iudicio meo satis ostendit eo q p pdictũ statutũ 11 disponit q talis efficiat sine tabula p ciuitatẽ lucanã †vñ l; statutũ loquatur p vbũ futuri tpis tñ tale statutũ nõ dicit cõdẽnet. s; solũ loqt per vbũ executiuũ pene vz efficiat. Et sic statutũ psupponit q talr delinquẽtes icurrãt penã ipo iur nec sit necessaria alia snia s; absq; snia preãbula possit fieri executio facti q⁹ pbat q; cũ statutũ cõcedat executionẽ vr tacite velle necessariũ pambulũ añcedẽs vz ɔdẽnatio q̃ itelligit facere ipso iure vt lege ad legatũ. ⁊. l. ad rẽ mobilẽ. ff. de pcura. i. l. ⁊ q; ff. de iur. om. iu. c. ex literis. de offi. delega. ⁊. l. olimpico. ff. de ser. vrb. pre. l. j. ff. de offi. eius cui mã. est iu. cum similib⁹. hinc videm⁹ q ille qui testat de hereditate sibi delata vr illã adire. l. si auia. C. de iure deli. Et h maxime vr dici posse in terminis nostris pp ter notorietatẽ facti pmanentis cũ prefat⁹ Paulus tãto tpe dictũ dñium retinuerit occupatũ per 12 no. p Inn. in. c. ex parte. de vb. sig. vbi dicit † q iudex in notorie poti⁹ dꝫ pcedere exequẽdo q̃ sentẽtiãdo. facit tex. ⁊ q ibi no. gl. in. l. ictus fustiũ ff. de his qui no. infa. vbi sm vnã lecturã no. q in notorio nõ exigit cause cognitio nec snie solẽnitas s; sufficit pceptũ iudicis ad exequẽdũ: facit etiã. l. ij. §. q d frumẽtaria. ff. d admi. re. ad ciui. pti. ⁊ p gl. ⁊ do. i. c. ad nostrã. el. iij. de iureiu. dixi in. c. vestra de coha. cle. ⁊ mulie. q. xxiiij. fit ergo ɔclusio quo ad primam q̃onem supra formatã q pfat⁹ Paul⁹ nõ potuit adire hrditatẽ pdictã. Nec obstãt allegata i cõtrariũ. q; ad ea pz rñsum ex his q̃ supius deducta sunt pcedũt eñ illa nisi cõmissũ esset tyrannia ⁊ crimẽ lese maiestatis. ¶ Circa scdam q̃onẽ supra formatã qua q̃rit posito q dict⁹ paul⁹ non potuerit adire an accipiat fiscus vel accrescat heredib⁹ alijs ab intestato succedẽtib⁹. Videt primo dicẽdum q portionẽ pdicti Pauli debeat hre fiscus sm gl. in. l. j. C. de hef. insti. facit. l. si deportati acquirit fisco eo q deportatus nõ est capax dicte hrditatis vt. s. demõstratũ fuit: ergo illã cadit fisc⁹. facit ẽt q; ablatis ab indigno fiscus accidit. ff. de inoffic. test. l. papi. §. meminisse. et. ff. de his q. vt indig. l. cũ talib⁹. §. fi. ⁊ hanc opi. secut⁹ fuit frãcisc. accursij. ¶ Verũ predictis nõ obstãtib⁹ dico cõtrariã sniam fore verã moueor qm ex his que superius in pdicta q̃one dicta demõstratũ est ipsuz pauli predicte hereditatis fuisse incapacẽ. ergo sequit necessaria ɔclusio q talis portio hereditatis ptinet ad coheredes suos qm ista datur regu 13 la ac doctrina p maiores nostros q qñ aliqs † est icapax hrditatis vel legati illa nõ auferet a fisco tãq̃ ab indigno sed remanet penes veniẽtes ab intestato: tex. est in. l. si qs mihi bona. §. si qs plane. ff. de acq. he. ⁊ pbat in. l. si in metallum. ff. de his q p nõ scriptis habent. ⁊. l. in metallũ. ff. de iure fis. tenẽt Ja. de ar. Pe. Cy. Bar. Bal. Ang. Pau. de cast. ⁊ Rapha. Ful. Mod. in. l. j. C. de he. insti. ⁊ Ang. ibi q etiã allegat ad predicta. l. in metallũ. ff. de iure fis. ⁊. l. q̃dã. ff. de penis. ⁊. l. fi. ff. de his q p nõ scriptis ha. tenẽt etiã doc. i. d. §. si qs plane. ⁊ bar. i. l. si deportati seruo ff. de le. iij. Bal. in. l. j. C. de secũ. nup. vbi bal. post Pe. ibi dicit q qñ qs non põt capere. non est locus fisco. s; illud efficit p nõ scripto q eñ nõ põt acquiri nõ pt auferri: vt. l. decem. ff. de vb. ob. ⁊ in. c. ad dissoluendũ de despõ. impu. ⁊ ideo remanet alijs succedentibus ab intestato. ⁊ hãc opi. maxime i hereditatib⁹ q̃ ab intestato deferunt tenuit Jacob. hut. in. d. l. j. C. de here. facit q not. gl. insti. de leg. §. legati. ⁊ in. l. si quis mihi bona. §. si quis. ff. de ac. he. tz Jo. de imo. in. l. si seru⁹ eius. ff. de acq. hef. secus si aliquis nõ esset incapax sed indign⁹. q; tunc fiscus aufert tanq̃ ab indigno. ⁊ sic tollunt iura in cõtrariũ allegata q̃ loquuntur qñ qs nõ esset incapax s; veniret priuand⁹ tãq̃ indign⁹. ¶ Circa tertiã q̃onẽ 14 qua in effectu querit vtrũ † pdicta diuisio facta p dictũ Paulũ cũ fratribus suis valuerit de pdictis bonis breuiter dico q nõ. hec aũt ɔclusio probat primo ex his q̃ superi⁹ dicta sunt i prima q̃one: q; si pdicto Paulo fuit iterdicta ipso iure bonorũ administratio vt ibi dictũ fuit ergo pdicta diuisio nõ valuit: ar. no. i. l. is cui bonis de vbo. ob. vbi pz q cõtract⁹ celebrat⁹ per pdigũ post interdictã sibi administrationez nõ tenet. Quinimo nec tenet ãteq̃ sit iterdicta administratio quãdo pdigalitas est notoria vt tenet gl. in. l. is cui. ff. de test. quã opi. sequut⁹ fuit Pe. Et l; alij q̃trũ ad hoc ɔtradicãt qñ a iudice adhuc nõ ẽ interdicta administratio eo q i illis terminis sola pdigalitas iterdicit administrationẽ ipso iure de quo dicenduz: ⁊ ibi dicit tamẽ in terminis 15 nostris † administratio est interdicta pp ter tyrannidem cui admixtuz est crimen lese maiestatis vt supra demõstratum fuit eoipso dictus cõtractus nõ tenuit. ¶ Scdo pbat per ea q̃ tradunt p Bar. in tractatu de tyranno in. vij. q. prin. vbi loquens simplr de tyranno ⁊ itelligo etiã de tyrãno q occupãdo tyrãnidẽ nõ cõmisit crimẽ lese maiestatis qm d illo esset dubium p ea q̃ statim dixi. solum enim Bar. tractat de q̃litate tyrannidis q̃tium ad hoc. Et tamen vult q cõtractus cum ipso celebratus nõ teneat per. l. j. C. de cõtrac. iudi. si enim in vno iudice ɔtract⁹ cum eo gestus multo fortius contractus gestus cum tyrãno dz esse nullus. arg. eorum que not. in aut. de resti. ⁊ ea que parit. §. fi. ⁊ quod no. C. qñ mulier tu. offi. fun. põt. aut. hoc sacramẽtum. facit etiã not. in. c. si minus. de inmuni. eccle. ¶ Tertio pbatur ex auctoritate bal. in aut. de 16 cernimus. C. de sac. san. ec. vbi bal. vult † q l; contractus gestus cum tyranno in se valeat illud est verum nisi interueniat dolus vel impressio q; tunc non valet. ¶ Et subdit q tunc pbat interuenisse dolus vel impressio qñ quis ex illo cõtratu enormiter lesus sed ex terminis supra positis narrat enormis lesio dictorũ pupillorũ. ergo predict⁹ cõtractus non tenet. Et est aduertendum q; bal. etiam loquit de simplici tyranno qui non commisisset crimen lese maiestatis dñium occupando q; tũc nulla videret esse dubitatio ratione interdicte administratiõis pp ter tale delictũ. ¶ Quarto ad predicta accedat q; cũ nos presupponam⁹ predictos diuidentes ⁊ contrahentes fuisse tutores ⁊ curatores filiorum lazari ⁊ res ad eos ptinentes pro parte indiuisa inter se diuisisse seqnit q cõtractus pdictus nõ potuit aliquo modo preiudicare pfatis pupillis ⁊ adultis nec potuerũt etiã alij fratres Pauli ⁊ longe minus ipse Pau. prescribere etiaz si nõ fuisset tyrannus. nec commisisset crimen lese maiestatis pp ter malam fidem eoruz. vt in. c. fi. de pscrip. ⁊ in regula possessor malefidei. de reg. iu. li. vj. iunctis his que tradũtur 17 ff. de reb. eorũ. per totuz. ⁊. C. de predi. mi. Qm videmus † etiã si extrane⁹ emit rem pupilli vel minorum sine debitis solẽnitatib⁹ emptio nõ vz vt. l. magis puto. §. ne passim. ff. de reb. eorũ. ⁊ per totũ titulũ. vt dixi vt talis emptor dr malefidei ⁊ tenet ad fructuũ restitutionẽ vt late ⁊ clare cõcludit do. Ant. in repe. l. qd in libellum. C. de fide instr. ⁊ iu. ha. fis. li. x. ⁊ pbat i. l. ij. ⁊. iij. C. si quis igno. rẽ mino. facit not. in. l. fi. C. de pdi. curia. li. x. Nec mirum q; vt dixi talis dicit emptor malefidei ⁊ q̃libet emptor malefidei tenet ad fructuũ restitutionẽ. vt. l. certum cũ sua materia. C. de rei ven. nec põt prescribere vt dixi pp ter malam fidem. lõge ergo min⁹ in terminis nostris cũ ipsi essent patrui ⁊ tutores scirẽt partem dicte domus ad ipsos pupillos ⁊ adultos pertinere q; etiã qñ extraneus emit rẽ ab extraneo quocũq; etiã maiore q sciat illaz rem ad aliũ ptinere nec vsucapit nec facit fruct⁹ suos pp malaz fidẽ. ¶ Quini 18 mo † ⁊ si psumptio sit q illud fiat vt q; sciebat in vicinia in qua erant publica vox ⁊ fama q res illa nõ ptinebat ad emptorẽ s; ad aliũ dr ipse malefidei ⁊ nõ põt pscribere nec facit fruct⁹ suos. no. gl. Bal. ⁊ Ang. in. l. si tutor. C. de pe. tu. ⁊ cura. ⁊ per Bar. in. l. ij. C. si seruus vel liber. ad dig. aspi. tradit Abb. sicul⁹ in. c. de quarta. de prescri. ⁊ qd no. in. l. si mr C. de de sta. defunc. ⁊ per spe. in ti. de emp. ⁊ ven. §. nunc dicendũ in vltimis verbis vbi allegant multa iura. sed etiã alia q̃ plura possent allegari q; materia est ampla fortius ergo i terminis nostris cũ hec cõcurrerent vz q ipsi essent patrui sciẽtiã certã haberẽt q pro certo dom⁹ illa pertineret ad ipsos pupillos ⁊ adultos ⁊ ipsimet diuidẽtes essent tutores ⁊ curatores. Et ex predictis pz decisio vltime q̃onis. s. formate q̃ querit vtrũ predicta diuisio sit aliq̃ vel nulla vel possit annullari respectu baldasaris ⁊ Joannis ⁊c. qm eo capite q facta cum tyranno ⁊ post ɔmissum crimẽ lese maiestatis superi⁹ cõclusuz est contractũ nullum esse ea enim que ex dicto duplici fundamẽto vz tyrannidis ⁊ criminis lese maiestatis superius dicta sunt cõcludũt iter pdictos cõtrahentes dicto tyranno. vñ heredibus pdictorũ q nullũ est nõ pstat ĩpedimentum vt in regula non prestat impedimẽtũ de reg. iu. li. vj.

Laus deo.

¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Casus talis est. ¶ Quidã Jacobus vnicã hñs filiã noie Catherinã ex q̃ habebat duas neptes filias dicte dñe Cathe. ex diuersis matrimonijs natas vz Joannã ⁊ philippã cõdidit testm̃ũ q̃ iter cetera legauit dictis suis neptibus decem florenos p pannis vidualib⁹. Itẽ legauit hospitali sanctis Nico. amore dei ⁊ pro aia ipsius testatoris predicti. xxv. postea vero sibi dictã dñam Catherinam eius filiam legitimã naturalem heredem vniuersalem instituit in vita sua tantum. post mortẽ eius vero substituit dictũ hospitale sancti Nicolai pro dimidia parte hereditatis ⁊ pro alia dimidia substituit quendam Frãciscum sibi testatori affinez. deinde mortuo dicto Jacobo testatore dicta domina Catherina heres predicta decessit condito testamento in quo sibi heredes vniuersales instituit dictas dominam Joannam ⁊ Philippã ei⁹ filias diuersis matrimonijs natas equis portiõibus. modo querit an dicte neptes dicti testatoris ⁊ filie dicte dñe Catherine admittãtur ad successionem ⁊ hereditatem dicti Jacobi eoruz aui materni ⁊ quo iure videlicet an ex testamẽto vel ab itestato exclusis dictis substitutis videlicet hospitali ⁊ Francisco predictis.

¶ Consilium. xxiij.

1 ¶ Dispositio legis cum auus. an habeat etiam locum in nepotib⁹ natis tempore testamenti ⁊ de quibus testator plenaz noticiã habeat ⁊ nu. 2. ⁊. 4.

3 Clausula codicillaris an rupto testamẽto natiuitate posthumi aliqd operetur.

5 Dispositio. l. cum auus. cum similib. est fundata in affectione naturali.

6 Affectio; videtur maior ad iam natum q̃ ad nasciturum.

Conditio

7 Conditio.si decedat sine liberis vel cum liberis infra.xx.annum intelligitur si liberi decedant sine filijs.
8 Feudum pro se recipiens ꝛ post mortem suam pro fratre vel filijs fratris.filij recipientis excludunt fratrem ꝛ filios ipsius fratris.
9 Tacita pupillaris quando excludat matrem ꝛ numero.10.
11 Bona parentum debentur filijs ꝛ descendentibus iure naturali.
12 Amor dicitur potius descendere ꝙ ascendere.
13 Dispositio.l.cum auus.non habet locum in ascendentibus.
14 Presumptiones legum sunt liquidissime probationes.
15 Probatio quando admittatur contra presumptiones iuris.
16 Fictio tm̄ operaṫ in casu quē fingit:quantum veritas in casu vō.
17 Dispositio legis.si vnꝙ̄.C.de reuocandis donationibus est inducta fauore filiorum.
18 Testatoris dispositio dȝ sic intelligi vt ꝯformeṫ cū iure cōmuni.
19 Testatoris dispositio in benigniorem partem interpretatur.
20 Filiorum causa magis priuilegiatur ꝙ pie cause.
21 Coniectura affectionis in testamentis ꝑpōderat alijs ꝯiecturis.
22 Constitutio declaratoria seu cōfirmatoria recipit oēs declarationes:ampliationes:ꝛ limitationes constitutionis declarate.
23 Subiecta talia demonstrant qualia predicata.

Omnipotens deus Adsit.Circa predictā cōsultationem vṫ primo dicēdū predictos hospitale ꝛ Frācisciū substitutos p ꝑfatū Ja.testatorē ꝑfate dn̄e Catharine filie ꝛ heredi istitute excludere ꝑfatas Joānam ꝛ Philippam filias prefate dn̄e Catharine ꝛ neptes ꝑdicti testatoris.hec aūt cōclusio vt ꝓbaui pluribꝰ medijs.i.ex verbis predicte substitutiōis prefatus eñ testator post mortē dicte dn̄e Catharine substituit predictū hospitale ꝛ frā.nec aliquā fecit substitutionē de neptibꝰ suis ergo secundum verba predicta mortua dn̄a Catharina herede ꝛ sic adimpleta subſtōne ꝑdicti substitui dn̄t admini.cum sit adimpleta cōditio ꝛ cessit dies.vt.l.cedere diē.ff.de ver.sig.ꝛ cum verba ꝑdicta sunt clara non videṫ ab ipsis recedēdū in.l.nō aliter.i prin.ff.de leg.iij.ꝛ cū sint clara non videṫ esse opus alia interpretatione vt.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de leg.iij.ꝛ in.l.alij.ff. de vsufru.lega.¶Nec†obstare vṫ.l.cū auus.ff.de cōdi.ꝛ demō.et l.cum acutissimi.C.de fideicōmiss.l.gn̄aliter.C.de instit.ꝛ substi. sub condi.fac.in quibus iuribus cauetur ꝙ si pater istituit filiū vel filiam ꝛ post ipsius mortē substituit extraneos ꝙ ex cōiectura ꝛ presumpta testatoris mente ꝑsumiṫ a testatore plus dictū et minus scriptuȝ quo fit vt ex interpretatiōe acutissimi atqȝ discretissimi Papiniani rn̄sum fuerit in huiusmodi casibus illaȝ subintelligi conditionem vȝ si filius vel filius sine filijs decesserit cuius prudētissimi papiniani rn̄sum a serenissimo imperatore laudatum cōfirmatum ꝛ extensum extitit in.d.l.cum acutissimi ꝛ.d. l.generaliter.Qm̄ ad predicta iura vṫ posse responderi ꝙ illa vendicant sibi locum qn̄ nepotes ex filio vel filia conditi testamenti tempore non essent nati vel si forēt nati testator illos ignorasset secus autem vṫ rn̄dendum qn̄ nepotes ꝛ nati erant ꝛ illos natos esse atqȝ in humanis agere testator sciuisset hȝ ꝙ in terminis nostris demonstratur in quibus non est opus ire per illam cōiecturam.l.vni.ff.vnde cogna.eo ꝙ de ipsis nepotibus vt ex facti serie demonstratur testator in ꝑdicto testō expressam fecit mentioneȝ. Quod autem predicte leges sic sint intelligende ꝛ ex illarum verbis ꝛ rōnibus ꝛ maiorum nostrorū autoritatibus satis clare vṫ posse demonstrari.primo per tex.in.d.l.cum auus.ibi dum tex.dicit nepos liberis relictis intra etatem suprascriptam:vnde vṫ loqui in eo testatore qui de nepotibus ex quo nō erant nati tēpore testi minime cogitauit.¶Secundo ꝛ hoc idem ꝛ melius vṫ ꝓbari in.d.l.generaliter.C.de insti.ꝛ substi.sub condi.fac.in princ.ibi dum tex dicit nulla liberorum ex his ꝓcreādorū adiectione habita ꝛ sic clare sentit tex.ꝙ illa dispositio predicta subintelligēs cōditionem si sine liberis decesserit solum respectu procreandoruȝ liberorum subaudiri videṫ.¶Tertio ꝛ clarius hoc ꝓbari videṫ ex eadem.l.iij.§.cum aūt.ibi dum tex.dicit intelligendū est patreȝ si de nepotibus cogitasset talem nō fecisset substitutionem sed indubitatum est in terminis nostris prefatū testatorē de ꝑdictis nepotibꝰ cogitasse cum de illis in ipso testō mentioneȝ fecerit ergo ꝛc.¶Quarto hoc vṫ ꝓbari per.c.quicūqȝ.xvij.q.iij.vbi text.videtur ꝓbare ꝙ vbi donator donatiōis tpe habuisset filios vel se habiturus sperasset non haberet locum dispō illiꝰ canonis.¶Quinto hoc probari videtur per.l.qui iure.ff.de mili.testa.¶Sexto ꝓbatur etiam per id quod in simili dicimus in.l.sicut certi.ꝛ.l.si cum vel in vtero.C.de mili.testa.in quibus iuribus dicit ꝙ si miles nullā de filijs fecerit mētionē qr ignorauit eos habere ꝛ alios scripsit heredes non videtur hereditatem filijs suis quos ignorauit per suam preteritionē adimere voluisse secꝰ si sciuit qm̄ si sciebat se illos habere ꝛ eos succedere voluisset illos istituisset vt ibi per Bart.in.l.filio preterito.ff.de iniusto testa.ꝛ quod not.idem Bart.in aut.ex causa.C.de li.prete.¶Et quamuis speciale sit in militē ꝙ preteritio habeaṫ pro exheredatione.tñ nō reddita in dictis iuribus inter ignorantē ꝛ scientem est vniuersalis.¶Septimo idem videtur probari per tex.ꝛ quod ibi traditur in.l.si vnꝙ̄. C.de reuo.donatio.iunctis no.per Bar.in.l.titia.le.ij.§.imperator.ff.de le.ij.in quibus iuribus quo ad potestatem reuocandi donationem factam per patreȝ distinguitur vtrū donator habuit filios tempore donationis ꝛ tunc solum reuocatur tanꝙ̄ inofficiosa ꝛ vsqȝ ad debitum bonorum subsidium vt.l.j.C.de inoffi.do.ꝛ per totum ti.sed si fuit facta ab eo qui liberos non habebat tunc reuocatur in totum.vt.d.l.si vnꝙ̄.ꝛ in.d.c.quicunqȝ.xvij.q.iiij.
¶Octauo probatur auctoritate.Bar.in.d.l.cuȝ auus.vbi Bar. videtur velle ꝙ†dispositio illius.l.locum habeat si dicti liberi fuerunt concepti ꝛ nati post mortem testatoris allegant.l.paulus.§. paulus.ff.de bo.lib.¶Nono probatur auctoritate Cy.in simili in.l.precibus.C.de impu.ꝛ alijs substit.qui voluit ꝙ si pater instituit filium ꝛ grauauit eum vt in vita sua restituat post certuȝ tempus hereditatem extraneo quod tunc tenebitur restituere lȝ hēat filios si apparere potest ꝙ testator predilexerat extraneū ꝓprio filio instituto qr tunc etiam capitur coniectura vt eum lōge magis predilexit nepotibus:sic ergo videṫ dicenduȝ in terminis nostris ex quo testōr sciens habere nepotes predilexit extraneuȝ.
¶Decimo probatur ex not.per glo.ꝛ Jo.an.d.Ant.ꝛ doc.in.c.fi. de donatio.vbi similiter faciunt differentiam quo ad reuocationem donationis īter filios natos tempore facte donationis ꝛ filios postea susceptos.¶Undecimo probatur per ea que traduntur per Ang.ꝯsi.xj.vbi concludit†ꝙ clausula codicillaris rupto testō natiuitate posthumi nihil operaṫ qr non est verisimile testatorem voluisse filios suos a ꝓpria successione excludere si de illis cogitasset p tex.in.d.l.cum acutissimi.ꝛ in.d.l.generaliter quare si de eis cogitasset aliud esset dicenduȝ prout etiā consuluit Old. consi.cxlix.ꝛ per Bar.consi.cxxij.¶Duodecimo predicta cōclusio probari vṫ ex eo qr si prefatus testōr voluisset predictas neptes succedere illas substituisset ꝛ non substituisset hospitale et predictum Franciscum cum sicut in fiñ dicit tex.in.l.j.§.sin autē ad deficientis.C.de cadu.tol.ibi nā si contrarium volebat testator nulla erat difficultas coniunctiȝ ea disponere ꝛ i incertis nō certis locus est coniecture vt in.l.precibus.C.de impu.ꝛ in.l.cōtinuus. §.cum ita.ff.de ver.ob.ad qd̄ ēt accordant no.in.l.iij.C.de inoffi.testa.ibi dum tex.dicit cum mutare idem testm̄ potuisset hic facere neglexit merito nō iustis rationibꝰ neglectis de inofficioso querelam mouere poterit.vn̄ vult ille tex.cū mater potuerit mutare testm̄ ꝛ non fecerit.nō hȝ locū ꝑsumptio illius.l.cū ergo.ꝛ i terminis nr̄is testōr potuerit neptes substituere ꝛ illas preponere hospitali ꝛ Francisco substituto:nec illud fecerit sȝ simpliciter ipȝ hospitale ac Franciscum substituerit dicti substituti debēt excludere dictas neptes.¶Tertiodecimo facit quia cum in terminis nostris videatur facta esse substitutio in piam cām qr fuit substitutum hospitale que quidem pia cā respicit fauorem anime q fauor oībus alijs bonis ꝛ etiā propria charitate filiorum est ꝑponēdus cum nihil prosit homini si totum mūduȝ lucreṫ ꝛ anime sue detrimentum patiaṫ vt in.c.matheus.de symo.ꝛ in.c.cuȝ infirmitas.de peniten.ꝛ remis.facit etiam.l.sancimus.C.de sac.san.eccle. cum si.¶Postremo predicta conclusio videtur probari auctoritate Pau.de cast.in.l.cum acutissimi.C.de fideicommis.vbi dicit habuisse questionem de facto in qua consuluit pater enim filiuȝ instituerat.ꝛ post eius mortem substituerat nepotem ex eo demū contingit ꝙ predictus filius institutus decessit cum nepote substituto ꝛ pluribus alijs nepotibus qui substitutus debebat habere omnia bona aui tanꝙ̄ ad eum prouenientia iure substitutiōis excepta legitima et trebellianica secundum dispositionē.c.Raynutius.ꝛ.c.Raynaldus.de legitima etiā ꝛ tribellianica volebat portionem suam.alij vero filij ꝛ fratres eius substituti dicebant substitutionem euanuisse.consuluit Paul.de castro ꝙ si ꝑdicti filij fuissent nati ante tempus conditi testi ꝙ ipsi itelligerentur exclusi.arg.l.cum pretor.in prin.ff.de iudi.secus si fuissent nati postea per.d.l.cum acutissimi.ꝛ.l.cum auus.ita ergo ꝛ pari ratione videtur concludendum in terminis nostris.¶Uerum:predictis non ob.arbitror contrariam sententiam forteueram que quidem conclusio†probatur aperte in.d.l.cum auus.ff.de condi.et demon.que quidem.l.est clauis aperiens intellectum in materia nostra.dicit enim.l.illa ꝙ filio instituto cui erat extraneus substitutus post mortem mortuo filio relictis filijs fideicōmissi conditionem defecisse coniectura pietatis quasi minus scriptum ꝙ̄ dictuȝ fuerat inueniretur quasi dicat ideo submittitur tacita ꝯditio si sine liberis decesserit qr creditur testatorem illam conditionem expressisse.lȝ a tabellione qui scripsit fuisse in scribēdo errorem cōmissum.Et hinc est ꝙ tex.dicit responderi defecisse ꝙ minus scriptū ꝙ̄ dictum fuerat inueniretur ſm vnaȝ literam vel secundū aliā rōnem quaȝ hn̄t aliqui libri ꝙ minus scriptū ꝙ̄ abiectū inueniretur.Que quideȝ prouisio papiniani tanꝙ̄ prudētissi-

mi iuriscõsulti a serenissimo principe fuit summopere laudata et approbata et extensa seu prorogata per l. cum apertissimi. C. de fideicommis. quia licet pulsio papiniani loquebatur de filio vel nepote granato. l. vero cum acutissimi. extendit eam ad omnem posteritatem: licet aliqui velint quod intelligatur facta extensio vsque ad nepotem. Item cum in d. l. cum acutissimi. loqueretur de filijs masculis predicta. l. cum acutissimi. extendit illam etiam ad feminas. Similiter etiam fuit approbata. l. sub conditione fertur quare pro clara decisione predicte cõsultationis necessarium est diligenter discutere et rimtare cõsiderare fundamentalem rationem et veram ipsius papiniani. Quequidem rõ sumitur ex verbis ipsius. l. cum aui⁹ supius inducte dum tex. dicit fideicõmissi cõditionem coniectura pietatis respondit defecisse quod minus scriptum quam dictum fuerat inueniretur intelligit ergo l. tex. quod licet nepote nõ reperiatur scriptum in testamento hoc nõ fit ex defectu voluntatis. sed ideo quod per indiligentiam minus fuisset scriptum per testatorem quam rogitatum sicut in simili dicitur in. l. quotiens. § j. ver. idcirco et ver. sed si maiorem. ff. de he. insti. vult† ergo ibi iuriscõsult⁹ in effectu quod tanta sit

5 vis naturalis affectionis quam habet auus erga nepotes quod si omisit de illo dicere in testamento illud fit non quia volens pretermiserit sed quia plus cogitauit et in⁹ dixit vel scripsit. et ita plerumque potest accedere precipue in his qui testamenta faciunt in articulo mortis cõstituti qui ab infirmitate perturbati vsque firmum intellectum habent vt. l. hac cõsultissima. § at cum humana fragilitas. C. de testa. Quare predicta rõ affectionis naturalis quam auus verisimiliter habet ad nepotem sit illa fundamentalis rõ que induxit papinianum ad excludendum substitutum extraneum propter nepotes et hec ratio vendicet sibi locum etiam quando nepotes erant iam nati. merito debet habere locum dispositio et sic sequitur quod predicte neptes debent excludere substitutos predictos tanquam plus fuerit dictum et minus scriptum. ¶ Secundo predicta cõclusio probatur per eandem. l. cum auus que. l. ex ipsa coniectura naturalis affectionis indistincte vult predictam cõditionem in huiusmodi dispositionibus subintelligi debere: ergo generaliter indistincte est intelligenda tam de nepotibus iam natis quam de nasciturs. per. l. tam de pcio. ff. de publi. et tex. dist. c. si romanorum. ¶ Tertio probatur per text. in d. l. cum acutissimi. vbi similiter imperator ad extensionem quam fecit ad dictum papiniani quare subintelligatur predicta conditio si sine filijs decesserit illam solam assignat rationem ne videatur testatori alienas successiones proprijs anteponere et sic hec ratio tanquam finalis cõsiderata fuit tam a papiniano quam ab imperatore ¶ Quarto probatur per text. in d. l. generaliter. que similiter in dispositione sua in ver. et si quis naturales vult predictam substitutionem euanescere: nec locum sibi vendicare nisi filij instituti sine iusta sobole decesserint. Cõsiderauerunt ergo iura predicta dumtaxat affectionis charitatem vigore cuius dictam cõditionem si sine liberis decesserit subintellexerunt tanquam fuerint a testatore dicta sed a scribente omissa. ¶ Quinto hic probatur quia si talis cõiectura pietatis et naturalis affectiõis operatur vt nõ solum ad nepotes ex filio vel filia: sed ad omnem posteritatem filii et filie predicta pulsio extendatur vt predicta conditio subintelligatur. et sic etiam respectu pronepotum et abnepotum et aliorum qui fuerint in vlteriori gradu cõstituti ad quos verisimiliter testator nullam habuit cogitationem: nec aliquid cogitum dixerit prout vult tex. in d. l. cum acutissimi. et prout fatentur oẽs doc. quanto magis hoc concludere debemus respectu nepotum iam natorum secundum ea que traduntur per Bart. in. l. luti⁹. ff. de he. inst. Nemo enim sane mentis iudicio meo põt iusta ratione inficiari quod

6 †auus non videatur magis affectus circa nepotem iam natum quam circa nasciturum nisi forte ab ipso iam nato aliquod indignum receperit cum in iam natum de facili applicet affectio in esse quecumque penitus cessat in nascituro quia non ens nõ implicat speciem et sic non causat subiectum quia negociationum sunt cause secundum philosophum faciunt no. per Jo. an. et melius per Jo. de ligna. l. c. bone. de elec. no. Bal. in repe. l. edita. C. de eden. circa finem. Et hinc est quod nepos natus post mortem aui respectu ipsius aui dicebatur posthumus et olim ante pulsionem galli non poterat heres institui. vt in. l. gallus. in prin. ff. de lib. et posthu. et insti. de leg. § posthumo. et l. j. pe. ff. de le. j. Si ergo propter nepotes nondum natos respectu quorum nõ põt certa et specialis causari affectio predicta conditio subintelligitur et facit euanescere substitutionem extranei multo fortius idem dicendum est in terminis nostris. ar. aut. multomagis. C. de sa. san. eccle. ¶ Sexto probatur autoritate bar. in d. l. cum auus. vbi bar. for-

7 maliter dicit quod† si aliquis roget restituere si decesserit sine liberis vel cum liberis descendentibus. j. ex. annos quod subintelligitur dicta conditio si liberi decedant sine filiis. p. d. l. cum auus. et d. l. cum acutissimi. et subdit etiam si dicti liberi nati et concepti post mortem testatoris. arg. l. paulus. § paulus. ff. de bo. lib. ¶ Unde põderandum est quod cum ministerio Bar. loquitur per dictionem implicatiuam etiam de cuius natura est quod adiungat ad casum magis dubitabilem et tacite implicet casum minus dubitabilem per no. per glo. in. l. si contendat. ff. de fideius. et l. fi. C. qui admit. ad bo. pos. possunt tex. et gl. in cle. ad compensandas. de seque. pos. et fru.

et in. l. etiam partem. et l. etiam hoc modo. ff. de leg. j. et in. c. cum in filio et ibi per Jo. an. et doc. de preb. lib. vi. Et ex predictis patet responsum ad. viij. argu. in contrarium formatum. Et pro predicta conclusione quod potius debeat subaudiri predicta cõditio nepotibus iam natis quam nascituris. facit quod tradunt doc. in. l. j. C. de his qui ante aper. vbi in illa materia ratio dubitandi videbatur esse quia respectu eorum qui nati non erant nõ videbatur cadere affectio et sic cessabat presumptio mentis ipsius testatoris. ¶ Septimo probatur ex no. per Bal. in d. l. cum acutissimi. vbi ponit questionem de eo

8 †qui recepit feudum pro se et post mortem suam pro fratre vel filijs fratris concludit enim quod si recipiens moriatur relicto filio quod frater et filij fratris excluduntur ar. illi⁹. l. et. l. tale pactum. § fi. ff. de pac. tamen bald. ibi presupponit quod ipsius stipulãtis filius stipulationis tempore iam erat natus de quo tamen nullam fecit mentionem quod frater vel filij fratris ipso sine filijs decedente succederent. et tamen Bal. vult. ar. d. l. cum acutissimi. predictam cõditionem subaudiri quod profecto est magis mirabile cum in stipulationibus stricta fiat interpretatio vt in. l. quicquid astringende. ff. de ver. ob. et in testis latior fiat interpretatio vt in regula in testis. cum sua materia. ff. de re. iur. ¶ Octauo probatur quia non est dubium quod ea dubitatio que cõtingit in terminis nostris ex eo capite cõtigit quia predicte neptes erant iam nate propter quam causam cum testator eas nõ substituisset et de ipsis natis noticiam habuisset: et alias fecerit substitutos tacite presumere possumus quod testator voluerit excludere post mortem filie institute et istud est ex quadam presumptione que põt colligi ex d. l. generaliter. C. de insti. et substi. sub cõdi. fac. et tamen potuit esse quod testator aliud sensit subintelligendo etiam illam a iure subintellectam si filia sine filijs decesserit: ita quod quamuis filij tunc nati essent et forte morerentur ante mortem filie substituti vocarentur. sed ista est regula quod quotienscumque hincinde sunt iste presumptiones ex qualitate persone substituti ante ipsum debentem excludere testatoris mentem pensamus: et hinc est quod licet per tacitam pupillarem mater non excludatur a substituto secundum ea que traduntur in. l. precibus. C. de impub. et alijs substi. et in. c. si pf. de testa. li. vi. et per bar. in. l. moribus. et. ff. de vul. et pu. et per Mod. in c. ray. de test. tamen si filius testatoris frater pupilli instituti est substitutus vulgariter et demum adita hereditate per quam expirauit vulgaris. vt. l. post aditam. C. de impu. et alijs substi. et sic remanet tacita

9 pupillaris cõprehensa sub vulgari licet ista† tacita pupillaris regulariter vt dixi nõ excludat matrem. tamen rõne qualitatis persone coniuncte ipsi testatori ex presumpta mente ipsi⁹ testatoris excluditur ipsa mater que alias nõ excludebatur vt dicit bar. in d. l. moribus. ff. de vul. et pu. in fi. col. in v. iiij. q. et assignat ibi bar. rationem quia verisimile est quod testator voluit filium suum preferri vxori. ar. l. cum acutissimi. C. de fideic. et hoc etiam videtur sentire gl. in d. l. precibus circa fi. et azo. in sum. eo. ti. et Ja. de are. et plures alij in. l. fi. C. de insti. et substi. sub cõdi. fac. istud enim videtur magis consonum voluntati defuncti: p. d. l. generaliter. sic ergo pari ratione idem videtur dicendum in terminis nostris rõne qualitatis persone presumpte affectiõis. ¶ Nono probatur ex alia theorica Bart. in d. l. moribus in pe. col. vbi bart. dicit quod ad hoc vt persona que tacite admittitur ex interpretata mente testatoris a lege inducta excludatur per substitutum si alias tacite vocabatur necessarium est quod nõ solum appareat de mente testatoris per donationem substituti sed necessarium est quod appareat per prohibitionem expressam. Et hic est quod mater que tacite vocatur a lege nõ obstante datione substituti per tacitam pupillarem. ita demum excluditur si testator expresse declarauerit ipsam matrem nolle succedere. ar. in. l. quotiens. § j. ff. de he. insti. vt puta si testator dicit quod nollet quod mater haberet aliquid seu vnum obolum de bonis suis facit etiam. l. titia. § idem respõdit. ff. de verbo. et ita videtur dicendum in terminis nostris. imo et longe fortius quia si mater non excluditur per dationem substituti per tacitam pupillarem eo quod tacite vocatur a lege id testator alijs verbis exprimat quanto magis debemus cõcludere quod filius qui est ex ossib⁹ patris ex ipsius testatoris posteritas rõne presumpte affectiõis a lege tacite subintelligitur vocar⁹ tanquam sub cõditione minus scriptum et plus dictum videlicet si sine liberis decesserit nõ debet excludi. licet sit natus id testator per verba sua demonstrauerit nolle ipsum succedere sed substitutos sibi preferri. ¶ Decimo probatur ex theorica eiusdem bar. quam etiam oẽs doc. sequuntur in d. l. moribus.

10 in antepe. col. in ver. ij. pt apparere vbi vult† quod licet tacita pupillaris nõ excludat matrem vt supra dixi. et probatur in. l. lucius. ff. de vul. et pu. et in. l. fi. C. de insti. et substi. sub cõdi. fa. et in d. l. precib⁹. tamen secus est si testator in testamento suo fecit relictum a substituto ipsi matri ea cõditione quod plus de bonis suis petere nõ possit. tunc enim presumitur quod voluerit substitutum preferri ipsi matri ar. l. peto. in prin. ff. de leg. ij. et l. fideicõmissa. § si quis ita. ff. de leg. iij. et quod ibi not. Bart. licet ipsa mater ex tacita pupillari vocaretur a lege vt dictum est. sed si testator ab ipso filio pupillo instituto reliquisset legatum et adiecta conditione: vt plus petere nõ posset nõ propterea excluderetur a successione et a tacita pupillari que venit post mortem ipsius pupilli. vt. l. paulo callimacho. § j. ff. de legatis. iij. et ita voluit Gui. de cu. cuius opi. bar. dicit esse veram et eam approbant omnes moderniores et sic ex

decisione

decisiõe predicte cõnis nr̃e.ita vt ſm p̃dictã deciſionẽ dicẽdũ videaꝛ q̃ ẽt p̃fat⁹ Ja.teſtator legata q̃ fecit ab ipſa dña Catharina herede iſti tuta p̃dicto Jo.ꝛ Philippo feciſſet ſimplr̃ vt fecit animo ꝛ forti⁹ ſi fe ciſſet ſub ea ↄditiõe q̃ plus de bonis ſuis petere nõ poſſent quia talis cl̃a videreꝛ adiecta nõ poſſet plus petere ab inſtituto donec viuit ꝛ nõ poſt eius mortẽ nihilomin⁹ poſt mortẽ dñe Catharine admitteꝛ ꝛ ex illa tacita cõditiõe a iure ſubintellecta excluderẽt ſubſtitutos ſed po tiſſimũ nulla adiecta cõditiõe put eſt i terminis noſtris. Et ſic p̃dicta deciſio expſſe ↄcludit deciſionẽ p̃dictã.ꝛ ẽt due alie ſupiores deciſiones ad idẽ tendũt ꝛ longe magis in terminis nr̃is in qb⁹ tractaꝛ de vocã do deſcẽdẽtẽ ꝛ poſterioritatẽ teſtõris ꝛ termini p̃dicti loquuꝛ inuocã do aſcẽdentẽ vt in auť.in ſucceſſiõe.C.de legi.he.ꝛ in auť.de hr̃di.ab in

11 teſta.§.j.†parẽtũ eni bona nãli q̃dã iure ꝛ rõne debeꝛ filijs ꝛ deſcẽdẽ tib⁹.vt.l.ſcripto.ff.vñ liberi.ꝛ in.l.maximũ viciũ.C.de li.p̃te.ꝛ in auť.de triẽte ꝛ ſemiſ.§.huic nos.nõ.bal.in.l.legi.C.de legi.hr̃di. Aplr̃us ad ga latas.c.iiij.gl.ꝛ bal.in.l.iij.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ no.in.l.ſi qs ad declinã

12 dum.C.de epi.ꝛ cle.Nec mirum qꝛ amor ſi poti⁹ deſcendere q̃ aſcẽde re.vt.l.iſti qdẽ.ff.q̃ me.cã.ꝛ no.l.l.ſi.C.de cura.furio.naturalr̃ eni paren tes liberorũ appetũt incremẽtũ.vt in.c.ſup eo.el.ij.de teſt.ſtimulus eni carnis hortaꝛ ꝛ viget ad cogitandum p filijs ꝛ deſcẽdẽtib⁹ vt.l.amiciſ ſimos.§.ſi.ff.de excu.tu.no.bal.in.d.l.p̃cib⁹.ꝛ pbaꝛ in.d.l.cũ acutiſſimi. in ſi.Nec mirum qm̃ ſunt ipſi liberi pars parẽtũ ꝛ quodãmodo ipſorũ viſcera vt in.c.afferte de p̃ſump.Et iõ bona parentũ pariter vocanꝛ vt ponit phyloſophus.viij.ethi.q̃ qdẽ nõ reperiunꝛ in aſcẽdẽtib⁹ vel nõ ita de facili ad q̃ facit no.in pprijs terminis per doc.in.l.cũ anus.q̃ vult q̃ illa pia ac fauorabilis ↄſideratio papiniani ꝑ mẽte teſtõris p quã tanq̃ pl⁹ dictũ q̃ min⁹ ſcriptũ eꝑ neus ſubſtitut⁹ excludiꝛ a nepoti bus nõ hꝫ locũ in aſcendentib⁹.Quã ẽt opi.tenuit Ang.i.l.ex facto.§. ſi qs rogat⁹.ff.ad treb.ꝛ Jo.de imo.i.d.§.ſi qs rogat⁹ lꝫ ipſe poſtea diſſi guit ſi ergo in terminis p̃dictaꝝ cõnũ p̃dicta mr̃ tacita vocata a lege. nõ excludiꝛ p ſubſtitutũ lõge minus dñt excludi nepotes deſcendẽtes.

¶Undecimo pbaꝛ p̃dicta ↄcluſio ꝛ longe forti⁹ ſi teneremꝰ opi.Cy.

13 ꝛ quorũdã alioꝝ de q̃ in.d.l.gñalr̃.§.cũ aũt q volnerit q̃ †diſpõ.d.l.cũ anus hẽat locũ ẽt in aſcẽdẽtib⁹ q̃s clarum eſt viuere tpe teſti ꝛ tñ nõ ex cluderenꝛ p ſubſtitutũ ſm illã opi.longe igiꝛ min⁹ in terminis nr̃is ſꝫ qꝛ de p̃dicta opi.ſatis dubito eo qꝛ vt dixi nõ eſt equalis rõ aſcẽdẽtiũ ꝛ deſcẽdẽtiũ vt de ſe manifeſtũ eſt iõ omitto.¶Duodecimo pbatur qꝛ aut volum⁹ dicere q̃ rigore rñſi papiniani reſultat ſola ac ſimplex p̃ ſũptio q̃ fuit pl⁹ dictũ ꝛ min⁹ ſcriptũ ꝛ nõ ẽ dubiũ q̃ p̃dicti nepotes q̃uis tpe teſti nõ fuerint dñt admitti ꝛ excludere ſubſtitutos ſi ſumus

14 in dubio ꝛ alr̃ nõ pbaꝛ de ↄria volũtate ipſius teſtatoris †qꝛ p̃ſum ptiones legũ ſunt liquidiſſime pbatiões.vt no.gl.in.l.ſi tutor petit⁹.ꝛ ibi doc.C.de pien.tu.ꝛ cura.ꝛ gl.in.c.ex pte decani.de reſcrip.tex.cũ gl. in.c.vt neceſſariũ.vt ec.bene.gl.ꝛ doc.in.c.ppoſuit.de cle ecco.miniſtrã. ꝛ ibi dixi vñ trãſfert onus pbandi in aduerſarium.vt in.c.ↄ morẽ.§ p̃ ſump.c.qꝛ veriſimile.de teſti.ſpo.c.ſolicite in.l.qninquaginta.ꝛ.l.cũ in debito.de pba.ꝛ in.l.quint⁹ mutius.ff.de dona.in.c.ſuper his.de rerũ. in.l.ſine poſſidetis.C.de pba.in.c.ſi.de iure iu.ꝛ in.l.ſi adulterium cum inceſtu.§.idẽ polliõi.ff.de adul.cũ ſi.Aut volum⁹ dicere papinianũ i.d. rñſo.l.cum anus nõ ſolũ induxiſſe.ſꝫ pp naturalẽ charitatẽ rõnẽ p p̃di

15 ctã.l.cũ rõ†ꝛ alia iura ſuperius allegata induxiſſet p̃ſũptionẽ iuris ꝛ de iure q̃ magis vꝛ dicẽdũ eo q̃ lex ſic p̃ſumiꝛ ꝛ de eo q̃ p̃ſumit ꝛ ſta tuit.vt.l.c.is q̃ ſidẽ de ſpõ.ꝛ p bal.in rubrica.ꝛ.l.ſine poſſidetis.C.de p ba.ꝛ per Ang.in repetitione.l.ſciendum.ff.de ver.ob.vñ ↄ eum nõ ad mittiꝛ pbatio niſi per pptiã ↄfeſſionẽ ptis vt no.i auť.ſed iam neceſſe. C.de dona.ãn nup.ꝛ in auť.de eq̃litate do.§.j.ꝛ p bar.in.l.iulian⁹ verũ debitorẽ.ff.de ↄdi.inde.bi.ꝛ ſic pꝫ ex hoc capite forti⁹ q̃ nõ admittereꝛ pbatio.teſtatorẽ ſic voluiſſe put in.d.rñſo papiniani aut volum⁹ itel ligere q̃ papinian⁹ in.d.rñſo finxerit dictã ↄditionem ex equitate tan q̃ plus dictũ ꝛ minus ſcriptũ ſicut in ſimili lex fingit ſtipulatione in quibuſdam caſibus in quibus per glo.ꝛ doc.in.l.vnica.in gloſ.ſup ver. ſubſecuta.C.de rei vxo.actio.nec mirum quia ois fictio fundatur ſup equitate ſecundum ea que tradunꝛ per Bart.in.l.ſi is qui p emptore ff.de vſuc.ꝛ in.l.poſtlimi.ff.de cap.ꝛ ſic ſequiꝛ q̃ probatio in ↄrium nõ admittereꝛ maxime cum lex fingat diſponendo vt not.bald.in.d.auť. ſed iam neceſſe.ꝛ tradiꝛ in.d.c.is qui fidem ꝛ per doc.in cle.j.de ſo.ↄpe. in glo.in ver.p̃ſumat.ꝛ ibi dixi ꝛ in.l.ſi duo.de acqui.here.nec mirũ

16 quia†tantum operatur fictio in caſu quem fingit q̃tum veritas i caſu vero habetur enim pro veritate.vt.not.in gloſſa auť.de ſancti.epiſ. §.ſi vero ꝛ gloſſa in.l.j.§.accedit.C.de rei vxo.act.ꝛ not.in.l.iij.§.hec verba.ꝛ eſt bonus textus.in.c.p̃latum al's relatum.qui filij ſint legi. ꝛ ibi per.d.m.Abbatem Siculum in.v.lec.facit.l.q̃ ſi poſſeſſor.ff.de re ligio.ꝛ ſump.fune.faciunt etiam que ſtatim dicam in ſequen.argumẽ to.¶Tertio probatur ex his que traduntur per dominum Rapha. cu.in.d.l.cum anus.vult enim p̃fatus doc.quod p̃dicta conditio ſi ſine liberis deceſſerit ſubanditur ex coniectura pietatis ꝛ poſtea dicit in tex.quod minus fuit dictum q̃ ſcriptũ que duo ſunt manifeſte cõ tra.Nam quando aliquid ſubauditur vt dictum quaſi ſcriptũ illõ non ſubauditur ex coniectura imo expreſſis verbis teſtatoris.ar.not. in.l.j.§.ſi veritas.C.de fideicommiſſ.ꝛ ſi dev in hoc verum eſſe quod

iſta eſt cõiectura pcedens ex pietate cum quaſi teſtator iſtum caſuꝫ co gitauerit.ſed qꝛ veriſimile eſt q̃ ſi iſtuꝫ caſum cogitaſſet voluiſſet exclu dere nepotes ꝛ iſta eſt p̃ſumptio cũ vero poſtea tex.ibi ſubdit tanq̃ pl⁹ dictum ꝛ minus ſcriptũ iſta eſt fictio cum cõiectura.Naꝫ lex hoc colo re nepotes admittit quaſi velit patrem ſtuduiſſe ꝛ ſcriptum nõ fuiſ ſe.non aũt q̃ in veritate dictum fuerit ꝛ ſic ſenſit q̃ lex fingit p̃fem in tellexiſſe illã cõditionẽ in teſtõ ꝛ ſic pꝫ q̃ pbatio per cõiecturã animo per aliũ modum in ↄriũ nõ admittiꝛ.¶Quartodecimo pbaꝛ ex his q̃ tradunꝛ per gl.in.l.ↄficiunꝛ.in prin.in gl.ſup ṽbi.creditꝛ.ff.de iure co dicil.ver.in eo q̃ tex.dicit q̃ credendũ eſt patrẽ familias ſpõte ſua reli quere filijs legitimã hereditatẽ ꝛ gl.ibi dicit adeo hoc creditꝛ q̃ nõ poſ ſit pbari ↄrium qꝛ magis eſt fictio q̃ p̃ſumptio ↄ quam nõ admittiꝛ pbatio vt ſupra demõſtratũ fuit ergo cum in terminis nr̃is.l.p̃ſumat plus dictũ ꝛ minus ſcriptũ nõ poterit pbari ↄriũ.¶Quintodecimo pbaꝛ autoritate Rapha.cu.in.d.l.cũ anus.ſimilr̃ dicit q̃ dum tex.ibi dicit min⁹ ſcriptũ q̃ dictũ intelligere debem⁹ q̃ lex inducit fictionẽ vt perinde ſic ac ſi vere dict⁹ teſtator ſubſtituiſſet ſub ↄditione ſi fili⁹ inſti tutus ſine filijs decederet ↄ quã fictionẽ nõ dꝫ admitti pbatio in ↄriũ ſicut ſi vere illã oppoſuiſſet.¶Sextodecimo pbaꝛ ex his q̃ tradit Jo. an.in addi.Spe.in ti.de inſtr.edi.§.poꝛro.ver.hoc aũt certum.vbi ↄclu dit q̃ pater famil.ea potiſſima rõne nõ põt renũciare diſpõni.l.ſi vnq̃

17 C.de reuocã.dona.qꝛ†talis diſpoſitio inducta eſt fauore filioꝝ pea que tradunꝛ in.l.q̃ de bonis ad ſi.ff.ad.l.fal.de qua materia late dixi in.c.ſi diligẽti de fo.compe.ſic ergo videtur fortꝰ dicendũ q̃ põt ex eo ſolo q̃ ſciuerit nepotes natos nõ itelligaꝛ p̃iudicaſſe ipſis nepotib⁹ ex q̃.l.idu cit in tali diſpõne illã tacitã cõditionẽ.¶Decimoſeptimo pbaꝛ q̃m clariſſimũ eſt q̃ ſi neptes p̃dicte non fuiſſent nate tpe teſtamẽti q̃ p̃di cti ſubſtituti excluderenꝛ p.d.l.cũ anus.ꝛ.l.cum notiſſimi.ꝛ.l.gñalr̃.ꝛ ſi qua ſit dubitatio ſit ex eo qꝛ p̃dicte neptes erant iam nate vt pꝫ ex ol bus fundamentis factis p parte ↄria ſed iſta eſt regula q̃ quotieſcũq̃ aliqua dubietas oriꝛ ex diſpõne teſtõris illa regulãda eſt ſm iuris diſ

18 põnem.Quã†intelligi dꝫ ↄformare cũ ipſo iure ſm no.p Bar.in.l.j.et in.l.vt iureiu.§.ſi liberti.ff.de ope.li.ꝛ per bart.i.l.ſi duo.ff.de acqui.he re.ꝛ per Cy.in.l.ſi.§.in ↄpe.C.de iure deli.ꝛ vt poti⁹ ↄcordare intelligã tur voluntates teſtõ.cũ decreto iuris ordine q̃ extra ordinẽ per no.i.c. cãm.de reſcri.ꝛ in.l.teſtõ.C.de teſta.ꝛ in.c.dudum.de deci.ꝛ in.c.exhibi ta.de iudi.ꝛ ibi dixi.faciũt ẽt no.p Bal.in.l.qnicũq̃.C.de ſeruis fugi. ꝛ per Pe.de anch.in repe.c.canonũ.de ↄſti.xiiij.q.pncipali.v.ſꝫ occur rit circa p̃dicta.¶Decimooctauo pbatur qꝛ quotieſcũq̃ agiꝛ de iter p̃tãda diſpõne alicui⁹ teſtatoris ẽt circũſcripta iur is fictiõe aut p̃ſump. iuris aut de iure ita q̃ debeam⁹ eſſe ſolũ in ſimplici cõiectura aut p̃e ſumptiõe ſemper debem⁹ interpretari in partẽ benigniorẽ vt in.l.gal lus.§.quid ſi ex his.ff.de li.ꝛ poſthu.ꝛ i.l.cũ apõ.C.de cõi ſeruo manu.

19 ꝛ in.l.ſi.C.q bo.cedere pñt facit.l.tĳti⁹.ff.de cõdi.ꝛ demõ.vñ†ſi aliquis põt eſſe ſpurius ꝛ legitim⁹ interpretamur q̃ ſit legitim⁹.vt.l.miles.§.d functo.ff.de adul.ſm Bal.ꝛ i benigniorẽ ꝛ humaniorẽ partẽ dꝫ fieri q̃ magis cõueniat naturali rõne ſm no.in.c.ſi.de trãſac.ꝛ in iurib⁹ p̃alle gatis.ꝛ in.l.maiores.ff.de pac.ꝛ in.l.q̃ ſi ephe.ſi.ff.de eo q̃ cer.loco.ꝛ.l. ſi.C.de reſcin.ven.ꝛ ſm talẽ interpretationẽ iudicãdũ eſt ẽt ſi qñ cõtin gere q̃ rigoroſa aliqualr̃ videꝛ forꝛior.vt not.in.c.ſi.de cogna.ſpi.ꝛ in ſi.qui bo.cede.poſ.ſed nemini põt eẽ dubiuꝫ q̃ humanior ꝛ benignior eſt iterptatio q̃ filij admittanꝛ ꝛ excludãt extraneos q̃ ↄ.vt i.d.l.cũ anus.ꝛ in.d.l.cũ acutiſſimi i ſi.ꝛ in.l.alijs multis iurib⁹ ſupius allega

20 tis.Nec ob.q̃ ſit ſubſtitutũ hoſpitale qꝛ lõge magis pũilegiata ꝛ debi ta eſt cã filiorũ q̃ ſit fauor pie cauſe.vt eſt text.in.d.c.qcũq̃.xvij.q.iiij.et in.l.ſi qs ad declinãdã.C.de epi.ꝛ cleri.ꝛ no.bar.ꝛ Bald.in.l.j.C.de ſa. ſan.ec.p Jo.an.ꝛ.d.meũ in.c.ſi.de poſtulã.ꝛ i pprijs terminis per bal. ꝛ Nico.mat.in.l.cum acutiſſimi.ꝛ ſic ex p̃dictis pꝫ rñſum eẽ ad.xiij.ar. in ↄrium formatũ.¶Decimonono pbaꝛ qꝛ vt dictum eſt quotieſcũq̃ agimus de interp̃tãda aut p̃iectũ rãda ſeu p̃ſumẽda teſtatoris volũtate

21 qñ aliq̃ ineſſet dubietas ſp†coniectura ſumiꝛ ex affectione ꝛ p̃põderat nõ ſolũ alijs cõiecturis ſꝫ ẽt ṽbis dũmõ ṽba poſſint hr̃e aliquã dubita tionẽ vt in.d.l.cũ anus.ꝛ in.d.l.cũ acutiſſimi.ꝛ i.d.l.gñalr̃.ꝛ in.l.ſi ſeru⁹ plurium.§.ſi.ff.de le.j.ꝛ in.l.cum ſeru⁹.ff.de mã.ꝛ in.l.aureli⁹.§.titi⁹.ff.de li.leg.ꝛ in.l.pecula.ff.de pba.ꝛ in.l.viani⁹.ff.de ne.ge.ꝛ pp hãc coniectu rã affectionis p̃ſumiꝛ iura q̃ teſtator voluerit amplũ facere legatũ vt d.l.ſi ſeruus pluriũ.§.ſi.ꝛ.d.l.aureli⁹.§.titio.ff.de lib.le.ꝛ ſicq̃ in pſona alterius facere cõditionẽ nõ faciet in pſona filij vt eſt tex.in.l.ſcius ſã turnin⁹.ff.ad treb.ꝛ in.l.ſi cui legeꝛ.ff.de le.j.ꝛ pbatur in.l.ſirmio.ff.q̃ di.leg.ce.ꝛ ſic etiam in terminis noſtris facit ſubaudiri conditionem ſi ſine liberis deceſſerit q̃ al's non ſubaudireꝛ.vt.d.l.cum anus.ꝛ.d.l.cũ acutiſſimi.ꝛ.d.l.gñalr̃.nec mirũ qꝛ in fideicõmiſſis lex facili⁹ interpta tur q̃ i ceteris diſpõnib⁹ vt iterpretatio magis cõueniat mẽti regulate ſm naturalẽ ꝛ ṽiſimilẽ ꝛ humaniorẽ rõnẽ eo q̃ illa dꝫ magis intellig conſentanea mẽtis ipſi⁹ teſtõris:lꝫ ṽba q̃ſq̃ prima frõte aliud ſonare videanꝛ.vt no.in.d.l.vnum ex familia.§.ſi.ff.de le.ij.vbi tex.dicit ſi omiſ ſa ſine ṽba fideicõmiſſi ꝛc.q̃ leganꝛ cum his q̃ ſcribi debuerũt ↄgruãt vo dictũ ꝛ min⁹ ſcriptũ intelligiꝛ ꝛ eſt optim⁹ tex.in.l.heredes mei.§. cũ ita.ff.ad treb.facit.l.fideicõmiſſa.§.hec ṽba.ff.de le.iij.q̃re nõ eſt mi rũ ſi i termis fide.nr̃i lex ſubitelligit illã ↄditionẽ ſi ſine liberis deceſſe

rit tāq̄ dictā a testōre eo q̄ illa dicere debuerit ꝛ min⁹ scptū. Sine gdē lex vt statim subiiciaꝫ ꝛ ex sup̄iorib⁹ appet vēdicat sibi locū etiā nepotibus iam natis. ❡ Uigesimo ꝓbatur q̄ clarū est q̄ dispō. d. l. cū auus simplr ꝛ indistincte loquit̄ siue supsint nepotes siue nō supsint tpe cōditi testi ꝛ ad ipsam dispōnē declarādaꝫ ꝛ cōfirmādā edite fuerūt p̄dicte due cōstitutiōes imꝑiales vꝫ. l. cū acutissimi. ꝛ l. gn̄aliter. ſꝫ ista ē re-

22 gula maioꝝ nr̄oꝝ q̄ † constitutio declaratoria seu cōfirmatoria recipit oēs declaratiōes ampliatiōes ꝛ limitatiōes ꝯstitutiōis declarate. vt no. glo. in ver. cōsuetudinē. ꝛ doc. sup ea in cle. statuimꝰ. de ele. ꝛ gl. ñ. in. c. ieg de ele. li. vi. ꝛ ꝓbat̄ in aut. de filiis añ inst. dota. na. in fi. ꝛ in. l. i. in fi. C. de inoffi. dona. no. gl. in. c. cupientes. in. §. ceterū. de elec. lib. vi. ꝛ in. c. si cui co. ti. ꝛ in. l. nihil. ff. de cōiūgē. cū emanci. lib. ꝛ in. l. si ono patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iorcia. ꝛ per. d. Ant. l. c. si. de sy. ꝛ ibi dixi. ꝛ per Jo. an. in c. statutū. de sen. exc. li. vi. ꝛ p Dl. ꝯsi. cxxi. ꝛ per gl. in cle. quarta. de elect. cum aliis multis si. cū ergo p̄dicte. l. cū acutissimi. ꝛ. l. gn̄aliter veniāt ad interpretationē ꝛ cōfirmationem. d. l. cū auus. ergo debēt itelligi in terminis ipsius legis cū auus quare cū papinian⁹ in. d. l. ꝯsideraverit affectionē quaꝫ dꝫ hr̄e auus ad nepotes ꝛ nō cōsideraverint verū nati vel nō geniti essent optima rōne piaq̄ cōsideratiōe prudētiaq̄ iterpretatiōe respōdēdo statuit in subūōne extranei facta ad filiā vel ad filiū subitelligi a testatore dictā illā cōditionē si sine filiis decesserit q̄ qua ratione p̄tulit filiā extraneo eadē rōne ꝛ nepotes ꝛ filio intelligit̄ p̄etulisse sicq̄ posterioritatē suā p̄dilexisse ar. l. liberoꝝ. ff. de v. si. l. ꝛ. vedie dotem. ff. de colla. bo. qm̄ prudēs testator semp solet posterioritatē suā extraneo substituto añ ferre. vt. l. luci⁹ la. si. ff. de he. insti. cum igit̄ papinianus in fauorem nepotuꝫ ꝛ posteritatē simplr r̄nderit hāc subaudiri ꝯditionē merito p̄dicte due cōstōnes imꝑiales edite ad ꝯfirmationē ꝛ declarationē p̄dicte. l. cū auus. p̄dictam dicunt recipere interp̄tationē vt in iuribus super⁹ allegatis ꝛ per Jo. mo. in. c. dispēdia. de rescri. li. vi. ꝛ per gl. in. c. lꝫ eps de p̄ben. li. vi. ꝛ per Jo. an. in. c. avaritie. de ele. li. vi. ❡ Uigesimoprio ꝓbat̄ qm̄ p̄dicte due ꝯstitutiones vꝫ. l. cū acutissimi edite fuerunt ad ampliandum nō solum ad cōfirmandum p̄dictum r̄nsum papiniani vt. s̄. demōstratū fuit ergo nō debēt operari diminutionē ꝛ restitutionē. vt. l. legata inutiliter. ff. de adimē. leg. ꝛ in. c. cum dilectus. de ordi. cog. ꝛ in. l. elegāter. §. fi. ꝛ in. l. cū is. §. fi. ff. de condi. inde. q̄ inducta ad vnū effectū nō debent ad aliū effectū maxime ꝯtrariū opari vt est tex. ꝛ ibi no. Bal. in. l. pro hr̄de l p̄in. de acq. he. ꝛ. l. qui in bōiem. ff. de solu. sed si diceremꝰ q̄ r̄nsum papiniani deberet restringi p. d. l. gn̄alr. solū ad filios nascituros sequeret̄ restrictio nō ampliatio ergo talis interpretatio nequaq̄ est admittēda. vt in iurib⁹ p̄allegatis faciūt etiā q̄ statiꝫ dicā i ar. seq. ❡ Uigesimo scdo ꝓbat̄ qm̄ clarissimū est q̄ p̄dicte due cōstōnes emanaverit in fauorē filiorū vt pꝫ ex ipsis cōsti. ergo fauorē ꝛ nō odiū debent operari vt in. l. q̄ fauore. C. de le. ꝛ l. c. q̄ ob gratiā de reg. iu. li. vi. sed si fieret interpretatio dicto mō q̄ itelligit̄ r̄nsum pap. dūtaxat de filiis nascituris ꝛ nō natis tales cōstitutiones tēderēt in dānū filioꝝ cū r̄nsuꝫ papi. simplr emanaverit ergo talis iterpretatio nō est admittēda vt in dictis iurib⁹. ꝛ in. l. plures. C. de fi.

23 instru. ꝛ ibi ponont̄ cōcor. in gl. ❡ Uigesimotertio † probat̄ qm̄ talia dbēt esse subiecta qualia p̄dicata demōstrāt ꝛ pmittūt. vt l. c. inter dilectos vet. ceterū de fi. instr. ꝛ. ff. de vino tri. que lega. l. q vinū ꝛ ibi Jaco. de are. ꝛ l. l. iiii. ff. de fun. instr. ꝛ ibi per Bar. ꝛ in. l. si vno. ff. loca. ſꝫ r̄nsaꝫ pap. i. d. l. cū au⁹ p̄dicat simplr de filiis tā natis tāq̄ nascituris. vt. s̄. dictum est ergo sobiecte postea ꝯstōnes imperiales debent intelligi ſꝫ p̄dictū r̄nsum vt in p̄allegatis iuribus. ꝛ in. l. i. §. si qs sub cōditiōe. ff. vt lega. no. caveat. ꝛ in. l. si qn̄. C. de inoff. test. ꝛ in. l. aurelius. §. sticho. ff. de libe. leg. ꝛ in. l. defensor. §. qui interrogatus. ff. de inter. actio. ❡ Postremo in ꝓpriis terminis ꝛ in individuo nō reperio aliquē ex maiorib⁹ nostris hāc specificā formasse q̄ōneꝫ de qua nō possum nō vehemēter admirari itelleri tñ q̄ nō parue autoritatis dixerūt q̄ cū semel hec q̄ōpadue de facto cōtingeret. Clarissim⁹ iurecōsult⁹ Rapha. cu. cōsuluit p hac pte sed tñ in lec. sua nō pl⁹ dicit q̄. s̄. retulerim ſꝫ ꝯclusio sua clarissime approbat̄ ex his q̄ supius deducta sunt. ❡ Nō obst. arg. s̄. i cōtrariom formata. ❡ Ad primū argumē. cū r̄ndet̄ q̄ ante r̄nsum pap. ex verbis testatoris illa videbat̄ suīnēda interpretatio. sed tñ papinia. cōsiderans debitam parentū affectiōeꝫ tāq̄ plus dictū ꝛ min⁹ scriptū illā subaudiri tellerit cōiectionem si sine liberis decesserit ſꝫ q̄ p̄cedit ꝯclō supius formata. ❡ Ad scdm v͛o ꝛ tertiū argumētū ꝛ ad finem primi ꝯtū p̄dicta. l. cū acutissimi. ꝛ. l. gn̄alr vr̄ sentire de filiis nascituris. ꝛ nō de natis r̄ndet̄ q̄ ex. d. l. cum auus ꝛ ex p̄dicta. l. cū acutissimi. ꝛ l. gn̄alr duo p̄nt colligi rōnes assignate pp quas lex itroduxit hāc tacitā ꝯditionē fauore liberoꝝ vna ē q̄ ponit tex. in. d. l. gn̄alr. §. cuꝫ aūt. vꝫ q̄ q̄tū ad nepotes nō natos. iō subītelligit̄ illa cōditio q̄ testōr de illis nō cogitavit nā si cogitasset v̄isimile est q̄ illas p̄tulisset extraneo q̄ sicut p̄dilexit filiā ita vr̄ p̄dilexisse nepotes vt p̄ferri debeāt substitutis et q̄tū ad nepotes nō natos illa sola ꝯiectura est parissima q̄ testōr d̄ illis nō cogitavit q̄ eīs magis p̄sumeret lex testōris fauore de iā natis q̄ nascituris vt. s̄. demōstratū fuit. ꝛ ꝓbat̄ in. l. q filiab⁹. ꝛ in. l. q quartā. §. si. ff. de l. c. i. q̄ maxime p̄cederet i neputib⁹ natis post mortē aui q cū avo nulla agnatione iuris inserti fuissent. Quare si iustissim⁹ p̄sumptā ꝛ ordinatā testōris affectionē p̄somptio ē q̄ testōr magis dilexerit nepotes iam natos q̄ nascituros. vt. s̄. demōstratuꝫ fuit. Alia rō reddit̄ in tex. d. l. cū auus. vt ratione debite affectiōis testōr videat̄ plus dixisse ꝛ minus scriptū esse sm̄ q̄ ꝓvidētissime pap. induxisse ꝛ. s̄. lati⁹ demōstratū extitit: q̄ et affectiōis rōne ex̄ne⁹ ꝓpie posteritati añferri videat̄ deducit̄ et i. d. l. cū acutissimi ibi dū tex. dicit ne videat̄ testōr alienas successiōes ꝓpriis añponere q̄ gdē rō absq̄ dubitatiōe longe magis locū sibi vēdicat i natis q̄ nascituris. Uñ i nascituris duplex ē rō. ❡ Pria q̄ potuit de illis nō cogitare i gñe ſꝫ q̄ i sn̄ voluit Ang. in. l. q rome §. duo fratres. ff. de v. ob. ꝛ in aut. ex cā. C. de li. p̄te. ❡ Scda rō affectiōis q̄ est in genere a posteritatē ꝛ nō ad spēꝫ seu ad individuum cū ad nō entia certa ꝛ individua affectio nō possit applicari. ſꝫ dūtaxat respectu eiusdā spēi in gñe p quā multi testōres posteritati seu nō solum primas ſꝫ scdas ꝛ tertias ꝛ vlteriores faciūt subūōnes. ſꝫ i iā natis lꝫ cesset ipa rō tñ lōge potētior sit scda q̄ sit in nascituris vt de se mōstrari est ꝛ. s̄. clarissime demōstratū ē cū lꝫ cesset pria rō tñ ex quo remanet scda ꝛ potētior ꝛ q̄ fuit p̄ncipalr ꝛ potissime iductiva p̄dicte dispōis. l. cū auus dꝫ remanere effect⁹ p̄dicte dispōnis vt est tex. insti. de nup. §. affinitatis ꝛ in. l. si nō lex i ind. ff. de here. insti. ꝛ in. c. ex tnaꝝ de auto. ꝛ vsu palli. ꝛ ff. de fui. vi. p̄d. l. dom⁹ tradit̄. ꝛ l. c. lꝫ de ꝓba. ꝛ p Bart. in. l. divus. ff. de re iu. ꝛ p doc. l. c. cū cessante. ff. de ap. ꝛ ibi dixi. ❡ Quinimo vr̄ posse attētari q̄ ipsa nativitas nō hēat obstare ad p̄maꝫ rōnē maxime si mortis timore turbat⁹ testōr i ipsa subūōne omisit p̄dictā exp̄mere subūōneꝫ de filiis. Uel posset dici q̄ hoc est vel testōr omisit cōditionē. s. si sine liberis tanq̄ a lege subintellectā vel p̄t dici q̄ cū. d. l. gn̄alr. §. cū aūt. C. de lib. ꝛ subst. subꝯdi. facta loquat̄ de filiis nascituris loquit̄ i narratione ꝛ nō i dispōne ꝛ put in scō ꝯtigit vel ex cā ipulsiva ꝛ cā finali ꝛ sic lꝫ cesset nō ꝓpterea cessat dispō. vt in. l. i. §. sextū. ff. de post. ꝛ in. c. ex pte. de ꝯuer. ꝯiu. cū aliis vulgatis. ꝛ iō illa p finali ponit̄ in fi. d. l. cū acutissimi. q̄ ponit̄ ad iustificādā diffinitionē illā ꝛ r̄nsū pap. ibi dū tex. dicit ne videat̄ testōr alienas successiōes ꝛc. ꝛ iō potuit ipator in. d. l. cū ane mētionē facere d̄ filiis nascituris. argumēto a vi͛silr ꝛ cōiter ꝯtigētib⁹ q̄ talis ꝯditio cōiter admittit̄ poti⁹ nepotib⁹ nōdū natis q̄ illis iā natis. ❡ Nec eñ ē rōnabile q̄ respectu iā natoꝝ dicam⁹ nō debere subaudire dictā ꝯditionē pp fundamēta ꝛ rōnes. s̄. deductas ad ꝯclōnē sup firmatā tñ et q̄ si aliō diceremꝰ de facili posset resultare absurdū. Pone eñ i terminis nr̄is q̄ p̄dicte neptes nō substitute ꝯcreasset filius añ mortē Catherine institute iste nō essent exclusē nec de eis testōr cogitasset etsi sunt de ꝓpria posteritate testōris vñ tā sm̄. l. auus. q̄ sm̄ p̄dicta. l. cū acutissimi. ꝛ. l. gn̄alr essent admittēde ꝛ sic excluderent neptes ꝛ nō ꝓneptes q̄ esset absurdū vñ p̄dict⁹ intellect⁹ minime est assumendus. vt. l. nā absurdū. ff. de ope. lib. ꝛ in. c. i. de ꝯcs. p̄ben. cū si. ꝛ maxime cū nō appeat de aliq̄ inimicitia q̄ hr̄et testōr ad dictas neptes q̄nimo appet ꝯtrium cū illas et in vita dn̄e Catherine hr̄dis istitute legatis legādo honoraverit. Nō ob. iiii. arg. q̄ ille tex. loqtur i ꝯtu inter vivos ꝛ nō in vltima dispōne i qua papi. fecit p̄dictā iterp̄tationē. Nō ob. v. ar. de. l. q iure q̄ illa. l. parū facit ꝛ loquit̄ in iusto milite. Nō ob. vi. arg. q̄ sola ignorātia vel scia in. d. l. sicut certi. ꝛ in. d. l. si cuꝫ vel in vtero p̄derant̄ p cā ꝯiecturativa mētis ipsius testōris sed in termis non solum p̄derat̄ scia vel ignorātia ſꝫ et n̄alis affectio sm̄ q̄ demōstratū fuit. s̄. pp. quā remanet a iure interp̄tatio subintellectiva p̄dicte conditiōis si sine liberis ꝛc. ꝛ codē mō p̄t r̄nderi ad. vii. ar. Nō ob. viii. ar. de autorite Bar. in. d. l. cū auus. q̄ illa poti⁹ facit in ꝯtrū. vt. s̄. demonstratum fuit in. vi. fundamēto facto p p̄dicta cōclōne. Nō ob. ix. ar. q̄ ad ipsuꝫ p̄t r̄nderi vt r̄nsum fuit ad. vi. ꝛ ad. vii. arg. ꝛ codē mō p̄t r̄nderi ad. x. arg. Quis et ad ipsuꝫ posset r̄nderi vt r̄nsum fuit ad. iiii. ar. Et similr p̄t r̄nderi ad. xi. ar. Nō ob. xii. q̄ ad illud p̄t r̄nderi vt r̄nsuꝫ fuit ad. i. arg. Nō ob. xiii. ar. q̄ ad illud r̄nsum fuit. s̄. in. iiii. fundamēto. Nō ob. vltimū ar. de autoritate Pau. de ca. q̄ dico q̄ illa autoritas facit pro p̄dicta ꝯclusiōe quā. s̄. firmavim⁹ q̄ Pau. de ca. loquit̄ qñ aliqs ex nepotib⁹ fuit substitut⁹. nā tūc ex eo q̄ testōr inclusit vnū ex his q aliis includebant̄ nō facta de aliis mētiōe talis iclusio ex dispōne iuris opat̄ alioꝝ exclusionē vt est tex. aptus in. d. l. cum p̄tor in p̄n. ff. de indi. q̄ allegat p̄fat⁹ ꝯsultor. ꝛ l. c. nōne. de p̄sump. ꝛ in. l. mariti⁹. C. de pcu. cum si. a ꝯtrio ergo sensu sequit̄ qñ nepotes essent iam nati ꝛ vnus ex ipsis nepotibus nō esset substitut⁹ ſꝫ ali⁹ extrane⁹: ꝛ sic p̄dicta autoritas ꝯcludit pro cōclusione nr̄a ꝛ p hac r̄nsione facit tex. in. l. humanitatis. C. de im pub. ꝛ aliis substi. ꝛ q̄ tradit Bar. in. l. ex facto. ff. de vulg. ꝛ pu.

❡ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marian⁹ socinus saluo semper sanori consilio.

❡ Consilium. xxiiii.

1 ❡ Appellare qñ liceat a sententia lata de consilio sapientis vel ab ea reclamare.

2 Snīe iudicis: qualiscunq̄ fuerit: si partes ꝓmiserint stare: intelligit̄ si secundum iustitiam iudicaverit.

3 Consilium iniustum non est sequendum. ꝛ nu. 4.

5 Lesionis enormis ratione etiā si sit iuratū reclamat̄: ꝛ petit̄ reductio ad arbitrium boni viri.

6 Renuncians appellationi non potest contra iudiceꝫ postea in syndicatu agere.

7 Jura ꝛ remedia plura si vni competunt ꝛ renūciet vni nō p̄iudicatur ei in altero.

ei in altero.

8 Appellare licet quis omittat: sive appellet nulliter appellet si ne appellationem deserat nihilominus potest agere contra iudicem in syndicatu.

9 Appellationi si renunciatum sit an possit agi cōtra iudicem in syndicatu.

10 Renunciare instrumēto aliud est qm oppositum est cōtra instrumentum de falso: et aliud si nulla sit facta oppositio.

11 Causa regulat causatum.

12 Effectus rerum ex causis colligitur.

13 Causa finalis in renunciatiationibus attenditur.

14 Verbum supascriptum refertur solum ad precedentia.

15 Supra scriptum et infra scriptum quid dicatur.

16 Actio pro socio licet sit personalis: tamen sequitur socium camerarium insolidum.

17 Jus excipiendi transit etiam ad singularem successorem.

18 Estimatio non facit emptionem quando aliquid ponitur in societatem: et estimatur.

19 Excussio quando agitur cōtra tertios possessores requiritur: et pronunciari debet ipsam esse legitime factam.

20 Appellans quid probare debeat.

21 Forma data a statuto debet ad vnguem seruari: nec potest fieri p equipollens.

22 Notarius qui habet licentiam extēdendi instrumentum an possit illi addere iuramentum.

23 Dispositio inducens aliquid p forma qm habet clausulam decreti non lz illi renunciari etiam cum iuramento.

24 Accessorium corruit sublato principali.

25 Notarius qui fuit rogatus de aliquo cōtractu quādo possit cōmittere eius publicationem alteri.

26 Scriptura redditur suspecta ratione dissimilitudinis litterarū.

27 Pluralitas factorum quando presumatur.

28 Articulus de vnitate actus dz fieri qnācūqz timet de varietate attestationum plurimorum testiū nisi psumeret pluralitas factorum.

29 Diuersitas temporis diuersitatem actuū inducit.

30 Copia instrumentorū debet inseri in intimatione.

31 Exprimere confuse aut dubie: et non exprimere paria sunt.

32 Prorogatio instantie potest fieri per procuratorem habentē speciale mandatum vel generale cum libera.

33 Societate finita quilibet ex sociis dz extrahere suum capitale.

34 Estimatio in contractu societatis quando faciat emptionem.

35 Libellus generalis: quod ratio reddatur: admittitur.

36 Causas plures licet quis deducat circa idem tamen si vna pbetur iuridica: illa sufficit.

37 Administrationis rationem tenetur reddere quilibet gerens negocia alterius.

38 Redditio rationis de administratis quomodo dicatur fieri.

39 Socius tenetur consocio de dolo et culpa.

40 Casu rem perdidisse allegans tenetur id probare.

41 Presumptio est quod quis lucretur in dubio.

42 Paupertatem allegans debet illam probare.

43 Obiicere de iure tertie persone ad excludēdū alterū nemo pōt.

44 Tutor quando possit pecuniam pupillarem ponere ad aliquod exercitium et nume. 45.

46 Presumptio tacite volūtatis non resultat ex actu indifferenti.

47 Estimatio variatur varietate temporum.

48 Executio nō requirit qm procedit summarie sine stripitu etc.

Omnipotens deus Adsit. Visis ac diligēter examinatis respectis et examinatis quibusdā cōuentionibus initis iter famosissimos doctores dnm Frāc. de de. et dominū Albertū de vicētia et aliis actis instris statutis allegationibus et scripturis ad me trāsmissis: sup qbus a me cōsiliū qritur anteqz ad cōsultationis materiā zdescēdā pmitto qz parū prudētes fuerūt pdicti iure zsulti alienā litē ppriā fecisse ea potissimū rōne qz inter eos nō de re familiari sz de honore agit qre sicut a principio parū prudētes fuere: sic psequēdo suū errorē sunt non parua rephēsione digni. ad simeo etiā nunc inuicē sibi deferētes vterētur iudicio iuxta zsiliū. c. qualiter. el. i. de accu. aliqua legitima palliatione vtriusqz honorē cōseruarent qd qdē ipsi rancorē animi deponentibus minime difficile foret neqz hoc subiungere libet qz si cā predicta ad me prius delata fuisset nequaqz hoc labore opus esset neqz enim dubito qn eosdez absentes nisi omnino ac penitus exemitos et absoluta pertinacia defessi fuissent inuicē amicos remicissem. Prima vtrum a snia lata sz zsilium dni Jacobi potuerit appellari seu a cōsilio reclamari. Scda qd verū pfatus dns Albertus potuerit syndicari de predicta snia lata per eum in dicta causa appellationis attentis his que infacto narrantur maxime attenta renunciatione facta per predictum actorem. Tertia posito qz non obstante predicta renunciatione prefatus dns Albertus potuerit syndicari. verū snia per eū lata fuerit valida iusta vel non. Circa primā qōnem quam. s. formaui. 1 vtrū a pdicta snia sm consilium dni Jacobi potuerit appellari seu a cōsilio reclamari breuiter dico aduertēdū esse qz ex forma dictarū conuentionū nec etiā ex ad me trāsmissis nō apparet qz debuerit ferri snia sm cōsiliū dni Jacobi. nec apparet qz lata fuerit snia per magnificos Antianos et ex forma zuentionū vr qd potius partes cōuenerit stare dicto cōsilio absqz alia snia verum vt cōplectamur casus possibiliter cōtingentes. distinguendū est qz. Aut querimus vtrum a consilio reddito sm qd ferri snia possit appellari et cōis opinio vr esse qz nō potest appellari. Aut qrimus vtrū possit appellari a snia lata sm illud consiliū et cōis conclusio est qz sic nisi snia lata expresse vel tacite fuerit approbata hoc voluit Bar. l. l. si cōuenerit. ff. de re iud. et sequūtur ibi moderniores. omitto rationes que videri possunt idez Barr. et doc. in. l. i. §. quesitū. ff. de appel. et l. ex cōsensu. co. ti. et vtrobiqz moderniores maxime. d. An. idem glo. et Ange. in. l. iubemus. C. de appel. et traditur. l. i. et §. C. de relati. et per dnm meum Abbatem siculum. in. c. cum causam. de re iudi. quare a dicta sententia licet fuerit lata sm formā consiliū potuit appellari. Nec ob. qz partes predicte conuenerint se seruaturas consiliū statī soluēdo et adimplendo sm qz in cōuentionibus cōtinetur quo casu videtur qz nō sit licitum appellare sm no. per Bal. post glo. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. facit. l. si conuenerit. ff. de re iudi. qr ad hoc 2 rndet qz illa opi. pcedit qn qs pmisit stare snie iudicis qualiscunqz erit snia sed in terminis nostris partes predicte zmiserūt cām cognoscendā et terminandā sm iustitiaz vnde qūuis postea dederint illā formā cōsilio sm qz in cōuentionibus apparet promittendo statim soluere et adimplere etc. tn̄ subintelligitur dūmodo cognoscat et determinet sm iustitiā cū qr verba premisse clausule debent totū qualificare sm ea que traduntur maxime per dnm meū Abbatem siculum. et ita latius scripsi. et in. c. ij. requiris. de np. et per bar. et Mod. in. l. talis scriptura. ff. de le. i. cum qr de iure subauditur talis clausula vt. l. creditor. §. lucius. ff. man. et in. c. quanuallis. de iureiu. et qd ibi tradit p doc. maxie Jo. de imo. facit qd no. in. l. ij. §. si. ff. rem ra. ha. et l. cum apud. ff iud. sol. et text. in. l. vnde si nerue. ff pro soc. maxime in terminis nostris in quibus dicta clausula procedit gnāliter sm qz ptes voluerūt qz pdictus cōsultor iuste cognoscat et determinet dictā cāz nec p verba postea sequentia presumūtur pdicte ptes se voluisse corrigere et velle stare pdicto cōsilio qlecūqz esset arg. l. nā ad ea. ff de condi. et demon.

3 Vlterius etiā posito qz partes expsse dixissent stare dicte snie nō preiudicat et qūqz partes petant ferri sniam sm formā cōsi. tn̄ vr subintelligi tacita conditio si cōsiliū iustū fuerit. vt. d. l. si libertus. ff. de ope. li. et qz vt dixi nō tenet sequi nec dz consiliū iniustū Bal. l. i. de in. om. iud. Jo. and. in regula nullus ex consilio. de re. iur. lib. vi. Spe. de consi. reg. ver. qd si iudex. aīs aūt si iudex iniuste pronunciat tenet parti. ff. de iudi. l. si filius qualiscūqz esset tn̄ Ja. bu. dicit qz per ista vba nō vr renunciatum iuri cōi. i. appellationi nisi specialiter renūcietur. Nō ob. l. si cōuenerit. ff. de re iud. per quam mouētur glo. et Bal. qr sm Jac. bu. ibi non dr qz non possit appellari sed Bal. in re. dicti. §. qui prouocauit vbi latius tractat hunc articulum qz in lectura dicit qz. Aut partes conuenerunt qz iudex ferat sententiā sub certa forma et sic dant formā iudici sm quā debeat ferre sententiā et tūc nō possunt appellare imo procedat. l. si zuenerit. Aut partes nō dant certā formā snie ferende sed simplr cōueniunt stare sententie quecūqz illa fuerit et tunc possunt appellare per. l. si libertus ita. ff. de ope. li. fortius ergo in terminis nostris indubitanter licitū est appellare a snia pdicta nō cōsilio maxie attēta illa clausula qz zsultor dz cognoscere et terminare sm iustitiā. ex eo etiā qz partes fuerūt in zcordia qz cā decidat cōsilio sapientis excludit cōdēnatus a ptāte appellādi. vt in. c. cāz de re iud. nā iudex simpliciter requirit sup platiōe snie nō aūt requirit a partibus qualē sniam ferat et qr hec requisitio gnālis: qz iudex ferat sniam intelligit vt iudex iustā ferat sententiā nō aūt iniustā qr nō presumit qs mādare vel zsentire ei qd sibi z iustitiam preiudicaret. ff. de cōd. inde. l. si procuratoris. iuncta. l. cum de indebito. de proba. et qui iudex est non cogitur imo nō dz iniustum sequi consilium. l. quidā decedēs. et l. titium et meuiū. ff. de admi. tu.

4 Que conclusio hz locū etiā si post redditū consiliū imo et aperto partes requirant a iudice vt sm cōsiliū formam sniam ferat dūmodo partes cōsiliū notitiā nequaqz habuerint qr talis partiū zsensus nihil operatur. faciunt no. in. l. q cū tutoribus. et l. de his. ff. de trāsac. et l. nec ignorans. C. eo. et l. tres fratres. ff. de pa. Quinimo etiam videt hoc pcedere si simpliciter ante cognitionē consiliū ipsuz ratificassent per iura pdicta et qr in generali et simplici ratificatiōe nō intelligit remissus dolus etiā de pacto. vt no. in. l. i. C. si maior fac. et qr pōt ratificari cōsilium vt redditum. sed nō vt sic redditū facit etiā qd no. Ang. et post eū Jo. de imo. in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. ob. vbi de

q stipulatio facta vacue vel ignote nõ preiudicat. et quãquã partes
petãt ferri sniam fm formã 9silij tñ vr subintelligi tacita 9ditio
si 9siliũ iustũ fuerit. vt. o. l. si libertus. ff. de ope. li. ¶ Et qr vt dixi
iudex nõ tenetur nec oz seq 9siliũ iniustũ Bal. l. j. de iu. om. iudi.
Jo. an. in regula null9 ex cõsilio. de re. iur. li. vj. Spe. de cõsi. reg. v.
qd si iudex: als aũt si iudex iniuste pnunciat tenet pti. ff. de iudi. l.
si fili9. ¶ Si võ nulla fuit lata snia per magnificos Antianos nec
est ferẽda eo qr ptes cõmiserint 9sulẽda et pmiserint stare cõsilio
decisio est clara et aperta q etiã si cõuenissent stare dicto consilio
qualecũq3 esset nec reclamare rõne cuiuscũq3 iniquitatis et enor-
mis lesionis possent nihilominus ptes reclamare qr istud est cõ-

5 promissum tãq in arbitratorẽ quo casu ẽt si † iurm interuenisset
posset rõne iniqtatis et enormis lesiõis reclamari et reduci ad ar-
bitrium boni viri vt. o. l. vñ si neruc. bar. in repe. l. si societatẽ. § ar
bitrorũ. ff. p so. doc. maxime Jo. de imo. in rep. c. quãuallis de iu-
reiu. facit. o. l. iiij. ff. rẽ ra. ba. et l. cũ apud iud. sol. et l. si liber. iurauc-
rit. ff. de ope. lib. tenet gl. in. l. q cũ maior. C. de trãs. doc. in. c. expofi-
ta. de arb. in. c. veniens. de iureiur. in. c. cũ cãm de ele. c. nisi de preb.
ij. q. vj. a iudicibus. c. iij. de arbi. Jo. an. in addi. Spe. de iu. c. de ar-
bitro. § si. v. qd si compromissum. Bal. in. l. si. C. de nõ nu. pe. et i re-
pe. l. ex cõpromisso. ff. de arb. Dy. et Joã. an. in regula sciẽte de reg.
iur. li. vj. et dicit Bal. in. d. § arbitrorũ. sequẽdo Dy. q ppter quã

a ¶ Concordia ad bal. in. c. j. §. iudices de pac. iura. firmã. et Bal. in c. sepe. de app.

cũq3 amplissimã ptãtẽ cõcessaz talib9 nũq potuit obtinere quia
fieret reductio ppter enormẽ lesionẽ. Dy. 9silio q incipit tolome9
Ang. in rep. l. tale pactũ. § qui puocauit. ff. de pac. et in sua disputa
tatione que incipit duo ad inuicez litigãtes et in alijs plerisq3 lo
cis. fit ergo conclusio q terminis pdictis vel põt appellari vel re
clamari rõne iniqtatis et enormis lesionis. Nec põt dici 3 casu
q si sup 9silio nõ est ferẽda snia per magnificos Antianos habẽ
tes iurisdictionẽ q a 9silio nõ possit reclamari rõne ingtatis. qr
nec appellari p id qd dictũ fuit in pncipio qr dico q vez est q ap
pellari nõ posset tãq a snia iudicis qr ptes ipse potuerũt dare iu
risdictionẽ ipsi cõsultori p. l. priuatoz. C. de iur. om. iu. nec etiã ipsi
magnifici Antiani extra eorum territoriuz potuerint iurisditio
nem dare. vt in. l. si. ff. de iu. om. iud. et. c. ij. in si. de consti. lib. vj. sed a
tali cõsilio potuerit reclamari rõne pdicte iniqtatis. et p no. in. l.
cũ antea. C. de arbi. et hec sufficiãt quo ad primã qõnẽ. ¶ Circa se
cundã qõnẽ principalẽ qua querit vtrũ pfatus dñs Albert9 po-
tuerit sindicari de pdicta snia lata p eũ in causa appellatiõis at

6 tentis his q in facto narrant vr primo dicendũ q non. Nã cũ † ex
actis appareat q pfatus Thomasius narducij p pactũ renũcia
uerit iuri appellandi. et p 9sis videat fateri se iniustã cãm fouere
merito dict9 Thomasius nõ potuit agere in syndicatu 3 dictuz
dñm Albertum hoc vr tenere Bald. in. c. j. § iudices in si. de pace
iur. fir. in vsi. feu. vbi dicit q si appellãs expresse renũciet appella-
tioni vr fateri se malam cãm hre p. l. iij. C. de sid. instru. et id iudex
etiã liberat p talẽ tacitã 9fessionẽ quã opi. sequit dñs meus Ab-
bas siculus in. c. pastoralis. § qr vero de off. dele. Verũ pdictis nõ
obstãtib9 dico 3iã sniam in terminis nris fore verã que cõclusio
pbatur plurib9 fundamẽtis pmo moueor per regulã generalẽ q

7 hz q † vbicunq3 alicui cõpetũt plura iura et remedia p renuncia-
tionẽ factã vni nõ pindicat alteri vt. l. si seruo meo. ff. de leg. j. et. l. si
domus. ff. de serui. vr. pre. in. c. ex tuarũ. de auc. et vsu pallij. sicut ad
positionẽ vni9 nõ venit positio alterius cuz ex separatiõe nõ fiat
illatio. l. naturalis. § nihil cõe. ff. de acq. pos. et. c. quod translatio-
nem. de offi. leg. cum alijs iuribus vulga. Quinimo istud ex eo est
q qs nõ psumit velle iactare suũ. vt. l. cũ de indebito. de pba. et re-
mittere sit dare. vt. l. si quis delegauerit. et qd ibi no. Bar. ff. de no-
ua. et. l. in edibus. § j. ff. de do. et. c. veniẽs. el. j. de testi. et ibi glo. viij. q.
iij. c. talia adeo sancte procedit. ¶ Scdo principalr pbatur ex do

8 ctrina gl. et doc. q cõiter volũt † q lz qs omittat appellare siue ap-
pellet et nulliter appellet siue appellet et appellationẽ deserat nihi
lominus põt agere 3 iudicẽ in syndicatu. hoc singulariter voluit
gl. quã ibi sequunt Inn. et Jo. an. et doct. i. c. pastoralis. § qr vero
de of. dele. et doc. post Inn. in. c. sepe. de ap. et. c. sacro. de senten. exc.
Bar. in disputatiõe q incipit a snia iudicis. et Bar. in. l. j. ff. q gs-
q3 iuris. et. l. iiij. § si. et ibi Ang. ff. de dã. infec. et p Ange. in. l. si fili9.
ff. de iud. l. obseruare. § proficisci. ff. de offi. procon. et leg. sed ratio
diuersitatis nõ vr qñ renũciat appellatiõi expsse q si renunciaret
tacite nõ appellãdo vel appellãdo deserẽdo cũ non magis verbis
q factis det volũtas intelligi. l. iij. § falsus. et. l. Paul. rũdit non
tm. et. l. si. ff. rez ra. ha. no. xj. q. iij. c. estimant. et ibi Arch. xxij. q. v. ca-
uete et in. c. cũ super. et ibi gl. de offi. dele. ¶ Quinimo si in pdictis
casibus recte põderet rõ assignata p doc. illa etiã cõcludit in ter-
minis nris qr illã rõnẽ assignãt vez qr renũciatio vnius remedij
nõ tollit ius cõpetẽs renũcianti ex alio remedio p ea q supius di
xi et hoc maxime vr indubitatũ in terminis nris in quib9 ex ipsis
verbis renũciatiõis apparet limitata cã renunciationis pdicte vt. s.
clare demõstrabit. ¶ Tertio hec opinio expsse approbat p Bal.

9 in. c. sepe. de app. vbi Bal. expsse cõcludit q † ps 3 quem iudex in

iuste iudicauit et q fecit litẽ suã potest agere 3 iudicẽ i syndicatu
non obstante q renunciauerit appellationi et sic vult q predicta
opi. pcedat nõ solum in renũciatione tacita nõ appellãdo vl de-
ferẽdo appellationẽ sed etiã in expssa renũciatione. hanc eandez
sniam reperio tenuisse Bal. in. l. si. § finaliter. C. de tẽp. ap. vbi dicit
q quãuis quis renũciet appellatiõi tñ iudex teneatur de syndicatu
qr facit litẽ suã. et idẽ allegãdo Bald. et Ang. in. l. j. ff. de ap. in no-
ua lec. hãc eandẽ sniam repio expsse renunciatiõe facta de nõ ap-
pellando tenere quẽdã dñm Cathaldinũ de viso qui fuit vn9 ma
ximus practicus i quodã notabili tractatu quẽ fecit de materia
syndicatus quam materiã ipse per theoricã et practicam lõgissi-
mã hñ notissimã habebat vt ipse tractatus attestatur qm septua
gita forte et vltra officia administrauit et in dicto tractatu ipe fir
mat hanc opi. q non ob. q qs renũciet ptãti appellãdi tñ agere
põt i syndicatu. hoc firmat ipse in dicto tractatu in tribus locis
pmo in v. cccxlij. scdo in v. Mlxxxvj. tertio in v. Mccccxlvij. quasi
in si. opis. Et nullibi tz 3riũ in dicto tractatu. et psumendũ est qd
potius in re dubia voluisset inclinare in 3riam sniam ¶ Veruz
qr in hoc allegant in 3riũ pdicte dne auctes vez Bal. et d. mei me
rito examinare opz q pdictarũ opi. sit verior et an sint 3 et primo
incipiendo ab opi. Bal. qr Bal. se fundat sup tali 9fessiõe vr q il
la id nõ sit sufficiẽs qr nõ vr esse vera q renunciatio habeat vim cõ
fessiõis p no. in. l. sicut. C. de repu. here. et per Bal. i. l. j. C. q admitti
facit. l. fuit qõnis. ff. de acq. he. vbi tex. expsse vult q ille qui renun
ciat hereditatẽ ad hoc vt alij q̃rat nõ tenet ppter eã hereditatez
adire et adeũdo in illũ trãsferre sz omittẽdo nũc examinationez

a vtrũ in terminis Bal. de qbus in. d. § iudices opi. sua sit vera qr
talis disputatio parũ pdesset in terminis nris. ¶ Dico q predi-
cte opi. Bal. nõ sunt ad inuicẽ 3rie. bal. eñ in. § iudices. loquitur
qñ post appellationẽ iam interpositã ps renũciauit ipsi appella
tioni. Nã Bal. pmo loquit qñ ps victa appellauit. Et postea sub-
dit porro si appellans de quo supius dixi renunciaret expresse ap
pellatiõi fatet se malã cãm hre et sic expsse ptz ex verbis Bal. qd
loquitur qñ renũciatio facta fuit appellationi iã interposite. sed
Bal. in. d. c. sepe. et alie autoritates supra allegate loquuntur quã
do fuit facta renunciatio potẽtie appellandi appellatiõe adhuc
nõ interposita et sic termini sunt diuersi et si qs quereret de ratiõe
differentie dico q rõ dfie põt colligi ex eisdẽ dictis bal. in. d. § vbi
ipse dicit q si appellatum fuit et snia fuit lata in cã appellatiõis
et vtraq3 fuit iniqua q scds iudex est ille qui fecit litẽ suã et nõ pri
mus qr prima fuit reuocata p scdam q trãsiuit in rem iudicatã.
¶ Sed qr agit ex 9firmãte nõ ex 9firmato vt in iurib9 vulgatis
tũc ergo sicut iudex ad quẽ pnunciasset bñ appellatũ et male p
nũciatũ et iudex a quo releuaret in totuz si ex nouis actis fuisset
iudicatuz vel saltẽ quo ad ipsam cãm principalẽ releuaret aut iu
dex ad quẽ pnũciasset male appellatũ. et bñ iudicatũ et tũc etiã iu
dex a quo releuaretur vt dictũ est sz qñ nõ est adhuc appellatũ et
facta est renũciatio nõ põt iudex a quo cõqueri de renũciatiõe q
adhuc nõ fuit in esse deducta p qua dfia etiã facit qd no. gl. in. l.

10 iiij. C. de si. instru. p quã se fundat Bal. qui vult † q aliud est renũ
ciare instfo qñ oppositum est 3 instrm de falso aliud renũciare si
nulla facta oppositio primo casu videt fateri instrm falsum: scdo
casu non. vñ dicit ibidẽ Sal. post Cy. et doc. q illa tacita 9fessio d
qua ibi solũ hz locũ in his q sunt intentata et in iudiciũ deducta
sit. ergo et in terminis nris appellatio interposita adhuc nihil di
ctum de iudicis ingtate sed solũ post appellationẽ interpositam
ergo post pdictã renunciationez nõ põt dici renũciatũ ius primi
p quã renũciationẽ videat induci tacita confessio q snia lata fue
rit iusta vel possum9 dicere et 9cordare Bal. et prefatos docto. q
aut nos querimus vtrũ renũcians appellationi interposite pos-
sit agere 3 iudicẽ respectu substãtie cause principalis et pcedat di
ctũ Bal. in. § iudices aut q̃rimus vtrũ nõ obstante appellatione
renũciatiõis possit agi ad expẽsas. Quare cũ in terminis nostris
nõ q̃ramus de 9dẽnatione expẽsaz et sumptuũ. ergo etc. ¶ Ceterũ
si recte ponderent termini nri dico q posito p 9stãti q opi. bal.
de qua in. d. § indices. esset vera tñ non opitulat pdicto dño Al-
berto quominus potuerit agi 3 eum in syndicatu. ¶ Primo qr

11 posito † q 9gñalis renunciatio possit se habere ad plura tñ si cã re
nunciationis in ea exprimitur talis cã regulat cãtũ fm no. in. c.
cum cessante de ap. et. l. adigere. § quãuis. ff. de iure patro. qm potẽ-
tior est causa q ipsius effectus. vt in auten. multomagis. C. de sac.
san. eccle. l. si pater in priu. ff. de adop. l. cũ pr. § dulcissimis. ff. de le.

12 ij. effectus eñ rerũ ex causis colligunt. vt. l. ij. § fin. et. l. seq. ff. de do.
et. l. volũtas. C. de fideicõ. l. si. C. de predijs curia. li. x. et magis proxi-
me in terminis renunciationis traditur p Bal. in. l. iubemus. C.
ad velle. l. i. C. qui amit. ad bo. pos. vñ. quo ad tertium. sed in ter-

13 minis nris † cã finalis renunciationis fuit ne 9dẽnaretur in expẽ
sis vt apparet ex forma renunciationis ergo talis renũciatio nõ
dz extendi ad potẽtiam agendi in syndicatu et maxime qr etiam
nõ põt colligi alia cã predicte renunciatiõis cũ alia iura sibi sal-
ua remanerent

na remanerent ex forma snīe qr quo ad cām principalē reseruatū erat
pdicto thomasio ius agēdi ꝛ ius hypothece ꝛc. quare timore pdicte cō
dēnatiōis ꝺ qua verisimiliter poterat dubitare cū semel esset grauat⁹
potest dici facta pdicta renunciatio. ¶ Quinimo ex pdicta reseruatio
ne cōdēnatiōis ꝛ absolutiōis ab expēsis facta ad pdictū terminū duoꝝ
dieꝝ satis visibile suspicasset ꝙ fuerit facta ad hoc vt postq̄ reseruatū erat
i⁹ pdicto thomasio ꝙ thomasi⁹ renūciaret ptāti appellādi respectu ex
pēsarū esset cert⁹ ne ꝯdēnaret. ¶ Scḋo pdicta ꝯclusio ꝙ pdicta renū
ciatio nō potuerit pdesse iudici i syndicatu expsse demōstraṫ i pluri
mis ex forma ꝛ vbis pdicte renūciatiōis. Et pillo sbdōdet ita qr intelligaṫ
ꝛ sic dcā snia ac si trāsisset i rē iudicatā s; si snia trāsisset simplr i rē iudi
catā nō ē dubiū ꝙ nihilomin⁹ potuisset iudex ꝯueniri i syndicatu p no.
p gl. i. d. c. pastoralis. §. qr vo de of. dele. cū aliis iurib⁹ supius allegatis.
ergo ꝛc. denotat eni hec dictio ita silitudinē. l. fruct⁹. ff. so. ma. ꝛ est apḋ
grāmaticos. ¶ Scḋo ex illis vbis dictis thomasio ꝛ ser matheo dicto
noīe renūciātib⁹ iurib⁹ appellādi ꝛ de nullitate dicēdi a dicta snia ad
magnificos dños ꝛc. Vn pdicti ablatiui denotāt ꝯditionē. vt. l. a testa
tore. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ. l. cūctis. ff. de vsu. cū si. vn est sensus ꝙ absoluerē
tur etiā ab expēsis si renūciarēt ꝛc. deīde sequūtur post pauca. illa vba
ꝛ ita incōtinēti dicti thomasius ꝛ ser mattheus spōte ꝛ ex certa sciētia
ꝛ per pactū renūciauerunt iuri appellandi ꝛ de nullitate dicēdi mō ꝛ
forma suprascriptis a snia suprascripta ꝛ nō aliter vel alio mō. Ex qui
b⁹ verbis clare ꝛ apte demōstraṫ ꝙ p parte thomasii nō fuit renūciatū
nisi iuri appellādi. ꝛ de nullitate dicēdi ad magnificos dños Antia
nos s; ad aliū iudicē ꝑuocōnis cū ꝗ dicat renūciauerūt iuri appellan
di. ꝛc. mō ꝛ forma suprascripta ergo pdicta renūciatio nullo mō pōt ex
tēdi ad ius agēdi i syndicatu ꝯ iudicē q fecit litē suā p iniqtate snie cū
14 isti sint modi diuersi ꝛ remedia penit⁹ diuersa † verbū eni suprascriptū
restringiṫ ꝛ referṫ solū ad pcedētia. l. i. §. cū q. ff. de postu. tradit bal. i. l.
talis scriptura. v. quo ergo qd si. ff. de le. i. ꝛ sic nō pōt dici ꝙ referaṫ etiā
ad remedium contra iudicez in syndicatu maxime p no. p Mod. post
15 Bar. in. l. s; si plures. ff. de vul. ꝛ pu. vbi dicit ꝙ † illud dr suprascriptum
vel infrascriptū qḋ legi pōt ad oculū nō aūt p tacitū intellectuz p tex. i
l. i. §. leg. ff. de his q̄ i test. delē. facit bonus tex. in. l. i. §. i. ff. de his que in te
sta. delē. ꝛ p̄sertim qn casus clari ꝛ specifici sunt expssi put est in termi
nis nr̄is faciūt no. in. l. iiii. in fi. C. ad. l. iul. ma. ¶ Tertio pbaṫ ex aliis
verbis dū dr. ꝛ nō alter vel alio mō. p q̄ vba ꝛ excludiṫ a dicta renūcia
tiōe oīs alius modus dicēdi de iniqtate vel nullitate snīe facit tex. in. c.
fi. de pen. li. vi. ꝛ in. l. i. §. i. ff. quēad. tes. ape. ꝛ. l. i. §. viā ibi aliter atq; ꝛc. ff.
ne quid in loco pub. Quarto qr dicta renunciatio appet facta ex vbis
etiā subseqūtibus solū ad vtilitatē dicte pñe. N. ibi a acceptate dicta. d.
Nic. ꝛc. aūt ad vtilitatē iudicis. imo inde expresse reseruauit ambabus
partib⁹ oīa alia iura ꝛ sic ēt ex ista tali reseruatiōe intelligiṫ fuisse reser
uatū ius dicēdi de iniqtate iudicē in syndicatu quare iudicio meo vr
indubitatū esse ꝙ ex dicta renūciatiōe nullo mō intelligatur ex autori
tatib⁹ causis rōnib⁹ ꝛ iurib⁹ scriptis qn agi potuerit ꝯ pdictū dñz. A.
in syndicatu. ¶ Et ex pdictis apparet ꝙ ēt ex alio capite nō ob. dictū
Bald. p no. p euz ꝛ p doc. maxime Bar. de saly. in. d. l. iii. C. de fi. instru.
quā Bal. allegat p fundamēto pdicte opi. dicūt eni bal. ꝛ Saly. ꝛ doc.
ibi ꝙ illa. l. pcedit inqtū ibi dr de tacita cōfessiōe nisi pars aliter pte
stata fuerit qr tūc ptestatio operaṫ vt renūciatio nō extēdaṫ nisi in eo
qḋ specificaṫ expssum est. ¶ Postremo quo ad hanc qōnē si vera sunt
que mihi narranṫ ꝙ pdicta renūciatio nō fuerit pducta corā dcō syn
dicatore nō est qd possit imputari dicto syndicatori s; prefat⁹ dñs. A.
dz sibi imputare qui iura sua nō pduxit sm ea q̄ no. in. l. i. ff. de appel. ꝛ
in regula dānum qḋ qs. cum sua materia. de reg. iur. ꝛ hec sufficiant q̄
ad scḋam principalē qōnē. ¶ Assumo nūc tertiā qōnē qua queritur
posito qḋ non obstante dicta renunciatiōe ꝙ predictus dñs. A. potue
rit syndicari: vtrum snia p eū lata fuerit iusta valida vel nō circa quā
qōnē vr pmo dicendū ꝙ pdicta snia fuerit iusta ꝛ qḋ snia dñi Frācisci
primi iudicis fuerit iniusta q̄ cōclusio vr probari primo ex persona p
dictorū heredū. ¶ Scḋo ex iure ꝯpetēte ipsi dñe Nicolose. ex iure com
petēte heredibus predictis probaṫ qm̄ clarū est ꝙ pdicti heredes con
uenti poterāt opponere ꝯ agentem qḋ nō poterant cōueniri. s; prius
debebat cōueniri Blasius mei bursarius poterant eni dicere videam⁹
ꝛ calculemus libros rōnum ꝛ videamus q̄ pecunie sunt apud Blasiū
mei depositariū ꝛ nr̄m cōem bursariū per. l. actiōe. §. si cōis pecunia. ff.
p soc. vbi tex. dicit ꝙ si cōis pecunia sit penes aliquē sociorū vt qr fece
rūt eū camerariū vel bursariū ꝙ prius agādū ē cū isto q̄ cū aliis sociis
16 vnde † l; actio pro socio sit psonalis tn̄ sequiṫ sociū camerariū i solidū
qḋ sm Rap. fulg. ibi est veruz vbi pcediṫ ex quadā eqtate q̄ versari dz
in iudiciis bonefidei. ꝛ hoc vr suadere oīs eqtas q̄ maxime iter socios
versari dz cū societas habeat instar fraternitatis. vt. l. verum in prin.
ff. pro soc. ergo hec exceptio q̄ cōpetebat ꝛ opponi potuit a pdictis he
17 redib⁹. T. potuit ēt opponi a pdicta. d. N. qr † i⁹ excipiēdi trāsit ad suc
cessorē etiā singularē. vt. l. si tertius. §. si prius. ꝛ ibi p Barto. ꝛ doc. ff. de
aqua plu. ar. ꝛ pbaṫ in. l. si superatus. ff. de pig. nec cōtumacia dictoruz
heredū dz nocere pdicte. d. N. vt ibi. ¶ Scḋo vr pbari qr posito ꝙ nul
lus fuisset bursari⁹ tn̄ pdicti heredes nō poterāt cōueniri nec cōdēna
ri ad certā q̄titatē qr cū fuerit intentata actio p socio q̄ est generalis

petēdo rōnem administrationis. l. pro socio arbiter. ff. pro so. ꝛ no. gl.
in. l. i. ff. de edē. merito cū in tali redditio. rōnis veniāt debita ꝛ credita
cōmoda ꝛ incōmoda. vt. l. oē es alienum. ꝛ. l. coiri. ꝛ. l. actione. §. i. ꝛ. l. si
nō fuerint. ꝛ. l. sociū q in eo. §. i. ꝛ ibi per bar. ff. p so. merito nō potuit
peti certa snia trecentoꝝ florenoꝝ put petita fuit q̄re cū pdicti hr̄des
T. teste cōuēti potuissent opp. dictā exceptionē merito potuit illā op
18 ponere pdicta dña. N. qm̄ in dicta † societate nō fuit posita certa q̄ti
tas s; positi pāni ꝛ q̄uis pdicti pāni fuerint examinati tn̄ pdicta esti
matio nō fecit emptionē. vt no. bal. in. l. i. ver. ergo qḋ. C. pro socio qua
re cū Thomasius test. nō obligauerit se ad certā q̄titatē. sed ad reddē
dā bonā ꝛ diligentē rōnem merito nō potuerūt pdicti pāni designa
ri ad certā ꝛ determinatā quātitatē. ¶ Tertio pbaṫ qr ad h vt possit
agi hypothecaria necessariū est ꝙ debitor fuerit i mora soluēdi. vt. l. si
debitor. ꝛ ibi no. C. de pig. act. s; nō apparet pbatū ꝙ pdicti heredes
aut eorū pater vnq̄ fuerūt in mora soluēdi ergo sicut nō possent ipi cō
ueniri hypothecaria longe minus dz posse cōueniri pdicta. d. N. Qui
imo nō vr ꝙ pdicti heredes aut eoꝝ pr̄ potuerit cōstitui in mora ex q̄
primo cōueniendus ꝛ discutiēdus erat Blasius bursarius p ea q̄ sup
ius dicta sunt. ¶ Quarto vr pbari qm̄ ad hoc vt terti⁹ possessor possit
cōueniri hypothecaria necessariū est ꝙ pcedat cōdēnatio principalis
debitoris ꝛ eiusdē legitima ꝛ solēnis excussio vt tradiṫ i aut. hoc si de
19 bitor. C. de pig. ꝛ p bar. ꝛ ēt Ja. de are. in suo tractatu excussionū. ꝛ † de
bebat citari pdicta dña. N. citatiōe spāli cū eēt certa vel saltē gn̄aliter
sm varias opi. doc. in. l. decē. ff. de ver. ob. ꝛ. l. stipulatio. §. i. ff. de ope. no.
nū. maxime ad hoc vt posset pnūciari excussionē legitime factā ꝛ ap
tā esse viā agēdi ꝯ tertios possessores ergo cū predicta minime fuerint
seruata merito nō potuit predicta. d. N. hypothecaria conueniri nec
ob. si diceret ꝙ ꝯ absentē nō est necessaria excussio. vt no. gl. i. d. aut. hoc
si debitor quasi cū in terminis ppositis hereditas esset iacens merito
nō videbaṫ necessaria excussio qr ad hoc rn̄deṫ negādo qḋ hereditas
habeaṫ loco absentis qm̄ imo voluit Bar. in. l. psecutiōe. ꝛ. d. aut. hoc
si debitor ꝙ ꝯ hereditatē jacentē locus est excussioni. dz eni dari cura
tor hereditati cū q̄ agaṫ ꝛ excutiaṫ. l. i. ꝛ. ii. ff. de cura. bo. dā. ꝛ sic petiit p
dicta. d. N. ꝛ maxime cū opposita fuerit p predictā. d. N. exceptio excus
sionis ante li. cōte. iuxta ea que no. Bal. i. l. exceptionē. C. de pba. ꝛ que
tradūt in. d. aut. hoc si debitor. Quinimo ēt si dicta exceptio excussio
nis nō fuisset opposita añ lit. cō. tn̄ ex quo agēs post lit. ꝯtest. fecit excus
sionē vel pbationē de inopia pricipalis debitoris debuit succūbere qr
litigatum est exercitiū agētis. ita singulr dicit Bal. i. l. ii. C. cōmu. diui.
¶ Quinto pbatur qr actor elegit sibi formā statuti Lucani sub rub.
de fideiussorib⁹ ꝛ bonoꝝ possessorib⁹. ergo forma illius statuti debuit
p eū obseruari sm no. p Guil. ꝛ Bar. in. l. si duo. ff. de acq. he. s; pdict⁹
actor nō seruauit formam predicti statuti ergo ꝛc. Qd aūt seruauerit
pz qr statutū exigit ꝙ i ipsa excussiōe pricipalis debitor citeṫ ꝛ debeat
eē cōuictus vel cōtumax. ꝛ in casu nostro null⁹ reus pncipalis fuit cita
tus cōuict⁹ vel ꝯtumax cū hereditas adhuc esset iacēs ergo ꝛc. ¶ Sex
to pbaṫ qr ex productiōe istoꝝ facta p actorē apparet qualiter Bla
sius in pdicta societate fuerat elect⁹ bursarius oīm pecuniaꝝ dicte so
cietatis. ꝛ sic ex ipsa pductiōe videbaṫ fateri oīa cōtēta i dictis instrīs
vt in. c. cū venerabilis. de excep. c. cū oli. de cen. l. cū precū. ꝛ qḋ ibi not. C.
de lib. cā que ꝯfessio cū esset facta in iudicio videbatur inducere noto
rium. vt in. c. olim de ver. sign. traditur in. c. vſa. de coha. cle. ꝛ mulie. cū
ergo notorie cōstaret Blasiū cōem bursariū ꝛ depositariū pecuniarū
ꝛ p ꝯñs penes eū esse oēs pecunias ꝛ ꝯmoda dicte societatis debebat
iudex ex suo officio facere pri⁹ excuti dictū Blasiū ꝛ aliū agentē ꝯtra
heredes pdictos repellere ipm ex officio sm no. in. l. cū qui ita. ff. de vb.
ob. ꝛ. l. vbi pactū. C. de trās. ꝛ per Bar. in. l. lecta. ff. si cer. pe. ¶ Verū pre
dictis nō obstātibus arbitror ꝯriā sniam fore verā ponēdo ꝯclusionē
pdict⁹ dñs. F. iniuste iudicauerit pnūciādo deferēdū fuisse appellatio
ni pdcē. d. N. ꝛ p. d. F. fuisse male pnūciatū ꝛ p. d. N. bn̄ appellatū ꝛc. hec
cōclusio p̄io pbaṫ qr applo iterposita p. d. N. nō fuit legitime iterposi
ta imo mulier qr nō suata debita forma a statuto reqsita q̄ pdcā for
ma a statuto reqsita ergo pdcā fcā p iudicē ad quē nō fuerūt valida. de
buit eni pnūciare libellū rescissoriū nō debere nec debuisse admitti ex
20 quo nō precesserit validus libellus appellationis † qm̄ licet dña. N. fue
rit rea in cā principali tn̄ ex quo appellauit ꝛ sic est actrix in cā appel
latiōis incūbebat sibi pbare sniam ꝯ se latam per iudicem a quo ꝛ co
rā iudice ad quē appellatū esse per eā ꝛ legitime ꝛ infra legitima tpa.
vt in. l. hi qui ad ciuilia. ꝛ ibi per bal. ꝛ doc. C. de ap. p Bar. in. l. i. in pri.
ff. si pen. ap. ꝛ. l. i. C. vt cā post pu. ꝛ in. c. qm̄ ꝯ. de pba. p gl. d. An. ꝛ doc.
in. c. in presentia. de renū. per dñm meū. c. pastoralis. §. verū de ap. ꝛ la
te per dñz Nellū de sancto gemi. tractatu hānitoꝝ in. iiii. pte. i. ipis. q.
ii. s; pdicta. d. N. nō pbauit legitime appellasse imo nulliter. vt dixi er
go ꝛc. Qḋ aūt nulliter appellauerit pbaṫ qm̄ statutū ciuitatis ad va
liditatē appellatiōis vt mihi psupponiṫ disponit ꝙ qn̄ qs nō potest
habere cōmode p̄sentiā iudicis appellet corā notariis curie vel hone
stis psonis quo casu dz appellās iurare corporaliter ꝙ nō aīo calūnie
vel executionē ptelandi appellationē iterponit. Et ꝙ appellatio sibi
vr iusta. ꝛ subdit statutū formaliter ꝛ nisi sic iurauerit nō valeat ipso
iure. cū ergo p̄fata. d. N. appellauerit corā honestis viris nec iurauerit

pdictā formā reqsitam p substantialitate solenni.ergo appellatio non
tenuit vt l.c.qr ppter de ele.l.cū bi.§.prior.ff.de trāsac.cū alijs vulgatis.
Nec obst.q imo pdicta.d.N.vr seruasse dictā formā qr dicit q iurat q
ipsam appellationē nō facit aīo calūnie sz p veritate tuēda. ꝛ alia oia
iurat q iurari debēt fm formā iuris ꝛ statutoꝝ Lucane ciuitatis quia
21 qncūqz statutū sic disponit † forma illa a statuto tradita dz seruari ad
vnguē ꝛ specifice nec bz locū regula q nihil iterest qd ex eqpollentib⁹
fiat ita singlr dicūt Bal.ꝛ Ang.i.l.j.ff.de lib.ꝛ posth.vn̄ si statutū exi-
git p forma q tabellio instro debeat ponere nomen agnomē ꝛ pnomē
zztrahētiū qūuis hec ponāt ad demōstratū tamē nō sufficit si appositū
sit nomē elegās vt gallo presſus de quo in.l.hac cōsultissima.C.q test.fa
ce.pos.ꝛ ibidē tz Bal.qr vt dicit Bal.in.d.l.j.magis attēdi dz forma.l.
q dat eē q res ꝛ qr notorietas nō excusat a forma.l.j.ꝛ.ij.ff.de li.ꝛ post.
ꝛ sequit Jo.de imo.d.l.j.qn̄ l.vl statuto subijcit clā decreti.facit ad p-
dicta qd no.in.l.qcūqz.C.de bo.q li.ꝛ q fm bar.l.l.prior in pn.ff.de ope.
no.nū.ꝛ.l.l.tios.i pn.ff.de leg.tut.vbi singlr voluit q illa vba q tutores
exprimere p forma fm dispositionē.l.fi.§.defēsione.C.de admi.tuto.de
bēt expmi formaliter nec sufficiunt verba generalia idē importātia in
effectu. ¶ Cū ergo in terminis nostris pdicta appellatio nō fuerit iter
posita suata forma dicti statuti qr simplr dicit q ipse iurat ꝛ nō dr cor
poraliter ꝛ sic tactis euangelijs vt tradit.xxij.q.j.l summa ꝛ.c.fi.de iur.
cal.lib.vi.xi.q.j.c.testimonium.ꝛ.c.ꝛ si xps per do.Anto.in.c.ego.N.de
iureiu.cū si.ꝛ subdit q ipsam appellationē non facit aīo calūniādi sz
pro veritate tm̄ ꝛ sic omisit illa verba vel executionē pcelādi.ꝛ subdit
q ipse oia alia iurat que iurari debēt fm formā iuris statutorū ciuita
tis Lucane nec formaliter subditq appellatio sibi iusta videt quare cū
forma pdicta nō fuerit seruata sequit q appellatio nō tenuit nec eñ
sufficit oia alia iurare ꝛc.p ea q supr⁹ sunt deducta. Ad qd accedat qd
no.d.Ant.i.c.pe.de iureiurā.vbi singulariter dicit q vbi exigit forma
lis expssio ad cōcludēdā obligationē seu validitatē act⁹ nō sufficit sim
plex cōsensus cū relatiōe ad aliud als expsse prestitū p illū tex.ꝛ cōiter
22 sequūt doct.ꝛ ibi scripsi vn̄ dicit ibi Jo.de imo.q † sz det licētia notario
vel iudici vt extēdat instrm pnt vult q non pōt illi addere iuramētū
alias stipulationē vel aliud qd formaliter nō pure cessit qr nō pōt hoc
simplici facto notarij suppleri cū habeat ꝛ reqrat specificā formā fa-
ciūt etiā no.per Ang.in.l.si qs mihi bona.§.si pater.ff.de acq.he.ꝛ per
bal.in.l.qcūqz.C.de bonis q lib.vbi dicūt q si lex reqrit autoritatē in
terponi nō sufficit dicere p verbū cōsensus.facit etiā q singulariter tra
dūt Jnn.Host.ꝛ Jo.an.in.c.ij.de cōsue.vbi dicūt q qn̄ certa verba pti
cularia requirunt q illa formaliter expmi dnt vt iacēt ꝛ sic nō sufficiūt
verba generalia vt etiā dicit bar.ꝛ sic nō sufficeret q.d.appellās dixerit
gnaliter ꝛ alia oia iura ꝛc.qm̄ imo dicūt Jnn.Host.ꝛ Joā.an.i.d.c.ij.
q etiā si illud qd exigit p forma tacite subintelligitur in verbis expssis
nō sufficit faciūt etiā no.p bal.in.l.si institorē.ff.si cer.pe vbi dicit q qn̄
est defectus forme mādati lōge differt qd ex eqpollētib⁹ fiat facit q sin
gulariter voluit bal.in repe.paduana.l.edita.C.de edē.ver.circa sextū
vbi q si statutū exigit q i libello exprimat vulnus nō sufficit dicere q
pcussit cū ense cū sanguinis effusiōe ꝛ hoc dico clariꝰ esse qn̄ statutū vl-
terius aggredit annullādo actū si secus fiat ita ego firmaui i.c.ij.de li
bel.obla.in.xij.prin.ar.iiij.mēbro.xij.prin.qōne illi⁹ articuli p iura su-
peri⁹ allegata ꝛ maxime p no.p Bal.Ang.ꝛ Jo.de imo.i.d.l.j.ff.de li-
be.ꝛ posth.quā opi.sequit etiā pe.de anch.in re.c.j.de zsti.in.xiiij.q.pn.
23 vn̄.quero etiā si statuto. ¶ Et est aduertēdū q † taciturnitas ptis h ca
su nihil opponētis nō opitulat qnimo nec expsse renūciari pōt qn̄ hz
clausulā decreti quuis solēnitas illa formalis videat adiecta vtilitate
priuatā hoc singulariter voluit gl.in.c.j.ꝛ.c.dispēdia ꝛ.c.statutū.de re
scri.li.vj.ꝛ vbiqz.d.do.ꝛ in cle.de rescri.ꝛ ibi dixi ꝛ.d.do.in.c.si.sup gl.v.
psumat.de of.dele.li.vj.dixi in.d.xij.q.in.iiij.mēbro. Cū ergo pdicta ap
pellatio nō tenuerit qr nō interposita sub debita forma sequit q nec li
24 bellus applōnis nec pcessus gest⁹ corā iudice ad quē qr † sublata pn-
cipali sine qua ꝛc.vt in.l.cū principalis.ff.de reg.iur.ꝛ i regula accesso-
rium.de reg.iur.li.vj.cū sua materia ꝛ ad terminos in cle.si applone.de
ap.ꝛ qd tradit Bal.in aut.si hodie.C.de ap.ꝛ qd tradūt in.d.l.hi q.ad
multa.e.ti.cū alijs iurib⁹ supius allegatis. Ex qbus expsse zcludit qd
pdicta snīa latā p dnm.A.iudicē ad quē nō tenuit nec fuit iusta ꝛ istō
iudicio meo sufficit ad ostēdēdū q ipse teneret in syndicatu. Nec esset
opus alio labore qm̄ ex hoc tollunt oia argumēta a.in zriū formata.ꝛ
ad pdicta etiā accedat q formalis solēnitas a statuto reqsita ad vnguē
seruāda est vt no.bal.i.c.j.de mili.vas.q cōtu.est.ꝛ.l.cessante.C.qsio ꝛ qn̄
iud.ꝛ aut.q semel eo.ti.facit gl.in.c.cōstitut⁹.de sentē.excō.li.vj.vn̄ si da
ta sit forma statuto q fiāt due citatiōes an̄ bānū ꝛ iudex i ipsa citatio
ne vult mittere vel pmisit pemptoriū nō vz bānū qz ē data alia forma
q pluries citet.ꝛ iō omissio forme viciat bānū fz Mar.sill.ꝛ bal.post
eū in.l.nō sunt liberi.ff.de sta.ho.p illem.l.ꝛ.l.qui rome.§.flauius.ff.de
ver.obli.ꝛ sic vt dixi ad ostēdēdū iniustitiā ꝛ inualiditatē dicte snīe nō
videret op⁹ esse alia indagatiōe vel labore. ¶ Scdo pncipalr pbat cō
clusio qr vt mihi psupponit ad pbādū appellationē interpositā pue
erat necessariū fm ea q.s.dixi fuit pductū quoddā appellatiōis istru-
mentū nō publicatū p notariū qui fuit rogat⁹ de appellatiōe nec fuit
trāsumptū de licētia ptātis sicut reqrit statutū:vt mihi narrat nec in

sumēdo fuerūt solēnitates a iure reqsite de qbus Spe.in ti.de instru.
edi.§.ostēso.ver.ꝛ vt hic pleni⁹ ꝛ p doc.in.c.pe.ꝛ fi.de fi.instru.ꝛ late di-
xi in tracta.instroꝝ.§.li.xxvij.inter q reqrebat citatio pdicti Thoma
sij.ꝛ.d.c.fi.ꝛ.c.significauit.ꝛ.c.alberic⁹.de test.ꝛ ibi Jnnoc.ꝛ Host.in.c.
pe.de cōfir.vti.vel inuti.ꝛ pbat in.c.cū olim de priui.ꝛ ibi dixi i primo
no.tenēt Ho.Jo.an.ꝛ doc.i.d.c.pe.ꝛ fi.Hos.Dy.An.Gui.Cy.ꝛ Bar.
ꝛ Bal.in aut.si qs in aliquo.C.de edē.Bar.zsi.clvj.qd incipit visa.ꝛ q
uis forte ppter legitima impedimēta notari⁹ q fuit rogat⁹ possit alte
ri cōmittere qr als.nō valēt vt sentit Spe.in ti.de instru.edi.§.restat.v.
q de hoc regulare eñ est q notarius q fuit rogat⁹ posset alteri zmitte
re publicatio.vel p aliū scribere istrumētū vt.l.vniuersos.C.de decu.li.
x.tradit Ang.in.l.si vacātia.C.de bo.vac.li.x.i rep.posito tñ ꝛ dato ipe
dimēto dz talē cōmissionē facere iudicis autoritate ita volūt doc.post
25 glo.ij.in.c.pe.de fi.instr.sz dato impedimēto ꝛ cōsuetudine q † rōne im
pedimenti notarius q fuit rogatus posset alteri cōmittere tñ ad vali
ditatē notarius q fuit rogat⁹ solū dz cōmittere vt ille fideliter trāscri
bat cōtractū vsqz ad publicationē exclusiue.ꝛ demū ipse q fuit rogat⁹
dz se subscribere ꝛ publicare ꝛ signū suū apponere ꝛ post subscriptionē
dictā ꝛ alijs q plurimis meis familiarib⁹ vel alijs testātibus negocijs
ipedit⁹ tali prudēti viro ser Luce ꝛc.subscribere zmisi.est eñ talis sub
scriptio necessaria p no.p Jnn.in.c.qm̄ z de pba.ꝛ p doc.in.c.inter di
lectos de fi.instr.ꝛ p gl.ꝛ doc in.c.p.tabellio.eo.ti.fa.tex.xxi.q.j.c.fi.ꝛ qd
tradit p Bar.in.l.diuus.§.itē senatus.ff.de fal.ꝛ p Bal.in rub.C.de fi.
instru.ꝛ qd tradit Spe.in ti.de instru edi.§.instrm.v.Itē q nō eēt a ta
bellione.ꝛ.c.cū olim eē.de priui.ꝛ p doc.in.c.j.de fi.instr.ꝛ.c.cū Jo.eo.ti.
fm intellectū Jnn.cū si. ¶ Itē dz hoc facere ꝛ attestari de cōmissiōe al
teri facta.qm̄ ōrit suspitio falsitatis ppter diuersitatē forme literarū q
26 posset inter eū q trāscripsit ꝛ eū q fuit rogatus † qm̄ scriptura reddit
suspecta rōne dissimilitudinis literaꝝ fm Bal.ꝛ Sal.in.l.scripture
ꝛ.l.ipetrationes.C.de fi.instr.ꝛ pbat in.c.inter dilectos.§.instrm.de fi.
instru.ꝛ p Host.in sum.eo.ti.§.ex qbus i fi.facit etiā qr si interlineatio
reddit instrm suspectū nisi notarius de illa spālē facit mētionē.vt no.
bar.i.l.diu⁹.§.itē senat⁹.ꝛ.§.itē filiū.ff.de fal.ꝛ p Archi.xxxvj.q.ix.§.is
ita.ꝛ p Bar.i.l.j.ff.de his q i test.delē.ꝛ i fi.de fal.ꝛ ibi dixi lōge fortius
dz fieri de scriptura pdicta alterius notarij manu scripta.ꝛ istud etiā
solū esset sufficiēs ad ostēdēdū q pdictus.d.A.iudex ad quē nō legiti-
me iudicauerit. ¶ Tertio principalr pbatur pdicta cōclusio qm̄ vt.s.
dixi necessariū est q appellās pbet appellationē p eū fuisse interposi-
tam infra legitima tpa ꝛ p no.p Bal.in aut.hodie.C.de ap.sz vt mihi
presupponitur pbatio q facta fuit p itimationē nō cōcludit appella
tionē fuisse.j.legitima tpa ergo ꝛc.psupponit eñ q intimatio facta iu
dici de appellatiōe iterposita de mēse februarij.ꝛ.d.N.nō fuit psequu
ta hāc applonē sz quādā applonē q dr fuisse iterposita de mēse marcij
psumit error.qr hoc nō est verū.potuit.n.p.n.q succubuit multiplicit
appellationē appellare viua voce ꝛ postea i scriptis.ꝛ ipsam applonē i
scriptis iterpositā reiterare ꝛ vnā interponere de mēse februarij ꝛ aliā
de mēse marcij ꝛ plures hre causas ꝛ plures alias snīas ꝛ plures appel
27 latiōes interpositas.qm̄ † lz pluralitas factoꝝ nō psumat.l.j.C.de pb.
l.assseneratio.C.de nō nu.pe.de zse.di.ij.c.solēnitate.c.cū i iure de of.de-
le.ij.tñ rōne diuersitatis actuū psonaꝝ locoꝝ ꝛ tēpoꝝ psumit diuersitas
28 factoꝝ ꝛ iō qncūqz † timet de varietate attestationū plurimoꝝ testiū
cautela ē q fiat articul⁹ de vnitate act⁹ als psumeret pluralitas factoꝝ
ꝛ tradit in.c.cū Jo.de fide instru.tradit Spe.in titu.de teste.§.iā nūc
v.qd si vn⁹ Bar.ꝛ Bal.ꝛ bar.de sali.in.l.testium.C.de testib⁹.facit qd
colligit ex gl.ꝛ ex dictis dni mei ibi in.c.cū cōtingat.de offi.delega.ꝛ p
Bar.in.l.ij.ff.quēad.test.ape.ꝛ in zsilio qd incipit accusata ꝛ p Joā.de
imo.in.l.is q reus.ff.de pub.iu.dixi in.c.in nra de test.in.iiij.principali
arti.sz latius hoc examinaui tenēdo dictā zclusionē i.c.qualr.ij.de ac
29 cu.ꝛ.iij.principali.ar.xxxix.vbi etiā als allegat autoritates † diuersitas
eñ vt dixi inducit diuersitatem actuū vt no.in.l.pātoni⁹.§.rei.ff.de ac
qui.here.ꝛ.l.libelloꝝ.ff.de accu.ꝛ p bar.in.l.nō solū.§.sz vt pbari.ff.de
ope.no.nū.ꝛ in.d.c.cū Jo.ꝛ p Bar.in.l.ij.de bo.pos.fm tabu.vn̄ cū po-
tuerint esse due appellationes vel ab eadē vel a diuersis sētētijs ꝛ altera
interposita.j.debita tpa altera nō sequit q talis applo nō est lrīa qr p
sumit vnā applonē itimasse ꝛ aliā psecuta fuisse quā nō itimauit qua
re cū illa q intimata ē nō valeat nō seruata forma statuti vt mihi nar-
rat vt.s.demonstratū est in eo qd deductū est de forma qr nec dies nec
mēsis i ea positi sunt ergo ꝛc.maxie qr dubia pbatio nō releuat pbātē
vt in.c.l pñtia.de pbatio. Et via illi⁹ applonis quā elegit dz sibi patro
cinari ꝛ nō alia.l.si cū excep.in fi.ff.q me.cā.ꝛ p Bar.in.l.clodius.ff.de
acq.here.p Bal.in.l.fi.§.si vero.C.de iure deli.ꝛ qd no.in.c.cū super ab-
batia.de of.dele.cū ergo intimatio debuerit fieri cum die ꝛ mēse ꝛc.fm
ea que tradunt in cle.cām.de elec.vbi dixi.ꝛ cle.j.de ap.ꝛ cle.j.de renun.
ꝛ.l.nomē.C.q res pig.ob.pos.ergo ꝛc. Nec est dnīa i casu isto inter par-
30 tē ꝛ iudicē cui sit notificandū qm̄ sine notificatio fienda sit quia † i qua
cūqz certificatoria vel citatoria intimatione debēt transmitti instroꝝ vl
copia instroꝝ vt late tradit Bar.in.l.nō solū.§.morte.ff.de ope.no.nū.
ꝛ.d.Ant.ꝛ moderniores in.c.cū.M.de zsti.facit no.in.l.fi.§.j.C.de bo.
auct.iud.pos.ibi dū tex.dicit suū debitū certū faciāt qd legit ꝛ not.in
c.cū in iure

c.cū in iure.de of.dele.z qđ no.in.l.si qs inficiatus.ff.depoſi.z qđ tradit in regula q in alterius.z ibi p gl.ff.de re.iur. ¶ Cū ergo pdicta intimatio nō fuerit ibi facta nec potuerit certificare iudicē cū nec tenor appellationis nec sniē seu cause sup qua fuerat appellatū nec inēsylbis i

31 terposite appellationis fuerit specificatus merito non tenuit qz † parta sunt aliqđ nō exprimere.vel cōfuse aut dubie exprimere.i.nō intelligit z.l.ita fidei.ff.de iu.fi.z.l.sed etsi.§.pscribere.ff.de institō.z.ff.ð iter.act. l.de etate.§.nihil.z.l.falcinii.§.illud.ff.q.ex can.i pos.ca.z.l.titie textores.§.nihil.ff.de leg.i.z.l.ij.§.labeo.ff.de fu. ¶ Quinto principalr pbat qz pdicta instātia cause appellationis fuerat deserta z sic remāsit firma snia pma.nec ob.postea snia lata p dnm Albertū qz fuit lata extra ipe instātie ergo sequit qz snia pdicta nō debuit dicto mō pferri sz debuit d.A.snia appellationē desertā.nā si vera sunt q mihi narrātur clarū ē qz si nō fuisset facta prorogatio instantie pdicte.pdicta snia reperiret lata extra istātiā ergo nō valet vt tradit in.l.pperādū.C.de iud.dici late in.c.pe.de iud.z clarū ē ad pnatū esse modū qnis iudex ex offō possit pcedere si est aliqđ qđ ptineat ad publicā vtilitatē i.c.cōstit.de ap. Cū

32 ergo absqz prorogatiōe repiat lata extra istātiā videam verū pdcā prorogatio valuerit z qđ nō valuerit facta p pdictū pcuratorē ostēdit ex duplici capite pmo si pfat pcurator nō habuisset mādatū spāle ad prorogādū istātiā qz ad hāc prorogare exigit spāle mādatū vl saltē gnāle mādatū cū libera.sz Inn.i.c.de causis de of.dele.tenēt Hos.z dns me in c.cū olim abbas.e.ti.z eā opi.sequut fui in.c.significasti.de fo.cōp.in iā.principali.q.viij.z hoc dico ita esse qz non vidi mādatū. ¶ Secūdo qz posito qz habuisset mādatū exquo pncipalis fuit lit.cōtest.z post lit.cōtest.cōparuit pluries pactivati nulla facta pnestatiōe i forma cōsueta vez circa revocationē pcuratoꝝ suoꝝ vt pcurator ab eo simpliciter cōstitut intelligit revocat tex.in.c.pe.de pcu.li.vj.z maxie cū cōparitio z aliqua acta facta p pdictū Thomasiū actorē fuerūt facta vt i narratiōe ē pnte adversario nec videātur tot facta vt assisteret pcuratori sz vt ab eo pncipali merito cū intelligat revocatū mādatū si qđ habuisset vt i.d.c.pe.prorogatio istātie p eū nisi fuisset facta pnte pcuratore an ipaz ratificationē nō valuisset z remaneret firma pma snia put.s.dixi pbat in.l.furti.§.j.ff.de his q no.infa. ¶ Et ex pdictis clarissima pz cōclusio qđ pfat d.Albert debuit alr iudicare qz iudicauerit vn snia sua nec iusta nec valida fuit z sic potuit syndicari z i syndicatu cōdēnari.z h sufficerēt iudicio meo ad pdictā cōclusionē nec op eēt examinare reliq circa istātiā cāe pncipalis late p primū iudicē. Verum vt aliqua ēt circa istātiā cause principalis attingam eadē sub cōpēdio pstrigā ne in ceteris q multū latet p cōsilia z allegatiōes examiata sunt decē vboꝝ replicatio.z qm vt ex supiorib pz soluta deducūt ad ostēdēdā iniustiā snie pmo loco late c dictū.d.M.illā examinare opz.z q ad pmū z scdm argumētū.s.in cōtrariū formatū qđ debuerit pmo cōveniri bursari z qđ nō potuerit agi actiōe p socio ad certā quātitatē qm hec duo fundamēta latissime examinant z plenissime p clarissimū iurecōsultū dnm Benedictū de accoltis de aretio q optimis cōcludētissimis rōnib autoritatib z iurib cōcludēdo cōtrariū z iustificādo actionē modū z formā intētatos ad ipsa fundamēta in cōtrariū rndet iō ne eadē pluries replicent sufficiat mihi me ad illō cōsiliū retulisse z hoc qđ nūc dico p subscriptiōe ad illud cōsiliū hri volo neqz eñ ē verū qđ debuerit distrahi dictus blasius stātib terminis nris neqz etiā verū ē qđ nō potuerit peti certa qntitas p autoritates iura z rōnes i pdicto cōsilio deductas z advertēdū circa id qđ dr qđ nō potuit peti certa qntitas qz nō video vnde hoc fundamētū possit insurgere.z qnis ēt hoc sit sufficiētissime declaratū tamē

33 cū dubiū qz † finita societate qlibet ex socijs eoꝝ extrahere suū capitale.vt no.Bal.in.l.si nō fuerint.ff.p so.z.l.si duob.§.si in coeūda.e.tit.z ibi p Bal.no.Ja.de are.Bal.z doc.l.j.p so.Cy.l.i.si voluntate.C.de do.pmiss.z qnis gl.in.l.j.C.p socio dicat hoc esse de iure z ibi p Ja.bu.Cy.Bar.Bal.z Sali.p quo tex.in.l.coiri.cū.l.seq.ff.p socio.vbi in dubio de solo lucro z qstu societas vr esse cōtracta alis sequeretur absurdū qđ maius emolumētū consequeret q nō poneret capitale qz q poneret. ¶ Et qnis allegetur qđ in pdicta societate p pte dicti actoris nō fuit posita qntitas sz fuerūt immissi pāni estimati z † qđ talis estimatio nō facit ēptiō

34 nē qz nō est cōtract ordinatus ad dnii trāslationē.vt p Bal.d.l.j.C.pro so.in.viij.q.z.l.cū dotē.C.de iure do.z p Spe.in ti.de loc.§.iam dicendū.ver.ad euidētiā.z est tex.l.pe.§.si.ff.de cōtrahē.emp.qz ad hoc pmo rnderi pōt imo talis cōtract respectu ipsoꝝ socioꝝ q intēdūt dōs predictos hre estimatos talis estimatio faciat emptionē.pōt eñ dici qđ socij vt socij dicant emere z ipsa emptio faciat capitale cuilibet p sua rata estimationis facte vt amodo sit in societate qntitas nō res qz si dnium rei remaneret penes ponētē rē estimatā z res illa periret:periret in totū vni ex socijs z nō alteri qđ ē absurdū.vn si duo cōtraherēt societatē z vterqz poneret pānos estimatos mille.z pāni vni igne cōbusti essēt si dnium illorū remaneret penes ipz perirēt dno qz res regulr perit dno qđ esse non dz z cōtrariū tenēt doc.in.d.l.j.C.p so.z hoc maxime dicēdū est in terminis nostris.nā si qs recte pōderauerit vba dicti istri z cōtract societatis hoc facile intelligere poterat vt patet ex illis verbis.M.cccij.flore.z dum postea subditur pānos valentes florenos.cccc.z postea pluries replicatur summa florenorum.M.cccc.z florenorum.cccc. ¶ Non obst.argumētū.3.formatū z p estimatiōe veritatis ipius articuli psuppono

primo qđ lz in iudicijs petitio vt puta vt reddat rō gestoris admittat nihilominus pōt etiā agi particulariter z certā rē vel qntitatē.vt l.l.j.z vbi

35 p Bar.C.si aduer.rē. ¶ † Quinimo procedat libell gnalis i quo qs petit reddi rōnem nō tñ pōt ferri snia sup tali libello nisi actor in prosecutione cause deducat certas res vel qntitates z probet vt satis probat tex.iūcta gl.in.l.lz.C.de iud.z voluit hoc Bar.z Mod.in.d.l.j.ff.de edē.z facit regula.l.si.z.l.hec snia.C.de sen.q sine cer.quā.vn nō est dubiū modo aliq qn potuerit z possit agi ad certā qntitatē debitā ēt posito qđ in casu nostro fuisset actū actiōe p socio z qđ societas valuisset de q postea diceret z ideo bn egit dictus Thomasius q petijt certā qntitatē seu egit hypothecaria c bōa possessa per tertiū p certa qntitate florenoꝝ lz nō pbasset debitū ex lucro factū tñ sa ne est qđ pbauit debitū ex capitali:qm p oib particularib causis cōtingentib in societate vna est actio p socio z in.l.si qs separatim.§.j.ff.de app.z ponit Bar.i.l.edita.C.de edē.igit siue pbet debita illa qntitas p capitali siue p lucro qz eadē est actio z causa debiti sufficit ad obtinēdū facit tex.in.l.gallus

36 §.si ei.ff.de lib.z posth.Itē facit qz lz quis deducat plures cās circa idē tñ si vna pbetur iuridica illa sufficit.vt l.l.scire.z.l.opz.§.scire.z.l.ppter litē.§.i.ff.de exc.tu.z ponit Bar.in.l.diuus.ff.de re.iu.z Dy.in regula nullus pluribus.de re.iu.li.vj.z iō ex quo Thomasi deduxit ēt debitū capitale sufficit si illud probauit odiosat facit ēt tex.in.l.scio q ētū.ff.de ap.z facit optime qđ ponit Bar.in.l.denūciasse.§.qđ tñ.ff.de adul.vbi dicit qđ si intentat vna cā q nō facit diversuz factū lz illa nō pbet tñ seq dz cōdēnatio tñ nō est opus dicere istud i casu isto qz expsse fuit intētatū debitū capitale virtute istri ne psequor vltra illud qz nō est opus:mō hoc psupposito videndū est an Thomasius pbauerit hoc debitū certe qntitatis p instrm illud publicū i quo Thomasi testa confessus fuit recepisse a matrice illoꝝ heredū Thomasij nardu cū certā pecuniarū qntitatē z dicēdū est qđ sic nō ob.s.deductis i cōtrariū. ¶ Et primo qz Thomasius hz fundatā intētionē suā in instro publico.nā ex quo Thomasius testa.cōfessus fuit se habuisse dictā pecuniā ex illa confessione probatur debitum Thomasij de certa quantitate sicut per instrm inuentarij.pbat debitū tutoris de cōtentis in inuētario.vt l.l.si.C.de arb.tute.lz ēt tutor teneat reddere rōnē sue administrationis.vt in.l.j.in pn.z.§.officio.ff.de tute.z rō.distra.ergo ex quo Thomasius hz fundatā intentionē suā decreto debito q dicit illud debitū dissolutū dz illud pbare.vt in.l.cū de indebito.§.finantē.ff.de pba.nec dz rōne icerti crediti executio ei qđ est certū sz icertū relinqt examinandū certū vero solui dz.vt in.l.statu lib.ratione.ff.de statulib.vbi est tex.in terminis.z in.d.l.residuū.z ibi no.C.de distra.pig. ¶ Accedit ad hoc in regula que ponit in.l.si.C.de cōpē.q est qđ nō pōt obijci exceptio cōpensatiōis de credito nō liqdo ad creditū liqdū:vn nō pōt nūc dici qđ posset esse qđ reuisis rōnib Thomasius testa fuisset creditor z qđ iō dz reuideri rō qm de credito Thomasij nō cōstat.z iō nō ipedit agere iste p certa qntitate debita z liqda. ¶ Itē qz tertius sicut est ista mulier nō pōt obijcere cōpēsationē de eo qđ fuisset obiect Thomasio teste.vt in.l.eius z ibi no.C.de cōpē. ¶ Scdo qz duo sunt casus satis diversi qntū ad ppositū. Unus est qñ duo socij ponūt aliqđ i societate z vt ambo exerceāt se in negocijs societatis. ¶ Hic eñ si vn diceret se creditorē alterius in certa quātitate capitalis positi i cōi possit rndere alius qđ illa pecunia puenit ad manus socij sicut ad suas z qđ nō pōt cōstare inquantū sit creditor nisi reuideat rō qz ex q vterqz possit.vterqz tenet reddere rōnē sue gestionis. Alius casus est qñ vnus ex socijs nihil gessit sz dedit pecuniā alteri cōsocio administrādā sicut fuit in casu nro z tūc ille q nihil gessit nō tenet reddere rōnē administrationis sz il

37 le q gessit tā rōne pmissiōis sue q etiā z de iure qz † qlibet gerēs negocia alterius tenet reddere rōnem administratio.siue sit tutor vt in iurib supradictis siue sit negociorū gestor.vt in.l.j.in si.ff.de neg.gest.siue sit pcurator.in.l.ideoqz.§.j.z.l.ex mandato.ff.man.z in.l.qdā.ff.de pcu.siue sit seruus vel filius administrātes per aliū.vt in.l.sed si dānum §.siue aūt.ff.de pec.z.d.l.si plures.ff.de fideicō.libe.siue sit socius.vt.d.l.quedam in pn.ff.de eden.cū si. ¶ Et ideo cū supradicta materia velis qđ administrās negocia alteri debeat reddere rōs sue administrationis imponit illi onus probādi id qđ i administratiōe gestū est. ¶ Et

38 ideo dicūt iura † qđ dz scribere z ostendere libros rōnū.vt.l.labeo.§.j.ff.de statu lib.z eo.ti.l.statulibera.§.ceterū.z.d.l.si cui.z.l.cum seruus.ff.de cōdi.z de.z.d.l.j.§.officio.ff.de tute.z ratio distra.z reliqua q hz in manibus dz restituere vt dictis iurib notabus pz clare qđ ipse administrās dz pbare gesta in administratiōe sua z est necessario ita dicere qz iste q gessit est q scit z scire dz quēadmodū administrauit ad quē ptinet diligētia z sollicitudo ille eñ cui negocia gerūtur ignorat qđ gesserit administrator z ignorātia presumit in dubio.vt in.l.nec ventūt.§.ff.de peti.he.z.l.l.qđ vulgo.§.p em.z ponit i gl.i.l.naturalr.§.nihil cōe.ff.de acq.pos.z iō ad ipsum nō spectet reddere rōnem aliquā sed ad eū q gessit vn cū rōnē reddere nihil aliud sit nisi ostendere singulos act administratiōis z restituere reliqua vt i supradictis iurib clarū est qđ ex illis qđ ad gerentes ptinet pbatio maxime in coꝝ fauorē circa gesta vl administrata.vn si administrator dicit se ipēdisse aliqđ p eo p q administrauit dz pbare de impēsa z obijcere cōpēsationē vel agere principaliter ad impēsas.vt.l.j.§.preterea.ff.de cōtra.ac.tu.z in.d.l.si.i si.z.l.atq

nã. §. nõ tñ: z. l. siue hereditaria. z. l. q aliena in prin. ff. de ne. ge. in qbus legibus pz q sicut domino datur actio aduersus gerentem pro his q̃ administrauit. z ita gerẽti datur cõtraria actio pro his impẽsis ratione administrationis agens vero debet probare q deducit agendo p regulam que e. d. q fundans intentionem in aliquo debet illud probare. vt. l. pe. §. docere. ff. nequis tum. z. l. j. z. ij. ff. de pba. z. l. matrem. C. eo. ti. fa. qd ponit Bar. in. l. nõ solum. §. sed vt pbari. ff. de no. ope. nũ. z. i. hoc iure. z. l. in illa. ff. de verb. obli. vnde ex quo gerens dicit se impendisse vel se fecisse debita vl erogasse iniustis causis de pecunia domini debet hoc probare. quoniam dominus habet fundatã intẽtionẽ. tertio pbat 39 hoc qz † soci⁹ tenet socio suo de culpa z dolo. vt. l. soci⁹ a socio. ff. pro socio. z insti. p so. §. fi. z in. l. a tutorib⁹. ff. de admi. tu. z ideo si aliquid perditum est culpa vel dolo socij admininistrãtis vel omissum est lucrũ tenet socius. vt in. l. cũ duobus. §. j. z. §. si l coeũda. z. l. sed si cũ. §. j. z. l. de illo. §. fi. cũ. l. se. ff. p socio. sz si pditio vel dãnũ accidit casu fortuito nõ tenetur vt. d. l. cũ duob⁹. §. dãna fatalia. ff. p so. mõ ad ppositũ si iste Thomasius testa viueret ipe z diceret se pdidisse pecuniã illã vel ↄ̃sumpsisse vel nõ potuisse exigere creditores quib⁹ crediderat siquidẽ nõ doceret de diligẽtia z sic fuisset in culpa certe fuisset obligat⁹ etiã si pbasset cõsumptionẽ pecunie si vero dixisset pecuniã fuisse pditã casu sine culpa 40 sua habuisset hoc pbare. qz † qui allegat pditionẽ p casum illam pbare dz. vt in. l. si qs ex argẽtarijs. §. fi. ff. de edẽ. z in. l. si creditor. z ibi p bal. C. de pig. actio. z per eundem in. l. iij. C. de pba. facit etiã tex. in. l. test. in fi. C. de test. Item z si diceret se nõ fuisse lucratũ ex illa negociatione in 41 cũberet sibi pbatio qz † in dubio quilibet ṗsumitur lucrari nõ aũt pdidisse. vt. l. cura. §. deficientiũ. ff. de mune. z hono. z in. l. si defunctus. C. de arbi. tu. qd ordinarie verũ est in negociãte. vt. l. semp. §. negociatio. ff. de iure immu. z ideo dicimus q in casib⁹ qbus leges obligãt aliquẽ q fact⁹ est locupletior ex re que ad illũ peruenit in dubio factus locupletior ṗsumit nisi pbet ↄ̃triũ vt in. l. verũ iuncta gl. ff. de pe. here. z ibi eleganter 42 hoc dicit Ang. per illam gl. ¶ Cõfirmat hoc † si qs fundat intentionẽ suã in paupertate dz illã pbare vt dicũt gl. z doc. in. l. si vero. §. qui p rei. ff. qui satis. co. z patet etiã ex no. in. l. si ↄ̃stãte. ff. so. matri. z facit q ponit Bar. in. l. j. C. de pic. no. li. xij. sz si iste Thomasius testa allegaret se perdidisse z fuisse factũ pauperiorẽ hoc diceret pro fundamẽto intẽtiõis sue vt exoneraret se ab eo qd debebat ergo sibi incũberet pbatio talis amissionis substãtie nec excusaretur vt iam dixi si allegaret pecuniaz conuersaz in debitores qũ debuit eos exigere aliter fuit obligat⁹ de sua negligentia. vt in. l. sz z si lege. §. qd autem iũcta glo. ff. de pe. her. z in. l. pomponius. ff. de ne. ge. z in. l. si tutor cõstitutus. ff. de admi. tu ¶ Itẽ z hoc deberet pbare vcz se illis credidisse quibus credi oportebat vt in. l. si tutele. §. vlti. ff. de admi. tu. vñ ex predictis pz q ṗsumptio est p heredib⁹ Thomasij narduci vcz q capitale eoꝝ sit saluũ z q ille Thomasius testa lucrat⁹ fuerit cũ illo. z ideo quousq nõ pbet ↄ̃trariũ isti heredes Thomasij habẽt fundatã itẽtionẽ vt etiã pbat notabiliter iuncta gl. in. l. creditor. §. si inter. ff. mã. vbi gl. dicit notabiliter p illũ tex. q si ↄ̃stat aliquẽ peruenisse ad manus alicui⁹ allegans consumptionem eius dz illaz pbare z allegat ibi gl. tex. ad hoc in. l. si qs pro redemptione. C. de do. z sic patet liquidissime q fundata est intẽtio istius agẽtis p instrumentũ istd factũ cũ Thomasio donec ↄ̃triũ nõ pbet. ¶ Quarto cõfirmatur hoc ex notabili tex. in. l. actiõe. §. si cõis. ff. p so. vbi si cõis pecunia sociorũ puenit ad manus vnius ex eis cõtra ipm prius dz agi ab eo cui aliqd deest z postea fieri dz diuisio societatis p rata z sic ante reuisam rõnẽ socius qui totã pecuniã habuit in manib⁹ debitor est partis alioꝝ z põt exigi igit ex quo cõstat Thomasiuz habuisse pecuniã suoꝝ socioꝝ per cõfessionẽ ei⁹ de illa fuit debitor alio nõ docto etiã 43 nulla reuisa rõne. ¶ Quinto qz † regulariter nemo põt obijcere d iure tertie psone ad excludendũ alteꝝ. vt in. l. sicuti. §. si quet ant. ff. de serui. ven. z. l. cũ seruũ quispiã. z ibi no. C. de ser. fu. z per Bart. in. l. ij. ff. de except. rei indi. z pbat ad propositũ in. d. l. eius. C. de cõpen. vnde ista mulier nõ põt petere ex persona Thomasij teste q reuideat rõ vel dicere q Thomasius testa erat creditor z si. Nec etiam põt petere q libri exhibeãtur qui nõ fuerũt scripti ad suam instantiã. vt in. l. si qs ex argẽta. §. pꝛinẽ. ff. de edẽ. z ideo frustra opponit tales cauillatiões. ¶ Ultimo sup hac pte facit tex. cũ gl. in. l. cũ de lege. ff. de pb. z quod habetur. l. i. §. licẽtia. C. de iure deli. vbi habetur q si legatarijs agẽtib⁹ ad integra legata obijcitur per heredẽ falcidia qz nõ sufficiãt facultates ipsi incũbit probatio q facultates nõ sufficiãt. Unde eodẽ mõ incũbit probatio dicẽti dictũ capitale non superesse z lucrum factũ nõ esse ¶ Insup: 44 ↄ̃firmat hoc ex alio capite manifeste † nã tutor nõ potest opponere pecuniã pupillarẽ ad aliqd exercitiũ nisi qñ tale exercitiũ fuisset consuetũ z vsitatũ a patre ipsius pupilli vt dicit not. gl. in aut. vt hi q obli. §. si vero. arg. tex. in. l. si negocia. ff. de neg. ge. z ita vult Bar. in. l. tiriuz. z meuiũ. §. alterũ. ff. de admi. tut. addens ibi q si tutor nõ est industrius sicut pr fuerat pupilli nõ dz etiã ponere pecuniã i illis negocijs i quib⁹ cõsuetus fuerat defunctus ar. tex. in. l. j. §. si defunctus. ff. de reb. eo. z in. l. idẽq. §. sz h. ff. p so. sed in pposito casu ista mulier tutrix non erat industriosa vel habilis ad tale exercitiũ societatis nec ṗsupponit q pater istoꝝ pupilloꝝ fuerat cõsuetus talẽ mercãtias exercere ergo periculũ z dãnũ dicti traffici ptineret ad tutricẽ lucrũ vo ad dictos pupillos nec potest eis replicari q aliqd damnũ emerserit in societate: z 45 ideo sunt certi creditores. ¶ † Preterea si isti pupilli erant maiores infantib⁹ tempore societatis cõtracte requirebatur q ipsi cõsentirẽt tali societati alias sola tutrix non poterat illum contractũ facere argu. tex. in. l. potuit. C. de iure deli. Tutor eñi est introductus vt autoret pupillo contrahenti in toto tit. ff. z. C. de auc. tu. vnde etiã ex hoc defectu talis societas fuit nulla z id ipsi pupilli facti maiores nõ fuerũt obligati stare dicte societati nec pupill⁹ tenetur ex tali gestione nisi quatenus sit locupletior vt. l. i. si pupilli. ff. de ne. ge ¶ Nec ob. qd dictũ est. ↄ̃. qd iste Thomasi⁹ maior fact⁹ vr approbasse talẽ societatẽ petẽdo redditionẽ ratiõis z vocãdo illã societatẽ. nã hoc falsum est qz etiã negociorũ gestor tenet reddere rõnẽ administrationis. vt in. l. ij. in fi. z p eo. tum. ff. de neg. gest. ¶ Et ideo videam⁹ q ille q gessit pro tutore cũ nõ esset tenetur reddere rõnez sue gestionis. vt in. l. j. in prin. z. §. pro tutele. ff. de eo q pro tu. vñ nõ sequit iste petijt rõnẽ administrationis ergo ra 46 tificauit societatẽ qz talẽ rõnẽ potuit petere absq alia ratificatione † z ex actu indifferenti nunq̃ resultat presumptio tacite voluntatis vt. l. l. pro herede. §. papinianus. ff. de acq. pos. he. z. l. l. nõ ob hoc. C. vnde leg. z ibi per Bar. in. c. illud de ṗsum. z ponit bal. l. d. l. q̃ dotis. ff. so. ma. z. l. potuit. C. de iure deli. facit ho. tex. in. l. cũ duobus. §. fratres. ff. pro so. z qd ponit Bar. in. l. que dotis. ff. sol. mat. z in. d. §. altero. Nec obst. q iste T. vocauit istã societatẽ qz narrauit societatẽ de facto emanasse sicut emanauerat nec ipse p ista verba potuit facere q ab initio talis societas valuerit s; vocat societatẽ vulgari mõ z etiã in preiudiciũ ipsi⁹ tutricis societas valuit vñ lz vocauerit istã societatẽ tñ nõ seqt q approbauerit eã p valida sz ideo vocauit illã societatẽ qz ita continebat in instro ↄ̃fessiõis Thomasij teste Quilibet ergo ṗdictoꝝ socioꝝ cõicauit alteri partẽ suã secuta traditiõe seu immissione rei q̃titatis ar. l. ij. z p totũ. ff. pro so. iũcta. l. q̃ de toto. ff. de rei vẽ. z cõicat pro estimatione quã faciũt z sic p ptibus societatis qlibet vr alteri cõicare pro estimatiõe ṗdicta. z optime probat in. l. si id qd. §. itẽ celsus iũcto prin. ff. p soc. nec ex eo qd facta sit cõicatio inter eos seqt q finita societate qlibet nõ debeat habere suũ capitale p iura supius allata nisi forte totũ capitale dicat ṗditũ nec põt habere capitale in pãnis venditis. nec etiã si esset 47 ipsimet pãni qñ ex varietate tẽpoꝝ z cursu variat existimatio vt docet experiẽtia z tradit in. l. ṗcia rerũ. ff. ad. l. fal. z etiã p cursuz tpis deteriorãt z decurtant z ideo videat lucrũ z dãnũ q̃tũ sit z cuilibet p sua rata cõtingat merito necessaria est estimatio q̃ facit q soci⁹ possit q̃titate estimationis petere p suo capitali vt dictũ est nisi forte cõuenissent vt sepenumero vidi q debẽt pro capitali recipere merces in societate existẽtes pro cõi estimatiõe alr p tali estimatione quare nõ video q aliquid obstitit ṗdicto Thomasio quominus potuerit petere dictã q̃titatẽ. Et ad id qd dr agi debebat ↄ̃ barsarium. peregregie z clare risũ est in cõsilio dñi bñdicti z ex ṗdictis z ex deductis in cõsilio infert rñsum ad tertiũ fundamẽtũ ↄ̃ petitionẽ porrectã ↄ̃ ṗfatos heredes illos fuisse cõstitutos in mora ita vt potuerit agi ↄ̃. d. N. hypothecaria. et maxime attẽta forma cuiusdaz statuti posita sub ru. de iuratore o lege data q dr fuisse seruatũ i pcessu intẽtato p Thomasiũ ↄ̃ heredes alteri⁹ thomasij. Et ad. iij. z. iiij. fundamẽtũ de nõ facta legitima excussione qz nõ fuit seruata forma iuris cõis q̃ reqrit ad h vt possit agi ↄ̃ tertiũ possessorẽ breuiter cõcludo q verũ ẽ q forma iuris cõis nõ fuit seruata z sic ex hoc defectu snia dñi. §. fuisset iniusta sz mihi ṗsupponit z narrat q dictũ iudiciũ intẽtatũ ↄ̃ ṗdictã. d. N. validatur ex forma statutoꝝ cõis Lucani. vt vidi i qbusdã allegationib⁹ ad me trãmissis sz nõ vidi. z id nõ potui examinare quare l ipsis subsisto. ¶ Insup de iure cõi posset defendi inq̃tũ ex forma statutoꝝ in causis pcederet sum 48 marie de plano sine strepitu z figura iudicij † qz hoc casu nõ vr necessaria excussio cũ illa stet de apicib⁹ iuris z dicit gl. l. l. si mãcipiũ. ff. de euic. z ita dicit Bal. z p talia verba itelligit remissa oĩs solẽnitas iuris positiui. vt in cle. sepe. de ver. sig. z p Bar. in extraua. ad reprimẽdã. in ver. sine figura z idẽ sentit Bal. in. d. l. si mãcipiũ. si est talis iudex q debeat pcedere sm equitatẽ z idẽ vr voluisse Spe. in arbitratore q nõ tenet seruare iuris ordinẽ in addi. Spe. in ti. de arbi. facit etiã qz si per verba ṗdicta itelligit sublata substãtia ordinis positiui causarũ de seipsis ad seipsas seu ad seipse ad seipsam. vt. d. cle. sepe. z. d. extraua. ad reprimendam q̃tomagis intelligit remissa vnius cause ad aliã cãm put est exceptio ṗposteritatis cãt ad cãz z sic excussiõis qz facili⁹ tollit talis ordo q̃ vni⁹ cause ad seipsam qñ si omittit ordo cause ad seipsam sine alia exceptione opposita facta apparet pcessus annullar⁹ ipso iure. vt. l. prolatã. C. de sen. ¶ Et tñ si nõ opponit exceptio ipsa preposteratiõe ordinis cause ad cãm tz pcessus. vt no. l. si mancipiũ. §. si cõi. ff. de euict. per quẽ tex. hoc notabilr dicit ibi Bal. z. l. j. C. de ap. z. l. j. §. nunc tractem⁹. ff. de tute. z rõ dĩ. z hoc principalr dicit Bal. in excussiõe in aut. hoc ita C. de pi. z. l. j. si qd in frau. pfo. Jo. de imo. in. l. decẽ ff. de ver. ob. z sic etiã reperio ↄ̃suluisse Lud. põt. q vbi iusm est appositũ nõ põt opponi exceptio nõ facte excussionis idẽ tñ ponta. fuit sibi ↄ̃trius z quidã ẽt tenẽt ↄ̃triã opi. sz ppter ea q̃ superius dicta sunt aliter nõ insistam. qdã ẽt volunt q si obligatio bonoꝝ fuit facta p instrm guarẽtigiatũ vl p instrumẽtũ publicũ q hẽat paratã executionẽ q nõ sit necessaria excussio: ita dicit do. Bene. allegãdo Ang. in. l. decẽ. ff. de ver. ob. facitq3 cũ videat

constitut

cōstitui pignus p̄toriū sicut ex snia q̄r q̄ debitor nō potuisset postea p̄iudicare alienādo in alia p no.i.l.a diuo pio.§.j.ff.de re iu.ꝛ p no.p bar.in.d.l.a diuo pio.§.in vēditiōe.v.iure cū guarētigie habetur pro cōdēnatove dicit bal.in.l.factā.C.fa.ercis.facit.l.pater filiā.ff.ad.l.falci. ¶ Et ex p̄dictis ēt p3 nō obstāte q̄ q̄rto loco allegabaf q2 sntia l q̄ p̄dict⁹ actor seruauerit formā statutoꝝ que de materia nostra loquūtur sm q̄ dz itelligi p̄dictum statutū. Nam sm alia statuta satis apparet heredes Thomasij teste fuisse ɔtumaces cū seruata fuerit forma statuti fideiusso. ꝛ per alia statuta q̄ mihi allegant quoꝝ aliorū positū ē li.i.c.cxxiiij.in dicto statuto posito.e.li.fo.xxx.ꝛ alio statuto posito eo.li.c. xxj.ꝛ alio posito.ij.li.c.xij.q̄ statuta i dicto possūt fuisse seruata vigore quoꝝ potuit deueniri ad p̄dictā.d.N.ꝛ sic ēt p3 rn̄sum ad vltimū. ¶ Et vt supascriptum est ita consulo ego Marianus Socin⁹ saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium.xxv.

1. Nepos ex filia venit appellatione liberoꝝ in emphyteote.
2. Emphyteosis si cōcedatur vsq3 ad tertiam generationem comprehenduntur nepotes.
3. Usq3 dictio: qñ inclusiue ꝛ qñ exclusiue ponatur ꝛ nu.5.
4. Generans ꝛ generatus distinguuntur.
6. Nepotis appellatione non venit pronepos.
7. Uerba contractus debent intelligi secundum subiectam materiam.
8. Consuetudo ecclesie in emphyteosi attendi debet.
9. Emphyteoticarius an possit donare ꝛ legare emphyteosim.
10. Emphyteosis potest dari in dotem.
11. Pater recipiēs ēphiteosim p filijs ꝛ nepotib⁹ an ꝛ quādo possit illā in preiudiciū filiorum alienare. ꝛ nu.12.ꝛ nu.18.
13. Pater an possit filijs preiudicare in his que filijs quesiuit ex cōtractu paterno.
14. Emphyteosis cōcessa per ecclesiam vsq3 ad tertiā generationē: ipsa cōcessio dr donatio cā mortis respectu iuris quesiti per stipulantem.
15. Actio seu ius quesitum absenti reuocari potest.
16. Princeps lz nō possit reuocare qd precio accepto aliquid cōcessit alicui: secus tamen si ex liberalitate concessit.
17. Absens electus ad aliquod officium ante acceptationem an reuocari possit electio.
19. Ius accrescendi admittitur in emphyteosi.
20. Dos est proprium patrimonium filie.
21. Dos datur filie loco alimentorum.
22. Dos succedit loco legitime.
23. Inclusio vnius videtur alterius exclusio.
24. Doti fauetur in dubio.
25. Dubium in disputatione declaratur ex sequentibus.
26. Consequentis cōcessio necessario antecedētis concessionez infert.
27. Exceptio firmat regulam in casibus exceptis.
28. Argumentum a sufficienti partium enumeratione est validum.
29. Priuatus contra ecclesiam prescribit spatio quadraginta annorū.
30. Rei que non est non potest aliquid accrescere.

Dominus Franciscus syndic⁹ ꝛ p̄curator monasterij sancti geruasij de reate cū mādato sufficiēti dedit ꝛ locauit ad libellū ꝛ ēphyteosim dionysio ser angeli de reate p se ꝛ suis filijs ꝛ nepotib⁹ vsq3 in tertiā generationē dicti diony. finitā ꝛ cōpletā vtriusq3 sexus vnā domū deinde dictus Dionysius dictā domū p inestimata cum licētia ꝛ volūtate dicti d.Frā. p̄curatoris dicti monasterij dedit p dote dicte dn̄e Lucretie filie sue magistro Florētino Petri p̄senti stipulāti ꝛ recipienti pro se et suis heredibus ꝛ ius suū cōcessit ad habendū ꝛ tenendum ꝛ possidēdum vtendū ꝛ fruendū ꝛ oīa ꝛ singula faciēdū q̄ glibet verus marit⁹ de reb⁹ dotalib⁹ p vi estimata facere pōt. saluo semper iure dicti monasterij ꝛ pmisit q̄ de dicta domo nemini nisi ius est ōtrū ꝛ pmisit de fensionē quā dotē dictus Florētinus obligādo sua bona promisit.d. Dionysio recipiēdo pro p̄dicta.d. Lucretia ꝛ p heredib⁹ ipsius dn̄e ꝛ cui dict⁹ Dionysius i⁹ suū cōcessit reddere ꝛ restituere i oēs casū ꝛ euē 5 tū restituēde dotis sm formā iuris. deinū occurrit q̄ mortu⁹ est Dionysi⁹ prim⁹ stipulator sup̄stitibus sibi.d.d. Lucretia.ꝛ.d. Catharina ꝛ trib⁹ filijs barnabei filij dicti Dionysij primi stipulantis postea mortuus ē Florētin⁹ marit⁹.d.d. Lucretie cui dicta dom⁹ data fuit in dotē sup̄stitibus.d.d.L.ei⁹ vxore ꝛ Petro filio magistri Florētini ꝛ.d.L. vt fili⁹ ꝛ heres.d.d.L. vēdidit dictā domū Christophoro de reate cum consensu ꝛ licētia p̄curatoris dicti monasterij deinū mortuus est dict⁹ Petrus sup̄stitib⁹ duobus filijs ꝛ dicta.d.C.ꝛ filijs Barnabei filij dicti stipulantis primi. mō queritur de duob⁹. ¶ Primo an dictus Dionysius potuerit dictā domū in dotē dare.d.L. filie sue in p̄iudiciū.d. C.ꝛ filioꝝ dicti Barnabei pro qbus stipulatus est ipsis nō cōsentiē 6 tibus. ¶ Scdo p̄suppōsito q̄ Dionysius hoc facere posset an dicta domus sit reuersa ad monasteriū ppter mortem dicti Petri filij.d.d.L. cum per eius mortē finita sit tertia generatio dicti Dionysij ex psona dicte.L. vel sit reuersa ad.d.C.ꝛ ad filios dicti Barnabei preterita prime stipulatiōis vel si de iure eam reuertitur ad dictā dn̄am.C.ꝛ ei⁹ fi- 7 lios dicti Barnabei q2 forte Dionysius primus stipulator ipsi.d.C. potuit illam domū alteri filie dare ꝛ eā p̄uare. an Christophorum emptor vltimus dicte dom⁹ a dicto Petro possit se tueri aduersus dictū monasteriū donec viuit aliquis generatiōis tertie dicti Dionysij eo q2 de omne ius qd habebat Petrus ꝛ heredes dicti magistri florētini sibi in dicto ɔtu emptionis fuisse cessuz ꝛ dictus Petrus sm formam ɔtr⁹ dotis vr habere oīa iura q̄ habere posset.d.C.ꝛ filij dicti Barnabei nepotis dicti stipulantis vez Dionysij.ꝛ Bar. ɔsi. suo q̄ icipit statuto cōis tuderti ɔtra ēt in casu cōin opinio videaf esse in ɔtriū p tex. 1 in.l.j.C.de cōdi.inser. † vbi nepos ex filia cōp̄hendit appellatione liberoꝝ aut materni. si ergo dr de liberis ergo de gn̄atiōe cū nō dicanf liberi nisi q gn̄anf a p̄mo parēte immediate vel mediate ad idē qd no. Bal.in ti.de suc.feu.§.si. vbi dicit q̄ si accipio emphyteosim p me ꝛ filijs meis ex meo corpore descendentibus cōtinetur nepos ex filia ꝛ idē ēt cōcludit in.d.l.j.C.de cōdi.inser.ꝛ.l.cū acutissimi.C.de fideicō. foret⁹ ergo talis dr de gn̄atione ad idē gl.sup ver.perpetuū in auf.de nō alie. §.alienatiōis relata ad.§.emphyteosis.z.e.ti.ꝛ Bal.l.ij.C.de iu.emphy. lz cōfuse loquatur ꝛ i auf.defuncto.C.ad se.cō.ter.ꝛ Spe.ti.de lo.§.nūc aliqua v.xlvi.ꝛ l.j.ti.feu.§.hoc quoq3.versi.gradū vtraq3 litera simul iūcta.nā aliqui tex.habēt gradū ꝛ aliq genicalū ꝛ sic sunt synonyma ꝛ ita ibi tenet expsse gl.sup v.genicalū.q̄ idē ē q̄ gn̄atio vt p3 ad sensuz ꝛ no.bal.in auf.si quas ruinas.C.de sac.san.ec.post p̄n.ꝛ i alijs plerisq3 locis idē pbaf: tn̄ omittendū cūseo i terminis nostris hāc disceptatio nē tū ob iura ꝛ auctoritates p̄dictas. tū q2 est emphyteosis ecclīastica i qua succedit femina in auf.de alie.ꝛ emphy.§.emphyteosim. tum etiā q2 predict⁹.D. fuit stipulatus tā i prima q̄ in scda stipulatiōe p filijs ꝛ nepotib⁹ suis vtriusq3 sexus vsq3 in tertiā gn̄ationē. tū etiā pp cōcessionē quā dedit dictus.d.in dotē.d.L. filie sub forma de qua in p̄cto. tum etiaz q2 nō vertitur nūc disceptatio inter ecclesiā ꝛ genitos ex Lucretia sed iter ecclesiā ꝛ emptorē ex his sit satisfactū predicte prime qōni cōtente sub prima qōne principali. ¶ Quare assumo illā scdam qō 2 nē cōtentā sub ipsa p̄ia qōne p̄ncipali vez † qualr intelligant illa vba vsq3 in tertiā generationē. verū dictio vsq3 ponaf iclusiue ita vt cōprehendantur pronepotes ipsius Dionysij an vo exclusiue ꝛ sic nō cōp̄hēdātur pnepotes sed solū nepotes in qua materia pluries cōsului semel eugubij iterū fuligine. ꝛ etiā alias cōsului in ciuitate camerini ꝛ vr attētis verbis vtriusq3 stipulatiōis q̄ dictio p̄dicta stet ꝛ sic cōp̄hendanf 3 pnepotes q2 † qñ dictio vsq3 ponif ad gradū determinatū ponif iclusiue ꝛ nō iclusiue. vt no.bar.in.l.p̄forme.§.sempronia.ff.de le.ij.p.l.ꝛ.ff.de sena.ꝛ.l.diuo marco.C.de qō.ꝛ.c.statutū.ꝛ.c.quicūq3.de hereti.li.vi. ꝛ est bonus tex.l.l.iurisconsultus.§.parētes.ff.de gradi.ibi parētes vsq3 ad tritauū liberi vsq3 ad trinepotē.scdm hoc vr pbari ex illis vbis vsq3 in tertiā gn̄ationē cōpletā: vn̄ vr facta stipulatio ꝛ cōcessio donec tertia gn̄atio ɔpleta ꝛ finita sit: ar.l.j.C.de ope.pu.nā p̄ma gn̄atio Dionysij est filioꝝ q2 ipsemet nō pōt dici p̄ma generatio q2 nemo gn̄at seipsuz 4 vt de se p3 † inter generantē ꝛ generatū dz esse distinctio.l.lz.§.ea obligatio.ff.de pen.ꝛ ar.c.p nostrā.de iure pa.ꝛ.l.pe.ff.de ar.ꝛ.c.debitū.de bap.c.si.de insti.ꝛ ibi gl.allegat multas cōcor.marie q2 in terminis nostris vr cōcepta stipulatio aliter q̄ vr stipulator distinxisse generatū a generāte cū dixit ipius Diony. tertiā generationē ɔpletā ꝛ ita ɔsuluit Bar.vt refert Bal.in auf.si q̄s ruinas.C.de sac.san.ec.p q̄ allegat Bal.gl.sup ver.gradum in vsi.feu.ti.j.que dicit q̄ gn̄atio idē est q̄ gradus vn̄ sicut gradus nō icipit a stipite sz pr̄ ꝛ filius faciūt vnū gradū idem etiā faciūt vnā gn̄ationē ꝛ idē cōsuluit Bar.in quodā ɔsilio qd incipit in casu p̄missu anteq̄ veniā facit.c.statutum. ꝛ q̄ ibi no.de pe. li.vi.ꝛ cle.j.de pe.lz secus sit sm Bar.qñ recipiens cōcepisset verba sub hac forma vez p me ꝛ filijs ꝛ nepotib⁹ i tertiā gn̄ationē vel vsq3 ad tertiā gn̄ationē q2 tunc stipes ꝛ sic persona ipsius stipulatoris cōputaf ꝛ habetur p prima gn̄atione filius pro scda ꝛ nepos pro tertia ꝛ p̄dictā distinctionē tz etiā Bal.in.d.auf.si quas ruinas subdit tñ seruandā i h cōsuetudinē ecclesie cōcedentis. ¶ Sed in ɔtrium facit qd no. Bal. auf.defuncto.C.ad sena.ter.ꝛ qd tenet Jo.de imo.in.l.qd dicif.ff.de v. ob. vbi cōcludit q̄ lz stipulatio cōcipiaf p recipiēte ꝛ eius filios ꝛ ne 5 potibus vsq3 in tertiā generationē cōpletā † tñ dictio vsq3 possit stare inclusiue ꝛ exclusiue sm ea que tradūtur late in.d.l.patron⁹.§.sempronio merito stabit exclusiue vt fiat interpretatio contra recipientē qui verba ad sui cōmodū debuit apertius declarare.l.veteribus.ff.de pac. Item quia ecclesia videtur concedere voluisse sm formā antiquaz sibi a iure permissam. de qua in auf.de non alie.§.emphyteosim.ꝛ.§.q2 vero leonis.ꝛ.§.neq3 illud.ꝛ.§.alienationis in auf.de nō alie.ꝛ sic ecclesia videf redisse ad sui naturam primeuā ꝛ cōsuetā cū res de facili redeat ad naturā suā.xxxv.di.c.ab exordio.l.si vnus.§.pactū.ff.de pac. Et hāc opi.videf seq Bal.in.l.meminisse.ff.de offi. pcon. ¶ Itē facit stipulatio fuit cōcepta pro se filijs ꝛ nepotibus.ꝛ de pnepotibus nihil fuit di 6 ctū ergo omissum. vt.l.quicquid astringēde.ff.de v.ob. nec † appellatione nepotis venit pronepos not.gl.in.l.gallus.§.instituens.ff.de libe.et posthu. Bar.in.l.liberorū.ff.de ver.sig.facit etiam gl.in auf.de nō alie. §.emphyteosim.vbi gl.vult predictū.§.debere intelligi in tertiā generationē ꝛ p cōsequens paria esse videtur stipulari pro se filijs ꝛ nepo 7 tibus ꝛ stipulari in tertiam generationem. ¶ † Preterea verbā huius

modi adiecta in ꝯtractibus intelligẽda sunt sꝫ subiectã materiã. c. super eo. de of. dele. ⁊ l. fi. C. de sen. ⁊ interlo. om. iud. ⁊ l. impatorcs. ff. de in diẽ adie. cũ aliis vulgatis. ergo sm̃ dictũ. §. emphiteosꝫ. ⁊ alia iura supius allegata q̃ interp̃tant vt itelligant̃ in tertiã gñatione accipiẽdo psonã stipulatoris p p̃ia gñatione ita vt nõ extẽdat̃ ad pnepotes ad predicta etiã singlr facit̃ no. p Spe. in ti. de loc. §. nũc aliqua. ver. clv. vbi format q̃one ꝯcessa fuit Emphiteosis vsq3 in tertiã generationẽ cõpletã supest tandẽ nepos p̃mi inuestiti ⁊ alteri⁹ nepotis fili⁹ q̃rit quid iuris dicit ipse vr ꝙ filios nepotis lꝫ sit in quarta gñatiõe cõsequat̃ tñ ex psona paterna lꝫ ex psona sua nihil possit habere q̃ est extra tertiã gñationẽ ⁊ sic ibi ꝯcludit ꝙ ipse nihil dꝫ habere sꝫ totũ dꝫ habere patruus ⁊ sic sequitur ꝙ ex tali stipulatiõe ⁊ inuestitura itelligit̃ ꝙ psona patris sit in prima gñatione psona filij i scd̃a gñatione psona nepotis in tertia gñatione psona pnepotis in quarta ⁊ sic nõ cõprehẽdit̃ in inuestitura ⁊ in stipulone ⁊ redd̃o pi. lꝫ Bar. ⁊ idẽ in effectu voluerũt Dy. ⁊ Raine. in l. codicillis. ff. de vsufr. le. ipsi tñ nõ loquũtur p verbũ gñationis. ⁊ Mar. de fano. in tractatu emp. q. xxiiii. ponit q̃õnẽ sꝫ decidit ꝙ portio illi⁹ reuertit̃ ad ecclesiã sed bar. in l. mihi ⁊ titio. ff. de ver. ob. sꝫ ꝙ accrescat alteri loquitur tñ vt loq̃it̃ Dy. q̃n pr̃ fuit stipulat⁹ pro se ⁊ filiis suis ⁊ vnus filiorꝫ moritur sꝫ Bar. de saly. in l. ij. C. de iu. emp. q. xxiij. in ppriis terminis spec. sequit̃ opi. Specu. p rõnes quas allegat Bar. ¶ Ex qb⁹ vt dixi colligit̃ ꝙ mẽs p̃dictorꝫ est q̃n aliquis stipulet̃ vsq3 i tertiã generationẽ etiã finitã psona inuestita habet̃ p p̃ma gñatione ⁊ sic pnepotes excludunt̃ ꝙ ẽt vr̃ tenere Bal. i addi. spe. i ti. de loca. ⁊ l. pemio feu. vbi dicit ꝙ lꝫ q̃s nõ haberet stirpã tñ est principiũ gñationis sicut dicimus de vno q nõ est numerus sed pricipiũ numeri ⁊ sic
8 vir ⁊ vxor sunt principiũ affinitatis † q̃ i hoc principalr̃ attẽdẽda esset consuetudo ecclesie vt voluit Bald. in d. aut. si quas ruinas. ⁊ Joã. de imo. in d. l. si mihi ⁊ titio. ⁊ l. q̃d dr̃. ff. de ver. ob. vbi pluries explicat cõsuetudinẽ eccl̃ie attẽdẽdã. ⁊ d. bar. de saly. in d. l. ij. ⁊ Spe. etiã in locis p̃allegatis. ⁊ lati⁹ ibi Bal. in addi. qui similiter pluries replicat attendẽdã esse cõsuetudinẽ ⁊ Jo. de imo. in c. potuit. de locato ⁊ mihi p̃supponit̃ ꝙ ꝯsuetudo eccl̃ia sit ꝙ eccl̃ia ⁊c. Sꝫ põt dici ꝙ hoc pcedit q̃n recipiẽs recepisset p se filiis ⁊ nepotib⁹ i tertiã generationẽ secus si dicat vsq3 in tertiã suã vel ipsi⁹ generationẽ. Et sic iste articulus vr̃ satis dubius de quo etiã p bal. in addi. spe. in ti. de loca. v. nole tertie generationis de quo etiã ipse dubitauit to. ti. in addi. q̃ lcipit eccl̃ia potest dare. ¶ Et p̃fecto articulus est valde dubius sꝫ in hac disceptatione vlteri⁹ nõ insistã. ¶ Assumo nũc ex ordine scd̃am p̃cipalẽ q̃õnẽ q̃ q̃rit̃ verũ p̃dict⁹ Dionysi⁹ potuerit dictã domũ dare i dotẽ circa q̃ q̃õnẽ duplex p̃t ꝯtingere dubitatio vna respectu datiõis i dotẽ p se ꝯsiderate alia rõne stipulõnis cõcepte p ipm dionysiũ q stipulat⁹ fuit p se filiis ⁊ nepotib⁹ ⁊c. quo ad primã paucis insistã. ¶ † Quãuis enĩ apud maiores no-
9 stros dubitatio fuerit verũ ẽphiteoticari⁹ posset donare vl̃ legare emphyteosim sm̃ ea q̃ tradũt in l. ij. ⁊ fi. C. de iure emphy. Ja. bu. Bar. et Bal. ⁊ doc. in l. si dom⁹. §. fi. ff. de leg. i. Jo. an. ⁊ Jo de imo. l. d. c. potuit. de locato, ⁊ per Spe. in ti. de loc. §. nũc aliqua. v. cũ tñ respectu dotis lꝫ q̃dã videant̃ dubitasse arguẽtes ꝙ nõ p c. i. §. donare qualr̃ feu. alie. pos. arguẽdo a simili de feudo ⁊ ibi bal. ⁊ clari⁹ de p̃hibita alienatiõe feu. p fe. c. imperialẽ. in iij. col. tñ Spe. in ti. de loc. §. nũc aliqua. ver. cir.
10 tenet † ꝙ fauore dotis põt pater rẽ emphyteoticã dare in dotẽ maxie si id faciat saluo iure ecclesie ⁊ idẽ tꝫ ibi Jo. an. i addi. vbi assignat differẽtiã esse inter emphyteosim ⁊ feudũ q̃tũ ad dotẽ remittẽdo se ad no. p eũ in c. nup. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ idẽ tradit i. c. potuit. de loc. ⁊ ibi per Spe. ⁊ Jo. de imo. nec mirũ q̃ dotis fauore res q̃ subiacẽt restõni ⁊ etiã res litigiose q̃ nõ possunt alienari possent in dotẽ cõcedi vt i aut. res q̃. C. com. de le. ⁊ l. fi. in fi. C. de litig. sꝫ in hoc nõ multũ insistẽdũ arbitror ex quo p̃supponit̃ ꝙ pater dictã domũ dedit in dotẽ filie de cõsensu ecclesie ⁊ sic dñi directi. ¶ Unde superest vt videamus secũdã dubitatio-
11 nẽ verũ † ex quo pr̃ fuit spoliatus sibi ⁊ filiis ⁊ nepotib⁹ vsq3 in tertiã ipsius generationẽ an ex quo ius est q̃sitũ filiis potuerit ipsis filiis preiudicare ⁊ vr̃ ꝙ nõ q̃ id q̃d nostrũ ẽ sine facto nostro a nobis auferri nõ põt vt in regula id q̃d nostrũ. ff. de re. iu. cũ sua materia sꝫ p stipulationẽ paternã fuit quesitũ in ipsis filiis ergo sine cõsensu ipsorꝫ nõ vid̃et̃ pater potuisse dicte filie dare i dotẽ in p̃iudiciũ aliorũ ⁊ p hac sn̄ia facit q̃d not. Jac. de raue. l. galli⁹. ff. de libe. ⁊ post. quẽ allegat ⁊ sequitur
12 bal. in l. apud. iuli. §. si q̃s. ff. de leg. i. ⁊ Ang. ibi. vbi ꝯcludũt † ꝙ pr̃ q stipulatus est emphyteosiꝫ sibi ⁊ filiis suis nõ põt in p̃iudiciũ filiorũ illi renunciare ex quo quesitũ est ius filiis q̃tus eñ sicut emphyteosis habita a priuato videret̃ posse preiudicare prelegãdo vni vel etiã dando in dotẽ q̃ tũc videt̃ voluisse p̃iudicare eius heredibus cũ talis emphyteosis sui nature possit transire ad extraneos heredes. vt habet̃ in l. si pactũ. ff. de pac. ⁊ p no. p glo. in l. si tibi. §. si pactus eo. titu. ⁊ p Bar. in l. quod dicit̃. ff. de verb. obli. tñ cũ ista sit emphyteosis habita ab ecclesia tenẽdo q̃d nõ transeat ad extraneos heredes vt voluit Jo. an. in c. i p̃sentis de p̃ba. stipulãdo vt. s. videt̃ voluisse puidere filiis vt filiis ⁊ nepotib⁹ vt nepotib⁹ non vt heredibus: ⁊ sic videt̃ ꝙ ipsis filiis fuerit vtile ius quesitũ ⁊ vtilis actio ex cõtractu paterno per id q̃d legit̃ ⁊ no. l. l. q̃d dicit̃. ff. de ver. ob. ⁊ l. si quis operas ⁊ l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. ff. de ope. vñ vr̃ ꝙ sine eorũ ꝯsensu nõ possit pr̃ illis p̃iudicare p dictã regulã id q̃d nostrũ. ⁊ no. l. l. si. ff. de pac. ⁊ ad hoc vr̃ tex. in c. i. de succes. feu. in vsi. feu. in fi. Et q̃uis ibi loquat̃ in feudo tñ ppter rõnis idẽtitatem idem vr̃ dicendũ in emphyteosi p l. illud cum si. ff. ad l. aqui. ⁊ ad hoc possent etiã addoci plura argumẽta q̃ ad hoc facit Spec. in ti. de loca. §. nũc aliquos. v. ixxviii. ad q̃d etiã accedat q̃d no. l. d. §. si liberi. vbi
13 videt̃ p̃bari ꝙ † ẽt si filius nõ sit heres vel sit heres in re certa nihilominus cõpetat sibi ius quesitũ ex ꝯtractu paterno ⁊ voluit Cy. in l. liberti. C. de ope. lib. ⁊ Ja. bu. in l. si nõ sortẽ. §. libertus. ff. de condi. inde. Spe. d. §. nũc aliqua. ver. clvi. ⁊ Saly. in d. l. ij. C. de iure emphy. de quo late disputat Jo. de imo. post Bar. in l. q̃d dr̃. ff. de ver. obli. ⁊ sic ex oĩb⁹ predictis vr̃ posse cõcludi ꝙ p̃dictus dionysius nõ potuerit p̃iudicare aliis filiis assignãdo vni filie in dotẽ ad q̃d etiã facit q̃d no. gl. in l. certi cõdictio. §. si nũmos. ff. si cert. pe. ⁊ l. si absentis. C. si cer. pe. q̃ dicit q̃d nobis queritur actio p numerationẽ nr̃o noĩe factã p tertiũ ⁊ illaꝫ terti⁹ nobis inuitis auferre nõ põt. ¶ Uerũ his ⁊ similibus nõ ob. r̃ndeo ꝙ q̃uis pr̃ fu. fuerit stipulatus ⁊ vsq3 in tertiã generationẽ ⁊ p ipsa s... nihilominus potuit p̃iudicare aliis filiis sere alienãdo dãdo i dotẽ vni filie maxime cũ cõsensu ecclesie ⁊ sic reuocãdo ab aliis. hoc primo p̃bat̃ q̃ si dicam⁹ ꝙ ex dicta stipulatiõe resultet mortis cã capio p̃ut voluit Bar. i. l. si mihi ⁊ ticio. ff. de ver. ob. ⁊ sentit Saly. in d. l. ij. C. de iure em-
14 phy. q. xxiij. ¶ Scd̃o q̃ si reuocari põt vt statim dicamus † q̃ si sit dicat̃ donatio cã mortis p̃ut etiã voluit Bal. in d. aut. si quas ruinas. C. de sac. san. eccl̃. ⁊ Jo. de imo. l. c. potuit de loca. ex eo potissime q̃ ista v̄ba apposita in cõtractu emphyteotico pro se ⁊ filiis seu vsq3 in tertiã generationẽ intelligũtur ordine successiuo p id q̃d legit̃ ⁊ no. in l. galli⁹. §. i. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ ibi etiã per Jo. de imo. no. Bar. in l. q̃d dr̃. ff. de v. ob. facit etiã ꝙ ipse no. in d. l. si mihi ⁊ titio. ff. de v. ob. ⁊ sic per hoc vr̃ cẽseri donatio cã mortis per no. per gl. in l. fi. C. de pac. ⁊ per not. in l. i et p totũ ti. ff. de do. causa mor. ⁊ p Bar. in d. l. si mihi ⁊ titio p3 cõclusio ex p̃dictis manifesta ꝙ sola volũtate donãtis põt dõatio cã mortis reuocari. vt. l. nõ oĩs. ff. si cer. pe. ⁊ l. qui mortis. ff. de dona. cã mor. ¶ Quin imo etiã si diceremus ipsam donationem inter viuos tñ videt̃ posse reuocari ex quo eñ ex stipulatione ipsius Dionysii patris fuit q̃situm predictũ i⁹ filiis dr̃ quodãmodo peculiũ p̃fectitiũ. l. p̃fectitiis ff de iure iu. ⁊ sentit Bart. i. l. vt iurisiurãdi. §. si liberi. ff. de liber. vbi dicit q̃d hoc q̃ritur filiis vt p̃fectitiũ lꝫ videat̃ in alio se ibi nõ firmare maxime cum ipse pater de suo p̃rimonio pecuniã soluisset p receptiõe dicte emphyteosis p no. per bal. in d. aut. si quas ruinas ⁊ in l. i. in fi. C. per quas perso. no. ac. ⁊ p Jo. de imo. in d. c. potuit. q̃n cũ nihil hodie sit immutatũ in p̃fectitiis. vt l. pl3. ff. de acq. here. iunctis his que tradunt p Bar. ⁊ doc. in l. frater a fratre. ff. de cõdi. inde. sequit̃ ꝙ sicut peculiũ p̃fectitiũ p̃t ⁊ p parte ⁊ i totũ regulariter adimi filio in p̃tãte. l. cũ oñs. §. fili⁹. ff. de pecu. l. e. ita põt in aliũ trãsferre adimẽdo ab altero filio p hoc e p̃timi facit q̃d legitur ⁊ no. l. l. qui rome. §. flauius. ff. de ver. ob. iũctis his que ibi tradunt̃ p bar. vbi p3 ꝙ q̃n cõtraho cũ aliquo ⁊ in ꝯtractu appo-
15 no pactuꝫ ꝙ † alteri tertio aliqua actio seu ius aliq̃d q̃rit̃ dicta actio ⁊ dictum ius ita demũ irreuocabiliter acquirit̃ si nõ interuenit p̃sentia vt ibi probatur iũcta. l. iij. ff. de seruis expo. ⁊ hoc potissimum in filiis adimẽdo ab vno vel plurib⁹ ⁊ dãdo alteri maxime dando filie in dotẽ per ea que superius dicta sunt q̃ tamẽ casu fauore dotis non posset ab ea reuocare. vt. l. põponi⁹ si ad q̃ iphus. ff. fa. ercis. maxime q̃ maritus recipit p onerib⁹ matrimonij substentandis. vt. l. pro onerib⁹. C. de iure do. ¶ Tertio facit etiã ꝙ dicimus de iure patronat⁹ patrimonij q̃ licet filij veniãt vt filij ⁊ nõ heredes tñ pater põt vni soli assignare ⁊ sic oĩb⁹ aliis p̃iudicare alios excludendo. vt. l. iurisiurãdi. §. si liberi. ff. de ope. li. ¶ Quarto probat̃ optime p tex. quẽ quasi ad materiam nostrã in simili ponderat bar. in l. iij. ff. de ser. expo. vbi pacta in p̃stãdo libertatẽ i. certũ t̃pus seruo vẽdito põt de vẽditoris volũtate reuocari. ⁊ nihilominus seruo vẽdito ex hmõi pacto ad cõseq̃ẽdã libertatẽ r⁹ erat q̃situm vt est tex. no. in d. l. q rome. §. flauius hermes. ff. de verb. obli. vbi hãc sn̄iam latiua sequutus fuit bar. ⁊ p hac ꝯclusiõe facit etiã tex. in l. si. C. si mãcip. ita fue. ali. ⁊ ad p̃dicta ẽt que tradũtur p bal. in l. cũ in socero. C. de iure do. ¶ Quinto probat̃ in simili p notabile dictũ Bald.
16 in l. q se patris. C. vñ li. q̃ dicit † ꝙ lꝫ princeps nõ possit reuocare q̃n p̃cio accepto aliq̃d ꝯcessit alicui secus tñ ẽ q̃n ex liberalitate. ¶ Sexto facit̃ no. in donatiõe facta absenti que potest reuocari. vt. l. absenti. ff. de donn. iũctis his que tradũtur in l. ij. §. sꝫ ⁊ si q̃s. ff. de dona. ¶ Septi-
17 mo faciunt ea q̃ de electione absentis dicũtur † nã si aliq̃s absens p aliq̃s ex volũtate ad aliq̃d offm̃ eligat̃ sicut eligi põt sibi ius querit̃ ex tali electione vt. l. labeo. ⁊ ibi no. ff. de iure iu. ⁊ l. publi⁹. ff. de cõdi. ⁊ demõ. tñ ante acceptationẽ põt hmõi electio reuocari ex quo illi nõ est q̃situs ius plenũ ⁊ sic irreuocabile late concludunt per plures rõnes Bart. Ang. ⁊ Jo. de imo. in d. l. absenti. ⁊ Ang. in l. ex eo. ff. de testa. mili. ⁊ tamẽ loquitur in predictis casib⁹ extraneis ⁊ inter personas inter quas põt cadere onus obligationis naturalis ⁊ ciuilis ⁊ sic p3 ꝙ predict⁹ sempronius nam filiis q̃ seye potuit partẽ iudicare. ¶ Si ergo illud est in extraneis q̃tomagis dꝫ hoc licere patri cuius cõtẽplatiõe ⁊ pacto
18 sub forma p̃dicta ius est q̃situm filiis ad q̃ digne accedat q̃ † sicut pr̃ posset in preiudiciũ ipsorũ filiorũ in totũ expsse renunciare dicte emphyteosi ⁊ sic ⁊ sibi ⁊ filiis etiã ⁊ ceteris descẽdẽtibus p̃iudicare in ea que tradunt

tradit tne p Bal.in.a.aut.si quas ruinas.et Jo.de imo.d.c.potuit quibus tñ ex stipulatione paterna q̄sitū fuit ius p.l.stipulatio ista.§.alteri.et q̄ ibi tradit p doc.ita et multofortius dz posse aliq̄bus filiis p̄iudicare cui nō vr ita potuisse stipulari.vt.d.§.alteri.et insti.de inuti.sti.§.si alij p no.in aut.multo magis.C.de sac.san.ec. ¶ Octauo p̄dicta conclusio pbat et no.p Bal.singlr in.l.cū z socero in fi.C.de iure do.vbi dicit q̄ quāq̄ est in ptāte puidētis ita q̄ puidēdo illi resultat puisiōis effect⁹ relatiue in ipso prouidente.Et tūc a tali prouisione pōt recedere vz si dñs puidet seruo suo vl pater filio in potestate ar.l.i.C.si ser.extero.et tūc idubitāter pr pōt penitere Et p p̄dicta pte dicit Jo.de imo.se zsuluisse ita dicte in.d.c.potuit.et ego plūries cōsului. ¶ Non ob.allegata i zriō et pr mo nō ob.regula id q̄ nrm q̄ p̄cedit qñ de pñti ius est q̄sitū alteri et irreuocabilr nō l spe.put est in terminis nr̄is et ex cā residente in ptāte pris faciunt q̄ statim dicā. ¶ Nec ob.no.in.l.seruus et.l.filr⁹.C.de pac.et in.l.si.ff.de pac.qr rñderi pōt q̄ interdum iste ex cuius pacto facto alteri acq̄rit nō est sui iuris sed alteri iuri subiect⁹ vt seru⁹ et filius et sic tenent illi acq̄rere.Et tūc post ius q̄situ illi cuius iuri ē subiect⁹ nō pōt ex pñtia illi fieri preiudiciū et ita p̄cedūt.l.su⁹.et.l.filius itē dñ vo nō est alteri subiect⁹ et si q̄d teneat illi acq̄rere idē ita loq̄it.l.si.de pac.quāq̄ vo q̄s est sui iuris nec tenebat alteri acquirere et tūc videt q̄ ex pñtia ipedire posse effect⁹ acq̄sitio.vt.d.l.qui rome.§.flaui⁹.et.d.l.iij.ff.d ser.expor.et sic est i terminis nostris. ¶ Nec ob.opi.Bal.et Ang.allegata in zrariū q̄ ipsemet Bal.tenet cōiter zriū et hec ex superioribus pz q̄ p̄dicta opi.nō est vera. ¶ Et posito q̄ pater videret voluisse puidere filiis et nepotibus vt nepotibus tñ ex puisiōe cui resultet mortis cā capio vel dōatio causa mortis vl etiā simpler donatio.pōt stipulator illā reuocare.vt.s.dixi. ¶ Nec ob.no.l.i.iurisiurādi.§.si liberi.q̄ imo Bar.in.d.§.tenet zriū.et pro cōclusione nr̄a inquā tñ dicit q̄ q̄ qui stipulat⁹ est a liberto opas sibi et filiis pōt tale ius assignare vni filiorū.vt.s.dixi.Et ad rōnes spe.in.d.ver.lxxviij.rñdetur q̄ spe.ibi tandē nō obstātibus illis rōnibus decidit in zriū concludens q̄ pater pōt vni gratificare et vni assignare et prelegare qz si pr is vita preiudicaret p actū odiosum nō soluēdo canonē aut alienādo de quo etiā p Bar.in.l.i.ff.de interdic.et rele.fortius debet posse per actū fauorabilē et ibi allegat multa iura q̄ breuitatis cā omitto.Et inter alia allegat q̄d dictū est de iure patro.q̄ pertinet ad oēs filios patroni nō q̄ heredes sed q̄ liberi.vt.ff.de iure pat.iura.et.ff.ad.l.iul.mate.l.eorum et tñ si pater vni ex filiis assignauerit eius erit.vt.l.i.§.i.rñ.ff.de assig.li.quinimo voluit ibi Jo.and.in addi.in fortioribus terminis q̄ si voluntas fuit patris q̄ vnus solus filius hēret lz ignoret de quo filio tñ ille hēbit quē eliget dñs enphyteosis p.l.legato gñali cū si.ff.de leg.i.forti⁹ ergo cōcludendū est in terminis nr̄is q̄ potuit Sēpronī⁹ ex voluntate ipsi⁹ epi directi dñi alienare.Nec ob.vltima argumenta.et.§.si nūmos.et alia iura q̄ ad illa rñderi pōt.vt.s.rñdi ad regulā id q̄ nostrum. ¶ Assumo nūc ex ordine tertiā q̄ōnē principalē quas vires habuit dicta zcessio i dotē et q̄s effect⁹ pduxerit et sic i hac q̄ōne exalabit q̄s hēat meliora iura in dicta domo enphyteotica verū p̄dicti nepotes ex Lucretia q̄ sunt p nepotes Dionysii an vero nepotes Dionysii ex Barnabeo an p̄dict⁹ zpositor⁹ epi an vo eccl'ia ita q̄d ad eā itelligat reuersa dom⁹ p mortē aliorū Lucretie materia ē magis intricata et difficilis i ea tñ p̄sequar p̄dictū ordinē. ¶ Et primo tractabo de nepotibus Lucretie.et deinde de reliq̄s.Quātū ergo ad nepotes Lucretie breuib⁹ me absoluā qm̄ stātibus his q̄ zclusi in fine prime principalis q̄ōnis q̄m̄ q̄uis de iure sit dubitatio verū illa vba vsq̄ in tertiā gñationē dicti Dionysii pmi stipulatoris extēdāt solū ad nepotes stipulatoris.An vo etiā ad pnepotes tñ ex q̄ ex zsuetud'ine eccl'ie ex interp̄tatiōe dictor verbor nepos stipulatoris habet pro tertia gñatiōe nō est dubiū q̄d pnepos nō ztinetur.Quintimo qm̄ zsuetudo esset eccl'ie zcedere solū vsq̄ in tertiā gñationē dicto mō intellectā est dubiū si fuit clare facta zcessio p vlteriori gñatiōe verū teneat etiā quo ad gñatiōes ad quas cōsueta est concedi de quo p bar.in aut.q̄ rē.C.de sac.san.ec.et per Joā.de imo.in.l.q̄ dr.ff.de v.ob.et p Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sa.san.ec. ¶ Sed obmitto q̄ talis inuestigatio nō est nūc necessaria sit ergo cōclusio q̄d nepotes Lucretie penitus excludūtur nec cōseruant ipi pnepotes ex superstite tñ nepotū Ex filio Dionysii p ea q̄ stati subiciā ad q̄d et accedat alienatio facta p filiū Lucretie p ea q̄ infra dicā. ¶ Quo ad scḋaz q̄ōnem de nepotibus Dionysii q̄ superuiuūt et sic sunt⁹ infra tertiā gñationē verū ipsi sint exclusi vr prio dicēdū q̄d nō q̄ dicta domus fuit accepta i emphyteosiz p Dionysiū p se et nepotib⁹ et aliis vsq̄ in tertiā gñationē et c.lz nepotes Dionysii superuiuunt ergo locus est stipulationi et per zñs ad ipsos ptinere dz. ¶ Nec obst.q̄d aliq̄ nepotes Dionysii mortui 19 sūt et solū ex ipis sup. inde filij q̄ sūt pnepotes ad Dionysiū q̄m lz illis nō succedāt tñ illi q̄ sunt infra gñationē succedere videnf i totū et vo luit Spe.in ti.de loc.§.nec aut.q̄ v.civ.et ver.lxix.et bar.et Jo.de imo.in.l.si mihi et tibi.ff.de v.ob.et Bal.l.ij.C.de iure emphy.q.xxviij. Nec vr ob.zcessio dicte dom⁹ facta p Dionysiū in dotē Lucretie filie sue.Qm̄ vr posse rñderi q̄d dict⁹ Dionysi⁹ sic concedēdo in dotē vr voluisse solū dare i dotē ius q̄d habebat in dicta domo i vita sua ex quo tale ius habebat in vita hoc pbatur in simili in.l.q̄d in rep.§.qui vsufruct⁹.ff.de le.i.et.l.vxor et patrui.C.de leg.in q̄b⁹ dr q̄d si testāt hz aliq̄d ius in re

quā simplr legat nō ipsaz esse simplr sz illud ius q̄d hz vr legasse ergo pari rōne idē vr dicēdū in terminis nr̄is q̄ cū dictus Dionysius hēret ius in dicta domo in dotē data in vita sua lz ipsam simplr dederit in dotē vr dedisse dctū ius q̄ hēbat i dcis iurib⁹.et.l.sui dcti.§.si.et.l.apd iulianū.§.si tūc⁹.et.l.si domus.§.si.ff.de leg.i.vt statim dicā. ¶ Nec ob.si diceret q̄ istud ius est personale respectu Dionysii q̄ etiam posito q̄ ius debitū testātis sit psonale lz simplr leget nō debet illud ius q̄ extinguit.Nec debet et estimatio et si fuit legatū cōiūncte psone vt singulr dicte Bal.l.i.habitatio.C.d vsuf.et.l.sticho.ff.d vsuf.le.quā dicte no.ad hoc. ¶ Scḋo pbat q̄ nō est de facili p̄sumendū q̄ ipse pr q̄ dictū emphyteosim fuit stipulatus p se et filiis et nepotib⁹ tā masculis q̄ feminis voluerit eo mortuo priuare alios filios et filias et neptes p q̄bus stipulat⁹ est et inequalitatē facere inter filios p quā inter eos et inuidia orit et discordia.vt.l.illud.C.de colla.sūcta.l.cū pr.§.dulcissim⁹.de leg.ij.et.l.cū opz.post pn.C.de bo.q̄ libe.et p Bal.in.§.finaūt. ¶ Verū p̄dictis nō obstātib⁹ arbitror zriam sniam fore verā q̄ p̄dicti filij Dionysii q̄uis sint.i.tertiā generationē nō possint petere dictā domū et hoc deducit ex plurimis fundamētis. ¶ Prio q̄ clarū est vt.s.deduxi in.ij.q.pncipali q̄ Dionysi⁹ potuit ipsam domū dare in dotē dicte Lucretie.Si ergo dicta cōcessio in dotē valuit si ergo dedit et va 20 luit ergo † dicta domus intelligit effecta pr̄imoniū filie.vt.l.pōpo.filadelphus.ff.fa.erc.et.l.iij §.vtrū.ff.de mino.et.l.pr filiā.ff.ad.l.fal.et.l.i.in fi.ff.de colla.do.nec curat si sunt profectecia q̄ spāle est in dote vt fiat ppriū patrimoniū ipsi⁹ filie vt dicit Ang.in aut.de equalita.do.§.q̄ vero col.vij. ¶ Et id publicatis bonis pris nō pdicat dos et profecticia vt tradit.l.post dotē.ff.sol.ma.et pptcrea ipa sola agit si pr est stipulat⁹ filie reddidi quāuis ipsa filia sit in ptāte ita refert Bal.Jac.d but.zsuluisse in.l.ij.§.volūtate.ff.so ma. ¶ Et q̄uis sō sic stipulatus filie tñ morte pris zsolidat velie nolie pr in psona filie.l.socer in pn.ff.so ma.et.l.i.§.videam⁹.C.de rei vxo.act. ¶ Scḋo hoc pbat ex ipsa natura dotis q̄ dos zcedit p sustētādis onerib⁹ mr̄imonij.vt.l.p oneribus.C.de iure do.l.si in q.et.l.dotis fruct⁹.ff.eo.ergo nō est p̄sumēdū q̄ pr voluerit dotē dūtaxat durare donec viueret cū filia potuerit large plus superuiuere pr̄i.imo sm ordinē naturalē p̄sumptio est q̄ superuiuat vt.l.nā et si parentib⁹.ff.de inoffi.testa.et in.l.si.C.de sac.san.ecd.et.l.quā duos.§.cū i hello cū sua materia.ff.de ec.du.ad q̄ statim dicā ¶ Ter 21 tio hoc pbat † q̄ dos succedit loco alimētor vt in regula indoliū de reg.iur.li.b.vi.p Dyn.et in.l.titio genero.ff.de cōdi.et demō.et.l.vxorē.§.pater naturalis.ff de leg.iij.Bar.l.i.si.ff.d his q.vt indi.d.meus Abb.sicu.in.c.cū hēt.de eo q du.in ma.quā pol.per adul.datur eñ dos pro oneribus mr̄imonij vt dixi.et vt se suosq̄ alat.vt.l.mo ius.§.manentes.ff.de iure do.quare nō est p̄sumendū q̄ pr voluerit p̄dictā rē emphyteoticā dare sua dūtaxat vita duraturo nec est verisimile q̄ marit⁹ sic voluerit recipere ita ve mortuo patre vxoris qui posset etiā vnico momēto vel q̄ minimo tpe vixisse post matrimoniū sine dote supportare onera mr̄imonij cū ad illa teneat etiā si vxor sit idotata dūmodo nulla culpa commissa sit p vxore.vt not.in.l.q̄d si dolle.ff.de relig.et sum.fune.et p Cy.in.l.quod in vxorem.C.de nego.gest.et Hoffre.et Cyn.l.p 22 oneribus.C.de iure dot. ¶ Quarto pbat q̄ ia † dos succedit loco legitime vt traditur p Dyn.et Bar.in.d.l.titio genero.ff.de condi.et de.tenet Guille.de cu.et Bald.in.l.i.ff.de in.et iure.Cyn.in.l.sancimus.C.de nup.Bald.l.i.ff.so.matri.facit.l.q̄squis.§.ad filios C.ad.l.iul.mate.sed in legitima onus appositum reiici debet quo minus filius illam habeat liberā.vt.l.scimus.§.cū adt.et.l.cū antiquiorib⁹.l.qm̄ in priorib⁹.C.d i noffi.testa.ergo data dote simplr q̄ succedit in locū legitime longe minus debem⁹ illi onus adherere ar.c.quēadmo.de iureiu.l.dist.quicūq̄.Hoc pbat qm̄ talis cōcessio dotis etiā si fuisset facta debebat et dz intelligi sm subiectā materiā.vt in.c.abbate.de v.sig.et in.c.si papa.de priui.l.si stipulatus.ff.de vsuris.l.si vno.ff.loca.cū aliis vulgaris sed subiecta materia dotis est vt intelligat sm q̄.s.demonstratum est ergo et c. ¶ Sexto pbat qm̄ qñ q̄s includit vnū specifice insolidum de aliis pariter inclusis et est in potestate includere et excludere inclusio 23 † vni⁹ intelligit oim alior exclusio.l.cū delationis.§.cui fund⁹.§.quidā.ff.de fun.instr.in.l.cū pror.ff.de tu.in.c.nōne de p̄sump.sz ex stipulatione p̄dicti Dionysii oibus filiis et feminis erat q̄situ ius.et in ptāte eiusdē Dionysii patris erat posse vni soli assignare vel cōcedere quinimo de volūtate dñi directi etiā extraneo.vt.s.demōstratū fuit ergo p cōcessionē factā Lucretie soli filie intelligit facta adeptio cū qualitatibus.et.l.pōponius.§.sed et hoc.ff.de pcura.et.l.marit⁹.C.de procura.xxv.dis.qualis.xlv.di.disciplinā. ¶ Septimo etiā pbatur ille q̄ donat vel legat aut cōcedit rē simplr vr nō solū relinquere aut cōcedere ius q̄ hz ex psona sua sed etiā in dubio ius alteri⁹ psone de cui⁹ bonis hz liberā disponēdi potestatē vnde non restringitur talis cōcessio ad ius testatoris.vt.l.meuius.§.fundo.et.l.cū filius.§.heres.et.§ dñs ff.de leg.ij.et ratio colligit ex.l.vnum ex familia.§.si rem.et ti. ¶ Et si testator legat rē simpliciter q̄ hz cōez cū herede debet tota.vt.d.l.cū filius.§.domus.et tradit Bar.in.d.§.si rem. ¶ Et si legat rem quam debet heredi.tota debetur.vt.d.l.vnum ex familia.§.sed si vnum.et ibi Barto.et per Bart.in dicto.§.si rem ergo predictus Dionysius non solum ex eo capite quo concessum erat a iure posse vni filiorz insolidum assi

gnare marie filie p dote vr oē ius q erat penes eū ⁊ omne ius q erat ⁊ qfuturū fuisset penes heredes suos cōcedere p iura predicta marie cū illud ex puisiōe sua futurū erat penes ipsos filios ⁊ cui⁹ iuris extiguēdi inter viuos ⁊ in vltima volūtatē potestatē habebat vt.s. pbatū extitit. ¶ Octauo pbaī qm̄ vt.s. dixi ⁊ .j. subijciā pater Dionysi⁹ ēt simplr dādo i dotē etiā in dubio vr dedisse ⁊ cōcessisse omne ius q dare atq3 qcedere poterat. ⁊ .j. ēt demōstrabiī. sed ipse Dionysi⁹ poterat dare ⁊ sibi ⁊ filijs i vita ⁊ post mortē pindicare ⁊ totū ius applicare filie ⁊ nepotib⁹ ex illa ergo illud ius vr trāstulisse marie vt dixi respectu subiecte materie: ⁊ vt volūtas sua plenū sortireī effectū ⁊ ne vba i dicto 9ctu cōcessiōis posita ponantur ludibrio 9.l.iij.ff.de mili.testa.iuncta.l.q labeo.ff.de carb.edic. ⁊ q ibi no. ⁊ no.in.c.9missa.de elect.li.vj. ¶ Nono p24 baī † qm̄ in dubio p dotib⁹ ⁊ ipsarū fauore interpretari ⁊ iudicare debem⁹: vt.l.l ambiguis.ff.de iu.do. ⁊ in regula in ambiguis.ff.de re.iur. iūcta materia sua.l.j.ff.so.ma. marie cū ista iterp̄tatio 9uenit subiecti materie ⁊ vbis de quib⁹ statim dicā. ⁊ sic humanior ergo ista sequēda est vt.l.gall⁹.§. ⁊ qd si tm̄.ff.de li. ⁊ post. ⁊ .l.cū apud. ⁊ .c.fi.de transact. ⁊ l.q si ephe.ff.d eo q certo loco. ⁊ .l.fi.C.de bono.pos. ⁊ no.l.c.ij.d cogna.spi. ⁊ q2 magis visimilis.l.tale pactū.§.pater qui dedit dotē.ff.de pac. l.iij.C.de inof.test. Et p ea pte q̄ maiorē vtilitatē continet.l.benigni⁹. ⁊ l.q vo.ff.de le. ⁊ .l.quoties.ff.de re iu. ⁊ p cā magis puilegiata qualis est 25 cā dotis: vt.l.j.C.de pui.do. ¶ Decimo pbaī † q2 si qn̄ aliqua dubietas oriī ex aliq̄ dispositiōe obseruatiōes sequētes declarāt illā dubietatē.l. sed ⁊ iulianus.§.pinde. ⁊ .§.interdū versicul.si ab initio.ff.ad mace. ⁊ .l. si vētri.in fi.ff.de pui.cre. ⁊ .l.vt nō.ff.de pet.he. ⁊ .l.quedā.ff.de re.du.l.sepe.ff.de re.iu. ⁊ .l.post 9ctū.ff.de dōa.fu.xxviij.di.c.q2 sunt culpe.lxiij.di. legē.s3 post mortē Dionysij p̄dicta Lucretia ⁊ post mortē Lucretie fili⁹ ipsi⁹ vsq3 quo alienauit dictā domū de 9sensu ecclie semp solut⁹ fuit canō lōgissimo tpe p̄dicte ecclie p domo p̄dicta. ergo si qua potuisset pri⁹ cē dubitatio vtrū fuisset facta 9cessio p dionysiū solū d iur residēte i eo in vita sua ista dubietas est sublata p declarationē sequētiū solutionū ad q accedāt not.in.l.si certū aūt.C.de pac. ⁊ in.l.cū de in rē verso.ff.de vsu. ⁊ eorū q̄ traduntī in.c.puenit.de cēsib⁹. ¶ Undecio exp̄sse p̄dicta volūtas nō tm̄ ex 9iecturis supradictis ⁊ rationib⁹ ⁊ fundamētis s3 ēt necessario 9cluditur ex verbis predicte dationis ⁊ cōcessionis in dotē ibi dū d2 q 9dit p dote dn̄e Lucretie filie sue florētio pn̄ti recipiēti ⁊ stipulanti p se ⁊ suis heredibus cū ergo stipularetur nō solū pro filia sed ēt p heredib⁹ filie nō est aliquo modo dicendū q solūmodo voluerūt cōcedere ius q habebat eo viuēte. Nā si mortu⁹ esset illa adhuc viua ista vba p heredibus suis penitus euanescerēt. nā si hic aliquo modo itellexisset subiūxisset dūtaxat eo viuēte cū ergo nō dixerit adhuc viua. ⁊ sic vba deficit dispositio ⁊ talis iterpretatio.l.s3 ⁊ si seruū.§.nō dixit.ff. de acq.hē.l.scire op3.§.illud.ff.de excus.tu.c.ad audiētiā.de deci.l.qd dictū. ⁊ qd ibi no.ff.de pac. ¶ Undecimo pbaī ex alijs verbis postea sequētib⁹ i dicto 9ctu v3 ⁊ cui ius 9cesserit suū ad habēdū tenēdū ⁊ possidēdū ⁊ fouēdū ⁊ oīa ⁊ singula faciēdū q̄ glibet verus maritus de reb⁹ dotalib⁹ facere pōt. ¶ Ex quib⁹ verbis nemo sane mentis iudicauerit q dionysi⁹ voluerit solū cōcedere q habebat eo viuēte imo ex q̄ dedit potestatē q ēt posset alteri 9cedere q ⁊ in aliū trāsferre vr nō solū ius suū q habebat ab se abdicare sed ēt abdicare a filijs ius filiorū ⁊ ipsu3 trāsferre ar.no.in.l.trāslatio. ⁊ .l.rē legatā. ⁊ .l.si trāsferā.ff.de adimē.lega. ⁊ .l.fideicōmissa.§.si rē.ff.de leg.iij. ¶ Decimotertio probaī ex alijs vbis positis in dicto 9ctu dū dicit. Et pmisit q nemini alij ius est datū p q̄ verba includiī q si alij erat datū ius q poterat reuocari: censeī ex hoc reuocatū ex q̄ asserit ius illud nemini forte datū. ¶ Ex p̄dictis em̄ vbis nihil aliud vr cōcludi q̄ q p̄dict⁹ dionysius asserit liberā dictā domū ex facto suo p̄terq̄ ab ecclia q̄ exceperit vt statim dicā ergo cū vba hec importēt. Et in potestate sua erat facere ipsa3 domū liberā ab alijs filijs ⁊ nepotib⁹ suis ergo ipsam videtur a p̄dictis alijs filijs 26 ⁊ nepotibus liberasse q2 † qui vult cōsequēs necessario vult antecedēs suū.vt.l.ad legatū. ⁊ .l.ad rē mobilē.ff.de pcur.in.c.preterea.de offi.dele. l.impalis.C.d nuptijs. ⁊ .l.olimpico.ff.de serui.ru.p̄di.cū si. ¶ Decimo quarto probaī ex alijs verbis dū d2 saluo semper iure dicti monasterij ⁊ sic cū p̄dicta tā lata 9cessiōe in dotē solū excluserit ius mōasterij seu ecclesie q habebat rōne sui directi dominij ⁊ canonis soluēdi a p̄dicta 9cessiōe intelligāī exclusi oēs alij qui aliqd ius hēbant quos exclude27 re poterat q2 † exceptio firmat regulam in casib⁹ nō exceptis fm̄ Dy. ⁊ Joā.and.in rub.de reg.iur.li.vj. ⁊ no.in.c.cum apud.de spon. ⁊ .l.cū de lanionis.§.cui fund⁹. ⁊ .l.quesitū.§.deniq3.ff.de fund.instru. ⁊ sic sequiī q oēs alij itelligāī exclusi ab oī iure q habebāt sup dcā domo emphyteosi excepta dicta ecclia. ⁊ sic oēs alij filij faciūt.l.cū p̄tor.de iud. ⁊ q̄ dixi.s.in fundamēto p hac parte. ¶ Quintodecimo pbaī qm̄ dict⁹ dionysi⁹ dādo i dotē dicte filie dictā domū sub forma p̄dicta est obligat⁹ de euictiōe p̄terq̄ ex facto ecclesie ergo alij filij sui qui sunt vl'es hr̄des ipsi⁹ nō pn̄t cōtrauenire: vt in.l.vēdicantē.ff.de euictio.cū sua materia. ¶ Ex p̄dictis ergo oīb⁹ 9cludo q p̄dicti filij p̄dicti Dionysij nō possūt ius aliqd p̄tēdere sup dicta domo ex eo q fuit īfra tertiā gn̄ationē ⁊ ex dicto dionysio p mediā psonā Lucretie null⁹ sit fili⁹ vl nepos dionysij p̄dicti. ¶ Nec ob. allegata in 9triū ⁊ p̄io nō ob. primū fūdamētū factū in cōtrariū in fauorē dictorū filiorū q2 illud pcedit qn̄ dionysi⁹ nullā fecisset p̄dicte Lucretie 9cessionē sed hic fecit cōcessionē sub tali forma p quā manifeste appet illos exclusos q̄uis sint īfra tertiā generationē. Nec est verū q videaī solū dedisse in dotē ius q hēbat in vita sua p ea q̄ supra clarissime demōstrata sunt. ¶ Ad s3 fundamētū in 9triū formatū r̄ndeī q posito qd illud pcedat q videaī per predictā stipulationē p̄dicto dionysio stipulatore mortuo p̄dictā emphyteosi3 renouari in filijs tn̄ illud pcedit nisi stipulator seu inuestit⁹ ex ptāte sibi attributa a iure nihil disposuerit aut pp q ipediaī dicta renouatio i psona filiorū put fecit dictus dionysi⁹ qui potuit per p̄dictam cōcessionē factā Lucretie filie sue pindicare dict3 filijs ipedire dcā3 renouationē vt supra demonstratū fuit. ¶ Ad tertiū ⁊ vltimū fundamētum in 9triū formatū r̄ndetur q illa p̄sumptio q pater ex quo fuit stipulatus p filijs ⁊ nepotibus oībus voluerit filios suos priuare post mortē suā dicta emphyteosi per vrgētiores ⁊ fortiores p̄sumptiones de quib⁹ supra apparet. ¶ Itē tolliī p 9trium factū. Et per dictā cōcessionem ⁊ ipsi⁹ verba qbus presumptionibus ⁊ vbis expresse declaraī volūtate3 suā fuisse trāsferre itegrū ius q hēbat ipse ⁊ alij filij in dictā Lucretiā sicut supra clarissime demōstratū est. ¶ Superest nūc vt ex ordine descendam⁹ ad iura ipsius Christophori emptoris vtrum in dicta domo emphyteotica ipse foueat meliora iura ceter3. Et omissa alia disceptatione breuiter dico q p̄dict⁹ Christophorus emptor nō pōt nunc aliquo iure retinere sibi dictā domū quo fit vt 9cludaī domū ipa3 redijsse ad ecclesiam ⁊ consolidatum esse dn̄ium vtile cū dn̄io directo hoc probaī 28 a † sufficienti partiū enumeratone q argumentū potissimum in iure validū est: vt est apud Boetiū ⁊ Ciceronē in topicis ⁊ probaī in.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui vel ali.iu. ⁊ .l.ex maleficijs.§.hīs. ⁊ .l.obligationū fere.§.placet.ff.de act. ⁊ ob. ⁊ .c.cū dilect⁹.de iure pat.cu3 si.aut em̄ ipse voluit iniiti in iure ipsi⁹ dom⁹ ex psona ppria ⁊ nō potest q2 emit ius ēphyteoticū q erat penes filiū Lucretie quare cū sit successor ipsi⁹ iuris nō potuit ipse plus iuris cōseq q̄ fuerit penes suū principalē vt in regula nemo plus iuris.ff.de re.iu. ⁊ reperiī in.vj.cū alijs iurib⁹ vtrobiq3 allegatis. Et q2 res ipsa vēdita vt emphyteosis trāsit i emptorē cū his cōditionib⁹ oneribus ⁊ qualitatib⁹ qbus erat penes ipsu3 vēditorē vt.l.via cōstitui.§.queciq3.ff.de ser.vr.predi. ⁊ .l.ij.§.fin. ⁊ .l.se.ff. si serui.vē. ⁊ .l.titio ⁊ meuio.§.fi.ff.de le.ij. ⁊ .l.pōponi⁹.§.cū qs.ff.de acq. pos. ⁊ .l.ij.§.p scōo.ff.de cadu.tol.cū alijs plurimisq3 iuribus. op3 ergo ad hoc vt ipse doceat se posse retinere dictā domū qd doceat qd possit illā retinere vel ex psona vēditoris qui erat emphyteoticari⁹ aut heredū ipsi⁹ vel ex persona nepotū p̄dicti Dionysij ex quo filio p̄mortuo s3 ex nullo predictorū capitum pōt se tueri vt pbabo. ergo sequiī qd nullo iure potest se tueri ⁊ cōcludiī qd ecclesia h3 meliora ⁊ potiora iura. ¶ Quod ex capite vēditoris nō potest se tueri manifeste p3 q2 iam diē clausit extremū ⁊ sic omne ius suū fuit extinctū in aut.de nup.§.disponat ex psona heredis vel heredū dicti dionysij etiā nō pōt qm̄.s.cōclusu3 fuit qd p̄dicta emphyteosis ex 9suetudie ⁊ inueterata iterpretatione finita fuit emphyteosis in psona dicti vēditoris nepotis dionysij ex filio nūc defūcto ⁊ nō trāsiuit i pnepotē ex ipa filia ⁊ sic in quartā gn̄ationē q̄ si p̄dicta ēphyteosis nō fuisset alienata p filiū lucretie finita fuisset ēphyteosis p̄dicta. Et redijsset ad ecclīā vt.s. demōstratū fuit ergo nō pōt ipse ēptor in pl⁹ firmare ius suū respectu iuris emphyteotici q̄ potuisset ipsius autor. vt dictū ē sed ipsius autor non potest ergo ⁊c. nec pt dici qd ipsi⁹ autor potuisset iniiti ex psōa nepotū dionysij ex barnabeo filio q sunt i.j. tertiā gn̄ationē q2 ipse pnepos dionysij ex Lucretia nō potuisset aliquo mō ēt si pr su⁹ nō alienasset ipsā domū retinere ex psonis nepotū Dionysij ex filio suo vt expresse decidit Spe.i ti.de loca.§.nunc aliqua.v.clv. tenēt Barto. ⁊ doc.in.l.si mihi ⁊ titio.ff.de ver. ob. ⁊ Bar.de saly.in.l.ij.C.de iure emphy.q.xxiij. in qbus locis volunt prefati doc. qd si aliqs receperit emphyteosim p se ⁊ filijs nepotib⁹ ⁊ sic vsq3 in tertiā gn̄ationē qd si supest nepos ⁊ alteri⁹ nepotis filius ⁊ sic pnepos put est i terminis nr̄is qd pnepos excludiī in totū ⁊ dubitatio est p pte nepotis mortui an redeat ad ecclesiā vel per ius testandi aut alio iure redeat vel remaneat in personā nepotis. Cū ergo non sit dubiū qd pnepos excludaī ergo ex psona pronepotis nō potest ipse iniiti aut ipse emptor vult iniiti ex psona nepotu3 Dionysij ex Barnabeo filio p̄mortuo. ⁊ etiā ex hoc capite clarissimū est qd nō pōt q2 cum ipsi p 9cessionem factam in dotē fuerint totaliter exclusi a dicta emphyteosi vt supra demonstratu3 fuit latissime merito ex iure nullo modo in eis residēte potest ipse emptor fundare intētionē aliquā. Quod etiā sic ostendiī aut alij filij ⁊ nepotes fuerint penit⁹ exclusi ita qd aliquod ius remansit in eis saltē post mortem Dionysij ⁊ hoc casu ad ipos ptineret nō ad emptorē qd probaī clare q2 si nō fuisset facta vēditio per d. P. sed nunc reperireī penes filios petri pnepotes dionysij ex lucretia p̄mortua in qbus extincta erat emphyteosis dicta emphyteosis redijsset ad p̄dictos nepotes dionysij ex barnabeo p̄mortui p autoritates Spe. bar. ⁊ Saly. ⁊ alior3 doctor3 in locis p̄allegatis ergo ipse ēptor penit⁹ excludiī s3 vt supius demōstratū fuit alij filij ⁊ nepotes Dionysij excepta lucretia ⁊ ipsi⁹ filijs ex dicta cōcessione in dotem fuerint penitus exclusi. ¶ Et posito quod non fuissent ex sola concessione fuissent exclusi

sent exclusi p prescriptionē ex qua mortuo Dionysio tenuerūt lōgissi-
29 mo tpe † qr lȝ cōtra ecclesiam nō pscribat̄ a pma ad minor. spacio .xl. an-
norū. vt ao. doc. in .c. ij. de mut. peti. tin .c. de quarta. z .c. illud. de pscrip.
z .c. ij. de prescrip. lib. vi. xvi. q. iij. c. ij. z. q. iij. c. facultates in aut. de eccle.
tit. §. pro tēporalibus. vnde cū ipsi sint penitus exclusi tam per concessi-
onē in dotē q̄ p viā prescriptiōis p q̄ totū ius fuit acquisitū Lucre-
tie z filijs suis sequit̄ q̄ p̄fatus emptor ex iure q̄ nō est nō potest iuni-
ti ac se tueri. ¶ Ad predicta etiā facit qr ad hoc vt posset dict⁹ emptor
iuniti ex iure residēte in psona dictoꝝ nepotū Dionysij ex psona Bar
nabei necessariū esset q̄ prius istud ius ꝯsolidaret̄ in psona dictoꝝ ne
potū quo cōsolidato possent ipsi iuniti vt ptȝ ex supiorib⁹ sed ipsi ne-
potes Dionisij ex Barnabeo nō pnt aliquo modo in seipsis ꝯsolidare
dictū ius vt demōstratū est ergo sequit̄ q̄ emptor nō pōt ex iure i illis
nō residēte iuniti z q̄ nō possit cōsolidari demōstrat̄ qr si consolida-
retur aliquo iure in eis ꝯsolidaret̄ p ius decrescēdi vt ꝑȝ ea que voluit
Spe. in ti. de loc. §. nūc aliqua ver. dv. z bart. in .l. si mihi z titio. ff. de v.
ob. z ibi doc. Sal. i. l. ij. C. de iure emphy. qm̄ sicut simplr dicam⁹ q̄ hȝ ex
mortis causa capiōe vt voluit Bar. qr in ipsis nepotibus Dionysij ex
Barnabeo nullū p̄dictorū iuriū residet nō primū qr in ꝯctib⁹ nō ha-
bet locū ius accrescēdi. vt. d. l. si mihi z titio: nō p viā causa mortis vsu-
capionē ex q̄ per mortē Dionysij filij ipsi⁹ vel nepotes nihil ceperit nō
30 potest esse loc⁹ iuri accrescēdi qr † rei q̄ nō est nō pōt aliqd accrescere.
vt. l. plane de leg. i. z .l. re ꝯiuncti z ibi late per Bart. ff. de leg. iij. dixi la-
tius in .c. si pater. de test. li. vi. late tradunt do. Christofor⁹ z do. Frā. de
castelliono q fuerūt p̄ceptores mei. in .l. i. §. si et fundo. ff. de hered. insti.
z probat̄ in .l. si alterius. z .l. sequē. ; : duo. ff. de here. insti. fa. no. in re-
gula accessoriū. de re. iu. li. vi. faciūt etiā q̄ tradit Bar. in repe. l. si is qui
p emptore. ff. de vsucapio. Et de se manifestū est q̄ si nullū ius cōsistit
in nepotib⁹ Dionysij ex Barnabeo premortuo q̄ ex iure q̄ nō est pōt
iuniti dict⁹ emptor qm̄ si q̄ iuris esset in eis accresceret eis z non alteri
extra tertiā generationē. vt. s. demonstratū fuit. Et sic ex p̄dictis oībus
ptȝ clara cōclusio q̄ predicta ecclesia dn̄a directa in dicta dn̄a reliquis
oībus fouet potiora iura. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marian⁹ Socinus saluo
semper saniori consilio.

¶ Consilium .xxvi.

1. ☞ Argumentum a sufficienti partium enumeratione in iure tenet.
2. Charitas prima a seipso incipit.
3. Obligatus ad aliquid faciendum debet illud facere suis sumptibus.
4. Impense facte ratione consanguinitatis z amicitie non repetuntur.
5. Res transit cum onere suo.
6. Testes licet discordent in verbis tamen si cōcordant in effectu rei pro
bant.
7. Mandatum de gerendo si precedat licet inutile sit: oritur tamē actio
mandati.
8. Negocium si est vtiliter gestum datur actio negociorum gestorum.
9. Maritus repetit impensas pro custodia castri factas.
10. Actio de in rē verso datur vbi actio negociorum gestorū habet locū.
11. Medicus repetit sumptus ab infirmo licet infirmus ipsum medicum
habuerit exosum.
12. Protestatio quando z quando iuuet protestantem.
13. Expensas faciens etiam pro inuito: si expēse respiciāt reipub. interesse
aut similem causam: potest eas repetere.
14. Procurator ad negocia cōstitutus si reuocetur a domino repetit ta-
men expensas pro domino factas donec certioratus fuerit a domino
de reuocatione.

Omnipotēs deus Adsit. ¶ Ex his que in facto narrātur collectis ex actis actitatis in causa ꝗquestione intentata p spectabiles ac magnificos dominū Georgium z dominum Franciscum de gonzaga olim cōtra spectabilem ac magnificum dominum dominum Guidonem de gōzaga. z post ipsius domini Guidonis mortem cōtra ipsius domini Guidonis heredes coram spectabilib⁹ dominis de cōsilio iustitie z c. Illustris domini domini Marchionis mantue z c. occasiōe expensarum factarum in succurrendo z defendēdo castrū bagnoli petitarū a prefatis Georgio z domino Frācisco. ¶ Queritur que nā debeāt esse partes prefatorum spectabilium dominorum de consilio in causa predicta. ¶ Circa q̄ quesitum videt̄ primo discendum q̄ partes ipsorū debent esse in absoluendo predictos a petitione predicta. hec autem conclusio videtur ꝓbari ex multiplici fundamento. ¶ Et primo quia prefatis actoribus ad predictas impensas repetendas nulla actio competere videtur illud autem clarissimum est q̄ nemo ꝯtra actione experit̄. vt. l. si pupilli. §. videamus. ff. de negoc. gest. z institutio de actio. §. i. Quod autē predictis actoribus nulla compe-
1 tat actio probatur † a sufficienti partium enumeratione q̄ argumentum validū est in iure. vt in .l. ex maleficijs. §. heres. ff. de actio. z obliga. z in .l. a patre furioso. ff. qui sui z sui vel alieni iuris z in .c. per tuas. de sententia excōmunicatiōis. z in .c. si vir. de cogna. spiri. Cum enim alius cōtractus nō precesserit mandati vel similis non potest dici quod heredes predicti teneant̄ ad predictas ipensas nisi ex eo quod necessario vel vtiliter negocia ipsius dn̄i Guidonis p ipsos Georgiū z Frācisc̄ū gesta fuerint pp q̄ negocia gesta nō pōt dici q̄ aliquo mō p̄fatus Guido z sui hr̄des teneant̄ vt ꝓbabit̄ ergo z c. Qd̄ autē nō possit agi ꝯ p̄dictos actione negocioꝝ ge ostendit̄ ex multiplici fundamēto. ¶ Primo qr p̄fati Georgi⁹ dn̄s Frācisc⁹ viderent̄ accessisse ad p̄dictū castrū bagnoli cū gētibus suis potius pro recuperatione castri nuuolarie amissi p p̄fatos Georgiū z do. Frāciscū z occupati p dn̄m Gilbertū z alios de corrigia adhuc vt posset ipsū castrū nuuolarie recuperare vt videnl̄
2 innuere quidā testes q̄ satis vr̄ tē rōnabile qr † dīs ordinata charitas regulr̄ incipit a seipso. vt in .l. pōsit. C. de seruit. z aqua. xxiij. q. v. c. si non lȝ. z in .c. i. z ij. de post. cū alijs si. ergo cū potius suū q̄ alienū negocium videant̄ gessisse nō possunt agere actione nego. gest. q̄ actio solū cōpetit p alieno negocio gesto z nō p suo. vt. ff. z. C. de neg. gest. p totū z ex infra dicēdis clarius apparebit. ¶ Scdo principalr̄ hoc ꝓbat̄ qr posito q̄ p̄dicti Georgi⁹ z dn̄s Frāciscus nō cōduxissent p̄dictas gētes in p̄dictū castrū bagnoli occasiōe p̄dicta sed p defensiōe z custodia ipsi⁹ castri tn̄ pp hāc cām p̄fatus Guido z ipsi⁹ hr̄des non videnl̄ obligati eo q̄ p̄fati Georgi⁹ z do. Frācisc⁹ ipsas gentes videreat̄ conduxisse ex mandato illustris Marchionis mantue eo q̄ ad predictū illustrem marchionē pertinebat defensio ipsius dn̄i Guidonis. Qm̄ ex capitulis z cōuētionib⁹ initis inter p̄fatū illustrē marchionē z p̄dictū. d. guidonē apparet q̄ p̄fat⁹ illustris dn̄s marchio acceptauit p̄fatū. d. Guidonē cū castro bagnoli arce fortilicijs iurisdictionib⁹ psonis z oībus ibidē habitantibus in suū vasallum z indubitatū adherentem z recōmendatū ac etiā sub eius tutela z protectiōe z defensione pmittēs ipsum dn̄ȝ Guidonē cū dicto castro fortilicijs ptinen. z icolis suis ab ol z quocūq̄ psone dominio vel cōitate aut potētia in p̄dictis offendere turbare aut molestare volētes tueri defendere cōseruare z manutenere p posse viribusq̄ suis z oīa alia z singula opari facere z prestare q̄ quilibet dn̄s erga suū adherentē optimū z recōmendatū facere dȝ z tenet̄ ex qbus capitulis z cōuētionibus colligit̄ q̄ p̄fat⁹ illustris marchio tenebat̄ z obligat⁹ erat ipsum dn̄m Guidonē suis expensis
3 defendere ar. l. suo sumptu. ff. de ope. li. vbi ꝓbat̄ q̄ † qn̄ aliquid faciendū est ab aliquo illud fieri dȝ sumptu illi⁹ q obligat⁹ est. q̄ etiā ꝓbat̄ qr si alimēta p̄stent̄ alicui ad q̄ nō tenebat̄ p̄stās sȝ alius terti⁹ ad ipa prestāda tenebat̄ pōt agi ꝯtra ipsum tertiū qui ad id tenebat̄ fm̄ ea q̄ tradunt̄ in .l. alimēta. C. d neg. ge. z q̄ tradit̄ in .l. nensen⁹. ff. eo. ti. fa. no. p do. Bat. l. c. cū haberet de eo q dux. in ma. quā poi p adn. l. z q̄ no. l. l. ex duobus. §. tetiū. ff. de neg. ge. Et tradidit Bal. ꝯsil. xxiij. q̄ incipit. si patruus Vlteri⁹ etiā facit q̄ in simili dicimus de vēditore q tenet̄ defendere emptorē suis sumptib⁹. Et q tenet̄ qn̄ ꝓmiserit habere licere z sic p ꝯñs agere z curare z dict⁹ dn̄s Guido sit defensus put prefat⁹ illustris dn̄s marchio ꝓmisit dicto dn̄o Guidoni quo fit vt suis sumptib⁹ ipsum defendere teneat̄ p not. in .l. stipulatio ista hr̄e licere. ff. de ver. ob. Cū ergo p̄fat⁹ do. Guido deberet defendi ab illustri dn̄o marchiōe suis sumptib⁹. sequit̄ q̄ p̄fati Georgi⁹ z do. Frāciscus p p̄dictis impēsis nō possunt agere ꝯ p̄fatū do. Guidonē p no. in. d. l. alimenta. z d. l. nensenius. z. d. c. cū haberet cū si. z in .l. ij. C. de neg. ge ¶ Tertio principalr̄ ꝓbat̄ qr in facto p̄supponit̄ q̄ cū magnific⁹ do. Carolus d gonzaga discederet ppter cui⁹ discessum illustris do. Ludo. marchio mātue cepit p̄dictū castrū bagnoli ꝓmisit z cōuenit cū p̄dicto dn̄o Guidone q̄ eo casu quo dn̄s Guido moreret̄ sine filijs legitimis p̄dictum castrū bagnoli remaneret p̄fato illustri marchioni z q̄ inter ea p̄fat⁹ dn̄s Guido prefatū castrū alicui psone minime posset alienare z hoc ideo cū p̄dicto dn̄o Guidone p̄fatus illustris dn̄s marchio dr̄ conuenisse ad hoc vt post mortē prefati dn̄i Guidonis absq̄ legitimis filijs descendētis castrū predictum remaneret prefatis Georgio z domino Frācisco de gonzaga propter quā causam casus mortis p̄fati dn̄i Guidonis absq̄ filijs cōtigerit. predictū castrū fuit concessum p prefatum illustrem marchionē predictis Georgio domino Frācisco z sic ex hoc capite videt̄ dici posse q̄ prefati Georgius z domin⁹ Franciscus non possint dictas impēsas repetere per ea que in simili notātur de legatarijs z fideicōmissarijs qui aliquas impensas fecerunt in rebus sub cōditione relictis quas aduenientē cōditione z consecuto legato. z fideicōmisso minime ab heredibus instituti repeti possunt. vt. l. fundus. de leg. i. quinimo si heredes instituti aliquas impensas fecissent vidētur posse repetere a dictis legatarijs z fideicōmissarijs per ea que notantur in. d. l. fundus. quo fit vt etiam in terminis nostris videatur dicendum q̄ si comes Guido fecisset predictas impēsas posset recuperare a predicto Georgio z dn̄o Francisco. Quare cum predicti Georgius z. d. Frāciscus videantur quodammodo gessisse negocium suum z in rē suam intendisse merito non videntur dictas impēsas repetere posse. ¶ Quarto principalr̄ predicta conclusio videtur probare quia po-
4 sito † q̄ p̄dicta conditio non fuisset cogitata vel nō fuisset apposita cū prefati Georgius z dominus Frāciscus nō videntur posse petere predictas impēsas quia ratione constringente consanguinitatis z amicitie videnl̄ dictas impensas fecisse z sic non videntur posse repetere per .l. ex duobus. §. fina. z l. officio. ff. de nego. gest. ¶ Quinto principaliter predicta conclusio videtur probari quia cum predicti Georgius z dominus Frāciscus impenderunt in predicto castro Bagnoli et pre-

dictū castrū bagnoli ꝓemū post mortē dñi Guidonis trāsinerit in pfatos Georgiū ⁊ dñm Frāciscū vt trāsisse cū oibus onerib⁹ ⁊ emolumētis suis vt dicit tex.i.l.si ab eo.ff.de vsufr.leg.⁊ in.l.vnica.§.p scdo.C.de cadu.tol.est em̄ regulare transeat cū sua natura ⁊ qualitate vt.l.pompo.§.cū qs.ff.de acqui.pos.⁊ no.in.l.ꝗ religiosis.ff.de rei vend.cū ergo pdictū castrū trāsinerit i pfatos georgiū.⁊.d.Frāciscū nō videt ab alio posse repetef vl ad ꝙ ipi alijs tenerent si alij fecissent. ¶ Sexto pncipaliter pdicta cōclusio vr̄ pbari qm̄ pbatū vr̄ ꝙ pfati Georgi⁹ ⁊.d.Franci sc⁹ habuerit frumētū vinū bladū ⁊ als tot ⁊ tātas res descriptas in inuentarijs pductis ꝙ ad lōge maiorē summā videnf ascēdere ꝙ debeaf predictis Georgio ⁊ dño Frācisco ꝓut videnf deponere testes ⁊ marie Philippus de almarenis ⁊ dñs māfred⁹ de corrigia ⁊ quidā alij ergo seqf ꝙ pdicte gentes nō fuerunt manutēte impēsis pdictoꝝ Georgij ⁊ d. Frācisci seu ꝓprijs impēsis dñi Guidonis ⁊ sic clarū est ꝙ repeti nō pnt. ¶ Postremo posito ꝙ pdicte expēse possent repeti eo ꝙ facte essēt a pdictis Georgio ⁊ dño Frācisco de bōis ꝓprijs ⁊ pecunia ꝓpria ipsorum ⁊ alie rōnes superi⁹ assignate cessarent tn̄ nō videnf posse peti p tāto tpe eo ꝙ nō fuit necessariū ꝙ ibi tāto tpe starēt nec p tanta ꝗtitate stipēdiarioꝝ cū tot stipēdiarij nō videnf fuisse necessarij cā em̄ defensiōis limitabaf ⁊ p ꝗtitate tpis ⁊ ꝗtitate necessitatis gētiū.qm̄ cā regulariter causaf ⁊ ea cessāte cessat causatū vt.l.adigere.§.quis.ff.de iure pat.⁊ l.c.cū cessāte.cū sua materia de appel.cū si.limitata em̄ dispositio:limitatū parit effectū vt.l.cācellauerat.ff.de his q̄ in test.delē.⁊.l.in agris.ff.de acq.re.do.c.ea noscit.de sen.exco.⁊.l.cū pr.§.dulcissim⁹.ff.de le.ij.nā p maiori tpe ꝙ expediret aut cū maiori gētiū ꝗtitate ꝙ expediret nec necessario nec vtiliter negociū gessisse vr̄ ⁊ p ꝗns negocioꝝ gestoꝝ actio cessare vr̄ vt no.in.l.ꝗ vtiliter.⁊.l.j.⁊.ij.ff.de neg.ge.⁊ per totū ⁊ in.l.si seruum.C.e.ti. ¶ Uerū pdictis nō obstātib⁹ arbitror cōtrariā sententiā fore verā. Hec aūt cōclusio plurib⁹ medijs deducif ⁊ cōprobaf primo ꝓsupponēdo p indubitato probatū esse per testes pductos p parte pdictoꝝ agētiū ꝓut clarissime pbatū apparet dictū castrū bagnoli dū esset ⁊ ptineret ad prefatū dñm Guidonē defensum ⁊ custoditū fuisse p pfatos Georgiū ⁊ dñm Frāciscū:probatur em̄ per testes pacē ruptā ⁊ guerrā factā p illos de corrigia. Et qualiter post captū castrū nuuolarie gētes illoꝝ de corrigia fecerunt diffidationeꝫ cōtra castrū bagnoli ⁊ oppressionē receperūt obsides ⁊ cꝫ diffidationē insultū ⁊ aggressurā castrimētationem ⁊ oppressionē fecerunt ipsi dñi de corrigia post captū castrum nuuolarie ꝙ ceperint frāgēdo guerrā cōtra ꝓmissiones p eos factas pbaf em̄ occupato castro nuuolarie pdicti dñi de corrigia miserunt ad hoīes bagnoli ⁊ ab ipsis petierūt dari sibi dictū castrū noīe regis arragonū ⁊ ipsoꝝ dñoꝝ de corrigia si hoc nō facerent venirent ad expugnandū castra contra bagnolū. Et probaf ꝙ inter occupationē nuuolarie ⁊ predictam diffidationē ⁊ insultū ⁊ aggressurā factā ꝯtra castrū ⁊ hoīes bagnoli fuit tam modicū tpis internallū ꝙ nō potuerūt sibi interea ꝓuidere vt pbaf ex attestationib⁹ Philippi de armahꝫis ⁊ clarius per senenianū qui depōit ꝙ immediate post subiugatā nuuolariā p corrigensēs missus est ab hōmines bagnoli Baldaser theutonic⁹ qui ex pte dictoꝝ de corrigia petijt castrū bagnoli noīe regis arragonū ⁊ illustrissimi dñi Caroli de gonzaga cui hoīes de bagnolo rńderūt ꝙ nolebāt id facere sꝫ volebāt retinere bagnolū ad petitionē illustrissimi do.marchiōis mātue ⁊ dñi Guidonis de gonza.tunc dicti hoīes petierunt indutias triū dierum vt possent ꝯsulere dñm Guidonē. Quib⁹ rńdit dict⁹ Baldesar qd eis dabat tm̄ terminū ꝙ posset ire nuuolariā ⁊ redire.qr oia parata erāt ad bellū ⁊ ei⁹ testis credere qd die veneris venerūt cū gētib⁹ ⁊ discurrerūt territoriū bagnoli secādo blada ⁊ inter se diuidēdo.capiēdo hōines auferēdo aquā de foueis.⁊ sagitādo in castrū ⁊ illud circuendo ne nullus exire posset tandē deuenerūt ipsi hoīes ad treugā ⁊ dederunt obsides ⁊ habuerunt terminū triū dierum ad significādū predicto prefato illustrissimo dño marchiōi ⁊ dño guidoni. pbaf etiāꝫ p depositionē Jacopini de corpo sup secūdo qui deponit ꝙ immediate postq̄ dicti dñi de corrigia ceperūt ⁊ subiugauerūt castrū nuuolarie ⁊ credere ipsi⁹ testis q̄dā die iouis de mēse Junij anni.Mcccc.ij.⁊ miserūt baldasarē theutonicum turchū ⁊ quēdam tubetā qui petierunt nomine domini manfredi sibi dari castrū bagnoli:quib⁹ hoīes responderunt se illō nolle dare sꝫ velle tenere ad petitionē illustrissimi dñi Marchionis ⁊ dñi Guidōis:⁊ tunc dictus baldasar dixit ꝙ nisi dicti homines facerēt q̄ ipse petierat ꝙ die sequēti expectarēt castra seu cāpū predictorum de corrigia ⁊ veneris sequenti dñs manfred⁹ venit cū suo exercitu in territoriū bagnoli ⁊ illud territoriū discurrit ac homines ⁊ boā cepit appropinquauit castro crēdo illud intrare qua die etiā recesserūt ⁊ die sequēti cū.d.Gilberto reuersi sunt cū toto eoꝝ exercitu ⁊ castrametati sunt apō castrū bagnoli ⁊ nocte sequēti abstulerūt aquā de foueis dicti castri ⁊ die lune sequēti hoīes venerunt ad ꝯcordiā cū corrigēsib⁹ p mediū Andree de zobellis ⁊ antonij caroli ⁊ si bn̄ memini capitula fuerūt sic facta ꝙ infra tres dies deberēt ꝯsulere illū dñm marchionē ⁊ dñm Guidonem qd erant facturi similiter etiā idē deponūt alij plures testes ⁊ ꝗuis ipsi aliqualiter varient in verbis tn̄ cōcordāt 6 in effectu ⁊ sic plene pbāt †nec em̄ curam⁹ de singularitate aut varietate in vbis dūmodo testes sint concordes in effectu rei pbande attēdi em̄ dꝫ effect⁹ rei nō modus sciendi narrādi vel pferēdi vt dicit Bal. in.l.ij.C.de bono.pos.fm tabu.⁊ Spe.in ti.de inquisitiōib⁹.circa medium facit ꝙ no.idē Spe.i tit.de test.§.i.ver.itē quid si testis maxime qr memoria hoīum labilis est marie circūstantias ⁊ quedā minima.C.de testa.l.hbem⁹.⁊.l.hac cōsultissima.§.at cū humana.xxiij.di.c.preterea ff.de pig.l.cōtrahif ⁊ de pba.l.si arbiter ꝓbant em̄ testes lꝫ differāt verbis dūmodo nō differant re vt no.gl.in.c.cū ecclesia.de cā pos.⁊ ꝓprie. sup verbo vacillasse.⁊ not.in.c.nihil.de verbo.sig.⁊ in.c.capellanus.de fer.⁊ ibi p doct.sentit gl.iij.q.ix.c.nihilomin⁹.nihil em̄ obstat narrādi diuersitas dūmodo eadē sit snia vt.d.c.nihil.⁊.xj.q.iij.antecessor.⁊ d cōsuetu.c.cū dilect⁹.facit etiā ꝙ no.Bal.in.l.ij.C.de donatio.añ nup. Et lꝫ vn⁹ testis dicat plura verba ꝙ alius ex hoc nō vitiaf dictū eoꝝ facit tex.no.in.c.cū Marthe.de cele.mis.faciūt etiā no.i.l.qui snia.C.de pe. tenet Hostien.in summa.co.tit.de testi.§.q diuersitates.⁊ per not.in.l. ob carmē.§.j.ff.de testi.⁊.l.testamētum.C.de testi.⁊ cum causam.⁊.c.licet cām.de testi.per Bal.in.l.conuenticulā.C.de epis.⁊ cle.cū si. ¶ Insup etiam per prefatos ⁊ alios testes probatur qualiter Georgius assortit⁹ ad succurrēdū pdictū castrū bagnoli misit ipsi⁹ quosdā milites ⁊ postea in ꝓpria ꝑsona venit ad succurrendum dictum castrum cū armigeris ⁊ peditib⁹ quos secū habebat ⁊ qliter postea plures alios armigeros ⁊ pedites ꝯduxit ⁊ castrum ipsum muniuit.⁊ adeo operat⁹ est ꝙ ipsū castrū saluauit pfato domino guidoni. ¶ Secūdo pdictis premissis probaf pdicta cōclusio qm̄ p testes productos pro pte pdictoꝝ actoꝝ pbaf rogatio ⁊ mādatū factū pdicto Georgio ꝙ deberet hre curā bagnoli. Et promissio facta p pfatū Georgium. Nā cū venisset predict⁹ Georgius bagnolum prefatus dñs Guido dixit eidē ꝯgratulando de ducatu suo ego valde carīpēdo ꝙ huc venisti qr nūc sūꝫ recessurus de hoc castro ⁊ iturus mantuā vt sim cū illustri domino nr̄o marchiōe. Et qr audio hincinde dici ⁊ a qbusdā opinari de guerra sic da habeo aliquā suspectioneꝫ de ista terra mea bagnoli propter istos dños de corrigia q sunt propinqui q̄re vobis hanc meā terrā cōmēdo ⁊ rogo ꝙ habeatis eā recōmēdatā sicut ⁊ vestrā terrā nuuolarie qr ego tpe ꝑterito sic egi vsus nuuolariā ⁊ ita ꝓpt⁹ fui in defendendo eā sicuti ⁊ hāc meā terrā bagnoli. Et tūc pfat⁹ Georgius respondit pfato dño Guidōi teneatis pro certo ⁊ ex nūc vobis promitto qnō min⁹ ero ꝓpt⁹ ⁊ vigilabo ad defensionē huius vestre terre ꝙ mee nuuolarie ⁊ ita vobis promitto ꝙ qñcunꝙ op⁹ fuerit dabo omneꝫ fauorē auxiliū ⁊ consilium in defendēdo eam:nec timeo quin possim eam defendere ⁊ tueri a quocūꝙ ⁊ de pdictis testificaf ma. Joānes Gemegnan⁹ ⁊ Jacopin⁹. Et ꝗuis aliqualr variēt in verbis tn̄ in reali effectu idē dnt:⁊ ideo probant nec propter talē varietatē detrahif fidei ipsorum vt superi⁹ demonstratū fuit ⁊ sic pꝫ ꝙ pfatus dñs Guido obligaref ⁊ traditur in.l.liberta.in prin.ff.de neg.gest.⁊.l.si seruus.§.qui mutuā.ff.de in rē verso. Et sic indubitatū est prefatum dñm Guidonē ⁊ suos heredes obligatos fuisse. Et hoc modo pōt rńderi ad vnū fundamētū ptis ad 7 uerse vt infra subijciā qm̄ merito †qꝛ pcedit mādatū etiā si mandatū fuerit inutile tn̄ orif actio ex gestione vt no.in.l.ꝗꝗ.in fi.ff.ad senatus cō.velle.⁊ satis est ꝙ tūc a pricipio fuerit vtiliter gestum etiam si absente dño lꝫ forte res habuerint malū exitū.p.l.sed ab vltro.ff.de ne.ge.facit ꝙ no.gl.in.c.cum pro causa.de procu.⁊ ibi tenet do.me⁹ abbas sicu lus.p no.in.l.si renunciandi.§.qui passus.ff.man.⁊.l.per ea.C.de nego. gest. ¶ Tertio principaliter probaf quia posito ꝙ alius mandasset pdictam defensionem tamē obligaref dominus Guido actione negociorum gestorum ⁊ marie ex quo sciuit dñm Guidonē fore dominum rei cui⁹ suscepta fuit custodia ⁊ defensio vt probaf per no.in.l.ait pretor.§.si.iuncta gl.ff.de ne.gest.ꝗnimo ⁊ si geram negocium pro vno ad quē arbitror pertinere tn̄ alius ad quem vere pertinet obligatur si necessario aut vtiliter gessi vt.l.si pupilli.§.si titij.⁊.l.que vtiliter.§.titius 8 ⁊.d.l.ait pretor.ff.eo. ¶ Quarto principaliter †probaf quoniam satis est ad parandam actionē negociorum gestorum ꝙ gesserit negocia alteri⁹ vtiliter ⁊ necessario vt probaf in iurib⁹ superi⁹ allegatis ⁊ infra allegandis. Quod aūt necessario ⁊ vtiliter predictū negocium gestuꝫ fuerit apparet expresse ex depositiōib⁹ testium deponentiuꝫ ꝙ nisi pfatus Georgi⁹ succurrisset ⁊ defendisset predictum castrū bagnoli predictum castrū fuisset deperditū ⁊ occupatum a dominis de corrigia. Et in proprijs terminis in materia defensionis seruat aut alteri⁹ rei vt castri vel ne in re alterius iniuria inferaf probatur in.d.l.que vtiliter.§. 9 titius.⁊.l.j.⁊.ij.ff.de ne.gest. Quinimo ⁊ forti⁹ si maritus expendit pro custodiēdo ⁊ defendendo castro ꝙ alius occupare volebat impēsas p ipsa defensiōe factas repetere potest vt singulariter voluit Bar.in.l.cū ꝗrerēf.§.predijs.ff.de leg.iij.⁊ hoc idē voluit Ange.in.l.diuortio.§.impēdia.ff.so.ma.vbi dicit se ita in.q.facti cōsuluisse. Et predicta conclusio fortificaf eo ꝙ prefat⁹ dominus Guido habuerit ratum ⁊ gratuꝫ succursum ⁊ introitū factum per dñm Georgium in predictū castruꝫ bagnoli ipsi⁹ castri defensiōe prout patet ex eo qr postq̄ prefatus Georgius intrauit dictum castrum predictus dominus guido eidem georgio scripsit ꝙ in predicto castro facere ꝙ sibi videbatur ⁊ inanimauit dominum marchionē ne cū corrigensibus ad treugam veniret ve ipsius domini guidonis literis demonstra.qua propter sicut precedēti voluntate seu mādato tenetur mandans ad impensas non solum

vtiles

vt lope necessarias sz etiã ad volũtarias ita ratihabitiõe secuta tenet ad pdictas ipẽsas nõ solũ vtiles ꝛ necessarias p no.in.d.l.ꝙ si pupo.§. sed si mutuã pecuniã.ff.de in rẽ vso.qui tex.ẽt hz locũ in gestore put p 40 bat i eadẽ.l.i.§.regulr.vbi dt tex.ꝙ vbi locũ hz negociorũ gestoꝝ actio ibi ẽt locũ hz actio de in rẽ vso.ad ꝙ etiã facit tex.no.i.l.si in rẽ alteri⁹ ex socijs.ff.de in rez verso.ꝙ ꝗuis gestor vtiliter gerat in re inper qua erat societas inter duos: sicut quodãmodo vr dici posse inter illustrẽ marchionẽ ꝛ dñz Guidonẽ põt agere ꝯ alterũ ex ipsis ꝛsic põt agere ꝯ do. Guidonẽ actiõe ne.ge.cũ ipsius eẽt dictũ castrũ bagnoli p pallegatã.l.q lz loquaꝛ de act.de in rẽ vso tñ ẽt in actio.ne.ge.ꝛ mandati locũ hz ꝛ sic ex pdictis apparet quoddã fundamẽtum ꝙ fit p parte aduersa sup quibusdã assertis lr̃is in qbus illustris dña Marchionissa scribit dño Sandro ꝙ p factis bagnoli debeat se restringere cum a dño Georgio ꝛ dño Francisco ꝛ ꝙ Georgi⁹ obtulit se itur⁹ bagnolũ quod illa dña noluit grauare ipsũ Georgiũ de hoc: qꝛ an steterat in nuuola ria: ꝛ ꝙ bonũ erat puidere bagnolo vt meli⁹ est possibile de peditib⁹ ꝛ monitione ꝛ vno supiore nec p illud ꝙ scribit dñs Guido potestati suo bagnolo ꝙ itelligat ab orlãdo de suardis ꝙ Georgi⁹ se obtulit illu. dñe marchionisse ire bagnolũ ꝛ ꝙ dñs Guido mandauit potestati suo ꝙ si dña marchiõissa mãdaret Georgiũ deberet acceptare: qꝛ dico ꝙ per predicta nõ appet ꝙ Georgi⁹ iuerit bagnolũ de mãdato vel cõmissione illustris dñi Marchionis ꝛ dñe Marchionisse ꝗuis videãtur ipse dñs marchio ꝛ dña marchionissa annuisse ꝛ ꝯtentos extitisse ꝙ Georgi⁹ iuerit bagnolũ pro defensione bagnoli: nã si mãdato illu. dñe vel illu. dñi Georgi⁹ iuisset ꝛ fuisset acceptat⁹ in bagnolo vt videbaꝛ vere sentire dñs Guido pdicta scribẽs dicte litteꝛ fuissent psentate p ptãtem sicut alie lr̃e iniuorie importãtie q̃ producte sunt in iudicio q̃ ideo nõ fuerũt pducte qꝛ nũꝙ̃ facte neqꝫ exhibite nec ex cã ꝯmissionis vel mãdati illu. dñi seu illu. dñe iuit Georgi⁹ bagnolũ vt mihi presupponiꝛ ꝗuis prescientes accessum Georgij bagnolũ put Georgi⁹ significauerat eisdẽ annuebat ꝛ dicebat ea q̃ qb⁹ in lr̃is non qꝛ ipsa illu. dña miserit Georgium vel de ipsi⁹ mãdato iuerit sed dictus Georgi⁹ iuit bagnolũ pp v̾ba habita iã dudũ cũ dño Guidõe i bagnolo: pp q̃ dñs Francisc⁹ missus ab hoibus bagnoli ad Georgiũ p succursu ꝛ ex deliberatiõe facta p ipsũ Georgiũ cũ dño Frãcisco put pz ex lr̃is in iudicio pductis manu dñi Guidõis scriptis dñe marchionisse ꝛ ex litteris Georgij scriptis dicte dñe marchiõisse die.xiiij. Julij pductis p partẽ aduersam faciẽtibus fidẽ ꝯ eos pp coꝝ pductionẽ in quibus ne dicat cognoscẽdo me q̃lla terra de bagnolo essere psa venẽdo legẽte innãte ꝛa cãparse a q̃lla nõ p alcuno mãcamẽto sia nelli hoĩ dla terra ne da altra psona che sia ma sia tosto p li pazi hoĩ sonno i q̃lla ge romase miser Frãcesco ꝛc. Ex qb⁹ lr̃is demõstratur dicꝰ introiu⁹ Georgij i bagnolo ꝛ ꝙ tñ a sua deliberatione p defensa ꝛ succursu bagnoli ꝙ dño Guidone p quo intelligebat expẽdere bona dicti dñi Guidonis etiã trãscurrẽdo aliquãtulũ ꝛ depredãdo p quo trãscursu iplorabat ab illustra do. marchionissa vt deberet se iterpõere casu quo do. Guido cõquereret qui nunꝙ̃ ꝯquestus est ꝙ hñ fuit ꝯtent⁹ ipse Georgi⁹. qm̃ nũꝙ̃ cõquest⁹ est dñs Guido nec cũ dña marchionissa nec cũ illu. domino marchiõe nec aliter ꝙ appeat ex agitatiõe ꝛ pductiõe. ¶ Sexto pba-

11 tur qꝛ etiã si aliqs gerat negociũ necessariũ aut vtile p eo q ipm gerẽtẽ hz odio seu exosum nihilominus põt repetere sicut de infirmo q hz exosum medicum qui curãtẽ ad qõ tñ medic⁹ qui ipsuz gubernat põt sumpt⁹ repetere act.ne.ge.vt singlr̃ dicit gl.in.c.puidendũ. Unde etiã si i terminis nr̃is dñs Guido habuisset exosũ dictũ Georgiũ potuisset tñ ipse Georgi⁹ ipsos sumptus repetere. ¶ Quinimo attentis

12 terminis nostris licet aliter pꝛestatio iuuet protestantẽ ad impediendũ act.ne.ge.vt in.l.fi.C.de ne.ge.ꝛ ꝙ not.in.l.ex si duob⁹ socijs.ff.de ne. gest.tñ nõ tenuisset.v̾ũ vr̃ satis iuste aut marie eqtate attẽtari posse qõ predicto castro bagnolo existẽte diffidẽte put erat ẽt si dñs Guido p hibuisset dño Georgio succursum ꝛ defensionẽ ipsi⁹ qua protestatiõe ꝛ phibitione nõ attenta pfat⁹ Georgius ipz succurrisset ꝛ defendisset ꝛ

13 p tali defensione sumpt⁹ fecisset posset tales sumpt⁹ repetere qꝛ quotienscunqꝫ quis impẽdit etiã p inuito q̃ impense respiciũt reipu. interesse aut similẽ cãz lz impẽdat p inuito põt ab illo repetere put de soluẽte ꝛ ꝯdẽnato ad aliquã penã corporalẽ nisi soluaꝛ pecuniaria ꝛ inuito seu protestãte ne soluaꝛ põt solutã repetere a cõdẽnato.vt no. Bar.in l.stich⁹.ff.de pecu.leg.ꝛ fuit no. Jo.and.quẽ sequũtur ibi dominicus ꝛ docto.in.c.lic⁹ extra.de foro competen.lib.vj.facit etiam not.glo.in.l. apud antiquos.C.de furtis.ꝛ est bonus textus in.l.si quis mãcipijs.§. procul⁹.ff.de institu.faciunt etiam no.i.in.l.at si quis.§.labeo.ff.de reli. ꝛ sumpt.fune.p que iura predictam conclusionem tenet etiam Bald. in.d.l.fina.C.de neg.gest.faciunt etiam not.in.d.l.ij.de libe.causa.ꝛ ꝙ not.in.l.nõ tantum.ff.de appellatio.sicut ergo in illis casibus ratione iuris tam priuati quam reipublice protestatio non iuuat.protestãtez quomin⁹ possit conueniri actĩ.nego.gest.ita in proposito si dominus Guido fuisset etiam protestatus predicto Georgio ꝙ sibi nõ defenderet bagnolum quãuis hoc nõ fecerit imo eũ rogauerit de dicta defensione nõ tamen liberasset se ab actione nego.gest.pro sumptibus ꝛ impensis factis per dominũ Georgiũ non solũ p iam gestis sed nec etiã pro gerendis propter reipublice saluẽ ac interesse intererat enim totius dñis Mãtue ac illustris dñi marchionis Mãtue cui adherebat idẽ dñs Guido vt pdictũ castrũ bagnoli defenderet ꝛ intererat etiaz illustris dñi ducis Mediolani cui adherebat illu. marchio Mãtuanus ꝛ id pp talẽ prestationẽ nõ potuisset defendi quomin⁹ teneretur act.i.ne.ge.p ipẽsis ꝛ sumptibus p dicta defensione factis p iura pallegata ꝛ p no.in.l.si vo pcurator.i.ff.de solu.ꝛ p pdicta decisiõe est optimus tex.i.d.l.stich⁹.ff.de pe.le.vbi apparet ꝙ qñ fit solutio ne fiat trãsmutatio de vno dño ad aliũ dñm: nõ põt dicere is p quo soluitur nõ debuisti pro me soluere.ꝛ sic qñ transmutatio de vna ciuitate ad aliã. ꝛ sic castro de vno dño ad aliũ nõ potest dici non debuistis pro me soluere ꝙ est no.ꝛ hoc voluit Bar.in.d.l.stichus.tñ inductio i terminis nr̃is nõ vr̃ esse necessaria ex quo pfatus dñs Guido nõ solũ nõ fuit protestatus in contrariũ imo mandauit ꝛ rogauit vt id fieret nec potuit ipsum postea reuocare a dicta cõmissione ꝛ defensione iã incohata ar. no.in.l.post litẽ.ff.de pcu.ꝛ per Bal.in.d.l.fi.C.de mãdi.ꝛ p ea que superius dicta sunt ꝛ per ea q̃ habentur in.l.sed aut vltro.§.fi.ꝛ in.l.pdpo.scribit ll negociũ.ff.de ne.gest. Ex qbus pbaꝛ ꝙ illud prefatus dominus Guido semel approbauit cõmittẽdo predictã defensionẽ Bagnoli ipsi Georgio non potuit postea istud iprobare sine legitima cã. pp̃ter rõnes pdictas quinimo posito ꝙ potuisset debebat facere ipm improbatũ vel reuocatũ trãsire in notitiaz dicti Georgij nec ex eo ꝙ scripsisset de ꝯtra volũtate sua alteri forte illustri marchioni Mantue aut illu. marchionisse pindicasset pfato Georg. quominus posset

14 repetere pdictas impẽsas ꝛ sumpt⁹ facit ꝙ in l.si. dicim⁹ de pcuratore cõstituto ad negocia qꝛ lz possit reuocari a dño nõ tñ sufficit reuocatio nisi de reuocatione certiorauit dictũ pcuratorẽ. lz enĩ reuocauerit eũ cũ q̃ ꝯtendũ erat certiorasset si nõ certiorauit dictũ pcuratorez nõ euagit dño quomin⁹ teneaꝛ ad expẽsas ꝛ interesse ipsi pcuratori. vt no.gl.quã sequunꝛ doc.in.c.fi.de pcu.li.vi.pbaꝛ in.l.si pcedẽte. ꝛ in l.inter causas in pn.ff.man. Ex pdictis ergo cõcluditꝛ ꝙ pdictus dñs Guido post ipsi⁹ mortẽ hr̃des ipsi⁹ teneanꝛ ad pdictas impẽsas ꝛ sumptus. ¶ Ad argumẽta.ꝯ.in ꝯtrariũ formata ex superioribus satis clare pz rñsio. Et ad primũ generale fundamentũ ꝙ nemo sine actione ꝛc. rñdetur ꝙ illud est verũ sed in terminis nostris vt ex superioribus demonstratũ est clarissime cõstat actio competere. ¶ Nec ob. ꝙ spãliter subijcitur primo loco ꝙ pfatus Georgius fecerit animo repetẽdi unolariã ꝛ sic negociũ suũ non alienũ vi gessisse. qꝛ hoc minime pbatũ est ꝛ si iste fuisset animus suus nõ expectasset vocari nec expectasset ꝙ dictũ castrũ bagnoli fuisset obsessum ꝛ dedisset obsides p aditionem in cõtrariũ nõ haberet succursum prout pbaꝛ in terminis nr̃is euenisse. ¶ Nõ ob. sm principale fundamẽtũ in quo vr̃ cõcludi qõ ex eo ꝙ illustris Marchio mãtuanus esset obligatus rõne adherẽtie ꝛ recõmendationis nõ videnꝛ posse reperiri tãte ipense ad hoc multiplr̃ rñdeꝛ. ¶ Primo qꝛ illud fundamẽtũ nõ pcedit qñ vigore mãdati qs gerit alia negocia qꝛ tũc nõ attẽdiꝛ verũ gestio sit necessaria vel vtilis p.l.liberto.in pn.ff.de ne.ge.ꝛ ea q̃ latius in scdo fundamento supra formato pro ꝯclone nr̃a. Nã in casu pdicto nõ hz locũ.d.l.fi.C.de ne.ge.super qua fundaꝛ pdictũ argumẽtũ p ea q̃ dicta fuerũt in.d.ij.fundamento. ¶ Jtẽ ꝛ scdo rñderi põt ꝙ.d.l.vt nõ hz locũ gerẽs qñ ignorabat aliũz fuisse gratis gesturũ put i terminis psumiꝛ qꝛ qs psumiꝛ factũ alienũ ignorare arg.l.veri⁹.ff.d pba.ꝛ sic ex quo georgi⁹ verisimilr̃ ignorante necessario põt repetere licet alius fuisset gratis gesturus. Laus deo. ¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium.xxvij.

1 Compromissum de vna re ꝛ de pluribus ꝛ omnibus ꝛ de litibus presentibus ꝛ futuris fieri potest.
2 Cedula si datur arbitro sm̃ q̃ arbitrari debet an laudum fide ferendum sit nullum.
3 Compromissum fit ex nuda conuentione ꝛ pacto.
4 Facta non presumuntur nisi probentur.
5 Ratificari quando possit laudum ferendum.
6 Laudum latum extra formam compromissi non tenet.
7 Compromisso si addatur aliqua qualitas vel forma dicitur nouum compromissum.
8 Denegato toto denegatur ꝛ quelibet eius pars.
9 Partes possunt conuenire cum arbitro vt certam ferat sententiam.
10 Doctori atestanti de consuetudine creditur.
11 Lex.qualem.ff.de arbitris.quomodo sit intelligenda.ꝛ numero.12.14. 16.ꝛ.17.
13 Arbiter ꝛ arbitrator quomodo differant.
15 Arbiter electus ex forma statuti equiparatur iudici.
18 Lex qualem.ff.de arb.quomodo intelligatur a Bartholo.
19 Compromissum simpliciter factum non extenditur ad lites futuras.

Omnipotens deus Adsit. Pro decisione presentis consultationis aduertendum est quod si non fuissent date predicte cedule predicto arbitro et arbitratori et laudum seu

arbitramentum per ipsum arbitratorez fuissent plata sub forma pdi
cta q predicta lauda et arbitramēta virib⁹ subsisterēt et predicta statu
ta de cōpromissis et execucione laudorū sibi locū vēdicarent qm indu
bitatū est tā de iure cōi q ex forma statotum: sic posse cōpromissa cele
1 brari potestas eni cōpromittēdi de rebus ppriis regulariter cuilibet
est pmissa et non solū de vna re sed de pluribus rebus aūt compromis
sa celebrari vt in.c.cū tpe. et c. ex parte. de arb. et l. quidam. cū multis si. et
de omnib⁹ etiā rebus et controuersiis fieri pōt zpromissuz vt in.l.si cū
dies.§.plenū.ff.de arbi. et ex forma statutorū inter fratres predictos de
omnib⁹ cōtrouersiis compromissum erat necessariū vt pz ex forma p
dicti statuti. Et nō solū de presentibus litibus aut zrouersiis potest
fieri cōpromissuz si partes volunt sed etiam de quibuscūq futuris li
tib⁹ oīmodo hoc inter partes ipsas expresse conueniat per ea que tra
dunt in.c.si.de rescrip. et l.si.C.q res pi.ob.pos. et in.l.si ita. et ibi p Bar.
ff.de aur. et argē.leg. et.§.subīciā. ¶ Et hoc etiā est expeditū ex forma p
dicti statuti positi sub rubrica de cōpromissis fiendis ibi orta vel oriū
da. Et clari⁹ ex infra dicendis apparebit et potest fieri compromissuz
cū clausula pdicta q possit semel et pluries laudare et laudata corrige
re sz Bar. et Bal.in.l.qd tū.ff.de arbi. et in l.si societatē.§.arbitrorum
ff.p so. et q tradit in.l.si diuersa.C.de transac. et per do.meū Abbatem
siculū in.c.cū tpe.de arbi. Stat ergo clara conclusio cōpromissuz pdictū
inter predictas partes celebratū virib⁹ subsistere vigore cuius tam pri
mū q scdm laudū per dictū arbitratorem platum viribus subsistit et
paratā executionē haberet ex forma pdicti statuti sub rub.de pcepto
guarātigie.iūcto predicto statuto de zpromissis fiendis. ¶ Uerū qr vi
gore pdictarū schedularū et maxime prime schedule oppōit de annul
latione primi cōpromissi et de nullitate predictorū laudorū inde secu
torū. Examinare opz ea q opponunt ad ipsius tā cōpromissi q laudo
rū inde secutorū nullitatez. Et qm fundata est intentio alteri⁹ partis
intendentis ad validitatē cōpromissi et laudorum platorū. ideo prius
ponā hāc cōclusionē q mihi in terminis nris verissima videtur z q lau
da p pdictū petrū plata virib⁹ subsistūt et paratā ex predictorū statu
torū executionē merent et vt ista zclusio clarius demōstret prosequar
singulariter q in zriū opponūtur cuilibet argumento ac fundamēto
2 solutionē subīciendo. ¶ Primo opponit q ter quo post factū cōpro
missum in pdictū Petrū eidē arbitro fuerit data schedula quedā in
qua continebat sz quā pdictus Petr⁹ deberet arbitrari seu laudare
et ea schedula dicebat sub hac forma I dic Piero loro arbitro nō pos
sa et nō deba lodare piu che in questa scripta si cōtiene. tū quasi incōti
nēti eadē die dicta schedula fuerit data pdicto arbitro vr vt primū cō
promissum sit qualificatum vt nō posset aliis laudare vel quasi p nouū
cōpromissum recessum ab illo compromisso et factum nouū zpromis
sum. sed q sicq pdictorū accipiam⁹ lauda inde secuta videntur nulla tum
primū zpromissuz limitatū et informatū est a schedula immediate tra
dita p ptes pdictas pdicto arbitro p.l.lecta.§.dicebā.ff.si cert.pe. et c.of
ficij.de elec. et qr pacta nouissima priorib⁹ derogāt vt.l.pacta nouissima
C.de pac. cū aliis vulgatis. Et qr sicut p sm cōpromissuz videtur recessuz
a primo vt.l.sz si in seruū.§.si.ff.de arb. ita p scdam formam compromi
si videatur recessum a prima forma compromissi. sed si sic est siue dicam⁹
primū compromissum a schedula informatum non tenet ipsum com
promissuz primum: siue per ipsam schedulam tāq nouū compromis
3 sum cōtinentē qr ter nuda cōditione pacto et voluntate pōt cōpromis
sum celebrari vt.l.c.exposita. et ibi p Do. et Jo.an. et c.p tuas de arbi. et p
Bal.in rep.c.ex cōpromisso.de arb. et Bar.cōsil.cclvi. q incipit statuto
primū intelligitur reuocatū p pdictā.l.sz si in seruū.§.si.ff.de arb. ¶ Ex
quo sequitur duplex zclusio. prīa q pmū laudū nō vr valere qr nō vz zpro
missuz ea cōditione adiecta vt arbiter certū debeat ferre sententiā put
fuit I terminis nris p ea q stati dicā. et sic nō vz pmū laudū deficiēte fū
damēto validitatis zpromissi.l.q.§.c.cū paul⁹. et qr ois arbitri ptās a
cōpromisso depēdet.l.nō distinguem⁹.§.de offi. et.§.qsitū. et.l.pedius.ff.
de arb.c.p tuā. et c.vr fine de arb. Et qr eēt clarū inualidato cōpromis
so. ¶ Scda cōclusio sequeret q nec sz laudū teneret nō virtute primi cō
promissi et nō pōt valere ex q reuocatū intelligeret nec etiā virtute secū
di qr eoipso q arbiter pmo loco laudauit vr funct⁹ officio suo etiā si
sit arbitrator vt.l.si societatē.§.arbitrorū.ff.pro so. et ibi per gl. et doc.
et in.c.qntauallis.de iureiu. q aūt scdm cōpromissum zētū in schedu
la zpromissum ztinere dicat vel q primū nō teneat si a schedula dica
7 tur fuisse limitatū et restrictū atq informatū put eni vr. Ex eo qr eodē
die etc. Et qr dil schedula pdicta che piero nō possa et nō deba laudare
piu che in essa scripta si cōtiene. q vba indubitāter sunt limitatiua et re
strictiua cuiuscūq pcedētis gnalitatis. sequit q pdictū cōpromissum
nō tenet qm potestas iudicādi seu arbitrādi I arbitro vz eē libera vt.l.
item si vn⁹.§.idē pōponius. et l.qualē.ff.de arbi. Et ideo nō vr valere cō
promissuz q arbiter certā sniaz ferat. Et put in schedula sibi data cō
tinet vt dictis iurib⁹ faciunt no.per Jo.an. et Joā.de imo. et do.dñicū
in.c.pe.de ele.li.vi.sup gl.in verbo de certa. sed ita punctualiter vr esse
in terminis nostris qr ptes predicte cōuenerunt vt ipse arbiter nō de
beret laudare nisi put in predicta scripta contineretur ergo cōpromis
sum non videtur valere. siue dicamus de primo ex quo fuit informatio et
rescriptū cum dicta qualitate siue dicamus de scdo compromisso tāq

celebrato per dictā schedulā per iura pallegata. nec ob. si diceret q ve
rū ē illi tex. dicāt q talis arbiter nō cogit laudare sz tū nō dicūt qn lau
dat virtute talis cōpromissi q laudū sit nullū quis ad h rīdet q imo
tex.in.d.§.qualē. dicit arbitriū m esse nullū. Et posito etiam q tex. ille
simplr diceret q talis nō cogat snīam dicere talia verba videntur impor
tare vt ideo nō cogat cōpromissum sit nullū q probat p tex.in.l.si pu
pill⁹.ff.de arbi. vbi tex. dicit q pupillus sine tutor compromisit non est
cogend⁹ arbiter pnūciare: et tū clarum esse vr cōpromissum predictuz
nullū esse. facit etiā tex.in.l.non distinguemus.§.snīa rei cū si.ff.de arb.
Et pdicta opi.in terminis pdictis vr pbari auctoritate Bal.i.d.l.qua
lē. sic formaliter inquiētis. Et est argumētū q arbiter non cogat pro
nunciare sm schedulā sibi datā a ptibus sicut plerunq fit quia licet
zmittāt libere: tū I secreto dāt sibi schedulā de cōi volūtate facta vt ab
ea nō discedat. Et sic ex pdictis vr zcludēdū zpromissū fuisse nullū et si
militer laudū inde ferendū fuisse nulluz per ea q superius dicta sunt.
¶ Uerū pdictis minime refragātib⁹ arbitror pmā cōclusiōez verā q
et zpromissuz et laudū valeat eo qd pdicta nō vr mihi difficilis rīsio
imo q plures possunt dari solutiōes. Prio qr ve ex mihi narratis pos
sum intelligere nō pbat q pdicta schedula fuerit nota predicto arbitro
4 nec illā sibi fuisse traditā nec illā acceptasse et facta non presumunt ni
si pbent vt.l.in bello.§.facte.ff.de captiuis. de offi.dele.c.cū a iure.l.as
seueratio.C.de nō nu.pe. et l.i.C.de pba.cum si. Et sic ex hac rīsione oīa
fundamenta inducta corruūt. ¶ Nec ob. q pdict⁹ petr⁹ punctualiter
arbitratus est put in dicta scripta cōtinetur q non presumit nisi illā
vidisset qr rīdeo q potuit esse q nō vidit sed examinādo partiū volū
tatē sic intellexit quo sit vt videns eorum volūtatem sic fuerit arbitra
5 tus facit q no.bal.in.l.si.C.de cōtrahē.emp.q.xij. vbi dicit q quis ali
latū laudū nō possit ratificari istud est verū nisi per prius anteq lau
dum ferat forma futuri laudi sit a zhentib⁹ explanata qr tūc valet ex
quo ratificatio cadit sup certis allegatis.l.si conuenerit.ff.de re iud. q
dicit pcedere siue loquamur in arbitro siue I arbitratore et sic expresse
sentit Bal. q partes psit cōuenire cū arbitro vel arbitratore vt certuz
laudū ferat posito etiā q a principio non posset cōpromittere ea con
ditione vt certuz laudūz ferret. ¶ Scdo rīdetur q posito q predicta
schedula fuisset data pdicto arbitro vt sm predictā schedulā laudūz
ferret non pp terea laudū cōpromissuz annullat: qr posito q predictā
schedulā sic darēt tū nō appet q ipse expresse zsenserit et obligauerit
predictis partib⁹ de laudo sic ferēdo. Unde posito q eidez arbitro de
dissent dictā schedulā tū potuit arbiter seu arbitrator eo modo et ali
ter laudare et si aliter laudasset quis ambe ptes potuissent de cōi vo
lūtate ab ipso laudo recedere et ipsuz annullare tū laudū I se valuisset
sec⁹ aūt si a principio ea cōditione cōpromissum fecissent vt certū lau
dū ferrent qr tūc aliter latuz laudūz nō valuisset et ratio differentie est
pmo casu arbiter vel arbitrator reperit se hre ptātē sic laudādi nec ex
cedit formā zpromissi. Et ideo laudū tz nisi aliūd obsistat. ¶ Secundo
6 vero casu excederet seu faceret ztra formā zpromissi et ideo nō valeret.
c.cū dilecta.de rescri.c.pterea.de offi.dele.l.diligenter.ff.manda.l.pedi⁹
ff.de arb. Bar.l.i.ff.de op.le.p illū tex. et per Bar.in.d.l.diē pferre.§.sto
ri.ff.de arbi. et q no.in.l.quid tū erit. et.l.si in lege.in prin.ff.loc.cum si. et
ista potest esse ratio quare nō potest cogi arbiter acceptare cōpromis
suz sub dicta forma celebrata: vt.d.l.qualē qr cū debeat esse liberuz vt.l.
item si vn⁹.§.idem pompo. si sub dicta forma acceptaret nulluz esse ar
bitriuz suū sed partiū et ideo vt statiz subīciā circa intellectuz dicte.l.
qualē. illud verbū nullū est arbitriū aliter intelligit q quidā dicant.
¶ Tertio pbat qr posito q predicta schedula fuisset data predicto ar
bitro tū potuit vt dixi pdict⁹ arbiter aliter arbitriū dicere et si dixisset
valuisset et partes ad ipsius obseruātiā obligate fuissent nō obstāte p
dicta schedula et q in pdicta schedula ptes pdicte nō cōuenerint q si
prefat⁹ petrus laudaret q in pdictis schedulis ztineret ad laudūz ip
sum seruādum nulla pdictarū partiū teneret: si eni recte inspiciant et
pōderent verba pdicte schedule nullum est ibi verbum obligatiuū ad
inuicē imo verba narratiua. narrāt eni cōpromissum celebratū referē
tes se ad instrz zpromissi rogatū p notariū. Et subdit etiā narratiue
q arbiter nō possit laudare nisi put in dicta scripta ztinet: vn verba
pdicta nec sunt obligatiua dictarū ptiū vt legit et no.in.l.sciendū.§.di
ctū.ff.de edil.edic. nec etiā obligāt arbitruz imo nec ipm arbitrū po
tuissent postea obligare ad aliā qualitatē vel formā q acceptari p euz
7 cōpromissi qr ppter adiectum alterius qualitatis vel forme diceretur
nouū cōpromissum vt.l.ius ciuile.ff.de iust. et iure. et ibi per glos. et doc.
et in.c.de causis. et ibi dixi.de offi.dele. et l.sed si manēte et q ibi traditur.
ff.de preca. et l.labeo. et q ibi no.ff.de arbi. et do.Ant.de bu.consil.lxix. et
quod late dixi in.c.si.de dila.in.xix.pri.arti.q.viij. vn sicut a pric. regula
riter arbiter non cogit acceptare compromissum.l.iij.§.tam et si.ff.de
arbi. et in.c.pastoralis.de offi.dele. et ibi p glo. ita nec hoc cōpromissum
tanquā nouum acceptare non compelleretur. ¶ Quarto videtur pro
bari quia posito q in pdicta schedula fuissent etiā verba obligatiua
inuicē tamen non propterea viderent annullari lauda data per predi
ctū arbitratorē ex quo h hoc solū priuata scriptura et nō publicū instrz
appereret. et hoc ex forma statuti positi sub rub.de zpromissis fiēdis iter
cōsortes in ver. et etiā vbi statutum disponit q contra laudata vigore
aliarius

alicuius ɔpromissi nō possit opponi renūciatio ɔpromissi vel re cessus ab eo nisi h̄ appareat per publicū īstr̄z: quare sequitur q̄d
8 †cui denegat̃ totū denegat̃ quelibet pars vt l regula in tota.ff de reg.iur.⁊ in.l.si causa cognita.C.de transac.⁊.l.duob⁹.§.colon⁹.⁊ seq.ff.de iureiu.⁊.l.si qs cū totū in p̄n.ff.de exec.rei iud. ¶Quin to probatur q: posito q̄ partes potuissent ita conuenire ⁊ ita cō uenissent etiā de cōsensu arbitri tñ nō ꝑpterea posset viciari lau dū predictū q: posito q̄ a p̄in.partes nō possent ɔpromittere in arbitrū vt certā sniam ferret de quo statim dicā tñ post predictū
9 factū cōpromissum simplr̄ † ⁊ sine aliqua limitatione potest arbi ter vna cū partibus cōuenire ⁊ ptes cū ipso vt certā ferat sniam hoc singulariter voluit gl.in.l.si ɔuenerit.ff.de re iudi.ibi vel lite hic iam agitata ibi a p̄in.⁊ q̄uis Bar.in arbitro aliō videat̃ sen tire vt ibi p̄ eū tñ ex verbis Bar.in p̄in.Bar.sentit q̄ hodie non habet locū.l.qualē.sed Joā.de imo.predictā opi.referendo ⁊ non reprobādo videt̃ approbare ⁊ mihi multū pl₃: nulla eñ ratio sua det quominus incboata cōtrouersia coram arbitro partes volē tes a lite discedere cōueniāt sub certo modo snia ferat̃ vt ī illi di cit tex.in.d.l.si cōuenerit.vbi tex.dicit q̄ nō est arbiter q̄ vt iudex dictā cōuentionē sequat̃ pōt eñ sequi ⁊ vt ibi non aūt cōpellitur vt.d.l.qualē.in fi.nisi forte cōuenirēt in eā appellatiōis q̄ omit to q: nō pertinet ad p̄ntem inuestigationē faciūt etiam que sub ñciam. ¶Nec ob.predictū dictū Bal.in.d.l.qualē.q: ad illud di ctum multipliciter pōt r̄ñderi p̄mū q: Bal.nō dicit q̄ laudū nō teneat sed dicit q̄ arbiter nō cogitat iudicare s̄m cedulā sibi datā a partib⁹ vñ ponderandū q̄ dicit q̄ nō cogitur potest ergo si vult s₃ illā cedulā arbitrat̃ ⁊ etiā si vellet posset aliter arbitrari q̄uis partes possent eōi concordia illud laudū annulare q: per q nascunq̄ cās ⁊c.in regula.j.extra de reg.iu.⁊.l.nihil tā₃ naturale.ff.de reg.iu.⁊.l.ab emp.ff.de pac.cum si.faciunt §.ī.diri. ¶Nec ob.si diceret̃ q̄ illa verba nō cogitur sniā₃ dicere videntur īporta re vt annullet̃ compromissūm per tex.t.d.l.qualē.⁊ latius dicā.j. q: Bal.nō dicit nō cogitur s̄m cedulā simplr̄ sniam dicere sed dz nō cogit̃ s̄m cedulā sibi datā a partibus pronūciare.nec ob.rō p̄ cedēs allegata per Bal.q: illa loquitur quo ad principiū qñ sie bat cōpromissum q: ex quo a p̄in.fieret enim predicta qualitate compromissum cū aliter laudandū nō vr̄ verisimile vt diri meri to arbitriū nō vr̄ esse ⁊ etiā que.j.subiicia₃ pōt etiā r̄ñderi ⁊ alr̄ q: si Bal.finaliter videt̃ ex consuetudine concludere in oppositū vt statim dica₃. ¶Sexto ꝓbat̃ s̄m opi.Bal.in preelleg.l.qualem. vbi post illatū argumentum dicit ɔtrīm.facit.l.si cōuenerit.ff.de re iud.⁊ sic videm⁹ quotidie obseruari.Et sic in hac vltima op. videtur Bal.residere facit.c.si.de his qui filios occi.⁊.l.pacta no uissima.C.de pac.no.Jo.an.⁊ Inn.in.c.j.de sent.excom.lib.vi.⁊.c. j.de pe.lib.vi.⁊.l.qui filium.§.sabinus.ff.ad treb.ergo seruanda.l.
10 minime.⁊.l.inueterata.ff.de legi.⁊ †cū ista ɔsuetudo sic allegatur per Bal.nō videtur necessaria ipsius probatio sicut in simili di cit Jo.an.Tancre.p̄sileo ⁊ azo.circa consuetudinem satisdandi de quo in.§.hodie insti.de satisda.vt no.Joan.an.post Spe.in ti. de satisda.§.i.⁊ Ang.in aut.generaliter.C.de epis.⁊ cle.⁊ in repe.l. tale pactū.§.qui prouocauit.ff.de pact.col.xiii.per.l.fi.C.de inin rijs nec mirū q̄ cōsuetudo induxerit vt arbiter s̄m cedulā arbi triū proferat: q: cū sit quidā mediator nō d₃ querere nisi q̄ ptes volunt.vt.j.subiiciā ⁊ vt intellexi hec consuetudo multū viget flo rētie. ¶Septimo probatur q: posito q̄ a p̄n.partes p̄dicte fecis sent cōpromissum prout fecerunt ⁊ ipsam cedulam seu contenta in ea in ipso cōpromisso ⁊ publico rogitu ītercluſissent nō tamē ꝑpterea dictū cōpromissum fuisset nullum ⁊ laudū in ea parte sit platū fuisset irritum eo q̄ non reperitur ius in contrariū di
11 spositū. ¶†Nec ob.l.q̄lē.ff.d arbi.qm̄ ad illā.l.potest multiplici
a ter r̄ñderi.Primo ᵃ q: lex predicta loquit̃ in arbitro sed nos lo
12 quimur in arbitratore in quo s₃ Ang.† predicta.l.qualem.non vēdicat sibi locū: vult enim Ang.q̄ l₃ in arbitrū non possit fieri compromissum vt certā sniam ferat.vt.d.l.qualē.tñ secus est in ar bitratore q̄uis Ang.nihil allegat ego allego tex.i.l.i.§.⁊ post ope rin ⁊ seq.ff.de ope.no.nun.intelligendo q̄ compromissum ibi fa ctū₃ fuit in iudicem vt in arbitratorem ⁊ tamen sit compromis sū₃ ⁊ laudū profert̃ scdm̄ partiū volūtatem q: vt ibi dicit tex.nil aliud debet querere pretor qui.s.assumptus est in arbitratorē q̄ partiū concordiā: ⁊ ꝓ p̄dicta etiā differētia faciūt q̄ traduntur per
13 do.Ant.Jo.de imo.⁊ doc.in.c.quintauallis.† ⁊ maxima differētia que est q: l₃ in facto ꝓprio quis nō possit eē arbiter tñ arbitrator esse pōt.l.gn̄aliter.ff.de fideicom.lib.⁊.l.fideicōmissa.§.q̄q̄.⁊.§.si sic.ff.de leg.iii.Bar.⁊ doc.in.l.si sic.l.senatus.§.legatus.⁊.l.si ita le gatum.§.illi si volet.ff.de leg.j.⁊.l.j.ff.de leg.ii.xx.dist.c.nunc tradi tur in.d.c.quintauallis Old.cōsi.clvi.d.meum in.c.cūm que de of fi.dele.si ergo potest sibiipsi esse arbitrator fortius vtrasq̄ volūta te partiū debet posse arbitriū recipe sub certa forma ⁊ q: facili⁹ etiam compellitur arbitrator ad resumendū. ¶Nec ob.q̄ in cō trarium allegat̃ valet autoritas Jo.de imo.in.d.l.si cōuenerit.q:

si recte inspiciatur cōtingentia casus nostri ⁊ mature ponderē tur vba Ang.ex ipsius verbis ⁊ mēte satis colligit̃ ɔclō p̄dicta dicit etiā formalr̄ Jo.de imo.Itē quatenus Ang.dicit secus I ar bitratore nō vr̄ bn̄ dictū q̄ saltē stat rō Bart.nil opabit̃ tūc snia arbitroꝝ cū etiā illa hodie non emologetur nec exp̄sse nec tacite cū nō sit iure cautū vt no.idē Bar.in.d.§.arbitroꝝ.hec sunt ver ba sua ex qbus sequit̃ q̄ tale cōpromissuz in arbitratorē aliquid operaret̃ valeret q̄uis sub p̄dicta forma esset factū cōpromissuz ⁊ laudū etiā sub dicta forma ferēdū s₃ in casu nr̄o laudū p̄dictū opat̃ cū I p̄mis laudū p̄dictū h₃ paratā executionē sicut instr̄z guarētigiatū in rebus ⁊ p̄sonis etiam incipiendo a persone ca ptura ad voluntatē ipsius in cui⁹ fauorē tale laudū fuit latū vt patet ex forma statuti positi sub Rubrica.de generali executione laudoꝝ qui effectum non sequerent̃ ex cōuentione ipsarū partiū etiā per stipulationē ɔctā firmatā ⁊ etiā per iuramēti appositio nē vel etiā p instr̄m publicū p no.i.l.a diuo pio.cū sua materia.de re iudi.dūmodo ipsi instrō publico nō esset apposita guarētigia quinimo et si appositū esset preceptū guarētigie tñ plus operat̃ laudū ⁊ maiorē vim h₃ executio laudi q̄ ipsum preceptū guaren tigie q: laudū h₃ paratā executionē immediate: sed sub forma p̄ dicti eris ⁊ p̄sone sed instr̄m publicū ⁊ guarentigiatū non cōse quitur p̄dictū effectū nisi adueniēte termino apposito vel si non sit appositus terminus factis requisitionib⁹ ⁊ etransacto deinde termino dispositio a statuto s̄m q̄ p̄dicta colligunt̃ ex forma pre dicti statuti de generali executione ⁊ alterius statuti de precepto guarētigie.Cū ergo appareat in terminis nostris p̄dictū cōpro missum etiā sub dicta forma celebratū magni esse effectus meri to cū cessat rō p quā Jo.de imo.sentire vr̄ cōtra opi.Angel.⁊ re manet firma opi.Ang. ¶Scdo mō pōt r̄ñderi s̄m opi.Bart.in l.si cōuenerit volentis q̄ predicta.l.qualem.hodie sit correcta ex eo q̄ ideo oli₃ iure.ff.nō poterat predicto mō cōpromitti q: snia arbitri nō pariebat actionē.sed cū hodie sentētia arbitri emolo gata expresse vel tacite pariat actionē.vt.l.pe.C.de arbi.eodē mō valere d₃ compromissum factū in arbitrū etiā ad certā sniam fe rēdā sicut in iudice s̄m p̄dictā.l.si cōuenerit.Et q̄uis Ange.co netur impugnare predictā opi.ex eo q: iurid correctio est euitā da.⁊ etiā Jo.de imo.ɔtra predictā opi.alleget q̄ sentētia arbitri nō videat̃ posse emologari anteq̄ ferat̃.vt.d.l.pe.iūcta gl.tñ idē Jo.de imo.dicit q̄ hoc nō h₃ obstare q: aliud ē emologare inco gnitū quo casu loquitur q̄ etradit̃ in.d.l.pe.⁊ aliud est cōmitte re certū arbitriū.vñ s̄m sniam Bart.remanet cōclusio q̄ p̄dictū
14 cōpromissum ⁊ laudū inde secutū tenet ¶†Tertio pōt respon deri q̄ p̄dicta lex qualē loquit̃ in arbitrio volūtario ¶Sed ter
15 mini nostri loquunt̃ in arbitro †necessario electo inter fratres p̄dictus ex forma statuti positi sub rubrica de cōpromissis fiēdis inter cōsortes q arbiter equiparatur iudici.vt in.l.cū speciali et in.l.cū apertissimi.C.de iudi.⁊ in.c.ab arbitris.de offi.deleg.lib. vi.⁊ in.c.cū speciali.de appel.⁊ in.l.si.ff.a qbus app.non li.vt.l.ar bitro.⁊.l.ab arbitro.ff.qui sat.cog.sicut ergo in iudicē tenet cōdi
16 tio vt certā ferat sniam ita ⁊ in arbitro. ¶†Quarto mō r̄ñderi pōt.vt.d.l.qualē.procedat qñ arbiter esset assumpt⁹ ad qd certū laudandū ita q̄ nihil aliud potestatis vl̄ arbitrij hr̄e sed solū in ea re ne per eū laudanda eēt assumptus sed in terminis nr̄is nō fuit assumptus sub forma predicta sed generalr̄ ad oēs eoꝝ lites causas qōnes controuersias ⁊ d̄ias inter ptes p̄dictas vertētes ⁊ que verti ⁊ oriri possent ⁊c.⁊ nō solū ad ortas sed etiā ad oriū das qnacūq̄ rōne mō iure vel causa ⁊c.cū plenissima p̄tāte pro nunciādi de iure ⁊ de facto etiā ⁊ semel ⁊ pluries quādocūq̄ ⁊c. Et ipsius arbitratoris sniam diffinitiones ⁊ precepta ⁊ qualibet ᵃ
partē semel ⁊ pluries ⁊ quoties voluerit corrigēdi declarādi ⁊c. vñ posito q̄ in predicto compromisso fuisset apposita p̄dicta ce dula seu incertus tenor ipsi⁹ qs pōt negare in casu nostro maxi mū ipsi arbitratori arbitriū concessum fuisse profecto nullo mō possum ɔtrīū intelligere.Quāuis eñ si sp̄ale fuisset factū compro missum de his q̄ tñ in ipsa cedula cōtinētur posset dubitari vtꝝ valeret de q̄ statim dicā: tñ in terminis nostris nulla vt diri pōt esse dubitatio maxime p ea que statim dicā in.viii.p̄ncipali fun damēto ⁊ hoc vr̄ mihi oīno excludere oēm cauillationē in ɔtrīū. ¶Octauo p̄ncipalr̄ ꝓbat̃ p̄dicta ɔclō q: posito q̄ nullu₃ aliud fuisset factū cōpromissu₃ s̄m formā p̄dicte cedule adhuc non ob staret p̄dicta.l.qualē.eo q̄.d.l.qualē ꝓcedit qñ qd certū fuit com promissū eo mō vt datū est arbitro certo ⁊ specifico mō p̄nūciā dū p tex.allē dum dicit vt sic certam sniam dicat ⁊c. Certum in terminis nostris nō sic fuit actū.Nam verba dicte cedule sup qui bus pars aduersa potest fundamētū facere sunt illa.il quale pie tro loro arbitro nō possa ⁊ nō deba laudare piu che questa scri pta si contiene verba si recte examinentur mature ponderentur non concludunt aliquam certitudinē nisi respectu pluris.l₃ eñ sit sublatū arbitrium in pluri tamen remanet arbitriū in pau ciori ⁊ minori s̄m generalē q̄ exclusio vni⁹ alteri⁹ est inclusio.l.cū

ᵃ ¶Pro intel lec. l. qualē. ff. de arbi.

ptor. ff. de iud. c. nōne. de psumpt. ⁊ in. l. maritus. cū si. de pcu. facit optime qd no. gl. fi. in. c. j. de arbi. q̄ vult qd ad hoc vt in eo qd pl' est vsq3 ad tm̄ 3tinet qd minus est nisi fiat ptestatio ita qd nō in plus neq3 in min'. Cū ergo in terminis nr̄is arbiter solū ēēt prohibitus plus laudere ⁊ nō in minus. sequit' q̄ arbitriū ipsius remansit in min' facit q̄ no. glo. in. c. fi. de sortilegi. facit. l. pupillus §. fi. ff. de v. sig. ⁊ qd no. in. l. cū furti. ff. de in litē iur. ⁊ ad hoc possent allegari oīa iura q̄ loquunt' de taxatione iudicis q̄ pcedit i iuramēto in litē q2 l3 qs non possit iurare supra eā q̄titatē tn̄ pt iurare infra illā q̄titatē fm̄ ea q̄ tradunt' in. l. in actio. ⁊ per totū titulū. ff. de in litē iur. ⁊ in. c. fi. q̄ me. cā. ⁊ in. l. si qn̄. C. vn̄. Et est illud expeditissimū. ¶ Nono probat' etiam positis terminis pcedētis fundamēti si solūmodo factū fuisset cōpromissum fm̄ formā pdicte schedule qm̄ ex dicta schedula vltra ea q̄ dicta sunt appet nō esse sublatū arbitriū predicto arbitro hoc expresse colligit' ex alijs plurimis verbis v3 ibi vū ōz. Et debassi il supradicto petro loro arbitro reseruare lautorita de potere rilodare i oricto ⁊ rēdere al sopradicto Dominico quello pezo de la terra vlmata ⁊c. Itē ex illis verbis. E la supradicta terra nō possa ne deba il supradicto arbitro rilodarla in oricto al dicto Dominico de qui ano ui me si. vn̄ pbibita ad illud tp̄s post tp̄s videnf' esse permissa vt l. statu liberis stichū. ff. de legat. ij. ⁊ l. imperatores. ff. de postulando. cōiuncto tp̄e duorū annoꝝ quibus durabat compromissuz. Et iūcto laudo seu arbitro Ide prolato p pdictū petrū ⁊ ratificatio ⁊ approbatio ide secuta per ptes predictas. Et sic ex pdictis apparet q̄ ptās seu arbitriū pdicti petri nō erat oīno limitatū vt certū laudū fieret ⁊ oīs p ipsum arbitriū ptās expiraret imo tā ex cōpromisso q̄ ex laudo ⁊ trāsactione ⁊ habuit arbitrium ⁊ remāsit in arbitrio ⁊ sic nō ob. predicta. l. qualē. ¶ Decimo ⁊ vltimo probatur pdicta cōclusio in fortioribus terminis indicio meo posito eū q̄ oīno pdict' arbitrator fuisset assumpt' ad certū laudū ferendū nec aliqd sibi arbitrij cōcederet' ⁊ ipse dictū cōpromissum acceptasset ⁊ laudasset ⁊ ptes ratificassent pfecto nō intelligo qua rōne pdictum laudū nō deberet viribus subsistere dicet quispiā imo hoc est expeditū p tex. apertū in. d. l. qualē s3 p

17 deo sine puaricatia aut pertinacia videamus qd dicat tex. † in. d.

a l. qualē[a] forte rñdebit' q̄ tex. dicit nullū esse arbitriū ergo sed tūc ego dicam sequit' ergo q̄ nullum sit cōpromissum si illud recepit sed q̄ nullū est arbitriū q2 ex quo ptes certā volunt sententiā ferre nōvf' sibi arbitriū remanere q2 si nō obseruaret schedulā nō v3 laudū tanq̄ 3tra formā 3promissi platū vt. s. dixi. ¶ Si vero seruat arbitriū suū3 nullū est. Et hoc ostēdit tex. dū immediate subdit. Nec cogēdū eē sn̄iam differre si cōpromissum fuisset nullū: q2 ⁊ etiā si coact' sn̄iam diceret nihil ageret si cōpromissum eēt nullū tāq̄ deficiente fundamēto. l. q. l. cū paulus. ⁊ s. demonstratum fuit vā min' inepte locut' fuisset iure consult' pau. q̄ de tā nobilissimo iure 3sulto dicere absurdū eēt. ¶ Nec ob. vba illa. Nec cogēdū esse quasi pdicta vba importēt nullitatē cōpromissi qm̄ dico q̄ hoc est falsū q2 vt dixi nō sequit' nō cogit' sn̄iaz differre. ergo v3 3promissum tex. in. l. si pupillus. ff. de ar. nam ibi dicit' q̄ si pupill' facit 3promissuz sine tutoris autoritate nō cogit' arbiter sētētiā differre pt3 ibi ex tex. ibi vū ō t nō ē arbiter cogēd' pnūciare ⁊ tn̄ cōpromissuz v3 q2 si cōpromissum nullū esset nō posset accedere fideiussor ad idē facit tex. in. l. nō distiguem'. §. j. tunc eo. §. summā rei. nā in. §. j. dicit Paul' q̄ arbiter nō cogit' sn̄iaz dicere nisi pen ı cōpromissa sit deīde in. §. summā rei. dicit q̄ ptor nō interpōit se siue sit nullū cōpromissum: siue validū sed pena non sit certa an debeat' vel nō facit etiā. l. nā magistratus in prin. ff. de arbi. Et rō oīum pdictoꝝ est quare nō cogat' nō q̄ cōpromissum nō teneat. s3 q2 sn̄ia arbitri posset esse frustratoria: quare cum in terminis nr̄is etiā posito q̄ ptes tp̄e cōpromittētes dedissent certā formā sn̄ie: q2 laudū nō eēt frustratoriū eo q̄ cōsequeret' beneficiū statuti pdicti loquētis de executiōe laudi merito nō ē dicēdū 3promissū nō valere s3 faciūt no. p Cy. l. l. fi. C. de 3hēd. ep. ⁊ p dn̄m meū Abbatē siculū in. c. qn̄ tanallis. de iureiu. ver. xlvj. dictum est. ¶ Quid eñ aliō d3 q̄rere amicabilis compositor q̄ ipsaruz partiuz voluntatem ⁊ vt illa mediante laudo suo vt a boī lite discedat' maxime inter fratres ad hoc. l. quidam estimauerunt. ⁊ d. l.

18 j. §. ⁊ post operis cū alijs vulgatis ⁊c. ¶ Nec ob. q̄ † Bart. sūmet

b dictā. l. qualē[b] qd nullū est cōpromissum q2 Bar. ibi īproprie loqtur ⁊ per fictionez sicut ⁊ in multis talib' facit ar. pt3 ex summario. l. j. C. de offi. pfecti ann. Et pterea cōsiderat' potius effectus q̄ impropria locutio sit ergo conclusio quo ad primum fundamentum in contrarium oppositum qd valuit predictum compromissum ⁊ vtrūq3 laudū3 inde secutum. ¶ Ex predictis colligitur clare ⁊ aperte vnum fm̄ fundamentum qd allegatur in contrariuz v3 qd predictum laudum nō v3 q2 fuit latū virtute generalis cōpromissi cuius vigore nō poterat laudare cū p schedulā secūdo loco traditā videret' sublatū primū cōpromissum ⁊ sic posito qd potuisset laudare virtute schedule tñ nō laudauit vñ h3 locū. c. cū

[a] ¶ Pro intel le. l. qualem. ff. de arbi.

[b] ¶ Ad bar. in l. qualem.

sup abbatia. de offi. dele. ⁊ qd no. p Inno. in. c. cū ex officij. de prescrip. ¶ Qd hoc clarissime falsum qd in illa schedula cōtinet' aliqd cōpromissuz vt pt3 ex his q̄ superius dicta sunt vn̄ virtute primi 3promissi fuit platū laudū ⁊ sic fuit validū ⁊ q2 hoc est plusq̄ clarissimū: iō omitto solē velle facib' adiuuare. vi. q. j. c. si oīa. Nec ob. qd laudū pdictū nō valuit ex eo q2 laudū sup futuris nō habētibus dependētiā a pteritis q2 tā ex forma pdicti compromissi q̄ ex forma statuti facilis p3 rn̄sio. Ex forma cōpromissi onz ōz ⁊ oriri possent vsq3 in diē duraturi compromissi. vn̄ voluerūt partes pdicte 3siderare ortā quēcūq3 durāte tp̄e cōpromissi. Et similiter ex verbis q̄ postea subijciunt' vū ōz tā ortas q̄ oriūdas ⁊ sic verba sunt clara: ⁊ iō non est alia interpretatione opus. l. ille. §. cū in vbis. ff. de le. iij. ⁊ l. oēs nouatio. C. de sa. san. eccl. cū alijs vulgatis ⁊ etiā ex ipa duplicitate eoꝝ verboꝝ magis hoc colligit' q2 maiorē vim hn̄t per no. in. l. nepoti. ff. de fund. instru. ⁊ qd not. Bal. de pace constan. in ver. puilegia ⁊ p dn̄m meū Abbatem siculum post Bal. de verbis geminatis in. c. fi. de offi. dele. ⁊ balista ad trebe. ⁊ l. si stipulatus. ff. de vsu. ⁊ l. ij. ff. de manu. te. ⁊ p Angel. in. l. stichū. §. fin. ff. de ver. ob. Itē pt3 ex forma cōpromissi dum ōz ac etiā expresse actū qd de oībus ⁊ singulis his q̄ seu de quib' fm̄ supius disposita p dictū arbitrum ⁊ arbitratorē laudari ⁊ arbitrari cōtingerit intelligat' fuisse ⁊ eē inter dicta partes litē ⁊ qōnem ⁊ ipas expresse 3promissas ⁊ in pn̄ti cōpromisso venisse ⁊c. faciūt no. de dicta clausula per Anton. de bu. do. meū ⁊ zab. in. c. ex posita. de arb. ⁊ Ant. i quibusdā lec. in. l. j. ⁊ l. cū hi. §. sed cum lis. ff. de trāsa. ¶ Itē qd de pdictis eēt factum compromissum apparet p lauda ⁊ ratificationes inde sequutas ex qbus pcedens aius 3promittētiū declarat'. l. s3 ⁊ iulian'. §. proinde. ff. ad mace. ⁊ l. veteri. in fi. ff. de priuil. cred. xxviij. di. c. q2 sunt culpe. xxxv. dist. c. ab exordio. l. qdā. ff. de re. du. ⁊ l. volūtas. C. de fidei cō. cū si. Et hoc potissimū presumēdū est etiā vt cuitet' circuit' per. l. domici' testō. ff. de cōdi. inde. ⁊ cle. auditor. de rescript. Nā si durāte cōpromisso lis etiā oīno noua orit' quare nō dn̄i vba pdicta intelligi vt arbiter possit de illis laudare cū de ipis ad cōpromissum cōpellerentur ex forma statuti q̄ loquit' de 3promissis inter cōsortes. Accedāt etiā ad pdicta no. p Bar. ⁊ bal. in. l. de his. ff. de arb. qui dicūt

19 q̄ † l3 compromissum factū simplr̄ non extēdat' ad lites futuras tamē sec' est si de futuris dictū sit allegabat bal. Guido. de suza. hoc tenentē. d. l. de his. ⁊ Spec. in ti. de arbitro. §. fi. ver. quid ergo si 3promissum vbi Spe. primo arguit in 3triū ⁊ tandē 3cludit s3 predictā 3clusionē q̄ etiā sequit' Jo. an. allegādo Albertū galleoti hoc tenētē in titulo de arbi. facit optime. c. pe. ⁊ qd ibi no. de pcur. facit etiam. l. nec emptor. ff. de contrahen. emp. cum simi. tum q2 per talia compromissa partes discedunt ab oībus litibus: tuz q2 vt. s. dixi de necessitate compellerent' orta lite ad illam compromittendā fauor eiū videt' argu. l. congruentis. C. de pa. po. ⁊ per no. per Host. ⁊ Jo. an. in. c. j. de trāsact. per text. l. iiij. §. potest. ff. de alie. iu. mu. causa fac. ⁊ no. bal. in. l. qui separatus. C. vnde liberi. ⁊ mdius in. l. affinitatis. C. commu. de suc. facit. l. fratris. C. de transa. ⁊ l. terminata. C. de fru. ⁊ lit. expen. ⁊ c. fin. de do. ⁊ contu. tenet do. An. c. j. de mu. pe. ⁊ q̄ no. do. Ant. post gl. ⁊ do. meus ⁊ Joā. de Imo. in. c. pe. de emp. ⁊ ven. vbi dicūt q̄ eoipso q̄ aliter diceretur diciture quis hēt commodum ⁊ vtilitatem. Item faciunt no. per Bart. in. j. cōsi. C. de habē. auto. sup publica vtilitate. Laus deo.

¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Casus talis est. Quidā Petrus captus amore cuiusdā Catherine mulieris seu femle satis dissolute ⁊ meretricio more viuētis ardētissime captus aladuertens q̄ eadē Catherina mulir̄ eū diligebat' a quodā iuliano q ⁊ ab ipsa Catherina etiā mirū in modū diligebat'. Idē Petrus vt predictam Catherinā solus ad libitū potiret' ⁊ vt ipsam in suū amorē magis attraheret ⁊ ipsam a predicto Juliano amore distraheret in veritate nullo modo gerens in aīo ⁊ cōsciētie sue matrimoniū 3here s3 solū ipam ad suā volūtatē reducere ⁊ vt ips' maiorē dilectionē induceret. ⁊ a predicti Juliani cōcubitu ⁊ dilectiōe abstraheret pdicte Catherine promisit eidē despōsare. Verū pdicta Catherina etate matura ⁊ femina astuta ⁊ calida dixit q̄ volebat qd de matrimonio inter eos 3hēdo appereret publicū instr̄m quare idem Petrus iuuenis etate duct' erat eñ etatis forte xxij. vel. xxiij. an. 3pulsus et amoris ardore vehementissime ⁊ motus ex causa pdictis nullo modo gerens in aīo pdictū matrimoniū 3here rogauit dictū instr̄m p manu publici notarij de matrimonio inter eos 3cto p verba de pn̄ti. ⁊ post predictū instr̄m publicū: pluries ac infinitis vicibus se eidē copulauit ⁊ eā carnalr̄ cognouit sed ipsa q̄ in veritate cognoscebat qualr̄ induxisset dictū iuuenē ad dictū matrimoniū 3hendum ab eo aufugit ⁊ vt prius incepit meretricari ⁊ sic pluribus annis stetit quandoq3 in 3cubinatu alterius ⁊ marie dicti

Juliani q2

Juliani qr vxorē habebat q̄sic quasi palā ꝯstituta nūc vo dict⁹ Petrus vellet cū alia mr̄imoniū ꝯhere vn̄ q̄rit de duob⁹. ¶ Primo vtrū p̄dictū mr̄imoniū tenuerit ita q̄ sit impedimēto alteri mr̄imonio q̄ predict⁹ petr⁹ vellet ꝯhere. ¶ Scḋo dato q̄ tenuerit quo ad fox iudiciale seu ꝯtētiosum vtrū papa possit dispēsare si nō tn̄ quo ad p̄nalē.

¶ Consilium.xxviij.

1. ¶ Concubitus non facit nuptias sed consensus.
2. Cor hominis est imperscrutabile: et solum per exteriora cognoscitur.
3. Forte dictio: aliquando assertiue ponitur.
4. Ecclesia quo ad forum contentiosum non iudicat de occultis.
5. Homo non separat quos deus coniunxit.
6. Papa dispensat super matrimonio per verba de presenti contracto.
7. Spōsalia de futuro si quis bona intentione contraxit: deinde fornicationis affectu talem sponsam cognouit nō est in veritate matrimonium: et potest cum alia contrahi.
8. Mulieri si quis cōsenserit nomine matrimonij tantum causa extorquendi carnalem copulam: an teneat matrimonium.
9. Papa an possit dispensare cum monacho vt matrimoniū cōtrahat vsq̄ quo habeat filium.
10. Papa potest statuere augmentando vel diminuendo verbum euāgelice legis.
11. Princeps et statutum et cōsuetudo possunt inducere vt probatio minus legitima sit valida.
12. Consuetudo vel statutū: et fortius principis rescriptū valet: q̄ ad probandum dānum illatum stetur dicto dānum passi.
13. Juramento probantur que in animo et conscientia consistunt.
14. Animus per presumptionem et coniecturas declaratur.

Omnipotēs deus Adsit. Circa p̄mū q̄sitū vt̄ dōm q̄ predictū mr̄imoniū tenuerit adeo q̄ solui nō possit nec predicti ꝯhētes possint aliud ꝯhere mr̄imoniū nisi altero mortuo. p̄suppono q̄ posito q̄ ita fuerit q̄ p̄dict⁹ Pe. v̄ba exteriora expresserit deuotātia cōsensū ad mr̄imoniū p v̄ba de p̄nti intēnōe iterit⁹ retēta nō ꝯhēdi mr̄imoniū tn̄ istud nō vr̄ p̄desse dicto Petro nec obesse dicto mr̄imonio intētio ī mēte retēta qr illa nihil vr̄ opari: vt.l. si nō repetēdi. C. d cōdi. ob cām. [1] † Quānis eī nuptias nō ꝯcubit⁹ s ꝯsensus facit vt.l. nuptias. ff. de reg. iur. et c. is q fidē. et c. si inter. §. vex de spō. et c. j. de spō. duo. nec ī v̄itate videat̄ dict⁹ Pet. ꝯsensisse: tn̄ qr dixi dicta intētio in aīo retēta nec v̄bis nec aliis signis declarata nihil opat̄ sed pōt dici sibi nō deficere tibi iur sed p̄batio l. l. duo sunt titij. ff. de testa. m. te. [2] † cor eīn hoīs imperscrutabile est et solū p exteriora cognoscit̄: vt nota. c. et si q̄ones. et c. tua nos. d simo. c. j. ne sede va. xxxiij. di. c. erubescāt. no. gl. l. §. ff. de interrog. actio. et in. l. vbi aūt nō apparet. ff. de v̄. sig. et in. c. nonit. de iudiciis. Itē qr ex quo v̄ba cōcludūt ad mr̄imoniū nō dz credi ꝯfessioni ipsi⁹ Petri in p̄iudiciū mr̄imonij. c. sup eo. de eo q cognouit cōsangui. vxoris sue maxime cū cōsensus fuerit de p̄nti et copula carnalis subsecuta que copula etiā spōsalia de futuro facit trāsire in mr̄imoniū. c. is qui. de spōsa. et p ista parte vr̄ tex. apt⁹ in. c. tua nos. de spō. vbi in terminis n̄ris de illo q cā decipiēdi et cā ipā extorquēdi copulā consensit Papa dicit q̄ qualiter tibi ꝯstiterit nō videmus quasi dicat nō pōt sibi constare hoc cū soli deo hoc pateat et nō hoībus nec hz obesse q̄ ista mere tricaret: qr vr̄ p̄cere remissionē peccatoris: vt l. c. inter opa caritatis. de spon. ¶ Verū his nō obstātibus in p̄nti articulo aliter est dicēdū est eīn distinguēdū inter forum cōtentiosum et forū penitentialem: fm forū cōtentiosum et verū intellectū ac cōem opinionē dōm est mr̄imoniū p̄bari q̄ eū p̄ferēs v̄ba apta ad mr̄imoniū p v̄ba de p̄senti in veritate in mēte nō intēdat ꝯsentire. tn̄ qr hoc hoībus et iudici qui hz iudicare fm allegata et p̄bata vt in. l. illicitas. §. veritatis. ff. de offi. p̄si. hoc nō est notū. et iō quo ad foꝝ cōtentiosum vr̄ forte p cōiugio p̄sumendū cū sit carnalis copula subsecuta iste tex. in. c. tua nos de spō. Et q̄uis ille tex. dicat forte p cōiugio p̄sumendū. tn̄ quo ad forū cōtētiosum [3] † dictio forte nō ponit̄ dubitatiue sed assertiue fm Jo. an. Hos. Inn. et Joā. an. d. Ant. et Abb. sicul. simili. xxxiij. q. ij. c. admonere. de peni. di. j. c. p̄ohibē. vn̄ exponit̄ forte q̄ fortiter faciūt̄ et not. p Archi. xj. q. iij. §. cū ergo. est ergo cōis opi. q̄ predictū matrimoniū tz sine dubitatiōe quo ad foꝝ cōtentiosuz nec mirū: qr [4] † ecclesia quo ad dictū foꝝ cōtentiosum non iudicat d occultis: sed illa diuino relinquit iudicio. xxxij. di. c. erubescant. et ij. q. v. c. ꝯsuluisti. vi. q. j. c. si omnia. xxxij. q. c. christiana. et c. ex tu. et c. sicut tuis. et c. sequēt. d symo. et in cle. multoꝝ. de hereticis. et fm hāc opinionē et foꝝ cōtētiosum p̄cedūt oīa argumēta ī formata in p̄n. Si vero loquimur quo ad forū penitentialē. tex. est clarus. et apertus ī. d. c. tua nos. q̄ p̄dictū mr̄imoniū nō tz de eū ibi in v̄. nos aūt. Nos aūt qd iuris sit rescribētes dicim⁹ in foro p̄nali fm cōmunē opinionē doctorum q̄ si res ita se habuerit q̄ ille eam non proposuerit ducere in vxorē nec vnq̄ cōsensit in p̄dictā p̄sonā dz ex illo scꝫ ex verbis denotantibus cōsensum in matrimoniū per verba de presenti et copulā carnalē subsecutā p̄ut in facto ꝯtigisse p̄positū fuit summo pontifici coniugiū iudicari. l. s. in foro p̄nali vt dictum est: cū in eo nec substātia cōiugalis ꝯtus nec forma ꝯtrahendi cōiugium valeat iudicari qn̄ ex altera parte dol⁹ solūmō affuit et defuit animo ꝯsensus sine quo cetera verba etiā denotātia prima fronte consensum ad matrimoniū et copula carnalis subsecuta nequeant p̄ficere fedus cōiugale. ita dicit ille tex. p quē in terminis n̄ris quo ad foꝝ penitentialez clare deciditur mr̄imoniū nō valere deficit enim in terminis n̄ris substantia ꝯtus mr̄imonij: scꝫ cōsensus sine quo mr̄imonium nullo mō tz vt in. l. nuptias. ff. de reg. iur. et in. c. cū locū. et in. c. cū apud de spō. de rest. spo. in. c. ex pte. M. xxvij. q. ij. c. sufficiat. nā vbi nō est ꝯsensus vtriusq̄ ibi nō est cōiugiū. xxxij. q. ij. c. vbi nō est. cū aliis silibus. ¶ Cum igitur in terminis predictis nō affuerit verus cōsensus ex parte ipsius Petri merito quo ad deū et quo ad foꝝ penitētiale dictū mr̄imonium vr̄ rib⁹ non subsistit si p̄dictus Petrus nunq̄ ꝯsensit ī mr̄imoniū dicte Catherine. et hoc tenēt Abbas antiquus Ho. et Jo. an. et Moder. l. d. c. tua nos. et Hostiē. in sum. in ti. de mr̄imonijs. ver. quid si premittat et versi. vbi vero cā decipiendi et tn̄ carnalem copulā extorquendi licet eū p dicta Catherina tria faciant vcꝫ cōtractus precedens per verba de p̄senti et copula carnalis subsecuta et bona fides mulieris. si tamen illa adfuit dico aūt si bona fides affuit ex eo qr cū illa esset femina valde maliciosa et astuta et esset feminis obiectissima questū faciēs de corpore suo et longe maioris etatis q̄ eēt ipse iuuenis p̄fatus vo Petr⁹ esset iuuenis libidinis ardore inflāmatus et diues et ex hōis parētib⁹ genitus p̄sumendū est p̄dicte Catherine bonam fidē abfuisse et ipsam suis blandiciis et illecebri astutia et calliditate ad id induxisse. ¶ Sed qd si posito q̄ p̄dicte tres rōnes p muliere facerent. tn̄ ex pte ipsius Petri in foro penitentiali vnica tn̄ rō cōsiderat̄ q̄ oēs alias destruit et separat. s. q̄ nunq̄ cōsensit p tex. in. d. c. tua nos. in fi. fm Abb. Host. et Joan. and. ibi cum quibus concordat Ray. in sum. in tit. de matrimonijs. §. iiij. et Tho. Pet. et Alb. in tractatu de matrimonio. q. xiiij. pone q̄ aliqs tec. et Aster. lib. viij. ti. de cā effici. mr̄i. j. q. v. vtrū consensus et expressus et qd si quis dicat. et ad hoc facit q̄ ipse Aster. no. ti. de bo. matri. in cōmuni ti. j. q. vtrū intentio vbi querit verum intentio libidinis excludat matrimoniū puta cū quis cōsintit in aliquē p̄pter diuitias vel pulchritudinē et soluit fm Alan. q̄ libido pōt intelligi dupliciter aut p modū finis et obiecti vt cū aliqs nihil q̄rit nisi copulaꝫ carnalē extorquere nō vxorē ducere aut solū p modū finis vt cū qs cōsensit in aliquā vt ducat eā vxorē hoc tn̄ nō facit p̄pter seruādā castitatē sed p̄pter explendā voluptatē libidinis. primo modo est ꝯtra sacramenti matrimonij veritatē. scḋo mō cōtra vtilitatē nō cōtra v̄itatē. iō primo excludit matrimoniū nō scḋo et sequit̄ etiā Henri. boh. in. d. c. tua nos. in j. di. et hec sufficiant quo ad primā q̄onem. ¶ Circa scḋam q̄onem principalē vtrū papa possit sup dicto mr̄imonio dispēsare vr̄ dicēdū q̄ nō. ex quo p̄dictū mr̄imoniū fuit ꝯtū p verba de presenti et fuit carnali copula ꝯsūmatū qr [5] † quos de⁹ cōiunxit hō nō separet vt in. c. inter corporalia. de trāsla. p̄la. xxvij. q. j. c. dixit dn̄s. xxxij. q. ij. §. de⁹ et hr̄ originalr̄ Marci. c. x. Matth. c. v. et ca. xix. Luce c. ix. et sic p̄pter hāc cām vr̄ q̄ papa nō possit dispensare. qr nō pōt dispēsare cōtra ius diuinū. vt no. Guil. in. c. p̄posuit. de cōces p̄ben. cum si. xxv. q. j. c. sunt quidā. xxvi. di. deinde. xiiij. di. c. sicut. facit de cele. mis. c. cum marthe. cū si. no. Spe. in ti. de leg. §. nunc breuiter ver. tn̄. sup mr̄imonio eū ꝯsummato p copulā carnalē dirimendo nec dispēsando nec canonē faciēdo pōt statuere vt late tradit̄ in. c. mas de spō. duo. ¶ Verū his nō obstātibus arbitror in terminis n̄ris ꝯriā iniam fore verā. Ad hoc dicēdū monceor primo. qn̄ ad matrimoniū ꝯhendū longe plus operat̄ solus cōsensus p v̄ba de p̄nti quā sola carnalis copula. qn̄ solus ꝯsensus p verba de p̄nti inducit verū matrimoniū vt. s. demōstratū fuit. sed sola carnalis copula inducit mr̄imoniū et si postea sequerent̄ spōsalia p verba de futuro. secus si prius p̄cessisent vt in. c. is q fidem. et c. seq. d spon. sed [6] † si matrimoniū sit ꝯtū mutuo consensu p v̄ba de p̄nti et ad huc nō sit subsecuta copula carnalis sup tali mr̄imonio et dirimēdo pōt papa statuere et dispēsare vt in. c. ex publico de ꝯuer. cōiug. ¶ Nec obstat si diceret̄ q̄ illud ē fauore religionis qr hoc nō est verū nā Ho. ibi quē cōiter sequit̄ doc. ꝯcludit q̄ ex ꝯsensu cuiusq̄ spōsi pōt ex ptāte absoluta dissoluere tale mr̄imoniū nulla legitima cā subsistente. et ex ptāte vo ordinaria et pōt aliqua rationabili cā subsistēte. et idem et tenet Host. et cōiter doc. in. c. mas. de spō. duo. si ergo pōt p̄dictū mr̄imoniū q̄uis non oīno ꝯsummatū p carnalē copulā. qr matrimoniū quo ad sui essentiā necessario nō reqrit ꝯiūctionē carnalē. vn̄ et aū copulā est verū mr̄imoniū. vt singulr̄ vult gl. in. d. c. ex publico. de conuer. coniug. et p̄bat̄. c. si. de sponsa. duo. et. c. j. de voto. lib. vi. vbi dr̄. q̄ matrimonium fuit institutū a deo in statu innocētie et si tempore institutionis matrimoniū nō fuit ꝯsummatū de q̄ dicto. c. j. et xxv. q. ij. c. fraternitatis. si ergo papa ex potestate absoluta sine cā pōt sup hoc mr̄imonio vero dispensare. longe fortius pōt in terminis n̄ris in q̄bus in v̄itate nullū fuit mr̄imoniū p̄p defectū consensus q pro substātia validitatis matrimonij necessario requirit̄ scḋm q̄ supra clare demonstratū fuit. ¶ Scḋo principalr̄ hoc ostendit̄ ex theorica Vincen. et Joannis and. et docto. post eum in. c. is qui fidē. de spon. vbi dicit [7] † q̄ si aliquis bona intētione cōtraxit sponsalia de futuro deinde fornicatiōis affectu talē sponsam cognouit non est in veritate matrimonium vnde et si postea cōtrahit cū alia tenet secundum matrimonium et subdit qḋ si casus contingeret quod cōpelleret̄ redire ad primam scilicet eo quia

nō possēt pbare intētionē suā fuisse dūtaxat fornicariā quia illā non declarauit & qui nollet redire excōicaretur dz potius excōicationē pati q̄ redire ad primā. & dicit ibi Host. quē sequit̄ Joā.an. q̄ papa possēt super mrīmonio nō vero pter ꝯsensus defectū seu nō ꝯsūmato statuere q̄uis nō possit statuere q̄ sine cōsensu vero nō tacito sit mrīmoniū idē etiā Host. & Jo.an.in.c.tuas.de sponsa.duo.vbi dicit q̄ circa matrimoniū nō cōsummatū latissime ptz ptās pape & ad hoc ponderat verbū volumus positū in.d.c.tuas.quasi dicat Hostiē.q̄ sicut ibi papa statuit p matrimonio scdo. & idē ēt tz ibi Jo.an.fortius ergo hoc dicēdū in casu nr̄o in quo stātibus terminis predictis in veritate quo ad verū mrīmoniū p̄dictū pter consensus defectum minime tenuit. ¶ Tertio hoc probat̄ aut. Host.in summa in ti.de mrīmonio.vbi in

8 terminnis nr̄is dicit q̄ † si aliqs cōsensit in aliqua tm̄ cā exiorquendi carnalē copulā qd nō tz matrimoniū sed si deceptor veraz vult agere penitētiā sine aliqua fictione illā ducet in vxoē: vel si hoc nō pōt fieri dz ei dare virū ꝯuenientē vel aliter satisfacere iuxta testimoniū veritatis si offeres munus tuū ante altare s̄m Ray. & pbat̄ de adul.c.j.&.ij. & xxxvi.q.ij.c.tua.quare cū in terminis nr̄is nō possit illā ducere in vxorē.qr hic iuuenis etatis.xxxiij. annoꝝ vel circa ex nobili ac magnifica familia illa vo iam etatis.xlij.annoꝝ vel circa & abiectissima q̄ post dictū ꝯctū vel cōtinuo stetit in publico cōcubinatu habētis vxoē vel in publico prostibulo.vñ non dr hic Petrus posse q̄ salua honestate et decore possumus.vt.l.nepos proculo.ff.de ver.sig.l.filius.de cōdi.insti. no.glo.de.sepe de verb.sig.maxime cū quasi clarissimum sit illā minime fidē seruaturā sed ꝯtinuo mercaturā: qr sicut merer̄ q meretricem ducit si arbitraret̄ illā desinere meretricari: vt.d.c.inter opera. ille nō merer̄ & peccat qui eā ducit quā credit nō desinere meretricari.q.xxxij. q.j.c.nō est.tradit Jo.an.in regula sine culpa.de reg iur.lib.vj.in mercu. Quare ex predictis indubitatū est summū pōtificē posse dispēsare q̄ prefatus Petrus possit cum alia cōtrahere: qr nō sumus in terminis illius autoritatis quos deus cōiunxit hō non separet.quoniam hic nulla fuit coniunctio animoꝝ propter defectū consensus qui est potissima & principalis & necessaria substantia ad matrimonij validitatem vt superius fuit demonstratum. Et sic non dicitur papa aliquo modo contra euangelium & cōtra legem diuinam dispēsare. ¶ Quarto principaliter hoc ostenditur ex his que tradit Joan.an.in regula actus legitimi de regulis iuris lib.vj.in mercu.vbi format questionez

9 vtrum † Papa possit dispensare cum monacho vt possit contrahere matrimonium vsq̄ quo habuit filium masculum quo nato dirimit̄ matrimonium. Et arguit primo q̄ nō possit quia licet in lege euāgelica cōtineatur q̄ in ore duoꝝ vel trium stet omne verbum Matthei xviij.tn̄ papa hoc immutat addēdo & minuēdo.ij.q.iiij.c.presul.de testibus.c.in omni de cōse.di.iiij.c.paruulo.&.j.dicam secūdo qr dispensat contra diuinū preceptum promittit aliquid recipi vltra sortez qd est vsura.xiiij.q.iij.plerisq̄ ꝯ vsuris.c.j.&.c.salubriter.de quo late scripsi in titu.de vsu.§. ¶ Quarto quia dissoluit matrimonium verū.c.ex publico.de cōuer.cōiug.& carnali copula consummatum.de consanguini.& affini.c.de infidelib.nec in his facit cōtra euangelium vt homo sed vice dei.xxxiij.questiōe.ij.quos deus.de trāslatio.prelato.per totū. ¶ Quinto quia ipsius autoritate cōtrahitur matrimoniuz spirituali ad tēpus.vij.questione.j.c.pastoralis. ¶ Sexto quia in matrimōijs immutat generalem obseruātiam ecclesie.de consang.& affi.c.non debet & nostras rerū.de cōse.distinctione.ij.reuera. Et quamuis idē Jo.an.an.nō soluit sed solum pro solutione dicat ne lingua transiens super terrā os ponat in celum cōtra id.xxi.distin.in tantum quod ipse papa de cuius potētia queritur quid soluit. Et subdit quod multis videtur quod dispensatio teneat secundum quos.c.sunt quidaz.xxv. que.j.nō vetat papa contra euangelium ex causa dispensare sed euangelia destruere & sic per predicta Joā.andr.videtur potius inclinare in partē affirmatiuā quod possit.si ergo in predictis terminis.quāto magis hoc dicēdū est in terminis nostris in quibus in veritate nullū

10 fuit matrimoniū propter defectum consensus. † Potest enim papa secundum ea que superius demonstrata sunt non solum dispensare sed etiā statuere augumentando vel diminuendo verbū euangelice legis quod in ore duorum vel trium &c.augmentando verum patet ex his per Speculatorem in titulo de testamētis.§.restat.in principio. & per Hostiē.in summa in tit.de testamētis.§.quotus.& per glo.ij.questi.vj. & in summa.& in regula pluralis locutio de regu.iur.lib.vj. Itē diminuendo verū secundū quod tradit Spec.in.d.§.restat.a ver.hoc tamē fallit in quibusdam vsq̄ in fine. Hosti.in.d.§.& per plures Mod.in.l. admodū.ff.de iureiur. Ego latissime dixi in tracta.de testa.in quarto libello.quinimo & princeps potest hoc facere vt patet ex casibus enumeratis in dictis locis

11 † nam princeps & statutum & consuetudo possunt inducere vt pbatio minus legitima sit valida vt quod stet̄ priuatis scripturis. Itē quod stetur proprio sacramēto alicuius etiam in eius vtilitatē vt hec traduntur in capitulo.j.de consuetu.& ibi Joan.and.

12 & post eū dominus meus.& in.c.j.de probationibus † valet enim consuetudo vel statutū & fortius principis rescriptum quod ad probandum damnū illatum stetur dicto passi damnū & ita seruatur in pluribus locis nota. Bald.in.l.j.C.si aduer.liberta.&.l.j.C.de iureiur.&.l. contra negantem.C.ad.l.aqui.& in rub.C.de fide instru.& qd no. Bar. in.l.admonēdi.ff.de iureiur.&.l.quedā.§.nūmularios.ff.de edē. quare sit cōclusio qd papa pōt dispensare super dicto presumpto matrimonio & nō vero: vt nō obstāte dicto cōtractu apparēte & in veritate non existēte predictus Petrus possit cū alia matrimoniū ꝯtrahere imponēdo eidē penitētiam cōdignā nō quod eā ducat in vxorē cū cōtinuo stet in exercitio meretricio sed aliā & maxime accedente ipsius femine

13 consensu admittēdo & cōualidādo probationes † p quas pbant̄ q̄ in animo & in consciētia ꝯsistūt vcz per propriū sacramentū no.glo.in.c. significasti.de homi.glo.iij.§.alte.insti.de actio.& in aut.de testibus.§. qr vero.de testi.c.psentiū.&.c.pe.de excep.c.pastoralis de elec.c.vt circa. &.c.nulli.lib.vj.&.c.tua.de spō.& aut.qui semel.C.de pba.cū si. Et p pre

14 dictas circūstātias p̄sumptiones & cōiecturas † p quas etiā probātur que in animo & consciētia consistūt p no.in.c.ij.& ibi per Gui.& doct. de renun.li.vj.&.c.ij.de tēp.ord.lib.vj.lxij.di.c.cū adrianus.xxiij.q.iiij. c.si illic.no.glo.in.l.fulcinius.§.qd sit latitare.ff.ex quibus cau.in pos. ea.&.l.apud celsum.de do.excep.&.l.si Margaritā.ff.p socio.insti.de rerū diuisio.§.ceruos.l.non oēs.§.a barbaris.ff.de re mi.nā & per hanc viā animus dicitur sensibilis qui p presumptiones indicia & cōiecturas declaratur: & qd in corde gestū est in dubio ex istis circūstātijs colligitur neq̄ enī p̄sumendū aut aliquo modo coniecturādū est iuuenē notabilē ex notabili familia & optimis parentibus genitū ciuē ac diuitem feminam meretricā longe maiorem natu pauperē & peregrinā & abiectissimam veri cōtrahendi matrimonij animus sed potius ob causas & facti cōtingētia enarratas in eā cōsensisse quare cōcludendū & vt sepius cōclusum est ad iura aut.s.in contrariū adducta ex his q̄ superius deducta sunt patet responsio manifesta. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptuz est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium.xxix.

1 Alienatio facta de re ecclesie aliqua necessaria vel vtili causa interueniente & cum solennitatibus requisitis quando valeat.
2 Expense facte pro consequenda dignitate a prelato repetuntur ab ecclesia per eius heredes.
3 Prelatus alienat rem quam emit sine solennitate.
4 Probanda tam in publiciana q̄ in rei vendicatione que sint.
5 Contractus illicitus nō obstat ecclesie in possessionis reintegratiōe.
6 Subastasio requiritur in alienatione rei ecclesiastice.
7 Juris canonici solēnitates seruande sunt in alienatione rerū ecclesie.
8 Causa legitima debet subesse & pbari quando alienantur res ecclesie & que dicatur causa legitima.
9 Alienatio rei ecclesiastice quibus solennitatibus fieri debeat.
10 Confessio prelati asserentis se mutuo accepisse pecuniam pro vtilitate ecclesie non preiudicat ecclesie.
11 Confessio solius prelati in ecclesia collegiata non nocet ecclesie.
12 Confessio abbatis & conuentus quando ecclesie preiudicet.
13 Patri asserenti donasse filio ob merita non creditur.
14 Ecclesia & ciuitates nō obligātur ex mutuo nisi quatenus probatur versum in vtilitatem eius.
15 Cautela pro mutuante prelato vel capitulo vt videat pecuniam conuerti in vtilitatem ecclesie.
16 Cause cognitio requiritur in alienatione rerum ecclesie.
17 Actus deficit deficiente forma.
18 Tractatus & consensus capituli seu conuentus requiritur quando res ecclesie alienatur.
19 Autoritas episcopi requirit̄ in alienationibus rerum ecclesiasticarū.
20 Solennitas intrinseca quando presumatur interuenisse.
21 Consensus an presumatur interuenisse ex diuturnitate temporis.
22 Error iustus in prescriptione habetur pro titulo.
23 Error facti non impedit vsucapionem: sed error iuris.
24 Error iniustus non tribuit iustam causam prescribendi.
25 Errans in iure quando prescribat.
26 Consuetudo: quod res ecclesie alienari possint sine solēnitatibus: an teneat.
27 Adminiculo autoris sui volens vti: illo debet vti cum sua qualitate.
28 Errans in iure licet non prescribat facit tamen fructus suos fallit tamen fauore ecclesie numero.29.
30 Ecclesia: fiscus: & minor equiparantur.

Omnipotens deus adsit. Uiso quodā instrumēto celebrato die.xvj.mēsis Aprilis in anno dñi.M.cccc. primo narrationis alterius instrumenti facte per abbatē Corradū abbatē sancti Nicolai de arixino de incumbāte ere alieno & impotētiā satisfaciendi nisi vēdatur de rebus immobilibus & petitionis facte p predictum Abbatē ab epō auximano & capitulo suo & electionis estimatoꝝ & iuramēto eoꝝ ex his q̄ seriosius i ipso instr̄o asserunt̄ tn̄ p Abbatē q̄ p ser Feltroniū notariū. Et alio instr̄o celebrato die.xx.dicti mensis Aprilis estimationis facte p p̄fatos homines electos ad estimādū q estimauerūt quasdā res ducatis ducētis quadraginta & ꝯcessiōis lr̄e facte per p̄fatū epm & assertū caplm suū de vendendo

dendo possessiones in dictis instris contentas τ aliis in.d.instro contētis τ quodā tertio instro.3.sic in ordine posito: sed iudicio meo poti⁹ debent poni primū in ordine sine dicta die.xvj.predi-cti mēsis Aprilis l quo ipse narrat incūbens es alienū τ causas ipsi⁹ eris alieni incūbētis. Et qualr de reb⁹ mobilib⁹ dicti mo-nasterij nō pōt cōmode satisfieri τc. Et q in reb⁹ immobilibus dicti mōasterij nō erāt res mīo⁹ vtiles ꝙ expsse in pdicto instro τ concessionis licentie vendēdi pro equo ptio τc. facte p prefatū epm τ canonicos. Et quodam alio instro celebrato die.xxij.dicti mēsis Aprilis in quo facta narratione quorūdā gestoꝝ pfatus Abbas venditionē fecit de qbusdam rebus Andre. Phi. τc. Et pōderatis oibus q in dictis instris cōtinent: τ accepta informa tione qualiter predictus emptor possedit dictas res emptas per annos. xl. vel circa quibus ipse vixit. Et post eius mortem filij possederūt ipsi⁹ emptoris filij τ heredes vsqꝫ ad tps mote litis de dictis rebus per Abbatem successorē. In dubium reuocatur quis predictoꝝ iustitiā foueat Abbas q egit rei vendicatione τ publiciana iuxta ea que tradunt per Joā.an τ doc.in.c.abbate sane de re iudi.lib.vi.p Nic.ma.τ Bar.in.l.j.ff.de pub.τ per Dy. insti.de act.§.sed iste cum simi.an philippus cōuentus nepos et heres dicti emptoris. ¶ Circa quod dubium duo principaliter veniūt. Primū vtrū 3ctus pdictus vēditionis τ emptionis viri bus subsistat: ita q vigore predicti cōtractus predictus cōuētus possit se tueri. ¶ Scōm posito q vigore solius 3ctus plibati pre fatus reus nō posset se defendere. An vigore pscriptionis possit se tueri cū ipse Philippinus cōuentus p se τ autorib⁹ suis pos-sederit pdictas res emptas spacio quinquaginta anno.τ vltra. ¶ Tertiū insuper orit dubiū posito q nō obstātibus predictis prefat⁹ Philippinus cōuentus teneret ad restitutionē dictaꝝ rerū: vtrū teneat ad restitutionē fructuū pceptoꝝ τ vtrū possit repetere pretiū dictarū rerū a dicto monasterio. ¶ Circa primū dubiū vr prio dicendū q pfat⁹ Philippinus cōuentus foueat iustā cām eo q predicta venditio vr virib⁹ subsistere. Quis enīꝫ de iure ciuili plures videant requiri solēnitates in terminis pdi ctis q minime interuenerunt vt ex ipsoꝝ instroꝝ serie euidenter

1 apparet. tn de iure canonico satis esse vr q † aliēatio fuerit facta aliqua legitima cā subsistente necessaria vel vtili τ q interuene-rint solēnitates requisite a iure canonico de quibus in.c.j.τ.ij.de reb.eccl.non ali.lib.vi.xij.q.ij.in sum.τ.c.sine exceptione.τ ibi per glo.τ doc.τ in.c.tua.τ.c.cū aplica.de his q fiunt a prela.τ cle.j.de reb.eccle.nō ali.τ inter licitas causas cōputatur causa incūbentis eris alieni vt tradit in dictis iurib⁹ que quidē causa eris alieni persoluendi in terminis pdictis incūbebat saltē licita videbat ra tione mutui recepti pro defendendo τ purgando abbatem a ca

2 lūnia τ infamia sibi inflicta † nā si p cōsequēda plātura facte ex pense a plato pñt per heredes prelati repeti ab ecclia qꝛ talis ṽr gessisse negociū.vtl τ necessariū ipsi⁹ ecclesie ergo tales expensas repetere pōt vt in.c.cū p cā.de ꝑcur.τ.xij.q.iiij.c.quicūqꝫ.τ in.c. vt pterite.τ.c.cupiētes.de ele.lib.vj.facit.l.ꝫ an vltro.cū si.ff.de ne go.gest. Si ergo p habēdo plato expēse facte repeti pñt ab ecclia fortius p eo manutenēdo ne turpiter eijceretur.arg.c.quēadmo dum.de iureiu. ¶ Scdo hoc vr probari: qꝛ posito q forte aliquę solēnitates requisite expresse non apparent vel probarent inter uenisse.tn ex quo interuenit consensus canonicoꝛꝫ τ autoritas episcopi omnia debent presumi solenniter acta τ interuenisse p no.in.l.sciendum.ff.de verb.oblig.τ per ea que tradunt in.l.que cūqꝫ.ff.de publi. ¶ Tertio hoc pbari vr quia in dictis instris dr

3 q predictus Abbas emit dictam possessionem.ergo vr † q predi cta alienatio potuerit fieri sine aliqua solennitate cuꝫ venditio facta fuerit pro debitis ipsius acquirēdis per no. singulariter p dnm Ant.in.c.in presentia.de pbatio. ¶ Uerum predictis non obstantibus arbitror contrariā sniam fore verā. Et quis in ali-quibus possent predicta instrumēta redargui de varietate.tn qꝛ instrumēta eadē die eiusdē mensis τ anni sunt celebrata quorum alterū debitum ducētorum florenoꝝ τ alterum debitum subesse trecētorum florenorum quorū vnū alterius est relatiuum τ nar-ratiuum. Et in quibusdā aliis ppter q pdicta instra nō vident carere falsitatis aut doli suspitione p.l.que falsa.ff.de testi.τ sm ea que traduntur per doct.in.l.scripture.C.de fide instru.τ.c.im-pateri.de fide instru.tn hec omittenda statui. Et ad decisionem primi dubij descendens respōdeo iustitiam esse pro dicto abba-

4 te quo ad hanc questionem: presupposito q † probata sint incū-bentia ex parte agentis sub forma superius dicta prout presup-ponitur in scripturis ad me transmissis tam ex attestationibus testium ꝙ etiā ex cōfessione cōuenti ex quibus nedū quasi dnium q exibuit publiciana: vt.ff.de public.l. quęcunqꝫ.τ.l.cū quis pre-tor.§.finali.τ optime per Bald.in.l.j.C.si plu.vna sententia cum

4 similibus sed etiam dominium ex parte ipsius monasterij quod erat necessarium ex parte monasterij agentis rei vendicatione τ ex parte cōuenti in vtroqꝫ possessio vel detentio: vt.l.in rem.et l.officium.τ.l.si autem.ff.de rei vendicatio.text.singularis τ ibi singulariter Bald.τ Ange.in.l.non alias.ff.de iudi.τ.l.non po-test eo.tit.τ.l.ij.C.de here.vel actio.ven.τ.l.j.C.de alie.iudi.mu.cā fac. Et sic postꝙ apud ipsum monasteriū tpore venditionis p-batur fuisse dominiū dictarū rerum venditarū: videndū est de validitate ipsi⁹ alienationis τ vēditionis facte per prefatū dnm Abbatem. Et vtrū necessarie cause τ solennitates interuenerint de quibus statim dicā que nō solū vident esse necessarie qn alie-nant res ad ecclesiā spectātes iure dnij sꝫ etiā si iure quasi dnij ptinēt. Et si apud ecclesiā esset possessio sm q singulr no.Bal.in.l.iube mus.la.ij.in si.prin.C.de sac.san.ec.ꝟ.extera qd.allegat not.p Inn. in.c.epi.de reb.ec.non alie.τ p Archi.xij.q.ij.§.illi.concludens q

5 † contractus illicitus nunqꝫ obstat ecclesie quominus fiat sibi re integratio possessionis q est singulr notādū ¶ Ad validitatē aūt predicte vēditionis bonoꝝ immobiliū: τ si de iure ciuili plu res solēnitates reqrant ꝙ de iure canonico que minime fuerunt seruate vt ex serie instroꝝ appet de qbus in.d.aut.hoc ius porre-

6 ctū.† τ inter alia reqrit subastatio sm ea q tradunt p Angel.in repetitio.l.ꝙ in libellum.C.de fide inst.τ iure ha.fis.li.x.col.ix.per dictā aut.hoc ius porrectū.τ in corpe vñ sumit ibi actio piaꝫ cō stituit a deo est necessaria subbastatio de iure ciuili q eius omis sio vitiat alienationē sm Ang.in dicto loco.τ Ja.de bel.in aut.

7 de alie.τ emphy.§.τ qm † tn de iure canonico tot solēnitates nō sunt necessarie τ l hoc seruādū est ius canonicū τ ꝙuis aut.hoc ius porrectū sit canonizata.xij.q.ij.c.hoc ius.tn hoc nō hꝫ obsta-te p no.p Jo.an.τ doc.in.c.ij.de rescrip. ¶ Quare examinandū est vtrū de iure canonico predicta aliēatio virib⁹ subsistat τ di-

8 cendū est q nō. ¶ † Quā in primis ad hoc vt teneat alienatio ta-lis rei immobilis non vilis exigit q subsit legitima cā τ subesse legitime ostendatur.xij.q.ij.in sum.τ.c.sine exceptione: sed in ter-minis pdictis nō appet q ppter legitimā cām fuerit celebrata dꝫ enī subesse cā necessitatis vtilitatis ecclie vel monasterij: vt in c.si qs psbyteroꝝ de re.ecc.nō alie.q loquit in monasterijs.τ tra-ditur per doc.in.c.j.de reb.ec.non alie.lib.vj.τ ad istas duas cau sas alie cause pietatis τ similes possunt referri. Et est adeo hoc necessariꝫ q alienatio nō facta p euidenti vtilitate ecclesie vel necessaria prout requiritur vt dictis iuribus.τ.xij.q.ij.c.liberti. §.p renūciatiōe.τ.c.quicūqꝫ suffragio.τ no.in.c.ad hoc.τ.c.rela-tū.de testa.τ per Joā.an.in addi.spe.super rub.de reb.ec.nō ali. l.iubemus τ ibi Bar.C.de san.ecc.nullius est momenti etiā si in-teruenerint solēnitates a iure requisite.sm doc.in.c.nulli.de reb. eccle.nō alie.τ in.d.c.cū aplica.τ ibi hoc Jo.de imo.τ istā opi.te-net gl pe.in.c.j.de resti.in integ.τ ibi do.meus Abbas siculus et Joā.de imo.ibi.τ tenet etiā gl.ij.τ ibi.d.meus.c.pe.de reb.ec.non alie.τ Arch.τ Jo.an.in.c.ij de reb.ec.nō ali.lib.vj. vbi est bonus tex.vbi litera vr velle q copulatiue requirat q alienatio sit facta in casu permissu τ cum debita forma iuris: ergo si alterū predi-ctorū deficiat ipso iure non tenet qꝛ ad veritatem copulatiue re-quirit concursus vtriusqꝫ vt.l.si heredi plures.ff.de cōdi.insti.cū aliis vulgatis ad idem gl.in.c.que in ecclesiarū.de consti.τ in.c.j. ne sede vac.τ ho.in.c.ad nostrā.de reb.ec.non alie.τ in summa.di cens q si alienatio sit facta in casu licito τ cū solēnitatibus a iu-re requisitis: τ ecclesia sit lesa datur restitutio sed altero deficien te cōtractus est nullus.τ idem do.Ant.τ Jo.de imo.d.c.cū apo-stolica.de his que fiūt a prela.τ isto modo pōt intelligi gl.xij.q. ij.in sum.τ.c.sine exceptione. Et opi.Roma.qui voluit q contra ctus sit validus quis dꝫ intelligi qn ecclesia est lesa τ contractus est celebratus in casibus a iure permissis τ cum debitis solēnita-

9 tibus † est ergo cōis τ indubitatiua cōclusio q cōtractus est nul lus si alienatio nō fuit facta ex causa permissa ꝙuis fuerit facta cū debita forma τ seruatis solēnitatibus a iure requisitis sed in terminis nostris non probatur q fuerit celebrata ex legitima cā ergo.τc. ¶ Nec ob q propter es alienum incūbens exsoluendꝫ causa sit legitima. Et hic videatur fuisse celebrata ppter causaꝫ predictā. ¶ Quoniam hic ponderāda sunt duo. ¶ Primū vtꝝ predicta causa sit probata. ¶ Scōm posito q esset pbata.vtrum

10 causa predicta sit legitima. Quo ad primū videt satis † clare cō-cludi ex ipsa cōfessione dni Abbatis nō fuisse pbatū cām subes-se hoc vr expresse pbari per tex.in.c.j.de re.ec.nō alie.lib.vj.tenent Jo.an.τ Jo.de imo.in.c.si cautio.de fid.instr.τ Jo.an τ Joā.de imo.si recte memini.qꝛ nūc videre nō potuit in.c.si.de solo.Fede. de feu.consi.cl.facit quod not.glos.C.de predijs mino.l.minoris Archi.x.q.ij.c.hoc ius porrectū Guido.de montalb.τ in cle.j.de reb.ec.non alie.Fede.etiam consil.ccxlvj.Bart.post gloss.in aut. hoc ius porrectū.C.de sacrosan.eccle.vbi expresse cōcludit qd cō-fessio prelati q dicit recepisse mutuo pro necessitate ecclesie τ pe-cuniam receptam fuisse conuersam in vtilitatem ecclesie nō pre-iudicat ecclesie: debet ergo pbari causa aliter quam ex sola con-fessione sulius prelati alias de facili posset ecclesia ledi sed si soli prelato crederet de facili enim posset sibi parare causam alienā-

4 ¶ Probādā in publicia na ꝙ in rei vē dicatione.

di. Et ideo nõ creditur nisi aliter probetur vt etiã dicit Zaba. Cardinalis florẽtinus in dicta clementina prima de rebus eccle. nõ alienã. facit. l. iubemus. §. sciẽtes. C. de sac. san. eccle. ⁊ l. non oẽs §. a barbaris. ff. de re milita. ⁊ notat Pet. de ancha. in. c. dudum. de rebus eccle. nõ alienã. li. vj. ⁊ in. d. de. prima. eo. ti. ad qđ ẽt pos-
11 sent aduci q̃ simplr volũt † ꝙ ↄfessio solius p̃lati in ecclesia collegiata non nocet ecclesie. vt in. c. scđo de testibus. lib. vj. xxij. dist. de cõstantinopolitane. ⁊ ibi glo. ⁊ Archi. no. dñs meꝰ in. c. si diligẽti. de pscrip. Rñdẽdo ad illũ tex. inq̃tũ ille tex. vr innuere Azonum ⁊ Cyn. in. l. j. C. de ↄfessis in. xv. q. principali. ⁊ Bal. ibi ver. modo sequit videre col. xx. q tenet ꝙ cũ p̃latus seu abbas ⁊ cõuentus faciant vnũ corpus ⁊ sint vna vox ecclesie q dñt eã tanq̃ vas suum possidere in sanctificatione ⁊ honore. apo. ad thessal. c. iiij. neuter solus põt ↄfiteri vt p̃iudicet sibi aut ecclie glo. in ṽ. decidenda in c. dudũ el. ij. de elec. dñs Ant. Host. ⁊ Pet. de ancha. in. c. j. de de-
12 posi. Joan. in. c. si. de solutio q fortiꝰ volunt † ꝙ lꝫ Abbas ⁊ conuentus cõfiteant pecuniã recepisse nõ p̃iudicat ecclesie. ⁊ voluit etiã Bar. in aut. hoc ius porrectũ. C. de sac. san. eccle. ⁊ hoc indubitatũ vbi mille alie apparẽt psumptiones vt etiã sentit Bald. in. d. aut. hoc ius. vbi dicit ꝙ si appareret vel probaretur monachos nõ fuisse indutos ⁊ sic vestimentis egere. Et constaret monasteriũ nõ habere pecuniam neq; vñ aliunde potuisset haberi. ⁊ tãdẽ abbas ⁊ monachi reperirent vestiti ꝙ ipsis asserentibus pecuniam mutuo acceptam fuisse ⁊ in vtilitatem ecclesie conuersam pro vestimẽtis ipsoꝝ ꝙ isto casu staret cõfessioni ⁊ assertioni Abbatis ⁊ monachoꝝ. ar. l. fi. ff. de ali. pupil. prestan. subdit tñ ꝙ nõ sufficit ↄfessio vbi requirit vera ↄuersio faciũt ẽt not. hoc idẽ vr voluisse gl. i aut. de nõ alie. §. si vo. ⁊ ibi Jaco. de belui. ⁊ Guil. de cuneo. in dicta aut. hoc ius. ⁊ Joã. de imo. in. c. quibusdam. de solu. Et p̃cipua rõne qr cõfessio emanans p modũ volũtarie iurisdictionis nõ dꝫ p̃iudicare ecclesie per id qđ habet in. l. ceterũ. § sed an ipsos. ff. de confessis. ⁊ ibi p Bar. ⁊ per ea q̃ superius dicta sunt atq; etiã in similibꝰ possent alia plura allegari maxime
13 que dicimus † de assertiõe meritoꝝ facta p patrẽ de filio ad validandã donationeꝫ. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. ⁊ l. qui testñ. ⁊ ff. de proba. in. l. cũ quis decedẽs. §. titia. ff. de le. iij. ⁊ l. si donatus. de collatio. Oldra. ↄsi. ccxxvi. Bald. etiã in simili in. l. illud. C. de sac. sanc. eccle. ⁊ l. lucius. de exercito. ⁊ l. ij. C. ne lice. pot. cum simi. Et maxime hoc dicendũ est in mutuo ex quo ecclesia nõ obliga-
14 tur nisi probet versum in vtilitatẽ ecclesie speciale enĩ est † in ecclesia ⁊ ciuitate vt nõ obliget ⁊c. nisi ꝓbet versum in vtilitatẽ ecclesie vel ciuitatis. vt late traditur p Inno. Jo. an. do. Anto. domi. Pet. zaba. do. meũ Abbatẽ siculũ ⁊ Jo. de imo. l. c. j. de deposito. ⁊ in. c. qđ q̃busdã. de fideius. ⁊ ibi gloss. in. l. ciuitatis. C. si cer. peta. in aut. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. ⁊ ibi per Bald. Cy. ⁊ doct. xij. q. hoc ius. Et ibi Archid. qui dicit ꝙ lꝫ aliquis a prelato ⁊ capitulo destinet cum speciali mandato ad capiendũ pecuniam mutuo. tñ obstabit exceptio creditori de versione non facta per. l. verũ cũ. l. sequẽ. ff. đ instito. ⁊ l. j. §. si pupillos. ff. qđ iussu. Et sic non solum ꝙ ecclesia non obliget ex mutuo facto prelato nisi probet versum in vtilitatem ecclesie ꝙ apud omnes est expeditissimũ. sed etiam si mutuũ sit factum ꝓcuratori prelati ⁊ capituli ad id ↄstituti vt dixi ⁊ sequit Car. florẽ. i. d. c. j. de deposi. Quinimo etiã si fidẽ expresse determinat ipsi p̃lato pariter ⁊ capitulo mutuũ pro certa causa ad quam deberet conuerti: non obligaretur ecclesia nisi ꝓbaret in illã cãm expensam ⁊ determinatam pecuniã mutuã fuisse ↄuersam ſm Inno. Joã. an. ⁊ Ant. ⁊ zaba. d. c. j. vñ dicunt p̃fati doctores ꝙ ille qui pecuniam mutuat prelato vel capitulo aut p̃lato ⁊ capitulo in certã causam dꝫ esse soli-
15 citus vt videat illã ↄuerti in illã cãꝫ. † Et q̃uis in mutuo facto prelato ⁊ capitulo sint varie opiniones vtrum necessarium sit ꝙ probetur versum in vtilitatẽ ecclesie. qr Azo. gl. Lau. ⁊ Hos. tenẽt ꝙ nõ sit necessariũ. tñ glo. in aut. de aliena. ⁊ emphy. §. si vero qs. tenet cõtrariũ per illũ tex. ⁊ p id quod habetur in. d. aut. hoc ius qr dicta iura loquunt indistincte ꝙ dꝫ probari inuersio. ⁊ idẽ tꝫ Ja. de bel. ibi ⁊ Inno. in. d. c. j. de deposito. ⁊ in. c. qđ quibusdam. de fideiusso. vbi dicit ꝙ ciuitas ⁊ ecclesia nunq̃ tenentur ex mutuo nisi probetur versum in vtilitatẽ ecclesie. ⁊ idem Archi. d. c. hoc ius quas opinio. do. Ant. in. d. c. j. nitit cõcordare ꝙ si sint recepte simpliciter pro necessitatibus ecclesie non est necessariũ ꝓbare versum. ⁊ sic procedat prima opi. si non fuit mutuata in certam specificam causam. tunc debet probari versum in illam causam. ⁊ sic procedat scđa opinio. sed quando mutuũ est factũ sibi prelato oẽs tenent ꝙ sit necessariũ ꝓbare versum in vtilitatẽ ecclesie. fortius ergo fuit necessariũ ꝓbare versum in vtilitatẽ monasterij in terminis nostris in quibus factũ fuit mutuũ soli abbati ⁊ nõ conuenti: ⁊ maxime qr đr fuisse acceptatũ mutuum in cã defensiõis mõasterij ⁊ p̃lati. vñ posito qđ ista fuisset legitima cã accipiẽdi mutuũ ſm ea q̃. s̃. in contrariũ allegata sunt tamen debebat probari versum in illam causam vt clare demonstratuꝫ

est. Quinimo videtur posse attentari ꝙ causa illa non fuerit legitima. Qñuis enim iusta sit defensio prelati innocẽtis ⁊ calũniose accusati. tñ nocẽtis ⁊ nõ calũniose accusati non est iusta prout potuit esse causa predicta. nam si Abbas cõmisit aut causam dedit iuste accusationi vel iuste inducende purgationis sibi dꝫ imputare per regulã dãnum cum sua materia de reg. iu. li. vj. Nec pro dicta causa debuit solus prelatꝰ accipere pecuniã mutuo sed prelatus ⁊ cõuentus qđ cum non fuerit obseruatũ vr presumenduꝫ potius in malã partẽ ꝙ dubitauit Abbas ne forte cõuentus q noticiam habebat nocentie Abbatis ↄdiceret defensioni ⁊ receptioni mutui pro causa iniusta. Sed ꝓpter alia plurima in hoc minime aliter insistendum arbitror. Ex predictis ergo patet clarissima conclusio ꝙ predicta alienatio viribus non subsistit cuꝫ fuerit facta ex sola assertione ipsius Abbatis asserẽtis debitum subesse ex causa mutui accepti pro defensione Abbatis ⁊ monasterij non facta aliter probata nec aliter accedente consensu cõuentus monachorum qui presupponitur abfuisse. ¶ Scđo principaliter predicta alienatio ostẽditur fuisse nulla qr fuit facta a nõ habente potestatẽ solus enim p̃latus nõ põt aliquo modo sine cõsensu capituli sui ⁊ Abbas sine consensu conuentus hmõi res alienare etiam si cã fuisset vrgentissima ⁊ adhibite fuissent alie solennitates a iure requisite per ea que. j. statim subijciam. Nõ enim permittitur prelato habenti capitulum ⁊ potissimum Abbati habenti collegium vel conuentũ alienare sine ipsius cõsensu nisi in casibus a iure expressis. vt statim clarius subijciam. ¶ Tertio principalr predicta alienatio redditur nulla ex defe-
16 ctu solẽnitatũ reqsitarũ a iure in hmõi alienatiõibꝰ inter † ales solennitates requirit cause cognitio tractatus. s. ⁊ consensus capituli si est prelatus ecclesie secularis ⁊ conuentus siue prelatus ecclesie regularis cause cognitio requiritur que habetur per ipsos tractatus vnũ vel plures sed vtile est ꝙ plures sint vt dicit in. c. j. de rebus eccle. non alie. in tractatu enim p prelatum cum clero suo habito examinentur vtrum subsit legitima cã. Et an p aliaꝫ viam q̃ alienationis possit prouideri puta ex fructibus ⁊ si non de fructibus an de mobilibus. Et si nõ de mobilibus an magis de quibusdam rebus minus fructuosis q̃ alijs ad instar alienationis bonoꝝ pupillorum seu minorum: vt. l. magis puto. §. non passim. ⁊ seq. ff. de rebus eorum hoc tenet glo. in. c. j. de reb. ecc. nõ alienã. lib. vj. ⁊ ibi doc. requiritur ergo tractatus ⁊ cõsensus cle. vt. xij. q. ij. in summa. ⁊ c. sine exceptione. ⁊ in ca. j. ⁊ c. tua. de his que fiũt a prela. ⁊ formam instrumenti inde conficiendi ponit Specu. in titu. de loc. §. ij. ver. ⁊ scias. Et quãuis Specu. ibi dicat tractatum debere esse trinum de quolibet debere cõfici publicũ instrumentũ Joã. an. ibi dicit ꝙ sufficit vnicus dummodo solẽnis ⁊ idẽ tenet in. d. c. j. de reb. eccle. non alienan. lib. vj. ⁊ communiter tenent doc. ꝙ est verum eo saluo q. j. subijciam. Quare cum predicte solennitates non interuenerint imo penitus defecerint sequitur ꝙ cõtractus fuit ipso iure nullus tã ex regula generali
17 que vult ꝙ † deficiente forma deficiat actus: vt in. c. quia propter. de elect. j. q. j. detrahe. c. maiores. de baptis. l. cum hi. §. pretor. ⁊ l. de his. ff. de transact. q̃ etiam quia in terminis proprijs iura annullant alienationes aliter factas: vt in. c. j. ⁊ ij. de reb. eccle. non alienã. lib. vj. ⁊ in. c. j. de his que fiunt a prela. Qđ etiam procedit quãdo alienatio fuisset facta ex causa necessaria ⁊ a iure pmissa qr lꝫ cã vrgẽtissima ⁊ necessaria subesset tñ omissio dictarũ solẽnitatuꝫ reddit ↄtractũ nullũ vt dictis iuribus. ⁊ c. nulli. de reb. eccle. nõ ali. faciunt que. s̃. dixi de defectu cause licet affuissent solennitates ⁊ est tex. in cle. j. de reb. ecc. non alienã. vbi aperte deciditur ꝙ nõ vꝫ alienatio nisi seruetur debita forma ⁊ fiat in casu licito. ⁊ sic requiruntur copulatiue hec duo: vt. s̃. dixi. ⁊ ibi oẽs hoc tenent. ¶ Nec ob. si diceretur hic interuenit tractatus ⁊ con-
18 sensus capituli ⁊ canonicoꝝ ⁊ Abbatis ⁊ epi. ergo ⁊c. Qr † cum ageretur đ alienatione rei imobilis ecclesie inferioris collegiate nõ superioris ecclie cathedralis: sed ipsius collegij ⁊ conuentus ecclie inferioris tractatus ⁊ consensus exigebatur: vt est tex. apertus in terminis nostris in cle. j. de re. eccle. nõ alie. ibi dũ tex. dicit conuẽtus sui ⁊c. maxime cum conuentus sit regularium not. do. meus ca. nisi de preben. Et quia dicit sui. Et probantur optime in. c. j. de his que fi. a prela. vbi hoc etiam tenent Inno. d. me. ibi ⁊ in. c. edoceri. de rescrip. facit tex. ⁊ qđ ibi not. Joan. de imo. in. c. j. de reb. ecc. non alie. ⁊ hoc idẽ expresse voluit Specu. in ti. de loc. §. ij. ver. ⁊ scias. vbi in forma alienationis ponit tractatũ ⁊ consensum conuentus. ⁊ ibidem sentit Joã. and. in addi. post Orlandi-
19 num in aurora. Et † dꝫ etiam accedere cõsensus ⁊ autoritas epi xij. q. ij. c. Abbatibus. ⁊ xvij. q. iiij. c. in venditionibus. Quinimo ſm aliquos vltra tractatũ ⁊ cõsensum proprij conuentus multi requirunt tractatuꝫ canonicoꝝ ecclesie cathedralis vltra etiã cõsensum epi de quo per Joan. and. in. c. j. de his que fi. a prela. de quo remittit ad no. in capi. j. de reb. eccle. non alie. li. vj. sed in hoc nõ est insistendũ. Quinimo aduertẽdum est quoniã ignoro qualis sit

lis sit regula dictoꝝ monachoꝝ q: si esset regula monachoꝝ nigroꝝ regereł tractat⁹ nõ solũ vnius diei: sꝫ duoꝝ dierũ hoc expresse voluit Jo.an.in addi.Spe.in.d.ꝟ.Et scias allegãdo cõstõnes Bñdicti.ꝛ se quit Jo.de imo.in.d.c.j.de his q̃ fiunt a pla.quinimo dicũt pfati doc. in dictis locis q etiã interdũ nõ põt fieri alienatio sine lĩia pape.Et qũuis pfati doc.videant velle hoc esse spãle in monachis nigris tñ idẽ vr dicẽdũ in oĩbus abbatibus q nõ possint alienare summo põtifice incõsulto quo casu nullo mõ valuisset alienatio pdicta si pfat⁹ abbas prestitit iuramẽtũ q soliti sũt pstare qñ installanł de nõ alienãdo Romano põtifice incõsulto quo casu nullo mõ valuisset aliẽatio pdicta etiã p cã necessaria absq summi põtificis lĩia fm Joã.an.quẽ sequił do.Ant.ꝛ Jo.de imo.in.c.pastoralis.de his q̃ fi.a pla.tenẽt Jo.and.ꝛ Hẽri.bohic.in.c.tua.de ec.edi.ꝛ probał in.c.aduersus.de immu.eccle. faciũt no.p gl.in ver.ecclesiã.in cle.ij.de reb.ecc.nõ alie.ꝛ q tradit Fed. cõsi.cciij.arguẽdo a casu spãli sic ergo cõclusio quo ad predictã pmaꝫ qõnem q predicta alienatio nõ tenuit: tũ q: non pbata legitimatiõe cause tum q: facta nõ seruatis debitis solẽnitatibus: vt.s.demõstratũ est: tũ q: a non hñte ptãtem: tũ etiam pp̄ter qualitatẽ religionis ꝛ iuramẽti si predicte due qualitates adessent que d facili possunt adesse.
¶ Et ex pdictis pꝫ rñsum ad ea q̃ superius in cõtrariũ allegata sũt.
¶ Primũ enĩ nõ obst.q: falsum est q fuerit facta pro cã necessaria et cũ debitis solẽnitatibus: vt.s.ostensum est. ¶ Scđm arg.similiter nõ
20 obstat q: ista est clarissima cõclusio † q solẽnitas extrinseca de qua nõ fit mẽtio in instrõ nõ psumił interuenisse qñuis possibile fuerit illam tpe act⁹ gesti interuenisse etiã si esset talis cui partes potuissent renũciasse: vt.l.quecũq.ff.de pub.ꝫ Lud.ponta.post doc.in.d.l.sciẽdum.allegata in contrariũ in.iij.q.sed de pdicta solẽnitate tractatus conuentus monachoꝝ nulla fit mentio in instr̃is predictis ergo ꝛc.quinimo etiam si facta fuisset mẽtio in instrõ de ipsa solẽnitate nihilominus si nõ pbareł aliter interuenisse dicta solẽnitas nõ sufficeret in terminis nostris nec faceret fidẽ etiã inter dictas partes: qñ ista datur regula ꝛ clara ꝯclusio q solẽnitas extrinseca de qua fit mẽtio in instrõ nõ presumił interuenisse.qñ est talis q̃ tpe actus gesti non potuit interuenire ꝛ cui partes nõ potuerunt renũciare: sed hmõi est solẽnitas tractatus cõuẽtus ipsius monasterij q̃ est extrinseca ꝛ cui partes nullo mõ possunt renũciare.ergo nõ psumereł interuenisse etiã si de ea fieret mẽtio in instrõ etiã inter easdẽ psonas vt pbatur in.l.si forte.ff.d cast.pe. ꝛ no.in fiñ in.l.si donatione.C.de colla.ꝛ p pdicta iura expresse cõcludit Lud ponta.in.d.l.si sciendum in.vj.q.vbi etiã allegat ad hoc no.p Jo.an.in addi.spe.in rub.de reb.ec.nõ alie.qũuis in gestis p prelatum ratione antiquitatis quidam voluerũt psumi consensum capituli in-
21 teruenisse.tñ illud potest saluari q: † consensus potest interuenire cõtemporanee cũ ipso actu.tñ tractat⁹ tãq̃ presumił interuenisse vt colligitur ex.c.j.de reb.ecc.nõ alie.li.vj.ꝛ hoc est q ista v̄t dicti solẽnitas extrinseca q̃ non potuit simul cũ ipso actu interuenire: in actu gesto cõtẽporanee interuenerit ꝛ cui ptes renũciare non pñt.ꝛ iđ diuturnitas nõ operał: quinimo dñs meus abbas siculus in hac materia & i solẽnitate consensus cõcludit etiã cõsensuꝫ capituli nõ psumi p.c.j.de his que fi.a plato vbi requiritur subscriptio vt clare pbeł ꝯsensus: ꝛ dicit gl.in.c.ij.e.ti.ꝛ ad idẽ dicit tex.no.in.c.j.de reb.ec.nõ ali.vbi in alienatiõe facta p platũ ꝛ capitulũ nõ psumił interuenisse tractatus: forti⁹ nõ dꝫ psumi cõsensus expressus: sꝫ forte ex diuturnitate tpis psumereł cõsensus tacit⁹ quare verior cõclusio vr esse vt nõ psumał alias de facili frauđareł ecclĩa allegãdo pdictas solẽnitates interuenisse cũ facile sit illas allegare: ꝛ de facili dał tpis cursus ꝛ negligẽtia cõuent⁹: maxime viuẽte eo abbate vel plato: q alienauit ꝛ satis difficile esset postea probare cõtrariũ maxime in ꝯuentũ minoꝝ aut monachoꝝ q paruo tpe mutanł moriunł ꝛ alij surrogant.Et ideo nõ est hoc admittẽdũ q pdicte solẽnitat.ꝛ psumant interuenisse p qua opinione est gl.no.i l.j.C.de fide instr.ꝛ in re ha.ss.ꝛ ibi Bar.vbi cõcludit q instrõ facienti mẽtionẽ de solẽnitatibus: nõ est stãdũ nisi his q̃ illa hora seu tpis momẽto quo ꝯctus celebrabał interuenire poterãt p.c.qñ contra falsaꝫ ꝛ q ibi no.Inno.de pba.ꝛ id⁹ alanus tradit Ang.in repetitio.l.j.vbi dicit q male dicũt q volũt q allegãti solẽnitatis defectũ incũbat on⁹ probandi eo q: psumił oĩa solẽniter acta.vñ decretũ ꝛ autoritas iudicis interuenit q: hoc est falsum q: solẽnitas extrinseca nunq̃ psumił d.l.qcũq.ꝛ p Bar.in.d.l.sciẽdũ.ꝛ.s.diri.ꝛ.l.actor.ff.rẽ ra.ha.Specu.in ti.de emp.ꝛ vẽ.§.nũc vidẽdũ.ꝛ p Bal.in.l.fi.C.de pdijs min.facit etiaꝫ l.j.§.cũ ex eo.ff.q̃ sen.sine app.rescin.ꝛ.C.d sen.l.stipula.Cũ ergo pdicte solẽnitates extrinsece sint ꝛ tales nõ fuerit possibile interuenire tpe dictoꝝ ꝯctuũ.ꝛ de ipsis nulla fiat mẽtio in verbis instrumẽtoꝝ pdictoꝝ nõ video quõ possint psumi q: extrinsece cause non psumunł q: nõ significanł nec cõcipi pñt ex qualitate verboꝝ: vt.d.l.quecũq.ꝛ.l.si ita stipulat⁹.§.grisogonus.ff.de ꝟ.ob.no.Bald.in.l.j.C.de vsuris.facit q no.Bal.in.l.iurisiurãdi.C.de testi. ¶ Non ob.vltimũ arg.q: illud pcedit qñ res aliq̃ erat alicuius q erat obligat⁹ ꝛ obnoxius creditorib⁹ ꝛ ingressus est monasteriũ q: acqrił mõasterio deducto ere alieno fm ea q̃ latius tradunł in.c.j.de obli.ad rõ.facili⁹ concedił alienatio hic vero res erãt monasterij ꝛ acquisite monasterio ꝛ ex reb⁹ monasterij. Vñ posito q esset verũ q asserił q tñ nõ pbał nõ habꝫ obstare.ꝛ hec sufficiãt quo ad primã qõnẽ. ¶ Circa fm principale quesitum quo in effectu qrił verũ dict⁹ Philippin⁹ ꝯuẽtus saltẽ possit se defendere exceptiõe pscriptiõis.Si verũ esset q repio allegatũ ꝛ deductũ in qbusdã scripturis ad me trãsmissis q pdicte possessiões in ꝟitate nõ fuissent vẽdite sed pignorate res esset clara q nulla obstaret pscriptio q: creditor possidens cũ nõ possideat vt suũ.sed vt debitoris nullo tpore põt pscribere: vt in.c.si.de pscrip.ꝛ in regula possessor.de reg.iu.lib. vj.Sꝫ hoc omitto q: ipsa forma substãtialis apparet p instrm vẽditionis.vñ stat dubiũ verũ vigore dicti instri dictus emptor potuerit prescribere: ꝛ vr dicẽdũ q hic vr adesse titulus saltẽ putatiuus ꝛc.titulo
22 putatiuo procedit pscriptio: vt.l.celsus.ff.de vsu.q: † iust⁹ error hr pro titulo.vt ibi ꝛ.ff.de emptore.l.q vulgo.ꝛ.ff.p suo.l.fi.ꝛ no.in.c.si diligẽti de pscrip.ꝛ.l.elegãter.ff.de dolo.ꝛ.l.j.C.de suffra.Insup etiã suffragatur possessio cũ tpe.xl.anno.reqsito ad pscribendũ contra ecclesias inferiores a romana ecclĩa: vt in.c.de quarta.de prescrip.C.de sa.san.ecc. aut.quas actio.canonizata.xvj.q.iiij. ¶ Verũ pdictis non obstãtibus dico ꝯtrã snĩam fore veram.qñ clarũ est q ille qui est in mala fide nullo tpe pscribit: vt dicta regula possessor malefidei.ꝛ.c.fin.de pscrip.sed ille qui ꝯ iura mercatur presumił malefidei.vt in regula qui ꝯtra.de reg.iur.lib.vj.Sed pfatus emptor emendo sub forma predicta vr contra iura mercatus ergo non potuit prescribere.nã cum prefatus asser tus emptor posito q emerit in casibus nõ pmissis ꝛ absq debitis solẽnitatibus ꝛ subsistentibus impedimẽtis de qbus supra predicta vẽditio nullius fuit momẽti.Et per cõsequẽs nullũ ei tribuit ius nec cãm prescribẽdi.iste vr tex.aptus in.c.ij.de reb.ecc.nõ alie.li.vj.vbi text.dicit q contractus de reb.eccle.sine pdictis solẽnitatibus celebrat⁹ ꝛ qcqd ex eo sequutũ fuerit virib⁹ caret nec ius aliqđ tribuit nec causam prescribẽdi parat.Et est speciale fauore ecclesie in terminis nr̃is q ex tali titu.putatiuo nõ pareł causa prescribẽdi.vt dicit gl.in.d.c.ij.in ꝟsic. prescribẽdi.Et ista fuit olim opi.Guido.licet Bertrã.tenuerit cõtrarium.Sed vt dicit Joã.an.in.c.j.de iure patro.ꝛ sequił do.Dominic⁹ in.d.c.ij.vtraq opi.põt saluari q: aut emẽs errat in facto eo quia afferebatur tractatũ habitum ꝛ prelati concessum capituli habere quem nõ habebat ꝛ pscribit iusto errore facti dict⁹ ex.d.ti.putatiuo.Et pcedat opi.Ber.ꝛ argu.s.in ꝯtriũ formatũ: aut talis errat in iure q: putat solũ platũ sine consensu capituli ꝛ absq dictis solẽnitatib⁹ posse alienare ꝛ hoc casu nõ pscribit ꝛ ita procedat opi.Hugo.Et similẽ so-
23 lutionẽ ponit gl.in.c.ij.de his q̃ fi.a pla.in gl.pe.vbi dicit † q talis non prescribit q: cõtra leges mercał p.l.quẽadmodũ.C.de agri.ꝛ censi.lib. xi.p quẽ tex.etiã moneł glos.in.d.c.ij.q: error iuris impedit vsucapionẽ: vt legił ꝛ no.in.c.apostolice.de do.ꝛ.l.nunq̃.ff.de vsucap.secus si sit error facti ꝛ ita pcedit gl.in.c.de quarta.de prescrip.ꝛ gl.in.c.cũ dilect⁹.de ꝯsue.ꝛ glo.in.c.cura.de iure pa.q̃ ad idem tendunt ꝛ ita etiam soluunt ꝛ intelligunt doc.ꝛ do.m⁹.ꝛ Jo.de imo.in.d.c.ij.de his q̃ fi.a prela.ꝛ gl.in.c.apſice.de do.in ꝟ.pscriptũ.vbi hoc idẽ tenẽt ꝛ ẽt not.in d.c.cũ dilect⁹.ꝛ i cle.j.de re.ec.nõ alie.ꝛ ibi Pau.de liaza.ꝛ Jo.d ligna.
24 ꝛ tenẽt Ray.ꝛ Bal.i.l.celsus.ff.de vsuca.vbi volunt q † error in iustus qualis error iuris nõ tribuit iustã cãm pscribẽdi tenet do.meus in.c. si diligenti.de prescriptio.ꝛ p dicta conclusione faciunt not.per Cy.ꝛ doc.in.l.iij.C.de aut.prestã.vbi tex.pbat q emẽs a pupillo seu minore sine solẽnitatib⁹ reqsitis nõ pscribit q etiã no.in.l.eum.C.de vsuc.nisi ducał iusto errore facti.ita q ei⁹ opi.sit iusta.ꝛ idẽ Bal.in.l.fi.de vsu-
25 ca.p do. ¶ Et ex predictis sequił q si qñ reperił † q errãs in iure põt prescribere illud intelligił qñ qs mercareł ꝯ ius q esset dubiũ pp̄ter varias opi.doc.vt no.in.d.regula qui contra iura.ꝛ in.c.cũ dilect⁹.de cõsue.ꝛ per Jo.an.in.c.j.de postu.prela.li.vj.vel propter consuetudinẽ in ꝯtrium quoꝝ neutrum in terminis cõtingit q: clarissima sunt iura
26 nullus obfuscata variis opi.ꝙtũ ad hoc q † res imobiles ecclesie nisi ex legitima cã ꝛ cũ debitis solẽnitatibus non possunt alienari ꝛ ꝯsuetudo in contrariũ non tenet si forte allegatur.vt in.c.nulli.ꝛ ibi p doctro.de re.ec.non alie.ꝛ.c.pastoralis.de dona.tex.cũ glo.in.c.cũ causam de re iudi.ꝛ gl.in cle.ij.de re.ec.nõ ali.doc.i.c.ea noscił.de his q̃ fi.a pla. Pau.in cle.j.de re.ec.nõ alie.Jo.an.in.c.romana.sup ꝟ.pscripta.de appel.lib.vj.facit ẽt q no.in.c.j.de cõsue.iuncto.c.sine exceptione.xij.q.ij. cũ si.Et sic pꝫ ex pdictis qđ predictus emptor nõ potuit prescribere obstãte mala fide ipsius ꝛ p iura prius allegata quare cũ deducto tpe ipsius emptoris q vixit vt mihi dr annis quadraginta vel circa sequitur qđ nõ superest tñ tpis qđ sufficiat ad pscriptionẽ qñ nõ remanẽt nisi.xj.anni vel circa.ꝛ necessarij sunt quadraginta.vt superius dictũ fuit qñ etiã iste heres vult vti adminiculo autoris sui ꝛ debet vti cum qualitate sua.ꝛ sic nullo mõ posset pscribere vt.l.põponius.§.cũ quis ff.de acquirẽ.posses.ꝛ.l.vitia.C.de acquiren.possessio.ꝛ.l.cum heredes.
27 ff.de diuer.ꝛ tẽpo.prescri.aut † iste non vult vti adminiculo sui autoris et vt diri non sufficit tempus quod superest.Nam caꝫ necessarij sint quadraginta anni.hic non supersunt nisi.xj.vel circa. ¶ Circa tertiũ principale quesitũ de fructibus paucis insistaꝫ.Et in hoc indubitata est cõclusio quod si fuisset pignus omnes fructus debent cõputari in sortem ꝛ receptos vltra sortẽ restituere vt.l.j.ꝛ.ij.ꝛ.iij.ꝛ finali.C.de pigno. actio.ꝛ.l.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.c.salubriter.de vsuris.Et hoc posito qđ ecclesia fuisset obligata ad mutuũ receptuꝫ pro quo fuissent res pignorate alias

non esset quid imputandū etiam in sortem. sed omnes essent restituēdi: sed si fuisset vera vēditio de iuris rigore. videtur etiā concludendū quod predictus emptor teneatur ad fructuū compensationē si ecclesia erat lesa ꝛ restitutionem reliquorum. vel omnium preceptor donec viꝛit ipse p no. per doc. in. c. si quis presbyterorum. ꝛ ibi per Jo. cal. ꝛ Jo. de imo. de re. ecc. nō alie. ꝛ. c. non liceat pape. xij. q. ij. facit qđ tradit Cy. ꝛ Sal. in. l. ij. C. de peti. here. Et licet multi teneant ꝙ quis ppter titulū excusetur a percipiendis vt traditur in. l. si fundum. C. de rei vēdi. de quo ibi p glo. ꝛ doc. tamen Pe. ꝛ post eum Cy. in. d. l. si fundum. dicit ꝙ quādo quis est male fidei licet habeat titulum nō excusatur a percipiendis. Et quāuis error iuris prosit quo ad fructus iudiciales
28 faciēdos suos † qꝛ licet errans in iure nō prescribat. vt dixi tamē facit fructus suos: vt. l. pe. ꝛ ibi Bar. ff. ad. l. fal. ꝛ. l. si eius de rei vē. ꝛ p Bal. in. l. j. C. de vsur. ꝛ fructi. lega. ꝛ. l. pro honoribus. C. de iure dotium traditur in. l. ex diuerso. ff. de rei vendi. ꝛ est glo. singularis in. l. si fur. ff. de vsucapio. que dat hunc intellectum ad. l. sed si. l. §. scire. ff. de peti. here.
29 Et sequit Ludo. ponta. in singularibus suis licet † Pet. videat sensisse cōtrarium tamen fauore ecclesie error iuris non excusat: vt no. in. d. c. nō liceat pape. ꝛ p Joan. de imo. in. d. c. si quis presbyterorum sic etiā videmus in minore fauore etatis quod male fidei possessor etiam cū titu. non excusatur a percipiendis tex. no. iuncta gl. ꝛ sequitur docto. Bar. ꝛ Bal. in. l. pater. §. prediū. ff. de mino. voluit glo. in. l. qui fundū. C. de rei vend. ꝛ ita debet intelligi. l. si prediū. C. de predi. mino. ꝛ. l. si fundus. ff. eo. facit etiā qđ no. in. l. quēadmodū. C. de agrico. ꝛ censi. lib. xj.
30 ꝛ idē videmus in fisco. C. de fi. instru. ꝛ iure haste fisca. lib. x. ꝛ † iste tres persone videntur equiparari: vt. l. ij. C. de iure reipubli. lib. xj. ꝛ p dominum meum in. c. penul. de iudicijs. cum similibus.

Et vt superscriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

Consilium. xxx.

1 Statutum an possit auferre legitimam.
2 Bona parentum iure naturali ad filios deferuntur.
3 Alimēta in bonis heretici: vel condēnati pro crimine lese maiestatis debentur filijs.
4 Legitima habetur loco alimentorum.
5 Filia dotata exclusa per statutum an ꝛ quando possit petere supplementum legitime.
6 Statutum exclusiuum feminarum vr̄ editum in fauorē agnatorum.
7 Frater dicitur quasi fere alter.
8 Lex viuit per rationem sicut corpus per animam.
9 Ratio illa que potuit mouere statuentes debet coniecturari.
10 Lex corrigens ab intestato extenditur ad causam testati.
11 Causa testati ꝛ intestati sunt connexa.
12 Habitus non inducitur ex dispositione priuata.
13 Materiatum non potest dari vbi non est materia.
14 Testamentum defuncti querelans admittitur ad legitime petitionē.
15 Filia exclusa p statutū a successiōe pris reddita est ad instar extranei.
16 Testator an possit prohibere quod filia plus petere non possit.
17 Masculus ꝛ femina ad hereditatem patris ab intestato pariter veniunt de iure communi.
18 Statutum excludens feminas strictissime interpretari debet.
19 Extensio non fit in exorbitantibus etiam a maioritate rationis.
20 Verba statuti vbi proprie non adaptantur nō habet locū dispositio.
21 Extensio non fit in correctorijs.
22 Extensio ad casum similem quando fiat in statutis.
23 Interpretatione traditum dicitur venire ex tacito intellectu.
24 Extensio non fit contra expressam dispositionem.
25 Statutum excludens filiam propter patruum non excludit ipsam ppter patruum magnum.
26 Extensio statuti correctiui non fit de persona ad personam.
27 Statutū excludēs filiā ppter fratrē intelligit de fratrib' pmi grad'.
28 Statutum quando disponit quod extendatur ad preterita tūc non fit extensio vbi alias concederetur.
29 Arguere licitum est a rubrica habente sensum perfectum.
30 Statutum excludēs filiā dotatā dꝫ intelligi ab hereditate dotantis.
31 Dispositio deficit vbi verba deficiūt: ꝛ etiā vbi verba nō adaptātur.
32 Successionis verbum an comprehendat testati ꝛ intestati.
33 Filius in legitima quodammodo dicitur creditor.
34 Verba generalia ciuiliter ꝛ humane intelligi debent.
35 Filia quando pacta est nō succedere intelligitur ꝛ restringitur ad successionem vniuersalem.
36 Succedēs i legitima qñ dicat succedere in iure vlī: ꝛ in qōta hēditatis.
37 Legitima quid sit. ꝛ numero. 38. ꝛ. 39.
40 Testator nō pōt facere ꝙ leges ꝛ statuta nō habeāt locū in suo testō.
41 Institutus in aliqua re sub cōditione ꝙ non possit plus petere ꝗuis illā rē acceptet nihilomin' pt petere residuū ꝛ supplemētū legitime.
42 Heres prohibitus non molestare vxorem testatoris vsufructuariam potest ab ea cautionem petere.
43 Legitima ꝛ supplementum legitime de quibus bonis debeatur.
44 Legitima ꝛ ei' supplemētū an debeat de bonis feudalibus ꝛ emphyteosi ecclesiastica.
45 Princeps secularis potest ius diuinum interpretari ꝛ alterare.
46 Bona feudalia ꝛ emphyteotica non regulantur vt propria.

Omnipotēs deus Adsit. Quamuis ex his que. s. narrata sunt due principales videāt oriri qōnes: quarū prima circa supplemētū legitime. scđa vō vsat circa ius qđ cōpetit pdicte dn̄e Azoline i bonis feudalib' seu emphyteoticis ecclīasticis: ꝗs qōnes distincte psequar. Tn̄ circa pmā qōnē q̄ vr̄ notabilis ꝛ subtilis p clariori ipsi' qōnis examinatiōe has qōnes singulr̄ psequar. Prima verū lrīa possit tolli p statutū. Scđa posito qđ nō possit in totū tolli an saltē minui possit. Tertia posito ꝙ possit minui ꝛ ñ tolli verū pdicta statuta videant tollere vel minuere legitimā. Quarta attentis ꝛ diligēter ꝯsideratis dictis causis verū pdicta dn̄a Azolina possit lrīe supplemētū petere. Quinta posito ꝙ petere possit ꝗtum sit hmōi lrīe supplemētū ꝛ q̄ bona cōprehēdat ꝛ hoc dico pp quoddā dubium qđ vr̄ oriri ex testō Frācisci hini aut pdicti Frācisci ꝛ pdicte dn̄e Azoli-
1 ne. Circa primā qōnē q̄ qrit̄ vtrū † statutū possit tollere lrīmā varie fuerūt maior̄ nostror̄ snīe. Quidā eni tenuerūt illā tolli nō posse. aliq̄ vō ꝯtrā tenuerūt sniam nōnulli vō mediā viā tenuerūt vt ꝗuis i totū nō tolli tn̄ p parte minui possit. Et qlibet pdictar̄ ex varijs iurib' et rōnib' habilib' reddit̄ verū qꝛ nō cōmētarij regrunt sed ꝯsiliū petit̄: dubitationē hāc paucis absoluā ea potissimū rōne ꝙ qlibet pdictar̄ opi. vō existēte quo ad terminos nr̄os dn̄am Azolinā a petitiōe supplemēti lrīe minime concludit̄ excludēdā. Qđ aūt statutū valeat tenuit Dy. l. c. idultū. de reg. iur. li. vj. ꝛ Old. ꝯsi. lxxiij. qđ icipit circa Spe ius municipale ꝛ Jo. an. in. d. c. indultū. in mercu. ꝛ et eā sensit i addi. Spe. l rub. de succes. ab inte. Et Alb. de rosa. in tractatu statu. scđa pte pn. q. c. ꝛ Cy. in. l. sancimus. C. de nup. ꝛ Bal. l. l. j. §. ius naturale. ff. d iu. ꝛ iure Bar. qñq̄ se remisit. ꝫ in. l. titio cētū. §. titio gñō. ff. de cōdi. ꝛ demon. vr̄ poti' inclinare in sniam ꝙ valeat lꝫ nō examinet. Cōtrariā tn̄ sniam qđ nō possit in totū tolli tenuerūt Pe. ꝛ fere oēs vltramōtani ꝛ eādē etiā tenuit Ray. d forli. ꝛ Bal. in. l. j. C. de sum. tri. ꝛ idē sentit in. l. hac edictali. C. de sec. nup. si recte memini p illū tex. qui dicit nullo mō ꝛ dn̄i Rote. decisi. xviij. ꝛ posteriori loco eā tenuit Saly. in. d. l. sancimus. C. de nup. Sicut aūt quelibet pdictarū opi. maximis autoritatib' cōfirmant̄ ita ꝛ argumētis ꝛ rōnib' defensit̄ q̄s omitto: qꝛ in pre alle. locis videri poterūt. Quāuis aūt prīa opi. videat̄ de iuris rigore magis consentanea. tn̄ scđa hūanior ꝛ benignior maxime vt non possit in totū tolli: qꝛ pdicta opi. nō solum ꝯsentanea est iuri ciuili ꝛ humano vt in aut. de he. ab intest. §. j. ꝛ. l. in suis. ff. d lib. ꝛ posth. in auc.
2 in successione. C. de legi. here. insti. d heredi. q̄ ab intest. in pn. † imo iuri naturali ꝯformis ostēdit̄ cū parētū bona naturali quodā iure ꝛ rōne ad filios deferant̄. l. cū rō. ff. de bo. dānā. l. scripto. ff. vñ liberi. ff. de inoff. test. l. nā ꝛ si parētib' ꝛ. l. maximū vitiū. C. de li. pte. l aut. de triē. ꝛ semis. §. hinc nos. ff. de inoffi. test. l. vitiū. sunt eni filij pars parentū ꝛ iō naturali iure pariter succedūt vt ponit philosophus. viij. ethi. ꝛ in tm̄ natura filios vocat ad patris sui successionē vt et viuēte patre quodam mō bonor̄ paternor̄ dn̄i estiment̄ ita vt patrib' defunctis poti' l filijs ꝯtinuare dicat̄ dn̄iū ꝛ libera administratio ꝙ successio ad filios dicat̄ deuenire. l. in suis. ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ. l. cū miles in pn. ff. q. ex cau. ma. ꝛ pr̄ dꝫ poti' debitū filijs soluere ꝙ in eos alienationē facere. l. j. §. j. de ipo. lucra. descriptio. lib. x. ꝛ sīr liberi poti' debitū recipere vt. l. j. C. de his q ante aper. tab. facit. l. nihil. §. j. ff. d bonis li. vñ fili' post mortē patris nō dꝫ vsucapere. l. j. C. de vsuca. pro he. Et sic ex pdictis etiam manifeste ostēdit̄ ꝙ pdicta opi. iuri sanguinis est cōformis qđ qdem ius nullo iure videt̄ tolli posse vt. l. iura sanguinis. ff. de re. iu. cōforme etiā iuri diuino. vñ apl̄s filius ergo hēs de quo l. l. si q ad declināda. C. de epis. ꝛ cle. xvij. q. iiij. c. quicūq̄ ꝛ qđ tradit̄ in. l. j. C. de sac. san. ecde.
3 ꝛ † p eā alimēta ad vitā nō necessaria necessitate pcisa filijs ꝯseruant̄ q̄ non solū p lese maiestatis crimine dānator̄ filijs cōseruantur vt. l. quisquis. C. ad. l. iul. maie. vi. q. j. §. ver. si qs cū militibus. Verū pro heresis crimine dānator̄ filijs tribuunt̄: vt. l. vergētes de he. in quor̄ alimentor̄ locum legitima succedere demonstratur vt legitur in aut. de here. §. si quis. p Guil. ꝛ Bald. in. l. j. ff. de iusti. ꝛ iure. sentit Bal. in. l. si. C. de dotis promis. ꝛ do. Barth. de Salyce. in. l. ob ea. C. de prediis minor̄. Quare ꝛ si mirum possit. tn̄ absq̄ alia legitima causa tam in totū tolli iniustum ꝛ inhumanū videtur. Cum aūt predicta opi. ex humanitate verior esse demonstretur. Et propter maiorum nostrorū cōtrarias opi. s. deductas etiaꝫ de iure decisio dubia sit fm̄ ea que tradunt̄ per Bar. in. q. que incipit a sententia iudicis qui per imprudentiā et per Bal. ꝛ doc. in. l. j. ꝛ. ij. C. de pe. iud. qui male iud. ꝛ in rep. l. j. §. proficisci. de offic. proconsul. ꝛ in. l. iij. C. qui. ad liber. procla. nō licet. iuncto no. p Innoc. in. c. ex parte. de verbo. signifi. cum si. Et manifestū sit ꝙ verba dubia in humaniorem partem sunt interpretāda. vt no. in. l. cū epud. C. de ser. cō. ma. ꝛ. l. gallus. §. ꝛ quid si tantum. ff. de lib. ꝛ posth. l. si. C. q bo. ce. poss. l. titius. ff. de consti. pec. in. l. ꝙ si ephesi. ff. de eo qđ cer. loco in cap. si. de transa. cum si. sequitur predictam opi. quod legitima possit in totum tolli nequaquam admittēdā ꝛ hec sufficiunt quo ad primam questionem. Et ex predictis etiam apparet expeditum esse secundam

scdam qōnem qua querebat̄ posito q legitima in totū tolli nō posset an saltē minui posset. ve. l. ꝛ si aliter per municipales censuras minui non tñ in totū tolli valeat saltem ex humaniore in quā ex his q̄ superius demonstrata sunt inclinare debemus. ❡ Circa tertiā principalē questionē que querit̄ posito q minui possit ꝛ non tolli verū p̄fata statuta videant̄ tollere vel minuere legitimā indubitāter in p̄niis ꝯcludendū est q in totū nequaq̄ tollāt cū vtriusq̄ statuti l his casibus in quib⁹ ex eoꝝ dispōne filias excludit eas vel dotatas esse velit vel dotari iubeat q̄re dos ipsa loco legitime succedere videret̄ tñ arg. not. in. l. fi. C. de do. p̄mis. tū ēt ex v̄bis positis in primo statuto. s. in ordine posito ibi vbi d̄r occasione falcidie possit fratres suos vel patruos inquietare ꝛc. iunctis not. per glo. singulr̄ in. l. si patronus. §. i. ff. de dona. ꝛ per Bar. in. l. fi. ff. de pec. leg. ꝛ bonus tex. in. l. q nup. C. de inoffi. testa. Et tñ

4 ctis his q̄ statim subijciā in sequenti qōne. verū lꝫ p̄dicta † statuta legitimam nō tollāt in totū. tñ minuere vīr̄ inq̄tū disponūt q filia dotata sit contenta de eo quod pater sibi dederit vel p̄miserit nec illud occasiōe falcidie possit fratres suos vel patruos inquietare ex quib⁹ verbis clare p̄ꝫ q lꝫ dos data vel p̄missa nō ascēderet ad legitimā dꝫ tñ filia esse cōtēta qm̄ prefatū statutū legitimā ex necessario intellectu falcidiā appellat. ad q accedit alteri⁹ statuti forma q vigere dr̄ in ciuitate ferrarieñ. q disponit q si. s. ipse ab illo statuto determinatus frater sororē quā abintestato excludit nō dotauerit duplicari debeat legitima seu falcidia de quo etiā statim subijciā. Cōcludo ergo tñ ad scdm mēbrū de diminutione legitime q casualiter cōtingere pōt ve filia consequatur minus legitima qz dos a patre vl̄ auo data vel p̄missa nō ascēdit ad legitimā. ꝛ tñ opꝫ eā esse cōtentā. Et idē si pr̄ vel auus relinqueret ei i testō minus q̄ sit legitima. ꝛ hoc dico respectu patris ꝛ aui dotantis p̄mittētiū vel relinquētiū in q̄bus p̄sumptio est violēta q congrue dotabūt vel discrete p̄mittēt: qm̄ nullus amor vincit paternū. vt l. fi. C. d cura. fur. cū inestimabilis sit: vt. l. paulo. §. pōponius. de leg. iij. Bald. plene in. l. p̄cibus. C. de ipu. ꝛ alijs substi. naturalis eñ stimulus carnis patrē necessitat ad cogitādū p̄ filijs. l. amicissimos. §. fi. ff. de eo. tu. appetūt eñ parētes honorē ꝛ vtilitatē filioꝝ. c. sup eo. de testa. vñ p̄ salute filij est p̄sumptio violēta. vt in. c. afferte de p̄sum. faciūt etiā ad predicta notata in. l. cū acutissimi. C. de fideicō. ꝛ. l. cū auus. ff. de cōdit. ꝛ demō. ꝛ si nō ꝯgrue vel discrete dotaret vel p̄mitteret saris arbitrarer sustentari posse agi posse ꝯtra fratres cōdictiōe ex lege per. l. obligamur. §. lege de act. ꝛ ob. l. q liberos. ff. de ritu nup. l. fi. C. de dotis p̄mis. cōiunctis his q̄ tradunt̄ per glo. xxxij. q. ij. c. fi. ꝛ. xxxvi. q. i. c. de raptis. ꝛ ibi p̄ Jo. de fan. ꝛ Arch. ꝛ his q̄ tradunt̄ in aut. preterea. C. vnde vir ꝛ vxor. ꝛ iunctis hiis q̄ tradunt̄ in. l. cum post gener. ff. de iure do. ꝛ in. c. pe. de adul. ꝛ his q̄ traduntur p̄ doc. l. l. i. ff. de leg. ij. sed respectu fratrū ꝛ agnatoꝝ masculoꝝ in q̄bus cessat tāta affectiōis rō forte nō ita dicēdū est vt intelligat̄ lcia diminuta respectu dotis ꝯstituēde sm̄ ea q̄ statim dicā in seq. qōne. ❡ Circa quartā principalē qōnē qua querit̄ attē

5 tis ꝛ diligēter ꝯsideratis dictis cause terminis † verū p̄dicta dña Azolina possit ide supplemētū petere. vr̄ p̄mo dicēdū q nō attenta p̄dicto rū statutoꝝ dispōne. ꝛ primo hoc ostendit̄ ex forma primi statuti. s. in ordine positi q disponit q filia debeat esse ꝯtēta dote recepta vel promissa ab auo vel patre nec possit occasiōe falcidie fratres vel patruos inquietare nec de hereditate patris vel aui aliquid petere nisi id q pr̄ vel auus reliquerit in vltima volūtate ecce ergo q ratiōe falcidie hoc est legitime: vt. s. dixi filia non pōt inquietare fratres vl̄ patruos ꝛ nō solū loqtur in causa intestati quinimo ꝛ l causa testati qū dicit nisi id q pater vel auus reliquerit in vltima volūtate. ❡ Nec ob. vr̄ si diceret̄ q p̄fatū statutū nō loquit̄ in terminis nostris q loquit̄ quādo fratres patrui superessent sed hic nō supersunt aliq fratres dñe Azoline nec aliqui patrui sed dñātarat superuiuit Frācisc⁹ q nō patruus sed filius est patrui q patruelis vocat̄. ꝛ sic statutū p̄dictū nō vr̄ hr̄e locū:

6 vt. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. cū si. qz ad hoc r̄ndet̄ q † p̄fatū statutum ꝛ alia similia statuta excludentia filias dotatas existētibus masculis videntur agnatoꝝ ac familie ꝛ reipublice fauore edita. eteñ reipublice interest vt in cippo domus ꝛ ipsoꝝ agnatoꝝ diuitie ꝯseruent̄: vt. l. i. §. ꝯuis. ꝛ. §. publice. ff. d vē. inspi. sordescit naq̄ dignitas familiarū ꝛ agnatorū perditis diuitijs: vt. l. quisq̄s. C. ad. l. iul. ma. p̄ feminas eniꝫ agnationes ꝛ familie minime cōseruant̄ cū sint caput ꝛ finis familie sue vt in. l. p̄nūciatio. §. fi. ff. de v̄. sig. femina eñ eoipso q tradit̄ nuptui trāsit in alienā familiā: vt in. l. cū in adoptiuis. ꝛ in cōsi. xliij. in p̄io vol. cōsi. xliij. de adop. no. S. in. l. origine. C. de munici. ꝛ orig. lib. x. Bar. in. l. fi. C. de priui. scho. lib. xij. Bal. cōsil. q incipit qdā mediolanēsis: vñ Aulus

7 gelius de noctib⁹ atticis inquit † frater quasi fere alter appellat̄. Soror vero quasi seorsum nascat̄ ꝛ ea familia separat̄ appellata est. ❡ Quare cū p̄fatū statutū in fauorē agnatoꝝ fuerit editū ve etiā not. Jo. an. i addi. Spec. in rub. de suc. abintesta. ꝛ Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de v̄bo. sig. ꝛ Bal. in. l. q vero. ff. de legi. ꝛ. l. i. C. de sum. trini. ꝛ Cy. in. l. publico. C. de adul. ꝛ. l. certū. C. vñ cogna. ꝛ Pet. de anch. in repe. c. i. de cōstit. xliij. qō. principali. q̄uis ergo d fratre ac patruo loquat̄ tñ attēta predicti sta

8 tuti rōne idē dicendum † vr̄ de filio patrui in quo viget eadē ratio et mēs legis ꝛ statuti est illa q̄ regulant ipsum statutū sicut corpus per aiam viuit: vt. l. scire leges. ꝛ fraus. ff. de legi. ꝛ. l. nōis ꝛ rei. §. verbū. ff. de verb. sig. iij. di. c. erit aūt lex sicut enim homo cōsistit ex aia ꝛ corpore ita lex vel statutū ex rōne ꝛ verbis verba eñ sunt vt corpus ꝛ superficies aia vero est rō ꝛ mens ipsius sm̄ Pe. de ancha. post Bal. in repe. dicti c. i. v. q. principali casus eñ similis ad quē fit extensio ex rōnis identitate videtur venire ex mente si ratio statuti ad illū casum adaptatur vt l. his solis. C. d remo. do. in. c. i. de tēpo. ordi. li. vi. neq̄ eñ vr̄ discrepātia in his q̄ ratione cōueniūt: qz rō est cōiunctio diuersoꝝ casuū ad eandē finem: vt. l. non possunt. ff. de legi. ꝛ quos rationis idētitas conuertit nō dꝫ iuris dispositio separare. l. si libellū. C. de diuer. rescrip. ꝛ. l. nō

9 solū. §. q primipili. ff. de excu. tut. cū si. ꝛ q̄uis † ratio predicta non sit expressa in statuto tñ illā debemus cōiectarare que potuit mouere legislatorē: vt. l. tale pactū in fi. ff. de pa. p̄ Cy. in. l. nō dubiū. C. de legi. per Dy. in. c. fi. de reg. iur. p̄ Bald. in. l. maximū vitium. C. de libe. prete. per Ant. de but. in. c. i. de rescrip. Abbatē siculū in. c. cū inter. v. de elec. ꝛ in c. fi. de re iudic. inquit enim philosophus in topicis. lib. ij. q ad. l. cōdendam presumit̄. l. lator motus ea rōne qua mouetur discretus ꝛ sapiēs si de hoc fuisset interrogatus. ❡ Quare ex p̄dictis videtur cōcludēdū ex mente ꝛ interpretata ratione ipsius statuti p̄fati patrui filiū intelligi in p̄fato statuto cōprehēsum q̄uis statutū de fratribus ꝛ patruis loquat̄ ꝛ per consequens scdo loco vr̄ referēdū q predicta dña. A. nō possit ꝯgere ad supplementū legitime. ❡ Scdo principalr̄ hoc idē vr̄ dicēdū ex forma alterius statuti. s. in ordine positi q magis ample ꝛ late de ipsis agnatis loquit̄ excludendo feminas a successione decedētis relictis etiam feminis cuiuscūq̄ ascendentis vel descendentis vel trāsuersalis ꝛ in quocūq̄ capite agnatoꝝ vel cognatoꝝ seu gradu cōstitutis volēs q femine sint ꝯtēte dotib⁹ suis si dotate fuerint ꝛ si dotate non fuerint dotari debeant ꝛc. ꝛ sic ex predicti statuti dispositiōe manifeste colligitur predictā. d. A. nō posse petere dictū legitime supplemētū sed dꝫ esse cōtenta dote sua ex quo fuit dotata ꝛ superest agnatus. ❡ Nec ob. vr̄ si diceret̄ q prefatū statutū nō loquit̄ i terminis nostris loquit̄ eñ qn̄ sumus in cā intestati. Uerū in terminis nr̄is nos loquimur de cā testati ꝛ per ꝯñs prefati statuti exorbitās nō debet ad hūc casum extendi vt in iuribus vulgatis. Qz ad hoc vr̄ posse multipliciter responderi. Primo qz cū statutū p̄dictū agnatoꝝ fauore fuerit editū: vt. s. demonstratū fuit causa intestati vr̄ extendenda ad causam testati p̄ ea que superius dicta sunt. ❡ Scdo quia sicut se hꝫ lex ad legitima statutū ad ius cōe vt legit̄. ꝛ no. in. l. omnes populi. ff. de insti. ꝛ

10 iure. † sed lex corrigēs abintestato extenditur ad cām testati vt tradit Bal. in. l. meminimus. C. de legi. here. ergo pari rōne idē dicēdū i statuto. ❡ Tertio qz sequeret̄ absurdū nō paruū si abintestato vnū ius ex testō diuersum ius seruaret̄ vt. l. maximū vitiū. C. de li. pre. ❡ Quarto qz statutū disponēs successionē intestati regulat q̄m testati ex volūtate testatoris saltē tacita vt inquit Bar. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad

11 treb. ❡ Quinto † qz hec iura testati ꝛ intestati sunt connexa. ꝛ cōnexe se habēt in actu ꝛ priuatiōe vt. l. suus d repu. here. ꝛ. l. si ita. §. regula. ff. de li. ꝛ post. ergo dispositio in vno extendit̄ ad reliquū p̄ not. in. l. fi. C. de indic. vidui. ❡ Sexto probat̄ ex his q̄ statim dicā in tertio fundamento principali. ❡ Tertio principalr̄ ostendit̄ q predicta. d. A. non possit aliqd legitime supplemētū petere sumpto argumēto ab impossibilitate ꝛ repugnātia: qm̄ legitima est triens illi⁹ portionis quā quis esset habitur⁹ abintestato C. de inoffi. test. l. parētib⁹. ꝛ. l. q̄ nuper. ꝛ no. in aut. nouissima eo. tit. ꝛ. ff. d inoffi. testa. l. papi. §. si qs mortis sꝫ si prefatus Barto. abintestato decessisset p̄dicta. d. A. non potuisset petere

12 supplementū legitime † qm̄ ex dispositionibus p̄inserinis non induceretur habit⁹. ff. de heredi. insti. l. ex facto. ff. de testa. ma. l. titia. ꝛ. l. non hoc C. vnde cognati. ꝛ de non ente non est stare partē aut quotā. l. ei⁹ q in prouincia. ff. si cert. pe. c. sup de renū. facie. l. duob⁹. §. colon⁹. ff. de iureiur. l. si chor⁹. ff. d le. iij. C. de p̄b. l. actor. l. iurisgētiū. §. sꝫ si fraudādi. ff. d pac.

13 ❡ Scdo ad hoc principale fundamentū facit qz † vbi nō subest materia nō pōt dari materiatū ex materia. l. q res. §. areā. ff. d solu. no. Bal. in aut. offerat̄. C. de lit. ꝯtest. ꝛ. l. q̄stiū. §. illud fortasse. ff. de le. iij. sꝫ in terminis nostris tollitur successio abintestato. ergo cessat legitima materia cū a matre dr̄ hic est q id q gignit. materia q vero gignit̄ materiatū dr̄ facit. l. i. §. ea obło. ff. de p̄cu. ꝛ. l. iurisgentiū. §. i. ff. de pact. ꝛ in. l. ius ciuile. ff. de iust. ꝛ iu. ❡ Quarto principalr̄ hoc probari videt̄ q

14 ille † demū ad legitime petitionem admittit̄ q defuncti testamentum querelare pōt si exheredatus vel preterit⁹ esset. l. si quis. filiū. ꝛ. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. Constat autem. d. A. preteritaꝫ vel exheredatā attenta prefati statuti dispositione non potuisset querelare vel nullū dicere Bartholomei patris sui testamentū vt p̄babo ergo ꝛc. Quod autem nō potuisset querelare si fuisset preterita vel exheredata ostēditur quia ille demum potest querelare vel nullū dicere testamentū cui sit iniuria vt i aut. vt cū de appella. cogno. §. ꝛ hoc qdē ꝛ. d. l. omnimō sed ille q nihil esset habiturus ab itestato nulla fit iniuria vt de se manifestū est ergo ꝛc. quod etiam ostenditur quia absurdum atq̄ inconueniēs esset quod ille impugnaret testamentuꝫ qui nō est successurus abintestato. cōtra no. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantū. ff. de liber. ꝛ posthumis. ꝛ. l. posthumum. §. si quis ex his. ꝛ. l. si post mortē. §. liberi. ff. de contra tab. ad que accedant q̄ statim dicā in sequēti fundamēto. ❡ Quinto principalr̄ hoc ostenditur ex theorica Barto. in. l. in suis. ff. de liber.

ris ⁊ posthumis. ⁊ l. i. §. si pater. ff. de coniū. cū eman. li. ⁊ etiam in l. i. §. sciendū. ff. de suis ⁊ le. ⁊ Bal. in l. gallus. §. ⁊ qd si tm. ff. de lib. ⁊ posth.
15 vbi volūt q stātibus dictis statutis filia sit reddita ad instar extranei sꝫ extraneus nō pt q̄relare testm: ergo ⁊c. ⁊ hoc ēt ꝯsuluerūt clarissimi iu re ꝯsulti cōcines mei Jo. de pagliarēsibus ⁊ Gioffolus de gaffolis et quidā alij quos refert Bar. cōsi. q icipit presupposito statuto q filia nō succedat ad q̄ ēt accedere videnī qꝛ hec filia est priuata ex forma sta tuti: ergo nec iure ciuili nec pretorio succedit. l. nos est ambigendū. de bo. pos. videt ē assimilari casui adoptiōis vbi olim adoptiuus iāq ad alienā familiā trāslatus non ꝯ tab. C. de adop. l. cū in adoptiuis in
16 po. ❡ Sexto principalr hoc vr pbari qꝛ sicut pbibitio legis potest operari vt filia nō possit plus petere: vt ꝯ. in pria ⁊ scda pncipalibus q̄nib' demōstratū est ita ⁊ pbibitio testatoris cuius volūtas p lege seruāda est. l. aut. de nup. §. disponat. xiij. q. ij. c. vltima volūtas. nec aliq modo violāda vt est tex. in l. ꝯ. C. de testa. mi. sꝫ pfat' testor iussit eā esse tacitā ⁊ ꝯtētā dote ac relicto p dictū Bartholomeū testōrē eidē facto ergo ⁊c. ❡ Septimo hoc pbari vr qm̄ si ille qui facit ꝯ defuncti volū tatē aut defuncti testm̄ niti impugnare: puaret dꝫ ui cōmodo ex testō vt. l. ij. ⁊ l. iiij q. ff. de his q. vt indig. ⁊ l. ex duob'. §. fi. ff. de vulg. ⁊ pup. for ti' nō dꝫ admitti ista. d. Alo. ad petēdū ꝯ defuncti volūtatē ⁊ pbibi tionē legitime supplemētū qꝛ turpius eijcit ⁊c. vt in c. quēadmodū de iureiur. l. vi c. q. ⁊ c. cū si. ❡ Octauo ⁊ vltimo: qm̄ nimis absurdū ⁊ in cōueniēs videret q filia patri ascriberet ⁊ imputaret q testm̄ fecerit. l. posth. in pn̄ de inof. testa. ergo talis intellect' est reijciēdus. l. nō absur dū. de bo. li. ⁊ c. j. de ꝯcl. pbē. li. vi. cū alijs iuribus vulgaris maxime qꝛ q̄rtū ad filiā attinet pr hēbat libera bona: ergo libere debuit posse te stari. ar. l. fi. de bo. li. ⁊ sic ex his oīb' pꝫ a fronte vr ꝯcludēdū p̄dictā. d. A. nō posse agere ad legitime supplemētū. l. oīmō. C. d inof. test. ❡ Ue rū p̄dictis nō obstātib' ꝯtrā sutam in termino nr̄o arbitror veriorē
17 ⁊ p fundamētū pmitto ⁊ pmo: q de iure cōi masculus ⁊ femina ab hereditate pris ab intestato pariter veniūt. l. maximū vitiū. C. de li. pre. aut. in successione. C. de legi. here. ⁊ in corpe vñ sumit. Per viā aūt testi disponit vt fili': vel ex cā legitima exheredat vel in aliquo p legitima instituat. §. aliud quoqꝫ capitulū in aut. vt cū de ap. cogno. Et si min' legitima fuerit institut' petit supplemētū. l. oimō. ⁊ l. qm̄ in prorib'. C. de inoffi. testa. ❡ Scdo pmitto q omne onus seu grauamē appositū in legitima qualecūqꝫ sit reijcit: vt. l. scimus. §. cū aūt. ⁊ l. cū antigori bus. ⁊ l. qm̄ in prorib'. C. de inof. testa. Habet ergo vt pꝫ ex dictis duo bus psuppositis p̄dicta dña. A. de iure cōi fundatā intētionē suā qua te ad ipsi' dñe. A. exclusionē necessariū est ostēdere q predicto iuri cōi derogatū aut ipsum ius cōe abrogatū sit quo ad terminos nr̄os p sta tuta p̄dicta. aut alio spāli priuilegio vt no. in l. ois diffinitio. ff. de reg. iur. in l. sicuti. §. si queratur. si. si serui. vēdi. ⁊ in c. ex ore. de peni. ⁊ in c. ad decimas. de resti. spo. li. vi. ad exclusionē ergo p̄dicte dñe. A. allegant p ꝯrāci. p̄dictū p̄dicta duo statuta ex qb' sumpsit argu. ꝯ. formata. Quā uis l siue subiūxerit q sup iure cōi ēt videant fundari. Diligēter ergo examinanda sunt p̄dicta duo statuta ⁊ singula argumēta superius for mata verū vendicent sibi locū in termino nr̄o. ❡ Primū fundamē tū fuit ex forma primi statuti hoc fundamētū tollit multiplr. primo si teneremus opi. q legitima neqꝫ tolli neqꝫ minui posset qd procederet sine dubitatiōe qꝛ hic nō agit nisi de legitime supplemēto. sꝫ teneremꝰ aliā opi. q saltē minui. q̄ vr verior ⁊ cōior rñdet q p̄dictū statutū non ob. qꝛ q̄uis pfatū statutū valeat tñ negari nō pōt statutū p̄dictū eē iu ris cōis correctiuū q ad successionē intestati patris pariter vocat ma sculos ⁊ feminas ⁊ p viam testamenti disponit vt vr filius ex legitima cā exheredet: vel in aliquo instituat. q si minus legitima fuerit conce dit petitionē io supplementū legitime: vt hec probant l. aut. in succes sione. C. de legi. here. ⁊ in corpo. vnde sumit. ⁊ l. l. maximū vitiū. C. de lib. prete. ⁊ in aut. vt cum de app. cogno. §. aliud quoqꝫ. ⁊ l. omnimodo
18 ⁊ l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. ⁊ ꝯ. latius deductū fuit. Quū sic vt dāle statutū tanq̄ exorbitans ⁊ iuris cōi diuini ⁊ humani ⁊ corre ctiuū ⁊ nature accusatiuū vt dicit tex. in d. l. maximū vitiū. ⁊ quasi dicit q habet fili' in bonis paternis priuatiuū: vt. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ superius lati' deducti est strictissime interpretandū non so lū stricte. l. q vero cōtra. ff. de leg. ⁊ l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. l. ij. C. de nora. c. cū dilect' de ꝯsue. ⁊ in regula que a iure. de regu. iur. lib. vi. cum alijs iurib' vulgatis. nō ergo extēdendū vltra terminos de quibus lo quitur. Quare cū prefatū statutū velit filiam esse contentam dote re cepta vel relicto sibi a patre facto si superfuerit frater vel patruus ⁊ i terminis nostris neqꝫ frater neqꝫ patruus sed dūtaxat fili' patrui su perstes q patruelis de merito nō excluditur. Nec ob. respōsiones date. ꝯ. ad hoc argumētū in primo fundamēto p parte cōtraria q licet statu tū loquatur solū de fratre ⁊ patruo tamen extendit ad filios patrui ⁊ alios agnatos pp rōnis idēntitatē q̄ sunt vt de iure in familia genere ⁊ cippo dom' cōseruarentur: qꝛ ex hmōi rōne ⁊ interptata in iurib' ita
19 exorbitātib' nūq̄ fit extēsio vt in iurib' supr' allegatis. ❡ Quinimo nō solū ex rōnis idētitate hmōi statutis tā exorbitātib' nō fit extēsio: quinimo nec ex maioritate vt. l. ij. C. de patri q fil. distr. ⁊ l. ij. de noxa et not. quas act. C. de sa. sanc. ecc. no. Ja. bu. ⁊ Cy. in l. si qs maior. de tran sa. d. Felinus in tra. bannito. ij. ante scdā ptis q. lv. col. clxxvij. ⁊ in alijs

iuribus statim allegādis. Nec mirū qꝛ vba statutoꝝ ex sui natura stri cte ⁊ fm ppriā significationē interpretāda sūt nō āt extēdēda nō solū ad significata penit' diuersa sꝫ nec ēt ad ꝯformia significata si illa nō eēt stricta ⁊ ppria sꝫ ex lata veniūt significatiōe vt tradit i dictis iurib' ⁊ l. qꝫ qd astringēde. ff. de v. ob. nu. Jo. an. in regula cui lꝫ. de re. iur. lib. vi. in mercu. in ij. argu. de mutu. c. nīa ⁊ plenī' in regula p possessore. de reg. iur. lib. vi. Bart. in l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. Ja. Dy. ⁊ Bar. in l. j. ff. de ver. sig. Bart. in l. labeo. §. ꝯtrā eo. tit. Bald. si recte memini in
20 rubr. ff. de legi. Bar. in l. ꝯtiōnes. si ad municip. ⁊ vbi cū verba statuti proprie nō adaptant nō dꝫ locū dispō: vt. l. fi. C. de p̄di. decurio. li. x. gl. in c. qm̄ de vi. ⁊ ho. cle. glo. in cle. de sentē. exō. Bart. in l. iiij. §. pretor. ff. de dā. infec. de bap. c. maiores. ver. ceterū. ⁊ in c. debitū. ⁊ cle. q circa. de ele. de testa. c. si pater cum si. verba enim in nouis puisiōib' statutoꝝ sunt seruanda vt exprimunt Bal. in l. si qs nō dicā rapere. C. de epi. et cle. ⁊ l. hi q ad ciuilia. C. de appel. correctiua eī dispositio nō extendit seu nō cōprehēdit eum casum expresse dispositū p corrigētē gl. in ver. eli gat in cle. de elec. gl. in c. ij. canō. de elec. lib. vi. glo. si. in c. si paup. de pre bē. li. vi. Jo. an. in c. si apostolice. de prebē. li. vi. ⁊ adeo sunt stricte ⁊ pro
21 prie statutoꝝ vba intelligēda. vt ēt nōnulli voluerūt q ex idētitate rō nis nō fiat extēsio q̄uis statutū nō sit exorbitās correctiuū aut odio sum. ❡ Quod nūc omitto. sed i hmōi statutis: ita exorbitātib' clarissi mū est extēsionē ēt in maioritate rōnis minime fieri debere. ⁊ si qn re periat q statuta ex idētitate rōnis extendant ad casum similē illud est ex eo q de iure cōi nō reperit ꝯtrā dispositū in illo simili ad qd vo lumus facere extēsionē p d. nō pñt. ff. de legi. cū si. secus si de iure cōi re periat expresse ꝯtrā dispositū hoc voluit Bar. expresse post glo. in aut. quas actiones. C. de sa. san. eccle ⁊ idē eo. Bar. in l. oēs populi. ff. de iu
22 sti. ⁊ iure. vbi dicit q tūc in statutis ex idētitate rōnis fit extensio qñ disposita p statutū sine illis nō sortirent effectū vel si alr nō sunt decisa p ius cōe ponit exēpla p. l. si ita stipulat' fuero p te nō sic. ff. de v. ob. ⁊ l. nō distinguem'. §. de officio. ff. de arb. ⁊ qd no. in l. non pñt. ff. de legi. ⁊ l. si vo. §. de viro. ff. so. ma. idē ēt tꝫ Pe. de anch. in repe. c. i. de cōsti. xiiij. q. principali. xiiij. mēbro principali col. ccvij. ⁊ vi. q. pncipali colū. xlvij. idem etiā tꝫ Bar. in l. nō dubiū. C. de legibus. ⁊ idē in l. si vo. §. de viro ff. sol. ma. si recte memini. ⁊ hec opi. necessario ꝯcludit ex rōne ⁊ arg. in
23 conuincibili. ❡ Et illud qd puenit ex rōne interpretatiua sili vel maioris venit ex tacito intellectu vt singulr no. gl. quā oēs doc. sequunt in c. cū pictres. §. q si p. ex. de ele. li. vj. sꝫ tacit' semp cessat vbi est locus expresso vt in l. ꝯtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obli. ⁊ l. precibus C. de impu. ⁊ alijs substi. cū si. ergo etiam. Cum ergo casus noster de quo querit non so lum a iure cōi humano sed etiā a naturali ⁊ diuino sit expresse deposi tū cōtra hāc expressam dispositionē nullo modo debemus admittere ex tacito intellectu. ❡ Secūdo ex similitudine rōnis illaꝫ predicti sta tuti interpretant vt filia excludat p filiū patrui ⁊ ex qꝛ o statutum so
24 lū de fratre ⁊ patruo loqt ex tali em̄ ꝯiectura ꝯ expressam dispōnem non dꝫ hmōi extēsio fieri vt no. Bal. i l. p̄rib'. C. de ipub. ⁊ alijs subst. ver. ⁊ no. in quibusdā. col. vij. faciūt etiā not. in l. in ꝯtrahe. C. de non nu. pecu. faciūt etiā no. in c. statutū. de here. lib. vj. ⁊ p d. Anto. de bu. c. pernitis. de priui. ver. si qn̄ ad casum non expresse dispositum in statuto cōtra ius cōe facim' extensionē illud est in correlatiuis vel in cōnexis vel in equiparatis per ius cōe vel necessario cōsecutiuis per. l. si quis seruū. de fur. ⁊ l. fi. C. de indi. vidui. ⁊ l. aut. ingressi. ⁊ qd ibi no. C. d sac. sanc. eccle. iunctis no. in aut. de mōachis. §. illud no. in l. i. ff. de coll. bo. ⁊ l. emācipati. ⁊ l. ea demū. ⁊ l. fi. C. de colla. tradit per glo. in c. si postq̄ de ele. libr. vj. q̄uis etiā in consecutiuis ⁊ in his quorum vnum regu latur ad instar alterius facta samē correctione i vno non dicit facta in alio: vt in aut. de here. ab intesta. veni. §. nō est in blata ex testamento iuncta glos. in auten. ex causa. C. de libe. prete. de quo statim latius di cam in examinatione interpretationis primi statuti: sed in terminis nostris nullū predictoꝝ subest qꝛ causa intestati ad cām testati nedū q habeat cōnectionē imo hꝫ oimodā repugnantiā vt statim subijciā. ⁊ qꝛ patruus ad filiū patrui nullā habet correlationē nō cōnectitatē. nō equiparationē non necessariā consequutionem imo vt statim ostē dā nō idē ē: qñ ergo faceremus hāc extensionē certe nullo mō admit tēda est: sed q pbata qño fieri pōt extēsio de patruo ad filiū patrui cū non sit idē verbū seu signū ē latū nō cadit ratio nec mens ⁊ statutum sit non solū iuris humani sed naturalis pariter ⁊ diuini correctiuū. ❡ Quod non sit idē signū seu verbum etiam latum patet qꝛ vnus vo catur patruus ⁊ alius patruelis non est eadē ratio quod ostendū per tex. apertos in aut. vt fratrū filij ⁊ l. aut. post fratres. C. de legi. here. in quibus tradit q lꝫ filius fratris quo ad successionē subintret locum patris quo ad patruū tñ filius fratris quo ad filios seu descendentes alterius fratris nō subintrat sed tanq̄ distantior si id cōtingit exclu
25 ditur. vnde dicit Bal. singulariter in l. quod vero. ff. de legi. q patrn tio priuilegū vel admissionis in vno gradu non habet locū in distan tiori gradu vnde statutū de patruo loquens nō extēditur ad patruū magnū q̄uis iste vocetur patruus cum adiectione magnus: vnde vo luit Bal. q stante statuto q filia excludat pp̄ter patruum q non ex cludet propter patruū magnū. ⁊ idē etiā ꝯsuluit idem Bal. ⁊ refert ⁊ sequitur Pe. de anch. in repe. c. j. de consti. xiiij. q. princi. ver. q dicens de patruo.

patruo.col.cccix.⁊ Ja.bu.in.l.ꝙ vero.ff.de le.quē etiā refert ⁊ seq tur Pe.de anch.in.d.c.j.xiiij.q.prin.iiij.mēbro prin.ver.iuē statu‑ 26 ta q̄ sunt ꝯ rationē col.ccx.Nā † de ꝑsona ad ꝑsonā nō fit extēsio statuti correctiui:vt no.bar.in.l.si vo.§.de viro.ff.so.ma.ꝑ illum tex.⁊ pleniꝰ declarat in.l.si ꝯstāte.ff.so.ma.l.vij.q.vbi cōcludit ꝙ extendit ad casum preter ius cōe sȝ nō ꝯ ius cōe ⁊ stati subiungā alia plura exēpla ex quibꝰ apparebit statuta ēt correctiua nō ex tēdi sȝ scire q: ⁊ limitari vñ ab intestato nō dȝ extēdi ad cāȝ testati q̄ lōge differt vt statim dicā.Nō ergo exclusiōis filie ꝑ cōseruāda agnatione cū fuerit designata ꝑ personas ꝓpter q̄s statutum vo luit filiā excludi in quibꝰ maior rō succedēdi erat q̄ꝫ in ꝑsonis ⁊ gradibus distantioribus non est ad alias personas extendenda. ¶Nec ob.ꝙ allegari posset in ꝯtrium ꝙ si filia excludit ꝓpt filiū excludit etiā ꝓpt nepotē ex filio vt tradit in.l.liberoꝝ.ff.de verb. sig.q: rñdeo ꝙ hoc ideo est q: ratio est eadē ⁊ terminus nō repu gnat q: appellatione filij continet etiā nepos ex filio:vt.d.libero rum.ff.de verbo.sign.⁊.l.iusta.co.ti.⁊ per Bal.in repe.l.in suis.ff. de libe.⁊ posthu.Quāuis etiā nonnulli voluerīt cōtrariū vnde voluit Ang.quē sequitur Jo.de imo.in.l.etiam.ff.solu.ma.q:lȝ statutū seu priuilegiū velit ꝙ priuilegium ꝙ competit marito cō petat filijs eiusdē matrimonij nō tñ cōpetet nepotibus ex filio sȝ hec omitto traditur in.c.ij.de verbo.sig.in cle.j.de bap.in.c.ad ex tirpandas.de filijs presby.⁊ alijs plerisq; locis sȝ vbi terminꝰ re pugnat non fit extensio etiam si videat esse eadē ratio.vñ Bald. voluit ꝙ si excludatur filia non excludat neptis si excludit auiā nō excludit materterā.⁊ q̄uis statutū velit ꝙ frater excludit soro rē tñ nepos nō excludit amitā vt dixi.§.sed q: tertiam si eadē rō videt exclusionis tamen in statuto exorbitandi nō operat vltra ꝑsonas specificatas quibus verba non conueniūt vt ibi.⁊ etiam sentit Bar.in.l.iij.ff.ad.l.iul.de pari.ex predictis ergo clarissime demonstrat indubitatū esse ꝙ predicta dña.A. non excludit ꝑ filium patrui a facultate ⁊ bñficio petendi supplementū legiti‑ me sibi cōcesso a iure cōi:q̄uis ꝑ patruū viuentem excluderet:ad 27 q̄ etiā accedat notabilis cōclusio Bal.in ꝯsi.suo q ꝯsuluit ꝙ † si ꝑ fratres ⁊ filios fratrū statutū excludit filiā dotatā vel matrem ꝙ tale statutū intelligit solū de fratribus primi gradus ⁊ non de vlterioribus.⁊ idē no.Bal.in.l.vxor.C.q accu.non pos.⁊ sequitur Pe.de anc.in repe.in.c.j.de consti.in.xiiij.q.princi.versicu.dicto de filijs.co.cccix.fecit ēt aliud cōsiliū Bal.i si.terminis ꝙ refert ⁊ sequitur Pe.de ancha.in dicto loco.ver.in alijs terminis nō dȝ ergo extendi dictum statutū ad filium patrui in quo neq; signū neq; nois ꝓprietas neq; eadē rō viget.⁊ vt sepiꝰ dictū ē iuris hu‑ mani nālis ac diuini correctiuū:vñ potius iniq̄tatis q̄ꝫ equita tis diceretur fieri extensio vt tradit Bal.in.d.l.ꝙ vero.ff.de legi. vñ si statutū dicit ꝙ primo genitus succedat nō extendit ad pri mogenitum ⁊ sequit Pe.de anc.in repe.c.j.de cōsti.xiiij.q.princi. iiij.membro principali in principio col.ccx.⁊ silr si statutum di‑ sponit ꝙ primogenitus succedat in feudo non extendit ad allo dialia vt tradit Pe.de anch.post Bal.in.d.loco.ar.l.j.C.de mili. test.⁊.l.si arrogator.ff.de adop.non enim debet aliquo modo sta tutum interpretari vt ꝯtineat aliquam iniquitatē aut inhuma nitatē sed facilitatē ⁊ benignitatē vt tradit Bal.in.l.j.C.de sum. tri.faciūt q̄ dixi.§.de v̄bis dubijs q̄ semꝑ interpretant in huma‑ niorē ꝑtē faciunt ēt q̄ tradunt ꝑ Archi.in.c.j.de ꝯsue.li.vj.vbi di‑ cit ꝙ statutū ꝙ loquit de ꝑsonatu nō extēdit ad dignitatē q̄uis in plus se habeat dignitas q̄ꝫ ꝑsonatus idē ꝯsuluit Old.con.cl.⁊ 28 potissime hoc dicēdū est q: † predictū statutū continet iniq̄tatē i q̄tū disponit ꝙ habeat locū in preteritis ꝓpter quā cām Bal. singulr vult in.c.j.an ma.succe.vxo.i vsi.feu.qḋ nō debeat aliquo mō fieri extensio ēt vbi al's extēsio concederet ꝙ tȝ Jo.mo.in.c.te stāda.de ꝯces.prebē.li.vj.¶Et vltra predicta ēt faciunt plura pri mo q: rubrica dicti statuti dicit ꝙ filia sit ꝯtēta de eo ꝙ pater de derit in dotē sed ista dña.A.nō fuit dotata a patre sȝ ab auo:er‑ go nō hȝ locū predictū statutū cū nō adsit qualitas req̄sita ad ex clusionē faciūt no.ꝑ bal.Ja.de raue.⁊ Pe.in.l.nō solū.C.de bo.q̄ li.vbi volunt ꝙ si statutum dicit ꝙ si filia non succedat stātibus filijs nō excludit desposata ꝑ verba de futuro.⁊ ita dicit Pet.de anc.se cōsuluisse Venetijs vt ipse refert in.d.repe.c.j.de cōsti.xiiij. 29 q.ꝑn.v̄.quero de q̄stione que mihi occurrit ⁊ † a rubrica habēte sensum perfectum licitum est arguere vt no.in rub.C.ne fide.do. den.⁊ ibi Azo.in summa.glo.⁊ Bar.l.j.ff.si cer.pe.⁊ ibi ponta.⁊ no.in rub.extra vt eccle.benefi.gl.in aut.ad hec de vsuris.Bald. in rubrica.C.ne serui ex suo fac.Angel.in rubri.C.quibus mune. excus.qui post mili.lib.x.gl.de pe.di.j.§.hec autem verba.Jo.an. i ru.d̄ cleri.ꝯiu.⁊ i ꝓemio.vj.⁊ i additio Spe.de alle.⁊ dispu.Ar‑ chi.ix.dist.c.qs nesciat Jo.de imo ⁊ Mode.late in rub.ff.de ver. ob.Nec ob.si diceret ꝙ postea Nigrū loqt magis late d̄ dotata ēt 30 ab auo:q: rñdēdo † ꝙ statutū ꝑdictū cū loqt d̄ dotata ab auo dȝ intelligi qñ tractaret de successiōe aui directa.sȝ patris tracta‑ mus ergo ⁊c.Qḋ aūt ꝑdicto mō debeat intelligi qñ tractaret de

hereditate dotantis ⁊ nō alterius statutū enim excludens filiam dotatā intelligitur excludere ita demū si sit dotata de bōis illiꝰ de cuius hereditate agit vt no.sing.gl.quā seqnt ibi Bal.in.l. j.C.de legi.here.facit quod no.Bal.in.l.si plures.C.de ꝯdit.iser. ⁊ pro dicta opi.est tex.apertꝰ in.l.qm̄ nouella in fin.C.de inoffi. test.ibi si ex substātia eiꝰ perfecta cōsuluit Pe.de anch.cōsi.lxxx. ꝙ incipit retento ordine quesitoꝝ ⁊ ita ēt pluries ego cōsului.vñ cū hic agat de hereditate patris q non dotauit:ergo ab eius he reditate nō excludit.sȝ si ageret de hereditate aui tunc ꝓcederet argumentū.facit ēt qḋ not.Bal.in.l.res.C.de iure do.vbi singlr dicit qḋ si statutū sit ꝙ filia dotata nō succedat pr̄i extantibꝰ ma sculis vel non hēat regressum ad bona pr̄na ꝙ vigore talis statu‑ ti nō excludetur filia dotata a pr̄e de bōis maternis ⁊ seqt Pet. de anc.in.d.repe.c.j.de const.xliij.q.prin.ver.ꝑsequor nūc q̄dā du bia col.clxxiij.¶Postremo ēt pro.d.dña Azo.faciūt alia verba posita in.d.statuto ibi dū dr̄ donec erunt aliq de descendentibꝰ masculis sȝ in terminis nostris ex dicto Bartholomeo testatore pr̄e dicte.d.A.nullus superest descendens masculus ergo predi‑ cta.d.Azo.non excluditur.¶Nec ob.si diceret ꝙ statutum velit qḋ filia dotata excludat ꝑ patruū.⁊ sic pȝ ꝙ voluit ēt filiā dota tā excludi nō sup̄stite descēdēti.q: rñdeo ꝙ statutū ꝑdictū dū lo‑ quit de patruo intelligit respectu hr̄ditatis aui ꝑdefuncto alte ro filio relicta filia dotata.q: cū dubium est ꝙ si sunt duo fr̄es ⁊ vnꝰ hēret filiū ⁊ filiā dotatā ⁊ auus decederet ꝙ hic nulla daret iniq̄tatio patrui respectu itie nō exclusis patre ⁊ fr̄e ab heredita te aui.⁊ iō tūc nō fuerat opꝰ aliq̄d disponere de patruo ad hanc filiā fratris dotatā.Insuꝑ si auo defuncto superesset filius ⁊ ex alio filio ꝑmortuo supessent filiꝰ ⁊ filia dotata clarū ēt est ꝙ non excluso hoc nepote fratre neptis dotate quod dari non posset i q̄tatio respectu patrui quare vt hēat locū statutū in ea parte in qua loquit de patruo necessariū est vt ꝯcludamꝰ ꝙ si superesset vnus filius ⁊ ex alio filio ꝑmortuo supesset filia dotata ꝙ filia ex cludat ⁊ hoc ꝓbat i aut.vt fratrū filij ⁊ in.aut.post fr̄es fratrum‑ q; filij.C.cōmu.de succes.quare cū non sumus in termis istis sed duntaxat tractemus de hereditate patris dicte.A.ex quo pr̄e nō extant alij descēdentes masculi vt est manifestū.merito sequitur quod vigore predicti statuti predicta.d.Azo.nō excludit.¶Ex ꝑdictis ergo oibus fit clarissima ⁊ indubitatissima cōclusio ꝙ vi gore dicti statuti dicta.d.A.nequaq̄ꝫ excludit a bñficio petendi supplementū legitime sibi cōcesso a iure cōi ⁊ hec sufficiāt q̄ ad declarationem ꝑmi statuti.¶Superest ergo vt descēdamus ad declarationē scdi statuti.§.in ordine positi ꝑ qḋ ꝑdictus Franci‑ scus conat excludere dictā dñā Azo.circa ꝙ dicendū ꝙ non ob stantibus his que pro parte cōtraria deducta sunt ꝑfatū statu‑ tum nequaq̄ꝫ excludit predictam dñā.A.Nā prefatū statutum expresse loquitur de eo qui decessit ab intestato:vt pȝ ex rubrica ibi de succedentibus defunctis ab intestato q: rubrica lȝ non ha beat sensum perfectū tñ ꝓbat qualitatē dispositorū in statuto et de qua materia loquit dispositio statutaria vt not.in.l.imꝑato‑ res.ff.de in diē.addic.no.gl.⁊ dñs meꝰ in.c.iij.de confir.vti ⁊ not. glo.in.c.tibi qui.de rescri.lib.vj.⁊.c.si sup gratia de off.dele.lib.vj. ⁊.c.fi.e.ti.⁊ in.c.j.de cle.peregrinā.cum si.¶Itē pȝ ex v̄bis statu‑ ti dum dicit ꝙ si aliqs decedat ab intestato ⁊c.⁊ ibi in successiōe defuncti ab intestato ⁊ ibi ⁊ ꝑ ꝑfatos masculos ab intestato ⁊c. vñ reperit sepius dictū verbū ab intestato nec aliqḋ v̄buȝ ponit de successione ex testamento:ergo statutū ꝑdictū nullo mō vendi cat sibi locum in cā testati:qm̄ vbi v̄ba legis marie statutaria le‑ gis deficiunt deficit dispō.l.si seruū.§.non dixit.ff.de acquir.here. ⁊.l.hos accusare.§.oibus.ff.de accus.⁊.l.scire opȝ.§.illud.ff.de ex‑ 31 cu.tu.l.ꝙ dcm̄.ff.de pac.c.ad audientiam.de deci.vbi cū † verba non adaptantur nō hȝ locum dispō vt.l.fin.C.de ꝑdi.mino.glo. in.c.qm̄ de vita ⁊ ho.cle.⁊ glo.in cle.j.de sent.excō.in.c.in nostra de iniurijs.c.maiores.§.ceteris de baptismo.in cle.quod circa de elec.c.si pater.de testa.lib.vj.statutum enim non comprehendit casum ad quem verba non adaptantur.l.ita autē.⁊ ibi per bart. ff.de admi.tu.⁊.c.indennitatibus in fi.de elec.li.vj.vnde dicit sin‑ gulariter Bar.in.l.iij.ff.ad.l.pomp.de pari.quod nec iurisconsul tus nec imperator pōt facere ꝙ illud itelligat cōtineri qḋ in lege non ꝯtinebat ⁊ maxime hoc dicendum est in termis prefati sta‑ tuti qḋ est iuris cōis humani ⁊ naturalis correctiuū quasi dñiū ꝑuatiuū vt dixi.§.in declaratione alterius statuti col.v.in fine. ⁊ expresse disponit ꝙ non solum in futuris.sed ēt in preteritis ha beat locū quo casu ꝓhibetur extēsio ēt vbi al's deberet habere lo‑ cum vt latius.§.demonstratū fuit:hoc probatur ex rubrica iun‑ 32 cto nigro.C.cōia de suc.† vbi ꝑ verbuȝ successionis cōprehendi vr̄ solum cā successionis ab intestato quo fit vt cā testati nō compre hendatur:ergo fortius si statutum hoc exprimit nō ꝯtinet cā te‑ stati per id qḋ legitur ⁊ no.in.l.iij.§.de illo.ff.ꝓ socio vbi quādo fit mentio successionis intelligitur de hereditate ꝓueniēte ab in testato ⁊ non de ea que prouenirēt ex testō:ergo fortius qñ hoc ex

precessit: quia ubi aliquis excluditur a successione abintestato ex alia causa quam in terminis nostris non intelligitur exclusus ex testamento insti. de exhe. li. §. emancipati & est bonus tex. iunctis his que ibi traduntur in. l. fi. C. de pac. ubi exclusus per pactum ab hereditate alicuius abintestato accedente voluntate illius de cuius hereditate agitur non intelligitur exclusus per viam testati & hoc idem not. Cano. in. c. quamuis. de pact. lib. vi. facit etiam quod in simili dicimus: quia si aliquod ius competit alicui duplici iure si renunciat vel aliter excludatur per unam viam non propterea intelligitur exclusus ab alio iure quod potest sibi competere per aliam viam. l. si seruo meo. ff. de lega. j. & l. Laurelius. §. fi. ff. de au. & arg. le. & in. l. & an eadem & quod ibi late traditur. ff. de excep. rei iudi. facit etiam quod not. Bal. in. l. generaliter. §. in his. C. de secu. nup. ¶ Quinimo si unum competit propter aliud & quis uni renunciat in neutro sibi preiudicat. ff. de libe. & posthu. l. si ita. l. regula. & de ali. leg. si ita. §. j. & ff. si vsusfruc. peta. l. pe. §. fi. & ff. de vsu. & habi. & l. per seruum. §. j. tradit Bar. in. q. que incipit statutis ciuitatis Lucane. ¶ Sexto probatur etiam ex illa regula generali quod ex separatis non fit illatio vt. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. pos. l. duobus. de testa. tute. & c. quod translationem de offi. lega. cum aliis iuribus vulgatis. ¶ Septimo hoc probatur quia si diceremus casum testati comprehendi in ipso statuto sequeretur quod instituta non posset succedere: quia una dispositio vel ratio respiciens duo extrema illa uniformiter & qualiter modificat: vt. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pup. & l. quoties & l. hereditatis. C. de impub. & aliis substi. cum sic quod esset absurdum ergo &c. ¶ Octauo quia statutum predictum loquitur conditionaliter si quis abintestato decesserit: ergo debet in forma specifica & vt iacet adimpleri. l. meuius. & l. cui fundus. & l. si heredi. ff. de condi. & demon. sed Bartholomeus decessit testatus: ergo non fuit adimpleta conditio a statuto requisita ad exclusionem filie dotate. ¶ Nono qualitas intestati a statuto requisita requiritur tempore mortis testatoris: quia illud verbum decedat determinat verbum abintestato vt probatur in. l. in delictis. §. si extraneus. de noxa. ergo huiusmodi statutum nec potest nec debet trahi ad casum testamenti facit quia si statutum dicit quod filia dotata non succedat tempore mortis patris & que dispositio applicatur ad actum & simili ratione si statutum dicit quod nupta extra territorium non succedat non habet locum in nupta extra territorium post mortem patris quia exigebatur illud tempore mortis ipsius testatoris hoc tenet Bal in. l. si mater. ff. de suis & legi. ar. l. si postea. ff. vnde libe. & sequitur Pet. de Ancha. in repe. c. j. de consti. xi. q. prin. ver. pone quod statutum col. xxxv. & similiter si statutum dicit quod filia nupta non succedat extantibus agnatis non excluditur desponsata per verba de futuro sed solum illa cum qua tempore mortis contractum est matrimonium & carnali copula consummatum secundum Jac. de ra. Pe. & Bal. in. l. non solum. C. de bo. que libe. & ita dicit Pe. de ancha. se consuluisse Venetiis vt ipse refert in repe. dicti. c. j. xiiij. q. pnc. ver. Item de. q. que hic occurrit. ¶ Decimo quia cum casus testati penitus sit diuisus a causa intestati. imo contrarius & repugnans vt in regula ius nostrum. ff. de reg. iur. merito dictum statutum non debet ad illam extendi per ea que superius dicta fuerunt interpretatione alterius statuti. ¶ Undecimo clarum est quod si pater fecit testamentum & filium vel alium heredem instituit: si filia in aliqua re instituta quod per hanc viam testati excluditur filia a successione abintestato. l. quamdiu. ff. de acq. here. & tamen talis filia non prohibetur petere legitimam vel supplementum legitime. l. pe. §. repletionem. C. de inoffi. test. ergo eadem ratione non debet prohiberi in terminis 33 nostris. ¶ † Duodecimo filia in legitima dicitur esse quodammodo creditrix. vt. l. papinianus. §. quoniam quarte. ff. de inoffi. testa. vnde in ea filius non dicitur habere terminum lucratiuum. l. fi. C. de repu. hered. & l. fi. C. de condi. inde. Et ad eam repetendam tanquam quasi es alienum datur condictio ex lege. vt. l. fi. si quid in frau. patro. & l. j. §. si ipsi heri. ff. de colla. bo. sed es alienum debetur etiam ex testamento ergo &c. multo minus debet excludi si statutum simpliciter prohibet eam succedere abintestato cum longe fortius sit duplex exclusionis vinculum quam eorundem vinculorum simplex: vt. l. fin. C. commu. de succes. & in. c. j. de treug. & pa. nec obstat quod ibi dicitur quia. l. ibi ad eius exclusionem excludit cum propter presumptum delictum quo casu quis excluditur etiam a legitima alias secus vt dixi supra pro hac parte in. iiij. argu. ¶ Decimo quarto probatur per ea que traduntur & no. in. l. si arrogator. ff. de adop. & l. j. §. si ab impubere. ff. de colla. bo. vbi impubes arrogatus qui non admittitur ad successionem patris arrogatoris non repellitur a petitione legitime. ¶ Decimoquinto probatur quia etiam si statutum simpliciter casum excluderet a successione nihil exprimendo de casu testati aut testati sed simpliciter loquendo tamen propter hoc non videretur filia excludenda a legitima quod ostenditur quia verba generalia sunt ciuiliter intelligenda vt. l. si cui. ff. de serui. & l. pe. ff. ad exhibe. & in humaniorem partem in 34 terpretanda: vt supra statim dicam. & † vt quantum facere potest minus corrigant ius commune imo quod ad fieri potest per passiuam interpretationem reduci ad ius commune vt. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mu. & hono. in. c. cum dilectus. de consue. & l. j. iuncta gl. C. de sac. sanc. eccl. facit alia: quia si statutum simpliciter dicat & indistincte quod heres teneatur insolidum intelligitur & si. &

a ¶ Aduerte hic lector quia ut credo quod hic deficiat vel quod alie rationes pro filia usque ad quintam inclusiue: cum hic a sexta incipiat tacite resultent ex. supra narratis quae tamen satis bene colligi non possunt

restringitur nisi confecerit inuentarium. & l. fi. §. in computatione iuncta glo. C. de iure deli. Pe. de anc. in repe. c. j. de consti. xiij. q. princ. iij. membro Bal. in repe. l. data opera. C. qui accu. non pos. & l. j. §. si vt initio. ff. de postu. Py. in. l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ff. ad. l. aq. D. Dominicus in c. ij. de iura. calu. li. vi. Ang. in repe. l. si vacantia. C. de bo. vaca. cum si. sed ergo statutum simpliciter diceret quod femina non succedat quoniam generaliter loqueretur seu excluderet tamen innuitaretur & restringeretur vt filia non succedat cum masculis sic uniuersaliter sed tamen in legitima quia seruarentur verba statuti cum benignitate & humanitate cum aliquid iuris communis humana naturalis ac diuini obseruantia maxime per ea que dicam. xviij. fundamento & seq. ergo longe fortius si statutum dumtaxat expresse quod non succederet abintestato quia cum de casu testati nihil dicat sequitur regula illa quod non mutatur pari iure stare censetur: vt. l. si cum dote. i pri. ff. so. ma. & l. sancimus. et cum aliis iuribus vulgatis. ¶ Decimosexto probatur quia hoc statutum filios & agnatos priuilegia circa successionem abintestato. ergo quantum fieri potest interpretari debet vt minus ledat ius tertii: vt. l. ij. §. merito. & §. si quid a principe. ff. ne quid in lo. publi. & l. c. quoties. de rescri. lib. vi. cum si. ergo loquens de casu intestati non debet in preiudicium filiarum in correctionem iuris humani naturalis & diuini & extendi ad casum testati sa. l. impube. ff. de adm. tu. facit quod no. in aut. de her. & fal. §. si quis autem non ipleus & in aut. hoc amplius. C. de fideico. in quibus probatur quod licet quis sit exclusus a successione uniuersali non tamen excluditur a legitima: ergo idem & fortius hoc dicendum est in terminis nostris in quibus statutum solum mentionem facit de casu intestati & nihil dicit de casu testati. ¶ Decimooctauo 35 no probatur quia † si filia pacto stipulata est non succedere intelligitur & restringitur ad successionem uniuersalem habita tamen legitima vt hec traduntur per doc. in. c. ij. de pac. li. vi. & tradit in. l. pactum quod dotale. C. de colla. iunctis his que no. in. l. si quando. §. generaliter. de inoffi. test. ergo idem dicendum est & fortius in terminis nostris in quibus statutum solum excludit filias abintestato. ¶ Decimonono pro hac conclusione facit sententia Saly. que voluit quod licet statutum simpliciter propter filios vel agnatos excluderet filias quod filia propter hoc non excludatur a petitione legitime per aliquas ex rationibus predictis vt ipse tradit in aut. nouissima. C. de inoffi. testa. cui opinioni concordant opi. doc. que voluerunt legitimam ex forma statuti tolli non posse vnde fortius idem dicendum est in statuto predicto quod solum excludit filiam abintestato faciunt ea que statim subiiciam in solutione contrariorum. ¶ Sit ergo clarissima & indubitata conclusio quod predicta. A. non prohibetur petere legitime supplementum. nec huic conclusioni in terminis nostris memini legisse doc. repugnantem. Quamuis etiam statuto simpliciter excludente filiam a successione nonnulli voluerunt eam excludi a petitione supplementi etiam per viam testati. tamen statuto expresse excludente abintestato dumtaxat nec aliter disponendo de casu testati quod excludatur a petitione supplementi legitime non reperi minimo potius fundamento corum que tenent eam excludi a petitione supplementi si statutum eam simpliciter excludit quasi statutum excluderet solum abintestato & pater filie aliquid in testamento reliquisset vt aliquid. j. tangetur quod tenet vt dixi Bar. de saly. in. d. aut. nouissima in fi. q. vbi voluit quod stante statuto quod filia abintestato cum fratribus non succederet si frater fuit similiter institutus & ipsa filia fuerit instituta in dotibus suis & in. x. put sunt proprie termini nostri quod filia poterit petere supplementum legitime quod sibi debetur ex casu testati vt euitetur iuris correctio. & ne casus omissus decidatur secundum iuris communis dispositionem secundum quod superius dixi. & quia casus testati & intestati inuicem contrariantur. vt. l. generaliter. C. de insti. 36 & substi. sub condi. Et quia † ille qui succedit in legitima non succedit in iure vniuersali nec in quota hereditatis sed quodammodo successit titulo singulari: licet quo ad quid titulus iste habeatur pro titulo vniuersali ad hoc vt detur ius accrescendi. & ita pro hac parte Saly. dicit se consuluisse multine. & idem dicit consuluisse Bal. papie. & dominum Joannem de riccis aduocatum solennissimum florentie & quod idem consuluerunt plures alii doc. & fuisse iudicatum bononie per auditores vrbani quinti. ¶ Et ex predictis patet etiam responsum esse ad quintum argumentum secundi principalis fundamenti & quia non est verum quod casus testati & intestati sint connexi imo sunt penitus separati & quasi contrarii & aduerse adeo quod ad positionem vnius in paganis impossibilis fit positio alterius: vt in regula ius nostrum. ff. de re. iu. l. quamdiu. ff. de acq. here. faciunt no. in. l. j. §. si ex fundo. ff. de here. insti. & sic patet responsum ad. v. ar. faciunt in secundo fundamento in fauorem d. §. contra. d. A. ¶ Non obstat tertium principale fundamentum quia respondetur quod tex. in aut. de trien. & semis. quod est ius no 37 uissimum dicit quod † legitima est triens totius substantie testatoris nec ibi dicitur portionis abintestato quare cum nullam ibi correlationem faciat ad portionem quam abintestato esset habiturus nec nos facere debemus maxime in odium filie & ad iuris communis humani naturalis 38 pariter & diuini correctionem. Preterea † legitima est quarta bonorum. s. detracto ere alieno & funeris impensa. vt. l. papinianus. §. iiij. ff. de inoffi. testa. ergo non est simpliciter quota portionis debite abintestato cum illa pro rata sua contineat actiones actiuas et passiuas & commoda & incommoda. l. nihil aliud. et. l. hereditas. ff. de ver. sig. quas non continet legitima que vt dixi est quarta bonorum substantie ipsius defuncti vt dictum est. ergo subest materia ex qua potest sumi materiatum. et sic non ob. aliud argumentum quod adiungitur ad

gitur ad dictum tertiū fundamentū: ꝛ ita ēt rñdet Bar.de saly. q̄uis ipse loquat̄ in terminis magis dubitabilibus q̄ sint termini nostri. ¶ Preterea in terminis nostris q̄ ista.d.A.consequit̄ non cōsequit̄ vt abītestato: sed ex testō nō impugnando patris testm̄ sed illud cōfirmādo ꝛ hoc ꝫ Bal.in.l.hac edictali.C.de secun.nup.vbi dicit q̄ ꝓuisio legis finalis.§.repletionē volentis fieri suppletionē non ad īformādū sed ad ꝯfirmādum defuncti iudiciū emanauit in eo q̄ testator min⁹ legitimā filio reliquit q̄ etiam sequit̄ ibi Saly.remittēs se ad no.in.l.scimus.C.de inoffi. testa.ad cōseruandum enim testamēta remediū illud supplemēti fuit inuentū vt attestat̄ imperator in.l.oīmodo.in prin.C.de inoffi.testa.dum dicit firmum qdē testm̄ ꝛc.facit qđ no.Ioā.an.in.c. officiū.de testa.filia ergo petens supplementum minime venit ab intestato.qm̄ hoc dicere esset minus ridiculū ꝛ absurdum sic simul concurreret cā testati ꝛ intestati ꝯ regulā iuris nr̄m.ff.de reg. iur.ꝛ hoc est q̄ sentit Bar.in.l.pater filiū.ff.de inoffi.test.qñ inuestigat q̄tra sit legitima filiorum.ꝛ in.l.plane.ff.de le.j.sed venit ex iudicio testatoris seu ex.l.prouisione seu ex vtroq̄ vt ibi declarat

39 Bal.Preterea etiā si diceremus † q̄ legitima esset quota eius qđ qs esset habitur⁹ abintestato istud qđ dr̄ q̄ erit habiturus abintestato intelligendū est habitur⁹ abintestato.s.de iure cōi cū per ius cōe nō ꝑ statutū fuerit legitima adīnēta. ¶ Quare cū hmōi filia de iure cōmuni abintestato successisset in totum: ergo ꝑ viā testati ea nō instituta vniuersalr̄ oꝫ hr̄e trientē toti⁹ faciunt no. in.s.per.G.ꝛ Iac.de but.in.l.qui rē.C.de sac.sanc.eccl. ¶ Nō ob. quartū argumentū factū pro parte cōtraria: q: possumus negare assumptū: lꝫ enim verū sit dicere q̄ ille pōt querelare testm̄: q: solū abintestato sit successurus ad hoc vt rupto vel irrito testamēto aperiat sibi viā tñ in petitiōe legitime aut eius supplemēto assumptū est falsum: vt pꝫ ex his q̄ dicta.s.in.xiij.ꝛ.xiiij.ꝛ.xvij. ꝛ.xviij.argumētis ꝓ parte.d.Azo.nā clarū est q̄ impubes arrogatus: q: ad ei⁹ successionē nō admittit̄ ꝛ tñ pōt petere legitimā vt dixi. ¶ Pōt etiā scdo mō rñderi q̄ ille admittit̄ ad petitionē legitime qui non potest querelare testamentū.s.attento iure cōi ita quod iure cōi non sit de his q̄ preteriti vel exheredati possint testm̄ querelare secus si de iure cōmuni possent. Sed ex forma statuti excludantur abintestato.q: tunc si de iure cōi poterant ex testamēto petere legitimā vel ei⁹ supplemētū poterūt ēt nunc ꝑ argumēta superius formata. Nec ob.q̄ ille qui non succedit abintestato non pōt venire ꝯ testm̄ qm̄ ista.d.A.non impugnat testamentum vt velit succedere abintestato vel aliis locum facere sed solum agit ad legitime supplemētū per qđ nō impugnat̄ testm̄ imo affirmat̄ ꝛ succedit̄ ex testō mediante legis ꝓuisione vt superius demonstratū fuit quare cū dña.A.in terminis nr̄is nō intēdat dicere testamētū nullū nec ꝑ ꝯ tabulas nec per querelā rumpere in q̄bus casibus ꝓcedit argumētū ꝛ loquunt̄ doc.sed solū intēdebat habere sue legitime supplemētū per qđ nō impugnatur sꝫ seruat̄ testm̄: nō nullo mō excludit. ¶ Ad quintū fundamētum facilis est rñsio.q: fateor q̄ vigore dicti statuti filia abintestato redacta est ad instar extranei: ita q̄ sicut extraneus abintestato nō posset petere successionē: ita nec filia qm̄ redacta esset ad instar extranei penitus: q̄ est qm̄ per formā statuti excluderetur tam ex testō q̄ abintestato vel simplr̄ excluderetur sm̄ plurimorum doc.opi.q̄uis nōnulli tenent ꝯtriū: vt.s.dixi.ꝛ si statutum solum excludit eā abintestato nō est verū q̄ ꝑ viā testamēti sit redacta ad instar extranei imo falsuꝫ: vt pꝫ ex rōnib⁹ ꝛ iurib⁹.s.deductis ¶ Nō obst.sextū ꝓncipale fundamētū: q: assumptū est falsū q̄ pꝫ q: lex vel statutū pōt prohibere ne alia lex vel statutū iuris positiui hēat locū in testamētis in futurū fiendis vel ēt distinguere ꝛ.l.naturalē ꝛ diuinā circa hāc materiā.l.nam ꝛ posteriores. ff.de legi.de se manifestū est.ꝛ tñ testator non pōt facere q̄ leges ꝛ statuta non habeant locū in testō suo: vt.l.nemo pōt.ff.de le.j.q̄ re cuꝫ a iure dispositū sit vt filius in aliqua re institut⁹ possit pe-

40 tere supplementū legitime vt sepius dictū est.ergo † non pōt testator hoc ꝓhibere: vñ talis ꝓhibitio habet̄ ꝓ nō adiecta: vt.l.oīmodo.ꝛ.l.qm̄ in prioribus.C.de inoffi.testa.talis enim non intelligitur esse ꝓhibitus petere q̄ sibi debebat̄ ex bonis defuncte q: bona non dr̄ nisi deducto ere alieno.l.bonoruꝫ.ꝛ.l.subsignatis. §.bona de ver.oblig.non ergo venit petitio ꝓhibitionis residui ꝛ supplementi legitime que debetur tanq̄ es alienū.vt.s.dixi facit quod no.Bal.in.l.liberti.C.de uper.lib.tradit Bal.ꝛ doct.in l.qm̄ nouella.C.de inoffi.test.ꝛ propter hoc etiā dicit Bal. ꝛ doc.

41 in.l.qm̄ hac edictali.C.de secū.nu.ver. iuxta hoc quero † q̄ q̄uis institutus in aliqua re sub dicta cōditione vt nō possit plus petere illā rem acceptet nihilominus pōt petere residuuꝫ ꝛ supplementum legitime: nā tale onus habetur pro non scripto sm̄ eū ꝛ hū.ꝛ q: sepius dictū est petēs legitime supplemētū nō debet īpugnare testm̄.ꝛ in.l.oīmodo .C. de inoffi. testa. ꝛ in aut. vt cum de app.cogno.§.ceterū ꝛ maxime q: id agit̄ iure permittēte.ꝛ sic nemini iniuriam facit ꝛc.vt.l.gracchus.C.de adul.cū si.ꝛ quia vt

s.demonstratū est testōr nō potuit id ꝓhibere: vñ tale on⁹ ꝓhibitiuū habet̄ ac si nō esset adiectū: vt.s.dixi facit q̄ in si. dicūt bar.

42 Bal.ꝛ doc.in.l.j.C.de vsufru.vbi dicūt † q̄ lꝫ testōr ꝓhibuerit heredē molestare vxorē q̄ reliqt vsufructuariā ꝛ q̄ nō posset petere cautionem: lꝫ heres petat cautionē nō dr̄ facere ꝯ ꝓhibitionē testatoris cū quo talis hr̄s id facit iure ꝑmittēte ꝛ testōr nō potuit illud ꝓhibere q̄ ēt tꝫ Bald.in.l.nemo pōt.ff.de leg.j ¶ Postremo ad vltimū arg.rñdet̄ q̄ non est verū q̄ filia īputet pr̄i si fecit testm̄: q: pluries: vt.s.dictum inii ꝑ petitionē supplemēti legitime filia non dr̄ īpugnare testm̄ nec defuncti pr̄is voluntatē.ꝛ.s.latius dicam in solutiōe.xvj.arg. Nec est veruꝫ q̄ pr̄ habeat libera bona q̄ ad filiā q: fateor q̄ abintestato bona sunt libera q̄ ad filiā intelligēdo dictū statutū q̄ hēat locū i olb⁹ agnatis sꝫ ex testō non sunt libera: ita q̄ sine legitima eā possit ꝑuari legitima cū statutū solū loquat̄ de cā intestati. ¶ Quinimo si statutū loq̄ret̄ de cā testati ꝛ itestati respectu certarū personarum arbitror q̄ si pr̄ faceret testm̄ ꝛ alios q̄b⁹ statutū nō loqueret̄ heredes istitueret nō haberet tūc libera bona q̄ ad filiā sꝫ nūc omittor q: nō ē p̄ntis speculatiōis: sit ergo clarissima ꝛ idubitata ꝯclusio q̄ p̄dicta.d. An.nō ob.p̄dictis statutis ꝛ argumētis.s.in ꝯtriū formatis pōt petere legitime supplemētū. Et ex his sit expedita prima qđ p̄ncipalis.s.in ordine posita. ¶ Superest ergo nūc ꝛ iuxta p̄missuꝫ ordinē examinemus qntā.q.qua querit̄ q̄tum sit hmōi legitime supplementū.ꝛ q̄ bona ꝯprehēdat. ¶ Circa primum clara est decisio q̄ hic vnicus dūtaxat filius superest vꝫ.d.Azo.† legitime sup-

43 plementū est vsq̄ ad supplemētū triētis q: triens hodie est legitima vnius filii: vt in aūt.nouissima ꝛ in corpore vñ sumit̄. C. de inoffi.testa. ¶ Quo ad sm̄ de quib⁹ bonis debeat̄ dubiū vr̄ facere sinstō facto ꝑ Frācisciū aui ꝑdictorum Frācisci.ꝛ.d. A .dū dixit.ꝛ si dicti sui filii decederēt sine filiis legitimis ꝛ descendentib⁹ masculis tunc ideꝫ testator in eo casu voluit ꝛc.dimidiā bonorum sue hereditatis peruenire ad.d.Isabettaꝫ filiam vel ad eius filios si tunc decessisset.d.L.ꝛc.ꝑ vno capite tm̄ ad filias dictorum Frācisci ꝛ Bartholomei q̄ superessent diuidendā equaliter in capita ꝛc. aliā vero dimidiā iussit vendi ꝛ pretiū distribui inter pauperes etiāꝫ quasi videātur predicti filii ꝑ predicta verba adinuicē substituti.ꝛ sic de ea parte que subiaceret restitutioni sm̄. l. si.ꝛ aut. res que.C.commu.de le.tanq̄ de ere alieno non deberetur legitima cum legitima sit quota bonoruꝫ que bona dicātur deducto ere alieno vt sepius dictum est.ꝛ sic iste Franciscus de hereditate Bartholomei posset ante omnia deducere legitimam ꝛ trebellianicam subiacente restōni sm̄ ea que tradūtur in.c.Raynutius ꝛ c.Raynaldus.de test.ꝛ de residuo soluere ꝛ supplere legitimam habitis respectu ad residuū bonorum ꝛ sic supplere trientem solūꝫ facta relatione ꝛ computatione residui bonorum vt dictis iuribus.ꝛ.l.irritum.C.ad.l.fal.sed hoc falsum est q: ex dictis verbis nulla apparet facta substitutio fideicommissaria inter predictos filios heredes institutos: sed duntaxat facta fuit de filia ꝛ nepotibus ꝛ pauperibus in casu quo ambo decederent sine filiis masculis que substitutio expirauit propter defectum cōditionis cū Franciscus mortuus fuerit vno superstite filio.l.j.C.de condi.inser.ꝛ.l.non est sine.ff.de verbo.obli.ꝛ.l.heredes mei.§.cum ita.ff. ad treb.ꝛ.l.pe.C.de impub.ꝛ aliis substitu.ꝛ si forte ex intuitione aliqua posset esse hesitatio de substōne fideicommissaria adinuicem illa sublata est ex pactis transactionibus appositis per dictos.F.ꝛ.B.diuidentes dictos si apparet fideicommissum: vnde cōcluditur q̄ aut nullum fuit factum fideicōmissum.ꝛ.d.A.pōt petere omnium bonorū paternorū etiā que sibi ab auo prouenerant legitimam. Aut fuit factum.ꝛ idem dicenduꝫ est ex quo remissum est fideicōmissum vt in ipsa diuisione vt dictuꝫ est fuerit facta expressa mentio de fideicommisso ꝛ testamēto paterno ꝛ remissiones adinuicē fuerūt large ꝛ ampl ꝓpter quas fideicōmissum sublatū ac remissum est sm̄ ea que tradunt̄ per Bart.in.l.q. rome.§.duo fratres.ff.de ver.obli.ꝛ per Bal.in tim.nuper.eugenio pape ꝛc.ꝛ hoc maxime dicendum est si in diuisione predicta adiectum esset q̄ nihil contra diuisionem fieri sm̄ Ange. in repe.d.§.duo fratres ꝛ maxime cum dicti diuidentes mentionem fecerunt de testamento paterno ꝛ maxime etiā si cōi volūtate et scientia alia contenta in dicto testō executioni mandassent ꝛc. sed non multū insisto: q: ex verbis predictis nus apparet de fideicōmisso adinuicem: sit ergo cōclusio q̄ legitima dicte.d.A.est triens omnium bonorum paternorum nulla facta differentia bonorū que acquisiuit vel q̄ sibi obuenerunt a dicto.B.ac Franceschino patre suo ꝛ ex his apparet examinatum primum principale dubium circa supplementum legitime respectu bonorum non feudalium seu emphyteoticoruꝫ.ꝛ hoc etiam magis est indubitatū attenta consuetudine que dr̄ esse in dicta ciuitate ferrarie q̄ filia possit agere ad supplemētum legitime per.l.inueterata.ꝛ.l.minime.ff.de legi.cum simi ¶ Ex predictis ergo prima principalis qōne superest vt descēdam⁹ ad examinationē scde principalis qōis

44 nis. ¶ Una queritur † vtrū predicta bona feudalia seu emphyteotica ecclesiastica pertineant ad predictam. d. A. in totum vel in partem vel etiam vtrum in totū excludatur circa quā q̄onē videtur primo dicendum ꝙ predicta. d. A. excludatur in totum eo ꝙ predicta. d. A. non posset aliquo iure fundare intētionē suā licet enim vigore stipulationis paterne auite vel proauite de iure cōmuni videatur fundare intentionē suā tñ ꝓpter interpretationē sapientū ferrarie quā fecerunt interpretādo priuilegiū ⁊ gratiā super dictis bonis eccle. cōitati Ferrariensis ꝯcessam vr̄ ꝯcludendum ꝙ pater testādo etiam instituendo heredē extraneū pōt ꝓuare filios ⁊ filias bonis ecclesiasticis. Quare cū. B. pater dicte d. A. fecerit testm̄. ⁊. F. patruelē suum heredē instituerit ꝙ facere potuit: ergo predicta. d. A. excludit̃. ¶ Nec ob. si dicat̃ predictas interpretationes ex defectu potestatis non valuisse per not. in. c.
45 cum venissent de consti. q: rūderi potest ꝙ † sicut princeps secularis q̄uis ius diuinū tollere nō possit potest tamē illud alterare ⁊ interpretari vt videmus in homicidio pro quo: lȝ de iure diuino sit pena mortis: vt habetur in euangelio dn̄ice passiōis mitte gladiū tuū in vaginam ⁊. c. fi. ⁊ leuit. ⁊ exodi. de quo. c. j. de homi. tñ potest penam alterare: vt. l. iij. in fi. ad. l. cor. de sicca. l. gracchus. C. de adul. l. j. C. qñ lȝ sine iud. se vin. cum si. similiter quāuis in ore duorū vel trium de iure diuino stet omne verbū tamē princeps tēporalis pōt ampliare restringere ⁊ declarare. vnde ī testō. vij. testes. in donatione cā mortis ⁊ codicillis. v. sufficiūt ⁊ sic de singulis omitto iura que nouissima sunt de rebus ergo tēporalibus q̄uis a iure diuino dispositum pōt princeps similans dicto modo disponere vt tradit Barto. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ Petr. de ancha. late repeti. c. j. de constit. ⁊ tradit̃ in. c. que in ecclesiarum. de consti. ⁊ alijs plerisqȝ locis. ita predicti sapientes ⁊ iure periti habentes potestatem a dicta cōitate potuerūt facere dictā interpretationem statuendo ⁊ interpretādo ꝙ ille in cuius persona residet inuestitura possit libere testari maxime cum hoc videatur fuisse de mente dicte gratie ⁊ priuilegij que solum vocat filium vel filiam de iure communi quādo pater vel fi. intestatus decessit sed qñ decessit testatus vt ipsum libere posset testari ꝙ non posset si teneretur filijs relinquere vt de se manifestum est. ¶ Uerum his minime refragantibus dico contrariā sniam fore verā pro cuius decisionis clariori demōstratione premitto
46 † ꝙ bona huiusmodi non regulant̃ vt bona propria vt legitur ⁊ no. in. c. ij. de feu. c. potuit de loca. in aut. de non alie. §. emphyteosim late per Specu. in ti. de loca. §. nūc vō aliqua quasi per totū late etiam Bar. in. l. iurisiurandi §. liberi de ope. lib. ⁊ per Bal. in. l. si adulta. C. de here. act. ⁊ latius. j. apparebit. regulantur enim vt plurimum a forma cōuentionis a qua fundamentum habuerunt vt traditur ī dictis locis. ⁊. j. latius demonstrabitur quare diligenter sunt ponderāda ⁊ examinanda verba conuentionis sicut de ceteris cōuentionibus dicimus: vt. l. j. §. si conuenit. ff. de posi. l. j. C. communi diui. cum simi.

¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marianus Socin⁹ saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. xxvj.

1 ¶ Statutum dȝ interpretari vt minus corrigat ius cōmune.
2 Statutum excludens matrem a successione filij videtur factum vt agnatio conseruetur.
3 Argumentum de testatore ad statutum valet.
4 Fundamentum vbi deficit edificatum.
5 Statuentes semper aliqua ratione mouentur.
6 Statutum quod masculi excludant feminas intelligitur de masculis agnatis.
7 Immunitas concessa alicui: ⁊ posterioribus suis nō extenditur ad natos ex feminis.
8 Instantia incboata cum defuncto transit in heredem.
9 Instantia currit: etiamsi stetit per iudicem similiter etiam si steterit per partes. nu. 10.
11 Instantia currit: etiam si steterit casu vel alio impedimento.
12 Controuersia si oriatur inter heredes: quis sit heres. ⁊ iudiciuȝ fuerit ceptum contra defunctum per creditores: poterit tunc dari curator bonis a quo litigetur ne instantia pereat.
13 Conditio iniqua non debet fieri alteri per alterum.
14 Pater ⁊ filius eadem caro: ⁊ eadem persona censentur.
15 Maritus ⁊ vxor vna caro censentur.
16 Statutuȝ an possit inducere vt alter ex facto alterius teneatur.
17 Statutum ꝙ pater teneatur soluere condēnationem filij tenet.
18 Statutum quod pater teneat̃ pro filio est iuris positiui naturalis ⁊ diuini correctiuum.
19 Causa limitata limitatum effectum parit.
20 Dispositio qualificatiua secundum tempus designate qualitatis operatur.
21 Uerba ⁊ ipsum non prohibuerit videntur importare quādā negligentiam.
22 Uerba statuti vbi non conueniunt: neqȝ dispositio conuenit.
23 Ratio reddi debet: vbi administratio est gesta.

Omnipotens deus Adsit. Prosequendo ordinē questionē dictarum differentiarū. Assumo p̄mā q̄onem qua querit̃ qs predictorū succedat dicto Donato defuncto. Utruȝ p̄dicta dn̄a Francisca mater successerit in totum an vero successit dūtaxat in vna quarta parte. ⁊ predictus Hieronymus successerit in trib⁹ quartis. ¶ Circa quā questionem vr̄ primo dicendū ꝙ p̄dictus Hieronymus excludat dictaȝ Franciscā ab hereditate dicti donati in tribus quartis ⁊ sic dn̄a Francisca successerit in vna q̄rta. ⁊ Hieronymus in tribus quartis quāuis enim de iure cōi predicta mater excluderet predictuȝ Hieronymū filiū dicte dn̄e Polisene cōsobrine dicti donati vt statim subijciam tñ ex forma p̄dicti statuti positi sub rubrica de successionibus abintestato predict⁹ Hieronymus videt̃ vocari ad hereditatem dicti Donati defuncti pro tribus quartis. ⁊ ad aliā quartā partē dūtaxat vr̄ vocari predicta dn̄a Francisca hec autem conclusio vr̄ ꝓbari ex forma predicti statuti: qm̄ prefatuȝ statutum disponit ꝙ parentes masculi ex latere patris vsqȝ ad quartum gradum inclusiue capiendo gradū s̄m ius canonicuȝ succedant defuncto abintestato in trib⁹ quartis exclusa matre que solum succedat in reliqua quarta parte. sed prefatus Hieronymus est parens ⁊ est masculus ⁊ est ex latere patris ⁊ est. j. quartum gradum quia est in tertio gradu ad defunctum s̄m computationē iuris canonici s̄m quā consobrini sunt in secūdo gradu lȝ de iure ciuili sint in quarto gradu. Et filius cōsobrine ī tertio gradu. s̄m ius canonicū. xxxv. q. v. c. parentele. ergo sequit̃ ꝙ cum predicto Hieronymo parente masculo ex latere patris. j. quartū gradum cōstituto conueniant verba p̄dicti statuti conuenire dȝ etiā dispō. vt. l. j. §. igit̃. ff. de instito. ⁊ in. l. nō aliter in p̄n. ff. de leg. iij. ¶ Uerū predictis nō obstantibus arbitror ꝯtrariam sniam fore verā ⁊ quidē indubitatū est ꝙ p̄dicta mater de iure cōi in totuȝ excluderet predictum Hieronymum: vt in aut. defuncto. C. ad senatuscōsul. tertul. ⁊ in corpore. vnde sumit̃ est igit̃ necessariū examinare qd iuris sit attēta forma predicti statuti. ¶ Circa quod breuiter dico ꝙ ex forma dicti statuti predicta mater nō excluditur in aliqua portione a predicto Hieronymo quominus succedat predicto Donato ī totū hec aūt ꝯclusio ꝓbatur multis modis. primo † qm̄ predictū statutū cū sit iuris cōis correctiuum dȝ
1 stricte interpretari q̄tū fieri pōt vt minus corrigat ius cōe vt in. l. ꝙ vero. ff. de legi. ⁊ in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. ⁊ in. l. ij. C. de noxa. in. c. statutum. ⁊ in. c. constō. de ele. li. vj. ⁊ in regula que a iure. de reg. iur. li. vj. cū alijs iuribus vulgatis. ¶ † Cū ergo rō sta-
2 tuentiū illa videatur fuisse vt conseruaret agnatos ⁊ cippū domus seu agnatorū progeniē s̄m ea que tradunt̃ per Joan. an. in additionibus Spec. de succes. abintesta. sup rub. ⁊ per bal. in. l. ꝙ vero. ff. de legibus qui volūt talia statuta videri facta in fauoreȝ agnatorū. Et q̄uis talis rō a statuto sit omissa tñ debeat hēri ꝓ expressa: vt. l. tale pactū. in fi. ff. de pac. ⁊ per Cy. in. l. nō dubiuȝ. C. de legibus. ⁊ p Dy. in. c. fi. de re. iur. li. vj. ⁊ bal. in. l. maximū vitiuȝ C. de libe. prete. ⁊ p Ant. de bu. in de. j. de rescrip. in gl. sup ver. residē. ⁊ per dn̄m meū Abbatē Siculū in. c. cū iter vniuersas. de ele. dixi post eū in. c. fi. de re iud. ¶ Cū ergo talia statuta excludentia matrē ⁊ ēt filias feminas ꝓpter masculos dicant̃ facta ꝓpt̃ ꝯseruationē familiarū ⁊ agnatoꝝ vt dixi. Et ꝓbat̃ in. l. j. §. q̄uis. ⁊. §. publice. ff. de vē. inspi. ⁊ in. l. sup statu. C. de q̄ō. ⁊ p Cy. in. l. publico. C. de adulterijs. ⁊. l. j. C. q̄ sit long. cōsue. sic etiā oliȝ volebat lex Mosayca vt habet̃ numeri. c. xxiiij. ⁊ lex voconia lata īter primū ⁊ secundū punicū vt tradit beatus Augustin⁹ ī li. iij. de ciuitate dei. c. xxi. ⁊ lex ēt. xij. tabularū olim multū fauebat agnatis. vt dicit Bal. in. l. certū. C. vn̄ cognati. ⁊ sic pȝ ex p̄dictis ꝙ rō p̄dicti statuti fuit ꝓpt̃ cōseruādas agnatiōes: sed p̄dict⁹ Hieronymus nō est de agnatione nec de cippo dom⁹ dicti donati. ergo sequit̃ q̄ ꝓpter ip̄m mater p̄dicta nō dȝ excludi a dictis trib⁹ q̄rtis faciūt etiā no. p Bal. in. l. maximū vitiū. C. de libe. prete. ⁊ p Bar. in. l. liberoꝝ. ff. de verb. sig. ⁊ Pe. de anc. in repe. capi. j. de ꝯsti. l. xiiij. p̄n. q. in. iij. mēbro p̄ncipali. cum ergo cessat rō cessare dȝ dispō: vt. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iurepatro. ⁊ in. c. cū cessante. ¶ Scdo ꝓbat̃ q: stante dubietate in v̄bis ⁊ mēte testātis interp̄tatio sit ne mr̄ excludat̃: vt. l. p̄cib⁹ cū materia. C. de ipu. ⁊ alijs substit. ⁊. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ ibi p Bart. ⁊ ēt. l. l. ñ. e. ti. ergo idē dicēdū
3 est in statuto cui⁹ mēs ⁊ v̄ba sunt dubia: cū † valeat argumētū testatore ad statutū q̄ ad iterpretādū v̄bū ⁊ mētē s̄m Bald. in. l. fi. C. de lib. prete. ⁊ in. l. si ita. ff. de manumis. test. ¶ Tertio probat̃ ex doctrina Bar. in. l. ij. §. vidēdū. ff. ad tertu. ⁊. d. l. liberoꝝ. vbi dicit ꝙ si ex forma statuti stātib⁹ masculis exclud̃at filia femia ꝙ ēt excludit̃ nepos ex filia q: cū filia q̄ precedebat nepotē ī gradu: sit exclusa erga ⁊ nepos ex ea nō obstante ꝙ sit masculus. ¶ Quarto ꝓbat̃ q: exclusa vna p̄sona tota linea q̄ ab illa fūdamētū capit intelligitur

intelligit esse exclusa vt probat in simili in.l.fi.C.de vbo.sig.qr cũ quis causat ab infecta radice nõ pt esse melioris conditionis q̃ 4 ille a quo causat qr † deficiẽte fundamẽto deficit ꝛ edificatum.j. q.i.c.cum Paulus facit.l.redemptoris.ff.de rei vendi. quod no. Bal.in.l.j.§.i.C.de caducis tollen. ¶ Quinto pbatur ista mater non excluderet per dñam Polisenã matrem istius Hieronymi masculi cognati.ergo nullo modo nec per ipsi᷒ filiũ. licet sit ma sculus ne potentior sit filius q̃ mater.C.de bo.ma.l.iij.ꝛ quod dixit Bald.in.l.q vero.ꝛ Jo.an.in dicta addi.de suc.ab intesta. in ver.require.q. ¶ Sexto probat deducẽdo absurdum qr si 2trarium diceremus quod mater excluderetur a tribus quartis: sequeret hoc absurdũ ꝛ incõueniẽs q si mater istius Hieronymi viueret ipse filius preferretur priori q esse non debet.l.j.§.deducẽdum.ff. de suc.edic.ꝛ insti.de here.q̃ ab intest. per totũ ergo talis intellectus nequaq̃ est admittendus.l.nam absurdũ.ff.de bo.li.c.ondẽ. de prebend.lib.vi.ꝛ de concess.preben.lib.vi. cum aliis vulgatis. ¶ Septimo probat qr ad exclusionẽ prioris in gradu necessario sequatur exclusio sequentis.l.j.§.fratre ꝛ quod ibi not.ff.si quis ali.testa.probi.ꝛ facit qd tradit Bar.d.§.videndũ in fi.ergo ꝛc. Octauo probatur qr sequeret aliud absurdũ q stantibus filiis masculis ex patruo ꝛ filiis amite q adinuicem succedent quod nec coniuncta rõ nec obseruatio domus suadet imo esset contra mentẽ statuentium vt demonstratũ est. ¶ Nono pbatur qr si diceremus filiũ ex 2sanguinea femina preferri tale statutũ esset si ne rõne.nã dis successio que deferẽ de iure cõi solet deferri ratio ne proximitatis ab intestato.l.2sanguinitatis iure.C.de leg.her. ꝛ si aliquo casu posterior in gradu premittit illud 2tingit solũ non qr prior sit exclusus.sz qr posterior vocat ex persona alterius qui erat prior in gradu vt cũ nepos succedit vna cum patruo lo co sui patris: vt in aut.post fratres.C.de suis ꝛ le. q ẽt facit consuetudo vt in.c.i.de gradibus succe.in feu.ꝛ hoc ex spẽali priuilegio ats exclusio vnius gradus induciẽt exclusionẽ nascẽtis ex illo.l. si qs filiã.ff.de inoffi.testa.ꝛ q no.gl.in.l.si qs posthumos.§.si quis filiũ.ff.de lib.ꝛ posth.q ẽt in materia successionũ p glo.in.l.illud de 2 tab.l.pt filium.ꝛ.l.si is.ꝛ.l.si vt proponis.§.fi.ff.de inoffi.test. Bar.in.l.in suis.ff.de lib.ꝛ posth.Dy.in.c.nõ dz de reg.iur.li.vj. Qd hic cõtingere nõ posset cũ mater Hieronymi sit prorsus exclusa.ergo masculus dz ex ea excludi qr nõ põt admitti ex psona prima vz matris q̃uis rõne nec statutũ illã vocat. nec ex psona ppria pedicrã illud psupponit eius 2cepisse primo ꝛ ppt lapsuz tpis repudiationis primi trãsiuerũt l.fm q hic nõ potuit cõtingere vt patet. ¶ Si aũt diceremus talẽ masculũ ex feminis vocari ex persona ppria hoc nulla sua det rõ.nã nõ fauor cõseruãdorũ hereditatis in agnatiõe cũ nõ sit agnat᷒.ꝛ qr si vocaret hic regu 5 lam dicte.l.2sanguinitatis. ¶ Et † nõ est credẽdũ statuẽtes fuisse motos sine rõne per no.per Bal.in.d.l.q vero.ff.de legi.ꝛ in.l.j. C.de sum.trini.in repe.iiij.dist.certe. Et nulla alia põt esse rõ in exclusione matris q̃ rõ cõseruãdi agnationis q̃z si omissa sit dz haberi pro expressa.l.tale pactũ.§.fi.ff.de pac.ꝛ.3.dixi sed si talis non expressa fuisset nõ est dubiũ q mater defuncti nõ excluderet ergo ꝛc. ¶ Cũ ergo nec rõ intrinseca statuti nec rõ coniuncta ta lẽ masculũ vocet talis casus remanet a statuto indecisus ꝛ sic remanet in dispõne iuris cõis: vt.d.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.ꝛ in aliis iuribus vulgatis.ꝛ sic mater succedit. ¶ Decimo probatur per no.per Bald.in.l.q vero.ff.de legi. qui vult q statutum excludens matertera intelligitur excludere filiũ matertere.ꝛ qd ẽt 6 no.Ang.in.l.cõmodissime.de lib.ꝛ posth.ꝛ Barto.in.d.§.videndum. ¶ Undecimo facit ad predicta notabile dictum Bal.in.c. quẽad.feudũ ad filios pertineat vbi dicit q † stãte statuto dispo nente q stãtibus parẽtibus masculis mater seu femina excludat tale statutũ intelligit de agnatione.ergo sequit q cũ pdictũ statutũ disponat q parentes masculi vsq̃ ad quartum gradum excludant matrẽ dz intelligi de agnatione sz pdictus Hieronym᷒ nõ est de agnatiõe:sed de cognatiõe ergo ꝛc. Ad qd etiã accedat no.per Bar.in.l.quoties.C.de priui.scholariũ lib.xij. pbat etiaz per tex:qr etiã si statutũ diceret q parentes masculi vsq̃ ad quartum gradũz ex genere paterno succedãt exclusa matre.tñ agnati tñ ꝛ non cognati comprehenduntur.ff.de inmurẽs.l.j.nisi in cã liberali libertatis fauore.vt.l.j.ff.de liberali cã.facit etiam qd not. in.c.felicis.de prebẽ.lib.vi. ¶ Duodecimo probat qr si spẽale est libertatis fauore vt in casu predicto veniant nõ solũ agnati sz etiã cognati: vt in.d.l.j.ff.de liberali causa.ergo in cõtrariũ est ius cõmune vt est tex.in.l.j.in fi.ff.ad munici.cum si. ¶ Tertiodecimo probat: qr lz statutum dicat q parentes ex pgenie vel sobole paterna vel posteriori vsq̃ ad certũ gradum excludãt matrez vel feminas intelligit de agnatione ꝛ nõ de cognatione primũ de pgenie probatur in.l.fi.de dotis pmissione.C.ꝛ.l.dedit dotẽ.ff.de col la.do. ¶ Secundũ de sobole probatur in.l.duo fratres.ff.de libe. cau.ꝛ in.l.officiales.C.de epi.ꝛ cle. ¶ Tertiũ de posteris probatur in.l.iiij.ff.de iure immuni.ꝛ in.l.neq̃ dorotheum cũ sua glos.

7 C.de decurio.li.x. † vnde immunitas 2cessa alicui ꝛ generi suo: seu posterioribus suis nõ extẽdit ad natos ex feminis: vt in.l.j.§.i.ff. de iure immun. ¶ Postremo q appellatione parẽtuz masculorum in statuto predicto nõ veniant femine nec filii masculi ex femina probat in.c.i.de eo qui sibi ꝛ heredibus suis masculis i vsi. feu.ꝛ in aut.de aliena.ꝛ emphy.§.oeconomus.ꝛ no.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de succes.ab intest.ꝛ sic ex pdictis sequit clarissima cõclusio q pdictus Hieronymus in totum excludit ab hereditate dicti Donati ꝛ per 2ñs predictus Laurẽtius predictã hereditatem integrã debet habere. ¶ Et ad argumẽtũ in 2trariũ formatuz satis clara pz rñsio ex his que superius dicta sunt ꝛ hec sufficiant quo ad primã qõnẽ. ¶ Circa secũdã qõnẽ qua querit quo remedio succurrat predicto Joanni ꝛ aliis creditoribus qui cõ uenerant predictum Donatũ defunctũ respectu instãtie iam inchoate ne pereat ꝛ quo remedio possit eis succurri ne instãtia pe 8 reat ¶ Aduertẽdũ est † q instantia inchoata cũ defuncto trãsit in herẽdẽ vniuersalẽ qui fingit eadẽ psona cũ defuncto: vt in aut.de iureiur.a moriẽte pstito cũ si.ꝛ hec tenẽt Inn.ꝛ dñs Ant.ꝛ doct. in.c.qr.v.de iudi.ꝛ pbat in.l.si petitor.ꝛ in.l.si is qui rome.ꝛ in.l. heres absens.ff.de iudi.ꝛ in.l.seq.ꝛ in.l.cum hominem.ff.de fide. ꝛ in.l.seruus.ff.de infami.ꝛ.l.j.C.si pendente appellatione mors interuenerit tradit Ange.in.l.eam ex 2xribus.ff.de iud.dixi late in.d.c.quia.v. vnde non est dubium q si de predicta hereditate nõ esset qd inter predictos sed esset certus hrs predicti Donati q predicti creditores ꝛ predictus Joannes possent 2 ipsuz herẽdẽ prosequi instãtiã iã inchoatã 2 defunctũ per iura superius allegata ¶ Sed qrã de pdicta hereditate est qd nec est certũ qs predictorũ sit heres aut p qua pte sit heres dicti donati.merito insurgit notabile dubium quo remedio succurri possit predicto Joãni ꝛ predictis creditoribus ne instantia pereat dubiũ autez 9 insurgit ex eo † qr tps instantie currit etiã si literis per iudicẽz fm cõem opi.glo.in.l.pperandũ.§.siautẽ vtraq̃.C.de iudi.ꝛ idem tenet ibi Bar.ꝛ Bal.ꝛ doc.ꝛ Bar.in.l.arbitrio.§.dolo.ff.de dolo.sed competit restitutio vt tradit in dictis locis ꝛ tz Bart. in autentico.de appel.§.ad hec.ꝛ glo.in verbo iudicaũ i autentico vt sponsalitia largi.§.quoq̃ sancimus.ꝛ Bal.in aut.Itẽ si appellationem.C.de tempo.appella.ꝛ 3aba.ꝛ dñs meus in.c.pe.de iudi.ꝛ ibi late dixi in.xvij.principali artic.lz glos.aliqñ aliud sen 10 serit.ꝛ Bar.variauerit sed predicta opi.est communis. ¶ Et † similiter etiã si steti per partes currit instãtia: vt.l.ꝛ si finc.§.fi.ff. de mino.dixi in.d.c.pe.in.xxiij.pnc.arti.nec psũt ptes regulariter per viam directã prorogare instantiã nec per expressum nec per tacitum cõsensum.sed instãtia currit: vt tradit in.d.l.pperandum ꝛ in.d.c.pe.ꝛ ibi late dixi in.xvj.pn.argu.ꝛ q̃uis forte posset dari aliquod remediũ in rectũ si pars esset certa cum qua posset de remedio puideri fm ea q̃ dixi i plurib᷒ fallaciis traditis in.xvj.ar. tamen qr in terminis nõ dat certa psona cũ qua possit puisio fieri 11 merito omitto referre remedia predicta ¶ † Insup ẽt instantia currit ẽt si impediat iudiciũ agitari ppter casuz fortuitũ aut simile impedimentũ ꝛ necessaria est restõ vt pbat in.l.j.§.si qs pp ff.de itinere actuq̃ priua.ꝛ in.l.sed si pretorem.§.ait pretor.ff.quibus ex causis maio.ꝛ.l.ij.ff.si quis cautionibus p.l.pperãdũ.in pn.C. de iudi.que indistincte vult q currat tz Bald.d.aut.Item si appellationem dixi late in.d.c.pe.in.xxiiij.prin.ar. ¶ Nec obst.q ex quo non põt agere non dz currere fm ea q̃ tradunt in.l.fi.C.de annali exceptiõe.ꝛ in.l.j.ff.de diuersis ꝛ tpalibus prescriptiõib᷒. ꝛ in.l.anus.ff.de calũnia. ¶ Quia loquunt de tpe vtili quod nõ currit ipedito. Et ita ẽt põt rñderi ad.l.pmã.§.dies.ff.qñ appellandum sit.ꝛ.l.miles.§.sexaginta.ff.de adulteriis. Sed nos loquimur in tpe cõtinuo.vt pbat.d.l.pperandũ l aliis iurib᷒ superi᷒ allegatis nec ob.q actor q nihilo delinqt non dz pati qr cursus instantie non fuit statutus in penam sed in fauorem publicum ne lites fierent immortales: vt no.in.l.pperandũ in princ.dixi i d.c.pe.in.iiij.argu. ¶ Preterea subuenitur sibi per restõnẽ in integrum.vt.l.attilicinius.ff.de serui.rusti.predio.ꝛ in.l.fin.ff.de eo p quem factum erit ter.in.l.properandum.§.si autem vtraq̃ loqtur de morte cõtingẽte in psona iudicis pẽdẽte instãtia dixi i.d. c.pe.in.xxiiij.prin.arg. ¶ Ex quibus vĩ 2cludi q nõ possit dare remedium quominus instantia currat fm q sic currit dabitur restõ nisi forte ante lapsum instãtie fiat declaratio ad quẽ pertineat seu ptinere debeat hereditas dicti donati quo casu possent creditores pdicti psequi cãm inchoatã 2 pdictũ heredẽ declaratum per ea que superius dixi vel possent ipse partes 2uenire ꝛ p rogare instantiã per viã indirectã repetẽdo ex itegro oĩa acta p l.mutari.ff.de procur.ꝛ ibi per Bar.tradit An.in.d.c.pe.de iud. ꝛ ibi late dixi in.xvi.argu.princip.in prima fallacia vbi etiam tra 12 didi qualiter hoc itelligat ¶ † Arbitror etiã forte attẽtare posse si cã hereditatis predicte esset in longũ ptrahenda q daret curator interea bonis predictis sicut in simili dicimus bene debitor ngit multũ in longinquo q potest creditor petere dari cura

tor bonis: vt no. Bal. in. l. muto. §. fi. ff. de tute. Et tradit bar. in l. ab hostib⁹. in prin. ff. ex qbus cā mai⁹ maiores facit et q in simili dicimus in. c. si vero de iure patro. vbi tex. vult q qn superior videt patronos cōtēdentes de iurepatro. q cā nō dz expediri. i. tēpus concessum patronis q pōt non expectato desinatu cōtrouersie beneficium vacās cōferre: sic ergo in simili in terminis nostris videret posse dari curator bonis per quē predicta lis finem sortiret. 2 hec sufficiant quo ad scdam qōnē. ¶ Circa tertiā qōnē qua querit verū heredes predicti Donati teneant pro male administratis per predictū Bartholomeū post mortē predicti Alberti. An vero solūmō teneant pro administratiōe facta viuēte Alberto. Videt primo dicendū q heredes pdicti Donati tenea-
13 tur simplr. Quis eñ sic regula iuris † q alteri propter alterū non debeat iniqua 2ditio iferri vt in regula nō dz alteri. ff. de re. iur. 2 in regula non dz aliqs. de re. iur. li. vi. xxiiij. q. iij. si habes. C. de inoffi. test. l. e. si qs suo. in fi. que regula procedit nō solū in delicto vt etiā probatur in. l. sancimus. C. de penis. 2 in. c. q̄sinit. de his q̄ fiūt a maiori parte ca. qm̄ pena suos dz tenere autores. 2 quia aīa que peccauerit ipsa punietur. sed nec etiaz alius pro alio obliga-
14 tur. ¶ Unde q̄uis † pr̄ 2 filius censeantur eadē persona 2 eadē caro. vt in. l. cū scimus. §. fi. C. de impub. 2 aliis substi. xxxv. q. iij. §. hac autoritate. 2 in. l. in suis. ff. de lib. 2 posthu. 2 vox patris dicat vox filij vt insti. de inutil. stipul. §. ei vero. 2 per Joan. an. in addi. Spe. in ti. de feu. in fi. ver. incidit nunc qō facit. l. ij. C. qui etate. li.
15 x. 2 l. ij. C. de libe. 2 posth. † vxor 2 marit⁹ dicāt eadē caro vt habetur pro genesis 2 erunt duo in carne vna. 2 xxij. qō. v. c. hec imago. 2 c. adā. 2 c. si. de cōiugio leprosor. c. i. de biga. c. debitū. de cogna. spiri. c. Martinus enim si. ij. nec pr̄ obligat p filio nec filius pro patre vbi alter alterius nō fuerit heres vt in rubro 2 nigro. C. ne filius p patre. qr non supportabit filius iniqtatē patris nec etiā vxor pro marito nec etiaz maritus pro vxore vt in rubro 2 nigro. C. ne vxor pro marito sed eñ pdicta procedāt de iure cōmuni 2 vbi ex forma statutorum aliud non disponeret 2 essem⁹
16 in terminis iuris cōis ceterum in terminis nostris † ex forma predicti statuti non solum pater pro filio verū etiā frater 2 eius heredes pro fratre obligant: vt patet ibi dū dr qcūqs pr̄ permiserit 2c. cogant creditorib⁹ ipsius filij satisfacere 2c. 2 ibi teneatur frater 2 eius heredes 2c. ¶ Quare cū cōueniant terminis nr̄is verba predicti statuti: ex quo qr Martinus pr̄ dicti Barth. permisit predictū Bartholomeū negociari 2 etiā sciēs ipz institorē diēi Jo. non 2dixit secū probibuit corā potestate lucano ipsum filium negociari 2 alterius negocia gerēda assumere 2uenire videtur etiā dispō: vt predict⁹ martin⁹ 2 ei⁹ heredes teneant. l. i. §. is q nauē. ff. de exercitoria. vi. q. iij. c. scriptū. 2 in. l. pspexit. ff. qui 2 a quibus. l. non aliter. in prin. 2 in. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de le. iij. ¶ Nec obst. si diceret incōueniens esse q qs alterius facto grauetur 2 obliget: qm̄ nō solū qs pōt ex iure positiuo facto alteri⁹ ciuiliter obligari: vt in. d. §. is qui nauē. sed etiam ex delicto alterius puniri: vt i. l. quisqs. C. ad. l. iuliā maie. vi. q. i. c. si qs cū mili.
17 2 † dz etiā statuiī vt vnus teneatur vel puniri possit pro delicto alterius puta q pr̄ teneat soluere cōdēnationē filij: vt no. Bald. post glo. in rub. C. de decre. decurio. 2 tradit idē Bal. in. l. i. C. ne filius pro patre faciunt no. in aut. vt nulli iudicū. §. qm̄ do. 2 ibi glo. intelligendo tñ de pena pecuniaria 2 non corporali vt traditur in dictis locis. 2 per Bald. in. l. i. C. res inter alios acta. 2 latius per eum in consilio suo qō incipit i xp̄i noīe amē. vr̄ q vigore dicti arbitrij 2c. traditur per Pe. de anch. in repe. c. i. de cōsti. iij. i. c. q. pn. ver. quero vlterius scriptū est. 2 in. xiiij. q. pnc. ver. ad predicta facit qō 2 etiā in cā pmipilari vxor obligat p marito. 2 filius etiā p pr̄e q̄uis sic emancipat⁹: 2 a pr̄is hēditate abstinuerit seu illā renunciauit: vt in. l. cū ex sola. C. de primipilo. li. xij. facit qō traditur in. l. satis. C. in quib⁹ causis pignus tacite 2trahatur 2 moxie extite cā ne patres ita 2siderate filios negociari aut alior negocia administrare 2 gerere permittant: vñ in plurib⁹ locis vigent statuta put vidi q pro fallitis mercatorib⁹ pr̄es p filijs 2 filij pro parentibus 2 frater pro fratre teneant ſm ea q̄ tradunt in. d. l. i. C. ne filius p patre. ¶ Uerū predictis nō obstātib⁹ arbitror 2tiā sniam fore verā moueor p regulā superi⁹ allegataz disponentez neminē alterius odio seu facto aut delicto grauari deberi vt in iuribus superius allegatis. Non enim equū eē vr̄ vel rōnabile vt alter ex delicto alterius vel etiā ex facto ciuili oblige tur vt supra demōstratum fuit: vt not. C. de oi agro deserto. l. hic diffinitionē li. xi. 2 per Inn. in. c. grauē. de sen. excō. 2 in. l. puidendū. C. de decur. 2 in aut. ne fiant pignorationes. §. i. cū simi. statuta ergo hoc volunt patrē p filio 2 fratrē pro fratre obligari ſm
18 q disponit dictū † statutū nō solū iuris positiuī sz etiā iuris naturalis ac diuini correctiui. ¶ Quo fit vt strictissime sint intelligenda: 2 ita stricte iterpretāda: vt l. c. statutū. 2 in. c. cōstientio. de ele. li. vi. 2 in. l. qō vero 2tra. ff. de legi. 2 i. l. si serui vestri. de noxalibus. C. 2 in regula que a iure de regu. iur. lib. vi. cum concordantiis 2 maxime eū predictum statutum sit quodāmodo penale 2 etiam odiosum: vnde etiā ex hoc capite stricte interpretandū est vt in regula in penis 2 in regula odia. de regulis iur. lib. vi. de peni. dist. i. §. penc. ¶ Hec cum hec duo simul iungunt longe fortius strictissime interpretandum est: ita etiam ex maioritate rationis non fiat extensio: vt no. singulr̄ glo. super versi. hisdem in cle. de his qui de eta. 2 quali. ¶ Si ergo proprie 2 stricte predicti statuti istam interpretationē facere volam⁹ necessariū est cōcludere pdictos heredes donati pro mala administratione pdicti Bartholomei post mortez dicti Martini 2 patris sui predicto Joanni aut creditoribus ipsius Bartholomei nequaq̄ obligatos esse. ¶ Hec aūt conclusio probat aperte. qr in pūcto narrat qōnē fieri duntaxat de debitis cōmissis per dictū Bartholomeum 2 de ipsius dānosa administratione dūtaxat post mortē dicti Martini patris dicti Bartholomei. ¶ Quamuis eni heredes dicti Martini tenerētur creditorib⁹ ipsi⁹ Bartholomei p debitis p ipsum Bartholomeum viuente patre contractis 2 pro mala administratione 2 gestione que tpe vite patris ipsius contigisset teneretur predicto Joāni tamen ex quo presupponit predicta debita de quib⁹ nūc agit ad predictam damnosam administrationem seu gestionē post pr̄is obitū cōtigisse merito concludendū est predictos heredes Martini. 2 per consequens predictū Laurentiū in heredem dicti donati heredis dicti Martini ex persona dicti Alberti pro dimidia non teneri predictis creditoribus nec etiam dicto Joanni q clarissime ostēditur qm̄. Aut volum⁹ Laurentiū teneri tanq̄ heredē Martini ex eo qr statutuz predictum disponit patrem obligari pro tali administratione seu gestione 2 istud est falsum. Aut volumus ipsum obligari tanq̄ heredē Alberti ex psona donati eo q fratre filr ex forma pdicti statuti obliget 2 istud filr est falsum ergo arguēdo a sufficiēti ptiū enumeratione qō validū: vt in. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. 2 in. c. per tuas. de senten. excom. cum aliis iuribus vulgatis sequitur q pdictus Lau. nō est obligat⁹ cū ex persona ipsius ppria clarissimum sit eum minime obligatum esse. ¶ Qō aūt ex persona martini nō sit obligatus ex forma pdicti statuti ostēdit ex plurimis. Primo qr cū pfatū statutū sit cōtra ius diuinum naturale 2 humanū 2 penale: vt. s. demōstratū fuit: 2 sic strictissime sit interpretādū merito solūmodo cōprehēdere dz respectu obligatiōis q̄ posset descendere ex ipso martino solū 2 dūtaxat tpe quo predictus Martinus viuebat: sed predicto tēpore nihil dāni aut periculi euenit predicto Bartho. sed duntaxat post mortē predicti Martini ergo pdicti heredes nō tenent ppter ea maxime que statiz subiungā. ¶ Scdo pbat qr quotiescūq̄ qs ex facto 2 negligentia sua obligat tāto tpe dz obligari seu p illo tē-
19 pore teneri quāto tpe seu p quanto fecit seu neglexit † qr limitata causa limitatum parit effectum: vt in. l. cancellauerat. ff. de his que in testamen. delē. 2 in. c. decetero in. c. ex noscitur. de senten. excōmu. 2 in. l. in agris. ff. de acqui. re. do. 2 in. c. i. de deci. cum aliis vulgatis. Cum ergo durante vita dicti Martini non fuerit aliquid gestū in preiudiciū predictorū creditorū nec etiā in preiudicium predicti Jo. sed dūtaxat post mortē suam ad qō ipse non extendit dictū statutū. ergo 2c. facit. l. fi. ff. de here. instit. 2 qō not. in l. cum pr̄. §. dulcissimus. ff. de le. ij. ¶ Tertio probetur qr cā inductiua predicti statuti obligātis patrē ppter negociationē filij nō fuit alia nisi consensus tacitus vel exprssus per patrē adhibit⁹ ex permissiōe pr̄is 2 nō lctā per ipm̄ pbibitiōe: ergo cū pdictū statutū sit debite limitatū respectu ipsi⁹ cause. ergo i tātū obligat in q̄tū suadet 2 impellit ipsa rō. vt no. l. c. apostolice. de dona. 2 qō no. i. l. fideiussores magistratū. §. p aurelio. ff. de fideiussoribus. et in. l. vinum. ff. si cer. pe. 2 in. l. ij. §. si qs ita stipulet. ff. de eo qō certo loco. sed cā ipsa cessat post mortez Martini ergo 2c. ¶ Quarto etiā probat ex alia regula gn̄ali qr cessante cā dz cessare effect⁹. vt in. l. adigere. §. q̄uis. de iurepatr. 2 in. c. cū cessāte. de ap. cū sua materia sed causa inductiua pdicte obligatiōis cessauit post mortē martini q nec pbibere nec pmittere pt vt statim dicā ĩfra. ¶ Quin-
20 to probat † qr quotiescūq̄ in aliqua dispōne ponunt aliqua verba qualificatiua. tunc ita demū hz locū illa dispō seu pro illo tpe tm̄ quo qualitas illa applicat dispōni: vñ ſz ipse designate qualitatis operatur 2 non aliter: vt in. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalibus in. c. fi. de procur. in. c. si eo tpe. de rescrip. li. vi. in. l. imperialis. C. de nup. in. c. intellerimus. de iudi. in. c. statutum. de rescrip. 2 qō tradit in cle. ij. de rescrip. ſz qualitas pmissionis 2 non facte prohibitionis nō potest adiūgi dispōni nisi tpe vite ipsius Martini ergo post mortē ipsius pdicti heredes non remaneant obligati de his que postea sunt administrata per dictum Bartholomeum ¶ Sexto probatur icōuincibiliter arguendo a sufficienti enumeratione aut enim volumus q Martinus obligetur vigore dicti statuti ex eo qr permittendo filium negociari videatur mādare: vt in. l. qui patitur. ff. mādati. sed mādatū morte mādantis expirat ex quo per cōsensum surgentē ex patiētia cōstituitur

micur per no.in.l.eius q in puincia.ff.si certū pet.qr maxie quo ad debita p ipsū postea ɔtracta ⁊ ibi est tex.apertus.de hoc ibi oñ dr quas vero pecunias ipse credidisset facit ēt tex.in.l.si precedēte.ꝗ.rñso.ff.mādati.⁊ qd̄ traditur in.c.dudum.de pben.li.vi.faciūt ēt ea q̄ statī subijciā. Aut nō ex mādato obligatꝰ qꝛ in rei veritate nō videt mandatum aliqd̄ ⁊ tūc etiā clarū est ꝙ de his que post mortē eiꝰ gesta sunt nō pōt ipse Martinus nec eius heredes ex ipsius voluntate que amplius nō durat obligari per no.in.c.si gratiose.de rescri.li.vi.⁊ qd̄ no.in.l.iiij.ff.loc.⁊ quod no.in.l.decernimus.C.de sac.sanc.eccle.⁊ in.i.i.eod.titu an c.significante.de rescript.⁊ quod nat.in.l.q ad certum.ff.loca. Cū igitur morte predicti Mart.expiret omnis eius voluntas.ergo sequitꝙ p his que gesta sunt per predictum Bartho.post mortē ipsius Martini heredes pdicti Martini nequaq̄ obligant. ¶ Septio pbat † qm̄ per illa verba permiserit filiū inncris illis verbis ⁊ ipsum nō pbibuerit que verba videnꝰ denotare quādam negligentiā sed mortuus nec pmittere nec negligere nec ɔtēnere pōt vt de se manifestū est facit etiā qd̄ no.in.l.si qs in grani.ꝗ.si ignorās.ff.ad saluianū.⁊ in.l.generali.C.de tabularijs.li.x.⁊ in.l.genero.ff.de his qui notanꝰ ifa.⁊ in.c.quia diuersitatē.de conces.prebē.nec mirū qꝛ pdicta verba importāt negligētiam ⁊ defectū debite solicitudinis:vñ in euangelio dicꝰ domine nō est tibi cure ꝙ soror mea permittit me solā ministrare quasi illā de negligētia reprehenderet ⁊ de debita sollicitudine que ipsi negligētie opponiꝰ qm̄ vt iquit Isi.negligēs dr q̄si nō eligēs.⁊ tradit p beatū Tho.secūda scde.q.liv. Cū ergo neqꝫ permissio neqꝫ pbibitio durare possit post mortē ergo ⁊c. ¶ Octauo pbaꝰ qꝛ cū predictꝰ Martinus obligetur saltē ex tacita volūtate ipsius pmutatꝰ nunꝰ status vꝰ mutata volūtas ipsius:vt.l.si cū cornelius.ff.de solu.⁊ in.l.si cū dotē.ꝗ.eo ası̄t tpe.ff.solu.ma.sed maior mutatio status dari nō pōt q̄ pp̄ter mortē ergo ois ipsiꝰ volūtas itelligiꝰ reuocata. ¶ Et hec ɔclusio potissima vera apparet p ea q̄ habenꝰ in.d.l.eiꝰ q in puincia.ff.si cer.pet.⁊ in.d.l.si precedēte.ꝗ.rñso.ff.mā. ¶ Et sic ex predictis clarissime ɔcludiꝰ ꝙ ex pte pdicti Martini ⁊ tanq̄ ex psona sua predictus Donatꝰ heres nō pōt aliquo modo cōueniri pro debitis ⁊ mala seu dānosa administratiōe facta p dictū Bartholomeū post mortē ipsius Martini. ¶ Insup nec ēt pōt teneri Hieronymꝰ filiꝰ Donati ex psona pris sui vel tanq̄ heres ex eo qꝛ Bartholumeus nō reddiderit bonā rōnem ⁊ sic nō soluēdo qꝛ ad hoc vt frater vel eiꝰ heredes sint obligati ex forma pdictoꝝ statutorū exigiꝰ ꝙ si ipsi fratres vel heredes ipsiꝰ sint indiuisi vt patet illis vbis positis in fin.statuti dum dicitur si non sint diuisi sed in facto supius narrato presupponiꝰ ꝙ pdicti heredes essent diuisi ergo nō possunt teneri ex forma pdicti statuti qꝛ † cū nō cōueniāt verba ⁊ statutū sit correctiuū merito nec dispō vt.s̄.demonstratū fuit. ⁊ p no.in.l.hos accusare.ꝗ.hoc bñficio.⁊.ꝗ.oibus.ff.de accusa.⁊ l.audiamꝰ.de deci.⁊ in.l.i.ꝗ.is qui nauē.ff.de exercito.⁊ in.l.scire opꝫ.ꝗ.illud.ff.de excusa.tu.cum si. ¶ Ex quibꝰ oibus concluditur qd̄ predictus Hierony.etiam ex hoc capite non est obligatus:⁊ hec sufficiāt quo ad tertiā questionē principalē. ¶ Circa.iiij.qōnē principalē qua queritur posito ꝙ dictus Hieronymus tanq̄ heres dicti Donati teneatur ad predictam rationem reddendam predicto Joanni ⁊ creditoribus vtrum teneatur illa reddere in ciuitate Lucana vel in ciuitate Auinionis satis potest colligi ex superioribus quod superuacua est questio predicta sicut i simili dicit tex.in cap.pastoralis.de rescrip. ¶ Nam supra presupposuimus predictum Hieronymum non fore obligatū.ergo ⁊c.sed posito quod esset obligatus decisio est clarissima quod predictus Hieronymus nō pōt inuitus compelli ad predictā rationē reddendam in ciuitate Lucana sed in ciuitate Auinionis:vt est tex.in.l.i.⁊.ij.C.vbi de ratiocinijs agi oportet vbi leges ille volunt † quod siue agatur de administratiōe priuata siue publica ibi ratio reddi debet vbi administratio gesta est.⁊ ratio est in promptu secūdū quod assignant Bal.⁊ doc.in.d.l.ij.quia in loco administrationis potest facilius ⁊ plenius veritas inueniri tā per testes quā per instrumēta:vñ sic concludo quod posito ꝙ predictus Hieronymus esset obligatus teneretur dūtaxat ad reddendā rationē administrationis in dicta ciuitate Auinionis quā etiā conclusionē tenent canoniste in.c.sacerdotibꝰ.ne cle.vel mo.⁊ maxime dominus meus ibi.

¶ Et vt supra scriptū est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium.xxxij.

1. ¶ Prelati ⁊ alij administratores ecclesiarum etiā religiosi possunt locationes ⁊ fructuum venditiones sine aliquo capituli consensu ad modicum tempus facere.
2. Prelatus an potius vsuario vel vsufructuario comparetur respectu vtilitatis percipiende ex beneficio.⁊ nu.5.
3. Sacerdos de altari viuere non luxuriari debet.
4. Clericus ab ecclesia tantum necessaria debet habere: ⁊ illa necessitas non extenditur vltra victum ⁊ vestitum.
6. Successor singularis non tenetur stare colono.
7. Succedens in prelatura teneꝰ stare colono ⁊ est successor vniuersalis.
8. Pupillus tenetur stare locationi facte per tutorē etiā tutela finita.
9. Prelatus equiparatur tutori ⁊ curatori.
10. Papa reseruans dispositioni sue beneficiū videtur prohibere cuilibet inferiori ne de illo disponat.⁊ numero.11.
12. Uacationis beneficij vno modo expresso: nō venit alius nisi subiecta sit generalis clausula.
13. Uacare verbum:non solum de iure sed etiam de facto verificari pōt.
14. Uerba debent intelligi vt aliquem producant effectum.
15. Prebenda verbum quomodo verificari possit.
16. Prebenda si concedatur alicui non capaci iuris spiritualis videtur concessa solummodo quo ad commoditatem fructuum.
17. Commēdatarius non est prelatus nec habet proprium titulum.
18. Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.
19. Gesta a prelato nō vero qui tñ habebatur pro vero:tenent.⁊ nu.20.
21. Filiusfamilias communi opinione reputatur sui iuris si quid faciat tenet:licet tunc non sit sui iuris.
22. Princeps non debet in suo facto aliquem fraudare: neqꝫ verbum suum variare.
23. Restitutio concessa non nocet tertio cui ius sit quesitum.
24. Papa non potest ius quesitum laico sibi non subdito aliquo modo auferre.
25. Factum sine cause cognitione dicitur de facto fieri.
26. Cause cognitio in quibus versetur.

OMnipotens deus adsit. ¶ Ex his q̄ superius in facto notātur omisso ordine questionū elicitarū videꝰ mihi p clariori ordine ⁊ doctrina vt eliciamus ⁊ psequamur infrascriptas qōnes. ¶ Prima vtrum de iure pfatus dñs Anto. potuerit dictas locationes seu arrēdationes facere. ¶ Scda posito ꝙ de iure cōi nō potuerit ita vt pindicet successori vigore dicte gr̄e aplice potuerit pindicare ⁊ sic tractabimus de vi cōprehensiua ipsiꝰ gratie. ¶ Tertio posito ꝙ predictus successor nō teneaꝰ stare colono an possit nō stare receptioni predicte pēsionis seu ptij arrēdationis pdicte.⁊ ɔr̄r examinabiꝰ quia in pdicta lrā arrēdendi cōtinetur qd̄ etiā si per cessū vel decessum ipsius dñi Anto.vel quēuis aliū modū vacare cōtingeret de viribus ⁊ effectibꝰ predicte gratie quo ad verba predicta ⁊ sub hac ēt examinatione vtrū per predictam resīgnatiōnem a Nicolao summo pōtifice factā preiudicatū fuerit pdictis arrendatoribꝰ.⁊ an potuerit preiudicari. ¶ Quarto vtrū de facto ⁊ absqꝫ iuris cognitiōe potuerint pdicti arrēdatarij a dicta eaꝝ possessione remoueri. ¶ Circa p̄mā qōnē qua queriꝰ vtrū prefatus dñs Anto.dictas locatiōes seu arrēdatiōes de iure facere potuerit ⁊ locādo seu arrendādo preiudicare potuerit successuri. Non est dubiū ꝙ predicta locatio de iure viribus subsistit p̄latus em̄ seu rector ecclesie administrationē hñs nedū ad quatuor vel sex annos potest locare ⁊ fructus vendere sed etiā vsqꝫ ad septēnium tex.est apertus in.c.si.ne prela.vices suas.⁊ hodie ēt est tex.apertꝰ iūcta gl.⁊ opinione cōi.ꝙ † p̄lati rectores priores ⁊ alij quicūqꝫ administratores ecclīarū presidētes ēt religiosi pñt locatiōes ⁊ fructuū vēditiōes ad tp̄s modicū facere ēt soli ⁊ nullo capituli accedēte ɔsensu:vt est tex.in cle.i.de re.eccle.nō alie.⁊ cōis opinioni gl.⁊ doc.ibi ē ꝙ tp̄s modicū intelligaꝰ intra decēniū per.l.si.C.de prescrip.longi tēpo.⁊.ff.q ⁊ a qbꝰ l.fideicōmisso ꝗ.aristo.⁊ q̄uis aliq dicāt hoc ēē arbitrariū tñ cōis opinio ⁊ cōis obseruātia est ꝙ intelligaꝰ de tpe minori decēnio p iura pdicta ⁊ ita probaꝰ in pluribꝰ legibꝰ illiꝰ ti.de pscri.lōgi tēpo.iūcta Rubrica oñ dicit de prescriptiōe lōgi tēpo.x.vel.xx. annoꝝ. ergo mmꝰ tp̄s decē annoꝝ nō dr longū:⁊ sic dr modicū facit ēt ꝙ not.in.l.i.ꝗ.ꝙ ait.ff.de supficiebꝰ.⁊ idē tꝫ Jac.de sancto Georgio quē dicit Jo.an. post gl.illā si.in cle.de re.eccle.nō alienā.ita publice rñdisse.⁊ sequiꝰ zaba.Car.florē.qui dicit se ita pluries ɔsuluisse ⁊ ꝙ ita obseruaꝰ facit qd̄ tradit Bart.in.l.venditione.ꝗ.i.ff.de bo.aut.iudi.pos.⁊ probaꝰ satis iudicio meo hec opinio.qm̄ ante illā cle.i.habemꝰ.c.si.ne plati vices suas qd̄ cū dꝫ locare vsqꝫ ad septēniū absqꝫ supioris auctē.⁊ alis absqꝫ solēnitate q̄ exigiꝰ in alienationibꝰ rerū ecclīarū de qbꝰ in.c.i.de reb.eccl.nō alie.⁊.xij.q.ij.in summa.⁊.c.sine exceptione.⁊.d.cle.i.ergo pdicta cle.q̄ nunc venit correctiue ad ius antiquū disponēs qd̄ ad modicū tp̄s possit fieri talis locatio ⁊ venditio fructuū dꝫ itelligi de decēnio. Cū ergo pdicta arrēdatio seu locatio nō fuerit facta nisi vsqꝫ ad q̄tuor seu sex annos nō est dubiū ꝙ ēt de iure cōi valuit p qua ɔclusione faciūt que statim subijciā ad cōclusionē sequentis questionis. ¶ Circa scdam qōnē qua queriꝰ posito ꝙ locatio predicta valuerit verū potuerit pindicare futuro successori tā de iure cōi q̄ ēt ex prāte ɔcessa a summo pōtifice.⁊ q̄tū ad ius cōe vꝰ dicēdū ꝙ nō qm̄ † prelatus respectu vtilitatis percipiēde ex bñficio cōparaꝰ vsufructuario.x.q.iij.c.si qs episcopus. no.gl.ma.i.c.pñti.de offi.ordi.li.vi.qm̄ ipsiꝰ ius morte finiꝰ sicut i vsufructuario.de pec.cleri.c.si qs sene.de dona.⁊ de pigno.c.fin. insti. de vsufruc.ꝗ.finiꝰ.vel melius dicēdum quod sit comparādus vsuario.vt no.gl.in.c.fi.de pigno.in.c.qꝛ nos.de testa.⁊ in.c.si quis sene.de pec.cleri.in quibus locis dr clarissima ꝙ tanq̄ vsuarius qꝛ debēt esse cōtenti victu ⁊ vestitu nec de bonis ecclesie valēt condere testamētum: vt no.gl.xij.q.i.c.res ecclesie.vbi dicit quod de bonis ecclesie illud est clericorum dumtaxat qd̄ probabili rōne ɔsumiꝰ in alimētis pcipiēdis ergo videꝰ de bonis ecclesie quatenus necessitas viget:vnde ait Apostolus victu

z tegmēto his zteri sum⁹.xij.q.ij.c.epis.z alibi dicit tex.ꝙ si nulla ecclia
sit z ex rōnis necessitate cōpulsus plat⁹ psūpserit aliq̄ de bonis ecclie vē
dere tāq̄ furti z latrocinij re⁹ bonore puabit.vñ Hieronymus inqt
3 O sacerdos † de altari viuere decet nō luxuriari pmittit.xliij.di.i pri.
4 facit ēt qd ibi no.gl.q̄ dicit † ꝙ cleric⁹ ab ecclia tātū necessariū dz ha
bere z illa necessitate arctat ad victū z vestitū.xij.q.i.c.q post propter
qd dicit Archi.post Joannē de ligna.i cle.gratie.de rescrip.ꝙ si cleri
cus vltra debitū aliqd expedit de bōis ecclie qd tenet ad restitutionē
ad idē tex.xij.q.ij.c.episcopi.vbi dicit ꝙ qcqd de puisione ecclesie fiunt
siue de agris siue de fructibus siue de oblationibus ꝙ oia debent con
seruari ecclie.facit etiā.x.q.ij.c.epis.xij.qd.ij.c.duo sunt.z.c.qr tua i fi.ex
5 quib⁹ oibus cōcludit qd † prelatus seu rector ecclesie potius vsuario
q̄ vsufructuario cōparet.in q̄ parte īclinat Arch.i.c.statutū.§.assesso
rē de rescrip.li.vj.z Jo.de ligna.in.d.cle.gratie.z domin⁹ me⁹ Abbas
siculus in repetitio.c.cū eēt de testa.per tex.xij.q.iij.c.iij.vbi indistincte
dr de quolibet clerico ꝙ quicqd acqrit de bonis ecclie dz cōferre ecclie
ergo pprie nō est vsufructuari⁹ ius qr si esset vsufructuari⁹ faceret oēs
fruct⁹ suos.z ad libitū posset disponere:qm̄ ad vsufructuariū bonoꝝ
ptinet ois vtilitatis perceptio nō solū ex cōpatibilib⁹ sz etiā ex incom
patibilib⁹ puenies:vt.l.vxori.ff.de vsufru.le.z.l.diuortio.§.itē locatio
ff.sol.ma.facit ēt ꝙ no.i.l.hacten⁹.§.si.cum.l.seq.z.l.si.ff.de vsu z habi.
¶ Sed posito ꝙ eqparet vsufructuario.vsufructuari⁹ nō pōt locare
rē vltra tempus quo durat ei⁹ vsusfructus;vñ si proprietas reintegra
tur cū vsufructu dñs nō tenet stare colono:z sic illi cōtractui locatio
nis:vt est tex.i.l.si qs domū.§.hinc subiūgi.ff.locati.est em̄ cōis zclusio
6 † ꝙ successor singularis nō tenet stare colono predecessoris non hñtis
plenū ius in re locata respectu dñi tenet Lud.ponta.in.l.si filio.§.si vir
in qnquēniū.ff.sol.ma.in.v.cōclusiōe.ergo sequit ꝙ successor i plātura
nō tenet stare colono.¶ Scdo pdicta cōclusio vr pbari p aliā regulā
que tradit i hac materia sz q̄ successor singularis nō p viā trāsmissio
nis sed p viā priuatiōis iuris ꝙ erat i suo pdecessore nō tenet stare co
lono sui pdecessoris;ita zcludit Ludo.pōta.in.l.si filio.§.si vir in quin
quēniū per.d.l.si qs domū.§.hinc subiūgi.ff.loca.ad qd etiā optime fa
cit.l.vectigal.ff.de publi.vbi ptz ꝙ resoluto iure talis autoris resoluit
ius successoris:sed p mortē prelati seu rectoris ecclie resoluit vīculū ꝙ
platus hz.vij.q.i.c.sicut.z p zñs resoluit ius cōductoris cū illud depē
deat a iure prelati facit.l.peto.§.prediū.ff.de leg.ij.z.ff.de vsufruc.l.sti
cho.z.C.de le.l.vxori patrui.¶ Tertio pdicta zclusio pbat qr quoties
cunq3 locutor nō hz ius pprīū sz ad vitā morte ipsi⁹ extinguit locatio
vt no.Bald.in.l.si dña.C.de vsufru.sz hmōi est platus vt dixi ergo z c.
¶ Uero predictis nō obstātib⁹ in zūū vr esse veritas z successor tenea
tur stare colono.hec aūt zclo.pbat plurib⁹ mediis.¶ Prio qr succes
sor vlis tenet stare cōtractui pdecessoris.vt.l.viā veritatis.C.loca.z.c.
7 si.de precariis:† sz platus est successor vlis:vt colligit ex no.p gl.i.c.cuz
ad sedē.de rest.spo.z p Jnn.in.c.eā te.de rescrip,ergo tenet stare dicto
zctui locationis.¶ Scdo pbat successor necessarius seu succedēs ex.l.
dispōne tenet stare zctui predecessoris etiā si sit successor singularis vt
cōiter no.doc.iuris ciui.in.l.si filio.§.si vir in qnqnēniū.ff.so.ma.sz p
latus nō ē successor volūtari⁹:qr nō succedit ex volūtate defuncti sz ne
cessari⁹ qr succedit ex legis dispōne:ergo tenet stare cōtractui pdeces
soris.¶ Tertio pdicta zclusio pbat p tex.i.d.cle.j.i fi.de re.eccl.nō alie.
vbi clarissime vr pbari ꝙ ēt sine consilio seu consensu capli z supioris
pōt platus ēt religiosus locare z fruct⁹ vēdere ad tps nō modicū hoc
est ad decēniū:vt.s.dixi in examinatiōe prime qōnis:ergo successor vl
ecclia tenet stare tali locatiōi qr si diceremus oppositū ecclia adhiberet
fraudē i suis actib⁹ seu zctib⁹.c.p tuas.de do.z p Bald.in.c.minus.de
iure.daret em̄ ecclia potestatē locādi z fruct⁹ vendēdi ad nō modicū
tps z postmodū dissolueret cōtractū intercedēte morte prelati ꝙ esse
nō dz qm̄ penam non meret q autoritate legis cōtrahit.l.gracchus.C.
de adul.xxiij.q.iiij.q peccat.Et qr iuste possidet qui autore pretore pos
sidet.l.iuste possidet.ff.de acq.posses.z hoc clarū est de iure communi
si prelatus vel rector ecclesie contrahit nomine ecclesie: quia ex quo cō
trahit nomine ecclesie z habet administrationē liberā.c.cuz nobis: de
elect.ergo contractus initus nomine ecclesie transire debet in successo
rem per.c.dilecti.de fo.compe.vbi zctus initus cum predecessore z re
scriptū delegatorū contra ipsum indultum transeunt in successorem
z.c.re integra.¶ Quarto pbatur lz moriatur prelatus seu rector eccle
sie ecclesia tñ non moritur.xij.q.ij.c.liberti.de rescri.cap.si gratiose.lib.
vj.facit.l.j.ff.si quis z a quo.z quod legitur z not.in.c.quoniaz abbas
de offi.deleg.ergo talis locatio durat z transit in successorem licet pre
latus moriat quia ecclesia non moritur vt dictuz est.faciūt no.per In
nocen.in.c.significauit.de rescrip.¶ Quinto probatur clarū est quod
locatio facta per tutorem vel curatorez ad certum tps durat etiā fini
ta tutela z cura.vt in.l.si tutele.ff.de admini.tuto.l.per quā.hoc tenet
Ludo.ponta.in.l.si filio.§.si vir in quinquēniū.ff.solu.ma.ver. Sexta
8 conclusio qm̄ ex generalitate illius.§.patet pupillu3 † tutele finita sta
re debere colono posito per tutorem:qui respectu tutela ipsius pupil
li habebat plenum ius administrādi.Et ista fuit originalis opinio q̄
rūdam z domi.Bartho.de saly.in.l.emptorem.C.loca.moti duplici
ratione vna quia mādatū de hoc dicunt habere a lege alia ne officiū
suum per quod ad alia necessitant sit eis dānosum.ff.quēad.testa.api.
l.si quis ex significatoribus sed prelatus equiparat tutori z curatori:
vt no.gl.v.q.iij.in fi.z no.in cle.quia contingit.de reli.do.z.l.orphano
trophos.C.de epi.z cle.dixi in cle.j.de procur.vbi etiam dixi ꝙ ipsi hñt
pinguius ius q̄ habeāt tutores vel curatores faciūt no.p Jnn.in.c.j.
de eo q mit.in pos.cau.rei ser.z qd traditur in.c.ex lr̄is.de pba.vbi di
cūt ꝙ plati dicunt quasi dñi z sequit Garzias in cle.j.de cau.pos.z p
pri.fa.etiā ad pdicta no.per gl.in vbo redde rōnem in.c.qualr.ij.de ac
cu.Et pdictā etiā opi.tz zaba.in.c.si.ne prela.vi.su.volēs ꝙ successor p
lati teneat stare colono q̄uis sol⁹ rector locauerit ex quo hz admini
strationē z hāc etiā opi.ibi secut⁹ fuit vñ fit cōclusio ꝙ de iure cōi pre
dicta locatio virib⁹ subsistit z ꝙ successor obligat stare pdicte locatiōi
¶ Nō ob.allegata in cōtrariū.Et prio posito ꝙ plat⁹ vel rector certo
respectu equiparentur vsuario vel vsufructuario videlz per cōsidera
tionē an faciat vel nō faciat fruct⁹ suos vt i iurib⁹ ibi allegatis demō
strat tñ alio respectu hz potētius ius videlz respectu administratiōis
9 vigore † cuius equiparat tutori z curatori imo pingui⁹ ius hz vt.s.di
xi.Et iō locatio tz etiā vltra tps finite administrationis.vt supra de
monstratū fuit z hoc inq̄tum nomine ecclesie facit locationē qr vt di
xi ecclesia nūq̄ moritur.sed qñ locationē faceret nomine pprio tūc suc
cessor nō tenet fm gl.z do.in.d.c.si.ne prela.vi.suas tenēt dñi de rota.
deci.cccxv.vbi plus volūt ꝙ hoc casu qñ nō noie ecclesie sed nomine p
prio prelatus cōtraxit adeo p eius mortē extinguit zctus qd q̄uis suc
cessor velit locationē valere z stare locationi si tamen cōductor cōtra
dicit nō valebit cōtractus qd sequit.d.meus Abbas sicul⁹ in sua no
tabili disputatione q̄ incipit Sēproni⁹ cleric⁹ in.v.dubio.Nā q̄tū ad
cōmoditatē z ius prelati idē est hoc casu i eo qd vsufructuario. Et iō
extinguit zctus p eū initus sicut i vsufructuario.l.si qs domū.ff.loca.
fa.c.veniens.z.c.decetero.de transa.qm̄ pre dicto casu nō videt potuis
se facere locationē in id tēpus quo nō est mansurus platus vel cui⁹ ad
ministratio nō est duratura.ar.l.cū qui in fi.z.ff.de iu.om.iudi.z.l.si cū
dies.§.si vitia.ff.de arbi.z not.per glo.viij.q.i.c.aplica.§.his oibus. Et
hanc etiā opi.sequutus fuit dñs meus i dicta disputatiōe que incipit
sempronius cleric⁹ in.v.dubio.z Ludo.pōta.in.l.si filio.§.si vir in qui
quēnium.ff.so.ma.z doc.oēs cōiter in.c.querelā ne prela. vi. suas.z ibi
eandē opi.sequutus fui.Et sic etiā ex predictis patet rñsuz ad.ij. z.iij.
fundamentū.s.in cōtrariū formata.¶ Et sic ptz ex predictis ꝙ de iu
re cōmuni predicta locatio seu arrēdatio valuit z qd obligauit succes
sorem cū predictus dñs Anto.rector eam non pprio noie sed nomine
preceptorie fecerit.¶ Ulterius etiā posito ꝙ pdicta locatio seu arren
datio de iure nō potuisset fieri ꝙ falsuz esse demōstratū est.tñ facta ab
eo valuit vigore grē z concessionis Jo.xxij.videt determinasse vnionē
10 non valere etiā si facta esset p legatū de latere qr † eoipso ꝙ papa reser
uat dispōni sue videt phibere cuilibet inferiori ne disponat de illo.z
sic talis vnio caret effectu donec papa ztulerit sed ex quo papa ztulit
illo demū dimittente beneficiū vnio simplr tz.z tz dñs meus Abb.sic.
in.c.sicut vnire.de exces.prela.per no.l.d.c.nostrū. z hāc opi.sequutus
fui in.c.sicut vnire.de exces.pla.in.iiij.prin.arg.q.vj.z hanc opi. tenuit
Rap.alle.xxvij.qr qd nō lz directe nō lz per viā indirectam vt in regu
la cū qd.de reg.iu.li.vj.z sic cū nō teneat collatio seu puisio nō tz etiā
vnio siue etiā inferior vellet disponere p viā pmutatiōis vt ptz per ex
trauagan.Bndicti.xij.que incipit dudū z Jo.xxij.que incipit execra
bilis.z generaliter interdicta est nō solū collatio seu prouisio sed alie
natio seu cōcessio bonoꝝ reseruatorū beneficiorū vbi als fieri potuis
set:vt no.singlr idē Rap.in.d.all.xxvij.qm̄ tales reseruationes sunt fa
uorabiles z plenissimā recipiūt interpretationē.vt in.c.plurib⁹. z.c.si
postq̄ de pbē.li.vj.z i cle.si roman⁹.de pbē.z qr hoc est generale z regu
11 lare ꝙ inferior † nō pōt se intromittere circa bñficia reseruata.in.d.c.
vt nostrū de appel.cū suis gl.qm̄ ēt re nō integra.z per reseruationem
ligant manus ordinarioꝝ.vt in.c.si eo tpe.de elec.li.vj. Et sic ex predi
ctis seqtur clarissima cōclusio ꝙ cū predicta prouisio vel dispō facta p
predictū generalē magistrū nō valuerit ꝙ p mortē predicti dñi Guid.
salui pdicte pceptorie vacauerūt de iure z p amotionē illoꝝ z adēptio
nem possessionis factā p predictū do.Antoniū repiunt etiā de facto
vacasse.¶ Et ex predictis sequit alia necessaria cōclusio ꝙ p priuatio
nē z nouam puisionē postea factā per Nicolaū.v.summū pontificē de
dictis pceptoriis in psonā pdictoꝝ agnetis z filioꝝ alia fuit secuta vo
catio in personā dñi Antonij vzina q̄ puatio si valuit sequit ꝙ ēt p
dicte pceptorie dñr de nouo vacasse de iure z de facto i psonā pdicti
dñi Antonij vzina.z sic seqt alia necessaria zclusio ꝙ sz formā facul
tatis zcesse pdicto dño Ant.vzina circa ptātē arrēdādi pdictas posses
siōes z fruct⁹ alienāde fm qd.s.dr cū cōcessiōe facultatis z ptāte ac p
uilegij z vt ipsi qbus fruct⁹ redditus z prouentus dictarū pceptoria
rū locati arrēdati fuerint secuti essent p integrum tps in gratia cōpre
hēsum ēt quo ad integrum pretiū pro tpe arrēdationis z locationis
facte etiam in principio solutionis tpe solutionis per eos recepta per
ipsum dñm Anto.essent secuti nō obstante ipsius dñi Anto.cessu vel
decessu.¶ Nec ob.si diceretur ꝙ istud pcederet qd esset secutum quā
do dicta beneficia vacassent per cessuz vel decessuz sed in terminis nr̄is
non vacauerūt per cessum vel decessuz ergo nō videtur esse in verbis
ipsius

ipsius gratie ex quo per cessum vel decessum non vacauerunt.arg. no.in.c.susceptum.de rescri.li.vj.sȝ ꝑ viā restōnis facte ꝑ summuȝ pōtificē:qꝛ ad hoc rńdetur ꝙ hoc ꝓcederet qń grā ꝯcessa fuisset limitata ad ṗdictos duos modos vacatiōis.sȝ in terminis nr̄is predicta grā nō solū ṗdictos duos vacatiōis modos ꝯprehēdit vcȝ ꝑ cessum vel decessū.sȝ gñalr̄ oēm vacatiōis modū cū dictū fuerit per cessum vel decessum seu quēuis aliū modum vacare contingit ⁊c.per que generalia verba apparet ꝙ omnes vacationes casus etiam specifice nō expressi cōprehenduntᷣ:tum qꝛ verba generalia generaliter sunt intelligenda.xix.dis.c.j.⁊.l.generaliter.ff.de lega.prestā.⁊.l.de ṗcio.ff.de publi.c.ad nostram.el.iij.de iureiurā.cum aliis iuribus vulgatis.⁊ q̄tum ad terminos nostros ꝓbatᷣ ex his que tradit Jo.an.in.d.c.susceptum.de rescrip.lib.vj.in gloss.super

12 ver.expsse iuncto tex.Ubi inq̄tum text.dixit ꝙ †expresse vno vacationis modo videlicet per renunciationem non venit vacationis modus qui fit per mortem nisi de intentiōe mandantis aliud appareat ⁊ expresse dꝫ apparere si expresso vno vacatiōis modo vcȝ ꝙ subiecta sit cl'a generalis vel quocūqȝ mō vacauerit: sed ita fuit in terminis nr̄is qꝛ dixit quia facta expressione vacationis per cessum vel decessum subiecta fuit cl'a generalis vel quēuis aliū modū interim vacare contigerit.⁊ eandem opi.tȝ ibi. Joan.and.in nouella remittens se ad no.in.c.ex parte.de conces.preben.⁊ sequūtur ibi Lapus Abb.Jo.de imo.⁊ do.de sctō Gemi.qui dicit ꝙ subiecta tali clausula generali veniet ⁊ oīs modus vacationis etiam si nulle sint adhuc in illo beneficio constituto vtputa qꝛ beneficium sit de nouo creatum.allegant Lap.ita tenentem ibi q̄uis eñ predictum bñficium ꝓprie nō dicatᷣ vacare de iure eo ꝙ nullus adhuc talis beneficij titulū habuit sed de facto tm̄ tn̄ cōprehenderetᷣ talis modus.¶ Quare ad cōprehendendum talem modum cautū est vt opponatur talis clausula vel per alium quēuis modū tenet Lap.alleg.vj.⁊ alle.lxxix.⁊ Joā.an.⁊ Jo.de imo.in.d.c.ex parte astēsis.faciūt etiā no.in.l.sed ⁊ si qs.§.q̄sitū.ff.si quis cau. Cum ergo in terminis expressis predictis modis vacationis videlicet cessionis vel decessiōis subiecta fuerit predicta clausula gñalis vel ꝑ alium quemuis modum.ptȝ manifeste ꝙ intentio expresse summi pontificis fuit comprehendere etiam predictum vacationis modum ex quibus sequitur ꝙ predicti arrendatores vigore predicte gratie manuteneri debent in predicta arrendatione ⁊ locatione. ¶ Nec ob.consilium Lap.quod refert do.Domi.in.d.c.susceptū. qui consuluit ꝙ si fuit impetratum beneficium per mortem.T.vltimi veri rectoris defuncti tali loco ⁊ tēpore ⁊ subiungitur vel alio quouis modo:quod si non probatur quod per mortem.T.tale beneficium vacauerit:licet vacauerit ꝑ renunciationem nō venit in literis qꝛ posito ꝙ predicta cōclusio esset vera q̄uis plurimi tenuerint cōtrariam sn̄iam tn̄ termini sunt diuersi qꝛ illa clausula generalis videtur referri ad modum vacationis mortis.T.certo loco ⁊ tēpore.⁊ alius est modus vacatiōis simplex.s.mors Titij ⁊ alius modus vacationis per cessionē seu.secus si dictum esset per mortē vel cessionem.T.vel alium quēlibet modum ⁊ alius modus contigisset in persona ipsius Titij qꝛ tūc veniret omnis modus vacationis vt sentiunt etiā Lap.in.d.cōsi.⁊ doc.alij ⁊ ita fuit in terminis nostris qm̄ illa clausula vel quēuis alium modum adiecta fuit

13 duobus modis vacationis.¶ Ulterius ad predicta facit qꝛ †cum vacare beneficium possit verificare non solum quo ad titulum ⁊ sic de iure sed etiam de facto.⁊ sic respectu fructuum ⁊ possessiōis vt traditur in.d.c.licet episcopus de preben.li.vj.⁊.q.c.cū nostris.⁊.c.literas de conces.preben.sequitur ꝙ etiā si in terminis nostris diceretur vacare de facto ⁊ non de iure quod tamen est falsum tn̄ sufficere deberet predictis arrendatoribus ⁊ cōductoribus ad defendendum eos in sua arrendatione maxime qꝛ predicta interp̄tatio magis cōuenit casui nostro.facit.l.quoties.ff.de ver.obli. et de reg.iur.⁊ de reb.du.verbū cū vacare ꝯtigerit vr̄ potius adaptari ad vacationem facti q̄ iuris qđ satis colligitᷣ ex eo quia si iure vacassent dicte preceptorie ⁊ iure collate seu promisse fuissent nō erat necessarium per viā grē ꝓuidere ipsis arrendatoribus seu conductoribus recipientibus ab arrendantibꝰ noīe eccl'ie cū ēt respectu precij soluti successor de iure tenetur stare dictis arrendationibꝰ et concessionibus ēt respectu p̄cij ꝓ toto tp̄e soluti.vt.s̄.demonstratum fuit in scđa ⁊ tertia q̄ōne:frustra eñ videbatᷣ precibus implorare qđ iure cōi cōcedebatᷣ.l.j.C.de thesau.li.x.l.j.§.nunciatio.ff.de ope.no.nū.⁊.l.que sub quod.§.pe.⁊.l.verba hec.ff.de condi.institu.

14 cum si.†qm̄ verba dn̄t ita intelligi vt aliquem producāt effectū.c.si papa.de priui.li.vj.l.si qń.C.de inoffi.te.facit etiā ad ṗdictā.l.j.in fi.ff.ad municipa.l.si stipulatus.ff.de vsur.l.postliminium.§.fi.ff.de capti.l.si quando.de leg.j.⁊.l.ꝙ labeo.ff.de carbo.edi.⁊ maxime qꝛ interpretatio talis cōcessionis vel dispositionis non dꝫ fieri vt ibi sit alicuius quod verbū sine effectu.vt not.Bal.in rub.C.de cōtrahēda emptione. ¶ Et qꝛ p̄sumitᷣ quis elegisse omnem viam per quam voluntas sua sortiatᷣ effectum.vt.l.iij.ff.de mili.testa. facit.l.⁊ puto.ff.famil.her.faciunt que traduntur per ponta. consil.

15 cccxxxij.vbi concludit qđ †cum verbum prebenda possit verificari quatenus est ius spirituale annexum officio sacro sm̄ nota.per Inno.in.c.maioribus.⁊.c.dilecto de prebend.⁊ per gloss.j.q.iij.in summa.⁊ etiam sumi possit ꝓut quedam tp̄alis cōmoditas ⁊ fructus sm̄ qđ late dixi in rubrica.de ṗbē.⁊ qđ traditur in.c.cum.M.

16 Ferrariesi.de consti.⁊ in.c.ij.de insti.vbi dicit ibi quod† si conceditur prebenda alicui non capaci iuris spūalis vr̄ concedi solummodo quo ad commoditatem fructuum.sm̄ eū faciunt que tradūtur in.xxxij.dis.ca.si qui.xij.q.j.c.quia tria.xvj.q.j.c.possessiones.⁊ per Zaba.⁊ Jo.de imo.c.Jo.de cle.cōiug.⁊ qđ latius dixi.§.graue de preben.in.iiij.q.prin.ꝓpe fi.faciunt etiam ad predicta qđ dicimus de condi.implen.illi qui est incapax seu cui conditio nō potest impleri de iure qꝛ de facto adimplere nō pōt ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.quidā cum filium.ff.de ver.ob.⁊ in trac.minoricarū in.vj.lib.c.iij.⁊.l.meuius.⁊.l.ij.traditur.ff.de condi.⁊ demonstra.⁊.l.mulier in fi.ff.de condi.insti.⁊.l.seruus.§.heredi.ff.de statu lib.facit etiam ad predicta generalitas verborum predictorū vel per quēuis modum ⁊c. ꝓpter quā gñalitatē videntᷣ comprehendi nō solū illa que veniunt in dispōne generali.sed ēt que alias nō venirēt vt singulariter voluit Bar.in.l.generali.§.fi.ff.de vsuf.leg.⁊ glo.in.l.cum penam.ff.de arbi.facit tex.in.l.balista.ad treb.¶ Et pro ṗdicta conclusiōe optime facit consilium eiusdem domini Ludo.pontifi.in ordine

17 cccxliiij.vbi concludit† ꝙ si concedatur gratia ad beneficium vacaturum ꝙ si vacauit per mortem commendatarij ꝙ licet nō posset dici vacasse ꝓprie ꝑ mortē cōmendatarij cū nō sit prelatus nec habeat ꝓpriū titulū prelati aut rectoris arg.l.lucius.ff.depo.lxj.dis.obitum.⁊.c.cathaniensis.⁊.xxj.q.j.c.qui plures.⁊ ibi gloss.In.in.c.si constitutus.de acc.Old.late.cōsi.clxxix.⁊ per glo.in.c.nemo deinceps.de elec.li.vj.no.Bal.in.l.ex verbo.C.de fideicom.lib.vbi dicit per illum tex.ꝙ commenda in beneficio non videtur dare titulum ⁊ tamē Ludo.cōcludit in.d.consilio ꝙ tale bñficiū venit in gratiam vbi dn̄e agneti ⁊ filijs de necessitate dicitur vacare.siue dicamus de nouo fuisse concessa siue per bñficium resti.in integr. vt est tex.in.c.q̄uis.de rescri.li.vj.vbi gratia primo facta si reuocatur ꝓut hic fuit ꝑ reseruationem ⁊ reuocationē si postea ad eādeȝ gratiam primus restituitᷣ dicitur de nouo bñficiū ⁊ gratiam obtinere:ita ergo in casu nostro ꝙ ius competens dicte Agneti ante mortem domini Guidi saluū fuerit per dictam reseruationem et expressam reuocationē sublatū si in eo postea fuit restituta ⁊ post concessionē de iure alteri factam dꝫ eam gratiā ⁊ ius de nouo cōsequi per amotionem secundi ⁊ reintegrationem sibi factam.vt.d.c.q̄uis.ex quo negari non pōt has p̄ceptorias de iure q̄ ad titulū dn̄i Antonij q reputabatᷣ verus p̄ceptor ⁊ de facto respectu amotiōis a possessiōe has p̄ceptorias vacare qꝛ sicut ꝑ mortē vel ꝑuationē veri p̄lati bñficiū dꝫ vacare:ita ⁊ ꝑ mortē vel ꝑuationē putatiui p̄lati.ar.no.ꝑ Gemi.in.c.susceptū.de rescr.⁊ Lap.alle.lxxix. vbi dicūt qđ locꝰ est ipetrationi grē de bñficio vacaturo ꝑ mortē p̄lati nō veri sed putatiui.faciūt q̄ statim subijciā.¶ Ulterius posito sine p̄iudicio ꝙ ṗdicti conductores seu arrendatores nō possent conseruari in predicta arrendatione virtute dictarū lr̄arū nisi in casibus comprehensis in ipsis lr̄is ap̄licis.⁊ casus comprehēsi non extenderentur ad casum nostrum dn̄t ipsi defendi autoritate iuris cōis que nō tollitᷣ per ꝓuisionē hoīs factam in certis casibus:qꝛ lȝ fiat ꝓuisio in certis casibus tn̄ in reliquis remanet ꝓuisio

18 sio iuris cōis.qm̄ † casus omissus habetur pro omisso:⁊ ideo remanet in dispōne iuris cōis siue omittatur a canone.vt in.c.ij.de transla.prela.c.is qui.j.rn̄so.de senten.ex.li.vj.in cle.ne Romani.⁊ cle.constitutionem.de cle.siue a lege.l.an in totum.C.de edifi.priua.⁊.l.si vero.ff.so.ma.cum alijs iuribus vulgatis:siue a statuto etiam a iurato.vt in.c.pe.de iureiuran.cum si.siue a consuetudine.l.j.C.que sit lon.consue.⁊ in.c.cum dilectus de consue.siue a testatore.l.commodissime.ff.de libe.⁊ posthu.⁊.ff.de excu.tuto.l.ex his. siue a iudice vel a superiore cōcedente.c.susceptum.de rescri.li.vj.l.solemus.§.fi.ff.de iudi.siue ab appellante:vt in cle.appellanti.de app.⁊.l.p̄cipimꝰ.C.de app.siue a procurante vt in.c.cum olim.de offi.dele.⁊ in.l.maritus.C.de procura.siue ab impetrante.vt.d.c.susceptum.⁊ in.c.cum in illis.⁊.c.cui.de preben.li.vj.siue a compaciscentibus seu contrahentibus.vt.l.inter socerum.⁊.l.beblius.ff.de pac.dota.⁊.l.fi.C.de pac.⁊.l.si cum dotē.in prin.⁊ ibi per doc.ff.so.ma.⁊.l.si extraneus.ff.de condi.ob causam.quare licet deficiat prouisio hominis.tn̄ remanet prouisio iuris communis:vt dictis iuribus ⁊ ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.j.§.vbi queritᷣ.ff.de publi.⁊ per Cy.in.l.ij.C.de iure emphy.sed clarum est ꝙ predicti conductores seu arrendatores de iure cōi durante tempore predicte arrendationis conseruantᷣ ꝑ ea que dicta fuerūt.s̄.in.q.principali.⁊ in prin.iij.q.princ.ergo ⁊c.¶ Sed posset quispiam dicere istud est clarum quādo predictus Antonius fuisset iure institutus:sed predictus do. Antonius nō videtur fuisse legitime institutus ex eo quod in bulla reuocationis licentie ⁊ cōtractuū arrendationis asserit se fecisse concessionem ⁊ circūuentum esse nonnullis expressis suggestionis

bus per prefatum dn̄m Anto. que verba faciunt plenissimā fidē: ita vt non possit ꝓbari ꝯtrariū cū sint emissa ꝓpter se vt in cle. lr̄is. de ꝓba. ⁊ sic p̄dicta ꝯcessio videtur fuisse inualida p. c. postulasti. ⁊ c. sup lr̄is. de rescr. ⁊ no. in. c. si motu ꝓprio. de p̄bē. qꝛ r̄ndeť ꝙ posito ꝙ istud fidē faciat q̄ ad p̄iudiciū dn̄i Antonij nō tn̄ vr̄ facere aut p̄iudicare p̄dictis arrēdatoribꝰ laycis qbꝰ est ius q̄sitū qꝛ cū papa nō possit laycis sibi nō subiectis q̄ ad ius ꝓphanū ⁊ tp̄ale sibi q̄sitū directe p̄iudicare: vt infra subijciā. lōge minus dꝫ posse p̄iudicare ꝑ viā indirectā: sed posito ꝓ ꝯstāti qđ ēt q̄ ad eos plenissimā fidē facerēt tn̄ ipsi arrēdatores seu volētes ꝯducere ⁊ arrēdare p̄dictos fructꝰ vidētes ipsas ꝯcessiōis lr̄as integras. nō abolitas. nō cācellatas. ⁊ in forma curie nec in aliq̄ p̄te sui suspectas debuerūt credere ⁊ fidem adhibere. ar. l. fi. C. de edic. diui. Adri. tol. vnde nō debent deludi dānificare autoritate dictaꝝ lr̄arū apostolicarum maxime cum predictus do. Anto. haberet collationem ⁊ prouisionem predictarum preceptoriarū: vnde posito quod iure nō fuisset institutus rector seu commendator: qꝛ prouisus per lr̄as subreptitias vel ex alia cā non foret idoneus tn̄ negari nō potest quod interim nō habereť verus ⁊ legitimus cōmendator tam ex apostolicis q̄ꝫ regijs lr̄is. ¶ Et ex ipsa prouisione instituta ⁊ installata et missione in possessionem quo fit vt † ea que per eum interea gesta ⁊ celebrata sunt legitime debeant obseruari ⁊ adimpleri tanq̄ꝫ si facta et gesta essent a vero prelato faciunt not. per Innocē. in. c. nihil. de elec. in glo. fi. ⁊ in. c. primo. de schisma. vbi fortius vult ꝙ ordinationes ⁊ alia sacramenta ab hereticis ⁊ alijs quibuscumqꝫ criminosis occultis valent. si commum opi. tolerabātur ⁊ habebanť pro veris ⁊ legitimis prelatis † valet sn̄ia a iudice excōmunicato: qui cōi opi. habebatur pro legitimo. in. c. ad probandum. de re iudi. inspecta eius antiqua que habetur in quarta compilatiōe. c. ij. eo. tit. ¶ Et pro hac ēt facit qꝛ legitimus reputabatur filiꝰ q natꝰ est etiā ex non legitimo m̄rimonio. dummodo m̄rimoniū reputaretur legitimū. c. fi. qui fi. sint legit. ⁊ l. auunculo. de condi. sine cā. insti. de nup. §. aduersus. ⁊ ibi glo. ⁊ l. qui contra. de incest. nupt. et c. ij. si necessitate. de do. inter vi. ¶ Et propter opinio. populi filij iudicātur liberi. C. de la. lib. tol. l. j. §. sed ⁊ q. ⁊ propter cōem opi. nō pōt obijci de adulterio. c. gaudemus de diuor. ¶ Itē tenet mādatum factum de adeūda hereditate viuentis qui cōi opinione reputabatur mortuꝰ cum non esset. l. si qui mihi. §. plane. ⁊ ad p̄dicta ēt faciunt not. in. l. cū delanionis. §. asinam in fi. ff. de fun. instru. et. l. iij. in fi. ff. de supel. lega. ⁊ in. c. ex literis de spon. facit etiam qꝛ collatio electio et si. actus quos qs facit rōne officij qđ qs gerit licet nō legitime tolerať ⁊ cōi opi. traditur ⁊ reputatur legitimꝰ. viij. qō. j. cā. nonne. vbi tenuerunt que fecit iudas q̄ꝫdiu fuit toleratus sicut facta alioꝝ ap̄loꝝ. j. q. j. dedit baptismū iudas. ⁊ c. Christus. xxiij. q. iiij. c. tu bonos. ⁊ prophetauit Saul licet malꝰ. j. q. j. c. multe. ⁊ c. prophetauit. faciunt no. in. c. fi. de coha. cler. ⁊ mulie. xxxij. di. §. verum alias. c. ad hoc. ⁊ quod no. glo. c. ij. de presby. non bapti. ⁊ qđ legitur et no. de eo qui cōi opinione habebatur ꝓ notario. c. decernimus. de sen. exc. li. vj. ⁊ per spe. de instru. edi. §. restat. versi. quid si instr̄m. ¶ Cōis enim opi. ex̄ns de habilitate ⁊ l̄riatione agentis t̄pe quo aliquid facit opať vt illud valeat ⁊ perpetuo illud tuetur licet postea appeat ip̄m inhabilē seu illegitimū esse seu fuisse: quod etiā ꝓbať in eo q cōi opinione tenebatur patronus ⁊ erat in quasi possessione iuris p̄ronatus vbi p̄sentatio per eū facta non viciatur. licet postea appareat ipsum tunc nō fuisse p̄ronū. c. cōsultationibꝰ de iure patro. c. querelam. de ele. per quā decretalē idem dicimus de rectore putatiuo idem de collatione facta ab eo qui p̄tātem cōferendi putabať h̄re. de causa pos. c. cum olim. nec est vitiosum testamentum in quo interfuerunt testes serui qui cōmuni opinione putabantur liberi. C. de testamen. l. j. instit. eo. §. sed cum aliquis.

21 ¶ Et qđ † facit filiusfamilias qui cōi opi. reputabatur sui iuris tꝫ licet tunc non esset sui iuris sicut si esset sui iuris. C. ad mace. l. ij. ff. eo. li. ij. Item soluens ei qui cōi opinione reputabatur procurator creditoris ad pecunias exigendas liberatur q̄ꝫuis procurator nō esset. l. eius q in prouincia. ff. si cer. pet. ⁊ l. si qs seruo. ff. de solu. cum si. ¶ Ad idem ꝙ de gabanitis dꝛ quibus seruata sint peccata eo ꝙ cōi opi. aduene putabantur Iosue. c. ix. xxij. q. iiij. c. innocens. et §. prece. de elec. c. venerabilē. faciunt etiā not. per Spec. in ti. de leg. §. superest. ver. quid ergo si quis. vbi vult ꝙ ea que fecit is qui cōmuni opinione licet non essent ꝑpetuo tenent. ¶ Et Iacob fuit iudicatus. s̄m qđ putauiť Isaac Gene. c. xxvij. facit etiam. ff. de iniurijs. l. illud relatione canonizata. xv. qō. j. c. illud. possent etiam q̄ꝫ plurima exempla ad predicta allegari que omitto. Ad quem etiā accedat ꝙ valent gesta a seruo gerente officium pretorie q̄ꝫdiū in officio tolerať. l. barbarius. ff. de offic. preto. ⁊ valet sententia lata a iudice seruo qui cōi opi. habebatur pro libero. C. de sent. ⁊ interlo. om. iu. l. ij. canonizata. iij. q. vij. §. verum. Et tamen seruus p̄tor vel iudex esse non pōt. ff. de iudi. l. cū pretor. ⁊ in. c. sciscitatus. de rescri. iij. q. iu. §. tria. ¶ Cum ergo teneant ea que per prelatos rectores ⁊ officiales et similes putatiuos gesta et celebrata sunt. Et predictus dn̄s Anto. vꝫ ima haberet literas apostolicas ⁊ regias vigore quarū obtinuit p̄dictas p̄ceptorias ⁊ ipaꝝ installationē ⁊ inuestiturā et cōi opinione habereť ꝓ vero rectore et administratore dictaꝝ p̄ceptoriarū ꝙ siue legitimus fuerit rector q̄ casu indubitatū esse dictos arrēdatores manuteneri in p̄dicta arrēdatiōe siue in veritate nō esset legitimꝰ rector cū cōi tn̄ opiniōe appareret verꝰ ⁊ legitimꝰ rector dn̄t sil̄r dicti cōductores in sua locatione ⁊ arrēdatiōe manuteneri ac defendi. ¶ Nec eīm cōueniēs esset vt tales cū tali cōtrahētes literis ap̄licis ac regijs ⁊ cōi opiniōe deludanť decipiantur ac defraudenť fꝫ qđ tradiť ꝑ do. in. d. l. barbariꝰ. ⁊ ꝑ In. ⁊ do. in. d. c. nihil. de ele. ⁊ ꝑ doc. in alijs varijs iuribꝰ supiꝰ allc. Princeps

22 eīm † nō dꝫ in facto suo fraudē aliquā adhibere. c. ꝑ tuas. de dona. nec aliquē ꝓpter b̄n̄ficiū suū decip̄e. C. de his q ve. eta. impe. l. j. nec alicui inijcere laqueū. xxvij. q. j. c. de viduis. ij. nec v̄bū suum variare xxiij. di. Psalmista. facit de pe. dis. j. derisor. de cle. c. publicat. de iur. pa. c. cū aūt. ⁊ cle. j. de renū. Et p̄dicta ponit Io. c. j. de ꝯces. p̄bē. lib. vj. ⁊ post eum Io. an. in nouella. de. do. ¶ Et sic ptꝫ nō obstare ꝙ casus noster nō comprehendereť in literis. ⁊ hoc potissimū dicendum est inspectis dictis literis apostolicis in quibus papa concedit predictam facultatem arrendandi ꝓ dicto t̄pe cum dictis qualitatibus p̄dicto. d. Anto. tanq̄ꝫ vero ac legitimo rectori predictarum preceptoriarū. ⁊ cum assereret ꝑ papā hic debuerūt ipsi ꝯductores ⁊ arrēdatores fidē adhibere per. d. cle. literis. de ꝓba. ⁊ etiā cōsiderare eo existente vero rectore non poterat deludi per ip̄m eo viuente aut durante ipsius rectoria ⁊ ip̄m non in rectorē non posse contingere nisi per cessum vel decessum. ⁊ ideo omnino predicti arrendatores pro dicto t̄pe defendendi sunt in predicta arrendatione. ¶ Nec ob. predicta restō facta de predicta domina Agnete ⁊ filijs

23 ex duplici capite. primo † quoniā per hmōi restōnē nunq̄ꝫ intelligiť generari preiudiciū tertio cui ius est iam quesitum per regulā generalem. l. ij. §. merito. ⁊ §. si quid a principe. ff. ne qd in lo. pu. et in c. q̄ꝫuis in fi. de rescript. li. vj. cum si. ⁊ magis proxime. ⁊ in proprijs terminis restōnum ꝓbatur expresse. l. ordine. ff. de mune. ⁊ ho. et. l. falsi. §. ordinem. ff. de fal. ⁊ qđ no. in. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de infa. ⁊ text. optimus. ⁊ in. c. q̄ꝫuis. in fi. de rescript. lib. vj. ⁊ quod no. in. c. j. de aut. ⁊ vsu pal. ⁊ hoc expresse probatur per not. per gloss. Bar. Bal. ⁊ Ang. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tn̄. ff. de lib. ⁊ posth. maxime cum ius istorum arrēdatorum sit eis q̄situm ex noua cā ⁊ nouo cōtractu sup quo nō fit restō eo ꝙ nō est acquisita ex causa antiq̄. ⁊ de hoc est tex. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ Bal. in fi. C. de senten. pas. ⁊ resti. vnde si filius deportati tāq̄ꝫ sui iuris effectus aliqua bona olim paterna alienauit q̄ꝫuis pater plene restituatur ⁊ sic per talem restitutionē filius reingrediatur p̄tātem patris tn̄ p̄r talia alienata recuperare non potest. vt. d. l. fi. C. de sen. pas. ⁊ rest. sic punctualiter est in terminis nostris vnde predicta restitutio non debet aliquo modo obesse predictis arrendatoribus. ¶ Quinimo q̄ꝫuis non videatur tutū disputare de potentia principis tamen salua in olbꝰ ipsius summi pōtificis p̄tāte attentari potest ꝙ etiā si expresse vo-

24 luisset preiudicare non posset † quoniā ius prophanum priuato eo layco sibi non subiecto nō pōt aliquo mō auferre s̄m ea q̄ late traduntur per doc. ⁊ maxime. d. Ant. in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. ⁊ per no. x. di. c. qm̄. ⁊ xcvj. di. c. cum ad verū. ⁊ fꝫ ea que traduntur in. c. nouit de iudi. ⁊ in. c. solite. de maio. ⁊ obe. ⁊ in alijs varijs locis: quinimo vr̄ ꝙ nec etiam subdito tali casu videatur posse preiudicare cui est ius quesitum facto ipsius summi pontificis. cum respectu ipsius tertij nulli videatur subesse iusta cā s̄m ea que traduntur in. l. quoties. C. de preci. impe. offe. ⁊ l. fi. C. si contra ius vel vtili. pu. Inno. ⁊ docto. in. c. que in ecclesiarum. de constit. Bald. ⁊ doc. in. l. rescripta. C. de preci. imperato. offe. maxime cum peruenerit cōtractus arrendationis occasione literarum summi pōtificis. faciunt no. in. c. j. de na. feu. ⁊ in. c. j. de feu. sine culpa non amit. ⁊ ꝑ d. meū. in. d. c. que in eccliarum. ⁊ qđ not. per eum in. c. j. de ꝓba. ⁊ l. cessat. ff. de publi. ⁊ per. d. Cy. in. l. digna vox. C. de legi. sit ergo cōclusio ꝙ predicti arrendatores pro dicto t̄pe arrēdationis fouent iusticiam. ¶ Circa quartā ⁊ vltimā qōnē qua q̄riť in effectu qualis fuerit amotio predictorum arrēdatorū a possessiōe earum. ⁊ sic vtrum sic de facto potuerint priuari satis aperta ptꝫ r̄nsio ex his que superius dicta sunt. ⁊ q̄ ex facti narratiōe colligitur. ¶ Quantum eīm ad primū ꝙ cū fuerint amoti ⁊ destituti sine cause cognitione dn̄r de facto priuati q̄ꝫuis destituti fuerint autoritate regiarum literarum † qm̄ illud dꝛ de facto fieri qđ fit sine cause cogni-

25 tione sine pronunciatione sn̄ie vbi sententia requiriť. vt est gl. fin. s̄m Bar. in. l. ictus fustium. ff. de infa. sed iuxta foros ⁊ constitutiones regni Ualentie requiritur sn̄ia ad hoc vt quis amoueatur a possessione sua seu quasi hic nulla fuit lata sn̄ia. Secūdo ex regula gl. not. in. l. verum. §. ex facto. ff. de mino. ⁊ in. d. l. ictus fustiū. quas allegat ad propositum Bart. cōsilio in ordine meo. xxxix. alias est consilium in ordine. lxxxiij. qđ incipit in questiōe ꝓposita. vbi dicit

26 ꝙ illud dꝛ fieri de facto qđ fit sine cause cognitiōe † cuius cause cognitio versatur non solum in citatione. glo. in cle. pu̅ni. de censi. in

cle.j.⁊.§.de penis.Bar.in.l.nec q̃cq̃.§.vbi decretũ.de offi.ꝓcõ.vel ẽt audiẽdo ptes in eaꝝ iurib⁹ iuxta tex.§.cã cognita.ff.ad carb.in l.in cause.ff.de mino.in.l.cognitio.C.q̃ ius vel vtili.pu.vel ꝓcedere ordine iudiciario obmisso vt no.d.Ant.in.c.dilecti.de iud.Bal.i c.j.de noua fi.for.⁊ idẽ sentit Bal.in.l.fi.in pn.C.de iure deli.⁊ ipa iura distinguere ⁊ de eis ꝯsiderationẽ hr̃e iuxta no.p Bal.in.l.is apud quẽ.C.de edẽ.in.l.ab eo.C.q̃n̄ ⁊ q̃n iudex Inn.in.c.cũ Bertold⁹.de re iud.seu q̃n aliqd manu regia fit vt dixit Bal.in.l.solã.C.de test.in fi.q.⁊ Bar.in ex̃ua.ad repmẽdã l'ꝟ.videbit in fi.⁊.l.si societatẽ.§.arbitroꝝ.ff.ꝓ socio.pe.de anc.in cle.sepe de ꝟ.sig.facit l.ij.in pn.ff.de orig.iur.ꝓut fuisse in terminis nr̃is vr̃ q: ꝯstat ꝙ in amotiõe possessiõis facta istis arrẽdatorib⁹ nulla fuit habita cognitio iuris ⁊ null⁹ ipoꝝ nec de eis habita aliq̃ ꝯsideratio vt apparet i cã motiua gubernatorẽ in apꝓhẽsionẽ ipi⁹ possessiõis q̃ nõ fuit defect⁹ iuriũ dictoꝝ arrendatoꝝ q̃ p vim fuissent ꝯsiderata ⁊ pẽsata s3 obediẽdo mãdato regis ⁊ metu penaꝝ forte q̃ cã declarat ⁊ restringit dispõnem ad illã cãm iuxta no.in.l.si noi.§.si quis aũt de exce.rei iudi.l.hereditus.C.de peti.here.vnde cum de facto apparet hos arrendatores fuisse destitutos ab ipso rege quia ei⁹ autoritate vt in.c.hi autem.de conces.preben.ꝙ fieri non põt quin etiã predo sua in possessione debeat manuteneri.c.in literis.de res.spol.l.ij.si propter publicas pensitationes.de ma.⁊ obe.inter quatuor.l.fi.C.si per vim vel alio mõ ẽt si de facto possideat cum l3 iudex qui de facto misit in possessionẽ faciliter debeat esse n reuocando nõ tñ sine citatiõe ptis vt in.d.l.ij.⁊ ibi p Bal.ad ꝙ no.p Bal.in.d.§.vbi decretũ.vñ posito sine p̃iudicio ꝙ dicta Agnes de fctõ fuisset restituta non fuit restituta ab ipsis arrendatoribus nec ad ipsorum instantiam sed autoritate aplicaꝝ ⁊ regiaꝝ lr̃arũ ꝓpter concessionẽ factã dño Ant.alcuna:⁊ ad petitionẽ ipsius dũi arrẽdatoris dicti arrẽdatores habuerunt possessionẽ seu quasi iure recolligendi dictos fructus arrendatos nõ pñt ⁊ tertij põtes eis nõ citatis nec auditis ⁊ sine cause cognitione a dicta possessione seu quasi ar.plene no.per Bar.in.l.a diuo pio.§.si super rebus.ff.de re iu.⁊ Ang.in repe.l.j.C.de iudi.⁊ Inn.in.c.veniens de test.⁊ sic nõ ob.cõsideratio ꝙ sicut de facto fuit dicta Agnes destituta ita valuit de facto restitui per dicta iura. Laus deo.

¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marian⁹ socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium xxxiij.

1 Pater:⁊ quslibet ascendens habens in potestate dicit̃ esse descendentium legitimus administrator.
2 Tabellionatus officium a quibus conferatur.
3 Qualitatem allegans tenetur illam probare.
4 Tabellionibus ignotis an credendum sit.
5 Scriptura priuata quando probet.
6 Actus celebratus non seruata debita forma est ipso iure nullus nec potest forma seruari per equipollens.
7 Citatio vna non potest ambabus dari si fiant due citationes si ex forma statuti datur ante bannum.
8 Statutum nõ comprehendit cãm ad quã ꝟba nõ pñt adaptari.
9 Ludens cum pluribus ad ludũ ꝓhibitum pro vno punitur.
10 Continuatim dr̃ fieri quod iteratur l3 aliquo t̃pis interuallo.
11 Relinquo ꝟbũ:adiectũ vniuersitati bonoꝝ importat institutiõem.
12 Relinquo ꝟbũ adiectũ rei particulari in filio importat institutionẽ.
13 Institutio heredis non habet certam formulam verborum.
14 Filius grauatus diuersis temporibus hereditatem restituere:detrahit duas quartas.
15 Ius canonicum quando debeat seruari in foro seculari.
16 Trebellianica q̃n possit ꝓhiberi per verba equipollentia.
17 Dotẽ totam integrãq3 q̃uis quis fuerit stipulatus sibi restitui soluto matrimonio:tñ deducet̃ impensa funeris facta ꝓ ipsa vxore.
18 Fideicommissarius si bona restituenda occupauerit ante aditam hereditatem an puniatur ⁊ qua pena.
19 Interdictum quoꝝ bonoꝝ competit ꝓ hereditatis occupatione.
20 Rei vendicatio publiciana ⁊ conditio possessionis eodem libello intentantur.

Omnipotens deus Adsit.Prosequẽdo ordinẽ p̃dictarũ questionũ.Assumo primã questionẽ qua querit̃ vtrũ predictũ testm̃ manu p̃dicti scribani cõfectũ viribus subsistat.q̃ q̃dẽ q̃d est aliquãtulũ difficilis tñ ex seipsa.tñ etiã q: iudicio meo aliq̃ potuerũt cõcurrere q̃ in pũcto minime narrant̃.q̃propter necessariũ erit seq doctrinã impatoris in.l.vt respõsum.C.de transa.ꝙ clariori tñ decisione primo ponã cõclusiões iudicio meo indubitabiles.¶ Pria igit̃ ꝯclusio sit.q̃d si in ea pte in qua pũcto narrat̃ q̃d post mortẽ angele supstite sibi filio ꝓ quo auus paťnus tãq̃ tutor ⁊ legitimus administrator cõfecit inuẽtariũ ⁊c.deberet dicere proauus paternus decisio esset expedita ꝙ predictũ testm̃ esset nullum per.l.qui in ptãte.ff.de testa.quoniã auus ⁊ proauus paternũ habent descendentes oẽs in ptãte nisi fuerint emancipati ⁊ sic testm̃ esset nullum vt dixi per.l.i.qui in potestate nisi ꝓbaretur vt dixi vel ꝙ fuisset emancipatus vel ꝙ ex forma statuti filiusfamilias possit condere testamentũ.Et ꝙ velit dicere vt arbitror de ꝓauo paterno colligitur ex illis verbis dum dicit̃.tãq̃ legitim⁹ administrator.q: † pater ⁊ quilibet ascendens habens in ptãte dicit̃ esse descendentiũ legitimus administrator.l.patri.ff.de mino.et.l.j.C.de bo.ma.⁊ ibi per doc.maxime per Bal.vbi dicit ꝙ põt agere tãq̃ si haberet solidum dñium.⁊.l.non solũ.§.vbi aũt.C.de bo.q̃ li.per Cy.bu.⁊ Bar.in.l.j.C.quãdo in integ.rest.posthu.possi.per d.Ant.in.c.cum.M.de const.Nam propter verba predicta apparet ꝙ nõ potest differre auus maternus q: nedum auus matern⁹ sed nec pater in bonis in quibus patri non queritur vsusfructus nõ dr̃ habere legitimã administrationẽ vt traditur in dictis iuribus ⁊ in aut.excipit̃.C.de bo.que lib.⁊ in aut.vt lice.ma.et auie in prin.no.Bar.⁊ Io.de imo.in.l.fi.§.j.ff.de verb.ob.cum si.si tamen deberet differre auus maternus per errorem etiã fuissent adiuncta illa verba tãq̃ legitimus administrator euanescit predicta cõclusio.¶ Scd̃a conclusio sit ꝙ predictum testamentũ indubitãter non vr̃ irritari si non probatur ꝙ instrm̃ confectũ per deputatum scribanie predicti dñici Petri Pauli de anchona fuerit confectũ per publicum notariũm q̃m ad validitatem instrumenti ⁊ ad hoc vt tãq̃ publicum probet exigitur ꝙ ille qui illud confecit sit publicus notarius vt traditur in.c.j.de fi.instrumẽ.⁊ late per Ioan.an.post Nico.mat.in addi.spe.in titu.de instru.edit̃.§.nunc dicẽdum in magna addi.⁊ tradit̃ in.l.generali.C.de tab.lib.x.nec ex eo q̃d in fine ipsius instrumẽti dicat̃ ego Petrus ⁊c.publica ⁊ impiali vel papali autoritate notarius rogatus ⁊c.scripsi ⁊ publicaui.ꝓbat̃ per hoc ꝙ talis fuerit notarius publicus assertio eñ talis nõ releuat producentem sine literis testimonialibus auctẽticis vt no.Inno.in.c.i.de cle.peregri.⁊ Bal.in auf.sed nouo iure.C.si cer.pe.⁊ Spe.in titu.de instru.cau.⁊ fide.§.restat.ver.⁊ scias.vbi concludit ꝙ ad illum qui producit instrumẽtũ pertinet probatio ꝙ ille q cõfecit fuerit notarius.⁊ idem tenet ibi Io.an.in addi.ꝟ.⁊ scias ꝙ tabellionatus post Marti.filli.vbi dicit ꝙ probatio incumbat actori ex instr̃o tãq̃ publico cum asserat factum vel solemnitatem C.de ꝓba.l.actor.ff.de publiciana.in.l.quecũq3.facit etiam q: † tabellionatus offm̃ non cõfertur nobis a natura:sed ab hoib⁹ dignitatẽ habentib⁹ ⁊ nõ ab oib⁹ sed a paucis vt tradit̃ per Io.an.in d.aut̃.do.meũ.⁊ Io.de imo.in.c.pe.de fi.instru.per Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iu.⁊ iur.⁊ per Spe.in titu.de fide instrut.§.restat ver.sed qs põt.⁊ in tit.de ꝓcu.§.rõne quoq3 forme.ver.itẽ ꝙ non sunt facte q̃ in principio.⁊ per Bar.in.l.j.ff.de offi.ꝓcon.vñ cum talis qualitas nõ cõualescat sed cõferatur merito † allegãs talẽ qualitatem tenet̃ ꝓbare.facit etiam q̃d no.glo.in.c.si forte.de elec.lib.vj.⁊ per Bal.in.l.nõ ignorat.C.qui accu.non pos.⁊ quod habetur i.l.si vero.§.qui pro rei.ff.qui satisda.cog.⁊ per Inno.⁊ do.in.c.j.de fi.instru.⁊ in.c.illud.de p̃sump.⁊ per Bal.in.l.barbarius.ff.de offi.preto.⁊ in.l.ad testiũ.§.j.ff.de testi.⁊ idem tenui in cle.j.de procu.vbi late scripsi de hac materia ⁊ ista est communis conclusio de qua etiam per doc.in.l.comparationes.C.de fi.instru.sicut † enim ignotis testibus nõ creditur ita nec ignotis tabellionibus credere debemus.argu.in auctẽ.de testi.§.si verõ ignoti.⁊ in.c.j.de cle.peregri.⁊ sic ex predictis sequitur probatio predicte cõclusionis:q̃n si non ꝓbat̃ ꝙ ille qui fuit rogatus de predicta electione ⁊ deputatione scribanie fuerit notarius sequitur ꝙ predicta scriptura remanet priuata que † quidem scriptura prefata nõ facit fidem quecũq3 illa sit nisi recipiat aliquod fomentũ vel supplementũ propter quod fiat autẽtica.nõ eñ facit fidẽ.nec ꝓbat:⁊ si haberet plurium testium inscriptionem vel subscriptionẽ ⁊ annum mẽsem ⁊ diem ⁊ similes solemnitates.C.de ꝓba.l.instra.⁊.l.exemplo.⁊.l.ratiões.et C.de cõuenẽ.fis.debi.l.ij.⁊.l.nuda.ff.de dona.licet enim scriptura prefata habeat testium subscriptionem.tñ si testes adhuc nõ recognouerũt subscriptiões suas vel mortui sunt ⁊ nulla sit facta comparatio ⁊ pars neget non ꝓbat.hoc tenet Spe.in ti.de instru.edi.§.nunc dicendum.ꝟsi.reglr̃.ergo facit quod not.spe.eo.tit.⁊.§.ꝟs.est ad quartã.⁊ Oldr.ꝯsi.j.⁊ Bal.in.c.is in publico.de controuer.inuesti.vbi dicit ꝙ nulle scripture prefate simul iuncte non faciunt plenam fidem.traditur etiam per Bar.⁊ moderniores.⁊.l.admonendi.ff.de iureiurã.⁊ sic patet ꝙ cum predicta scriptura predicti ser Petri asserti notarij non probato per literas testimoniales aut per alias legitimas probationes quod sit tabellio seu publicus notarius non facit fidem neq3 probationem ꝙ de electione seu deputatione predicti dominici in scribarium faciunt etiam not.per gloss.⁊ Bal.in.l.ij.C.de non nume.pecu.cum alijs similibus.

¶ Ex quibus sequitur alia secunda conclusio necessaria.ꝙ cũ predictus dominicus qui scripsit testamentum predicti Thome non probetur per legitimas probationes ꝙ sit tabellio seu publicus notarius non facit fidem neq3 probationẽ de electione seu deputatione predicti dñici in scribariũ faciunt etiã no.per gl.⁊ Bal.in l.ij.C.de nõ nu.pec.cum alijs si.¶ Ex quibus sequit̃ alia scd̃a cõ.

clusio necessaria ꝙ cū predictus dñicꝰ q scripsit testm̄ ꝑdicti Thome nō ꝓbet ꝑ legitimas ꝓbatiōes fuisse scribariꝰ ꝓpt quā q̄litatē legitime ꝓbatā ꝑdictū testm̄ viribꝰ subsisteret ex forma ꝑdicti statuti disponētis ꝙ scripture ⁊ testamēta ꝑ scribariū rogatū ꝓbēt ⁊ fidē faciūt tāꝙ publice. ¶ Qm̄ nō facta ꝓbatiōe ista ꝙ ꝑdictꝰ dñicus esset legitimꝰ scribariꝰ sequit ꝙ ꝑdictū testm̄ remanet scriptū ac rogatū a ꝑsona ꝑuata: ⁊ sic est ꝑuata scꝑtura ⁊ ꝑ ꝯñs nō ꝓbat nec viribꝰ subsistit ꝑ ea q̄ statim dicta sunt nisi aliter ꝓbet. ¶ Uerū q: posset forte ꝯtingere ꝙ haberent līe testioniales faciētes fidē de notariatu dicti ser Petri. ⁊ ꝑ ꝯñs fidē faceret ꝑdictū instr̄m de ꝑdicta electiōe ꝑdicti dñi in scribariū vel etiā si aliter ꝓbaret ꝑ testes de notariatu dicti ser Petri merito discutiamus. vtrū ꝑdictꝰ scribariꝰ fuerit electꝰ cū tāta solēnitate ⁊ ꝑuata forma statutoꝝ ita ⁊ taliter ꝙ locꝰ sit dispōne ꝑdictoꝝ statutoꝝ circa adhibendā fidē scripturis ⁊ testamētis ꝑdicti dñici tanꝙ veri legitimi scribarij ex forma predictorū statutorū. Et in veritate q̄stio ista est satis dubitabilis. 6 ¶ Et ꝓ ꝑte negatiua facit ꝑmo gñalis regula ꝙ † actꝰ celebratꝰ non seruata debita forma est ipso iure nullus: vt in. c. quia ꝓpter. de elec. l. cū hi. §. pretor. ff. de transac. j. q. j. c. detrahe. c. maiores. de bap. ⁊ in. l. iulianus. §. sed si quis. ff. ad exhi. xij. q. ij. c. sine exceptione. ⁊ adeo forma substantialis specifice seruanda videtur ꝙ ad actus validitatē nō habet locum illa regula ꝙ nihil interest ex equipollentibus fiat. ita singulariter dicunt Bal. ⁊ Ange. in. l. j. de libe. ⁊ posthu. Unde dicunt ꝙ si statutum requirit ꝙ in instr̄is conficiendis notarius debeat apponere nomen prenomē ⁊ agnomen ꝙ nō valebit instr̄m si solum fuit appositum nomen vel agnomen etiam si illud sit elegans nomen vel prenomē vt gallo ꝑlessus de quo per glos. in. l. hac consultissima. C. qui testa. fa. poss. notorietas quia veritas nō excusat a forma. vt. d. l. j. ⁊. ij. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ not. Bal. in. d. l. hac cōsultissima. faciūt que no. in. l. quecumqꝫ. de bo. q̄li. ⁊ per Bar. in. l. pretor in princi. ff. de oper. no. nun. ⁊ in. l. legitimos. ff. de legi. tut. vbi Bar. dicit ꝙ si requirit interponi autoritatem pro forma alicuius actus non sufficit dicere per verbum consensus ⁊ hoc maxime dicendum est qñ talis forma requiritur a statuto corrigente ius commune q: tūc omnino ad vnguem seruanda est fm Bal. in. c. j. de milite vasal. qui contumax est. vbi dicit ꝙ si a statuto sit data forma ꝙ ante bannū fiant due citationes tot dierum pro qualibet ꝙ non potest iudex ꝓ qualibet citatione conglutinare ambas citationes ⁊ sic dare vnam pro ambabus quia 7 † cum duplex citatio sit data a statuto pro forma substātiali pro ueniendi ad bannum nihil mutari pōt de tali forma etiam terminus vnꝰ hore ꝑ. l. ⁊ si nihil. ff. de re. iu. ⁊ si aliud fieret vitiaret bānū ⁊ idem voluit Marti. silima. ⁊ post eum Bal. in. l. non sunt liberi ff. de sta. ho. per illam. l. qui rome. §. flauius. ff. de verb. obl. ⁊ voluit Bal. in. l. cessante. ⁊ in autē. qui semel. C. qño ⁊ qñ iu. facit etiam. l. iij. §. si cā cognita. ff. de bo. pos. ⁊ ꝙ dixi in cle. j. in glo. super v̄bo iure. de fo. compe. ⁊ est bonus text. in. l. j. §. offidius. ff. ne quis eum q in ius vocatus est vim assumat. per quē tex. not. ibi Bal. ꝙ quādo ante processum vel citationem exigitur aliqd preambulum si illud non procederet non vꝫ processus neqꝫ citatio infert ꝙ si ex forma statuti exigantur solutio decime si talis solutio non procedat non vꝫ processus allegat et. l. vniuersa. C. de preci. impe. offe. dixi late in rubrica de dila. in. xx. princi. art. qō. iij. Cum ergo ita sit ꝙ ad validitatem actus forma substantialis tradita sit seruāda ad vnguē videtur inferēdum ꝙ predicta electio ⁊ deputatio scribarij nō valeat tāꝙ non seruata forma tradita. ¶ Que quidē cōclusio vr̄ ꝓbari ex pluribus primo ex forma primi statuti posita sub rubrica de fide danda libris ⁊c. quoniam ꝑfatum statutū disponit dando formam electione scribarij ⁊ officio scribarij ꝙ si quis fuerit scribarius alicuius nauigij anteꝙ incipiat suum offm̄ teneatur ⁊ debeat in principio cuiuslibet viagij comparere corā ꝑtāte vel iudice causarū ciuiliū ⁊c. Sed in terminis nostris narratur hoc minime fuisse celebratum quia in fine predicti vltimi viagij predictus scribarius non seruauit dictum statutum prestando iuramentum de quo in statuto ergo scripturis predicti scribarij non vr̄ adhibēda fides ex forma predicti statuti ꝑ ea que superius dicta sunt maxime in scd̄o loco de solutione decime. ¶ Scd̄o etiā in alio non vr̄ seruata forma ꝑdicti statuti eo ꝙ requirit ꝑdictū statutū eo ꝙ scribarius predictū corꝑale iuramentū prestet cū ꝑñtia ⁊ volūtate maioris partis mercatorum qui ire debeant vel eorum mercantias mittere cū dicto nauigio ⁊ vbi non esset mercator in presentia nocchierij ⁊ trium marinariorum ipsius nauigij de ciuitate anchone quare cum predictus scribarius in prestando predictū iuramentū illud non ꝓbet prestitisse in ꝑñtia maioris partis mercatoꝝ ire volentiū vel mercātias mittere intēdētiū sed solū in ꝑñtia dñi Jacobi quōdā dñi Petri ⁊ Petrilli Jo. mercatoris anchonitanoꝝ nec dicit ꝙ deberent ire vel mittere mercātias ⁊c. nec qd cōstituerēt maiorē ꝑtē mercatoꝝ ⁊ sic videt ꝓpt omissaꝫ formā qd dispositio predicti statuti deponētis qd scꝑturis ⁊ testamētis talis scribarij credat ⁊ fides adhibeat nō sortiat effectū ꝑ iura supius allegata ⁊ maxime q: cū ista cōsistāt in facto vcꝫ ꝙ illi duo ꝯstituerīt maiorem partē ⁊ ꝙ haberēt q̄litatē a statuto reqsitā ⁊ factā nō ꝑsumūtur nisi ꝓbent vt. l. in bello. §. facte. ff. de cap. ⁊ postli. reuer. ⁊ in. l. q̄cūqꝫ. ff. de publiciana. facit ꝙ singl'arit no. gl. ⁊ post eā Pau. de ca. in. l. illud. C. de sac. san. ec. ¶ Tertio ꝓbat ꝑdictꝰ scribariꝰ nō videt fuisse electꝰ ꝓ dicto viagio reditus ad anchonā sed dr̄ in electione ipius in qbꝰ viagijs ⁊ etiā postea subiūgit predictis viagijs vnde cum non reperiatur fuisse electus pro viagio redeundo ad anchonam nec pro dicto viagio redeundo ad anchonam prestitisse iuramentum merito scripturis confectis per predictum scribarium in viagio reditus ad anchonam non vr̄ adhibenda fides quia quo deficiunt verba statuti deficit etiam dispō vt in. l. si seruum. §. non dixit. ff. de acqui. he. in. c. ad audientiam. de decimis ⁊ in. l. hos accusare. §. hoc beneficio. ⁊. §. omnibꝰ. ff. de accu. ⁊ in. l. scire opꝫ. §. 8 illud. ff. de excu. tu. statutum enim † non comprehendit cām ad quā verba non possunt adaptari vt. l. ita autem. ⁊ ibi ꝑ Bar. ff. de admi. tu. ⁊ in. c. idētitatibꝰ in fi. de elec. lib. vj. notant Barto. Ang. et Rapha. ⁊ Jo. de imo. in. l. iiij. §. pretor. ff. de dam. infec. ¶ Et dicit Bartho. in. l. iij. ff. ad. l. iuliam. dꝫ allegare. ff. ad. l. pompe. de prior. repetundarum. quod nec iureconsultus nec imperator potest facere quod illud contineatur in. l. quod in ea non continetur: faciunt etiam no. per. Bar. in. l. gallus. §. videndum. ff. de li. ⁊ post. ¶ Cum ergo verba predicti statuti non adaptentur ad casum nostrum de viagio reditus ad anchonam merito vr̄ ꝙ scripturis ⁊ ꝑ cōsequēs testamēto rogato per dictum scribarium nō sit fides adhibenda. ¶ Uerū ꝙuis predicta videantur fortiter vrgere tamen decisio redditur dubia ex eo qd ex forma statuti positi sub rub. de lib. scribarij de lauane ⁊c. disponitur ⁊c. quod si scribarius eligatur extra ciuitatē anchonitanam debeat iurare suum officium ante cōsulem nec aliquid dr̄ de presentia maioris partis mercatoꝝ. nam statutū quod loquitur de maiori parte mercatorū loquitur quando scribarius eligeretur in ciuitate anchonitana. cum ergo in terminis nostris predictus scribarius non fuerit electus in ciuitate anchonitana. sed in ciuitate constantinopolitaā. sufficiens vr̄ fuisse predictum iuramentū prestitum corā consule cū statutū predictū in casu predicto reqrat ꝑñtiā maioris partis mercatoꝝ. Et hoc dico si ⁊ in quātū illud ꝙ dr̄ de maiori parte mercatoꝝ in alio statuto cōsuetudo ⁊ obseruantia longi tꝑis nō fuisset interpretata quod etiam ꝑñtia requireret maioris partis mercatorum quo casu esset faciēdum articulū de ꝑdicto cōi intellectu ⁊ obseruātia ita vt respectu requisite ꝑsentie maioris partis mercatoꝝ predictūj statutū positum sub rubr. de fide dāda libris ⁊c. ꝙ dr̄ fuisse vltimū in ordine interpretaret ⁊ addet ꝑñti statuto sicut in simili dr̄ in. l. non est nouū. ff. de legibus. Et siquidem predicta ꝓbarent tūc arbitrarer ꝑdictū testm̄ ex eo quod fuisset rogatū ꝑ scribariū nō facere fidē: aliis arbitror predictū scd̄m fundamentū supra in cōtrariū fundatum obesse. ¶ Insuꝑ etiā quo ad primū fundamētū in cōtrariū formatum etiā est aduertendū qd lꝫ prefatum statutum dicat in principio cuiuslibet viagij. ⁊ sic loquatur per verbū distributiuū de cuiꝰ natura est appropriare rem de qua agit insolidū vt in. l. si pluribꝰ in prin. ff. de leg. iij. de quo late dixi in. l. iij. ff. de duobus reis. in. viij. principali articulo. q. j. tamen lꝫ predictus scribarius fuerit constitutus ad certa viagia q: possunt esse plura viagia sub vno viagio predicta constitutio dicat. deo duce regressurus ad anchonam ꝑfectis ipsis viagijs merito videntur omnia predicta viagia pro 9 vno haberi sicut in simili dicimus † de eo qui ludit eadem die cū pluribus qui non venit puniendus tanꝙ plura circa ludum prohibitum commiserit delicta ex quo ludus non fuit habitus pro perfecto anteꝙ recederet. arg. l. contractus. de fide instru. ⁊ qd no. in. l. naturalem. ⁊ in. l. in laqueum. ff. de acqui. rerum domi. ⁊ in. l. in serui. §. perijsse. ff. de bonis que lib. ¶ Item facit ꝙ in simili dicimus ꝙ si aliquis tēpore continuato ex eodem aceruo frumēti tres vel plures saccos frumēti subtraxerit: vel cōtinuato tēpore varias res furatus fuerit: vꝫ decretales codicem vestes argentum ⁊ similia quod dicitur vnum furtum ⁊ nō plura adeo ꝙ non pōt puniri pena pluriū furtoꝝ si forte ex pluribus furtis maior pena veniret imponēda fm Bar. in. l. eū qui. §. ita dicit. ff. de fur. ⁊ Bal. ⁊ doc. in auc. sed nouo iure. C. de ser. fugi. facit quod not. glossa in. l. pe. ff. de ac. ⁊ oblig. licet ergo dicatur in predicta constitutione scribarij pro pluribus viagijs tamen si continuato tempore ad varia loca eundum est ante reditum ad anchonam potest in effectu dici vnū viagium vt in predictis exemplis ad quod etiam plura alia possunt deduci exempla de quibus per Barto. ⁊ doc. in. l. nunꝙ plura. ff. de priua. delic. ⁊ in. l. inficiādo. §. infans. ff. de fur. ⁊ ex his que 10 latissime dixi in. c. j. de pe. sic † etiā ⁊ continuatim dicitur fieri quod iteratur ⁊ potest dici vnum licet aliquo interuallo tēpore celebratum fuerit dummodo ad extraneos actus non fuerit deuentū per not. ij. q. vj. arguta. ⁊ in. c. cum olim. de causa possess. ⁊ in. c. cum causam. de elec. ⁊ per gloss. pe. in. c. fi. de ver. signi. lib. vj. ⁊. xiij. qō. j. c. j. ⁊ ibi gloss. in. c. si de beneficio. de preben. lib. vj. ⁊ in. c. pe. de officio ordi.

ordi.lib.vi.z per glo.xxi.quest.iii.c.hi qui.z p gl.in ver. cōtumacia. in.c.cupientes.in prin.de elec.lib.vi.per glo.xxvi.di.§.non aūt.cum si.vnde eadem z vna potest dici nauigatio licet ad varia loca z varia viagia debeat facere ex quo viagium nō habet pro completo z absoluto per iura preallegata facit etiam quod no.in.c.qz ppt. de elec.z q traditur in.l.continuus.ff.de ver.ob.Et ex predictis nō obstarent primum z tertium fundamētum in contrariū allegata. ¶ Est tñ aduertendū q ego arbitror pdicta pcedere qñ non probaretur q viagia essent diuersa z pcessum esset ad extraneos act⁹: ita quod possunt pprie z stricte plura appellari viagia vel q consuetudo ciuiū anchonitanorū interpretaretur pdicta fuisse plura z diuersa viagia.qm tunc indubitatū arbitror predictam cōditionē scribarū non producere effectū ad predictū viagiū redditū ad anchonam: z sic testm̄ predictū viribus non subsisteret. Nec miretur quispiam q predicto modo pcedāt qm mihi hoc necessarium est: tum qz facti narratio nō plene vr̄ esse transmissa: tū qz cū sim oriūdus z educatus ac etiā tpe vite mee cōsumpserim in hac ciuitate senarum q̄ est mediterranea quasi equalr̄ ab vtroqz mari distans. merito in talibus iusta ducor ignorantia z sufficiant quo ad primam qōnē. ¶ Circa scdaz qōnē principalē qua querit vtrū valeat predictum testm̄ in quo nō apparet alia heredis institutio. Breuiter dicendum arbitror qd si alia nō obstarent de quib⁹.s.ppt cām predicta nō arbitror testm̄ pdictū annullandū.hec autē cōclusio p-

11 bat duplici fundamēto. primo qz † vba relinquo vel alia adiectū vniuersitati bonorum in filio importāt instonem vt.l.his verbis et l.ii.ff.de he.insti.z l.quoniā indignum.C.de test.z insti.de test.mi.§. item faciunt.not.per Bar.in.d.l. his verbis referendo vltramontanos quos ipse sequitur qui mouentur qd verba in dubio intelligantur posita a testore eo modo z forma z ad eū finem vt ei⁹ voluntas sit valida.l.iii.ff.de test.mi.z.l.quis.ff.de rebus dubijs. Et idem tenet Bal.in.l.quoties.C. de he.insti.maxime qz natura vbi relinquo vel similium verborum est vt possint denotare instonē: et ideo dicunt cōiaiter in aut.de trien.z semis.§.i.z.l.hac edictali.C.de secū.nup.z.l.quod.ff. ad senatuscōsul. treb. sed in terminis nostris prefatus Thomasius testor dixit. ancho voie ei dicto Thomasso che tuto lo resto de le sue cose cholinc sono quarto carati de la naue z tutte sue mercantie z debitori. Et tuto sue possessioni dentro z de fora z tutti altri soi beni mobili z immobili siano dellangela zc.z sic patet q predictus testōr fuit cōprensus oia bona sua z vbū adiectū fuit coe z per cōsequēs importat institutione facit no.per Bar.in auf.vñ si parens.C.de inof.tes.vbi ptz q in terminis tñ dubitabilibus verbū relinquo importat instōnem z q not.in.l.humanitatis.C.de impu.z alijs subsi.sequitur Bal.in.d.l.quoties.C.de he.institut. ¶ Item probatur in longe fortioribus terminis in.c.

12 Ray.de testa.z ibi dominus meus.d. Abbas.sicu.qui vult † qd etiam si verbum relinquo adijciat rei particulari importat in filio institutionē.Et maxime verba predicta debēt interpretari fz subiectam materiam z qualitatē persone.c.si pr.de test.li.vi.cū si.pbatur in.l.si ex facto.§.si.ff.ad treb.vbi videmus q verbum instituo z substituo qñqz trahitur ad obliquam ob psumptam mentē testātis vel ad saluandū iudicium testoris.l.querebatr.ff. de te. mil.z.l. seruo.l.ex facto.in prin.z.l.qui filium.ff.ad treb.fortius ergo in terminis nostris hoc dicendum esse in quibus tum rōne subiecte materie tum rōne seruande voluntatis defuncti:tū qz appositū est verbum apertū ad instōnē:tum ēt qz adiectū fuit vniuersalitati debemus ɔcludere pdicta filiā institutam esse. ¶ Preterea licet text.in auf.vt cum de app.cognoscitur.§. aliud quoqz.requirat hrdis in

13 stonē† tñ hrdis instō nō hz certam formulā verborū merito pt fieri quibuscūqz verbis hoc significātib⁹ vt est in.l. quoniā indignū. C.de test.z insti.de test.mi.§.tē.Et predict⁹.§. his verbis.in prin. vbi pbat q tm̄ est dicere dñs esto q̄tū hrs esto:z ideo satis dz seruata forma illius auctentice qñ apponit verbum q scdm suū significatū importet instōnē fz ita est in terminis nr̄is qz testor dixit q oēs res debita z possessiones z oia bona essent ipsius angele z sic predicta verba important dñium.z per ɔñs z pdicta angela intelligitur hrs instituta ad quam decisionem videretur sufficere pdicta.l.his verbis in prin.Et maxime ēt hoc dōm est in terminis nr̄is ex alio capite qz in terminis nr̄is null⁹ hrs ali⁹ institut⁹ fuit. vñ lz oli sufficeret quocūqz titulo relinquere filio ad excludendum querelam inof.test.tñ pp hrdē aliū institutum requisiuit impator instōnem in.d.§.aliud quoqz capitm q filius dz hre iure institutionis z hoc fundamentū pcedit de iure cōi idē fundamētum ad probandum ɔclusionē est qz ex forma pdicti statuti positi sub rubrica delli somani delle naui zc.i si.dz.z se alcune qōne dicio nascesse oli fusse oposto per alcuno z tali instri ouero testamēti nō valesse p se alcuna solēnita amancasse nō a inteso auendo li diti instrumenti el mio de testimoni zc. ¶ Quare cum illud q filius habeat iure institutiōis sit quedam solēnitas positiua a iure cōi introducta merito ex forma pdicti statuti omissio predicte solēnitatis non vr̄ obesse z sufficiant quo ad scdam questionem principalem. ¶ Circa tertiam questionem principalem qua queritur vtrum data inualiditate testamenti predicti occasione preteritiōis valeāt relicta z debeant a dicta filia: superuacua est examinatio vt ptz ex superioribus ex qb⁹ ptz supfluā esse qōnē tertiā eo q nō sit ver pdictā fuisse preteritā fz institutā sic in filiū de tex in.c.pastoralis.ver.vñ supflua. de rescri.z hec sufficiāt q̄ ad tertiā qōnē. ¶ Circa q̄rtā qōnē q̄ q̄rit vtrū stāte validitate testamenti pdicti Thome z Io.z vxor Tho. admittātur ad substitutionē z sic sit loc⁹ fideicōmisso vñ an hrdes pdicti pupilli possint detrahere ex persona angele ad al.legitimam vel trebellianicā ex q̄ diuerso tpe veniūt detrahēde zc.aduertēdū q pdicta qō pōt ɔtinere duas dubitatiōes:pm⁹ vtrū possit detrahere duas q̄rtas vz legitimas z trebellianicā z q̄uis de iure ciuili olim istud esset dubiū tñ hodie de iure canonico est expeditū per.c.

14 Raynu.z.c.Raynal.de testamētis.i qb⁹ apparet † q fili⁹ grauat⁹ restituer hrditatē diuersis tēporib⁹ hoc est si post mortē vel si sine filijs decesserit pōt detrahere legitimā z trebellianicā.z q̄uis vt dixi olim de iure ciuili essent opi.tñ hodie cōis opi.q stantibus dictis terminis fili⁹ detrahit duas q̄rtas de q̄ p bal.in.l.i.ff.si cui plusq̄ per.l.fal.z.l.q̄q̄.C.ad.l.fal.z p An.z imol.in.l.coheredi.§.cū filie ff.de vul.z pu.tradit in.l.papinia.ff.de inoffi.tes.Bart.in.ɔsi.cxl. incipit.viso z ɔsiderato z in ɔsi.clxiii.incipit qdā z in alijs infinitis locis z hoc io

15 † qz lz olim essent opi.tñ cū de iure canonico hoc sit expsse determinatū sequit q ēt in foro seculari ius canonicum sit seruandū vt singlr voluit Bar.in extraua.ad reprimē.in gl.sup ver.per edictū.z Pet.de anch.in repe.c.canonū statuta.de consti.in x.oppo.pnci.Io.de imo.in cle.i.de iud.z ibi tetigi z in cle.ii.de test. z ibi dixi tradit p do.meū Abb.sicu.in.c.p venerabilē q̄ fi.sint le.z in.c.i.de op.no.nu.z ibi latissime dixi post eū lz ēt Io.de imo.i.l.a diuo pio.in pn.ff.de re iud.z in.c.i.de his q̄ fiūt a ma.pte ca.z i.l.q aa ɔtulebat.ff.de re iu.z p eū in.c.fraternitatis.de test.z ibi etiā dixi.facit.c.lz de fo.cōpe.cu si.z sic hodie indubitatū est q fili⁹ rogatus restituere post certū tps pōt detrahere legitimā z trebellianicā

16 ¶ Scda pncipalis dubitō pōt oriri † vz per illa vba posita i pdicto testō in q̄ru dixit che tuto lo suo si pta p mitta z la sua mita sia de Ioāni suo fratello z laltra mita di.P.sua dona.vtrū intelligatur esse phibita trebellianica circa quā dubitatione vr̄ pmo dicēdū q sic qz lz tex.in auf.sz cū testator.videat velle q requirat expsa phibitio tñ videnf sufficere expollētia vba vz si manebat in integritate sui vel restitui ar.l.fi.C.ad.l.fal.facit q no.Bar.in.l.cēturio.ff.de vul.z pu.in.iii.q.pn.z q not.Bal.in.l.pcib⁹.C.de impu.et alijs substi.facit gl.in.l.x.ff.de fideicō.liber. ¶ Verū predictis non obstantib⁹ q̄uis.q.nō pcedat sine dubitatiōe tñ ɔrā sniam arbitror veriorē vz q nō obstātib⁹ pdictis hrdes pdicti pupilli ex psona scripte angele possint detrahere nō solū ltiam sed ēt trebellianicam probat multipliciter pmo qz lz testator substitutionē fecerit in oib⁹ bonis vel grauaret restituere vniuersa bona vel oia bōa vl'ge qd hz ppter hoc nō intelligit institut⁹ ēe phibit⁹ detrahere trebellianicā p.l.i.§.unde tieratr⁹.z.l.ita tñ.§.trebellianā.z l.luci⁹.§.heres z p.l.na q.§.si.cū.l.le.ff.ad senatus.tre.z idē et si testōr dixit q restitueret tota hereditatē.z.l.q totā.z.l.si heres ab eo.§.si totū ergo ad senatus.treb.lz idem dicendum est in terminis nr̄is.qz dictus testator simplr dixit tuto lo suo si parta.ob hec vr̄ expsse pbari in simili qñ ille qui soluit tres ptes vel medietatē statuto idulgēte quartā ptē vel dimidiam vel creditore hoc ɔsentiēte dz totū soluere z sine diminutiōe soluere.hoc singlr voluit do.Hell⁹ in tractatu bānitoz in tertia pte scdi tpis.q.lxxx.pro qua decisiōe allegat.l.solonis.z q ibi no.per Bar.ff.de sol.facit.l.in executionē.§.si.ff.de verbo.obli. z in.l.iii.§.ptor ait iuncto.§.soluisse.ff.de re iud.z est bonus tex.fm vnam lec.in.l. filium quem habentem.C.fa.her.facit.d.l.iusiurādū a debitore.z.l.labeo.ff.de iureiu. ¶ Tertio predicta conclusio videtur expresse pbari per totum in auf.sed cū testōr.C.ad.l.fal.vbi tex. pro forma ad hoc vt filius heres non possit habere trebellianicaz exigit q expresse prohibeatur ergo nō vr sufficere tacita prohibitio per verba generalia vel per cōiecturas.z lz Old.in cōn.cxii.incip.psupposita ɔsuetudine. ¶ Quarto p predicta snia facit text. in.l.si quis ad declinandam.C.de epi.z cle.vbi tex.dicit si quis ad declinandam.l.fal.cum desiderat totā suam substantiam p redēptione captiuorum eos ipsos hrdes relinquere zc.z sic vult tex.ibi manifeste q q̄uis testator instituisset extraneū in hrdē z grauasset eūdē de restituēdo totā hereditatē suā q ppter hoc nō declinasset falcidiam. ¶ Quinto pbat pdicta cōclusio tex.in.l.ii.§.a filiorum C.qñ z quibus.in.para debet lib.x.in cuius prin.dz q filij curialiū accipiūt curialis patris hereditatem integrā.z tñ postea subiungit nullāqz partē diminutā quasi sentiat q per illa verba integra prius posita non intelligeretur fuisse inhabitam detractionem quarte que debetur collegio curialium decedente curiali:quonia si per illud verbum integra causata fuisset inhibitio superfluo subiunxisset in si.nulla parte diminuta argu.not.in prima constitutio.C.§.quibus. ¶ Sexto probatur per tex.iuncta glossa in.l.necessarius.ver.q si quis.ff.de religi.z sump.fune.vbi quamuis quis

17 dotē fuerit stipulatus †totā integrāq3 sibi restitui solu. mat. tñ de- duceret impensa funeris facta p ipsa vxore vt i. l. si p rata. co. ti. vñ verbū illud integrū seu totū vr̄ phibere detractionē. ¶ Septimo pbat etiā pdicta cōclusio q2 vbi correctiua desiderat qd expressim fieri sibi ad satisfaciendū dispōni necessariū est expressionē fieri ver- bis singularibus non aūt per verba generalia seu per cōiecturas p. l. si qs in prin. testamēti. ver. s3 hoc ita demum. ff. de leg. iij. z in. l. fi. C. de iudi. Sed nouissime corrigit ius antiquū annulādo circa falci die vel trebellianice detractionem de qua in. l. fi vt allegas. C. ad l. fal. z in. l. fi. C. de bonis que lib. z. l. fi. ff. ad. l. fal. z mandat hanc p- hibitionem expresse fieri vt est text. in. d. auf. sed cum testator z in auf. vnde sumitur ergo non sufficiunt verba generalia vel cōiectu- rata. ¶ Octauo probatur q2 vbicūq3 respectu certe psone mādat aliquid expressim fieri tunc illud dicitur expresse factum quod fit per verba singularia. i. specifica non autē quod fit per coniecturas vt no. gl. in. c. inquisitores. de here. lib. vj. sed hoc mandatur respe- ctu persone heredis trebellianicam expresse prohiberi ad hoc vt non possit detrahi ergo zc. ¶ Nono predicta conclusio probatur q2 expressa prohibitio vr̄ requiri pro forma ergo non videntur suf ficere verba equipollentia per no. per Ang. z Bald. in. l. j. ff. de lib. z posthu. z per ea que latius superius dixi in. ij. q. princip. que con- cludunt ad presentem decisionem. ¶ Decimo predicta opi. pbat autoritate Old. consi. cx. q incipit presupposita consuetudine vbi concludit q si mandauit bona sua pleno iure restitui non intelligi tur per hoc prohibita trebellianica. ¶ Undecimo probatur auto- ritate Angeli in auf. sed cui9 testator. z in corpore vñ sumitur in. §. si vero expressim z in. l. ij. §. ad filiorum. C. quando z quibus quar- ta pars debetur lib. x. in quibus Angelus concludit quod l3 testa- tor iusserit oīa bona integralr̄ restitui potest detrahi trebellianica. ¶ Duodecimo fortificatur predicta opinio. autoritate. Ludouici pō. in repe. autentice similiter. C. ad. l. fal. in fi. vbi dicit q cum hec qō de facto esset z plures consuluissent contrarium decisum fuit p hac pte. ¶ Circa quintam qōnem qua querit cum fideicommissa- rij debeant capere hereditatem de manu heredis vtrū fideicōmis- sarij predicti q ante aditam hereditatē ceperunt tenutā bonorum aliquorum z ipsorū possessionē occuparūt sint in aliquo puniendi attento q propria autoritate z sine aliqua inuestigatione occupa- runt vel saltē si post hoc cum fuerit adita hereditas per ipsos here des pupilli apprehensa bonorū possessio dicti fideicommissarij vio lenter occuparunt z per vim fructus ex possessionibus asportaue-
18 runt in quo puniat maxime cum fuerint tot prelegata †q forte bo na remanentia filie non sufficerent ad legitimam z trebellianica3: breuiter distinguendum arbitror q autem pdicti fideicommissarij adita hereditate per heredem illius qui tenebatur restituere occu- parunt bona hereditaria z tales incidunt in penam. l. nō dubium C. de leg. Et hoc voluit singulariter Oldr. consi. cvij. qd. incipit cir- ca municipale. ¶ Et si per violentiam posset etiam intentari reme dium. l. si quis in tantā. C. vnde vi. ¶ Et si sine violentia cōpetit du plex remedium v3 predicte. l. non dubium. z aliud v3. l. extat. z qd ibi notat gloss. ff. quod me. cau. ¶ Si vero adhuc non erat adita hereditas per heredes illius qui grauatus fuerat restituere. tunc contra talem occupatorē cōpeteret interdictū quorū bonorū vtile
19 q cōpetit pro rebus singularibus seu pticularib9 ¶ †Nā pro here ditatis occupatione competit interdictū quorū bonorū directum pro singularibus vtile vt traditur in. l. j. C. quo. bo. z. l. j. ff. quo. leg. z insti. de interdi. §. adipiscende. ¶ Et de modo formandi libellum ac etiam de materia tradit p Spe. in ti. de testa. §. nunc dicendum. vbi etiā instituit formales positiones sed si occupatio z violentia fuisset commissa post aditam hereditatē cōpeteret remediū. d. l. nō dubium. z. d. l. extat. ¶ Item restitutoriū cū pena scdm dispositio- nem dicte. l. si qs in tantam. Ex quibus p3 quod si qs ius occupa- tur in rebus absq3 violentia occupatis z haberet illud amittit z si non h3 ius tenetur occupatum z tantundem restituere. Item con peteret rei vendicatio si dñium fuisset apud defunctum z si non fuisset dominium sed publiciana posset intentare publicianam qñ
20 omnia iura sunt apud †defunctū existētia. l. j. z per totū ti. C. vt ac. ab here. z cōtra heredes. z. l. pro hereditarijs. z per totum. C. de he- re. actio. z glo. sing. z ordi. l. diem proferre. §. si heredis. ff. de arbi. z
21 no. l. j. C. si cert. peta. z. l. si patrum. ff. de proba. Et hec †remedia rei vendicatio publiciana z condictio possessionis possunt simul in eo- dē libello intētari vt traditur in. c. abbate de sentē. z re iudi. lib. vj. z tradit in. c. ij. de lib. ob. z ibi per dominum meum Abba. sicu. z do. An. o. z Jo. de imo. traditur etiam instit. de actio. §. alie. z per Spec. in tit. de actio. z peti. §. sequit. ver. item nota. z in titu. de libel li cōcep. §. iam nunc. ver. z nota. quod talis. Et Bal. in. l. z an eadē ff. de excep. rei iudi. Jo. an. in. c. constitutus. de resti. in integrum. iū ctis etiā his que traduntur in. l. cum fundum. §. fin. ff. de vi z vi. ar- ma. z. c. pastoralis. z. c. dilectus. de causa pos. z proprie. z per Bal. in. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. Et procedūt respe- ctu bonorū immobiliū sed respectu fructuum per vim ablatorum si quidem fructus sunt immaturi posset intētari actio. l. aquilie. vt l. si seruus seruū. §. si oliuā. ff. ad. l. aquil. si vero maturos collectos asportauit tenetur actione furti vt. d. §. si oliuā. ff. ad. l. aquil. z de condi. furti. Et si per violentiam tenetur actione vi bono rap. que datur in triplum insti. vi bono. rap. z. ff. eo. per totum insti. de actio. §. tripli. Laus deo.

¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Casus talis est. Quidā Gabriel de florētia 3rit matrimonium cum quadā muliere noīe Margarita a qua dotes suscepit z ex di- cto matrimonio nascit Anto. mas. z Nāna femina ac etiā tres alie filie femine. Et deinde dicta dña Margarita moritur cui in vita obuenerūt multa bona materna z paterna vltra dotes post cuius mortē superuixerūt dicta Nānē z Ant. ac etiā tres alie filie femine. deinde dictus Gabriel aliā accepit vxorē mortua dicta Margari- ta. deinde Gabriel maritauit dictā nannā cuidā Martino mor- tuis iam duab9 ex dictis filiab9 q nāna anteq3 nuberet refutauit in manibus dicti Antonij fratris sui oīa bona z iura que sibi con peterēt in hereditate materna. deinde morit alia filia femina stan- te Antonio fratre. z tunc transiuerat ad scda vota. deinde moritur dictus Antoni9 superstite Nanna sorore sua vtrinq3 coniuncta z superstite dicto Gabriele pr̄e suo: z ab intestato cum esset filiusfa- milias: q pr̄ in vita dicti Antonij administrauit cūcta materna q deuenerāt ad dictam dñam Margaritā matrē dicti Antonij: que dā ēt ex dictis bonis alienādo z quedā negligēdo. vñ qrit de mul- tis. ¶ Et primo querit quis succedat ab intestato dicto Antonio an dicta Nāna soror vtrinq3 ɔiuncta an dictus Gabriel pr̄ an si- mul cōcurrant in dictis bonis maternis. ¶ Scdo vtru3 pater qui accepit scdam vxorē puet pprietate ptis sue ita q solū z duntaxat sibi remaneat vsusfructus. ¶ Tertio vtrum habeat vsumfructum in illa portione que defert dicte Nanne sorori defuncti. ¶ Quar- to vtrum dicta nāna filia possit petere transferri administrationē in se de bonis super quibus pater habet vsumfructum attento q pater nonnulla alienauit z alia permisit vel dolo vel negligentia destrui. ¶ Quinto posito q ista translatio administrationis pos- sit peti vtrum fructus pertineat ad patrem ita quod filia debeat eum securari de fructibus an vero ad aliam filiam ita quod solu3 teneatur patri ad alimenta si pater egeat. ¶ Sexto vtrum pro ma la administratione pater aliquo casu teneatur reddere rationem. ¶ Septimo vtrū si ista filia velit agere 3 illos in quos bona fue- runt alienata debeat requirere cōsensum patris in his in quibus pater non haberet vsumfructum nec habere potuit. ¶ Octauo z vltimo quia dictus Gabriel per instrumentū publicū promisit q filij nati ex scdo matrimonio ratam habebūt quandam cessionē z iurium translationē factam morte Antonij vt latius in instrō cōti netur. j. q̄tum tps teneatur facere q isti filij habent ratum.

¶ Consilium. xxxiiij.

1 ☞ Pater trāsiens ad secunda vota an priuet successione filiorū primi matrimonij existētibus alijs filijs eiusdem matrimonij.
2 Mulier transiens ad scda vota de pprietatiua fit vsufructuaria.
3 Mater v3 succedere filio vna cū alijs fratribus vtrinq3 coniūctis nulla habita differentia sexus ac patrie potestatis: neq3 habita cō sideratione secundarum nuptiarum.
4 Pater z mater an pariter succedant filio cum fratribus defuncti vtrinq3 coniunctis.
5 Pene transeuntium ad secūda vota cōmunes sunt patri z matri.
6 Pene scdo nubenti per dictum apostoli sublate que sint.
7 Successio parentu3 binuborū in bonis filiorū nō impeditur p auf. posteriore in. de here. ab intest.
8 Afflictio non est danda afflicto.
9 Pene imposite parentibus pp̄ter transitum ad secundas nuptias sunt imposite in fauorem filiorum.
10 Pater de proprietario fit vsufructuarius propter transitum ad se cundas nuptias.
11 Mater que transiuit ad secundas nuptias an succedat filio postea decedenti cum alijs filijs superstitibus in vsufructu an vero in p- prietate pro virili.
12 Filius qñ possit auferre administrationem bonorū patri in qbus ipse h3 vsumfructum ex eo q ipse pater vel dolo aliqua ex dictis bonis alienauit vel negligentia destrui permisit.
13 Prouisiones: qñ pater dissipat bona aduentitia filij.
14 Hospes turpius eijcitur q admittatur.
15 Pater quando teneatur reddere rationem administrationis filio de bonis aduentitijs.
16 Pater non est simpliciter vsufructuarius sed habet proprietates sub certa tñ conditione.
17 Pater l3 teneatur ratione dolj nō tñ tenetur rōne culpe ad reddē dā rationē de administratio.
18 Consensus patris quando requiratur filio agenti.

Omnipotens

Omnipotens deus. Adsit. Profe quēdo ordinē qō num. ꝫ. formatarum capio primā qōnem qua queritur quis succedat dicto antonio an dicta nāna vtrinqꝫ cō iuncta. an vero dictus Gabriel vel an simul cōcurrant in succedē do in dictis bonis maternis: cuius quidem questionis clara deci sio offert ex quo tex. eam expresse decidūt volentes ꝙ tā pater quā soror admittatur vterqꝫ p dimidia est tex. in auc. de he. abintesta to. veni. §. consequēs. ꝛ. §. hec quidē collatio. ix. ꝛ in auc. defuncto. 1 C. ad senatuscō. tertu. ¶ Circa scd̄am qōnē qua queritur † vtrū pa ter qui accepit secūdam vxorem priuetur ꝓprie tate partis sue ita ꝙ solum ꝛ duntaxat sibi remaneat vsusfructus aliqualis vr̄ du bitatio. ¶ Et primo vr̄ dōm ꝙ nō ex plurimis. primo qꝛ ꝯuis de iure vidua ꝗcunqꝫ trāsiens ad scd̄a vota in relictis sibi a mari to vel quocūqꝫ titulo lucratiuo collatis vel etiā in his q̄ a filio vel filiis precedētibus per hereditatem consecuta est filio alio eiusdē matrimonio supstite efficit de ꝓprietaria vsufructuaria vt. l. femi ne. C. de secū. nup. cum autoritatibus ibi positis ꝛ in auc. de nup. §. si vero expectet. ꝛ. §. hinc nos. ꝛ am per. l. nouā ꝛ auctoritate apo stoli prime ad corinthi. c. vii. inquientis mulier viro suo soluta et sic eo mortuo nubat in dn̄o. videntur perdita ꝛ alie pene constitu te a iure ciuili mulieri ad scd̄a vota trāseūti sublate vt in. c. pe. ꝛ fi. de secun. nup. sentit gl. in. l. liberoꝝ. §. notanē. ff. de his qui no. infa. ¶ Secundo hoc vr̄ probari qꝛ posito ꝙ dicte pene trāsitus ad se cunda vota nō essent sublate ex predicta nubēdi licētia ab aposto 2 lo concessa tn̄ predicta † pena ꝙ per transiti. ad scd̄a vota mulier fiat de ꝓprietaria vsufructuaria reperitur dūtaxat statuta in mu liere ꝛ nō in viro. Est eñ vt singlr̄ dicit dn̄s Bar. de sal. in. l. femi ne. §. i. C. de secun. nup. ꝙ lꝫ gl. ibi velit ꝙ predicta pena apposita mulieri habeat locum etiam in viro tn̄ subtiliter attēdendo predi cta opinio glo. non vr̄ aliqua. l. caueri. nec ob. tex. in auc. neqꝫ virū ꝙ ex dote. per quē tex. mouetur glo. predicta qꝛ nō loquitur de his que peruenerunt ex successione filioꝝ sed de lucris peruentis patri a matre predefuncta. nec etiā iure. C. hoc cautum reperitur vt dicit tex. in auc. de nō eligen. secū. nubē. §. optimū. ¶ Nā. l. generaliter. in prin. ꝛ. l. hac edictali. in fi. C. de secū. nuptiis. loquuntur tantum de lucris nuptialibus lex aūt femine loquitur dūtaxat in matribus ꝛ non in patribus. Unde dixit tex in auc. de non eligen. secūdo nub. §. optimum colla. i. ꝙ de patribus secundo nubentibus non caue tur. l. vt priuentur successiōe filioꝝ in proprietate sed de matribus sic. d. l. femine. que ibi colligitur inquantum ibi disponitur quod nec ipsi priuentur successione filiorum et proprietate sicut nec patres priuabantur cum non sit aliqua lex q̄ hoc dicat qui tex. est valde singularis ad hoc. ¶ Et ꝯuis postea iustinianus in auc. de nup. §. hinc nos alia euocat. corrigat ꝙ dixerat in auc. de non eli gen. scd̄o nuben. ꝛ statuat qd̄ mater succedens filio ab intestato si ue prius siue postea trāseat ad scd̄a vota priuetur ꝓprietate in bo nis a patre prouentis. Et trāssumptiue habetur in auc. ex testō. C. de secun. nup. Et in matribus fuit reuocatum ius antiquum dicte l. femine. §. illud. sꝫ de patribus nihil dicunt dicta iura nouissima nec etiā per iura antiqua aliquid dispositum erat. Et sic videt se qui clara cōclusio ꝙ pater transiens ad scd̄a vota non priuetur in proprietate his que sibi proueniunt ex persona filii ꝯtumcūqꝫ illa fuissent de bonis matris olim istius patris vxoris. Nec obstat qd̄ tex. in auc. de nup. §. soluto. ꝛ. §. si vero expectet. loquantur in vtro qꝫ parente qꝛ non loquuntur in terminis nostris sed in lucris nu ptialibus ꝛ in his que ab ipsa coniuge peruenerunt. Et eodem mo do loquitur tex. in auc. vt fratrū filii. §. qꝛ vero. coll. ix. ¶ Tertio et 3 vltimo p hac ꝯclōne ēt in matre vr̄ † tex. in auc. defuncto. C. ad se natuscō. tertul. vbi tex. expresse vult ꝙ mr̄ succedat filio suo vna cū aliis fratribus vtrinqꝫ coniunctis nulla habita dr̄ia secus ac pa tre prtris nec habita consideratione scd̄arū nuptiarū. Quare si se cūde nuptie nō cōsiderātur in matre quo ad terminos nostros lon gemimus in patre. arg. predictorum. ¶ Uerum predictis non ob stantibus dico cōtrariam sniam fore veram. ad hoc aūt dōm mo ueor autoritate glo. in. d. l. femine. §. illud. C. de secū. nup. quam gl. sequitur ibi Barto. dicens ꝙ ista qō fuit semel disputata bononie. consuluit dn̄s Fran. de fosiolis aduocatus egregius qui sic dixit multum bene fm̄ Bar. ꝙ verum est ꝙ nullo iure reperitur cautum ꝙ pater proprietate priuetur secūdum ꝙ dicit tex. in. d. auc. de non eligen. s. nubē. §. optimum. rō est qꝛ fm̄ ista tp̄a pr̄ non succedebat filiis in proprietate vt. l. fi. C. ad tertul. ꝛ ideo ex quo non succede bat non poterat priuari proprietate sed cum hodie per auc. de he redi. abintestato succedant equaliter pater et mater putat Bart. post dictum doc. ꝙ priuetur ꝛ sic concludit ꝙ dicta glo. dicit ve rum ad qd̄ etiā allegat glo. fi. in auc. de nup. Jo. an. etiam sequitur predictam opi. in addi. Spe. in titu. de secun. nup. qui dicit ꝙ etiā fuit questio disputata bononie per dictum dominum Franc. de fasiolis insuper etiā Barth. de saly. i. d. l. femine. §. illud dicit quod dubium est quotidianum ꝛ ꝙ hanc questionem habuit de facto ꝛ magis in propriis terminis format tantum qōnem statuto caue tur ꝙ si filius masculus patri ꝛ matri exclusa filia femina coniun git ꝙ mortua matre successit masculus cui postea successit pr̄ sol9 ex forma statuti postea vero pater scd̄aꝫ accepit vxorē ꝛ mortu9 est supstite vno filio ex scd̄o mr̄imonio ꝛ vna filia ex p̄io mr̄imonio. Et dubitatū fuit an filia dēat here oīa bona ad patrē ꝑuenta me diante successione filii. Et subdit ꝙ glo. illa in. §. illud. facit ꝙ sic. Et quidā dicebāt ꝙ Cyn. idem tꝫ in auc. sed ꝛ si quis. C. de secū. nup. in. iii. q. ꝙ est falsum qꝛ ibi loquitur in dote quam est lucratus ꝛ si militer etiā loquitur Bald. lꝫ loquitur magis late in. l. generali. eo ti. Et dicit Saly. ꝙ consultum fuit ꝙ filia dicta bona deberet ha bere tum per glo. predictam tum qꝛ eadem ratio est in patre que in matre ideo legum latores in lucris nuptialibus idem statuerunt. ¶ Nec ob. ꝙ de hoc in patre sancitū non reperitur qꝛ hoc eueniē bat propter impossibilitatem ex eo quia illud euenire in patre erat impossibile qꝛ ante auc. de here. abintest. mater succedebat filio si mul cū fratribus defuncti sed pater non succedebat filio qꝛ fratres preferebātur patri vt est tex. apertus in. l. fi. C. ad senatuscō. tertul. ꝛ. l. sancimus. C. cōmu. de successio. ꝛ. l. quecūqꝫ. C. de bonis q̄ lib. ꝗ nō poterat dici ꝙ pater reseruare teneretur ꝙ habere no poterat. 4 Sed cum hodie pater † mater pariter succedant filio cum fratri bus defuncti vtrinqꝫ coniunctis per auc. de here. abintest. ꝛ auc. de functo. C. ad senatuscō. tertul. debemus dicere ꝙ pater teneatur re seruare sicut tenetur mater ad instar lucrorum nuptialium ꝛ ita dicit fuisse de facto iudicatum. ¶ Sed aduertendum qd̄ illa opi nio glo. fuit originalis opinio Azo. in summa in ti. de secun. nupt. prope fi. ver. nem quecūqꝫ dicta sunt vbi Azo postꝙ dixerat de lucris nuptialibus ꝛ hereditatibus filiorum predefunctorum qui bus mater successit quod trāsiens ad secundas nuptias amittat proprietatem. subdit Azo. ¶ Item quecunque dicta sunt de mu liere nubente seruanda sunt in masculo accipiente secundam vxo rem preterquam in cautione ꝛ satisdatione que nō videtur posse interponi inter patrem ꝛ filiū. l. imperator. ff. ad trebe. sicut ergo ex eo quod cautio non videtur posse interponi per virum de qua in. l. hac edictali. §. hoc illud. ꝛ in auc. de no eligen. ii. nuben. §. illud. ꝛ in auc. de nup. §. qꝛ vero. ideo non habet locum in patre sic ꝛ olim cū pater non succederet filio non poterat habere locum. §. illud. sed fa cta olim equiparatione tam in lucris nuptialibus in patre ꝛ ma tre ꝛ hodie in successione quia pariter succedunt vt dictum est di spositio facta in matre videtur habere locum etiam in patre per no. in. l. si quis seruo. C. de fur. ꝛ. l. i. ff. de le. i. cum sua materia maxi me qꝛ pater ꝛ mater sunt correlatiua. facit. l. fin. C. de indi. vidui. in hoc tamen recte cōsideranti nō videtur bn̄ posse adaptari hec cor relatiuatio qꝛ maritus est correlatiuus ad vxorē ꝛ vxor ad maritū sed hic agitur de matre ad filios ꝛ patre ad filios: predictam etiā opinionem tenet Bar. in. l. de emancipatis. C. de legiti. heredib9. ꝛ ibi etiam hanc opinionem tenet Ange. ꝛ Pau. de ca. ¶ Nec obst. ꝙ illa lex videat innuere ꝯtrarium in patre: qꝛ vt. ā. dixi pater tēpore il lius legis nō succedebat in proprietate sed solum in vsufructu. fa cit etiam ad predicta. l. iubemus. §. in supra dictis. C. ad treb. vbi lex habet pariter suspectum tam patrem ꝙ matrem transeuntem ad scd̄a vota faciunt no. per Bal. in. l. generaliter. C. de secun. nu. 5 vbi dicit ꝙ † pene transeuntium ad scd̄a vota sunt cōes patri ꝛ ma tri. Et eandem opinionem tꝫ Ho. in suma in titu. de secun. nup. §. quare. ver. vbi formaliter sequitur sententiam Azo. dicens ꝙ que cunqꝫ dicta de muliere nubente secundo viro habent locum in vi ro scd̄as nuptias ꝯtrahente: dixerat autem supra de successione mr̄is ad filios in qua mater propter secūdas nuptias efficiebatur de pro prietaria vsufructuaria. Sit ergo conclusio quo ad ꝑdictā scd̄am qōnem ꝙ predictus Gabriel pr ꝓpter trāsitum ad scd̄as nuptias effectus fuit de proprietario quasi vsufructuarius secundum ꝙ. s. dicam. Nam vt olim in lucris prouenientibus patri sicut matri equalis erat eorum conditio vt. l. generaliter. ꝛ. l. si quis priores. §. in illo. C. de secun. nup. ꝛ in auc. de nuptiis. §. si vero expectet. ibi et hec mulieris ꝛ viri multa sit posita. ¶ Nec obst. allegata in contra rium ad ea enim que primo loco allegantur breuiter dico ꝙ cōis opinio est in contrarium que vult ꝙ ꝯuis pene imposite mulieri bus transeuntibus intra annum luctus mere ꝛ pure pene ille di 6 cuntur remisse per dictum apostoli. sed pene † que iniunguntur mulieri pro eo quod secundo nubit que non sunt mere pene sꝫ que dam prouisio filiorum primi matrimonii ille non sunt sublate per dictum apostoli nec etiā per canones: hanc opinionem tenuit Go fre. in summa de secūdis nuptiis. ꝛ Dama. ꝛ Host. in summa eod. ti. tenet glo. in. l. decreto. C. de his qui notan. infamia. Jaco. de ra ue. Cynus ꝛ Bart. in. l. i. C. de secundis nuptiis. Innoc. Hostien. et do. Ant. do. me9 Abbas siculus ꝛ Hen. bohic. ꝛ saba. in. c. fin. de se cūdis nuptiis. moti plurib9 rationib9 Joan. an. ꝛ Archi. ii. q̄stio. iiii. c. i. §. fin. in gl. fi. Joan. and. in. c. cū secūdū leges de hereticis lib.

vi.do.An.in.c.j.de spon.cõsuluit Bald.cõsi.qd incipit quidã nõie Thomasius. ¶ Ad scdm vero articulũ in contrarium formatum ps.rñsio ex his que superius dicta sunt. ¶ Ad tertium vero cõtrariũ de tex.in auc.defuncto.in fi.C.ad senatusconsultũ tertul. Rñdet q dictũ contrariũ procedit fm primã opi.positam ibi in glos. que cõiter reprobatur.sed fm secundam opi. Jo.quã approbat ibi B.z cõiter approbat yrnerius in dicta auc.defũcto.qui ex suo capite addidit illa verba vbi secundaruz nuptiarũ nulla fit mentio qz non reperiuntur in corpore hoc intendit vcz q pene secũdarum nuptiarũ de quibus in auc.de nup.§.hinc nos.z in auc.ex testõ.C. de secun.nu.remaneant in suo statu.z predictã opi.cõiter sequuntur doc.quam tenuit Azo in summa in titu.de secun.nup.versicu.

7 fi.vbi singulariter dicit illud nomẽ † q ea que sunt dicta de successione parentum binuborum in bonis filiorum non corrigunt per auc.posteriorem.de here.abintestato.qz vt ait yrnerius non fit ibi mentio secũdarũ nuptiaz vñ qd ibi dicit indistincte determinatur per alia iura. Et idẽ formalr dicit Host.in summa de secun.nupt. §.quarũ.v.fi.z per hec sit expedita hec secunda que aliqualiter est difficilis.intelligo tñ predicta quo ad portiones q peruenerunt ex materna substantia.arg.dictorũ iuriũ iuncta.d.auc.ex testamẽto C.de secũ.nuptiis. ¶ Circa tertiam questionem: qua querit vtrum predictus Gabriel habeat vsumfructũ in alia portione que defertur dicte. Nãne sorori predicti Antonij defuncti pro clariori decisione ipsius premittendũ arbitror qd si dict' gabriel nõ trãsiuisset ad secũdas nuptias nõ est dubium q antonio defuncto pater successisset pleno iure in dimidia.z sic aduerte circa hanc questionem qz nõ vr posse psuaderi q dispositio dicte auc. Item si hereditas. sumpta ex corpore de here.abintest.§.consequẽs.possit sibi locum vẽdicare in terminis nostris nã tex.in.d.§.cõsequẽs.expresse dicit q ex quo per illã nouã cõstitutionẽ expresse vocat patrẽ ad hereditatẽ filij defuncti vna cũ fratre vtrinqz cõiuncto ipsius filij defuncti.z sic in hoc dãnificat ibi lex filiũ superstitentẽ tollẽdo sibi partẽ hereditatis z applicãdo patri quo ad pprietatẽ certe in recõpẽsationẽ vult q ipsius filij pars sit sua cũ vsufructu z sic econuerso sic tollit ibi imperator pprietatẽ filio per antea habebat in vniuersa hereditate fratris patre excluso.ita in recõpensationem tollitur in parte ipsi patri ius vsufructus p antea sibi qsiti ante mortem dicti filij.his ergo presuppositis possumus obicere q in casu nostro pereat vsumfructum per antea sibi quesitum in dictis bonis etiam ante mortẽ antonij cũ per mortẽ antonij nihil in effectu sibi quesiuit q maxime cõsiderat imperator in.d.§.consequens.z sic incideremus in crudelem sniam vcz q vbi pater de morte Antonij filij sui deberet aliqd lucrũ hẽre in solatiũ amissi filij.ar.l.fi.ff.de insti.z sub.

8 certe ipse pgrauaret † z afflictionẽ adderet afflicto ꝫ.l.diuus.ff.de offi.presi. Nã vna cũ filio pderet vsumfructũ pro parte quem habebat p antea integrũ: z nihil lucri in effectu cõsequeret ꝫ illũ text.in d.§.cõsequẽs.z eius rõnem: z si diceret q imo cõsequit aliquid lucri qd sibi querit pprietas: licet apud cũ quasi inutilis p id qd habet in.l.femine.§.illud.C.de secũ.nup.ad hoc rñdetur q hodie.d.l. in princi.z in fi.corrigit.vt ibi in casu aũ.§.illd.habebat etiã pprietatẽ lz illã teneret relinqre filios primi viri.hodie non hz nisi vsumfructũ.vt in.§.si vero expectet.in auc.de nup.vt etiã tz ibi.B.Cy.z Bal.z cõiter oẽs sllr etiã corrigit in fili qz hodie filio primi matrimonij non succedat mater transiens ad scda vota vcz abintestato nisi in vsufructu vt in auc.ex testõ.z in corpe de nuptiis.§.hinc nos cui nõ põt rñderi.z ita vr clarũ qd non succedit in pprietate prout etiã nec iure.vt.s.z est cõis opi.quã in scdo dubio concludentis in vsufructu minime qz ipsum vsumfructũ hz a principio tãq pater z legitimus administrator etiam ante mortẽ Antonij.vñ poterit dicere dñs ego volo vsumfructum tanq ex successione filij mei sed volo mihi conseruari ius antiquum in vsufructu mihi quesito ex bonis matrimonij z durabili post mortem Antonij quo domnia et iura volunt: z si apparebit q ipse nihil consequitur ex luctuosa hereditate filij sui ergo non debet perdere z sibi affactio multiplicari vbi deberet in aliquo consolari in vicem amissi filij.argu.d.l.fin. vnde videbatur eis q ista opi.tanq benignior z magis pia z humana esset magis amplectenda intantum etiam quod vltra videbatur si dictus antonius vltra bona materna habuisset aliqua alia bona aduentitia vt sic per transitum ad secundas nuptias non prohibeatur in illis succedere pro sua rata pleno iure: tamen licet illis quo ad partem tangentem ratã perderet vsumfructum per.d.auc.item si hereditas.tamen respectu bonorũ maternorum non perderet.ex quo ad illa nullam proprietatem sibi quesiuit.z tex.in.d.§.consequenter.ponderat acquisitionẽ proprietatis respectu bonoruz hereditatis in quibus potest perdere vsumfructum: z sic casus videbatur eis transiturus cum maiori dubitatione q primus quo ad propuetatem z vsumfructũ z similiter. d. Nãna successisset in alia dimidia pleno iure quo ad propuetatez z vsumfructum.vt est tex.in auc.item hereditas.C.de bonis que libe.z in corpore vnde sumitur.ideo aũt videt hoc sancitũ fuisse qd pater in his bonis aduentitiis filij non habeat vsumfructũ contra cões regulas introductas ex tit.de bo.mater.z ex titul.de bo.que lib.eo qd cũ ante illud ius autenticoz pr nõ vocaretur ad proprietatem: sed ad solum vsumfructũ vxore viuente aut fratrib' vtrinqz coniunctis.vt.l.fi.C.ad senatuscõ.treb.z.l.fi.C.cõia de succes.z ius autenticoz ipsum admiserit ad plenam propuetatem pro virili portione cum fratribus in recompensatiõe voluit q fratres pro eorum virili portione etiã succederent pleno iure in.d.auc.item hereditas.vt in auc.de here.abintesta.§.consequẽs ex quo ego infero q cessante ratione predicta qñ pr non admitteretur ad plenũ ius proprietatis z vsufruct' pr succedet saltẽ in vsufructu. ¶ Ex quo secundo loco quo ad terminos qõnis nostre arbitror distinguẽdũ q aut predict' gabriel primo successit quo ad plenam proprietatem pro virili portione vna cũ aliis z propter trãsitũ ad secundas nuptias est effectus de proprietario vsufructuarius z hoc casu dico q ipse nõ dz habere vsumfructum in portione in qua alius filius successit quo ad pprietatẽ z vsumfructũ.z rõ in promptu: qz ex quo alteri filio fuit quesitũ plenũ ius in portione sua non potuit sine fctõ aut volũtate sua tali iure puari.vt in regula id qd nostrũ ff.de reg.iur.z in regula non debet alteri.cum sua materia.de regu.iur.lib.vj.

9 vj. ¶ † Itẽ qz pene predicte imposite parentibus circa lucra nuptialia z hereditatẽ filioz ppter trãsitũ ad secũdas nuptias sunt imposite in fauorẽ filiorũ vt.s.dixi.ergo ipse transitus dz priuare ipsum trãseũtẽ z nõ filios ne inducta in fauorem videatur retorqueri in odiũ.vt.l.qd fauore.C.de legibus.z in regula qd

10 ob gratiam.de reg.iu.lib.vj. ¶ Tertio hoc † pbat ppter transitũ pr sit de pprietario vsufructuarius eius.s.q hz quo ad pprietatẽ. vt.d.l.femie.cũ auc.ibi positis.C.de se.nup.sz in parte in qua alius filius successit pleno iure pater nullã hz pprietatẽ: ergo illa puari nõ põt z efficit vsufructuarius: tñ qz priuatio presupponit habitũ vt.l.decẽ.ff.de ver.obl.in.c.ad dissoluẽdũ.de despõ.impub.cũ aliis vulga. Et qz ad trãslationẽ faciendã necessariũ est q extrema sint habilia.s.extremum a quo z extremũ ad qd z etiã repiat condecẽs medium per quod fm q late tradit Barto.in sua solẽni repeti.l.si is qui pro emp.ff.de vsuca.in materia fictionis trãslatiue.z hr.de transla.pla.per totũ. ¶ Et sic non ob.si quis forte diceret q factũ dr fauore filiorum ex quo amittat proprietatem q applicat filiis. qz licet istud posset contingere: tñ alie due rõnes militãt. Preterea posset de facili contingere q esset odiũ filioz. Quid eñ si pater ppter numerum filiorũ successit in quinta parte proprietatis, vel quarta: certe q ppter amissionem quarte aut qnte partis proprietatis efficeretur vsufructuarius oĩm aliaz partium non videretur hoc conueniens. ¶ Preterea posito q ex eo qd vnus z solus fili' superfuisset z sic successit pr in pprietate z vsufructu cum alio filio tñ pater posset esse ita iuuenis q habita cõpensatiõe z consideratione etatis longe sibi plus expediret solũ hẽre integrũ vsumfru.q dimidiã pprietatẽ z vsufructus.ar.eoz q dicuntur in cõputatione etatũ z estimatione alimentoz vsufructus in.l.hereditatuz.ff. ad.l.fal. Et vt docet experientia multi reperirent cõcedere aliquã possessionem ppriã quo ad pprietatẽ si alterius filiis possessionis z etiã minoris valoris sibi quo ad viueret vsufructus concederetur. Si vero pr ante delatã sibi successionẽ filioz abitestato mortu' fuerit mihi videtur dubium satis difficile ac notabile: eo quod iste pater propter transitum ad secundas nuptias non põt in bonis filij postea morientis fratre eiusdem filij morẽtis superstite consequi nisi vsumfructũ fm cõem opinionẽ de qua diximus in examinatione precedentis qõnis: z ideo cum cesset rõ proprietatis videt eidem patri ius antiquum conseruãdũ vt eidẽ integer vsufructus debeat per.l.fi.C.ad senatuscõ.tertul.z.l.fi.C.cõia de succes.iuncta dispositione dicte auc. Item hereditas.z cessantis rationis quam s.dixi que colligitur ex.§.consequens.in auc.de hered.abintestato. ¶ Nec obst.si forte allegaretur quod.s.dictum fuit q cum parentes ambo quo ad penas transitus ad secundas nuptias debeant iudicari z patri z matri reseruetur dũtaxat portionis abintestato sibi debite vsufructus.vt in auc.ex testamẽto.C.de secun.nup.z in corpore vnde sumitur.igit pari ratione idem dicendum est in patre: qz qñtum ad hoc diuersa videtur esse rõ: pater enim regulariter habet quo ad integram vsumfructũ in bonis aduẽticiis vndecunqz ad filios peruenientibus fundataz intẽtionem suam ratione patrie potestatis q cessat in matre qz omnia iura in recompensatione virilis portionis vsufruct' concesserunt virilem portionem proprietatis quam hic minime consequut' est: ideo videt concludendũ qd debeam' stare ꝫrate.ar.l.j.z notat in.l.omnis diffinitio ff.de reg.iur. Et maxime quia pater transiens ad secundas nupt. quo ad portiones hereditatis filiorũ pdit propuetate non habem' nisi ex autoritate glos.et doct.sequentium contra assertiones imperatoris in auc.de non eligen.secũdo nube.§.optimum.vnde non procedit sine dubitatione eo maxime quia Justinianus in

11 auc.de nup.distinguens † lucra nuptialia et alias qualitercunqz prouenientia alteri coniugi ab altero ex coniugibus ab hereditatibu

tatibus filiorum respectu transitus ad secundas nuptias quo ad ipsa lucra nuptialia et similia semper loquitur tam de pre quam de matre sed postea loquens de hereditatibus filiorum loquitur dumtaxat de matre quare his consideratis maxime cum esset ratio proprietatis deberet cessare etiam dispositio quo ad privationem usufructus maxime cum res de facili redeat ad naturam suam ut l. si minus. §. pactum ne peteret. ff. de pac. xxxv. di. c. ab exordio. iunctis notatis per glo. in ver. numerandum in c. statutum de rescrip. lib. vi. et c. j. iuncto. c. si. de pac. lib. vi. et per Fede. consi. lxxxix. ¶ Verum et si hec pro ista parte videntur concludere tamen ego arbitror quod tota difficultas in hac questione quam nullibi memini a doctoribus nostris tactam dependeat in videndo utrum pater qui prius transiuit ad secundas nuptias succedat filio postea morienti simul cum aliis filiis superstitibus non solum in usufructu pro sua virili portione sed postea privaretur indubitanter dicere quod cum pater eodem modo videretur succedere retenta ut dixi communi opinione de qua in precedenti questione quod in virili portione alterius filii non posset consequi usumfructum per rationes quas supra deduxi quando pater transiuit ad secundas nuptias ante successionem filiorum quis hic videatur esse aliqualis maiorum dubitatio quia successio proprietatis que statim privatur videtur esse quodammodo ridiculosa et inconsiderabilis ex quo illam proprietatem amittit incontinenti neque ipsam amittit ex aliquo delicto unde non potest videri ad eum pervenisse. ut l. per universe. ff. de verb. signi. facit quod notatur in c. commissa. de elec. lib. vi. ¶ Videamus ergo utrum mater succedat in solo usufructu si prius transiuit et profecto articulus videtur esse satis dubitabilis quoniam tex. in auf. ex testo. C. de secun. nup. in secunda parte que loquitur in materia nostra non aperit utrum succedat in proprietate vel usufru. inquit enim tex. ille abintestato quoque vocatur sive ante mortem filii sive postea ineant secun. nup. sed eorum solum usumfructum percipit ei. Et sic ille tex. non aperit utrum succedat in proprietate et retineat dumtaxat usumfructum an vero succedat in solo usufructu nec glo. etiam aliter declarat. similiter et tex. in auf. de nup. §. hinc nos ver. si autem intestatus similiter etiam non loquitur clare: dicit enim si autem intestatus filius moriatur iam ad secundas veniente matre nuptias aut postea veniente vocetur quidem et ipsa cum filii aut filie fratribus secundum nostram constitutionem abintesta. ad eius successionem secundum quanta quidem que ex paterna substantia ad filium pervenerit eorum solummodo habeat usumfructum etc. et sic non clare aperit an succedat in proprietate verum est quod gloss. ibi videtur velle quod succedat solum in usufructu nam super verbo usum opponit quod imo videtur succedere in proprietate per §. quoniam in fine. et in auf. de nuptiis et solvit ut ibi. et sic gl. illa sentit et solum succedat in usufructu. et idem etiam sentit ibi Ja. de belui. quod etiam Ang. ibi que ita summat. ¶ In contrarium tamen quatuor videntur fortiter stringere primo ius antiquum. l. femine. §. illud. C. de secun. nuptiis et tamen tex. ille vult quod mater succedat in proprietatem ita tamen ut in effectu solum habeat possessionem hoc est usumfructum si postea ei supervixerint filii fratris defuncti ita ut ipsam proprietatem teneatur relinquere filiis predictis ibi dum text. dicit relinquat filiis ergo proprietatem quia usufructus finitur morte usufructuarii ut insti. de usufru. §. finit. ¶ Secundo moveor per tex. in auf. ex testamento. in d. §. si autem intestatus in auf. de nuptiis unde sumpta est dicta auf. ex testamento. ut dixit quia tex. ibi voluit uniformiter matrem succedere sive ante sive post mortem filiorum si secundas contraxerit nuptias sed clarissimum est quod si filius mortuus est antequam mater transiverit ad secundas nuptias mater successit tam in proprietate quam in usufructu quam nisi postea per transitum ad secundas nuptias efficitur de proprietaria usufructuaria secundum tamen quod statim dicam: ergo verbum vocatur positum in d. auf. ex testamento. et verbum ad successionem positum in d. §. si autem abintestato debet utrunque determinabilem uniformiter determinare ergo licet prius transiverit ad secundas nuptias et postea successerit tamen successit in proprietate. ¶ Tertio moveor per tex. in d. §. si autem intestatus ubi tex. dicit quod mater vocatur ad successionem filii intestati cum filii aut filie fratribus secundum nostram constitutionem. Et gl. ibi dicit quod loquitur de constitutione de qua in titulo de non eligen. secundo nuben. §. cum ergo sed clarum est quod mater ibi succedit tam in proprietate quam in fructu etc. ¶ Quarto moveor quia si aliud diceremus sequeretur absurdum quod l. femine in fine corrigeretur cuius contrarium volunt omnes glo. et docto. vult enim ille tex. quod si nullus tandem superstit filius mater habeat potestatem disponendi ad libitum et ipsas portiones in quibus successit habeat pleno iure nam quis hoc infliget filiis quibus. f. solis hoc servandum non existentibus ut dicit text. in auf. de nup. d. §. quoniam infirmas si enim diceremus quod mater dumtaxat in usufructu succederet et postea filius ultimo loco premoriens et similiter alii premorientes qui simul successerunt cum matre mortuis abintestato filiis alios existentes extraneos instituisset heredes et tandem nullus filiorum superesset certe si mater in solo usufructu successisset non posset de ipsa virili portione ad libitum disponere imo succederent heredes filiorum ab ipsis filiis institutis quia cum successissent in proprietate per mortem matris si esset dumtaxat usufructuaria extingueretur usufructus et consolidaretur cum proprietate ipsorum heredum et sic non posset mater disponere quare ex omnibus predictis in hac questione nedum a maioribus nostris examinata sed nec tacta quod legisse meminerim videtur potius concludendum quod Gabriel successerit in proprietate licet prius transiverit ad secundas nuptias quam successerit quis in effectu fiat usufructuarius cum significatione tamen et qualitate dicte l. femine in fine. Et hec conclusio plus placet quamvis sit satis dubitabilis et pro ea facit tex. in auf. de nuptiis. §. si vero expectet ubi tex. dicit tam secunde proprietatis privabit solum ei derelinquens usumfructum. ¶ Capio nunc ex ordine quartam questionem utrum dicta Nanna possit petere transferri administrationem in se de bonis super quibus pater habet usumfructum attento quod nonnulla alienavit et alia permisit dolo vel negligentia deperiri que etiam questio est aliqualiter intricata et difficilis propter maiorum nostrorum varias sententias: pro ipsius tamen declaratione procedam per conclusiones.

12 Prima igitur conclusio sit † quod predicta Nana ex sola alienatione rerum immobilium facta per patrem non potest petere quod removeatur ab administratione. Et ratio est quia predicte filie est plene provisum quia sibi datur regressus contra possessores. et ideo filius hac causa non debet velle corrigere patrem per text. in l. cum oportet. §. non autem. C. de bonis que lib. et ibi hec notaut Bart. et Pau. de ca. et idem notatur in l. j. in fi. C. de bonis mater. ubi notatur quod qui pater vendit bona filii potest filius post mortem eius rescindere venditionem si modo non sit heres patris secus si esset heres patris ut traditur in l. cum a matre. C. de rei ven. facit tex. in auf. de nup. §. si vero expectet ver. erubescit enim et eandem opinionem sequitur Bart. in l. imperator. ff. ad treb. et Jo. de imo. post eum per iura preallegata. et hanc opinionem tenet Jo. an. in addi. Specul. in ti. de donatio. post divor. rescissa. §. fi. ad finem per dictam l. imperator. et l. fi. C. de sen. pas. iuncta l. j. C. de bonis mater. et Bar. in repe. l. si constante. ff. solu. matrimo. q. lx. ¶ Secunda conclusio sit quod si filie predicte non est cautum puta quia hec adventitia consistunt in rebus mobilibus vel se moventibus et patri sit interdictum bonis vel propter furorem datus curator tunc omnis administratio defertur in curatorem vel transfertur administratio in filium si est maior vel si pupillus dabitur sibi tutor vel secundum Joan. an. in addi. per l. is qui. §. divus. ff. de tuto. et curato. dat. ab his. et l. fina. C. de senten. pas. et per

13 Bart. et Imo. in d. l. si constante. ¶ Tertia conclusio sit quod † quamvis pater non sit furiosus vel mentecaptus vel non sit interdictum bonis si tamen adventitia bona filii consistunt in bonis mobilibus et se moventibus. et ipse dolo vel culpa dissipasse bona sua vel saltem predicta bona adventitia aut etiam si negligentia sua dicta bona dissipentur providendum est filio contra patrem male administrantem hec autem provisio potest multipliciter fieri. ¶ Primo secundum Barto. ut transferatur administratio in ipsum filium si est maior vel in eius tutorem si est pupillus sed istud non videtur posse procedere quia ex quo filius est in potestate patris non potest habere tutorem qui datur persone. insti. de tutoribus in princi. et l. mutuo. §. fi. ff. de tutor. alii volunt quod dabitur curator quod intelligo de curatore speciali ad ipsas res dumtaxat et non persone ut quia talis dari non posset per iura statim allegata. ¶ Alii dicunt quod satis est quod pater prestet sufficientem cautionem de conservanda proprietate bonorum predictorum filio vel filiis secundum Bald. in l. ubi adhuc. C. de iure dotium. pro qua opinione facit l. imperator. ff. ad trebellianum. a contrario sensu dum dicit nam quia cautiones interponi poterant etc. sic patet quod ideo pater dilapidas hereditatem filiis ad tempus vel eveniente conditione restituendam cogitur illis ante tempus restituere quia iure illo non poterat esse obligatio cautionalis inter patrem et filium in potestate secundum ea que latius traduntur in l. frater a fratre. ff. de condictio. indebi. ergo sequitur quod dato quod stare possit dicta cautio hodie inter patrem et filium in potestate prestando ipsam cautionem per quam videtur cautum filio non poterat pater ab administratione privari sed hodie ex causa adventitia qualis est ista inter patrem et filium in potestate consistere potest obligatio et per consequens dicta cautio interponi ut traditur in d. l. frater a fratre. et l. si quis pro eo. ff. de fideiussoribus. et l. auf. unde si parens. C. de inofficioso testa. per casum l. inbemus. C. ad trebellianum. faciunt etiam ad hoc not. in c. per vestras de dona. inter virum et uxorem. et hoc remedium prima fronte videtur esse satis rationabile et equum fortiter. ¶ Tamen in contrarium obstat d. l. iubemus quod quamvis filiusfamilias non habeat tacitam hypothecam in bonis patris ratione administrationis per eum reddende circa ea que facit de peculio adventitio ut d. l. cum oportet. §. non autem. C. de bo. que libe. tamen habet tacitam hypothecam ratione proprietatis adventitiorum pro ratione reddenda sumpta administratione l. si quis prioris. §. nullo. C. de secun. nup. et d. l. cum oportet. §. fina. et in auf. de nupt. §. et ita certa. Et sic videtur ipsi filio sufficienter cautum et satisdatum. et sic videbatur non repellendus ab administratione. Et tamen propter eius malam administrationem et malos

mores ab administratiõe repellebat vt.d.l.fi.C.de sen.pas. ¶ Pos
set tñ respõderi ad hoc q ibi remouetur ab administratione imo
non admittit ad administrationẽ iam perditam per deportatio-
14 nem inter q̃ duo longa est dñia† qr turpius eĳcit q̃ non admittit
hospes.c.quẽadmodum.de iureiurã.z.l.patre furioso.ff.de his q
sunt sui vel alie.iur.cum si. ¶ Item in ɔ̃rium fortiter vr̃ obstare qr
mulier pro dote sua hz bona mariti hypothecata.z sic vr̃ sibi suffi
cienter satisfactum.C.qui poti.in pigno.habe.l.assiduis.z tñ pro-
pter malos mores z malam mariti administrationem maritus re
pellit ab administratione z dos consignatur vxori vt.d.l.si cõstã
te.ff.solu.ma.z.d.l.vbi adhuc.C.de iure dotium.ergo pari ratione
idem videt dicendum in filĳs z ratio põt esse qr melius est rei insi
stere q̃ in psonam aut in rem agere vt in regula iuris melius. z in
stitu.de obliga.que ex delictis na.§.furti.cum simi.posset tñ pater
esse talis conditionis z ita potens z diues q satis videret cautũz
p prestationẽ satisdationis maxime ppter tacitam hypothecã po
tissime si multa bona immobilia possideret qd tacite sentit Ange.
z pleriq3 alĳ doc. ¶ Alĳ dicunt q posset dari remedium q bona
predicta sequestrent si forte in bonis patris nõ pateret filio recur-
sus: qr forte nihil hz vt.d.l.imperator.ita dicit Aug.in.d.§.nõ au-
tem.hanc etiam opinionem vr̃ sequi.Lud.ponta.in.d.l.si constan
te ver. Item inquãtũ in eadem parte.z.q.ix.vbi dicit q ad hoc vt
fugiamus multa contraria possumus dicere q officio iudicis cõ-
sulẽdum erit ipsis filĳs vt res ipse sequestrent: maxime si pater nõ
potest satisdare per.l.si fideiussor.§.fi.ff. qui satisda.cogan.z si pe-
cunia poterit deponi penes filium mercatorem vt.d.c.per vestras
quoniam tunc resultabit qd vtriq3 consultum erit z patri in fructi-
bus z filio in dilapidatione qd potissimum dicit procedere quan-
do pater solum dilapidaret dotem z in proprĳs esset diligens ar-
gu.l.si cum dotem.§.si vero dotem.ff.solu.ma.facit.l.fi.iuncta glo.
ff.vt leg.nomine cauea.z qd in simili notat Bald.in.l.ĳ.ꝫ.de pact.
¶ Aliud remediuz clarum datur q a patre auferatur z detur fi-
lio si est etatis legitime z alias idoneus vt tradit per Bart.in lo-
cis preallegatis z per Io.and.in addi.Specula.in tit.de do.post
diuor.resti.§.fi.vbi concludit q fiet restitutio filio assecurato patre
de vsufructu argumẽto dicti.c.per vestras mihi videtur qd in ter-
minis nostris questio sit magis dubitabilis qm̃ ego teneo qd pa-
ter non solum sit vsufructuarius in terminis nostris sed etiam pro
prietarius q̃uis ex eo qd non possit disponere de proprietate sed
teneatur eandem filĳs alĳs eiusdem matrimonĳ reseruare vr̃ po-
tius quodammodo vsufructuarius: ad hoc dicendum moueor qr
lz iure transeant ad secunda vota siue prius successerat siue postea
succedat filio succedit pro sua virili portione in vsufructu z ppri-
tate vt supra latius dixi in examinatione in.iĳ.q.in fi.quoniam per
l.femine.§.illud tenet illam z filius ad successionem illius vocatur
vt.d.§.si autẽ intestatus in auc.de nuptĳs. Et si filĳ omnes pmo-
riuntur potest ad libituz disponere in vita z morte.qr efficitur sua
illa portio pleno iure vt.d.l.femine.in fi.z latius dixi in.iĳ.q. in fin.
quare cum non sumus in meris aduẽtitĳs ideo maior videtur du
bitatio quare alterum videt concludendũ vel q restitutio fieri nõ
debeat maxime si sequestraretur satisdatio vel filie esset sufficiẽter
cautũ ppter amplũ patrimonium ipsius patris q in proprĳs ter-
minis est tantum obligatum filio vt.l.si quis prioris.§.in illo.C.de
secun.nup.vel si fieri deberet restitutio deberet filius non solũ asse
curare patrem quo ad vsumfructũ sz etiã quo ad pprietatẽ in ca-
su quo pmoreret ita q non superesset aliqs cui pater teneret reser
uare sm dispositionẽ dicte.l.femine in fine.arbitror tñ iustius esse
cũ hodie possit filius a patre cautionari q equius videret q pater
assecuraret filium. ¶ Et ex predictis infertur decisio ad quintam
questionem supra formataz qua queritur posito q ista restitutio
administrationis vsufructus possit pertinere ad filiam ita q filia
debeat eum assecurare de fructibus an vero soluz teneatur ad ali
menta si pater egeat qm̃ sm varias opiniones relatas in precedẽ
ti questione sm quas administratio non deferet in filiam. qõ ista
redditur superuacua sm q in simili dicit tex. in.c.pastoralis. de re
scrip.sed sm opinionẽ Io.an.de qua statim dixi teneret assecura-
re etiã de pprietate in casu predicto. Et hec indubitanter pcedunt
qñ pater nõ redargueret de dolo aut fraude sed si dolo aut frau-
de redargueretur forte standum esset dispositioni dicte.l. impera-
tor sm quam sm vnam lecturã pater perdit cõmoditatez vsufru
ctus z solum debẽt sibi alimenta. ¶ Circa sextam principalem q̃
15 stionẽ† vtrũ p male administratis pater teneat reddere rationem
filio aduertendũ est: q q̃uis regulariter quicunq3 administra-
tor relictis successoribus teneat rõnẽ reddere siue administret cuz
mandato siue sine mandato vt.l.si remunerandi.z.l.si procurator
ff.man.z.l.j.z.l.item eorũ.§.si decuriões.ff.q cuiusq3 vni.z.l.execu-
torem.C.de executione rei iudi.z.ff.de tutel.z ra.dist.per totum z
C.arbitrium tutel.per totum z.l.is.C.de neg.gest.c. qualiter.ĳ. de
accusatio.z in euangelio Luce.c.xvi.z de offic.ordi.c. irrefragabili
xxiĳ.q.c.princeps tñ spãle est in patre vt non teneat filio rationem

reddere.ita dicit Bar.in.l.vsufructu.C.de vsufru.p.l.fi.§.sin autẽ.
C.de bo.q̃ lib.nisi dolose se gesserit p.l.imperator.ff.ad trebel. ¶ Sz
tu aduerte qr pro decisione qõnis in pprĳs terminis vr̃ tex.qui ex
presse vult q in bonis a matre vel a materna linea pueniis ad fi-
lium in qbus pr̃ hz quodãmodo vt dixi vsumfructũ non teneat fi
lĳs rõnẽ reddere lz eñ ppter transitũ ad scda vota pr̃ teneat reser
uare pprietatẽ bonorũ q̃ sibi lucrifecit vel ex pacto vel ex istitutio-
ne aut aliquo mõ nõ vz filius pscrutari patris rõnẽ vel aliquã su-
per eis mouere qõnẽ sup hoc vt dicit formaliter text.in.d.§.in illo
in.l.si q̃s prioris.C.de secũ.nu.sed gl.z bal.ibi dñt hoc esse verũ nisi
verset in dolo p.d.l.imperator. ¶ Sed aduertendũ est hic singlr.
nã ibi dicit Saly.z anteq̃ viderẽ Sal.fueram hoc imaginatus q
cauendũ est ab illa gl.respectu horũ lucrorũ qr tex.in auc.de nupt.
§.si vero expectet versi.z ita certa vbi text.expresse dicit q filĳ non
pñt phibere alienationẽ ppter qd dicit Saly.q quo ad ista lucra
vr̃ esse spãle qr ista debent filĳs ex.l.dispositiõe preter alicuius pa-
rentis vel hois voluntatem: z idem in bonis patris: sed in bonis
alĳs a matre vel aliunde prouentis: in qbus pr̃ rõne patrie pote-
statis hz dũtaxat vsumfructum pcedit opi.gl.predicte que verba
sunt valde notanda z arbitror q dispositio dicti.§.in illo.z.d.§.si.
16 ver.expectet.in ver.z ita certa descendat ex eo qr† pater nõ est sim
pliciter vsufructuarius: sed hz pprietatem sub certa tñ conditiõe
qr illam tenet relinquere filĳs primi matrimonĳ vt dixi.s.in.iĳ. q.
Et hoc ostendit primo ex illo.§.in illo.vbi tex.formaliter dicit ita
tñ vt occasione talium hypothecarum neq3 matris filĳ valeãt ad
mministrationem perscrutari: vel aliquam eis mouere sup hoc que-
stionem cum pspicui sit iuris etiam si alienata sint eorum bona q̃
extra memorata lucra.vnde ponderandum est q tex.nullaz facit
differentiã inter patrẽ z matrẽ q̃tũ ad qõnem remouendaz p filiũ
vel ad pscrutandam administrationem aut ad impediẽdam alie-
nationem.vnde ptz q non cõtingit vigore patrie potestatis vnde
non videt hoc dispositum esse ex alia causa nisi quia parẽtes sunt
quasi proprietarĳ: z quia tenet reseruare filĳs primi matrimonĳ
ex legis dispositione non hominis: z qr si filĳ premorerentur ita q
nullus ex primo matrimonio superesset sunt vere domini z plenaz
consequunt proprietatem. vt.s.dixi ad idem: z induco tex.in auc.
de nup.§.si vero expectet vbi post penam adiectaz mulieri trãseun
ti ad secũda vota subdit z hec cõmunis mulieris z viri multa sit
posita. Et demum etiam post declarationẽ dicte multe subdit sed
quod sancitum est sup lucris hincinde venientibus ad nubentes
etiam si ratum sit.z ita talis lex erit cauens z vtroq3 alienationes
nullam promittat parentibus in talibus neq3 hypothecam sed vt
si quid egerint parentibus moram eorum obligat eis substantiam
nõ vt phibeant eos in his aliquid agere q voluerint erubescit eñ
lex castigatores filios genitoribus statuere zc.z sic itẽ pdicti vnde
considerare non solum patriam potestatem que nõ considerat in
matre: sed ipsam quasi proprietatem iuncta rõne naturali q filĳ
nõ dñt castigatores genitorũ ẽe: z ista rõ atq3 ɔ̃sideratio vr̃ esse sa
tis vrgens verũ qr autoritas glo.est maxima. Et gl. loquit in ter-
minis nr̃is in.d.§.in illo.z etiam Bal. voluit q de dolo teneatur
reddere rõnẽ q̃uis tex.p quẽ mouent non loquat in terminis no-
17 stris.z ista vr̃ esse cõior snia.ideo concludo† q rõne doli teneret:
nõ aũt rõne culpe maxime qr ab omni etiã libera concessione z po
testatis intelligit q debeat dolus excludi.vt.l.creditor.§.lucius.ff.
de mã.z hec intelligo quo ad illa bona in quibus dicto Gabrieli
fuisset q̃situs dictus vsufructus seu quasi proprietas nam in his
in quibus pr̃i nõ querit vsufructus pater nõ est legitimus admi-
nistrator filĳ.vt no.bar.in.l.fi.§.j.ff.de ver.obl.z ibi sequuntur bal.
z oẽs.z Io.de imo.vnde quo ad talia bona quesita dicte Hanne
pr̃ teneret reddere rõnem administrationis: z ad reliquorum resti
tutionẽ no.Bal.in.l.cum opz.y.fi.C.de bonis q̃ libe.z in.l.filio.cui.
C.fa.ercisc. ¶ Ad predicta tñ vnũ subiungit q tex.in.d.§. si vero
expectet.in auc.de nup.vr̃ velle q mr̃ trãsiẽs ad scdas nuptias pri
uet proprietate z solum habeat vsumfru.z sic non vr̃ habere ali-
quam pprietatẽ sed cõsidero q tex.ille dicit cã secunde pprietatis
priuabat vnde loquit p verbuz futuri tpis quasi forte velit sentire
q non est priuata ipso iure: sed in euentum superexistentiũ filiorũ
qui lz hunc transitum supessent: tñ si ante matris mortem omnes
defecerint consolidat plena proprietas in matre.vt.d.l. femine.in
fi.alr̃s dicta.l.femine.in fi.corrigeret q dicere est absurdum z con-
tra cõmunem omniuz docto.opi. ¶ Assumo nunc ex ordine septi
18 mam questio.qua queritur† vtrum si ista filia velit agere contra
illos in quos bona fuerunt alienata debeat requirere consensum
patris in his in quibus pater non habet vsumfructũ nec habere
potuit. ¶ Circa quam qõnem aduertendũ est q doc.nostri in hoc
articulo varia senserunt. Et in eo reperio quatuor seu quinq3 va-
rias z principales opini.quas nimis longum esset recensere qm̃ in
eo articulos alr̃s rescripsi vltra.viĳ.col.sed tenendo cõem opi.dicẽ-
dum est q in his in qbus patri non querit vsufructus nec ab ipso
principio q̃ri potuit nõ reqrit cõsensus pr̃is: vt in auc.vt liceat ma-
tri z auie

tri. z siuic in prin. facit. c. si. de iudi. li. vi. tz gl. in. l. itē. §. si filio. ff. com mo. z fuit snia Azo. z Guido. de suza. in ti. de actore ver. sed quid si dubitat lz ipse aliqs ponit opinio. z ver. si hoc quorz. z d. opinio tz in. l. fi. §. necessitati. C. de bo. que lib. Et ibi ēt hoc idē sensit Ang. z idē Bar. z etiā tz Pau. de ca. dūmodo filius sit maior: qr si esset minor deberet dari curator liti. Et idē etiā tenuit Bar. in. l. fi. §. z. ff. de ver. obli. vbi dicit q iura nōua faciūt patrem legitimū administratorē in illis rebus dūtaxat in qbus patri querit vsufructus vt in. l. non solū. §. vbi aūt. C. de bo. que libe. z in corpore vn sumitur z sequit etiā Jo. de imo. in. d. §. z. z sic in ti. de actore. ver. sed tam cieri corū. in fi. z hāc sniam etiā ēt tenuit Bal. in auf. q locū. C. de colla. vbi dicit q intellectus legū vult q consensus patris non requirat nisi qn pater pdit vsumfructuū qr non vult cōsentire filio z ibi etiā sniām. q. dicit q cū pater non ptendit vsumfructū nec pprietatem non dz citari vt cōsentiat cū nō sit legitimus administrator. z idē reperio cōsuluisse Bal. Quis idē Bal. aliud tenuerit in. d. §. necessitate. z in. l. si lōgius. §. j. ff. de iudi. ante factū tū ad tollendum seu fugiendum omnes opi. consulerem partem interpellandam vt prestaret consensum. ¶ Circa octauam z vltimā questionem qua queritur ex eo q dictus gabriel p instrm publicū pmisit q filij sui nati ex secūdo matrimonio ratā haberent quandam cessionē z iurium translationē factā in dictum Antoniū vt latius in instro cōtinet infra qrtum tpe teneat facere q isti filij habeant ratum breuiter dico q cū pdictus Gabriel pmiserit factum z ad ipsius implementum nullum tpe fuerit adiectū ad hoc vt dictus Gabriel teneatur ad penā si pmissa est si nō implerentur pmissa vel ad interesse propter morā q qdē interesse succedit in obligationibus facti vt in. l. stipulationes non diuidunt. ff. de verb. obl. z in. l. si quis ab alio in fin. ff. de re iudi. necessaria est legitima interpellatio fm ea que late traduntur per Bart. z Moder. z. l. ita stipulatus. la grande. ff. de verbo. obli. z no. in. l. j. §. item si ita. ff. ad. l. fal. z in. l. si pacto quo penam. C. de pac. z in. l. penam. ff. quando dies leg. cedat. z in. l. q dicimus z in. l. ratum. ff. de sol. z in. l. q te. z. l. certum cum sua materia ff. si cer. pe. z in alijs infinitis locis dz ergo interpellari dictus Gabriel in iudicio et a iudice peti q. J. terminum competentem per ipsum iudicē statuendū debeat fecisse z curasse ita z taliter q predicti filij nati ex secūdo matrimonio ratam habeant dictam cessionem z iuriū translationē Laus deo. Nec ex eo q pdictus Gabriel obligatus est vigore instrumenti guarētigiati ita esset dicēretur constitutus in mora. vt singulariter voluit Bald. in. l. cum qui. §. j. de iureiur. z ratio in promptu qr non est conueniens q eadem die quis obligetur z constituatur in mora z in. l. si mora. ff. solu. mat. z ibi per Jo. de imo. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus socinus salno semper saniori consilio.

¶ Casus talis est. In ciuitate Venetiarum viget quedā reformatio facta super imprestis ciuitatis eiusdē in qua positum est quoddam capitulū infrascripti tenoris vz. Et q puelle posthac viro locande vel maritande de qnibus cōstitute essent seu in posterū constituent dotes super imprestis predictis nubere nequeant extra ciuitatem comitatū vel districtum Venetiarum. z in casu quo nuberent extra imperium Venetorum persolui nequeant dotes ipsarum nec persolui facere sub pena florenorū quingentorum quā incurrant psoluentes z persoluere facientes. Contingit q qdā ciuis Venetiarū p viginti annos vltra mercādi cā habitauit z ad pñs habitat in ciuitate Auinionis z onera supportat in ciuitate Venetiarum z ibidem hz bona immobilia q fuerunt maiorū suorū cum quo quedā Margarita habēs dotes sup dictis imprestis cōtraxit matrimoniū per verba de presenti z p carnalē copulā in dicta ciuitate Auinionis z nūc petunt dotes quas ipse hz sup dictis imprestis in ciuitate Venetiarum sed obijcitur de dispositione reformationis predicte. Quare consideratis predictis dubitatur vtrū dotes quas ipsa Margarita hz super dictis imprestis solui possint super qua dubitatione queritur quid iuris.

¶ Consilium. xxxv.

1 Statutum laicorū disponens super re spirituali non valet.
2 Ratio: que potuit mouere statuentes est consideranda.
3 Ratio legis z mens est attendenda z non verba.
4 Ciuitatis ornamentum est numerositas populi.
5 Ciuē esse extra ciuitatē intelligi pōt z localiter: z intellectualiter.
6 Ciuis qui habet animum reuertendi ad propriam ciuitatem an dicatur in ea habitare.
7 Domicilium originis non mutatur.
8 Salarium quod debetur aduocato pro causis promouendis in ciuitate ipsi etiam debetur si sit in studio.
9 Absens causa mercandi censetur presens: intellige in concernentibus fauorem.
10 Priuilegium concessum loco videtur etiam personis concessum.
11 Patrie potius q parentibus parendum est.
12 Filius tenetur pugnare contra patrem pro patria.

Omnipotens deus Adsit. Et sp̄s sanctus illuminet intellectū. ¶ Circa predictam consultationē videtur primo dicendum q predicte dotes quas prefata Margarita habebat super dictis imprestis non possint sibi p officialem solui absqz metu pene. Nam clarum z notorium est q ciuitas Auinionis est extra ciuitatem comitatum z districtum z imperium Venetorum. ¶ Cum ergo prefata Margarita nupserit in predicta ciuitate ergo predictas dotes consequi non potest sic enī disponunt z demonstrāt verba predicti statuti aperte enim dicūt q puelle quibus constitute essent dotes vel in posterum constituerentur super imprestitis z nubere non possint extra ciuitatem comitatum z districtum Venetiarum z in casu quo nuberent extra imperium Venetorum persolui nequeant dotes ipsarum sub pena zc. Cum ergo predicta Margarita que nupsit in ciuitate Auinionis sub dictis verbis comprehendatur ergo predicti statuti dispositio eam afficit qr vbi verba dispositionis afficiunt conueniunt ibi locum hz dispositio. l. q constitutum. ff. de test. ma. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exercito. l. iuj. §. toties. ff. de dā. infec. z. l. ita aūt. ff. de admi. tuto. Et cum videantur esse qrtum ad hoc satis clara nō videt esse opus alia interpretatione. l. ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iu. z. l. omni nouatione cessante. C. de sacrosan. ec. z. l. si alij. ff. de vsufru. le cum si. Et posito q clara esset: maxime qr iuri iam simplr quesito inquātum dicit quibus constitute essent z etiam contra not. in. l. quod semel. ff. de decre. ab ordi. fac. z in. c. ij. de constit. z in. c. in nostra. per Inno. vbi latissime scripsi de iniurijs tamē ex quo sic scripta est seruanda est vt. l. prospexit. ff. qui z a qui. vi. q. iij. c. scriptum. ¶ Nec ob. si diceretur q † predictum statutum non videtur valere quia disponit super matrimonio super quo cum sit sacramentum et res spirituales non possunt laici disponere vt in. c. ij. et. iij. de iudi. z per do. meum late in repe. c. ecclesia sancte Marie. de consti. z q no. ij. q. iij. §. hinc colligitur z q not. singu. glos. xxxv. q. ij. c. fin. Et quoniam pena imposita per. l. ciuilem per quam intimidatur actus spiritualis etiam si tollat lucrum alias per ipsam. l. collatum vt expresse concludit do. me. Abbas sicu. in. d. repe. c. ecclesia sancte Marie. in. v. prin. conclusione. Et sic cum predictum statutuz videatur quodammodo ratione pene intimidando matrimonium z sic rem spiritualem non videtur valere. Et quoniam matrimonia debent esse libera. xxxj. q. ij. §. j. z. c. j. z. ij. z. l. libero. C. de inuti. stipu. nec vr valere id q fit per q libera facultas contrahendi matrimonium impediatur. qr esset contra bonos mores. l. titia in prin. z. l. stipulatio. ff. de ver. obli. c. gēma. de spon. c. fin. C. de spon. z. l. cum tale. §. si arbitrio. z. §. meuie. z. l. cum ita. ff. de condi. z demon. ¶ Quia potest responderi qd predictum statutum non disponit aliquid super substantia matrimonij nec dicitur intimidare matrimonium aut ipsius libertatem impedire cum posset libere z honeste nubere in ciuitate comitatu z districtu ac super imperio Venetiarum secundum ea que traduntur in. l. titio centum. §. titio. z. l. cum tale. §. meuie. z. l. cum ita. ff. de condi. z demon. z per Oldra. consil. xvj. qd incipit thema tale est titius z per Lud. pō. in. l. stipulatio hoc mō. ff. de ver. obli. vbi dicit quod valet dispositio per quam prohibetur alicui ne contrahat matrimonium cum certis personis. ¶ Verum predictis non obstantibus arbitrator contrariam sententiā fore veram. Et presuppono quod nisi vigeret predictū statutum ex forma dictorum imprestitorum puella deberet consequi dotes suas super predictis imprestis siue nubere in ciuitate comitatu districtu aut sub imperio Venetorum siue nubere alibi vbicunqz locorum: z ita faciliter possum comprehendere quod autem editionem predicti statuti simpliciter fuisse dispositum ex illis verbis predicti statuti dum dicitur quibus constitute essent seu in posterum constituerentur dotes super imprestis pdictis zc. Verū cū tales nuptie que extra ciuitatē z comitatū districtū imperiū Venetorū contrahuntur nullam vtilitatē nullumqz fructum reipublice venetorū conferrent sed quodāmodo dedecori z dāno ipsius reipublice cederent maxime respectu earū que ex ipsa ciuitate Venetiarum z ipsius territorio ac imperio originem traherēt quasi in dicta ciuitate in locis imperio suo suppositis non reperiretur aut esset cōueniens maritus cū inter equales nuptie ex cōsi. fint cōtrahēde. l. creditor. §. j. ff. manda. z iuxta illud si vis nubere nube pari. z p not. xxx. q. v. c. aliter. z per Jo. an. in. c. ex parte. de resti. spo. z. c. illud de presump. z p Bar. in. l. cum ita la prima. ff. de cōdi. z demō. Bald. in. l. qui. ff. de ritu nup. Aristo. primo ethonomice. per alios qui de re vxoria libros fecerunt: hec autem potest considerari z mēte percepta fuit 2 causa predicti statuti nouiter editi. Et qruis hec † ratio in statuto non sit expressa tamen ipsam considerare debemus que legis latorem mouere potuit. l. tale pactum. in fi. ff. de pact. z per Cy. in. l. non dubium. C. de legi. z per Dyn. in. c. fina. de regu. iur. lib. vi. z p bal. in. l. maximum vicium. C. de libe. prete. per Anto. de but. in clemē. j. de rescrip. per do. meum Abba. siculum. c. si. de re iudi. z in. c. cuz inter vniuersas. de elect. neqz enim potest esse lex sine ratione. tri.

di.c. erit aūt. vñ dicit Bal. ꝛ refert ꝛ sequit Pe. de anch. in repe. c. canonū. de ꝯsti. in. v. q. prin. l. iij. mēbro qđ sicut homo ꝯsistit ex aīa ꝛ corpe ita lex gñalis vel municipalis ex rōne ꝛ verbis. Est aūt elicieñdā rō ſm qđ instruit phs in topicis notabilr dicens ꝙ ad leges cōdendā ꝑsumit legislator mot⁹ ea rōne q̄ mot⁹ esset discretus ꝛ sapiēs vir si de hoc fuisset iterrogat⁹: q̄re cū ꝑ holes sapiētes ꝛ viros prudētes ac doctos leges ꝛ statuta fiāt vt ex ꝓemio. C. ff. insti. decre. vj. ꝛ cle. colligit vñ ab ipsis legibus ꝛ statutis oīs captiosus ꝛ abson⁹ itellectus est remouēdus. Et sanus ac discretus itellect⁹ assumendus est. l. scire opꝫ. §. ꝛ si maxime. ff. de excu. tu. verba legis sunt corpus ꝛ supficies legis rō vero ꝛ mēs est ipsa aīa. l. sicut ergo aīa potius dꝫ attēdi qꝫ testator ꝛ ꝑciosior corpore. l. fin. C. de sacro san. ec. ꝛ in. c. mattheus. de simo. c. cū ifirmitas. de pe. ꝛ re. l. di. c. mi-

3 nor. † sic potius rō ꝛ mens legis ꝙ v̄ba sunt attendēda ꝛ seruāda l. scire. opꝫ. ff. de legi. ꝛ in. c. si. de reg. iur. li. vj. j. q. vij. c. marchion ꝛ basilides. de ver. sig. c. intelligētia. qm̄ v̄ba intētioni nō ecōtra deseruire dñt. l. labeo. ff. de supe. leg. xxij. c. is aūt. ꝛ l. cū pr̄. §. dulcissimis. ꝛ ibi ēt Bar. ff. de leg. ij. ꝛ. d. c. intelligētia. ꝛ l. ptꝫ. §. fundū. ff. de leg. iij. de ꝯsecra. di. iiij. c. retulerūt cū si. ex qb⁹ clarissime sequitur ꝙ ꝑfactū statutū nō absolute inciuilr captiose aut sonore est interpretādū sed eq̄ iuste ac districte. quo fit vt ſm ꝑdictā rōnē interpretemur vt. s. prudētes viri q ꝑdictū statutū fecerāt intēderūt ꝓuidere fauore ipsius reipublice venetorū que in primis ꝯsistit in numerositate populi qbus ipsa res publica possit iperare que ꝑ frequētationē nuptiarū inter suos cōciues ac subiectos fit. vt. l. j. ff. solu. matri. ꝛ l. si. §. pe. ff. de bo. dā. vbi tex. singulariter dicit cuꝫ amplia ri imperiū hominū adiectione potius ꝙ pecuniarū copia malum ꝛ l. si quis seruo. in si. C. cōmu. de manu. vbi tex. formaliter dicit vt sint omnes ciues romani constituti. ampliandam enim ciuitatem nostram magis ꝙ minuendam esse censemus ꝛ l. ij. C. de indi. vid. vbi tex. dicit augeri enim magis vestram rempublicaꝫ multis ho

4 minibus ꝛc. vnde interrogatus homerus † ꝙ maximum esset ciuitatis ornamentum: ciues inquit ꝛ pueri pro pueris numerositateꝫ populi significans. hoc enīꝫ modo hominū indiuiduitas per successionē ꝛ aliorū multiplicationē conseruat ꝛ populus dr̄ idem. l. proponebat. ff. de iudi. hinc dicto tex. in auc. de nuptiis. in princ. ꝙ nuptie imortalitatem prestant humano generi. Et philosophus idem. Ex quibus concludit ꝙ cum per matrimonium contractū per prefatam Margaritam cum predicto ciue veneto sit satisfactum rationi ꝛ menti ꝑdicti statuti quo ad hoc vt ipsa Margarita nō excludat a petēdis dotibus sibi debitis: super impressis dotis predictis consequi dꝫ maxime cū predicta Margarita habeat fundandam intentionem nisi ex dispositione ꝛ verbis predicti statuti excludat qꝛ ꝙ non imutatur pari iure stare censet. l. ꝑcipimus C. de appella. Et qꝛ casus omissus a lege vel a statuto habetur pro omisso. c. ij. de translat. prelato. ꝛ c. is qui. ꝛ respō. de sentē. excom. li. vj. in cle. constitutum de elec. ꝛ l. sine. §. de viro. ff. solu. matri. C. de edi. priua. l. an in totum. c. pe. de iurciur. cum aliis vulgatis. ¶ Et si forte diceret ꝙ iste casus non est obmissus a predicto statuto qꝛ non vr̄ posse negari ꝙ dicta Margarita non nupserit extra ciuitatem comitatum ꝛ districtum ꝛ imperium Venetorum cum nupserit Auinioni vt dixi. s. in fundamento contrario. ¶ Respondeo ꝙ istud est falsum ꝙ ostenditur pluribus mediis. ¶ Primo per rationem ex predicto statuto elicitā que coniunctis his que supra dixi quo ad priuilegiū dotium recipiendarum ꝑ puellas maritandas sup impressis nō excludit nupta cuꝫ veneto licet ad presens non habitet in ciuitate. ¶ Secundo probat qꝛ cum predictū statutum dicit extra ciuitatem Comitatum ꝛc. istud extra potest intelligi duobus modis. s. localiter ꝛ intellectualiter vt in si. dicit in. l. hoc edicto. in prin. ff. solu. mat. ꝛ l. j. ff. de pact. ꝛ l. j. ff. ꝙ quisqꝫ

5 iuris cum si. sed attentis terminis nostris lꝫ † venetus predictus non sit in ciuitate Venetiarum localiter tamen destinatio animi ꝛ intellectualiter dr̄ esse venetus ergo ꝛc. ¶ Quod autē hoc sit verum ꝓbat plurimis mediis. ¶ Primo ꝓbat qꝛ si testator legat ea que sunt in tali domo nō solum veniunt ea que ibi sunt sed est alia vbicunqꝫ sint que tñ ad vsum illius domus sunt destinata. l. questum. §. si. ff. de leg. iij. ꝛ l. cū de lanionis. §. si. ff. de fun. instru. ꝛ instru. le. Cū ergo ꝑfactus cui nupsit margarita sit venetus ciuis lꝫ localiter nō sit in ciuitate seu actualiter tñ destinatus est in ciuitate. ergo dicta margarita dꝫ hr̄e dictas dotes. facit. l. vxorem. §. legauerat ꝛ l. si mihi ꝛ tibi. in prin. ꝛ §. si. ff. de leg. iij. sic etiam si a forensibus celebrat contractus locus destinate solutionis attēdit. l. cōtraxisse ff. de actio. ꝛ oblig. attendit enī locus in quē destinat effectus. ff. de offic. ꝑfec. vrb. l. fina. ff. de bon. auto. iudi. pos. l. ij. ff. de iudi. l. ij. §. ij.

6 ¶ Secūdo magis ꝓprie ad casum nostrū ꝓbat qꝛ † nō vr̄ quis habitare nisi in loco ad quē hꝫ animū redeundi seu reuertēdi vt. l. ꝓfectitius. C. de anna. excep. ꝛ in auc. de here. ꝛ fal. §. si non absunt facit qđ no. bar. in. l. j. in si. ff. de here. insti. vbi loquit de confirmato i certo loco: sed ciuis q est extrā ciuitatē suā semꝑ ꝑsumit hr̄e aīum redeundi seu reuertendi ad ꝓpriā patriā maxime cū a natiuitate

ꝛ origine sit ciuis qꝛ dulcissimus amor patrie vt. l. qui habebat. ff. de leg. iij. ꝛ qꝛ res de facili redit ad naturā suā. xxv. di. c. ab exordio ꝛ l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. ꝛ iuxta illud boetij seuerini in. iij. de phi. ꝯso. vbi post multa notabilia exēpla subdit. Repetūt ꝓprios quęqꝫ recursus redituqꝫ suo singula gaudēt ꝛc. ergo maritus ꝑdicte Margarite lꝫ sit in ciuitate Auinionēsi tñ ex quo est venetus ꝛ ꝑsumat ad ciuitateꝫ suā velle redire merito in loco ciuitatis sue dꝫ esse. ¶ Nec ob. si diceret ꝙ ex quo dictus ciuis venetus est Auinioni nō statim reuersus ad ciuitatē Venetiarū vr̄ ibi habitare ꝑ tex. in. l. si. §. habitare. ff. de his q deiece. vel effu. vbi tex. s ꝯ no ꝓbat ꝙ sufficit ꝙ nō sit tāti semꝑ recessurus ad ciuitatē Venetiarū ꝛ ibi Bar. ꝛ idē autoritate bar. in. l. j. §. ꝓmittit. ff. de li. agno. ¶ Quia rn̄deo ꝙ ista nō repugnāt ꝙ dicat habitare Auinioni ēt dicat hr̄e habitationē in ciuitate vbi suos ꝛ maiorū suorū lares hꝫ ꝛ bōa plurima ꝛ ibi soluit ꝑstātia ꝛ cetera onera q̄cūqꝫ sibi q̄ sube-

7 ūt reliq ciues facit ꝙ statim dicā. ¶ Tertio ꝓbat qꝛ † cū prefat⁹ venetus domiciliū originis paterne ac ēt ꝓprie habeat in ciuitate Venetiarū nō pōt sua volūtate ꝛ expssa illud mutare vel illi renūtiare qꝛ volūtas q̄uis expssa in his q̄ naturalia sunt nihil opat tex. est in. l. assumptio. in prin. ff. ad muni. ꝛ l. origi. C. de muni. ꝛ ori. li. x. et ibi glo. ꝑ q̄ iura idē tꝫ dñs meus in. c. si. de foro cōpe. ꝛ ꝑ. c. iij. de re. or. li. vj. ꝛ ꝑ Spec. ꝛ Jo. an. in addi. in ti. de cōpe. iudi. adi. ver. xlij. sicut enim iura sanguinis nullo iure dirimi psūt. l. ius agnationis ff. de pac. ꝛ in r̄la iure sanguinis. ff. de reg. iur. ita ꝛ naturalis origo facit insti. de iure naturali. §. sꝫ naturalia. tale enī domicilium ꝙ descendit ab origine pr̄na vel ꝓpria naturale dr̄. l. j. ꝛ l. assumptio. §. j. ff. ad mu. tꝫ gl. in. v. oriūdus. in. c. cū nullus. de tēp. or. lib. vj. q̄re lꝫ qs ad aliū locū trāsferat domiciliū tñ ꝓprie ac pene originis domiciliū retinet nō solū quo ad tp̄alia sed q̄ ad spūalia de tp̄alib⁹ ꝓbat in. d. l. assūptio. ꝛ. d. l. origine de spūalibus in. c. ij. de tēp. ordi. lib. ꝛ hoc ꝓcedit in domicilio cuiuscūqꝫ loci ēt vilissimi vt est tex. in l. si. ꝛ ibi no. glo. si. C. de munici. ꝛ orig. li. x. facit ēt. l. j. eo. ti. quinimo non tollit illud domiciliū vilissime originis ꝓprie vel paterne: etiā si aliquis trāstulerit se ad domiciliū amplissimū ꝛ magnificū text. est bon⁹ in. l. pe. ff. de sena. qui dicit ꝙ lꝫ senatores in vrbe videant habere domiciliū tñ ꝛ ibi hn̄t vnde sunt oriundi ꝛ idē tꝫ gl. in ver. oriundus in. c. accedens. vt lit. non cōte. ꝛ sic est cōclusio ꝙ voluntate atqꝫ animi destinatione vel rerū ēt translatione aut in alio loco habitatione vel laris constitutione bonorum vel rerum emptione seu acquisitione non mutat nec amittit tale originis ꝓprie vl' paterne domiciliū tenet dñs meus in. d. c. accedens lōge ergo minus in terminis nostris prefatus maritus Margarite dr̄ amisisse domicilium Venetiarum ꝙ nobilissimum amplissimū ꝛ potentissimū per domicilium ꝛ habitationem assumptam vel quas habet in ciuitate Auinionensi que longe inferior est a predicta ciuitate Venetiarum dixi latissime in. c. si. de foro cōpe. in materia domicilij. in. ij. ꝛ viij. q. principalibus vbi dixi ꝙ tale domiciliū non admittit etiam adoptione. l. ordine. §. fin. ff. ad municip. ꝛ l. in adoptionibus. ff. de adopt. nec etiam relegatione vt no. gl. in. eius l. a. ij. in. si. ff. ad municip. similiter nec ex eo qđ quis sit exiturus tale originis domicilium amittit ꝙ tenet Guido de suzapera. l. papinianus exuli. ff. de mino. ꝛ. d. l. eius. §. si. facit. l. de pollicitationibus. ff. de pollicitationibus. ꝛ ꝙ no. in. l. ad cognitionem. ff. qui. ex cau. in pos. ea. ꝛ ibi per glo. ꝛ ratio est qꝛ ex quo videntur hr̄e animū reuertendi non videntur deseruisse propriā originem ꝛ ciuitatē. l. ex facto in si. ff. de hered. insti. nisi essent deportati vel quasi ꝛ bona confiscata sed nullum predictorū est in casu nostro imo ad libitum pōt ad ciuitatē redire ꝛ ibi subit omnia munera ꝛ hꝫ domos ꝛ lares proprias ꝛ maiorum suorum quare non videtur esse dubitatio qn dicta Margarita predictas dotes cōsequi debeat. Et predictā etiā opinionē tenuit Ang. in. l. heres absens. ff. de iudi. ꝛ do. Anto. de bu. dixit in. c. si. de foro compe. ¶ Quarto probat qꝛ esse ciuem ciuitatis nō importat esse habitatorem ciuitatis vt tradit Bar. in. l. j. ff. ad munici. ꝛ clarius probatur ex his que superius dicta sunt ergo lꝫ prefatus maritus margarite habitet Auinioni non tamen dr̄ extra ciuitatem hoc est extra ciuilitatem ꝛ sic dicta Margarita dꝫ cōsequi dictas dotes. ¶ Quinto probatur per no. in. l. quesitum in prin. ff. de lega. iij. circa prin. vbi probat ꝙ ille qui abest a ciuitate cā studiorum vel disciplinę vel simile dicit esse in ciuitate ꝛ ad idē etiam tex. optimus

8 in. l. sete pāpinile. ff. de fun. instru. per quem text. dicunt ibi doc. † ꝙ si alicui aduocato promissum erat salarium Auinioni pro causis ꝓmouendis in ciuitate ꝙ extra ciuitatem in studio debet habere illas pensiones seu illud salarium. Et rō assignat ibi qꝛ cum in studio sit cā discipline fauor reipublice vel dñi qui conduxit eum vel sibi annuas pensiones ꝓmisit esse vr̄ cum maior scientia acquisita melius patrocinabitur ꝛ quia talis presens censetur ꝛ ibi facit. c. relatum. de cle. non residen. ergo idem dicendum in terminis nostris

9 cum prefatus maritus Margarite mercandi causa ageret ꝛ moram trahat in ciuitate Auinioni vt diuitias aggreget. ꝛ ad ꝓpriā Venetiarū patriam reducat: vñ reipublice venetorū iteresse in talibus versatur

bas versatur: qm̄ interest reipublice locupletes habere subiectos insti. de his q sui vel alie.iur.sunt.in prin.ꝛ qꝛ ꝓpter animum reuertendi talis dr̄ esse in ciuitate Venetiarum vt. d. l. quesitis. in prin. ꝛ.d.§. pamphile.faciūt etiā no.per Dy.in.l.lex cornelia.§.domum ff.de iniuriis.ꝛ per Bar.in.d.l. quesitum.in.prin. de lega.iij.ꝛ.d.§. pamphilus qui dicit ꝙ qñ ex signis apparet qd habeat animum redeundi ad patriam puta quia stat cā studij vel simili cā ꝛ dimisit bona domos ꝛ lares in propria patria etiam si in illo loco staret p mille annos non efficeretur ciuis ex quo hꝫ animum redeundi ad domum in qua dicit̄ esse ꝓpter causam predictaꝫ vt ibi.ꝛ.d.§.pamphile.ꝛ hoc tꝫ etiam Dy.in.d.l.quesitum.ꝛ Bart.in.l.lex cornelia. ¶ Sexto predicta cōclusio optime probatur per tex.not.in.l.nihil ff.de.capti.ibi dum dicit ita tñ vt si ea mente venerit vt non illo reuerteretur nec est satis enim domum quē redijsse si mente alienus est. quare si rōne animi ille qui redijt ad patriam propriam non vr̄ ibi esse si hꝫ animum non ibi sed alibi domicilium habendi non vr̄ esse in patria sed in illo loco ad quem destinauit animū quanto magis existens extra patriā qui ꝛ lares ꝛ bona dimisit in patria. mercimonij cā stat seu moram alibi trahit animo reuertendi ad ciuitatem qui ex predictis signis colligitur. Et qꝛ in propria patria dixi etiam pręstātias ꝛ cetera onera subit dicet̄ esse in patriā. facit etiā ad ꝑdicta tex. ꝛ qd ibi no. Bar.in.l.predia.§.i.ff.de fun.instru. facit etiā qd tradit Jo.an.c.fi.de parochiis. ¶ Septio probatur

10 qꝛ † lꝫ predictum statutum loquitur per verba localiter significantia vꝫ extra ciuitatē tñ priuilegium localiter loquens seu loco cōcessum vr̄ non solū loco sed ēt personis cōcessum: vñ si priuilegium est concessum alicui patrie sub nomine loci quod i testamentis sufficiant duo testes vel aliud simile tale priuilegiū prodest ēt ciuibus illū actū gerentibus etiā extra patriam. fm Bal.in.l.i.C. de sum. tri. ꝛ fi. catho.quem refert ꝛ sequit̄ Pet.de anch.in repe.c.canonū statuta de consti.xiij.q.prin.ver.sed iuxta predicta questio dicens ꝙ in dubio tam loco ꝙ̄ personis priuilegium vr̄ concessum sic ergo ꝛ idē in terminis nostris ꝑdictum statutum non vr̄ voluisse excludere ciues existentes alibi lꝫ dixerit extra ciuitatē qꝛ potius vr̄ sensisse extra ciuitatem hoc est extra ciuitatem ꝛc. ꝙ̄ locum alꝭ sequeretur absurdum ꝙ si puella maritaretur vni qui esset in studio ꝛ aliquo ēt paruo tpe ibi moram traxisset ꝛ similiter paruā moram esset tracturus vel ꝓpter mercantiam aut aliaꝫ causam esset alibi non deberet vti priuilegio quā esset vt dixi: minus absurdum.ꝛ sic talis intellectus non est assumendus.l. nam absurdū. ff.de bo. lib. ꝛ.c.i.de conces.preben.li.vi.c.ex ore.de priui.c.solite.de maio.ꝛ obe. cum aliis vulgatis. ¶ Postremo predicta cōclusio expresse demōstrat̄ per alia verba que sequuntur in predicto statuto dum subditur. ꝛ si nupserit extra imperium venetorum non possint sibi solui dotes sed clarissimum est ꝙ Margarita que nupsit cum veneto lꝫ alibi ꝙ̄ in ciuitate Venetiarum moraretur non nupsit extra imperium venetorum qꝛ ciuis vbicunqꝫ sit est sub imperio ciuitatis sue. ¶ Quod ptꝫ qꝛ doc. cōcludunt ꝙ originis ꝓprie vel paterne pōt ꝓcedere cōtra subditum suum existentē extra territoriū suū etiam rōne delicti cōmissi extra territoriū: qm̄ vbicūqꝫ sit saltē habitu potest in illū imperium exercere vt tradit Odof.in sua.ꝛ Cy.ēt disputando voluit ꝛ incipit q̄stio Cy.rector ciuitatis Senarum Ange. in sua disputatione que incipit bononiē.ꝛ tradit̄ per Bar.ꝛ Bal. in.l.i.C.de sum.tri.ꝛ fi.catho.quas opi.ꝛ alꝭ plures si.latissime retuli in repe.qualiter. ij.de accu.in.v.pricipali articulo. q.xj.tradit etiā Pet.de ancha.in.d.repe.c.canonū.xij.q.prin.ver.subsequenter postq̄. ¶ Preterea clarissimum est imperium patrie in ciuē suum per.d.l. veluti. ff.de iusti. ꝛ iur.ibi dum dr̄ vt parentibus a patre

11 parcamus.ꝛ dicunt ibi glo.ꝛ doc. ꝙ † primo patrie ꝙ̄ parentibus parendum est. ꝛ prius patrie ꝙ̄ filijs subueniendum est.hinc Ualerius maximus lib. vj. c. vj. inquit restat vt patrie charitas exhibeatur cuius maiestatis etiam deorum muneribus equatur autoritas parentū vires sibi subijcit fraterna quoqꝫ charitas equo alo atqꝫ libenter ei cedit. Cicero enim etiā primo officiorū.c. xvii. singulariter dicit omnium societatū nulla est gratior nullaque carior ꝙ̄ ea que in republica est vnicuiqꝫ nostrum cari sunt parentes cari sunt liberi propinqui familiares sed omnium carior patri vna cōplexa est pro qua qs non dubitat mortem appetere dummodo patrie sit ꝓfuturus ad hoc ēe exempla antiquorū nos prouocāt q pro patria paupertatem ꝛ mortem sustinuerunt. Narrat ēt Ualerius. d.c.vj. ꝙ cū animal ꝙ picus vocabat̄ in capite genitū romani consedisset affirmassetqꝫ aruspices eo occiso fore Reipublice et patrie statum felicissimum tue non domui miserrimuꝫ: si vero non occideret̄ in contrarium essent Gentius picum in conspectu senatorum morsu suo necauit.ꝛ ibi etiam sub Rub.de pietate erga patriam narrat plura alia exempla. ꝛ Jeconi super Jeremiam dicit naturale est vt quis genitale diligat solum ꝛ nil habeat dulciꝰ patria vnde dicit tex.dulcis amor patrie.l.qui habeat.ff.de leg.iij.ꝛ

12 no.glo.in.c.i. de cōuersi.infi. ꝙ † filius dꝫ pugnare contra patrem ꝛ conuenit vnicuiqꝫ factum facere ciuitatis in aut̄.de defen.ciui.§. pt.qꝛ nascuntur patrie de ven.in.pos.mit̄.l.i.§. ꝛ generaliter. nam locus facit generationem sicut ptꝫ imo magis nascunt̄ patrie quā patri vt dixit ꝛ probatur.l. postliminium.§.filius.ff.de capt.ꝛ ideo pro patria etiā cōtra patrē ꝛ contra sanguinem suam pugnandū est vt dixi ꝛ probatur.l. minime.ff.de regil.ꝛ sump. fune. Ex qbus oibus concludit̄ ꝙ cū ciuitas Venetiarum in ipsum ciuem ēt alibi existentem habeat imperium ꝙ Margarita ꝑdicta nō dr̄ nupsisse extra iperiū venetorū ꝛ sic dꝫ cōsequi dotes ꝑdictas cum violenta sit ꝑsumptio ꝙ talis habeat animū reuertendi ad locū ꝑdictū venetiarū nec aliquā ciuilitatē aut domiciliū amiserit. Et sibi intelligat̄ esse fm iuriū dispositionem ꝛ maiorum nostrorum opiniones autoritates ꝛ sententias ex quibus omnibus clarissima ptꝫ rñsio ad ea que allegata sūt in contrarium. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptū est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium.xxxvj.

1 ¶ Statutū excludens feminas an extendatur ad bona extra territorium sita.
2 Uxor efficitur de foro viri: ꝛ efficitur ciuis ciuitatis vnde est vir.
3 Decedens abintestato vr̄ secundum dispositionem statutorū loci in quo decedit: voluisse de sua hereditate disponere.
4 Statutum afficit personam sibi subditam etiam respectu rerum i alio territorio existentium.
5 Clericus in quandam consequentiam ligatur statuto ꝛ consuetudine laicorum.
6 Bona existentia extra territorium sunt ratione iuris affixa ossibꝰ dominorum.
7 Statutū si sit tuderti ꝙ mr̄ nō succedat filio nisi in octaua parte si mulier viduata viro tudertino redit ad ciuitatem propriā vꝫ ad vrbem veterem ꝛ moriat̄ filius tuderti: manet licet sit extra territorium tudertinum non succedet nisi in octaua parte.
8 Testator non presumitur incontinenti se correxisse.
9 Fidem bonam quis dicatur agnoscere.
10 Filia exclusa per statutum dr̄ redacta ad instar extranei: ꝛ testū patris non querelat.
11 Testator indubio videt̄ se referre ad disposita per statutum loci.
12 Re dictio composita cum verbo manere quid designet.
13 Filiorum appellatione quando veniant filie femine.

Omnipotens deus Adsit. Recte ac mature pōderata predicta facti narratione decisio consultationis predicte dubia ꝛ difficilis esse videtur. ¶ Prima tamē frōte vr̄ dicendum ꝙ predicta Eugenia pro sua virili portione iustitiam foueat ꝛ ꝙ videatur vocata ad relictū factum per prefatum magnificū dominū Raynutiū eius patrem dicit enī prefatus magnificus dñs in testō suo. Itē dixit asseruit ꝛ confessus fuit dictus testator se habuisse castruꝫ marte a magnifica olim dña Agnesella vxore olim dicti testatoris pro quātitate mille ꝛ ducentorū ducatorū auri quorū mille ducatorum ꝛc.ꝛ post pauca subdit volens itaqꝫ testator ꝑdictus bonam fidem agnoscere declarauit ꝛ voluit castrū marte ꝑdictum remanere debere filijs legitimis ꝛ naturalibus dicte dñe Agnesele donec eis satisfiat de q̄titate ꝑdicta mille ducatorum auri ꝛ filijs predictis omne ius eis competens p q̄titate prefate ad dictum castrū integre reseruauit ꝛ reseruatū esse voluit. ¶ Cū ergo prefatus testator voluerit dictum castrum marte remanere filijs legitimis naturalibꝰ dicte dñe Agneselle ꝛc. Nec distinxerit masculos a feminis heredes vniuersales ab institutis in rebus particularibus sequitur ꝙ predicta domina Eugenia cū sit filia predicte domine Agneselle ad predictum relictum intelligitur vocata: quoniam filiorum appellatione comprehenduntur tam femine ꝙ̄ masculi. vt.l.filij ꝛ.l. iusta interpretatione .ff. de ver. signi. ꝛ in aut̄. de.non eli.ij.nuben.§.i.maxime in his que fauorabilia sunt prout sunt termini nostri. vt.l.si quis ita. ff. de testa. tu. ꝛ l.si ita scriptum. ff.de leg.ij.quare cum verba predicta sint satis clara conclusio predicta cōueniant verbis ꝛ equitati de districtis ꝛ naturali iuri vt.l.maximum vitium cum si.C. de lib.prete.ꝛ.l. cum ratio de bonis dānato. ¶ Nec obstare vr̄ ꝙ prefatus. M. Ray. dixerat prius in dicto testamento in relicto facto iure institutionis predicte domine Eugenie ꝛ alijs sororibus suis ꝙ plus de bonis suis petere non possent. ¶ Quod hoc non petit̄ de bonis paternis sed solum petitur de bonis maternis. ¶ Nec vr̄ obstare replicatio fratrū ꝑdicte dñe Eugenie ꝛ ꝙ predicta dña Eugenia erat exclusa ab hereditate predicte domine Agneselle ex forma statuti ciuitatis castri. ¶ Quia ad hoc videtur responderi posse ꝙ predictum castrum marte non est in diocesi aut comitatu vel territorio ciuita-

1 tis castri ꝛ statutum predictum quod † excludit feminas propter masculos non vr̄ extēdi ad bona existentia extra territorium statuenti fm ea q̄ tradunt̄ p Bar.in repe.l.i.C.de sum.tri.ꝛ fi.catho. in.vj.q.principali vbi expresse loquit̄ de potentia ꝛ effectu dicti statuti quo ad bona existentia extra territoriū faciūt etiā no.per Ja.

de rauē. Gui. ⁊ Cyn. qui volunt ꝙ stante consuetudine vel statuto ꝙ primogenitus succedat in totū tale statutū vel cōsuetudo nō refert nec extēdit vires suas ad bona extra territoriū. Ulterius ēt vr̄ posse allegari pro pte dicte dn̄e eugenie ꝙ cū ipsa sit nupta Rome magnifico Stephano colūna statutū pdictū nō vr̄ eā cōprehēdere
2 q2 p† mr̄imoniū vxor sortit̄ domiciliū ⁊ forū viri. vt. l. fi. C. de inco. li. x. ⁊ l. cū quedā puella. ff. de iur. om. iu. ⁊ l. ea q. ⁊ l. ea q. ⁊ l. fi. §. ij. ff. ad municip. ⁊ nō solū dr̄ seq domiciliū ⁊ forū viri sed ēt dr̄ effici ciuis illius ciuitatis vn̄ est vir hoc tz gl. in. l. ciues. C. de inco. bar. in. l. imperatores. §. itē rescripserūt. ff. ad municipa. ergo statutum predictū ciuitatis castri nō vr̄ ad eā extendendū cū prefatū statutū principaliter videat̄ disponere de psonis ⁊ nō de rebus vn̄ dr̄ non liceat tali filie ad successionē paternā ⁊ maternā venire fm̄ no. per Bar. in. d. l. cūctos populos. C. de sum. tri. faciūt no. i. l. fi. ff. de iur. om. iudi. ⁊ in. c. ij. in fi. de consti. lib. vj. ⁊ sic vr̄ concludendum predictā dominaz Eugeniā ⁊ sorores suas filias dicte dn̄e Agnesella vocari pro virili portiōe cuiusq3 ad predictum relictum ⁊ sic quelibet pro quinta parte cuz sint qnq3 filij tres femine ⁊ duo masculi.
¶ Uerum predictis non obstantibus arbitror contrariam snīam fore veram. ⁊ q̄uis prima verborum predictorū ⁊ casus contingētie lectura qd̄ superius dictū est videret̄ mihi concludenduz tamē maturius legendo ⁊ cogitando verior ⁊ probabilior visa fuit sententia contraria q̄uis non procedat sine dubitatione. Ita vt concludēdum arbitror predictas dn̄am Eugeniam ⁊ sorores maritatas nequaq̄ vocatas vigore dicti relicti pro cuius conclusionis decisione ⁊ clariori demonstratione inprimis examinandaz iudico vtruz predicte filie femine predicti magnifici domini Raynucij ex dn̄a Agnesella possint venire ad hereditatez domine Agnesella simul cum filijs masculis. ⁊ supra ex duplici fundamēto vr̄. ꝙ sic nō obstante dicto statuto: tum q2 statutum nō dz extēdi ad bona existentia extra territorium statuentis maxime cum sit exorbitans tū etiam q2 non dz ligare predictam dn̄am Eugeniam que exiuit territoriuz castri ⁊ effecta est ciuis Romana ⁊ alterius territorij. ⁊ sic idem dicendum esset de alijs sororibus que fuissent nupte extra territorium. ¶ Uerum hec duo fundamenta nō habent obstare. Et q̄uis dubitatio predicta posset contingere quare castrum marte fuisset dotale ⁊ dos domine Agnesella propter varias opiniones de quibus per Bar. ⁊ doc. in. d. l. j. C. de sum. tri. tamen in terminis nostris predicta dubitatio non procedit q2 solummodo dos predicte domine Agnesella vt colligitur ex facti narratione erat i mille ducentis florenis ad quos restituendos pro dotibus predictis se obligauerit prefatus magnificus dn̄s Raynucius ⁊ ideo non procedit dubitatio que esset si castrum predictū marte fuisset dos predicte dn̄e Agnesella posito enim ꝙ castrū predictum fuisset dotale ⁊ extra territorium statuentis dubium esset propter varias opiniones quidam enim voluerunt similia statuta non extēdi ad bona existentia extra territorium vt supra dixi: alij vero voluerūt cōtrarium ꝙ inspiciat̄ locus in quo testm̄ est celebratum ab eo maxime qui est inde oriundus ⁊ subditus illius loci prout erat magnificus dominus Raynucius ita vt testm̄ vel causa intestati idem defuncti reguleт̄ vbiq3 fm̄ dispositionem illius statuti arg. l. si fundus. C. de euic. ⁊ l. fi. C. de testa. ⁊ l. si nō speciali co. ti. not. in. l. rescripto. §. fi. ff. de nume. ⁊ hono. ⁊ l. j. C. de mulic. ⁊ in quo loco. lib. x. no. per glo. in. l. ex ea. ff. de postulan. ⁊ respectu cause intestati iunctis not. in. l. ij. ff. de iure codic. ⁊ codicillis. § pe. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verbo. obliga. ⁊ sic fm̄ predictam opi. cum testamentum predictum fuerit celebratum in loco quo filia propter masculos excluditur ex forma statuti ⁊ quo domina Agnesella mater predictarum filiarum duorum ⁊ filiorū mortua fuit abintestato. ⁊ sic succedentes abintestato videatur vocasse vt in iuribus vltimo loco allegatis pdicta domina Eugenia ⁊ relique filie excluderentur ab hereditate materna. Alij vero in hac materia voluerunt inter quos fuit Jaco. bu ꝙ. inspiciatur locus adite hereditatis q2 cum in eo loco quasi contractus videatur initus. l. apud iulianuz in fi. ff. qui ex cau. in pos. eatur. ⁊ ff. de actio. ⁊ oblig. l. ex maleficijs. §. heres. ⁊ insti. de oblig. que ex qua. contrac. na. §. item si heres ⁊ sic fm̄ statuta illi⁹ loci debeat regulari hec materia successionis respectu quorūcunq3 bonorum sicut respectu validitatis contractus inspicitur locus contractus. vt. l. si fundus. ff. de euictio. ⁊ fm̄ predictam opi. similiter sequeretur conclusio quaz proxime feci de exclusione dictarum feminarum. Nonnulli in similibus terminis consuetudinis vel statuti excludentis secundo loco genitum ⁊ alios posteriores propter primogenitum inter quos fuit Alber. de rosa. in questionibus statutorū. q. xlvij. voluerunt attendendam esse originem eius de cuius hereditate tractat̄: nam si quidez est oriundus de loco vbi viget tale statutū vel consuetudo tunc virtute talis cōsuetudinis vel statuti pōt capi bona existentia etiam extra territoriuz: si vero sit oriundus ex loco vbi seruatur ius cōe: tūc quo ad successionem inspiciamus ius cōmune quare fm̄ predictaz opi. adhuc predicte femine excludunt̄ qm̄ mihi presupponitur ⁊ ex narratis colligitur: ꝙ prefactus magnificus dominus Raynutius est oriūdus ex dicto loco vbi viget prefatum statutum excludens feminas propter masculos facit. l. cum vnus. §. pe. cum ibi no. de bo. auto. iudi. pos. Bar. no. in terminis proxime dictis. d. l. i. C. de sum. tri. in repeti. dixit esse inspicienda verba statuti consuetudinis qm̄ aut statutum vel consuetudo disponit circa rem puta q2 dicant bona decedentium deueniant in primogenitum vel in masculos exclusis feminis ⁊ tunc de oibus bonis iudicabit̄ fm̄ statutum ⁊ consuetudinem loci vbi res site sūt q2 statutū afficit res ipsas siue possideant̄ a ciue siue ab aduena ar. l. rescripto in fi. ff. de mune. ⁊ hono. ⁊ l. an in totum. C. de edifi. priua. ⁊ fm̄ hoc Barto. si predictum castrum marte esset dotale cum sit extra territorium ⁊ diocesim castri pdictum statutum ciuitatis castri non extenderetur ad ipsum. sed tū vt mihi narrat̄ idem dicendū esset eo qd̄ mihi psupponit̄ ꝙ in ciuitate montis flasconi de cuius dioceси ⁊ territorio est castrū marte viget idem statutū in effectu per qd̄ femine excludūtur propter masculos si vero fm̄ distinctionē Bar. statutuz disponit circa personaz puta primogenitus succedat vel masculus succedat exclusa femina ⁊ tunc aut ille de cuius hereditate tractat̄ non erat de loco statuti vel cōsuetudinis: ⁊ omitto q2 nō est casus noster. Aut decedens de cuius hereditate tractat̄ non erat de loco statuti aut consuetudinis: ⁊ hic est casus noster ⁊ tunc pfatū statutū habebit locū respectu bonorū existentiū in territorio statuti respectu aliorū bonorū existentiū extra territoriū habebit locum ius cōe. qd̄ intelligo nisi ibi vigeret idem statutū: vnde fm̄ hoc mēbrum de predicto castro marte si esset dotale sequeret̄ cōclusio quā supra dixi ꝙ ppter statutum castri non ptineret ad masculos: sed posset ptinere vigore statuti montis flasconis est tū aduertendū ꝙ nonnulli moderniores reprehendunt predictū mēbrū Bar. q2 ex eo sequeret̄ absurdum ꝙ eadē hereditas diuerso iure censeret̄ cōtra. l. euz q edes. ff. de vsuca. pone enim ꝙ pater vel mater instituent masculos: ⁊ feminas preteriret respectu bonorū existentiū in loco statuti statutum valeret ⁊ succederent instituti sed respectu bonorum existentiuz extra territorium testm̄ nō valeret. ⁊ propterea videret̄ ꝙ quis posset decedere pro pte testatus ⁊ pro pte intestatus cōtra regulā ius nostrum. ff. de. reg. iur. Adducunt ēt alia fundamenta que omitto tū ppter breuitatem tum q2 non est multum necessarium illa referre. Bal. vero in. d. l. cūctos populos distinguit ꝙ aut loquunt̄ in causa testati ⁊ omitto respectu matris nō pertinet ad nos q2 domina Agnesella mater decessit ab intestato. Aut tractat̄ de causa intestati. ⁊ dicit ipse ꝙ lz qui non testat̄ tacite videat̄ testari vocando eos qui sibi succedūt abintestato vt. s. dixi tamen q2 istud est p quādam fictionem que non confert titulum testati vt not. in. l. lucius ff. de here. insti. respectu bonorum existentium extra territorium statuti vel consuetudinis succedunt femine pariter cum masculis cōtra quā tū opinionē Bal. fortiter ob. q2. ex ea videret̄ sequi ꝙ in dictis bonis filie femine vocarent̄ ex prima cā abītestato. Et sic esset necessarium eas institui al's rumperent testamentuz. vt. l. gallus. ⁊ l. si quis filio exheredato. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ tū Bal. opz dixit de cā testati concludit testm̄ valere si est conditum in loco ⁊ extēdi ad oia bona lz de filiabus non sit facta mentio sed sint preterite ⁊ sic Bal. vr̄ sibi ꝯtrari. ⁊ aliud etiam vr̄ tenuisse in lectura ⁊ aliud in repe. d. l. j. C. de sum. tri. Bar. vero de Salyc. posteriori loco multum eleganter in. d. l. cūctos populos distinguit ꝙ aut loquimur in cā testati ⁊ iste respectu matris de qua nūc querimus nō est casus nr̄. Aut ille de cuius bonis agitur decessit abintestato prout est in terminis nostris quia dicta domina Agnesella decessit abintesta. ⁊ subdistinguit ꝙ si. Aut decessit in loco vbi viget tale statutum tanq̄ aduena vel forensis seu tanq̄ habens ibi domicilium dūtaxat ⁊ ex alio sit oriundus ⁊ iste non est casus noster q2 vt supra dixi vxor intelligitur esse ciuis illius loci ⁊ plene translata in locum originis mariti. ⁊ ideo omitto. Aut decessit in loco predicte originis sue vel qui habetur pro origine. ⁊ hic est casus noster ⁊ hoc casu distinguit inter bona mobilia ⁊ immobilia ⁊ iura actionis respectu bonorum mobilium non est articulus noster: respectu vero bonorum
3 immobilium† ꝙ inspicitur statutum loci originis ⁊ in quo moritur ita vt non solum respectu bonorum ibi sitoruz: sed respectu bonorum vbiq3 sitorum seruandum sit prefatum statutum fm̄ qd̄ vr̄ mori voluisse ⁊ bona abintestato deuenire per. l. fin. ⁊ l. si non spe
4 ciali. ⁊ l. olim. C. de testa. mouetur etiam† q2 statutum pōt afficere talem personam sibi subditam etiam respectu rerum in alio territorio existentium facit. l. rescriptio. §. fi. ⁊ l. numerum. §. patrimoniorum. ff. de. mu. ⁊ ho. ⁊ qd̄ not. glo. super rubri. C. de mune. patri. lib. x. Item monetur arg. l. propter litis. §. licet. ff. de excu. tuto. ⁊ l. magis puto. §. illud. ff. de reb. eorum: vbi patet quod simplex datio tutoris a iudice vnius territorij extenditur ad bona alterius territorij. Item mouetur a simili de interdictione bonorum que facta ab vno iudice etiam fm̄. l. municipij porrigit effectum suum ad bona extra territorium vt. l. is cui. ff. de testa. ad quod etiaz allegat q2 tale statutum est validū tam auto. i: ate iuris ciuilis. vt. l. oēs populi

§. bonis

§.bonis.ff.de verb.obli.l.is cui.ff.de iusti. ⁊ iure ꝙ iuris canonici
vt in.c.cum olim.de cle.coniug.⁊.c.ex parte el.iii.de verb.signi.⁊ in
c.j.de consti.lib.vj.quare cū statutū p̄dictū det vxē successorem de
functo:sequitur ꝙ ex eadē autoritate dat eū successorem in omni-
bus bonis vbicunq; positis arg.l.hereditas ⁊.l.nihil.ff.de.ver.sig.
Et sic ſm hanc opinionē ⁊ rōnes ⁊ fundamēta Saly.nō est dubiū
ꝙ etiā si p̄dictū castꝝ marte fuisset dotale p̄dicti duo filii masculi
exclusissent feminas ab hereditate matris abintestato decedētis.⁊
in hanc conclusionē vt plurimū omnes predicte opi.potius viden
tur cōcludere ⁊ in eam etiā inclinat Saly.in propriis terminis sta
tuti nostri in.d.l.cūctos populos.vbi post multa cōcludit non esse
attendendō an verba statuti vel consuetudinis loquantur in rem
vel i personam. puta succedat masculus exclusa femina. siue dicta
bona deueniant ad masculū exclusa femina.q2 omni casu heredi-
tas dicet pertinere ad masculū iure directo.vt.l.hereditas .ff.de pe
ti.here.⁊.l.heredi.de.pac.⁊.l.si infanti.C.de iure deli. ⁊.l.j.C.de ca-
du.tol.⁊.l.de emācipatis.C.de legi.here.⁊.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pu
pil.facit doc.Inno.Jo.an.⁊ canonistarū in.c.Rax.de testa.⁊ not.
per Bar.in.l.centu.ff.de vulg.⁊ pupil.quare cū predicta do.Agne
sella diem clauserit extremū in dicto loco domicilii viri sui qd pro
originem ipsius hr̄:non est dubiū ꝙ ſm dispōnē dicti statuti vrī vo-
luisse de hereditate sua disponere que est successio in vniuersuz ius
ipsius vt.l.hereditas.⁊.l.nihil aliud.ff.de ver.sig.⁊ sic posito ꝙ di-
ctum castrū marte esset dotale ⁊ extra dictū territorium:tū trahaꝛ
statutum predictum ad dictum castrum ⁊ etiā ad alia bona si ha
buisset etiā extra territoriū existentia:tū q2 bona veniūt accessorie
ad personam vt dictū est.facit.l.iii.§.fi.ff.de le.tuto.tum q2 multa
transeunt cum vniuersitate que alias non transirent.l.quedam.ff.
de acqui.re.do.⁊ in si.facit doctrina Joā.an.in regula sine culpa.
de reg.iur.li.vj.in mercularibus in fi.q̄ōnis vbi voluit ꝙ lȝ consue
tudo laicorū non liget clericos vt in.c.ij.de consue.⁊ plene.l.ij.C.de
5 epi.⁊ cle.†tū in quandā consequentiam clericus secundo genitus
excludetur vigore consuetudinis volentis primogenitum exclude
re secūdogenitum.quasi sicut personam exemptam a iurisdictione
statuentis in consequentia comprehendit cōstitutio ita ⁊ fortius
capiet bona predicta.facit.l.in modicis.ff.de contrahē.emp.⁊.c.ex
literis.de iure pa.⁊.l.q2 perinde.§.restituta.ff.ad treb.iuncta.l.cō-
sequēs.C.de iure do.⁊ no.per Inno.in.c.cum dilectus.de dona.⁊
per Bal.in.l.ij.C.de bo.lib.cum si.⁊ per predicta etiā ⁊ ad hanc cō
clusionem tenent quidam moderniores sed potissimā hoc videreꝛ
indubitatū si verum esset ꝙ predictum castrum marte esset de dio
cesi ⁊ territorio montis flasconi ⁊ ibi sit idem statutum in effectu
vt mihi presupponiꝛ.sed qd plura in terminis nostris si recte pon
derentur que .s̄.narrantur.solō nomē debitoris erat in hereditate
p̄dicte dn̄e Agnesselle qd erat mille ducētorū florenoꝝ.ad qd tene-
tur dictus magnificus.d.Rax.maritus suus:q2 lȝ dareꝛ res i dotē
si tū datur estimata predicto modo. Non res data estimata est in
dote ita vt heredes mariti vel maritus teneatur heredibus vxoris
ad rem restituendam, sed solūmodo ad estimationem:vt.l.conse-
quens. C.de iure dot.⁊.l.cum dotem.⁊.l. j.C.eo.titu.⁊ est optimus
tex.l.j.ff.de fun.dota. Quare cum in bonis ipsius dn̄e Agnesselle
esset sola actio ⁊ nomē debitoris mariti obligati ad dotis restitu-
tionem in loco predicto principaliter vbi predicta domina diem
clausit extremū:sequitur ꝙ indubitanter quo ad successionē sta-
tutum predicti loci seruandum est maxime q2 etiam si actio com-
peteret contra aliquem existentem extra territorium Saly.teneat
idem vt seruandum sit statutū loci vbi defunctus diem clausit ex-
6 tremū ex quo ibi domiciliū seu veram originem trahebat q2 †actio
nes ⁊ nomina etiā extra cōtracta non dicuntur bona extra territo
rium sita cum occupent locum nec circūscribantur: sed sunt iura p
sone defuncti coherentia ⁊ eius ossibus affixa.vt.l.iij.ff.pro socio ⁊
l.quis ergo casus.ff.de peculio.facit. l.j.§.heredes.ff.ad trebel.tum
etiam q2 potius censentur esse intra territorium vbi est persona lȝ
vere non sunt in loco seu non circūscribantur loco vt. l.gaius.ff.de
leg.ij.⁊.l.fin.C.de prescrip.long.tempo.cum si.tū adherere ossibus
creditoris intelliguntur ⁊ sic in dicto loco quo mater defuncta est
videntur fuisse vt dixi potissimum q2 ⁊ ibi erat debitor .s̄ .M.do.
Rax.⁊ in illo loco veri exigere dotem deberet.vt.l.exigere dotē.ff.
de iudi.traditur per Archi. xv.distin. c. illud dixi plene in.c. dile-
cti.⁊.c.fi.de fo.compe.super glo.versi.xix.traditur per domi.Ant.
⁊ dominū meum Abbatem sicu.in. c.j.de spon.⁊ sic etiam quo ad
onus administrationis ⁊ curam ⁊ solicitudinem ⁊ exactionez cen-
sendum esse nomen debitoris in loco vbi fienda est exactio.vt.l. ti-
tium ⁊ meuium.§.tutores.ff.de administ.tuto.⁊.l.quero.ff.de solu.
¶ Quare ex omnibus predictis fit clarissima ⁊ indubitata cōclu-
sio ꝙ predicta hereditas predicte domine Agneselle matris perti
nuit ad predictos filios masculos ipsius exclusa predicta domina
Eugenia maritata per prefatum magnificū dn̄m Raynutium ⁊
maxime q2 eo ipso ꝙ in dicto loco fuit maritata fuit exclusa ex for-
ma predicti statuti ꝙuis verba statuti predicti sint satis inepta lȝ

tū talē denotant effectū.⁊ idō lȝ postea trāsiuerit p matrimoniū in
domiciliū ⁊ ciuitatē viri sui.vt. s̄. dixi:tū istud nō venit in consi-
derationē.quinimo si tpe quo mr̄ diem clausit extremum ipsa fuisset
p̄dicta forma dotata extra p̄dictū locuꝫ.put est tū fuisset exclusa a
predicta hereditate per ea que superius dicta sunt ⁊ per ea q̄ ꝯsu
luit Bal.cōsi.qd incipit in noīe dn̄i pinnctus talis est vbi concludit
7 † ꝙ stante statuto tuderti qd mr̄ non succedat filio nisi in octaua
parte si mulier viduata a viro tudertino redit ad ciuitatē propriam
vȝ ad vrbem veterē ⁊ moriaꝛ filius tuderti qd mater lȝ sit extra ter
ritoriū tudertinū non succedit nisi in octaua parte.⁊ sequiꝛ Pe.de
anch.in repe.c.j.de cōsti.xv.q.prin.ver.quero iuxta p̄dicta de q̄ōne
tali vbi dicit qd est cōis opi.¶ His ergo ita discussis ⁊ sic q̄tum
fieri potuit cōpendiose examinatis ac p̄missis descendo nunc ad p
bationem cōclusionis superius posite que fuit quod vigore p̄dicti
relicti ⁊ verborū predicti. M.d.Raynutii testōris dn̄am Eogeniā
nequaꝙ fuisse vocatā.hec aūt cōclusio ostēdiꝛ ac probaꝛ multipli
ter.primo q2 testōr p̄dictus qñ instituit predictā dn̄am Eugeniam
in dotibus suis ⁊ qd plus de bonis suis petere nō posset ergo nullo
modo pōt petere vigore alterius relicti postea subsequentis dum
postea disposuit.Item dixit asseruit ⁊ cōsensus fuit dn̄i postea sub
dit volens itaq; testōr p̄dictus bonā fidē recognoscere declarauit
⁊ voluit castrum p̄dictum debere remanere filiis predictis legiti-
mis ⁊ naturalibus dn̄e Agneselle donec eis satisfiat de qualitate
p̄dicta mille ducentorū ducatorum auri. cum ergo castrum marte
esset in bonis dicti magnifici dn̄i Raynutii ⁊ solum nomē debito
ris rōne dotis pro mille ducētis florenis esset in bonis matris. vt
s̄.demonstratū fuit ⁊ p̄fatus testator concedat dictum castrū mar
te p̄dictis filiis ⁊ castrum marte sit de bonis suis ⁊ idē testator im-
mediate ante vetuerit predictas filias feminas plus petere de bo-
nis suis.ergo predictas filias feminas predicte dn̄e Agneselle no-
luit testator venire dum dixit filiis legitimis ⁊ naturalibus sed so-
lum voluit venire filios masculos dn̄e Agneselle qd probaꝛ expsse
per.l.non ad ea.ff.de condi.⁊ demon.vbi verba que videnꝛ ad inui
cem cōtrariari debēt ita interpretari vt testōr nō videaꝛ se imedia
te correxisse. quare lȝ appellatione filiorū cōprehendanꝛ masculi ⁊
femine vt dixi in prin. tū q2 qñ materia est proportionabilis.soluz
masculis cōprehēdunꝛ solū masculi ⁊ nō femine vt statim subiciā.
8 ideo ⁊ hoc casu rōne †euitande correctionis incontinenti in eodē
testatore ⁊ testamēto dū testator dixit filiis intelligitur voluisse de
filiis masculis dūtaxat. Et ad hoc accedant iura ⁊ rōnes ⁊ modi
maiorū nostrorū loquentes seu loquentiū de statutis que vidētur
adinuicē repugnari vel cōtrariari de quo per Cy.Bar.⁊ doc. in.l.
oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure ⁊ in extrauagan.ad reprimendam. in
verbo nō obstantibus.⁊ per Cyn.in.l.ij.C.de testa. tute.⁊ p Bald.
ibi ⁊ in.l.j.ff.de offi.p̄fec.vrb.per canonistas in.c.cum expediat. de
elec.lib.vj.⁊ Jo.an.in.c.j.de iniur.li.vj.⁊ per Jo. de imo.in.c.cū
apostolica.de his que fi.a prela.cum si.¶ Secundo hoc probatur
per regulam semper generibus.ff.de reg.iur. ⁊ regulā generi p spe-
ciem. de reg. iur.li.vj. cum sua materia que regule volunt q gene-
ri per speciē semp derogatur sed predictus testator prius speciali-
ter p̄hibuit p̄dictas filias specifice ⁊ expresse nominibus propriis
nominatas ergo lȝ postea dixerit ꝙ voluit castrum marte remane
re filiis legitimis ⁊ naturalibus p̄dicte dn̄e Agneselle.⁊ sic loqu-
tus est generaliter per verbum filiis intelligi debent excepte fe
mine per regulam p̄dictā. ⁊ sic solū filios masculos comprehendit.
dicta dispositio ad ꝙ ēt possent adduci que statim dixi de concor-
dia statutorū que videnꝛ 3rari.q2 intelliganꝛ ad hoc vt nō sint ꝯ
ria q̄ magis speciale deroget gn̄ali. ¶ Tertio hoc ostendiꝛ.testōr
dixit volens:itaq; testator p̄dictus bonam fidē recognoscere ⁊c.vo
luit castrum marte remanere filiis prefate domine. A. ergo voluit
ꝙ solum ad masculos pertineret hec consequentia. ostenditur ille
9 †recognoscit bonam fidem qui iuste distribuit ⁊ qui reddit vni-
cuiq; qd suū est. ⁊ agit ſm naturam ⁊ bonam conscientiam ita qd
nec se nec alium velit cum aliena iactura locupletari. vt in. c. fi. de.
prescrip.⁊ in regula bona fides.de reg.iur.⁊ in.c.fin.de pos.⁊ in re-
gula locupletari cum sua materia. de reg.iur.li.vj.⁊ in regula non
dȝ alteri.de reg.iur.sed si in dicta dispōne cōprehendanꝛ sue femi
ne dam dixit ꝙ volebat castrum marte remanere filiis ⁊c.nō reco-
gnosceret bonā fidem q2 ad ipsas filias nullo modo pertinebat di
ctum castrum marte etiam si fuisset dotale nec etiaz q̄titas dotis
mille ducentorū florenorum.⁊ potissimū ad predictā dn̄am Euge-
niā ex quo fuit maritata. vt.s̄.latissime demonstratum fuit.:cū ca
struz marte cū esset in bonis pertinebat ad masculos tm̄ predicta
q̄titate.masculos dico ex dicta domina Agnesella ⁊ q̄titas dotis
nullo modo pertinebat ad dominam Eugeniam pro aliqua por-
tione.ergo non intelligitur inclusa sub appellatione filiorum [illegible]
tre testatore qui voluit recognoscere bonam fidē.q2 si contra [illegible]
deretur esset agnitio [illegible] per quam id ꝙ [illegible] esset [illegible]
alteri.¶ Quarto probaꝛ q2 predicta dn̄a Eugenia est [illegible]
instar extranei ita vt nec in bonis patris nec in matris [illegible]

quid dicere extantibus masculis ergo ad ipsam non adaptantur verba predicta: volēs itaque bonā fidē recognoscere ꝛ sic nec verba sequētia vno cōtextu cōtenta. Quod aūt respectu hereditatis paterne ꝛ materne sit redacta ad instar extranei supra demonstratum est ex forma ꝓdicti statuti iūctis his que dixit doc. in. l. j. §. sciēdū. ff. de suis ꝛ leg. ꝛ. l. j. §. si pater. ff. de coniū. cum eman. libe. ꝛ. l. in suis. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ per Bal. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tm̄ eo. ti. ꝛ 10 ideo talis † nō pōt querelare testm̄ ꝛ ita consulit Fran. de albergo. consi. lxxiij. qđ incipit statuto cōis florentie cōsuluerunt Joan. de pagliareni. ꝛ Xristo. de monte polora cōciues mei. ꝛ Bal. consilio qđ icipit ꝓsupposito statuto ꝙ filia nō succedat. ꝛ Frā. de rāpo. ꝛ Ja. de isola de rosellis de accetio. ꝛ domi. Flo. de sancto petro. ¶ Quinto probatur ex theorica. Pe. de anch. in repeti. c. canonuꝫ statuta. de consti. in. xiiij. q. prin. ver. sed occurrit iuxta predicta qđ notabilis de statuto. vbi dicit ꝙ stante statuto qđ filie dotate extātibus non succedunt ꝙ si testator hn̄s filios ꝛ filias dotatas dixit simpliciter meos heredes instituo sm̄ qđ eos tangit de iure ꝙ non 11 videant̄ institute filie q̄ † testator idubio vr̄ se retulisse ad id qđ dispositū est per statutū loci vel cōsuetudinē loci ꝛ nō ad id qđ disponitur de iure cōi per. c. ꝙ dilectio. de ꝯsang. ꝛ affi. Nā ad vulgarem indulgentiam referenda sunt verba. vt in. c. ex literis. de sponsa. ꝛ. l. liberorū. §. ꝙ tm̄ cassius de leg. iij. vnde si statutuꝫ vel consuetudo diuersum statuit in filijs masculis ꝛ feminis tunc imploratione generali potius vr̄ testator voluisse in dubio intentionē suā adaptare cōsonante statuto ꝛ ꝯsuetudini loci ꝙ iuri cōi. vt. d. c. ꝙ dilectio. facit qđ no. d. Anto. in. c. quintauallis. de iureiu. ꝛ. c. cuꝫ dilectio de arbi. ꝛ do. meus Abbas siculus in rubrica de cōsue. ꝛ in proemio. ꝛ. c. conuenissent. de eo qui mit. in pos. ꝛ in. l. an in totum. C. de edi. prima. ꝛ ꝑ Bal. in. l. ij. C. que sit lon. consue. ꝛ per Bald. in. l. ij. C. de bo. que liber. sed testator in dicta dispositione longe amplioribus verbis vsus est per que potius ad statutū ꝙ ad ius cōe vr̄ omnem sniam applicuisse ergo ꝛc. dixit euꝫ volens recognoscere bonā fidē ꝛc. ꝛ adiunxerit remanere ꝛ verbū reseruauit ꝛ verbū reseruatum esse voluit vt statim etiā subdā: ergo sequitur ꝙ in simplici appellatione filiorū de filijs masculis a statuto ꝛ testatore inclusis ꝛ nō de feminis ab ipso testatore ꝛ etiā a statuto exclusis ab hereditate paterna ꝛ materna vr̄ intellexisse. ¶ Sexto hoc etiam apertissime ostenditur ex illis verbis donec illis satisfiat de q̄titate mille ducentorum ducatorum auri ꝛc. sed de predicta q̄titate mille ducentorum ducatorum auri nullo modo satisfaciendū erat dicte domine Eugenie cum esset exclusa ab hereditate materna. vt. s. demonstratum fuit sed solum heredibus representantibus ꝑsonam dicte dn̄e Agnesella matris in. l. pro hereditarijs. C. de here. acti. ꝛ. l. his cōsequenī. ff. famil. ercis. cū alijs infinitis iuribus ergo ꝓdicta dn̄a Eugenia non potuit venire in dicta dispositione dum testator dixit filijs legitimis ꝛ naturalibus. ¶ Septimo probatur propter verbum remanere positum in dicta dispositione non enim potest remanere apud aliquem qđ apud eū nō est: facit tex. iuncta gl. in. l. pe. C. de erog. mi. anno. lib. xij. facit qđ dicimus de elā rato manente pacto in. l. qui fidē. ff. de trāsac. qūo enī manere apud aliquem qđ non est ꝛ longe minus quō remanere pōt ꝙ nō esset eū qđ verbum 12 denotat prius mansionē esse ꝛ † ex dictione re apposita verbo manere fortificatio ꝛ habitus reiteratio designatur. vt no. Joā. an. in ver. relegantes in. c. pe. de accu. ꝛ ibi dixi ad idem qđ dicimus ꝙ ꝑmaneat vnusquisqꝫ in ea vocatione qua vocatus est. Apo. ad corinth. c. lvij. de reg. c. lꝫ. xxj. q. j. cū si. Cū ergo ꝓdictū castrū nunꝙ remanserit nec ius ipsius penes dictā dn̄am Eugeniā ꝛ maxime tpe dicti testamēti quō potest ipsa includi sub dicta appellatione filiorū certe nullo mō pot. ¶ Octauo ꝓbat̄ ex illis alijs verbis postea sequētibus dn̄ dr̄. ꝛ filijs ꝓdictis omne ius eis competens ꝓ q̄tita te ꝓfata ad dictum castrū eis integre reseruauit ꝛ reseruatū esse voluit sed ꝓfate dn̄e Eugenie nullū ius cōpetebat ad dictum castruꝫ vt sepius dictū est ergo qūo potuit ei reseruari aut reseruatuꝫ esse certe nullo modo ꝑ ea q̄ statim dixi seruari enim dr̄ qđ hr̄ vt de se manifestū est qđ facit qđ tradit̄ in. l. ex q̄ tutores. C. de admi. tu. ꝛ qđ no. per glo. ꝛ doc. in. l. j. C. si aduer. ven. ꝛ fortius qn̄ adiungitur cum dictione re. per ea que statim dixi. ¶ Sic ergo conclusio ex oibus predictis ꝙ predicte femine prohibite plus petere non vocantur vigore dicti relicti sub predicta appellatione filiorum ꝛ potissimum predicta domina Eugenia per ea que superius deducta ex quibus satis clare apparet responsum fuisse ad argumenta in cō 13 trariū formata: lꝫ enim † appellatione filiorum veniant non solum masculi sed etiam femine vt ibi dictum fuit tm̄ illud procedit nisi ex alijs verbis causis ꝛ rationibus ꝛ ex materia subiecta aliud dicendum: maxime q̄ verba ꝛ volūtas testatoris nō possint adaptari ad feminas sed solum ad masculos q̄ tunc comprehenduntur solum filij masculi ꝛ non femine ad qđ faciunt no. in. l. j. ff. de iure iur. l. ꝑ ꝯ. C. de priuile. scho. lib. xij. ꝛ. c. j. §. ꝙ aūt. ꝛ ibi glo. singularis de his qui feud. da pos. ꝛ. c. j. de grad. succe. in feu. ꝛ. c. idēntitatibus. §. sed cum eos iuncto. c. j. de elec. li. vj. cuꝫ si. ¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper sanio ri consilio.

¶ Consilium. xxxvj.

1 ☞ Dispositio statuti conuenit vbi verba conueniunt.
2 Numeri ampliatio non diuersificat formam.
3 Actus factus forma non seruata per statutum in quo est clausula decreti tradita: etiam si respiciat vtilitatem priuatam est nullus.
4 Ex dictio: quid denotet.
5 Actus si geratur ab vniuersitate expressis nobilibus habilium ꝛ inhabilium an ꝛ quando talis actus teneat ꝛ nu. 6.

Omnipotens deus Adsit. Circa predictā cōsultationem videtur primo dicendū quod predicte conducte facte per prefatos officiales viribus subsistāt eo quod ex forma statuti seu reformationis satis est ad conductas faciendas quod quatuor ex sapientibus concordent in vnum sed negari nō potest quin quatuor sapientes in vnum concordauerunt vt ex fa 1 cti narratione apertissime demonstratur: ergo † cum statuti verba conueniant conuenit dispositio. vj. q. iij. c. stuprum. l. labeo. ff. de supel. lega. l. voluntas. c. de fideiusso. xxxij. q. ij. c. is autē. l. j. §. eo. autē tecto. ff. ad silla. c. ad audientiam de deci. ꝛ. l. qđ dominum. ff. de peti. l. gallus. §. videndum. ꝛ ibi Bal. ff. de libe. ꝛ posthu. cum infinitis similibus. si enim omnes quandoqꝫ concordauerunt in vnum in dictis conductis celebrandis prout ex facti serie colligi videtur ergo omnes quatuor habiles in vnum concordauerunt: cuꝫ in maiori numero minor insit vt. l. j. §. si stipulanti. ff. de verbo. oblig. ꝛ. l. dies ꝓferre. §. si plures. ff. de arbi. ꝛ. l. semptonius proculo. ff. de verbo. oblig. ꝛ in regula in eo ꝙ plus est. ff. de reg. iur. cuꝫ sua materia ꝛ in alijs iuribus vulgatis: qđ procedit etiaꝫ si ad solēnitatem vel pro forma statuti requirat certam materiā vnde lꝫ statutum pro solēnitate requirat numerum quatuor consanguineoruꝫ vꝫ actus lꝫ ampliatus fuerit numerus ar. l. heredes palam in princ. ff. de testa. ꝛ. l. cum tabule. ff. de secun. tab. ꝛ. l. non solet. ff. de regu. iur. ꝛ. l. qui mutu. ff. de man. ꝛ. l. pediculis. §. labeo. ff. de aur. ꝛ argē. lega. si 2 enim sufficiunt † quatuor conuenientes concorditer ampliatio numeri non diuersificat formam. l. non sunt liberi. ff. de sta. homi. ꝛ. l. is cui. ff. quemadmo. serui. amit. ꝛ. l. j. §. item queritur. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. no. bu. in. l. si prius. ff. de aqua plu. arcen. vnde videtur concludi ꝙ conducte facte per predictos sapientes teneāt ex quo quatuor fuerunt cōcordes ꝛ in vnum conuenerunt q̄uis quintus fuerit inhabilis. ¶ Nec obstare videtur qđ not. in. c. cum super abbatia. de offi. dele. vbi si habilis ad actum expediendū admittit secum inhabilem: talis actus est nullus q̄ tunc viciatur ꝓpter inutile maxime cum actus videatur esse indiuiduus q̄ ad hoc respondetur ꝙ in hac materia: an vtile vicietur propter inutile glo. in. l. pecunie feneb. in. fi. ff. de vsu. Dy. ꝛ doc. in regula vtile. de regu. iur. Guil. de cu. Bal. moderniores in. l. certi ꝯdictio. ff. si cer. pe. Cy. in. l. sancimus. C. de dona. Bar. plane. l. grece. §. illud. ff. de fideiusso. docto. finaliter concludunt maxime glo. in. d. l. pecunie. ꝛ Bar. in. d. l. grece. quod aut loquimur in indiuiduis. i. non separabilibus ꝛ tunc vtile per inutile viciatur: aut indiuiduis ꝛ separabilibus ꝛ tunc vtile per inutile non viciatur que theorica probatur in. l. j. §. illud ꝛ. §. trebatius. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. quare in ꝓposito nostro predicte conducte facte per prefatos sapiētes ex quibus quatuor erant habiles ꝛ ad vtilitatem sufficiebant: vota quatuor habilium debent valere. ad quod etiam facit qđ eleganter voluit glo. in. l. qui testamento circa princi. ff. de testa. que vult quod inutilis adiectio ꝛ interuentus solēnitatis seu numeri ad actuꝫ habentem solēnitatem requisitam ꝛ suum numerum non viciat vnde allegatur ista glo. quod si in testamento interuenerunt octo testes ꝛ vnus erat inhabilis ad talem actum quod interuentu talis persone non viciat testamētuꝫ qđ al's sine illo teste inhabili habet sufficientem numerum testium habilium sic ergo ꝛ in terminis nostris ex quo illi quatuor habiles sufficiebant actus nō debet viciari licet adiunctus fuerit quintus inhabilis. Ulterius pro predicta conclusione videtur casus apertus in. l. j. ff. de auto. tuto. vbi est casus quod si duo tanꝙ tutores imponunt autoritatē ꝛ vnus erat verus tutor alter falsus valet actus gestus per pupillaꝫ cū predictorum autoritate quia sufficit vnum verum fuisse tutorem cuius autoritas non viciatur per interuentum alterius tutoris non veri. ꝛ glo. ibi not. quod ratio est quia vtile per inutile non viciatur. ergo in terminis nostris videtur concludendum quod predicte cōducte de nouo facte per predictos sapientes debent valere ex quo quatuor habiles interuenerunt licet vnus inhabilis interuenerit. ¶ Item pro predicta conclusione facit notabile dictum Joan. an. in regula quod alicui suo. de reg. iur. lib. vj. in mercuria. vbi dicit se credere quod si non existens in sacris seu alias inhabilis admittitur ad eligenduꝫ seu ad alios actus capitulares quod actus non inficitur sed vox sua non computatur in numero. ¶ Et sic ex illa theorica concluditur in terminis nostris quod valere debent predicte electiones. ¶ Uerū predictis minime refragantibus dico cōtrarium

co͂triam sniam fore verã ad cuius cõclusionis clariorem demonstrationẽ p̃mitto q̃ isaculatio p̃dicta facta de p̃dicto fratre illi⁹ doctoris fuit nulla ex forma p̃dicte reformationis disponentis quod insaculatores nõ possint nec debent insaculare in sapientem ⁊ numero sapientũ studij perusini patrẽ filiũ fratrẽ carnalẽ ⁊c. quare cũ statutũ loquat̃ per verbũ non possint nec debeãt sequitur q̃ etiã si nõ fuisset adiecta in dicto statuto clausula decreti predicta insaculatio fuisset nulla per no. in l. nõ dubiũ. C. de legi. ⁊ x. dis. c. vides sed ad tollendũ oẽm dubitationẽ statuti subiũgit clausulam decreti dum subiũgitur. ⁊ si insacularetur quo ad illum insaculatio illa sit nulla ⁊ vnde nedum in terminis nostris in q̃bus agitur de fauore publico ⁊ nõ priuato ipsorũ insaculatorũ nõ potuerunt ipsi insaculatores p̃iudicare insaculãdo fratrẽ q̃nimo qñ adijcit̃ clausula decreti annullatiua actus lz forma † seu dispositio respiciat priuatã vtilitatẽ tñ ex ipsarũ partium volũtate non seruantiũ formam seu dispositionem statuti non valet actus. vt in c. j. ⁊ c. dispendia. ⁊ c. statutũ. de rescrip. lib. vi. do. dñicus in c. fi. super glo. in ver. presumant. de offic. deleg. lib. vj. ⁊ cle. j. de rescrip. ⁊ per Jo. de imo. post doc. c. dilecta. de p̃ben. de quo late dixi in c. si diligenti. de foro cõpe. apparet ergo manifestissime q̃ predicta insaculatio fratris illius doctoris nõ tenuit ⁊ sic sequitur secunda conclusio. ¶ Qd cũ in dictis c̃ductis faciẽdis ⁊ que facte fuerũt interuenit prefatus frater penitus inhabilis q̃ predicta insaculatio non valuit q̃ cõclusio probat̃ ex multiplici fundamento. ¶ Primo per tex. in l. pedius. alias parui. §. in seruũ. ff. de arbi. vbi si factũ fuit compromissum in seruum ⁊ liberum quia seruus est inhabilis non valet arbitriũ seu laudum per eos prolatum. ¶ Secundo probatur per tex. in c. cum super abbatia. de offi. deleg. vbi non valet processus nec sententia habita vel lata per iudicẽ delegatum habilẽ qñ miscetur cum inhabili. ergo idem in terminis nostris ex quo habiles adiuncto inhabili fecerũt predictas conductas. ¶ Tertio probatur q̃ quandocũq̧ habilis admittit secũ inhabilem videt̃ procedere tanq̃ habens potestatem pro parte ⁊ tanq̃ ignorans se habere potestatem insolidum actus per tales celebratus non valet. vt di. c. cũ super. ⁊ d. l. pedi⁹ alias parui. §. fi. ff. de arbi. secus qñ sciret se habere potestatem insolidũ ⁊ ita loquit̃ l. i. ff. q̃ fal. tu. allegata. s. in cõtrariũ. ¶ Quarto probat̃ ex theorica Innocẽ. in c. illa de elec. nec posse procedere sine illis. vt d. c. cũ super. nec fundauit se Inno. super odio excõicatorum. vt quidam voluerunt sed generaliter ⁊ simpliciter dixit qd si inhabilis scienter admittit̃ ad vniuersitatem non valet actus p̧ c. massana. de elec. vbi bonus tex. ¶ Et loquitur Innocẽ. de omni prohibitione interesse fauore iuris publici secus si fauore aliorum habilium illud inductum esset quia tunc possent habiles renunciare illi fauori ⁊ inhabilem habilitare. vt in c. cum victoniensis de elec. ¶ Et hanc opinionem sequitur dominus meus Abbas siculus in c. fina. de procura. ⁊ sic idem in terminis nostris concludit̃ cũ predicta qualitas quod saculatores non possent nec deberent insaculare in sapientem ⁊ numero sapientum studij perusini patrem filium fratrem carnalem patrum vel nepotem ⁊c. ergo predicte conducte non tenent. ¶ Quinto probatur quia stantibus terminis predictis impossibile fuit seruare formam predicti statuti q̃ quidem statutum vult q̃ omnes predicti quinq̧ sapientes seu saltem quatuor ex eis existentibus in vnum ⁊ in concordia debeãt facere dictas conductas. ¶ Sed impossibile est q̃ non existentib⁹ quinq̧. quatuor ex quinq̧ conueniant in vnum ⁊ in concordia † cũ dicta dictio ex quinq̧ denotet integram materiam ex qua. vt l. j. §. priuatũ ius ⁊ lex ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ l. j. §. ex incendio. ff. de incendio rui. ⁊ nau. C. de transact. l. si ex falsis. ergo sequitur qd non existentib⁹ his quatuor habilibus non potuit seruari forma predicti statuti. ergo actus non valuit. vt l. cum hi. §. pretor. ff. de transac. c. q̃ propter. de elec. j. q. j. detrahe. de bap. c. maiores. cũ si. ¶ Sexto probatur q̃ † qñcunq̧ cõiungũtur inhabiles habilibus ⁊ inhabiles sunt expressi siue sint expressi soli siue vna cum alijs siue scienter sint admissi siue ignorãter ex quo inhabiles sunt expressi. etiam si vnus solus sit inhabilis non valet gestum ab vniuersitate. vt in c. fi. de proc. ⁊ ibi hoc expresse concludit domi. An. Sed in terminis nostris presupponit̃ q̃ nomina omniũ predictorũ quinq̧ officialiũ fuerũt expressa. ergo predicte electiones facte per eos nõ valuerunt ⁊ ratio est quia data expressione inhabilium actus peccat in cã efficiente vel formali. ⁊ ideo nõ debet valere ⁊c. eo mõ quo alias valere potuisset. sed hz locũ illa regula qd voluit potuit. c. cũ super. de offi. dele. ⁊ l. an mutilis. ff. de accep. Nam eo ipso quod exprimuntur inhabiles vident̃ habiles fateri se non posse per se actũ gerere sed q̃ omnes substantifice concurrerent ad dispositionem actus. nam data expressione actus videtur indiuiduus ⁊ omnib⁹ attribuitur s̃m do. Anto. quem sequitur Joã. de imo. in d. c. fi. de procura. ¶ Et quãuis aliqui vt domin⁹ meus ibi videantur dubitare de hoc nisi daretur scientia in ipsis habilibus admittentibus illum inhabilem. per c. massana. de elec. ⁊ id q̃ not. Innocen. in c. illa de elec. Sed si daretur ignorantia in ipsis habilibus ignoranter admittẽtibus inhabilẽ q̃ tũc vident̃ velle q̃ actus valeat eo q̃ qñ datur ignorantia. tales eligentes videntur eligere meliori modo quo possunt. ⁊ ideo nõ inficitur eorũ potestas propter cõnexionem inhabiliũ sed qñ admittunt̃ inhabiles sciẽter vident̃ non velle sine eis procedere seu qd act⁹ assumat vim ab oibus. tñ in terminis nostris ex plurimis facienda est predicta cõclusio. qm̃ ideo in electione preualet dictũ Inno. de quo statim dictũ est s̃m d. meũ. q̃ licet in scrutinio interueniãt singulares cõsensus electio tñ fit p̧ vnũ nomen vniuersitatis nec exprimuntur inhabiles vt in c. in Genesi. de elec. ⁊ c. fi. de elec. li. vj. sed in terminis nostris fit scrutinatio ⁊ publicatio ab omnib⁹ ⁊ omniũ illorum quinq̧ nomina expressa sunt vt. s. narratur quare siue sequamur opi. Innoc. statim deductam habemus intẽtionẽ nostram in predictis siue etiã sequamur opi. que ad inualiditatẽ exigit sniam p̧ tex. in d. c. fi. de pcur. intelligendo q̃ qualitas sciẽtie qualificet etiã casus precedentes qñ nomina eligẽtiũ sunt exp̃ssa lz nõ plz. d. meo nec ẽt mihi sed cum non hz obstaculũ p̃dicte cõclusioni. Inno sequit̃ p̃dicta cõclo q̃ hic nomina fuerũt exp̃ssa ⁊ dabat̃ snia illius inhabilis. q̃ frater carnalis vnius ex illis docto. conductis ⁊ longe forti⁹ si sequat̃ opiñ. d. mei Abba. sicu. q voluit qd ad inualidandũ actũ satis sit q̃ inhabiles sint expressi vna cum habilibus: vel ipsi soli inhabiles quia tũc nõ valet actus quia attribuitur indiuidue omnibus tã habilibus q̃ inhabilib⁹. ⁊ sic p̧pter indiuiduitatẽ nõ tenet act⁹ vt d. c. cũ super. ⁊ q̃ tradit̃ in regula vtile. ⁊ q̃ habiles vident̃ in dicto casu ignorato. q̃ ptãs ei cõpetat insolidũ. ⁊ vbicũq̧ qs ignorat fundamẽtũ ptãtis sue nõ vz q̃ agit cũ nõ intẽdit vti illa ptãte. vt in c. ex parte astensis de concessio. preb. ⁊ qd ibi no. in l. si is ad quem. ⁊ l. qui in aliena no. Barto. in l. multum. ff. de cõdi. ⁊ demõ. dixi in c. prudẽtiam. de offi. deleg. ¶ Septio p̧bat̃ q̃ p̃dicta † disceptatio de admixtione inhabiliũ ad actum electionis an admittantur scienter vel ignoranter vel sint nõia expressa vel non expressa valeat vel nõ valeat act⁹ p̧cedit qñ ptãs eligẽdi vel actus celebrandi residebat penes illos habiles ita q̃ ipsi sine inhabilibus potuissent actuz celebrare vt loquunt̃ iura predicta. c. fi. de procu. c. cũ super de offici. deleg. c. illa. ⁊ c. in genesi. c. massana. ⁊ alia iura superius allegata. Uerum in terminis nostris predicta disceptatio redditur vacua superflua ⁊ inanis eo q̃ penes illos quatuor nõ erat talis potestas cũ deberent s̃m formam statuti esse quinq̧ habiles. Et ex quinq̧ habilibus saltem quatuor in vnum conuenire ⁊ concordare q̃ hic fieri non poterat cum hic non essent quinq̧ habiles ita q̃ ex q̃nq̧ quatuor possent in vnum concordare vt supra deduxi. ergo indubitanter concluditur q̃ predicte electiones viribus non subsistunt quoniam vt supra demonstratum fuit illa insaculatio respectu fratris illius doctoris fuit nulla. ¶ Octauo probatur quoniam nulla alia potuit esse ratio statuentium in eo q̃ disposuerũt q̃ nullus pater filius frater ⁊c. possent insaculari nisi ex eo q̃ propter affectionem quam haberet nõ traheret collegas ad nõ iustas ⁊ indiscretas electiones conductas. ar. no. xj. q. iij. c. quatuor. ⁊ no. c. super eo. de appel. ⁊ c. legitima. de appel. lib. vj. ⁊ l. qui iurisdictionis. ff. de iu. om. iu. cũ alijs infinitis si. ¶ Itẽ nulla alia põt cõsiderari rõ statuti disponens q̃ quatuor ex q̃nq̧ in vnũ conueniant ⁊c. nisi forte quia ille q̃ntus posset trahere alios in aliã sniam. vt l. diem proferre. §. si plures. ⁊ l. si in tres. ff. de arb. ⁊ l. duo ex tribus. ff. de re iudi. ij. q. ij. §. diffinitiuo. x. si plures. de offi. deleg. c. prudentiã. §. adijcimus cũ si. vñ in terminis nr̃is ex quo iste erat inhabilis potuit trahere habiles ad indiscretas electiones. ⁊ q̃ non fuit q̃ntus qui potuerit alios trahere ad iustas ⁊ discretas electiones vnde sit cõclusio q̃ p̃dicte conducte non tenent. ¶ Non obst. ar. supra in contrarium allegata q̃ illa procedunt quando illi quatuor conuenissent in vnũ ex quinq̧ habilibus secus qñ admiserunt quintum inhabilem s̃m ea que superius dicta sunt vel si admiserunt quintum inhabilem potestas tamen erat penes ipsos quatuor ⁊ erat talis inhabilitas illius cui habiles poterãt renũciare q̃ versabat̃ priuatũ cõmodum vel quid simile q̃ nõ est in terminis nostris vt supra demõstraui. Et sic rñdetur ad l. j. ⁊ de auto. tuto. q̃ quilibet ex tutorib⁹ habet administrationem insolidũ ⁊ scit se illud insolidũ agere posse: ⁊ ideo valet q̃ nõ contingit in terminis nostris ⁊ similiter eo modo respondetur ad vltimum dictum Jo. and.

¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. xxxviij.

1 ☞ Statutum disponẽs q̃ ad impediendũ cõpromissum possint opponi alique exceptiones quomodo intelligatur.
2 Inducta ad impediendum ⁊ ad vnum effectum non debent operari alium effectum.
3 Argumentũ a contrario sensu venit ex tacito intellectu ⁊ non hz locum in statuto ad contentionem iuris cõmunis.
4 Casus exceptus a lege vel a statuto extenditur ex idẽtitate rõnis.
5 Interpretatio fit latissima quando redimus ad ius cõmune.
6 Exceptio prescriptionis an impediat litis ingressum.

7 Exceptio litis pendentie quando impediat iudicium cõtra alios.
8. Litis pendentia inducitur per porrectionem libelli z partis citationem.
9 Saltem dictio: implicat.
10. Lex diffamari competit etiam respectu possessionis.
11 Litis pendentia quando tollatur per appellationem.
12 Iudex idem de quibus rebus adeatur.
13 Petitorio quando agitur coram vno iudice non potest agi possessorio contra eundem coram alio iudice etiam competenti.
14 Reconuentio coram eodẽ iudice etiam habet locũ corã ordinario.
15 Acta inducunt notorium.
16 Possessio ciuilis admittitur per absentem.
17 Oblatio inducitur per decennium.
18 Notoria iniustitia impedit litis ingressum: z etiam compromissum fieri.
19 Statutum excludens exceptionem non intelligitur excludere eas de quibus notorie constat de ipsius iustitia.
20 Exceptio prescriptionis quando impediat litis ingressum.
21 Exceptio iurisiurandi opponitur ad impediendum litis ingressum etiam si sit de non agendo vel molestando.
22 Exceptio. vt quem de euictione tz actio impedit litis ingressum.
23 Exceptio dolo petis q restituturus es: impedit litis ingressum.

Omnipotens deus Adsit. Pro decisione predicte consultationis. due principales questiones videntur examinande. Pro vtrũ pdictũ statutũ q ad impediendũ cõpromissum enumerat quasdam exceptiones intelligatur excludere oẽs alias exceptiões statuto nõ expressas q̃uis eẽnt tales q̃ de iure cõmuni impedirent cõpromissum. ¶ Scdo vtrum vigore exceptionum oppositarũ ad impediendum compromissum tam vigore statuti quã iuris communis impediatur dictum compromissum. ¶ Quero ad primã qõnem videtur dicendum qd oẽs alie exceptiones a statuto predicto non iustificate videantur vigore pdicti statuti excluse. ¶ Primo quia predictarum exceptionum inclusio debet esse aliarum exclusio per. l. cuz preceptor. ff. de iudicijs. z. c. nonne de presumptio. C. de procur. l. maritus. z no. in. c. ij. de cõiug. lepro so. ¶ Secundo si aliud diceremus predictum statutum nõ videtur aliquid operari cõtra. l. qd labeo. ff. de carbo. edic. z no. in. c. commissa. de elec. lib. vi. z quod no. in. l. i. z. ij. C. de for. z impetra. sublat. z. l. ij. C. commu. de leg. cũ alijs infinitis iuribus. ¶ Uerum predictis non obstantibus dico contrariam sn̄iam fore veraz posito q in predicto statuto non apponãtur verba alia propter que alie exceptiones excludantur puta. qr statutum diceret qd ad impediendũ compromissum possint opponi infrascripte exceptiones videlicet rei iudicate litis pendentie z c. z nulla alia possit opponi aut si statutum alijs similibus verbis vteretur quia tunc seruanda esset dispositio statuti q̃uis etiam in predictis videretur di-
1 ci posse q† predictũ statutũ posset intelligi nulla alia possit opponi exceptio. s. friuola vel nulla alia. s. que esset minor expressis secus si esset maior expressis vel haberet eandem rationem. per not. per gl. in. l. i. §. i. ff. q vi aut clã. z quod no. in. l. ita pudor. z ibi per glo. z Ly. C. ad. l. iul. de adul. facit. l. i. §. interdum. z quod ibi no. glos. ff. a qui. ap. non licet. z quod no. in. c. pastoralis. de appel. z quod not. glo. in. c. ex parte. de offi. deleg. que vult q solum friuole intelligantur sublate. vt etiam no. in alijs iuribus statim allegatis vel minores expressis non autem maiores vel habentes eandẽ rationẽ cum expressis. vt ibi no. per Hostiẽ. z sequitur ibi Io. and. z doc. z not. in. c. sedes. de rescrip. z in. c. qui ad agendum. de procur. lib. vi. z. l. sz z si quis. §. quesitum. ff. si quis cauti. cũ si. tradit etiã per Moder. l. cle. j. de seque. pos. z fruc. sed omitto quia presuppono vt dixi q statutum enumeret aliquas exceptiones quas concedit ad impediendum compromissum. ¶ Et quia statutum est transmissum imperfectum dico quod si in predicto statuto aliqua exceptio enumeretur que ex forma iuris non haberet impedire litis ingressum neqz compromissum haberemus quod statutum predictum satis operaretur effectum respectu illius exceptionis expresse a statuto de nouo inducte z sic cessaret secundum argumen. s. formatũ. ¶ Ceterum posito q statutum non induceret aliquas nouas exceptiones impeditiuas compromissi dico q non solum expresse a statuto sed alie que de iure communi impedirent litis ingressum debẽt
2 impedire compromissum. moueor primo qr† inducta ad impediẽdũ z ad vnum effectum nõ debẽt operari inductionem seu alium effectum. vt. l. qui hoiem. ff. de sol. l. legata inutiliter. ff. de adimen. leg. c. cũ dilectus. de ordi. cogni. Concessio ergo nõ dz operari phibitionẽ. vt ibi. z. l. cum tale. §. fi. ff. de cõdi. z demon. z. c. inter corporalia. de transla. prela. z. l. fuit questiõis. ff. de acquir. heredi. z. l. iz ff. si quis obmis. causa testa. z ibi Bal. per illum tex. dicit q natura oppositorum est vt se adinuicem perimant. non vt se adinuicẽ ponãt. vt. d. l. fuit qõnis cum si. Et sic pz quod p expressionẽ dictaruz exceptionũ alie nõ videẽtur sublate. ¶ Scdo hoc pbaẽ ex theorica Bart. z aliorũ doctorũ in. l. i. §. i. ff. q vi aut clã. z in dicto. c. ex parte. z. d. l. ita pudor. z pro Ioan. de imol. late in. l. i. ff. a qui. ap. nõ lz z p dñm Antoniũ in repetitiõe. c. canoniũ. de cõsti. qui volũt q ad hoc vt alie exceptiones nõ possint opponi dz subiũgi q nulla alia exceptio possit opponi: ergo qñ predicta clausula gñalis remotiua aliarũ exceptionũ nõ est adiecta non debẽt alie exceptiões a iure cõi ꝯcesse intelligi sublate q̃uis ẽt cum dicta clã oẽs alie nõ debeãt intelligi sublate vt dixi. ¶ Tertio pbaẽ qr q alie exceptiões itelligant sublate venit a ꝯ̃rio vel a tacito sensu statuti. ar. l. q testã. §. mulier. ff. de testa. z. l. i. §. huius rei. ff. de offic. eius cui man. est in
3 quibus pbaẽ q† id qd venit a ꝯ̃rio venit per argumentum autẽ dz quasi argute inuentũ. z sic ex quadã subtilitate vt est tex. in. c. forus de ver. sig. idẽ etiã pbatur. in. l. possessione. §. i. ff. qui. ex cau. in pos. ea. vbi tex. dicit intelligimus. z idẽ in. l. inter socerũ. §. cũ inter. ff. de pac. dota. ibi dum tex. dicit intelligi dz z est gl. no. in. l. apud antiquos. C. de fur. z in. c. capientes. §. q si per. xx. de ele. lib. vj. Cũ ergo de iure cõi sint quãplures alie exceptiones impediẽtes litis ingressum z cõpromissuz q̃les sunt oẽs dilatorie naturalr z declinatorie que ad hoc solẽ proponuntur. vt dicit Ang. in. l. vir bonus. ff. iudi. sol. Spe. i ti. d excep. §. ij. v. qr ergo z de se manifestũ est. Et quales sunt peremptorie que possunt opponi z opponerentur in vim dilatoriarum. de quibus in. c. i. de lit. conte. li. vi. z ibi per doc. z per bar. in. l. fi. ff. pro suo. z. l. cõquerebatur. z. l. vir bonus vtrobiqz etiam p Ange. ff. iudi. sol. z. l. nam postea in prin. ff. de iureiur. sed latius p excellentissimum iure consultũ. in. l. elegãter. §. si quis post. ff. de cõdic. inde. ego etiam alias plures posui in. c. i. de lit. cõte. in. vi. prin. ar. merito nõ debet sumi argumentum a ꝯ̃rio seu ex tacito sensu p dictum statutum ad corruptionẽ dictorũ iuriũ qr cũ iura exp̃sse velint illas exceptiones impedire litis ingressum z compromissum z dictarum exceptionum exclusio veniet a ꝯ̃rio sensu z sic tacito cessare dz tacitum z esse locus expresso. vt. l. cõtinuus. §. cum ita. ff. de verborum obligatio. z in. l. pcibus. C. de impub. z alijs substi. neqz enim negari potest q talis exclusio si quis vellet dicere illã locum hr̃e q non sit ex tacito intellectu vt dixi. facit qd no. Bal. in. l. fi. C. de insti. z sub. sub condi. fa. vbi dicit q illud dr tacitum qd magis intellectu percipitur q̃ locutione exprimatur. ¶ Quarto principaliter hoc probaẽ: qm̃ statuta sunt intelligenda z interpretantur vt quantũ fieri põe minus corrigant iũs cõe. vt. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. l. q vero. ff. de leg. l. ij. C. de nox. a. l. c. statutũ. z. c. cõstõ. de ele. li. vi. cũ alijs infinitis. ergo pdictũ interpretatũ q alie exceptiones impeditiue cõpromissi intelligãtur sublate nequaq̃ admittere debemus. ¶ Quinto pbaẽ qr posito q statutum diceret ponendo regulã cõpromissum debere pnunciari in talibus causis vel inter tales psonas z poneret per pdicta vel similia verba generalẽ regu-
4 lã. Et demũ exciperet aliquas exceptiones tñ a dicta regula† non solũ exp̃sse excepatuate a statuto impedirent cõpromissum sed etiã oẽs alie habẽtes eandẽ rationẽ vel si. aut longe fortius maiorẽ qr casus exceptus a lege vl' statuto ex identitate rationis dz extẽdi sicut lex tex. est no. z ibi no. glo. z doc. in. l. i. C. de cõdic. inde. not. in. c. cũ dilecta. de cõfir. vti. vel inuti. z ibi no. d. m. Abbas siculus. z idẽ etiã no. in. c. cũ oẽs. de cõstitu. z. c. i. de his que fiunt a ma. parte ca. z. c. cum inter vniuersas. de elec. z tñ sit de sx. qnimo si oẽs exceptiones sint excepte per dictiones taxatiuas vz q tm̃ tales exceptiões possint opponi ad impediendũ cõpromissum tñ tales casus extendũtur ad alios de qbus in alia pte iuris dispositũ est q impediãt cõpromissum aut similẽ effectũ inducãt de quo effectu tractaẽ exclusio: ita dicit notabil'r Bar. in. l. seruũ. ff. de vsuca. p illum tex. Et sequitur do. meus Abbas siculus in. c. cũ dilecta. de cõfir. vti. q allegat ad hoc. c. qm̃ ad hoc. in prin. iuncta glo. vt. lit. nõ contest. z sic ex predictis apparet qd nõ solũ casus excepti a dicto statuto sz ẽt alij a iure cõi dispositi q impediãt intelligitur saltem p identitatẽ
5 rõnis exceptuari ad qd. ¶ Sexto z vltio loco facit† qr qñcunqz p exceptionem factam in nouo statuto redimus ad ius cõe non solum facimus extensionem ad alios casus p idẽtitatem z maioritatem rõnis sm proprios terminos z verborum propriũ intellectum sed etiã sm latissimos z improprios terminos singulariter volunt gl. ver. numerandũ in. c. statutũ. de pbẽ. lib. vi. quam ibi sequuntur doc. qm̃ res de facili redit ad naturam suam. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. xx. xv. di. c. ab exordio. z ideo non mirum si sit latissima interpretatio z etiã impropriatio terminorũ. vt redeatur ad ius cõe z idem pbatur singulariter p tex. in. c. i. iuncto. c. si. de pac. lib. vi. cõsulunt Fede. de senis consil. lxxxix. z tradunt doc. in. c. pe. sup gloss. fi. de psum. idem etiã tz Bal. in noua lectu. in. l. si quasi ad declinãdum iu si. C. de epis. z cleri. vbi loquitur de clausula non obstante. do. meus in. c. cum accessissent. de consti. ver. item no. z Ioan. and. in. c. q alicui gratiose. de reg. iur. lib. vj. in mercuria. z docto. in. l. ex tabularum. C. de legi. here. z in. c. sup eo. de cogna. spirituali. inquãtum ibi dicitur de statuto vel consuetudine habente fundamentũ iuris antiqui facit etiã q singul'r tradit Bal. in. l. vbi adhuc. C. de iure do. z sequitur. d. Ludo. pon. in. l. si constante. ff. solu. matrimo.

ver. item

ver. itē inquantū. in. vi. q. ex quibus omnibus concluditur vt dixi quo ad primam questionē qꝺ non solum exceptiones specificate a statuto impediunt cōpromissum sꝫ ēt alie que non sunt specificate ⁊ tñ de iure cōi sunt impeditiue cōpromissi. ¶ Non ob. primum argumentū. ꝫ. in ꝯrariū formatū: qm̄ ad illud ex superioribus satis clare pꝫ rñsum fuisse eo ꝙ illa inclusio venit ex tacito intellectu ⁊ sic cessat vbi est locus expsso. ¶ Non ob. sm̄ argumentū quia imo statutum operatur posito vt dixi ꝙ aliqua exceptio esset expssa a statuto que nō esset inducta a iure cōi. Itē opatur predictum statutū

6 saltem † respectu exceptionis prescriptionis de qua dubiū est vtrū impediat litis ingressum. ⁊ sic compromissum nam multi doctores voluerunt ꝙ talis exceptio non impediat litis ingressum. de quib⁹ l. c. j. de lit. cōtest. lib. vj. ⁊ Rayne. voluit hoc simpliciter in. l. j. l. si. ad tertul. ⁊ l. emptor. C. de pscrip. lon. temp. vbi etiam quidam aliꝫ hāc opinionem tenuerūt ⁊ aliꝫ aliter distinguūt vt etiā traditur ꝑ bart. in. l. si. ff. p suo. ⁊ ꝑ nonnullos doc. in. l. exce. C. de ꝓba. ergo late scripsi recitando sex pncipales opiniones in. c. j. de lit. contesta. in. vij. prin. ar. in. v. pn. fallentia. ¶ Preterea posito ꝙ statutū nihil oparet nō tñ ad hoc vt oparet debemus ꝑ tacitos intellectus inducere iuriū correctionē quinimo nec corrigant facimus interpretationē ad statuta simplr indistincte ⁊ gñaliter loquētia illa restringendo ad terminos iuris cōis. vt. l. si. §. in cōputatione. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. C. de iure delib. in. l. vt gradatim. §. sꝫ si lege. ff. de mu. ⁊ ho. in. l. iij. ff. ad. l. aquil. ⁊ ibi ꝑ Dy. ⁊ Flori. ꝑ Bal. in repeti. l. data opera. C. qui accu. non pos. ⁊ ibi gl. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. per. d. Anch. c. generali. de elec. li. vj. Ang. in repeti. l. si vacantia. C. de bo. vocā. li. x. in. iij. not. Bal. in. l. j. post gl. C. de si. instru. ⁊ in. haste fisca. ver. pe. ⁊ ꝑ Ang. in repe. l. nemo carcerem. C. de exacto. tribu. lib. x. bal. in. l. ab executione. C. quo. ap. non reci. ⁊ Bal. in auf. ingressi. C. de sac. san. eccle. do. Nellus de sancto Gemi. in trac. bā. in. ij. pte secūdi tpis. q. vij. ⁊ Bal. in. l. j. C. de cessio. bono. in quibus omnibus locis statuta gñaliter indistincte ⁊ indefinite loquentia restringunt ad terminos iuris cōis ad hoc vt nō corrigāt ius cōe ꝙuis ꝑ talem restrictionem statuta predicta videantur parum aut nihil operari. ¶ Preterea pōt dici ꝙ statutum satis operat qꝛ reddit vinculum vinculo. de quo in. c. j. de consti. lib. vj. ⁊ ꝑ Jo. mo. in. c. j. de priui. li. vj. ⁊ ꝑ Pan. in cle. ij. de sepul. ⁊ per gloss. ⁊ doc. in cle. ne in agro. de statu regu. ⁊ ꝑ gl. ⁊ doc. in. c. licet canon. de elec. lib. vj. ⁊ ꝑ glo. eo. ti. ⁊ li. cum si. ⁊ hec sufficiant quo ad primam questionē. ¶ Assumo nunc ex ordine scđam qōnē qua querit vtrū vigore exceptionū oppositarū ad impediendū cōpromissum tā vigore statuti quā iuris cōis impediat dictū cōpromissum. ¶ Circa quā qōnē rñdeo ꝙ ꝑ exceptiones oppositas ꝑ dictum Petrū attentis his que in puncto narrātur vꝫ mihi satis expeditū fore ꝙ impediat pnunciatio cōpromissi hec aūt conclusio ostendit pluribus fundamentis ⁊ vt psequamur ordinē exceptionū oppositarum ꝑ predictum Petrū.

7 ¶ Primo hoc ꝓbatur ꝑ† exceptionē pendentie eiusdem litis corā epō q̄ quidē exceptio nō est dubiū ꝙ est īpeditiua cause ⁊ litis corā alio iudice postea intentata vt. l. vbi ceptū. ff. de iudic. que quidem exceptio obstat actori ⁊ reo per tex. illum ⁊ ꝑ ea que traditur in. l. nulli. C. de iudi. ⁊ in. c. si. de rescrip. ⁊. c. dispendia. de rescrip. lib. vj. ⁊ l. j. C. de asser. tol. ⁊ hoc indubitatum est quādo eadem est causa vel vtraqꝫ causa in idē reincidat. Nā si vna cā est ꝑiudicialis ad aliam causam ex eo qꝛ snīa lata in vna parere pōt exceptionē rei iudicate in alia vel qñ duo fierent ꝓcessus super quibus possent ferri cōtrarie snīe de eodē facto nō pōt eodē tpe agere ⁊ impeditur earū concursus. vt. l. j. ⁊. ij. C. de ordi. cogni. in. c. cum dilectus. ⁊. c. tua ꝫ. de ordi. cogni. ⁊ insti. de actio. §. preiudiciales fortius quando ꝑus intētata est vna causa corā vno iudice ⁊ ꝑ ipsum actorem intentat postea coram alio vel etiam ꝑ ipm reum ob. exceptio litis pēdentie. ⁊ hoc clarū. ¶ Quare examinare opꝫ vtrū causa nouissime intentata ꝑ pdictam dominam Ant. sit in effectu eadem cum causa prius intētata ꝑ dictum Petrū cōtra pdictā dñam Antoniā. ⁊ arbitror concludendū ꝙ sic. si recte pōderent que acta sunt. nam in primo libello ⁊ iudicio ꝑ. d. Ant. intētato deductū fuit ꝙ ꝯctus gestus inter. P. ⁊. d. Ant. ⁊ qualr ipsa domina dedit cessit ⁊ concessit dicto Petro omnia iura sibi quolibet competentia in bonis ⁊ hereditate eius patris ⁊ matris. Et qualiter dictus contractus est nullus ex causis in dicto libello deductis. ¶ Et in eo cōcluditur ꝙ. p. condemnetur ad restituendū dimittēdum ⁊ relaxandum dicta bona vnde si bene pōderetur dicta petitio ⁊ que iura continentur vꝫ idē modus agēdi in isto primo iudicio sicut in vltimo vel saltem id qꝺ in vltimo iudicio per. d. Ant. intētato vꝫ etiā ꝯtineri in primo iudicio ꝑ eam intentato cum in vtroqꝫ concludatur ad restitutionem possessionis cū in vltimo iudicio dicta. d. Ant. deducat ꝙ. p. indebite ⁊ iniuste ⁊ sine aliqua iusta cā bona pdicta ꝑ medietate sunt apud. p. ⁊ ꝙ si quā cām habuit est reducta ad non causam ⁊ sic in vtroqꝫ iudicio effectualiter deducitur nullitas ⁊ inualiditas dicti cōtractus cessionis facte ꝑ dictam dominā Ant. dicto. p. maxime cum ex primo libello deducatur predicta causa cessionis facte per dictā dominā Ant. ꝑ quam asserit ꝙ. d. Pe. consequutus est bona predicta ⁊ ꝙ pdicta cā fuit nulla vel saltē iniusta qꝛ ꝑ eam. d. d. A. fuit enormissime lesa. ¶ Et petijt cōdēnari dictū. p. ad relaxationē dictorū bonorū in vltimo ꝯo libello dꝫ ꝙ sine iusta causa puenerūt dicta bona ad petrū ⁊ ꝙ si qua fuit cā est redacta ad nō cām. ⁊ sic intelligi dꝫ de cā illa cessiōis deducta in primo libello ꝑ quam d. A. asseruit bona pdicta puenisse ad dictum. p. eo qꝺ pluralitas factorū nō psumit. l. j. C. de ꝓba. C. de nō nu. pec. l. asseueratio Inn. in. c. innotuit. de eo q fur. or. rece. de peni. di. j. ⁊. c. petrus. de cōsc. di. ij. c. de solēnitate. ⁊ traditur in. c. cū Jo. de si. instr. in vtroqꝫ ergo iudicio videt intētat⁹ idē modus seu eadē cā in effectu. ⁊ sic sequit ꝙ pdicto iudicio scđo loco intētato obstat exceptio pēdēte pria lite ⁊ sic impeditiua cōpromissi ꝙtū ad hāc petitionē vtrū enim pdicta cā ex qua. p. possideret sit reducta ad nō cām continet etiā in pmo iudicio ⁊ sic iustitia vel iniustitia istius iudicij potest dici ꝙ in effectu pēdeat ⁊ in pmo libello ꝯtineat ⁊ sic obstat exceptio litis pēdētie q specifice ex forma pdicti statuti est impeditiua compromissi.

¶ Scđo principaliter sitr obstare vꝫ exceptio pendētie litis coram epō vigore libelli scđo loco ꝓducti ꝑ pdictum. p. in quo pfatus. p. deduxit ꝙ pdicta. d. A. cū iuramēto de nō veniēdo ꝯ ex quacunqꝫ cā ⁊c. dedit ⁊ cessit oīa iura sibi cōpetentia in dictis bonis qualitercūqꝫ ⁊ ēt quacūqꝫ cā ⁊ ꝙ dictus. p. a dicto tpe ⁊ citra habuit ⁊ possedit dicta bona ⁊ possedit bona fide pacifice ⁊ q̄te ⁊ fructus collegit sciente patiēte ⁊ cōsentiente dicta dñā Antonia ⁊ ꝓut quilibet dñs hꝫ tenet ⁊ possidet res suas ꝓprias ⁊c. Cōtra quam petitionē pdicta. d. A. excepit negādo vt asseritur narrata vera esse ⁊ petita fieri debere. ⁊ sic pꝫ qꝺ pdicta lite pendente nō potuit dicta do. ant. deducere in vltimo iudicio qꝺ res ⁊ bona pdicta ꝑtinerent ad eā cū hoc prius ꝑ. p. fuisset deductū corā epō eo maxime qꝛ. d. p. deduxit in libello suo qꝺ ipse possedit ⁊ possidet bona fide sciēte patiente ⁊ cōsentiēte dicta dñā Ant. ex quibus verbis concludit quia possessio dictorū bonorū est iuste ⁊ nō iniuste penes dictū Pe. vnde qꝺ postea deducit in libello per dñam. Anto. qꝺ maxime ab vno anno ⁊ citra pdicta bona ꝑ dicta medietate indebite ⁊ iniuste possideant ꝑ pdictū. Pe. sequit qꝺ ꝑ cōtrariū deducit qꝺ continebat in libello intentato ꝑ Petrū. ⁊ sic etiā ex hoc capite obstat vltimo

8 iudicio intentato ꝑ. d. Ant. pdictā lit. pendentiā. ¶ † Nec ob. qꝺ litis pendētia nō vꝫ induci nisi ꝑ litem conte. vt. l. amplius non peti. ff. re ra. ha. ⁊ in. c. ex pte. cū si. de ver. sign. qꝛ lꝫ olim de hoc dubium videretur tñ hodie quo ad effectū tituli vt lit. penden. expeditum est per libellum ⁊ citationē q peruenit ad partem vꝫ lis pēdere vt est tex. apertus in cle. ij. vt lit. pen. ¶ Nec ob. qꝺ Petrus in libello suo corā epō cōcludit sup dominio. ⁊ dñā Antonia in vltimo suo libello concludit sup sola possessione. ⁊ sic videtur diuersus modus agēdi cū nihil cōe ⁊c. de acq. pos. l. naturaliter. §. nihil commune qꝛ ad hoc multipliciter rñdet. primo qꝺ in libello ꝓducto ꝑ Petrum corā epō nō solū deducit dñiū sed etiā possessio ⁊ alia etiā deducūtur ex quibus nō potuit. d. A. deducere postea in libello quod deduxit: nā coram epo. p. petijt declarari dñium ad se pertinere ⁊c. ergo snīa sup hoc lata faceret ꝑiudicium. d. Ant. deducenti predicta bona ad eā ꝑtinere vñ sicut snīa lata ꝯ eā sup libello petri noceret sibi ita dꝫ interea obstare sibi litis pendentia ⁊ ꝓcessus ꝑ no. ꝑ Inno. in. c. causam. el primo de testa. ⁊ ꝑ Angel. in. l. si mater. §. si. ff. de exce. rei. iudi. ¶ Nec est verū qꝺ pdicta domina Antonia deduxerit solū possessionē sed vꝫ deduxisse etiam dominium vel quasi dñ dixit de ptinentibus ad dictā dominam. ⁊ ꝙuis dicat saltem iure

9 possessionis dicta † dictio saltem videt implicatiua licet per viam cuiusdā modi subsidiarꝫ vt traditur in. c. statutum. §. cum vero. de rescrip. lib. vj. ⁊ ꝑ Joan. an. in. c. qꝛ ꝓpter. de elec. ⁊ satis esse videtur quod snīa lata in prima cā possit parere exceptionem rei iudicate i alia facit. l. sufficit. ff. de condic. indebi. faciunt no. in. l. cū ita. ⁊ in. l. cum illud. ff. qñ dies lega. cedat. ⁊ qꝺ no. gl. in. c. si. de rescrip. lib. vj. ⁊. l. si ex toto. in si. ff. de leg. j. ⁊ quod tradit Bal. l. l. reos. C. de accu. ⁊ Jo. de imo. in. l. pe. ⁊. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. facit etiam qꝛ coraꝫ epō deductum est qꝺ dñium dictorum bonorum spectat ad petrum debite ⁊ iuste ⁊ ex iusta ⁊ rōnabili causa. ⁊ non ad dictam dñam Antoniam: ergo in vltimo libello nō potest ꝑ dominā Antoniam dici qꝺ indebite ⁊ iniuste ⁊ sine aliqua iusta ⁊ legitima causa dicta bona sunt apud dictū petrum ⁊ qꝺ si qua causa fuit est redacta ad nō cām. Nā si cā dominij ⁊ possessionis dictorum bonorū est valida vel non: hoc est deductum corā epō: ⁊ ideo non potuit deduci coram alio iudice obstante litis pendentia cum hec omnia an causa fuerit iusta vel non vel fuerit reducta ad nō causam pendeant corā epō ⁊ futurus euentus iudicabit hoc ergo interea ob. exceptio litis pendentie expresse permissa a statuto argumento iurium statim allegatorum. ¶ Preterea in libello producto coram episcopo etiam alia deducuntur vltra dominium. deducitur enim qꝺ saltem qꝺ declaretur dicto petro exceptionem contra dominā. A. occasione cessionis ⁊ dationis iurate. ⁊ qꝺ dicta dñā Ant. promisit dicto petro nullo vnqꝫ tempore inquietare turbare seu

molestare dñm. p. sup dictis bonis in iudicio vel extra vel ipsa bona non petere seu repetere ex quacũqȝ cã de iure ꝛ de facto. ꝛ sic stãte pdicta lite nõ potuit dña Antonia petere a dicto petro bona ꝯdicta ꝯdictione sine causa qm̃ fuit reducta ad non causam vel aliter cũ sententia ferenda sup libello dicti Petri coram episcopo in quantũ dicit vel saltẽ dicto Petro cõpetere exceptionem ꝛc. Peteret exceptionem rei iudi. sup vltimo libello ex quo in primo libello coram episcopo deductũ fuit ꝙ. d. A. cũ iuramẽto pmisit ex nulla causa petere vel repetere dicta bona. Et sic ex predicto capite obstat exceptio litis pendentie piudicialis ad deducta in vltimo libello p. d. Ant. eo maxime qꝛ in libello producto coraȝ epõ dicitur ꝙ ipsa cessit dicto Petro oẽs actiones personales ꝛ reales que ipsa domina habet vel habere posset quolibet in futurũ sup dictis bonis. ꝛ sic sequitur ꝙ dña. A. non potuit postea agere ꝯ dictum. p. ad bona pdicta cõdictiõe sine causa. ¶ Tertio principaliter moueor qꝛ posito ꝙ pdicta dña Antonia nõ deduxisset in vltimo libello suo ius possessionis put arbitror allegari p partem aduersaȝ ꝛ p aduocatos ꝛ pcuratores ptis aduerse hoc inductum fuisse ad fugiendum exceptionem pendentie litis tamẽ videt ꝙ hoc nõ opituleꝶ ex duplici capite qm̃ dictus. P. in dicto libello porrecto corã epõ plurima deduxit nõ solũ dñium sed etiam possessionem. ibi dũ dixit habuit ꝛ possedit dicta bona ꝛ possidet bona fide pacifice ꝛ qete ꝛ ꝙ dicta. d. A. turbauit ꝛ turbat ꝛ molestat ꝛ inquietat maxime verbo. ꝛc. ꝛ postea subdiꝶ ꝙ sup pdictis bonis in pdictis di-

10 cte. domi. Ant. perpetuũ silentiũ imponaꝶ que† petitio perpetui silentij importat omnem modũ libertatis ꝛ sic etiam respectu possessionis p no. in. l. diffamari. C. de inge. manu. ꝛ. l. titia. ff. de accu. ꝛ. l. sed ꝛ si p ptorem. §. sed si dum de cetero. ff. ex qui. cau. ma. ꝛ. c. licet in beato. de accu. faciunt no. in. c. cum eccle. a. de cã pos. ꝛ proprie. ꝛ in. c. ij. de resti. spo. ꝛ in. c. qꝛ cunctis de concess. pben. li. vj. ꝛ ibi p archi. ¶ Quare videꝶ accumulasse pdictus Petrꝰ tã dñium ꝙ possessionem sm practicã traditã in. c. abbate de re. iu. lib. vj. ꝛ ea que tradunꝶ in. l. edita. C. de eden. de quo latissime dixi in. c. fi. de libelli ob. in. xxix. pncipali articulo ꝛ sic clare patet ꝙ obstat dicta exceptio litis pendentie intentate p Petrum corã episcopo. ¶ Quarto pncipaliter hoc oñdiꝶ qm̃ clarũ est vt ex pdictis demonstratum est ꝙ tam sup pmo libello porrecto p pdictam domi. Antoniam ꝙ sup secundo libello porrecto p dictum petrum posset ferri sententia in fauorem pdicti Pe. validatura ꝛ approbatiua pdicti cõtractus nõ obstantibus allegatis p pdictã. d. A. tam in primo libello suo ꝙ in exceptione pductis ꝯ libellum. p. ꝛ ꝙ. p. iuste teneret ꝛ possideret ꝛc. iusta cã ꝛ titulo ꝛ pdicte. d. Ant. imponeretur ppetuum silentiũ que snia clare noceret quo ad ea que ꝯtenta sunt in vltimo libello. d. A. ergo pari rõne nocet pcessus ꝛ litis pendentia p no. p Inn. in. d. c. cãm el. ꝛ. de testi. maxime qꝛ in primo libello pdicta. d. Anto. asserit ꝙ vigore dicti ꝯctus dictus pe. est consecutus dicta bona cui assertioni crediꝶ in ꝯiudicium suum. vt. l. cum pcũ. C. de libe. cã. no. Inn. in. c. cũ contingat. de offi. de. in gl. magna facit. l. si aduersarius. C. de fi. instru. ꝛ in vltimo iudicio pdicta. d. confessa est ꝙ pdicta bona ptinent ad eam vt heredem sue matris ꝛ non ex alia causa vt mihi psupponitur ꝛ sic snia ferẽda in pmo iudicio iudicaret exceptionẽ rei iudicate in isto vltimo iudicio ꝛ sic etiam obstat exceptio litis pendentie. ꝛ sic ex pdictis ptȝ ꝙ pdicte do. Ant. ob. exceptio litis pendentie specifice a statuto pmissa. ¶ Nec ob.

11 pdictis quod† non dicatur pendere lis corã epõ ex quo ab eo fuit appellatum ꝛ similiter quia fuit recusatus qꝛ appellatio ab interlocutoria non suspẽdit iurisdictionẽ iudicis a quo nisi sit admissa vel transmissa inhibitoria. vt in. c. non solum. de appel. lib. vj. cum sua materia. Et qꝛ posito post ꝙ suspenderet p admissionem iudicis ꝛ trãsmissionẽ inhibitorie nõ tñ tolliꝶ pendentia litis que est inducta p libelli porrectionẽ ꝛ in citationẽ intimatã parti sm formã cle. ij. vt lit. pẽ. remanet ergo litis pẽdẽtia de q̃ vel cognoscet iudex ad quem si pnunciabit bene appellatum seu iudex pmus si pnunciabit nõ esse locũ inhibitorie vel iudex a quo si pnunciabitur male appellatum. nec recusatio habet obstare. vt no. gloss. in ver. competenti in cle. ij. vt lite pendente. Item quia recusatio iudicis ꝛ appellatio non in fi. ꝛ in libel. oblatio. ꝛ pmam citationem p quam includitur litis pendentia vt late traditur p dominum meum in repe. c. si quis clericum de foro compe. ꝛ de se manifestũ est. ¶ Quinto principaliter hoc ostenditur ꝛ necessario concluditur ex alio capite: quoniam vt superius deduxi si ex aliquo capite pdicta domina. Anto. posset se tueri in vltimo iudicio intentato illud pcederet quia in primo iudicio intentauit petitorium ꝛ sic videtur etiam intentasse Petrus ꝛ in hoc vltimo dicta domina Antonia videtur intentare possessorium. dum dixit in vltimo libello iure possessionis p medietate. Et dum postea subdit qualiter dictus Petrus habet notitiam ꝙ dicta bona saltem quo ad possessionem ꝛc. ꝛ in fi. dum concludit dictum. Pet. condemnari ad restituendum ꝛ relaxandum possessionem p medietate ꝛc. ꝛ hoc arbitror totum esse fundamentum dicte dñe. A. sed ego clarissime ostendo quod pdictũ fundamentũ est penitus vanum. Naȝ posito p constanti quod pdicta dña Anto. in pmo suo libello deduxisset solum petitoriũ ꝛ silr etiam pdictus. Pe. in suo libello porrecto coraȝ epõ deduxisset silr petitorium dũtaxat tñ habet obstare pendẽtia dicte litis quo ad possessorium postea intẽtatum p titulũ de quibus rebus ad eũ-

12 dem iudicẽ eatur. nã ista est regula ꝙ† ille cui cõpetit petitorium ꝛ possessorium si vult vtrũqȝ intentare non põt illud corã diuersis iudicibus intentare. Sed p vtraqȝ oȝ ad eundẽ iudicẽ ire siue pdictas causas vellet agere corã delegato. vt in. c. j. de cã pos. ꝛ pprie. ꝛ. l. nulli. C. de iudi. sm vnũ intellectum. ꝛ in. c. fi. de rescrip. lȝ Spec. in ti. de rescrip. psen. §. fi. ver. Item ꝙ ad quosdam siue etiam eodẽ tpe vellet agere coram iudicibus ordinariis quoniam nõ ad diuersos. sed eundem iudicem ire debet. Quinimo voluerunt quidam

13 ꝙ† etiam finita instantia sup vno pdictorum iudiciorum puta sup possessorio si vellet agere sup petitorio non posset agere coram alio iudice ꝙ coram eo coram quo egit possessorio etiam si ille alius iudex esset iudex ordinarius ipsius. vt. l. j. ff. de quibus rebus ad eundem iudicẽ eatur. Et hoc tenẽt gl. bar. ꝛ bal. in. d. l. nulli. C. de iudi. lȝ Petr. ꝛ Cy. sentiãt ꝯriũ qñ finita esset instantia sed durante pma instantia oẽs ꝯcludũt ꝙ actor qui intentauit possessoriũ non possit postea corã alio iudice ordinario etiam cõpetenti ꝛ iudice ipsius rei illud intẽtare sed reo excipiẽte de pẽdẽtia litis corã alio respectu alterius iudicis impedit litis ingressus rõne declinatorie que est impeditiua litis ingressus ꝛ cõpromissi vt superius dixi ꝛ hoc pcedit quãdo vellet intentare petitorium ꝛ possessorium recuperãde vel etiã adipiscẽde aut retinẽde possessionis in casu quo dictuȝ pos. retinende potest concurrere cum petitorio secũdum no p bar. in. l. incerti. C. de interdi. Et pdictam cõclusionẽ latius fui sequutꝰ in. c. fi. de mu. pe. in. xj. pncip. ar. fallentia. vij. Cũ ergo predicta. do. Anto. prius intentauit petitoriũ solũ posito ꝙ sic esset non potuit postea intentare possessoriũ coraȝ alio iudice etiã ordinario ipsius Petri. sed tenebiꝶ ire ad priorẽ iudicem ꝛ hoc fundamentum iudicio meo ponit gladiũ ad radicem ad qḋ accedant not. per Bar. l. edita. C. de eden. ꝛ. l. naturaliꝶ. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. ¶ Nec ob. ꝙ ista non est exceptio litis pendẽtie qꝛ imo etiã ista põt dici exceptio pendẽtie litis qꝛ ex eo ꝙ lis pendet corã vno iudice corã petitorio non potest actor molestare eundẽ super possessorio eiusdẽ rei coram alio iudice ẽt ordinario vt dictũ est. preterea posito ꝙ ista exceptio non exprimeretur a statuto. non tñ intelligitur sublata per ea que dixi in. j. q. ¶ Sexto principaliter moueor ex alia petitione porrecta corã epõ per ipm Petrum. Nam posito ꝙ esset porrecta solum super petitorio tñ non potuit super possessorio. d. Anto. ad aliũ iudicem trahere. p. super possessorio eius rei per. l. cũ papinianus ꝛ auꝶ. consequenter. C. de sentẽ. ꝛ inter. om. iu. ꝛ in corpore vnde sumiꝶ illa auꝶ. ꝛ per ea que tradũtur in. c. j. ꝛ. ij. de mu. pe. qm̃ eadem ratio que habet qḋ actor qui egit ad proprietatem coraȝ vno iudice nõ potest agere ad possessionẽ eiusdẽ rei corã alio iudice de quo dixi in precedenti fundamento longe fortiꝰ habet locũ in causa recõuentionis maxime qꝛ reconuentio procedit magis stricte ꝙ conuentio quoniam actor qui egit ad proprietatem vnius rei corã vno iudice contra aliquem potest agere alia actione personali vel reali ad aliam rem vel etiam possessorio ad alia rem quoniaȝ non reperitur hoc aliquo iure probibituȝ ꝛ si sint reg. que sumitur ex tẽ. sio de quibus rebus ad eundem iudicem. ¶ Nam si ibi speciale est in aliquibus casibus qḋ quis pro diuersis rebus teneatur ad eundem iudicem ire. ergo regula est in ꝯrium. vt. l. i. in fi. ff. ad mimici. ꝛ. l. cum ex sola. C. de primipilo. li. xij. ꝛ. c. ij. de coniug. leprosorum cuȝ si. sed causa reconuentionis est strictior quia conuentus non potest reconuenire actorem etiam ad aliam rem penitus diuersam ꝛ ex diuersa actione coram alio iudice. Imo tenetur ipsum actorem reum reconuenire coram eodem iudice etiã si alias ille non est suus iudex. vt in. d. l. cum papinianus. ꝛ auꝶ. ꝛ consequenter. C. de sen. ꝛ inter. om. iud. ꝛ. d. c. j. ꝛ. ij. de mutu. pe. que iura ꝙuis videantur loqui in delegatis. tamen etiam habent locum in ordinariis: vnde

14 voluit Iaco. butr. ꝙ† conuentus etiam coram ordinario non possit actorem reconuenire coram alio etiam ordinario sed teneatur reconuenire coram eodem ordinario eadem durante instantia. Et ꝙuis Ant. dubitauerit mihi plus placꝫ opi. Ia. but. ꝛ eã fui sequutꝰ in. c. j. de mutu. pet. in. iiij. principali. ar. q. ij. maxime qꝛ omnes doc. communiter volunt ꝙ materia reconuentionis habeat locum etiã coram ordinario nullam facientes differentiam inter ordinarium existentem in consistorio principis ꝛ alium ordinarium. Item moueor quia ratio. d. l. cum papinianus ꝛ ratio. l. nulli. C. de iudi. vendicant sibi locum etiam in alio ordinario ꝛ etiam qꝛ materia recõuentionis est fauorabilis. vt no. in. c. j. de mutu. peti. ꝛ ibi dixi in. v. nota. ¶ Septimo principaliter ob. predicte domine Antoni. circa petitionem compromissi notoria iniustitia circa possessorium vltimo loco intentatũ. posito ꝙ ipsa dña. Ant. solum in vltimo libello

15 intentasset possessorium, nam clarũ est ꝙ† acta inducunt notorium inter partes. vt in. c. cum olim. de verbo. signi. per Inno. in. c. ex insinuatione d.

finuatione de appel. et p dnm meum in c. fi. de cohabita. cle. et mu. et per doc. in c. vestra co. ti. sed ex actis et ex cofessione facta per pdictam. d. Ant. ad positio. dicti Petri apparet vt mihi psupponitur q pdicta. d. A. confessa est q dictus Petrus possedit a. xv. annis et citra vsq in psentem diem et per dictum tempus ipsa dna nunq possedit sed Petrus ergo apparet de notoria iniustitia vltime petitionis porrecte per. d. A. quo fit vt omnis possessio fuerit deperdita per. d. A. si qua habuisset forte ciuile. nam quis data absen-
16 tia. d. Ant. posset esse dubiu † vtrum amiserit ciuilem in quo th cois opinio est q sic de quo p Dy. in regula sine possessione. de reg. iu. li. vi. et ibi etiam p Joan. andr. post eum dicit q si ciuilem possidens neglexerit naturalem p decennium vel vltra quod illa negligentia p decennium circa possessionem naturalem priuat eum possessione ciuili sicut alias negligentia commissa in adipiscenda vel recuperanda possessione naturali inducit perditionem ciuilem. per l. si id qd §. si forte. ff. de acquiren poss. et idem tenet Joan. and. in addi. Spe. in titu. de pe. et poss. in fi. de quo. Anto. in l. furtum. et d. l. si id. ff. de
17 vsu. p gloss. et doc. et l. licet. C. de acquiren. poss. Nam per † decenniu inducitur obliuio. vt. d. l. si id quod. et l. clam possidere. ff. de acquiren. pos. et p gloss. d. l. licet. C. de acqui. pos. et insti. de vsuca. §. qd autem. Inno. in c. si diligenti. et per doc. in c. vigilanti. de prescrip. facit. c. iij. de proba. de facili enim recedit tempus et sic de facili quis obliuiscetur. l. iubem'. C. de testa. et l. iij. §. due. ff. de carbo. edi. xxx. qo. v. c. nostrates. xij. q. ij. c. longinquitatis. et sic p illam obliuionem admittitur animus et p animum amittitur omnis possessio longe ergo fortius si. d. Anto. fuit presens ergo quo ad possessionem ex
18 propria confessione domine. A. notoria est ipsius iniustitia † sz notoria iniustitia impedit litis ingressum et copromissum et c. si alias exceptio esset talis nature que si non contineret notoriam iustitiaz excipientis non impediret neqz litis ingressum neqz compromissuz hoc volunt Inno. et Hosti. in c. j. de lit. contest. lib. vi. tenent domi. Antoni. et Abbas siculus in c. j. de lit. contesta. ¶ Et expressius Archi. et Joan. an. in c. vt circa. de elec. lib. vi. et Joan. an. Joan. de imo. Archi. et do. in c. j. de lit. contest. lib. vi. et Bal. in l. postq liti. C. de pac. et Spe. Joan. and. in addi. ti. de excep. §. d. versi. item si non dicit alias. ver. sed pone quod in causa. ¶ Et in propriis terminis ad impediendum compromissum tenet hoc Joan. de monte Sperello in l. eleganter. §. si quis post. ff. de condic. inde. et satis est quod ex narratione alias confessione actoris appareat de ipsius iniustitia p l. cum precum. C. de lib. causa tenet Bal. in l. postq liti. facit etiam no. maxime p Bar. in l. cum qui ita. §. qui ita. ff. de verb. obl. et in l. vbi pactum. C. de transac. in quibus traditur quod notorie calumniose agentem non solum potest pars ab ingressu litis repellere sed etiam potest iudex parte non petente et sequitur prefatus dominus Jo. d. §. si quis post de quo ego latius dixi in c. j. de lit. contesta. in vij. principali ar. ver. exceptio. et ver. tribus sequen. ver. maxime ver. xiij. exceptio. et ver. xix. exceptio. et in materia libelli. de quo idez apparent dixi in c. ij. de libel. obla. in xij. principali. ar. in x. q. prim. ver. vij. quero ibi tertio infertur. ¶ Nec ob. quod statutum non permittat hanc exceptionem ad impediendum compromissum per ea que dixi in j. q. ¶ Item etiam clarius respondetur
19 et specialius quia posito † q statutum expresse remoueret aliquam exceptionem q talis exceptio puta pacti de non petendo ant si no impediret compromissum tamen tale statutum intelligeretur nisi de tali exceptione et ipsius iustitia notorie constaret. vt no. gloss. in l. j. §. hoc interdictum. in gloss. super versi. pfectam. ff. de tabu. exhiben. voluit Oldra. csil. cvj. faciunt not. per gloss. in cle. j. de re iudi. facit quod not. Bald. de excep. intrin. scri. appareat in l. si traditio. C. de ac. emp. in l. peremptorias. C. sen. res. non pos. et l. j. de iur. et fac. igno. et Bald. et Barto. et Salyce. in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iureiuran. et ibi. Pau. de cast. facit etiam quia vbi exceptio peremptoria procedit ex causa intrinseca ita quod opponenti non incumbit onus probandi sed agenti nunq intelligitur exclusa a statuto nisi expresse excludatur vt l. filie licet in sacris versi. consultatione. C. de colla. et quod no. in l. si non autem. §. si centum ff. de condi. inde. facit no. dictum Specu. in titu. de excep. §. d. ver. Item pone qui allegat text. optimum a contrario in l. duobus. ff. de excep. rei iu. et posito q etiam faceret expressam mentionem si de ea appareat notoria iustitia etiam non intelligitur hoc casu exclusa vt dixi. ¶ Octauo ad impediendum dictum compromissum obstat exceptio pscriptionis que satis videtur pbata ex titulo cofessato et ex continua possessione. xv. anno. cofessata p predictam. d. Ant. Que quide exceptio reseruata est a statuto ad impediendum compromissum. ergo et c. vn lz apud maiores nostros videatur du-
20 bitatio. qm quida voluerut q † exceptio prescriptionis non impedict litis ingressum inter quos fuit Ray. in l. iiij. in fi. ff. ad sena. consul. tertu. Specu. in ti. de exce. §. d. ver. sed adhuc op. Joan. andre. c. j. de lit. contesta. lib. vj. l. emptor. C. de prescrip. lon. tem. de qua materia late in dictis iuribus. et l. transacta. cum l. seq. ff. de verborum signi. et per Bartol. in l. fi. ff. pro suo quorum opiniones recitaui in c. j. de lit. cote. ar. vij. ver. v. ¶ Et tade tenui q pponatur sub debita forma ad impediendum litis ingressum habeat locum opi. gl. et aliorum qui tenent q impediat vt et voluerit Ja. de are. Gui. de cu. Cy. et Bart. in d. l. emptor. et d. l. fi. et Ange. in l. coquerebat. et l. vir bonus iud. sol. et p Saly. in l. fratris. et Sal. in l. exceptio. C. de pba. et Bald. in l. edicto. C. de edic. diui. adri. tolle. cum op. et expsse voluit Bal. in exceptione pscriptionis causata facto pprio agentis in l.
21 post morte. ff. de adopt. et ita est in terminis nostris. ¶ † Nono obstat ad impediendu copromissum alia exceptio opposita, iurisiurandi de non veniedo cz. talis enim exceptio pot opponi ad impediendum litis ingressum vt tradit in d. c. j. de lit. conte. li. vj. et d. l. eleganter. §. si quis post de codi. inde. et in l. nd et postea in prin. ff. de iureiuran. et l. conquerebatur. ff. iud. solu. ¶ Nec ob. si diceretur qd dicta exceptio habeat locu in iuramento decisorio q defertur a parte parti p no. in l. ij. ff. de iureiuran. et c. etsi christus eo. ti. ibi omnis controuersie finis etia q non cotingit in terminis nostris quia ad hoc rndetur q imo talis exceptio iurisiurandi de non agendo vel molestando impedit litis ingressum ad impediendum periurium propter periculum anime p c. verum. de iureiur. secundum no. p Inn. Host. et Jo. an. d. c. j. de lit. cote. li. vj. et idem Bal. in l. postq liti. C. de pac. et l. peremptorias. C. sen. rescinden. non pos. versic. quero qd vult dicere Inno. et pfatus dominus Jo. de monte sperello. d. l. eleganter. §. si quis post. ff. de condi. indebi. et domi. de rota decisione cccq. que incipit. Item si aget vbi volunt quod agenti interdicto vnde vi obstet exceptio iuramenti prestiti de non molestando in iudicio vel extra dixi late. c. j. de lit. contesta. articulo. vij. versic. xviij. exceptio. Et sic etiam dicta exceptio impedit compromissum vt p Bald. in l. si fratres. C. de transac. quare cum appareat p publicu instrumetum q dicta domina. A. cessit dicto Petro omnia iura et omnes actiones sibi competentes et competituras reales et psonales in bonis hereditatis matris sue et posuit dictum Pe. in locum suum et iurauit non venire contra ex quacunqz causa de iure vel de facto et in nullo contra facere vel venire merito qq pdicta domina. A. absoluatur a dicto iuramento non debet audiri ne in periculu anime sue incidat in periurium maxime cum dicta domina A. in iudicio fuerit confessa q dicta bona ex nulla alia ca ad ea ptineant q vigore hereditatis materne. ¶ Decimo obsta. predicte dne. A. q venit cotra factum pprium ex quo ipsa cessit omnia iura que habebat et que habere posset et speraret tuc et in futurum. et sic no pot dicere et petere tanq iniuste et indebite puenirent ad. P. ista enim exceptio etiam videtur impedire litis ingressum vt p bal. in l. post mortem. ff. de adop. facit qd not. in c. quod a te. de cle. con
22 iu. et xij. q. ij. monemus. de filiis psbyte. c. veniens cu simi. ¶ † Undecimo ob. alia exceptio apposita pdicte domine Anto. vt quem de euictione tenet actio et c. per l. vendicatio. ff. de euict. Nam etiam talis exceptio impedit litis ingressum. secundum Barto. Bald. et Angel. in l. iij. C. de fide instru. et iur. haste fis. libro. x. Ex quo enim ista domina An. tenet tradere et est obligata ad tradendum dicto P. vigore oblonis et cessionis facte per eam vt per Barto. et Jo. de imo. in l. r. §. vsufructuarius. ff. de oper. no. nun. ergo agendo ad dicta bona dz repelli exceptio predicta facit l. qui tibi. C. de here. vel act. vendi. facit. l. venditor. C. de reb. alie. non alie. et quod not. Bart. in d. l. veditori. tenet prefatus dns Jo. in d. §. si quis post et ego tenui in d. c. j. de lit. contest. A. vij. ver. xeuij. excep. ¶ Duodeci
23 mo et vltimo ob. dne. A. † exceptio fila que opposita est dolo facis petere et c. ista enim exceptio etiam impedit litis ingressum secundu Bald. in l. emptor. C. de here. vel act. ven. p l. apud. §. si is qui. ff. de excep. doli. quoniam certum est vt dixi q etiam si ipsa domina possideret dicta bona cogeretur vigore donationis et cessionis dicta bona tradere vt p Bar. d. §. vsufructuarius. Nec obst. q predicte exceptiones non sunt permisse a statuto p ea que decisa sunt in prima questione. sed tamen arbitror q hec vltima ad victoriam dicti Petri non sint necessaria quis adminiculentur videntur eis sufficere prima fundamenta que colliguntur ex statuto eo et maxime quartum et sextum fundamentum que solum etiam videntur sufficere et etiam sola septima. Ex quibus concludo indubitatum esse iudicio meo dictam do. A. excludendam a petitione dicti compromissi.

Laus deo.

¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. xxxix.

1 ☞ Legitimum se pbare pertinet ad eum qui se in legitimitate fundat. et numero. 2.
3 Matrimonium ex quibus pbetur.
4 Fama cum habitatione non pbat matrimonium.
5 Matrimonium non pbatur ex sola nominatione.
6 Matrimonium vt pbetur que concurrere debeant.
7 Filiatio quomodo probanda sit.
8 Testis quibus casibus etia non interrogatus tenetur reddere rone.
9 Concubinatus quomodo probatur.

10 Instrumento dotis vel donationis propter nuptias non probat matrimonium in preiudicium tertij.
11 Mater quibus ex causis priuetur hereditate filiorum.
12 Nubens scdo in quibus iuuetur ex dicto apostoli. ⁊ nu. 13.
14 Mulier etiam si non iurauerit se non transituram ad secunda vota tamen pene habent locum in ea.
15 Excusationes pro matre transeunte ad secunda vota ne priuetur filij hereditate.
16 Mulier rustica quãdo excusetur propter non petitum tutorem.
17 Rusticus in his que sunt iuris positiui excusatur.
18 Condemnatio an ⁊ quando possit sequi si vna causa est deducta ⁊ alia probata.
19 Clausula. petens sibi eorum. in libello apposita quid operetur.
20 Restringens se ad vnam causam vel viam non potest in alia non intentata obtinere.
21 Accusator si deducit maleficium cũ certa qualitate licet subijciat clausulam. quare peto ipsum condemnari ⁊c. per hoc non videtur cumulare maleficium simplex ⁊ qualificatum.
22 Cautela in libellando.

Omnipotens deus Adsit. Visis ⁊ inspectis ac mature ⁊ diligenter ponderatis libello ⁊ probationibus ⁊ alijs actis celebratis in causa vertẽte inter Robertum Guidonis procuratorio nomine dñe Baptiste ⁊c. ⁊ dñe Veronice ⁊c. ⁊ curatorio noĩe Marchionis ⁊ Frãcisci ⁊c. ex vna parte dictis nominibus agentẽ ⁊ dñam Iacobã filiã olim Nicolai ex vna parte se defendentẽ tres principales videntur esse qõnes. ¶ Prima est vtrũ probatũ sit legitime quod Franciscus ex cuius persona nituntur predicti agentes fuerit filius legitimus dicti Bartol. ex dña Clara asserta vxore. ¶ Scda principalis questio est vtrũ cãe deducte in libello ⁊ alie postea deducte ⁊ probate ad priuationẽ pdicte dñe Iacobe sint sufficientes. ¶ Tertia posito ꝙ ex causis specifice deductis in libello predicta Iacoba nõ potuerit priuari an saltem potuerit ꝯ eam snia ferri ex alijs causis postea deductis ⁊ probatis. ¶ Circa primã qõnem duplex põt oriri dubitatio. Prima ad quẽ pertinet ꝓbare Franciscũ fuisse legitimũ ⁊ ex legitimis nuptijs genitũ vtrũ ad pdictos agentes an vero ad Iacobã cõuentã excipiẽtem de illegitimitate. Scda dubitatio vtrum attentis ꝓbationibus ⁊ attestationibus testiũ pene probatũ sit matrimoniũ legitimũ inter pdictos Bartholomeũ ⁊ dñam Clarã ita vt ex ipsis probationibus sufficienter resultet Franciscum fuisse legitimum. ¶ Quo ad primã dubitationẽ qm materia pdicta satis late traditur per maiores nostros in varijs locis de qbus infra breuibus me expediam. Rñdeo qd ad predictos agẽtes ptinet probatio ꝙ predictus Franciscus fuerit legitimus ex legitimo matrimonio editus. hec conclusio probatur primo ex regula generali qm asserenti seu deducenti aliquã qualitatẽ ad fundamentũ intentionis sue incumbit ꝓbatio. l. ei q. ff. de ꝓba. ⁊ l. actor ꝙ asseuerat. C. de probat. Cano. vj. q. vlt. actor. iiij. q. iij. ver. qui intendit. l. matrẽ. C. de proba. ⁊ l. pe. §. docere. ⁊ ibi per Ange. ff. ne quis eum qui in ius vo. ⁊ proprius ad materiã hoc tenẽt expresse do. Ant. abbas siculus ⁊ Zab. in. c. peruenit. qui filij sint legi. vbi volunt ꝙ quandocũq3 quis dicit se legitimũ vt consequatur hereditatẽ ab alio possessam vel quid [1] simile ita † ꝙ legitimitas sit cã intentionis sue semper tenetur probare se legitimum nisi sit in quasi possessione legitimitatis aut talis presumptio sit pro eo ꝙ ipsius vigore transferatur ius probãdi in aduersariũ. Et hoc idẽ etiam traditur in. c. lator. ⁊ in. c. causam que. ⁊ ibi per do. Anto. qui fil. sint legi. Barto. in. l. is potest. ff. de acqui. here. ⁊ l. circa. ff. de proba. ⁊ l. titia. ff. so. mat. Io. an. in regula infamibus. de reg. iur. lib. vj. in mercu. do. Ant. in. c. si. de presum. Arch. c. si forte. de elec. traditur etiam in. d. c. actori. vj. q. vlti. ⁊ per Fede. consil. ccviij. alias. ccix. Et quãuis in materia ista fiant varie [2] distinctiones ⁊ multa membra † tamen predicta conclusio est communis ⁊ sufficit quo ad terminos nostros attenta qualitate facti ⁊ attentis his que deducta ⁊ probata sunt omissis alijs membris. ¶ Circa secundam dubitationem prime questionis que versatur vtrum attentis probationibus ⁊ attestationibus testium plene probatum sit matrimoniũ legitimum fuisse inter predictos Bartolum ⁊ dominã Claram: aduertendum est ꝙ verũ matrimonium inter predictos Bartolum ⁊ Claram non est probatum sed dubium remanet vtrũ sit probatũ matrimoniũ presumptiuũ per quam presumptionẽ translatũ sit onus probandi in aduersarium. Et profecto de probatione talis matrimonij articulus est valde dubius eo ꝙ glo. ⁊ doc. varias ⁊ cõtrarias ponunt opi. de quibus latissime in c. illud. de presum. maxime per Moderniores vel per domi. Anto. do. Abbatem siculum dominũ meum ⁊ Zab. Ioã. de imol. ⁊ etiam doc. sibiipsis videntur quandoq3 cõtrariari vt Innoc. ⁊ Hostien. in materia nostra dubium facit ꝙ hic agitur de probando matrimonio antiquo quo casu sm Hostien. videtur sufficere probatio que alias non sufficeret sed omissis reliquis opi. tenendo cõem conclusionẽ quam hodie tenent Moderniores ⁊ finaliter videtur fuisse dama. Hosti. ⁊ Ioã. and. sumpta ex dicta decretali illud de psum. que est clauis in materia nrã sm qd scripsi in. d. c. illud concludo ꝙ [3] ex sola † anuli portatiõe nõ probatur matrimoniũ maxie in locis in quibus hoc signum esset equiuocum. Oldr. consil. clix. ¶ Item nec ex sola fama sm docto. in. d. c. illud ⁊ consuluit Bar. in consil. cxix. quod incipit processum est. facit. c. veniens. el. j. de testi. Quinimo licet [4] Inn. primo videatur voluisse quod † fama matrimonij cum cohabitatione probet. tamen ipse postea concludit ꝙ nõ ꝓbat ⁊ est cõis conclusio doc. ⁊ Hostien. in. d. c. illud. sub dubio forte dicit ꝙ fama cum tractatibus matrimonialibus facit presumi matrimonium. [5] ¶ † Item nec ex sola nominatione aut instrumento cõfectis super dote ⁊ donationibus ꝓpter nuptias ꝓbatur matrimonium vt volunt doc. in. d. c. illud. ⁊ Dy. in. l. donationes in cõcubinã. ff. de dona. ⁊ est bonus tex. l. neq3 sine. C. de nup. ⁊ sequitur bal. de quo etiã per eũ in. l. ab executore. C. quo. ap. nõ recipi. licet ipse videatur fuisse varius in aut. si quis in aliquo. C. de eden. ⁊ in addi. spe. sed cõmunis opinio est quã dixi nec etiã probatur ex sola cohabitatione ꝗuis enim dubiũ videatur de iure antiquo an sola cohabitatio faceret presumi matrimoniũ per. l. in libere. ff. de ritu. nup. tñ hodie cõmunis cõclusio docto. est qd alio nõ apparente nõ probetur matrimoniũ nec etiã presumatur sed fornicatio. Et hoc est indubitatũ de iure canonico ꝓpter periculũ animarũ. xxx. q. v. c. j. tenet Innoc. in. c. ex parte. M. de testi. spo. ⁊ sentit gl. ⁊ do. Anto. ⁊ doc. d. c. illud. ⁊ do. meus Abbas siculus in repe. c. ecclesia sancte Marie. de constit. ⁊ fuit dictum vlt. ꝙ etiã hodie de iure ciuili ex sola cohabitatiõe nõ probetur matrimoniũ presumptũ per tex. in aut. qui. mo. na. effi. legi. §. qm colla. iij. etiã si essent masculus ⁊ femina equalis cõditiõis vt voluit glo. in ver. vxorem. d. c. illud. de presum. nec etiam ex sola tractatione matrimoniali. sed ista simul iuncta probant quasi possessionẽ matrimonij ⁊ faciunt presumi matrimonium ita ꝙ asserẽti contrarium incũbat onus probandi. Bart. tñ in. l. vxor. §. sed si ea. ff. de adulte. ⁊ l. j. §. ad questionẽ. ff. ad senatusconsul. turpil. ⁊ l. filiũ ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. videtur velle ꝙ ad probandũ quasi possessionẽ matrimonij ⁊ filiatiõis sufficiat probare ꝙ vir ⁊ vxor tractabant se inuicem vt vir ⁊ vxor ⁊ reputabant ⁊ vocabant virũ ⁊ vxorem. facit tex. in aut. quib. mo. na. effi. sui. §. illud. ⁊ in aut. vt liceat matri ⁊ auie. §. quia vero. sed Hostien. voluit quod soli tractatus non sufficiunt nisi probetur fama: sed fama cum tractatibus videtur sufficere sm eum loquitur tñ sub dubio forte vt supra dixi ꝙ placet do. Ant. in factis antiquis: sed in recenti facto est dubiũ qr non sufficit in prophanis. vt not. in. c. veniens. de verb. sig. ⁊ do. Anto. in. c. cum ad sedem. de testi. spo. multominus dz hic sufficere vbi vertitur maius preiudicium. Nec ob. tex. in. d. c. illud. de psum. qr ibi vltra famã erat diutina cohabitatio. s. x. annorũ ⁊ instrumenta donatiõis ꝓpter nuptias ⁊ anuli delatio licet mulier videretur hãc infringere: ⁊ est aduertendũ qr ille tex. loquitur de facto antiquo ⁊ tñ requirit predicta: ⁊ sic nõ videtur esse bona differentia quã statim dixi inter factum antiquum ⁊ recens sm Ioã. de imo. in. d. l. illud. Bal. etiam in. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. quasi in fine dicit ⁊ vult ꝙ ad preiudiciũ tertij nõ sufficit ꝙ probetur instrumẽtũ dotale: sed qd cũ instrumẽto alia cõcurrant verisimilia ⁊ ꝓbabilia puta matrone honestas: personarum equalitas ⁊ sanguinis dignitas. Salyc. in. l. si vicinis. C. de nup. vult per illam. l. qd necessariũ sit probare ꝙ ipsi habitabãt in eadem domo ⁊ ꝙ inuicẽ se tractabant maritus ⁊ vxor ⁊ sic qui maritus dicitur illã honorauerit ⁊ tractauerit vt vxorem ⁊ econtra ipsa illum honorauerit ⁊ tractauerit vt maritum ⁊ ꝙ ita erant reputati a vicinis ⁊ notis eorum vt. d. l. si vicinus. in pnc. C. de nup. predictis vero sic probatis presumitur [6] † matrimoniũ nisi contrarium probetur vt. l. in concubinatu. §. j. de concubinis. ⁊ per hunc modum dicit ꝙ iura canonica ⁊ ciuilia nõ sunt discrepantia. ¶ Et plus videntur velle doc. maxime Moderniores in. d. c. illud ⁊ quod ibi no. doct. esse necessarium quod testes deponant de particularibus actibus inferentibus ad qualitatem viri ⁊ vxoris ⁊ econtra: videtur ergo communis conclusio esse maxime dictorum moderniorum ꝙ saltem hec cõcurrãt. Primo diutina inuicem in eadem domo habitatio: ⁊ sic. x. annorum: vt dicũt doc. d. c. illud. Secundo tractatus respiciens ad inuicem videlicet ꝙ vir tractauit mulierem vt vxorem ⁊ econtra ꝙ mulier tractauit masculum vt virum. ⁊ istud etiam voluit in probatione filiationis [7] Bar. de Saly. dicit enim ꝙ exigitur ꝙ probetur ꝙ † talis ⁊ talis tenuerint talem tanꝙ eius filiũ ⁊ econtra ipse tenuerit eos tanꝙ parentes legitimos ⁊ naturales. ¶ Tertio ꝙ specificetur tractatus quia non sufficit ꝙ testes deponãt ꝙ talis tractauit talem vt vxorem ⁊ econtra nisi exprimat actus per quos tale iudicium animi inducatur: facit quod no. Bar. in. l. mutum. in si. pm. ff. de acquir. heredita. vbi dicit ꝙ quando testis deponit ꝙ quis sit mutus est opus ꝙ probet signa particularia. ⁊ idem dicit Bald. de furioso [8] in. l. furiosus. C. qui testa. face. poss. vnde his † casibus testis etiã nõ interrogatus de causa debet talem causam assignare que merito

inferat in

inferat in iudicium ⁊ credulitatē animi sui: ſm ꝙ etiam aiij iudicarunt per predicta ⁊ per ea que traduntur in.l.solam.C.de testi.Cano.iiij.q.iij.sola.⁊ probatur in.c.sicut.de re iud.⁊ in auf.de testi.§.⁊ lz dudum.ibi ⁊ cām testimonij.⁊ not.xxij.q.v.c.hoc videtur.in.c.cum causam.de testi.⁊ ibi latissime scripsi ⁊ ibi in.j.iij.⁊.vij.principalibus articulis.Nā cum testis non sit iudex debet referre tales act⁹ ⁊ tractatus per quos iudex inducatur in sufficientem presumptionem ⁊ credulitatem vt dictis iuribus.⁊ ita dicit Bart.consil.cxix.qd incipit processum. ¶ Quarto videntur exigere ꝙ ita erant noti inter vicinos ⁊ notos seu vicinis ⁊ notis scientibus fuerint facti dicti tractatus: vt.d.l.si vicinis.⁊ ibi Saly.in.d.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊ ibi Cyn.ad que etiam accedant no.per Ang. in auf.de trien.⁊ semis.§.consideremus.colla.iij.vbi singulariter p tex.illum dicit no.ad probandum 9 †concubinatum debes articulare quod talis talem tenebat mulierem libere conditionis in domo sua in suam concubinam ⁊ habitu concubinali ⁊ ea vtebatur ⁊ eā tractabat vt suam concubinam vicinis scientibus videntibus: audientibus: ⁊ subdit ꝙ eo modo fieri debent articuli ad probandū filiationē fraternitatem vel vxorationem per.d.l.si vicinus.⁊.l.i.C.quo.bo.⁊.c.Michael.de filijs presby. ¶ Et ex predictis nūc infertur alia conclusio ꝙ testes producti pro parte actoris non probāt predictum presumptum matrimonium inter dictos Bar.⁊ dñam Claram.qm in primis deficere videntur in diuturna habitatione quā diximus probari debere per decennium. Paulus enim stagij primus testis non probat nisi de duobus annis: licet enī prius dicat quod iam sunt.xl.anni quod ipse cognouit Barto.⁊ Claram ⁊ a dicto tēpore citra vsqz ad mortē dñe Clare vidit ꝙ dictus barto.tenebat reputabat ⁊ tractabat vt vxorem: tamen postea in redditione cause deponit ꝙ iam sunt.xx.anni elapsi dum dictus barto.stabat in ciuitate fam.⁊ vidit dictum Bartolum tenere dictam Claram vt eius vxorem prout in.c.continetur.⁊ etiam deinde vidit ⁊ audiuit in castro firmignani dum dicti Bartol.⁊ Clara veniebant ad dictum castrum ⁊c. Cum ergo dictus testis dicat ꝙ iaz sunt.xxx.anni elapsi.⁊ dicta Clara mortua fuerit iam sunt.xxviij.anni sequitur ꝙ testis predictus solum ꝓbat de duobus annis vel paulo plus qm de anteriori tempore priusqꝫ staret cuz dicto Barto.nullam causam testimonij reddit.Et quāuis dicat ꝙ iam sunt xl.anni quibus cognouit Barto.tamen de dicto tempore nullam sufficientem causam reddit.⁊ ideo de anteriori tempore qꝫ staret cum Bart.nō probat per ea que superius dicta sunt: vnde illa verba a dicto tempore citra declarantur postea per redditionem cause ⁊ sic iste testis nec longam nec continuam habitationem probat nisi duorum annorū. ¶ Stephanus etiā secūdus testis non ꝓbat de aliquo cōtinuo tempore ⁊ ipsius tēporis certa quātitate.deponit enim ꝙ iam sunt quinquaginta anni vel circa ꝙ ipse cognouit dictos Barto.⁊ Claram.Et dum dicti Barto.⁊ Clara steterunt in dicto castro firmignani ⁊c.vidit dictum Barto.tenere tractare ⁊ reputare Claram predictam tanquā eius vxorem eam in domo retinendo ⁊c.⁊ audiuit dictam Claram teneri ⁊ reputari ab omnibus eam cognoscentibus pro vxore dicti Barto.ac etiam dicit audiuisse post recessum dictorum Barto.⁊ Clare a dicto castro vsqz ad mortem dicte Clare dictam Claram reputari pro vxore dicti Barto.⁊c.iste testis de nullo certo tempore probat.licet enim cognouerit eos iam sunt quinquaginta anni de cohabitatione tamen ⁊ de tractatu non deponit de dicto tempore ⁊ vsqz ad mo.tē imo de tractatibus deponit dum steterunt in castro firmignani ⁊ de tempore quo steterunt in dicto castro nihil deponit.Et post recessum a dicto castro deponit de auditu ⁊ sic non probat. Item nec deponit de certo tempore. ¶ Mattheus laurentij tertius testis similiter nihil probat: quia quasi deponit eodem modo vt precedens nisi ꝙ de cognitione deponit ⁊ breuiori tempore.dicit enim ꝙ iam sunt.xl.anni quibus cognouit ⁊c.⁊ dū starent in castro firmignani vidit ⁊c. ¶ Ser Barto.Jo.quartus ⁊ vltimus testis similiter nō probat.licet enī ipse in depositione videatur magis probare de certa quātitate tpis etiā longi.dū deponit ꝙ iam sunt.xl.anni quibus cognouit dictos Barto.⁊ Claram.Et a dicto tpe citra vsqz ad mortem dicte clare dictus Barto.tenuit ⁊ tenebat dictam Claram in eius domo tanqꝫ eius vxorem tamen in redditiōe cause dicit quia vidit dum dictus Barto.stabat cum dicta clara in castro firmignani.Et post recessum a dicto castro quando redibant ad dictum castrum vnde cum de certo tempore quo steterūt in castro firmignani nihil deponat sequitur ꝙ nec de certo tēpore probat.Et sic ex preditis concluditur ꝙ testes ꝑdicti ex defectu ꝓbationis diuturne habitationis ⁊ tractationis non probant presumptum matrimonium per ea que superius dicta sunt. ¶ Scdo deficiunt dicti testes in probatione receptionis tractationis ꝙ diximus necessarium ad probandum matrimonium presumptum. ¶ Quinimo nedum ꝙ testes in hoc deficiant imo nec articulatū fuit ꝙ a dicto tempore quinquaginta annorum citra ⁊ vsque ad mortem dicte domine Clare dictus Bart.ipsam Claram tenebat ⁊ tractabat vt vxorē faciendo eidem maritalem honorem retinendo eā in domo honorifice ſm earum qualitatem ⁊ pro tali reputabatur ab oibus cognoscētibus eā: ⁊ sic patet ꝙ de tractantibus reciprocis nihil fuit articulatū sed solum ꝙ Bar.tractauerit claraz vt vxorē verū ſm ea q̄ superi⁹ demōstrata sunt necessariū erat articulare ꝙ eqꝫ dña Clara teneret reputaret ⁊ tractaret Bar.vt eius legitimū maritū faciendo ⁊c.testes similiter oēs solum deponūt de reputatione ⁊ tractatu Bar.ad clarā non reciproce eqꝫ vt clare apparet ex eorū attestationibus.⁊ sic etiā ex hoc capite non probatur matrimoniū ꝑsumptum cum tractatus debeant ꝓbari reciproci. ¶ Nec.ob.ꝙ eo ipso ꝙ ꝓbaṫ vxor ꝓbaṫ etiā maritus cum ratiōe correlationis ad positionē vnius veniat positio alterius vt.l.fi.C.de indi.⁊ vidui.cum si.qꝛ ad hoc rñdetur ꝙ qñ clare ꝓbatū est esse maritum vel patrē sed hic nō ꝓbatur talis vxor presumpta qꝛ per solū tractatū masculi ad mulierē ⁊ vxorē probatur vxor sicuti si testes deponerent ꝙ Bartolus expresse dixit in ꝑsentia eorū ꝙ volebat claram in vxorem: nisi etiā deponerent ꝙ etiam Clara dixit ꝙ volebat Bartolū in virum nā ꝓbaretur aliqd matrimoniū.stant enim ista simul ꝙ Bartolus vellet claram in vxorem ⁊ clara nollet Bartol.in virum ⁊ similiter quod Bart.tractaret ⁊ reputaret Clarā vt vxorē ⁊ clara non reputaret nec tractaret Bart. in virū. probationes autem debēt necessario concludere non autem ꝑ possibile vt in.c.in ꝑsentia.de probatio.⁊.l.multis.C.de lib.cā.cum si. ¶ Tertio deficiunt predicti testes quia non deponunt ꝙ ita erāt noti seu tenebantur ⁊ reputabātur a vicinis eorum qd necessarium est ad ꝓbationem matrimonij presumpti ſm ea que superius demonstrauim⁹.Primus enī testis deponit ꝙ audiuit dictā Claraz reputari vxorem Barto.ab oibus eā cognoscētibus iste testis deficit primo quia dicit a cognoscentibus eā ⁊ non deponit vtrū ꝑdicti essent vicini vel non.Item qꝛ deponit de auditu ⁊ sic non ꝓbat. Item etiam non deponit de tractatibus vicinis scientibus ⁊ intelligentibus.Et in eodem defectu est secundus testis.Et similiter tertius testis nisi ꝙ ipse dicit ꝙ vidit Claram reputari vxorem dicti Barto.⁊c.⁊ postea subdit de pluribus hominibus eos cognoscentibus.Et similiter quartus testis deponit ꝙ clara reputabaṫ vxor Barto.ab omnibus cognoscentibus eam: subdit tamen quod de hoc fuit ⁊ est publica vox ⁊ fama in castro firmignani.⁊ sic patet ꝙ etiam ex hoc capite non probatur matrimonium presumptum. ¶ Ex quibus omnibus concluditur ꝙ cum actores ad hoc vt possent obtinere necessario tenerentur probare matrimonium verum vel presumptum supra demonstratum fuit.⁊ ipsi nec verum nec ꝑsumptum matrimonium probauerunt ꝙ sententia lata in fauorez ipsorum fuit iniqua ⁊ iniusta ⁊ sic iuste ⁊ bene appellatum fuit pro 10 parte dicte dñe Jacobe. ¶ †Nec coadiuuatur intentio predictoꝝ agentium ex instrō in quo apparet ꝙ Bartol. confitetur Claram fuisse suā vxorem qꝛ quo ad tertium talis confessio vel assueratio a non nocet qꝛ nedū per talē confessionem sed nec^a per instrumentuz dotis aut donationis ꝓpter nuptias continens nominationē coniugum ꝓbatur matrimoniū nisi in ꝑiudiciū ipsorū cōtrahentiū in preiudiciū enī tertij nō ꝓbat tale instrm vt voluerunt Innoc.Joā.an.do.Anto.Jo.de imo.zab.⁊ do.meus Abbas Siculus in.d.c.illud.de presump.⁊ Dy.in.l.donationes in concubinam.ff.de do.⁊ Bal.in.l.filium prope.fin.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊.l.ab executore.C.quorum app.nō recip.⁊.l.neqz.⁊ ibi Bal.C.de nup.⁊ per Bald.in auten.si quis in aliquo.C.de eden.longe ergo minus in preiudicium tertij probat dicta confessio ⁊ hoc iudicio meo sufficere debet ad pronunciandum bene appellatum ⁊ male pronunciatum nisi aliud de nouo probatum esset per actores in causa appellatiōis ex quo appareret probatum esse legitime matrimoniuz verū vel presumptū. ¶ Circa secundā principalem questionez qua queritur vtrum cause deducte ⁊ alie postea deducte ⁊ probate sint sufficientes ad intentionem agentium ⁊ sic ad priuationem dicte dñe Jacobe breuiter dico ꝙ tam ex causis deductis in libello quā ex alijs postea deductis si probate essent predicta Jacoba venisset priuanda hereditate predicti Pier mathei filij sui. Quoniam 11 †mater non solum priuatur hereditate filij propter non petitum tutorem intra legitima tpa.vt.l.ij.§.si mater.⁊.§.confestim.ff.ad senatusconsul.tertu.⁊.l.cum a matribus.⁊.l.matris pietas.C.eod.ti. sed etiam priuatur si postqꝫ acceptauit tutelam filiorum transit ad scdas nuptias nō petito tutore filijs ⁊ rōne non reddita ⁊ reliquis non restitutis aut etiam si petijt tutorem ⁊ fuit decretus tutor sed ipsa non sollicitauit vt inuentarium legitimum conficeretur quia imputaṫ matri ⁊ priuaṫ non solū hereditate filij vt.l.ij.§.idoneos.⁊.§.sequē.ff.ad senatusconsul.tertul.⁊ no.gloss.in.d.l.ij §.si mater.⁊ in.d.l.matris pietas.ponit Barto.in.l.j.ff.ad senatusconsul.tertu. Salyc.post glo.in.l.si.§.personis.C.de administ.tut.efficitur enim incapax omni hereditate legatorum siue fideicōmissorum supprema voluntate relictorum donatione insuper causa mortis a marito peruentorum que omnia possunt vendicari ab heredibus ex testamento si sunt vel a coheredibus ⁊ ipsis deficientibus ab here

a ¶ Per instrz dotis vel donationis ꝑꝑ nuptias ⁊ nominationem ꝯ mrimonio i eo f-ctā nō ꝓbaṫ mrimoniū in ꝑiudiciū tertij.ad.de.ū.eo.col.ij.v.itē nec ex sola nominatione.

dibus ab intestato tex. est in.l.j.§.omniū per tex. in auf. hūſdem pe
12 nis. ꝛ auf. item ea. C. de secū. nup. ꝛ clarius. §. sui aūt tutelā. ¶ †Et
q̄uis pene que videnť imposite ꝑpter nimiā festinationē qꝛ infra
annū luctus ad scd'a vota transiuerit videanť sublate per dictum
apostoli mortuo viro nubat in dn̄o de quo in.c.pe. ꝛ fi. de sec. nup.
tn̄ pene que imponuntur mulieri non qꝛ festinanter nupsit: sed qꝛ
scd'o nupsit inquātū concernūt fauorē filiorum primi matrimonij
nō intelliguntť sublate nec correcte, ista est cōis opi. glo. ꝛ doct. in.l.
j. ꝛ.ij. C. de secū. nup. ꝛ Inn. do. Ant. Jo. an. do. meus ꝛ cano. in.c.
13 pe. ꝛ fi. de secū. nup. †vn̄ cum pena imponereť mulieri scd'o nubēti
non qꝛ festinauit sed quia ad scd'a vota trāsiuit nō petito tutore ꝛ
non reddita ratione administratiōis ꝛ reliquis restitutis ꝛ codez
tutore solicitato ꝛc. vt. s̄. demonstratū fuit etiam hodie tales pene
cum sint inuēte in fauorē filiorū primi matrimonij firme remanent
ſm Cy. Bal. ꝛ doc. in auf. de nup. §. sui aūt tutelā. ꝛ ibi Jac. de bel
laperti. Bar. ꝛ Ang. ¶ Nec ob. tex. in auf. Itē ea. C. de secū. nup. ꝛ
in corpore vnde sumitur que iura videntur pōderare sacramētum
dum dicit. Item ea que susce͡pta liberorū tutela ꝫ sacramentū nu-
bit. ꝛ sic videť q̄ illa demū puniatur que iurauit non transire ad se
cūda vota qd' iuramentū cum hodie nō prestetur. videtur cōcludē-
dum q̄ pene predicte nō habeant locum. ¶ Qꝛ ad hoc respondeť
q̄ glo. ꝛ doc. in. d. auf. ꝛ. d. §. siue autem tutelam. concludunt quod
14 q̄uis †mulier non iurauerit se ad secunda vota non transire tamē
pene predicte locum habeant ꝛ ista est cōis opi. docto. ¶ Conclu-
ditur ergo ex predictis q̄ siue mater transiuerit ad secunda vota
nō petito tutore siue transiuerit eo petito ꝛ non reddita rōne ad-
ministrationis vel etiā reddita ꝛ nō adhibita debita diligentia q̄
tutor conficeret inuentarium ꝛ legitime fuit priuata predicta here
15 ditate. ¶ †Et predicta procedūt nisi mater excusaretur quia fuis-
set minor. xxv. annis. l. ij. §. si mater. ꝛ seq. ff. qui pe. tuto. ꝛ not. in.l. fi.
C. de diuer. delic. ꝛ. l. matres. C. ad tertull. ꝛ ibi doctores maxime
Ange. dummodo infra tempus petendi tutorem nō fuerit effecta
maior. secus si esset effecta maior post finitū tēpus ad petendū tu-
torem ita voluit Oldra. Ang. ꝛ Pau. de cast. in.l. minoribus. C. de
his qui. vt indi. per glos. ibi positam. ¶ Quinimo voluit Bald. in
auf. si capt. C. de epis. ꝛ cle. q̄ simpliciter excusaretur si fuisset minor
allegat Specu. in tit. de resti. in integ. vbi spe. allegat Aber. de bo.
hoc tenentem ꝛ tradit Bal. in.l. qui ꝫ. C. de incest. nup. ¶ Secūdo
posset excusari dicta dōmina Jacoba rōne rusticitatis: si ita esset
ꝛ distaret a ciuitatibus ꝛ locis insignibus in q̄bus esset copia peri
16 torum no. in.l. bonorum. C. de bo. pos. †Et q̄uis iuris ignorantia
non soleat excusare mulieres in lucro captando ꝛ maxime qꝛ ista
videtur iuris ignorantia naturalis a qua rusticitas non solet excu
sari. vt.l.ij. ꝛ ibi no. C. de in ius vocan. naturaliter enim debet ma-
ter procurare ꝛ laborare ad tutelā ꝛ defensionem filij. vt.l. matris
pietas. C. qui petant tut. Et ideo non vr̄ excusari. vt. d.l.ij. ꝛ not. in
regula iuris ignorantia. de reg. iur. lib. vj. tamen hoc ego arbitror
verū qn̄ non petijsset tutorem ꝛ tutor assumpsit tutelā cū esset mu-
lier ꝛ rustica licet non sit seruatus ordo legitimus in oratione tu-
toris seu non sit confectū legitimū inuentariū istud videtur eam ex
17 cusare† quia ista est potius ignorantia iuris positiui ꝛ ciuilis quā
naturalis. ꝛ ideo excusaretur mater rusticana maxime si petitus
tutor administrauit q̄uis non fuerit confectum inuentarium legi
time vel forte non fuerit decreta administratio ꝛ maxime hec pro-
cedunt si ex negligentia sua ius pupilli non sit factū deterius. ꝛ ita
alias cōsului ꝛ vidi consultum per aliquos doc. maxime Paul. de
cast. ꝛ do. Honofrium de perusio. cōsilio qd' incipit consultatio pro
posita ꝛ sic ex predictis poterit sumi defensio aduersus predictam
negligētiam. ¶ Circa tertiam principalem questionez qua queriť
posito q̄ ex causis specifice deductis in libello p̄dicta Jacoba nō
potuerit priuari an saltem potuerit contra eam sententia ferri ex
alijs causis postea deductis ꝛ probatis de iure communi ꝛ regula
riter non est dubium q̄ nō potuit ex alia causa condēnari ſ; actor
succumbere debet qꝛ opus est iustificare libellum ex causa dedu-
cta nō ex alia hoc tenet Inn. in.c. ex parte. de priuil. Bar. in.l.j. ff. d'
edē. facit.l.j. ff. si men. fal. mo. dix. ꝛ.l. habebat. ff. de instito. ꝛ optime
probatur in.c. Abbate. de re iudi. lib. vj. Exprimendo enim vnam
causam videtur illam duntaxat ꝛ nō aliam in iudicium deduxisse.
vnde respectu alterius opus est noua interpellatione ꝛ nouo libel-
lo. vt. d.c. Abbate. ꝛ ibi gloss. ꝛ sic in terminis nostris cum agentes
solū deduxerint causam priuationis ꝑpter non petitum tutorem
non autem ꝑpter nō redditam administrationē vel non cōfectum
inuentariū ꝛ causa expressa fuerit falsa ex alijs non expressis nō po
tuissent obtinere. Et hec conclusio esset indubitata si iudicium esset
ordinarium ꝛ non fuisset adiecta clausula de qua statim dicam.
¶ Uerum qꝛ in terminis nostris asseritur iudiciū esse summarium
ꝛ apposita sit illa clausula petēs in predictis fauorabiliter sibi ius-
titiā ministrari omni meliori modo ꝛc. decisio videtur magis du-
bia. Primo enim ex qualitate iudicij summarij videť sequi doctri-
na Bar. in extrauagan. ad repri. in verbo figura qui voluit quod

18 †hoc casu iudex non solū potest ꝓnunciare ſm petita sed etiā iuxta
petita per tex. in clemē. sepe. de verbo. signi. hoc enim casu satis esse
videť q̄ ex narratione aut ex conclusione apud acta appareat de
intentione agentis ita q̄ iuxta petitionis formā sn̄ia possit ferri vt
dicta cle. sepe. §. verū. ꝛ ibi late tradiť dixi late in.c.j. de libel. ob. in
v. prin. ar. fallentia. j. Quare cum in terminis nostris agentes in li-
bello concluserint per iudicem declarari predictos fore heredes p̄-
dictorū Frācisci ꝛ Pier matthei ex quacūq; cā fuerint heredes vr̄
sufficere in tali iudicio qꝛ iuxta petitionis formam ex qua cā dicta
dn̄a Jacoba fuerit priuata iure succedendi diciť lata sn̄ia iuxta
petitiōis formā. Quare cōclusio p̄dicta adapteť ad quācūq; cā;
priuationis videť sufficere. facit qd' dicimus de libello generali cō-
cludente intentionē actoris in qualibet specie generis qd' not. Joā.
and. in.c. preterea. de testi. ꝛ qd' no. glo. in ver. species in.c. pia de ex-
cep. lib. vj. ꝛ qd' no. glo. ij. in.c. ex parte. ij. de fo. compe. ꝛ qd' ibi dixi
ꝛ in.c. ex parte. S. de rescript. ꝛ.c. dudū. ij. de elec. ꝛ qd' not. in.l. qd' si
dubitet. ff. de acq. here. ꝛ hoc maxime qꝛ cā predicte non sollicitati
tutoris ꝛ nō confecti inuentarij videnť cōnexe cause nō petiti tuto
ris qꝛ nō dr̄ cū effectu tutorē petijsse que petitū non sollicitauit vel i
nuentarium conficeret per no. per Bar. in.l.j. ff. qui pe. tuto. ꝛ per ea
que. s̄. dixi in precedenti q̄one quare tanq̄ cōnexa videntur venire
in iudicio facit q̄ no. in.l. non potest. ff. de iu. ꝛ quod tradit Barto.
in.l. solent. ff. de alimen. ꝛ ciba. leg. Et qꝛ verba libelli interpretātur
in fauorē libellantis. vt.l. si quis intentione ambigua. cum sua ma-
teria. ff. de iud. eo maxime qꝛ libellus attenditur circa modū exclu
dendi ꝛ nō circa modū narrandi per not. in.c. ex parte. S. de fo. cō.
pe. ꝛ ibi dixi ꝛ qd' no. in.c. cū ad sedē. de resti. spo. ꝛ qd' no. Cy. in.l. cū
te. de ꝓba. vnde dicit Bald. in repe.l. edita. C. de eden. qd' conclusio
declarat libellū. vt.l. aurelius. §. stia. ff. de libe. lega. ꝛ ibi Bart. ꝛ qd'
no. in.l. gallus. §. j. ꝛ ibi Bar. ff. de libe. ꝛ posthu. vnde non inspiciť
quid q̄tum ꝛ quale narrať sed qualiter ꝛ q̄tum etiā concludatur
quasi modus agendi substantialiter stet in cōclusione. in. q. vj. c. q̄p
pe. in glo. per Inno. ꝛ Jo. and. c. super literis. de rescrip. per Dy. in
regula nullus pluribus. de re. iur. lib. vj. ꝛ qd' no. Bald.l. edita. ꝛ qd'
no.c. cum dilecti. de emp. ꝛ vendi. ꝛ.c. ij. de ordi. cogni. ¶ Insuper
predicta videntur fortificari ex illa clausula apposita in libello pe
19 tens sibi iustitiā in predictis fauorabiliter ꝛc. per quam † semꝑ vr̄
intentata actio apta. vt not. Inn. in.c. ij. de or. cogni. ꝛ ibi Jo. and.
ꝛ Ant. Jo. cal. ꝛ. d. meū ꝛ sequitur Bal. in.l. incerti. C. de interdic.
q. xv. ꝛ.l. edita. C. de eden. ꝛ.l. fi. C. de anna. excep. ꝛ faciunt ēt not. p
Joan. de imo. in.c. si cautio. de fi. instru. vbi dicit q̄ qn̄ apponiť di
cta clausula sustentať libellus ꝛ pōt sequi condemnatio ſ; in libel
lo egerim ex confessione mutui vel depositi q̄uis probauerim verū
mutuū vel depositū cum tn̄ sine predicta clausula debet succumbi.
¶ Uerū licet articulus iste non ꝓcedat sine dubietate tn̄ predictis
nō obstantibus arbitror in casu nostro ꝯtrū concludendū. ꝛ qꝛ hūc
articulū ego plenissime examinaui vltra oēs in.c. ij. de libel. obl. in
xiij. prin. ar. in. ij. q. principali quinti effectus principalis dicte. ꝛ ibi
in quinto effectu principali dixi aduertendum q̄ procedunt quan
do essemus in ambiguo vel in incerto quia tunc libellus vigore di-
cte clausule adaptaretur ad illam conclusionem que aliquo modo
colligi posset ex narratione vel ex cōclusione libelli secus si petitio
est clara ꝛ certa vnde dixi ibi q̄ inepta petitio que sit certa expres-
se intentata, nunq̄ trahitur ad diuersam ꝛ aliam alterius nature ꝛ
forme hoc sensit Bal. in.l. ij. C. de peti. here. ꝛ quidā moderniores
in.l. ij. §. j. ff. de verb. obliga. alias frustratoria redderetur dispositio
l. j. ff. si mens. fal. mo. dixe. ꝛ.l. hb'ius marcellus. ff. de pact. dota. Et
quia in incertis non certis locus est coniecturis.l. continuus. §. cus
sta. ff. de verbo. obligat. ꝛ.l. precibus. C. de impube. ꝛ alijs substi. cū
si ꝛ qꝛ expressum p̄ualet tacito. d.l. precibus. ꝛ ꝓbatur optime in.c.
examinata de iudi. qꝛ clarum est q̄ oīa iura positiua denegerant
in processu ꝛ sn̄ia principis vt in.c. in nostra. de sepul. faciunt not.
per Hosti. ꝛ Joan. and. in.c. j. de libel. ob. ꝛ.c. j. de lit. contesta. ꝛ per
Inno. in.c. cum venisset. de resti. in integ. in. tin. intelle. ꝛ per Ste-
phanum ꝛ zab. in cle. sepe. de verb. sig. q. xv. ꝛ tamen papa in.c. exa
minata. de iudi. absoluit reū ꝑpter ineptā petitionem licet actor
potuisset aptā intentare quā papa idem reseruauit. Et eidem etiā
sentit dominus Abb. siculus in.c. ij. de or. cogni. Cum ergo predi-
cti agentes clare ꝛ certe specifice intentauerint solum declaratio-
nem ꝛ priuationem ex eo qꝛ tutor non fuit petitus nec datus. nec
aliquo modo apparere potest q̄ fuerit intentata causa nō sollicita
ti tutoris sequitur q̄ allegata in cōtrarium nō obstant. Pro q̄bus
20 etiā facit regula que vult q̄ † qn̄ quis restringit se ad vnā cām vel
viā non pōt in alia non intentata obtinere ſm not. in.l. illud. in fin.
ff. de li. cā. ꝛ quod no. in.l. habebat. ff. de insti. Quare dicit Bald. in
d.l. edita. q̄ cauere debent libellantes quā viam intentent quoniā
extra illam non pn̄t obtinere. faciunt iura que allegaui. s̄. in prin.
istius q̄onis. ¶ Moueor etiā ad predictā cōclusionē q̄ñ in narra-
tione vt dictum est solū fuerit expssa causa petiti tutoris ꝛ postea
subditur in libello. Quare cum predicta vera sint dictus ser Ro-

bertus procurator

bertus procurator petit per vos &c. vnde sine velimus dicere quod dictio quare ponatur pro quia. vt. l. fi. C. de eden. et l. tutor. ad velleia. et l. i. C. de lati. lib. tol. siue ponatur pro propter. vi. di. c. testamentis. siue si latius: et hoc magis proprie in terminis nostris. i. q. vi. quorum et bonorum seu narratorum: et no. in. c. ex ore. de priui. et l. i. ff. de tutel. sequitur clarissima conclusio quod nec in narratione nec in petitione potest intelligi quod veniat petitio declarationis predicte ex alia causa quam debita hereditate quo fit vt etiam verba dicte clausule petentes in predictis iustitiam administrari. Cum autem in predictis sit dictio instructiua et refertur solum ad precedentia vt. l. i. §. eum qui. ff. de pestu. tradit Bar. in. l. talis scriptura. ver. quero ergo quid si quasi. in fi. ff. de leg. i. et sic de necessitate concluditur quod in casu nostro quo ad non sollicitum tutorem et non confectum inuentarium nec narratio nec petitio seu conclusio nec clausula predicta possunt aliquo modo referri. secus si ratione dubietatis vel generalitatis posset comprehendi in altero ex predictis: et huic fundamento non video posse responderi: quod etiam fortificatur

21 ex doctrina Bal. in. l. edita. C. de edē. vbi not. dicit quod † si accusator deducit maleficium cum certa qualitate scilicet subiiciat causam quare petit ipsum condemnari de omnibus et singulis supradictis quod per hoc non vr simulare maleficium simplex et qualificatum. ita dicit Bal. in. d. l. edita. ver. vi. quero ibi quid si accusatio. dicens quod impossibile est quod qualificatio inhereat simplici et quod illud sit simplex. ff. de condi. et demon. l. titie si non nupserit: vnde concludit quod licet probetur maleficium sine illa qualitate tamen sequi debet absolutio quia concluditur quod solum vnum maleficium minimum intelligitur deductum. l. fi. ff. ad trebel. et l. si pluribus. ff. de leg. ii. et l. hoc articulo. ff. de here. instit. et idem ego tenui in. c. ii. de lib. ob. et. xii. in. vii. q. princ. ¶ Vlterius hec conclusio fortificatur per doctrinam doctorum in illa questione qua querunt vtrum sit vtile actori exprimere causam aliquam vel nullam exprimere. dicunt enim quod deducta in libello ad intentionem necessario probandum incumbit et illud inspiciendum est quod in libello intentatur vt. d. l. habebat. et. in. q. iii. c. quippe. et per Barto. in. l. certi condictio in princ. ff. si cer. pet. et l. dedi. §. i. ff. de condi. ob. causam. et per Inn. in. d. c. sup litis. et per bal. in. l. etiam. C. de fur. et per Bar. in. l. diuus. ff. de re iudi. vnde dicit Bald. in. l. edita. C. de

22 eden. quod † cauere debent libellantes vt videant quam causam exprimunt in libello quia si illam non probant succumbunt etiam si ex alia vincere potuissent vt dicit tex. l. i. si ex plagio. §. in cliuo. ff. ad. l. aq. propter quod dicunt docto. quod vtile est plures deducere causas in libello et non astringere se ad aliquod onus probationis superflue quia satis est probare quamcunque causam inferentem ad intentum: voluit tamen quod certo respectu sit vtile vnam solam causam exprimere quia primo casu obstaret excep. rei iudi. si de nouo ex aliqua illarum causarum ageretur: secus si intentata fuisset dumtaxat vna causa quia tunc non obstat excep. rei iudi. agenti ex alia causa. vt. l. et an eadem. §. actiones. et l. mater. §. eandem. ff. de excep. rei iudi. et in. c. cum ecclesia. de causa pos. et propr. c. Abbate. de re iudi. lib. vi. Item si nulla causa exprimitur vtile est actori quia poterit prosequi omnem causam sibi competentem etiam si agat actione personali vt dicit do. Anto. in. c. ii. de libel. obla. quod non posset si vnam solam causam vel plures expressisset quia tunc li. contest. vel post actum quod habetur per lit. contest. non potest prosequi nisi causam expressam vel causas expressas sed si nulla causa est expressa vtile est reo quia ex nulla alia causa poterit postea agere. no. glo. et docto. in. c. ii. de lib. ob. quod no. in. c. examinata. de iudi. tenent doc. in. c. fi. de libel. obl. et dominus meus in. c. dilecti. de iudi. Glo. et docto. l. i. ff. de eden. Specul. in ti. de lib. obla. §. iuxta. ver. nunquid dz quod. dicunt etiam doct. in. d. c. ii. et ibi Archi. in. xii. q. ii. quod vtile est reo quod causa exprimatur ad hoc vt possit facilius liberare an velit cedere vel contendere per litis contesta. vel per actum qui habetur pro lit. conte. et sic predicte rationes concludunt aperte quod predicti agentes non potuerunt aliquo modo obtinere ex aliis causis quibus probatis non deductis in libello. ¶ Non obst. quod. s. deductum fuit de connexitate quia hoc est falsum quibus enim ad hoc vt mater transiens ad secunda vota non priuetur hereditate filii impuberis requiruntur illa copulatiue. s. quod tutorem petitum sollicitet rationem reddat et reliqua restituat ita quod ex quolibet predictorum deficiente priuetur hereditate filii tamen ista non sunt connexa imo vt ex se patet sunt separata: aliud enim est petere tutorem aliud petitum et datum sollicitare aliud rationem reddere &c. ergo ad positionem vnius non venit positio alterius vt. l. duobus. ff. de test. tu. c. quod translationem. de offi. leg. cum aliis iuribus vulgatis. Laus deo.

¶ Et vt supra scriptum est ita consulo ego Marianus Socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilium. xl.

1 ¶ Cum dictio posita inter personas habet vim copule.
2 Iurisditio si est data capitaneo cum antianis: tantum habet capitaneus solus quantum antiani.
3 Causa si est commissa pluribus cum clausula quod si non omnes. et vnus sit prenotatus: semper requiritur persona prenotati cum maiori parte aliorum vt sententia vel actus teneat.
4 Sententia nulla non potest ratificari pacto partium.
5 Sententia absolutoria sicut non tollit naturalem ita condemnatoria non debet inducere.
6 Solutum vigore sententie nulle repetitur.
7 Notario asserenti de certa scientia an credatur.
8 Clausule: renunciationes: et iuramentum appositum ad contractum principalem referuntur ad naturam ipsius contractus.
Notarius simplex non facit preceptum guarentigie.
10 Dispositio non habet locum in actionibus personalibus.

Omnipotens deus. Adsit. Ex actis gestis et actitatis inter blasium Franciscbini de lauolis ex vna parte agentem seu eius procuratores et Benedictum simonis seu simonem patrem ipsius benedicti et suum procuratorem vt clarius cognoscamus que non debeant esse partes iudicis coram quo causa vertitur. hec dubia occurrunt examinanda. ¶ Primum vtrum sententia lata contra dictum simonem fuerit valida. ¶ Secundum posito quod non fuerit valida: vtrum obligatio facta per dictum benedictum viribus subsistat: attentis his que continentur in instrumento obligationis predicte. ¶ Tertio posito quod valeat vtrum succurri possit dicto conuento aliquo remedio. ¶ Quarto vtrum predictus Blasius potuerit petere executionem dicti instrumenti: an vero sibi obstent exceptiones opposite per conuentum quibus mediis executio predicta valeat impediri. ¶ Circa primam questionem non possum certum dare responsum quo ad multa que possent reddere sententiam nullam propter varios actorum defectus qui possunt annullare sententiam puta defectus ordinis substantialis maxime citationum et similia quos defectus nec videre nec considerare potui eo quod sola sententia ad me fuit delata: vnde nec potui considerare an esset aliquis defectus insurgens ex constitutione seu decreto illustris Comitis Guidonis. solummodo ergo prosequar vnum defectum apparentem ex forma sententie qui insurgit ex dispositione predicti decreti. ¶ Clarum enim est quod sententia a non suo iudice lata seu ab eo qui iurisdictione caret est nulla vt. l. i. et. ii. si a non compe. iudice. et traditur in. c. at si clerici. de iudi. ii. q. i. in primis. ff. de iuris. omni. iu. l. fi. in. c. ad nostram. de consuetu. cum si. sed predicta sententia fuit huiusmodi vt probatur ergo predicta sententia fuit nulla. Quod autem predicti octo ciues qui sententiauerunt non habuerint iurisdictionem et potestatem sententiandi probatur quia paria sunt aliquem non habere iurisdictionem et potestatem per se simpliciter et absolute vel illam habere sed non per se solum sed vna cum alio et ipse solus pronunciet aut procedat vt probantur in. c. prudentiam. et in. c. cum super Abbatia. de offi. deleg. et in. l. duo ex tribus. ff. de re iudi. ii. q. vi. §. diffinitiua. ver. si plures. et l. si in tres. ff. de arb. de offi. deleg. c. causam in ... ff. de re iudica. Lidem pomponius. cum simi. sed clarum est quod prefati octo ciues etsi per se vna cum vicario haberent iurisdictionem et potestatem sententiandi tamen sine vicario potestatem non habebant nec iurisdictionem ergo sequitur quod predicta sententia lata per predictos ciues absque vicario et fuit et est nulla. Quod autem prefati octo ciues non habeant iurisdictionis cognitionem et sententiandi potestatem apparet manifeste ex forma constitutionis seu decreti ipsius illustris domini quod incipit in Christi nomine amen. Guidantonio communiter &c. ibi decernemo ordinamo et volemo che ne la cita nostra durbino si elegano et diputensi octo citadini prudenti fidele et de bona conditione et fama cioe dui per ciascaduna contrada de la cita predicta et insieme col nostro vicario che per lo tempo sara nella dicta cita durbino sopra le dite questione et cause &c. ¶ Ex quibus verbis manifeste patet quod prefati octo ciues habent in causis predictis iurisdictionem et cognitionem non soli sed vna cum predicto vicario. Et sic patet quod in cognitione iurisdictionis exercenda vigore predicti decreti tantam habet potestatem vicarius quantam prefati octo ciues.

1 nam dictio † cum posita inter personas operatur per modum copule et idem quod copula et sic tantam potestatem attribuit vni sic coniuncto quantam habent omnes alii. l. si quis titio. ff. de vsufru. accre. et ibi Bald. et l. titie textores. §. nihil distat. ff. de lega. i. et institu. de leg. §. si quis ancillas. vnde pro dimidia potestate vel virili portione attribuit vicario et aliam virilem portionem attribuit omnibus octo ciuibus.

2 vnde dicunt doct. quod † si iurisdictio vel potestas datur capitaneo cum antianis tantam potentiam habet capitaneus solus quantam omnes antiani. l. si quis titio et quod ibi no. Bald. ff. de vsufru. lega. no. Iac. bu. et Cy. in auth. causa que fit cum monacho. C. de epis. et cleri. facit etiam. l. si quis inquilinos. de leg. i. et l. qui legauerat. eo. titu. et ff. de verbo. signi. l. triplici. et ff. de ven. in pos. mit. l. vbicunque. §. fi. et ff. de manu. testa. l. si ita fuerit. faciunt etiam no. per Bar. in. l. i. §. si plures. ff. de exercito. in repetitio. ¶ Cum ergo prefati octo ciues non haberent potestatem per se sed solummodo cum vicario domini sequitur quod cum soli octo ciues sine vicario domini sententiam predictam pertulerint predicta sententia fuit nulla per no. in. d. c. prudentiam. et c. causam. et c. super. de offi. deleg. et per. l. i. et. ii. C. si a non compe. iudi. cum aliis iuribus superius allegatis. ¶ Nec obstat quod postea subiungitur. Anchello quel loro o la maior parte dessi sera o icto sententiato o declarato. abia plenissima fermeza rimossa appellatione &c. et sic videtur quod satis fuerit quod ex nouem qui debent interuenire in sententiando octo interuenerint cum octo sint maior pars de nouem quoniam ad hoc respondetur dupliciter. Primo quod illud est verum re-

spectu illoꝝ octo ciuiū ex quibus satis est maiorē partē sententiasse z in vnū conuenisse ita tñ ꝙ maior pars concurrat cum vicario qꝛ cum vicarius tantā habeat ptātem quantā omnes illi octo vt supra demōstratū fuit qꝛ oēs illi octo habent̄ p vna voce z vicarius p alia voce. vñ non psit dici aliquo modo omnes octo sine vicario maior pars qꝛ ex duabus vocibus maior pars non est vna sꝫ viribus z equalis. vñ si soli quinqꝫ cum vicario sententiassent diceretur sententiatum per maiorem partem illorum octo z etiā omnium qꝛ quinqꝫ sunt maior pars octo adiūgitur voci vicarij. ergo est etiate maior pars oīum. de hoc est tex. z ibi legis z no. in. c. pastoralis. de rescrip. z ibi glo. fi. z Doc. decidunt hūc casum tenēt Modernis. in. c. prudentiam de offi. deleg. z ibi dixi in scdo principali articulo faciūt ēt no. per doc. in. c. corā. de offi. dele. per quem tex. dñs meus

3 Abbas siculus in. c. prudētiā. de offi. deleg. dicit † ꝙ quis pluribus delegatio apponeretur clā ꝙ si nō omnes si tñ vnus videretur esse prenotatus ex clā delectiua vcꝫ ꝙ si non omnes. tu frater eius vel ꝙ si non omnes tunc maior pars cū episcopo zc. semper necessaria est persona preelecti p no. in. d. c. corā. z ita etiam ego ibi notaui, z secutus fui maxime per no. in. d. l. si mulieri cum liberis. z l. si quis titio. ff. de vsu. accre. z p no i. d. c. pastoralis. z sic vr̄ in terminis nostris qꝛ preelecta est industria z qualitas vicarij dā dr̄ tam vicario zc. merito qꝛ ipse est peritus iure z alij imperiti sub qbus imperitis nimis periculosuꝫ est iudicari. ¶ Scdo rīderi potest ꝙ posito qꝺ quilibet predictorum haberet̄ pro voce z sic quinqꝫ constituerent maiorē partē qꝺ tñ est indubitanter falsum in terminis nostris tñ illa verba. Et quello che per loro vero la maiore parte zc. debent intelligi qꝺ si omnes conuenirent in cognoscendo lꝫ omnes nō cōuenirent in sententiādo: si tñ omnes sint p̄sentes qꝺ maior ps fecerit viribus subsistat. secus si aliqbus absentibus vellent cognoscere z sniare qꝛ snia non valeret per not. in. l. duo ex tribus. ff. de re iu di. z. l. si in tres. ff. de arbi. z. q. vi. §. diffinitiua. ver. si plures cum si. iuribus superius allegatis. quare cum non interuenerint presentialiter omnes quia defecit vicarius. ergo zc. Et hoc maxime concludendum est qm̄ prefatum statutū est multum exorbitās a iure cōi. tum qꝛ vult ꝙ procedatur omni substantialitate iuris ordine pretermisso z diebus etiam feriatis in honorem dei qꝺ clarū est minime fieri posse per secularē respectu earum feriarum que ex dispositione statuti non sunt inducte de quo in. l. omnes. C. de fer. z p glo. Bal. z doct. in. l. quinquaginta. e. ti. z per Bartol. in extrauagan. ad repri. z moderniores. l. filius. ff. de dona. Item qꝛ interdicit qꝺ aduocati z pcuratores non possint interuenire. Item quia remouent omnem potentiam appellandi querelandi z clamandi que facultas nō vr̄ posse tolli per inferiorem in preiudicium superioris vt per Bal. in. l. fi. C. de sen. z interlo. om. iudi. z in prima consti. C. §. quibus. tenent Bar. z Ange. z Jo. de imo. in. l. i. ff. a quibus ap. non lꝫ z Jo. de imo. post Bart. z Angel. l. pe. ff. de aqua. plu. arc. z idem no. Jo. de imo. in. c. venientes. de iureiur. dixi late in. c. pastoralis. de app. in primo membro principali. z hec sufficiant quo ad primam questionem. ¶ Circa scdam q̄ōnem qua queritur posito ꝙ snia fuerit nulla vtrū obligatio facta vigore predicte sententie nulle viribus subsistat. breuiter dico ꝙ dicta obligatio in se viribus subsistit apparenter z prima fronte quousque aliud fiat per ipsuꝫ Benedictum debitorem ꝙ probatur qꝛ ad probandam talem obligationē datur condictio indebiti vt statim subiciam in. iii. q. principali. ergo valet z tenet obligatio donec reuocet̄ arg. l. decē. ff. de verbo. ob. z in. c. ad dissoluendū. de despon. impu. z. l. manumissiones. z. l. nam z si sub cōditione. §. rumpendo. ff. de iniu. rup. z irri. testa. cum si. Ad idem etiam faciunt no. per gloss. in. l. a. C. commu.

4 vtri. iudi. traditur ꝙ lꝫ † partes ratificantes sententiam nullam nihil agant quo ad validitatem snie tamen tenētur vigore pacti ad obseruandum id qꝺ deuenit in snia hoc singulariter voluit gloss. quam sequunt̄ doct. in. l. ii. C. commu. vtri. iudi. z tꝫ. Bar. in. l. licet C. de iudi. z Bal. in. l. i. C. qui pro sua iuris. z idem tenui in. c. significasti. de fo. compe. in. vii. principali articulo. q. ie. z habetur in cōsilio Jo. cald. consi. viii. valuit ergo obligatio donec sit reuocata aliquo remedio sm̄ qꝺ dicam in seq. q̄ōne. ¶ Circa tertiā questionem. s. formatam qua queritur quo remedio succurratur aduersus p̄dictā obl̄onem aduertēdū est qū p̄dicta snia fuerit nulla ex ea nulla orta est obligatio qꝛ qꝺ nullū est nullum parit effectum vt. l. cum pater. §. curatoris. ff. de leg. ii. z Bald. in. l. i. C. ex delic. defuncto. z Oldra. consil. cvi. in regula non prestat impedimentum cum sua materia. de reg. iur. lib. vi. Quāuis ex sententia non nulla sed valida lꝫ iniusta oriatur ciuilis non autem naturalis obligatio vt traditur in. l. iulianus verum debitorem. ff. de condi. inde. z not. in l. iii. §. idem subdit. ff. de pecu. z. l. nepote. ff. de fundo instru. inducit ergo ciuilem obligationem vt dictis iuribus sed non inducit naturalem qꝛ iudiciū reddit̄ in iniustū vt. l. inter stipulantem. §. i. ff. de v. ob.

5 sicut † enim sententia absolutoria non tollit naturalem: vt. l. iulianus verū debitorem. ita econtra condemnatoria nō debet inducere vt ibi traditur cum cōtrariorum idem sit iudicium. xxxii. dist.

z. hospitiolā z. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. z in sti. eo in prin. Cum ergo solutum vigore snie iniuste videatur posse repeti eo ꝙ regula est qꝺ indebitū iure naturali z debitū iure ciuili tm̄ solutum repeti pōt vt no. in. c. fi. de sol. z traditur. l. q. iiii. §. notandum. z ibi gl. que dicit hoc procedere quocunqꝫ errore sit solutum iuris vel facti. z idem vult Hosti. d. c. fi. z glo. in. l. i. ff. de cond. inde. l. cum qs. C. de iur. z fac. igno. z gl. in. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. no. etiā in. l. cum de indebito. primo rn̄so. ff. de pba. ex quasi summe prīū fuit dictum. c. fi. de so. longe ergo fortius potest repeti indebite solutum vigore sentētie nulle cū ex ea neqꝫ ciuilis neqꝫ naturalis

9 orīat̄ obligatio z sic fit indebitū omni iure. z † sic quocunqꝫ errore solutū dꝫ posse repeti vt tradit̄ in iuribus preallegatis maxime in l. i. z ibi per glo. z doc. ff. de cond. inde. z. d. c. fi. de solu. licet enim aliqualiter dubium sit qn̄ snia dūtaxat esset iniusta sed valida. p not. per Bar. in. d. l. iulianus verū debitorē. z. d. c. fi. de solu. z per Joā. de imol. latissime. tñ qn̄ snia est nulla quo casu indubitatum est vt dixi ex ea neqꝫ ciuile neqꝫ naturale debitū produci vt supra demōstratum fuit sequit̄ clara conclusio qꝺ ignoranter solutum vigore talis snie potest repeti quocunqꝫ errore seu quacūqꝫ ignorantia iuris vel facti fuerit solutum vt not. in. d. l. i. ff. de condic. indebi. z. d. l. cum qs. z. d. l. per errorem. z Jo. de imo. in. d. c. fi. de solu. Concluditur ergo ex predictis ꝙ solutū vigore predicte snie tāquam indebitum solutum cum snia euidenter sit nulla posset repeti vt probat̄. sequitur alia secunda conclusio vcꝫ ꝙ promissum vigore talis sententie potest cōdici. hec aūt conclusio pbat̄ ꝙ sicut condictio indebiti datur aduersus indebite solutū vt. C. z. ff. de cōdi. inde. per totū. ita dat̄ aduersus pmissum vt. l. is qui. ff. de condi. inde. siue etiā dicamus ꝙ detur condictio sine causa sm ea que traduntur in. l. i. z. l. qui sum. ff. de condi. sine cau. z. l. sed z si me putem. §. i. ff. eo. tien.

¶ Et ex supra dictis conclusionibus sequitur etiam alia conclusio responsiua directe ad questionem propositam. vcꝫ quod per viam exceptionum oppositarum contra predictum instrumentum predictus. Benedictus siue bertus mutus est ex quo oppositum est ꝙ predicta obligacio nō meretur executionem qꝛ facta vigore snie nulle. regula nīcis eīn est qꝺ cui damus actionē fortius damus exceptionem vt. l. mutuo. §. cui damus. ff. de re iu. Cuꝫ ergo ad indebitū promissum det̄ condictio fortius exceptio ex qbus concluditur ꝙ predictum obligationis instr̄m fundatum super sententia nulla ex qua neqꝫ naturalis neqꝫ ciuilis oriebat̄ obligatio nō meret̄ executionem. ¶ Nec ob. si opponeret̄ ꝙ predicta procedunt quādo promissio fuisset facta per errorem aut. ignorantiā: sed in terminis

7 nostris predictus Bertus † se obligauit ex certa scientia z non per errorem vt asserit notarius cuius assertioni in hoc videtur standum nisi probetur contrarium vt in. c. i. z. ii. de fide instru. z. l. in exercendis. C. de fide instru. z. l. contrahitur. ff. de pigno. z quod traditur in. l. stiendum. ff. de verbo. obl. quia respondeo ꝙ hoc procedit qn̄ certa scientia promittentis versaretur circa indebitum eo ꝙ qui sciens indebitum illud promitteret ꝙ in terminis nr̄is non interuenit sꝫ totum cōtrariū ex serie instr̄i colligit̄ vt patet ex ipsius instr̄i exordio ibi dum dicitur. Cum hoc fuerit z sic quod Simon Joan. alias Bellone de vrbino fuerit z sit debitor Blasij Francischini de lamolis ciuis vrbini in quantitate nonaginta septē ducatorum z sex bononenoꝝ ad rationē. xl. bonoñ. pro quolibet ducato pluribus z varijs ex causis z. iiii. starijs grani pro debito z forte principali z in sex ducatis z vno bonoñ. z. vii. denarijs illa mana pro expensis litis habite inter ipsas partes de quib is patet in quadam sententia lata per octo ciues deputatos manu ser. Roberti Gaudonio de vrbino notarij publici que sententia transiuit in rem iudicatam. Et cum dictus Simon recesserit a ciuitate z comitatu vrbini z steterit z stet absens velitqꝫ Benedictus filius dicti Simonis se obligare pro dicto suo patre vt redeat et redire valeat vrbinum ne absens stet occasione dicti debiti sciens se aliter non teneri nisi vigore presentis promissionis et obligationis sponte et ex certa scientia ipse benedictus zc. Ex quibus verbis clarissime demonstratur qꝺ prefatus Benedictus credebat patrem suum obligatum vigore predicte sententie. Et propter hanc causam promisit qua cessante nunquam promisisset sed propter sententiam quam credebat esse validam z transiuisse in rem iudicatam predictam fecit promissionem vt patet, ex verbis suprascriptis que intelliguntur continere causam finalem quoniam regulare est quod prefationes dicuntur continere causam z rationē finalem vt. l. fina. z ibi not. Barto. z docto. ff de hered. insti. z in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fac. no. etiam Bald. in. l. constit. C. §. quibus. Cum ergo ex predicta causa pater nullo modo teneretur nec ciuiliter nec naturaliter esset obligatus vt demonstratum est z ex ipsa causa tanꝙ finali fieret promissio sequitur qꝺ dicta causa existente falsa: vt probatum est prefatus Benedictus non fuit obligatus vigore predicte promissionis erronee. illa enim verba ex certa scientia z non per errorem respiciunt promissionē z obligationem quam scienter z ex certa scientia faciebat sed illam faciebat propter

bat ꝑpter cām quā credebat verā esse vt pꝫ ex verbis ꝑdictis cum esset falsa.vñ obstātibus exceptionibus oppositis ⁊ maxime ꝑmissi indebiti ⁊ nō subsistentis cāe finalis nō pōt fieri nō dꝫ cōcedi executio ꝯ predictū Benedictum vigore instri predicti qđ etiā ostenditur q₂ ad excludendū indebitū rōne scie ⁊ cōsulte ⁊ nō erronee promissionis per.l.cuius ꝑ errorē.ff.de reg.iur.⁊ no.in.l.j.ff.de condi.indebi.firmatur exclusio repetitionis indebiti q₂ ꝯsulto dati aut promissi donatio est vbi incōsulto dati aut ꝑmissi est repetitio vt ibi sed regula est qđ vbi subest alia cā nunq̄ ꝑsumit cā donationis per.l.cū de indebito.de ꝑba.sed hic nedū suberat cā propter quam fiebat ꝑmissio.imo illa fuit expssa tanq̄ finalis.ergo cum illa nō subesset sed esset penitus falsa sequitur q̄ cessante veritate ipsi⁹ cāe finalis cessare debet promissio vt.l.cum tale.§.legato falsam.ff.de condi.⁊ demō.qm̄ causa regulat causatū vt in.c.cum cessante.de appel.⁊.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iurep. ¶ Nec ob.qđ ꝑfatus Bñdictus iurauerit adimplere ꝑdicta q₂ ad hoc rñdetur multipliciter. ¶ Primo q̄ illud ꝓcedit si iuramentū nō emanasset ex errore ab eo qui crederet se obligatū cū nō esset qm̄ iuramentū inter alia substantialia dꝫ habere iudiciū vt in.c.etsi christus.de iureiu.xxij.q.i.c.⁊ iurabunt ⁊ ea.causa.qōne.ij.cum animaduertendum.ij.q.j.c.Innocens.quare si per errorem emanauit nō obligat per iura ꝑdicta quia nihil est tam cōtrarium cōsensui ⁊ iudicio q̄ error qui detegit imperitiam l.si per errorē.ff.de iurisdi.om.iudi.Cū ergo ꝓbatum sit predictam promissionem erroneam fuisse ergo ⁊c. ¶ Scđo rñdetur qđ principalis obligatio ex defectu maxime erroris nō teneat similiter nec iuramentū qđ est accessorium vt in.l.nō dubium.C.de leg.⁊ in regula accessoriū.de regu.iur.lib.vj.⁊ in regula cū principalis.ff.de re iud. ¶ Tertio q₂ idē iudicandum est de clausulis cōsuetis apponi seu appositis in instrō accessoriis ad ꝯtum principalem quales sunt hypothecarie penales de euictione iuramentales ⁊ simile qđ iudi- 8 catur de ipso principali ⁊ de ipso primo cōtractu† vnde si ꝯtus principalis seu primus recipit fm naturam suam excep.non nume.pecu.seu non numerate dotis.ita ⁊ alie clausule ⁊ iuramenta.Et si renunciatum est ⁊ statim fit repromissio videntur omnes facte spe future promissionis vt not.Bald.in.l.fina.C.de non nume.pecu.et.l.fina.C.de constitu.pecu.⁊.l.in ꝯtibus.C.de non nume.pecu.⁊.l.fi.ff.qui satis.cogan.⁊ qđ no.in.l.doli clausula.§.diuersum.ff.de noua.faciunt no.per Bart.in.l.titia.§.imperator.ff.de lega.ij.⁊ per Ioā.de imo.in.c.si.de reuo.dona.tales eñ clausule referunt ad ius et naturam contractus de quo agitur vt no.in dictis iuribus ⁊.l.stipulatio ista habere licere:⁊.l.venditores.ff.de verbo.obliga.⁊.l.fin.C.de actio.empt.⁊ hec sufficiant quo ad tertiam questio. ¶ Et ex predictis patet responsum esse ad quartam questionē supra formatam qm̄ ex his que superius decisa sunt apparet predictum instrumētū non mereri executionem ⁊ ipsius ⁊ executionem impediri per ea q̄ superius deducta sunt.Quinimo dico q̄ ex his q̄ ꝓbata sunt etiā si instrumentum ꝑdictū fuisset purum ⁊ verū non tamen posset peti ipsius executio sed debebat peti vigore ipsius ꝑ dictum Blasium condennatio vt.l.j.C.de executi.rei iudi.Et si diceretur qđ istud est verū si in predicto instrumento non esset preceptū guaretigie sicut est in hoc instrumēto:qm̄ instrā guarentigiata habent paratā executionem de iure cōi ita demū si is qui confecit instrumentum ⁊ precepit guarentigiam nō solū sit notarius sed etiā iudex ordinarius.⁊ ita procedat qđ dicit Ang.in.l.ait pretor.§.si iudex.ff.de re iudi. 9 secus si esset simplex notarius quia† talis non potest precipere guarentigie ⁊ facere preceptum fm formam.l.si debitori.ff.de iudicijs ⁊ ideo articulans debet esse cautus si petit executionem vt faciat articulum non solum de notariatu sed etiam q̄ is qui confecit instrumentum erat iudex ordinarius al's succumberet licet probaret illum notarium per ea que dixi late in cle.j.de proba.⁊ ita al's obtinui in questionibus facti.Cum ergo in terminis nostris istud neq̄ deductum neq̄ probatum fuerit ergo ⁊c.hoc tamen procedit nisi ex forma statutorum dispositio esset q̄ etiam simplex notari⁹ posset precipere guarentigie.⁊ ita procedat quod notat.Cyn.in.l.j.C.de confessis.⁊ Barto.in.l.proinde. ad finem.ff.de lege aqui.et.l.j.ff.iudi.solui.⁊.l.j.C.de senten.que sine certa quanti. ¶ Postremo vnum nolo omittere quia inter alias exceptiones opposita est exceptio prescriptionis statutarie disponentis debitum prescribit spacio.x.annorum.⁊ q̄ credit quia post.x.non admittatur ad petitionem debiti.quare cum fluxerunt nedum.x.anni sed quindecim merito videt esse ꝑscriptum potestati ꝑtēdi. ¶ Nec ob.q̄ deductum est per actorē in replicationibus suis de malafide ipsius debitoris per regulā possessor.de regu.iur.lib.vj.⁊.c.fi.de ꝑscript.qm̄ 10 †lꝫ quidam tenuerint q̄.c.fi.vendicet sibi locum in actionibus ꝑsonalibus tñ cōmunis ᵃopi.doc.est in ꝯrium maxime tum in odium negligentis petere debitū sit inducta prescriptio prout est in terminis iuris.hanc opi.tenuit originaliter Innocen.in.c.cura.de iure patrona.⁊ in.c.q₂ pleriq̄.de immu.eccle.in.c.si diligenti.⁊ ibi etiaꝫ Vincen.de prescrip.⁊.c.fina.de prescript.⁊.c.cum ecclesia.de causa possess.⁊ ꝓprie.Bar.in.l.fi.ff. quemadmodum feudum amit.⁊.l. nemo potest.ff.de leg.j.⁊.l.j.ff.de vsuca.glo.⁊ Arch.xvj.q.iij.§.potest.Bald.in.l.j.§.j.§.ꝑimum.ff.de postu.⁊.c.j.⁊.§.siquis ꝑ.xxx.alias est capitulum si de feu.fue.cōtro.in vsi.feu.⁊.q.que incipit feneratori quidam Mode.in.c.fin.de ꝑscrip.⁊ ista vt dixi videt esse cōmunis opi. ¶ Sed posita etiā opi.ꝯria q̄ talis ꝑscriptio nō ꝓcedat cū mala fide quā tenuit Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ Ange.in.l.sequitur.§.si viam.ff.de vsuca.lꝫ B.ibi dubitauerit et remiserit ad canonistas tñ indubitāter cōcludi pōt per ea q̄ superius deducta sunt in alijs qōnibus q̄ prefatus Bñdictus fuit in bonafide ex quo id qđ promissum erat nō tenebat per no.in.l.apud antiquos.C.de fur.⁊.l.item veniunt.§.eos.ff.de peti.hered.xxxiiij.q.ij.c.si virgo.nec etiā diceret esse in mala fide posito q̄ dubitaret an deberet vel non deberet ꝑ iura ꝑallegata ⁊ per no.in.l.pe.C.de euict.Quō enim pōt dici in mala fide qui scit,aut etiam verisimiliter credere dꝫ se non esse obligatum certe nullo modo faciunt no.per glo.singularem in regula q̄ ꝯ iura.de reg.iur.lib.vj. Laus deo.

¶ Et vt suprascriptum est ita consulo ego Marianus socinus saluo semper saniori consilio.

¶ Consilio.xlij.

1 ¶ Actor trahens reum coram diuersis iudicibus pro eadem causa nō punitur in amissione cause.

2 Reus qui fuit contumax coram vno iudice si trahitur coram alio qñ possit opponere pendentiam litis.⁊ nu.3.

4 Actor qui egit coram vno iudice pro parte debiti non potest pro alia parte reum coram alio cōuenire etiā finito primo iudicio.

5 Reus diffamatus dꝫ implorare officium iudicis:⁊ petere declarari se non teneri ad summam vigore cuius diffamatur.

6 Reconuentio non admittitur quum petitur executio instrumenti guarentigiati.

7 Reconuentio habet locum etiam coram ordinario.

8 Recōuentio si est facta a iudice de causa de qua cognoscere nō poterat:an teneat.

9 Recōuentionis via pares curie etiā de re nō feudali cognoscunt.

10 Scriptura priuata quando probet.

11 Scriptura priuata qñ veniat appellatione instrumentorum.

12 Statutū ꝓhibēs opponi exceptionē contra instrumentum nō ꝓhibet opponi cōtra personam actoris vel iudicis.

13 Libellans videtur cōfiteri in libello etiam per verba enūciatiua.

14 Libellanti nō preiudicant narrata in libello ante litē cōtestatam.

15 Libelli porrectio non habet vim citationis.

Omnipotens deus Adsit.Anteq̄ ad questionum predictarum decisionem condescendam premitto quod causa predicta ex qua elicite sunt predicte tres questiones non fuit multum apte concepta.primo quia non exprimitur que nam causa pēderet corā directorib⁹ vt.j.tractabitur in decisione prime qōnis. ¶ Scđo q₂ narrat q̄ Bñdictus scripsit Iacobū in debitorē ⁊ deberet dicere in creditorem. ¶ Tertio narratur q̄ cōtra scripta nō psit opponi nisi exceptiones que possunt opponi ꝯ instrumenta guarentigiata.⁊ hoc vigore statutorum quorum vt asserit copia trāsmittitur.Et tñ de materia scripte priuate nullum statutum transmissum est.Est ⁊ alia ineptitudo de qua scripsi in margine casus dirigam tamē ⁊ supplebo defectus prout aptius arbitratus fuero conuenire vt in simili fecit imperator in.l.vt responsum.C.de transac. ¶ Assumo ergo primā questionē qua queritur vtrū stante dispositione statuti sub rubrica de executione instrō₄.guarentigiatorum a dispositione statuti dictantis q̄ dicte scripte equiparentur instrīs guarentigiatis possit opponi exceptio litis pendentie.Et ne cause continentia diuidatur ⁊ vt mutue petitionis seu causa reconuentionis fiat coram iudice conuentionis.Circa quam ex quo ignoramus quale iudiciū fuit intentatum corā ipsis directoribus si fuit intentatum idē iudicium contra dictum Benedictum ⁊ ipsa cā fuerit taliter intentata q̄ ipsi directores habuerūt de ea cognitionē ⁊ iurisdictionem aut si non haberent principaliter saltem virtute iam facte prorogationis cum possit eorum iurisdictio prorogari virtute statuti sub rubrica de ordinamentis directorum in fin.ibi dum dicitur ⁊ etiam his de quibus eorum iurisdictio prorogaretur decisio est clara q̄ pendente adhuc lite non potuit ipse Iacobus molestare dictum Benedictum coram alio iudice vt.l.nulli.C.de iudi.Quinimo trahēs deberet amittere cām fm vltramontanos.⁊ Pet.quos etiam sequitur Cy.in.d.l.nulli.C.de iudi.per text.in.l.j.in fin.C.de asser. per quem text. etiam ibi firmat Cyn.Bald.tñ ibi tenet cōtrarium ⁊ allegat.B.tenentem ꝯrium in.c.ex tenore de rescrip.Et respondet ad.l.in fi.q̄ loquitur in casu speciali fauore libertatis sed primam opi.Pet.tenet Hosti.⁊ Io.and.in.c.dilecti de foro compet.⁊ etiam tenet Ange.in.l.fideicommissum.§.tractatus.ff.de iudi.⁊ allegat Guil.de cu.hoc tenentem in.l.ij.C.de iurisdi.om.iudi.Et eandem etiam tenet idem Ang.in.l.cum ꝓcurator.§.si dominus.ff.de ope.no.nun.quicquid 1 tñ sit circa penam q₂ † videtur cōem opi.regulariter esse in ꝯrium

a ¶ Cōis opi. qđ in actionibus ꝑsonalibus non hꝫ locū dispositio.c.fi.de ꝑscrip.

fm qđ late scripsi in.c.ij.de mut.peti.in.xij.principali articulo in.ij. membro principali illud expeditū est ꝙ pendente tali lite non pōt ipse actor pro eadē causa trahere coram alio iudice ꝙ fuit inuentū non solum de iure canonico aut nouissimo sed etiā iure.ff.vt.d.l.j. dixi in rubrica de mut.peti.arg.l.ij.ne cause cōtinētia diuidatur vt l.j.ff.de quibus reb.ad eum.iu.ea.z.d.l.nulli ius. ¶ Si vero ipse Be-
2 nedictus † reus cōtempsisset ipsos directores z fuisset contumax ꝑpter qđ Jacobus predictus posuisset querimoniā coram alio iudice qr in penā cōtumacie non posset tunc reus opponere de litis pēdent.vt no.Bal.in.d.l.nulli.dixi in.c.ij.de mu.pet.in.xij.articulo in scđo membro.nam hoc casu non pōt excipere coram secundo iudice qr non pōt vti beneficio prime instantie ex quo eam approbauit propter contumaciam suam.arg.l.sancimus.C.de iudi.z hoc fuit de mente bar.in.l.stipulari.ff.de sepul.viola.itē etiā cōcludit dominus meus Abbas siculus in.c.fi.de rescriptis.Et fuit etiam hec opin. Bar.in.l.post edictū.ff.de iud.quā opi.ergo secutus fui vt latius scripsi in.c.pe.de foro cōpe.in.xv.principali articulo in secūdo mēbro principali ver.i.lz quasi in fin.z in.d.c.ij.de mu.pet. in.xi.principali articulo.fallentia.xij.ver.viij.lz. ¶ Intelligi tamen debent
3 predicta si ipse Jacobus † actor in termino cōparuisset accusasset cōtumaciam Benedicti alr̄s secus arg.l.ꝓperandum.§.i.C.de iudi.[a] ibi dū tex.dicit cōtumaciam accusante ita reperio limitare dominū Joānem de mōte sperello in.d.l.vbi acceptū quā limitationē tanꝙ equam secutus fui in predicto ver.viij.licet sit ergo cōclusio ꝙ si Benedictus nō fuit cōtumax vel si fuit pars aduersa nō accusauit cōtumaciā cū ipse cōparens omni capite excipiat de litis pēdētia dz audiri ꝑ predictā.l.nulli.z que superius dicta sunt.Quin imo nedū litigans nō videtur posse ire pro eadē causa ad aliū iudicē.sed nec lite finita forte desistentia aut perēpta instantia non possit actor aliū iudicem adire.z ita voluerunt quidam quos referunt Pe.z Cy.in.d.l.nulli.Et Ange.sequitur in.l.fideicommissuz.§.j.ff.de iudi.de qua materia late scripsi.d.c.ij.de mu.pe.ar.xi.fallentia.x. Similiter etiam si prefatus Jacobus primo intentasset nō solū eandē causam sed aliquid pertinens ad predictam causam pendente lite non potuisset ire pro integra causa vel pro alia parte ad aliū iudicem per tex.in.l.j.ff.de quibus reb.ad eum.iudi.ea.z argu.no.per Bart.in.l.oēs.C.arbi.tut.z in.c.j.de cau.pos.z proprie.z.d.l.nulli.C.de iud.z in.c.fi.de rescrip.z per Spe.in ti.de rescript. presenta.§.fi.ver.Item qđ ad quosdam facit etiā qđ no.glo.sing.in
4 sti.de actio.§.si minus.q̄ plus voluit † ꝙ si actor prius egisset pro parte debiti coram alio iudice ꝙ pro alia parte debiti non potest agere coram alio iudice etiā finito primo iudicio.Et reperio tenuisse quosdam Moder.in.l.quidam estimauerunt.ff.si cer.pe.faciunt no.per Pet.z Cyn.in.d.l.nulli.Et ꝗuis finita instantia ego dubitauerim in.c.pe.in fine.de foro compe.vt ibi scripsi tamen in.c.ij.de mu.pe.dictam opi.approbaui:qr si propter coniunctionem duarū causarum qualis est petitorij z possessorij si semel actum est coram iudice petitorio non potest agi possessorio etiā finito primo iudicio corā alio vel si actū prius sit possessorio coram vno non pōt postea etiam finito dicto iudicio agi petitorio coram alio vt in.c.j.de cā posses.z proprie.z in alijs iuribus.s̄.alleg.ꝗtomagis non dz posse agi penden.lit.z ex his sit expeditus ar.iste quando Jacobus prius egisset coram directoribus. ¶ Si vero predictu ziudicium super p̄dicta scripta prius intentasset Benedictus reus intelligo eo modo quo deducendo causam predictam reus potest trahere actorez ad quod aduertendū est ꝙ si predictus Benedictus traxisset dictum Jacobum super dicta causa ꝑ condictionem ex.l.diffamari. C.de inge.ma.lz quo ad ipsum iudicium diffamationis diceretur preuenta z preoccupata iurisdictio ita ꝙ alius non posset se impedire circa condictionem dicte cause z terminum statuendum ad agentum alias silentium perpetuum imponendum fm not.in.l.iudex postea.ff.de iudi.z in.c.proposuisti.de foro compe.tamen quo ad iudicium postea intentandum per ipsum actorem conuentum in iudicio diffamationis:qr tunc fuit reus et nunc fuit actor agendo intra tempus sibi prefixum quo ad hoc iudicium causa sit separata a primo non intelligitur facta preuentio cum ex separatis non fiat illatio.c.qđ translatio.de offi.leg.z.l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acqui.pos.cum alijs iuribus vulg.vnde preuentio facta in illo iudicio diffamationis non inferat ad istud iudicium: z ita conclusi in.c.proposuisti.in.iiij.membro principali illius xiiij.articu.questione.xij. Et ibi etiam dixi quod per protestationem factam a reo quo ad istud principale iudicium non videtur
5 facta preuentio. ¶ † Subiungi tamen ibi notabile remedium vt[b]
6 etiam quo ad principalem causam intelligeretur preoccupata iurisdictio ꝙ reus diffamatus imploret officiuz iudicis z petat declarari se non teneri ad summā vel ad rem vigore cuius diffamatur. Et ipsi diffamatori perpetuum silentiū imponi ꝙ remedium clare colligit et no.per glo.z doc.in.l.aurelius.§.centum.ff.de lib.leg.et per glo.z doc.in.l.si contendat.ff.de fideius.z latius per Barto.et Joan.de imo.in.l.si finita.§.eleganter.ff.de dam.infecto.faciunt etiam no.per bal.in.d.l.diffamari.C.de inge.ma. Quare si prefatus Benedictus intentasset hoc vltimum remediū z de ipsa causa directores essent iudices vel ex se vel virtute prorogationis decisio est clara ꝙ Jacobus non potuisset postea pro dicta cā ire corā capitaneo.z hec pcedunt respectu eiusdem cause sed si rōne alterius cause intentate coram directoribus opponeretur contra dictū Jacobū ꝙ non posset ire coram capitaneo hic aduertēdum est:qr aut loquimur de alia cā intentata per ipsum Jacobum contra Benedictū coram ipsis directoribus.Aut de alia cā intētata per Benedictū.Primo casu non est dubiū ꝙ ꝗuis predictus Jacobus conuenisset Benedictū coram directoribus pro alia cā ꝙ pro causa cōtenta in predicta scripta ꝙ nihilominus posset eūdē Benedictum pro alia causa cōuenire corā alio iudice cōpetente etiā prima pendente.Et hoc est regulare hec aūt regula probat̄ si dant̄ aliqui casus speciales in quibus vnus z idē pro pluribus causis vel plures pro vna vel pluribus causis cogetur aliqua speciali ratione ad eūdem iudicem ire ergo in contrariū est ius cōmune.l.j.in fi.ff.ad munici.z.l.cum ex sola.C.de priuileg.schola.lib.xij.z in.c.ij.de coniug. leproso.Cū ergo in materia dēt̄ plures casus speciales iter quos nō est casus noster ergo casus noster remanet sub regula vt possit actor nō obstante lit.pendentia corā vno iudice in vna cā ire coram alio iudice competenti pro alia cā ar.no.in.l.j.z.l.omnis diffinitio ff.de reg.iu.inter casus enim speciales quos reperi.xij.quos enumeraui in.c.j.de mu.pe.xi.principali articulo non reperit̄ casus noster. ¶ Secundo casu si loquimur de alia cā intētata per ipsuz Benedictū contra Jacobum diligenter est aduertendum.videt̄ enim primo dicendū qđ non habeat locū recōuentio hoc est ꝙ Jacobuz fuerit necessitas recōuenire corā predictis directoribus.Primo qr cū predicti directores habeant iurisdictionē a lege z suo iure.ergo dicuntur hr̄e iurisdictionē ordinariā z nō delegatam:vt.l.z quia.z l.more.z.l.seq.ff.de iurisdi.om.iudi.dixi in rub.de offi.ordi.ergo fm opi.illorum qui volunt ꝙ corā ordinario nō hz locum reconuentio ita vt necessitetur reus reconuenire actorem coram eodem iudice prout refert Jo.cal.in.c.j.de mu.peti.monētur qr.c.j.z.ij.de mu.pe. loquuntur in delegato zc.z per aut.consequenter.C.de sen.z interlocu.om.iudi.que cuz loquatur de iudice qui potest recusari z ordinari z ordinarius non pōt recusari:debet intelligi in delegato z nō in ordinario. ¶ Secundo qr predicti directores habent limitatam iurisdictionem.z sic videtur ꝙ non habeat locum reconuentio coram eis sicut nec videtur posse fieri prorogatio faciunt not.in.c. P.z ibi per do.meum Abba.siculum.vbi dicit quod iurisdictio iudicis qui solum potest cognoscere de mercantijs non potest prorogari in alijs causis facit qđ statim dicam in sequenti argumento.
¶ Tertio hoc videtur probari quia tunc videtur habere locum reconuentio qn̄ causa talis de qua per viam conuentionis iudex poterat cognoscere z iudicare alias nō posset scđm Inno.Hosti.Jo.an.z Abb.in.c.j.de mu.peti.sed de causa predicta predicti directores non videntur posse cognoscere per viam conuentionis ex for-
6 ma predicti statuti ergo zc. ¶ Quarto videtur probari quia † cuz petitur executio instrumenti guarentigiati non admittitur reconuentio scđm Bald.in auten.z consequenter.C.de sen.z interlocu. om.iudi.qr instrumentum guarentigiatum hz vim sententie diffinitiue transeuntis in rem iudicatā fm Cy.in.l.fi.C.de confessis.l.non fatetur.z.l.certum.ff.de confes.z.l.possessio.§.si possessio.ff.de acquiren.poss.z.l.cum vnus.§.j.ff.de bo.auto.iudic.possid.sed post sententiam non habet locum reconuentio:quia non est cognoscere sed cognitum exequi fm ea que late traduntur in aut en.z cōsequenter.C.de senten.z interlocu.om.iudi.z in.c.j.de mu.peti.et ibi late scripsi in.vij.principali articulo.ergo fieri non potest cum agitur vigore instrumenti guarentigiati.faciunt etiam not.per Bald.in repeti.l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pac.z in.l.sicut.C.de rep.heredi.et.l.certum.fami.erciscun.ergo ne dicta scripta priuata que equiparatur ex forma statuti instrumento guarentigiato vt.s̄.narratur.
¶ Quinto hoc videtur expresse decidi ex forma predicti statuti qđ disponit quod predicti directores non possint cognoscere super instrumentis confectis nec per viam reconuentionis sed appellatione instrumenti videtur contineri priuata scriptura fm not. in.c.j.de fide instru.iuncta rubrica z tenet dominus meus ibi in rubr. facit qđ no.Bar.in.l.si quis legatum.ff.de fal.ergo zc.
¶ Sexto etiam hoc videtur fortificari ex forma alterius statuti positi sub rubrica de executio.instrumentorum guarentigiatorum per qđ statutum iunctis his que narrant̄ in puncto de priuata scriptura que hz executionē paratam vt instrm̄ guarētigiatū sublata videt̄ ois exceptio nisi sit expresse a statuto ꝑmissa.sed ista exceptio nō est expresse ꝑmissa a statuto.ergo. ¶ Verū ꝑmissis non obstantibus arbitror ꝯtrariaz sniam fore verā.ꝓsupposito qđ de causa iā mota vel intentata corā ipsis directoribus p̄dicti directores haberent iurisdictionem vel ex forma statuti vel virtute prorogationis quia vt superius dixi ex forma p̄dicti statuti in fine p̄dictorū directorum iurisdictio

a ¶ Ad.bal.i l.nulli.C.de iud.

b ¶ No.bonū remediū pro reo i remedio l.diffamari.

ctorum iurisditio potest ꝓrogari. Nam hoc ꝓsupposito dico quod nisi sit transactū tps quo possit fieri recōuētio tenet ipse Jacobus conuentus a Benedicto ipm recōuenire coram eodē iudice. z sic co rā directoribus z sic nō poterat eū recōuenire corā capitaneo: qm̄ 7 lz quidam voluerint ꝙ † corā ordinario non haberet locū reconuētio necessaria: sed solū coram delegato fm ea q̄ dixi in primo argumento istius mēbri. tū cōis opi. glo. z doc. hz ꝙ possit fieri reconuētio hoc tz gl. in. d. auct. z consequēter z Bar. ibi z doc. cōiter sentiūt z do. meus in. c. j. de mut. peti. z tz expresse Jo. and. in addi. Spe. in ti. de mu. peti. §. j. in princi. per tex. in auf. de execu. z his qui cōue. et recon. §. illud. col. vij. Nā per illū tex. dū dicit gloriosissimorum. ptz ꝙ loquif in ordinario z postea dū subdif de eo q pōt recusari ptz ꝙ loquitur in delegato z idem tz glo. super ver. gloriosissimorum. Et ꝙuis Ang. in. d. auf. z consequēter velit ꝙ possit fieri recōuentio corā ordinario. tū dicit ꝙ non necessitaf quis ad eam nisi sit ordinarius cōsistoꝝ principis tū Jac. but. decidendo precise tenet ꝙ nunꝙ possit fieri reconuentio nisi corā eodē iudice z hanc opinionem tenent cōiter doct. nullā faciētes differentiā inter ordinarium consistoꝝ principis z alium ordinariū. z hanc opinionem sequutus fuit in. d. c. j. de mu. peti. in. iij. principali articulo. in. ij. q. principali motus etiam quia rō. l. cū papinianus. z auf. z consequenter. C. de sen. z interlocu. omn. iudi. z. l. nulli. C. de iudi. pariformiter vendicāt sibi locum in quocūqz ordinario. Itē qz materia reconuentiōis est fauorabilis: cū reconuentio sit fundata sup rōne naturali vt in. c. j. de mu. peti. que rō naturalis colligitur ex. d. l. cū papinianus. in fi. cano. lij. q. viij. §. cuius in agendo. qz sicut actor voluit talē iudicē pro se debet etiā contra se velle maxime ne contingat tractus ad diuersos iudices z qz cōmodius z cum minori dispendio transeūt lites corā eodem z alias plures rōnes ꝓpter quas apparet ꝙ reconuentio est fauorabilis dixi in rub. de mu. pe. in. iij. prin. arti. z sic ex predictis pz ꝓbatā esse coclusionem ꝓdictam ꝙ in terminis nostris nisi aliud obst. hz locū reconuentio coram predictis directorib⁹ posito ꝙ habeant ordinariā. z sic risum est ad primum argumentum allatū in contrariū. ¶ Et ꝓdicta cōclusio fortificatur vigore predicte scripte in cuius fine dr ꝙ vnde dict⁹ voluit posse cōueniri vigore dicte scripte corā directoribus gabellariū. ¶ Non obstat scdz argumentū formatū in ꝯriū: qz non est bona consequentia istius iudicis iurisditio non pōt ꝓrogari: ergo corā eo non hz locum reconuentio per id qd habetur in. l. idem. §. si mutue. ff. de iurisd. om. iudi. Nam in illo casu propter limitatam iurisditionem non admittebatur prorogatio. z tamen admittitur reconuentio. ¶ Preterea non est verū ꝙ iurisditio predictorum directorum non possit prorogari. imo statutum expresse permittit prorogationē ibi in fi. dum dicit etiam super his de quibus eorum iurisditio prorogatur ecce ergo ꝙ statutum predictum promittit prorogationē. faciunt que statim dicam in solutione sequentis argumenti. ¶ Non obstat tertium argumentum quia glo. in auf. z cōsequenter. C. de sen. z inter- 8 locu. om. iudi. tenet expresse cōtrariū dicens † ꝙ reconuentio procedit etiam de causa de qua iudex ipse per viam conuentionis non posset iudicare per. l. quoties. C. de iudi. z optime facit. l. si idem cū eodem post prin. ff. de iurisdi. omni. iudi. vbi patet quod si tu conuenis me coram defensore ciuitatis possum reconuenire te coram eodem de maiori summa ꝙ ad eum pertineat. vnde dicit glo. predicta ꝙ lz actū sit de cā pecuniaria pōt fieri reconuentio de cā status vel alias preiudiciali de qua iudex ille al's cū poterat cognoscere facit qz reconuentio sapit naturam incidentis vel emergentis qōnis z clarū est ꝙ causa prorogatur ad accessoria prout est incidens vel emergens. vt. l. fi. C. vbi z apud quos z dictam opi. sequuntur Bal. z Ang. in. d. auf. z consequenter saltem ꝙtū ad ius fori. Itē hec cōclusio probatur qz clarum est ꝙ pares curie habent limitatā iurisditionem qz qñ agitur de alio iure ꝙ ex lege seu cōsuetudine feudorum vel alium effectum ꝙ simplicis feudi pares non possunt cognoscere sed ordinarius est iudex vt no. in. c. j. de probi. alie. feu. per Fede. z ibi Bal. Inn. Jo. an. z doc. in. c. ceterū. de iud. dixi in. c. ex 9 transmissa de fo. cōpe. in. j. mēbro. q. j. † z tamē per viā reconuentionis pares possunt cognoscere de re non feudali hoc tz expresse glo. in. d. c. j. z sequitur Bal. z. in. d. §. preterea. no. in. d. l. cū papinianus. z in auf. z cōsequenter. Et idē ego tenui in. d. c. ex transmissa. in. j. mēbro. q. x. z in. c. j. de mu. pe. in. iij. prin. articulo in. j. membro in. ij. q. in fi. Et hoc indubitanter dicēdū est in terminis nostris in quibus per viam ꝓrogationis directores possunt cognoscere vt dictū est in solu. prece. argumenti. ¶ Nec ob. opi. Inno. z hostien. quia illa ꝓcedit qñ qualitatis causa penitus repugnat qualitati ꝑsone qualis est cā spiritualis respectu laici. c. ij. z. iij. de iudi. z. c. relatum. §. ad hoc de iure pa. z. c. j. de consangui. z affi. cum si. ¶ Nec ob. quartū argumentum qz illud ꝓcedit qñ prius peteretur executio instrumenti guarētigiati. qz tunc non hz locum reconuentio fm qd dicit in quarto ar. sed in terminis nostris cā coram directoribus non dr fuisse intentata vel clarius z melius etiā si coram directorib⁹ prius petitū fuisset vt ꝓdicta scripta recognosceretur z super ipsa cognoscenda vel non recognoscenda fuisset orta lis z qd: locum habet reconuentio qz tunc nō petitur executio quo casu ꝓcedit argumētū ꝯrium: imo nec peti potest ante ipsam cognitam vt ptz ex narratis in puncto. ergo non ob. ꝯrium. ¶ Non obst. qntū argumentū formatum in ꝯrium qz illud ꝓcedit qd directores vellent cognoscere de instr̄is per viā cōuētionis vel reconuentiōis sed in terminis nostris nō potest dici agi sup instr̄is. cū igitur sup cognitione scripte 10 priuate qz † scripta priuata non facit aliquā fidē nisi recipiat aliquod fomentū per qd fiat autētica z recognitio vel si ante ergo recognitionē vel si. fomentū nō ꝓbat etiā si haberet plurium testium inscriptionē z annū mensem z diem z similia. C. de proba. l. instr̄a. z. l. exemplo. z. l. rationes. z. C. de conue. fi. debito. l. fi. z. ff. de dona. l. nuda. licet eñ scriptura priuata habeat etiam testium inscriptionem vel subscriptionem. tū si testes adhuc non cognouerunt subscriptiones suas vel mortui sunt z nulla sit facta comparatio z pars neget non ꝓbat fm Spe. in titu. de instru. cog. §. nunc dicendum ver. regulr. ergo ad idē qd no. Bal. in. c. j. in prin. de cōtrouer. inuesti. vbi vult ꝙ multe scripture priuate simul iuncte non faciunt plenam fidem. z sic sequitur ꝙ priuata scriptura ante recognitionem non venit appellatione instroꝝ cum non instruat causam ante recognitionē z hinc dicit singlr Ja. bu. in. l. j. ff. de fide instru. quod si statuto cauef ꝙ dñi de gabella possint cognoscere de omni causa seu negocio ex quo apparet instrumentū nō poterunt cognoscere de causa pertinente ad priuatā scripturam. z sic hec autoritas Jaco. bu. decidit in ꝓpriis terminis lz per contrarium casum nostrū ad qd etiā facit qd no. Bald. in. l. j. C. de iura. calū. z Bart. z Pau. 11 de ca. vbi vult † ꝙ licet lato sumpto vocabulo priuata scriptura veniat appellatione instrumenti tamen ex cōmuni vsu loquendi non venit qd dicit notādū ad statuta z vt sciamus formare articulos. z ita etiam ego tenui in rubrica. de fid. instrumen. ar. primo. vnde in statutis in quibus communis vsus loquendi preualeat etiā proprio significato verboꝝ vt. l. librorum. §. ꝙ tamen cassius. ff. de lega. iij. Item predicta responsio expresse probatur per text. in clemen. j. de procura. vbi text. dicit instrumento vel literis z de materia dictionis vel est coniūgere diuersa. vt traditur in rubrica de consecra. ecclesie vel al's z in rubrica. ff. de iuris z facti ignorā. z sic probat ꝙ appellatione instrumenti proprie nō venit priuata scriptura. z ita not. ibi Joan. de imo. z ibi etiam ego not. per illum text. dixi post Joan. de Imo. ponderandum esse ad statutum. ¶ Nec obstat sextum z vltimum argumentum formatum in contrarium quia ad ipsum multiplex potest dari rōsio. primo quia predictum statutum intelligitur de scriptura priuata postꝙ recognita est. sed in terminis nostris non erat ad hoc recognita sed petebatur recognosci. ergo zc. ¶ Secundo respondetur ꝙ predictum statutum loquitur qñ petitur executio sed in terminis nostris nulla petif executio. ergo zc. ¶ Tertio respondetur ꝙ posito ꝙ hoc esset instrumentum guarentigiatum cuius peteref executio coram iudice incōpetenti quia aliud est opponere exceptionem contra instrumentum z aliud declinare iudicem qz hoc est opponere contra personā nō cōtra instrumentum. vnde dicimus ꝙ lz statutū concedat aliquas exceptiones cōtra instrumentum publicum vel guarentigiatum et omnes alias tollat tamen contra agentem vigore instrumenti guarentigiati potest opponi ꝙ sit minor excōmunicatus bannitus vel 12 ꝙ alibi cepit agere z similia. Cum † enim statutum prohibet exceptionem contra instrumentum cū ille exceptiones non inspiciant instrumentū non est dubium ꝙ possunt opponi ꝓ quo bonus text. in. l. fi. §. j. ff. de inoffi. testa. z quod no. glo. in. l. non erit. §. dato. ff. de iureiuran. vbi probatur ꝙ lz statutum tollat omnē exceptionem z dicat nihil aliud querēdu nō tū tollitur exceptio concludens impotentiam persone gerentis actionem z concludens actum nullū z dixi late post docto. in clem. de sequestra. pos. z fruc. in quinto membro principali in prin. ¶ Cum ergo in terminis nostris opponatur de incompetentiā iudicis ratione reconuentionis z mutue petitionis agitande coram eodem iudice z sic nihil opponatur contra instrumentum merito talis exceptio potest opponi. z hec sufficiant quo ad primam questionem. ¶ Et ex predictis apparet decisam scdam questionem. s. formatam qua queritur vtrum non obstante predicto statuto sub rubrica de executione instrumentorū guarentigiatoꝝ possit opponi exceptio litis pendentie vel mutue petitionis. Ex his enim que statim dixi clarū est ꝙ potest opponi. ¶ Circa tertiam z vltimam questionem qua queritur an per dictam petitionem productam coram dicto assessore intelligitur recognita dicta scriptura producta coram capitaneo adeo ꝙ debeat executioni mandari tanꝙ constet per confessionem dicti Benedicti qd sit scripta manu propria. z sic vtrum dicta confessio sibi preiudicet z in casu quo preiudicaret an dicta confessio possit scindi quod cēseatur scripta confessata sine dicto pacto. Et ad dictū Benedictum incūbat onus probandi dictum pactum aduertendū ꝙ ꝓdicta qō z ex ipsi⁹ lectura apparet diuiditur in duas questiones. Prima an videaf recognita z sic preiudicet dicto Benedicto. ¶ Secunda

an possit scindi rc. quo ad primã questionẽ videt̃ primo dicẽdũ q̃
videatur recognita. ꝛ preiudicet dicto Benedicto qꝛ porrigens li
bellum videt̃ fateri omnia cõtenta in libello etiã si cõtineant̃ enũ
ciatiue: vt. l. cũ preci. C. de libe. cã. ꝛ ibi notãt bar. ꝛ doc. ꝛ no. bart.
in. l. centũ. §. si quis absente. ff. de cõfes. ꝛ doc. maxime Jo. de imol.
in. c. si cautio. de fi. inst. faciũt etiã no. per Bart. in. l. i. §. si. ff. de iure
fis. no. Jmmo. in. c. cum cõtingat. de offi. deleg. in gl. mag. ver. vel po
tes dicere. facit. l. si aduersus. C. de fi. instru. Quare si actor dicit in
libello aliqđ verbum iniuriosum põt agi cõtra eũ actione iniuria
rũ. l. ita apud labeonẽ. §. si qs libellos. ff. de iniur. v. q. c. i. ꝛ sequitur
no. do. meus in. c. examinata. de iud. ꝛ ibi dixit in. ii. no. Et videt̃ fa
teri crimen de quo mentionẽ facit in libello. no. Bald. in. l. transac.
13 in fi. C. de transac. non solũ † ergo actor p verba assertiua libelli vide
tur fateri sed etiã per verba enũciatiua vt dixi. facit bonus text. et
ibi per Barto. in. l. qui familie. ff. fami. ercis. Cum ergo predictus
Benedictus narrauerit in dicto libello pducto corã assessore dictã
apodissam seu apocam ergo videtur eam fateri ꝛ sic cognouisse.
¶ Uerum predictis non obstãtibus arbitror cõtrariã sniam fore
veram. primo quia q̃tũcũq3 ex dictis petitis accipiamus siue de
qua fuit rogatus ser Nicolaus: nulla predictarũ preiudicat dicto
Benedicto moueor primo per no. per bar. in. l. ex hac scriptura in
14 fi. ff. de dona. vbi per tex. in. l. qui familie. ff. fa. ercis. ꝯcludit q̃ † nar
rata in libello ita demũ preiudicant libellãti si super illos libellos
lis est cõtestata. sec⁹ ante litẽ cõtest. qꝛ tunc nõ inducunt pbationẽ
seu cõfessionẽ cũ pars possit penitere seu corrigere ꝛ emẽdare ante
lit. cõtest. vt traditur per doc. in. l. edita. C. de edẽ. ꝛ per glo. ꝛ doc. in
c. i. de libel. ob. Et idẽ etiã voluit Bal. q̃ ante lit. cõtesta. non preiu
dicet in. d. l. qui familie remittens ad no. per Cy. in. l. exceptione. C.
de proba. in. ii. q. Et eandẽ opi. tenet Guil. de cuneo. in. l. conditio
ni. ff. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. Et eam, tenui in. c. fin. de libel.
ob. xxvii. principali articulo ver. sextus effect⁹. Cu3 ergo super nul
la predictarũ petitionũ fuerit lis contestata sequitur q̃ predicta
narratio seu assertio non preiudicat p̃dicto Benedicto maxime
per viam emendationis vel contentionis. ¶ Nec obstat. l. iura. C.
de oi agro deserto li. xi. vbi dicit̃ q̃ desiderium apud actum publi
catum non potest corrigi. qꝛ vt dicit Bald. in. l. edita. C. de eden. in
repetitio. padua. ibi loquitur de desiderio obligatiuo: secus in de
siderio disceptatiuo per. d. l. qui familie. ff. fa. ercis. ꝛ merito non pre
iudicat ante litem contest. qꝛ libellus est demonstratiuus future li
tis. Et ideo cum adhuc sit in fieri ꝛ etiam potest fieri emendatio
sed post litẽ contesta. preiudicat ꝛ non potest emendare qꝛ amplı⁹
non est in fieri sed in facto esse fm Bald. in dicta repeti. dixi in. c. ii.
de libel. obl. ar. xxvi. q. iii. ¶ Secundo moueor respectu primi libel
li de quo fuit rogatus ser Mariotus quia cum non fuerit facta ci
tatio aduersarii potuit ipse Benedictus non solum emendare li
bellum sed in totum mutare ꝛ in totum desistere ꝛ in aliud tempus
differre per rubrum ꝛ nigrũ. C. vt nemo inuitus ita concludit bar
to. ꝛ sequuntur doc. in. l. edita. C. de eden. idem etiam tenet domi
nus meus in. c. i. de libel. ob. ꝛ ibi hoc ego sequutus fui. xxvi. princi
pali articulo in. iii. q. principali facit etiam qꝛ anteq̃ citatio perue
niat ad reum nec dicitur inducta litis pendentia in cle. i. vt lite pẽ
den. nec preuenta iurisdictio nisi accedat citatio: ita dicit Bald. in
l. si quis postea. ff. de iudi. mouetur per glo. singularem in. l. i. ff. de
in ius vocan. ꝛ per. l. libertus aduersus eod. titu. vbi bonus text.
qui vult † q̃ libelli porrectio non habet vim citationis ꝛ ibi etiam
hoc tz Bal. tenet Joã. andr. in addi. in ti. de libel. ob. §. nũc videa
mus. in prin. dixi in. c. proposuisti. de fo. compe. secundo principa
li articulo in. iiii. principali membro. q. i. Cum ergo predictus Be
nedictus retraxerit dictam petitionem ante factam citationem se
sequitur quod ex predicto libello non potest iudex Jacobus inui
ti. ¶ Tertio moueor respectu libelli porrecti de quo fuit rogatus
ser Nicolaus quoniam pretextu dicti libelli non potest inuiti Ja
cobus ex duplici capite. primo ex forma predicti statutis disponen
tis q̃ si vnus notarius incipit scribere alius non possit scribere et
adijcit clausulam decreti q̃ si secus factum fuerit nõ teneat. Qua
re cum ser Mariotus inceperit scribere cum non teneat predicta
rogatio ꝛ scriptura facta per dictum ser Nicolaum non prestat ali
quod impedimentum dicto Benedicto vt in regula non prestat
cum sua materia. de reg. iur. lib. vi.
¶ Secũdo quia predictus Jacobus comparuit ꝛ cõtradixit pre
dicte secunde petitioni ꝛ dixit eam esse nullam quare succedit regu
la quod non potest predictus Jacobus inuiti ex dicto libello nec
nocet dicta cõfessio ex quo Jacobus contradixit quia in tali cõfes
sione dicit̃ quasi contrahi ꝛ talis quasi contractus non celebratur
inter dissentientes ita dicit Bal. in. d. l. cum precum. C. de li. causa.
Et probat̃ expresse ex his que no. d. Anto. ꝛ doc. in. c. cum olim. de
censi. ꝛ in. l. post legatum. ff. de his qui. vt indig. ꝛ in. c. presentium.
de testi. lib. vi. ¶ Quarto licet predicta sufficiant ad predictam cõ
clusionem. tamen fortificatur predicta conclusio quia in dicta pe
titione dicit̃ q̃ predictus Benedictus fecit dictam scriptã. Et nõ
dicit̃ q̃ propria manu scripsit fecisse aũt potest qs per se ꝛ per aliũ
l. i. §. fecisse. ff. de eo per quẽ fa. erit. l. ita aũt. §. gessisse. ff. de admini.
tuto. ꝛ in regu. qui per alium cum sua materia. de regu. iur. li. vi. Et
sic posito q̃ essemus post litis contest. dicta cõfessio non inducit q̃
sit recognita tanq̃ scripta propria manu. Quare cum cõfessio non
sit certa ꝛ clara nõ preiudicat vt no. in. l. certũ. ff. de cõfes. ꝛ. l. de eta
te. §. nihil. ff. de interro. act. xi. q. iii. c. graue. sicut nec dubia pbatio
releuat probantẽ. vt in. c. in presentia. de proba. cũ similib⁹. ¶ Po
stremo ad predicta accedat qꝛ Benedictus pduxit petitionẽ in p
te ꝛ partibus facientibus cõtra eũ nõ intelligit producta vt tradi
tur in. c. cum olim. de censi. cum simi. sed non insisto qꝛ non est neces
sarium. Ex predictis infertur q̃ superflua reddit̃ secunda questio
que tollitur ex vltima questione supra formata vt in fi. dicis tex. in
c. pastoralis de rescrip. Laus deo.

¶ Consilium. xlii.

1 Mentis sane quilibet esse presumitur.
2 Dementia per que signa probetur.
3 Per dictio denotat continuum tempus.
4 Testis deponens super furore etiam non interrogatus tenetur red
dere causam sui dicti.
5 Causa dicti testium si est idem cum dicto nihil valet.
6 Furor quomodo bene probetur.
7 Fatui semper existimant se esse sapientes.
8 Fatuus aliquo tempore vt presumatur postea fatuus debet proba
ri fatuus aliquo continuato tempore.
9 Tempus quando est fundamentum intentionis alicuius debet p
cise probari.
10 Testes ita sunt intelligendi vt reducantur ad concordiam.
11 Testis dictum si sit generale restringitur per rationem ipsius.

In nomine domini amen.

Jn casu resti. in inte. Jntentata per procuratorem Joã
nis vernelli ꝛ contra Nicolaum miliorini. Concluden
dum videtur partes domini iudicis appellationis esse in pronun
ciando bene fuisse appellatum ꝛ male iudicatum. ¶ Et omissis su
perfluis tota difficultas presentis hesitationis vertitur. ¶ An pro
batum fuerit pro parte curatoris dictum Joannem vernelli fuisse
mentecaptum tempore quo ostẽditur per publicum instrũm eidem
fuisse restituta omnia bona descripta in inuentario et vigore cui⁹
vult dictam possessionem retinere. vt constat ex actis. ¶ Pro cuius
1 euidentia in primis premitto qđ † quilibet presumit̃ sane mentis
nisi pbet̃ cõtrarium. vt habet̃ in. l. nec codicillis. ꝛ in. c. si. extra de suc.
abintesta. ꝛ ideo dicunt ibi glo. ꝛ doc. q̃ alleganti furorem incum
bit onus pbandi. vt etiam no. glo. in. c. an dicas hermanni. in. iii. q. x.
tenent Pe. de ancha. ꝛ doc. in cle. i. de homicidio. ꝛ legiste in. l. furio
sum. C. qui testa. face. pos. ¶ Scđo premitto q̃ ex quo de restitu
tione cõstat publicũ instrumentũ q̃ etiam habemus specialem pre
sumptionẽ q̃ fuerit sane mentis vltra presumptionem iuris. Nam
cum tabellio in creatione iuret bene ꝛ legaliter conficere instrumen
ta. ꝛ cõsequẽter non scribere instrumentum eius qđ fiat ab homine
non sane mentis. Jdeo in dubio sibi credendum est. ꝛ standum in
strumento. vt no. in. l. diuus. ff. de custo. ꝛ exhibi. reorum. ꝛ in. l. cum
parati. de app. ꝛ in. c. qm̃ contra falsam. extra de proba. ꝛ per bar.
in extrauag. ad reprimendã. in verbo pronunciari. Et licet tabel
lio immediate per sensum corporeum non potuerit hoc pcipere an
fuerit sane mentis. Tamen potuit percipere ex circunstantiis ex ser
monibus ꝛ gestis illius: vt in. l. is qui. ff. de tu. ꝛ cura. da. ab his etiã
l. quidam in suo. ff. de condi. insti. ¶ Ex quibus duobus sequitur
quod fundata est intentio. qđ fuerit sane mentis. ¶ Sed ad hoc re
plicabit pars aduersa q̃ is presumptio sit pro nobis. tñ probat̃ q̃
tempore dicti confecti instri erat furiosus siue mentecaptus. Nam
ponit pars aduersa q̃ dictus Jo. vernelli per plura ꝛ plura tempo
ra fuit mentecaptus ꝛ nõ sane mentis. cõplectẽdo tp̃s ante instru
mentũ cõfectũ. ꝛ tp̃s cõfecti instri ꝛ post. ꝛ vult probare per oẽs suos
testes qđ erat mentecaptus dictis tp̃ibus. ¶ Nã oẽs testes dicunt
2 vera esse cõtenta in articulo. Jn cã scientie dicũt † q̃ faciebat signa
dementium loquendo derisoria ꝛ insipiẽtia ꝛ non conuenientia
sane menti. per que videt̃ probari dementia. l. ob que vitia. ff. de
edil. edicto. ꝛ iuxta illud fatuus fatuã loquit̃. vt habetur p Jsaias
transumptiue. xciii. dist. legimus. ꝛ Job. ii. c. quasi vna ex insipien
tibus locuta est. ꝛ not. in. l. si cum dotem. §. sin autem in seuissimo. ff.
solu. matri. ꝛ magis in specie adducunt etiam alias causa scientie.
¶ Nam tres testes deponunt qualiter se mentecaptum volebat ap
pellari duo alii de quodam boue quẽ reddit qꝛ nõ habebat decem
desuper ꝛ alii de aliis causis in specie deponunt que non conue
niunt hominibus sane mentis. Sed mentecaptis ꝛ dementibus vt
de se pꝫ per que etiam facta ꝛ dicta probat̃ dementia. vt in. l. qd. si
in suo. ꝛ ibi not. ff. de condi. insti. ꝛ in. l. ii. §. de iudeis. traditur in. l.
furiosum. C. qui testa. ꝛ in cle. i. de homi. ꝛ Ludo. roma. in. l. i. in pri.
ff. de verb. obl. per que videt̃ ostẽdi q̃ probetur eum fuisse fatuum
ꝛ cõtinuato

z cõtinuato tpe. Nã testes interrogati de tpe rñdẽt put in articu lo cõtinet. z sic intelligat de tpe cõtẽto in articulo ad quẽ se refe rũt iuxta no. in l. si ita scripsero. ff. de cõdic. z demõ. z in l. asse toto. ff. de here. insti. z in l. si p̃uoa. ff. so. ma. cũ si. Sed in articulo cõtine tur de tpe. xx. annoꝝ cõtinuato cõplectẽdo tps cõfecti instri cuz 3 dicat p tps. xx. annoꝝ p † quã dictionẽ per ostendit tps cõtinua tũ. vt l. l. vrbana predia. §. pnoctare. ff. de verb. sig. z not. Bart. in l. quinquaginta. ff. de excu. tu. z no. in l. celsus. ff. de vsuca. no. Arch. in c. cũ cõtumaci. de hereti. li. vi. z tradit Pet. de ancha. in c. si pro pter. de rescrip. in. vi. z qd vr̃ deposuisse de dicto tpe. xx. ann. conti nuato. ¶ Preterea forti⁹ satis videbat̃ sufficere ad collendũ pre sumptiões suprapositas q̃ esset pbatũ tpm aliqñ ante cõfectũ in strumẽtũ fuisse demẽtẽ put vr̃ pbatũ in terminis nostris. qꝛ tũc vi debatur poti⁹ postea p̃sumendũ fuisse insanũ q̃ sanum z q̃ debe ret pbari sana mens tpe ɔct⁹: vt vr̃ determiare gl. no. in d. c. indi cas hermanũ. xv. q. ix. z vr̃ de mẽte bart. in l. ij. ff. de bono. pos. fu. in san. delata. z voluit gl. quã approbant Inn. Jo. an. d. Ant. z Ab bas modernus in c. fi. de succes. ab intesta. z d. Dñicus de sancto Gemi. in c. i. §. si vero. de clerico egro. lib. vi. z Sal. in d. l. furiosum. cum si. ergo multofortius in terminis nostris in quib⁹ pbari vi detur cõtinua dementia. z tpe confecti instrumenti. z ante z post. ¶ Sz ad hoc rñdetur z pro dicendoꝝ fundamẽto premitto duo 4 fundamenta cõia in hac materia. ¶ Primũ est † q̃ testes deponẽ tes sup furore vel demẽtia debẽt reddere cãm scie ẽt nõ interroga ti vt voluit Inno. z sequunt̃ cõiter doc. in c. cũ cãm. extra de testi. z Bal. z Sal. in l. solam. C. de testi. ¶ Scdm est q̃ testes deponen tes super dementia debẽt reddere manifestã causam sui dicti. Alis non probant qꝛ ad ista sciẽda requiritur explicat̃ inqsitio. z nõ offe runt se animo nisi per multas diuersa media. Circa que testis põt de facili errare. verba sunt Bal. in d. l. solã. allegat dicta Inno. in c. cum causam. ¶ Ex quibus fundamẽtis videtur tolli pmo cã sciẽtie adducte p dictos testes. s. q̃ pferebat verba. Et faciebat fa cta derisoria. z nõ conuenientia homini sane mẽtis qm̃ hec cã nõ vi det̃ esse sufficiẽs z manifesta. ¶ Prio qꝛ hec ponit̃ in articulo z te stes illud affirmãt demũ interrogati de causa replicãt illud † idem q̃ erat affirmatũ in dicto. z sic causa est idem cum dicto quo casu diuidit̃ sufficiens: vt determinant Ba. z alij in d. l. solam. C. de te sti. ¶ Secũdo qꝛ predicti testes in redditione dicte cause dicitur iudicare z non testificari. Nam debent testes deponere de actibus z verbis specifice. an aũt illa dñr derisoria vel demẽtia z conue nientia homini non sane mẽtis hoc est iudicare q̃ pertinet ad iu dicem non testificari. Testis aũt dꝫ deponere super facto nõ sup eo q̃ est iuris. vt concludant doc. in l. qui testã. §. fi. ff. de testamen tis. z in l. testium. C. de te. z in d. c. cum causam. extra de testi. Hoc in terminis optime decidit ibi Ant. de bu. et dicit Inno. dicit enĩ d. Ant. in vij. col. q̃ si testis dicit aliquem ebriosum. quia ex actib⁹ hoc colligit nõ pbat ex quo cãm assignat per iudicium rationis. z 6 post plura verba subdit. q̃ debet cãm facti assignare: puta † quia vidit eum intolerabiliter bibere. z postea cum vidit in itinere va cillare. que verba concludũt in terminis nostris cum Innocen. z do. aspectu ponant quando volunt pbare quẽ furiosum. mentecaptum iracundum vel ebriosum z pro hoc facit qd not. Bart. in l. is qui. in §. diuus. ff. de tut. z cura. da. ab his. vbi dicit̃ qd qñcũqꝫ de aliqua qualitate animi queritur dꝫ testificari p actus exterio res quos vidit. per id qd habetur in l. ij. C. de predijs mi. libro. x. ¶ Qs autem actus esset furiosoꝝ vel dementiũ hoc non dicũt vi disse. Sed potius intellexisse. debebant ergo deponere quos actus fieri viderint deponẽdo super eo q̃ erat facti non super eo q̃ specta bat ad iudicium rõnis z hoc vr̃ verius q̃ id qd dicit Bar. in tra ctatu de teste vbi videt̃ tenere ɔ̃. Nec alie rões allegate per testes que videntur magis in specie concludere. qm̃ rõ qd appellabat se mentecaptũ vel volebat se appellare nõ est concludens. Imo po 7 tius videtur cõcludere ɔ̃riũ † cũ fatui semp existimẽt cõiter se sapiẽ tes arguendo a cõmuniter accidẽtibus iuxta. l. natales. C. de pba tio. Unde potius fingẽdo videtur pbata per id qd habet̃ l. obser uare. ff. de cu. furiosi. vel saltẽ rõ non est oino concludens iuxta l. non hoc. cum ibi notatis. C. vnde cõ. ¶ Preterea dato qd illa ra tio z alie assignate essent concludentes. tamen non obstant. ¶ Ad cuius euidentiam. Premitto q̃ rõ restringit dictum. vt eleganter declarat Bald. in l. conuenticulam. C. de episco. z cleri. z Janua dicam. Assignando ergo testes illas particulares causas dictorũ suoꝝ tantum pbant illis tpibus particularib⁹ quib⁹ testes dicũt se vidisse talia signa fatuitatis. z non de cõtinuato tpe. vt de se pa 8 tet. ¶ † Sed ad hoc vt quis aliquo tpe fatu⁹ p̃sumatur etiã postea fatu⁹ dꝫ probari fatuus aliquo continuato tpe aliqb⁹ mensibus nõ aũt semel vel momẽtis tempoꝝ. ita decidit aperte Barto. in l. ij. ff. de bo. pos. fu. infan. delã. allegat tex. in l. j. ff. de cu. fur. iuncta l. p̃ cia. rerum. ff. ad l. fal. vbi ad probandum valorem rei pbari dꝫ de aliquo continuato tpe. z sic vult in effectu Bar. q̃ tunc pbat quẽ furiosum p̃sumendum qñ probatur certis mensibus. z cõtinuat tpe fuisse furiosum. q̃ non probatur in terminis nr̃is attentis cau sis allegatis. z ita sunc intelligẽda glo. in d. c. indicas. z dicta alio rum doctoꝝ. ¶ Preterea nõ pbãt in spẽ quo tẽpoꝛe talia signa fa tuitatis viderint vnde potuerũt ista signa de qbus in spẽ deponũt vidisse post dictũ cõditum instrm. z sic non pbarent sufficienter. nã vel deberent pbare q̃ tpe actus gesti. vel ante esset fatuus ad mi 9 nus. vt s̃. dictũ est. ¶ Tũc succedit regula q̃ † qñ tps est funda mentũ intẽtionis alicu⁹ illud dꝫ p̃cise pbari. alis pbatio est inua lida. vt pbat tex. cũ glo. z ibi Bar. z doc. in l. non solũ. §. sed vt pba ri. ff. de no. ope. nun. z est tex. quem ibi ad hoc ponderant Bald. et Sal. in l. fi. C. ne ser. ex suo facto. z est glo. no. in c. venerabilibus. de sen. excõ. li. vi. z tenet Sal. in l. matrẽ. C. de pba. z Bart. in l. libro rum. ff. de accu. z in l. denunciasse. §. quid tñ. ff. de adul. ¶ Postre mo esset aduertendũ. in hoc diligẽter aduertat iudicare debens põ sito enim q̃ testes partis aduerse redderent sufficientes causas tñ in prima causa q̃ in scda tñ testes plures numero sunt deponẽtes pro sana mente. dicẽtes q̃ faciebat facta. z verba pferebat conue nientia hoi sane mentis. si ergo testes affirmantes ɔ̃riũ probarent mentẽ insanã vtiqꝫ isti probant mentẽ. qm̃ qd operatur ppositum in pposito operat̃ oppositũ in opposito. l. si vt pponis. C. de nupt. xxxv. di. hospiciolũ rectum enĩ sui iudex est z obliqui vt inqt Ari. j. topi. ¶ Assignant etiã testes deponẽtes pro sana mente bonas rõ nes. s. q̃ quasi cõtinue exercuit arti lane. z qd habuit vxorem et bo nis parẽtibus z ciuib⁹ q̃ nõ solent fieri nisi ab hoibus sane mẽtis. ex qb⁹ depositionib⁹ vtriusqꝫ ptis primo aspectu colligit̃ qdã ma nifesta ɔ̃rietas testium vtriusqꝫ partis vtrinqꝫ. sed tñ psũt p distin ctionẽ temporum ad cõcordiã reducie recte. iuxta illud distingue tpa z cõcordabis scripturas. vt in c. periculose. de pe. distin. i. z in l. apud antiquos. C. de fur. Et sic vt intelligam⁹ q̃ dictus Joannes vernelli habuit dilucida interualla. s. qñ fuerit sane mentis. prout deponunt testes Nicolai. aliqñ fatuus put deponunt testes cura 10 toris alis enĩ predicti testes essent oino contrarij. † sunt ergo ita in telligendi vt ad concordiã reducantur. z non cõtineant ɔ̃rietatẽ vt tradit̃ in c. cũ tu. extra de testi. z p Bar. z doc. in l. inter stipulan tẽ. §. ij. ff. de ver. obli. z bar. in l. insulã. ff. so ma. z Bart. z doct. in l. ij. §. appellata. ff. si cer. peta. lꝫ enĩ eo tpe quo testes partis aduerse de ponunt vidisse ipsum facere multa signa fatuitatis pbent fatuita tẽ. nõ tñ sequit̃ q̃ semp fuerit fatu⁹ qꝛ nõ semp viderũt eũ talia fa cere. ¶ Pro hoc facit tex. cũ gl. in verbo semp. z q̃ ibi p Bar. z do 11 cto. maxime Ludo. ro. in l. ij. ff. so. ma. ¶ Uñ † dictũ testium genera le restringitur fm rõnem. vt eleganter scribit Bal. in l. conuenticu lã. C. de epi. z cleri. pulchre dicens q̃ vbicunqꝫ dictũ testis hꝫ in se plus q̃ rõ testis. tũc rõ minuit dictũ. z si nõ esset friuola z nõ cõclu dẽs tunc trahit ad se dictũ z in suã naturam ɔuertit z cõstruit dictũ. si hoc non cogruit. facit tex. in l. cũ pa. §. dulcissim⁹. ff. de le. ij. z scri bit Bal. no. in l. data opa. C. q accu. no pos. z hoc maxime cum per plures testes nũero pbetur sanitas mẽtis. p que oia ɔcludẽdũ est q̃ pbatur ipm habuisse dilucida interualla. qua cõclusione stante sequit̃ q̃ nõ est sufficiẽter pbatũ ipm fuisse fatuũ ad infringendum instrm. qd oñditur primo p ea que ponit Bald. in d. l. furiosum. C. q te. fa. pos. vbi qrit qd si testm̃ factũ est ab eo qui hꝫ dilucida inter ualla. z nõ appet quo tpe factũ sit. an tpe furoris an tpe sane men tis. z rñdet Bal. ibi dicens. q̃ aut tps testi erat vicinũ tpi furoris: Aut erat ab eo tpe multũ remotũ. primo casu refert aut qualitas dispositiõis arguit magis ad partem sani cõsilij. z tunc presumitur sane mentis tpe testi. aut qualitas dispositionis declinat ad ɔ̃rius z tunc secus. ¶ Scdo casu dꝫ q̃ semel furiosus semper presumitur furere. maxime si est pbatũ q̃ medio tpe fuerit qualitas furoris ɔ̃ria fm Oldra. z Bal. ibi. z sequit̃ ibi Ang. ex quib⁹ pꝫ q̃ ex duobus hec doctrina cõcludit p hac parte. primo qꝛ hꝫ necesse probare q̃ instrm fuisset ɔfectũ tpe vicino furori q̃ enĩ nõ fecerit non pbauit intentionẽ sua cõcludẽter stat enĩ hoc q̃ fuerit cõfectũ tpis interual lo a tpe furoris. z sic nõ pbat hoc tẽ. d. l. hoc. z c. in psñtia. de pbat. facit qd habetur in d. l. nõ solũ. §. sed vt pbari cum si. s̃. allegatis. ¶ Scdo qꝛ dato q̃ pbaretur q̃ fuisset confectũ tpe vicino furori tñ nõ dꝫ p̃sumi q̃ fuerit tunc fatu⁹ qꝛ qualitas dispõnis arguit ad ptem sani cõsilij. q̃ ostẽdit̃ nã pbat redditum. qꝛ in hoc standum est instro cũ nõ pbet̃ ɔ̃rium iuxta no. in l. cum precib⁹. C. de proba. z in aut. de instru. §. si vero monat. q̃ autem voluerit qd suum erat z hẽre z recipere arguit qualitatem sani ɔsilij. ar. eius. q̃ habet̃ in l. cum de indebito. ff. de pba. z in l. j. §. j. ff. de cur. fur. Ista enim cõueniũt hominib⁹ sane metis vt de se manifestum est p hoc facit quod not. Bart. in d. suo tractatu de teste. in c. apposita pendẽtie. vbi dicit q̃ si cõstat furiosum habuisse dilucida interualla et du bitatur an actus gestus fuerit factus in quiete an in furore. tũc fm Bar. dicendũ est q̃ ipse actus hoc ostẽdit. qd enĩ si matrem filium vel coniunctũ ostendit. certe ostenditur hoc fecisse in furore. si aũt fa cit q̃ qlibet diligens fecisset. tũc ostẽdit̃ actũ gestũ in quiete vsum ca su nr̃o si Joannes receperit res suas. z de receptis fuerit cõceptũ instrm facit illud q̃ qlibet diligentissim⁹ fecisset. z sic ostẽdit̃ factũ

fuisse in gete. vñ dicũt Ang. Ful. ⁊ Paul. de ca. in. d. l. furiosum ꝙ siue de ꝑximo. siue ex interuallo a furore appareat actũ fuisse celebratũ dʒ attẽdi q̃litas actus ꝯ̃sist cõueniens homini sane mentis. ⁊ ꝑsumat ꝙ fuerit sanus an ꝙ fuerit cõueniens fatuo ⁊ tũc secus accedant not. per Jmo. in. l. q testõ. §. nec furiosus. ff. de testis. in. l. i. in fi. ff. de ver. ob. in qbus dicit ꝙ gl. in. d. c. indicas. in. q. ix. ꝯ̃dicit. d. bar. in. d. l. ii. s. allegat. i. vñ ipse concordat qd aut act⁹ fuit gestus ex interuallo saltem lõgo post tp̃s quo ꝓbat eũ fecisse in furore ⁊ tũc incũbit onus ꝓbãdi ei q allegat furorẽ tp̃e actus gesti. ⁊ ita ꝓcedat opi. bar. aut non fuit interualũ tũc secus vt ibi ꝑ eum ꝙ tñ intelligẽdũ ꝓut intelligit Bald. in. d. l. furiosum. qd aũt si hoc nõ appet relinquitur ꝙ ꝓbatio est dubia ⁊ non cõcludẽs. ⁊ sic non releuat actorẽ. vt in. d. c. in pñtia. ⁊ in. d. l. nõ hoc. q² ꝓximitas furoris tp̃e actus gesti cum esset fundamẽtũ actoris ꝑ eũ erat probãda ar. l. actor cũ ibi no. C. de ꝓba. ⁊ no. ꝑ bar. ⁊ doc. in. l. illa. ff. de ver. ob. ex qb⁹ ostẽdit ꝙ nõ ẽ sufficiẽter ꝓbatũ ꝙ tp̃e act⁹ gesti eẽt fatu⁹ ⁊ ꝑ ꝯ̃sequẽs nõ irritaẽ istr̃m. ⁊ hec faciũt in fauorẽ Nico. miliorini.

Consilium. xlii.

1. Pluralitas quando resoluatur in singularitates.
2. Cõtractum dissoluere non potest qui non potest contrahere.
3. Donare vel remittere ꝙ quis possit non venit in mandato quantumcunqꝫ generali.

Dominꝰ labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum. Uisa prouisione facta per communitatem masse sub anno domini Mcccclxxi. die. vii. Decẽbris super materia lumiere aluminis nouiẽ inuenti. Uisa demuʒ cõcessione dicte lumiere facta an. Mcccclxxiii. die. pe. decẽbris. ⁊ admissiõe alioꝝ sociorũ iuxta formã dicte ꝓuisiõis. Jtẽ viso compromisso ⁊ laudo inde secutis ẽt postremo visa renũciatiõe aliquorum ciuiũ in manib⁹ syndici acceptãtis ⁊ acceptatione alioꝝ. Oritur dubitatio inter dictã cõmunitatẽ masse ⁊ dictos ciues renũciãtes qui petunt sibi refici a cõitate expẽsas quas fecerunt in dicta lumiera iuxta formã laudi qd disponit ꝙ ꝓfati ciues possint renunciare lumier. ⁊ ꝙ cõitas teneaẽ reficere expẽsas cõputãdo illas cũ vtilitate ex dicta lumiera ꝑcepta qbus cõitas ꝯ̃dicit. Querit quid iuris an cõitas ad dictas expẽsas teneaẽ. Circa quam. q. ꝑrimo videbatur dicendũ ꝙ dicta cõitas teneaẽ ad dictas expensas. naʒ vr̃ ꝙ iã vigore dicte ꝓuisionis ꝙ̃ laudi inde secuti dicti ciues potuerunt renunciare dictã lumierã. Jtẽ ꝙ vigore laudi cõitas teneatur ad dictas expensas. nã verba ꝓuisionis ⁊ laudi aperte videntur hoc velle ⁊ videnẽ verba satis clara vñ nõ est opus alia interpretatiõe. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de le. iii. l. si alii. ff. de vsu. lega. cũ si. Quod etiã scdõ ⁊ fortius vr̃ confirmari. q² dum in prouisione ⁊ in laudo dr̃ ꝙ dicti ciues possint dictã lumieram renunciare talis pluralis oratio vr̃ resoluenda in suas singularitates. s. ꝙ omnes possint ⁊ etiam singuli renunciare dictam lumieram casus est vbi Barto. in. l. falsa. §. fi. de condi. ⁊ demonst. ⁊ l. iii. §. i. ff. de neg. ge. no. Archi. in. c. oẽs. i. di. ⁊ no. glo. in verbo per ipsos in cle. i. de renũ. ⁊ sic videẽ ꝙ aliqui ipsoꝝ potuerint renunciare ⁊ cõsequẽter ꝙ cõitas iuxta formam laudi teneatur ad expensas. Tertio hoc vr̃ cõfirmari q² syndicus noĩe cõmunitatis recepit talem renunciationem cũ pacto reficiẽdarũ expensaꝝ ꝑ quem syndicũ vniuersitas querere solet ⁊ obligari. l. i. §. quibus. ⁊ l. sicut. ff. qd cuiusqꝫ vniuer. no. cũ si. ergo vr̃ qd ꝓpter talẽ acceptationẽ renũciatiõis coitas teneaẽ ad dictas expẽsas. His tamẽ nõ obst. ꝯ̃trã sniam veriorẽ existimo ꝙ imo cõitas nõ teneaẽ ad dictas expẽsas in casu nostro iuxta formã dicti laudi. Primo q² in prouisiõe ⁊ laudo simpliciter ⁊ indefinite dr̃ ꝙ ipsi ciues possint renũciare de cuius indefinite natura est ꝙ equipollet vniuersali. l. si plurib⁹ ⁊ ibi plenissime Bar. ⁊ doc. ff. de leg. ii. ⁊ per Dy. ⁊ Jo. an. in rubrica de reg. iu. lib. vi. tradit in. l. si necessarias. §. si annuo. ff. de pigno. actio. ⁊ in. c. in genesi. extra de elec. ergo censetur cõcessum ꝙ possent renunciare tñ oẽs dicti ciues non aũt ꝙ aliqui ipsoꝝ ⁊ aliq. nõ. Scdõ q² tã ex ꝓuisione ꝙ̃ ex laudo cõstat ꝙ dictis ciuibus licitũ erat renũciare dictã lumierã. ⁊ sic loquiẽ de tota lumiera cũ de tota in ꝓuisiõe ⁊ laudo fieret mẽtio. itẽ q² indefinite diciẽ dictã lumierã. q̃ indefinite equipollet vniuersali. vt dictũ est. Jtem licitũ erat totã lumierã ⁊ non partẽ ciuibus renũciare benefacit q² cũ dicti ciues fundẽt se in dictis verbis ista verba ꝯ̃ eos interpretanẽ. l. veterib⁹ cum materia. ff. de pac. ⁊ l. stipulatio ista. §. in stipula. ff. de verb. ob. Tertio hoc manifeste pʒ ex verbis dicti laudi ꝙ ptes intellexerunt qñ ciue[illegible]m lumieram renunciassent. nõ aũt quando partem lumiere. nam in laudo continetur ꝙ ciues predicti possint dictam lumierã renunciare ⁊ ꝙ immediate habita renunciatione talis lumiera debeat vendi per cõitatem plus offerẽti. ergo manifestissime pʒ ꝙ intellexerunt de renunciatione oium ⁊ totius lumiere. Alias enim si aliqui renunciassent ⁊ aliqui non sed vellent illam eis concessam retinere non posset fieri venditio cum effectu ꝓut laudũ disꝑat per ea que habentur in. l. quotiens. ff. de rei vẽdi. verba autẽ cum effecta sunt accipienda. l. i. in fi. cum ibi plene not. ff. ꝙ cuiusqꝫ vniuer. et sic per talia verba sequẽtia aperte declaratur intellectus ꝓcẽdẽtiũ ⁊ mens cõtrahentiũ. l. qui filiabus in ꝑin. ⁊ l. si seruus pluriũ in fi. ff. de lega. i. cũ vulgaribus. Quarto ⁊ vltimo cõfirmaẽ ꝙ cũ cõitas debeat vendere dictã lumierã vel posito ꝙ illis renunciantib⁹ voluisset ꝓ se retinere. ꝓ̃sumptio est ꝙ voluerit vel totũ hr̃e vel tota carere. ⁊ nõ ꝙ fuisset cõcessura partẽ ⁊ partem nõ. ita ꝓbatur in. l. si quis aliam cũ ibi no. ff. de solu. ⁊ in. l. ꝙ si vno. ff. de in diẽ adiec. cuʒ concordantibus ibi in glo. allegatis tradit Bart. in. l. cui vsusfructus. ff. de vsuf. leg. ⁊ est bonus tex. in. l. fundus ille. ff. de ꝯ̃hen. emp. Ex quibus cõcludo ꝙ illi soli ciues nõ potuerũt renũciare ⁊ se eximere ab obligatiõe qua cõitati teneñẽ. ⁊ ex ꝓdictis pʒ rñsio ad ꝑrimã rõnẽ in ꝯ̃triũ allegatã. Non ob. scdã rõ q² ad illam rñdeo

1 tripliciter. ⁊ primo ꝙ † tunc pluralitas in singularitate resoluitur qñ si non resolueretur resultaret absurditas vt in. c. accepta. de appel. ⁊ in. c. priuilegia de priuile. ⁊ in. c. i. §. aut si libellario. ⁊ ibi per Bal. quibus mo. feu. amit. sed in casu nostro nulla resultat absurditas si nõ resoluatur cum non recedamus a proprietate verborũ. l. nõ aliter. ff. de le. iii. Scdõ rñdeo ꝙ non resoluitur si non est eadem rõ. vt declarat bal. in. l. iubemus. §. sin autẽ. C. ad trebellianuʒ. Sed in casu nostro non est eadem rõ sed diuersa q² non est ꝓ̃sumptio ꝙ ita cõcessisset partem sicut totum nec ꝙ ita posset postea vẽdere partem sicut totum ꝓ̃ma in vltima ratione allegata ergo nõ debet resolui. Tertio ⁊ vltimo quia si resolueretur in suas singularitates deueniremus ꝯ̃ mentem laudi. vt pʒ. s. in. iii. rõne. ⁊ in. iiii. Sed non resoluitur pluralitas qñ deueniremus ꝯ̃ mentem dispõnis. vt cõcludũt Bal. ⁊ Saly. in. l. ꝗ̃uis. C. de impu. ⁊ aliis substit. ad hoc gl. in. l. hoc articulo. ff. de here. insti. ⁊ qd no. Bart. in. l. scire debemus in ꝑin. no. ff. de ver. obl. ⁊ Bal. in. l. pe. in princi. not. C. de imp. ⁊ aliis sub. Nec ob. ꝙ vltimo loco in contrariũ allegaẽ quia rñdeo qd non posset dicto modo fieri talis renunciatio non potuit syndicus illam in ꝑiudicium cõitatis recipere nisi ostenderetur qd ad id legitimum habuisset mandatum. hoc pʒ ex forma statutorum qbus disponitur ꝙ nõ põt cõtrahere sine licentia prioris ciuitatis.

2 Sicut † ergo non põt contrahere ita nec contractum dissoluere ad hoc. l. ab emptione. ff. de pac. ⁊ l. ꝙ si nolit. §. cum eiusdem. ff. de edil. edic. ⁊ l. eius est velle. ff. de reg. iur. ad idem. l. iiii. §. toties. ff. de dã. infec. cum ibi no. Preterea cum dicti ciues essent obligati cõitati. acceptatio talis renunciationis. si fuisset valida non erat nisi remissio obligationis qua tenebantur cõitati. renunciare autem nihil aliud est ꝙ̃ donare vt no. in. l. si quis obligatus de re. iu. ⁊ in. l. si quis delegauerit. ff. de noua. ⁊ per doct. in. l. modestinus. ff. de dona. vnde qui nõ potest donare non põt remittere debitum

3 vt per Bal. in. l. i. C. de pac. Sed in † mandato q̃ntumcũqꝫ generali nõ venit ꝙ qs possit remittere ⁊ donare. l. ꝯ̃ iuris. §. fi. ff. de pac. l. ꝓcurator cũ libera. ⁊ l. mandato. cum glo. vbi Bart. ff. de procur. ⁊ not. Bal. in. l. illud. ff. de mino. ergo non potuit dictus syndicus vigore sui mandati q̃ntumcũqꝫ generalis ita remittere. Preterea statutum de electione syndici non dat sibi talem ꝑtãtem. Jtem nõ potuit. ergo contrarium disponit vt dictũ fuit ⁊ etiã q² ex tali renunciatione cõitas obligabaẽ ad expensas ꝙ non potuit facere q² si prohibetur cõtrahere ergo ⁊ obligare. ad hoc qd no. Bar. in. l. cũ lex. ff. de fideiussoribus. ⁊ Bal. in. l. non dubium. C. de legibus cum simi. Laus deo omnipotenti.

Ad materiã ꝯ̃silii. ⁊ i. ꝑ ꝑtes terminus vide alex. i. cõ[illegible] vo. q ꝯ̃tinz ei⁹ ꝙ tʒ ꝓceptor me⁹ consuluit.

Consilium. xliiii.

1. Realiter: actualiter: ⁊ cũ effectu qñ dicatur aliquid fieri.
2. Aduerbium quando faciat conditionem
3. Conditio casualis qualitercunqꝫ deficiat habetur pro defecta.
4. Remissio mercedis propter pestem quando fiat in conditionibus datiorum.
5. Epistola emissa ab eo qui habet potestatem legem condere habet vim legis.
6. Conditio que partim dependet a ꝑtãte illius qui sentire debet cõmodum ⁊ partim a voluntate alterius dicitur mixta.
7. Judex qui sententiam magistri sui sequitur nõ teneẽ in syndicatu.
8. Judex in varietate opinionum non debet recedere ab opinione glosse.
9. Recedere a persona quomodo quis possit.
10. Uerba non aliter: nec alio quouis modo: nec casu quomodo intelligantur.
11. Fundus si vendatur pro centum pacto adiecto qd si appareat emphyteotic⁹ fiat diminutio pretii arbitrio titii titio mortuo recurritur ad iudicem.
12. Dispositio non habet locum quando vnum supponitur et aliud disponitur: nisi probetur suppositum.

Consiliis nostris trinus deꝰ optimꝰ adsit vt fas pꝛe: uo sanctaqꝫ iura loquar. Jn ꝑ̃senti cõsultatione loquar substãtialiter inq̃ntum potero. quoniaʒ veritas consistit in paucis: ⁊ non in multiloquio: et in si lacteriis magnis plerūqꝫ p lis

pleriq; plurimũ delectantur ꝫ illud ꝙ nos edocet iurisconsultus in l. ita vulneratus. in verbo multa. ff. ad l. aquil. ¶ Et in primis certe visum fuit ꝙ Leonardus ꝛ socij fouerẽt iustitiã si illustrissimus dux Mediolani nullã faceret remissionem realiter actualiter ꝛ cum effectu. nam † nõ dicit̃ realiter fieri ꝙ solo verbo fieret. vt patet ex no. in l. acceptam. C. de vsuris. ꝛ in l. si mora. ff. so. ma. cum si. Neq; dicitur actualiter fieri ꝙ est in potẽtia ꝛ habitu ꝛ nõ in actu vt de se patet ꝛ colligit̃ ex no. p Bart. in l. ꝓto. §. si qs paratus. ff. de no. ope. nun. ꝛ ꝓbatur in l. qui. x. ver. idẽ rñsum. ff. de so. ꝛ in l. seruus si heredi in fi. ff. de statu lib. Nec etiã dr cũ effectu fieri solo verbo nisi quid realiter impleatur. vt no. glo. pe. in cle. j. de decimis. ꝛ probat̃ in extraua. suscepti Jo. xxij. in verbo cum effectu ꝛc. Quare cũ per verba posita in instro fuerit pactũ factũ remissionis mercedis ꝓpter pestem sub conditione. si illustrissimus dux realiter actualr ꝛ cũ effectu ꝛ pro ea rata remissionem faceret vt ꝓbatur p illa verba tunc in eo casu que conditiones important. vt tradit Bart. in l. tutori. ff. de testa. tute. ꝛ Bal. in auc. contra cũ rogatus. C. ad treb. quĩ † quando ponitur ad uerbiũ ad inchoationẽ alicuius beneficij cõsequẽdi vt in casu nrõ esse videtur ꝓpter restaurationem fiendam eo casu peste adueniente suspendit dispositionem in futurũ et facit conditionez vt concludit Bar. in l. j. ff. de condi. et demon. ver. scdo principaliter quero ꝛc. et sequuntur Ang. Jmol. Pau. de castr. et moderni. Si ergo pactum siue promissio remissionis fuit conditionalis et non euenit conditio vt. s. fuit ꝓbatum. sequit̃ ꝙ ꝓmissio nõ habet effectũ neq; cessit neq; venit dies obligationis. l. cedere diem. ff. de verb. sig. et hoc maxime cum conditio debeat impleri in forma specifica. vt in l. meuius. ꝛ in l. qui heredi. ff. de condi. ꝛ demonst. Uidentur enim dicti venditores permisisse restaurum in euentum conditionis dependentis a facto tertie persone et sic a fortuna et casu et sic sub cõditione casuali iuxta not. in l. si pater. C. de instit. et sub. sub cõdi. fac. et in l. filius quoq; ff. de heredi. instit. videtur restaurum ꝓmisisse ac si ꝓmisissent si dux mediolani ad ciuitatem Parme hoc anno venisset. sed clarum est ꝙ † qualitercunq; conditio casualis deficiat habetur pro defecta: quia videntur partes considerasse solum conditionis euentum vt no. gloss. et doc. in l. in testamento. ff. de condi. et demõ. et in l. j. §. finaũt. C. de cadu. tol. et Bald. et moderni in l. j. C. de insti. et subst. sub cõdi. fa. Pet. et Cy. in l. legatum. C. de condi. inser. Quedam etiam alia pro hac parte adduci possent: ad que infra rñdebit̃. ¶ His tñ non obstantibus contrariam sententiã veriorẽ existimo videlicet qd immo dictum restaurũ est fiendũ ꝓpter pestẽ. pro cuꝰ cõclusionis fundamẽto ego premitto ꝙ † in istis cõductionibus ꝓpter pestẽ fieri dz remissio mercedis. Hoc ꝓbatur de iure cõi. arg. l. ex merces. §. vis maior. ꝛ l. si duo. §. itẽ cum quidã. ff. loca. ꝛ facit ꝙ in simili no. Bar. in l. de etate. ff. ad tre. ꝛ decidit in terminis. de peste dixit Abb. in c. propter sterilitatem extra de locato. ꝛ ita sepius vidi consultũ p doctissimos viros. ¶ Cõfirmat̃ hoc ꝓpter epistolam illustrissimi ducis p q̃ scribit ꝙ fiat incantatio datiorũ cũ hoc ꝙ adueniẽte casu pestis fieret remissio † q̃ epistola emissa ab eo qui hz potestatem. l. cõdẽ de habet vim. l. vt voluit Ang. p illũ tex. in l. itã veniunt. §. ceterum ff. de pe. here. ad idem tex. in l. j. in verbo per epistolã. ff. de cõsti. ꝓncipũ. ꝓbatur etiã hoc ex cõuẽtione ꝫbentium qui voluerunt remissionem fieri debere prout statim dicet̃: ꝛ illa seruãda est. l. legẽ. C. loca. ꝛ l. legẽ. C. de pac. cum vulgaribus. ¶ Hoc premisso in primis pro veritate huius cõsultatiõis est inuestigãdũ posito ꝙ dicta ꝓmissio remissionis mercedis fuerit conditionalis sub qua cõditione cẽseat̃ facta. ꝛ certe cõcludendũ est ꝙ † sub conditione mista ex quo partim dependet a mera potestate illius qui cõmodũ sentire dz ex implemento conditionis: ꝛ ptim a voluntate alterius sicut in casu. l. j. ꝛ. ij. C. de insti. ꝛ sub. sub cond. fac. Alia aũt est conditio mista. scz partim potestatiua: partim casualis puta si fueris vltra mare. vt traditur per gl. in rub. de condi. ꝛ demõ. ꝛ p Dy. in regula imputari. de regu. iur. in. vj. ꝛ doc. in d. l. j. est tex. in l. j. §. sin autem. C. de ca. tol. ¶ Nos autem sumus in primo casu quoniã a potestate alteriꝰ s. ducis volentis vel nolẽtis remittere. Jgitur a potestate debentiũ recipere remissionem volentiũ vel nolentium recipere. sicut in simili videmus in conditione dandi. puta. x. que dependet a potestate dãtis ꝛ volẽtis recipere. lz etiã ꝓsumptio sit ꝙ non recusabit recipere: vt concludunt magis communiter doc. in d. l. j. C. de insti. ꝛ substi. ꝛ Bar. ꝛ doc. in l. in testõ. ff. de condi. ꝛ demõ. Sed ego habeo ꝙ vbicunq; sumus in conditione mista que partim dependet a potestate honorati partim a potestate alterius ꝛ illa impleri impediatur facto tertij distinguitur ꝙ aut impeditur a tertio de iure ꝛ iuste aut iniuste. si iuste nõ est casus noster quoniam illustrissimus dux tenetur ad remissionem mercedis. vt dictum est. Quo casu recurrendum esset ad distinctionem Bart. in d. l. in testõ cõiter ibi approbata q̃ etiam approbant Bald. ꝛ moderni. in d. l. j. sepius allegatã. si vero iniuste ꝛ tunc aut ille qui perdit commodum ex implemento conditionis potest consequi ius suum ꝛ illud petere ab impediente ꝛ tũc conditio habetur pro defecta. ar. l. inde neratius. §. idem iul. ff. ad l. aquiliã. Aut non potest consequi ius suum ab impediente puta quia nõ est soluendo ꝛ tũc in subsidiũ cõditio habet̃ pro impleta. si nõ stet per eũ. vt determinat gl. in d. §. idẽ iul. ꝛ tenent Cy. Pau. de ca. ꝛ magis cõmuniter doc. in l. j. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fa. ꝛ Pau. de ca. in d. l. in testõ. licet cõtrarium dixerit ibi Jmo. ¶ Sz in casu nostro non stat per istos emptores quominus Jllustrissimus dux remittat: nec illud in quo damno afficiunt̃ possunt cõsequi ab illustrissimo duce ꝓpter eius potentiã. Jgitur vt sint in dãno dz cõditio haberi pro impleta quĩ a pari procedunt qñ non possum consequi ius meũ ab vno ex eo qz non sit soluẽdo: vel propter eius potẽtiã vt solet communiter cõcludi in l. x. ff. de verborum obligatione. et in l. fina. ff. si certum peta. ¶ Ex quibus concluditur qd si conditio habetur pro impleta perinde est ac si illustrissimus dux remisisset realiter ꝛ actualiter ꝛ cum effectu. quo casu indubitãter debet fieri remissio mercedis quĩ sufficit conditionez impleri in casu ficto etiam in materia stricta vt est casus in l. in conditione. §. si patronus. ff. de cõdi. ꝛ demon. ꝛ est tex. ꝛ ibi Bar. in l. j. §. bonorum. ff. ad treb. ¶ Sed tu instabis ꝙ hec procederent de plano qñ conditionis implementum esset principalr collatũ in ꝑsonam honoratã. ꝛ sic in personã istorũ emptorũ. Sed in casu nostro implementũ cõditionis fuit principalr collatuz in personam ducis ꝛ sic alterius quo casu Jac. de are. Pe. ꝛ Cy. in d. l. j. determinant dictam conditionem potius dici casualem q̃ istã: ar. l. labeo scribit si mihi bibliothecam ff. de contrahen. emp. ꝛ hanc opinionem sequit̃ Jmo. in d. l. in testamẽto. Pro qua opinione etiã allegat. l. cũ ab eo. ff. de cõtrahẽ. emp. ¶ Rñdeo ꝙ cõtra opinionẽ istorũ est gl. Joãnis quã non allegant in d. §. idem iul. in verbo retrorsum. in fi. vbi ponit. q. pone puta relinquo berte centum si lucius eam duxerit in vxorem determinat glo. ꝙ si nõ stat p bertã sed p luciũ q illã non vult ducere in vxorem cõditio habetur pro impleta. ar. d. l. j. sepius allegate. ꝛ tñ non fuit collate principaliter in personã Berte honorate sed tertij. ꝛ cum illa opi. Joannis transit Accursius nec aliqs doctorũ quos sibi viderim illã improbat: ꝛ sic videnť trãsire cũ ea. hãc gl. sequit̃ Raphael Fulgo. in d. l. j. sepius allegata. ¶ Jnsignis etiã ꝑceptor meus dñs Alex. de imo. in d. l. j. sequitur illã glo. lz dicat ꝙ magna sit autoritas tenentiũ contrariũ. ¶ Pro qua allegat tex. in d. l. in testamẽto. vbi testator dixit si stichus et pamphila matrimoniũ coierint lego eis. x. ꝛ contingat ꝙ stichus noluerit nubere tñ dr ibi ꝙ legatũ debet̃ pãphile. ecce ꝙ ibi verba fuerũt relata nedum ad pamphilã legatariã sed etiam ad stichum qui respectu partis legate ipsi pãphile erat loco extranei. ꝛ tñ sufficit ꝙ nõ stet per pamphilam ꝙ secus videretur esse si vera esset opi. cõtraria non deberet succedere. qd sola pãphila esset parata nubere postq̃ testator habuit respectum simul ad duos. sicut videmus qñ legatũ relinquitur sub duabꝰ cõditionibꝰ. nõ sufficit vnam adimpleri. l. si heredi plures. ff. de condi. in fi. Nec ob. secundum eũ. l. cum ab eo. qz si nos querimus vtrũ sufficiat ꝙ non stet per illũ qui commodũ percepturꝰ est ex implemento conditionis quominus cõditio impleat̃ ꝛ tunc sufficit q̃tũ ad hoc vt cõmodum sibi acquiratur. vt in d. l. j. ꝛ hoc est satis equũ. ex quo per eum non stat ꝛ facit quicquid põt vt sibi querat. ꝛ hic est casus noster: aut nos querimus an sufficiat q̃tũ ad hoc vt ipse alteri obliget̃: ꝛ tunc secus. ꝛ ita loquatur. d. l. cum ab eo. ꝛ d. l. labeo nõ puto posse reprehendi si sñiam ꝑceptorũ sequor. Nam dicebat Odof. † ꝙ iudex qui sui magistri sñiam sequit̃ nõ tenet̃ in syndicatuᵃ. ar. l. quesitũ. ff. de fun. inst. ¶ Unde etiã vlterius ad d. l. cũ ab eo. ¶ Rñdet̃ ꝙ ibi implemẽtũ cõditiõis nõ fuit collatũ principalr i personã tertij. immo totũ oppositũ ꝑterea ibi nõ fuit cõditio mista. sz mere depẽdẽs a potestate implere debentis. vt ibi declarat glos. cõmuniter approbata vnde non facit ad propositum. Ad l. labeo etiã dicere possumus ꝙ non probat ꝙ talis cõditio censeatur casualis qz tunc quomodocũq; deficeret haberet̃ pro defecta. l. vnica. §. sin autẽ. C. de cad. tol. ꝛ. s. est dictũ ꝙ est cõtra illũ tex. Cũ ergo conditio dicto casu nõ dicatur casualis non video rationẽ differentie. ¶ Quare magis vno casu quã alio cõditio nõ debuit haberi pro impleta cũ vtroq; casu nõ stet per illũ qui cõmodũ sequi debet ex implemento. Ergo eadẽ dz esse iuris dispõ. l. illud. ff. ad l. aqi. ¶ Nec contradicit. d. l. labeo. qz ibi nõ declarat̃ si cãpani nollẽt vendere locũ. ꝛ nõ staret p emptorẽ bibliothece an conditio hẽt̃ pro impleta ꝛ defecta. qz tũc decideret casum nostrũ. ꝛ certe idẽ videt̃ dicendũ qñ si qñ stat p eũ cõditio hr̃ pro impleta quo ad sui incõmodũ. ergo qñ nõ stat p eũ dz etiam haberi pro impleta quo ad sui cõmodũ. qñ cõtrariorũ eadẽ dz esse disciplina. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. ꝛ ibi p Bar. ff. de verbo. oblig. ¶ Preterea doc. magis cõiter Bar. Bal. ꝛ reliqui in d. l. j. ꝛ in d. l. in testamento non faciunt dictã differentiã. sed tantum quomodo cõditio deficiat ꝛ q̃ sit conditio † vñ in iudicandoᵇ in varietate opinionum non videt̃ recedendũ a gl. per ea que not. Jac. bu. in l. j. C. qui pro sua iuris. Cuius autoritas antecellit ceteros vt dicit Bal. in l. cũ hereditas. C. depositi. ꝛ hoc maxime cum isti emptores sint in damno ꝛ venditores qui emerunt a cõitate sint in lucro. ex quo a communitate debent habere remissionem: argu. l. nam natura. ff. de condict. inde. ꝛ regule locupletari cum materia. de re. iur. in. vj. ꝛ

a ¶ Opinio ꝑceptoris excusat in syndicatu.

b ¶ Jn iudicando in varietate opinionũ nõ recedẽdũ ab opinione glo.

q habetur in.l.si.§.in computatiõe.C.de iure deli.z p Bar.in.l.oẽs populi in.vi.q.princi.ff.de iusti.z iure. ¶ Preterea hec conclusio alia via põt pbari.nã si mentem contrahẽtiũ cõsiderem⁹ q̃ max.me est attendenda.l.semper.z.l.quoties idẽ sermo.ff.de reg.iur.vñ dici mus q verba intentioni deseruire debent.c.intelligentia.z.c.pro pterea.extra de ver.sig.videnẽ partes hoc voluisse.z etiã verba pa tiuntur hanc interpretationẽ s3 qz in iure poterat esse dubitatio an peste adueniente z pro qua peste deberet fieri remissio mercedis et cuius q̃titatis vnde volentes partes oino resecare has dubitatio nes voluerunt q fieret remissio aduenient(e) peste prout fieret z pro ea rata per illustrissimũ ducem mediolani vel per eius officiales et per consequẽs q per talem euentum cõditionis fieret declaratio q restaurũ fieri deberet.nõ autem dico q p partes cẽseaẽ facta remis sio declarationis restauri prout illustrissim⁹ dñs dux faciet restau rum:vnde est videdũ nunquid dicta pmissio restauri debeat decla rari sm arbitriũ boni viri ex quo declaratio non fuit facta eo mo do quo ptes voluerunt.z sic videatur q restauratio fieri nõ debeat per aliũ modũ q̃ partes cõuenerint:arg.l.si qs arbitratu.ff.de ver. ob.cũ ibi no.z.l.si.C.de ẽhen.empt. ¶ Et maxime attentis verbis cõtractus ibi.z nõ aliter nec alio quouis modo nec casu.quo casu per illa verba videtur prohibitus ois alius recursus.arg.glo.not. in verbo vllo modo.in cle.vt hi qui.extra de eta.z quali.facit glo. in verbo qualis.in cle.vt hi qui.de eta.z quali.z gl.in verbo quoli bet modo.in cle.grauis.de sententia excõmunica. ¶ Sed aduertẽ

9 tẽdum iudicio meo qñ l3 †qñ nullo mõ d3 recedi a psona q̃ h3 con tractũ declarare iuxta.d.l.si quis arbitratu.z.d.l.fi.tamẽ receditur a psona qñ si non recederet altera partium esset in dãno.altera ve ro locupletaret cum aliena iactura.ita dixit singulariter Bald.in l.fin.C.de cõtrahen.emp.in quibusdã apostillis.vbi dicit q si alter ex compromittentibus incepit pro parte implere:vt qz iã soluis set partem noie pretij arbitrandi per arbitratorẽ.Nã l3 non arbi trarẽ recurriẽ ad arbitriũ boni viri sm eũ saltẽ per officium iudicis quod competit vbi locupletaretur cum aliena iactura.vt in.l.plane. ff.de pe.here. ¶ Et ex hoc decidit ipse dubitationem quam Bar.re liquit indecisam in.l.si merces.in princi.ff.loca.puta si conductor habitauit domum cuius pensio esset remissa arbitrio tertij:licet il le non arbitretur tamen receditur a persona z recurritur ad arbi trium boni viri per rationem supra dictam.z hanc doctrinam Bal.refert z sequitur insignis doctor z aduocatus consistorialis dñs Ludouicus de iteranne.in.d.l.si quis arbitratu.hoc idem vo luit Pau.de ca.in.d.l.si merces.in prin.z in.l.si in lege.eod.titu.vbi dicit q in casu illarum legum si res ibi non fuisset inte gra tpe quo decessit tertius arbitrator anteq̃ arbitraretẽ:vt qz opus erat cõstru ctum in.d.l.si in lege.vel conductor iam domum habitauerat in.d. l.si merces.potuisse ab arbitratore recedi.alias resultaret iniqui tas.qz alius indebite locupletaretur cum aliena iactura.allegat in ar.l.domum.ff.loca.z hanc opinionem in simili tenet Rapha.cu. in.d.l.si quis arbitratu. ¶ Unde ad ppositum pari rõne censendũ est qñ declaratio pmissionis pendet aliunde.Nam quando remis sio fit in arbitrium tertij contractus est conditionalis si tertius ar bitratus fuerit z non receditur a persona.d.l.fi.z.d.l.si quis arbi tratu.z sic implementum conditionis dependet a voluntate tertij simpliciter:z tamen ne quis indebite damnum patiatur z alter lo cupletetur cum aliena iactura recurritur ad bonum virum nec de ficit contractus.ergo eadem ratione qñ declaratio pendet ab ali qua alia conditione dependente a facto tertij. Imo fortius in casu nostro cum conditio non dependeat simpliciter a facto tertij sed a facto tertij z persone honorate.quo casu non semper ex defe ctu conditionis deficit contractus.vt supra declaratum fuit auf. multomagis.C.de sac.san.eccl. ¶ Cum ergo sit maior ratio vel sal tem eadem in casu nostro:ergo idem ius.l.illud.ff.ad.l.aquil.z.l.a titio.ff.de verbo.oblig.c.translato.extra de consti.Nam in precedẽ tibus non fundant se doctores ex eo qz facta fuerit remissio:sed so lum in subsistente equitate ne vnus sit in damno z alter in lucro.ra tio autem decisionis restringit z ampliat dispositionẽ.l.cum pater §.dulcissimus.ff.de leg.ij.l.si is qui.ff.de acqui.pos.cum si.quare cu3 in casu nostro isti emptores erant in damno z venditores in lucro sequitur q licet per euentum conditionis nõ fuerit declaratum re staurũ recurri d3 ad bonũ virum.l3 ergo non fuerit factum restau rum realiter actualiter z cũ effectu tñ recurri d3 ad bonum virum z

10 dicta verba non aliter nec alio quouis modo nec casu q̃q̃ sint pre cisa recipiunt intellectum nequis indebite dãnum patiatur z alter locupletetur cum aliena iactura iuxta no.in.l.ij.de noxa.z per glo. z doct.in.l.si.§.in computatione.C.de iure delib.z per Barto.in.l. oẽs populi.in.vj.q.prin.ff.de iust.z iure.z restringentur ad id quod equum est:vt patet ex no.in.l.si duo.§.pretor ait.iuncta glo.l.sed si alia.ff.de consti.pecu.z in.l.filiusfami.§.si.cum.l.sequenti.z ibi al legat Bar.ff.de proc.vnde possumus intelligere dicta verba qñ cõ tingeret restaurũ fieri per illustrissimum ducem ne tunc ita demum essent obligati si illud fieret realiter actualiter z cum effectu z non

aliter nec alio quouis modo nec casu quasi dicta verba censeantur adiecta ad remouendas fraudes ne forte verbo et per suggestiões isti emptores quererent restaurum ab illustrissimo duce.z hoc maxi me fieri debet ad hoc vt dicta verba ad precedentia referantur iuxta no.in.l.talis scriptura.ff.de lega.j.z in.l.ij.§.filius.ff.de li.et posth.z quia dicta verba veniant ad qualificandum verba prece dentia posita in eadem oratione.vt traditur in dictis iuribus.et patet ex no.per Bar.in.l.scie.in.§.caio.ff.de fun.instru.sed in casu nostro nos non sumus in casu in quo factũ sit restaurũ p illustrissi mum ducẽ.z sic q habeamus querere an sit factum realiter actua liter z cum effectu.sed in casu in quo nullum factũ est restaurum et sic possumus audacter dicere hunc casum fore omissum.nam qñ nullum fieret restaurum nihil cõuenierũt ptes omissum autem in cõ tractib⁹ re.loco.tpe.z personis.habetur pro omisso.l.triticum.z.l.si ita stipulat⁹.§.grisogon⁹.z.l.qcqd astringẽde.de ver.ob. Itẽ talis casus remanere d3 in dispositione iuris cõis.l.si cũ dotem.in prin. ff.so.ma.l.si vero.§.de viro.eo.ti.cum si.sed de iure cõi est q fiat re missio mercedis zc. ¶ Preterea partes videntur voluisse q restau rum fieret put de iure illustrissimus dux faceret realr actualr z cũ effectu z nõ prout de facto:qz nõ est censendum q existimauerint principem velle iniustitiã facere:arg.l.merito.ff.p socio.facit quod no.Bald.in.l.j.ff.de cõstitu.principũ.nec q faceret illud q nec ipse nec sui antecessores est solitus facere:argu.l.scio amico.§.medico. de annu.leg.z.l.fistulas.§.frumenta.ff.de cõtrahen.em.sed magis ad solita censetur animũ applicasse.iuxta.l.vel vniuersoz.ff.de pi gno.ac.z.l.q si nolit.§.qui assidua.ff.de edil.edic. ¶ Et maxime qz prout de facto pendet ab eius volũtate talis conditio reputatur multum difficilis z iudicaẽ impossibilis.vt in.l.apud iul.§.fi.z ibi no.ff.de le.j.z p Bal.in.l.j.in.vj.q.C.de iusti.z sub.z in.l.continuus. §.itẽ cum quis.z ibi Bar.ff.de ver.ob.vñ de tali cõditione nõ cen sentur partes cogitasse eo maxime ne censeanẽ voluisse quodãmo do pmissionem nullam facere sub impossibili conditione.iuxta tex. z ibi no.in.l.impossibilis.ff.de ver.obli.iuncta quoties idem sermo. ff.de reg.iur. ¶ Et q etiam se voluerint referre ad restaurum fien dum de iure et non de facto p3 qz ptes se referunt ad restaurum fiẽ dum nõ solũ per ducem sed etiam per agentes pro ducali camera z sic per officiales quos nõ erit censendũ de facto velle iniuste graua re vel exigere.arg.d.l.merito.Nec possent si vellent ex quo haberet recursus ad principẽ.cũ ergo dicta cõditio pariter respiciat princi pem z eius officiales z in officialibus debeat intelligi de restauro fiendo de iure.ergo idem in principe ad hoc vt periter ambo deter minabilia determinentur iuxta.l.iam hoc iure.ff.de vulg.z pupil.z l.in testamento.cum materia.C.de test.mil. ¶ Quibus suppositis nunc optime põt exponi q debeat fieri restaurum prout per ducem fieret realiter z cum effectu hoc est fieri deberet realiter et cum effe ctu.ar.text.cum glo.in.l.illud.C.de sac.san.eccle.z glo.in.l.fin.C.de do.promis.facit tex.cum glos.in.l.fi.ff.de rerum diui.cum multis si milibus plene adductis in quodam cõsilio in hac materia reddito per quendã insignẽ doctorem. ¶ Postremo etiã dicere possumus pro quãta fieri deberet restaurũ tpe pestis fuit positũ in cõditione: non ipsum restaurũ vt p3 per ipsa verba.z pro rata eius q z eo mõ zc.vñ l3 rata nõ fuerit declarata non seq̃ẽ q̃d promissio restauri euanescat.ad hoc adduco in simili glo.ad ppositũ.l.centesimis.§.si. ff.de verb.obli.in verbo cũ volueris.z q ponit Bart.in.j.z.ij.q̃ñ.in

11 d.l.si quis arbitratu.ff.de ver.ob.vbi cõcludit q † si vendo fundũ pro centum pacto apposito q si appareret fundum emphyteoticũ fieret diminutio precij arbitrio titij quod titio mortuo recurritur ad iudicem cuius decisionem sequuntur Ang.Raph.cuma z ma gis cõiter moderni Bal.z Salyc.in.d.l.si.C.de contrahen.emp.li cet quidam contra.z hoc etiam accidentali videtur facta promis sio conditionalis:ar.glos.in.l.emptis.C.de contra.emp.quam.ibi sequitur Bald.z Pau.de cast.in.d.l.si merces.in prin.z in.d.l.si in l.ff.locati.z Florianus de sancto Petro in.l.si societatem.§.arbitro rum.ff.pro socio.licet etiam quidam cõtra. ¶ Ex quibus omnibus concludo restaurum fiendum iuxta estimationẽ per bonũ virũ fien dam:z ex supra dictis p3 recte intuenti responsio ad aliqua que in allegationibus in contrarium alleganẽ.nam ad primũ satis supra fuit responsum.z etiã ad scdm.vel dicẽdo q in cõditione mista non obstat defectus conditionis in casu nostro vel q procederet nisi a conditione dependeret declaratio qua non facta quis remaneret in dãno.z alter in lucro vel q etiã dr conditionalis eo casu quo re staurũ fieret per ducẽ z tunc si nõ fieret cum effectu conditio defi ceret.sed in casu nostro nullo facto restauro sumus in casu omisso. nec est verum q̃d simus in casu dependente a casu z fortuna.quo ca su non datur reclamatio vt per Bald.in.l.ait pretor.§.qui posse.ff. de mino.quia conditio que dependet a facto tertij et etiam par tium distinguitur vt species separata z vt habens separatos effe ctus a conditione que depender a casu et fortuna.vt p3 ex not.in l.in testamento.ff.de conditio.et demon.z in.d.l.j.C.de insti.et sub sti.Ad tertium in quo dr q si actus est cõditionalis censeãẽ partes voluisse

voluisse ꝙ actus aliter nō valeat defecta conditione ⁊ ꝙ aliter no-
luerint consentire:ar.l.pe.in.fi.ff.de condi.insti.⁊.l.si quis locupies
ff.de ma.test.⁊ hoc maxime q2 expressum fuit in casu nostro. dum
dictum fuit.⁊ nō aliter ꝑ ea q̄ notat Ang.in consi.xl.incip. visis in
strumētis.¶ Et ad idem tēdit quartū fundamētum positum in al-
legatione. Que fundamenta nō obstāt si teneamus conditionē tā-
ꝙ mistā debere haberi ꝓ impleta vel etiam dicam⁹ vt dictū est. qꝺ
duo poterāt euenire casus.prim⁹ ꝙ dn̄s restaurū faceret ⁊ hoc ca-
su promissio est cōditionalis.an fieret cū effectu ⁊ alio mō. qui ca-
sus non euenit.¶ Secundus ꝙ dn̄s nullū faceret.⁊ in hoc casu ob
misso nulla apposita est cōditio.hoc ꝓbatur. nam dicta promissio
ita conditonalis est facta.si dux restaurum faceret vt ꝑ3 ꝑ illa ver
ba.adeo ꝙ ꝓpter istā pestē ꝙ illustrissimus dux aliqꝺ restaurum et
remissionē ⁊ sic verba sequētia realiter ⁊ cum effectu.⁊ alia q̄ debēt
12 ⁊ nō aliter determinant̄ ad illū casum.qn̄ fieret restauruз.q2 † qn̄
vnū supponit̄ ⁊ aliꝺ disponit̄ non habet locum dispositio nisi ꝓbe
tur suppositum gl.est no.in.l.mācipia.in verbo aduocādū.C.de ser
uis fug.ꝙ ibi summe no.dn̄s Rapha.fulg.Igitur nō pn̄t allegare
aduersarij.restaurū nō esse factum realiter ⁊ cum effectu ꝑ ducē.ex
quo non sumus in casu in quo dux restaurum fecit. voluerūt enim
partes non querere aliam declarationē ꝓ qua rata fieret restaurū
qū illud fieret per ducē realiter ⁊ cum effectu.s3 qn̄ nō fieret aliquod
restaurū tunc partes nihil dixerunt s3 est casus obmissus ⁊ rema-
net in dispositione iuris cōis.⁊ ideo pars non simpliciter dixit non
velle esse obligata qn̄ nullum fieret restaurū sed qn̄ fieret ⁊ nō realr
⁊ cum effectu ⁊ pro certo pars istorū emētium habet summā equa-
tem quam iudex pre oculis habere debet iuxta.l.ꝙ si ephesi. ff. de
eo ꝙ certo loco.

¶ Consilium.xlv.

Consilijs nostris trinus
deus optimus adsit:vt fas ꝑpetuo sanctaq3 iura loquar.
¶ Visa appellatione ad me transmissa per reuerendum
patrem abbatem sancti Antonij sequar ordinem dubiorum ex
elicitorum propter quorum multiplicitatem breuissime loquar.
¶ Prima dubitatio est. nunquid coram excommunicato ap-
pellatio predicta extraiudicialis tanquam coram autentica per
sona potuerit interponi ⁊ valeat interposita. ¶ Circa hanc pri-
mam dubitationem concludendum arbitror appellationem pre-
1 dictam non tenuisse † quoniā appellatio est interponenda regula-
riter coram eo a quo quis grauatur ⁊ appellat. vt in. c.condi.et
in.c.appellatio. de appel.in.vi.ponit Spe.in ti.de appella. §. qua
liter.ver.item cautus.nisi quando appellans iuste motus timeret
coram iudice appellationem interponere vel non posset iudicis co-
piam habere.vt in.c.si iustus.cum ibi plene no.extra de appella. ⁊
in.c.pastoralis.§.preterea.⁊ ibi etiam notatur.de offi. ordi. ⁊ in.l.
cum quidam.vbi per Bar.Ang.⁊ doc.ff.de appel. ⁊ no. gl.in. d.
ca.appellatio.no.etiam glo.in cle.i.extra de appel.sed in casu no-
stro non inuenio appellationem predictam interpositam extraiu-
dicialiter.coram decano.excommunicato ex eo ꝙ appellans iudi-
cem timeret vel eo ꝙ iudicis copiam habere non posset igitur ⁊c.
habeat enim necesse ipse appellans protestari ꝙ libenter eo appel-
lasset: sed quia eius copiam habere non poterat vel timebat co-
ram eo appellare. Ideo extraiudicialiter appellabat vt est text.et
ibi notant canoniste in.d.c.si iustus.⁊ in.d.l.cum quidam.et quod
ibi no.ad hoc glo.no.in.c.cupientes.§.ꝙ si per.xx.de elec.in.vi.que
vult ꝙ vbicunq3 quis est impeditus facere aliquid in termino sibi
statuto non excusatur nisi intra terminum protestetur.⁊ pro hoc di
cit ibi Ioan.de imo.se obtinuisse in quadam causa appellationis.
facit ꝙ no.glo.in.c.i.⁊.in.c.plerunq3.de rescri.⁊ ibi notant domi-
nus Anto.⁊ Ioā.de imo.in.c.ex ratione circa medium de appel.

et in tali protestatiōe.si est propter metū debet exprimi legitima cā
metus.⁊ postea probari puta quod solitus esset incarcerare vel in
iuriam inferre in eos qui appellabant a sententijs ipsius.vel quod
minatus erat iniuriam illaturū appellanti si appellasset ⁊ his simi-
lia.vt plene prosequit̄ Bar.in.l.de pupillo.§.si quis ipsi pretori.ff.
de no.ope.nun.⁊ Host.⁊ Io.an.in.d.c.si iustus.vbi Bald.Ant.de
bu.⁊ Imo.sequūtur dicta Bart.in.d.§.si quis ipsi pretori.cum er-
go in casu nostro appellans non fuerit protestatus se iudicis copiā
habere non posse.nec se nō posse appellare ꝓpter iustas cās metus.
sequitur ꝙ talis appellatio tanq̄ extraiudicialiter facta,in casu nō
permisso nō t3.¶ Hec etiā conclusio confirmat̄.q2 talis appellatio
spāliter ꝑmittit̄ dummodo interponat̄ corā ꝓbis ⁊ honestis perso-
nis.vt est tex.in.d.c.si iustus.⁊ in.d.§.preterea ⁊ vtrobiq3 tradunt
Hostien.⁊ Ioā.an.⁊ doc.Io.de imo.⁊ notatur in.d.l.cum quidaз.
¶ Quis autem dubitat excōicatum maiori excōicatiōe.de qua in
telligo dictū decanum fuisse excōicatū.nō dici virū ꝓbum ⁊ hone-
2 stum.nā vt dicit dn̄s An.† nō pōt dici ꝑsona honesta q̄ ab ecclesia
non toleraт̄,vt ipse notat in.c.cum dilectus.de purga.cano.Sed ex
cōicatus non tolerat̄ ab ecclesia vt tradit̄ in.c.nup.extra de sen.ex
com.xxi.di.⁊ ꝑ Ho.in sum.de sen.excō.§.si.ver.sed nunqd.¶ Pre-
terea isti boni viri habent̄ quodammodo vt testes.⁊ ideo dāt apo-
stolos testimoniales vt tradunt Ange.⁊ Moder.in.d.l.cum qui-
dā ⁊ pleriq3 hoc.in.d.c.si iustus metus.quos apostolos testimonia
les dedit decanus coram quo fuit interposita appellatio de qua
agimus.Sed existens excōicatus non potest testimonium reddere.
vt probatur in.c.decernimus.de sen.excō.in.vi.tradit Spe.in ti.de
teste.§.i.ver.item ꝙ est excōicatus.Ad hoc etiā accedat tex.cum ibi
no.in.c.i.extra de testi.⁊ ꝙ no.in.c.pe.extra de accu.⁊ ita concludi-
tur in.c.testimonium.de testibus.Item excōicatus non dicitur pro
ba ⁊ honesta persona qualiter iura exigunt in tali appellatione.
¶ Itē cum talis appellatio fuerit extraiudicialiter interposita nō
corā eo corā quo debebat talis appellatio interponi non fuit inter
posita in casu permisso.⁊ sic non tenuit.⁊ ita sentio in hac prima du
bitatiōe.¶ Scd̄a ꝑncipalis dubitatio est.an ꝓpter dicta ꝓpter ap
pellationē in qua multa grauamina ciuilia exprimunt̄ ⁊ de aliqui
bus criminibus dn̄m Abbatem infamāt. possint dicti appellan-
tes dictā appellationē ꝓseq ⁊ simplicē appellationē.vel etiam vt li
bellū famosum.¶ Circa hanc scd̄am dubitationē in primis cōclu-
do ꝙ dicta appellatio cōtinet libellum famosum ad infamiā dicti
3 d.abbatis.¶ † Nā diffamare aliquē est vel coraз iudice vel vulgo
vel in cetu vel corā pluribus alicuius fame detrahere.vel aliquod
conuicium ad alterius fame denigrate deferre.vt ꝓbatur in.l.item
apud labeonem.§.ex his.⁊ in.l.cornelia.§.si quis libellum.ff.de iniu
rijs.⁊ est tex.in.l.i.C.de famosis libel.vbi si quis per libellum alicui⁹
crimē detulit principi.ex quo veniat imponēda pena capitalis si ta
le crimē nō probauerit punit̄ pena capitali.vt ibi no.glo.vnde cuз
ex crimine lese maiestatis delato principi talis pena veniret impo-
nenda. Idcirco ex tali famoso libello si non probatur tale crimen
lese maiestatis.talis appellās venit capitaliter puniendus.¶ Se-
cūdo cōcludo ꝙ dn̄s appellans nō solū obiecit illa crimina ꝑ viam
appellationis sed etiā ꝑ viā famosi libelli.ad punitionē dn̄i Abba-
tis.ꝙ ostenditur ex verbis libelli circa finem in quo dictus appel-
lans dicit.⁊ ad finem vt dicti appellātes ꝓsequant̄ iniuriā ⁊ oppro
brium ⁊ ignominiā factā per dictum appellatum vt dicitur ⁊ eius
cōplices in personam tanti principis sicut ipse christianissim⁹ domi
nus noster francorum rex delphinus sub cuius vmbra ⁊ prote-
ctione ⁊ gratia sustentat̄ tota religio dictorū appellantium cuз ab
euo fuerit princeps qui tanta beneficia cōtulerit dicte religioni ne
ipsi appellātes videantur ingrati de tantis bn̄ficijs illatis ⁊ eorum
religioni per ipsum dn̄m nr̄m regem si non ꝓsequerentur tm̄ facin⁹
cōtra eius personam.vt dr̄ perpetratū de ipsa imagine fabricata in
eius.vt dicitur opprobrium:⁊ ad finem vt res non celetur sed ad
portum veritatis deueniat ⁊ culpabiles puniantur.¶ Et ex qui-
bus verbis clare colligitur ꝙ dicti appellantes proposuerūt dictuз
libellum etiam ad ꝓsequendum talem iniuriam assertam illatam
dn̄o regi.⁊ ad punitionem.⁊ per ꝯn̄s tanq̄ libellum famosum per
tex.in.d.l.i.cū ibi no.C.de famosis libellis.cum ergo verba dicti li-
belli sint certa.non est opus alia interpretatione.l.non aliter.l.ille
aut ille.§.cum in verbis.ff.de le.iij.in incertis em̄ nō certis locus est
cōiecturis.l.continuus.§.cū ita.ff.de verb.ob.cuз si.Non em̄ fuit sim
plex querela ad superiorē de iniuria appellātium illata cum petitio
ne ex grauatione.quo casu talis querela habet instar appellatiōis
vt dicit iurisconsultus in.l.non distinguemus.§.cum quedam.ff.
de arbi.⁊ ponunt Barto.⁊ docto.in.l.i.ff.de appel.Sed etiam ad
finem prosequēdi talem iniuriam ad punitionem vt monstrat pe-
titio ⁊ sic vendicat sibi locum.d.l.i.C.de famosis libellis.si ergo di
cuntur appellantes proposuisse libellum famosum stat dubitatio
4 † nunquid cogi possunt ad talem libellum prosequendum per
ipsum reum:⁊ licet in tali articulo multa dici possent:vt patet ex
his que ponit Spec.⁊ post eum Ioan.an.in titu.de accu.§.v.post

principium.z Bar.in.l.quesitū.ff.ad turpil.z canoniste in.c.lz.de
accu. tñ in terminis nostris ex quo datus fuit libellus z reus fuit
citatus pōt actor cogi ad ꝓsequendum libellum talem. Casus est
in auf.at qui semel.C.q̄uō z q̄n iudex.q̄ licet loquat̄ in ciuilibus.
Tamē validū est argumentū de ciuilibus ad criminalia.l.absen-
tem.ff.de penis:z per istam rationem ista est magis cōis conclusio.
q̄ ponit Bar.in.d.l.quesitū.z canoniste maxime dñs Abb. Mo-
der.z genitor meus in.d.c.lz.de accu.z hec dicta sufficiant de secun
da dubitatione. ¶ Tertia principalis dubitatio vertitur an pro-
pter grauamina in dicta appellatione expressa suspendatur iuris-
dictio dicti dñi Abbatis quo ad priuationem bñficiorū z aliorum
actuum. ¶ Circa hanc dubitationē omitto.an z q̄n attētata post
appellationem iudicialē veniāt reuocanda p viā attentati.de qua
materia in.c.si a iudice.z in.c.nō solum.de appel.in.vj.z in.c.sup eo
el.j.extra.de appel. ¶ Quoniam nos sumus in appellatione extra
iudiciali inter quas est magna differentia. vnde capio singula-
rem doctrinam Innocen.quam ipse ponit in.c.cum nobis olim.de
5 elec.vbi dicit q̄ † in hoc est differentia inter appellationem extra
iudicialem z iudicialem quia in appellatione iudiciali legitime in-
terposita veniunt irritanda oīa gesta per iudicem post appellatio-
nem lz de directo non sint cōtra appellationē:q2 nō dz iudex ꝓcede
re in illa cā post appellationem interpositam.z ita ꝓcedunt not.in
d.c.si a iudice.de appel.in.vj. Sed in appellatione extraiudiciali
solum veniunt retractanda ea que fiunt post appellationem z cō-
tra appellationem;vnde non sufficit ad incitationem q̄ aliquid sit
factum post appellationem nisi etiam sit contra eum. Et ideo si ap
pellatur in capitulo ne fiat electio per cōpromissum.z appellatione
non obstāte maior pars compromisit sed electus noluit acceptare
z capitulum postea ꝓcedat ad electionem p scrutiniū vocatis ap-
pellantibus z nolentibus cōparere valebit ista electio:quia non est
contra appellationem:lz sit post:z idem in similibus:z huius deci-
siōis rationem diuersitatis posuit idē Inn.in.c.q2 ꝓpter.de electio
ne.dicens q̄ p appellationem iudicialem suspenditur iurisdictio iu
dicis quo ad illam causam.vt in.d.c.si a iudice. Ideo non pōt am-
plius procedere sed appellatio extra iudicium non hz suspendere
potestatem cōpetentē parti.sed satis est q̄ defendat appellantem
ne opprimatur circa id sup quo appellatur.si eñ aliquid attētatur
post appellationē extraiudicialē.sed nō econtra.pars appellās nō
opprimitur iure suo imo opprimeretur pars appellata si iure suo
vti non posset.z hec dicta sequitur dñs Abbas Moder.in.d.c.cū
nobis olim. ¶ Quibus suppositis in hoc articulo primo conclu-
do q̄ non fuit suspensa iurisdictio dñi Abbatis quo ad ea que nō
fuerunt in appellatione deducta.z circa talia acta post appella-
tionem non veniunt reuocanda etiam in appellatione iudiciali
q̄ est fortius vt traditur in.d.c.si a iudice.z plene notant doc.in.d.
c.super eo.el.j.extra de appel. ¶ Secundo cōcludo q̄ nō fuit suspē
sa iurisdictio dñi Abbatis quo ad personas in dicta appellatio-
ne non comprehensas.z circa tales personas acta post dictā appel
lationem non veniunt reuocanda.arg.gl.no.in.l.creditor.in pn.ff.
man.facit illa regula q̄ res inter alios acta.C.res inter alios p to-
6 tum.z in.c.pe.extra de re iud. ¶ Itē quia † nihil potest innouari ꝯ
appellantem sed ꝓ vel ꝑter bñ pōt.vt dicit In.in.d.c.quia ꝓpter de
ele. ¶ Tertio concludo q̄ illa attentata veniunt reuocāda super q
bus spāliter super hmōi grauaminibus fuit interposita appella-
tio. Et est contra appellationem attentatum.z ita ꝓcedat text.cū
7 glo.z q̄ ibi no.Inn.in.d.c.cū nobis olim[a].z sic † quo ad grauami
na specialr expressa si in eis est aliquid innouatū contra appella-
tionem illam veniunt reuocāda.z hoc forte ꝓcederet q̄n esset atten
tatum post inhibitoriā transmissam alias ex quo ante non suspen-
ditur iurisdictio non venirēt reuocāda tāq̄ attētata iuxta.c.nō so-
8 lum cum ibi no.de app.in.vj.vbi etiam habet̄ q̄ † attētata veniūt
reuocanda q̄n appellatio fuerit ꝓnunciata iusta alias secus z p cō-
sequens non transmissa inhibitoria z nō ꝓnunciata appellatione
iusta non video aliquo modo an aliqua gesta veniāt tanq̄ attēta-
ta reuocāda.ex quo non sumus in appellatione a diffinitiua.sed a
grauaminibus illatis iuxta no.in sepius allegato.c.non solum.z
per legistas in.l.j.ff.nil no.appel.pen. ¶ Quarto z vltimo conclu-
do q̄ per dictam appellationem quo ad grauamina nō nominatiz
expressa sed in genere nō dicitur esse suspēsa iurisdictio.hanc cōclu-
sionem probo:nam appellatio nulla suspendit.nec gesta post talē
appellationem veniunt reuocanda vt.j.probabitur.in.viij.dubi-
tatione. Sed predicta appellatio quo ad grauamina non expres-
sa nominatim z in specie.sed tm̄.in genere tz.igitur zc. Quod non
9 teneat ostenditur † nam in qualibet appellatione a grauamine ex-
primi dz causa grauaminis vt dicit tex.in.c.j.de appel.in.vj.qui
tex.intelligi debet. q̄ exprimi dz nominatim z in spec̄ nō autem
sufficit in genere.vt declarat insignis doctor dñs Paulus de lia-
za.in suo tractatu appellationum.q.x.duplici ratione. ¶ Prima
est quia non licet alicui cum aliena iactura sub incerto vagari.vt in
c.cum multis.de rescrip.in.vj. ¶ Secunda quia non licet appel-

[a] ¶ Ads Inno.i.c.cū nobis olim.de appel.

lanti aliam prosequi cām quā in appellatione nominatim expres-
sam.vt no.in cle.appellanti.extra de appel. Ergo si nominatim nō
exprimit̄ non procedit appellatio.z hanc cōclusionem etiā firmat
Bal.in.l.eas.§.si autē in iudicio.C.de appel. ¶ Et si diceretur li
cet non admittat̄ generalis appellatio.tñ nō sequit̄ ergo est nulla
sicut dicimus in libello iuxta no.in.l.fina.C.de annali exceptio.
¶ Respondetur q̄ imo est nulla hoc aperte probat tex.in.d.c.j.de
app.in.vj.dum in principio dicit causam exprimat iūcto text.in.x.
q̄ si appellatur vbi subdit̄ clausula annullatiua si appellatio dicto
mō interponatur.vnde sucedit elegans doctrina q̄ quādo lex vel
statutum requirit aliquā formam vel solēnitatē:z subdat̄ directū
annullatiuū.q̄ si predicta obseruata nō fuerint actus non vz tunc
lex seruari debet in forma specifica nec sufficit illā in effectu.ita con
cludūt Bal.Ang.z Imo.in.l.j.ff.de lib.z posth.facit glo.elegans
in.c.dilecto.de prebē.ex quib9 ꝓsequit̄ q̄ cum nō deducat̄ in specie
quare dñs Abbas indebite in proferendo sñias priuatiuas benefi
ciorū.z quorū beneficiorū z quoꝝ ꝑceptoꝝ.sed tm̄ in genere q̄d in-
iustas tulit sñias priuatiuas beneficiorū.quo ad hoc talis appella
tio non suspendit z maxime quo ad personas que non venirent
contra appellationē per ea q̄ dicta sunt in prin.z hec de tertia.q.
sufficiant zc. ¶ Quarta principalis dubitatio est an dicti appel-
lantes a grauaminibus si qua sunt illata p abbatē appellare pos-
sint extra terminum a iure statutum.z sic facta valeat appellatio.
¶ Circa quam dubitationem cōcludo q̄ nō potuerūt appellare ex
tra terminum a iure statutū:z q̄m tp̄s appellationis interponende
10 est vniforme a quocūq̄ appellet̄.si eñ † appellat̄ a diffinitiua cla-
rū est q̄ appellari dz intra.x.dies.ij.q.vj.anteriores.c.quo ad cōsul
tationē.de reg.iur.z in auf.hodie.C.de app.itē si appellet̄ ab inter
locutoria q̄ est actus etiā iudiciarius.vt in.c.romana.§.preterea.de
ap.in.vj.eodem modo si appelletur ab actu iudiciali.vt est electio
ad munus publicum vbi interuenit decretū presidis vel superioris
vt probatur in.l.j.§.alia cā.§.solent z.§.in sententijs.ff.q̄n appel.sit.
idem est si appellet̄ ab electione vel postulatione vel a quocūq̄ alio
actu mere extraiudiciali.vt in.c.cum centurioni.de appel.in.vj.fa-
cit tex.z q̄d ibi per Barto.in.l.fi.ff.de ap.recipiendis.ergo idem in
terminis censetur statutis in casu nostro:z per ꝯñs non potuerunt
appellare extra terminū a iure statutum.z hec de quarta dubita-
tione sufficiant zc. ¶ Quinta dubitatio est an illi qui debent adhe
rere.dicte appellationi.j.terminum a iure statutum z nō adheserūt
possint sub dicta appellatione comprehendi zc. ¶ Circa hanc du-
bitationem concludo q̄ illi qui dicunt se adherētes non possunt ad
herere nisi.j.terminū a iure statutū.alias postea non vz adhesio.et
per ꝯñs nō comprehendunt̄ sub appellatione.ij.q.vij.non solent.tz
Spec.in ti.de ap.§.j.ver.porro.z Pau.de liaza.in dicto tractatu
app. ¶ Quinimo probatur hec conclusio.nam q̄n appellatio in-
terponit̄ noīe alterius puta pro gestore.ad hoc vt ille cuius noīe in
stituta est appellatio videat̄ appellasse requiritur q̄ ratificet.j.de-
cendium.alias appellatio hr̄ p deserta.tex.est qui s̄m Bart.ibi de
beret scribi lrīs aureis in.l.bonoꝝ.ff.rem ra.ha.probat̄ z not.in.c.
circa.de ele.in.vj.z ibi hoc determinat quē sequunt̄ Arch.z doct.
z tz Bald.in auf.hodie.in vlt.q.C.de ap.z dñi de rota deci.lxv.fa
ciunt no.per Bar.in.l.j.ff.de app.recipiendis.z per doc.in.c.si tibi
absenti.de preben.in.vj.z p dñm Abb.Mod.in.c.accedens.extra
de preben.z hec de quinta dubitatione sufficiant zc. ¶ Sexta du-
bitatio continet aliquid ex dictis adherentibus tam in capitulo ge
nerali q̄ cōuentuali capitulantes renunciauerunt dicte appellatio
ni z ꝓcuratores cōstituerūt ad illam impugnandam.an tales pos
sint iterꝝ adherere extra terminuz a iure statutū. ¶ Circa hāc dubi
tationem supposita validitate renunciationis appellatiōis.z q̄ nō
obstāte renunciatione possint dicti renūciantes adherere dicte ap-
pellationi q̄ an ꝓcedat z q̄n dicet̄ in sequenti difficultate que diffi-
cultas in ordine debebat istam ꝑcedere. ¶ Concludo in hac q̄stiōe
dictos renūciantes nō posse adherere post terminum a iure statutū
Nam aut dicti renunciantes nūq̄ adheserunt dicte appellationis
res est clara,q2 si nulla renunciatione precedēte non potuissent ad
herere extra terminum.vt cōclusum est in precedenti dubitatione
Item multomagis ꝑcedente renunciatione auf.multomagis.C.
de sa.san.ec.cum si. Ant.postq̄ adheserunt renūciauerunt appella-
tioni.z tunc etiam non possunt iterū adherere post terminū.hoc de-
cidit in terminis Ang.per illū tex.cum glo.in.l.si quis libellos.C.
11 de app.vbi vult † q̄ q̄n appellans quem penitet appellasse vult ite-
rum appellare dz appellare.j.terminum a iure statutū.ergo eodē
mō si peniteat adherētes appellationi z iterū velit adherere nō pōt
post terminum cū appellationi adherere z appellari a pari ꝓcedāt
vt dictū est in ꝑcedente dubitatiōe. ¶ Preterea ille qui renunciat
appellationi hr̄ ac si nunq̄ appellasset.vt no.glo.in.l.si quis libel-
los.ar.tex.in.l.fi.vbi casus.C.de tempo.app. Sed nulla interposita
appellatione dz appellatio.j.terminum interponi ergo eodē modo
si fuit interposita sed illi fuit renunciatum:sit ergo conclusio q̄ di-
cti renunciātes appellationē non pñt adherere aliquo mō extra te
minum

minũ a iure statutũ. ꝛ hec de. vj. qõ. sufficiãt ꝛc. ¶ Septia dubitatio hr̃ an aliq̃ pticulares ex dictis adherẽtib⁹ q̃ dicte appellatiõi renũciauerũt possint illi adherere post hmõi renũciationẽ. ¶ Circa hãc qõnẽ in primis venit declarãdũ an dicti adherẽtes potuerint dicte appellationi renũciare. ¶ Scdo investigãdũ est nũqd dato q renũciatio tenuerit dicti renũciãtes possint adherere. ¶ In pria difficultate cõcludendũ arbitror dictã renũciationẽ tenuisse. qm nõ p̃suppo 12 nit dictos renũciãtes dicte appellatiõi adhesisse.† qm re itegra licitũ est appellatiõi renũciare. vt in. l. si qs libellos. C. de ap. ꝛ in. c. interposita. §. ille deniq;. extra de ap. ¶ Preterea dato q dicti renũciãtes pri⁹ adhesissent adhuc semp volẽte appellato potuerũt etiã re nõ integra appellatiõi renũciare. vt i. d. l. si qs libellos. canonizata. ij. q. vj. si qs libellos. ꝛ no. in. d. c. interposita. cũ ergo dicta renũciatio facta fuerit volẽte Abbate: g̊ tenuit. ¶ Preterea qñ i appellato nõ dat̃ approbatio appellatiõis appellãs põt appellationi renũciare etiã re nõ itegra. vt voluit singlr Abb. Moder. ꝛ seqt̃ genitor me⁹ in. d. c. interposita. q: appellat⁹ nõ d; posse fundare intẽtionẽ suã in eo q ĩprobauit vt in regula ex eo. cũ materia. de reg. iur. in. vj. ꝛ per Bar. in. l. fi. ff. de his qb⁹ vt indignis. ¶ Preterea qñcũq; appellãs põt appellationi renũciare quatenus appellatio tẽdit ad sui fauorẽ nõ qten⁹ ad sui odiũ vt cõcludit bart. ꝛ magis cõiter legiste i. d. l. si qs libellos. Et hec puto vera nisi illis casib⁹ in qb⁹ ꝓhibita est renũciatio appellatiõis quos enumerãt doctores in. d. c. interposita. de 13 appel. ¶ In scda difficultate cõcludo † q illi q̃ renũciauerũt appellationi i casu quo valuit renũciatio nõ p̃nt iterũ adherere ꝛ appellare. vt est casus in. l. fi. C. de tẽp. ap. vñ dicit singulariter Hostien. ꝛ seqt̃ Abbas Moder. in. c. pastoralis. extra de offi. dele. q magis opatur renũtiatio appellatiõis fctã p ptes q̃ remotio appellatiõis q̃ fit in rescripto p̃ncipis q: qñ ptes renũciauerũt nulla appellatio d; admitti i. d. l. fi. C. de tẽ. appe. s; qñ p̃nceps remouet i rescripto suo admittit̃ appel. de hoc tñ plene i. c. pastoralis. de appel. ꝓ hoc gl. i. d. l. si qs libellos: q̃ vult q hr̃ ac si nõ esset appellatũ. ꝛ p ꝯñs si nõ esset appellatũ elapso termino nõ posset iterũ appellari: nec etiã. ĩ. terminũ. ꝓ p̃dicta cõclusione faciũt no. p Ang. per illũ tex. cũ gl. in. l. tale pactũ. §. q ꝓuocauit. ff. de pac. ꝛ hec de. vij. q. sufficiãt. ¶ Octaua dubitatio ẽ vtrũ si appellatio ẽ nulla attẽtata veniãt reuocãda: circa hãc qstionẽ puto cõcludẽdũ q nõ: qm si aliquo respectu est nulla talis nullitas euidẽter apparet ex lectura appellatiõis: iõ attẽtata post illã nõ veniũt reuocãda: ita no. Inn. i. c. pastoralis. extra de of. dele. hoc ẽt voluit gl. ordinaria cõiter approbata i. l. j. ff. nil noua. ap. pẽdẽte. facit q: appellatio nulla nõ meret̃ nomẽ appellatiõis: ꝛ sic nõ d; effectũ appel. ꝓducere. l. iiij. §. ꝯdẽnato. cũ ibi no. ff. de re iudi. l. nõ putauit. §. nõ q̃uis. ꝛ ibi Bar. ff. de ꝯ tab. Preterea vt dixi in tertia dubitatiõe ex quo sum⁹ in appellatiõe a grauamine nõ secuta ibi bitoria nõ p̃nt reuocari attẽtata nisi iustificata appellatiõe: s; appellatione existẽte nulla nõ põt appellatio iustificari igit̃ ꝛc. ¶ Nona dubitatio hr̃ an aliq̃ ex dictis appellãtib⁹ q̃ ꝓcuratores cõstituerũt ad ꝯparẽdũ i capitulo gñali ꝛ ad ꝓbãdũ facta in. d. c. nõ obstãte q ex statutis dicti ordinis cautũ sit q factũ i. c. gñali p p̃ñtes capitulãtes. p absentes obseruet̃. possint ab actibus capitularib⁹ exlu 14 de appellare. Circa hãc nonã qõnẽ cõcludẽdũ arbitror i p̃mis q † ea q̃ fiũt a maiori pte capituli p̃sentiũ valẽt. vt no. gl. in. c. cũ inter vniuersas. de elec. ꝛ gl. in. c. j. de his q̃ fiũt a maiori pte capituli. ꝛ i. c. cũ oẽs. de ꝯsti. quorũ iuriũ materia est satis lõga. tñ ista est cõis ꝯclusio ꝛ hoc h; locu in qbuscũq; actib⁹: vt no. Jo. an. p illũ tex. ꝛ seqt̃ Jo. de Imo. i. c. q̃to. de his q̃ fiũt a prela. imo nõ valet statutũ vniuersitatis q act⁹ gest⁹ nõ valeat nisi oẽs cõsentiãt: vt no. Abb. Mod. in. c. j. de his q̃ fiũt a maiori pte capituli. an sit verũ nõ insisto. ꝛ hec 15 vera † nisi gereret̃ act⁹ in p̃iudiciũ singulorũ de vniuersitate: q: tũc regulariter oẽs debẽt cõsẽtire. vt notãt gl. Inn. ꝛ canoniste in. c. cũ oẽs. de cõst. ꝛ Bar. i. l. qd maior. ff. ad munici. Bal. in. l. fi. C. de auc. prestã. nisi in qbusdã casibus spãlibus. ¶ Scdo concludendũ arbitror q isti appellãtes ad hoc vt possẽt ꝯdicere et appellare ab actib⁹ gestis a maiori pte vniuersitatis debebant ꝯdicere ꝛ appellare. vt dicũt Host. Inno. ꝛ Jo. an. in. d. c. j. de his q̃ fiunt a maiori pte capituli. Cũ ergo nõ cõtradixerint sed p eorum ꝓcuratores ad hoc ꝯstitutos. s. ad ꝓbãdũ talia facta illa approbauerint: nõ video qñõ volẽtes appellare audiãt̃: imo debẽt repelli tãq̃ ꝯtrã. l. j. C. de furtis. Et q: ab actu: quẽ qs approbauit nõ põt appellare. l. fi. C. de tpi. app. ꝛ in. l. tale pactũ. p doc. ff. de pa. ꝛ in. l. ab eo. C. quõ ꝛ qñ iudex. Itẽ ꝓcuratores etiã qui non ꝯdixerunt ꝛ non appellarunt in hoc p̃iudicarũt dñis quomin⁹ ipsi non possẽt appellare vt. l. j. in fin. ff. qñ appellandũ sit. ꝛ p Bar. in. l. hoc ãplius. §. quesitum. ff. de. dam. infec. ꝛ in. l. j. ff. si quis ius dicẽti nõ obtemp. Unde sit cõclusio q ex quo ꝓprobauerũt p ꝓcuratores talia acta nõ possunt appellare. Nam quãdo qs actui acquiescit ab illo appellare non põt in. c. gratum. de offic. dele. ꝛ i. c. qd ad cõsultationẽ. de re iudi. ꝛ i. l. qd ad solutio. de re iudi. tradit Specu. in ti. de ap. §. in qb⁹. verũ tamẽ est q quandocũq; talia acta tẽderent in preiudiciũ ecclesie quandocunq; detecto preiudicio detecta iiustitia: possunt corã superiore retractari. vt cõcludunt In. ꝛ doc. in. d. c. j. de his que fiunt a maiori pte capituli. Et hec de nona. q. sufficiãt ꝛc. ¶ Decima ꝛ vltima dubi 16 tatio ẽ an aliq̃ priuatiões † facte p abbatẽ quas papa cõfirmat seu de nouo mandat cõferri cõstito de assertis possint tãq̃ attẽtata reuocari. Circa hãc questionẽ presumendũ est: q si confirmatio pape ꝛ mãdatum nõ interuenissent tales priuationes venirẽt reuocãde tanq̃ attẽtate al's questio nullã haberet dubitationẽ si p̃uationes nõ fuissent reuocãde tãq̃ attẽtata sine cõfirmatione pape ꝛ mãdato ex q̃ illa tẽdũt ad cõfirmationẽ iuxta. l. legata inutiliter. ff. de adimẽdis legatis. cũ simi. In quo articulo cõcludẽdũ arbitror ita demum p̃dictas ꝓuatiões nõ esse reuocãdas si de appellatione fuit in ĩpetratiõe facta mẽtio: al's sec⁹ ꝛ hoc quãdo alias ꝓpter appellationẽ venirẽt reuocãde vt dixi: hec conclusio ꝓbat̃ per tex. in. c. ex pte. extra de rescrip. vbi nõ tenet rescriptũ si nõ fit mẽtio de appellatiõe interposita. Itẽ nõ tenet si nõ fit mẽtio de ꝓcessu vt no. gl. in. c. inter monasteriũ. extra de re iudi. facit tex. i. c. nostr. de ꝓcur. faciũt no. in. c. vt debitus. de appel. in. c. prudẽtiã. de offi. dele. ꝓ his etiam est gl. in. c. Abb. de app. vbi appellãs in ĩpetratione lr̃arũ d; facere mẽtionẽ de appellatiõe ꝛ sequũt̃ doc. ꝛ tenet. Inn. i. c. dilecti. extra de ma. ꝛ obe. vñ dicit Inn. in. c. j. de his que fiũt a ma. pte capituli. q si est appellatũ a minori pte ꝛ gestũ a maiori pte capituli non v; impetratio. facta ab aliqua ptiũ sup eodẽ negocio si nõ fuit facta mẽtio de appellatiõe. ꝛ tenet gl. i. c. ij. de cõfirmatiõe vtili vl' inutili ꝛ hoc maxime si cõfirmatũ fuit in forma cõi iuxta no. per gl. ꝛ doc. in. c. j. de cõfirmatione vtili vel inutili. accedat q: talis ĩpetratio: tũ q: subreptitia. tum etiã q: sup re litigiosa non videt̃ valuisse nisi de dicta appellatione fuerit facta mẽtio. vt i. c. j. ꝛ. ij. extra de cõfirmatione vtili vel inutili. vbi ita no. doc. Ex hoc sẽtio in p̃missis que potuissem latius explicare sed q: in paucis consistit veritas breuitati libenter studeo. Laus deo omnipo.

¶ Consilium. xlvj.

1 ¶ Administrationis rationem qui teneantur reddere.
2 Administrationis rationem reddere tenetur qui stetit in communione cum fratribus.
3 Iuramentum in litẽ quando deferatur cõtra tutorem ꝛ alios administratores rerum alterius.
4 Tutor debet facere librum rationum ꝛ pupillo dare finita tutela.
5 Iuramentum in litem datur quandocunque concurrit difficultas probationis ꝛ dolus.
6 Exitus acta probat.
7 Sociorum ratio debet reuideri de anno in annum.
8 Enunciatiua verba emissa inter presentes qñ inducãt probationẽ.
9 Probatio p cõiecturas admittitur vbi a cõiter accidentibus difficilis est probatio.
10 Officialis communis qui perfecte non posuit in libris omne quod occasione reipublice accepit condemnatur in quadruplum.
11 Socius etiam omnium bonorum non dotat de communi.
12 Mens contrahentium est attendenda.
13 Instrumento non creditur quando vnus ex testibus instrumentarys dicit se non interfuisse.

Consilijs nostris trinus deus optim⁹ adsit vt fas ppetuo sãctaq; iura loquar. ¶ Cũ i p̃sẽti consultatione plura veniant declaranda ꝛ veritas cõsistat in paucis: idcirco breui⁹ q̃ potero rẽ ipsam absoluã. ¶ Circa primã dubitationem. s. in p̃scto p̃missam in p̃mis cõcludo q dict⁹ Joan. tenetur reddere rationem geste administrationis bonorũ ꝛ iuriũ hereditatis tã paterne q̃ materne cõmuniũ inter ip̃m Joan. dñm Bartho. ꝛ Petrum filium olim dicti Baptiste a die obitus cõmunis p̃ris vsq; ad diẽ diuisiõis quo tpe administrauit. Hec conclusio p̃mo ꝓbat̃ pro eo tpe q̃ administrauit vt tutor qui de oibus que fecit q̃ facere nõ debebat ꝛ de his q̃ nõ fecit rõnẽ reddere tenetur vt ẽ casus i. l. j. i p̃ncip. ꝛ i. §. de rõnib⁹. ff. de tutel. ꝛ rõnib⁹ distrã. ¶ Scdo vt curator etiã tenet̃ rõnẽ reddere vt. s. ꝓ eo tpe ꝛ qtenus vt curator administrauit vt plene no. i. l. aduersus. ꝛ i. l. rõnes. C. de admi. tut. ꝛ de vtroq; . s. de tuto. ꝛ cu. ponit Spec. i ti. de iu. i. iiij. pte §. ij. versi. sequit̃ videre de actione tutele. ¶ Tertio etiã ꝓbat̃ dicta cõclusio. qm tenet̃ etiã rõnẽ reddere de administratis ꝓ eo tpe ꝛ qtẽ 1 ten⁹ administrauit nõ vt tutor neq; vt curator † nã qcunq; alienam suscepit administrationẽ reglr̃ tenet̃ ad redditionẽ rõnis ꝛ reliqua. iuxta illud euãgeliũ redde rõnẽ villicatiõis tue vt habet̃ Lu. c. xvj. ꝛ i. c. q̃lit̃ ꝛ qñ. el. ij. extra de accus. vñ videm⁹ q negociorũ gestor etiã rõnẽ reddere obligat̃: ꝛ de mala ꝛ negligẽti administratiõe tenet̃. vt est cas⁹ vbi hoc notabilr̃ declarat Bar. i. l. ij. ff. de neg. ge. hoc idẽ videm⁹ in ꝓcuratore ad lites et ad negocia. vt. l. si remunerãdi. et in l. si ꝓcuratorẽ. §. j. ff. man. Idẽ in actore vniuersitatis. l. j. ꝛ i. l. itẽ eorũ. §. si decuriones. ff. qd. cuiusq; vni. noie. Idẽ etiã i executore siliarũ vt i. l. executorẽ. C. de execu. rei iudi. eodẽ mõ tenet̃ etiam rationem reddere executor testõrũ in capitulo tua nobis. extra de testa. ꝛ i. c. Jo. co. ti. idẽ p; in curatore pupilli ad lites: isti. de auc. tut. i si Idẽ

etiã videm⁹ in hospitalarijs q aliqñ tenent rõnẽ reddere fm q no. auf. de ecclesi. tit. §. pe. ꝛ in auf. de sanctissimis epis. §. econom⁹ ꝛ in cle. de reli. domib⁹. ꝛ p Pe. ꝛ Cy. ꝛ alios in. l. orphanotrophos. C. de epis. ꝛ cle. Ad idẽ etiã tenet hñs grauat⁹ p fidicõmissum. vt p gl. ꝛ Bar. in. l. cũ talẽ. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ Bal. in. l. filiũ quẽ habẽtẽ. C. fa mil. her. vñ ex pmissis optie pbat dicta cõclusio q vbicũqz qs aliene se immiscet administrationi rõnẽ reddere tenet ꝛ reliqua restituere ponit multa ad ppositũ Host. in sum. in tit. de oblig. ad rõcinia. et

2 in terminis de fratre † q stetit in cõione cũ fratrib⁹ q teneat in diui sione rõnẽ reddere geste administrationis: decidit bal. in suo consi lio q incipit In noĩe dñi amẽ. ad pmũ. in. vj. dubio. cõcludit q tenet de oib⁹ reddere rõnẽ taliter qualr reddere põt: nã nõ de oib⁹ testes hẽri possunt sz in qbusdã stat suo sacramẽto. s. i modicis itẽ etiã in nõ modicis si psone qualitas verisimilitudo ꝛ iudicis met⁹ cã hic cõcurrit: ar. l. si qs p redẽptiõe. C. de do. ꝛ ei⁹ q no. in. l. sumpt⁹. ꝛ in l. fundo. ff. de rei vẽ. q decisio Bal. pceder qñ administrasset cũ iure fr̃nitatis sec⁹ si vel vt tu. vel vt cur. qz tũc tenet diligẽtẽ reddere rõ nẽ vt tradit in iurib⁹ pallegatis vl' ẽt qñ teneret vt soci⁹ ex cõuẽtio ne vt. j. dicã i scõa dubitatiõe. Ad pdicta etiã accedat q cõsuluit i si gnis doct. Abbas Mod. i suo cõs. xij. q ici. magnific⁹ dñs Joñnes ꝛc. vbi in. vj. dubio cõcludit q fili⁹ tenet reddere rõnẽ d his q viuẽte pr̃e administrauit: lz pr̃ redditionẽ rõis nõ petierit: ar. l. cũ op3. §. sz in hac spẽ. C. de bo. q li. vbi sp aliter statuit in patre q administrat bona aduẽtitia filij quorũ vsufruct⁹ filio qrit vt nõ teneat red dere rõnẽ: sec⁹ ergo in filio q nõ facit suũ vsumfructũ: lz hẽat libe rã administrationẽ i bonis pr̃nis. ad idẽ adducit tex. in. d. l. cũ op3. §. si autẽ res per locum a speciali et quod habetur in. l. tres fra tres. ff. de pac. ꝛ in. l. si soror. C. de colla. dicit tñ se putare q nõ est exi gẽda ita stricta rõ sicut ab extraneo sz satis est q gñalter ostendat qñtũ in familia ꝛ in alijs stãtib⁹ verisimiliter potuit expẽdere de qb⁹ lati⁹ ibi p eũ videndum ꝛ hec quo ad primã questionẽ pñle dubita tionis pncipalis. ¶ Circa scdãz qstionẽ dicte pme principalis qõ

3 nis cõcludo q cõ dictũ Joãnẽ est loc⁹ † delatiõi iuramẽti in litẽ ve ritatis qñtũ fuerit ꝛ q bona fuerint in bonis paternis ꝛ maternis ꝛ qd ad ei⁹ manus peruenerit ex introitib⁹ ꝛ reddítib⁹ bonorũ pdi ctorũ. ¶ Prima pars huius cõclusiõis pbat lz eñ ad aliquẽ sit de uoluta tutela vel cura nõ tñ administratio bonorũ a seipo capere põt sz certis solẽnitatib⁹ obseruatis de quib⁹ in. l. legitimos. ff. de le gitimis tut. simile videm⁹ in platis ꝛ rectorib⁹ ecclesiarum q simi les sunt tutorib⁹. in. c. si primatũ. xij. q. j. q etiã post titulũ ad admini strationẽ nõ accedũt nisi prius p superiorẽ eis administratio decer nat obtẽta. s. cõfirmatione: alias ipso iure priuãtur. vt in. c. qualiter extra de elec. ꝛ in. c. auaritie. e. ti. li. vj. pz ergo hoc etiã in reb⁹ pfanis in qb⁹ ꝛ si titulũ qs habeat nõ tñ administrationẽ ꝛ vsum rei nisi dñi volũtas in apprehendenda possessione accedat alias tãq̃ pre do habẽdus est. l. si ex scripto. ff. de acqui. pos. ꝛ in. l. nun⁹ instru. C. e. ti. Cũ ergo dictus Joãnes in pncipio sue administrationis pdicto rũ bonorũ dolose inuestit⁹ fuerit qz de bonis inuẽtariũ nõ fecit nec d manu iudicis legitie administrationẽ suscepit put tenebat vt ha bet in. d. l. legitimos. ꝛ in. l. fi. §. tali. C. de cur. fur. ꝛ. l. de creatiõib⁹ C. de epi. audiẽ. ꝛ in auf. vt hi q obl. phi. ha. res mino. §. fi. ppetue dz sublacere infamie ꝛ etiã alijs penis est puniendus: ꝛ cõ cũ etiã iurat in litẽ vt pbatur in. l. fi. C. arbitriũ tutele. ꝛ ibi no. pbatur in. l. tutor qui repertoriũ. ff. de admini. tu. vbi Bar. cõcludit q ppter nõ cõfir mationẽ inuentarij qs dr esse in dolo presumpto: vnde dicit q lz p pter dolum iaretur in litẽ ꝛ non ppter culpam vt. l. actionibus ff. de in litẽ iurando: tñ intelligit ppter dolum verũ vel psumptũ per illũ tex. ¶ Preterea si conficiendo inuentariũ aliquas res non posuit vel illas obscure posuit contra eum defert iuramentũ in li tem veritatis vt concludit Bartho. in. d. l. tutor qui repertorium in penul. col. ergo multomagis si nullo mõ cõfectũ est inuẽtariũ ar. auf. multomagis. C. de sac. san. ecde. ¶ Secũda pars cõclusionis. s. q deferat iuramentum veritatis ad pbandum quid ad eius ma nus peruenerit ex introitibus ꝛ redditibus bonorum ꝛ iuriũ pbat quoniã vt narrat in puncto ipse non confecit legitime librum cõe de introitibus ꝛ de expensis ppter qd contra ipsum debet prestari iuramentũ in litẽ. casus est valde no. in. l. j. §. officio. ff. de tutelis ꝛ ra tionibus distrahendis. vbi notanter ad propositũ dicũt Barto. et

4 Bal. q † tutor dz conficere librum rationum ꝛ pupillo reddere fini ta tutela. Ad idem. l. luci⁹. §. tutele. ff. de admi. tuto. Et idẽ dicunt in quolibet alio administratore: arg. l. fi. §. inter cetera. ff. de libe. le ga. ꝛ. l. si ita fuerit. ver. in reliqs. ff. de manu. testa. Alias si hoc nõ fa cit tenet ad interesse declarandum per iuramentũ in litem: arg. d. l. tutor q repertorium. fm Jaco. de arena. q est not. fm Bald. quod ita presumat cõ illum qui nõ facit librũ rationũ sicut contra illũ qui non facit inuentarium. ꝛ idẽ tenet Ray. de forli. fact. l. si quis cum falso. §. j. ff. de falsis. vbi casus no. ꝛ Pe. de anch. in suo consil. no. q incipit in christi nomine amẽ. sordide ꝛ perniciose nimis. vbi dr qd debent in tali libro rationũ sigillatim oia describi vt ex tali fundo ꝛ a tali colono tñ: ꝛ a tali tñ: ꝛ sic de singulis nec dz i genere ꝛ ius nostrũ asserere se tñ expẽdisse ꝛ se tñ recepisse. istd eñ nõ est reddere rõnẽ: allegat. l. cũ seru⁹. de cõdit. ꝛ demõ. ibi vt cõputatiões pbe an improbe referãt accepta recte relata: an nõ recte. si eñ sic sint speci fice singula declarata veritas ꝛ falsitas dephẽdi põt nõ sub nube ꝛ gñalr affirmãdo sic esse vel nõ esse: facit. l. argẽtarius. §. edi. ff. de eden. ꝛ ita dicit tenere bar. i quodã suo cõsilio qd incipit cũ pdcã ꝛc. ¶ Preterea vtraqz pars cõclusiõis pbat. Nã vt dr gl. ab oib⁹ ap

5 probata in. l. in actionib⁹. ff. de in litẽ iurãdo. † qñcũqz cõcurrit dif ficultas pbatiõis ꝛ dol⁹ tũc dat iuramẽtũ in litẽ veritatis cõ dolo sum sz hic ãbo hec duo cõcurrit: q ꝛc. cõcurrit eñ difficultas pbatio nis qñ valde difficile esset nũc imo pene impossibile pbare oia q p uenerũt ad man⁹ Joãnis bonorũ ꝛ iuriũ hereditã pr̃ne q materne ꝛ oẽs ꝛ singulos introit⁹ ꝛ exit⁹ vt de se manifestũ ẽ: cũ hec nõ faciãt palã vocatis testib⁹ vel tabelliõe sz secrete ꝛ domestice j iter fratres Alias eñ cõ administratores nunq̃ iuraret in litẽ si nõ daret diffi cultas. cui⁹ cõtrariũ. s. demõstratũ fuit: dol⁹ vero manifeste dephẽ dit. Nã vt inquit bar. in. d. l. tutor q repto: riũ. p illũ tex. in ṽ. si quis. Itẽ ille q nõ facit illd ad qd scit vel scire dz se teneri rõne officij ẽ in dolo psumpto. ad idẽ allegat. l. carceri. ff. de custo. reorũ. ꝛ. l. si pcura torẽ. §. dolo. ff. mãd. ꝛ. l. dolo. ff. ad. l. fal. Sz Joãnes sciebat vl' scire d bebat se eẽ obligatũ vt tutorẽ vel curatorẽ ad cõficiẽdũ inuẽtariũ ꝛ librã rõnũ: vt. s. ꝛ vt simplicẽ administratorẽ saltẽ ad cõficiẽdũ legi tie librũ rõnũ. Itẽ si hoc nõ fecit fuit i dolo psũpto cõainci ẽt eius dol⁹ ex quo dephẽdit i manifesto mẽdacio cũ nũc neget ad ei⁹ ma nus aliqua puenisse q tñ pbant puenisse: ad hoc. l. elegãter. §. fi. ff. d dolo. ꝛ ex hoc ostendit ab initio ꝛ cõtinuo l pgressu administratiõis

6 fuit in deceptiõe suorũ fratrũ luet a illd vulgare † exit⁹ acta pbat. l. rẽ nõ nouã. §. fi. C. de iud. ꝛ l pemio ffoꝝ. circa fi. tradit Bar. l. c. j. §. vi. qrit. qb⁹ modis feu. amit. vñ oia iura clamãt q cõ dolosos iuret in litẽ. l. si qñ. C. vñ vi. c. fi. extra qd met cã: faciũt q statiz dicã in alia principali qõne. ꝛ hec quo ad primã pncipalẽ qõnẽ. ¶ Circa ea aũt q scdo loco pponunt qñ plura dubia aliqualr cõfuse narrant pce dã sup his ponẽdo aliquas cõclusiões qs veras esse existio. ¶ Pri ma cõclusio ẽ q dict⁹ Joãnes tenet reddere rõnẽ administrationis qtenus administrauit vt soci⁹ ꝛ reddere bonã rõnẽ de pecunijs tra ditis sibi p dñm Bar. de lucris suorũ offõrũ ꝛ silr de lucris factis p ipsum Joãnẽ: hec cõclusio pbat p illã regulã traditã in prin. huius cõsultationis q hz q qcũqz alienã suscipit administrationẽ tenet ad redditionẽ rõnis ꝛ reliqa: put plurib⁹ iurib⁹ ꝛ autoritatibus s. ostẽsum ẽ: etiã specialr de socio cõuẽtionali pbat ex his q ponit

7 Bar. in. l. minus. ff. p socio. vbi dicit † q rõ sociorũ reuideri dz de anno in annũ a nihilo dr nõ dictato iudicio: qz tũc solueret socie tas. l. actũ. e. ti. nisi aliud i pactis eorũ caueret vl' dz reuideri vel qñcũ qz sine calũnia petit vt dñt Bal. ꝛ Saly. i rub. C. p socio. ꝛ hr l. l. tã diu. e. ti. ille ãt tenet rõnẽ reddere q administrauit vt notat in. l. cre ditor. §. duob⁹. ff. mã. put etiã in filij dr in tutorib⁹ in. l. j. C. de trãs. ꝛ no. in. l. ex psona. C. de pb. ꝛ ad hoc adduco oia. s. deducta in pnci pio: ꝛ hoc ẽ clarũ. ¶ Scda cõclusio sit q p pmũ instrm societatis cõ ctũ inter dcm̃ Jo. ꝛ dñz Barth. de anno. M. cccclxv. pbat q vsqz ad illd tps pfat⁹ dñs bar. cõicauit oia ei⁹ lucra ex officijs pcepta vsqz ad alid tps ꝛ q illa tradidit pfato Joãni vt pbat p illa vba instri dũ in eo dr cũ hoc sit q exim⁹ doctor dñs Bar. d castello tra diderit oia ei⁹ lucra ex officijs pcepta Joã. ei⁹ frĩ ꝛ cũ eo in posteꝝ cõicare intẽdit. p q vba manifeste: ostẽdit q dict⁹ dñs Bar. iã cõi cauerat oia ei⁹ lucra. Nã in dubio stat publico instrõ. l. cũ pcib⁹. C. de pba. p instrõ eñ semp psumit q vera sunt oia cõtẽta in instrõ et q valeat. Ad idẽ. l. optimã. C. de cõhẽ. ꝛ cõmittẽ. stipu. ꝛ p Bar. in. l. diu⁹. ff. de fal. ꝛ Bar. in. l. j. ff. quẽad. testa. aperi. fact. l. iubem⁹. C. de pba. ex eo eñ de oriunt psumptiões vna veritatis altera solemnita tis. l. si post diuisionem. C. de iur. ꝛ fac. igno. vt dicit not. Bald. l. j. C. de testa. p eo i dubio iudex dz semp psumere vt dicit Inn. in. c. cũ Jo. eremita. extra de fide instr. ꝛ Cy. in. l. si qs de nũero. C. de falsis ꝛ hoc nisi pbet cõtrariũ vt in. d. l. optimã. ꝛ no. in. l. transgẽtiũ. §. q fere. ff. de pac. ꝛ Bal. in. d. l. si post diuisionẽ. ꝛ tradit in. d. l. cũ precibus. ¶ Sed ad hoc ponet qs dicere q ptes recesserũt a dicto cõtu socie tatis: qñ p hoc nõ tollit quomin⁹ dictũ instrm a pncipio solẽne ꝛ validũ nõ pbet qñ qñ instrm a pncipio est solẽne defect⁹ superueni ens annullãs ipm instrumẽtũ nõ facit quomin⁹ pbet qd iã gestum fuit vt no. Bar. in. l. fideicõmissa. §. j. ff. de leg. iij. ꝛ bal. in. l. rescripta C. de preci. impera. offeren. ꝛ no. in. l. fina. C. de rebus cõuun. ¶ Nec etiam obst. si diceretur quod verba. s. relata per que arguitur lucra fuisse communicata: sunt verba enũciatiua emissa propter aliud ꝛ sic non vident probare iuxta no. in. l. ex hac scriptura. ff. de do. in

8 clemen. j. de pba. nã ad hoc respõdetur quod regula est q † vbi cũ iz verba enũciatiua etiã ppter alid pferunt inter presentes prout fuit in casu nostro: tũc inducũt psumptionẽ seu probationẽ donec pro betur cõtrariũ casus est clarus in. d. l. optimã. ꝛ in. l. quidam. ff. de pbatio. p quas leges hãc theoricã ponit bar. in. d. l. ex hac scriptu ra. ꝛ sequunt doc. ꝛ Bar. in. l. sciẽdũ. ff. de ver. ob. ꝛ bal. in auf. si qs in aliquo. C. de eden. imo plus dicit genitor me⁹ in clemẽ. j. extra de proba.

de proba.q qñ talia,verba emittunt a partibus scientibus super actionem in qua ptes pñt sibi preiudicare non admittit probatio in ɔtrarius per regulā.l.cuius p errorē.ff.de reg.iur.z allegat Cy. hoc tenere in.l.nō nudis.in fi.q.C.de prob.cū ergo in casu nostro in tali cōfessione lucrorū sibi traditorū Joannes posset sibi preiudicare insihm adeo censet pbare q non deberet admitti probatio in contrarium z c. ¶ Tertia conclusio q ex eo q probat dictū dñm bartholomeū ante societatē cōtractam concessisse oia lucra suorū officiorum z etiā post pñt pbari aliqua cōicata probatur sufficienter oia lucra officiorū fuisse per dictū dñm Bartholomeū cōicata ex cōsuetudine cōicandi z ex solita z consueta traditione bonorum dicti dñi Bartholomei facta dicto Joāni.ita in terminis cōsuluit Bal.in quodam suo consil.q incipit in christi nomine amen.factū tale pponitur duo fratres z c.allegat in ar.l.pcula.ff. de pba.corroboratur hoc ex eo:quia dictus dñs Bartholomeus etiam passus est exigi dotes pprias a dicto Joanne.Et sic probatur ɔsuetudo cōicandi z maxime ex eo q Joannes fuit semper generalis administrator:z omnia bona z lucra administrauit.pro hoc optime facit q consuluit Bal.in suo consilio incipiente duo fratres vnus maior natu.vbi ponit qōnez q maior natu cōia recipiebat z distribuebat maior natu accepit vxorem z se obligauit ad restitutionez dotis.cōcludit q dotis restitutio fieri debet de communi patrimonio duplici ratione. ¶ Prima sic qz sicut ceteri redditus peruenerunt ad manus maioris:ita z illa dos peruenisse censetur arguendo a consuetudine patrisfami.arg.l.vel vniuersorum.ff.de pig.act. z.l.cum delanionis.§. asinā.ff.de fun.instru.z.l.predijs.§. balneas. z.§.titio.z.§.qui ad domum.eod.titu. ¶ Secunda ratio est quia presumitur dotem sicut aliam in communi immissam esse.d.l.procula.ff.de proba.ideo de cōi patrimonio debet retrahi.l.si filia.§.neratti.ff.fa.herc.l.cū actiōe.§.si vnus.ff.pro socio.cum si.si ergo ex eo q redditus bonorū cōium z bona oia cōia administrantur z gubernantur per vnum ex fratribus presumitur q dos vxoris alterius fratris q est propria ipsius fratris peruenerit ad eius manus: que est vlterius spēi:ɋtomagis presumi debet in casu nostro cū do. Bartholomeus cōicauerit dotes z oia cōia fuerunt administrata per ipm Joannē z etiā lucra pro magna pte probant cōicata ɋ sumi debet facta cōicatio aliorum p eo tpe pro quo:nec per instrumentū nec p testes pbatur cōicatio ar.aut.multomagis.C.de sac. san.ec. ¶ Preterea si eo tpe quo dñs Bartholomeus nō erat obligatus ante contractaz societatē lucra cōicauit:ɋtomagis cēsetur cōicasse pro eo tpe quo erat obligatus:censendū enī est fidem suam seruasse:arg.l.merito.ff.pro socio.iuncta.l.j.ff.de pac.z in.l.j.ff.de cō stit.pecu.pro his accedat:nā in his q aguntur inter domesticos ex quo plena probatio haberi non pōt vt traditur in.l.consensu.C.de repudijs.z in.c.in literis.extra de testi.sufficit illa probatio per ɔiecturas q haberi pōt vt tradit in dictis iuribus.facit.l. non omnis §.a barbario.ff.de re mili.z tradit Bar.in.l.i illa.in vltimis verbis

9 ff.de ver.obl.z ideo dicimus q vbi a cōiter accidentibus difficilis est probatio sufficit probatio per presumptiones z coniecturas seu per probationes q alias essent imperfecte vt per Bart.in.l. de pupillo.§.si quis ipsi pretori.in.vij.q.ff.de noui oper.nuntia.z per barto.in.l.filium diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.z colligitur ex ratione per gl.in.c.j.in verbo auto.de testa.l.vj.quam ibi ad hoc ponderat dominicus de sancto Geminiano.z not.in.l.si quis ex argētarijs.§.pe.ff.de edendo.z hoc maxime dicendum est in casu nostro contra dolosum stante difficultate probationum contra quem defertur iuramentum in litem veritatis:z sic requiritur plena probatio vt statim dicaz. ¶ Quarta conclusio sit q quo ad lucra officiorū cōmunicata per dict.do.Bartholomeū dicto Joanni z quo ad lucra facta per dictū Joannē contra eum defert iuramentū in litem veritatis q conclusio probatur pluribus medijs.primo quia Joannes obligauit se ad conficiendum inuentarium de oībus bonis cōib⁹ z fm formā cōtract⁹ societatis q seruand⁹ erat iuxta.l.legem.C.de pac.z.l.j.§.si conuenerit.ff.depositi.ergo si illud non fecit ɔtra eum iuratur in litem vt est casus in.l.tutor qui repertorium.cum ibi no.ff.de admini.tutor.z in.l.fi.C.arbi.tute.z.s. declaratum fuit. ¶ Scdo quia iste Joannes non tenuit rectum computum z legitimum de lucris communicatis per dictum dominū Bartholomeum:igitur contra eum tanq psumptum dolosum iuratur in litem vt est casus in.l.j.§.officio.ff.de tute.z rationibus distrahendis. q licet loquat in tutore tñ Bar.z Bal.z omnes ibi dicunt idē esse in quolibet administratore. ¶ Tertio quia ratio propter quam dicimus qd ɔtra non conficientes inuentariū z administrationis librum rationum iuratur in litem est qz ex quo sciūt vel scire debent se ad illud teneri z non faciūt presumunt esse in psum pro dolo.vt dicit Bar.in.d.l.tutor qui repertorium.z.s.dictū fuit: sed eadem ratio militat in casu nr̄o ex quo tenebatur ad conficiendum inuentariū z librū rationū:ergo idem ius.l.a titio.ff.de verb. obli.z.l.illud.ff.ad.l.aqui.rō enim.l.ampliat z restringit dictum.l. si is qui.ff.de acquirē.poss.z.l.cum pater.§. dulcissimis. ff. de leg.ij.

¶ Quarto quia vt in puncto psupponit Joannes negat ad manus suas peruenisse q p aliam viā pbari pñt:z sic dephendit in manifesto mēdacio non solū in fine sz etiam in pncipio z in medio qz vt.s.dixi extit⁹ acta pbat.z semper dñs est in dolo saltem psumpto l.eleganter.in fi.ff.de dolo.ergo stante difficultate pbationis z dolo saltem psumpto debet deferri iuramentum in litem vt voluit illa gl.ordi.in.l.in actionibus.ff.de in litē iurando. ¶ Quinto z vltimo hec ɔclusio pbatur:nam si iste Joānes probatur q in redditu rationis negat aliqua que alia via probant ad eius manus peruenisse z sic aliqua occultauit vel omisit scribere dicitur predo casus est in.l.pomponius.§.ex facto.quē ibi ad hoc notant Angel. imo.z Moder.ff.de acqui.pos.z tenet per illum tex.Lud.roma.in

10 eadem.l.§.sz legatario.z hinc dicit ēt qd officialis seu procurator ɔmunis q non pfecte posuit in libris cōis oē id qd occasione rei publice acceperat sz aliqd penes se retinuit ɔdēnat in quadruplum vt est text.in.l.excellentia.C.de eroga.mili.anno.li.xij.z dicit Bal. l.vbi exigit.§.dolo.ff.de edē.q si penitus non scribit punitur pena manus per tex.in aut.de manda.prin.§.reges.si ergo dicitur pdo: ergo ɔtra eum prestat iuramentū in litem veritatis.vt est casus in l.si qs.C.vñ vi.z in.c.si.extra qd metus causa:z vtrobiqz no.p doctores z traditur in.l.in actionibus.ff.de in lit.iur. ¶ Quinta z vltima conclusio est:q dotes prefati dñi Bartholomei ex quo probant posite in domo p communi vtilitate debent in primis extrahi de bonis communibus tanq es alienū:vt no.Spec.in ti.de iudicijs in qrta parte.in.§.sequitur.ver.Quid si in cōione.ponunt bal. z alij in.l.si patru⁹.C.cōia vtriusqz iudicij.z consuluit.Ang.in suo consilio.q incipit in nomine iesu xpi z c. Viso dicto puncto ac etiā statuto,z c.cui consilio subscripserūt se doctores solēnes dñs Onosrius z do.Marc⁹ de perusio.z hec quo ad secundum locum quesita. ¶ Circa aliam dubitationem concludendum est filias prefati domini Bartholomei dotari debere de bonis communibus,vel saltem dictum Joannem debere imputare in partem suam dotem traditam filie sue.hoc manifeste ostenditur:vnde ista est magis cō

¶ Aduerte quia hic pceptor meus in hec cōsulēdo tenuit ɔtrā̄ s cā comitū de bōromeis ɛ incipit ei⁹ cōsiliū visis et his mihi destinatis:z ibi tz q dotat de cōi.

11 munis conclusio q socius etiam omniū bonorum obligatus est dotare de proprio.Et tenet de sua pte dotare vt concludit speculator in ti.de iudicijs.§.sequit.ver.qd si vnus.z tz Bal.in.l.si patruus.C.communia vtriusq.iudi.z bal.i aut.ex testā.l.xvij.col.C.de colla.z Pe.de peru.in ɔsilio qd incipit.qm iam dudum consului.z Bal.in preallegato consilio duo fratres vnus maior natu.z An. in dicto consilio.viso puncto z c.Et est casus in.l.si socius p filia. iuncta gl.ff.pro socio.Aut ergo volumus dicere qd dicta societas que vltimo loco contracta asserit non dz quo ad hoc seruari quia non habuit effectū.z tunc stat conclusio.s.firmata quod dos data filie dicti Joannis debet ipsi Joanni imputari per iura z auctoritates.s.allegatas.Aut volumus dicere societatem quo ad hoc esse seruandā:z tunc concludendum est q filie dicti do.Bartholo

a mei debent de cōmuni dotari vt pbant verba societatis:que asserit vltimo loco ɔcta.s.q si cōtingeret filias nasci durante societate tales filie deberent de cōi dotari.cum ergo filie dñi Bartholomei fuerint nate durāte societate debent fm conuentionem de cōi dotari.est enī seruanda forma conuentionis.l.legem.C.de pac.cōuentis.l.contractus.ff.de regu.iur.l.legem.C.locati.Cum ergo verba conuentionis sint clara non est opus alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cū in verbis.z.l.nō aliter.ff.de leg.iij.l.si alij.ff.de vsufru. leg.qz in incertis non certis locus est coniecturis.l.continuus.§.cū

12 ita.ff.de ver.ob.confirmat.Nā non solū verba sed etiā mens contrahentium est attendenda non solum in vltimis voluntatibus.l. in conditionibus.ff.de condi.z demon.sed etiā in contractibus vt l.quoties idem sermo.ff.de re.iu.z ibi Bar.Intentioni enī debent verba deseruire z non econtra.Et ideo ampliantur fm intentionem z mentem.l.cum pater.§.dulcissimis.z ibi Barto.ff.de le.ij. ¶ Sed dicet mihi profecto aliquis z si filia Joānis erat iā nupta z censebatur nupta de portione Jo.ɔmodū fuit q censeretur dotata de cōmuni quare appositū fuit pactū q dicta asserta societas duraret.xx.annis nisi ad hoc q filie dñi Bartholomei etiam de cōi dotarent z etiam filie Joannis z sic vr in dicta asserta societate contracta appositū dictū pactū q filia Joan.censeretur dotata de communi si societas duraret annis.xx.quo tpe filie dñi Bartholomei poterāt nasci z dotari z sic cessante etiā tacita,conditione cēsetur cessare dispositio.l.item qz.in fi.cum ibi no.ff.de pac.vel dicere debemus filias dñi Bartholomei dotari debere de bonis cōmunib⁹ q in hoc fuerit es alienū.vt.l.iure societatis.ff.pro socio.Et p hec reducent pdicti socij ad equalitatem que inter socios maxime est seruanda.l.verum.in prin.z.l.si non fuerint.ff.p socio.z hoc maxime ex eo q dictus Joannes non obseruauit pacta societatis qz non fecit inuentarium nec legitime tenuit computum lucrorum vt dictum est.z sic dedit causam diuisionis.vnde non seruanti fidez fides seruanda non est.l.cum proponas.C.de pac.l.qui fidē cum fi. ff.de transac.z eo maxime qz ex narratione pūcti apparet qz dedit occasionem diuisionis per id q habetur in.l.actione.§.Item qui

societatem. ff. p socio. ⁊ in. l. si cõuenerit. e. ti. ⁊ hec clarius pcederet si appareret ꝯtus iuratus qꝛ cũ Joannes contrauenisset pderet oẽ ius ⁊ teneret ad obseruantiã ⁊ dñs Bartholomeus sibi non teneret ad aliquaʒ obseruantiã iuxta sing. puisionẽ. l. si qs maior. C. de transac. Quare tñ oĩa sunt dicta si probabit p sm assertum instrumentum cui tñ de iure nulla est danda fides vt statim in sequẽ-

13 ti dubitatiõe dicet ⁊c. ¶ Circa aliud dubiũ † nunquid credat publico instrõ: ex quo vnus ex duobus testibus necessarijs dicit se nõ interuenisse: ⁊ in hoc articulo qñ testes ꝯdicunt instro late ⁊ varie loquuntur doctores in varijs locis tñ in casu nr̃o qñ vnus ex duobus necessarijs dicit se non interfuisse magis communis conclusio est ꝙ non stet instro: conclusio est Joannis caldarini ⁊ canonistarũ in. c. cũ Jo. eremita. extra de fi. instru. ⁊ Bar. Bal. Ange. ⁊ Jo. de imo. in. l. j. in fi. ff. quẽad. test. api. ⁊ Ange. in. l. cum ab initio. e. ti. tradit late genitor meus in. c. nostra. extra de testibus. ¶ Circa vltimam concludo ꝙ cũ fuerit latũ laudũ ꝙ dictus Joannes deberet diuidere ⁊ consignare ptem animaliũ domino Bartholomeo ⁊ sepius requisitus hoc facere recusauerit fuit in mora iuxta no. in l. si ex legati causa. ff. de ver. ob. ⁊ l. mora. ff. de vsuris. item predicta animalia perierit pdicto Joanni moroso vt traditur in dictis iuribus ⁊ in. l. quod te. cum ibi no. ff. si cer. pet.

Laus deo omnipotenti. Amen. ⁊c.

Consilium. xlvij.

1 ¶ Dispõ non adaptat ad casum ad quẽ non adaptãtur vba.
2 Contractus verba sunt intelligẽda vt aliquid operentur.
3 Exceptio licet firmet regulam in non exceptuatis non tamen illaʒ dilatat.
4 Pertinentiarũ appellatione q̃ veniãt ⁊ q̃ nõ. nu. 5.
6 Clausula. cũ omnibus iuribus ⁊c. restringit ad ea q̃ sunt de natura contractus.
7 Uidelicet dictio: de sui natura est restrictiua precedentium.
8 Error iniustus quis dicatur.
9 Arguitur a simili.
10 Error iuris pbabilis sufficit ad prescriptionem.
11 Error iuris quomodo probetur probabilis.
12 Possessio ciuilis sola sufficit ad prescriptionem.

Consilijs nostris trinus deus optimus adsit vt fas ppetuo sanctaqꝫ iura loquar. In primo pñtis consultationis arti. cõcludendum puto predictas syluas ⁊ nemora ab oppiano circa versus ciuitatem seneñ. nõ includi in dicta venditione. Raʒ clarũ est ꝙ regulariter in contractibus omissum re loco ⁊ tpe hr̃ p omisso. l. triticũ. l. qcqd. ⁊. l. ita stipulat⁹. ⁊. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de v. ob. facit. l. si dotẽ. in pn. cum ibi no. ff. sol. ma. Cũ ergo in casu nr̃o predictus Laurẽtius haberet possessionẽ de qua agimus cõem cũ Joãne de burgẽsib⁹ qm̃ due tertie ptes pro indiuiso erant dicti Laurẽtij: ⁊ alia tertia erat dicti Joannis ⁊ plus erat dicti Laurentij palatium ⁊ quedam alie res ⁊ demum dict⁹ Laurentius venerit ad diuisionẽ cum dicto Joanne: ⁊ cõtigerint sibi in partẽ plura bona distincta ⁊ separata ⁊ sylue ⁊ nemora remãserint cõmunia ⁊ indiuisa: vt pꝫ per instrumẽtũ diuisionis de quo. s. manifeste cõcludit ꝙ dicte sylue ⁊ nemora non veniunt in dicta diuisione: que conclusio aperte pbatur p vba dicti instrumẽti vẽditiõis dũ in eo dr̃ duas tertias ptes suarum possessionũ dicti Laurentij p indiuiso: vꝫ terras laboratiuas vineatas sodas pratiuas boscatas ⁊ alias quascũqꝫ q̃ pro alia tertia parte tenent p diuiso ⁊ possident per Joã. Nic. de burgẽsibus de senis ex quib⁹ verbis clare concludit ꝙ tñ fuerũt vẽdite due tertie ptes bonorũ diuisorũ ⁊ nõ bona q̃ habebat cõia pro indiuiso. vnde cuꝫ verba sint clara non est opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ⁊. l. nõ aliter. ff. de le. iij. in incertis enĩ nõ certis loc⁹ est coniecturis. l. continuus. §. cum ita. ff. de ver. obl. Cum ergo in casu nostro sylue ⁊ nemora remanserint indiuisa. ⁊ sic essent communia

1 p indiuiso nõ cõpzehẽdunt in dictis verbis: † Ad illũ enim casum ad quẽ verba nõ adaptant: nõ adaptat dispositio. l. si seruũ. §. nõ dixit pretor. ff. de acqui. he. l. vnica. §. finaũt ad deficientis. C. de cadu. tol. que etiã conclusio clarius confirmat ex verbis q̃ postea sequuntur in dicto instro dũ dr̃ vꝫ illas duas tertias q̃ dicto Laurẽtio vẽditori tetigerũt in diuisione quã dictus Laurentius fecit cũ dicto Joãne q̃ possessiones ⁊ bona sita sunt in comitatu seneñ. in diuisione aũt quã fecit dictus Laurenti⁹ cum dicto Joãne nõ tetigerunt sibi in pte pdicte sylue ⁊ nemora de quibus agimus: sꝫ illa indiuisa remanserunt: vt pꝫ ex dicto instro diuisionis. item illa nemora non veniunt in dicta venditione nec includuntur in vbis dicte venditiõis a quibus verbis claris dicti ꝯtus venditionis nõ est recedendũ. d. l. nõ aliter. cũ si. qm̃ ad ꝯsiderandũ ad quid qualr ⁊ inq̃tũ quis sit obligatus ex ꝯtu ipsius: verba sunt inspiciẽda. l. fideiussores magistratuum. §. si. ff. de fideius. l. lecta. ff. si cer. pet. vbi Bal. ⁊ in. l. fi. C. cõia vtriusqꝫ iudicij. si enim in dicta venditione includerent due tertie ptes bonorum ⁊ rerũ q̃ ⁊ quas dictus Laurẽtius habebat nõ solũ in dictis possessionibus p diuiso cum dicto Joanne sed etiã pro indiuiso ⁊ non solũ que tetigerũt sibi in partem in dicta diuisione sꝫ etiã que remanserunt cõia frustra apposita essent illa verba duas tertias ptes suarũ possessionũ p diuiso ⁊ alia verba que dicto Laurẽtio venditori tetigerunt in partẽ

2 † verba aũt cõtractus sunt intelligenda vt aliquid operentur. l. si qñ. ff. de le. j. c. si papa. extra de priui. li. vj. traditur in. l. j. C. de pact. pig. ¶ Preterea ex quo ptes expresse incluserunt in dicta vẽditione bona ⁊ res que habebat p diuiso dat manifeste intelligi ꝙ voluerũt includi ea q̃ hẽbat cõia p indiuiso: qm̃ q vnũ includit aliud excludere vr̃. l. cũ ptor. in prin. ff. de iudi. l. fi. C. de pac. conuentis. l. maritus. C. de pcu. cũ si. ex quibus omnibus fit ꝯclusio ꝙ in dictis verbis dicti contractus nõ includerent sylue ⁊ nemora q̃ remanserunt indiuisa ab oppiano circa versus ciuitatem seneñ. ¶ Sed contra predicta instabit diligẽs inuestigator ꝙ lꝫ in dictis verbis nõ includantur tñ includuntur in alijs verbis dicti cõtractus. dũ dr̃ reseruato tñ dicto venditori palatio ante dicto cuꝫ domibus claustris ⁊ oĩbus muragijs circa dictum palatiũ ⁊ ad ipsum palatiũ ptinentibus que in presenti vẽditione nõ veniant: neqꝫ esse intelligant: vñ vr̃ põderandũ ꝙ dictus venditor tñ sibi reseruauit ⁊ excepit palatiũ cũ domib⁹ ⁊ claustris ⁊ alijs ptinẽtijs: exceptio autẽ solet firmare regulam in nõ exceptuatis. l. quesitum. §. deniqꝫ. ⁊ ibi Bart. in. l. cum de lanionis. §. cui fun. ff. de fun. instru. ⁊ no. in. l. j. ff. de re. iur. ⁊ p Dy. ⁊ Jo. an. in ru. de reg. iur. li. vj. ergo excepto palatio. vt. s. oĩa alia vident includi in dicta venditione ⁊ per ꝯñs vident includi dicte sylue ⁊ nemora vt. s. ¶ Sed ad hanc obiectio-

3 nem facilis est rñsio ⁊ breuis † ꝙ lꝫ exceptio firmet regulam in nõ exceptuatis nõ tñ eam dilatat vt faciat sub ea cõpzehendi que de sui natura nõ compzehẽderent: casus est no. ⁊ Dy. si. per quem ita ibi decidit Bar. in. l. generali. §. vxori. ff. de vsufru. leg. ita etiam per illum tex. dicit Bar. in. d. l. j. in vltimis verbis. ff. de reg. iur. Idem etiã tenet Bar. in. d. §. deniqꝫ. vbi respondet ad illũ tex. qui videbatur pbare cõtrarium: tradit per Lapum ⁊ canonistas in. c. qui ad agendũ. de pcura. in. vj. ⁊ per Lapum ⁊ Pe. de anc. in. c. pe. de of. vica. Ad idem bene facit tex. no. in. c. in nr̃a. extra de sepul. Cum ergo in verbis venditionis ꝙtumcunqꝫ gñalibus non includerent dicte sylue ⁊ nemora: igitur non est dicendũ ꝙ dicta exceptio haberet ampliare veritatẽ dictorum verborũ. ¶ Sed iterũ ⁊ fortius instabit ꝙ includuntur sub alijs verbis que immediate postea sequũtur dũ dr̃ cũ oĩbus ⁊ singulis iuribus ⁊ pertinentijs suis dictarum rerum venditarum ⁊ quolibet ipsarũ ⁊c. Sed de pertinẽtijs ⁊ iuribus dictarum rerum videbantur esse dicte sylue ⁊ nemora. igit ⁊c. Nam inquit eleganter Inn. in. c. cum ad sedẽ. extra de resti. spo. illa

4 † veniunt appellatione pertinẽtiarum que statuto vel cõsuetudine vel lege deputata sunt vt accedant interdicto: vnde statutum est ꝙ accedant etiam mobilia ⁊ damna. l. j. §. recissime. ff. de vi ⁊ vi arma. Item hereditati omnia que in hereditate inueniuntur etiam si nõ fuerunt testatoris. l. itẽ veniunt. ff. de peti. here. ⁊ plura prosequitur exempla Inn. vnde dicit quod si petitur ecclesia vel castrũ vel alia consimilia cum pertinentijs suis ea que sunt deputata vt accedant statuto vel consuetudine peti intelligentur vt ibi latius per eũ quem in hoc videntur sequi doctores. ⁊ eius dicta latius ⁊ notabilius prosequitur Jo. cal. in suo solẽni consilio quod incipit gregorius nouus. sed de consuetudine videtur quod sylue ⁊ nemora accedant predijs ⁊ possessionibus ⁊ censeant esse de pertinentijs prediorum ⁊ possessionum: ⁊ ita vr̃ esse de cõsuetudine cõmunis vulgaris intellectus. igit dicte sylue ⁊ nemora includuntur sub illis verbis cũ pertinentijs suis: facit pro predictis qꝛ verbum pertinere videt latũ verbũ. l. pertinere. ff. de ver. sig. facit. l. si ego. §. idem ait. ff. de publi. ⁊. l. si tutio. ff. de vsufru. ⁊. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pac. dotalibus. cum si. que allegat Jo. cal. in dicto consili. ¶ Sed pro solutione est aduertendum quod licet forte dici posset ꝙ si vendidisset dictus Laurentius possessiones suas simpliciter cum iuribus ⁊ ptinẽtijs venirẽt dicta nemora tanq̃ pertinẽtia. Tñ ex quo nõ simpliciter vendit possessiones sed specificat res particulares pe-

5 tias terrarũ etiã boscatas. dico ꝙ † appellatione pertinentiarũ nõ veniunt alie res particulares. ⁊ sic non veniunt dicta nemora. hoc clare colligitur ex dictis Innoc. in. d. c. cum ad sedẽ. vbi notanter dicit ad ppositum pꝛout. s. relatũ est ꝙ illa sunt de pertinentijs q̃ ita deputata sunt vt accedant. ⁊ sic ꝙ sint tãquam accessorium ad ipsam rem principalem: sed vt dixi vna res particularis alteri non accedit: nec dicitur de pertinentijs possessionis siue poderis in vniuerso prout statim etiam dicã. ¶ Preterea si accedentia sequunt naturam eius cui accedunt. vt in regula accessoriũ cum materia. ff. de reg. iur. in. vj. in. l. cũ principalis. ff. de reg. iur. ⁊. l. Aurelius. §. legatum. ff. de lib. leg. ergo cum in principali sit dictũ de predijs ⁊ rebus diuisis: ita pariter debemus intelligere de ipsis accedentibus diuisis. ¶ Preterea omnes clausule que solent in contractu apponi ⁊ regulantur sm naturam principalis dispositionis ⁊ contractus. Ad hoc tex. notandus in. l. si. ff. de cõsti. pecu. Et qd no. Bal.

in. l. si

in.l.si absentis.circa fi.C.si cer.pe. Ad idē gl.ordinaria in.l.si pro-
nus.§.pronū.si qd in frau.proni.sed ꝯct⁹ in sui principali dispositiōe tm̄ refert ad res quas p diuiso possidebat igit etiā dicte clau-
sule referri debēt ad res diuisas. ¶ Preterea magis ad ppositū de
6 Bal.notāter in.l.a pcuratore.C.mā.q ꝉ hmōi clausula cū omnib⁹
iurib⁹ zc.restringit ad ea q̄ sunt de natura ꝯctus:arg.l.si stipulat⁹
ff.de vsuris.z allegat no.p Inn.in.c.ex literis.extra de iurepatro.
idē etiā Bal.in rub.C.de ꝯhen.emp in.x.q.q lz clausule q̄ appo-
nunt in ꝯctu ēptionis z vēditionis nō debeant intelligi sine virtu-
te aliqd operandi.l.hec.ff.de ꝯhen.emp.tn̄ debent ita intelligi vt ꝟ-
ba intelligant ſm naturā ꝯctus z ſm naturā rei deducte in ꝯctū.
allegat.d.l.si stipulat⁹ z dicta Inn.in.d.c.ex literis.sed de natura
ꝯct⁹ nō est q veniāt res q̄ nō sunt in ꝯctu expsse:vt.s.dictū est.l.si sti-
pulatus.§.grisogon⁹.cū si. ¶ Preterea cū in expressione rerū vēdi-
tarū expsse declaret de reb⁹ quas possidebat pro diuiso lz in expres-
sione ptinentiarū hoc nō declaret tn̄ dicta clausula recipit declara-
tiōes a clausula precedenti vt intelligat d ptinentiis q̄ possidet pro
diuiso:est tex.no.in simili l.i.ff.d rebus dubijs.quā ibi sic summat
Bar.si in vna pte alternatiue est aliqua res dubia declarat habi-
to respectu rei q̄ in altera pte alternatiue posita est:facit illa regla
vulgaris q̄ hz q p pcedentia declarant sequentia.l.si seru⁹ pluriū.
in fi.z l.qui filiabus.in prin.ff.de lega.i.cū si.facit q statim dicam.
¶ Preterea dato q dicta nemora essent d ptinentiis q tn̄ est falsuz
q sint de ptinētiis rerū vēditarū simplr sed etiā aliaz possessionū q
bus essent cōia p indiuiso.z sic ſm qd:verba autē sunt intelligēda
simplr z nō ſm qd.l.hoc legatū.ff.d lega.iij.z p Bal.in.l.titie texto
res.ff.de le.i.p Ang.z Moder.in.l.i.in pn.ff.de ver.obli.ergo debet
intelligi d ptinētiis simpliciter dictarū rerū vēditarū z nō ſm quid
hoc est d illis q̄ sunt aliarū rerū quā vēditarū. ¶ Postremo posset
quis dicere imo veniant dicta nemora.Nā vt ex ꝯtractib⁹ initio p
cipit q he possessiōes vendite vocant possessiones palatij tigliani:
vt ptz verbis pallegati ꝯctus venditionis.dū dr̄ q̄ vulgariter vocā
tur le possessiōe del palazo de tigliano.sed habem⁹ q pascua ꝯpu
tata ad vsum fundi z cū eo vno nūcupata venit sub nomine fun-
di.vt est tex.quē ibi ad hoc no.Bar.in.l.seie.§.expᷓine.ff.de fundo in
stru.ad idē allegat tex.in.l.pdiis.§.balneū.ff.de le.iij.ergo.eodē mō
in casu nostro:nemora apta ad pasturandū q̄ sub noīe dicte posses-
sionis tigliani vocabunt.facit etiā no.per Bar.dū tractat de hoc
noīe podere.in.l.i.ff.de re.du.in fi.z i.l.si ita.in fi.ff.d au.z arg.leg.fa
cit tex.z ibi p Bar.in.l.vxorē.§.legauerat.ff.d le.iij. ¶ Sed ad hec
dicta faciliter rūdet q dict⁹ Laurenti⁹ nō simpliciter vendit suas
possessiones de tigliano:hoc est duas tertias partes possessionū sz
declarauit seipsū dicēdo duas ptes tertias possessionū p diuiso:vn̄
cū verba sint clara ab eis nō est recedēdū.d.l.nō aliter.ff.de le.iij.z
magis z postea se declarauit dicēdo:vz illas duas tertias q̄ dicto
7 Laurētio zc.vnde no.est dictio ꝉ vz q̄ sui natura est restrictiua pre-
cedentiū.l.in vendi.ff.cōia prediorum.z per Bald.in.l.cū mulier.ff.
sol.ma.est etiā expositiua pcedentis orationis vt no.gl.in cle.cau-
sam.de elec.z tex.cū gl.in.c.nouim⁹.de ver.signi.vn̄ cū venditor de-
claret seipsum referēdo spāliter ad res diuisas z nō ad possessiōes
simplr idubitāter nō veniūt possessiōes idiuise vt.s.clarissime ostsuz
ē. ¶ Preterea si q̄ dubitatio eēt ꝟba sunt iterptāda ꝯ̄ ēptorē q se i
illis fundat z debuit aperti⁹ loq.l.veterib⁹.cū materia.ff.de pac.l.
stipulatio ista.§.in stipulatiōib⁹.ff.de ꝟ.ob. ¶ Preterea si pbabit
q mihi narrat res reddit magis clara.s.q dicta bona vēdita etiā
sine dictis nemorib⁹ nedū valebāt ptiū de quo i instrō sz etiā vltra
quo casu q̄titas ptij tolleret omnē dubitationē.arg.gl.no.in.l.i.ff.
de supfi.z ei⁹ qđ not.Bart.in.l.cotē ferro.§.q maximos.ff.de pu-
bli.z in sua disputatione q̄ incipit publi.z qđ no.ad ppositū Bal.
Pau.de cast.z Mod.in.l.i.C.q test.z moder.in.l.serui electio.in fi.
ff.de leg.i.z h quo ad pmā dubitationē. ¶ Circa scdaz dubitatio-
nē puto q dicti Baptista z Celidoni⁹ nō possunt se tueri pnilegio
prescriptionis.z in primis hoc ostēdit tā de iure cōi q etiā ſm for-
mā statutorū:de iure cōi ostendit:nā sine titulo pscriptio nō pcedit
casus est in.l.nullo.C.de rei vēd.l.z in.l.diutina.C.de pscri.longi tē-
po.tradunt Bar.z doc.in.l.celsus.ff.de vsucapionib⁹.Sz in casu
nostro:si vēditio nō extendit ad dicta nemora vt demostratum
est in pcedenti dubitatiōe seqt q in illis nō habēt titulū z p cōse-
quēs nō potuerūt pscribere ex forma statutorū:hoc idē etiā ostdit:
qm̄ statutū pdictū vult q ad hoc vt qs decēnio pscribat debet pos-
sidere cū iusto tit.alias in pncipio disponit q ille q possidet p suo
prescribat spatio.xxx.ann.z sic ꝯcordat cū iure cōi.l.si qd empti.
C.de pscrip.xxx.anno. ¶ Sed instabit qs q lz nō habeāt verū ti-
tulū saltē habēt titulū putatiuū:qz putabāt se emisse etiā dicta ne-
mora putādo dicta nemora ptinere ad vēditorē forte tanq̄ diui-
sa.z sic q fuerit iusto errore duct⁹ q satis vr̄ sufficere.l.celsus cū ibi
no.ff.de vsucapio.z in.l.qđ vulgo.cū ibi no.ff.p ēptore.tradit Bal.
in.l.nullo.C.de rei vē.z i.l.iudicia.e.ti. ¶ Sz hec obiectio nō obstat
8 qm̄ vt cōcludūt Bar.z cōiter doct.post gl.in.d.l.celsus.ꝉ error ali⁹
dicitur iniustus alius iust⁹ ali⁹ iustissimus.iniustus dr̄ quādo causat

mere a facto pprio nulla assueratiōe aduersarij ducta extra qm̄
putaui me emisse qđ nō emi z intraui in possessiōe.l.q̄q̄.s.ad vellā
nū.z.l.nūq̄.z.l.si fur.§.i.ff.de vsucapio.Et hic error nō sufficit ad p-
scriptionē.cōcludūt ibi doc.Iust⁹ aūt error dr̄ in pprio fcō tn̄ indu-
ctus psuasiōe aduersarij mei:ar.l.iij.ff.p suo.z.l.i.cū gl.ff.de noua.
Et hic error pdest oī alio titulo:quā titulo ēptionis z venditionis
in quo reqritur error iustissim⁹ q dr̄ in facto alieno.vt i.l.si.ff.p suo
puta qn̄ aliqs administrator me⁹ diceret se emisse:idē si pr̄ vel alij
autores mei dixissent se emisse vt la:i⁹ declarant Bar.z doc.in.d.l.
celsus.vnde reducendo ad ppositū si dicti emptores dicāt se putas-
se q emissent q nō emerūt ex quo agit de facto pprio nō dr̄ error
iustissimus z p ꝯn̄s talis titulus putatiu⁹ nō sufficeret. ¶ Sed in-
stabit qs q imo fuit error iustissim⁹ in facto alieno:qz potuit crede-
re illa nemora esse diuisa z tetigisse in partē dicto Laurentio.z sic
fuisset iustissim⁹ error in facto alieno p ea q̄.s.dicta sunt.Sed ad
hoc facilis est rn̄sio:qm̄ nō est credendū q dicti emptores emerint
9 dictas res diuisas nisi primo pcurauerint ꝉ que essent res diuise z
q̄ indiuise.ar.sumpto a verisimilibus.l.nō est verisimile.ff.q metus
ca.l.quintus.ff.de do.inter vi.z vxo.auf.licētiam.C.de epi.z cle.z in
l.plenū.§.qntū.ff.de vsu z habi.Nemo enī psumit iactare suū.l.cū d
indebito.C.de pb.nō igit est psumptio q nō ꝯcognito plene q̄ eēnt
res diuise z q̄ idiuise istas possessiōes emisset maxie arguēdo a cōi-
ter accidētibus in hoīb⁹ diligētib⁹.l.neqz natales.C.de pba.z in.l.
nā ad ea.ff.de legib⁹.ponit Bal.in.c.si vasall⁹.si de feu.fuerit con-
trouersia inter dn̄m z agna.z maxime qz habēt ibi possessiōes vici-
nas:vicini enī psumunt scire facta vicini z maxime qz pbant satis
in loco cōuersari.ar.l.si vicinis.C.de nuptijs.z no.p Bar.in.l.i.ff.si
cer.pe.Et hec cōfirmant qm̄ in dicto instrō ēptionis fit mentio de
diuisione z de bonis diuisis.Itē presumunt partes habuisse noti-
tiam pdicte diuisionis vt notabiliter colligit ex his q̄ ponit Bart.
in.l.q rome.§.duo fratres.ff.de ꝟbo.obli.in.iiij.q.dū allegat.l.i.C.
de pac.z etiā.in.v.q.z Bal.in.c.imperator lotari⁹.z Ange.in suo
cōsil.lviij.qđ incipit paterfamilias.Cū ergo alleganti incūbat p-
batio.l.actor.C.de prob.z no.p Bar.in.l.in illa.ff.de ꝟbo.obli.Nō
video quō poterit allegari z pbari nedū iustissimus error:sed nec
etiā iustus. ¶ Sz iterū dicet qs nō potuit euadere q sub appella-
tione iuris z pertinentiarū venirent illa nemora:z sic errare in inter-
pratione illorū verborū z licet error iuris nō soleat pdesse ad pscri-
ptionē:vt in.l.nūq̄.ff.de vsucap.l.ij.§.si a pupillo p ēptore:qm̄ quilibz
iura scire dz vel p se vel ꝯsulēdo pitiores.l.leges.C.de legib⁹.l.bono
rū.cū ibi no.p Bar.ff.de bono.pos.ti.gn̄ali.l.regla.ff.de iuris z fac.
10 igno.tn̄ qn̄ esset ꝉ error iuris pbabilis tūc etiā sufficeret ad pscriptio-
nē vt est tex.cū gl.z ibi notāt do.ant.z Abbas Mod.i.c.cū dilect⁹
d cōsue.z.d.Imo.i.c.si.de pscri.z i.c.ad apostolice.de dona. ¶ Sz
rūdet q talis error nō vr̄ probabilis cū clarissima sint verba instrī
vel saltem ita clara q p ꝯsiliū peritorū potuissent declarari empto-
res z ex dictis in prima dubitatiōe cōstat:vn̄ cū vnusq̄sqz debeat
iura scire p se:ut ꝯsulēdo pitos z necesse sit de tali errore ostēdere:
nō sufficeret sola allegatio erroris iuris:vt no.Bar.in.l.sed si lege.
§.scire.ff.de peti.he.z ibi sequit Ang.dicēs q hec est valde difficilis
pbatio.qz est psumptio ꝯ̄ eū p.d.l.leges.nisi appareret eū ꝯsuluisse
peritiores q rūdissent:vigore dicti ꝯct⁹ dicta nemora comprehen-
di.ita etiā no.do.Abb.Mod.in.c.si diligenti.de pscri.in.c.dilecto.
11 extra de pbē.vn̄ dicit bal.in.l.iij.C.de vsuca.p ēptore q error iuris
pbat pbabilis qz forte erat mulier vel minor vl miles armate mili-
tie vel qz passus erat difficilis in iure z interrogauit sapiētē qz itera-
rogauit in iuris opi.alīs aūt quilibet psumit scire iura scripta nisi te-
neat amētia.ar.l.leges sacratissim:.nisi q̄ dictis modis de errore iu-
ris pbabili doceat talis allegatio nō pdest. ¶ Sed adhuc restat
scrupulus:qz lz error iuris nō pdesset tn̄ qz admiss⁹ error facti cre-
dēdo forte nemora pdicta possideri pro diuisis:sz qn̄ error iuris hz
admixtū errorē facti pdest vt est casus no.i.l.si vir vxori.z ibi bar.
ff.p donato tradūt doc.i.d.l.celsus.z Bal.i.d.l.iij.C.p donato.z i
l.nullo.C.de rei vēdi.z Imo.in.c.si.de pscri.sz ad hoc rūdet q illa
pcedūt qn̄ ē error facti pbabilis q ad pscriptionē pdesset q̄ casu ex
errore iuris nō vitiat vt ꝯcludit in dictis iurib⁹:sed in casu nostro
nō est talis iustissim⁹ error in facto q sit sufficiēs ad prescriptionē:
item non prodest talis error facti admixtus vt tradit in.d.iurib⁹.
¶ Postremo q nō sit decursa pscriptio lōgi tpis ostendit.Nā sola
12 ꝉ possessio ciuilis est sufficiēs ad pscriptionē vt no.gl.z doc.in.l.iij.
§.ex ꝯtrio.ff.de acq.pos.Tūc si ciuilis possessio q̄ erat penes Lauren-
tiū nō fuit tradita:qz tn̄ tradidit possessionē rerū venditarū.nec p
ingressum emptorū dr̄ Laurēti⁹ pdidisse suam ciuilē possessionē:nā
absens alio ingresso possessionē quousqz ignorat naturalē occupa-
tā retinet ciuilē.l.clā possidere.§.q ad nūdinas.in fi.cū.l.seq.ff.de ac-
q.posses.si aūt scit tūc perdit ciuilem vel reuersus nō fuerit admis-
sus:vt in.d.§.q ad nūdinas vel si timuit se posse repelli vt ibidē p-
bat.vel timere potuit vt ibi cōcludūt Cuma.z Paul.de cast.arg.
l.q nemo.in fi.ff.de acqr.posses.alias autē nisi negligētia decennij
ingra.l.furtum.§.i.ff.de vsuca.z no.glo.l.i.C.de seruis fugi.Itē cū

in casu nr̃o nõ sumꝰ in casu nõ admissiõis: nec sumꝰ in casu in q̃ ꝓbeꝛ timoꝛ cũ ãbo essent pares ciues ĩ libera ciuitate iuxta. l. nõ ẽ veri sile. ff. ꝙ me. cau. seqꝛ ꝙ añ decẽniũ nũq̃ ẽptores potuerũt icipere ꝑscribere sine ciuili possessiõe ⁊ sic opꝰ erat possessiõe. xx. ann. ⁊ ita cõcludit notabilr̃ Dy. ĩ regula sine possessiõe. ꝺ re. iu. i. vj. q̃ possessio. xx. annoꝝ nõ daꝛ in casu nr̃o. itẽ ẽ ꝺcursa ꝑscriptio. laus deo oĩpotẽti Soci. ¶ Iuliꝰ seneñ. suo hr̃des vl̃es istituit dñaʒ Hippoly. eiꝰ matrẽ ⁊ dñaʒ Marga. eiꝰ sororẽ: cũ hac ꝯditiõe vcʒ: ꝙ dicta dña Hippoly. durãte eiusdẽ Hippoly. vita hẽat oẽs fructꝰ ⁊ vsusfructꝰ redditꝰ ⁊ ꝓuẽtꝰ oĩm bonoꝝ ⁊ rerũ mobiliũ: ⁊ imobiliũ: iuriũ ⁊ actionũ ⁊ noĩm debitoꝝ dicte hr̃ditatis. ⁊ dicta bõa tã mobilia q̃ imobilia: iuriũ rerũ ⁊ actionũ ⁊ noĩm ꝺbitoꝝ vẽdere ⁊ alienare ⁊ donare possit ⁊ q̃cũqꝫ alio titulo trãsferre ꝓ libito volũtatis sue ipsius dñe Hippoly. ⁊ tradere: ⁊ ꝯcedeꝛ: ⁊ dõare ꝓ aĩa dicti testõꝛis i remediũ suoꝝ pctõꝝ ⁊ suoꝝ ꝑdecessoꝝ vt eidẽ dñe Hippo. videbiꝛ ⁊ placebit de eiꝰ ꝯsciẽtia bñ ꝯfidit ⁊ ẽt vltra q̃rtã ptẽ hr̃ditatis dicte: ⁊ ꝙ nõ teneaꝛ cauere: nec aliquẽ fideiussorẽ ꝑstare: de vtẽdo ⁊ fruẽdo arbitrio boni viri: asqꝫ alia lnia ipsiꝰ dñe Marg. itaqꝫ durãte vita dcẽ dñe Hippoly. ipa dctã dña Marg. de dicta hr̃ditate se ĩpedire aliq̃mõ nõ possit. ⁊ post mortẽ ipsiꝰ dñe Hippoly. istõ ꝙ supfuerit ꝺ dicta hr̃ditate remaneat ⁊ sit dicte dñe Marga. iure istõnia ⁊c. ideꝫ moriꝛ ꝑfatꝰ Iuliꝰ supuiuẽtibꝰ sibi hr̃dibꝰ vl̃ibꝰ vt. s̃. inde v̾o ꝑfata dña Hippoly. ti. dõatiõis iter viuos donauit reseruato sibi vsufructu: toto tp̃e vite sue: ꝺ bõis ꝓprijs ipsiꝰ dñe Hippoly. necnõ ⁊ ꝺ bõis hr̃ditarijs ꝑfati Iulij eiꝰ filij christoforo nepoti suo ex dicta dña Marga. eiꝰ filia cũ hac ꝯditiõe ꝙ vsusfructꝰ nõ q̃raꝛ pr̃i dicti christophori ⁊ cũ grauamine ꝙ dictꝰ x̃pofoꝛꝰ faceret celebrari in ecc̃lia scti dñici duo officia q̃libet ãno i ꝑpetuũ i qbꝰ officijs exponat libras octo ꝺ ẽ i q̃ibꝫ offõ q̃ donatio excessit numeꝝ ꝗngẽtoꝝ aureorũ ⁊ vltra: q̃ donatiõe facta stati dctã dña Hippoly. cũ eẽt ĩfirma ⁊ ad iudicẽ ire nõ posset. ꝓ ꝯfirmãdo dõationẽ ꝑdictã. suũ ꝯstituit ꝓcuratorẽ spãliter ⁊ noiatim. ad ĩsinuãdã dictã donationẽ iã factã corã iudice. Et ad donãdũ ꝺ nouo ꝑdicta bõa ⁊ ꝺictã ĩsinuationẽ faciẽdã ꝺ dicta dõatiõe corã iudice ꝑfato. ¶ Qui ꝓcurator ꝓcuratorio noĩe dcẽ dñe Hippol. dictã dõationẽ factã corã iudice collaterale dñi ptãtis ciuitatis senẽsis ĩsinuauit. Et ꝺ nouo vigoꝛ sui mãdati ꝑfata bõa dõauit. Et corã dicto iudice illã ĩsinuauit in forma. ide v̾o ⁊ paulo post dctã dña Hyp. asserẽs se hr̃e notitiã ĩsinuatiõe ⁊ dõatiõe fctã ꝑ suũ ꝓcuratorẽ corã iudice dictã dõationẽ ⁊ eiꝰ ĩsinuationẽ ratificauit ꝯfirmauit ⁊ de nouo donauit. Inde v̾o ⁊ stati post ꝑdicta ꝑfata dña Hippoly. ꝯdito testõ ⁊ i eo q̃tũ opꝰ eẽt ratificauit ⁊ ꝯfirmauit dõationẽ factã dicto x̃pofoꝛo ⁊ iq̃tũ expediret iur̃ legati oĩa dõata iter viuos dicto x̃pofoꝛo iure legati reliqt ⁊ suos hr̃des vl̃es ĩstituit ꝑfatũ x̃pofoꝛũ ⁊ Philippũ eiꝰ nepotes ex dicta Marg. q̃riꝛ ĝ ꝓncipalr̃ ꝺ tribꝰ. Et ꝑmo. Utrũ stãte statuto ĩfrascripto ꝑfata dña Hippoly. possit deponere vltra quartã de hr̃ditate seu ꝺ bõis dicti Iulij eiꝰ filij in ĩꝑiudiciũ supradicti Philippi eiꝰ nepotis ex filia sua ꝑmortua. Marg. Utrũ dõatio. s̃. dctã viribꝰ subsistat ⁊ dicaꝛ legitime insinuata ⁊c. Utrũ in talibꝰ bonis relictis ⁊ donatis cũ cõditione ꝙ vsusfructꝰ nõ queraꝛ patri q̃raꝛ vsufructꝰ nõ obstãte cõditiõe apposita ꝙ nõ q̃raꝛ ⁊c. Qꝺ mulieres habẽtes filios nõ relinquãt vltra q̃rtã ptẽ si qua mulier habẽs filios vel filias vnã vel plures cuiuscũqꝫ sexꝰ nepotes vel neptes ⁊ ꝺscendẽtes ex ea nõ possunt relinquere donare vel vendere vel alienare ita ꝙ filij eiꝰ q remãserũt postea possint priuari de bonis suis nisi cã necessitatis sui victus saluo ꝙ quartã bonoꝝ suoꝝ possit ꝓ suo arbitrio dispensare ⁊ de ea disponere non obstante dispositione quam primo fecerit ⁊c. Amen.

¶ Consilium. xlviij.

1 Mulier que prohibetur alienare per statutum vltra quartã si alienat an teneat.
2 Statutũ ꝓhibens mulieribus alienare vltra quartã in preiudiciũ tenentium primum locum an dicatur odiosum vel fauorabile.
3 Uoluntas testatoris est pro lege seruanda.
4 Dispositio hominis qui potest in re sua quascunqꝫ conditiões adijcere facit cessare dispositionem legis.
5 Laicus donans rem ecclie pt ꝑactũ opponere in donatione ꝙ certo casu liceat reuocare ⁊ propria autoritate rem ingredi.
6 Lex aliquando disponit circa plura in eadem oratione.
7 Dispositum in vno verbo: quãdo plura referuntur ab eodem verbo censetur in alio repetitum.
8 Solidus in iure accipitur pro aureo legali.
9 Insinuatio quando fiat per procuratorem.
10 Insinuationis actus soliũ requirit donatoris consensum ⁊ iudicis presentiam insinuationem recipientem.

Consilijs nostris trinꝰ deꝰ optimꝰ adsit vt fas ꝑpetuo sanctaqꝫ iura loq̃r. In ꝑsenti ꝯsultatiõe ꝓsequẽdo ordinẽ q̃õnũ. s̃. formatarũ. Capio primã q̃õnẽ q̃ q̃riꝛ vtrũ ꝑdicta dña Hippoly. potuerit disponere vltra q̃rtã in ꝑiudiciũ nepotũ ex filia. circa quã ꝑma facie videbaꝛ dicẽdũ ꝙ nõ. q̃ ꝗcq̃d parẽtes de bonis ꝓprijs possint ad libitũ disponere iuxta. l. i re mãdata. C. mãdati. ⁊ l. nemo exterꝰ. C. de iudeis. Dũmõ donãdo vel disponẽdo i vltima volũtate nulla cã subsistẽte nõ ꝑuẽt filios vl̃ alios descẽdẽtes tenẽtes primũ locũ legitima eis debita iuxta not. in auꝛ. nouissima. C. de inoffi. test. ⁊ l. j. C. de inoffi do. Tñ attẽta dispositione statuti maꝝ nõ põt ĩꝑiudiciũ filioꝝ vl̃ nepotũ disponere aliquo modo vltra quartam nisi in cã necessitatis victꝰ vt ꝓbat statutũ positũ sub rub. Qꝺ mulieres habentes filios ⁊c. qꝺ incipit si qua mulier habẽs filios ⁊c. † qꝺ statutũ potuit dispõnẽ ⁊ aliẽatiõẽ ꝓhibere. vt no. ꝑ gl. bar. Ang. ⁊ Imo. i. l. si ita qs. §. ea. l. ff. de ver. oblig. ⁊ ꝑ Cy. Bal. et Sal. i. l. ea leg. C. de cõdi. ob cãm. ⁊ ꝑ Inn. Host. Io. a. ⁊ doc. i. c. Ray. de testa. ⁊ ꝑ doc. maxime Sal. i. l. non dubiũ. C. de le. vñ cũ statutũ ꝑdictũ indistincte loquaꝛ ꝓhibẽdo alienationẽ vltra quartã vr̃ ꝙ idistincte debeat itelligi: vt i. d. l. de ꝑtio. ff. ꝺ publicia. ⁊ in. l. j. §. generaliꝛ. ff. de le. ꝑstã. xxiiij. di. si romanoꝝ. ⁊ ꝑ ꝯsequẽs vr̃ ꝙ si indistincte intelligaꝛ qꝺ dicta dña Hip. non potuit disponere etiã stante ptãte sibi data a dicto Iulio de bonis dicti Iulij. Cũ statutũ simpliciꝛ ⁊ sine vlla distinctione loquatur ⁊ tñmõ excipiat vnum casũ. s. qñ cã necessitatis sui victꝰ alienaret: mulier ergo extra istum casũ exceptũ vr̃ firmari in regula statuti i alijs casibꝰ nõ exceptuatis. vt i. l. j. cũ ibi plene no. ꝑ Bar. ff. de reg. iur. ⁊ ꝑ Dy. plene in rub. de reg. iur. in vj. qꝺ etiã cõfirmari vr̃ q̃ non vr̃ qꝺ dictꝰ Iulius potuerit facere quominꝰ in dispositionibꝰ ⁊ alienationibꝰ fiendis per dominã Hip. habeant locum statuta ciuitatis Seneñ. ꝑ regulã. l. nemo põt. cũ ibi plene no. ꝑ bar. ⁊ doc. ff. de leg. j. ¶ Nec obstare vr̃ ꝙ dicta dña Hipp. videatur disposuisse ad pias causas ex quo imposuit onus octo librarũ in perpetuũ quolibet anno erogandarum in pios vsus ꝑ dictũ donatariũ: q̃ etiã disponẽdo ad pias cãs nõ põt mulier tollere dispositionẽ dicti statuti cũ ꝑ dictũ statutũ sit augmẽtata legitima filiorũ vt cõsuluit Fede. de senis i suo ꝯsi. xviij. que refert et sequiꝛ Domi. de sãcto Gemi. i. c. si. i. vlti. col. ꝺ rerũ ꝑmu. l. vj. idẽ autẽ cõsaluit Bal. i suo ꝯsi. qꝺ incipit in x̃pi nomine amẽ in. q. que vertitur ⁊c. tenet idẽ Bal: inꝰ ꝯsi. qꝺ incipit: In nomine dñi amẽ. visis actis ⁊ actitatis. facit qꝺ no. Bal. i. l. j. i. v. col. ver. vlterius quero. C. de sa. san. ecc. idẽ reperio cõsuluisse Gas. de Cal. in suo ꝯsi. qꝺ incipit in dei omnipotẽtis nomine sup ꝑũcto trãsmisso. ⁊ in alio ꝯsi. qꝺ incipit lex municipalis. q̃ omnia cõsilia late retuli hoc anno ⁊ cõsulendo secutus fui ꝑ plures rõnes quas omitto. ¶ His tamẽ non obstãtibꝰ contrariã sentẽtiã veriorẽ existimo qꝺ imo dicta domina Hippoly. potuerit. de bonis dicti Iulij disponere vltra q̃rtã. ꝓ cuius põnis fundamẽto ego ꝑmitto qꝺ ꝑdictũ statutũ de quo supra facta ẽ mẽtio qꝺ disponit qꝺ mulier † nõ possit disponere vltra q̃rtã ⁊ ꝑuare filios tribꝰ quartis est respectu mulierũ simpliciter odiosũ lꝫ in ꝯsequentiã sit fauorabile filijs: quoꝝ cõtẽplatiõe emanasse vr̃: odiũ aũt ostẽdiꝛ: q̃ est ꝯ naturalẽ ⁊ ciuilẽ eq̃tatẽ qꝺ lꝫ vnicuiqꝫ exi stẽti dño disponere de rebꝰ suis ⁊ ipsis ad libitũ frui: vt in. d. l. in re mãdata. ⁊ in. l. etiã. §. lꝫ. ff. sol. ma. ⁊ est ꝯ dispositionẽ iuris cõis qꝺ in honorẽ linee ascẽdẽtis cõcessit parẽtibus: excepta minuscula pte q̃ filijs debeꝛ iure nature de bõis suis ad libitũ disponere: vt i. l. papinianꝰ. §. q̃rtã. ff. de inof. testa. ⁊ i. l. scimꝰ. §. repletionẽ. C. de inoffi. test. ⁊ ꝑ ꝑdicta ⁊ plura alia i terminis huiꝰ statuti Seneñ. ita cõcludit Pe. de ancha. i suo cõsi. lxxv. qꝺ incipit i x̃pi noĩe amẽ. ⁊c. Aute determinationẽ ⁊ rñsionẽ ⁊c. quo supposito stãte si dicemus predictã dñaʒ Hippolytã ex tali ptãte sibi cõcessa nõ potuisse disponere vltra q̃rtã deuenie mꝰ ꝯ dictã naturalẽ ⁊ ciuilẽ equitatẽ si aũt dicemꝰ illã potuisse vltra quartã donare redibimꝰ ad illã naturalẽ eq̃tatẽ ⁊ ad dispositionẽ iuris antiq ⁊ cõis: ergo talis iterꝑtatio assumẽda est. tex. est i. l. si vnꝰ. §. pactũ. ver. qꝺ i spe. ff. de pac. ⁊ i. c. ab exordio. xxxv. di. ⁊ est gl. singu. ad hoc in. c. statutũ. i ver. nũerandum. de ꝑbẽ. in. vj. ¶ Scꝺo cõfirmaꝛ ꝑdicta cõclusio q̃ † volũtas testatoris est ꝓ lege seruãda i auꝛ. de nnp. §. disponat ſi ĝ mulier posset mediãte legis dispositiõe a ptãte sibi a lege cõcessa alienare vltra quartã vt de se notũ est: ergo eodẽ mõ põt ex ptãte sibi data a testatore. ¶ Tertio ꝓbaꝛ qm̃ clarũ est ꝙ i traditiõe rei pt q̃s q̃cũqꝫ pacta ⁊ q̃scũqꝫ cõditiões adijcere dũmõ a iure nõ probata vel iprobatas. vt in l. i traditiõibꝰ. ⁊ ibi plene no. ff. de pac. cõ. ⁊ est casꝰ not. i. l. quoties. C. de do. q̃ sub mõ. ĝ licuit ꝑdicto iulio dare ptãtẽ ꝑdicte Hippo. ⁊ apponere cõditionẽ qꝺ posset vltra q̃rtã alienare: vt ꝓbãt dicta iura i qbꝰ apparet licitũ eẽ ꝯhẽti pariter dꝫ licere testãti cũ de ꝯ ctibꝰ ad vltimas volũtates validũ sit argumẽtũ. l. seruũ filij. §. q chirographũ. ff. de le. j. ⁊ i. l. eũ q chirographũ. ff. de leg. iij. imo fortiꝰ dꝫ ꝺ licere vt isti. ꝺ. l. fusia caninia ⁊ i. l. j. C. ꝺ sa. sã. ec. facit ad ꝑdicta tex. i. c. j. extra ꝺ sepul. ⁊ qꝺ no. i. l. nulla. C. ꝺ iure ꝺlib. vbi dicit ꝙ i alienatione rei sue cẽseꝛ ꝑmissuꝫ ꝗcquid nõ iueniꝛ ꝓhibitum. ¶ Quarto cõfirmaꝛ q̃ † dispositio hois q̃ põt i re sua q̃scũqꝫ cõditiões adijcere facit cessare dispositionẽ legis vt i. l. fi. C. ꝺ pac. ⁊ notãt Cy. ⁊ do. i l. fi. C. ꝺ iure ẽphy. ⁊ canoniste i. c. potuit. ꝺ locato. ⁊ ẽ tex. i. c. j. ꝺ ꝓhi. feu. alie. ⁊ est ꝺ regulare ꝙ ꝓuisio hois facit cessare ꝓuisionẽ. l. vt in l. maritus. C. de ꝓcur. ⁊ in. l. fi. C. de pac. cõuẽ. tradit plene i. l. si cum dotem. in

dotem.in prin.ff.so.ma. ❡ Quinto confirmatur qr nulli dubium est ꝙ filius potuisset ꝑ viã substõnis facere ꝙ dicta bona post mortẽ dñe Hippolyte peruenirent ad alios quã ad filios vel nepotes vt in.l.j. C.de sac.san.ecc.ergo potuit ꝑ viã alterius conditionis hoc facere dando ptãtem dicte dñe Hippolyte.pro hoc bene facit in simili. Nã lz lex prohibeat detrahi falcidiã de legatis ad pias cãs vt in auc.similiter.C.ad.l.falci.tñ põt testator facere ꝙ heres detrahat falcidiã.vt tradit in auc.sed cũ testator.C.ad.l.fal. ❡ Sexto cõfirmatur.Nam nulli dubium esset ꝙ predictus iulius potuisset alteri donare vltra quartam de dictis bonis.vt in.d.l.in re mandata.ergo ita potuerit dare potestatẽ dñe Hippolyte vt donare posset vltra quartã qr q ꝑ aliũ facit ꝑinde est acsi ipse faceret.l.j.§.pe.ff.quarũ rerũ actio non dat.l.j.ff.de eo ꝑ quẽ factũ erit.l.ita aũt.§.gessisse.ff.de admi.tu. ❡ Septimo confirmatur.Nã lz quis nõ possit facere ꝙ leges nõ habeant locum in eius dispositione istud est verum qñ leges concernunt solennitatẽ ꝑ formã actus vel publicã vtilitatem principaliter:vt pz ex plene no.ꝑ bar.z doc.in.d.l.nemo potest.secus qñ leges disponunt circa acqsitionẽ bonorũ vel obligationem ꝙ pz:nam põt testator facere ꝙ bona non sint tacite obligata ꝓ legatis.vt ꝑ gl.Bal.Ang.z doc.in.l.iij.C.cõia de leg.z plura possent ad hoc adduci q ponit bar.i.d.l.nemo põt. ❡ Octauo z vltimo ꝓbatur:nã promissio testatoris vel codicillantis dantis alicui ptãtem alienandi libere q als alienare nõ poterat obstãte.l.vel statuto facit cessare talẽ prohibitionẽ alienandi.l.vel statuti.ita in difficilioribus terminis probat expresse in.l.j.§.j.z in.l.magis puto §.si fundus legatus.in.l.fi.ff.de rebus eorũ.z.l.j.z.iij.ff.qñ decreto opus non est.z in.l.tutelam.C.de admi.tu.l.fi.in prin.C.de rebus eccl.non alic.Pro his optime facit tex.in.c.cum dilectus.de dona.

5 per quẽ tex.dicit ibi Jmo.in.ij.notabili ꝙ † laicus donans rem ecclesie põt pactum apponere in donatione qd certo casu liceat reuocare z propria autoritate possessionem ingredi z lz alias res ecclesie alienare nequeant sine consensu z solennitatibus de quibus in

a c.fine[a] exceptione.xij.q.ij.Sit ergo conclusio ꝙ potuit dictus testator sup rebus suis alienandis dare ꝑdictam potestatẽ dicte domine Hippolyte.cũ rei sue quilibet sit moderator z arbiter vt dictum est. ❡ Sz stantibus veris premissis adhuc latet scrupulus qr dictus Julius primo videtur dedisse potestatẽ dñe Hippolyte simpliciter alienandi quocũqz tit.ꝓ libito volũtatis:deinũ scdo vr dedisse ptãtem alienandi ꝓ aĩa dicti testatoris prout eidem dñe Hippolyte videbitur z placebit de cuius conscientia bene confidit etiaz vltra quartam partẽ.Unde est aduertendũ ꝙ dictus Julius vr dedisse potestatẽ alienandi ꝓ anima et vltra quartaz:quaz potestatẽ alienandi vltra quartã nõ vr dedisse qñ nõ fieret alienatio ꝓ anima qr si hoc cõcessit in alienatione fiẽda ꝓ aĩa testatoris vr denegasse in alienatione q nõ fieret ꝓ aĩa ex quo in dicta ptãte alienandi nõ dixit etiaz vltra qrtaz ꝓut dixit in alienatione ꝓ aĩa.qr si hoc voluisset vtiqz exp̃ssisset.l.vnica.§.sin aũt ad deficientis.C.de cad.tol.z qr ex quo in vno cõcessit vltra quartam in alio vr denegasse iuxta.l.cum pretor.ff.de iud.facit.l.si sinc.§.qd papinianus.ff.de mino.z.l.maritus.C.de procur.cũ si.Et sic vr tantummodo dedisse potestatez alienandi vltra qrtam pro aĩa testatoris nõ aliter.Sz donatio facta in casu nostro ꝑ dñaz Hippolytaz nõ vr facta ꝓ aĩa ipsius testatoris,qr dicta dña Hippolyta simpliciter donat cũ certo onere certorũ officiorũ nec exprimit pro aĩa ipsius iulij.Et ꝑ ꝯsequens censetur ipsam apposuisse hoc onus pro aĩa ipsiusmet dñe Hippolyte z nõ pro aĩa ipsius Julij.Qr ois ordinata charitas incipit a seipso vt in.l.preses.C.de serui.z aqua.z qr in dubio quis cẽsetur actũ gerere noie proprio z ꝓ suo interesse vt in.l.z magis.ff.de solut. Jgitur videtur ꝙ dicta donatio vltra quartam non tenuerit quasi ad hunc casum nõ extẽdatur volũtas ipsius Julij. Preterea hoc vr cõfirmari qr dato ꝙ ꝓ aĩa ipsius iulij cẽseretur appositũ onus in dicta donatiõe:sz si habita ꝯsideratione onerũ z bonorum donatorũ ꝗtitas z estimatio bonorũ excederẽt onus iniũctum talis donatio in illo excessu videretur censenda simplex donatio z si quartam excederet nõ valet qr in simplici alienatione z donatione non vr data ptãs vltra quartam z ꝑ ꝯsequẽs talis excessus vltra qrtam nõ vr valere quia hr pro simplici donatione vt in fi.voluit Bal.in auc.ex testamẽto C.de colla.z in.auc.vñ z si parẽs.C.de inoffi.testa.z fuit de mente bar.in.l.si tibi decẽ.§.si pater.ff.de pac.Et no. Paul.de castr.in.l.si donatio.C.de coll.in quibus locis cõcludũt prefati doc.ꝙ quatenus donatio ob merita excedit quantitatem meritorum dicitur simplex donatio z pura. ❡ Sz ad ꝑdicta oĩa rñdetur qd imo predictus Julius nõ solum videtur dedisse potestatẽ alienandi vltra qrtam ꝓ aĩa ipsius iulij sz etiam alienandi simplr qr ex quo potestas data alienandi simplr z potestas data alienandi ꝓ aĩa copulatiue sunt posita in eadẽ oratione sub eodẽ v̾bo:possit.Dicta qualitas potẽtie alienandi vltra qrtaz,in fine orationis posita refertur non solum ad alienationẽ ꝓ aĩa sz etiam ad alienationẽ simplr cõcessam ꝓpter virtutẽ vnitatis vi sermonis z orationis vt concludit bar.in.l.sac.§.gaio.ff.de fun.instruc. argu.illius tex.z.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vino tritico z oleo lega.Hoc in simili decidit Bart.in statuto.in.l.ꝑtor.§.eritqz dñia.ff.vi.bo.rapto.vbi ingt ꝙ

6 † qñqz lex disponit circa plura in eadem oratione ita ꝙ oĩa illa reguntur ab eodem verbo tunc qd dr in vno censetur in alio repetitũ.ar.l.j.iuncta.l.iij.§.qd ait ꝑtor.ff.de incendio ruina z naufragio.naz

7 † cũ oĩa ab eodẽ verbo reguntur:qualitas q respicit ipm verbum vniformiter respicit omnia q reguntur ab eodẽ verbo ad hoc idem allegat tex.in.d.l.scie.in.§.gaio.pro hoc adduco tex.in.l.doli verbo.ff.de do.per quem dicit formaliter bar.no.istud principium ꝙ verbũ dolo malo post duo verba positum refertur ad vtrũqz vcz ad statutũ ꝙ si qs sic fecerit:z sic postea subnectit de nocte istud verbũ de nocte refertur ad vtrũqz ꝙ est multũ notabile.verba sunt formalia Bart.vñ ad propositũ cõcludo ꝙ dicta v̾ba etiam vltra qrtam de qbus in potestate alienandi data dicte dñe Hippolyte referuntur nõ solũ ad alienationez ꝓ aĩa sz ẽt ad simplicẽ alienationẽ z sic ad ambas potestates datas in eadẽ orõne ꝯtẽtas z qr rñsio est vera z clara vlterius nõ ꝓsequor.z ista sufficiãt quo ad primã dubitationẽ zc. ❡ Circa scdam dubitationẽ est aduertẽdũ ꝙ de iure cõi donatio vsqz ad quingentos solidos nulla indiget insinuatiõe:vltra aũt quingẽtos solitos indiget insinuatione z si nõ fuit insinuata z excesserit quingentos solidos in ipso excessu tñ non vz:vt est casus clarus in.l.si quis argentũ.C.de dona.

8 solidus aũt † in iure capitur ꝓ aureo quorum aureoꝝ septuagintaduo librã auri cõstituũt:gl.isti.de pe. temere liti.§.fi.z in.l.fi.ff.de in ius vocã.z in.l.qcunqz.C.de ser.fug.z Jo.and.in tit.de instru.edit.§.porro.ver.vl.in addi.magna in fi.z Cyn.in l.illud.C.de sac.san.ec.z Jo.an.in.c.fi.de iudeis.que quidẽ quantitas qngentorũ aureorũ legaliũ extẽditur vltra octingẽtos ducatos senẽsiũ.qr.lxxij.legales librã cõstituũt z.xcvj.ducati senẽses faciunt librã:vñ habita cõsideratione aureoꝝ legaliũ vsqz ad dictã ꝗtitatem tenuit donatio sine insinuatione.vt.d.l.si qs argẽtũ. ❡ Scdo est aduertendũ ꝙ vltra dictos quingẽtos aureos legales quatenus ꝗtitas donata cõmensuratur cũ onere apposito talis donatio non indiget insinuatione qr non dr simplex donatio:sed ob cãm vt est tex.z ibi gl.bart.z oẽs in.l.aquilius.ff.de dona.ad idem tex.in.l.fi.z in auc.eo decursum.C.de dona.ante nup. Tenent Guil.Bal.z ceteri i.d.l.illud.C.de sac.san.ec.tradit plene solẽnis doc.do. Ant. de camerino magnus aduocatus curie Marchie in suo tractatu insinuationis.q.xiv.Sola ergo restat dubitatio si vltra quantitatem rerum donatarum ꝯsiderato onere imposito donatio excedit quingentos aureos legales potuerit dicta donatio insinuari ꝑ ꝓcuratorẽ maxime secuta ratificatione donatoris. ❡ Et primo aspectu

a ❡ Limitatio ad materiaz ca.sine exceptiõe.xij.q.ij.

9 videbatur dicendũ † qd nõ posset fieri talis insinuatio per ꝓcuratorem.Quia inter alia q requiruntur ad insinuationẽ requiritur ꝑsentia donatoris.vt in.l.in hac.C.de dona.z.l.fin.§.similiqz modo C.de iu.do.cum si.Sed sic est ꝙ vbi ad solẽnitatẽ actus requiritur ꝑsentia alicuius ille actus nõ põt fieri ꝑ ꝓcuratorẽ.vt est text.in.l.ij.C.de his q ve.eta.impe.ꝑ quẽ ita cõcludit Angel.in.l.iij.ff.rem ra.ha.tenẽt Jnn.Hostien.Jo.an.z do.Ant.in casu.c.cum desideres,de sent.excom. ❡ Sed hoc nõ obstante ꝯtrium puto verius ꝙ imo talis insinuatio potuerit fieri per procuratorem:nam regula est ꝙ illum actũ quem possum per me expedire possum expedire per procuratorem vt.l.j.§.fi.de procu.z.l.lz.C.de procu.z est gl.notabilis quam ibi no. Angel.in.l.iij.ff.rem rat.ha.z ideo dicimus ꝙ omnia possumus expedire per ꝓcuratorẽ que non reperiuntur prohibita tradit Spe.in tit.de procur.§.j.ver.generaliter.z ver.secus.sed nõ reperio iure expresse prohibitum ꝙ insinuatio non possit fieri per procuratorem igitur censetur esse permissum.Nec requiritur presentia donatoris ad solennitatem. Sed ad prestandum consensum

10 Actus † enim insinuationis solum requirit donatoris consensum z iudicis presentiã insinuationẽ oẽm recipientem vt est casus in.l.sm diui.C.de dona.ibi scientibus tam his qui ad huiusmodi insinuationem perueniunt quam his qui eum susceperint in donatoribus z iudicibus de quibus dixerat in.l.in hac.eo.titu.vt not.Azo in summa de dona.Hoc probatur:nam si donatio potest fieri per procuratorẽ vt in.l.ꝓhibere.§.plane.ff.qd vi aut clã.z.l.filius.ff.de dona.z.l.cõtra.§.fi.ff.de pact.cum si.Jta dz posse fieri insinuatio:qr eandẽ potestatẽ hz donator ad insinuandũ quam hz ad donandum dummodo in insinuatione interueniat presentia iudicis:ita probat tex.in.d.l.in hac.dum dicit donator hz liberam falcultatẽ rerum suarũ vbicũqz positarum prout maluerit publicare atqz vt ipsa donatio posita est in voluntate donantis ita z liceat donationem suam antequamcunqz voluerit intimare.Sed quid plura in casu nostro allego text.in terminis in auc.vt fratrũ filij.§.illud.v.sancimus.vbi non solum donator potest insinuare sed text.pro eo donat:nã dicit tex.necessitatem habere viro.ipsos autem qui per donationẽ scribunt.Unde cũ in casu nostro cũ speciali mandato a procuratore fuerit scripta z facta donatio ab eodem ꝙ potuit fieri insinuatio.per illum tex.clare ad hoc z hoc quo ad scdam dubitationem. ❡ Circa tertiam dubitationem dico ꝙ vsusfructus rerũ donatarum Christoforo nepoti suo non queritur patri.Casus est

in auf. excipitur. C. de bonis que lib. Laus deo ꝛc.

¶ Ut. s. cōclusum est, arbitror iuris esse Ego Bartholomeus filius dñi Mariani socini de senis iuris vtriusqꝫ doctor ꝛ in fidem propria manu subscripsi solitoqꝫ sigillo subsignaui ꝛc.

¶ Consilium. xlix.

1 ¶ Fideicommissum si est factum cippo alicuius domus: intelligitur secundum ordinem graduum.
2 Ita quod dictio: cuius sit nature.
3 Mens cōiecturata testatoris an sufficiat ad inducendam dispositionem in fideicommisso.
4 Capitulum dicitur vnum quādo circa idē disponitur: sed quādo sunt diuerse dispositiōes sunt etiam diuersa capitula. nu. 5.
6 Fundum si lego filio: item seio eundem fundum: tunc si nō repetitur verbum lego: intelligitur sub eadem conditione.
7 Arguitur extensiue ab identitate rationis coniecturate in fideicōmissis sicut in statutis.
8 Testator quos in institutione predilexit censetur ꝛ in substitutione predilexisse.
9 Filiarum appellatione an veniant neptes ꝛ pronepotes femine nate ex masculis.
10 Dispositio generalis circa personas precedentes non refertur ad personas postea specialiter expressas.
11 Res subiecte fideicommisso si alienātur a grauato ignorante quādo possit alienatio reuocari.
12 Uxor ignorans fideicommissum sibi in codicillis iniunctū si alienauit fundum cōprehensum in fideicōmisso valet alienatio.
13 Alienatio inter ignorantes tenet nec potest reuocari quando bona heredis sunt sufficientia ad implendum fideicommissum.
14 Dispositio auf. res q. non habet locum vbi cum prohibitione legali ꝛ vltra causam concurrit prohibitio testatoris.

Consilijs nostris trinus deus optimus adsit. Ut fas perpetuo sanctaqꝫ iura loquar. ¶ Capio primam hujus consultationis dubitationem que pulchra est ꝛ subtilis in qua prima cōsultationis dubitatione dicēdum videbatur dominam Baptistam preferri domine Alexandre in bonis prefati domini Cardinalis. Nam dominus Cardinalis primo vocauit omnes liberos descendētes masculos ex Joanne: deficientibus autē masculis vocauit feminas ꝛ descendentes ex eis quibus deficientibus vocauit monasteria. Cū ergo per mortem simo. cessauerint omnes liberi ꝛ descendentes masculi ex Joanne admittūtur nunc femine quas testator vocasse videtur sm ordinem affectionis vt si sunt pares in gradu testatori pariter admittanť. Si vero sint in gradu dispari propinquiores ꝛ proximiores testatori admittātur sicut in simili dicimꝰ quādo fit legatum familie agnationis siue cognationis ꝙ semper proximiores de familia videntur vocati vt probatur in. l. cum ita legatur. §. si, cum ibi no. per Bar. ꝛ doct. ff. de leg. ij. Et probatur in. l. peto. §. fratre. Et ibi no, ff. de leg. ij. sed vt patet ex arbore domina Baptista domino Cardi. testato. est proximior in gradu ipsa domina Alexandra ergo videť qꝺ in hoc fideicommisso preferatur in bonis dicti domini Cardinalis. Hec sententia confirmatur ex not. etiam in. l. fi. C. de verbo. signi. vnde dixit ibi Ang. se per illum tex. de facto cōsuluisse† quod fideicommissum factum cippo alicuius domus intelligatur sm ordinem graduum vt proximiores de cippo intelliganť: quod sequitur Pau. de cast. dicens menti tenendum: consuluit etiam per illum text. Pau. de cast. ꝙ si testator post mortem filiorum mandauit bona sua restitui fratribus suis. Primo intelligantur vocati fratres vtrinqꝫ coniuncti deinde coniūcti ex vno latere tantum. Hic enim est ordo in successione abintestato: vt in auf. cessante. C. de legi, here. Et quia vtrinqꝫ coniuncti preferūtur vt proximiores. facit quod no. Bar. in consi. cxlvij. ꝛ quod voluit no. Pet. de Ancha. in repe. c. j. de consti. xxiiii. princip, ver. ꝛ videtur qꝺ per predicta ꝛc. Hec sententia etiam confirmatur per ea que no. Bart. ꝛ magis cōmuniter docto. in. l. galius. §. quidam recte. ff. de lib. ꝛ posthu. vbi volunt ꝙ qñ plures persone inuitantur inter quas cadit ordo charitatis ꝛ affectiōis videuť inuitate ordine successiuo sm ordinē affectionis qui colligitur penes gradum proximiorum: vt ibi concludūt magis cōiter doct. ¶ Nec videtur obstare si dicatur ꝙ Alexādra vt filia simonis succederet simoni abintesta. exclusa Baptista vt in auf. de here. abintesta. §. j. ꝛ per consequens videatur prius inuitata quia testator voluit quod ille esset ordo in successione ꝛ substitutione qui alias in successionibus abintestato seruatur: sed abintestato prius admitteť Alexandra vt dictum est: ergo prius admittatur ex substitutione. Quoniam ad hoc videtur posse responderi ꝙ testator hoc disposuit tantum inter masculos. ꝛ durantibus masculis quod talis esset ordo substitutionis deficiētibus autem masculis vocauit feminas nec aliquid disposuit de tali ordine in substitutione. Igiť remanemus in dispositione iuris cōis de qua. s. l. commodissime.

cum ibi not. ff. de liber. ꝛ post. Si enim testator illud idem voluisset in feminis vtiqꝫ expressisset. l. vnica. §. sin autē ad deficientis. C. de cadu. toll. l. stichū qui meus erit. §. i. ff. de le. i. ¶ Preterea aut dicemus ꝙ ille versiculus. Ita quod ille sit ordo in successione ꝛc. veniat qualificatiue apponendo conditionē precedenti dispositioni, put† aliqñ 2 est de natura huius dictionis: ita qꝺ: vt est tex. ꝛ ibi plene no. glos. in. c. significante. extra de preben. ꝛ videť dicendū ꝙ talis versiculus nō debeat referri ad substitutionem feminarum descendentiū ex eis in diuersa oratione: quia qñ qualitas siue cōditione adijciť vni dispositioni non censeť repetita in alia dispositione in diuersa oratione: vt probať in. l. fundū. ff. de ꝯhen. emp. ꝛ plene no. Bar. in. l. seie. §. gaio. ff. de fundo instru. Aut dicemus ꝙ dictus versiculus sit clausula de ꝑ se que habeat declarare ꝛ regulare precedentē dispositionem inter masculos prout aliquando est de natura dictionis: ita qꝺ: vt est tex. in. c. cum. M. ferra. extra de consti. ꝛ tunc etiā ex quo talis clausula videť posita intra vnā dispositionē substitutionē masculorū vr̄ ꝙ ad alia capitula eiusdē testamēti nō referēť ꝑ tex. ꝛ ibi plene no. in. l. iiij. §. fiiij. ff. de libe. ꝛ post. ꝛ per consequens vr̄ ꝙ nō referať ad sequētē substitutionē feminarū. ¶ His tñ nō obstantibus ꝯriā sniam veriorem existimo qꝺ imo dicta do. Alexandra prefereť ꝑdicte dñe Baptiste in bonis ꝑfatis dñi Cardinalis. Pro cuiꝰ conclusionis demōstratiōe ꝑmitto ꝙ quasi tota difficultas huius hesitationis principaliter consistere vr̄ nunquid dictus versiculus ita qꝺ ille sit ordo in successione: solum habeat regularē substitutionē factā masculis ꝛ inter descendentes masculos: non autē substitutionē factā de feminis ꝛ inter descēdentes ꝑ lineam femininā. quo casu videreńť ꝓcedere ea que supra in cōtrariū adducta sunt: an vero referať etiā ad substitutionē feminaruꝫ ꝛ descendentiū ex eis vt etiā habeat illā regulare ꝛ declarare quo casu seruareť virtute substitutionis ꝑdicte ordo succedēdi abintestato. ꝛ sic Alexandra filia simonis prefereť Baptiste agnate: prima causa successionis est filiorum: vt in auf. de heredi. abintesta. §. j. Premittendum etiam est ꝙ in vltimis voluntatibus presertim in fideicommissis ꝛ conditionibꝰ semper preualet voluntas defuncti ꝛ illa seruanda est. l. in ꝯditione primū locū. ff. de condítio. ꝛ demon. ꝛ. l. pater seueriuam. §. conditionum. ꝛ. l. publius. ff. eo. titul. ꝛ in. l. cum virū. C. de fideicom. cum si. Quibus suppositis ex plurimis ostenditur ꝙ in substitutione feminarum ꝛ descendentium ex eis testator voluit ꝛ ita fuit eius voluntas ꝙ seruareť idem ordo: quem seruari voluit in substitutione descendentiū ꝑ lineā masculinā: ꝛ sic sicut voluit inter masculos illū preferri qui esset proximior premorienti sic videať etiā voluisse inter feminas: qꝺ in ꝑmis ostēdiť qꝛ nō est dare rōnē diuersitatis inter primū capitulū ꝛ sequēs. ergo dꝫ esse idē ius. l. a titio. ff. de verb. ob. sicut enim in. l. arguimus a similitudine rōnis ꝛ extenditur lex vt in. l. milites agrum. ff. de re mili. tradiť in. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. ita extenditur voluntas testatoris ad deducendū fideicommissum cū voluntas testatoris 3 ꝓ lege seruať in auf. de nup. §. disponit: sufficit enī ad inducēdā dispositionē i fideicōmissum mēs cōiecturata testatoris. l. cū ꝓponebať. in fi. ff. de le. ij. facit. l. vnum ex familia. §. si. eo. tit. ꝛ. l. fideicommissa. §. hec verba. ꝛ. l. pamphilo. in princip. ff. de leg. iij. Unde cum non deť rōne diuersitatis eadē mētis ꝯiectura sumēda est in. §. feminarū q̄ expresse appet in. c. i. substitutionis masculorū. Ad quoruꝫ ꝓbationē adduco qꝺ cōsuluit Pet. de anc. maxie in rōne sue decisionis in suo consili. lxvij. quod incipit in x̄ri noīe ꝛc. subtiliter ad plenū discussa ꝛc. vbi in scꝺo dubio erat facta institutio filiarum in certis rebꝰ ꝛ ad inuicē substō ꝛ postea istitutio masculorum vniuersaliter ꝛ postea institutio filiorū ꝛ subdi. ꝛ si decesserint omnes hereditas deueniat ad filium bastardum: dubitať nunquid dicta verba ꝛ si decesserint omnes referentur tantū ad filios masculos an etiā ad feminas: primo arguit ꝙ tm̄ ad masculos: qꝛ i proxima institutione ꝑcedenti solum de ipsis erat facta mētio ergo ex vi cōtinuate orationis de illis eisdē dꝫ intelligi substitutio de quibus ꝓxime precesserat institutio. Et sic talia sunt subiecta qualia predicata demonstrant. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vi. triti. ꝛ oleo legato. Confirmatur etiam hoc quia circa filias fuerat in precedenti particula testamēti prouisum instituendo ꝛ substituendo ad ipsas ergo non videť vlterior substitutio facta sibus inferenda: arg. l. coheredi. §. q discretas. ff. de vulg. ꝛ pup. que rōnes vt de se pꝫ pungunt in contrariā ptē. Cōtrariū tñ determinat ꝙ imo dicta verba referantur ad masculos ꝛ ad feminas: quia nec iura nec natura inter masculos ꝛ feminas differentiam faciunt. l. maximū vitium. C. de lib. ꝑte. ¶ Unde cum nulla rō diuersitatis reddi potest quare magis ad masculos ꝙ ad feminas referať dꝫ ad oēs referri: argu, l. j. C. de li. prete. ꝛ qꝛ in iure pluries videmus ꝙ regula in fin. posita refertur ad omnia precedentia. l. talis scriptura. in fi. ff. de leg. j. ꝛ. c. ij. requiris. de appella. cum si. ꝛ ille rōnes concludunt in terminis nostris. Nam licet illa verba ita quod ille sit ordo in successione sint posita in medium ita pariter referuntur ad precedentia ꝛ sequentia sicut posita in fine referuntur ad oīa ꝑcedentia vt est text. in. d. l. iiij. §. filius.

filius.z ibi plene no.ff.de lib.z posth.¶ Scdo pdicta confirmantur
ex his que ponit Bar.in.d.l.ij.§.filius.ff.de lib.z posth.quem com-
4 muniter sequunt ibi doc.vbi cōcludit ꝙ † vnū capitulū dr quod cir-
ca idē disponit ita ꝙ ille disponēs circa illud pōt simul concurrere
5 vt plures institutiones heredum in primo gradu.sed † qñ sunt plu-
res dispositiones z q̄ non possunt simul cōcurrere:sed vna in defe-
ctum alterius.tunc dicunt diuersa capitula z diuersi gradus vt in
stitutio z substitutio.Cū ergo dicta clausula ita qd ponatur post
institutionem z substitutionē dr esse posita post plura capitula in fi-
ne:post quā sequunt etiā alia capitula z alie dispositiones.¶ Nec
obstat versiculus nostra em̄ est:qui sequit.qm̄ est noua clausula de-
clarās substitutionē superiorē.nō aūt inducens nouas substitutio-
nes quoniam qui declarat nihil addit.l.heredes palā.§.sz si notā.
ff.de testamētis.cum ibi no.vel si dicamus ꝙ ex dicta clausula:no-
stra em̄ zc.inducant noue substitutiones adhuc habemus dicere ꝙ
dicta clausula ita qd dr esse posita intra plura capitula per prealle
gatam doctrinam Bar.z per consequēs etiā refert ad pcedentia z
sequentia.vt est tex.in.d.§.filij.z no.in.d.l.talis scriptura.maxime
quādo non est dare rōnem diuersitatis.vt in.d.l.j.C.de lib.prete.et
per Bar.in.l.ij.§.eritqz differētia.ff.vi bo.rap.z cōsequenter refertur
ad substitutiones sequētes in ver.ꝙ si forte nullus.qm̄ qñ testator
post clausulā.nostra em̄ incipit disponere in ver.mandamus insup
fieri.vsqz ad versiculum ꝙ si forte.facit vnam parentesim vt de se
ptz.z demum redit ad ppositum substitutionis facte inter mascu
los.Nam dictio qd si venit aduersatiue pcedētibus vt p bar.in.l.in
repetēdis.in fi.ff.de le.iij.Sz immediate pcedentibus non aduersat
vt ptz.sed substitutioni masculoꝝ z p cōsequēs cōtinuat oratio an
te versiculū mādamus.z iungit cum ver.qd si forte.faciunt optime
ad pdicta no.per Bal.in.d.l.j.C.de li.pte.vbi dr ꝙ tunc dr clausula
absolute posita qñ a nullo pcedēti regit:sed per se ponit que clausu
la qñqz importat cōditionē.l.a testatore.ff.de cōdi.z demō.qñqz pri
uationem vt in.d.l.j.qñqz dilationē.vt in.d.l.talis scriptura.ff.
de leg.j.habet etiam naturā limitādi.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vino tri.
oleoqz leg.Ad ppositum ergo clausula ita ꝙ:de qua in casu nro
nō regit ab aliquo precedēti z regulat z declarat:z sic cum sit p se
posita in medio capituloꝝ ad oia dz referri nō data maxime diuer
sitatis rōne vt.s.cōclusum.est.¶ Tertio confirmatur alia rōne nā
posito ꝙ dicta cōditio de qua in ver.ita qd censeretur apposita sub-
stitutione masculorū.tñ dico ꝙ censet repetita dicta cōditio in sub-
stitutione feminarū.ad qd pbandū est aduertendū.qd aliqñ condi-
tio adijcitur vni rei z dispositioni:z q̄rit nunqd censeatur repetita
in alia dispositione alteri⁹ rei eidē relicte z sic est idētitas persona-
rum:sed rerū diuersitas:z tūc est materia eoꝝ q̄ ponit Bart.in.l.se-
te.§.gaio.ff.de fun.instru. ¶ Aliqñ z scdo est idētitas rerum:sed
6 diuersitas personarum † puta si lego filio fundū:itē seio eūdē fundū
z tūc si nō repetit verbū lego intelligit sub eadē conditione.Secus
si repetatur vt concludit Bar.in.d.l.in repetēdis.vbi subdit hoc es-
se verum qñ eedē res diuersis eodē tpe relinquunt.secus si vno tpe
relinquuntur vni sub aliqua cōditione z demū transferant in aliā p
sonā qr tūc censent translata sub eadē cōditiōe.allegat tex.in.l.lega
tū.ff.de adi.leg.z ibi Bar.Ad idē tex.cū ibi no.in.l.gaio.in pncip.
de ali.z cib.leg.Sed ita est in pposito:nam eedē res relicte mascu-
lis p fideicommissum trāsferunt cessantib⁹ masculis in feminas.er
go censent transferri cū eisdē oneribus z cōditionibus z sic cū one-
re restituēdi fm ordinem successionis abintestato vt in masculis di-
ctū est.¶ Quarto predicta cōclusio ꝯfirmat:qm̄ dictus testator in
primis voluit conseruare cognationē masculorū qbus deficiētibus
voluit bona peruenire z ad feminas agnatas z cognatas vt pz ex
serie dicti testamenti.Itē ad tollēdas oēs dubitationes nō curādo
ad quos bona puenirēt dummō remanerent penes masculos vo-
luit ꝙ ille esset ordo in successione qui solet seruari in successionibus
abintestato.z sic p viam fideicommissi voluit cōseruare ius legiti-
marum hereditatum sicut in simili in.l.vel in singulis.ff.de vulga.et
pup.z not.in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad treb.z in.l.pe.C.de im-
pu.z alijs substitutionib⁹.qd nō ex alia rōne hoc constituisse conie-
cturari pōt nisi vel rōne tollende dubitationis ne cōtinuo surgerent
lites quis ad bona ex fideicōmisso deberet admitti z ei⁹ bona nunc
essent in vna domo nūc in alia si semp proximiores attēderent.z sic
potuisset contingere ꝙ in his q̄ habuisset pater fili⁹ excluderetur et
existeret in remoto gradu quo ad defunctum admitteretur q̄ quidē
etiā militant in substitutione feminarū.ergo eadē dz esse iuris dis-
positio.Nā sicut in statutis arguimus extensiue ab identitate ratio
nis etiam coniecturate vt ꝯcludit notāter bal.in.l.maximū vitiū.C.
7 de li.pte.Ita † etiam arguimus extensiue ab idētitate rationis cōie
cturate volūtatis defūcti i fideicōmissis.vt est casus no.cū glo.in.l.
ꝗuis.C.de fideicōmissis.z multomagis ar.l.in testamētis.cū mate
ria.ff.de reg.iur.cum si.faciunt plene no.p Bar.in.l.gallus.§.z qd
si tm̄.ff.de libe.z posthu.in illo articulo an dispositio in vno casu
trahat ad casum similē vbi hoc concedit in materia fauorabili:ar.
l.si ita scriptum.ff.de lib.z post.cū si.ibi allegatis p eum.¶ Quin-
to confirmatur viua rōne iudicio meo z psupposito qd quanto ma
gis substituti sunt testatori affecti tanto magis testator censet nos
voluisse vocare ordine successiuo vocando semper pximiores,.hoc
ptz.nam si pater instituit vel substituit filiam suam z nepotes sese
eos vocasse ordine successiōis scdm ordinē charitatis.vt concludit
gl.quam dicit non esse alibi z eā sequit ibi Bar.z sequūtur magis
cōiter doc.in.d.l.gallus.§.quidam recte.ff.de.libe.z posth.ar.l.gña
liter.in prin.C.de insti.z substi.Si autem qs instituit fratrē z filios
fratris tunc est maior dubitatio nunquid filij fratris cēseant simul
vocati vel ordine successiuo.Si autem extraneus z filij instituant
tunc indubitanter nō attēditur talis ordo.vt ibi plene explicāt do
ctores maxime Jo.de imo.¶ Scdo premitto ꝙ filij z descendētes
masculi Jo.dñi meschiati fuerunt magis dilecti a dño Cardinali
ꝙ filie z descendentes femine:hoc pz manifeste ex serie testamenti.
quia pri⁹ inuitati.ar.l.quorū.ff.de vsufruc.faciūt not.in.d.l.gña-
liter.§.cum autē.z in.l.cum acutissimi.C.de fideicom.¶ Quib⁹ sup
positis verissimis:hec conclusio pbatur nam si iter masculos descē
dentes erga quos maior erat affectio testatoris testator nōn cura-
uit ꝙ attenderetur talis ordo pximitatis sibi testatori:sed seruaret
ius legitimorū heredum iure fideicōmissi inter quos maior erat rō:
qd talis ordo seruaret ꝙ iter feminas z descēdētes ex eis:ergo mul
tominus censet testator voluisse ꝙ talis ordo seruaret inter femi-
nas z descendentes ex eis inter quos nō militabat tanta rō:ar.sū-
pto ab illa regula de quo magis videbatur inesse z non inest.Ergo
z de quo minus inesse non censet iuxta no.in auf.multomagis.C.
de sa.san.ec.¶ Et ex hoc sumitur violenta coniectura volūtatis de
functi q̄ in his pdominatur vt in.l.in cōditionib⁹ pmū locū.cū simi.
ff.de condi.z demō.¶ Sexto z conclusio cōfirmat.Nā pfatus dñs
Car.in substitutione masculorū ptulit venientes ab intestato mo-
rientibus proximiorib⁹ in gradu plato dño Cardinali.Iglt eosdē
ptulisse videtur in substitutione feminarū hoc est veniētes abintesta
to morientib⁹ grauatis pximioribus in gradu pfato dño Cardi-
nali.hoc optime probat p tex.in.l.lucius.in.§.pater.ff.ad trebel.p
quē dixit Bar.in.l.fi.co.ti.ꝙ quos testator predilexit in institutio-
ne censet etiam pdilexisse in substitutiōe.Et ideo decidit notāter ꝙ
si pater filios instituit vniuersales heredes filiam vero in re certa
demum dixerit si qs eorū decesserit sine liberis portio eoꝝ deueniat
in superuiuentes:z demū vnus ex filijs moriat ꝙ admittuntur alij
8 masculi exclusa femina qr † ex quo predilexit in institutione vniuer
saliter instituendo cēsetur pdilexisse in fideicommisso.In simili etiā
dicimus ꝙ quos testator separauit z instituit ex disparibus par-
tibus in gradu institutionis:ita videtur sepasse in gradu substitu-
tionis.vt est casus singu.scdm Bar.ibi in.l.q plures.ff.de vulg.et
pup.Ad hoc etiā no.bar.ibi i.l.lucius.ff.de vul.z pu.ver.sed quero
circa hoc de pulchra qōne.vbi concludit ꝙ si sunt plures filie istitu
te in re certa z filij masculi vniuersaliter:postea dixerit testator om-
nes filios meos inuicem substituo non vident femine masculis inui
cem substitute quia quos testator in institutione coniunxerit eosdē
in alio etiā gradu substitutiōis cēset coniūxisse:ar.i.l.coheredi.§.q
discretos.ff.de vul.z pu.Facit optime.l.quorum.ff.ad.tre.vbi por-
tiones adiecte in institutione cēsentur repetite in fideicōmisso.Qua
ergo ratione i pmis gradib⁹ substitutionū masculorum iure fidei-
commissi voluit cōseruare ius legitimarū hereditatū eadē rōne hoc
etiā cēsetur voluisse in sequētib⁹ gradib⁹ substitutiōis feminarū:sz
hoc maxime qr versiculus ita qd.non refert se specifice ad substitu-
tionē masculorū sz absolute dicit ex substitutione hmōi.z sic pōt se
referre pariter ad substitutionē feminarū p ea que superius latius
dicta sunt.Pro his facit quia testator in phibitiōe alienationis sta
bilium pariter disposuit in oibus dū prohibuit heredē z substitu-
tos:z sic circa oēs substitutos pariter disposuit z in prohibitiōe pa
riter oēs cōiunxerit.Ergo videtur voluisse ꝙ a pari pcederent z ꝙ
eidem in oibus esset succedēdi ordo.¶ Sed tunc istabit subtilis in
uestigator si tu admittis hāc interpretationē videt seq vnū qr si ex-
tarent filie primi gradus z nepotes z pnepotes ex filijs masculis
ꝙ ille neptes preferrētur in substitutione filiabus:qm̄ essent vt pri-
miores parentibus suis masculis qd non esset valde absurdū.Nā
satis haberet ille qui est in vlteriori gradu si succedendo in locum
patris vel aui sui succedat vna cum illo qui est in primo gradu.isti.
de her.que abintest.§.cū filij.z in auf.in successione.C.de suis z le-
giti.¶ Sz ad hoc in primis dico ꝙ attentari posset ꝙ nec Alexā.
nec Baptista censeantur vocate nec per consequens Alexādra vt
filia succedat in bonis simonis exclusa Baptista:videtur enim do
minus Cardinalis tantum substituisse filias feminas Jo.primi gra
dus z descendētes ex eis:nō autē filias feminas vlterioris gradus
9 descendentes ex masculis.licet enim † appellatione filiarū veniant
neptes z pronepes femine nate ex masculis.l.lucius.ff.de here.in-
sti.z per Bar.in.l.liberorum.ff.de verb.sig.z per Bal.Ang.z Mo-
der.in.l.gallus.§.instituens.ff.de lib.z posthu.cum hoc casu cum
inuitantur agnati z cognati et excluduntur extranei concordan
cū doctrina Bar.tñ in casu nro vr secus dicendū.quia post nomen

filiarum testator adiungit copulatiue nomē filiarum dicēdo filias eariꝗ liberos: vñ prouisio spālITER facta circa alios descendentes declarat ꝙ testator sub noīe filiarum voluit designare personas dūtaxat primi gradus sicut no. dicit Bar. in. d. §. instituēs. referendo D. F. ꝙ idcirco in illo. §. appellatio nepotis non extenditur ad vlteriorem gradum. q2 de vlterioribus gradibus testator postea spāliter circa ꝓuidit. vñ stat regula ꝙ † dispositio generalis circa personas precedentes non referẽ ad ꝑsonas postea spāliter expressas circa idem ius seu circa eandem re. l. alimēta. §. basilice. ff. de ali. z cib. leg. z no. Bar. in. l. ita. §. qui marco. ff. de annuis leg. et in. l. quesitū §. si quis fundum. in. z. q. prin. ff. de fun. instru. Alias clausula specialis esset superflua. qđ non est dicendum. ar. l. si qñ. de leg. j. z in. c. si papa. de priui. in. vj. Si ergo per nomen filiarum testator voluit significare filias duntaxat primi gradus: ergo sub illo noīe non veniūt filie a masculis: z sic nec baptista filia cōpagni: nec Alexandra filia Simonis succederent in fideicommisso: z multominus veniunt femine ex masculis ex clausula sequentis. q. dicit eariꝗ liberos. quia per illā substitutionē videntur vocari liberi masculi vel femine descēdentes ex filiabus feminis primi gradus. Sed Bapti. et Alexandra non sunt huiusmodi: quoniam nō descēdūt ex filiabus feminis sed ex filiis masculis. ergo non videntur vocari ad fideicōmissum. Nec videẽ dici posse qđ nomen filiorū positū in ista clausula restringatur ad filios primi gradus respectu liberorū descendentium ex ipsis filiabus. respectu aūt feminarū descendentiū ex masculis comprehendat feminas etiam vlterioris gradus sicut cōprehenderet si solum z simpliciter esset positū in substitutione qm̄ hoc videẽ absurdū q2 vnū z idē verbū vel vna z eadē dispositio respiciēs plures personas debet eas pariformiter respicere. l. Cūtis. C. de impu. z alis subst. z l. iam hoc. §. j. ff. de vulg. et pupi. Sed istud licet procedat in puncto iuris tamen videẽ violare volūtatē testatoris. absurdum enī vr̄ dicere ꝙ testator vocaret descendētes ex filiabus feminis qui sunt cognati z excluderet feminas natas ex masculis que sunt sibi agnate. Maxime cum pretulerit masculos feminis vt conseruaretur agnatio z familia sua vnde verisimile est ꝙ si testator cogitasset de hoc casu in specie expresse de feminis natis ex masculis idem disposuisset z per hoc non videtur absurdum ꝙ iste femine nate ex masculis vocentur: quia etiam dispositio respiciens certā personas trahitur ad alias ex hmōi ꝓsumptione. l. tale pactū. §. fi. ff. de pact. l. cleius. §. lucius. ff. de lib. z posth. facit. l. iiij. z quod ibi no. C. de inoffic. testa. Nec est inconueniens aliqñ ꝙ vnū z idem verbum respectu diuersarū personarū stet ꝓprie z improprie. l. stipulatio. §. hi quoqꝫ. ff. de ver. ob. l. plenū. §. equitꝫ. ff. de vsu z habita. z in. c. dānamus. §. cuꝫ ergo. de sum. tri. z fide ca. cum si. Et ad absurdum supra deductuꝫ rn̄detur ꝙ non curauit testator ꝙ ꝓximiores testatoris excluderentur ab existentibꝰ in vlteriori gradu dūmodo existentibus ꝓximioribus grauato vt patet ex dicto verata qđ. ponamus enim ꝙ duobus fratribus existentibus filiis dicti Joannis ex vno duo filii nascantur z deinde nepotes z postea pronepotes vno ꝓnepotū mortuo succederet alter per illum ver. ita ꝙ excluso altero fratre filio dicti Jo. existente in proximiori gradu. tñ enim testator considerauit ꝙ bona essent primo in familia masculorū: demum in familia feminarū. qua ergo rōne dictam absurditatē non cōsiderauit inter masculos eadē rōne non censetur cōsiderasse inter feminas per rōnes ꝗ proxime adductas. Accedat ꝙ ex dispositione testatoris vltimo loco vocatus fuit Simon ante feminas: z sic prelatus in dubio magis eius heredi prouisum esse videtur ꝗ alteri: ad hoc tex. not. in simili in. l. generaliter. in prin. C. de insti. z substi. sub cōditio. fac. z qđ no. Bar. per illum tex. in. d. l. gallus. §. quidam recte ex quibus oībus iudex qui hꝫ voluntatem defuncti dubiam interpretari dꝫ vt eleganter declarat Bald. in. l. voluntas. C. de fideicō. indubitanter habebit interpretari fm̄ ea que. ꝗ. conclusa fuere. z hec quo ad primum. ¶ Circa scḋm dubiū cōcludendū est ꝙ. d. do. Alex. † pōt reuocare dicta bona alienata ꝑ compagnū in extraneas ꝑsonas: q2 res subiacebat restitutioni fideicommissi ad quod nunc est vocata. d. dña Alex. vt in. l. fi. in auẽ. res q̄ cū vtrobiqꝫ plene no. C. cōmunia de lega. cū q2 facta fuit expressa ꝓhibitio a testatore. ne res et bona subiecta restitutioni alienaretur extra substitutos hoc est extra masculos ipsis existentibus z extra feminas masculis deficientibus. Quo casu illi qui admittuntur ad fideicommissum possunt alienationem reuocare: vt traditẽ in. l. peto. in. §. fratre. ff. de lega. ij. z plene in. l. voluntas. per Bald. z alios. C. de fideicommiss. ¶ Sed instabit quis ꝙ hec procederent nisi alienatio esset facta ab ignorante rem subiectam restitutioni z alienari prohibitam prout videtur deduci posse in casu nostro cum compagnus non habuit immediate ex testō dñi Cardinalis. Sed mediante patre suo in cuius ius successit: z sic videtur presumi ignorantia. argu. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. facit. l. verius. ff. de proba. in spē in eo qui mediante persona alterius est heres no. Bartol. in. l. qui rome. §. duo fratres. in. iij. q. ff. de verbo. oblig. z alleg. at. l. fi. ff. pro suo. z l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. j. Si ergo presumitur ignorantia in compagno multomagis in emētē: z ꝑ consequēs vr̄ alienationē tenuisse vt de casus singulariter in. l. fi. §. fi. ff. de le. ij. per quē ita videntur cōiter ꝯcludere dy. Cyn. Bar. z alii ibi z Ray. in. d. auẽ. res q̄. z Bar. de saly. in. d. l. fi. §. sed quia. z sequitur Ange. vbi dicit ꝙ cautus dꝫ esse aduocatus actoris vt semper deducat scientiam alienantis alias succumberet fm̄ eum. Nec dicat aliqs ꝙ tex. in. d. l. fi. §. fi. dꝫ intelligi qñ illa ignorantia ꝓcessit a facto testatoris qui ab intestato instituit vxorem heredem z in codicillis grauauit eam de restituēdo hereditatē ꝑ fideicommissum alteri post mortem ipsius vxoris: z iussit testator post

a ¶ Dispositio auẽ. res q. nō hꝫ locū vbi cū ꝓhibitiōe legali etiā cōcurrit ꝓhibitio testatoris.

12 mortem vxoris codicillos aperiri. Nā si vxor ignorans fideicommissum sibi in codicillis iniunctum alienauit fundum cōprehēsum in fideicōmisso valet alienatio: nec pōt postea ꝑ fideicōmissarium retractari sed solū pōt fideicōmissarius petere ꝑtium ab heredibus dicte vxoris. ¶ Qr vr̄ rn̄deri posse ꝙ rō propter quam ibi iurisconsultus se fundat est generalis: vt pꝫ in tex. vñ dicit rn̄di propter iustam cām ignorātie tam mulieris ꝗ emptoris heredem mulieris: vt fundus apud emptorē remaneat fidei cōmissario pretium dare debere: cū ergo tex. fundetur gn̄aliter ratione sue decisionis in ignorātia iusta. sequiẽ ꝙ vbi est iusta ignorātia hꝫ locum decisio q2 mens Lex rōne colligiẽ. l. cū mulier. z ibi no. Bar. ff. so. ma. z ita generaliter videtur doc. intelligere. d. §. fi. in locis proxime allegatis z Pau. de ca. z Raph. Ful. in. d. §. sed quia ideo aūt tex. in. d. §. fi. ibi pōderauit ꝙ testator in codicillis fecerat substitutionem fideicommissariā quia si tale fideicommissum fuisset in testō insertum vxor heres instituta cum esset heres extranea non potuisset pretendere ignorantiā illius fideicōmissi extraneus post aditā hereditatem sibi delatā ex testō ꝑsumitur scire cōtenta in testō vt no. in. l. cum his. ff. de lib. le. z in. l. quidam ita. §. si quis filium. ff. ad treb. z plene no. Bart. in. d. §. duo fratres. in. iij. q. Non aūt presumiẽ scire contenta in codicillis. l. non est ferendus. ff. de trāsac. z l. si seruum. §. de illo. ff. de verbo. obl. z hoc est ꝙ voluit Bal. in. d. auẽ. res que. in prin. dū tractat de intellectu. d. l. fi. ¶ Sed ad hec dicta respondetur multipliciter. ¶ Primo si probareẽ ꝙ in loco tꝑe alienationis fuisset publica vox z fama qualiter dicta bona debebant in familia remanere: quia tunc probaretur scientia nedum venditoris: sed etiam emptoris. z sic excluderetur dispositio. d. §. fi. arg. glo. in. l. si tutor. C. de pericu. tuto. z no. Barto. in. d. §. duo fratres. in. iiij. q. z in. l. is pōt. ff. de acqui. here. z in. l. celsus. ff. de vsuca. cum si. ¶ Secūdo rn̄deẽ ꝙ ex quo heres cōpagni z dñi Bartholomei grauati non est soluendo z sufficiens ad satisfaciendum de precio quod etiam data ignorantia possint alienata reuocari ita singulariter consuluit Pau. de cast. in suo consi. c. decisiue incipiente in christi noīe amē. Clarum est in iure qđ res sub

13 iecte restitutioni. vbi dicit ꝙ tunc est verū ꝙ alienatio tꝫ inter ignorantes z nō pōt reuocari qñ bona heredis sunt sufficientia ad implendum fideicōmissum: alis si non essent sufficientia dꝫ alienatio retractari q2 potentiꝰ dꝫ esse ius fideicōmissarii ꝗ eius in quem facta est alienatio ex quo eius causa precessit per tex. vbi dicit esse casum in. l. plane si filias. §. qui rogatus. ff. de leg. ij. quod est no. ¶ Ultimo respondetur ꝙ ille. §. non habet locum vltra terminos suos quoniā loquitur in tacita prohibitione legati in re que subiacet restōni. Nos autem sumus quo ad immobilia in prohibitione expressa cum exorbitat a regula iuris communis que est ꝙ ignorantia vnius vel duorum non nocet alteri sicut nec prodest. l. iniquissimum. ff. de iu. z fac. igno. hoc decidit Pau. de cast. in. d. consilio decisiuo incip. in christi nomine amen. in causa que vertitur parme. Et hoc maxime in terminis nostris in quibus concurrit duplex prohibitio. s. legalis z expressa a testatore. z sic non sumus in terminis illius. §. igitur stamus regule suprascripte. ¶ Et pro hac decisione facit decisio Bald. su-

14 pra allegata in. d. c. j. §. donare. qualiter feu alie. po. dū dicit † quod auẽ. res que exorbitat a regulis iuris non habet locum stante expressa prohibitione testatoris vna cum legali. pro hoc facit in simili. Nam licet stante simpliciter prohibitione legati res possit pro dote obligari. Item stante simpliciter prohibitione expressa testatoris pōt etiam pro dote obligari: tñ stante prohibitione legali q2 res est

a subiecta restitutioni. z expressa prohibitione testatorisᵃ non videẽ ꝙ aliquo modo talis res possit alienari etiam in casibus permissis: hoc probo arg. eius ꝙ tradit Bar. z post eum do. Jmo. in. d. l. filiusfami. in. §. diui. de leg. j. sequendo Guil. de cu. vbi dicunt ad intellectum non potest vsucapi: quoniam prohibeẽ alienare res suas qui non est perfecte etatis: secus si perfecte. z vt intelligit tex. z glos. in. d. l. ij. C. de vsucap. pro em. quasi tunc stante duplici prohibitione non possit vsucapi que alias posset si tantum esset prohibitio ipsius testatoris. Ad hoc etiam adduco not. per gloss. in auẽ. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. que voluit ꝙ si res legaẽ vel donatur ecclesie cum hoc ꝙ non possit alienari non poterit alienari in casibus etiam a iure permissis propter duplicē prohibitionē solū legalē z expressam. vt tradit gloss. in. d. l. fi. C. de re. alie. non alie. Hoc idem voluit glo. Jn. z Jaba. in. c. verū. extra de cōdi. app. per tex. in auẽ. de alie. emphy. §. sancimus. et Saly. in. l. ea. C. de condi. ob causam. quia tūc partū z ꝓhibitio cōcordat cum lege: nimirum si potentius

operatur

operat᷑: cũ duo vincula vno sint fortiora: insti. de adop. §. sed hodie. ⁊ in auf. de osan. ⁊ vte. fratrib⁹. p que dixit vbi. s. de saly. post Gui. de cu. p predicta ꝙ si fundo dotali fuit adiecta cõditione alienetur: non poterit alienari in casibus etiam a iure permissis ⁊c.

Consilium .L.

1 Cuilibet dictio attribuit actum insolidum.
2 Concessio si est facta pluribus ⁊ cuilibet insolidum: in eis habet locum ius non decrescendi.
3 Equipollentium idem est iudicium.
4 Filius quando possit reuocare emphyteosim alienatã p heredem.
5 Emphyteosim alienans videtur alienare ius tantum quod ipse habet in re.
6 Remissio generalis intelligitur rebus sic stantibus.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Viso instrumento emphyteosis siue liuelli concessi per dominum Julianum reuerendissimum Archiepm pisanum Machio baldoctio ⁊ Joanni ⁊ renunciatione facta per Baldoctium ⁊ visa contingentia facti. ¶ Pro veritate presentis consultationis est aduertendum ꝙ aliqñ concedit᷑ res in emphyteosim siue ad liuellũ pluribus simpliciter ⁊ tunc vnicuiqꝫ censetur concessa pro virili: ꝙ si duob⁹ vnicuiqꝫ pro dimidia. si tribus vnicuiqꝫ pro tertia. ⁊ sic de singulis. casus est ⁊ ibi no. in l. reos. §. cum tabulis. ff. de duobus reis. ⁊ in l. i. C. si plures vna sententia. Aliquando ⁊ secundo conceditur plurib⁹ ⁊ cuilibet ipsorum. ⁊ tunc tenet᷑ cõcessa insolidũ vnicuiqꝫ † quoniam dictio cuilibet est distributiua ⁊ rem de qua agit᷑ vnicuiqꝫ insolidum attribuit: ⁊ est casus ⁊ ibi Bar. ⁊ Joan. de imo. in l. si pluribus. ff. de leg. ij. ⁊ est casus. ⁊ ibi Barto. in l. non distinguemus. §. cum plures. ff. de arbi. ⁊ no. in l. qui in potestate. ff. de test. ⁊ in c. si propter. de rescript. in vi. cum si. ⁊ hec omnia etiam colliguntur ex plene not. per Bald. in l. vnica. C. quando non peten. partes. et per Barto. ⁊ doc. in l. si mihi ⁊ titio. ff. de verbo. obliga. ⁊ hoc scdo modo fuit concessa res ad liuellum in terminis nostris: vt patet ex forma instrumenti in quo formaliter dicitur ꝙ reuerendissimus Archiepiscopus pisanus ⁊c. iure liuelli et perpetui tenementi dedit et concessit ad liuellum Marc. filio quondam chelis de dechomano ⁊ Baldoctio filio quondam Anto. chelis de dechomano recipientibus pro seipsis et pro Joan. filio quondam Jaco. quondam chelis de dechomano habitantibus in cõi nubile ipsis cõitatis recipientibus pro seipsis ⁊ quolibet ipsorũ ⁊ pro ipsorum ⁊ cuiusqꝫ ipsorum filijs heredibus ⁊ pro heredibus in perpetuũ masculis ⁊ feminis in perpetuum ⁊c. oẽs ⁊ singulas domos ⁊ terras ⁊c. ⁊ sic patet clare p verba instrĩ ꝙ predictis oĩbus concessa res ad liuellũ cuilibet insolidum. Quibus premissis si essemus in primo casu ꝙ res pluribus esset simpliciter cõcessa ⁊ consequẽter vnicuiqꝫ p virili plures essent casus considerãdi an si deficeret liuellus in persona vnius accresceret alijs. An vero rediret ad ecclesiam: quam qõnẽ late ponũt bar. ⁊ Mod. in l. si mihi ⁊ titio. ff. de verbo. obl. ⁊ bal. in auf. si quas ruinas. C. de sac. san. eccle. ⁊ Bald. ⁊ Saly. in l. ii. C. de iure emphy. Bal. ⁊ latissime Ludo. roma. in l. vnica. C. quando non petẽ. partes. Cano. in c. potuit. de locato. Quam questionẽ nõ prosequor quia nõ est casus noster. ¶ Casus igitur noster est in quo † reperit᷑ facta concessio cuilibet insolidum in quo casu Bald. in terminis decidit qõnem nostram in d. l. vnica. C. qñ non petẽ. partes. colũ. xv. ver. sed hic dubitatur. vbi concludit ꝙ si pluribus fratribus est concessa emphyteosis insolidum altero decedente sine liberis accrescit superstiti ⁊ non reuertitur ad ecclesiã quia quando res competit pluribus insolidum habet locum ius nõ decrescẽdi qḋ vendicat sibi locũ in contractibus etiã: vt in l. i. in pn. ff. cõia prediorũ. ⁊ notant Barto. ⁊ doc. in d. l. si mihi ⁊ titio. ⁊ probat Bart. in l. stipulatio ista. §. cũ qui. alś si quis ita. ff. de verbo. obl. ¶ Et si dicatur impossibile est ꝙ in cõtractibus eadẽ res pluribus insolidũ acquiratur iuxta text. ibi no. in l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commo. ⁊ no. in l. iij. §. ex contrario. ff. de acqui. poss. item cũ vnusquisqꝫ acceptauerit exclusum videtur ius accrescendi: nã si speciale est in vsufructu qḋ ex resoluta acquisitione accrescat. l. i. §. interdum. ff. de vsufru. accre. ergo in contrariũ est ius comune. l. ius singulare. ff. de legi. ¶ Sed ad has obiectiones respõdet subtiliter Bald. qḋ quedam habent perpetuam causam acquisitionis sicut sunt iura transmissibilia ad heredes: quedam habent temporalem causã acquisitionis vt sunt iura non transmissibilia. in primis post acquisitionem irreuocabilẽ extinguitur ius accrescendi. at in scdis nõ extinguitur sed interim suspenditur. ⁊ sic rescisso iure concurrentis cõsolidatur ius pmanẽtis. i. psone superexistentis. itẽ considerãdũ est sꝫ eũ qḋ duo rei insolidũ possunt accipi respectu contractus ⁊ obligationis. ⁊ hoc satis procedere potest ar. patris ⁊ filie in dote cuius dñiũ non est penes ambos insolidũ. l. põponius philadelphus. ff. fa. erc. ⁊ l. fin. §. fi. C. comunia vtriusqꝫ iudi. cũ actio sit cõis itẽ possunt considerari respectu domini ⁊ tũc aut cõsiderãs actũ ⁊ non possunt esse. aut aptitudinẽ et tunc sic. hanc autẽ aptitudinem facit conuentio cõtrahẽtiũ que aptitudo est nata ex cõtractu cõcernente quẽlibet insolidũ ⁊ ex obligatione nata cumbet insolidũ: et si dicas talis oblatio est sublata quia solutũ est vtraqꝫ voluntate vtriusqꝫ concurrentis arbitrio iuxta not. in l. si non singuli. C. si cer. peta. Ad hoc respondet Bal. ꝙ non est sublata sed cessat dũ res apud vtrũqꝫ est. sed altero deficiente excitat se a somno ⁊ reassumit in se ius quasi non decrescendi quod etiã in contractibus habet locũ vt. s. conclusũ fuit. vnde cõsiderat ꝙ quandoqꝫ solutio habet perpetuã cãm libertatis: ⁊ tunc nunq̃ resurget obligatio. Quãqꝫ non hꝫ perpetuã causam libertatis: ⁊ tũc surgit nõ a morte: sed a somno: ar. l. deferre §. fi. ff. de iure fisc. ⁊ l. neratius. ff. de condi. inde. Ista omnia sunt formalia verba Bald. ⁊ subtilia in d. l. vnica. ex quibus concludit superstitem admitti per ius nõ decrescẽdi cuius decisionẽ per easdem rõnes sequitur ibidem Lud. ro. ⁊ si dicat᷑ Bal. ⁊ Ludo. loquunt᷑ qñ facta est cõcessio pluribus insolidum qḋ non fuit expressum in casu nostro: rñdet᷑ per primũ presuppositũ qm̃ ppter dictionẽ cuilibet q̃ attribuit rẽ cuilibet insolidũ vt dictũ est. Idem est ac si dictũ fuisset ⁊ omnibus insolidum: † equipollentiũ enim idẽ est iudiciũ. l. gallus §. ⁊ quid si tantum ⁊ ibi late bar. ⁊ Moder. ff. de li. ⁊ posth. ⁊ hoc decidit in terminis bald. in c. i. §. filia. in fi. de succes. feudi. ⁊ cõcludit ꝙ si verba principis ita dicũt. cõcedimus vobis Pe. ⁊ Jo. ⁊ cuilibet vestrum tale castrum in feudũ videt᷑ actum ꝙ vno deficiente alter habeat totum per no. in d. l. si pluribus. ff. de leg. ij. ⁊ per not. in l. creditor. §. duobus. ff. manda. ⁊ sic decidit q. nostram. ¶ Accedat nã pariter cõstituuntur duo rei credendi quando aliquid promittitur pluribus per distributiuum ⁊ cuilibet ipsorum: sicut quando pluribus insolidum: vt ar. d. l. si plurib⁹: in prin. vt cõcludũt Bar. ⁊ doct. in l. ij. ff. de duo. reis. ⁊ ex oĩs remanent soluta ⁊ declarata que primo loco in narratione presenti in fauorem archiepiscopi adducuntur. ¶ Nec obst. scda ratio que allegatur in fauorem Archiepi ꝙ filij Baldacij essent melioris conditionis quã fuissent filie dicti marci ⁊ dicti Joãnis. qm̃ cum renũciauerit Baldacius liuello in manibus dñi eo mortuo sine filijs Joãnis ⁊ filie marci non fuissent vocate cõtractus aũt hincinde nõ debet claudicare. l. ab emptione: cum materia. ff. de pac. facit. l. fi. C. de fructib⁹ ⁊ litis expẽsis. ¶ Quoniã lꝫ talis alienatio ⁊ renunciatio facta dño tenuerit in preiudicium Baldacij eo viuente. tñ eo mortuo sine filijs nõ preiudicasset Joanni ⁊ filiabus marci. sed vigore stipulationis fuissent vocati ad partem dicti Baldacij qui eis preiudicare non potuisset per regulam l. sepe. cum materia. ff. de re iudi. ⁊ regula non debet. ff. de regu. iur. ⁊ eius quod habetur in toto titulo res inter alios acta. resoluto enim iure dicti Baldacij censebitur resolutum ius illorum quibus vel in quos baldacius alienasset quia resoluto iure actoris resoluitur ius successoris ⁊ habẽtis cãm ab eo. l. lex vectigali. ff. de pignor. l. fi. §. sed quia. C. cõmunia de leg. Ita in terminis decidunt Jacob. de belui. Andreas de isernia. ⁊ Bald. in c. i. §. hoc quoqꝫ. de success. feudi. et Bald. per illum text. in c. si clientulus. de alie. feudi. et sic non essent melioris cõditionis. ¶ † Imo fortius dici potest lꝫ de hoc nõ sum consultus ꝙ filij dicti Baldacij possent reuocare totam emphyteosim siue liuellum alienatã per Baldaciũ. nam lꝫ videretur ꝙ ex quo Baldacius fuit primus qui acqsiuit quod potuerit filijs preiudicare per id qḋ habet᷑ per glo. Ja. de belui. ⁊ Bal. in d. c. i. §. hoc quoqꝫ. de suc. feudi. ⁊ maxime qꝛ filij Baldacij eius heredes non videntur posse venire cõtra factũ pris. ar. l. cũ a matre. cũ ibi no. C. de rei vendi. tñ cum solum renunciauerit iuri qḋ tunc habebat nõ vident᷑ filij venire cõtra factũ defuncti qui veniũt ex ppria psona: ⁊ ius pris eius morte fuit extinctũ. p dicta eñ verba renũciatiõis tñ censet᷑ renunciasse iuri qḋ habebat de p̃senti vt colligitur ex dictis Bart. in l. qui rome. §. duo fratres. in v. ⁊ vi. questiõibus. ff. de verbo. obliga. imo in † dubio alienans emphyteosim vr̃ alienare ius tantũ qḋ ipse habet in re. Et sic eo mortuo cũ nõ duret amplius ius suũ censetur tantũ alienasse eo viuente: vt clare colligitur ex no. in l. si domus. §. fi. ff. de lega. i. in l. qui tabernas. ff. de cõtrahend. emp. ⁊ not. in c. pastoralis. de donatio. Si ergo ius patris morte extinguitur non tenentur filij ad aliquam euictionem: nec dicunt venire contra factum patris. vt patet ex no. per Dy. Bar. ⁊ alios in l. si sic. §. i. ff. de leg. i. ⁊ per Spec. in ti. de locato. §. nunc aliqua. ver. lviij. ⁊ Bald. in l. ꝙ si in venditione. per illum tex. ff. de here. vel acti. vendita. ⁊ ex his etiam colligitur responsio si quis diceret qḋ Baldacius renunciauit omni iuri suo qḋ habebat in dicto liuello. Item possent filij venire per ius non decrescendi qḋ competẽbat dicto Baldacio vigore dicti cõtract⁹ quoniã si filij possunt reuocare ⁊ talis renũciatio eis p̃iudicat nõ procedit talis obiectio lꝫ potuisset procedere quo ad Baldacium: qḋ tñ est falsum. ¶ Preterea Baldacius habebat duplex ius alterum actu pro indiuiso in parte dominij vtilis liuelli. Alterum insolidum aptitudine propter ius nõ decrescẽdi sibi cõpetẽs deficiẽs in liuello in psona alterius. Licet ergo primo iuri sibi in p̃senti cõpetẽti renunciauerit nõ tñ intelligitur renũciasse alteri iuri sibi in futurum competẽti propter ius accrescendi: quia † gñalis remissio debet intelligi rebus sic stãtibus non autem noua causa superueniente. l. paulo ...

limacho.§.j.ff.de lega.iij.z.l.q seruus.ff.de cõdi.ob causam.z ita in terminis decidit Bart.in suo consilio incipiente.dicam⁹ q ex themate predicto tria dubia oriuntur.z probatur ex his q ponit Bar. in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verbo.obl.z hãc decisionem refert z sequitur Ludo.roma.in.d.l.vnica.C.quando non peten.partes dicens hoc etiam tenere Fede.de senis in consilio.cccxij.facit quod no.Bald.in.c.titius.si de feudo fuerit controuer.vbi dicit q frater renunciando fratri si decedat postea sine liberis non preiudicat et q notat Bald.in.l.si liberti liberteqz.C.de oper.lib.

Laus deo omnipotenti.

¶ Consilium.lj.

1 ¶ Agere ex instrumento quando quis dicatur.
2 Notarius habet ordinariam iurisdictionem in volentes.
3 Contineri in instrumento dicuntur que oculis perspici possunt.
4 Articulis iuris non videtur esse compromittibilis.
5 Statutum quod contra instrumentum guarentigiatum non opponatur exceptio quomodo intelligatur.
6 Opponere contra instrumentum aliud est z aliud opponere contra eius liquidationem.
7 Instrumenta conditionalia non exequuntur nisi liquidata.
8 Statuti bñficio nõ gaudet qui statuto vtitur omisso iuris ordine.
9 Alias aduerbium:inducit contrariam conditionem premisse dispositioni.
10 Compromissum debet fieri super petitis:si est dubium an fieri debeat.

Prestantissime doctor z Illustrissime iudex in causa frãcisci bonofrn asserti fideiussoris quã habet cum communi z hominibus castri Asciani concludo partes dominationis vestre vigore commissionis vobis facte in consulendo dictum franciscum fuisse grauatum per iudicem qui reiecit petitionẽ cõpromissi.z in pnunciando bene fuisse recursum et male sententiatum:et per consequens compromissum debere fieri super petitis.pro cuius conclusionis demonstratione premitto primum qd predictũ statutũ qd prohibet petitionem compromissi qñ quis agit ex instrõ guarentigiato intelligitur qñ petitur executio instrumenti:z sic quando agitur executiue:non quando quis ageret via ordinaria:et instrumẽtum guarentigiatum induceret ad probationem.¶ Hoc primũ ego probo ex forma statutorum ciuitatis Senarum.nam vt patet in statuto posito super ru.de guarentigiata in.ij.di.c.viij.vbi statutum loquẽs de executione instrumenti guarentigiati loquitur formaliter p verbum agere ex instrumento dicit enim si agatur vigore instrumenti guarentigiati zc.ergo alia statuta loquentia quãdo agit ex instrumento guarentigiato debẽt intelligi quando agit si executiue:quia vnũ statutum per aliud declarat:vt in.l.sed z posteriores.ff.de legi. z instituta ad.l.aquil.§.tertio autẽ capite.nã vna lex recipit interptationẽ ab alia.vt est gl.no.in auf.offeratur.C.de lit.cõte.z in.l.sciẽdum.ff.qui satisda.cogan.¶ Secundo hãc conclusionẽ pbo de iure 1 cõmuni.nã tunc dr qs agere ex instrumento nõ solũ quando illius instrumenti petit executionẽ:sed etiã si agit ex promissione ad cõtẽta in instrumẽto z instrumentũ inducit ad probationẽ hoc apte cõcludit Bal.in.l.plane.p illũ tex.ff.quod tutore autore.dicens se hoc a Bar.in voce audiuisse.z p predictã theoricam consuluit Lud.roma.in ciuitate Senẽsi q statutũ officialiũ mercãtie quo disponitur q officiales non possint se intromittere in causis vertentibus vigore instrumenti guarẽtigiati debet intelli quãdo agit executiue secus si instrumentum inducat ad probationem simpliciter:ita firmat in suo cõsi.ccc.quod incipit omnipotẽtis dei zc.in casu psupposito prima fronte.z probat eius opi.manifesta rõne.nã ex instrumẽto guarentigiato nulla cõpetit actio nisi executiua:quoniã non reperitur iure cautũ q ex guarentigiato oriatur actio nisi statutum diceret q haberet vim sententie per.l.miles.§.iudicati.ff.de re iudi.z.l. actori. C.de reb.cred.z iureiur.nam ideo competit qr partes volentes reci2 piunt preceptum a notario q est iudex chartularius:z habet ordinariã iurisdictionem in volentes iuxta no.in.l.j.ff.de iudi.z p Moder.in.l.j.ff.de iurisdi.om.iudi.sicut in simili in.l.si debitori.ff. de iudicijs.tradunt Ang.z Moder.in.l.ait pretor.§.si iudex.ff. de re iudi.z hoc est clarissimum.Scdo ego premitto q statuta disponentia q instrumenta guarentigiata habent executionem paratam sunt preter ius cõe z per consequẽs stricte interpretãda:tũ qr statuta sui natura stricte interpretant:vt in.l.qcqd astringende.ff.de verb. obl. z in.l.constitutionibus.ff.ad munici.tradit Bartol.in.l.oẽs populi ff.de iusti.z iur.z Bal.in.l.cõtractus.C.de fide instr.tũ etiã qr predictum statutum loquens de reiectione petitionis compromissi limitat seipsum.dum in prin.gñaliter loquit de cõpromisso fiendo.ergo cũ veniat correptiue finis ad principium dz stricte intelligi.l. precipimus.C.de appel.z.l.sancimus.C.de testa.cum si.ex quibus infertur conclusio verissima q predicta pars statuti reijcientis petitionẽ compromissi,debet intelligi de his que expresse z clare continentur in instrõ guarentigiato.quam conclusionẽ etiaz cõprobo per id qd

a ¶ Clarũz de iure qñ dicat ad hoc vt excludatur j cõpromissũz ad de bar.in.l.ille aut ille.§.cuz in verbis ff.de lega.iij.

voluit notabiliter Bartol.in.l.j.ff.de his que in test.delen.vbi dixit 3 q illa dicebantur contineri in instrumẽto q possunt oculis pspici et ad illa extendebatur tantummodo statutũ loquẽs de executiõe instrumenti guarentigiati.et idem voluit Bald.in.l.lege.C. loca. tradunt doc.in.l.si.C.de edicto diui adri.tol.Confirmatur etiam quia fideiussio de qua in casu nostro q continetur in dicto instrõ est stricte interpretanda.l.v.§.satis acceptio.ff.de verbo. obliga. iuncta.l. quicqd astringende.eo.ti.z sic in ea nihil extrinsecus subintelligitur: vt in.l.stipulatus.§.grisogonus.eo.ti.ergo eodem modo ex guarentigia est stricte intelligenda z per consequens in ea nõ dz aliquid extrinsecus subintelligi quoniam guarẽtigia z omnes alie clausule regulantur fm naturã principalis promissiõis vt est casus singularis in.l.fi.ff.de constituta pecu.quẽ ad hoc allegat bald.in.l.si absentis ff.si cer.pet.et in.l.etiã.C.de executione rei iud.z Cy.in.l.l contractibus.C.de nõ nu.pe.et est gloss.ordinaria in.l.si patronus.§.patronum.ff.si quid in fraudem patroni tradit Bar.in.l.aurelio.§.gaio. in lectura.ff.de libe.lega.¶ Quibus presuppositis vidẽdum est primo quid in instrumento obligationis fideiussoris contineatur recte referendo dictum instrumentum ad protestationem factam per cõe z hoĩes castri Asciani prout fieri dz iuxta tex.in.l.si defensor.§. qui interrogatus.ff.de interrog.act.et instituta de inuti.stipu.§.preterea.et in.l.j.C.de diuer.rescrip.continentur infra scripta.naz commune et homines castri Asciani protestati fuerunt Nicolao Franc.et Gabrieli q decetero non deberet prosequi laboreria.s.dicte stecharie propter que impedimentum fieret eorum molendino.alia qd deberent remouere z remouerent predictũ impedimentũ.Itẽ scdo ptestati fuerunt de pena iuris z statutorũ expensis dãnis et interesse et hoc fm formã iuris et statutorũ vt latius pz in dicta protestatione. ¶ Scdo est videndum nunquid attẽta eorum petitione super petitis per vos deberet pronunciari compromissum et excludendo casus minus dubitales.¶ Dico q primo debebat pronunciari compromissum quatenus narratur in petitione partis aduerse q dicta stecharia infert nocumentum certis gualcherijs et cuidam rote:quibus nihil continetur in dicta protestatione et per consequens nec in fideiussione.igitur nulla est dubitatio quin super his debeat pronũciari compromissum. ¶ Secundo principaliter dico compromissum debuisse pronunciari super petitione partis aduerse inquãtum petunt pronunciari et declarari dictam stechariam de iure non potuisse fieri z secundum formam statutorum in damnum et preiudicium molendini castri Asciani:quoniam de his nihil in protestatione et fideiussione habetur sz tantũ dictus fideiussor promisit q deuoluetur stecharia si iuris esset:et sic promisit merum factum vnde 4 an iuris sit vel non:de quo non cantat instrũm debet fieri comproa missum:a nam licet articulus iuris non videtur esse compromittibilis et quo iura sunt certa.vt in.l.ornamentorum.ff.de aur.z arg.leg. concludit Bart.in.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff. de lega.iij.illud est verum quãdo ponitur factum certum:z potest fieri statim declaratio per aperturam librorum z sic est sola questio iuris.secus qñ esset dubium in facto ex quo resultaret dispositio iuris vt declarant Cyn.z Bal.in.l.cum proponas.C.de iureiur.z Cy.et Bald.in.l.an ille.C.de fur.et Bald.in.l.ij.C.de legi.et Bart.et Bald.in.l.j.C.de relatio.et Imo.in.l.si stipulatus.ff.de verb.obliga.Unde cum in casu nostro sit dubietas facti et per consequens iuris merito cadit cõpromissum ad que accedant que statim dicam.¶ Tertio principaliter dico debuisse pronunciari compromissum super liquidatione dicti instrumenti:videlicet an inferatur damnum item quantuz damnum inferatur et an sit tale damnuz per quod attenta cõsuetudine molendinorũ z dispositione statutorũ tale edificiũ debeat demoliri. Item vsqz quo debeat demoliri.hec cõclusio probat primo qr de his nihil continet in instrõ guarẽtigia.vñ non se extẽdat ad hoc vt pz per presupposita scdo loco.ergo debet pronunciari compromissuz. Scdo quia licet statutum velit q nõ possit peti compromissum quo quo modo qñ agit ex instrõ guarentigiato z ad qd incertum vt ad penam vel interesse tale statutũ nihil dicit de liquidatione instri z p consequẽs nõ prohibet cõpromissum sup liquidatione.ergo stamus regule pdicti statuti volentis fieri cõpromissum.ar.l.si cũ dotem.in prin.ff.so.ma.z.l.precipimus.C.de ap. ¶ Tertio confirmo ratione 5 fortissima:nam instrũm guarentigiatum q priuilegiatur ex forma statuti ita demũ cõsequit priuilegiũ post liquidationem z non ante vt concludit singulariter Bald.quem oĩno videre velitis in.l.ij.C. de execu.rei iudi.vbi dicit q si instrũm guarentigiatum ex forma statuti non potest opponi aliqua exceptio debet intelligi de illa que opponitur ad eneruandũ instrũm non de illa que opponit ad liquidationem.statutum enim non dicit qd non possit opponi contra liquidationem: sed tm̃ q non possit opponi contra instrũm ergo quo ad oppositionem liquidationis stamus iuri cõi.ex quo infero:quod instra conditionalia z incerta dum liquidãtur non gaudent beneficio statuti sed postq iudex interlocutus est ea fore liquidata: si ergo non gaudent beneficio statuti in actu liquidationis ergo quo ad istum actum potest peti compromissum. ¶ Quarto confirmatur nam sicut

6 nam † sicut aliud est opponere contra instrm. & aliud est opponere ↄtra liquidationē vt pʒ ex dictis in pcedēti rōne. & clarius hoc aperiet Bal. in.d.l.ij.C.de execu.rei iudi. ita aliud est petere cōpromissum sup petitione instri guarentigiati & sup instro & eius executione. & aliud est petere cōpromissum sup liquidatione. vnde lʒ statutum ꝓhibeat compromissum sup executione instri nō censeť ꝓhibere sup eius liquidatione ex diuersis enim nō fit illatio.l.si.ff.de calū.& in.l.papi.exuli.ff.de mino.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acq.pos. ¶ Quinto nulli dubiū est φ lʒ agenti ex instro guarentigiato nō possit opponi aliqua exceptio q̄ tendat ad eneruādū instrm tū pōt opponi exceptio ad liquidationem vt concludit eleganter Bal.in.d.l.ij.C.de execu.rei iudi. sed stat regula φ vbicunq; aliqua exceptio pōt opponi cōtra instrm nō obstante statuto ꝓhibente exceptiones opponi sup tali exceptione pōt peti cōpromissum. Ista est theorica Bar. coiter approbata in.l.post rē.ff.de trans. ex qbus recte & iuridice intuenti pʒ manifeste φ aliud est q̄rere nunqd possit peti executio instri & fieri liquidatio in ꝓcessu. & dicendū est φ sic qū oblō est pura lʒ incerta: vt cōcludit bar.in.l.j.ff.de leg.ij.& bal.in.d.l.ij.& bar.& doct.in.l.j.ff.de eden. et aliud est q̄rere nunqd in ipsa liquidatione quo ad liquidandū possit peti cōpromissum. & dicendū est φ sic qđ ostendiť rōne manifesta. nam claruʒ est φ stante statuto φ nulla exceptio possit opponi contra instrm existente instro nō liquido pōt fieri liquidatio in ꝓcessu. & tū contra liquidationem opponi pōt. vt p Bald.in.d.l.ij.& sup dicta exceptione pōt peti compromissum. vt p Bar.in.d.l.post rē. ergo pʒ φ stant ista simul φ liquidatio instri facti possit fieri in ꝓcessu. & tū sup tali liqdatiōe possit peti compromissum lʒ nō possit peti sup eo qđ principalr cōtinet instrm s.nunqd teneať remouere dānū qđ inferť p scōm edificiū p̄ŋo molēdino. ¶ Sexto p̄dicta cōfirmanť alia rōne vrgente. Nā lʒ statutū ꝓhibeat exceptiones opponi cōtra instrm guarentigiatū tū pñt opponi exceptiones que limitant & restringūt executionē sicut opponi possunt cōtra sniam & eius executionē. vt est casus in.l.n ēsenius.ff.de re iu.& in.l.fideiussor.§.solū rñdit.ff.de fideius.& in l.ex diuerso.§.fi.& ibi tradunt Roder.ff.solu.matr. tradit bar.in.l.j.C.de iur.& fac.igno.& .l.fi.C.si ex fal.instru. ergo quo ad q̄titatē dāni dato φ dānū inferať. & quo ad q̄titatē demolitionis edificij pōt opponi & p ɋ̄ns cōpromissum peti. nā dať casus φ lata esset snia qđ Franci. deberet demoliri dictum edificium tū sup q̄titate demolitionis nulli dubiū est φ deberet fieri cōpromissum: nā lʒ super demolitione non caderet cōpromissum tū sup q̄titate bñ caderet & hoc quasi in spē vr̄ decidere Pau.de ca.in.l.j.ff.de le.ij.

7 ¶ Septimo cōfirmať. nā † lʒ instra pura lʒ incerta exstātia possint executioni mādari dūmo in ꝓcessu liquident vt dictū est. s.tñ qñ instrm est ɔditionale nō pōt hmōi instri peti executio nisi liquidata cōditione p quā liqdatione deducať in esse oblō istri in qua liquidatione requiriť libellus & ordo iudiciarius fm Bar.in.l.iij.C.de pig.in.iij.q.ver.sed quāť liqdabiť vñ cū in casu nr̄o fideiussor pmiserit demoliri sub conditione si iuris fuerit & si ɋ factū fuerit ante liquidationem conditionis nō poterāt petere dictā executionē. q: oblō nou dr̄ in esse deducta. vt in.l.cedere diē cū materia.ff.de ver.sig.& insti.de verb.obli.§.sub cōditione. si ergo ps aduersa male egit nō liquidādo primo cōditionem ergo nō gaudet bñficio statuti. tū q: nulla cōpetebat actio & sic non dr̄ agere ex instro iuxta.l.si pupilli.§.videamus.ff.de nego.gest. tū q: non vsus est debito ordine petendi dictā executionē vt statim dicā. ¶ Octauo

8 & vltimo nā clarū est φ † nō dʒ gaudere bñficio statuti ille q statuto vtitur omisso debito iuris ordine & q non agit seruato ordine iuris arg.capituli q: frustra extra de vsu. & eius qđ no.bar.in.l.in causis.quem sequiť ibi bal.C.de execu.& eius qđ no.gl.Ja.bu.& Fulg.in.l.mācipia in ṽbo ad uocandū.C.de ser.fugi.& Bald.in.l.j.§.illud.ff.ad sille. sed pars aduersa in pluribus inepte egit. Primo q: egit ex instro guarentigiato conditionali an̄ liquidatā ɔditionē. Scōo q: & si dictus fideiussor fideiusserit demoliendo si iuris fuerit eius ꝓmissio intelligitur. s.φ promiserit agere et curare ita & taliter φ principales demoliserť al's diceret ꝓmisisse factuʒ alienū qđ est impossibile. vt hec hñr in.l.stipo ista.in prin.ff.de verb.obli.& in.l.inter stipulantem in prin.eo.ti.& .c.gemma.extra de spō.& hoc maxime attenta virtute iuramenti qđ facit φ intelligať pmisisse se acturum & curaturum vt tradiť in dictis iuribus argu.l.cū pater.§.filys matrē.ff.de leg.ij.& est tex.& ibi do.Anto.de bu.in.c.ex lris extra de spon.& est tex.& ibi pōderat Abb.moder.in.c.ex rescripto extra de iureiur. vñ pars aduersa debebat agere cōtra Frāc. φ ageret & curaret qđ demoliref nō aūt φ ipse Franciscus demoliret sup qua petitione indubitanter dʒ fieri cōpromissum cum non cōtineať in instro φ Franci. demoliať prout agūt. sed qđ debeat agere & curare &c. Tertio q: pars aduersa nō deducit neq; allegat φ predictus Franciscus non egerit neq; curauerit nam stant ista simul φ egerit & curauerit qđ demoliref. & tū non sit remotum edificium. ¶ Quarto principaliter dico ꝓnunciandū cōpromissum in ɋ̄tū dicimus φ dictum instrm fideiussionis non trahiť ad iam edificata sed ad ea que demū in futurum fuissent edificata post fideiussionē. nam pars aduersa ꝓtestata fuit φ.d. Nico. & socij nō deberēt decetero ꝓsequi edificiū alias significari &c. & φ deberent remouere & remouerent: vñ no.† dictionē al's

9 que sicut dictio alioquin inducit cōtrariā cōditionē pmisse dispositioni & exponiť alias.l.si nō sic factū fuerit vel nō cōtra factū fuerit vt in.l.alias.ff.de iureiur.& in.l.diuortio.ff.de neg.gest. tradit Barto.in.l.j.in materia cōiūctionum.ff.de cōd.& demō.in.iiij.& .v.q.& bar.in suo tractatu tyberiadis in.iij.tractatu in verbo al's & sic predicta ꝓmissio impoꝛtat iuxta formam ꝓtestationis tunc qđ deberet remoueri si pmisse oꝛationi ɔ̄ factum fuerit. & sic si decetero aliquid esset edificatum. Preterea vt de sui forma apparet p̄dicta fuit ꝓtestatio noui opis ꝓtestatio aūt noui opis non pōt fieri nisi quo ad futura casus est clarus in.l.j.§.hoc aūt.ff.de no.ope.nun. Preterea ex quo ꝓtestatio noui opis fit quo ad futura verba dicte ꝓtestationis q̄cunq; essent dubia dn̄t intelligi fm subiectā materiā. Preterea dato φ dicta verba traherenť ad p̄terita. & tunc aut volumus φ hoc ꝓcedat p viā ꝓtestationis & hoc est impossibile vñ fideiussio quo ad ꝓtestationē de p̄teritis nō teneret q: nō teneret ꝓtestatio ar.l.fideiussor obligari in.§.fideiussor.ff.de fideiu. Preterea Nico. & socij obtulerunt se dare fideiussorē de demoliendo si iuris fuerit sed ipsi non tenebantur dare fideiussorē nisi quo ad futura ergo quo ad futura tm̄ intelligunť dedisse fideiussorem. aut volumus φ p̄dicta protestatio respiciat p̄terita per viam principalis petitionis qđ tū est falsum cum nihil petendo concludant scʒ tantūmodo ꝓtestādo tū dato φ petēdo ɔcluderēt dico φ dictus fideiussor ad p̄terita nō teneť dupici rōne. Pria rōne q: vt statim dixi predicti Nico. & socij obtulerūt fideiussorē de demoliēdo si iuris fuerit. & per ɋ̄s intelliganť dedisse fideiussorem & dictum Franc. fideiussisse de demoliendo si iuris fuerit nulli aūt dubiū est φ quo ad opus p̄teritū nō tenebatur dare fideiussorē vt in.§.hodie insti.de satisda. ergo si de iure non tenebantur non intelligunť obtulisse & dedisse nec predictum Francis. fideiussisse. ¶ Secūda rō est q: dato φ fideiussio teuuisset qđ tū est falsuʒ tū ex quo fideiussit in iudicio p̄dicte petitionis cum petitionis instantia exspirauit vt patet ex lectura dicte petitionis iunctis statutis communis Senarum talis fideiussio exspirauit: casus est rotundus in.l.cum lite mortua.ff.iudicatum solui. ex quibus indubitanter concludendū est saltem φ sup hac dubitatione & interpretatione instrumenti pronunciandū est cōpromissum.

10 ¶ Postremo & si omnia predicta cessarent & verteretur dubitatio † nunquid deberet fieri compromissum super petitis tamen super hac dubitatione nunquid sit pronunciandum compromissum vel nō debebat compromissum pronunciari prout fuit petitum. Ista est cōis conclusio omnium doc.in.l.p.e.C.de pac. qui hoc modo nos edocēt ad extorquendas causas de manibus iudicis &c. Laus deo. ¶ Consilium.liij.

1 ¶ Alternatiua qñ resoluatur in coniunctam etiam in conditionibus.
2 Casus quando exprimitur per modum conditionis voluntarie tunc casus expressus non trahitur ad similem.
3 Substitutio facta: posthumo moriente: deficit posthumo nō nato. & numero.4.
5 Substitutio facta extraneo & maiori sine adiectione temporum an vulgaris dicatur vel fideicommissaria.
6 Voluntas defuncti preualet in fideicommissis conditionalibus.
7 Substitutio fideicommissaria resoluitur in singularitates.
8 Disiunctiue alteram partem sufficit esse veram.
9 Disiunctiua resoluitur in coniunctam.
10 Sequentia declarantur per precedentia.
11 Finis coniecturatur ex ordine principij.
12 Sed si: dictio est aduersatiua.
13 Coniecturis certis non est locus in rebus incertis.
14 Gradus primus si deficiat an admittatur ille qui est in secundo gradu quando sunt plures gradus in substitutione. & nu.1.

Dominus labia mea aperiat & spūs sanctus illuminet itellectū meū vt verā testatricis intētionem dignoscere valeam. Cuius iterū nō redit arbitrium vt dicit impator in.l.j.C.de sacrosan.ec. maxime cum contra ser Robertuʒ plures solēnes doctores consulerint quorū ɔsiliorū copiā vidi & legi. vcʒ do.Joā.bapti.de sato ferrato do.An.o.macarellus de pesaro do.An.& do.Venancius. & in fauorē ser Roberti facte fuerint solennes allegationes per eundem prestantissimum doctorem. Et visis verbis testamenti & substitutionis diligenter consideratis. Primo aspectu ex plurimis videbatur dicendū dictū ser Robertum non posse admitti ex substitutione p̄dicta attenta supradscripta casus cōtingētia. Primo nā ipse alternatiue est inuitatus sub triplici conditione prima si Jo.nō habitauerit vel post mortem Jo.filij ipsius nō habitauerit vel post mortē scʒ filiarum Fracisca & Antonia neptes noluerint habitare sʒ regulā hēmus φ lʒ ad veritatem alternatiue sufficiat alterā ptem esse veraʒ.l.hec verba ille aut ille.ff.de ver.sig.& in.l.si heredi plures cū ibi not.ff.de cōdi.insti.cū si. Tamen qñ volūtas dispōnētis non pōt verisimiliter verificari in qualibet parte

1 alternatiue tūc disiunctiua stat pro cōiuncta. Ad hoc tex.in.l.si is q ducēta.§.vtrū ver.idē si pater.ff.de reb.dub.& ibi hoc tenet Bar.& vbi alternatiua posita inter psonas qbus facta erat substitutio resoluiť in coniunctā ex mente testantis. Ergo eadem rōne dʒ resolui posita inter conditionem pūt est in casu nr̄o.& in specie qñ est posita inter conditiones et casus generaliter in prin.C.de insti.& substi.sub condi.fac.& in.l.lucius titi ma.ff.de here.institu. Sed in casu nostro voluntas defuncti non potest verisimiliter verificari in qualibet parte alternatiue. Ideo resoluatur in coniunctam & sic requiritur concursus omnium conditionum copulatarum vt in.d.l.si heredi plures. & in.d.§.vtrum. & ibi per Bart. cum similibus. Item cum defecerit cōditio q: Joānes habitauit. lʒ alie essent veri

ficate vr̃ deficere substõ ser Roberti. Quod autem nõ possit verisilr ve-
rificari in qualibet pte alternatiue vr̃ ostẽdi q2 ad qd intelligendo alter
natiue si Joãnes nõ habitasset z eius filij z dicte neptes voluissent ha-
bitare. Et sic volũtati testatricis parere diceremus ser Robertũ admit-
ti z filias neptes ẽt excludi qd esset absurdũ z icõueniẽs quẽ odio primi
heredis nõ ptis excludi ꝯ regulã nõ d3. ff. de re. iur. cũ materia. z. l. si qs i
suo. C. de ꝯdi. insti. z. l. scimus. C. de pe. Nec est v̄isile testõrẽ voluisse. l. ta-
le pactũ. in. fi. ff. de pac. ergo dicam⁹ q alternatiua resoluat̃ in ꝯiũctã rõ
ne euitãde dicte absurditatis. l. nõ absurdũ. ff. de bo. lib. z sic ser Rober-
tũ excludi cũ nõ fuerint oẽs ꝯditiões verificate. ¶ Scđo pncipalr hec cõ
clusio vr̃ pbari nã vt dictũ est ser Robert⁹ sub triplici ꝯditione fuit vo-
cat⁹: pria si Joãnes nõ habitauerit zc. z ista euanuit: scđa si post mortẽ
Joannis filij nascituri nõ habitauerint. z ista nõ euenit q2 filij nũq̃ nati
fuerũt. z sic nõ potuerũt esse in mora nõ habitãdi cũ nõ fuerit in rez na-
tura. l. si penũ. ff. q̃n di. le. ce. z no. in. l. q te cũ ma. ff. si cer. pe. tertia fuit si
post mortẽ filioz Frãcisca z Antonia nõ habitauerint. z is casus nũq̃
euenit q2 ex quo filij nõ fuerint nati nõ põt dici aliqd post eoz mortẽ q2
priuatio p̃supponit habitũ. l. decẽ tũ ma. ff. de ver. ob. c. ad dissoluẽdũ ex
tra d despõ. ipu. S3 euenit ali⁹ casus q filijs nõ natis dicte neptes nolue
rũt habitare q qdem casus non fuit pursus a testatore ergo remanet in
dispõne iuris cõis. l. cõmodissime. ff. de lib. z posthu. z. l. si cũ dotẽ. in pn.
cũ ibi no. ff. so. ma. c. susceptũ. de rescri. in. vi. Sed de iure cõi d3 venire he
res scriptus a dicto Joãne igit̃ zc. faciũt no. p Cy. l. q fauore. C. de le-
gi. vbi vult q ex maioritate rõnis nõ icludit̃ casus nõ puisus sub dispo
sito. ¶ Tertio hec ꝯclusio ꝯfirmat̃ ex duplici regula. prima est q ꝯditio
nes impleri debent in forma specifica. l. meuius z. l. q heredi. ff. de condi.
z demõ. Sed hic nõ fuit impleta. s. q filij nascerent̃ z post mortẽ neptes

2 habitarent cũ filij nõ fuerint nati. Scđa regula est q † qñ exprimit̃ casus
p modũ cõditiõis volũtarie z nõ necessarie ad actũ put est in casu nr̃o.
q2 nulla dictarũ cõditionũ ẽ necessaria ad hoc vt ser Robert⁹ vt substi-
tutus posset admitti. tunc casus expressus nõ trahit̃ ad casum sibi silem
vt cõcludit elegãter Bar. z sequũtur cõiter doct. in. l. gall⁹. §. z qd si tñ.
ff. de lib. z posthu. eradit̃ in. l. si mr̃. C. de. insti. z substi. sub ꝯdi. fac. Ergo
is talis casus nõ natiuitatis q euenit fuerit filijs z verisilr d mẽte testato
ris cõprehẽsus tñ̃ omissus nõ d3 comp̃hẽdi vñ dicit Bal. in. l. j. C. vbi
q añ aper. tab. qd no. in. d. l. tale pactũ in fi. locũ hñt qñ ad dispositionẽ
vnius sequit̃ dispõ alteri⁹ qd est in casu nr̃o: in istis eñ ꝯditiõnib⁹ volũ
tarijs op3 nõ solũ mẽtẽ sed v̄ba v̄ificari ad hoc tex. in. l. q plures in pn.

3 ff. de vul. z pup. z. l. si ita qs. eo. ti. nã substitutio facta in casu † posthumi
mortẽtis deficit posthu. nõ nato vt late ꝯsuluit Pe. de anch. in suo con
.. cccl vi. qd incipit in xpi noĩe amen. zc. ex serie testamenti. z ad. l. fi. C. de
posth. heredi. insti. Rñdet̃ vt p bal. in. d. §. z qd si tñ. z doc. in. d. l. fin. vbi
ponit̃ multiplex itellect⁹ quẽ nõ refero iã̃ min⁹ necessariũ facit̃ no. p
Jo. an. in addi. Spec. inti. de testa. §. qd si qs. ver. iij. q. z qd eleg ãter con
cludit Gui. de pusio in suo ꝯsi. qd icipit viso themate plibato. ¶ Quar
to hec ꝯclo ꝯfirmat̃: qm̃ datũ sub certa ꝯditione, sub ꝯria cõditiõe cẽset̃
adẽptũ. l. si alij. v̄. si legatũ pure. ff. de adimẽ. le. z. l. qd pure. ff. q̃n dies le.
ce. l. si pecuniã. ff. si cer. pet. Fideicõmissum ergo relictum ser Roberto si
Joãnes nõ habitauerit cẽset̃ sub ꝯria ꝯdicione. s. si habitauerit adẽptũ
ergo cũ p̃supponat̃ Joãnẽ habitasse cẽset̃ fideicõmissũ adẽptũ. Hec eñ
est natura terminorũ q inuicẽ opponunt̃ vt vno posito in esse alterũ re
moueat̃. l. inter socez. §. cũ iter. ff. d pac. dot. l. ex facto. §. pe. ff. ad treb. z. l.
qbus dieb⁹. §. qd ã titio. ff. de ꝯdi. z demõ. ¶ Quito hec ꝯclo cõfirmari

4 vr̃ p no. Jo. an. in addi. spec. in ti. de testa. §. quid si qs vbi vult q † insti
tuto filio ex pria vxore z substituto filio ex scđa. z demũ substituto gaio
si decesserit in pupillari etate q gaius nõ admittit̃ si primus morit̃ z se-
cũdus nõ nascit̃ q2 substitutio vr̃ facta sub duplici ꝯditiõe si scđs nasce
ret̃ z si natus decederet. ĩ. pup. etatẽ. q ꝯditio cũ nõ v̄ificat̃ nõ verificat̃
substõ gaij. z fuit prima originalia deci. Old. i suo ꝯsi. clxxvij. testator in
vltimo sub testõ q2 prima substõ inutilis nõ potuit facere aliã vtilem. ff.
vtrũ. in prin. ff. de reb. dub z q2 scđs substitutus nõ d3 posse pl⁹ cape quã
vnq̃ potuerit ille cui est substitut⁹. l. publius. ff. de cõdi. z de. Hãc ẽt pte
cõfirmat cõclo Bal. in quodã suo cosi. qd incipit qdã vanuci⁹ vbi vult
qd substituto vno ex filijs si decesserit sine filijs z substitut⁹ ꝯcederet post
mortẽ filiozũ substituit aliũ q prĩo substituto mortuo viuẽtibus filijs: z
postea mortuis filijs q tali ordine mortis cõuerse nõ admittit̃ vltimus
substitut⁹ q2 cõditio nõ fuit ipleta in forma specifica. ar. d. l. meui⁹ cũ si.
z. l. pr̃ seuerinã in princi. ff. d. ꝯdi. z de. ergo eodẽ mõ dicam⁹ in casu nr̃o
in quo prĩo fuerũt substituti filij postea neptes q si post mortẽ filioz nõ
habitauerit fuit substitut⁹ ser robert⁹ ex q ergo filij nõ sunt nati. z sic de
ficit cõditio i psona primorũ substitutoz vr̃ deficere ẽt quo ad alios sub
stitutos filijs nõ natis q2 nõ põt verificari q post mortẽ filioz nõ habi-
tauerint neptes. Cõfert ẽt ad hãc cõclõnẽ in sili decisiõe Pet. d anch. in
cõsi. cxxviij. qd incipit in xpi noĩe amẽ. ponderãdum est principalr. Et q
idẽ Pe. de anch. cõcludit in suo cõsi. ccclvj. icipiẽte in xpi noĩe ex serie te-
stamẽti zc. q cõsilia late referunt̃ i cõsilijs additũ ꝯ ser robertũ. ¶ Ultio
hec cõclo vr̃ pbari qm̃ neptes fuerũt substitute cum onere habitãdi q si
voluerint habitare relĩqt illis. x. z substituit ser Robertũ. Itẽ substõ fa-
cta Joãni euanuit q2 habitauit. Nec habuit locũ substõ filiozũ nõ nato
rũ. Solũ ergo vr̃ vocari ser Robert⁹ tñ̃ substitut⁹ nepotib⁹ qbus nõ

adeũtibus nõ vr̃ q aliud petere possit ab eis nõ habitantibus. Nec ẽt ab
heredib⁹ Joannis cui nõ reperit̃ ampli⁹ substitutus: ar. tex. in. l. q ha be
bat. z. l. si titius coheredi iuncta gl. ff. de vulg. z pup. Quia substitute ne-
ptes nõ adierũt substitutio eis fc̃a euanescit vt vident̃ pbare ille leges
Ad idẽ tex. in. l. paterfami. eo. ti. Et he sunt effectualr rõnes z autorita-
tes adducte in ꝯsilijs redditis ꝯ dictũ ser Robertũ de qb⁹ supra fcã ẽ mẽ
tio. Ubi si filio masculo fuit filia femina substituta pupillariter. z eidem
femine in pupillari etate decedenti soror testatoris z vxor si filia decedit
viuo masculo non admittunt̃ substituti is mascul⁹ ipubes decessit. Ex
quo femina cui erãt substituti vxor z soror: p̃decesserat qñ masculus z in
eius psona ꝯditio substõnis defecerat. ¶ His tñ nõ obstantibus ꝯriam
sniam veriorem existimo qm̃ in fallor p̃fati insignes doctores p subtilita-
tes ꝯ mentẽ apertã testatoris z ꝯ punctũ rõnis cõsulerunt p quas plerũ
q3 in iure nr̃o cõtingit pniciose errare vt inquit Celsus adolescens in. l. si
seruũ. §. sequit̃. ff. de ver. obli. Et pro clara intelligẽtia est aduertẽdũ q
p̃dicta testatrix in primis instituit Joãnẽ eius virũ cũ onere q deberet ha
bitare z manutenere domũ ipsius testatricis. Demum fecit tres gradus
substõnis. In primo gradu substituit dicto Joãni eius filios nascituros
legitimos z naturales ex quacũq3 vxore cũ onere q deberent habitare z

5 manutenere cõtinuo similiter dictã domũ testatricis † que quidẽ substi-
tutio primo aspectu ex quo fuit facta maiori z extraneo aliquo nõ adie
cto qd requirat exactum temporis videtur continere tantum vulgarem
prout concludit Barto. in. l. centurio. ff. de vulga. z pupil. in. iij. q. princi.
in ver. sed si dixerit testator. per tex. in. l. gallus in prin. cum ibi nota. Ubi
hoc tenet Bar. ff. de lib. z posthu. l. iam hoc iure. ff. de vulg. z pupil. et te-
net Barto. in. l. lucius. in pr. q. ff. eo. titu. z ibi etiam Joan. de imo. hoc te-
net q̃q̃ Bald. in. l. humanitatis in. x. colum. versiculo. si. queritur teneat
quod comprehendat fideicommissariam. Cuius dicta impugnat Imo.
in. c. Raynutius in materia substitutiõis exẽplarie extra de testa. sed in
veritate de intentione testatoris fuit comprehendere etiam fideicommis-
sariam quod declaratur ex alia parte testamenti in qua dicitur q si post
mortem Joannis filij non habitauerint: substituit ser Robertum ex quo
paret q voluit filios Joannis succedere tum onere habitandi post mor-
tem Joannis. z sic etiam post aditam hereditatem Joannis. Nec incon
uenit q vna pars per aliam declaretur. l. si seruus plurium. in fi. z. l. qui si

5 liabus in prin. ff. de lega. j. z † in fideicõmissis conditionalibus preualet
voluntas defuncti. l. in conditionibus primum locum. ff. de condi. et de-
mon. Et maxime q2 fuerunt etiam grauati dictus Joannes z filij si dece
derent sine filijs p ea que ponit Barto. in. l. centurio. ff. de vulg. z pupil. in
ver. quero vlterius quid si testator dixerit. z moder. in. l. ab eo. C. de fidei-
commis. Sed non firmo neq3 discutio tanq̃ non necessarium vt infra pa-
tebit. ¶ In secundo autem gradu casu quo Joannes eius vir vel sui fi-
lij decederent sine filijs legitimis z naturalibus quandocunq3 substituit
eis supradictas Franciscam z Antoniam eius neptes cum hoc etiam
qd ipse tenerentur stare z habitare familiariter z continuo in domo dicte
testatricis. Que quidem substitutio fuit compendiosa per verba quãdo
cunq3 z sine filijs iuxta not. in. d. l. centurio. z in. l. precibus. C. de impu. et
alijs substi. Et continebat etiam vulgarem casu quo nec Joannes nec fi-
lij adiuissent hereditatem. Cum esset facta per verbum commune substi-
tuit vt determinat Bart. in. d. l. centurio. in ver. quero vtrum substitutio
compendiosa z communiter doct. in. d. l. precibus. C. de impu. z alijs sub
sti. Et sic constat neptes vocatas z per directam vulgarem z per fideicõ
missariam. z etiam substitutas Joanni z filijs dicti Joannis sub dupli
ci conditione alternatiue si Joannes decesserit sine filijs vel si filij Joan-
nis decesserint sine filijs. Ad veritatem autem alternatiue vt dictum est
sufficit alteram partem esse veram. d. §. vtrum. z. d. l. si heredi plures cum
vtrobiq3 no. Ergo satis est q Joannes decesserit sine filijs ad hoc vt ne-
ptes cẽseantur substitute ad hoc tex. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad
tre. Et cõsequenter fuerunt substitute etiam Joãni si Joannes decede-
ret sine filijs. z casu quo filios haberet si filij decederẽt sine filijs prout cla
re. cantant verba testamenti a quibus non est recedẽdum. l. non aliter. ff.
de lega. iij. z. l. si alij. ff. de vsufructu lega. z sic non est opus intrare illam
difficultatem. An deficiente prima substitutiõe admittatur secunda sub
stitutio. de qua in. l. q̃diu. ff. de acqui. heredi. z de qua statim plene dice-
tur. Cum ergo dicta substitutio facta fuerit sub dicta duplici conditione
alternatiue q̃ primum Joannes mortuus fuerit sine liberis admisse fue-
runt neptes substitute ad hereditatem per ea que not. Barto. in. l. centu
rio in. x. col. ver. quero quid si testator. ff. de vulg. z pupilla. z clare Bald.
in. l. ab eo. C. de fideicommissis. Faciunt not. in. l. coheredi. §. cum filie. ff.
de vulga. z pupil. ¶ Nec dicat aliquis disiunctam dicto casu resolui in
coniunctam per ea que habentur in. l. cum quidam. C. de ver. signi. ex ve-
risimili mente testantis quoniam nulla ratio subest quare ita resoluatur
imo cõstat ex mente testantis quod debet stare in sua propria natura z si
gnificatu q2 quando disiunctiua ponitur inter personas inter quas ordi
nata cadit affectio testatoris nunq̃ resoluitur in coniunctam imo stat in
propria natura z virtute vt est casus in. l. cum pater. §. a te peto. ff. de le-
ga. ij. z tenent Cy. in. d. l. cum quidam. faciunt not. in. l. gallus. §. j. de libe.
z posthu. Sed inter Joannem institutum z eius filios z substitutos ca-
dit ordinata affectio testantis. maxime q2 primo nominatus censet̃ esse
predilectus. l. publius. §. j. ff. de condi. z demon. z. l. heredes mei. §. fi. ff. ad

trebel.

trebel.z.l.cū ita.§.fi.ff.de leg.ij. ¶ Nec etiā ob verbum eis positū post verbū substituit qđ est pluralis numeri p qđ vr̄ inferri q̄ regraf mors vtriusq3 scʒ Ioānis z filiorū ar.l.iulius febus.ff.ad treb. 7 cū fi.q2 †substitutio fideicōmissaria resoluit̄ in singularitatem.et pinde est acsi dictū fuisset ei vel illi substituit.z sic acsi cuilibet separatim facta fuisset substitutio si decesserit sine filijs ex quo primus testtō2 distinxerat psonas institutorū.l.falsa in fi.cū ibi not.ff. de ↄdi.z demō.z est tex.in.l.lucius.§.gaio.z ibi Dyn.z Bar.ff.ad treb.z in.l.fi.§.filiū.z p Bar.Bal.z alios in.l.pe.C.de ipu.z alijs substi.z Bar.Bal.z Ang.in.l.qđ a testtō pculiū.ff.de vulg.z pup.z in.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb. ¶ Preterea īpossibile est q̄ resoluat̄ in cōiunctā q2 īpossibile est q̄ Ioānes fuerit mortuus sine filijs z filij sine filijs. Nam primo herede decedente sine filijs nō est dare vlterius eius filios mori posse sine filijs q2 ad remotionem vnius sequit̄ remotio alterius.l.hec verba ille aut ille.ff.de verbo.signi.z.l.si pupillus.§.si institoria.z ibi glo.allegat concordantes de institō.imo ad positionem vnius termini sequit̄ remotio alterius contrarij sibi oppositi.in.l.inter socerum.§.cū inter.ff.de pac.dot.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.z.l.iam dubitari.ff.de here.insti.ex quibus sequit̄ q̄ q̄n̄ Ioannes non habuerit filios q̄ dicte neptes venire poterant z succedere tanq̄ substitute Ioāni decedenti sine filijs ex fideicōmissaria substōne vn̄ non impedit earū substitutionem nō natiuitas filiorū Ioannis in tertio gradu fuit substitutus ser Robertus p verbū cōe substituit iuxta no.in.d.l.centurio.z in.c.si pater de testa.z in.d.l.pcibus sub triplici cōditione alternatiue si pdictus Io.eius vir vel post mortē ipsius Io.filij ipsius Ioannis vel post mortē suoꝝ filiorum dn̄a Frācisca.z Antonia neptes ipsius testatricis nollent stare z habitare familiariter z continue in domo dicte testatricis z eā manutenere.Que quidē substitutio fuit cōpendiosa facta p verbū cōe z ↄ̄sr̄ continet z vulgarē z fideicōmissariā vt p Bar.in.d.l.cēturio.z Cy.z doc.in.d.l.precibus dictum est vulgaris nūt expirauit ex ipso q̄ Ioannes adiuit hereditatem.l.post aditam.C.de impu.z alijs substi.Admittit̄ autem z vocatur ser Robertus ex fideicōmissaria sub triplici cōditione alternatiue vel si Ioānes eius vir vellet habitare.Et hec expirauit cum Ioānes habitauerit vel secūdo si post eius mortē filij Ioannis noluerint habitare.z hanc possumus dicere verificatam q2 isti nō dicant̄ voluisse ex quo nō fuerunt nati.sed potius nō potuisse.z sic non videat̄ impleta conditio in forma specificata iuxta.l.meuius.§.allegatā tn̄ dici pōt caput nolūtatis extēdi etiā ad caput impotētie iuxta no.in.l.cū pponas.C.de here.insti.z in.l.si pater.ff.e.ti.z in.l.gallus.§.z quid si tn̄.ff.de lib.z posthu.z p Bart.in.l.j.ff.de vulg.z pup.Hoc tn̄ non affirmo tanq̄ nō necessarium.Uel tertio si post mortē filiorum Francisca z Antonia neptes nollent habitare.Et hec fuit verificata q2 noluerunt habitare quam veri 8 ficatam fuisse satis est ad hoc vt ser Robertus admittatur q2 † ad veritatē disiunctiue sufficit alterā ptem esse veram de propria natura z significatu.l.cū pupillus.§.disiunctiuo mō.ff.de cōdi.et de.z.l.si heredi plures.ff.de cōdi.insti.z in regula in alternatiuis.z ibi p Dy.de reg.iur.li.vj.z per Bar.in.d.l.si is qui ducenta.§.vtrum.ff.de reb.dub.a qua pprietate verborū nō est recedēdū nisi euidēs cōtrariū esset voluntas defuncti.l.non aliť z.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de lega.iij.z.l.si alij.ff.de vsufruc.lega. ¶ Nec obstāt not.in.l.generaliter in princ.C.de insti.z substi.z in.d.l.si is qui ducen-9 ta.ver.si pater.ff.de reb.dub.In quibus †ex verisimili mente disiūcta resoluitur in cōiunctā vt dictum fuit in prima rōne in contrarium allegata qm̄ rō illius decisionis est verisimilis mens testatoris z fauor liberorū quos testtō2 voluit substituto pferre ppter appositionē illius cōditionis si sine liberis decesserit.arg.l.lucius in fi.ff.de here.insti.z no.glo.in.l.filiusfa.§.cū quis.ff.de lega.j.Unde si tunc contingeret institutum decedere cum liberis in.d.l.gn̄aliter z sine testō.z sumeret̄ alternatiua pprie liberi excluderent̄ per substitutū cōtra volūtatē testōris.z ideo dicit ibi Bar.q̄ si alie conditiones fuissent apposite sine illa sine liberis defuncta intelligeret̄ pprie p.d.l.si heredes plures cum si.Et eandem opi.tenent in.d.l.gn̄aliter in prin.Ia.bu.Ray.de fo2.Bal.Ang.Rāph.Ful.Pau.de ca.z cōiter Moder.z Ang.Imo.z alij in.l.lucius la.ij.ff.de here.insti.z est cōis sn̄ia vn̄ cum in casu nr̄o non fuerit adiecta dicta cōditio sine liberis disiunctiua stat pprie.Maxime q2 nedū qđ cōtradicat volūtati defuncti imo concurrit voluntas cum pprietate verborum.qđ pʒ manifeste q2 nedū in psonis Ioannis sed etiam filiorū Ioānis z neptiū apposuit dictā ↄditionē habitandi.Et sic in quolibet gradu tam institutionū q̄ substitutionū apposuit dictā ↄditionē.z sic ex sepius repetita conditione constat manifeste de voluntate testatricis:qđ si in aliquo gradu deficeret cōditio admitteret̄ ser Robertus.Facit qđ not.in auť.siue a me.C.ad vell.et in.l.cum scimus.C.de agri.z censi.lib.xj.z in.l.fi.C.ad.l.fal.in quibus hr̄ de virtute verborū geminate platorū. ¶ Preterea si verū esset q̄ caperetur pro coniuncta ad excludendum ser Robertū satis fuisset q̄ Ioannes solus vel alter ex substitutis habitasset z sic frustra z incassum apposita esset conditio in psona aliorū. Unde in psona aliorum nihil operaret̄ contra no.in.l.si qn̄.ff.de lega.j.z in.l.si qn̄.C.de inoffi.testa.z in.c.si papa.de priui.in.vj.z sic potius cōcordat vtilitas defuncti q̄ voluit q̄ Ioānes habitaret z eo mortuo si filios haberet q̄ filij habitarēt.z si filios nō hʒ vel haberet z moreretur sine filijs q̄ neptes pdicte habitarent vt constat ex serie testamenti in precedentibus p que declarant̄ sequentia in gradu substitutionis ser Roberti.l.qui filiabus in prin.z.l.si seruus plurium.in fi.ff.de le.j.Nec resultat iniquitas q̄ ex facto Ioannis alij possent priuari cum hoc voluerit testato2 qui de rebus pprijs ad libitum disponere potuit vt in.l.j.C.de sacrosan.eccl.qui voluit q̄ domus sua per prefatum Ioannem filios z dictas neptes habitaretur.z casu quo non habitaret̄ tunc pretulit omnibus predictis institutis z substitutis ser Robertum.z ↄ̄sr̄ omnibus institutis ex predicto Ioanne z filijs neptibus verificata dicta cōditio. Quia qua rōne ptulit noīatis dicto casu maiori rōne censet̄ ptulisse non noīatis arg.l.publius.§.titia.ff.de cōdi.z demō.z.l.libertus.§.ab heredibus.ff.de adi.le.z.l.lucius in fi.in ratione sui.ff.de here.insti. ¶ Addo q̄ etiā stante dubietate interpretationis non est recedēdum a pprietate verborū.d.l.nō aliter.z.d.l.ille aut ille.§.cū in verbis.stat̄ eñ verbis vbi voluntas est dubia vt pʒ ex his q̄ plene ponit Bal.in.l.volūtatis.C.de fideicō.ex his est plene soluta pria rō in cōtrariū allegata. ¶ Ad secundam vero rōnē in ↄtrariū allegatam.Rn̄deo in primis q̄ si dicamus verificatā cōditionem in psona filiorum Ioannis ex eo q̄ nō habitauerint vt.s.dicebam alternatiua esset verificata.z ↄ̄sr̄ nō esset casus omissus qm̄ testato2 nō solū voluit dictā conditionē si neptes noluerint habitare verificari si noluissent habitare natis filijs post eorum mortem.Sed etiaʒ filijs non natis qđ constat ex precedenti substitutione de eis in testamento facta in qua fuerunt vocati non solum filij Ioānis nati z mortui sine filijs.Sed etiam illis non natis.z vtrobiq3 casu a testatore appositum fuit onus habitationis continue vnde cōditio si noluerint habitare est referenda ad onus iniunctū scilicet post mortem filiorū casu quo filij essent nati z mortui.z etiam filijs non natis:nam cum fiat breuis repetitio z relatio ad superiora omnia que sunt in termino ad quem fit relatio censent̄ esse in termino referente.l.si ita scripsero.cum ibi no.ff.de condi.z demon.l.asse toto.cum materia.ff.de here.insti.z in auť.de filijs ante dota.instru.na-10 tis post princ.facit illa regula q̄ †per pcedentia declarant̄ sequentia.d.l.qui filiabus.z.l.qui non militabat.§.titio.ff.de heredi.insti. Accedat etiam alia regula q̄ dicta in precedentibus censentur in sequentibus repetita de qua in.l.talis cum materia.ff.de leg.j.maxime propter dicta in continuatiuam.z iuxta no.in.l.in repetēdis cum materia.ff.de leg.iij.per Bar.z q̄ hec interpretatio sit verissima ostendo ratione euitande absurditatis.l.nam absurdum.ff.de bo.lib.Nam sequeretur vnum absurdū contra mētem testatricis si dicta verba simpliciter intelligerentur z nō declararent̄ p superiora:pone etiam qđ Ioānes habuisset filios qui habitassent fm̄ mādatū testatricis z demum filij Ioānis mortui essent cum filijs certe neptes fuissent excluse vt pʒ ex eoꝝ substitutione z q̄ tūc post mortem filiorum cum filijs neptes noluissent habitare dictam domum.Certe si dicta verba simpliciter intelligant̄ ser Robertus admitteret̄ q2 simpliciter fuit substitutus si post mortem filiorum neptes nollent habitare vt cantat substitutio. Ideo intelligendum est q̄ dicta conditio dʒ intelligi eo casu quo vocentur substitutione qn̄ filij decessissent sine filijs ergo qua ratione est intelligenda dicto casu dicta conditio quando filij decederent sine filijs quo casu defert̄ fideicōmissum propter precedentem substitutionem pari ratione etiam est intelligenda quando deferretur fideicōmissum etiā filijs non natis q2 non esset dare rationem diuersitatis.l.a titio.ff.de verbo.oblig.at.l.illud.ff.ad.l.aquil.alias enim nihil operaretur nudum preceptum factum neptibus de habitando qn̄ deficeret fideicommissum filijs Ioannis non natis quod non est dicendum.arg.no.in.l.filiusfami.§.diui.ff.de leg.j.z in.l.si quando.co.ti.cum si. ¶ Preterea si hoc ostendit̄ ex ordine testamēti.z est eadem ratio coniecturata in dicto casu propter iniunctum onus habitationis etiā qn̄ neptes vocarent̄ filijs non natis eadē dʒ esse iuris dispositio.Nec dr̄ extēsio de casu ad casum sed interpretatio intellectiua.casus est singularis cū gl.i.l.quāuis.C.de fideicō.z ibi hoc no.oēs doc.z Bal.in.l.maximum vitiū.C.de lib.prete.z dicit Bal.in.d.l.q̄uis qđ ex ordine principij cōiecturamus finē.allegat etiā in ar.l.vnum ex familia.§.imperator marcus.ff.de lega.j.Itē dicit Bal. 11 idem post doc.q̄ j qn̄ ex ordine dispositionis aliquid pōt coniecturari vel dʒ sequi si est eadē rō coniecturata sequit̄ arg.l.ij.§.inspectio.ff.quē admo.test.aperiant̄.maxime in materia q̄ largo modo interpretat̄ put est in materia nr̄a.l.in testis.ff.de re.iur.Confirma-12 tur pdicta † p aduersatiuā.l.etsi.que aduersatur pcedētibus in iure z in facto.z in simili dicitur in dictione.sʒ si.vt p bart.in.l.j.in fi.ff.ne quis eum.z tradit in.l.sed z si lega.in prin.ff.de peti.her.Unde ad hoc vt in oibus recte fiat aduersatio dʒ intelligi etiam qn̄ filijs

non natis neptes nollent habitare.ꝛ ista fuit clara mens testatricis que seruanda est.l.in ꝯditione primū locū.ff.de cōdi.ꝛ demō.ꝛ l.ex facto.la grāde.ff.de here.insti.cū si.Et remanet soluta secunda rō in ꝯtrariū all.ꝛ ꝯfir.iij.rō.q2 hic nō fuit extensio de vno casu ad casum similem.Sed ista est interpretatio intellectiua ꝛ declaratiua mētis testatricis ꝛ verboꝝ testamēti q̄ admittit.vt in.d.l.ꝙuis.ꝛ ꝑ doc.ꝛ Bar.in.l.oēs populi.in.vj.q.ff.de iusti.ꝛ iure. ¶ Ad quartam rōnē r̄ndet q̄ dicta rō est puerilis ꝛ ridiculosa assumptū em̄ est verū sed arguētes nō bn̄ sumūt ꝯtriam ꝯditionē ꝛ ꝯtrium sensuꝫ cōditionis alternatiue qm̄ ꝯtrius sensus cōditionis alternatiue nō est q̄ vna deficiēte deficiat dispō sꝫ ꝙ oibus deficiētibus quo casu dicimus verificatā ꝯtriā ꝯditionē qm̄ ad veritatē alternatiue affirmatiue cōcepte sufficit alterā ꝑtē esse verā puta ꝓmitto si titius vł seius erit ꝯsul quo casu vt cōmittat̄ stiplō sufficit alteꝝ esse cōsulē. Ad ꝯtrio vero vt nō cōmittat̄ necesse est q̄ nullus ipsoꝝ fuerit in.l.si ita qs stipulatus.ff.de ver.ob.tradit Dy.in regula in alternatiuis.de reg.iur.in.vj.Ergo in casu nr̄o ad hoc vt habeat locū ꝯtria cōditio alternatiua erat necesse q̄ oēs grauati de habitando habitassent als em̄ si vera esset dicta rō nunꝗ̄ verificaret̄ conditio alternatiua in altera ꝑte ex alternatiuis q2 statim ꝙ in vno casu verificaret̄ ꝯditio statim sub ꝯtria ꝯditione intelligeret̄ ademptū.ꝛ sic esset repugnātia manifesta ꝯ.l.vbi repugnātia.ff.de reg.iur.ꝛ hoc etiā sensit Bar.in.d.§.cū ita. ¶ Ad quintā aūt.ꝛ vltimam rōnem pōt r̄nderi vnico verbo q̄ ser Robertus sub dicta triplici cōditione nō est solū substitutus dictis neptib⁹ quo casu ꝓcedere possent ꝓfate rōnes ex quo fideicōmissum defecit in ꝑsona neptium repudiatione.Sed est substitutus oībus vꝫ Joanni ꝛ filijs ꝛ dictis neptibus vt clare ptꝫ ex substōne cui⁹ verba cū sint clara nō est opus

13 alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cū in verbis.ff.de leg.iij. q2 † in incertis nō certis locus est coniecturis.l.cōtinuus.§.cum ita.ff.de ver.oblig.cum si.Unde verificata conditione admittitur ex persona sua.ꝛ sic sumus extra dictas dubitatiōes. ¶ Sed posito q̄ essemus in dictis dubitationibus.ꝛ defecerit fideicōmissum in persona neptium adhuc dico ꝙ ser Robertus dꝫ admitti.nam clarum est ꝙ dicte neptes fuerunt vocate ꝑ fideicōmissum ꝛ substitute nō solum filijs Joānis sed tiam Joanni non natis filijs vnde est ad-

14 uertendum ꝙ † qn̄ sunt plures gradus in substitutione:an si deficiat prim⁹ gradus admittat̄ ille qui est in secūdo gradu. ¶ Quatuor casus possunt considerari.Primus est q̄ qn̄ ambo simpliciter sunt substituti vulgariter.Et tunc lꝫ primus deficiat tn̄ scōs admittit̄ ex vulgari dummodo vulgaris nō expirauit.ꝛ possit locū hr̄e.Et hic est ꝓprie casus in.l.si titius.ꝛ in.l.coheredi.in prin.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ ibi no.doc.ꝛ in locis.j.allegandis.ꝛ hic non est casus noster.quia sumus in fideicommissaria ꝛ non in vulgari. ¶ Secūdus casus est qn̄ ambo sunt pupillariter substituti taꝫ primus ꝙ scōs.ꝛ tunc si deficiat primus gradus deficit etiam scōs q2 spes substitutionis pupillaris non transmittit̄.ꝛ hic est casus in.l.q habebat.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ ita illū tex.intelligunt ibi glo.Bart. Bald.Pau.de ca.ꝛ magis cōiter doc.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.ꝙdiu.ꝛ hic non est casus nr̄ q2 non sumus in pupillari. ¶ Preterea vt ibi dicunt Bar.Jmo.ꝛ doc.ibi defecerat ꝯditio secūdi gradus quia ꝛ pupillaris expirauerat adueniente pubertate.ꝛ etiaꝫ tacita vulgaris.ꝛ ideo primo loco substitutus non poterat admitti neqꝫ ex

a ¶ In isto met casu cōsuluit do.Alex.ꝯs.xiiij.ꝑ totū in.j.vol.

pressa pupillari nec ex tacita vulgari ita etiam intelligit Joan.de imo.in.d.l.ꝙdiu.ꝛ Bart.in suo consilio q̄ incipit quidam nomine meus.facit q̄ ipse no.in alio q̄ incipit quidam nascarellus.Sed in casu nr̄o conditio sub qua ser Robertus est substitutus non defecit imo verificata est ex eo q2 neptes noluerunt habitare ꝛ sic clare est responsum ad.d.l.qui habebat. ¶ Tertius casus est quādo primus est substitutus pupillariter.ꝛ eidem alter est substitutus compendiose.ꝛ tunc hoc casu si deficit substitutio pupillaris ꝛ queritur an secūdo loco substitutus possit admitti debet distingui ꝙ aut potest habere locum vulgaris comprehensa in compendiosa q2 non sit adita hereditas per primum.ꝛ tunc secundus admittit̄ q2 primo gradu substitutionis perempto admittitur sequens.vt l.ꝙdiu.ff.de acqui.here.la.iij.vbi ita per illum tex.concludunt bar. Bal.Ange.Jmol.Pau.de cast.ꝛ omnes.Aut non potest habere locum vulgaris vel quia per primum fuerit adita hereditas vel q2 secundo loco substitutus fuerit enim vocatus per fideicōmissariaꝫ que non comprehendit vulgarem vt declarat Bar.in.d.l.cēturio.

15 ꝛ doc.in.d.l.precibus.ꝛ in.c.si pater.de testamentis.in.vj.ꝛ † tunc si deficit prima substitutio directa primi substituti deficit etiaꝫ fideicōmissaria per quam secūdo loco quis est substitutus primo substituto directe q2 tunc secūdo loco substitutus nō pōt venire ad hereditatem ascriptam primo substituto nisi primo substitutus fuerit heres q2 aliter non potest restituere hereditatē per fideicommissuꝫ.l.apud iulianum.§.idem iuli.ꝛ.l.ita tamen.§.qui suspectam.ff.ad treb.ꝛ ita determinat Bar.ꝛ sequuntur doc.in.d.l.ꝙdiu ꝛ sequuntur doc.in.d.l.qui habebat.ꝛ hic ēt non est casus noster qm̄ neptes substitute Joā.fuerunt substitute etiam per fideicōmissum. Cuius conditio verificata fuit ꝛ sic fuerunt vocate ex fideicommissaria ꝛ etiam postea ser Robertus fuit etiā vocatus ex fideicommissaria. ¶ Quartus ꝛ vltimus casus quando tam primo loco substitut⁹ ꝙ secūdo loco substitutus sunt vocati ex fideicō.ꝛ hic est casus nr̄ vt supra est ostensum.ꝛ tunc ꝙ̄ꝙ deficiat primus gradus secūdus admittit̄ loco primi q2 cū fideicōmissaria remaneat penes primuꝫ heredeꝫ cum onere restituendi.ꝛ sic dꝫ restitui secundo loco substitutus.l.vnica.§.pro secūdo.C.de cad.tol.ꝛ ita decidit Bar.in.d.l.ꝙdiu quē sequit̄ Bal.decisionē Bar.sequit̄ etiā ꝛ illam cōmendat Ang.dicens se ita consuluisse idem Joā.de imo.ꝛ Pau.de ca.dicens ꝙ habuit questionem de facto bononie.ꝛ ita cōsuluit ꝛ refert ꝙ ita etiam cōsuluerunt ambo Raphaeles.ꝛ tenent etiam docto. maxime Moder.in.d.l.qui habebat ꝛ ex his remanent solute quarta ꝛ vltima rationes.ꝛ sm̄ ꝓdicta intelligi declarari ꝛ limitari debent dicta Jo.an.ꝛ Oldr.ꝛ aliorum consiliorum relatorum in cōsilijs redditis contra dictum ser Robertum:alias esset contra communem opi.a qua in consulendo ꝛ iudicando non est recedenduꝫ per ea que dicit Bar.in.l.fi.C.de pena iud.qui male iudicauit ꝛc. Laus deo.

Consilium.liij.

1 ¶ Donatio in qua facta est mentio mortis an dicatur donatio causa mortis.
2 Clausula libere:pure:simpliciter:qd importet in donatione.
3 Donatio in qua facta est mentio mortis per modum dilationis: non dicitur donatio causa mortis.
4 Usufructus formalis non potest esse cum dominio.
5 Donatio in qua facta est mentio heredum donatarij licet sit facta mentio mortis dicitur donatio inter viuos.
6 Actum celebrare tempore prohibito vel permisso:ꝛ illud conferre tempore prohibito paria sunt.
7 Mulier non potest disponere nisi de quarta parte in preiudicium filiorum vel nepotum.
8 Disponere ad libitum quilibet potest de rebus suis.
9 Copula quando cadit inter orationes per se principaliter copulatas non hꝫ vim copule sed potius vim dictionis continuatiue.
10 Termini referentis verba impropriantur quando aliud reperitur in termino ad quem fit relatio.
11 Fideicōmisso extincto extinguitur etiam prohibitio.
12 Verba impropriantur vt contrarietas euitetur.
13 Donatio inter viuos dicitur esse actus celebratus in vita.
14 Res quando dicatur pleno iure ad aliquem pertinere.
15 Verba improprianatur vt dispositio effectum sortiatur.
16 Heres grauatus restituere per fideicōmissum id quod superesset ex hereditate post mortem heredis non intelligitur grauatus restituere illud q̄ legauit legitime in testamento suo alteri.
17 Voluntas captatoria valet in relictis ad pias causas.
18 Juris ciuilis prohibitio non attenditur in dispositione ad pias causas.
19 Testator si det potestatem alienandi rem que aliter non poterat alienari obstante.l.vel statuto si alienetur an alienatio valet.
20 Donator primus cui res fuit tradita per constitutum prefertur secundo donatario.

Consilijs nostris trinus de⁹ optimus adsit vt fas ꝑpetuo sanctaqꝫ iura loquar. ¶ In ꝓsnti consultatione ex themate premisso tria si recte ꝑcipio dubia eliciūtur.Primū dubium est nunquid dicta donatio facta Apollonie censeatur esse causa mortis vel inter viuos.Secundum an dato quod censeatur donatio inter viuos dicta donatio valuerit attentis his que in facto narrantur.Tertium ꝛ vltimum est posito quod dicta donatio valuerit quis in dictis bonis donatis habeat potiora iura an dicta domi.Apollonia an secundus donatarius. ¶ Circa primam questionem videbatur prima consideratione dicendum di-

1 ctam † donationem censeri donationem causa mortis qm̄ in dicta donatione in duobus locis fit mentio mortis in dubio censet̄ esse donatio causa mortis vt est casus in.l.seia.§.fin.ff.de dona.cā mortis.ꝛ in.l.seia.cū glo.de dote preleg.ꝛ no.gl.ꝛ doc.in.l.fi.C.de pac.ꝛ doc.in.l.ij.C.de iure dot.ꝛ in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de ver.obli.ꝛ no.bald.in.l.si mortis.C.ad.l.fal.ꝛ glo.in.l.apud celsum.§.iulianus.ff.de do.excep.ꝛ doc.in.l.que dotis.ff.solut.matri. Quod ēt ostēdi vr̄ ex eo q̄ in dicta donatione dr̄ quā donationē valere ꝛ tenere voluit imediate post mortē do.Ranucine ꝛ nō ani. Per que verba validitas dicte donationis vr̄ collata post morteꝫ q̄ est ꝓprium donationis causa mortis insti.de dona.in princi.ꝛ in.l.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ quasi per totum.ff.de do.cā mor.traditur in.d.l.fin. C.de pac. ¶ His tn̄ non obstātibus ꝯtriam sententiā veriorem existimo q̄ imo dicta donatio censet̄ esse donatio inter viuos ꝛ non causa mortis.ꝛ in primis hoc clare demonstrant verba dicte donationis dum in principio dicitur ti.ꝛ causa donationis inter viuos mere pure ꝛ simpliciter ꝛc.per que verba que non pn̄t esse magis clara ad significandū donationem inter viuos apparet nos esse in

casu claro ꝛ certo scꝫ ꝙ donatrix voluit donare inter viuos ergo nõ vr̃ opus alia interpretatione.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ꝛ in.l.nõ aliter.ff.de leg.iij ꝛ in.l.si aliu.ff.de vsufru.lega.ꝛ in.l.omni nouatione.C.de sacrosan.ec. Ad dignoscendã em̃ vim ꝫctus verba sunt inspicienda ꝛ põderanda.l.si quis stipulatus sit stichum.ꝛ in.l.hmoi.ff.de ver.oblig.l in conuentionibus.ff.de ver.obl. Cũ verba sint note passionũ aie.l.labeo.ff.de supel.l.ꝛ in.c.is aũt.xxij.q.ij.vñ dicit Cyn.in indiuiduo in casu nr̃o in.l.j.C.de iure do.ꝛ Bar.in.d.l.que dotis dũ opponit de.l.cũ maritus in fi.ff.de pac.do.ꝙ illud qꝺ vbi donatio intelligit̃ esse cã mortis qñ est facta mentio mortis ꝓcedit in dubio sed qñ apparet ꝙ animo donãdi simplr̃ seu int̃ viuos est facta donatio tũc nõ curamus an sit facta mẽtio mortis vel nõ. Et erit donatio irreuocabilis.l.perfecta.C.de dona.q̃ sub mõ.hoc etiam decidit Bar.in.l.stipulatio hoc mõ concepta.ff.de ver.obli.in ver.qñ aliquis vult facere.ꝛ in.d.l.fi.C.de pac.versi.qd si ꝓmitto tibi.in quibus locis Bar.expresse decidit ꝙ si dono tibi post mortem meam ꝙuis in dubio censeat̃ esse dona.cã mortis tñ fallit nisi sit dictum ꝙ sit inter viuos.bene facit.l.cum maritus.§.fi.ff.de pa.do.ſm vnum intellectum glo.quem cõiter approbant.doc.in.d.l.que dotis ꝓ hoc accedat qꝺ ponit Bal.in.d.l.ij.C.de iure do. Ubi dicit ꝙ lꝫ i donatione apponat̃ verbũ mortis tñ si apponat̃ aliqua qualitas puta qꝛ dicit donat int̃ viuos vult tñ ꝙ differat̃ vel valeat post mortẽ vel similis qualitas adiungit̃ ꝺꝫ donatio inter viuos ꝛ nõ causa mortis. Idẽ etiã cõsuluit Ang.in quodã suo ꝯsilio qꝺ incipit statuto pistoꝛij ꝛc. ¶ Optime etiam ꝑdicta cõfirmant̃ ꝑ id qꝺ cõsuluit Oldra.in suo cõsi.v.incipiẽte titius dedit duobus ꝛc.vbi cõcludit ꝙ si qs dedit duob⁹ coniugib⁹ omnia bõa reteñto sibi vsufructu ꝑ hec verba rõne mr̃imonij int̃ viuos cõtracti ꝯsciꝰ ꝛ attendẽs ꝙ vos cõiuges multa grata seruitia mihi fecistis ꝛ de die in diem impendistis volẽs vos remunerare saltẽ in parte ex certa sciã ꝛ spontanea voluntate ꝛ liberare ꝓprio iure.vobis donaui ꝛ dedi ac tradidi pure libere ꝛ simpliciter ac int̃ viuos irreuocabiliter talia bona nec dictam donationẽ ingratitudinis causa vl̃ alia qlibet reuocari volo querebat̃ an dicta donatio diceret̃ ob causã an vero pura libera ꝛ simplex.ꝛ ꝯcludit ꝙ ẽ simplex donatio ꝛ nõ ob cãm. [2] † ꝛ hoc ꝓpter illa verba libere pure ꝛ simpliciter allegat.l.fi.C.de do.an nupt.in ver.qꝛ quasi iunctis illis verbis ꝛ nõ simplex donatio.mouet̃ et ꝑ.l.j.ff.de dona.cũ ibi no. Nec ob.ſm eũ cã matrimonij exp̃ssa in p̃ncipio donationis qꝛ talis adiectio vr̃ in dubio causa impulsiua nõ finalis.l.titio centũ.in p̃in.C.de ꝯdi.ꝛ de.ꝛ.l.ij.§.fi.ff.de dona.ꝛ rñdet et ad.l.aqlius.ff.de dona.ꝙ ibi descẽdit ad spẽm meritoꝝ vbi latius ꝑ eũ:multo magis in casu nr̃o ꝓsit dicta verba ꝙ donatio int̃ viuos cũ nihil repugnet ꝙ actus dicat̃ actus inter viuos ꝙuis collat⁹ infra tp̃s mortis.l.j.C.vt actiones ab heredibus ꝛ cõtra heredes.in.l.hereditariũ.ff.de bo.auto.iudi.pos.ꝛ in.l.fi.C.de cõtrahẽ.ꝛ cõmit.stipu.ꝛ in.l.nam ꝛ si cũ ibi plene no.ꝑ Guil.de cu.ꝛ Bar.in vlti.oppositiõe.ff.de cõdi.inde. ¶ Et ꝑdicta sola sufficerent ad decisionẽ p̃sentis hesitationis sed ad maiorẽ cõfirmationẽ ꝑdicta etiã ꝓbant̃ ꝑ alia verba dicte donatiõis dũ in ea dicit̃.ꝛ irreuocabiliter ita quod nulla ingratitudinis cã vel offensa aut alio quoquo modo reuocari possit qꝺ pactũ cũ sit ꝯ naturam donationis causa mortis q̃ põt ad libitũ reuocari insti.de donatio.in p̃nc.ꝛ in.l.stante.§.pe.ff.de do.cau.mortis.facit dictã donationẽ censeri donationem inter viuos ꝙuis habita sit mẽtio mortis.casus est notandus in.l.vbi ita donat̃.ff.de do.causa mor.ꝛ in.d.l.senatus.§.mortis causa.ff.de dona.cã mor.ꝛ ita in casu nr̃o cõsuluit Ang.in consi.clxxxj.incip.i.dei nomine visis instr̃is in vltima charta.ꝛ Pau.de ca.in ꝯsi.xcix.incip.in xp̃i nomine notãdũ ẽ ꝛc.faciũt no.ꝑ Bar.in.d.l.fi.C.de pac. Quinimo in dicta donatione sunt expresse adiecta hec verba ꝛ irreuocabilr̃.ita ꝙ nulla ingratitudinis causa vel offensa aut odio quoquo modo reuocari possit:per q̃ verba apparet ꝙ donans voluit dictam donationem esse fortiorem ꝙ̃ sit mera donatio inter viuos que ex talib⁹ causis regulariter reuocari põt vt in.l.fi.C.de reuo.do.ꝛ in.c.fi.de dona.ꝛ hoc maxime opposito iuramento ꝓpter qꝺ tale pactum seruandũ ẽ vt ꝯcludit singulariter Io.an.in addi.Spec.in ti.de dona.§.j.ver.quid si pactũ.ar.in.c.quẽadmodũ extra de iureiur.vbi hoc idẽ est dictũ Abb.Mod.hoc idẽ finalr̃ vr̃ tenere do.Ant.ꝛ do.Imo.in.c.fi.de dona.lꝫ ꝯtrariũ tenuerit Lud.ro.in.l.donationes.ff.de dona.ꝛ in.l.stipulatio hoc mõ concepta.ff.de ver.obli. Tamen prima opinio est magis cõis.ꝛ seruat̃. ¶ Predicta etiã cõfirmant̃ rõne concludendi.nã vt concludit Bal.in.l.ij.C.de iure do. [3] † qñ in donatione est facta mẽtio mortis ꝑ modũ dilationis tũc nõ intelligit̃ esse donatio causa mortis sꝫ int̃ viuos.ꝛ ita dicit velle Dy.i.d.l.seia.ff.de.dote prele.ꝑ p allegatã.l.seia.§.fi.ff.de dona.causa mor. Et põt intelligi factã esse mentionẽ mortis causa donatiõis qñ in verbis importantib⁹ executionẽ donationis facta est mẽtio mortis nõ in verbis importantibus substantiam donationis nã tũc mẽtio nõ facit p̃sumi illã eẽ donationẽ causa mortis vt expresse concludit de ista decisione Bal.tanq̃ singulari fecit mẽtionẽ.d.Alex.de imo.in.l.q dotis in p̃in.viij.col.ff.so.ma.vide ibi ꝛ oĩno Bal.in addi.ad Spec.i ti.de instru.edi.in vlti.col.versi.si quis donat. Et ita dicit esse de mẽte Specu.in illo ti.§.pone.ver.donatio autem ꝛc.sed ita ẽ in ꝓposito nr̃o qꝛ dꝫ intelligi factã esse mentionem mortis causa dilatiõis ꝛ in executione qꝛ i illis verbis dedit ꝛ donauit ꝛc. Adiecit verbum inter viuos.alis donatrix esset sibiipsi cõtraria qꝺ nõ est dicendũ vt in.§.quibus in p̃ima constitutio.C.ꝛ in.c.cõiũcta extra de testibus.ꝛ no.Cy.in.l.in exercendis.in.ij.q.C.de fide instru.ꝛ Bar.in.l.scripture eo.ti.cum si. ¶ Cõfert optime ad premissa reseruatio vsufructus facta in vita a donatrice que alias stare non posset si diceremꝰ substantiam donationis esse collatam post mortem.ꝛ prius non intelligitur esse donatũ.qñ per reseruationẽ vsufructus donãs vr̃ tradidisse donatario res donatas.ꝛ i cum dñium transtulisse.l.quisquis.ꝛ.l.si qui argentũ.§.sed ꝛ si quis.C.de dona. [4] qꝛ † vsufructus formalis qui est quedam seruitus nõ põt esse cũ dñio.l.j.ff.de serui.In donatione autem causa mortis nõ trãsit dñiũ in donatarium ante mortem donatoris sed post mortẽ.vt.l.ij.ff.de publicis.ꝛ per Bal.in.l.j.§.j.e.ti.ꝛ in.l.si debitor in p̃in.ff.de dona.in p̃n. ¶ Cõfirmantur predicta qꝛ interuenerunt due actiones ꝓmissiue.s.pactum ipsius donatricis ꝛ stipulatio notarij. Itẽ interuenerunt ꝓmissiones de obseruãdo ꝛ nõ cõtrauenĩẽdo quo casu ꝛ si fiat mẽtio mortis ratione vinculi geminati presumitur donatio inter viuos vt voluit singulariter Bar.in.l.que dotis.ff.so.ma.per tex.singularem vbi dicit esse casum in.l.cum maritus.§.fi.ff.de pac.dota. Faciunt in simili no.per bar.in.l.cum scimus.C.de agri.ꝛ censi.lib.xj.ꝛ per Bar.in.l.si mulier.C.ad vell.ꝛ no.in.c.fi.extra de offi.deleg. ¶ Postremo etiã hec questio deciditur clare qꝛ lꝫ fuerit facta mentio mortis tamẽ qꝛ dicta donatrix donauit dicte dñe Appolonie absenti ꝛ notario stipulanti ꝛ recipienti ꝓ dicta domina Appolonia ꝛ eius heredibus ꝛ successoribus q̃ [5] † casu ꝓpter mentionem heredũ donatarij voluit notanter Bal.quem sequit̃ ibi Bar.de saly.in.d.l.ij.C.de iure do.ꝙ intelligat̃ esse donatio int̃ viuos in dubio licet facta sit mẽtio mortis qꝛ mẽtio hr̃edũ magis adaptat̃ ad donationẽ int̃ viuos ꝙ̃ ad donationẽ cã mortis cũ donatio iter viuos trãsmittat̃ ad heredes donatio cã mortis nõ:si p̃ꝰ decedat donatarius ꝙ̃ donator vel priusq̃ existat conditio donationis qꝛ hꝫ naturã legati ꝛ legatũ conditionale nõ transmittit̃.§.alie.insti.de dona.iũcta.l.vnica.§.sin aũt.C.de cadu.tol.ex his sufficienter remanet expedita prima questio. ¶ Circa secũdam dubitationem etiã videbatur prima facie dicendũ ꝙ dicta donatio nõ valuerit duplici rõne. Prima rõ est nã dicta bona donata ꝑ do.Rann.dñe Apollonie fuere ꝺ bonis biãche que quidem Biancha reliquit dicta bona in testamento dñe Ranucine. Et vr̃ tñ cõcessisse potestatẽ disponendi in vita.ꝛ prohibuisse dispositionẽ dicte do.Ranucine post mortẽ dicte dñe Ranucine.ꝛ sic ꝙ ipsa do.Ranuci.possit tñ disponere ipsa viuente qꝺ in p̃imis vr̃ probari ex verbis codicilloꝝ dicte Bianche qñ dixit cum hac conditiõe qꝺ dicta do.Rann.durante ipsius dñe Rann.vita habeat oẽs fructus reddit⁹ ꝛ ꝓuentus oĩum bonoꝝ ꝛ rerũ mobiliũ immobiliũ iurium ꝛ actionum nominũ debitorum dicte do.Bianche ꝛ de dictis ꝛ dicta bona tã mobilia ꝛc.per que verba in p̃imis est concessa perceptio fructuũ tñ in vita ꝛ demum copulatiue cõcessa ptãs alienãdi.ꝛ sic vr̃ ptãs cõcessa alienandi tñ in vita qñ virtus copulatiue qualitatẽ ꝑcedentis legati repetit in sequẽti.casus est no.quẽ ita sumunt Bar.in.l.seic in.§.fi.ff.de fun.instru. Facit illud generale ꝙ per precedẽtia declarant̃ sequentia ꝛ ecõtra.l.qui filiabus in p̃in.ꝛ in.l.si seruus plurib.in fi.ff.de leg.j. Accedat hoc nam vr̃ fuisse de mente testatoris ex quo disposuit ꝙ illud qꝺ superfuerit remaneat do.Mar. Sed data volũtate testatoris sic repetitio qlitatis in sequẽti dispositione cõtra regulas iuris qñ alias nõ fieret vt ꝓbatur in.l.iulius Paulus.ꝛ in.l.cũ seruus ꝛ in.l.iulianus videt̃.ff.de cõditio.ꝛ demon. Et hãc doctrinam ponit Bar.in.d.l.seia.in.§.gaio. Si ergo tñ in vita concessa est potestas disponendi ergo videt̃ prohibita post mortem arg.l.maritus.C.de procur.ꝛ.l.fi.C.de pac.conuen.ꝛ.l.cũ pretor.ff.de iudi.cum simi. ¶ Predicta etiaꝫ confirmãtur per alia verba codicillorum dũ voluit ꝙ post mortem dicte do.Ranucine illud qꝺ superfuerit de dicta hereditate remaneat ꝛ sic dicte do.Margarite qꝛ que censetur relictũ fideicõmissum p̃standũ ab heredibus scriptis in testamẽto.ꝛ sic a dña Ranuci.l.sceuola.ff.ad treb.l.illud.§.tractari.ꝛ.l.cõficiuntur.ff.de iure codi.ꝛ in.l.ij.C.de codicil.ꝛ per consequens eius qꝺ superesset post mortem censetur ꝓhibita alienatio.vt in.l.fi.ꝛ in aut.res q̃.cum ibi no.C.communia de le. ¶ Preterea nonne post mortẽ do.Ranucine vult ꝙ bona sint dicte do.Margarite cum eadem conditiõe ꝙ dicta domina Margarita durãte eius vita possit de dictis ꝛ dicta bona tam mobilia ꝙ̃ immobilia vẽdere alienare ꝛc. Et sic cum dicat se cõcedere cum eadẽ conditione sicut concesserit domine Ranucine.datur intelligi quod testator intellexerit se tantum concessisse domine Ranucine dispositionem in vita sicut concessit demum domine Margarite.quia vt dixit per sequentia ꝛ etiã precedentia declarant̃ vt in.d.l.si seruus plurium.in fi.cum si.ꝛ ad hꝺ vt recte fiat relatio iuxta.l.asse toto.ff.de heredi.instituen.ꝛ.l.si ita scripsero cum ibi not.ff.de condi.ꝛ demon. Ex quibus omnibus videtur concludi ꝙ dicta domina Ranucina videtur prohibita alienare dicta bona post eiꝰ mortẽ:sed in casu nostro predicta domina Ranucina donauit ꝑdicta bõa dicte domine Apollonie post eius mortem.ꝛ sic casu prohibito igitur ꝛc.qꝺ patet per verba donationis in duob⁹ locis.ꝛ p̃imo dum dicitur quam donationẽ valere ꝛ tenere voluit immediate post mortẽ dicte domine Ranucine ꝛ non ante ꝛc. Itẽ secũdo in ea parte dum dicitur ita quod post mortem ipsi⁹ domi ne Ranucine presens donatio valeat prout supra ꝛ nõ

ante &c. ꝛ si dicatur supra conclusum est hãc esse donationẽ inter viuos
6 respõdetur collata post mortem ꝛ sic in tẽpore ꝓhibito sed † paria sunt
actũ celebrare tpe ꝓhibito vel tpe ꝑmisso ꝛ illud cõferre in tpe prohibi-
to. vt in. l. j. ꝛ. l. qđ sponse. C. de dona. ante nup. ꝛ in. l. tps. ff. de here. insti.
7 ¶ Secũda rõ principalis est. Nã ex forma statutorum † mulier in preiu-
dicium filiorũ vel nepotũ nõ põt disponere nisi de quarta p̃te: tres autẽ
partes dñt diuidi inter alios ꝫ in casu nr̃o dña Ranucina añ donatio
nẽ de q̃ agimus iã de sua q̃rta disposuerat. itẽ nõ vltra alienare donã
do ꝯ ꝓhibitionem dicti statuti ꝙ talẽ alienationẽ ꝓhibere potuit vt cõ
cludit ꝑ glo. Bar. Ang. ꝛ Imo. in. l. si ita qs. §. ea. l. ff. de ver. oblig. ꝛ per
Cy. Bal. ꝛ Saly. in. l. ea lege. C. de cõdictio. ob cãm ꝛ ꝑ Inno. Hostiẽ. et
Jo. an. ꝛ doc. in. c. Raynutiꝰ extra de testa. ꝛ si dicat potuit alienare ex
ptãte sibi data a biãcha vr̃ dici posse qđ dicta Biancha non potuerit
sibi dare talẽ ptãtẽ ꝛ tollere legis ꝓuisionẽ ꝑ id qđ hr̃ in. l. testãdi. C. de
testa. ꝛ in. l. nemo põt plene no. ff. de leg. j. ꝛ hec videbant̃ hanc rem du
biã reddere. ¶ His tñ minime obstãtibus ꝯriã sñiam veriorẽ existimo
ꝙ imo dicta donatio fctã a dña Ranuci. p̃fate dñe Apollo. valuit ꝛ
tenuit qm̃ dña Ranuci. dña dictarũ rerũ potuit eas donare ꝑ regulã
8 q̃ hꝫ ꝙ † qlibet ad libitũ põt de rebus suis disponere vt in. l. in re man-
data. C. mãda. ꝛ in. l. nemo exterus. C. de iude. dũmõ nõ possit ꝓ aliqua
ꝑte reuocari tãꝙ inofficiosa qꝛ ꝑ eã p̃iudicaret̃ nepotibꝰ in legitima qđ
nõ est in casu nr̃o vt in. l. j. ꝛ in. l. si totas. cũ vtrobiqꝫ not. C. de donatio.
vñ tñ restat rñdere ad obiecta in ꝯriũ qbꝰ finalr̃ rñdet̃. ¶ Et ad primã
rõnẽ posset in primis negari assumptũ ꝙ nõ sit verũ qđ dñe Ranucine
fuerit ꝑ Biãchã tñ ꝯcessa ptãs disponendi in vita ꝛ non post mortem.
Quod oñdit̃ nã dicta biancha in testõ disposuit ꝙ dicta dña Ranuci
na det tradat reliquat ꝛ ꝯsignet ꝑ aĩa dicti testatoris ꝓut eidẽ do. Ra-
nucine videbit̃ ꝛ placebit. ꝛ ꝓut eidem ꝛ eiꝰ ꝯsciẽtie cõmisit ꝓ aĩa dicti
testõris ꝛ ꝓ remedio suoꝝ peccatorꝫ de cuius ꝯscia bñ ꝯfidit ꝓut idem
testõr asseruit q̃ verba sunt gñalia. ꝛ nõ astringũt se ad dispõnẽ in vita.
Itẽ gñaliter dñt intelligi. l. j. §. gñaliter. ff. de leg. prestandis. ꝛ sunt cla-
ra ꝛ sic nõ est opus interpretatiõe. l. nõ alr̃. ff. de leg. iij. ꝛ lꝫ postea i codi
cillis sint ꝯcessa vsusfructꝰ ꝛ ꝑceptio fructuũ tñ in vita. vt. s̃. fuit dedu-
ctũ nõ tñ ꝑ hoc vr̃ diminuta ptãs alienãdi cõcessa qꝛ ista sunt diuersa ꝛ
ex diuersis nõ fit illatio. l. papinianus exuli. ff. de minorꝫ. ꝛ. l. naturaliter.
§. nihil cõe. ff. de acq. pos. ꝛ maxie qꝛ post dictã ꝯcessionẽ fructuũ ꝛ vsus-
fructꝰ in vita vt ptꝫ ꝑ illa v̾ba codicillorũ in qbꝰ dꝛ. ꝛ de dictis ꝛ dicta
bona tã mobilia ꝙ imobilia iura eorũ ꝛ actionũ ꝛ nominũ debitorũ vẽ
dere alienare ꝛ donare possit ꝛ quocũqꝫ alio titulo trãsferre ꝓ libito vo
lũtatis ꝛ cũ verbis q̃ postea sequũt̃ ex qbus dat̃ itelligi qđ ꝑ verba p̃ce
dẽtia noluit restringere ptãtẽ alienãdi. Nec q̃litas adiecta in p̃cedenti
or̃one censet̃ repetita in sequẽti nisi sit dictio ampliꝰ vl̃ alia repetitiua. l.
in repetẽdis cũ ibi not. ff. de leg. iij. Allegata aũt in ꝯriũ ꝓcedũt qñ plu
ra essent copulata in eadẽ or̃one: quo casu q̃litas adiecta in vno cẽsetur
in alio repetita secꝰ si in diuersis or̃onibꝰ vt in. d. l. in repetẽdis. ꝛ ꝓbat̃
in. l. qui fundũ. ff. de ꝯhẽ. emp. ꝛ ponit Bar. in. d. l. seie. §. gaio. ff. de fun.
9 instru. ꝛ rõ est vt dicit Bar. in eadẽ. l. qꝛ † qñ copula cadit inter or̃ones
ꝑ se principalr̃ copulatas nõ hꝫ vim copule sed potiꝰ vim dictionis cõ
tinuatiue vt ponit ipsemet Bar. in. l. si is qui ducenta. §. vtrũ. ff. de. reb.
dub. Nec est veꝝ ꝙ talis repetitio fieri debeat ex volũtate testõris qꝛ vo
lũtas potius apparet in ꝯrĩũ tã ꝑ verba testamẽti ꝙ codicilloꝝ. ¶ Itẽ
tũc ex volũtate disponẽtis fit repetitio qñ al̃s sequẽs dispõ esset inutilis
vt. d. l. Iulius Paulus. ꝓut declarat Bar. in. d. l. seie. in. §. gaio qđ nõ cõ-
tingit in casu nostro. Ergo in diuersa or̃one nõ fit repetitio minusqꝫ ob
stat ꝙ cẽseat̃ relictũ fideicõmissuꝫ do. Margari. post mortẽ do. Ranu
cine. ꝛ sic videat̃ ꝓhibita alienatio qꝛ dꝫ itelligi de nõ alienatis ne testõr
cẽseat̃ sibiipsi ꝯrius ꝯ. l. nã ad ea. ff. de ꝯdi. ꝛ de. ꝛ qꝛ fideicõmissum expi
rauit nec alienata cẽsent̃ supesse. Itẽ de his nõ vr̃ factũ fideicõmissũ vt
j. latiꝰ deducet̃. ¶ Nec obstat ꝙ vltimo loco in ꝯriũ allegatũ est de illis
v̾bis cũ eadẽ ꝯditione qꝛ cũ dicta ꝯditio nõ inueniat̃ posita i ꝑsona do.
Ranucine dicta verba nõ obstãt. nõ eñ plꝰ est in termino referẽte ꝙ in
termino ad quẽ fit relatio imo verba termini referentis iproprianturq̃
tenꝰ aliud reperit̃ i termino ad quẽ fit relatio vt ꝓbat̃ in. l. pe. C. de isti.
ꝛ substi. sub ꝯdi. fac. ꝛ ibi ꝑ Bal. ꝛ plene ꝑ Bar. in extrauagã. ad repri-
mẽ. in verbo ꝓut. ꝛ ꝑ Bal. in. l. edita. in repeti. C. de eden. Facit optime
tex. in. c. abbate sancti Syluani. extra de ver. si. ¶ Preterea põt fieri re
10 latio. qꝛ dicta † ꝯditio ẽt fuerat tacite apposita in ꝑsona do. Ranucine
vt infra demõstrabit̃. Inducat̃ ergo repetitio ꝛ relatio eiꝰ qđ tacite di
ctũ erat i p̃cedẽti capl'o nõ aũt expresse. ¶ Preterea alia via p̃dicta cõ
clusio demõstrat̃ qm̃ ꝛ si aliqua ꝓhibitio alienatiõis cẽseret̃ facta a di
cta Biancha tñ illa fuit facta occasiõe fideicõmissi relicti do. Marga
rite q̃ fuit vocata post mortẽ do. Ranuci. vt ptꝫ ꝑ illa v̾ba codicillorũ
ꝛ post mortẽ ipsius do. Ranuci. illud qđ supfuerit de dicta hereditate
remaneat ꝛ sit dicte do. Margarite. ꝛ dicta bona q supessent erant sub
iecta restõni. ꝫ dicta do. Margarita. decessit añ mortem do. Ranucine
igit̃ defecit fideicõmissum. l. heres meus in prin. ff. de ꝯdi. ꝛ de. ꝛ. l. si cũ
heres. ff. qñ dies leg. ced. Itẽ cessauit ꝓhibitio nã in testõ biãche fuit in
stituta heres vl̃is do. Ranuci. postea in codicillis dicta Biãcha dixit
se instituere heredes do. Ranucinã ꝛ do. Margaritã cũ hac conditiõe
vꝫ qđ do. Ranu. durãte eius vita cũ his que postea sequũtur ꝑ ea que
patẽt in codicillis censet̃ relictũ fideicõmissum do. Marga. p̃standum
ab heredibus scriptis in testõ. l. illud. §. tractari. ꝛ. l. conficiunt̃. ff. de iure
codi. ꝛ nõ fuit purũ dictũ fideicõmissũ ꝫ cõditionale vt ptꝫ ꝑ illa v̾ba
cũ hac cõditione &c. Et ꝑ illa verba ita tñ qđ durante vita dicte do. Ra
nucine illud qđ superfuerit sit dicte do. Margarite. Cuꝫ ergo decesserit
do. Margarita ante mortẽ dñe Ranuci. remãsit hereditas pure absqꝫ
dicto fideicõmisso apud dictã do. Ranuci. cum ptãte alienãdi sibi da-
ta in testõ q̃ deficiente tali fideicõmisso nullo mõ intelligi dꝫ coarctata.
Cũ eñ nullibi expresse reperiat̃ ꝓhibita alienare post mortẽ vt supra de
monstratũ fuit sed tñ tacite ꝛ respectiue in cõsequẽtiam ex quo est gra-
uata alteri restituere cũ igit̃ exp̃ssum ꝛ principale. i. fideicõmissum expi-
rauit sequit̃ qđ tacitũ ꝛ necessarium idest ipsa ꝓhibitio expirauit iuxta
no. per. Bar. ꝛ doc. in. l. si fideiussor. in p̃n. ff. de leg. j. ꝛ Cy. in auth. ingres
si. C. de sacrosan. eccle. ¶ Preterea dato qđ fuisset expr̃sse ꝓhibita alie-
11 nare. ꝛ post mortẽ restituere do. Margarite. † extincto fideicõmisso ex-
tinguit̃ ẽt ꝓhibitio: qꝛ tales ꝓhibitiones censent̃ facte fauore illorũ ad
quos testator disposuit bona post mortem debere peruenire. l. qui filiũ
in prin. ff. ad treb. tradit̃ in. l. filiusfa. in. §. diui. ff. de leg. j. Vñ deficienti-
bus illis ꝑsonꝫ deficit ꝓhibitio vt habet̃ in. l. quoties. C. de fideicõ. ꝛ ibi
per Bal. ꝛ tradit̃ in. d. §. diui. cessante eñ cã ꝓhibitionis cessat prohibi
tio. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de iurepa. l. ꝙ dictũ. ff. de pac. cũ si. Ex quibꝰ oi-
bus sublatũ apparet assumptũ prime rõnis in ꝯrium allegate. ¶ Pre-
terea dato ꝙ assumptũ esset veꝝ dico ꝙ minor ẽ falsa: qꝛ donatio facta
per do. Ranucinam nõ fuit facta in casu ꝓhibito sed in casu permisso.
Nã clarũ est ꝙ in vita dicta dom. Ranuci. habuit ptãtem donandi sed
ipsa donauit iuxta ptãtem sibi concessam igit̃ &c. qđ põt qꝛ vt ꝑ multa
supra ostẽsum est dicta donatio censet̃ iter viuos. Itẽ censet̃ pura ꝛ nõ
in diẽ qđ ostendit̃ ꝑ verba apposita in p̃cipio donatiõis in qua dꝛ me
re pure simplr̃ &c. ꝑ id qđ habet̃ in. l. j. §. si qs simplr̃. ꝛ in. l. v. in prin. ff. de
verbo. obli. Et in. l. imperium. ff. de. iurisdi. om. iudi. ꝛ in. l. qui res. §. qui
roma. ff. de sol. ꝛ in. l. q sic in prin. ff. de leg. j. cũ si. Et statim trãsiuit dñiũ
rerũ donatarũ in dictã do. Appoloni. cũ do. Ranucina reseruauit sibi
vsumfructũ qui nõ põt stare cũ ꝓprietate vt habet̃ in. l. quisquis. C. de
donatio. vñ lꝫ apposita fuerunt illa verba cũ cõditione ꝛ oneribꝰ infra
scripta. s. ꝙ donatio valeat tñ post mortẽ ꝛ nõ añ. ꝛ illa v̾ba bis repe-
tunt̃ talia verba nõ censent̃ apposita substãtie donationis q̃ statim va
luit ꝛ translatum fuit dñium sed effectuali executioni vsusfructus ꝛ vti-
litatis rerũ donatarũ. Et sic substãtia donationis nõ fuit collata post
mortẽ sed nõ effecualis executio per quam non veniremus ꝯ aliquam
ꝓhibitionẽ testatoris. ¶ Hec cõclusio probatur pluribus modis. Pri-
mo qꝛ si aliter diceremus donatrix fuisset sibi ꝯria in pluribꝰ qꝛ dixisset
se pure ꝛ mere donare deinde contulisset substantiam donationis post
mortẽ. Itẽ retinuisset vsũfructũ ꝛ transtulisset: dñiũ demũ ẽt imediate
dixisset ꝙ donatio nõ valeret nisi post mortem. ꝛ sic ꝙ dñium statiꝫ nõ
12 transferret̃ † verba autẽ sunt saluanda a ꝯrietate etiã si oportuit ea im
propriare. l. si duo patroni. §. Itẽ si iurauero. ꝛ ibi Bar. ff. de iureiurã. ꝛ
per Bart. in. l. titia. §. fin. ff. de leg. ij. ꝛ ꝑ doc. in. l. j. C. si secun. nupserit. ꝛ
tradit̃ ꝑ glos. in. l. ꝛ puto. ff. fami. erc. ꝛ in c. cum tu. extra de testi. cum si.
¶ Secũdo qꝛ aut dicimꝰ donationẽ valere ẽt si verba predicta qđ nõ
valeat nisi post mortem referant̃ ad substantiã donationis ꝛ habet̃ ꝓ
positum. Aut dicimus qđ tunc donatio non valeret ꝛ talis interpreta
tio nõ est assumenda sed qđ potiꝰ censeant̃ executiones adiecte vt actꝰ
potius valeat &c. l. quoties. ff. de rebus dub. ꝛ. l. quoties idẽ sermo. ff. de
reg. iur. ꝛ qꝛ nõ est presumendũ quẽ viã elegisse per quã impugnet̃ iudi
cium suũ. l. miles qui destinauerat. ff. de testa. militis. ¶ Tertio confir-
mat̃ nã dicta donatio facta ꝑ dictam Ranucinã fuit facta in vita eiꝰ
ꝛ dꝛ donatio inter viuos vt in prima dubitatiõe ostensum ẽ ꝙuis dila-
13 tio tp̃is ꝛ executio essent collata in tpe mortis. † Omnis aũt donatio i
ter viuos dꝛ esse actus celebratꝰ in vita actus vero vltime volũtatis qꝛ
quo ad substãtiã ꝛ executionem expectat ꝛ exigit mortem testõris. ꝛ añ
qñcunqꝫ reuocari põt nõ numerat̃ inter actꝰ alienationis explicãdos
in vita vt plene probat Bart. in cõsilio suo incipiente qđ aũt tñ dilatio
ꝛ executio censeantur collata post mortẽ vt supra ostensum fuit etiam
in prima dubitatione allegãdo Bal. in addi. Spec. in ti. de instru. edi.
in vlti. col. Hoc idem ꝓbatur per ea que ponit Bal. post Pe. in. l. si cui
leget̃. in prin. ff. de leg. j. vbi dꝛ qđ qñ tps incertũ apponit̃ non in eadem
or̃one in qua principalis obl'o sed in diuersa non vr̃ adiectũ ad obliga
tionẽ sed ad executionẽ. Et idẽ Bal. in. l. ex his. C. qñ dies leg. ce. vñ cũ
in casu nr̃o primo sit facta donatio ꝛ simplicit̃ deinde in separata or̃o
ne fuerit adiectũ tempꝰ mortis: vr̃ adiectũ ad executionẽ ꝛ nõ ad sub
stantiã donationis. ¶ Quarto cõfirmat̃ qꝛ vt dixi in precedenti dubi
tatione nõ repugnat qn dicat̃ actus inter viuos ꝙuis fuerit collatꝰ in
tpe mortis. l. nam ꝛ si cum moriar. ff. de condi. indebi. cum ibi notatis ꝑ
Guil. ꝛ Bart. cũ alijs supra plene allega. in prima dubitatione. Unde
lꝫ donatio fuerit collata post mortem dꝛ donatio in diem de cuꝰ natu
ra est vt immediate oriatur actio vt no. in. l. cedere diem. ff. de verb. obl.
ꝛ in. l. j. C. vt actio. ab heredibꝰ ꝛ contra heredes vbi expresse habet̃ qđ
quando contractus confertur post mortẽ actio incipit ab herede ꝛ cõ-
tra heredem efficaciter sed sine efficacia dꝛ ordinem habuisse in ꝑsonis
cõtrahentiuꝫ imo non potuisset expresse fieri qđ substantia esset collata
post mortem

post mortem ⁊ radicaretur in psona heredū. Sed fuit necessarium ꝙ actio inciperet contra donatorē licet inefficaciter ⁊ elidibiliter vt traditur in.d.l.j.C. vt actio. ab heredibus ⁊ contra heredes. ⁊ ꝑbatur in simili in.l. obligationum fere.§. placet.ff. de actio. ⁊ obli. ¶ Quinto probatur predicta conclusio. nam nisi velimus verum iudicari dicta domina Ranu. voluit tantum in vita reseruari vsusfructus ⁊ donationem statim valere quo ad dominum. Et ideo post mortem quod inciperent onera imposita donatarie qd ostenditur per illa verba donationis que res deueniat post mortē pleno iure quasi in vita essent tantum donatarij quo ad nudam proprietatem post mortem vero etiam quo ad vsumfru. 14 † quoniā res dicitur pleno iure ad aliquem pertinere quando pertinet ad proprietatem ⁊ vsumfru. ⁊ habet quis potestatem alienandi tanꝙ rē propriam. vt est tex. in.l. femine.§. illud.C. de secun. nup. quo non est dare meliorem scdm Bal. ibi. ⁊ est tex. in.l. mater que defuncto. ⁊ ibi notant Ang. ⁊ Pau. de ca.C. ad tertul. Ad idem allegāt.l. heres ff. qui ⁊ a quibus. ⁊.l. si ancillam.C. de actio. emp. cum multis alijs in quibus habetur de hoc verbo pleno iure faciunt no. in.c. cōquestus. de fo. compe. ⁊ in.c. constitutis. in fi. de elect. ¶ Sexto probat̄ qꝛ scriptura debet reduci ad concordiam inquatum fieri potest vt habetur in.d.l. si duo patroni.§. item si iurauero. ⁊ in.l. scripture.C. de fide instru. ⁊ in.c. imputari. extra de fide instru. sed in casu nostro ex quo fuit facta donatio simpliciter illarum rerum. ⁊ demū fuerit facta reseruatio vsusfru. in vita dicta verba ꝙ donatio valeat post mortem debent referri quo ad vsumfru. ⁊ non quo ad ꝓprietatem. ⁊ sic fiat interpretatio nullā continens repugnantiam. ⁊ est clara ⁊ vera interpretatio. ¶ Septimo probatur quoniam in prin. fuit facta plena ⁊ pura donatio. vnde per verba sequentia licet videantur diminuta eius qd erat plene cōcessum debent interpretari ⁊ reduci ad concordiam ne diminuatur plena concessio ēt si ea impropriari oporteat hoc probatur in.l. donatio.§. species .ff. de dona. ⁊ qd ibi per Bar. vbi prima verba importabant dominij 15 translationem verba† autem sequentia vsum impropriātur vt prima dispositio plenum sortiatur effectum facit qd no. Bar. ꝑ illum tex. in.l. iiij.ff. de adimen. leg. Idem ꝓbat̄ i.l. spē.ff. de aur. ⁊ ar. leg. vbi testator legauit quasdam res ⁊ grauauit de restituenda post mortem suam dicens satis esse sibi habere vsumfru. non tñ per hec verba reuocatur dominium sed interpretantur ꝙ ideo dixerit de vsufru. qꝛ vr̄ quēadmodū vsufru. tantum relictus ex quo de ꝓprietate disponere non potest ita i casu nostro donatio nō vr̄ valere ante mortem ex quo ad aliquid agere non pōt neqꝫ vtilitatē aliquā non sentit non aliter ac si nihil sibi donatum esset hoc idem ꝓbat̄ optime in.l. fi.ff. de vsufru. earum rerum que vsu consu. vbi habet̄ ꝙ si fuerit relicta titio pecunia. ⁊ grauatus eam post mortem restituere: licet postea fuerit dictum ꝙ dictus titius habeat vsum dicte pecunie non tñ videtur per hoc reuocasse legatum pecunie ꝙ̄tum ad proprietatem ⁊ assignat iuriscōsultus rationem qꝛ illud verbū vsus videt̄ prolatū ex eo qꝛ videbat̄ quodāmodo vsuari⁹ ex quo post mortem extinguebatur ius suū qꝛ tenebat̄ restituere ad instar vsuarij ita ergo dicamus in simili in casu nostro vt dicta donatio viuente donatrice ideo dicatur non valere qꝛ donatarius de reb⁹ donatis aliquo modo disponere non poterat: neqꝫ ex his fructum aliquem vel vtilitatem percipiebat. ¶ Octauo ⁊ vltimo hec cōclusio alia via confirmatur qꝛ etiā posito ꝙ dicta donatio facta esset domine Apollonie quo ad substantiam haberet vnus solum post mortem domi. Ranucine. tamen qꝛ testator voluit ꝙ illud quod superfuerit de bonis ⁊ hereditate sua post mortem domi. Ranucine remanere debeat dicte domi. Margarite videtur ꝙ bona donata dicte do. Apollonie non sunt de illis bonis que dicantur superfuisse post mortem domi. Ranuci. adeo ꝙ venirent in fideicommisso predicto vt probatur per ea que decidit Bald. in aut. cōtra rogatus.C. ad trebel. in vlti. col. in versi. pone qd non alienauit inter viuos ⁊c. iuncto illo tex. ⁊ eo quod habetur in.l. titius.ff. ad trebel. 16 Nam vult Bald. in.d. aut. ꝙ † heres grauatus restituere per fideicommissum id quod superesset ex hereditate post mortem heredis non intelligitur grauatus restituere illud quod legauit legitime in testamento suo alteri: quasi illud nō dicatur superesse post mortem heredis qui legauit cum legatum a tempore mortis testatoris acquiratur iuxta.l.j.§. cum igitur.C. de cadu. tollen.l. a titio ff. de fur. cum si. Per que apparet responsum esse multipliciter ad primum argu. adductum in contrarium. ¶ Non obst. etiam secūdum de statuto qꝛ respondeo ꝙ in hoc debet attendi tempus mortis dicte donantis ⁊ quantitas substātie quam tunc habebat vnde si quispiam donasset in vita etiam dimidiam bonorū que tunc habebat. postea acquisiuit tot bona ꝙ confusis illis bonis donatis vna cum bonis postea acquisitis non reperitur ꝙ illa que donata fuerunt excedāt quartam omnium bonorum tunc donatio irreuocabiliter firma manebit hoc aperte probatur ex notatis per glo. in.l.j.C. de inoffi. dona. gl. magna in ver. viij. quero quid si ab initio donauit quis tantum suum patrimonium ⁊c. ⁊ ibi in hac parte eam sequitur Cy. in.iiij.q. ⁊ cōmuniter alij scribentes vt.S. ⁊ in.§. qꝛ vero hactenus. in aut. de nup. Sed dato ꝙ do. Ranucina donasset quartā partem Bianche tñ postea reacquisiuit illā quartam partem. ⁊ omnia bona dicte Bianche. ⁊ sic satis est ꝙ habito respectu ad bona que erant tempore mortis in bonis do. Ra. non reperiretur ꝙ ipsa alteri donauerit ⁊ donasse reperiatur alicui in preiudicium descendentium vltra quartam partē. Nam si reuersa sunt bona donata Bianche ad dictaꝫ donantem nullum ex dicta prima donatione facta Bianche senserunt preiudicium dicti descendentes cū ante mortem do. Ranu. nullum ius habeant descendentes in bonis ascendentis.l.j.§. si impuberi .ff. de colla. bo.l. fi.ff. de lib. agno. ⁊ ibi ꝑ Bar.l. si qñ.§.j. ⁊ ibi bal.C. de inoffi. test. Preterea dicta donatrix donādo do. Apollonie cū illo onere soluēdo singulo anno. xx. annorū qnqꝫ florenos fratribus sancti Dñici pro celebrādo vnum officiū singulis ānis pro aīa dicte Bian. ⁊ suorū ꝑdecessorū ⁊ dicte do. Ranu. non tm̄ donasse dr̄ ꝙ̄tum soluisse legatum a dicta Biācha relictum ad pias causas ꝙ quidē potuit conferri in liberam volūtatem heredis.i. dicte do. Ranu. ꝑ.c. cum tibi cum ibi no. per gl. ⁊ doc. de testa. ⁊ no. ꝑ Bar. in repe.l.j.C. de sacrosan. eccl. in ver. iij. quero 17 † an in relictis ad pias causas valeat voluntas captatoria ⁊c. ⁊ i.l. captatorie.ff. de leg.j. ⁊ ibi ēt Bal. ⁊ no. Bar. in.l.j.ff. de leg.ij. ⁊ in.l. theopompus. de dote ꝑle. ⁊ in.l. qdam ⁊ in.l. virum.ff. de reb. dub. ⁊ Bal. in repeti.c. si pater de testa. in. vj. in materia cōpendiose substitutionis. ⁊ Ange. in.l. captatorias.ff. 18 de here. insti. Et ita sum semꝑ solitus tenere † qꝛ in dispositione ad pias causas non attendimus prohibitionem iuris ciuilis: sed iuris diuini vel canonici etiam in terris imperij per ea que habentur in.c. cum omnis. ⁊ in.c. relatum de testa. ⁊ not. Bar. in repe.d.l.j. in vlti.q. de sacrosan. ec. iunctis no. per doc. in.c. ecclesia sācte Marie de consti. ⁊ vr̄ esse magis cōmunis opi. lꝫ quidam aliter dixerit de quo in dictis locis que disputatio tñ non videt̄ hic necessaria stantibus alijs que supra deducta sunt. ¶ Preterea dico ꝙ dicta do. Ranu. potuit alienare etiam vltra quartam ex potestate sibi data a Biancha testatrice. Cuius dispositio pro lege seruāda in aut. de nup.§. disponat. ⁊ etiā in traditione rei sue quilibet pōt quascunqꝫ conditio. aducere dūmodo non improbatas.l. in traditionibus.ff. de pac. ⁊.l. legē.C. de pac. ⁊.l. qties.C. de do. q̄ sub mō. ¶ Preterea non est dubium ꝙ Biancha potuisset per viam substitutionis et fideicōmissi facere ꝙ bona sua ad alios peruenirent ꝑ viam fideicōmissi. vt per totum titulum ad trebel. ⁊.C. de fideicō. ergo eadē rōne potuit cōcedendo ptātem alienādi cum rei sue quilibet sit mo 19 derator ⁊ arbiter.l. in re mandata.C. mād. ¶ Accedat † nā ꝓuisio testatoris ⁊ codicillātis dantis alicui ptātem alienandi libere qui alias alienare non poterat ob.l. vel statuto facit cessare talem prohibitionem alienandi.l. vel statuti ita in difficilioribus terminis probatur expresse in.l.j.§. fi. ⁊ in.l. magis puto.§. si fundus. ⁊ in.l. fi. ff. de reb. eorum ⁊ in.l.j. ⁊.ij.ff. quando decreto opus non est. ⁊ in l. tutelā.C. de admi. tuto. ⁊ in.l. fi.C. de rebus alie. nō alie. ⁊ optime probatur in.c. cum dilectus. de dona. Et ꝙ ibi dicit Io. de imo. ꝑ illum tex. vnde cū Biancha dedit ptātem.d. Ranu. alienādi etiaꝫ vltra quartā vt patet clare per verba testamēti. igitur ex tali ptāte sibi data alienare potuit nō obstante dispositione dicti statuti maxime cum dictum statutum sit odiosum ⁊ cōtra naturalē ⁊ ciuilem equitatem vt notabiliter ꝓbat Pe. de anch. i suo cōsi. ccclxxv. ꝙ incipit in xp̄i noīe ⁊c. ad determinationē ⁊ respōsionē. ¶ Circa tertiā dubitationē querit̄ dato ꝙ valuerit dicta donatio facta domine Apolline qs in dictis bonis donatis plus iuris habeat an dicta do. Apollonia an secundus donatarius. ⁊ clarū est ꝙ dicta prima donataria.s. do. Apol. potior esse vr̄: qꝛ pri⁹ sibi traditio facta fuerit.l. quoties.C. de rei ven.l. siue aūt. ⁊.l. duobus .ff. de publiciana. ꝙ autem ipsi fuerit facta traditio domine Apollo. patet tam per dictam reseruationem vsusfru.d.l. quisquis. ⁊.l. si quis argentum §. sed ⁊ si quis.C. de dona. ꝙ per constitutionem.l. ꝙ meo. in princ. cum ibi notatis per doc.ff. de acqui. pos. ⁊ in.c. cum venissent. de re 20 sti. spo. ⁊ † ꝙ sufficiat ac preferatur in casu proposito tale constitutum donantis ⁊ possidentis actuali traditione postea si est facta ab eodem donante secūdo donatario firmat Io. an. in addi. Spe. in ti. de emp. ⁊ ven.§. sciendum super ver. ⁊ no. Quem communiter alij sequuntur per Cano. in.d.c. cum venissent. ⁊ per Bal. in rubrica de contrahen. empt. ⁊ fuit decisio Guidonis de suza. in.l. fi. C. de sacrosan. ec. ⁊.d.l. quoties. Laus deo omnipotenti.

¶ Consilium.liiij.

1 ☞ Laudum de iure communi nō valet nisi sit latum ab arbitris simul conuenientibus.

2 Arbitri quando sunt in dispari numero ⁊ maior pars concordat pars altera non cogitur arbitrari.

3 Arbitri duo primi quando dissentiunt inuicem: ⁊ tertius ab eis: statur dicto tertij.

4 Arbiter electus ex necessitate differt ab arbitro electo ex voluntate.

Dominus labia mea aperiat z spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Abunde et subtiliter presenti consultationi necessaria explicauit suprascriptus eximius doctor z pro certo contrarium asserere eius qd per eum conclusum est putare non paruam heresim in iure nostro z ab omni iustitia z equitate alienum z qz vt mihi vr res est paucissimi regni paucis rem ipsam expediam tres enim si recte percipio possunt casus contingere quibus statuentes puidere voluerũt. ¶ Primus est qñ omnes tres arbitri essent concordes in snia z hic casus est clarus tã de iure cõmuni q̃ ex forma statuti: in vno tñ deuiat statutum a dispositione iuris † qz lz de iure cõi non valeat laudum nisi sit latum ab arbitris simul conuenientibus vt in. l. non distinguemus. §. cum in plures. z ibi no. ff. de arbi. z not. glo. i. l. sicut co. ti. tamẽ a statuto permittitur qd ferri possit et separatis tpib9 z hic nõ est casus nr. ¶ Secũd9 casus est qñ duo tñ ex arbitris sunt ꝯcordes. Et h casu qñ tertius est in concordia cũ vno ex primis arbitris electus decisio est clara z de iure cõi: vt habetur in. l. item si vnus. §. fi. cum. l. seq. z in. c. ij. de arbitris. lib. vj. cum si. z et cõcordat statutum dum dicit vel saltem duos ex eis concordes. z hic non est etiã casus nr. Quando autem duo primi arbitri essent in concordia: tertius autem discordaret prout fuit in casu nro tunc de iure cõi etiaz est clarum q statur snie duorum z nõ tertij: vt pbat tex. in. c. j. de arbi. li. vj. z in. d. l. Item si vnus. §. fi. cum seq. q̃ iura gñaliter voluñt q preualeat snia duorum ergo gñaliter debent intelligi. l. j. §. generaliter. ff. de lega. prestã. z hoc sentit glo. in. l. item si vnus. §. si in duos vbi vult qd duo primi non amittunt potestatẽ laudandi hoc etiaz clare sentit glo. in ea. l. §. item si plures vbi vult q † quando arbitri sunt in dispari numero. z maior pars concordat nõ cogitur altera pars z sic tertius sniam dicere ergo idem qñ concordãt existẽtes in pari numero hoc etiã est de intentione Barto. in. d. l. item si vnus. §. principaliter vbi intelligit tm illum tex. qd statur snie tertij qñ alij duo arbitri omnino discordant vel cogant arbitrari sm iudicium tertij qz vel statur dicto tertij nihil autem dicit qñ primi duo essent concordes. z probat tex. ibi in verbo si dissentiant ergo a contrario si cõsentiunt nõ statur dicto tertij qd arg. in iure est validum. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iuris. Hoc expresse decidit Bal. in. d. §. prin. in antiqua lect. vbi dicit qd si primi duo non sunt concordãtes preualet snia tertij discordantis ab vtroqz secus si duo primi essent cõcordes qz causa finalis istius tertij erat discordia que ratio tunc cessat, z subdit qd dicto maioris partis stari dz sicut si a princi. fuissent omnes tres electi. z hoc vltimum dicit tenere Franciscum accursij z Cy. in addi. z sic Bald. expresse hoc decidit: hoc etiam clare aperit Spec. ti. de arbi. §. sequitur ver. sed nunquid iste vbi dicit q quando primi duo sunt cõcordes planum est zc. z est ratio quam assignat Bald. qz finalis ratio electionis tertij est discordia primorum vt probatur in. d. l. item si vn9. §. principaliter. z tradit Spec. in. d. ver. sed nunquid dicens qd partes censentur tacite tertium elegisse si arbitros contingeret dissentire que rõ cessat qñ primi duo concordant cessante dicta ratione finali cessare dz dispositio. l. ij. §. fi. cum ibi no. ff. de dona. l. adigere §. quis. ff. de iure patro. stãte ergo dispositione iuris cõis. vt. s. cũ eo aperte et concordat statutũ qd simplr vult qd vbi duo ex tribus sunt concordes stet dicto illorũ nec distinguit an tertius sit vn9 ex illis duobus vel nõ nec nos distinguere debemus. l. de pretio. ff. de publicia. xix. di. si romanorum. z in his duobus casib9 statutũ duo disponit vltra ius cõe. Primum q dixi i pcedẽti casu: q possint arbitri separatim pnunciare. ¶ Secũdum q possint abscẽte altero z irrequisito ꝯ dispositionem. d. l. Itẽ si vnus. itẽ ꝯ dispositionẽ. c. ij. de arbi. li. vj. vbi ad minus requirit qd absens fuerit citat9 z hoc modo intelligendo dictũ statutũ in hoc secũdo casu magis iterpretatur sm dispositionẽ iuris cõis z min9 corrigit qd fieri dz inqtũ fieri põt vt in. l. si serui vestri cum ibi no. C. de noxa. z i. l. fi. §. in cõputatione. C. de iure deli. z in. c. cum dilectus de cõsue. ¶ Terti9 z vltimus casus qñ primi duo dissentiunt z etiam tertius dissẽtit ab vtroqz z hoc casu de iure cõi statur snie tertij qz alij duo coguntur consentire in sniam tertij: vt tz Spec. in. d. ver. sed nunqd iste. z sequitur ibi Jo. an. in addi. ad ver. sequentem z Bar. in. l. si dñium ff. de fur. z Bar. de saly. in. d. §. z prin. z canoni. in. c. suspitio extra de offi. delega. ex forma aũt statuti statur et dicto tertij. z hoc casu loquit clare statutum in ver. vbi in snia. z hoc modo intelligendo cessat ois ꝯtrietas statuti per ꝯñs talis interpretatio est potius amplectenda q̃ dicere qd loquatur qñ primi duo essent concordes qz tunc cõtrariaretur z iuri cõi z etiam statuto: vt. s. declaraui i alio ver. arg. eius qd habetur in. l. j. C. de inoffi. dotibus. z. c. cum expediat de elec. in. vj. cum his que in simili dicuntur in. l. inter stipulantem. §. si stichũ. ff. de ver. obli. z in. c. cum tu. extra de testib. z hoc casu etiam minus censebitur dispẽsatum contra ius cõe z pbat hoc ex ordine dispositionis dicti statuti qz primo disposuit qñ omnes erãt cõcordes: scdo qñ duo ex eis merito tertio puidendũ erat qñ omnes tres qd patet per verba dicti capituli. Nã in prin. locutus fuerat de tribus arbitris demum postea dicit vbi in snia dicti arbitri discordant: z sic referendo se ad arbitros de quibus locutus fuerat loquitur de tribus arbitris discordantibus. l. si ita scripsero cum ibi no. ff. de condi. z demon. l. asse toto. ff. de here. insti. quãdo autem duo sunt concordes non dicunt tres arbitri discordare vt ptz ex tex. d. l. si vnus in fi. z cõstat ad sensum z maxime quia illa verba dicti arbitri discordant idefinite prolata equipollẽt vniuersali iuxta nota. in rubri. extra de reg. iur. per Dyn. z per Bar. in. l. si pluribus. ff. de leg. ij. z sic qñ omnes essent discordes absurdũ etiã videretur q si primi duo essent concordes: q staretur dicto tertij dissentientis cum vt plurimum arguendo a cõmuniter accidentibus primi duo eligantur magis amici z noti partibus: z sũt quasi partes qd ar. multum valet. l. neqz natale. C. de proba. z tertius non eligatur ita notus z amicus z p certo si hoc voluisset statutũ potuissent statuentes multum repchẽdi statuta aũt ita dñt itelligi qd non possint a sapiente reprehendi. l. sabinus aristo. ff. de leg. prestãdis. ¶ Sed dicat quis hoc casu statutũ nihil vr operari ꝯ. l. si qñ. ff. de leg. j. z. c. si papa de priui. li. vj. qñ † qñ primi duo dissentiunt z etiam tertius ab eis statur dicto tertij: vt. s. est dictũ sed ad hoc rñdeo q imo nõ staretur dicto tertij de iure cõi qñ omnes sũt discordes sed alij duo coguntur consentire in tertium: vt. s. est cõclusum sed ex forma statuti statim sine alia coactione stat sentẽtie tertij: ac si lata esset p oẽs tres in concordia vt clare pbat statutũ i ver. vbi in snia z hoc opatur statutũ vltra ius cõe. ¶ Scdo opat etiã aliud in. d. ver. vbi in snia. Nam lz statutum disposuisset q qñ erãt concordes duo ex eis valeret laudũ latũ alio absente z irrequisito addit vltra p dictũ versiculum illõ et habere locũ qñ oẽs essent in discordia qd stetur laudo tertij lato etiaz alijs absentib9 operatur z tertium q et valeat tale laudũ lz arbitri separatis tẽporib9 laudauerint que oia tria sunt cõtra dispositionẽ iuris cõis: vt ptz ex no. in. d. l. item si vnus. §. pe. z fi. cum. l. seq. operat etiam z qrtũ qz lz de iure cõi statur snie tertij vt dictũ est hoc est verũ quãdo arbitri adhuc nullã tulerunt sniam qz tertius hz redigere sniaz suas in scriptis z alij arbitri dñt illam sequi sed si iam tulissent snias ꝯrias deberet tertius alteram approbare ita dicit do. Cardina. florentinus in. d. c. suspitio allegat not. per Spec. in titu. de arbit. §. sequitur ver. quid si arbitri. z subdit Jmo. in. d. c. suspitio. dici posse q cum arbitri eligantur ex iuris necessitate hz locum qd ibi dicitur q tertius habebit pronunciare cum ambobus vel altero amborũ. z sic non stabitur autoritati ipsius tertij: z ad. d. l. itẽ si vnus in fi. dicit † q loquit i arbitris compromissarijs ex volũtate a elec. vnde dictus ver. vbi in snia tollit omnes istas difficultates z multum operatur vltra ius cõmune ergo non dz trahi ad nouã dispensationem vt intelligatur etiam qñ duo primi essent concordes per iura z rationes supra allegatas per alia elegantissime facta p primum consulentem adducta per que eius conclusioni indubitanter adhereo. Laus deo omnipotenti zc.

Margin notes: 1 (at "dispositione iuris †"); 2 (at "clare sentit glo."); ¶ No. bonaz dñiã iter arbitros electos ex necessitate z ex volũtate; 3 (at "qñ. ff. de leg. j."); 4, a (at "in fi. dicit †").

¶ Consilium. lv.

1 Statuti condictione agens debet vti verbis statuti: z qualitates ab eo requisitas exprimere. nu. 3.
2 Statutum dictans q turbans possessionem puniatur z ablata restituat: non habet locũ in eo qui turbauit z nihil abstulit. z nu. 4.
5 Dispositio statuti non hz locũ vbi verba statuti non adaptantur.
6 Dãnum receptum a quadrupede emendat a dño quadrupedis.
7 Syndici dicto quando stetur de maleficio.
8 Syndici confessio quando preiudicet vniuersitati.
9 Principium attenditur in maleficijs z non finis: quando finis a principio habet necessariam consequentiam.

Prestantissime doctor z famosissime iudex. In causa z questione vertẽte inter sensiũ Pauli fallere ex vna agentẽ z syndicũ cõis z hominũ abbatie ad monasterium dico predictũ syndicũ esse absoluẽdũ a petitis q̃ cõcło pbat ex plurib9 zc. ¶ Primo qz dictus sensius non bñ formauit petitionẽ suã nã cũ sibi cõpeteret cõdictio ex forma statutorũ de materia loquẽtiũ: q cõcedũt talẽ modũ agẽdi ciui ciuitatis seneñ. comitatiuo vel existẽti de iurisdictione debebat deducare se esse ciuẽ vel comitatiuum vel de iurisdictione p formalia verba statuti nec sufficit qd p equipollẽtia vt tradit in. l. j. ff. de condi. ex. l. Nã lz habitator ciuitatis seneñ. posset dici ciuis qd tñ non fateor vel de iurisdictione vel comitatu tñ non sufficit q dixerit se habitatorẽ cõtinuũ ciuitatis seneñ. hoc pbat singulariter doctrina Joan. an. in. c. j. de homi. lib. vj. vbi dicit qd oẽs qlitates a statuto reqsite sunt diligenter intẽtande idez voluit Jo. an. in. c. ij. extra de consuetudine idem Bal. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de ap. vbi dicit q † non possumus intẽtare cõdictionẽ statuti nisi vtamur verbis statuti. idẽ et voluit Bal. in. l. si quis non dicã rapere. C. de epi. z cle. z idẽ voluit Ang. in. l. si fideicom. §. tractatum. ff. de iudicijs. ¶ Preterea vt mihi psupponit nõ est pbatum ipsum sensiuz esse ciuẽ vel de iurisdictione vel comitatu qd erat fũ-

damentum

damentum sue intetiõis si volebat intẽtare ↄditionẽ predictorum statutorum ergo debebat illud probare.l.ei qui.ff.de probatio.et.l. actor quod asseuerat.C.de proba.⁊ vtrobiq₃ notatur tradunt ple ne Bart.⁊ Moder.in.l.in illa.ff.de ver.ob.⁊ statim magis in spẽ plura ad idem deducam.¶ Scdo principaliter defenduntur pdicti syndicus ⁊ hoies siue attẽdamus statutum loquens de ptãte siue statutum loquens de capitaneo.⁊ capiendo primo statutum loquens de ptãte certe si singula eius vba legamus nullo modo probat quod nõ inuẽto dãni illatore cõitas teneatur.s₃ tm̃ disponit qd ptãs faciat emẽdari dãnum a dãni illatoribus ⁊ fautoribus eorũdẽ ⁊ ipsos ɔsequat̃ et si de eorũ bonis dãnũ passo nõ poterit satisfieri tũc ⁊ eo casu cõitas pt cogi ad emẽdationem damni ⁊ aperte vult pdictum statutũ qd nũq̃ possit deueniri cõtra cõitatem nisi excussis bonis dãni illatoris. ¶ Qm̃ ista est regula q̃ † quãdo qs tenet̃ in subsidium alterius eo existẽte nõ soluendo nunq̃ põt pri⁹ conueniri nisi fiat discussio bonorũ eius in cuius subsidium tenet̃ vel aliq̃ iusta de cã appareat notorie nõ exigibilis:vt hẽt̃ in.leg.fi. ff.si cer.pe.⁊ in.l.decem.ff.de ver.obli.⁊ in.l.si fideiussores in id.ff.de fideiussoribus.¶ Preterea pdictum statutum nõ dicit quod non inuento dãni illatore q̃ possit deueniri ad communitates.ergo nec nos dicere debemus.l.si seruũ.§.non dixit ptor.ff.de acqui.here.l. iij.§.toties.ff.de dãno infe.⁊.l.j.§.si is qui nauem.ff.de exercitoria. cum si.⁊ hoc maxime cum predictũ statutũ sic exorbitãs a regulis iuris cõis q₃ vult vnũ teneri ex delicto alterius contra ea que hñr in rubro ⁊ nigro.C.ne filius ɔ patre.⁊ in rubro ⁊ nigro.C.ne vxor pro mari.⁊ in.l.sancimus.C.de penis.tum ẽt q₃ ex dicto statuto oritur condictio ex lege q̃ est stricti iuris vt p₃ insti.de actionib⁹. §.actionum.Traditur in l.j.ff.de condictio.ex leg.⁊ tenet Saly.in l.ij.C.de rescindẽda vẽditiõe.¶ Ex qbus p₃ q̃ statutum q̃ loquit̃ de ptãte non h₃ locum in casu nostro siue etiã attendam⁹ statutu₃ q̃ loquit̃ de capitaneo dato q̃ deberet seruari in casu nr̃o cũ fuerit imploratũ officium ptãtis q̃ nõ habeo pro expedito.Cũ statutũ sit exorbitãs a regulis iuris cõis vt dictũ ẽ ergo cum loquat̃ in ptãte nõ vr̃ hr̃e locũ in capitaneo ⁊ sic in diuersa psona.l.si vero.§.de viro.cum materia.ff.so.ma.⁊ ↄcludit Barto.expresse in.l.oẽs populi ff.de iusti.⁊ iur.q̃ statuta nõ extẽdunt̃ de vna persona ad aliam ⁊ hoc maxime cum varie deẽ per statuta senarum iurisdictio ptãti ⁊ capitãneo qui vocat̃ maior syndicus ⁊ in spẽ statuta in casu nostro diuersimode tribuãt iurisdictionem:vt p₃ ex forma predictorũ duorũ statutorũ.¶ Sed dato qd ẽt vendicaret sibi locum in ptãte adhuc dico qd pdictum statutum non vendicat sibi locũ in casũ nostro:hoc apte demõstrat̃ qm̃ tũc demum vigore pdicti statuti põt cõitas condemnari ad emẽdationem damni si precedat inquisitio dãni illatoris ⁊ q̃ ↄstet dãnum vel vastum dantẽ non potuisse inueniri:q̃ ex forma predicti statuti dñ dicit ad qd mẽdũ faciendum compellat syndic⁹ illum qui facit dictum dãnũ vel vastũ vel eius receptatores ⁊ fautores si eos inuenire aut agere poterit.⁊c.Nulli aũt dubium est talem inuentionem fieri nõ posse nisi mediantibus accusationibus siue denũtiationib⁹.ergo illa debebant precedere: que minime precesserant in terminis nostris. ¶ Qm̃ ille qui vult ↄsequẽs necessario vult necessarium antecedens ad illud.l.ad rem mobilẽ.⁊.l.ad rem legatã.ff.de procurationib⁹.⁊.l.cui iurisdictio.ff. de iurisdi.om.iudi.¶ Probatur ẽt ex eodem statuto dum immediate subdit alioqn facit emẽdari ab hoib⁹ castelli ville ⁊c.quod statutum apte vult q̃ ita demũ dãni illatore non inuento cõitas teneat̃.⁊ sic in subsidiũ.ergo ad hoc vt posset ɔ cõitatẽ pueniri necesse erat prius fieri diligentẽ inuestigationem ad inueniendum dãni illatorem per id qd hr̃ in.d.l.fi.ff.si.cer.pe.⁊ in.l.decem.ff.de verbo. ob.⁊ in aut.psite.C.de fideiusso.qd ẽt clarius colligitur ex eodẽ statuto dum in eadẽ necessitate imposito dicto syndico dictum damnum ⁊ vastum inuenire tã per se q̃ per syndicorũ locorum in quibus dãnum vl̃ vastum datũ fuerit q̃ p alias psonas ⁊c.p que verba clarissime ostẽdit̃ inuestigationẽ dãni illatoris debuisse fieri antequã perueniretur cõtra cõitatem.¶ Quoniam ista est regula q̃ probat

3 in spẽ omnia pcedentia q̃ † vbicũq₃ agit̃ cõdictione ex statuto ad vnguẽ concurrere ⁊ obseruari dñt reqsita a statuto ita singulariter voluit Bar.quem sequitur Bal.i.l.in cau.C.de accusa.vbi dicunt quod si intentat̃ cõdictio ex statuto nisi probentur omnia que statutum requirit d₃ qs succumbere.Nã vbicunq₃ statutũ vnũ statuit ⁊ aliud psupponit nunq̃ h₃ locum nisi pbet̃ psuppositũ exemplum

4 dictat statutũ q̃ † turbans possessionẽ puniatur in tm̃ ⁊ ablata restituat:non h₃ locum in eo qui turbauit ⁊ nihil abstulit:glo.est fin. quam ibi summe not.Jaco.bu.Rapha.⁊ Pau.de ca.m.l.mancipia.in verbo aduocandum.C.de seruis fugi.⁊ ideo dicunt Nico. de nea.⁊ Bal.in.l.j.§.item illud.ff.ad sillenianum.quod qñ statutum disponit cõitatem debere emendare dãnum illatum per ignẽ oportet pri⁹ probari ignem fuisse immissum:bene faciunt not.per Bart.in.l.diu⁹.ff.de testõ mili.⁊ in.l.absentem.ff.de penis.⁊ quod not.Inno.in.c.cum sit generale.extra de foro compe.et tex.in.l.q̃ sic.ff.de adulte.igitur ex pdictis patet quod cum statutum requirat prius inuestigari debere dãni illatorem ⁊ hoc minime factum fuit nõ potuit subsidium perueniri ɔ hoies illius ville ⁊ hoc solum fũdamẽtũ sufficeret ad victoriam obtinẽdã intelligẽtibus.¶ Tertio principalr̃ pdicti syndicus ⁊ hoies debẽt absolui: qm̃ vt mihi narrat̃ tale dãnum bonis interfecti pbatur datum ab alio boue et ab aiali irrõnali ad quẽ qdẽ casum nullo mõ extendunt̃ verba sta-

5 tuti vt ex plurimis statim osñdo.ergo † nõ d₃ habere locũ dispõ statuti in casu ad quẽ verba non adaptant̃.l.ita aũt.⁊ ibi per Bar.ff. de admi.tut.l.hos accusare.§.albus.⁊.§.hoc bñficiũ.ff.de accusa. l.j.§.loquit̃.ff.de aqua qti.⁊ estiua.⁊ per Bar.in.l.ij.ff.ad.leg.iuliã repetũda.s₃ pdictum statutũ non loquit̃ qñ dãnum esset datum ab aiali irrõnali igit̃ nõ comprehẽdit casum nr̃m.¶ Primo hoc ostẽdit̃ ex rub.statuti dicẽtis de pena dãtis dãnum ⁊c.Nulli aũt dubium est q̃ aial irrõnale nõ tenet̃ aliqua pena dãdo dãnum ex quo caret sensu.pena aũt psupponit culpam aliquam siue delictum que non cadunt in aiali irrõnali imo nec in rõnali qui sensu caret vt hec hñtur.in l.j.§.j.ff.si quadru.pau.fe.dicatur.in tex.⁊ gl.⁊ in.l.infans ff.de sica.⁊ in.l.infans.ff.de furtis.⁊ in cle.j.de homi.⁊ ibi not.validum aũt est ar.a rubro maxime quo ad intellectum nigri.vt est gl. no.in.l.j.C.ne liceat m vna eademq₃ cã tertio ɔuo.⁊ in proemio.vj. in verbo titulis.tradũt plene moderni in.l.j.ff.si cer.pe.facit.l.impatores.ff.de in diẽ addic.sed hoc ẽt clare apit statutũ dum dicit ⁊ pena inde imposita soluta cõi senarum.¶ Scdo per verba statuti dñ dicit in pluribus locis qd d₃ compellere dãnum dantem ad emen-

6 dam dãni.sed clarum est q̃ † si dãnum det̃ a quadrupede qd aial qd dedit dãnum non cogit̃ ad emendam sed dñs quadrupedis.l. j.per totum.ff.si quadru.pau.fecis.dicatur.itẽ nec domin⁹ precise cogitur sed liberatur prestando animal quod intulit pauperiem d.l.j.⁊ insti.eo.tit.in prin.nec aliquo modo possunt adaptari predicta verba quod animalia cogant̃ dãnum emẽdare.¶ Tertio probatur ex verbis dicti statuti dum dicit.⁊ si aliquis doceretur reus in aliquo dictorũ maleficiorũ: que verba nullo mõ cadũt in animali irrõnali qd vt dixit non d₃ proprie delinquere: vt est text. in.d.l.j. §.j.ff.si quadru.omnia enim crimina large dicuntur maleficia.l.ex maleficijs.in prin.ff.de actio.⁊ obli.que non cadunt in animalibus irrationabilibus ⁊ hoc maxime si capiamus maleficiũ stricte iuxta no.per.Bar.in.l.aut facta.in princip.ff.de penis.

¶ Quarto probatur ex verbis que immediate sequũtur dum dicit legitime requisitus venire contempserit:teneatur ptãs ad requisitionem dicti syndici procedere contra eum per bannimentum et si eũt dicto syndico videbitur ⁊ illum talẽ in ciuitate vl̃ districtu habitare non pmittat.que verba nullo mõ adaptari psũt ad animalia bruta cum in eis nõ cadat citatio minusq₃ cadat contentio minimeq₃ bannum ⁊ expulsio a ciuitate vel comitatu.

¶ Quinto ⁊ vltimo ex quo statutum punit receptatores dãni illatorum sicut receptatores bannitorũ ɔ maleficio qd ɔ certo absurdum esset intelligẽdo qñ damnũ esset datum a quadrupede.⁊ per hoc indubitanter credo qd pdictum statutũ nõ habeat locũ i casu nostro nisi vno casu qñ culpa hominis datum esset dãnum ⁊ teneretur aquili:vt hr̃ in l.si ex plagis.§.quidam.ff.ad.l.aquiliam.⁊ in.l.j.§.sed si canis.ff.si quadr.paupe.fecisse dicatur.⁊ in.c.fi.de iniurijs ⁊ damno dato.cum simili.Alias autem homo non dicitur dare dãnum sed quadrupes licet dñs teneatur ratione animalis vt patet per totum illum titulum si quadrupes ⁊c.ergo statutum maxiẽ cum sit exorbitans ad eum non extenditur.

¶ Quarto principaliter dato quod loqueretur de damno dato a quadrupede:adhuc dico quod sequi debet absolutio ex quo syndicus denunciauit quadrupedem dãtem dãnum ⁊ eius dñm mediõ iuramento:⁊ sic d₃ potius ptãs condemnare dñm animalis. ⁊ prius anteq̃ perueniat ad condemnationem ville ad denunciationem syndici cui standum est vt ex forma pallegati statuti dñ dr̃

7 † ⁊ si inuenerit cõpellat illum q dãnum vel vastum fecisset ad emendam puniẽdum per potestatem arbitrio suo ad relationem syndici ⁊ sic vult statutũ stari dicto syndici.⁊ sic stante hoc statuto non potest eius dictum reprobari licet iudex possit illum criminaliter punire fm Ja.de.are.sed Jaco.but.dicit standum in dubio nisi falsa diceretur denunciatio fm eum in.l.j.C.de re iudi.argu.l.diu⁹ ff.de custo.reo.Azo in summa.C.ad.l.aquiliam.dicit standum nisi inde ex inspectione ɔtium videbitur:tradit predicta Bald.in.l.j. C.si aduersus libertatem.⁊ Pet.de anch.in repeti.c.j.extra de con sti.in.xiiij.q.prin.ver vlterius si statuto cauetur qd de dãno ⁊c.vnde cum in casu nr̃o appareat de illatione damni ⁊ a quo ex relatione syndici cui standum est damni illator est condemnandus.

¶ Quinto principalr̃ d₃ sequi absolo: q₃ vt mihi psupponitur nõ est deductum neq₃ pbatũ q̃ pdicta cõitas abbatie sit sub aliquo plebario nec sub quoquorum vtrunq₃ requiritur.¶ Primum qd villa sit sub aliquo plebario vt p₃ in.§.allegato statuto in ver.et si contingat.⁊ ideo al's super dicto statuto cõsuluit Bar.q̃ castra que ex priuilegio tractantur vt ciues senarũ vt in castro meniano ⁊ in castello della selua:nõ comprehẽdunt̃ sub dicto statuto cũ q̃

nitas senarũ nõ sit sub aliquo plebario: vt ɔcludit in suo ɔsi.icipiẽ.
in qõne pposita vidẽdum est qualr teneant holos castri de menias
no. Itẽ scdõ requirit q̃ appareat de q̃ plebario: vt pʒ p dictũ vsi
culũ ꝛ si ɔtingat. nec põt se iuuare ps aduersa ex articulo dicti syn
dici q articular⁹ est sub q̃ plebario ipse pdictus sensit illud negauit
vt no. ɔcludit. Bar. in. l. ff. de his quib⁹ vt idignis. ¶ Sexto prin
cipaliter defendit dicta ɔmunitas ɔrdictus sensi⁹ actor vt audio
nõ pbauit sibi incũbentia nisi per cõfessionem syndici ergo remota
dicta cõfessione dʒ succumbere iuxta. l. qui accusare. C. de edẽ. ꝛ in
c. inter dilectos. extra de fi. instr. quod aũt dicta confessio nõ obstat
8 pbatur ex plurimis. ¶ Primo lʒ † syndicus possit positionibus
rñdere ꝛ stetur eius confessioni iuxta. not. per spec. in tit. de actore
ver. Item syndicus. sñ hoc est verum qñ hʒ ad id mandatum vñ
cum mandatum sit facti dʒ pbari ꝛ per ɔñs si non probat iudiciũ
est nullũ iuxta. l. lʒ. C. de procu. ꝛ hoc maxime cum in rñdendo posi
tionibus requiratur spẽlissimum mandatũ vt eleganter concludit
Imo. in. l. pe. §. ad crimẽ. ff. de publi. iud. facit qd not. Barto. in. l.
filiusfami. ff. de donationibus. ¶ Scdõ quia dicit esse probatũ per
testes de errore confessionis ꝛ quod cõfessio est reuocata quo casu
etiam ex interuallo admittit reuocatio vt ar. in. c. j. de ɔfes. in anti
quis. ꝛ in. c. j. de confessis. in. vj. ꝛ per Bal. in. l. edita. C. de eden. ꝛ in
c. preterea. de testibus cogendis. ꝛ in. c. ex lris. extra de diuortijs. cũ
si. ¶ Tertio qr probatur q̃ dictus syndicus sit minor. xxv. an. ꝛ sic
non potuit esse syndicus vel procurator ad iudicia. vt hr̃ in. l. mi
nor. ff. de procu. ꝛ in. l. exigendi. C. de procurator. ꝛ in. l. j. ꝛ. ij. C. qui
ltiam personam. ꝛ hoc maxime in causis criminalibus. vt est casus
in. l. clarum. C. de auc. prestanda. prout est ista ex quo communi
tas tenetur in defectum dãnum inferentis. insti. de obl. que ex quasi
male. §. Item is. ꝛ tradit in spẽ Bar. in dicto cõsilio. ¶ Ultimo de
fendunt manifeste si verum est quod bos fuerit vulnerat⁹ in curia
monasterij: lʒ mortuus fuerit in curia abbatie qr censet mortuus in
curia monasterij: vbi fuit vulneratus: ex quo vulneratus mortuus
est ꝛ ille locus attendi dʒ. casus est in. l. ait lex. ꝛ in. l. huic scriptu
re. ff. ad. l. aquiliam Nam qñ finis habet ab initio necessariam conse
quentiam attendit principium ꝛ non finis: casus est ꝛ ibi Barto.
in. l. damni infecti. §. sabini. ff. de dam. infec. ꝛ in. l. iij. §. scio. ff. de mi
no. ꝛ ita in indiuiduo determinat Barto. post Dy. in. l. j. versicu.
quẽadmo. ar. illius tex. ff. de incẽdio rui. ꝛ naufragio. vbi dicunt qd
si est factum pactum cum stipendiarijs qd cõitas debet emendare
equos mortuos in bello: ꝛ vnus equus fuerit vulneratus in bello
ꝛ demũ mortuus in ciuitate. Et cõcludunt qd sic ꝛ sic apparet qd
censetur mortuus in loco in quo est vulneratus. ꝛ idem tʒ domin⁹
Florianus in. d. l. ait lex in principio. bñ facit qd not. Barto. in. l. si
bellorum. ff. de accusa. ver. sed quero alqs percussit. vbi concludit
9 q † si qs percussit titium in platea ꝛ demũ mortuus fuerit in alio
loco dʒ appõi in libello accusatorio locus vulneris ꝛ nõ locus mor
tis qr ibi vr̃ mortuus qr inspicitur locus vbi qs percutitur non lo
cus vbi quis moritur. Laus deo ꝛc.

¶ Consilium. lvj.

1 Statuta laicorum non ligant personas neqꝫ res ecclesie.
2 Statutũ laicorũ phibẽs acquirere ab ecclesia dr̃ ɔ libertatẽ ecclie.
3 Correlatiuorum vno phibito alterũ censetur prohibitum.
4 Statuens contra libertatẽ ecclesie est excommunicatus.
5 Illicita nunquam veniunt in generalitate.

Dominus labia mea aperiat et spũs sanctus illuminet intellectum. ¶ Uiso decreto illustrissimi ducis borsij ꝛ cõtingẽtia facti concludẽdũ est indubitã
ter vel q̃ tale decretum nõ valuerit: vel qd nõ extẽdat ad casus qñ
ecclesia inuestiret de rebus ecclĩasticis ẽt psonas nõ habitantes. ꝛ
sic qd nõ fuerit intẽtio principis ɔprehendere hunc casum. ¶ Pri
1 ma pars ɔclusionis pbatur. Nam † statuta laicorũ inferiorũ a pnci
pe non ligant psonas ecclesiasticas nec res ecclĩasticas ẽt qñ sunt
in fauorẽ ecclesie: casus est clarus in. c. ecclesia sctẽ Ma. extra de cõ
sti. ꝛ. l. c. cũ cã. extra de iudi. Et rõ est in pmptu qr potestas statuẽdi
dependet a iurisdictiõe. vt ẽ gl. ꝛ ibi notãt do. in. l. j. ff. de iu. om. iud.
ꝛ Bal. in. l. oẽs ppli. in. j. q. pñ. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ in. c. j. de cõst. li. vj. ꝛ
d. Ant. in. c. cũ oẽs. extra de ɔsti. Cũ ḡ laici nõ habeãt iurisdictionẽ
in psonas vel res ecclesiasticas vt i. de. c. ecclesia scẽ Ma. cũ ibi not.
ꝛ. in. c. q̃ i eccliaꝝ. co. ꝛi. xcvj. dist. c. bñ qdẽ. ꝛ in. c. fi. de re. ec. nõ alie. no.
Archi. ꝛ in. c. j. de immu. ecclesiarũ. lib. vj. ꝛ Bart. in. auc. item nulla
cõitas. de epi. ꝛ cleri. ꝛ Cy. l. ij. C. que. sit lon. consue. igitur talia
statuta non valent. Et hoc maxime in casu nr̃o cum tota villa bor
sede. vt mihi narratur: sit de iuribus ecclesie: vnde disponendo su
per bonis dicte ville censetur specifice disponere super rebus eccle
siasticis quod qdem nullo mõ fieri potuit. casus est in. d. ca. ecclesia
sancte Marie. ꝛ not. Barto. in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. ꝛ fi.
catho. lʒ contrarium dicat. Bart. quãdo statutum gñaliter loqtur
vt ibi per eum cuius dicta cõiter reprehendunt canoniste. in d:
c. ecclesia sancte Marie. ꝛ ibi late prosequitur dominus Abbas in
repeti. ꝛ do. Anto. in. c. quod clericis. de foro competen. ꝛ Pet. de
anch. in repe. c. j. extra de consti. ꝛ Bart. de salr. in auc. cassa. C. de
sa. san. eccle. ꝛ alias plene cõtra Bart. cõsului in ciuitate senarum ꝛ
subscripserũt plures solẽnes aduocati bononiẽses ꝛ perusini quod
nõ discutio: qr statutum specifice disponit sup rebus ecclesiasticis q̃
casu etiam ipsemet Bart. illud idẽ tenuit. vt. s. dixi. Et hoc magis
in casu nr̃o qr statutum pcedit phibendo ꝛ vetãdo. quo casu indu
bitanter dicunt doc. qd statutũ gñaliter loquẽs nõ ligat ecclias vel
psonas ecclesiasticas ẽt qñ concerneret merum cõmodum put de
clarat lappus in sua allegatione. viij. ꝛ tenẽt canoniste maxime ab
bas modern⁹ in. d. c. ecclesia scẽ Ma. ꝛ ꝛ sic ex hoc capite ostẽditur
decretum esse nullũ. ¶ Scdõ principaliter pbat dicta prima pars
cõclusionis. Nã cum de iure cõi vnicuiqꝫ licitum sit disponere de re
sua. vt. l. in re mãdata. C. mandati. l. nemo exterus. C. de iudicijs p
2 dictum statutum vr̃ esse ablata dicta facultas. Et sic † cum ecclesie
per statutũ laicorũ esset ablatũ qd de iure cõi ɔcedebat. tale statu
tũ censet esse ɔ ecclesiasticã libertatẽ vt pʒ ex no. per Inn. ꝛ doc. in
c. nouerint. extra de sñia excõi. ꝛ per legistas in auc. cassa ꝛ irrita.
C. de sac. san. eccle. ꝛ p Bal. plene in sua rep. l. cunctos populos. C.
de sum. tri. ꝛ fi. catho. ꝛ in spẽ in terminis nr̃is qñ quis prohibetur
acquirere ab ecclesia statutum dicatur ɔ libertatem ecclesiasticam:
est casus in terminis in ca. ꝛ ibi glo. ꝛ doc. extra de immunitate ec
clesiarum. lib. vj. Hoc ẽt confirmat per ea que ɔsuluit Bart. in suo
cõsilio qd incipit. dñi priores brites. in quo ponunt casum qd perus
sini statuerunt qd cõductores possessionum cuiuscunqꝫ fuerint cle
ricorũ vel laicorũ possint renunciari ɔductori p futuro tpe. ɔcludit
qd dictum statutum non vʒ. Et inter alia dicit quod est ɔ ecclesia
sticã libertatẽ: qr p tale statutũ dissoluit obligatio qua tenet ɔdu
ctores ecclesijs ɔ id quod hr̃ in auc. Itẽ nulla cõitas. C. de ep. ꝛ cle.
ꝛ hoc ɔsilium refert ꝛ sequit dñs Abbas in. d. c. ecclesia sancte Ma
rie. ꝛ hoc posset per plura comprobari que breuitatis cã omitto. ꝛ
in. c. ij. de. ɔsti. lib. vj. nec hãc obiectionẽ tollit tex. in. d. c. fi. de immu
nitate ecclesiarum. li. vj. vbi statutum dr̃ esse ɔ libertatẽ ecclesiasticã
si laicus phibet emere ab ecclesia ꝛ tñ dr̃ disponere circa personã
subditam. Nam vt ibi dicit glo. Jo. an. rñdendo obiectioni lʒ dictũ
statutum quo ad verba nõ videat esse ɔ libertatẽ ecclesiasticam tñ
q̃ ad mentẽ dr̃ esse faciẽdo fraudẽ de persona ad psonam per id qd
habet in. c. q̃to. de puilegijs. ꝛ in. c. plerique. xiiij. q. iij. cum similibus.
3 ¶ Preterea † phibito vno de correlatiuis alterum censetur prohi
bitum. l. an inutilis. ff. de accepti. l. fi. C. de ind. vidui. Item phibi
to non habitãte qd ibi nõ possit acquirere censet prohibita ecclesia
ne possit illum inuestire. ꝛ pbat ex his que notanter ponit Bal. in
rub. C. de rebus credi. vbi vult qd phibita emptione censetur pro
hibita venditio. ad propositum nr̃m ẽt adducit. Dñic⁹ de sctõ Ge
mi. post Jo. an. in. d. c. fi. de immu. ecclesiarum. id qd hr̃ in. l. j. et. ij.
ff. si quis aliquem testa. prohibuerit. vbi prohibens notarium vel
testes intrare prohibuisse dr̃ testatorem testari: ad idem quod ha
betur in. l. veteres. ff. de iti. actuqꝫ priuato. vbi prohibens portari
necessaria ad reficiendum intelligitur refectionem prohibuisse: pro
his etiã optime facit qd concludit. d. Abbas in. d. c. ecclesia sctẽ ma
rie. allegando Pe. de anc. ita consuluisse in qõne de facto. ꝛ est inter
ɔsilia sua ɔsi. xj. incipit in nomine domini amen. factum super quo
petitur consilium ꝛc. Nam archiepus spalaten. habebat molendina
extra ciuitatem ex largitione Regis Ungarie simulr etiã commu
ne spalati hẽbat alia molendina statutum fuit per homines spala
ti quod omnes euntes ad molendina extra ciuitatem tenerentur in
ingressu soluere certam gabellam preterq̃ euntes ad molendina
communis. pp quod homines non ibant ad molendina archiepi.
sed communis concludit quod tale statutum est ɔ libertatem ec
clesiasticam. qr lʒ disponat tantum circa subditos ex eo grauatur
archiepus: vñ non est curandum cum q̃ quis loquatur. sed in quem
volũtatis intẽtio dirigat. l. cum pr. §. dõ a. ff. de leg. ij. multoties enĩ
cõtingit qd in dispositione vn⁹ exprimit. ad aliũ tñ effectus di
rigitur per obliquum ꝛ hoc dʒ considerari nõ solũ psona expssa. l. j.
§. nũc de effectu. ꝛ. l. si qs reum. §. j. ff. de libe. leg. ꝛ in. c. quãto. ꝛ quod
ibi no. de puileg. ex quib⁹ infertur conclusio qd cũ pp dictum statu
tum auferatur libera facultas ecclesie inuestiendi quos vult si ec
clesia intelligat phibita tale statutũ est nullũ tanq̃ contra ecclesia
sticã libertatẽ. ¶ Scda ps ɔclusiõis vr̃. pbari. s. qd intentio princi
pis non fuerit disponere circa acquirentes ab ipsis laicis dicte ville
alienantibus vtile dñium ex pmissione bulle. Circa quos alienan
tes vtile dñiũ rerũ ecclesiasticarũ potuit disponere statutum laicorũ
inter ipsos laicos. qr tunc disponit super rebus laicorũ ꝛ non eccle
siasticis vt concludit elegãter Pe. de anc. in suo consi. cccc xxiij. in
cipi. in xpi noie amen. postq̃ ista dña fuerat. Hanc conclusionem p
bo ẽt duplici fundamẽto. ¶ Primo quia cum impossibile sit laico
disponere sup personis vel reb⁹ ecclesiasticis ex defectu iurisdictio
nis non censetur factum super impossibilib⁹ ipsi statuenti vt dicit
Bal. in. l. fi. §. in computatio. C. de iure delib. Non enĩ vr̃ de mente
statuentis coprehẽdere velle nõ subiectos. vt in. c. a nobis. extra de
sen. excõ.

fen.exco.tradit.d.abbas in.c.ecclesia scte Marie imo fortius fm eu non est de mete comprehendere subditos sibi non obedietes de facto.l.j.in fi. C.de nouo codice cofirman.ergo dicamus qd noluerit coprehedere casus qn alienatio fieret ab ecclesia q: hoc erat sibi ipossibile ex defectu iurisdictionis.sed tm qndo alienatio fieret a laicis in laicos de vtili dnio put dictum est.Scdo qr si statutu pdictu intelligeret qn alienatio fieret ab ecclesia esset 9 libertate ecclesiastica.z sic statues fuisset excoicatus.c.nouerint.extra de sen.exco.ergo non est intelligedu dictu statutu vt videat statues in excoicatione incidisse.qr nuq in gnalitate veniunt illi cita.z semp dispo est intelligenda neqs incidat in delictu per id qd hr in c.causam.de elec.li.vj.in.c.si gratiose.de rescrip.eo.li.z in.l.si pr.ff. que in frau.cre.z in.l.si pcurator.ff.de condi.inde.cum si.bn facit.l.merito.ff.p soc.z per hanc ronem z alias ita interpretat in sili statuto quod bona no possint alienari in no conferetes vt no coprehendat ecclias. Jo.an. z post eum late dominicus de sco G.in.d.c.si.de imu.ecclesiarum.libro vj.ita et per hac ronem interpretat.d.Abb.post Pet.de anc.in.d.consi xj.illud statutu holum terre spalatei:vt non comprehedat moledina ad que ds esse liber accessus per no.per Jo.an.in.d.c.fi.de imu.eccle.ex quibus fit 9clo qd ta ex defectu ptatis q ex defectu voluntatis dictu statutum no trahit ad casum nrm.z sic dicta inuestitura facta de dictis filijs valuit z tenuit non obstate dicto statuto zc. Consilium.lvij

1 Dotis dominium quod erat penes maritum soluto matrimonio statim transfertur ipso iure in mulierem.z rei vendicatio statim copetit mulieri contra heredes mariti.nu.2.

3 Res quando censeatur esse in dotem et non estimatio.

4 Estimatio quando non faciat emptionem.

5 Res estimata licet simpliciter detur in dotem cu pacto de reddenda eadem re intelligitur quod debeat reddi habita ratione augmenti et diminutionis.

6 Electio est debitoris in alternatiuis.

7 Res si detur in dotem pro ea estimatione quam arbitri declarabunt:an res vel estimatio debeatur.et nu.9.

8 Contractus dotis non resoluitur:sed receditur a persona.

Consilijs nostris trinus

des optims adsit vt faciat petitio sctaqz iura loquar zc. Stantibs supra scriptis instrumento dotali z laudo inde secuto fo.mat.inter predictu Joanem z.d.Antoniam per mortem dicti Joannis.z sic euenit casus restituendaru dotiu impresentiaru.vn oritur cotetio inter hrdes dictu Joannis z dicta.d.Antonia:qr dicta.d.Anto.vult repetere dictas res in dote datas.heredes vo predicti dnt tm se esse obligatos ad florenos qngentos quinquaginta.qritur quid iuris. Circa psentem consultationem prima facie videbatur dicendu qd dicta.d.Antonia posset repetere easde res quas dedit in dote qtucuqz eas estimatas dedisset:quia videt cosiderare hre elec.p tex.singulare qui videt hoc pbare l.j.rebs.C.de iure dotiu.qd videat facta estimatio reru datarum in dotem ad cognoscendu an res sint deteriorate penes maritu p casu in.l.iter viru.C.de iure dotiu.facit tex.in.l.cu post.§.res in dote.ff.eo.ti.z vtrobiqz traditur per.do.facit tex.in.l.si estimatis.z in.l.estimate.cu vtrobiqz not.ff.so.mat. Secudo pdicta 9clo vr firmari qr laudu pdictu videt fuisse nullum qn pdicti arbitri fuerut electi sup tribs. Pro pretio super declarandis rebs datis in dote. Secudo sup eis estimadis. Tertio super restituendis rebs siue dote vt p3 ex forma copromissi a qua arbitri hnt ptate.l.no distinguems.§.de offic.ff.de arbitris.l.si cu dies.§.pleni.eo.ti.z Spe.i ti.de arbi.§.excipit.ver.Ite q no est locu.z Jo.an.in.c.humilis.de ma.z obe.Bal.in.l.cu aut.C.de arbi.arbitri aut predicta tantu tulerut laudum declarando que res essent date in dotem z eas estimauerut.Quid aut esset restituendu in casu restituendarum dotiu nihil declarauerunt.vnde succedit q ls sententia sit valida:si quis hebat pnuciare sup pluribus capitulis sepatis z super quibusda pnuciauit sup qbusda no iuxta no.p glo.z do.in.l.etia.§.j.ff.de mi.z in.l.j.C.si aduersus re iudi.tn secus est in arbitro qr laudu est nullu vt est casus in.l.quid th.in prin.z ibi gl.Bar.Bal.z oes.ff.de arbi.traditur in.l.de rebus.e.ti.nisi esset dictu qd posset pnunciare semel z pluries zc.vt tradit in.d.l.quid tamen.z notat Jo.an.in addi.ad spe.in ti.de arbi.§.sequit.z Bal.in.d.l.j.C.si aduersus re iud.z Ludo.ro.in ru.de arbi.faciut no.per Bal.in.l.si diuersa.C.de trasac.z per Bal.l.j.C.qn puo.non est necesse z p.d.Anto.z Jmo.j.c.qnstauallis.extra de iureiu.tn vr cocludendum laudu esse nullu.z sic esse res res datas estimatione z p 9ns q credentes que extant sint reddeda.est casus in.d.l.in rebus.z.j.lati9 diceretur. His tn no obstantibus 9trarium arbitror fore verius q imo pecunia iuxta estimationem arbitroru sit reddenda.p cuius rei declaratione cosiderabo aliquos casus ex quo rum discussione z decisione apparebit veritas presentis cosultationis.

Primus casus est qn dant in dote res inestimate quo casu eede res

1 vedicant p muliere q qn statim soluto mrimonio dniu qd erat penes viru vt i.l.doce ancilla.cu ibi plene notatis.C.de rei ve.ipo iure retrasfertur in muliere vt est casus singularis i.d.l.i reb.C.de iure dotiu.vbi hoc ple

2 ne disputat gl.z doc.z gl.z Bar.z do.in.l.j.ff.so.ma.vn cu statim soluto ma. mulier efficiatur domina statim sibi copetit rei vedicatio z heredes mariti possidentes vt est casus in.d.l.in rebus.z.in.d.l.vnica.§.tam aute.C. de rei vxo.act.Et hoc in rebs extatibus rebs aut inestiatis no stantibus restituitur estimatio.vt in.d.l.res in dote.ff.de iure dotiu.tradut gl.z do.in.l.estimate.ff.so.ma.z hic est casus noster qr no dedit simplr res inestimatas sed pro certo prio estimatione fieda p arbitros. Scds cass est qn mulier dat res estimatas in dote cu h pacto q eede res reddat p eode ptio quo estimate fuere gra exepli.si mulier det i dote pdiu estimatu ceti pacto apposito q so.ma.illud pdiu deberet reddi sub eade estimatione ceti.z tuc ipsuz prediu e repetedu z licet deperditu vel deteriora tu

3 culpa mariti deuenit ad estimatione taxata.qr tuc ipse res z no estimatio cesentur ee i dote:h oia pbat apte tex.in.l.si iter viru.C.de iu.do.z ibi gl.Cy.Bar.Bal.z Sa.z ro e f3 gl.z do.qr tuc estimatio no facit emptionem:sed vt cognoscatur an res sint deteriorate penes maritu:facit tex.l.cu post.§.cu res in dote.ff.de iu.do.z hic est et pprie cass in.l.fi.ff.de pac.dotalib.z tenent gl.z do.in.l.i reb.C.de iu.do.z doc.in.l.estimatis.ff.so.ma.z sic et no est cass nr qn nullu pactu interuenit q eede res redderent p eode ptio p quo fuerit estimate. Tertis cass e qn res dotales datur estimate h tm pacto vt dicte res restituat si existat habita rone augmeti z diminutiois z si no extat reddat earu estiatio.z hoc casu et red

4 datur eede res:qr talis estiatio no facit eptione.vt e cass l.l.si estiatis.z in.l.estimate.ff.so.ma.z vtrobiqz tradit p gl.z do.z si res sint i dote date repiutur tpe soluti mrimonij viliores tuc illd succedit dano viri z tenetur supplere vsqz ad estimatione inde facta.si aut efficiutur pretiosiores sitr vice versa illd cedit lucro viri z hoc e qd voluit te.i.d.l.si estimatis.du di habita rone augmeti z diminutiois.z pbatur i.d.l.si iter viru qd qde pcedit qndo dicta diminutio seu vtilitas supuenit dolo seu culpa ipsis viri:secus si sine culpa pp casu casinatis vel agru vl qr f3 more regiois valor e diminuts z voluit gl.notada coiter approbata i.d.l.si iter viru.z h et no est cass nr.qn nullu pactu inter viru qd eede res estimate reddi deberent hita rone augmeti z diminutiois. Quarts cass e qn res sunt date estimate cu pacto simplr adiecto q eede res reddatur z augmetu cedit lucro viri z diminutio eius dano qn talis estiatio no facit emptione:f3 cesset facta ad effectu cognoscedi:an res sint effecte viliores vel cariores in manibs viri vt pbat i.d.l.si inter viru.cu ibi no.p gl.z do.z i.d.l.cu post.§.res i dote.iu.d.l.fi.ff.de pa.dotalibs.facit.l.q si fundus.ff.de fu.dota.z sic

5 p3 qd ls simplr estiata det i dote cu pacto d reddeda eade re subitelligit qd debeat reddi habita rone augmeti z diminutiois.z sic dicta vba qn apponut dicitur apponi ad abudatе cautela vt hr i.l.q mutua.ff.mada.z ita declarat moderni i.d.l.si estimatis.z hic et no e cass nr:qn nullu pactum interuenit de reddeda eade re sed tm de reddeda dote declarada. Quints cass e:qn res in dote estimate cu hoc pacto qd eede res reddatur vel earu estimatio z tuc distiguit qd aut electio 9cedit expsse mulieri

7 per pactu z ip3 h3 eligere aut viro z tuc vir eligit vt pbat tex.i.l.plerumqz.in fi.de iure dotiu.bn et pbat tex.i.d.l.si fuds.ff.de fu.dotali.nec miru qr 9ctus ex couetione lege accipiut.l.lege.C.de pa.l.semp in stiplonibs.cu

6 fi.ff.de re.iu.aut z tertio sums in dubio.z tuc electio e viri:qr regulanter in alternatiuis electio e debitoris.cass e notabilis i.d.l.plerumqz.in fi.ff.de iur.do.facit tex.i.l.qd aut.§.si marits.ff.de dona.iter vir.z vxo.z in.l.ei.§.quod si pluribs.ff.depositi.z i regla i alternatiuis.cu materia.de reg.iur.in.vj.z hic et no est cass noster qn no est factu pactu simplr de reddedis rebs estimatis f3 de reddeda dote.s.i rebs vel estimatioe put p arbitros declararet. Sexts cass e qn dat res in dote estiate pacto apposito qd reddat estimatio.z hoc casu estimatio facit eptione:f3 qr vir vr emere res z bscui manu vxori ptiu tradere z deinde illud ptiu in dote recipere. Ad hoc tex.notabilis.i.l.plerumqz.§.si an.ff.de iur.do.z in.l.vnica.§.sed nos sit fimi.cu ibi plene no.C.de rei vxo.actio.z clare determinat Bal.in.l.quoties.C.de iure do.qn cotractus recipit lege a couetioe partiu.l.legem.C.de pac.couentis.z bene pbatur ad propositu in.d.l.plerumqz.§.fi.vnde si habem expssam partiu couentionem non est recurrendum ad colectu ras.l.continuus.§.cum ita.ff.de ver.ob.z hic est casus clarus z non est etiam casus noster:qn no fuit data res estimata pacto apposito qd redderetur estimatio. Septims casus e qn simplicit res est estiata z sums in casu dubio an sit data vt faceret emptione vel no z quomodo z tunc cocludendum est q talis estimatio in dubio facit emptione est redden da estiatio z no res:z hic est pprie casus l.l.quoties.z ibi hoc tenet Bal.z alij.z gl.coiter approbata in.l.si inter viru eo.ti.vbi inquit Bal.q dicto casu vnus 9ctus occultatur z alius exprimitur qr occultatur 9ctus emptionis z exprimitur 9ctus dotis z celeri manu trasit de vno i alteru vt alias hr in.l.singularia.ff.si cer.pe.z in.l.qui negociu.ff.ma.z in.l.iij.ff.

7 de do.iter viru.z ls hic no videat olno casus nr:qr no simpliciter date fuerut res estimate:sed pro ea estimatione q fieret p arbitros tn equipollet oino casui nro ex quo arbitri simpliciter declararut que res essent in dote z p qua estimatione:a pari eni pcedut qn estimatio fit a partibus vel ab arbitris ex permissione partiu.l.fi.cum ibi plene no.de cotrahe.emp.z tradit in.l.si qs arbitratu.ff.de ver.ob.imo f3 qd in dictis iuribus traditur statim facta remissione super pretio dr cotractus licet regulariter resoluat arbitratoribus no arbitratibus.imo fortius hoc est in cotractu dotis in quo no resoluitur 9ctus: sed recedit a persona vt est casus in.l.cum post.§.gener.ff.de iu.do.ponunt docto.in.l.fi.z in.d.l.si quis arbi tratu.imo fortius alias fuit cosultu ad propositu nostru vt referun pleriqz mod.in.l.estimate.ff.sol.ma.quod si datur res in dotem sm estima

tionē fiēdā per duos hoīes cōiter eligendos: qui tñ nunq̄ fuerūt electi ⁊ res ipsa fuit meliorata ⁊ pretiosior effecta q̄ tūc soluto matrimonio illa res non veniat restituenda sed estimatio fm quod valebat res illa tpe dotis date. nam vt ex tunc facta estimatio per legem que tunc erat certa non put erat certa ipsa ex nūc argu. l. cum ad pñs. ff. si cer. pe. ⁊ fm ipsas naturam hoc erat certum vꝫ q̄tum illa res valebat. facit qđ habetur i l. certi cōdictio. in princip. ff. si cer. pe. ex qbus concludit q̄ cum in terminis nostris arbitri declarauerint dotes esse florenos qngentos i dictis bōis estimatis. vt pꝫ ex primo capitulo laudi. vera dos dꝫ esse dicta q̄titas quingentoꝝ florenorum ⁊ illa venit restituenda per iura pcallegata. pro hoc facit notabilis decisio Bald. in. d. l. quoties. C. de iu. dot. vbi dicit q̄ si in instr̄o dotali nō caueť de re vel estimatiōe reddēda quādo res est data estimata in dotē sed verba instri dīit quā dotem pmisit reddere q̄ dicta verba itelligunť de vera dote. vera aūt dos est pciū quo res estimatur. ⁊ ideo precise debetur pretium. ⁊ ita pluries interrogatus dicit se rndisse. cum ergo declarauerint dotem esse quingentos florenos quingenti floreni sunt vera dos ⁊ sibi precise veniunt restituendi. ⁊ hoc maxime in casu nr̄o ne eadem dos diuerso iure censeatur. argu. l. eū qui edes. ff. de vsucapionibus. cuꝫ plures res mobiles ⁊ corruptibiles et expiture estimate fuerint in dotē date quarū estimatio oīno venit restituēda. vt in. d. l. estimate. cum his que ibi ponit Bald. ⁊ post eum moder. ergo eodem mō reddi dꝫ estimatio imobiliū: ⁊ per hoc pꝫ rn̄sum ad primā rōnem in q̄rium allegataꝫ. ¶ Ad scđam breuiter rndetur quod imo dicti arbitri dicuntur pronunciasse sufficienter super reddenda dote ex quo pronunciarunt dotes esse quingentis florenis. cum ex hoc necessario inferať quingentos florenos esse in restōne. satis eīn est iudici pronūciare sup facto ex quo resultet iuris dispō. qm̄ decisio sup facto emanās porrigit effectum suū ad quālibet actionem ex illo facto descendentē. vt est casus ⁊ ibi hoc not. Bart. ⁊ doc. in. l. si duo proni. §. idē iulianus. ff. de iureiur. vnde cum† debeat reddi estimatio ⁊ non res qū dos consistit in estimatione vt. §. fuit conclusū igiť satis dīr arbitri laudasse qđ veniret in restōne dotis ex quo declarauerunt dotē esse in q̄titate quingentorū florenorum ⁊ sic effectualiter ⁊ equipollēter super oībus dīr pnūciasse super primo qꝛ declarauerunt res per signa vocabula ⁊ cōfines. item super secundo qꝛ estimauerunt res. itē sup tertio qđ esset restituendū noīe dotis dīr declarasse declarādo dotē esse in q̄titate. pro hoc tex. optim⁹ in. l. eum qui. §. si mulier. ff. de iureiur. quia vt dictum est sufficit qđ lꝫ non expressis vbis eqpollentibus aliquid sit pnunciatū. vt est tex. ⁊ ibi plene notatur in. l. in summa. in. ij. rn̄so. ff. de re iudi. ⁊ notant gl. Bar. Ange. ⁊ Moder. in. l. j. ff. de re iud. ⁊ est tex. in. l. qd tū. §. si arbiter. ff. de arbitris. confirmanť pdicta qꝛ in instr̄o dotali Joānes predictus pmisit restituere dotes declarandas per ipsos arbitros: si ergo arbitri declararūt dotem esse in q̄titate ⁊ estimatione reꝝ datarū i dotem ergo q̄titas et estimatio venit in restōne: qm̄ secūdū laudū agiť ex cōpromisso vt no. Bar. in. l. ij. ff. de arbi. vn̄ et dicto cōpromisso et satis apparet arbitros laudasse estimationē esse restituendam ex quo laudauerūt estimationem esse in dotem ⁊ ex quo ptes pmiserunt restituere dotem declarādā p arbitros. fit ergo cōclusio q̄ hr̄des pdicti Joānis nō teneanť restituere res datas in dotem sed estimationē iuxta laudum arbitrorum. Laus deo. ⁊c.

¶ Consilium. lvij.

1. Dotari est proprie mulierum.
2. Uerba debent intelligi secundum subiectam materiam.
3. Lex dicitur esse imposita rebus: et non verbis.
4. Dos dicitur quoddā ius continens id quod mulieri vel eius marito vel patri traditum est vel pro tradito habitum propter onera matrimonij supportanda.
5. Persone appellatione comprehenditur vterq₃ sexus.
6. Coniunctorū appellatione cōprehendunť etiam affines. ⁊ nu. 7.
8. Gradus quid sit.
9. Extraneus dans dotem potest apponere pacta quecunq₃ vult.

Consilijs nostris trinus deus optimus adsit: vt fas ppetuo scitāque iura loquar ⁊c. ¶ Casus. l. municipalis magnifica ciuitate Seneń. cauetur sub. i. scripto verboꝝ tenore. Uostri seruidori Came. del monte ⁊ quatro magistri de sale ⁊ pocho cō riuerenze exponghano come stādo vigilāti p loro debito a le ɔseruatione del vostro mōte che lo stato de la vostra cita ⁊ considerando se alcuna cossa fusse che potesse fare alcuno nocumento al dicto monte hano veduto vna legie et reformatione che phibisse vilmente el vendere alianare ⁊ q̄ctare li dinari del monte ma permette la lege che si possino dicti dinari in altri transferire per vltima voluntate ⁊ per successione ⁊ p restitutiōe de dote a dōna viuente ⁊ non a suo hr̄de. Et et p dote ⁊ in nome di dote vole dicta reformatiōe che dicti dinari del monte, si possino dare p qualūq₃ psona. ⁊ vedeno non essere pueduto sufficiētimēte a le diffese del dicto mōte pche li homini p loro sottilita hano trouato vno modo a contractare dicti dinari del monte. Cioe che di sotto ptesto di dare p dote receuano da chancto vno tāto insignita puentione ⁊ fāno donatione de dicti dinari in nome di dote per publici instrumenti in forma che tiene di ragione ⁊ vale scđo a dispositione de dicta reformatiōe laqual cossa sostādo sarebbe dānosa al vostro monte. perche in pocho tempo si spegnarebeno molti ochi che vegliano a la cōseruatione dello che poi patrebeno la solatione di quello. vnde p obuiare a tale inconueniēte ricordano con reuerentia che sarebbe vtilissimo fare prouedere ⁊ reformare ne gli concilij che nessuna persona possa dare ne donare sotto alcuno q̄sito coloro per nome di dote li dinari del monte excepto che si possino dare p q̄lle psone ⁊ a q̄lle psone che sieno coniūcte per sanguinita per insino al quarto grado cosi p līnea masculina come p feminnina, scđo la ragiōe canoniste excepto che si possino dare dicti dinari del monte a fanciulle miserabili in fino a la summa de lire cento. ⁊ in caso che alcuno nō coniuncto ne grandi dicti volesse excedere dicta summa dando pro dote sia remissa ne' S. capitano del populo confalonieri maestri et ordini de la cita che cognosuta la verita del fato essere sensa fraude possino dare licētia a quel tale per infino a quella summa che le parte piacerano. ⁊ per cōseruatione di questa sia pena a ciaschaduno di quatro maestri ⁊ cam. de libri. lire cento per ciaschuno se deliberasseno facesseno q̄ de la forma dicta et che ciaschuno possa essere accusatore el cui nome se tegna secreto ⁊ abbi la quarta pte de la pena dicta ⁊ la mita sia del monte ⁊ la quarta lo officiale che la fata ⁊ rischotera ⁊ che ogni officiale de la cita ne sia cognositore la qual cosa otenendoli vediano in buona summa proueduto a li inconuenienti dicti. ¶ Stante. d. l. municipali qdam patruus donauit nepoti suo oēs pecunias quas hēbat i monte solis cōmunis seneń. i augmētū dotis ei⁹ vxoris cū hoc q̄ mortua vxore si euenerint casus dotis restituēde dicte pecunie remaneant penes dictum eius nepotem. queritur: nunquid dicta donatio valuerit non obstante lege supra scripta. ¶ In pñti consultatiōe cōtra donatariū facere videbať. Primo q̄ statutū generaliter phibet ne hmōi creditum possit alienari dādo in dotē psone cōiuncte vsq₃ ad q̄rtū gradū fm ius canonicū. ¶ Scđo est qū dareť psone miserabili: certum aūt est q̄ nō sum⁹ in secundo casu. nec etiā pꝫ q̄ sum⁹. pmo qꝛ statutū vꝫ habuisse hanc mentē qđ dareť a feminis ɔiūctis vsq₃ ad q̄rtum gradū qꝛ† psonā esse dotatā est ppie mulierū: ⁊ nō masculoꝝ. l. j. cū ibi no. ff. so. ma. ergo vꝫ q̄ non valuerit donatio facta masculo coniuncto in cām dotis contra. l. phibitionē. ⁊. l. nō dubiū. C. de legib⁹. ⁊. l. si qs inquilinos. §. fi. de leg. j. ¶ Scđo hec conclusio videť pbari. nam vna ꝓs legis declarať per aliā. l. qui filiabus. in ꝓu. ff. de le. j. si seruus plurium. in fi. eo. ti. sed statutū in scđa exceptione a regula prohibitiua excipit qđ mulieribus miserabilibus non coniūctis possit dari in dotē vsq₃ ad q̄titatē centum libraꝝ. ergo in pcedēti exceptione quatenus statutū permittit oēm q̄titatē in coniūctis ⁊ intellexit de psonis feminis ⁊ non masculis †put loquiť in scđa exceptione. ¶ Tertio hec conclō vꝫ probari. nam verba dīt intelligi fm subiectā materiā. l. si vno. in prin. ff. locati. cū si. sed subiecta materia habere vꝫ q̄ dos detur mulieribus ⁊ non masculis igitur ⁊c. ¶ Quarto eoipso q̄ quis dat dotē viro si non est pr̄ censeť tacite donasse hanc dotem mulieri. l. vnica. §. extraneū. C. de rei vxo. act. et breui manu vꝫ donatum mulieri ⁊ a muliere datum viro in dotem iuxta. l. singularia. ff. si cer. pe. per predicta dicit Bart. i rub. ff. sol. matri. quod si vir sibiipsi constituit dotem vꝫ mulieri donasse ⁊ demum vxorem dedisse in dotē viro: sed mulieri non vꝫ potuisse donari. igitur ⁊c. ¶ Quito hoc confirmatur. nam tātum est permissum dare in dotem ex forma statuti. sed hic non fuit datum in dotē in effectū lꝫ verba sonēt. igitur ⁊c. † qꝛ lex dꝫ esse imposita rebus ⁊ non verbis. l. ij. cōmunia de legatis. nec solo verbo potuerat effugere. l. phibitionē contra. l. non dubiū. cum ibi not. C. de legib⁹. q̄ aūt non dicať datio in dotē vꝫ ostēdi. quia non videť competere diffinitio dotis: ergo nec diffinitum. l. j. §. doluꝫ. ff. de dolo. † dꝫ eīn dos ius quoddā continēs id qđ mulieri vel ei⁹ marito vel eius patri traditū vel pro tradito habitū pter onera mr̄imonij supportanda ista est diffinitio Bart. ⁊ cōiter doc. in rub. ff. sol. matri. sed si datur viro a patre ipsius viri vt est in casu nostro non competit dicta diffinito. igiť ⁊c. ¶ Sexto ⁊ vltimo qꝛ si aliter diceremus. iam esset inuēta via amplior ad fraudādum statutū inter coniunctos vsq₃ ad quartū gradū fm ius canonicū cum qs fraudes statutū voluit restringere: vn̄ non dꝫ dari via fraudib⁹ contra. l. in fūdo. ff. de rei ven. Nec dꝫ interpretari statutum contra interpretationē. l. non dubiū. C. de legib⁹. l. non mulier. ff. so. ma. cū si. Nec iuramētum in pīudiciū fisci hꝫ aliqđ opari iuxta. c. ij. cum ibi no. de pac. in. vj. ¶ In q̄rium in fauorem donatarij p affirmatiua q̄ donatio valuerit pbatur. psupponēdo q̄ dictū statutū est exorbitans a regulis iuris cōis q̄ habēt q̄ rei sue qlibet est moderator ⁊ arbiter: iuxta. l. in re mādata. C. mā. l. nemo exter⁹. C. de iudeis cū si. facit. l. dudū. cum ibi not. C. de q̄hen. emp. Quo supposito vꝫ hoc pmissum ex forma dicti statuti in pma exceptiōe dū dicit excepto che si possino darc p q̄lle psone et a q̄lle psone che sono ɔiūcte p ɔsaguinitate in fino al q̄rto grado cosi p linea masculina cōe p feminina scđo ragione canonice ⁊c. q̄ vba excepta duo gnalr̄ pmittūt. ¶ Primo alienationē indistincte quocūq₃ tit. per qđ dīuū trāsferť in coniūctā personā vsq₃ ad q̄rtū gradū. nā dare est dñiūꝫ transferre: in sti. de act. §. si itaq₃. l. fi. ff. de vsufru. quēadmodum caueat. q̄re cū pmittať datio in dotē. vt. §. gnaliter: nō restringēdo se ad aliquē titulū vel cām: sed tm̄ ad personas gnaliter dꝫ intelligi. l. j. §. gnaliter. ff. de le. prestan. qđ ēt confirmatur: qꝛ in exceptione statim expressit q̄ possit fieri alienatio vsq₃ ad certam summam in personas extraneas miserabiles ex causa dotis vnde precedenti exceptione si voluisset se restringere ad causaꝫ dotis: statutum vtiq₃ expressisset. l. vnica. §. sinautem ad deficientis. C. de cad. tollen.

cad.tolle.¶ Dz in contrariu facit qz phibitio generalis fit ex causa
dotis ergo eodē mō exceptio censet loqui qz de cōtentis sub regu
la.l.j.⁊ ibi no.ff.de regu.iur.⁊ p Dy.in rub.de reg.iur.ls quod ma-
gis viget est qd lex antiqua phibebat alienationē quocunqz titu-
lo preterq ex cā dotis hec aūt lex noua venit ad restringendam
l.antiquā vt non possit fieri alienatio nisi in coniunctas vel misera
biles personas.vt.s.ergo dicam hodie esse permissam quocunqz
titulo in coniunctas personas certe operaretur ↄtrium effectum et
ampliationem.l.antique cōtra interpretationē statuentiū ↄ.l.non
oīs.ff.si cer.pet.⁊ cōtra.l.legata inutiliter.ff.de adimē.lega.nisi di-
camus qd statuentes vidētes q cū lex antiqua permitteret aliena
tionem ex cā dotis indistincte pp qd sub velato titulo dotis fiebāt
contractus donationis ⁊ venditionis:⁊ videntes qd restringen-
do.l.antiquam ad personas cōiunctas adhuc predicte fraudi nō
erat occursum inter dictas coniunctas personas:⁊ inter ipsas ge-
neraliter permiserunt alienationem.nec fuit hoc vsqzquaqz incō-
ueniens:cum succedendo abintestato vel ex aliqua vltima volun-
tate verisimiliter sint etiam habituri:arg.l.cōficiunt in rōne sui.ff.
de iure codi.⁊ tenendo hanc interpretationem minus corrigit ius
cōe qd fieri dz.l.fi.§.in computatione.C.de iur.delibe.l.si serui vri.
C.de nox.a.cum ibi no.fin qd generaliter pmittit statutum etiam
dato qd loqueret ex cā dotis q possit ex cā dotis fieri alienatio in
personam coniunctā vsqz ad quartum gradum non restringendo
5 se magis q fiat alienatio in masculum q in feminā.† qm̄ appella-
tione persone comprehendatur vterqz sexus:vt in.c.si quis laicus.
xxvi.q.j.dr em̄ persona rationabilis creatura ⁊ indiuidua essentia
secundum Jo.an.in.c.ij.de conces.preben.qd partus comperit fe-
minis sicut masculis.vnde cum statutū gnaliter pmittat aliena-
tionem in personā coniunctam gnaliter dz intelligi tam in mascu-
lum q in feminā.quibus premissis dico dictū statutum verificari
posse siue dicamus talē donationē factam vxori nepotis.siue dica
mus factā fuisse ipsi nepoti.¶ Primo enim casu verificantur ver-
ba statuti quia generaliter dr qd in personam coniunctam pōt fie
ri alienatio intelligendo ex causa dotis:sed vxor dicti nepotis dr
coniuncta pariter eodem gradu quo gradu est cōiunctus nepos.
nam quanto gradu distat a me consanguineus meus eodem gra
du affinitatis distat a me eius vxor.casus ⁊ ibi plene notatur in.c.
6 non debet.de consan.⁊ affi.† appellatione enim coniunctorum cō
prehenduntur etiam affines vt probatur in.l.sed ⁊ hec.in princ.ff.
7 de procuratio est qz † venit tunc maritus ⁊ vxor:vt in.l.manife-
stissimi.§.cum autem.vbi aliquid tangit Bald.C.de furti.et ibi
hoc tenet Bar.de saly.qd dicit esse no.pro statuto ibidem.allegat
text.in.l.si id quod.§.si quas.ff.de dona.inter vir.et vxo.idem vi-
dentur velle Bald.⁊ Ange.in.l.j.in fin.ff.de postu.dum dicunt qd
oēs persone ibi enumerate in text.sunt cōiuncte persone:⁊ ibi enu-
meratur vxor.idem vr̄ sentire Barto.in.l.cum eoz.§.affinitat.⁊ gl.
fi.in.l.quintus.la.j.ff.de au.⁊ argen.leg.tenent Jaco.bu.et Fran-
ciscus tigri.in.l.maritus.C.de procuratio.¶ Nec obstat si dicam⁹
quod vxor dicti nepotis dicitur esse de linea dicti patrui.vt patet
ex his que traduntur in arbore consanguinitatis in.d.c.non de-
bet.et tradit Jo.an.in arbore consangui.et affi.optime faciunt
no.per Bald.in consil.cclxxvi.quod incipit queritur vtrum.et in
consi.qd incipit in qōne querit ⁊c.⁊ statutum facit mentionem de
cōiunctis per lineam masculinā siue femininā:qm̄ ad hoc rn̄detur
q aliud est esse de linea alicuius ⁊ hoc modo sumendo dicta vxor
nepotis nō videtur eē de linea patrui nisi dicam⁹ qd licet etiā vxor
consanguinei mei non videat esse in aliquo gradu cum me:qz non
est ex eadem arbore in stipite tn̄ censetur esse in gradu in quo est ei⁹
8 vir vt not.in.d.c.non debet.qz † gradus est mensura distincte col
lationis facta ad rōnē stipitis fm canones qd non cōtingit in affi
ne:⁊ tn̄ dr esse in gradu affinitatis in quo gradu consanguinita-
tis est eius vir quasi eius vir ⁊ vxor dicant esse in eadē cellula.⁊ per
ↄñs eodē mō vr̄ dici posse q sit in eadē linea affinitatis cum eo
ipso q penes aliquē in gradu eu ponis ipsum in linea vt ptz ex ar
boribus positis in.d.c.non dz:⁊ quia censent vir ⁊ vxor duo in car
ne vna.vt in.c.martinus.de cognatiōe spūali.aliud videtur etiam
esse coniunctū per lineā ⁊ hoc casu dicere possumus vxorem nepo-
tis mei ex fr̄e esse mihi coniunctā p lineā masculinā hoc est mediāte
linea masculina que extendit a me patruo vsqz ad sc̄dm nepotem
meū vt ptz ex not.in arbore consangui.⁊ affi.in.d.c.non dz.et per
Jo.an.vbi.s.⁊ hoc maxime qz cōiūctio que est intra me ⁊ vxorem
consanguinei mei dr esse mediante linea consanguinitatis q̄ est in-
ter me ⁊ cōsanguineū meum vt tradit in dictis iuribus ⁊ hoc mō
intelligendo valuisset dicta donatio ls censeat.facta vxori sui ne-
potis p d.l.vnicam.§.extraneū.C.de rei vxo.act.¶ Scđo etiā casu
si dicamus donationem factam fuisse nepoti in cām dotis et non
vxori adhuc debemus dicere donationem valuisse in augmentum
dotis cū statutū simplr dicit q ex cā dotis in psonā coniunctam
possit fieri alienatio que vba verificantur in casu nr̄o qz donatio
facta fuit in augmētū dotis ⁊ sic in cām dotis et fuit facta con-
iuncte psone in quartū gradum:ergo dz verificari dispō.l.j.§.si is
qui nauem.ff.de exercitoria.cum si.Nec minus dr facta in cām do-
tis ex eo q nihil mulieri querat nec censeat facta donatio mulie-
ri.qm̄ qn̄ extraneus dat dotē pro muliere:⁊ stipulat sibi reddi ni-
hil querit mulieri:tunc eīn querit qn̄ simplr dat vt est casus in.d.
l.vnica.§.accedat.C.de rei vxo.acti.⁊ tn̄ dicendū est hoc datū esse
9 in causam dotis vt ibi ptz qz † pōt extraneus dans dotem appo-
nere quecunqz pacta vult.l.in traditionem.cum ibi not.ff.de pact.
¶ In casu aūt nostro vr̄ ēt dici posse nihil fuisse quesitum mulie-
ri:tum qz sol.ma.nō est fienda restō mulieri iuxta not.in.d.§.acce-
dat.Tum ēt vr̄ qz talis datio in dotē magis contemplatione viri:
argu.l.profectitia.ff.de iu.do.⁊.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de
vul.⁊ pup.minus etiam obstat quod nō dicat esse datū in causam
dotis ex eo qd debeat remanere penes virum vt patet in.l.vbi ad-
huc.in fi.cū ibi no.C.de iu.do.⁊ ex istis iudicio meo patet rn̄sio ad
omnia in contrarium allegata.reliqua consulentibus discutienda
relinquo. Laus deo omnipotenti ⁊c.

¶ Consilium.lviij.

1 Priuilegium concessum patri quando extendatur ad filios.
2 Expressio nominis arguit priuilegium personale.
3 Ciuitas non recognoscens superiorem tenet locum principis.
4 Mens disponentis in quibuscunqz attendi debet.
5 Dispositio stricta quando extendatur ad casum similem.
6 Priuilegium concessum filio comprehendit nepotem.
7 Filio subducto viuente auo nepos subrogatur.⁊ nume.8.
9 Priuilegium vbicunqz inducit exceptionem seu defensionem per
emptoriam transit ad heredes.
10 Rebelles ciuitati perdunt iura ipsius ciuitatis in eorum fauo-
rem facientia.

COnsiliis nostris trinus deus optim⁹ adsit:vt fas perpe-
tuo sanctaqz iura loquar.¶ Uisis priuilegiis concessis
Bartholomeo ⁊ statuto communis senen.duo sunt vi-
denda.Primum nunquid filii Bartholomei dicto priuilegio vti
possint.¶ Secundum nunquid dato q vti nō possint sint heredes
necessarii dn̄i Antonii rebelles si non repudiantur fm formam di-
cti statuti.Circa primam dubitationē est aduertendū quod statu
tum supra scriptū ls sit exorbitās a regulis iuris cōis vt ptz in.l.j.
⁊.ij.C.si vt se ab hereditate absti.⁊ in.l.necessarios.ff.de acquiren.
here.tn̄ ligat senenses in territorio iuxta not.in.l.oēs populi.ff.de
iusti.⁊ iur.¶ Secundo est aduertēdū qd inꝑtū predictum statutū
restringit non solum filios ad repudiandā hereditatem fm for-
mam in eo traditam:sed etiā nepotes ad repudiandā hereditatē
aui intelligendū est de nepotibus tenentibus primum locum tem-
pore mortis aui per text.in.l.posthumoz.ff.de iniusto testa.et in.l.
gallus.per totā.ff.de libe.⁊ posth.¶ Tertio est premittendum qd
concessio facta Bartholomeo q possit repudiare hereditatem pa-
tris sine solennitate dicti statuti.ex quo est contra dispositionem
dicti statuti dicitur continere priuilegium.l.j.ff.de consti.prin.⁊ in
c.priuilegia.iii.di.⁊ per consequens stricte videtur interpretandū.
l.quod vero.ff.de legibus.l.ex facto.cum ibi no.ff.de vulg.⁊ pup.⁊
in regula ea que.cum materia.de regu.iur.in.vj.Et maxime quia
videtur tendere in preiudicium creditorum et sic tertii.argu.l.nec
auus.C.de emancip.libe.⁊.c.quis.de rescript.in.vj.cum si.quibus
suppositis videbatur dicendum qd prima via non procederet ex
plurimis.¶ Primo quia talis facultas repudiandi fuit concessa
dicto Bartholomeo quandocunqz hereditas domini.A.ad eum
esset delata sed in casu nostro cum Bartholomeus mortuus fue-
rit ante patrem nunqnam fuit ei hereditas delata.vt in.l.delata.ff.
de verb.sign.⁊ in.l.is potest.cum materia.ff.de acqui.hered.ergo
non verificantur verba concessionis ⁊ per consequens non habet
locum dispositio.l.si seruus.§.non dixit pretor.ff.de aqui.hered.et
l.j.§.si is qui nauem.ff.de exercitoria.facit quia istud aduerbium
temporis quandocunqz:denotat saltem secundario conditionem
vt patet ex no.per Bart.in.l.j.ff.de condi.⁊ demon.que defecit in
casu nostro.⁊ sic videtur dispositionem defecisse.l.cedere diem.ff.
de verb.signi.¶ Scđo hec ↄclō vr̄ probari qz talis facultas appa
ret tm̄ concessa Bartholomeo.ergo cum sumus in materia restrin
1 gibili non videtur qd † priuilegiū extendat ad filios et sic ad aliā
personam.argu.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.tm̄ enim reperio qd pri-
uilegium psonale concessum patri extendit ad filios:qn̄ filii fuerūt
cā priuilegii put habet in.l.assiduis.§.exceptis.C.qui po.in pign.
habe.⁊ in.l.etiam.cū ibi no.in prin.ff.so.ma.⁊ hoc casu est intelligē-
dum qd habetur in.l.sordidoz.C.de execu.li.x.ergo est spāle in illis
casibus.ergo in contrarium est ius cōe.l.ius sin.ff.de legibus.l.j.
in fin.ff.ad municipales.⁊ predicta maxime videntur procedere qz
2 concessum est Bartholomeo † expresso nomine pprio:que expres-
sio arguit priuilegium personale.c.qm̄ abbas.⁊ ibi late Joan.an.
extra de offi.dele.⁊ p Jo.an.plene in regula priuilegiū:in mercu-
rialibus.de regu.iur.in.vj.¶ Tertio confirmatur per ea que po-

nit Dyn. & sequit Jo. an. in regula puilegium de reg. iur. lib. vi. vbi dicit q quando psona est cā proxima priuilegij & non transit ad heredem. vt in l. quia tale. ff. so. ma. & in l. priuilegia. & in l. in omnibus. ff. de regu. iur. quando persona nō est cā proxima priuilegij sed lesio vel alias naturalis cā. vt in muliere que iuuatur velleiano. & tunc trāsit ad heredem. l. non solum. ff. de in integ. restit. & l. heredem. C. ad velle. & hanc opi. sequi vr Old. in suo consi. cc. xxii. sed in casu nostro sola persona Bartholomei & eius merita fuerunt causa priuilegij. vt patet ex cōcessione. igitur non transit ad hr̄dem. ¶ Quarto hec conclō pbat autoritate Petri de bellapertica qui in l. quia tale preallegata distinguit q aut priuilegium conceditur a principe. Et tūc non transit ad hr̄dē p tex. in l. i. in fin. ff. de cōstitu. pn. & in l. i. §. mittitur. ff. de aqua quoti. & esti. aut a lege. & tunc sequitur distinctionē Dy. & cum hac opinione trāsit Bar. in d. l. i. post Petrum. ff. de consti. pn. sed in casu nostro non agimus de priuilegio cōcesso a lege. 3 † sed in ciuitate que tz locum principis quia nō recognoscit superiorē. iuxta not. per Bar. in l. hostes. ff. de captiuis & in extrauaganti qui sint rebelles in verbo rebellando. igitur &c.

¶ Quinto & vltimo hec ꝯclusio vr pbari per ea que not. Bart. in d. l. quia tale. vbi vult q qn priuilegium nunq̄ incepit competere defuncto, nunq̄ transit ad heredem per text. in d. l. i. in fin. ff. de consti. principum. sed ita videtur in casu nr̄o: qm̄ tale priuilegium nunq̄ videtur cōpetisse dicto Bartholomeo. ex quo nunq̄ hr̄ditas fuit sibi delata & sic nō habuit ptātē repudiandi. d. l. delata. & traditur plene per Bart. & doc. in d. l. is pōt. igitur &c. Ex quibus videtur concludi q Bartholomeus potuisset repudiare siue se abstinere ab hereditate domini Antonij q non possint eius filij esse heredes. Et sic tanq̄ tenentes primum locum ligantur dicto statuto.

¶ His tn̄ non obstantibus ꝯtrariam sniam pbabiliorem esse existimo & magis de mente cōcedentium que 4 † mēs maxime est attēdēda in quibuscunq dispōnibus: siue simus in legibus vt in l. cum mulier cum ibi not. ff. so. matri. siue in iudicijs. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudicijs siue in vltimis voluntatibus. l. in conditione primum locū. ff. de condi. & de. siue in ꝯtcibus. l. ꝯtctus. ff. de reg. iu. l. i. §. si conuenerit depositi. siue in statutis & legibus. l. cum mulier. & ibi no. ff. so. ma. l. scire opz. §. sufficit. ff. de excu. tu. siue in rescriptis. c. exposita. de arbi. & in c. audita. de resti. spo. siue in beneficijs conferendis. c. si quis ordinata. & c. si. de preben. siue etiam in priuilegijs de quibus agimus. c. ex multiplici. de decimis. et in c. licet de offi. ordi. sed dicat mihi aliquis si bartholomeus vixisset et repudiasset: nonne post mortē eius filij & descendentes fuissent tuti. certe sic. igit voluerunt concedentes non solum reddere imuñē bartholomeum a debitis dn̄i. A. sed etiā eius filios: igit qua rōne bartholomeo concessa est ptās repudiandi: eadē rōne censet concessa eius filijs. ¶ Confirmatur hoc. nam in pmis in priuilegio ponunt effectum. deinde modū implendi. pmo enī ponit q in futurum bartholomeus tanq̄ filius & hr̄s dn̄i Antonij nō posset molestari. scd̄o concesserunt ptātem repudiandi & ad finem & effectū fugiende molestationis. igitur in primis considerauerunt effectum quod Bartholomeus non molestaretur tanq̄ filius & heres propter qd succedebat quod nec filij Bartholomei poterāt molestari si Bartholomeus vixisset. igitur lz non euenerit talis casus: sed alius. s. 5 mortis Bartholomei ante mortem dn̄i. A. idē iuris esse dz. † extēditur enim dispō ꝯtunciuq stricta ad casum siliem: qn magis consideratur effectus q̄ modus implēdi. l. mulier. §. cum proponeret. ff. ad tre. & l. ij. C. de insti. & substi. sub condi. factis. & notabiliter declarat Bar. in l. gallus. §. & quid si tm̄. ff. de lib. & post. & pro certo si concedentes fuissent de hoc casu interrogati idem respōdissent vt quisq sani capitis intelligit. igitur debet comprehendi. l. tale pactum in fi. cum ibi no. ff. de pac. & probatur per locuz ab oppositis. ¶ Nam sicut in priuilegio dz intelligi exceptus casus verisimiliter exceptus licet alias ꝯprehēderet vt. l. ex facto. cū ibi no. ff. de vul. & pu. Ita ecōtra dato q iste casus non comprehēderet dz cōprehendi tanq̄ verisilr intellectus & cōsideratus. ¶ Preterea licet priuilegium sit cōcessum Bartholomeo tn̄ est concessum sibi vt filio cū 6 dicatur. ne tanq̄ filius seu heres &c. Sed in † priuilegio concesso filio continetur etiā nepos: ita concludit Jac. bu. per. l. diuo marco. C. de qōnibus. cum nepos succedat in locuz patris sui. l. ij. C. de li. prete. hoc ēt voluit Bar. in l. liberorum. ff. de verb. sig. nō ex eo q cōprehendat. sed fuisset qz būficium pr̄is descendat in filiū et tz ēt Bald. in l. maximum vitiū. C. de libe. prete. alia rōne qn eadem est rō in nepote vel ponderata mēte statuentis prout dicebat Ja. de are. Traditur ēt plene in l. gallus. §. instituens. ff. de lib. & posthu. sed eadem fuit mens concedentis ne molestarentur nepotes sicut filius. & prouidere toti familie et substantie dicti Bartholomei. ad hoc bonus tex. in l. ij. cū ibi not. C. de epi. & cle. & est bonus text. in l. filius. C. ad mace. & est bonus tex. in l. puilegiū. C. de decurio. vbi filius sequitur priuilegium patris lz non aui. ad pdicta etiam tex. vbi videt casus in l. ij. ff. de iur. immuni. vbi imunitas vni ꝯcessa censetur etiam posteris cōcessa. vndeqz in casu nr̄o suadet mēs vt

dictus Bartholomeus & ꝯtr eius filij & descendentes redderentur immunes a debitis domini Ant. Suadet eadem eqtas. qz non est conueniens q filius siue nepos inuiti sint pro pr̄e obligati. C. ne fi. pro pa. & per totum. Quo casu stante eadem eqtate extendit priuilegium de persona ad psonā. vt no. gl. in c. cupientes. §. fin. de ele. 7 lib. vi. † Suadet ēt natura subrogationis nō subducto filio viuēte auo nepos subrogatur. l. gallus p totū. ff. de li. & post. Igitur dz sapere eius naturā. l. si eum. §. q iniuriarū. ff. si qs cau. suadet idētitas personarū: nā pater & filius eadē psonā censentur. l. fi. C. de impu. et alijs substi. ¶ Preterea censet voluisse Bartholomeus prouidere non solū sibi sed ēt filijs & hr̄dibus suis. l. si pactum. ff. de proba. qz cum voluerit non posse molestari. voluit ēt posse molestari filios suos quos plus dilexisse presumitur q̄ seipsum. l. si qdē. ff. q me. cau. l. fi. C. de cu. furiosi. Igitur si filij molestarentur diceretur pr̄ molestari & per cōsequēs p indirectū pr̄i priuilegiū auferri quod fieri nō debet. l. ij. §. sed si agant. & ibi bal. ff. de iudi. & eadē l. §. si dubitetur. & ibi Ange. Suadet ēt rō euitande absurditatis. l. nā absurduz. ff. de bo. lib. nam filij. B. sunt necessarij heredes eius si essent heredes necessarij ēt aui esset iniqui nec iura hoc admittunt. et hoc dicere pro certo esset heresis in iuste vt pz per totam d. l. gallus & in l. post 8 humorum. ff. de iniusto testa. cū si. ¶ † Preterea filius & nepos remoto filio viuente auo de iure regulantur a pari. d. l. posthumorū. et l. suus quoqz in prin. & quod ibi no. magis cōiter p do. ff. de here. insti. ergo quod est dispositū in vno cēsetur ēt dispositū in alio ēt i materia stricta. vt ē gl. cōiter approbata in l. si qs seruo. C. de fur. ¶ Accedat nam p hanc interpretationem fugimus iniquitatem et reducimur ad equitatem & iua cōe. quo casu ēt i materia stricta & correctiua fit lata interpretatio. vt est glo. no. in c. statutū. i verbo numerandum de prebē. in vi. facit l. si vnus. §. pactus. versi. quod in specie. ff. de pact. ¶ Preterea abstensio filij ab hereditate patris est exceptio siue defēsio vt habet in l. ei qui. & in l. necessarius. ff. de acqui. here. tradunt plene moderni in l. qui se patris. C. vnde lib. sed 9 † vbicūqz priuilegiū introducit exceptionē seu defensionē peremptoriam put est materia nr̄a: & tunc priuilegiū ex. lsit ad heredes. l. iii. §. q aūt. ff. q qsqz iuris. & ita per illū tex. dicit Bar. in d. l. qz tale. ff. solu. ma. & sequuntur cōiter doc. ibi. ¶ Postremo considerādum est q tale priuilegium non fuit simplr & gratis concessum sz remuneratorium. vt pz in priuilegio dum dr & contemplatione dicti Bartholomei pp̄ sua inestimata erga rēpublicā seruicia merita &c. sed tunc priuilegium dr habere vim cōtractus & nō pōt nisi ex cā reuocari vt concludit Bal. in l. qui se patris. C. vn lib. & Pau. de ca. in l. digna vox. C. de legi. facit text. not. in l. si pater. §. si quis aliquem. ff. de dona. ergo sicut ius quesitum ex contractu regulariter transmittitur ad heredes: & ita hoc transmitti debet. l. si pactum. ff. de proba. l. i. C. si cert. pet. q̄ q̄ ēt sit quesitum sub expressione nominis proprij ad hoc. l. iurisgentium. §. pactorū. & l. tale pactum. ff. de pa. facit l. annua. §. i. ff. de ali. & ciba. lega. tradit Joh. an. in d. regula priuilegium. & per hoc patet respōsio ad scdam rōnem i cōtrarium allegatam maxime in fin. ¶ Ad quam ēt rñdetur q lz concessum fuerit priuilegium Bartholomeo. tn̄ vt ex multis. s. deductis cōstat censetur etiā concessum esse filijs & heredibus suis & ex consequenti soluitur prima rō. qz si priuilegium etiam filijs Bartholomei censetur cōcessum vel ad seipsos extendit vel trāsit vt. s. ostensum est. ad eos dr delata dicta hereditas & in eis verificantur verba priuilegij. ergo & dispositio. l. ita aūt. §. gessisse. ff. de administra. tuto. l. iii. §. quod autem. ff. de dam. infe. cum simi. ¶ Ad tertiā et quartam rōnem respondeo q ille opiniones & autoritates communiter non tenentur vt pz ex no. per Bar. & oēs in d. l. qz tale. ad quorum dicta me remitto breuitatis causa. ¶ Non obstat vltima ratio. qz rñdetur pmo quod procedit qn dubitaret q priuilegiū competens vni per viam transmissionis transiret ad heredes quibus aliter non cōpeteret. sed in casu nr̄o sumus in casu in quo filij vel cōprehenduntur in priuilegio vel ad seipsos extenditur etiam viuente patre. vt probatū est. vel dicamus qd incepit patri competere vt filio licet non vt heredi qz concessum fuit ne molestaret tanquam filius seu heres: & hoc verificari poterat in casibus in quib' filius viuente patre pro eo fuisset obligatus fm qd hētur p totum C. ne filius pro patre. per do. ¶ Preterea ante priuilegium iniunctum erat vinculū Bartholomeo vt eēt heres si repudiaret scdm formā statuti vt patet ex no. per Jo. an. in regula sine culpa. de reg. iur. in mer. referunt canoniste in c. ecclesia sancte Marie. de consti. in c. q clericus. eo. ti. Item tale vinculuz fuit remotum per tale priuilegiū concessum & p cōsequēs incepit cōpetere Bartholomeo eo viuēte & consequenter transiuit ad filios & heredes scdm no. in d. l. qz tale maxime qz fuit remuneratorium vt dictum est. ¶ Accedat qz ēt incepit cōpetere per viā facultatis cōcesse: ad hoc no. p Bart. in l. i. ff. de cōdi. ex l. & per Bal. in rū. C. de cōdi. ex l. Igitur talis facultas transiuerit ad filios & heredes. ex quibus concludo q eadē facultate qua poterat Bartholomeus repudiare hereditatem domini Antonij pñt filij Bartholomei: & hec quo ad primam dubitationem

10 tationẽ. ¶ Circa scđam dubitationem dico q † huiusmodi banniti z rebelles perdunt oĩa iura sue proprie ciuitatis pro suo commodo facientia. ea aũt que suũ incõmodũ concernunt nullatenus relaxantur. Ita concludit Barto. in sua disputatione que incipit statuto lucane ciuitatis. z Bald. z Moderni in. l. j. C. de here. instit. Nellus de sancto Gemi. in tractatu bannitorum in prima parte secundi tpis. q. v. Ubi dicit q ista est cõis opinio. sed decedere cũ herede est fauor ipsius defuncti. vt probatur in auf. de here. z fal. §. siue expressim. z in. l. j. ff. ad. l. fal. z insti. de vulg. substitu. in princ. z in. l. ei qui soluendo. ff. de hered. insti. ergo talia statuta facientia filios necessarios heredes parentum nisi facta repudiatione secundum formam dicti statuti non hñt locũ in parentibus rebellibus: z licet posset coniecturari forte rõ qđ fuerit statutum conditum in fauorem creditorum hereditatis: ne per filios fraus committeref: a qua rõne coniecturata licet arguere: vt per Bald. not. in. l. maximum vitiũ. C. de libe. prete. z sic attendatur potius principalis intentio statuti. arg. l. si quis nec cãm. ff. si cer. pet. z. l. qui exceptione. ff. de condi. inde. Respondeo q lz hoc esset verũ tñ sequeretur qđ habet et locũ in parentibus bãnitis q2 si amittũt iura proprie ciuitatis ergo sm statuta non posset hr̃e heredem: nec reperio hoc limitatuz in respicientibus odium banniti. vt hr̃ in. l. iutelas. in fin. ff. de capi. dimi. z. š. dictum fuit ergo in ceteris remanet regula firma. z sic in materia indifferenti. l. j. cum ibi not. ff. de re. iur. et per Dy. extra in rub. de re. iur. cum si. z hoc maxime q2 etiã ↄcernit ei9 commodũ vt dictũ est. preterea potior vr̃ omni fauore pr̃is qđ filij sint hr̃des q creditores q2 illa concordat cuz. l. xij. tabu. iuxta. l. in suis. cum ibi no. ff. de lib. z posthu. z cum alijs iuribus. š. allegatis. Uel saltem dubium est que fuerit ratio dicti statuti: quo casu a ratione argui non potest. arg. in. l. j. C. de legi. scđm Bald. in. d. l. maximum vitium. ¶ Preterea cum concurrat qualitas commodi rebellis defuncti si diceremus eum habere heredem secundum formam statuti ergo lz etiam alia qualitas concurreret ista que nocet q statutum in eo non verificetur deberet attendi: arg. l. si. §. sz z si quis. ff. nau. cau. stab. z. l. fulcinius. §. quid ergo. ff. ex quib. cau. in pos. ea. ¶ Sed dicet quis iste nõ pdit iura cõia ergo debet hr̃e heredem abintestato iuxta no. per Bar. in dicta disputatione z in. l. amissione. §. qui deficiunt. ff. de capi. di. Sed hoc non ob. quia de iure cõi alias ita demum hz filium heredẽ si se immiscet. alias non. vt in. d. l. necessarijs. z in. l. j. z. ij. C. si vt se ab here. absti. cum ibi plene not. vñ non curo intrare illam difficultatem an pdat iura cõia in ppria ciuitate. de qua latissime per moderniores in. d. l. j. C. de he. insti. ex quibus concludo q dictus dñs Anto. rebellis non potest habere heredem abintestato sm formam statuti.

¶ Consilium. lix.

1 Priuilegium habet vim legis.
2 Cardinales equiparantur prefecto pretorio.
3 Statuendi potestas dependet a iurisdictione.
4 Executor non potest impugnare nec immutare dispositionem superioris quam exequitur.
5 Committens legem qñ dicatur perdere legis beneficium.
6 Priuilegia si concedantur religiosis propter religiosum viuendi modum si non committant in ista que sunt causa priuilegiorũ non perdunt priuilegia.
7 Dispositio. c. quia propter. in quibus electionibus locum habeat.
8 Iudex non mutat aliquid de forma a statuto tradita etiam in citationibus.
9 Error cõis de quo in. l. barbarius. operatur tantum in temporaliter facto.
10 Opinio communis quomodo probetur.
11 Delegatus cuius conscientia in rescripto est onerata quãdo subdeleget.
12 Statutum seu reformatio conditũ ab vniuersitate valet licet non appareat quod seruata forma fuerit.
13 Princeps vel vniuersitas quando dicatur dispensasse circa defectus z inhabilitates.
14 Principis certa scientia debet probari per scripturam.

Dominus labia mea aperiat et ipsius sanctus illuminet intellectum. ¶ Uiso elegantissimo consilio insignis doctoris dñi dñici mihi fratris hon. q omnia necessaria abũde z subtiliter prosecut9 est placet eius cõclusio in omnibus dubijs per eum decisis. z vt rem ipsam aliquantulum degustasse videar pericula subiciã in non visis aliter priuilegijs. Sed viso tñ dicto consilio z suppositis his que in consilio presupponuntur. ¶ Circa primam dubitationem non video quomodo executores dati ad exequendum priuilegia potuerint statuere contra priuilegia concessa a summo pontifice. ¶ Primo ex defectu cõsensus ipsius constituentis executores quia non est censendum q concedens ptãtem exequendi vel stattuendi exequendo priuilegia voluerit concedere q possint statuere cõtra disposita ab ipso

1 superiore. quod ostenditur. Nam † priuilegium habet vim legis. lxj. distin. priuilegia. l. j. ff. de consti. prin. Sed princeps ↄcedẽdo prefecto pretorio ptãtem statuendi non videf concedere q possit statuere ↄ statuta per principẽ. casus est in. l. formam. C. de offi. pfec. preto. Ergo idem z fortius in istis executoribus z pcedit p locum ab equiparatis iuxta text. z Inn. in. c. translato. de consti. si dicamus

2 † executores fuisse quosdam cardinales put mihi narraf cuz equiparent prefecto pretorio vt dicit glo. quam sequitur Guil. et Bal. in. l. j. ff. de offi. prefe. preto. z Bal. in. c. cum accessissent. extra de consti. ¶ Secundo probatur ex defectu deficientis iurisdictionis. nam si isti executores nisi ex concessione non habebant potestatem statuendi illam dicuntur habuisse quatenus in mandato fuit expressum. l. non distinguemus. ff. de arbi. notant doc. in. c. quetauallis. de iureiuran. z Bald. in. l. z quia. ff. de iurisdi. om. iudic. Imo dicit Inno. in. c. in nostra. extra de procurato. quod mandatũ delegati est strictè interpretandum. vt probat text. in. c. quoniã abbas. de offi. deleg. sed in mandato tñ fuit expressum quod exequerentur: ergo non potuerunt tollere in aliquo priuilegia. ad hoc tex. in. l. diligentes. ff. mandati. qrum enim ad hoc ad qđ non habuerunt mãdatum habeatur p priuatione. l. pcurator ad vnam. ff. de procu. Si ergo nõ habuerũt ad hoc mãdatũ nõ potuerunt hoc

3 facere: † qñ potestas statuendi dependet a iurisdictione. vt est gl. cõiter approbata in. l. j. ff. de iuris. om. iudi. tradit Inno. in. c. cum accessissent. de consti. z dñs Anto. in. c. cum omnes. eo. titu. z Bar. in. l. omnes populi. ff. de iust. z iure. accedat quia eius est tollere cuius est concedere. c. j. de regu. iur. in antiquis. sed predicti executores non potuissent concedere: ergo nec tollere. ad idem. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. ¶ Tertio ex defectu forme non seruate per tex. in. c. cum dilecta. de rescript. z in. l. diligenter. ff. mãda. quia tũc actus est nullus vt in dictis iuribus. z in. l. cum hi. §. pretor. cum ibi not. ff. de transact. et in. l. si. §. defensionem. C. de admi. tut. cum

4 multis similibus. ¶ † Quarto ex defectu potestatis ipsius officij executoris quoniam executores qui habent potestatem exequendi z etiam cognoscendi non pñt immutare et impugnare in aliquo dispõnem mandãtis siue superioris quã dñt exequi. vt cõcludunt doc. maxime dñs Abbas modernus in. c. pastoralis. §. quia vero. de offi. deleg. sed potius si cognouerit expedire remittere negociũ ad superiorem vt est casus in. c. cuz dicetero. extra de iudi. z ibi no. ad idem. l. pretor. §. marcellus. ff. de iudicijs. z in. l. pe. ff. de confes. Igitur isti executores non potuerunt dicta priuilegia que exequi debebant impugnare: ex his z alijs abundantissime adductis per primum consulentem puto q idem sit iuris quod per eum ↄclusuz est z hoc quo ad primum. ¶ Circa scđm etiã placet eius conclusio qm̃ si tales religiosi obseruãt substantialia religionis. s. paupertatem castitatem z obedientiã z etiã alia ptinẽtia ad religionem: nisi qđ in platorum electionibus nõ dñt pp hoc dici nõ gaudere priuilegijs eis cõcessis cum pter religionẽ z religiosum modum viuendi hmõi priuilegia cõcedantur: z ideo cum cessant religiose viuere perdunt hmõi priuilegia. ¶ Hec optime pbãtur in. c. generaliter. xvj. q. j. z in. c. si. xxv. q. ij. z in. c. Abbate sancti syluani. in fine. z ibi plena glos. de verbo. signi. Tñ enĩ dicuntur perdere priuilegia que eorum electionibus prelatorum concederentur ex quo contra. l. electionis committunt z non cõtra alias. l. religionis. Nam lz gene-

5 raliter dicatur qui † committit in legẽ: nõ gaudet bñficio legis vt est casus in. c. q2 frustra. extra de vsuris. tñ Hosti. z post eum lati9 insignis doctor henricus bobicabi distinguit inter alia ad propositum quod aut quis committit in legem z vult gaudere beneficio eiusdem legis z non põt q2 perdit vt in. c. cõstitut9. de ap. z in. l. sancimus. §. si vero. C. de iure deli. aut querif nunqd perdat bñficium alteri9 legis in quã nõ cõmisit: z tũc aut ↄnexe: z in materia ↄnexa z idem dicũt z ita intelligũt. l. filio. §. j. ff. de ritu nup. z tex. in. c. recolentes. §. j. extra de statu regula. aut. l. distincte et separate: z in materia distincta z separata. z tunc secus q2 sicut delictum vnius persone alij non nocet z sic z commissio vnius delicti eidem psone in alijs in qbus nõ deliquit nocere nõ dz p id qđ. no. in. c. quesiuit. de his que fiunt a ma. parte capi. z in. c. cum dilectus. de offi. ordi. facit tex. in. c. pe. de re iu. z in. l. si vnus. §. ante oĩa. ff. de pac. Ita dicunt pfati doctores. Ex quibus infero qđ ipsi tñ pdunt priuilegia legis electiõis quam nõ seruant z aliarũ legũ quas nõ seruarent: z ↄnexarũ cum eis z nõ legũ sepatarũ quas seruãt z sic si seruãt leges religiõis pter quas eis priuilegia cõcedũtur illa nõ perdunt.

6 ¶ † Preterea si religiosis cõceduntur priuilegia propter religiosum modum viuẽdi z q2 deseruiũt z vt diuinis deseruire pñt si nõ committũt in ista q̃ sunt cã priuilegioꝝ: vt pbaf in. d. c. generalr. z in. d. c. si. nõ perdũt priuilegia. q2 tũc pdũtur qñ cõmittitur in id qđ est cã priuilegij. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interro. ac. d. Anto. in. c. j. de lit. cõte. ponit Barto. z moderni in. l. etiã. §. j. ff. sol. ma. z Bar. z doc. in. l. si dubitetur. ff. de fideiusso. z Barto. in l. si cui. §. si a filio. ff. de leg. j. z Ja. bu. in. l. j. C. de lit. cõte. cum mul

7 tis si. ¶ Circa tertiã dubitationẽ etiã in idem cõcludo † si vt in cõ

filio p̄supponit̄ non est seruata forma.c.q2 ꝑpter.de elec.in electio-
ne prioris q̄m non seruata forma tradita i.d.c.electio est nulla vt
est magis cōis conclusio doc.ibi h3 em̄ locū dispositio illius capitu
li in electione ep̄i vel archiepiscopi vl' alterius plati cathedralis ec
clesie per cuius mortem dr̄ ecclesia viduata.vij.q.j. sicut vir.iij.q.ij.
c.audiuimus.⁊ in.c.inter corporalia.de transla.prela. Item in ele-
ctione abbatis vel prioris vel decani vel prepositi vel cantoris vel
alterius prelati maioris conuentualis ecclesie siue collegiate regu-
laris vel secularis pro cuius morte dicitur ecclesia quasi viduata.
¶ Nam tales etiam dicimus sponsos.vt in.c.sicut.xxj.q.ij. Ita cō
cludunt Gof. Jo. Inno. Host. Jo.an.⁊ cōmuniter doct.in.c. quia
propter.vbi etiam Jo.an.voluit habere locū in electione mulierū.
ar.c.indēnitatibus.§.vt autē.⁊ ibi no. Jo.and.de elec.lib.vj. secus
autem esset in electione prelati non minoris sed inferioris seu infe-
rioris dignitatis habentis prelatum superiorem puta episcopum
in cathedralib⁹: abbatem seu alium in ecclesiis collegiatis secula-
ribus vel regularibus:vtputa decani prepositi vel similis q2 tunc
non requirit̄ forma dicti capl̄i q2 pp.vt ibi probat̄ a ꝯtrario sensu vt
tenent ibi p̄fati doc.⁊ Jo.an.post archi.in.c.statuimus.de elec.lib.
vj. Inn.in.c.ex parte de cōce.p̄ben.⁊ Host.in summa de elec.§.in qui
bus.ver.ego dico.⁊ est cōis opi. Item intelligitur predictam con-
clusionem vendicare sibi locum nisi essent priores quos abbas po
neret ⁊ deponeret pro sue libito voluntatis quia tunc in illis non
habet forte locū dispositio.c.q2 propter.per ea que cōmuniter not.
doc.in.c.pro defectu de ele. Sit ergo conclusio q̄ dispositio.d.c.q2
propter vendicat sibi locū in prioribus de quibus agimus.⁊ ex cō
sequenti si non est seruata forma illius capituli electio est nulla.vt
ibi communiter concludunt doc.⁊ est regula generalis q̄ actus fa
ctus forma non seruata est nullus.l.iul.§.ꝗctū.ff.ad exhibendum.
Traditur plene per Bal.Ang.⁊ moder.in.l.j.⁊.ij.ff.de lib.⁊ post.
vnde dixit Bald.in.c.j.de mili.vas.qui contu.est.q̄d si a statuto sit
data forma q̄ ante bānum due citationes tot dierum fient ꝑ qua
8 libet.† non pōt iudex in vna citatione conglutinare ambas cita-
tiones ⁊ sic dare vnam pro ambabus q2 nō potest iudex aliquid
de forma immutare.l.⁊ si nihil.ff.de reg.iur.faciunt not.per Bald.
post Marti.syllu.in.l.non sunt liberi.ff.de statu ho. Ad idem text.
in.l.j.§.offilius.⁊ quod ibi no.voluit Bal.ff.ne quis eum qui in ius
voc.est vi eximat. ¶ Circa quartam dubitationem placet eius cō
clusio quas elegantissime probat addo Bal.in.l.non mutat.C.de
9 libe.causa.vbi dicit quod † communis error de quo in.d.l.barba-
a rius [a] operatur tantum in temporaliter facto. non autem in spiri-
tualiter factis.allegat Innocen.in.c.nihil.extra de elec. Item non
habet locum in tutoribus ⁊ aliis administratoribus.l.non omnis.
§.si pupillus.⁊ Bald.ff.si cert.peta. Addo etiam Bald.in.l.ij.C.
de seruí.⁊ aqua.vbi dicit quod in.d.l. Barbarius.cōcurrunt tria.
s.superioris autoritas cōis error ⁊ publica vtilitas.dicit tamē idē
esse si concurrunt cōis error ⁊ publica vtilitas. allegat no.in auf.
de tab.§.pe.subdit tn̄ q̄ lȝ cōis opi.firmet gesta.non tn̄ firmat offi
cium q2 detecta veritate est amouendus.allegat no.per Inn.in.d.
c.nihil.p̄terea si vera sunt que in puncto narrant̄ siue in consilio q̄
canonici ⁊ priores sciunt inualidam electionē non video q̄uo acta
valere possint dato q̄ ēt aliq̄d ignorassent q2 ad hoc vt cōis error
faciat ius est necesse q̄ cōcurrat cōis opinio saltem maioris p̄tis.
ita t3 no.spe.in ti.de testa.§.j.versi.itē q̄d est seruus.⁊ versi.qui se a
maiori.q̄d dictum refert ⁊ sequit̄ Ang.in.l.ad testiū.§.conditionē.
ff.de test.per hunc textum ⁊ q̄ ibi per Bar.in.l.quicunq3.C.de oi
agro deser.li.xj.ad hoc.l.q̄ maior.ff.ad munici.⁊ probat̄ hoc rōne
10 q2 † cōis opinio sicut fama regulr̄ probatur ex opinione maioris
partis.ita cōcludit gl.in.l.iij.§.eiusdē.ff.de test.⁊ ita p̄ illā glo.dicit
Bar.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de q̄onibus.⁊ est casus in.l.si qs
patrem.in pn.in ver.plerisq3.ff.ad mace.⁊.l.cū quidā.§.q̄d dicitur.
⁊ ibi bar.ff.de acq.here.si ergo nō dat̄ cōis opi.nō validantur ge-
sta.vnde cū deē scia q̄ oīno errori,est ꝯsla iuxta not.i.l.si p errores.
ff.de iuris.om.iu.non possint gesta censeri valida imo etiā opinio ⁊
credulitas nō validat q̄n non esset iusta sed supina.q2 lex non fin-
git erratum haberi pro vero sed pro errando vult haberi.cum supi
na ignorantia noceat.l.nec supina.ff.de iur.⁊ fac.ign.⁊ pro hoc vī
text.fm vnam lectu.in.l.actuarios.C.de actuariis.lib.xij.ita dicit
Bart.de salx.in.l.zenodorus.C.ad mace.⁊ ad hoc possent plura
adduci que omitto ꝑpter celeritatem petentis consilium. ¶ Circa
quintam dubitationem est aduertendum q̄ contra decisionē ꝯsu
11 lentis determinat Angel.in auf.ad hec.C.de iud.vbi dicit † dele-
gatum principis posse subdelegare etiā si sit electa industria. pro
hoc dicit esse tex.sing.in.d.cle.j.de offi.dele.⁊ ideo dicit se de facto
vidisse q̄ si papa in rescripto dicit super quibus tuā conscientiam
oneramus,poterit tn̄ delegatus subdelegare.sed est diligenter ad
uertendum,q̄d dictū Ang.non est verum.sed illatio est probabilis
⁊ vera ⁊ non ꝯdicit conclusioni cōsulentis. ¶ Primum probatur
nam ꝯ dictū Ang.est casus in.c.si.in ver.is autem.extra de officio
deleg.vbi hoc tenent doct. ¶ Secundum probatur.nam licet di-

a ¶ Ad.l.barbarius ⁊ ibi not.q̄n error cōmunis ⁊c.

cta verba tuā consciam oneramus:videatur electa industria.vt in
c.statutum.§.assessorem.vbi hoc tenent cōiter doc.maxime Inn.⁊
referi.in.vj. ¶ Tū est considerandum q̄ aut papa cōmittit quod
decidat fm suā ꝯsciam⁊ tūc ꝓcedit opinio cōis per.d.§.assessorem.
aut talis clausula erat apposita in fine rescripti ⁊ sic super toto ne
gocio ⁊ tunc vera sit opinio Ang.q2 tunc satis est quod in eligen-
do delegatum non faciat ꝯ consciam suam. Ita eleganter decla-
rat Abbas modernus in.d.§.is autē.dicens se ita de facto consu-
luisse. ¶ Tertium autē q̄d nō contradicat ꝓbatur:q2 dictum fuit
in rescripto q̄ corrigerent ⁊ ordinarent iuxta eoru3 consciam:⁊ sic
non fuit apposita cl̄a simpliciter in fin.super toto negocio sed cor
rectione ⁊ ordinatione. Igitur super correctione ⁊ emendatione
fuit eorum industria electa ⁊ per ꝯns illa delegari non potuerunt.
¶ Circa sextā ⁊ vltimā dubitationē etiā idē cōcludo quod supra
conclusum est quoniam clara est conclusio q̄ si executores non po
terant aliquid statuere ꝯ dicta priuilegia.nec due partes capituli
generalis vigore subdelegationis hoc facere p̄nt:q2 nemo dat q̄d
non h3 vt in regula nemo plus iuris.ff.de reg.iur.cum si.ibi in gl.
allegatis.nec etiam potuerunt hoc facere (vt concludit Bal.in.l.
qui se patris.C.vnde liberi.⁊ Paul.de castr.in.l.digna vox.C.de
leg.) facit text.no.in.l.si pr̄.§.si qs aliquē.ff.de do.ergo sicut ius q̄si
tum ex ꝯtcu regulariter transmittit̄ ad hr̄des ⁊ ita hoc transmitti
debeat.l.si pac.ff.de proba.l.j.C.si cer.pe.q̄q̄ etiā sit quesitum sub
expressione nois propria.ad hoc.l.iurisgentiū.§.pac.⁊.l.tale pactū.
ff.de pac.fact.l.annua.§.j.ff.de ali.⁊ ci.lega.tradit Jo.an.in.d.re-
gula priuilegium.⁊ per hoc patet r̄nsio ad scd̄am rationem in con
trarium allegatam maxime in fi.ad quā etiam r̄ndetur q̄ licet cō
cessum fuerit priuilegium Bartholomeo tn̄ vt ex multis.s̄.dedu
ctis,constat censetur etiā concessum esse filiis ex propria autoritate.
ar.c.cum inferior.de ma.⁊ obe.⁊ no.in.c.cum venissent.de iud.⁊ ꝓ-
batur ex plurimis aliis adductis per consulentem in prima dubi-
tatione.⁊ ex confirmationibus ibidem additis quantum vero ad
priuationem priuilegiorum an due partes capituli possint priua-
re canonicos priuilegio concludo idē quod conclusum est per pri-
mā dummodo capitulū fuerit l̄tīe congregatū al's secus per ea que
late ponunt̄.j.in sequenti ⁊ vltima dubitatione per consulentem.
¶ Circa septimā ⁊ vltimam dubitationē etiam idē ꝯcludo prout
s̄.per primum cōsulentē conclusum est. ¶ Contra eius tn̄ decisio-
nem vr̄ apta decisio Bar.in.l.vniuersa.C.de p̄ci.impera.offe.⁊ eu3
12 sequitur Pau.de cast.vbi dicit post Bart.q̄ † si statutum dicit q̄d
cōcilium debeat congregari ad sonum cāpane ⁊ vocem preconis:
⁊ q̄ ꝓposita fiat p priorem antianorū:⁊ cōtingat cōciliū congrega
tum fuisse ꝓpositam factā ⁊ reformationē nō tn̄ appꝫet q̄ fuerit ser
uata forma statuti in cōgregando ⁊ ꝓponendo q̄ nihilomin⁹ re-
formātio tenet.ar.l.vniuersa.q2 sufficit cōciliū fuisse congregatum
in vnum.ex quibus Pau.de cast.infert q̄d deliberatio olim padue
fctā in vniuersitate sup facto noui rectoris non interueniente iussu
⁊ mandato veteris rectoris prout disponebat statutum valebat p
not.per Barto.in.d.l.vniuersa.⁊ in.l.obseruare. ff.de offi. procon-
sul.⁊ le.⁊ idem tenet Pau.de cast.in.l.j.ff.de consti. principum. ex
quibus videtur concludi q̄ deliberatio fcā per vniuersitatem con
gregatā non ab eo qui ius h3 ꝯgregādi valet tamē q̄d gestum est
dūmodo maior ps concordauerit.⁊ ita in terminis videt̄ decidere
Jo.an.in.c.in causis.extra de electione. ¶ Sed ad hoc possum⁹ re
spondere si dicamus non fuisse congregatum capl̄m ḡnale quia
deficiunt sup alia prout declarat primus consultor. Amplius dico
q̄ si forma cōgregationis capituli generalis est eis data a superio
re ⁊ ex consequenti non p̄nt ꝯ illam dispōnem disponere ⁊ nō possu
mus dicere q̄ acta tali vniuersitate minus legitime congregata va
leant:q2 allegata in contrarium procedunt q̄n vniuersitas habet
potestatem.l.condende ⁊ derogandi cōstōni inducenti talem for-
mam argu.l.si quis in princip.testi.ff.de lega.iij. Ita singlr̄ voluit
Bal.in.l.j.ff.de legibus.faciunt no.per Inn.⁊ Jo.an.in.c.cum di-
lecto.de prebendis. Amplius etiam dico q̄ allegata in cōtrariu3
vident̄ ꝓcedere q̄n oēs de vniuersitate interfuissent.alias secus.q2
primo casu nemo est qui ledatur ex hoc q̄d non sint conuocati per
habētem ptātē. ¶ Scd̄o vero casu lederent̄ absentes q̄ potuissent
alios trahere in suam sniam.arg.l.si vnus.§.si.cum seq.ff.de arbi.
Ita singulariter dicit Bar.in.d.l.obseruare.⁊ ideo semel de facto
senis respondit preceptor meus interrogatus vtrum valeret cōdu
cta cuiusdam doctoris facta a certis collegiis ex eo quia non fue-
runt forma consueta vocati.respondit q̄ si omnes interfuerant va
13 lebat.alias secus. Preterea posito † q̄d vniuersitas potuisset dispē-
sare aduersus predictas inhabilitates ⁊ aduersus defectum vni-
uersitatis minus legitime congregate ⁊ sciuisset tales defectus ⁊
inhabilitates non censeretur dispensare quia non censeretur dispē
sasse nisi hoc fecisset ex certa scientia:vt concludunt etiam in princi
pe Bar.⁊ Bar.⁊ Ang.in.l.quidam consulebat.in fi.per illum tex.
ff.de re iudi.⁊ Bartol.in.l.ij.C.si seruus aut liber.ad decu.lib.x.⁊
Angel.in.l.libertus aduersus.ff.de in ius vocan.ad hoc text.in

c.cum

c.cum.xx.cū ibi no.p doc.de of.dele.ad idē gl.z Bar.in.d.l.vniuer sas.z si hoc est i pucipe multomagis i iferiore fm doc.faciūt no.p 14 Inn.i.c.cū dilect⁹.de elec.de q̄ qua certa scia dz ↄstare p scripturā nec pōt illa ꝓbari p testes:vt voluit gl.repu.singlr.in.c.statutū in verbo literas.de rescri.in.vj.z in cle.si.e.ti.z tz Imo.in.d.l.qdā cō sulebat.lz referat dños de rota tenere ↄtrarium.sed primā opinionē tz Bal.in.c.j.per quos fi.inue.z in.l.C.sententiam rescin.nō posse. z in.l.eos.in prin.C.de app.z in.c.si naturales.in pn.si de feu.fue rit cōtro.iter do.z agna.z tenēt Jo.an.z cōiter canoniste in.c.nō nulli.in prin.de rescri.amplı⁹ dico q in iferiore a pncipe vltra cer tam sciētiā requirit q fuerit habita cause cognitio pri⁹ ad hoc vt intelligat facta dispēsatio vt notanter ꝓbat Inn.i.c.veniēs.de fi lijs p̄sbyterorum.z Jo.an.post gl.i.c.fraternitatis.z p gl.i.c.j.de eta. z quali.li.vj.z doc.[illegible] literas.de cōces.p̄bē.Bar.in.d.l.qdā cōsu lebat.z aliquid B[illegible].bonorum.C.q admit.si ergo nulla p̄cessit cause cognitio sup tali inhabilitate nō possumus arguere dispē sationē aliquā nec dicere aliquo mō acta valuisse supposita scien tia put dr z fuit.s.declaratū sufficienter in prima dubitatione ex quibus omnibus visum fuit mihi p̄fatū prestantissimā doctorem scdm ea que proponerentur recte respondisse.

¶ Consilium.lx.

1 ¶ Dotis receptio quando probetur per instrumētū cōfessiōis.
2 Consignatio operatur dominij translationem quū agitur ad do tis consignationem actione personali.
3 Assignatio rei in dotem qñ dicatur facta vt trasferatur
4 Possidere iure proprio presumitur ille ad quē res spectat z habet titulum aliter non.
5 Rem esse vxoris probatur per propriam scripturam mariti.
6 Breuitas longe melior prolixitate.
7 Possedisse iure familiaritatis quando quis dicatur.
8 Statutū exorbitās a regulis iuris inquātū possibile est reducēdū est ad ius commune.
9 Tempore potior in iure hypotece.
10 Procurator qñ cōstituatur etiam post mortē constituēs.z nu.11
12 Heredis declarationi statur in aditione hereditatis:z ipso mor tuo statur declarationi heredis sui.
13 Heres iure trāsmissionis dr mediate z nō immediate esse heres.
14 Prohibitus acquirere ex dispositione testatoris nō censetur pro hibitus acquirere ex legis dispositione.
15 Uerba potius sunt interpretanda vt nihil operentur q̄ quod re sultet absurdum.
16 Actio tollitur longissimo tempore de iure communi.
17 Malafides autoris nocet vli successori z qd de iure canonico.
18 Heres z defunctus censetur eadem persona.
19 Prescriptio cepta cōtra defunctū an currat ↄ iacentē hereditatē.

Onsilijs nostris triu⁹ de⁹ optimus adsit.Ut fas ppe tuo sanctaqz iura loqr.¶ In p̄senti cōsultatione oib⁹ recte pēsatis mihi ↄcludēdū vr dictos filios.d.gineure z hr̄des hr̄e meliora z potiora iura hr̄dib⁹ dicti biāchi i possessio ne de q̄ qrit in dotē assignata dñe Nicolose matri dicte dñe gineu re.¶ Nō ob his q̄ in ↄtrariū allegant p hr̄des dicti biāchi assertos cre ditores dñi Bernadi viri quōdā dicte dñe Nicolose.¶ Et i p̄mis p̄sumēdū ē vt ex narratiōe facti ostēdit q de anno dñi.M.cccc.vij. dict⁹ Bernad⁹ recepit i dotē florenos sexcētos auri.z obligauit se. ad restitutionē z ↄsignationē cū obligatiōe bonorū renūciationū z 1 guarētigia.† q̄ receptio ꝓbat p cōfessionē dicti Bernadi de q̄ ↄstat publicū instrumētū cū renūciatiōe guarētigia z alijs clausulis ↄsue tis p q ꝓbat dotis numeratio.ex quo trāsactū ē tps opponēde exce ptiōis nō numerate dotis iuxta no.p bar.de fal.z Ang.i.l.assiduis. C.q po.in pi.ha.z Ang.z moderniores in.l.j.ff.so.ma.z Ange.in.l.si stipular⁹.§.grisogon⁹.ff.de ver.ob.z qr apparet i istrumēto renūcia tū esse hmōi exceptioni.vt notāt bar.z Sal.in.d.l.assiduis.ad idē tz Ray.de forli.ar.gl.in.l.j.C.de do.cau.nō nu.z dñs Anto.z Imo. in.c.ex literis.de pigno.z ita dicūt cōiter practicari z hoc magis qr etiā alij creditores p̄tēdūt etiā debitū ex sola cōfessione.vt notāt bal. Imo.z moder.l.j.ff.sol.ma.z Ang.in.d.§.grisogon⁹.¶ Ex eo etiā maxime qr nō sunt anteriores iuxta no.per Pau.de cast.in.d.l.j.q di cit ita fuisse de mente Cy.in auf.sed iā necesse.C.de do.ante nup.z p̄ dicta maxime procederēt si tale instr̄m guarētigiatū hz vim snie ex forma statutorum no.fuit sing.Bal.i.l.j.C.de pui.do.voluit idē Bal. l.pecunie.de sol.idē i simili in.l.fi.C.de spōsa.z Ang.i suo cōsilio in cipiēte statuto ciuitatis Florētie zc.¶ Secūdo presupponēdū q p̄ dicto Dñico vergēte ad inopiā stāte p̄dicto instr̄o dotali recte fuit petita z ↄcessa dicta ↄsignatio dotis d anno dñi.M.cccc.xxvij.p id qd habet in.l.si cōstāte cū ibi no.ff.so.ma.z in.l.vbi adhuc.C.de iure do.z ibi p Cy.Bal.z Sal.z in.l.in rebus.eo.ti.vñ cū fuerit cōsigna tū p dicta dote qooddam petiū terre de quo agim⁹.sequit q in di ctā dñam Nicolosam fuerit trāslata possessio z dñiū dicti poderis 2 nā ista est cōis cōclusio doctorū † vbicūqz agit ad dotis ↄsignationē actiōe p̄sonali tūc cōsignatio opat dñij trāslationē vt ↄcludit bar. in.d.l.si ↄstāte in.ij.q.vltie pncipalis.q.p tex.in auf.de equalita.do. §.illis.z hoc cōiter sequūt ibi doc.z tz gl.in.d.l.vbi adhuc p illū text. quē approbāt ibi Bal.z magis cōiter doc.Quare cū i casu nr̄o fue rit actū p̄sonali qd ptz ex petitiōe qr actū fuit ad ↄsignationē dotis z lata fuit snia q dos ↄsignaret z qd dicta.d.Nicolosa fieret dña q̄ oia verba poti⁹ ↄgruūt actioni p̄sonali q̄ hypothecaria p qod agit vt qs mittat in possessionē p securitate:z vt qs pignori incūbat vt pz in.d.l.vbi adhuc cū ibi no.z p Bar.in.d.l.si cōstāte.sz dato q esse 3 mus in dubio † qñ sit assignatio rei i dotē nec apparet an fiat loco pi gnoris put pōt intelligi vt ꝓbat in.l.j.§.antepe.ff.de vētre in pos. mit.an vero vt dñiū trāsferat put etiā intelligi pōt.vt i.l.lucius de euic.Tñ in dubio intelligi dz vt dñiū trāsferat ex quo p̄cedit cā ha bilis ad trāslationē dñij.Ita ↄcludit Bar.in.d.ij.q.p̄allegata.z cōi ter ibi sequitur doc.hoc idē tz Bal.in.d.l.vbi adhuc.z Bal.in.c.j. qd sit inuesti.facit qr v̄ba snie debēt itelligi in potiori significatu.l.j. §.q in ppetuū.ff.si ager vec.vel emp.pe.in.c.pe.de sen.ex cō.z tz bal.in l.ordo.C.de execu.rei iudi.z Bal.i.l.ij.C.cōia de le.facit q no.bal.i c.si.de noua for.fideli.z Ang.in.l.offi.ff.de rei vē.facit tex.z q ibi p Bal.i.c.ad audiētiā.de p̄scrip.z tex.qd ibi no.Archi.i.c.si canonici. de offi.ar.li.vj.z hoc in terminis nr̄is ↄcludēdū est.qr assignata fuit res p dotis restōne vigore snie diffinitiue quo casu indubitāter trāf ferit dñiū iuxta no.p gl.Bar.z alios.i.l.a diuo pio.§.si pignora.ff.d re iu.z p Bal.i.l.ordo i.z.col.C.de execu.rei iu.vbi casus z bal.Sa ly.i.l.fi.C.de iure dñij impe.faciūt no.p Dy.in.l.nō solū.§.mihi.ff.de vsuc.z p bar.z doc.in.l.pōpon⁹.§.si iussu.ff.d acq.pos.z p do.Ant. Cardinalē.z Imol.in.c.ꝓposuit.de cōces.p̄ben.sec⁹ si res adiudica retur p interlocutoriā p primū z scdm decretū qr tūc iudex vnico de creto nō posset dñiū rei adiudicare:sz requireret solēnitas.l.fi.C.de iure do.impe.fm no.p Bar.z doc.in.d.l.a diuo pio.§.si pignora.ff. de re iudi.z ita intelligo notabile verbū Bal.i.d.l.vbi adhuc.C.de iure do.Quod etiā recte intuēti colligit ex v̄bis Bal.z clari⁹ Lu do.roma.cū declaratis in.d.l.si cōstāte.¶ Ex quib⁹ p̄missis sequit cōclusio q cum dictū podere esset assignatū z acceptatū per dñam Nicolosam vxorē p restitutiōe dotis z sic possideret p.d.Nicolosā vxorē ad quā spectabat.lz etiā q simul habitabat cū vxore simul fru ctus pcipere z videret possidere tñ cēsendō est vxorē possedisse ad quā spectabat z nō virū qr presumēdū est virum possedisse iure fa miliaritatis.vt est casus in.l.q iure familiaritatis.ff.de acqui.pos.z 4 per quē dicūt Bar.Ange.Imo.Pau.de cast.z doc.q ille † p̄sumit possidere iure ꝓprio ad quē res spectat z q habet titulū aliter nō. puta frater filius vxor maritus vel alius ꝓpinquus q simul detinet presumit detinere iure familiaritatis z ꝓpinquitatis.z hoc in ma rico simul detinēte cū vxore res vxoris.expresse decidit ibi Joan.de 5 imo.per illū tex.z sequit Lud.roma.dicens qd † sufficit ꝓbare rem fuisse vxoris etiā p p̄uatā scripturā ipsius mariti.facit tex.in.l.si ego §.dotis.ff.de iure do.z subdit notāter Lud.ro.q talis scriptura nō reqrit subscriptionē testiū qd dicit notādū ad.l.scriptura.C.q po. in pi.habeātur.z hec dicta refert z sequit genitor me⁹ in.c.pastora lis.extra de cā pos.z ppri.¶ Ex qbus p̄missis etiā sequūtur duo ad ꝓpositū.¶ Primū est q dicta dña Nicolosa post mortē viri sui tā q̄ dña dicit possedisse dictū podere.¶ Scdm est q dictus Corra dus nō cesēt possedisse sz poti⁹ dtinuisse iure familiaritatis.¶ Pri mum ꝓbat.nam si tpe quo maritus viuebat:predicta.d.Nicolosa erat dña dicti fundi z possidebat vt ex p̄missis ꝓbat.nō video cur mortuo viro cum remāserit in possessiōe nō dicat tanq̄ dña posse disse.qr quod allegat in narratiōe pūcti q p partē dr q mortuo vi ro dicta dña Nicolosa nō fuit amplius dña:qr talis cōsignatio nō porrigit effectū suū post mortē viri:sed mortuo viro iterū agi debe bat ad cōsignationē p quā fuisset dñiū cōsecuta.nā p certo nō me mini me legisse hoc fore iure cautū.q ergo hoc dicit:legē in mediū adducat.l.illā.C.de colla.Imo potius contrariū de mēte gl.z doc. gl.in.l.vbi adhuc.C.d iure do.limitat.l.j.C.si dos ↄstāte mr̄imonio in illo casu inopie vt possit fieri dotis restitutio cōstāte matrimonio lz sit ꝓhibita.z ibi latius aperit Saly.¶ Preterea hoc probat ra tione cōcludenti.nā qñcūqz casus supueniēs etiā qui a principio im pedisset actū geri tēdit ad eundē effectum cū actu gesto ex tali casu superueniēti nō tollit qd gestū est.vt probat in.l.scīēdū.§.fi.ff.qui sa tis.cog.z est doctrina Bart.z doct.in.l.pluribus.§.z si placeat.ff. de ver.ob.z Bar.in.l.si cōstante in vlt.col.ff.solu.matri.Sed casus mortis supueniētis tēdit ad eūdē effectū restōnis cū actu gesto.Igi tur talē restitutionē nō debet vitiare z fortius quia talis casus a pn cipio nō impedisset restitutionē imo tunc fuisset cā concedēde restō nis.¶ Preterea ad qd fiet noua petitio cū sit dña.z sic non possit ampli⁹ effici dña.insti.de ac.§.sic itaqz.z.l.fi.ff.de vsu.quē ad mo.ca 6 oc.facit illud vulgare † qd frustra fit p plura qd pōt fieri p paucio ra.l.dñs testamēto.ff.de condic.inde.z.l.cū fund⁹.§.seruum tuum imprudēs.ff.si cer.pe.faciūt rōnes p quas Cy.Jac.but.z Saly.i.d l.vbi adhuc dicūt q talis restitutio cōstāte mr̄imonio ꝓpter inopiā non vitiat ex supuenientib⁹ dluturnis.¶ Primo qr legitime acta ex

supaenisti e 3 nō retractant. vt in .l. scim⁹. C. de admi. tu. ꝛ in. d. l. scie
dū. §. fi. Scdo qꝛ res sic assignata est effecta dotalis vel qsi dotalis
arg. l. ita cōstāte. ff. de iure do. ꝛ l. si mulier. ꝛ l. maritus in pnci. ff. de
pac. dota. ꝛ id dicit Barth. de sali. in. d. l. vbi adhuc. l. ij. q. post gl. q
talis assignatio actione psonali nō pōt alienari qꝛ succedit loco do
tis. arg. l. cū dos. ff. reꝝ amo. ꝛ habet ac si a pncipio fuisset data i do
tē. vt p totū. ff. de fundo. ꝛ in. l. vrāníus. ff. de fideiussorib⁹. Tertio qꝛ
pncipis bñficiū in dubio dꝫ esse ppetuū. vt in auť. ď defenso. ciui. §.
illud. ꝛ hec apud me sunt satis clara nisi aliud ostēderet. ℭ Scdm
7 pbať per tex. in. d. l. q iure familiaritatis. p quē indiuiduo cōcludūt
ibi Bar. Ang. Jmo Pau. de ca. ꝛ Lud. ro. q † si fili⁹ vna cū matre
aut mr cū filio vel duo amici fratres affines vel cōsanguinei morāť
in eadē domo ꝛ vnus hꝫ titulū alter nō. nō pōt dicere q nō hꝫ titulū
se vsum fuisse domo p sua ꝛ tāq̄ sua sꝫ potius iure familiaritatis.
Jdē dicūt in pdijs rusticis. facit tex. in. l. hꝫ. §. j. ff. de pcario. ꝛ quod
cōsuluit Bar. in suo cōsilio qđ incipit in qōne Tironi. facitū no. per
Bal. ꝛ Saly. in. l. ob maritorū. C. ne vxor p marito. ꝛ no. p Jnno. in
c. bone. de postu. prela. ꝛ in. c. cū ecclesia. de causa pos. ꝛ pprieta. q di
cit q cū quis vtiť aliquo iure in re aliena nisi ostēdat qđ hoc fecerit
tāq̄ vti volēs iure pprio ꝛ sibi debito videť poti⁹ voluisse vti iure
familiaritatis p. d. l. q iure. ꝛ l. fi. ff. quē ad seruí. amit. ꝛ ex pdictis etiā
sequiť vnū aliud qđ. ſ. ad ppositū deduceť vcꝫ q pdictus Corrad⁹
nō cēseť fuisse heres patris. ꝛ sic dicti dñi Bernardi patris sui. Nā
ex quo repudiauit hereditatē siue ab ea se abstinuit satis probať q
nō fuit heres ex quo nō pbať intētionē suā reuocasse. vt in. l. fi. cum
ibi plene no. C. de repu. here. imo cōtra filiū nō ďr fundata esse inten
tio creditoris pbādo tm̄ filiuꝫ nisi probarēt ipsum immiscuisse fm
magis cōem cōclusionē doctorū. in. l. necessarijs. ff. de aquir. here. ꝛ in
l. j. ꝛ. ij. C. si vt se ab hereditate abstineat. cū si. Nec aliquo mō hꝫ ob-
stare statutū positū sub rubrica de heredib⁹ ꝛ hereditate debitorū
conueniendis p qđ disponiť qđ quocūq3 ille cui delata est heredi-
tas possederit rē hereditariā ꝛ q possidebať per defunctū teneať vt
heres nec possit se aliquo pteẋtu repudiationis vel dotis mr̄is defen
dere. ℭ Qm̄ rñdeo dupliciter. primo qꝛ vt supra dictum est dictus
Corradus post mortē patris nō ďr possedisse aliquo modo sed eius
mater sed poti⁹ vt filiū vsum fuisse iure familiaritatis de quo vsu
nullo mō sensit statutū sed tantū de eo q possedisset vel tenuisset iure
proprio. facit tex. in. l. ꝛ magis. ff. de solu. alias sequereť absurdū qđ
si quis vt pcurator colonus vel inquilinus noīe alicui⁹ heredis de-
tineret reꝫ defuncti obligareť eius creditoribus qđ nō est dicēdū. l.
nam absurdū. ff. de bo. lib. ℭ Scdo clare respōdeo q loquitur qñ qs
possedit vel detinuit rē que possidebať per defunctuꝫ tēpore mortis
vel rē hereditariaꝫ. Sed in casu nostro ex quo talis possessio fuerat
in dotem consignata ꝛ trāslatuꝫ erat dñiū in mulierē. vt supra est p
batū nec erat res hereditaria nec tēpore mortis possessa p defunctū
sed per mulierem. vt. ś. fuit pbatū. vnde cuꝫ non conueniant verba
statuti nō dꝫ conuenire dispositio. l. si seruū. §. nō dicit pretor. ff. de
acquirē. here. l. j. §. si quis nauē. ff. de exercito. l. un. §. totum. ff. de dā.
8 infec. cū si. ꝛ maxime † qꝛ statutū pdictum est exorbitās a regulis iu
ris cōis patet ex plene no. per Bar. ꝛ docto. in. l. gerit. ff. de acquir.
here. ꝛ ideo reducendum inq̄tum possibile est ad ius cōe iuxta not.
per gl. ꝛ doc. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delib. ꝛ in. l. si serui ve
stri. C. de noxa. ꝛ p Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure. Jnferē
do igiť ex pmissis si p assignationē dicte possessionis factā dñe Ni-
colose in eā trāslatum fuit dñium: translata fuit etiā possessio ꝛ ipsa
demū fuit dña possedit quousq3 vixit. sequiť q post eius morteꝫ di
cta possessio ptinuit ꝛ spectauit ad. d. Gineurā eius filiaꝫ ꝛ heredē
institutā. ꝛ lꝫ in pūcto nihil dicať q a. d. Nicolosa fuerit in testamē-
to eo facta aliqua mētio de Corrado filio masculo quo casu testm̄
fuisset nullū. vt in. l. si filius qui in potestate ꝛ in. l. inter cetera. ꝛ in. l.
gallus. ff. de lib. ꝛ posthu. tñ mihi in facto psupponiť filiū fuisse insti
tutū qđ sufficit ad validitatē testi. vt in auť. vt cū de appel. cog. §. ce
terū ꝛ ꝯsequēter dicta possessio ptinet hodie ad Nieronymū ꝛ alios
filios ꝛ heredes. d. Gineure vel ex eo q. d. Gineura intelligiť aduis
se hereditatē. d. Nicolose matris sue quo casu res esset clara. vt. ſ. di
cū. vel ex iure trāsmisso adeūdi hereditatē. d. Nicolose matris sue ad
filios ꝛ heredes suos p tex. cū ibi plene no. in. l. vnica. C. de his q an
aper. tab. tradiť plene p Bar. ꝛ alios in. l. vētre. ff. de aequi. here. ꝛ p
Mod. in. l. si fratris. C. de iu. delib. cū simi. ℭ Preterea dato q p di
ctā cōsignationē dicta. d. Nicolosa nō fuisset ꝯsecuta dñiū dicte pos
sessionis dicti heredes. d. Gineure ꝛ. d. Nicolose psūt dicere se habe
re meliora ꝛ potiora iura respectu dotis Nicolose ex quo creditū di
cte dotis fuit pri⁹ tpe q̄ creditū dicti Biāchi: igiť poti⁹ esse dꝫ qm̄
9 regula vulgaris est q † q prior ē tpe potior est iure hypothece. vt in
regula q prior. cū materia extra de re. iu. in. vj. ꝛ in. l. ij. ꝛ in. l. lꝫ. ꝛ in. l.
potior. ff. q po. in pig. ha. ꝛ in. l. si fund⁹. C. e. ti. ꝛ hoc maxime i dote
p id qđ habeť in. l. assiduis. §. exce. C. q po. in pig. ha. ꝛ l. j. §. p ordina
rios. ff. so. ma. ℭ Sꝫ ꝯ pdicta fit magnū fundamētū p ptē aduersaꝫ
q lꝫ. d. Nicolosa hꝫ potiora iura. vľ qꝛ. d. ex ꝯsignatiōe sibi fctā vľ rō
ne hypothece respectu dotis tñ hi filij. d. Gine. nō hñt dicta iura qꝛ

d. Nic. instituēdo. d. Gine. voluit q nullū quereret nec marito nec
filijs. d. Gineure. nec in pprietate nec i possessiōe. ꝛ sic vř phibuisse ne
bōa sua puenirēt ad maritū vel filios. d. Gineure ꝛ sic nō possint suc
cedēdo ab intestato vel ex testō dicte. d. Gin. conseq bōa relicta. d.
Gineure a. d. Nicolosa p tex. cū ibi no. l. codicillis. §. mater. ff. ď legi.
ij. ꝛ l. l. si ita qs. §. ea. l. ꝛ ibi p Bar. ff. ď ver. ob. ponūt Bart. ꝛ doc. l. l.
filiusf. §. diui. ff. ď le. j. ꝛ Bal. ꝛ Sal. i. l. ea. l. C. ď ꝯdi. ob cāꝫ. ꝛ hoc ma
xime q a si dicta hereditas dñe Nicolose nō cēseť adita p dñam Gi
neurā. quo casu succederet dñe Nicolose ex sua istitutiōe ex iure trāſ
missio: qđ olno lei⁹ testō vř phibitū qñ hrditas trāsmittiť vt ad eun
da. l. si qs filiū. ff. ď acq. he. tradiť in. d. l. vētre. ꝛ in. d. l. vnica. C. ď his
q an aper. tab. ꝛ in. l. qui se patri. C. vñ liberi. cū si. ℭ Sed ad hoc fun
damentū rñdeť multipliciter. ꝛ primo pōd[...]dū est q dña Nicolo
sa nō phibuit bōa relicta dñe Gineure nō [...]re ad filios simplr
sꝫ fm qd vcꝫ q vigore ipsi⁹ institutiōis nu[...] qrereť eius viro si
ue filijs. si ergo ostēdereť qđ. d. Gin. fuisset heres dñe Nicolose cer
te ei⁹ filij haberēt dicta bona vel ex institutiōe. d. Gin. sic fuissent in-
stituti vel tanq̄ heredes ab intestato. d. Gineure ꝛ nō ex institutiōe
dñe Nico. ꝛ sic nō vēdicaret sibi locum prohibitio dicte Nicolose ex
quo dicta bona essent effecta vnū patrimoniū cū bonis dñe Nicolo.
vt tradiť in. l. fi. C. de inoffi. test. ℭ Jtē q nō dicāť habere ex institu
tiōe. d. Nico. ptꝫ qꝛ ab ea nō potuissent grauari. ꝛ ptꝫ ex his q habē
tur in. l. sed ꝛ si sic. ff. de le. ij. ꝛ in. l. ab eo. C. de fideic. ℭ Sed in casu
nro pōt cōcludi q dicta. d. Gin. cēseť aduisse hereditatem. d. Nico
lose igiť ꝛc. qđ ostēdiť. Nā dña Gineura fuit cōstituta pcuratrix a
dña. Nicolo. ad oēs act⁹ mād abiles ꝯtrācunq3 extraneos duratura
etiā post mortē. vñ est aduertendū qđ lꝫ mādatū morte finiať regu-
10 lariter. vt in. l. mādatū. C. m. l. tñ hoc est verū † nisi mādatū cōferať
etiā post mortē. cōcludit glo. Bar. ꝛ cōiter alij in. d. l. mādatū. ꝛ ha-
beť in. l. si vero nō remunerandi. §. fi. cum. l. se. ff. mandati. ꝛ no. gl. in. l.
mortis cā. §. tria. ff. de dona. cā mor. qđ tñ verū est dūmō mādās cū
herede decesserit aľs extinguiť illa clausula duraturū etiā post mor-
tē qꝛ nec hereditas nec bōa vacātia defunctū repñsentāt. l. j. §. an bo-
na. ff. de iure fisci. ꝛ sic p pcuratorē cōstitutionē: nec noīe dñi veri nec
representati per hereditatē q ei⁹ iure fungiť posset actus geri. ita cō
cludit singulariter Ang. in sua disputatiōe q incipit astēlis miles.
allegat casuꝫ quē dicit singularē fꝫ vnā lec. l. l. j. C. de ac. ꝛ ob. ꝛ dicit
ita de facto fecisse iudicari florētie. Si ergo dicta. d. Gineura substi
tuit ex ptāte sibi data i mādatis vř voluisse dña Nicolosa nō dece
dere sine hrde. ꝛ p ꝯsequēs hrditatē tacite aduisse: qꝛ aľs nō vř po-
tuisse velle facere actū valiturū nisi cēsereť voluisse hrditatē adire. fa
11 ciūt no. in. l. p herede. §. pap. ff. de acq. he. ꝛ p Bar. in. l. gerit. ff. de ac
qui. he. eo maxime qꝛ cū. d. G. fuerit instituta heres ꝛ ꝯstituta † pcu
ratrix etiā post mortē fuerit pcuratrix post mortē cōstituta q̄dāmō
in rē suā quo casu ēt durat mādatū post mortē vt i. l. si ego. §. j. ff. de
iure dotiū fꝫ vnā lec. vt p Bal. no. l. d. l. mādatū. Si ergo post mortē
fuit ꝯstituta pcuratrix in rē suā ꝛ vt pcuratrix substituit censeť su-
stinuisse vt pcuratrix in rē suā put fuerat ꝯstituta. q vř aduisse he-
reditatē qꝛ aľs dicta substitutio dicto mō nō potuisset fieri nisi fuis
set heres p id qđ habeť in. d. §. papinian⁹. ꝛ l. d. l. gerit. ℭ Preterea
ex quo Corrad⁹ possedit dicta bona nec apparet q iure poti⁹ ē cen
sendū q possederit pcuratorio noīe dñe Gineure q iure proprio qꝛ
hoc facere nō poterat sine delicto. argu. l. merito. ff. p socio. ꝛ l. soci⁹
ff. de fur. ꝛ qꝛ ex primordio tituli posterior formať euet⁹. l. fi. C. de im
po. lucr. descri. li. x. ꝛ in. l. quedā mulier. ff. de rei vē. Si ergo vt pcura
trix dñe Gineure possedisse psumiť q psumptio etiā vt audio iuuat
dictū quorūdā testiū de auditu a Corrado ꝛ ab alijs ipsa. d. Gineu
ra cēsebať possidere ꝛ nō Corrad⁹. vt in. l. q meo cū ibi no. ff. de acq.
pos. ex qua possessiōe in dubio psumiť aditio. vt in. l. cū ibi no. C. de
rep. he. ꝛ p bar. l. d. l. gerit. ꝛ hoc maxie stāte statuto florētino de quo
supra qđ vult q ex quacūq3 pos. psumať aditio. ℭ Preterea, vt di-
cebat Azo. ꝛ refert bar. in. l. gerit in actib⁹ dubijs psumiť vel nō p-
sumiť aditio ex qualitate hrditatis lucrose ꝛ psonarū. qꝛ agitur de
hereditate matris poti⁹ est psumēda aditio. ꝛ hoc maxie qꝛ magis
vtile hoc cēseť fuisse pdicte dñe Gineure qꝛ hrditas erat lucrosa q
casu i dubio poti⁹ in fauorē heredis hereditatē fuisse aditam p ea
q elegāter ponit Bar. ꝛ doc. sequūť in. d. l. gerit in. iij. principali. q.
ar. l. j. cū ibi no. ff. so. ꝛ stāte dubietate stať declarationi hrdis. ar. l. si
qs intētione ambigua. ff. de iudicijs. ꝛꝫ bar. i. d. l. gerit i fi. pme princi
12 palis qōnis. Post Ja. ď are. vbi notāter subdit ad ppositū † q mor
tuo herede stať declaratiōi hrdis, arg. l. si qs a filio. §. si plures. ꝛ ibi
notať. ff. de leg. j. tradiť etiā in. l. inter stipulantē. §. si stichū ꝛ in. l. qce
quid astringende. ff. de ver. ob. Si ergo heredes ꝛ filij dñe Gineure
dicūt ipsam fuisse heredē ꝛ fuisse aliquid actū p dñam Gineurā per
qđ possit iduci aditio. apparet ei⁹ heredes ꝛ filios hoc declarare qđ
actū fuerit aio adeūdi hereditatē. ℭ Preterea respōdeť etiam alia
via dato q hereditas nō cēsereť adita sed q filij ꝛ heredes Gine-
ure succederēt ex iure adeūdi trāsmissio qꝛ nō ďr ei⁹ qri iux rigorē in-
stitutiōis Nicolose simplr: sed fm quid. s. iuncta transmissione iuris
adeūdi trāsmissi p Gineurā. vba aūt sunt intelligēda simplr ꝛ non
fm quid

sm qd.l.hoc legatū.ff.de leg.iii.ponunt Bald.τ Moder.in.l.titie textores.ff.de le.i.ponunt Ange.τ moderni in.l.ii.in princi.ff.de ver
13 bo.obl.preterea † filii τ heredes dñe Gineure dicuntur mediante transmissione fieri heredes a dña Gineura.vt cōcludit Bar.τ ma gis cōiter doct.sequuntur in.l.i.ff.de vul.τ pup.in illa' qōne.an ille ad quem transmissum est ius adeundi excludat substitutum vulga rem.τ Bal.τ moder.in.l.iii.C.de he.insti.τ in.l.si paterfa.ff.de here. insti.Non ergo immediate efficiuntur heredes vigore institutionis dicte do.Nicolose.sed mediante persona.d.Gineure propter ius adeundi transmissum.verba autē sunt intelligenda p prius τ non per posterius.l.i.§.qui in perpetuum.ff.si ager.vec.vel emphy.pet. tradit Bald.in.l.i.ff.de succes.edicto.ergo dʒ intelligi illa prohibi tio q nō possit qu[illegible] vigore institutionis immediate nō autem mediante person[illegible]s.pro hoc optime facit qd eleganter po
14 nit Bar.in.l.sed f[illegible].ff.de le.pst.i.vbi cōcludit † q lʒ sit ꝓhibi ta acquisitio ex dispositione testatoris tamen censetur prohibita acquisitio que fit mediante dispositiōe legis τ id infert q licet sim prohibitus ꝯhere cū bānito:tñ possum ꝯhere cū filio vel seruo bān niti:quia nō queritur bānito mediāte ꝯctu meo sʒ mediante dispo sitione:legis.secus si ꝯherem cū aliquo ꝯhente ꝑcuratorio nomine banniti vt ibi latius per eum:vñ cū acquisitio in casu nostro fiat me diante dispositiōe legis inducētis trāsmissionē talis acqsitio nō vr̄ prohibita.Preterea etiā respōdet q testator vr̄ respexisse ad dispo sitionem statuti volētis q vir habeat vsumfructum acquisitorum vxori cui voluit videre ne quereretur viro.d.Gineure sicut in fili ha bemus in aut.excipitur.C.de bonis ma.cum ibi not.¶ Et si dicat statutū tñ prouidet circa vsumfructū τ non circa ꝓprietatē ita tñ prouidet respectu viri nō aūt ꝓuidet quo ad filios.Cū ergo domi na Nicolosa prohibuerit nedum queri ius in vsufructu sed etiam in ꝓprietate.Item nedū viro sed etiā filius non videt respexisse ad predictū statutū de acquisitione vsufructus fienda viro.cū prohibi tio respiciat proprietatē verba ꝓhibitionis nihil operarentur ꝯ.l.si qñ.ff.de leg.i.τ.c.si papa.extra de priuilegiis.li.vi.sed ad hoc respon
15 detur qd potius † verba sunt interpretanda q nihil operentur q q resultet absurdum.l.nam absurdum.ff.de bo.li.faciunt nota.Petr. de anch.in.c.i.de consti.in vlti.colū.τ qd habetur per Barto.in.d.l. omnes populi in.vi.q.principali.Resultaret autem absurditas sidi ceremus testatorem voluisse priuare filios successione matris quo ad bona auita nulla ostensa causa odii cū qua ratione dilexit filiʒ eadem rōne censetur dilexisse nepotes τ omnē eius posteritatem.l. cū acutissimi.C.de fideicō.τ in.l.cū auus.ff.de conditio.τ demon. et in.l.generaliter.§.cum autē.C.de insti.τ substitu.sub condi.fac.Ad hoc bene faciunt no.per Bal.in.l.hac edictali.versi.censemus.C.de secun.nup.vel saltem dicere debemus testatorem hoc fecisse fauore Gineure vt penes ipsam esset plenum dñium cui potuisset renun ciare vel nunc cessaret fauor ex quo mortua.iuxta no.in.d.l.filiusfa mi.§.diui.et in.d.l.si ita quis.§.ea.l.preterea etiam dici posset qd ex quo non apparet cui bona veniant applicanda casu quo in virum vel filios venirent tanꝙ preceptum quodammodo nudum non sit seruandum.l.pater.§.iul.agrippa.τ.l.lucius.in princip.ff.de leg.iii. τ in.d.§.diui.vbi per Barto.vel si tacite diceremus q fauore alicu ius hoc esset factum ne prouenirei in filios vel virum cui tacite cen seatur data potestas reuocandi censetur data heredi vt concludit Barto.in.d.§.diui dū opponit de.l.codicillis.§.matre.argu.l. cum ita.ff.de cond.τ demō.Allegat etiā ad hoc Guil.de cu.in.l.cum hi. §.si vni.ff.de transac.et Cyn.in.l.quoties.C.de fideicom.sed in casu nostro tpe quo bona veniunt ad filios talis heres non est amplius in rerū natura.Igit̄ si non superest qui pōt reuocare nō censet̄ prohi bitum bona deuenire τ in virum τ in filios.argu.l.quoties cum ibi no.per Bal.C.de fideicō.¶ Preterea etiā non video quō isti here des Bianchi possint obtinere.Nam dicta bona potuissent auoca ri ab heredibus Gineure a Corrado.Corradus est mortuus et sic licet ei censeretur tacitum fideicommissum potuit non acceptare in fraudem etiā creditorū.l.que aūt.ff.que in frau.cre.cū si.siue ab alio pōt dici heredibus Bianchi quo ad te liberas ideo habeo τ oppo nere exceptionem tua non interest que repellit quēcunqꝫ agentem. l.sicuti.§.si queratur.ff.si serui.vendi.l.cum seruus quispiā cū ibi not. ff.de ser.fugi.τ per Bar.in.l.i.ff.de excep.ꝑ doc.in.l.incerti.§.si nume ri.ff.de condi.inde.Postremo dicere possumus causatam esse dupli cem prescriptionem vnam respectu rei possesse casu quo dñium nō fuerit quesitum a principio.qd tamen est falsum quoniā possumus dicere dñam Nicolosam prescripsisse vel ꝑ possessionē longi tēporis cum titulo iuxta.l.fi.cū ibi no.C.de prescri.lon.temp. vel per posses sionem.xxx.annorū sine titulo.τ hoc tam de iure cōi.vt.l.sicut.τ per totum.C.de prescri.xxx.vel.xl.annorum.quam etiā ex forma statu torum.s.statuti positi sub rubrica de prescript. quod incipit, omnis actio vel petitio τc.in vltimis verbis. alterā prescriptionem causa tam dicere possumus respectu actionis competentis si qua compe
16 tit heredibus bianchi.τ hoc † tū de iure cōi quo omnis actio tollit̄ longissimo tpe.vt in.l.oēs.τ.l.sicut τ per totum.tum etiam ex forma statuti preallegati vbi hoc idem disponit̄.vnde cū confessio facta p Dñicū fuerit facta de anno dñi.M.cccc.vii.sunt lapsi iam.xl. anni τ sic ois actio censetur esse sublata τ de iure cōi et ex forma statuto rū ex quo Dñicus decessit.demū de anno dñi.M.cccc.xx.quo tem pore incipit currere prescriptio qz eo viuente non potuit currere ex quo fuisset in mala fide iuxta no.in.c.fi.de prescrip.τ in regula pos sessor.de reg.iu.in.vi.¶ Sed cōtra hanc prescriptionem plura obii ciuntur.Primo q nulla currit prescriptio cum mala fide.vt in.c.fi. τ in.d.regula possessor.sed Corradus filius Dñici qui asseritur heres Dñici in anno dñi.M.cccclxxvii.confessus fuit se esse debito rē heredū dicti Bianchi igit̄ habebat sciam dicti crediti τ per cōse quēs erat in mala fide.sed ad hoc multipliciter respōdetur.τ primo q dictus Corradus nō probat̄ heres dicti Dñici vt supra fuit ostē sum vnde eius scia nō habuit impedire prescriptionē.qz scientia de bitoris est illa q̄ hʒ prescriptionē impedire.vt in iuribus sallegatis. ¶ Preterea si non erat heres τ confessus fuit se esse debitorem here dum dicti Bianchi apparet qd non fuit locutus de dicto credito sed potius de alio ex quo ad aliud non tenebatur iuxta not.in.d.l. necessarios.ff.de acquiren.here.vel apparet q eius confessio fuit erro nea:τ sic non nocet.l.generaliter.C.de non nu.pe.l.cum falsa. C. de iuris τ fac.igno.¶ Scdo respondetur qd dato qd probaret̄ hrēs dicti Dñici tñ dicta confessio nihil probat quia emanauit sine cā ex traiudicialiter.τ sic tanꝙ indiscreta nihil releuat.l.cum de indebito §.si.ff.de proba.l.generaliter.C.de non nu.pe.c.per tuas.de proba. cum si.¶ Item quia fuit incerta τ vaga quia nō fuit expssum quid debitum nec quantitas nec qualitas τ sic non releuat.vt in.l.certiʒ in princ.ff.de confes.τ per gl.Bar.Bal.τ alios in.l.vnica.C.de con fess.vbi dicit singulariter Bald.q si quis confessus fuit in iudicio se vsurarium nec vlterius specificauit non vitiat̄ eius testamentum. ¶ Tertio rñdetur q scientia Corradi non hʒ nocere dñe Nicolose nec hñtibus causam ab ea.vnde lʒ non esset prescriptum respectu Corradi:tñ respectu dñe Nicolose τ habentium cām ab ea censere tur esse prescriptum.¶ Scdo obiicitur qd dato q filius Corradus non fuisset in mala fide:tñ vt filius τ heres tenetur exonerare con scientiam defuncti per no.in.c.si.de sepul.τ in.c.super eo.τ in.c.cum causam de raptoribus.τ per hanc rationē dñs Anto.Imo.d. Ab bas in.c.si diligenti.de prescriptio.volunt q lex cum heres.ff.de di
17 uer.τ temp.prescrip.que hʒ q † mala fides autoris nocet vniuersali successori.vt etiam per glo.Bart.τ doc.in.l.pomponius.§.cū quis. ff.de acq.pos.τ per gl.in.l.nihil.C.pro herede.hʒ locū etiam de equi tate canonica.τ hanc opinionem approbat Paul.de castr.in.d.§. cū quis.et sequitur Ludo.ro.idem sensit gl.in.c.Abbate sane.de re iudi.li.vi.facit.l.si.cū ibi no.per Bald.et Ang.C.ne de statu defun. ¶ Sed hec obiectio non obst.dñe Nicolose τ eius successoribus nec etiam Corrado si non est heres.preterea q.d.l.cū heres non habet locū de equitate canonica q̄ est seruanda in hac materia prescriptio nis vt not.in.d.regula possessor tenuit notabiliter Dyn.in dicta re gula possessor.Idem Innocē.in.c.cura.extra de iurepatro.Idem Imo.in.l.sequitur.§.heres.ff.de vsuca.pro hoc facit glos.not.in.c.ii. in verbo iuramento cal.in.vi.per quem dicit ibi Dñicus de sancto
18 Gemi.q † lʒ heres τ defunctus censeantur eadem ꝑsona.vt in aut. de iureiur.a mo.prestito.in princ.illud est verum iuris fictione.quia in veritate differunt cū diuerse sint persone τ diuersas aīas habeāt et ideo vinculum vnius non ligat aīam alterius nisi illius culpa in teruenerit.vt in.c.veritatis.extra de iureiu.faciunt optime not.per Bal.in.l.i.C.de patribus qui filios distraxerunt.Preterea nos su mus in prescriptione longissimi temporis que procedit sine titulo nec heres vult vti adminiculo auctoris qui erat in mala fide:quo casu indubitanter non hʒ locū.d.l.cū heres.Hoc voluit no.Bartol. in.d.l.cū heres.ita declarando illā.l.τ est casus singularis quem ex clamat Bal.vt refert Ludo.ro.in.d.§.cum qs in.l.cui vitium.ff.de diuer.τ tēp.prescrip.τ hac opi.tz Pau.de ca.in.d.§.cū quis.Idem Imo.in.d.l.sequitur heres.τ in.l.celsus eo.ti.Idem Bald.in.d.l.ni hil.τ in.l.i.C.de prescrip.lon.tpis.τ in.l.cū qui.§.ait pretor.ff.de pu bli.τ Ang.in.l.si ego eo.ti.τ ad illud de exoneratione conscientie re spondet̄ primo sm quosdam qd hʒ locū in prescriptione lōgi tpis et nō lōgissimi.τ hanc rñsionem tenet genitor meus in quodā consilio vbi eam sic declarat qz prescriptio lōgi tpis non currit sine admini culo defuncti vel quo ad titulum vel quo ad possessionem secus in prescriptione longissimi tpis.τ ita alis fuit etiā consultū ꝑ solennes
a viros.¶ Tertio obiicitur[a] q Magdalena heres instituta a dicto Biancho erat minor.xi.annorum τ sic contra eum donec fuit minor non potuit currere prescriptio.vt clare cantat statutum et hoc est etiam de iure cōmuni.vt.l.si.C.in quibus causis in integrum restitu tio non est necessaria.τ ibi notatur.¶ Sed ad hoc respondetur q ipsa Magdalena nunquam fuit heres dicti Bianchi nec eius here ditatem adiuit:sed potius apparet ipsam non fuisse heredem per laudum latū inter ipsam τ fratrem suum τ lʒ aliquo tpe hereditas
19 iacuerit † tñ prescriptio cepta cōtra defunctum currit cōtra heredi tatem iacentem.vt no.glo.in.l.si intra.C.de non nu.pecu.τ ibi not.

a ¶ Ad no.in c.si.de sepul. cum si.

⁊ in. l. ea que. C. de ex. po. in integ. restitu. pe. ⁊ ibi p Cyn. Bar. Bald. ⁊ per Bal. post Cy. in. l. ij. C. de iure deli. ⁊ ex hoc patet responsio ad id quod obiicitur de minori etate filiorū Syluestri: quia iacēte hereditate fuit completa prescriptio que potuit compleri vt supra conclusum est. ¶ Preterea dato ꝙ contra illos non incurrisset prescriptio currit contra alios in quibus non subest ratio impeditiua prescriptionis ⁊ sumus in materia diuidua iuxta no. in. l. i. §. si stipulanti. ff. de verbo. obl. ⁊ si dicatur pronunciatum est heredes Bianchi mittendos in possessionē. rñdeo ꝙ talis snīa non nocet filiis ⁊ heredibus dn̄e Bonicurre non citatis. vt p totū. C. res inter alios acta. et in. l. sepe. ff. de re iudi. ⁊ in. c. pe. extra de re iudi. cum ibi not.

¶ Consilium. lxi.

1. ¶ Bona tutoris quo tempore censeantur obligata pupillo: an tempore suscepte tutele vel tempore gestionis.
2. Confessio viri facta in testamento vxore presente ⁊ acceptante quādo probet ⁊ non reuocetur.
3. Confessio dotis recepte censetur facta animo donandi.
4. Iuramentum assertorium non firmat donationem inter virum et vxorem.
5. Leges antique sunt correcte in iuramento promissorio: non in assertorio.
6. Turpitudinem suam quando quis allegare possit.
7. Religioni se offerens quando possit bona retinere.
8. Permissum ad tempus post tempus censetur esse prohibitum.
9. Maritus si consentiat oblationi facte per vxorem de se monasterio an ⁊ quando videatur sibi preiudicasse in lucro dotis statutario.
10. Oblatio facta a demente de se quando teneat.
11. Oblatio facta a tutore de pupillo religioni quo ad quid an teneat.
12. Pupillus si est ingressus monasterium ⁊ tutores et parentes dissimulando consenserit infra annum non possunt postea reuocare.
13. Mens sana ex signis cognoscitur.
14. Mutus ⁊ surdus a natura an possunt profiteri religionem.
15. Minor. xxv. annis ingrediendo monasterium si alienet an valeat alienatio.
16. Rei proprie quilibet est moderator ⁊ arbiter.
17. Dominium in ecclesiam transfertur ex solo titulo absq̄ traditione.
18. Publiciana a non domino transfertur ex eodem titulo ex quo a domino transfertur dominium.

Dominus labia mea aperiat et spiritussanctus illuminet intellectum. ¶ In presenti consultatione quia de multis queritur si vellem omnia ad plenum examinare nimis longus resultaret tractatus idcirco breuitati studebo inquantum potero ⁊ substantialiter loquar ponendo veras conclusiones omissis superfluis. ¶ Circa primam questionem viso instrumento tutele ⁊ inuentario confecto per tutorem concludo ꝙ bona descripta in inuentario confecto per Baldasarem legitime ⁊ sufficienter probantur fuisse pro dimidia pro indiuiso in bonis Gerardi pupilli prout descripta sunt assertiue in inuentario per tutorem adeo quod non admittitur probatio in contrarium. casus est clarus cum glo. vbi ita cōcludunt Bar. Bal. Bar. de Saly. ⁊ omnes in. l. fi. C. arbi. tut. ⁊ ideo dicit Bar. in. l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tut. in versi. queritur nunquid ꝙ res debeat isto inuentario describi ꝙ tutor ex illo conueniri possit ⁊ hoc idem latius explicat Bart. de Salyce. in. l. tutores. C. de admini. tuto. Nec potest dicere tutor se res proprias in inuentario scripsisse: quia vel presumitur verum esse prout scriptum est. vel tutorem donare voluisse prout declarat Bar. de saly. in. d. l. fi. ⁊ tenet etiam Ang. in. l. i. §. hec stipulatio. ff. si cui plusq̄ per. l. falci. in versi. vlti. scias qđ inuentarium dz fieri ⁊c. ⁊ ita intelligi dz ꝙ non admittitur probatio in cōtrariuz put habetur in. d. l. fin. verum est ꝙ si posuisset aliena in inuentario ductus iusto errore que putabat esse pupilli. tunc succurritur sibi saltem ex clausula generali si qua iusta cā. de qua in. l. i. in fin. ff. ex quibus causis maio. ita dicit Ang. in. d. §. hec stipulatio. ⁊ ita intelligit Spe. in ti. de instru. edi. §. fi. versicu. nunqd si heres. ⁊ hoc maxime qn̄ posuisset immobilia tali iusto errore ductus put concludūt Ia. de are. ⁊ bal. in. d. l. fina. C. arbi. tute. argu. l. cuz falsa. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ hoc quo ad primā. ¶ Circa secūdam questionem visis iisdem instrumentis tutele ⁊ inuentarii concludo ꝙ in hoc glo. in. l. pro officio. C. de admi. tuto. ponit duas opiniones. ¶ Prima est ꝙ † bona censeantur obligata ex tempore suscepte tutele per tex. in. l. cum ops §. fi. C. de bo. que lib. ¶ Secunda opinio est que incipit ex tempore quo tutor incipit male administrare per tex. in. l. hac edictali. §. pe. C. de secun. nup. ⁊ sic gl. videt̄ residere cum hac secunda opinione ¶ Sed primaz opinionem approbat Iaco. de are. ⁊ Cyn. ibi quos sequitur Bar. de saly. dicens hanc opinionem tenendā: ⁊ qđ illā tenent cōiter doc. pro qua adducit illum tex. in. d. l. pro officio vbi probatur ꝙ pro neglectis ⁊ non gestis bona sunt obligata ergo non a tempore gestionis sed a principio decrete administrationis. Confirmatur quia qn̄ lex mandat tutori vel curatori vt obliget expssim bona talem obligationē vult a principio fieri. l. fi. C. qn̄ mu. tute. offungi potest. ⁊ l. de creationibus. in fi. C. de epi. audien ergo idē dicere debemus qn̄ lex ipsa tacitam hypothecam inducit ⁊ tanto fortius cū hoc inductū sit in priuilegium pupilli. ar. l. beneficium. ff. de consti. prin. Preterea in casu nostro a principio expresse fuerant bona obligata ergo standum est conuentioni. l. legem. C. de pac. ⁊ l. legem. C. lo. Nec obstat in. d. l. hac edictali. §. pe. qr potius concordat quia ⁊ ibi a tpe quo res tradite sint ⁊ sic eo tpe quo tutori decreta est administratio. sed magis obstat quia hypotheca velut accessoria non videtur posse p̄cedere obligationē principalē ⁊ personalē. ar. l. grece. §. si sub conditione. ff. de fideiusso. ⁊ l. potior. ff. qui po. in pig. ha. ⁊ l. cum principalis. ff. de re. iu. glo. in. d. l. [illegible] ops. §. fi. dicit ꝙ immo pōt precedere sicut fideiussor. inib. de fid[illegible] ibi gl. sequunt̄ plerique docto. vbi alleg. etiā solutiōes ex di[illegible] de are. Cy. Pe. bal. ⁊ aliorū doctorum colliguntur quas nō [illegible] quia in casu nostro cessat obiectio. qm̄ tutor a principio qn̄ fuit decreta administratio promisit rē pupilli saluā fore ⁊ inutilia pretermittere. quā obligationem non p̄cessit hypotheca istā que ex gestione postea nascitur ratione doli vel culpe p̄cedat. sed nō curat̄ preter psonalē cum qua concurrit. ita declarat ⁊ rñdet ad propositū bar. de Saly. in. d. l. pro officio in fi. ⁊ hec quo ad secūdam dubitationem. ¶ Circa tertiā dubitationē viso testamento Baldasaris ⁊ confessione eius in dicto testamento facta aduertendū est primo † ꝙ licet dicta cōfessio fuerit facta in testamento: tñ ex quo fuit facta presente vxore ⁊ acceptante se habet illa cōfessio eundē effectum ⁊ irreuocabilē ac si facta fuisset inter viuos vt voluit Iaco. de bel. in auc. de iureiuran. a mo. psti. ⁊ legat no. in. l. heredes palā in. fi. ff. de testa. ⁊ idem tenet Bal. in. l. lucius. §. antepe. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. cū quis decedēs. §. codicillis. ff. de le. iij. ar. l. publia. §. fi. ff. depositi. ⁊ ita saluant̄ dicta Pet. ⁊ Cyn. in. l. generaliter in. xij. q. C. de nō nu. pec. idē etiā tenet bald. in. l. rōnes. C. de probatio. ⁊ in preallegata. l. generaliter in. x. q. tenet do. Ant. in. c. fi. de succes. ab inte. Pet. de anch. ⁊ Ioan. de imo. in rub. extra de test. ¶ Scdo est p̄mittendū ꝙ aut cōstat aliter ꝙ p cōfessionē viri de p̄dictis reb' exceptis q̄ nūc vir cōfitet̄ se habuisse in dotē. ⁊ tūc procedit tex. ⁊ qđ ibi no. in auc. sed iam necesse. C. de do. ante nupt. vt declarat Io. de imo. ⁊ no. in. l. si cōstāte in prin. in pe. col. ff. solu. ma. ⁊ hoc casu exemplo in casu claro quo ad virū prout habet̄ ⁊ no. in. d. auc. sed iam necesse. lz quo ad alios creditores esset obseruanda dispositio illius autentice. qđ nō prosequor quia nō tangit casum nostrum in quo nō agimus de preiudicio creditoris. aut non constat nisi per cōfessionē. ⁊ tunc dicit Io. de imo. in dicto loco qn̄ confessio emanauit constante matrimonio tunc obst. exceptio non dati augmenti. ⁊ rei etiā immobilis in dotem nō date: ⁊ ideo concludit ꝙ aut nō fuit renunciatū exceptioni nō nu. dotis. ⁊ tūc dicit ꝙ talis confessio non preiudicat sibi nec creditoribus infra tpā opponendi exce. non nu. dotis. ar. l. fin. cum ibi no. de do. cau. non nu. aut fuit renu: clarum ē tunc licet Bar. in. d. auc. sed iam necesse dicat ꝙ preiudicat: viro tamen ipse contrariū tz ꝙ nō p̄iudicat qr hz vim donationis. ar. l. quis testamentū. cum ibi no. ff. de proba. cū si. ⁊ sic vult Io. de imo. vbi de dote siue de eius augmēto non cōstat ꝙ talis confessio hz vim donatiōis q: nō pōt cōtra illā opponi exceptio nō nu. do. propter renūciationē. ⁊ hoc idē voluit Petr. de anc. in suo consi. cccvij. incipiē. nulli dubiū ⁊c. ⁊ hoc casu sumus extra altercationem doctoruz qui latissime in plerisq̄ locis disputant. an cōfessio dotis recepte vel augmenti presumatur facta animo donandi a viro sub spe future numerationis sine traditione. ⁊ ibi Ioan. de imo. non curat an confessio emanauerit super bonis mobilibus vel immobilibus. ⁊ hoc placet: q: nō est dare rōnē differentie propter suspitionē phibite donationis. ar. l. illud. ff. ad. l. aql. ⁊ c. translato. de consti. vt etiam tenent moderni. in. l. si diuortio. ff. de verb. obli. Sed in casu nostro lz de tali renunciatione nō appareat tñ apparet aliquid quod est equipollens vz qr vir iurauit predicta vera esse propter qđ iuramentum assertiuū vir non pōt opponere exceptionem non nu. dotis ꝙ veniret contra iuramentū ⁊ detegeret turpitudinē suā contra not. in. l. als; de iureiur. ⁊ in. c. inter dilectos. de fide instru. ita concludunt doct. Io. de imo. ⁊ Abb. mod. in. c. cum cōtingat. de iureiur. ⁊ dominus abbas in sua solenni disputatione. que incipit: stante statuto ciuitatis Senarum ita etiam concludunt Bal. l. Bar. de saly. ⁊ Paul. de ca. in. l. fi. C. de nō nu. pec. ⁊ Ioan. de imo. in. l. nemo potest. ff. de leg. j. ⁊ in. l. seius ⁊ augerius. ff. ad. l. falci. ergo a pari etiam hoc casu dicamus confessionem factam fuisse aīo don. idi. ⁊ per consequens cū presupponatur in puncto ꝙ vxor est premortua viro. ⁊ sic non fuit morte confirmata iuxta no. in. l. pe. C. de dona. inter virum. ⁊ in. l. ij. C. de dote cau. non nu. ⁊ per Bartol. in. l. papinianus. ff. de dona inter virum. ⁊ no. in. l. ij. C. si quis alteri vel sibi. ⁊ Bald. in. l. ij. §. creditam. ff. si cert. peta. concludo ꝙ si aliter non constat de aliter: ia in cōfessione per virum ꝙ talis confessio tanq̄ facta animo donandi nō nocet: cum p̄hibita sit donatio inter virum. ⁊ vxo. l. i. ij. ⁊ iij. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. accedat quia magis communis opi. est ꝙ † confessio dotis recepte sine augmento censeatur animo donandi.

vt o: cludit

vt concludit Bar.in.d.l.si diuortio.ꝛ in.d.l.papinia.ꝛ bart.ꝛ bal. in.d.l.ij.§.creditū.ꝛ Bar.in.d.l.cū qs decedēs.§.titia.ꝛ Bal.in.l.j. C.de dona.an nup.ꝛ in.l.j.C.de inoffi.do.ꝛ pbatur ex his q̄ ponit Jo.an.in addi.Spe.i rub.de reb.ecc.nō alie.ꝛ i rub.de do.iter vir. ꝛ vxo.ꝛ bal.i.l.pe.§.si mulier.ff.so.ma.ꝛ Pau.de ca.ꝯsil.cxvj.incip. In xpi nole amē visis ꝛ ꝯsideratis.ꝛ hoc indubitāter pcedit in casu nostro ex quo ꝯfessio fuit facta in vltia voluntate quo casu semp p̄sumit facta aio donādi ꝛ nō spe future remuneratiōis vt volunt gl.cōiter ibi approbata.i.l.j.C.de falsa cā adiec.le.quā bal.dicit singulariter i extuagāti de pace ꝯstā.i ṽbo vasalli leuēt Pet.ꝛ Cy.i.l. in ꝯtrib⁹.i.xix.q.C.de nō nu.pec.ꝛ bal.i.l.fi.e.ti.ꝛ in.l.i.C.de cōfes.ꝛ bar.in.d.§.titia.ꝛ Angel.in cōsilio incipiēte And.Jo.ꝺ vulterris. 6. ¶ Nec ob.ꝙ vir iurauerit qꝛ est aduertēdū ꝙ tale iurm̄ nō est cōfirmatoriū sꝫ assertoriū.vnde nō est opus itrare illas dubitatiōes an vera vel ficta donatio inter cōiuges firmet iuramēto ꝯfirmatorio 4 qꝛ iurm̄ assertoriū nō validat donationē.Istā q̄ōnem in terminis decidit Cy.in.l.j.C.de sa.san.ec.vbi dicit ꝙ lꝫ iurm̄ confirmatoriū validet hmōi donationē qꝛ respicit futurū ꝛ i eo nō est peccatū:tn̄ secus est in assertorio qđ respicit p̄teritū:puta si ꝯfessus est se aliqđ habuisse vir ab vxore i fraudē donatiōis qꝛ in eo est piuriū si iurat falsuꝫ.ꝛ iō nō est adeo fauorabile.istud etiā i terminis decidit bar. in.d.l.cū qs decedēs.§.titia.facit ꝙ no.idē Bar.in.d.l.q testamētū ꝛ bal.i.l.qđ de suo.C.de dote cau.nō nu.hāc etiā opi.vr̄ seq Jo.de imo.in.d.c.cū cōtingat.lꝫ postea attentet ꝯtrā tn̄ nō firmat.ꝛ opp. magis cōis est in ꝯtrā.ꝛ iō dicit Imo.ꝙ p auꝭ.sacramēta puberū 5 C.si aduer.vē.†leges antiq̄ sunt correcte in iuro pmissorio nō i assertorio de quo loquiꝭ.l.si alteri⁹.C.si minor se maio.dixerit.ꝛ pro hoc est singularis decisio Jo.an.i addi.Spe.in ti.de fila.§.vt aūt circa pncipiū in additione q̄ incipit ad hoc ꝛ ea q̄ pmissa sunt.quā refert ꝛ sequiꝭ Lu.ro.in suo ꝯsi.xij.ꝛ hāc partē tꝫ apte Lu.ro.i rep. rub.ff.de iureiu.i.j.q.sequēdo Bart.in.d.§.titia.hanc etiā partē in simili tꝫ bald.in.l.lucius.ff.de exce.ꝛ p p̄dicta ꝛ plures rōnes quas breuitatis cā omitto.als ita late cōsului i q̄ōne de facto.¶ Et si dicaꝭ qđ nō pōt venire ꝯ ꝯfessionē dicēdo simulatā ꝑpter iurm̄ p ea que dicta sunt ꝭm bal.ꝛ Sal.in.d.l.fi.C.de nō nu.pecu.ꝛ do.Ant. ꝛ alios supra relatos i.d.c.cū ꝯtingat.r̄ndebā in dicto cōsilio pluribus modis.Prio ꝙ qs pōt hoc remittere.vt no.in.c.j.de iureiu.vñ si allegaꝭ simulatio ꝛ pars aduersa excipit de periurio poterit replicare qꝛ vr̄ remisisse piuriū ex quo cōsensit ꝯctū fieri simulatus vt lati⁹ ꝯcludit eleg.iter Jo.de imo.i.c.cū ꝯtingat.¶ Scdo ꝙ i via ex 6 cipiēdi vr̄ ꝺ pmissus †cū possit tūc qs allegare turpitudinē a cessante rōne p no.i.d.l.als.ꝛ i.d.c.cū iter dilectos.¶ Tertio qꝛ talis exceptio ꝯstat ex instr̄o ꝛ iō nō est op⁹ alia oppositiōe.ar.no per. Bar. in.l.cū q ita.§.q ita.ff.de ver.ob.ꝛ in.l.lecta.ff.si cer.pet.¶ Quarto ꝙ nō pcedit dicta opinio qñ iurm̄ appositū in fraudē ꝓhibite donationis als frustratoria ꝛ inutilis illa opi.ꝙ tūc iurm̄ assertiuum nō firmat qꝛ saltē p indirectū firmaret ꝯ regulā cū qđ vna via cuꝫ materia de re.iur.li.vj.ꝛ ꝺ lati⁹ ꝓsecut⁹ fuit in dicto cōsilio.ex qb⁹ cōcludiꝭ ꝙ si de assertis in testō nō cōstat aliter q̄ p confessionē ꝙ talis cōfessio tanq̄ facta in fraudē ꝓhibite donatiōis nō p̄iudicat viro.ꝛ iō dicti fr̄es diligēter ingrant an possit alia via ꝓbare p̄dicta bona tradita fuisse ab vxore viro suo ꝛ hoc sentio de tertia dubitatiōe.¶ Circa q̄rtā dubitationē q̄ q̄riꝭ nunqđ oblatio facta p dictū Baldasarē ꝛ ei⁹ vxorē de psonis ꝛ bonis cū dicta reseruatiōe dn̄ij ptāte alienādi ꝛ iure pcipiēdi fruct⁹ in vita de iure valuerit:cōclu 7 do ꝙ sic†nā aliqñ qs offert se alicui religioni approbat ꝓfitendo tria substātialia regule.ꝛ tūc nō pōt qs psonā offerre:ꝛ bona retinere.ꝛ ita pcedit qđ habeꝭ i auꝭ.ingressi.C.de sac.san.ecc.ꝛ i.c.ij.de statu mo.ꝛ in.c.ij.de ꝯdi.appo.ꝛ in.c.nō dicatis.xij.q.j.ꝛ aliqđ p bar.i l.ij.ff.de ser.vrb.p̄di.ꝛ i.l.si pr̄.ff.de adop.ꝛ bal.i.l.j.§.ille pculdubio C.de latina liber.tol.ꝛ late Lu.ro.in.l.j.in pn̄.ff.de ver.ob.ꝛ hic nō est casus noster.aliqñ ꝛ scđo qs offert se alicui ecclesie ꝛ pio loco nō vt ꝓfiteaꝭ tria substātialia regule sꝫ vt assumat quēdā spālē modū viuēdi.ꝛ tūc pōt fieri cū reseruatione bonoꝝ.ad hoc gl.singularis in cle.j.de reli.domi.ꝛ tex.cū gl.in cle.pe.de sen.excō.ꝛ no.gl.ꝛ Arc. in.c.vt lex ꝯtinētis.xxvij.q.ij.p quē tex.idē tꝫ do.Abb.i. c.in p̄sētia in fi.de ꝓba.tenēt bar.bal.ꝛ Pau.de ca.in.d.auꝭ.ingressi.ꝛ ꝓbatur ēt ex his q̄ ponūt Jo.an.ꝛ Vinc.i.c.dilecta.de maio.ꝛ obe.ꝛ Host. Jo.an.ꝛ doc.i.c.nō dubiū de sen.excō.¶ Ex qb⁹ inferꝭ decisio ad aliud de q̄ dubitaꝭ ꝙ talis oblatio non dissoluit m̄rimoniū postea cōtractū cū nō fuit emissum votū solēniter offerēdo se religioni approbate ꝛ ꝓfitēdo tria substātialia regule vtē casus:vbi plene notaꝭ i.c.j.de voto.li.vj.¶ Circa q̄ntā q̄ōnē q̄ q̄riꝭ an de bonis vxoris p istaꝫ oblationē potuerit aliquo mō Baldasar disponere.Cōcludo breuiter ꝙ lꝫ Baldasar potuerit vēdere bona vxoris ꝛ valuerit vēditio q̄tū ad sui p̄iudiciū ꝛ suoꝝ heredū vt in.l.rē alienā. ff.de ꝯtrahē.empt.tn̄ q̄tū ad p̄iudiciū vxoris vel habentiū ius ab vxore nō valuit nec aliqđ p̄iudiciū intulit vt ꝓbaꝭ in.d.l.rē alienā.ꝛ in regula id qđ nostrū.cū materia.ff.de re.iur.Igiꝭ nō potuit vir alienare bōa vxoris i p̄iudiciū vxoris ꝛ per ꝯñs remāserūt p̄dicte eccle

sie cui dicta bona p vxorē fuerūt oblata iuxta tenorē oblationis in qua tn̄ vxor reseruauit sibi ptātem disponēdi in vita.ergo ea mortua expirauit talis facultas i auꝭ.de nup.§.disponat faciūt no.i.l. 8 cētesimis.ff.de ver.ob.ꝛ†qꝛ pmissum ad tp̄s post tp̄s cēseꝭ ꝓhibitū l.statuliberū.§.stichū.ff.de leg.ij.facit.l.cū p̄tor.ff.de iudi.ꝛ.l.fi.C.ꝺ pac.cōuē.cū si.¶ Nec ob.qđ vir ꝛ vxor ꝛ qlibet eoꝝ reseruauerit sibi dn̄iū ad finē disponēdi de bonis oblatis:ꝛ sic vr̄ ꝙ vnusq̄sq; potuerit de dictis bonis disponere:qm̄ dictio qlibet attribuit actum vnicuiq; i solidū iuxta no.i.l.hoc articulo.ff.de h̄r.isti.qm̄ isti vir ꝛ vxor reseruauerūt sibi dn̄iū ad finē disponēdi i vita:qđ ṽbū reseruare p̄supponit rē esse penes reseruātē ꝛ nō ꝯcessas.Ad ꝺ tex.ꝛ ibi gl.ꝛ bal.i.l.j.C.de pec.cū⁹ q libertatē meruit.ꝛ l.c.sup q̄ōnū.§.porro.ex de offi.deleg.ergo cū sola vxor rerū suarū hꝫ dn̄iū ꝛ ptātē disponēdi sibi tn̄ cēseꝭ reseruata ꝛ nō viro.ꝛ sic sunt referēda ꝯgrue singula singulis.s.ꝙ viro fuerit reseruatū dn̄iū rerū suarū ad finez disponēdi ꝛ eodē mō vxori rerū suarū ad eūdē finē.sunt eñ sermones subiecte materie adaptādi.l.si vno i pn̄.ff.loc.c.Abb.de ꝺ.fi.ꝛ 9 hoc tāq̄ clarū vltra nō ꝓsequor.¶ Circa sextā q̄ōnē qua† q̄riꝭ nunqđ vir ꝯsentiendo mulieri offerēti bona sua ꝛ sibi simul offerēdo videaꝭ sibi preiudicasse in lucro dotis sibi futuro ex forma statuti ꝯditionaliꝭ vxore p̄decedēte sine liberis.i q̄ dubitatiōe si poneremus qđ vxor alienasset bona q̄ de p̄nti fuissent viri donādo ecclie ꝙ vir sibi p̄iudicasset p tex.vbi est casus in.l.fedib⁹.§.fi.ff.de do.facit.l.q patiꭍ.ff.māda.ꝛ tex.i.l.si seru⁹ cōis.§.j.ff.de do.inter.vi.ꝛ vxo.ꝛ ꝙ p illū tex.dicūt bar.ꝛ doc.in.l.q̄ dotis.ff.so.ma.ꝛ ad hoc plura in simili adducere possem q̄ ponūt late Mod.i.d.l.q̄ dotis.ff.solu.ma. ¶ Sꝫ dubitatio stare vr̄ ex quo tale lucrū ꝯditionaliter veniebat q̄rendū viro ꝛ sic spe q̄ habebat se ad esse ꝛ nō esse cui acq̄sitioni cōditionali ēt vr̄ renūtiasse ꝯsentiendo alienatiōi ꝓut consensit.ꝓut vr̄ determinare Bar.in.d.l.q̄ dotis.i ver.pcedo vlteri⁹.dū allegat l.si fundū.ff.ad.l.fal.ꝛ no.p Dyn.in.l.q rome.§.duo fratres.ff.ver. ob.ꝛ gl.in.l.si a substituto.ff.de le.j.ꝛ ꝓbari vr̄ hec cōclusio ex his q̄ ponit Bar.in.d.§.duo fr̄es.in.iij.ꝛ.v.q̄ōnibus.¶ Sꝫ ad hāc obiectionē respōdeo ꝙ pcederet in casu dubio.sꝫ in casu nostro sum⁹ i casu claro.qm̄ vir ꝛ vxor alienauerūt ꝛ p̄stiterūt ꝯsensum mutuū vtrunq; oīa bona ꝛ iura ad eos:vel ad quēlibet eoꝝ spectātia de p̄nti vl̄ ipe i futurū vt clare ptꝫ ex verbis late ꝯceptis i dicto instr̄o oblatiōis per q̄ verba indubitāter cēseꭍ remissum etiā ius cōditionaliter in futurū q̄rendū.hoc ꝓbaꭍ aperte per ea q̄ notabilꭍ ponit Bar.in.d.§.duo fratres.in.vj.q.cū quo trāseunt cōiter doc.ꝛ bar. in.l.post emācipationē.§.j.ff.de lib.le.ꝛ Bal.in.c.j.imperator Lotarius in.l.fi.C.de pac.facit.l.specie cū ibi no.C.de do.ꝛ hoc maxime in casu nr̄o in quo cū alienauerint ꝛ ꝯsensum p̄stiterint vt supra iura dotalia iōi⁹ dn̄e Helisabete ꝛ ip̄as dotes p q̄ ꝓbaꭍ ꝙ specifice vr̄ renūtiasse lucro ipi⁹ dotis cū ṽba dicti ꝯtc⁹ vt dictū est habeāt tractū etiā in futurū p no.p Bart.ꝛ doc.in locis statim allegatis. ¶ Preterea ꝺ ꝯclusio clarissime ꝓbaꭍ ex forma statuti deferentis istud lucrū in quo disponiꭍ ꝙ vxor in p̄iudiciū dicti lucri possit disponere nisi accedat ꝯsensus mariti.sꝫ in casu nr̄o accessit ꝯsensus mariti.igiꭍ sum⁹ in casu claro deciso a statuto ꝛ p ꝯñs nulla relinqtur dubitatio.l.ancille.C.de fur.l.qđ iabeo tarbo. Accessit eñ ꝯsensus mariti qꝛ simul alienauit ꝛ obtulit vt ē tex.ꝛ ibi bart.in.l.cū pr̄ §.libertis.ff.de leg.ij.tex.ꝛ ibi bal.ꝛ Mod.i.l.is q heres.§.neq; filij ff.de acq.here.ꝛ bal.in.l.si filius.C.ad macedo.faciūt no.p Jo.an. in regula q tacet in mercurialibus.de reg.iur.lib.vj.imo expresse p̄stitit ꝯsensum vt patet ex instrumēto oblatiōis.ꝛ sic fuit facta alienatio ab vxore in casu permisso a statuto in p̄iudiciū lucri dotalis ꝛ p ꝯñs nō pōt victus vir vel habēs causam ab eo petere tale lucrū a dictis fratrib⁹ cū vir cōsentiendo sibi p̄iudicauerit.¶ Sed dicet aliqs ex pacto apposito in instr̄o pōt vir reuocare talē oblationē ꝛ alienare.ergo cū ꝯsentiēdo videaꭍ alienasse talē spē lucri iuxta.l.spē cū ibi no.C.de do.ꝛ alia supra allegata vr̄ ꝙ postea potuerit talez alienationē reuocare ꝛ alteri ꝺ ius ꝯcedere:sed ad ꝺ r̄ndere ꝙ vno modo possum⁹ ꝯsiderare virū alienasse offerendo dictā spē lucri.ꝛ hoc respectu verū esset dicere ꝙ posset reuocare ꝛ pcedere obiectio altero mō possumus cōsiderare dictā ei⁹ vxorē alienasse eius bona cuius alienatiōis reuocatio ptinebat ad eā.vt in precedēti dubitatione ꝯclusum fuit ꝛ tunc cū vir tali alienatiōi consenserit nō pōt ratione lucri venire ꝯ dictā oblationē bonoꝝ ex quo fuit ab vxore facta oblatio ꝛ alienatio in casu pmisso in p̄iudiciū lucri ꝓut clare disponit statutū ꝛ hoc maxime post mortē vxoris q̄ donauit ꝛ sic q̄sitū ius monasterio.ar.regule id ꝙ nostrū cū materia.ff.de reg.iu. ex qbus cōcludo ꝙ dictus Baldasar consentiendo oblationi vxoris preiudicauit sibi in lucro p̄dicto statutario maxime attēta forma statuti pcallegati.¶ Circa septimā questionē p̄suppono ꝙ dictus Herard⁹ tp̄e quo oblatio facta fuit erat pubes vt mihi narratū est ex quo supposito p ei⁹ decisiōe cōcludo ꝯsiderādo tres casus.prim⁹ est si dn̄s Herard⁹ q est mut⁹ ꝛ non pōt explicite loq ꝛ qui semp pubes fuit ꝛ est eiusdē sensus nullū habēti intellectum ꝛ omnino est demēs.ꝛ hoc casu eq̄paraꭍ furioso vt dicit Bar.in.l.j.

in princi.ff.de verb.obl. Ad hoc.l.fulcini⁹.§.adeo.ff.ex qb⁹.cau.in
pos.eat.ꝛ sequũtur cõiter doc.ibi ꝛ in.l.multũ.ff.de acq.here. Dico
10 ꝙ †oblatio nec psone nec bonoꝝ tenuit nec ðꝫ aliquã pfessionẽ fecis
se.casus est de vtroqꝫ l.c.si.extra de succes.ab intest.ꝛ ibi no.ꝛ l.c.si
cut tenor.ꝛ ibi no.extra de regula.ad idẽ tex.in.c.ↄsaldus.xvii.q.ii.
ꝛ hic esset casus clar⁹.qꝛ cũ expresse nõ potuisset religionẽ profiteri
ergo etiã nec tacite dici põt inducta pfessio.l.qui ad certũ.ff.loca-
ti.cũ ibi no.ꝛ hic nõ vr̃ casus noster qꝛ ex multis signis positis in
puncto apparet ꝙ nõ caret oĩno intellectu. Scðs casus est si talis
mut⁹ nõ caret intellectu:sꝫ hꝫ aliqualẽ intellectũ sꝫ nõ pfectũ put
ðꝛ in instr̃o oblationis:ꝛ hunc equiparamus pupillo vt in.§.pu-
pillus.insti.de inuti.stipu.ꝛ l.pupillus.ff.de acq.heredi.ꝛ in.l.Quis
§.fi.ff.de acqui.pos.ꝛ ita intelligi dꝫ Bar.l.d.l.i.ff.de verb.obli.put
declarãt ibi Lud.ꝛ Moder.ꝛ hoc casu cũ isti debeãt regi ↄsilio cu
ratorũ sicut pupilli cõsilio tutorũ.l.i.ꝛ fi.cũ sequẽ.ff.ð postu.ꝛ l.i. in
fi.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ ponit Bart.l.l.motũ.ff.de acq.here.nõ pu
11 to tũc hunc casum differre a casu† qñ oblatio fuisset facta a tutore
de pupillo. Ad hoc tex.cũ ibi no.in.l.si curatorẽ habẽs.C.de in inte
grũ resti.mino.quo casu Inn.in.c.ii.extra de reg.sꝫ ꝙ tutores pos-
sunt pupillos religiõi offerre cũ possint ipsos a religiõe reuocare vt
in.c.ii.xx.q.ii.ꝛ lꝫ Fede.ↄs.cclxvii.teneat ↄtrariũ. Qꝛ lꝫ reperiat ꝙ tuto
res possint reuocare tñ nõ reperit ꝙ possint offerre.quã etiã opinio
nẽ seq vr̃ Pe.de anch.i.d.c.ii.de re.qꝛ tutoris ptãs nõ vr̃ extẽdi ad
hũc casũ cũ in ↄsequẽtiã psone sequat alienatio bonorũ q regulari
ter tutorib⁹ cẽset interdicta.l.lex q tutores.C.de admi.tu.sꝫ primã
opinionẽ seqt Io.an.in.d.c.ii.qꝛ tutor equparat parẽti.xx.q.ii.puel
le.vñ sicut pr̃ põt vt in.d.c.ii.ita ꝛ tutor ꝛ dictã opinionẽ seqt dñs
12 Card.Flo.ꝛ sequit do.Abb.Mod.p tex.i.c.ii.xx.q.ii.vbi si† pupil
l⁹ est ingressus monasteriũ ꝛ tutores ꝛ parẽtes dissimulãdo ↄsense
rint infra annũ nõ possint postea reuocare. Ecce ꝗ ꝙ taciturnitas
annalis habet p oblatione expressa.vñ cessante illa taciturnitate
potuisset pupillus exire vsqꝫ ad pubertatẽ ꝛ sic inducẽdo illũ tex.p
bat opinio Inno.ꝛ ad rõnẽ dñi Petri rñdet do.Abbas Moder.
ꝙ bonorũ abdicatio nõ fit nisi p pfessionẽ que nõ põt fieri nisi post
etatẽ pfectã vt in.c.i.de reg.lib.vi.ꝛ sic post tutelã extinctã ꝛ sic vr̃
posse cõcludi qð oblatio quo ad psonã teneat put tenent Inno.
Io.and.Car.ꝛ Abb.moder. Sed nõ quo ad bona put vident te-
nere do.Pe.ꝛ Abbas modernus. ¶ Sed aduertẽdũ iudicio meo
hoc casu quia.d.Pe.ꝛ Abbas loquũtur in pupillo q adueniẽte pu
bertate põt pfiteri ꝛ nõ pfiteri ꝛ põt exire ꝛ nõ exire. Sꝫ iste oblat⁹
de quo loquimur nõ vr̃ posse exire ex quo durat semp pupillus:nec
etiã tacite vel expresse religionẽ pfiteri vt in.c.i.de regu.lib.vi.sicut
pupillus durãte pupillari etate nõ põt exire put cõiter ↄcludunt
Inn.ꝛ doc.in.d.c.ii.ꝛ pbat in.d.c.puella.xx.q.ii.ergo vr̃ ꝙ hoc ca
su potuerit etiã curator vna cũ isto muto ꝛ psonã ꝛ bona offerre ex
presse iꝫ nõ potuisset seq acqsitio in cõsequẽtiã pfessionis tacite vel
expresse cũ in eo nõ caderet professio vt dictum est.nã ꝛ tutori per-
mittit alienatio habita cause cognitiõe ꝛ decreto iudicis vt in.d.c.
lex q tutores.ꝗ p certo cause cognitio satis vr̃ habita put ex instr̃o
oblationis ostẽdit cũ ille staret libẽter in monasterio ꝛ signis ostẽ-
deret se velle ibi stare.ꝛ fratres iã subijssent onera ꝛ essent subituri.
ar.l.sm naturã.ff.de re.iu.ꝛ l.p oneribus.ff.de iure dotiũ ꝛ qꝛ bo-
na q occasione psone sunt insecuta illã sequi debent.l.in pecudum
ff.de vsuris. Nec videtur curandũ ꝙ nõ interuenerit decretũ qꝛ nõ
requirit qñ oblatio fit ingrediẽdo religionẽ vt dicit Io.an.in pre
sentia.de pba.p illũ tex.vbi etiã vult ꝙ nõ requiratur autoritas cura
toris ꝛ clarũ est ꝙ minor habẽs curatorẽ equparatur in hoc pupillo
d.l.si curatorẽ habẽs cũ materia.C.de in inte.re.min. put.j. latius
dicã.hoc tñ non firmarẽ oĩno nisi habeã etiã iudiciũ aliorũ sed hic
nõ vr̃ esse etiã oĩno casus ni vt statĩ patebit ex.j.dicendis. ¶ Ter
tius ꝛ vltim⁹ casus si iste Gerardus lꝫ nõ possit loq si hꝫ bonũ in-
tellectum vel saltẽ sufficientẽ ad obseruantiã religionis ꝛ cognitio
nis ꝛ hic vr̃ casus noster.nã licet iste nõ possit loq tñ si facit illa pti-
nentia ad religionẽ q possunt p eũ explicari obseruãdo castitatẽ ꝛ
obedientiã in sibi iniunctis portãdo habitũ ieiunando seruiẽdo in
13 diuinis facto cũ verbis seruire nõ possit p certo † ex his signis colli
gitur ꝙ ad religionẽ hꝫ satis sufficientẽ intellectũ.ex signis enĩ co-
gnoscit sanitas mẽtis ꝛ qꝛ nõ facit illa q p hoĩes insane mẽtis fieri
solẽt put no.in.c.si.de succes.ab inte.ꝛ in.l.furiosum.C.q test.ꝛ in.l.
ob q vitia.ff.de edil.edi.ꝛ in.l.qdã in suo.ff.de ↄdi.insti.cũ si.eo maxi
me cũ quilibet psumatur sane mẽtis vt in.d.c.si.ꝛ in.l.nec codicil-
los.C.de codicillis.ꝛ attẽto etiã ꝙ notari⁹ attestat ꝙ signis mani
festis ostendit se velle igredi dictã religionẽ ꝛ illã pfiteri ꝛ bona of
ferre vt pꝫ ex instr̃o dicti ingressus cui in dubio standũ est.l.cũ pci
bus.C.de pbatio.faciũt no.maxime p Inn.in.l.ii.ff.de testa.ꝛ in.d.
l.furiosum p Mod.ꝛ potuit ꝛ recte cõfecit instr̃m notari⁹ ex signis
iuxta no.p Bar.in.d.l.mutũ.ꝛ Bar.in.l.muto.ff.de lega.iii.ꝛ per
Bal.in.l.discretis.C.q test.ꝛ Ang.in.l.ex facto in prin.ff.de vulg.ꝛ
pup.ꝛ asserenti cõtrariũ incũberet on⁹ pbãdi.vt habet in.d.l.codi
cillos.ꝛ iste talis si est hmõi recti sensus equiparat maiori put sꝫ
Barto in.d.l.mutũ ꝛ in.l.ii.ff.de bo.pos.fu.infan.delata.ꝛ Bart.ꝛ
An.in.l.cui.cont.§.fi.ff.de postu.ꝛ plene pbãt Ba.An.Pe.de an.
ꝛ Imo.in.de.l.i.in.pri.ff.de ver.ob. Ex qbus iferit duplex cõclusio.
prima qð expresse potuit religionẽ pfiteri pro hoc tex.i.c.cũ apud
14 de spõsa.vbi sm intellectũ Io.an.ꝛ do.Aut.mut⁹ † ꝛ surd⁹ a natu
ra põt cõtrahere matrimoniũ.qð nõ põt pupillus ꝛ i hoc melioris
cõditionis.ergo si apt⁹ ad carnale eodẽ mõ ad spũale.xx.q.ii.ꝛ c.si
gnificatũ.de regula.ꝛ c.i.ꝛ ibi Io.an.ꝛ doc.de reg.li.vi. Ergo mul
tomagis iste qui saltẽ audit. Itẽ tacite portãdo habitũ pfessorum
distinctũ ab habitu alioꝝ. Itẽ stãdo p annũ in religione post.xiiii.
annũ vt in.c.i.cũ ibi plene no.ꝛ in.c.cõstitutionẽ.de reg.lib.vi.ꝛ tra
dit p Io.an.ꝛ alios in.de.c.ii.de re.ꝛ in.c.i.de voto.in.vi.ꝛ in.c.ad
apostolicã.ꝛ in.c.statuim⁹.de reg.in antiquis. ¶ Secũda conclu-
sio est ꝙ valuit donatio bonorũ i ↄsequẽtiã igressus.vt habet.in.c.
15 in presẽtia.de probatio.ꝛ i aut.ingressi.C.de sac.san.ec.etiã † si esset
minor.xxv.annis valeret dicta alienatio igrediẽdo mõasteriũ etiã
sine decreto iudicis ꝛ sine autoritate curatoris.vt decidũt Inno.
Ioã.and.ꝛ doct.i.d.c.i psẽtia.p illũ tex.ꝛ tenent Pet.Cy.ꝛ doc.in
d.aut.igressi.facit tex.ꝛ qð ibi per Bal.in.l.generali.C.de sacrosã.
eccle.ꝛ qð tradit dñs Abbas Modern⁹ in.c.relatũ.el.primo extra
de test.ex quib⁹ concludo ꝙ sm qð probabitur eũ esse vel non esse
sane mẽtis vario modo erit iudicãdũ ex superiorib⁹ patet. ¶ Circa
octauã dubitationẽ q querit nũqd vẽditio Baldasaris de bonis
proprijs dñe Helisabete ꝛ Baldasaris teneat in pͥiudiciũ monaste
riorũ:ꝛ si nõ tꝫ qð ius ↄpetat ad reuocãdũ. ¶ Cõcludo pmo ꝙ alie
natio facta ð pprijs tꝫ ex q obtulit cũ reseruatiõe ꝙ possit alienare
16 ad libitum † rei enim proprie quilibet est moderator ꝛ arbiter.l.ne-
mo exterus.C.de iudeis.l.in re mãdata.C.mãdati. ¶ Scðo cõclu
do ꝙ nõ potuit vẽdere bona dñe Helisabete ꝛ fratris Geracdi i p
iudiciũ monasteriorũ qb⁹ fuerũt oblata supposita validitate dicta
rũ oblationũ vt supra.l.rẽ alienã.in.fi.ff.de ↄhen.emptio.ꝛ l.id qð
nostrum.cũ materia.ff.de regu.iur.ꝛ reg.in vno pl⁹ iuris.eodem ti-
tu.li.vi. ¶ Tertio cõcludo ꝙ q ad bona dñe Helisabete cũ ea mor-
tua statim trãslatũ fuerit dñium ꝛ possessio propter cõstitutũ in in-
strumẽto oblationis appositũ vl saltẽ trãslata fuerit vsucapiẽdi cõ
ditio iuxta not.i.l.qð meo.i.pn.ff.de acq.pos.ꝛ in.l.ab emptione.ff.
de pac.iuctis no.l.clauibus.ff.de ↄhẽ.emp.ꝛ in.l.cũ qui.ff.de publ.
cõpetit dicto monasterio remediũ cõe agendi rei vẽdicatiõe publi
ciana vel cõdictione possessiõis prout habet i.c.Abbate sane.ꝛ ibi
plene no.de re iudi.li.vi.ꝛ p Inn.ꝛ dñm Abbatẽ Modernũ in.c.
cum ad sedẽ.de resti.spo.ꝛ tradit insti.de act.§.sꝫ iste. ¶ Quo aũt
ad bona Baldasaris stante validitate oblatiõis p monachationẽ
ꝛ ingressum religionis ðꝛ quesitũ dñiũ monasterio.vt in.c.cum ad
monasterium.de statu regulariũ.ꝛ in auten.ingressi.cum ibi no.C.
de sa.san.eccle.ꝛ no.in.l.i.ff.de acqrẽ.rerũ do.tradũt Bar.ꝛ Ang.
17 in.l.in rẽ.ff.de rei vẽd.imo † generaliter ex solo titulo trãsfert dñiũ
in ecclesiã sine alia traditiõe.vt est casus.ꝛ ibi not.in.l.fin.C.de sac.
san.eccle cõsequẽter si Geracd⁹ erat dñs dñiũ est penes monaste-
riũ.ꝛ cõpetit rei ven.d.l.in rẽ cũ ibi no.ꝛ l.i.cũ ibi no.C.de alie.iudi.
mu.cã fac.ꝛ tradit in.c.ex.iminata.extra de iudi.ꝛ in.d.c.Abbate
sane.si aũt nõ fuisset dñs Gerard⁹.ꝛ tũc vr̃ ꝙ cõpetat publiciana
18 † qꝛ ex quo ti.a dño trãsfertur dñiũ et eodẽ trãsfertur publiciana
a nõ dño vt notat gl.in.l.ii.ff.de pub.cũ si.ꝛ ita tꝫ Inn.in.c.in psen
tia.de pbatio.quẽ sequitur Imo.in.c.ii.de cõsuetu.sed cõtrariũ te-
nent ibi Io.an.Cardi.do.Ant.ꝛ do.Abbas Moder.ꝛ Dx.in.d.
§.sed iste. Sed opinionẽ Inno.tꝫ Ange.in.l.sinaũt.§.si seru⁹.ꝛ §.si
duob⁹.ff.de publi.ꝛ Bal.in.l.fi.C.de sac.san.eccl.rõnes sunt vtrin-
qꝫ quas omitto breuitatis cã.sed reduco me ad cõclusionẽ sꝫ quã
fuit sepi⁹ cõsultũ p genitorẽ meũ ꝛ alios solẽnes viros. Siquidem
Geracd⁹ habebat titulũ aliquẽ habilẽ ad publicianã.ꝛ tũc pcedat
opi.Inn.qꝛ sicut sine traditione transfertur dñiũ:ita ꝛ publiciana
l.i.in fi.cũ sequẽti.ꝛ l.cũ spõsus.§.is cui⁹.ꝛ ibi Bar.ff.de publi.aut
nõ habebat publicianã.ꝛ tũc illã transferre non potuit per regulã
nemo pl⁹ iuris.de re.iu.cũ materia.ꝛ ita pcedat alia opi.ꝛ hec opi-
nio maxime pcedit cũ sint cessa oĩa iura cõpetẽtia dicto fratri.Ge.
dicto monasterio vt pꝫ i instrumẽto.posset etiã dici ꝙ cõpetat cõ-
dictio possessiõis acquisita mediãte psona fratris Ge.attẽta ma-
xime cessione actionũ remedio canonis reintegrãda.iii.q.i.tenendo
illã opinionẽ ꝙ det ↄ titulo possidẽtẽ prout tenẽt In.dñs Anto.
ꝛ Abb.Moder.in.c.sepe.de rest.spo.sed hoc non psequor qꝛ mul-
ti tenẽt ↄtrariam opinionẽ. ¶ Circa nonã i qua agit de virtute laudi
lati p reuerẽdissimũ dñm Archiepm suppositã ptãte compromit-
tentiũ de q mihi non cõstat.concludo ꝙ agere possint lex compro
misso precedẽti purificato p laudũ ad contenta in laudo prout de-
clarãt Inn.ꝛ doc.i.c.quĩtauallis.de iureiurã.ꝛ Bar.i.l.ii.ff.de arb.
ꝛ Bar.in.l.si.societate.§.arbitrorũ.ff.p socio nisi petatur reductio
ad arbitriũ boni viri cũ fuerit factũ compromissum tanq̃ in arbi
triũ ꝛ arbitratorẽ iuxta not.in.d.§.arbitrorum.ꝛ in.d.c.quintaual
lis. Sed debet de iniquitate doceri p petẽtẽ reductionẽ cum p lau
do psumat vt cõsuluit Dx.in cõsi qð icipit Tholomeus manẽtis

z Bar. z doc. in d. §. arbitrorum. z doc. in d. c. quintavallis. z Bal. in l. fina. C. de contrahen. emp. z Ang. z Moder. in l. sciendum. ff. de ver. obli. non tamen puto quod tale laudum noceat domino Dominico emptori per regulam tex. in c. quis. de re iudi. z in l. sepe. cum materia. ff. de re iudica. z per totum. C. res inter alios acta zc. ¶ Circa decimam q. concludo quod monasterium habet meliora iura domino Dominico in bonis Baldasaris pro omni eo quod in veritate dictus Baldasar esset obligatus ratione suscepte tutele dicti Gerardi cum ipsius bona fuerint pro dicta administratione prius obligata iuxta regulam ei qui prior. cum materia. ff. de regu. iur. in vj. z l. potior. z l. qui balneum z per totum ff. qui potio. in pig. habeantur. non autem habet meliora iura pro quantitate laudata quia tale laudum non nocet ut dictum est predicto domino Dominico z aliis personis non comprehensis in compromisso. ¶ Circa ultimam questionem concludo quod dictum monasterium respectu bonorum domine Helisabete z Gerardi habet potiora iura. quia illa non potuit Baldasar obligare. l. neque pignus. ff. de reg. iur. l. rem alienam. ff. de pig. ac. Item prefatum monasterium est prius in bonis Baldasaris pro omni eo quod esset obligatus ratione administrate tutele propter quam expresse obligavit bona sua ut traditur in l. assiduis. C. qui potio. in pi. hab. ¶ An autem ratione dotis dicta secunda uxor habeat bona hypothecata concluditur quod non ut tenet gl. communiter approbata in d. l. assiduis z tenent doc. in l. j. ff. so. mat. sed hoc habet multas limitationes quas non prosequor quia non est mihi trasmissum instrumentum dotale z etiam quia interest monasterii predicta investigare cum tamen consequi velit bona prime uxoris bona fratris Gerardi z omne id quod exigi posset occasione administrate tutele a Baldasare in quibus omnibus monasterium prefertur predicte secunde uxori. z ex his sunt omnia dubia proposita specialiter decisa zc. Laus deo omnipotenti. Amen.

Consilium. lxij.

1 ¶ Falsificans propriam scripturam privatam quando possit de falso puniri. z nu. 2. 4. z. 5.
3 Nomina propria imponuntur ad libitum z removentur ad libitum.
6 Scriptura privata quando semiplene z quando plene probet.
7 Mutatio nominis quando sit licita.
8 Falsificans plures postas libri an pro una falsitate puniatur vel pro pluribus puniatur.
9 Delicta plura quando committuntur diversis temporibus debent puniri pluribus penis.
10 Statutum si puniat facientes ligam z tractatum: si plures fecerint ligam z tractatum: postea ex intervallo processerint ad effectum ad quem finaliter intendebant puniuntur de utroque.
11 Iudei an comprehendantur in statutis laicorum.
12 Iudei existentes in locis in quibus servatur ius civile romanorum dicuntur esse de populo romano.
13 Filios in potestate habere est proprium civium romanorum.
14 Iudeus potest esse procurator christiani.
15 Societas cum iudeis est licita christianis.
16 Iudei sunt de alio grege.
17 Rigor iuris z non equitas contra iudeum servatur.
18 Instrumenti appellatione an veniat privata scriptura ex communi usu loquendi.
19 Usus communis loquendi prevalet proprio significatui in interpretatione statutorum.
20 Instrumenti appellatione venit omne per quod causa instituitur.
21 Ratio ubi est eadem proceditur de similibus ad similia.

Consiliis nostris trinus deus optimus adsit ut fas perpetuo sanctaque iura loquar. In presenti consultatione visis statutis z aliis que in facto narrantur: quatuor sunt discutienda. ¶ Primum est nunquid dictus Elias de floren. possit criminaliter puniri ad penam applicandam fisco. ¶ Secundum est an dato quod possit criminaliter de falso puniri debeat pro una vel pluribus falsitatibus puniri. ¶ Tertium ex qua pena veniat puniendus attentis d. dictis statutis. ¶ Quartum z ultimum nunquid possit condemnari etiam ad interesse applicandum parti lese ratione falsitatis commisse. ¶ Circa primam dubitationem videbatur prima facie dicendum quod dictus Elias non venit criminaliter puniendus de falso: quoniam quando scriptura que producitur est nulla z nullam producit probationem: non videtur quod † quis ratione illius scripture falsate possit de falso puniri [a] ita videtur casus in l. si quis legatum in secundo responso. ff. de fal. z ibi notant Cyn. Barto. et ceteri. et idem tex. in l. impuberem. §. j. z. §. z si ei servo. ff. eo. titu. facit tex. in l. si quis aliud. §. testamentum. ff. de penis. Sed talis scriptura de qua agimus scilicet liber rationum dicti Elie dicitur esse nulla quoniam continet usurariam pravitatem: ut est casus in cle. j. et ibi plene not. extra de usuris. traditur in c. j. de usu. in vj. Igitur propter falsum commissum in dicta scriptura non videtur quod dictus Elias possit de falso puniri. ¶ Secundo hec conclusio videtur probari nam † quando ex scriptura non potest aliquod preiudicium generari: licet in tali scriptura sit commissa falsitas non videtur quod ex tali falsitate quis possit puniri. hoc tacite sentit glo. in l. damus. C. ad l. corne. de fal. in una solutione ubi hoc videtur velle Cy. Bar. z Saly. z Bar. in l. j. §. qui in rationibus. ff. de falsis. z Pau. de cast. plene in consi. cxlix. hoc etiam videtur de mente. Bar. post Ia. de bel. in d. l. si quis in ij. co. ubi videtur concludere quod quando ex instrumento parti non potest aliquod preiudicium generari quod non puniatur notarius de falso licet falsum commiserit: sed in casu nostro videtur quod ex tali scriptura libri rationum alteri parti non possit aliquod preiudicium generari quoniam tali private scripture in favorem scribentis non datur fides ut in l. rationes. z in l. exemplo. C. de proba. z per Bar. z docto. in l. nuda. ff. de dona. z Bart. z doc. in l. admonendi. ff. de iuretur. z habetur in l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. z in c. ij. de fide instru. Ergo videtur quod dictus Elias non veniat puniendus cum eius private scripture non esset adhibenda fides in favorem ipsius Elie. ¶ Tertio hec conclusio videtur probari quoniam licet dictus Elias mutaverit nomina in dictis libris rationum non videtur quod hoc fuerit sibi prohibitum. ut est casus in
3 l. unica. z ibi no. C. de muta. nomi. † nomina enim propria imponuntur ad libitum ad recognoscendos homines z removentur ad libitum ut traditur in l. ad cognoscendas. C. de inge. z manu. z in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. j. z in l. facta. §. si in danda. ff. ad treb. ergo Elias mutaverit nomina pignorantium in scripturis suis non videtur quod propter hoc de falso puniri debeat criminaliter propter predicta. ¶ His tamen non obstantibus contrariam sententiam indubitanter veriorem existimo quod immo dictus Elias veniat criminaliter puniendus que conclusio probatur clarissime quamcumque opinionem in hac materia sequamur. Prima autoritate glo. in d. l. damus. ubi est casus quod committens falsum in scriptura privata punitur. l. cornelia de falsis. Nec ob. secundum glo. ibi quod scriptura privata non faciat fidem z sic parti non preiudicet quoniam satis est quod scribens inquantum potuit crimen ad effectum produxit. ex l. j. ff. de extraordi. cri. Hanc etiam opi. approbat Cy. in d. l. si quis legatum per d. l. j. ut ibi refert Bar. z secundum istam opi. dictus Elias indubitanter veniat condemnandus z cum dicta opi. videntur tacite transire Bal. z Ang. in d. l. damus. et Bal. z Ang. in d. l. qui velut co. tl. ¶ Secundo hec conclusio probatur autoritate Cyn. in l. j. C. de sepul. violato. ubi concludit quod si falsitas est commissa z scriptura est nulla quod aut vitium est invisibile z punitur per d. l. si quis legatum. aut est visibile. z tunc non punitur z secundum hanc determinationem Elias veniret puniendus: quia tale vitium non erat visibile. ¶ Tertio hec conclusio probatur autoritate Ricar. malum. qui hanc questionem disputavit ut refert Bar. in d. l. si quis legatum qui concludit quod aut est peccatum in forma substantiali sine solennitate instrumenti hic non est casus noster cum in dicta scriptura adsint substantia z solennitas libri rationum de quibus in d. l. admonendi. z in c. ij. de iuretur. per Canoni. aut est peccatum in materia hoc est quia id quod narratur in scriptura non potest fieri z est causa nullitatis z tunc quantumcumque scriptura sit nulla scribens ratione falsitatis commisse punitur de falso per tex. in d. l. si quis legatum. in pri. z in d. l. j. C. de sepul. vio. hic est casus noster: quia scriptura in sui forma non peccat sed in materia quia si quis est in dicta scriptura quod sit causa nullitatis est quia scriptura continet usurariam pravitatem. ¶ Quarto hec conclusio confirmatur autoritate Bar. in d. l. si quis legatum. qui etiam quantum ad effectum nostrum con
4 cludit quod † quando scriptura habet debitam formam z suas solennitates semper scribens ratione falsitatis commisse punitur sive vitium sit visibile sive invisibile per illum tex. in prin. quia perfecit notarius z sic scribens quantum in eo fuit pur. d. dicebat glo. z Cyn. z sic etiam secundum opi. Bar. dictus Elias venit puniendus. quia dictus liber rationum habet suas debitas solennitates. ¶ Quinto z ultimo hec opi. probatur autoritate Bart. de saly. in l. j. C. de sepul. violato. ubi quoad propositum nostrum concludit quod quando vitium nullitatis procedit a causa efficienti exemplum ponit punctualiter in casu nostro: quando quis falso in libro rationum suarum alium sibi fecit debitorem. nam scriptura illa nihil probat ut in d. l. exemplo. C. de proba. cum li. d. allegatis. vel quando tabellio conficeret publicum instrumentum falsum ad suam utilitatem quod minime facere potest. ut l. filius. §. j. de falsis. z tunc talis punitur pena falsi. quia quantum in eo fuit voluit falsitatem consummare non potuit. z de hoc dicit esse casum in l. damus. C. de falsis preallegata z sic decidit Saly. q. nostram in terminis. z si dicatur hic adest etiam vitium alio respectu quia scriptura continet usurariam pravitatem Adhuc idem Saly. in d. loco decidit casum nostrum concludendo
a quod quando vitium nullitatis procedit a causa materiali descripta in instrumento licet scriptura sit nulla: tamen committens falsum punitur de falso z de hoc dicit esse casum in l. si quis legatum in ij. responso. et ex his concluditur manifeste dictum Eliam fore de falso puniendum. z satis recte intuenti esset responsum ad in contrarium allegata. sed singulariter respondendo. ¶ Ad primum dico quod tunc est verum
5 quod † quando scriptura est nulla non punitur falsarius pena falsi: quando nulla est in forma sine solennitate substantiali z ita procedit d. l. si quis legatum. secus si est nulla non ratione cause efficientis vel materialis ut est in casu nostro prout supra declaratum fuit. et ita declarat Ricar. malum. z Bar. in d. l. si quis legatum. z Bar. de Saly. in d. l. damus. Immo z Bart. de Saly. in dictis locis concludunt quod quando

[a] ¶ Falsificans propriam scripturam privatam quando possit de falso puniri.

esset etiā vetitū in forma q̄ puniret falsari⁹ pena falsi.quando scriptura esset allatura aliqd̄ p̄iudicium.per no.in.d.l.dam⁹.qd̄ no ꝑsequor.¶ Ad scd̄am rōnem respondet q̄ tūc distinguit.an instrumentū siue scriptura nulla pōt p̄iudiciū generare vel nō qn̄ deficit scriptura in forma vel in solēnitate substātiali.Secus si ex alia scriptura sit nulla.z ita declarat seipsum Card.in.d.l.si quis legatū.in.iij.colū.post Richar.malū.vt dictum est per glo.in vna solutione in.d.l.damus in tali scriptura priuata dat vnam solutionez q̄ ideo punitur scribens lʒ scriptura nihil probet.quia scribens ꝑfecit delictum q̄tum in eo fuit.z illā glo.sequunt ibi Bal.Saly.z Ang.z idē voluit Dy.in.d.l.si qs legatum.z per hoc est casus expressus in.l.q veluti.C.de fal.vbi p illā.l.dicit notabiliter Ange.q̄ ille qui scribit scripturam priuatā manu ꝓpria z scribit falsum lʒ tali scripture fides nō adhibeat vt in.d.l.exēplo.C.de ꝓbatio.tn̄ punit de falso.per illū tex.z hanc partē vt dixi tenet Saly.in.d.l.j.C.de sepul.violato ꝑut.s.retuli.pro his facit tex.in.l.j.§.ex illo.z in.l.q testamētū.ff.de falsis.z in.l.qui falsis.z in.l.licet.C.de fal.cuʒ

6 simi.¶ Preterea clare rn̄det q̄ l3 priuate scripture in fauorem scribentis non detur aliqua fides.vt in.d.l.exemplo.cum simi.nisi post mortem q: tunc ꝓbat semiplene vt per Bar.z doc.in.d.l.admonēdi.ff.de iureiur.tn̄ hoc est verum nisi lege vel cōsuetudine dictis priuatis scripturis fides adhibeatur.vt cōcludit Joan.and.post Nico.de materel.in addi.Specul.in tit.de instru.edi.in rubri.in magna addi.in ver.vij.supplementū.z est tex.in.c.cum dilectus de fide instru.quem ad hoc allegat Ludo.ro.in.d.l.admonendi.Ad idem tex.z ibi Joā.an.z Abbas moder.in.c.ij.extra de cōsuetudi.tenet Bal.in.l.j.C.de cōfes.z Bal.in repeti.l.cunctos populos.C.de sum.tri.z in auf.z si cōtractus.C.de fide instru.z Abba.moder.in.c.bone.el.ij.extra de postu.prela.sed vt mihi relatum est scripturis priuatis dicti Elie ex forma capitulorum datur fides.z ita seruatur de facto z cōiter seruat in tota Jtalia propter capitula q̄ hn̄t q̄ scripturis priuatis z libris rōnum hebreorum mutuantiū sub vsuris dat fides.ergo ptʒ q̄ dicta scriptura p[illegible] poterat preiudiciū generare imo in casu nostro nisi fuisset detecta falsitas iam preiudicium generauerat.quia dictus Elias iam deceperat propter illas scripturas emptorem vt induxerat ad cari⁹ emēdum.z per cōsequens in casu nostro nulla restat dubitatio quominus ille debeat de falso puniri.¶ Ad vltimam rationē rn̄det qd̄

7 †ꝓcedit q̄ licita est mutatio nois nisi talis mutatio fiat ad decipiendū alterum fraudulenter.q: tunc punit.l.cornelia de falsis.vt est tex.in.l.falsi nois.z ibi notat gl.Bar.z doc.ff.de falsis.tradūt Ja.but.z Bal.in.l.j.rub.C.in.ij.col.ponit etiā Bal.in rub.C.de fi.instru.z traditur in ꝓe.vj.in glo.in ver.Bonifaci⁹.z p Bar.z bal.in ꝓe.ffoꝝ.z in simili per Barto.in suo tractatu de insignijs z armis.z hec quo ad primam dubitationem dicta sufficiant.¶ Circa scd̄am dubitationē cōcludēdū vr̄ q̄ q̄ verū sit dicere dictū Eliā

8 †cōmisisse plura delicta z plures falsitates cum ex interuallo z diuersis tp̄ibus descripserit plures postas falsas vt clare ptʒ ex not.p Bart.in.l.nunq̄ plura.ff.de priua.delictis.z in.l.illud.§.fi.ff.ad l.aquil.Tn̄ ex quo dicta delicta tendūt ad vnū effectum z ad vnū finē.s.ad decipiendū dictū Sabbatū emptorē vt carius emeret:vr̄ q̄ dictus Elias vna tantū pena sit puniendus.Hoc videt decidere Bar.post Dy.in.d.l.nunq̄ plura.ff.de priua.delictis.in versic.Jtē opponit supra ad.d.l.aquil.l.illud.hoc clarius videt determinare Bar.in.l.inficiādo.§.infans.ff.de furtis.Ubi concludit vna pena esse puniendū eum qui ꝓducit plures testes ad vnum effectū z idem est in eo qui produceret plura instrumenta vel testes z instrumentū ad victoriam cause vnius z eiusdē vt cōcludit Bald.in l.q̄cunq̄.C.de ser.fugi.z ita in casu nostro redditū est consilium q̄ vidi p p̄stantissimū iuris interpretē dn̄m Benedictum de benedictis a cuius opi.non puto tutū discedere cum semꝑ in consulendo optimi iudicij habitus fuerit.¶ Sed vt excitem ingenium iudicare debentis dico posse concludi dictū Eliam posse puniri pro pluribus falsitatibus diuerso tp̄e commissis.hoc primo ostendo per

9 glo.in.l.nūq̄ plura.ff.de priua.delictis que vult q̄ †qn̄ plura delicta committuntur diuersis tp̄ibus debent puniri pluribus penis per dictā.l.nunq̄ plura.secus si eodem tp̄e per.d.l.illud.§.fi.z licet

a Bar.post Dy.in.d.l.nūq̄ plura.[a] quos cōmuniter videntur sequi doctores reprehendant dictā gl.dico q̄ illam reprehendunt in eo mēbro qn̄ delicta cōmittantur eodem tp̄e.Quia vt dicit Barto.si opi.gl.esset vera destrueretur tot⁹ mūdus.qm̄ si percuteret aliquis pluribus ꝑcussionibus eodē tp̄e vna tm̄ pena ꝑcussori esset imponenda.qd̄ dicit esse ɔ̄ illū tex.in.d.l.nunq̄ plura.in princ.z ideo dicit distinguendum an delicta cōmittant ad diuersum effectum z finem an ad eundē.qn̄ aūt fierent ex interuallo non aperit Bart.an glos.bene dicat z an debeat distingui sicut qn̄ eodem tp̄e.z qd̄ ita debeat intelligi Barto.ptʒ.per.d.l.illud in fine.in qua fundat suā distinctionē.que loquitur qn̄ eodem tp̄e plura delicta fiunt ad eundē fineʒ.Sed qn̄ diuersis tp̄ibus illa.l.ꝓbat ɔ̄riū.dicta enim

a ¶ Ad glo.z bar.in.l.nūq̄ plura.ff.de ꝑua.delictis.

doctorū debent intelligi fm iura que allegant vt inquit Bartol.in l.non solū.§.liberationis verba.ff.de lib.leg.z q̄ hoc sit veruʒ scd̄o ostendo.nā Bar.in.d.§.infans.semꝑ loquitur aut in delictis habētibus causam successiuā:aut in habentibus cām momentaneā cōmissis eodem tp̄e.vt in eo qui eodem tp̄e euulsit plures terminos vel ꝓducit plures falsos testes.nō aūt aperit qd̄ iuris qn̄ diuersis tēporib⁹:vnde Ang.ibi notabiliter limitat z declarat dicta Bar.procedere si vno z eodem contextu z tp̄e oēs termini sint euulsi z omnes testes falsi fuerunt ꝓducti eodē cōtextu z falsum dixerūt: q: vnitas tp̄is inducit vnitatem delicti vt no.glo.in.l.j.C.vnde vi.Sed si diuersis tp̄ibus termini fuissent euulsi q̄tūcunq̄ existentes in vno loco vel varijs diebus:idem testis cū iuramēto fuisset receptus suꝑ pluribus articulis licet ad eundem effectum tendentib⁹ vel diuersis tp̄ibus fuissent facte productiōes testiū diuersorū fm formam auf.atq̄ semel.C.de probat.tunc quot sunt tp̄a tot erunt delicta z tot pene.vt in.l.vulgaris.in princ.ff.de furt.z in.d.l.illud §.fina.ita concludit no.Aug.in.d.loco.cuius predicta sunt verba formalia que decidunt casum nostruʒ cū presupponat q̄ diuersis tēporib⁹ fuerint facte plures poste false.p his accedat qd̄ alias cōsuluit Bald.prout referunt pleriq̄ Moder.in.d.l.nunq̄ plura q̄

10 †si statutum punit facientes ligam z tractatū z plures fecerint ligam z tractatum postea ex interuallo ꝓcesserint ad effectum ad quā finaliter intendebant puniuntur de vtroq̄.z hoc etiā clare voluit Bar.in.l.nunq̄ plura.in ver.venio ad aliquas questiones vbi intelligit z declarat dictam.l.illud in fine ꝓcedere qn̄ eodem impetu fiunt plura delicta tendentia ad eūdem effectū.¶ Quod etiaʒ z.iij.z vltimo ostēdo autoritate Florani de sctō Petro in.l.si seruus.seruum.in princ.ff.ad.l.aquil.vbi notabiliter distinguit:quod aliqn̄ vnū delictū reperitur p̄paratorium ad alterum fm naturaʒ actus.vt amplexus ad libidinem.iuxta.l.qd̄ ait.ff.de adulte.z insultus ad percussionem iuxta.l.qm̄ multa.C.ad.l.iuliā de vi.z tūc attenditur solum actus principalis z finalis.z ita procedit.d.l.illud.§.fi.z gl.in.l.qui de crimine.ff.de accu.que dicit q̄ insultus cōfundit cū ꝑcussione.aliqn̄ reperitur preparatoriū alterius non fm naturā actus sed cōtingenter:z tunc si illud qd̄ sequitur cōmittat ex interuallo tūc reperitur primus actus consummatus z separatus ab actu finali z sic separatum iudicabit de vtroq̄.z ita intelligit tex.cū gl.in.d.l.nūq̄ plura.vnde cū in casu nostro talis falsificatio postarum fm naturā actus nō tēderet ad dictam deceptionez sed ita cōtingēter reperiat fac̄tū sequitur qd̄ de dicta falsitate separatim debet iudicari.Nec dʒ fm finem ex interuallo sequutum iudicari.Predicta tn̄ non oīno affirmo ex quo videt q̄ aīo cōtinuato decipiendi dictum sabbatum commiserit dictas falsitates per ea que pulchre z subtiliter ponit Bald.in.l.quicunq̄.in.i.col.C.de ser.fugi.in ver.ij.nota.Unde in predictis diligenter aduertat ille qui habet iudicare.z hec quo ad secundam dubitationem.¶ Circa tertiam dubitationem in primis pro eius clariori intelligentia est examinandus alius punctus.nunquid dictus Elias possit puniri pena iuris communis de qua in.l.i.in fi.ff.de falsis.vel debeat puniri pena statutorum.Circa quod in casu nostro vidi consilium redditum per prefatū dn̄m Benedictū de benedictis q̄ nō potest puniri pena iuris cōis q: per statuta est recessum a pena iuris communis ex quo extat statutū in loco q̄ in delictis procedat de similibus ad similia vt cōcludit Barto.no.in.l.j.§.j.ff.vi bonorum rapto.pro quo facit qd̄ dicit Bald.in.l.non est nouum.ff.de legibus q̄ indistincte pena statuti z non pena iuris cōis.z est rō quia officiales locorū iurant seruare statuta:iuramentum autem obligat i forma specifica.vt in.c.ad nostram.extra de iureiuran.Sed hic latet difficultas non tacta in dicto consilio.nam de iure communi est pena deportatio.z publicationis bonorum in libero homine:in seruo vero est pena mortis.z sic etiam in libero dicit esse pena capitalis.vt in.l.ij.ff.de publi.l.iudicijs.z ex forma statutorum dicti loci est pena falsi trecentarū librarum z portationis mitre.que pena non est capitalis vt in.l.ij.ff.de publi.iudic.z sic mitior pena imponitur ex forma statutorum q̄ de iure communi.z sic statutū diceretur inducere fauorē z hoc maxime si dicerē hanc penam arbitrariā iuxta formam alterius statuti.vn̄ succedit dubitatio.

11 †nunquid iudei comprehēdant in dictis statutis z q̄ comprehendātur.Primo dico q̄ iudei dicuntur de populo.vt concludunt Moder.in.c.iudei.extra de iudeis.per text.singularem in auten.de questio.dum text.dicit ciuitas nostra populo a turbis diuersorum hominum zc.quod per illum text.not.Bald.in cap.j.de forma fid.z in titu.de pace canstān.in verbo nos romanorum.z ideo dicunt doc.in.d.cap.Judei quod statutum q̄ stantibus masculis femina non succedat hʒ locum etiā in iudeis.pro his facit tex.in.l.Christianus.z qd̄ ibi per Barto.no.C.de sacri.paga.z templ.¶ Secundo pro

12 hac parte facit q: †Judei existentes in locis in quibus seruatur ius ciuile romanorum dicuntur esse de populo romano quantum ad hoc vt illis legibus viuant vt est casus in.l.iudei.C.de iudeis.

vt no.in

vt not.in.c.ius quiritum.notat plene Innoc.in.c.super his extra de voto.z Ioan.an.in.c.gaudemus.de diuortiis.vnde habent filios in potestate vt no.gl.in.c.iudeorum.xxviii.q.i.z Bald.in.l.nã ꝰ cinium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu. z firmat Cardinalis in cle.ii.de Iudeis.z est magis cõmunis opi.quicquid dixerit Arch. 13 in.c.qui syncera.ii.q.i.† quod habere filios in potestate est propriũ ciuium romanorum.vt insti.de patria potestate.in prin. Ubi dicit gl.ꝙ Francigene qui non sunt subiecti Romano imperio non habẽt filios in ptãte quã Bal.dicit esse singularem in.c.i.an maritus succedat vxori in beneficium z in.c.ii.de fratribus de nouo bñficio inuestitio.quemadmodũ ergo si Iudei sunt in loco in quo seruat ius ciuile ab eis seruari debet eadẽ ratione qñ sunt in alio loco in quo seruatur ius propriũ ciuitatis tale ius ab eis seruari dꝫ arg.l. oẽs ppli.ff.de iusti.z iu. ¶ Tertio predicta cõclusio vr̃ confirmari per tex.qꝺ ibi no.Bal.in.l.spadonẽ.§.iam autẽ.vbi dicit Bald.ꝙ 14 in humanis actibus Iudei nobiscum participant.z ꝙ † Iudeus põt esse procurator christiani.z ideo dicit ꝙ immunitas concessa hoĩbus certi loci extenditur ad iudeos.z ita dicit se habuisse de facto. ¶ Quarto pro hac parte facit qꝺ notat Ange.in.l.vtimur.ff.de sepul.violato.z in.l.i.ff.ad.l.iuliam maiestatis in quibus locis dixit ꝙ si est concessa securitas vni cum sociis suis includeretur etiaꝫ 15 hebreus † qꝛ licitũ est nobis cum eis societatẽ hr̃e.vt in.l. quicunqꝫ C.de iudeis.sed meliꝰ probat text.in.c.postulasti.z in.c.z si iudeos extra de iudeis licet Bartol.in hoc decisionẽ reliquerit.vt in. d.l.i. ff.ad.l.iuliã maiestatis. ¶ In ꝯriũ tñ primo videt̃ illud facere quod 16 dici solet † ꝙ iudei sunt de alio grege z nihil ad nos de his qui foris sunt.vt in.d.c.gaudemꝰ de diuortiis.z in.d.c.qui syncera.ii.q.i. Ergo videtur quod statuentes nõ cogitauerint de his qui nõ sunt de eorum grege. ¶ Secũdo hec opinio videbatur confirmari.Naꝫ in beneficiis generaliter concessis nõ videtur comprehendi psone odiose tex.est in.l.lucius.§.luciꝰ titius.ff.de leg.ii.quem text.ita sumit Bar.post Iac.de are.ergo dictum statutũ reducens capitalẽ penã ad nõ capitalẽ z ad mitiorẽ penã nõ videtur comprehendere iudeos qui dicuntur psone infames z propterea ab oĩbus honoribus dignitatibus z officiis repellũtur.l.fi.C.de iudeis vbi text.appellat ipsos insultantes fidei nostre. ¶ Tertio hec ꝯclusio videt̃ pbari naꝫ vbicũqꝫ due sunt leges vna que procedit de equitate alia de rigore lex que loquitur de equitate corrigit legem que loquit̃ de rigore vt habetur in.l.placuit.C.de iud.z in.l.fi.de transac.z tñ ha 17 beo ꝙ † cõtra iudeum seruatur rigor scripture z nõ equitas scripta glo.est singularis quam ibi ponderat do.Anto.in.c.i.extra de iudeis.z refert z sequitur genitor meus ergo q̃ñcũqꝫ lex magis rigorosa corrigatur a lege minus rigorosa que continet equitatẽ: tñ lex magis rigorosa correcta contra Iudeos seruatur ergo pari ratione idẽ videtur dicendum in casu nostro vt cõtra Iudeos seruetur ius cõmune z nõ ius municipale qꝺ minus rigorose procedit. ¶ Quarto z vltimo hec cõclusio vr̃ pbari ex forma statuti qꝺ punit falsitates qꝺ disponit qꝺ de falsitate punitus remaneat infamis z non possit ad honores admitti:z sic cũ statutũ velit punitũ effici infamẽ z perdere honores p̃supponit illũ prius non fuisse infamẽ z potuisset habere honores qꝺ nõ põt habere locũ i iudeis q sunt infames z non admittuntur ad honores:vt in.d.l.fi.C.de iudeis.Una em̃ pars statuti per aliã declarat̃.l.qui filiabꝰ.z.l. si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.i.z si dicatur huic roni obstat ꝙ fm hoc mali hoĩes z infames nõ punirentur pena p̃dicti statuti ergo melioris cõditionis erunt q̃ boni qꝺ esset absurdũ.l.nã absurdũ.ff.de bonis liber. respõdetur qꝰ imo erunt peioris cõditionis quia imponetur pena iuris communis que est maior vt supra est dictum nec est inconueniens ꝙ non cõprehendãtur ex quo sunt persone odiose vt.d.l.lucius titius.z ex his essem valde perplexus nisi quod mihi relatum est ꝙ iudei debent tractari vt ciues z gaudent in omnibꝰ statutis z priuilegiis alioꝝ ciuium.quo casu stante hoc primã partem potiorẽ existimo qꝛ tũc nõ debet esse differentia quo ad p̃dicta inter terrigenas z iudeos per tex.z qꝺ ibi per Ange.in.l.ii.§.furiosus.ff.de iure codi.z per no.per Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti. z iure.xvii.col.ver.sed pone statuto cauetur.z per Bar.in.l. si maritus.§.legis iulie.ff.de adulte.z in specie de iudeis ponit Bald.in l.iii.§.hec verba.ff.de neg.gest.z Bart.in.l.quidam cum filium.ff. de ver.ob.Ex quibus concludo dictum Eliã nõ posse puniri pena iuris communis sed pena statutorum dicti loci. ¶ Sed tunc succedit principalis dubitatio numquid debeat puniri pena statuti loquentis de falsificante instrumentum siue quãcunqꝫ aliam scripturam publicam qꝺ imponit penam trecentarum librarũ z iniuriam. vel vigore dicti statuti vel procedendo de similibus ad similia vel debeat puniri ad arbitrium potestatis si non fuit arbitratus tale delictũ esse deprehensum in dicto statuto vel esse iuxta formam alterius statuti qꝺ vult ꝙ pcedatur de similibus ad similia z videbatur dicendũ ꝙ pena dicti statuti imponentis penam trecentarũ librarũ non posset puniri qñ dictũ statutũ loquitur de falsificante 18 instrumentũ seu publicã scripturã † appellatione autem instrumenti non venit priuata scriptura ex cõi vsu loquendi vt cõcludit bal. 19 in.l.i.C.de iuramento calũ.qui † quidem cõis vsus preualet pprio significato interpretatiõe statutoꝝ.l.labeo.z ibi per Bar.ff.de supellec.leg.a.z.l.cũ de lanionis.§.asinã.ff.de fun.instr.z hoc in terminis ꝙ appellatione instrumẽti nõ veniat priuata scriptura in statuto tenuit Iac.but.in.l.i.ff.de fi.instru.Nec vr̃ cõprehendi sub illis verbis statuti dũ dicit.alias quãcũqꝫ aliã publicã scripturaꝫ qꝛ scriptura priuata nõ dr̃ publica.que dr̃ illa que cõficitur manu publici notarii vt tradit Spe.in titu.de instru.cau.z fi.§.nunc dicendũ.in prin.z ibi Io.an.in magna addi.ver.nunc de secũdo. z not. in.c.i.extra de fi.instr.z in.c.cũ dilectus.de fi.instr.z nota.etiã in.l. scripturas.C.qui po.in pig.ha.Nec videtur ꝙ iudex habeat arbitrari hoc delictum simile.quoniam scriptura priuata non facit aliquã fidẽ in fauorẽ scribẽtis z sic nullũ preiudiciũ generare potest. l.exemplo.C.de pba.cũ si.iũctis no.in.d.l.damus.C.de fal.z sic vr̃ ꝙ sit puniẽdus pena arbitraria fm arbitrium potestatis. ¶ Hiis tñ non obstantibus ꝯriam sñiam veriorem existimo ꝙ imo veniat puniendus pena statuti vel qꝛ cõprehendatur vel pcedendo de similibus ad similia ꝙ aũt cõprehendatur vr̃ ostendi presupponen 20 do primo ꝙ dicte scripture det̃ fides.vt.s.ostensũ fuit † nã appellatione instr̃i venit omne per qꝺ causa instruitur. vt in.l.notum.§. instrumentoꝝ.ff.de ver.sig.vbi hoc voluit Bar.dicens ꝙ ex dicta allusione vocabuli põt sumi ppria significatio.z hoc ꝙ ex proprietate sermonis veniat.tenet etiã Bal.in.d.l.i.C.de iura.calũ. z hoc indubitanter p̃cedit qñ scriptura priuata facit fidẽ vt voluit Abba.Mod.in rub.extra de fi.instru.in.c.i.c.ti.iuncta rubrica.p hoc optime facit qꝺ no.Bar.in.d.l.si quis legatũ.ff.de falsis.Imo fortius qñ priuata scriptura pbat videt̃ ꝙ appellari possit publica scriptura.ita decidit in terminis Specu.in titu.de instru.editio.§. nunc dicendum.ver.z generaliter.vbi concludit ꝙ generaliter oĩs scriptura dicitur publica cui de iure vel speciali consuetudine creditur.arg.c.cum dilectus de fi.instru.z qꝺ no.Innocen.in.c.eo. ti. Pro hoc faciũt verba statuti dũ dicunt vel quãcunqꝫ aliã publicã scripturam de cuius dictiõis geminate natura est includere similia z alia in quibus minor est rõ conclusionis.vt no.in.l.balista. ff. ad treb.z licet de p̃dicta nõ esset oĩno tractatũ.iudex dꝫ arbitrari illud etiã simile comprehendi in statuto ad quem pertinet hoc arbitrari vt pꝫ ex forma dicti statuti qꝺ seruari debet.vt in.d.l.oẽs populi.ff.de iusti.z iu.z lꝫ hoc statutum non diceret. hoc idẽ est de iure cõi z no.Innoc.in.c.causam q̃ extra de iu.z Bal.in.l.i.C.vt q̃ desunt aduocatis.ꝙ aũt debeat simil̃r arbitrari pbat̃ ex pluribꝰ. ¶ Primo qꝛ ex virtute sermonis appellatione instrumenti cõprehẽditur scriptura priuata maxime que facit fidem qꝛ eodẽ modo instruit cãm vt supra dictũ est. ¶ Scdo qꝛ eodem modo probat sicut publicũ instr̃m. ¶ Tertio idẽ preiudiciũ generat̃ qꝺ maxime considerat.vt in.d.l.damus. ¶ Quarto qꝛ eadem pena ꝺ iure cõ 21 muni punitur.l.i.§.ex illa iuncto.§.fi.ff.de falsis.† vnde cũ sit eadem ratio in scriptura priuata potest ad eam pcedi de similibꝰ ad similia.l.nõ solũ.§.qui primipili.ff.de execu.tut.tradit Bald.in.l. illud.C.de sac.san.eccl.z in.l.i.C.de interdicto matrimonio.z in.l. neqꝫ leges.ff.de legi.z hoc maxime cum sit de iure cõmuni eadem pena vt tradit Bald.in.l.data opera.C.qui ac.non pos.Optime faciunt no.in.c.si beneficia.de p̃ben.in.vi.per Io.andr.in nouella. ex quibus cõcludo ꝙ iudex dꝫ dictũ Eliã punire pena dicti statuti.z hec quo ad tertiam dubitationem. ¶ Circa quartam et vltimam clara est cõclusio ꝙ iudex qui principaliter cognoscet criminaliter de maleficio poterit incidenter cognoscere de interesse et damno dicti sabbati z condẽnare dictũ Eliam ad satisfaciendũ omne damnum z interesse vt est casus z ibi notant Bart.z alii in l.interdum.§.qui finem.ff.de fur.z traditur in.l.iii.§.si dicatur.ff. fi.regund.z in.l.i.C.quando ciuilis actio criminali p̃iudicet vnde siue dictus Elias venit puniendus pena dicti statuti venit cõdẽnandus ad dãna z interesse p predicta.qꝺ etiam disponitur ex forma dicti statuti siue pena arbitraria per iura prealegata.nec obstat si dicatur ꝙ dictus Sabbatus ciuiliter ex sententia dictorum arbitrorum sit consecutus interesse qꝛ si nõ est consecutus plenũ interesse adhuc dictus Elias põt condẽnari ad illud plus qꝺ Sabbatus nõ est consecutus:qꝛ qñ quis vno remedio nõ cõsequitur integre interesse familiare põt illud demũ consequi alio remedio vt probatur in.l.i.in prin.z ibi notatur.ff.vi.bo.rap.Ad idem tex.in ti.si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.Quod vlterius nõ prosequor propter nunciꝫ festinantiam.z qꝛ non curat illud plus petere.Unde remitto me ad no.per Barto.z doc.in.l.i.§.dixerit aliqa ff.de publicanis.

Laus deo.

¶ Consilium.lxiii.

1. Statutum excludens filiam dotatam propter masculos:requiritur z sit dotata tempore mortis.
2. Actio omnis z omne remedium tollitur longissimo tempore.
3. Statutum excludens filiam donec supersit masculus eo defuncto filia reintegratur ad hereditatem patris.

4 Mere facultati an prescribatur. & nu. 5. & 6.
7 Repudiare tacite censetur qui permittit labi tps infra quod pōt aliquid acceptare.
8 Statuti condictione intentans dz pbare qualitates requisitas.
9 Testis solus non probat.
10 Testis referens audita an probet.
11 Seu dictio: aliqñ disiunctiue ponitur: & aliquando etiam ampliatiue. numero. 12.
13 Statuta debent intelligi ne possint a sapiente reprehendi.
14 Error iuris etiam mulieri non prodest ad prescriptionem nisi sit probabilis.
15 Testator legitimus semel exclusus per superexistentiā testamentarij amplius non admittitur.

Consilijs nostris. trinus deus optimus adsit vt eas perpetuo sanctaqz iura loquat &c. In causa vertente inter dominā Catherinam & dñam Paulam siue eorum procuratores viso processu & actis actitatis hincinde: prima facie videbat̃ dicendū dictā dñam Catherinā fouere iustitiam altera de duabus vijs. Prima via videbat̃ si dicamus nō pbari dominam Joannā fuisse dotatam a patre vel aliquo ex enumeratis in statuto propter qđ nō fuisset exclusa Joanna ab hereditate Jacobi per superexistētiam Nanni filij masculi ex forma dicti statuti quoniaz de iure cōi Joanna debebat admitti ad hereditatē Jaco. vna cū Nannio p dimidia: vt est tex. in aut. de here. ab intest. §. j. Nec excludebatur ex forma dicti statuti. qz dic m̃ statutum ad hoc vt filia femina excludatur p masculū reqrit q̄ filia sit dotata ad hoc vt per masculos excludatur a successione & sic requirebat̃ q̄ esset dotata tpe mortis patris de cuius successione agebat̃. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalibus. l. si titius & l. ex facto. ff. de vulg. & pup. Si
1 ergo † tpe mortis nō reperit̃ dotata sumus extra casum statuti & remanemus in dispositione iuris cōis. l. si cū dotē. in prin. & in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. & probantur ex his q̄ ponunt late Bartol. Imo. & alij in. l. titio cētum. §. titio genero. ff. de cōdi. & demō. Pet. Ly. & Bal. in. l. non sine. C. de bonis q̄ lib. & Bal. in. l. si plures. C. de condi. inser. ¶ Et si dicat̃ q̄ hec via nō fuit intentata sed fuit intētata cōdictio statuti q̄ requirit filiā fuisse dotatā & taliter exclusam & sic debebāt probari qualitates requisite a statuto iuxta no. per Bart. in. l. j. ff. de condi. ex. l. & §. latius dicā. Cum ergo nō fuerit probatū Joānam fuisse dotatam non probatur qualitas requisita a statuto & per ɔ̄ns nō competit sibi condictio. Unde pōt sibi dici via quā elegisti hec tibi pateat. l. si cū exceptio in fin. ff. qđ metus causa & p Bar. in. l. clodius. ff. de acqui. here. & Bal. in. l. fi. §. si vero C. de iure delib. Quia ad hoc videtur posse rñderi qđ ex narratis in petitione etiā cōcludi poterat in hoc remedio nā nō sine mysterio procurator Catherine nō voluit vnq̄ assertiue affirmare Joānam fuisse dotatam imo etiam cōcludit in vtroqz remedio ex quo petit declarari hereditatem Jacobi per mediam personam Joanne pro dimidia ad eam pertinere & sic ex iure adeundi transmisso per ipsam Joannam ipsi Catherine tam iure suitatis iuxta no. p Bar. in. l. ex militia. in fi. ff. de test. mili. & per doc. in. l. si fratris. C. de iure delib. quam etiam remedio. l. vnice. C. de his qui ante apertas tabu. imo si esset cōclusum in condictione dicti statuti. tñ ex quo ex narratis hoc remedium poterat colligi. potuit etiam in hoc remedio factis pbationibus obtinere propter clausulam petens sibi iustitiam ministrari in fi. posi tam vt concludunt Inno. & doc. in. c. ij. extra de ordi. cogni. ¶ Et si dicat̃ huic Catherine obstat exceptio prescriptionis. xxx. vel. xl. anno. & vltra post mortem dicti Jacobi quo tēpore prescribitur iuri adeundi. l. licet cū ibi no. C. de iure deli. &
2 † tollitur longissimo tempore omnis actio & omne remedium vt in. l. omnes & p totum. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. vr̃ posse rñderi q̄ lz sit dubitatio an iuri adeūdi q̄ cōpetit extraneo p̄scribat̃ vt no. in. d. l. lz. & §. dicā tñ existētie sui heredis nō vr̃ prescribi vñ licet suus hēs staret vltra. xxx. annos q̄ se nō immisceret hereditati tñ nō p hoc perdit facultatē se immiscendi. qz incōtinenti mortuo patre censetur esse heres. l. j. §. qui sunt in ptāte cū si. ff. si quis omis. cā testamenti. & ita determinat gl. quā ibi ad hoc ponderant Bal. & Moder. in. l. vnica. C. qñ nō petē. ptes. & sic vr̃ concludi dictam Catherinam hac prima via debere obtinere sublato fundamento prescriptionis qđ erat p̄cipuum. ¶ Scđa via videbat̃ posse obtinere dicta Catherina si dicamus pbari dictam dñam Joannam fuisse dotatā. qm̄ lz Joanna viuēte Nannio masculo fratre suo fuerit exclusa ex forma dicti statuti tñ eo mortuo fuit reintegrata ad suc-
3 cessionem patris. qz † statutū simpliciter non excludit filiam dotatam superexistēte masculo sed taliter donec supest aliquis masculus & sic masculis deficientibus reintegrat̃ ad successionem patris fm magis cōem conclusionē. quā tz Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. & bal. Saly. & Moder. in. l. si auus. ff. de pac. & Bal. & Ange. in. l. gall⁹. §. & quid si tm̄. ff. de lib. & posthu. & Bal. & Imol. in. l. si quis posthumos. §. 4. ff. de lib. & posthu. & in plerisqz alijs locis licet quidam contra vt. §. dicetur imo vr̃ reintegrari vt sua tanq̄ a principio nō fuisset exclusa. qđ patet qz si pr̃ ea preterita masculum instituisset testamentum redderet̃ retro nullū a tpe mortis vt ɔcludunt plene bal. & Saly. in. d. l. si auus & bal. & doc. in locis statim allegatis. & Ange. & Imo. in. l. ei qui soluēdo. ff. de here. insti. vbi dicit Ange. q̄ ita consuluit collegiū Bononiēse imo fortius voluit Bar. in. d. l. fi. ad tertul. q̄ interim tale testm̄ nō dz esse efficaciter validum adeo qđ p filium possit hereditas adiri. qz pendet dubiū ne testm̄ rumpatur ar. l. suus quoqz ver. & ideo. ff. de here. insti. & l. rentre. ff. de acquirē. here. & tz. Bar. in suo consi. qđ incipit pater hñs filium & in alio incipiente dñs Jac. & in alio inci. I noie dñi p̄supponit̃ qđ pater &c. ex quibus pz q̄ filia reintegrat̃ retro ad ius succedēdi tanq̄ in ptāte sua ac si nunq̄ fuisset exclusa & p ɔ̄ns vr̃ etiam militare qđ supra dictū est q̄ cū iure suitatis transmiserit ius adeūdi ad Catherinam non potuerit currere aliqua p̄scriptio p & no. per gl. in. d. l. j. C. quādo non petē. partes accedat qz vr̃ q̄ etiam iuri adeundi etiam lon-
4 gissimo tpe nō prescribat̃ cum sit mere facultatis † & mere facultati nō prescribit̃. l. via publica. ff. de via publica. & ita determinat bar. de Sal. in. d. l. licet. C. de iu. deli. ¶ Accedat quia videtur q̄ dicta Paula nō videt̃ se posse tueri bñficio p̄scriptiōis qz presumit̃ vt ex pcessu pbat̃ q̄ sciuerit cognationē & bona de quib⁹ agimus fuisse in hereditate Jacobi & sic fuit in mala fide qz sciebat p medietate pertinere ad Catherinā de cognatione pbat̃. arg. l. octaui. ff. vn cogna. de bonis pbatur ex publica voce & fama vigēte in loco p no. p gl. in. l. si tutor. C. de peri. tutorū. & p Bar. in. l. celsus. ff. de vsuc. q̄ p medietate pertineret ad Catherinā sciebat mediante dispositione statuti cuius ignorantia allegari non pōt ad fundandam prescriptionem qm̄ error iuris non pdest ad prescriptionē. l. nūq̄. ff. de vsuca. & l. ij. §. si a pupillo. ff. pro emptore quia quilibet iura scire p̄sumitur vel per se vel consulēdo peritiores. l. leges. C. de legibus. l. regula. ff. de iuris & facti igno. & per Bald. in. l. bonorū. ff. de bono. pos. titulo generali. si ergo fuit Paula in mala fide non potuit prescribere vllo tpe: vt in regula possessor cum materia. ff. de reg. iur. in vj. & in. c. fi. cū ibi plene no. extra de prescriptio. & hec sunt que prima facie videbantur facere in fauorem Catherine contra Paulā.
¶ Sed his & alijs que in contrarium adduci possent non obstantibus contrariam opinionem veriorem existimo quod imo dicta Paula debeat absolui a petitione dicte Catherine & contentis in ea. ¶ Et primo capiendo primam viam q̄ dicta Joanna non pbetur dotata put non probatur vt infra dicā. dico q̄ nunc Catherina est exclusa tpe. s. lapsu longissimi tpis q̄ fm magis communez
5 cōclusionem † prescribit̃ iuri adeundi vt concludunt glo. Bald.ᵃ &
a. Moder. in. d. l. lz quicqd ibi dixerit Bart. de Saly. cuius rationi pz responsio ad no. per bar. in. l. j. ff. de condictio ex. l. vbi tenet hāc opinionem & ponit Bar. in. l. filio p̄terito. ff. de iniusto testa. ponit glo. & doc. in. l. cum antiquioribus. C. de iure delib. & plene discutit Jo. de Imo. in. l. pignori in simili. ff. de vsucap. Et ad rationem in cōtrarium allegatam q̄ iuri immiscendi ratione suitatis non prescribitur. Respondetur q̄ illa opi. est cōtra casum expressuz iuncta gl. in. l. licet q̄ clare loquit̃ in filio vt pz dū dicit sui heredes se paternis non immiscuerit bonis. Et subditur qđ longo tēpore non excluduntur & subdit siue longissimo & sic aperte determinant quod iuri immiscendi prescribitur longissimo tēpore. & illā gl. approbat expresse Bal. in iure immiscendi in filijs in potestate illam etiā approbant Raph. Ful. Pau. de ca. & cōiter docto. Nec iudicio meo contradicit gl. in. d. l. j. C. qñ nō petē. partes. & no. ibi p bal. Ad cuius euidētiaz est aduertendum q̄ tria sunt valde diuersa. Primuz est quod filius sit suus heres. Scđm est q̄ se immisceat. Tertium est q̄ agat petitione hereditatis si bona hereditaria pro herede possideatur per alium puta fratrem suum vel alium. In primo verum est dicere q̄ existentie sui heredis non prescribitur. Et sic q̄ quis nō sit suus heres & ita loquuntur gl. & Bald. in. d. l. j. C. qñ non peten. Nam vt dicit ibi Bald. istud ius est irrepudiabile ad hoc. l. in suis cum ibi
6 no. ff. de li. & posth. In secundo verum est dicere q̄ iuri immiscēdi prescribitur & ita procedit tex. cū gl. & ibi notatur in. d. l. licet. Et in tertio casu indubitanter currit prescriptio. vt est de mente Bald. & Moder. tenent in. d. l. j. C. quando non petē. ptes & sic si suus staret per. xxx. annos q̄ aduersus possessores non intentaret petitionem hereditatis esset exclusus ab ea intentanda qz tanto tpe tollitur illa actio sicut & alie personales. l. hereditatis petitio. C. de peti. her. cum ibi notatis. Et sic concluditur qđ iuri immiscendi fuit prescriptum spatio. xxx. anno. & hec videtur mihi veritas. Nec dicat aliquis qđ licet non admitteretur vt vna ex liberis admitti debet ex capite vnde agnati siue ex capite vnde cognati qz hoc non potest habere locū ex quo sunt alie persone in capite vñ liberi: vt hec plene declarantur per gl. & doctā concludentes in. d. l. j. C. quādo nō peten. partes. ¶ Nec etiam dicere possumus quod hoc casu sciētia dicte Paule q̄ Catherina vel Joanna possent se immiscere & quod bona remanserunt in hereditate Jacobi habeat quoquo modo impedire prescriptionem quia talis prescriptio non causatur ex possessione

ᵃ ¶ Ad bal. j. l. vnica qñ nō petē. partes & ibi glo.

possessione Paule. quo casu procederet regula possessor cum mate ria. extra de reg. iur. in. vi. vel etiam ex eo qd Paula habet aliquid dare vel facere qd nõ dederit vel fecerit, put est qñ sumus in actio nibus personalibus in qbus procedit illa disputatio de qua in. l. sequit. §. si viã. ff. de vsucapio. 7 per bar. in. l. oẽs populi. in. iii. q. pn cipali. ff. de iusti. 7 iu. 7 per canonistas plene in. d. c. fi. extra de pre scrip. sed talis pscriptio cẽtur ex solo cursu tempoꝝ infra qd suus hz ius immiscendi etiã cũ scientia alterius fratris. quo tpe elapso suus censetur tacite repudiasse 7 se abstinuisse. quãdo ista est regu 7 la ꝙ † qñ aliqd ius competit alicui qd infra certũ tempus põt ac ceptare si permittit tps labi 7 illud nõ acceptat censet tacite repu diare casus est in. l. si ea. C. qui accus. nõ possunt 7 gl. quã ibi sum me no. Ang. in. l. si ego. ff. de neg. gest. tenẽt Bar. 7 Ang. in. l. bono rũ. ff. rẽ ratã habe. 7 Dyn. 7 Jo. and. in. c. ratihabitio. de reg. iur. in vj. Preterea lz non esset prescriptũ iuri immiscendi est prescriptum petitioni hereditatis. vt. s. dicebã ex intentione Bal. 7 alioꝝ in d. l. i. C. qñ non peten. ptes. ¶ Etsi tunc dicat hoc casu data scien tia in dicta Paula eorũ que. s. dicta sunt videt fuisse in malafide. Et sic ꝙ nõ potuerit pscribere aduersus hanc petitionem heredi tatis sm magis cõmuné opi. quã tenet Bart. in. d. l. oẽs populi. 7 canoniste in. d. c. fi. extra de pscri. Qm ad hoc rñdet ꝙ pdicta du bitatio procederet qñ Joanna vel Catharina se immiscuisset 7 sic sciuisset Paula bona ad aliũ pertinere 7 sic habuisset scientiam rei aliene sed ante immixtionem nõ potuit habere vnꝗ scientiam rei aliene quoniã ante immixtioné suus non dicitur vere heres 7 dñs bonoꝝ paternoꝝ. Et ideo dicimus ꝙ nõ est fundata intentio cre ditoꝝ contra filium suũ nisi pbent immixtioné pꝑter bñficium ab stinendi cõcessum a ptore sm cõem opi. de qua in. l. necessarius. ff. de acqui. here. 7 in. l. i. 7. ii. C. si vt se ab hereditate abstineat. Satis em interim pendẽte tẽpore potuit Paula credere ꝙ Joãna 7 postea Catharina poterant se abstinere a dicta hereditate 7 sic non ha buit interim malam fidem anteꝗ esset certa an Joanna 7 postea Catharina vellent esse heredes. Nec reperio alicubi iure cautuz ꝙ talis scientia in Paula ante immixtioné Joanne 7 postea Catha rine habeat impedire pscriptionem. qui hoc dicit legé alleget hoc dicenté. l. illã. C. de colla. cũ si. ¶ Hoc etiã demõstrat apta ratione nam si talis scia impediret pscriptioné iuris immiscẽdi siue adeun di sequeret ꝙ nunꝗ hrẽt locũ ius accrescendi qñ alius excludere tur tpe qd est ꝫ no. in. d. l. i. C. qñ non peten. partes. Probatur cõse quẽtia ꝙ hoc sequeretur. nã anteꝗ qs adeat ad hoc vt valeat adi tio necesse est ꝙ sciat pro qua pte sit heres 7 ex qua cã iuxta plene no. in. l. is põt. ff. de acqui. here. Ergo si scit pro qua pte sit hẽs scit ꝙ pro alia pte ptinet ad aliũ ius adeundi siue hereditas. Ergo nũ ꝗ tpe excluderet. 7 sic nõ hz locũ ius accrescendi. Nec coheres pos set tpe excludi ꝫ not. in. d. l. i. 7 in. l. lz per Bal. 7 alios. C. de iure de libe. ¶ Preterea hãc partem in indiuiduo decidit Petr. de anch. in regula sine possessione in. xviii. col. extra de reg. iur. in. vj. vbi di cit ꝙ lex canonica ꝙ prescriptio nõ procedat intelligitur ꝫ credi toré cui actio cõpetit secus si nõ cõpetit: sed põt cõpetere acceptã do vt in legatario ꝗtitatis vel spẽi ante eñ ꝗ acceptet contra eũ heres prescribit nec obz in hac prescriptione malefidei postꝗ nõ ap paret legatariũ agnouisse legatũ: qd dicit esse notũ dictũ. 7 ita re perisse Bal. cõsuluisse. Si ergo hoc est in legato qd querit ipo iure. l. a titio. ff. de fur. ergo fortius in heredita. 7 p hoc decidit ista qd in indiuiduo 7c. ¶ Preterea etiã potuit dicta Paula habere bo nam fidé. qm credere potuit Joannã fuisse dotatã a patre qui te nebatur in. l. fi. C. de do. pmis. 7 etiã qꝛ vt in plurimis patres suffi cientes ad dotandũ nõ tradũt nuptui filias sine dote 7 sic non so let fieri matrimoniũ sine dote igit eoipso qd sciuit filiam nuptam credere potuit 7 fuit iusta credulitas filiã esse dotatã. arg. glo. no. iu. l. neqz natales. C. de pba. 7 ꝙ ita crederet hoc pz qꝛ Paula hoc asserebat pars aduersa dicit in libello Paulã asserere Joãnã fuis se dotatã. 7 sic cõfitetur hoc in libello vt in. l. cũ preciũ. C. de libe. cã. hoc etiã potuit credere ꝙ vnus testis hoc asserit 7 multi alij depo nunt de auditu maxime cum actiõe dicte Paule vñ credendũ est etiã Paulã ita audiuisse. arg. l. octaui. ff. vnde cogna. 7 hoc maxi me in eo qd Joanna nõ petebat pté suã quã verisimile est ꝙ petijs set si sciuisset se nõ dotatã. qꝛ nemo presumit iactare suũ. l. cuz de in bito. ff. de pba. cũ si. vnde lz nõ fuisset dotata dicta Joãna talis iu stus error facti qd fuerit dotata potuit causare bonam fidé in di cta Paula. 7 sic potuit prescribere iuxta. l. iusto. cũ ibi no. ff. de vsu capio. 7 no. in. l. celsus. eo. tit. cum si. 7 si dicas hoc non pcedit post morté Namis ad hoc infra clare rñdebitur. ex quibus oĩbus con cluditur ꝙ hac pma via dicta Catherina nõ põt obtinere. ¶ Ca piendo etiã scdam viã dico ꝙ dicta Catherina non potest obtine re scz cõdictiõe dicti statuti excludẽtis filias feminas dotatas ab hereditate patris donec superest masculus. qm ad hoc vt posset 8 obtinere: † cõdictione dicti statuti debebat deducere 7 pbare oẽs qualitates a statuto requisitas. ita concludit Bar. in. l. j. ff. de con di. ex lege. 7 not. Joan. an. in. c. j. de homi. lib. vj. 7 Bald. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de appel. 7 Ang. in. l. fideicõmis. §. tractatũ. ff. de iudi Sed statutum de quo agimus reqrit filiaz esse dotatam. ergo nisi probet ꝙ Joãna fuerit dotata non hz locũ dictũ statutum. Facit qꝛ qñ lex vnũ psupponit 7 aliud decidit: nõ habet locũ decisio nisi probetur psuppositũ gl. est nota. in. l. mancipia. in verbo aduocan dũ. quã ibi ad hoc põderant Jac. bu. 7 Fulg. C. de seruis fu. sed in casu nrõ statutũ psupponit filiã dotatã. Et decidit eã excludi do nec supest masculus ergo nõ hz locũ dispositio statuti nisi probet ꝙ fuerit dotata. put requirit 7 psupponit statutũ. sed in casu no stro nõ pbat ꝙ dicta Joanna fuerit dotata. Igit nõ hz locũ sta tutũ. Nã tñ vnus testis scz Joãnes terti9 testis dñe Catharine de 9 Joannaz fuisse dotatã a Jacobo patre suo † dictũ aũt vni9 dictũ nullius ad fidem plenam habendã in. l. iurisiurandi. in fi. C. de test. in. q. iii. ver. itẽ iurisiurãdi. c. lz vniuersis. extra de testi. etiam si sic in magna dignitate cõstitutus. c. lz ex quadã. extra de testi. Alij aũt 10 testes deponũt de auditu ab alijs. 7 sic † nihil probant quia sensus auditus nõ accõmodatur pncipali facto super quo testificatur. sed dicta tertij: forte in factis multum antiquis propter defectum testiũ. vt in. l. si arbiter. ff. de pba. 7 in. l. testiũ. 7 ibi no. C. de testi. in. c. licet ex quadam. extra de testi. cũ si. ¶ Nec ob. ꝙ allegatur per par té aduersam ꝙ satis sit ꝙ probet Joannam fuisse nuptã lz nõ pro betur ipsam fuisse dotatam qꝛ statutũ vr requirere ꝙ fuerit dota ta seu desponsata per verba de presenti. 7 sic distinguendo videt requirere vel ꝙ fuerit dotata vel despõsata p vba de psenti. Nam 11 dictio † seu est disiunctiua. l. generaliter. C. de sac. san. ec. 7 no. Bar. in. l. si quis ita. ff. de aur. 7 ar. leg. 7 in. c. nõ põt de procura. sed ad verita té disiunctiue sufficit alteram parté esse veram. l. si is qui ducenta §. vtrũ cum ibi plene no. per Bar. ff. de re. du. sed ad hoc faciliter re spondetur. Nam omissis multis rñsionibus subtiliter datis in qui busdam allegationibus ad me trãsmissis hanc puto verissimã sta tuti interpretationé. Nam ex quo statutũ loquit de filia dotata vr primo reqrere ꝙ iam sit cõsummatũ matrimoniũ cũ dos sine ma trimonio esse non possit. l. fi. C. de dona. ante nup. Item qꝛ est ma gna dubitatio apud doctores. Nũquid statutũ qd excludit filiam dotatam habeat locũ in despõsata p vba de psenti cui est pmissa vel soluta dos vt disputat Cyn. 7 Bal. post antiquos in. l. non sine C. de bo. que lib. Idcirco statutum volens remouere has dubita tiones voluit ꝙ nõ solũ filia dotata q esset dotata ad domũ exclu deret sed etiam illa q esset desponsata per verba de presenti. 7 sic di ctio seu ibi posita ampliat dispositionem statuti ad dotatam de 12 sponsatã per verba de psnti. Nã dictio † seu vt plurimum ponit am pliatiue. vt no. Dy. 7. Bar. in rub. ff. de interdictis. tex. 7 Bar. in d. l. si quis ita. 7 do. Anto. in. d. c. inter ceteras. de rescrip. alias ab surdum foret interpretari statutum ꝙ solum hoc ꝙ esset desponsa ta per verba de presenti excluderet. Et pro certo in hoc potuissent 13 statuentes reprehendi. Statuta † autem debét intelligi ne possent a sapiente reprehendi. l. saluius Aristo. ff. de leg. prestan. quem ad hoc vt sepius in consilijs allegat bal. ¶ Sed dato quod probaret dodata. adhuc idem dico ꝙ dicta dña Catherina est exclusa a iu re adeundi spatio. xxxvj. annorum. Nam pbatur ꝙ Namus mor tuus est iam sunt. xxxvj. anni. 7 a dicto tempore 7 citra Paula pos sedit vt probãt plures testes dicte Paole per quod lapsum tpis est exclusa Catherina a iure adeundi a quo tẽpore 7 citra ipsa 7 dña Joãna eius mater fuerunt reintegrate per mortem Namus per tex. in. d. l. licet cum ibi no. 7. s. est latius dictum. Nec hoc casu ha bemus tractare de bona vel mala fide dicte Paule ante aditioné Joanne vel Catherine. vt. s. fuit optime declaratuz. Preterea da to ꝙ requireretur ꝙ Paula fuisset in bona fide quod tamen est falsum. adhuc Paula ad prescriptionem posset allegare se credi disse Joannam semel exclusam in perpetuum fuisse exclusam. licet doctorum opi. magis communis sit quod esset temporaliter exclu 14 sa. † quoniam licet iuris error non prosit ad prescriptionem. vt in l. nunꝗ. ff. de vsucapio. nec prosit mulieri nedum in lucro. vt in. l. iu ris ignorantia. 7 ibi plene not. C. qui admit. sed nec in quasi lucro. vt in. l. iii. 7 ibi not. C. de iuris 7 fac. igno. cum si. tamen quando est error probabilis tunc sufficit ad prescriptionem. Casus est no. cum glo. ad quem ibi ad hoc ponderant dominus Anto. 7 dñs Abb. Moder. in. c. cum dilectus extra de consuetudine. Hoc idem tenet Jo. de imo. in. c. fi. de prescriptio. Idem tenet. Jo. de imo. in. c. apo stolice. extra de dona. Sed pro certo cum ista sit mulier 7 reperiret bona in hereditate patris satis potuit credere Joannam fuisse p petuo exclusam cum etiam doctissimi viri in hoc dubitent. Nam ꝙ in perpetuum censeatur exclusa licet statutum loquatur per di ctionem temporalem donec tenuit Ray. de forli. 7 consuluit colle gium senense. vt refert Bal. in. d. l. si auus. C. de lib. prete. reperitur etiam pro hac pte vnũ consiliũ intitulatũ Bar. refert etiam Ang. in. d. l. ei qui soluendo. ff. de here. insti. ꝙ ita cõsuluit collegium Pa duanũ. 7 est pro certo qd. dubia. Nam ex quo statutũ requirit filias esse dotatã 7 masculũ supextare tpe mortis patris satis videt esse ꝙ nunc supexistant masculi ad perpetuam exclusioné. tex. est optu

mus quẽ ad hoc singulariter ponderat ibi Ant. de but. in c. Raynaldus extra de test. Facit. l. post mortẽ. §. lib. ff. de 3 ta. Preterea qualitas in dispositiõe reqsita a lege satis est qd adsit tpe quo dispositio sortitur effectũ. lz postea non. l. mela. in princi. ff. de alimẽ. ⁊ cib. leg. l. ij. ⁊. iij. ff. de auro ⁊ ar. leg. cũ si. Preterea dz statutũ interpretari fm ius cõe. l. si serui vestri. C. de noxa. qñ tñ considerat in successione tpe mortis illius de cui⁹ hereditate agit. l. j. §. si quis proximior. ff. vñ cogn. cũ si. Et dz intelligi vt minus corrigat vt not. in l. si. §. in cõputatione. C. de iure delib. ¶ Sed de iure cõi quis semel exclusus per admissionẽ alterius in perpetuum excluditur. text. est optimus ad propositũ in l. q̃diu. la. iij. ff. de ac. here. Item statutuz tedit ad exclusionẽ filiarũ: ergo nõ dz operari 3trium effectũ. s. earũ inclusionẽ. Nã talis non est incõgrua interptatio. l. nullam iuris rõ. ff. de legi. ⁊. l. qd fauore. C. de legi. ¶ Preterea dictum statutũ fuit inuẽtum in fauorem masculorũ ⁊ ita fuit principalis intentio que dz attendi. l. si qs nec cãm. ff. si cer. pe. l. qui exceptionẽ. ff. de cõdi. in de. Ergo nõ dz in odiũ retorqueri. l. q fauore. C. de le. Odium autẽ masculi appet si eo mortuo ab eius filia hereditas auocaret cum filie hereditas eiusdem pris ex voto debeã. l. scrip. ff. vnde liberi. accedat nam predictũ statutũ in primo ei⁹ capite exclusio non includit feminas ergo cũ sit stricti iuris non dz casus ab eo omissus superstitiosis adinuẽtionibus suppleri. l. qd cõstitutũ. de testa. mili. c. inter corporalia. de transla. prela. lz eñ statutũ velit feminas excludi quousqz masculus extat. non tñ dz nec põt subaudiri q masculo demũ mortuo femina admittaĩ. qz tale argumẽtum a 3trio sensu nõ dz sumi i statutis ad correctionẽ iuris q quis esset heres ad tpe 3. l. hereditas. ff. de here. insti. vt no. gl. in c. cupiẽtes. §. q si per ex. de ele. in. vi. facit qz als statutuz induceret duo spãlia 3. l. j. cum ibi no. C. de do. pmis. Primũ qz faceret heredem ex tpe contra. d. l. hereditas fm q hereditas quesita p patrem ab eo auocareĩ sine suo facto contra regulã id qd nostruz. ff. de reg. iur. Itẽ ⁊ tertiũ induceretur q filius hereditatem patris etiam aditam non trãsmitteret ad filias cõtra. l. j. C. de his q añ aper. tabu. Probaĩ etiã qz si in 3rlã partẽ fieret interpretatio cõtineret absurdum 3. l. nã absurdũ. ff. de bo. lib. qm sequeretur q si viuẽte filia moreret filius demũ nepos ⁊ pnepos ⁊ sic sepius cõfusa hereditate rediret ad filiã cessantibus masculis cõtra ea q̃ habent in. l. j. §. preterea. ff. de separatio. bonorum. Et p hac pte vr casus aptus in. l. si quis sub conditione. ff. de test. tu. Ubi lex dicit q q̃diu tutor testamẽtarius superest legitimus ad tutelã nõ admittaĩ. tñ si semel tutela ad testamentariũ est deuoluta deinde excusatus sit tutor testamentarius; tñ legitimus semel exclusus p superstitẽtiam testamentarij ampli⁹ nõ admittiĩ lz sit sublatũ impedimẽtũ testamentarij in simili est etiaz tex. optimus in. l. equissimũ. in prin. ff. de bono. pos. fm tabu. Optimus facit text. in. l. q̃diu prior. ff. de acq. here. ⁊. l. cum in testõ. ff. de here. insti. ⁊. l. si mater. §. si. ff. de vulg. ⁊ pup. Et in simili multa iura adduci possent que breuitatis cã omitto. Uidi etiam pro hac parte consuluisse solennes aduocatos cõsistoriales ex quibus pz quod questio est dubiissima hoc deduxi non vt hanc partem consulẽdo sequar. lz legendo ⁊ disputãdo eã tenerẽ in puncto iuris sed vt appareat q si qs in eo articulo erraret: foret error iuris probabilis ⁊ per consequens pcederet prescriptio. Et hec sunt que sentio in proposita cõsultatione omissis multis sonmiis allegatis hincinde per vtranqz partem. q̃ omittenda esse censui. Unde fit conclusio q dicta Paula debet absolui a dicta petitione Catherine siue eius pcuratoris eius nomine. Laus deo.

¶ Consilium. lxiij.

¶ Fundus dotalis si est effectus pciosior ex sola temporum mutatione debet cõferri in eadem estimatione qua receptus fuit.

Consilijs nostris trinus deus optim⁹ adsit vt fas pperuo sanctaqz iura loquar. ¶ Uiso puncto ad me transmisso sigillato ⁊ cõsilijs redditis super his que in puncto q̃runtur breuiter facio istas conclusiones. ¶ Prima conclusio est q Alexandra filia Helene succedit pro tertia parte in hereditate ser Christophori aui materni ⁊ Angelucle auie materne simul cũ Letitia ⁊ Nasia matertera suis vt est casus clarus in auĩ. in successione. C. de su. ⁊ leg. Reperio q ex forma statuti ad me transmissi ista Alexandra aliquo modo nõ reperiaĩ exclusa. igiĩ remanemus in dispositione iuris cõis. l. si cũ dotẽ. in princi. ⁊. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. c. susceptũ de rescrip. cum vulgaribus. ¶ Secunda 3clusio est q dicta Alexandra, si vult succedere auie materne hoc est dñe Angelucle tantũ ⁊ non ser Christophoro auo materno non teneĩ cõferre dotes dñe Helene matris sue qz dicta dña Helena fuit dotata a patre. qñ regula est q ille dotes sunt cõferende que fuerũt date ab eo de cuius bonis agiĩ. casus est in. l. vt liberis. C. de colla. per quẽ dicunt ibi doctores q dos data a patre tunc cõfertur qñ agitur de successione patris. nõ aũt quando agitur de hereditate matris ⁊ ecõtra. ¶ Tertia cõclusio est q si dicta Cassandra vult succedere ser Christophoro auo materno tenetur conferre dotes dñe Helene matris sue dictis Letitie ⁊ Nasie. ⁊ ita etiam Letitia ⁊ Nasia teneñĩ cõferre dotis hereditatem a ser Christophoro vt vtrũqz probatur clare ⁊ noua dispositione. l. illa. C. de col. vbi predicta clare determinanĩ. ¶ Quarta cõclusio est q Cassandra nõ tenetur conferre dotes suas quas debuit habuisse a Cola patre suo. ar. d. l. vt liberis ⁊ determinaĩ per tex. in. l. j. §. si sint neptes. ff. de coll. dotis. ¶ Quinta conclusio sit q dicta Cassandra dz actualiter dotẽ dñe Helene matris sue conferre cũ iam dos per mortem dñe Helene transiuerit ad Cassandrã filiã fm opiñ. Martini consuetudine approbatam de qua in. l. dos a patre. C. so. ma. Et sic cũ possit dz actualiter 3ferre: vt in. l. filie dotẽ. cũ ibi no. ff. de coll. Ecõtra autem in Letitia ⁊ Nasia cõcludo q aut dos non fuit adhuc pro eis soluta ⁊ tunc confert liberationẽ. qz dz liberare hereditatẽ. ⁊ hic est casus in. l. ij. C. de col. Aut fuit soluta ⁊ matrimonium durat. ⁊ tunc confertur tantominus accipiendo. ⁊ hic casus in. l. dotis quidẽ eo. titu. Aut fuit soluta ⁊ soluto matrimonio ad eas reuersa. ⁊ tunc actualiter conferĩ. vt est casus in. d. l. filie dotem ⁊c. ¶ Sexta cõclusio est q Cassandra in collatione dicti fundi dotalis dz deducere omnes predictas expensas factas in plantatione ⁊ manutentione siue sustentatione vinee vt probaĩ in. l. j. ij. ⁊. iij. ⁊ in. l. qd dicitur. ff. de impen. in re. dotalibus fac. ⁊ in. l. impẽsa necessaria. ff. de ver. sig. cũ si. ¶ Septima conclusio est q si dictus fundus dotalis etiã detractis impensis est p̃tiosior quã fuerit tẽpore donationis in dotẽ. ⁊ hoc est causatum ex sola mutatione temporum dz conferri in eã estimatione sicut reperiĩ tpe quo agiĩ de colla. ita concludunt Pau. de ca. Lud. roma. ⁊ Moder. in. l. illud per illum tex. C. de colla. licet contrarium dixerit Raph. Fulg. Nã sic si fuisset effectus vilior sine culpa filie. in ea estimatione qua fuisset repertus tẽpore mortis que de collatiõne agebatur debebat cõferri. vt est casus in. d. l. illud. Ergo econtra commodum debet esse cõmune. arg. l. secundũ naturam. ff. de reg. iur. ⁊. l. manifestissimi. §. sz cum in secunda. C. de furtis. ¶ Octaua ⁊ vltima conclusio est qd si vltra expensas factas est effectus pretiosior propter plantationẽ ⁊ non propter mutationem temporis illud plus in quo est p̃tiosior q̃ in eo tempore quo habuit tanq̃ aduentitiũ non confertur. Ita concludunt doctores maxime Raph. Ful. Pau. de ca. Lu. ro. ⁊ cõmuniter Moder. Laus deo.

¶ Casus talis est. ¶ Quidã Iacob cõsul. hebreus duxit in vxorẽ quãdã dñam Dulcẽ. ⁊ ab ea recepit dotẽ sibi cõuenientem. prout apparet p publicũ instrũm inter eos añ nup. celebratũ. deinde post contractas nuptias inter p̃dictos dñam Dulcẽ ⁊ dictum Iacob fuit contractus hmõi celebratus sub infrascripto verborum tenore vez ⁊c. in nõie dñi Amẽ. Pateat olbus euidenter qz autoritate legum ⁊ canonum ingratitudo inculpaĩ. Ideo cũ hoc sicut asserũt infra scripti contrahentes q Iacob olim consul hebreus habitator in ciuitate senarũ magna beneficia ⁊ merita ⁊ lucra ⁊ commoda recepit a consanguineis dne Dulcis filie olim Danielis olim Uitalis de ipsius vxoris sue dicti Iacob ⁊ in affectione dicte domine Dulcis ita q in pecunijs ⁊ rebus alijs sic sibi obuẽtis peruenit ad dictum Iacob valor ducatorum florenorum mille quingentorum largorũ seneñ. ⁊ vltra. Ex quibus confirmauit manutenuit ⁊ conseruauit ⁊ duxit conditionem creditum ⁊ patrimonium suum ne verecũdiam aliquam in cessando vel fugiendo vel in captura persone pateretur vt dicitur magnas vtilitates ⁊ lucra a tpe quo dicta dña Dulcis fuit sibi matrimonio copulata iaz sunt anni tres vel circa fuit consequutus ex industria solicitudine ⁊ diligentia dicte domine Dulcis vxoris sue ad valorem ⁊ summam sexcẽtorum florenorum largorum seneñ. ⁊ vltra. Que omnia ⁊ singula merita ad delationem mei notarij infrascripti iurauit dictus Iacob per deum omnipotentem ⁊ lgẽ Moysi datã in monte synai tactis literis hebraicis vera fuisse ex causa ⁊ ea in veritate recepisse. ideo dictus Iacob volens dictã dñam Dulcem suam de tot beneficijs ⁊ in eum collatis lucris ⁊ vtilitatibus sua libera ⁊ spontanea voluntate suaqz certa scientia ⁊ non per errorẽ aliquẽ nec vi metu fraude aut dolo coactus nec cõpulsus nec aliqua alia sinistra machinatione circumuentus donauit ⁊ titulo donationis irreuocabilis dedit concessit ⁊ solenniter promisit dicte domine Dulci presenti recipienti ⁊ stipulanti pro se ⁊ suis heredibus ⁊ insuper bonis ⁊ rebus ipsius Iacob infrascriptis denarijs seu quantitate infra terminis ⁊ temporibus hac conditione infrascripta. In primis de presenti titulo donationis donauit ⁊ dedit vt supra quingentos florenos largos seneñ. ⁊ iusti ponderis eidem domine Dulci presenti ⁊ recipienti vt supra. Item titulo donationis vt. s. promisit eidẽ domine Dulci presenti ⁊ stipulanti vt. s. dare ⁊ soluere ac numerare hinc ad vnum mensem centum florenos auri alios similes iusti ponderis communis Senarum. Item successiue quolibet mense sequentis temporis eodem titulo donationis dare ac soluere ac numerare promisit eidem domine Dulci presenti ⁊ stipulanti vt supra centum alios florenos largos auri seneñ. ⁊ iusti ponderis vsqz

deris vsq; in q̃titate mille trecentorũ florenorũ largorũ senensium iusti põderis computatis predictis qngentis florenis hoc modo et cõditione vt quelibet dictarum donationum intelligaſ z sit facta z ꝑmissa z celebrata suo diuerso tpe z per diuersa tp̃a ex nũc z tũc prout euenerit tp̃s dictorũ mensiũ.vt.s̃.z sub hac conditione.si dicti termini tp̃a seu mẽses euenerit in vita dicti Jacob.Si vero cõtigerit dictum Jacob mori anteq̃ incepit aliquis alius de dictis terminis z tẽporibus z mensibus voluit heredẽ z heredes sua bona nullo iure teneri vel obligatos esse ad aliquã tũc prestandã summã.Et ad maiorẽ roboris firmitatem z cautelã Jacob p̃dict⁹ donator z dñã Dulcis donataria predicta renunciauerũt vicissim oĩbus legibus z statutis ciuitatis Seneñ.de insinuatione donationũ loquentiũ.Ac dictus Jacob ad maius robur z firmitatẽ iurauit per deũ oĩpotẽtẽ z legẽ Moysi datã in monte synai tactis libris hebraicis z dictũ iuramentum oĩa z singula predicta confirmauit Quodoĩa z singula suprascripta z infrascripta idẽ Jacob p se z suos heredes promisit dicte dñe Dulci p̃nti z stipulanti vt supra firmã z rata h̃re z tenere z ꝯ nõ facere vel venire aliqua rõne iure vel causa vel ingenio.de iure vel sub aliquo q̃sito colore sub pena z ad penã dupli suprascripta q̃titate florenorũ.Quã penã solẽni stipulatione promissam idẽ Jacob promisit dicte dñe Dulci p̃nti z stipulanti vt supra dare z soluere toties z quoties in ꝑmissis z quolibet eorũ fuerit ꝯfactũ.Et pena data soluta cõmissa vel non nihilominus predicta oĩa z singula firma illibata sic perpetuo perducẽt in robore. Item reficere z restituere sibi oĩa z singula expensas damna z interesse litis z extra. Pro quibus omnib⁹ z singulis suprascriptis z infrascriptis obseruandis firmisq; tenendis z adimplendis idẽ Jacob obligauit dicte dñe Dulci p̃senti z stipulãti vt supra pro se z suis heredibus atq; successoribus bona oĩa sua tam habita q̃ h̃nda iure pignoris z hypothece renũcians idẽ Jacob exceptioni doli mali actione in factũ ꝯdictione indebiti cõdictione sine cã zc. Insuper idẽ Jacob iurauit per deũ omnipotentẽ z legẽ Moysi tactis libris hebraicis manu corporaliter p̃dicta oĩa z singula vera esse z attendere z obseruare z cõtra non facere vel venire aliqua rõne iure vel cã de iure vel de facto cui Jacob p̃nti z volenti z predicta z singula sponte confitenti precepit. Ego Lucas iudex ordinarius infrascriptus noĩe sacramenti z guarentigie f̃m formam statuti senarum.Quod predicta omnia z singula obseruet prout superius continetur z satis abunde scriptum est.

Actum senis in platea domus habitationis dicti Jacob zc.
Ego Lucas namus zc.

Et presupponitur q̃ imediate z incõtinẽti post p̃dictũ celebratũ ꝯctũ inter predictos Jacob z dñaꝫ Dulcẽ fuit celebratus ꝯctus in quo p̃dicta dñã Dulcis dedit liberã potestatem predicto Jacob reuocandi dictã donationem qñ sibi placuerit. Deinde mortua est prefata dñã Dulcis superstite sibi prefato Jacob post cuius mortẽ prefatus Jacob reuocauit p̃dictã donationẽ. Queritur modo vtrũ predicta donatio facta per p̃dictũ Jacob p̃dicte dñe Dulci viribus subsistat. Scdo posito q̃ valuerit vtrum potuerit reuocari per dictum Jacob post mortem dicte domine Dulcis zc.

Consilium.lxv.

1. Donatio remuneratoria inter vir.z vxo.an teneat.
2. Donatio inter virum z vxorem an firmetur iuramento.z nu.12.
3. Assertio meritorum facta per virum non probat.
4. Confessio etiam iurata per virum facta ad vtilitatem vxoris constante matrimonio non tenet.z nu.5.
6. Augmentũ dotis factũ per virum constante mr̃imonio qñ teneat.
7. Confessio facta per maritum constante matrimonio z maxime inter pares censetur esse in fraudem nisi appareat veritas vere numerationis z receptionis.
8. Maritus si emit fundum pro vxore absente z p̃tium qd soluit fuit confessus soluisse de propria pecunia vxoris:an in hoc casu sit vera presumptio donationis.
9. Dispositiones in muliere transeunte ad secunda vota an habeant etiam locum in viro.
10. Donatio ob merita non insinuatur.
11. Fraus fit legi plurimis z varijs modis.
12. Donatio inter virum z vxo.non firmatur iuramento.
13. Matrimonij tria sunt bona.
14. Contractus simulatus non dicitur contractus:z omnes clausule in eo apposite corruunt.
15. Jus canonicum non habet locum in iuramento iudeorum.
16. Incontinenti aduerbium significat actum per quem non est diuersum ad extraneos actus.
17. Statim aduerbium excludit omnem dilationem.
18. Uerba geminata magis operantur.
19. Uerba enunciatiua geminata probant vbi alias non probant non geminata.
20. Quando aduerbium aliquando ponitur pro quandocunque.

Omnipotens deus adsit z spiritus sanctus illuminet intellectũ. Circa primã questionem superius formata vr̃ q̃ talis donatio teneat. q: licet donatio inter vir.z vxo.sit prohibita.vt.l.j.ij.z.iij.Et per totũ titulũ.ff.de do.inter vi.z vxo.z.C.eo.ti.per totum.Tñ illud videſ esse vez †nisi talis donatio fiat remunerationis causa:qm̃ remunerationis causa donatio inter vi.z vxo.videtur esse permissa.l.qd aurẽ.§.si vir.vxori.ff.de do.inter vi.z vxo.facit qd in simili dicim⁹.Qd licet donatio excedens quingentos aureos non valeat sine eius insinuatione vt.l.sancimus.C.de do.tamen secus est qñ fit propter merita.q: tunc tenet sine insinuatiõe no.Bart.in.l.aquilius regulus.ff.de dona.z.l.fi.ad finem.z aut.ibi posita.C.de do.ante nup.z.l.fi.in prin.C.de iure do. Scdo probatur q: posito q̃ non esset facta ꝑpter merita tñ predicta donatio videtur valere ex quo in ea positũ fuit iuramentũ de seruando predictam donationẽ propter qd iuramentum talis donatio videtur cõfirmari vel validari.hoc singulariter voluit Gui.de cu.l.sꝫ z si possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiu. motus q: †donatio inter vi.z vxo.religionis causa est permissa.l.si sponsus.§.precessit.ff.de dona.inter vi.z vxo.sed iuramentũ est magna religio.l.j.z.ij.ff.de iureiur.ergo predicta donatio cum iuramento videtur esse valida.z predictam opinionem tenuit Fede.de se.consi.cxl.q: ex quo talis donatio z iuramentũ potest seruari sine dispẽdio salutis eterne.ergo dꝫ seruari:vt in.c.cũ cõtingat.de iureiur.z in aut.sacra puberum.C.si aduer.vẽ.z in.c.q̃uis de pac.lib.vj.Et predictã etiã opi.tenet Bar.in.l.si quis p eo.ff.de fideius.z do.Ant.de bu.in.d.c.cũ contingat voluit tñ idẽ do.An.q̃ donatio nõ firmetur iuramento propter.l.resistentiã.sed solũmodo iurans teneaſ ad obseruantiã iuramenti. Uerũ predictis non obstantibus arbitror ꝯtrariam sñiam fore verã que cõclusio ꝑbatur multipliciter. Primo q: clarũ est q̃ donatio inter vi.z vxo.non tenet.vt.d.l.j.ij.z per totũ.ff.de dona.inter vi.z vxo.z.C.eo.tit.per totũ. Habet ergo Jacob fundatã intentionẽ a iure.Solummõ videntur obstare que superius in ꝯtrium deducta sunt.vcꝫ q: dicta donatio vr̃ esse facta remunerationis cã.quã clarũ est valere vsq; ad debitã remunerationis q̃titatẽ.Scdo vr̃ obstare iuramentũ prout.s̃.deductũ fuit examinare igiſ opꝫ vtrũq;.Et prio dico q̃ †nõ obst.asserta causa remunerationis q: talis donatio sit facta inter personas prohibitas nõ statur assertioni viri f̃m ea que notant in.l.q testiũ.ff.de ꝑba.z in.l.si forte.ff.de castren.pecu.z ibi p Bart.z in.l.si donatione.z ibi per Barto.et doct.C.de colla.Nec enim plus debet operari confessio mariti q̃ si confitereſ se tantũ recepisse ab vxore vltra dotem vel tantum augmentum constãte matrimonio recepisse quibus casibus probata veritate indubitãter maritus obligaretur.sed non probata veritate assertio seu confessio etiam iurata non preiudicat donatori ex quo donataria premortua est.vt.d.l.donationes.C.de dona.inter virum.Quod autem confessio non preiudicat probatur infinitis iuribus autoritatibus z rationibus. Primo quia non probata tali veritatẽ talis confessio videtur esse facta fictitie simulationis etiam si sit confessio dotis z remanet pura donatio non ob.causa sub ficto z simulato colore facta vt nota.in.l.j.C.de dona.ante nup.ibi dũ tex. dicit vt videatur recepisse.z ibi hoc no.Bald.Sed donatio inter vir.z vxo.pure z simpliciter facta nõ tenet.z premortua vxore nullum sortitur effectum.vt supra dixi.Quinimo nec si premortuus fuisset maritus donator.ex quo non interuenit traditio vel aliqd quod loco traditionis haberetur secundum ea que traduntur in l.papinianus.ff.de donatio inter vir.z vxo. Secundo probatur per not.per glo.in.l.j.C.de donatio.causa mor.a contrario sensu Uult enim illa glo.q̃ instrumenta cõfessata super dotis receptione ita demum probent dotem receptam quando esset renũciatum excep.non nu.dotis talis renunciatio emanaret ante contractum matrimonium:secus ergo quando emanat constante matrimonio. quia tunc presumitur pura donatio z simplex z sic tenet vt dictum est. Tertio probatur per text.et quod ibi not.Barto.in d.l.si forte.ff.de cast.pe.vbi vult q̃ talis assertio dotis recepte sicut assertio meritorum respectu filij inducat donationem puram et non obst.merita nisi dos z merita aliter probentur ad quod optime facit.l.si diuortio.z quod ibi no.ff.de verb.oblig.ergo †talis cõfessio seu assertio non preiudicat nec tenet. Quarto probatur autoritate Barto.in.l.cum quis decedens.§.codicillis.ff.de lega.iij.vbi concludit quod confessio facta per maritum ad vtilitatem vxoris cõstante matrimonio non probat etiam si sit iurata.quia videtur continere donationem inter virum z vxorem que bonis moribus est prohibita.vt.d.l.j.ff.de donatio.inter virum et vxorem.Et ideo non videtur firmari iuramento per regulam non est obligatorium de regulis iuris libro sexto de quo tamen latius infra dicam. Quinto probatur autoritate Barto.in dicta.l.si voluntates.C.de dotis promis.vbi tenet quod si vir z vxor sint paris conditionis huiusmodi confessiones inducentes donationem

fert et sequitur Jo.an.in addi.spe.super rub.de do.inter vi.et vxo.in fine.vbi factis argumentis pro vtraque parte vtrum confessio de recepto iurata preiudicet viro et eius heredibus distinguit Albe.gasleot. Quod aut illa confessio fuit facta cōstante matrimonio aut an matrimonium. Primo casu nō vz quia cēsetur donatio que inter coniuges est prohibita constante matrimonio.vt.l.donationes.C.de dona.inter vi.et vxo.et.s.sepius dictum est nec confirmatur morte viri donatoris nisi premoriatur vxori si nō apparet de eius cōtraria volūtate eo quod reuocauerit dictā donationem. ¶ Sed in terminis nostris duo concurrunt quia vxor premortua est viro.et quod prefatus Jacob donator et vir reuocauit expresse dictā donationē. ¶ Uigesimotertio pro predicta cōclusione facit quia cōis est opi.doctorum quod † dispositia in mu‑
9 liere transeunte ad scdas nup.habet locū etiā in viro.per.l.generaliter et quod ibi tradit.C.de secun.nup.et ibi cz Bald.facit etiam text.in.l.si quis prioris.§.si.eo.tit.cz Host.in sum.de secun.nup.§.quare in ver.pe.et est optimus tex.in auf.de nup.§.si vero expecter ibi.et hec mulieris et viri cōmunis sit multa pena.ergo sicut Bart.in.d.l.cū quis decedens.§.titia.ff.de leg.iij.et Bald.in.l.j.C.de inof.do.volunt quod in confessione que fieret per vxorē inducat donatio intm̄ quod nō tenet in preiudiciū filiorū primi matrimonij si fiat per bigamū:vt.s.dixi licet vir premoriatur sed subiacet dispositioni.l.hac edictali.C.de secun.nup.cum prefatus Jacob haberet plures filios ex primo matrimonio talis confessio premortua vxore non preiudicat sibi et si premortuus eēt Jacob nō p̄iudicaret primo matrimonio et est aduertendū quod fere predicte oēs autoritates loquitur in confessione recepte dotis facte constante matrimonio et concludunt nō valere:quia talis cōfessio inducit donationē. Si ergo hoc concluditur in dote confessata potius debet hoc cōcludi in cōfessione recepte pecunie et meritorū de quibus loquitur casus noster.cū dos hēat multa priuilegia que nō sequuntur tales cōtractus de quibus priuilegijs tradit p spe.in titul.de do.post diuor.resti.§.formatum.ver.in sum.vbi enumerat xxiiij.priuilegia de quibus etiā priuilegijs per Joā.de imol.in.l.j.ff.so.ma.et aliqua etiā ponuntur in.c.j.vt lit.nō cōte.per gl.sic ergo in terminis nostris dicendū est et cōcludendū assertionē et cōfessionē factā per p̄dictū Jacob de pecunijs et meritis receptis ad hoc vt valeret predicta donatio nō valuit nec preiudicat predicto Jacob.destructo eñ predicto antecedenti destruitur ɔñs.vt.l.alime.§.scia.ff.de annu.leg.et quod no.in regula cū principales.ff.de reg.iur.et in regula accessorium.de reg.iu.lib.vj. ¶ Et predicte confessiones tā de receptis quam de beneficijs et fiende remunerationis:et multiplici cā fictionis et simulationis et in fraudē legis facta presumuntur. Primo ad validandā predictam donationē factaz inter vi.et vxo.que videtur esse permissa remunerationis causa dummodo merita probentur equalia remunerationi sm quod traditur in.d.l.si forte.ff.de castren.pec. et in.d.l.si donatio.C.de do. ¶ Item videtur fuisse facta in fraudē ad
10 fugiendam dispositionem.l.sancim⁹.C.de do.que disponit † donationem factam vltra quingentos aureos indigere insinuatione. Adeo quod si sit facta sine insinuatiōis solēnitate nō tenet vltra quingentos aureos.et tñ si esset facta ob merita valeret per no.in.l.aquilius.et ibi per Barto.et doc.ff.de do.per.l.si.et auf.ibi positam.C.de dona.ante nup.fact.l.fin.in princ.C.de iure do. Debent tamen sm doct.in dictis locis merita esse conuenientia donationi:alias vbi maior esset donatio quam essent merita si excessus esset vltra quingentos aureos indigeret insinuatione vt sing.voluit Guil.de cu.quem sequitur Bald.et clarius Saly.in.l.illud.C.de sac.san.eccle.et Joā.de imol.et Pon.in.l.aquil.ff.de dona.facit.l.quod autem.§.si vir.ff.de dona.inter vir.et quod no.Bart.in.l.quoties.ff.ad.l.fal. Tertio etiam nisi sint predicti contrahentes soliti facere fraudem.d.l.sancim⁹ multiplicando donationes.ad hoc vt nulla ex predictis donationibus videatur excessisse quingentos aureos.et sic non indigeat insinuatione. Quibus fraudibus est omnino obuiandum prout iura obuiare voluerunt vt statim dicam. ¶ Postremo predicta conclusio probatur optima et inconuincibili ratione:quia si aliud diceremus semper posset fieri fraus legibus prohibentibus donationem inter vi.et vxo.et sola assertio meritorum facta per alterum ex coniugib⁹:aut etiam donatoris confessio sufficeret ad validandam donationem inter vi.et vxo.et tollendam solennitatem insinuationis.volens enim maritus vel vxor validare donationem semper posset asserendo fingere merita.aut aliqua bona fore recepta ex bonis donatarij.et eodem modo fingendo de facili fieri posset fraus legibus insinuationem requirentibus. Quibus fraudibus omnino obuiandum est.vt in.c.j.in fin.vt eccle.bene.et in.l.in fundo.et ibi per Ang.et doc.ff.de rei ven.cum alijs vul.et ne per obliquum fiat quod directo fieri prohibetur.vt.l.scire.ff.de tuto.et cu.da.ab his.et per regulam. cū quid vna via prohibetur.de regu.iur.lib.vj.cum sua materia dixi in rubri.de cau.possess.et proprie.Tract.j.A.viij.ver.vlterius.et etiam ex quarto probatur dominium et c.pro quo fundamento optime facit quod tradit Joan.andr.in addi.Specu.in rubri.de reb.eccle.non alie.prope finem.vbi singulariter dicit absit enim quod in prohibitione certo modo permissa stetur verbo dicentis et asserentis casum permissum subesse.allegat.d.l.qui testamentum.ff.de probat. Et predictam.l.cum quis decedens.§.titia.ff.de leg.iij.et no.per gl.in.c.literas.de presum.quia ponderanda et sequenda est veritas et fictio omittenda per no.in.d.l.si forte.ff.de castren.pecu.viij.distinc.§.veritate.et quod no.in.c.nuper.de bigamis.nam vt tradunt glo.et doct.
11 fraus † legis fit plurimis et varijs modis vt traditur per Bald.in.l.non dubium.C.de legi.in.iij.oppos. Et per glos.xiiij.q.iiij.c.plerique.et per glo.in regula si.de regu.iur.lib.vj.et per Host.in sum.in titu.de emp.et ven.et per gl.in.l.contra legem.ff.de legi.et per Host.et Henri.bohic in.c.ad nostram.de emp.et ven.et late per Zab.Car.florentinū in.c.auaritie.de elec.li.vj.et Pet.de anch.in repe.c.canonum statuta de consti.in.v.q.prin.ver.iuxta predicta applicatur et c. Et quamuis ipsi ponant bene septem modos quibus fraus contra legem cōmittitur quibus est obuiandum:duo sunt modi qui faciunt ad propositum nostrum.vnus modus quando fit fraus de contractu ad cōtractum:puta si prohibitus donare vendat.vt no.d.l.qui testamentum.ff.de proba.et in.d.l.cum quis decedens.§.si.de leg.iij.et in.l.codicillis.§.instituto.eo.ti.et ibi per Dy. Item de modo ad modum.vt cum mulier que non potest fideiubere colore quesito fingit se principalem.vt.l.si vir vxori.§.si.ff.ad vell. Et eadē rōne si finguntur merita vbi merita non sunt:vel dotis receptio vbi dotis recepte nulla vera fieri pōt probatio et similiter de quantitate ad quantitatem fit fraus:vt puta obligatus vendere vinum vel panem vel tabernam aut starium frumenti vel quid simile non potest plus vendere quam precium sit statutum et limitatum.sed fit fraus legi et quantitati:quando additur res nec vult quis vendere vinum nisi vendat castaneas vel starium frumenti nisi vendat oleum vel quid simile:et oleuz vendit pro maximo precio starium vero frumenti statuto precio vendit metretam vini statuto precio.sed non vult illam dare nisi emptor emat duodecim castaneas quibus vult sex quatrinos. Fit enim hoc casu fraus de quantitate ad quantitatem per admissionem alterius rei.dixi late in.c.j.de simo.vbi posui alia exempla.sic nec potest fieri in terminis nostris fraus diuidendo quantitates vt plures videantur donationes ad fugiendam insinuationem. non enim opitulatur talis diuisio.vt traditur in.l.modestinus.ff.de do.et ibi per Bart.et doc.et ibi subijciam huiusmodi enim fraudes non debent alicui opitulari.vt in.c.sedes de rescrip.et in.c.ex literis.de dolo et contu.in.c.ex insinuatiōe.de app.in.l.si actoris.cum.l.se.ff.de eo per quē fac.erit cū alijs vulgatis faciunt ea que traduntur per Ciceronem in primo officiorum.et per Senecam in li.declamationum.de fratre qui tenebatur diuidere:et minor eligere. Qui maior ex vna parte posuit totum patrimonium ex alia ancillam matrem minoris.qui licet esset natus ex ancilla:tñ admittebatur ad hereditatē paternam:quas autoritates refert Petr.de anch.in d.loco. Talibus eñ malitijs et fraudibus obuiandum est vt dixi in c.ex tenore.de rescrip.et in.c.ij.de do.o et contu. Sit ergo conclusio quod predicta assertio meritorū receptorum facta per dictū Jacob in validandā predictam donationē ipsam nō firmat. Nec preiudicat p̄dicto Jacob. Procedit enim argumentum predictum in contrarium formatū:quādo veritas assertorum meritorum et receptorū probaretur.alias autē assertio videtur fuisse facta ficticie simulate et in fraudē vt clarissime demonstratum est. ¶ Superest nunc vt examinemus sm fundamentum in cōtrarium formatum de iuramento vtrum cōfirmauerit et validauerit predictam donationē.ad quod breuiter dicēdum est quod dictū iuramentū nō confirmauit dictā donationem nec assertionē quamuis eñ circa simplicem et puram donationē factā inter coniuges vtrum donatio firmetur iuramento doc.sunt varij. Tamē quo ad terminos nostros conclusio est clara. licet eñ quando maritus simplr dat vxori vel econtra Bar.in.d.l.si quis pro eo.ff.de fideius.et in.l.seius aurelius.ff.ad.l.fal.tenuerit donationem firmari iuramēto. Tamen idem Bar.cōtra.tenuit sententiā in.l.qui testamentum.ff.de proba.et in.l.cū quis decedens.§.titia.et.§.codicillis.de leg.iij.et in.l.j.ff.de dona.inter vi.et vxo.in quibus omnibus locis Bar.tenet
12 etiam † simplicem et puram donationem non firmari iuramento per.d.l.j.ff.de dona.inter vi.et vxo.quia text.ille dicit quod talis donatio est contra bonos mores.et sic non dicitur firmari iuramento regula non est obligatorium.de reg.iur.lib.vj.et sic Barto.in pluribus locis tenet quod non valeat:et eandem opinionem tenet Cyn.in.l.j.ad si.C.de sacr.sān.eccle.et Joan.and.in addi.Specu.super rub.de dote post diuortium restituenda.et in titu.de dona.inter virum et vxo.circa finem. Eandem etiam sententiam tenet Bal.in.l.j.C.de inoffi.do.et in.l.j.C.de fal.caus.adiec.legat.et in.l.quod de suo.C.de dote cau.non nume.et Ange.in.l.si quis pro eo.mouetur quia lex videtur resistere potentie donandi.et dirigere verba prohibitiua in personas coniugum.et sic ipsi donantes videntur peccare non obediendo precepto superioris.et sic cum in ipsa prestatione iuramenti peccetur talis donatio non videtur firmari iuramento per theoricam Bartol.in.d.l.si quis pro eo.et maxime inquantum vult quod si obligentur fideiussores pro dote cū iuramento non firmatur obligatio et eo quod rub.C.ne fideius.do.den.loquitur prohibitiue in rubro et nigro.et etiam videtur notari per glos.in.d.l.j.et predictam etiam

opinionem tz Guil.de monte Lau.in cle.j.de iureiur. Henric.bohic in.c.donatio.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ in publica repetitione facta in almo studio senen.eam tenuit Ludo.pont.a.in rubrica de iureiur. ꝛ consulendo tenuit Bald.consi.xxiiij.qꝺ incipit questio talis verti

13 tur.pro qua opi.facit. Quia talis donatio †videtur esse cōtra bona matrimonij que sunt tria: fides: proles: ꝛ sacramētum: vt no.per gl. in.c.si.de condi.appo. Traditur per beatū Tho.scꝺa scꝺe.q.lxxix. art.ij.ꝛ Bart.consi.clxxxi.cōsuluit idē.ꝛ Jo.de ligna.cōsil.cl.qꝺ incipit quedā mulier.ergo nō dꝫ firmari iuramēto.qꝛ per ipsam donationem si valeret impediretur ordinatio prolis seu filiorum prout educatio etiā colligitur ex.l.j.ꝛ ij.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.videntur etiam quodāmodo impediri bonū plis ꝛ ipm sacramentū eo ꝙ per tales donationes matrimonia fiebant venalia. Nam si nō fiebāt de curiones plerisqꝫ diuortiū inducebāt vt colligit ex.d.l.j.ꝛ ij. Tamē matrimonium cum debeat esse perpetuum: arg.l.j.ff.de ritu nup. Et ideo fuit prohibita donatio tanꝙ cōtra bonos mores: vt.l.j.ꝛ ideo non dicitur iuramēto validari per dictā regulā non est obligatoriū de re.iu.li.vj.facit ꝙ no.Bald.in.l.cum multe.C.de dona.ante nup. Quare psꝙ si dubitatio ista decidi dꝫ per opiniones doctorū: longe plures ꝛ excellētiores doctores tenēt istā partē quā contrariam ꝛ longe maioris autoritatis quales sunt Jo.an.qui fuit vtriusqꝫ iuris speculū.ꝛ Cy.Bar.ꝛ Bal.licet Bar.variauerit. Et est dubium de Bald.qui semper vias ꝛ contrarias opin.sibiipsi in dubijs materijs deducit.ꝛ in hac fuit semper eiusdem opi.ꝛ eandem etiam tenuit ꝛ laudinus ꝛ Ange.ꝛ Henri.bohic qui fuit etiam doctor illustris ꝛ Hon.nostro tpe iurisconsultus nobilissimus.ꝛ ideo in iudicādo etiam esset adherendum huic opin.quādo etiā simplex fuisset facta donatio ꝛ iuramento confirmata per.c.ne innitaris.de consti.ꝛ in.l.diuus.ff.de varijs ꝛ extraord.co.ꝛ.l.j.ꝛ ij.C.de pe.iudi.qui male iudi.insti.de obl.que ex qua.de.na.in princi.ꝛ.l.ex asse.§.iudex.ff.de act.ꝛ ob. Et per Bart.in disputatiōe que incipit a snia iudicis qui per imprudentiam.ꝛ per Bald.in repe.l.obseruare.§.proficisci.ff.de offi.proconsul.ꝛ leg. ¶ Et tn̄ quicquid sit qn̄ esset facta expressa donatio per virum vxori vel ecōtra simplex ꝛ pura sine aliquo figmento ꝛ simulatione vtrū firmet iuramento vel nō: hoc non videtur obstare in terminis nostris qꝛ pdicta dubitatio procederet qn̄ iuramētum fuisset interpositū super donatione celebrata inter coniuges vere pure clare ꝛ patenter. Secus quando sub alia fictione ꝛ simulatione facta esset donatio: qꝛ tunc iuramentum nō tꝫ sicut nō tꝫ principale super quo interponit̄ qꝛ irritat̄ rōne fictionis ꝛ simulationis, ita expresse decidit glo.in.l.emptor.C.plus valere qꝺ agitur.ꝛ tꝫ expresse Bald.in.l.j.C.de oper.lib.ꝛ in.l.fi.ff.qui satis.cog.ꝛ Barto.in d.l.cum quis decedens.§.titia.ꝛ.§.codicillis.ꝛ Bald.in.l.j.C.de in offic.dona.ꝛ in.l.j.C.de fal.causa adiec.le.et in.l.ꝙ de suo.ff.de do.cau.non nu.ꝛ ratio est in promptu: quia omne iuramentum ad hoc vt seruandum sit et obliget iurantem debet habere tres comites iudicium.s.iustitiam et veritatem: vt.§.dixi. Quorum si alterum deficit non est seruandum: vt in auc.ꝙ cis.C.de impu.et ibi glo.et Ange.in.l.fin.qui satis.cog.et no.in.l.si is cui bonis.ff.de vul.et pup.fa

14 cit etiam ad predicta †qꝛ contractus simulatus non habet verā essentiam seu substantiam contractus: et est rō qꝛ verus consensus defecit qꝛ non dicitur contrahentes verbo dixisse ꝙ in mēte gerebant vt.l.labeo.§.idē tubero.ff.de supel.leg.tꝫ Bart.de saly.in.l.si donationis.ff.de contrahen.emp.faciunt etiam ad predicta ꝙ singulariter tradit Bal.in rub.C.qui admit.ad bo.pos. Contract⁹ eñ simulationis dicitur figuratus seu depictus: extrinsecus apparet aliqd intrinsecus vero nihil habet no.Bald.in.l.ab anastasio.C.man.dixi in.c.fin.de or.cogni.et.xxxvij.q.j.facit text.optimus et ibi dixi in ij.no.in.c.qrto.de consue.vnde contractus simulatus adeo non dicitur contractus ꝙ illud qꝺ dicitur in.l.semel.ff.de decre.ab ordi.fac. q.l.que transiuit in contractum non potest reuocari est verum si contractus est verus secus si sit simulatus: vt per Bald.qui dicit Dy. consuluisse in.l.nuda.ff.de contrahen.empt. Et ideo licet ex forma statuti instrumenta guarentigiata habeant paratam executionem tamen alia statuta habent locum si instrumenta sunt valida ꝛ non ficta seu simulata no.Bald.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure deli.et in.l.j.ver.et communiter queritur.C.plus valere ꝙ agi.et in.l. etiam.C.de execu.rei iudi.et pro predicta conclusione etiam optime facit quia quorum substantia obligationis est inefficax sicut est in terminis nostris in confessione facta constāte matrimonio: Omnes clausule illi inherentes sunt inefficaces: ꝛ ideo clausula constituti est inefficax nec per eam aut reseruationem vsusfructus intelligit̄ translata aliqua possess.vt no.Bal.in.l.j.de suffra.et in.l.emp.C.plus valere qꝺ agitur.facit.l.sicut.§.superuacuum.ff.quib.mod.pig.vel hypo.sol.et qꝺ tradit Bald.in.l.emptor.ff.de aqua plu.arc.et ꝙ no.in l.post contractum.ff.de dona.ꝛ per Jo.an.in repe.c.cum contingat de iureiur.in septimo membro principali.et per glo.in.l.si patronū.§.patronum.ff.si quid in frau.et per dominos de rota decisi.lxxxvj.in nouis.et per Barto.consi.cxxiiij.qꝺ incipit Petrus Nicole.text. est singu.in.l.fina.ff.de consti.pecu.et precipue iuramentum.vt.l.si. C.de non nu.pe.et not.Bald.per illum tex.in.l.si absentis.si cer.petta.et in.l.etiam.C.de execu.rei iud.et per Cy.in.l.in contractibus. C.de non nu.pe. In quibus iuribus et autoritatibus cōcluditur ꝙ principali contractu existente inualido propter simulationem vel aliā similē cām omnes clausule iuramenta obligationes renunciationes ꝛ cetera corruunt: ad qꝺ etiam facit ꝙ not.Bal.in.l.titia.§.Imperator.ff.de le.ij.et Joan.de imol.in.c.fin.de do.et qꝺ traditur in.l.non dubium.C.de legi.et in regula accessorium.de regu.iur.lib. vj. Tales enim clausule referuntur ad ius et naturam contractus super quo agunt vt in.l.stipulatio ista habere licere.in.l.venditores ff.de verbo.obliga.et in.l.fi.ff.de act.emp. Et predictam opinionem fui late sequutus in rub.de causa poss.et proprie.tracta.j.A.v.ver. ex.dominū nobis queritur ibi predicta dubitatio procedit. ¶ Postremo ꝙ iuramentum predictum in terminis nostris non operetur patet a cessante ratione.c.cum contingat.et aliorum iurium que dicunt ꝙ quando adiectum est iuramentum super aliquo contractu cuius talis contractus vel actus iure ciuili sit improbatus. Tamen quia iuramentum potest seruari sine dispendio salutis eterne et non obseruantia iuramenti tenderet in dispendium salutis eterne.merito seruandum est que ratio cessat in terminis nostris eo ꝙ iuramentum predictum est prestitum inter iudeos.et ideo siue seruēt siue nō seruent iuramentum talis obseruantia vel non obseruantia non potest tendere in dispendium animarum ipsarū cū certissima sit cōclusio ꝙ nemo sine baptismo pōt saluari. Quoniam baptism⁹ est sacramentū necessitatis ad salutem vt in symbolo, Quicūqꝫ vult saluus esse.et in euāgelio Joannis.c.iij.nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non pōt intrare in regnum celorum ibi qui crediderit et baptizatus fuerit de cōse.dist.iiij.c.fili⁹ dei.no.j.q.j.§.si ergo traditur in.c.veniens de trāslatio.dixi in.c.qrto.de cōsuetu.et in.c.si quis propter necessitatem.de furtis.et ideo iuramentum inter iudeos nō debet operari vt inter christianos maxime qꝛ de his qui foris sunt i.extra fidem ecclesia se non intromittit: vt voluit apostolus ad corinthios.j.c.v.ꝛ.ij.q.c.multi.xxviij.q.j.c.sepe.xviij.q.iiij.c.constituit. xx.q.iiij.c.cum in lege.§.is ita.ꝛ qꝺ traditur.in regula non remittit peccatum de regu.iur.li.vj.et hoc voluit sing.Bald.in.c.j.§.item sacramenta de pace iura.fir.in vsi.feu.ver.quero nunquid ista auc.vbi

15 dicit ꝙ †cum ius canonicum respiciat bonum animarum ipsius dei reuerentiam et timorem non habet locum in iuramento iudeorum inter se. Quia vincula sacramentalia actiue vel passiue non cadunt in ipsis qui non sunt de sacro ouili. Ad qꝺ est text.ꝙ ibi doc to.in.c.gaudemus.de diuortijs Sit ergo conclusio quod predicta donatio non firmatur aliquo modo iuramento predicto.quia huiusmodi canonibus de iuramento in salutē anime loquētibus iudei non ligantur vt voluit gl.in.c.j.de consti.iudei eñ canones spirituales minime seruare tenentur vt in.c.gaudemus.de diuor.traditur per Inno.in.c.ꝙ super his de voto.et per Archi.de consecra.dist. iij.c.rogationes.et.lxxvj.dist.c.ꝙ putabis dixi in.c.j.de feriis.in.vj. prin.arti.et in.c.j.de consti.versicu.principaliter fallit. ¶ Circa etiā questionem principalem qua queritur vtrum prefatus Jacob possit reuocare predictam confessionem tanꝙ inducentem donationē. Frustratoria videtur examinatio per ea que superius dicta sunt in precedenti questione. Tum quia non valuit vt superius demonstratum est. Tum quia posito ꝙ valuisset ex quo narratur dominam Dulcem premortuā esse predicto Jacob sequitur ꝙ euanuit.qꝛ ad hoc vt fuisset confirmata: ita requirebatur si aliud non obstitisset ꝙ Jacob premortuus esset: vt.l.donationes.C.de dona.inter vi.ꝛ vxo. ꝛ.§.sepius dictum est.et requirebatur etiam ꝙ fuisset adepta possessio vel interuenisset aliquid qꝺ fuisset loco tradite possessionis traditur in.l.papinianus.ff.de dona.inter vi.et vxo. Et ideo dixi quod superflua videbatur reddi talis questio vt in simili dicit text.in.c. pastoralis circa medium de rescript. Sed posito pro cōstanti ꝙ predicta donatio valuisset nec potuisset als per dictum Jacob reuocari nec fuisset reuocata per mortem dn̄e Dulcis. Tamen ex quo immediate post dictum instrumentum confessionis in alio instrumēto p dictam dn̄am Dulcē fuit data ptās reuocandi prefato Jacob pdictam donationē als confessione ꝛ obligationē et predictum contractum nō est dubium prefatum Jacob tam viuēte dicta domina Dulci ꝙ etiam ea mortua potuisse reuocare predictum cōtractum quia rei sue quilibet est moderator et arbiter vt.l.in re mandata.C. mandati.ꝛ ideo rei sue quis quā velit pōt conditionē modū et formam dūmodo honestam apponere vt.l.in traditionibus.ff.de pac. xxviij.q.ij.c.eleuterius.ꝛ in.c.verum.de condi.apposi.ꝛ.x.q.iij.c.cathedraticum.et.l.legem.C.de pac.et.l.legem.C.loca.et in.l.j.de condi.que sub modo.C.et.l.si donationis.C.de contrahend.empt.xj.q. iij.c.pontifices. Cum ergo predicta domina Dulcis dederit potestatem reuocandi prefato Jacob merito indubitatum est reuocationem factam per Jacob viribus subsistere. ¶ Nec obst.ꝙ in predicto instrumento reuocationis diceretur ꝙ reuocat donationem ꝛ non dicit reuocat cōfessionem.qꝛ vt.§.demonstratum fuit predicta confessio inducit donationē.et ideo verba adaptant̄ ad dictam

confessionem

cōfessionē qđ ēt ostendit ex alio capite qñ pdicta ptās reuocandi data per dictā dñam Dulcem predicto Jacob marito suo se retulit per demonstrationē clarā ꝛ apertam ad predictā ꝯfessionem: lꝫ ipsam appellauerit donationē put in veritate erat ibi dū dr. de ipsarū partium libera voluntate ꝛc. facta donatione statim ꝛ incōtinenti ol dilatione postposita in p̄sentia testium eorūdem q fuerunt presentes qđ dictus Jacob nūc decetero qñ voluerit ꝛ sub illa forma ꝛc. possit cassare reformare ꝛ annullare dictā donationem cum ergo idē testes fuerunt in instrō confessionis ꝛ dicatur incontinenti ꝛ omni dilatione postposita sequit ꝙ de dicta confessione loquitur dicta reuocādi potestas. faciunt no. in. l. si quis in fundi voca-

16 bulo. ff. de leg. j. cum alia donatio nō reperit facta ꝛ † dicat statim ꝛ incontinēti ꝛ omni dilatione postposita. Nam v̄bum incōtinēti significat actū per quē non est diuersum ad extraneos actus: vt in l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de verb. obli. ꝛ l. cum antiquitas. C. de test. et l. heredes pal. i. §. vno cōtextu. ff. de test. ꝛ adiūctum est verbum sta-

17 tim ad maius fundamentū cuiuscunqꝫ dilationis tollēde: q ꝛ † verbum statim significat sine temporis interuallo: vt. l. ediles. §. sciendum. ff. de edil. edi. ꝛ l. cum non solum. §. l. e. C. de bonis q̄ libe. excludit enim hoc verbū de proprio significato omnē dilationem. c. prudentiā. §. sexta. de offi. dele. ꝛ in. c. ad nostrā. de regu. No. gl. lxxvij. dist. c. quicunqꝫ. ꝛ si duplicantur predicta verba: ideo nō dubiū qđ magis denotant expeditionem facit qđ habetur in. l. nepoti. ff. de

18 fun. instru. † verba enim gemmata magis operātur vt no. Bal. in. c. j. de pā. constan. in ver. priuilegia. facit etiā qđ dicimus de gemmata confessione in. l. iubem⁹. C. de libe. cau. ꝛ in. l. cum scimus. C. de agri. ꝛ censi. li. xj. ꝛ quia geminata verba maiorem includunt obligationis effectum. l. balista. ff. ad treb. ꝛ in. l. si stipulatus. ff. de vsu. ꝛ. l. ij. ff. de manu. testa. ꝛ qđ traditur per Ange. in. l. stichum.

19 §. stipulatio. ff. de ver. ob. ꝛ † verba enunciatiua geminata probant vbi alias nō probant non geminata. facit. l. vna. C. de plus pe. ꝛ qđ tradit do. meus Abb. sicu. in repe. c. per tuas. de arbi. ꝛ ponta. in repe. l. j. C. de here. insti. qđ. vicē geminata confessio operatur vt non possit opponi exceptio non nu. pe. per glo. singu. in. d. l. j. C. de plus pet. pro qua. l. si mulier. C. ad velleia. quibus etiam verbis vt clarius id denotarent adiuncta fuerunt immediate illa verba omni dilatione postposita sic omnis etiam breuissima dilatio intelligitur sublata: quia qui omne dicit nihil excludit: vt. l. a procuratore. C. man. cum aliis iuribus vulgatis. Nec obst. ꝙ predictus Jacob non reuocauerit dictam confessionem seu donationem viuente dicta dña Dulce sed eam reuocauerit post eius mortem quia predicta dña Dulcis dedit potestatem reuocandi predicto Jacob qñ voluerit ꝛ placuerit eo modo quo voluerit ꝛc. que

20 verba denotant omne tps: ita quod semper illud possit. Nam † dictio illa qñ exponitur pro qñcūqꝫ. Hoc pbatur in. l. tutor. ꝛ ibi per glos. ij. ff. de iureiuran. ꝛ em. ff. de tributo. traditur per Jo. an. in. c. j. de test. li. vj. ꝛ per glos. ꝛ doct. in. c. quod nonulli. de priui. nam si testator substituendo dicit quādo filius me⁹ non viueret ꝛ moreretur sine heredibus ꝛc. tantum importat quantum si diceret qñcunque moreretur. arg. l. si quādo. de testi. ꝛ in auf. si qñ. C. de con. pecu. l. si quādo. C. vnde vi. ꝛ. c. si qñ. de rescri. ꝛ qđ no. in. l. verbis ciuilib⁹ super ver. quandoque. ff. de vul. ꝛ pup. facit quod no. glo. quam Raphael Fulgo. dicit sing. in. l. in testō. C. de testam. mili. ꝛ sic ex predictis patet quod predictus Jacob potuit reuocare predictam donationem ꝛ concessionem habentem vim donationis non solum viuente dicta domina Dulce. sed etiam ea mortua ꝛ vsqꝫ ad ipsius vltime vite spiritum quāuis in veritate non fuerit necessaria reuocatio predicta ꝛc. ℭ Consilium. lxvj.

1 Plenitudinem frustra adiicitur.
2 Donatio simplex inter viuos inter virum ꝛ vxorem nullo fomento roborata est inualida.
3 Dispositio auf. si qua mulier. C. ad velle. habet locum etiam in patre ꝛ fratre viri.
4 Actus talis presumitur qualis ex verbis apparet ideo verba sunt consideranda.
5 Confessio facta in instrumēto: qđ ex forma statutorum hꝫ executionem paratam: vere probat.
6 Donatio inter patrem ꝛ filium in potestate an valeat.
7 Rex potest donare filio suo in potestate existenti.
8 Merita sunt exprimenda in donatione ob merita.
9 Donatio remuneratoria non insinuatur. ꝛ nu. 10.
11 Alienatio remuneratoria fit a prelato de rebus ecclesie.
12 Minor sponsus potest donationē remuneratoriā facere sponse ēt in immobilibus decreto iudicis interueniente.
13 Confessio per quā deuenit de actu prohibito ad actū permissum inter personas prohibitas in dubio presumitur simulata.
14 Confessio cedentis ꝛ dicentis se pretium recepisse non probat ne fraus fiat legi.
15 Confessio aerarum sola non probat.
16 Marito confitenti cōstāte matrimonio se habuisse dotem ab vxore non creditur nisi appareat de vera numeratione.
17 Obligationis substantia si est inefficax omnes clausule ipsi inherentes sunt inefficaces.
18 Donatio inter virū ꝛ vxorē est phibita de iure ciuili ꝛ canonico.
19 Educatio prolis est vnum de bonis matrimonij.
20 Occasio an debeat attendi vbi interuenit iuramentum.
21 Jura sepe prouident ad casum qui euenire potest.
22 Juramentum non firmat contractum simulatum.
23 Juramentum prestitum potest per patrem remitti.
24 Turpitudinē suam allegare potest qui tractat de dāno vitādo.
25 Exceptio que inest instrumento ꝛ competit non opponitur.
26 Juramentum confirmatorium ꝛ iuramentum assertorium differunt.
27 Juramentū qñ habeat vim clausule si nō valet qđ ago vt ago ꝛc.
28 Opinio per quam contraria reducuntur ad concordiam est amplectenda.
29 Assertio specialis meritorum inter personas prohibitas etiā vallata iuramento non probat.
30 Juramenti duo sunt effectus principales.
31 Hebreus potest puniri per ecclesiam de periurio.
32 Hebreus non potest cōfirmare iurando actum a lege positiua prohibitum.
33 Statutum potest tollere vires iuramenti quas habet a iure ciuili.
34 Hebreos papa non compellit circa ea que concernunt salutem animarum.
35 Incontinenti aduerbium qui significet.
36 Actus continuati dicuntur actus simul facti.

Consilijs nostris trinus deus optimus adsit: vt fas pperuo

1 sanctaqꝫ iura loquar ꝛc. ℭ † Frustra plenitudini addita merita queruntur ꝛ demonstrationi plene in casum alia demonstratio adduci queritur iuxta doctrinam iurisconsulti in. l. j. ff. de dote preleg. xcvj. di. c. j. in princip. ꝛ in. l. j. ff. de in integ. restitu. superuacuus enim laborat impendijs qui solem facibus certat iuuare. vj. q. j. c. si omnia. quapropter satis fuisset sola subscriptione sententiam genitoris iurisconsulti prestantissimi confirmasse plane intelligo. cum omnia que in presenti consultatione dici poterant abunde ꝛ subtiliter in medium deducta fuerunt sed vt consilium petenti aliqua ex parte satisfaciam paucula quedam subiiciam ꝛ rem ipsam quam breui⁹ potero absoluam satis enim no-

2 tum est † donationem simplicem inter viuos inter vir. ꝛ vxo. nullo fomento roboratam inualidam esse. ꝛ ita tādiu moribus receptum fuit. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. iij. ff. de dona. in. virum ꝛ vxorem vbi rōnes phibitiōis subiiciuntur ꝛ ponit eleganter dominus Bal. in. l. cuꝫ multi. C. de dona. ante nup. ꝛ per Bald. in. l. si. C. de vsuca. pro donato. ꝛ per Bal. in. l. si quis pro. ff. de fideiuss. late per Jmo. in. c. cum contingat de iure. Jmo omnis donatio que fit rōne contracti matrimonij dicit prohibita. ꝛ hinc est ꝙ socer non pōt donare nurui. arg. l. iij. §. in eiusdē. ff. de do. inter vi. ꝛ est casus clarus in. l. cum hic status. §. omnis eo. ti. cōsuluit Ol. consi. cclxij. qđ incipit quidā paterfamilias. ꝛ non solū videt prohibita expressa donatio ea enim que quesito colore per alium fit mariti cōtemplatione cēsebitur phibita. d. l. iij. §. nō tm̄ ꝛ hinc etiā est ꝙ est prohibita nedū sed etiā si patri vxoris. d. l. iij. §. ad vxoris. versi. vel in his in quorū p que iura di-

3 xit no. Bal. post Nicolaū de matarellis † in auf. si qua mulier. C. ad vellei. ꝙ dispō dicte auf. que loquitur in viro habet locum in patre viri ꝛ fratre ipsius ex quo rō dicte auf. est fundata in phibitione donationis inter vi. ꝛ vxo. ad qđ etiā facit qđ ibidem no. ponit Barto. ꝛ non solum censetur prohibita expressa donatio sed tacita. vt voluit glo. quam ibi ad hoc pōderat Saly. in. l. si dona. C. de contrahen. emp. que habent locum inter vir. ꝛ vxor. non autem inter sponsum ꝛ sponsam ꝛ inter quos donatio facta vꝫ. l. pen. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. etiā si essent per verba depñti solummodo spōsa nō esset ducta ꝛ staret in domo viri vt voluit singulariter Azo. in tit. de dona. ante nup. circa si. per tex. in. l. cum in testa. eo. tit. ꝛ refert ꝛ sequitur Jmo. in. l. socer. §. lucius. ff. solut. matrim. ꝛ ita alias consultum fuit per doctissimos viros. Per que duplex formatur conclusio in presenti consultatione. ℭ Prima qđ predicta donatio inter Jacob ꝛ dominā Dulcem cū essent vir ꝛ vxor matrimonij vinculo copulati non tenuit. ℭ Secūda conclusio qđ cū in puncto presupponat qđ Jacob viuit ꝛ domina Dulcis est premortua sequit ꝙ predicta donatio nō est cōfirmata morte viri: sic vult tex. in. l. donationis. C. de dona. inter virum ꝛ vxo. Jmo post mortem domine dulcis donatarie viuente Jacob donatore censetur talis donatio reuocata: vt ē casus clarus in. l. etiam. C. de do. inter vir. ꝛ vxo. ℭ Sed premissis dico in terminis nostris obiiciuntur primum quod licet simplex donatio inter vir. ꝛ vxo. censeatur prohibita: tamen donatio remuneratoria nō censetur prohibita qualis fuit donatio de qua in terminis nostris vt patet ex facie instrumēti pdicte donationis quā Jacob asserit se fecisse pp magna beneficia merita

ꝛ lucra que affirmat se recepisse a cõsanguineis dicte dñe Dulcis in pecunijs ꝛ alijs rebus vsq; ad q̄titatem florenorũ octigẽtorum. Ad recognoscendũ enĩ vim ꝛ qualitatẽ actus verba sunt inspiciẽ 4 da ꝛ talis † presumit̃ actus qualis ex verbis vel ex verborum facie apparet. l. fideiussores magistratuum. §. j. ff. de fideiusso. l. lecta. ff. si cer. pe. vt dicit Bald. verba esse diligenter cõsideranda ꝑ quo tex. optimus in auf. de restitut. ea que parit ibi subtiliter verba intuentes. ꝛ est bonus tex. in. l. fi. C. communi. vtriusq; iud. ibi stipulationis paterne tenor. ꝛ hoc maxime cum affirmetur per dictũ Jacob cui sua confessio nocere dz. l. j. C. de confes. ꝛ in. c. vnico. de confes. ꝛ ff. de confes. per totũ. ꝛ iiij. q. ij. Ad q̃ optime facit q̃ no. Barto. voluit per illum text. in auf. sed iam necesse. C. de do. ante nup. vbi dicit cõfessionem emissam per virũ recepte dotis constante mr̃imonio preiudicare ipsi viro. ergo idem dicamus in confessione merito 5 rum in terminis nr̃is † ꝛ maxime attẽto ꝙ emanauit in instr̃o guarentigiato ꝛ cõfessionato q̃ per statutũ hz executionẽ paratã ꝑ id q̃ eleganter voluit Bart. in. l. post dotem. ff. so. ma. vbi dixit cõfessionem in tali instr̃o ꝓbare verã confessionem. Bald. eleganter in rub. C. de priuileg. dot. in. l. pecunie. C. de solu. ꝛ in simili idẽ voluit in fi. C. de spõ. quare cum appareat donatio non simplex sz remuneratoria: talis donatio vr̃ viribus subsistere sicut in simili al's ha 6 bemus quod † lz donatio inter patrem ꝛ filium in potestate non valeat. l. j. §. si pr̃. ff. de vsuca. ꝓ donatio. ꝛ in. l. si pater eo. ti. ꝛ in. l. si pater vbi per Bald. C. de inoffi. do. tradunt Cy. Bal. ꝛ doc. in. l. fi. C. ꝓ donato. ꝛ aliquid tangit Bal. in. l. si cõstan. C. de dona. inter 7 vir. ꝛ vxor. sz fallit in rege † qui propter eius autoritatẽ põt filio in ptãte donare vt inquit Bald. in ti. de pace iuramen. firmã. §. itẽ sacramenta puberum. ꝛ in alijs casibus enumeratis per gl. ꝛ docto. in. l. ij. C. de inoffi. dona. ꝛ per Jmo. in. c. fi. de reuocan. do. vbi late ponit. tñ pater potest filio bene merito in ptãte donare cui erat propter aliqua merita ad antidora obligat᷒: lz enĩ obligatio ad antidora non fundet originem obligationis q̃ in certa re ꝛ genere. nã deducta in actum specificã remunerationem dat ipsi actui fomen 8 tum ꝛ validat. opz † tñ q̃ in donatione exprimatur vt concludit Bald. in. d. l. fi. C. de vsucap. ꝓ donato. ꝛ doct. in. d. l. ij. C. de. inoffi. dona. tradit̃ in. l. si dona. C. de colla. ꝛ per Guli. in. l. si tibi. ff. si cer. pe. traditur etiã per Bar. in. trac. de duobus fratribus. Item in si 9 mili habemus † q̃ lz donatio non insinuata vltra quingentos aureos non valeat vt est casus. in. l. sancimus. C. de dona. ꝛ in. l. si q̃s 10 argentum. §. sed in his omnibus eo. ti. cum si. † tñ secus est in donatione remuneratoria: q̃ illa non indiget insinuatione vt concludit Bart. in. l. aquilius. ff. de dona. ꝛ sequit̃ ibi Joã. de imol. per. l. fi. ꝛ antiquã ibi positã. C. de do. ante nupti. ꝛ. l. si id q̃. §. fi. ff. de dona. tenet Bal. in. l. illud. C. de sac. sanc. ecclesi. ¶ Preterea etiã habem᷒ 11 † q̃ lz a prelato res ecclesie non possent alienari non interuenientibus solennitatibus de quibus in. c. sine exceptione. xij. q. ij. ꝛ in cle. j. de reb. eccle. nõ alienã. ꝛ in. c. nulli. eo. ti. in antiquis tñ remuneratoria alienatio viribus subsistit sine illis solennitatibus vt est bonus text. in. c. liberti. §. per renunciationem. xij. q. ij. ꝛ in. c. relatum. de testa. traditur per Jo. an. in addi. Spe. in rub. de reb. eccle. non alie. ꝛ aperte probatur per tex. ꝛ ibi. no. Bart. in. l. iubemus nulli. C. de sac. sanc. eccle. no. gl. in. fi. d. cle. j. de reb. eccle. nõ. alie. per tex. i c. quecunq; suffraganeo. xij. q. ij. ꝛ. xvj. q. j. c. illis. benefacit text. in. c. fi. de precario. sed quid plura hoc habemus expressum in donatione. inter vir. ꝛ vxor. punctualiter. vt remuneratoria valeat vt est casus in. l. q̃ aũt. §. si vir ꝛ vxor. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. bñ facit l. si quis pro vxore eodem tit. ꝛ hinc dicimus quod si nobilis ignobilem diues pauperẽ senex iuueculam amore dei ducit vxorem vel si quis causa pacis habende aliquam duxerit: vel in similibus casibus tenet donatio: ꝛ cõstitutio dotis facta vxori q̃ non dr̃ ꝓprie donatio sed quedã remuneratio hoc tz glo. ꝛ ibi Bar. in. l. si volũtatis. C. de dot. promis. ꝛ tz Jmo. in rub. ff. solu. ma. dicẽs illam gl. ad hoc singularem ꝛ Bar. Bal. ꝛ Ang. in. l. si ita stipulatus. §. si tibi. ff. de verb. obli. Bar. ꝛ Moder. in. l. si diuortio eo. ti. ꝛ Angel. in. l. j. C. de insti. ꝛ substitu. sub cõdi. fac. ꝛ Cyn. in. l. q̃ de suo. C. de dot. cau. non nume. ꝛ Bal. in. l. j. in fi. C. de dona. ante nup. ꝛ idem Bald. in. l. papinianus in addi. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ꝛ Ang. in. l. j. ff. so. ma. ad que accedant que eleganter ponit Ludoui. ro. in 12 l. fructus. ff. solu. mat. vbi dicit † attentari posse donationem remuneratoriam fieri posse per spõsam minorem etiam in immobilibus duntamen interueniat solẽnitas decreti iudicis ꝛ autoritas tutoris ꝑ text. in. xij. q. ij. §. per remuneratione. ꝛ. c. quicunque suffragio volentes. vt. s. etiã dixi res ecclesie ꝛ alia dona prohibita ꝓ remuneratione donari posse. ita ergo in minore cum hi duo equiparentur vt. c. j. de in inte. restitu. traditur in. l. respublica. C. ex qui. cau. maio. ad idem tex. in. l. nimis libertus. ff. si quid in fraude. patron. vbi liberto ꝓmissa est donatio remuneratoria etiam si per illã pars patroni diminuatur q̃ alias non est concessum. Nec premissis obstat si quis diceret q̃ Jacob predicta merita nõ recepit a domina Dulce eius vxore: sed ab eius consanguineis: q̃ñ censetur recepisse contẽplatione dicte dñe Dulcis vñ perinde est ac si ab ea recepisset. arg. tex. no. ꝛ quod no. ibi ponũt Bart. ꝛ Moder. in. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. ꝛ pup. bene facit. l. qui pretio. cuz ibi no. ff. de dona. c. ã mor. ꝛ tunc est ꝙ ad confirmationẽ donationis que prohibita est inter cõiuges regritur mors donantis ꝛ filij cuius contẽplatione donatũ censetur vt est tex. in. l. cũ hic stat᷒. §. in hac aũt donatione. ꝛ. §. si socer. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ad q̃ etiã bñ facit tex. qui non est alibi ſm Barto. ibi in. l. q̃ satis. C. de bo. q̃ lib. ꝛ q̃ ibi ponit Bar. ꝛ Bal. in auf. itaq;. C. cõia de successio. sed omnia premissa essent vera ꝛ plane procederẽt si probaret̃ assertio viri meritorum receptorũ a cõsanguineis dñe Dulcis al's enim si non probatur simplici assertioni nõ stat̃ propter ꝓhibitionẽ simplicis donationis inter vi. ꝛ vxo. absit enim ꝙ in ꝓhibitione certo casu ꝑmissa stet̃ verbo dicentis ꝛ asserentis casum ꝑmissum subesse. l. qui testiũ. ff. de proba. l. cum quis decedens. §. titia. ff. de lega. iij. ꝛ quod no. in. c. literas. de presum. q̃ veritas ꝛ non fictio põderanda est. l. si forte. ff. de castrẽ. pec. viij. distin. c. veritatis. ꝛ quod no. in. c. nuper. de bigamis verba sunt notanda Jo. and. in addit. 13 Spec. in rub. de reb. eccl. non alie. quelibet † enim assertio seu confessio per quam de actu prohibito deuenitur ad permissum inter ꝑsonas prohibitas in dubio presumitur simulata. ita probat tex. i. l. q testiũ. ff. de proba. ꝛ in. l. cum quis decedens. §. titia. ff. de leg. iij. tradit Bal. in. l. deo nobis. C. de episco. ꝛ cle. ꝛ Bal. in. l. j. ff. de interroga. actio ꝛ. l. j. de natura. liber. ꝛ per Bald. ꝛ Moder. in. l. quidam cum filium. ff. de ver. obliga. ꝛ ideo dicimus ꝙ cum donatio insinuatur nõ valet vltra q̃ngẽtos. ꝛ in. l. si quis argentũ. C. de do. nõ statur dicto donantis asserentis se ob merita donare nisi merita aliter probentur vt colligit̃ ex dictis Bar. ꝛ doc. in. l. modestinus. ff. de dona. ꝛ Bald. ꝛ aliorum in. l. illud. C. de sacr. sanc. eccle. vbi Bal. dixit hoc verum esse quãdo fit mentio meritorũ in gñe: sec᷒ si in specie: q̃ tunc stat̃ instr̃o: cuius opinio cõiter improbat̃: q̃ verba enunciatiua pro bonis meritis ꝛ seruitijs siue in genere siue in specie merita denunciantur tunc probant quando proferũt̃ ab eo qui potest donare nullis meritis precedentibus: alias nõ vt est casus quem ibi ad hoc ponderat Barto. in. l. si forte. s. allega. tenet Pau. de ca. in. l. per diuersas. C. man. ꝛ hoc clare ꝛ aperte explicat solẽnis doc. dominus Antoni᷒. de canario in suo tractatu insinua 14 tionis. q̃. xlv. hinc etiam dicimus quod † cum lex hodie habeat cessionem ꝛ requirat veram pretũ traditionem non statur dicto cedentis ꝛ dicẽtis se pretium recepisse ne fiat fraus legi. vt est de mẽte glo. in. l. per diuersas. C. mandati quam ibi approbant bar. Saly. ꝛ Pau. de ca. quidquid ibi dixerit Bal. post Nic. de mata. Naz ipsemet bal. in. l. j. C. ne liceat potentioribus firmat opinionẽ. Barto. ꝛ sequitur ibi Bar. de Saly. hic etiam dicimus quod nõ statur dicto prelati cui interdicitur alienatio rerum ecclesiasticarum nisi stante solennitate ꝛ vtilitate prout habetur. xij. q. ij. in summa. ꝛ c. sine exceptione asserentis se ob merita in casu quo tunc valeret vel asserentis vtilitatem subesse ꝛ solẽnitates interuenisse vt voluit Archi. in. c. hoc ius porrectum. x. q. ij. ꝛ domin᷒ Card. Petr. de ancha. ꝛ Jmo. in. c. quod quibusdam. de fideiusso. ꝛ dñs Ant. in. c. de deposito. ꝛ Pe. de ancha. in cle. j. de rebus ecc. non alie. imo assertio ꝛ cõfessio prelati ꝛ capituli sufficeret nisi aliter appareret vt videtur velle glo. in auf. de nõ aliennãdis. §. si vero vbi hoc cõcludit Jacob. de bel. ꝛ idem voluerunt Archi. ꝛ domi. Ant. Pet. de ancha. ꝛ Jmol. in locis statim relatis. idem Guil. ꝛ Bal. in autẽ. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. talis enim cõfessio ꝛ assertio dicitur habere vim cuiusdam donationis que non permittitur prelato. ita no. Cy. in. l. j. C. de cõfessis. q. xv. facit quod notat. Bar. in. l. a diuo pio. §. sed si emptor. ff. de re iud. ꝛ est communis opi. scd̃m Jmo. in. d. c. quod quibusdam. ꝛ tenet Bart. in. d. l. si forte. ꝛ in. l. sciendũ. ff. de verbo. obl. ꝛ ita sepius fuit consultum per doctissimos viros hinc etiam dicimus ꝙ cum valeat appositio arrarum in sponsali 15 bus ꝛ non pene quod † non sufficit sola confessio arrarum receptarum sed debet probari vera numeratio ne fiat fraus legi vt concludit Bar. ꝛ sequitur Ang. in. l. titia. ff. de ver. obl. idem etiam tenet do. Anto. in c. gemma. de sponsa. Et idem consulẽdo fuit secutus dominus Anto. in consi. lxxij. q̃ incipit Jesu Christi nole inuocato. Quantum ad primum ꝛ ita alias consultum fuit per dominuz Nellum ꝛ alios aduocatos florentinos ita etiam consultum vidi per genitorem meum ꝛ alios aduocatos senesi. hinc magis proxime dicimus quod rõne prohibite donationis inter patrẽ ꝛ filium non statur dicto patris asserentis se donare filio vt bñ merito quo casu tenet vt. s. dixi vt per gloss. communiter approbatam in. l. si dona. C. de collatio. tenet Bartol. in. d. l. si forte hinc etiam dixim᷒ 16 quod † rõne ꝓhibitionis donationis inter viruz ꝛ vxorẽ nõ statur assertioni viri asserentis constante matrimonio se habuisse certam quantitatẽ nomine dotis nisi numeratio probetur alias presumitur donatio. hoc fuit de mente gl. in. l. j. C. de dot. cau. non numerata. tenet Barto. ꝛ communiter sequuntur do. moder. in. l. si diuortio. ff. de verbo. obli. licet Jmol. ꝛ Ludo. roma. contra senserint ibi

z idē fuit de mēte Bar.in.l.papinianus.ff.de do.inter vir.z vxo.z
Bal.ibi in addi.z Bar.z Bal.in.l.n.§.creditum.ff.si cert.pet.Cy.
z Bart.in.l.j.C.de dona.ante nup.z Bal.in.l.j.C.de inoffi.dona-
tio.z Jo.post Albertū galeotti.in addi.Spec.in rub.de donatio.
inter vir.z vxo.z bal.z Ang.in.l.pe.§.mulier.ff.so.mat.z Bald.in
l.j.C.de fal.cau.adie.leg.z Bald.in.l.cū quis decedēs.§.titia.ff.de
leg.iij.facit no.per Bar.z Bal.post Rico.de mata.in auf.si qua
mulier.C.de sac.sanc.ecc.z Bal.in.l.j.C.de fal.cau.adiec.legato.z
idem tz Cy.in.l.j.C.de sac.san.ecc.z Ang.in.l.si qs pro co.ff.de fi-
deiusso.bene facit no.per Spec.in tit.de dote post diuortium resti
tuēda.§.j.ver.ceterum.z qd no.Jo.an.co.ti.§.formatis.in addi.q
incipit scias qd lābertus pro dicta pte cōsuluit Pau.de cast.cōsil.
cxvj.qd incipit in xpi noie amen.visis z cōsideratis omnibus.be-
ne facit etiā qd tradit Bart.de saly.in.l.si nostre.C.de contrahen.
empti.z qd tradit bar.z Cy.in.l.vbi adhuc in.xij.q.C.de iure dot.
Et est cōis opinio fm quā alś cōsultum vidi per que oia clare de-
monstranť qd cū prohibita sit donatio inter vir.z vxo.nō stať di-
cto,viri asserētis se merita recepisse cū alś sine meritis precedenti-
bus nō tenuisset nisi quatenus pbarenť vt apte cōcludit Barto.
in.d.l.si forte.Nam si dicimus nō tenere confessionem ex cā dotis
que multa hz priuilegia:vt tradiť in.l.j.ff.so.mat.z in.l.j.C.de pri-
ui.dotis quantominus debemus dicere hanc cōfessionem merito
rū non tenere nisi pbētur ex quo emanauit inter personas prohi-
bitas p iura.s.allegata que oia sunt viua rōne fundata.Nam alś
de facili fieret fraus legi pbibēti dictam donationem si sola asser-
tio meritorū facta per alterū ex cōiugibus sufficeret ad validādaz
donationem quibus fraudibus oino obuiandum est.l.in fundo.z
ibi per Ang.ff.de rei ven.z in.c.j.vt ecclesia beneficia z ne per obli
quū fiat qd directo pbibeť vt in reg.cū quid vna via cū sua mate
ria de reg.iur.lib.vj.z.l.scire opz.§.a.ff.de tuto.z curatore dato ab
his.z hanc credo clarissimam z indubitatā conclusionē.nec predi
ctis refragať qd voluit Bar.in.d.auť.sed iam necesse supra in con
trarium relatus.qz rñdeť qd Barto.fuit sibiipsi ꝯrius.z contra se
hz cōem opi.supra relatam.nec eius opinio probatur per dictam
autenticā vt elegāter declarat do.Jmo.in.l.si constante.in princ.
ff.so.ma.z ibi per eū nisi dicā saluādo Bar.qd talis cōfessio nocet
viro nisi per virum opponať exceptio simulationis argu.eius qd
not.gl.in ver.in opponendo.in.l.si vnus.§.pactus ver.qd in spē.ff.
de pac.Non gāt dixit Bar.talem confessionem precise p̄iudicare
quo ad eius effectum precisum qz esset falsum vt ex superioribus
ptz.nec obstat qd talis assertio fuerit facta in instrō guarentigia-
to.z per ꝯñs vř qd probētur contēta in instro z nec contrarium al
legari vel probari possit vt supra pro ꝯria parte dixi:qz illud pce-
deret qñ statutū concederet instro vim rei iudicate que p veritate
habeť secus qñ statutum diceret instř a debeant habere paratam
executionē.z qd nulle exceptiones opponi possint p̄ter certas inu
meratas in statuto quo casu lz Bart.in.l.paruū.ff.qd vi aut clam.
dixerit exceptionem simulationis non posse opponi nisi fuerit a
statuto permissa tñ qñ simulatio apparet ex iuris presumptione:
talis simulationis exceptio opponi pōt.ita concludit not.Bald.
ita limitādo Bar.in.l.j.C.plus valere quod agitur.z sequitur ibi
Saly.z ita fuit de mente Sal.in.l.ita pudor.C.de adul.imo elegā
ter concludit Bald.in.l.fi.§.sin autem in computatione.C.de iure
delib.talem exceptionem indistincte opponi posse;nisi expresse re-
probetur z hoc clarius z apertius aperit notabiliter solēnis do-
ctor domi.Anto.de canna.in suo tracta.guarentigie.q.xv.p qua
opiñ.facit.quia quoties substantia obligationis est inefficax sicut
est dicta donatio non probatis meritis ita omnes clausule sibi in-
herentes sunt inefficaces ita singu.Bald.loquitur punctualiter in
instrumento guarentigiato.in.l.si absentis.C.si certū peta.allegat
casum situz in.l.fin.ff.de consti.pe.no.etiam in.l.etiam.C.de execu.
rei iud.z Cyñ.in.l.in cōtractibus.C.de non nu.pecu.ad hoc gloss.
no.in.l.si patronum.§.patroni.ff.si quid in frau.patro.tradit bal.
in.l.j.C.de sustra.z hoc sufficit quo ad primam obiectionem que in
17 contrarium fit.¶ Secūdo principaliter obijcitur qd †z si talis dona
tio sine iuramento non tenuisset tamen validať iuramento ex quo
tale iuramentum saluari potest sine interitu salutis eterne per tex.
in.c.cum cōtingat.de iureiur.z hanc opi.tenuit aperte Bartol.in
l.si quis pro eo.ff.de fideius.z in.l.seius z augerius in fi.ff.ad.l.fal.
z sequitur ibi dominus Jmol.z idem tenuit Guil.de cuneo in.l.
sed z si possessori.§.item si iurauero.de iureiur.z idem tenuit Fe-
dericus de senis consilio.cxxxv.z consilio.cxxxvj.z idem tenent do.
Anto.d.Jmol.z Abb.moderni.in.d.c.cum contingat de iureiur.
quoniam ad hoc multipliciter respōdetur z primo tenendo illam
opinio.qd donatio inter virum z vxorem nō firmetur iuramento
vt tenuit idē Bar.in.l.j.ff.de donatio.inter virum z vxo.Et idem
tenet Guil.de monte laudu.in clemen.j.extra de iureiur.Quem re
fert z sequitur solēnis doctor Henricus bohic.in.c.donatio.de do
na.in virum z vxorem.idē firmat Ang.in.l.si qs pro co.ff.de fide-
ius.z hanc opi.tenuit Bald.in.l.si quis inquilinos in fi.ff.de leg.j.
idem fuit de mente Bal.z in.l.cū multe.C.de dona.ante nup.z te-
net Bal.in suo consilio.xxiiij.qd incipit questio talis vertitur.Et
hanc opi.tenuit solennissimus doc.d.Ludo.de roma.in rub.ff.de
18 iureiuran.in prima conclusione illa potissima ratione†quia talis
donatio vtriusqz iuris censura est prohibita.z primo de iure ciuili
ptz in.l.ij.z iij.ff.de dona.inter vir.z vxo.Et de iure canonico ptz
in.d.c.donatio.de donatio.inter virum z vxo.pro qua vltra eum
adduco qd no.Joā.an.post Host.in.c.quēadmodū.super gloss.in
ver.maior.de iureiuran.vbi dicit qd ad hoc vt iuramētum valide-
tur nō sufficit qd sit prestitum cōtra leges ciuiles sed requiritur q
sit prestitum cōtra canones.Refert z sequiť Jmo.in.d.c.cum ꝯtin
gat z hanc opinionem tenuit solēnissimus doctor dñs Anto.de
canuario.in sua disputatione que incipit maritus debitis inuo-
lutus que pars fortiter cōfirmatur.qz per hanc donationē vř im-
pediri educatio plis vt dicit tex.in.l.j.z.ij.ff.de dona.inter virū z
19 vxo.†qd est vnum de bonis matrimonij vt legitur z notatur in.c.
si.de condi.appo.accedat quia studium educationis liberorū est
de iure naturali z sic non dz iuramēto firmari per ea que habētur
in.c.cum quidam.z in.c.quintauallis extra de iureiurā.Accedat
etiam qz talis donatio cēsetur prohibita ad remouēdas fraudes
quas de facili lex presumit inter vir.z vxo.arg.l.qui testā.de pro
ba.z.l.cū quis decedens.§.titia honestissima mulier.ff.de lega.iij.
ꝯtra quas fraudes iuramētum nō dz esse obligatorium tāq̄ ꝯtra
bonos mores:vt in.c.nō est obligatorium.de regu.iur.in.vj.Nec
obstat respōsio Fe.in consi.p cāliez.z.d.Jmol.in.d.c.cū ꝯtingat.
qd predicta occasionaliter possunt contingere.z non semper sunt
20 vera:que†occasio nō dz attēdi vbi interuenit iuramentum in.c.si
vero in glo.no.de iureiurā.z in.c.q.in si.de pac.li.vj.quia illud ve-
rum quod occasio non dz attēdi que est multum remota z que de
difficili infert ad causatum.z sic loquūtur dicta iura.z in propo-
sito qa de facili presumit predicta euenire vñ talis occasio dz at-
tendi.vt no.Bar.in.l.vxori.ff.de au.z arg.le.Et lz predicte rōnes
21 cessare possunt†nō tamē cessat legis prouisio que bona fuit volēs
ad casum pūidere qui euenire posset licet nō eueniat vt sepe iura
hoc faciunt vt ptz in.c.ꝗto.de diuor.z in.c.j.de ser.non ordinā.z
in.l.fi.C.in qui.cau.in integ.restit.nō est necessaria.z i.l.j.C.quādo
lice.sine iudi.se vindi.z tz hoc iñ.Spe.i ti.de arbi.§.sequitur.versi.
fz qd Cy.Joā.an.allegās predicta iura.¶ Secūdo principaliter
rñdetur qd predicta procederēt que in ꝯtrarium allegātur quādo
fuisset facta vera z simplex donatio.sed hic fuit depicta donatio
que valida cēsetur z in veritate partes egerunt facere donatio-
nem simplicem etiā nō validam vt pz ex facie cōtractus cōuētio-
nis stātim inite inter Jacobum z dñam Dulcem:fuit em̄ in casu
nostro quesitus color in ꝯhendo de casu permisso ad pbibitum.s.
simplicis donationis merito resultat ꝯctus simulatus vt expresse
firmat Bal.in.l.si sub specie.C.de postui.z facit qd not.Ange.in
l.ꝯctus.ff.de actio.z obli.z.l.mulier.C.de dona.iter virum z vxo.
22 sed vbi†vnum simulatur z aliud agitur iuramētum nō firmat a-
ctum ita in terminis decidit gloss.in.l.emptio.C.plus valere quod
agitur q̄ qd simulate concipitur z Bal.z Bar.expresse in.l.j.C.de
ope.lib..in.l.fin.qui satisda.cog.z tz Pau.de cast.in.l.ꝯ legē.ff.de
legi.tz do.Anto.z Jmo.in.c.cum cōtingat de iureiurā.z sequitur
ibidem do.Abbas qui ius talem simulationem presumit.bñ facit
qd dici solet q̄ si statutum vult cōtractū minoris vel mulieris fieri
cū certa solēnitate alias cōtractus cēsetur simulatus:quod tunc si
fiat sine illa solēnitate cū iuramēto tale iuramētū nō firmat ꝯctuz
iuxta no.per Bar.in.l.oēs populi.ff.de iusti.z iu.in.iij.princ.q.ver.
Item si statutum dicat qd minorū ꝯctus zc.Et ita disputando te-
nuit Ja.de bel.in disputatione que incipit lex perusina z Bald.z
Saly.in auť.sacramēta.C.si aduer.vēdi.z Petr.de anchar.in.c.j.
de cōsti.in repeti.q.ix.z in regula ea que fiunt de regu.iur.in.l.j.tra
dit plene Bald.in repeti.l.ij.ff.de iureiuran.z in.d.c.cum contin-
gat plene etiā ponit Pōta.cōsi.xij.quod incipit viso facto ceterisqz
colūs z no.declarat Pau.de ca.in.d.auť.sacramēta puberū.que
maxime procedūt stāte verisimili presumptiōe iuris de simulatio-
ne inter psonas prohibitas vt cōcludit notā.do.Abb.mod.z latiꝰ
do.Anto.in.d.c.cum contingat.latius in sua solēni disputatione
que incipit stante statuto ciuitatis senarum.¶ Sed hic est diligē
ter aduertendum.Namtūc videtur verum qd cōtractus simula-
tus nō firmetur iuramēto quādo fuit appositum iuramētum ꝯtr
matorium qz iurauit ꝯtrahens oia singula firma z rata habere z
nō cōtrauenire put etiā iuratū fuit in terminis nostris.sed in casu
nostro fuit etiā appositū aliud iuramētū qz iurauit omnia singula
23 vera esse quo casu nō vř qd†opponi possit exceptio simulationis qz
veniret contra iuramentum z detegeret se periurum z sic repelle-
tur tanq̄ detegēs turpitudinē suam per ea que habētur in.c.inter
dilectos de donatio.z in.l.alias.ff.de iureiurā.Ita concludūt do-
mi.Anto.Jmo.z Abb.mod.in.d.c.cum contingat.z do.Abb.in
dicta sua disputatione ita concludunt Bartol.Bald.z Salyce.
z Pau.de castr.in.l.fina.C.de non nu.pecu.z Jmo.in.l.nemo po-

test.ff.de lega.j.idem Imol.in.l.seius z Augerius.ff.ad.l. falcidi.
¶ Sed ad hoc respondetur pluribus modis. ¶ Primo q2 sup-
posito q8 lege canonica de iuramento loquente fuisset ligatus p-
dictus Jacob.q8 tamē est falsum:vt.j.dicam eius legis canonice
beneficio solui d3 vt i.c.j.de reg.iu.in antiqs:vñ posset dictus Ja
cob venire cōtra per viā denūciationis euangelice ad exonerādā
cōsciētiā aduersarij.q2 tunc nō obstaret turpitudo inq̄tum salu
tem aīe ꝓsequeref per id q8 no.in.d.c.inter dilectos.z in.c. quem-
admodum de iureiur.z in.c.ex tenore.de rest.ita no. cōcludit do.
Imo.in.d.c.cū cōtingat. ¶ Scdo rñdef q8 cum pars possit iura
mentū prestitū ad suam vtilitatē remittere:vt not.in.c.ij. de spō.z
in.c.j.de iureiur.eadē rōne vr̄ q8 possit remittere exceptionē per-
iurij surgētem ex iuramēto p̄stito ad eius vtilitatē:ar.l.illud.ff.ad
l.aquil.z.c.trāslato de cōsti.vñ si allegaf simulatio z probaf z ps
aduersa excepit de periurio poterit replicari q8 vr̄ remisisse periu
rium inq̄tum cōsensit ɔ̄ctum fieri simulatū z aīo in instr̄o apponi
ad roborationē simulationis. Nam predicta fuisse vr̄ mēs partiū
si reuera voluerūt ɔ̄ctum esse simulatum nō obstāte iuramento ꝙ
mentē amplecti debeamus potius q̄ verba amplecti.c. intelligē-
tia.extra de ver.sig.bñ facit q8 no. Bar.in.l.nemo pōt p̄allegata
hec fuit singularis consideratio dn̄i Imo.in.d.c.cū cōtingat.di-
cētis hāc opinionē rōnabilē. ¶ Tertio rñdef q8 illa opinio for-
tis ꝓcedit in illo q agendo dicere vellet ɔ̄ctū simulatū secus si in
24 via excipiēdi ex quo ambo fuerūt participes simulationis † z ille
qui allegat tractat de dāno vitando.ille aūt ɔ̄tra quē allegaf tra
ctat de lucro captando quo casu licitū est suā turpitudinē detege
re vt pt3 ex plene notatis per Bar. Bal.z ordinarios i.d.l.alias.
ff.de iureiu.vnde cessat ratio prohibitiua huius allegationis ideo
cessare debet dispositio.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iure patro.z.c.cum
cessante.de appel.q8 tñ in hoc nō repio alibi firmatū. ¶ Quarto
rñdetur q8 ex quo talis assertio z cōfessio de quibusdam in casu
nostro iuris p̄sumptione p̄sumunf simulate nisi ɔ̄trium probetur
q2 inter p̄sonas ꝓhibitas per ea que supra plene deducta fuerunt
statim ex ꝓductione instr̄i cōstat hanc exceptionem simulationis
25 cōpetere. † vnde nō est opus alia oppositione iuxta no.in.l.vbi pa
ctum.C.de transac.z per Bar.in.l.cū qui ita.§.qui ita.ff. de verb.
obli.z Moder.in.l.lecta.ff.si cer.pet.z in.l.j.C.vt que desunt aduo
catis partium.z per ɔ̄ñs sequitur q8 in casu nostro non est opus
opponere de simulatione z simulationis spēm ꝓbare iuxta not.p
Bar.in suo solēni consilio q8 incipit Petrus Nicole.z per Bart.
in.l.pacta nouissima.C.de pactis.z in.l.multum interest.C.si quis
alteri vel sibi.Sed satis est quod conuentus dicat actori ius non
competere vel neget narrata prout narrantur esse vera:posito q8
al's exceptiones z defensiōes opposuisset:q2 l3 reo vti pluribus z
etiam ɔ̄trijs defensionibus:vt hr̄ in.l.j.C.de fur.z in.l.nemo. C. de
exceptio.z hec est vera z concludens responsio in casu nostro in
quo simplex donatio prohibetur sed non remuneratoria. vnde si
tale iuramentum est appositū inter personas prohibitas in frau-
dem legis.q2 tale iuramentu3 non firmat hoc probaf autoritate
26 Cy.in.l.j.C.de sa.san.eccl.in indiuiduo.vbi dixit q8 † l3 iuramen-
tum ɔ̄firmatoriū validet donationem q2 respicit futurum z in eo
nō est peccatū tñ secus in assertorio q8 respicit p̄teritū puta si con
fessus est se habuisse vir ab vxore aliquid in fraudem donationis:
q2 in eo inest periuriū si iuraf falsum:z ideo nō est adeo fauorabi-
le.ita dicamus punctualiter in casu nr̄o cū Jacob asserat se in pre
teritū merita recepisse que assertio presumitur simulata sicut asser
tio de recepto.z istam opinionem q8 talis presumpta donatio stā
te dicto iuramēto assertiuo non valeat tenet Bart.in.l.cum quis
decedēs.§.titia honestissima.ff.de le.ij.z Jo.an.in addi. Spec. in
ti.de dona.inter virū z vxo.tradit idē Bar.in.d.l.qui testū.z bal.
in.l.q8 de suo.C.de dot.cau.nō numerata.z hāc drīam inter iura
mentū cōfirmatoriū vere donationis z assertorium presumpte z si
mulate amplectif do.Imol.in.d.c.cū cōtingat.ex qua notabiliter
27 infert q8 illud q8 dici solet † q8 iuramētum h3 vim clausule si nō
valet actus vt agitur valet vt valere pōt.l.cum pater.§.filij.ff.de le
ga.ij.intelligit valeat vt valere potest si posset valere sine iuramen
to.z ideo si non posset valere sine iuramēto.tunc nō habeat illam
veritatem.z l3 demum in fin.do.Imo.videatur attētare ɔ̄trium tñ
non firmat q2 optima est rō diuersitatis inter iuramētum ꝓmis-
soriū z assertorium q2 in iuramēto assertorio potest aliquis dicere
falsum q8 lex de facili p̄sumit inter p̄sonas ꝓhibitas z suspectas
sicut dicimus in simili in.l.j.C.de natu.lib.z per Bald.z mod.in.l.
quidā cū filiū.ff.de here.instit.q2 ergo asserēs aliqd falsum p hanc
assertionē posset sibi p̄iudicare nō tñ pōt facere q8 falsum sit veru3
idcirco lex in fraudē sui nō admittit hanc assertionem.sed in iura-
mēto ꝓmissorio non pōt esse falsitas de natura iuramēti qñ videf
adesse cōsensus iurantis in promissione vñ imputet sibi qui iurat
z ideo dicit Imol.in.c.cum cōtingat ꝙ q̄uis per autenticā sacra
puberū leges antique sint correcte in iuramento ꝓmissorio nō tñ
sunt correcte in assertorio de quo loquif.l.si alterius.C.si minor se
maiorem dixerit. Accedat nam videmus q8 ɔ̄ iuramētū ꝓmisso-
riū prestitū in casu licito non cōcedif absolutio a superiore vt quis
possit ɔ̄uenire nisi in magna cā vt plene tradunt doc.in.d.c. q̄to.
de iureiur.sed in assertorio concedif iurāti venire ɔ̄ in aliquo casu
vt in.c.mulieri.z ibi no.de iureiurādo. Et hec opinio vr̄ amplectē-
28 da † per quam opiniones contrarie ad cōcordiam reducūtur.arg.
in.l.j.C.de inoffi.dot.z.c.cū expediat.de elec.li.vj.z tex.no. in.c.pe-
riculose.de peni.di.i.p qua opi.adduco singularem decisionē Jo.
an.in addi.Spe.in ti.de sala.§.vt aūt.circa prin.in addi. que inci-
pit ad hoc z ea que promissa sunt vbi cōcludit q8 iuramētū asser-
torium de quo in.d.l.si alterius excludit minorem a bñficio resti-
tutionis in integrū nō a bñficio nullitatis ɔ̄ctus allegande q8 est
singulare verbum q8 refert z sequitur Ludo.pon.in.d. consili.xij.
dicens se alibi nescire:ex quo datur intelligi q8 iuramentum asser
torium non tollit vitium nullitatis.vñ cū donatio inter virum z
vxo.sit nulla vt.s̄.dictum est talis nō tollitur per iuramentū asser
toriū.z predictā opi.q8 presumpta donatio nullo modo iuramen
to firmetur h3 pro absoluta Lud.ponta.in.d.rubri. de iureiur.in
prima cōclusione allegādo Bart.in.d.§.titia.z pro his in indiui-
duo adducit Barto.in.l.lucius.ff.de exercitoria.vbi vult quod l3
merita non presumantur nec stetur assertioni iuxta.l.si forte. ff.de
29 castren.pec. † tū secus est qñ est facta spālis mentio meritorū cum
iuramento.no.etiā Bal.in.l.si donatione.C.de colla.q8 dicit ele-
ganter esse verum nisi talis assertio sit facta inter personas ꝓhibi
tas:q2 tunc etiā specialis assertio cum iuramēto nō probat ar.d.l.
qui testū.z.d.§.titia.cū si.vidi etiam insignes doctores cōsulendo
dicere q8 ex vinculo iuramēti duo causantur effectus principales
vt satis clare ponit Anto.de bu.in.c.cū cōtingat.z ibi etiā Jo.de
30 Imo. ¶ † Primus effectus est vt transgressor incurrat in periu-
rium z de periurio puniri possit. ¶ Secundus effectus est:quod
actum a lege positiua prohibitum confirmat dūmodo seruari pos
sit sine dispendio salutis eterne. ¶ Primus quidem effectus pōt
admitti z in hebreo iurante cum iurando per legem Moysi sm
morem hebreorū z formā traditam in veteri testamento z trāsgre
31 diendo tale iuramentum peccet † ratione cuius peccati potest he-
breus puniri per ecclesiam non quidem ex ratione vt emendetur
z saluetur eius anima:quia de hoc ecclesia non debet esse sollicita
nisi qñ vellet cōuerti ad fidem vt dixi pro se q8 habetur in.d.c.gau
demus.sed punitur talis hebreus ne delictū eius remaneret inul-
tum:quia interest ecclesie.arg.l.ita vulneratus. ff.ad.l. aquiliam.z
vt multis locus sit extra.l.capitolius. §.fi.ff.de pe.sicut etiam deus
puniuit z cōtinue punit z euertit angelos malos qui fuerūt trans
32 gressi vna cum lucifero. ¶ Secūdus effectus † vt late iuramētum
confirmet actum z faciat eum valere z perpetuo:vt non possit in-
fringi non potest admitti hebreo iurante etiam actum alias a le-
ge positiua ꝓhibitum:quia talem effectum Canones induxerunt
ad hoc vt iure non tradāt ad penam gehēne z perdāt salutē eter-
nam non seruando talē promissionem quam rationem vt supra di
xi ponderant Canones:vt habetur in.d.c.cum contingat. z in.d.
c.l3 mulieres.z ideo in.d.c.gaudemus inferendo dictum Aposto
li.qui dicit q8 nihil ad nos.i.ad ecclesiam de his q foris sunt.s.de
hebreis:q2 de eorū salute qui incurrunt periculū anime ecclīa nō
debet eē sollicita z maxime circa sacramēta.i. circa matrimonia.z
idem dicit ibi Host.z Jo.an.z cōiter omnes doc.vt.j.etiam pare-
bit sicut circa alia spiritualia vt ipsa ecclesiā nō haberet curam si
iudei circa ipsa spūalia nō seruēt vsq3quaq3:hinc est q8 ecclesia p-
misit quod iudei faciant diuortia z veniant contra.l.statuti matri
monij q8 est indissolubile:quia quos deus coniunxit homo non
separet.c.debitum.de bigamis cum similibus.z dum doct.dicunt
idem in aliis spiritualibus voluerunt:seruaf etiā in iuramento ꝙ
est spirituale vt habef in.c.cum.C.laicus de fo.cōpe.vñ hic loqui-
tur Bal.in.d.§.item sacr̄a.dum refert ad dispositionē.d.c.q̄uis.z
d.aut̄.sacr̄a puberū.si dict9 magr̄ Salomō qui donauit dicte domi
ne Anne z dicte eius filie:vt.s̄.voluisset in vita reuocare dictā do-
minam prout de iure cōi pater z sui filij.z etiā ex forma statuti in-
currisset periurium sine dubio z potuisset puniri ꝓpter talē trans-
gressionem:vt dixi tñ non sequitur q8 nō potuisset de iure venire
ɔ̄ iure cōi iure municipali permittēte vt in hoc ius canonicum vna
sibi fuisset impedimento cum de eius salute anime z dispendio z p
ditione anime ꝓpter trāsgressionem sua3 ipsum ius canonicum z
ipsa ecclesia non curet nec curare vr̄ per supradicta: z multo am-
plius esset dicendū in here.dicti magistri Salomonis z sic in di-
cta dn̄a Rinozze que non iurauit vt pena piurij ad eam nō trāsit:
vt no.in.c.veritatis de iureiur.per Hostie.z oēs z sic vr̄ res magis
clara:q2 scdo heredi dicti magr̄i Salomonis seruandum esset pre
cise dictum statutum z etiā ius cōe vt possit z potuerit venire ɔ̄.di-
ctam donationem factā per suū defunctum tanq̄ nulliter factā ex
quo iuramentum p̄fati olim magr̄i Salomonis non habuit virtu
tē in ɔ̄firmādo talē donationē s3 solū in inducēdo penam periurij
ꝓpter transgressionem nec pōt dici q8 dicta Rizzona heres tenef

exonerare

exonerare aiam fuit defficti prout hr in.c.fi.de sepul.c.cu cam.z.c. ex lris de rescri.qz hoc non cadit in aia hebrei ia defuncti de cuius aia ecclesia dei no dz esse solicita.vt.d.c.gaudemus.vide Pau.d ca. in csi.xcviij.in xpi noie visa quada scriptura priuata. Ludo.in.l.q superstitis.ff.de acqui.her.z in.l.pactu.C.de col.Abb.consi.iiij.ca sus super quo Joan.de ana.in.fi. de iudeis. ¶ Postremo hec oia obiecta rone iuramenti tollunt inter iudeos inter quos talia iurameta non sortiunt effectu predictu.Na lz videret dicendu qd iudei q iurauerunt p lege mosayca possent cogi ad obseruatia sicut xpiani ar.l.iudei more romanorum.C.de iudeis.z.c.iudeis extra de iudeis.z eius qd hr.j.q.j.ius quiritu.th ctriu est veru hoc probo tripli ci autoritare. ¶ Primo autoritate Bal.in.c.j.§.item sacra.de pace iura.fir.vbi dicit qd ista vincula sacramentalia actiue vel passiue no cadunt in ipsis q no sunt de sacro ouili z lz Bal.dicat in fi ne ctra dic qz Iperator cogit eos ad obseruantia vt hic th in terminis nris pdicta verba no obstant qz solus imperator arctat z non Canones vt statim dica.z sic solu lex ciuilis z non lex canonica sz lege ciuili tale iuramentum ctra legem prestitum non ligat.l.si quis inquilinos.in fi.ff.de leg.j.z.l.non dubiu.C.de legi.z nullus dubitat donatione inter virum lege ciuili non firmari facit qd dicit eleganter Pau.de ca.in.d.repe.d.auf.sacrameta puberu.C.si aduersus venditione qd † qtum ad vires quas hz iuramentum a iure ciuili statutu illas tollere pot z ideo dicut eleganter moderni pusini in.d.c. cu cotingat.qd qtum ad obligatione q ex iuramato orit ipsi pti z no deo pot disponi per statutum qd et in foro ciuili seruabit z fuit de mante Saly.in.d.auf.ex quibus ptz qd attento iure ciuili donatio iuramento no firmat nec attento iure canonico quo in istis spiritualib iudei non ligant:vt est casus in.c.gaudemus.extra de diuor.z statim latius dica. ¶ Scdo autoritate Pet.de anch. in rep. regule ea que fiunt in.vj.qd.vbi dicit quod iudei z alij infideles in vsuris iuramentis matrimonijs decimis et similibus casib in quibus ratione peccati vel spiritualitatis laici catholici traherentur ad ecclesiasticum forum ipsi non trahuntur. et in vsuris est casus in.c.post miserabile.extra de vsuris vbi tantu mandatur iudicibus secularibus vt cogant iudeos ad restituendas vsuras ob earum voraginem non rone peccati. ¶ Item in alijs cessat ro spualitatis in eis z periculum animaru pp qd dicte cause deferuntur ad forum ecclesiasticum.sed nihil ad nos de salute earu animarum que foris sunt.ij.qd.j.c.multi.z hinc dixit text. quod infideles canonicis constitutionibus non arctatur dicto caplo gaudem.arctant autem legibus z sunt de foro seculari z est ratio qz censura legu respicit corpora z in facto cosistit:vn per ipsam ita pnt corpora infidelium arctari sicut z fidelium censura vero canonu respicit anima qd cosistit in iure.c.querenti.de ver.sig.z ideo non pot arctari nisi solus christianus et fidelis.d.c.gaudemus et.c.si quis presbyterorum de reb.eccle.no alie. ¶ Tertio hec opi.probatur autorita.Ludo.ponta.in suo consi.clv.qd incipit in christi nomine amen.premissum laudum in duobus vbi dicit iuramentum ee seruadu pp periculum aie:vt in.d.c.cu contingat.z in.c.si vero eo.ti.sed hoc no cadit in iudeo qui est perditus:vt in.c.ita eorude extra de iude.igitur z c. Preterea † papa non copellit hebreos circa illa que concernut salute aiaru.c.qui syncera.z.c.de iudeis.xlv.di.z hinc dicit qd non ligantur costitutionib canonicis.d.c.gaudem.z in hoc no repio aliquem scribentiu cotradicere z hec pro prima dubitatione sufficiat.

¶ Circa scdam qonem breuibus est agedum. Nam nulli dubium qd Jacob in tali donatione z traditione reru suaru potuit coditione apponere incotineti q liceret sibi dicta donatione reuocare iuxta.l.in traditionibus.ff.de pact.z.l.legem.C.de pact. z.l.quoties. C. de do. que sub modo.z.l.legem.z.l.cu res.C.de dona. Et hoc si non dicamus predicta couetione facta incotineti hoc est anteq ctractus donationu haberet oino pro absoluto iuxta.l.ctractus.C.de fi. inst.put tenent vltramon.z post eos Cy.quos refert z sequit bar. in.l.iurisgentium.§.quinimo.ff.de pact. z Bar.in.l.lecta.ff.si cer. peta.z hanc opi.sequitur Saly.in.l.in bone fidei.C.de pac.qd probat ab etymologia vocabuli. Nam ide est dicere † incontinenti qd in actu se simul tenenti sicut als dr de continentia cause.l.nulli.C.de iudi.bene facit.l.j.in.fi.ff.de solu.vnde infertur qd pactum quod dicitur incontinenti appositum presumitur appositum anteq actus haberet pro absoluto.siue dicimus incontinenti hoc est post dicta donatione successiue actu cotinuato sine temporis interuallo put videtur velle Bar.in.l.bone fidei.C.de reb.cre.z videtur sequi moder.p.tex.in.l.iij.cum gl.C.de edil.edi.z in.l.petens.C.de pac.dicitur.tale pactum ab initio contractui donationis infuisse iuxta.d. l.lecta.cum ibi no.z ide lege dedisse:vt.d.tex.no.in.d.§.quinimo in fi.sed nulli dubiu qd si ab initio donasset cu hac conditione qd sibi liceret reuocare qd licita fuisset reuocatio ergo idem si incontinenti continuatis actibus sine tpis interuallo.Na † tunc actus ita cotinuati dnr simul facti vt dicit Cy.in.l.testium.C. de testi.et barto.in.l.si plures.ff.de iniur.z per Spe.in ti.de arbi.§.fina.ver. quid de quibusdam.z per Barto.in.l.qrebatur. ff. de test.mili. z Jo.de imo.in. .si pr captus.ff.de vul.z pu.z per Bar.in suo consi.qd incipit Dnicus fecit testm.accedat.Na lz als extrane solues vel pmittens dote p muliere videat donare ipsi mulieri.l.vnica.§.extraneu. C.de rei vxor.act.th si per pactu incotineti appositu sibi prouidit de restituenda sibi dote soluto mrimonio tuc eueniente casu repetere pot.d.l.vnica.§.accepit.C.de rei vxo.act. z.l.ex morte. C.pac. conuen.pro optimo facit tex.in.c.cum dilectus de don.per quem dicit ibi do.Jmo.in.ij.no.qd laicus donans re ecclesie potest pactu apponere in donatione respiciens onus rei.z sic qd certo casu liceat reuocare z ingredi possessionem propria autoritate.qd dicit facere ad no.per Jo.an.post Jnno.in.c.verum.de condi.appo.lz als res ecclesie alienari non possit sine solennitatibus de quibus in.c. sine exceptione.xij.q.ij. Laus deo omnipotenti z c.

¶ Consilium.lxvij.

1 Bona in feudum cocessa an z qn dicant concessa in feudum iurisdictionis vel comitatus.
2 Comes proprie quis dicatur.
3 Ducatus dignitas z similes dicuntur regales.Et qui possint tales conferre dignitates.
4 Rex in regno suo est monarcha.
5 Dignitatem dr habere q preest cognitioi alicuius ville vel castri.
6 Feudum an z qn dicatur contractus nominatus.
7 Uerba concessionis feudi sunt ponderanda.
8 Uerba in dubio proprie sunt intelligenda.
9 Uerba in dubio.sunt intelligeda simpliciter:z non scdm quid.
10 Proemium denotat ctrahentium seu disponentium mentem.
11 Causa finalis restringit z ampliat effectum.
12 Proemium ostendit cam finalem dispositionis.
13 Confessio indeterminata intelligit facta secundum petitionem.
14 Contractus feudi dr contractus consuetudinarius.
15 Contractus feudi stricte intelligitur.
16 Uerba interpretantur contra eum qui se in illis fundat.
17 Frater non succedit fratri in feudo comitatus.
18 Subiecta talia sunt qualia predicata demonstrant.
19 Feudum paternum proprie dicitur vsqz ad quartum gradum.
20 Pactum appositum in inuestitura contra naturam feudi non facit feudum non dici feudum.
21 Uerba in omnibus z per omnia quid importent.
22 Dignitas vna z eadem non potest dari pluribus.
23 Consuetudo si reperiat i feudis no est recurredum ad argumeta.
24 Uirtus vnita fortior est seipsa dispersa.
25 Feuda an diuidi possint.
26 Priuilegia q queri possunt: possunt et qri z iduci p csuetudine.
27 Consuetudo quod feudu comitatus diuidatur valet.
28 Consuetudo seruatur in regalibus qtum ad successionem.
29 Assertioni doctoz stat dicentiu aliqd de consuetudine seruari.
30 Feudum indiuisibile potest per iudicem vni soli assignari.
31 Feudum non potest habere plures dominos.
32 Res semel diuisa:alienata:vel delegata:fit in perpetuu diuisibilis: alienabilis:z delegabilis.
33 Feudu paternu z antiquuz transmittitur ad heredes.z diuiditur.
34 Uirtus termini ad quez fit equiparatio transfunditur in terminu equiparatum.
35 Dispositio.§.preterea ducatus in.c.imperialem.est exorbitans.
36 Concordia res parue crescunt discordia maxime dilabuntur.
37 Contraria mutuo se expellunt.
38 Diuisio qn sit consideranda:z quando vnio.
39 Finis quid sit secundum philosophum.
40 Leges prouident circa omnium vtilitatem.
41 Scandali euitandi gratia receditur a regulis iuris.
42 Feudum iurisdictionis an diuidatur.z nu.43.
44 Feudum dicitur seruitus.
45 Feuda habentia annexa dignitatem regularem solum per reges z imperatorem conceduntur.
46 Argumentum a ctrio sensu non sumitur ad correctionem iuris.
47 Lege scripta quado possumus vti in feudis.
48 Improprie z ficte sumptum dicitur quod coniectura sumitur.
49 Substantia iurisdictionis diuidi non potest.
50 Usufructus quando dicatur diuiduus z indiuiduus.
51 Minor prouocat ad diuisionem immobilium causa legitima existente:etiam in feudalibus.
52 Minor prouocatus potest ad diuisionem venire.

Consilijs nostris trinus deus optimus adsit:vt fas perpetuo sanctaque iura loquar. ¶ Uisis inuestituris de bonis cocessis in feudum per illustrissimum principem borsium mutine ducem nobili familie de agonibus. ¶ Primo viso primo instro inuestiture de bonis concessis in feudum anno dni.M.cccc. liiij.die.viij.septebris.z alio instrumento inuestiture confecto anno dni.M.cccclxv.die.xvj.mesis aprilis de alijs bois z reb scdo loco

m iij

cõcessio in feudũ dictis nobilibus de ragonib⁹. Et visa facti narratione ⁊ dubitationib⁹ q̃ oriunt̃ in p̃nti ↄsultatione tria principalr̃ inuestigabimus. ¶ Primo an bona p̃mo loco cõcessa dicãtur ↄcessa in feudũ iurisdictionis vel in feudum comitatus. ¶ Sc̃do posito q̃ dicerent̃ ↄcessa in feudũ comitatus dicta bona possint aliquo mõ diuidi maxime ↄdicente aliquo ex vasallis quibus dicta bona fuerunt in feudũ data. ¶ Tertio posito q̃ cẽserent̃ data in feudum iurisdictionis etiã aliquo modo dicantur posse diuidi. et 1 his simul discutiet̃ quid iuris de bonis † sc̃do loco in feudum datis q̃ vt demonstrabitur dicunt̃ in feudum iurisdictionis concessa. ¶ Circa primã dubitationem ne sup equiuocationẽ ↄtingat nos ire ⁊ in aliis infra dicẽdis elaborare. ¶ In primis premittendum est q̃ imperium reges ⁊ alij magni dñi in eorũ dñiis ⁊ territoriis hñt ducat⁹ marchionat⁹ ⁊ comitat⁹ p̃ut p3 i Italia in regno Sicilie. nec longe exẽpla petant̃ p3 enim magis p̃xime in prefato illustrissimo principe borsio qui sub eius dñio h3 ducatũ marchionatum ⁊ comitatũ: illi aũt qui sunt inuesti de aliquo ducatu dñr duces: illi q̃ de marchionatu marchiones: illi vero q̃ sunt inuestiti de aliquo comitatu dñr comites: vt est tex. ad literã in. c. i. quis dicat̃ dux comes vel marchio. ⁊ ibi tradunt Iac. de bel. And. de isernia Bal. ⁊ alij quẽ tex. ad lr̃am refert glo. Io. an. in. c. fundamenta. in verbo marchio. de elec. lib. vi. idẽ etiam in comite aperte tex. in. c. significauit. de rescrip. vñ dicit Bald. in. d. c. i. quis dicat̃ dux ⁊c. per 2 illum tex. q̃ ille dr̃ p̃prie comes qui est † inuestit⁹ de aliquo comitatu. Alij aũt comites sine comitatu non dicunt̃ p̃prie comites s3 abusiue prout sunt comites sacri palatij qui creant tabelliones dant tutores legitimant spurios ⁊ similia faciũt que in eoꝝ priuilegiis continent̃: vt no. in. l. i. ff. de tu. ⁊ cu. datis ab his. idem etiã dicunt Host. ⁊ Abb. modernus in. c. iij. extra de maio. ⁊ obe. Et ideo inferunt q̃ in materia restringibili non venirent appellatione comitum ⁊ de his comitatib⁹ tradit̃ etiã per Spe. in ti. de instr. edi. §. restat. ver. sed quis põt facere. ⁊ ver. porro. ⁊ per Bar. in. l. nõ aliter. ff. de adop. Bal. in proe. C. ⁊ per Inn. ⁊ canonistas i. c. pe. extra 3 de fid. instru. ¶ Sc̃do premittẽdum est q̃ † dignitates predicte. s. ducatus marchionatus ⁊ comitatus dicunt̃ dignitates regales. vt est casus in. c. i. de feudo marchie ducatus ⁊c. ⁊ ibi Bald. ⁊ alij ⁊ non possunt collationes talium dignitatum fieri nisi ab imperatore ad quẽ pertinent vt est casus in. d. c. i. de feudo marchie. ⁊ ibi colligunt Bal. ⁊ ceteri. ⁊ est tex. ⁊ ibi etiã colligũt Iac. de bel. Bal. ⁊ alij in. d. c. i. quis dicatur dux comes vel marchio. vbi inter alia dicit Bal. q̃ in principe romano sunt thesauri dignitatũ reconditi traditur per And. de isernia ⁊ alios in. c. i. de his qui feudum dare possunt. ⁊ ideo ab imperatore tanq̃ a fonte fluunt oẽs regales dignitates. l. sacrilegij. C. de diuer. rescri. l. pe. ff. de consti. p̃n. Idem tñ dicẽdum est in regibus qui tales dignitates in eorũ regnis conferre possũt. vt concludit And. de iser. in. c. i. de his qui feudũ dare 4 possunt: q2 † quilibet rex est monarcha in suo regno. vi. q. iij. scitote. vij. q. i. in apibus. ⁊ Iac. de bel. ⁊ Bald. in. d. c. i. quis dicat̃ dux comes vel marchio. Quinimo plus iuris h3 rex in regno quã imperator in imperio fm Andream de isernia quia rex transmittit regnum suũ. ⁊ imperator nõ trãsmittit imperiũ. sed ex electiõe creatur: vt in. c. venerabilem. de ele. ex quibus infertur q̃ si volumus dicere predictos nobiles de ragonibus creatos esse comites ⁊ inuestitos de aliquo comitatu debemus dicere hoc factum esse autoritate cesarea p̃ut etiã in confessione feudi exprimit̃: quã autoritatem presuppono hr̃e amplissimã illum amplissimum p̃ncipem: vñ circa p̃ñtem nihil vlterius prosequar cum etiã non fiat dubitatio. ¶ Tertio premittẽdum arbitror q̃ aliq̃n cõceduntur in feudũ aliq̃ castrum aliqua villa siue aliqua loca que non sunt ducatus comitatus vel marchionatus. q2 illis locis non cõueniunt hmõi dignitates regales ⁊ talia feuda dicant̃ feuda iurisdictionis ⁊ inferioris qualitatis q̃ illa q̃ hñt annexam dignitatẽ regalẽ vt est casus in. d. c. i. ⁊ in secunda parte illius tex. quis dicat̃ dux comes vel marchio. ⁊ ibi no. maxime per And. de iser. ⁊ Iaco. de aluaro. traditur etiã in. d. c. i. de feudo marchie. ⁊ in. d. c. i. de his qui feu. dare pos. ⁊ in. c. imperialem. §. preterea ducatus. de prohi. feu. alie. per 5 Fed. † q̃ oĩs ille qui preest cognitioni alicuius ville vel castri ⁊ illorũ cognitioni dicat̃ habere dignitatẽ. vt no. Io. an. in. c. cũ olim. extra de preben. ⁊ Iaco. de aluaro. in. d. c. i. in p̃n. quis dicat̃ dux comes vel marchio. ⁊ Bar. in eo. c. i. §. ceteri vero. ⁊ gl. in auf. de cõsti. q̃ de dignitate. §. generaliter. non tñ dicunt̃ habere predictã dignitatem regalẽ ⁊c. ¶ Quarto ⁊ vltimo premittendũ est q̃ feudũ dicat̃ ↄctus nature accedere ⁊ non vltimaꝝ voluntatũ vt est casus quẽ ad hoc ponderat ibi Bald. in. c. i. hic põt esse titulus qui suc. teneãtur. facit tex. in. c. i. qui succe. teneant̃. illud q̃ dr̃ q̃ i feudo nõ h3 locum ius accrescendi p̃ut est de natura ↄctus. vt in. l. si mihi et tibi. ff. de ver. obli. cum de natura vltimaꝝ voluntatũ sit q̃ habeat locum ius accrescendi. l. re cõiuncti cũ ibi plene not. per Bart. ff. de leg. iij. de quo articulo per Bald. in. c. i. §. ⁊ quia vidimus. de his qui feu. dare pos. ⁊ in suis cõclusionibus feudoꝝ. Item feudum dr̃ pactũ nudũ traditũ ⁊ vestitũ fm Bal. in. l. i. in. iiij. q. ff. de rerum di6 ui. ⁊ ideo dicit Bal. in. c. ceterum. extra de iudi. q̃ † feudũ equiparatur ↄctui innoiato sed melius est dicẽdũ q̃ dicit̃ ↄctus noiatus. Nam ⁊ notabiliter inquit Barto. in. l. iurisgentium. §. quinimo. ff. de pac. aliq̃n statutum vel cõsuetudo dant ↄctui nõ solũ nomẽ sed etiã formã. ⁊ tunc dicit̃ ↄctus noiatus. Et ideo infert ↄctũ emphyteoticum esse ↄtractũ noiatũ in quo a lege itroductũ est q̃ fiat in scriptis iuxta formã que habetur in. l. i. C. de iure emphy. ifert etiã q̃ feudũ est ↄctus noiatus in quo introductum est q̃ interueniat inuestitura ⁊ iuramentum fidelitatis. vt in. c. i. quid sit inuesti. ⁊ in. c. i. de no. for. fide. ⁊ predictã conclusionẽ sequunt̃ ibi Moder. ⁊ cõcordat idem Bar. in rub. C. de rerũ permu. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. legitima. ff. de pac. Io. de imo. in. c. que in ecclesiarum. extra de cõsti. et Ang. in auf. vt sponsa. largi. in p̃n. faciunt no. per Bart. in. l. i. in pe. q. C. de iure emphy. Et hoc indubitanter verum est q̃n fit per stipulationem per id q̃ no. per Bar. in. l. ij. C. de cõdi. ob cãm. ex qb⁹ infert̃ q̃ sicut ceteri ↄctus feudales ex cõuentione ⁊ voluntate cõtrahẽtium legem accipere debent. l. legẽ. C. de pac. l. legẽ. C. locati. l. ↄctus. ⁊ l. semper stipulantibus. ff. de regu. iur. Quorũ voluntas in primis ex verbis ↄtractus colligitur: vt in. l. labeo. ff. de sup. lega. l. nominis ⁊ rei. §. verbum. ff. de verbo. sig. c. ij. requiris. extra de app. ⁊ no. Bal. in. l. ad recognoscẽdos. C. de inge. ⁊ manu. vñ ad cognoscendum an dicta bona dicant̃ concessa in feudũ comitat⁹ vel nõ: 7 † verba concessionis ⁊ inuestiture sunt diligentissime ponderanda vt inquit no. Bal. in. l. lecta. ff. si cer. pe. Ad quod tex. in auf. de resti. ⁊ ea que parit ibi subtiliter verba intuentes. ⁊ in. l. si. C. communia vtriusq̃. iud. ibi stipulationis paterne tenor. ⁊ in spẽ in feudis est casus in. c. i. in fi. de duo. fra. a capi. inuesti. per quem dicit ibi Bald. q̃ tenor inuestiture derogat omni nature feudorũ. ⁊ id est valde inspiciendus. Ad idem tex. in. c. pene. extra de p̃ui. ex quibus inferendo ad propositum. ¶ Primo aspectu dicendum videbatur q̃ dicta bona ⁊ loca primo in feudũ concessa cẽserent̃ cõcessa in feudũ comitatus. Hec conclusio primo probari vr̃ ex proemio predicte prime inuestiture in quo dr̃ q̃ dicti nobiles de ragonibus titulo ⁊ dignitate comitatus se ⁊ suos illustrare vt eorum nobilitas huiusmodi dignitatis superaddito titulo clarior redderetur ⁊ maiorem gloriam consequerentur. Ex quibus verbis clare colligi videt̃ quod dicti nobiles volebant inuestiri de aliquo comitatu cum alias non possent p̃prie titulo comitatus ⁊ dignitate p̃prie nobilitari: licet possent abusiue solo titulo: vt in. d. c. cum ibi no. quis dicatur dux comes vel marchio. ⁊ dictum fuit. s. in primo euidentiali. † verba autem in dubio sunt intelligenda p̃prie ⁊ non improprie: vt in. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. l. i. §. si is qui nauem. ff. de exercito. l. i. §. hoc interdictũ de cisterna 9 ⁊ ibi Barto. ff. de fonte. d. rodulphus extra de rescrip. Et † sunt intelligenda simpliciter non secũdũ quid. l. hoc legatum. ff. de leg. iij. ⁊ in potentiori significatu. l. i. §. qui in perpetuum. ff. si ager vectl. vel emphy. pe. ex quibus concludi videtur ex proemio colligi predi10 cta bona data fuisse in feudum comitatus. sed ex † proemio colligitur clara intentio disponentiũ siue ↄhentium circa ea que postea sequuntur in quacunque dispositione igitur ⁊c. Probatur hoc per casum no. cum ibi no per Bart. Bald. ⁊ alios in. l. si. ff. de here. insti. ⁊ in. l. i. ⁊ ibi Bart. ff. ad maced. tradit Barto. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faci. ⁊ est tex. in. l. regula. §. licet. ver. initium constitutionis demonstrat. ff. de iur. ⁊ fac. igno. Quem ad hoc allegat do. Antoni. de bu. in clemen. i. de elec. ⁊ Baldus in. l. vt liberis. C. de colla. Barto. ⁊ Bald. in. l. si patruus. C. cõmunia vtriusq̃. iud. et Bal. in. l. i. C. de consti. §. quibus. ⁊ Bart. in. l. cum quid. ff. si cer. pe. 11 cum si. ¶ Secundo probatur quilibet † effectus ampliatur et restringitur a sua causa finali. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. l. si is qui. ff. de acqui. posse. ⁊ in. l. iij. §. si. cum ibi no. ff. de dona. l. voluntas. C. de fideicom. l. si. C. de predi. curia. libro x. cum si. sed causa finalis predicte inuestiture ↄtra infeudatũ fuit vt dicti nobiles de ragonibus redderentur nobiliores ex titulo et dignitate comitatus igitur censeantur per talem infeudatum ⁊ inuestituram nobilitari decorati titulo et dignitate comitatus. consequentia huius rationis patet vna cum assumpto. Minor probatur ex proemio dicte inuestiture statum in precedenti ratione relato 12 † per quod proemium ostenditur causa finalis cuiuslibet dispositionis vt est casus vbi oẽs hoc concludunt in. d. l. si. ff. de heredi. instit. vbi dicit Bald. in. c. ij. requiris. de appella. q̃ causa proemialis dr̃ esse causa finalis. Ad idem tex. in. c. ex multa. ⁊ ibi no Abb. Moder. extra de voto. ⁊ Barto. in. l. cum hi. ff. de transac. ⁊ Bart. in. c. si. de ele. ⁊ in. c. pe. extra de cleri. coniug. faciunt no. per Angel. in. l. si quis cum alr. ff. de v. ob. ⁊ per Io. de imo. in. l. quoties. §. sed si cum. ff. de here. insti. cũ si. ¶ Tertio predicta cõclusio confirmari vr̃ per alia verba eiusdem proemij in quib⁹ dr̃ adeo omnia que supra narrata sunt volens ipsos de ragonibus sui voti compotes reddere per que verba vr̃ ostendi concessionẽ illustrissimi principis prefati fuisse secundũ petita per dictos nobiles de ragonibus: sed ipsi petierunt

ipsi petierunt se nobilitari dignitate comitat⁹. & p ɔsio comitatu aliquo inuestiri vt in superiorib⁹ ostsum est igit vr concludendus eos fuisse inuestitos de dictis bonis in feudū comitat⁹ q3 etiā verba q̄ sunt in proemio dicte inuestiture videnſ ostēdere intentionē ɔhentium & prefati illustrissimi principis cōcedētis & cām finalē ɔctus & concessionis prout in superioribus declaratum fuit tradit etiā Ang. per glo. ibi in. l. j. ff. de iud. & Old. cōsi. iq. & Bart. in. l. regula. ff. de iur. & fac. igno. Ludo. ro. in suo ɔsil. xv. & in suo cōsi. xc. Confirmaſ hoc fundamētū alia rōne: nā petitio dictoꝝ nobilium de ragonib⁹ fuit vt nobilitarenſ dignitate comitatus: & sic qđ in 13 aliquo cōitatu infeudarenſ: & sic fuit determinata petitio † concessio aūt ɔtrūcūq3 indeterminata intelligiſ facta fm petitionē arg. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. actio. & in. §. Preterea insti. de inuti. stip. & qđ per illa iura no. Barto. in. l. j. ff. ad. l. iuliam maiest. Et est casus in. l. j. C. de diuer. rescrip. & sic iuxta petitionē vr facta cōcessio dictoꝝ bonoꝝ in feudū comitat⁹. ¶ Quarto & vltimo hec pars vr ꝓbari rōne vrgenti. nā clarū est qđ p̄dicti nobiles de ragonibus dñr effecti comites vt p3 ex tenore dicte inuestiture cui⁹ verba sunt clara: & sic non est opus alia interp̄tatiōe l. cōtinu⁹. §. cū ita. ff. de verb. ob. l. nō aliṙ. & l. ille aut ille. §. cū in v̄bis ff. de leg. iij. l. si alij. ff. de vsufr. legato. Itē clarū est qđ dicta loca & bona sunt effecta vni⁹ comitat⁹ & erecta in comitatu3 & ad comitatus dignitatē vt ēt clare p3 ex tenore dicte inuestiture supposita ptāte prefati illustrissimi principis. vñ si dicta loca sunt sublimata & erecta in dignitatē comitat⁹ & dicti nobiles sunt effecti comites. dictoꝝ bonoꝝ & locoꝝ vt ēt ex tenore dicte inuestiture clarissime pt3 indubitāter seq vr qđ dicta bona dicanſ data & cōcessa in feudū. Nā nihil aliud vr eē bona dici cōcessa in feudū comitatus nisi comitat⁹ esset ɔcessus in feudū vt ꝓbaſ in. d. c. j. qđ dicaſ dux comes vel marchio. Et ē hic modus syllogisādi q dr inductio dicēdo hic est comitat⁹ & est dat⁹ in feudū alicui tāq̄ comiti hui⁹ comitat⁹ ergo est ɔcessus in feudū comitatus. Nā feuda habētia dignitatē & regalia put sunt ducat⁹ marchionat⁹ & comitat⁹ distinguntur ab aliis feudis inferioris qualitatis put distinguunſ res concesse. Nā si dicaſ comitatus dicunſ feuda comitatus si autem alie res quibus nō cōueniāt hmōi dignitates dñr feuda iurisdictionis & inferioris qualitatis vt clare ꝓbat tex. cū ibi no. in. c. quis dicaſ comes &c. ex quib⁹ oīb⁹ vr cōcludi dicta bona fuisse cōcessa in feudū comitat⁹. ¶ His tñ nō obstātibus ɔtriam opi. veriorem existimo si lynceis oculis tenor dicte inuestiture inspiciaſ. Quinimo dicta bona nō dicanſ ɔcessa in feudū comitat⁹: p cuius ɔclo nis demōstratione p̄mitto p̄mo vltra p̄missa. s. in euidentialibus 14 † qđ ɔctus feudi dr ɔct⁹ cōsuetudinarius. vt no. gl. in. l. de quibus ff. de legibus. & omnes doc. in p̄ludijs feudorū & dr ɔctus stricti iuris & non bone fidei. Ita cōcludūt Bald. & Jac. aluaroti in. c. j. de cogni. feudi qđ probāt dupltci rōne. ¶ Prima quia consuetudo dr tacita ciuiu3 cōuētio & iō sicut pactū nō extendiſ ad aliā rē vel personā. l. si vn⁹. §. añ oia. ff. de pac. Ita cōsuetudo & sic consuetudo infeudandi dr stricti iuris respectu q̄r filia quā parit est stricti iuris. vt in. §. actionū insti. de act. vbi glos. dicit qđ oēs ɔctus qui non cōnumeranſ in. d. §. actionū dñr esse stricti iuris idem voluit glo. cōiter approbata per Canonistas in. c. cum venerabilis. extra de exce. sed ɔct⁹ feudalis nō ɔnumeraſ ibi igitur &c. Idem voluit Bal in. c. j. §. j. de ɔtro. inuestiture & ex tali ɔctu feudali oriſ cōdictio q̄r vbicūq3 cōsuetudine vel statuto inducíſ aliqs nouus ɔct⁹ tūc agiſ actione q̄ nasciſ ex illo ɔctu fm Bar. in. l. j. ff. de cōdi. ex. l. Ad qđ faciūt no. per Nic. de neap. in p̄ludijs feudoꝝ & per Jaco. aluaroti in. c. j. §. sed nec alia q̄ fuit prima cā beneficij amittendi. 15 Ex quib⁹ inferſ qđ † ɔct⁹ feudi est stricte interp̄tād⁹. & verba sunt proprie et stricte intelligenda. Nec aliquid extrinsecum est subintelligendum. l. quicquid astringende. & l. ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de verb. ob. vñ vt dictum est. s. inspiciendus est diligenter tenor inuestiture qui oī feudoꝝ nature derogat: vt in. d. c. j. et ibi Bald. de duo. fratri. a capi. inuesti. ¶ Quibus stātibus premissis in primis p̄dicta ɔclusio ꝓbaſ. Nam in ɔctib⁹ stricti iuris quicqd est omissum habeſ pro omisso. Nec aliqđ in eis extrinsecū subintelligitur vt dictū est. d. §. grisogonus cū ibi no. l. si extraneus cum ibi no. ff. de condi. ob cām. l. si cum dotē in princip. & l. si vero. §. de viro. ff. sol. mat. c. susceptum. de rescrip. Sed in casu nostro in nulla parte dicte inuestiture apparet qđ dicta bona sint ɔcessa in feudum comitatus si tota dicta inuestitura inspiciaſ imo potius ex verbis p3 oppositū vt statim diceſ igiſ &c. ɔñtia p3 cū maiori: minor ostēdiſ. Nā prefatus illustrissimus p̄nceps cōcedit dicta bona & loca in feudū paternū & antiquum &c. put ex tenore inuestiture ostēdiſ qđ feudū ātiquū & paternū est diuersum & diuerse nature a feudo comitatus: vt. j. dicam & nihil dicit qđ cōcedat in feudu3 comitatus ergo non possumus dicere qđ dicanſ ɔcessa in feudum comitatus ꝓ hoc qđ in spē dicit Andr. de iser. in materia feudali in preludijs feudorum. q. v. vbi inter alia dicit qđ in contractu feudi sicut in alijs contractibus nō includitur nisi qđ est expressum.

Et omissum habetur pro omisso. Nec obstat q̄ predicti nobiles de ragonibus fuerint inuestiti de dicto comitatu & effecti fuerint comites. quoniam ita stant simul & non repugnant quod comitatus sit concessus in feudum & tamen non concedatur in feudum comitatus. Et sic quod tale feudum non habeat propriam naturam feudi comitatus puta si concederetur quod posset diuidi contra textum in. d. c. imperialem. §. preterea ducatus. de prohi. feu. alie. per Fede. & cum aliis pactis que essent contra naturam feudi comitatus. si ergo stant hec simul quod comitatus sit comiti concessus in feudum et tamen non dicatur concessus in feudum comitatus non est bona consequentia comitatus est concessus in feudum ergo est concessus in feudum comitatus quoniam vbi expositum consequenter stat cum antecedente non est necessaria & concludens consequentia sicut est in casu nostro & hinc sumpta est illa regula quod non probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse l. non hoc. C. vnde cogna. c. in presentia. extra de probatio. ¶ Se- 16 cundo hec conclusio confirmatur quoniam vbicunq3 † est dubietas in interpretatione verborum dubiorum alicuius contractus semper interpretatio fit contra illum qui fundat se in illis verbis hoc assumptū traditur per doc. in maxime Moder. in. l. veteribus. ff. de pact. & in. l. si stipulatio ista. §. si quis insulam. ff. de verbo. obli. Nam regula est quod vnusquisq3 habet probare illud quod est fundamentum sue intentionis. l. non nudis. & l. non epistolis. C. de proba. tradit Bartolus eleganter & post eum Moder. in. l. in illa. ff. de verbo. obli. tradit glos. Cyn. & Bartolus in. l. ij. C. de iure emphy. ergo ille qui allegat predicta bona esse concessa in feudu3 comitatus ad fugiendum diuisionem debet hoc probare & verba in dubio contra eum interpretantur facit qđ in simili habetur in c. defuncto si de feudo defuncti contro. fuerit & quod habetur in c. j. extra de controuersia inuestiture. & quod ibi per Bal. ¶ Tertio hec conclusio probatur. nam vt dictum est tenor inuestiture derogat omni nature feudorum. vt in. d. c. de fratribus a capitaneo inuestitis & probatur in. c. j. & ibi no. de feu. non habente propriam naturam. & sic natura feudi conuentione alteratur. et probatur in c. j. §. nulla per quos fiat inuestitura. et in. c. j. §. feudu3 de capi. qui curiam vendidit. vnde Baldus in preludijs feudorum in quarta diuisione semper dicit recurrendum esse ad inuestituram: vt in. l. c. si duo. de succe. transuersalium facit quod dicit Hostien. in summa eo. titu. vbi dicitur quod feudum non est contractus emphyteoticus sed contractus de per se ex conuentione proueniens et per Imperatores approbatus sed ex tenore & verbis inuestiture apparet non esse concessa dicta bona in feudum comitatus. igitur consequentia patet cum prima parte assumpta minor probatur per illa verba inuestiture dum in ea dicitur de vno in aliū succedēdo &c. per que apparet quod in dicto feudo frater succedit fratri ergo non dicitur feudum comitatus quia licet natura aliorū feudorum sit qđ frater succedit fratri: vt in. c. vnico. de successione feudi in. c. si capitanei de feudo marchie & ducatus tñ non est de na- 17 tura feudi vel quod habet annexā regularē dignitatē vt † sunt feuda ducatus marchionatus & comitatus quod frater succedat fratri imo feudum reuertitur ad dominū: vt est casus & ibi nota. in. c. j. de feudo marchie & ducat⁹ tenet Ja. de ardizonis summ⁹ doctor in sua summa feudorum in. c. genera feudorum sunt quatuor licet hodie: sit vsurpatum qđ talia feuda dignitatum regalium transeant ad filios vt in. c. vnico. in fine. & ibi no. de alie. feudi. ¶ Quarto confirmatur nam dubiorum actuum ex signis fit discretio vnde testamentum recognoscitur a codicillo per heredis institutio- 18 nem. l. non codicillum. C. de testa. & sic in similibus. Talia † enim sunt subiecta; qualia; predicata demonstrant. l. qui vinum. & ibi Jac. de are. ff. de vi. triti. & ole. lega. & in. l. iij. & ibi bart. ff. de fund. instru. & l. j. §. si quis sub condi. ff. vt leg. no. caueatur. & est casus in. c. inter dilectos. §. ceterum extra de fi. instru. sed ex signis & his que ponuntur in dicta inuestitura ostenditur qđ non sint data predicta bona in feudum comitatus licet sint erecta in comitatu3. Igitur &c. Quod autem appareat ostenditur per illud quod dictum est in precedenti ratione. qđ etiam ostenditur ex alio. Nam predicta inuestitura fuit facta pro ipsis nobilibus inuestitis & eorum filijs masculis & descendentibus sed de natura feudi comitatus nō est quod transmittatur sed quod reuertatur ad dominum: vt in d. c. j. de feudo marchie licet de consuetudine vsurpatum est vt dictum est quod transeat ad filios: vt in. d. c. j. in fin. de alie. feu. non autem q̄ vltra filios extendatur: vt no. glos. in. c. j. §. & q̄ in glos. ij. de his qui feudum dare poss. quam approbat Jaco. de bel. in. d. c. j. in fi. de feu. alie. & Bald. in. c. j. de feudo marchie. & ratio est fcōm Bald. q̄r omnia ista feuda dignitatum sunt publica ex regali munificentia prouenientia: vt in auf. de exhiben. reis. §. obtinet. & ideo facilius & citius reuertūtur ad ius primeuum. argumē. l. filiam. ff. de lib. & posthu. imo habētur ac si nunq̄ fuissent separata argu. l. lucius. in prin. ff. de lega. ij. prout latius prosequitur Bald. in. d. c. j. de feudo marchie. licet de natura sit alioꝝ feudorū extēdi vltra

per qd alias in simili casu cōsuluit genitor meus ⁊ subscripserunt se plures īsignes doc. ¶ Secūdo principaliter rñdet q̄ q̄uis talia feuda sui natura dicant indiuisibilia quo ad iurisdictionem ⁊ dignitatē: tñ quo ad administrationem ⁊ exercitiū iurisdictionis possūt diuidi. s. vt vnus vnā administrationē habeat vno anno. ali⁹ alio anno. ⁊ sic dñent alternis vicibus vel q̄ vnus habeat administrationē in vno loco. alius in alio. ita cōcludit Bart. per illum text. in l. inter tutores. in fi. ff. de admi. tu. in feudo comitatus ī specie. ⁊ ita limitat in tex. in. d. §. preterea ducatus. Idem ēt voluit Ange. in. l. ij. §. ex his. ff. de ver. ob. ar. l. lucius. in fi. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. facit optime qd no. gl. in. c. lz. vj. q. iij quam allegat Abbas modern⁹ in. c. fi. extra de re iud. ⁊ hanc opi. approbant Bal. ⁊ Iaco. aluaroti in. d. c. imperialem. §. preterea ducatus. Unde attenta ista opini. possent dicti feudatarij diuidere dicta loca quo ad administrationem prout. s. dictum est. ¶ Tertio respondetur prout etiā in puncto dr̄ † q̄ licet talia feuda essent indiuisibilia tñ possunt per iudicem vni soli insolidum assignari in iudicio diuisorio. ⁊ hoc casu tenet diuisio q̄ non dicitur diuidi feudū comitatus ⁊ scindi in partes ex quo vni integrū adiudicatur. Ita decidit in terminis bal. in d. c. imperialem. §. preterea ducatus. allegat ad hoc tex. in. l. ⁊ puto §. j. ff. fami. erc. ⁊ in. l. si quis putans. §. pe. ⁊ glo. in. l. si familie. C. fami. erc. vbi hoc tz Bal. ⁊ quod p ibi no. hoc idem voluit Bal. in. l. j. ff. de re. diui. in. ij. q. ¶ Preterea hoc p̄bat. nā sicut non possunt vasalli inter se diuidere hmōi feuda: ita plures dñi feudi non possunt diuidere. q̄ non cogitur vasallus † pro vno feudo plures dominos habere. maxie in ducatibus comitatibus ⁊ marchionatib⁹. vt est tex. in. d. c. imperialē. §. preterea ducatus. ⁊ ibi no. tradit Spe. in titu. de feu. §. qm̄. ver. xix. ⁊ tñ Io. an. super. d. ver. in addi. Spe. referendo Host. in sum. in ti. de feu. dicit hoc verū nisi in diuisione feudū peruenerit ad vnū ipsorū vel aliter inter eos conuenerit vt vn⁹ habeat alleg. l. ij. §. fi. ⁊ l. plane. ⁊. d. l. puto. §. j. ff. fam. erc. ⁊ l. cōi diuidūdo. §. j. ff. cōi diui. et ergo fieri pōt q̄ nō stēt in cōione vni feudū est assignandū sequendo hanc viā. ¶ Quarto rñdet q̄ dictus. §. preterea ducatus. procedit qñ conceditur feudum comitat⁹ vni⁹ iurisdictionis. secus si plura loca ⁊ castra concedantur in feudum comitatus que habeat separatam iurisditionem. quia in illis cadit diuisio ita limittando illum text. in. d. §. preterea ducatus. cōsuluerunt doc. magne autoritatis. s. d. Franciscus de ramponibus ⁊ dñs Gaspar de calderinis ⁊ habeo eorum consiliū inter consilia Gasparis de calderinis in consi. iij. quod incipit in xp̄i nomine amen ⁊c. in questione testamenti seu diuisionis bonorū feudalium ⁊c. vnde si dicta castra ⁊ loca habēt distinctas iurisdictiones ⁊ separatas possunt diuidi diuidendo vnam iurisdictionē ab alia nō aūt diuidendo vnā iurisdictionē in partes. ¶ Quinto respondet in. d. §. preterea ducatus procedit qñ feudum comitatus est penes vnum ⁊ deuenit ad plures heredes qui repñsentāt personam vni⁹ quia tales non possunt inter se diuidere vt etiā habet in. c. si heredes. extra de testa. secus qñ feudū comitatus concederet pluribus a principio: q̄ tunc vel habemus dicere concedentem noluisse cōcedere in feudum comitatus q̄ illud videt impossibile vt dictum fuit. s. in precedenti dubitatione in vltimo fundamento sm Ia. aluaroti in. d. c. j. in fi. de feu. aliena. aūs habemus dicere pncipem voluisse imponere naturam diuisibilem concedē do plurib⁹ simplr: quo casu vnicuiqz pro virili videt concessisse: vt in. d. l. reos. §. cum in tabulis: ⁊ in. l. j. C. si plures vna sñia. Nulli aūt dubium est dñm posse cōcedere diuisionē fieri posse etiam de feudo comitat⁹: vt cōcludunt And. de isernia ⁊ alij in. d. §. preterea ducatus. ⁊. s. plene dictum fuit. ¶ Et sic dicendum esset diuisionem fieri posse ex mēte ⁊ conuentione concedentis que maxime attendenda est vt. s. in euidentialibus. ¶ Sexto respondet q̄ ille text. in terminis nostris non p̄cedit. Nam est aduertendū q̄ dicta loca ⁊ castra sunt in ducatu Mutine vt ex tenore inuestiture deprehendit qui quidē ducatus in qualibet sui parte censebatur indiuiduum. vt in. d. §. preterea ducatus ⁊ tamen dictum ducatum diuisit dictus illustrissimus princeps concedendo partem in comitatū. ⁊ sic quantūcūqz ducatus esset indiuisibilis fuit effectus diuisibilis fuit diuisus concedendo partē in comitatū illis nobilibus de ragonibus ergo videt 32 q̄ † dicta loca semel effecta diuisibilia durent in persona cuiusque diuisibilia sicut in simili dicimus q̄ res que alienari non poterat semel effecta alienabilis durat in perpetuum alienabilis: vt in. l. pater. §. xv. cū ibi no. ff. de leg. iij. Idē videmus in simili q̄ lz cā non sit delegabilis puta q̄ sit cā meri vel mixti imperij. vt in. l. j. in prin. cum ibi no. ff. de offi. eius. tñ si princeps semel delegat dr̄ naturam suam mutare ⁊ efficitur in perpetuum delegabilis ita cōcludit bar. in. d. §. xv. ⁊ idem tenēt Guli. ⁊ Bart. in. d. l. j. ff. de offi. eius. ⁊ videt casus in. l. j. C. qui pro sua iurisdictione vbi hoc tenent glos. Bart. Bal. Ang. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de pe. iu. ⁊ Imo. in. c. fi. extra de offi. de leg. sicut etiaz dicimus qd actio que sui natura nō transit ad heredes si semel efficitur trāsitoria in perpetuum trāsit in quoslibet heredes. vt est casus fin. ⁊ ibi no. in. l. videamus. ff. qd met. cā. vī enim principem voluisse dicta bona diuidi posse ex quo pluribus concessit ⁊ ex quo diuisit ducatum mutine. ¶ Septimo rñdet presup-33 ponendo q̄ † feudū p̄rnū ⁊ antiquū qd iure hereditario transmittitur ad heredes filios ⁊ descendentes in infinititū: vt in. c. j. de feudi successio. ⁊ sic feudum p̄rnum ⁊ antiquum vī esse diuisibile: vt in. c. oēs. si de feu. fue. contro. nam vt dicit Bal. in. d. §. preterea ducat⁹ q̄ iste dignitates regales de iure non transmittunt. ⁊ sic infert q̄ non diuiduntur lz dicat talem consequentiam non valere per. l. cōi diuidun. ff. cōi diuid. ¶ Patet ergo q̄ feudum paternum ⁊ antiquum quod transmittitur est diuisibile cum alia feuda preter illa dignitatum dicantur transmissibilia ⁊ diuisibilia ita ⁊ de quo q̄rimus. qm̄ ex tenore inuestiture datur intelligi q̄ feudum de quo querimus in oībus ⁊ per oīa fuit equiparatum paterno ⁊ antiquo feu-34 do. Regula autem est q̄ † virtus termini ad quem fit equiparatio transfunditur in terminū eq̄paratū ista est theorica Iaco. de are. et Bar. in. l. j. ff. de leg. j. Et maxime propter illa verba in oībus et per oīa. per no. per Guli. ⁊ Bal. in. l. oīa priuilegia. C. de epi. ⁊ cle. et p illa doctrina Bar. aūs allegabā tex. i. l. illud. ff. de dona. cā mortis ⁊ in. l. j. §. j. si qd in frau. p̄ro. ⁊ insti. de dona. §. est ⁊ aliud. ⁊ glo. que hoc dicit in. c. j. extra ne sede va. ¶ Octauo rñdet presupponen-35 do qd regulariter feudum dr̄ diuisibile. vt in. d. c. oēs. † ⁊ sic dispō d. §. preterea est exorbitāo nedum a regulis iuris cōis. de quia in. l. in hoc iudicium. §. si conueniat. ff. cōi diui. ⁊ in. l. fi. C. cōi. di. Sed ēt a regulis consuetudinum feudorum. Ergo dictus. §. est stricte interpretandus ⁊ reducendus inq̄tum possibile est ad cōmunes regulas. argu. l. si serui vestri. C. de noxali. cum ibi nota. ⁊ eius qd habet in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliber. ex quo presupposito sumitur assumptum q̄ dictus. §. preterea ducatus est intelligendus in bonis et rebus concessis proprie in feudum comitatus. arg. l. quicquid astringende. ff. de verbo obli. ⁊ l. ij. §. hec verba. ff de neg. gest. cum vul. sed in casu nostro non sumus in rebus proprie datis in feudum comitatus: vt ex plurimis ostensum fuit in precedenti dubitatione igitur ⁊c. licet enim aliquo respectu posset dici feudum comitatus nō tñ pōt dici simplr feudū comitatus: sed sm qd: verba autem debent intelligi simplr et non sm quid. l. hoc legatum. ff. de lega. iij. ⁊ in. l. titie textores. ⁊ ibi Baldus et alij ff. de leg. j. et debent intelligi in potentiori significatu. lib. j. §. qui in perpetuum. ff. si ager vecti. vel emphy. p̄etatur. ergo dispō. d. §. dz intelligi in feudo comitatus simplr ⁊ non sm qd. et sic non vendicabit sibi locum in terminis nostris ⁊ maxime verum arbitrarer si predictis locis et castris nō cōueniret talis regalis dignitas sed ex priuilegio essent erecta adeo qd non resultaret incommoditas p̄fato Illustrissimo principi ex eorum diuisione: q̄ non proprie esset comitatus nec talis de quo loquit. d. §. preterea. attenta rōne ibi assignata qua cessante deberet cessare dispō. l. adigere. §. q̄uis. ff. de iure patro. c. cū cessante. extra de app. et statim latius dicetur ¶ Nono rñdetur presupponendo rōnem illius tex. s. in cōtrariū allegatā. Itē presupponēdo q̄ sicut lz arguere a rōne exp̄ssa in. l. vt in. l. milites agruz. ff. de re mili. ⁊ in. l. his solis. C. de reuo. do. ⁊ per Bal. post Pe. ⁊ Cy. in. l. nō dubium. C. de legi. ita etiā lz arguere a cōiecturata rōne vt p Bal. i. l. maximū vitiū. C. de libe. p̄te. ⁊ l. j. q̄uis. C. de fideicommis. ⁊ sequitur Pau. de ca. ⁊ Cuma. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. Ita ecōtrario sicut lz arguere a rōne. l. expressa cessante: vt in. d. §. q̄uis ita lz arguere a rōne tacita cessante q̄ quod operatur propositum in proposito operatur oppositum in opposito. l. si vt proponis. C. de nup. l. si ex toto. in princi. ff. de lega. j. rectum enim sui iudex est ⁊ oblig. vt inq̄t Aristoteles. j. Topicorum. Quo premisso stante arguitur ratio finalis. s. assignata. d. §. preterea ducatus. cessat in casu nostro. Igitur non hz locuz in terminis nostris q̄ñtia no. per presuppositum ⁊ probatur per textum cum ibi plene no. per Bar. in. l. ij. §. fi. ff. de dona. Assumptum probo. nam omnis rō assignata quare tale feudum non possit diuidi tendit ad conseruationem dignitatis concesse respectu superioris. Sed stante diuisione ⁊ discordia ⁊ scandalis eminentibus sequitur contrarius effectus: q̄ poti⁹ feudum dissipat iuxta illud 36 Sallust. † Concordia parue res crescūt discordia maxime dilabitur. ⁊ iuxta illud Christi. Omne regnū in se diuisum desolabitur. ⁊ domus supra domū cadet: sicut enī vnio parit conseruata ita ex opposito discordia parit dissipationem ⁊ destructionem ei ergo adest discordia ⁊ imminet scādalū p q̄ apparet q̄ nō diuisio operabitur destructionē ergo eorum diuisio operabitur conseruationē 37 natura † enī contrariorum est vt mutuo se expellant: vt secundo Methaphysice testat Aristo. ⁊ probatur in. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iur. ⁊ in. l. j. C. de furti. ⁊ ideo entia que nolunt male di-38 sponi propter vnionē desiderant vbi mala sequeretur dispō † vnio desiderari non debet sed potius diuisio. perfectior enī tunc dicitur diuisio q̄ vnio ex quo diuisio inducit magis cōseruationē: q̄ vnio. ⁊ sic perfectiores operationes: vt scribitur. vij. metaphysice. red. tur enim effectus similis sue cause. l. j. C. de ordi. iudic. ⁊. l. ij. C. de 39 ordine cogni. ⁊ in. c. ij. eodem titulo. Preterea † omnia que ten-

dunt ad finē iudicātur ſm ſi.l.oīno.ff.de ſponſalibus.cūcta em̄ ſm
finē moderari appet vt ſcribit ēt philoſophꝰ i.ij.de aīa ⁊ ꝓbat ap
te in.j.ethicoꝝ:finis aūt eſt cōſeruatio cū naturalis appetitus oīm
rex ſit ad ſui cōſeruationē.vt in.j.de phiſico auditu ſcribit Ariſto
tel.dum dicit.Oē em̄ ens appetit ſemꝑ manere:vñ finis cuiuſlibet
principis ac reipublice eſt vt bñ oēs beateq̃ʒ viuant quoꝝ cauſaʒ
gerūt finanturq̃ʒ libertate trāqllia pace atq̃ʒ naturali amicabilita-
te.vt.j.politicoꝝ ſcribit Ariſto.hoc aūt eſſe non pōt ſi complicata
dñia fuerint diſſidētia ⁊ maxime ſi ſcandalū immineat cū trāqlli-
tate ⁊ pari opponat̄ diſcordia vt plene ꝓbat.S.Thomas.i.ij.q.q.
xxxvij.in prin.vñ non eſt cēſendū leges ꝓhibere diuiſionē.qñ ex ta
40 li diuiſiōe ſeq̄ret̄ ſcādalū† cū leges ꝓuideāt in oībꝰ rōnem oīm vti
litatē cōiectantes.vt.v.Ethicoꝝ ꝓbat Ariſto.⁊ ꝓbat̄ in.l.nā ⁊ de
moſthenes.ff.de legi.vbi aūt non adeſt vtilitas ſʒ potius oppoſitū
nō eſt cēſendū leges ꝓuidiſſe.⁊ iō prefatus illuſtriſſimus princeps
qui ſemꝑ oī cura ⁊ diligētia ad finē cōſeruationis ſui dñij.fuit intē
tus dʒ ad cōſētiendum huic diuiſioni induci quo cōſentiēte oīs ceſ
ſabit dubitatio ſuppoſita eius ptāte quā ampliſſimā eſſe arguunt
inueſtiture tranſmiſſe:⁊ ſic eo volente iuridice fieri ⁊ ſcandalis ob-
uiabit̄.Decimo ⁊ vltimo rñdet̄.Nā ⁊ ſi alʾs nō ēet licitū tñ rōne or-
te diſcordie ⁊ ſcandali immīnētis euitādi dʒ hoc licere:qđ ꝓbatur
ſuppoſito qđ vbi conſuetudo feudi non loquit̄ recurrimus ad ius
cōe.caſus eſt ibi no.in.c.j.de cogn.feudi ergo text.in.§.preterea du-
catus:nihil dicit qñ ſcādalū imineret ⁊ maxima diſcordia vel de-
bemus dicere illū tex.hoc caſu nō loq̄ tanq̄ diuerſo:⁊ ſic nos rema
nere in diſpōne iuris cōis vel legem feudi tanq̄ ꝑticularē recipere
interpretationē a iure cōi tanq̄ a lege gñali ſicut ī ſtatutis dicimꝰ.
arg.eius qđ habetur in.l.nā ⁊ poſteriores.ff.de legi.⁊ ꝑ Bart.in.l.
oēs populi.in.xj.q.⁊ plerīq̃ʒ etiā dicūt in.d.c.j.de feu.cogn.ꝙ ſicut
in ſtatutis ita in conſuetudinibus feudoꝝ lʒ arguere.ſtāte ergo ꝓ
hibitione diuiſionis per pactū de iure cōi ad certum tp̄s quo caſu
validū eſt.vt in.d.l.in hoc iudiciū.§.ſi conueniat.ff.cōi diui.tñ fieri
pōt diuiſio propter ortā diſcordiā.imo fortius ſi tamē validū eſt
argumentū de pacto ad ſtatutū vt tradit̄ in rubri.C.de decre.de-
cur.⁊ in.l.non impoſſibile.ff.de pac.Imo fortius ſtante mandato
teſtatoris de non diuidendo ad certū tēpus tñ eadē de cauſa diui
ſio fieri pōt.⁊ tñ mādatū teſtatoris per.l.ſeruari dʒ vt in auten.de
nup.§.diſponat vt hec oīa ꝓbant̄ ex his q̄ ponit Iacobꝰ de are.in
l.ſi.§.lucius.ff.de leg.ij.⁊ Bar.⁊ Bal.in.l.ſi cōuenerit.ff.pro ſocio.
Bal.in conſi.ſuo qđ incipit Viſo dicto puncto dico ⁊c.idem vide
mus in prohibitione legali.in.l.iubemꝰ nulli.C.de ſa.ſan.eccl.⁊ per
Bart.in.l.qđ dr̄ de tute.⁊ in.l.inter pupillos.ff.de auſ.tu.⁊ Bald.
in.l.j.ff.de re.eo.⁊ in.l.j.C.ſi aduer.tranſactio.¶ Quibus etiam ac
41 cedat.†Nam ratione ſcandali euitandi recedimus ab expreſſa.l.di
ſpoſitione vt ꝓbatur in.l.qui.x.ff.ad.l.corne.de fic.⁊ in.l.ſi quis fi-
lio exheredato circa medium.ff.de iniuſto teſt.⁊ in.c.ſi.qñ de reſcr.
⁊ in.c.cum teneamur.extra de prebē.⁊ per id qđ no.glo.in.c.ſi illa.
j.q.vij.⁊ in.c.apoſtolica.viij.q.j.⁊ qđ tradit Car.floren.in repe.c.
perpendimus.extra de ſentē.excō.prout hec ⁊ plura alia iura ad-
ducit ad propoſitū Ludoui.ro.in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.mat.in
vij.fallentia.⁊ per Io.an.in.c.ſi.de offi.deleg.lib.vj.⁊ in.c.ſi.de pac.
co.lib.Ex quibus concludo diuiſionem in terminis noſtris eſſe per
miſſam.⁊ ſic etiam dicamus dicta bona cōceſſa eſſe ī feudū comita
tus ⁊ pʒ reſponſum eſſe in fine ad cōtraria:⁊ hec quo ad ſecundaʒ
dubitationem.¶ Circa tertiā ⁊ vltimā dubitationem etiam p̄ma
42 facie in terminis noſtris videbatur dicendū ꝙ† q̄ſtūcunq̃ʒ non cē
ſerentur data in feudū comitatus ſed iuriſdictio tm̄ quod non poſ
ſent diuidi.⁊ hic etiā diſcutietur quid iuris de bonis ſcđo loco in
feudū conceſſa que dicuntur conceſſis in feudū iuriſdictionis vt in-
fra oſtendetur.¶ Hec aūt concluſio probat̄ primo per text.in.d.c.
imperialem.§.preterea ducatus.in.ij.reſponſo.vbi tex.dicit ꝙ aliđ
feudum.ſ.quam dignitatem diuiditur ſi conſortes voluerint er-
43 go† a contrario ſenſu probat ille text.ꝙ ſi conſortes noluerint ꝙ
tale feudum non diuidatur.Quod argu.validiſſimum eſt in iure:
vt in.l.j.⁊ ibi plene no.ff.de offi.eius cui manda.eſt iuriſdictio.⁊ in
l.qui teſtamento.§.mulier ⁊ ibi plene per Baldum.ff.de teſta.⁊ in.l.
inter ſocerū.§.cum inter.ff.de pac.dotalibus.tradit Bal.in.l.cōuē
ticulā.C.de epiſ.⁊ cler.Sʒ in caſu noſtro vnꝰ ex cōſortibus hoc eſt
vnus ex feudatarijs contradicit.ergo eo contradicente tale feudū
44 diuidi non poteſt.Secundo predicta concluſio confirmat̄.nā† feu
dum dicitur ſeruitus quedā ſm Bald.in.l.ſi plures.C.de condi.in
ſer.⁊ probatur hoc in.capi.j.§.nulla.per quos fiat inueſtit.in.c.j.§.
ſimiliter.de capi.qui cur.vendidit.ſed ſeruitus dicitur quid indi-
uiſibile vt in.l.ſtipulationes non diui.ff.de ver.ob.cū ibi plene no.
⁊ in.l.ij.§.ex his.ff.de verborum obliga.igitur ⁊c.¶ Tertio hec
opinio confirmatur per textum.leg.imperator.ff.ad municipales
vbi expreſſe habetur ꝙ magiſtratuum officium eſt indiuiduum.
Item iuriſdictio videtur quid indiuiduum cum pro parte expli-
cari non poſſit.vt in.l.in hoc iudicio.ff.fami.erciſcun.ſi ergo iuriſ-
dicio dicitur eſſe quid indiuiduum.ergo non cadit diuiſio ⁊c.

¶ His tamen ⁊ alijs que in contrarium argumentando adduci
poſſent contrariaʒ opi.veriorem exiſtimo ꝙ talia feuda iuriſdictio
nis non habentia annexam dignitatē regalē diuidi poſſunt cuiuſ-
modi eſt feuduʒ ſcđo loco cōceſſum de dictis alijs terris caſtris ⁊
villis anno dñi.Mcccclxv.qñ illa non fuerunt conceſſa in feudum
comitatus:ſed ſimplicis iuriſdictionis.quod clare pʒ cum dicta lo
ca ⁊ caſtra non affirmantur habere annexā dignitatē comitatus
ergo non poſſunt dici conceſſa in feudum comitatus:vt in.c.j.cum
ibi no.qs dicat̄ dux comes vel marchio.Itē qꝛ in nulla parte inue-
ſtiture dr̄ ꝙ concedant̄ in feudū comitatꝰ ſed tm̄ iuriſdictio.Igit̄
hoc dicī nō pōt cū omiſſum habeat̄ pro omiſſo.l.ſi ſtipulatus.§.gri
ſogonus.ff.de ver.obl.⁊.ſ.latius dictū fuit.Item quia dicta loca
fuerunt conceſſa per prefatum illuſtriſſimū ducem autoritate pro-
45 pria† ⁊ ſic non poſſunt dici conceſſa in feudum qđ habeat annexā
dignitatē regalem que non pōt tribui niſi ꝑ imꝑatorē vel reges.vt
in.d.c.j.qs dicat̄ dux comes ⁊ in.c.j.de feu.marchie.cum vtrobiq̃ʒ
no.⁊ ſupra latius dictū fuit in prima dubitatione.vnde concludo
tale feudum diuidi poſſe.¶ Que cōcluſio plurimis ꝓbat̄.primo
per tex.in.d.§.ducatus vbi tex.prohibet diuiſionem in certis ca-
ſibus.ſ.in feudis dignitatū puta ducatus comitū ⁊c.ergo in alijs
feudis vr̄ diuiſionē concedere.l.cū pretor.ff.de iud.l.maritus.C.de
procu.⁊.l.ſi.C.de pac.conuē.⁊ ideo dicit tex.aliud vero feudū.ſ.pre
ter feudū dignitatis diuiditur.¶ Secundo hec concluſio probat̄
qꝛ ſi in caſu nr̄o admittit̄ diuiſio dato ꝙ eſſent conceſſa in feudum
comitatus.ergo multomagis diuiſio cenſet̄ ꝑmiſſa cum magis di
catur indiuiduū feudū comitatꝰ q̄ alia.vt in.d.§.preterea ducatus
argu.aut.multomagis.C.de ſacroſan.ecc.¶ Tertio qꝛ ſi cōſuetu-
do eſt in Italia ꝙ feuda regalium dignitatum diuidātur vt dixi
in precedenti dubitatione ſm Io.an.ergo multomagis conſuetu-
do eſſe debet in alijs non regalibus.¶ Quarto qꝛ ſicut in feudo
comitatus dictum ē:ita in alijs cadit diuiſio vel quod alternis an
nis vaſalli exerceant iuriſdictionem ⁊ adminiſtrent.vel quod vnꝰ
exerceat vſq̃ʒ ad talē locum alius citra prout.ſ.dictū fuit in pre-
cedenti dubitatione ⁊ in ſpecie ita concludit Bal.⁊ ſeq̄tur Iaco,
aluaroti.in.d.§.preterea ducatus argu.l.quoties.ff.de vſufruc.et
l.lucio.ff.de aqua quoti.⁊ eſtiua.⁊ fuerunt verba Iaco.de ardizo-
tis in ti.quibus mod.feud.amit.⁊ ſub rubricella verum feuda iu-
riſdictionis diuidi poſſunt.⁊ hanc opi.tʒ Spec.in tit.de feu.§.qm̄.
ver.iij.⁊ eſt cōmunis omnium opi.¶ Quinto qꝛ pōt fieri diuiſio ſi
feudum vni adiudicaret̄ ſm qđ plene dictū fuit.ſ.in precedēti du-
bitatione.¶ Sexto pōt fieri diuiſio qꝛ a principio pluribus dicta
loca ⁊ caſtra conceſſa ēt in ſecūda inueſtitura fuerunt cōceſſa.⁊ ſic
viriliter iuxta.d.l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duo reis.⁊.ſ.clarius
dictum eſt.Imo qđ fortius eſt in caſu noſtro fuerit facta conceſſio
tribus vnicuiq̃ʒ ꝓ tertia ⁊ ſic videt̄ fuiſſe de intentione partiū ⁊ cō
cedentis qđ tale feudū diuidi poſſet.¶ Septimo dato ꝙ predicta
ceſſarent tñ rōne immīnētis ſcādali poſſet hec diuiſio fieri ⁊ ad hec
adduco omnia que adducta fuerunt in precedenti dubitatione in
duabus vltimis rōnibꝰ:⁊ oīa alia adducta.ſ.poſſent iterū ad pro
poſitū adduci:ſed nō eſt expediēs qꝛ cōis olim opinio cātat ꝙ ī feu
do iuriſdictionis cadat diuiſio.imo dicit Bal.in.d.§.p̄terea duca
tus.⁊ ſequit̄ Ia.aluaroti qꝛ in tali feudo cadit vera diuiſio iuriſdi
ctionis ⁊ adminiſtrationis.Solū reſtat reſpondere ad rōnes in cō
trariū adductas.Quibꝰ ſolutis clariſſima apparebit deciſio.ad
primā rñdetur ꝙ licet tex.in.d.§.preterea ducatus dicat ſimpliciter
ſi conſortes voluerūt ⁊ docto.intelligant illū tex.ēt ī feudo iuriſdi-
ctionis pōt diuidi:nec diſtingūt an cōſors ⁊ ſocius ſiue confeuda-
tarius voluerit vel nō.ergo indiſtincte debēt intelligi.l.j.§.⁊ gñali
ter.ff.de leg.preſtan.xix.diſtin.ſi romanoꝝ.ſi em̄ doctores hoc vo-
luiſſet vtiq̃ʒ expreſſiſſet.l.vnica.§.fin aūt ad deficientis.C.de cadu.
tollen.ſed non ſine cauſa non diſſenſerunt predicto mō.quia pre-
dicta inductio a contrario ſenſu nō eſt de intentione illius tex.ſed
verus intellectus eſt:qꝛ in primo reſpōſo dicit quod feuda comita
tus ducatꝰ ⁊c.nō diuiduntur aduerſatiue ſubdit.aliud aūt feudū
ſi conſortes voluerint diuidatur.⁊ ſic aduerſatur p̄cedenti rñſo qđ
loquitur de feudo qđ nō pōt diuidi ēt conſortibꝰ volentibus qua
ſi dicat quod aliud feudum eis volētibꝰ diuidi poteſt.facit regula
quod vbicūq̃ʒ non eſt prohibita diuiſio conceditur etiā aduerſario
inuito qꝛ nemo ſtare cogitur in cōione.d.l.in hoc iudicium.§.ſi cō-
46 ueniat.ff.cōi diuidū.¶ Preterea p̄dictum† argumentū a cōtrario
ſenſu non dʒ ſumi ad correctionē iuriū.vt no.Bar.in.l.oēs populi.
ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ eſt glo.in.c.cupientes.§.qđ ſi per.xx.de elect.lib.
vj.Item voluit glo.in.c.j.de etate ⁊ quali.lib.vj.⁊ glo.ſi.in.l.vt li-
beris.ibi nec lex vetat.C.de colla.quam ibi ad hoc ponderat Ful-
go.ſed in caſu noſtro ſumeretur argumentum a contrario ſenſu.
¶ Primo induceretur correctio iuris communis ꝙ vult neminē
cogi ſtare in diuiſione.vt in.d.§.ſi cōueniat.cum ſimi.Item ⁊ cor
rectio iuris conſuetudinarij quod videtur permittere diuiſionem
vt in.c.oēs filij.ſi de feud.fuer.controuerſia dicit enim Bald.in.l.ſi
plures.in.ij.colū.qđ feuda regulariter ſunt diuidua preter feudum
francum

francū ⁊ feudū habēs annexā dignitatem vt ibi lati⁹ p eū.imo for tius dici posset q in cōsuetudinib⁹ feudoꝝ non potest sumi arg.a 3rio sensu.nam vt notabiliter inqt tex.in.c.j. extra de feudi cogni.

47 tunc†quis pōt vti lege scripta qñ casus non est cōprehēsus in con suetudine feudi vñ notādū est q dicit cōprehēsus ⁊ sic intelligit q sit cōprehensus ex proprio significatu verboꝝ iuxta not.per Bar. in.l.j.ff.de ver.sig.⁊ sic qñ casus non reperitur scriptus ⁊ expressus in consuetudine feudi.i.in cōstōnib⁹ feudalibus expresse vel etiā tacite ex significatu tamē verboꝝ consuetudinis scripte vel ex mē te intrinseca tunc debemus vti.l.scripta.ergo in eo qd venit a 3rio sensu consuetudinis debemus vti.l.scripta.qm argumentū a 3rio sensu dr sumi ex cōiectura vt est tex.cū glo.in.l.apud antiquos.C.

48 de fur.sed id†qd sumit ex cōiectura dr sumi improprie:vt i.l.j.ff.si tabule testamenti nulle extabūt.igit ⁊c.¶Preterea dr sumi indi recte vt in.c.cū apostolica in fi.de his q̄ fiunt a prela.sine consensu ca.Itē dr sumi ficte:vt pbat in.l.si procuratorē.§.si ignorātes.ff.mā dati.in ver.intelligere.qd denotat fictionem:vt no.glo.⁊ in.l.heres qñq3.ff.de acqui.here.¶Si ergo habemus stare in iure communi clara est decisio ⁊ hoc maxime in terminis nostris propter discor dias ⁊ rōne eminentis scādali q: si sumēdo argumentū a 3rio sen su stantibus predictis impediret diuisio resultaret absurdū ratio ne discordie ⁊ eminentis scādali ergo nō dz sumi.l.conuēticulam. ⁊ ibi plene per Bal.C.de epi.⁊ cle.⁊ l.ij.⁊ ibi per Bald.C.de con di.inser.⁊ ex his remanet soluta prima ratio.¶Minusq3 ob.secū da rō.q: vt dicit Iac.de ardizōis in.d.rubricella.vtrum feudum iurisdictionis diuidi possit.l3 feudum sit species seruitutis tñ equi paratur vsufructui.⁊ sic sicut vsusfructus poterit diuidi.alleg.qd habet in.l.cōi diuidundo.§.si duo.⁊ §.tñ de vsufructu.ff.cōi diui. ⁊ in.l.j.§.si vsufru.ff.ad.l.fal.cū pluribus aliis ⁊ hoc sequit Spe.in ti.de feu.⁊ in.d.¶.xxxiiij.⁊ Bal.⁊ Iaco.de alua.in.d.§.preterea du catus.etēsi feudū equiparatur vsufructui vt dicūt pfati do.⁊ t3 ēt Bal.in.c.j.§.hoc quoq3.de succes.feu.⁊ in.c.j.§.si.qui.mo.feu.amit. ergo sequit clare q vsusfructus est diuisibilis.l.v.ff. de vsufru.tra ditur per Bar.⁊ do.in.l.stipulationes non diuidūtur.ff.de verb. obli.ita ⁊ tale feudū dz censeri diuiduū.¶Nec obst.tertia rō qm

49 vt inquit Bald.in.d.§.preterea ducatus.†ipsa substantia iurisdi ctionis diuidi non pōt cū sit pcise qd incorpale.sed ad diuisionem peruenitur per diuisionem territorij vel per subalternationes tēpo rum vt.s.dictū fuit.vnde q: cōceptus mentis nescit diuidere iuris dictionis substantiā diuidit cōmoditatē.ar.l.nos fatis.§.si ego.ff. quemadmo.ser.amit.⁊ l.alienādis.§.fi.ff.de neg.gest.incorporalia eñ nō diuidūtur per se sed in cōsequētiā rei corporalis.l.arborum. §.aquarum.ff.cōi diuid.⁊ ad hoc allegat Bal.Ja.de ardizōis.in d.rubricella.vtrum dictū feudū iurisdictionis diuidi possit.nam ⁊

50 in filii videmus q†vsusfructus prout est ius vtēdi ⁊c.vt in.l.j.ff.de vsufru.tanq̄ quid incorporale dr indiuiduus.⁊ ita intelligitur quod habet.l.si cū duoꝝ.ff.de stip.seruo.tradūt Bar.⁊c.do.in.d. l.stipulationes non diuidūtur.⁊ tñ aliis respectib⁹ est diuidu⁹.s. respectu constōnis:q: pro parte constitui pōt diuidit inter hr̄des. ⁊ pro parte solui pōt vt plene declarant do.⁊ ibi plenissime scripsi in.d.l.stiplōnes nō diuid. ⁊ qd tale feudū diuidi possit oēs consen tiunt.⁊ ex his remanēt solute rōnes in 3rium adducte.¶Sed po stremo restat vna dubitatio circa ambas vltimas qōnes.s.deter minatas:q: in puncto dr q filius comitis Guidonis qui instat di uisionem fieri est minor.xx.annis ergo dr q non possit prouocare ad diuisionē rerū imobiliū vt hr̄ in.l.si pupilloꝝ.in princi.ff.de reb.

51 eorum.sed ad hoc facilis est rñsio q fieri†potest legitima cā subsi stente ⁊ puocare pōt ad diuisionem rōne discordie ⁊ imminētis scā dali.ita not.in.d.l.si pupilloꝝ.⁊ in.l.pe.C.de prediis mino.⁊ ita not.Cyn.⁊ Bal.in.l.iubemus.nulli.C.de sacrosan.ecc.⁊ gl.in.l.iter pupillos.ff.de auto.tu.⁊ Bal.in.l.fi.C.cōi diuid.vnde cum hic sub sit legitima causa etiam ipse minor pōt ad diuisionem prouocare. ¶Sed adhuc restat alia dubitatio.quiā l3 in feudo iurisdictiōis hec responsio pcedat qd non est phibitū diuidi:tñ nō vr̄ pcedere in feudo comitatus:⁊ sic concurrit simul duplex prohibitio diui

52 sionis.¶†Prima q: minor non potest ad diuisionem prouocare. ¶Secūda quia feudum prohibetur diuidi.quib⁹ duabus phibi tionibus simul iunctis videt q etiam legitima cā subsistente non possit minor prouocare ad diuisionem.⁊ p tex.no.in.l.ij.C. de vsu. pro emp.⁊ p illū tex.dixit Ioā.de imo.in.l.filiusfa.§. diuidi.ff.de le ga.j.allegando etiā Inn.in.c.raynaldus.de testa. ⁊ glo.in.l.fi.C. de reb.alie.non alienan.ad idem tex.vero in auten.de alie.emphy. §.sanctissimi.⁊ quod per illū tex.dixit sing. Bart.in.c.j.§.preterea. de capi.corradi.facit tex.in.l.tutelam.iuncta.gl.C. de admini.tut. quod dicit Bal.in.l.fi.C.de pac.inter emp.sed ad hoc etiam facili respondetur q nos sumus in casu quo diuisio feudi comitatus nō est phibita.⁊ sic non concurrit duplex prohibitio cum ex plurimis capitibus ostensum fuerit diuisionem fieri posse. ¶Preterea hic non solum prouocat ad diuisionem minor sed etiam maior quia prouocat etiam omnes vngarie ⁊ sic fieri potest diuisio ratione

prouocationis ad diuisionem ipsius maioris.¶Minor enim qua tenus est prouocatus pōt ad diuisionem venire dictū est no.Io.an. in ad di.Spe.in ti.de iudi.§.sequitur videre.¶.pone q talis i addi. que incipit ad hec no.¶Et ex his sunt expedita omnia dubia ex suprascripto themate elicita.

¶Consilium.lxviij.

1 ¶Legatum ob cām debet cessare causa cessante.
2 Conditio habitandi cum filiis dicitur conditio mixta.
3 Donec aduerbium quid importet.⁊ nu.4.⁊.8.
5 Legatū factum sub conditione morandi cum filiis videtur factū contemplatione legatarij.
6 Uerba velle habitare quid importent.
7 Interpretatio benignior est amplectenda.
9 Uerba dominam massariam ⁊ vsufructuariam qd importent.
10 Legitima deducitur de legato vsufru.omnium bo.

IOannes magister frācisci de ciuitate castelli decessit condito; testamēto in quo do minam Leonardam eius vxorem dñam Madonnam ⁊ vsufructuariam omnium ⁊ singuloꝝ bonoꝝ suoꝝ ⁊c.do nec caste ⁊ honeste vixerit ⁊ in domo eiusdem testatoris cum filiis suis habitare voluerit ⁊ vitā vidualem ⁊ castā seruauerit reliquit: heredes autem vniuersales instituit.B. ei⁹ filiū iā natum ⁊ post humum ⁊ eos inuicem substituit ⁊c.⁊ casu quo dicti eius filij oēs morerent in pupillari etate vel postea quandocunq3 sine filiis legi timis ⁊ naturalibus tunc ⁊ eo casu substituit eisdem filiis suis Be rardinum ⁊ anastasium suprascriptos ipsi⁹ testatoris nepotes ex fratre pro equali portione.Contingit q dicta do. Leonarda habi tauit cum filiis suis predictis vsq3 ad mortem.⁊ semper caste ⁊ ho neste vixit ⁊ vitam vidualem seruauit ⁊ seruat.Mortuis igitur di ctis suis filiis in pupillari etate:⁊ deuoluta hereditate ⁊ bonis di cti quondā Ioannis ⁊ dictoꝝ filioꝝ ad dictos.B.⁊.A.substi tutos vigore pupillaris substōnis predicte reuocatur in dubium vtrum dicta do. Leonarda non possit amplius stare ⁊ habitare cum filiis suis predictis qui mortui sunt.⁊ per eam non stet sed per casū mortis predicte debeat consequi dictum legatum pro futu ro tempore quid consequi possit nunc mortuis filiis contendēs cū B.⁊.A. predictis nepotibus dicti testatoris ex fratre substitutis vt predicitur ⁊c.¶Cor mundum crea in me deus ⁊ spiritū rectū innoua in visceribus meis intercedente intemerata gloriosa vir gine Catherina de senis vt rectum sit iudiciū meū.¶Circa primū vc3 vtrum expirauerit dictū legatū p mortē filioꝝ dicti testatoris

1 arguitur primo q sic†nā legatum relictū ob causam determinat ſm cām sibi annexā.vt.l.scio amico in prin.ff.de ann.leg.l3 legatū de quo agit vr̄ factū dicte vxori ad finē vt habitādo cū filiis vtilr gerat negocia filioꝝ ⁊ curā habeat bonoꝝ dictoꝝ filioꝝ:vt.l.illis. §.fi.ff.de condi.⁊ demō.⁊ 3hr ad vtilitatē dictoꝝ filioꝝ ergo seqt q cū cā pp quā dictū legatū fuit factū iā esset propt̄ mortē dictoꝝ filioꝝ q cesset etiam legatū.¶Scdo pbat nā cōditio mixta defi ciens casu q supuēit in psona illoꝝ qb⁹ debebit impleri facit extin gui legatū.l.legatū.C.de cōdi.inser.⁊ l.in testō.ff.de cōdi.⁊ demon. sz ista cōditio habitādi cū filiis dr cōditio mixta q: pēdet ex volūta te legatarie predicte ⁊ filioꝝ que deficit pp̄ter casū mortis dictoꝝ filioꝝ cum quibus amplius habitare nō pōt ergo ⁊c. Quod autē

2 ista†conditio habitādi cū filiis sit cōditio mixta tenent doc. in.l.q concubinam.§.vxori de leg.iij.⁊ in.l.gaio.§.Imperator.ff.de alim. legatis.⁊ in.l.testō ⁊ l.illis liber.ff.de condi.⁊ demō.⁊ in.l.j.C.de in sti.⁊ subst.⁊ l.j.C.de le.⁊ l.legatū.⁊ l.si ea.C.de 3di.inser.⁊ Dy. in

3 c.imputari.de reg.iur.in.vj.est etiam appellanda conditio†l3 cōce pta fuerit per dictionē:donec:casus est in.l.pater seuerinam.§.fi.ff. de condi.⁊ demon.no.in.l.iij.in gloss. magna.ff.de serui. Vñ facit tex.in.l.pe.ff.de excu.tuto.t3 Bart.in.d.l.j.de leg.⁊ plene tractauit in.l.j.ff.de condi.⁊ demon.¶Tertio probatur.nā quādo legatū de stādo cū aliquo est factū contēplatione illius cum quo d3 stare: tūc illo mortuo legatū expirat:vt.d.l.scio.⁊ no.gl.in.d.l.j.C.de le ga.sed istud vr̄ tale vt.d.§.impator.ergo ⁊c.¶Quarto:nam spe ciale vr̄ in legato alimētoꝝ vt nō extinguat l3 cōditio de habitan do cū filiis deficit posse impleri p mortē filiorum. vt in.d. l. j. C. de lega.⁊.d.§.Imperator. ⁊ vtrobiq3 per glo. ⁊ Barto.in.d.l.j.C.de condi.insti.⁊ d.l.in testō. cum si.Ergo secus in aliis legatis vt ibi dr sed legatum factum huic mulieri pro annis futuris post mortē filiorum non est legatum alimentorum vt infra ostenditur. ergo legatum extingitur: vt.d.l.legatum. cum simi. ¶Quinto argui tur:nam videtur casus qd dictum legatum expiret in.d.l.qui con cubinam.§.vxori.vbi probatur q in his que habent causam suc cessiuam non sufficit incipere ⁊ illum text. pro valde notabili not. Bartolus ibi in locis allegatis q legatum annuū factum alicui sub conditione morandi cum aliquo si per casum mortis dicta cō ditio non potest amplius impleri debetur pro eo anno tantū quo morari incipit: non pro futuris. ergo idem in casu nostro. ¶In

contrariū ꝙ hmōi legatū nō extinguatur sꝫ duret siue in vi alimē-
torum siue in alia virtute puta vsusfruct⁹ vt casus l.d.§.iperator.
ꝛ in.d.l.j.C.de le. Intelligendo illas leges in quolibet legato ꝓut
intellexit Dy.in.d.c.iputari vel intelligendo in conditione succes-
siua vt intellexit Pe.de bellaperti. ¶ Scdo vr̄ ꝓbari.nā qn̄ lega-
tum est factū cōtemplatione legatarij tūc licet cōditio de stādo cū
filijs nō possit ipleri ampli⁹ ꝓpter mortē filiorū:tn̄ legatū nō defi-
cit:vt.d.l.j.d.§.imperator.ſm intellectū gl.ꝛ Bar. Istud aūt vr̄ factū
indubitanter fauore legatarij q꞉ cū testator summe diligeret dictā
Leonardam vxorem in testō dr ibi dilectissimā.ꝛ in dubio lex ita
presumit ꝙ fauore ei⁹ persone cui factum est legatum:vt no.i.d.l.j.
per.gl.ꝛ Bar.stat ꝯtria qđ nō expirat legatū. ¶ Tertio arguit̄.nā
lꝫ cōditio mixta deficiēs ꝑ casum regulr̄ faciat deficere legatū:vt
d.l.legatū.cū si.tn̄ in legato alimentorū est expeditū apud oēs ꝙ le
gatum nō deficit. Istud aūt legatū nō est dubiū ꝙ ab initio ꝛ vi-
uētib⁹ filijs censet̄ fuisse legatū alimētorū:vt.j.dicet̄ l alia dubita-
tione.ergo censeat̄ tanꝙ tale quo ad durationē ei⁹.ita vt non ex-
tinguatur ꝑ casuꝫ mortis filioꝝ ar.l.sciendū.§.possessor.ff.qui sa-
tisda.cogā.ꝛ.l.videam⁹.ff.ꝙ me.cau.cū si. ¶ Quarto arguitur.nā
legatū sub modo debet̄ si per casuꝫ impedit̄ legatarius adimple-
4 re:vt.d.l.j.C.de leg.ſm Iac.bu.ibi.† Istud aūt legatū factum per
dictionē donec videt̄ modale vt dicit gl.in.d.l.j.ergo.ꝛc. ¶ Quin
5 to arguitur.†nā qn̄ legatū fuit alicui sub cōditiōe morādi cū filijs
nō se extendat ad casum emergentē ex morte dictorū filiorum here
dū.i.dicere ꝙ testator noluit conditionē cohabitādi apponere nisi
in vita.nā nō presumitur testator ita fatuus ꝙ mādauerit cohabi
tare post mortē ꝛ ideo illa cōditio ex natura sui restringit̄ ad tp̄s
vite filiorū sꝫ mortuis filijs legatū remanet ꝛ nō remanet cōditio.
conditio ergo morādi cū aliquo intelligit̄ eo viuo:sed post morteꝫ
eius non censet̄ testator voluisse conditionē apponere.ꝛ ideo rema
net dispositio tunc simplex ꝛ sine cōditione.ita dicit Bal.in.d.l.j.
C.de leg.ꝛ ita summat illā.vbi etiā dicit ꝙ in dubio p̄sumit̄ factuꝫ
legatum fauore legatarij.ꝛ ꝯñr nō expirat per cām mortis heredū
cū quibus debebat morari ista mulier legataria. Habemus etiam
Raph.ful.in.d.l.j.C.de leg.dicentē ꝙ ibi nulla est rō specialitatis.
Et ad.l.legatū rn̄det ꝙ ibi conditio deficit in casu aūt.d.l.j. condi-
tio fuit impleta ꝛ paritū est cōditioni.nā ista cōditio per mortem
non dr̄ deficere sed ꝑfici ꝛ finiri nam ꝛ si testator expressisset vt mo
raret̄ post mortem tanꝙ impossibilis reijceret̄. argu.l.obtinuit.de
condi.ꝛ demon.ꝛ.l.j.de cōdi.insti.ꝛ hanc sniaꝫ dicit voluisse tex.in
l.stichus.§.vlti.de alimē.ꝛ ciba.leg.ꝛ idē dicit esse in quocūꝗ alio
legato:vt ibi latius ꝓsequit̄ not. ¶ Tandem premissis adductis
in vtrāꝗ partem examinatio ꝛ consideratio ꝙ conditio predicta
6 fuit adieca per hec verba † donec cū filijs suis habitare voluerit q̄
verba vident̄ respicere voluntatem dicte dn̄e Leonarde principa
liter non aūt simplex ꝛ merum factum habitationis.ar.l.rogasti,
§.si.cū.l.seq.ff.si cer.pe.ꝛ ibi per do.maxime Bal.in.l.in ementis.
C.de ꝯhen.emp.ꝛ in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.ꝛ i.l.serui ele-
ctione.§.si.ff.de leg.j.ꝛ magis ad rem in.l.iā dubitari.ff.de heredi.
insti.ꝛ ꝑ Imo.in.l.si fili⁹ heres.col.vj.de lib.ꝛ posthu. videtur ꝙ di
cta cōditio habeat naturā in h̄ casu conditionis ptātiue que si nō
potest impleri propter casum:q꞉ euenit i persona illorum quib⁹ de
bebat impleri non tn̄ perditur neꝗ deficit legatū.vt.l.que sub con
ditione.§.quoties.ff.de.condi.insti.cū si.ꝛ per Bar.in.d.l. in testō.
ff.de condi.ꝛ de.ꝛ ibi per alios scribētes. ¶ Ad idē bn̄ facit quod
hr̄ in.l.si.ff.de rerū diui.vbi v̄ba illa si voluerit transcēdere exponū
tur duplici modo:vno mō ꝓprie vt sonat v̄bū ꝑ solo conatu ꝛ so-
la voluntate alio mō pro volūtario trascensu ꝛ mens do.ibi est vt
7 illa † expositio capiat̄ per quā benigni⁹ exponit̄.idem no.in.l.si cō
stiterit.C.finium regū. Ergo idē in proposito nostro.s.ꝙ assumatur
illa expositio per quā magis cōseruet̄ legatū ꝛ voluntas testōris.
arg.l.si pars.ff.de inoffi.test.ꝛ.l.in testamētis.ff.de re.iur.ꝛ.c.si. de
re iudi. ¶ Ad idem bene facit qđ.no. Bal.in.l.iij.C.de edil.actio.
Cum ergo ista dn̄a Leonarda que filijs suis plurimū afficiebatur
voluerit semper stare cū filijs ꝛ steterit donec vixerint:ꝛ nihil posset
optare gratius quā posse cū illis stare quo desiderio frustrata re-
mansit propter aduersum casum mortis illorum nulla ratio mili-
tare videtur que illam excludat que voluit ꝛ vellet:ꝛ in isto velle
luctuosa remansit plus enim videtur considerasse testator volun-
tatem huius legatarie hoc casu quando dixit donec voluerit ha-
bitare cum filijs quam si dixisset donec habitauerit. quia in casu
nostro respexit ad volūtatem eius in alio ad factū ip̄m.vn̄ saltem
dicere possumus ꝙ qn̄ ipsa voluisset omnino habitare cū filijs.et
caste ꝛ honeste viuere ad honorē memorie testatoris:sed mors im-
pediuit testator erat al̄s relicturus eidem dicte vxori ꝛ ꝯñr legatū
non expiraret:vt concludunt omnes nō expirare qn̄ testator erat
alias relicturus. Tunc em̄ quādo legatū fit sub conditione si mo-
ratus fuerit legatari⁹ cū herede p̄sumitur relictū factū cōtēplatio-
ne legatarij.sed conditio cōtēplatione heredis q꞉ min⁹ grauatur
heres dādo alimēta in domo sua ꝙ dādo extra domū vt notatur

a ¶ Ad tex.i.l. scio amico.in prin.ff.de annuis lega.

in.d.§ imperator.ꝛ do.tradūt in.d.l.in illis libertis.de condi. ꝛ de
mon. ¶ Ad hanc cōclusionē facit qđ dicit Bart.de ista cōditione
si habitare voluerit in cōsi.qđ icipit. Viso testō Cole halterucij vbi
vult deberi si declaret se velle cū filijs habitare:ꝛ al̄s non capiēdo
ergo opin.gl.Dy.Pe.Cy.ꝛ Alber.in.d.l.C.de leg.ꝛ bal.dicta cō-
clusio probat̄ ibi ꝛ in plurib⁹.s̄.allegatis. ¶ Nec refragat̄ Bart.
volens ꝙ speciale sit in legato alimentorum vt legatum non extin
guat̄ vt etiam multi tenent. Nam in casu nostro testator non dixit
donec habitauerit: sed dixit donec habitare voluerit. Itē ex illis
verbis ꝛ affectu testatoris ad eam satis colligit̄ ꝙ etiam mortuis
filijs erat testator relicturus eadem vxori alimenta etiam prout re-
liquit prout sepissime testatores consueuerūt:ꝛ prout in dubio lex
presumitur vt predixi ꝛ ex consequenti legatū durat non obstante
8 ꝙ † dictio donec faciat conditionē vt cōiter concluditur ꝑ tex.d.l.
pater seuerinā.§.si.vt dixi in pri. ¶ Accedit ad p̄dicta ꝙ istud le-
legatū viuentibus filijs fuit legatū alimentorū:vt.j. demōstrabit̄.
ergo assumpsit illam naturā a principio vt per casum contingentē
in persona dictorum filiorum non extinguatur. Bene facit quod
dicit do.Pau.de ca.in consi.vij.incipiente circa primum. vbi vult
ꝙ legatū alimentorum ꝙ non expirat regulariter conditione de
morādo cū herede defecta per casum etiam nō dꝫ expirare ꝓpter
superueniens pinguius emolumentū:vt q꞉ pingui⁹ a testatore sit
dilecta post mortē illorum vt ibi videri potest quasi illud maius
commodum quo ad hanc durationē sit subrogatum loco alimen-
torum vt dicit prefatus doctor.ita vr̄ concludēdum in hac.j.q. Nō
obst.primum ar.factū pro parte ꝯtria.nā istud relictū censet̄ fuisse
factum fauore ꝛ contēplatione hui⁹.d.Leonarde legatarie vt dn̄t
doctores.accedit ꝙ ista fuit a testatore valde dilecta. Et tunc facit
quod singulariter dixit Bal.in.l.si iure.C.de test.manu.ꝛ gl.in.l.
eam ꝙ.C.de fideicō.ꝛ mathe.in notab.quia ibi omnino videndū.
Non ob.scōm arg. Nam ista conditio nō videtur extendenda ad
casum emergentem ex morte filiorum: vt expresse voluit Bald.in
d.l.j.C.de leg.maxime quia dixit donec habitare voluerit quo ca-
su vt puto neꝗ Bart.neꝗ aliquis diceret oppositum. Non obst.
tertium argu. Nam legatum istud presumptione legis ꝛ coniectu-
ra hominis censetur factum contemplationoe legatarie licet con
ditio forte fuerit adiecta contemplatione filiorum heredum. Non
obst.quartum.nam istud fuit legatū alimentorū ab initio nec vr̄ in
hoc quo ad durationē alteri⁹ nature ꝓpter superueniens pingui⁹
cōmodū ex legato vt dicit do.Paul.de cast.in.d.consi.ꝛ.j.dicetur
in alia qōne. Non ob.qntū ꝛ vltimū de.l.q cōcubinā.§.fin. de leg.
iij.quia hic dicit donec habitare voluerit. Et de mente testatoris
propterea colligi vr̄ ꝙ noluit expirare ꝑ mortē filiorum vt predixi:
ꝛ ex alijs rōnibus supra dictis cōcludo ego vt predixi. ¶ Sed ali-
quis fortasse dicet ista consideratio illorum verborum donec habi
tare voluerit nō vr̄ habere diuersam vim ab illis verbis donec ha
a bitauerit casus vr̄ in.l.scio amico[a] in prin.ff.de annu.lega.vbi tex.
dicit voluerit interuenire negocijs filiorum meorum.per quem tex.
dicit ibi do.Fran.de albergotis ꝙ quando voluntas alicuius po
nitur in conditione intelligitur de voluntate cum actu simile dici-
tur de verbo potuerit:vt.l.iij.§.si quis sic acceperit.ff.de sta.lib.so-
lu.ptꝫ. Nam in illa.l.scio.conditio illa fuit indubitāter apposita fa
uore heredū.i.ꝙ legatū fuit factū fauore filiorū heredum vn̄ nō est
mirum si legatū deficit deficiēte cōditione mixta per casum lꝫ con
cepta fuerit per illa verba si voluerit qđ aūt fuerit legatū ibi factū
contēplatione heredū pꝫ ibi ex tex.ꝛ tꝫ glo.ibi ꝛ oēs.ꝛ hoc casu vi-
detur satis rōnabile.q꞉ illa verba si voluerit non opant̄ nisi secuto
actu quia propter actum factum est legatum ad restōnem laborū.
quando vero legatū esset factum contēplatione legatarij vel esse-
mus in dubio tunc illa verba si voluerit videntur alio cōsideran
da vt.s̄.est demonstratum lꝫ docto.non videantur aduertere ad
predicta que puto notanda in casu nostro vbi legatū fuit factum
fauore legatarie:vt.s̄.vel saltem sumus in dubio. ¶ Sup scđa que
stione breuiter dico ꝙ memini me alias cōsuluisse in terminis hu-
ius testamenti de quo agitur iam sunt anni octo vel circa cōsuluis
se multiplici fundamento ꝙ ista dn̄a Leonarda viuentibus filijs
debebat hr̄e alimenta cū quadā preeminentia ꝛ honorabiliter:vt
vt in consilio illo plene dixi arg.nota.per docto.in autent. hoc lo-
cum.C.si secun.nup.mu.ꝛ in.l.titia.§.titia cum nuberet.ff. de leg.ij.
ꝛ in autentic.cui relictum.C.de indicta vidui.ꝛ Specu.in titu.qui
filij sint legitimi.§.j.versi.quid si quis.ꝛ per Barto.in cōsilio quod
incipit Nicolaus ser amati.ꝛ in alio quod incipit Bartol.consilio.
clxv.in alio quod incipit super eo quod queritur consilio nono.ꝛ
per alios tractatur in multis locis. ¶ Restat questio cum dicta
9 † verba dominam massariam ꝛ vsufructuariam importent.id est
alimentaria viuentibus dictis filijs heredibus institutis vt alias
consului in hoc quasi pūctualiter quid importent hodie mortuis
filijs in pupillari etate propter quod factus est locus substitutioni
pupillari sunt enim substituti. Gui.ꝛ.N. nepotes dicti testatoris
qui dicuntur heredes extranei.quo ad hanc materiam de qua
agitur

agit quo ad quos extraneos dicta verba dictã massariam z vsu-
fructuariã important.i.vsufructuariã vt in locis predictis z bre-
uiter z cõclusiue loquẽdo:dico q mortuis filiis hereditate trãsla
ta ad alios:qr cessat fauor filioꝝ quorũ intuitu dicta verba ex ge
nerali interpretatione importabant alimẽta hodie debetur vsus-
10 fructus integer † deducta tñ legitima dictorum filiorũ in q̃ nõ po
tuit vsusfructus cõstitui.l.oim.ff.de vsufru.leg.z l.vxori.de vsufr.
leg.z per doc.in auf.nouissima.C.de inof.test. Istud enĩ legatũ est
legatum annuũ:vt.l.legatũ.de leg.iij.z.l.si cũ in annos.ff.qui.mo.
vsus.amit.z.d.l.q cõcubinã.§.fi.z.l.titia preallegata p bart.z doc.
in locis p̃alleg.ergo initiũ cuiusqꝫ anni inspiciendũ est p viribus
dicti legati.vt.l.in singulos.z.l.in annos.ff.de ann.leg.z.l.si in an
nos.ff.qñ di.le.ce.z.l.senatus.in fi.ff.de do.cã mor.cum igitur p se
quẽtibus annis incipiat legatũ deberi a personis predictis extra-
neis substitutis:vt.l.qui fundũ sub cõditione.§.si pr̃.de lega.i.er-
go ab eoꝝ persona dꝫ iudicari vt sic sit saltem vsufructuaria.vt.l.
vxori mre.preallega.ita doc.determinãt in locis prealleg.z Bar.
in preallegatis cõsiliis.sed dicet aliqs tu cõclusisti q initio cuius-
qꝫ anni dꝫ haberi respectus de nouo quo ad validitatẽ z impor-
tantiam dicti legati qđ alr z alr importat sm qualitatem here-
dum ex hoc sequi videtur q cũ respectu futurorum annoꝝ z post
mortẽ filioꝝ importat vsumfructũ esse legatum z non alimẽta qđ
per mortẽ filiorũ cũ quibus habitare debebat dictũ legatũ expi-
rauerit:vt.s̃.dicebat circa principium prime qõnis cum simus in
alio legato quã alimentorum.ad hec rñdendũ vt.s̃.dixi in rationi
bus datis ad argu.facta pro negatiua in principio consilij zc.
Laus deo omnipotenti amen.

Consilium.lxix.

1 Legatum quod vxor sit domina massaria e vsufructuaria quomodo interpretetur.
2 Legatum quando dicatur annuum.
3 Conditio donec habitare voluerit quando dicatur impleta.
4 Volo verbum quid denotet.

Viso eleganti consilio prestantis-
simi iure-
consulti dñi Io.Baptiste mihi patris z preceptoris
honorandi qui omnia necessaria suo more solito in me
dium adduxit. Et visa demum confirmatione insignis doctoris
domini Burghesij mihi maioris fratris honorã li satis a princi-
pio dubius fui retenta opi.Bar.s̃.relata que videtur magis cõ-
munis de qua in p̃allegata.l.qui cõcubinã.§.fi.ff.de leg.iij.tñ di-
ligenter inuestigando inueni insignẽ doc.d.Pe.de ancha.qui in
fortioribus terminis in indiuiduo decidit questionem nostram in
suo cõsi.clxxx.qđ incipit In xpi noie zc.qđ vr̃ esse magis dubia q̃
1 prima facie apparet vbi concludit q si † vxor relicta est dña z vsu
fructuaria si cũ filio moraꝫ traxerit ex quo tale legatũ a principio
importet viuente filio simpliciter alimenta per id qđ habetur in
auf.hoc locum.C.si scđo nupserit.z.l.titia.§.titia,cũ nuberet.de le
ga.iij.z per ↄñs tale legatum nõ expirat lꝫ cõditio deficiat per ca
sum.vt in.l.j.cũ ibi plene no.C.de leg.z per Bar.in.l.iij.C.de con-
di.inser.z tradunt ordinarij in.l.j.C.de institu.z substi.sub condi.
fac.z lꝫ demum mortuis filiis fiat alteratio legati q: de legato ali
mentorum fit conuersio in legatum integri vsusfructus quã con-
uersionem concludit mortem filij non impedire:qm̃ legatum quo
ad integrum vsumfructum incipit post mortẽ filij nec datur in vi
ta:vt in.l.j.C.si mulier secũdo nup.ergo cõditio q̃diu steterit cum
filiis nõ videtur hoc legatum respicere qđ incipit filio demũ mor-
tuo. Nec contẽplatione huius legati videt talis conditio apposi-
ta prout hec optime probãtur in.l.amicissimos in princi.ff.de ex-
cu.tu.z in.l.fi.§.i.ff.qui petant tutores. Preterea dicit prefatus
doctor in.d.consilio quod opi.Dy.s̃.relata per dictum insignem
doc.tanq̃ benignior est sequenda maxime in testamentis:vt in.l.
testamenti.de regu.iur.z in.c.cum dilectus.de dona. Preterea
sm prefatum docto.in eodem consilio.consuetudo de qua in.d.l.
j.C.si secundo nup.que interpretatur legatum vsusfructus pro le-
gato alimentorum contra proprietatem verborũ stantibus filiis
grauat in hoc matrẽ que deberet habere integrum vsumfructuꝫ.
debet ergo in alio releuare.l.cũ qui.in princi.ff.de iureiurã.q̃ dicta
prefati insignis doc.etiã cõfirmant. Nã oĩa iura preallegata per
Bar.q̃ volunt q qñ conditio mixta deficit per casum q deficit le
gatum:vt in.l.legatũ.cum fi.C.de condi.inser.z alia que volunt q
conditio donec habitauerit cum filiis deficiat mortuis filiis.z per
ↄñs legatum:vt.d.l.concubinã.§.fi.loquitur in legatis q̃ ab ipso
initio tp̃e conditi testamenti z mortis assumpserũt sibi illam natu
rã:secus aũt est in terminis nr̃is in quib⁹ legatũ de quo querimus
ab initio assumpsit sibi naturã vt non deficeret deficiente cõditio
ne mixta per casum cũ legatũ simpliciter importaret alimenta vt
dictum est.z sic esset talis nature vt non deficeret deficiente condi
tione mixta per casum vt supra conclusum est:vnde cum a princi-
pio assumpserit sibi talem naturam,dubitabilem debet in eadeꝫ
natura durare per id qđ in fi.habet q res q̃ alr̃ alienari non põt
semel effecta alienabilis durat in perpetuum alienabilis.vt.l.pa-
ter.§.xv.cum ibi no.ff.de le.iij.facit z in fi.qđ habetur in.l.videa-
mus.ff.qđ me.cau. Preterea hoc legatũ habet necessariã conse-
quentiã a principio qr cõis vtilitas in principio fit non conuersio
ergo dꝫ considerari initiũ z non finis vt optime pbatur in.l.iij.§.
scio.ff.de minori.z.l.damni infecti.§.fabini.z ibi no.ff.de dã.infec.
cuiuslibet enim rei potissima pars princip.est.l.j.ff.de offic.eius cui
2 manda.est iurisdi.z si dicatur qđ predicta procederent † quando
legatũ esset vnũ sed in casu nostro est legatũ annuum.vt in.l.lega-
tum.ff.de an.lega.z sic videt q quot sunt anni tot sint legata:vt
l.stichum.§.stipulatio.cum ibi no.ff.de verbo.oblig. Respondetur
qđ imo legatum est vnum.quia tunc dicuntur esse plura legata
quando fit legatum per dinumerationem annorum seu singulis
annis hoc expresso quo casu procedit dictus.§.stipulatio.z tex.in
l.cum in annos.z.l.si in singulos.ff.de ann.lega.alr̃ aũt dicitur tñ
vnum legatũ.gratia exẽpli.si legatur vsusfructus talis fundi seu
quarta pars fructuum.nam licet videatur relictum quousqꝫ vixe
rit legatarius:vt.l.defuncta.in fi.ff.de vsufructu.tamen non sunt
plura legata sed vnũ:vt est casus in.l.j.circa princi.ff.quãdo dies
leg.ce.z ita concludit eleganter Paul.de castr.z sequunt pleriqꝫ
mod.in.d.l.stichũ.§.stipulatio.ff.de verbo.oblig.z ibi hanc opi.
secutus fui.quam opi.etiam aperte firmant Iaco.but.z Bald.in
l.j.in fi.§.C.de sententiis que sine cer.quãti. Idẽ etiã voluit Bald.
in.c.si inter pares.§.nisi.de l.corradi.facit ad predicta quod ha-
betur in.l.senatus in fi.ff.de dona.cã mortis.z in.l.si filius.ff.de
verb.oblig. Preterea oĩa predicta procederent quando fuisset
simpliciter apposita conditio donec habitauerit cũ filiis. Sed in
terminis nostris decisio redditur clarior quia fuit apposita con-
ditio donec voluerit habitare cũ filiis.z sic non in habitatione sed
in voluntate habitandi.nam talis voluntas que determinat per
3 actum extrinsecũ.s.per habitationem cũ filiis quo ad hoc † vt di-
catur velle habitare cum filiis statim dicitur adimpleta eoipso qđ
declarat se velle habitare.nam vt inquit subtiliter Bald.in.l.cun
ctos populos.in.iij.col.verbum volo quando determinatur per
dictum extrinsecum:quia nõ potest inesse ipsi volenti vt ascende-
re arborem:habitare.tunc est cõsiderandũ extremũ a quo.s.ipsum
volentem z tunc talis actus inest sibi dispositiue:vt est casus in.l.
etiam eo modo.ff.de leg.j.z in.l.quoniã indignuꝫ.ff.de testa.z in.l.
4 omne verbum.C.cõia de leg.in quib⁹ hr̃ q si testator dicit † volo
titium habere decem.vel volo titium esse heredeꝫ talia verba quã
tũ est in ipso testatore.s.in extremo a quo disponũt est eñ conside-
randũ extremũ a quo.s.ipsum heredem vel ipsum legatum.z tunc
iste actus non inest testatori.z respectu hui⁹ extremi non inducit
dispõ imo requirit q ad hoc dispositio inducat in extremum in
quo interueniat heredis vel legatarij acceptatio vt.l.j.z.ij.C.si vt
se ab here.absti.vnde cum in terminis nr̃is testator adiecit condi-
tionẽ donec voluerit habitare zc.ↄsiderauit tantummodo extre-
muꝫ voluntatis a quo.z sic eoipso q declarat se velle habitare dꝫ
adimpleta cõditio respectu dicti extremi qbus consideratis resul-
tat talem cõditionẽ potius dici potestatiuam q̃ mixtã.cuius de-
fectu p casum nõ deficit legatum vt per bal.in.d.l.in testõ.ff.de cõ
di.z demũ.z per p̃dicta z alia.s̃.plene deducta per primũ cõsulto
rẽ de subscriptione requisitus zc. Laus deo omnipotenti Amen.
Vt.s̃.conclusum est per supradictos famosissimos consultores
qui clarissime hanc materiam dilucidauerunt iuribus rationi-
bus z autoritatibus comprobando arbitror iuris esse z inspectis
verbis dicti testamenti ibi dum dicit:z in domo eiusdem testato-
ris cum filiis suis habitare voluerit:z vitam vidualem et castam
seruauerit:vnde cũ in facto presupponatur ipsam dñam Leonar-
dam viduam z caste viuere ponderanda sunt illa verba.scilicet
habitare voluerit.z non dixit cũ filiis suis donec habitauerit imo
dicit habitare voluerit que voluntas ex parte ipsius domine Leo.
nar.adimplenda z declaranda est vnde cum declarauerit se vel-
le cum filiis suis habitare qr habitauerit adimpletta est voluntas
testatoris:vnde cum hodie filij deficient non debet tale factum im
putari ipsi domine Leonarde per iura z rationes de quib⁹.s̃.ple
nissime dictum est que hic nõ replico ne superflue agã.vnde cum
dicta domina Leonarda nihil ex facto suo videatur factum quare
re cum filiis non habitet non debet perdere legatum propter non
culpã suam.nã si testator non dixisset in domo ipsius mariti debe
ret alimenta percipere sed si simpliciter legasset alimẽta non coge-
retur stare in domo mariti si commode ibi habitare non posset:
vnde iste testator voluit istã dominã Leonardã pcipere in domo
sua cum filiis cum per ipsam non stat nõ debet sibi imputari pro-
pter mortem filiorũ:vnde requisitus tñ de subscriptione eadem qđ
supra per prefatos famosissimos consultores decisum est dico iu-
ris esse ego Petrus laurentius de luttis Senensis iuris vtriusqꝫ
doctor z sacri consistorij aduocatus:z in fidem predictorum mea
propria manu subscripsi solitoque sigillo sigillaui. Laus deo.

omnipotenti eiusdem ꝓ gloriosissime.⁊c.

¶ Consilium.lxx.

1 ¶ Dispositio.c.ꝙꝙ.de vsu.in.vj.an extendatur ad iudeos.et nu-mero.6.
2 Statuta loci extenduntur ad iudeos ibi habitantes.
3 Iudei sunt de eodem populo ⁊ corpore ciuitatis cū xp̄ianis.
4 Iudei habent filios in potestate.
5 Iudei sunt persone odiose ⁊ infames.
7 Iudeis prohibitum est de iure diuino exercere vsuras.
8 Ius testandi dicitur esse de iure romanorum.
9 Dispositio.c.ꝙꝙ.est exorbitans correctiua ⁊ penalis.
10 Iudei habent cemiteria.
11 Iudei coguntur a iudice seculari restituere vsuras.
12 Penitentia an cadat in iudeo.
13 Lex interpretata dicitꝛ continere quod continet lex interpretans.
14 Iudei sunt de foro seculari:⁊ non de foro ecclesiastico.
15 Usure sunt iudeis concesse s̄m legem eorum.
16 Iudei non iurant ad sancta dei euangelia.

Consilijs nostris triuꝰ deꝰ optimꝰ adsit vt fas perpetuo sanctaqꝫ iura loquar ⁊c. ¶ In presenti cōsultatiōe vertiꝛ dubitatio nūquid valeat testm̄ conditū a iudeo manifesto vsurario nō seruata forma capituli.ꝙꝙ.de vsur.lib.vj.Et sic †nūquid dispositio ᵃilliꝰ.c.ꝙꝙ extendaꝛ ad iudeos.¶ Circa quā dubitationē videbaꝛ p̄ma facie dicendū ꝙ iudei comprehendanꝛ sub dispōne.d.c.ꝙꝙ.¶ Primo q: dicta decretalis loquiꝛ gn̄aliter ⁊ indistincte:ergo gn̄alr ;et indistincte dꝫ intelligi.xix.dist.si romanorū.⁊ in.l.j.§.⁊ generaliter. ff.de leg.prestā.¶ Scd̄o q: dispositio.l.generaliter loquens comprehendit etiā iudeos qm̄ iudei simul cū xp̄ianis legibꝰ subijciuntur etiā statutis loci vbi habitāt.vt habeꝛ in.c.si.xij.dist.⁊ in.c.iudei.el.ij.⁊ in.c.sicut iudei.de iudeis.⁊ in.l.nullus.⁊ in.l.iudei.C.de iudeis.vn̄ dicit Bald.in.l.spadonē.§.iā anni.ff.de admi.tu.qd̄ iudei in actibus humanis participāt nobiscū ſ; nō in diuinis.⁊ iō 2 infert ꝙ statuta ciuitatis extendunꝛ ēt ad iudeos sicut ad xp̄ianos ⁊ alios incolas,Et ꝓ hoc facit qd̄ no.Aug.in.l.vtrū.ff.de sepul.vio.⁊ in.l.j.ff.ad.l.iu.maiestatis.igiꝛ dispō.d.c.ꝙꝙ.gn̄alr lo-3 quens vr̄ etiā debere extēdi ad iudeos.¶ † Tertio q: iudei cum xp̄ianis dicunꝛ esse de eodē populo ⁊ corpore ciuitatis:ꝙuis non sint de corpore speciali ꝓ hoc tex.in auf.de q̄store.in prin.vbi dicit ciuitas nostra populosa est turbis diuersoꝝ hoim.⁊ qd̄ ꝑ illū text, no.Bal.in.c.j.de for.fide,⁊ in extrauag,de pace.constan.in verbo nos romanoꝝ.⁊ ideo dicūt plerīqꝫ adoder.in.c.iudei.siue sarraceni.de iude.ꝙ statuta q̄ sunt cōiter ꝑ Italiā q̄ habēt ꝙ stantibus masculis femine nō succedāt habēt locū ēt in iudeis:ergo veniūt iudei in eadē dispositione simplr̄ loquēte sicut alij de populo ⁊ ꝑ ꝯn̄s videnꝛ cōprehēdi sub dispōne.d.c.ꝙꝙ.facit qd̄ not.glos.in.c. 4 ius quesitū.j.dist.vbi dr̄ ꝙ †sicut alij habēt filios in ptāte ꝓut etiā firmat Baldus in.l.nam ⁊ ciuium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.⁊ gl.in.c.iudeoꝝ.ij.q.j.⁊ do.Car.in cle.ij.de iude.⁊ cōis ꝯclusio 5 doc.¶ Quarto vr̄ ꝓbari hec ꝯclō †nā iudei cēsenꝛ esse ꝑsone odiose ⁊ infames.vt in.c.cū nimis.de iude.⁊ in.c.nulla.liiij.dist.⁊ in.c,constituit.xxvij.q.iiij.vnde dicuntur insidiantes fidei nr̄e vt dicit tex.in.l.fi.C.de iude.ergo tanꝙ persone odiose ⁊ infames non dn̄t esse melioris cōditionis ꝙ xp̄iani imo peioris.Cū multa sint eis interdicta que non sunt interdicta xp̄ianis.vt plene ꝓsequitur Hosti.in summa in titu.de iud.sed si testm̄ xp̄iani vsurarij manifesti irritaꝛ ex dispositiōe.d.c.ꝙꝙ.⁊ testm̄ iudei vsurarij manifesti esset validū videreꝛ esse melioris cōditionis iudeꝰ ꝙ xp̄ianꝰ:qm̄ est honor defuncto ꝙ potius decedat testatus ꝙ intestatꝰ.vt insti.qui ⁊ 6 ex quibꝰ manu.nō pos.§.j.¶ Quinto hec cōclusio cōfirmaꝛ.† sed quia dispo,d.c,ꝙꝙ,videꝛ fundata in fauore alarū tamen censeꝛ etiā fundata vt vsurarij per illā decre.indirecte cōpellanꝛ ad restitutionē vsurarum vt ibi declarat Io.an.in nouella ⁊ post eū dn̄icus de sc̄ō Gemi.⁊ ꝑ ꝯn̄s vr̄ esse duplex rō decisionis:vn̄ ſ; rō fauoris aiarū cessat in iudeo.q: Cano.nō cōpellunt iudeos quo ad illa que respiciūt salutē alarū suarū:vt in.c.qui syncera.⁊ in.c.de iudeis.xlv.di.tn̄ nō cessat rō restōnis vsuraꝝ q̄ etiā cōcernit pariter iudeos sicut xp̄ianos:vt in.c.q: in nobis.⁊ in.c.post miserabilem.de vsu.vnde succedit regula q̄ hꝫ ꝙ vbicunqꝫ plures sunt rōnes vniꝰ decisionis vna rōne cessante non cessat dispō.vt in.l.liberoꝝ.§.notanꝛ.ff.de his qui notan.infa.¶ Sexto cōfirmaꝛ hec cōclusio per decisionē quā posuit do.de sc̄tō Gemi.in.c.j.in vlti.q̄ō.de vsur.in.vj.maxime in rōne decisionis,Uult eñ prefatus doctor ꝙ dispositio.d.c.j.qd̄ loquitur de locandis domibus alienigenis ad fenus exercendū hꝫ locum in locationibus iudeis factis q: ille tex.intendit etiam prouidere consumptionibus pecuniarū q̄ 7 fiunt per extorquentes vsuras.⁊ iudei quo ad hoc sunt subiecti.vt in.d.c.post miserabilē.¶ † Item q: s̄m verā opinionē est prohibitum exercitium vsurarum de iure diuino iudeis ꝙtum ad extorsionem fiendam.⁊ quia cōstitutiones canonum simplr̄ disponentes includunt etiam iudeos quādo loquuntur in materia in qua iudei subijciuntur canonibus:vt in solutionibus decimarum vt in.c.terris.de deci.⁊ in vsurarum extorsionibus.vt in.d.c.post miserabilem.Adducit etiam nota.per Paul.de liaza.⁊ alios in clemen.j.de vsur.vbi concludunt constitutionem illius clemē.vēdicare sibi locum etiam in iudeis.ex quibus videtur cōcludi posse ꝙ dispositio canonis simpliciter loquens qui intendit prouidere vt vsure extorte restituantur vel non committantur habet locum pariter in iudeis sicut in christianis.¶ Postremo predicta conclusio videtur probari per verba que posuit Bonaguida antiquus doctor in.d.c.quāꝙ.relata ibi per Ioan.andr.in nouella.vbi dicit ꝙ precedens de capitulis.⁊ sic.c.primum respicit alienigenas illud autem in.c.quāꝙ.respicit omnes.Accedat quod ibi etiam dixit Franciscus antiquus doctor vbi dicit quod precedēs prouidit ne exigātur vsure dictum autem capitulū.quāꝙ.vt exacte restituantur que verba etiam refert ibi Ioan.and.in nouella.ex quibus videtur preferri ꝙ dispositio.d.c.ꝙꝙ.videtur venire ad extensionem.d.c.j.vel saltem comprehendere easdem personas que comprehendebantur in.d.c.j.ergo ⁊ dispositio.c.quāꝙ.habet locum etiā in iudeis.¶ His tamen non obstantibus ꝙꝙ non reperiam hanc dubitationem in specie decisam credo tamen cōtrariam sententiam esse veriorem ꝙ dispositio.d.c.quāꝙ.nullo modo extēdatur ad iudeos manifestos vsurarios.pro cuius conclu-8 sionis fundamento premitto †ꝙ ius testandi dicitur esse iure romanorum:vt est text.⁊ ibi not.in.l.j.in verbo nostre.ff.de testa.et probatur insti.de testa.ordi.in princi.⁊ not.glos.in.d.c.ius quiritum.prima di.iudei aūt pariter sicut et christiani vtūtur predicto iure romanorum.vt dicit glo.in.d.c.ius quiritum.⁊ habetur in.d.c.iudei.⁊ i.d.c.sicut iudeis.de iudeis.⁊ probatur per alia iura.s̄.plene allegata.Ergo iudei pariter possunt testari sicut christiani nam edictum de testamētis dicitꝛ esse prohibitoriū vt probaꝛ per totum.C.qui testa.fa.pos.⁊ instit.quibus est permis.facere testm̄.⁊ not.in.l.si queramus.ff.de test.facit regula.l.necnon.§.qd̄ eis.ff.ex quib.cau.maio.ex quibus concluditur quod ⁊ iudei ⁊ xp̄iani ante dispōnem.d.c.quāꝙ.vsurarij siue manifesti siue non poterāt testari.⁊ eorū testamēta valebant:quia nō reperiebantur ꝓhibi-9 ti.ex quibus etiam sequitur ꝙ dispositio.d.c,quāꝙ,est exorbitans ⁊ correctiua iuris antiqui.Itē est etiā penalis ⁊ ſ; inquātū cōcerneret fauorem aiarum esset extendēda ⁊ late interpretanda iuxta no.per Bal.in auf.sacrā puberum.C.si aduer.ven.⁊ per Io.and.in.c.pe.qui fi.sint leg.⁊ per.d.§.in.c.fin.de simo.tamen quatenus non cōcerneret fauorem animarū non esset aliquo mō extendēda.iuxta no.in.c.cum dilectus.de consue.⁊ in.l.precipimus.C,de appel.⁊ in regula ea que.⁊ in regula in penis.cum materia.de regu.iur.lib.vi.Ex quibus etiam sequitur qd̄ si verba illius decretalis non verificantur in iudeis non est extendenda ad eos.cum in eis non consideretur fauor alarum:vt in.d.c.qui syncera.⁊ in.d.c.de iudeis.xlvj.dist.facit illa regula vulgata que habet ꝙ vbi verba.l.non conueniunt conuenit dispositio:vt in.l.iij.§.quoties.et ibi not.ff.de dam.infec.⁊ in.l.ita autem.ff.de acquiren.here.Quibus presuppositis ex plurimis ostenditur qd̄ dispositio.d.c.quāꝙ.nō habet locū in iudeis.¶ Primo q:.d.c.ꝙꝙ.vult qd̄ donec de vsu.fuerit satisfactū vel cautū,s̄m formā illius.c.dꝫ tali vsurario ma-10 nifesto denegari ecclesiastica sepultura † ſ; iudei nullo mō habēt ecclesiasticā sepulturā.ſ; hn̄t cemiteria coꝝ districta ⁊ separata in locis non sacris vt hr̄ in.c.sicut.de iude.ergo.d.c.loquitur de xp̄ianis ⁊ nō de iudeis.¶ Scd̄o hoc ꝓbaꝛ ꝑ illū tex.in ver.vicē gerēti.vbi hr̄ ꝙ absentibus his qbꝰ dꝫ fieri restō vsurarū dꝫ p̄stari cautio ordinario aut eius vices gerēti.⁊ exponit ibi Io.an.in nouella.s.vicario vel officiali si hr̄et ordinariū officialem ac etiam vicarium in sp̄ūalibꝰ.⁊ subdit ꝙ ad vicariū illiꝰ potiꝰ spectare vr̄ arg.c.cū nullus.§.ij.de tēpo.ord.subdit tn̄ ꝙ spectat ad offm̄ officialis cognitio ⁊ coertio restōnis vsurarū sicut ⁊ aliaꝝ causaꝝ etiā mr̄imonialiū:vt in.c.si.de cogna.spi.⁊ sic aperte ꝓbat.d.Io.and.qd̄ dispō.d.c.ꝙꝙ.loquitur eo casu quo cognitio ⁊ coertio restōnis 11 vsuraꝝ pertinet ad iudicē ecclasticū:ſ; vbicūqꝫ agimꝰ † de restōne vsurarū extortarū a iudeis cognitio pertinet ad iudicē sclarē vt in.d.c.post miserabilem.de iude.vn̄ dicit Landi.in cle.j.de vsur.quē ibi refert ⁊ sequiꝛ do.Car.in p̄nci.in.xvj.q.ꝙ iudei super restituendis vsuris nō p̄nt cogi ꝑ iudices ecclasticos ſ; dn̄t cogi per principes seculares:qui tn̄ si fuerint negligentes tūc procedit ecclesiasticus s̄m formam de qua in.c.quanto.de vsur.⁊ in.c.postulasti.de iudeis.ergo manifeste ostenditur qd̄ dispositio.d.c.ꝙꝙ.non verificatur in iudeis.¶ Tertio confirmatur hec conclusio q:.d.c.quāquā.prohibet sub pena ne religiosi aut alij admittant dictos manifestos vsurarios ad confessionem hoc autem non conuenit iudeis quia cōfessio cadit in eo in quo sunt tres qualitates.s.ꝙ sit peccator fidelis ⁊ discretus.vt dicit text.in.c.omnis 12 vtriusqꝫ sexus.de peni.⁊ remissio.† quoniā penitentia per confessionem

¶ Dispō.c.ꝙꝙ.de vsu.l.vj.an extēdaꝛ ad iudeos.Add are.ꝯs.clviij.i istomet casu q ꝯsuluit ꝙ nō.

ſione in quartū eſt neceſſaria ad ſalutē non cadit in iudeo cū ſine baptiſmo nemo valeat ſaluari vt in ſymbolo Athanaſii Quicūqȝ vult ſaluus eſſe ⁊c. igit̄ cū nō cōueniāt verba .d.c.ꝗꝗ. nec etiā adaptat̄ diſpō ad iudeos nō eſt ad illos extendēda: vt in .l. ſi vo. §. de viro cū materia. ff. ſo. ma. cū vulgarib⁹. ❡ Quarto ꝯfirmat̄ fortiſſima rōne. nā vt dicit glo. Jo. an. in .d.c.ꝗꝗ. in ver. mandauerint. p̄dicta decretalis ꝗꝗ emanauit ad obuiandū fraudibus q̄ committebant̄ ꝯ diſpoſitionē lateranēſis cōcilii. nā cōſtitutū fuit in lateranēſi cōcilio de quo in .c. q2 in oib⁹. de vſu. ꝙ vſurarii ſi in h̄ peccato decedebāt nō admittebant̄ ad eccleſiaſticā ſepulturā: ex quo aūt mandauerunt de reſtituendo non decedebāt in illo peccato: ⁊ ſic nō habebat locū pena cōſtōnis lateranēſis concilii ⁊ huic cōcluſioni ꝓuidit Grego. .x. in concilio Lugdun. per dictā decretalem ꝗꝗ. ⁊ ſic .d. decretalis ꝗꝗ emanauit ad interpretationē ⁊ corroboratione dicte conſtōnis lateranēſis cōcilii de qua in .d.c. q2 in oībus. in verbo xp̄iani ergo eo modo loquit̄ diſpō .d.c.ꝗꝗ. q2 † que ſunt in .l. interpretanda cenſent̄ eſſe in .l. interp̄tata: vt .l. aut̄. de filiis ante dota. inſtr. na. in ſi. ⁊ in .l. nihil. ff. de coniungen. cum emanci. lib. ⁊ alia cū ſunt ſubiecta qualia predicata demonſtrant vt in .c. inter dilectos. ver. ceterū. de fide inſtrumē. cum ſi. ❡ Quinto hec cōcluſio confirmat̄: qm̄ iudei cogunt̄ per principes ſeculares ad reſtōnē vſurarum: vt in .c. ꝗto. ⁊ tradūt Lud. do. Cardi. vt ſ. eſt dictum. Et Pet. de anch. in regula ea q̄ fiunt. de reg. iu. in .vi. Sed in .d.c.ꝗꝗ. illa via indirecta cogunt̄ immediate vſurarii ad reſtitutionē vſurarum per iudices eccleſiaſticos nec aliquid dr̄ ibi hoc fieri aliquo caſu in negligenti iudicio ſecularium igit̄ ptꝫ qꝺ diſpō dicti canonis tm̄ verificat̄ in xp̄ianis ⁊ nō in iudeis. ❡ Sexto cōfirmat̄ hec concluſio per tex. in .c. gaudem⁹. de diuortiis. vbi dicit qꝺ infideles Cano. cōſtōnibus nō arctant̄. ⁊ iō dicit Pet. de anch. ꝙ † iudei ⁊ infideles in vſuris iuramētis matrimoniis et decimis nō arctant̄ canonibus ⁊ nō ſunt de foro eccleſiaſtico: ſꝫ ſunt de foro ſeculari ⁊ de vſu. dicit eſſe caſum in .d.c. poſt miſerabilem. ⁊ in vſuris ⁊ aliis ceſſat rō ſpecialitatis in iudeis ⁊ periculū alarum ꝓpter qꝺ dicte cauſe dicuntur eſſe de foro eccleſiaſtico: ſed nihil ad nos de ſalute alarum eorum qui ſunt foris .ij. q. i. multi. et iō non arctantur canonicis cōſti. ſed arctantur legibus ⁊ ſunt de foro ſeculari: vt ibi latius proſequit̄ Petr. de anch. allegando not. ꝑ Jo. and. in .d.c. gaudemus. ſi ergo nō arctant̄ canonicis conſtitutio. igit̄ diſpō .d.c.ꝗꝗ. nō arctat iudeos ſicut in ſimili habem⁹ qꝺ canones nō artant iudeos ad obſeruantiā iuramēti: ſed tantummodo principes ſeculares prout declarat Bal. in .c. i. §. item ſacramenta. de pac. iur. fir. in vſi. feu. ⁊ Petr. de ancha. in .d. loco ⁊ cōſuluit Ludo. roma. in ſuo conſi. .clv. qꝺ incipit in xp̄i noīe amen. premiſſum laudū ⁊c. ſed per leges ſeculares nō habemus ꝙ teſtamenta vſurariorū etiā manifeſtoꝝ ſint nulla igit̄ ⁊c. ❡ Septimo hec concluſio confirmat̄. qm̄ .d.c.ꝗꝗ. emanauit vt timore penarū de quibus ibi quis abſtineret a peccato vſurarū vt probat ille text. maxime iuncta glo. in ver. mandauerint. ſed quātum ad hoc canones non curant de peccatis iudeorum: q2 vt dictum eſt nihil ad nos vt in .d.c. gaudemus. nā videm⁹ etiam ꝙ Canones non curāt de matrimoniis contractis inter eos in gradu prohibito ſcdm̄ canones prout habet̄ in .c. infidelib⁹. de cōſang. ⁊ affi. tolerant̄ etiaꝫ in ſuis ritib⁹ ⁊ cerimoniis dūmodo in conteptū xp̄iane fidei non vertant: vt in .l. iudeos. ⁊ in .l. iuſſio. C. de iudeis. ⁊ in .c. ſicut iudeis extra de iude. ⁊ rō eſt q2 eis nō pōt aſcribi pctm̄ mortale q2 non ligantur conſtitutionibus canonū prout not. in .d.c. gaudemus. et in .c. ſi. co. ti. ⁊ in .d.c. de infidelibus. ⁊ per Inno. in .c. ꝙ ſuper his. de voto † vſure ᵃ aūt iudeis ſunt cōceſſe ſm legē eoꝝ vt tenet Petru. de ancha. in conſil. .ccxliii. qꝺ incipit in xp̄i noīe amen. xp̄ianiſſime ⁊ ſingulariſſime dn̄e ⁊c. ❡ Poſtremo hec concluſio probatur ꝙ vt plurimū hebrei maxime in tuſcia ſunt publici feneratores. vnde nunꝗ fuit in dubiū reuocatū qn̄ eoꝝ teſtamēta valeant. vnde cōſuetudo etiā hanc opi. approbauit que eſt optima legū interpres vt habet̄ in .l. de quibus. ⁊ in .l. ij de interpretatione. ff. de legi. minime ergo ſunt mutanda que interpretationē certā ſemper habuere .l. minime. ff. de leg. cū materia. Et ad allegata in ꝯtrariū ptꝫ rn̄ſio ex premiſſis recte intelligēti. q2 rn̄dēdo vnico verbo ꝓcedūt qn̄ materia ſubiecta ⁊ diſpō .l. eſt ꝓportiōabilis ad iudeos ſicut ad xp̄ianos qꝺ nō ꝯtingit ex diſpōne .d.c.ꝗꝗ. put ex plurimis ſ. clariſſime deductū eſt ꝑ h̄ in ſimili facit qꝺ dicit Bart. in rub. ff. de iuſti. ⁊ iur. dū dicit ꝙ lꝫ iudeus poſſit eſſe tutor ſm iura antiqua: vt in .d.l. ſpadonē. §. i. hodie ſm iura noua nō pōt † tutor dꝫ iurare ad ſancta dei euangelia: vt in aut. vt hi q obliga. ſe habi. ⁊ in .§. fin. qꝺ iuramentū nō preſtant iudei. vt in .d.c. ſicut iudei. et in .c. etſi xp̄s. extra de iureiur. ⁊ ſic q2 materia nō eſt proportionabilis nō cōprehenditur iudex. Aduertat etiā q̄ hꝫ iudicare ꝙ ſit deductū. ⁊ probatur nō ſolum ꝙ ſit fenerator ſed etiam publicus ⁊ ꝙ etiā exegerit vſuras prout habetur in .d.c.ꝗꝗ. vbi per Joā. and. ⁊ doc. Alis non procederet dubitatio de qua .ſ. in qua tamē ſecundā opinionem ſupra formatam de iure veriorem exiſtimo ⁊c.

Laus deo omnipotenti amen.

❡ Consilium .lxxi.

1 ☞ Diſpoſitio .c.ꝗꝗ. de vſur. nō extēditur ad iudeos.
2 Judeus teſtatur.
3 Judeus an habeat priuilegium pie cauſe.
4 Diſpoſitio cōciliariū penalis inducta in odium vſurariorum non habet locum in iudeis.
5 Pene due ſi copulētur ceſſante vna ceſſat alia.
6 Repetitio quot modis fiat. ⁊ nu. 7. 8. ⁊ 9.
10 Judeus an indirecte ligetur cēſuris eccleſie.
11 Hereſis nō cadit proprie in iudeo.
12 Judei facti ſunt ſerui per mortem chriſti.

COr mundū crea in me deus

⁊ ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis vt cum deſiderem eſſe ſacerdos boni ⁊ equi non incidam in errorem. Super queſtione propoſita videlicet nunquid valeat teſtamentum conditum a iudeo manifeſto vſurario nō ſeruata forma .c.ꝗꝗ. de vſur. in .vi. ſubtiliſſime ⁊ abunde ſcripſit excellentiſſimus doctor dominus Bartholomeus Socinus qui vt ſupra cōſuluit illis concluſionem puto iuridicam ⁊ veram ſcilicet quod † diſpoſitio ᵇ .d.c.ꝗꝗ. nullo modo extendatur ad iudeos manifeſtos vſurarios. ⁊ pro confirmatione aſſumo mihi vnam maximam in iure noſtro ſcilicet ꝙ iudeo ſimplici nō feneratori lꝫ teſtari cum nō inueniatur prohibitus: vt plene oſtendit idem conſulens allegans tex. iuris canonici ⁊ ciuilis in titulis de iudeis. ⁊ alibi iudeus eſt teſtabilis occaſione iudaice ſecte in hereticis ſecus: vt in .l. manicheos. C. de here. ⁊ aut. credentes. eod. titul. ⁊ in .c. excommunicamus. §. credentes. extra eod. tit. cum ſimi. ⁊ in ſpecie Bald. in .l. iudices. in vlti. q. C. de ſen. ⁊ interlo. om. iudi. preſupponit iudeum teſtabilem dum querit † nunquid notarius qui neſcit literas hebraicas poſſit eſſe rogatus de teſtamēto iudei. ⁊ reſpōdit ꝙ nō niſi ille hebre⁹ ſciat linguam illius idiomatis vbi teſtm̄ cōficit̄. ⁊ illa lingua vtatur in teſtamēto cōficiēdo per gl. illius .l. iudices. ⁊ vidi conſultum per excellēde memorie dominum meū do. Joānem Petr. de peru. ſuper virtute quorūdam legatorum factorū per iudeū quēdā Heliam vocatum puto fuiſſe feneratorē ⁊ ſemper preſupponit teſtamētum valere. Item vidi per eūdem cōſultiſſimum do. meum cōſulēdo reſpōſum ſuper teſtamēto alterius iudei qui reliquerat iuſtam vxorem ſuam adminiſtratricem bonorū quid importaret legatum etiam tenēdo teſtm̄ valere tētauit fortius qꝺ † ſi cōceſſiſſet ꝑtātē diſtribuēdi ad pias cauſas dicte iuſte hebree ſue vxori in teſtamēto adhuc valeret licet videat̄ captatoria licet tāta perſona nō debeat habere priuilegium pie cauſe ad qꝺ poſſit allegari qꝺ dicūt doc. de morēte in peccato mortali euidēti in .l. i. C. de ſacroſan. ecc. ⁊ in .l. iubem⁹. C. de teſta. cū inſpecta cauſa digna priuilegio debent eſſe in illa diſpoſitione iudei priuilegiati quod vltimū nō firmauit noto igit̄ ad propoſitum noſtrum ꝙ in illis terminis preſupponit indubitāter teſtm̄ valere dicti iudei quem etiam puto fuiſſe feneratorem publicū hec adduxi nō q2 putarem dubitādum de iudeo nō feneratore publico. ſed vt excuterem pulicē de aure alterius q̄ dubitaſſet. Aſſumo mihi vnā aliā maximā ꝙ ante diſpōnem .d.c.ꝗꝗ. teſtamēta publicorū ⁊ manifeſtoꝝ vſurarioꝝ valebāt nec erāt irrita facta a legib⁹ nec a cañ. ſꝫ doc. in .d.c.ꝗꝗ. vn̄ videndū vtrum includat iudeos manifeſtos vſurarios in cuius p̄ncti examine viciſſitudinarius argumētiū ferro viā aperuit ſupradictus cōſulēs magiſqꝫ placet eius cōcluſio ꝙ diſpō .c.ꝗꝗ. nō includat iudeos † nam diſpō. cōciliaris penalis inducta in odium vſurariorū nō hꝫ locum in iudeis q2 ſunt extra eccleſiam ſꝫ indirecte imponit̄ q̄ſqꝫ pena de qua in .c. poſt miſerabilem. ⁊ .c. quāto. de vſu. ſecūdū Ant. de but. in .d.c. quanto. in .ij. q. ergo dicta cōſtitutio .c.ꝗꝗ. que ſilr̄ eſt cōſiliaria ⁊ penalis nō includat iudeum. ❡ Secūdo hoc idem demonſtratur alia ratione: quia pene de quibus in .d.c.ꝗꝗ. non poſſunt verificari in iudeo feneratore ⁊ ad propoſitum noſtrum dicitur in .§. nullus. quod nullus manifeſtorum vſurariorū teſtō interſit: aut eos ad cōfeſſionem admittat ſiue ipſos abſoluat que nō adaptant̄ in iudeo vt oſtēdit cōſulens. Tūc ſuccedit pulchra doctrina Jac. but. in .l. manci. C. de ſer. fug. per glo. ibi dicens ꝙ ſi ſtatuto cauetur quod ſi quis turbauerit aliquē in poſſeſſionem reſtituat poſſeſſionē ⁊ ſoluat cētum. An turbans tantum puniet̄ illa pena dicit ꝙ nō q2 pena reſtitutionis locum habere nō poteſt ⁊ † qn̄ due pene copulātur quo caſu hꝫ locū vna ⁊ alia ⁊ quo caſu ceſſat vna ceſſat ⁊ alia vt ibi. ⁊ .l. quāuis. C. de impube. Ita dicit ibi Jac. bu. cōcludens ꝙ nō puniret̄ ille turbans etiam pena cētum q̄ſi ſtatutū debeat intelligi de vi expulſiua in qua poteſt verificari vtraqꝫ pena cōiunctim a ſtatuto impoſita nō autem de inquietatiua qꝺ dictū valde plꝫ Raph. ⁊ Pau. de caſt. ibi ſimile ergo dicendum in queſtione noſtra: vt poſtꝗ omnes pene poſite in .d. cap.ꝗꝗ. non poſſunt adaptari iudeo diſpoſitio illius tex. de iudeo non intelligatur. Eadem concluſio probatur autorita-

a ❡ Vſure ſūt iudeis cōceſſe vis. ſ. .l. col. ij. vbi dr̄ ꝙ ad xp̄os ſunt ꝓhi.

b ❡ Qꝺ diſpō .c.ꝗꝗ. d vſu. li. vi. nō extenditur ad iudeos vt. ſ. in precedēti ꝯſi.

te do.Lud.ponit.in suis sing.nume.liiij.alij habent numerũ.cccc-
xl.ꝙ si statutum prouideat ꝙ quicũqȝ nõ exequit̃ dispositionem
defuncti infra bienniũ priuet̃ oibus suis beneficijs.ꝛ statim bona
testatoris restituat quare si executor testamentarius non restituat
que erant penes heredẽ ꝙ nõ priuabitur beneficijs suis q꞉ in tali
executore non verificantur oia que statutum presupponit qꝺ dicit
menti tenendũ:ergo idẽ in.q.nostra:vt dispositio.d.l.q̄q̄.non ha-
beat locũ in iudeo:in quo nõ verificantur omnia que.d.c.presup-
ponit.Ad idem bene faciunt ea que dixit Bart.in.l.vbi pactum.
C.de transac.in prima oppo.in ver.Alij dicunt ꝙ hic exponit̃ vbi
dicit illã.l.nõ habere locũ in pacto gratuito quia verba tex.nõ ve-
rificantur in vna ex penis impositis actori.ibi q꞉ venit cõtra trãs-
actionem solẽnem.Considero etiam ꝙ mẽs.d.c.q̄q̄.est includere
easdem personas manifestas vsurarias que includebant̃ in.c.
quia in oibus.de vsuris.q꞉ ad maius robur contentorum ibi fa-
ctum fuit.d.c.q̄q̄.vt dixit dictus consulẽs.Hoc idẽ adiuuatur ex
eo quod dixit Bar.in.l.ptor.§.fin.circa fi.ff.vi bo.raptorũ.ꝛ Bal.
6 in.l.titius.C.de ope.liber.dum dicit qꝺ † repetitio fit ex natura
7 declarationis.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.¶ † Item ex natu
8 ra preambuli.l.item quia.§.fi.de pac.Itẽ † ex natura relationis.
9 l.vbi aũt.§.illud.de ver.obli.Item † ex identitate rationis.l.ni-
hil.ff.de coniun.cum eman.libe.ergo cum.d.c.q̄q̄.editum fuerit
ad declarationem precedentis conciliaris constitutionis de qua
in.d.c.q꞉ in omnibus.que solum christianos complectitur.de qui-
bus ibi.nõ autem iudeos:maxime cũ relatio fiat in.d.c.q̄q̄.quo
ad penas indictas contra recipientes manifestos vsurarios ad se
pulturam ad dictam constitutionem conciliarem que includit so-
lum christianos vt predixi.¶ Considero etiam qꝺ canoniste au-
tores canonum quando voluerunt in materia vsuraria includere
iudeos directe aut indirecte exprimere consueuerunt.c.post mise-
rabilem.ꝛ.c.q̄to.de vsuris.Nec immerito quia regulariter non in
cluduntur sub Canone vt in.d.c.quanto.per.d.Anto.ꝛ in.c.gau-
demus.de diuor.per Pe.de ancha.ꝛ per Bal.in.l.si qua.C.de se-
cun.nup.vbi dicit ꝙ inter iudeos:ꝛ hodie practicatur diuortium.
ꝛ ita dicit fecisse Marhesiam iudeum perusij quia non seruant le-
gem euangelicam.ꝛ ibi latius.Audiui etiam a doc.iurista hispa-
no qꝺ in partibus eorum vbi sunt greges iudeorum iudei etiam
publici feneratores testantur ꝛ eorum testamenta rata habentur
etiam iudicio doctorum christianorum ad quos pertinet iudiciũ:
ergo etiam Perusij ꝛ in marchia anchonitana vnde mihi origo
est:ꝛ vbi feneratores ab antiquo consueuerunt esse nunquam au-
diui hunc scrupulum moueri.tamen eorum testamenta de qui-
bus ecclesia non curat audiui rata haberi:vt etiam ex dictis.s.
in princi.colligitur minime ergo sunt mutanda que interpreta-
tionem certam semper habuerunt.l.minime.ff.de legi.Nec obstat
ꝙ aliqui dicunt in.c.j.de vsur.in.vj.ꝙ prohibita est ibi locatio do-
morum etiam iudeis alienigenis feneratoribus nam pena ibi re-
spicit christianos patientes iudeos conducere domos aut condu
ctas habere in locis eorum non autem dicitur ibi aliquid de vsu-
rarijs conductoribus ꝙ aliquam penam patiantur si essent etiam
iudei locatores nihil ibi dicitur.¶ Nec obstant etiam que dicit
Joan.an.ꝛ Pau.de liaza.in cle.j.de vsur.super verbo censuram
super verbo rationum dum determinant vsurarios compellẽdos ꝛ
ad exhibendum codicem rationum per censuram ecclesiasticaȝ vt
10 ibi dicit tex.intelligendum est etiam de iudeis feneratoribus † q꞉
si non directe saltem indirecte censuras contra iudeos exercet ec-
clesia.ꝛ quia tex.ibi generaliter loquitur:ꝛ quia quo ad effectum
eos censura complectitur.Ad idem de priui.c.quanto.vbi dire-
cta ꝛ indirecta excommunicatio equiparantur:nam cum ibi de so
la censura ecclesiastica tractatum quo ad iudeos potest adaptari
non est iurandum si iudei includuntur.Quando vero pena in cõ-
stitutione apposita non est adaptabilis iudeo:vt est pena.§.fin.
de qua in.d.cle.dum dicit ꝙ si quis in illum errorem inciderit vt
pertinaciter affirmare presumat exorare vsuras nõ esse peccatum
cum velit hereticum esse puniendum tunc iudeus non includitur:
vt determinat idem Jo.an.in.d.cle.j.§.fi.in glo.super verb.hereti
11 cum.† q꞉ non cadit in iudicio proprie heresis que diuisionem pro
prie notat;sed iudei nunq̃ fuerunt in vnitate ergo ꝛc.Idem tenet
etiã Pau.de liaza.in glo.sua super verbo pertinaciter:q꞉ cum iu-
dei non sint de gremio ecclesie proprie diuisionem ab eo facere nõ
possunt.xiv.dist.de iude.cum si.lȝ eñ sint creature dei:non tamen
ecclesie que omnes regenerauit per baptismum.ꝛ ideo Canonib⁹
non arctantur.ij.q.j.multi.vt ibi per eum latius.ergo idẽ dicẽdũ
in questione nostra scilicet vt iudei non includantur in.d.c.q̄q̄.de
vsu.quia omnes ille pene non possunt coniunctim adaptari iu-
deo:vt sepius est dictum ꝛ plene per consulentem nominatim tex.
in.d.c.q̄q̄.§.nullus.dum loquitur de testamento vsurarij mani-
festi.ꝛ prohibet vnicuiqȝ ne illorum testamẽtis intersit.Aut eos
ad confessionem admittat:siue ipsos absoluat non potest adapta
ri iudeo:in quo nõ cadit cõfessio sacramẽtalis.de qua ibi aut ab-

¶ Subscriptio ad idem ꝛ fuit domini Alex.de imo.

solutio vt de se ptȝ igit̃ non possit militare in iudeo feneratore.Et
hoc puto valde ponderandũ.s.ꝙ iudei quo ad editiones libri rõ-
num inducunt̃ sub cẽsura de qua in.d.cle.j.§.ceterũ.q꞉ etiam ꝯtra
iudeos cẽsuras exercet ecclesia.ꝛ tamẽ quo ad penã heresis de qua
in.§.fi.nõ includunt̃ q꞉ heresis nõ cadit proprie i iudeo vt vtriqȝ
determinat̃ per eosdẽ doc.in.d.cle.qui vt puto eadem ratione di-
xissent ꝙ cõfessio nõ dicitur denegabilis iudeo p ecclesiã nec abso-
lutio q꞉ quo ad penam spũalem ecclesia de illis nõ curat.vt no.xx-
viij.q.j.c.sepe scripsisse.dicit eñ Pau.de liaza.in.d.glo.super verbo
rationum.in fi.ꝛ ista bñ cõfirmant̃ ex his q̃.s.dixi allegando glo.
in.d.l.mancipia.ꝛ doc.ibi ꝛ in locis.s.allegatis.etiam ex eo quod
singulr̃ dicit Jo.an.in nouella.in.c.j.de homicid.lib.vj.ꝛ sup ver-
bo xp̄ianũ.ꝛ in.d.c.q̄q̄.in prin.dũ loquit̃ de eo qui vsuras non exi
git.facilius etiã in iudeo cadit censura ecclesiastica cuius effectus
temporalis ꝛ ad punitionem contumacie ponunt̃ in tex.c.querẽti.
de ver.sig.quã alie pene.de qbus in.d.c.q̄q̄.vt ptȝ sensato cuiqȝ ni
si fallit qꝺ facit ad dicta.s.pauloante.Facit etiaȝ ad predicta gl.
no.in.c.j.§.sane.sup ver.penuria.de statu reg.lib.vj.ꝛ ibi no.doc.di
ceret insuper fortasse aliqs etiã iudeum nõ feneratorem non posse
12 testari † q꞉ iudei facti sunt serui per mortẽ Christi.cap.ꝛ si iudeos.
de iudeis ergo tanq̃ serui sunt facti intestabiles.ꝛ potissime quia
oia iudeorũ bona de iure vident̃ confiscãda.vt in auť.gazaros.C.
de here.Hinc solet dici qꝺ princeps qui eorũ bonis est dñs potest il
los tanq̃ seruos vẽdere sm Arch.xlv.dist.c.qui sincere.ꝛ disputat
Old.consil.lxxxvj.copiosissime.Accedit qꝺ dicit Ludo.põta.in.l.
pactũ dotale.C.de colla.vbi sustentando Bart.in rub.ff.de ius.ꝛ
iu.s.ꝙ iudeus non possit hodie esse tutor xp̄iani assignat rationem
s.q꞉ bona iudeorũ debent publicari.vt.d.auť.s.de here.dum dicit
circũcisos ꝛc.Sed respondendũ est in primis ꝙ verbũ circuncisos
qꝺ reperit̃ in.d.auť.in aliquibus libris positũ nõ reperitur in cor-
pore vnde tracta fuit.d.auť.sm eundem Lud.ponta.in.l.multum
interest.ff.de verb.obli.vbi subdit ꝙ nõ ideo sunt bona iudeorum
publicanda scȝ q꞉ sint iudei.vt in.c.iudei.de iudeis reperi etiam di
ctum.d.Thomam doctorem senẽ.tenuisse in.l.si pluribus.de leg.
j.dicentem ꝙ iudei nec possunt nec debent spoliari bonis nisi cãm
cõmittãt.l.iudei.C.de iudeis.ad dictã auť.gazaros.rñdet ibi put
s.rñdit ponta.vel qꝺ ibi dũ dicit circũcisos loquit̃ de xp̄ianis qui
patiuntur se circũcidi quorũ bona publicant̃ q꞉ illa est spẽs here-
sis secus est in iudeis quos Canon.ꝛ illud multiplici ratione tole
rant vt in titulis de iudeis extra.ꝛ.j.quibus imperatores multa
clementissime condonarunt vt pulcherrime loquit̃ Goffre.in suis
libellis super constitutionibus christianis Ego etiam volui vide-
re tex.in corpore in vltima rub.libri.feudorũ.rub.de statutis cõtra
libertatem ecclesie.§.gazaros.vtrũ ibi esset verbum circũcisos.ꝛ in
multis libris non inueni lȝ in aliquibus inueniat̃.In effectu nõ in
sistẽdo in premissis que possent dilatari facile dico quod vbi chri-
stianis non imminet periculum nec scandalum sed iudei quiete vi
uunt papa nõ debet precipere nec suadere principibus quod talia
fiant vt per Old.in.d.consi.ꝛ Jo.and.in addi.in tit.de iudeis.ver.
vidi quedam solemnia scripta ꝛ eos spoliare bonis eoruȝ esset alie
num a clementia tolerantia ꝛ humanitati Canonum ꝛ legum nec
est consuetum nec iustum nec paterentur honesti principes. Solẽt
tamen iudei de consuetudine donare imperatori quando coronat̃
aliquid vt dicit glos.in.l.j.C.de auro coro.lib.x.argu.l.iudeorum.
C.de iudeis.¶ Cum igitur de consuetudine vt in princi.dixi testa
menta iudeorum rata sint tanq̃ facta ab habentibus potestateȝ
testandi quos intestabiles nõ reperi nec puto reperiri de iure ꝛ iu-
deos publicos feneratores non includat.d.c.q̄q̄.vt sepius est di-
ctum idem in effectu concludo quod.s.conclusum fuit supraścri-
ptum eximium ꝛ insignem consulentem quare de subscriptione re
quisitis. Laus deo ꝛc.

¶ Consilium ad idem.lxxij.

1 ¶ Dispositio.c.q̄q̄.an habeat locum in iudeis.
2 Lex mosis attenditur in causis iudeorum.

Domini redẽptoris nostri
inuocato suffragio.Super † premissa dubitatione sci
licet an dispositio.c.q̄q̄.de vsur.in.vj.quatenus inuali-
dat testamenta manifestorum vsurariorum locum sibi vendicet in
hebreis manifestis vsurarijs multum copiose ꝛ eleganter allega-
tum fuit per excellentissimos doctores senenses supra consulen-
tes mihi fratres honorandos adeo quod additione opus esse nõ
videretur: tamen ne ad rẽ ipsam incogitate accessisse videar etiaȝ
q꞉ vt prefati consulentes affirmantes passus iste non videtur repe
riri in specie a doctorib⁹ nostris scribẽtibus in iure tactus aliqua
ad confirmationẽ sue conclusionis breuiter subiungã.ꝛ in primis
dico ꝙ istã partẽ negatiuã sequi vr̃ Florianus de san.Pet.de bo-
no.i.l.fi.C.de iude.vbi qrit quid possint ordinarij locorũ ꝯ iudeos
ratiõe vsurarie prauitatis.ꝛ dicit ꝙ respectu pene que olim impo-
nebatur

[...]nebatur per.c.q: in oibus. z.c.preterea de vsu. s. quod priuent sepultura nec ad cõionẽ admittantur z excõicatione astringatur vsque ad condignam satisfactionem nil pñt q: nõ pñt excludi de corpore ecclesie qui nunquam intus fuerũt. z q: quo ad spũalia nil ad nos de his qui foris sunt. ij.q.j. multi. xxviij.q.j. sepe. z cum ibi notatis z.c. gaudemus. de diuor. idem dicit respectu pene. de qua in.c.j. de vsuris in vj. s. ne locentur hospitia. z etiã respectu pene de qua in.c. q̃q̃. de vsu. in. vj. z in cle. j eo. ti. talium enim penarum fm eũ sunt incapaces iudei: z iõ infert quod cõtra eorũ heredes non põt pcedi vigore illorum iurũ z subdit qõ bene puidit eccl̃a militãs contra iudeos fenerantes catholicis eo modo quo potuit. nam interdicit xpianis commertium iudeoz donec plene restituant vsuras. c. post miserabilem. z.c. quanto. de vsuris. sic z eodẽ mõ cõpellit eos ad soluendas decimas prediales. c. de terris. de decimis. ex his dicit ipe esse cõcludendum qcum iura aliter nõ disponãt non pñt ordinarii locorum inquietare iudeos nec hr̃des eorũ sup restõne vsurarũ z ista dicit esse notanda q: quotidiana cũ igit dispõ. d.c. q̃q̃. q̃ est lex canõica indacta sit ad restitutionem vsurarũ vt dicit Jo. an. ibi i pñ. in nouella non dz habere locũ quo ad iudeos. vt est de mente prefati doctoris. nec in propriis terminis reperio per alios specifice tactam hanc pncipalem dubitationẽ de quo qaerit. zfirmo alia rõne. nam vbi habemus legem mosaycã nõ debemus ab ea discedere quo ad actum celebrandum per iudeũ siue xpianũ. z solũ dz attẽdi ipsa lex mosayca. non autem lex humana nisi quatenus expssa lex humana prohiberet iudeis. ita plene zcludit Joan. cal. cõsi. x. sub rub. de consitõ. z in consi. xxx. sub rubrica. de testa vbi concludit qõ
2 †cum fm legẽ mosaycã filius masculus excludit ab intestato feminam vt habet numeri. xxvij. z papa z impator tolerent vt legẽ seruent. ergo scdm illam succedere. p hoc allegat. l. iudeos. C. de iude. ibi dum differentia amissim hacteũ. zc.

Consilium. lxxiij.

1 Rationem sue administrationis qui teneantur reddere.
2 Frater qui stat in cõi cum aliis fratribus et administrat tenetur reddere rationem. et in quibus stetur ipsius dicto.
3 Absolutio facta a redditione rationis nõ extenditur ad id quod dolo fuit retentum.
4 Contractus continentes liberationem debent stricte interpretari.
5 Administrator si non confecit librum rationum contra ipsum iuratur in litem.
6 Ratio redditionis rationis qualiter fiat.
7 Dolus presumptus et difficultas probationis vbi concurrunt defertur iuramentum in litem.
8 Pluralis locutio resoluit in suas singularitates. et na. 13.
9 Fratres si simul habitant et comunicant fructus hereditatis paterne non tamen ob id dicuntur socii omnium bonorum.
10 Debitum societati non compensatur cum vno ex sociis.
11 Verba contractus sunt interpretanda contra eum qui se in illis fundat.
12 Verba vniuersalia aliquando restringuntur.
14 Ratio equalitatis seruande quid operetur.
15 Verba nihil operari minus absurdum est quam extendi vltra solitum.
16 Verba debent deseruire menti: et scdm mentẽ ampliantur.
17 Societatis occasione factum societati imputatur.
18 Donare est perdere et est furoris species.
19 Donatio etiam inter fratres non presumitur.
20 Determinari equaliter debent que oratione eadem determinantur.
21 Precedentia declarant sequentia: et econtra.
22 Media talia presumuntur qualia probantur precedentia et sequentia.
23 Oppositum operatur in opposito id quod operatur propositum in proposito.

Consiliis nostris trinus deus optimus adsit: vt fas perpetuo sanctaque iura loquar. Circa primam huius consultationis dubitationem concludo quod dictus Petruspaulus tenetur reddere rationẽ administrationis bonoz maternorũ cõium inter ipsum z pfatum magistrum Joannem qm̃ regula generalis est q
1 †quicũqz alienam suscipit administrationem tenetur ad redditionem rõnis z reliqua iuxta illud euangeliũ redde rationem villicationis tue vt hr̃ luce. c. xvj. z in.c. qualr z qñ el. ij. extra de accu. z hic descendit quod tutor administrationis rationem reddere tenetur. l. j. in princi. z. §. de rationibus. ff. de tute. z rõni. distra. Ad idem etiam tenet curator vt in. l. aduersus z in. l. rationes. C. de admi. tuto. z ponit de vtroque Spec. in. ti. de iudici. in. iiij. parte. §. ij. ver. sequitur videre de actio. tutele. Idem etiam videm⁹ in negociorũ gestore qui obligatus ad redditionem rõnis z tenetur de mala z negligenti administratione vt est text. z ibi hoc notabiliter declarat barto. in. l. ib. ij. ff. de ne. ge. Idem etiã in pcuratore ad iudicia vel negocia vt h̃ hñtur in. l. si remunerandi z in. l. si procuratorem. §. j. ff. m̃ã z. multa alia similia enumerat Hosti. in sum. in ti. de obliga. ad ratiocinia. z in terminis
2 †de fratre qui existens in comuni cum fratrib⁹ administrauit. decidit Bal. in quodam suo cõsilio In noie dñi amẽ. Ad primũ vbi in vj. dubio concludit q tenetur de omnib⁹ reddere rationem taliter qualiter reddi potest. nam non de oibus testes haberi possunt. sz in quibusdam stat suo sacro. s. in modicis. Item etiã in nõ modicis si persone qualitas verisimilitudo z iudicis mens cum hoc cõcurrat argu. l. si quis p redemptore. C. de dona. z eius qõ not. in. l. si pñs. z in. l. in fundo. ff. de rei ven. Ad predicta accedat qõ consuluit insignis doctor Abbas Moder. in suo cõsi. xij. quod incipit Magnificus dñs Joannes vbi in. vj. dubio cõcludit qm̃ filius etiam tenet reddere rõnem de his q̃ viuente patre administrauit licet pr̃ redditionem rationis non petierit ar. l. cũ ops. ver. sed in hac spẽ. C. de bo. que lib. vbi spãliter statuitur in pr̃e qui administrat bona aduenticia filii quorum vsufruct⁹ sibi queritur vt nõ teneat reddere rõnẽ secus ergo in filio qui nõ facit suum vsufructũ lz hẽat liberam administrationem in bonis paternis. Ad idem adducit tex. per locuz a spãli in. d. l. cum ops. §. finalis res z quod hr̃ in. l. tres fratres. ff. de pac. z in. l. si soror. C. de collatio. dicit tamẽ se putare qõ nõ est exigẽda ita stricta ratio sicut ab extraneo. sed satis est qõ gñaliter ostenditur quantum in familia z in aliis stantibus verisimiliter potuit expendere vt latius per eum prefato cõsilio. z ad pdictã redditionẽ rationis tenet dictus Petruspaulus etiam si fuerit socius quomodocunqz zc. dictoz bonoz maternoz. qm̃ ratio zcracte societatis non eximit a redditione rõnis. qm̃ qũcunqz si sine calũnia administratio societatis petitur ipsa reuideri dz. ita decidit Bald. in rubri. C. pro so. ar. l. conditu. eo. tit. z sequitur Barto. de saly. Ille aũt tenetur q administrauit vt in. l. creditor. §. duob⁹. ff. mãd. administratio em̃ quecunqz regulr̃ reuisionem rõnis expostulat. vt in. d. l. j. §. offõ. ff. de tute. z rõ di. quem tex. doc. extendunt ad oẽs administratores e de fratre socio etiam decidit Ludo. ro. in suo consi. clxxij. al. cccciij. vbi plenius. quod incipit in xpi noie amen. circa primum quo q̃ritur in tertio dubio z lz Bar. in. l. mutius. ff. pro so. dicat societatis rõnem amicabiliter z de anno in annum reuidendã h̃ non prosequor q: satis est ad propositũ q teneat ad reuisionem rõnis. Nec habet obstare qõ dictus Petruspaulus fuerit liberatus a red-
3 ditione rõnis ab aliis eius fratribus † z sic videatur absolutus a dicta redditione rationis preterquã si aliquod dolo retinuisset vel subtraxisset prout not. Bartholus in. l. aurelio. §. gaius. ff. de liber. lega. z in. l. lucius. z ibi Barto. eodem titu. traditur in. l. tres fratres. ff. de pac. z in. l. actione. z. leg. sub pretextu. C. de transac. Ad idem glo. in. l. pomponius scribit in. si. ff. de neg. gest. sed ad hoc respondetur quod dictus Petruspaulus tm̃ fuit liberatus ab administratione bonorum cõim dictorum quatuor fratrum facta z gesta a morte quõdam eorum patris citra vsqz ad hodiernũ diem z etiam tpe vite eorũ pr̃is prout cantat instr̃m sed in casu nostro petitur redditio rationis administrationis bonoz cõium non dictorum quatuor fratrum tm̃ bonorum maternoz cõium inter dictos Petrumpaulum z magistrũ Joannẽ. z et sic de administratione diuersa ab ea a qua fuit liberatus cũ tm̃ fuerit liberat⁹ ab administratione bonoz cõium dictorum quatuor fratrũ vñ ex diuersis nõ fit illatio. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acquiren. pos. z in. l. papinianus exuli. ff. de mino. vnde cum hic casus sit omissus remanet in dispõne iuris cõis. l. si cum dotẽ. in pn. ff. so. ma. z in. l. si extrane⁹. ff. de
4 condi. ob cãm. debent † enim contract⁹ stricte interpretari nec aliquid extrinsecus subintelligi. l. quicqd astringẽde. z in. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. ob. z maxime qñ continent liberationẽ vel quietationẽ. iuxta no. in. l. si vnus. §. ante oĩa. z in. l. q in futurũ. §. si ex altera. ff. de pac. facit. l. cum aquilia. cum ibi no. ff. de transactionibus. Concluditur. ergo clare ex verbis dicte liberationis dictum Petrumpaulũ non esse liberatũ a redditione rõnis dicte administrationis bonorum mater. Ad qõ accedat q z si aliqua foret in verbis dubitatio que tñ non est in casu nro. tamẽ deberẽt interpretari contra Petrumpaulũ stipulatorẽ. z qui in illis se fundat. l. veteribus cum materia. ff. de pac. z. l. stipulatio ista. §. si quis insulam. cum ibi not. ff. de ver. ob. facit qõ statim dicam in sequenti dubitatione. Ex quibus concludit dñs Petrumpaulũ obligatũ esse ad redditionem rõnis administrationis bonorum maternorum inter ipsum et prefatum magistrum Joannem. z hoc per libros rõnum introit⁹. z etiã probando expensas vt supra. alias em̃ si non cõfecit legitime libros rationum de introitibus de redditibus. z de expensis. ad ista probandum defertur iuramentum in litem casus est valde no. in. d. l. j. §. officio. ff. de tute. z ratio. di. vbi notanter ad propositum dicunt Bartholus z Baldus not. quod tutor debet conficere librum rationum z pupillo reddere finita tutela. Ad idem. l. lucius. §. tutel. ff. de admi. tuto. z idem dicunt in quolibet alio administratore arg. l. si. §. inter cetera. ff. de libe. leg. z. l. si ita fuerit ver. in religio-

5 ff. de manu. testa. alias si hoc † nō facit tenetur ad interesse declarā
dum per iuramentum in litē quasi fuerit in psumpto dolo nō con
ficiendo librum rationum prout tenebatur arg. d. l. qui repertoriū. cū
ibi no. per Barto. & ita no. Jac. de are. in d. §. officio. qd Bald. re-
putat ibi notabile. qd ita presumātur contra illū qui nō facit codicē
rōnum sicut contra illū qui non facit inuentariū. & ita tenet Ray.
de for. facit. l. si quis cū falso. §. j. vbi tex. ff. de fal. Ad predicta opti
me accedit not. consilium. Pet. de anch. qd incipit in christi nomi-
6 ne amen. sordide & perniciose nimis vbi fortius dicit quod † debēt
in tali libro rationum sigillatim oia describi. vt ex tali fundo: et ta
li colono tm̄. & a tali tantū. & sic de singulis. Nec debet in genere & in
summam asserere se tantum expendisse. & se tm̄ recepisse. Istud em̄
non est reddere rationem allegat. l. cum seruus. ff. de cōdi. & de. dū
text. dicit vt computationes probe. an improbe referantur acce-
pta & data an non recte &c. sit enim sic vt specifice singula declara-
ta veritas & falsitas deprehendi potest. non sub nube & generali-
ter affirmando sic esse vel non esse. facit. l. argentarius. §. edi. ff. de
edendo. ita etiam tz Bar. in suo consilio incipiente cum pdicta qd ad
7 hoc allegat pfatus doctor in dicto consilio. pro hoc facit qr † si con-
currit dolus psumptus & difficultas probatiōis est loc⁹ delationi
iuramenti in litem vt est gl. cōiter approbata in. l. in actionibus. ff.
de in litem iurando. & sic opinio Bald. & domini Abba. in dictis
consilijs videtur procedere in his que geruntur inter fratres in
quibus difficilis est probatio per ipsum de mente ipsorum. quo ca
su quando difficilis est probatio ad coniecturas recurritur iux-
ta not. per Bart. in. l. in illa in vltimis verbis. ff. de ver. obli. facit
l. non omnis. §. a barbaris. ff. de re mili. & quod not. Bartholus. in
l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. ff. de no. ope. nunci. & quod no. gl.
quod ibi not. Zemi. in. c. j. de testi. li. vj. & quod no. in. l. si quis ex ar
gentarijs. §. pe. ff. de eden. cum si. & hoc quo ad primā. ¶ Circa se-
cundam dubitationem videbatur prima facie dicendum q dict⁹
magister Joannes diceretur cōicasse predicta lucra per eum quesi-
ta. Quod ex tribus videbatur ostendi. ¶ Primo per illa verba in
strī quod oia eorum debita & credita &c. qm̄ si oia credita sunt cō-
municata igitur credita dicti magistri Joannis censētur commu-
nicata ergo si magister Joannes habet pecunias penes tertias
personas de quibus hz instrm̄ proprio nomine vr̄ illa cōicasse. illa
enim dn̄r credita magistri Joannis qui secutus fuit fidem illaruz
personarum que sunt sibi debitrices iuxta text. & ibi plene not. i. l. j.
8 ff. si cer. pe. ¶ Scdo videtur confirmari ista conclusio qm † pluralis
locutio resoluitur in suas singularitates vt est casus & ibi Barto.
in. l. falsa. §. fi. ff. de cōdi. & demon. l. iij. §. j. de neg. ge. & no. Archi.
in. c. omnes. j. dist. & not. glo. in verbo per ipsos in cle. j. de renun. &
in. l. ij. §. ex actis. ff. de ori. iuris. cū si. igitur licet instrm̄ dicat quod
credita eorum sint cōia talis oratio resoluitur si eorum & cuiuslibet
ipsorum vel alicuius ipsorum & consequenter licet dicta bona sint
propria credita dicti magistri Joannis videtur cōicata. facit. l. lu-
cius. §. gayo. ff. ad tre. & quod no. in. c. lz. de pcu. & in. c. significauit.
de appellation. ¶ Tertio & vltimo hec pars confirmatur quia
si intelligamus de debitore & creditore non solum sīū sed cuiuslibet
vel alicuius ipsorum tunc res vr̄ clara. si autē intelligamus tm̄ de
debitore & creditore predictoz omniū simul. & sic de illis que prius
erant oium fratrum simul. tunc cōuentio nihil opabit qr et sine di
cta cōuentione erant cōia iuxta. l. oēs alienum cū se. ff. pro socio & i
l. j. §. si plures. ff. de exerci. & in. l. sed nec eius. ff. pro socio. verba au-
tem debent intelligi vt aliquid operentur. l. si quando. ff. de le. j. vbi
per Joan. de imo. & in. c. si papa. extra. de priuile. li. vj. immo nullū
verbum dz esse in contractu sine virtute aliquid operādi vt elegā-
ter declarat Bartho. in rub. C. de cōtrahen. emp. in. x. q. & per Bald. in
preludijs feu. & glos. in. c. mandatum. de rescrip. cum vulgaribus.
¶ Quid enīz opus erat occupare membranas. xix. di. si romanoz
ergo ad hoc vt vba aliquid operent intelligatur scdm pmum mo-
dum intelligendi. s. relatum. & h vltima ratio iudicio meo videbat
magis vrgere in contrarium. pp quam aliqua videtur induci dubi
tatio. ¶ His tamē non obstātibus ↄtiam snīam veriorem existimo
a qd immo dict⁹ magister Joānes nō cēseat cōicasse dicta lucra [a]. et
ita reperio sup hoc puncto esse cōsultum p pstantissimū iuriscōsultū
dn̄z aurelium de belencinis de mutina cuius cōsilij elegātissimi co-
pia est ad me transmissa. cōfirmādo eius cōclusionē pro fundamēto
9 presuppono. put in narratione psenti dr q † inter istos fres nō erat
societas omnium bonoz. lz simul habitarēt hrditatē pr̄nā pro indi
uiso cōiter retinerent & fruct⁹ hrditatis simul cōicarent & consume
rēt. & pbatur in. l. cū duob⁹ als icipit papinian⁹. §. si fres. & ibi pōlt
Bal. post Cy. ff. pro socio. & in. l. ex pte. §. fili⁹. ff. fam. her. tenēt. Old.
Bart. Bald. & alij in. l. titium & meuiuz. §. altero. ff. de admi. tuto. &
Bart. & Bal. & alij in. l. si patruus. C. cōia vtriusq iud. facit. l. lz. C.
de decu. li. x. & quod pōit Bal. in. c. si duo fres in cōi casu de fratri-
bus. de nouo bn̄ficio inuestitis in vsi. feu. immo dicit plerique nō da
ri societatem oium bonoz nisi expsse agat ptex. in. l. iij. iuncta glo.
in verbo spāliter. ff. pro socio. & in. d. l. cum duobus. §. idem. papinia

[a] ¶ Cōtrariū cōsuluit do. Alex. in ↄsi. xxvij. s. pri. alle. i. j. volu.

nus. ad idem gl. in vbo tutor bonorū insti. pro socio. in pn. & hoc ad
ducunt no. p Bart. in. d. §. altero. & clari⁹ in. d. l. si patruus. Sz hoc
nō prosequor. si ergo non erat inter eos societas omniū bonoz quō
cunq societas tacite int eos cōtracta fuisset ex quo dicta lucra nō
fuerunt cōicata quo ad illa non extēderet p ea q ponit Bart. in. l. i.
§. si quis hoc interdicto in. fi. ff. de iti. actuque priua. & sic relinquit
q circunscripto ↄtractu postea inito de quo. s. pdicta bona essent
propria dicti magistri Joānis insti. p quas personas nobis aquiri
tur. §. i. & in. l. cum opz. §. i. C. de bo. que libe. tradit plene. in. l. j. §. sed
nec castrēse per Bar. ff. de colla. & in. l. pe. & in fi. C. de colla. cum vul
garibus. ¶ Restat ergo videndū nunqd p dicta vba qd oia eorū
debita & credita sint & esse debeāt cōia &c. videantur cōicata dicta
lucra. & siue sequamur strictam vborū interptationez siue verā ↄhē
tium mentem ↄcludēdū est qd nō sequēdo strictā vboz interptatio
nem in primis ostēdit illam clarū est q alia diuersa & separata dicūt
debita et credita eoz fratrū alia diuersa & separata dicunt debita
& credita dicti magistri Joannis & cuiuslibet alterius fratris in p
ticulari. nam qd est debitū & creditū in cōi nō dr esse alicui⁹ ipsorū
in particulari & iō dicit notabilr Bal. ad propositū in. l. ei⁹. C. de ↄ
10 pensa. quod † si vnus ex socijs agit noīe societatis & sibi a debitore
opponatur cōpēsatio de eo q ipse dz in particulari talis oppositio
nō pcedit: & inter als rōnes assignat q id qd debetur societati nō
cōpensatur cum vno ex socijs. l. actionū. §. si cōis. ff. pro socio. Ergo
sequit quod diuersum est debitū siue creditū societatis a debito et
credito vnius ex socijs in pticulari. hoc etiā approbat ibi Bartho
lomeus de saly. clarius ad propositum vbi assignat rōnem qr ille
alienuz debitum ↄpensat non q debetur a societate cuius nomine
petitur. ille enim non petit vt sibi debitum vt singularis psona dz
ar. d. l. & l. sancimus eo. tit. Cum ergo dicti magister Joannes et
fratres tm̄ voluerint quod essent cōia debita & credita eorū in plu-
rali & cōi & non expresserunt de debita & credita eorum in particu-
lari. nō video quō in contractibus in quib⁹ stricta fieri dz interpre-
tatio. vt in. l. quicquid astringēdc. ff. de ver. obl. fieri debeat extensio
ad diuersam speciem debiti & crediti. cum in ↄtibus omissum loco
tpe & personis habeat pro omisso. l. triticum. & l. si stipulatus. §. gri
sogonus. ff. de ver. obli. l. de dic. & ibi glo. ff. qui satis. cog. l. si cum
dotem. in princip. ff. so. ma. & ideo in dubijs non est recedendum a
verbis. l. ille aut ille. §. cum in verbis. & l. non aliter. ff. de leg. iij. lib.
iij. §. igitur. ff. de exercitoria. & si hoc est in testamentis in quibus la
tior sit interpretatio. ergo fortius in contractibus. l. in testamentis
cum materia. ff. de. reg. iu & probatur vtrunque in. c. cum dilectus.
extra de dona. Si enim voluissent cōicare credita que spectabant
ad vnunquemq in particulari vtiq expressissent debita et credita
ipsorum & cuiuslibet ipsorum. l. vnica. §. sin autem ad deficientis.
C. de cadu. tol. Constat ergo aperte quod attenta stricta interpta
11 tione verboz dicta lucra nō cōphendunt. eo maxime qr vba † sunt
interpretanda ↄtra alios fratres qui fundant se in eis. vt not. glo.
communiter approbata in. l. veteribus. ff. de pac. & traditur i. l. stipu-
latio ista. §. in stipulationibus. ff. de verbo. obli. & Pau. de. cast. in
l. serui electione. §. fi. ff. de leg. j. vbi refert Bald. ita consuluisse & per
consequens non ob. vlūs omnia cum referat se ad debita & credita
eorum in cōmuni & non in particulari & quo ad ea stat in sua vtu
12 te ↄprehendit oia. nec est opus illam vlem restringere. licet † etiam
aliquando restrictionē patiat. vt in. l. inter oēs & ibi glo. & doc. ff. q
satis. cog. & in. l. i. cum glo. ff. de eo qd cer. loco. & quod no. Joā. an. &
do. An. in proe. gregoriano. & Bald. in. l. j. in. fi. C. communia. de
lega. & Barto. in. l. i. §. nunciatio. ff. de no. ope. nun. cum multis vul
13 garibus. Nec etiā obstat quod † pluralitas solet resolui in singu-
laritates suas quoniā illud pcedit si als non resolueret resultaret
absurdum traditur in. c. accepta. de appel. in. c. priuilegia. de priui.
et in. c. i. §. aut si libellario & ibi per Bald. qui. mo. feu. amit. quod
non resultat in casu nostro. immo potius resultaret si resolueretur.
¶ Preterea non geminat suas singularitates qn non est eadem
ratio vt declarat Bal. in. l. iubemus. §. sin autē. C. ad treb. Sed di-
uersa est ratio in debitis. & creditis in cōi quia illa debēt esse cōia. &
in acquisitis labor & industria ppria qr illa dn̄t esse precipua. am-
plius et pluralis locatio resoluitur in suas singularitates talis tm̄
cōditionis & nature qualis erāt sub ipsa plurali locatiōe ita dicit
Rapha. ful. Pau. de cast. & Mod. in. l. quamuis. C. de ipub. & alijs
substi. & ideo dicunt ad intellectum illius. l. q sub plurali locatione
substō vulgariter facta non comprehendebat pupillarē. ergo reso
luta in singularitates non comphēdit vnde ad propositū pluralis
locatio in casu nr̄o non ↄprehēdit credita precipua magistri Joā
nis sed tm̄ cōia omniū. igitur resoluta in suas singularitates nō de
14 bet illa comprehēdere † Itē resoluit nisi menoloquentis psumatur
in ↄtrariū rōne equalitatis seruande inter illos vt non cōsequatur
vnus plus ex persona alterius q econtra ita. dicunt Bal. & Bar.
de Saly. in. d. l. quamuis sz in casu nr̄o sine dubio resultaret maxi-
me inequalitas qr censeretur magister Joannes cōicasse suos la-
bores & suas vigilias. & tamen vt presupponitur talia nō cēseretur
sibi ab

sibi ab aliis cōicata. ꝛ ꝑdictā opi. Bal. ꝛ Sal. ꝛ glo. fi. in. l. hoc arg. ff.
de here. insti. facit ꝙ no. Bal. in. l. pe. l primo nota. ꝛ in pe. col. C. de im-
pu. ꝛ aliis substi. ꝛ Bar. in. l. scire debem⁹. in prīo no. ff. de ver. obl. Ac-
cedūt optime no. per Ang. imo. ꝛ Mod. in. l. qui rome. §. duo fratres.
ff. de ver. ob. vbi l3 qn̄ fideicōmissus est hincīde reciprocū. dubitaꝛ an p
verba generalia diuisionis vr̄ remissuz. qꝛ nō vr̄ de mēte alteri⁹ partis
tm̄ dare ꝛ nō accipere. vn̄ cū in casu n̄ro nihil hmōi recipiat magister
Joānes ꝛ fratrib⁹ nō dz cēseri eius mentē fuisse ꝑdicta lucra voluisse
cōicare. put etiā de eius mente demōstrabiꝛ latius infra. ¶ Postre-
mo ex quo pluralitas tota cōcurrit ad vnū effectū cōem nō dz in suas
resolui singularitates ar. ei⁹ qd̄ no. Jaco. bu. in. d. l. ꝙuis. ꝛ Bar. in. d.
l. falsa. in fi. ꝛ Bar. in. l. si seruus plurīū. i prin. ff. si qo cau. Nec me mo-
15 uet qd̄ verba alias nihil opareꝛ quoniā mun⁹ absurdū reputo qd̄ † verba
ba nihil operenꝛ quā qd̄ verba extendanꝛ vltra solitū significatū ꝛ ꝓ-
priū ꝛ donatio ꝑsumaꝛ. nā videm⁹ ꝙ poti⁹ verba ꝓmissiōis ꝛ stipula-
tionis sine cā cēsenꝛ nulla ꝙ ꝙ ꝑsumaꝛ cā donationis. vt in. l. ij. §. cir-
ca. ff. de doli excep. tradiꝛ in. l. a titio. ff. de ver. obl. ꝛ in. c. si cautio. de fi-
de instru. nūꝗ̄ eñ est ꝑsumēda donatio si aliter fieri pōt. l. cāpanus.
ff. de op. libe. ꝛ faciūt oīa que latissime ponunt Bar. ꝛ Mod. in. l. que
dotis. ff. so. ma. ¶ Preterea etiā dicta verba ꝓsūt multū operari tenen
do predictā conclusionē. fingamus enim ꝙ ob aliquā causam tāgentē
personā vnius tm̄ ad quē ipse solus erat obligatus oēs fres se obligas
sent vel etiā ob cām tangētem vnū tantū oēs fratres essent effecti credi
tores. ꝛ sic l3 debitū ꝛ creditū dicerētur cōia respectiue ad scd̄ā ꝑso-
nam ꝛ dicerenꝛ coīa debita ꝛ credita tn̄ iter ipsos nō dicerenꝛ cōia qꝛ
illa tm̄ credita ꝛ debita cōia que occasiōe societatis sunt cōtracta. l. cū
duobus. §. si qs ex sociis. ꝛ. l. si vnus ꝛ. §. si qd vnus ꝛ. l. sociū q in eo. l. si.
cū se. ff. pro so. ꝛ p bal. in tractatu de duobus fratrib⁹. ver. sed an stāte.
circa. fi. est eñ spāliter hoc statutū in societate oīm bonorū vt oīa cēseā
tur cōia. vt in. l. si societāt vniuersorū ꝛ in. d. l. cū duob⁹. §. si inter fres.
ꝛ in. §. sociū vniuersa iūcto. §. ꝑ ꝯtrium eo. ti. sec⁹ aūt est in aliis societati
bus vt dictū est. ꝛ tūc bn̄ verificabūꝛ illa verba nō recedēdo a ꝓpa iter
pretatione ꝛ multū operabūꝛ qꝛ debita ꝑdicta vt. s. ꝯsiderata. ꝛ credi
ta erūt effecta cōia iter eos q̄ prius nō erāt nec dabiꝛ repetitio actiōis
p so. vel negociorū gestorū. ꝓt etiā dicta cōuētio aliud opari ꝓut statī3
dicā. ex qbus ꝑꝫ ꝙ in pūcto iuris ꝛ in stricta disputatiōe nō recedendo
a verborū ꝓprietate ꝑdicta credita ꝑcipua prefati magistri Joannis
nō cēsenꝛ cōicata. si aūt velim⁹ cōsiderare mentē ꝯhētiū tn̄ nō violan-
do verba q̄ maxime est attēdēda. l. quotiēs. idē sermo. ꝛ ibi Bar. ff. de
16 reg. iu. l. cū mulier. ꝛ ibi Bar. so. ma. d. l. §. i. ꝛ ibi no. ff. de hr̄. insti. † mens
ti eñ dēt verba deseruire ꝛ non ꝯ. ꝛ id̄ sm̄ mentē ꝛ intētionē amplianꝛ
l. cū pr̄. §. dulcissimus. ff. de leg. ij. ꝛ ibi Bar. in. l. pr̄. §. fundū. ff. de lega.
iij. c. intelligentia. ꝛ. c. ꝑterea. extra de ver. sig. indubitāter ꝯcludēdū est
qd̄ nō cēsenꝛ lucra ꝑdicta cōicata. ꝛ vt mgr̄ notabiliꝛ Bal. i. l. multū
interest. C. si qs alteri vel sibi. ¶ Et ꝑsumptio sumiꝛ a priori ꝛ posteriori
ab his simul iūctis. ꝯsidero in p̄mis ꝙ antēq̄ pr̄ moreret dictus magr̄
Joānes dicta lucra retinuit vt ꝓpria ꝛ ꝑcipua nec illa cōicauit patri
cui magis afficiebaꝛ. Nec post mortē pr̄is illa per. x. annos qb⁹ stetit
cū fratribus cōicauit. vn̄ a tali ꝯsuetudine patrisfamilias sumitur pro
babilis ꝯiectura qd̄ noluerit illa cōicare. ar. eius qd̄ hr̄ in. l. vel vniuer-
sorū. ff. de pigno. act. ꝛ tex. in. §. seruos. insti. de rerum diui. ꝛ in. l. j. ff. de
tri. tri. ꝛ oleo lega. ꝛ in. l. labeo. ff. de suppel. leg. cū si. ꝛ hoc maxime cum
nihil reciperit a fratrib⁹ suis. ar. no. p Ang. imo. ꝛ Moder. in. d. l. qui
rome. §. duo fratres. facit qd̄ hr̄ l. l. ꝫ si lege. §. cōsuluit. ff. de petitio. hr̄.
ꝛ in. l. si nō fortē. §. libert⁹. ff. de ꝯdi. inde. confirmaꝛ hec opi. per ea que
gessit ꝛ conuenit cū fratrib⁹ magister Joānes ꝓut in dicto instro ꝯti-
nenꝛ. nā ipse simul cū fratrib⁹ suis consanguineis in p̄ma pte instri libe-
rat petrūpaulum fratrē sibi vtrinqꝫ ꝯiunctum a redditione rōnis oim
quatuor fratrū ꝛ tamē nō liberat ipsuꝫ ab administratiōe bonorū ma
tris dicti Petripauli ꝛ dicti magistri Joānis vt dictū est in p̄ma du
bitatione. si ergo non liberat eum a dicta administratione qd̄ minus
ꝙ tominus ꝑsumēdū est qd̄ voluerit eidē ꝑcipua cōicare qd̄ est plus. et
si hoc nō ꝑsumiꝛ fratri vtriqꝫ ꝯiūcto multominus fratrib⁹ ꝯsanguineis
tm̄ ar. an. multomagis. C. de sac. san. ec. ꝛ ar. stāte ab illa regula de qua
plus videꝛ inesse ꝛ nō iest ergo ꝛ de quo min⁹ vt tradiꝛ in. l. i. ff. si qs iu
di. nō ob. Cū ergo vsqꝫ ad diē ꝯfecti dicti istri nō cōicauerit. nō est cē-
sendū qd̄ voluerit ita vnico momento ꝑdere q̄si oēs suos sudores ꝛ la-
bores: fuit ergo intētio ꝯhētiū iudicio meo in p̄mis liberare Petrūpau
lū a dicta administratiōe bonorū oim quatuor fratrū. sed qꝛ dict⁹ ma
ior natu q administrauerat forte occasiōe bonorū cōiuꝫ ꝯtxerat plura
credita q̄ l3 nō essent cōia ꝯcta ꝑ eū in noie suo tn̄ veniebāt cōicāda iure
societatis. iuxta no. in. d. l. si patru⁹. C. cōia vtriusꝫ. iudi. ꝛ in. l. coiri. cum
multis sequētib⁹. ff. p so. ꝛ. l. cū duob⁹. §. cū duo. ꝛ. §. si fratres eod. tit.
Jdcirco appositū fuit ꝙ credita essent cōia. ꝛ id̄ diciꝛ i instro. Itē que
fuerūt cū dicto Petropaulo. sed qꝛ ēt aliqn̄ alij fres administrāt ꝛ hoc
idē poterat in aliis fratrib⁹ cōtigere idcirco subdiꝛ ꝛ oēs ipsi quatuor
fres simul ꝛ ꝓsūt dici dicta credita eorū ex quo veniebāt cōicāda. ar.
17 l. q actionē. ff. de reg. iu. operanꝛ ergo † dicta verba cōionē dictorū cre
ditorū ꝑ occasione societatis quo casu debēt ista societati imputari iu
xta no. p Bar. i. d. l. si patruus. ꝛ in. d. §. altero. ꝛ tradit Bal. notabi-

liter in. l. si paterno affectu in fin. C. de neg. gest. ꝛ notabiliter Lud. ro.
in suo ꝯsi. clix. ꝛ hec debita ꝑ dicta verba cēsenꝛ cōicata inter alios fra
tres ꝛ ēt si hmōi debita fuerūt ꝯcta ab aliis fratribus ꝛ ꝓsūt dici dicta
debita fratrū ex quo iter eos erāt cōicāda ampli⁹ etiā si aliqd Petrus-
paulus cōi noie gessisset ex quo ꝯtraxisset credita vel debita vel ēt aliā
eodē mō ꝯtxisset q̄ etiā poterāt eorū oim dici ex quo eorū noīa ꝯcta ꝛ il-
la rata hre poterāt vt ꝑ totū. ff. ꝛ. C. de neg. gest. ꝛ tn̄ illa nō dicebātur
cōia qꝛ iure societatis ꝛ fraternitatis nō poterat eos indistīcte obliga
re vt pꝫ ex not. in. d. §. altero. ꝛ in. d. l. si patruus. ꝛ in. l. iure societatis ꝛ
in. l. societatis. ꝛ in. l. omnes alienum. ff. pro so. vnde per dictā cōuentio
nē dicunꝛ effecta cōia. ꝛ hoc ēt ꝓbaꝛ ex verbis que immediate sequūꝛ
quib⁹ alij tres fratres ratificāt ꝛ approbāt quasdā alienatiōes ꝛ ꝓmis
siōes factas ꝑ dictū petrūpaulū ꝑ quē ēt ꝑcedētia declarātur. l. si seru⁹
plurīū. in fi. ꝛ. l. qui filia. in prin. ff. de leg. i. cū si. ꝛ sic pꝫ lippis ꝛ tōsorib⁹
qd̄ dicta verba plurimū operātur. igiꝛ nō debēt interꝑtari vt iste magr̄
Joannes videaꝛ voluisse donare cū vbi alia cōiectura sumi pōt nō est
18 presumēda donatio cū donare sit ꝑdere ꝛ spēs furoris: vt in. l. cū † de de-
19 bito. §. si filius. ff. d pac. ꝛ licet simus inter fratres † nō dz in dubio pre
sumi donatio nisi plurib⁹ cōcurrētib⁹ de qbus in. l. ꝓcula. ff. de ꝓba. et
ꝑ glo. i. l. libertis. §. manumissis. ff. de ali. rerū leg. ꝛ p Bart. ꝛ do. plenis-
sime in. l. q̄ dotis. ff. so. ma. ꝛ maxime vbi alia interpretatio recte fieri pōt
ad idē. l. elegāter. §. q reprobos. ff. de pig. act. imo aliqn̄ ꝑsumim⁹ poti⁹
rē a lege ꝓhibitā ꝙ donationē vt declarat Bal. no. in. l. fi. C. de do. ꝓ-
mi. ꝛ ꝓbaꝛ i. l. si tibi. in pn̄. cū ibi no. ff. de pa. facit tex. i. l. donatiōe. §. pe.
ff. de do. ꝛ. l. etiā. ꝛ qd̄ ibi. no. p Bar. C. de do iter vir. ꝛ vxo. ꝛ ꝓ certo si
cogitasset alij fres qd̄ magr̄. Johānes voluisset dicta n⁹ lucra i notabi
li summa cōicare ꝛ donare ꝛ hoc idē intellexisset magr̄ Joānes latius
fuissent ꝛ clarius verba concepta cum in aliis nō ita importantib⁹ fue
rint verba clare ita cōcepta vn̄ vel ipsi hoc nō intellexerūt: qd̄ credendū
est vel ei⁹ fratres voluerūt eū sub inuolucro verborū decipe. qbus dece-
ptionib⁹ ꝛ dolis bōi iudicis est obuiare. l. i. fūdo cū ma. fia. ff. de rei ven.
interꝑtenꝛ ergo dicta verba ꝓut. s. ¶ Pro h̄ facit. n. i in eadē oratiōe
ponitꝛ cōuentio inter Petrūpaulū ꝛ alios fratres. ꝛ inter fres omnes si
mul. ꝛ certū est qd̄ respectu prime cōuētiōis nō videnꝛ cōicata. nā ex quo
alij duo nihil ꝑcipui cōicauerūt p̄mo fratri. ita nec cēsendū est de magi
stro Joāne ergo eadē interꝑtatio est fiēda in alia cōuentiōe ad inuicē
20 ꝛ simul facta. q̄ oīa ꝓbanꝛ. qꝛ † qn̄ plura eadē orōne determinanꝛ de-
bēt pariter determinari vt in. l. aū hoc iu. cū ma. fia. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ l. i. in-
testō cū ibi no. C. de test. mili. ꝛ in. l. ꝙuis. C. de ipu. ꝛ aliis substi. tradiꝛ
in. l. talis scriptura. ff. de leg. i. ꝛ ꝯtra ēt inferꝛ ꝙ si respectu alioꝝ nō pōt
importare cōicationē ꝓpriorū lucrorū pariformiter dicta cōuētio non
dz importare dictā cōicationē i dicto magistro Joāne per dicta iura.
¶ Preterea cū agereꝛ de remissiōe rōnis administratiōis: qꝛ hoc tn̄ erat
agendū iter Petrūpaulū solū ꝛ alios. Jdcirco ꝛ alij tres fratres simul
conuenerūt sup ea cū Petropaulo. eodē modo cōueniens erat qd̄ cum
per alios nihil cōicareꝛ ꝛ hec cōicatio erat fiēda tn̄ inter magistrū Jo
annē ꝛ alios qd̄ facta fuisset cōuētio inter ipsū ꝛ alios qd̄ fuit omniūꝫ
igiꝛ ꝑsumēdū est ꝓpter hoc nō fecisse ar. l. vnice. §. sinaūt. ad deficiētis. C.
de cad. tol. ꝛ vr̄ casus omiss⁹. ꝛ ꝑ ꝯsis remanet in dispōne iuris cōis. l.
si cū dotē. in pnc. ꝛ in. l. si ꝓo. §. de viro. ff. so. ma. ¶ Postremo si tota se
ries ꝑdicti ꝯtractus inspiciaꝛ semꝑ cōstat qd̄ tn̄ ptes intellexerūt ꝯhe
re sup rebus cōibus ꝛ cōiter ad oēs ptinētes vt pꝫ in p̄ma pte in q̄ dz
qd̄ absoluūt dictū Petrūpaulū ab administratiōe bonoꝝ cōiuꝫ dictoꝝ
q̄tuor fratrū. Itē in scd̄o caplō vbi stat dubitatio voluūt qd̄ sint cōia de-
bita ꝛ credita eorū. ꝛ sic illa q̄ sunt eoꝝ in cōi ꝛ nō in ꝑticulari. Itē i ter-
tio caplō in quo approbāt alienatiōes factas ꝑ dictū Petrūpaulū ꝛ
ꝓmissiōes de alienādo de eoꝝ bonis immobilib⁹ ꝛc. ꝛ sic etiā loqꝛ de
bonis cōibus. Itē in q̄rto qd̄ ipse fuerit gubernator librorū rationum
debitorū ꝛ creditoꝝ dictoꝝ q̄tuor fratrū ꝛc. qd̄ possit debita ꝛ credita
describere in dictis libris. ꝛ sic semꝑ pꝫ qd̄ in ꝑcedentib⁹ ꝛ sequētibus
cantāt cōuentiōes de rebus ptinentib⁹ cōiter ad oēs vn̄ succedit regu-
21 la ꝙ † ꝑcedētia declarāt sequētia. ꝛ ecōtra. d. l. si seruus plurīū. ꝛ. l. fi. §.
cum dulcis. ff. de vino tri. ꝛ oleo leg. ꝛ. l. cū testō. §. fi. ff. de here. inst. ꝛ. l. qui
non militabat. §. a. eo. ti. ꝛ per Bart. in. l. fin. in fi. ff. ad treb. accedat alia
22 regula que hꝫ † ꝙ talia presumuntur media qualia ꝓbantur precedē-
tia ꝛ sequentia vt per Bart. not. in. l. celsus. ff. de vsucapio. Accedat ad
predicta nā si qs simpliciter cōicasset credita sua in tali cōicatiōe nō
venirent illa q̄ essent sua ꝛ alteri⁹ vt ꝓbaꝛ in. l. hoc legatum. ff. de le. iij.
tradit Bal. in. l. ritie textores. ff. de le. i. ꝛ Ange. ꝛ Mod. in. l. ij. in princ.
ff. de ver. ob. ergo idē dicendū in casu econtra quod si cōuentum est qd̄
credita ipsoꝝ sunt cōia ꝛ sic illa que sunt sua ꝛ alteri⁹ nō veniāt illa q̄
23 sunt simpliciter sua. quia ꝙ † operatur ꝓpositū in ꝓposito operatur op-
positum in opposito. l. si vt proponis. C. de nup. l. si ex toto. ff. de lega. i.
xxxv. di. hospitiolum. rectum eñ sui iudex est ꝛ obliqui vt relinqt Ari-
stoteles in primo topicorum. facit tex. in. l. cum vir. ff. de condit. ꝛ de.
vbi fit mentio de filijs inter virum ꝛ vxorem. ꝛ intelligiꝛ de filijs cōib⁹.
faciunt in simili not. in. l. etiā in princi. ff. so. ma. ꝛ sic ex omnib⁹ ꝑdictis
videꝛ vera conclusio qd̄ nō cēseanꝛ dicta lucra cōicata. Et ꝯtrm̄ asserere
esset heresis in iure nostro. ¶ Nec me mouet iuramētū qꝛ intelligiꝛ sm̄
natū ꝯtus vt in. l. fi. ff. q satis. co. ꝛ in. l. fi. C. de non nu. pe. cum vtrobiqꝫ

plene no. licet etiã iuramentum operetur q circa pmissa qs efficaci⁹ teneatur vt in.c.ad nostrã. z l.c.cũ cõtingat de iureiu. z in au. sacra puberũ. C. si aduer. vẽ. non tñ operatur q qs in plus q̃ promissũ z teneatur vt l di. cũs iurib⁹ p hoc tex. sing. quẽ ibi in simili põderãt Imo. z Pau. de ca. in. l. miles. §. decem. ff. de re iu. Laus deo.

¶ Casus talis est. castrũ collechij in ptib⁹ maritie antiqs tpibus omnẽ habebat iurisdictionẽ: nec cõitati senaꝝ aliquo mõ subditũ erat: demũ titu. emptionis z venditionis deuenit ad man⁹ quorũdã ciuiũ ciuitatis senaꝝ q de ãno dñi. Mcccxliij. submiserũt dictũ castrũ collechij cũ oibus pertinentijs suis ad faciẽdũ guerrã z pacẽ ad volũtatẽ cõis senaꝝ totiẽs quotiẽs placuerit dicto cõi itellecta volũtate dicti cõis ꝛc. Itẽ pmiserũt recipere i dicta terra collechij gẽtẽ dicti cõis armatã seu inermẽ ꝛc. Itẽ dare certã tractã noie cẽsus quolibet anno ꝛc. Itẽ dare dcõ cõi custodiã turris dicte tre collechij. z soluere expẽsas custodie ꝛc. Itẽ non vendere vel alienare dictã terrã collechij nisi prius reqsito cõi senarũ liceat pdictis dñis vendere vel alienare dictã terrã illis qb⁹ placuerit ꝛc. Itẽ pmiserũt tenere in exercitu cõis senarũ tres famulos armigeros quolibet anno. z vice versa cõitas senaꝝ pmisit dcis dñis eos z dictã terrã recipe sub dicti cõis ptectiõe z defensa. z ptegere z defẽsare dictã eoꝝ terrã collechij eiusqz curiã z districtũ z eoꝝ res z bona z ipos z dictã eoꝝ trã z districtũ z eoꝝ res z bõa sub ptectiõe dicti cõis admisit totalr z suscepit z pmisit dicta cõitas senarũ ipos z ea z qlibet eoꝝ defendere ac tueri ab oi z q̃cũqz iniuria z offensa reali z psonali q̃ in posteꝝ fieret eis aut alicui eoꝝ in ipsa terra collechij aut ei⁹ districtu aut eoꝝ alteri⁹ ipsoꝝ reb⁹ z bonis put de pdictis pꝫ publicum instr̃z. Nũc vero in p̃sentiaꝝ inter ipsos ciues dños castri collechij z cõitatẽ senaꝝ trina orit̃ dubitatio. ¶ Prima est qꝛ cõitas vult q pdicti dñi soluãt qnqz p cẽtenario z hoc vigore reformatiõis cõis senaꝝ que vult q qcũqz siue ciuis siue comitatiu⁹ siue persona pticularis siue cõitas vẽdiderit ppla pascua qd soluat qnqz p cẽtenario. Itẽ dcã cõitas vult q dicti dñi qñ extrahũt frumẽtũ dicti collechij p portũ dicti collechij soluant tractã sicut faciũt ceteri extrahẽtes frumẽtũ de aliis portib⁹. ex vero dicti dñi dicũt se ad pdicta nõ eẽ obligatos z qd dictũ castrũ cũ ei⁹ curia est liberũ p̃terq̃ quo ad cõtẽta in capitulis submissiõis ad q̃ solũ z dũtaxat dicũt se esse obligatos z nõ ad alia: z p ɔ̃ns se nõ teneri ad pdicta z qd ita semp eis obseruatũ fuit. ¶ Scda dubitatio ẽ qꝛ cõitas senaꝝ vult pdictos ciues dños allibrare seu eis p̃stãtias z collectas imponere p bonis z reb⁹ q̃ z q̃s hñt in castro z curia collechij z ex pdicti dñi dicũt hoc minime fieri posse qꝛ dicta bona sunt exẽpta p̃terq̃ in ɔ̃tẽtis in dictis capitulis submissionis. ¶ Tertia dubitatio est qꝛ cõitas vult qd qñ pdicti ciues dñi fidãt eoꝝ bestias i pascuis cõis senaꝝ. z demũ finita fide volũt extrahere de comitatu qd soluãt tractã sicut faciũt ceteri ciues ipi v̄o dicũt qd nõ tenẽt soluere qꝛ ex quo eoꝝ bestie nõ stãt in t̃ritorio s; in loco exẽpto vꝫ in curia collechij dꝫ de eis iudicari vt de bestiis forensib⁹ q̃ sublata fide nõ soluunt tractã aliquam. ¶ Unde stantibus predictis. queritur quid iuris.

¶ Consilium. lxxiiij.

1 Municipes tenentur seruare statuta ciuitatis cui subsunt.
2 Iurisdictio coheret territorio.
3 Solutio census probat quasi possessionem subiectiõis z nume. 14. z. 15.
4 Minus concessum esse videtur vbi maius conceditur.
5 Statutum transit in contractum.
6 Uoluntas ex verbis colligitur.
7 Submissio protectionis non tribuit iurisditionem.
9 Prescriptio in vna re non extenditur ad reliqua.
9 Genitiuus in materia stricta significat dominium.
10 Districtus vnde dicatur.
11 Statutum generaliter loquẽs non extẽditur ad psonas z loca exẽpta.
12 Superior tollere non põt inita per viam contractus.
13 Legem condere est iuriditionis.
16 Concessio partis non arguit concessionem totalitatis.
17 Statuendi potestas in subdito non arctatur territorio.
18 Statutum priuatiuũ odiosuꝫ nõ extẽdit̃ ad bona existẽtia ex t̃ritoriũ.
19 Conuentio quam superior subdito seruare debet que sit.
20 Mutari non potest quod tolli nec minui potest.
21 Libra potest imponi subditis pro bonis eorum.
22 Extraneus z persona exẽpta equiparantur.

Consilijs nostris trinus deus optim⁹ adsit vt fas ppetua sãctaqz iura loquar ꝛc. ¶ In p̃sẽti consultatione prosequar ordinem questionum. s. formatarum ꝛc. ¶ Circa primaꝫ dubitationem videbatur prima facie dicendũ quod predicti domini tenerent̃ z obligati essent ad soluendum dicta quinqz pro centenario z dictã tractam frumento vigore statutorum z reformationum communitatis sen. Nam clarum est q subditi z positi sub ditione z iurisditione communitatis senarum eiusdem ciuitatis statuta seruare tenent̃ vt est casus in. l. cunctos populos. z ibi plene not. per Barto. z Bald. C. de sum. tri. z fi. ca. z in. c. i. extra de cõst. z ibi tradunt plene Cano. maxime Pet. de ancha. † z in municipalibus quod astringantur ad obseruantiam statutorum ciuitatis cui subsunt est glo. ordi. communiter approbata in. l. ex ea. ff. de postulando ad idem tex. cum ibi no. in. l. qui ex vico. ff. ad munici. facit qd no. Bar. in. l. i. eod. ti. z tex. z qd ibi p Ang. in l. insule. ff. de iudi. tradit Bar. in. l. si conuenerit. §. si nuda. ff. de pi. actiõe z Cy. in. l. etiã. C. de iure do. z Guil. de cu. Cy. z Bal. in. l. de qb⁹. ff. de legi. Sed in casu nostro tam ipsi dñi q̃ ipm castrũ cũ curia videnẽ esse subditi cõitati senaꝝ: z esse sub eiusdẽ ciuitatis ditione ac iurisditione igit̃ tenent̃ z obligati esse videnẽ ad obseruantiã pdictaꝝ reformatarũ. z p ɔ̃sequẽs ad solõnẽ dictoꝝ qnqz p cẽtenario p pascuis z dcã tractã frumẽti. Minor aũt propositio qd predictũ castrũ dicat̃ subditũ z iurisdictioni cõitatis senarũ ex tribus ostẽdi vẽ. ¶ Primo qꝛ ex q̃ pdicti dñi collechij submiserunt vliter castrum predictũ collechij videnẽ submisisse dictũ castrũ z trãstulisse omnẽ iurisdictionẽ in cõitatẽ senarum: qm ille qui vliter cõcedit territorium vẽ etiã cõcedere vliter iurisditionẽ: qꝛ sicut ille qui cõcedit rem singularẽ vẽ vsũm rei singularis cõcedere. l. si ita. ff. de ɔ̃hen. emp. ita ille qui cõcedit vle territoriũ videt̃ iurisdictionẽ concedere. vt cõcludit no. Bar. in. l. i. in vltimis verbis. ff. de iur. om. iud. Et idẽ est de mente Bar. in. l. more maiorũ. z in. l. fi. eod. 2 titu. Et hoc maxime dicendũ est tenendo illã opi. † iurisdictio coheret territorio put decidit idẽ Bar. suo ɔ̃si. xxiij. secundum nouã stãpã qd incipit. pro qrit̃. z tꝫ Guil. in. d. l. i. ff. de iur. om. iu. z idẽ sentit Bald. in. c. i. §. ad hoc. de pace iur. fir. Idẽ ẽ Bal. in. l. i. pertĩ. ff. de iur. om. iudi. vbi dicit qd iurisditio inest territorio tanq̃ nebula supra paludẽ. l. i. §. cum 3 vrbẽ. ff. de offi. p̃fec. vrbis. ¶ Scdo † pbat̃ per pmissionẽ z solõnẽ cẽsus per quam pbari videt̃ q̃si possessio subiectionis ei⁹ rei cui⁹ noie p̃stat̃ cẽsus: ita vẽ pbare tex. vbi hoc colligit do. Ant. de bu. in. c. si. extra de cã pos. z ppe. z hoc magis attẽtis aliis signis subiectis de qbus in dicto instr̃o submissionis p id qd not. tradit Abb. moder. in. d. c. fi. Hoc idem decidere vẽ Bal. in. l. solent in fin. ff. de offi. pcõ. vbi dꝛ q si longissimo tpe vna ecclesia soluit cẽsum alteri p̃sumit̃ subiecta. ¶ Tertio pbat̃. nã pdicti dñi submiserũt cõitati senarũ fortalicia z arces dicti collechij. z ɔ̃nter eiusdẽ castri principalia z digniora capita. vnde ɔ̃sr qlibet alia pars eiusdẽ castri inferior subiecta z submissa esse videt̃. inferiora enim ad ipsum caput sequelã habẽt eo q capiti tanq̃ pncipali z digniori cetera mẽbra videnẽ subalternari z accessoria esse. casus est not. in. l. cum in diuersis. ff. de reli. z sump. fune. ad idẽ tex. in. c. ex merito. vi. q. i. z. ii. q. vii. c. sicut ingt. neqz eñi licitũ est mẽbra a capite recedere vt in. c. cuꝫ nõ liceat. de prescrip. facit tex. in. c. miramur. lxi. dist. z hoc est qd ille dꝛ esse in q̃si possessiõe totius puincie q est in quasi possessiõe iurisditionis ciuitatis qui totius puincie obtinet pncipatũ vt no. in. l. i. ff. de offic. p̃fect. aug. vnde etiã dicimus qd ille qui ingredit̃ possessionem ciuitatis que hꝫ castrũ subiectum acquirit quasi possessionẽ subiectam in illo castro absqz aliquo vsu subiecto: vt singulariter voluit Pe. de bella per. in repetitio. l. seruitutes. ff. de serui. ti. generali. refert z seqt̃ do. Ant. in. c. fin. de cã pos. z ppe. cum ergo dicte cõitati sit facta subiectio etiã ɔ̃cessa iurisditio in ipsi⁹ castri capite maiori. ɔ̃ñs est dicere qd etiã intelligat̃ fcã 4 subiectio z cõcessa iurisdictio circa ipsi⁹ castri ptes inferiores cui † eñi maius ɔ̃cessum est minus quoqz cõcessum esse videtur. l. nec in ea. §. sed ɔ̃ occidere. ff. de adul. z in. c. ex parte. extra de deci. z in auẽ. multo magis. C. de sac. san. ec. traditur in. l. i. ff. si quis iusdi. nõ obt. Ex qbus concluditur q cum dicti domini z castrũ videantur subiecta videntur posse ligari dictis statutis z reformationibus licet per predictas reformationes videatur eis in rebus ppriis preiudicium inferri. Quoniam magnifica cõmunitas senarum que superiorem non recognoscit hꝫ pncipis ptãtem vt tradit Bart. in. l. hostes. ff. de capt. Et eleganter p Bar. in extrauaganti qui sint rebelles in verbo rebellando. tradunt doct. in. l. i. C. de here. insti. vnde sicut princeps ita z hec ciuitas. l. generalem cõdendo põt p̃iudicare. quia tunc presumitur cum legitima cã hoc facit. vt tradunt Cy. z doc. in. l. quoties. C. de pci. imp. offe. z Bal. in. l. rescripto eod. titu. z Bart. Bal. z alii in. l. fin. C. si contra ius vel vti. publi. et Inno. z Cano. in. c. que in ecclesiarum. de ɔ̃sti. z do. Abba. Moder. in. c. cum parati. de appel. z eleganter per Lud. ro. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. cum multis si. ¶ His tamen non obstantibus ɔ̃trariam sententiam veriorem esse indubitanter existimo qd immo ad predictam solutionẽ quinqz pro cẽtenario p pascuis venditis non possit cogi. minusqz teneantur ad pdictas tractas frumẽti recollecti in dicta curia collechij extrahendo ipsum per portus dicti collechij. Pro conclusionis fundamento ego p emitto qd per dictam submissionem factã p dictos dños castri collechij fuit celebratus qdam contractus innominatus. vt facias demum deductus in stipulõne qꝛ predicti domini pmiserũt facere submissionem. z ita submiserũt cum pactis de quibus in dicta submissiõe. z ex pdicta cõmunitas senaꝝ pmisit recipere dictã terrã sub ptectiõe z defensiõe. z ita fecit vt hec probãtur ex his que notabiliter ponit Bar. in. l. omnes populi. in. iij. q. p̃n. ver. vii. querit vtrum liceat facere. vbi dicit quod aliquãdo statutum transit in cõtractũ vel quasi: puta si dicat 5 qui venerit ad habitandũ in ciuitate hẽat immunitatẽ perpetuo. † nã tale statutum dicit̃ trãsire in ɔ̃ctũ innolatũ facio vt facias: idẽ cõcedo immunitatẽ vt venias ad habitãdũ. vt tradit Bart. in. l. qd semel. C. de decre. ab ordi. fac. ita in casu nostro appet initum ɔ̃ctũ submissiõis collechij vt ptegat̃ z defendat̃ vallatũ stipulatiõe p qd dꝛ trãsiuisse in naturã z vim ɔ̃tract⁹ nolati. vt tradit Bar. in. l. ii. C. de cõdi. ob cã. in. z in

l. singularia

⁊.singularis.ff.si cer.pe. Ad idē.l.ex placito.cum materia.C.de re-
rum permu. Unde talis submissio est quodammodo consideratio
quedā sicut ceteri contractus ex cōuentiōe ⁊ volūtate ꝯhētiū.l.ac-
cipere dz.l.legē.C.de pac.l.legē. C.locati.l. contract⁹.⁊.l.semper in
6 stipulationibus.ff.de reg.iu.† quorū voluntas ex verbis conuētio-
nis inprimis colligit.l.labeo.ff.de suppel.leg.⁊ in.l.non aliter.ff.de
leg.iii. Ad idem tex.in.l. nois ⁊ rei.§.verbum.ff.de verb.sig.⁊ in.c.
ii.requiris extra de appel.tradit no. Bald.in.l.ad recognoscende.
C.de mge.ma.⁊ ideo verba dicti contractus submissionis sunt dili
gentissime ponderanda. vt inquit Bald. in.l.lecta.ff.si cer.pet.ad
quod tex.optimus in auf.de restitu.⁊ ea q̄ patent ibi subtiliter ver
ba intuenti ⁊ tex.in.l.fi.C.cōmunia vtriusqz iudi.ibi stipulationis
paterne tenor.ex quibus omnib⁹ inferendo ad ꝓpositū nostrum.
Considerando ⁊ ponderādo verba capitulorū dicte submissiōis cō
cludendū est dictam submissionem non esse factam simpliciter quo
casu ꝓcederent primo loco in cōtrarium adducta sed limitate ⁊ s̄z
quid ⁊ sic dz submissio ꝑdicta facta quo ad cōtēta in dictis capitu
lis ⁊ nō quo ad alia qm̄ dicta conuentio claudit suis ꝑcisis termi-
nis.l.quicquid astringēde.ff.de ver.ob.⁊.l.si vn⁹.§.an̄ omnia.ff.de
pac. Et sic predicti dn̄i de collechio non tenentur nisi ad ea in qui
bus expresse se submiserunt de quibus in dictis capitulis. In qui-
bus cum non appareant predicta ad que cōitas senarum vult eos
astringere possunt se iuridice tueri non em̄ debet in dictis capitulis
aliquid extrinsecus submtelligi.l.si stipulatus.§. grisogonus.ff.de
verb.ob.immo v̄ba dictorum capitulorū submissiōis obscura con-
tra cōitatem sunt interpretenda iuxta.l. veteribus cū ibi no.ff.de
pac.⁊.l.stipulatio ista.§.si quis insulā.⁊.§.in stipulationi.ff. de ver.
obligat. ¶ Preterea cum dicta submissio fuerit limitata quo ad
capitula in ea ꝯtenta limitatum debet ꝓducere effectū.l.cancella-
uerat.ff.de his que in testō dele.⁊ in.l.in agris.ff.de acqui.re.domi.
¶ Preterea dictum castrū seu dn̄um submiserunt sub protectiōe
⁊ defensione cōis senatum:per quā submissionem non propter ea
dicit dictum castrū amisisse libertatem aut iurisdictiōnem: sed po-
tius acquisiuisse defensionem ⁊ concludit no.Bar.ad propositum
nostrū in.l.j.C.de exc.mune.lib.x.vbi dicit q̄ð talis submissio prote
ctionis non tribuit iurisdictio. ¶ Vide tu Bal.in.l.j.C.si quacūqz
predi.pot.⁊ Cyn.in.l.j.C.de natura.lib.vbi dicit q̄ si ciuitas libera
comittit se protectioni ⁊ regimini alterius q̄ per hoc transfertur
merum ⁊ mixtū imperiū.⁊ sic tenent cōtrariū quod hic ꝑceptor me⁹
7 tenet. ¶ Hoc idem decidit Bar.in ꝓhemio ffoꝝ.vbi vult q̄ð † ex
tali submissione protectionis submittens se poti⁹ acquirat defēsio-
nē q̄ trāsferat iurisdictionem cōtra se. Ad hoc est optim⁹ tex. cum
ibi no.in.c.accepimus ⁊.i.c.ex parte.extra de pulse. Ad idē adduco
id quod voluit Bal.in cōsi.lxxv.vbi dicit q̄ð hmōi terre recōmen-
date q̄ mittūt brauiū non dicunt ꝓp hoc esse de districtu ciuitatis
ad quam mittunt nec aliter transferre merum aut mixtum impe-
riū. Nec ēt desinunt esse libere ēt si illud debet in signum superiorita
tis.ad idē adduco q̄ð voluit not.Bar.in.l.non dubito.ff.de capti.
⁊ postli.vbi dicit q̄ð castra recommēdata ciuitati si mittunt pal-
lium vel aliqd aliud in signum superioritatis remanent libera. Ad
idem etiā adduco. Nam cum in capitulis submissionis predicti do
mini aliqua expresserint ad que dicunt se velle esse obligatos:nō tñ
propterea dicunt se in ceteris submisisse:immo apte contrarium
concludere debemus q̄ð in certis nō expssis noluerint esse obliga-
ti.ad hoc tex.cum ibi not.in.l. quesitū.§.idē rn̄dit. ⁊ in.l.cum dela-
nionis.§.cui fundus.ff.de fun.instru.⁊ in.l.cuz ita.ff. de condi.⁊ de
mon. Unde vltra tenorem expressorum nō obligant.casus est no.ꝑ
quem decidit q̄ð nostra in.l.ii.ff.de iure immu.que ad hoc ponde-
rat Bar.in suo consilio q̄ incipit cōe spoleti.vnī concludit q̄ð per
expressionem aliquorū in quib⁹ castrum dicit se velle dn̄o subici de
clarat tacite q̄ð in nō expressis subici noluerit ad q̄ð ēt adducit.d.
l.quesitū cū ꝑallegatis. Accedat ēt illa regula.q̄ð ex separatis non
fit illatio.l.si.ff.de calū.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.⁊ in
c.ii.de transla.ꝑla.⁊ in.c.quod translatus.de offi.deleg. Unde dicit
8 no.Inn.in.c.cum venerabilis.⁊ in.c.cū dilectus.de relig.do.q̄ð † ꝑ-
scriptio in vna re q̄si alius est in quasi possessione gn̄ali nō extendi
tur ad reliqua.faciūt no.in.c.auditis.⁊ in.c.cū olim.de prescri.⁊ q̄ð
no.Bar.l.i.j.§.si quis.ff.de iti.actuqz pri.vltra igit expressa ꝑdictū
castrū remanet liberū ad hoc est ēt casus singularis in.d.l.non du-
bito.⁊ ita i propriis terminis in castro collechii.vide cōsiliū excellē
b tissimi ac veridici [b] iuris interpretis do.Pe.de anc. Et ita etiā tūc
cōsuluerunt pleriqz doctores senenses licet non adducant omnia
predicta. Item etiā in simili reperio fuisse ꝯsultū in terra scharlini
ꝑ insignē virū do.Ab.sicculiā cui se subscripserunt do. Salustius
⁊ do. Benedictus de barzis de perusio,doc.illustres. Idem etiaz
in simili consultum fuisse reperio in castro suuarecti ꝑ prestantissi-
mum doctorem do.Lud.ponta.cui consi.se subscripserūt do. Sa
lustius ⁊ do.Benedictus ꝑdicti ⁊ plures alii.idem etiam in simili
reperio fuisse consultum per insignem doctorem do.Marianū soci
num genitorem meū in ciuitate aretina.⁊ subscripsit se verus legum
interpres do. Thomas doctor senensis.⁊ plures aliī. idem etiam
a per predicta reperio quod legendo tenuit genitor meus [a] in.c.con-
questus.extra de fo.compe.vnde cum tot illustres viri quorū fama
super ethera volat hāc partē firmauerūt:hereticū eēt ab eoꝝ sentē-
tiis deuiare.ex q̄bus concludit quod dictū castrū remanet liberum.
ꝑdictis dn̄is ꝑterq̄ quo ad expressa in dictis capl'is. Q̄ð etiam ex
duobus aliis ostendo primo per illud capl'm in quo dicit quod
ꝑdicti dn̄i possint vendere.⁊ alienare dictū castrū reqsito tñ prius
cōi senaꝝ.per q̄ð dat apte intelligi q̄ð dn̄ium dicti castri ⁊ ꝑ ꝯn̄s
iurisdictio que transit cum castro vt in supioribus ostensum est re-
mansit penes ipsos dn̄os.al's non diceremus eos posse alienare cū
alienatio sit actus per quem dn̄ium transfertur.vt in.l.j.C.de fun.
dot.traditur in.l.fi.C.de reb.alie.non alie.⁊ in cle.j.de reb.ecc.non
alie. Q̄ð ⁊ scd̄o etiā clarius ostenditur ꝑ aliud capl'm in quo com-
munitas senarum ꝓmittit defendere eos ⁊ dictā eoꝝ terrā ⁊ distri
ctum ⁊ eoꝝ res ⁊ bona in quo apparet q̄ partes in dicta submissiōe
appellant terrā ⁊ districtum eoꝝ de cui⁹ genitiui eorum natura ē
9 † significare dn̄ium.l.ii.ff.de reli.⁊ sump.fune.⁊ hoc maxime in ma-
teria stricta.vt per Bar. Imo.⁊ Lud.ro.in rub.ff.de oper.no.nū.
⁊ per Bar.in ꝓhemio.C.⁊ per Bald.in.l.pe.C.si a non cōpe.iudi.
⁊ per do.Anto.in.c.accedens.extra vt lite non contest. Et hoc ma
xime intelligendo verba in potiori significatu iuxta.l.j.§.qui in per
petuum.ff. si ager. vecti. vel emphy.pe. Et hoc maxime cum capi
tulum dicat eoꝝ terrā ⁊ districtum quod verbum districtus dicit
10 † a stringendo:vt insti.de acti.§.rursum ⁊ in cle.j.ne romani.§.sane.
de elec.ita inquit Bal.in.c.primo quib⁹ mo.feu.amit.⁊ denotat iu
risdictionem quādaz.facit glo.in.l.j.C.de censi.lib.x.⁊ quod tradit
Bal.in.c.j.de capi.qui curiā vendidit.⁊ plenius.in.l.j.ff.de offi.pre
fec.vrb. Ex quib⁹ indubitanter concludit quod ꝑ dicta capitula
non censet in dicto castro ⁊ eius curia translata iurisditio in cōita
tem senarum.⁊ ꝯsir concludo quod dicta statuta ⁊ reformationes
ciuitatis senarum non extendunt ad dictū castrum ⁊ curiam colle
11 chii:quod ostenditur ex trib⁹. ¶ Primo † q: statuta generaliter lo
quentia non extenduntur ad personas ⁊ loca exempta vt in.l.decu
rionibus.C.de silentiariis.lib.xii.vbi est gl.ordi.quā alle.Bar.in.l.
sed ⁊ posteriores.ff.de legi.facit tex.in.l.si mihi ⁊ tibi.§.in legatis.
ff.de leg.i.vt est tex.in.c.veniens de ꝑscriptio.⁊ in.c.veniens de re-
scrip.⁊ glo.xviii.di.qm̄.⁊ est tex.ibi Jo.de platea.in.l.priuate.C.de
excu.mune.lib.tradit Bald.in.l.cunctos populos. C.de summa
12 trinita.⁊ fi.cath. ¶ Secundo q: † dato quod voluissent non potuis
sent statuentes qm̄ vigore dicte submissionis predictum castrum
dicitur esse liberum preterquam in contentis in dictis capitulis nō
potuisset cōitas senarum tollere inita per viā ꝯctus.maxime cum
non subdito iuxta no.ꝑ Bar.in.d.l. oēs populi.in.iii.q.⁊ in.d.l.q̄ð
semel.ff.de decre.ab ordi.fac.tradit Jo.an.in ti.de censi.§.nunc di-
cendum.ver.quid si vniuersitas.⁊ ad idem tex.in.c.j.de proba.cū
ibi not.⁊ not.in.c.in nostra.extra de iniuriis.⁊ eleganter per Bal.
in.l.qui separatis.C. vnde liberi.⁊ per Pau.de castro in.l.digna
vox.C.de legi. ¶ Tertio probatur quoniā si ꝑdictum castrum cū
curia non dicit esse de iurisdictiōe ciuitatis senarum: ergo quo ad
13 illud predicta statuta non extendunt cū † ꝯdere leges sit iurisditio.
vt est glo.in.l.i.ff.de iurisdi.om.iu.per quā ita concludit Bart.in.l.
omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.in.j.q.principali.⁊ Bald.⁊ Saly.in
l.fi.C.de iurisdi.om.iudi. Siue etiā dicam⁹ quod sit meri iperii vel
mixti iuxta.not.ꝑ Bal.in.d.l.o.ēs populi.⁊ in addi.spec.titu.de iu-
ridi.om.iud.⁊ in.l.nulli.C.de senten.cū merum siue mixtum iperiū
non intelligant cōcessa vt ex supiorib⁹ pz. ¶ Ad adducta in ꝯtrium
rn̄det.⁊ ad primū pz rn̄sio ex superioribus q̄ð procedit q̄si esset fa-
cta submissio simplr ⁊ nō s̄m quid ⁊ limitate vt.s̄.plene fuit decla-
ratū.ad scd̄m respondet q̄ð illud procedit in casu dubio.sec⁹ si cer-
titudinari apparet de non subiectiōe:q: tūc ꝑ tālē solutionē census
in signum superioritatis nō denotat oīmoda subiectio q: in incer-
tis non certis locus est cōiecturis.l.cōtinu⁹.§.cū ita.ff.de ver.oblig.
vt pz ex not.ꝑ Barto.in.d.l.nō dubito.⁊ in aliis locis.s̄.alle. Ad
q̄ð etiā vltra adduco dn̄m Cardinalē.⁊ do.Pet.de anch.in cle.o.
de elec.vbi dicunt q̄ terre recōmendate offerētes brauium in signū
preeminentie alteri ciuitati nō censeat esse de districtu: sed potius
confederate per tex.in.d.l.non dubito.⁊ per id quod not.Bart.in
l.vrbis.ff.de ver.ob.⁊ glo.in.c.ii.§.j.de cōh.lib.vi. Et hoc etiam de-
14 clarat do.Abbas in.c.fi.de cā poss.⁊ propie.qui dicit † q̄ tūc so-
lutio census arguit succesionem q̄si expresse prestatur in signum sub
iectionis vel q̄si alia concurrunt.si qua subiectionis aliquis solutio [b]
census hoc non arguit cū solutio census possit plura significare vt
in.c.accepimus.de priuileg.⁊ in.c.quanto.⁊ in.c.preterea.de censi-
bus.facit tex.optimus in.c.constitutus.de relig.do. Ad idem ad-
duco Joā.an.post Hosti.in.c. quoniam.de priuile.qui dicit quod
15 si ecclesia est exempta lz soluat censum vel aliud tpale.ꝑ hoc non ꝓ
batur subiectio per dicta iura. Ad idem q̄ð no.Barto.in.l.cum de
in rem verso.ff.de vsur.vbi dicit quod ex sola solutione non ꝓsu
mit q̄ð vasall⁹ nisi aliq̄ cōtēplatione soluatur.⁊ ita dicit se intelli

a ¶ Laus Pe. de anch.

b ¶ Hoc consiliū dn̄i genitoris consulentis habes.s̄.eo.lib.consi.xi.

gere no.in.d.l.solent.ff.de offi.pcon.z.le.Facit optime tex.z qd ibi tradit Bal.in.l.si pater.C.de act.emp.z qd tradit Bal.in.l.si qs in suo.ff.de ꝯdi.insti.Nec obst.ꝙ vlt'imo loco adductū est.Nā ad illd rñdet formaliter Bal.in.c.j.§.ad hoc de pace iur.fir. vbi concludit qd ꝯcesso capite castri non propterea itelligit ꝯcessum totū ēt si ps concessa sit dignior p.l.olimpo.ff.de serui.vrba.pdio. aliud est enim fm eū totalitas z aliud pticularitas loci.in.c.ꝯsistentis.l.loc⁹.ff.de 16 ver.sig.vñ cōcessio† certe ptis nō arguit ꝯcessionē totalitatis.ratio est fm eū qꝛ qlibet ꝯuentio suis precisis terminis claudit.d.l. quicquid astringende.z.d.l.si vnus.§.si añ oia.Vñ dicimus hec sunt ēt de intentione Bar.in.l.j.in.fi.ff.de iuris. om.iud.z Inno.in.c.ex literis.de iure pa.in quibus locis oino vide.ꝙ rex descriptio actionum pcisaꝫ descriptionē significat vt est tex.in.l.j.§.hoc interdictū. ff.de fonte.¶ Sꝫ dicet subtilis inuestigator predicta oia de plano essent si pdicti dñi de collechio nō essent ciues nec subditi nisi quātum in dicta submissione fit mentio secus in casu nostro in q pdicti dñi sunt ciues z subdit quo ad eorū personas:z ēt quo ad certa bona:qꝛ vr qd possint astringi ad obseruantiā statutoꝝ ēt pro bonis 17 que habent in dicto loco collechij exempto † qñ ptās statuendi in subditos non videt artari territorio.l.mercatores.C.de cōmercijs z mercatoribus in.l. fi.de decre.ab ordi.faci.facit.l.si qs in hoc genus.C.de epis.z cle.z.l.fi.C.de eunuchis.z in.c.tue.z in.c.fi.extra de cleri.non reside.Nam z iudex per suam sententiam z per suum interdictum ligat subditū quo ad bona alibi sita.l.is cui bonis.ff. de ver.obli.l.relegatorum.§.interdicte.ff.de interdi.z relega.facit optime.l.propter litē.§.licet.ff.de excu.tutorum.z.l.magis puto.§. illud.ff.de rebus eorum. ¶ Sed ad hoc.rñdeo tripliciter. Primo presupponendo ꝙ pdictū statutū dꝫ odiosum puatiuum ex quo ꝓpter illud quis non pōt libere rem suam alienare ꝫ.l.in re mandata.C.mandati.z.l.nemo exterus.C.de iudeis. Vñ succedit regula 18 Bar.Bal.z oim doctorum in.l.j.C.de sum.tri.qui volunt ꝙ † statuta priuatiua z odiosa siue aliquid nouiter inducentia non extēdūtur ad bona existentia extra territoriū. argumētū.l.fi.ff. de iuris. om.iudi.z eius qd habet in.c.ij.de consti.li.vj. z.l.iij.§.diuus.ff.de sepul.viola.Tradit etiam Pet.de anch.in repetitiōe.c.j.de consti. q.xij.principalis.z in repe.c.postulasti.de for.compe.in.j.q.faciunt no.per Barto.in.l.pupillus.ff.de tuto.z curato.dat ab his cum si. ¶ Secūdo respondetur ꝙ ex quo statutū ꝯcernit ipsas res z ipsaꝝ rerū z bonorū libertatē z seruitutē.s.qd si pascua vendant debeat solui tm̄ ꝑ centenario.z idē in extractione frumēti talis actus alienatiōis z extractionis dꝫ iudicari fm leges vbi bona sunt sita licet alias sit subditus vt probatur in.l.an in totum. C.de edefi.priua. z.l.forma.§.j.ff.de censibus.z.l.sine herede.§.luci⁹.ff.de administr. tuto.facit.c.constitutus de rest.in integ.Et ideo alīs fuit consultuꝫ per do.Pe.de exio.dñm Benedictum licezium do.Thomam docium z plures alios quod stante statuto in ciuitate Senarum ꝙ domus non possit vendi irreqsito cōsorte ꝙ Sensus poterit libere vendere domum existentem extra territorium ad quod allegabāt Cy.in.l.j.in pe.q.C.que sit longa consue.z Albe.de ro.in qōnib⁹ statutorum in.j.parte.q.xxxj.in scda pte.q.viij.z Barto.in.l.j.in.v. q.C.de sum.tri.z Floria.de bononia in.l.j.ff.de vsur.¶ Tertio z vltimo rñdet ꝙ si cōmunitas possit in preiudicium subditorum talē legem facere qui non habent bona libera ex contractu sed simpliciter sunt domini quo casu possent pcedere ꝯria.tamen sec⁹ est in subditis qui habēt bona libera ꝑ viam ꝯctus vt est in casu nr̄o ex quo vt supra ꝯclusuꝫ est cēsent partes voluisse pdicta bona esse libera 19 preterquā quo ad contēta in dictis capitulis.Vnde talis†cōuentio subdito est seruanda nec potest tolli.vt per Bart.in.d.l. oēs populi in.iij.q.z per Bald.in.d.l.qui se patris z est casus in.d.ca.j.de proba.z Pau.de cast.l.d.l.digna vox.z per Bal.in.l.j.C.de liber. z eorum liber.z Inn.in.c.nouit.de iudi.Tradit plene Ludo.ro.in l.si vero.§.de viro.ff.so.ma.in.xxiij.fallen.z per Bal.in.l. princeps. ff.de legibus.z in.ca.primo de naturalib. feud.z notabiliter per Bald.in consilio suo quod incipit.Rex romanorum vbi inter cetera dicit ꝙ rescindere vel minuere concessa vel ipsa alterare summa 20 iniquitas est z †quicquid non potest tolli non potest minui nec derogari nec mutari qd singulariter est notandū ad ꝓpositū dum dicit ꝙ non possit mutari vel alterari.ex quo saltē si ꝯrium diceremꝰ cōtingere alterari dictā submissionem immo fortius dico ꝙ contingeret ipsam in totum posse tolli si ex eo ꝙ persona est subdita teneretur ad obseruantiam statutorum cōis senarū ꝓ reb⁹ collechij quod dicere est absurdum z ab oī iusticia alienū.l.nā absurdum.ff. de bo.lib.z hec quo ad primā dubitationē.¶ Circa secundam dubitationem ꝙ clara demonstratione sunt cōsiderādi tres cas⁹ primus est si predicti domini collechij essent oino subditi z etiā castrū 21 cū territorio ꝙ† posset eis imponi libra ꝓut imponitur alijs ciuib⁹ pro eoꝝ reb⁹ existentib⁹ in locis suppositis iurisditioni communis senarum.Et hic casus est clarus iuxta not.in.l.rescripto.§.fin.z per totum.ff.de mune.z hono.z per Bar.in.l.j.C.de mulie.z in quo loco z.le.j.z.l.fin.C.de munic.z ori. ¶ Secundus casus est cōferens ad ꝓpositum si predicti dñi nullo mō essent ciues:sed tm̄ essent subiecti fm formam dicte submissionis z habitarent z sic domiciliū haberent in dicto castro collechij z tunc hoc casu qꝛ nullo modo essent subiecti nisi quo ad capitula submissionis quo ad alia haberentur ac si castrum esset extra territoriū oino z ipsi essent persone forenses ꝓ hoc quod in simili dicimus de loco z psonis exēptis iuxta not.per Io.an.in cle.j.in glo.de fo.compe.z in.c.j.de priuil.li. vj.z per canonistas etiā in.c.accepimus.de priuile.z late per Pe. de anch.in repe.c.postulasti.de fo.cōpe.in.x.q.faciūt no.per Bar. in.l.si cui.ff.de accu.z per Salyc.in.l.qui de crim.C.de ac.Etiam tunc res esset clara cum non subditis nō possint collecte imponi ꝓ rebus sitis extra territorium.immo etiam aliquando nec pro sitis in territorio.vt tradit in.d.l.rescripto.§.fi.z in.l.indictiones.C.de anno.z tributis.li.x.z in.l.libertus.§.sola.vbi per Bart.ff.ad munici.z per Bar.in.l.j.C.de mulie.z in quo loco.¶ Tertius casus est quādo qs est subditus rōne persone z hꝫ bona extra territoriū vtrum pro illis bonis possit allibrari.z hic quasi videtur casus noster qꝛ bona que sunt in curia collechij dicuntur esse extra territorium:vt patet ex dictis in prima dubitatione.z hoc casu de iure cōi ex quo vnaqueqꝫ ciuitas imponit talia onera ciuibus ꝓ reb⁹ alibi sitis vt alibi nihil soluerent: qꝛ tunc non posset.ar.l.fin.ff.de decre.ab ordi.fac.Ita decidit Bart.in.d.l.j.C.de mulie.z in quo loco quicquid ibi dixerint glos.z Guil.Sed vt audio de consuetudine est ꝙ rebus alibi sitis extra territorium ciues solent allibrari in quarta parte eius qd allibrarentur si bona essent in territorio.vnde minime sunt mutanda quam interpretationem certaꝫ semꝑ habuere.l.minime.ff.de legi.Sed hic superest iudicio meo latens scrupulus:qm̄ vna suadet rō etiā stante dicta consuetudine qd in totum dicti dñi debeant allibrari pro dictis bonis:quoniaꝫ tunc habet locum dicta cōsuetudo qñ ꝓ reb⁹ alibi sitis ciues alibi soluunt ꝓut de cōsuetudine solet esse ꝓut dicit Bart.in.d.l.j.C.de mulier.z in quo loco.Sec⁹ in casu nr̄o cū in loco vbi sunt site nihil soluant ꝑ id qd dicit Bart.in preallegata.l.j.vbi pariter videtur velle quod possit onus imponi z qd a pari procedāt quando cuius habet bona in territorio vel extra:sed extra nihil soluit.in cōtrarium vr⁹ qd nullo modo possit allibrari suadet alia rō.ex quo vt dixi predicti dñi submiserunt predictū castrū cū certis capitulis z etiā oneribus z grauedinibus.z per ꝯñs vident tacite cōuenisse predictū castrū cū curia esset immunis ab alijs grauedinibus ꝑ ea que conclusa fuere in pma dubitatione.Idcirco vr qd pro illis bonis nō possunt allibrari alīs ꝙ deueniat cōtra promissa qd est absurdū.l.j.ff.de par.z.l.j.ff.de ꝯsti.pe.z supra plene dictū fuit.z sic videtur magna differentia inter ista bona z bona existentia extra territorium.quoniā ista dicuntur libera ex conuentione illa vero rōne territorij.vnde cum imponat persone ꝓ rebus nimirum qñ alibi nō soluunt qd teneantur soluere in territorio secus qñ sunt libera ex conuentione.qꝛ tūc deueniret cōtra promissa z hoc maxime cum certa onera sunt imposita quasi in certis videant immunes facti dicti dñi ar.d.l.ij.ff.de iur.immuni.cum alijs.s.alleg.quasi dicta onera sint subrogata in locum illoꝝ que eis potuissent a cōitate imponi respectu illorū bonoꝝ.Et hanc partē in puncto iuris putarē veriorē.vñ saltē iudicemus de illis vt de bonis existētibus extra territoriū.ad rōnem cōtrariā possumus rñdere.vel qd illa procederet qñ talia bona nō essent exēpta:qꝛ exēptio hec opat vel etiā qd si dicunt subire ibi onera ex quo sunt dñi habentes ibi oimodā iurisditionē qꝛ ex quo hñt gerere curā castri z curie videntur sibipsis soluere z confundi actionē iuxta.l.habere a debitore z.l.vranius.ff.de fideiu.z ꝑ ꝯñs alibi nō soluūt vcꝫ in loco vbi bona sunt sita nec ibi sunt eis imposite pstantie qꝛ ipsi dñi sibipsis imponerēt z sibipsis soluerēt.secus si nō hñt oimodā iurisditionē. qꝛ tūc posset ꝓcedere rō in ꝯriū facta.z hoc quo ad scdam dubitationem.¶ Circa tertiā vltimā dubitationē potuissem melius rñdere si statuta de materia loquentia pocculis habuissem.sed vt accepi a petēte cōsiliū dubitatio stat in hoc qm̄ bestias quas habent ciues z comitatiui vel alij in territorio si trahunt de territorio soluūt certā tractā.itē si fidant in pascuis soluunt fidā.z etiā si extra habent soluūt tractā.z de hoc nō dubitat.Itē bestie q sunt extra territoriū si volunt transire ꝑ territoriū soluūt passum z nō tractā. Itē si forenses fidāt bestias eoꝝ in pascuis seneñ.soluunt tm̄mō fidam qꝛ demū finita fida in trāseūdo z in exeūdo sunt libere nec soluūt passum vel tractā.vñ stat nunc dubitatio de pdictis dominis collechij qui sunt ciues z habent bestias in castro collechij si fidāt soluta fida possint extrahere sine alia solutione passus vel tracte. Item si non fidant sed faciunt tantum bestias transire per comitatū soluēdo simplr passum possint libere trāsire.z ꝓ certo indubitanter.concludendū est qd sic.Que conclusio aperte probat presupponendo qd dictus locus collechij nō sit sub iurisditione cōitatis senaꝝ.z sic sit exemptus pterꝙ in ꝯtentis in capitulis submissionis z per ꝯñs cū non sit subditus sed liber sit de dicto loco iudicandum ꝓut de loco forēsi z existēti extra territoriū z comitatum

¶ Concessio ptis non arguit ꝯcessionē totalitatꝫ adde.s.i isto vol.consi.xi. vbi est cōsilium dñi genitoris huius preceptoris mei.

22 tarũ ꝑ id qđ not. Jo.an.in.d.c.i.de ꝑuile.lib.vi.vbi ſeparat ꝑſonã exẽptã ⁊ aliũ extraneũ.⁊ per alia.ĩ.alle.in ſcđa dubitatiõe facit ẽt text.in.c.ſummoſo.xviij.q.ij.⁊ in.c.vnico.de ſtatu regu.lib.vi.cum ſi.alleg.ꝑ Pe.de anc.in repe.d.c.poſtulaſti. Jtẽ preſupponendo qđ ſtatutũ nõ diſtinguit ciues a foreñſibus.ſed tm̃ volunt qđ extrahẽtes beſtias de comitatu tm̃ ſoluãt ꝑ tracta.lꝫ ſi recte recolo obligẽt ciues vendẽtes ꝑ foreñſibus ne ꝯtingat fraudem cõmitti ⁊ leges fraudari. Quibꝰ ſtãtibꝰ ſequit̃ pꝛeclara ꝯcluſio qđ etiã ciues q faciunt ꝑtranſire beſtias ꝑ comitatum quas habẽt ⁊ retinẽt extra comitatũ tm̃ tenent ſoluere paſſuꝫ ⁊ nõ aliã tractã qꝛ tũc nõ dicuntur extraherevt eſt caſus que ibi ad hoc ponderant doc.in.l.ſi poſt hac.C.de edifi.ꝑua.tenẽt Bar.Ang.⁊ Jmo.⁊ Mod.in.l.cetera.§.ſed ſi qs.ff.de le.i. Sequit̃ ⁊ ſcđo qđ ſi ciues retinẽt beſtias in territoꝛio alieno. et ſic extra comitatum.⁊ fidãt qđ ſi volũt demũ extrahere non debent ſoluere neqꝫ paſſum neqꝫ tractã.qm̃ ſi ſtatutum non facit differentiã inter ciues ⁊ foreñſes ſed ſimplr̃ loquit̃ de fidentibus ⁊ extrahẽtibus ſimplr̃.⁊ generalr̃ dꝫ itelligi.l.de ꝑcio.ff.de publi.l.i.§.⁊ generalr̃.ff.de le.ꝑſtan.vnde ſicut foreñſes fidantes beſtias quas hñt extra territoꝛiũ ⁊ comitatũ non ſoluũt niſi fidã.ita nec ciues.Nã nõ debẽt eſſe peioꝛis ꝯditionis in hoc ciues foreñſibus.ar.l.ꝑſes.C.de ſerui.⁊ aqua. ¶ Preterea videmus qđ econtra ſi foreñſes hẽrent beſtias ⁊ in comitatu illas retinerẽtqꝫ ſi illas fidarent demũ vellẽt extrahere dẽrent ſoluere tractam.ergo daf intelligi qđ nõ ꝯſideraf cuiꝰ ſint beſtie an ciuiũ vel foreñſium.ſꝫ an ſint beſtie exiſtẽtes ⁊ cõmoꝛãtes extra comitatuꝫ vł nõ qđ ẽt ꝓbaf attẽta mente ⁊ intentione ſtatuentiũ q marie dꝫ ꝯſiderari.l.cum mulier.⁊ ibi Bar.ff.ſo.ma.l.ſcire opꝫ.§.ſufficit.ff.de excuſa.tu.cũ ſi.q fuit qđ ſoluereftractã de beſtiis commoꝛantibus in territoꝛio ex quo ẽt ſine fida ſunt in territoꝛio ⁊ ſub iuriſditione cõitatis.ſecus in exiſtẽtibus extra qꝛ noluit illas grauare.vt alliceret habentes beſtias extra fidã in paſcuis cõis q rõ pariter militat etiã eſſe in ciuibus cũ ẽt ipſi q habent beſtias extra nõ artẽf ad fidãdũ.ergo eadẽ dꝫ eſſe iuris diſpoſitio.l.illud.ff.ad.l.aquil.⁊.l.a titio.ff.de vbo.obli.c.trãſlato.de conſti. ¶ Preterea hoc etiã ex alio oſtendit̃ manifeſte qm̃ ſi beſtie ducunt̃ ad extra ad fid idã eo aio vt finita fida reuertãt̃ extra ad eoꝝ ſolitũ locũ debẽt aliq tẽpoꝛe abeſſe a loco in quo cõmoꝛant̃ ⁊ ad quẽ ſunt deſtinate habent̃ ac ſi nõ abeſſent nec dicunt̃ eſſe in loco in quo ad tẽs ſũt ꝑmãſure.caſus eſt dar̃.⁊ ibi h colligũt Dr.Bar.Bal.Ang.⁊ Jmo.in.l.ex facto.la grãde.ff.de here.inſti.facit qđ hr̃ in cle.ne romani.§.ſane.extra de elec.vñ ſi nõ cenſent̃ eſſe in loco nõ cẽſent̃ extrahi cũ ꝑuatio ꝑſupponat habitũ.l.x.ff.de ver.obli.c.ad diſſoluendũ.extra de deſpõ.impub. Et ꝑdicta putarẽ vera qñ dicti ciues ſunt ſubditi fidare ⁊ extrahere.⁊ ſic retinere i alio loco ꝓut eſt in caſu nr̃o in qua cõſuetudine ſumit̃ argumẽtũ intentiõis ciuis imĩnẽtis beſtias ab extra ⁊ fidantis qđ non cenſeat̃ fidaſſe ⁊ immiſiſſe vt remanerent in comitatum.argu.l.vel vniuerſoꝝ.ff.de pig.act.⁊ text.in.§.ſeruos.inſti.de reꝝ diui.ſecus forte ⁊ ſimplr̃ ciues emerent ab extra ⁊ immitterent ⁊ fidarẽt.qꝛ tunc potius viderentur deſtinaſſe illas beſtias ad commoꝛandum in comitatu arguendo a cõiter accidentibus. Laus deo.

¶ Consilium.lxxv.

1. ¶ Bona ſubiecta reſtitutioni poſſũt in dotẽ dari: et pꝛo dote obligari.
2. Alienatio ſi eſt pꝛohibita fauoꝛe filioꝝ cẽſet̃ etiam ꝓhibita hypotheca dictoꝛum bonoꝛum.
3. Hypoteca nõ venit appellatione alienatiõis in materia ſtricta.
4. Alienatio fieri nõ poteſt etiã in caſibus permiſſis in pꝛohibitis a teſtatoꝛe expꝛeſſe et a diſpoſitione legis.
5. Fundo dotali ſi eſt adiecta cõditio ne alienetur nõ põt alienari caſibus a iure permiſſis.
6. Teſtatoꝛ an poſſit derogare pꝛouiſioni auf.reſqꝫ.C.cõia de le.
7. Pater ſi aſſignauerit filio legitimã:et filius eã conſumpſerit:pater non tenetur amplius aſſignare.
8. Pater qñ cogatur ſe obligare pꝛo dote et donatione pꝛopter nuptias filij.
9. Diſpoſitio auf.res que.C.cõia de leg.nõ hꝫ locum qñ ꝓhibitio eſt facta per viam contractus.
10. Arguitur de cõtractibus ad vltimas voluntates.
11. Filius grauatus per fideicõmiſſum non põt eligere legitimam in rebus pꝛohibitis expꝛeſſe alienari.
12. Pater põt dare filio legitimam in quacunqꝫ re vult.
13. Excuſſio qñ requiratur in caſu auf.res que.
14. Diuerſitas qualitatum nõ facit rem diuerſam in ſpecie.
15. Suus heres pſumitur ignoꝛare cõtenta in teſtamento.
16. Alienatio rei pꝛohibite facta ab ignoꝛante tenet.
17. Jgnoꝛantia vnius non nocet alteri.

Spiritusſanctus adſit meũqꝫ illuminet intellectũ. ¶ Circa pñteꝫ ꝯſultationẽ oĩa neceſſaria tã copioſe ⁊ elegãter diſcuſſa ſunt ꝑ.ĩ.ſcriptũ cõſulẽtẽ doctoꝛẽ famoſiſſimũ ⁊ mihi patrẽ ⁊ ꝑceptoꝛẽ vt nulla additione opus eſſe videat̃. Tñ faciã ſicut ille q vadit poſt terga optimi meſſoꝛis ſpicas aliqs colligendo. Magna em̃ apud me oꝛta eſt dubitatio in ꝑſenti qõne. Nã ⁊ ſi cõis ſit ꝯcluſio omniũ 1 q† bona ſubiacẽtia reſtitutiõiꝰ tunc demũ pñt in dotẽ dari.⁊ ꝓ a dote obligari ſi alia bona nõ ſufficiũt vt eſt caſus in auf.reſqꝫ.C.cõia de leg.⁊ ibi ꝑ Bal.Pau.de caſt.⁊ alios.⁊.ĩ.plene dictũ eſt.que auf.⁊ eius diſpoſitio ꝓcedit nõ ſolum qñ res tacita eſt ꝓhibita alienari a lege vt eſt qñ ſubiacet reſtõni. Sed ẽt qñ nõ ſubiaceret reſtitutiõi ſed eſſet expꝛeſſe pꝛohibita alienari a teſtõꝛe ex idẽptitate rõnis.ita ꝯcludit Bart.in.l.filiusfami.in.§.diui.ff.de leg.i.Nã talis ꝓhibitio ſapit fideicõmiſſuꝫ in pſonaꝫ illius cuiꝰ fauoꝛe ꝓhibitio facta eſt.⁊ hoc idẽ cõcludit Bal.⁊ Saly.in.l.nulla.C.de iure do.⁊ Cy.in.l.volũtas.C.de fideicõ.⁊ Pau.de ca.in ſuo ꝯſi.incipiẽte.in xp̃i noĩe amen.qꝛ ꝑ ſupꝛaſcriptũ eximiũ ꝯſulentẽ. Tñ ꝑdicta nõ videnf ꝓcedere in caſu noſtro. Nã cũ poſt moꝛtem Antonij q diſpoſuit qđ ſi Mathias filiꝰ ſuus moꝛeret̃ ſine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ voluit qđ bona ꝑuenirẽt ad filias ſuas ⁊ ſoꝛoꝛes dicti Mathie Et pꝛohibuit ne res imobiles alienarent̃.ꝑdictꝰ Mathias filiꝰ cepit vxoꝛẽ ⁊ ꝓ reſtõne dotis obligauit oĩa bona ſua in foꝛma ꝯſueta.vñ eſt aduertẽdũ qđ tũ dictꝰ Mathias rõne legitime ⁊ trebellianice in qbus nõ cenſet̃ grauatꝰ.haberet ius pꝛo indiuiſo in oĩbus pꝛedictis bõis relictis a teſtatoꝛe ꝓ medietate irreuocabilit̃. Medietatẽ ꝑdictoꝝ bonoꝝ cenſet̃ obligaſſe pꝛo indiuiſo ⁊ aliã medietatem in ſubſidiũ nõ ſufficiẽti ſua legitima ⁊ trebellianica. Vñ lꝫ poſtea filiũ elegiſſe legitimã cenſeat̃ in aliqbus bonis.⁊ ſic legitima ⁊ trebellianica poſtea fuerit ſepata ab alijs bonis ſubiacentibꝰ reſtõni ſicut in legitima ⁊ trebellianica.de h eſt tex.vbi mihi vꝫ caſus in.l.ſi ꝯſenſit.§.illud tenendũ.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol. vbi eſt caſus qđ ſi qs cõis rei ꝑtẽ pꝛo indiuiſo dederit hypothece diuiſione facto vtriuſqꝫ ꝑs pꝛo dimidia pꝛo indiuiſa remanet obligata ita dicamus in terminis nr̃is qđ tã bona ſubiacẽtia reſtõni ſepata ab alijs quã alia.ꝓ dimidia ꝑncipalr̃ ꝓ indiuiſo remaneat obligata ⁊ ꝓ dimidia in ſubſidium. qꝛ talis diuiſio nõ obligat primã hypothecam que erat in oĩbus rebꝰ ꝓ indiuiſo. Ad idẽ ẽt caſus in.l.in.§.poſt diuiſionẽ.ff.qui po.in pigno.hab. Ad idẽ eſt ẽt caſus aptus in.l.ſi qs putans.§.ſi fundus.ff.cõi diui.per que iura dicit Barto.in.l.q rome.in.§.duo fr̃es in ꝑ.q.ff.de ver.obli.qđ lꝫ ius ꝑſonale qđ mihi cõpetit in certa parte ꝓ indiuiſo.remaneat in ea. ꝑte q debitoꝛi obuenit ex diuiſione.vt in.l.iulianus.§.idẽ celſus.ff.de actio.emp. Tñ iura realia remanẽt in tota ꝑte ꝓ indiuiſo.ſicut ante diuiſionẽ allegat etiã tex.in.l.is qui fundũ.de vſufru.leg.i.⁊ not.ꝑ Cy.in.l.i.C.ſi cõis res pig.data ſit.Niſi creditoꝛ interfuiſſet.diuiſioni.vt ibi latius ꝑ eũ. Si ergo idẽ ius remãſit dñe Catherine in ꝑdictis rebus ſicut ante electionẽ legitime ex quo ante ꝓ indiuiſo medietatem hẽbat oĩuꝫ bonoꝝ obligatã.ita ⁊ hodie vꝫ hr̃e.⁊ ꝑ ꝯſequẽs qđ ſaccedat regula.l.creditoꝛis.ff.diſtra.pi. Que vult qđ creditoꝛ q hꝫ plures hypotecas hꝫ electionẽ.⁊ ꝑ ꝯſequens vt manifeſte ꝯcludi qđ nulla teneat̃ facere excuſſionẽ ſup bonis Mathie.ex quo pñter hꝫ ẽt alia bõa obligata.⁊ hec ſunt q ꝑma facie fecerũt me titubare. ¶ Sꝫ his non obſtãtibus ſm ea q ꝓponunt̃ ꝯtrã ſniaꝫ puto verioꝛẽ qđ imo ꝑdicta do.Catherina.ꝓ iure ſuaꝝ dotiũ pꝰs debeat capere ea q repiunt̃ in bõis Mathie.⁊ poſtea venire in ſubſidiũ ad bona ſubiacẽtia reſtõni. Circa qđ eſt aduertẽdũ qđ poſt moꝛtẽ dicti Mathie repiunt̃ bona triplicis generis.vꝫ bõa imobilia relicta ab Antonio pr̃e ſuo ite certe q̃titates pecuniarũ in monte cõis ſenarũ partim deſcripte noĩe Mathie.⁊ ꝑtim noĩe dicti Antonij pr̃is ſui. Jtẽ certa bõa mobilia lꝫ pauca.vñ q̃tũ ad bona imobilia indubitãter dico q ea nõ põt capere niſi eẽnt obligata de q dubito vt.ĩ.dicã qm̃ teſtõꝛ expꝛeſſe ꝓhibuit alienationẽ bonoꝝ imobilium in teſtõ. Que ꝓhibitio cũ videat̃ facta fauoꝛe filioꝝ qbus in euẽtũ cõditiõis debebãt ꝑdicta bõa reſtitui tenuit vt i.d.l.filiusfami.§.diui.vbi per 2 gl.Bar.Jmo.⁊ alios † per q̃ ꝓhibitionẽ cẽſent̃ ẽt ꝓhibita hypotheca.⁊ vt eſt caſus aptꝰ in.l.fi.C.de reb.alie.nõ alienã.lꝫ appellatione alienatiõis ꝓpꝛie nõ veniat hypotheca.ſꝫ ex interpꝛetatiõe.vꝫ dicit glo.in.d.l.fi.⁊ doc.ſequunt̃ ex q gl.not.Cy.Bal.Saly.Pau.de ca.⁊ oẽs ꝯcludũt q lꝫ appellatiõe alienatiõis ꝓhibita venit hypotheca.et q venit ex interpꝛetatiõe ⁊ nõ ꝓpꝛie nõ veniet in diſpõne facta ſtricte interpꝛetãda vt in ſtatuto.vel ſi teſtõꝛ pꝛohibuiſſet alienare in aliquẽ eiꝰ odio.ꝑ tex.in.l.q hẽbat ff.de leg.iij.⁊ ita eſt intelligẽdũ qđ tradit Bar.in.d.l.q hẽbat.et 3 in.l.ad rẽ legatã.ff.de adi.leg.vbi dicit q† tũc venit hypotheca qñ eſt pignꝰ ꝓ tãta q̃titate.qđ nõ eſt ſpes reluitiõis ꝑ.d.l.q ha

¶ Cõis opinio. Bõa ſubiecta reſtõni pñt in dotẽ dari ⁊ ꝓ dote obligari.

bebat q illud est verũ in dispõne stricte iterp̃tãda. sec⁹ in testis
in quib⁹ fit latissima iterp̃tatio. z ita ɔcludũt in. d. l. fi. vbi est ca
sus. Ex quib⁹ sequit̃ q cũ hmõi bona ꝓhibita expresse alienari
tũc demũ possint in dotẽ dari. z ꝓ dote obligari aliis bõis defi
ciẽtib⁹. vt clare ɔcindit Cy. in. l. volũtas. C. de fideicõ. z Saly. in
l. fi. C. de reb. alie. nõ alie. Et ita intelligẽdus est Bar. in. d. §. di
ui. q simplr̃ dixit res exp̃sse ꝓhibita alienari posse in dotem da
ri cũ alle. auł. res q. C. cõia de le. que h̃ tm̃mõ ꝑmittit in subsidiũ
aliis deficiẽtib⁹. z hoc clarissimũ est. vñ cũ bona imobilia appa
reant separata ab aliis tollit̃ dubitatio de qua supra q nunq̃
potuit ɔstitui hypotheca in his nisi in subsidiũ. ex quo separa
ta sunt bona alienari ꝓhibita ab aliis z semꝑ separata fuere. ex
qbus sequit̃ q ad ea venire nõ põt do. Cathe. nisi in subsidiũ.
imo fortius põt attẽtari z forte nõ male q nullo mõ in p̃dictis
cõstitu ta sit aliq̃ hypotheca vel saltẽ annullata ſm terminos. l.
fi. C. cõia de leg. Pro hoc facit in fili. Nã lz stãte simplr̃ prohibi
tione expressa testõris psit ẽt ꝓ dote obligari tñ stãte ꝓhibitiõe
4 legali q † res sit subiecta restõni z exp̃ssa ꝓhibitiõe testõris non
vr̃ q aliquo mõ talis res possit alienari ẽt in casibus ꝑmissis.
Hoc ꝓbo. ar. eius q tradit Bar. z post eum dicit Jmo. in. d. l.
filiusfa. in. §. diui. de leg. j. sequendo Guil. de cu. vbi dicit ad in
tellectum. l. ij. C. de vsuca. ꝓ emp. q tunc est verũ q si res ꝓhi
bita alienari alienet̃ non põt vsucapi. qñ ꝓhibetur alienari res
ei⁹ q nõ est ꝑfecte etatis. secus si ꝑfecte. z ita intelligit tex. z glo.
in. d. l. ij. C. de vsuca. ꝓ emp quasi tũc stante duplici prohibitiõe
nõ possit vsucapi que als posset si tñ esset ꝓhibitio ipsius testõ
ris. Ad hoc etiã adduco not. glo. in auł. hoc ius porrectũ. C. de
sac. san. ecc. que voluit q si res legat̃ vl̃ donat̃ ecclesie cum hoc
ne possit alienari nec poterit alienari in casibus etiã a iure per
missis ꝑꝑ duplicẽ prohibitionẽ. s. legalẽ z exp̃ssam. vt tradit glo.
in. d. l. fi. C. de re. alie. nõ alie. Hoc idẽ voluit glo. Vin. z zaba. in
c. verũ extra de ɔsti. appo. per tex. in auł. de alie. z emphy. §. san
ctissimos. z Saly. in. l. ea. C. de ɔdi. ob cãm. q tũc pactum z pro
hibitio ɔcordat cũ lege. Nimirum si potẽtius operat̃ cum duo
vincula vno sint fortiora. insti. de adop. §. sed hodie. z in auł. de
consangui. z vteri. fratribus. §. j. per que iura dixit Saly. post
5 Guil. de cu. q † si fundo dotali fuit adiecta cõditio ne alienetur
non poterit alienari in casibus etiam a iure permissis ita dica
mus in terminis nr̃is in qbus concurrit ꝓhibitio legalis aliena
tionis q res subiacebant restõi: itẽ z ꝓhibitio spãlis testatoris
z ꝑ cõsequẽs non videt̃ q in isto casu ꝑmisso potuerit obligare
res immobiles. z in indiuiduo decidit Bal. in. c. j. §. dõare qua
liter olim feu. alie. pote. vbi dicit q auł. res q. nõ hz locũ stante
expressa ꝓhibitione testatoris: z sic clare decidit q concurrẽte
prohibitione testatoris z legali in terminis nr̃is res nõ possit in
dotem dari nec pro dote obligari. z per hoc vr̃ sopita q nostra
a 6 Ad p̃dicta etiã accedat q voluit Bal. in. d. auł. res q.ᵃ C. cõia
de leg. in lectura antiq̃. q. xiij. vbi voluit q † testator possit dero
gare prouisioni illius auł. tũ q nihil tenet̃ pater relinquere in
uitus vltra legitimã: tum etiã q dicta auł. ꝓcedit ex cõiectura
pietatis paterne: z in icertis nõ certis loc⁹ ẽ ɔiecturis. l. ɔtinu⁹. §.
cũ ita. ff. de ver. ob. vñ de cũ expresse ꝓhibuerit alienationem im
mobilium sequit̃ q cũ appellatiõe alienatiõis veniat hypothe
ca q noluit aliquo mõ predicta posse obligari. Sed predictã
opi. Bal. reprobant ibi quidã moderni nõ facientes mentionẽ
de Bal. dicentes q testator nõ põt aliquo mõ derogare ꝓuisio
ni illius auł. q nõ est in potestate patris impedire dotẽ filie cõ
stituendã aut nepti. Jtẽ q istud plus cõcedit̃ pro dote minuit̃
legitime. Jtem q tex. in corpore p̃supponit hãc alienationẽ cõ
cedi ɔtra mentẽ testatoris intelligere resultãtẽ ex v̈bis. z sic q
nulla verbo₊ arte possit ipediri. z hanc opi. sequit̃ Pau. de ca.
in ɔsi. supra allegato. ¶ Sed aduertendũ q attentis terminis
nostris credo opi. Bal. esse veriorẽ. Primo q vltra immobilia
erant multa alia bona que erãt sufficientia ad legitimã. vnde si
7 cut dicimus † q idẽ pater si viueret potuisset filio assignare. le
gitimã quã si cõsumpsisset. non tenebat̃ amplius assignare con
cludit Bal. in. l. scimus. §. j. C. de inoffi. testa. z in auł. q locum
C. de colla. Et idẽ dicunt in filia q lz pater teneat̃ totiens quo
tiens opus fuerit dotare filiam. ff. ꝓ socio. l. si socius pro filia: tñ
si semel fuit dotata z eã consumpsit nõ tenet̃ amplius dotare si
sua culpa cõsumpsit. vt ꝑ Bar. post Dy. z gl. in. l. si cũ dotem. §.
j. ff. so. ma. z tradit̃ i dicta auł. q locũ. C. de colla. z rõ dicte auł.
res que. C. cõia de le. fundat̃ ex eo scd̃m omnes ibi q pater ad id
tenebat̃. Et ideo dicũt q i fratre z filia respectu matris grauã
tis nõ procedit nisi qñ ipsi fuissent ad id astricti iuxta not. in. l.
cum in plures. §. cũ tutor. ff. de admi. tu. z in. l. neq mater. ff. de
iure do. sequitur q cũ pater non esset ad id astrictus stantibus
bonis aliis sufficientib⁹ q potuit ꝓuidere fauore filia₊ substi
tutarũ ne certa bona aliquo mõ alienarẽt̃ sed prouenirent ad
eas filio masculo mortuo sine filiis. Sec⁹ aũt erit qñ alia bona

¶ Ad autẽ. res q. C. ɔmu nia. de le.

nõ essent sufficientia q tunc crederẽ verã decisionẽ Bald. q in
casu nr̃o pater Matthie nõ tenebat̃ se obligare ꝓ dote ipsius
Matthie. igitur nõ hz locũ dicta auł. in casu nr̃o. consequentia
est no. per cõem rõnẽ supra relatã que est q pr̃ ad idẽ tenebat̃:
antecedẽs ꝓbat̃: q nõ reperit̃ le. cautũ q pr̃ cogat̃ se obligare
ꝓ dote filii. sed bñ cogit̃ assignare donationẽ ꝑꝑ nuptias vt. l. fi.
C. de dot. ꝓmis. z ideo cõcludit Bal. z post eũ oẽs. in. l. si cũ do
8 tẽ. §. transgrediamur. ff. so. ma. q † in illis ɔtib⁹ in qb⁹ fit dona
tio ꝓpter nuptias nõ cogit̃ pater se obligare ꝓ dote filii q incõ
ueniens esset si ad vtrumq grauaret̃. Alias eñ si nõ fieret dona
tio bñ cogeretur dũmodo filius accepisset honestã ꝑsonã. ar. l. q
liberas. ff. de ritu. nup. z. l. fi. l. fi. de suspec. tu cũ si. z sic cũ in ciui
tate senarũ cõiter sint in vsu donationes ꝓpter nuptias sequit̃
q pater nõ tenet̃ se obligare ꝓ dote. recepta a filio. z sic stat fir
ma cõclusio suprascripta z ista rõ ɔcludit q ista bona nõ sunt
obligata etiã in subsidiũ. z si quis diceret vtiq est cõsultũ ꝓ do
natiõe propter nuptias deficiẽte dote iuxta ea que habent̃ in
sti. de dona. §. est z aliud z in auł. siue a me. C. ad velle. qm̃ nõ fuit
facta donatio ꝓpter nuptias in bonis imobilib⁹ sed in quãti
tate nec potuisset fieri stante ꝓhibitiõe testatoris aliis bõis exi
stentib⁹ ꝑ no. ꝑ Cy. in. d. l. volũtas. C. de fideicõ. cũ aliis. s. alleg.
Nec ad obseruãtiã p̃dicte donatiõis potuit predicta bona obli
gare ꝓpter dictã ꝓhibitionẽ. nã lz pater teneret̃ donare ꝓpter
nuptias. nõ tñ tenebat̃ obligare oĩa bona sua ꝓ obseruantia di
cte donatiõis. qm̃ hoc nõ reperit̃ iure cautũ nec aliqs dicit. Pre
terea nõ video quõ extãtib⁹ aliis bonis pater non possit proui
dere quo minus in fauorem filiarum aliqua bona nõ alienent̃.
Nam si hoc procederet a defectu ptãtis ipsius patris sequeret̃
q nec ꝑ viã ɔctus posset hoc facere. ex quo vtriq dependet a
9 voluntate sua. Cõtrariũ tñ est verum † q immo dispõ dicte auł.
nõ hz locum qñ testator per viam ɔctus exp̃ssisset ne aliqua bo
na alienarentur. vt cõcludit Pau de cast. z post eum moderni
perusini in dicta auł. res q. Et de hoc est glo. not. quam ibi not.
Bald. z Saly. in. l. nulla. C. de iu. do. Jdem Bald. z Saly. in. l.
ea lege. C. de condi. ob cãm. Unde nõ possum imaginari qua rõ
ne si istud ɔceditur per viam ɔctus non ɔcedat̃ ꝑ viam vltime
voluntatis cũ de vno ad reliquũ teneat argumentum z in. l. ser
uum filii. §. ei qui cyrographu. ff. de leg. j. insti. de leg. fus. cani. et
10 cum latius debeat † q iterũ nõ redit arbitriũ in vltia volũtate
dari vt in. l. j. C. de sac. san. ec. z ideo leges inconueniẽtem repu
tarunt fusiã caninã que dispõ oĩmodam familie inter viuos cõ
cedebat. z in vltima voluntate auferebat. Ex quibus clarissime
concluditur ex suprascriptis q bona imobilia nõ fuerũt neq
sunt aliquo mõ obligata stante ꝓhibitiõe testatoris. Uel saltẽ si
sunt in subsidiũ excussis aliis bõis ex quo testator ita ꝓhibuit.
z stante ẽt ꝓhibitione legali vna cũ expressa ꝓhibitiõe testato
ris per suprascripta: ¶ Sed circa p̃dicta orit̃ pulchra difficul
tas iudicio meo. si qs diceret q Matthias potuit eligere suã
legitimã in bonis imobilib⁹ iuxta no. in. l. hoc ampli⁹. §. fi. cum
seq. ff. de le. j. Et cũ ltia nõ patiat̃ aliqd onus vt in. l. qm̃ in prio
bus z in. l. scim⁹. §. cũ aũt. C. de inoffi. test. sequit̃ q rõne illius iu
ris vsq ad legitimã potuit obligare bõa p̃dicta. Sz ad hoc rñ
11 det̃ q † in p̃iudiciũ dicta₊ filia₊ soro₊ sua₊ nõ poterat eligere
legitimã in reb⁹ imobilib⁹ ꝓhibitis exp̃sse alienari ad q̃s testõr
voluit peruenire. sed debebat legitimã eligere in aliis reb⁹ h̃ in
indiuiduo decidit solẽnis doctor Pau. de ca. in suo ɔsilio. i xp̃i
noie amen. in cã que vertit̃ parme. q ɔsiliũ decisiuum inter plu
res doc. hincinde z non consultiuũ. Nec ob. q ibi subdit Pau.
de cast. q fili⁹ nõ dz capere pro sua legitia de reb⁹ subiectis restõ
ni z hoc qñ alique res essent subiecte z aliquę nõ. Sz si oĩa sunt
subiecta tũc aut diuersis ꝑsonis z a singulis dz capere ꝑiter nõ ab
vno in p̃iudiciũ alio₊ ꝑ tex. in. l. ij. C. ad. l. fa. sz si oĩa subiacẽt re
stõni vni z eidẽ z tũc põt in vna z eadem re. Ex quibus vr̃ sequi
q cũ in casu nr̃o oĩa subiaceãt restõni ꝑ fideicõmissum vniuer
sale q poterat eligere legitimã in bonis imobilib⁹ ꝑtim in tan
gentibus vni ex suis sororibus z partim alteri. Sz ad h̃ rñdetur
12 p̃supponẽdo ꝑmo † q testator põt dare legitimã filio in q̃cũq
re siue in pecunia siue in aliis rebus iuxta no. in. l. oĩmodo. et in
l. si qñ. §. illud. C. de inoffi. testa. potuisset eñ relinquere q̃titatẽ
pecunia₊ z in reliqs eũ ꝓuare vltra legitimã vt cla₊ est. Unde
si simplr̃ oĩa bona essent subiecta restõni ꝓcederet suprascripta
oppositio. Sed in casu nr̃o p̃dicta bona immobilia non solum
essent subiecta restõni. sed ẽt exp̃sse erant ꝓhibita alienari. ex quo
sequit̃ q cũ talis ꝓhibitio fuerit facta in fauorẽ p̃dicta₊ sua₊
soro₊ inducit̃ quodammodo spãle fideicõmissum in illis rebus
argu. l. peto. §. fi. ff. de leg. ij. cũ si. z ꝑ ɔñs nõ poterat in illis reb⁹
in p̃iudiciũ ipsarũ ltiam suã eligere. Nã sicut qñ sunt tres subie
cte restõni z alie non subiecte nõ põt eligi ltia i subiectis ꝑꝑ vo
luntatẽ defuncti ɔtrariã q̃ voluit subiecta ꝑuenire ad fideicõ
missarios cũ nõ solũ grauauerit filiũ de restituendo. sed ẽt spãli
ter prouidere

ter prouiderit qꝺ nõ alienaret q̃ voluntas tanq̃ magis spãlis in predictis dꝫ attendi sicut dicim⁹ in legib⁹ vt per Bal.in.l. execu-torẽ.C.de execu.rei iud.qꝺ etiã ostẽdit rõne.Nã regula est qꝺ quo tienscunqꝫ aliquid ꝓhibet oĩa cẽsent ꝓhibita ꝑ que ꝑuenit ad il-lud vt in.l.oratio.ff.de sponsã.ꝛ ibi ꝑ glo.q̃ allegat doc.sꝫ eo ipso qꝺ filius obligauit omnia bona ꝑ dote censet ꝓhibitũ sibi ne eli-gat legitimã in reb⁹ ꝓhibitis alienari: qm̃ eo ipso qꝺ eligeret res diceretur alienari cum in obligatione bonorũ veniũt etiã futura.l. fi.C.q̃ res pig.obli.pos.Item ex alia regula que habet ꝙ qui vult cõsequẽs vr̃ velle antecedens ad illud.l.ad rem legatam.ꝛ.l.rem. mobilẽ.ff.de ꝓcura.ergo eo ipso qꝺ pr̃ voluit ꝙ imobilia nõ aliena-rent cẽset voluisse ne filij eligant in eis legitimã q̃ grauamẽ ꝓhibite alienationis nõ patit vt dictũ est.ꝛ ex his clare pꝫ ꝙ in bonis im-mobilib⁹ nõ ꝓcedit obiectio in ꝯrũ facta sed debemus dicere vel ꝙ nõ sint obligata vel in subsidium.¶ Quantũ vero ad alia bo-na que testator nõ ꝓhibuit exp̃sse alienari etiã sequor sniam ꝯsulẽ-

13 tis ꝙ nõ pñt capi nisi excussis alijs bonis.Nec ob.obiectio in cõ-trariũ facta q̃ rñdetur primo ꝙ nõ ꝓcedit in terminis nostris qm̃ ex quo in dicta auť.resqꝫ cõmunia de le.doc.oẽs dicũt alia bona vltra legitimã esse in subsidium obligata. Nec p̃supponũt aliquã electionẽ legitime facte ꝑ filiũ p̃iudicare mulieri:vel q̃ ex quo pro uisum est qꝺ mulieri ẽt subiecta restõni sint obligata ꝛ sic sit hono-rata in vno grauata in alio.l.eũ qui.ff.de iureiu.qꝺ tñ in subsidiũ ꝛ ꝙ prius debeãt excuti bona mariti cũ ab ipso initio sit cõtracta hypotheca in bonis eligendis ꝑ filiũ pro legitima principaliter ꝛ in alijs in subsidiũ.ꝛ ꝙ hoc sit verũ ꝓbat ratiõe manifesta . Nam dicta auť.sm cõem opi.obligat generalr̃ bona subiacẽtia restõni insolidũ.Unde si obiectio.ꝯ.facta ꝓcederet nunq̃ haberet locũ di sponsio dicte auť.nisi prius esset facta electio legitime ꝑ filiũ non ex quo ius reale sequeret rem semꝑ obstãte quacũqꝫ diuisione in in qualibet ꝑte bonorum ẽt hypotheca principaliter ꝛ in subsidiũ. Nec posset decerni separatim que bona essent p̃ncipaliter obliga-ta.ꝛ que in subsidiũ.vñ cũ lex dispensatiue ꝓcessit decidẽdo ꝙ sub iecta restõni obligent intelligat etiã dispensatiue ꝓcessisse ꝙ si a prin.q̃libet res principalr̃ ꝛ in subsidiũ esset obligata ꝑꝑ ius legi-time ꝛ trebellianice tamen electiõe facta alia bona vltra legitimã ꝛ trebellianicam in subsidiũ tñ sint obligata ex quo eñ dicit i sub sidiũ obligari indistincte ne aliquã electionẽ p̃supponãt legitime ne cessario intelligendũ est legitie hoc posse operari.Preterea Bald. ꝛ Pau.de cast.in locis superius ꝑ primum cõsulentem alle.ponunt casum nostrũ in indiuiduo q̃ filius grauatus de restituẽdo post mortẽ patris accepit vxorẽ ꝛ postea alienauit multa bona q̃ dicũt ꝙ tũc vxor hꝫ bona vltra legitimã ꝛ trebellianicã obligata q̃ le-gitima ꝛ trebellianica non sufficit.Ergo cõcludũt manifeste ꝙ ele ctio filij p̃iudicat vxori q̃tũ ad hoc vt teneat prius p̃dicta bona capere.Nec est presumẽdum tãtos doctores errasse. ¶ Ultimo ẽt rñdet ꝙ obiectio p̃dicta nõ vr̃ facere ad ꝓpositũ nr̃m:qm̃ fateor ꝙ hypotheca tãq̃ iuris reale sequit in rem terminis iuris.Nec ob. si dicas ꝙ ego volo ꝙ tñ in subsidiũ sit obligata.qm̃ istud obliga tionẽ esse subsidiariã vel principalr̃ est q̃dam q̃litas ipsius obliga tionis.ꝛ sic verũ erit dicere eãdẽ hypothecã secutã esse ipsam non

14 post diuisionẽ † lꝫ diuerse q̃litatis:qm̃ q̃litatũ diuersitas non facit rem diuersã in ipẽ.sed eadẽ est vt est gl.q̃ allegatur ꝑ gl.sing.institr. de iure perso.in fi.ꝛ in.l.fi.§.quorũ.de publica.ꝛ per Bart.in.l.j.ff. de actio.ꝛ obli.ꝛ ꝑ eimdẽ dñm Imo.in.l.j.in prin.ff.de acq.pos. ꝛ hinc dicit not.Bal.in.l.in suis.ff.de li.ꝛ post.in repeti. qꝺ ꝺꝫ dñi-um ꝯtinuari in filiũ post mortẽ pr̃is lꝫ viuente pr̃e fuerit velatum penes filiũ ꝛ postea verũ q̃ variatio penes qualitatẽ nõ inducit va riationẽ substantie.vñ licet sit incõueniens ꝙ res transeat sine iure reali annexo ipsi rei.tñ nõ est incõueniẽs qꝺ rõne diuersitatis per sonarꝫ transeat cũ diuersa qualitate qꝺ ꝓbo:Nã nõ est dubiuꝫ qꝺ creditor qui nõ hꝫ plura bona pignorata p̃dictis bonis existenti-bus penes debitore põt eligere q̃ bona velit.vt est casus in.l.credi-tores.ff.de distra.pigno.ꝛ tñ si alienaret ꝛ reperiantur penes ter-tium nõ põt agi nisi excussis bonis principalis.vt in auť.hoc si de bitor.C.de pigno.ꝛ tamen alienatio fuit facta per debitorem ꝛ ꝑ cõsequẽs respectu alienationis potest preiudicare creditori ita di camus in terminis nr̃is ꝙ lꝫ ab initio oĩa essent equaliter obliga-ta non est incõueniens ꝙ electione legitime facta per filium predi cta bona sint in subsidium obligata.ex quo talis est natura indu cta a iure predictis bonis.Ideo sicut in casu autentice hoc si de-bitor potuit debitor p̃iudicare creditori alienando ita in casu no-stro legitimã eligendo ꝛ ista est subtilis ꝛ noua cõsideratio quam credo verissimã ꝛ tollitur omnis difficultas. ¶ Sed vltimo restat adhuc dubitatio quoniã predictus Matthias erat filius ꝛ in po

15 testate ꝛ fuit heres suus patri qui presumitur ignorare cõtenta in testõ iuxta no.per Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.obli. Et p̃dicta ẽt domina Catherina p̃sumitur ẽt ignorasse tãq̃ factuꝫ alienum.l.q̃q̃.ff.ad velleianum.l.verius.ff.de probatio. Ex quib⁹ videtur sequi decisio tex.no.in.l.fi.§.fi. de leg.ij.limitãtis oĩa p̃di-

16 cta qꝺ tunc est verũ ꝙ † alienatio rei prohibite nõ tꝫ q̃ est facta. a sciente secus si inter ignorantes ꝛ ita concludunt doct.in.l.fi.C. cõia de le.Unde cum p̃dicta obligatio p̃sumat facta inter ignorã tes sequit ꝙ tenuit. ¶ Sed ad hoc põt rñderi pluribus modis. Primo si apparerent aliqui coniecture que p̃sumerent eum sciuisse a cõtenta in testamẽto.vtputa si adimpleuisset aliqua cõtenta in eo

a vt per Bar.ᵃin.d.§.duo fratres.Secũdo q̃ dictũ Bar.nõ videt verũ q̃ tex.in.l.eius qui in ꝓuinciam.ff.si cer.pet.ꝑ quẽ mouentur Bar.ꝛ doc.nihil facit.q̃ loquitur in seruis qui sunt sui ꝛ necessa-rij.secus autem est in filijs qui tantũ sunt sui ad nomen.nõ tñ quo ad effectũ nisi se immisceant vel expresse agnoscant.vnde equipa-rant emancipato inq̃tum ad effectum hereditatis.l.nã necẽman-cipatus.ff.de leg.j.Et qꝺ operatur aditio in extraneis operat im-mixtio in suis.l.cum bonis.ff.de acqui.here.Un̄ si in extraneis pre sumit scientia sm doctores eodẽ modo etiam in filijs in potestate positis.ꝛ si in filijs presumeretur ignorantia contentoꝝ in testõ si militer in extraneis esset dicendũ cũ hodie diuersis tabulis pñt ef-fici heredes. l.vnica.§.in nouissimo.C.de cad.tol.qꝺ olim non erat l.ij.ff.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ ideo nõ videtur bona differẽtia quã facit Bar.in.d.§.duo fratres.ꝛ cõiter doc.sequuntur.Ista sunt verba Pau.de ca.in suo consi.incipiente in Christi nomine amen.clarꝫ est in iure qꝺ res subiecte restitutioni.ꝛ idem tenet Bal.quem non allegat in.l.si post tres.ff.si quis cau.col.xv.vbi voluit ꝙ post im-mixtionẽ scientia p̃sumat etiam in suo. ¶ Tertio rñdetur qꝺ cum hodie de cõsuetudine nõ fiant testamẽta in scriptis in quoꝝ aptio ne requirebat magna solemnitas vnde anteq̃ fieret p̃sumebatur ignorantia.sed fiunt municipatiua in aperto ꝛ tam testes q̃ nota-rius sciunt omnia cõtenta in testõ.ꝛ statim post mortem consueue-rũt manifestari.ꝛ sic ex his que cõmuniter fieri solent presumitur scientia arg.no.in.l.ij.ff.de arbi.sm Pau.de ca.in dicto consi.sta-tim alleg.Quarto posset rñderi si ꝓbaret per famam ipsum sciuis-se conditum esse testm̃ per patrem ꝛ p̃dictã substõnẽ ar.l.si tutor ꝑ glo.C.de pericu.tu.ꝛ per Barto.in.d.§.duo fratres.vbi per Mo dest.Quinto posset rñderi si ꝓbaret ꝙ filius habuit penes se instru mẽtũ testi.per.l.non est fouendus.ff.de iur.codi.ꝛ que not.in auť. antiqui.semel.C.de proba.de illo q̃ habet penes se acta cause ꝛ at testationes q̃ p̃sumit ipsas perlegisse ꝛ testificata dedicisse scdm do.Pau.in eo cõsi.vbi etiam sing.subdit qꝺ tũc est verũ ꝙ aliena-tio tenet inter ignorantes ꝛ nõ pot retractari q̃ bona heredi sunt sufficientia ad implendum fideicõmissum alr̃ si nõ essent sufficien-tia dꝫ alienatio retractari quia potẽtius dꝫ esse ius fideicõmissarij quã ius in quẽ facta est alienatio ex quo eius cã precessit per tex. vbi dicit esse casum in.l.plane si filiũ.§.qui rogatus.ff.de leg.ij.qꝺ est notã.Et posset inferri ad terminos nr̃os ꝙ cum ex tali expressa prohibitione bonoꝝ immobiliũ que nisi restitui indicat tacitũ fi-deicõmissum si nõ preponderãt alia bona ipsius Matthie ex quo nõ inuenit hr̃e qꝺ etiã data ignorantia alienatio annullat sm ter minos.d.l.fi.C.cõia de leg.Dꝫ ergo fideicommissarius attendere predictos modos ꝓbandi ꝛ sm eos facere articulos ꝛ ꝓbare vel si essent testes ꝓbantes de presentia filij tẽpore conditi testamenti. ¶ Ultimo rñdetur ꝙ ille.§.nõ habet locum vltra terminos suos quoniam loquitur in tacita ꝓhibitione legali in re que subiacet re stitutioni.Nos autem sumus quo ad immobilia in prohibitione

17 expressa cum exorbitet a regula iuris cõis que est † ꝙ ignorantia vnius vel duoꝝ non nocet alteri sicut nec ꝓdest.l.iniquissimum.ff. de iur.ꝛ fac.igno.Hoc decidit Pau.de cast.in.d.consi.decisiuo in-cipiente in xp̃i nomine amen.in cã que vertitur p̃ atme.ꝛ hoc maxi me in terminis nostris in quibus concurrit duplex prohibitio.s. legalis ꝛ expressa a testatore.ꝛ sic non sumus in terminis illius.§. igitur stamus regule.s̃.scripte.ꝛ pro hac decisione facit Bald.s̃. alleg.in.c.j.d.§.donare.qui feu.alie pos.dum vult quod auť.resqꝫ. exorbitet a regulis iuris non habeat locum stante expressa prohi-bitione testatoris vna cum legali.ꝛ faciunt omnia alia ad idem su pra adducta stat igitur conclusio ex omnibus quod predicta do-mina Catherina debet prius excutere bona Matthie anteq̃ pos-sit venire ad alia bona subiacentia restitutiõi ꝛ ad immobilia for te nullo modo potest venire ex quibus sequor sententiam primi cõ sulentis. Laus deo omnipotenti ꝛc.

¶ Ad Bar. in.§.duo fratres in.l.q rome.ff.de ver. obliga.

¶ Consilium.lxxvj.

☞ Statuti forma si non seruet reddit actum nullum ipso iure

1 nec põt talis actus consensu partium validari.
2 Dominium q̃ acquiratur ex sentẽtia adiudicationis insolutuꝫ.
3 Tempus soluendi ex snia a qua fuit appellatum q̃ incipiat cur-rere:maxime q̃ appellatio est de deserta.vel frustratoria.
4 Statutum ꝙ recipiens bona insolutum teneatur ad solutionem gabelle debet intelligi de recipiente cum effectu.
5 Uerba debent intelligi cum effectu.
6 Res dicitur data insolutum q̃ non potest reuocari.
7 Terminus appositus actui qui pendet ex futuro euentu vel facto alterius non currit pendẽte dubio euentu.

8 Gabella si ex forma statuti sit soluenda pro legato ãnuo quãdo solui debeat.

9 Appellatio vnius an z quando prosit aliis.

Dominus labia mea aperiat z spiritussanctus illuminet intellectus. ¶ Uisa facti contingentia z statutis in pũcto descriptis diligenter inspectis mature consideratis consiliis redditis per prestantissimos viros dominũ Thomam de salnetis dominũ Michaelẽ de scrozis z dñm Tho. de detis. Que oĩa presenti cõsultationi necessaria habunde z subtiliter explicarunt adeo qꝺ sola subscriptio satis erat sed ne incõsulto eoꝝ cõclusiões cõfirmasse videar aliqua nõ dicta z aliqua addendo substantialiter rem explicabo. Satis enim primo aspectu notum videbaẽ qꝺ ex quo statutuz annullat datum insolutũ ipso iure si gabella nõ soluaẽ. j. xv. dies prout disponit statutum quod inducit solẽnitatem formalẽ qua † nõ seruata actus sit ipso iure nullus vt ptz ex his que late ponũt Bal. Ang. z Imol. in l. j. z. ij. ff. de li. z post. Ad idẽ tex. z ibi Bal. in l. j. C. qui testa. fa. pos. traditur plene in l. cũ hii. §. si pretor. ff. de trãs. z hoc maxime ꝓpter verbum ipso iure. quod importat actum totaliter nullũ etiã si nõ opponatur z quod consensu partis nõ põt validari ad hoc glo. no. z ibi colligit Gemi. in c. j. de rescrip. in vj. z in c. ꝗꝗ. de elec. co. ij. ad idem gloss. in c. ꝗꝗ de vsu. co. ij. Item satis est notũ qꝫ licet solo titulo sñie in casu nostro nõ dꝫ transferri dñium neqꝫ possessio iuxta no. plene in l. põponius. §. q iussu. ff. de acquir. pos. z in l. tradi. C. de pac. cũ si. Tamen ex quo in casu nro domina Leonarda fuerat missa in tenutam. z † obtinuerat preceptum de disgõberando iuxta formaz statuti ex solo titulo sententie adiudicationis insolutum videbatur quesitum dñium si erat penes cõuentus vel vsucapiendi cõditio per regulam. l. clausibus. ff. de cõtrah. emp. cũ vul. iuxta tex. z ibi not. in §. vendite. insti. de rerum diui. z in l. hoc si res. ff. de rei vendi. z per Bar. in l. certi cõdictio. §. si. ff. si cer. pe. Ex quibus suppositis videbatur inferẽdũ qꝺ cũ per primã sententiã fuerit res adiudicata insolutum z videaẽ effectualiter adiudicata cũ dicta do. Leonarda fuisset missa in tenutã z obtinuisset preceptũ de disgomberando ꝑ iura p̃allegata z nõ fuerit seruata forma soluendi gabellã. j. xv. dies a die data insolutum prout reqrit statutum qꝺ datio esset nulla nec videbatur recedendum esse a ꝟbis statuti. l. nõ aliter. ff. de le. iij. Nec videbaẽ obstare qꝺ a sñia fuerit appellatũ. z per ꝯñs qꝺ prima sñia fuerit extincta vel suspensa ſm varias opi. positas in l. tale pactum. §. qui ꝓuocauit. ff. de pa. z in l. furti. §. j. ff. de infami. z in l. j. ff. de re iud. quoniam ex quo prima sententia fuit deserta pro appellatiõe fingitur nunꝗ fuisse appellatum. Ad hoc tex. cum gl. ij. in d. l. furti. §. j. z sic fingitur ibi retro fuisse infamis. z dicit ibi Jaco. bu. habetur ꝓinde ac si a principio fuisset infamis ar. l. pt. ff. de suis z legi. z l. si. C. de sententiã pas. Ita etiã dicit Bal. in l. ij. C. de vsur. rei iudi. si ergo habeẽ ꝓinde ac si nõ fuisset appellatũ nulli dubiũ qꝺ si nõ fuisset appellatũ transactũ esset tẽpus ad soluendum gabellaz. Ergo hoc idem videbatur dicenduz in casu nostro in quo fuit deserta appellatio. ¶ Preterea magis ꝑime videbaẽ hec cõclusio cõfirmari. Nam lꝫ tẽpora soleant currere a die secunde sñie cõfirmatorie vt in d. l. ij. C. de vsu. rei iud. † tamen ex quo ex processibus prius habitis z sententiis latis notorie apparebat appellationeꝫ esse frustratoriam iuxta not. in c. si. de coha. cle. z muli. z in c. significauerunt. de testibus videntur currere tẽpora a die prime sententie etiã cõfirmatorie vt videtur casus in l. tutor. ff. de vsu. Ita per illum tex. dicit Bal. in d. l. ij. z dicit hoc esse vtile ad qõnem statuti pone quod dicit statutum quod ꝓ vulnere qs cõdemneẽ in centum que si non soluerit infra mensem amputetur ei manꝰ: mõ condemnatus appellauit z elapso mese est sententia ꝯfirmata: queriẽ cũ velit soluere centũ statim: nunqd sit amputanda sibi manꝰ: z distiguit quod aut appellatio fuit manifeste frustratoria qꝛ forte erat cõfessus crimẽ. z tunc dꝫ amputari ei manus. aut nõ erat frustratoria manifeste z tunc quia non est decursum tempus a die cõfirmationis liberatur centũ solutis quod dicit menti tenendum. Preterea lꝫ res nõ videreẽ effectualiter insolutũ data ꝑ primã sententiam tamen videbaẽ quod ex quo ex tali datione veniebat in futurum effectualiter dãda insolutũ qꝺ ab initio deberet solui gabella per tex. in l. sancimus la. j. C. de cõsulibus. lib. xij. per quẽ dicit ibi Bar. qꝺ stãte statuto qꝺ de quolibet contractu per quẽ ius acquiritur solui debeat tantum ꝓ gabella qꝺ si venditur vel pacto apposito vt ius administrandi ei nõ cõpetat nisi post certũ tẽpus tñ teneẽ soluere gabellam anteꝗ dictũ tpꝰ administrãdi veniat z sic cũ effectu ius acquiraẽ. ¶ Postremo ꝓ hac parte videẽ fortiter restringere quoniã cõtra hẽditatẽ iacentẽ fuit lata sñia adiudicationis insolutũ. z etiã cõtra tertios possessores a qua sñia per hẽditatẽ iacentẽ nõ fuit appellatũ cõtra quã ꝑncipalr iudiciũ dirigi videbaẽ z ꝯñr cõtra eã trãsiuit sñia in rem iudicatã. vt l. ab eo. C. quomõ z qñ iudex traditur in l. j. ff. de re iudi. Cum ergo sñia non fuerit suspensa ꝑ appellationem statim videntur currere tpa ad soluendam gabellã. z lꝫ tertius possessor etiã non appellante principali potuerit appellari. vt in l. a sñia. ff. de appel. cum ibi no. z in l. no. eo. ti. tamen eius appellatio in casu nostro nõ videtur suspendere sñiam quo ad principalem cum eadem nõ videaẽ esse causa defensionis. nõ enim põt se defendere principalis persona negando rem fuisse in bonis. z tertius possessor hꝫ hãc causam defensionis vt plene traditur ꝑ Bar. z alios in l. rem alienam. z plene per Cy. in l. cum res. C. si res ale. pigno. dat aliẽ. Ergo vꝫ qꝫ appellatio vnius non ꝓsit alteri: vt est casus z ibi glo. Bar. z oẽs in l. si quis separatim. in si. ff. de appe. z per Bal. notabiliter in l. j. C. si vnus ex pluribus. videtur ergo magis illa persona attendenda que vꝫ esse principalis z ad quam principaliter spectat causa defensionis quã illa ad quam in cõsequentiam per regulã accessoriũ cum materia. de reg. iur. in vj. per no. in l. sepe. ff. de re iudic. z in c. ꝗuis. de re iudi. z per ea que habenẽ in simili in l. si qs nec causam. ff. si cer. pe. z in simili in l. minor. cũ ibi no. ff. de verbo. oblig. ¶ Sed his non obstantibus cõtrariã sñiam veriorem existimo. z quo ad primã difficultatem in primis dico qꝺ hanc qõnem decidit quasi in terminis elegãs doctor. d. Abb. mod. in suo cõsi. lxx. qꝛ incipit in effectu. Casus talis est. vbi in simili statuto artante ad solutionẽ gabelle pro re adiudicata ex primo z secũdo decreto non vult illud hẽre locũ si fuerit appellatum. qꝛ dicit ipse nõ põt dici factum maxime in re odiosa cum nõ dꝫ factũ. vt in c. nã z ego. cũ cõcor. ibi positis in glo. extra de ver. sig. sicut in danda actione cõtra patrẽ nõ dꝫ versum cum nõ durat versum. l. j. si ꝓ pre. §. versinn. ff. de in rẽ verso. z verbũ recipere z habere debet intelligi cũ effectu. l. nomen filiorum. §. habere. ff. de ver. si. hinc dicimus qꝺ verba debent intelligi cum effectu z nõ ad corticẽ. vt in c. relatum. de preben. ita qꝺ dispositio statuti habuit effectũ permanentẽ. l. j. in si. ff. qꝺ quisqꝫ iuris de pe. d. l. j. §. hec aũt verba. j. q. i. marchion. statutum ergo † artans recipientẽ bona ex primo z secundo decreto ad solutiõem gabelle dꝫ intelligi de recipiente cum effectu. ita qꝺ translatio possessionis tenuerit z durauerit. nõ enĩ põt dici facta translatio si illico sñiꝰ effectus extinguitur seu impediẽ. argumenti. in optunũ in c. cõmissa. de electio. in vj. z qꝺ ibi no. vbi ptz qꝺ non dicitur quis habuisse possessionem pacificam si illico sup ea mouetur sibi questio. Nunqd enim fuit de mente statuentiũ alligare z vinculare quem sine comodo z reali receptione ad solutionem gabelle: cum hoc repugnet rationi naturali ſm quaꝫ nemo debet locupletari cũ iactura alterius vt in regula locupletari de reg. iur. lib. vj. z in l. nam natura. ff. de condi. indebi. z maxime fiscus cum tunc censeatur habũdare cum hꝫ subditos locupletes. vt in au. f. vt iudices sine quo quo suffra. §. cogitatio. z maxime quia gabelle sunt odiose. l. ij. C. noua vectigalia. z l. vectigalia. z quod ibi no. Bar. ff. de pub. Sed in casu illo dicit dñs Abb. qꝫ nõ durauit effectus secundi decreti cũ illico per appel. fuerit extinctus z sic per actũ legalem sine omni culpa appellantis vt in d. l. ij. ff. de pe. z in l. j. in fin. ff. ad turpil. z lꝫ sint opiniones vtrũ ꝑ appellationẽ extinguatur sñia vel suspendatur cum tex. iuris Canonici clarer dicant qꝺ suspendatur. vt in c. venientes de iureiu. z in c. pastoralis. §. preterea de offi. dele. z leges ciuiles dicunt qꝺ extinguiẽ tñ iatis ad propositum est qꝺ effectus sententie fuerit de presenti sublatus per appellationẽ. d. l. furti. §. j. ergo non tenetur ad solutionem gabelle. verba sunt formalia dñi. Abbatis in preallegato cõsilio ꝑ que in terminis decidiẽ qõ nrã. ꝓ quo facit qꝛ lꝫ inspecto futuro euentu sñia dicatur suspendi propter possibilẽ cõfirmationẽ expresse per iudicẽ vel tacite per desertione appellationis. vt in iuribus. s. allegatis. z in l. si causa. C. de translationi. z in l. generaliter. in prin. C. de rebus creditis. tamen inspecto statu. post appellationẽ ante cõfirmationẽ vel infirmationem sñia extinguiẽ qꝛ hr ꝓ nõ iudicata. d. l. j. in si. ad turpil. vt concludit Ang. in l. tale pactum. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. z Bald. in rub. C. de app. z. d. Anc. in c. venientes. de iureiur. z Joan. de imo. in rub. ff. de re iudi. si ergo extinguiẽ effectꝰ sñie nõ põt dici rẽ insolutũ adiudicatã z ꝑ ꝯñs nõ dꝫ solui gabella pẽdẽte appellatione. cõfirmaẽ ita ꝯclusio ex verbis statuti sub rubrica de gabella bonoꝝ. in verbo. receperit vel habuerit. que † verba intelligi debent cũ effectu de verbo recepit ꝓbat in simili. l. aliud est capere. ff. de ver. sig. z ibi no. videtur cepisse. z in l. nõ vꝫ quisꝗ. ff. de reg. iur. Nec differunt capere z recipere sicut in simili. in verbo. dãdi z reddendi. vt in l. verbũ reddendi. ff. de ver. si. z traditur in rub. ff. man. per doctores. de verb. hre. probaẽ in l. habere z in d. l. nomine filiorum. §. habere. ff. de verb. signi. tradit Jo. and. in c. si tibi concesso. de preben. lib. vj. ¶ Preterea hoc ostendit statutum dum dicit qꝺ iudex qui dare debuerit ipsa bona insolutum vinculo iuramẽti solui facere teneatur zc. sꝫ hoc facere nõ põt iudex post appellationem qꝛ statim censetur eius iurisdictio suspensa quo ad causam illam vt in l. eos. C. de appel. z no. glo. in c. vt debitus. extra de appel. z in c. non solum. in princ. de appel. lib. vj. igiẽ debet intelligi quando a tali adiudicatione non fuisset appellatum. eo enim casu quo obligatur

quo obligat iudex ad pluriũ obligat ps ad soluẽdũ cũ ista sint ↄser uatiua. vt in fi. p Bar. in. l. extat. ff. q me. cã. Est aũt q iudex nõ põt dici plurius cũ ei⁹ man⁹ sint ligate pendẽte tpe appellatiõis iterpo nẽdo z iterposite. vt in toto ti. nil no. ap. pẽ. z i. l. iudicioꝝ. ff. de appel. nec pt puniri vt plur⁹ nisi qñ dolose fm Bal. i. l. obseruare. §. pficisci ff. de offi. pcõ. stat g ↄsequẽtia q nec pti põt ascribi culpa q nec cogi ad soluẽdũ posset. Et tũc militat elegãs doctrina. Bal. Ja. bu. z mo dernio z i. l. mãcipia. C. de ser. fugi. q qñ oĩa a statuto determinata si verificat oẽs pene in eo adiecte dispõ in aliq locũ nõ hz. vt ibi no. z h inductio ↄcludit iudicio meo Cõfirmat ẽt p iura allegata p fm ↄsu lẽtẽ in qb⁹ pbat q tũc † res dr data insolutũ qñ nõ põt reuocari. l. si qs alia i fi. z l. si rẽ. ff. de solu. z l. libera. C. de se. z l. ex pdiis. z l. si pdiũ. C. de eui. res eñ data i solutũ hr p nõ data z i⁹ pstinñ durat si reuo cari põt. l. rõ in pn. cũ gl. ff. de ac. emp. z l. meui⁹. §. pe. ff. de le. ij. z l. nõ vr de acq. pos. ergo tale statutũ itelligi dz de datione insolutũ irreuo cabili. recipit eñ statutũ passiuã iterptationẽ a iure cõi vt hr in. l. fi. §. in ↄputationẽ. C. de iure delib. z in. l. si seruũ vri. C. de noxa. Cõfirma tur alia bõa rõne q adducit scõs ↄsultor. s. q † cũ termin⁹. xv. dieꝝ sit apposit⁹ actui q pẽdet ex futuro euẽtu vel facto alteri⁹ nõ currit pẽ dẽte dubio euẽtu. l. iij. §. si qs hrdi. ff. de statu li. z ibi p Bñdi. de plubi. facit. tex. i. l. tale. ff. de iure dot. z in. l. si cui. ff. de le. iij. facit gl. no. in. iij. in. l. ita stipulatione. ff. de v. ob. z qd no. Bar. in suo cõsi. qd incipit q rit facit. l. qd in diẽ. ff. de ↄpẽsa. facit tex. in. l. si rẽ. §. fi. ff. de pig. ac. z in l. si mãdauero titio. ff. mãdati. z iõ dicit Bal. in. l. p diuersas i. vj. col. C. mãda. qd pẽdẽtia iudicij excusat a mora soluẽdi gabellã ẽt post t minũ. Cõfirmat. nã gabella q ex forma statuti deberet solui p qlibet legato nõ deberet solui p legato annuo. nisi de ãno in ãnũ z nõ a pn. sz in pn. cuiusqz anni qz tale legatũ p pmo anno cẽset purũ p sequẽti b⁹ ↄditionale. Ita in terminis decidit Bal. in. l. in annalib⁹. C. de le. in v. Itẽ qñ si ex forma statuti. bñ facit qd dicit Bar. in. l. in. le. fal. nõ hr p puro. ff. ad. l. fal. g idẽ in pposita. q. vt † gabella nõ sit soluenda iterũ. donec est in pẽdẽti p'la snia suspẽsa aut extīcta p appellationẽ iterpositã. cũ p illa possit ↄfirmari ifirmari z reformari. l. ei⁹. C. de ap. z in. l. qdã mulier. C. fami. her. z l. cornelia pia. ff. de iure codi. nã sicut stipulatio ↄditionalis pcedẽtẽ purã suspẽdit z eã nouat in ↄditionis euentũ ita vt pendẽte ista ↄditione resolutiua ex illa prima nõ possit agi in effectu vt ẽ casus in. l. pecuniã q. ff. si cer. pet. Ita vr in casu no stro. s. vt interim appellatiõe pendẽte oĩs effect⁹ illius q pẽdet facto aduersarij sit suspẽso nec vigeat quo vis mõ dictã do Leomar. dicit ẽt Pau. de ca. in. d. l. pecuniã q de ↄctu ↄditiõali nõ ẽ soluẽda gabel la nisi ↄditiõe euẽta: qz illa deficiẽte erit p nõ facto z ex ↄctu nullo si soluit gabella. l. ij. z ibi per Bal. C. de eunuchis. ¶ Quinimo cũ ista solutio gabellaꝝ respiciat firmitatẽ ↄct⁹ vt dicit Bal. in. l. j. C. vbiqz nit q certo loco dare pmisit nõ vr soluẽda añllũ firmatũ. g idẽ de ista snia. bñ facit qz onus gabelle ẽ onus cõsecutiuũ ↄctus ergo sicut act⁹ captiõis ipsoꝝ bonoꝝ stant in suspẽso pendẽte appellatiõe sic ẽt z ap pẽdices seu actus ↄsecutiui ad illũ sunt: qm appẽdices q vel ↄsuma tionẽ eoꝝ desiderãt vel ita ↄiuncta eisdẽ de qbus qrit sunt vt separa ri nõ debeãt. l. tutoresq. §. cũ. ff. de admi. tu. z l. tres tutores. §. itẽm eo. z l. si qs hrs. ff. de acqui. hr. z l. fi. C. si tutor nõ gesserit z hmõi appen dicia solẽt regulari ab actu pncipali. vt p Bal. in. l. in bone fidei. C. de pac. z in. l. petẽs eo. ti. ¶ Preterea solui dñt p gabella sex denarij p libra pcij vel estimationis g dz intelligi de datiõe valida z irreuoca bili qz ał's nõ posset ↄgrue fieri estimatio rei in solutũ recepte nisi iso lutũ datio sit oĩ firmitati secura res eñ min⁹ vz pp aliqd on⁹ ẽt ↄdi tionale adiectũ vt p doc. in. l. j. §. ij. ff. ad tre. z iõ nõ cadit ↄgrua certa estimatio igit nõ vr q statutũ militet i casu nro iuxta notata i fili p Bar. in. l. iiij. §. totũ. ff. de dã. infec. ¶ Restat g rñdere ad fũdamẽta in ↄtrariũ allegata z ad pmũ qñ dr q deserta fuit appellatio z ↄsequent fingit nõ appellatũ rñdeo qz vt dñt Guil. z Bar. in. d. l. furti. §. j. ne gligẽtia appellãtis i nõ psequẽdo appellationẽ nõ dz alteri nocere. l. si vnus. §. añ oĩa. ff. de pac. z l. nã z postea in fi. ff. de iureiu. ergo talis desertio appellatiõis: lz noceat appellãti nõ debet nocere appellato. ¶ Preterea dico qd fingat retro nõ appellatũ tñ nõ fingit in piudi ciũ appellãtis ad inducẽdã morã i nõ soluẽdo gabellã ex quo interim sibi nulla culpa iputari põt: iuxta no. in. l. mora. ff. de vsuris z i. l. qd te ff. si cer. pe. sicut in fili. dicim⁹ in obligatiõe ↄditiõali iuxta no. p Bar. z doc. in. l. quoties in diẽ. ff. de v. ob. Itẽ cũ ipedimẽtũ p appellationẽ z talis desertio appellatiõis ↄtigerit facto alteri⁹ ptis nõ currit ter min⁹ ad soluẽdũ. casus est in. l. thais. §. intra. ff. de fideicõ. li. z in. l. si in tra in fi. ff. de statu li. z pbat tex. i d. §. si qs hrdi. z qd ibi p Be. de plũ. Et ex his pz solutio ad vltimũ q † appellatio fuerit frustratoria q a Bal. loquit in piudiciũ appellãtis nõ appellati cui nulla culpa iputa ri põt. z sic nulla mora in soluẽdõ ał's ex malitia sua appellãtis in ca su nro ↄmodũ ↄsequeret qd nõ est dicẽdũ. l. nõ fraudat. §. nemo. ff. de re. iur. z. c. itelleximus. de iudi. c. sedes de rescri. cũ si. ¶ Ad vltimã rõ nẽ rñdeo in pmis qd quo ad psonã tertij possessoris snia fuit suspẽsa lz nõ esset suspẽsa quo ad hereditatẽ iacẽtẽ: vñ quo ad possessores nul la fuit ↄmissa mora in soluẽdo gabellã. Aut g dicimus vel iura perso ne pncipalis cũ iurib⁹ tertij possessoris esse ↄnexa vel eis ↄpetere eadẽ causam defẽsionis. z tũc dico qd quo ad oẽs suspẽdit snia z res ẽ cla ra p fũdamẽta pallegata. Aut q iura sũt separata z separata est cã defẽsiõis z tũc stat q snia sortiat effectũ quo ad oẽs z nõ q ad alios no. in. d. l. si qs separatim. §. fi. cũ ibi plene no. ff. de appel. ¶ Preterea cũ ↄcessa tenuta ipsi mulieri fuerit i bonis possessis p tertios possesso res z directũ fuerit iudiciũ ↄ eos lz ẽt ↄ hrditatẽ tertij possessoris qui habuerũt bona insolutũ a defũcto erãt illi quoꝝ principalr intererat. z ad qd principalr spectabat pncipalis defensio. casus est clar⁹ in. l. sepe. v. sz sciẽtibus. z ibi plene no. p doc. ff. de re iudi. z pbat tex. in. l. principalr. z ibi Bal. C. de li. cã. ergo in h iudicio magis erat ↄsiderã da persona ipsoꝝ possessoꝝ de quoꝝ preiudicio principaliter agitur. ¶ Preterea quid plura. nã respectu hereditatis nihil datũ fuit inso lutũ. si eñ volum⁹ q dicta mulier teneret solueret gabellã reducamus rẽ ad practicã qñ h fieri potuisset. Nã statutũ vult q soluat noĩe ga belle sex denarij p libra pcij vel estimatione rei q insolutũ receperit. Cũ eñ nulla bona hereditaria fuerint ↄcessa insolutũ nec alia pter il la q tenebãt per tertios possessores appellãtes respectu alioꝝ bonoꝝ nulla erat soluẽda gabella qm illa nõ cẽsebãt isolutũ data ex quo fue rat appellatũ. vt. s. fuit demõstratũ p plura fundamẽta respectu pmi dictoꝝ bonoꝝ indubitãter datio isolutũ p appellationẽ fuit extincta vel suspẽsa put declaratũ fuit. s. Nec pñt dici isolutũ data respectu he reditatis z nõ data respectu appellãtiũ qz vnus z idẽ actus diuerso iure cẽseret ↄ. l. cũ qui edes. ff. de vsucapi. posset aũt pcedere dicta ob iectio qñ etiã bona hereditatis fuissẽt insolutũ adiudicata qz z respe ctu illoꝝ bonoꝝ posset dici datio insolutũ irritari. Et p certo nõ vi deo qua via posset culpa iputari qre gabella non fuerit soluta dato quod vere z in effectu nõ censebatur insolutũ cõcessum posset etiam attẽtari qd lz statutũ dicat qd nõ soluta gabella nõ valeat datio iso lutũ q tñ ex q solẽnitas reqrit post actũ qd itelligat qd nõ valeat ope exceptiõis z in effectu. ar. gl. in. l. vniuersa. C. de pci. imper. offe. z ei⁹ qd no. Bar. l. l. j. ff. de test. z late declarat Abbas Moder. i. c. qm frequẽt in pn. in. viij. col. vt lit. nõ ↄte. Et sic non possent opponere possessores de iure tertij qd nõ esset in totũ exclusiuũ intẽtionis agẽtis iuxta no. in. l. cũ seruũ ↄspiã. C. de seruis fug. z in. l. indebiti. §. si nummi. ff. de ↄ di. inde. sz h nõ pcedit sine magna dubitatiõe pp vbũ ipso iure qd est positũ in statuto nisi rõne subiecte materie qz solẽnitas reqritur post actũ exponat ipso iure idẽ in effectu vt no. glo. in. l. lecta. §. sed cũ sor tis in vbo ipso iure. ff. si cer. pe. z tenent Bart. z Imo. in. l. ventre. ff. de acqui. heredi. Laus deo omnipotenti zc.

¶ Casus. Anno dñi. Mcccclxxix. Nobilis vir Nãnes dñi Angeli de schotis de senis suũ solẽne cõdidit testũ in q post multa legata fecit institutiões z substitutiões filioꝝ z descẽdẽtiũ sub infrascripto vboꝝ tenore. ¶ Ma in tuti altri sui beni mobili z imobili ragioni z actiõi in qualũqz loco fusseno o sarãno o si trouasseno o si trouarano o tro uare si poterãno fa sui vñi hrdi nocto z Jacomo duo sui figlioli ma schi p eqli pti chosi luno come laltro e loro iĩsieme substituisse vno a lal tro Anche se euenisse che Nocto suo figliolo z hrde dicto testatore qñ si fusse sẽza figlioli legitimi z nãli vuole le sia reda al sopravivẽte z cho si se Jacomo suo figliolo z reda pdicto morisse inãzi al nocto pdicto figliolo del dicto testatore in qualũ qz tẽpo si fusse. sẽza figlioli. legiti mi z naturali vuole sia reda el sopravivẽte z chosi substituisse reda luno a laltro p fideicõmisso z p ogni via ragiõe z mõ p liqli meglio si po. Et in chaso che i dicti Nocto z Jacomo morisseno sẽza figlioli legi timi z naturali sia facto el monasterio z obseruiti i tutto capituli di sponẽti del mõasterio pdicto z el gouerno desio z se ne rimanesse figlio li di luno o piu masculi o femia succeda a laltro z i caso che i dicti fi glioli di Nocto. z di Ja. nõ ne hauesseno figlioli legitimi. Allora si fa cia el mõasterio cũ capituli z ↄditiõe pdicte sẽp rimanẽdo ferme institũ ne z substõne testõre di dci nepoti del testõre cõe dcõ e Anche se aue nisse che dui e dicti sui figlioli maschi e sue sorelle moressero qñ si fus se sẽza figlioli lil z nãli allora vuole z lassa el dicto testa. de li vsifructi de tute sue possessione case z de tutti laltri denari z chose in qlunqz loco stãti fieno essere si intendino di madona giouanna sua moglie p dicta cum le cõditiõi modificatiõi z incharichi ifrascripti Cioe. che dela qrta pte de fructi dele pdicta possessiõe beni z chose ine sia z esse debbeno della dicta madõa Giouãna z le tre pte de dicti fructi sia tenuta la dicta madõa Giouãna acõzare edificare z fare ↄstruere v no mõasterio de qle si fa di soto mẽtione nel vocabulo z de qlla forma de quali esse madona Giouanna z altri fideli cõmissarij infrascripti fuore dil sito de siena o almeno fuore del contado de siena el dicto mo nasterio edificare nõ si possa z qsto sia fato z vuole si faccia chosi al dicto testatore p la anima sua et p lãime de misser Angelo gia suo pa tre z p lania di mariano Nocto Agnolo gia suo fratelli carnali ma se la dcã Giouanna nõ viuisse tutto el tẽpo del qle ãbe dui sui figlioli fusseno passati di questa vita comme e di sopra proximamẽte dicto e ouero essa nõ viuesse el dicto lasso a lei p lo dicto testatore facto nel dicto vsufructo nel qle primamente di sopra e dicto refutasse ouero

acceptasse ⁊ poi qñ si fusse morisse a allora ⁊ ĩ qllo caso ⁊ chosi el dicto vsufructo del quale primamẽte, di sopra decõ sia di madona Frãcescha fiola del dicto testatore tutto tẽpo de la dicta Frã. cũ qllo mõ forma ⁊ ɔditiõi ⁊ icarcoi di sopra posto nel legato primamẽte di sopra facto ala dicta giouãna del dicto vsufructo leqle chose p specificate ⁊ poste nel pñte legato p lui facte a la dicta madõa Frã. del decõ vsufructu sieno ⁊ essere debbano. Et se la decã madõa giouãna ⁊ Frãcesc. nõ stãti ⁊ vacãtio o ꝟo morẽti alora vuole el decõ testatore che tutte le sue possessiõe ⁊ chose e bñ siener essere sintẽdeno del monasterio ĩfrascripto del quale di soto primamẽte si fa mẽtione. Ancho vuole ⁊ lassa el dicto testatore che ĩ chaso che tuti e sui filioli maschi suo heredi morissẽo sẽza filioli legitimi ⁊ naturali cõe di sopra e dicto ⁊ nõ visussено o vere vachasseno se dicte madona Giouãna ⁊ che Frãcescha alora gli ĩfrascripti sui fideli cõmissarij del dicto testatore debbe essere cõstituito ⁊ edificato o ꝟo comanciato come di sopra dicto e ne la edificatiõe di qsto soto habito cura ⁊ iurisditiõe di frate minori ci oe di sãcto Frãcescho nel qle monasterio almeno si pogbmo ⁊ constituischano .xij. monache ⁊ piu se le rẽdite ⁊ bñ de le possessiõe predicte bastasse de le qual monache la electione ⁊ nominatiõe sia facta et essere sintẽda p li infrascripti fuoi fideli cõmissarij cinqȝ millia lire di denari senẽsi de beni suoi mala vãzodi tuta sua heredita vole che sia ⁊ essere sintẽda p le dote de esso monasterio ⁊ laltre chose necessarie p le monache ⁊ loro seruitu si veramẽte niuta cõsorte del dicto testatore o parẽte delle dicte cõsorte possino essere messe ne acceptare nel monasterio p̃dicto. Morit̃ deinde dictus Nãnes relictis ex se dicto Jacobo ⁊ Nocto filiis suis ⁊ hr̃dib⁹ q paterne hr̃ditati se immiscuerãt. Deinde morit̃ Noct⁹ p̃dict⁹ ex se Ristoro ⁊ Michaelãgelo filijs suis legitimis ⁊ naturalib⁹ ⁊ sibi hr̃dibus vlibus ⁊ postea succedente tpe cũ dictus Jacobus filios nõ haberet donauit titulo donatiõis inter viuos quasi oĩa bona sua dicto Micaelãgelo. Jtem in medio dicte donationis dicit dict⁹ donator se donare nõ obstante aliqua ĩsĩnuatione: ⁊ in fine dict⁹ donator iurauit dictã donationẽ obseruare ⁊ cõtra eã nõ venire sed ipsam ratã ⁊ firmã tenere nõ obstante insinuatione si q̃ a iure requireret̃ de qua donatione apparet publicũ ⁊ solẽne instr̃m cũ pmissionibus ⁊ obligationibus penarũ adiectionibus cõsuetis renunciationib⁹ iuriũ guarentigia ⁊ aliis clausulis cõsuetis. P̃supponit̃ etiã in facto q dictus Jacob⁹ cepit quandã dñam Nerã in vxorẽ cui dñe Nere vxori sue in donatione facta dicto Michaelangelo de q̃ supra donauit infrascriptas res q; apposuit partes ĩ dicta donatione qd Michaelãgelus teneat̃ ⁊ obligatus sit eo casu q dña Nera vxor dicti Jacobi supuixerit eidem Jacobo eam induere seu indui facere pannis vidualibus vȝ de clamide ⁊ tunica semel tãtũ. Jtẽ dare ⁊ soluere ⁊ mẽsurare aut dari solui ⁊ mẽsurari facere dicte dñe Nere durãte tpe sue vite annuatiȝ quolibet ãno libras quinquagita monete senẽsis modiũ vnũ grani modiũ vnũ vini vnũ stariũ olei ⁊ vnũ porcũ vt viuere possit ⁊ se gubernare ɔdecẽter: ⁊ ad p̃dicta obligatus sit Michaelãgel⁹ durante tpe soe vite tñ ⁊ nõ extẽdat se on⁹ p̃dictũ ad suos hr̃des alio mõ. Morit̃ vltimo dict⁹ Jaco. nullis relictis filiis ex se factis qbusdã donationib⁹ post dictã donationẽ de qbusdã reb⁹ suis ex facto testõ in quo post certa legata istituit heredẽ vniuersalẽ dictã dñam Nerã q̃ dña Nera post mortẽ suã apphẽdit ⁊ acceptauit hr̃ditatẽ dicti Ja. qb⁹ stãtib⁹ cõtigit de plurib⁹ dubitari ¶ Primo nũquid dicti Ristor⁹ ⁊ Michaelãge. censeant̃ vocati iure fideicõmissi ad bona dicti Jac. que olim fuerant Nãnis vigore testamenti dicti Nannis cũ Jacob. mortuus sit sine filijs ⁊ descẽdentibus ⁊ posito qd sic q portionẽ cõsequant̃. ¶ Scdo nunqd dicta donatio facta p dictũ Jacobũ dicto Michaelang. vltra quingentos aureos legales viribus subsistat ex quo nulla fuit facta insinuatio cũ donator nõ obstãte insinuatione iurauerit dictã donationẽ obseruare.

¶ Consiliom. lxxvij.

1 ☞ Substituto cõpẽdiosa facta puberi qñ si valet iure directo obliquat̃ virtute clausule codicillaris in testamento apposite. et nu. 2.
3 Fideicommissum conditionale etiam ascendentium an trasmittatur ad filios.
4 Filii positi in cõditione an censeantur positi in dispositione.
5 Succedat est verbum commune.
6 Terminus referens censetur cõtinere omnia que sunt in termino ad quem fit relatio.
7 Filij positi in conditione ⁊ grauati censentur vocati.
8 Substitutio si est facta vltimo morienti an testator censeat̃ voluisse ĩter ipsos conseruare ius legitimarum.
9 Restitutio si sit fienda in piam causam an possit detrahi legitima et trebellianica.
10 Insinuationi quando non sit renunciandum
11 Juramentum an insinuet donationem non insinuatam.
12 Juramentum quam vim babeat.
13 Jus canonicum attendit super iuramentum.
14 Dispositio inducens insinuationem dicitur fauorabilis.
15 Statutum q minor vel mulier non possit se obligare sine cõsensu propinquorum est fauorabile.
16 Bonis moribus contrarinm quid dicatur.
17 Contractus alienationis rei dotalis firmatur iuramento.
18 Mulier cum iuramento obligatur sine cõsensu consanguineorum requisito a statuto.
19 Joannes and. vtriusqȝ iuris fons et tuba a Baldo vocatus est.
20 Opinio communis canonistarum quando est pro vna pte ⁊ pro alia parte magis communis legistarum quid tenendum sit.

Consilijs nostris trin⁹ de⁹ optim⁹ adsit vt eas pperuo sct ãqua raloquar ⁊c. Jn presẽti cõsultatione plura veniũt examinãda q̃ arbitror sũma inuestigatiõe digna vnde psequar ordinẽ qõnum. s. positarũ. ¶ Circa primã qõnem arbitror quod dicti Ristorus ⁊ Michaelãg. p mortẽ dicti Jacobi ad bona que olim fuerũt Nannis eoȝ aui paterni iure fideicõmissi ex testõ dicti Nãnis vocent ad cuius decisionis dilucidationem est aduertendũ qd dictus Nãnes plures fecit substitutiones: in pma enĩ dict⁹ Nãnes prouidit dictis Jacobo ⁊ nocto si alter ipsorũ decederet sine filijs esset heres. ⁊ hoc disposuit in pma sua substõne dũ dixit. Anche se aduenisse che nocto suo figliolo ⁊ herede del dicto testatore morisse inanzi Jacomo figliolo ⁊ herede de esso testatore qñ si fusse sẽza figlioli legitimi ⁊ naturali vuole sia herede sopraniuẽte ⁊ chosi sia Jaco. suo figlioli ⁊ herede predicto morisse innãzi a Nocto p̃dicto figliolo del dicto testatore in qualũqȝ tempo si fusse sẽza figlioli legitimi ⁊ naturali vuole sia herede el sopraniuente ⁊ chosi substituisse herede luno a laltro p fideicõmisso ⁊ p ogni via ragiõe ⁊ mõ per liquali meglio si puo ⁊c. ¶ Per quã substõnẽ noct⁹ fuit vocat⁹ p fideicõmissum Jac. decedẽte sine filijs ⁊ ecõtra eodẽ mõ Jac. fuit vocat⁹ nocto decedẽte sine filijs.

1 † Nã lȝ dicta substõ hincinde facta sit cõpẽdiosa qd patet p illa ꝟba qñ si fusse. ⁊ per illa ꝟba in qualũqȝ tẽpo iuxta notata p Bart. in l. centurio ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ idem tex. ⁊ ibi no. in l. precibus. C. de ĩpube. ⁊ alijs substitu. ⁊ sic facta p verba directa vt ptȝ p illa verba bis repetita sia hr̃de el sopraniuente. q; verba sit heres sũt directa l. j. ff. de here. instituẽ. ponit Bar. in d. l. centurio. ⁊ doc. in l. p̃cibus tenẽt Bal. ⁊ Jo. de ligna. in c. si pr̃. de testis. in. vj. ⁊ p ɔñs nõ videat̃ valere potuisse ĩ persona puberis post aditã hr̃ditatẽ vt est casus. ⁊ ibi no. doc. in. l. ꝟbis ciuilibus. ff. de vulg. ⁊ pu. tamen ex quo a prin. non potuit valere iure directo facta puberi obliquantur verba ⁊ valet iure fideicõmissi vt ẽ glo. communiter approbata in. d. l. verbis ciuilibus quando facta impuberi a prin. valuit iure directo: vt ibi no. per Cy. Bar. ⁊ Ang. ⁊ modernis. ⁊ pleni⁹ per doc. in. d. l. centurio. ⁊ in. d. l. p̃cibus. vbi hoc tenẽt Cy. ⁊ Guil. de cu. ⁊ Macti. sillyman⁹ ⁊ Ja. bu. ⁊ Bal. in. l. ex trib⁹. C. de inoffi. testa. cũ si. ⁊ hoc clare pcedit in terminis nostris q; testator vltra subiunxerit. Et chosi substituisse herede luno laltro p fideicommisso ⁊ p ogni via ragione ⁊ p mõ p liquali meglio si puo ⁊c. Per q̃ verba clare ostẽdit̃ qd voluit illa valere ĩ vim fideicõmissi que cũ sint clara nõ est op⁹ alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cũ in ꝟbis ⁊. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. ⁊ eo maxime q; dicta verba important clausulã codicillarẽ que etiaȝ apposita est in fi. testamenti de cuius natura est q

2 † q̃tũcũqȝ substitutio sit facta p verba directa si nõ potest valere iure directo valet iure fideicõmissi ⁊ obliquantur ꝟba vt voluit singulariter Bal. ⁊ sequunt̃ moder. in. d. l. verbis ciuilibus ⁊ ibi Ange. de hoc esse nouũ dictũ Bal. ⁊ tenet Jmo. in. c. Ray. de testa. ⁊ tenet Rapha. ful. per illũ tex. in. l. si frater. C. de fideic. ⁊ Rapha. Pau. de ca. ⁊ inod. in. l. precib⁹. ⁊ in hoc primo capite substitutionis licet fuisset vocatus

3 noctus si viueret tamẽ † filij Nocti ⁊ sic Micaelange. ⁊ Risto. non videnẽ vocati qñ ius fideicom. vniuersalis ɔditionalis etiam ascendẽtium non transmittitur etiam ad filios vt est gl. magis communiter approbata i. l. j. C. de his q ɔtra apertas tab. quã ibi approbat Bar. Bal. ⁊ Fulg. q tñ dicit qd est cõtra mẽtem testatoris ⁊ videt̃ tex. in. l. hr̃des mei. §. cũ ita. ff. ad tre. ita etiã dicit Bal. p illũ tex. in. l. vnica. §. sinaũt sub cõditione. C. de cad. tol. Jdẽ tȝ bal. in. l. iij. ⁊ in. l. p̃sonã. C. de fideicõ. ⁊ Bar. in. l. is cui. ff. de acti. ⁊ ob. sed cõtrariã opi. tenet ibi glo. quã ibi sequit̃ pe. de bellapti. q immo filius fideicommissum vlẽ sibi factũ a patre transmittat ad filios s̃m quã opinionem etiam ex isto primo capite substitutus ex iure fideicommissi vlis transmisso p noctũ Restorus ⁊ Michaelangelus eius filij admitterent̃. sed q; hec non est opi. tuta. licet p se habeat voluntatẽ testantiũ. vt inquit Ful. q; communiter tenetur contrarium ideo eam omitto: et transeo ad scdam substitutionem in qua puidet q si Jacob⁹ ⁊ noctus morerẽt sine filijs legitimis ⁊ naturalibus q tunc fieret monasteriũ put in testamento disponit put disponit̃ in ea parte testamenti in qua dicit̃. Et in chaso che i dicti nocto ⁊ Jacomo morissẽno sẽza filioli legitimi ⁊ naturali si faccia monasterio. ⁊ obseruasi in tuto e capitoli disponẽti del monasterio p̃dicto ⁊ el gouerno desso ⁊c. vigore cui⁹ substitutionis nõ videtur cõprehendi clare casus noster: † quia filij Jacobi ⁊ nocti sunt simpliciter positi in cõditione ⁊ si nõ videntur positi in dispositione vt decidit glo. in terminis in. l. lucius. ff. de heredibus instituendis. ibi approbant fere omnes antiqui. ⁊ Bartolus Baldus Ang. Jmo. ⁊ magis cõmuniter tenent. ⁊ Jo. an. in ti. de testamentis in addi. Spe. §. j. ⁊ ita cõsuluit Oldra. in. cõsi. cxlj. incipiẽte thema tale est ⁊c.

est ⁊c. ⁊ Jmo. Raph. ⁊ Pau. de ca. in l. filiusfa. §. cum quis. ff. de le. j. Jmo. Pau. de cast. ⁊ Lud. in l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. ⁊ Pet. de anc. in c. in p̄sētia de probatio. ⁊ plerīq; alii doc. quidā tñ tenent ꝯtrariū p tex. in d. l. lucius dū dicit prudens ꝯsiliū testatoris q nō solum fratrē ⁊ eius liberos ꝑtulit substitutis hāc opinionē tenuit Oldr. sequunt̄ Bartho. de saly. ⁊ dñs Raph. ful. in l. j. de cōdi. inser. idē Lud. ro. in l. si cū dotē in pn. ff. so. ma. ⁊ consuluit Pe. de anc. in ꝯsilio incipiente in xp̄i nomine. Nec ꝯ Philippum faciunt scripta ⁊c. Solēniter etiam ꝓ hac pte ꝯsuluit Bñ. de plum. in suo ꝯsilio incipiente in xp̄i noīe amē. Pro declaratione p̄dictoꝝ ꝓ hac etiā pte insignis doct. d. Frā. de albergotis cōsuluit ⁊ subscripserunt tunc oēs quasi aduocati florētini. alias etiā ego vidi ꝯsultū p multos solennes doctores bononienses dicentes hodie posse dici hāc esse cōmunem opinionē Modernioꝝ. omitto iuris rōnes vtrinq; quia articulus est valde tritus ⁊ diffusus: tñ qꝛ hec opi. nō est omnino tuta ⁊ maxime in terminis nr̄is dubiū esse posset an p̄dicta questio applicaretur ad terminos nr̄os: qm̄ filii in hoc capite substituti vident̄ esse positi in cōditione. s. filii Ja. quo ad Jacobū ⁊ filii nocti quo ad noctū nō aūt filii nocti quo ad Jacobū ⁊ econtra not. per Bar. ⁊ doc. in l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ⁊ in l. pe. C. de impub. ⁊ aliis substi. sed hoc nō prosequor: qꝛ in alio stat difficultas huius q̄ōnis. ¶ Unde trāseo ad tertiā substōnē dūm testō post p̄dicta subditur. Et doue rimanesse figlioli de luno o vno piu maschio o femia succedit ne dicti beni come dcō edi supra ⁊c. ¶ Per quam substitutionē iudicio meo decidit̄ casus noster nā testator in primis instituit in oībus bonis suis dictos filios suos heredes ⁊ demum fecit substitutiones. s̄. relatas demum subdit qd moriētibus ambobus filiis ⁊ ex vno remanerēt filii vnus vel plures qd ille vel illi succedant in dictis bonis ⁊ sic in oībus bonis. Qui pro prie sunt termini q̄ōnis nr̄e cū mortui sint ambo filii. s. Jacobus ⁊ noctus ⁊ ex vno sc; ex nocto supsint filii. s. Vistorius ⁊ Michael angelus ⁊ sic verificata est conditio fideicōmissi. Et p ꝯñs dñt isti filii nocti admitti. cedere diē. ff. de ver. sig. ⁊ p totum. ff. de condi. et demō. Que verba ad casum nostrū nō possent esse magis clara et melius adaptari vnde nō est opus alia interpretatione. l. nō aliter ⁊ l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de leg. iii. l. si alii. ff. de vsufru. lega. Et ex quo sunt substituti maior. veniūt p fideicōmissum. d. l. ex facto ⁊. s̄. est dictum ⁊ maxime † qꝛ hic fuit appositū verbū cōe succedat. l. nō tm̄. in prin. ff. de fideicō. lib. fm Bar. ⁊ doc. in d. l. centurio. ⁊ est tex. in c. Ray. extra de testis. ⁊ tenet Bal. ⁊ Jo. de ligna. in d. c. Ray. nisi in casu quem ponit no. Bal. in l. fi. C. de sacro. san. ec. ¶ Nec dicat aliquis dicti filii nocti censeantur vocati ⁊ substituti nocto ⁊ non Jacobo ⁊ ita filii Jacobi Jacobo ⁊ nō nocto qꝛ ista hoc casu esset extranea interpretatio qm̄ clare testator expressit primo qñ ambo decederēt sine filiis ⁊ statim subdit quādo ex vno remanerēt filii ꝙ succedat non exprimendo an patri vel patruo. sed indistincte. ergo indistincte verba debent intelligi. l. de pretio. ff. de publi. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de leg. prest. l. tit. di. si romanorū immo testator vlterius seipsum declarauit dicendo in dictis bonis vnde cum supra fecerit mentionē de oībus bonis in instōne et demū dixerit in dictis bonis ⁊ sic referat se ad bona prime noīata in instōne intelligi dʒ in oībus bonis † qꝛ ola censent̄ esse in termino referente q̄ sunt in termino ad quē fit relatio. l. asse toto. ff. de here. insti. l. si ita scripsero. ff. de cōdi. ⁊ demō. si ergo sunt substituti in omnibus bonis filii alter ex filiis testatoris omnibus decedentibus de necessitate nō solū sunt substituti patri sed etiā patruo per tex. ⁊ ibi no. in l. titio la. ii. §. seya. ff. de le. ii. ⁊ ī. latius dicam etiam ad aliud ꝓpositum. ¶ Preterea si dicta interp̄tatio esset vera qd mortuis ambobus tm̄modo filios vnius altero decedēte sine filiis voluisset substituere pr̄i suo ⁊ nō patruo vtriq; etiam ꝓuidisset qd agendū esset de hereditate patrui decedētis sine filiis vñ censendū est qd cum nō ꝓuiderit qd voluerit etiā ipsos vocare ad hereditatem patrui qꝛ qua rōne auus eos p̄dilexit aliis in hereditate patris eadē rōne in hereditate patrui ar. l. cum acutissimi. C. de fideicō. Nec opus erat filios ad hereditatē patris vocari expsse ex quo erāt p fideicōmissum tacite vocati a lege ex coniectura ta mente testōris iuxta d. l. acutissimi. C. de fideicōmissis. ⁊ l. cū auus. ff. de cō. ⁊ demō. ⁊ l. generaliter. §. cum autem. C. de instit. ⁊ substi. sub condi. fac. igitur dicta verba interpretando eo mō nihil adderent de nouo ꝯ. l. si qñ. ff. de le. j. ⁊ c. si papa. de priuile. in. vj. ergo ad hoc vt aliquid operentur dʒ intelligi vt etiā existēte filio ex vno ambobus mortuis altero sine filiis ꝙ ille filius sit vocatus ad hr̄ditatē vtriusq; qd etiā euidēter demōstrat̄ per verba que demū sequunt̄ dum dr̄. Et luno succede a laltro ⁊c. q̄ verba important ꝙ ex quo filios filioꝝ vocauit poterat demū dubitari quid si demum vnus ex filiis filioꝝ vocatis decederet an alii censerentur vocati: ideo testator hunc casum prodidit qua ergo rōne filios filioꝝ inter se succedere ꝓuidit pari vel maiori rōne censet̄ voluisse ꝙ succedāt patruo cum ei⁹ hereditas sit eis magis debita rōne ꝓximioris gradus. vt in auf. de here. q̄ ab intestato. §. si vero ⁊ tradit̄ i auf. post fratres. C. de leg. here. vocauit enim primo filios inter se quando alter decederet sine filiis secundo quando vnus tantum cum filiis ⁊ alter non illos vocauit. tertio filios filiorum inter se vocauit. ⁊ sic ex hac tertia substitutione isti habent obtentum. ¶ Quarto loco dictus testator prouidit quando filii Jacobi ⁊ Nocti morerentur sine filiis quod fieret quoddam monasterium prout dicto testamento disponitur vt hec patent ex verbis tex. que sequuntur dum dicitur. Et in chaso che de dictis figlioli Nocto et di Jacomo non remanesseno figlioli legitimi a lora si facia el monasterio como di capitulia conditioni predicto prima semper rimanendo firme le substitutione de dicti ⁊ nepoti del testatore come dicto ⁊c. Per que verba constat filios dictorum Jacobi ⁊ nocti non solum positos fuisse in conditione sed etiam grauatos fuisse post mortē qꝛ voluit de dictis bonis fieri monasterium sed nos dicimus qd lʒ filii simpliciter positi in conditione non sint in dispositione vt no-

7 tat gl. in d. l. lucius. vt. s̄. dictum est. Jtē lʒ † filii simpliciter grauati non censeantur honorati arg. l. ab eo. C. de fideicō. tñ qñ sunt positi in conditione ⁊ est iniunctū grauamē his duobus concurrentibus vident̄ vocati. in terminis determinat Bart. ita in d. l. centurio ver. quero vlterius quid si testator dixerit arg. l. deniq;. §. interdum. ⁊ ibi Barto. ff. de pe. leg. ⁊ gio. in l. aliio. ff. de alimen. leg. ⁊ l. si ita stipulatio. in princi. ff. de lega. iii. ⁊ hec dicta sequitur Pe. de anc. in repe. c. si pater. de testis in. vj. ⁊ xii. no. hec etiam dicta sequitur Pe. de anc. in suo consi. lxxiii. incipiente contra Philippū fa- a ciunt scripta. per Bar. hanc opinionem sequitur insignis doctor

a ⁊ integerrimi iudicii d. Joā. de monte sperelo de perusio. in d. l. l. ab eo. ⁊ Jo. de imo in d. l. centurio cōtrarium teneant ⁊ aliter loquantur Bal. ⁊ saly. in l. precibus. C. de impub. ⁊ aliis substitu. et qd censeant̄ eos vocasse ostēdit̄ etiā euidēter qd illa verba posita in c. ꝓxime relato. dum dr̄ semper remanendo ferme le substōne de dicti nepoti dil testōri ⁊c. ⁊ sic testator seipsum aperte declarat non solum posuisse nepotes in conditione sed eos substituisse per que verba etiā clare apparet de volūtate testōris que in primis est attēdenda. l. in cōditionib⁹ primū locū. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ l. ex facto la grande. ff. de here. insti. vbi dr̄ ꝙ voluntas defuncti totum facit. ¶ Postremo hec pars euidentissime probatur ad cuius euidentiam primo premitto ꝙ dictus testōr disponit ꝙ mortuis filiis ⁊ filiis filiorū sine filiis qd fiat monasterium. fm qd disponit̄ in c. loquente de monasterio construendo vbi disponitur ꝙ per fideicommissarios expendantur libre quinq; milia denarii. senen. ⁊ ꝙ residuum totius hereditatis esset pro dotibus dicti monasterii et pro necessariis vt ptʒ in illo capitulo testi qd incipit. Ancho vole ⁊ lassa el dicto testōre che in caso che tutti soi figlioli ⁊c. in ea parte capituli qua dr̄. ⁊ p li edificii ⁊ neli edificii dei dicto monasterio vuole ⁊ lassa el dicto testatore che si spendino per dicti medesimi fideicommissarii lire cinq; milia de denari senesi. de beni suoi et il resto di tutta sua heredita vuole che sia ⁊ essere fintenda per le dote dosse monasterio ⁊c. Secūdo premitto ꝙ dictū monasterium censetur substitutum post mortē olum. l. filiorū dicti nānis testatoris ⁊ nepotum decedentiū filiis de filiis testatoris. s. nocto ⁊ Jacobo ptʒ in illo capitulo qd dicit. Anche si chaso venisse che ambe dui dicti soi figlioli ⁊c. Jtē ꝓbat̄ in alio capitu. quo dr̄. Anche lo vole lasse el dicto testatore che in chaso che tuti suoi figlioli maschi ⁊c. de filiis Jacobi ⁊ nocti probatur in alio capitulo in quo dicitur ⁊ in chaso che dicti nocto ⁊ Jacomo morisseno senza figlioli ⁊c. Jtem de nepotibus decedentibus sine filiis probatur in illo capitulo in quo dicitur. ⁊ in chaso de dicti figlioli nocto et Jacomo nō ne remanisse figlioli legitimi allora si facia el monasterio ⁊c. Que verba non verificantur nisi omnes filii decesserint sine filiis quia ad veritatem copulatiue dʒ vtraq; ex copulatis concurrere. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. l. si his qui ducenta. §. vtrum ⁊ ibi per Bart. ff. de reb. dub. ⁊ hoc procedit in casu nostro quia licet sit dubitatio. an sit necesse qd oēs moriantur qñ fit substitutio si talis et talis moriant̄ ⁊ fiat magis cōiter dr̄ia inter substitutionē pupillarem ⁊ fideicōmissariam vt late tradunt Bart. ⁊ doct. in d. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ⁊ Bal. ⁊ doc. in d. l. pe. C. de impu. ⁊ aliis substitutio. ⁊ in plerisq; aliis locis tñ quando fit substitutio personis nō extraneis pura vt in casu nostro filiis ⁊ nepotibus si moriantur nō admittit̄ substitutus nisi post mortem olum quia superest ꝑsona que excludit substitutū ex tacita mente testantis. ita cōcludit Bar. in d. l. heredes mei. §. cū ita quē sequunt̄ ang. et Jmo. ⁊ bene facit tex. in d. l. si is q ducēta. §. itē si pr̄ ⁊ tex. in d. l. cū acutissimi cū si. p q̄ nra etiā ita ꝯcludit dñs Rap. ful. ⁊ sequuntur moder. in d. l. pe. ¶ Accedat rō. Nā si fit substō si vterq; decesserit ⁊ sic per nomē collectiuum admittit̄ etiā substitut⁹ si in persona vni⁹ euenerit ꝯditio ꝓpter ꝯiecturatā mētem testōris ꝯtra quā verboꝝ ꝓprietas repugnet vt ꝓbatur in d. §. cū ita iūcta d. l. pe. ergo eodem mō ex ꝯiectura surgente ex d. l. cum acutissimi ⁊ ex d. §. itē si pater dʒ excludi substitutus eadē etiā opinione sequit̄ Bald. in l. j. C. de cōdi. inser. ⁊ Bar. ⁊ Jo. de imo. in l. si pater impuberis. ff.

¶ Jo. de mōte sperelo doc

de vulg.ꝛ pup.ꝛ Jmo.in.l.pr̄ filiā.§.fi.ad.l.falci.ꝛ est cōis opi.ex
quibus premissis sequit̄ ꝙ si est necesse ꝙ oēs moriant̄ ꝙ substō cē-
set̄ facta vltimo moriēti vt dicūt Barto.ꝛ Paul.de castr.in.d.l.si
pater impube.ꝛ docto.in.d.§.cum ita.ꝛ in.d.l.pe.C.de impube.et
alijs substi. ¶ Unde stat dubitatio ex quo substitutio censet̄ facta
8 vltimo morienti an † censeatur inter ipsos testōr voluisse ꝯseruare
ius legitimaꝝ hereditatū ꝓut vr̄ probare text.in.l.vel in singulis
ff.de vulg.ꝛ pup.nūc vero oēs filij ꝛ nepotes censent̄ inuicē substi
tuti prout vr̄ ꝓbare text.in.l.titia.la.ij.§.seya.ff.de leg.ij.ꝛ certe si
essemus in substitutione pupillari casus est in.d.l.vel singulis qd
non censent̄ inuicē substituti.sed nos sumus in fideicommissaria
in qua cōiter distinguitur ꝙ aut vltimus est rogatus simpliciter
ꝛ tunc nō censent̄ inuicē substituti aut est rogatus de tota heredi-
tate ꝛ tunc censent̄ inuicē substituti q: nō posset totam restituere ꝛ
in tota grauari nisi tota ad eum perueniret:ita concludunt Cyn.
Bar.Bal.Jmo.ꝛ doc.ꝑ illū tex.in.d.§.seya.tꝫ ēt Bar.ꝛ sequunt̄
Ang.Jmo.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.vel singulis ꝛ Bal.Ang.ꝛ Jmo.
Pau.de ca.in.d.l.si pr̄ impub.tꝫ etiā Jo.de imo.in.l.cēturio.ff.de
vulg.ꝛ pu.ꝛ Jo.de imo.in.d.§.cū ita.ꝛ ita etiā tꝫ in fideicommis-
saria etiā sit vltim⁹ sit simpl'r grauatus.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.pe.C.
de impub.ꝛ alijs substi.vñ cum vltimus cēset̄ grauatus quia post
mortē oīm ꝛ censeat̄ grauatus de tota hr̄ditate cū testator dispo
nit ꝙ expendant̄ quinqꝫ millia libre c residuū toti⁹ sue hr̄ditatis
relinquit monasterio.sequitur ꝙ filij ꝛ nepotes euidenter inter se
sunt inuicē substituti ꝛ est rō verissima ꝛ concludens. ¶ Restat er
go vnū.s.quā portionē isti cōsequant̄ ex fideicommisso ꝛ certe in
primis detrahi dꝫ legitima.hoc est tertia pars portionis que teti-
git in partem dicto Jac.detractis debitis ꝛ funeris impēsa iuxta
l.papi.§.iiij.ff.de inof.te.iunctis no.in aut.nouissima.C.de inoffi.te
sta.trebellianica aūt vr̄ esse dubiū:qm̄ lꝫ qū restitutio debet fieri ex
interuallo possit etiā detrahi trebellianica fm̄ communem opi.ꝑ
tex.in.c.Ray.ꝛ ibi plene no.extra de testa.ꝛ not.in.l.filium quem
9 habentē.C.fa.her.† tñ ex quo restitutio in euentu conditionis est
fienda pie cause vr̄ ꝙ nō possit detrahi trebellianica q: nō solum
si mediate fienda est restitutio in piā causam cessat trebellianica
sed etiā si mediate est institutus extraneus ꝛ grauatus de restituē
do extraneo ꝛ extraneus sit grauatus in piā causam.ita singul'r
concludunt Bal.ꝛ Ang.ꝑ illū tex.in.l.auia.in.§.titio.ff.de cōdi.ꝛ
demō.ꝛ refert ꝛ sequit̄ Lud.ro.in repe.ꝛ aut̄.silr.C.ad legem fal.ꝑ
hoc adducit tex.meliorē.fm̄ eum in.l.cū dotē maritus ibi vt omis
sa interposita vtis capientis ꝑsonaꝝ.ff.ad.l.falc.ꝛ hoc tenendo ꝙ
sicut est prohibita falcidia de relictis ad pias causas vt aut̄.simi
liter.C.ad.l.falci.ita censeatur prohibita trebellianica fm̄ magis
cōem opinionem.Bar.ꝛ doc.in.d.aut̄.silr.ꝛ Bar.ꝛ doc.in.l.mar-
cellus.§.ꝙ aūt.ff.ad treb.ꝛ tradunt plene Canoniste in.c.raynu.
extra de testis.ꝛ in.c.si pater eo.ti.in.vj.sꝫ hoc nō firmo q: Bald.
ꝛ Ang.in.d.§.titio loqui vident̄ vbi fideicommissum est incōtinē
ti restituendum pie cause q: tunc primus esset quasi nudus mini-
ster iuxta.l.si quis titio.ff.de le.ij.ꝛ.l.si sic.ff.de le.iij.ꝛ iō cōsiderat̄ ꝑ
sona cui est fiēda restō:ꝛ nō ꝑsona pria ar.l.fideicō.§.interdū.ff.de
le.iij.ꝛ.l.seruo lega.§.si testōr.ff.de le.j.sꝫ vbi est cōditionale ita qd
ipe stet apud primū fideicōmissariū vt in casu nr̄o tūc tale dictū vr̄
dubiū per nota.in.l.si quis titio.ꝛ no.in.l.ij.§.itē querit̄.ff.de dote
preleg.vñ nō firmo.vñ cōcludo ꝙ adminus isti debent cōsequi di-
midiā eoꝝ que Jacobus a Māne ꝛ oīa alienata ꝑ eū computant̄
heredibus in legitimā ꝛ trebel.l.marcellus.§.resqꝫ ꝛ ibi not.ff.ad
treb.nec hoc casu agendū est cōputatiōe fructuū in trebellianicaꝫ
ex quo sumus in liberis primi gradus iuxta.l.iubemus cum not.
C.ad tre.ꝛ hoc quo ad primā dubitationē sufficiant. ¶ Circa se-
cūdā dubitationē si nō esset appositū iuramētū eo modo et forma
ꝓut appositū est in casu nostro res esset clara ꝙ dōatio esset nulla
vltra quingentos aureos legales ex quo non fuit insinuata vt est
10 casus in.l.sancimus.C.de dona.Nec ꝓdesset † ꝙ m dicta donatio
ne sit insinuationi renunciatum q: talī solēnitati fm̄ magis cōem
opinionē quā tꝫ Jo.an.post Cy.vincētium in addi.Spec.in ti.de
instru.edi.§.porro.in vlti.additione.ꝛ Bar.ꝛ Jmo.in.l.modesti-
nus.ff.de dona.ꝛ Bal.in.l.illud.C.de sac.san.ec.Cy.Barto.de sa
ly.ꝛ Ang.in.l.pe.C.de donationibus Ange.in.d.l.sancimus.§.si
qs aūt eo.ti.Bal.in.l.fi.C.de do.ꝛ Barto.in.l.nemo pōt de lega.j.
minusqꝫ validaret̄ dicta donatio ex eo qd dictū esset ꝙ censeretur
etiā plures donationes non excedentes summam quingentoꝝ au
reoꝝ legaliū ꝓut cōis opinio ꝑ tex.in.d.l.sancimus.§.si quis antē.
vbi hoc tenent Jac.de are.ꝛ Cy.hoc tꝫ Jo.an.vbi.s.post Symo.
vic.ꝛ Bart.ꝛ doc.in.l.modestinus.ꝛ Bal.in.d.l.illud. ¶ Un stat
11 dubitatio in casu nr̄o q: † donator iurauit seruare donationem.
Nō obstante defectu insinuationis quo casu sunt opiniones inter
doc.l.ꝛ rōnes vtrinqꝫ:nā ꝑtem negatiuā ꝙ nō firmet̄ iuramento
tenuerunt Guil.de cu.Albe.de rosa.ꝛ Bald.in.l.illud.C.de sacr.
sanc.eccle.eādē sniam sequit̄ Barto.de saly.sub dubio tñ in.l.pe.
C.de dona.Jtē Albe.in.l.sancimus.eo.ti.idē tenet Lud.ro.in.d.
l.modestinus.ꝛ cōsuluit Ang.in suo consilio ꝙ incipit in dei no-
mine.ꝛ sue Matris gloriose amen. ¶ Pro parte negatiua.etiam
Bal.consuluit in cōsilio incipiente in xp̄i noīe amē.Certum est qd
filia ꝛ in alio qd incipit.Quidā masius de Bal.ꝛ cōsuluit Paul.
de cast.cōsil.lviij.ꝙ incipit in xp̄i nomine amen.Uisa quadam scri
ptura priuata ꝛ in alio cōsi.cxiij.ꝙ incipit in xp̄i noīe amen.Circa
bona que fuerunt dn̄i Uberti ꝛc.Et illam tenent.d.Anto.de ca-
nuario.in quodā tractatu insinuatio.q.lxiij.Quoꝝ opinio proba
tur. ¶ Primo no.ꝑ gl.in.c.j.§.item sacramenta.de pace iuramen.
fir.in vsibus feu.in glo.j.que vr̄ velle ꝙ specialiter sit in illo casu ꝙ
contractus inualidus firmetur iuramento dicit et iam renuncia-
tionem factā per mulierem velleyano cū iuramento. nō nocere si er
go est quid speciale ergo in contrario ius cōe.l.ius singulare.ff.de
legi. ¶ Scdo ꝓbat̄ donare est ꝑdere.l.filiusfa.ff.de dona.ꝛ sic pa-
tens lesio.ꝛ per ꝯñs iuramentū vr̄ indiscretū:ꝛ iō nō vr̄ obligare ꝑ
no.in aut̄.ꝙ eis.C.de nup.facit qd hr̄ in.c.si xp̄s.extra de iureiur.
¶ Tertio q: cū quid est prohibitum vna via.alia via non dꝫ cen-
seri permissum.vt in regula.cum quid vna via cū mā.de reg.iur.in
vj.ꝛ in.l.scire oportet.§.opꝫ.ff.de excu.tu. ¶ Quarto q: qua facili
tate inducitur donator ad donandum inducitur ad renunciandū
l.doli clausula.§.diuersum.ff.de dona. ¶ Quinto iuramentum re
quirit ꝑsonam habilem.vt no.in.d.aut̄.ꝙ eis.C.de nup.sed hic ꝑ-
sonam inhabilem donare per legē. nisi donatio insinuetur ergo
iuramentū ꝑstitū cōtra.l.ꝓhibitionem nō iuuabit̄.l.si qs inquili-
nos.§.fi.ff.de leg.j.l.nō dubium.ꝛ ibi per Bal.C.de leg. ¶ Sexto
qd donatio debeat insinuari est inductum in odium committen-
tiū fraudes ꝛ recipientium clandestinas donationes que fraus
maxime inter coniunctos presumitur.l.data vbi casus.C.de dona.
que coram iudice cessare ꝑsumunt̄.l.fin.ff.qd me.causa.ergo non
potest iuramēto donātiū tolli l.tā ꝛ si.ff.ad macedonianum ꝛ no.
glo.in aut̄.ꝛ sine prohibitione matris debitrices ꝛ creditrices.§.
q: vero. ¶ Septimo donatio nō insinuata hr̄ pro non scripta. et
nullam parit obligationem ciuilem vel naturalē.l.sancim⁹.in ṗn.
ꝛ ibi Bald.C.de dona.ꝛ in.l.fi.in prin.C.de iure do.sed vbi contra
ctus est ipso iure nullus nō pōt firmari iuramento q: iuramentū
supponit fundamentum aliquod cui possit coherere.l.fin.ff.qui sa
tis.cogā.ꝛ.l.fi.C.de non nu.pec.ergo iuramentum nihil operatur.
¶ Octauo probatur per ea que no.Bart.in.l.si quis pro eo.ff.de
fideius.in.vlt.casu vbi voluit ꝙ iuramentum nō firmat contra-
ctum aduersus omissionē solēnitatis. ¶ Nono q: si est inductum
in odiū committentium fraudes.ergo si iuramentum firmaret da
ret materiam committendi fraudes ꝛ delinquēdi cōtra.l.cōtraue
nire.ff.de pac.dotali.ꝛ.l.in fundo.ff.de rei vendi.ꝛ sic videtur esse
contra bonos mores ꝛ per cōsequēs nō obligatorium.vt in regu-
la nō est obligatorium.de re.iur.in.vj. ¶ Decimo ꝛ vltimo ꝓbat̄.
Nam requisitio insinuationis in donatione nō est inducta in fa-
uorem donantis.sed in fauorem cōem ꝛ publicum ne homines de
cipiant̄ interest enim reipublice nequis re sua male vtatur institu.
de his qui sunt sui vel alie iu.§.sed dispositio inducta in fauorem
publicū principaliter nō pōt tolli iurō.l.iurisgētium.§.si paciscar.
ff.de pact.ꝛ.c.si diligenti.extra de foro compe.ergo videtur ꝙ iu-
ramentum nō validauerit hanc donationem quinimo Bart.sen-
tit in.l.ius publicū.ff.de pac.ꝙ etiāꝫ si dispositio.l.sit inducta in fa
uorem publicum.secundario ꝛ nō principal'r nō possit per renun-
ciationem tolli etiā cū iuramento.ꝛ hec sunt omnes rōnes que ad
ducuntur per tenentes hāc partem negatiuaꝫ. ¶ His tamē nō ob
stantibus indubitanter cōtrariā opinionem veriorē existimo quā
semper ꝛ in iudicando ꝛ in consulendo sequerer pro cuius conclu
sione euidenti demonstratione ꝛ solutione aliquarum rationum
in cōtrarium adductaꝝ cōsiderādū est vt elegāter declarat Pau.
de cast.in repe.aut̄.sacra puberꝝ.C.si aduersus venditionē virtus
12 iuramenti paulatim aucta est.Nam de iure foꝝ.tale iusm̄ non
habebat magnam vim nisi qd nō seruans fustigabat̄ fm̄ ꝙ habet̄
in.l.duo.§.fi.ff.de iureiur.ꝛ etiā faciebat valere actū eo mō quo va
lere poterat.l.cum pater.§.filijs matrem.ff.de lega.ij.item si erat
permissiuum inducebat obligationem fm̄ qd not.in.l.si quis pro
eo.ff.de fideiusso.Actum vero nullum illo iure nō confirmabat.l.
iurisgentiū.§.ꝛ generaliter.ff.de pact.l.si quis inquilinus.ff.de le.j.
successiue demum de iure.C.solū inuenit̄ ꝙ fortificabat cōtractus
validos vt in.l.si quis maior.C.de trāsac.vt in.l.j.C.si aduersus
vendi.immo etiam nō cōfirmabat cōtractus qui de iure cōi pote-
rāt irritari.l.si ex falsis.C.de transa.ꝛ idem qū poterat irritari ex
aliquo priuilegio puta in casu.l.fi.§.pe.ff.ad velle.ꝙ nō reperitur
de iure.C.immutatū.solū em̄ iure.C.esset ꝓuisum qū poterat actus
retractari rōne minoris etatis vt in.d.l.j.quādo actus esset nullus
de iure.C.nō firmabat̄ iurō vt est casus.ꝛ ibi not.in.l.nō dubium
C.de legibus:superuenit ꝛ tertio ius auctenticoꝝ.ꝛ auxit vires iu
ramēti in minorib⁹.vt tolleret etiā nullitatē ꝯtractus ꝓpter defe-
ctū decreti ꝛ curatoris vt est tex.fm̄ magis cōeꝫ itellectū in.d.aut̄.
sacra.si aūt nullitas ꝓueniret alio modo nihil disponit ꝛ sic non
est extēdēda

est attendenda ad correctionē iuris antiqui de quo in.d.l.non dubium.ar.l.preciptmus.C.de appel.z gl.in auf.quas actio.C.de sac. sanc.eccle.z ista tenent Cyn.z vltramontani. ¶ Quarto z vltimo superuenit ius Canonicū qđ generaliter statuit iurm esse seruandū quatuor copulatiue cōcurrentib⁹. ¶ Primo qđ possit seruari sine interitu salutis eterne.vt in.c.cū contingat.de iureiur. ¶ Secūdo qđ nō sit ꝫ publicā vtilitatē principaliter lʒ secundario sicut probat in.c.si diligenti.z in.l.i.ff.so.ma.iuncto.d.c.cum cōtingat. ¶ Tertio qđ nō tendat in alterius preiudiciū qui iurātis vt in.c. q.de pac.in.vi.alias esset vinculum iniquitatis. ¶ Quarto z vltimo qđ nō sit ꝫ bonos mores vt in regula.non est obligatoriū.de reg.iur.in.vi.q ola concurrunt in casu nr̄o vt patebit in solutione argumentoꝝ.ex quib⁹ pꝫ qđ de iure Canonico nō est curādū an ꝯctus sit nullus de iure cōi an de iure spāli z an sit ꝯ legē vel p̄ter legē vt.pbat in.d.c.cū contingat.z in.c.quemadmodū eo.ti.z in.c. lʒ mulieres de iureiur.li.vi.q iura ad hoc allegat Jo.an.in loco.s. allegato.z in dictis iuribus est cōis opinio Canonistarum.z plenissime declarat Abbas moder.in sua disputatione q incipit stāte statuto ciuitatis seneñ.frustra ergo allegant iura ciuilia ad ostēdendū qđ ꝯctus nullus vel ꝯ legem factus nō firmat iur̄o qr hoc illis iuribus non erat dispositū nisi in casu.d.auf.sacr̄a puberum

13 sed fuit †vera prisio iuris Canonici qđ est attendendum. Nec dʒ attendi dispō iuris ciuilis cū iuramentū non sit de foro seculari nisi vt mandet executioni.vt in.c.si.de for.cōpe.li.vi.z ibi no.Jo.an. nō vt ius ciuile aliqđ statuat annullando vel vt de viribus ei⁹ cognoscat hoc eñ pertinet ad iudicem eccle.vt ibi no.z pꝫ in.c.venerabilē de elec.notāt doc.in.d.c.cū cōtingat ex quib⁹ sequit cōclusio q cū in casu nr̄o illa quatuor ꝯcurrunt donatio cuiuscūqꝫ quātitatis nō insinuata z iurata seruari dʒ. ¶ Preterea est etiā ꝯsiderādū q lex non prohibet donationē fieri sine insinuatione sʒ dicit qđ in donatione dʒ interuenire insinuatio.z qđ si non interuenit donatio est irrita z p nō scripta z p nō facta vt in.d.l.sancimus z in.d.l.fi.C.de iure dotiū vnde nō sumus in illa opinione Bar.qui in.d.l.si quis pro eo in quo voluit qđ qñ lex phibet psonā ꝯhere iuramentū nō obliget.immo sumus in alio mēbro suo qđ posuit in.d.l.si quis pro eo in quo voluit qđ non obstāte solennitate reqsita a lege vel statuto ꝯctus firmetur iur̄o:q̄uis etiā in primo casu cōis opi.⁹ sit ꝯ Bart.vt tradetur in.d.auf.sacr̄a.z in.d.c.cū contingat. ¶ Non omitto q dicta donatio facta fuit corā tribus testibus in loco publico vbi semper solet esse copia tabellionū z alioꝝ hoim p que tollit multū suspitio fraudis facit.l.l.oim.C.de test. cum ibi not. ¶ Quibus suppositis rñdēdū est particulariter ad.ar.in ꝯtrariū facta. Ad primum rñdet qđ illa gl.sentit q ꝯctus nullus regl'r non firmet iuramento qđ posset pcedere d'iure ciuili secus de iure canonico vt declaratū est p iura.s̄.allegata z insp̄tuʒ dicit de velleyano etiam cōiter cōcludit q firmatur iuramento saltem quando mulier est certiorata vt no.in.d.auf.sacr̄a.z in.l.sciendū.ff.de ver.obl.z in.d.c.cuʒ cōtingat. ¶ Ad scdm rñdet q imputet sibi qui donat arg.regula dānū.cū materia de reg.iur.in.vi. Alias quis.s.summ traxatam a iure non deberet plus posse donare qđ tñ est falsum. Nec dʒ iuramentū indiscretū dānō alias donans fit discrete mētis.vt in.d.c. cū contingat. Ad tertiū rñdet qđ illa rō non pcedit interueniente iuramēto.qr vt hr̄ in.d.c.cū contingat.z in alijs iuribus.s̄.allegatis de iure Canonico sine iuramēto actus est phibitus z tñ cum iuramēto est permissus. Nec dʒ fieri illud idē alia via.immo diuersum qr sit actus iurat⁹. Ad quartū rñdet etiā illa rō nō procedat interueniente iuramento pp̄ter reuerentiā z autoritatē sacramēti vt pꝫ in muliere z minore iurātib⁹.s̄.ꝯctis.vt in.d.auf.sacr̄a.z in d.c.cū ꝯtingat.cū si. Nō ob.quinta rō qr tex.in.d.auf.qđ eis loquitur de persona inhabili rōne carentie sensus non de inhabili quia phibeat ꝯhere vt dicit Jnno.in.c.cū contingat lʒ donatio non sit insinuata.tñ pōt esse publice facta corā testib⁹ vt fiunt alij ꝯctus z sic pp̄ter hoc dʒ dici suspecta prout facta fuit donatio in terminis nr̄is nisi aliter appareat vt qr occulte z p fraudē fuisset facta. Non obstat qđ habetur in.d.l.data qr ibi dʒ qđ donatio vltra summā taxatam dʒ insinuari vt tollat occasio pcurādi donationes fieri etiā z in fraudē z nō dicit q directe z semp sine insinuatione donationes sint clandestine z violēte sed q occasionaliter pōt illud contingere q occasio nō dʒ attendi qñ interuenerit iuramentū nisi aliter pbet fraus iuxta no.p gl.z doc.in.c.si vero extra de iureiur. in.c.q.de pac.in.vi.z qđ dicta rō q fuit Bald.nō sit vera manifeste

14 ostēdit qr†immo dispō annullās donationē pp̄ter effectū insinuationis nō est inducta in odiū cōmittentiū fraudes sʒ est fauorabilis z inducta in fauorem donationis vt declarat expresse Jo.an. in addi.Specu.in ti.de instr.edic.§.porro.in magna addi.no.illa q.vtrū insinuatio possit renunciari.z Bart.in.l.modestinus.ff.de dona.qđ demonstratur.nā aliqñ lex annullat ꝯctum propter dolū vel metū vel aliud delictū adhibitū in ꝯctu.z tūc exceptio que cōpetit contra ꝯctum z rescissio ꝯctus est odiosa z in odiū doloꝝ inducta vr̄ vt probat tex.z ibi est glo.ordinaria.in.l.qui exceptionē in prin.ff.de condi.inde. Aliquando lex prohibet vel annullat ꝯtractum non rōne doli in eo adhibiti sed vt tollat materiam et facultatem committendi dolum vel delictū de quo lex suspicatur vel pp̄ter fragilitatē persone vel alia rōne z tūc talis dispositio legis nō dicatur odiosa sed fauorabilis z eius fauore principaliter inducta quem lex non vult decipi. Casus est clarius in.d.l.qui exceptionē in prin.iuncta.l.i.in fi.z.l.ij.ver.nam deceptis.ff.ad velle.in quibus pꝫ q mulier phibet intercedere ne sexus fragilitate decipiatur et sic tex.obuiat dolo z exceptioni ne fieri possit z tamen illa prouisio dʒ fauorabilis z principaliter facta fauore mulieris.vt in.d.l.qui

15 exceptionem pro qua dicit ibi Bar.no.q† si mulier vel minor nō pōt obligari ex forma statuti sine consensu propinquorum istud statutum dʒ fauorabile z videt induci fauore cōtrahentiū. Et tñ talia statuta hñt per eam suspitionē doli z fraudis exclusionem z tradit Bal.z cōiter docto.in.d.auf.sacramenta.z Bald.in.l.ij.C. de adoptio.z doc.in.d.c.cū contingat. ¶ Preterea lʒ annullatio contractus que fit ex insinuatione omissa esset inducta in odium committentium fraudes.vbi tñ non constaret nec vere nec presumptiue fraudē esse cōmissam nō solum seruandū est iuramentuʒ.sed etiā non pōt peti absolutio.ita concludunt.d.Anto.Jo.de imol. z.d.Abbas modernus in.d.c.cum contingat.in quinto membro principali argumento.c.significante.z de pigno.z tʒ Pau.de ca. in dicta repetitione auf.sacramenta.z solenniter hoc declarat.d. Abb.moder.in.d.disputatione que incipit stante statuto ciuitatis seneñ.zc. Et ita intelligunt procedere dicta Barto.in.d.l.si qs pro eo.z in.d.l.omnes populi.ff.de iusti.z iure.sed in casu nostro

a ratio constat de aliqua fraude immo p̄sumptio est in oppositū p numerū testiū z loci qualitatē z etiā persone que filiis carebat et erat etate inhabilis ad pcreandum filios z eo maxime qr dimidia erat debita ex fideicōmisso que hodie ascendit ad magnā partem bonorū dicti Jacobi. ¶ Nec ob.septima rō qr illa est falsa Nam mulier prohibetur alienare feudum dotalem z mulier nec ciuiliter nec naturaliter obligat.l.si pdiū.C.de iu.do.z p Bar.in.l.cū lec.ff. de fideius.z tñ iuramētū firmat cōtractū.vt in.c.cū cōtingat. Similiter est prohibita donatio inter virū z vxo.z non oritur nec ciuilis nec naturalis obligatio.l.ij.§.sciendum.ff.de donatio.inter virū et vxo.z.l.si sponsus.§.si vxor.eo.ti.z tñ firmatur iuramento vt communiter cōcludūt Bar.z doc.in.d.l.si quis pro eo.z doc.in.d.c.cū contingat.vbi doc.ponunt plura similia exempla z plene ponit Abb.in.d.disputatione.z.d.pau.in.d.repe.z sic nihil habet operari phibitio legis. ¶ Ad octauam rōnē rñdet:qr illa procedit sm Jnno.qñ nō interuenerit iuramentū secus qñ interuenit vt pꝫ in minore. Nam lʒ lex dicat certā solēnitatē seruari debere in alienatione rei minoris vcʒ qđ fiat cum autoritate administratoris iu-

b dicis z causa cognita.l.magis puto.§.ne passim de rebus eorum tñ si alienāt sine dicta solemnitate et alienatio cum iuramento.vt in.d.auf.sacr̄a.est casus z ad dicta Bart.dico qđ sunt impertinētia ad casum nostrum qr Bar.in septimo casu loquitur de solennitate pbatoria. Jn octauo casu de solēnitate q est forma essentialis intrinseca de quibus non agitur ad presens sed de solennitate extrinseca q requiritur in ꝯctu propter dolū z fraudē remouendā vt est illa q ꝯctus factus a minore non valeat sine consensu consanguineoꝝ in qua Bar.tʒ expresse q ꝯctum firmetur iuramento etiā si statutuʒ reprobat iuramentum vt ipse ponit not.in.d.l.oēs populi.circa medium.ff.de iusti.z iure.et satis hoc sentit in.d.l.si quis pro eo.in tertio casu vbi verba expressa nō dirigantur ad personā.idem tʒ Jo.an.post Ja.de bel.in addi.spe.in ti.de snia.§.vt autem in magna addi.z est cōmunis opinio in.d.c.cum cōtingat. ¶ Non ob.nona rō in ꝯtrariū allegata qr ad illam pꝫ clara rñsio p rñsiones datas. Ad sextam rōnē rñdet etiā alio modo lʒ sine iuramento non possit renunciari.tñ cum iuramento pōt renunciari et sm omnes iuramentū obligat.argumēto.c.significante de pignoribus z.c.debitores.de iureiur. Jtē dicit Jnno.in.d.c.cum ꝯtingat qui etiā subdit qđ sit inducta insinuatio in fauorem donātis ne ex sua liberalitate periclitet.facit.l.ne ex liberalitate.ff.de regu.iu. Secundario vt tollat talis occasio pcurandi occultas donationes ergo dʒ posse renunciari cum iur̄o. ¶ Nec est verum q talis donatio sit ꝯ bonos mores lʒ sit prohibita a lege ciuili qr illud dicitur

16 †esse ꝯ bonos mores pp̄ter qđ nō firmat iuramēto.qđ improbat a lege Canonica z consideratis bonis moribus sm Canones vt declarant Bal.z moder.in.l.pactū.C.de colla.z Bald z moder. in.l.pacta que.ꝯ.C.de pact.z Jo.de imol.in.d.c.cum contingat. Sed sm canones nullibi reperitur hoc prohibitum.agitur zc. Ad decimam z vltimā rōnē rñdet sm Jnno.q nō reperitur iure cautū q fuerit inducta insinuatio ob publicam vtilitatem principaliter sed bñ hr̄ qđ fuit inducta vt tollatur occasio donationis fieri clandestina z per fraudē vt in.l.donatio.C.de donatio.z lʒ dicatur interesse reipublice ne quis re sua male vtat istud non sufficit ad infringēdum iurm que est vtilitas scdaria vt patet in simili in muliere alienante reip dotalē. Nā licet intersit reipublice mulieres nō

a ¶ Cōmunis opi. ꝯ Bart.

b ¶ Ad Bart. in.l.si qs p eo. ff.de fideius. l octauo casu.

esse indotatas. l. j. ff. so. ma. tñ firmatur cõtractus alienationis rei 17 dotalis iuramento. vt in. d. c. cũ cõtingat. ⁊ hãc cõclusionẽ † qñ fauor public⁹ cõcurrit scdario q actus firmetur iuramẽto tȝ Bart. in d. l. si quis p eo. in tertio casu ⁊ est cõis opi. doct. Q̃d autẽ concurrat scdario pbatur etiã ex his que. s. dicta sunt de senatusconsulto velleyano q lȝ sit inductum ad remouendum decep. principaliter tñ respicit fauorẽ priuatũ. d. l. qui exceptionem in prin. ⁊ tollitur iuramento vt no. in. d. l. sciendũ. qñ est certiorata saltem ⁊ in. c. ex rescripto. de iureiur. Probatur etiã qr statuta q̃ dicũt mulierẽ vel minorẽ nõ obligari sine consensu cõsanguineoꝝ similiter sunt inducta ad fraudes remouẽdas vt. s. dixi ⁊ tñ illa censentur inducta principaliter in fauorem priuatũ. vt tȝ Bar. in. d. l. qui exceptionem. ⁊ do. 18 Ant. Jo. de imo. ⁊ Abb. Moder. in. c. cũ cõtingat † vbi tenent firmari iuramento ⁊ est cõis opinio vt late explicat. d. Abb. in. d. disputatiõe. ⁊ hec dicta pbant concludẽter qr lȝ qñ statutum disponẽs ad cõmodũ pecuniariũ priuatũ expresse fundet se super fauore publico posset dici statutũ cõtinere principaliter vtilitatẽ publicã vt tradit Bart. in. d. l. si quis pro eo in prin. quodã suo exẽplo. Itẽ lȝ statutũ vel lex aliqñ eque principaliter posset respicere duos fines publicũ ⁊ priuatũ. ⁊ tunc dicatur eque principaliter cõtinere fauorẽ publicum sicut priuatuȝ fm Bar. subtiliter in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. faci. tñ in dubio lex que respicit solũ cõmodũ pecuniarium ⁊ patrimoniale priuatũ principaliter dicit respicere fauorẽ priuatũ ⁊ scdario publicum casus est clarus ⁊ ibi hoc tȝ Bart in. l. ij. in fi. ff. ad muni. idẽ expresse sentit in. l. j. ff. sol. ma. ⁊ probatur ista cõclusio per tex. notabilẽ. ⁊ q̃d ibi p Bar. in. l. j. §. fi. ff. de lib. lega. vbi pȝ q qr debitori iussus factus de soluendo creditori per testatorem plus prodest debitori lȝ etiã creditori emolumentum afferat ideo in dubio vr factũ relictũ ⁊ prouisio contemplatione debitoris magis q̃ creditoris. l. si cui leget. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ ita declarat Bar. in. d. §. fi. ita in pposito qr plus vtilitatis hȝ donator q̃ respublica sed donatio nõ vȝ. repellitur enĩ ab eo fraus ⁊ diminutio patrimonij q̃d est fauorabiliter ⁊ immediate quo ad eũ commodũ pecuniariũ q nõ est in republica: vt de se pȝ. ideo principaliter in dubio talis lex vr cõtinere fauorẽ priuatũ ⁊ scdario publicum ⁊ p cõsequẽs actus factus firmatur iuramento fm oĩm opinionem ex quibus oĩbus luculenter apparet q rõnes tenẽtiũ partẽ ↄtrariã sunt 19 valde fragiles debiles ⁊ false † vnde nõ est recedẽdũ ab opi. Jod. a and. qª vt inquit Bal. in quodã suo cõsil. fuit vtriusqȝ iuris fons ⁊ tuba qui tenuit hanc partẽ affirmatiuã in addi. Specu. in tit. de instru. edic. §. porro. in sua magna additione iuxta fi. ⁊ idem tȝ solẽnis doc. Fede. de sen. alter pr canonũ in suo cõsi. ccxxi. primo q̃d incipit casus talis est statuto ciuitatis cauetur ⁊c. est tamen aduertendũ q Lud. ⁊ quidã alij allegãt illud cõsilium in cõtrariũ p se. ⁊ male. vnde Fed. dicit q ex forma statuti quelibet donatio dȝ insinuari vel registrari. j. sex mẽses alias sit nullũ ⁊ iuramentũ simpliciter pstitũ sup donatione nõ cõfirmat donationẽ aduersus nullitatẽ que surgit ex post facto post donationẽ celebratã: qr iuramẽtum intelligitur rebus sic se habentib⁹ vt in. c. cũ. p. de renũ. ⁊ in. c. quẽadmodũ. de iureiur. sed vbi iurans expsse iurasset seruare donationẽ lȝ postea nõ esset registrata tunc tȝ expresse in fin. consilij q donatio confirmetur lȝ postea registratio fit omissa q̃uis illud statutum fundet se super ratione. l. data. C. de dona. ⁊ sic decidit expsse casum nrm q vbi est renunciatum insinuationi cũ iuramẽto donatio cõfirmetur ⁊ ita refert etiã ad literam Jo. de imo. ⁊ sequitur hanc opi. in. d. c. cũ contingat in. vj. membro principali ⁊ sic cum in casu nostro donator iurauit seruare donationẽ non obstante insinuatione talis donatio firmatur iuramento. ¶ Immo est vlterius aduertendum q pmum dictum federici pcedit in terminis illi⁹ statuti qñ donatio nõ est nulla a principio lȝ annullatur ex post facto ppter insinuationẽ omissam. vbi aũt donatio a principio esset nulla sicut est de iure cõi cum excedit summam legitimã etiã si expresse non renunciaretur insinuationi idem dicendum esset ex quo nullitas aderat tpe iuramẽti ppter solẽnitatẽ omissam sicut firmatur omissa alia solẽnitate requisita a statuto. vel. l. lȝ de illa solennitate mẽtio expresse nõ fiat. fm Bar. ⁊ alios in. d. l. si quis p eo. in ij. casu principali: ⁊ decidit hoc expsse per. d. Ant. in. d. c. cum contingat. vt refert Jo. de imo. in. vij. mẽbro. vbi dicit. d. Ant. de but. ibi tenere q donatio iurata excludit nullitatẽ subsistẽteȝ ex causa de presenti fm tempus iuramenti qr ad aliud iuramentum refertur secus si nullitas surgeret ex cã superueniẽti vt ppter insinuationẽ nõ factã vel gabellã nõ solutam ex forma statuti annullantis actũ ex post facto ⁊ sequitur Jo. de imo. qui vltra subdit. d. Anto. hoc limitare nisi expsse esset renũciatũ tali statuto loquenti de insinuatione cum iuramento qr tunc non posset cõtra donationẽ venire vt ibi latius per eum qñ sequitur Jo. de imol. subdentes q̃d nec etiã heredes poterunt cõtrauenire qr lȝ hrdes non ligentur ad penã periurij ligantẽ aĩam ex iuramẽto defuncti. fm Inn. in. c. veritatis de iureiur. tñ cum valida fuerit donatio nõ poterit hrs cõtrauenire qr p iuramentũ prestitũ sup cõtractu nedũ obligatur iu-

a ¶ Joan vtriusqȝ iuris fõs ⁊ tuba.

b ¶ Qñ p vna pte ẽ cõis opi. canonistaꝝ. ⁊ p alia magis cõis legistarũ. q̃d tenendũ [handwritten marginal note, partly illegible]

rans ad obseruantiã iuramenti sed etiã firmatur contractus. vt in aut. sacra pube. cũ ibi no. ⁊ no. in. d. c. cũ cõtingat fm magis cõem opi. ⁊ iõ obligatio afficit hrdes facuit no. in. c. cũ. c. lapcus de foro cõpe. ⁊ dictã opi. Jo. an. vr sequi Ang. in. l. pe. C. de dona. ⁊ hanc opi. tȝ. d. Abb. in. d. c. cũ cõtingat circa. xxj. col. ⁊ ita alias fuit consultũ per do. Jo. de ana. doctorẽ insignem cui ↄsilio se subscripserũt omnes fere doct. boñ. maxime. d. An. de are. d. Jod. de zocchis ⁊ refert q ita vidit consultũ p quẽdã valentissimũ doc. de aquila ⁊ se subscripserũt Jo. de imo. Flo. de boñ. ⁊ plures alij. illam etiam tenet insignis doct. d. Bene. cap. de perusio. in. d. c. cũ contingat ex 21 q̃bus pȝ q † ex vna pte est cõis opi. canonistaꝝ ex alia pte est magis cõis opi. legistaꝝ quare cum simus in materia canonica ⁊ spi b rituali in qua canones ⁊ nõ leges adinuenerut hmõi vires iuramenti vt ostẽsum est ⁊ eo maxime qr Fed. Jo. an. ⁊. d. Ant. fuerũt patres canonũ ⁊ etiam summi legiste. tũ etiã qr hñt rõnes cõcludentes p eis: legiste aũt fragiles. vt. s. manifeste pȝ magis standũ est canonistis q̃ legistis. Ad hoc tex. in. c. veteꝝ. ix. di. refert enĩ valerius maximus q Quintus sceuola legum certissimus vates quotiens de iure pretorio consulebatur ad furiũ ⁊ cassellium qui ⁊ scientie dediti erant consultores remittebat quo quidẽ facto ab eis moderato suam magis cõmendare videbatur q̃ minuere auctoritatem ⁊ dicit. d. Ant. in. c. raynu. de testis. q si canoniste dubitẽt circa aliam materiã substitutio. vel aliã materiã legalẽ bñ faciet cõsulere peritũ legistã sicut ecõtra bñ facit in materia canonica consulere canonistã peritũ cũ ergo simus in materia canonica ⁊ spirituali inuenta a canonibus q̃rẽdi sunt canoniste. ⁊ nõ legiste ⁊ hec de. q. dicta sufficiant ⁊c. Laus deo omnipotenti

¶ Consilium ad idem. lxxviij.

1 ¶ Trebellianica non detrahitur de fideicommisso restituendo pie cause.
2 Insinuationi renunciatur iuramento.
3 Insinuatio quando fieri possit.

In eandẽ sentẽtiam placet includere. s. conclusam p prestantissimũ. s. cõsulentẽ. d. Bartho. de socinis patrem honorãdũ mihi Baldo de Barth. de perusio doctori vtri. iur. et aduocato consistoriali ⁊ quidẽ circa primũ cõsultationis articulũ nulla vr subesse hesitatio q p mortem dicti Jacobi secundo loco morientis sine filijs purificata sit cõditio fideicõ. paterni in psonã dictoꝝ restorij ⁊ michaelangeli filioꝝ quõdã nocti ⁊ nepotum dicti quondã Ja. fratris carnalis dicti quondã nocti vt sic bona que remanserũt in hrditate dicti quõdã nãni d. angeli eoꝝ pris subiaceant oneri fideicõ. restituendi p hrdes dicti quondam Jac. ⁊ sic. d. neraȝ vxorẽ dicti quõdã Jacobi hrdeȝ institutã vt multifariã ex verbis dicti testamenti hoc colligi potest prout etiã satis clare ⁊ enucleate ↄfisum est. p. s. scriptũ. d. consulẽtem super quo aliter nõ duxi insistendũ. ¶ Uerũ cum fideicõmissum ex interuallo post mortẽ testatoris restituẽdũ fuit quo casu fȝ cõem doctoꝝ sniam due falcidie imminere dignoscuntur vt hr in. c. rayn. ⁊. c. raynal. de test. p cañ. ⁊ legistas cõiter l hoc qñ diuerso tpe sequentes cano. in. l. q̃q. C. ad. l. fal. ⁊ ibi per Bart. ⁊ Bald. ⁊ per glo. ⁊ Barto. in. l. papi. §. si quis impube. ff. de inof. te. ⁊ in aut. de here. ⁊ fal. in. §. si quis aũt nõ impleo ⁊ ibi p Ang. ⁊ p Bal. in. l. iubemus. C. ad tre. põt in terminis nrĩs non improbabiliter dubitari an quarta trebel. possit deduci per heredẽ dicti Jacobi attento 1 † q vltimo loco restitutio est fienda loco pio seu pro pia causa videlicet p monasterio fabricando: attenta cõmuni opi. q̃d sicut falcidia ita ⁊ trebellianica nõ possit detrahi de fideicõmisso restituendo pie cause vt no. doc. in aut. similiter. C. ad. l. fal. ⁊ p Bar. ⁊ doc. loquentes in. l. marcell⁹. §. q̃d aũt. ff. ad tre. ⁊ p cañ. in. c. ray. ⁊ pal. ⁊ in. c. j. de testa. in. vj. ⁊ hoc ppter dictũ Bald. no. in. l. auia. §. titio. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ ibi etiã Ange. dicentiũ q sicut qñ immediate hȝ fieri restitutio pie cause non detrahitur falcidia. ita etiam qñ mediate puta dȝ fieri restitutio extraneo q hȝ restituere pie cause tũc ↄtra illũ extraneũ nõ fit falcidie detractio ⁊ illi⁹ tex. vn̄ ad ppositũ ex quo isti filij nocti vȝ restorius ⁊ michaelangelus habent post eorum mortem restituere dicta bona in cãm monasterij construendi si decederent sine filijs vt ex cõtinentia dicti testi colligitur p expssum ⁊ si immediate dicti heredes Jacobi haberẽt restituere dicto monasterio quartã trebellianicam non deducerent: ergo similiter deducere posse non videtur contra dictos filios nocti habentes restituere dicto monasterio ⁊ videtur subesse ratio in p omptu qr p indirectum sequitur deductio tre. cõtra mona. cum finaliter habeat tanto minus restitui dicto mona. nam facit. l. cum dotem. ff. ad. l. fal. quem tex. allegat ponta. in repe. sua auc. similiter. s. allegate trã seundo simpliciter cũ dicto Bal. in. d. §. titio ante finem sue repetitionis ibi sed cũ superiori tẽpore hec q̃d contigisset de facto apud ariminũ. Circa hereditatẽ ⁊ testũ clarissimi olim doctoris domini Jacobi de burgo sancti sepulchri ego cõsului quasi in similibus terminis quartam deduci posse multis argumentis ⁊ rationibus

bus que pro nūc nō expedit in mediū adducere dictū Bal. et An ge. in d. §. titio. pcedit qn restitutio haberet fieri incōtinēti pie cāe secus si ex interuallo cū tunc subsit cōmodū representationis q̄d ē in cōsideratione respectu falcidie vt p glo. in d. l. cū dotē. et hr in l. i. §. idē queri. ff. ad l. falci. cum si. et hoc bene restō est fienda ex in teruallo incōmutabiliter vt hr in dictis iuribus vn̄ multo magis qn̄ cōmutabiliter qr sub cōditione que potest existere et nō existe re et quo casu magis est in cōsideratione q̄ non existat quā q̄ exi stat. l. sufficit. ff. de condic. indebi. ¶ Preterea quo ad hoc nt dicti heredes et filii noctii ad exclusionem dicte quarte allegare ius ter tij pōt heres dicti Jacobi replicare ꝯ eos dicendo quo ad vos li beras edes habeo. l. loci corpus. §. cōpetit. ff. si serui vēdi. nō enim pōt immediate fideicōmissarius sicut legatarius vti priuilegio pie cause ꝯ heredem ex eo q̄ dicat se grauatū restituere pie cāe vt ī si mili no. voluit Bart. in l. fi. ff. de his que pro nō scriptis habenī dū no. voluit q̄ si relinquatur alicui extraneo cū duobus testibus vt habeat illud idē restituere alicui ecclesie. q̄ tūc tale legatum nō valeret respectu extranei nec pōt ille extraneus vti priuilegio pie cāe pro validitate sui legati pro eo q̄ dicat se habere restituere pie cause. dicit tamen ipē Bar. q̄ saltē valebit tale legatum respectu pie cāe per hunc modū vez illud legatū remanebit penes ipos ve nientes ab intestato cum onere restituendi ipi pie cause per illum tex. d. l. fi. Sz dñs Pe. de perusi. cōnsuluit in qōne facti q̄ illud dictum Bar.[a] in d. l. fi. pcederet qn ex interuallo haberet restitue re pie cāe. Secus si incōtinēti adeo q̄ esset nudus minister qr tūc videtur datus tāq̄ executor ad dictū legatū quo casu sicut valet legatū factū ecclesie cū duobus testibus per id qd hr in c. relatū z. c. cum esses de testa. eodē modo valet datio executoris ad dictū legatū cū tale officiū executoris tanq̄ sequela vel vt proprius dicē rem tanq̄ pedissequū dicti legati. arg. eius q̄ habet l. c. si sup gra de rescriptis in vj. vbi datio executoris sortitur gratie exequēde p cū qd dictū non placet qn̄ dispositiue cōstruūtur verba testatoris primū illum legatariū per no. p glo. Bar. et alios in l. si quis titio ff. de leg. ij. licet ipse Petrus pro se allegauerit illā glo. que vr̄ pro bare q̄ fauore pie cāe cui vltimo loco hz fieri restitutio cēsetur ille primus magis nudus minister factus q̄ legatarius qd dictum lz sit in se notabile tn̄ ꝯtrium est de mente Bar. ibi et forte melius qr talis fauor pie cāe nō pōt facere aliquem capacē etiā respectu di stributionis in eam fiende qn de iure in totū erat incapax que in capacitas pōt hic versari pp̄ter omnimodū defectum solēnitatis in vltima voluntate requisita sicut qn̄ versatur circa inhabilitatē persone ipsius legatarii in quē verba dispositiua sunt illata. Po ne enim q̄ testator instituit filiū suū nō legitimū et oīmodo incapacē et grauat eum de erogādo oīa bona sua pauperibus certe dicta in stitutio dicti incapacis nō vz lz nihil esset remansurū dicto filio vt voluit glo. not. in l. eam quā. C. de fideicom. et eam tenet Bar. et Bal. ibi et sequūtur do. et bene facit. l. cogi. §. hi qui solidum. ff. ad trebel. a ꝯtrario sensu cum tex. ibi se fundat: qr ille heres nō erat in to tum incapax sed partem tentū capere poterat. ergo secus si i totū erat incapax et tn̄ hoc procedit etiā si habeat fieri restitutio in piā cām etiā incontinenti. vt singulr̄ voluit Jac. de are. in suo tracta tu executorū quē refert et sequitur Bal. in l. si quis ad declinādā. C. de epi. et cle. in v. col. Ibi quero si testator dicit et c. per tex. no. in l. cum vero. §. si pro n scripto. ff. de fideicō. liber. per quem tex. vlti mate dixit prefatus do. Jac. de are. q̄ fauore dicte pie cause dictū onus respiciēs dictā piam cām remanebit apud ipsum heredem. pro quo Bald. ibi allegat in arg. d. l. eam quā fm lecturā singula rem. arg. ibi q̄ procederet qn testator errabat credendo q̄ dictus filius fuisset de iure capax dicte institutionis per ibi no. et fm predicta pōt saluari et bn̄ sustineri illud aureum dictū Bar. in d. l. fi. etiā qn incōtinēti hēbat fieri restitutio pie cāe vt pp̄ter hoc nō valeat dictū legatū tanq̄ tūc videatur factus ille legatarius nudus mini ster et executor dicti fideicō. in piam cām erogandi. per tex. in d. §. si pro nō scripto. et etiā per dictū Jaco. de are. et Bal. vt. s. Nec āt non incassum quispiā putet esse dicta imo satis pertinent et vt sic non possent dicti filii et heredes noctii auferre dicto heredi Jac. be neficium trebel. deducēde propter priuilegiū pie cause cui vltimo loco est fienda per eos restitutio si decederent sine filiis. et sic velle vti priuilegio dicte pie cause cum ibi nō sint vocati tāq̄ nudi mi nistri et executores meri circa dictam piā causam imo dispositiue in eos verba institutionis sint illata. et maxime ex quo ex interual lo est fienda restitutio per eos in dictā piā cām per supra dicta re manebit tamen forte dicta trebellianica apud dictū heredem Ja. cum onere eā restituendi dicte pie cāe. et sic conseruando eueniē te dicta conditione p dicta supra. et ar. eius qd hr in l. peculium §. fi. ff. de leg. ij. et sic per hoc dicta pia cā non remanebit defraudata suo fauore arg. d. §. si pro non scripto. ¶ Circa secundam dubi tationem mihi placet conclusio prefati dni consulētis multū copio. 2 se et digeste eneruantis materiā. vez q̄ licet dicta donatio facta p dictū Ja. prefato michaeli anglo nepoti suo cōfirmata sit iu

ramento apposito super dicto instro donatiōis lz excedat sūmā quingētoꝝ aureoꝝ legaliū. seruandū eīn est tale iuramentū p dī ctū iurātē et sic per eius heredē ex quo obseruātia ipsius nō erat peccati nutritiua et sine dispēdio salutis eterne poterat obseruari per id qd hr in c. cū contingat. de iureiu. et c. lz mulieres eo ti. in vj. et in c. ij. de pac. in vj. maxime stāte de iure canonico qd seruādū ē etiā in terris imperij ex quo sum[us] in materia pctī p id qd hr in re gula possessor. i vj p Jo. an. et in c. fi. de prescrip. et etiā in materia spūali put est materia iuramētalis vt habetur in c. cum laicus. de foro cōp. q̄ spectet ad tex. canonicos pricipalr vt ibi no. et in c. venerabilē. de elec. put hanc ptē in terminis tenuit Jo. an. in ad di. spe. eo. tit. de instru. edi. §. porro. in vltimis magna eddiciōe maxime ea rōne motus. qr lex ciuilis annullās talē donatiōē nō insinuatā nō vr̄ ānullare ex eo q̄ presumatur dolose extorta sz ex rō ne ne det occasio fraudū in tali donatiōe et magne summe. vt di cit in terminis tex. in l. data. C. de do. et etiā hāc rōnē pōderat Bar. in l. modestinus. ff. de do. cū eadē rōne iura ciuilia improbabunt pactū future successiōis pdēde cū de facili qs poterat induci ad renūciādū pro merito. et tn̄ iura canonica volūt tale pactū firma re iuramēto vt in d. c. ij. de pac. in vj. dicit tn̄ ibi ipse Jo. an. q̄ si pbaret talē donationē nō insinuatā fore extortā p dolū vel me tū et tūc ver ū esset nō firmare iuramētū p id qd hr. l. d. c. ij. p quo a facit qr nō ob aliud lex ciuilis improbauit alienatiōes reꝝ mino rū sine decreto iudicis lz fuerit cū autoritate tuto. vt hr. ff. et C. de pdijs mino. sz ad tollēdū materiā fraudū ꝯ ipos minores q̄ frau des psumenī cessare qn̄ fit alienatio cū pñtia et decreto iudicis. et tn̄ lz fiat sine pñtia et decreto iudicis iuramentū firmat talē cō tractū vt in auf. sacra pubez. C. si aduer. vē. Sic et lex ciuilis pro pter hāc cām requiuit in donatio. excedēte dictā sūmā q̄ inter ueniat insinuatio et q̄ fiat in scriptis corā iudice cū nō aliud sonet hr verbū insinuatio. l. donatio. in fi. et l. iu donatiōib[us]. C. de dona. et p Bar. in d. l. modestin[us]. ergo eadē rōne. iuramentū suppleat talē solēnitatē et actū firmet ar. d. auf. sacra et hāc ptē fuit et sequutus post multa And. de bu. in c. cū cōtingat. allegās idē tenuisse Fe dc. de se. in suo ꝯsi. cxxj. q. dicendo hoc pcedere. qn̄ a principio dona tio est nulla put est de iure anq̄ fiat insinuatio vt pbatur in d. l. da ta. et l. pe. et l. sancimus. et l. fi. Sec[us] si a principio nō est nulla: sz va leret tn̄ si. j. certū tpe nō insinuatur forte pfixū a statuto annullaretur qr tūc iuramētū simplr pstitū intelligeretur reb[us] sic se hñtib[us] et sic nō se extraheret iuraētū ad nullitatē supueniētē ex postfacto ppr insinuationē factā in tpe statuto a iure. l. q̄ seruius. et ibi no. ff. de ꝯdi. ob cau. et c. cū iter. p. gaufridi de renūciatio. et hr nisi eēt expsse renunciatum cum iuramento dicte insinnationi vt. j. per ipsum d. Anto. rōne Fede. in d. suo cōsi. et idem post multa sequitur Jo. de imo. in repe. c. cum ꝯtingat. in anpe. char. et etiā in. xl. charta et circa. vij. calum eādē etiā opi. sequitur Abb. sic. ibi in xxj. colū. ibi ex pdictis pōt inferri ad decisio. talis qōnis vez an donatio facta vltra legitimū modū et c. pro hac. pte cōsuluit Bal. in quodam suo cons. qd incipit qdā nōie. Jac. de tuscanella. Sic etiā i qōne facti hic perusij cōsuluerūt recolēde memorie dñs Jo. de nobili bus de mōte sperello et dñs Benedictus de benedictis et me sub scripsi. vidi etiā sic fuisse cōsultū per recolende memorie dominū Marianū Socinū de Senis in quo cōsilio dicebat se vidisse bis cōsuluisse p hac parte p dñm Pau. de cast. Amplius etiā dici pōt 3 qd si res adhuc est integra vez q̄ dictus michaelāgelus nundum dictū instrm donationis pduxit in iudicio ad sui iuris pbatio nē poterit adhuc ipm instrumētū donationis insinuare coram iu dice et petere vt redigatur in scriptis cum decreto iudicis quia talis insinuatio non requirit amplius in ipso actu donatio. sed sufficit q̄ fiat ex post facto vt voluit Barto. in d. l. modestin[us]. et est tex. Idē etiā voluit Bal. in fi. C. de dona. ante nup. et etiā cōsuluit An ge. in quodā suo consilio qd incipit visis instrumētis pdictis vbi limitat nisi transiuerint. xxx. anni qr tūc pscribitur tanto tpe dicte facultati insinuandi idē si certum tps nō esset limitatū a statuto vt ibi p eū idē fuit de mente prefati dñi Fede. de se. in dicto consilio cxxj. Et ita cū hec qō eēt de facto in terra Mu sic pro hac pte cō suluit pfact[us] dñs Joānes de mōte sperello cuius ꝯsilio subscribē do me adhesi imo posset dici quia etiam pendente iudicio et etiā iam pducto instrumento donationis ad pbationem posset fieri dicta insinuatio donatiōis et iterū reduci instrumētū donatiōis insinuatū ex quo superuenit ius tali donatario ex causa de prete rito arg. l. si rem. §. fi. ff. de pig. acti. et l. si mandauero. ff. mand. ac cedat not. Bar. in l. cum vir pdium. ff. de vsucap. et Bal. in l. per diuersas. C. man. in viij. col. Plerisq; etiam dicunt quod interim mero iure valet talis donatio nondū insinuata: et sic nō est nulla ipso iure ex quo insinuatio nō requiritur necessario in ipso actu sed sufficit post actum ex interuallo vt supra tamen interim est si ne effectu nec cōpetit ex trettium actionis donatario et sic cōpetit exceptio donationis vel eius heredibus si non est insinuata tn̄ se cuta postea insinuatione est oīmodo effectualis. Nec ob. exceptio.

a ¶ Ad bar. i l. fi. ff. de his q̄ p nō scr. ha ben.

amplius qđ no. per Bart. ⁊ Bald. ⁊ alios in l. vniuersa. C. de prec. impe. offe. ⁊ in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de ver. oblig. Et si nūq̄ fuerit facta insinuatio tunc licet non valeat talis donatio in quātum excedit dictā summā quingentoꝝ solidoꝝ legaliū tñ vsq̄ ad dictam summā valeret vt sic vtile per inutile non vitiet. vt. l. sancimus. circa prin. C. de dona. ⁊. l. pe. eo. ti. vñ vt. đ. est cōclusum ꝑpter vinculū iuramēti valebit etiā vltra dictā summā vt est cōis opinio que etiā seruatur cōmuniter in practica et pluries sm solēnium doctorum consilia iudicatum est. Laus deo.

¶ Concilium ad idem. lxxxix.

☞ Iuramentum quo renunciatum est insinuationi ligat etiā heredem iurantis.

Domini redemptoris nostri inuocato suffragio cumulatissime ⁊ eleganter sup dictis dubitationib⁹ cōclusum est per clarissimū dñm cōsultorē do. Bartho. socinū dudū acutissimū discipulū meū ⁊ in eius sniam concurrēs. Circa primū dubiū puto oino ex mēte testatoris ⁊ ex iuris dispōne esse cōcludēdū dictos ristorū ⁊ michaelē angelū esse vocatos iure fideicōmissi ad bona que ex hereditate dicti Nannis obuenerunt dicto Iacobo vigore testamēti dicti Nānis attēto ꝙ Iacob⁹ predict⁹ mortu⁹ est sine descēdentib⁹: ⁊ ꝑtertī per illa x̄ba testamēti dicētia Edoue remanesse figlioli del uno o piu machio o femina succeda in dicti beni come e dicto di sopra ⁊c. Nā testator in ꝓxime ꝑcedēti capitulo incipiēte. ⁊ in caso che dicto Nocto ⁊ Iacobo decedētibus sine filijs. in sequēti vero capitulo voluit prouidere qđ fieri vellet cū filijs qñ decederet vnus eorū tm̄: quo casu voluit dictū filiū vel filios nascituros succedere in dictis bonis vt dixerat supra Nā supra dixerat ꝙ substituebat per fideicōmissū sup uiuētē ex filijs dicti testōris alteri filio testatoris decedēti sine liberis. Et pōderād ū est qꝛ testōr fecit in oībus bonis dictā substōnē positā in. d. ver. incipiēte. Edoue remanessero pꝫ ꝑ illa verba bona in dictis bonis ⁊c. plata ab eodē disponēte q̄ supra dum fecerat mentionē de bonis suis locut⁹ fuerat de oībus bonis: vt colligit ex illis. Ma in tuti li altri suoi beni mobili ⁊ imobili rasone ⁊c. Hoc em̄ important illa x̄ba in dictis bonis. vt no. Bar. in. l. si seruū. §. fi. ff. de leg. ij. in ver. sed q̄re quid si testōr reliquit alicui certā partē bonoꝝ ⁊c. p. l. a filio. §. testator. ff. de ali. ⁊ cib. leg. Et no. bar. in. l. j. in p̄n. ff. de receptat. ⁊ in l. i. ad fi. si fami. fur. fecis. dicatur. Apparet ergo ꝙ testator voluit filios nascituros ex altero dictoꝝ institutoꝝ succedere in oībus bonis dicti testōris. s. qñ vterq̄ decesissent. sed alter cū liberis et alter sine liberis. Hoc etiā cōfirmatur qꝛ ex oībus substōnibus factis a testōre apparet ipm semper voluisse decedentibus suis descendentibus sine liberis succedere. alios descendentes suos superstites. Ex precedentibus igit dat intellectus ad sequētia ⁊ ecōtra l. qui filiabus in p̄n ⁊. l. si seruus pluriū. §. fi. ff. de leg. i. l. vtrū. ff. de peti. here. ⁊ bene fortificat per illā substōnē fideicōmissariā factā in tota hereditate ad ꝯstructionē monasterij ⁊ eius vtilitatē decedentibus dictis filijs ⁊ eoꝝ heredibus sine liberis. per quā substōnē videtur dicti filij ⁊ eoꝝ liberi tacite ad inuicē substituti ꝑ id qđ legit ⁊ notat in. l. tertia seio. §. seia liberis. ff. de leg. ij. ⁊ per no. per doc. in. l. vel singulis: ⁊ in. l. si pater impubeꝝ. de vul. ⁊ pup. Et qꝛ istud fuit opportune deductū in ꝑcedenti cōsilio vlteri⁹ nō insisto: ⁊ sic ꝯcludo ꝙ saltē dimidia eoꝝ que obuenerit. de. Iac. venit per fideicōmissum restituēda vigore dicte substōnis posito qđ legitima ⁊ trebellianica que ascēdit ad aliā dimidiā veniat do fideicōmisso deducenda iuxta ea que traduntur in. c. Ray. ⁊ in. c. Raynaldus. de test. Quantū vero ad sm dubiū an stante dicto iuramento ⁊ renūtiatione facta legibus de insinuatione loquentib⁹ valeat dicta donatio etiā vltra q̄ngentos aureos: teneo verā esse conclusionē. d. consultoris copiose ⁊ recte concludētis ꝙ sic. et ita sepenumero cōsului. ⁊ tūc ēt ita cōsuluerūt quāplurimi excellentissimi iurisconsulti sequentes opinionē Io. and. in addi. spec. in ti. de instrō. edi. §. porro. in vltima additiōe. ⁊ Fed. de se. in cōsi. cclxxxi. incip. casus talis ē. Statuto cauetur ꝙ si donatiōes. ⁊ Bal. in. c. cū contingat in. viij. col. de iureiur. ⁊ Ioā. de imo. plene ibidem in. x. membro circa antepe. cartā. ⁊ dñs Abb. siculus in preleg ato. c. cum contingat. circa. xxj. col. ⁊ Ang. in consi. xcij. incip. cum lis ⁊c. in pe col. illius consil licet q̄nq̄ in alijs cōsilijs variauerit ⁊ principalr fundant se prefati doct. ꝑ id qđ hr̄ in auf. sacrā. C. si. aduer. vendi. ⁊ in. d. c. cū cōtingat. ⁊ in. c. quemadmodū eo. ti. ⁊ in. c. q̄uis de pac. in. vj. ⁊ in. c. licet mulieres. de iureiur. lib. vj. Nam qñ iuramentū pōt sine interitu salutis eterne seruari seu nō est contra bonos mores quoꝝ transgressio inducat peccatum seruari dꝫ vt pꝫ in locis p̄realle. ⁊ idem vr̄ tenere Io. fa. in. §. ⁊ cū retro. insti. de donationibus. Et q̄uis nōnulli tenuerūt ꝯtrariū per aliquas rōnes satis fragiles: non est ab ista opinione discedendū: que a patribus ⁊ summis canonū professorib⁹ per vigētes rōnes approbata est. Et ad allegata in ꝯtrariū rñdent p̄fati doc. ⁊ seriatim ⁊ specifice Io. de imo. in d. c. cū cōtingat. ⁊ breuitatis causa nō refero cū etiā sit opinio relata per dominū consultorem. ita etiā vidi alīs consiliū excellentissimi doctoris ⁊ preceptoris dñi mei Io. de ana. quondā archidiaconi bonon. Et incipit cōsiliū in noīe sctē trinitatis visis ⁊ pōderatis his q̄ in dicta scripta donationis ⁊c. Et in. d. ꝯsi. refert q̄ ita alīs vidit cōsultū elegāter per quēdā dñm Pacē de agla q̄ dicebat qđ lꝫ Bar. in. d. l. si quis pro eo. ff. de fideius. specifice nō decidat ꝑ ista ꝑte istam. q. tñ ex his q̄ ibi dicit hoc colligit ⁊ do. Pe. de peru. ita cōsuluerat ⁊ dicit p̄fatus do. Archi. in illo cōsilio ꝙ oēs fere doctores bononiēses se subscripsere in ꝯsilio dicti dñi Pacis ⁊ p̄cipue do. Io. de imo. ⁊ do. Florian⁹ de bonon. ⁊. d. ꝯsi. d. Archidiaconi se subscripserūt celeberrimi doctores dñs Ang. de are. ⁊ do. Ia. de zochis de ferraria tūc Padue ordinarie legēs iura canonū. ⁊ † dictū iuramētū astringit q̄ ad obseruantiam ⁊ firmitatē ꝯctus nedū iurantē sed ⁊ etiā eius heredē vt. l. cū quis decedēs. §. codicillis. ⁊ ibi Bar. ff. de leg. iij. ⁊ in auf. de iureiur. a moriēte p̄sti. §. i. ⁊ not. gl. fi. in. c. q̄uis de pac. in. vi. ⁊ Io. an. in. c. fi. de sepul. ⁊ in. c. fi. de foro cōpe. in. vj. in nouella. Et Fede. de sen. in consi. cclxxj. ⁊ Bal. in. l. fi. in antepe. col. C. de pac. ⁊ in. d. auf. sacramēta in fi. ⁊ Ang. in. l. qui superstitis. ff. de acq. here. ⁊ canoniste in capitulo veritatis de iureiur. cū suis concordantijs ⁊c. Alex. de imola.

¶ Casus anno dñi. M. cccc xxix. Nobilis vir Nannes dñi Angeli de scotis de senis suū solenne condidit testamētū in. q̄ post multa legata facit institutiones ⁊ substitutiones filioꝝ ⁊ descēdentiū sub infrascripto verboꝝ tenore. Ma in tuti altri suoi beni mobili ⁊ imobili ragioni ⁊ actioni in qualūq̄ luogo fosseno o serāno o si trouasseno o si trouarēno o trouare si poterāno fa suoi vniuersali h̄rdi nocto ⁊ Iacomo ꝓposano due soi figlioli maschi per equali ꝑti chosi luno come laltro. ⁊ loro insieme substituisse luno a laltro. Ancho se auenisse che Nocto suo figliolo ⁊ herede del dicto testatore morisse inanci Iacomo figliolo ⁊ herede de esso testatore qū se fosse senza figlioli legitimi ⁊ naturali vuole sia h̄re de sopraujuente ⁊ cosi se Iacomo suo figliolo del dicto testōre in q̄lūq̄ tēpo si fusse senza figlioli legitimi ⁊ naturali vuole siahr̄ de el sopraujuēte ⁊ cōsi substituisse herede luno a latro ꝑ fideicōmisso ⁊ per ogni via ragioni ⁊ mō per liquali meglio si puo. Et in caso i ditti Nocto ⁊ Iacomo moresseno senza figlioli legitimi ⁊ naturali si faccia il mōasterio ⁊ obseruisi in tuto sub e capitoli dispōnēti dil monasterio p̄dicto ⁊ el gouerno desso e doue remanesse figlioli de vno o piu maschio o femina succeda ne ditti beni cōe e ditti di sopra ⁊ luno succeda a laltro. ⁊ in caso che i ditti figlioli di Nocto ⁊ di Iacomo nō hauesseno figlioli legitimi allora si facia il monasterio come de capituli ⁊ condicioni p̄dicte semper rimanendo ferme le institutioni ⁊ substōni de ditti nepoti de testatore come dicto e. ancho se auenisse che amendui e ditti suoi figlioli maschi ⁊ sue redde morisseno quādo si fusse senza figlioli legitimi ⁊ naturali allore vuole ⁊ lassa el dicto testōre che li vsufructi de tuti sue possessione case ⁊ di tuti altri denari ⁊ cose in qualūq̄ luogo stante sieno ⁊ esse se intendino di madonna Giouanna sua mogile predicta con condicioni modificationi ⁊ incharchi infrascripti cioe che della quarta parte di fructi de le predicte posses. beni ⁊ case sue sia ⁊ esse debano della dicta madōna Giouanna ⁊ de bule altre tre parte la dicta Ioāna deba acōciare edificare ⁊ fare cōstruire vno mōastorio del quali si fa di soto mētiōe nel vocalo ⁊ de quella forma de quali essa madonna Giouanna ⁊ alti altri fideli commissari instituti parra doue fuore de la cita di siena o almeno fuori del contado di siena el ditto monasterio edificare nō si possā. Et questo sia facto ⁊ vole si factia cosi el dicto testatore per lanima sua et per lanima di miser Angelo gia suo padre ⁊ per lanima di Madonna Helena gia sua madre ⁊ per lanima di Mariano nocto agnolo gia suoi fratelli carnali. Ma se dicta madonna Giouanna non viuesse tuto il tēpo del quale emendui i suo figlioli fusseno passati de questa vita come di supra proximamente dicto eo vero essa non viuisse el dicto lassato per lo dicto testatore facto nel dito vsufructo nel quale proximamente di supra e dicto rifutasse o vero acceptasse et poi quando si fusse morte allora et in quello caso ⁊ cosi il dicto vsufructo del quale proximamēte di sopradicto sia di madonna Francescha figlioli del dicto testatore tuto el tempo de la dicta madōna Francescha con quello modo forma et conditioni et incharchi di sopra posti nel legato proximamente di sopra facto ala dicta madōna Giouanna del dicto vsufructo lequale cose per specificare et post nel presente legato per lui facta ala dicta madonna Francescha del dicto vsufructo siano et essere debano et se la dicta Madonna Giouanna et Madonna Francescha non stante o vacanti o vero morente allora volle el dicto testatore esse tute le sue possessioni et cosi beneficino et essere sintendano dil Monasterio infrascripto del quale di soto ꝓxima mente si fa mentiōe. Ancho vole

e lassa el dicto testatore che in caso che tuti e suoi figlioli maschi suoi heredi morissено senza figlioli legitimi naturali cume di so pra e dicto e nō fussеno o veru vocasseno le dicte madonne Gio uanna e madonna Francescha allora gli infrascripti suoi fideli commissari del dicto testatore debba essere constructo e edifica to o vero comunciato come di sopra dicto e ne la edificatione di questo sotto habito circa e iurisditione de fratri minori cioe de sancto Fracisco nel quale monasterio al meno si poegano e cō stituischano dodici monache e piu se le renditi e beni de le pos sessione pdicte baltasse de le quali monache la electione e nomi natione sia facta e essere sintenda p li infrascripti suoi fideli cō missari cinque milia lire di dinari senesi de beni suoi ma lauazo di tutta sua heredita vuole che sia e essere sintēda p le dote dello mō asterio e altre cose necessarie p le monache e loro seruizi si ve ramēte che niuna cōsorta del ditto testatore o parēti delle ditte cōsorte possino essere messe ne acceptase nel monasterio pdicto. Mortuus deinde dict⁹ Nannes relictis ex se dictis Jacobo e no cto filiis suis e heredib⁹ q paterne hereditati se immiscuerūt. De cessit noct⁹ relictis ex Ristoro e Michaelangelo filiis suis legitimis e naturalibus e sibi heredibus vniuersalib⁹. Postea succedente tpe cū dictus Jacobus filios nō haberet donauit ti tulo donationis inter viuos q̄si oia bona sua dicto Michaelan gelo. Itē in medio dicte donationis dicit dictus donator se do nare nō obstāte aliqua minuatione: e in fine dictus donator iu rauit dictam donationem obseruare e contra eam nō venire sed ipsam ratā e firmā tenere non obstāte insinuatione si qua a iure requireretur de qua donatione appatet publicū e solēne instru mentū cū pmissionibus: obligationibus penarū adiectionibus cōsuetis renūciationibus iuramēto guarentigia e aliis clausu lis cōsuetis. Presupponitur etiā in facto q dictus Jacobus ce pit quandam dn̄am Nerā in vxorē cui dn̄e Nere vxori sue in dona tione facta dicto michaelangelo de qua supra donauit infrascri ptas res q appositum pactū in dicta donatione q Michaelange lus teneatur e obligatus sit eo casu q dicta dn̄a Nera vxor dicti Jacobi superuixerit e quidē Jacobo ea induere seu indui face re pannis vidualibus vz de clamide e de tunica semel tm̄. Itē dare e soluere e mēsurare aut dari solui e mēsurari facere dicte dn̄e Nere durāte tpe sue vite annuatim quolibet anno libras qn quaginta monete Senēs. modiū vnū grani modiū vnū vini vnū starū olei e vnum porcū: vt viuere possit e se gubernare cōdecē ter e ad supra dicta obligatus Michaelangelus durante tēpo re sue vite tātū e non extēdat se onus pdictū ad suos heredes aliquo modo. Mortuo vltimo dictus Jacobus nullis relictis filiis ex se factis quibusdā donationibus post dictā donationē de q buidam rebus suis e facto testō in quo post certa legata istituit heredē vniuersalē dictā dn̄am Nerā que dn̄a Nera post mortem suam apprehendit e acceptauit hereditatez dicti Jacobi qbus stantibus de pluribus contingit dubitari. Primo nūquid Ri storus e Michaelangelus censeantur vocati iure fideicōmissi ad bona dicti Jacobi que olim fuerunt Nannis vigore testamē ti dicti Nannis cum Jacobus mortuus sit sine filiis e descendē tibus e posito q sit quam portionem consequantur. Secūdo nū quid dicta donatio facta a dicto Jacobo dicto Michaelange lo vltra qngentos aureos legales viribus subsistat ex quo nulla fuit facta insinuatio cum donator non obstāte insinuatione iu rauerit dictam donationem obseruare ec.

Consilium. lxxx.

1 Filii positi in conditione quando censeantur ex testamento inuitati. e nume. 3.
2 Substitutio si sit facta vltimo morienti ex plurib⁹ institutis an tales videantur inuicem substituti.
4 Glosse opinio non est relinquenda in decidendo.
5 Restitutio fideicōmissi quando fit per filios ex interuallo detra huntur due quarte.
6 Trebellianica an detrahatur de fideicommisso in piam causam restituendo.
7 Trebellianica an detrahatur qn̄ pia causa est scdo substituta.
8 Donatio excedens summam quingentorum aureorum non insi nuata an firmetur iuramento.
9 Insinuationis solēnitati non potest renunciari.
10 Iuramentum relaxatur quando fuit interpositum super actu q odio recipientis vitiatur.
11 Juramentum firmat contractum nullum ex causa de presenti non autem quando nullitas resultat ex causa superuenienti de futuro.
12 Jurans seruare contractum non habet beneficium. l. ij. C. de resci denda ven.
13 Exceptioni non nume. pecu. renunciatur cum iuramento.
14 Ius canonicum in materia iuramenti etiam in terris imperii seruatur.

In nomie domini nostri

Jesu Christi de duobus principaliter queritur. Pri a mum autē quesitū est duplex: ideo de quolibet sigilla tim discutiēdū est e circa primū. s. an dicti Ristorus e Michael angelus censeant vocati iure fideicōmissi ad bona dicti testato ris deuoluta ad dictū Jacobū qui decessit sine liberis: videt pos se respōderi qd nō censeant vocati ad dicta bona: nam substitu tio de qua in pūcto habet plura capita. Primo substituit inuicē Jacobum e Noctū filios institutos que substitutio si dicti erant puberes fuit vulgaris reciproca seu breuiloqua. l. iam hoc iure. e l. lucius. ff. de vulg. e pup. e l. hereditatem. C. eo. ti. Secundo speci fice substituit vnum alteri si predecesserit alter eorū sine liberis: e ista fuit reciproca compendiosa fideicommissaria vt differat a prima e neutra sit superflua e vt designant illa verba p fideicō missum posita in. ij. capite substitutionis s. pcedētia verba sia he rede e sequētia e p omne via ragione ec. aliud iuuant sed nō re fert maxime ad propositum nostrum quia iste casus non euenit e quo ad ista duo capita substō euanuit. Subditur tertiū capitu lum substōnis in quo substituitur monasterium hoc est disponi tur quod fiat monasterium sub conditione si decesserint sine li beris dicti Jacobi e Noctus heredes instituti. Quādo aut plu ribus institutis substituitur tertius sub cōditione si instituti de cesserint. si vnus decesserit supstite altero substitutus admittit in portione illius put est expressum in. l. lucius. §. gaio. ff. ad trebe. Illa eni pluralitas resoluitur in singularitates vt ibi put etiās in. l. falsa. §. si. cum multis cōcordantiis per gl. adductis. ff. de cō di. e demō. Substitutio itaq dicti monasterij videtur verificari casu quo alter decesserit sine filiis hoc est quo ad portionē ipsius sine liberis decedētis. Subditur quartum caput substōnis sup quo vertitur psens disceptatio: e verba dicti quarti capitis sunt formalia ista vz. E doue remanesse figlioli de luno o piu maschi o femine succedano ne dicti beni come dicto e di sopre e luno suc ceda a laltro. Per ista autem verba q̄ talia sonant pro dictis nepotibus ptendunt se vocatos dicti nepotes. sed videtur quod dicta verba non vocent eos ad bona dicti Jacobi. nā disponunt quod si filii vnius supersunt illi succedant in dictis bonis prout supra dictum est. supra autem non est dictū nec expsse nec taci te quod filii nocti succedant in bonis delatis Jacobo vel ecōtra filii Jacobi succedant in bonis delatis Nocto sed bñ videt quo dammodo tacite dictum quod succedant filij Jacobi in bonis delatis Jacobo e filii Nocti in bonis delatis Nocto naz ex quo subitituit Jacobum Nocto sub conditione si noctus decederet sine filiis tacite videtur voluisse q si decederet cum filiis filij suc cedant. l. lucius in fi. ff. de here. insti. l. cū ita scio tesseram. §. scia. de 1 leg. ij. adeo quod e multi tenent quod filii positi in conditione cen seant ex testamēto inuitati. Pontanus in. l. si cum dotē in prin. ff. solu. matri. dicit hoc esse verissimum e adducit vltra predicta l. j. C. de pac. e in simili. l. fideicō. §. hec verba de leg. iij. Hanc etiā partem tenuit Cyn. in. l. j. C. de condi inser. e etiam R. ud. ibi in lectu. antiqua per pulchras rationes vt refert Pau. de cast. in. l. filiusfa. §. cum quis. ff. de lega. ij. dicens quod hec opinio semper sibi multum placuit de iure adeo quod si habuisset cōtestem pro ea parte consuluisset: sed quia illa lectu. Bal. cōiter non habetur non fuit ausus consulere. Tamen Bal. in. d. l. j. C. de cōditio. in sertis. hāc partem expsse tenuit s. liberi positi in cōditione sunt de liberis testatoris prout in casu nostro quod reperio allegatū fuisse tenuit Pet. de ancha. in consi. lxxiij. incipiēte contra Phi lippum e Bal. in consilio incipiēte Petrus heredem. e vidi alio anno consultum per clarissimum doctorez dominum Marianū Socinum qui dicebat id pluries consuluisse: e quod pluries id consuluerunt do. Anto. de prato veteri e plurimi Bononiēses. e do. Pau. de ca. e do. Raph. Fulg. e dn̄s Anto. de Roseilis. e plures alij quos nominabit. Retēta hac opinione illa verba: co me dicto e di sopra: videntur verificari in dicta dispositiōe resul tante in secūdo capite substitutionis vbi filij fuet positi in condi tione e censent inuitati ad portionem deuolutam ad eorū patrē e sm hoc videt sensus dictorū verborū huius quem capimus q si remanerent filij vnius illi succedant in dictis bonis delatis eo rum patri e ipsi in dictis bonis inuicem succedant. Non autem intelligat q filij Nocti succedāt in portiōe delata dicto Jacobo vel econtra filij Jacobi succedant in portione deuoluta ad ipm noctū. Quod vr̄ etiā ex alio persuaderi q si p dicta verba filij cen serent inuitati ad oia bona sequeret ex vi verborū qd si alter ipso rum decederet cū filiis illi filij succederent in totuz siue superelsset alter filius substitutus siue predecessisset: qd videt incōueniens e contra mentē testatoris q ipsos filios magis dilexit q nepotes. vt pz ex pcedētib⁹ pticulis testamēti. Alia aūt sequentia capita substitutionū non inuitant dictos filios filiorū sed dūtaxat mo

Hoc cōsi liū fuit dn̄i Joā. bap tiste caccia lupi de san cto Geuri no.

nasterium & dñam Johnnam & dñam Franciscã. Ex qbus videt
resultare quod dicti filij dicti Nocti ex nullo capite substitutiõis
inuitentur. ¶ His tñ nõ obstãtibus in ɔtrariũ est put arbitror
indubitata veritas. Nã dicti filij Nocti inuitant per verba dicti
quarti capitis substitutiõis supra interlineata que verificant in
hoc casu qr in casu nostro remãserunt filij ex vno ergo debẽt suc
cedere in dictis bonis testatoris prout sonãt expresse verba dicte
substitutionis cum dicat in dictis bonis & nõ in parte bonorum
sunt intelligenda de omnibus bonis. Naz indefinita equipollet
vli. l. si pluribus. de leg. ij. c. quia circa de priuile. & in can. oñ. Si ro
manorum. xix. dist. Supra enim fecerat mentionem de omnibus bo
nis suis dicẽdo: in tutti altri suoi beni mobili &c. Cum ergo in di
cta substitutione dicat q succedant in dictis bonis intelligendũ
est in oĩbus bonis cũ de oĩbus bonis dixerit in instõne: idẽ nãq
censet cõtineri in termino referente qđ ɔtinet in termino ad quẽ
fit relatio. l. si ita scripsero. ff. de condi. & demon. & in auc. de filiis
ante instrũ dotalia natis circa medium & in. l. asse toto. ff. de here.
insti. Cum ergo dicti filij Nocti superstites habeant succedere in
oĩbus bonis ex ppria significatione dictorum verborum a quibus nõ
est recedendum. l. nõ aliter de leg. iij. & l. j. §. si is qui nauem. ff. de
exercitoria. ergo sunt inuitati ẽt ad bona dicti olim testatoris de
uoluta ad dictum Jacobum quod maxime videt dicẽduz ex eo
quia talis vr fuisse mens testatoris prout deprehẽdi põt ex serie
dicti testamenti in quo testator multuz distincte puidit in oẽm
casum q poterat fere euenire & ad oẽs alios casus contingibiles
adaptant substitutiones facte in dicto testõ adeo q nõ est verisi
mile quod testator istũ casum omiserit. Jdeo est verisimile q sub
isto capite & sub dictis verbis interlineatis dicti filij superstites
inuitentur in oĩbus bonis alias bona dicti Jacobi nõ essent sub
iecta restitutioni in vita dictorũ filiorum Nocti: & tamẽ post mortẽ
ipsorum filiorum Nocti si decederent sine filiis essent subiecta restitu
tioni per vltimum capitulũ substõnis in quo expsse disponit q si
filij Nocti & Jacobi decederent sine filijs vel dicti Noctus & Ja
cobus si sine filiis decederent: ita q si eueniret casus q dicti No
ctus & Jacobus decessissent: & nulli superessent descendẽtes sub
stituit in vsufructu dictam dñam Johnnam & successiue dominã
Franciscam cum onere faciendi monasterium ex parte ipsorum
fructuũ: & dictũ monasteriũ cõstruendũ substituit in proprietate
dictorum bonorum ita q nulli dubiũ q eueniẽte casu q dicti filij No
cti decederent sine filiis bona deuoluta ad dictũ Jacobum ex di
cto testõ veniret restituẽda dicto monasterio construendo: & quo
ad vsumfructũ dictis duabus si extarent. cõstat aũt ex serie testa
mẽti q filij dicti Nocti fuerũt a testõre magis dilecti q dicte dñe
& quã dictũ monasteriũ qđ ẽt suadet naturalis rõ & votũ erga de
scendẽtes iuxta. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. cum concordãtibus &
l. scripto. ff. vnde liberi. & l. cũ ratio in prin. ff. de bo. damnatorum
ideo put post mortẽ filiorũ voluit dicta bona deuoluta ad Jaco
bũ deuolui ad dictas dñas & ad dictũ monasteriũ ita & verisimi
liter voluit q in vita filiorũ dicta bona deuoluerent ad filios di
cti Nocti: & ideo cum cõcurrant in idẽ verisimilis mẽs testatoris
& naturalis rõ & vis verborum testamẽti vr oĩno cõcludendũ inhe
rendo verbis & menti testatoris q dicti filij superstites censeant
ex testõ inuitati pro quo ẽt adduci põt qr mõasteriũ & dicte dñe
singula singulis referendo fuerunt substitute sub ɔditione si am
bo dicti filij instituti decederẽt sine liberis aut eorum filij decessissent
sine filios vt recte intuenti voluerũt verba dicti testamẽti: ibi & in
caso che dicti nocto & Jacobo morisse senza figlioli &c. & ibi An
cho si auenisse che amẽdui i dicti suoi figlioli maschi & sue herede
morisseno qũ le fusse senza figlioli legitimi & naturali allora vole
& lassa el dicto testatore &c. vnde per predicta verba & sequentia
simul iũcta cõstat dictas dñas & dictũ monasteriũ esse inuitatuz
demũ post mortẽ oĩm qđ etiã apparet qr dicte dñe & dictũ mõa
steriũ substituunt in oĩbus bõis vt pz ibi dũ dice: che li vsufructi
di tuti sue possessioni case & de tutti altri dinari & cose &c. & ibi me
lioramẽto di tutta sua heredita vole che sia & essere se intẽda per le
dote de elo monasterio &c. Nõ enim possent venire ad vniuersaz
hereditatem nisi post mortem omniũ attento q eorum substitutio
post mortem fuit collata & nõ in vita attento maxime q persona
que superesset esset magis dilecta a testatore q substituti. Naz te
stator ptulit dictis dñabus & monasterio ipsos filios institutos
& eorũ filios cũ predictos substituerit post mortẽ ipsorũ filiorum
& si ipsi decessissent sine filiis & non aliter: vnde pz q ptulit ipsos
institutos & filios in cõditione positos prout est expssum in simi
li in. d. l. lucius. de here. insti. Et qñ in huiusmodi substõibus superest
persona que ex verisimili mente testatoris est magis dilecta q psõ
na substituta & tunc substitutus non admittit alias admitteret licet
verba patiant aliquã violentiã vt pbat in. l. heredis mei sibi. §.
cũ ita. ff. ad treb. & l. j. pe. C. de impu. prout tradũt doc. cõiter oẽs
in dictis iurib9. Hoc ergo tanq claro psupposito q dicta substõ
demũ vẽdicet sibi locũ post mortẽ oĩum vr q substõ fuerit facta

vltimo morienti p. l. q duos. ff. de vulg. & pup. & l. pe. cũ ibi no. C.
eo. ti. Et per Bar. in. l. si pr impuberis. ff. eo. ti. Et ibi per Paul.
de ca. qđ & sumit ex dictis doc. in. d. l. pe. qñ substõ vltimo moriẽ
ti est facta in tota hereditate seu in oĩbus bonis censent institu
ti inuicẽ substituti qr vltimo moriẽs nõ posset totã hereditatẽ re
stituere qn aliorum portionẽ acciperet put voluẽt Dy. Bar. Bald.
Jmo. & Moder. in. d. l. titia. §. seia ar. illius tex. Quod & volunt
Bar. Bal. Jmo. & Pau. de ca. in. l. vel in singulis de vulg. & pu.
Et Bal. & Jmo. in. d. l. si pater ipuberis eo. ti. & Ange. in. d. l. pe.
2 C. de impu. Jdeo de primo ad vltimũ ɔcludẽdo restare vr q † di
cti filij & eorum filij sint inuicẽ tacite substituti: qr non posset alias vlti
mo moriẽs restituere totã hereditatẽ. Hoc tñ mediũ lz videat pri
ma facie cõcludere tñ nõ reputo ipsuz adeo tutũ put alia media.
Nã lz predicta pcedant in substõne fideicõmissaria facta vltimo
morienti & lz in substitutione directa facta duob9 impuberibus
si ambo decesserint in pupillari etate de extraneo substitutio cen
seat in effectu facta vltimo morienti per. d. l. qui duos & supra ad
ducta. Tñ nõ idẽ vr in substõne fideicõmissaria facta post mortẽ
pluriũ lz verificet dũtaxat post mortẽ oĩum qr id nõ reperio iure
cautũ: & verborum significatio aliud suadet a qua minime est re
cedendũ cũ nõ constet de mente per. d. l. nõ aliter. & d. §. si is q na
uẽ. & l. labeo §. idẽ tubero. ff. de supel lega. Nec est eadẽ rõ in sub
stitutione fideicõmissaria que est in directa. Nam directa substõ
pupillaris aduersatur successioni abintestato. Nam pupillus di
ca mediãte decedere testatus largo sumpto vocabulo p. l. patris
& filij. ff. de vul. & pup. & l. ij. quasi per totã. eo. ti. Et ideo qñ testõr
substituit extraneũ pupillariter post eorum mortẽ censetur substi
tuisse vtrique & non censeret reseruasse inter eos ius succedendi ab
intestato prout reseruasse videtur per ea que habentur in. d. l. qui
duos. & in. d. l. pe. & in. d. l. vel singulis. nam si speraretur extra lo
cũ substitutioni pupillari & sic successioni ex testõ cessaret iterim
successio abintestato per. l. ante q. C. cõia de succes. & l. q diu. C. q
admit. & l. q diu. la. ij. ff. de acq. here. Jdõ ne iterim pdilect9 a testa
tore impediat succedere fratri abintestato ɔ mentẽ testõris iuris
lator interpretatur substitutionẽ factam vltimo moriẽti. sed sub
stitutio fideicõmissaria non aduersatur successioni abintestato. l.
coheredi §. cũ filius. ff. de vul. & pup. Et dato q nõ cẽseatur substi
tutio facta vltimo morienti sed ambobus post mortez omnium
non impeditur superstes succedere interim pdefuncto. Nec si in
terim succedit impediet substitutus post mortem vltimi morien
tis habere totũ videlicet partem vltimi moriẽtis tanq substitu
tus ipsi vltimo morienti & partem pdecedẽtis tanq substitutus
eidẽ primo moriẽti quasi substõ sit facta primo decedenti sub du
plici cõditione prout alias dicit Bar. in. l. cẽturio. ff. de vulg. & pu.
& Bal. in. l. precibus. C. de impub. in substitutione cõpendiosa fa
cta sub conditione si filius institutus & eius liberi decesserint sine
liberis. Nam filij ipsius filij instituti non censent substituti filio
instituto nec rogati de restituẽdo licet substitutio sit collata post
eorũ mortẽ: sed filius institutus censetur rogatus de restituẽdo
post mortẽ suã & post mortem filiorũ ita q heredes ipsius filij te
nebuntur ex persona filij instituti & non ex persona suorũ filiorũ
prout volunt Bar. & Bal. in locis pallegatis. & tangit etiã Bar.
lz nõ ita firmet in. l. sed & si sic. ff. de le. iij. Et ita legẽdo tenui latius
prosequendo in. d. l. precibus in fi. gl. magne & adduxi ad hoc p
positum in. d. l. pe. C. de impu. ɔ notata per Jmo. in. d. §. cum ita
circa fi. Quicqd aũt sit de hoc vltio fundamento tñ puto ex aliis
supra adductis intrepide cõcludẽdum q filij dicti Nocti admit
tantur ad portionem dicti Jacobi tanq ipsi Jacobo substituti
non obstantibus adductis in ɔtrium que vere non obstant. Non
enim obstãt illa verba posita in dicto. iij. capite substõnis come
dicto e disopra supra in cõtrarium ponderata qr non sunt intelli
genda prout supra in cõtrariũ deducebat sed sunt intelligẽda q suc
cedant in dictis bonis prout supra dictũ est hoc est p fideicõmis
sum & omni via iure & modo quibus melius fieri põt put supra
dictum fuerat in prima substitutione. Nõ aũt possunt dicta ver
ba referri prout. ẽ. in ɔtrium adducebãt ad illam dispositionem
3 resultantem ex eo † qr filij sunt positi in cõditione. Tũ qr illa opi
nio q filij positi in cõditione censeantur inuitati ex testamẽto nõ
est tuta. Nam gl. contrarium voluit in. d. l. lucius. & ibi Jaco. de
arena Ray. Cy. Bar. Franciscus tigri. & Nico. de Nea. Bar.
Ang. Raph. cuma. Fran. de Albergo. de are. & Jmo. & Bar. in
l. centurio. de vul. & pup. & Jo. and. in addi. Specu. in ti. de testa
mentis. §. j. versi. huic qõni. & Oldra. in consilio suo quod incipit
thema est & Jmo. Pau. de cast. & pontanus in. l. ex facto §. ex fa
cto ad trebel. & Raph. cu. & Jmo. in. l. si iulia. §. cum quis quod
tenuit Bal. post Jo. and. in. l. cũ qui. C. de fideicõmis. in lectura
antiqua. xix. colum. Et in. l. cunctos populos de sum. tri. xij. col.
ver. venio ad secundum & l. si emancipati. viij. oppositione. C. de
colla. & in. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. & in. l. pater de vul. & pu.
& in. l. scitis. C. de bo. que libe. & in. l. j. C. de condi. inser. in lectura
antiqua

antiqua.xix.col.z in.l.cunctos populos de sum.tri.xū.col.ver.ve-
nio ad fm.z .l.si emancipati.vitū.oppositione.C.de colla.z in.l.cū
acutissimi.C.de fideicō.z in.l.pr̄ de vul.zpu.z in.l.scitis.C de bo.
que libe.z in.l.j.C.de condi. inser.in lectura noua.z in consilio suo
qd incipit sup primo quesito sic rn̄deo vcʒ de iure cōi z in cōsilio
incipiente dubitat quos gradus z Pet.de anch.in.c.si pater.xū.
notabili.de testamentis.lib.vj.z in.c.in p̄sentia.de pba.ver.x.qro
z in.c.iʒ de voto.z dr idē consuluisse cōsilio.ccccxū. incipiente qd
supra cōsultū est in cōsilio.cxx.incipiente pro vberiori decisione z
in consilio.cxxxvū.incipiēte principalr ponderandum z Rapha.
ful.in.l.gn̄alr.§.cū autē.C.de insti.z subsli.sub condi.fac.dicēs q
ita recentū fuit in quodā cōsilio subscripto ab oib preclaris do-
ctoribus Italie a.xuū.annis circa nolando in specie Salv.Pe.de
anc.z zabarellam ex quibus vr̄ aperta fronte concludendū hanc
esse cōem snīam prout cōem dicit esse Imo.in.d.l.lucius.z Pau.
4 de cast.in.d.l.cū acutissimi.Et † qz in decisiuis nō solem recede
a re ab opinione a gl.iuxta gl.no.per.Ia.bu.in.l.j.C.qui pro sua iu-
risdictio.z multominus a cōi opiniōe iuxta gl.in.l.ois diffinitio.
ff.de reg.iur.z Bal.in.l.pcibus.C.de impuber.z doc.in.c.ne inni
taris de cōsti.z in multis locis ista pars est in decisiuis tenenda z
fm eam nō possumus dicere q illa vba:come dicto e disopra refe
rātur ad substōnem cōpzehensam.s.sub illis verbis si decesserit si-
ne filys.quin insup idē dicendū est etiā retenta altera opinione cō
traria:qz dato q fily positi sub cōdōne censeantur substituti:tñ il
la substitutio nō resultat ex virtute verborū sed tacite ex verisimi
li seu cōiectura ta mēte defuncti :vñ cum nō veniat ex verbis que
sonant in cōdōnem nō in dispōnem nō pōt dici esse dictū z ppter-
ea nō verificantur illa verba come dicto e disopra.Nec ēt obstat
qd.ij.leco in cōtrarium dicebat q si fily censerent inuitati ad oia bo
na sequeret ex vi verborū q si alter ipoꝝ decesserit cū filijs illi filij
succederent in totū:siue supesset alter filius substitut:siue nō qd
dicebat cē incōueniens z cōtra mentē testōris.Nā respōdet q ve
rū esset q si illud sequeret esset cō mentē testatoris.z hoc esset in
conueniens:vnde negatur illa cōsiq̄la qz illa vba z doue remanesse
figlioli zc.determinātur per illa vba pcedētia.z in caso che dicto
Nocto z Iacomo morisseno zc.nam clausula in pn̄.posita referē
ad oia sequentia ad que cōmode referri.pōt.l.si qs ex argentarijs
§.si initiū tabularū.ff.de eden.z.l.iij.§.si filius.de lib.z posthu.vñ
sensus q illud quartū capitulū dicte substitutionis compzehen
sum in illo ver.doue remanesse intelligantur in casu in quo ambo
decesserint:z ita intelligendo cessat dictum incōueniens z satisfit
verbis z menti testatoris p quo facit qz natura copule z: est repe
tere precedentium qualitates.l.seia.§.gaio.ff.de fun.instru.z hec
circa primum dubium sufficiant.¶ Deueniēdo aūt ad fm z sic
que portio veniat restituēda vigore dicti primi fideicōmissi. Pri
mo clare concludendū est q per heredē dicti Iacobi dz detrahi z
detineri legitima que non recepit onus fideicommissi.l.quoniam
in prioribus.C.de inoffi.testamen.que legitima olim erat quarta
bonorū:z sic deductis debitis etiam deducit funeris impensa.l.
papinianus.§.iiij.ff.de inoffi.testa.z.l.cum queritur.C.eo.tit.ho
die est tertia pars auf.nouissima.C.eo.tit. sic ante omnia dedu
cet tertia pars dicte portionis dicti Iacobi z hoc clarius.¶ Po
5 test autem dubitari de trebellianica vtrum sit detrahenda † nam
quando restitutio fideicommissi habet fieri ex interuallo detra-
huntur per filios due quarte prius legitima et de residuo quarta
trebellianica per tex.in.c. Raynutius. et in.c. Raynaldus. de
testamentis.z in.c.si pater eo.titu.in.vj.per quos tex.doct.z legiste
z Canoni.firmant communiter hanc opinionem licet inter glossa
tores fuerint opiniones de quib per glo.z doc.in.l.q̄q̄.C.ad.l.
falcid.z in.l.filium quē habentem.C.fami.ercis.ff.ad.l.fal.in.l.ra
tione.§.q vulgo.z in capitulis preallegatis.et hoc in dubio est
in decisiuis tenendum quicquid dicendum fuisset de rigore iuris
ciuilis.tamen dubium facit in hac consultatione quia restitutio
est vltimo loco facienda pie cause z de relictis ad pias causas nō
detrahitur aliqua falcidia.vt in auf.similiter.C.ad.l.falcid.z in
auf.de eccle.ti.§.si autem heres ibi omni falcidia vacāte.z.in.l.
si quis ad declinādā.C.de epis.et cle.ibi nulla.falcidia nec in hac
parte intercedente z quia trebellianica defalcat ideo large loquē
do potest dici falcidia prout voluit Azo in sūma in ti.de here.z
6 fal.z tangit.Io.an.in d.c.si pater in gl.z ideo non † tñ omnis fal
cidia prohibeat de relictis ad pias causas iō phibet ēt trebellia
nica prout maxime p dictā rōnem z per tex.in.l.marcellus.§.qd
aūt.ff.ad treb.cōcludit Bar.in.d.auf.silr.z in.d.§.quod autem.z
in consilio suo quod incipit Bar.in ordine.lxxxv.fm ordinē q ha
betur perusie z in cōsilio incipiente vilo testo dn̄e Cie in ordine
ccij.z Bal.in.d.l.si quis ad declinādam.z Bal.Ange.et Raph.
Fu.in.d.auf.silr.z Bald.i con filio qd incipit in.q. que vertitur
inter scholā sancte Marie z in cōsilio incipiēte pponitur q chri
stianus Ioan.de fantucijs in.d.c.si pater.z.d.Ant.de but.in.d.c
Raynuti.z idē legēdo tenuit Io.de lig.prout refert.d.Ludo.in

d.auf.silr cum qua opi.vr̄ transire Pau.de cast.in.d.l.si quis ad
declinādā.z Spe.in ti.de instr.edi.§.compendiose versi.sed cum
deductio dicit p hac pte fuisse iudicatū z est cōis opi.saltē legista
rū z est benignior iō est in practica sequēda arg.l.sunt persone.ff.
de religio.z sump.fune.z.l.benignius.ff.de legi.put dicit Salī.in
d.auf.silr.z Imo.in.d.§.qd aūt.z.d.Ludo.in cōsi.suo.cxlix.inci.
iure ac breui vbi cōsuluit p hac pte tanq̄ cōi z benigniori lʒ non
trāseat sine dubio maxime de rigore iuris p tex.in.d.c.si pr̄ vbi ra
tione tex.a cōtrario sensu z ibi hoc firmāt per plures rōnes Archi.et
Ioā.an.in glo.z in nouella qd z tenet ibi zenzelinus vt ibi refert
Dñic qd etiā tenuit Ia.bu.vt refert Sal in.d.auf.silr fm quem
hec opinio est de rigore iuris verior z p hac pte consuluerūt satis
tñ per gn̄ales rōnes Ioānes cal.z Io.de lignano.fm eū.z hoc est
verius de rigore iuris fm Imo.p.d.c.si pater a cōtrario sensu z vt ces
set legū correctio hanc ptē latius prosequendo firmat do.Lud.a
in.d.auf.silr colum.xxuū.in.xl.spālitate circa vltimas volūtates
rn̄dentes Sal.Imo.z do.Lud.ad rōnes Bar.z sequaciū vt late
p eos qz lōgū esset recitare presertim cum nō intendā hanc ptem
firmare lʒ satis placeat in puncto iuris.¶ Sed retenta opinione
cōtraria que est magis pia dubitandū est qz pia cā nō est prima fidei
7 cōmissaria.nā prio loco sunt substituti † dicti filij Nocti z dictis
filys si sine liberis decesserint z substituta vltimo loco pia causa
an aduersus dictos filios sit detrahēda trebellianica.nā q nō de
trahabatur vr̄ pbari per theoricā Bal.z Ang.in.l.auia.§.titio.ff
de cōdi.z demō.vbi per illum tex.no.Bal.q idem fauor debet
medie psone q debetur illi psone ad quā deuenit finale cōmodū
ita summās illū tex.ex hoc sumens argumentum q si legat michi
z rogor restituere amore dei q nō solū fideicōmissum mihi iniū-
ctū sed etiam legatū mihi factum dicit esse ad pias cās z iō dicit
do.Ludo.in.d.auf.silr.vbi supra q tūc nō detrahet trebellianica
retēta.s.dicta cōi opinione p quo est tex melior qui sit in iure fm
eū in.l.cū dotē marito.ff.ad.l.fal.fm do.Lu.pōta.in.d.auf.silr.
colū.lxxxvij qui hoc firmat idē Lud.in.d.§.qd aūt:vbi dicit se hoc
cōsuluisse per dictū Bal.p quo allegauit casum in.d.l.cū dotē.z
idē tʒ Pau.de ca.in.d.l.cū dotē qd est notatu dignū.si pcedit z
satis eēt tolerabile z forte pcederet si pure z simplr fuisset relictū
a primo fideicōmissario put loquūt Bal.Pau.de ca.z do.Lu
do.vbi supra z put cōtingit in.d.§.titio vbi viget etiam alia rō qz
als fieret fraus legi z p indirectū apta via impedirent nuptie cui
fraudi lex obuiat vt ibi clarius in.l.heres meus.§.fi.ff.de condi.z
demō.z Bal.in.d.§.titio in mea lectura loquit arguēdo nō deci
dēdo licet Lud.als videat allegare eū z lʒ tex.d.l.cum dotē ma
ritus satis vigeat tñ nō minus vigent in cōtrariū iura que ibi gl.ad-
ducit pro cōtrarius scʒ.l.ij.§.idē querit.ff.de dote preleg.z.l.j.§.si qs
creditori.ff.ad.l.fal.z solutio quā glo.in.d.l.cū dotem marit ad
dicta cōtraria sed Pau.de cast ibi pōderat q falcidiā detrahit quia
mulier per actionē de dote cōsequitur id qd per falcidiā defalcat.
sed in pia cā dicta rō cessat qz nō haberet actionē ad repetendum
qd p falcidiā relecaretur falcidia nō resecat fm eū Bal.aūt in suo
cōsilio incipiēte in qōne que vertitur inter scolā scte Marie in
terminis nostris cōsuluit q trebellianica detrahat. Testor enim
instituerat filios z p decedēti sine liberis substituerit supstitem z si
vterq3 moriat sine liberis substituit pauperes cōcludit q eueniēte
casu qd prim decedat sine liberis supstite altero z altero postea
decedente similiter sine liberis pia cā nō hʒ de portiōe primi nisi
dimidiā detractā.s.legitimā z trebellianicā q deuenerūt ad fra-
trē supstitē vt heredem fratris nō vt fideicōmissariū patris testato
ris:ideo eius heres illā dimidiā nō restituit pie cause.cū eñ semel
dicta legitima z trebellianica a fideicōmisso exēpta sit recursus i
fideicōmissum nō incidit arg.l.solita pudentia.de remis. pigno.
fm eum q presupponit p constanti q cō primū fideicōmissarium
defalcatur sed instat si cōueniente casu substōnis pie cāe defalcet
effectualiter etiā aduersus scd̄m z cōcludit qd sic.circa qd vbi
casus occurreret satis dubitarē.Sʒ nō ē casus noster qz adhuc nō
cessit dies substōnis facte de monasterio.z circa casuʒ nostrū als
legēdo dictam autenticā silr visum fuit q falcidia detrahat quā
do pia cā est sub cōditione honorata put in casu nr̄o z in termi
nis dicti cōsilij Bal.sed vbi esset honorata pure pcedit opinio cō
tra nec sum ad p̄sens alterius snīe Cōcludo itaq3 circa istud scd̄m
dubiū primi q̄siti qd dicti nepotes hoc est fily dicti Nocti debent
saltē de portione Iacobi de bonis testatoris cōsequi vigore dicte
substōnis dimidiā detracta legitima in dubitatiōe a n vtro detra
hatur trebellianica stant difficultates.s.scripte hoc remitto iudi
cio iudicis.aliquam enim hʒ hesitationē z ego sum cōsulens pro
pte dictorū filioꝝ Nocti.nō expedit accuratius insistere p firmāda
decisiōe cō eos nec p nūc alias eā firmo restat n ō ad scd̄m pricipa
8 le quesitū cōdescēdere.circa qd p̄mo dicēdū est q † donatio q̄ exce
dit qngentos aureos si non insinuat est nulla quaten excedit di
ctam summā.vt est expssum in.l.sancim.C.de dona.Sed dubiū
est si presupponatur dictā donationeʒ excedere legitimā summā

¶ In deci dēdo ab o pi.gl.nō re cedendum

an firmet iuramento put presupponit in pncto. Circa quod vr pri mo facie dicendu q dicta donatio non firmet iuramento. Primo qr donare est perdere p. l. filiusfa. ff. de dona. vn cu videat appare re patens z clara lesio ideo iuramentum no vr discretu z pergsis vr q no obliget qr non vr q habeat tres comites quos iurame tu requirit. s. veritatem iusticia z iudiciu. i. discretione vt ait Hie remias. c. iiij. ad hoc extra de iureiur. c. et si xpus. z xxij. q. i. iurabunt z eade ca. q. ij. ala aduertendu. z no. gl. in auf. q eis. C. de nup. De ficiente itaqz discretione iuramentu no ligat. vt dictis iuribus ma xime. d. c. ala aduertendu. C Scdo qr prohibita vna via no dz alia via permettere vt. l. scire opz. §. opz. ff. de excu. tu. z in regula cu qd vna viaas vj. Igitur cum iurauerit donationes debere insinuari alis no valeant no vr q debeat firmari p viam iuramenti m optime cu als dispositio statuti posset effici elusoria. cu facile sit iurame tu apponere in instro prout z apponi nec dz costitutio reddi frus stratoria. ar. c. comissa. de elec. li. vj. z c. si papa. de priuil. eo. li. z l. si pretorian pa. ff. de iure. z l. i. §. fi. ff. de vsu. rei iud. C Tertio qr do natio sine insinuatione vr suspecta de fraude. l. donatio l. fine. z l. data opa. C. de dona. z iuramentu fraude vel dolo aduersarij ema natu no arctat. c. cu contigat. in fi. de iureiur. z c. si vo eo. ti. z c. q uis. de pac. li. vj. C Quarto qr eade facultas qua inducit ad do nada inducit ad iurandu. ideo ea rone qua no astringitur dona tione vr q no astringat iuramento ar. l. doli exceptio. §. diuersu ff. de dona. C Quinto qr vr ob publica vtilitate inductu ne do nās per metu z fraude grauiter ledatur q cora iudice cessare p sumit. l. fi. ff. q met. cau. z qr interest reipublice ne q re sua male vtatur insti. de his qui sunt sui vel alie. iu. §. fi. ver. si expedit prout has rones pro hac pte adducit Saly. in. l. pe. C. de dona. z quida allegat eu tenere hanc parte per dictas rones sed Imo. in. d. c. cu contingat de iureiur. in antep. char. recitat Saly. dicere q q est dubia z q relinquit cogitandu. C Sexto pro hac parte facit q z solenitatei insinuationis no potest renunciari put voluit Simon
9 vicentinus in. d. l. sancimus. Jac. de bel. in quada qone vt eos refert z sequitur Jo. an. in addi. Spec. in tit. de istru. edi. §. porro. in vl tima addi. q etia tenuit Bar. z Imo. in. l. modestinus. ff. de dona. z Ang. in. l. sancimus. §. si q aut. z Bal. in. l. illo. C. de sac. san. ec cle. z Cy. z Bal. in. l. fi. C. de dona. z Bar. in. l. nemo pot. de leg. i. z Imo. in. d. c. cu cotingat. in antepe. charta. Ideo prout no pot renunciari ita nec possit per iuramentu tolli necessitas adhiben di dicta solennitate vr enim solennitas insinuationis requisita no fauore donantis qr tunc posset suo fauori renuciare. l. si quis in co scribendo. de epis. z cle. sed in odiu donatis suspecti de fraude ideo ex hoc vr no posse renunciari. Ad hoc q dicet infra primo arg. C Septimo nullitas que resultat ex no insinuatione vr inducta in odiu donatarij potius q in fauore donatis ar. l. data opa. et d. l. donatio siue. C. de dona. prout etia voluit Imo. in. d. c. cu co tingat in antepe. char. Sed vbi zctus vitiat pp odiu alteri no fir mat iuramento lz iuramentu liget in. c. significa. tit. de pigno. z tra dit Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. z zcordant doc coiter ola in. d. c. cum contingat. z vbiqz merito dictum iuramentu no vali dat dicta donationem. C Octauo qr nullitas actus resultat ex defectu solenitatis omisse no iuuatur iuramento put tradit Bar. in. d. l. si quis pro eo. cu quo transeunt doc. ideo nec iuuetur omis sa solennitate insinuationis. C Nono ad hoc vt iuramentum fir met cotractum precipue requiruntur tria. Primo quod persona sit habilis seu habilitata p iuramentum. Scdo q generalis for ma sit seruata. Tertio q no sit facta sup phibita. l. si q in gligno §. fi. de leg. i. z l. non dubium. C. de legi. Que tria ola non concur runt in casu nostro qr no vr concurrere scdm z tertiu merito zc. prout per hoc vltimu argumentu hoc firmat Bal. in. l. illud. C. de sac. san. ec. qui hanc partem firmat in quoda suo consilio q inci pit certum est q filia. vbi cocludit q iuramentu no firmat zctu z no arctat iurante qr sufficit q lex improbet actu p. d. l. si q in quilinos. z per. l. si sub conditione. §. fi. de condi. insti. z qr insinua tio est inuenta vt fraudibus obuietur. d. l. data opa. Ideo conclu
10 dit q † no sit necessaria absolutio a iuramento lz cautius z secu rius sit illam impetrare fm eu in dicto consilio. z q absolutio sit concedenda vr magis aperta fronte concedendu qr qn iuramentu interponitur actui qui vitiat odio recipietis pot peti z concedi re laxatio iuramenti p. d. c. significante. z habetur in. c. i. z. c. debito res. z de iureiur. z firmant Bart. et Ange. in. d. l. si quis pro eo. et do. Ant. z Imo. in. d. c. cu cotingat. z doc. coiter omnes in dictis iuribus merito saltem petita relaxatione iuramenti possit dona tor venire contra donationem lz in casu nostro absolutio a iura mento non sit necessaria qr iurans decessit z heredes no ligantur iuramento. c. veritatis. de iureiur. z pro hac parte q iuramentu non validet donationem non insinuata videt esse glo. in. c. i. §. ite sacramenta pub. de pace iuramento firma. in vsi. feu. que vr velle q sit spale in illo casu q zctus inualidus firmet iuramento si est spe ciale in illo casu ergo in contrarium est ius coe. l. i. ff. ad municip

z. l. i. §. C. de thesauris. lib. x. cu si. z ide vult Federicus de senis in consi. cclxxxj. incipiente casus talis est statuto ciuitatis cauetur p ut refert do. Lando. in. l. modestinus. ff. de dona. Quod z tenuerit Guil. de cu. z Alb. de ro. in. d. l. illud. z Alb. in. d. l. sancimus. z ide tenuit Pau. de cast. in duobus consilijs fm q facit mentione de primo incipiente circa bona dni Alberti. z dr idem cosuluisse Ang. in consi. suo q incipit pro parte negatiua. z Bal. in suo co si. q incipit quidam Masius de baldo. C His tn minime refra gantibus zria sniam arbitror iuri magis consentanea. costat eni q hmoi donatio pot seruari sine dispendio salutis eterne pari ter iuramentu super ea interpositu: ideo est seruadu per regula tex. d. c. cu contingat. z c. quis. de pac. in. vj. z l. mulieres de iure iur. eo. lib. z in dictis iuribus iuramentu no solu ligat sed etia fir mat zctu prout oes in eis firmat. ad ide tex. z doc. in auf. sacra pubez. C. si aduer. ven. z per. Bar. in. d. l. si quis p eo. lz eni de iu re ciuili ante dictam auf. sacra puberu iuramentu no firmaret z ctus inualidos tn p. d. auf. sacra pubez. zrium disponit in casu suo. z de iure canonico magis late ide disponit. vt. d. c. cu contigat. z. d. c. quis. que quide capitula lz loquantur in casibus spalibus tn qr fundat se in rone generali generaliter intelligutur ab olbus etia extra suos casus idcirco lz ius coe vel municipale annullet dona tione non insinuata tn illa vr innari iuramento p dicta iura pro ut firmat Jo. and. in addi. Spe. in tit. de instru. edi. §. porro. in vl. addi. per iura pallegata z p ea que in eis habetur. Ite qr donatio no insinuata no est ex toto phibita qr ultra certa summa lz. d. l. san cimus. z qr no hz perpetua cam phibitionis. d. l. pe. C. de dona. fm eu q z firmat Imo in. d. c. cu contigat. in. d. antepe. char. q lz ibi. d. Rico. sicut ea maxime ratione qr lex ciuilis no psumit firma re dolu. sz inducit illa dispone vt euitet fraus. z ide voluit Fed. de senis in dicto cosilio incipiente casus talis est statuto ciuitatis ca uet. l. quida in zriu ipm allegent dicit eni Fede. in. d. suo cosi. q si ex forma statuti qlibet donatio dz insinuari siue registrari infra sex meses als sit nulla z iuramentu simplr sit prestitum sup obser uantia donationis no confirmat donatione aduersus nullitate q caturex post facto qr iuramentu intelligitur rebus sic se habenti bus. c. quemadmodu. de iureiur. z c. cu inter. p. gaufridi. de renu. z facit. l. comunus. §. cu quis. de ver. ob. z l. q seruus. cum sua gl. ff. de con. ob cam. sed vbi iurans expresse iurasset seruare donatione no obstante q postea no insinuaret tz expsse pfatus doctor in fi. consilij q donatio tuc firmat p iuramentu lz postea no registret quis dictu statutu fundet se p ronem. l. data ope. z sic decidit ca sum nostru vbi interuenit simile iuramentu de seruado donatio ne z zcu no veniedo no obstate defectu insinuationis a iure req sito. z hoc ide voluit do. Ant. in. d. c. cu contingat. dicens prout
1 eum refert Imo. ibi in. vij. membro principali q † iuramentum ex cludit nullitatem causata ex ca de psenti fm tepus iuramenti qr iuramentum referf ad illud tps: secus si nullitas resultet ex causa superueniete ex post facto. vt propter insinuatione no facta vel ga bella no soluta ex forma statuti annullantis actum ex postfacto. z ide sequitur ibi Imo. fm que. d. Ant. hoc limitat nisi in statuto loquente de insinuatione esset renunciatu cu iuramento quod tuc donator no posset venire cotra donatione nec etia eius heredes vt ibi latius per eu que sequit Imo. z hanc parte tenuit etia Ang. in. l. pe. C. de dona. z est tutior pro ala ideo vr amplectenda. ar. l. si cut persona. ff. de religio. z su. fune. z. c. iuuenis de spon. cum si. z qr videtur magis cois opi. fere omniu canonistraru quibus ma gis est credendu in materia canonistali: ar. l. veteru. ix. dist. put est materia iuramenti in qua sunt attededi canones etiam in foro ci uili. d. l. licet mulieres. z maxime qr lz iuramentu firmet contra ctum regulr a iure reprobatu si seruari potest sine dispendio salu tis eterne no est dispositu de iure ciuili imo de iure ciuili generali ter est cotrarium preterq in casu dicte autentice sacra puberu. put ibi doc. coiter tenent sed est inductum p iura canonica superius allegata. Ideo circa interpretationem illorum iurium sup qbus magis versantur canoniste videtur magis credendu ipsis canoni stis z ideo hec pars vr in decisiuis tenenda z ita als tenui hoc ano cosulendo z etia legedo dicta auf. sacra pubez. z vidi als hoc esse consultum no obstantibus in zriu adductis que vere no obstat. C Non enim obstat primu qr negatur q hmoi iuramentum sit indiscretu z etia negat q donatio censeat magna lesio. na ad no bilitate codonatio spectat. c. i. de dona z liberalitas q comuniter versatur in donado ascribit inter virtutes z insup lesio no ipedit vim iuramenti dummodo no includat dolu vel faciat cessare co sensum vt pbat apte in. c. i. z in. c. debitores de iureiur. z in. d. c. significante vbi iurans soluere vsuras arctatur ad soluedum per iuramentu. ad hoc etia q not. glo. z doc. in. c. fi. de emp. z ven. z
12 q habet. in. l. ij. C. de rescin. ven. † a vbi iurans seruare cotractu
a no hz beneficium. d. l. ij. lz ledatur vltra dimidia iusti precij. ideo iu ramentum rone lesionis no est indiscretu. indiscretu aut videtur esse quado emanat sine iudicio intellectus puta amete capto vel

impubere

impubere forte nō doli capace. vt dicit Jmo. in. d. c. cū contingat vel dicamus qđ dʒ esse discretū q2 ex cā ↄ cum deliberatione dʒ p̄stari adeo qđ iurans sine cā est in culpa. d. c. ↄ si christ⁹. de iureiu. et ideo largo mō dr periuriū dicto canone aladuertēdū tñ est seruandū q2 lʒ malū fuerit iurare sine cā tñ iuramentū est seruandū prout sumitur ex dictis doctorum ↄ maxime in. d. c. ↄ si Christus ¶ Nec obstat scđa ratio adducta in ↄtrariū q2 dicta regula qđ vna via ↄc. nō vēdicat sibi locū vbi interuenit iuramētū validat cōtractū alš inualidū. d. c. cū ↄtingat. ↄ. d. auf. sacra puberū. ↄ. d. c. ꝙuis prout ↄ ridet Jmo. in. d. c. cū cōtingat. Preterea illa regula militat in actu simplr prohibito q2 nō dʒ per viā indirectā cōcedi lʒ in casu nostro donatio nō est prohibita sʒ inefficax sine virtute insinuationis: ideo nō sequitur simplex donatio q2 est inefficax. Ergo etiā iuuata robore iuramēn nō est efficax prout alš nō infert pupill⁹ nō obligaf. ergo adita autoritate tutoris vel decreto iudicis nō obligaf. Jtē testm̄ regulr sine debito solēnitate nō valet. l. hac consultissima. C. de testamētis. cū si. Tñ iuuata pñtia principis valet. l. oim. C. de testamētis. ↄ facit. c. j. de trāsa. nec est elusoria dispō q̄ prouidet solū eo casu vbi nō interuenit iuramētum. ↄ lʒ dispositio secularis de facili possit eludi per appositionē iuramēti nō propterea recedif a virtute iuramēti. nam pariter possemus idē dicere in terminis. d. c. cū contingat. ↄ. d. c. ꝙuis q2 ↄtra dispositio iuris ciuilis de facili reddif elusoria. ↄ tamē id nō attēditur per dicta iura merito nec attendaf in casu nostro. ↄ in sup satis est amico in aliquibus prouideri. vt. l. victori. C. de ne. gest. ¶ Nec ob. tertiū q2 lʒ sit suspecta donatio non insinuata tñ ista suspitio nō est attendenda p no. p gl. in. c. si vero de iureiur. ↄ d. c. ꝙuis lʒ eni inducta sit solēnitas insinuatiōis ne def occasio malignādi ↄ cōmittēdi fraudes nō tñ sequif qđ cū insinuatione fraudes adsint ideo nō tollif virtus iuramēti ↄ maxime q2 dicta rō fraudis in vna donatione mille aureorū pariter se hʒ ad centū vel ad quingentos prout ad residuū ↄ tñ ex forma iuris cōis vitiaf solū id qđ excedit legitimā summā. d. l. sancimus. ↄ prout supra dictū est. merito pʒ qđ illa suspitio fraudis nō est p̄cisa nec est p̄sumptio fraudis lʒ sit suspitio: ideo nō dʒ venire ↄ̄ iuramentū qđ certū est de se malū ꝓpter suspitionē fraudis cū fraus sit in certa iuxta illud euangeliū tene certū ↄ dimitte incertū ↄ de duobus malis minus malū est eligēdum. l. j. ↄ. q. de carboniano edicto l canone duo mala. xiij. dist. ¶ Nec ob. quartū argumētū q2 dicta ratio nō consideratur in iuramēto. vt pʒ l. d. auf. sacra puberū. ↄ in. d. c. ꝙuis. ↄ in. d. c. cum cōtingat. prout dicit Jmo. ibi sic ↄ alias si q̄ cōfitef se recepisse mutuū celetur intra biennium cōfiteris spe future numerationis. ideo datur sibi exceptio nō nūerate pe. C. de nō nu. pe. quasi per totū. Que ↄpetit ēt si renūciaf exceptioni nō numerate pecunie ea ratione q2 ea facilitate qua inducif quis ad cōfitendū inducif ad renunciādū prout volunt Rico. de mata. Pet. Cyn. ↄ Bal. in. l. si ex cautiōe co. ti. ↄ Bar. ↄ Ang. l. l. si. co. ti. tñ secus est si renūciatio sit iuuata iuramento prout volunt Bar. ↄ Ang. in. d. l. si. ↄ Jmo. in. d. c. cū contingat. in. vij. membro principali. xlij. charta. ↄ iñ pōt ibi ꝓbabilr dici q

13 † ea facilitate qua inducif ad confitendū ↄ renūciandū inducif ad iurandū ↄ nihilominus iuramentum firmat renunciationem alš inualidā: ideo dicta rō nō cōsideratur quo ad iuramentū vt pʒ ex predictis. ¶ Nec ob. v. argumentū in contrariū adductuʒ q2 si qua est publica vtilitas pub'ica secūdario nō p̄ncipalr q̄ vtilitas publica secūdario nō impedit iuramētū firmare ↄtrū ꝓut euidenter apperet in. d. c. cū contingat iuncta. l. j. ff. so. ma. cū si. ↄ idē possem⁹ dicere in terminis. d auf. sacra puberū. ↄ. d. c. ꝙuis q2 interest reipub. qđ minores vel filie nō male vtātur corū substantia ↄ nihilomin⁹ id nō intēdif ad impediendū virtutē iuramēti vt in eis pʒ ↄ qđ scđaria publica vtilitas nō ↄsideref in hac materia iuramēti firmat Bar. in. d. l. si qs p eo. ↄ doc. cōiter oēs ibi in d. c. cū contingat. ↄ in silibus iuribus. s. adductis. ↄfiat eni quod istud respicit principaliter cōmodū priuatū q2 si incōmodū afficeret principaliter preiudicaret facit l. ij. in si. ↄ qđ ibi per Bar. ff. ad municipales. ↄ que notātur in. l. j. §. si. ff. de libe. lega. ↄ. l. si cui leges. §. si. de leg. j. ¶ Nec ob. sextū argumentū in cōtrariū quia nō sequitur nō pōt renūciari sine iuramento ergo iuramentū nihil opatur. Nā ↄ in terminis dicte auf. sacra puberū. nō posset pubes renūciare solennitati decreti iudicis vel autoritati curatoris ↄ tamen iuramentū validat ↄtrū silr l terminis. d. c. cū cōtingat. ↄ. d. c. ꝙuis renūciatio nō validaret ↄtrū. ↄ tñ iuramentū validat ad hoc etiā dicta supra proxime circa renūciationē exceptionis nō numeratē pecunie iurata vel nō iurata. ¶ Nec obstat septimū argumētū: q2 negari pōt hāc solēnitatē esse inductā in odiū donatarij. Nō eni donatarius meretur esse odio legi. Nec lex apparet id induxisse in odiū donatarij. nec sequif solennitas est inducta vt fraudes cessent ↄ ob eam cām actus annullatur ergo id disponitur in odium. Nā videmus qđ solēnitas. vij. vel. vij. numero testium in vltimis volūtatibus est inducta vt fraudes cessent. vt. l. hac ↄsultissima. C. q testa. face. pos. ↄ. l. si. C. de fidei. Et tamē nemo diceret eā solēnitatē esse inductā in odium alicuius. Jdeo silr negari pōt nullitatē resultantē ex defectu insinuationis esse inductā in odiū donatarij non insinuātis: silr ↄ senatuscōsultum velleianū vr inductū ne mulieres decipiātur ar. l. j. ↄ. l. ij. §. verba. ibi deceptis ↄ nō decipiētibus opitulatur. ff. ad velleianum. ↄ tñ cōstat illud senatuscōsultū esse inductū in fauorem mulierum. ꝓbaf in. l. qui exceptionem. ff. de cōdi. inde. Accedat ad p̄dicta qđ no. Jo. and. in addi. Specu. in tit. de instru. edi. §. porro in addi. magnis in qōne vtrū renunciari possit insinuationi ¶ Nec obst. octauū argumentū adductū in ↄtrium dr q2 Bar. loquitur in solēnitate ꝓbatoria vel formali. insinuatio autē non est solennitas probatoria vel formalis ideo nō obst. quinimo non est proprie solennitas. dicit Bal. in. l. vnica. §. vbi autē legatarij. C. de cad. tol. sed est quedā cōfirmatio. dicit idē Bal. in. l. si. C. de don. propter nup. ¶ Nec ob. nouum argumentū formatū in ↄtrū q2 negari pt ↄ negandū est qđ illa tria cessent in casu nrō. constat eni qđ ꝑsona est habilis ad donādū. item gñalis forma pōt dici esse adhibita. non enim oia reqsita etiā si alias actus de se non valeat dicuntur esse de forma adeo qđ actus nō firmetur iuramento vt pʒ in terminis dicte auf. sacra puberū. vbi lʒ deficiat decretum iudicis qđ alš requiritur in alienatione bonorū minoris. l. j. ↄ quasi per totū ff. de rebus eorū. ↄ. l. j. ↄ. ij. ↄ quasi per totū. C. de predijs minorū ↄ in titulis sequētibus. ↄ tñ ea cessante alienatio facta per minorē iuuatur iuramento vt. d. auf. sacra puberū. ↄ silr requiritur autoritas tutoris. ↄ tñ ea cessante validatur alienatio vt ibidem ↄ insuper non est res prohibita. non enim prohibetur alienatio donationis si nō insinuatur sed iniungitur donanti vel donatario qđ insinuetur alš redditur donatio nulla. ↄ ideo dicta tria videntur concurrere insuper ↄ si ꝓhiberetur nō esset expeditū q̄ non iuuaretur iuramento. nam lex iulia. prohibet alienationē fundi dotalis l. vnica. §. ↄ cum lex. C. de rei vxo. acti. ↄ tamen alienatio fundi dotalis iuuatur iuramento in. d. c. cū contingat. itē fund⁹ minorū ꝓhibetur alienari. l. nō solū. C. de p̄dijs minorū nō alie. ibi alienare prohibētur. ↄ. l. p̄dia. ibi ꝓpter iuris interdictū eo. tit. ↄ. l. j. in prin. ff. eo. ti. ↄ facit. l. ↄ si is ibi ↄ̄ diuiseueri orationem factā ↄ tex. rubrice eo. tit. ↄ tñ alienatio vitiatur iuramēto. d. authē. sacra puberū tō pōt dici qđ illud dictū Bal. nō ꝓcedit saltē qñ verba ꝓhibitionis nō dirigerētur in ꝑsonā. ↄ si ꝓcederet de iure ciuili prout ipse Bal. allegat iura ciuilia sm̄ que iura ciuilia iuramentum regulariter non validat actus a iure reprobatos vt ↄ supra dictuʒ

14 est. nō autem ꝓcederet de iure canonico † qđ ius canonicū in materia iuramenti est seruandū etiam in foro seculari ↄ in terris imperij. d. c. licet mulieres ↄ hr̄ in. c. venerabilem de elec. ↄ in. c. fin. de foro competē. lib. vj. ↄ facit quod no. per gl. in. c. ij. de arbi. eodem libro. ↄ in. c. ij. de regulis iuris eodem libro. ¶ Nec obstat autoritas in ↄtrium adducta q2 ex p̄dictis vr posse dici quod nō benelo-

a quātur ↄ q̄ sic stādum autoritatibus cōtrarijs tanq̄ iuuatis efficacioribus rōnib⁹ ↄ iurib⁹ vel dicamus pro concordia ᵃ opi. quod aut donans simpliciter iurauit seruare donationē non facta mētione insinuationis. ↄ tunc si donatio postea non insinuetur non valeret ↄ non sit necessario seruanda saltem per heredē q2 donās potuit cogitare qđ solēnitas insinuationis adhiberef aut iurās iurauit seruare ↄtractū nō obstante defectu insinuationis vel quid equipollens. ↄ tunc procedat opi. Cano. ↄ ideo forte non immerito Bar. in. d. l. modestinus non quesiuit an donatio iurata valeat si non insinuatur. sed quesiuit an renūciatio insinuationis firmetur iuramēto pro qua cōcordia accedat distictio quā facit Fed. in ↄsilio supra allegato. nā insinuatio de iure cōmuni nō est necessario facienda tpe donationis. sed pōt eam etiā insinuari vt ꝓbat tex. in. l. si. §. similiter modo. C. de dona. ꝓpter nup. ↄ ibi per Bal. in si. ↄ hoc etiā qđ per eundē Bal. in. l. minoribus. eo. tit. et l auf. eo decursum vbi not. ex illa auf. qđ in insinuatione nō requiritur citatio personarū. nā sm̄ tñ cū possit explicari ab vna parte sine alia. ↄ sic p̄ntia alterius partis nō requiraf ergo nec citatio q̄ non fit nisi ꝓpter habēdā presentiā sm̄ eū si autem fieret tpe actus nō caderet partis absentia saltē sm̄ cōiter cōtingētia que quidē concordia satis colorate teneri posset. et est notabilis si procedit q2 tamen nō reperiunt ab alijs dictū nō aliter eū firmo sʒ siue ipsam teneam⁹ siue opi. cōem Cano. de qua supra habemus intentū et sic concludo qđ in casu nostro dicta donatio ꝙtumcunqʒ nō insinuata firmetur iuramento et teneat ꝙtūcunqʒ excedat legitimā summam. Laus deo omnipotenti Amen.

a ¶ No. cōcordiam.

¶ Consilium lxxxi.

1. Hereditas delata monacho qñ queratur monasterio.
2. Hereditas nō adita trāsmittitur per monachū ad monasteriū.
3. Statutis loci inferioris deficientibus et statutum dicat qđ recurratur ad ius cōe. recurritur tñ p̄mo ad statuta loci supioris dñantis: que dicunf ius commune quo ad subditos statuentium.
4. Argumentum a contrario sensu sumitur etiā in statutis.

5 Statutum excludens feminas propter masculos an & quādo cō- prehendat moniales.

6 Prescribitur iur i adeūndi longissimo tempore.

Consilijs nostris trinus

deus optimus adsit vt fas perpetuo sanctaq; iura lo- quar. ¶ In presenti consultatione si vellem per rōnes hincinde que vertūtur in cause cognitione discutere opus esset la tissimo folio sed substantialiter loquar breuitati studēdo. videba tur igitur pmo aspectu quod dictum monasteriū deberet admit- ti. nam clarū est quod Andrea & Chatarina de iure cōi admitte- bantur ad hereditatem dñe thore pro virili simul cum masculis. vt in auc. de here. que ab intesta. post principiū igitur & monaste riū dz. admitti siue teneamus opi. Jo. and. & Jmo. in. c. in p̄ntia. 1 extra de pba. qui volūt qd † hereditas delata monacho imediate queritur monasterio adeo qd facto ipsius monachi dz esse trāsla ta in monasteriū. vt in casu nro. & in. c. nō dicatis. xij q. i. quā opi. sequūtur ibi do. Ant. & Abb. moder. & Jmo. in. l. i. de vulg. & pop. & plerīq; alij doc. siue teneamus aliaz opi quā tenent cōmoniter legist e in. d. l. i. ff. de vulg. & pu p. et in. l. in. C. de here. insti. s. qd he- reditas queratur monasterio mediante aditione monachi quo casu dictum monasteriū posset adire siue potuit adire ex iure ad- eundi trāsmisso ad monasteriū per illas monachas mortuas qm 2 † monachus transmittit hereditatez nō aditā ascendētiō ad mo nasteriū beneficio. l. i. C. de h s qui ante apertas tabulas. qz mona sterium habet loco filij vt est tex. cum gl. in auc. de san. epis. § sed hoc de presenti. vbi hāc conclusionē in terminis tenet Ang. & idē decidit Jo. an. & sequūtur Cano. in. c. in p̄sentia. de pba. & Ang. & imo. & Moder. in. d. l. i. de vul. & pup. fuit decisio Jaco. de are. in. l. i. §. per seruū. ff. de succes. edic. & per hoc tollitur obstaculū nō aditionis predictaz monachaz. ¶ Nec videtur obstare statuta suprascripta. & primo statutū sancti Ge. qm nulla pte dicti statu ti fit aliqua m̄tio qp filie femine excludantur ab hereditate m̄ris stantibus filijs masculis. sed tantū qd dotate seu deo dedicate ex cludātur ab hereditate paterna stantib; masculis. & ponūtur alij casus nō tāgētes casum nostrū. Cum ergo statutū non excludat recurremus in dispositione iuris cōmonis. l. si vero. §. de viro. & l. si cum dotē. in p̄n. ff. so. ma. & in. l. commodissime. ff. de lib. & post. ¶ Nec etiā videtur obstare statutum Florentinū qm tale statu tum nō vr̄ seruandū in casu nostro cū ex forma statutoz sctī Ge mi. disponatur qd qōnes decidant p l. cōes & capitula cōstituti. & sic vr̄ velle qp cessantibus capitulis constitutis. habem; recurre re ad ius cōmune si ergo s3 formā statutorū sancti Gemi. di. mo nachē non repiūtur exclusē. videt qp debem; recurrere ad ius cōe sed de iore cōi indubitanter admittuntur vt dictum est igitur &c. ¶ Nec videt obstare aliqua prescriptio cū ius adeūdi videat esse mere facultatis cui nō prescribit. l. viam publicā. ff. de via publi. & ita tenēt Bar. de saly. & plerīq; in. l. licet. C. de iure delib. plura et alia possent in cōtrarium adduci ad que patebit rñsio ex infra di cendis. ¶ His tñ non obstantibus in cōtrariū sniam veriorē existi mo quod imo dicte monache fuerint exclusē ab hereditate eorū matris ppter existētiā masculorū. pro cuius cōclusionis fundamē to premittēdum est qp terra sancti Gemi. est de districtu & comi- 3 tatu florētinoz vt patet ex pactis & capitulis submissionis. † qua re ait certū sit dicta terra subijci legibus flo. sm censuram iuris ci uilis. vt in. l. si cōuenerit. §. si nuda. ff. de pac. cum ibi no. per Bar. & Cy. in. l. ex verbis C. de dona. inter vi. & vxo. quā etiam ex forma statutoz ibi vrbē nostrā &c. vbi legibus florentinis vult vrbem cū toto comitatu & districtu gubernari &c. appareat manifeste quod in omnibus omissis a statutis proprijs dicte terre debeat ante re currere ad. l. florentinorum in causis decidendis & alijs ocurrēti- b;. sicut in simili dicimus qp in causis a statutis ciuitatis que im meditate subsunt imperio romanorū dz recurri ad iura romana que sunt cōia ipsis ciuitatibus vt notatur plene in. l. omnes ppli. de iusti. & iu. & l. y de nora. c. cum dilectus. de consue. & l. commo dissime de libe. & posthu. & l. quicquid astringēde de ver. ob. cū si. & maxime cū ciuitas Florentie cum suo comitatu & districtu non recognoscat superiorē & prescripserit merū & mixtū imperiū. & tā tam potestatem habeat in populo & sibi sobditis occasione dicte prescriptionis quātā imperator in vniuerso. l. hostes. de capti. et notanter per Bar in. l. infamē. in fi. de publi. iudi. debet ergo ca- sus iste & similes decidi sm statuta Florentie. Nec obuiat huic sta tutum dicte terre quo cauetur qd cā cognoscat et decidat sm le- ges cōes & capitula constituta qz cū vt diximus leges cōes quo ad vrbē & omnes subditos dicātur ac sint leges Florētie imediate l3 remoueat ius romanorū ad qd postremo recurritur. ergo dictū statutū de illis legibus florentinis debet intelligi vt sit de cā pxi- ma & immediate intelligat nō de remota ar. nota. l. cum quis. de do. l. manumissiones. de iusti. & iur. et. l. talis scriptura de le. i. cum si. maxime cum verisimilius sit propter confirmationem factā p cōmissarios pro pte cōis Florētie cū p̄dictis terrigenis quos in dubio nō est credendū voluisse tollere & abdicare ad predictas le ges suoz dñoz supioris cōtra formā iuris & regulam dicti statuti qd incipit vrbem &c. nec etiā est talis sensus accipiendus p quē fieret alia correctio legū aut derogatio in dubio ar. l. precipim; de ap. & l. sancimus. C. de te. & no. in. l. titia. §. idē rñdit de ver. obli. & l. si. C. de edi. ande. cū si. attēto et qd resultaret quedā cōtrictas vel cōdi ctio dū ptestat qp dicti approbatores statutoz dicte terre nihil vr̄ le approbare vel confirmare qd esset cōtra honorē & iurisdictionē cōis flo. fac. l. vbi repugnantia de reg. iur. cū si. ac clarū est fore cōtra hono rē & iurisdictionem eius si legibus solis subesse nōvellēt & ad alios recurrerēt nisi specifice & expresse eis cōcederet a superiore ptinet enim ad iurisdictionem superioris leges in oīb; subditis statue re & illis eos regi nisi aliquas proprias eis cōcederēt facit qd habe tur in. l. omnes populi. cū ibi not. per Bart. circa argumentū qui possit statuta condere &c. nec est credendū vnico verbo generali seu ambiguo voluisse sobuertere regulā iustā dicti statuti. l. si qn. C. de inoffi. testa. cū si. dum cōsenserunt causas terminari s3 leges cōes & capitula cōstituti. quinimo supponēdo quod deberet intel ligi de legibus cōibus romanoz tamē dū subdit & capitula cōsti tuti. talis sermo deberet intelligi nō solū de capitulis statutoz di cte terre sed et de capitolis statutis florentinis in casibus omissis cum regula sit oīa capitula primo seruāda fore nec videat in du bio excludi qd excludendū nō est sed potius includendū. facit qd dz de generali cōfirmatione priuilegioz qz nō intelliguntur confir mari nisi iusta priuilegia non que essent iuri cōtra qz potius vidē tur obreptitie impetrata. C. de fun. & sal. rei. do. l. si quis loca. lib. x. & no. Bal in vsi. feu. per quos fiat inuesti. c. i. ¶ Hanc cōclusio- nem in individuo firmat Lud. ro. in suo cōsi. cclvm. qd incipit pre sens casus &c. Ubi concludit qp l3 ciuitas florētina cōfirmasset sta tuta Pisanainter que erat sic statutū qd recurreret ad ius cōe in casibus nō decisis. tñ recurrendū erat prius ad statuta florētino- rū qz alr̄ tale statutū non intelligeret confirmatū tanq̄ iniustum & inhonestū. facit qd no. Bar. in. l. i. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & bal. in. l. vnica. C. de metropoli. & Bald. in. l. priuilegia. C. de sac. san. ec. iniustitia & inhonestas deducitur qz per illud tolleret ius ciuitatis superioris & dominantis qd ius in hoc vr̄ vt loca inferiora suis cōstitōnibus gubernentur in. §. fi. insti. de satisdando. sed iniusta inhonesta & cōtra non obseruanda reputatur lex consti tutio inferioris per quā ius supioris tollit. c. cū inferior. de maio. & obe. c. venientes. de iureiur. l. minor autem magistratus. ff. de mi no. pro hoc facit nam generalis confirmatio statutorum nō extē- ditur ad illa per que diminueret ius superioris cōfirmātis Bal. in. l. oēs popoli. ff. de iusti. & iur. ar. l. creditor. §. lucius. ff. man. imo fortius concludit Lud. ro. in p̄alleg consi. quod si ciuitas Florē tina statuisset quod ciuitas Pisana proprijs constitutionib; vbi nō ēt casus in aliqua suaz constitutionū decisus nō esset recurretur ad ius cōe. tñ i casu prouiso a statuto Florentino dicit omnino re currendū ad statutū Florētinū mouet qz ius cōe hoc dictat vt lo ca inferiora superioris constitutionibus gubernētur. d. §. fi. insti. de satisdando. & sic decidit in. d. consi per p̄dictā q. nostrā in ter- minis. ad hoc etiā adduco qp in simili voluit Pet. de anche. cōsi. xvij. incipiente in qōne que vertitor. vbi vult qp si fiat mētio de sta tutis ab epo puta qz iubet aliquid fieri sm formā statutoz debet intelligi de statutis pprijs qz & iō ciuitatis l3 illa essent etiā sy no dali cōstitutione approbata. ergo i casu nostro si fit mētio de iu re cōi intelligatur de proprio cū statuta sint ius cōe propriū. l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. facit quia verba p prius debent intelligi & non per posterius. l. qui liberis §. hec verba. ff de vulg. & pupil. facit etiā quod no. Bal. in. vij feu in ti. de pace iora. fir. §. iniuria. vbi dicit iudex ētvbi hz ius cōe & statutum loci nō potest seruare qd vult. & sic ius cōe statuti cōtrariū cuz p̄ferant statuta que iurauit seruare & ea derogare iuri cōi allegat quod not. spe. de pe. iiti. §. si. cum sint p̄cij iuris & facit et propius qd idem Bal no. in ti. de pace cōstāt. in. §. inle quoq; ad fi. vbi colligitur argumentū dum ibi dicit. sm leges & consuetudines &c. qd cā que est cōmissa scdm leges & cōsuetudines terminā da potius determinari debet sm bo nas cōsuetudines q̄ sm leges. & sm eam significat bonitatem ar bitrio & nō merū ius cōe allegat de eo qui mit. in pōssess. c. cum ve nissent & Cy. in. l. captatorias. C. de te mil. facit etiam qd habetur in. c. venientes. de iureiur. vbi in dubio semper vr̄ excipi statutum superioris nec ab eo recedi videt maxime vbi eius iurisdictio mi- nueretur. & sic concludi pōt qd in casu nr̄o non videtur prohibitū quouis mō qo omnino seruari debeat capitula statutorum Florē tinorum in casu omisso potius q̄ ius cōe romanorū cum nec ma- nifeste nec tacite excludi videātur sed potius includi sm rectā & debitam interpretationē. ¶ Ad predicta qd solent no. maxime p Bal. in. l. illa institutio. ff. de here. insti. & Spe. de app. §. non trac- tamus. vbi tangit qd continetur appellatione iuris cōis &c. ita alias reperio fuisse consultum per genitorē meū. & alios solēnes docto. in

doc.in ꝑfato statuto sancti Gemi.⁊ vt mihi etiā narrat̃ ista fuit
semꝑ cōis obseruātia ⁊ interꝑtatio dicti statuti: vñ minime mu
tāda sunt q̄ interꝑtationē certā semꝑ habuere.l.minime.ff.de le.
ex q̄bus ꝯīr cōcludit̃ qđ sit attēdēdū statutū Florētinorū ex for
ma statutorū magnifice ciuitatis Florētinorū vt.s.pꝫ in statuto
supꝛascripto cauet̃ q̄libet mulier ⁊ ei⁹.descēdētes possint ab inte
stato succedere mr̄i sue ꝑmortue si eidē marito vł alie mlieri ascē
dēti nō extarent filii⁹ vel filiȷ mascul⁹ vel masculi descēdētes ex eo
vel ex eis ergo a cōtrario sensu dictū statutū vult qđ si essent filiȷ
masculi femina nō succedat vel descēdētes masculi ex filiȷs ma
sculis sed in casu nostro extāt filiȷ masculi ⁊ extāt descendētes ex
masculis igit̃ ꝑdicte filie femine nō potuerūt succedere. ⁊ ꝑ ꝯñs
4 nec monasteriū mediāte ꝑsona illarū † q̄m sicut in legibus sumit̃
argumentū a contrario sensu vt in.l.i.§.huius rei.ff.de offic.eius
cui mādata.est iurisdic.⁊ in.l.qui testā.§.mulier.ff.de test.ita etiam
pariter institutis.vt concludunt docto.in iuribus pꝛeallegatis.⁊
Bar.in.l.oēs populi.in.vi.q.pꝛin.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ Bal.elegan
ter in.l.conuenticulā.C.de epi.⁊ cleri.⁊ in.l.apud antiquos.C.de
fur.⁊ no.d.Anto.⁊ Cano.in.c.cum apostolica.de his que fiūt a
pꝛela.sine ꝯsensu capl'i sed aduertēdū qđ ista fuit q̄stio antiqua
super dicto statuto Cy.⁊ Dy.in qua Cy.consuluit qđ filie exclu
derent̃ stātibus masculis vt referunt ⁊ sequunt̃ Bald.Imo.et
Moder.in.l.si cū dotē.ff.so.matri.⁊ Bal.in.d.l.conuenticulā.ꝑ
tex.in.l.inter socerū.§.cū inter.ff.de pac.dota.arguendo de pacto
ad statutum cum statuta sint quedā ciuiū tacita cōuentio.ar.l.
de quibus.ff.de legi.⁊ est cōis conclusio cum qua trāsit Pau.de
cast.⁊ sequunt̃ Moder.⁊ in.d.l.i.§.huius rei.⁊ Pau.de cast.et
Moder.in.d.§.mulier.¶ Sed difficultas huius decisionis stat
in hoc q: vt.d.notabiliter Jo.de imo.lꝫ in cōtractibus qui ex mē
te partiū dȷudicant̃ attēdēdus sit ꝯtrius sensus.l.i.§.si cōueniēs
ff.depo.si tū secus vr̃ dicendū in statutis correctiuis iuris cōmu
nis hoc est q̄ñ ꝯtrius sensus veniret ad correctionē iuris cōis quo
casu nō vr̃ sumi posse in statutū arg.a ꝯtrio sensu allegat ad hoc
Jo.de imo.duas glo.vꝫ in.c.cupiētes.§.qđ si per viginti.de ele
ctio.li.vi.⁊ in.c.ij.de etate ⁊ quali.eo.li.⁊ Barto.in.l.oēs populi.
in.vi.q.de iusti.⁊ iure.⁊ idē etiā voluit Bal.in.l.ij.C.de condi.in
ser.⁊ hoc voluit gl.apud legistas in.l.vt liberis.C.de colla.in gl.
fi.circa fin dum dicit.nec leo hic vetat quam ibi ad hoc pōderat
Rap.Fulg.¶ Sed ad hanc ratiōem rñdet notabiliter Jo.de
imo.in.d.l.si cum dotē.in pꝛin.qđ etiā pōt sumi ꝯtrius sensus ad
correctionē iuris cōis q̄ñ al's statutū nihil operaret̃ allegat nota
ta per Bar.in fi.in.l.iiij.§.pꝛetoꝛ.ff.de dā.infec.⁊ sic dicit qđ non
erit simplr̃ hoc ex vi ꝯtrij sensus.sed ex illo alio adiuncto vꝫ vt sta
tutum aliq̄d operet̃ ar.l.si q̄ñ.ff.de le.i.⁊ sic in ꝑfato statuto con
cludit qđ ex quo nihil operaret̃ si simplr̃ intelligeret̃ quod nō ex
tantibus masculis femine succederent enim hoc fit de iure cōi dꝫ
sumi argumentum a ꝯtrio sensu vt extantibus masculis nō succe
dant.⁊ in hoc operet̃ ꝯtra ius cōe.⁊ ꝓ hac theorica Ludo.ro.i.d.l.
si cum dotem.allegat tex.cum glo.in.l.nulla.C.de epi.⁊ cle.⁊ cū
hac rñsione in.q.dicti statuti.transeunt Pau.de cast.⁊ Moder.
in.d.§.huius rei.⁊ Pau.de ca.in.d.§.mulier solet pro dicta theo
rica allegari casus singularis in auť.ex testā.C.de colla.quē ibi
ad hoc pōderat insignis doctoꝛ dñs Jo.de ꝑusio.lꝫ Lu.ro.ibidē
casta se solo hoc esse aladuersum.hāc etiā theoricā aperte posuit
Bal.in.l.obseruari.§.ꝓficisci.in.iij.q.circa fi.ff.de offi.ꝓcō.⁊ leg.
5 ¶ Sꝫ restat illa pulchꝛa difficultas † ex quo filie femine d qb⁹ ex
cludēdis agim⁹ fuerūt moniales ⁊ sic ꝑsone ecclesiastice igit̃ sta
tutū laicorū nō potuit eas excludere nec aliquē effectū exclusiōis
excludere ad.d.l moniales tāꝙ ꝑsonas nō subiectas arg.l.ex̄ ter
ritoriū.cū ibi no.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ vr̃ casus.c.ecclesia sancte
marie.⁊ ibi plene notant Cano.extra de consti.faciūt no.ꝑ Jo.
an.in.c.fi.de immu.eccle lib.vi.⁊ ꝓbant̃ ꝑdicta per ea que deter
mināt Ja.bu.Bar.⁊ Bal.in.l.fi.C.de pac.⁊ in.l.deo nobis.C.de
epi.⁊ cle.in auť.cassa.vbi late ꝑ Bar.de saly.de sac.san.ec.sꝫ i hoc
pūcto repio in indiuiduo consuluisse insignē doc.do.Pau.de ca.
cōsi.cccxxxv.incipiente in xp̄i noīe amē.Primū dubiū de quo q̄
rit̃ vbi ip̄e cōsiderat duos casus tanꝙ diuersos.¶ Prim⁹ est q̄ñ
statutum specifice ⁊ exꝑsse loquit̃ de monialibus dicendo ꝙ non
succedāt extante masculo.¶ Scđs casus q̄ñ nō disponit specifi
ce de monialib⁹.sed simplr̃ ⁊ gñaliter disponit qđ mulier nō suc
cedat extāte masculo.¶ Circa primū casum cōcludit statutum
nō valere indistincte quicq̄d dixerint Jac.bu.Bart.⁊ Bal.in lo
cis ꝑallegatis.⁊ hoc plene ꝓsequit̃ ⁊ hanc opi.cōiter approbant
Moder.Cano.i.d.c.ecclesia sancte marie prout ibi late prosequi
tur Abb.moder.in sua solenni repetitione.quem casum non pro
sequoꝛ q: sumus in scđo casu q̄ñ statutū gñaliter loquit̃ qđ mu
lier nō succedat extāte masculo in quo ip̄se concludit statutum va
lere nec esse ꝯ libertatem ecclesiasticam q: nō efficiunt̃ deterioris
cōditionis ꝓpter ingressum cū ēt si nō ingrediens̃ excludātur ⁊ sic
ſm eum cessant rōnes ꝑ quas doc.in pꝛimo casu dñt statutū non
valere: vñ videndū est ſm eū an cōpꝛehendat moniales.⁊ ꝯcludit
qđ sic tali rōne.nā in loco vbi tale statutū viget cēset̃ correctū ius
cōe q: cū ius cōe deferat hereditatē vna cū masculo statutum ꝓ
ꝑ ita demū defert femine hr̄ditatē si mascul⁹ nō extat sꝫ si extat au
fert ⁊ ex hoc toto tā in delatiōe hr̄ditatis ꝙ in ꝑuatiōe cēset̃ re
cessum a iure cōi.⁊ in totū habem⁹ ius municipale.vt in.l.ius ci
uile.ff.de iust.⁊ iur.⁊ idō nō vr̃ deferri mulieri hereditas de iure cōi
sꝫ ex forma.l.municipalis.s.vt ex legib⁹ ⁊ senatuscōsulto ar.l.vni
ce.ff.vt ex legibus senatuscōsulto ⁊c.igit̃ eo ip̄so qđ mulier nascit̃
infringit̃ sibi hec potētia succedēdi ab ip̄so statuto.s.in toto si nō
extiterit masculus ⁊ in nihilū si extiterit trāseūdo igit̃ i monaste
riū trāsit cū illa potentia sic limitata ⁊ sic ꝯditionata ⁊ non cū il
la quā mulieres habēt a iure cōi q: vt dixi in loco vbi tale viget
nō cēset̃ vigere ius cōe quo ad feminas vel si viget sub ꝯditiōe vr̃
vigere adiecta a statuto vꝫ si mascul⁹ nō extiterit sicut igit̃ igre
diēs monasteriū in loco vbi tale statutū nō viget ingredit̃ cū il
la potētia succedēdi quā hꝫ a iure cōi ⁊ cū illis ꝯditionib⁹ limita
tionib⁹ ⁊ qualitatibus quas adduceret ius cōe ⁊ nō aliter ne fiat
deterioris ꝯditionis ꝑ ingressum quā esset si nō ingrederet̃.vt.d.
l.deo nobis.facit in argumētū.l.gaius in fi.ff.de manu.⁊ qđ no.
in auť.igressi.C.de sac.san.ec.de illo q̄ habebat emphyteosim vł
vsuras.vt in.c.nup.de dona.inter vi.ita ⁊ habēs ꝑtātē succedēdi
certo mō per.l.municipalē limitatā trāsit cū eadē potentia sic re
stricta ⁊ limitata ⁊ nō aliter. Satis est enī ꝙ non efficiat̃ deterio
ris cōditionis ꝓpter ingressum nō ergo dꝫ petere qđ fit melioris
cōditiōis.⁊ si nō fiat melioris cōditionis nō ꝓpter hoc monaste
riū poterit cōqueri ar.l.que aūt.§.si mō.ff.que in frau.cre.¶ Non
ergo ob.quod statutū nō possit moniales ligare vel ipotētes effi
cere ad succedendū q: nō ligauit moniales nec eas ipotētes effi
cit.sed ligauit dudum anteꝙ essent moniales.s.tp̄e eorū natiuita
tis qđ maxime ꝓcedit ſm eū in filiabus q̄ habent potentiā succe
dendi patri separatā ⁊ pro se ꝓbabilē etiā viuentibus parētib⁹ ꝓ
pter votū parentū.vt no.Bar.in.l.si pōt.ff.de acq.here.⁊ ideo po
test talis potētia etiā viuentibus parētibus auferri ꝑ statutum ⁊
ablata censet̃ sub cōditione si masculus extat extabit igit̃ si igre
ditur monasteriū cū illa qualitate ⁊ cōditione ar.l.statius florus
§.cornelio felici.ff.de iur.fis.⁊.l.peto.§.ꝑdiū.ff.de le.ij.al's seq̄retur
qđ si extaret hodie lex imperialis statuēs illud idē qđ statuit hoc
statutū non ligaret moniales quin possent venire ⁊ succedere ſm
ius cōe q: qua rōne statutū nō ligat ecclesiasticas ꝑsonas eadē ra
tione nec lex imꝑialis nisi quatenus ꝑ ecclesiam recipit̃ vt not.in
auť.hoc ius porrectū.C.de sacro.san.eccle.⁊ ita concludit prefa
tus insignis doctoꝛ in ꝑfato ꝯsi.⁊ lꝫ nihil aliud alleget tñ ei⁹ opi.
probatur ex theorica quā ponūt cano.maxime Abb.⁊ Moder.
⁊.d.c.ecclesia sancte Marie.l.qđ q̄ñ statutum iniecit vinculū an
te clericatum tūc insequit̃ clericū ⁊ eum obligat etiā in foro eccle
siastico ⁊ ſm illud iudicandū est.⁊ sic ſm statuta ⁊ cōsuetudines
seculares vt voluit singu.Jo.an.in regula sine culpa in merc.de
reg.iur.in.vi.vbi determinat questionē ꝑ quā de brocha decidit̃
questio nostra.nam dicit ꝙ si statuto caueatur qđ pꝛimogenitus
succedat in hereditate ⁊ tale statutum fuit editū ante clericatū
scđo geniti ⁊ scđo genitus postea efficiatur clericus ligat̃ tali cō
suetudine vel statuto nam ante clericatū erat ius acq̄situm ꝑmo
genito.⁊ idō non dꝫ tolli per clericatū superuenientem.⁊ hāc deci
sionem adducunt Cano.in.d.c.ecclesia sancte Marie per quā re
stringitur ille tex.vt nō ꝓcedat q̄ñ statutum iniecit vinculū ante
clericatū nisi demū ex statuto oriretur obligatio seu ligaret̃ cleri
cus ex factis seu gestis per eum prout ibi declarant cano.in alio
mēbꝛo qđ non prosequoꝛ.¶ Et per ꝑdicta hāc questionē decidit
in terminis.d.Anto.in.c.qđ clericus.de foro compe.vbi dicit qđ
stante statuto ꝙ stantibus masculis femine non succedāt.si que
ritur nunquid tale statutum compꝛehendat feminas religiosas.
Per predicta dꝫ concludi qđ si assumpserūt monachatū añ sta
tutū non preiudicat eis secus si post.⁊ ita dicit se ꝯsuluisse ꝙ etiā
refert ibi ⁊ sequitur Jo.de imo.idem etiā Abb.Moder.dicens
etiā do.Pe.de ancha.ꝯsuluisse.⁊ ita generaliter dicit de statutis
inhabilitantib⁹ quē a successione ex certa causa ita not.Lappus
allegat.cviij.⁊ ꝓ his adducit.d.Abb.theoricam Bar.in auť.itē
nulla cōitas.C.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.rescripto.ff.de muneri.⁊ hono.
⁊ Archi.in.c.i.de immu.eccle.libꝛo.vi.dicunt enim ꝙ rebus iam
translatis in ecclesiam non possunt imponi collecte:sed añ trāsla
tionem ꝑsūt res constitui tributarie ita ꝙ postea transferent̃ cum
illo onere tributorū.ex quibus reddit̃ clara decisio q̄ōnis nostre
que etiā attentis terminis nostris ex alio capite nullam hꝫ dubi
tationē.Nam vt ex narratione ꝑsūt colligitur prefata dña thora
de cuius successione agitur mortua fuit anteꝙ eius filie in mona
sterium ingrederentur.⁊ sic tp̄e mortis qua agebatur de successio
ne do.Andrea ⁊ Catherina nō erant ingresse monasterium.⁊ ꝑ
consequens fuerūt excluse a successione eo tp̄e quo nō erāt monia
les.⁊ ꝑ ꝯñs censeantur in ꝑpetuum excluse q̄m ad cognoscēdum

an quis debeat admitti vel excludi a successione dꝫ expectari tp̄s mortis illius de cuius hereditate agit. ⁊ si tūc tp̄is reperiat in eo statu ꝙ debeat excludi in ꝑpetuū non excluditur inspecto aliter subsequēti statu nisi conditionaliter excluderet vt patet ex his q̄ ponit Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ Bal. in. l. maximū vitium. C. de li be. p̄te. Ad idē tex. in. l. post mortē. §. liberi. ff. de contra tab. ⁊ in l. post consanguineos. §. interdū. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ est tex. optim⁹ quē ibi singulr̄ ad hoc no. Ant. de butr. ⁊ in. c. Rai. de testa. nam qualitas adiecta alicui actui vel verbo sufficit qꝺ adsit tp̄e quo actus effectum sortitur lꝫ postea nō duraret: vt in. l. substōne. ⁊ in l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. l. mella in prin. ff. de ali. ⁊ ciba. le. ⁊ in. l. in delictis. §. si extrane⁹. ff. de noxa. vnde cū in casu nr̄o qualitas existentiū masculorū adiecta actui excludendi a successione feminas affuerit tempore quo tractabatur de successione q: tūc potuerūt feminas excludere que non erāt moniales lꝫ nūc nō possent excludere qꝺ tn̄ est falsum tn̄ sufficit ꝙ tp̄e successionis fuerūt excluse ⁊ qꝺ tunc essemus in terminis in q̄bus potuerunt excludi vn̄ sit cōclusio quod do. Andreas ⁊ Catherina fuerūt excluse perpetuo a dicta successione ⁊ ꝑ ꝯn̄s monasterium ex persona earuꝫ nō potest admitti ad dictam successionem: vnde nō est opus intrare difficultatem an iuri adeundi fuerit p̄scriptū quā nō tango ēt q: nec etates nec tempus mortis ⁊ matris ⁊ filiarum sunt mihi bene no. ſꝫ tātū dico qꝺ †iuri adeundi potuit prescribi longissimo spatio quicquid dixerit Bar. de Saly. vt cōcludunt cōmuniter legiste in. l. licet. C. de iure deli. Laus deo omnipotēti Amen ⁊c.

¶ Consilium. lxxxvi.

1 ¶ Compromissa que fiunt vigore statuti debent fieri non vt in arbitros de iure sed tāꝙ in arbitros ⁊ arbitratores ⁊ amicabiles compositores ⁊ bonos viros.

Consilijs nostris trinus

deus optim⁹ adsit vt fas perpetuo sanctaqꝫ iura loquar. ¶ In p̄nti cōsulatione pro decisione eorū q̄ in pūcto ꝓponūtur p̄suppono qꝺ †cōpromissa que fiunt vigore statuti transmissi qꝺ incipit p̄nti cap̄lo statuimus dicuntur ⁊ debēt fieri non vt in arbitros de iure sed de iure ⁊ de facto ⁊ de veritate ⁊ equitate tanꝙ in arbitratores compositores ⁊ bonos viros: vt clare disponit dictum statutum in ver. teneantur insuper dicti iudices cogere realiter personaliter ⁊c. pro quorū laudo in dubio p̄sumitur. laudum enim arbitratoris p̄sumitur iusta causa latum ⁊ requisita interuenisse. ita consuluit Dyn. in suo consi. x. qꝺ incipit tholomeus manētis ⁊c. qꝺ consilium refert ⁊ sequitur Ioan. and. in addi. Spe. in ti. de arbitris. §. sequitur in addi. incipiente Dy. in regula ⁊c. per tex. in. l. ab ea p̄te. ff. de ꝓba. tenēt. d. Anto. ⁊ Imo. in. c. in p̄ntia extra de renū. ⁊ do. Ab. moder. in. c. q̄nt aualis extra de iureiur. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de contrahen emp.

¶ Consilium. lxxxvii.

1 ¶ Testator si dicat relinquo filium meum viuum ⁊ mortuum cum omnibus bonis titio quid importēt dicta verba ⁊ an dispositio valeat.

2 Modus ineptus loquendi nō vitiat dispositionē. l. si q̄s mihi bona. §. pater filio. ff. de acquir. her.

Dominus labia mea ape

riat ⁊ spirit⁹ sanct⁹ illuminet intellectū. visa suprascripta vltima voluntate Iuliani supra in puncto narrata ⁊ visa pūcti narratione ⁊ statutis suprascriptis. Qm̄ in p̄nti cōsultatione vertitur cause cognitio. Circa causam testati ⁊ intestati. ⁊ causa testati tanꝙ dignior precedere debeat. l. anteꝙ. C. communia de succes. circa duo principaliter versabit presens cōsultatio. ¶ Primo circa causam testati cuius virtute sit dicta voluntas Iuliani si probatur put. s̄. in puncto narrat. ¶ Secūdo versabit circa cām intestati⁹ ⁊ respectu hereditatis dicti mancini filij dicti Iuliani. ¶ Circa primum est in primis premittēdum qꝺ dicta voluntas respectu solennitatis numeri testiū posset valere in vim testamenti si aliud nō obstaret nam licet de iure cōi i testō requirantur pro solennitate septē testes: vt in. l. hac consultissima. C. de testa. tamen de iure municipali requiruntur tres etiam non rogati prout interuenerūt in casu nostro: vt ptꝫ ex forma statuti suprascripti sub rub. de testa. ⁊ successionibus qꝺ incipit in qualibet vltima voluntate. qꝺ statutū nedum est in ciuitate senarū iuxta. l. omnes populi. cum materia. ff. de iusti. ⁊ iur. sed etiam in comitatu: vt no. glo. ⁊ doc. in. l. ex ea. ff. de postulā. ⁊ hoc maxime ex quo tale testm̄ fuit conditum tempore per ea que no. Bart. in. l. j. ff. de bo. pos. ex testō mili. ⁊ ordinarij in. l. fi. C. de testa. quo supposito est videndum de virtute dicte vltime voluntatis quid voluerit Iulianus dum dixit †post quedam relicta facta cuidā capelle dixit relinquo mancinum filium meum viuum ⁊ mortuū Petro fratri meo cū oibus alijs suis bonis exceptis legatis ⁊c. super quorum interpretatione tria sunt videnda. Primo quid importent viuente dicto mancino eius filio. Scd̄m quid importent eo mortuo in infantili etate. Tertiū nūq̄d dicta vltima volūtas sustētari possit ⁊ quō tā in vita dicti māciui ꝙ post eius mortē in infantili etate. ¶ Circa primū in primis dico circa verba relinquo filium meum viuum ⁊ mortuum. cum omnibus bonis quod dicta verba cum omnibus bonis debent referri tam ad eū viuū ꝙ mortuū ex quo posita in eadē oratione. ar. tex. ⁊ qꝺ ibi plene not. Bar. in. l. seie. §. gaio. ff. de fun. instr. ⁊ est casus ⁊ ibi Bar. l. l. j. §. doli verbū. ff. de seruo corru. vbi illa verba dolo malo posita post duo verba referunt ad vtrūqꝫ qꝺ Bar. inducit ad statutum si dicat si q̄s sic fecerit ⁊ sic postea subnectit de nocte quod illud vbū de nocte refertur ad vtrūqꝫ quo p̄supposito est aduertendum qꝺ hec verba relinquo filiū meū viuū cū omnibus bonis nō reperio scripta nec mirū q: sunt verba multum grosso modo ⁊ inepte prolata ⁊ rustico idiomate ⁊ grosso. talis †tn̄ ineptus modus loquēdi non habet vitiare dispositionem. l. si quis mihi bona. §. pater filio. ff. de acqui. here. facit. l. quoniam indignum. C. de test. ⁊ quod no. glos. in. l. quoties. C. fa. er. ⁊ gl. in. l. quod si nepotes. ff. de testa. tutel. vnde dixit Inno. in. c. petitio. extra de procura. quod si dico constituo te asinū ꝓcuratorē meum non vitiatur institutio. facit qꝺ no. gl. in. l. que extrinsecus. ff. de verbo. obli. cū si. vnde dico qꝺ cum dictus filius suus esset infans per dicta verba vr̄ reliquisse fratrem suum administratorem ⁊ gubernatorem filij sui ⁊ bonorum ⁊ sic tutorem durante pupillari etate postea curatorem in post ea administratorem ⁊ gubernatorem. hanc conclusionem ꝓbo. legatum debet interpretari vt potius valeat ꝙ pereat. l. quoties. ff. de rebus dubijs vnde si volumus dicere quod legauerit filiū quo ad dominium hoc non est dicendum quia legatum est inutile et quo ad rem ipsam ⁊ quo ad estimationem cum liber homo non sit in nostro commercio. l. apud iulianum. §. cōstat cum ibi nota. ff. leg. j. insti. de leg. §. sed si talis res ⁊ in. l. inter stipulantem. §. sacram. ⁊ in. l. liber homo. ff. de ver. ob. cum si. ergo habemus dicere quod quo ad administrationem voluerit hoc facere vt potius valeat licet vbis ineptis pro hoc quod no. bal. i. l. tutores. §. neqꝫ tutores. C. de ꝑcu. ar. l. pater seuerinā. §. cōditiōis. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. nam etiam mediante tutela transit pupillus in potestate tutoris cum sit vis ⁊ potestas in capite libero. l. j. cum ibi no. ff. de tutelis facit glossa sing. et ibi nota. in. l. qui in aliena. §. quam. ff. de neg. gest. de matre cui fuit relicta cura et custodia filiorum et tex. in. l. j. ff. de confir. tuto. ibi deprecor te curam habere rerum. et qꝺ ibi ꝑ Bar. et qꝺ no. Bar. in. l. si mater. C. ad velleia. et qꝺ no. Io. an. in c. ex parte. M. de app. per que cōcludo ꝙ videt reliquisse administrationem ⁊ gubernationē persone et bonorū s̄m qualitatem ꝑsone ⁊ temporis ⁊ ista fuit intentio testōris nec potuit esse alia q̄ in primis sequenda est iuxta. l. in conditionibus primum locum. ff. de condi. ⁊ demō. ¶ Circa scd̄m etiam non inuenio in iure ista verba relinquo talem filiū meū mortuū cum bonis: sed cū legatū hominis mortui cum non sit in rerum natura nō valeat insti. de leg. §. ea ergo. insti. de inuti. stip. in prin. d. l. liber homo. ⁊ l. si homo mortuus. e. ti. Ad hoc vt legatum potius valeat quā pereat puto testatorem voluisse filium mori ad vtilitatē ⁊ cōmodū fratris sui. ⁊ fratrem suum voluisse pupillariter substituere: sicut q̄si testator dixisset volo qꝺ filius meus moriatur qꝺ intelligeret ad eius vtilitatem ⁊ censeret substitutus prout est casus clarus in. c. si pater. ⁊ ibi plene no. extra de testi. lib. vj. cum voluit euꝫ hēre ex pupillari qꝺ maxime cōstat ex quo dixit cū omnibus alijs bonis cū ex fideicōmisso non debeant omnia bona ꝑ ea que no. Bart. in simili in. l. centurio. ff. de vu. g. ⁊ pup. ⁊ Bal. in. l. precibus. C. de impub. ⁊ alijs substi. vnde concludo qꝺ dicta verba important substitutionē pupillarē ⁊ ita sentio in casu premisso. ¶ Circa tertium concludo ꝙ talis datio tutoris nō valuit sine confirmatiōe qm̄ sine heredis institutione testamentum non valet vt testamentum. l. j. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ insti. de le. §. ante heredis sed in testō de quo agimus non fuit facta heredis institutio. igitur ⁊c. poti⁹ ergo dicitur valere dicta voluntas in vim codicillorum. l. fin. cū ibi no. C. de codicillis. iuxta no. in. l. j. ff. de iure codicil. vnde talis datio tutoris non valuisset nisi talis tutor confirmatus fuisset iuxta no. in. l. j. C. de confir. tuto. nec valuisset datio vt curatoris nisi cōfirmatio fuisset secuta ergo in testō dari non pōt: vt no. Bal. in. l. ij. ff. de testa. tute. ⁊ in. l. fi. C. eo. ti.

¶ Casus talis est. Margarita ex primo viro tres suscepit filios vnum masculum ⁊ duas feminas que femine post mortem patris fuerunt dotate ab eorum patruo de bonis patris ⁊ patrui mortuo primo viro a quo Margarita lucrata fuit antifactum dotium suarum transiuit ad scd̄m virum ex quo suscepit vnicam filiam feminam que nupta ⁊ dotata fuit de bonis patris sui. demum moritur scd̄s vir ⁊ Margarita ēt lucrat aliud antifactum. et trāsiuit ad tertias nuptias ex quo tertio viro suscepit aliam filiam feminā que ēt fuit nupta ⁊ dotata de bonis patris ex qua filia femina et ex eius viro nascit alia filia femina: morit terti⁹ vir

et filia

⁊ filia ex eo suscepta superexistente nepte propter cuius tertij viri mortem Margarita ab intestato superstitibus tribus filijs vno masculo et duabus feminis nuptis et dotatis vt supra. item superstite alia filia femina ex secundo viro nupta ⁊ dotata vt supra ⁊ superstite nepte ex filio femina ex tertio viro nupta ⁊ dotata vt supra presupponitur in facto ꝙ in ciuitate senarum extant infra scripta statuta ⁊c. rubrica. Quod mulier dotata nō succedat stantibus masculis. mulier nupta ⁊ dotata a pr̄e vel fratre seu patruo matri sue ab intestato non succedat ꝙdiu superstit filius masculus et ex ea nedum ipsa filia sed nec descendentes ex ea succedere possint auo materno vel auie materne proauo vel proauie ꝙdiu superstint filij masculi vnus vel plores auo materno vel auie materne proauo vel proauie descēdētes masculi ex ipsis filius masculis q. legitimo matrimonio. ⁊ ꝙ mulier intelligatur nupta et dotata ut ab illa persona ex qua maritus vel alius quicunque pro marito dotem seu aliud nomine dotis confessus fuit supra vel fuerit receptus vel recepit seu recipiet. et cui dotem promisit vel promittet restituere pro vxore sm morem ⁊ cōsuetudinem notariorum ciuitatis senarum. ⁊ circa aliud statutū nulla interpretatio fiat vel admitti debeat sup aliquo capitulo statu cōis senarū. sed sicut simplr̄ verba iacēt ⁊ posita sunt intelligant absque vlla interpretatione. aliud statutū. Item statuerūt ⁊ ordinauerūt sapiētes predicti ꝙ nulla interpretatio fiat vel admitti debeat sup aliquo capitulo statutorum cōis senarum sed sicut simplr̄ verba iacēt ita simplr̄ ⁊ vulgariter intelligantur absque vlla interpretatione. aliud statutum. ¶ Quod mulieres habentes filios nō relinquāt vltra quartā in .ij. distin. c. xxxj. Si qua mulier habens filios vel filias legitimos vnum vel plures cuiuscunque sexus fecerit testamentum vel codicillos vel donationem non possit relinquere donare vel vendere vel alienare. ita ꝙ filij eius qui remanserint positi possint priuari bonis suis nisi causa necessitatis et iunctio saluo ꝙ quartam partem bonorum suorum possit pro suo arbitrio dispensare ⁊ de ea disponere nō obstante dispositione quam primo fecerit. c. ij. distinc. posite sub rubrica qd mulieres habentes filios non relinquant vltra quartam partem addiderunt hec verba vez nepotes vel neptes ⁊ descendētes ex ea ⁊ detraxerūt de dicto capitulo hec verba fecerit testm̄ codicillum vel donationem: ⁊ addiderunt in fine dicti capituli hec verba. vez reliquae tres partes pro rata inter filios diuidantur.

¶ Consilium lxxxiiij.

1 Statuto stante quod extantibus masculis femina dotata non succedat an femina nata ex secundo et tertio matrimonio dotata excludatur ab hereditate matris et masculo existente ex primo matrimonio.
2 Statuta excludentia feminas fundantur in ratione conseruande agnationis.
3 Arguere licet a coniecturata ratione.
4 Interpretatio fit in statuto ratione euitande absurditatis.
5 Statutum intelligi debet ne possit a sapiente viro reprehendi.
6 Statuta recipiunt interpretationem passiuam a iure cōmuni.
7 Portio feminarum exclusarum a statuto propter masculum applicatur masculo.
8 Filia exclusa a statuto censetur extranea.
9 Statutum disponens quod mulier non possit disponere in preiudicium filiorum vltra quartam censetur augere legitimam filiorum vsque ad tres quartas.

Consilijs nostris trinus

deus optimus adsit. vt fas perpetuo sanctaque iura loquar. Visa predicta facti narratione et statutis supra descriptis duo principaliter sunt inuestigenda. ¶ Primum quādo bona hereditaria dicte Margarite diuidantur inter dictos filios filias ⁊ neptem ex filia. exceptis antifactis lucratis. ¶ Secundum quid iuris sit particulariter de antifactis lucratis a dictis tribus viris per dictam Margaritam. ¶ Circa primam dubitationem si essemus in terminis iuris communis circūscripta municipali censura nulla esset dubitatio quoniam de iure communi hereditas dicte Margarite diuideretur in quinque partes. ⁊ vnusquisque quatuor filiorum non habita distinctione sexus succederet pro quarta parte ⁊ neptis ex filia pro alia quinta parte vt hec probantur in auf. in success. C. de suis ⁊ leg. ⁊ in corpore vnde sumitur iuncto §. cum filius. ⁊ in l. i. de here. que ab intest. cum similibus. termini ex dicta Margarita extaret filius masculus ⁊ extarent filie femine eiusdem matrimonij que essent dotate a patre vel fratre seu patruo adhuc casus esset clarus quia filius masculus succederet insolidum exclusis filiabus feminis dotatis vt. s. prout clare disponit statutum de quo in themate quod etsi sit contra dispositionem iuris communis et videatur odiosum tamen validum est ⁊ seruandum in ciuitate senen. iux̄ta no. in l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ per Dy. in c. indultū. de reg. iur. in. vj. ⁊ in l. sancimus. C. de nup. ⁊ Bal. in l. i. §. ius naturale. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ Pet. de anch. in c. i. de cōsti. in .xj. principali. q. cum si. ex quibus infert clara conclusio quod filie Margarite ex primo matrimonio dotate vt presupponitur excludūtur a successiōe Margarite per superexistentiā masculi ex eodē matrimonio vtrinque cōiuncti. Duplex ergo in hac prima dubitatione oritur difficultas pulchra ⁊ subtilis. ¶ Prima verum quid ex forma predicti statuti per existentiam predicti masculi ex primo matrimonio excludatur filia femina ex secundo matrimonio ⁊ neptis ex filia femina ex tertio matrimonio dotate vt praefertur. ¶ Scda difficultas erit posito quod non excludātur cū excludantur sue femine ex primo cur eorum portio applicetur ab omnibus an masculo tātū. ¶ Circa primā difficultatem videbatur primo dicendū quod dicta filia ex secundo matrimonio ⁊ neptis ex tertio excluderēt qm̄ † statutū clare disposuit quod stantibus filijs masculis filie femine dotate a patre vel fratre siue patruo non succedāt matri nec descendētes ex eis quādiu superstint filij masculi sed in casu nostro extat filius masculus ⁊ femine sunt dotate a patre ergo excluduntur vnde cum verba statuti videantur clara non videtur opus esse alia interpretatiōe. l. ille aut ille. §. cū in verbis. et l. non aliter. ff. de leg. iij. l. si ita. ff. de vsufruc. leg. tum simul. in incertis enim non certis locus est coniecturis. l. cōtinuus. §. cum ita. ff. de verbo. obligatio. Ex quo cum in casu nostro verba statuti conuenire videntur cōuenit ⁊ dispositio. l. i. §. sequitur. ff. de aqua quotidiana ⁊ estiua. in l. iiij. §. totū. ff. de damno infect. l. quod constitutum. ff. de testamen. milit. nec mirandum videtur quod masculus et femine sint ex diuersis matrimonijs. ex quo statutum indistincte loquitur ergo indistincte debet intelligi. l. de pretio. ff. de publiciana. l. i. §. et generaliter. ff. de lega. prestā. xix. distinctio. si romanorum. si enim statutum ita voluisset distinguere vtique hoc fecisset. l. vnica. §. sin autem. C. de caducis tollen. l. stichum qui meus erit. §. i. ff. de lega. i. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acquiren. heredita. ¶ Quod ⁊ secūda ratione videtur ostendi. quia statuta communis senatum debent intelligi simpliciter et vulgariter prout iacent absque vlla interpretatione: vt patet ex statutis supra descriptis. sed talis interpretatio quod intelligatur de filijs masculis eiusdem matrimonij non colligitur ex ratione expressa in statuto neque ex alio statuto ciuitatis senarum igitur nōe admittēda p ea ꝙ disputādo cōcludit Rap. de for. cuius disputationē refert Pe. de anch. in repet. c. i. extra de constitu. in viij. colum. faciunt not. per Anto. de but. in proemio decretalium. plus enim ꝙ verba statuti requirūt requirere non debemus. et postea imo nec iurisconsultus nec imperator faceret quod aliquid in l. contineatur quod non continetur vt dicit Barto. in l. i. §. ff. ad l. iuliā repetundarum. ¶ His tamē non obstantibus contrariam sententiam veriorē existimo. quod imo filia et neptis ex secundo et tertio matrimonio admittantur vna cum filio masculo ex primo matrimonio: quam conclusionem comprobo pluribus medijs. ¶ Primo mouеor † nam 2 huiusmodi statuta excludentia feminas propter masculos sunt fundata in illa ratione vnica agnatorum et familia dotantis cōseruanda vt concludit Iacob. de are. in sua disputatione que incipit statutū vel consuetudo. ⁊ Cyn. in l. i. C. de adul. ⁊ Ioan. an. in additio. Specu. in titu. de succes. ab intest. in iobri. ⁊ Bald. in l. venia. C. de in ius vocā. ⁊ in l. cunctos populos. C. de summa trinita. in. xvij. colum. ⁊ in plerisque alijs locis. ergo tale statutum intelligi debet de filijs masculis existentibus ⁊ familia ⁊ cippo domus dotantis: sed in proposito filius masculus non est de cippo secundi ⁊ tertij dotantium. ⁊ sic nec de agnatiōe predictarum feminarum. igitur ob eo non debent excludi considerauit enim statutum quod illius agnatio conseruaretur qui sentiret onus dotādi. vt in regulis secundum naturam. ff. de regu. iuris. ⁊ in l. cum q. in principio. ff. de iureiurando alias enim propter quid considerasset statutum quod filia deberet esse dotata potius a patre fratre vel patruo magis ꝙ ab alio extraneo nisi pr̄is vel patrui existentiam de eadem agnatione ⁊ dotantiam voluisset agnationē conseruare. et licet predicta ratio in statuto non sit expressa † tamē licet a coniecturata* arguere vel in proposito concludit Bal. in l. maximum vitium. C. de liberis preteri. Ad idem glo. ⁊ Bal. a et Pau. de castro. in l. ꝙuis. C. de fideicommis. et Rapha. cuma. in l. si vero. §. de viro. ff. soluto matrimo. ⁊ not. Paul. de castro in suo solenni consilio. cccxxxiiij. incipiēte in christi nomine presens casus ⁊c. ⁊ per Bald. subtiliter in l. de quibus. ff. de leg. ¶ Secundo moueor quod licet dictum statutum simpliciter loquatur debet intelligi quando mulier fuisset dotata a patre patruo vel fratre de bonis quodammodo communibus fratris et sororis. non autem debet intelligi quando soror veterius fuisset dotata a suo patre existente filio ex primo viro a quo ipsa nihil habuisset quod demonstratur ex eo quia tm̄ statutum disponit quādo mulier dotatur a fratre patre vel patruo ⁊ vltra dictas personas nō

¶ Arguere a coniectura ta rōne licet.

dispõit qd voluit habere locũ si ab extraneo vel ab aliis quocũ-
qz esset dotata cũ tunc nõ possit dici dotata de bonis quodãmõ
cõib⁹. z hec fuit mẽs statuẽtiũ que debet attẽdi lz verba aliud in
dicarent.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tu.z.l.cum mulier.et
ibi Bar.ff.so.ma.z per Pau.z Cy.no.in.l.nõ dubiũ.C.de legi.
que mens statuentium demonstraĩ ẽt per aliud statutũ qd est in
ciuitate senẽ. qd disponit qd mulier dotata de bonis cõibus nõ
possit venire ad cõlonẽ vel diuisionẽ bonorum cõium cũ fratrib⁹
nã vna lex per aliam declaraĩ: vt traditur in.l.de pactio.ff.de pu
bli.z in.l.j.C.de inoffi.do.facit.l.qui filiabus.z.l.si seruus.§.si plu
riũ.ff.de le.j.cũ si. ¶ Tertio pñcipaliter moueor rõne euitãde ab
surditatis.nam nimis est absurdũ qd iste femine ex sc̃do z tertio
mr̃imonio pp dotes habitas a patrib⁹ ipsoꝝ priuarẽtur heredi
tate mr̃is pp existẽtiã filij ex alio marito z eo patre a quibus nihil
habuerunt maxime cũ tales filij sint extranei pr̃i dotanti. z sic ni
mis indebite grauarẽtur quia rõne ẽt leges z statuta gñaliter lo-
quentia restringunĩ arg.glo.in cle.literas de rescrip.per locũ ab
oppositione z in cle.auditor.eo.ti.z eius qd ponit Bal.in.l.si qs
non dicã rapere.C.de epi.z cle.facit.l.nã absurdũ.ff.de bo.li.z p
Jmo.in.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma. Nam ẽt qñ statutum probi
4 bet interpretationẽ.vt supra † rõne euitãde absurditatis põt fieri
interpretatio.vt disputãdo ↄcludit Ray.de forli.z refert Pe.de
ancha.in.c.j.de cõsti.in vlti.col.z sic pz responsio ad sc̃dam rõnes
in ↄ̃rium adductas. ¶ Quarto principaliter moueor nã statuta
debet interpretari vt minus ledant ius cõe.vt notat gl.z ibi not.in
l.si.§.in cõputatione.C.de iure delib.z p Bar in l.oẽs populi.ff.
de iusti.z iure.z l.li seruus.ff.z ibi p Saly.C.de noxa.ergo intelli
gaĩ predictũ statutũ de filijs eiusdem mr̃imonij z eiusdẽ patris
a quo vel ab eius familia femine receperũt dotes z nõ de filijs al
terius mr̃imonij. ¶ Quinto moueor magis pxime nã alias habe
mus qd qñ statutũ excludit dotatas a successione aliquarũ perso
narũ pp̃ter existentiam masculoꝝ intelligiĩ a successione dotã
tium vt pz ex no.per glo.Bal.z Pau.de cast.in.l.j de legi here.
facit qd no.Bal.in.l.si plures.C.de cõd.inser.z qd no.Cy.z bal.
in.l.nõ tãe.C.de bo.que lib.tñ facit tex.in.l.qm̃ nouella.C.de ino
offi.testa.ibi ex substantia eius pfecta. Ad idẽ tex.in.l.vt in libe
ris.C.de colla.inconueniens est enĩ mulierẽ dotatã de bonis vni⁹
excludi a bonis alterius qui nõ dotauit ex quo diuerse sunt here
ditates vñ cũ in casu nostro exprimaĩ q dotata de bonis vni⁹ ex
cludaĩ a bonis mr̃is nõ dotãtis saltẽ restringaĩ siue intelligaĩ
qd nõ intelligaĩ excludi nisi fauore dotãtis z eius agnationi exi
stentibus personis de quibus in statuto. ¶ Sexto moueor.nam
statuta non debẽt ad lr̃am intelligi prout not. Bald.in.l.non
dubiũ.C.de legi. Ad idẽ tex.cũ ibi notatis in.l.iij.C.de lib.p̃te.fa
cit qd no.Bal.in.l.non satis.C.de bo.que lib.igiĩ dictũ statutũ
licet loquaĩ de filijs simplr̃ dz intelligi de filijs eiusdẽ mr̃imonij:
qz dos pcessit de substãtia eoꝝ familie z agnationis alr̃ eñ pdictũ
5 statutũ esset valde absurdũ z repzehensibile statuta † aũt debẽt in-
telligi vt nõ possint a sapiẽte repꝛhẽdi vt est tex.in.l.saluio aristo.
ff.de lega.ij.ista.quẽ tex.ad hoc sepi⁹ solit⁹ erat allegare Bal.z p cer
to quilibet sani capitis fateretur q si statuentes interrogati fuis-
sent ita rñdissent: ergo ita statutũ dz interpretari p id quod hr̃ in
l.tale pactuz in fi.ff.de pac. ¶ Septimo moueor:nã nulli dubiũ
est qd si statutum vult qd filia dotata a pr̃e excludaĩ a successiõe
mr̃is stantib⁹ filijs;tale statutũ nedũ censeĩ factũ in fauorez filio
rum sed ẽt dotantium ex quo eis impositũ est onus ar.d.l.eum q
ff.de iureiur.z.d.l.sm naturam: sed clarum est qd si statutum ita
intelligeretur retorquereĩ in odiuz qd pz qz dotatio patris exclu
deret filiam in fauorem extranei quo ad patrem contra.l.q fauo
re.C.de legi.ita pater fuisset grauatus in dotãdo filias.z graua
reĩ ẽt in hoc qz ipa excludereĩ in fauorem extranei quo ad patrẽ
non enĩ cẽsendum est statutũ voluisse duplici onere grauare.l.sti
no.§.qui inuita.ff.de lega.ij plus enĩ pater filiũ diligit q seipsum
l.si quidem.ff.qd me.causa.z censentur pater z filius eadem per
sona.l.fi.C.de impub.z alijs substi. ¶ Octauo moueor qm̃ vt su
pra dictum est rõ vnica coniecturata dicti statuti est vt conseruet
agnatio z cippus domus a qua licet arguere.lz si dcã interpreta
tio sumereĩ nulli dubium est qd soror excluderetur p fratrem vte
rinum in quo cessat talis rõ.ergo dz cessare dispõ.l.adigere.§.quã
uis.ff.de iurepatro.l.ij C.de noxa.facit gl.in cle.ij.de elec.vnde cũ
sm meũ ĩ dicti statuti frater vterinus non debet ad exclusionem
cõprehendi nullo modo est admittẽdus ad beneficium dicti sta-
tuti. ¶ Non moueor qz filia p statutum est exclusa stãtib⁹ filijs
qd verbũ filijs potest intelligi de filijs eiusdẽ matrimonij eisdẽqz
fratribus vtrinqz coniunctis z de filijs alterius matrimonij eius
demqz fratribus vterinis maiori aũt sunt vinculo coniuncti filij
eiusdem q diuersi matrimonij verba aũt statutorum sunt intelli
genda in potiori significatu.l.j.§.qui in perpetuum.ff.si ager ve-
cti.vel emphy.petatur facit tex.in.l.hoc legatum.ff.de le.iij.cũ si.
6 ¶ Decimo z vltimo moueor: † nam statuta recipiunt interpreta
tionem passiuã a iure cõi vt per Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.
z.iur.z per doc.in.l.si serui vestri.C.de noxa.sed lz de iure cõi ha-
beam qd lz lex dicat q filij hẽant priuilegiũ pr̃is ne conueniãtur
nisi in quantum facere pñt vt est casus in.l.ẽt.ff.so.ma.tñ intelligitur
de filijs eiusdem matrimonij z nõ diuersi vt cõcludit gl.in.l.sci.
dũ.ff.de re iudi.z tenẽt Bar.z doc.in.d.l.ẽt allegãtes plures gl
concordãtes quãd ibi dixerit glo.idem etiam videmus in priuile
gio tacite hypothece q ↄcedit filijs vt in.l.assiduis.§.ex nuptijs.
C.qui po.in pig.ha.vt ibi concludit Cy.z Bald.in.l.j.C.de priuile.
do.z pro hac parte alias fuit consultum per solennes aduocatos
senenses vt per genitorem meum Lud.de interanne.z dominum
Philippũ de pistorio.dñm Gerardũ de narni hodie cardinalem
spoletanũ z ita ẽt alias ↄsuluit integerrim⁹ z insignis doctor dñs
Jo.de mõte sperello.z ita alis existens arbiter iuris iudicauit. Ex
his pzãsito ad alleg.in contrariũ.nec statuta pdicta negãtis pre
dictã interpretationẽ huic obstare rõne euitãde absurditatis vt su
pra fuit dictũ z qz attẽta vnica rõne ↄiecturata lz arguere vt ẽt de
claratũ fuit z ẽt p dicta verba tñ friuola interpretatio vr̃ relecta vt
declarat Bar.in.d.l.oẽs populi.z etiã bal.z alij.z Pet.de anc.in
7 d.c.j.in pe.z vl.col. ¶ † Circa sc̃dam difficultatẽ septius rñdi pñ
illaꝝ feminaꝝ masculis applicari quorũ cõtẽplatione femine ex-
cludunĩ z nõ feminis z ita alr̃ cũ essez arbiter de iure electus iu-
dicaui motus in primis qz qñcũqz dispõ fit alicuius contẽplatio
ne lz verba expr̃sse ad illũ nõ dirigaĩ tñ illi acquiriĩ et illi cõpetit
actio casus est in.l.seruo legato.§.si testor.ff.de leg.j.per quẽ tex.
bar.ibi in terminis nr̃is cõcludit qd stante statuto qd stantibus
masculis femina nõ succedat lz tale statutũ expr̃sse nõ dispõat vo
cãdo masculos ad portionẽ feminaꝝ tñ masculi succedẽt ex quo
ipsoꝝ fauore femine excludunĩ z ipi agẽt ex tali statuto acsi de
eis expr̃sse dispositũ esset.ad idẽ tex in l.fideicõmissa.§.cũ eẽt.z.§.
interdũ.ff de le.iij.z qd vtrobiqz not.Bar.allegãdo ẽt.l.statuas
ff.de acq.re.do.z hãc regulã p dicta iura tradit bar.in.l.ij.§.vi
dẽdũ.ff.ad tertul. ¶ Mouebar sc̃do ex alia regula q̃ hz qd quo
tiẽcũqz aliquis remouet a lucro contẽplatione alicui⁹ illi appli
caĩ cuius cõtẽplatione remouetur.hãc regulã tradit Bar.in ter
minis nr̃is i.d.l.ij.§.videãdũ.ff.ad tertul.p tex.i.l.post legatũ.§.ad
mittere.ff.de his qb⁹ vt indig.z in.l.pe.C.de le.sed ita est in termi
nis qz dicte femine excludunĩ per supexistẽtiã masculi z nõ p su
perexistẽtiam feminarum ergo masculis earũ portio est applican
da.hanc regulã formaliter pbat tex.in aut.qd locũ.C.de colla.z
in corporevñ sumitur hoc ẽt probat tex.optimus quo non est da
re in iure meliorem sm bal.in.l.j.C.de secundis nup.idem firmat
Bal.in.l.maximum vitium.C.de lib.p̃te. Jdẽ in quodam suo cõ
silio qd incipit Martin⁹ idẽ tz Lud.ro.in.l.si cum dotez.in pn.
ff.so.ma.z consuluit Pe.de anch.in suo consilio.legi hanc ẽt con
clusionem optime probat tex.cũ ibi no.in.l.ij.§.si duo.ff.de colla.
bonorum vbi casus no.ad ppositũ. ¶ Tertio mouebar ex alia si
mili regul: qz quotiẽscũqz qs prohibetur a lege vel testatore alie
nare contemplatione alicuius illr̃ admittiĩ ad reuocandum alie
nata cuius cõtẽplatione facta fuit phibitio.vt tradiĩ in.l.filiusfa
mi.§.diui ff de leg.j.z in.l.peto.§.fratre z ibi Bart ff.de leg.ij.
z in.l.cum pater.§.libertis.eo.ti.z in.l.pater.§.j y.z.ij.ff.de lega.
iij.ponit Bal in.l.quoties.C.de fideicõ.z Saly.in.l.ea lege.C.de
condictio.ob causas ¶ Quarto mouebar ex alia regula ẽt simi
li qz quando aliquid aufertur ab aliquo tanq̃ ab indigno illi ap
plicatur cuius contemplatione aufertur vt in.d.l.post legatũ.§.
amittere.ff.de his quibus vt indig.z in.l.penul.vbi not.C.de le-
gi.z in.c.de hoc.et ibi not.genitor meus extra de simonia.ponit
etiam Lud.ro.in.d.l.si cum dotem. ¶ Quinto mouebar ex alia
regula que vult qd quando quis tragit clericum ad vetitum exa
men dz perdere z qd euicerit z qd clerico applicatur cum eius cõ
templatione facta fuerit talis phibitio:vt in.c.si diligenti.cũ gl.
extra de fo.compe. Ad idẽ tex.cum gl.in.c.si clerici.extra de iure
patro.xvi.q.vij.c.si qs l atrio.no bal.l.j.si vero.§.de viro.ff.so.ma.
z Oldra.consi.xv.z ita alias reperio consultũ fuisse per genitorẽ
meum in suo consilio qd incipit.municipali censura disponitur.
¶ Sexto z vltimo mouebar qm̃ fauor masculoruz fundatur in
ratione conseruande agnationis.l.j.in fin.de ventre inspi.l.quis-
quis.C.ad.l.iul.maiest.z supra latius dictum est sed si ad partem
exclusarũ admitteretur femina ex sc̃do z tertio matrimonio non
seruareĩ intentio statuentium qz non conseruaretur agnatio do
tantium igitur hoc non est dicendum ar.l.non omnis.ff.si cer.pe
ta.z sic inducta ad vnum effectum aliũ operanĩ per id qd habe
tur in.l.legata inutiliter.ff.de leg.j.cum si. ¶ Sed in presentiarũ
data materia vlterius inuestigandi.reperio alias fuisse consultum
per prefatos dños Lud.de interanne z dñm Philippum de pi
storio aduocatos solẽnes qd ẽt portio exclusarum nedũ applica
tur masculis sed ẽt feminis. Mouebant in primis ratione satis
colorata: paria enim sunt in proposito quẽm nõ esse in rerum na
tura et esse sed excludi a successione.l.si post mortem.q.liberi.ff.
de contra tabu.

de cõtratab.infi.l.de succes.liber.§.sed nostra.l.fine.§.fi.ff.de iure patro.⁊ est glo.no.in proposito in.l.pater filium.ff.de inoffi.test. cum si.sed filie predicte excludunt ab omni successione matris etiã legitima qd fieri potuit.vt est cõis opi.Dy.in regula indultum. de reg.iur.in.vi.in.l.femina.C.de nup.⁊ Bar.in.l.titio centum.§. titio genero ff.de condi.⁊ demõ.⁊ ita seruat.ergo circa successionẽ matris habent acsi nõ essent in rerũ natura.sz si nõ essent vtiqz alie admitterentur vnaqueqz pro tertia.ergo ⁊ hoc casu. ¶ Secũdo mouebantur quod tempore mortis matris predicte filie excluse a masculo tpe mortis matris reperiũt se exclusas ⁊ interpretatas. ⁊ sic non tractatur de portione quesita postea auferenda per statutũ quo casu dicebãt loqui iura in contrariũ allegata ꝙ applicatur illi cuius contẽplatione quis priuat.vt ptz in.d.l.post legatũ. §.amittere.⁊ in.d.l.pe.C.de lega.⁊ in.d.l.ij.§.si duo.ꝙ vltra comprobo qz qñ primo causatur exclusio tpe mortis quã causetur alicuius inclusio tũc psona exclusa nõ cõnumerat ⁊ habet acsi non esset in rerũ natura sz secus fit qñ prius causaret iclusio ⁊ postea exclusio.vt ptz subtiliter ex notatis p Bar.l.l.j.§.si pater.ff de cõiunge.cũ emã.libe.hanc sniam reperio cõfirmasse cõsulendo pfatum insignẽ doctorẽ do.Jo.de mõtesperello. ¶ Tertio quia q̃ rõne dictũ est.s.in prima difficultate qd filia alterius matrimonij dotata a suo prẽ non dz excludi a portiõe quia dotata de bonis alterius ⁊ nõ a familia illius q vult ipsam excludere eadẽ rõne vr qd non debeãt excludi ab illo a quo excluduntur alie filie femine.nec fz eã obstat qd masculus sit vtrinqz cõiunctus feminis exclusis.Alie vero femine siue vterine tm̃ per ea q̃ ponit Bar.in l.re coniuncti.ff.de lega.iij.quia quo ad bona prouenta a matre non videtur dispar consideratio ar.eorum que habentur in simili in l.ꝙ scitis.C.de bo.que li. ¶ Quarto mouebant qz statutum positum sub rubrica qd mulieres hñtes filios non relinquant ⁊c. puidet in additionibus simplr qd tres partes inter filios diuidãtur.qd statutum loquitur simplr siue de filijs masculis siue feminis cuiuscũqz matrimonij intelligendo successibilibus.ergo cum reperiant tm̃ dictus masculus ⁊ dicte femine ex secundo ⁊ tertio matrimonio inter eos dz dicta hereditas diuidi.cũ ergo dictum statutũ simpliciter ⁊ indistincte loquat indistincte est intelligendum.l.de p̃cio.ff.de publiciana.l.j.§.⁊ gñaliter.ff.de lega.prestã. cum si.⁊ hec rõ ɔcludit ꝙ tm̃ tres q̃rte equaliter diuidant de qbus agebat prefatus consultor.quia alia quarta fuerat per matrem relicta in casu super quo consului ⁊ ex hoc ptz rñsio fm eum ad allegata in contrariũ qz tunc portio exclusi applicat illi cuius contemplatione excluditur nisi vltra procedat prout in casu nostro.quia indistincte vult quod tres quarte inter filios diuidant. ¶ Et si dicatur fm eũ si masculi non extarent ille femine ex primo matrimonio non excluderentur ab istis feminis ex scdo ⁊ tertio ergo non dz earũ portio dictis feminis applicari.qz rñdet quod per dictum masculum aperitur via succedendi dictis feminis ad exclusionem feminarũ primi matrimonij.que alr per ipsas feminas scdi ⁊ tertij matrimonij nõ foret aperta.sicut in simili habetur in.l.posthumis.§.siquis ex his.ff.de inoffi.testa.⁊ in.l.si post mortem.§.fi.cum ibi notatis.ff de bo.pos.cõtradicit tamẽ prefatus doctor qd in hoc dubio subsistit. ¶ Quinto vltra eos confirmantur alia ratione quam qñ aliquis non admittitur ad partem aliquo iure nec admitti speratur in futurũ talis nõ cõnumeratur in numero ad faciendũ ptem.l.plane.§.si coniunctim.ff.de leg.j. vbi per Bar.⁊ Dy.⁊ p Bar.in.l.hmõi.§.si titio.co.ti.⁊ in.l.vnica.§.j.C.de cadu.tol.sed in proposito iste femine ex primo matrimonio non admittunt ad partẽ nec in futurũ admitti sperant. igitur ⁊c.⁊ p hanc rõnẽ ita quasi in indiuiduo consuluit Ang.in consi.suo qd icipit factũ est tale q̃s terra.⁊c. ⁊ si dicatur qd imo iste femine in futurũ sperant admitti cessantibus masculis dico qd talis spes non est in cõsideratione per id qd hr in.l.inter stipulantẽ.§.sacrã.ff.de ver.ob.cum si. ¶ Unde perplexus in hac difficultate primo consideraui opinionẽ sustineri posse hac distinctione v ⁊ dicemus qd aliqñ qs excluditur cõtemplatione alicuius nec adest aliqua alia persona in eodem gradu successionis ⁊ tunc illi applicatur portio exclusi.⁊ ita loquitur auf quod locũ.C.de colla.⁊ tex.in.d.l.si defunctus.⁊ quod ponit Bar.in.d.l.ij.§.videndum.⁊ Bal.in.l.j.C.de secundis nupt.cum siml.aliquãdo quis excluditur cõtemplatione vnius ⁊ adest etiam alia persona cui potest talis portio exclusi eque applicari.⁊ tũc aut prius causat inclusio exclusi ⁊ verum sit dicere ꝙ applicetur illi cuius cõtẽplatione excludit.⁊ ita pcedat tex.in.§.amittere.⁊ in.l.pe.C.de leg. ⁊ in.l.ij.§.si duo.ff.de colla.bonorum.cum si.s.alleg.aut prius in persona exclusi causatur exclusio tpe mortis quã causet alterius inclusio.⁊ tunc verũ sit qd persona exclusi habeatur ac si nõ esset in rerũ natura.⁊ ita procedat qd subtiliter ponit Bart.in.d.l.j.§. si pr̃.⁊ alie rõnes pro hac parte allegate optime etiã predicta pbant per no.p Bar.in.l.j.in fi.ff.de ɔ tab.⁊ per aliqua iura q̃ ibi alleget Bar.p tex.in.l.ij.§.si sit agnatio.ff.ad tertul.⁊ in.§.si cõsanguineo soror.eo.ti.⁊ est bonus text.in.l.si.§.finaliter.⁊ ibi bal. C.ad tertul.⁊ qd not.Bal.in.l.quicũqz.in.iiij.col.C.de ser.fugi.⁊ in.l.si quis filium.C.de inoffi.testa.per que iura videtur probari predicta cõsideratio.accedat † qz filia a statuto exclusa censet reducta ad instar extranei vt concludit Bal.in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̃.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ Fra.de Albe.in consi.lxxiiij.qd incipit statuto cõis florẽtie.⁊ idẽ consuluerunt Jo.de pegla.de senis.⁊ Bof.de mõte politiano.⁊ cõsuluit Fra.de ram.Jac.de ysolanis ⁊ plures alij solẽnes viri.vñ cũ in casu nostro causet prius exclusio dictarũ feminarũ tpe mortis ante aliquã ipsarũ inclusionez.⁊ subdit alia psona in eodẽ gradu successionis cũ masculis põt cõcludi perinde esse ac si dicte femine nõ essent in rerũ natura.⁊ sic alias feminis ex scdo ⁊ tertio matrimonio nõ exclusis censeat aperta via p masculos p id qd habet in.d.l.si post mortẽ.§.fi.de ɔ ta. optime facit tex.ad ppositũ in.l.nõ tm̃.§.in adop.in scdo rñso.ff. de bo.pos.ɔ tab.⁊ hec est noua ɔsideratio ⁊ subtilis. ¶ Cõsiderãdũ etiã est p̃dicta alia via posse ɔcludi vcz ꝙ ex quo ppter dispõnẽ statuti ꝙ vult ꝙ † mulier nõ possit disponere vltra quartã in p̃iudiciũ filiorũ qd in hereditate matris censeat aucta legitima q̃ lz de iure cõi sit tertia vt in auf.nouissima.C.de inoffi.testa. censeat ex forma statuti aucta vsqz ad tres quartas.⁊ ita in simili statuto ɔcludit Fede.de se.⁊ refert ⁊ sequit Dñicus de sancto Gemi. in.c.fi.de imu.ec.in.vj.idẽ in indiuiduo de tali statuto consuluit Bal.in suo ɔsi.qd incipit in xpi noĩe amẽ.in.q.que vertit.⁊ Bal. in ɔsi.alio qd incipit i noĩe dñi amẽ.Uisis actis ⁊ actitatis.Idẽ cõsuluit Calde.in ɔsi.qd incipit.in dei noĩe amẽ sup pũcto trãsmisso ⁊ in alio consi.qd incipit lex municipalis.que oĩa ɔsilia late retuli alr in alio meo ɔsi.de quo.s.ɔsi.cl.in.xj.col in fi.⁊ in seqũ. col.cui se subscripserunt oẽs aduocati senenses.quibus premissis succedit alia doctrina cõis que hz qd persone femine excluse a statuto stantibus masculis nõ cõnumerant in numero filiorum in diminuẽda legitima vt ɔcludit Ang.in.l.papi.§.qm̃ autẽ quarta.ff.de inoffi.test.ar.gl.in ea.l.§.vnde siqa vna.idẽ ɔcludit Angе.idẽ pũctualiter tz Pau.de ca.in hereditate mr̃is p not.rõnes in suo solẽni consi.qd incipit qm̃ fundamentũ hmõi articuli ɔsi. cclxxxiij.in.j.vol.cuius rõnes nõ refero breuitatis cã idẽ Ang.in ɔsi.qd incipit statuto cauet qd filia.⁊ tz Sali.in auf.nouissima. ⁊ de inoffi.test.idẽ Imo.in.l.plane.§.si duobus.ff.de leg.j.⁊ scdz hãc opi.alr cõsuluit valde solẽniter totum cõllegiuz paduanum ⁊ licet alique rationes ⁊ autoritates possent in cõtrarium adduci tamen hec opinio est probabilior ⁊ cõmunior quam disputando secutus sum in mea disputatione que incipit cornelius tacitus.si ergo in diuidenda ⁊ cõnumerãda legitima filie excluse nõ cõnumerantur potest cõcludi quod quo ad tres quartas debeat fieri diuisio equaliter quo autem ad aliam quartam stat dubitatio de qua.s.in qua subsisto.quia ex vna parte v get stricta rõ. ex alia mens statuentiũ in fauorem masculorum.sed quo ad tres quartas placet conclusio statim firmata predicta noua consideratione.⁊ ex his est expedita prima questio principalis. ¶ Circa secundam questionem breuiter dico quod filij habent antifactũ lucratum a muliere ex matrimonio ex quo sunt suscepti ⁊ sic filij ex primo matrimonio habent primum antifactum filij ex secundo secundum filij ex tertio tertium.casus est in.l.cum alias.C.de secundis nupt. Laus deo ⁊c.

¶ Consilium.lxxxv.

1. ¶ Laudum emologatum habetur instar transactionis.
2. Laudum si sit a partibus emologatuz ⁊ in eo sit lesio an aliquo modo rescindi possit.
3. Remedium.l.ij.C.de rescinden.vendi.an habeat locum in trãsactione.⁊ nume.6.
4. Laudum si quis iurauerit seruare ⁊ non contrauenire tale iuramentum habet tacitam conditionem si arbitrator fuerit eque arbitratus.
5. Iuramentum non presumitur appositum in contractu etiam si probetur solitum fuisse apponi.
7. Transactio quando habet separata capitula an irritetur ratione enormis lesionis.
8. Compensatio admittitur in restitutione dotis.
9. Statutum si prohibeat alienationem dotis vltra quartam et aliud statutum disponat ꝙ secundus vir lucretur tertiam vxore predecedente cum filijs ex primo matrimonio.in illa tertia cõputabitur quarta.

Consilijs nostris trinus

deus optimus adsit vt fas perpetuo sanctaqz iura loquar.Uiso cõpromisso facto inter Jacobũ ludouici ⁊ dñaz Petrã eius vxorẽ iã ductã ad domũ annos quatuor añ ex vna ⁊ nellũ Frãcisci ⁊ dominã Margaritã eius vxorẽ ⁊ filiã dicte domine petre ex altera.⁊ laudo inde lato per petrum Mannis Bindi.⁊ visa cõsignatione facta domine Petre p dotibus

suis de rebus in laudo ɔtẽtis ⁊ quietatiõe facta dicte dñe petre de reb⁹ administratis p eã ⁊ ratificatiõib⁹ īde secutis ab vtraqʒ ptiũ put ī fi. laudi appet. ¶ Et supposito in facto q̄ dicta dña petra habuerit in dotẽ florenos septingẽtos qnquaginta quos debeat recipe a dña marg. filia ⁊ hẽde dñi petri primi viri dicte dñe petre. ¶ Et psupposito q̄ inter res cõcessas dñe petre p lau dũ al's res quas pbari põt dñam petrã reduxisse ad man⁹ suas a qbus p laudũ fuit quietata arbiter p laudũ cõcessit bõa res ⁊ iura ɔcedẽdo ⁊ ɔtrãdo ascẽdẽtia ad estimationẽ florenoꝝ mille ducẽtoꝝ vel trecentoꝝ ⁊ vltra. ¶ Itẽ psupposito q̄ p laudũ declaratũ fuit qd possessio de capraia ɔcessa dicte dñe petre p florenis. cccclxxv. deberet p dcã estimatione remanere penes dictũ Iacobũ ⁊ q̄ dcã possessio erat estimatiõis floreꝝ. dcc. siue. dccc. ¶ Itẽ supposito in facto qd dicta dña petra est mortua ⁊ dña marga. renũciauit hereditatẽ sibi debitã de iure cõi ⁊ successionẽ etiã ex forma statutoꝝ. ppter quã repudiationẽ Frãciscus filius dñe marga. ⁊ nepos dñe petre acceptauit successionẽ dñe Petre quo ad tres quartas fm formã statutoꝝ suprascriptoꝝ. ¶ Uñ viso qd dicta dña marga. fuit enormiter lesa ⁊ eius nepos reꝑit lesus grauiter p dictũ laudũ qrif nunqd eis vel alicui eoꝝ in aliqua pte aduersus dictã inıqtatẽ aliq̃ remedio succurraf. ¶ Circa quã ɔsultatiõe videbaf pria facie dicẽduʒ q̄ nullo remedio possit succurri aduersus inıqtatẽ dicti laudi. Pmo qꝛ ptes in cõpromisso pmiserũt attẽdere ⁊ obseruare qcqd laudũ esset ⁊ nõ ɔuenire. ⁊ ita iurauerũt vñ saltẽ virtute iuramẽti qd põt seruari sine iteritu salutis eterne vr̃ q̄ dicto laudo nõ possit ɔueniri p tex. in. c. cũ ɔtingat extra de iureiu. cũ ibi plene not. Et vr̃ hoc tenere Spec. de se. in suo ɔsi. cxx. qd incipit sup eo qritur nunqd cõpromissum faciunt que no. Spec. in ti. de arg. §. fi. ⁊ no. p Ioã. an. in addi. Spec. eo. ti. §. sequif. ver. qd si compromissi. vbi dicit q̄ aut iniquitas est causata re ipsa ⁊ tunc nõ põt peti reductio ad arbitriũ boni viri obstante pmissione iurata aut dolo arbitratoris ⁊ tunc secus. vñ cuʒ in casu nostro nõ allegef dol⁹ arbitratoris nec probef daf intelligi q̄ promissio iurata de nõ cõtrauenĩẽdo obstat quo minus aduersus dictũ laudũ non daf aliud remedium. ¶ Secundo hec cõclusio probatur. Nã pdictũ laudũ fuit a partibus emologatũ ⁊ ratificatũ. ⁊ sic videf q̄ nullo modo rescindi possit sicut snĩa que trãsiuit in rem iudicatã tradit in. l. cũ antea. ⁊. l. ne in arbitris. C. de arbi. ⁊ ita ɔcludunt Dy. ⁊ Bart. in. l. j. ff. de re iu. vñ sicut res iudicata rõne enormissime lesionis facte etiã vltra dimidiã snĩa non põt rescindi: vt. d. l. j. cũ ibi no. ⁊ in. l. impe ratores: ⁊ in. l. post reʒ eo. ti. ita nec hmõi laudum emologatum.

1 ¶ Tertio † qꝛ ex quo laudũ fuit emologatũ ⁊ sic firmatũ specifice cõsensu partiũ habef tunc pprie instar trãsactionis vt declarat Bal. in rubri. extra de arbitris. ⁊ Pet. de ancha. in sua dispu tatione q̃ incipit. c. laicus lʒ anteq̄ emologef non dicaf proprie trãsactio sed lato sumpto vocabulo: qꝛ al's si pprie diceref trãsactio cõpromissum stãte laudo sequeref q̄ nõ posset reduci ad arbitriũ boni viri sicut trãsactio. l. lucius. §. fi. ff. ad treb. qd est cõtra tex. in. l. si societatẽ. §. arbitroꝝ. ff. p soc. ⁊ hoc q̄ sequuto laudo tãtum dicaf trãsactio lato sumpto vocabulo tʒ Io. an. in ti. de arbitro. §. arbiter. ver. arbitrator. ⁊ Bar. in. d. §. arbitrorum. ⁊ sensit expresse Bal. in. l. fi. in. ij. opi. C. de cõtrahen. emp. ⁊ ita dʒ intelli

2 gi gl. in auf. si vero cõtigerit. C. de iudi. stãte † aũt emologatiõe tunc pprie vr̃ habere vires trãsactionis fm Bal. in dicta rubri. extra de arbi. Et p ɔñs videf nedum q̄ nõ possit peti reductio: sed nec etiã qd def aliqd remediũ. puta. l. ij. C. de rescin. vẽ. ppter deceptionẽ re ipsa qꝛ tale remediũ nõ vr̃ hẽre locũ in trãsactione. vt tʒ Spe. in ti. de emp. ⁊ ven. § nunc videnduʒ. Et Inno. ⁊ Io. an. in. c. cũ cãm de emp. ⁊ ven. ⁊ Bal. in. d. l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊ in. l. fi. in prin. C. cõia de leg. ⁊ in. l. ordo. C. de execu. rei iudica. ⁊ in plerisqʒ alijs locis rationes ⁊ iura omitto que videri possunt. ¶ His tñ non obstantibus puto q̄ aliquibus remedijs succurri possit dicte dñe Marga. ⁊ eius nepoti aduersus tantã inıqtatẽ q̃ in narratione puncti psupponif. ¶ Et in primis p declaratione psuppono qd qdã est transactio explicita inter partes principales. ⁊ ab ista nõ recedif. d. l. lucius. §. fi. ff. ad treb. qꝛ hʒ in se expressum cõsensum partiũ declaratũ ab eis. Quedã est transactio s. cõmissa declaratione alterius ⁊ tunc qꝛ ille vr̃ assumptus vt iu dicet vt bonus vir. Idcirco si male arbitraf ad equitateʒ reduci dʒ ista sunt de intentione Bal. in. d. l. fi. Ex qbus dico q̄ allegata p Dy. ⁊ Bar. in. d. l. j. ff. de re iud. inquãtũ dicũt q̄ post emologationẽ dʒ habere vim rei iudicate. intelligo quo ad hoc vt rõne enormissime lesionis vltra dimidiam nõ possit intẽtari remediũ. d. l. ij. C. de rescin. ven. qꝛ laudũ emologatum in quo adest cõsensus specificus in hoc non differt a trãsactione in qua ẽt adest specificus partium cõsensus. ⁊ inde tũc dicebat Bal. in. d. rub. extra de arbi. est pprie transactio. alia ergo remedia que cõpeterent ad uersus verã trãsactionẽ cõpetere debẽt aduersus dictum laudũ emologatum: quoniã nõ est dare rõnem differẽtie. ergo eadẽ esse

dʒ iuris dispositio. l. illud. ff. ad. l. aq. ⁊ l. a titio. ff. de ver. ob. cum si.

3 sed aduersus † verã trãsactionẽ daf remedium. d. l. ij. C. de rescin. ven. qñ habito respectu dubij euẽtus litis sup qua transactio facta est ⁊ non ad veraʒ estimationem quis esset deceptus vltra dimidiam eius qd erat pstandũ ita ɔcludit no. Bar. in. l. si qs cum aliter. ff. de verb. obli. ⁊ ita intelligit glo. in. l. lucius. §. fi. ff. ad treb. ¶ Unde fit cautus procurator q̄ deducat deceptionẽ etiam in specto euentu illius questionis ⁊ cõtrouersie qui non multũ erat considerandus in casu nostro probato q̄ res peruenerint ad manus domine petre ⁊ hanc opi. tenẽt Ray. de for. Barto. Angel. Imo. Pau. de ca. in. d. l. lucius. §. fi. eandem tenent Bar. Ang. in. d. l. ij. C. de rescin. vẽ. hanc opi. tenet Bar. in. l. si societatẽ. §. arbitroꝝ. ff. pro soc. illã sequitur Ludo. ro. in. d. l. si quis cum aliter. Idem tenẽt do. Ant. ⁊ Io. de imo. in. c. quintaualłis. extra de iureiur. tenent etiã do. Cardi. floren. Imo. ⁊ do. Ab. Moder. in. c. cũ cãm de emp. ⁊ vend. Et lʒ sint hincinde opi. ista videf magis cõis a qua in consulendo ⁊ iudicando nõ est recedendum vt traditur in. l. fi. C. de pena iudi. qui male iudi. ⁊ in. c. j. extra de re iudica. ⁊ pbatur rõne qꝛ cõis opi. est in. d. l. ij. ⁊ in. d. l. si quis cũ aliter. ⁊ remediũ. d. l. ij. habeat locũ in cõtractibus stricti iuris ergo sic in transactione qñ non est dare rõnem drĩe. ergo ideʒ ius. d. l. illud. ff. ad. l. aqui. c. translato. de consti. cum si. ⁊ hanc opi. tenent Pau. de ca. ⁊ Io. de imo. in. d. l. si quis cũ alr̃. ⁊ sequunf magis cõiter moder. rñdẽtes ad multa iura que in cõtrariũ alleganf altero de duobus modis vel q̄ pcedunt quãdo nõ fuit lesio vltra dimidiã vel loquunf habito respectu ad estimationẽ verã ⁊ non ad dubiũ euentũ. Et hanc opi. tʒ Sio. in. §. arbitroꝝ. ⁊ hec opi. qꝛ fraudibus obuiat est amplectẽda. ar. in. l. in fundo. ff. de rei vẽdi. qm̃ ius est ars boni ⁊ equi. l. j. ff. de iusti. ⁊ iure ⁊ ideo iudex semp eqtatẽ pre oculis habere dʒ. l. q̄ si ephesi. ff. de eo q̄ cer. lo. ¶ Nec

4 predictis ob. q̄ † iurauit seruare laudũ ⁊ non contrauenire: qꝛ tale iuramentuʒ hʒ tacitam conditionẽ si arbitrator eque fuerit arbitratus. l. si libertus. ff. de ope. lib. ⁊ sic põt contrauenire ratione enormis lesionis. ⁊ ista est cõis ɔclusio quã tʒ Dy. in regula sciẽti. de reg. iu. in. vj. facis tex. ⁊ ibi hoc Bal. in. l. fi. C. de nõ nu. pec. ⁊ tʒ Bar. in. d. §. arbitrorum. ⁊ Ang. in dispu. duo ad inuicem litigantes: vbi dicit procedere dictum Io. an. qñ est dictum q̄ non possit cõtrauenire rõne enormis vel enormissime lesionis qd non fuit dictũ in casu nostro tenent Bal. ⁊ Saly. in. l. cuʒ antea. C. de arbi. ⁊ Saly. in auf. sacramẽta puberũ. C. si aduer. ven. Pe. de ancha. in sua dispu. que incipit cũ laicus. Cano. cõiter maxime do. Io. de imo. in repe. in. c. quintaualłis. extra de iureiu. ⁊ qꝛ ista est cõis opi. nõ insisto. ¶ Sed iteruʒ dicat aliquis. si tale cõpromissum sequuto laudo emologato hʒ instar transactionis. ⁊ oppositum fuit iuramentum q̄ aduersus trãsactionem iuratã nõ cõpetat remediũ. d. l. ij. qm̃ iuramẽtum excludit siue ipedire videf remediũ illius legis nã si aduersus vẽditionẽ iuratã sine aliũ ɔctuʒ bone fidei nõ daf remediũ illius. l. vt cõcludũt gl. ⁊ cõiter doc. ibi ⁊ moder. in. d. l. si quis cũ alr̃. ⁊ Saly. in. d. auf. sacramẽta puberꝝ. ⁊ latissime ponit Imo. post do. Ant. ⁊ Pe. de anch. in. c. cũ cãm extra de emp. ⁊ ven. ergo multominus dʒ posse rescindi trãsactio iurata q̃ est stricti iuris ad quã difficilius extendif remediũ. d. l. ij. auf. multomagis. C. de sacrosan. ec. ¶ Sed ad hoc faciliter respondetur q̄ iuramentum fuit appositum solũ in cõpromisso in quo hʒ tacitã cõditionẽ vt supra ⁊ sic nõ impedit sed emologatio que operaf laudũ habere vim trãsactionis nõ fuit iurata cuʒ tñ in fine laudi dicaf psentibus partibus ⁊ acceptãtibus: ⁊ sic põt

5 rescindi remedio illius. l. ¶ † Nec iuramẽtũ psumif qd non reperitur appositũ ⁊ scriptũ cũ nihil extrinsecũ dʒ psumi. l. si stipulatus. §. crisogonus. ff. de ver. ob. qꝛ est solẽnitas extrinseca. l. cũqʒ ff. de publi. imo ⁊ si probaref solitum apponi lʒ alie clausule solite haberenf pro appositis iuxta. l. si nolit. §. qꝛ assidua. ff. de edil. edic. ⁊. l. fi. C. de fideiuf. tñ iuramentuʒ nunq̄ psumif nec habef pro apposito vt singu. voluit. do. Ant. de but. in. c. pe. extra de iureiu. ⁊ sic tollif predicta obiectio. ¶ Sed adhuc iteꝛum instabit quis lʒ qñ tm̃ adest consensus implicitus vt in cõpromisso sequuto laudo possit rescindi laudũ rõne lesionis vt supra. ita qñ est tm̃ consensus explicitus vt in vera transactione prout supra etiã cõclusum est: tñ ex quo in casu nostro diuersis tpibus interuenit primo consensus implicitus demũ interuenit explicit⁹ videf q̄ non possit rescindi tanq̄ roborata duplici ɔsensu cum fortius sit duplex vinculũ q̄ vnicũ. arg. l. si mulier. C. ad treb. vbi lʒ al's mulier q̃ intercessit iuuaf velleiano tñ non iuuaf vbi interuenit geminatio ɔsensus. Ad idẽ tex. in simili in auf. siue a me. C. e. ti. facie tex. in auf. vt nulli iudicum. §. ⁊ hec vero iubemus. iũcta. l. j. C. de pe ti. bonorum subla. lib. x. ⁊ eius qd habetur in. l. cum scimus. C. de agri. ⁊ cẽsi. lib. xj. faciunt omnia iura que in simili allegat Lud. ro. in. l. si vero. §. de viro. in. xxxj. falli. ff. so. ma. ¶ Sed ad hãc ob

6 iectionẽ rñdeo q̄ † etiam interueniente duplici cõsensu hʒ locũ d. l. ij. in cõtractibus stricti iuris hoc probaf ex cõmuni theorica

doctorum

doctoꝝ volētium qđ si quis in ꝑmissione fuerit deceptus. ⁊ post promissionē tradiderit rē. tñ locum hꝫ dictū remediū. ⁊ tñ clarū est. q̄ tūc interuenit duplex consensus vnus in ꝑmittendo alī⁹ in tradēdo: dictā aūt opi. tenēt Bar. ⁊ magis cōiter alij in. d. l. si q̄s cū aliter. ⁊ Bart. Bal. ⁊ alij in. d. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ Bart. in. l. demus. in fin. ⁊ in. l. in summa. in princip. ff. de cōdi. inde. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. q te debere. ff. de cōdi. ob cām. Hoc ꝓbat tex. in d. l. ij. vbi dr̄ qđ daē remediū vel qđ q̄s reddat pretiū repetat rē vel qđ petat qđ suppleaē iustū pretiū. ⁊ sic loquiē tex. post factā traditionē. ⁊ p ɔñs qñ interuenit duplex cōsensus ⁊ tpe traditionis ⁊ tpe ɔtctus. aliās esset opus restrīgere illā legē qñ traditio interuenit tpe ɔtctus qđ non est dicēdū cum illa lex indistincte loquaē ergo indistincte dꝫ intelligi. l. de ꝓcio ff. de publicia. ⁊ ex. dist. ꝗ romanoꝝ nec hoc esset de intētiōe doctoꝝ. Ergo pari rōe in casu nostro duplex cōsensus nō habeat obstare quominus habeat locum dictū remediū ne cōtingat alicui locupletari cū alieno iactura. l. nā natura. ff. de cōdi. inde. ⁊ in regula locupletari. de reg. iur. in. vj. ¶ Sed iterū ⁊ fortius instabit q̄s qđ predictū laudū emologatū qđ hꝫ istar trāsactiōis inter alia hꝫ duo separata capitula. vnū est in quo certe possessiones ⁊ bona assignanē ꝑ dotib⁹ ꝑ florenis. decl. Aliud est in quo dña petra quietaē ⁊ liberatur ab oī administratione tutele. ⁊ ab oī venditione facta ꝑ dictā dñam Petrā. vñ cū sint duo capitula sepata si in primo in assignatione ꝑ dote nō apparet tāta deceptio qđ habeat locū remediū d. l. ij. videtur qđ non vitieē nec possit irritari licꝫ in alio capl̄o appareat enormissima lesio † qñ trāsactio continet separata capl̄a licꝫ in vno vitieē ex aliqua cā nō irritaē in alio in quo nō militat eadē ratio. vt est casus in. l. si ex falsis. cū ibi not. C. de trāsact. tot enī cēsent esse lauda ⁊ trāsactiones quot sunt capitula. l. scire debem⁹. ⁊. l. qđ videtur. ff. de verb. obli. ⁊ ideo nō dꝫ vnuꝫ ꝑ aliud vitiari ꝑ id qđ habeē in. l. etiā. §. j. ff. de mino. ⁊ in. l. quedā mulier. ff. famil. ercis. ⁊ in. l. cornelia pia. ff. de iurepa. ⁊ pro his bene facit tex. in. d. l. ediles. §. fi. cū ibi no. ⁊ in. l. qđ si nolit. §. cū eiusdē. cū ibi no. ff. de edil. edi. Ex quibus vr̄ ɔcludi qđ in dicto capitulo assignationis facte laudū non possit irritari cum nō allegetur vel psupponatur sufficiens lesio. ¶ Sed ad hoc vr̄ posse rīderi qđ imo dicta trāsactio siue laudū in totū rescindaē qm̄ dicta assignatio dicit posse.

7 sionis in dotem siue dicta assignatio dotis fuit facta ex eo q̄ fuerat ab administratione absoluta ⁊ a rebus alienata ꝑpter que erat heredib⁹ obligata in quātitate ascēdēte ad magnam ꝑtē dotium. ñ si no fuisset ita absoluta debuisset in dicta qualitate liquidato debito cōdēnari ⁊ facta cōpēsatione que fieri in restiōne dotis admittitur fm̄ magis cōem sniam glo. ⁊ doc. in. l. dinortio. §. ob donationē ⁊ Ba. ⁊ doc. in. l. rem. §. j. ff. so. ma. ⁊ glo. ⁊ doct. in l. vnica. §. taceat. cū le. C. de rei vx. ac. ⁊ per cōsequēs ꝑ q̄titate dotis in quā remansisset creditrix nō fuisset assignata possessio tāte estimationis. ⁊ sic patet qđ talis assignatio fuit depēdēs ⁊ causata ab absolutione pdicta sed qñ vnū depēdet ab alio licꝫ illa sint

8 separata tñ ex dispositiōe iuris iudicantur inseparabilia. ⁊ vno rescisso rescinditur aliud per illā regulam vtile per inutile. vt cōcludit Bar. post Ja. bu. in. l. grece. §. illud. ff. de fideius. ⁊ Moder. in l. si stipulanti. ff. de ver. ob. ꝑ hoc tex. in. l. itaqꝫ. ⁊ in. l. precedē ti in fi. ff. de edil. edic. ⁊ qđ no. de dependentibus ⁊ cōnexis in. d. l. qđ si nolit. §. cum eiusdem. ⁊ in. d. l. ediles. §. fin. cum si. ¶ Preterea nullus negabit qđ si in capitulo absolutionis est causata sufficiens lesio qđ respectu illius capituli causati non possit rescindi remedio. d. l. ij. attenta opi. s̄. retenta. vnde saltem capitulum debet rescindi. ¶ Sed replicabitur dato quod illud capitulum rescindatur si non rescinditur primum capitulum assignatiōis dotis hoc nihil releuabit nepotem vel filium domine Margarite q̄ filius renunciauit eius bonis ⁊ maritus nō est heres. ⁊ sic nec pos nec a filia: sic a matre sua poterit aliquid cōsequi nec etiam a viro qui nō ē heres nec nepos a semetipso. l. heres a debitore. ⁊. l. prauius. ff. de fideiusso. cum etiam nolit heres esse maritus: aut habebit tertiam dotis assignare ex forma statuti reliquū habebit nepos. ⁊ sic nullius vtilitatis erit huic nepoti talis rescissio. Nec etiam filie que nihil a nepote vel viro cū nō sint heredes videtur petere posse. ¶ Sed ad hoc respōdetur qđ imo poterit esse vtilis talis rescissio. quia si talis liberatio rescinditur apparet qđ ꝑ ex tunc domina Petra remansit debitrix domine Marga. in tali quantitate que ascendebat vltra quartam dotium suorum. ⁊ sic iam administrando ⁊ alia dicit disposuisse de sua quarta. vnde non potuit postea nubendo alienare tertiam dotium assignatarum quam debet lucrari scđo vir ex trātibus filiis ex primo ⁊ nō ex scđo obstāte. s̄. scripto statuto ꝓhibente ne mulier alienet vltra quartam bonoꝝ suoꝝ in ꝑiudicium filioꝝ vel nepotum. licꝫ enī videatur vltra quartam permissa alienatio vsqꝫ ad tertiā nubendo scđo viro ea decedente cū filiis ex primo et nō ex scđo. vt dictum est. tñ nō puto qđ alienando prius quartā possit etiā postea nubēdo tertiā alienare. ¶ Hoc probatur ex cōi theorica doctoꝝ quam ponūt in fili in. l. hac edictali. C. de scđ. nup. in prin. vbi concludūt q̄ cū in tex. habeaē q̄ mulier trāsiēs ad secūda vota non possit vllo titulo in scđm cōiugē trāsferre plus q̄ reliq̄rit vni ex filiis ꝑmi matrimonij licꝫ ex forma statuti caueaē q̄ vxore ꝑdecedēte vir lucretur dimidiā. tñ vxor scđo nubēdo non tollit dispēdium. d. l. hac edictali. q̄ scđs in scđm virum in preiudiciū filioꝝ non posse trāsferre sic dꝫ ɔtctū celebrare qđ ex ipso ɔtctu nō sequatur aliqđ iure ꝓhibitū. l. codicillis. §. pe. ff. de leg. ij ⁊ not. glo. in. l. si ita quis. §. ea. l. ff. de verb. obl. ⁊ ita cōcludūt ibi Bar. Bald. ⁊ Saly allegando plures doctores antiquos hoc tenuisse. Ergo eadem mulier q̄ alienauit quartam debet ita facere qđ non sequatur alienatio ꝓhibita. ⁊ sic qđ non sequatur alienatio vltra tertiam ꝑut ꝑmittit statutū intelligo computata quarta de qua potest disponere Et hoc modo minus offenditur dispō statuti prohibētis alienationē vltra quartā. l. facit. l. precipimus. cū vulga C. de app. ⁊ ꝑ hoc facit † q̄ cum vnū statutū prohibeat alienationem vltra quartam ⁊ aliud statutū velit q̄ vxore predecedēte cū filiis ex primo matrimonio ⁊ nō ex scđo qđ scđs vir lucretur tertiā. in illa tertia dꝫ cōputari illa quarta de qua ꝑmittit statutū. ⁊ ita in terminis istoꝝ statutoꝝ cōsuluit insignis doctor do. Guil. de perusio in cōsilio quod incipit tres leges municipales. cui ɔsi. se subscripserūt bal. ⁊ do. Sistulus de sistutis de aiculo do. Rosell⁹ de rosellis de are. ⁊ d. Lud. de albergottis. solennes aduocati. Si ergo computaē illa quarta in illa tertia. cum disposuisset de quarta non potuit postea nubendo disponere iterū de tertia poterit ergo do. Marga. habere sibi quartaꝫ dotiū vigore q̄titatis qua tenebatur dña Pet. vigore administrationis ⁊ alienationis factarū. ⁊ reliquuꝫ vsqꝫ ad tertiā erit viri reliquum vero nepotum ipsius dñe Pet. qđ etiam alia via ostēdiē. nā nulli dubiū q̄ si dña petra fuit tutrix ⁊ administrauit qđ pro dicta administratiōe fuerūt eius bona ⁊ dotes obligate siue fuerit facta expressa hypotheca siue non. quia pro administratione oīa bona et iura dicte. d. Petre fuerunt tacite obligata qm̄ bona tutorum et curatorum sunt tacite obligata pupillis ⁊ adultis pro mala administratione. l. ꝑ officio. C. de admi. tu. ⁊ idē est in eo qui ꝑ tutore ⁊ curatore se gessit. l. debitor⁹. ff. de priui. credi. ⁊ sic poterit do. Marga. venire contra dotes dñe Petre vsqꝫ ad quartam. ⁊ ꝑ ɔñs videē q̄ vir non poterit lucrari nisi ab illo. s̄. vsqꝫ ad tertiam vt dictum est. ¶ Sed vltimo dicet aliquis hec procedunt quo ad dñam Pe. licꝫ enī rescindatur respectu lesionis illate a domi. Petra non videtur qđ hoc possit ei⁹ viro nocere. arg. regule nō dꝫ alteri cum materia. ff. de reg. iur. ⁊ ei⁹ qđ habeē in. l. sej. ff. de re iudi. ⁊ per totū. C. res inter alios acta. ¶ Sed breuiter respōdeē q̄ cū vir habuit cām ab vxore resoluto ⁊ rescisso iure vxoris censeē esse resolutū ius viri. l. lex vectigali. ff. de pig. facit tex. l. sepe. in fi. cū ibi no ff. de re iudi. ⁊. l. si sponsus. circa mediū. ff. de dona. inter vi. et vxo. ¶ Post remo etiā posito sed non ɔcesso q̄ oīa supra scripta cessarent. s̄. quod dicta trāsactio siue laudū non posset rescindi ⁊ quod dictus vir lucraretur tertiā partē dotis datez sibi ɔsignate. ¶ Adhuc etiā superest vnū indubitatum remedium dicto nepoti. nam si verum est q̄ dicta possessio assignata in dotē per florenos. cccclxvij. cum hoc quod pro dicta estimatione deberet remanere penes virū soluto matrimonio tūc tēporis valebat florenos. dcc. vel. dccc. pōt reuocare dict⁹ nepos vino. dictā lesionē maxime dicte estimationis hoc est q̄ debeat remanere pro dicta estimatione apud virum cū sit maioris estimationis quod sic deducit. Item in laudo possessio est assignata dñe Petre per arbitrum ꝑ dicta estimatione. ⁊ de hoc arbiter habebat compromissum demum arbiter cum dicto pacto quod deberet remanere penes virum et sub eadem estimatione eandem assignat eius marito. ⁊ tñ inter maritū ⁊ vxorem nullū erat compromissum. vt patet ex compromisso: solum ergo sustentari potest hoc virtute ratificationis viri ⁊ vxoris in virtute trāsactionis. arg. gl. sing. cum ibi no in. l. ij. C. cōia vtriusqꝫ iudi ⁊ ei⁹ quod habetur in. c. cū dilecta. de confir. vti. vel inuti. Sed hoc nō potuit facere in preiudicium filiorum vel nepotum vt cantat statutum. nam predicta domina Petra se nubendo predecedēte ea dicitur tertiam partem alienare in qua computatur illa quarta vt. s̄. ɔclusum est. vnde non potuit eodem tempore alienare tertiam ⁊ preiudicare nepotibus in illa q̄titate estimationis cōtra formam statuti suprascripti ¶ Nec ob. si dicit filia prior in gradu etiam cōsensit q̄ non pōt ɔuenire. per consequēs videē quod nepotes nō possint. argu. l. si viuus matre. C. de bon. mater. ⁊. l. scripto. ff. vñ libe. et. l. si quis filio exheredato. ff. de iniusto testa quia quatenus loquitur de nepotibus statutum vr̄ intelligendus nisi filie precedāt in gradu de quorū preiudicio agi vr̄. facit. l. posthumorum. ff. de iniust. rup. ⁊ irri. testō. ⁊. l. siue quecqꝫ. in princi. ff de here. insti. ⁊. d. l. si quis filio exheredato. ¶ Ꝗ respōdeo quod predicta procederent qñ filia acceptasset hereditatem vel viuēte p̄re: vel postea renuntiasset illā in manibus p̄ris vel fratrum quo casu nepotes excluderētur: secus qñ filia simpl'r renūciat quia tunc

successio devolvit ad nepotes quibus factum matris nõ preiudicat vt hec p
bant ex his que ponunt Bar. et Moder. l. qui superstitis. ff. de acq. he
re. et Bald. Pau. de ca. et Moder. l. in l. pactum q dotali. C. de col. et
Bal. et Moder. no. in l. fi. C. de pac. vnde cum nepos sit ille de cu
ius preiudicio agit ipse pt venire contra factum auie matris nũ licet matris
consenserit qr talis cõsensus eis nõ preiudicat debz enim intelligi statu
tũ q mater nõ possit disponere in preiudiciũ filiorũ vel nepotũ. s. il
lorum qui acceptant talẽ successionẽ trium quartarum ex forma statu
ti. et succedunt in illis tribus quartis. Nam in simili videmus qd
stante statuto quod stantibus masculis filia femina nõ succedat
q filia preterita ita demũ excluditur a masculo si masculus suc
cedit et ita intelligit statutũ de similibus vt latissime cõcludit Jo.
de imol. et sequunt Moder. in l. gallus. §. et qd si tm. ff. de lib. et post
hu. Cuius opi. als consultũ vidi per dnm Bũdictũ de barzis. dnm
Benedictũ de acoltis dnm Sallustiũ et dnm Ottonem solẽnes ad
uocatos q ẽt declarat statutũ cũ dicit ita q nõ possint filii priua
ri bonis suis quibus nõ dicunt priuari si non succedant cum pri
uatio presupponat habitũ vel in potẽtia vel in actu. l. x. et de ver.
obl. c. ad dissoluendũ de despon. impu. quod nõ est in eo qui renũ
ciauit. l. sicut C. de repu. here. ¶ Hoc apertius demonstrat addi
tio ad statutũ dũ dicit. Relique tres partes inter filios diuidant
ex qua pz q bene cõsideratur preiudicium illorum qui succedũt nõ
illorũ qui non succedunt. Cum ergo nepos sit ille qui succedit eius
preiudicium consideratur et nõ filie que renũciauit et sic nihil ope
rat dictus cõsensus prestitus p filiã. Nec põt se tueri martinus dñe
Petre dicẽdo q dña Marga. in eius fraudẽ non potest renũcia
re vel si nõ nocet renũciatio qr semper põt quis nolle acquirere ẽt in
fraudem alterius: imo ẽt renũciare ius iam quesitum et radicatum
irreuocabiliter vt in legato: vt hec probant in l. que aũt per totũ.
ff. que in frau. cre. Ex quibus omnibus licet nõ vt singulis sed simul
iũctis cõcludo qd dictis dñe Marga. et eius filio vel alteri ipsorũ
sucurri debz aduersus tantam iniquitatem si vera sunt que in pun
cto narrantur. Laus deo omnipotenti. etc.

a ¶ Cõis cõ clo q in p batõe finiũ sufficit talis qualis pba tio: licet nõ sit oino plena adde. j. eo. volu. cõsil. lxxxix. l. fi ne. vbi suffi cit semiple na pbatio.

¶ Consilium. lxxxvj.

1 Jurisdictio per que instrumenta probetur: et confines iuris dictionis.
2 Fama probat dominiũ et finem iurisdictionis in antiquissimis.
3 Notariũ quẽpiam fuisse probatur per productionẽ multorum in strumentorum ab ipso factorum.
4 Probatio talisqualis licet nõ sit omnino plena sufficit tñ in pro batione finium.
5 Curia siue curtis est dictio equiuoca.
6 Res existens intra fines alicuius loci psumit esse de finibus: vel il lius cuius sunt fines.
7 Nomen Imperatoris vel pape instrumentis preponi debet.
8 Prescriptio non procedit feudo prohibito alienari.
9 Ratio que indirecte concludit in teste est sufficiens.
10 Titulus generalis p suo nõ sufficit. ad pscriptionem de iure cõi.
11 Prescriptio nõ currit quando est promissum perpetuo attendere et obseruare.
12 Prescribi nõ possunt nõ quesibilia.
13 Senarum communitas nõ recognoscit superiorem.
14 Restitutio in itegrũ cõpetit vniuersitati ex clausula gñali. si qua mihi iusta causa.
15 Princeps ob publicã vtilitatẽ detrahit iuri tertij.
16 Prescriptioni nõ potest renunciari

Consilijs nostris trinus deus optimus adsit. vt fas perpetuo sanctaqz iura loquar. ¶ In causa cõ munitatis castri montis nigri contra communitatẽ montis latronis vtilis instrũis et pbationibus hincinde factis et de ductis procedã breuiter per conclusiones substantialiter loquen do et superflua omittendo ¶ Unde prima cõclusio sit qd bona et pascua de quibus est controuersia inter dictas cõmunitates p bant fuisse olim intra fines montis nigri que conclusio probat per publica instrũa per que ostendit dicta pascua et bona esse in cu ria montis nigri que quidẽ instrũa fuerunt cõfecta ab olim dnis illarũ rerũ qui illa pascua et totam curiã mõtis nigri dabant in feudum vnde succedit q qñ sit mentio de vnare in dispositione q
1 fit ab illo qui sup iurisdictione posset disponere † per talia instru mẽta et pbant iurisdictio et cõfines iurisdictiõis. ista est gl. ordi na. in c. si papa. de priuileg. libro. vj. quã approbant Ant. de bu. et omnes Moder. in c. fi. de succes. ab intestato vnde cum talia in strumenta per que probant dicti fines fuerunt cõfecta ab illis q poterant super iurisdictione disponere per talia instrumẽta pro bantur fines iurisdictiõis. Confirmant predicta qr licet als p in strumenta facta inter priuatos non probentur cõfines iurisdictio nis vt no. glos. in l. predus. §. balneũ. ff. de leg. iij. et no. Inno. in c. cum in iure. de offi. deleg. ẽt si sint multa instrumenta: vt no. Pe. de ancha. in c. de literis de proba. et tenent cõiter legiste Cy. bar. et Ang. in l. cũ aliquis. C. de iure delibe. et Cy. in l. optimam. C. de cõtrahẽ. et cõmit. stip. et Anto. de bu. in c. fi. Tamen predicta proce dunt qñ ageremus de pbãdis finibus iurisdictionis recẽtibus et nõ ãtiquis. Secus si de antiqs finibus iurisdictionis. hoc tenuit apte gl. j. c. cũ dil. de cẽsi. quã ita declarat et approbat Pe. de anc. in d. c. cũ literis hec ẽt clare voluit Bald. in d. l. cũ aliqs. C. de
2 iure deli. probat hac ratione † nam si per cõmunẽ opi. vel famã probant dñium et finis iurisdictiõis in istis antiqssimis vt no. in l. si arbiter. ff. de pbatio. et in l. ij. §. itẽ labeo. ff. de aqua plu. ar. et te net Bal. in indiuiduo allegans Bar. ita tenentem in l. conuẽti culã. C. de epis. cle. et idem tz Bal. in l. proprietatis in fi. C. de pro ba. et Ant. de bu. in c. veniens de testi. Ergo multo fortius ad minus eadem rõne idẽ faciũt publica instrũa sup facto ãtiquo quia in tali facto per ista multa instrũa vr pbari cõis opi. vel aliquod si bi eqpollens vt inqt Bal. in l. cũ aliqs vbi hãc rõnẽ sentit licet nõ ita clare et confirmat hoc vltimũ per ea que no. Ant. de bu. in c. j. de fide instr. allegãs d. Spe. in ti. de instru. edi. §. restat. in mul
3 tis ver. ex quibus ibi vult q † ad pbandũ aliquẽ esse notariũ suffi ciet producere multa instrũa que sint recepta per publicum instrũm qr ex illis probat quedã cõis opi. notariatus. vñ si per instrũa in ter priuatos plura probant fines iurisdictiõis in antiqs q̃to ma gis per instrũa confecta ab illis qui pñt disponere sup talibus fi nibus iurisdictionis per id qd supra dictum fuit fm gl. in d. c. si pa pa. p hoc facit qr in istis factis antiquis melior est probatio que fit per instrumenta q̃ probatio que fit per testes fm gl. no. quam approbant omnes in c. ij. loco de proba. et id tex. in c. cũ cãm infi. co. ti. post q̃ posuit in istis factis antiqs probationem fame et li bri cõiter adiũgit et que ũqz adminicula quasi dicat q etiam ex aliis pbatiõibus psumptiuis psit pbari limites iurisdictiõis et ta lia sunt instrũa antiqua. Et ita p illũ tex. dicit solẽnis doctor Lud.
4 ro. in l. sciendum. ff. de v. ob. et ista est cõis conclusio † q in pbatio
a ne finiũ a maxime in factis antiqs sufficit talisqualis pbatio licet nõ sit oino plena. tradit Dñi. de sancto ge. i. d. c. si papa. et gl. et doc. in d. c. cũ cãm. de pbatio. et Jo. an. in regula. Nõ licet. in mer cu. de regu. iur. in. vj. traditur in c. ad audientiam. et in c. cum na tura. de prescrip. facit tex. in c. dici. xxij. q. j. et qd no. Bal. in mate ria in aut. quas actiones. C. sac. san. ecc. Et ex istis sit expedita et bene probata ista prima cõclusio in hac materia etc. ¶ Secũda conclusio sit q dicta bona. et pascua de quibus est controuersia p bant fuisse in curia siue curte montis nigri qm si probatur q fue rũt intra fines iurisdictiõis mõtis nigri. Ergo. probatur q fue
5 runt in curia siue curte montis nigri licet † enim verbum curia siue curtis sit equiuocum et multipliciter sumat: vt in l. pe. ff. de iust. et iure et in l. ij. in prin. ff. de op. lu. et per Oldr. in consi. ccxij. tamẽ in materia nr̃a nihil aliud ẽ curia nec aliud de sui natura significat nisi quoddã ius vle sub quo comprehenditur principaliter iuris dictio loci hoc probat tex. in versi. cum vniuersitate in c. cum ber toldus de re iud. hoc etiam est de mente tex. et ibi ponit Bal. in c. j. §. item si quis quibus mo. feu. amit. hoc ẽt ostenditur nam cu ria est locus extra castrũ qui defenditur ab hominibus castri et in quo homines consistentes castrum defendunt fm Bal. no. in l. si plures. C. de condi. inser. Ex quo pz q curia dr locus pertinẽs ad protectionem et iurisdictionem castri Nam si nomen curia nõ designaret iurisdictionem non potuisset esse vniuersitas vel ius vle ex quo solo q dñium oium rerum que sunt in vno loco perti neret ad vnũ fm Bar. in l. titia. §. j. ff. de leg. ij. tenent moder. in c. ij. extra de lib. obla. Ex quibus patet q noĩe curie significat iu risdictionẽ. Hoc idẽ voluit solennis doctor do. Nellus de sancto Gemi. in suo tractatu bannitorum in. j. parte scdi tpis. qõ. lvj. vbi dicit q curia sumitur aliquando pro territorio siue comitatu ali cuius ciuitatis vel castri allegat tex. in c. j. de capita. qui curiã vẽ di. Territorium est vniuersitas agrorum intra fines cuiusqz ciuita tis: vt dicit tex. in l. pupillus. §. territorium. ff. de verb. sig. ergo il lud qd est intra fines dr esse de curia cũ sit de territorio et per cõns concluditur q predicta bona et pascua probant fuisse intra fines et in curia montis nigri. ¶ Tertia conclusio sit in hac materia q ex quo dicta bona et pascua probantur fuisse intra fines et in curia montis nigri et sic principaliter probetur iurisdictio ipsius loci p batur. ẽt dñium rerum particularium vel esse penes vniuersitatẽ vel penes dñium castri. hoc probat tex. in d. c. cum bertoldus. in v. cũ vniuersitate et est de mẽte tex. in d. c. j. §. item si qs. et ibi hoc cla re sentit bal. in positione casus illius. c. Predicta conclusio etiam
6 confirmat: nam illud qd est intra fines presumitur esse de finibus vel illius cuius sunt fines vt concludit Bald. aperte in rub. C. de contrahen. empt. ver. xxij. quero per. l. res sacra. §. fin. ff. de contra hen. emp Accedat q dicit Pau. de cast. per illum tex. in l. j. ff. de acqui. poss vbi dicit qd loca que sunt intra fines presumitur ẽe cõitatis cuius sunt fines. Accedat ad hoc. nam ille qui fundat se in toto territorio siue in tota curia fundat se in qualibet parte ter ritorij siue curie qr qd iuris est de toto quo ad totum est de parte

quoad

quo ad partē vt in.l.que de tota.ff.de rei ven.ꝛ in.c.si diligēti.de
p̄scri.p quē dicit ibi Host.ad ꝓpositū ꝙ est ibi argumētū ꝙ cōi
tas ꝛ oīs tp̄alis fūdāt intētionē suā de iure cōi q̄ ad res sitas in
tra limites sue terre facitū no.p Jo.an.i.c.i.l si.de offi.archi.Ex
qb⁹ oib⁹ suprascriptis ɔclusis in trib⁹ p̄cedētib⁹ ɔclōnib⁹ ꝓbat
p̄dicta bōa ꝛ pascua fuisse in bōis ꝛ ptinuisse ꝛ spectasse vel i cōi
ad dn̄os siue hoīes mōtis nigri vel in pticulari ad singulares ꝑ
sonas dicte vniuersitatis siue castri mōtis nigri.❡ Quarta ɔclo
fit ꝙ p instr̄m pductū p cōitatē mōtis latronis ɔfectū āno dn̄i
Mccclx.n.in q̄ ɔtinet ꝙ dicta cōitas emit q̄dā bōa a q̄dā Gual
teroto quōdā inaualdi ꝛc.nullū ius ōndit fuisse q̄situ dicte cōi
tati mōtis latronis dato ꝙ dicta bōa q̄ tūc dicunt fuisse empta
essent illa eadē de qb⁹ est qō q̄d tn̄ mihi nō ɔstat.hec aūt ɔclo ꝓ
bat p̄mo qꝛ dictū instr̄m est nullū ꝛ nullā facit ꝓbationē qꝛ nō
est publicū ꝛ caret debitis solēnitatib⁹.Caret eñ noīe īperatoris
si fuit ɔfectū in territo īperii.ꝛ noīe pape si fuit in territo ecclesie cō
fectū q̄ sut de substātia instr̄i ꝛ sine qb⁹ instr̄m nō est publicū neqꝫ
7 ꝓbat.vt † de noīe īpatoris ꝓbat in auf.vt ꝑponat nomē īpato
ris §.i.ꝛ no.gl.ꝛ doc.in.l.gn̄alr.C.de tab.li.x.de noīe pape ꝓbat
qꝛ sicut in territo īperii dꝫ apponi nomē impatoris ita i territo ec
clesie dꝫ apponi nomē pape eadē rōne.ꝛ ita tꝫ gl.i.c.q̄ties.i.q.vn.
ꝛ no d.Ant.in pemio decre.de vtroqꝫ tradit Spec.i ti.de istru.
caute.ꝛ fide.§.ii.in pn̄.ꝛ ponūt plene Mod.Cano.i.c.i.de fi.istr.
❡ Scd̄o hec ɔclo ꝓbat qꝛ lꝫ dict⁹ Gualterot⁹ vēdiderit ꝛ tradi
derit nō tn̄ p hoc ōndit aliqd̄ ius fuisse trāslatū in dictā cōitatē
dicti mōtis latronis qꝛ nō ōndit qd̄ dict⁹ Gualterot⁹ esset dn̄s ꝛ
possessor illaꝝ reꝝ vn̄ ɔsiter non ōndit aliqd̄ ius fuisse trāslatū: qꝛ
nemo pl⁹ iuris in aliū trāsfert q̄ ap̄d seipm̄ hēat vt in.c.nemo pl⁹
iuris.ff.de re.iur.ꝛ ibi no.bar.ꝛ post eū Jmo.i.l.celsus.ff.de vsu
ca.p hoc tex.cū gl.ꝛ ibi ang.ꝛ pau.de ca.in.l.q̄uis.§.i.ff.de acq.
pos.no.ēt i ist.o.Ant.in.c.cū venissent.de resti spo.❡ Tertio ꝛ
vltio hec ɔclo ꝓbat qꝛ p instr̄a pducta p cōitatē mōtis nigri ōn
dit ꝙ dict⁹ Gualterot⁹ ꝛ alii vēditores hēbāt dicta bōa i feudū.
vn̄ nedū ꝙ potuerit aliqd̄ ius trāsferre aliēādo.lꝫ oīno erāt ꝓhi
bui alienare ꝛ aliēādo ceciderūt ab oī iure eoꝝ vt est casus.ꝛ ibi
no.doc.in c.i.p̄erialē.iuxta pn̄.de ꝓhi.feu.alie.p Fed.vbi dꝫ feudi
alienationē eē nullā.ad idē tex.in.c.i.de vasal.q̄ ɔsti.iota.ꝛ i.c.
q̄r olim feu.po.alie.ꝛ in.c.i.in pn̄.de ꝓhi.feu.ali p lota. tradit
in.c.q̄ in ecclesiaꝝ.de ɔsti.ꝛ p Spe.ꝛ Jo.an.in ti.de feu.§.qm̄ ver.
8 xxx.ꝛ adeo est nulla ꝛ ꝓhibita alienatio † qd̄ i tali feudo nō p̄ce
dat p̄scriptio ēt lōgissimi tp̄is:ita ɔcludit And.de iser.p illū tex.
in.d.c.i.p̄erialē.vbi dicit tex.nulli⁹ tp̄is p̄scriptio īpediet.ꝛ ita ēt
voluit Bille⁹ Jac.ardizo⁹ in sū.in ti.q.mo.feu.amit.lꝫ gl.quā se
quunt ibi Ja.de bel.ꝛ bal.in.c.i.de capitulis corr.d.tn̄ nō dicat
sublata p̄scriptionē lōgi tp̄is ꝛ nō lōgissimi.Et p̄dicta pcedūt nō
solū in feudo dato a laico sed ēt in feudo dato ab ecclesiasticis ꝛ
forti⁹ cū res ecclesiastice sui natura sint ꝓhibite alienari nisi cer
tis solēnitatib⁹ lieruenītib⁹.iuxta no.in.c.sine exceptiōe.xii.q.ii.
ꝛ in sū.ꝛ hoc i feudo ecclesie plene disputat ꝛ ɔcludit Jac.de bel.
in.c.i.q feu.da.pos.Jdē disputat ꝛ ɔcludit solēnis doctor Jaco.
aluaro.in.c.i.in fi.q̄ fue.p̄ria cā dn̄i.amit.vn̄ dicti vēditores alie
nādo dn̄o i:reqsito ceciderūt ab oī iure eoꝝ ꝛ aliēatio fuit nl̄la:ꝛ
p ɔn̄s nullū ius fuit trasla.ī in.d.cōitate mōtis latrōis ēptricē.ꝛ
p ɔn̄s i dicto istr̄o nō pnt se fūdare ꝛ maxie qꝛ in p̄cedētib⁹ ɔclō
nib⁹ appet qd̄ dicta bōa ptinebāt ꝛ spectabāt ad veros dn̄os di
cti castri ꝛ curie dicti castri a qb⁹ nō ꝓbat emptio fca̅ lꝫ feudata
riis.❡ Quīta ɔclo fit ꝙ deniq̄ dictū castrū mōtis nigri curia di
cti castri ꝛ ois eoꝝ iurisdictio fuerūt effecta magnifica cōis senaꝝ
pleno iure.Jtē dictū castrū cū oib⁹ bōis ꝛ ptinētiis ꝛ oia bōa q̄
sitē eta i dicta curia fuerūt effecta p̄tate cōitatis senaꝝ vt ꝓbat per
instr̄m submissiōis dicti castri i q̄ ptꝫ ꝙ iā est tp̄s q̄nq̄gīta annoꝝ
ꝛ vltra ꝙ dicti hoīes dicti castri submiserūt se ꝛ dederūt dcō ma
gnifico cōi senaꝝ dictū castrum eiusqꝫ fortilitia territorii ꝛ distri
ctū cū oib⁹ possessionib⁹ reb⁹ iurib⁹ ꝛ ptinētiis suis oēqꝫ dn̄iū pos
sessionē iurisdictionē meꝝ ꝛ mistū imperiū atqꝫ gladii ptatē sine
aliq̄ reseruatiōe.p q̄ varie ac manifeste dat itelligi qd̄ plenū dn̄iū
ꝛ in cōi ois⁹ vniuersitatis castri ꝛ curie fuit trāslatū in cōe senaꝝ.
q̄ vba submissiōis sūt adeo clara vt alia iterp̄tatiōe nō sit op⁹ vt
in.l.nō alir.ꝛ in.l.ille aut ille.§.cū i vbis.ff.de lega.iii. Qꝛ in incertis
nō certis loc⁹ est ɔiecturis.l.ɔtinu⁹.§.cū ita.ff.de v.ob.cū si. Nec
est disputādū de p̄tate submittētiū ꝛ trāsferētiū dcā iura ꝛ cōita
te senaꝝ.tū qꝛ nulla fuit dubitatio.tū qꝛ dcā submissio semp fuit
obseruata ꝛ effectū hūit nec opinor cōitatē mōtis latronis i hac
re se quoquo mō fundare.vn̄ omitto.❡ Sexta ɔclo fit ꝙ magnifi
ca cōitas senaꝝ ad quā pleno iure ptinebat dictū castrū cū tota
curia in q̄ cōp̄rehēdebant ꝛ ɔtinebant bōa ꝛ pascua de qb⁹ est
qō:qꝛ erāt itra fines curie vt ꝓbatū est: ɔcessit hoīb⁹ ꝛ cōitati mō
tis nigri i dicto castro ꝛ ei⁹ curia plura bōa ad vsufructuandū ꝛ
inter cetera ɔcessit ius pascēdi qd̄ est seruit⁹ vt in.l.pecoris.ff.de ser
ui.rusti.p̄di.de q̄ ɔcessiōe ptꝫ i instr̄o.c.instr̄i submissiōis.Jt ɔclo
fit qd̄ oēs fines dicti castri ꝛ ei⁹ curie ꝛ district⁹ q tp̄e submissiōis
possidebant p hoīes dicti castri nō possent moueri vel molestari
in ꝑpetuū ab aliq̄ p̄sona vel cōitate de ɔfinātib⁹ vt ptꝫ i.xv.c.di
cte submissiōis lꝫ pascua pleno iure ꝛ q̄ ad dn̄iū ꝛ vsufructus re
māserint cōitati senaꝝ vt ptꝫ in.lꝫ.c.d.submissiōis.lꝫ p testes cōi
tatis mōtis nigri ꝓbat qd̄ dicto tp̄e ɔcessionis facte p cōitatē se
naꝝ ꝛ aū p.x.annos p cōe ꝛ hoīes mōtis nigri possidebant p̄di
cta bōa ꝛ pascua de qb⁹ est qō.ergo in ɔcessiōe firmū facta eīdēꝫ
in.xv.c.venitū p̄dicta bōa ꝛ pascua de qb⁹ est qō ❡ Et lꝫ allegat
in ɔtriū ꝙ testes cōitatis mōtis nigri nō ꝓbāt dictā possessionē qꝛ
nō allegāt sufficiētē cām scie ꝛ sic nō ꝓbāt.iuxta not.in.l. soli.C.
de test.ꝛ p bal.in.l.ɔuēticulā.C.de epi.ꝛ cle.qꝛ q̄ ad ius qd̄ dicunt
se hr̄e in dictis locis vr̄ mihi qd̄ sufficiētes cāe sint allegate.ꝛ p̄i
mo q̄ ad ius seruitutis pascēdi reddūt sufficiēt cāꝫ qd̄ illi de mō
te nigro pascebāt eoꝝ bestias i dictis locis q̄ ēt cā satis īfert quo
ad iurisdictionē curie dicti loci.Ex q̄ cōitates vt p̄simā mittunt
eoꝝ bestias ad pascēdū in ꝑpria curia nec excedūt ꝑpriā curiā si
ne aliq̄ ɔcessiōe veri dn̄i.vn̄ a cōiter accidētib⁹ validū est argumē
tū.l.ꝙ si nolit.§ qꝛ assidua.ff.de edi.edic.ꝛ in.l.vl' vniuersoꝝ ff.de
pig.ac.Jtē arguēdo a verisili qꝛ nō est verisile ꝙ cōitas montis
latronis pmisisset sine aliq̄ solōne hoīes mōtis nigri pascere eoꝝ
bestias i dictis locis si fuissent i curia mōtis latronis arguēdo a
verisili qd̄ validū est in iure vt in.l.qui⁹.ff.de do.iter viri.ꝛ qꝛ in
gredi in alienā curiā est ꝓhibitū.vn̄ nō est p̄sumēdū qd̄ dci hoīes
mōtis nigri pascēdo eoꝝ bestias egressi fuerint eoꝝ curiā ꝛ cōmi
serint delictū iuxta.l meito.ff.p soc.ꝛ.l.si soci⁹.ff.de furt.❡ Pre
terea p̄dicti testes reddūt rōnē ɔcludētē qꝛ dicūt ꝙ dca loca ibāt
ad doganā.Ergo māifeste ɔcludit qd̄ erāt de curia mōtis nigri
qd̄ ōndit discurrēdo p debita media qꝛ pascua mōtis latrōis exi
9 stētia in ei⁹ curia nūq̄ iuerit ad doganā.Pascua aūt † existētia
in curia mōtis nigri ibāt ad doganā ꝛ iō reddūt cām indirectoꝝ
sufficiētē ꝙ illa pascua erāt in curia mōtis nigri q̄ rō ēt indirecte
ɔcludēs dꝫ esse sufficiēs vt in.l.optimā.cū materia.C.de ɔtrahen.ꝛ
cōmit stip.ꝛ in cle.testib⁹ de test.cū si.Ex qbus infert ɔclo ꝙ tp̄e
submissiōis ꝛ aū dicti hoīes de mōte nigro possidebāt dicta bōa
ꝛ pascua de qb⁹ est qō.ꝛ postea ēt post factā ɔcessionē eis p plura
tp̄a possederūt eoꝝ dicta loca pascēdo eoꝝ bestias.❡ Septima
ɔclo fit qd̄ tp̄e ɔcessionis iuris pascēdi in dictis locis facte a ma
gnifica cōitate senaꝝ hoīb⁹ mōtis nigri ꝛ firmū curie dicti loci di
cti hoīes ꝛ cōitates dicti mōtis nigri dicebant hr̄e ꝛ hēbant ius
pascēdi in dictis locis ꝛ ius dicēdi ꝛ affirmandi dicta loca esse in
eoꝝ curia ꝛ pascēdi dicta loca tāq̄ existia in eoꝝ curia.Hec ɔclo
ꝓbat p̄mo qꝛ dicta pascua ꝛ res erāt itra fines curie mōtis nigri
ergo cēsebant esse poti⁹ cōitatis ꝛ hoīm mōtis nigri p ea q̄ supra
dicta sūt cū cōitas ꝛ hoīes mōtis latronis nō ꝓbāt aū dictū tp̄s
se hūisse aliqd̄ ius i dictis pascuis.❡ Scd̄o ꝓbat dicta ɔclo ma
nifeste qꝛ si dicta bona ptinebāt ad cōitatē senaꝝ pleno iure ergo
potuit cōitas senaꝝ trāsferre ius pascēdi in dictis locis tanq̄ in
curia mōtis nigri in cōitatē ꝛ hoīes mōtis nigri.qꝛ rei sue qlibet
est moderator ꝛ arbiter.l.in re mādata.C.mā.ꝛ.l.nemo exter⁹.C.
de iude.cū vulg.❡ Octaua ꝛ vltima ɔclo fit qd̄ sicut olim hoīes
mōtis nigri tp̄e submissionis ꝛ ɔcessionis eisdē facte habebant
ius pascēdi in dictis locis tāq̄ existētib⁹ in curia castri mōtis ni
gri.Jllud idē ius habēt hodie nō obstāte possessione ꝛ exceptio
ne p̄scriptiōis lō.tp̄is allegata ꝛ deducta p cōitatē ꝛ hoīes mōtis
latrōis.q̄ p̄scriptio quo ad dicta iura nō ob.dicte cōitati ꝛ hoīb⁹
mōtis nigri.Nā lꝫ spatio longissimi tp̄is ois actio tollat vt in.l.
oēs.ꝛ p totū.C.de p̄scrip.xxx.an.ꝛ ēt ex forma statutoꝝ inducat
p̄scriptio si qs possederit rē p sua spatio.xxx.an.put est statutum
in.ii di.sub rub.de p̄scri.i terminis nostris nulla obstat p̄scriptio.
❡ Nec aūt ɔclo ꝓbat pluribus modis.Primo qꝛ quo ad curiaꝫ
ꝛ sic quo ad iurisdictionē exercendā in dictis bonis ꝛ pascuis di
cta cōitas montis latronis nullū hꝫ titulū nec verū nec p̄suptum.
ꝛ sic p̄sumit qd̄ fuerit in mala fide.Ex quo appet ꝙ prius erāt in
curia montis nigri vt ɔcludūt Bar.ꝛ doc.in.l.celsus.ff.de vsuc.ꝛ
Cano.in.c.si dilig ēti.de p̄scrip.lꝫ tūc succedit rō qd̄ possessor ma
le fidei nullo tp̄e p̄scribit.vt in regula possessor.de re.iu.in.vi.ꝛ in
c.si.de p̄scri.Nec ob.ꝙ possederint dicta pascua p eoꝝ curia pro
10 sua ꝛ tanq̄ sua ꝛ sic titulo pro suo qꝛ † titulus gn̄alis p suo non
sufficit ad prescriptionē de iure cōi vt no.in.l.i.ff.p suo ꝛ p bar.ꝛ
alios in.d.l.celsus.ff.de vsuc. ❡ Nec ob.statutū qd̄ vult qd̄ possi
dens rem pro sua spatio.xxx.ann.prescribat.ꝛ sic videat velle qd̄
sufficiat titul⁹ generalis ad hoc vt aliqd opet vltra ius cōe iuxta
l.si qū.ff.de leg.i.Quia ad hoc rn̄det qd̄ p̄scriptiōe qs locupleta
tur cum aliena iactura:ꝛ alter dānum patitur.vt in.l.nā natura
ff.de condi.inde.ꝛ in regula locupletari.de reg.iur.in.vi.cū mate
ria vnde dicit tex.in auf.vt ecclesia romana.qd̄ exceptio p̄scriptio
nis dicitur esse presidium iniquissimum. Nec ergo ex forma dicti
statuti qs locupletet cū aliena iactura:ꝛ alter dānū patiat dꝫ ta
le statutū reduci ad terminos iuris cōmunis vt concludit Bar.
in.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iur.in.vi.q.in materia interpreta
tionis passiue.ꝛ idem dici possett quo ad dicta bona si dicam⁹ di

ctum instrm nō esse publicū ⁊ sic nō pbare titulū ppter defectus
nois ipratoris ⁊ pape vt .s. dictū fuit. ¶ Scdo pbat dicta zclo
qꝛ cōitas senarū pmisit dictis hoīb⁹ qd eisdē zcessa p cōitatē se-
narū in ppetuū seruarent vt pꝫ in pemio ⁊ aplorū in vltimis ver
bis ⁊ sic vr cōitas senarū pmisisse obseruātiā non solū p se sꝫ et p
eius subditos qs phibere poterat ne molestarēt iuxta .l. si fundus
ff. loc. ⁊ q p illū tex. dicūt gl. ⁊ doc. in .l. stiplo ista .§ prin. ff. de ver.
11 ob. ⁊ gl. ⁊ doc. in .l. inter stipulantē. in prin. ⁊ .xi. sꝫ qn ps † pmittit
aliqd ppetuo attendere ⁊ obseruare nullo tpe currit pscriptio vt
voluit sing. ang. quē sequit Jmo. in .l. j. ff. de vsu. ar. tex. in .l. qd si
nolit. §. si qs ita. ff. de edi. edi. ⁊ fuit de mēte bal. in fili in suo cōsi.
qd icipit ius offerēdi. iua qñqꝫ renūscit p .d. §. si qs ita. Ergo cū
cōitas senarū p se subditos suos pmiserit in ppetuum obseruare
cōcessa dictis hoīb⁹ mōtis nigri nō pōt cōitas senaꝝ vel ei⁹ subdi
ti allegare aliquā pscriptionē circa nō obseruātiā. ¶ Tertio pro
bat dicta zclo qꝛ cōitas senaꝝ hoīb⁹ ⁊ cōitati mōtis nigri zces-
sit q nulla alia psona siue cōitas de zfinātib⁹ possit dquo modo
molestare in ppetuū vel mutare zfines q possidebant p homies
montis nigri vt in .xv. c. fit mētio. ⁊ sic expsse obligauit subditos
cōfinātes qd nō pñt i ppetuū molestare vel mutare dictos fines.
Ergo dicti hoīes ⁊ cōitas mōtis latronis nō potuerūt pscribere
p ea q dicta fuerūt in pcedēti fundamēto. ¶ Quarto hec zclo p
bat qꝛ cōitas senaꝝ zcessit hoīb⁹ mōtis nigri qd nulla psona vel
cōitas posset in eoꝝ curia vel districtu acqrere aliqd dñiū vel ius
pemīnētie. vt pꝫ in .c. a. dicte submissiōis. ⁊ p zns fuit alys subdi
tis phibita acqsitio eoꝝ q fuerūt zcessa hoīb⁹ mōtis nigri: sꝫ tūc
succedit rla Jo. mo. ⁊ Jo. an. ⁊ Do. de san. ge. in .c. ij. de pbē. lib.
12 vj. q nolūt † q illa q nō sūt qsibilia nō sunt pscriptibilia. Pro h
facit qꝛ pscriptio pacto eqpat ⁊ hꝫ vim zct⁹ vt p Bal. in .l. j. C. de
serui. ⁊ aq. ¶ Quīto hec zclo pbat qꝛ dicta loca ⁊ pascua pbāt
fuisse cōitatis senaꝝ tāq existētia in curia castri mōtis nigri vñ eo
ipso q cōitas mōtis latronis dicit q pdicta pascua nō sūt in cu
ria mōtis nigri ⁊ q dictis hoīb⁹ mōtis nigri nō zpetit ius pascē
di qꝛ illa pscripserunt eo ipso dicit se pscripsisse dicta pascua ⁊ illa
nō debere ire ad doganā z cōitatē senaꝝ. Sed claꝝ est q talē pre
13 scriptionē z cōitatē nō pñt allegare. † Nā magnifica cōitas sena
rū nō recognoscit superiorē hꝫ fiscū ⁊ regalia. ⁊ sic z eā nulla cur-
rit pscriptio in istis pascuis ⁊ pdiis saltuariis qcqd sit i alūs re-
bus: casus est rotūdus i .l. pe. ⁊ fi. C. de fū. pri. li. xi. ⁊ tꝫ bar. l. l. ol-
bus. ff. de di. ⁊ tē. pscri vñ ex q nō pñt allegare pscriptionē hoīes
mōtis latronis z cōitatē ⁊ hoīes mōtis nigri qn allegēt dictā p-
scriptionē z cōitatē senaꝝ ⁊ qꝛ talis allegatio pscriptiōis tēdit in
piudiciū cōitatis senaꝝ nō pt dicta cōitas latronis se dcā pscri-
ptione tueri ēt z hoīes mōtis nigri. Hoc pbat in .c. ad audiētiā.
de pscri. cū ibi no. in gl. ⁊ p doc. maxie Abb. moder. q p tres colū
nas hāc materiā psequit. vñ remitto me ad ibi dcā p eū. ¶ Sex
to ⁊ vltimo hec zclo pbat qꝛ q̄ q̄ esset decursa pscriptio z cōita-
tem ⁊ hoīes mōtis nigri tñ ex q dicta cōitas ⁊ hoīes mōtis nigri
ppt instr̄a deptita ignorabāt dcā pascua esse i curia mōtis nigri
14 † q instr̄a fuerūt inuenta p q ondit de iurib⁹ dicte curie zpetit di
ctis hoīb⁹ ⁊ dicte cōitati resti. in iteg. ex cla gñali si q iusta cā mi
hi esse videbit q cōpetit sibi ius vñ cū ignorarent dicta pascua eē
in curia p dicta instr̄a ipsis ignorantib⁹ dꝫ zcedi ex cla gñali. vt
voluit elegāter Bar. in .l. j. §. si qs ant. ff. de in i. actuqꝫ pri. hāc opi.
p plura sequit Jmo. in .c. fi. de pscri. ⁊ vr seq bal. i .l. fi. C. de pscri.
lon. tē. Et hāc opi. approbat Lud. ro. in .l. si vero. §. de viro. ff. sol.
ma. ⁊ est de mēte spe. in ti. de pscrip. §. j. ver. sꝫ pone colon⁹. idē vo
luit abb. mod. in .c. j. de pscri. ⁊ Jmo. in .l. pātoni⁹. ff. de acq. here.
Ang. in .l. fi. C. de pscri. lon. tē. ⁊ Lud. ro. in .l. q vniuersas. §. fi. ff.
de acq. pos. ⁊ est magis cōis opi. iura ⁊ rōnes omitto breuitatis
cā. Ex qbus oibus zcludit pdictā cōitatē montis nigri in verita
te ⁊ in puncto iuris iustitiam fouere. Laus Christo redēptori.

¶ Subscriptio.

¶ In noīe oīpotētis dei amen. Quia p famosissimū vtriusqꝫ iu
ris doctorē .d. primo zsulente mihi fratrē honorandū deducta sūt
iura cōitatis montis nigri ⁊ efficacissime ⁊ iuridice ostēsuz est imo
redegit in manifestū ipsam cōitatē montis nigri fouere iustitiaꝫ
non opꝫ rei optie demonstrate demonstrationes addere: vt dicit
tex. in .l. j. in fi. ff. de do. plē. ⁊ iō duo tm̄ attingā fūdamētalia gōnis
prte ex qbus non sit heitādū in ista cā. Et primo assumo efficacit
pbatū esse tpe q facta sunt capl'a montis nigri bona de qbus est
qstio possideri p illos de monte nigro. Cū ergo pacta ⁊ capitula
tribuat ius pascēdi p totā ipsaꝫ curiā dico q manifeste habem⁹
q cū isti tūc possiderēt: qd habent ius pascēdi in tota ipsa curia.
Et ut eīn cōitas mōtis latronis añ capl'a possidebat: qd tñ negat
tū possitio resultat qd cōitas senaꝝ zcedēdo ius pascendi in tota
curia put tenebāt ipsi de monte nigro piudicauit ipsi cōitati late
15 rali. Nā ⁊ † sōi ppter publicā vtilitate principo iuri tertij detra
here magis ppter publicā vtilitatē. ff. de rei ven. Itē ii verberatū
ff. de eui. l. lucius. in .c. q in ecclesiarū. de consti. in .c. ꝫ. de reg. iur.
nulli dubiū fuisse vtilitatis publice terrā montis nigri atgrere.

vt no. in pemio insti. ⁊ in .c. cū sup. de reg. iur. ⁊ in .c. j. de priui. Si
vero diceret laterasi acqsiuisse: tñ et dico ipsis tūc phibitū: qꝛ illi
de mōte nigro debēt in ppetuū cōseruari p cōitatē senarū. ergo
nō currit vt .l. inter stipulantē. ff. de ver. ob. Itē ⁊ magis illud p
bat qꝛ si nō potuerūt possidere nō cadit pscriptio vt in dicta rla
sine possessione. ⁊ in .c. ij. de pbē. li. vj. ⁊ magis pbat qꝛ cū pbatus
sit ⁊ deductū ⁊ sit ipsa veritas q talia loca ibant ad doganaꝫ in
his nō cadit pscriptio. nā spāliter tradit in talib⁹ pascuis ppter
publicaꝫ vtilitatē esse inuenta ⁊ statutū qd nō cadit pscriptio. ⁊
ista determinat in .d. l. pe. ⁊ fi. de fun. pri. lib. xj. q ciues maxime
debēt zsiderare. itē istud extra pbationē. ⁊ magis est efficacius
ire ad doganā est interesse cōis senaꝝ. si ergo habeo q vbi in cō-
cessione ⁊ priuilegio vertit vtilitas priuata ⁊ publica reō attēdat
in pditione iuris inferioꝝ. sꝫ qn superior tex. est elegans in .c. cū tpe.
de arbi. ⁊ iō no. dicūt doc. qd priuilegiū vbi vertit iteresse zcedet
nō pditione sed renūciatione siue tacita siue expressa priuilegiati
adeo vt fas sit zcludere vt supra imo si illi de mōte nigro pma
volūtate voluissent q illi de mōte latrone acqsiuissent nō possent
qꝛ curia mōtis nigri vadit ad doganā ⁊ vertit publica vtilitas.
Quod pbat tex. in .c. ad audiētiā. de pscri. vbi illud in ppria pre-
scriptiōe zcludit. Istud tꝫ Jo. an. gl. Abb. ⁊ Ant. de bu. in .c. cū
accessissent. de zsti. vult Inno. i. c. accedētib⁹. de priui. Legiste fir
māt in .l. j. C. de nup. ⁊ iō p ista duo capita vcꝫ zcessiōis pncipis
⁊ cōitatis senaꝝ: ⁊ qꝛ vertit iteresse dicte cōitatis senaꝝ: ⁊ ista sūt
pascua nullo mō pñt iduci vt possessiōe ipsoꝝ aliqd potuerūt ac
qrere: ⁊ qꝛ curia mōtis latronis nō vadit ad doganā absolute de
rogaret publice vtilitati Quod nefandū ⁊ piculosū esset exēplū.
⁊ iō zcludo iuctis rōnib⁹ ⁊ autoritatib⁹ iductis p primū zsulētē
dicta cōitatē mōtis nigri fouere iustitiā. ⁊ iō de subscriptiōe tm̄
regsitus. Laus deo oīpotēti. ¶ Subscriptio.

¶ Et supra zclusuꝫ est p famosissimū sacroꝝ canonū doctorem
do. Borghesiū mihi fratrē plīmū honorādū iuris esse idubitatū
vr. ⁊ cū res clare demōstrata sit supfluū est ampli⁹ illā demōstra-
re: qꝛ nisi p eadē verba esset demōstrādū q circuit⁹ inutilis subti
lis esset qd de iure phibitū est vt in .l. j. ff. de le. j. ⁊ in .c. noia. vj. q. j.
vñ cū demōstratū sit bōa de qbus litigat fuisse ⁊ esse i curia ⁊ de
curia mōtis nigri q hodie est cōis senaꝝ q cōitas hꝫ iure fiscolia
⁊ iura reipublice romane vñ z cōitatē senaꝝ non currit pscriptio
minor cētū annoꝝ. vt .l. fi. ⁊ aut. quas actiōes. C. de sacrosan. ec. ⁊
in .c. de qrta. ⁊ in .c. si diligēti. ⁊ .c. cū ēm. de pscri. vñ posito q di-
cta cōitas latronis aliquo tpe possederit qd tñ negat vt in pñcto
psupponit: tñ nō possedit legitimo tpe qꝛ nō sunt decursa tanta
tpa qd causare possent pscriptionē. vt in .s. dictis iurib⁹ vñ lꝫ cōi
tas mōtis habeat ius vtēdi ⁊ fruēdi dicta curia ex zcessione sibi
facta a cōitate senaꝝ vt in facto psupponit tñ dñiū ⁊ ius ⁊ pprie
tas illi⁹ curie mōtis nigri est magnifice cōitatis senaꝝ. vñ atten-
dit hoc priuilegiū in pscribēdo zcessū cōitati senarū qd est cursus
centū annoꝝ ⁊ hic in finibus est casus in .c. ad audiētiā. de pscrip.
Qꝛ lꝫ illi de mōte nigro habeāt ius pasturādi eoꝝ bestias in illa
curia. tñ cōe senaꝝ hꝫ ius dñiū ⁊ pprietatē illius curie ⁊ illā curiā
etiā mittit ad doganā. vñ illi de mōte latrone si allegarēt se pscri-
psisse ista pscriptio dirigeret z cōe senaꝝ z qd cōe senaꝝ nō currit
pscriptio minor cētū an. vt in dictis iurib⁹ ⁊ p doc ibi vñ cū clare
cōstet illos de mōte latrone nō tenuisse tāto tpe merito nullū ius
pscripserūt. ¶ Nec ob. si diceret q aliquo tpe esset pbatū qd illi
de mōte latrōe tenuerint qꝛ vt .s. demōstratū clarissime est q illa
bōa sunt in curia mōtis nigri q illi de mōte latrone nō tenuerūt
p tm̄ tps quo pscripserint constat q eoꝝ possessio iniusta ⁊ tanq̄
iniusta deberet cassari ⁊ annullari ⁊ ab eis de mōte latrone auo-
cari: vt est casus in terminis in .c. cū ecclesia sutrina. ⁊ in .c. cū sup
electione. de cā pos. ⁊ pprie. qꝛ pprietas q est apud cōe senarū pre
ualet possessioni. si quas haberēt illi de mōte latrone vt in .c. cuꝫ
dilectus. ⁊ in .c. olim. de cā pos. ⁊ pprie. ⁊ in .c. zsultationib⁹. de iu
re patro. ⁊ in .c. querelā. de elec. ⁊ p doc. in .c. ꝫ. de pbatio. ⁊ in .l. na
turaliter. §. nihil cōe. ⁊ ibi per doct. ff. de acq. pos. ⁊ in .l. si duo. ff.
vti pos. ¶ Itē si isti de monte latrone allegarēt qd istud ius ptī-
neret ad cōe senarū allegare. Ad hoc rñdetur qꝛ hoc ⁊ isti de mō
te nigro possunt allegare rōne cōcessionis eis facte per cōe senaꝝ:
vt est casus in .d. §. ad audiētiam. ⁊ sic ex predictis clare pꝫ illos
de mōte nigro fouere iustitiaꝫ. vnde requisitus tm̄ de subscriptio
ne idē iuris esse dico qd .s. cōclusum est per prefatū famosissimuꝫ
consultorem dñm Burghesium. ¶ Ego Petrus Laurentius
de lutis senen. vtriusqꝫ iuris doctor ⁊ sacri Cōsistorii aduocat⁹. ⁊
in fidem predictorum me propria manu subscripsi solitoqꝫ sigillo
sigillaui saluo semp consilio sanior. Laus deo omnipotenti.

¶ Subscriptio.

¶ Etsi p famosissimos supiores doc. mihi pres honorādos tam
egregie ⁊ copiose iura cōitatis mōtis nigri deducta fuerit vt alia
deducere supfluū videat: tñ ad mei ipsi⁹ satisfactionē nōnulla ex
supi⁹ adductis repetā. ¶ Circa vltimā zclōnē positā p primū cō
sulentē p ea facere vr. ⁊ pmo q dixit Ang. in .l. j. ff. de vsuca. cū q

transit

transit ibi Jo.de imo.scz qd quã in cõtractu pmissa est in ppetuũ ob
seruantia qd tunc nõ hz locũ aliquo modo pscriptio p tex.in.l.ꝙ
si nolit.§.si qs ita.ff.de edil.edic.vñ cũ cõitas senarũ si per se con
cessa pmiserit in ppetuũ obseruare intelligat solita ipsa pscriptio
ꝛ sic iura ipsius cõitatis mõtis nigri tam quo ad curiam ꝛ terri
toriũ ꝙ quo ad ius pascẽdi intelligat adhuc esse illesa. Nec ob. si
6 dicat † ꝙ pscriptioni nõ solũ tacite sz expresse renunciari põt iu
xta no.in.l.j.ff.de vsuca.ꝛ in.l.nemo põt.ff.de le.j.d.Bar.ꝛ scribẽ
tes propter qd qdam dãnauerũt dictũ Angel.qꝛ in casu nr̃o hec
oppositio cessat.Naz cũ pnceps possit tollere pscriptionẽ vt in.l.
prescriptio.C.de ap.pub.manifeste apparet ciuitatẽ senarũ in cõ
cessione facta dictaz pscriptionem sustulisse cui ẽt non hz obstare
qd in tollẽdo pscriptionẽ per principẽ sit necessariũ apponere nõ
obstante tali autoritate ꝛc.vt ꝯcludũt doc.in auꝭ.quas actiones
C.de sacrosan.ec.qꝛ rñdendũ est fm Bal.post Pe.ꝛ Cy. ꝙ illud
procedit in rescriptis q̃ habent cl'am derogatoriam sec⁹ in pactis
ꝛ ꝯtractibus:ꝛ sic secus in terminis nr̃is.¶ Scd̃o qꝛ cũ cõitas se
narũ expresse phibuerit in perpetuũ cõfirmantib⁹ acquisitionem
pdictarũ permutationũ cõfiniũ:itẽ acquisitionẽ dñij in dicta cur
te ꝛ territorio:vt al's cõstare in.j.ꝛ.xv.c. manifeste apparet p hãc
prohibitionẽ oẽm pscriptionẽ ꝙtũcunqꝫ lõgissimam esse sublatã
per no.per Jo.an.ꝛ idẽ Do.in.d.c.ij.de pben.li.vj.ꝛ sequit do.
Abb.in.c.ad aures.ꝛ in.c.causam.de pscri.vbi ponderat illũ tex.
dicentẽ pscri.tẽporis nõ obstante ꝛc.ad idẽ qd not.Bar.in.l.vbi
lex.ff.de vsuca.vbi dicit cessare pscriptionem si in cõtractu prohibita
est acqsitio dñij:ergo ꝛc.¶ Tertio posito qd superiora nõ proce
derent ꝛ qd dicta cõitas montis nigri amiserit iura sua et vsum
pascendi nõ vtendo per.l.plz.ff.quẽad.vsufru.amit.cũ si.tñ cum
constet propter instr̃a deperdita dictam cõitatẽ mõtis nigri pa
scua ꝛ iura sua ignorasse ei ꝛ restitutionẽ in integrũ concedẽdam
ex cl'a gñali si qua iusta cã mihi videbit ꝛc.vt voluit bart.in.d.l.j.
§.si qs aũt.ff.de iti.actuqꝫ priua.pro cuius dicto est casus in.l.at
tilicinus.ff.de ser.rusti.predio.ꝛ in.l.si parte fundi.§.j.iuncta glo.
in ver.non vtendo.ff.quemad.serui.amit. q̃ leges loquuntur in
amittente ius suum per non vsum.Quam partẽ etiaz tenuit gl.
in.l.j.C.de pat.po.ꝛ do.Abb.in.c.cum nobis.ꝛ in.c.vigilanti.ex
tra de prescrip.ꝛ Ang.in.l.si.ff.si quis test.lib.esse ius.fue.ꝛ vide
tur esse cõis opi.que maxime videtur procedere in hmõi prescri
ptione non cantat ex ti.vel ex aliquo facto prescribentiuz.vt in.l.
sequitur.§.si viã.ff.de vsucap.vnde sunt debiliores.ar.l.si filius.§.
erit rubriano.ff.de fideicom.lib.Et per hec vt.s̃.per prefatos cõ
sulentes adducta videtur dicendum quo ad vsuz pascendi vel si
prescriptione amissa sint per in integrum restitutionem prefate
communitati restituenda.Laus deo omnipotenti.

¶ Consilium.lxxxvij.

1 ¶ Mandatum potest procuratori concedi duraturum post mortem constituentis quod limita vt no.2.
3 Autorari quis non potest in facto proprio.
4 Consensus quando requiritur per viam solennitatis debet interuenire in actu.
5 Autoratur quis in proprio facto quando ius alterius nõ ledit.
6 Vicem duorum quando quis possit gerere.
7 Cõstitutio an vitietur si ex pluribus procuratoribus vnus sit inhabilis.
8 Societas dicitur cõtinuata quando fiunt actus qui nõ possunt fieri citra ius ꝛ nomen societatis.
9 Actum gerens si precessit mandatuz ab aliquo dicitur nomine mandantis gerere.
10 Distinctio personarum requiritur in contrahenda societate.
11 Societas an ꝛ quando presumatur per alios cõtinuata mortuo vno ex socijs.
12 Societas ex quibus actibus presumatur tacite contracta.
13 Societas dicitur continuata si ea finita non petitur diuisio.
14 Presumptio voluntatis contrahentium sumitur a priori ꝛ posteriori ꝛ ab vtraqꝫ.
15 Procmium librorum societatis demonstrat qui sunt socij.
16 Consuetudo facit probationem al's inualidam validam.

Consilijs nostris trinus
deus optim⁹ adsit vt fes ppetuo sanctaqꝫ iura lo
quar.¶ In pñti ꝯsultatiõe p ordinẽ psequar qõnes.
s.ex themate elicitas.¶ Circa pmã qõnẽ aduertendũ est qd pdi
cta questio est bimẽbris.Primũ eñ mẽbrũ cõtinet nunqd dicta
substitutio pcuratoris valuerit in psona Nicolai ꝛ Jacobi Si
monis.Scd̃m nũqd saltẽ tenuerit in psona Jacobi dato qd non
tenuisset in psona Simonis vñ separatim vtrũqꝫ mẽbruz examina
bo.¶ Et circa primũ põt p certo cõcludi ꝛ ita cõcludẽdum arbi
tror alteraz substitutionẽ tenuisse in psona vtriusqꝫ:pro cuius cõ
clusionis fundamento ego pmitto ꝙ licet mandatũ pcuratoris
morte cõstituẽtis finiat vt in.l.mandatũ.cũ materia.C.man.ꝛ in
l.inter causas.in prin.ff.mãdati.tradit spe.in ti.de pcur.§.q̃ qꝛ
constituẽtis.ver.itẽ qd cõstituẽs.ꝛ pbat p locũ a spãli in.l.si ego.
1 §.j.ff.de iure dotiũ.Tñ † mandatũ põt procuratori cõcedi duratu
rũ etiã post mortẽ re integra:vt est casus in.l.si vero nõ remune
rãdi.§.si.cũ seq.ff.mãdati.tenẽt gl.Bar.ꝛ doc.ꝛ cõiter in.l.si.ff.d
solu.vbi tex.videt ꝯdicere.Sed ad illud multipliciter rñdẽt doc.ꝛ
firmat glo.in.l.mortis causa.§.titia.ff.de do.cã mortis.vbi casus
ꝛ Bart.in.l.ij.§.sed ꝛ si qs.ff.de dona.ꝛ concludunt doc.maxime
Bar.de Sali.in rep.in.d.l.mãdatum.C.mandati.ꝛ Ange.in sua
disputatione que incipit astẽsis miles.in.j.col.vbi dicitur qd florẽ
tini hac clausula qd duret post mortem indifferenter vtuntur:et
2 ibi hanc cõem opi.singulariter † limitat^a pcedere dummodo man
a dans cum herede decesserit al's extinguitur dicta clausula duratu
rum post mortem:qm̃ hereditas defunctum representat iuxta id
quod habet in auꝭ.de iureiur.a mo.presti.in prin.Nec bona vacã
tia.l.j.§.cui bona.ff.de iure fisci.Et sic.per.procuratorem cõstitu
tum nec nomine dñi veri nec ficti ꝛ representati per hereditatem
que eius fingitur potest actus geri.casus est singularis fm eum
fm vnam expositio.in.l.j.C.de acti.ꝛ ob.ꝛ ita dicit de facto fuisse
iudicatum florentie.cum ergo dictus Paulus fecerit.s̃.nomina
tos procuratores duraturos post mortẽ ꝛ reliquit filios heredes
qui demũ immiscuerũt se hereditati paterne tale mandatũ non
fuit morte dicti Pauli extinctũ.¶ Ex quibus sequitur alia con
clusio qd cũ predicti pcuratores fuerint facti cũ potestate substi
tuendi potuerũt dictum Nicolaũ ꝛ Jacobũ substituere.Ad hoc
tex.in.l.item corũ.§.decuriones.ff.qd cuiusqꝫ vniuersitatis nomi
ne.ꝛ in.l.cũ essent.in si.ff.de serui.rusti.predi.plene disputat Spe.
in ti.de procu.§.j.ver.sed quid si procurator est constitutus.ꝛ etiã
Jo.an.ibi ꝛ in addi.ꝛ lz olim esset questio an añ lit.cõte st. posset
procurator etiam cũ potestate substituẽdi substituere:tñ hodie est
sopita per tex.vbi est casus in.c.j.§.j.extra de pcu.li.vj. ꝛ hoc ma
xime procedit in casu nr̃o ex quo est mandatũ ad negotia in quo
cessat illa disputatio maxime ad certũ negotiũ expediendũ.s.pro
secutione societatis predicte iuxta no.ibi.l.si pcurator.maxime p
Bar.d Salx.ff.man.ꝛ p Bar.in.l.pe.ff.qd vi aut clã.ꝛ p canoni.
maxime dñicum de Sancto Gemi.in.d.c.j.de procu.li.vj.ꝛ p Ca
no.in.c.si.eo.ti.¶ Sed cõtra pdicta instat ꝙ minime possint pro
cedere.nã Pau.constituit quatuor pcuratores ꝛ quẽlibet insoli
dum ꝛ oẽs in cõcordia ꝛ inter illos quatuor est noĩatus dictus
Nicolaus qui etiam demũ fuit substitutus vñ cum requireret cõ
sensus dicti Nicolai non videt qd potuerit cõsentire substitutio
ni pcuratoris facte in sua ppria psona qꝛ nõ vr̃ qd potuerit pre
stare cõsensum in facto pprio.argumẽto gloss.no.in.l.j.in si.ff.de
3 auꝭ.tu.quã ibi sequit Bar.p quã dicimus ꝙ † qs nõ pt autorari
in facto pprio.allegat ad idẽ tex.in.l.j.§.fuit quesitum:ibi in rem
suã autor esse nõ põt.ff.ad treb.facit qd no.Bal.in.l.bonorum.la
ij.C.qui admitti.sic epũs autorizare in facto proprio prohibetur.vt
in cle.si vna.de reb.eccl.nõ alie.similiter ꝛ prelatus vt in.c.vl.de
insti.pro hoc qd no.in Spe.de his q̃ fiũt a prela.in si.ꝛ quod not.
Inno in.c.phibemus.extra de censi.ppterea notabiliter dixit gl.
in.l.si furiosi.C.de nup.ꝙ in facto pprio non potest quis autori
zari:sed dz hoc suppleri per iudicis autoritatem vt patet hoc in
adoptione ꝛ emancipatione:vt habetur in.l.si sponsus.cum se
quen.ff.de adop.Ad idẽ ꝙ de manumissione dicitur qd habetur
in.l.j.ꝛ in.l.apud filiũ.ff.de manumis.ꝛ ideo dixit Bald.in.d.l.si
furiosi.qd nõ patris autoritate sed iudicis põt filius patri causa
mortis donare.Ex quibus vr̃ cõcludi qd pdictus Nicolaus non
potuerit consentire in facto pprio qd pcurator substitueretur.
¶ Sed ad pdicta rñdet primo qd illa gl.nihil firmat ꝛ dubitati
ue loquit.Et illã improbat Ang.in.d.l.j.ꝛ Rax.ꝛ Pau.de Ca.
in.l.seruum.C.qui test.ꝛ Nico.de nea.in.l. qui in potestate.ff.de te
sta.ꝛ Ang.in.l.j.§.fuit quesitũ.ff.ad treb.allegãt text.p casu in.l.
j.C.de impo.lucra.descri.lib.x.p quẽ dicũt pfati doc.ꝙ pater põt
filio cõsentire sibi patri donãti cã mortis:ꝛ idẽ voluit Bal.in.l.si
vxorẽ.C.de condi.inser.Et sic ptz qd quã in actu requiritur cõsen
sus alicuius put est in donatione causa mortis põt ille cuius con
sensus requirit consentire ad sui cõmodũ.¶ Preterea differẽtia
magna est an requirat consensus p viã consensus:an vero requi
ratur autoritas.primo eñ casu satis est qd interueniat ex post fa
cto vt est casus.ꝛ ibi plene no.maxime per Imo.in.c.cũ vos.extra
de his que fiunt a prela.ꝛ in.c.cura.de iurepat ꝛ no. Bar.in.l.cũ
non soluz.§.necessitatẽ.C.de bonis que lib.ꝛ in.l.si quis mihi bo
na.§.iussum.ff.de acqui.he.ꝛ Bal.in auꝭ.cã que sit cũ monacho.
4 C.de epis.ꝛ cle.Nisi † consensus requireret p viã solẽnitatis scd̃m
no.per Imo.ꝛ do.Anto.in.c.cum cõsuetudinis.extra de cõsue.ꝛ
Bald.in.l.si.C.qui admit.qꝛ tunc debet in ipso actu interuenire
vt no.Inno.Jo.an.ꝛ Cano.cõmuniter in.d.c.cũ consuetudinis
ꝛ Bal.in.d.§.necessitatẽ.ꝛ in.l.quecũqꝫ eo.ti.ꝛ in.l.si decretũ.C.
de seruis reipud.ma.ꝛ expressum in.c.in venditione.xiiij.qõ.ij.te
net.Joan.an.in.c.j.de reb.eccle.non alie.sed in casu nostro non

¶ Limitatio ad cõmunẽ opinionem.

requirit autoritas oim: sed cōsensus z concordia z non ratione so
lennitatis: ex quo nō requirit ad re integrandā psonā alicuius sʒ
per viam simplicis consensus vn̄ succedit regula qꝛ autoritas nō
possit prestari in actu gerēdo cū se autorizante ad sui cōmodū tn̄
simplex consensus pstari pōt vt voluit Jo. an. in addi. Spe. in tit.
de his q̄ fiunt a prelato. z Ang. in. d. l. j. ff. de aut. tu. z idem voluit
Jo. an in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. porro. ver. quid. si filius
z Bal. in quodā suo ɔsi. qd incipit quatuor sunt pūcta vbi dicit
secus esse quādo requirtret pstatio z cōsensus: qꝛ qn̄ pstatio z cō
sensus requiruntur a principio ad substātiā act⁹ nō differunt ab
autoritate. vn̄ non incōuenit qd in casu nostro pdictus Nicolaus
consenserit mandato sibi fiendo. ¶ Preterea lʒ Nicolaus consen
sum prestiterit substitutiōi pcuratoris de se fiēde: tn̄ p hoc nō le
dit ius heredū nec in casu nostro tractamus de aliquo preiudicio
ipsorū heredū vel alicuius ppter dictā substitutionē. Sʒ vbicūqꝫ
5 † ius alterius non ledit pōt quis in facto ppzio autorari fm Jo.
an. i regula qui tacet. ad fi. de reg. iur. in. vj. in mercurial. bene fa
cit tex. in cle. vnica. extra de conces. preben. ¶ Preterea bal. in pal
le. con. i. io distinguit. Aut cōsensus pstatur certo actui specifico
tendēti ad cōmodum consentiētis z tūc pcedat gl. in. d. l. j. Aut
consensus generaliter prestatur z tunc valeat actus prout est in ca
su nostro qn̄ consensit constitutioni pcuratoris facte de se gene
raliter. Et sic videtur specifice ad certū actū tēdentē in sui fauorē.
¶ Preterea Bal. in cōsi. cxx. qd incipit solu matri. Querit v trū
filia zc. Cōcludit qd aut quis autorat bona fide. z tūc sit vera opi.
illorum qui dicūt quod quis potest autorizari in facto ppzio aut
in fraudem z tunc secus. vnde cū in casu nostro nulla fraude sub
sistente fuerit predictus consensus pstitus bona fide vt ptʒ potuit
dictus Nicolaus illū sic prestare. Et hoc etiam optime confirmat
per id qd habet in l. cū ipse. C. de contrahen. emp. vbi tutor et rem
pupilli palā z bona fide emere minime phibet. z pulchre refert
Jo. an. in ad. di. Spe. in t. de his que fiūt a prelato. qd multum in
fert ad casum proposite questionis. facit. l. quoties. §. sed nō aū et
l. nō existimo. z l. tutor rerū. ff. de admi. tut. z l. fistulas. §. j. ff. de
contrahen. emp. vbi dicit qd pōt tutor tradere sibi possessionē rei
quam emit a defuncto vnde ex pdictis ɔcludit qd cum dicta sub
stitutio fuerit facta palam bona fide z nō in dānum alicuius fuit
valida licet do. Nicolaus fuerit substitutus prout supra dictū est.
¶ Sed dicet aliqs pdicta non procedāt in terminis nr̄is qn̄ iste
Nicolaus non cōsensit alteri actum gerenti sed ipsemet vna cum
alijs pcuratoribus substituit seipm qd videtur impossibile. quo
niā in ɔtu requirit distinctio psonaꝝ vt in. l. ij. ff. de stipu. seruo.
z in. c. si. d. insti. vn̄ dʒ esse differentia inter mandantem z māda
tariū: ex ɔtu enī orit obligatio. l. lʒ. §. ea obligatio. ff. de procu.
Obligatio aūt requirit distinctionē psonarū qꝛ sibiipsi quis ob
ligatus esse nō pōt. l. vrānius. z l. heres a debitore. cum ibi not. ff.
de fide ius. Sic etiā dicimus qd dʒ differentia esse inter baptizatū
z bapti zantē. in. c. debitū. de baptismo. ¶ Sed p rñsione est ad
uertendū qd predicti quatuor procuratores fuerunt cōstituti in
solidū z oēs in cōcordia vn̄ nulli dubium est qd constitutio facta
per alios tres cū cōsensu Nicolai teneret. qꝛ oēs censerētur in con
cordia z sic seruarent fines mandati iuxta. l. diligenter. ff. manda
ti. Sʒ ita dʒ censeri actum in casu nostro. ¶ Primo per clausulā
omni melior modo zc. iuxta no. per docto in simili in. c. cum dile
ctus. de ord. cog. z in. l. edita. C. de eden. z in. l. j. in prin. ff. eodē ti.
¶ Scdo qꝛ actus dʒ potius interpretari eo modo gestus q̄ valeat
q̄ quo non valeat. l. quotien. ff. de verbo. obliga. z l. quoties idē
sermo. ff. de reg. iur. Nec inconuenit dicere quod qn̄ plures gerūt
eundem actū alter dicatur gerere alter gerenti cōsentire. vt est ca
sus z ibi ponderat Bal. in. l. is qui heres. §. neqꝫ filius. ff. de acqr.
here. vn̄ dicamus alios tres principaliter gessisse actū. z Nicolaū
consensisse qd fieri potuit vt supra cōclusum fuit. aliud enim est
contrahere aliud cōtrahenti consentire. l. aliud est vēdere. ff. de re.
iur. facit qd not. in. c. vnico. ne sede vacan. li. vj. ¶ Preterea dici
6 posset q̄ † dictus Nicolaus posset gerere vices duarū psonarum
ex quo gerit actum alieno nomine sicut tutor prout no. in. d. l. cū
ipse. C. de contrahē. emp. facit in simili qꝛ quis interdū est agēs
z confirmās. c. cum inter canonicos. de elec. z idē pōt esse pater tē
poralis z spūalis vt. l. c. ad limina. xxx. q. j. facit. d. l. fistulas. §. fun
dum. z idem seruus gerit vices plurium dñorum. l. si cōmunis ser
uus. ff. de stipu. ser. z apud semetipsum aliquis emancipatur vel
adoptatur. d. l. ij. consul. ff. de adop. Et eadem persona gerit vices
duorum. d. l. ita eorum. §. si decuriones. ff. quod cuiusqꝫ vniuer. no.
xxv. q. ij. c. relatio. z in. c. nec moyses. de conse. dist. ij. ita dicamus qd
dictus Nicolaus gerat vices substituenti z substitutis z hoc ma
gis e dicēdum est in casu nostro cū plures fuerint procuratores
substituentes eo consentiente. per id qd habetur in. l. iiij. z v. ff. de
auto. tu. z no. per glo. in. d. l. cum ipse. z ex his concludo qd valuit
dicta substitutio in persona vtriusqꝫ z sic redditur superflua secū
da dubitatio prime questionis. ¶ Circa scdm membrū facilis est
rñsio q̄ lʒ nō teneat substō quo ad dictuʒ Nicolaū: tn̄ talis sub
stitutio tʒ in psona dicti Jacobi qn̄ in sepabilibus vtile viciat:
vt tradit p Bar. in. l. grece. §. aliud. ff. de fideius. z p docto. plene
maxime Ang. Jmo. z Ro. in. l. j. §. si stipulāti. ff. de verb. ob. z p
Dy. in regula vtile p inutile. extra de reg. iur. in. vj. z p Cy. in. l.
licimus. vbi casus. C. de do. vn̄ cū psona z substō dicti Nico. sit se
parabilis a psona z substōne Jac. q̄ fieri potuit nō debet viciari
7 p substitutionē Nicolai dato qd esset inutilis: qn̄ † vbi dat plu
ralitas psonaꝝ ēt in separabilibus vtile aliqn̄ p inutile nō viciat
vt est casus in. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iud. quem ad hoc allegat
Lud. ro. in. d. l. si stipulanti. z hoc maxime in terminis nr̄is cū fa
cta fuerit substō dando mandatū dictis Nicolao z Jacobo cui
libet insolidum quo casu qn̄ mādatū pluribus dat insolidū: ma
xime si nō valet in psona vnius vʒ in psona alioꝝ. hoc pbat ar
guēdo de madato iurisdictionis ad mādatū pcuratoris put fa
cit iurisconsultus in. l. more maioꝝ. z in. l. z qꝛ. ff. de iu. om. iudi. sed
qn̄ mandatū datur pluribus iudicibus delegatis z cuilibet inso
lidū si nō ɔsistit in psona vnius subsistit in psona alioꝝ vt est ca
sus z ibi gl. Jo. an. in. c. cū plures. de offi. dele. li. vj. z no. in. c. vno
delegatorū. extra de offi. dele. Ergo idē dicamus in procuratori
bus z in specie in procuratoribus pbat in. c. si duo. de procur. li.
vj. z in. l. pluribus. cū ibi not. ff. de procura. z ex his ptʒ rñsio ad
ea que ponit Spec. in ti. de iudice delegato. §. restat. ver. qd si cū.
vbi disputat q̄ si cōmissio sit facta duobus z nō teneat in psona
vnius nō valet in totū qꝛ vr̄ esse de intētione cōmittentis q̄ due
essent: vno ergo deficiente nō valet: argu. l. si vnus. C. de testa. z l.
cū eiusdē. ff. de edil. edi. Qn̄ tunc sumus in terminis quod actus
efficit indiuiduus ex cōsensu partiū volentiū qd plures essent vt
in simili not. Bart. in. d. l. grece. §. aliud. ar. l. pedius. alias incipit
parui. ff. de arbi. quoniā pdicta possent pcedere qn̄ Jacobus z
Nicolaus fuissent simplr̄ procuratores ɔstituti: sed i casu nostro
cuilibet insolidū fuit datum mandatū quo casu nedum qd vnus
possit sed eo incipiēte alter nō pōt se intromittere: vt hr̄ in. d. l. plu
ribus. z ēt. d. c. si duo. z sic cū cessant duo mādata nō dʒ vnum ex
vitio alterius viciari cū sint separabilia. vt. s. est dictū. z qꝛ diuer
sa est rō in vno quā in alio: vnde nō dʒ fieri illatio. l. fin. ff. de col. z
l. papi. exuli. ff. de mino. cū si. Accedat. nā ex pluralitate psonarū
colligit plures esse ɔstitutiones pcuratoris p id qd hr̄ in simili in
l. scire debemus. ff. de ver. ob. z in. l. cū in vna. ff. de app. z in. l. j. C.
si plures vna sn̄ia. facit. l. in singulis. ff. ad. l. fal. z in. l. si mihi z ti
tio. ff. de ver. ob. z quod hr̄ in. l. si plures. per Gui. de cu. ff. de pac.
vbi cōcludit q̄ si donatio est facta pluribus plures sunt donatio
nes. ex quibus concluditur q̄ dicta substitutio procuratoris te
net saltē quo ad personā Jacobi z ex his remanet expedita pri
ma qd principalis ¶ Circa scdam qōnem non video qd obstet
quominus concludere debeamus dictū Nicolaū z Jacobum vo
luisse prosequi dictā societatem siue voluisse renouare. nā psuppo
nitur quod predicti Nicolaus z Jacobus prosecuti fuerunt rō
nes dicti traffici sub noīe heredum dicti Pauli z sociorū. Quod
idem facere non potuerunt nisi prosequēdo dictā societatē: vnde
sicut per actus q̄ nō pnt geri nisi citra ius z nomē heredis iducit
aditio hereditatis iuxta no. in. l. pro herede. §. pap. ff. de acqui. he
re. z per Bar. in. l. gesti. ff. eo. ti. ita quando post mortem dissolu
8 ta societate si fiant actus qui non possunt fieri citra ius z † nomē
societatis per socios remanentes censentur velle societatē proseq:
societas enim non solum expresse sed etiā tacite cōtrahitur. insti.
pro socio. in prin. z in. l. cōsensu. ff. de actī. z obli. ɔtinuat societas
ta. nñ ita expresse z tacite. l. vt sit p socio actio: cū duabus sequē
tibus. z. l. iiij. z. l. itaqꝫ. ff. pro soc. cōsensus aūt etiā demonstratur
per actus facti. vt in. d. l. pro herede. §. pap. z in. l. si nulla. C. de iure
deli. z declarat Bar. in. l. titium z meuiū. §. altero ff. de admi. tu.
si ergo predicti Nicolaus z Jacobus prosecuti fuerūt dictas ra
tiones sub noīe heredū dicti Pauli z sociorum quis dubitat eos
voluisse societatem cōtinuare siue renouare: hoc etiā ostēdit ex in
titulatione z proemijs libroꝝ dicte societatis ex quibus colligit
dictos Nicolaum z Jacobum prosecutos fuisse dictā societatē
quam primo prosequebant noīe Pauli z sociorum postea fuisse
prosecutos noīe heredum dicti Pauli z sociorū: qn̄ huiōi proe
mijs z intitulationibus ostendit qui fuerūt socij in traffico vt in
quit notabilr̄ Bar. in. d. l. titiū z meuiū. §. altero. ff. de admi. tu. z
Bar. in. l. si patruus. C. cōia vtriusqꝫ iudicij. facit etiaʒ: nā ex quo
administrauerunt z prosecuti fuerunt dictas rōnes presumunt
sciuisse dictas intitulationes cum in facto proprio psumit scien
tia z nō sit pbabilis ignorātia iuxta nota. in. l. si. ff. pro suo. z in. l.
q̄ q̄. ff. ad velle. si ergo sciuerunt dictas intitulationes z sub illis
prosecuti fuerūt dictas rōnes clare dat intelligi qd voluerūt pro
sequi dictam societatem put prius erat stando z exercendo nego
cia societatis prout prius sub nomine heredum dicti Pauli ad
hoc. l. item querit. §. qui impleto z. l. qui ad certū. ff. loca ¶ Pre
terea quod dicti Nicolaus z Jacobus habuerint animuʒ prose
quendi

quendi societatē colligit manifeste q2 nō potuissent iuste salua cōscien
tia si nō habuissent animū ꝓsequendi dictā societatē z renouādi mer
ces cōes vēdere z pecunias erogare z in alios suos vsus ꝯuertere ꝑ id
qđ habet in.l.merito.ff.pro so.facit qđ not.in.l.sabinus.ff.cōi di. z in.l.
duo fratres.in fi.ff.de acq.he.z hoc posset ꝑ plura alia cōprobari q̄ sta
tim dicentur in.iii.q.prin.z dicuntur prosecuti dictā societatē z isti cē
sent fuisse ꝓsecutos procuratorio noīe heredū dicti Pauli ex quo p̄ce
debat mandatū dicti Pauli ad ꝓsequendū vt voluit Bar.ꝑ illū text.
in.l.q in aliena.§.si is qui.ff.de acqui.he.allegat ad idem text.in.l.qui
seruū.ff.de interro.acti.vbi ꝑ illū tex.hoc idē voluit Bar.ad idē tex.fꝫ
vā.lec.Dy.vbi Dy.hoc no.i.l.post dotē.ff.so.ma.quē sequit ibi imo.
lꝫ Bar.ibi cōtrarium senserit:idē voluit Bald.in.l.cum non solum.in
prin.C.de bo.q̄lib.Ad idē tex.in.l.si seruus cōis sit omniū.z in.l.pen
de.ff.de stip.seruo.z tenet Romanus in.d.l.post dotē.vbi hoc ꝑ plura
cōfirmat z Imo.z Ro.in.d.l.qui in aliena.§.si is qui z Bal.in.l.si li
teras.in fi.C.man.z est magis cōis opi.que fine aliqua dubitatione ꝓ
9 cedit in terminis nr̄is ex quo † precessit mandatū z ipsi gesserūt actū
suꝑ re cōiter pertinēte ad eos z dñm eoꝝ:vt est casus.in.l.si post mor
tē.in fi.z ibi Bar.ff.qñ ex facto tutoris.z lꝫ Bar.in.l.i.§.nunciatio.ff.
de no.ope.nū.z Bar.in.l.q mihi donatū.ff.de do.z ro.in.d.l.post do
tē.z maxime q2 vident hoc egisse noīe dñi ex quo libri traffici intitula
ti sub noīe heredū dicti Pauli sūt retēti ꝑ dictos Nicolaū z Iacobuꝫ
ꝑ id qđ.s.dictū est. ¶ Sꝫ difficultas vr̄ stare in alio in p̄nti dubitatio
ne nā societas est ꝯtus q ꝯsensu ꝑficit z contrahit.d.l.consensu.ff.de
acti.z obli.sed in cōsensu requirunt duo simul consentientes.l.i.§.vsqꝫ
10 adeo.ff.de pac.ergo ad hoc † vt possit societas contrahi dꝫ esse distin
ctio personaꝝ inter socios:sed in casu nr̄o dicti Nicolaus z Iacobus
erāt socii dicti Pauli:ergo nō potuerūt cū ipsismet societatē ꝓseq:vñ
in simili dicimus qđ ꝓcurator nō pōt emere a seipso vendēte noīe dñi vt
est casus clarus in.l.si in emp.§.fi.ff.de ꝯhen.emp.dꝫ eñ esse inter ꝯtra
hentes distinctio ꝑsonaꝝ vt tradit in.d.l.ii.ff.de stip.seruo. ¶ Sed ad
hoc possum r̄ndere quod iuris fictione reputant plures ꝯhentes:naꝫ
in quātū sunt ꝓcuratores representant ꝑsonā dñi inquātuꝫ vero sunt
Nicola9 z Iacob9 representant ꝑsonā eoꝝ.s.Nicolai z Iacobi:sed qñ
duo iura ꝯcurrūt in ꝑsona vnius idē est iudicādū acsi in ꝑsonis duoꝝ
cōcurrerent;argumēto eius qđ habet in.l.tutorē.ff.de his q̄bus vt in
dig.z ita cōcordat Cy.in.l.cū ipse.C.de ꝯhen.emp.vbi voluit glo.hoc
in vna soluti.idē gl.in.d.l.si in emp.§.fi.Ad idē tex.z ibi gl.z bar.in.l.
pupillus.§.sane.ff.de admi.tu.faciunt q̄ dicta fuerūt.s.in.i.q.accedāt
no.in.l.si cōsul.ff.de adop. ¶ Et si dicat ꝓcurator nō pōt nocere dño
cōtrahēte cū ipsemet sit ꝓcurator:vt est casus in.d.l.si in emptiōe.§.fi.
ff.de cōtrahē.emp.r̄ndet qđ ex quo talis prosecutio societatis fuit fa
cta palam z bona fide potuit hoc fieri vt est casus z ibi hoc glo.z oēs
no.in.d.l.cū ipse.C.de cōtrahen.emp.z gl.z Bar.de saly.in.d.l.in em
ptio.§.fi.z est tex.z ibi Bar.in.d.l.pupillus.§.sane.z ita fuit in termi
nis nr̄is:qñ demōstrat bona fides q2 hoc fecerunt p̄cedente mādato
testatoris.Itē mādato substituentiū.Itē q2 societas vsqꝫ ad illud tp̄s
fuerat multū suplucrata.Itē q2 vt in puncto p̄supponit ipsi socii vcꝫ
Iacobus z Nicolaus fuerūt diligētes lꝫ cōtigerit ꝓpter aduersaꝫ for
tunā trafficū fuisse in dāno:facit.l.cū fideicōmisso.C.de trāsac.z tūc ꝓ
secutio societatis apparebat vtilis dictis pupillis.ex q̄bus concludit
qđ dicta societas tā̄ palā z bona fide valere potuit z potuerūt dicti
Nicolaus z socii ipsaꝫ ꝓsequi. ¶ Preterea pōt solui:q2 in casu nostro
essent duo procuratores vnusquisqꝫ insolidū:vñ pōt censeri actus ge
stus a Nicolao ꝓcuratorio noīe heredū cum dicto Iacobo z ecōtra a
Iacobo ꝓcuratorio noīe hr̄dū cū Nicolao:qđ q̄dē fieri potuit:vt est
casus fm vnū intellectū in.d.l.cū ipse.vbi hoc ꝯcludūt Bald.Saly.z
Pau.de ca.z Saly.in.d.l.si in emp.§.fi.facit tex.in.l.iii.z.v.ff.de aut.
tu.z hoc mō intelligunt ꝓsecuti fuisse dictā societatē ad hoc vt actus
poti9 valeat q̄ ꝑeat.l.quoties.ff.de re.du.z.l.quoties.ff.de v.sig.z hoc
maxime q2 apparet de volūtate ꝯhentiū qđ voluerunt valide proseq
dictā societatē. ¶ Preterea procuratores suscipiunt potestatē ex for
ma mandati.l.diligēter.ff.man.z.l.non distinguemus.§.de offi.ff.de
arbi.cū si.est z alia regula qđ cōtractus sumūt robur ex cōsensu ptiuꝫ
z earū cōuentione.l.legē.C.loca.l.legem.C.de pac.cū ergo fuerint isti
facti procuratores ad prosequendā societatē quaꝫ ipsi prius habebāt
cū ipsis constituentibus siue eorū dñis pro certo nō video quare non
potuerūt fungi duplici ꝑsona z tacite de nouo societatē inire cum ois
prohibitio de qua in.d.l.si in emptione.§.fi.ff.de ꝯhē.emp.videat cō
siderari ꝓpter p̄iudiciū dñi cōstituētis q fraudari posset vt ibi no.in
d.l.cum ipse.z in.d.l.pupillus.§.sane.z ex his patet manifeste quod
nō obstat ii p̄dicta obiectio:nec vr̄ ꝯsiderabilis etas heredū q sunt in
pupillari etate ex quo mādatū fuit solēniter a maiore cocessum per id
qđ no.Bal.in.l.si pupillorū.§.i.ꝑ illū tex.post Dy.ff.de re.eo. ¶ Pre
terea hic diceret ptineret ad pupillū nō ad eos si ipsi vellent cōtractuꝫ
non valere rōne etatis ipsis nolentibus nō pōt hoc fieri vt est casus in
l.iulianus.§.si qs pupillo.ff.de act.emp.facit.l.si iudex circūuēto.cuꝫ
ibi no.ff.de mino. ¶ Circa tertiā questionē etiā cōcludenduꝫ arbitror
11 qđ dictus † Petrus antonii z dictus Samuel censentur cōsensisse di
cte prosecutioni societatis ꝓsecute ꝑ dictos Nicolaum z Iacobū:naꝫ
licet dictus Petr9 et.d.Samuel nō ꝓbētur exp̄sse cōsensisse dicte ꝓse
cutioni dicte societatis et per cōsequēs quod nō videat obligati ob di
ctā ꝓsecutionē qñ societas est cōtract9 q ꝑficitur cōsensu duoꝝ:insti
ꝓ socio.in prin.l.i.ff.de pac.vñ cū societas fuerit morte finita ex mort.
vnius ex sociis vt.l.actionē.§.morte.ff.ꝓ so.et in.l.verū.§.societas.z.l.e
nemo.eo.ti.insti.ꝓ socio.§.soluit.nō potuit dicta societas renouari sin.
consensu exp̄sso vel tacito dicti Petri et dicti.d.Samuelis:exp̄ssus e
autē nullus vr̄ ostēdi nec etiā tacitus igit nō vident dicte ꝓsecutiōi cō
sensisse. ¶ Tñ istis minime obstātibus ꝯtrariū puto verius qñ vt.s.dixi
societas pōt cōtinuari expresse z etiā tacite in.d.l.iii.cum duabus se.ff.
pro so.qui quidē tacitus cōsensus nō solū verbo sed etiā re demōstra
12 ri pōt adeo ꝙ † ad p̄sumēdū cōtractum societatis sufficiūt actus qui
solēt fieri inter socios etiā si nō inferant necessario ad inducendam so
cietatē.hoc ostēdā.Nam ementes rem cōem ꝓ indiuiso vident cōtra
here societatē.l.nihil.ff.cōi diui.ibi veluti inter eos qui pariter eādē reꝫ
emerūt:et ibi Bar.et Bal.in.l.cū ꝓponas.C.pro so.z Ang.in.l.quidā
iberus.ff.de seruī.vrba.predi.facit tex.insti.de obli.q̄ ex quasi cōtractu
nas.§.si inter.z tñ constat ꝙ talis actus fieri potest citra ius et nomē
societatis.l.vt sit pro socio actio.cū seq.ff.pro soc.sic lꝫ qs soluere possit
alienū debitū.l.solutionē vl' iudiciū.ff.d solutio.tñ ꝑ solutiōe debiti p̄
sumitur adita hereditas lꝫ potuisset illud fieri citra ius z nomen here
dis casus est in.l.ii.C.de iure delib.Item res aliena legari potest:et tñ
reliquēdo partem hereditatis videt adita hereditas vt est casus in.l.si
auia.C.de iure delib.Concludit ergo ex p̄missis qđ ex actib9 qui soliti
sunt cadere inter socios intelligit contracta societas lꝫ forte fieri possēt
ob aliā causam:vꝫ eñ argumētū a cōiter accidentibus.l.qđ si nolit.§.
q2 assidua.ff.de edi.edic.l.vel vniuersoꝝ.ff.de pig.act.l.si fund9.ff.de.l.
commisso.l.semper in stipulatiōibus.cū cōcordātibus.ff.de reg.iur.ꝑ
q̄ dico quod predicti Petrus z dictus samuel relinquēdo capitale sic
quod habebāt sup dicto trafficō post mortē dicti Pauli et lucrū qđ eis
obueniebat z nō petēdo diuisionē sed ꝑmittēdo qđ dictū trafficū ꝓse
queret p̄sumendū indubitāter est qđ ob cām societatis:z hoc magis cū
p̄dicti Petrus z dñs Samuel scirent mortē dicti Pauli et scirēt qđ
dictū trafficū ꝓsequebat cū hoc esset publicū in ciuitate iuxta glo.no.
in.l.si tutor.C.de peri.tu.et id qđ not.Bar.in.l.is pōt.ff.de acqui.he.
nō est cēsendū qđ aliquo mō dimiserit capitale si quod habebāt et lu
cra q̄ sciebāt esse in dicto trafficō nisi in cām societatis q2 vt audio.sunt
hoīes diligētes et nō est quoquo modo p̄sumēdū quod voluerit iacta
re suū.ar.l.cū de idebito.ff.de pb.z.l.si cū aurū.ff.de so.z hoc magis q2
vt audio ipsi tenet p̄dictis heredibus Pauli vinculo cōsanguinitatis
z affinitatꝭ:cōsanguinei aūt z affines p̄sumūt scire facta ꝯsanguineo
rū et affiniū:in.l.octaui.ff.vñ cogna.ti.z ꝑ Bar.in.d.l.is pōt.ff.de acq
here.et.l.mutuū.eo.ti.Quib9 omnibus simul iunctis.s.sciētia mortis
dicti Pauli lucroꝝ sup dicto traffico ptinētiū ad dictū Petrū dñm Sa
muele ecientia nō petita diuiso p̄sumpta scientia prosecuti traffici q2
publice z q2 cōsanguinei et diuisio capitalis z lucroꝝ sup dicto traffico
pro certo indubitāter arguunt ipsos voluisse prosequi dictā societatē
et hoc maxime q2 cōiter mercatores florētini sunt diligētes z non ꝑmit
tunt pecunias dormire et stare penes alios et velle ita suū iactare.iuxta
d.l.cū de indebito.est cēsendū quod voluerint qđ dicta societas reno
uaret et si dicat ipsi nihil fecerūt et nō entiū nulle sunt ptes z sic ex nō
entibus nō pōt aliqd induci.l.adeo.§.qđ in toto.ff.de acqui.re.do.et
no.l.i.ff.de iud.z no.Bar.in.l.i.ff.de acqui.he.facit tex.in.l.x.ff.de ver.
ob.z in.c.ad dissoluendū.de despon.impub.r̄ndetur quod etiā ille qui
nō facit cēsetur facere vt in regula q nō facit.ff.de reg.iu.et in.l.in frau
dem creditoꝝ.et in.l.alienatio.in prin.z in.l.facere opꝫ.ff.de ver.sig.cū
si.Itē etiā ille q patitur vr̄ cōsentire et actū de nouo inducere.vt in.l.
qui patitur.ff.mandati.l.si vero nō remunerādi.§.passus.ff.mandati.
13 z ꝑ Bar.in.l.q dotis.ff.so.ma.vñ † ex patiētia prosecuti traffici nō prece
dente diuisione aliqua vidētur voluisse ꝓsequi dictā societatē maxime
ꝑmittēdo quod prosequeretur ꝑ eosdē institores:ad hoc facit:nā et q
post tp̄s locatiōis finite permittit cōductorē stare in re locata videt re
locare.l.ite querit.§.qui impleto.ff.loc.§.qui ad certū.ff.eo.ti.accedat
etiā.Nā etiā ex non factis resultat editio.l.i.C.de rep.here.tradit bar.
in.l.gerit.ff.de acq.he tradūt plene ordinarii in.l.nō hoc.C.vñ cogna.
ex quib9 cōcluditur presumi renouationē societatis:z ita al's in simili
casu per p̄dicta reperio cōsuluisse genitorē meū et refert etiā ꝑ alios ita
fuisse cōsultū. ¶ Que in casu nr̄o etiā cōfirmatur nā sicut socii sepa
tim agere incipiūt z vnusquisqꝫ sibi negotiatur tacite ius societatis di
citur dissolui.vt in.l.itaqꝫ.vbi casus.ff.pro socio.ita a cōtrario dicam9
qñ non fit diuisio traffici censendū societatē cōtinuari.Itē sicut dicit
societas dissolui qñ vn9 ex sociis agit vt portio sua sibi detur.l.actione.
in prin.ff.pro socio.q2 actio pro socio nō oritur durante societate.l.iam
diu.et ibi per Bal.C.pro socio.et in rub.eo ti.ita dicā societatē cōtinua
ri qñ finita societate socii nō petunt portiones eorum qñ cōtrariorum
idem est iudicium.l.i.ff de his qui sunt sui vel alie.iur z in.l.inter stipu
lantem.§.sacram.z ibi Bart.ff.ver.ob.rectum eñ sui iudex est z obli
qui vt inquit Aristo.i.topicorum:et probatur in.l.si ex toto in prin.ff.
de le.i.z in.l.si vt proponis.C.de nup.per q̄ dicamus quod illud quod
operatur propositū in ꝓposito opatur oppositum in opposito. ¶ Cō

14 firmanẽ ẽt predicta. Nam † presumptio volũtatis ɔ̃hentiũ sumiẽ a priori a posteriori ꝛ ab vtroqȝ simul iũcto vt inqt elegãter Bald. in l. multũ interest. C. si qs alteri vel sibi. a priori ꝓbaẽ in l. iij. §. si ab igno to. ff. de manu. ꝛ in l. titio. §. adẽ rñdit. ff. de ver. ob. ꝛ i. l. itẽ qa. ff. de pac. Et hec ꝑsumptio cadit in terminis nostris cũ dicti Petrus ꝛ do. Samuel fecerint substitutos ꝓcuratores ad prosequendũ dictas societates que sine eoꝝ ɔ̃sensu expresso vel tacito nõ poterant ꝓsequi: ex quo manifeste daẽ intelligi intẽtionẽ ipsoꝝ esse qꝺ dicte societates ꝓsequerenẽ alias frustra substituissent ad ꝓsequẽdũ: ex quo eni voluerũt hoc ɔ̃seqũes colligiẽ ex mẽte eos voluisse ẽt antecedẽs necessariũ. l. ad rem mobilẽ. ꝛ l. ad rẽ legatã. ff. de ꝓcu. ꝛ l. ij. cũ ibi no. ff. de iur. om. iud. nec eorũ protestatio aliquid operaẽ de qua in instrumẽto substitutiõis qꝛ ꝓtestanẽ qꝺ intelligũt se obligare ex dicta substitutiõe: qꝛ nõ ɔ̃ĩmus ꝺ n sint ex dicta substitutione obligati vt ꝓcuratores substituẽtes sed vt ipsi ꝓprio noĩe ex tacita ꝓsecutione societatis quã arguimus ex dicta substitutione postea fuisse secutũ: vñ sumitur ɔ̃sensu dictoꝝ Petri ꝛ do. Samuelis fuisse qꝺ dicta societas ꝓsequereẽ. Sumiẽ ẽt ꝑsũptio a posteriori ex nõ diuisiõe societatis: vt. s. clarissime demõstraẽ. Ꝺ vtroqȝ simul iũcto ꝓbaẽ qñ priora cõsonant actibus sequẽtibus ꝛ sequẽtia prioribus vñ dicta ꝓsecutio ɔ̃cordat ẽt cũ scriptura librorũ vnde cũ reperiaẽ facta dicta ꝓsecutio dicte societatis etiã noĩe ipsoꝝ est censendũ eos ɔ̃sensisse cuȝ ex dicta substitutione ostendaẽ ipsos habuisse animũ ꝓsequẽdi: ex primordio eñ tituli posterior formaẽ euẽtus. l. quedam mulier. ff. de rei vẽ. ꝛ l. fi. C. de ipo. lucra. descrip. ex ꝑcedẽtib⁹ rõcinus interpretaẽ qꝺ secutũ est. l. tutia. §. adẽ rñdit. ff. de ver. ob. ꝛ l. si qs cũ aliter. ff. de ver. ob. ꝛ ex ꝑcedẽtibus declaranẽ sequentia ꝛ econtra. l. ꝗ filiabus. ꝛ l. si seruus plu. ff. de leg. j. ꝛ ex his ẽt media ꝑsumunẽ vt ꝑ Bar. in l. celsus. ff. de vsuc. vñ cũ oĩa ɔ̃sonent hinc tacite ꝓsecutionem ꝑsumere debemus: inqt eñ Aristoteles primo ethicorũ vero oĩa cõsonãt falso aũt cito dissonat qꝺ verũ est. ℭ Cõfirmaẽ etiã ꝑdicta ex noua libroꝝ intitulatione dicti traffici facta ꝑ eundẽ institorẽ prius quaȝ hẽbãt oẽs dicti socij ꝑ quã intitulationẽ ondiẽ ꝗ sint socij in traffico, ꝛ quoꝝ socioꝝ noĩe trafficũ exerceaẽ vt ɔ̃cludit Bar. in l. titiũ ꝛ meuiũ. §. altero. ff. de admi. tu. ꝛ Bart. ꝛ Bal. in l. si patruus. C. cõia vtriusqȝ

15 iud. ꝛ † ex dictis proemijs ꝛ intitulatione arguim⁹ mentẽ statuentium testãtium ꝛ ɔ̃hẽtiũ: vt in l. fi. cũ ibi no. ff. de he. insti. ꝛ in l. j. ꝛ ibi Bar. ff. ad mace. ꝛ in l. rl. o est. in verbo nã initiũ ɔ̃stitutionis demonstrat. ff. de iur. ꝛ fac. igno. Quẽ tex. ad hoc allegãt Ant. de bu. in cle. j. extra de elec. ꝛ gl. ꝛ Ang. in l. j. ff. de iud. tradit Cur. in c. pt. de cle. ɔ̃iug. ꝛ Bal. in c. ij. regnis. extra de app. vñ cũ in intitulatione libroꝝ dicaẽ qꝺ societas q̃ erat inter Paulũ ꝛ socios ɔ̃tinuat inter heredes Pau. ꝛ socios: ꝓ certo nõ video qd possit in ɔ̃triũ obijci quominus nõ dicamus dictã societatẽ ɔ̃tinuatã: ꝛ hoc magis indubitãter est veꝝ si dicto libro fides

16 adhibeẽ ꝓut est cõiter in ciuitatibus † Italie cõsuetudo qꝺ deẽ fides libris mercatoꝝ q̃ ɔ̃suetudo talẽ ꝓbationẽ inualidã. iugiti. trationes. ꝛ l. exẽplo. C. de ꝓba. validã reddit vt tradit Jo. an. in addi. Specu. in ti. de instru. edit. in magna addi. ver. vij. supplemẽtũ ꝛ est tex. in c. cum dilectus. extra de fi. instru. quẽ ad hoc allegat Ro. in l. admonendi. ff. de iureiu. qꝺ tenent Jo. an. ꝛ Abb. mod. in c. j. de cõsuetudine. ꝛ Bal. in sua magna repe. l. cũctos populos. C. de sũ. tri. Quod tñ est itelligẽdum ꝓm qꝺ elegãter declarat Bal. in l. j. C. de ɔ̃fessis. ꝛ Abb. Mod. in c. bone. el. ij. extra de postu ꝓla. ꝛ hoc maxime cũ fuerit facta scriptura ꝑ cõem institorẽ ꝑ quẽ dñi soliti sunt obligari. l. institor. l. cuicunqȝ. in fi. cũ sequẽtibus. ꝛ ꝑ totũ. ff. de institoria. cui⁹ mãdatũ nõ expirauit ex ꝑte supueniẽtiũ: nec etiã ex ꝑte dicti Pauli si vis negociationi ꝑpositus erat. l. si qs mãcipiis. §. si impubes. ff. de institio. tradiẽ plene in l. eius qui in ꝓuinciã. ff. si cer. pe ℭ Accedat nam huiõi institores soliti sunt huiõi intitulationẽ facere de mandato sociorũ noiatorũ: igiẽ est censendũ qꝺ de eorũ mandato hoc fecerit. l. vel vniuersorũ. ff. de pign. act. ꝛ no. Bar. in l. fi. C. de eden. ꝛ tradiẽ in l. quedaȝ. §. nũmularios. ff. eo. ti. ꝛ in c. j. extra de ꝓba. ꝛ hoc maxime cũ ostendaẽ prosecutio societatis ꝛ nõ inchoatio noue in quibus nouiter inchoandis fieri soleẽ expresse ɔ̃uentiões ꝛ colligiẽ etiam coniectura ex lucro habito ex dicto traffico vnde est ꝑsumendũ qꝺ partes voluerint prosequi dictũm lucrum vnde ex oĩbus ꝛ singulis simul iunctis concludo cõtinuationes eiusdem ꝓone societatis sine renouatione ostendi ꝛ ꝑ ɔ̃ñs dictũ Petrum ꝛ dictũ Samuelẽ ꝓ eorũ ratis obligatos fore ad debita ꝛ dãna passa in dicto traffico post mortẽ dicti Pauli per regulam l. si nõ fuerint. in prin. ꝛ §. j. ꝛ ibi gl. ff. pro soc. ꝛ insti. pro soc. §. j. ꝛ. ij. ꝛ no. gl. bal. ꝛ Saly. in l. j. C. ꝓ soc. Ad idẽ tex. in l. si fratres. §. per ɔ̃trariũ ff. ꝓ soc. ex his remanet expedita iij. q. prin. ℭ Circa quartã ꝛ vltimã q̃stionẽ arbitror cõcludendum dictos pupillos obligatos esse: nam licet nec expresse nec tacite possit cum ipsis censeri societatem initam. l. in cõditionibus. ff pro soc. tradit Bar. in. d. §. altero. ꝛ in. d. l. si patru⁹. tñ ex quo societas fuit inita prout patris ꝓcuratores qui durauerũt post mortẽ ꝑ quos potuit dicta societas continuari non video cur nõ dicamus dictos pupillos obligatos ex quo cum eis nihil gestum est⁹ sed cum procuratoribus patris duraturis post mortẽ: bene facit in ar. l. sed ꝛ si pupillus. ff. de insti. ꝛ eo maxime quia predicta fuerunt gesta palã ꝛ bõa fide ꝛ omnis fuit adhibita diligentia per id qꝺ hẽ in l. cũ ipse. C. de cõtrahẽ. emp ꝛ in. d. l. si emptione. §. fi. eod. ti. ꝛ in. d. l. pupillus. §. fane. ff. de admi. tu. obligãtur ẽt ex facto institoris ɔ̃stituti a patre vt est casus in. d. l. si pupillus. ꝛ in. d. l. si quis mãcipijs. §. si impubes. ff. de insti. et quia res satis clara mihi vr̃ presuppositis his de qbus in puncto solũ ꝑcedẽtia bonoꝝ lucroꝝ voluntas patris volũtas ꝓcuratorum patris ꝛ diligẽtia sociorũ: idcirco me vlterius nõ extendo. Laus deo.

ℭ Consilium. lxxxviij.

1. ℭ Uerba contractus inspiciuntur ad cognoscendam qualitatẽ contractus.
2. Fructus redditus ꝛ prouẽtus alicuius pedagij si vendãtur an ꝛ quãdo dicatur contractus locationis vel venditionis.
3. Conductor si prohibeatur vti frui an ꝛ quãdo locator teneatur ad remissionem mercedis ꝛ interesse.
4. Restitutio quãdo debeat fieri propter impedimentum temporis.

Consilijs nostris trinus de⁹

optimus adsit vt fas ꝑpetuo sanctaqȝ iure loquar. ℭ Considerata ꝑdicta facti ɔ̃tingẽtia tria si recte ꝑcipio dubia eliciunẽ. ℭ Primũ dubiũ qꝛ ɔ̃ctus censeaẽ initus inter dictas ꝑtes an vẽditionis locationis vel alius ɔ̃ct⁹. ℭ Scdȝ est an dictis meo Antonio ꝛ Frãcisco berti ex quo nõ potuerũt piscari ꝑpter ꝓhibitiones superioris debeat fieri remissio ficti. ℭ Tertiũ ꝛ vltimũ ꝑ quo tpe talis remissio fieri debeat. ℭ Circa primã dubitationẽ prima facie videbeẽ dicendũ ꝙ dictus cẽseretẽ ɔ̃ctus vẽditionis. Nã ad cognoscẽdã qualitatẽ ɔ̃ctus verba eius sunt inspiciẽda. vt in auẽ. de resti. ꝛ ea q̃ parit. et l. fi. C. cõia vtriusq̃ iu. ꝛ ꝑ Bal. tradiẽ in l. lecta. ff. si cer. pe. ꝛ in l. sed ꝛ re

1 probari ꝑ illũ tex. ff. de excu. tu. sed verba † ꝑdicti ɔ̃ctus clare sonãt cõtractum emptionis ꝛ vẽditionis dũ dicit dederũt ꝛ vẽdiderũt: vñ cum verba sint clara nõ videtur opus alia interpretatiõe nec a tali significatione verborũ debet recedi vt in l. si aliũ. ff. de vsufru. leg. ꝛ l. ille aut ille §. cũ in verbis. de leg. iij. ꝛ l. nõ aliter. eo. ti. ꝛ in l. j. §. si is qui nauẽ. ff. de exercito. imo quecũqȝ fuerit velata intẽtio verbis stãdum est nec sunt verba cauillãda. l. ij. §. fi. ff. ad tertul ex quibus clare vr̃ concludi quod dictus cõtractus cẽseatur cõtractus emptionis ꝛ vẽditionis: facit qꝺ no. in l. §. celsus. ff. de ɔ̃trahẽ. emp. ꝛ l. si quis ita. ff. de vsufructu. ꝛ optime facit text. iũcta glo. in l. põponius. ff. quibus mod. vsusfru. amit. ꝛ hãc opi. in casu nostro videẽ sequi Imol. in l. cotem ferro. §. qui maximos. de publi. ꝛ idẽ Imo. in c. ꝑpter sterilitatem. in pe. col. extra de lo

2 ca. ℭ His tñ nõ obstãtibus cõtrariã sniam veriorẽ existimo † ꝙ imo dictus cõtractus cẽseatur esse cõtractus locationis. pro cuius cõclusionis demõstratiõe est aduertẽdũ ꝓm Bar. in sua solẽm disputatione q̃ incipit publicanus que ꝛc. vbi agiẽ vt pro certo pretio qd tradatur et trãsferatur dñiũ vel vsucapionis ɔ̃dictio. ꝛ tũc est cõtractus venditionis. ꝛ in l. ɔ̃uenit ꝛ l. cũ manu sata. §. fi. ꝛ in toto ti. ff. ꝛ C. de cõtrahen. emp. ꝛ idem si agatur vt trãsferatur aliquod ius vt in. d. l. iij. §. fi. ff. de vsufru. vbi vero agitur vt qui pecuniam recepit nullum ius transferat sed tantũ faciat vel opereẽ tũc est cõtractus locationis. l. item si in pretio. §. fi. ff. locati. l. naturalis. §. cum do. ff. de prescrip. verbis. ꝛ isto casu nõ refert vtrum ɔ̃stituaẽ vnũ pretiũ ꝑ toto tpe vel singulis tẽporibus ff. loca. l. ꝗ opas. ꝛ l. ea lege. §. locaui. Aliqñ ɔ̃uenit vt ille ꝗ pecuniam recipit mixtim aliqd facit qꝺ cõsistit in dãdo vel in faciẽdo et tunc aut datio venit principaliter: fieri aũt venit in quãdã ɔ̃sequẽtiã ꝛ erit emptio. vt. ff. loca. l. ij. §. j. insti. e. §. item q̃riẽ aut fieri pricipaliter venit: sed dari in cõsequẽtiã: ꝛ erit locatio ꝛ ɔ̃ductio. vt. l. item si ꝑtio. §. anulum ff. loca. Aliqñ vero dubitaẽ qꝺ istorũ principaliter veniat vt in casu. d. disputatiõis Bart. qñ fuerũt vẽditi vsusfructus redditus ꝛ ꝓuẽt⁹ alicuius pedagij ꝓut est casus noster in quo fuerũt vẽditi vsusfruct⁹ redditus ꝛ ꝓuẽtus seu obuẽtus piscatoꝝ foueaꝝ vinariorũ. Et tũc qꝛ põt intelligi ꝙ principaliter venit ius in ɔ̃sequẽtiã patiẽtia ꝛ esset emptio. itẽ ecõtra põt intelligi ꝙ patiẽtia veniat pricipaliter sed ex q̃dã ɔ̃sñia fruct⁹ faciat suos ꝛ erit locatio. l. ex ɔ̃ducto. in pri l. si merces. §. ꝗ fũdã l. si in lege. §. colonus. ff. loc. ꝛ tũc hoc casu qꝛ datio mercedis ꝛ q̃litas facit discernere emptionẽ a ɔ̃ductione vt no. gl. in l. j. §. j. ff. de superficiebus. distinguiẽ ꝙ aut fit vna solutio pro oĩbus annis siue ɔ̃stituiẽ vna solutio ꝑ oĩbus annis ꝛ nõ singule solutionis annuatim: ꝛ hic nõ est casus nr̃: qꝛ fuit ɔ̃stituta annua solũ. lxx. flo. singulis annis vsqȝ ad quatuor annos. quo casu qñ est ɔ̃stitutũ vnicũ pretiũ pro toto tpe qd turis plane distinguit Bar. ꝛ posteũ Jo. de imo. in l. cotem ferro. §. ꝗ maximos. ff. de publi. ꝛ ꝑ Bar. in l. si merces. §. culpe. ff. loc. ꝛ ꝑ Imo. in locis ꝑallegatis. ꝛ Bal. in extra. de pace cõstantie. in ver. vasalli. facit qꝺ no. in l. fi. ff. solu. ma. ꝛ qꝺ no. Bar. in l. interdum. §. qui ex naufragio. ff. de acq. pos. Aut ꝑtium venit annuatim soluendum vsqȝ ad certũ tpꝰ ꝓut est casus noster: ꝛ tunc est locatio ꝛ nõ emptio vel venditio: ita cõcludit Bar. in. d. disputatione per id quod voluit glo. in l. j. C. de iure emphy. vbi hoc tȝ Bar. ꝛ Bar. de saly. in fi. opp. ꝛ hoc per plura ꝓbat bar. ꝛ plene rñdet ad obiecta i ɔ̃. in. d. disputatiõe: hoc idẽ est ꝺ mẽte bar. l. d. §. ꝗ maxios. ad idẽ no. bar. i. d. l. j. §. j. ff. ꝺ superficieb⁹. faciũt no. ꝑ bal. in. l. ꝗ se ꝑfin. C. vñ lib. ꝛ ꝑdictã opi. bar. ẽt sequiẽ Pe. de anch. in c. ꝑpẽ sterilitatẽ. de locu. hãc etiã opi. tȝ Bar. in addi. spe. in ti. de locato. in j. col. vbi post multa loquendo de venditione lacus perusie

perusie dicit questionē decidendā fm no p Bar. l locis pallega. ex qbus cōcluditur in casu nro pdictū ꝯtū censeri ꝯtum locationis ꝛ non emptionis vel venditionis. ¶ Quod ēt dignoscit ex alio. nā in pdicto ꝯtu cōtinet qd debeat fieri remissio mercedis ppter guerras p illo tpe quo vti frui nō possent qd est fm naturā ꝯtus locationis. l. ex ꝯducto. §. i. ꝛ l. si merces. §. vis maior ff. loca. ꝛ ꝯ naturā ꝯtus vēditionis q̄ est vt oē periculū ptineat ad emptorē. vt in. l. necessario. ff. de periculo ꝛ cōmo. rei vendite. ¶ Hec obstant allegata in ꝯrīū qꝛ vt inquit Bar. in. d. disputatione q̄ incipit publicanus. nō debemus curare verū contractus dicat emit vel ꝯducit: qꝛ hoc esset imponere legē verbis ꝛ non rebus. ꝯ. l. ii. C. cōia de le. allegat no. in. c. ii. extra de locato. ꝛ idē cōcludit Bar. de Saly. in. d. l. i. C. de iure emphy. ꝛ Pe. de anch. in d. c. ppter sterilitatē. ꝛ Bar. ꝛ alii in. d. l. cotē ferro. §. q magimos ff. de publi. ꝛ est magis cōis oim opi. ex qbus remanet expedita. i. q. pricipalis. ¶ Circa scdam qōnē principalē est aduertendum quod decisio hec multū dependet a decisione pce qꝛ si fuisset contractus emptionis ꝛ vēditiōis prima facie qlibet dicere potuisset nullam debere fieri remissione mercedis cum vt dictum est de natura emptionis ꝛ venditionis sit vt celebrato ꝯtu periculum ptineat ad emptorē. vt in. d. l. necessario. ꝛ in. d. l. i. C. de periculo ꝛ cōmo. rei vēdi. tñ siue dicamus esse ꝯtū locationis siue emptionis ꝛ venditionis dꝫ fieri remissio mercedis ex quo fructus percipi nō potuerūt. Et in primis si dicamus esse ꝯtuꝫ locationis ꝛ ꝯductionis claꝝ est qd propter nō receptionē fructuum dꝫ fieri remissio mercedis. vt. d. l. ex ꝯducto. ꝛ. d. l. si merces. §. vis maior. ꝛ. l. iꝫ. ꝛ l. excepto. C. locati. nisi in casibus exceptuatis inter quos non reperitur casus noster quos plene ponit Jmo. in. d. c. ppter

3 sterilitatē. in. vj. col. ¶ Preterea in casu nro quando quis † prohibet vti frui distinguit qd aut locator illum phibere pōt ne impediat ꝛ tunc tenetur locator nedū ad remissionē mercedis ꝫ ad totū interesse. Aut phibetur ꝯductor ab eo quē locator phibere nō pōt vt est casus noster: ꝛ tūc simplr tenet ad remissionē mercedis. hanc distinctionē facit tex. in. l. si fundus. ff. locati. ꝛ glo. in l. eādē. C. loca. ꝛ per Bal in. d. l. ex ꝯducto. §. i. vbi ēt Cy in addi. ꝛ Bal. in. l. si ea lege. C. de vsur. ꝛ in ti. de pace constan in ver. vasalli. ꝛ in terminis nostris hoc per plura decidit in. d. disputatione q̄ incipit publicanus. ꝛ Pe. de anch. ꝛ alii in. d. c. ppter sterilitatē. ꝛ Bal. plene in addi. Spec. in ti. de loca. in. i. col. ꝛ hoc iatis est clarū apud oēs si dicamus fuisse ꝯtū locationis prout supra in. i. q. ꝯclusum est. ¶ Si aūt dicamus esse ꝯtū emptionis ꝛ venditionis tunc ēt Bar. no. in. d. disputatione q̄ incipit publicanus. cōcludit debere fieri remissionē mercedis qꝛ de tali ꝯtu iudicari debet sicut de locatione ppter solutionē q̄ fit annuatim qm venditio ꝛ locatio in eisdē regulis cōsistunt. vt. l. ii. in pri. ff. loca. maxime vbi est eadē ratio sed eadē rō est p oia in tali ꝯtu emptionis ꝛ venditionis put est in locatione vt plene pbat Bart. in. d. disputatione. igit fm eā dꝫ esse eadē iuris dispositio: hoc etiā sequit Saly. in. d. l. i. de iure emph. ꝛ Bar. in. d. l. cotem ferro. §. qui magimos. ꝛ Pe. de anch. in. d. c. ppter sterilitatē. ꝛ Bal. plene in venditione lacus perusini in dictis addi. vbi dicit qd remissio q̄ fit in vna spē ꝯtus dꝫ fieri in eius simili. arg. l. naturalis. §. pe. ff. de prescrip. ver. sed talis vēditio similis est locationi: nam vt paria copulant: vt in. l. venditione. §. i. ff. de bo. aut. iud. pos. allegat no. per Jac. de are. in. l. i. C. de iure emph. ꝛ qd habet in. l. si seruus §. locauit. ff. de fur ꝛ per predicta possent plura comprobari que ponit Bar. in. d. disputatione: vbi oino videndū. ad q̄ breuitatis causa me remitto. ꝛ hec satis quo ad scdam principalem qōnē ꝛc. ¶ Circa tertiā ꝛ vltimā questionē breuiter est ꝯcludendū qd fm ea q̄ in pācto pponunt non solū dꝫ fieri remissio mercedis primi anni sed ēt aliorū quatuor annoꝝ ex quo psupponit qd propter impedimētū pallegatū primi anni est ablata cōmoditas omnium aliorū annorum: ꝛ vt regula sit qd p ea rata tpis debeat fieri remissio mercedis pro qua rata tpis fuit impedimentū pceptionis fructuū: vt. l. si quis domuꝫ. §. i. ꝛ l. si quis fundū. §. imperator. ff. loca. ꝛ in. c. propter sterilitatem. ꝛ ibi plene per canonistas extra de locato. si ergo impedimentuꝫ de quo in casu nro fuit cū ppter quā qd nedū fuerit ablata vtilitas pñtis anni: sed ēt alioꝝ annorum ex quo fuerunt capti tot pisces qd cuꝫ vbertate pñtis anni potuissent cōputari sterilitates sequētiū annoꝝ: dat intelligi qd dꝫ fieri remissio mercedis alioꝝ annoꝝ: pdicta ꝯfirmant p tex. in l. ii. ff de annu. le p quē dicit ibi Bar. q si mora pticularis aufert cōmodū toti9 tpis obligatio statim comittit ad totale interesse: vt ibi pcū. hoc idē melius pbat p tex. in. l. ꝛ ideo hesitat. ff. d ver.

4 ob. p quē dnt ibi oēs doc. † q lꝫ ppter impedimētū certi tpis debeat fieri restitutio tm illius tpis qd ab impedimēto fuit ablatū vt habet in. l. fi. ff. de mino. ꝛ in. l. ab hostibus. §. fin. ꝛ in. l. sed ꝛ si p ptorē. ver. sed cū ferie. ff. ex q. cau. ma. ꝛ in cle. vnica. de resti. in integ. tñ pdicta sunt vera qñ ppter ipedimētū in pte tpis tm̄modo illi9 tpis vtilitas auferret: sec9 qñ pp pticulare ipedimētū certi tpis cōmoditas totius tpis auferret qꝛ tūc toti9 tpis fit restitutio fm bar. ꝛ doc. in. d. l. ꝛ iō hesitat. per illū tex. fuerunt no p bar. ꝛ Singe. ꝛ doc. in. d. l. ꝛ ideo hesitat. ꝛ bal. in. § sed cū feria. ꝛ in. l. fi. ff. de fe. ꝛ in. l. ii. ff. de temp. app. ¶ Postremo hec pars probat p tex in d. l. si vno §. atē cū quidē. per quē dicit ibi Bar. qd lꝫ qñ p parte tpis impedit vsus conductoris fiat remissio mercedis pro ea rata vt in. d. l. si qs domū. §. i. tñ qñ ppter casum cōtingentē impedit vsus ꝯductoris in totū nō tm̄ fit remissio mercedis p ea rata tpis ꝫ p toto tpe quo vsus impedit. cū igit i terminis nris psupponatur qd propter dictū impedimentū ꝛ casus emersos ablata fuerit vtilitas omniū quatuor annorum totius predicti tpis debet fieri remissio mercedis. Laus deo omnipotenti ꝛc.

¶ Subscriptio ad idem.

¶ In noīe oipotētis dei amē. Famosissimus iuris vtriusqꝫ doc. d. cōsulens enucleauit more solito iustitiam pdicte cāe cui decisiōi sine dubio adhereo pp ipam iustitiā ꝛ qꝛ cū in facto fuerim quo dāmō etsi nō autor suasor ꝛ motor absqꝫ dubio non fuit intentionis prout nec iura volūt ipsis hñtibus ma pīseādi derogare put doc. volūt in. c. sup eo. de of. dele. et p Pet. de anch. in. c. si pp tuas de rescri. li. vj. ꝛ est tex. i. c. dudū. de puil. vñ decisio. d. dicta tenēda est q̄ decisio est cōis doc. decisio in. c. i. de eo. ꝛ in. l. i. ff. de superfici. qd nō vba denominātia ꝯtū ꝫ ipa pacta faciūt ꝛ pficiūt ꝯtū: ꝛ ideo ex pactis ꝛ emptio et quicūqꝫ ali9 cōtractus mutat naturā suā vt in casu nro ex decisionib9 Bar. in. d. disputatione q̄ incipit publicanus. cōcludit expsse qd ista etsi emptio ꝛ vēditio fuerit nolata tñ cēseat locatio in qua oino est statutum pp deteriorationem fieri remissionē vt cōcludit in. c. pp sterilitatē. de loca. ꝛ l. l. si vno. ff. loca. idē erit emptio cū eisdē pactis ꝛ eidē opinioni accedat qꝛ spālitatis est pactū vt si aliquod belliū vel guerra ꝛc. qd eo casu dicti emptores siue cōductores nō teneant: quis dubitat recessum esse ad extra ipsius emptionis in quo clarū est piculum et damnū emptoris perfecta ad emptorē ptinere ꝛ tñ intelligit trāsos sic emētes nō teneri cū ergo ex facto ipsorum serenissimi ꝛ legib9 ipsorū causi ū sit impedimentū ad qd impedimentū iā in ipo contractu ptes respexerūt nemini dubium similiter esse dicēdum fm qd tradit. i. c. trāslato. de ꝯsti. c. inter ceteras. de rescri inter corporalia. de trāsla. epis. in c. cū in illis. de pben. in. vi. ꝛ in. c. susceptum. de rescrip. eo. li. ideo mihi vr. d. dicta clara ꝛ iusta decisio. de subscriptione igitur requisitus. Laus deo oipotenti amen.

¶ Subscriptio ad idem.

¶ In noie sancte ꝛ indiuidue trinitatis patris ꝛ filii et spiritus sancti ꝛ beate Marie semper virginis. ¶ Visa. d. dicto consultatione psatorū doctissimorū atqꝫ pclarissimorū doctorū mihi fratrum plurimū honorandorū qui iuridice et clarissime necessaria huius pñtis cōsultationis in medium adduxerūt iurib9 ꝛ rōnibus et auctoritatib9 cōprobātes: ꝛ q̄tū ad primū dubiū clarissime res demōstrata est. Quātū ad fm dubiū cū ex predictis deductis in primo resultet decisio fm eū q̄tum ad remissionē mercedis vel ptii restitutionē his iuribus decidat cū par ratio sit in vtroqꝫ vt dicit tex. in. l. si fundus. ff. locati. ꝛ in alijs iuribus. d. deductis. i vr videt quod ꝯtra pdictā decisionē obstet tex. p quē fundat pncipaliter pdicta decisio vꝫ tex. in. d. l. si fundus. q̄ dicit quod si fundus locatus fuerit publicatus qd tunc tenet relaxare possessionē. Et rō vr qꝛ ex facto locatoris fuit publicat9: ꝛ sic videtur secus ꝯtra si non ex facto locatoris fuerit publicat9 vt in. l. lucius. ff. de euic. vbi est casus in terminis: vnde sic videtur dicēdū in casu isto cum ex facto istorū locatorū nō fuerit facta talis probibitio ꝛ fuerit facta per illū quē locatores prohibere nō pñt tūc piculū ptineat ad ipsos cōductores postq̄ perfacta est locatio cōcessus locus ad fruendū vt ēdū vñ dānū supueniēs nō ex culpa vel facto locatorū pertinet ad ipsos cōductores sicut ꝛ lucrū ptineret vt in. l. si sterilis. ff. de act. emp. in. l. i. C. de periculo ꝛ cō. rei vendite. ꝛ in. d. l. lucius. ff. de euic. ꝛ iuribus in glossis in dictis legib9 deductis. ꝛ in. c. propter sterilitatem. de locato. ꝛ in. l. licet. C. locati. ꝛ sic vr qd dicti locatores debeant eorū pensionē hre nō obstāte prohibitione ista superueniēte cū propter factū eorū nō, supuenerit ꝛ illi resistere nō poterant. ¶ Sed his nō obstātib9 credo pdictā decisionē esse verā per tex. in. d. l. si fundus. ꝛ alijs iuribus superius allegatis per prefatos consultores. Nec obstant dicta. d. in cōtrariū qꝛ publicatio de qua loquit tex. in. l. si fundus. nō fuit facta ex delicto locatoris neqꝫ ex delicto conductoris: neqꝫ talis publicatio fuit facta propter vitiū vel aliquo delicto sed princeps illas res locatas concessit militibus pro satisfactione eorum seruitii quia sic placuit principi et etiam illis militibus: est text. in. l. item si verberatum. §. ii. ff. de rei vendi. et no. Jac. de are. in. d. l. lucius et pro tali publicatione princeps est paratus satisfacere illis a quib9 bona accepit prout. j. demonstrabitur. quod istud sit verum probatur a sufficienti partiū enumeratione. Nam aut talis publicatio fuit facta ex delicto locatorum: ꝛ tunc non solum ad relaxandum mercedem sed etiam ad oīa dāna et interesse teneretur locator vt per doc. etiam per glo.

in.d.l.lucius ⁊ in iuribus.s.allegatis:sed tex.ibi in.d.l.lucius. vult qd solū teneat ad relaxationē mercedis:ergo sequit quod nō ex delicto locatoris fuit publicatū neqz etiā ex delicto cōductoris qz propter delictū cōductoris nō dānificaret locator qz penas suos tenēt autores.vt.l.senatus.C.de pen.vñ dixi qd loquit de quadā publicatione nō ex delicto sed ex quadam assignatione facta militibus propter eorū stipēdia quod faciūt quādoqz principes vt est tex.⁊ ibi glo.in.d.l.lu cius.⁊ tex.in.d.l.itez si verberatum.§.q.ff.de rei vend.remunerant autem illos possessores a quibus accipiunt vt per tex.⁊ gl.in supra dictis iuribus: ⁊ sic si est locator vel venditor in possessione rei publicate tpe publicationis cū ad eū competat remuneratio periculum publicationis pertinet ad eū:⁊ ita loquit.d.l.si fundus.si tpe publicationis possidet emptor periculū ptinet ad eum:⁊ ita loquit in.l.lucius.ff.de eucti.q vñ cōtrari.d.l.si fundus.sed ita debēt ad cōcordiam reduci:⁊ ratio qz cōmodā istius remunerationis vertitur circa honorē:⁊ illud quod est oneris est personale vt probat in l.liberti.cū gl.s.de oper.liber.⁊ sic pro laicis non egrediunt regulā:⁊ sic stat firma pdicta cōclusio qd isti tales cōductores tenentur pensionē relaxare probata prohibitione ⁊ impotētia vtēdi ⁊ fruēdi.Nam p istā prohibitionē inducit quedā species sterilitatis vt in.d.c. ppter sterilitatē.⁊ in.d.l.13.⁊ in iuribus.s.allegatis.⁊ predicta procedunt qñ propter talē phibitionē isti cōductores fuerūt adeo dānificati qd deductis expensis sunt dānificati vltra dimidiam iuste pensionis:vt elegāter no.Bar.in.d.l.licet.C.loca.⁊ ibi etiā no.Bal.sed clarius ibi tractat:secus si nō essent decepti vltra dimidiā iusti pcii vtputa qz deductis expēsis ⁊ in illo anno ceperunt tot fructus qui ascendūt vltra dimidiā dicte pensionis facta cōputatione anni pcedentis ⁊ sequentis fm formā ⁊ modū dicti.c.propter sterilitatē.⁊ ibi p do.Ant. ⁊ do.Abbatē ⁊ alios doctores modernos.circa tertium ⁊ vltimuz dictum clarissime decisum est maxime cum impedimentum primi anni prestat impedimentum secūdo anno adeo quod p impedimentū primi anni causet sterilitas in scdo anno fm formaz ⁊ modū de quo in.d.l.licet ⁊ in.d.c.ppter sterilitatē.vñ regisitus tñ de subscriptione idē iuris esse dico qd.s.p prefatos famosissimos cōsultores cōclusum ⁊ decisum est:⁊ etiam p me Petrum Laurentiū de lutis senēsi.vtriusqz.iur.doc.⁊ sacri Consistorii aduocatum:⁊ in fidem predictorum me propria manu subscripsi soliq̄ meo sigillo sigillaui saluo semper consilio saniori. Laus deo omnipotenti ⁊c.

Consilium.lxxxix.

1 Identitas rei dicitur probata probatio duobus cōfinibus.
2 Probatio de auditu admittitur in antiquis.
3 Probatio semiplena sufficit in probandis finibus.
4 Filiatio qñ probatur ex institutione facta de aliquo vt de filio.
5 Instrumenta antiqua equiparantur probationi fame.
6 Filiatio probatur per famam.
7 Tempus antiquum quod dicatur.
8 Confessio de recepto inducit aditionem hereditatis.
9 Terminus referens censetur continere omnia que continentur in termino ad quem fit relatio ⁊ in teste.
10 Mutatio presumitur in his que tempore mutantur.
11 Instrumentum locationis quando probet dominium.
12 Estimā lz non probet dominium tamen facit presumptionem.
13 Habitus probatur per instrumentū in quo cōtinetur priuatio.
14 Probatio semiplena suppletur per vehemens adminiculum.
15 Probationes diuersi generis quando admittantur.
16 Instrumentum locationis quando probet dominium cōtra cōductorem.⁊ nu.18.
17 Instrumentum dicitur probatio probata.
19 Possedisse in preteritum an ⁊ quando quis presumatur ex possessione de presenti.
20 Publiciana quando competat contra titulo possidentem.
21 Conditio possessionis competit illi qui probat se possedisse ⁊ cecidisse a possessione sine culpa sua.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spūs sanctus illuminet intellectū. In causa agitata inter Iacobum ⁊ cōsortes de rigottis cōtra Serretū ⁊ consortes de forbolis:qz multa sunt discutienda ⁊ qz late in multis est allegatū ⁊ per doctissimū procuratorē agentiū ⁊ ēt p insignes dños cōsulētes substātialiter loquar ⁊ breuius quā potero tangēdo singulas difficultates quas ex processu ⁊ ex ptiū allegationibus elicere possum:⁊ premitto qdā necessaria ad intelligentiam pñtis consultationis. Et primo qd petia terre de qua est questio quā cōuenti fatentur in eorum prima rñsione possidere est illa eadez que contmet in instro emptionis Iacobi Petri Arigotti ⁊ in locatione facta per dictū Petrus magistro Arnoi.hoc probat manifeste:nā in quolibet dictoz instroz verificant nedū duo fines positi in petitione sed etiā tres videlicet via cōis fossatū matrimonij ⁊ illi de dragonibus:sed clarū est qz 1 † probatis duobus cōfinibus dicit probata idētitas rei etiam si alie demōstratiōes nō cōuenirēt qz rei demōstrate frustra adicit demōstratio.l.j.ff.de dote plegata.ergo frustratoria adiectio nō dz viciare.l.vnica.C.de rei vxo.act.in prin.si aliud ex aduerso nō pbat vt notanter cōcludit Bar.⁊ sequitur Pau.de cast.in.l.demonstratio falsa.ff.de cōdi.⁊ demō.Ad idē glo.in.l.forma.ff.de censi.⁊ qd no.Bar.in.l.j.C.si vnus ex pluribus.⁊ doct.Moder.idem tenent in.l.si qs in fundi vocabulo.ff.de leg.j. Cōfirmat hoc: nā in petitione narrat dicta petia terre put in instris fit mētio saltē est quo ad tres confines ⁊ pars aduersa in suis rñsionibus confitetur qd possidet dictam petiam terre:⁊ sic refert se dicendo dictā petiā terre ad petiaz terre de qua in petitione in qua petit interrogari ad fundamenti iudiciū an illā possideat:rñsio enī dz cēseri de re sup qua facta est interrogatio: casus est in proposito in.l.si defensor.§.q interrogatus.ff.de interroga.act. Ad idē tex.in.§.pterea.insti.de inuti.stip.⁊ in.l.j.C.de diuersis rescriptis. Ibi ipse expresse se refert ad petiam terre de qua in interrogatione:omnia autem que sunt expressa in termino ad quem fit relatio cēsentur virtualiter esse expressa ⁊ repetita in termino referente.l.asse toto.ff.de he.insti.l.si pretor.⁊ ibi bal. ⁊ alij.ff.de condi.⁊ demon. Cōfirmat vltimo ex dicto triū testium qui deponunt de idētitate loci ⁊ rei de quo in dictis instris:⁊ lz deponant de auditu ⁊ opinione tñ in casu nro plene pbant qz cū hic tractemus de probanda idētitate corporū ⁊ cōfinibus 2 † de qbus istrumentis antiquissimis dz admitti probatio testium etiam de solo auditu propter difficultatē probationis.hāc regulā ponit do. Ant.in.c.lz ex quadā.per illū tex.in primo no.extra de testib.facit qd habet i.l.si arbiter.ff.de pba.⁊ in.l.j.§.itē labeo.ff.de aqua plu.arcen.Et qd ad pbandū idētitatē per cōfines antiquos sufficiat testes deponere de auditu in specie firmat Bar.in suo solēni tractatu de teste.col.xj.⁊ in ver.incipiente. Hanc eandem rem ⁊c.Et eo maxime 3 † qz in probandis istis finibus sufficit semiplena probatio vt voluit do.Car post Mattheum in c.le.j.in.iij.op. de probatio.intelligo de finibus antiquis prout loquit tex.quez allegat in.c.cum cām.de proba.vbi late ponitur materia per canonistas ex quibus puto sine hesitatione probatum fore rei idētitatem. Secundo principaliter premitto quod probat quod Petrus pater agentiuz fuit filius Iacobi Petri rigetti de quo 4 in instro emptionis: hoc probatur † per testamentū dicti Iaco. in quo dictus Iacobus instituit dictū Petrū tanq̄ filiū suum p quē actū probat filiatio ⁊ lz in allegationibus allegēt Bar.in.l.senatus.§.idem per contrarium.ff.de lib.agno.tñ Bart.non dicit in institutione sed in exheredatione:⁊ nō est eadē ratio qz exheredatio ⁊ etiā emancipatio est tantummō proportionabilis filio ⁊ non alteri.vt in.l.quidā cū filiū.ff.de ver.obli.⁊ ideo do.Anto.⁊ cōiter doct.in.c.per tuas.de probationi.dicunt quod tunc probatur filiatio qñ actus est solū proportionabilis filio alias nō pbatur.l.nō nudis.⁊.l.non epistolis.C.de pba.sed institutio dicit pportionabilis etiā extraneo cū etiam extraneus possit institui sicut filius:non aūt potest emancipari vel exheredari qz inepta esset emancipatio ⁊ exheredatio in extraneo.d.l.qdam cū filium. ergo ex tali nominatione nō pbat filiatio:⁊ ideo per istam rationem insignis preceptor meus.d.Fran.are.in.d.c.per tuas.de pba.impugnat do.Ant.qui in.d.c.trāsmisse.extra q filij sint legi. in terminis determinat qd p istitutionē filij pbat filiatio:saluat tñ dñm Ant.primo qñ filius institueret in legitima dūtaxat vel in parte hereditatis pro sua legitima:qz tunc est verum qd talis institutio non conuenit nisi filio.tandem ipse sequitur postea do. Antoniū quod si pater instituit filiū vt filiū siue aliqd relinquat filio vt filio qd satis pbatur filiatio qz lz legatuz ⁊ institutio cōueniat ēt alteri q̄ filio quia tñ pater legando vel instituendo filiuz nō solum nominat eū filiū sed tractat vt probabit: sequit qd ex tractatu pbatur filiatio vt tenent cōiter doc.in.d.c. per tuas. de pba.qd aūt dicat tractare vt filiū ptz qz alias si nō esset filius legatum esset nullū ⁊ etiam institutio vt in.l.si pater.⁊ in.l.nec apud C.de here.insti.ergo ptz qd relinquit filio qz filius: ergo tractat vt filius ⁊ consequēter probatur filiatio:nec tollitur qd actus sit cōis etiam extraneo qz vt dicit singulariter Inno.in.c.ex pte.extra de resti.spo.⁊ sequit eleganter Bal.in.l.no epistolis.in vlti.q. licet percipere distributiones quotidianas conueniat Capellano sicut Canonico si tñ percipit eas vt canonicus constituitur i quasi possessione Canonicatus:qd Bal.dicit esse subtile. Pro hac cōclusione prefatus pceptor meus adducit tex.cū gl.in.l.p herede.in.§.seruos.ff.de acq.he.vbi hr quod actus sui natura indifferens ad aditionē ⁊ ad aliud determinat per denominationem ⁊ inducit aditionē si fiat animo adeundi:⁊ hoc solū sufficeret.cōfirmatur qz vt dicūt doctores in locis preallegatis qd qñ actus est proportionabilis soli filio probatur filiatio:⁊ declarat notanter Pet.de ancha.

Pet. de ancha. in cle. si summus pontifex. extra de snia excom. sz
in testō ipse Iacob⁹ reliquit tutores dicto Petro vt filio qđ qdē
nō couenit nisi filio imo nisi filio in ptāte. l. si pf. z. l. qui tutelam.
§. si. cū ibi no. ff. de test. tut. ergo indubitāter fm cōem opi. proba
tur filiatio: z hec est ꝯcludēs ratio. ¶ Preterea ista ꝯclusio pro-
batur alio fundamēto etiam claro: nā per tria instrā antiqua pro
batur qđ dictus Petrus fuit fili⁹ Iacobi quorū duo excedūt tp̄s
centū annorū: alterū vz testm̄ z quoddā instrm̄ qetationis facte
p tutorem dicti Petri: z aliud excedit tp̄s sexagintasex ānorꝫ vz
5 quoddā instrm̄ cuiusdā emptionis facte per dictū Petrū. † que
instra in antiqs equiparanť ꝓbatiōi fame z cōi opi. vt clare ꝯclu
dunt Bal. Saly. z Pau. de ca. in. l. cū aliquis. C. de iu. deli. z col-
ligiť ex his q̄ not. gl. in. c. cū olim. extra de censibus. que vult qđ p
6 talia instrumēta ꝓbenť ꝯfines ēpatus z sic talis † ꝓbatio sufficit
sicut probatio p famā vt no. gl. in. l. atq natura. §. cū me absente.
ff. de neg. gest. quē ita intelligit Ang. in. l. quidā in suo. ff. de cōd.
insti. z in. l. titius. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. z qđ not. Bart.
in auť quas actio. C. de sa. san. ecc. cum multis similibus: sz fama
constituit in quasi possessione filiationis z transfert onus probā-
di in aduersariuz vt colligitur ex no. per Bar. in. l. de minore. §. si
plurium. circa vltimā col. ff. de qōnibus. z Spe. in ti. de proba. §. po
ne. ver. verū lz probatio. z Inno. in. c. veniens. de ver. sig. z in spe-
cie quo ad probationē filiationis sufficiat fama firmat Iac. but.
in. l. qdā. ff. de ꝓba. d. Ant. in. d. c. trāsmisse. in. iij. col. z hāc ptem
possem p plura cōprobare q̄ omitto qz vltra quā op⁹ esset cōpro-
bata est dicta ꝯclusio: dr aūt factū antiquū etiā in metā centū an
norū: vt firmat Dñicus de sancto Ge. in. c. j. de pscri. li. vj. imo. d.
Ant. in. c. veniēs. extra de testi. dicit qđ in his factis antiqs in q
bus sufficit probatio p famā vel p cōem opinionē hz locū etiā in
his q̄ excedūt tp̄s. xl. annorꝫ per no. ibi p Inn. z idē dicit. d. Ant.
in. d. c. qd per noua|e. de ṽ. sig. z Spe. in ti. de ꝓba. §. ꝓbare. ṽsi. et
no. z lz aliq Moderni hoc impugnēt tñ nō vr̄ posse negari in pri
7 mis quod † duo instrā q̄ excedūt tp̄s centū annorꝫ nō dicanť anti
qua fm oēs. Nec ēt negari pōt qn hoc remittať iudicātꝭ arbitrio
vt no. Io. an. z. d. Ant. in. c. illud. extra de presum. z. d. Ant. in. c.
qm̄ ꝯ. post mediū. extra de proba. Nemo aūt nō arbitraretur tp̄s
sexaginta annorꝫ esse antiquū attēto cōi cursu hodiernis tempo-
ribus et attenta illa etate q̄ hō quicqd videt ignorat: iuxta. l. j. C.
de falsa moneta. z ad hoc multū dz animaduertere dñs iudicās
non solum quo ad istud propositū in quo vltra sufficiētiā est pro
bata filiatio: sed etiā quo ad alia. j. examinādā. Nam vidi solēnes
doctores consuluisse tp̄s quinquaginta annorū esse antiquū illis
tēporibus. ¶ Sed hic insurgit vna dubitatio quā reperio tactā
in apostillis quarūdā allegationū quod nō est probatū in ꝓcessu
quod ille Iacob⁹ testator pater dicti Petri sit ille idē Iacobus
de quo in dicto instrumēto emptionis sed penitus diuersus. Naz
in instrumento emptionis fit mentio de Iacobo Petri rigetti: et
in testō de Iacobo rigetti: et sic nō probať idētitas corpis: tñ qz
non ꝯcordāt due demonstrationes iuxta plene no. p Bar. in. d. l.
demōstratio falsa. tū qz ex diuersitate patris videtur argui omo
diuersitas corpis: cum naturaliter quis duorꝫ filius esse nō possit
¶ Sed ad hoc rñdeo quod si recte voluerimus cōsiderare z non
calūniari dico qđ est idē Iacob⁹ de quo in instrō emptiōis et de
quo in testō: z dico quod quaten⁹ in testō dicť Iacob⁹ rigetti: il
lud nomē rigetti nō poniť ꝓ noīe patris sed pro noīe familie. hoc
patet. Nā in instrō quietationis facte p tutorē dicti Petri libera
tio a quodā debito Iacobi in prin. appellat Petrū dictꝫ Petri
Iacobū rigetti. demū postea in medio appellat Iacobum Pe-
tri rigetti: z sic patet quod aliqñ appellabatur Iacobus rigetti:
aliqñ Iacobus Petri rigetti: z illud instrumētū iudicio meo tol
lit difficultatē: quia per illud cōstat quod nomē rigetti nō poniť
pro nomine patris sed familie omisso noīe pr̄is: sicut aliqñ vulga
riter qs nominatur: nā ego aliqñ vocor Bartholome⁹ dñi Ma-
a riani socini [a] aliquādo Bartholome⁹ socini: z sic sub noīe familie
omisso noīe pr̄is a quo vulgari mō loquēdi validum est arg. l. la
beo. ff. de supel. lega. l. librorꝫ. §. quod tñ cassius. ff. de le. iij. ¶ Pre
terea posito quod fuissent duo Iacobi vnus Iacobus rigetti: al
ter Iacob⁹ Petri rigetti: seqtur quod ex rigetto nati fuere Pe-
trus z Iacob⁹: ex Petro alter Iacobus de quo in instrumento
emptionis. ex Iacobo de quo in testō natus est Petr⁹ pater agē
tium: z sic Iacobus de quo in dicto instrumēto z Petrus pater
istorū erāt fratres patrueles: quo ꝓsupposito ꝓsuppono qđ Pe-
trus pater istorꝫ probatur heres dicti Iacobi de quo in dicto in-
strumēto emptionis quia tutor dicti Petri quietauit debitorem
8 dicti Iacobi Petri qui actus † liberationis cum confessione de
recepto probat solutum. l. j. cum ibi no. C. de cōfes. nō potuit fieri
citra ius z nomē heredis: iuxta no. per Bar. in. l. gerit. ff. de acq.
here. z in specie in recipiente debitum hereditarium tz Bar. in. l.
frater a fratre. ff. de condi. inde. Nā si solutio debiti hereditarij in
ducit aditionem. l. ij. C. de iure deli. z tñ pōt fieri citra ius z nomē
heredis. l. soluēdo. ff. de neg. ge. ergo fortius receptio q̄ fieri non
potest: z si dicatur non potuit solus tutor adire hereditatem iu-
xta not. in. l. potuit. C. de iure delib. sed debuit adire pupillus au-
tore tutore: qz respondeo quod debemus dicere hereditatē solēni
ter fuisse aditā. z sic vel fuerit infans p quem solus tutor pōt adi
re iuxta no. in. l. si infanti. C. de iure delib. vel quod erat pupillus
quod adita fuit solēniter cum cōsensu pupilli: z tunc bñ succedit
illud quod ex diuturnitate temporis ꝓsumunť omnia solenniter
acta: z ita ꝓprie loquitur tex. in. l. qui in aliena. §. j. z ibi plene no.
ff. de acqui. here. z in. l. si filij. C. de peti. here. z certe he allegatiōes
sunt plane: idō nō insisto. ¶ Et si iterū dicať non cōstat qđ esset ꝓ
ximior z sic ꝙ potuerit esse heres quod est fundamentū intentio
nis iuxta no. in. l. is pōt. ff. de acq. here. z sic ꝓbať iuxta nota. per
Inno. in. c. sup. de his que vi metusue cā. z per Barto. in. l. in illa.
ff. de ṽ. ob. Qm̄ ad hoc rñdeo ꝙ satꝫ dicť fundata intētio ex quo
ꝓbať eius cōsanguineus puta frater patruelis lz non ꝓbetur qđ
nemo antecederet vt est tex. quem ibi ponderant Moder. ad hoc
in. l. si auie. C. de succes. edicto. allegantes Rapha. cu. ita tenere in
l. qđ si debitor. ff. de acqui. here. dicēs qđ ab alio hoc nō reperitur
tactū. z illud dictum sequiť ibi Ludo. ro. z hoc maxime attenta
d. diuturnitate tp̄is p quam ꝓsumunť oia necessaria interuenisse. d.
l. filius. z. d. l. qui aliena. §. j. cum vulgaribus de quibus in allega
tionibus: z hoc maxime attēta antiqtate tp̄is annorum cētū z vl
tra ꝓpter quā etiā minor ꝓbatio sufficit vt pz ex no. in. d. l. atqui
natura. §. cū me absente. ff. de neg. ge. z in. l. si arbiter. ff. de proba.
z in. l. ij. §. itē labeo. ff. de aqua plu. arc. ¶ Accedat etiā ad supe-
riora qđ dixi no. Bal. in consi. incipiente ex pte contingente. vbi
dicit quod substitutus pupillariter dicit se debere admitti ex pu-
pillari z non apparet an institutus decesserit pupillus vel adul-
tus in dubio ꝓsumitur pro substituto qđ decesserit pupillus per
tex. singularem in. l. ex facto. §. pe. ff. ad treb. qđ est singulare z no
uū dictū: per quē tex. solēt ibi doc. dicere qđ si aliqs est alteri sub-
stitutus si decesserit sine liberis z dicat illum decessisse sine liberis
hoc autem negetur presumiť in dubio ꝓ substituto: ergo eodem
mō in antiqs maxime ꝓsumať ꝓ herede ab intestato quod deces
serit defunctis nullo alio precedente cum in gradu qui se gesserit
pro herede. ex qbus fit conclusio qđ dictus Petrus vel probatur
filius z heres dicti Iacobi de quo in dicto instrumento emptio-
nis qđ puto veri⁹ vel probať heres dicti Iacobi vt declaratum
est. ¶ Tertio premittendum est qđ agentes ꝓbātur filij z here-
des dicti Petri. qz probatur quod ꝓbantur filij et heredes dicti
Petri. ¶ Preterea ꝓbatur qđ ꝓbantur filij quia hoc articulatū
est z quod ita fuerūt tenti reputati z tractati super quo articulo
testes plures interrogati deponunt vera esse z sic referendo dictū
testis ad articulum iuxta. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de
interro. act. z per Bar. no. in. l. labeo. ff. de supel. lega. subdūt etiā
quod de his omnibus habuerunt plenam scientiam z notitiam
q̄ est bona rō sciētie. z dato qđ nō esset ita bona ꝓbant cōtenta in
articulis cum de viteriori cā sciētie nō fuerint interrogati. vt cōi-
ter ꝯcludunt doc. maxime Bal. in. l. solā. C. de testi. cū simi. Et sic
cum ꝓbenť contenta in arti. s. noiatio z qđ fuerint tractati vt filij
sufficiēter dr ꝓbata filiatio fm cōem opinionē. d. Ant. z aliorꝫ
in. d. c. trāsmissa. qui volunt qđ ꝓbetur p solum tractatū ꝓut etiā
tenent cōiter doc. in. c. p tuas. de ꝓbationibus. z in hoc non puto
aliquo mō hesitādū nec inuenio qđ in respōsiōibus factis ad du-
bia que in ꝯtrariū adducebantur fiat de hoc aliqua dubitatio z me-
rito. ¶ Scōm ꝓbať. s. qđ fuerint heredes Petri patris ipsorū per
primum z scōm testes examinatos qui attestantur vera esse con-
tenta in articulis in qbus cōtinetur qđ immiscuerunt se heredita
ti paterne z gesserunt se ꝓ heredibus faciendo illa que nō potue-
runt fieri citra ius z nomen heredis per que indubitanter proba
tur aditio. l. pro herede. §. papinianus. cum ibi not. ff. de acqui. he
re. z. l. gerit. z ibi plenissime Bar. ff. eo. tit. traditur in. l. j. z. ij. C. de
repudianda hereditate. probať hoc idem per vltimum testem in
primo processu vltimo loco examinatum in fauorē agentiū: z sic
cum testes referant se ad articulū cēsentur deponere oia que sunt
9 in artic. vt dixi: z ꝓbať qz † omnia que sunt in termino referente
censetur esse in termino ad quem fit relatio. l. si ita scripsero. ff. de
conditi. z demon. z tenet in specie in teste Iacob. de are. in. l. fina.
§. cui dulcia. ff. de vi. triti. z oleo legato. z Bal. per illum textuz in
l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. actio. z Specul.
in titu. de notorio. §. fama. versi. quid si testes. z Ludo. roma. l. l.
celsus in fi. ff. de vsucapio. z hoc etiam puto clarissimum. ¶ Ex q
bus omnibus sequitur vna conclusio quod predicti agentes pro
bantur filij z heredes dicti petri qui probatur filius z heres Iac.
Petri rigetti de quo in instrumēto emptionis: vel saltem ꝓba-
tur eius heres. ¶ Quibus premissis tanq̄ necessarijs fundamen
tis videndū est an dicti agentes possint obtinere in iudicio inten-
tato: z qz totum iudicium fundať sup libello. l. edita. cū materia.
C. de edendo, super quo fundanda est snia. l. vt fundus. ff. cōi di-

a ¶ Bartholo meus dñi ma riani Socini.

nidundo c. lz eli. extra de simonia. videndum est quid fuerit in libello intentatum. et certe in libello fuit intentatum et deductū triplex remedium. s. rei vēdicatio: publiciana: et ɔdictio possessiōis: quorum remedioꝝ hodie de ɔsuetudine admittit cumulatio vt in c. Abbate sane. de re iud. li. vi. ¶ Primo. s. rei vendicatio dum petit declarari qȝ res ptineat et spectet ad agētē iure dñij qȝ intelligit directi. l. j. §. q in ppetuū. ff. si ager vecti. vel emphy. petat. Nam rei vēdicatio psupponit dñium respectu agētis et possessionem seu detētionē respectu conuenti. l. j. et ibi no. C. de aliena. iudi. mut. adi cā fac. et l. si in rem. et l. officium. ff. de rei vē. in c. examinata. et ibi plene no. extra de iudi. vñ vidēdū an fuerint pbata in cābeta: et certe respectu ɔuenti est pbata possessio p rñsionem ad pamā interrogationē: soluȝ ergo restat videre an sit pbatū dñiū ex pte agētis: et puto oībus recte pensatis ɔcludēdū qȝ sic. ¶ Et p fundamēto psuppono illud vulgare qȝ dñiū pbat p indicia. l. indicia. et ibi Ja. de are. Bal. et Saly. C. de rei vē. et gl. bal. et Saly. in l. pprietatis. C. de proba. bene facit gl. et qȝ ibi no. Canonistę in c. tertio loco. extra de proba. quo supposito in pmis dico qȝ lz solū instrm emptionis alijs nō ɔcurrentibus nō probet dñiū vt p gl. et doc. in l. cū res. C. de proba. tñ instrm cū alijs adminiculis bñ pbat dñiū saluo nisi instrm ɔtinēs donationē pncipis ex certa sciētia factā q hȝ ptātē trāsferēdi dñiū ad libitū volūtatis: ita concludit no. Ang. in l. officium. ff. de rei vē. Cū ergo iste habeat instrm Jacobi Petri autoris sui si demonstrabit qȝ multa alia cōcurrant adminicula probabit dñium sufficienter. ¶ Sȝ circa hoc posset cadere vna dubitatio qȝ dictū instrm emptionis dicit tñ de petia terre laboratiua: illa aūt q petit dicitur qȝ est syluosa ergo no eadē: sȝ ad hoc rñdeo qȝ tū p demōstrationē pluriū finiū appareat de demōstratiōe sufficiēti ipsi9 rei lȝ postea alia demōstratio nō conueniret hoc nō hȝ nocere: qȝ rei sufficiēter demōstratę frustra addit demōstratio. l. j. in fi. ff. de do. pleg. et determinat expsse Bar. in d. l. demōstratio falsa. ff. de condi. et demō. vel dicam9 et verius quod olim erat laboratiua: sȝ qȝ postea stetit inculta effecta est syluosa qȝ cū p fines probet idēnitas habemus hoc

10 dicere quod ex postfacto effecta fuit syluosa: naȝ in his † q ex tpe

a mutant nō probat olim erat a talis: ergo hodie idem. sed potī9 psumitur mutatio vt not. declarat Bald. post Irico de mata. in l. ex persona. C. de proba. et solemniter Petr. de ancha. in regula semel malus. de regu. iur. li. vj. Cum ergo ex tpe terra inculta naturaliter fm cōiter accidentia efficiat boschiua nimirum si hodie

> a ¶ In his q ex tpe mutantur nō seqt olim erat talis: ergo hodie idē.

11 est boschiua. ¶ Scdo ponderādū est † qȝ lȝ p solū instrm locationis non pbet dñiū. vt in c. inter dilectos. cum ibi plene not. extra de fi. instru. qñ pncipaliter deducit in iudicium iuxta not. p Spe. in ti. de locato. §. nunc aliqua. ver. iii. et ver. iiij. et pbat in l. legata inutiliter. ff. de adimēdis lega. et Bal. et alij in l. ad pbationē. C. locati. tñ qñ ɔcurrūt alia etiam instrm locationis probant dñiū. Ita singulariter voluit Barto. in l. ad probationem. C. locati. sicut ergo dicim9 in instro emptionis. idem est in instro locatiōis. ¶ Tertio etiam pōderādū existimo qȝ lȝ estimū nō probet dñiū vt concludit Bal. per illū tex. in l. si pater. C. de act. empt. et Bal.

12 in l. quidā in suo. ff. de condi. insti. † tñ estimū facit psumptionē vt inquit Bal. in d. l. quidam in suo. per id quod habet. C. de rei vēdi. et in l. cēsualis. C. de dona. Ita etiā p dicta iura dicit Bal. in suo ɔsilio in ordine meo. clxxiij. qȝ incipit qdā nerius etc. vbi dicit qȝ facit psumptionē. ¶ Optime facit qȝ no. Bar. i. l. decem. ff. de ver. ob. vbi vult qȝ ad pbandum queȝ habere tñ in bonis et non vltra pducat estimum: et no. Bar. in l. si cōstāte. in prin. ff. so. ma. et qȝ no. Bal. in l. fi. ff. si cer. pe. et domin9 Cardinalis in c. odoardus extra de solutio. Et maxime attento quod illo tpe in estimo non repertit ad estimum alterius qȝ ostēdi pōt per rationem estimi: iuxta no. in l. ij. C. de errore aduo. et in c. qm cōtra. de proba. Et attenta forma statuti imponentis penā si quis rem acqsitā nō posuerit ad estimum. j. mēsem post acquisitionē qȝ nō est presumendum qȝ si fuisset alterius qȝ ille ad quē pertinuisset non posuisset ad estimum: argu. l. merito. ff. pro socio. et not. Bar. in l. geri. ff. de acqui. here. et ita a ɔtrario presumendum est qȝ fuerit illius ad cuius estimum reperitur postea ad quem ptinebat ponere ad estimum quasi quod operatur ppositū in pposito operatur oppositum in opposito. l. ij. vt proponis. C. de nupt. xxxv. disti. cōspiciebam. imo vr dici posse qȝ estimū faciat plenā pbationē in casu nostro: nam illud qȝ habet in d. l. si pater. C. de actio. emp. quod estimum non probet dñium vel possessionem procedit qñ alius reperit in possessione rei qȝ hoc preualet vt non presumatur traditio facta alias presumit pro estimo cōis non apparente de contrario vt no. in l. fi. C. de pdijs naui cularioꝝ lib. xj. Et sic dȝ intelligi lex solēnibus C. de rei ven. non sufficiat soluere publicas functiones et stetisse in estimo ad probationem dñij et possessionis qñ apparet de contrario quod alius est dñs et possessio: ita no. declarat insignis doctor dñs Pau. de ca. in d. l. si pr. C. de act. empt. quod est multum no. ad propositum nostrum cū nō appeat qȝ res esset alterius vel qȝ alius possideret. et cōsequēter alia plene probat fm Pau. de cast. vt ad minus cū alijs adminiculis et indicijs. ¶ Et si dicatur vbi cōstat ibi qȝ ista petia terre fuerit ad estimū p tri. rñdeo lȝ ptȝ estimo magistri Arnoldi in quo ptȝ qȝ notarius dicit qȝ fuit remota ab estimo Petri et posita ad estimū dicti magistri Arnoldi: nō potuisset aūt ab estimo Petri remoueri nisi fuisset ad ei9 estimum descripta qȝ talis priuatio et remotio presupponit habitū. l. decē. ff. de ver. ob. c. ad dissoluendum. extra de desponsa. impube

13 rum. qȝ † aūt per instrm in quo continetur priuatio probet etiam habit9 probat: nā videmus qȝ per instrm legitimationis probat illū non fuisse legitimū: ita dicit Bal. p illum tex. in l. ij. C. de iure annulorū aureoꝝ. itē per instrm emācipationis probatur patriā ptātem pcessisse: ita cōcludit Bal. in l. fi. in iij. col. C. de sñiam passis. itē per instrm treuge probatur guerrā precessisse vt cōcludit Bar. in l. legata inutiliter. ff. de adimē. leg. item per istrm de quo describuntur rebānitj probatur illos fuisse bānitos. vt per Bal. in l. mouetor. C. si reu9 expor. veneat. ex qbus omnibus pro certo dicere debemus probatū esse dñium sufficiēter. nā si vnūquodqȝ de per se istoꝝ trium. s. instrm emptiōis instrm locationis et estimū cum alijs adminiculis plene probat vt. s. probatū est. ergo sequit necessario quod simul iūcta plene probāt: nā illud quod per se cū adminiculis est sufficiēs ad probationē fortius est sufficiens ad adminiculandū aliā probationē. ¶ Probatur hoc manifeste nā vt inquit Bal. in suo cōsilio quod incipit quidā petrutius de vi

14 terbio etc. vehemēs † adminiculū supplet semiplenā probatiōem: ar. l. qȝ. §. fi. ff. de edil. edic. et in c. cum dilectus. extra de succes. ab inte. et id per illū tex. dicit etiā Bal. in l. ea qdē. C. de accu. l. ij. col. vehemēs adminiculū est suppletio defectus probationis. et loquitur Bal. in dictis locis de vehemētibus adminiculis: si autē nō loquitur de vehemēti dicit Bal. in d. l. ea quidē. quod est aliqualis pars cōfirmatiōis veri tendens ad aliqd suspicandum ex defectu probationis: et talia adminicula per se sola non sufficiūt. l. ij. §. j. ff. de excu. tu. sic ergo ad suspicandū faciant minus qȝ semiplenam probationē: vt pȝ ex gradib9 probationis quos ponit Bar. in l. admonēdi. ff. de iureiur. vnde cōcluditur quod si dicta instrā cū adminiculis per se probāt ergo si vnus alteri ita adminiculat inducit plena probatio. ¶ Preterea nihil aliud est probatio nisi inducere iudicem ad perfectā credulitatē in l. quinquaginta. ff. de proba. et not. Bar. et doc. in d. l. admonēdi. lȝ pro certo iudex ex predictis debet induci ad perfectam credulitatem. nā videbim9 in primis quod Jacobus emit. demū quod fuerat ad estimum Petri filij: demū successit quod Petrus filius vocauit cum pacto qȝ poneretur ad estimū conductionis et postremo iuxta conuētionē reperitur posita ad estimū per cōductores: vnde possumus dicere prout inquit philosophus primo ethicoꝝ: vero oīa cōsonāt falso aūt cito dissonat qȝ veri est: ex qbus oībus ita inordinate sequutis nō modicum iudicio meo induci dȝ casus iuridicus ad ita credendū. ¶ Sed reperio quod in allegationibus fit vna difficultas

15 quod † tales probationes tanqȝ diuersi generis tendentes ad diuersos act9 probādos nō debēt coniūgi per no. per d. Abba. in c. cū cām. extra de proba. Credo quod velit dicere allegās quod instrumētū emptionis tēdit ad probādū emptionē instrm locationis ad probandā locationē: et estimū ad pbādā rē positā ad estimū et sic ad diuersa prout etiā voluit dñs Jo. cal. d. Ant. et d. Abbas in c. veniēs de testi. et Lud. ro. in l. admonēdi. ff. de iureiu. et Lud. ro. in suo ɔsi. lx. allegat Bal. in aut. rogati. C. de testibus et Bal. in l. vnica. C. de confessis. et bal. in l. obseruare. C. quoꝝ appel. non recipiuntur. et tenet bal. in l. si ex cautio. C. de non nume. pec. et ideo dt. d. Ab. quod si vnus testis deponit de mutuo duo de confessione nō probat mutuum. ita in casu nostro. ¶ Sed ad hoc rñdeo et miror qȝ fiat tale fundamētū a doctis viris nā probatū est. s. qȝ vnūqȝqȝ istoꝝ p se cū alijs adminiculis pbat dñiū: ergo ɔstat quod vnūqȝqȝ tēdit ad probationē dñij: et sic ad idē et nō ad diuersa: nā lȝ instrm emptionis probat emptionē et sic de singulis tñ probat etiā dñiū: et sic vnūquodqȝ probat qȝ ɔtinet in instro qȝ infert ad probationē dñij: sec9 est in casu allegato qȝ mutuū naturale est diuersum specie a mutuo ciuili vt habetur in l. ij. §. fi. ff. si cer. pe. et per Bal. in l. si ex cautione. et per Jo. an. in titulo de teste. §. oppo. in addi. q incipit huic arti. conuenit. vñ confessio mutui probat mutuū ciuile: testis aūt naturale qñ pbat numerationē et sic tendūt ad diuersa: et ideo si essem9 in actu qui per cōfessionē probaret verus et naturalis puta depositi vel ɔmodatum qȝ cōfessio nō infert ad diuersum in specie sȝ ad idē depositū naturale tūc ɔfessio et vnus testis ɔiungerentur: ita declarat no. bal. in duobus ɔsilijs in vno quod incipit actū fuit depositi etc. et in alio quod incipit qdam noie in hiis: ita etiā declarat elegās doctor. do. Jo. de mōte sperello de perusio in d. l. admonēdi. vnde cū in casu nr̄o oīa tēdant ad vnū totū et eūdē finem. s. probatiōis dñij vt ostensum est nō video quare dicte probatiōes nō debeat cōiungi et sic relinquit qȝ sufficiēter sit pbatū dñiū. ¶ Preterea

non videtur

nō videt dubiū pluribus cōcurrētib⁹ qd pbet dñiū dicti Petri ↄtra magistrū Arnoldū cōductorē ⁊ pmo qua rōne si cōsensissent ptes qd res posita fuisset ad estimū magistri Arnoldi pbaret dñiū ei⁹ ↄ Petrum p id qd no. Bar. p illū tex. i. l. rura. C. de oi agro deserto. ⁊ in. l. que qsqz. ff. de ac. rex dñio. ⁊ Bal. in. l. qdā in suo. ff. de cōdi. insti. ⁊ eadem rōne si cōsenserūt qd remoueret de estimo Petri tanq̄ res petri et eodem mō poneretur ad estimū magistri Arnoldi ad hoc tñ vt solueret collectas ⁊ remaneret Petri. put cōsuetū fuit in instrō locatiōis dicto magistro Arnoldo sm quā cōuentionē censet postea posita ad ei⁹ estimū qz a pmordio tituli posterioz format euent⁹. l. fi. C. de ipone. lucra. descrip. lib. x. ⁊ l. qdā mulier. ff. de rei vēdi. ⁊ in. l. min⁹ instructus. C. de

16 acq. pos. ↄcurrit † ēt instrm q̄ ↄduxit in ppetuū p quē ↄctū sm multos cōtra ipm cōductorē pbat dñiū qsi ↄtiū nō apparet put cōcludit bal. in addi. Spe. in ti. de locato. ⁊ Bal. in. l. cū tale. §. falsam. ff. de ↄd. ⁊ de mōst. ⁊ lz res sit multū dubia: vt ibi imo. ⁊ subtiliter pro locatore arguit Spec. ⁊ demū refert varie iudicatū put late disputat in ti. de locato. §. nūc aliqua. ver. lz. cū sequētib⁹. ⁊ p Bar. in. l. legata inutiliter. ff. de adi. lega. ⁊ in. l. cū falsu. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ Bal. in. l. ad pbationē. C. locati. ⁊ l. si pponas. §. si hereditas. ff. de inoffi. testa. ⁊ Pet. de ancha. in c. fi. de causa pos. ⁊ ppe. ⁊ Lu. ro. ↄsi. cxxvij. incipi. posito qd dñiū. Jo. de imo. ↄsi. cxv. tñ negari nō pōt qn nō faciat magnā pbationē. ¶ Cōfirmat ēt p instrm patris dicti Petri qd quā probationē faciat. s. est ostēsum vñ nō arbitror quēq̄ hesitaturū qn oia pdicta pbarent dñiū Petri ↄ dictū magistrū Arnoldū ⁊ maxime qz tractam⁹ de rebus q̄ sunt de antiquo ⁊ per cōsequēs de qbus difficilis est pbatio quo casu lex cōtēta est facilioib⁹ pbatiōib⁹ ⁊ leuioib⁹ q̄ nō essent al's oino plenevt no. Inn. in. c. veniēs. de ꝓ. sig. ⁊ Archi. in. c. inter memoratos. xvj. q. iij. ⁊ Bal. in aut. quas actiōes. ad fi. C. de sac. san. ec. ⁊ Bal. i. l. cū sup C. de rei vē. Si ergo satis esset pbatū dñiū contra dictū magistrū Arnoldū eodē mō dz esse pbatū ↄ cōuētos. Hoc probat. nā rei cōuētivt ex instrō per eos pducto apparet habuerunt in hac re cām a camera que habuit cām a magistro Arnoldo ⁊ sic dicunt habuisse causam a dicto magistro Arnoldo: ergo talia instrumēta q̄ faciebāt fidem cōtra magistrū Arnoldū añq̄ res deueniret ad dictos conuētos faciunt fidē ↄ ipsos singulares successores p ea q̄ ponit Bar. in. l. si supat⁹. ff. de pig. ⁊ in. l. si mater. §. fi. ff. de excep. rei iud. ⁊ no. Jo. an. in addi. Spe. in titu. de teste. §. nūc tractem⁹. in additiōe magna. qz eqpollet instrm ⁊ testes

17 iā examinati ⁊ recepti. l. in exercēdis. C. de fide instru. vñ dicimus † qd instrm dz pbata pbatio: vt notāt Ja. de are. Pe. ⁊ Cy. i. l. j. de pbatio nib⁹. ⁊ idez dicit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de pc. §. rōne quoqz forme. ver. Itē q̄ nō sunt. ⁊ Bal. in. c. dilectus. extra de fide. instru. ⁊ do. Ant. in cle. j. de pcu. vbi dicit qd iō dz pbata pbatio p instrm ⁊ non p testes qz nō exigit factū iudicis: sicut ergo testes examinati tūc nocerēt ita ⁊ instrm qd dz pbatio iā facta ⁊ pbata ⁊ sic nocet singulari successori et cōsequēter fit ↄclusio qd est pbatū dñiū ⁊ cōpetit rei vē. ⁊ sic debēt obtinere agētes ex pmo capite. ¶ Scdz remediū deductū est publiciana qū deducit quasi dñiū: iuxta no. in. l. j. ⁊. ij. ff. de publiciana. ⁊ instituta de actio. §. lz iste. ⁊ in hoc remedio etiā dz obtinere: qm pbatur titulus ⁊ possessio: q̄ sunt duo pricipalia requisita respectu agētis. vt no. in iuribus pallegatis. et in. c. Abbate sane. de re iu. lib. vj. titul⁹ ꝓbatur per instrm emptiōis: possessio aūt Petri probat pmo p instrumentū locationis: nam lz per solū instrm locationis nō pbet possessio: vt est casus ⁊ ibi notāt do. Ant. ⁊ alij in. c. inter dilectos. i. fi. extra de fide instr.

18 † Tñ cōtra cōductorē p solū instrm locatiōis pbat possessio: ita singulariter voluerūt dñi de Rota in suis antiqs decisiōibus decisiōe. cxiij. ita decidētes arg. l. pdia. ff. de ac. pos. Et hoc mō pōt intelligi tex. in. c. cū venerabilis. de reli. do. vbi illud instrm locationis pbasset nisi fuisset falsum. hāc decisionem repeno referre quosdā Moderniores et fe. in. c. inter dilectos. Bñ facit text. in. c. si quis cōductionis. cū ibi not. C. loc. hoc idē sensit Bal. in. d. l. quidā in suo. in fi. vbi dicit q̄ estimū pbat inter illos qui cōsenserūt descriptioni nō inter alios: ⁊ allegat. d. c. inter dilectos. ⁊ sic sentit qd eadē distinctio fieri dz in locatione ⁊ consequēter qd quo ad ↄductorē pbat. ¶ Confirmatur qz sicut p instrm recognitionis probat quasi possessio in antiquis: prout declarat not. do. Abb. in. c. auditis. de pscriptio. Ita p instrm ↄductiōis in ppetuū per qd recognoscit vera possessio a locatore probari dz in antiquis possessio: si ergo esset pbata possessio ↄ magistrū Arnoldū: ergo dz etiā pbata ↄ cōuētos qui sunt ei⁹ successores per ea que. s. deducta sunt. ¶ Cōfirmatur qz. s. pbatū est qd erat posita ad estimū petri: ergo pbat possessio Petri ex quo nō cōstat qd tunc per aliū possideret put no. declarat Pau. de cast. in. d. l. si pf. C. de act. emp. Et hoc modo intelligi pōt qd ponit Bal. insti. de vsuca. in fine: vbi dicit qd estimum nemine facit dñm. l. ↄuis. ff. de acq. re. domi. l. cēsualis. C. de dona. ⁊ est rō sm eū qz in istis muneribus nō attēdit dñium sed possessio: qz rōne possessionis nō rōne dñij iudicant: ⁊ semp sequunt possessorē. l. forma. ff. de cēsib⁹. l. rescripto. l. fi. ff. de mu. et hon. cū simi. et sic ↄcludit Bal. qd lz estimus non pbet dñium pbat tñ possessionē qd intelligo maxime qñ non ostēdit qd alius possideret sm Pau. de cast. ¶ Sz quid plura nōne pbat hodie possessio agētiū in pcessu appellationis p tres testes iā est tēpus quatuor annorū q deponūt se extirpasse ad instantiā agētiū ⁊ sic vltra

pōt dici qd a tpe instri locationis ⁊ estimi pbatur possessio agentium vsqz ad tps iā est quatuor annorū ⁊ hoc duplici rōne. pmo. qz probatis extremitatib⁹ tēporū; quibus qs possedisse dicit pbat possessio etiā medio tpe: vt no. decidit Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ tenēt canoniste in. c. lz cām. extra de proba. scdo qz lz pbato hoc qd olim possedi si dico me possidere pbat possessio ↄtinuata. l. siue possidetis. vbi gl. ⁊ doc. plene. C. de pba. ⁊ vbi hodie possideo ⁊ dico me in preteritū possedisse nō probet in pteritū: vt p Bal. i. l. ex psona. C. de proba. ⁊ Pet. de anc. in

19 regula semel malus. de reg. iur. li. vj. † Tamē etiā ex possessione de presenti presumitur in preterito si cū possessione de presenti cōcurrit aliqua legitima ratio vel presumptio per quam possumus arguere qd etiā in preteritū possederim ⁊ tūc psumor possedisse etiā in pterito: ita not. declarat Bart. de Salr. in. l. ex persona. C. de pb. sed qd isti qui probant nūc de psenti iā sunt quatuor anni se possedisse in pteritum possederit vt ex multis. s. deductis arguit: ergo psumit possessio in pterito ⁊ fortius si pbatur possessio tanti tpis cōtinuata dz pbatū dñium sufficienter iuxta no. in. l. rē alienā. ff. de pig. actio. ⁊ no. in. l. rē q̄ nobis. ff. de acqui. pos. ⁊ vl saltē probat quasi dñium ⁊ cōpetit publiciana. l. cū qui. cū si. ff. de publiciana. ¶ Sed posset instari quod non cōpetit publiciana

20 qz cōuenti habēt titulum ⁊ † cōtra titu. possidētem nō datur publiciana. l. si aūt. §. si duob⁹. ff. de publi. ⁊ ibi gl. magistra. Bar. Bal. ⁊ Ang. ad idē tex. ⁊ gl. i. l. si ea res. §. fi. ff. de act. emp. ¶ Sz ad hoc rñdetur qd imo nō dicuntur hr̄e aliquē titulū qz in instrō donatiōis reseruant iura alijs cōpetētia ⁊ sic ius qd petro cōpetebat siue agētib⁹ nō fuit ↄcessum. cū ergo ostēdatur qd dictū petiū terre ptineret ad agētes nō cēset cōcessum ad hoc qd no. gl. in. l. itē labeo. §. j. ff. fami. erci. ⁊ Bal. in simili in. l. edicto. in. xvj. col. C. de edicto diui adri. tollē. ⁊ in. l. obseruare. §. proficisci. ff. de off. procō. ⁊ lega. ¶ Preterea nō puto talē donationē differre ab illa qua qs donat ius qd hz in re nā si excipit ius alterius ergo vult tñ ius suū donare qui aūt donat ius qd hz in re nō tribuit nouuz titulū nisi ex pīse cōstet de iure cōcedētis vt notāt Dy. Bar. ⁊ alij in. l. si sic. §. j. ff. de leg. j. ⁊ Spe. in ti. de locato. §. nūc aliqua. v. lviij. ⁊ Bal. in. l. qd si in vēdi. p illū tex. ff. de here. vl actio. vēdita. ⁊ Old. ↄsi. clviij. qd scipit viso puilegio ⁊c. Nec cōtradicit q̄ donādo rē nō videat donasse ius qd hz in re cū hoc idē videamus in. l. si dom⁹. §. fi. ff. de lega. j. ⁊ ibi per Ang. ⁊ alios: ⁊ p Bal. in. l. j. C. qui testa. prout dicim⁹ i emphyteota q vendit rē reseruato iure al's vt tradit in. l. vsufructu. ff. sol. ma. ⁊ in l. ij. C. de iure emphy. cū simi. ¶ Preterea qñ possidēs hz cām ab eo q agenti nō poterat referre qōnē dñij tūc ↄ eū etiā tit. possidentē dat publicianavt singulariter voluit Bal. in. c. j. de cōtro. inter dñm ⁊ empto; vbi Bal. pūctualiter loquit in illo q hz cām a cōductore: sz cōuēti hñt cām a magistro Arnoldo qui nō poterat referre qōnē dñij iuxta no. i l. si qs cōductionis. C. locati. cū si. ergo ⁊c. ¶ Tertiū ⁊ vltimū remediū est qd intentat ↄdictio possessiōis ⁊ in hoc remedio nō video qd obstet qn agētes nō habeāt obtinere. Nā posito qd oia alia cessarēt ex isto remedio indubitāter debēt obtinere: nā ex pte cōuentor; ego nō reperio in processu qd ipsi pbent aliquā possessionē nisi qd in respōsionib⁹ ad primā interrogationē dicūt se possidere: sz bene reperio qd probat possessio ex parte agentiū vt. s. plenissime est demōstratū in pcedenti remedio: ergo in tali remedio debent obtinere in quo obtinet qui probat se

21 possedisse ⁊ cecidisse a possessiōe sine culpa sua dato etiā † quod possessio sine aliquo vitio ad aliū puenisset ↄ quem agitur vt cōcludit Inno. et alij sequūtur maxime Abb. Moder. in. c. sepe. extra de resti. spolia. ⁊ Host. et cōmuniter doc. in. c. cū ad sedē. e. ti. vbi do. Anto. et do. Abb. ⁊ no. Jmo. in. c. querelā. de ele. ⁊ qd no. Bar. in. l. si coloni. C. de agri. ⁊ cēsi. li. xj. ⁊ domi Abb. in. c. si diligenti. de pscri. et not. in. l. fi. §. finautem. C. de suc. ⁊ Ludo. roma. in. l. rem que nobis. ex quibus omnibus nō puto hesitandū quin omnino dicti agentes debeant obtinere: ⁊ potest iudex simpliciter condēnare possessores ad restitutionem rei cuius sententia ex omnibus capitibus defendi poterit. Laus omnipotenti deo ⁊c.

¶ Consilium. xc.

1 ¶ Testator an ⁊ qñ testando censeatur se voluisse cōformare cum dispositione iuris communis vel statuti.
2 Facultas conseruat agnationes.
3 Masculinum non concipit femininuz vbi masculus ⁊ femina differūt consuetudine ⁊ ratione.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spirit⁹ sanct⁹ illuminet intellectum. Abūde ⁊ subtiliter oia in psenti cōsultatiōe necessaria fuerunt discussa per. s. scriptos prestantissimos viros quorū cōclusio satis fuit primo aspectu visa dubia ea potissime ratione: quia sicut volumus stāte statuto qd testator censeatur in dubio in sua substitutione voluisse illos preferre. qui preferuntur in successione ex forma statuti vt per Bar. ⁊ Ang. in. d. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. Ita dicendum videretur circūscripto statuto de iure commu

1 ni quod † testator voluerit illos preferri qui in successiōe abintestato preferuntur de iure cōi: qz sicut testator censetur se voluisse cōformare cum dispositiōe statuti: ita vt qd voluerit se ↄformare cū dispositione etiā iuris cōis: vt no. Bald. in. predbus. C. de impube; ⁊ alijs substi. sed istud

consequens in terminis iuris cōis in casu nr̄o est falsum ⁊ ergo antece
dens: nā si de iure cōi qs substitueret fratrē suū ⁊ filiū fratris licet i suc
cessiōe ab intestato frater excluderet suos filios. tn̄ ad istud fideicōmis-
sum pariter admitterent. Casus est clarus in. c. Raynu. extra de testa. ⁊
in. c. Raynaldus. e. ti. ⁊ est cōis opi. ꝙ tenēt Bal. Ang. ⁊ Jo. de imo. ⁊
magis cōiter Moder. in. l. gallus. §. j. ff. de lib. ⁊ posthu. ꝫ Bar. ibi ꝯ.
et dictā opinionē sequit Bal. in. l. si mulieri ⁊ titio. ff. de vsufructu ac-
crescēdo. ¶ Confirmari videbātur ṗdicta p ea q̄ notāt Ang. ⁊ Jmo.
in. l. ex facto. §. si qs aūt. ff. ad treb. vbi dicūt ꝙ licet ex forma statuti spu
rius possit succedere patri suo vel de iure cōi filius spurius nō facit defi
cere illā cōditionē: si sine filijs qꝛ testator v̄r potius cōsiderasse vel bonā
cōsciētiā vel honorē domus ꝙ cōformasse se depositioni statutarie vel
positiue. cōsiderat eīn aliqñ status ꝑsonarū nō s̄m ius positiuū ꝫ s̄m
statū nature. l. hos accusare. §. oībus. ff. de accu. ⁊ per Bar. in. l. aurelas
in prīcip. ff. de capitis diminu. Cū ergo testator in casu testatoris m̄r
fecit mētionē de filijs potuit cōsiderare legē nature q̄ nō distiguit ma-
res ⁊ feminas. l. maximū vitiū. C. de lib. ṗter. ⁊ sic pariter voluisse voca
re et mares ⁊ feminas. ⁊ hec p̄mo aspectu videbāt satis vrgere. ¶ Sꝫ
his nō obstātibus adhuc cōcurro in sniam priorū dn̄orū cōsulentium:
nā ex dictis Bar. ⁊ aliorū in. d. §. cū ita et Bal. et aliorū in. d. l. gall⁹. §.
j. ff. li. ⁊ posth. colligo aliud dicēdū esse qñ hēmus interṗtari volūtatē
testatoris s̄m mentē iuris cōis. qm̄ ius cōe nō vult ꝙ possim⁹ recedere
a proprietate verborū ipsi⁹ testamēti nisi cōstet de ꝯ̄ria volūtate. l. nō ali
ter. ff. de lega. ij. ¶ Et hinc est ꝙ in casu Bal. ⁊ Ang. i. d. §. j. fil' vocāt
qui simul sunt inuitati p copulā: ⁊: de cuius natura est ambo copulata
pariter admittere vt ibi dclarāt doc. Sed i casu nr̄o est diuersa rō inter
ṗtatiōis: nā cū supstites agnati masculi sint illi q sustinerēt onera agē
tis puta ꝓpulsationē iniuriarū actiue ⁊ passiue. ⁊ alia onera: ⁊ s̄m na-
turā sit vt quē sequūtur cōmoda sequātur incōmoda: ⁊ ecōtra. l. s̄m na
2 turā. ff. de reg. iu. ¶ Itē rōne publice vtilitatis † q̄ expostulat facultates
suas singulis agnationib⁹ conseruari vt salua sit familiarū dignitas et
honestas q̄ absq; diuitijs cōseruari nō possunt. vt no. in. l. j. ff. de vē. in-
spi. ⁊ no. Cy. in. l. publico. C. de aduo. ⁊ Bal. in. l. maximū vitiū. ff. de li.
ṗte. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in rub. extra de suc. ab intest. s̄m q̄ statuta
atq; mōres hoīm hodierno tp̄e adaptant: ꝑsumere debemus testatorē
voluisse suā dispositionē regulare: qua eīn rōne cū eīn statuta fiāt a ciui
b⁹ quod masculi excludāt femīas statuēdo voluerūt masculos ṗferre:
eadē rōne idē cēsent voluisse in suis dispositiōib⁹ l testādo cū nō appa
reat diuersitatis rō: ad hoc tex. no. gl. i. l. ꝙuis. C. de fideicō. cēset eīn te
stator voluisse qd sua lex municipalis valeat s̄m quā ipse viuit ⁊ quā sci
uisse creditur vt voluit Dn̄s de sctō. Gemi. in. c. j. in. vj. no. de cōsti. lib.
vi. Itē censet velle actū facere s̄m statutū loci vt dicit Bal. p illū tex. in
l. si duo. ff. de acq. here. Sit ergo cōclusio ꝙ testator in dubio censet vo-
luisse fideicōmittere. Sicut est datus ordo succedēti ab intestato s̄m qd
cōsiderat Bar. in. d. §. cum ita. Nec sibi obstat impugnatio Jo. d Jmo.
per tex. in. d. §. cū ita. vt ibi p eum qꝛ est manifesta ratio diuersitatis qm̄
in casu. §. cum ita. nepos ⁊ neptis essent pariter priuilegiati de iure cōi:
qꝛ equaliter admittebant ab intestato: vnde nō est mirum si data pari
tate ꝑsonarū ille est potior q hꝫ volūtatē testatoris ꝓ se q etiā sola solet
esse priuilegiata in multis ⁊ sepe ṗfert tacita volūtati ṗsumpte a lege. l.
si ex pluribus. ff. de suis ⁊ legitimis. ⁊. l. pe. ff. de iniusto testa. secus in casu
Bar. qñ masculi ṗferuntur feminis qꝛ nō sunt pariter priuilegiate: ⁊ eo
maxime qꝛ de proprietate sermonis masculinum nō cōcipit femininū:
vt no. per Bar. in. l. j. ff. ver. sig. Et pro ista interṗtatione adduco no.
p. An. ⁊ Jmo. in. d. l. ex facto. §. si qs aūt. q̄. s̄. fuerūt i ꝯ̄iū adducta. Nā
si in casu ipsorū interṗtamur volūtatē defuncti ꝯ̄ dispositionē statutoꝝ
vt honor domus cōseruet ꝙto magis hoc dicēdū est qñ possumus inter
pretari volūtatē testatoris ad cōseruationē honoris dom⁹ ⁊ s̄m dispo-
sitionē statutorū: ṗditis eīn diuitijs sordescit familiaꝝ dignitas. l. qsqs
C. ad. l. iul. maiestatis ⁊ multa possent ad hoc adduci q̄ omitto. ⁊ hec
rō v̄r multū ꝑsuasiua in proposito. ¶ Pro hac pte adduco singularē
decisionē Richardi malūbre quē refert ⁊ sequit Jo. an. in addi. Spe. i ru
bri. de testa. in. iij. col. in fine maxime in rōne sui vbi dicit qd si testator
instituit duos fratres suos ⁊ vnū alteri substituit qd si titius decederet
sine filijs substituebat semproniū ⁊ eius heredas masculos sempronꝫ
mortuus est relicto nepote ex filia ṗmortua talis nepos non admittit
ex substitutiōe. si repert agnat. succedere titio ex testō vel ab intestato.
et inter alias assignat rōnē qꝛ intētio testatoris faciētis mētionē de ma
sculis fuit ꝯsulere familie sue ⁊ agnatis et velle ꝙ bona remaneāt in fa
milia agnatorū. Ecce ergo qd rō presumpta cōseruāde familie facit qd
alter fert substitutio q al's de ꝓprietate sermonis ṗferebat: ⁊ notandū
qd Joā. an. loquit in terminis iuris cōis: ⁊ sumit ꝑsumptionē a verbis
testatoris dū dixit. ⁊ ei⁹ heredes masculos ergo sumat eadē etiā ṗsum
ptio mētis testatoris propter statutū vt p Bar. in. d. §. cū ita: ⁊ ꝓbat p
multas autoritates. s̄. p primos cōsulētes adducta. ergo eodē modo
dicam⁹ qd ṗus admittat ex substitutis ille p quē honor ⁊ dignitas fa
milie ꝯseruat. ⁊ fortius qꝛ in casu Jo. an. prefert substituto ille q nullo
mō vocat⁹ est ad fideicōmissum sed succedit grauato: al's ex testō vl' ab
intestato: ergo fortius in casu nr̄o in quo volumus preferre illū quē
vocatus ad fideicōmissum imo ⁊ solus de ꝓprietate sermonis quo ma

sculinū nō ꝯcipit femininū vt dixi p no. in. l. j. ff. de ver. sig. ¶ Pro hoc
etiā adduco rōnē notabilē. Nā clarū est qd vocādo filios vocauit i ter
minis nostris oēs liberos. l. filij. ⁊. l. iusta. ff. de ver. sig. Et in. l. luci⁹. ul-
tima. ⁊ ibi Bar. ff. de her. insti. ⁊. l. gallus. §. institues. s̄m lecturā Bar.
ff. de lib. ⁊ posth. et per Bar. in. l. liberorū. in. iij. col. ff. de ver. sig. dū tra
ctat de verbo filij prolato a testatore quo presupposito ego habeo qd si
cut qñ plures vocant p nomē familie vident vocari ordie successiuo. l.
cū ita legatū. §. si. ff. de le. ij. ita qñ vocant p nomē collectiuū puta libe-
rorū: ita singl'r voluit Ang. i suo ꝯsi. xxx. incip. vō. in dei noīe amē ⁊c.
Cū institut⁹ sit de his. qd dictū refert ⁊ sequit insignis doctor et prece
ptor meus do. Franciscus Are. in. d. l. gallus. §. j. qd dicit semp menti te
nendū ⁊ notandū. nō disputādo ergo nūc nūqd filij fuissent vocati sil'
cum patre vel nō satis habem⁹ quod quo ad ipsos filios quorū appel
latione veniūt liberi ipsi vident vocati ordine successiuo. ⁊ hec est pul-
chra ⁊ cōcludēs rō. ¶ Postremo ēt posset attētari qd i casu nr̄o mascu
linū nō ꝯcipit femininū: qꝛ cū propter statutū testator semp censeat vo
luisse agnationē cōseruare ex cōi ꝯsuetudine hodierni tp̄is differūt in-
ter se in materia successiōis mascul⁹ ⁊ femina cōsuetudine ⁊ rōne: qꝛ in
ea nō militat rō cōseruāde agnationis ꝓpter quā hodie defertur suc-
3 cessio: sed vbi masculus ⁊ femina differūt cōsuetudine † ⁊ rōne masculi
num nō cōcipit femininum. ita no. declarat Bal. in. l. ⁊ in multis. ff. de
statu ho. ergo ⁊c. Ex qb⁹ oībus de subscriptione regsitus idem ꝯcludo
qd. s̄. abunde cōclusum est p prefatos insignes doctores. Laus deo.

¶ Consilium. xci.

1 ☞ Pater si renūciauit filio fideicōmissum ipsi patri peruenturū an
patre mortuo ipse filius teneatur bona eidem obuenta vigore dicti fi-
deicommissi renunciati conferre cum alijs fratribus.
2 Gerundium qualificat ⁊ modificat dispositionem.
3 Verba si heres erit. intelliguntur post aditionem.
4 Proemium cōtractus mentem contrahentium demonstrat.
5 Pactum de non petēdo factum ante ius acquisitum licet delatū non
differt a renunciatione.
6 Renuncians v̄r donare ⁊ qui non pōt donare non pōt remittere.
7 Donatio simplex facta filio qñ conferatur.
8 Donatio facta a patre filio firmatur iuramento.
9 Donatio facta filio in dubio censetur potius ex paterno affectu facta
ꝙ ob merita.
10 Peculium profectitium quod dicatur.

DOminus labia mea aperiat ⁊ spirit⁹ sanct⁹ illuminet
intellectū. ¶ Visa ⁊ diligēter ponderata ꝯtingētia facti prio
aspectu visum fuit qd dictus Jacobus nullo mō teneret con
ferre dicta bona q̄ ex fideicōmisso ṗdicto ꝯtēto in dicto testō ṗdicti Ni
1 colai erāt peruētura ad Galganū ei⁹ patrē. † Que propter renūciatio
nē dicti Galgani remāserūt penes dictū Jacobū. qd ꝓbat. Nā qcqd
fuerit de iure floꝝ. in materia coll. de quo p Bar. ⁊ doc. in. l. si emācipa
ti. C. de colla. ⁊ i. l. pater filiū. ff. de colla. dotis. per Bar. hodie est decla
ratū qd aduētitia nō ꝯferunt vt est casus in. l. fi. C. de colla. ꝫ ṗdicta bo
na dicunt aduētitia qꝛ sunt extra cām castrēsis peculij vel q̄si nō a pa
tre ꝓfecta sed aliunde vt est casus in. l. fi. C. de inoffi. testa. ⁊ tradit in. l.
cūopꝫ. ⁊ in. l. fi. C. de bonis q̄ libe. ¶ Nec v̄r obstare qd dict⁹ Galgan⁹
renūciauerit dicto fideicōmisso ꝓpter quā renūciationē dicta bona re-
māserūt apud dictū Jacobū: ⁊ ꝯsequēter videant q̄sita dicto Jacobo
ꝓuidētia ⁊ occasione p̄ris: ⁊ sic debeāt ꝯferri. Nā illa q̄ filio occasione
p̄ris q̄runt in legitimā imputant. l. oīmodo. l. v̄bo occasiōe. C. de inof.
testa. ⁊ p Bar. in. l. in. iiij. in pe. col. ff. ad. l. fal. ergo cōferunt p regulā. l.
illud. C. de colla. ⁊ ibi in spē v̄r in v̄bo occasiōe militie. qd q̄ occasiōe pa
tris ad filiū ꝑueniūt tāꝙ ꝓfectitia veniat cōferēda: ꝫ ista sunt hmōi:
ergo ⁊c. Nā ad hoc v̄r posse rn̄deri. ⁊ primo qd ad hoc vt bona debeāt
cōferri debēt ꝓficisci ex substātia eius de cuius hereditate agit: ita v̄r
probare tex. no. in. l. vt libe. in verbo ex substātia eius ꝓfecta. C. de col-
la. ad idē etiā tex. in. l. qm̄ nouella. in verbo ex substātia ei⁹. sed dicta bo
na nō vident ꝓfecta ex substātia dicti Galgani p̄ris: igit nō veniūt cō
ferēda: qd aūt nō videātur ꝓfecta ex substātia p̄ris ostēdit: qm̄ eo tp̄e
quo renūciauit Galgan⁹ adhuc pēdebat conditio fideicōmissi: et sic
nihil sibi debebat. l. cedere diē. ff. de ver. sig. l. si qs sub ꝯdi. ff. si qs omis.
cā testā. imo ⁊ forti⁹ posito ꝙ dies fideicōmissi venisset tp̄e inite trāsa-
ctionis inter Galganū ⁊ Jacobū adhuc dictus Ja. nō fuisset ꝯsequu
tus aliqd ex bonis dicti Galgani p tex. in. l. fuit qōnis. ff. de acqr. her.
vbi tex. expsse vult qd ille q repudiat h̄rditatē. vt alteri querat nō dꝛ he
reditatē adire: ⁊ ꝯsequēter ꝫ alteri q̄rat nō dꝛ exire ꝓpter renunciatio
nē de p̄rimonio renūciātis. ad idē tex. no. l. i. ꝫ. ff. si qs omis. cā testa. vbi
ille q repudiat hereditatē pecunia accepta eo mō vt alteri querat a quo
recepit pecuniā nō dꝛ adire hereditatē vt ꝓbat ille tex. dū dicit. ꝫ p he
rede gereret nō videat ꝫ ob suā calliditatē qua mot⁹ fuit ad fundādū
legatarios ibi bn̄ficio illi⁹ edicti vt heres ꝯueniat. si ergo hoc est in re-
nūciāte ius debitū de p̄nti qd pōt acceptari vt nō videat agnitū ⁊ alte
ri ꝯcessum: ergo forti⁹ hoc idē est in iure nōdū delato: ⁊ hec ꝯfirmant
ex no. per Bar. ⁊ clari⁹ p Jo. de imo. in. l. qui supstitis. ff. de acqr. here.
⁊ per Bal. post Dy. in. l. pactum qd dotali. C. de colla. ⁊ ibi latius per
ordinarios. ⁊

ordinarios ꝛ maxime qꝛ dñ tex in .d.l.vt liberis. dicit ꝙ ex substā
tia quod dictio ex: denotat cām immediatā .l.j.§.ex incēdio.ff.de
incēdio rui.ꝛ naufragio. ꝛ optime facit no.p Bar.in.l.cuꝫ ops.
in.j.q C.de bo.lib. ¶ Scđo vr posse responderi qđ si talis renun
ciatio esset spēs donationis vel etiā ꝓuisionis ꝛ occasione patris
dicta bona videant queri vt esse q̄dā cōcessio seu ꝓuisio remune
ratoria ex eo qđ econtra dictus Balganus recepit a Jacobo eiꝰ
filio florenos.ꝑc.sup monte ꝛc.q̄dam alia sunt hincinde data ꝛ
accepta prout in dicta cōpositione apparet: donatio aūt remune
ratoria qꝛ vr̄ quesita industria filij tanq̄ aduentitia non cōfertur
vt est gl.ab oibus approbata in auẗ.vñ ꝛ si parēs.C.de inoffi.te
sta.et tenēt omnes in.l.si donatio.C.de colla. iūcta.l.fi.C. de coll.
¶ Tertio ꝛ vltimo vr videri qđ ꝛ si esset simplex donatio vł qua
tenus vltra merita iudicaretur simplex donatio nō debeat cōfer
ri: qꝛ simplex donatio non cōfertur nisi in duobus casibꝰ. pmo qñ
pater iussit. scđo qñ alter frater aliquid cōfert rōne equalitatis ser
uande vt est casus in.l.illud.in fi.C.de colla. sed neuter istoꝝ con
currit in casu nostro. ergo sumus in regula qđ nō est fienda colla
tio. ꝛ est cōis opinio quasi oim in auẗ.ex testamento.C.de colla. ꝛ
per Bar.in.l.j §.sed nec castrense.ff.de colla.bonorum. ex quibus
omnibus videbatur inferēdum qđ dictus Jacobus possit patri
suo succedere ꝛ nullo modo teneaẗ dicta bona cōferre. ¶ His tñ
nō obstātibus ꝯriā sniam veriorem esse existimo quod imo si di
ctus Jacobus vult succedere simul cum alijs fratribꝰ ꝙ omnino
teneatur ꝯferre dicta bona q̄ ꝑcepit ex hereditate dicti Christofo
ri q̄ fuissent peruētura ad Balganū eiꝰ patrē vigorē dicti fideicō
missi ꝑ ea q̄ titate scđm qđ .j. cōcludeẗ: ꝛ ꝓ fundamēta premitto
duo clarissima. pmū est qđ dicta transactio fuit facta casu quo
dictꝰ Jaco. remaneret effectualiter heres dicti Christofori: ꝛ sic
sub ista cōditiōe seu qualitate. ꝛ modificatione vt ꝓbatur ꝑ illa
verba posita in prin. trāsactionis faciendo dicto Christoforo suo
2 herede Jacomo di galgano bichi ꝛc. † de cuius gerundij natura
est modificare ꝛ qualificare dispositionem cui adiungiẗ ꝛ ꝑ Jac.
but. ꝛ Bar.de Saly in.l.j.C.de his q latro. ꝛ per Bar.l.j. vim fa
cit.ff.de vi ꝛ vi arma. ꝛ Bar.in.l.si tu ex parte.in fi.ff.de acqui.he
re. et Bald.no.in.l.falsus.in.iij.col.C.de fur. et intelligo casu quo
fuisset factus effectualiter heres irreuocabiliter post mortem ciui
lem dicti Christofori: nō aūt ꝙ simplr̄ esset institutꝰ heres qꝛ ver
ba debent intelligi cum effectu.l.j.in fi.ff.qđ quisqꝫ iuris. ꝛ c.rela
tum.de cleri.non resid. et qꝛ nō diceretẗ factꝰ heres nō durasset fa
ctus.l.Itē §.qđ si actor.ff.quod cuiuſqꝫ vniuer.noie.l. si pro pre.
3 §.verum.ff.de in re verso.ꝓ hoc etiā facit. † Nā hec verba si talis
heres erit non intelliguntur simpliciter si fuerit heres institutꝰ sꝫ
post aditionē hereditatis: tex.est quē ibi ad hoc pōderat Jo.de
imol.in.l.seruū alienū.q̄ est lex.iii.§.si qs ita.ff.de heredi.insti. fa
cit qđ no.Bar.in.l.gerit.in.iij.col. ver.circa tertiū.v. ꝫ quasi volū
tas ꝓbet ꝑ ꝟba enūciatiua. vbi vult qđ qñ in dispositione enūcia
tiue fit mētio de herede intelligiẗ de herede post aditionē heredi
tatis. ꝛ no.Bal.in.l.potuit.C.de iure delib. ꝛ qđ ita intellexerint
ostēditur manifeste: quia Jacobus liberauit Balganū ab oi eo
in quo teneretẗ dicto Christoforo: ꝛ ecōtra dictꝰ Balganꝰ libera
uit dictū Ja.ab oi eo qđ petere posset a dicto Christoforo. q̄ q̄dē
liberatio cēseẗ facta casu quo Jacobꝰ effectualiter remaneret he
res alias nō potuisset hr̄e locum cum liberatio ꝓsupponat obliga
tionem p̄cedentē.l.decē.cū ibi plene no ff.de ver.ob.c.ad dissoluē
dum.de desp̄otatio.impube. ꝛ in.l.qui.ff.de infamibus. itēꝫ talis
liberatio nō poterat fieri citra ius ꝛ nomen heredis: qꝛ nemo po
test licite largiri de alieno.l.si pignori.§.j.ff.de fur. ꝛ no. Bart.in
l.gerit.ff.de acq.here.in.iij.q.principali.ver.sꝫ q̄ro qd si dedit ali
quas. ergo cēsent intellexisse qñ Jacobus esset heres post aditā
hereditatē quo casu talis liberatio fieri poterat: sicut in simili di
cimus in stipulatione puta interposita sup obligatione conditio
nali animo nouādi: nā anteq̄ cōditio eueniat nihil operaẗ sꝫ ea
eueniēte eodem pūcto debitor obligaẗ ex prima ꝛ liberaẗ ex scđa
stipulatiōe.l.sub ꝯditione.ff.de solu. ꝛ si cōditio nō extiterit scđa
stipulatio habetur pro nō facta: in simili: propter hoc dicebat d.
Pau.de ca. ꝛ sequunẗ Moder.in.l.pactum qđ dotali.C.de coll.
quod filia que cū iuramēto renūciat hereditati paterne iuxta ibi
no. ꝛ in.c.q̄uis.de pac.li.vj. intelligitur renunciasse sub cōditiōe
si successio ad eā deuoluaẗ qꝛ superuixerit patri: quo casu eodē pū
cto censeẗ ad eā deuolui successio per priꝰ et excludi ab ea per po
sterius. ita ꝯcludo in casu nostro quod dicta trāsactio cēseẗ facta
ita demū si Jacobꝰ remaneret effectualiter heres et sic eodē tpe
Jacobus fuit effectus heres ꝛ fuit obligatꝰ restituere Balgano
fideicōmissum ex testo Nicolai ꝛ ad alia ad q̄ erat obligatꝰ dictꝰ
Christoforus ꝛ eodem tēpore fuit exclusus Balganꝰ et liberatꝰ
dictus Jacobꝰ. ꝛ eodē tpe fuit Balganꝰ obligatꝰ Jacobo sta
tim qđ fuit heres ꝛ ab eo liberatꝰ. et sic ac si tūc tpis fuisset facta
dicta cōpositio quo dictꝰ Ja. fuit effectualiter heres dicti Chri
stofori pariꝰ cū sunt aliqd certo tpe fa. ꝛc. vel anteriori tpe ꝛ cō
ferre in illud tps.l quod spōse.cū ibi no.C.de dona.ante nup.l.in
tps.ff.de here.insti. et sic idē est ac si dicta compositio fuisset facta
tpe quo iam Jacobus fuisset effectualiter heres ex quo ꝯditiona
liter se ad illud tps partes retulerunt. ex quibꝰ scđo principaliter
infertur aliud qđ dicta verba che facēdo dicto Christoforo suo he
rede Jacomo ꝛc. qualificant ꝛ modificāt totā dispoñ qđ etiā p3
dum et sonno in questo accordo che facēdo ꝛc. sic sunt ꝑoi ta ad
qualificandū totā discordiā sub cuius cōcordie verbo ꝯtineẗ to
ta dicta compositio eo maxime qꝛ est clausula prose in prin. posi
ta ꝛ sic cēseẗ repetita in oibus capitulis sequētibꝰ iuxta no.in.l.ta
lis scriptura.ff.de le.j. ꝛ in.l.iij.§ filius.ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ in.l.j.
C.de lib.prete.in.c.ꝗ requiris.de appel. ꝛ qꝛ sunt posita dicta ver
ba in p̄fationibꝰ: ꝛ sic cēsenẗ repetita.l.titia.§.idē rñdit.ff.de h̄.
4 ob ea enī † que in proemio ꝯctus dicunẗ demōstrāt mentē ꝛ cām
finalē contractus.l.si.ꝛ ibi Bar.et doc.ff.de here.insti. ꝛ i.l.j. ꝛ ibi
Bar.ff.ad macedo.et in l.vt liberis. et ibi Bal.C.de colla. ꝛ in re
gula ibi initium ꝯstitutio demonstrat.ff.de iur. et fac.ig no. ꝛ ma
xime quia alie deliberationes ꝛ alie promissiones de q̄bus in hac
cōpositione essent frustratorie et inutiles nisi subintelligeretur cō
ditio casu quo Jacobꝰ fuisset effectualiter heres: ergo intelligiẗ
repetita per ea q̄ ponit Bar.in.l.lex §.gaio.ff.de fund.instruc. et
etiā ꝓpter dictionē repetitiuā etiā: iuxta no.p Bar.in.l.fito sti
pulatus.§.grisogonus.ff.de ver.ob. ꝛ per Bar.in.l.in repetēdis.
ff.de le.iij. vñ sit ꝯclusio quod omnia pacta liberalitates ꝓmissio
nes et donatiōes hincinde cēsentur facta casu quo dictꝰ Jacobꝰ
esset effectualiter heres: ꝛ sic in dictū casum oīa capitula ꝑdicte
compositiōis cēsenẗ ꝯuenta inter partes et firmata. ¶ Ex q̄bus
ad ꝓpositum infero ꝙ dictꝰ Balganus eo ipso qđ Jacobus fuit
heres dicti Christofori cēseẗ fecisse pactū de nō petēdo illud qđ si
bi ex testamēto debebaẗ: sic de nō petēdo fideicōmissum ꝛ et do
nasse oia iura q̄ h3 ꝯ dictos filios Nicolai prout i capitulis trāsa
ctionis continetẗ et sic Balganus duplici respectu cēseẗ donasse
dictū fideicōmissum dicto Jacobo postq̄ ad eū fuit deuolutum
ꝑ mortē ciuilē dicti Christofori: et pmo faciēdo pactū de nō petē
do: qd si deberet ab heredibꝰ Nicolai ex testō Nicolai quo casu vr̄
5 remittere fideicōmissum et donare. † qui enī fit pactū de non petē
do ante ius acqsitum: sꝫ delatū non differt effectu a renūciatiōe.
vt p3 ex his que ꝯsuluit Dy.in ꝯsi.qđ incipit in qōne dñi Alber
ti. refert ꝛ sequiẗ Jo.an.in addi.Spe.in tit. de testa.§. in primis.
in magna additione. ꝛ ex no.per Bal.in.l.pactū qđ dotali.q vlti.
6 C.de colla. ꝛ Bald.in.l.si actionē.C.de pac. ille aūt qui † renūciat
videẗ donare quatenus remissio vel renunciatio fit ex liberalita
te.l.in orationibꝰ.§.j.ff.de dona.l.si quis obligatus.ff.de reg.iur.
l.si quis delegauerit.ff.de donatio. vnde qui ꝓhibetur donare nō
pōt remittere: argumēto.l.preses.C.de transa. et argumento illiꝰ
l.hoc voluit Bal.in.l.j.in.iii.col.C.de pac. et quod no in.l. mode
stinus.ff.de dona. et qđ no.Bar.in.l.si fraudator.ff. de his que in
frau.credi. et Bal.in consilio quod incipit in dei nomine. Certuꝫ
est quod filia. ꝛ tex. et dñs Abbas in.c.veniens.el.j.de testibus. ꝛ
pro his est bonus tex.in.l.si sponsus §.si maritus.ff.de dona. in
ter vi. ꝛ vxo. ¶ Quinetiam alia via videẗ ostendi. Nam clarum
est qđ Christoforus vltra dictū Jacobū poterat etiā alios here
des instituere etiā penitus extraneos: sed clarum est qđ alios pre
terquā Jacobo dictus Balganus non voluit ꝓdesse quo ꝯtigis
set institui heredes a dicto Christoforo q fuissent obligati ad re
stitutionē fideicommissi: ergo vr̄ ꝑ priꝰ acceptasse fideicōmissuꝫ
ꝛ postea donasse Jacobo alr̄ non potuisset soli Jacobo ꝓdesse.
argumento.l illud.ff.de acqui.here. ꝛ ita expresse colligitur ex di
ctis Pau.de cast.in.d.l.pactum qđ dotali. ꝛ in.d.l. si actionē.C.
de pac. ꝛ ibi sequuntur Moderni. ¶ Sed qd plura dictus Bal
ganus nō solum fecit pactū de nō petendo sꝫ etiā cessit titulo do
nationis: quo casu indubitāter priꝰ includiẗ acceptatio vt habe
tur in.d.l.fuit qōnis.ff.de acquiren.hered. ꝛ in l.potuit.C.de iure
delibe. Faciunt no.per Bal.in simili in ꝯsilio.xx. quod incipit ꝓ
mittēdum ꝛc. vbi voluit in simili qđ si fieret liberatio qđ priꝰ in
cluderet acceptatio: qꝛ priuatio ꝓsupponit habitū.d.l.decē.ff.de
verb.cum si. ex quibꝰ oibus infero quod dictus Jacobus tꝫ ha
bere dicta bona ex donatione paterna de cuius successione agiẗ
ꝛ consequenter tanq̄ ꝓfectitia videnẗ ꝯferenda ꝑ tex in.l.vt libe
ris. ꝛ in auẗ.ex testō.C.de colla.cum simi. ¶ Sed diceret quispiam
7 quorsum hec nōne † simplex donatio facta filio in ptāte est precis
pua ipsius filij et non confertur nisi in casibus expssis in.d.l.illō.
in fi.C de colla. vt ibi concludūt doct. ꝛ glo.in auẗ.ex testamēto.
C.eo.ti. qꝛ vt dicunt doc. donatio inter patrē ꝛ filium morte cōfir
matur ꝛ habet vim relicti.l.donatione.C.de donatio.inter vir. et
vxo. relicta aūt non conferunẗ.l.a patre. ꝛ .l.filium.cū si.C.de coll.
imo ēt posito qđ talis dōatio in vita valeret adhuc facta filio in
ptāte vr̄ precipua ꝛ nō conferēda nisi in casibus expressis in.d.l.
illud. vt ibi etiam p3 in donatione facta a matre vel ascēdētibꝰ ꝑ
lineā masculinam que statim p3: emācipatus non cōfert donatio

nem vltra casus ibi expressos nõ qz nominatim sit iussus talẽ do
nationẽ conferre: sed qz iussus fuit oia ↄferre. l. ea demũ. C. de col
la. ↄferebat quoqz sibi donata a pr̃e. l. j. C. de col. qm̃ ius nõ reperi
tur innouatum lino cõfirmatũ p leonẽ. vt. l. vt liberis. C. de colla.
vnde ipse emancipatus emãcipato minime cõferebat. l. si emãci
pati. C. de colla. Itẽ nec nepotib⁹ ex filia cõferebat: ita nec hodie
cõfert talem donationem. d. l. illud. ⁊. d. l. vt liberis. nec vice versa
nepotes ex filia ⁊ ceteri huiusmodi simplicẽ donationẽ alicui ↄfe
runt nisi in casib⁹ exceptis in. d. l. illud. quia nec iure veteri cõfere
bant ꝙꝙ donatio illico valeret: pari rõne filius in ptãte non con
fert lз illico valeat: qz nec iure veteri ↄferebat. solũ enim dotem fi
liafamilias fuit iussa ↄferre. l. filie dotem. C. de colla. Nec cõqueri
põt emancipatus qd donatio conferat filio in ptãte filius aũt in
ptãte nõ ↄferat: qz in alio releuaf qz hз vsumfructũ aduẽtitioruз
pcipuũ. filius in ptãte querit patri ⁊ sic percipiat emãcipatus de
vsufructu aduẽtitiorũ filij in potestate. l. cum oportet. §. cũ aũt. C.
de bonis q̃ libe. ⁊ per predicta ita reperio consultum per do. Ra
pha. Fulg. dñm Frãciscum de capitibus liste. ⁊. d. Prosdocimũ
de comitibus do. solẽnes dicẽtes suo hoc fundamẽto nullũ scribẽ
tiũ ↄtiari. ¶ Sз pro certo hec de plano pcedũt qñ donatio a pñ.

a ¶ Cõis opi. cõtra Bal. ⁊ Ro. i auf. ex testamento.

non valet prout regulariter est nulla: vt in. l. j. §. si pater. ff. de do. ⁊
in. d. l. donatio. quia tũc morte confirmaf ⁊ hз vim relicti vt dictũ
est. ⁊ ita loquunf cõiter doc. cũ volũt filiã i ptãte nõ ↄferre simpli
cem donationẽ nisi in casib⁹ expssis: sed qñ donatio facta filio in
ptãte vз in vita nõ puto prefatos doc. recte ↄsuluisse. est ergo pri
mo videndũ nũquid dicta donatio tenuerit i vita: scdo posito qd
tenuerit an ⁊ p qua parte veniat ↄferẽda. ⁊ quo ad primũ dicen

8 dum est qd valeat † qz fuit a patre iuramento firmata prout deci
dit Bal. in terminis in. l. ij. C. p donato. bene faciũt no. p Bart.
in. l. ꝗuis. C. de fideicõmissis. ⁊ tз Bal. in repe. l. ij. ff. d iureiu. ⁊ de
mente Bar. in. l. titia. §. impator. ff. de le. ij. ⁊ Io. an. i addi. Spe.
in ti. de testa. §. in primis. in additione incipiente Ubertus de bo
bio. Idem tenet Ludo. ro. in repe. rub. ff. de iureiur. ⁊ Moder. in
c. cũ ↄtingat. extra de iureiu. ⁊ est cõis opi. quã etiaз tenuit Bal.
in suo ↄsilio qd incipit. Ad euidẽtiã pmittẽdũ est ⁊c. ⁊ Lud. ro.
in. l. dona. §. pater. ff. de dona. Facit optime qd notãter late dispu
tat Io. an. in. c. non est obligatorium. de reg. iu. li. vj. vbi ↄcludit
ꝙ inter monachũ ⁊ Abbatẽ firmaf donatio iuramẽto: sз isti so
lent equiparari vt p Bar. in. l. i. ff. de vul. ⁊ pupil. Tradif p Ang.
in. l. papi. in prin. ff. de inof. testa. licet cõtrarium ↄsuluerit Paul.
de ca. Quo vero ad scdm etiã qcqd dixerint prefati doctores con
sulentes cõcludo ꝙ simplex donatio facta filio in ptãte qñ vз in
vita cõferf amissa disputatiõe Io. ⁊ Azo. ⁊ postea Dy. ⁊ alioꝝ
quos refert Cy. in dicta auf. ex testõ. qui vt dicit Bar. in. l. j. §. sed
nec castrẽse. ff. de coll. bonoꝝ. ⁊ Dy. in disputatiõe sua quã refert
⁊ sequif Cy. in. d. auf. ex testõ. ⁊ cõiter doc. ideo filius emancipa
tus cõfert simplicẽ donationẽ vt in. d. l. ex liberis. in fi. Filius aũt
in ptãte non ↄfert qz donatio facta filio emãcipato vз in vita: fa
cta aũt filio in ptãte nõ vз sed habet vim relicti relicta aũt nõ ↄfe
runf. dict. l. filiã. sed eadẽ rõ ppter quam emãcipatus ↄfert mi
litat etiã in filio in ptãte: ergo militat iuris dispositio. l. a titio. ff.
de ver. ob. l. illud. ff. ad. l. aql. lз em̃ arguere etiã a rõne coniectura
ta. Notat gl. ⁊ Bal. in. l. ꝗuis. C. de fideic. ⁊ Bal. in. l. maximũ vi
tiũ. C. de libe. prete. ⁊ Mod. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. Itẽ ra
tio propter quam filius in potestate non confert quando non vз
qd hз vim relicti cessat qñ hз in vita: vt in casu nostro qñ est iura
ta: igitur cessat iuris dispositio. l. adigere. §. ꝗuis. ff. de iurepatro.
c. cum cessante. extra de app. ⁊. l. ij. §. fi. vbi Bart. ff. de do. Et pro
hac parte faciunt oẽs rationes adducte per Cy. p opinione Io
annis in. d. auf. ex testõ. quas omitto. Et inuenio ambos pceptо
res meos ⁊ cõiter Moder. in dicta auf. ex testõ. ⁊ in. l. si dona. ⁊ in
d. l. illud. in fi. in spẽ. inferre qd qñ donatio vз in vita confertur. qz
non hз vim relicti. Et colligif apte ex dictis Bart. in. d. §. sed nec
castrense. in. iiij. col. ver. qdã est alia militia q̃ põt ad heredes. ⁊ in
vj. co. versi. qñqз pater dat filio ex cã militie. ¶ Et ex his que no.
Bal. ⁊ Sal. in. d. §. imputari. vñ Bar. vult ꝙ si pater recipit em
phyteosim vel feudũ p filio ita ꝙ viuo patre queratur filio illud
tale est conferẽdum. Item dicit in. vj. col. ꝙ illud quod pater dat
filio causa militie venit conferendũ: ⁊ rõ est qz queraf filio in vita
patris: ergo idem in casu nro. ⁊ ita est de mente olum recte intuẽ
tium. ¶ Nec ob. d. l. illd. in fine quatenus loquitur de don. facta
a matre vel a materna linea qui nec sunt nec vnꝙ fuerunt in ptã
te: qz respõdef ꝙ non reperif qd iure antiquo aliquo mõ deberẽt
aliqd cõferre: vñ satis est si lex eos grauauit ↄferre data ob cãm
⁊ simplicẽ donationẽ in casibus de qbus in. d. l. illud. Nec reperif
iure cautum ꝙ in alijs casibus ↄferant. l. illã. C. de colla. Itẽ in fi
lijs emãcipatis q aliqñ fuerũt in patria ptãte q sunt iussi oia cõ
ferre. l. ea demum. C. de colla. Et ita soluit Bar. in. d. §. sed nec ca
strẽse. ⁊ sequũtur doc. in. d. auf. ex testõ. ⁊ in. d. l. illud. ⁊ eadẽ ratio
ne idẽ in filijs in ptãte qui sunt iussi cõferre ea q̃ nõ querunf pa
tri preter cãm castrensem vel quasi. vt ptз in ti. de colla. dotis. p to
tum. ⁊ in. l. filie dotẽ. C. de colla. ¶ Quatenus aũt. d. l. illud. loqf
de filio in pãte non ob. qz cũ donatio inter patrẽ ⁊ filium non va
leat sed morte cõfirmata haberet vim relicti vt in. d. l. donatio. cõ
stat imperatorẽ de tali donatione sensisse non de ea que vз in vita
qz illa vr̃ cõprehendi sub gñalitate dicte autentice ex testamẽto. ⁊
maxie in corpore vñ sumif. et vt dixi ista est cõis intẽtio doctorũ
ãtiquorũ ⁊ moderniores hoc explicãt: ⁊ hoc puto verius. ¶ Sed
magis vr̃ obstare ꝙ ista nõ vr̃ simplex donatio sed potius remu
neratoria: qz ecõtra filius multa ↄcedit patri in dicta cõpositione
ergo vr̃ pcipua: ⁊ nõ ↄferẽdo. vt ↄcludũt gl. ⁊ doc. in. d. l. si donaf.
⁊ in. d. auf. ex testõ. ⁊. s. etiã est dictum. Sз ad hoc vr̃ rñderi posse
qd quatenus merita sunt equiualentia adeo ꝙ idem donasset ex
traneo tunc cẽsetur ob merita abinde. s. remanet donatio simplex
vt colligif ex dictis Bar. in. l. frater a fratre. in vlti col. ff. de cõdi.
inde. ⁊ i. l. si quis pro eo. ff. de fideiuf. ⁊ Guil. de. cu. Bal. ⁊ Saly. i
l. illud. C. de sac. san. ec. ⁊ Bar. in auf. vnde ⁊ si parẽs. C. de inoff. te
sta. ⁊ Io. an. in rub. de rebus eccle. non alie. Sed iste galganus vl
tra duplum remisit eius quod accepit: igitur abinde. s. non dicif
ob merita sed simplex. bene facit tex. ⁊ qd ibi no. Nico. de Neapo.

9 in. l. tutor. §. q̃ tutoribus. ff. de excu. tutorũ. vbi dr quod † in dubio
potius donatio censetur facta ex paterno affectu ꝙ ob merita et
sic si vltra duplum ⁊ triplum: ⁊ sic nõ vr̃ attendẽdũ illud qd dixit

a Bald.[a] in. d. auf. ex testõ. vbi dicit qd satis erat qd bona donata
essent equiualẽtia meritis vel saltem nõ essent. s. dimidiã iuste cau
se. quã opinionẽ sequif Ludo. ro. sed nõ militat in casu nrõ. Pre
terea cõtra Bal. ⁊ Lud. ro. est cõis opi. quã cõem opinionẽ etiã
tenet Bald. post Nico. de mata. in. d. l. si donatione. argumento. l.
si vero non remunerendi. §. idem papinianus. ff. mãda. ⁊ sequunf
ibi Moderni. ⁊ probatur rõne vrgẽti: quia alias de facili per pa
trem posset fieri fraus legi si cõcessa sibi parua ꝗtitate per filium
posset magnam donare ↄtra regulã cum quid vnavia. cum mate
ria. de reg. iur. in vj. ⁊ ea que habentur in. l. non dubium. C. de le.
⁊ in. l. fraus. ff. co. ti. ¶ Sed adhuc cõtra dictam opinionem for
titer videtur obstare. Nam aut iudicam⁹ de dictis bonis put de
aduẽtitijs. ⁊ clarum est qd nõ debent cõferri. l. fi. C. d colla. Aut vt
de profectitijs: ⁊ hoc videf impossibile p tex. in. l. pfectitia. §. si pa
ter. cũ seq. ff. de iure do. in quibus ptз qd si pater repudiat heredi
tatem vel legatum per quã repudiationẽ filio cõstituef dos talis
dos nõ dr profectitia quia nõ dr pater aliquid de suo erogasse sed
non acquisiuisse: si ergo nõ est profectitia non est castrẽsis vel quasi:
ergo aduentitia arguẽdo a sufficienti. l. fi. C. de inoffi. testõ. Idem
ergo dicamus in casu nostro qd licet pater repudiauerit fideicõ
missum vt apud filium remaneret si illud remanet non dicaf pfe
ctiũ ⁊ sic aduẽtitium. ¶ Sed ad hoc respondeo ꝙ quo ad bona
debita galgano rõne alimentorũ pteritorum ⁊ ex alijs causis citra
fideicõmissum nõ militat predicta obiectio qd etiã clare vr̃ pba
ri per glo. in. l. pfectitia. §. si pater. in prima soluf. ad. l. si nuptura.
in fi. ff. de fundo dotali. dũ vult ꝙ vere nõ dicaf pfectitia quia pa
ter nihil vere de suo erogat. ⁊ ita loquaf. d. §. si pater. cum se. sed
fictione iuris prius censeaf satisfactum patri et postea per patrẽ
datum in dotem filie per tex. in. d. l. si nuptura. in fi. et insti. per qs
psonas nobis acquirif. §. j. ⁊ cõsequenter censef fictione iuris pfe
ctitium: qz breui manu censef solutũ patri ⁊ a patre pro filia sicut
in simili in. l. singularia. cum materia. ff. si certum pet. ⁊ hanc solu.
sequif etiã ibi Bart. de Saly. ¶ Potest ⁊ alio mõ dici fm aliam
solu. gl. ꝙ in. d. l. si nuptura. filia fuit illa que repudiauit causa do
tis cõstituẽde: ⁊ sic dos censef pfecta a filia: ⁊ hanc sol. etiã sequif
Bart. de Saly. ibi. ex quo vr̃ sumi ꝙ ille q repudiat vt remaneat
penes illum qui erat obligatus censeaf hoc proficisci a repudian
te: si autem ex repudiatione tertius admittitur tunc ille tertius
admissus non dr habere a repudiãte: et ita loquaf. d. §. si pater. sз
in casu nostro galganus pater repudiat vt remaneat penes filiũ
obligatum. ergo filius censetur hoc habere a patre repudiãte per
illum tex. in. d. l. si nuptura. §. fi. iuncta illa. ij. solu. glosse. ¶ Po

10 stremo respondeo clare † qd aliqñ sumif pfectio illud quod pro
ficiscitur ex substantia illius de cuius successione agitur vel eius
cõtẽplatione daf ab alio: et ita sumitur in. d. §. si pater. qd ptз dũ
dicit ꝙ pater de suo nihil dr erogasse Aliquñ et scdo dicitur profe
ctitiuз illud qd q̃rif occasione pr̃is seu facto vel ius patris prout
vr̃ loqui tex. in. d. l. pfectitia. i prin. et declarat Bar. in. d. l. cũ opз.
⁊ Bar. in. d. l. in quartam. in pe. col. ff. ad. l. facidiam. ⁊ Bal. in. j.
omnimodo. §. imputari. C. de inoff. test. ⁊ Bar. plene in. l. sз si plu
res §. in arrogato. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ hoc mõ nõ põt negari quin
omni respectu dicta bona dicantur filio quesita facto ⁊ occasione
potius promittentis nõ petere vel donãtis ⁊ ↄsequenter dicanf p
fectitia: illa aũt q̃ etiã nõ sunt ex bonis pr̃is sз pris occasione acq
sita ↄferunf: casus est in. d. l. illud. in prin. in verbo occasiõe. et est
tex. in. l. illã. C. de colla. de nepotibus q tenenf conferre dotem ma
ternã quã tñ nõ habuerũt ab auo sз ex bonis matris: tñ ppter fa
ctum aui

ctū aui & colligit ex plene no.p doc.ibi in illa ardua.q. an nepos teneatur computare dotē matris in legitimā.& ex dictis Bar.in d.l.in quartam.& Bald.in.d.l.omodo.§.imputari.optime facit qd ibi dicunt Pe.Cy.& Pau.de cast.vbi volūt q si pcib' patris aliqd pueniat ad filiū illud dr pfectitium & ppterea in legitimā imputatur & cōsequēter cōferēdū.l.illā.C.de colla.& qd no.Ang. & Jo.de imo.in.l.iij.ff.ad.l.fal.vbi volūt q si auus dotat neptē contemplatione filij quod dicta neptis in successiōe patris dz fibi in legitimam computare dictam dotē:ex qbus oibus fit cōclusio qd si dictus Jacobus vult patri succedere tenetur dicta bona cōferre. ¶ Ultimo restat declarare que seu quota pars veniat cōferenda.& in hoc breuiter me expedio.Nam testator primo substituit filios adinuicem per fideicommissum.& sic primo mortuo vocatus fuit alter per fideic.demum post mortem oīm voluit quod ex bonis suis certa pars bonoꝝ suoꝝ assignaret filiabus & in reliquis bonis substituit vltimo decedēti & sic separata parte debita filiabus totū reliquum venit in restit.fideic.l.pater reliquorum ff.de verb.sig.l.qui non militabat.§.fi.cum.l.seq.ff. de here.insti. Traditur in.c.ij.de vsuris.in.vj.in.c.prudētiā.§.j.de offi.deleg.& sic detracta legitima & trebellianica ex persona vtriusqz que ascēdunt ad dimidiam illius residui vltra partem assignandam filiabus alia dimidia veniebat per fideicommissum restituenda iuxta no.per Bald.in.l.ex tribus.in fi.C.de inof.testa.iuncto text.cum ibi no.in.c.Raynutius.de testamentis.& ꝯsequēter illa dimidia venit per Jacobum conferenda si vult succedere. Laus deo.

¶ Et huic consilio subscripsit dñs Alexander de imo.& alij solēnes doc.prout oretenus mihi dixit consultor.

¶ Consilium.xcij.

1. Conditio fideicommissi an dicatur purificata per mortem ciuilē & sic p ingressum monasterij seu religionis mendicantium.
2. Testamentum conditum ab eo qui intrauit religionem cōfirmatur per professionem.
3. Substitutus ad hoc vt excludatur p ingressum monasterij quot requirantur.
4. Decedens cum liberis de ordine mendicantium dicitur decedere sine liberis.
5. Nigro standum quando contradicit rubro.
6. Mulier cui relicta fuit dos in testamento an dicatur dotata.
7. Clausula salua testamentaria dispositione.quid importet.
8. Legatum factum pro dote per patrem filie etiam vltra legitimā an dicatur purum vel conditionale.
9. Legato repetito quando videatur repetita conditio ipsi legato adiecta.
10. Filius si sit institutus sub cōditione non potestatiua reijcitur cōditio vsqz ad legitimam.
11. Legatum purum transmittitur.
12. Declaratio qntitatis censetur remissa ad arbitrium boni viri.
13. Judex dr habere voluntatem non liberam sed regulatam a iure
14. Filia exclusa a statuto qdiu masculus erit superstes. dicitur temporaliter exclusa.
15. Filius si negotiatur cum pecunia patris et lucretur cui queratur tale lucrum et nu.17.
16. Bartolus semper solet esse veridicus.
18. Lucrum quod fit causa sa iniusta per filiū: etiam ex pecunia patris non queritur patri

Dominus labia mea aperiat et spirit' sanct' illuminet intellectū. ¶ Circa [a] primū hui' cōsultatiōis articulū si vellē vicissitudinarbs argumentis illū discutere opus esset latissimo folio:longa eñ est materia propter iuriū & opi.varietatē an & qñ mors ciuilis naturali equiparet tamen qntum † [1] ad propositum nostrū an dicatur purificata cōdit.fideicomissi relicti post mortē si decessissent sine liberis per ingressum religionis & professionē in ordine mendicantium qui sunt in cōi & in particulari successionē incapaces in herendo cōi decisioni doctorum dicendū est q sic qr mors ciuilis tunc hz eūdem effectū quo ad acqsitionē bonoꝝ quē hz naturalis & sic de ea idē iudicādū est.l.deo nobis.C.de epi.& cle.& no.plene in.l.ex ea.§.insulā.ff.de verb.ob.cū si.Cōstat eñ q tales religiosi dicunt mortui mūdo.xvi.q.j.placuit.& .§.q.vij.nulli'.quo ad acquisitio.& dispositio. bonorum.Itē etiā coꝝ ecclesia eodē modo est inhabilis & incapax.vt habetur in cle.exit qui seminat.§.porro.& in cle.exiui.§.rapientes.de verb.sig.& ita in terminis decidit Pau.de liaza.in sua dispu.que incipit substitu.ita etiā concludūt Bart.& Bal.in.l.cum pr.§.hereditatē.el.j.ff.de le.ij.& Bar.in tractatu minoricaꝝ.j.iiij.parte.ver.isti etiam heredes instituti.istam opi.etiā tenet Ange.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.per tex.in eadem.l.§.si quis rogatus.el.ij.ver.sed si seruus pene ducta gl.& l.intercidit.ff.de cōdi.& demō.Istā etiam opi.tenēt Jo.de imo.& Pau.de ca.in lectura bononi.in.d.l.ex facto.§.si qs rogatus.el.ij.bene facit text.i.l.statius florus.§.cornelia felici.ff.de iure fisci.dū dicit q grauatus potuit interim acquirere a ꝯtrario sensu:cū isti nec in cōi nec in particulari sint capaces.Item si in cōi essent capaces vt ibi per Bar.& in d.§.hereditatem.qr tunc mors ciuilis non hz eūdē effectum sicut naturalis p not.in.d.l.ex ea.§.insulā.videmus etiā in simili q † [2] testamentū pfessi talē religionē statim p cōfessionē confirmat nō expectata morte naturali vt concludūt Bar.& Bal.& cōiter Mod.in.l.j.ff.de testamentis.& Bal.in.d.trac.& Bar.& Bald.in.d.auf.si qua mulier.C.de sac.san.ec.& Bar.in.l.sed si mors.ff.de do.inter vir.& vxo.& doc.in.c.in psentia.de pba.& Pe.de auc.i cle.exiui.in vlti.q.principali.de ver.sig. ¶ Sed aduertendū qr Jo.de imo.in d.§.hereditatem.tenere vr contrariā opi.q mors naturalis videtur aliquid operari respectu dilat.restit. fideicommissi expectando mortē naturalē vltra mortē ciuilē:ideo vr qd debeat expectari mors naturalis per id qd habet in.l.ex ea.§.insulā.ff.de verb.ob.qr nō dr esse eiusdē effectus:quo casu mors ciuilis non equiparat naturali.vt no.p doc.in.l.j.ff.de testa.& in.l.si cū dotē.in pn.ff.sol.matri.cum simi.& eādē rationē sensit Imo.i.d.§.si quis rogatus.qui tñ postea sequitur opi. Bar.eādē etiā rōnē sensit.in.d.l.si cū dotē in prin.Sed huic rōni rñdendū est q id qd habet.i.d.§.insulā.pcedit in promissione collata in tps mortis principale adiectū causa differende solut.put in dubio psumit.l.eum qui.als incipit Jabolenus.cum ibi no.ff.de annuis le.& no.in.l.qui rome.in pn.ff.de verb.ob.vnde cum maiorem dilat.operetur expectatio mortis q expectatio mortis ciuilis:ideo non sufficit ibi mors ciuilis fuit enim ibi facta promissio p hec verba cū moreris que principaliter denotant tps.l.si titio.in pn.ff.qñ dies legati cedat.sed in proposito nostro testator nō adiecerit tps causa trāsferendi restit.hereditatis.sed adiecit cōdit.si decesserit sine filijs quia voluit hereditatem prouenire in descēdētes iuxta.l.lucius.ff.de here.insti.cum ibi not.vnde quia qntum ad istum effectum idem operatur mors ciuilis sicut.naturalis debet esse idem ius in vtroqz: quia non prodest grauato expectatio mortis naturalis .in casu nrō cū bona non retineat sicut est in.d.§.insulam.& ideo vbi concurreret ratio dicti.§.insulam.habet locum illa opin.& licet etiam Bar.de Salx.in repe.l.j.C.heredi.insti.teneat.etiam.d.opi.q debeat expectari mors naturalis nihil tamen allegando & etiam Rapha.cu.in.d.§.hereditatem.vbi remittit se ad dicta per eum in.l.j.ff.de testa.& refert se ibi tenuisse contra Bart.tamen opinio Bart.est cōmunis a qua in cōsulēdo & iudicādo non vr esse recedendū per no.in.l.fi.C.de pena iudi qui male iudi.cum vulgaribus ¶ Sed adhuc alia ratio iudicio meo fortius videtur obstare nam si verū est quod qñ expectatio mortis naturalis potest multū operari ciuilis non dicitur esse eiusdē effectus & nō equiparatur:sed debet mors naturalis expectari de qua in dubio vr testatorē sensisse per no.in.c.susceptum.de rescrip.in.vj.& no.Pe.de ancha.in repe.c.in presentia.in.v.not.de pba.sed in casu nostro vr multum posse operari:qr si expectabitur mors naturalis poterit fideicōmissarius predecedere:& sic non erit locus fideicōmisso.l.j.§.vbi autem C.de cadu.tol.& no.in.l.j.C.de his q asi apertas tabu.imo q fortius est in casu nostro ex solo cursu tps expirabat fideicommissum [a] & sic remanebat penes heredes Christofori qui reputabātur eadem persona cū eo vt in auten.de iureiuran.a mo.presti.in princ.& in.l.postulante.ff.ad treb.& sic non videtur aliquo modo eundē effectū pducere ac si expectaret mors naturalis et hoc nō reperio ab alijs declaratum. ¶ Sed pro solut.aduertendū puto q i istis fideicommissis plurimum predominatur voluntas testatoris .l.in conditionibus primū locum.ff.de condi.& demon.sed testator in casu nostro voluit prouidere filio principaliter & suis descendētibus & substitutis non aūt heredibus institutí per filium.j.xxv.annum:vnde cum in casu nostro expectatio non habeat prodesse alicui ex illis eiusdē dr esse effectus mors ciuilis vt supra est declaratum: et illud quod expectato tempore mortis naturalis possit deficere fideicommissum non est in considerat.in hac materia pbatur aperte:nam rogatus de restituendo hereditatem si dānat in metallum statim est locus fideicommisso:vt est casus fm cōem intellectum in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.tenent Jaco.de are.Nico.de neapo.Ang.Raphael et doc.cōiter in eadem.l.§.si quis rogatus.& tamē certum est q expectatiōe mortis naturalis possit deficere fideicōmissum p pdecedētiam fideicommissarij: ergo hoc non est in cōsideratiōe.& hanc cōem opi.tenet Rapha.cu.in d.§.si quis rogatus.si ergo hoc est in dānato in metallū ergo fortius in tali professo ordinē mēdicantiū q veri' dicunt mortui:nam cum dānatis in metallū absqz aliqua causa imperator pōt dispensare & eos liberare ciuitati & bonis restituere vt per totum C.de sniam passis.Sed papa non potest cū monacho dispēsare vt existēs monachus propriū habeat aut matrimonium ꝯhat: & qñuis possit facere de monacho nō monachum tamē illud nō potest sine vrgēti cā facere vt habetur in.c.cum ad monasteriū.de

[a] ¶ Do.Alex.cōsuluit de casu isto ꝯsi.xiij.in.iij.volu.

a ¶ Cōis opi.

b ¶ Ad. §. sed hoc de pñti. l auť. de sanct. episco.

c ¶ Requisita vt per ingressum monasterii excludatur substitutus.

d ¶ Nigro standum est qñ ꝯ dicit rubro.

sta. regu. ꝛ p Jo. an. in regula semel deo dedicatū. de reg. iur. lib. vj. ꝛ in regula actus legitimi. eo. titu. ¶ Sz iterum dicet aliquis hec dicta non videnť posse procedere. Nā licet dicatur mortuus tñ nō vř habere locū fideicōmissum factū sub conditione si decesserit sine liberis: cū p ingressuz monasterii videať qs decessisse cū liberis ꝛ expiret fideicōmissum. vt in auť. de sanctis. epi. §. sed hoc de presenti. ꝛ in. c. in presentia. cum ibi plene not. extra de prob. ꝛ in alijs locis statim allegandis. Sed ad hoc respondebitur ꝙ pcedit qñ tale monasterium fuisset capax bonorū in cōi: sed qñ quis ingredit in monasteriū qđ in cōi non est capax bonorū vt in casu nostro tunc est cōis [a] opi. ꝙ admittať substitutus. qꝛ tex. in. d. §. sz hoc de presenti. loquiť de monasterio capace bonorum ad qđ trāsibant bona ꝛ sic resultabat fauor monasterii: vt pbat ille text. dū dicit monasterio competere voluit: q ratio hic cessat. nō em̄ dz extēdi casus positus in. d. §. sed hoc de presenti. [b] ad aliū casuz quā sibi expressum vt tz gl. in fi. in. c. in presentia. extra de pba. vbi tex. hoc idem pbat dum dicit qꝛ tñ nō erat intelligēdum sine herede decessisse illum qui sibi monasteriū instituit: ꝛ sic ptz qđ loquitur in monasterio capace bonorum. ꝛ ita in terminis decidit ibi dñs Ant. in ver. iij. an possit ingressus. ꝛ Jo. de imo. plene in. l. lucius luitimus. ff. de here. insti. vbi refert Bal. ita sentire ꝛ Jod. de imo. in. l. si ita quis. §. in cui. ff. de leg. ij. vbi ita infert ex rōnibus Bar. ibi. ita etiam est de mēte Bal. in auť. nisi rogati. C. ad treb. Circa primā col. in ver. in tex. ibi venerabilē locū. ꝛ Bald. clare in. d. c. in presentia. in. ij. col. ver. sed qđ si monasteriū. vbi vult ꝙ duo requiruť ad exclusionē substituti. [c] primum [3] ꝙ ille ingrediať monasteriū. scdm qđ in monasteriū transeāt bona: qđ vltimū non verificať in casu nostro: allegat in simili tex. in. l. si post mortem. §. liberi ff. de bono. posses. contra tab. ꝛ text. in. l. j. § si cum emācipatus. ff. de coniūgē. cū emā. libe. ꝛ idē voluit Pau. de ca. lz Bal. non alleget in. d. auť. nisi rogati vbi lz quis trāseat ad religionē si nōn q̄riť monasterio fauore religionis nō debemꝰ nocere substituto: ita etiam si rogatus institueret monasteriū capax sed nō ingrederet nō deficeret fideicommissum: qꝛ deficeret primo requisitū ꝛ nō militaret rō ne quis retrahať a vita contēplatiua de qua in. d. §. sed hoc de presenti. ꝛ in. d. c. l presentia. ꝛ ita ibi tenent Host. card. do. Abb. ꝛ cōiter canoniste. Nec videť curādū d eo qđ dixit Cy. l. d. auť. rogati vbi dicit ꝙ tales fratres minores percipiūt per priuilegia ꝛ dsitū est apud ecclesiā romanā ꝛ ipsi habēt vsuz vñ etiā de facto tenent sicut ibi: sed dicit Jo. de imo. in locis pallegatis ꝙ hoc nō procedit p pallegatā cle. exiui. quaz dixit forte Cy. nō vidisse ꝛ in extrauagā. Jo. xxij. que incipit cum inter nonnullos. ꝛ aliad incipit ad conditorē canonū. ꝛ in alia q incipit qꝛ quorūdā ꝛc. ¶ Sz iterū posset insistari nōne impediť vita contēplatiua. ꝛ sic militat rō. d. §. sed hoc de presenti. qꝛ forte ne bona vadant ad substitutū abstinebit ab ingressu religionis. ꝛ p istā rōnem hāc opinionē tz Ang. in sua disputa. q incipit qdā de nobili genere. ꝛ Ang. l cōsi. lxxv. quod incipit in dei noie hec qđ subtilis est ꝛ dubia. sed ad hoc rńdeo ꝙ nō concurrūt duo reqsita de qbus p Bal. ꝛ Paul. de ca. deficit eniz scdz ꝙ bona querant monasterio: nā eo casu nō loquunť dicta iura: ꝛ nō sunt extendēda vt dictū est. Preterea respōdeo ꝛ clare ꝙ non impediť hoc casu vita contēplatiua cuz talis intrare possit aliam religionē quā non mēdicantiū. nec vz ꝯsequentia impediť intrare ordinē mēdicātiū: ergo impediť vita cōtemplatiua: pbať: nā reiciť ista ꝯditio si nō nupserit qꝛ impediť libertas mřimonij carnalis. l. cū ita. ꝛ. l. titia si non nupserit. ff. de cōdi. ꝛ demōstra. ꝛ non reijcitur ista ꝯditio si non nupserit petro d. l. cum ita. nec dz impediri libertas matrimonij spiritualis si nō potest intrare vnā religionē ꝛ alias sic: vz argumentum de matrimonio carnali ad spirituale. c. inter corporalia. extra de transla pꝛlato. ꝛ cum ista opinione ꝙ substi. admittatur trāsit ipsemet Ange. in. d. l. ex facto § ex facto. ꝛ ꝙ pro hāc opi. bene facit tex. i. l. recusare. § titius. cum ibi no. per Bar. ff. ad treb. ꝛ qđ no. Bal. in. l. non iustum. C. ad trebel. ꝛ hanc opi. tz Bal. in auť. ingressi. C. de sac. san. eccle. ver. his premissis. ꝛ tz Bar. de Saly. in rep. l. j. C. de sac. sanc. eccl. ꝛ fm hāc opi. alꝰ cōsuluit genitor meus. faciunt no. per Bar. in. l. filiusfa. §. cum qs. ff. de leg. j. ꝛ p Bal. in. l. cū acutissimi. C. de fideicō. vbi ꝯcludit [4] quod dz decedere sine liberis qui decedit cum filio qui ē de ordine mendicātium. argu. dicta. l. ex facto. ꝛ. l. non nocere. §. si deportatus. ff. de bo. lib. ꝛ. l. j. in fi. ff. de bo. pos. contra tab. ꝛ hoc quo ad primum ¶ Circa secundam dubitationeз diuido eam in duas. prima est nunqd dicta Nicola. trāsmiserit relictū dotis saltē vsqz ad legitimam ꝛ ostenduz est qđ sic per. l. j. §. si impuberi. ff. de collatio. bon. l. vnica. §. cū igitur. C. de cadu. tol. faciunt no. per Saly. in. l. famus. in princi. C. de inoffi. test. Nec ob. primum statutum positū sub rubrica ꝙ mulier dotata nō succedat qđ incipit. Mulier nupta dotata ꝛc. Nā lz lz rubrica dicat nō succedat tñ non declarat cui nō succedat: hoc autem declaratur ex nigro ꝙ non succedat matri. scdo ꝙ lz in rubrica dicatur de muliere dotata tñ nō declarať qñ intelligať dotata. Et hoc declaratur in nigro ꝙ intelligať dotata ab aliquo qñ ab illo maritus seu gerēs p marito dotē seu aliquid noie dotis cōfessus fuerit recepisse vel recipiet seu receperit ꝛ cui dotē pmisit seu promittit restituere p vxore quoqz nullum interuenit in casu nostro. igitur filia nōvř exclusa. ꝯnalitas tñ ꝛ obscuritas nigri declara[5]tur ex rubro: imo ꝛ qñ ꝯdicit standuz est nigro ita [d] d. Ant. in pmio decre. allegat no. p glo. magnā in auť. ad hec. C. de vsuris. et Albe. de ro. in. l. j. ff. si cer. pe qꝛ nigrū est posteriꝰ: ideo magis debet attēdi c. i. de consti. li. vj. Idē Bal. in d. l. j. allegat gl. i rub. C. de pacbē. sal. lib. x. iuncta l. j. eo. ti. sicut ecōtra nigrū declaratur ex rubro. vt no. glo. ꝛ Bal. in. l. j. C. ne liceat in vna eademqꝫ causa. ꝛ gl. in. c. j. de of. deleg. li. vj. ꝛ Jo. an. in addi. spe. in ti. de alle. ꝛ Dy. ꝛ Bal. in. l. fi. de here. insti. ꝛ Ang. in auť. de incestis nup. in prin. precedentia enim declaranť per sequētia ꝛ ecōtra. l. qui filiabus. in princi. ꝛ. l. si seruus plurium. in fi. ff. de lega. j. ꝛ sic concluditur ꝙ nō excluditur a dicto statuto duplici respectu. ¶ Nec scdo obst. aliud statutū positū sub rubrica qđ mulier dotata ad successionē vel ad diuisionē ꝛc. qđ incipit. Itē nulla mulier q nūc est ꝛc. qꝛ dictuz statutū ad exclusionē requirit duoꝰ copulatiue. primū ꝙ fuerit dotata. scdm qđ recepisset dotē de bonis cōibus. ꝛ sic vtrunqꝫ requiritur ad exclusionē. l. si heredi plures. ff. de ꝯdi. insti. l. si ita q ducēta. §. vti ū. ff. de re. du. in casu aūt nostro dicta Nicola nō recepit dotē qꝛ vbū denotat actualē receptio. ꝛ traditio. vt no. Bar. ꝛ docto. in. l. ij § j. ff. si cer. pet. ꝛ. l. j. §. si mutuā. ff. si qd in frau pa. cum ergo verba statuti non ꝯueniant nō conuenit dispositio. l. si seruū. § nō dixit ptor. ff. de acq. he. l. si vero § de viro. ff. sol. matri. ¶ Nec ob. causa statuti dū dicit salua testamētaria dispōne pris vł fratris. Nā ad illā rńdebitur statim in sequēti dubita. huiꝰ qōnis. Ex qbus colligit clara respōsio ad ea q no. Bar. in. l. titio cē[6]tum. §. titio genero ff. de ꝯdi. ꝛ demon. vbi voluit qđ [†] dicit dotata etiā illa cui in testamēto est relicta dos p tex. in. l. q pupillaz. ff. de adul. ꝛ p gl. in. l. cūm plures. § fi. ff. de admi. tu. Nam pr ꝯtuz in eo fuit exercuit actū dotādi: argumēto. l. mulier. § pe. ff. de cōdi. insti. ꝛ. l. stichus si heredi. ff. de sta. li. ꝛ ita etiā no. Bal. in. l. non fine. C. de bo. q lib. ꝛ Albe. de rosa. in scda pte statutorum q. cix. et Bal. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. qꝛ Bar. loquitur qñ statutū simpliciter loqtur de dotata: statuta aūt de qbꝰ agimꝰ loquūtur de ea q actualiter dotē receperit vel qñ emanauit ꝯfessio recepte dotis: sumus ergo extra terminos Barto. p hoc qđ no. Bal. in. l. scimus. C. de nup. vbi dicit ꝙ posito qđ in casu Bar. esse dotata tamē si interiz anteq̄ nubat decedat trāsmittat ad heredes suos qꝛ alꝰ remaneret omnino indotata et sine legitima. qnimo dixit Jo. de imo. in. d. §. titio genero. ēt in casu Bar. qđ nō pōt dici pprie dos q sine matrimonio eē nō pōt. l. fi. C. de do. ante nup. statuta aūt pdicta ꝯ ius cōe debent proprie intelligi. l. consti. ff. ad muni nisi aliter pbaretur esse ex cōi vsu loquēdi illius loci: ita ēt tenet Raph. ful. in. d. l. nō fine. referēs se ita ꝯsuluisse apud Veronā. ꝛ qđ ita est de mente doc. antiquoꝝ. ꝛ subdit ꝙ gl. in. d. l. cū in plures. §. fi. nō dicit ꝯtrariū: ꝛ ita ēt tenet Raph. cu. i. l. non est matrimoniū. ff. de ritu nup. ad idē qđ no. Bal. in. l. si plures. in. x. col. ver. iuxta predicta formatur. vbi voluit ꝙ dictū statutū nō hz locū filia relicta posthuma vel infante quā pater dotare nō potuit: ꝛ decidit ꝙ nō. ꝛ sic pz qđ nō dz dotata cui dos est relicta: alꝰ in fans potuisset dotari. cuius ꝯtriū dicit Bal. cū quo transit Pe. de anc. in repe. c. canonū. ver. pone statuto cauetur. hec etiam ꝯclusio probatur autoritate Pau. de cast. in. d. §. titio genero. vbi concordando opiniones dicit qđ aut statutū dicit qđ feminā dotetur ꝛ nō succedat: ꝛ tunc hz locū opi. Bar. nec trāsmittiť āteq̄ nubat. ꝛ. qꝛ cū nulla ab intestato debeatur successio nulla debetur legitima l. papinianus. §. qm̄ aūt. iiij. ff. de inoffi. test. ꝛ sic legatū est in totū conditionale. aut statutū dicit ꝙ filia dotata nō succedat put est in casu nostro ꝛ tūc procedit alia opi. Bal. ꝛ sequaciū: ꝛ tūc tale relictū dotis esse cēsetur relictū pro legitima seu loco legitime: ꝛ sic tanq̄ purū statim peti pōt. d. l. qm̄ in priorībꝰ. qꝛ ista filia nō pōt dici dotata eñ euentū ꝯdi. nup. l. cedere diē. ff. de verb. sig. sicut filius qui est institutus sub ꝯdi. nō cēseť institutus prout hř in. l. si pf. C. de insti. ꝛ substi. sub ꝯdi. factis. ꝛ alꝰ resultaret magna iniqtas: qꝛ statutū excluderet ppter dotē. ꝛ sic vult ꝙ dotez habeat. l. qui volebat. ff. de heredi. insti. ꝛ tñ ꝯtingere posset ꝙ nec dotē hz si decederet anteq̄ nuberet vel si nollet nubere: sed continentiam in domo seruare: ꝛ dicit ꝙ hec est ipsa veritas: hoc tz idem Pau. de cast. in cōsi. l. cccxxiij. incip. in xpi noie. sup qua re q̄riť an dicta dña Joanna. ꝛ in consi. cvj. incip. in xpi noie sup eo de quo queritur clara ꝛ indubitata. ꝛ hanc distinctionem facit Raph. cu. in d. §. titio genero. prout Pau. de cast. qꝛ nō dz contracꝰ dotis nisi incipiat a tradiť. nō aūt incipit a promissione vt p Bar. in. l. iurisgentium. in fi. prin. ff. de pac. Et in. l. ex act. ꝛ ibi Bal. C. de do. promis. ꝛ in. l. legē. ꝛ ibi Bar. ꝛ Saly. C. de pact. Preterea subdit Raph. cu. ꝙ licet posset dici dotata iuxta intentionem Bar. Tñ tale relictum est purum quia succedit loco legitime: ergo sapit eiꝰ

naturam

naturã.l.si cũ.§.q iniuriarũ.ff.si qs cau.z i pposito ad casũ nr̃m faciunt no.p Jo.an.in addi.Spec.i ti.de statu.mona.in rub.ii.et p Albe.de ro.in.ii.pte statutoꝝ q.iiii.q̃ icipit adhuc sub eodem themate: sꝫ h̃ iuestigare nõ fuit necessariũ cũ statuta nõ possint verificari in casu bar.qñ dos fuit simplr̃ destinata ex quo requirunt actualẽ traditionẽ z receptionẽ ex alio ẽt capite dicta Nicola hodie nõ est exclusa vt statim dicet̃. ¶ Nec ob.additio ad dictũ statutũ q̃ incipit i pmis cũ statutũ: qz loquit̃ de dotata a patre i vita nõ aũt dz dotata in vita cui dos ẽ relicta i testõ: qz differt act⁹ testã di ab actibus iter viuos vt apte colligit̃ ex dictis Bar.i suo no.qñ.qd icipit pr̃ filio suo emãcipato. Itẽ qz addi.venit ad iterpretationẽ ergo dz intelligi sꝫ naturã.l.iterpretate gl.z ibi Lap.do Ant.z Imo.i.d.c.statutũ.in verbo ꝯsuetudinẽ.de elec.z no.in auẽ.de filiis ante.do.instr.na.post prin.z Arch.in.c.dispẽdia in ꝟ.si cõtrafecerit.de rescrip.in.vi. ¶ Circa secũdã dubitationẽ huius scõe pncipalis qõnis p fundamẽto pmitto q dicta Nicola a principio nõ fuit a successione exclusa vt in pcedẽtib⁹ demonstratũ fuit sꝫ posito q fuisset exclusa viuẽtib⁹ fratrib⁹ tñ eis mortuis sine legitimis heredibus descẽdẽtib⁹ nõ sunt excluse sed admittunt̃ ad successionẽ. Nã statutũ pdictũ non simplr̃ excludit sꝫ cõditionaliter si de pdictis fratre vel fratrib⁹ legitimi hr̃des vel heres remãserint ex se descẽdẽtes dictio enim si: adiũcta verbo futuri tpis z die i oĩno icerto facit ꝯditionẽ.l.si titio.ff.qñ dies leg.ced.z.l.i.C.de do.q̃ sub modo.z p Bar.in.l.i.ver.videamus p q̃ ꝟba iducat̃ ꝯditio.ff.de cõdi.z demõ. De natura aũt ꝯditionis est nõ statim iducere sꝫ suspẽdere actũ in euentũ vel defectũ cõdi.z non solũ in cõditione expressa vt no.in.d.l.i.ff.de cõdi.z demõ. sed etiã in tacita vt no.in.l.itẽ qz.ff.de pac. Igitur dicte filie non sunt excluse precise sꝫ cõditionaliter.z sic censet̃ esse in suspenso eorum exclusio. Cum ergo nõ euenerit cõditio in cuius euentũ sunt exclusẽ sed ꝯtra ergo remanet in dispo.iuris cõis.z sic succedunt vna cũ masculis.l.maximum vitiũ.C.de libe.prete. ¶ Nec obst.

[7] causa statuti dũ dicit † salua in hoc testamentaria dispositiõe patris vel fratris. Si dicat̃ q in casu nostro ex quo pater z frater disposuit non possint admitti quasi dicta clausula velit excipere q si non extiterint heredes descẽdentes ex fratre filia admittat̃ nisi pater vel frater disposuerit per no.in.l.i.ff.de reg.iu.z p Dy.i rubri.extra de reg.iur.in.vi. Quia ad hoc respõdetur q dicta clausula nõ refert̃ ad casum qñ descendẽtes nõ remanẽt sed qñ remanerẽt ex fratre qz voluerit statutũ q si mulieri que recepisset dotẽ esset ei aliqd relictũ a patre vel fratre in testamento nõ excludat̃ per statutũ a tali relicto qz noluerunt statuentes derogare libere facultati testandi.l.si patronus non aluerit.ff.de bonis liber.l.stipulatio hoc modo concepta cum ibi no.per Bar.ff.de ver.obli. Ita interpretãdo min⁹ leditur ius cõmune z ius tertii: iuxta no.in.l.ii.C.de noxa.c.cum dilectus.de consue. Nec per dicta ꝟba intelligitur statutum tribuere maius robur testamento patris vel fratris q̃ de se habet per no.p Ang.post Jac.bu.in.l.omnes.C.de prescrip.xxx.an.z in.l.fin.in prin.C.de tempo.appel. ¶ Et p hoc etiã nam dicta clausula est apposita immediate post dispositionem quãdo descendẽtes remãserint ergo ad illum casum refert̃ prout est de natura clausule q referat̃ ad proxima p no.in.l.si idẽ cum eodẽ.ff.de iur.om.iudi. Et no.in.l.talis scriptura.ff.de le.i. Et maxime qz vr̃ clausula nõ p se stans sed adhacẽs clausule pcedẽti p no.in.l.iii.§.filii.ff.de lib.z posthu.z p Bal.in.l.i.C.de li.pre.z demõstrat̃ p illa verba salua in hoc z sic in casu pcedẽti de quo loquit̃ ad quẽ adaptat̃ illa exceptio z maxime qz dispositio est cõtra ius cõmune z stricte interpretãda.l.qcqd astringende.ff.de ver.obli.potest etiã intelligi adiecta illa clausula ne videret̃ p pcedentia inuitati descendẽtes ex fratre adeo q nec pater vel frater possent disponere iuxta plene no.in simili in.l.luctus.ff.de here.insti cum si.z in terminis statuti p Bar.in.l.ii.§.videndũ ff.ad tertul.z ita in.d.statuto reperio alĩs fuisse cõsultũ p genitorẽ meum z cõsuluerũt insignes z veri doctores do.Jo.de monte sperello z do.Benedictus capra de perusio. Ex quibus sequit̃ q non sumus in meris terminis iuris cõmunis circũscriptis statutis quibus stantibus est videndũ nunquid dictum relictum factum a patre dicet̃ purum vel cõditionale vltra legitimam z certe tenẽdo opi.Bar.in d.§.titio genero.vbi voluit † q relictum p dote vel dotis nomie non contempla.certi matrimonii in patre

[8] cẽseat̃ purum⁹ qz ad hoc tenebatur z erat alĩs relictur⁹ si volebat testm̃ valere vnde pater vt potius voluisse filiã admonere vt nubat quã cõditionẽ apponere.l.mutio.§.hoc autem.ff.de tutelis.z hoc intelligitur verum tam in legitima quã etiã vltra legitimã ne idem legatum diuersimode intelligatur.l.cũ quidam.ff.de vsu cap.z.l.iam hoc iure.ff.de vulga.z pupil.z hanc opi.sequitur ibi Pau.de ca. Et tenendo hanc opi.pz q totum relictum est purũ. ¶ Nec obst.quod Bar.z Pau.de ca.loquuntur quãdo simpliciter est dictũ pro dote nisi quãdo peruenerit ad nup.qz talis cõditio subintelligit̃ z sic nihil operat̃ expressio.l.iii.ff.de leg.i.z qz ratio Bar.militat etiam hoc casu ergo eadẽ est iuris dispositio.l.illud.ff.ad.l.aquil.z.l.milites agrum.ff.de re mili.cum si.pro hac opi.ii.adduco tex.in.d.l.titio cẽtum.§.titio genero.ver.sed cũ ante nuptias vbi pz q legatum dotis est purũ dicunt ibi Bart.z cõiter Moder.q ille tex.dz intelligi qñ expresse vel p cõiecturas constat q pr̃ voluit facere legatum purum z inter alias cõiecturas ponit Bart.qñ etiam ille fuisset alĩs daturus.l.si extrane⁹.ff.de iure do.que coniectura militat in terminis nostris. Nam quis dubitat q etiam si nõ nupsisset pater qui erat diues etiã erat alĩs daturus maxime cum esset obligatus vt statim dictũ est: cũ etiã vltra dictã quãtitatẽ reliquerit put videret̃ fideicõmissarius. Secunda cõiectura posita p Bart.est qñ esset cõis vsus loquẽdi in ciuitate q etiã dicerent̃ mulieres nõ nupte dotate puta talis hz amplã dotẽ zc.qz tunc verbũ platũ a testatore intelligit̃ sꝫ cõez vsum loquendi.l.cum de lanionis.§.asinã.ff.de fun.istru. ergo quatenus testator facit tunc mẽtionẽ de dote intelligit̃ etiam de illa que est sine matrimonio z talis cõis vsus est in ciuitate senen. qui est articulandus z probãdus. ¶ Sed dicet aliquis hoc pcederet qñ relictũ esset factũ nõ pro dote sed hic expresse se declarauit cũ peruenerit ad nuptias.z sic apposuit diem incertum qui hr̃ pro cõditione.l.cũ testator.C.de ma.te. Et qd not.Cy.post Jac.de are.in.l.ex his.C.qñ dies leg.ced.ex dictis cõiecturis dici põt q illa ꝟba testatoris poti⁹ denotãt admoni.q̃ cõdi.prout.s.dicebat Bart. ¶ Confirmet̃ hoc ex alia cõiectura nã dicta verba p dotibus cũ peruenerit ad nuptias nõ sunt adiectio proprie legati sꝫ execu.z substantie.z lꝫ dies nup.adiectus etiam substãtie legati reddat legatum conditionale.d.l.cum testator.z explicat Cy.post Jac.de are.l.d.l.ex his.z Benedi.de plumbi.in.l.si ita scriptũ.ff.de ma.te.z colligit̃ ex dictis gl.z docto.in.l.seius saturnin⁹.ff.ad treb.z Bal.in.l.is cui.in prin.ff.de le.i. Tamẽ ex quo est adiectũ filie cui etiam saltem vsq ad legitimã tenebat̃ relinquere: et ne legatã diuerso iure censeat̃ prout dicebat Bart.non est absurdum dicere q potius censeatur data dilatio ad soluẽdũ vsq ad nubilem etatẽ. Nam videmus q lꝫ tempus certe etatis honorate adiciat̃ substantie legati legatum sit conditionale: tñ si adicitur executioni legati nõ est cõdit.vt per gl.z doct.in.d.l.seius saturninus.z in.d.l.si is cui iuncta.d.l.ex his. Itẽ videmus q licet tempus certe etatis adiectum substãtie legati reddat cõditionale.tamen secus est ex qualitate persone puta quãdo filie relinqueret̃ vt notant gl.z docto.in.d.l.ex his.z sic pz q qualitas psone filie facit legatum purum qd alĩs esset conditionale hoc idem etiam aliquãdo opet̃ qñ dies est adiectus prestationi z nõ substãtie legati cum ergo hic concurrãt plura.s.primo qualitas psone filie. Secũdo q pater erat alĩs relicturus si volebat testm̃ valere vt dicit Bar.in.d.§.titio genero. Tertio ne vnum legatũ diuerso iure cẽseat̃. Quarto cõmunis vsus loquẽdi de dote de quo s. Quinto q tps est adiectum prestationi z nõ substantie legati pro,certo nõ est absurdum dicere qd illa verba cũ peruenerit ad nuptias denotent potius quandam monitionem z solã dilationem solutionis. Alie etiam militant vrgẽtes coniecture q̃ statum deducent̃. ¶ Predicta opi.cõfirmat̃ etiaꝫ autoritate Oberti de cremona.z Dy.quos refert bal.in.l.generaliter.C.de epis.z cle.q volunt q tale legatum sit in totũ purum.z idem Rap.cu.in.d.§.titio genero.vt.s.retuli.z lꝫ hec opi.quãdo simpliciter esset factum legatum cum nupserit esset valde dubia an legatũ vltra legitimam esset purũ vel conditionale z tollitur dubitatio ex not.per Bar.post antiquos in.d.§.titio genero.z post eũ Imo.Rapha.cu.z Pau.de ca.z p Bal.latissime in.d.l.generaliter.z bal.et Saly.in.l.quoniã in priorib⁹.C.de inoffi.testa.z Cy.z Bald.et Saly.in.l.scimus.C.de nup.z Bal.in.l.item qz.ff.de pact.z in l.fi.C.de li.prete.z Bal.in.l.si pater.C.de insti.et subst.z Bal.i.l.filia legatorum.C.de leg.et Bar.in.l.quibus diebus.§.termin⁹ ff.de condi.z demon.z Bal.in.l.si plures.C.de condi.inser.et l.i.§.C.de priui.do.et Bar.et doc.i.l.si diuortio.in fi.ff.de ꝟbo.obli.et Bal.in.l.non fine.C.de bo.que li.z Bar.in.l.qui negociatio.§.pupilli.ff.de admi.tuto.tamen attentis terminis nostris concludendum arbitror tale legatum etiam vltra legitimam esse purũ et trãsmissum per dictã filiã:z vltra adducta adduco etiã no.per Pe.de anch.in suo consi.cccxxiii.incipi.in xp̃i nomi ista.omnia [a] puto bene et subtiliter fũdata vbi cõsiderat q dos succedit loco legitime z sicut legitime legatũ ita z istud dotis dz censeri purũ per no.in.l.qm̃ in priorib⁹.et in.l.qm̃ nouella.C.de inoffi.test. Adducit etiam ad propositũ in illo casu q altera filia iam nupta dotem habuit z transmiserat vnde dicit conueniẽs esse q etiã q̃ non fuit nupta dotẽ trãsmittat ad hoc vt seruetur equalitas qz inequalitas inter fratres maxime est legibus odiosa.l.cũ pater.§.euictis ff.de leg.ii.faciũt no.in.l.vt liberis.in prin.C.de colla. Ad idem etiam adduco no.per Pe.de anch.in.ꝯsi.cccxxiii.incip.in christi noie subtiliter z ad plenũ vbi ad ppositũ nostrũ etiã plura adducit.z primo qz in testõ z dotẽ reliquit z in dote heredem instituit:

[a] ¶ Legatũ factum pro dote per patrem filie ẽ vltra legitimã.an dicatur purum vel cõditionale et i ꝯsi.cccxxviii.s col.iii.

et ideo dicit relictũ purũ ad hoc vt verbũ scdo loco prolatũ aliqd operet. l. si qñ ff. de leg. i. c. si papa. de priui. et qꝛ sunt vba gemiata iuxta no. in l. balista. ff. ad treb. et in l. eã cõditio. ff. de le. iij. Sed i casu nr̃o ex triplici capite debet dos primo ex p̃ño relicto iure institõnis scdo ex fideicõmisso mortuis filijs masculis tertio qñ iussit eas stare tacitas et contentas dicta q̃ntitate. Adducit et illud qd dos succedit loco legitime adducit et no. p Jo. an. in ad di. spec. in ti. de statu mo cõsiderat et ibi ad ppositũ q pr̃ dispo suit q plus petere nõ posset quasi dotẽ relictã statim petere posset. ar. l. cũ pro. ff. de iu. et l. marit⁹. de pcu. et l. fi. C. de pac. cõuen. sed in casu nr̃o testator forti⁹ voluit eas stare tacitas et contẽtas dicta q̃titate et qd plus petere non possint et notandũ qd refert se ad q̃titatẽ et nõ ad dotẽ et sic vr̃ voluisse q̃titatem legare et illa verba soluendo p dotibus cũ puenerit ad nuptias poti⁹ videnẽ adiecta ad differendam solõnẽ q̃ ad faciendã conditionẽ declarant eñ p̃cedentia p̃sequẽtia. l. q filiab⁹ in pñ. et l. si ser. plu. in fi. ff. de le. i. Itẽ ponderandũ dũ dixit stare tacitas et contẽtas nã vbũ stare vr̃ denotare tp̃a p̃ñs. lꝫ tale infinitiuũ et sit adaptabile ad oẽ tp̃s vt hr̃ in. l. v. §. simplo. ff. de v. ob. et in. c. ex lr̃is. de spõsa. et p Jo. an. in pemio. vi. ¶ Sꝫ postremo illud qd me maxie mouet in hãc sniaꝫ fuit vltimũ fideicõmissũ factũ filiab⁹ sub cõditione si oẽs filij masculi morerent sine filijs legitimis et naturalibus quo casu relĩqt partẽ bonoꝝ suoꝝ vltra dotes suas de q̃ videbit suis fideicõmissarijs in q fideicõmisso põderandũ est p fũdamento qd censet nõ solũ relicta ps bonoꝝ et dos dũ dꝫ vltra dotes casus est no. in. l. cũ filiꝰ. §. pr̃ cu filie. ff. de le. ij. et est tex. et ibi Jo. on. et doc. in. c. Ray. extra de testa. et est tex. in. l. si vltro. C. de fideiuss. p quẽ tex. ita decidit Bar. post Ja. de are. in. l. q ita in vlt. q. ff. de dote plega. vñ facit tex. et qd ibi no. Jo. de imo. in. c. vltra tertiam de testi. Quo p̃supposito est videndum nunquid intelligitur factum sub conditione nup. et videbatur dicendum qd sic: qꝛ † cũ

9 repetierit legatum dotis vr̃ repetijsse cum eadem conditione. l. se tibi. et l. si sic. ff. de leg. iij. et l. in repetendis. et ibi late gl. et Bar. ff. de leg. iij. ¶ Sed hoc non obstãte contrariũ puto verius ex plurimis. Primo per doctrinaꝫ Bar. in. d. l. in repetendis ver. qñq. et est personaꝝ et rerum identitas qui vult q si in eodẽ testamento legatur vna res. sub conditione: et postea repetatur ideꝫ legatum eidẽ et ab eo in separato capitulo testamẽti mediantib⁹ alijs capitulis: tunc non inducit repetitio qualitatis sed potius correctio per tex. in. l. nam ad ea. ff. de condi. et demon. cum ergo in casu nostro repetierit legatum dotis sequitur qd talis conditio nõ intelligit repetita. ¶ Secundo hec conclusio pbat ratione fortissima nam in hoc fideicõmisso claꝝ est q si filij decessissent ante nup. filiarum filie admittebant ad fideicõmissũ ex quo verificata esset conditio fideicõmissi. l. cedere diem. ff. de ver. sig. et tamen adueniente dicto casu reliquit filiabus dotes suas ergo dat intelligi testatorem intellexisse legatum fore purũ: qꝛ al's non dixisset dotes suas: cum pronomen suus sua suum denotet dominiuꝫ in re. l. quintus. §. argento. et l. quintus ultima. et vtrobiqꝫ Bar. ff. de au. et arg. leg. et intelligo suas quasi posset illas statim petere sicut in iuribus p̃allegatis illud dr̃ suũ qd quis põt vẽdicare. al's enim si legatũ fuisset condictionale non directum aliquo respectu cũ conditio nihil ponat in esse. l. si quis sub conditione. ff. de test. tu. datur etiam intelligi dum appellauit dotes suas qd ex cõi vsu loquendi maxime eiusdem testatoris dos dicit propriũ patrimoniũ filie etiam anteq̃ nubat s'm qd habetur in. l. iij. §. lꝫ vtruꝫ ff. de mino. et sic verificat qd dixit bar. in. d. §. tertio genero de quo s. dixi. ¶ Tertio confirmat ista conclusio nam nemo diceret q pars bonoꝝ relicta post mortem filioruꝫ filiabus censeat relicta sub dicta conditione: cum nupserit qꝛ esset venire contra intentionem testatoris. Item qꝛ p dictiones repetitiuas quãdo est diuersitas rerũ legatarum in diuersa oratione et idẽtitas personarum non inducitur repetitio eiusdem conditionis. l. qui fundum. ff. de contrahen. emp. et no. Bar. in. l. in repetendis post Dyn. et Ray. in pe. col. et p Bar. in. l. seius §. gaio ff. de fun. instru. et maxime qꝛ sunt intermedia multa capitula p tex. et ibi no. in. l. fi. ff. de rebus dub. et no. Bar. in. l. pretor §. eritqꝫ differentia. ff. vi bon. rapto. si ergo quo ad partẽ non intelligit repetita dicta conditio igit nec quo ad dotẽ ad hoc vt vna et eadeꝫ sit eoꝝum determinatio. l. iam hoc iure. ff. de vulg. et pu. et l. q̃uis. C. de impube. et alijs substitu. ¶ Preterea nomine dictum relictum p⁹is cadit in augmentuꝫ relicti dotis: ergo et dotis et partis eiusdem nature dꝫ esse relictum iuxta no. in l. etiam cum ibi no. C. de iure do. Confirmat nam cõstat de mente testatoris qꝛ si vltra dotẽ pure etiam relĩqt certam ptẽ nõne ptꝫ cuilibet sensato qd et dotem voluit illam habere sine conditione. ¶ Quarto pbat nam hoc vltimũ fideicõmissum est factũ sub cõditione si oẽs filij masculi decessẽrint sine filijs legitimis et naturalib⁹: vñ nõ est censendũ q testator voluerit eius aliã cõditionẽ apponere et duplici onere grauare. ar. l. titia. §. qui in vita. ff. de le. ij. ¶ Quinto confirmatur nam lꝫ viuẽtibus filijs masculis talis cõditio satis posset tolerari ex voluntate testatoris tñ non est censendũ q eis mortuis testator in pte relicta filiabus voluerit extraneũ p̃ferre ppriæ posteritati iuxta. l. cuꝫ acutissimi. C. de fideicõ. et. l. gñaliter. §. cũ aũt. C. de insti. et substi. etc. sicut in filijs videm⁹ in legato vsusfruct⁹ facto vxori in quo p̃sumit testatoreꝫ voluisse illam hr̃e eñ alimentare eis mortuis q habeat plenum vsũfructũ iuxta no. in. l. fi. C. de indi. vid. et in l. titia. §. iperator. ff. de le. ij. ¶ Sexto et vltimo ꝯfirmat p̃supponendo q lꝫ Bar. post gl. in. l. si pr̃. C. de insti. et substi. sub ꝯditione fac. et Mod. teneant

10 q † si filia instituta sub conditione non prãtiua reijciat conditio vsqꝫ ad legitimã. et sic in illa censeat pure insti. per tex. in. l. cum scimus. §. cũ aũt. C. de insti. et substi sub ꝯditione fac. tñ oẽs antiqui fere vsqꝫ ad tp̃a Bar. tenuerũt ꝯtriã opi. quã lꝫ Bal. Ang. Frã. de rãpo. do. Christofo. de refal. Fulg. et d. Benedictus de plumbi. in repeti. q subtilr̃ discutit vltra alios sed qd plurs si dos nõ põt esse sine matrimonio. l. fi. C. de dona. añ nup. et l. iij. ff. de iur. dot. et ideo tacite subintelligit ꝯditio si nupserit sed vbicũqꝫ relictuꝫ in sua specie nõ posset subsistere remota ꝯditione nõ remouet sꝫ potius vitiat puta si relinquunt vestimenta vidualia cũ erit vidua vel ingressus ad domuꝫ qꝛ impossibilis erit reditus et delatio dictoꝝ vestimẽtoꝝ si tollat mediũ viduitatis. et lꝫ oẽs ong. in. l. suus quoqꝫ ff. de her insti. di. eos se itagl uluisse in ꝯditione nuptiaꝝ ad secta dotis inspecto iure cõi et in indiuiduo in dote ponit exẽplum Bal. tenẽs eandẽ opi. in suo no. ꝯsi. qd incipit verbo statuti ciuitatis Pistorij etc. vbi ponit ad idẽ plura exẽpla et inter alios ponit exẽpliũ de dote et dicit qd est suũ nouũ dictuꝫ ad. d. l. qñ in prioribus si ergo dicta conditio censeretur repetita etiam in relicto facto post mortẽ filioꝝ testm̃ esset nullum vel rũperet: qꝛ lꝫ viuentibus filijs non potuisset rũpere qꝛ exclusa sed debebat dotari ex forma statuti iuxta no. per Bart. et doct. in. l. gallus. § et qd si tñ ff. de lib. et posthu. tñ ipsa reintegrata per mortẽ filioruꝫ poterat rũpere per no. per Bar. in. l. si. ad tertu. et per Bal. in. l. maximum vitiũ. C. de lib. pte. ergo non dꝫ fieri repetitio dicte conditionis q tenderet ad irritandũ testm̃ per no. in. l. si quis a filio. in pña. ff. de leg. i. et in. l. talis scriptura. eo. ti. Ex quibus oibus concludenduꝫ puto iunctis omnibus superioribus qd saltem post mortem filiorum relictum dotis pure debebat et ꝯsr̃ trãsmissum fuit ad heredes. et hec quo ad secundaꝫ dubitationẽ dicta sufficiãt. ¶ Circa tertiam dubitationem non insistendo in argumẽtis concludit q dicta Nicola transmisit relictũ sibi factum partis bonorum post mortẽ patris: qꝛ cũ fuerit relicta pars bonorum et tñ fuerit com-

11 missa executoribus declaratio quãtitatis † tale relictum censetur purum et non conditionale casus est in. l. j. ver. sed cũ ita. et ibi no. glo. Bar. et doc. ff. de leg. ij. et ꝯsr̃ fuerit tanq̃ purum ad heredes transmissum. l. vnica. §. cum igitur. C. de cad. tol. ¶ Sed hic posset secundo loco dubitari ex quo executores pro parte sunt mortui et nũq̃ fuerint arbitrati nedũ lapso anno sed plurimis ppter quod expirauit potestas arbitrandi iuxta nota. in. l. fi. §. sed si qs C. cõia de leg. et in. d. l. i. ff. de lega. ij. et in. l. si quis arbitratu. ff. de ver. oblig. qd agendum sit: et certe lꝫ in ꝯtribus sit dubitatio an et qñ recedat a persona: tamẽ in vltimis voluntatibus receditur a persona et reuertit ad arbitriũ boni viri. d. l. i. cũ ibi no. ff. de leg. ij. cum fuerit facta cõmissio per verbum videbit qd importat arbitrium boni viri. vt in l. fideicõmissa. §. q̃q̃. ff. de leg. iij. et p Bart. in extrauag. ad repri. in verbo videtur. et per Bar. in. l. si sic. ff. de

12 lega. j. cum si. nam † etiam sine dicta cõmissione declaratio quantitatis semper censet remissa ad arbitrium boni viri prout est tex. no. in. l. cum si ius. §. pater. ff. de leg. ij. et sic dꝫ recurri ad arbitriũ boni viri. l. iudicia. vt probat tex. in. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obliga. et ibi no. et no. in. l. fi. C. de contrahen. empti. vbi dicunt Pet. et Ray. q bonus vir non erit neqꝫ abbas neqꝫ monachus sed iudex. ¶ Sed tertio loco posset dubitari quãta portionem poterit arbitrari. et certe cuꝫ filio sit reintegrata ad successionem patris vt. s. fuit declaratuꝫ: et consequẽter nullo sibi facto relicto consecuta fuisset quartam partẽ hereditatis totius partis que reperiebatur tp̃e mortis patris qui reliquit duos masculos et duas feminas computato relicto sibi facto iuxta. l. omnimodo

13 C. de inoffi. testa. qꝛ † iudex seu bonus vir dicit habere volũtatẽ non liberam sed regulatam a lege vt traditur per Bar. et alios in l. si societatẽ. §. arbitroꝝ. ff. pro soc. et in. c. quintauallis de iureiuran. et pro certo non debebat talis filia priuari sua portione post mortem masculorum maxime ad hoc allegat. l. maximũ vitiũ. C. de lib. prete. lꝫ aliquando in aliqua minimo parte possit ledi pro bono pacis vt declarat Bar. in. d. §. arbitrorum. et tradit in. c. cũ essent. de prebẽ. consideret ergo ille bonus vir arbitrator vires patrimonij relictas per patrem iuxta. d. l. j. ff. de leg. ij. numerum filiorum. l. si filio. ff. de leg. iij. et qualitatem persone. l. cum vnus. §. fi. cum ibi no. ff. de bon. auto. iudi. pos. et l. pe. de alimentis et cib. leg. per hec omnia et plura alia latius cõsiderat Bar. in. d. l. j. ff. de lega. ij. nam cum esset filia et cessarent filij non est credendum testatorem

testatorē voluisse eam priuare portione sibi a lege cōcessa: sʒ potiꝰ aliquid vltra voluisse per fideicōmissum relinquere arbitrio boni viri ex coniecturata mente testantis quē non debemꝰ arbitrari in portione ei debita voluisse extraneū sue potestati pferre iuxta.d. l.cū acutissimi.C.de fideicō.ꝛ.l.gñaliter.§.cum autem.C.de insti. ꝛ substi.sub cōditione fa. ¶ Ex quibus infero qꝺ si ex dictis in p cedenti dubitatione vltra legitimam relictum fuisset conditiona le.qꝺ tñ est falsum: tñ sub relicto dicte partis adhuc filia dʒ cōseq portionē suā virilē fm numerū liberorū: put leges voluñt a quibus regulari dʒ voluntas boni viri nisi ex bono ꝛ equo ia aliquo vellt alterā portionē pcū ledere vt dictū est. ꝛ hec quo ad tertiā dubita tionē. ¶ Circa quartā dubitationē lʒ si p argumenta vtrinqʒ res diligenter discuterent res redderent plurimum dubia adeo qꝺ colle giū senen. in simili statuto cōsuluit filiam lʒ exclusaʒ q̄diu mascu li supessent nō fore tpaliter exclusaꝫ sed ppetuo dūmō tpe mortis masculi supessent. ꝛ ita et aliꝰ vidi solēnia ꝯsilia Mod. sed ppter duo nō puto illā diligēter discutiendā. ¶ Primo qꝛ illa opin. qꝺ censeat tpaliter exclusaꝫ reintegret cessantibus masculis ad here ditatē matris fuit iam diu approbata ꝛ recepta in practica in ci uitate Senen. vnde minime sunt mutanda ꝛc.l.minime.ff.de leg.

a ¶ Secundo qꝛ ita se habet cōmunisᵃ opi.doc. quam in consulen do sequi debemus ꝛ ab ea non discedere nam illā opi. tenuit bar. in.l.fi.ff.ad tertul. ꝛ in cōsi. incipiente pater hñs filium. ꝛ in alio q̄ incip. Iaco.quōdam Afreduiq. ꝛ in alio quod incipit pponit q̄ pater. ꝛ Bal.in.c.j.§.j.epm vel abb.in vsibus feu. ꝛ Bald.in.l.cū vxori.C.qñ dies leg.ced. ꝛ in.l.si quis filiū.C.de inoffi.testa. ꝛ bal. ꝛ Saly. ꝛ Moder.in.l.ij.C.de lib.prete. ꝛ Bal.in.l.in quibus. ꝛ in auſ.sed ꝛ si qs.C.de secun.nup. Bal. ꝛ Ang.in.l.gallus.§.ꝛ quid si tñ.ff.de lib. ꝛ posthu. Bal. ꝛ Moder.maxime Paul.de ca.l.i si qs posthu.§.si filium.ff.de lib. ꝛ posthu. Ang. ꝛ Imo.in.l.ei q soluendo.ff.de here.insti. ꝛ Ang.in.§ si quis aūt.in auſ. de here. ꝛ fal. ꝛ est bonus tex. quo nō est dare in iure meliorem fm Ang.

14 in.l. ꝛ si pauciores.ff si pars hereditā.peta. †potuit eñ statutū fa cere filios masculos ad tps heredes: ꝛ postea eos facere desinere esse heredes. vt in.d.l. ꝛ pauciores. ꝛ in auſ. hoc amplꝰ.C.de fidei cō. ꝛ no.in.l.in substitutione.ff.de vulga. ꝛ pup. cū si nō omitto q̄ dicta Nicola nunq̄ fuit exclusa cum dotata non esset tpe mortis matris put requirit statutū vt supra latius declaratū fuit i secūda p̄ncipali dubitatione. Et hec quo ad quartā dubitationē. ¶ Cir ca quintam ꝛ vltimam duplex estᶜ inuestigatio. Prima nunquid pecunie quas dictus Iacobus posuit in dictis trafficia presumā tur fuisse de paternis an ppriis. Secūda posito q̄ presumant ex bonis paternis an lucra inde q̄sita fuerint pro aliqua parte patri quesita. ¶ Circa primā dubitationē ꝯcurrentibus his q̄ in facto presupponunt vcʒ q̄ nō ostendit q̄ dictus Ia. haberet pecunias p prias. itē qꝺ habebat pecunias patris in manibus in magna q̄ti tate administrabat etiā traficū: nulla est dubitatio q̄ presumitur posuisse in dictis traficis de pecunijs patris glo. est ordinaria in l.cum opʒ.in prin.C.de bonis q̄ lib. quā ibi approbat Cyn. Bal. Ang. fulg. ꝛ cōmuniter doc. ꝛ Spec.in ti.de actore.§.j.versi.sʒ qd si dubitet. ꝛ determinat Bal.in auſ. ex testō.in.vij.col.de colla. et Bal.in.l.iubemus.§.i.C.ad treb. ꝛ Bar.plene in tractatu de duo bus fratribus.in.iiij.q.i.prin.q̄onis. incūbit ergo onus probandi Iacobo vnde aliunde habuit dictas pecunias: qꝛ ex quo cōtraeū militat iuris presumptio in eū onus pbandi ꝯrium transfert iuxta no.in.l.fine possidetis.C.de pba. ꝛ in.l.non est verisimile.ff.qꝺ met. cā. ꝛ in hoc non insisto qꝛ est clara cōclusio. ¶ Circa secundā du bitationem in qua pluscuiā dubitationis est gl. prealleg. in.d.l.cū

15 opʒ.in prin.sʒ simplr †qꝺ si pater dat pecuniam filio cū qua filꝰ lucrat tale lucrū tanq̄ p̄fectitium est in totum patris. ꝛ illam gl. secutus fuit Iaco. Balduini. ꝛ latius ibi do. Raph. ful. illa etiaʒ sequitur Spec.in ti.de iudi.in.iiij.parte.§.sequit ver. quidꝰ si alter filiorū sed cōis cōclusio q̄ quatenus lucrū est attribuēdū pecunie est pfectitiū ꝛ querit patri: quatenus vero industrie est aduētitiū ꝛ q̄rit filio quo ad propietatē. ꝛ ita dicit Iac.bu.in.d.l.cū opʒ. se cōsuluisse cū pluribus doc. ꝛ illā opi. sequunt ibi. Bar. Bal. An. Pau.de ca. ꝛ cōiter doct. ꝛ Bal.in.l.si tibi decem.§.si pactꝰ.ff.de pac. ꝛ Bal.in.l.omnimodo.§.imputari.C.de inoffi.testa. ꝛ Bal. in.c.j.de beneficio fratris in vsi.feu. ꝛ Bar.in tracta.de duobꝰ fra tribus in.ii.q.j.principalis q̄onis. ꝛ in suo cōsilio qꝺ incipit cicas reilus. ꝛ Bal.in.l.j.in.xj.q.C.pro so. ꝛ Bal. ꝛ Sal.in.l.certū.C.fa. ercis. ꝛ Bal.in.l.j.§.sed nec castrēse.C.de colla.bono. ꝛ bar. ꝛ doc. in.l.illud.C.de colla. ¶ Lu.aūt roma.in.l.illud post relatas opi. cōsiderat quatuor casus. Primus est qñ filius cū pecunia patris negociat noie patris ꝛ tunc dicit omne lucrū esse profectitiuʒ: qꝛ tunc filius lucrat vt institor patris.l.i pcurator ex re.ff.de pcu. Se cundus casus est qñ simpliciter filius negociat nō expresso an no mine patris vel suo ꝛ tunc intelligatur simplr nomine patris ar. l.post mortē cū ibi no.ff.qñ ex facto tutoris ꝛ cōsequenter lucrū sic profectitiū. Tertius quando filius suo pprio noie ꝛ suo periculo negociatur ꝛ tunc illud lucrum fit totum aduentitium. argu.l. i.demqʒ.§.si tibi mandauero.ff.man. ꝛ.l.si vnus ex socijs.§.i.ff.p so. Quartus casus est qñ cōi noie patris ꝛ suo negociat ꝛ tunc di cit pcedere theoricā Bar. ꝛ doc. vt.s. ꝛ hanc distinctionē quā di cit esse veritatē fm quā in casu nro lucrū esset totum aduentitium quo ad illas pecunias non sibi traditas a patre quas administra uit ignorante patre ꝛ suo nomine: sed puto adhuc in specie ex pre dictis nō decidi casum nostrū nā hic in quibusdā cōcurrunt duo qꝛ filꝰ clanculū accepit pecuniā patris eo ignorāte ꝛ suo noie lu cratus est doc. aūt oēs loquūtur qñ pecunia est data a patre vl' ad negociādū vel in peculio: vñ qꝛ articulus est quotidianus pro ve ritate aduertendū q̄ Aliqñ pr̄ vult negociari: sed nō vult psonā exercere. ꝛ iō preponit filiū q exerceat suo noie: ꝛ hoc casu dicamꝰ lucrū esse totū profectitiū qꝛ filius agit vt gestor negociationis pr̄ ne. ꝛ tenet pr̄ institoria vel exercitoria fm qꝺ hr̄ plene insti. qꝺ cū eo per totū: lʒ filio debeat salariū vt declarat Bal.in auſ. ex testō C.de colla. ꝛ huic casui accōmodat primus casus Lu.ro. ¶ Ali qñ ꝛ scdō pr̄ nō vult negociari sed dat pecuniā filio vt se exerceat lʒ vt sibi magis credat pmittit qꝺ negociet noie patris ꝛ hoc casu cū pr̄ noluerit negociari ꝛ sibi in totū q̄rere vt in pcedenti casu cō cludēdū est hmōi lucrū diuidēdū fʒ theoricā Bar. ꝛ Bal. ꝛ doc. in locis pallegatis. de quo.s. lʒ eñ pr̄ hoc casu teneat ꝯhentibꝰ cū filio insolidū vt in casu precedenti qꝛ tñ pr̄ nō concessit noie seu si gnū filio tanq̄ quoddā capitale vltra pecuniā dʒ lucrū diuidi bñ facit qꝺ dicit bal. de signo apothece.l.i.j.C.p so. ꝛ qꝛ actus agētiū nō operat vltra intentionē.l.non.ff.si cer.pet. ¶ Aliqñ ꝛ tertio pr̄ cōcedit pecuniā filio in peculiū profectitium vt de ea ad libitum disponat: ꝛ tunc aliqñ sinit filiū negociari ꝛ patit nō tñ expresse cōsentit pr̄: ꝛ tenet pr̄ ex cōtractu filij tributoria nō insolidū vt in casibus precedentibus cōcurrit enim ad vires peculij vsqʒ cū alijs creditoribus non autem pōt deducere q̄ sibi debet de pecu. vt ptʒ ff.de tribu.p totum. ꝛ in.l.j.§.si is q.ff.de insti. ꝛ insti. q̄ cū eo. Et hoc etiā casu pōt pcedere opi. Bar. ꝛ Bal. ꝛ aliorū in.l.cum opʒ. Nec ptʒ opi. Lud.ro. qꝺ vr̄ in dubio negociasse noie patris p.d.l. post mortē.ff.qñ ex facto tutoris nā lʒ qs cū pecunia aliena actuʒ gerat censet potius actū facere noie proprio q̄ alieno. casus est in l.ꝛ magis.ff.de solu. put in simili etiā videmus in illo qui emit ex pecunia aliena qꝺ censet emere nomine pprio facit qꝺ hr̄ in.l.siꝯ pecunia ꝛ in.l.si vt pponis.C.de rei ven. facit etiam illud vulgare qꝺ in contractibus gestis ex psona extrinsecus non subintelligit casus est in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de ver.obli. bene fa ciunt ad pdicta que no. Bar. ꝛ Bal.in.l.si patruꝰ.C.cōia vtriusqʒ iudi. ꝛ Bar.in.l.titium ꝛ meuiū.§.altero.ff.de admi.tuto. in qui bus habetur q̄ si alter frater cum pecunia cōmuni negociat intel ligit negociari nomine proprio. ꝛ ad rationem Lud. ro. colligit responsio ex nota.per Bar.in.d.l.patruus. ꝛ in.d.§.altero qꝺ pro cedit in administratore necessario non in voluntario prout aliꝰ de necessario etiam habet per Bar.in.l.post dotē. super tertia lectu ra gl.ff.sol.matri. facit tex. ꝛ qꝺ ibi p Bart.in.l.ij.C.pro so. si ergo censet noie pprio negociari in dubio igit ptʒ qꝺ ex mēte doctoꝝ est qꝺ adhibet distinctio de qua in.d.l.cum opʒ. ¶ Aliqñ ꝛ quar to pater cōcedit pecuniā filio qui negociat patre ignorante ꝛ tūc pater tenet de peculio: ꝛ deducitur qꝺ patri debetur prout habet insti. qꝺ cum eo. per totuʒ. ꝛ hoc etiam casu procedit dicta cōmu nis opi. prout etiam colligit ex dictis Bal.in.d.auſ. ex testamēto in.ij.c. nec curans doc. negociet noie proprio an cōi patris ꝛ filij. ꝛ ideo lʒ Lud.ro.in lectura in.d.l.illud tenuerit illam opi. tamē in suo consilio.cccxxij. relata dicta sua opi. subdit hec verba lʒ legē do sequutus fuerim distinctionem predictam: nunc tamen consu

16 lendo nō recedo a Bar. in cuius dictisᵇ semper solet esse veritas

b ꝛc. et merito qꝛ opi. sua est contra intentionem cōem doctorum. et his duobus casibus precedentibus loquunt doctores in locis.s. relatis semp ponēdo casum quādo pecunia est concessa a patre

17 qui non est casus noster. ¶ Aliquando ꝛ quinto pater non dat pecuniam filio: sed ipsemet accipit clāculum ꝛ proprio nomine ne gociat ꝛ hunc casum non reperio specifice positum a doctoribus. ꝛ est casus noster i aliqua sui parte in quo prima facie videbat di cenduʒ qꝺ lucrum inde perceptum non quereretur aliquo modo patri. ¶ Primo no. per Bar. ꝛ Bal.in l.si patruus.C.cōmunia vtriusqʒ iudi. ꝛ in.d.l.titium ꝛ meuium.§.altero ff.de admi.tuto. in quibus habet qꝺ si frater negociatur cū pecunia cōmuni igno rante altero fratre querit sibi ꝛ non cōiter ergo idem dicamus in casu nostro. ¶ Secundo qꝛ hoc casu pater in nihil nō tenetur vt in toto titulo.C.ne filius pro parte secus autem est in casibus su perioribus ergo non debet aliquid lucrari: qꝛ regula est vt quē se quuntur cōmoda sequantur etiam incōmoda: vt in regula sʒ na turam cum si.ff.de regu.iur. facit illa disputatio doctorum nūqd possit societas contrahi vt vnus ferat totum lucrum alter totum damnuʒ de qua plene per docto.in.l.j.C.pro socio. ꝛ in.l.si nō fue rit.ff.eod.titu. ¶ Tertio confirmatur nam vt dicunt Bar. Bal.

a ¶ Cōis opi. q̄ filia exclusa a statuto q̄diu masculus supsit censetur tpaliter exclusa.

b ¶ In dictꝭ Bar. semp solet esse veritas.

18 ꝛ alii † quando lucrum fit ex causa iniusta tunc non queritur, patri per filium etiam cum pecunia patris per tex. in l. quod seruus ff. de acqui. pos. ꝛ ponit etiam Bar. in d. tractatu de duobus fratribus q. iii. prime principalis questionis: sed in casu nostro filius accepisse pecuniam paternam clãculũ ex qua lucratus est ergo illi cite accepit illam pecuniam sine cõsensu patris: ꝛ sic ex tali actu illicito nõ vr acquisisse pr. ¶ Pro tamen nõ obstãtibus contrarium puto veriusque etiã hoc casu militet opi. Bar. Bald. ꝛ aliorum supra relata pro cuius cõclusionis fundamẽto premitto quod de iure ffo. ꝛ etiã C. aliqñ quicquid querebat filius querebat patri. l. pl. ff. de acq. here. ꝛ l. cũ ibi no. C. q. admit. hodie autẽ reperit tamen immutatum in aduẽtitijs quesitis a filio industria vel prospera fortuna: vt in d. l. cũ opz in pfectitijs autẽ ius antiquum remanet incorrectũ illud autẽ lucrum quod est attribuendum pecunie est profectitiũ: vt pbat in d. l. cum opz. ꝛ ibi est glo. cõiter approbata bene facit. l. illud cũ ibi no. C. de colla. ꝛ quod not. Bart. in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vul. ꝛ pupil. si ergo istud lucrum quatenus pcedit a pecunia est profectitium: ergo patri acquiritur: ꝛ pro hac parte est casus in l. cũ opz. in prin. in verbo non ex substantia patris qui a contrario sensu pbat qualitercũque filius lucret ex substãtia patris illud hodie remanebit pfectitiũ etiã si noie suo negociet prout erat de iure antiquo quod in hoc nõ corrigit. l. sancimus. C. de testa. facit gl. no. in l. frater a fratre. ff. de condi. inde. ¶ Preterea nonne quãdo filius acquisiuit aliquid nec apparet ex qua pecunia. doc. concludunt aliquñ presumi ex pecunia paterna vt. s. dixi ad effectũ an cẽseatur quesita pro aliqua parte patri sic presupponũt doctores filium accepisse rem patris eo ignorante ꝛ ex illa acquisiuisse: vnde non est simile de fratribus qz frater non querit fratri etiam cum pecunia fratris nisi iure societatis filius autem querit patri profectitia ꝛ aduentitia quo ad vsumfructũ ratione patrie potestatis d. l. pl. iuncta d. l. cum opz. operatur ergo hec patria potestas que ex re patris que duo concurrunt in casu nostro: vnde nõ est bonũ simile. ¶ Nec obst. secunda ratio qz videmus quod filius non potest patri preiudicare sine eius consensu etiam in acquisitione per euz perdendis multominus in rebus patris per eum non acquisitis: ꝛ tamẽ querit patri etiam ignoranti. l. etiam in vitus. ff. de acq. rerum do. iunctis hisque habent in l. filius. C. de pac. i. l. fi. C. de acq. pos. ¶ Nec etiam obstat tertia rõ qz illa pcedit qñ lucrũ esset illicitum: sed in casu nostro lz actus capiendi dictã pecuniam sine cõsensu patris fuerit illicitus tñ actus lucrandi ꝛ lucrum nõ fuerũt illicita igitur cũ ex re patris pro rata est aduentitiũ que quidẽ rata circũscripta consuetudine regionis relinquit arbitrio iudicis attenta quantitate pecunie ꝛ qualitate industrie vt concludũt doc. in dictis locis non omitto quod si cum parua quãtitate pter aliquẽ insperatum euentum fieret magnum lucrũ vltra illud quod cõiter accidit tunc industrie sm cõe lucrum esset attribuendum reliquũ attribuit pecunie. ita colligit ex dictis Pau. de ca. in d. l. cũ opz. ꝛ expresse in terminis decidit do. Jo. de monte sperello in d. auf. ex testamento. C. de colla. Laus deo.

¶ Consilium. xcij.

1 ¶ Securum aliquem facere quot modis dicatur.
2 Gerũdium qualificat ꝛ modificat dispositionem.
3 Dare verbum quid importet.
4 Concedo verbum equiuocum.
5 Consigno verbum adaptatur ad constitutionem pignoris ꝛ cautionis.
6 Conclusio contractus libelli attenditur.
7 Estimatio non facit emptionem quando ponitur ad demonstrandum.
8 Quarte due an ꝛ quando possint detrahi a diuersis personis.
9 Arbitrium concessum alitui regulatur a iure.
10 Priuilegium mutatur ex mutatione persone.
11 Statuto stante quod mulier habens filios nõ possit disponere de bonis suis vltra quartam an possit disponere de fructibus.
12 Statutum disponens quod mulier habens filios non possit disponere de bonis suis vltra quartam est odiosum.
13 Dispositio stricte interpretãda nõ trahitur ad fructus ꝛ accessoria.
14 Fructus augent ipsam rem.
15 Societas quando contrahitur ad tempus non minuitur lucrũ sicut nec capitale.
16 Donatio quando presumatur ex simplici donatione.
17 Concedo verbum alia causa nõ apparente inducit donationem.
18 Mater que non potest ex forma statuti vltra quartam existentibus filijs alienare, si donauerit rem filio an id imputabitur in portione filio per statutũ reseruata an in quarta permissa matri alienare.
19 Donatio facta a debitore necessario videtur facta animo cõpensandi.
20 Portio que reseruatur filio per statutũ prohibens matri alienationem vltra quartam dicitur quedam legitima augmentata.
21 Donatio facta inter viuos filio: quando imputetur in legitimã.
22 Donatio inter viuos non compensatur cum debito necessario.
23 Compensatio fit cum debito speciei ad quantitatem nec ecõtra.
24 Possum verbum extenditur in futurum.
25 Filius in quem facta est alienatio non censetur respectu rei alienate sibi debite in specie iuri suo renunciare.

Dominus labia mea aperiat ꝛ spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Circa primum presentis consultationis articulum non procedẽdo per argumenta vt vtrinque fieri posset aduertendum puto 1 quod aliquando quis † dicitur facere quem securum simpliciter nuda promissione: vt est glo. reputata singul. in l. si mandato titij. §. fina. ff. mandati. Ad idem glo. in l. j. §. communes. ꝛ ibi Bart. ff. de preto. stipu. Specu. in titu. de emptio. ꝛ vẽdi. §. j. versi. sed quid si in instrumento. Bald. in l. sancimus. C. de verbo. signific. ꝛ in l. executorem. C. de execu. rei iudi. ¶ Aliquando cum fideiussoribus quãdo promisisset facere securum de eo ad quod antea fuisset obligatus sub pignore vt tenet Angel. in d. §. communes. ꝛ Lud. roma. in l. pretor. §. deinde. ff. de no. oper. nuncia. ¶ Aliquãdo vero cum fideiussore vel pignore quãdo tenetur idonee securare. vt per glo. in d. l. si mandato. ꝛ Angel. in d. §. communes. ꝛ Barto. in l. pretorie. lectura tertia. ff. de preto. stipu. glo. in c. fin. de pigno. ꝛ glo. in c. felicis. in verbo idonee. de penis in vj. ¶ Aliquãdo et dicitur quis facere aliquem securum quãdo nullum ius obiectionis habet timere prout dicunt dominus Anto. ꝛ per domi. Ab. per illum tex. in c. ij. extra de pac. vnde dicit Bald. in l. j. in fin. C. si aduersus solu. quod ille dicitur securus qui habet effectum ꝛ inexpugnabilem securitatem ꝛ tamen nullo dictorum casuum habemus quod significetur datio insolutum sed cautio sed in casu nostro ex quo securitas est facta cum datione ꝛ consignatione bonorum intelligi debet quod dictus Minus volebat facere dictam mulierem suam securam cum datione pignorum dum in scriptis dicit volẽdo Mino. supradicto a la dicta Madona Jacoma sua madre fare il douere ꝛ sicurarla chome e debito ꝛ honesto ꝛc. vñ dicit notanter Bald. ad propositum in suo eleganti cõsi. quod incipit super eo quod queritur vtrum premissis verbis de vi vocabuli facere aliquem securum est periculum metus amouere siue quis metuat de iure acquisito siue de iure acquirendo l. j. §. quoties. ff. de ventre in pos. mittendo: ꝛ sic patet quod propter dictuz verbum o securarla constat quod Minus bona obligare voluit non insolutũ cõcedere. ꝛ hoc modo intelligi debent illa verba precedentia fare il douere qz licet ille videatur debitum facere qui soluit id ad quod tenetur iuxta l. creditores. ff. de verbo. signifi. ꝛ not. in l. j. ff. si certũ peta. non qui bona obligat ad quod nõ tenebatur iuxta no. in l. si post prefatam. C. de euict. ꝛ in l. emptor. ff. eod. ꝛ in l. j. ꝛ ij. C. de pac. pig. tñ satis dicitur debitam facere assecurationem quam arbitrari debemus petitaz a matre ꝛ conuentã inter eos quod etiã per testes probatur vt mihi narrat. amplius dico quod aliud est debitum soluere quo casu non liberatur quis per dationem fideiussoris vel pignorum: sed opus est solutiõe ne obligationes ex obligatione oriantur. l. iij. §. pretor ait. vbi Ang. ꝛ Imo. ꝛ Moder. ff. de re iudi. ꝛ per Barto in l. item liberatus. ff. quibus modis pign. vel hypothe. solu. ꝛ in l. sub cõditione. ff. de solu. Aliud est verbum facere quod non puto differre a verbo satisfacere quod intelligitur de debito in quo etiam licet quando obligationi satisfacere ex promissione hominis sit obligatus soluere. l. promissor in fi. ff. de constitu. pecu. ꝛ in l. fin. ꝛ ibi Barto. ff. si certum peta. tamen etiam ille dicitur satisfacere qui quoquo modo implet desideriuz aduersarij sui dãdo fideiussorem vel pignora. casus est ꝛ ibi notãt docto. in l. j. ff. qui satisda. cogan. facit tex. in l. solutionis verbuz ff. de verbo. significa. prestatione ergo securitatis datis pignoribus dicitur satisfecisse debitum securitatis illa enim verba fare il douere declarantur ab illis verbis ꝛ sicurarla. positis in alia parte copulatiue per tex. ꝛ ibi no. per Barto. in l. j. ff. de rebus dubijs. ꝛ quod precedentia declarantur per sequentia. l. qui filiabus in l. si seruus plurium. in fin. ff. de legatis primo. talia enim verba generalia facere debitum declarantur ꝛ restringuntur per verba sequentia dũ dicitur ꝛ sicurarla. l. fina. §. cui dulcia. ff. de vino trit. ꝛ oleo lega. sit ergo conclusio quod dicta verba importent cautionem ꝛ non dationem insolutum. Ex qua conclusione infero quod omnia sequẽtia debent intelligi respectu cautionis ꝛ obligationis non respectu dationis insolutum quia dicta verba posita in proemio declarãt mentem ꝛ causam finalem totius compositionis. l. j. cum ibi not. ff. ad macedonia. ꝛ l. fina. ꝛ ibi Barto. ꝛ omnes. ff. de heredi. instituendis. ꝛ in l. vt libertis. ꝛ ibi Bald. C. de coll. ꝛ in l. regula. in verbo initium constitu. demonstrat. ff. de iuris ꝛ facti ignora.

¶ Preterea

¶ Preterea dicta verba volendo dicto M. ino ꝛc. sunt posita ad 2 modificādum ꝛ qualificandum cōuentionem † quoniam de natura gerundij est qualificare ꝛ modificare dispositionem cui adiūgitur vt notant Jaco. but. ꝛ Bar. de saly. in. l. j. C. de his qui latrones. ꝛ per Bart. in. l. si tu ex parte. in fi. ff. de acqui. here. Bal. no. in l. falsus. in. iij. col. C. de fur. ꝛ ad hanc intelligentiā ad omnia que sequuntur adaptari congrue possunt nam licet verbum dare: proprie videatur adaptari ad traslationem dominij. in. §. sic itaqꝫ instit. de actio. l. vbi autem nō apparet in fi. ff. de verbo. obliga. tamen in casu nostro hoc non potest importare cum non fuerit possessio tradita ꝛ sic non potuerit dominium transferri. l. traditio. cū materia. C. de pactis. Nec etiā potest exponi dedit. idest tradidit iuxta. l. si ita stipulatus cū ibi no. ff. de vsur. ex quo nulla facta fuit traditio sed potius per illa verba videtur dari potestas apprehendēdi rem hypothecatā propria autoritate per tex. ꝛ ibi not. p Jaco. de are. Bar. ꝛ Moder. in. l. predia. ff. de acquiren. possess. ꝛ ponit domi. Anto. in. c. ij. ad finem extra de cōsuetudine. vel dicamus 3 † etiam dare scilicet in pignus ratione subiecte materie. d. l. si stipulatus. ꝛ. l. si vno. ff. locati. ꝛ de verbo dedit est bonus tex. in. l. ij. ff. de iurisdi. omnium iudi. ꝛ allegat Bald in. l. non ambigitur. in vltimis verbis. ff. de legibus. ꝛ quod ille qui rem obligat dicatur pignus dare seu hypothecam probat text. clarius in. l. fina. C. de pi. nec mirum etiam verbum: vendidit: exponitur locauit vt per Bar 4 to. ꝛ docto. in. l. j. C. de iure emphy. clarius etiam adaptatur † verbum concedo: quod sequitur ꝙ licet possit dominij translationē importare prout est tex. ꝛ ibi Barto. in. l. vxori. §. fina. ff. de leg. et probatur in. l. ad eum. ꝛ ibi Bart. Joan. de imo. ff. de dona. tamē est verbum equiuocum ꝛ subiecte materie adaptatur. ꝛ sic etiam ad concessionem siue translationem dominij fm subiectam materiam vt est glo. not. in. c. j. de vsur. in. vj. quam ad hec alleg. Bald. in. d. l. non ambigitur. ꝛ Ludo. roma. in. d. l. ad eum. tradit domi. Abb. in. c. cum venerabilis de excep. faciunt not. per Salyce. post Jaco bu. in. l. si donatione. C. de colla. multo etiā clarius videtur 5 adaptari verbum † consigno ad constitutionem pignoris ꝛ cautionis vt probat tex. in. l. vbi adhuc. C. de iure dotium: ꝛ plura iura ad hoc allegat Bar. in. l. si constante in prin. in. §. q. vltime partis. ff. solu. matri. facit. l. obsignatio. ff. de solu. ꝛ quod tradit Bar. in. l. si quis vxori. §. item apud labeonem. ff. de fur. Sed quid plura hoc manifeste ostenditur per verba que ſ. in eadem scripta ponuntur dum dicitur in conclusione per li decti fioini che la decta mona Jacoma debba auere mino li obliga da ꝛ cōsegna ꝛc. que verba li obliga. non possunt se habere ad translationē dominij. l. obligatione generali. ꝛ per totum. ff. de pigno. ꝛ. C. eo. per totū. et 6 maxime dum dicitur in conclusione † quoniam conclusio est illa que videtur attendenda qꝛ anteꝙ cōtractus sit perfectus ꝛ absolutus semper dicitur esse in fieri. l. contractus cum materia. C. de fide instru. ideo conclusio finalis dꝫ attendi per quam conuentio ponitur in facto esse casus est ꝛ ibi not. in. l. ij volūtate. C. de resci. ven. videmus etiam in simili qꝺ etiam libellus attenditur penes conclusionem vt in. c. ex parte. ij. extra de fo. compe. Ad idē text. ꝛ ibi Bar. in. l. gallus. §. j. ff. de libe. ꝛ posth. Ad idem tex. ꝛ ibi bar. in. l. aurelio. §. stichus. ff. de lib. leg. ꝛ tex. ibi do Abb. in. c. cū ad sedem de resti. spo. Accedit qꝛ dicta finalis conclusio est vltima in ordine capitulorum dicte cōuentionis ad istū effectū ergo illa attendēda. l. pacta nouissima cum materia. C. de pact. l. si quis ante cum ibi not. ff. de acqui. pos. ¶ Confirmātur predicta per ea que ponūtur in vltimo capitulo vbi pro pecunijs debitis nō liquidis sed liquidandis dictus Minus promittit facere securam dictaꝫ dominam Jacobam in bonis suis censendum enim est quod si pro alijs debitis fuisset satisfactum ita ꝛ pro liquidandis promisisset etiam insolutum dare ꝛ tū simpliciter promittitur cautio ꝑ quod etiā satis mens in precedētibus declaratur. l. qui filiabus. in prin. ꝛ. l. si seruus plurium. in fi. ff. de le. j. vnde sicut in. d. c. verbum assecurarla: nō ponit pro datione insoluta ita nec in superioribus ar. l. eum qui edes. ff. de vsuca. ¶ Accedat atqꝫ et testes qui fuerunt presentes dicte scripte attestantur ꝙ Minus noluit insolutum dare: sed illam securam reddere ꝛ quod ita fuit ratiocinatum ꝛ conuentum inter eos ante ꝛ tempore confecte scripte ex quibus colligit declaratio manifesta ad dictā scriptā. l. titia. § idem respondit. ff. de verb. obli. ꝛ in. l. ita stipulatus. la grāde. eo. ti. ꝛ qꝺ habetur in fili in testamentis in. l. cum proponeretur. ff. de le. ij. per Ange. Jmo. ꝛ Moder. in. l. si quis cū alt. ff. de ver. obli. ꝛ quod ponit no. bal. in l. multum interest. C. si quis alteri vel sibi. ¶ Preterea verbum obligo non reperitur positum in significatione dationis insolutum alia autem verba reperiūtur posita in significatiōe de quibus. ſ. que securitati ꝛ obligationi cōueniunt igitur debent adaptari ad significatum huius verbi obligo. arg. eius quod ponit Barto. in l. ij. sic. ff. de leg. ij. ꝛ in. l. alio. ff. de alimen. ꝛ cib. leg. Et canon. in. c. quintauallis. de iureiuran. ꝛ maxime qꝛ scripture sunt interpretāde ne contineant repugnantiam. l. scripture. C. de fide instru. ꝛ periculose de per i dist. in. l. ꝛ per Bar. in. l. j. §. idem quesit. ff. de condi. inde. cum si. ¶ Hoc si remo confirmatur nam pro certo si bona fuissent data insolutum non possedisset continuo dictus Minus ex post sicut prius cum nemo presumatur suū iactare. l. cū de indebito. ff. de probatio. ꝛ per precedentia declarantur sequentia vt dictum est vt plurimum enim cōtingit recipientes insolutū postea possidere in contrarium contingit in obligantibus ꝛ assecurantibus a cōmuniter autem accidentibus bonum est argumētum vt in regula inspicimus cum materia extra de regulis iur. ꝛ in. l. neqꝫ natales. C. de probatio. facit quod in simili habetur ad arguēdū contractum pignoraticium potius ꝙ emp. ꝛ vend. quod ponderatur qꝺ ille possedit ex postfacto prout habetur in. l. sicuti. §. supeuacuum. ff. quib. modis pig. vel hypote soluitur. ꝛ in. l. post contractuꝫ. ff. de dona. in. c. ad nostram de rescin. vēdi. ꝛ in. c. illo vos. de pigno. ex quibus omnibus indubitanter concludendum est ꝙ potius dicitur pignus ꝙ datio insolutum. ¶ Nec me mouet pactum reseruatum locationis facte per dictum Minum de quadā possessione que in constitutione pignoris: ideo non erat necessaria sed bene in datione insolutum vt vtrunqꝫ probatur in. l. emptoreꝫ cum glo. ij. locati. ꝛ in. l. venditione. §. j. cum ibi not. ff. de bo. auto. iudic. pos. Quoniam partes que non erant persone perite vt ex serie scripte apparet dubitabant forte ne conducturus posset molestari vnde ad tollendum omnem dubitationem ꝛ abundantiorem cautelam censeantur apposita dicta verba sicut in simili in. l. testamentum. C. de testamentis. ꝛ in. l. que dubitatio. ff. de re. iur. ꝛ in. l. qui mutuam. ff. manda. cum simi. ꝛ etiam ad prouidendum ne locatio in futurum rumperetur si contingeret aliquo casu pignus distrahi. vt per totum. C. de distra. pigno. ꝛ. ff. ꝛ in. l. fi. C. de iure dominij impe. vel etiam secundam formam statutorū que in huiusmodi faciliores concedunt exactiones. ¶ Preterea etiam tale pactum est appositum per viam reseruationis ꝛ exceptionis reseruatio autem ꝛ exceptio inepta non facit plus in cōtractu contineri ꝙ de sui natura cōtineretur vt no. eleganter Bar. in. l. generali. ff. de vsufruc. lega. ꝛ Pet. de anch. in rubri. extra de reg. iu. li. vj.

7 ¶ Nec etiaꝫ obst. quod dicte possessiones fuerint estimate. † Estimatio autem solet emptionem inducere. l. vnica. §. sed ꝛ nouissimi. C. de rei vxo. actio. l. si inter virum. C. de iure dot. ꝛ no. in. l. si estimatis. ff. sol. matri. ꝛ in. l. aij. ff. pro soluto. Nam ad istud respondet quod estimatio censetur facta ad demonstrādū quod bta domi. Jacoba esset cauta ꝛ secura prout in simili. ꝛ in. l. cum pater. §. pater qui filio. ff. de lega. ij. ꝛ in. l. si fundum sub conditione. §. si libertus. ff. de leg. j. per quem tex. dicebat ibi Bar. post Dy. quod si testator dixit relinquo vxori mee tales res quas estimo centū libras ꝙ si valeret plus heres illud sibi retinere no potest ex quo gratia demonstrationis dicta estimatio facta videtur facit. l. ꝙ de bonis. §. fin. ff. ad. l. fal. ¶ Preterea dici potest quod dicta estimatio fuerit facta ad cognoscendum deteriorationem rerum si contingeret dictam dominam Jacobam velle pignori incumbere per no. l. si mihi in dicta. l. si inter virum imo licet alis dicta domi. Jacoba tenendo res inestimatas teneretur de leui culpa nūc tenebitur de leuissima propter dictam estimationem factam de re pignorata: vt habetur p glo. ꝛ Bar. in. l. si vt certo. §. nūc videndū. ff. cōmodati. ¶ Nec ob. quod vltimo loco adduci posset ꝙ pactum appositūꝫ in quo dicitur ꝙ quedam pensiones sint domine Jacobe esset vsurarium ꝛ prohibitiuum in pignore iuxta not. in. c. ad nostram. extra de emptio. ꝛ vendi. ꝛ in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. peta. ꝛ in. l. cū obligas. C. de vsuris cum simi. ergo potius fit iterpretatio in causam licitam scilicet dationis insolutum arg. l. merito. ff. pro so. cū si. quoniam debet intelligi fm naturam contractus pignoris. s. ꝙ possit illas exigere a dictis ꝯductoribus quasi videatur cessa actio per id quod habetur in. l. qui fundum. ff. locati. ꝛ no. in. l. si filio. §. si vir in quinquennium. ff. locati intelligendo tamen ꝙ ille computentur in sortem fm ea que habentur in. l. j. ꝛ. ij. C. de pigno. actio. fm quod est de natura contractus pignoris iuxta no. in. l. si vna. ff. locati. ¶ Preterea illud pactum debet cēseri appositū cum virtute aliquid operandi iuxta not. per Barto. in rubri. C. de contra hen. emptio. q. xvij. facit. l. si quando. ff. de lega. j. ꝛ tex. i. c. si papa extra de priuileg. sed tale pactum in datione insolutum nihil operaretur cum vtiqꝫ omnes fructus fuissent dicte domine Jacobe. ꝛ sic potius censetur appositum in cōtractu pignoris licet censeatur reprobatum per not. in. d. c. ad nostrā. ꝛ in. c. illo vos extra de pigno. vel potius dicamus ꝙ attenta quantitate personarum cōsanguinitate ꝛ lapsu longi temporis ex postfacto cēseatur illud potiꝰ ex donatio. titulo concessum per nota. in. l. pecula. ff. de pba. ꝛ no. in. l. cum quid. ff. si cer. peta. ꝛ in. l. que dotis. ff. solu. matri. facit glos. notabilis in. l. rogasti. §. si tibi. ff si certum petat. que vult quod possit aliquid promitti vltra sortē. ꝛ licet Baldus ibi dicat quod id videtur fieri in fraudem vsurarum per id quo habetur in l. eos. C. de vsur. tamen talis presumptio omnibus recte pensatis nullo modo esset sumēda in casu nostro. ꝛ maxime attenta liberalitate

litate matris erga filiũ in nõ exigendo.ar.l.si vero non remunerã
di.§.idẽ papi.ff.mã.¶ Minusq3 ob.illud qḋ adducit quomodo
pignꝰ potuit pignori accedere cum dicta scripta sit obligatio bo
norũ arg.l.qḋ ꝑ manus.ff.de iure codi. Ad hoc rñdet ꝙ nõ incõ-
uenit obligare bona si cõtingeret pignus euinci ꝓpter qḋ teneret
ad interesse ꝑ id qḋ hr̃ i.l.ꝗuis.C.de pigno.¶ Preterea ẽt multa
vltra dationem pignoris sunt promissa per dictũ Minũ in.d.scri
pta:pro quorũ obligationis obseruatione nõ fuit incõueniens pi
gnꝰ ꝯstitui.⁊ hoc quo ad primũ.¶ Circa secũdã dubitationẽ nõ
possum inficiari rẽ nõ esse dubiã. Et seplus de dicta qõne dubita-
ui.nã in primis presuppono ꝙ quicqd dicendũ esset de iure dictꝰ
Minus vigore statutorũ potuit acceptare tres quartas sine one
re ⁊ reliquũ repudiare.⁊ ita semꝑ fuit receptũ ⁊ obseruatum a lõ
gissimo tpe ⁊ citra in ciuitate Senarum.vnde minime sunt mutã
da ⁊c.l.minime.ff.de lega.l3 decisio esset satis dubia in puncto iu
ris ꝓut potius videbat̃ cõcludendum ꝙ nõ posset dictus Minꝰ
acceptare dictas tres quartas nisi iure hereditario ⁊ cõsequenter
vel totum consequi vel nihil sicut in legitima iuxta no.per Cyn.⁊
alios in.l.heres instituta.C.de impu.⁊ aliis substi.⁊ per Bar.in.l.
qr poterat.ff.ad trebel.⁊ in l.gerit.ff.de acqui.here. vnde cũ statu
tum nõ contradicat non est extendendum ad correctionem iuris
cõmunis.l.precipimꝰ.C.de appel.in.c.cum dilectus de consuetu.
⁊ per istam rationem ⁊ plures alias notabiles rationes cõsuluit
s̃m hanc partẽ insignis doctor.d.Fran.de albergo.i quodã ꝯsil.
incipiẽ.in dei noĩe huic parti inhereo veluti rationabili ⁊c.⁊ ista
pars in puncto iuris vr̃ verior l3 eam reprobauerit ꝯria ꝯsuetudo
ex quibus põt sumi talis rõ de iure per agnationẽ trium quarta
8 rum Minus est in totũ heres. si ergo vigore consuetudinis ipse
h3 tres quartas videntur hoc habere a patre a quo cõsuetudo vr̃
auferre sicut dicit in simili Barto.in.l.in quartam.in pe. colũ.ff.
ad.l.fal.⁊ doct.in.l.illum.C.de colla.mortua filia in matrimonio
dos d3 ad patrem reuerti.l.dos a patre.C.solu.matri.⁊ traditur i
l.post dotem.ff.eo.ti.⁊ tamen consuetudo approbat qḋ vadat ad
filios filie vnde dicit Bar.ꝙ cõsuetudo videtur auferre ab auo ⁊
dare nepotibus.⁊ consequenter videntur habere ab auo ergo in ca
su nostro cum vna quarta fuerit detracta a Mino filio vigore sta
tuti non vr̃ ꝙ dicta hereditas possit per nepotes iterum defalca
ri qr vbicumq3 hereditas transit de vna ꝑsona in aliã si ab vna est
defalcata non põt ab alia defalcari:vt ꝓbat tex.⁊ ibi plene no.in
l.j.§.idem neratꝰ.ff.ad trebel.¶ Confirmatur ⁊ secũdo ista opi.
nam vt.j.apparebit dicte tres quarte non sunt nisi legitime au-
gmẽtata a statuto si ergo diceremus falcidiam posse detrahi cõ
cederemꝰ duas quartas eodem tempore detrahi contra no.com
muniter per doc.in.l.ꝗꝗ.C.ad.l.fal.⁊ in.l. filium quem habentẽ
C.famil.ercis.⁊ in.c.Rayn.⁊ Rayn.extra de testa.in quibꝰ tñ cõce
ditur distractio duarũ quartarũ diuerso tpe non eodem tempore
ergo nõ est trahendum ad consequentias.d.l.precipimꝰ.⁊ in.l.qḋ
vero.ff.de legi.⁊ in.l.ea que cũ materia.de reg.iur.in.vj. vnde di-
xit singulariter Raph.fulg.in.d.l.ꝗꝗ in fi.se respõdisse in.q.de fa
cto ꝙ tex.iuris canonici tñ loquũt in trebellianica vnde dicit il-
los non esse extendendos ad fal.⁊ sic ꝙ etiã ex legato conditiona
li non detrahit falcidia si fuerit prius detracta legitima.⁊ sic aper
te concludit illa iura non habere locum in falcidia detrahenda de
legatis particularibus de quibus agimus qñ iura videnẽ habe
re ꝑ incõuenienti ꝙ duplex fiat detractio:vt.d.l.filiu3.⁊.d.l.ꝗꝗ. ⁊
in.l.iubemꝰ.C.ad trebel.cum si.¶ Confirmamus hoc ex forma
dicti statuti qḋ vult mulierẽ de quarta posse pro suo arbitrio vo
luntatis dispensare si autem detraheret falcidia non diceret pro
suo arbitrio voluntatis dispensare cum detrahat contra volunta
tem defuncti.l.titia.⁊ lineã margaritarum.ff.ad.l.fal.videmus ẽt
ꝙ in testamento militis qui habet arbitrium latu3 in testando nõ
detrahit falcidia.l.in testamẽto.C.de testamento mili.⁊.l.in testõ
C.ad.l.fal.Nec censendũ est statutum voluisse duplici onere gra-
uare.l.titia.§.q in vita.ff.de lega.ij.sed potius qr matrẽ in vno gra
uauit in alio videatur releuare arg.l.eum qui in prin.ff.de iureiu.
⁊ ista iterpretatio primo aspectu visa fuit equa ⁊ rationabilis que
etiam videt secundo confirmari nam isti nepotes admittũtur ex
successorio edicto excluso patre iuxta.l.defunctis.C.de legiti.here.
⁊ insti.de legi.agna.succes.§.placebat.⁊ tradit plene in.l.qui se pa
tris.C.vnde libe.ergo non videnẽ debere habere plus iuris q̃ ha
buisset pater si successisset.ar.tex.in.l.si viua matre.C.de bonis ma
ter.vbi bonus tex.faciunt no.per Barto.in.l.ij.§ videndum.ff.ad
tertul.¶ Postremo etiam vr̃ obstare dictis nepotibus quoniam
Minus cum repudiasset in fraudẽ vt filius suis quereret ⁊ sic vr̃
ꝙ nepotes possint conueniri sicut poterat pater eorũ ꝑ tex.in.l.j.§
fi.⁊.l.si quis pecuniã.⁊.l.qui aũt.§.non implr.in fi.ff.si quis omis.
cã test.fraus seu dolus fraudandi legatarios satis potest colligi
ex coniunctione personarum.l.data.C.de dona.⁊.l.pe.post prici
pium.C.de bonis que lib.⁊ no.Bar.in.l.post contractum versi.se
cundus casus est.ff.de dona.¶ His tñ non obstãtibus cõtrariã

sententiam veriorem existimo ꝙ imo dicti nepotes heredes quate
nus legata excedunt dodrantem possint falcidiã detrahere ⁊ pro
fundamento premitto ꝙ heres siue insolidu3 siue in aliqua parte
sit heres ⁊ grauatus legatis detrahit falcidia3 casus est in.l.in sin
gulis.ff.ad.l.falcidiam.⁊ insti.ad.l.fal.§.⁊ cum quesitum ergo di
cti nepotes ⁊ heredes debẽt posse falcidiam detrahere hoc presup
posito dicta conclusio probatur primo arguẽdo de tempore ad
ꝑsonas iuxta.l.qui plures.ff.de vulga.⁊ pupil.sicut ergo diuersis
tẽporibꝰ detrahi potest duplex quarta ab eodẽ vt in.d.c.Raynu
tius.⁊ in.d.c.Raynaldus eodem modo quando eodem tempore
a diuersis personis possint detrahi due quarte.¶ Preterea volũ
tas testatoris ⁊ legis equiparant̃ in aut.de nup.§.disponat.⁊ l.h
j.C.de testa.mili.sed testator nunq̃ vr̃ prohibere falcidiam nisi ex
presse ꝓhibeat vt i aut.de here.⁊ fal.§.si vero expressim. ⁊ in aut.
sed cum testator.C.ad.l.fal.vbi plene no.ergo eodem modo statu
tum non dicat̃ prohibuisse dictam detractionem falcidie ex quo
hoc expresse nõ dicit.¶ Cõfirmat̃ qr dicte tres quarte detrahunt̃
tanq̃ quota bonorũ ex quo debent̃ ere alieno deducto.l.ꝓnceps
bona.⁊.l.subsignatum.§.bona.ff.de ver.signi.⁊.l.si quis seruum
§.fi.cũ.l.seq.ff.de legi.ij.⁊ consequenter deducunt̃ de corpore here
ditatis tanq̃ aliud es alienum debitum filio sicut etiam deducit̃
legitima que est quota bonorum vt in.l.cum a matre.C.de rei ven
di.vnde fiet duplex defalcatio prima eris alieni in quo computa
bunt̃ dicte tres quarte iuxta.l.si vniuerse.C.de lega.ij.⁊ in.l.si vero
composita.ff.de testa.mili.secunda erit defalcatio ratione falcidie
de qua in.l.j.ff.ad.l.fal.⁊ insti.ad.l.fal.in prin.¶ Preterea finga
mus in terminis iuris cõmunis filium in aliquo casu posse legiti
mam acceptare:⁊ reliquum repudiare prout not.in.d.l.poterat.⁊
in.l.j.vbi plenissime scripsi de hoc.ff.de vulga.⁊ pupil.vel in casu
quando tñ in legitima esset filius institutus ⁊ cõsequenter alium
consanguineum forte institutum acceptare reliquũ quis dubitat
ꝙ si filius acceptasset totam hereditatem soluendo legata potuis
set tñ detrahere legitimam:vt in.d.l.ꝗꝗ.⁊ tamẽ si cõsanguineꝰ
habebit soluere legata poterit falcidiã detrahere.l.in singulis fin
gamus etia3 si patronus est institutus a liberto ⁊ grauatus lega
tis detrahit tñ quartam sibi debitam ⁊ non falcidia3.l.j.§.pe.ff.
si cui plusq̃ per.l.falci.⁊ tamen si vltra quartam alius institueret̃
nemo negaret istum posse falcidiam detrahere.¶ Et hoc confir-
mant̃ ex his que ponit Cynus in.d.l.ꝗꝗ.C.ad.l.falci.vbi ad ostẽ
dendum qḋ due quarte possint detrahi in princip.arguit sic quo-
ties concurrunt duo iura in eandem personam que tñ diuersis ha
bent diuersos effectus illum effectum quem habent in diuersis ꝑ-
sonis eundem habent in vna persona.l.tutorum.ff.de his quibus
vt indig.demum in fi.conuenit Cyn.post Pet.respondendo ad
hanc rationem dicit ad.l.tutorem respondeo quoties duo iura in
eandem personam concurrunt proinde censendũ est acsi in diuer
sis concurrant verum est si remanet eadem ratio que esset si in di-
uersis personis concurreret sed hic no remanet eadem ratio:qr in
stitutus detrahit quartam fauore vltime voluntatis implẽde alẽ
non acciperet hereditatem sed si filius est heres h3 quartã.⁊ sic po
test hereditatem paternam habere ⁊ tñ vnam quarta3 detrahit
qr nõ est eadem ratio in vna persona que esset in duabus ex qbus
colligo ꝙ l3 vna persona non posset eodẽ tempore duas quartas
detrahere tamen due persone possunt.⁊ sic verificãtur exempla.s̃.
posita.Itẽ colligo ꝙ vbi pro detractione quarte filius defunctus
non diceretur habere heredem tunc admitti posset detractio falci
die vt defunctus habeat heredem argu.supra a cessante ratione
quare due quarte non detrahũtur.l.adigere.§.ꝗuis.ff.de iure pa
trona.⁊ qr militat ratio inductiua.l.falcidie igitur ⁊ dispositio.l.
milites agrum.ff.de re milita.que ratio punctualiter militat in ca
su nostro cum pro detractione trium quartarum defunctus non
dicatur habere heredem quia non capiuntur iure hereditario igi
tur admittatur detractio falcidie que propter dictam ratione3 vi
deretur admittenda etiam in eadem persona fortius in diuersis
personis:statutum ergo predictum recipere debet interpretatio-
nem passiuam a iure cõmuni.l.si.§.in computatione.C.de iure de
li.⁊.l.j.§.lex falcidia.cum ibi no.ff.ad.l.fal.⁊ no.per Bart.in.l.om
nes populi.ff.de iusti.⁊ iure.in materia iterpretationis passiue ex
istis ergo iudicio meo indubitanter cõcluditur predictos nepo-
tes posse falcidiam detrahere.¶ Et ad rationes in contrariũ al
legatas respondetur.⁊ ad primam qḋ nõ est verum qḋ filius effi-
ciat̃ heres:⁊ qḋ ab eo auferatur imo ex forma statuti ita interpre
tati accipit filius tres quartas omissa hereditate est enim consue
tudo declaratiua.l.non nouiter inductiua vt habetur in.l.mini-
me.ff.de legi.⁊ no.in.c.fin.de consue.sicut in simili dicit Bal.in.l.
si arrogato.ff.de adop.vbi dẽ ꝙ illa legitima arrogatiua de qua
ibi non est hereditas nec vniuersitas cũ sit ab omni credito alieno
separata.⁊ dicit qḋ est successio anomala in qua nõ seruantur re-
gule iuris nã regule iuris sunt de iure ciuili inducte ⁊ ꝑnt mutari
suadẽte cã allegat ad hoc qḋ habet̃ insti.d eo cui liber.causa bõa
addic.in fine

addit.in fi.ita etiã fuit semp interpretatũ nostrũ statutũ qđ esset q̃ dam successio anomala: vnde cõsuetudo declarauit non disposuit qui aũt declarat nihil addit.l.heredes palã.§.sꝫ si notã.cũ ibi no. ff.de testa. ¶ Preterea argumẽtũ predictũ ꝓcedit qñ hereditas vadit de ꝑsona in primo gradu q̃ adiuit ad ꝑsonã in secũdo quo casu iam defunctus habuit heredẽ.ꝛ sic cessat rõ iductiua falcidie l.j.ff.ad.l.fal.sed hic nepotes sunt heredes i ꝑmo gradu vnde nec verificanť verba nec mens.d.l.j.§.neratius qꝛ in casu nr̃o militat rõ vt defunct⁹ habeat heredẽ quã al's forte non hꝫ. ¶ Ad secũdã rõnẽ rñdeť ꝙ vẽdicare posset sibi locũ in eadẽ ꝑsona nõ in diuersis vt.s.ostẽsum est nec vr̃ tenẽda opinio Raph.fulgo.lꝫ dicat se de facto ita rñdisse nã glã ex̄p̄sse decidit bal.in.d.l.ꝙ nec doc. videnť talẽ dr̃iam facere.itẽ loquiť in eadẽ ꝑsona nõ in diuersis. ¶ Ad tertiã vero rõnes rñdeť multipliciter ꝛ primo qꝛ illa ptãs data qđ de quarta posset pro arbitrio disponere cõpetebat de iure cõi.l.in re mãdata.C.mãda.qđ in illa nõ fuerat correctũ.itẽ etiaꝫ ex forma statuti ꝓhibẽdo in alijs trib⁹ quartis.ar.l.cũ ptor.ff.de iudi.cũ si.ergo expssio nihil opať.l.iij.cũ ibi plene no.ff.de le.ꝓ.io.

9 ¶ Scdo rñdeť ꝙ i illa vba ꝓ suo arbitrio nõ importãt voluntatẽ absolutã sꝫ regularitatẽ a iure vt in.l.fideicõmissa.§.ꝙꝙ.ff.de leg.iij.p Bar.in.l.si sic.ff.de lega.j.ꝛ in extrauag.ad reprl.in verbo vr̃.ꝛ sic nõ vr̃ aliqđ voluisse ꝯ.l.falcidiaꝫ disponere nec ẽt voluisse ꝑiudicare iuri tertiꝫ debiti ex.l.falcidia ar.eius qđ hr̃ in.l.impube. ff.de admi.tuto.ꝛ in.l.iij.§.merito.ꝛ.§.si qd a principe.ff.ne qd i loco publi.nec dꝫ ꝑ tacitos ꝛ subauditos intellectus induci legũ correctio:cũ statutũ expresse nõ corrigat.l.falcidiã ad hoc gl.no.i verbo nec leo vetat quã ibi põderat ful.ꝛ Moder.in.l.vt liberis C.de colla.ꝛ gl.in.c.cupiẽtes.§.ꝙ si p.ex.de electio.li.vj. ¶ Et ad illud de milite dupl'r respõdeť primo ꝙ militi nõ simpl'r arbitriuꝫ est concessum sed voluntas libera.vt in.l.j.ff.de test.mili.ꝛ ibi per Bar.quo casu non est regulatũ a lege:sed absolutum ꝛ liberũ in d.§.ꝙꝙ.ꝛ in.l.filiusfa.ff.de dona. Secundo qđ illud qđ ꝯceditur militi qđ non detraheť falcidia qđ nõ est propter talem liberam potestatem in testandosed potius ex priuilegio ita idulto nã ptꝫ ꝙ qs ad pias cãs habebat liberã ptãtẽ testãdi vt in.l.j.C.de sacro san.ecc.ꝛ tñ auť.sitr de le.ad pias cãs detrahebať falcidia vt ptꝫ in.l.si qs ad decimãdã.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ in auť.de here.ꝛ falc.§.pe.ꝛ tenent hoc cõiter doc. ¶ Tertio principaliter respondetur quod satis dicebať posse pro suo arbitrio dispensare etiã sine detractione falcidie ex quo poterat falcidiam prohibere.vt in auť.sed cum testator.C.ad.l.fal.ꝛ in corpore vñ sumiť:vnde imputet sibi si nõ prohibuit sicut in simili dicimus de filio instituto sub conditione potestatiua.vt in.l.si.cum ibi no.ff.de condi.insti. ¶ Respondeť ꝛ quarto ꝙ dicta particula statuti venit aduersatiue ad ꝓcedẽtia. ꝛ sic ad derogandum generali prohibitioni statuti de non alienãdo vel disponendo:non autem ad derogãdum iuri communi.fit ergo cõclusio ex olbus supradictis ꝙ per dictum statutum nõ est derogatum iuri cõi. ¶ Ad quintam rationem respondeť qđ imo

10 † mutatio persone mutat priuilegium.l.paulus.ff.de acqui.here. ꝛ.l.cum patronus.ff.de leg.ij.ꝛ in.l.si fundum per fideicõmissuꝫ §.fi.cum ibi no.ff.de leg.j.ꝛ maxime qꝛ non militat eadem ratio i nepotibus q̃ in matre si acceptasset vt.s.fuit declaratum:tñ etiaꝫ cum isti nepotes veniant ex persona eorũ non est inconueniens ꝙ sint aliqñ diuerse ꝛ melioris conditionis ꝙ pater ar.no.in.l.pactũ qđ dotali.C.de colľ.in illa.q.qñ nepotes ex filia que renũciauit voluit succedere.ꝛ in.l.q superstitis.ff.de acqui.here. ¶ Ad vltimã rationem respondetur ꝛ primo ꝙ si pro dispositã in vita:ꝛ demũ pro legatis Minus acceptando hereditatem ꝛ satisfaciẽdo legatis fuisset dãnificatus in aliqua parte potuisset licite lege permittente hereditatem repudiare nec posset de fraude argui.casus est in.l.qꝛ aũt.§.si patronus.ff.si quis omissa causa testamẽti. ¶ Secundo ꝙ ex quo hoc permittiť a statuto ita interpretato diciť facere ex legitima causa cũ faciat lege permittente.l.gracchus.C.de adul.ꝛ sic non militat ratio in contrariũ allegata vt probatur in d.l.qꝛ aũt.§.non simpl'r.s.allegato. ¶ Tertio sꝫ ꝑ iura allegata i contrarium conseruent legata nõ cõseruanť sine detractione falcidie.imo detrahiť.d.l.qꝛ aũt.in prin.ꝛ.l.j.§.ad eos.ff.ad legẽ. fal. ꝛ.l.fi.C.si quis omis.causa testamenti.Nec sola coniunctio ꝑsonarum est legitima probatio fraudis vt ptꝫ p Bar.in.d.l.post ꝯtractum.ꝛ in.d.toto titulo si quis omis.causa testa.in multis legib⁹ illius tituli.ꝛ hec de.ij.q̃one. ¶ Circa tertiam dubitationem etiã diu anceps fui quoniam satis durũ primo aspectu visum fuit qđ cum olim legitima filiorũ esset quarta.vt in.l.papinianus.§.quarta postea fuerit aucta vsqꝫ ad tertiaꝫ.vt in auť.nouissima.C.de inoffi.testa.ꝛ per statutuꝫ sit aucta vsqꝫ ad dodrantem ꝛ sic vsqꝫ ad

11 tres quartas qđ i statutum voluerit etiam auferre dispositionem fructuum vltra necessitatem victus pro certo videbať minus ciuile verba autem sunt ciuiliter intelligenda.l.si cui.ff.de seruit.ti generali.ꝛ.l.pe.ff.ad exhi.interpretetur igitur statutum ꝛ restringať vt minus corrigat ius cõmune iuxta no.l.fi.§.in computatione.

C.de iure delibe.ꝛ p Bar.l.d.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iu.videtur enim qđ si statuẽtes de hoc fuissent interrogati idem responsissent ad hoc gl.in.l.tale pactũ.§.fi.ff.de pac. ¶ Cõfirmať ꝛ secũdo nã dictũ statutũ circa duo vr̃ ꝓuidere vltra ius cõe. ¶ Primo argumẽtãdo legitimã respectu quote. ¶ Secũdo respectu alienationis dicte quote augmẽtate ergo i ceteris remanet ius cõe icorrectum.l.si vero.§.de viro.ff.sol.ma.ꝛ.l.si seruũ §.non dixit pretor ff.de acq.here.cũ ergo nihil disponat de fructibus stemus iuri cõi quo nemo diceret sumẽte de fructibus disponere nõ posse cũ hoc ꝓhibitũ lege nõ inueniať.ꝛ sic vnulqꝫ rei sue est moderator ꝛ arbiter.l.in re mãdata.C.mãda.l.nemo exterũs.C.de iudeis.ꝛ maxime cũ statutũ vt dixi est odiosum odiũ aũt vr̃ ostendi qꝛ est cõtra naturalem equitatem ꝛ ciuilem quibus lꝫ vnicuiqꝫ existenti dño disponere de rebus suis ꝛ ipsis ad libitũ frui.l.etiam.§.lꝫ.ff.solu.matri.ꝛ contra dispositionẽ iuris cõis qđ in honorẽ iniecꝫ ascẽdentis concessit parẽtibus excepta munuscula que filijs iure nature debenť de bonis suis ad libitũ disponere.l.papinian⁹.§.iiij.ff.de inoffi.testa.l.scimus.§.repletionẽ.C.de inoffi.testa.ꝛ ita in tali statuto dicit Pet.de anch.in suo cõsi.cccxxx.quod incipit in christi nomine ad determinationẽ ꝛ respõsionẽ ꝛc.ergo restringendum inquãtum fieri põt.ex quibus potest ꝛ tertio hec conclusio cõfir

12 mari.Nã † statutũ prohibet dispositionẽ bonorũ itẽ est odiosuꝫ ꝛ restrigibile:sꝫ sic est ꝙ dispositio sup ipso principali que est strictẽ interpretanda nõ trahiť ad fructus ꝛ accessoria casus est not. ꝛ ibi no.bar.ꝛ doc.in.l.fi.§.fi.ff.de condi.inde.lꝫ al's accessoriũ sequi soleat naturã sui principalis vt in regula accessoriũ cum mate

13 ria.de reg.iur.lib.vj.ergo † cum simus in materia stricta nõ vr̃ dicta dispositio inherere ad fructus. ¶ His tñ nõ obstantibus cõtrariam sententiam veriorem existimo ꝙ imo nõ possit disponere de fructibus sicut de ceteris bonis nisi primo quo ad necessitateꝫ victus attẽta ꝑsone qualitate ꝛ dignitate iuxta no.per gl.ꝛ doc. in.l.maritum.ff.sol.mat.facit.l.plenum.§.equitũ.ff.de vsu ꝛ habitatione.ꝛ qđ no.Bal.in.l.id qđ pauperibus.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ gl.i c.ad audientiaꝫ extra.de cleri.non resi. ¶ Secũdo detracta dicta quãtitate põt disponere de quarta vt clare disponit statutũ. His autem cessantibus non potest disponere de bonis suis tam de fructibus ꝙ de alijs bonis nam lex generaliter dꝫ intelligi.l.j.§.ꝛ generaliter.ff.de lega.prestan.non enim minus dicuntur bona fruct⁹ ꝑcepti ex bonis ꝙ ipsa bona que a beando dicunť.l.subsignatum.§.bõa.ff.de ver.signi.Nec in eis dari potest rõ dr̃ie fingam⁹ ex legato vel donatiõe ab alia muliere fuisse se lucratã mille quis dubitat ꝙ illa non posset alienare fm formam dicti statuti quare autem non idem sit in lucro seu fructibus ꝑceptis ex rebus mulieris non video ꝛ consequenter nõ debemus interpretari statutũ diuersum in eis voluisse statuere.arg.l.a'titio.ff.de verbo.obli.ꝛ.l. illud.ff.ad.l.aqui.cum enim verba statuti non repugnẽt sed proprie verificenť verificari debet ꝛ dispositio.l.j.§.si is qui nauꝫ.ff. de exer.Nec a verbis recedere debemus.l.non al'r.ff.de le.iij.ꝛ ꝙꝙ dura lex seruanda est.l.prospexit.ff.qui ꝛ a quibus imo etiã principaliter dicta lex facta videtur in fauoreꝫ filiorum ne mulieres q̃ semp aduersus propria cõmoda querunt consilia vt dicit tex.in.l. fi.C.de pac.conuen.ꝛ qꝛ varium ꝛ mutabile semp femina.c.forꝫ extra de ver.sig.habeant dãnificare aliqñ filios innocẽtes vñ principalis intentio statuentiũ potius attendi dꝫ.l.si quis nec cãm.ff. si cer.pe.l.qui exceptionẽ.ff.de condi.inde.faciunt no.p Bal.in.l. venia.C.de i ius vocan. ¶ Cõfirmať dicta cõclusio nã fruct⁹ ipsorum bonorũ ab eis producti debent esse eiusdẽ nature si cõsideramus eos vt accessorios ad bõa.nã vt dicit Jo.an.in regula accessorium vt refert ꝛ sequiť ibi Pe.de ancha.in repe.in.j.not.accessorium ex principali productum vel deriuatũ illius efficacie non dꝫ esse cuius est producens seu deriuãs.ꝛ hoc siue loquamur quoad eius in esse productionẽ siue quo ad eius ꝯseruationẽ siue quo ad eius ꝑemptionẽ p plura iura ibi allegata p eosque verba iudicio meo sunt valde notanda ad ꝓpositũ nostrũ nã fructus qui ꝓducunť quo ad conseruationẽ ꝛ ꝑemptionẽ eiusdẽ sunt nature cum ius ipse res a quibus fructus producunť. ¶ Confirmo hoc p casuꝫ singu.l.i.fi.in pe.ver.ff.de reg.reis vbi ptꝫ ꝙ dispositio illi⁹ ti tuli p quaꝫ bona tã immobilia ꝙ mobilia absentis citati annotantur ꝛ construunť.vt si veniat in annum recuperet.interpretať poi num traianum quod vendicat sibi locum in fructib⁹ postea ꝑceptis illo anno qui inter mobilia cõputanť dicit etiã Bal.ad propositum qđ publicatio bonorũ mobiliũ que fit ob pacis violationem vendicat sibi locum in fructibus ita no.Bald.in.c.j.in fi.principij.de pace tenenda in vsi.feudo. ¶ Cõfirmatur dicta cõclusio. Nam propter dispositionem dicti statuti censetur cõstitutum ius in re ipsis filijs in bonis matris quod ptꝫ qꝛ possunt post morteꝫ vendicari a quolibet possessore.l.actionũ.ff.de actio.ꝛ obligatio. vnde videmus in simili quod si aliqua predia sunt mihi obligata fructus etiam percepti ex illis predijs sunt mihi obligati.l.paulus.§.j.ff.de pigno.ꝛ.l.ꝙuis cum multis concordantib⁹ ibi alleg.

in gla. C. in quibus causis pignus taci. contrahi. Et sic ptz q fructus ex re pcepti sunt eiusdez nature cum ipsa re. ¶ Probat etiã dicta opi. nã cum hic sum⁹ in patrimonio mulieris ꝛ sic in re vli
14 clarũ est q † fruct⁹ augẽt ipsam rẽ. l. ita veniũt. §. fructus. ff. de pe. here. vñ dicit Ja. bu. in. l. iubemus. C. ad treb. q fructus cẽsent esse res hereditaria sicut reliquũ patrimoniũ. ꝛ iõ ex eis põt legitima suppleri. ꝛ no. Ang. in. l. centurio. vbi ẽt esset bonus tex. ff. de vul. ꝛ pupil. si ergo censent esse in patrimonio sicut alia bona ergo idẽ est ius i eis ꝛ verificat statutũ. ¶ Preterea nemini dubiũ est p fructus patrimonium augeri vt in iuribus statim alleg. ergo dz esse eiusdẽ nature arg. cum ea erat res principalis. l. etiã cũ ibi plene no. p Bal. C. de iure do. Ad idẽ tex. cum ibi plene no. p Bar. in. l. si cõuenerit. §. si nuda. ff. de pig. acti. cũ si. ¶ Confirmat dicta pclusio. nã videmus idẽ in dote que sapit quãdam vniuersitatẽ. l. qd dz. ff. de impen. ꝛ no. plene p Bar. ꝛ doc. in rubri. ff. so. matri. ꝛ ibi plenissime scripsi ꝛ ponderandum q lz tex. in. l. assiduis. C. q po. in pig. hab. velit q priuilegia dotis hñt locũ tm̃ in dote: vt ptz ibi. in verbo ad dotẽ tm̃. ꝛ tñ habemus q fructus pcepti ex re dotali añ matrimonium vel post: qz pcepti eo constante petunt vna cum dote. qz sunt dos ꝛ habent oia priuilegia dotis vt est tex. ꝛ ibi notãt doctores. maxime Pau. de ca. ꝛ Moder. in. l. si marito. §. si fundũ. ff. so. mat. facit. d. l. ẽt. Et sic ptz q fructus rei habent eadem priuilegia que hz ipsa res. ¶ Postremo hanc ptez confirmo p tex. singu. ad propositum in. l. fi. C. de frumen. vrbis cõstantinop. li. xi. vbi hr q erat deputata certa q̃titas pecunie ad emptionẽ frumenti tẽpore necessitatis quam officiales non poterant minuere: vel in alium vsum cõmittere sub pena dupli. ꝛ tñ dz ibi in fi. q lucrum pueniẽs ex illa pecunia pmittet etiã sub eadẽ dispositione etiã penali. Ergo lucrũ ex re est eiusdẽ nature cũ re ꝛ quo ad dispositionẽ seu alienationem prohibet pprehendit sub eadem dispositione etiã penali.
15 qd est fortius ꝛ dicit singulariter Bar. p illũ tex. q † si liter socios sit contracta societas ad certum tps q sicut non dz minui capitale positũ in societate ita nec lucrũ qz lucrũ assumit sibi naturã quam hz capitale. ꝛ lz Bar. dictam questionez decidat sub dubio forte tñ non minus dz decidere nã vt dicit Ang. per illum tex. in l. in substitutions. ff. de vulg. ꝛ pupil. si doctor cõsuluit p verbũ forte: non minus dz questionẽ decidere, ꝛ bene probat per illuz tex. ꝛ illaz opi. vbi simpliciter sequit insignis doctor do. Jo. de pla. allegat etiam in argumentũ qd hr in regula accessoriũ de reg. iu. li. vi. ergo fortius dicam⁹ in casu nostro in istis fructibus p quos bõa dicunt augmentari q comprehendet sub prohibitione alienationis bonorũ. Et ex predictis ptz rñsum ad oes rõnes in cõtrarium allegatas recte intuenti tamen particulariter rñdendo. ¶ Ad primam respondet q cum casus noster comprehendat in verbis statuti nõ possumus ab illis recedere. l. non alr q̃uis lex sit dura. d. l. prospexit. vt dictum est. Ad secundaz respondet q imo dz statutũ disponere de fructibus cũ dicant bona ꝛ bona augere. ꝛ in dispositione bonorũ includi. vt. s. per multa ostensum est. ꝛ ad illud de patre respectu legitime filiorum rñdet q non esset absurdum dicere q si probaret donatio inofficiosa fructuum q posset rescindi p titulum de dona. cum leges indistincte velint donationes inofficiosas bonorũ rescindi cuz loquant de donatiõe patrimonij ꝛ facultatum quorum appellatione etiam fructus continent. vt. s. est ostẽsum ad hoc l. si totas. ꝛ l. si mater. ꝛ l. pe. C. de inoffi. dona. ergo indistincte possunt intelligi l. j. §. qualiter. ff. de leg. prestan. cum simi. ꝛc. ¶ Preterea de legitima iuris cõis ad quotam de qua agimus non vr bona illatio. qz de iure cõmuni est triẽs vt in aut. nouissima. C. de inoffi. testa. hic vero est dodrans. ꝛ sic lz deberet vt legitima tamen nõ vr qd regulari debeat fm ius commune. ex quo statutum derogat iuri cõmuni in quo ita in terminis decidit bal. in. l. maximũ vitium. C. de lib. prete. ꝛ refert ꝛ sequit. Pau. de ca. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. Et lz Bal. loquit quando statutum derogat iuri cõi. qz minuit. Nos autem sumus quando statutum addendo alr disponit nam dico q etiam tunc nõ interpretat fm ius cõmune vt no. determinat Bal. in. c. cum non liceat extra de prescrip. item saltem dicit vltra ius cõmune igit idẽ dicendũ fm Bal. in. l. ita pudor. C. de adul. sed fortius est qd quo ad in casu nostro strictiori vinculo debet qm mater nõ potest alienare l vita etiam titulo oneroso ꝛ sine fraude als reuocat alienatio: secus autẽ est in patre alienante. Unde dat cautela ad fraudandum filium legitimum qd pater vendat omnia bona p pecuniam det cui vult. vt p Bar. in. l. hereditariũ. C. de bo. aucto. iudi. pos. ꝛ sic saltem quo ad priuationem ꝛ alienationẽ bonorũ p quã legitima minuat diuersa est ratio ꝛ dispositio in vtroqz: ex diuersis ergo non sit illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. ꝛ hec in puncto iuris puto verissima. Concluderem tñ bonum virum arbitrari debere q̃titatem fructuuz pceptorum qui probarent p filium ꝛ videre si vltra victũ notabilis q̃titas fructuuz deberet superesse q si superesse reperirent filij damnificati ꝛ defraudati essent naz nõ obst. oĩ alienationi putarẽ rem a matre ita intelligẽdam vt ẽt si mater aliquãdo magnas fecisset impẽsas in victu ꝛ aliquos ẽt fructus erogasset in pios vsus deberet fieri imputatio in illã quartã ptẽ. sed si deberet superesse notabilis q̃titas. ita q si verificãr nõ inueniur mater in alias psonas erogasse putarem equam ꝛ iuridicam decisionem. s. dictã. Pecauit dicta sint non in puncto iuris in quo puto conclusionem supra firmatã veram sed ex meo capite. ¶ Circa quartam dubitationem indubitanter concludẽdũ
16 arbitros q † p dictam scripturã dationis ꝛ cõcessionis inducatur donatio dicte partis domus qd primo ostendit qz si ponimus dictã dominã scire se non esse in aliquo obligatam domino Mino ex promissiõe sine causa presumit causa donationis vt no. gl. magna in. l. quicum alio. ff. de reg. iur. in. l. ij. §. j. de consti. pe. ꝛ in. l. cuius p errorem. ff. de reg. iur. ꝛ sic etiã datio presumit facta ex causa donationis cum promissio ꝛ datio a pari procedant. l. fi. C. ad l. fal. ꝛ est cõmunis opi. in. l. a titio. ff. de verb. obliga. ꝛ in. l. que dotis. ff. sol. mat. quãdo promissio seu datio fit a sciente que scientia clare probat in casu nostro propter compositionẽ prius inter eos factã p sex menses ante p quã ptz minimẽ fore debitorem dicte dñe Jacobe vnde qz in facto proprio nõ est pprobabilis ignorãtia iuxta no. in. l. fi. ff. pro suo. ꝛ in. l. q̃ q̃. ff. ad vellea. tum etiam qz non erat lapsum tm̃ tps qd presumeret oblinio. iuxta no. in. l. peregre. ff. de acqui. pos. sed qz esset dubium qz non probat stipulationem interuenisse p ea que ponit Bar. in. l. iurisgentium. § quinimo. ad fi. ff. de pac. nisi dicamus q incepit a traditione qz Minus tunc habitabat vt ptz ex scriptis oñ dicti. de la loro habitatiõe. p ea que habent in. §. vẽdite insti. de re. diui. ꝛ sic non sumus in terminis bar. in. d. §. quinimo. imo voluit fortius Bart. in l. y. §. circa. ff. de doli excep. ꝛ in. l. ita stipulatus. ff. de verb. obli. ꝛ plures antiqui quos refert Joã. an. in addi. Spec. in ti. de confes. §. nunc videndũ ver. sed que est ratio. sed qz magis cõmunis vr esse opi. in contrarium quando sumus in dubio ideo hoc vlterius non prosequor. ¶ Cõfirmat ꝛ secũdo qz talis donatio videt colligi ex illis verbis positis in pun. in quibus dz bona voglia. quasi non coacta ꝛ astricta sed ex mera liberalitate que ẽt esse cã ipsius donationis iuxta ea q habent in. l. j. ff. de do. ꝛ in. l. donari. ff. de regu. iur. probat etiã ex illis verbis scripte in quibus apponit pactũ qd minus nõ possit illam vendere vel alienare qd quidem pactum fuisset superfluum si ipsa remansisset dña: verba autem debent aliquid operari. l. si quãdo. ff. de le. j. c. si pape de priuileg. ꝛ p Bal. in rubri. C. de cõtrahẽ. empti. ꝛ maxime dum apponit quãdo non possit dare in pign⁹ ex quo ptz qd voluit dominium trãsferre als pignus vtiqz etiam sine illo pacto non potuisset constitui. l. rem alienã. cum ibi no. C. de pig. acti. Probat etiam ex pacto in quo certo casu reseruat seruitutem vsus que non potest stare cum proprietate sz solet operari translationem dominij iuxta no. in. l. quisquis. C. de do. imo sicut dicimus qd ille qui conducit scienter rem suaz esset donare sz no. in. l. rem aliquã. ff. de acqui. pos. ꝛ in. l. qui rem. C. loca. ita iste q talem seruitutez sibi reseruat. ¶ Confirmatur etiam ex verbo da. Dare enim est dñium transferre. §. si itaqz. insti. de act. vnde dicebat Pe. in l. fundum certo die. ff. de ver. obli. qd lz quis vtit verbo traditur non transfert dñiuz sine cã. l. nunq̃ nuda. ff. de acqui. re. do. tñ qñ quis vtit verbo dare: tunc transfert ꝛ presumit donatio ꝛ hanc opinionem in patre dante filio tenet Bar. de salyce. in. l. si donatio. C. de colla. ꝛ videt glo. in. §. alie. in verbo manifestauerit. insti. de do. ꝛ Pau. de cast. in. l. fi. C. fami. ercis. Sed quid plura ratione coniunctionis personarum presumitur in dubio promissio ex causa donationis fz Jaco. bu. ꝛ Bal. in. l. generaliter. C. de non nu. pec. ꝛ l. si seruus cõmunis. ff. de do. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ in dãte seu tradente decidit Bar. in. l. cum quis. ff. si cer. pet. ꝛ Mod. i l. que dotis. ff. solu. mat. vnde ex maxima cõiunctione psonarũ cũ alia cã non appareat presumit donatio tradit etiaz in. l. a titio. ff. de ver. obl. ¶ Postremo etiam confirmat qz dicta dña Jacoba
17 non solum dixit se dare sed etiam concedere: verbum † autem concedo non apparente alia cã inducit donationem vt est tex. cuz gl. ꝛ ibi hoc tz Bar. in. l. vxori. §. fi. ff. de leg. iij. Ad idẽ tex. in. l. prohibere. §. plane. ꝛ pbat in. l. ad eum in princ. ꝛ ibi ponderat Jmo. post Bart. ff. de dona. ꝛ tz Guil. de cu. in. l. quis ergo casus. ff. de pecu. Bal. in. l. cum virum. C. de fideicom. ꝛ do. Abb. in. c. cũ venerabilis. de exceptio. nisi ex circũstantijs de alia causa appareret de quo articulo etiam tangit Bal. in. c. titius si de feu. fuerit contro. inter do. ꝛ agna. ꝛ Ang. in aut. de non alie. §. qz vero. Bal. in. l. non ambigitur in fi. ff. de legi. ꝛ aliquid per Bar. in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cã mortis. ꝛ p Jmo. in. l. cum pater. §. pater pluribus. ff. de lega. ij. ꝛ maxime propter verba geminata dare ꝛ cõcedere p no. in. l. balista. ff. ad trebellia. vnde ex omnibus simul iunctis saltem ꝛ etiam vt actus potius valeat q̃ pereat. iuxta. l. quotiens. ff. de re. dub. clarissime concludendum arbitros dictam dominam Jacobam donasse Mino dictam partem dicte domus. ꝛ hec de quarta. q. ¶ Circa quintam ꝛ sextã dubitationem cõplectẽdo ambas
18 pro aspectu eius visum fuit q † dicta pars domus donata cõputaretur

taret in dictas tres quartas. Nā p̄dictum statutū tanq̄ odiosum vr̄ restringendū vt dcm̄ est. Ergo satis dicat̄ satisfactū statuto si Minus habeat tres quartas quibus non dicetur priuat⁹: nā statutū nō simpl'r ꝓhibet alienationē sed talē qua filij priuent̄ trib⁹ quartis. Sed p talē alienationē factā filio posito qd̄ censeat̄ cōputata in tres quartas filius nō priuat̄ vt vult statutū: ergo vr̄ verificari verba: igitur ꝛ dispō. l. j. §. loquit̄. de fluminib⁹. atē vr̄ verificari meus q̄ plurimū attendit̄. l. cū mulier. cū ibi plene no. ff. sol. ma. ꝛ maxime hoc fiat vt statutū odiosum restringat̄ iuxta no. in d. l. oēs populi. ꝛ in c. cū dilect⁹. de cōsuetudine. ¶ Cōfirmat̄ ꝛ secūdo qꝛ dicta dn̄a Jacoba tenet̄ mino ex cā necessaria inducta ex
19 dispōne legis municipalis. ergo videat̄ †donasse aīo compensandi in tale debitum necessarium per text. ꝛ ibi no. in auḟ. preterea. C. vnde vir ꝛ vxor. ꝛ per not. in. l. hmōi. §. cum pater. ff. de leg. j. et in. l. si cū dotē. §. si pater. ff. sol. ma. ꝛ hoc maxime vt sepius dixi vt statutum tanq̄ exorbitans ꝛ odiosum restringatur. ¶ Cōfirmatur ꝛ tertio vt dicamus qd̄ ad minus per dictā alienationem dicatur exhaustū patrimoniū ita quod nunc debeant̄ tres quarte ex eo qd̄ supfuit deducta dicta parte domus sicut fieret nunc cōputatio legitime si tm̄ de iure cōi legitima deberetur p id qd̄ hr̄ i l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. testa. ꝛ. in. l. cum queritur. ꝛ in auḟ. nouissima. C. de inoffi. testa. quasi fuerit facta alienatio extraneo cū consensu filij qui potuerūt suo fauori renunciare ꝛ preiudicare sibi. l. si quis in cōscribendo. C. de pac. ar. l. cum pr̄. §. libertis. ff. de le. ij. ꝛ. l. codicillis. §. insulā. eo. ti. ꝛ eius qd̄ hr̄ in. l. si fundum per fideicōmissum. in prin. ff. de le. j. cum si. ¶ Distū nō obstātib⁹ ꝯtrariā sniam existimo veriorem qꝫ nullo mō imputet̄ in dictas tres quartas: sed in quartā de qua mulier pro suo arbitrio potest disponere. hec autē cōclusio primo ꝓbat̄ arguēdo a cōsequēti de structo qd̄ est validū arg. vt in. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. nā ex q̄ talis donatio vꝫ in vita ꝛ illa deberet in partem debitam imputari sequeretur qd̄ deberet etiam cōferri si daremus plures liberos matri succedere hanc doctrinam tradit tex. in. l. illud. in prin. C. de colla. que vniuersaliter procedit in his que in vita concessa tenent vt ibi declarant gloss. ꝛ doc. sed clarum est qd̄ donatio facta filio a matre nō conferret̄ nisi specialiter esset dictū vel rōne equalitatis seruande fm̄ qd̄ probat tex. in. d. l. illud. §. fin. ꝛ ibi no. ergo datur intelligi qd̄ nō imputetur in portionem debitā. ¶ Cōfirma-
20 tur ꝛ scd̄o †qꝛ nō possumus negare quin nō sit portio debita filijs ꝛ quasi quedam legitima augmētata prout dicit Bal. in termi- nis nostris in suo consilio qd̄ incipit in xp̄i nomine amen. in questione que vertitur. vbi voluit in tali statuto quod sicut pr̄ nō pōt etiam disponendo ad pias causas disponere in preiudicium legitime de iure cōi. vt in auḟ. si qua mulier. C. de sac. san. eccle. ita nō potest disponere in preiudicium huius legitime augmētate. Idē consuluit Bal. in consilio qd̄ incipit. in noīe dn̄i. visis actis ꝛ actitatis. Idem consuluit Cal. in consilio qd̄ incipit in dei nomine sū per puncto transmisso. idem etiam cōsuluit Cal. in alio cōsilio qd̄ incipit lex municipalis. Idē tenet Do. de sancto Gemi. in. c. fi de immu ecc. lib. vj. vbi allegat Ge. de sen. ita ꝯsuluisse. ꝛ ita alias con-
21 sului. Sed clarū est †qd̄ donatio inter viuos que valet in vita nō imputetur in partem legitime debitam nisi hoc fuerit expressum vt probatur expresse in. l. si non mortis. in prin. ff. de inoffi. testa. et in. l. si quando. §. ꝛ generaliter. C. de inoffi. testa. vbi hoc cōiter tenetur. ꝛ tꝫ gl. cōiter approbata in. d. l. illud. in prin. ꝛ Bar. ꝛ doct. in. l. in quartā. ff. ad. l. fal. ꝛ Bart. in. l. j. §. sed nec castrense. ff. de colla. bo. ꝛ Cy. ꝛ Bal. in. l. sancim⁹. in prin. C. de inoffi. test. ꝛ Bart. in. l. peto. in prin. ff. de lega. ij. ergo eodem modo in portiōe nostra debita ex forma statuti. ¶ Sed instabit quispiam dicēs qꝛ si fuit expressa donatio fateor qd̄ illa nō imputaretur vt dictum est: sed in casu nostro res fuit simpliciter data a filio nullo expresso titu. Ergo videtur in partem potius concessa q̄ donata sic videt̄ tex. ꝫ in intellectū Bart. p quē limitant̄ omnia superiora in. l. cū quo. §. fi. ff. ad. l. falcidiam. quem ita intelligit Bar. in. l. j. §. vel parēs. ff. si ge a parente fuerit manumissus. ꝛ est singularis limitatio fm̄ Imol. in. l. titio cētū. §. titio genero. ff. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ sequit̄ Paul. de cast. in. d. l. in quartam. ꝛ in. l. si qꝛ. §. ꝛ gn̄aliter. ꝫ hoc ꝓcederet qꝛ simpl'r res fuisset tradita filio secus qꝛ filio sunt data vt dicebat Saly. i. l. si donatio. C. de coll. cū si. allegatis i p̄cedēti dubio. Itē secus si sunt cōcessa: qꝛ verbū cōcedo inducit donationē. d. l. vxori. §. fi. ꝛ ibi bar. ff. de le. ij. cū si. supra allegatis: ꝛ multo magis ex q̄ in casu nostro dixit se dare ꝛ cōcedere per no. in. l. ballista. ff. ad trebel. iūctis etiā alijs coniecturis supra deductis in precedēti dubitatione ꝛ. j̄. deducēdis. ꝛ cōclusiue ex multis ostensum fuit matrē voluisse donare ꝛ sic nō concedere in partem: satis enim etiam dicitur expressa donatio que manifeste colligitur ex mente vt in. l. pretor. in principio. iūcta gloss. in verbo expressum ff. de noui ope. nū. cum ibi plene no. per Ange. ꝛ Moder. ꝛ maxime qꝛ lex hoc casu magis considerat effectum quam modum donandi. argumē. eius quod habetur in. l. si mater. C. de insti. ꝛ substi. sub cōdi. fac.

ꝛ per Bar. in. l. gall⁹. §. ꝛ qd̄ si tm̄. ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ in illo articulo an intersit qd̄ ex eq̄pollētibus fiat. ¶ Confirmat̄ ꝛ tertio nā lꝫ in dubio illud qd̄ dat̄ p viā legati videat̄ factū aīo cōpensandi in debitū necessariū vt supra p̄ 2ͣ parte dictū est: tn̄ secꝰ qꝛ aliquid inter viuos donat̄: qꝛ tūc nūq̄ cōpēsatur cū debito necessario. l. et §. si debita. ver. ꝫ si nō mortis. ff. de bo. lib. ꝛ in. l. si vero. ver. ceterū ff. eo. ti. qd̄ ēt ptꝫ ex his q̄ supra de legitima dicta sunt. ¶ Probat̄
22 ꝛ quarto †qꝛ q̄q̄ dici soleat cōpēsationē fiendā cū debito necessario illud ꝓcedit qꝛ est debita quantitas ꝛ relinquitur quantitas.
23 †Et sic debita sunt hincinde compensabilia: sec⁹ si est quātitas debita ꝛ cōcedit̄ spēs vel eꝯ vel est debita spēs concedit̄ quātitas qꝛ tūc nō hr̄ illa cōsideratio an debitū sit necessariū vel volūtarium: sed nūq̄ intelligit̄ factū aīo cōpensandi p no. in. l. fi. C. de cōpen. et in. l. plane. §. ꝫ si nō corpus. ff. de le. j. ꝛ ita decidit Bal. in. l. qm̄ in prior⁹. C. de inoffi. testa. idē tenet Oldra. Bar. ꝛ Paul. de ca. ꝛ Bal. i. l. hmōi. §. cū pr̄. ff. de le. j. in solutiōe quā dant ad. l. si pr̄ pro filia. ff. de colla. do. ꝛ Bal. in. l. filia legatorū. C. de legatis. ꝛ bal. in l. si vxor. C. de bonis auḟ. iud. pos. Idē Ang. i. l. videam⁹. §. ex cā. ff. de vsuris. ita alias fuit cōsultum p solēnes doctores: ꝛ lꝫ domi. Jo. de imo. in. d. §. cū pr̄. ꝛ in. l. si cum dotē. §. si pater. ꝛ Lud. ro. in auḟ. preterea. C. vnde vir ꝛ vxor. ꝛ pleriq̄ Moder. cōtrariū tenēt tñ nō esset forte recedēdū ab opinione tantorum virorū in iudicādo ꝛ cōsulendo. ¶ Preterea illa materia qd̄ vr̄ factū aīo compensandi loquit̄ in legato qd̄ est exigendū eo tp̄e quo etiā debitū necessariū est exigibile: at nos sumus in casu in quo est donatū illo tēpore quo debitū necessariū nō est exigibile: imo poterat non exigi si Min⁹ predecessisset matri: igitur nō sumus i materia in qua extrema hincinde sint compēsabilia cū ante cōditionis euentum nullū esset debitū necessariū. l. quoties. ff. de ver. ob. ꝛ. l. cedere dies ff. de verb. obl. imo fortius qꝛ est debitum in diē ex vna parte ꝛ ex alia purū nō cadit compensatio. l. quod in diem. ff. de compensa. facit regula. l. querūq̄. ff. de compensa. Si enim adhuc nō euenit dies cessat ratio pp̄ quā presumitur animus compensandi cū debito necessario qꝛ ex quo tūc nō necessitatur nō hꝫ locū illa regula quod in necessitatibus nemo liberalis existit. l. rem legatam. ff. de adimen. leg. vnde ad propositū redeūdo aut volumus dictam rē donatam imputari in partē debitā per viam imputationis ꝛ hoc fieri nō pōt cum donatio simplex inter viuos non imputetur: aut per viam compensationis in debitum necessariū: ꝛ hoc min⁹: igitur relinquitur qd̄ dꝫ dicta donatio imputari in quartam in qua disponere pōt. ¶ Confirmat̄ ꝛ quinto: nam dicta domina Jacoba nō ꝯcessit dicta bōa simpl'r ꝛ sine onere sicut debent̄ tres quartę: ꝫ cum multis oneribus ꝛ conditionibus: filius aūt debet hr̄e tres quartas sine aliquo onere ꝛ sine aliqua conditiōe vt pꝫ ex forma statuti ita a multo tp̄e ꝛ citra interpretati. Ex quibus pactis dicitur intelligi qd̄ ꝛ mater concessit ꝛ filius accepit de his bonis de quibus mater poterat disponere ꝛ qualscūq̄ cōditiones ꝛ que cūq̄ onera adijcere iuxta. l. in traditione: cum materia. ff. de pac. ꝛ in. l. quoties. C. de donatio. que sub modo. ꝛ per totum. nā quando actus est equiuocus ꝛ dubius in vtranq̄ partem ex signis fit discretio. nā per institutionem heredis testm̄ a codicillo dignoscitur. l. nō codicillū. C. de testa. ꝛ sic in simili ad interpretandum an donatio sit cā mortis vel inter viuos ex pactis ꝛ cōditionibus appositis conuenientibus alteri ipsorū dignoscit̄: vt tradit̄ in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. causa mortis. ꝛ plene in. l. que dotis. ff. so. mat. Nec placet si dicatur qd̄ oīa onera videant̄ apposita occasione dicte dn̄e Jacobe dum vixerit ꝛ cōsequēter dicant̄ expirare ea mortua quasi cessante causa oneris cesset onus: argumento. l. a filia. §. alūno. ff. ad treb. cum si. ꝛ regula. l. adigere. §. quāuis. ff. de iure patro. ꝛ. c. cum cessante. extra de appel. quoniam pactū quod Minus partem domus nō possit alienare videtur factū vt dicta domus remaneat forte in familia: ꝛ consequenter Minus etiam hodie censetur obligatus non alienare heredibus dn̄e Jacobe ꝛ sic nepotibus ꝛ filijs suis. l. si pactum. ff. de probatio. facit. l. ij. cuꝫ ibi notatis. C. de pactis inter empt. ꝛ vend. Item domina Jacoba apponit pactum quod mortuo Mino res ad eam debeat reuerti: nomine ipso mortuo debebit reuerti ad ei⁹ heredes lꝫ p̄mortua sit dn̄a Jacoba qꝛ ēt obligatio cōditionalis ex cōtractu inter viuos ad heredes transmittitur. §. ex conditionali. institu. de ver. ob. Ex dictis ergo pactis ostenditur qd̄ voluit disponere de quarta de qua poterat ꝛ in qua poterat tales cōditiones ꝛ talia onera apponere: vnde licet mater potuisset disponere donando quod in quartam imputaret̄ si hoc nō fecit sibi dici potest viam quā elegisti hec tibi pateat. l. si mulier. in fi. cum ibi notatis. ff. qd̄ me cā. l. habeat. ff. de institō. si enim voluisset vtiq̄ expressisset. l. vnica. §. finautem. in verbo nam sicōtra volebat nulla erat difficultas disponere. C. de cadu. tollen. facit tex. in. c. ad audientiam. extra de decimis. ¶ Postremo hec cōclusio probatur nam dictum statutum nō simpliciter considerat quod filij nō dānificentur in tribus quartis: sed a principio tollit potestatem disponendi ne cōtinge-

re possit in aliquē euentū filiū dānificari cū statutū dicit nō possit relinquere donare vel vendere vel alienare: ita qd filij q remanserit possint priuari: nam per dicta verba nō possit statutū censetur resistere actui ab initio ꝛ redditur actus nullus adeo qd non oritur neqꝫ ciuilis neqꝫ naturalis oblīo. C. q̄ res vendi. nō pōt. p totū. ꝛ. l. §. ꝛ. ii. C. ne liceat metroco. babi. lib. xi. ꝛ. l. quēadmodū. C. de agri. ꝛ censi. co. li. ponit Bar. in. l. cū lex. in. ii. col. versi. his pmissis. ff. de fideiuſ. Item statutū p dicta verba possint priuari: statutū nō solum considerat si īspecto pn̄ti statu tp̄e alienatiōis filiꝰ posset esse in dāno sed etiā si inspecto futuro euentu in euentū alicuius cōditiōis: † verbū enī possint est extensiuū in futurū. l. si ita qs. ff. de le. ii. Tradit Bar. in. l. q rome. §. duo fratres. in. vii. q. ff. de ver. obli. Et sic nō solū cōsiderat possibilē priuationē filiorū inspecto pn̄ti statu: sed ēt inspecto futuro euētu: ꝛ sic vbicūqꝫ in aliquē euētū pt cōtingere talis priuatio sequit̄ qd censet̄ phibita dispositio ꝛ alienatio: ſꝫ demū casum nostrū vnico filio tres quartas donare: certe si ipse solꝰ posset superesse nō esset phibita: sed nōne pōt plures nasci postea in quorū preiudiciū tēderet dicta alienatio. Itē si daretur filie femine nōne pōt masculꝰ pmori: ꝛ sic tēderet alienatio in preiudiciū feminarū q succedūt non extantibus masculis. Sit ergo ꝫclusio qd statutū denegat potentiam ꝛ sic inducit actꝰ nullitatē iuxta no. in. c. i. de reg. iur. lib. vi. Quibꝰ statibꝰ infert̄ qd cōmuniter potius censetur donasse rem permissam quā prohibitā. iuxta tex. ꝛ ibi no. in. l. marcellus. §. res q̄. ff. ad tre. itē vt actus potiꝰ valeat q̄ pereat: argumen. l. quoties. ff. de reb. dub. ꝛ. l. quoties. ff. de ver. sig. ꝛ ne videat̄ viā elegisse per quam iudicium suū impugnari possit. l. iii. ff. de testa. militis. ¶ Preterea statutum vult qd reliq̄ tres partes nō alienate inter filios diuidantur: nec distinguit sit facta alienatio in filios vel alios: ergo generaliter dꝫ intelligi. l. i. §. ꝛ generaliter. ff. de legat. prestand. xix. dist. in. si romanorum.

25 † Quoniam nec filius in quem facta est alienatio censetur respectu rei alienate sibi debite in spe illicui suo iuri renunciare: vt est tex. cum gloſ. not. in. l. si a substituto. ff. de lega. i. ꝛ in. l. iii. ff. ad. l. fal. ꝛ ponit Barto. dum allegat dicta iura in. l. que dotis. ff. solu. ma. ꝛ Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. in. xiii. q. facit illud quod dicimus de illo qui est obligatus restituere in euētum: nā res primo alienate cadunt in quartam de qua potest libere disponere vt nutat̄ in dicta. l. marcellus. §. res que. et in auf. res que. C. communia de leg. Et ex predictis sunt soluta omnia argumenta in contrariū facta. Laus deo omnipotenti.

¶ Consilium. xci iij

1. ¶ Protocollo qñ standum sit.
2. Instrumentum per quot testes reprobetur.
3. Fideiussio presumitur facta illi cuius interest.
4. Notarius potest suū protocollū extendere ꝛ in eo apponere oīa que sunt de natura contractus ꝛ est magis communis opinio.
5. Notarius potest corrigere protocollum.
6. Notarius quando possit se corrigere.
7. Consuetudo scribentium probatur per libros.
8. Tabellioni statur etiā si testis contradicat tabellioni vbi necessario nō requiruntur testes.

Prestantissimi ꝛ iustissimi

Iudices in causa validitatis instrumenti: in qua pridie in allegationibus multa fuerunt allegata rem ipsaꝫ quambreuius potero perstringam. plura allegantur cōtra istrumentum per que dꝫ qd adeo vacillat fides instrumenti qd pronunciandum est instr̄o nullam fidem adhibēdā. Primo allegatur qd publicum instr̄m differt n protocollo ꝛ originali scriptura in duobus Primo in publico dꝫ qd dicti officiales declarauerunt q̄ntitatē pro q̄ fideiussores deberēt intercedere. Secundo qꝛ dicitur q̄ fideiusserunt presentibus officialibus ꝛ recipientibus que duo nō

1 reperiuntur in protologo. ergo cum † differant standum est originali ꝛ non publico. tex. est ꝛ ibi gloſ. Jac. de bel. ꝛ Angel. in auf. de tabel. §. fina. Barto. Bal. ꝛ Imo. ꝛ Pau. de cast. in. l. sempronius. ff. de leg. ii. ꝛ Bal. in. l. iperator. ff. de statu hom. Bal. in. l. nostram. C. de testib. cum alijs multis vulgaribus que omitto.

¶ Secundo nam ad confectionem publici instrumenti requiruntur testes: gloſ. est in. l. generali. C. de tab. lib. x. traditur in auf. de tab. §. nos autē. ꝛ tradit Joā. an. post Ni. de mat. in addi. Spe. in rub. de instru. editi. ꝛ fide Item requiruntur saltem duo testes: vt tradit Jo. and in loco prealligato. ꝛ est text. in. l. vbi numerus. ff. de testi. tradit plene Barth. de saly. in auf. sed nouo iure. C. si cer. pe. Sed cum in casu nostro duo tantum reperiantur descripti testes pꝫ quod vnusquisqꝫ est de necessarijs descriptis in instrumēto: vnde succedere videt̄ cōis doctrina doctorū qd ex quo vnus ex duobus dictis testibus dicit se non interfuisse quod euacuetur fides instrumenti: vt concludit Bart. Bal. Ang. ꝛ Imo. in. l. q. §.

si quis neget. ff. quemadmo. test. aperi. ꝛ do. Ant. ꝛ alij in. c. cum Joā. eremita. ff. de fid. instr. traditur in. l. in exercendis. C. de fide instr. ꝛ sic vr̄ qd dictum instr̄m non pbet. ¶ Tertio allegatur q̄ dictuꝫ instr̄m quod in protocollo vr̄ additi testes diuersio atramento quod arguit suspitionem per no. in. c. inter dilectos. extra de fide. instr. ꝛ maxime quia vr̄ additi supra lineam ꝛ sic vr̄ protocollum quodammodo vituperatuꝫ per id quod habetur in. l. edicto. C. de edi. diui adri. tol. item quia testes sunt in fine protocollis cōtra stylum qd ēt arguit suspitionem per not. p Bal. C. in ꝫstitutioe codicis ordinis. Quarto qꝛ in instr̄o dꝫ de p̄sentia officialiū: ꝛ duo ex testibus partis aduerse videntur probare qd officiales ibi non erāt: vꝫ primus dicit se fideiussisse qui nō vr̄ posse reprobari tanq̄ deponat in facto pprio ex quo vtiqꝫ fatetur fideiussionem per eum factā: ꝛ sic non obstat qd hr̄ in. l. nullus. ff de test. cū si. item vr̄ hoc deponere tertius testis ipsorum. vñ vr̄ succedere do-

2 ctrina q̄ hꝫ qd † per duos testes reprobat̄ istr̄ꝫ vt no. Jo. an. Cal. ꝛ do. Ant. in. c. cū Jo. eremita. de fi. inst. ꝛ spec. in tit. de inst. cau. ꝛ fide. §. rest at ver. sed q̄ro. vel dicamus hoc relinq arbitrio iudicis put dicit Bar. post Nico. de ma. in. l. ii. §. si qs neget. ꝛ do. Car. in c. cū Jo. ꝛ sic ex hoc solo vel iūctis superioribus iudex habeat arbitrari qd huic instr̄o nō sit adhibēda fides ꝛ hec fuerūt fūdamēta ipsorum principalia additis postea quibusdā de quibus. j. fiet mentio. ¶ Sꝫ his non obstantibus ꝫclam sīlam veriorem ēt existimo quod imo dicto publico instr̄o sit fides adhibēda. ꝛ p fundamento dico qd publico instr̄o in dubio statur donec ꝫtrium pbetur. l. cum precibꝰ. C. de proba. vnde restat tm̄ rñdere nd argumenta in contrarium facta. ¶ Circa primum fundamētū partis aduerse qd videbit̄ magis obstare pro maximo fundamento nr̄o Ego pmitto quod officiales sunt illi qui vigore statutorū hñt probare approbare taxare ꝛ recipere ipsas fideiussiones. qd teneātur approbare ꝛ taxare probatur qd statutum positum sub rub. de mercede reuenditorū in ver. adijcientes. ꝛ hoc nō diffitet̄ nec diffiteri potest pars aduersa Quod aūt teneātur recipere ondītur ex forma eiusdem statuti. Item per statutuꝫ positū sub rub. de pena officialiū ꝫsulis q̄ ambo statuta dicūt qd fideiussores sunt p̄stādi apud offm̄ consulis: ergo ipsis consulibus p̄stādi sunt. nā p̄stare fideiussorem apud officium iudicis nihil aliud est nisi ipsi iudici p̄stare. casus est in terminis in. l. cum pro quo. in. f. rñso. et ibi hoc no. Bar. Bal. ꝛ oēs. ff. de ta ius vo. ꝛ est tex. in. l. emancipari. ver. apud proconsulem. iūctis que ibi no. Ange. post Pe. ff. de adop. Et hoc idem voluit ēt aliud statutum sub rub. qd oēs artifices. ꝛ lꝫ idem statutum circa medium videatur innuere quod receptio ptineat ad notariū dico qd recte intelligēti loquit̄ de nudo ministerio scribendi illas fideiussiōes p quo recipit certam mercedem ꝛ si receptio fieri debet ab officialibꝰ ꝫscriptura a tabellione. ꝛ hec est noua interpretatio per quam idem statutum nō vr̄ se inconti nenti corrigere iuxta. l. nam ad ea. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ cū alijs statutis cōcordat per id quod hr̄ in. l. i. C. de inoffi. do. ꝛ in. c. cum expediat. extra de elec. ſꝫ habemus statutum in spē in istis reuenditoribus quod teneātur prestare apud offm̄ cōsulis: ꝛ sic ipsis vt dictum fuit. Ergo quicqd aliud diceret statutum generale attendi deberet statutum in specie: vt in regula generi per speciē: extra de re. iur. Ponunt Bar. ꝛ doc. in. l. oēs populi. ff. de iust. ꝛ iu. tradit bar. in extrauagāti ad reprimēdam in verbo nō obstantibus ¶ Preterea nonne liber est officialium ꝛ p cōsequēs ondītur ibi esse descripta negocia ꝛ gesta ab officialibꝰ: hoc probat proemiū libri quod dicit introitus officij consulis primi successores ꝛc. ex quo datur intelligi quod ibi sunt descripta negocia ꝛ gesta ab officialibus prout decidit Bar. ꝛ Bal. in. l. si patruus C. cōmunia vtriusqꝫ iud. Et est bonus text. in regula. ✝. initium constōnis demonstrat. ff de iuris ꝛ fac. igno. quem ad hoc allegat. d. Ant. in cle. i. de elec. Ad idem text. ꝛ ibi Bart. ꝛ alij in. l. fi. ff. de here. insti. ꝛ Bal. in. l. vt liberis. per illum tex. C. de colla. cum si. ¶ Ex qbꝰ infertur nunc ad propositum nr̄m q̄ ēt si nō appareret publicum instr̄m ꝛ tñ ex solo protocollo ostenditur quod tales fideiussores fuerunt recepti ab officialibus. nam cum in protocollo appareat scripta fideiussio prout solite sunt scribi nec appeat an fuerit prestita qꝛ hoc in protocollo non exprimitur dico qd cēsetur prestita ꝛ ita presumitur p istis officialibus cum ille sit liber officialium p ea q̄ pxime dixi maxime allegādo Bar. ꝛ Bal. in. d. l. patruus. ¶ Cōfirmatur hoc p tex. in. d. l. cū p quo. in. ꝗ. rñso. per quem dicit

3 ibi Bar. qd † si apparet fideiussio apud acta videtur facta officiali vel parti. ſꝫ in casu nr̄o cū partibus abñtibus fuit scripta relinquitur qd cēnset̄ facta iudici. hoc idē clarꝰ voluit Ang. ꝛ ēt Gu. quē referunt ꝛ sequūtur Bal. ꝛ Pau. de ca. q oēs cōcludūt qd si nō constat cui fuerit facta p̄sumit̄ officia l ad hoc tex. inst. de stip. seruo. §. i. ꝛ text in auf. si qn̄. C. de consti. pe. vbi pꝫ qd impersonalitas ex persona creditoris seu recipientis nō vitiet stipulationem: vñ dn̄t ibi no. ad propositū Cy. Bal. Bar. ꝛ Saly. quod si apparet facta pmissio ꝛ nō apparet cui intelligitur facta illi ad cuius

officium

officiū spectabat stipulari nōie illi⁹ cuius interest. ¶ Accedat nā cū iuxta cōsuetudinē simplr̄ fit scripta fideiussio ī ea intelligit̄ ōis solēnitas a iure ꝛ a statutis reqsita: casus est no. in. l. manumissio ꝑ lictores. ff. de manumis. vindi. ꝑ quē ad ꝓpositū dicit notanter do. Benedict⁹ de plūbi. qḋ si iuxta cōsuetudinē a castellanis dati sunt fideiussores apud offm̄ q passi sunt se describi ꝛ nihil dixerūt nō redarguit̄ tabellio q cōficiēdo instr̄m dicit ipsos ꝑ stipulatione ꝓmisisse. qs ergo nō videt ꝙ cū idē effect⁹ cōtineat̄ in publico q virtualr̄ ꝯtinebat̄ ī ꝓtocollo nec cēset̄ mutata substātia ꝓtocolli ꝙ potuit ab eodē tabellione dicto mō instr̄m publicari put cōcludit no. Bal. in. l. cū ꝓponebat̄. ff. de leg. ij. nec hoc casu aliqs ꝯ dicit. ¶ Preterea cū alie fideiussiones eiusdē libri ꝛ in alijs libris ita descripte fuerint recepte ab officialib⁹ quare nō iste non video rōnē. Nā a solitis validū est arg. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. cū si. ꝛ si dicat̄ de declaratiōe ꝗtitatis nihil ī ꝓtocollo. r̄ndet̄ dupliciter. Pᵒ qḋ ex quo fideiussores ꝑ dicta ꝗtitate fuerunt recepti satis vident̄ declarasse ꝑ ea ꝗtitate eos admittēdos sicut dicim⁹ ꝙ si nō ob. exceptiōe iudex vltra ꝓcedit censet̄ sup ea ꝓnunciare iuxta no. in. l. a ꝓcedēte. C. de dila. ꝛ in spē est. tex. cū gl. in. l. si ab arbitro. ff. qui satisda. cogan. vbi eoipso qḋ fideiussores recepti a iudice nō sunt reprobati cēsentur approbati. allegat ibi glo. ī fi. l. si filius. ff. ad mace. ergo eoipso qḋ officiales receperunt dictos fideiussores censentur ipsos approbasse. ¶ Preterea cū dicta fideiussio simpliciter ꝛ pure scripta sit prout solite scribi censentur omnes solēnitates interuenisse. vt est casus in. d. l. manumissio per lictores: ꝛ ꝯ̄r dictam puram ꝛ simplicem scripturam poterit notarius extendere ex quo non immutauit in effectu substantiam prime scripture: sed potius primam scripturam simpliciter ꝛ obscure scriptam dr̄ declarasse: promittitur aūt tabellioni verba sua obscura declarare. regula est quā posuit gl. ord. in. l. ab executore. in princ. ff. de appel. Et hec oīa confirmātur manifesta rōne. Nam cū protocollum fuit breuiter ꝛ simpliciter scriptum cū dictiōe ꝛc. † potuit notarius idem qui scripsit ꝛ extendere suum protocollum et apponere oīa que sunt de natura ꝯtractus ꝛ oēs clās solitas ꝛ cōsuetas put est magis cōis opinio Bal. Ang. ꝛ Moder. i. l. gall⁹ §. idem credendum. ff. de lib. ꝛ posth. quicquid ibi dixerit Bart. ꝛ tenet Joā. an. in addi. spe. §. responso. ver. quid si imbreuiatura. ꝛ Bar. in rub. C. de fide instru. ver. iiij. quero. ꝛ Bald. in. l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. ff. de iureiur. cum ergo ſm naturā act⁹ sit quod officiales recipiant ꝛ approbēt potuit ad istū effectū instrumentum extendere: vnde dicit no. bal. in. l. cōtractus. C. de fi. instr. qḋ notarius pōt extendere protocollum ceterarū ſm discretionem suā: dicit ēt no. do. Ant. in. c. cum ꝑ. tabellio. de fi. instru. qḋ notarius potest ex suo testimonio extēdere: qꝛ est certus de sua intentione: vnde sicut statur declarationi iudicis de sua intentiōe vt patet in. d. l. ab executore. in prin. ita videtur standum declarationi notarij. facit qꝛ in his que dependent ab animo statur assertiōi nostre nisi sit non verisimilis vel cōtra se habeat iuris dispositionem: vt in. §. aite. insti. de actio. ꝛ no. Barto. in. l. inter omnes §. recte. ff. de furtis. ꝛ no. gloss. in cle. presenti. de censibus. ꝛ Bal. in. l. cum proponas. C. de nauti. feno. nisi ergo notarius ponat in instr̄o extenso aliquid non verisimile vel quod ius presumat ꝑtes noluisse creditur sibi. ꝛ ſm predicta eneruatur in totum primum fundamentū in cōtrarium factum. qḋ etiam alia via tolli pōt: nā potuit † notarius put asserit se fecisse incōtinenti vel intra modicū tp̄s corrigere protocollū. prout no. Spe. in ti. de instru. edi. §. instr̄ꝫ ver. sed nunqd confecto. ꝛ no. Joan. an. in data sexti libri. ꝛ bart. in. l. si librarius. ff. de re. iu. ꝛ l. imperator. ff. de statu ho. ꝛ Cano. in. c. ex literis. de fi. instru. Presumitur etiam sicut ipse affirmat ꝙ ꝑ modicum tp̄s ꝛ sic tp̄e promisso fuerit factum potiusꝙ ex interuallo: ꝛ sic tp̄e prohibito: vt no. Bar. in. l. nō solū. §. sed vt probari. ff. de no. ope. nun. ꝛ Bald. in. l. j. in. ij. colū. ver. ꝛ scias. C. de impub. ꝛ alijs subst. salx. in. l. matrem. C. de ꝓba. do. Abb. in. c. in presentia. de proba. ¶ Et si dicatur quō hoc patet qḋ animo corrigēdi: dico qḋ cōstat ex assertione tabellionis cui in hoc standum de intentione sua ꝛ maxime qꝛ hic est optimus modus corrigēdi. nā vt singulariter dicit Joan. an. referendo Ni. de mata. in additio. Specu. in ti. de instru. edit. in. d. versi. sed nunquid. quādo notari⁹ videt se errasse melius est qḋ conficiat nouū originale protocollū vel instr̄m ꝙ primū corrigere: ne resultet ex illis cancellationibus aliqua suspitio. ꝛ sic patet qḋ notarius potest corrigere conficiendo publicum instr̄m et non tangendo protocollum. concordat ꝙ no. voluit. Bald. in. l. imperator. in pe. col. ver. sed nūquid. ff. de statu ho. vbi vult qḋ per vnum instr̄m manu eiusdem probat̄ error alterius instrumēti qñ hūt se per plus ꝛ minus: vt ibi latius per eum. Cōfirmatur per id qḋ cōsuluit do. Abb. in suo cons. liij. qḋ incipit. Casus cōtingētia. vbi vult qḋ ēt in scriptis priuatis quibus adhibenda sit fides manu eiusdem qñ vna est plenior altera stat̄ pleniori: allegat tex. cum glo. in. c. cum Jo. eremita. de fi. instru. ꝛ qḋ habetur in. c. periculose. de peni. dist. j. ꝛ qꝛ de facili inducitur obliuio. xxiij. dist. ¶ Preterea cōfirmat̄ qꝛ cū tabellio affirmet se errasse ꝛ correxisse potius hoc esset presumendū ꝙ qḋ voluerit addere: ꝛ sic falsum cōmittere: vt est tex. ꝛ ibi notant Bar. ꝛ alij in. l. quoties. §. j. ff. de here. insti. facit tex. in. l. merito. cū sim. ff. ꝓ socio. † Quod aūt potuerit corrigere ēt ex alio ostēdit̄ qꝛ hoc fecit tabellio anteꝙ copiā daret alicui ꝑtium: vt voluit Jo. de bel. in auc. de equalita. do. §. illud. ꝛ aperte decidit Bal. in. ij. cōsti. C. in fi. idē tꝫ Joā. an. in data sexti libri in nouella. dicēs qḋ ita seruat̄ ꝛ Bal. ī l. fi. C. de edēdo. ꝛ est de mēte bal. in. l. ambiguitatis. C. de testa. et in. l. nostrā. e. ti. ꝛ bal. in ti. de pace cōstā. in verbo pacta. ex quib⁹ etiā alia via tollit̄ primū fundamētū qḋ ꝓcedat nisi plus in publico instr̄o notarius cā correctiōis ꝓtocolli ascripserit: sec⁹ si non ex cā correctiōis: qꝛ tūc staret̄ protocollo. ꝛ ita procedūt in cōtrariū alle. in pᵒ fundamēto. sꝫ plenior ꝛ securior mihi vr̄ prima via lꝫ etiā hoc de iure optime sustentetur. ¶ Circa scḋm fundamētū r̄ndetur. Pᵒ ꝑsupponēdo qḋ est ꝓbata cōsuetudo qḋ tales fideiussiōes recipiātur sine testib⁹: vt ꝓbat̄ ꝑ testes nr̄os: ꝛ posito qḋ essent singulares: ꝛ sic nō ꝓbaret̄ cōsuetudo iuxta no. in. l. de qb⁹. ff. de leg. ꝛ qḋ not. Pet. ꝛ Cy. in. l. ij. C. q̄ sit lōga ꝯsue. dico † ꝙ hoc ꝓbatur ꝑ libros officij in quib⁹ apparet qḋ semꝑ fideiussores fuerūt sine testib⁹ recepti ꝑ quos libros cōsuetudo scribētiū ꝓbatur iuxta no. in. l. gallus. §. idē credēdū. ꝑ bal. ꝛ alios. ff. de lib. ꝛ posth. si ergo ex cōsuetudine testes nō apponūtur: ergo illi duo testes nō erāt de necessarijs: ꝛ ꝯ̄r si vn⁹ dicit se nō interfuisse non vitiat̄ instrumentū vt cōcludūt bar. ꝛ doc. in. d. l. j. §. si qs neget. ꝛ in. d. c. cū Joannes eremita. vñ dicūt doc. in dictis locis qḋ † cū acta iudiciaria nō reqrant testes si testis cōtradicit tabellioni tñ credit̄ actis q̄ fidē faciebāt: ꝛ tradūt Jac. de are. ꝛ Cy. i. l. si qs de numero. C. de fal. ꝛ lꝫ Spe. post Jac. de bel. in tit. de teste. § j. versi. sed pone. ꝛ spec. in ti. de instru. edi. §. restat. versi. quid si vnus ꝛc. ¶ Scḋo r̄ndetur qḋ tabellio errauit in nōie ipsius testis: nam cū Baldasar iuisset ad soluendū protocollo abfiter ꝛ dixisset tabellioni reperi postā Ni: olai: ꝛ demum scripsisset Nicolaum soluisse immediate post hanc fideiussionē: ꝛ dicatur ꝑsente. ꝑ. scripto nicolao: ꝛ ꝯ̄r referat se ad certū corpus. s. ad illū qui soluit q fuit Baldasar talis error nocet ꝑ no. per Innoc. in. c. petitio. de procura. ex quo est facta demonstratio ad oculum: faciunt not. in. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. j. error enim tabellionis potest per cōiecturas probari vt no. in. l. cū proponebat. ff. de leg. ij. ꝛ potius presumit̄ error ꝙ dol⁹ tabellionis. l. quoties. §. j. ff. de here. insti. ꝛ ibi ꝑ Barto. ꝛ alios. ¶ Preterea ꝛ in hoc aduertant reuerentie vr̄e testes sunt appositi originali scripture que cōtinet fideiussionē ꝛ sic nō probaretur originalis quam tamē aduersa pars fatetur. s. fideiussionē factā fuisse: ergo datur intelligi qḋ tabellio potius errauit. ¶ Circa tertium dico qḋ nihil ob. qꝛ quelibet posta dicti libri vr̄ scripta diuersis atramentis ꝛ leuis est presumptio. Item valde leuis qḋ supra illā lineam. Itē qḋ in fine q̄ sunt multū leues ad tollendam probationē instr̄i: maxime oīa ista tollunt̄ qꝛ primus testis partis aduerse dicit qḋ tabellio vocauit testes. ꝛ qꝛ ꝑs fatet̄ fideiussionē factā. Itē qꝛ ꝓbat̄ qḋ est bonus ꝛ legalis tabellio qḋ multū iuuat vt per Bar. ꝛ doc. in. d. l. ij. §. si qs neget. ex quib⁹ omnibus faciles ille suspitiones indubitanter tolluntur nec illa valerent ad eneruandū fidē instr̄i vt pꝫ ex tex. ꝛ ibi no. in. c. inter dilectos. extra de fide instru. ¶ Circa quartum ꝛ vltimum dico in pᵒmis qḋ tertius testis partis aduerse nihil probat qꝛ singularis et vnicus. l. iurisiurandi. C. de testi. Secūdo qꝛ deponit de die iouis que nō fuit decimaoctaua qua die dicitur facta fideiussio. Tertio qꝛ nihil dicit qñ fideiussio fuit facta: sed qñ ipse soluit ꝛ sic nihil ad rhōbū. ꝛ tū ēt in hoc mētit̄. vt pꝫ ꝑ scripturā libri. Quarto etiam deponit de hora iuris qua hora pars aduersa fatet̄ se fuisse presentem ꝛ sic cōtradicit cōfessioni partis quo casu nulla concordia admittit̄. l. ij. §. creditum. ff. si cer. pe. per Barto. ¶ Nec etiam ob. primus testis qui fideiussit. Primo qꝛ vnic⁹ ꝛ singularis. Secundo qꝛ ageret̄ de suo cōmodo. l. ij. C. de testi. Et licet fateatur fideiussisse cōfessio sua est vaga ꝛ generalis: ꝛ sic nō preiudicaret vt habetur in. l. certum. in princi. ff. de confes. Tertio qꝛ plures testes cōtradicūt: ꝛ primo frater tabellionis qui est instrumentū eius ꝛ Bernardus qui deponit de ꝑntia vnius iudicis: ꝛ de alio dicit se non recordari. ex cuius habilitate suppletur inhabilitas fratris: vt per Bal. in. l. si quis ex argentarijs. §. pe. ff. de edem. hoc idē deponit brisaninus. ¶ Preterea omnes isti tres deponunt qḋ fuit hora iuris qua hora officiales fatentur se fuisse presentes: ꝛ licet aliqui dicant de mane aliqui de sero tamen propter hanc modicam varietatem non videnṫ repellendi ex quo in omnibus alijs concordant cum memoria hominis labilis sit. l. peregre. ff. de acq. pos. vnde dicit do. Ant. in. c. ij. per illum tex. cum glo. de reg. quod lꝫ vnus testis dicat aliqd plus altero non dicitur varius: sꝫ posito qḋ essent tñ statur mitiori ꝑti ēt in testibus productis ab eadē ꝑte: vt voluit glo. cōiter approbata in. c. in nostra. extra de testib⁹ magnam etiā cōiecturā facit qḋ per duos testes singulares pro

batur duplex confessio vnius ex iudicibus q etiā superiora adiuuant multū. Ex quibus oībus ēt sine scriptura probaretur veritas fideiussionis: standum est ergo in dubio instro. d. l. cum precib⁹. qd per allegata per partem aduersam non eneruatur. Laus deo omnipotenti. Amen.

Consilium. xcv.

1. Executio sententie vel instrumenti non habet instantiam.
2. Instantia datur in causis summarijs z executionis.
3. Statutum qn per viam regule disponit qd iudex in qualibet cā det sentētiam sm cōsilium sapientis: z per aliud statutū disponatur quod iudex debeat in quibusdā causis summarie procedere: procedet summarie etiam in his que consilio sapientis indigent.
4. Extranei veniūt etiam in emphyteosi qn in instrumento emphyteosis dicitur pro quibuscunq heredibus.

Dominus labia mea aperiat et spūs sāct⁹ illuminet intellectum. Capiendo primum consultationis articulum succincte loquar. Et primo videbatur dicendum quod in dicta causa ex duobus nō esset dare instantiam. Primo qz ex quo iudices poterant procedere summarie z de facto nulla iuris statutorum z solēnitate seruata in tali cā non procedit litis contest. iuxta no. in cle. sepe. de ver. sig. ergo vr non habere locum instantia que incipit a die litis cōte. l. pperandum. in prin. C. de iudi. z ita per istam rōnem vr decidere Barto. in. l. lnibus. C. de agri. z censi. li. xi. z dicit se de facto respondisse qd † executio snie vel instrī hz instantiam qz lis non cōtestat. z cū Bart. transit simpliciter Bald. in repetitio. l. tale pactum. §. qui prouocauit. in. x. q. in fi. ff. de pac. z maxime quando imploraē offm iudicis prout no. Bal. in. l. consentaneum. ad finē: vbi cōcordat cū Bar. C. qño z qn iudex. z Bal. in. l. j. §. j. ff. si quis iudi. non obtē. z Ludo. ro. in rub. de arbitris. z Bald. in. l. ij. in. iiij. col. C. de executio. rei iud. z do. Ant. de cānario in suo solēni tractatu guarentigia. q. xxxiij. z Ange. de are. in. l. ab executore. in. vj. col. ff. de ap. Scdo hec pars videbaē dubia ex quo quia isti iudices possunt procedere z iudicare non seruata solennitate iuris z statutorum z nō simpliciter ꝯdemnare. sed ipse iudex hz tale arbitrium non vr obligatus ad seruandam instantiam vt decidit bart. per illum text. in. l. si in lege. in princi. ff. loca. z no. Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. in xj. q. ff. de off. procō. z ie. z Bal. in. l. j. ff. de iure deli. Angel. Folg. in. l. milites. C. de testa. mil. Et ista duo prima facie videbātur vrgere qd in tali cā nō seruaretē instātia. His tñ nō ob. ꝯtrariā sniam veriorem existimo quod imo ēt in tali cā sit dare instātiam z ad hoc dicendum moueor potissime ex forma statuti imponentis metā instātie. Nam non vult qd instātia incipiat a litis conte. sz a die primo quo debuissent ptes in iudicio comparere per q̄ vba constat statuētes voluisse non solū instātiā esse in causis in qbus lis cōte. sz ēt in alijs in quibus nō ꝯte. cū a die debite ꝯparitionis voluerint tps computari: hoc apte pbatur per ea que dicūt bart. z Bal. in. l. properandum. §. z si quidem. z Cy. Ang. z Saly. in prin. C. de iudi. qui volunt qd in causis in quibus non attendiē ordo iudiciarius seu in quibus lis non cōtest. seruatur instantia z incipit a tpe quo incipiunt ptes tractare de meritis cause: nam hoc habet vim litis conte. vt voluit glos. not. in. c. j. de elect. li. vj. et est tex. z ibi no. Bar. z doc. in. l. nulla. C. de procu. z sic relinquitur 2 qd opi. Barto. z sequacium est falsa † qd ēt in causis executiuis z summarijs in quibus lis non contes. daē instantia. z hanc opi. tz no. Bal. in. l. j. C. de iur. calū. vbi vult quod immediate secuta ꝯdictione partis in cā executiua instrī habet locum instantia statutaria. z sequitur ibi. Pau. de ca. z idem tenet Paul. de cast. in. l. ij. §. quod obseruari. eo. ti. dicens q ꝯdictio partis hz vim lit cōtest. pdictam ēt opi. Bald. in. d. l. j. sequitur consulendo idem Paul. de ca. in suo consi. ccl xxxix. in fin. incipit in xpi nomine zc. viso puncto z dubitatiōe suprascripta zc. Hāc ēt opi. dicit veriorē esse do. Abb. Mod. z ita se de facto respondisse in. c. pe. de iud. vbi vult qd in causis summarijs hz locū prorogatio instātie. qz lz ibi non sit iudicium ordinarium adest tñ iudiciū extraordinarium: vt per Bart. in extrauagāti ad reprimendam. sup verbo sine figura. itez dz ibi esse lis. vt pz in. d. cle. sepe. ergo ibi habet locum prorogatio qz text. in. d. l. properandum. dicit lites nō protrahantur vltra triennium. Preterea hoc probat do. Abb. viua rōne iudicio meo. nam fortios in istis causis dz habere locum prorogatio instātie qz debent citius terminari. vt est casus in. d. cle. sepe. Ad hoc bonus tex. z ibi Bartol. in. l. de submersis. C. de naufra. lib. xj. bene faciūt elegantia verba que ponit Bald. in l. obseruari. §. proficisci. ff. de offic. procon. z lega. xv. questi. Confirmatur etiam hec pars vrgenti ratione quia dispositio per quam perficitur meta instantie causarum concernit publicam vtilitatem. l. properandum et ibi no. glo. z doc. in princ. C. de iudicijs. ergo talis dispositio statuti est extendenda ad quascūq causas in quibus fit similis vel maior ratio: licet esset exorbitans: vt no. Bar. in. l. si constante. in pri. in. ix. q. prime ptis. ff. solu. matri. z Bal. in auē. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. z gl. z ibi ang. z Imo. in. l. si a primo. ff. de libe. z postu. Sed maior rō est vt hmōi cause citi⁹ finianē vt dictum est igitur zc. Hanc etiā partē ꝯsolēdo tz Ludo. ro. i suo. ꝯsi. clxxiiij. incipit amplissime doctor zc. Adducēdo aliqua de supra dictis z plures alias rōnes que ibi videri pñt. z in conclusione dicit q ista cōclusio est vera sicut deus est. z sicut ipse est in mūdo. z maxime in casu nostro ista opinio est verior ppter verba statuti de instantia dum dicit. cuilibet cause. qz dum dicit cuicunq cause zc. put statim dicā in q̄stionib⁹. Et hec opi. est roborata vrgentiorib⁹ rōnib⁹ z plurib⁹ autoritatib⁹. z ē magis cōis. z sm illā ēt alias ꝯsultū vidi p doctissimos viros: ex qb⁹ recte intuēti pz clara rñsio ad pmū fundamentū in cōtrariū adductū multipliciter ex supiorib⁹ z maxie qz loquūtur in instātia iuris cōis q incipit a litis cōtest. q nō vr posse dari vbi nō cōtestatur lis: sz nos sum⁹ in instantia statuti que icipit ab illo tpe quo ptes debēt cōparere q termin⁹ daē in quacūq cā q̄tumcunq summaria: ergo causa q̄tūcunq summaria hz instantiā vel scdo dicamus qd aut sumus in iudicio in quo admittanē exceptiones ptis sup quib⁹ iudex hz pnūciare et tūc hz locū instātia: z ita pcedāt dicta p hac parte. aut nihil a iudice est pnūciandū sz est fienda mera executio facti: z tunc nō daē instantia. z ita loquaē. d. l. litib⁹. z qd ibi p Bart. z pcedit opi. se 3 quētiū. Ad vltimū rñdeē qd † q̄uis a statuto ꝯcedaē latissimū arbitriū i pcedēdo tñ ex quo aliud statutū de istāria pcedit p modum regule ab illo recipit iterpretationē: z ad hoc adduco q notāter voluit Bar. in. l. pretor. §. ex illis offia. ff. vt bonorum rapto. vbi post Ol. dicit qd si statuto caueē qd iudex teneaē dare quālibet sentētiam cū cōsilio sapientis: z alio statuto caueē qd iudex debeat in qbusdā cāis pcedere summarie. Certe in hoc vltimo statuto censeē repetitū qd debent sniam dare cū cōsilio sapientis qz illud primō statutū pcedit per viam regule in oibus causis: merito debet intelligi repetitum in alijs statutis. l. regula. ff. de ior. et fac. igno. Et illam decisionem approbat bal. in. l. quēadmodū. §. si. ff. ad. l. aquil. z Anto. de bu. z Imo. in cle. j. de supplen. negli. plā. ita in casu nrō lz sit data ptās procedendi non obseruata solēnitate iuris z statutorum tamē recipit ab isto spālī statuto loquēte per viā regule z eo maxime qz statutū de instātia loquitur per verbum cuicunq liti z cuiuslibet litis que quidem verba geminata comprehendunt omnem cām etiam que forte alias non cōprehenderetur: videmus enim qd lz si dicatur in emphyteosim pro se 4 z heredibus nō veniunē extranei. Tamē si dicitur ꝯ qbuscunq heredibus veniunt ac si expresse mentio facta fuisset. vt per Bald. in rub. ff. de re. di. xxxiij. imo tunc transit ad legatarium vt concludit bal. in. l. imperialē. in prin. de phi. feu. alie. per Fed. z qd ēt no. bar. in. l. gñaliter. §. vxori. ff. de vsufr. leg. vbi si duo legant vsumf. rerū q in domo quoq̄ mō sunt veniūt venales ac si expssa facta esset mentio. Ite si emptor promisit euictionem qñocunq res euinceretur tenet etiā si p sniam arbitri. ad hoc tex. cū gl. in. l. cum pena. ff. de arbit. licet alias secus. l. si dictum. §. si compromisero. ff. de euic. facit tex. z quod ibi p bald. in. l. balista. ff. ad treb. ad hoc pñt plura allegari q omitto. Ex quibus concluditur qd dcā cā q̄tumcunq summaria dz hēre instātiam. Circa scdam dubitationē videbatur dicēdū qd deberet attēdi instantia iuris cōis non solum statuti. Nam predictū statutū duo facit. Primo enim apponit metam instātie. Scdo imponit penam iudici in versic. siquis igitur zc. Hoc tenet spe. in terminis in titolo de iudice delegato. §. restat. z hoc tenuerunt plores antiq quos referunt doc. in. d. l. properandū. in pn. Scdo hec opi. videbatur dubia ex eo quia statutum apponit penā iudici. qz tunc vr statutū voluisse addere iuri communi z nō corrigere. vt no. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de iud. dele. §. restat. z not. Joan. de imo. in. c. de causis. de of. del. Sed his nō obstātibus ꝯtrium est verius quod imo dz attendi tps prefixum a statuto qn est appositum instātie. put clare loquiē statutuz in casu nostro. Nam tps statuti subrogaē in locum tpis iuris cōis z sic est eiusdem nature. l. si cum. §. qui iniuriarum ff. siqs cau. z hec est cōis quasi oium cōclusio gloss. Barto. Bal. z aliorū in. d. l. pperādū. in prin. z tz do. Ant. Car. Imo. z Ab. in. c. pe. de iud. z Bal. i o cā criminali in. l. fi. C. vt intra certum tps lis terminetur. z Pau. Car. z Imo. in cle. j. de dec. z Bald. aperte in. d. l. j. C. de iura. cal. in. l. in contractibus. C. de nō nu. pe. z est cōmunis opi. que ex eo etiam cōfirmaē qz alterata est dispositio iuris cōis. nam de iure tps incipit a litis conte. z ex forma statuti a tpe cōparitionis: igitur nō dz suppleri a iure cōi. ita est de mente Bal. in. d. l. properandū. in prin. z clare hoc ibi decidit Bar. de Saly. z refert z sequitur genitor meus in. c. pe. de iud. pro hoc qd not. Bal. in. l. maximū vitium. C. de lib. prete. vbi vult quod si statutum dicit quod legitima sit semis non debebatur iure institutionis: qz ex quo alteratur ius cōe ab eo non suppletur: z hoc idē in materia interpretationis voluit Joan. de imo. in. l. si vero. §. de viro. ff.

ro.ff.so.ma.sed qd plura.statuti clare loquit qd elapso dicto tpe instantia sit perempta: quo casu antiqui etiam tenentes aliam partem tenebant post tempus a statuto prefixu instantiam perire prout cantat statutum prout referunt Iac.bu. & Bal.in.d.l.properandum.in pri. & bal.i.d.§.pfecisci.habentes pro absoluto hoc casu no attedi instantiam iuris comis. Ex quibus pz qd no est opus ad cotraria rndere qz ex dictis est responsum. Laus deo.

¶ Consilium. xcvi.

1. ¶ Libelli porrectio no debet omitti tacite nec expresse.
2. Omissio litis conte.reddit processum nullum.
3. Commissio qn est facta qd procedat in scriptis & sine scriptis no est necesse redigere acta in scriptis.
4. Inferior a principe et si sit legatus non potest causas comittere iuris ordine non seruato.
5. Petitio per modum poste etiam requiritur qn quis potest procedere ad simplicem querelam.
6. Interlocutoria q pot ferri parte absente que sit.
7. Asserenti casum permissum non statur.
8. Pars pot moneri ex officio iudicis si instantia periret.
9. Promissio facta sine causa a sciente an & quando dicatur facta animo donandi.
10. Donatio facta reipublice sine causa extrinseca non tenet.
11. Iurium cocessio no tribuit titulum nisi ostendatur de iure cocedentis.
12. Negatiua qn ita percipitur sicut affirmatiua no est differentia in probatione.

Dominus labia mea aperiat & spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Viso processu agitato inter ser Dominicum & Ioannem assertos deputatos ad recuperandum bona comunis Cesene: & ser Io. anto. de abbatibus de Cesena: & probationibus inde factis & visa sententia inde lata. ¶ Circa duo principaliter versabit presentis consultationis inuestigatio. Primum circa nullitatem seu validitatem processus & snie. Secundum circa merita cause & iustitiam seu iniustitiam sententie. ¶ Circa primum etsi multi defectus notari possent cum valde inordinate & inepte processum fuerit: tn duo in medium adducere ex quibus processus redditur nullus satis erit. Primo enim reddi-
1 tur pcessus nullus qz † processus fuit nulla porrecta petitione nullo porrecto libello q est de substantialibus iudicii: & eius omissio vitiat iudicium vt cocludit glo.in.c.j.de libel.obl.qui regulariter sit necessarius nec possit omitti tacite vel expsse: quam glos.sequunt Inn.Ho.Io.an.Io.cal.do.Abb.& coiter doc.p hoc tex.in auc.offerat.C.de litis cote.vbi hanc opi.tenent Ia.de are.Cy.Bar.& Bald.istam etiam opinionem tz gl.in verbo necessario.in cle.sepe.extra de verb.sig.quam sequunt ibi Step.Lau.Pau.de leaza.& do car. & tz glo.in.c.prout.extra de do.& contu.& gl.in.c.si quis cum clerico.xi.q.iij.& Rofre.in libellis suis sub rub.in quibus causis libel-
2 lus offeratur.& est cois cociusio. ¶ † Secundo redditur processus nullus ex defectu litis contesta.cuius omissio etiam vitiat processum & iudicium.vt est casus apertus in.c.vnico.de litis cotest.vbi papa pronunciauit processum irritum propter defectum litis contest.& ibi hanc opinionem tenet glos.quam communiter sequuntur doc.et est tex.& ibi notant doc.in.l.si.§.illud.C.de temporibus ap.Et probatur in rubro & nigro.maxime in.c.quoniam frequenter.in princ. extra vt lit.no contest.& est tex.& ibi hoc tz gl.& Do.de sancto Gemi.in.c.ij.in verbo oportebit: extra de lit.conte.lib.vj. & est etiam cois opi. ¶ Ex quibus duobus fundamentis clarissime redditur iudicium nullum & consequenter sententia inde sequuta fuit nulla.l.prolatam.cum materia.C.de sententiis.& in.d.c.qm frequente.in princi.& traditur plene in.c.qm contra.extra de probatio.cum si. ¶ Sz contra predicta instaret pars aduersa qd predicta procedunt in terminis iuris comunis. Sed in terminis nostris fuit dicto auditori facta comissio cum ptate pcedendi & decidendi summarie simpliciter ac de plano sine strepitu & figura iudicii sola facti veritate inspecta quibuscunqz solennitatibus aut ordinibus iudiciarii pretermissis. quo casu potest procedi etiam sine datione libelli: nec libellus dicto casu dicitur esse de substantia iudicij vt est casus. Et ibi hoc notant doc.in.d.cle.sepe.extra de verb.signi. Et maxime Ioan.de imo.in pe.col.& ponit Barto.in extrauaganti ad reprimendam.in verbo sine figura faciunt no.per Bar.& Io.de imo.in.l.filiusfamilias.ff.de dona.& quod ponit Bar.in.l.j.ff.de test.mi.& in suo consil.clxxxviij. qd incipit questio. Et per Bald.in.l.presbyteri.C.de epi.& cle.& Bal.& docto.in.l.militis.C.de test.mili.& si dicatur licet no requireret libellus requirebatur saltem qualis qualis petitio per viam poste: vt cocludunt doct.in.d.cle.sepe.et Barto.in.d.extrauaganti ad reprimendam: in verbo sine figura ad hoc vt iuxta petitionis formam formari possit sententia.l.vt fundus.ff.communi diui.& c.i zeli.extra de simo. Et qz alias iudex non posset impartiri officium suum ad priuatam validitatem parte nihil petente.l.iiij.§.hoc autem iudicium.& ibi per Barto.et doc.ff.de da.infe.& in.c.ad nostram.el.ij.extra de iureiuran.& ideo coiter cocludi solet qd in iudiciis quibuscunqz summariis exigit aliqua petitio simplex per viam poste qd tz Ia.bu.& alii l.d.auc.offeratur.& Spe.in ti.de libel.cocep.§ nunc dicendum ver.j.& domin. Ant.post doc.in.d.c.j.de lib.obla.ver.xi.& Bal.l.i.ab executione. C.quorum ap.no recipi. Ad hoc videtur posse rnderi qd fuit etiam data vlterior potestas.l.procedendi & decidendi in scriptis & sine
3 scriptis &c.quo † casu vr comissio cotinere qd stetur dicto iudicis pronunciantis & determinantis nec sit necessarium facere alia acta in scriptis: sed iudex possit verbotenus partes audire & decidere: per ea que sing.ponit Bar.in auc.nisi breuiores.C.de sen.ex peri.recitan.cuius dicta sequitur do.An.in.c.cum ad sedem.extra de restitu.spo.in pe.col.& do.Anto.in.c.in presentia.de renun.& Ang.in repe.l.sciendum.in.vj.col.ff.de ver.ob.& do.Anto.in.c.quoniam contra.in.viij.col.extra de proba.sed ad hec no esset oino hoc tutum: qz per dicta verba satis potuit sentire delegans & comittens qd satis esset pbare posse acta per testes prout pz ex no per do.Anto.in.c.quintanallis.in.vj.ar.extra de iureiur.& tenet Ioan.de imo.ibi et in.xvij.char.& do.Anto.in suo soleni cosilio qd incipit qd hec dubia.& Ang.in.d.auc.nisi breuiores.faciunt no.per bar.in.d.l.societatem.§.arbitrorum.ver.quero vtrum arbitramentum possit detegi.& sic saltem opus fuisset pbari acta iudiciaria per testes.sed si teneremus primam opi.qd no fuisset necessarius libellus non fuisset necessaria etiam litis cote.vt cocludunt Io.an.do.Ant.& coiter doc.in.d.c.qm frequenter.in prin.& maxime qz cum dicetur summaria: in causis autem summariis non requirit litis cote.vt est casus in.d.cle.sepe.extra de verb.sig. ¶ Sz ad oia ista vnico verbo respondet qd dicta comissio dicto mo facta no tenuit sz fuit nulla ex defectu iurisdictio-
4 nis comittentis: qm nullus † inferior a pricipe et si esset legatus pot causas comittere iuris ordine no seruato: vt no.p plura pbat & cocludit gl.in si.in verbo figura.de here.li.vj.vbi hoc idem tenent Lapp. Abb.& Io.an.& Do.de sancto Gemi.hoc idem voluit gl.in.d.cle.sepe.in verbo mandamus.& ibi hanc opi.tenet zenzelinus Paulus de leaza.& do.car.hanc etiam opi.tz do.Spe.in ti.de leg.§.superest.in.j.col.hoc etiam tenet punctualiter Paul.de ca.in istis gubernatoribus in suo consil.xciiij.q incipit xpi noie Viso quodam pcessu agitato.& est casus in.l.nec quicqz.§.fi.& ibi Bal.ff.de offi.procon.& lega.cum non valuerit causa ita comitti prout fuit commissa sequitur qd vigore dicte comissionis non potuit ita pcedi arg.l.iij.§.codemnatum.ff.de re iu.cum materia.& l.no putauit.§.no quiuis ff.de bo.pos.cotra tab.& qd no.in.c.sup literis.extra de rescr.cum si. Et sic stant firma prima fundamenta. ¶ Sz iterum instaret qspiam qd imo gubernator potuit comittere qd procederetur sine libello & cosequenter sine litis cote.vt dictum est. Nam ideo nullus inferior a principe et legatus pot comittere causam iuris ordine no seruato qz ipse no pot ita pcedere: vt dicit gl.in.d.c.fi.sz in casu nro vr qd gubernator ex ptate sibi attributa a potifice pcedere potuisset et sine libello cum sibi fuerit cocessa plena & oimoda iurisdictio cum vero & misto imperio exercendi ciuiles & criminales causas per simplicem etiam querelam vel appellationem coram eo introductas et diebus feriatis cum sibi videret p se vel p alium &c.vt hec patent latius in bulla auctoritatis sibi cocesse: si ergo per simplicem querelam causas cognoscere poterat: ergo sine libello vt est tex.sm vnam lecturam glo.in.l.si quis se.C.de accu.& ibi hoc notant Bal.Bar.de saly.& no.Bal.clare in.l.j.C.vt in pos.leg.sz ad hoc fundamentum potest respondere qd non est omnino tutum dicere qd illa verba bulle p simplicem querelam intelligantur etiam respectu cause principalis & sic de petitione sine scriptis. prout.s.est dictum: imo debemus dicere quod summus pontifex intellexerit qn cause deuoluerent p viam querele prout querela est largo mo species appellationis: puta p viam restitutionis in integrum vel alio mo.put est tex.cum glo.& ibi hoc declarat do.Abb.in.c.querelam.extra de procur.& in.l.iij.vbi no.C.quo & qn iudex.& ideo dicit Bal.in.l.j.ff.de off.prefe.preto.qd exclusa querela no censetur reiecta appellatio. Et hoc manifeste costat qm in bulla dz per simplicem querelam vel appellationem coram te introductas &c. Nam cum in vna parte alternatiue ponat per viam appellationis que verba sunt clara declarantur alia verba posita in alia pte alternatiue. Ad hoc tex.quem ibi ad hoc poderat Bar.in.l.j.ff.de reb.dub.& sic loquitur de querela prout largo modo est appellatio. Et ista est veritas per quam minus leditur dispositio iuris cois.ad hoc no.in.c.cum dilectus.de cosue.& glo.& ibi no.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure delibe. Et confirmat hoc: qz vt mihi narratur in ciuitate cesene sunt iudices ordinarii do.gubernatori non additur in principalibus causis. vnde si non hz iurisdictionem nisi put in bulla no habet nisi per viam querele vel appellationis: vt dictum est. Cum ergo hec ca no fuisset ad eum deuoluta nec per viam querele nec per viam appellationis nullam in ea habebat iurisdictionem: ergo nedum poterat delegare causam put delegauit: sed nec iudicare poterat cum ptas delegandi depedeat a iurisdictione.l.imperium.& in.l.mox.cum vtrobiqz not.per doc.ff.de

iuris.om.iud. Cum in hac cā p viam prime principalis petitionis
nō hʒ iurisdictionē nō potuit alio mō delegare. ⁊ hoc fundamen
tum cōcludit. Rñdetur etiā alio mō qđ nō sequitur. pōt ꝓcedi p
viā q̄rele ⁊ sic cū petitione sine scriptis ergo non debuit lis cōte
stari: vnde satis redderetur processus null⁹ ex solo defectu litiscō
test. Nā nō sequit̄ nō requirit̄ libellus in scriptis ergo nō requiri
tur litis cōtest. q̄ꝛ in multis casib⁹ nō requirit̄ libellus ⁊ tñ requi
rit̄ litis cōtest. vt pʒ ex no. p Spe. in ti. de libel. cōce. §. nunc dicen
dū. versi. quāto. ⁊ ita dicebat Laudimus antiquus doctoꝛ quē re
fert ⁊ sequit̄. d. Car. in. d. cle. sepe. in prin. in. xiij. q. si ergo tantū re
peritur expressum qđ possit audire ⁊ cōmittere causas per viam
simplicis querele nō sequitur ergo nō requiritur litis contesta. q̄ꝛ
ex diuersis nō fit illatio. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. posse.
⁊. l. papinianus exuli. ff. de mino. ⁊ maxime q̄ꝛ rescripta ad lites
sunt stricti iuris ⁊ strictissime interpretanda nec extendenda. c. si
gnificante. ⁊. c. ad hoc. de rescrip. vbi assignatur ratio ne deroget̄
iurisdictiōi ordinarie. Scđo ne derogetur ordinario modo proce
dendi a lege introducto. c. causam que inter. eo. tit. Tertio ne dero
getur parti q̄ lederetur ex tali rescripto. arg. l. ij. §. si quid a princi
pe. ff. ne quid in loco publico. Ad idem tex. cū ibi not. in. c. quāuis
extra de pac. in. vj. ¶ Sed quid plura dato qđ potuisset cogno
scere per viā simplicis querele adhuc nō fuisset satisfactū q̄ꝛ nihil
aliud est dicere per simplicem querelam quā sine libello: vnde suf
5 ficit qđ quis in actis faciat scribi suā † petitionē verboten⁹: ita di
cit Bal. in. d. l. j. C. vt in pos. le. allegat no. in. l. si quis se. vbi idē di
cūt Bal. ⁊ Saly. C. de accu. qđ dicit esse menti tenendū prout ēt
supra dictū fuit in causis summarijs qđ lʒ nō requiratur libellus
requiritur tñ qualisqualis petitio vt dicūt doc. in. d. c. sepe. in pñ.
de verb. sig. qđ in cle. minime factum fuerit in terminis nostris q̄ꝛ
penit⁹ nulla petitio data fuit: ⁊ sic nullo mō fuit satisfactū. ¶ Sʒ
adhuc iterum posset quis instare qđ hic in veritate non fuisset iu
dex in procedēdo maxime dicto modo: tamen ipse pronunciauit
se iudicē cōpetētē quo ad territoriū buschabelle. Igit̄ ampli⁹ nō
pōt de cōpetētia opponi cū dicta snīa nō fuerit appellatū vt con
cludit no. Bar. ⁊ sequūtur Moder. in. l. ij. ff. si qs in ius voc. non
ierit. ⁊ tʒ sing. Lappus ⁊ sequit̄ Dñicus in. c. j. de rescri. in. vj. ⁊ tʒ
do. Card. in. c. cū olim. el. primo extra de offi. dele. ⁊ do. Abb in. c.
super literis. de rescri. sed ad hoc faciliter rñdetur ꝙ ista est diuer
sa rō esse iudicē cōpetentē ⁊ posse procedere ita omissa prorsus iu
ris solennitate: nam stat hoc qđ qs sit cōpetēs: ⁊ tamē debeat or
dinarie procedere: ⁊ sic ex diuersis nō fit illatio. l. papinian⁹ exuli.
ff. de mino. l. naturaliter. §. nihil. cōe. ff. de acqui. pos. ⁊ maxie cum
snīa sit stricti iuris. l. paulus. la. j. ff. de re iu. l. j. C. si plures vna sen
tentia. Amplius etiā respōdetur qđ si ꝓcessus est nullus ex defectu
omissi libelli ⁊ omisse petitionis ⁊ litis conte. prout supra declara
tū est: ergo nec snīa predicta nec aliquis actus iudiciarius pōt va
lere: iuxta no. in. l. prolatā. C. de sente. ⁊ in. l. qm cōtra. extra de pro
ba. ⁊. c. qm frequēter. extra vt lit. nō cōtest. Rñdeo ēt vltra q̄ꝛ non
reperio qđ dicta interlocutoria fuerit lata citata parte sed parte
absente non monita vel citata: ⁊ sic nō vʒ. ar. l. de vnoquoq₃. ff. de
6 re iudi. ⁊ tʒ Inno. in. c. querelam. in fi. extra de elec. † videat̄ velle ꝙ
interlocutoria ferri possit absente parte prout ēt tenent Inno. et
Jo. an. in. c. auditis. extra de proc. ⁊ dñi de Rota decisiōe. cccc xv.
incip. Item si a snīa preterquā ꝑm eos interlocutoria q̄ hʒ vim dif
finitiue. ⁊ cū dicta opinio. trāsit do. Ang. i. c. sepe. l. iiij. co. extra de
ap. tñ illa opinio posset sibi locū vendicare vbi nō ageret̄ de pre
iudicio partis vel multum leui vt in. l. scio. ff. de in integ. restitu. ti.
gñali. secus vbi ageretur de p̄iudicio partis: q̄ꝛ tūc requirit̄ cause
cognitio ⁊ cōsequenter citatio. l. in cause. §. cā cognita. ff. de mino.
ꝓut est in snīa cōpetētie: qđ pʒ q̄ꝛ si nō inferret̄ grauamē nō pos
set appellari. l. ij. cum ibi not. p Bar. ff. de appel. recipi. ⁊ tñ a tali
snīa licitū est appellare vt voluit gl. cōiter approbata in auḟ. habi
ta. C. ne filius pro patre. ⁊ ita cū hac distinctiōe determinat bar.
post antiquos in. l. nec quicq̄. §. vbi decretum. ff. de offi. procon
su. ⁊ leg. ⁊ Bar. Jo. de imo. ⁊ Lud. ro. in. l. si qs. ff. de no. ope. nū. ⁊
ita etiā cōcludūt Dy. Cy. An. ⁊ Jo. de imo. in. l. accusare. in pñ.
ff. ad treb. ⁊ Ang. Jo. de imo. ⁊ Pau. de ca. in. l. de vnoquoq₃. ff.
de re iud. ⁊ Bar. ⁊ Joā. de imo. l. l. qđ iussit. ff. de re iud. ⁊ tʒ An.
in. l. j. C. quibus non ob. lon. tempo. prescrip. ⁊ dñs Ant. ⁊ Imo.
in. d. c. auditis. ⁊ fuit originale dictū Hosti. vbi etiā hoc tenet Jo.
de Imo. ⁊ Hemi. in. c. j. de conces. preben. lib. vj. ⁊ tenet do. Abb.
in. c. ij. extra de procur. ⁊ do. Abb. in. c. ij. de testibus. ⁊ est commu
nis opinio: ⁊ sic cum dicta interlocutoria fuerit nulla non potest
aliquem effectum producere. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iu. cū
ibi plene not. p doc. ⁊ in. l. nō putauit. §. nō quēuis. ⁊ qđ ibi Bar.
ff. de bo. poss. contra tab. ergo interlocutoria nō p̄iudicat. ¶ Nec
etiam predictis obst. si dicatur quod domino gubernatori ponti
fex dedit plenā ⁊ liberam ptātem in his que concernerent statum
tranquillum ciuitatis Cesene ⁊ quietem dicte ciuitatis: cūm ergo
commissio postea facta domino gubernatori ad euitanda scanda
la vt ex cōmissione apparet satis videtur potuisse fieri commissio
nem eo modo quo facta fuit. ¶ Sed ad hoc de facili rñdetur qđ
in quocūq₃ gñali mandato nō vr̄ cōcessa ptās statuendi cōtra le
gē superioris. l. forma. C. de offi. prefec. pretorio. ēt q̄tumcūq₃ mā
datum esset generalissimū vt dicit tex. no. in. d. §. quibus. in prima
cōsti. facit tex. in. c. qđ super his. extra de maio. ⁊ obe. ⁊ tʒ Bar. in
l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faciendis. ¶ Preterea ex quo nō
potuisset gubernatoꝛ cōmittere nisi ad euitāda scādala prout fe
cit alias fuisset sibi prohibitum non potuit asserere euitationem
7 scandali subesse ad hoc vt cōmissio valeret: † absit enim vt in ꝓhi
bitione certi casus permissi stetur dicto asserentis casum permis
sum subesse: verba sunt Jo. an. in rub. extra de reb. eccl. non alie. ⁊
fundatur ista ratio ex his que habent̄ in. l. si forte. ff. de castrē. pe.
⁊ ex not. per doct. in. l. si donatiōe. C. de collat. ⁊ in. l. qui testamen
tum. ff. de proba. faciūt no. in. l. j. C. de arbitris. ⁊ in. c. cū nobis. ex
tra de testibus. ⁊ sic sit cōclusio qđ nō est standū eius assertiōi qđ
aliqđ scādalū immineret: ⁊ sic etiā pʒ rñsio si dicat̄ qđ p̄cessisse vi
det̄ qualē qualē petitionē propter preceptū factū per dictos asser
tos deputatus dicto ser Joanni antonio coram dictis conserua
toribus. ¶ Primo q̄ꝛ non constat aliqd in iudicio productū de
eorum asserta deputatiōe. ¶ Scđo dato qđ cōstaret nō cōstat de
dicto asserto precepto q̄ꝛ nullū p̄ceptū in iudicio ꝓductū apparet
¶ Tertio q̄ꝛ dicti asserti deputati nō habebāt potestatē precipiē
di vt fecerūt cū nō posset cōciliū cesene eis cōmittere qđ ꝓcederent
ita leuato velo prout cōmiserunt per no. in. d. c. qđ super his. cum
si. supra allegatis. Itē q̄ꝛ cōitas in dicta cā nullā habebat iurisdi
ctionem cū nullus inferioꝛ a principe iudex esse possit in causa pro
pria. l. qui iurisdictioni. cum ibi no. ff. de iu. om. iu. ⁊ in rubro ⁊ ni
gro. C. ne qs in cā sua. ⁊ hoc propter suspitionē ratiōe presumpte
affectionis. arg. l. nullus. ff. de test. Nec pōt cōtrariū dispositionis
cōstitutiōis inferioris a principe vt singulariter voluit do. Abb.
modernus in. c. genesis. in. iij. not. extra de elect. vbi not. subdit qđ
nec poterit esse iudex aduersario volente per no. in. l. pe. ff. de arbi.
Et ꝓcedit hoc ēt si quis regia ꝓfulgeat dignitate vt voluit Old.
cōsi. cxxiiij. allegat in argumentū. §. tutoris. insti. de tutelis. ⁊ in l.
j. §. de qua re. ff. de postu. si ergo cōciliū nō habebat iurisdictionem
seu autoritatem nō potuit cōmittere ꝓut fecit per not. in. l. impe
riū. ⁊ in. l. more. ff. de iur. om. iud. Nec potuit fieri preceptū qđ ser
Jo. ant. ostenderet iura sua: q̄ꝛ nemo cogit̄ ostendere titulum sue
possessionis. l. cogi. cū materia. C. de peti. here. traditur in. l. dicto.
C. de edicto diui. faciunt no. in. c. cū causam: extra de proba. Am
plius ēt dico qđ nō cōstat qđ sup dictum preceptū fuerit ꝓcessum
aliquo casu maxime cum nunq̄ fuerit in iudicio ꝓductum. sit er
go ꝯclusio ꝙ dictū p̄ceptū nullo modo iuuat. ¶ Nec etiā obstāt
actitata p dictos assertos deputatos corā auditore. die. xvij. men
sis Junij quasi habeāt vim cuiusdā petitionis propter clausulā
iustitiā ministrari qm̄ omisso qđ coram eo non poterat ita proce
di vt dictū est: post dictū terminū ad ꝓbandū nō poterat ab acto
ribus aliqua petitio porrigi que est porrigēda in principio litis
vt no. gl. in. c. j. de lib. obla. ⁊ sequuntur doc. vt est tex. in auḟ. offe
ratur. C. de lit. cōte. vbi ita tʒ Cy. ⁊ Spe. in ti. de lib. cōce. §. iuxta.
ver. pe. q̄n diceremus iudiciū esse summariū possunt terminū ad
probandū inducere post lit. cōte. tacite iuxta not. per glo. in. c. j. de
elec. lib. vj. quo casu nulla de nouo petitio porrigi potest vt cōclu
dit spe. in. d. §. iuxta ver. pe. ⁊ ex his cōcluditur nullitas processus
⁊ sequeret̄ ēt nullitas snīe q̄ꝛ existēte ꝓcessu nullo ēt snīa est nulla
vt p Bal. in. l. properādū. in fi. p̄ncipij. C. de iud. qđ aūt sit lata ex
tra instantiā pʒ ex forma statutorū ꝑm quorū dispositionē cens̄. ē
facta delegatio vt late ⁊ notabiliter ꝓbat Jo. an. vltra alios in ru
8 brica extra de consuetudine. ¶ Scđo † q̄ꝛ fuerunt monite partes
ad audiendā sententiā ex officio iudicis ⁊ nō ad instātiā ptis ꝙ of
ficiū nō potuit impartiri p te nō petente nisi alias instantia p̄iret vt
p bar. in. l. seius ⁊ augerius. ff. ad. l. fal. ⁊ p Canonistas in. c. j. extra
de iud. tradit dñs Abb. in. c. pe. extra de iud. et not. in. l. iiij. §. hoc
autē. extra de dā. infec. ¶ Tertio q̄ꝛ nō constat quod sententia ta
fuerint petita. ad hoc. l. fi. C. de fideicō. li. et ꝙ habetur in. l. vt fun
dus. ff. cōmuni diui. et in. c. licet eli. extra de simo. et l. d. l. iiij. §. hoc
autē. ¶ Quarto et vltimo q̄ꝛ vt dictū fuit talis iudex in procedē
do tenebatur seruare statuta illi⁹ maxime reiect etiā autoris iuxta
no. per Jo. an. in rub. extra de consue. cum ergo ex forma statuti
concedatur petitio consilij sapiētis ⁊ post petitum consilium eo
non concesso fuerit lata sententia: sententia est nulla vt concludit
Bar. in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. ⁊ hec conclusio ad processum
satis dicta sufficiant. ¶ Circa secundam principalem questionem
que vertitur circa merita cause concludo etiam dictum ser Jo. an
tonium fouere iustitiam ex pluribus fundamētis. ¶ Primo dici
potest qđ lʒ dictus ser. Joan. anto. renunciauerit iuribus busch a
belle tñ talis renunciatio fuerit nulla ex eo q̄ꝛ facta lʒ facta fuerit
in manibus conseruatorū tamen nō fuit facta antianis recipiēti
bus pro cōitate: quo casu valuisset renunciatio per not. in. l. hmōi
in prin.

in prin.ff.de le.j.sed facta fuit dirigẽdo verba in cõmunitatẽ quo casu non vr valere per no.per Bar.z doc.in.l.stipulatio ista.§.si stipuler.ff.de v.ob.qz dictũ fuit qd renũtiabat cõitati.nõ aũt dictũ fuit qd renũciaret gseruatorib⁹ recipiẽtib⁹ p cõitate vt late decla rãt doc.marie moder.z ibi plenissime dixi i.d.§.si stipuler.¶ Se cũdo qz dicta renũciatio fuit sine aliq̃ cã z sic vr obstare exceptio doli.l.ij.§.circa.ff.de doli excep.z tradit l.l.gñalr.C.de nõ nu.pe. cũ si.¶ Tertio qz lz renũciatio seu pmissio sine cã facta a sciẽte se aliq̃ de cã nõ teneri psumeret ex cã donatiõis:ar.l.cui⁹ p errorem ff.de reg.iur.z in.l.cũ pais.ff.de opis libertoz.z no.Bar.in.l.nu da.ff.de dona.z in.d.§.circa.z in.l.ita stipulat⁹.in prima opp.vl

9 time ptis.ff.de ver.ob.Illud pcedere pt qñ pbet qd r fuerit facta a sciẽte se nõ teneri:in dubio aũt vr dicẽdũ qd poti⁹ dicat facta ex errore q̃ ex cã donatiõis vt vr magis cõis gclusio Cy.Ja.but.z Bal.in.d.l.gñalr.z gl.in.l.nũq̃ nuda.ff.de acq.re.do.z Spe.i ti. de obl.z so.§.seqr.ver.si vero aliqs.Bal.in rub.C.de fide instru. Jo.de imo.z.Raph.cu.in.l.a tuio.ff.de ver.obl.z Pau.de ca.in l.diuortio.co.ti.z do.Flo.in.l.cũ de indebito.ff.de pb.z Lud.ro. in.l.gñaliter.ff.de ver.ob.¶ Quarto qz lz alias gventio sine cau sa presumatur ex causa donationis illud potest procedere quan do fit per stipulationem secus qñ fit nuda conuentio prout est in terminis nostris qz de nulla stipulatione constat qz tunc nõ p̃su mitur donatio adeo qd oriat ius efficax ad agẽdum: vt probat z concludit eleganter Bar.in.l.iurisgentiũ.§.quinimo.ff.de pac. z Bar.in.l.si tibi.in prin.eo.ti.z Bal.in.l.si pacto.C.de pac.z Jo. de imo.in.l.in edibus.§.j.ff. de donatio.quod procedit etiam de iure canonico lz ex pacto nudo alias daretur actio.vt in.c.j.extra de pac.ita concludit no.Bald.z sequuntur moderni in.l.petens C.de pac.¶ Quinto cõfirmatur qd lz.alias presumeretur dona tio tñ speciale vr qd conuentio fiat reipublice qz tũc non presume retur donare vt vr casus in.l.hoc iure.in pn.ff.de ver.ob.prout de clarat Bart.in.l.d.§ circa.ff.de donatio.Sexto confirmatur hec

10 opinio qz † donatio facta proprie reipublice nõ vz sine alia causa extrinseca apparente:casus est quem ita intelligit gl.Bar.Imo. z Pau.de ca.z Lu.ro.in.d.l.hoc iure.licet secus sit quãdo dona tio fit priuate persone:quia sufficit sola causa liberalitatis exercẽ de:z rõ est fm glo.ibi quia respublice dedignãtur tales donatio nes recipere que habent vim adulationis z non indigent talibus liberalitatibus: vel est ratio qz qui donat reipublice presumitur donare vt fauorem aliquem recipiat ab ea contra priuatum: qd est inhonestum:z ideo respublica abhorret.vnde dicũt moderni in d.l.hoc iure.maxime Jo.de Imo.z Pau.de cast.qd Bar.nõ bene inducit illũ tex.in.§.circa.qd promissio in dubio facta reipu blice sine causa non vz qz non p̃sumit cã donatiõis:qz.d.l.nõ loq tur de cã donationis sine qua promissio facta priuato non tz:sed de cã extrinseca sine qua promissio facta etiã expresse ex causa do nationis reipublice non tz:vnde cũ in terminis nostris nulla cau sa extrinsecus appareat talis renũciatio dato qd censeatur ex cau sa donationis nõ tenuit.¶ Septimo etiã confirmat iusticia di cti ser Jo.antonij ex alio capite.Nã ipse nõ renunciauit simplici ter sed cum hac adiectione promittendo z submittendo se stare declarationi cõciliũ prout promisit dñs Godefredus qd conciliũ restaurauit:vnde cum concilium neqz restaurauerit neqz voluerit restaurare dictũ ser Joã.antonium pro rata ipse est reponendus in pristinum statum quoniã simpliciter renũciauit sed submitten do se vt dictum est declarationi cõcilij:hec probat per ea que po nit Inno.in.c.veniens.extra de renunciatione.vbi dicit qd ille qui submittit se gratie z talis submissio habet protestationem qd gra tiã expectet z cã nõ sequit pristinũ ius recuperat.l.siue.C.de trans actionibus.l.hoc iure.§.fi.ff.de dona.z.ff.de cond.causa data:p totũ.z idem dicit si se submisisset misericordie.arg.c.sane.extra de renũciatio.idem si submisisset se voluntati.Nam tunc z in aliis p cedentibus casibus fm qd bonus vir arbitraret dz illi prouideri. l.si libertus.ff.de operis libertorũ.verba sunt Inno.in dicto loco que etiã dicta refert z sequitur ibi do.Antõ.z illa refert z sequit Ang.in.l.fi.ff.de preto.stipu.dicẽs qd ita practicauit florentie in persona propria.illud etiã dictũ refert z sequitur Ange.in.l.si cui. ff.de serui.titulo generali.faciunt not.per Cy.z Bald.in.l.iij.C. de dot.pmis.z Bal.in.l.fi.in.ij.oppo.C.de cõtrah.empti.z bald. in.l.cũ quidã.ff.de leg.ij.z Bald.in.l.ij.§.voluntate.ff.solu.matri. Cum ergo dictus ser Jo.antonius nullum recuperat restaurum vel illud arbitrium boni viri qd sequi dz vel in pristinũ statum re poni.¶ Preterea ex dictis Inn.manifeste colligitur ex iuribus que allegat qd talis donatio est ob causam z nõ simplex: z sic qd causa nõ sequuta cõpetit repetitio.l.si pecuniã.ff.de condi.ob cau sam.z notabiliter declarat Bar.i.fi.co.in.io etiã colligit ex dictis Inn.qd cogitata causa restaurationis dicitur finalis ex quo vult qd cõpetat repetitio:vt ptz ex no.p Bart.in.d.l.fi.¶ Octauo et vltimo defendit dict⁹ ser Jo.antonius.Nam probatur qd in di cto loco hz plura bona possessa per suos autores z sic qd in dictis

locis põt habere iura aliter quã ex donatiõe dñi Godefredi. Cũ ergo ipse tãtũ donauerit iura que habebat ex persona dñi Gode fredi cõitas q̃ vult se fundare in illis iurib⁹ hz ostẽdere z pbare quod dñs Godefred⁹ hz ius in illis locis z cõsequenter etiam qd camera q̃ illa cõcessit in solutũ per tex.z ibi no.in.l.qd si in vẽ ditione.ff.de here.vel.act.vẽdita.z p Bal.in lectura antiqua.vbi

11 vult qd † cõcessio iuriũ nõ tribuit aliquẽ titulũ nisi ostendatur de iure cõcedẽtis.tradit Spe.in ti.de loca.§.nũc aliqua.versi.ivij.z ver.lxxvj.z Old.cõsi.cxiij.incipi.viso p̃uilegio zc.z Ang.i.l.loc⁹ incert⁹.ff.de acq.pos.z Dy.Bar.z doc.in.l.si sic.ff.de leg.j.z no.i l.iij.§.incertas.ff.de acq.pos.si ergo.hoc nõ probat a cõitate succe dit regula q̃ hz qd actore nõ probante reus dz absolui.l.q accusa re.C.de edendo.c.inter dilectos.de fide instru.z in.c.cũ ecclesia su trina.de cã pos.z ppie.¶ Postremo posito qd dicta renũciatio tenuisset z qd dicto ser Jo.antonio non daretur aliqd remediũ que tñ sunt manifeste falsa vt dictũ est:duo restant breuiter attin genda:primũ nunquid in renunciatiõe veniãt sexagintatres to natiue terre que possidebãtur per dictum ser Jo.antonium ante donationem sibi factã a dño Godefredo.Circa qd breuiter dico qd non qz vt ex pluribus testib⁹ probatur dictus ser Joãnes an tonius renunciauit iuribus que habebat in buscha bella sibi da tis a dño Godefredo:fuit ergo dicta renunciatio limitata:ergo limitatũ producit effectũ.l.in agris.ff.de acq.re.do.z.l.cãcellaue rat.ff.de his que in testa.delentur.Item si renunciauit iuribus sibi donatis a dño Godefredo:ergo non aliis q̃ habebat ex alio capite:qz in contractib⁹ nihil extrinsecus subintelligitur.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de ver.ob.z.l.quicqd astringende.ff. de ver.ob.item qz dicta renunciatio causata fuit a renunciatione facta per dictum Godefredũ que tantũ fuit facta de bonis sibi insolutum datis a camera:ergo eodem modo intelligitur renun ciatio facta per dictũ ser Joannem antonium.Nã per precedẽ tia declarantur sequentia.l.si seruus pluriũ.in fi.z.l.qui filiab⁹. in prin.ff.de le.j.¶ Confirmat etiã hoc qz dictus ser Jo.antoni⁹ audita renũciatiõe domini Godefredi similiter renunciauit.No tandũ est qd dz similiter qz includit similitudinẽ facti z modi:vt no.Inn.in.c.ex rescripto:extra de iureiur.item denotat equalita tem seu identitatem:insti.de excu.tu.§.similiter.l.ois.in pri.ff.de re mili.z in aut.de testi.§.veniet.z in.l.demens ff.de here.instit. si ergo dñs Godefred⁹ tñ renũciauit iurib⁹ habitis a camera:er go eodẽ modo intelligitur ser Joãnes antonius illis tñ iuribus renunciasse:z pro certo nemo sani capitis aliud diceret:qd dict⁹ ser Joan.voluisset renũciare iuribus que prius ex alio capite ha beret in buschabella.ar.l.cum de indebito.ff.de pba.Cum ergo d.bona prius alio iure possiderentur non veniũt in dicta renun ciatione.¶ Preterea ex alio capite ostẽditur qd dicte.lxiij.torna tiue non veniãt in dicta renũciatione qz ipse renunciauit iuribus que habebat in buschabella:iste aũt sunt extra fines buschabelle igitur non veniũt in renũciatiõe:qd aũt sint extra dictos fines p bat plene per omnes testes dicti ser Joan.antonij.z licet pbent xvi.testes pro parte cõitatis videat cõtrariũ probari z allegetur qd illis magis est standũ deponẽtibus de affirmatiua quod in cludantur sub finibus de buschabelle q̃ testibus ser Jo.antonij qui videntur deponere de negatiua quod non includantur p no. in.l.heredes palam.in prin.ff.de testamentis.z per Jo.and.in c.iurauit.de proba.z no.in.l.actor.C.de proba.z in.c.cũ in tua. de testibus.cum si tamen his nõ obstantibus gtrarium est veri⁹ z in primis dico qd ista negatiua qd nõ includantur per apposi tione finium in certo loco:ita repñtat sensu p affirmatiuã posi tionẽ finium sicut affirmatiua qd includantur que etiã negãt fi

12 nes nõ esse in alio loco de quo deponũt testes cõtrarij. quo † casu quãdo ita percipitur negatiua sicut affirmatiua non est differen tia:vt no.Barto.in.l.diem proferre.§.si plures.ff.de arbi.z tradi tur in.d.l.actor.C.de proba.z in.l.pantonius.§.rei perduelliõis. ff.de acq.here.z est bonus tex.z ibi no.in.d.c.cũ in tua.extra de testibus.quo supposito vt asseritur mihi testes ser Joan.antonij attenta qualitate psonarũ sunt magis digni:ergo magis creden dum vt tradit specu.in ti.de testa.§.postq̃ versi.porro z tex.z gl. in aut.de testibus.§.sancim⁹ tex.z doc.in.c.in nostra.extra de te stibus.¶ Secundo qz testes dicti ser Joannis dicuntur magis antiqui quibus magis creditur in probandis antiquis finibus per id qd habetur in.c.quoties.extra de testibus.et not.glo.in.c. si.extra de offi.Archi.z no.in.c.cũ causam de probatio.¶ Ter tio qz testes ser Joan.antonij magis specifice deponũt de finib⁹ z magis aperte.igitur magis credẽdum.c.preterea.z.c.in nostra extra de testibus.iij.q.iij.si testes z per Inno.in.c.auditis.de p̃ scriptioni.cũ si.¶ Quarto qz testes cõmunitatis multũ variant in ponẽdis finibus:ergo minus credẽdũ.l.q falsa.ff.de testibus. l.testium.C.de testibus.z quod plene ponit Jo.de imo.in.l.inter pares ff.de re iudi.¶ Quinto z vltimo etiã qz sunt numero plu res.potentius autẽ censetur iudicium plurimorum.c.prudentiã.

extra de offi. delega. traditur in. l. ob carmen. §. fin. ff. de testibus et in. d. c. i. nostra. late per doc. ex quibus sit conclusio quod dicte. xiiij. lornatiue non venisset in dicta renunciatio. d. ser Joan. Antonij. quia qui renunciauit vni iuri si alio iure res ad eum spectat illi non intelligitur renunciasse. l. si seruo meo. ff. de le. i. ¶ Secundum quod venit discutiendum est nunquid in renunciatione dicti ser Jo. antonij veniant bona sibi donata a domino Godefredo existentia in loco dicto la rouedana: et certe dicendum est quod non quia licet aliqui testes videantur dicere quod ille locus comprehenditur sub nomine buschabelle: tamen decem testes et vltra dicti ser. Jo. Antonij et octo testes cōitatis dicunt et conferunt illa loca tanquam separata et distincta et sic non tantum fuerit facta renunciatio in iuribus existentibus in buschabella neque trahitur ad bona existentia in loco dicto rouere et quia in contractibus omissum re loco vel personis habetur pro omisso nec subintelligitur. l. quicquid astringende. et. l. si stipulatione. §. grisogonus. ff. de ver. ob. l. si cum dotem. in prin. ff. so. ma. l. si extraneus. ff. de condi. ob cām. facit illud vulgare quod ex separatis non fit illatio. l. papinianus exuli. ff. de mino. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqui. pos. quod autem sint separata probatur per testes magno numero plures et digniores et melius deponentes quibus magis est credendum vt supra fuit demonstratum: si enim eadem loca essent non diuersis rōnibus nuncuparentur ex diuersitate enim noīm arguitur diuersitas rerum. l. si idem. C. de codicillis. Cum hoc concordat instrumentum dationis insolutum facte domino Godefredo atem instrumentum donationis facte dicto ser Joanni antonio in quibus ipsa ponuntur vt separata: multum etiam facit instrumentum cōsignationis facte domino Godefredo per cōitatem in quo non sine ministerio voluit cōitas quod promitteret non petere aliquid amplius non solum in buschabella sed etiam in rouedaria quia cōitas non videbat se bene securam per primam renunciationem: verba enim et pacta contractuum non censentur apposita sine virtute aliquid operandi vt in. l. si quis. ff. de le. i. et per Bal. in rubri. C. de contrahē. emp. in. ix. q. Nec obstat quod ponantur in instrumentis. i. eosdem cōfines quia non contradicit quod non sint separata quia quando duo loca cōtigua donantur non inconueniens quod circumcirca dicta loca cōfinentur ex quo nominantur vt separata et distincta. ¶ Preterea totum quod posset dici contra dictum ser Joan. Antonium etiam licet verum non sit quod dictus locus dictus la rouedaria simul cum aliis locis in genere vocaretur la buschabella. item quod prout cōfinant testes ser Joā. Antonij magis in specie illa loca dicantur buschabella. quod etiam si esset verum adhuc dictus ser Jo. Antonius habet obtentum quia de natura renunciationis est quod restringatur prout habetur in. l. si ex pluribus. ff. de sol. et in. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. ergo vt verba strictius intelligantur deberet intelligi de buschabella prout confinant testes ser Jo. antonij. item quia in dubio etiam in actibus procedentibus ex liberalitate venit id quod est minimum. l. minimis. ff. de le. iij. cum materia. item quia verba deberent interpretari cōtra cōitatem que se fundat in illis. l. veteribus. cum materia. ff. de pac. l. ita stipulatus. §. in stipul. ff. de ver. obli. Laus deo.

¶ Consilium xcvi.

1 ¶ Statutum habilitans vel inhabilitans personam quando comprehendat forensem.

2 Statutum disponens quod instrumentum non registratum in memorialibus presumatur falsum vbi et habet locum in foro ecclesiastico.

3 Clericus volens vti statuto de executione loquente tenetur etiam recipere statuta contra se.

4 Statutum pōt clericis auxilium suum specifice denegare.

5 Cōtractus qui deficit ratione solennitatis probationis confirmatur iuramento.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Abunde et subtiliter supra scripti prestantissimi doctores et patres rem ipsam explicarunt adeo quod nihil vltra dici pōt tamen tanquam ille qui vadit post terga optimi messores spicas quasdam colligam et si recte percipio in tribus consistit difficultas. ¶ Prima est respectu persone tabellionis forensis. ¶ Secunda est respectu episcopi cui quesita est obligatio. ¶ Tertia est respectu obligationis quia iurata. ¶ Circa primam in primis turbauit spiritum meum. Bal. in. l. cunctos populos. in lectura. in. ix. colum. versi. dico ergo circa primum de iure persone in. ij. casu quando statutum inhabilitat personam vel habilitat circa formam seruatam vel non seruatam ponit exemplum si est statutum quod notarij non possint conficere instrumenta nisi sint approbati in collegio notariorum et similia. et tamen occidit quod non habilitat neque inhabilitat forensem quia ex quo in principali hoc est in iure persone non potest statuere: non potest etiam in forma que est accessoria ad personam: et quod tale statutum respiciat inhabilitatem persone etiam in specie et Bal. apertissime in repe. d. l. cunctos populos. in. vij. char. ver. ij. casu quando statutum vetat testari. dicit quod aliquando statutum inhabilitat precise personam simpliciter puta quod minor. xx. annis non possit testari et tunc non comprehendit forensis: aliquando vetat cum aliqua modificatione puta quod pater non possit inter liberos testari nisi cum sex testibus et tunc ligaret forensem: allegat no. i. l. ij. C. quemadmo. test. aperiantur: vnde cum in casu nostro non inhabilitet personam sed cum modificatione nisi fuerit descriptus in matricula iurauerit et satisdederit ergo debet forensis comprehendi. Aliis etiam modis et clarius respondeo iudicio meo nisi fallor: nam nisi fallor predictum statutum voluit huic difficultati prouidere quia primo inhabilitat personam tabellionis cōficientis instrumentum nisi obseruaret vt. s. et in ista parte statuti procedit dubitatio predicta: sed in. ij. parte statutum non recipiendo personam sed instrumenta et scripturas annullat scripturas et instrumenta: et sic statutum loquitur in rem: quo casu a quocunque sint confecta sunt nulla: hoc probatur per ea que notanter dicit Bal. in. d. repeti. in. viij. charta. ver. nunc videamus quando statutum vetat per viam exclusionis: vbi dicit quod si verba statuti vel consuetudinis sunt scripta in rem: verbigratia si consuetudo est in regno quod regnum non deueniat extra agnationem regalem et tunc filia vel neptis non subdita excluditur a regno quia lex scripta super iurisdictione est in rem scripta non in personam et ratio vbi quando ad ea. allegat quod habetur in. l. via constitui. §. si fundus. ff. de seruit. rusti. prediorum. ad hoc etiam quod notat Inno. in. c. quod nullis. extra de priuilegiis. vbi dicit quod interdictum quo interdicitur non est reale sed interdictum quo interdicitur populus est personale per hoc quod habetur in. l. i. C. de emancipa. liberorum. et quod voluit dominus Lambertinus de saly. in. d. l. cunctos populos. prout ibi refert Bald. qui facit differentiam an statutum sit in rem an in personam vbi primo casu inspicitur locus rei. l. forma. ff. de censi. cum si. In proposito ergo dicamus quod quatenus statutum respicit rem comprehendit instrumenta confecta in loco a quocunque etiam non subdito. ¶ Postremo etiam in casu nostro video ex verbis eiusdem bal. i. d. repe. in. x. char. vbi formaliter dicit quero ergo an notarius florentinus non descriptus in matricula possit conficere instrumentum: et dico quod sic. Nihil enim impedit quia non metitur ex autoritate statuti sed principis: vnde instrumentum valeret in effectu iuris cōis non tamen essent priuilegiati per formam statuti ciuitatis florentine: quia non intelligitur ciuitas priuilegiare nisi suos incorporatos: vnde instrumentum talis notarij non habebit paratam executionem: quod est valde notandum secundum eum. Hoc idem et Bal in. c. dudum. el. ij. in. vij. col. de ele. vbi vult quod quando statuta requirunt notarios matriculari habent instrumenta executionem si sunt matriculati: alias non imo vult quod minor fides adhibeatur: et subdit quod hoc suadet veritas publica: allegat quod no. in. l. eos. C. de offi. magi officiorum. quando ergo in casu nostro sumus in executione instrumenti non pōt tale instrumentum executionem habere: ex quo ille notarius non erat descriptus in matricula et non satisdederat et iurauerat vt expresse deciderat bal. i locis preallegatis in rōne decidendi. Hoc etiam decidit bal. i consilio mihi. cccxxxi. quod incipit ex certis tabellionibus: vbi cōcludit quod si certis tabellionibus per statutum est concessa potestas conficiendi instrumenta guarentigiata alij non subditi non possunt hoc facere: ar. l. ij. C. de expro. vel exacto. li. x. et quod ibi no. et hoc de prima difficultate. ¶ Secunda difficultas facilior videtur iudicio meo et bene fuit explicata et declarata per primum consulentem et optime per subscribentes confirmata quibus addo Bal in terminis in. c. si quis per. xxx. in pe. col. si de feu. fue. contro-

2 uer. inter dominum et agnos. vbi dicit † quod si statutum disponit quod si instrumentum non fuerit registratum in memorialibus presumatur falsum valebit et debebit seruari non solum in foro seculari et laicorum a quibus conditum est: sed etiam in foro ecclesiastico quia editum fuit ad supplantandos malos mores falsificantium. faciunt not. per Bal. in l. cum quis in. iiij. col. C. de iur. et fac. igno. in quantum vult quod etiam ex non solenni testamento nihil pōt peti etiam in foro conscientie. et quod no. Bald. in. l. si post. circa fi. eo. ti. vbi idem dicit Inno. etiam plus quod quando notarius fecit aliquid quod sibi prohibitum erat vel omittit aliquid quod sibi incumbebat instrumentum presumitur falsum. In terminis ad hoc decidit Bal. i sua disputa. que incipit: statuto cauetur quod fenerator &c. in. ix. col. vbi refert quod Bau. de liza. disputando tenuit quod si statuto cauetur quod quando de debito cōstat per instrumentum non positum i memorialibus tale debitum peti non possit seruandum erit tale statutum etiam in foro ecclesie: faciunt no. per Inn. in. c. quia plerique. de imu. eccle. et multum elegantia verba ad propositum ponit Fede. de senis in suo consil. mihi. xxi. incipit nunquid heres extraneus &c. Confirmantur predicta maxime in casu nostro. nam ex quo

3 clericus vult vti statuto de executione loquente tenetur recipere etiam statuta contra se vt cōcludit Bald. in. l. oi nouatione. C. de sac. sanc. eccle. et Bal. in. l. i. C. de contrahē. emp. et eleganter Bal in. l. sed illa. in lectura antiqua quam quidam dicunt apostillam. ff. de consti. pec. et Bal. in. l. de quibus. ff. de legi. et si dicatur Bal. in predictis locis loquitur in eodem statuto. puta quia executio pōt peti intra. x. an. vel post. x. an. obstet prescriptio. vnde concessio executionis videtur limitata. Ideo clericus non potest executionem statuti velle nisi contra se recipiat exceptionem prescriptionis. Sed in casu nostro vtendo vno statuto non videtur quod aliud contra se recipere teneatur. Ad hoc tex. cum ibi not. in. c. si. de vi. et ho. cle. Sed ad hoc videtur quod etiam si exceptio prescriptionis cōcederetur ex forma alterius statuti idem videtur dicendum vt clare videtur velle Bal. qui ponit eandem. q. in dicta repe. l. cunctos populos. in. xiiij. ver. nunc de. iij. membro. dicit tamen quod statuti et non ecclesie

clesie denegaꝛ auxiliū. Sed clarius etiā in alio statuto voluit hoc sede. in dicto cōsi. xxi. §. allegato. vbi dicit ꝙ ille qui recipit leges humanā pro se adeūdo hereditatē tenet legem humanā cōtra se recipere: vt non cōficiendo inuentariū teneat vltra vires. gl. x. di. si romanorū. ⁊ in. c. ij. in. vi. di. cū si. ⁊ sic loquit in diuersa lege quod ille qui vnā recipit pro se tenet aliam cōtra se recipere. Hoc etiam clare extendit predictas theoricas Bal. Pe. de anc. in suo cōsi. viij. qd incipit in xp̄i nomine difficultas questionis principalr vbi subtiliter vult ꝙ cū ex priuilegio sit indultum qd mater filie mente capte possit substituere: vt in. d. l. humanitatis. C. de impu. ⁊ alijs substi. in verbo parentibus indulget. si facta est substitutio mente capte qd post mortē bona distribuentur inter pauperes annullatur ex defectu aditionis nō solenniter facte: licet alias relicta pia debeantur hereditate nō adita quia regulantur iure poli ⁊ non iure fori: vt per Bar. in. l. j. C. de sa. san. ec. tn̄ hoc casu non debent quia talia relicta hoc casu assumunt forum a iure positiuo: igitur debent ab eo regulari. ar. d. c. quo iure. ⁊ eoꝝ que ponit Bal. l. d. l. omni nouatiōe. ⁊ sic loquit in diuersa lege ⁊ extēdit dictū Bal. ad alia statuta. ⁊ pro hoc bene facit consilium allegatum per vltimum subscribentem qd incipit honestus vir. dum vult ꝙ clericus debet seq statuta laycorū si eis vti vult quia qui sequit forꝝ tenet seq iura fori per tex. cū glo. in. l. ij. ff. de cōsti. pec. ¶ Confirmat hoc qꝛ licet statutū de tabellionibus sit per separatū: tn̄ limitat ⁊ qualificat alia statuta loquentia de instrumētis: ergo recipiēdo statutū de executione tenet recipere cū eius qualitate per ea que ponit Bal. in. l. aurelio. §. idem quesijt. ff. de lib. le. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. de cōfes. 4 Nec puto hesitandum an hoc possit statutū facere† quia etiam clericis specifice statutum potest auxilium suū denegare: vt est casus: ⁊ ibi ponderat Bal. in. l. si quis curialis. C. de episc. ⁊ cle. ⁊ eleganttus Bald. in. d. repe. l. j. in. xiij. char. versic. nunc de. iiij. membro ⁊ Bal. in spē in terminis nostris in. d. l. item illa. ff. de cō sti. pecu. ⁊ hec de secunda difficultate. ¶ Tertia ⁊ vltima difficultas est respectu iuramenti ⁊ in hac etiam cōcludo qd non obstāte iuramento dictū instrumentū nō pbat. Hoc decidit Bar. ā termis in. l. si quis. ff. de fideius. in. vij. mēbro vbi vult qd qñ deficit ratiōe solēnitatis pbatorie nō firmat iuramēto: qꝛ est introducta ob publicam vtilitatem. ⁊ hanc opi. tenet do. Anto. in. c. cū cōtingat. de iureiur. in. vj. casu: vbi vult ꝙ qñ statutū est fundamentum in publica vtilitate iuramentū nō tollit solēnitatē pbatoriā: sed tale statutum censet factum ad fugiendas fraudes ⁊ falsitates ob publicā vtilitatē: vt dicit Bar. ⁊ Bal. in. d. c. si qs per. xx. igitur ⁊c. ⁊ licet do. Imo. in. d. c. cū ꝯtingat. in. vj. mēbro videat tenere contrariū ne per indirectū tollat virtus iuramēti vt ibi late per eum tn̄ nō loquitur in casu nostro immo ex eius xbis colligit cōtrariū. Nam loquitur qñ qs vult pbare ꝯtū iuratum per duos vel tres testes ꝙ possit nō obstante statuto: qꝛ sufficit pbatio iuris diuini. c. nouit. de iudi. Sed nos loqmur in pbatione instrī preternaturali q̄ fit per pellem naturalis mortui vt dicit Inno. in. c. cum. p. tabellio. de fide instr. Nimirū si talis pbatio potest modificari et qualificari. ⁊ hoc voluit do. Abba. in. d. c. cū contingat dum vult ꝙ† stante statuto qd nō probetur contractus nisi duo notarij fuerint rogati. certe tūc etiam si iuramētū fuerit appositū nō pbet cōtractus nec iuramētū. ar. tex. in. l. si. C. de nō nu. pe. secus si constaret seu pbaret per testes: vltimus consultor bellissime deduxit. pro hoc etiā adduco Bal. in terminis in. d. c. cū cōtingat. in. vij. cōclusione negatiua col. x. vbi dicit ꝙ Bar. male dicit ꝙ contractus phibet ratione solēnitatis pbatorie. qꝛ nō phibet ius sed def fides pbata. l. testiū. C. de testi. l. si vnus. C. de testa. vñ sicut deficit probatio cōtractus deficit pbatio iuramenti ⁊ sic ex defectu pbationis iuramentū est inefficax. Adduco etiā Bal. in. l. ij. ff. de iureiu. i repe. in illo ar. qñ preter legē prestet iurm: vbi vult ꝙ talis solennitas pbatoria nō pōt tolli iuramēto: qꝛ versat publica vtilitas ne falsitas cōmittat p no. in. l. codicillis. §. j. ff. de leg. ij. Cōfirmant pdicta rōne. Nā ad hoc vt iuramentū firmet actum dꝫ prius ꝯstare iuratū esse. ad hoc tex. cū glo. l. non erit. §. dato. ff. de iureiu. ⁊ qd no. in. l. diuus. ff. de testa. mi. Si ergo disputat de probatiōe ⁊ fide instrī anteꝗ̄ de iuramēto ꝯstet nō possum⁹ dicere ꝙ habeat hāc virtutē ex quib⁹ fit cōclusio in oībus ꝙ dictū instrm nō pbat nec habet executionē. Laus deo omnipotenti amen.

¶ Consilium. xcviij.

1 ¶ Numerus iugerū si adijciat in assignatione fundi licꝫ fundus appareat minoris quantitatis nihil relevat ⁊ tenet assignatio.

2 Preciū quantitas arguit ⁊ probat quid ⁊ quantū venerit in contractu emptionis ⁊ venditionis.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritussanctus illuminet intellectum. Visis instrīs diuisionū inter Lionē bonagratiā ⁊ Thomasiū fres dubitat cuius portione cēseant posita pascua ⁊ valles de qb⁹ est. q. an in portione bōagr̄e an vo in portiōe Lionis: ⁊ certe in fauorē bonagratie facit: qꝛ dicta pascua ⁊ valles videntur posita intra fines assignatos portioni bonagr̄e designātur valles fracte intra quos fines sunt duere de qbus est questio: igitur probantur pertinere ad bonagratiā vt vr̄ decidere Bal. in rubrica. C. de contrahen. emp. ver. xxij. queritur per tex. in. l. ede sacrā. §. fi. ff. de contrahen. empt. ⁊ qd not. Pau. de ca. in. l. j. p illū tex. ff. de acquiren. pos. faciunt not. per Bar. in. l. demonstratio falsa. ff. de condi. ⁊ demōstra. ⁊ in. l. forma. ff. de cēsi. ¶ Nec vr̄ obstare † ꝙ assignata petia terre. xiiij. sextariorum quoniā nō fuit assignata ad mensurā hoc est non fuerunt assignata. xiiij. sextaria terre: sed fuit certum petium terre assignatum intra certos ꝯfines ⁊ adiectum fuit sextariorum. xiiij. quo casu cum non fuerit ad mensuram assignatam: lꝫ in specie licet appareat paucioris vel minoris ꝗ̄titatis non relevat: sed quicqd est intra fines censetur assignatū: vt vr̄ pbari per tex. in l. si venditor. iuncta. l. pe. §. j. ff. de ac. emp. ⁊ ibi not. Pau. de castr. ⁊ consuluit Oldra. in suo consil. cxxxvj. Idem Joan. and. in addi. Spe. in ti. de emp. ⁊ vendi. §. videndū. iuxta fi. ⁊ Bar. de saly. in. l. ij. C. de cōtrahen. ēp. ⁊ Pau. de castr. ꝯsil. ccclxxv. incipiente in xp̄i nomine in causa que vertitur corā dn̄o potestate: ⁊ traditur per Pau. de leazar. in suo commento. c. si venditori. de empt. ⁊ vendit. ¶ His tamen nō obst. ꝯsideratis ⁊ recte pēsatis verbis diuisiōis confinibus assignatis ⁊ alijs mihi in facto narratis contrariam opi. verissimā puto in casu nostro ꝙ immo vltra numerum sextariorum assignatorum dicto bonagratie ipse nihil vltra debeat habere ⁊ ꝙ cetera pascua ⁊ valles pertinēt ad dictū lionem: ⁊ p fundamento est pmittendum ꝙ predicta pascua ⁊ valles de quibus est questio sunt etiam intra fines assignatos dicto lioni ꝙ pꝫ in instrumento dum dꝛ approbo li diti p casoni duso di gra prates. et sic pro cōfinibus dantur bona assignata ambobus fratribus taꝫ Thomasio quam bonagratie. deinde etiā ab vno latere assignāt dicte valles fracte ab alio latere via ab alio Dn̄icus darigero. Ex quibus patet ꝙ sunt intra fines sibi assignatos: ⁊ ꝯsequēter etiam pari ratione dici pōt ꝙ etiā dicta bona ptineāt ad dictū lionē per d. l. edem sacrā. §. j. cum si. supra allegatis. Unde ratione appositionis finium nō dicit bonagratia habere meliora iura quā lionus: sed dicuntur vel dici possent ꝗ̄tum ad hoc habere iura equalia. ¶ Sed ex pluribus ostēdit ꝙ dictus Lion⁹ habeat potiora iura in dictis bonis. Primo qꝛ dicto bonagratie fuit assignata petia terre certe mēsure: ⁊ sic dicta assignatio pōt intelligi facta vsqꝫ ad illā mensuram ⁊ nō vltra ad hoc. l. rutilia polla. ff. de cōtrahe. em. sed dicto Lioni fuit assignata terra pasculina ⁊ vallina cuiuscūqꝫ ꝗ̄titatis pꝑter verbū cuiuscunqꝫ ꝗ̄titatis esset. ⁊ sic siue parue siue magne ꝗ̄titatis pꝑter verbum cuiuscunqꝫ. arg. eius qd hꝫ in. l. balista. ff. ad tre. ⁊ ex assignatione facta Lioni cōstat ꝙ bonagratie tm̄ sextaria. xiiij. fuerūt assignata. ⁊ reliquū Lioni i illo loco alias instrumētū diuisionis cōtineret repugnantiā cū eādē rem duobus assignaret quod nō est credendū. l. nā ad ea. ff. de condi. ⁊ demō. immo debet interpretari ne cōtineat repugnātiā vel ꝯrietatē. l. scripture cū materia. C. de fide instr. ⁊ in. c. imputari extra de fide inst. ⁊ ideo debet interpretari ꝙ illa portio fuerit assignata bonagratie. xiiij. sextariorū ⁊ reliquū Lioni: ⁊ sic improprietēt etiam si opus sit vt saluetur instrm ⁊ mens loquētis. l. insulā. ff. de pscri. ver. l. si duo patroni. §. idē iul. ff. de iure. Neqꝫ est magna īpropriatio dicere ꝙ assignata fuerit petia terre dicte ꝗ̄titatis quia si voluisset totum infra fines designatos assignare potuisset simplr assignare nō apponendo mensurā sicut fecit qñ assignata fuit Lioni ⁊ sic vna pars instrī declarat p aliā iuxta. l. qui fialibus. ⁊. l. si seruus pluriū. ff. de leg. j. cū si. Et ꝙ istud sit verū ostenditur etiam ex alio: nam infra dictos fines nō solum sunt terre chiapine: sꝫ etiaꝫ pasculine ⁊ valline: sed dicto bonagr. nō sunt date terre vallie sed tm̄ schiapie ⁊ pasculle: dcō aūt Lioni sunt ꝯcesse etiā valline: ⁊ sic patet ꝙ nō oīa infra fines designatos fuerūt cōcessa: verba eīn nō verificant: igit nec dispō. l. si seruū. §. nō dicit pror. ff. de acqui. here. item nec aliquid extrinsecus subintelligit. l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. obl. Item nō solū videntur cōcesse valles dicto bonagratie. qꝛ non dicit hec diuisio sed etiā qꝛ reperiunt concesse Lioni: ⁊ sic alius denegate. l. cū pretor. ff. de iudi. ⁊ l. maritus. C. de procu. ⁊ qd de capite inclusiuo statuti ponit Bar. in. l. ij. §. videndū. ff. ad tre. ex quib⁹ infert vna cōclusio ineuitabilis ꝙ quatenus petie terre assignate bonagratie pro cōfinib⁹ sunt date valles fracte non possunt dici dati boni cōfines: qꝛ intermedie sunt valles defresso q̄ vt ex supiorib⁹ pꝫ ptinent ad dictū Lionē: ⁊ sic hēmus dicere de necessitate alteꝝ de trib⁹: vel ꝙ in ea pte erratū fuerit in dandis finib⁹ qd satis potest tolerari cū reperiat erratū in illis finib⁹. delle ragion de canonici qui nō reperiunt. ad hoc regula semel malus cuꝫ materia. de reg. iu. in. vj. vel. ij. ꝙ petia terre assignata bonagratie fuerit assignata respectu certe mensure prout dꝛ in instrumēto ⁊ nō vltra: vel tertio ꝙ p cōfines latiores appositos nō āplicet petiū terre ꝯcessuꝫ qꝛ qd ius psumit limitatū nō āpliat p latiorē demōstrationē finiū: vt dicit Bal. no. in. l. j. ver. queritur

hic versi. C. qui testa. face. po. facit qd no. Bal. in. l. cũ alienas. ver. dubitaṫ ẽt ꝛc. C. de lega. ius aũt in casu nostro nõ pꝛesumit ꝙ oia bona intra dictos fines fuerint ꝯcessa vt. s. ostẽsũ est ꝛ ẽt statim dicetur: ergo dicta petia fre ita assignata demõstrata certa mensura non ampliaṫ vltra dictã mẽsurã p latiores fines. nam nõ pñt hoc casu vẽdicare sibi locũ in ꝯriũ allegata qꝛ loqniṫ qñ oia que sunt. j. fines pñt dici assignata. ꝛ alia nõ obstarẽt p q̃ ꝯriũ ostenderet qd ẽt ex alio ostendiṫ: qꝛ in portione Thomasij p ꝯfinibus assignanṫ dicti alij duo fres: sꝫ si loca de qbus agim⁹ essent dicti bonagratie nõ posset Thomasi⁹ hr̃e p ꝯfinib⁹ nisi dictum bonagratiam ꝛ nõ lionẽ ꝛ sic nõ verificarenṫ vba portiõis assignate Thomasio: vñ cũ respectu finiũ idẽ ius habeat lionus qd hꝫ bonagratia ꝛ in fauorẽ dicti lionis tanꝙ potentioꝛ ꝛ clarioꝛ dꝫ vincere illum bonagratie minus potentẽ p no. in. l. queriṫ. ff. de statu ho. ꝛ per no. in. l. demõstratio falsa. ff. de ꝯdi. ꝛ de. ꝛ qꝛ probatio potentioꝛ vincit minus potentẽ. c. in nostra. cũ ibi plene no. extra de testi. ꝛ qd no. Bar. in. l. si duo. ff. vti pos. cũ si. ¶ Cõfirmaṫ predicta ꝯctõ qꝛ mẽsura apposita in petia terre assignata bonagratie non censeṫ apposita sine virtute aliqd operãdi maxime cũ nõ fuerit apposita in petia assignata lioni infra eosdẽ fines p ea q̃ not. Bald. in rub. C. de ꝯhẽ. empt. q. xvij. facit tex. in. l. si qñ. ff. de leg. j. ꝛ in. c. si papa. extra de pꝛiuile. ¶ Pꝛobaṫ ẽt ex alio: nã cũ dicta loca essent nota diuidẽtib⁹ nõ est cẽsendũ ꝙ errassent in tã magno excessu mensure cũ dcm̃ fuerit. xiiij. sextariorũ: ꝛ tota terra infra dictos ꝯfines sit vltra modios. xix. terre. hoc eñ ẽ quoquo mõ verisimile ab hoc tex. in. l. si ita, qs. ver. qd nemo sanus probaret. ff. de euic. vñ dicit Bald. i. l. j. C. de seruis fug. Illud qd multũ distat a verisimili hꝫ imaginẽ falsitatis. ¶ Cõfirmantur pdicta ex alio capite qd me multũ mouet vltra pdicta qꝛ vt mihi narraṫ. si dicta loca concederenṫ bonagratie diuisio esset multũ inequalis. Sed si conceduntur lioni ptes remanebunt equales: p id qd in fili dicim⁹ † ꝙ ꝙtitas pcij arguit ꝛ pbat qd venerit, ꝛ ꝙtum in ꝯtu emptionis vt vẽditionis: ꝛ ad hoc solet allegari glo. sing. in. l. j. ff. de superficiebus. Ad idẽ tex. in. l. j. ff. de reb. dub. ꝛ no. Bart. in. l. quotiẽ ferro. §. qui maximos. ff. de publicanis. ꝛ Bart. in sua dispu. q̃ incipit publicanus. ꝛ Bal. in. l. j. C. q testa. face. pos. ¶ Postremo ẽt adducitur illud. Nã oĩno seruanda est equalitas inter fratres: ergo debem⁹ interpretari dictã diuisionẽ vt fratres ad equalitatem reducantur ꝛ hoc duplici respectu. Primo ad hoc ne dicamus, laudum fuisse iniquũ qd inequalitatem inter fratres induxisset cum in dubio pſumatur ꝙ fuerit iustũ ꝛ nõ iniustũ. vt no. Dy. ꝯsi. xiij. qd in cip. Tholomeus manẽtis. ꝛ refert ꝛ sequiṫ Bal. in. l. si. C. de ꝯhẽ. emp. d. Ant. ꝛ do. Abb. in. d. l. qm̃ ꝯ. extra de pba. ¶ Secũdo propter equalitatẽ seruãdã inter fratres ꝛ fugiendã inequalitatem quã detestaṫ impatoꝛ. l. illud in fi. C. de colla. ꝛ p ipsaꝫ dispositio sepe limitatur vel ampliatur quo ad effectum. l. fi. ꝛ ibi no. C. cõia vtriusꝙ iudi. l. cum pater. §. euictis. ff. de leg. ij. facit optime textus in. l. quesitum. §. sed ipse. ff. de fun. instru. vbi pꝫ ꝙ pp equalitatem seruandã iter filios aliquãdo aliqd venit in legato: per quem tex. dicunt Oldra. ꝛ Bar. in. l. si pr. in princi. ff. de dona. ꝛ referẽt⁹ sequitur. Bal. in. l. filie cuius. in. vij. q. C. fami. her. ꝙ lꝫ filius sit adhibitus aio donandi. hoc fallit nisi numerus liberorũ ꝛ ꝙtitas patrimonij repugnet qꝛ resultaret magna inequalitas ꝛ plura notãda etiam ponit Bal. ad seruandã equalitatem inter fratres in. l. j. C. de pac. in. ij. co. in. j. vo. vbi oĩno videas. Possumus ergo concludere ꝙ petiũ terre bonagratie sit tantũ iuxta mensuram assignatã ꝛ reliquũ sit lionis ꝛ cũ hac interpretatione oia ꝯsonant et nulla resultat repugnatia: sed si daremus sibi omnia intra fines multe resultant repugnantie ꝛ ideo prima interpretatio verioꝛ est: qꝛ vera oia ꝯsonãt. Falsa aũtẽ cito dissonant qd verũ est vt inquit Phs. j. Ethyco. Laus deo.

¶ Consilium. cclx.

1. ☞ Consuetudo laicoꝛum quando seruetur in rebus ecclesie.
2. Statuta loci vbi fieri debet solutio ratione moꝛe in non soluendo attenditur.
3. Consuetudinem esse in loco sufficit probare licet non probetur obtenta in contradictoꝛio iudicio.
4. Exceptio rei iudicate qñ obstet solutioni allegate.
5. Emphiteota si est creditoꝛ dñi qui debebat soluere canonẽ an si nõ opposuit ꝛ cessauit biennium soluere incidat in commissum.
6. Uerba cõtractus declarantur a consuetudine regionis.
7. Obligatio personalis oꝛitur ex pacto de renouando ꝛ res non afficitur.
8. Cogi precise an ꝛ quando quis possit ad factum.
9. Bona retinentur donec fiat renouatio quãdo ipsa bona sunt hypothecata pro renouanda locatione.

Domin⁹ labia mea aperiat et spirituſſanctus illuminet intellectum ꝛc. In causa eximij doctoꝛis domini Diamantis contra spectabilem Ludouicum de catis duo sunt discutienda. ¶ Primum circa petitionem dñi Diamantis. ¶ Secundum circa conuentionem dicti Ludouici. Circa primum substantialiter loquendo indubitanter concludendum est dictum Ludouicum esse absoluendum a petitione domini Diamantis ꝛ pro fundamento pꝛemitto ꝙ consuetudo ꝛ statuta etiam laycoꝛum quibus disponitur ꝙ emphyteote non soluentes canonem infra tempus statutum a iure non incidant in commissum nec cadant a iuribus suis cõtra id quod habetur in. l. ij. C. de iure amphyteo. ꝛ in. c. potuit extra de locato. habent ꝛ vendicant sibi locum etiam in rebus emphyteoticis seu rebus datis ad liuellum seu ad vsum ab ecclesia. 1 † Quoniam non omnis consuetudo laycoꝛum est seruanda in rebus ecclesiasticis: sed illa tãtum que esset nimis damnosa ecclesie: que autem non esset nimis damnosa debet seruari vt in. c. cum dilectus de consuetudine. ꝛ in. c. cum ecclesia sutri. extra de causa pos. ꝛ propꝛie. ꝛ in. c. iij. de consue. lib. vj. Sed satis est ecclesie consequi debitam pensionem: licet quis non incidat in commissum quod habet equitatem in se quam equitatem ecclesia tuetur ꝛ penas abhorret. vt in. c. fiam extra de penis. ꝛ ita per istam rationem in indiuiduo in terminis nostris consuluit eleganter domin⁹ Ab. modernus in suo cõsi. lxxiij. qd incipit omnipotentis dei nomine inuocato in causa Guidonis sed fortius in terminis nostris statutum ꝛ cõsuetudines laycoꝛum ligent quia datio ad liuellum fuit facta a layco ipsi layco. ꝛ licet de rebus ecclesiasticis respectu directi domini ꝛ sic agitur totum de vtili dominio laycoꝛum circa quod talia statuta ꝛ consuetudines indubitanter possunt disponere: quia disponunt super rebus laycoꝛum ita notabiliter consuluit in terminis nostris Pet. de anch. in suo consil. cxxij. quod incipit in xp̃i nomine ꝛc. Uisis ꝛ diligenter ruminatis actis in fine. Hoc idem in terminis nostris consuluit idem Pet. de ancha. in suo consi. cccc xxxiij. quod incipit in xp̃i nomine postquã ista domina fuerat. Quibus suppositis probaṫ ratione incõuincibili ꝙ dictus spectabilis Ludouicus non incidit in commissum licet non stetisset seu non soluisset debito tẽpoꝛe statuto a lege Nam aut volumus attendere statutum ꝛ cõsuetudines ciuitatis Ferrarie quas credo attendendas qꝛ hic agitur de his q̃ oꝛiunṫ ex postfacto post contractum ꝓpter negligentiaꝫ vel morã ꝛ solu2 tio erat fienda Ferrarie. Igitur † debent attendi statuta ꝛ ꝯsuetudines Ferrarie vbi contrahitur mora seu negligentia in nõ soluẽdo vt habetur in. l. vinum. ff. si cer. pe. ꝛ ita concludit Bar. in. l. cũctos populos. in. iiij. col. C. de summ. trini. in ver. nunc veniamus ad glo. in ciuitate aũt Ferrarie est statutum clarum ꝙ propter nõ solutionẽ canonis quis non incidat in cõmissum censeṫ autem contractus initus scd̃m statuta ꝛ consuetudines loci. vt in. l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iu. ꝛ etiam si nihil dictum sit. vt in. l. ex cepto. C. loca. ꝛ in. l. si fundus. §. in cõmissoꝛia. ff. de legi. ꝛ tradunt Nico. de mara. ꝛ Bar. in repe. l. de quibus. ff. de legi. vet. quid si intra decennium. Itẽ ille qui facit aliquẽ actum videṫ se obligare legi loquẽti de illo actu. vt est casus quem ibi ad hoc no. Bal. in. l. si duo. ff. de acqui. here. ¶ Aut volumus atendere consuetudinem loci vbi res est sita ꝛ etiam dictus Ludouicus habet 3 pro se victoꝛiaꝫ † qꝛ in loco vbi res est sita est pbata a ꝯsuetudo ꝙ propter non solutionẽ canonis debito tpe non incidatur in commissum ꝛ licet illa ꝯsuetudo nõ pbetur obtenta in ꝯdictoꝛio iudicio ꝛ cõsequenter non videatur legitime pbata voluit glo. Accursi in. d. l. de quibus. ꝛ in. §. ex non scripto. insti. de iure na. gen. ꝛ ciui. tamen dico ꝙ illa opi. est cõiter ab omnibus reprobata: qm̃ cõsuetudo non differt a lege nisi tanꝙ tacitũ ab expꝛesso. vnde sicut lex inducitur absꝗ actu iudiciario expꝛesse ita ꝛ ꝯsuetudo tacite vt concludunt Pe. ꝛ Cy. in. l. ij. C. que sit long. consuetu. ꝛ Barol. Bald. ꝛ alij in. d. l. de quibus. ꝛ Ange. in. d. §. ex non scripto. ꝛ do. Anton. ꝛ communiter Canoniste in. d. c. fin. si. de consuetu. ꝛ hoc solum fundamentum est clarissimum ꝛ sufficiens ad victoꝛiam. ¶ Secũdo principaliter defendiṫ dictus Ludouicus ex eo quia pꝛobatur satisfactum esse de debito canone debitis tẽpoꝛibus. et sic obstat parti aduerse exceptio solutionis per quã tollitur fundamentum partis aduerse sed circa hoc fundamentum pꝛincipio cadit multiplex dubitatio. ¶ Pꝛima est circa allegatam solutio4 nem pars aduersa dicit ꝙ † obstat exceptio rei iudicate ex quo sententiatum fuit in alio iudicio ꝙ dictus Ludouicus cessauit in solutione per trienniuꝫ. ad hoc. l. cũ queriṫ cũ materia. ff. de excep. rei iudi. ꝛ in. l. an eundẽ eo. ti. ꝛ qꝛ dicta exceptio vꝫ fuisse reiecta per not. in. l. si autem. §. si. ff. de nego. gest. ꝛ in. l. j. C. de oꝛdi. iudi. ¶ Sed ad hoc fundamentum tripliciter respondeṫ. Pꝛimo qꝛ talis sñia vt ex pcessu pꝫ ꝛ in dubio dꝫ pꝛesumi fuit lata: quia non fuit pbata solutio vt patet ex no. per Bar. in. l. iulia. verũ debito rem. ff. de condi. ide. ꝛ in. l. ij. §. j. ff. vi bo. rap. sed vbicũꝗ sententia est lata qꝛ nõ pbatum tũc in alio iudicio diuerso nõ obstat exceptio rei iudicate. vt tꝫ Dy. in. c. nullus pluribus de regu. iur. lib. vj. ꝛ Barto. in. d. l. ij. §. j. ff. vi bo. rapt. Scdo ridet ꝙ ex quo talis exceptio

¶ Sufficit pbare cõsuetudinẽ esse i loco: lꝫ nõ pbetur obtẽta in ꝯdictoꝛio iudicio cõis opi. cõtra gl. i l. de quibus.

exceptio nō inducit ad aliū effectū z diuersum nō obst. at exceptio rei iu dicate. vt in. l. vendicantē in fi. cū seq. ff. de euic. z ita decidit Bart. in. l. q rome. §. duo fratres in. s. opp. in fi. ff. de ver. ob. ¶ Tertio z vltimo etiā clarer ridet qz cū talis exceptio solutiōis fuerit admissa z sup ea fint facte pbationes z ɔtr sit cognitū sup illo dz iudex iudicare non obstante quacūqz sniā que trāsiuisset in rem iudicatā. qz de qua recognouit pro3 de ea iudicare dz: vt in. l. de qua re. ff. de iudi. z ita tz. Inno. in. c. cū dilecta. de rescri. z Inno. in. c. cū bertoldus. de re iud. z in. c. fraternitatis. de frig. z malefi. quē ibi sequit do. Abb. in. c. cū ɔtingat de offi. dele. z in. c. inter ceteros. de re iudi. z in suo cōsi. lxxx. z do. Ant. in. d. c. cum dilecta. ¶ Scda dubitatio est nunqd posito q Ludouicus ex alijs causis esset creditor ex quo infra tps quo debebat soluere canonē nō opposuit ɔpēsationē potuerit incidere in cōmissuz pter non solutionē canonis. hāc qōnez tangit. d. Spe. in. §. nūc aliqua. in ti. de locato. v. lxxix. vbi dicit q

5 si emphyteota est debitor in alia qntitate ecclesie pōt se tueri propter casū nomē nō solutū. sed tn infra biennū quo debebat solui canō fuit opposita ɔpensatio p no. l. si cōstat. C. de cōpen. deinde dicit qd alij tenent cōtra z sic ptransit Spec. dū aūt dicit Spec. alij cōtra pōt dupli intelligi. primo qd alij tenuerūt qd etiā si esset opposita cōpensatio. j. biennū non posset emphyteota se tueri. sed hec opi. hoc modo intelligēdo esset valde iniqua cū cōpensatio opposita nihil aliud sit quā solutio vt in. l. ij. ff. de cōpen. z tradit in. d. l. si cōstat. z ideo scdo mō dz intelligi dicta vltia opi. s. q etiā si nō sit opposita cōpensatio infra biennū posit emphyteota se tueri z in hac opi. tanqz vltima censendū est Spec. se firmare. Nam z glo. z doc. recitantes plures opiniones censent vltimā seq vt hr in. l. q filiū. §. sabinus. ff. ad treb. z in. l. si idē cū eodē. ff. de iur. om. iu. z hec opi. est rationabilis z vera: qm ad impediendū cursum vsurarū fit cōpensatio ipso iure sine oppositione hois: vt est casus in. l. si cōstat. C. de cōpen. z assignat rō qz vsure nō currūt nisi ex mora: ille aūt non vr esse in mora qui cōuenit hz exceptionē. l. lecta. ver. sed cū fortis. ff. si cer. pe. si aūt non dicit esse in mora impossibile est q incidat in penā priuatiōis in qua emphyteota dz incidere rōne more in soluendo. vt pz in. l. ij. cū ibi no. C. de iure emphy. z in. c. potuit extra de locato. vbi fortius purgata mora ex celeri restōne nō incidit qs in commissum: igit multominus dz incidere ille qui nunqz fuit in mora. Itē si impedit cursus vsurar multomagis dz pena impediri que est magis odiosa: sz in pena pūctualr qd fiat con pensatio ipso iure ne qs incidat in penā decidit gl. cōiter approbata in d. l. si cōstat. C. de cōpē. Accedit ad hoc. nā qn ego impedior iusta causa facere qd pmisi sum excusatus z non incido in penā. ad hoc tex. in. l. fi. ff. qui satis. co. sz si ego nō soluo tibi qm tu debes mihi tndez ego ipedior a te qz iam tibi nō soluo qz tu nō soluis mihi. vn qn facto tuo impeditus sum nō debeo incidere in penā. hanc rationē facit tex. in. l. iiij. circa prin. ver. inde querit. ff. de statu lib. z illū tex. in simili. ad hoc pōderat Bart. in. l. amplius non petitū in fi. ff. rem ra. hab. z hec est veritas. ¶ Tertia dubitatio orit circa expensas seu collectas soluendas in aggerib repa randis in qua difficultate psupponocōsuetudinē loci pbatā z notoriā q in loco eligit vnus ab vniuersitate qui colligit collectas ex quib collectis publice reparāt aggeres: quas collectas de ɔsuetudie loci soluūt dñi directi: nō aūt emphyteote vl vsurarij. psuppono etiā qd loca z possessiones indigent multis alijs reparationibus z manutētionibus circa domos reparandas z manutenendas circa fossata z circa arbores z multa alia: qbus suppositis dico q inqtuz in instro locationis dr qd cōductor teneat dictas res locatas reparare z reparatas manutenere omnibus suis expensis: talis pmissio dz intelligi fm cōsuetudinē regionis: z sic qd obligauerit se ad illas expēsas reparatiōis z nō ad illas ad qs

6 tenebat dñs directus: qz † verba dubia cōtractus intelligunt z declarant a cōsuetudine regionis vt dictū est. et in. d. l. si fund. §. in cōmissaria. z declarat Bar. in. d. l. sep in stipulationib. ff. de reg. iug. z no. [illegible] in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duo. reis. z d. Fin. in. c. fi. in. xxx. col. ver. ex his em. Nic. de mata. extra de cōsue. z Bar. in. l. pe. ff. de impēsis in reb dotalib factis. ptera ista expensa de qua agit seu reparatio vt melius dicā nō fit a puatis possessorib rerū sz fit ab vniuersitate recolligē do collectas. Cum ergo instrm dicat q ɔductor teneat repare z reparatas manumittere. pz q loquit de reparationibus q fiunt priuatim a possessorib rerū qz qd fit ab vniuersitate: vt in. l. sed si mihi. §. q, manumittit. ff. de m ius vo. z in. l. in tm. §. vniuersitatis noie. ff. de rerū diuisio. ¶ Cōfirmat hoc qz verba pdicta dubia debēt interpretari cōtra locatorem qui fundat se in eis z potuit apertius loqui: vt in. l. veterib cū materia. ff. de pac. z in. l. stipulatio ista. §. in stipulationib. ff. de ver. obl. Nec obst. si quo ad hoc iteruz dicat q cōductor in terminis nostris suscepit onus inūdationis aquarū: ergo videt voluisse se obligare ad reparationem aggeris ne fierent inūdationes aquarū. sed certe dicta pmissio nō est ita intelligēda sz est itelligenda qd lz debeat fieri remissio mercedis pter sterilitatē respectu inundationis aquarū iuxta no. in. c. pter sterilitatē. de locato. tamen nō fieret remissio: z sic suscepit onus casus fortuiti inūdationis. hoc aperte pz per verba pcedentia z sequētia p que declarant media. vt in. l. qui filiabus in princi. z in. l. si seruus plurium. in fi. ff. de leg. j. hoc. pz p verba instrumēti in quo dicit q suscepit in se oēm casum fortuituz ruine vel incendij fulgoris tempestatis inundationis aquarū guerre generalis aut aliter z quocunqz cōcurrentis. verba sunt contractus ex quibus clarissime pz q obligauit se ad casum fortuituz inūdationis tm sicut z tempestatis z fulgoris vel guerre. vnde ista sunt diuersa obligare se ad casum fortuitū inūdationis aquar: quo casu nō fit remissio mercedis pter sterilitatē cōtingentez ex inundatione sicut ex guerra z tēpestate. z aliud est obligare se ad faciendū aggeres pter timorē inundatiōis aquar: z sic ex diuersis nō dz fieri illatio. vt in. l. natura aliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. z in. l. papi. exuli. ff. de mino. ¶ Confirmat hoc qz onus casus fortuiti z guerre tempestatis zc. non. hz se circa aliquas expensas fiendas in re sed tn vt non fiat remissio mercedis pter casuz fortuitū: ergo eodē mō debemus dicere in onere inūdationis aquarū: qz cum oia ista sub vna determinatiōe determinent debēt pariter determinari. vt in. l. iam hoc iure. ff. de vul. z pup. z in. l. si legatarius. z qd ibi notabiliter Bar. ff. de l. ij. ¶ Postremo etiam circa hoc nō omitto q cū probet p scripturas autēticas qd illo anno pro quo ratione nō solutionis vult pars aduersa Ludouicū incidisse in cōmissum pro dicto āno recepit solutionē lz p alijs pteritis nō recepisset per hoc dñs sibi piudicauit vt nō possit emphyteotā priuare vt est cōis doctoz cōclusio. in. l. ij. C. de iure emphy. z hec quo ad petitionē ptis aduerse dicta sufficiant. ¶ Circa vero recōuentionē dicti spectabilis Ludouici si per instrm manifeste cōstat de pactis de renouādo fundata est intentio sua q pars aduersa tenet oino renouare. Nec hz obstare q pars aduersa dicat se nolle renouare sed velle soluere interesse: qm in obligationib facti succedit obligatio ad interesse. vt in. l. stipulationes nō diuidunt.

7 §. celsus. ff. de ver. ob. z qz † ex pacto de renouādo orit obligatio psonalis: nō aūt afficit res z allegat decisio Ang. in ppis terminis cōsi. lxxxj. qd incipit ex forma z serie dictoz instrorū. Sz ad hoc multipliciter respōdet. Et pmo q talis datio ad liuellū de nouēnio in nouēniū nō differt a cōtractu emphyteotico. vt p Bar. z doc. in. l. si finita. §. si de vectigalib. ff. de dam. infec. Sz finito tpe emphyteosis dñs tenet renouare etiā nullo existēte pacto qz alr diceret iniuriā facere. vt cōcludit Bart. in. l. j. §. pmittit. ff. de aqua quot. z esti. z ibi sequit Ange. z Bart. in. l. si mihi z titio. ff. de ver. ob. z Bald. in addi. Spec. in ti. de loca. in. ix. col. et do. Ant. in. c. j. de loc. z dñs Car. in. c. pe. de postu. pla. Ioā. de imo. in. c. ex parte. de feudis. z Lud. ro. in. l. ij. in. pri. ff. sol. ma. Si ergo renouatio dz etiā fieri ex dispositione legis. ergo dz qs pcise cogi ad factū vt est de regu. Bar. z cōis in. d. §. celsus. z lz illud qd debet ex dispositione legis

8 reducat in pactū. † adhuc pcise qs cogit ad factū. z cōcludit ibi Bar. z sequunt cōiter doc. ¶ Scdo rūdet q istud vr cōtra intentionē Bar. in d. §. pmittit. z doc. in locis pallegatis qui dicunt q dñs compellit ad renouādū. ¶ Tertio rūdet q dñs ex quo de facili ex iudiciū pt talē renouationē facere ad tale factū pcise cogit. ita voluit notabiliter Angel. in d. §. celsus. allegat Io. an. ita tenere in addi. Spe. in ti. de emp. z ven. §. sciendū. in addi. inci. de emptore loquit zc. z hāc opinione tz Rap. cu. in. d. §. celsus. vbi etiā tenuit Ang. in. l. ij. stipulationibus. §. operaz. ff. de ver. ob. ¶ Quarto rūdet qd pmissa fuit renouatio quā pmissionem dñs pmisit firmiter obseruare: vt pz ex verbis instri in quo dr p quib firmiter obseruandis zc. pter qd verbū firmiter tenet pcise ad factū sicut in simili dicimus de illo qui pmisit oia facere fm Bndi. de plūbino. in. d. §. celsus. allegat tex. in. l. supra iter. §. tardatius. ff. de aqua plu. arcē. z sicut in simili dicim de eo q pmisit pcise facere fm Bal. in add. Spe. in. ti. de app. in materia interesse ver. z no. ¶ Quinto rūdet z clarius

9 q cū bona fuerint hypotecata pter obseruantiam pacti possunt dicta bona retineri donec fiat renouatio: vt colligit per Bar. quē cōiter sequunt doc. in. d. l. si filio. §. si vir in quīquēniū. ff. so. ma. z Bar. z Bal. l. l. ēptorē. C. loc. z pau. de ca. l. l. si qs domū. ff. loc. z bal. l. vtriqz lectu. z ibi pau. de ca. i. l. si merces. §. i. c. ti. zdr. z Imo. l. l. diuortio. §. ptin. ff. so. ma. z Bar. in. l. j. §. qd ait. ff. de supficiebus. z Bal. Ang. in. l. j. C. de fruct. z lit. expen. z do. Abb. in. c. fi. ne prela. vi. suas. eod. tit. z hoc est clarum fundamentum. ¶ Sexto z vltimo respondet quod ex forma statuti ciuitatis Ferrarie qui pmittit vendere vel locare tenetur pcise ad factū z nō liberat prestando interesse fm qd statutum censetur initus contractus. vt. s. fuit pbatum. z secundū eius statuti formam censet partem aduersam se obligasse per tex. quem ibi ad hoc ponderat Bal. in. de. l. si duo. ff. de acqui. he. z clarius pbatur ex his que ponit Bald. in. l. si. in. §. vis maior in lec. anti. ff. loc. vbi vult q lz emptor nō teneat stare colono: tamen si colonus hz bona obligata p obseruatione locationis potest rez locatam retinere pignori donec sibi soluatur qd ei debetur: debet autē sibi factum id est patientia qd re frui possit bene donec frui dz. i. donec locatio durat nec pōt expelli: z ad propositum notabiliter subdit nec potest sibi offerri interesse quia ipse se reperit in retentione rei obligate: ergo potest vti retentione pro ipso facto quod sibi principaliter debet: sicut si emptor reperiret se in possessionem rei empte. Non obst. quod habetur in. l. j. ff. de act. emp. Nam respondet scdm eum qd ibi no. pcedunt in agendo secus in excipiendo. l. j. in fi. ff. de excep. rei vendite. z. l. res hypothece. ff. de pig. ita cōcludit Bal. ex cuius cōclusione limitat singulariter illa regula qd quis in obligationibus facti non cogitur pcise. vt in. d. §. celsus. in agēdo secus in excipiēdo cū hypotheca bonoz qz quis excipiendo qn reperit se in possessione rei locate vel vēdite cogit aduersarium pcise ad patientiā z ad factuz que decisio in indiuiduo decidit casum nostrum.

Laus deo.

¶ Consilium .c.

1 ¶ Pensiones an dicantur fructus pendentes.
2 Fructus qui percipiuntur ex vtilitate scripturarum et processuū quando dicantur percepti.
3 Statutum loquens de pecunia redacta non habet locum in ea que redigi poterat.
4 Perceptum a prothocollo non dicitur in fructu.
5 Pensionis remissio qñ peti possit etiam in fructibus recollectis.

Domin⁹ labia mea aperiat ꝛ spūssanctus illuminet intellectum ꝛc. In causa baptiste sarrachi duo pro declaratione sunt premittenda. ¶ Primum ꝙ ex quo dānū probat̄ enorme ꝛ intolerabile ſm vulgi opinionē dꝫ ꝑ locatorē ꝯductori fieri remissio mercedis gl. est magis cōiter approbata in .l. licet .C. loc. ꝛ in .l. si vno .in princ. ff. lo. ꝛ hanc opi. dicit magis cōem do. Car. in .c. ꝓp sterilitatē. extra de loca. ꝛ sequitur Io. de imo. qui plene discutit hūc articulū recitādo oēs opinio. ¶ Scdm ꝙ aliqñ dānū ꝯtingit in re locata vel in fructibus adhuc nō ꝑceptis ꝛ tūc dꝫ fieri remissio mercedis ꝑ tex. i .l. ex conducto .§. si vis tēpestatis .ff. loca. ꝛ in .c. ꝓp sterilitatē. ꝛ ibi plene not. extra de loca. cū tūc nō sunt coloni .l. fruct⁹ pendētes .ff. de rei vē. Aliqñ dānum dat̄ in fructib⁹ iam recollectis ꝛ sic sepatis a terra: ꝛ tūc si corrūpunt̄ vel auferunt̄ nō dꝫ fieri remissio mercedis: q2 postꝗ̄ sunt recollecti sunt coloni ꝓut hr̄ in .l. si apes. cū ibi no. ff. de fur. Ideo tunc casus fortuitus spectat ad colonum .l. q̄ fortuitis .C. de pig. act. vt est casus quē Bar. dicit sing. in .l. dānum .C. loca. ꝛ ita ēt no. declarat Io. de imo. in .d. c. ꝓp. sterilitatē. in .vii. col. ¶ Quibus p̄missis difficultas vr̄ ꝯsistere in hoc nunqd ex eo qꝺ ꝓcessus seu ꝯdēnationes erant iam descripta quarū occasione iam ꝯcta erāt noīa debitoꝝ q̄ exigi poterant dicerent̄ fructus percepti ꝛ recollecti quo casu nulla deberet fieri remissio. An vero dicerent̄ adhuc pendētes: quo casu fienda est remissio vt ex p̄missis apparet. ꝛ certe si essemus in fructibus naturalib⁹ facilis est cognitio cū dicant̄ percepti eoipso qꝺ sunt a solo excisi. vt declarat tex. in .l. ante pe. ff. de rei vē. vbi dicit no. Bal. in .l. ex ꝯducto in lec. anti. ff. loca. ꝙ circa fruct⁹ pendētes q2 dñs nō bñ implet ꝓ pte sua ex quo colonus separe nō pōt tñ rationabile est ꝙ fiat remissio ex quo nō plene p̄stat̄ colono frui licere .l. si fundus .ff. loca. Si aūt iam colonus cessasset a solo ꝛ post ꝯtingit dānū in talibus fructibus esset dānū coloni: q2 iam ꝯtingit in re coloni nō in re dñi. facit qꝺ no. Cy. in .l. certū. post prin. C. de rei ven. ꝛ ita dicit se interrogatū rñdisse. ¶ Itē si essemus in pensionib⁹ q̄ dñtur habito respectu ad fructus naturales adhuc etiā satis clara offerret̄ decisio ꝙ tunc dicerent̄ ꝑcepte qñ essent ꝑcepti fruct⁹ naturales quoꝝ occasione deberet̄ pensio lꝫ dies soluēde pēsionis ad hūc nō venisset. vt est casus clarus in .l. defuncta .ff. de vsuf. ꝛ ꝓbat̄ in .l. diuortio .§. Itē si locatiōes .ff. so. ma. ꝛ in .l. mercedes .ff. de pe. here. ꝛ plene ponit Bar. in .l. fi. in fi. ff. de iu. fis. ad idē tex. ꝛ qꝺ ibi plene ponit Bar. de saly. ꝛ in .l. fructus .C. de act. em. plene Pet. de anc. in sua solenni repe. c. si ꝓp tua debita. de rescrip. in .vi. Aliter tñ ꝯsiderat Bal. in .c. j. in fi. ꝑn. de pa. tenē. vbi vult ꝙ 1 † tanꝗ̄ cedat dies solutionis habeant̄ ꝓ fructib⁹ pēdentib⁹ post vero ꝓ fructib⁹ excisis a solo. sꝫ ei⁹ ꝯsideratio nō est cōis: vt pꝫ in locis statim allegatis. ¶ Sed nos sumus in alio casu sepato in quo nō agimus de fructibus naturalibus nec de pensionib⁹ debitis ꝓp fructus nāles 2 † sed de pensione debita ꝓp cōmoda q̄ ex dictis ꝓcessibus ꝛ scripturis percipiantur in quo casu primo respectu visum fuit ꝙ fructus dicerentur oīno recolecti cū iam essent ꝯcta noīa debitoꝝ exigibilia lꝫ nōdum exacta. ꝛ ꝯñr ꝙ nulla deberet fieri remissio ꝛ p̄io per tex. vbi videt̄ casus in .l. si possessor. §. j. ff. de peti. he. vbi pꝫ ꝙ dr̄ pecunia redacta non solū illa q̄ est exacta: sꝫ etiā illa q̄ est in noībus debitoꝝ. ꝛ exigi potuit. ꝛ dicit ibi no. Ange. ad ꝓpositū hoc esse vtile ad statutū disponēs ꝙ ptās debeat hr̄e quartam penarū quas redigi fecerit in cōe: q2 sufficit actiōes esse redactas: lꝫ pene incorporate nō sint ꝛ habebit quartā cū effectualr̄ exigent̄ finito ei⁹ officio ꝑ successorē: q2 ista executio trahit̄ retro sicut finis trahit̄ ad p̄ncipiū qñ necessariā cōsequentiam hꝫ ab eo .l. iii. §. scio .ff. de mino. ex qua decisione vr̄ inferri satis esse ad hoc vt fructus dicant̄ ꝑcepti actiones esse q̄sitas lꝫ noīa debitoꝝ nō sint exacta. ¶ Cōfirmari vr̄ p̄dicta ꝯclusio ꝑ ea q̄ no. Pe. Cy. ꝛ Bal. in .l. extra territoriū .ff. de iurisdi. omni. iud. vbi volūt ꝙ si aliqs emit fructū seu redditus iurisditionis pro vno anno ꝛ in fine anni committatur maleficium ꝛ sequenti anno fiat punitio quod pena spectat ad emptorem illius anni quo maleficium est perpetratū. ꝛ ita etiā decidit Bald. ꝛ And. roma. in .l. diuortio in fi. principii. ff. so. ma. Idē etiā Bal. vr̄ de intētione Bal. in .l. fi. C. de fructi. ꝛ li. expen. ꝛ tꝫ Pet. de anch. in repeti. c. si ꝓp tua debita iuxta finē sequendo dicta Pe. Cy. Bald. in .d. l. fi. de iurisdi. om. iudi. ¶ Sed his nō obstantibus ꝯtiam sniam veriorē existimo ꝙ imo anteꝗ̄ pecunie sint exacte dicūtur fructus potius pēdentes ꝗ̄ ꝑcepti ꝛ recollecti ꝛ cōsequēter debeat fieri remissio. Nā hoc videmus in simili in fructib⁹ naturalib⁹ q licet dicant̄ ꝑcipi eodē etiā tp̄e quo curant̄ ꝛ quo nascunt̄ ꝛ idē in pensionib⁹ q̄ illorū respectu debentur vt est casus in .l. diuortio in prin. in ver. non solū. ff. so. ma. tñ ꝗ̄tum ad propositū nostrū tunc vr̄ ꝑcipi anteꝗ̄ actualiter pecunie exigant̄. Hoc aūt aperte ꝓbat̄ ex verbis Bald. in .d. l. fi. in pe. col. C. de fruc. ꝛ lit. expen. vbi volens probare ꝙ fructus pene imposite post annū in .q. s. pōsita nō spectēt ad emptorem sed fructuum seu redditu iurisditionis arguit ꝙ talis fructus adhuc nō dicit̄ recōditus in horreo arg. ꝯallegata .l. defūcta. ꝛ lꝫ Bal. postea aliter loquat̄ mouet̄ ꝑ alias rōnes nec īpugnat dictā rationē ꝙ fructus nō dicat̄ recollect⁹ vt patet per eius dicta ꝛ statim declarabit̄. ¶ Clarius etiā hoc apit Io. de imo. in .d. l. diuortio .§. si vir in fundo .ff. so. ma. vbi ponendo decisionem Pe. Cy. ꝛ Bal. in .d. l. fi. ff. de iurisdi. om. iudi. dicit ꝙ tex. in .d. l. defuncta. per quē mouent̄ prefati docto. non probat̄ sed potius ꝯtrium q2 ibi fructus erat p̄ceptus cuius vigore debebat̄ pensio. in casu autē .d. q. qñ pena nō erat exacta non erat ꝑceptus: sed tm̄modo vt ita dixerim seminatus. et ideo sicut fructus pendētes nō spectant ad fructuariū ita nō spectant ad dictū emptorē redditūum iurisditionis ꝑ .d. l. defuncta. ꝛ sic aperte vult Imo. ꝙ qñ est ꝯctū nomen debitoris: lꝫ pena nō sit exacta dicunt̄ fructus pendētes ꝛ nō percepti: que verba aperte decidunt .q. nostram. ꝛ lꝫ Io. de imo. ꝓp hanc rōnem conet̄ impugnare dictā decisionē Pet. ꝛ Cy. que videt̄ cōis: tñ puto rōnem Ioan. de imo. esse verā ꝛ decisionē cōmunem de plano ꝓcedere. Nam illa decisio cōis nō fundat̄ ex eo qꝺ fructus dicant̄ percepti ante exactionē: sed ex eo q2 cū talis perceptio fiat habita necessaria ꝯsequētia ab initio antecedit̄ initium hoc est tp̄s cōmissi delicti ꝛ non tp̄s condemnationis ꝛ exactionis ꝑ tex. in .d. l. iii. §. scio. ꝛ ita mouet̄ Ang. in .d. l. si possessor. §. j. ꝛ Bald. in .d. l. fi. C. de fructi. ꝛ li. expen. vbi mouetur alia ratione: q2 causa prima magis influit in causatū ꝗ̄ cā scdā arg. l. si filius. ff. de ver. obl. vbi ꝗ̄tum ad acquirendū patri sufficit per filiū stipulatione cōceptum durante patria ptāte licet finita patria ptāte ꝯditio stipulationis euenirit ꝛ sic potius prefati doctores videntur manifeste sentire ꝙ fructus nō dicatur perceptus sed ꝙ potius perceptio actualis finito anno trahat̄ retro ad tp̄s cōmissi delicti: q2 nō fuisset opus dictis cōsiderationib⁹ si p̄fati doct. intellexissent fructus fuisse ꝑceptos statim cōmisso maleficio vel sequuta condemnatione. ¶ Sed in casu nostro ad hoc vt non fiat remissio reqritur actualis perceptio fructuū vt .s. fuit ostensum. Nec obstat tex. in .d. l. si possessor. §. j. ff. de peti. hered. q2 ꝗ̄tum ad terminos illius text. dicunt̄ redacti ad hoc vt malefidei possessor ad talem pecuniā ꝛ vsuras teneatur qui nō solū tenetur de perceptis sed etiā de ꝑcipiēdis vt habet̄ in .l. ex diuerso .ff. de rei vēdi. per Bar. ꝛ in .l. domū .C. de rei vendi. Non ꝙ in veritate dicant̄ relicti q potuerūt exigi ꝛ non fuerūt exacti vt patet per text. in .l. qui actionem habet .ff. de reg. iu. vbi dicit ꝙ q actionē hꝫ rem ipsam habere vr̄: ꝛ sic loquit̄ per verbum vr̄ qꝺ denotat fictionē .l. nō vr̄ .ff. de acq. pos. ꝛ ꝑ Bar. in .l. si is qui pro emptore .ff. de vsucap. ꝛ ideo dicit elegans doctor do. Io. de monte sperello de pusio in .d. l. si possessor. §. j. ꝙ 3 † si in statuto sit mētio de pecunia redacta nō habebit locum statutum qñ pecunia non fuit actualiter redacta lꝫ redigi potuerit: cū verba statutoꝝ debeant stricte ꝛ ꝓprie intelligi nō large prout intelligent̄ in .d. §. i. dū ibi dicit ꝙ dicit pecunia redacta que potuit exigi. subdit Ang. secus si nō potuit exigi q2 fidem fecit de precio vel etiā nō potuit de facto exigere ꝓpter potentiā forsan vel absentiā aduersarij. pari ēt rōne posset dici ista non potuisse quodāmodo exigere attenta maxime ꝯsuetudine que hꝫ ꝙ non p̄cipi tenet̄ sed longiori tp̄e exigant̄ al's eñ si preter consuetudinem voluissent exigere minus duri ꝛ inhonesti fuissent iudicandi. ea autē dicimur posse q̄ salua honestate facere possumus .l. nepos ꝓculo .ff. de ver. sig. ꝛ maxime attēta multitudine debitorum quos exigere valde difficile est: vt pꝫ a cōiter accidentibus. qꝺ argumentum validū est .l. neqꝫ natales .C. de ꝓba. facit tex. in .l. cum in plures .ff. de exercito. ꝛ tex. cū ibi no. in .l. ita tñ .§. si tñ plures .ff. iudi. solu. sed melius est dicere ꝙ lꝫ exigi potuissent tamen fructus nō dicebatur percept⁹. et ꝙ hoc sit verū vr̄ etiā ꝓbari ex his q̄ ponit Bar. in .l. quedā .§. nihil interest .ff. de edendo. vbi querit nunqd illud 4 † qꝺ ex ꝓthocollis percipit̄ dicat̄ in fructu ꝛ sic pertineat ad fructuarium. ꝛ decidit Bar. ꝙ nō q2 illud qꝺ percipitur non renascit̄ per id qꝺ habet̄ in .l. diuortio .§. si vir in fundo .ff. sol. ma. vbi hoc idē cōiter tenēt doc. post Bart. ꝛ ibi latissime scripsi: ergo pꝫ manifeste ꝙ lꝫ ꝯctū sit nomē debitoris tñ q2 nō est exactum nō dicit̄ fructus perceptus: alias frustra fuisset dubitatio Bar. ꝛ doc. nunqd ꝑtineret ad fructuariū si dicant̄ fructus percepti ꝛ recollecti tp̄e cōstituti vsufructus per no. in .d. l. defuncta a ꝯtrio. ergo sentiunt doctores ꝙ si renascerētur pertinerēt ad fructuariū ꝛ sic dicunt̄ pendētes ꝛ nō percepti seu recollecti imo fortius voluit Paul. de ca. in .d. §. si vir in fundo. ꝙ ꝑtineāt ad fructuariū lꝫ nō renascant̄ ꝑ text. in .l. vxori lultima .ff. de vsufru. leg. qꝺ tñ nō discutio sꝫ ibi plenissime dixi. Satis est ꝙ ad ꝓpositum oēs sentiunt ꝙ fructus non dicantur recollecti ante exactionem tam in protocollis ꝗ̄ etiā in calendarijs. in quibus sunt descripta nomina debitorum: vt patet ex iuribus preallegatis. ꝛ qꝺ p̄dicta etiam sint vera ostenditur per ea que notanter ponit Pet. de anch. in preallegata repeti. c. si propter tua debita de rescrip. in .vi. in .iii. q. p̄nci. vbi ponit quod de facto statutum fuit in ecclesia valentina qꝺ oēs redditus ꝛ prouentus parrochialium ecclesiarum vacantium in diocesi valentina ꝛ beneficiorum dicte ecclesie per decem annos conuertāt̄ in certos vsus vacauit ecclesia in fine dictorum .x. annorum. querit an dicti fructus debeant in dictos vsus conuerti: ꝛ post multa videtur concludere qꝺ licet fructus post decennium colligantur ex quo est appositum tempus vacationis debent conuerti in dictos vsus per id qꝺ habetur

habet in.d.l. qui fundū fm intellectū Ioan. ff.de cōtrah.em. ⁊ sic cla
re colligit ꝙ lz ecclesia vacauerit ꝓpter qđ fructus debent seu reddit⁹
qđ tñ fructus dicant colligi ⁊ ꝑcipi tpe quo actualr ꝑcipiūt. Et clari⁹
hoc ibi apit Io.an.q cōsiderat an tps sit adiectū vacatiōi an ꝑceptōi
fructuū vt ibi lati⁹ ꝑ eū ex quib⁹ pz ꝙ lz fructus sint delati:si cō nō sint
actualr percepti nō dicunt collecti. ⁊ sic nō obstāt decisiones.s. in con
trariū allegate.⁊ sic cū nō dicāt collecti dz fieri remissio pēsiōis. ¶ Po
stremo nō omitto ꝙ insignis doctor Host.in sum.in ti.de locato.§.que
actiōes.ver.si sterilitas.⁊ sequēti.vult qđ si vinū effectū est acetosum ꝙ
etiā fiat remissio mercedis nisi id cōtigisset culpa coloni qr tenuisset iu
5 xta ignem.⁊ sic Host.vult † ꝙ etiā i recollectis peti possit remissio.⁊ sic
hoc dictū videbat superiorib⁹ cōtradicere. Imo.in.d.c.ꝓpter sterilita
tem.col.xviij.intelligit Host. ⁊ ita dicit esse de eius mente qñ fruct⁹ iaz
etiam recollecti corrumpunt vitio territorij quo sunt nati sine culpa co
loni: ergo eadē rōne idem dicam⁹ in casu nostro cū ista ꝑditio videat
causata vitio loci ꝓpter sublimitatē dñi ⁊ nulla penitus culpa imputa
ri possit vel saltē pari ⁊ maiori rōne equitatis cū qñ corruptio cōtingit
vitio territorij potuit illud a colono ꝓcogitari.ar.l.si qs domū.§. hinc
adiungi.ff.loc.sec⁹ in casu nostro i quo talis casus a colono nō potuit
ꝓcogitari:⁊ hoc magis qr hoc ɔtigit facto dñi a quo petit remissio qr si
eius assumptio non fuisset non euenisset talis casus per ea que notant
Guil.de cu.⁊ Bar.in.l.si vt certo.§.interdū.ff.cōmo.⁊ maxime etiaz qr
superior vr teneri de violentia que de facto infert cū potuerit illi occur
rere per ea que elegāter in simili cōsuluit Pe.de anc.in suo cōsi.lxxviij.
incip.in christi nomine omisso primo dubio. Laus deo omnipotenti
Iesu christo ⁊c.amen.

¶ Consilium.cj.

1 ☞ Nomina debitorum cuius loci dicantur bona.
2 Actiones quando dantur ad quid mobile de eis iudicatur prout de re mobili.
3 Debitum censetur contractum vbi solutio est ordinata.
4 Iura et actiones quando veniant bonorum appellatione.
5 Actiones personales non censetur donare qui dat omnia bona que habet rome.
6 Actio quando computetur inter mobilia vel immobilia.

Dominus labia mea aperiat.

Uiso testō Antonij ⁊ alijs que.s.in puncto narrant.pro de
clar atiōe ꝓsuppono ꝙ institutio de qua in testō in qua aliq
fuerunt instituti in bonis ⁊ iuribus existibus in ciuitate ⁊ comitatu
Mutine ⁊ aliqui in bonis existibus in castro cēti sit institutio in reb⁹
certis ⁊ ɔsr relecta mentione rerum certarū instituti sunt equaliter he
redes ⁊ res in quib⁹ sunt instituti tanꝗ ꝓlegatas accipiūt.casus est cla
rus in terminis nostris in.l.ex facto la grande.ff.de heredi. institué.⁊
1 ibi plene no.doc. ¶ Scđo ego ꝓmitto qđ si habem⁹ cōsiderare † cui⁹ lo
ci bōa dicant noia debitoꝝ que incorpalissima sunt ⁊ nō circūscribūt
loco.l.gayus.ff.de le.ij.l.fideicō.§.tractatū.ff.de.iudi.⁊.l.fi. C.de ꝓscri.
lon.temp.dicunt esse de bonis illius loci vbi celebratus est cōtract⁹ ex
quo causatū est debitū ⁊ nomē debitoris i illo loco exigibile ve é casus
in.l.titiū ⁊ meuiū.§.tutores.ff.de admi.tu.ad idē tex.in.l.tutores.§.he
redes.ff.e.ti.ver.inter duos tutores diuisa est.administratio bonorum
pupilli existentiū in diuersis territorijs.vt qr vni esset assignata admi
nistratio bonorū existētiā Mutine:alteri administratio bonoꝝ existē
tiū Bononie:⁊ vnus sit debitor pupilli ꝓtextu rerū existētium Muti
ne. Nihilominus si debitor sit Bononie ptās cōueniendi spectat ad eu
torem ciuitatis Bononie. Cōfirmat hoc per ea que noeāt Pe. Bal.⁊
Ang.in.d.l.ex facto vbi volunt ꝙ si qs hz bona in diuersis territorijs
quoꝝ quodlibet separatū hz bursam fiscalē ⁊ cōmiserit tale delictū ꝓ
pter qđ oia bona vbicūqz publicant vnusquisqz fiscus occupat bona
sui territorij ⁊ cū habeat fiscus loco heredis.l.tutoris. C.ad.l.iul.ma.
l.nō itelligit.§.cū ex causa.ff.de iure fis.qlibet fiscus agere poterit i suo
territorio cōtra debitores illius cuius bona cōfiscata sunt ⁊ pariter re
2 spondere tenebit fiscus creditoribus sui territorij.ad idem facit † nam
qñ actiones dant ad qđ mobile iudicat de eis ꝓut de re mobili vt no.
gl.in aut.de nō alie.§.j.⁊ ibi An.declarat ⁊ Py.⁊ Bar.in.l.pōt.ff.de
auro.tut.⁊ gl.⁊ Bart.⁊ doc.in.l.j.C.si aduersus rem iudi.⁊ Bart.in.l.
mouentiū.ff.de ver.sig.⁊ Io.an.in addi.Spe.in ti.de feu.⁊ interesse.§.
j.ver.sed quid si dz.⁊ Ang.in.l.j.§.fuit quesitū.ff.ad treb.ergo sicut res
mobiles censentur esse de territorio in quo site sunt.l.si ita legatū.ff.de
lega.iij.l.debitor.ff.de.pig.⁊.l.ex facto ꝓponebat.§.rerū.ff.de he.insti.
cū si.ita dicendū est de actionibus que dant ad res imobiles.ista cōfir
mant per ea que elegāter ponit Lapus in sua allegatiōe.xcj.incipiēte
in nomine dñi amē. Quidā Nicola⁹ de senis.vbi dicit ꝙ nominū debi
torū ad illū locū pertinet exactio de iure ⁊ de facto vbi est collata solu
tio ⁊ vbi reperit debitor.d.l.ex facto.§.rerū.⁊.l.qro.ff.de solu. Nō obst.
ꝙ noia nō sunt in loco qr veꝝ est circūscptiue sz ꝑ effectū exactiōis sunt
in loco.⁊ iō ifert ꝙ debitū mercatoris florētini i Italia ɔctū est ⁊ solnē
dū i Italia înumerat bōis italicis:ɔtractū vero ⁊ soluēdū in Anglia
annumerat patrimonio Anglicano.ex quibus infero ꝙ cū Io. petr⁹
⁊ fratres fuerūt instituti in bonis iuribus ⁊ actionib⁹ repertis in ciui

tate ⁊ comitatu Mutine illa nomina pertinent ad ipsos quoꝝ debita
fuerūt ɔtracta in dictis locis ⁊ i illis sunt exigibilia:qr illa iura ⁊ noia
tñ censent esse in dicto loco. ¶ Uigore aūt dicte institutiōis alia noia
quoꝝ debitū est contractum ⁊ exigibile extra dicta loca nō cēsent reli
cta ⁊ an alia via possint illa cōsequi statim videbimus. ¶ Restat ergo
videre quid de nominibus de quibus agimus.⁊ certe ex premissis vi
det dicēdū ꝙ pertineant vigore eorū institutiōis ad Gasparē ⁊ Be
3 nedictū. Nam cū ipsa habeāt domiciliū in castro centi:⁊ ibi † etiā fue
rit destinata solutio censet debitū ɔctuz ibi.l.cōtraxisse.ff.de act.⁊ ob.
⁊ in.c.dilecti.⁊ in.c.fi.de foro cōpe.⁊ no.gl.pe.⁊ Cy.in.l.j.vbi qs conue
niat in certo loco. Itē ibi est exigibile duplici respectu .primo ratione
domicilij vt in.l.heres absens.versi.deinde.ff.de iudi.⁊ in.c.fi.extra de
fo.cōpe.⁊ cōsequenter vident esse de bonis castri centi.sed in bonis ca
stri centi fuerunt instituti Gaspar ⁊ Bndictus ergo videt ꝙ si erāt de
bitores in illo loco testatoris qđ relicta cēseat liberatio vel cōfundat
actio.argu.l.heres a debitore.⁊.l. vranius.cū si.ff.de fideius.nec videt
qđ fuerint instituti simpliciter in bonis ⁊ nō in iuribus ⁊ actionib⁹ qr
appellatione bonorū simpliciter cōtinentur iura ⁊ acta.l.nam quod.§.
si.cum se.ff.ad treb.⁊ in.l.si legatum.§.si quis bona eo.ti.⁊ probat in.l.
meoꝝ.ff.de ver.sig.et no.Bar.in.l.quintus.§.argento.ff.de au.⁊ ar.le.
4 ¶ Sed his non obstantibus cōtrariū puto verum qđ immo in dictis
nominibus nō censent instituti qñ licet † appellatione bonorū simplici
ter veniant iura ⁊ actiones:tamen qñ fit mentio ꝓ de bonis existentib⁹
in certo loco tunc nō veniunt iura ⁊ actiones:⁊ ideo si quis donat oia
bona vbicūqz existentia nō veniunt nomina debitorū que non circun
scribunt loco neqz dicunt esse i n loco cum sint incorpalia.d.l.gayus.
in prin.ff.de lega.ij.⁊ in iuribus.s.allegatis.ita in terminis consuluit
Bal.in suo ɔsilio qđ incipit super primo.vnde cū in casu nostro fuerint
instituti in bonis existentibus in castro centi dum dicit in testamento
que aūt ad bona sita igitur nō veniunt iura ⁊ actiones. ¶ Cōfirmat ꝑ
ea que ponit Bal.in.l.j.ff.de sta. ho.vbi vult ꝙ si qs dixit.dono qcqd
5 habeo Perusij.ꝙ † actiones ꝑsonales nō veniunt in donatione:qr loc⁹
seu territoriū nō circūscribit. illa incorporalissima ꝓut sunt actiones
personales.allegat.c.l.gayus.⁊.d.l.fi.C.de ꝓscriptione lon.tē.⁊.l. fidei
cōmissum.§.tractatū.ff.de iu.⁊.l.hac edictali.§.his illud.C.de sec.nup.
⁊ idem in simili determinat Bar.de saly.in.l.cunctos populos.C.de
sum.tri.qr actiones ossibus creditoris inherent ⁊ ab eius ꝑsona euelli
nō possunt.l.quis ergo casus.ff.de peculio.⁊.l.iij.⁊ ibi not.ff.ꝓ socio.ꝑ
hoc etiā in simili facit qđ no. Bal.i.l.mercatores.C.de ɔmercijs ⁊ mer
ca.vbi ꝑ illū tex.elegāter dicit no.ꝙ imperator cōfiscat bona mobilia
existentia extra territoriū suum.⁊ nō est fm eū qr mobilia cōcernūt per
sonā illius cuius sunt:immobilia vero cōcernūt territoriū:ergo fortius
hoc in nominib⁹ debitoꝝ et nō cōcernūt territoriū. ¶ Sed dicet quis
piam pro certo ista contradicūt.nā si nomina debitoꝝ iudicat esse de
bonis illius loci vbi est cōtractū debitū ⁊ exigi pōt vt solēne est declara
tum quare nō dicunt esse in loco.puto hec sic fore intelligēda.s.qđ aut
querimus nunqd nomina debitorū ꝑ se cōsiderata dicant esse in loco
⁊ sic qđ dispositio loquens de bonis seu rebus existētibus in aliquo lo
co hz locū in iuribus ⁊ actionibus ⁊ dicendā est ꝙ nō qr non dicuntur
esse in loco.⁊ ita loquūtur doctrine vltimo loco allegate. Aut habem⁹
omnino iudicare in cuius loci bonis dicant cōtrahi ꝓut pz qñ omnia
bona vbiqz sunt publicata ad cuius loci fiscū ptineāt:⁊ in alijs simili
bus exēplis supra allegatis:puta in statuto ꝙ nō trahat ad bona ali
qñ extra territoriū quid in nominibus debitoꝝ an debeāt annumera
ri bōis extra territoriū an infra ꝓut supra fuit declaratū.⁊ hoc casu ꝓ
cedunt autoritates primo allegate:vnde cum in casu nostro sint reli
cta iura ⁊ attiones existentes in ciuitate Mutine necesse habemus vi
dere que sunt illa que dicantur ibi esse ⁊ si non circūscriptiue saltem re
spectu exactionis fm quā cōsiderationē de necessitate habem⁹ dicere
testatorez sensisse ar.l.quoties.ff.de reb.du.⁊.l.miles qui destinauerat.
ff.de test.mi. Uidem⁹ eiū hoc in simili. Nā noia debitoꝝ ꝑ se cōsiderata
6 nō dicūt mobilia vl' imobilia. † ⁊ iō appellatiōe bonoꝝ mobiliū ⁊ imo
biliū nō veniūt iura ⁊ actiōes in dispositiōib⁹ .l. ꝙ tuberonis.§.in pecu
lio.ff.de pecu.l.a diuo pio.§.in vēditio.ff.de re iudi.⁊ cōsuluit do. Bar.
in suo cōsilio qđ incipit Masiolus.si tamē habemus iudicare de actio
nibus vt de mobilibus vel immobilibus:⁊ sic quem effectum sortian
tur:an ꝓut res mobiles vel immobiles:⁊ tunc fit distinctio de qua per
glo.in.d.l.j.C.si aduersus transactionem an cōpetant ad res mobiles
vel immobiles.⁊ per glo.⁊ Ang.in dicto autentico de nō alie.§.j. vbi
ita effectu declarant Angel. ⁊ Ro.in.l.si constāte.§.fi.ff.solu.ma. vbi
subdit no.verbum quod quando actio competit ad quantitatē in ge
nere omnino dicitur esse tertia species ⁊ sic non res mobilis neqz imo
bilis.allegat Lappum in preallegata allegatione quod dicit menti te
nendum ⁊ qđ nō reperit ab alio dictū. Ex quibus cōcludo qđ nomina
debitorum existentiū in castro centi qui ibi exigi possunt non veniunt
neqz in bonis ⁊ iuribus in quibus sunt instituti habeant vt prealleg a
ea ⁊ censeantur esse heredes vnusquisqz pro dimidia.vt in.d.l.ex facto
vt.s.dixi nomina debitorum omnia que sunt in castro centi ⁊ in alijs
locis preterꝗ in ciuitate ⁊ comitatu Mutine pertinent ad ambos pro
virili portione.l.penult.C.si cert.petatur.⁊ consequenter si Gaspar et

Benedictus erant debitores testatoris pro dimidia debitu. di. cofusus l. heres a debitore. z l. vranius. ff. de fideius. pro alia dimidia Joanni Petro z fratribus. ¶ Solum vr restare vnus scrupulus q in instro obligationis Gaspar z Benedictus pmiserut soluere mutine vbi videtur otraxisse. d. l. contraxisse z sic cu possunt ibi exigi inuiti. l. quero. ff. de solu. c. Romana. §. absentes. de fo. cope. lib. vi. vr ibi contractum debitum. et sic nome debitoris esse i dicto loco qd vr clare colligi ex verbis Lappi d. relans. Sed hoc no obstante ex trib9 puto contrarium z est aduertendus q fuit etia destinata solutio in loco contractus z in loco domicilij z i aliis locis. z sic ita demu cesetur fuisse contractum debitu mutine: z ibi cesen nomen debitoris si ibi inueniat. Si ergo sunt relicta noia debitorum existetia in loco dz itelligi de his que existut in loco simplr: z sunt simplr exigibilia z no fm quid. i. si ibi inueniatur argu. l. hoc legatum. ff. de lega. iij. qd no. Bal. p illu tex. in. l. titie testores. ff. de le. j. Ang. z Mode. in. l. ij. in prin. ff. de ver. ob. ¶ Scdo q cu fuerit pmissa solutio z in loco contract9 z in loco domicilij: z habemus attribuere hoc nome debitoris vni ex istis locis dz attribui loco i quo concurrit ro potetior. l. querit. ff. de sta. ho. sz in loco contract9 z domicilij vltra destinata solutione concurrit qualitas domicilij z contract9. p hoc facit. na qn cocurrit qualitas domicilij origi nis z incolat9 attedit potius incolat9, vt voluit gl. no. in. c. statutum. §. cu vero de rescri. in. vj. ¶ Tertio z vltimo de hoc vr mihi casus in. l. titiu z meuiu. §. tutores. ff. de admi. tuto. vbi exactio debitorum puincialiu quoru instra fuerit reperta Rome in qbus pmiserut et soluere rome ptinet ad tutores puinciales z no italicos ecce q lz solutio eet destinata rome tn no iudicant in bonis italicis sed puincialibus: q in prouincia fuit contractum debitum.

¶ Consilium. cij.

1. Deus non potest facere q hoc non fecerim: si quis dicat. an blasphemet.
2. Deus olpotens non potest facere q illud quod est factum non fuerit factum.
3. Judex debet inherere veritati.
4. Uerba deseruiunt menti z non econtra.
5. Blasphemia quid sit.
6. Blasphemare et maledicere quo ad deum idem sunt.

In nomine dni nostri Jesu christi ame. In pnti consultatione vr pria facie dicedu q dict9 hebre9 inqsitus veniat absoluedus. Na dicendo deus no pot hoc facere non vr deum blassemare. Na blassemare aliu dr ille q in futuru petit aliqd malu alteri: puta si qs alteri dicat maledicaris gladio peas z huiusmodi. ita dicit Bar. in. l. item apud labeonez. §. conuitiu. in vltimis verbis. ff. de iniur. vn cosuluit Bal. q si qs dixerit al despecto de dio. no censet blassemare deum: nec veniat puniendus pena statuti punietis de blassemia. z icipit consiliu. An dicat maledicere vel blassemare q dicit. de lanno sia idio al despecto de dio. ¶ Cu itaqz dict9 hebre9 no postulauerit neqz optauerit aliqd malu 1 deo dicedu vr † q no ceseat deu blassemare. qd z dicedu vr ex alio z h maxime vr vrgere. Nam psupponendu est q lz deus vere sit olpotes vt pz in symbolo z genesis. xvij. c. Olpotes est nome eius. Thobie decimo. c. no est deus olpotes preter eu. z ecclesiasti. xliij. capite. ipe est olpotes sup oia opera sua. Et augustinus in lib. qstionu noue z veteris legis. oia qui deu potuit deus simul quieta facere sed ro phibuit. Et Joanes xpophorus in nouella quada de explanatione symboli dicit. olpotes q posse illi9 no pot inuenire no posse. firma z idubia est conclo apud philosophos z theologos q deus no pot facere q illd qd est factu no sit factu pprie firmat philosoph9 li. vj. ethycorum. c. iij. z beatus Anselm9 in libro de concordia pscientie no multu post pncipium. Ite Augustin9. xxvj. lib. contra Faustu circa mediu ait. qsqs ita dicit. si de9 olpotes faciet q ea q facta sut no fuerint no videt se hoc dicere si olpo 2 tes est faciat q ea q vera sut sint falsa z pari rone facere no pot † q illd qd no fuit factu fuerit factu. Itaqz si qs h negat vere no detrahit vere olpotentie dei neqz aduersat deo cuz deus sit veritas iuxta verbum dni qui inquit, ego sum veritas z vita z in passione iquit pilato ad hoc veni in mudu vt phiberet testimoniu veritati put si diceret deus non pot facere pctm: q verum dicit ro detrahit potentie dei. De9 eni no pot miser fieri no pot vinci. dicit Augustin9 in libro de symbolo. de9 olpotes z magister pmo sententiaru. q. xlij. c. iij. deus non pot peccare in quo concordat z sancti z philosophi put ait Durandus sup magistro sentetiaru primo li. distinctione. xlij. Allegat Timegistu in libro de trinitate. z Augustinu. viij. methaphisice. c. iij. z Joannis primo: sine eo factu est nihil exponit nihil idest peccatuz. Ad hoc. c. tu singulariter in. §. charitas. xxxvij. q. ij. z Hieronim9. xxxij. q. v. canone. Si paulus apostolus inquit cum oia possit de9 suscitare virginem no pot post ruina. Ite concordat philosophi z theologi pmo sniaruz. xlij. dist. q de9 no pot operari contraria seu contradictoria vnde negare deuz aliqd posse no semp includit impotentia in deo q qn posse esset no posse. d. §. charitas. z pmo sniaru distin. xlij. Dicat aute olpotes: q pot oia q sunt possibilia: put dicit Archi. in. d. §. charitas. allegat pmo setentiaru distinctione. xlij. z ibi magister sniaru allegado Augustinum dicit q est olpotes de9. q vult omne qd pot. z ide dicit Archi. in. d. §. charitas. qd tn latius declarat magister sniarum dicta distinctione xlij. Ad ppositu ergo dict9 hebreus pmiserat q res illa que ostendebat erat illa que fuerat sibi pignorata ab eo cum quo verba habebat ille negabat dicedo q trasmutauerat cu alia vn agebat de facto ipsius hebrei z in facto pprio no cadit error. l. qd q. ad velleia. c. ab excomunicato de rescr. l. qsqs. C. de resci. ve. c. dilectu. xxxiij. q. ij. hebre9 ergo qui nouerat rei veritate z verisimiliter nouerat q deus no poterat puertere veritate dicedo q deus no pot facere q ipe fecerit id qd no fecit no vr quicq mali dixisse de deo: ergo vr q nec deo maledixit nec deu blassemauit: z maxime q delictu non psumit nisi pbet. l. merito. ff. p socio. l. olmodo. ff. de inoffi. testa. l. doluz. C. de dolo. z c. cum ops. in fi. z in. c. inqsitionis. in fi. de accusa. cu infinitis similibus iuribus. z pbationes debet esse necessario cocludetes alias reglr non pbant. c. in pntia. extra de pba. l. no hoc. C. vn legitimi. l. ad probatione. l. neqz natales. l. matrem tua. cu fi. C. de pba. imo in criminalibus pbationes debet esse luce meridiana clariores. l. sciant cuncti. C. de pba. cu itaqz verba no pbent emissa ex alo corrupto nec pbent esse falsa z possent continere veritate ideo no pbat q sit blassemia: q vr q no q sit dare verbu platu erga deu q sit blaphemia. cuz vt dixi deus sit ipsa veritas. ite no est iniuria q no est iniuria deo si dicat no pot aliqd ex eo q est impossibile vel q est contradictorium vel q denotat imperfectione z pariter vr q no sit turpe vel inhonestu. z ppterea no verificant verba dicti statuti. accedat illud vulgare q in re dubia meli9 est absoluere nocenteq condenare inocete. l. abiente. ff. de penis. l. arianus. ff. de actio. z obligatio. c. fauorabilis. z c. cuz sint partiu iura obscura. de re. iu. li. vi. cu fi. ¶ Licet aut h videantur multu vrgere i absolutoria dicti hebrei z tn contraria parte arbitror iuri consentanea. Nec arbi 3 tror quin fuit veritati consona. † Cui veritati iudex dz semp iherere quatum pot. xxxi. q. v. c. iudicatis. z c. de edendo. l. ij. z l. si eu. l. fine principij. ff. si qs cautio. vbi plures cocordatie in gl. i. veritate aut colimus dicit imperator in. l. j. C. de latina lib. tolle. Cu eni dubium est q dict9 hebreus no habuit illam cosideratione du ptulit illa verba q ide a rone ptulerit q qd no est deus no pot facere q sit sicut q erat cotrouersia verbalis inter ipsum Angelu hebreu z dictu christianu an esset cabiatu ipsum pignus necne. z in effectu erat controuersia an res qua dictus Angel9 hebre9 reddere volebat dicto christiano esset illa eadem q fuerat p dictu Luciu pignorata vn9 instabat q esset illa cade. alius qd esset diuersa ideo erupit in illa verba. Non lo poterebbe fare idio che lauesse scabiato io. Profecto nemo ambigeret quin ista verba ita in illa cotrouersia plata fuerint emissa ex impetu quoda. z sesus fuit q ipse habebat tanta fide in sua sciétia ipsius facti negatiui hoc est q ipse no cabiauerit dicta re eo qd illa res esset eade cu illa que fuerat pignorata q ipse volebat pfiteri q deus no erat tate potetie q possit facere q aberraret z sic psumebat magis de sua diligetia integritate z scia q de potentia dei. Hanc intelligentia habet illa verba si volumus vera fateri: hoc aut suadent verba pcedentia z subiecta ipsa materia fm q duo verba sunt interpretanda. l. si seruus pluriu. §. fi. ff. de le. j. l. heredes pala. §. sed si nota. ff. de testa. l. qui filiab9. ff. de le. ij. cu fi. z l. si vno. ff. loca. z in. l. si stipulatio. ff. de vsur. l. pater seuerina. in prin. z §. conditionu verba. ff. de codi. z demo. cu multis silibus. Alis eni illa verba qd ad rumbu fecisset si intelligerent q verum q no cabiauerit deus non poterat facere q no esset qd ad illa dubitatione pfecto nihil. na disputabant tuc de potentia dei sed de veritate z idetitate rei ille Ang. volebat efficaci9 pfiteri illd qd affirmabat voluit ostendere q ipse erat adeo certus de illa idetitate rei q ipse no posset et potetia diuina falli ita q potuerit ee qd no est. z p hac via detraxit olpotentie dei z fuit verbu nimis psumptuosum z minus honestum nec a turpitudine alienu est mes corrupta: z dato sine pndicio q verborum 4 correctio posset saluari tn mes loquetis attendit potius q verba † q verba deseruiunt menti no ecotra. c. intelligentia. z c. ppterea. de ver. sig. l. in conditionib9, z de verb. signi. l. in conditionibus primum locum. de conditio. z demon. z j. questio. j. Marchion. z c. in his. xxxij. questio. v. humanum. Als autem satis depchenditur ex hisq dixi. Nam ex indictis extrinsecis depchenditur mes intrinseca. l. repchedenda. C. de insti. z substitu. sub condi. fac. z l. dolum. C. de dolo. z l. de quibus. ff. de legi. cum si. videtur itaqz si quis vult inherere menti loquentis: z ipsi veritati satis clarum qd illa verba fuerut plata in detractionem diuine potentie. quisquis aute detrahit deo aliquid qd est in deo vel attribuit aliquid deo quod non est in deo est blassem9 iuxta illd euagelicum: dum in passione princeps iudeorum dixit: audistis blassemia quia filium dei se fecit quasi attribuerit deo eum filium qui non erat. et hanc doctrina tradunt theologi. Ambrosius 5 enim diffinit blassemiam. blassemia † est quoties aliquid deo attribuitur quod ei non conuenit. z idem tenet beat9 Thomas secunda secunde. questione. xiij. c. j. hinc est q iude9 dicit blassemia christi. c. j. cu si. de iudeis quod non est ex alio nisi quia detrahit christo deitatem cum fuerit deus z homo et filius dei cum iudei negent eum filium dei et inesse ei diuinitatem: ideo eum iude9 blassemare dicitur. 6 z omne verbum qd est male dictu erga deu est blassemia † quia blasfemare

femare ⁊ maledicere q̃ ad deũ idẽ sunt. vt ꝓbat tex. i. c. fi. extra de maledictis. ⁊ per illũ tex. tradit Bar. in. l. itẽ apud labeonez cõuentiũ. ff. de iniur. ⁊ in suo cõsilio qd incipit. factũ tale est. quidam pelinus mihi in ordine. cclxxiiij. ⁊ Franc. tigri. super eodez facto consulens idem dicit. incipit consilium super dicta questione qua querit̃ an pelinus. ⁊ hec sunt que multũ me mouent ad cõsulẽdũ, ⁊ mouerent si ego haberẽ ꝓferre sñiam q: realiter incedo: ita satis apparẽt vera arguẽdo aũt specifice ꝓut arguit̃ est in cõtrariũ: probari põt etiã eadẽ potentia nulli dubiũ est ꝙ deus est oĩpotens vt in ꝓhemio codicis in prin. ⁊ ꝓbatũ est. s. ⁊ est notissimũ ⁊ si est oĩpotens oĩa põt ⁊ nihil a sua potẽtia excludit̃. c. solite. de ma. ⁊ obe. c. si romanorũ. xix. dist. l. iulian⁹. ff. de leg. iij. sed iste Angelus hebre⁹ dixit: deus nõ posset hoc facere ꝙ ego scambiassem ⁊c. Ergo detrahit de potẽtia dei: ergo blasfemia dei est ⁊ de blasfemia puniẽd⁹. ⁊ si dicat̃ istud nõ fuit factũ: ⁊ deus priuatur hoc ꝙ nõ factum fuerit: ergo ⁊c. respõdet̃ dato ꝙ hoc verbũ sit lꝫ nõ reperiã illud dictũ nisi econuerso: tñ non nego: q: nõ videt̃ diuersa rõ in hoc assumpto ꝙ̃ in cõtrario assumpto. Tñ q̃ñ dicet̃ qd hoc qd dicebat̃ de⁹ nõ possit de illis que de⁹ nõ põt. possibile eñ erat qd dict⁹ Ang. ex inaduertentia equiuocauerit ⁊ assumpserit vnũ pign⁹ ꝓ alio: vel si scienter fecisset possibile est ꝙ obliuioni tradiderit, cũ memoria hoĩs sit labilis. l. peregre. ff. de acq. pos. l. cũ antiquitas. §. cũ humana fragilitas. C. de testa. ⁊ l. ij. circa mediũ. C. de vete. iure enucle. si erat possibile. si pro q: ergo deus poterat q: oĩa possibilia de⁹ põt. nam deus poterat facere ꝙ illud fieret. ⁊ si dicat̃ nõ põt facere malũ fateor: tñ poterat facere ꝙ hoc nõ fuerit malũ. naꝫ q̃ spiritu dei aguñt no sunt sub lege. c. lꝫ de regularibus. maxie circa ista bona tꝑalia. dñi enim est terra ⁊ plenitudo ei⁹. c. tua nobis. extra de decimis. Mandauit eñ hebreis ꝙ subtraherẽt bona egyptijs: tñ ex egypto cũ moyse discesserũt ⁊ ita factũ est ⁊ nõ peccauerũt ⁊ mãdauit sansoni ꝙ se ⁊ suos necaret nec peccauit. Mandauit abrae ꝙ filiũ interficiendo sibi sacrificaret ⁊ Abraã paratus exequi nõ peccauit: sed maxime meruit. ⁊ multa hmõi possent adduci q̃ omitto. ita poterat deus fecisse ꝙ hebreus ille cãbiaret vnũ pignus cũ altero ⁊ nõ peccasset. itaq꜡ nõ possum⁹ dicere qd illud nõ potuerit deus eo q: nõ põt mala facere. dicere itaq꜡ ꝙ de⁹ nõ põt hoc facere est regulꝛ maledictũ: ⁊ per ꝯñs est blasfemia: cũ maledicere in deũ est blasfemare deũ ⁊ sunt synonima vt ꝓbaui. ⁊ pro regula ꝓsumit̃. tradit notabiliter Bar. in. l. quotiẽs. ff. si quis cau. dicẽs ꝙ nõ est dubiũ illud pro quo est regula, lꝫ in aliquib⁹ casib⁹ possit cõtrariũ esse. ⁊ iõ ei qui se fundat in exceptione seu fallentia incũbit onus ꝓbãdi arg. in. l. in exceptionib⁹. C. de ꝓba. ⁊ qd hr̃ per Dy. in rubr. de reg. iu. ⁊ notatur per gl. ⁊ doc. in cle. fi. de rescrip. Sed hec negatiua ꝙ illud pignus nõ fuerat cãbiatũ, nõ est certitudinarie ꝓbata, ergo nõ est certũ ꝙ nõ fuerit illud factũ. ideo nõ cõstat qd deus hoc nõ posset. premisi ergo ꝙ possit. Ergo dicamus ꝙ in hoc dubio istud qd cãbiauerit subiacet potentie dei qui est omnipotens, ⁊ nõ apparet cõtrariũ vt premisi. arbitror eñ ꝙ super hoc nõ fuerũt testes examinati ⁊ si forent examinati ⁊ deponerent sup illa negatiua, nõ necessario cõstat ꝙ de⁹ nõ posset illud fecisse ꝙ testes deponerẽt: ⁊ q: testes possunt esse mẽdaces: possunt multifariã falli ⁊ in visu ⁊ in iudicio ⁊ itellectu: nõ tñ in hoc de testibus insisto q: teneo pro firmo ꝙ nulla interuenerit ꝓbatio super illo nõ facto de quo agebat̃. ideo eñ nõ ꝓbat̃ qd illud cambiasset ⁊c. sit impossibile nõ erat detrahendũ ab omnipotẽtia dei. ¶ Et insup hec pars demõstrat̃ vrgẽtissima rõne ⁊ euidenti demõstratiõe nõ est dubiũ ꝙ dicta verba poterãt se habere in detractiõe diuine potentie: ⁊ maxime ꝓcedente partiuꝫ cõtrouersia. Et prĩo aspectu sonabãt in detractionẽ diuine potẽtie qd vt demõstrauit rñsum illius xp̃iani qui rñdit. Dio po pur ogni cosa. quasi dicat: tu denegas diuinã oĩpotentiã. Hoc eñ ostendit inquisitio postea sequuta. ex quo demõstrat̃ q: fuerũt a iudice assumpta illa verba in malã partẽ. Et quilibet primo aspectu caperet illa verba taliter ꝓlata ⁊ nõ aliter declarata. iõ si hebreus intelligebat illo mõ sua verba: tñ deus nõ possit: q: nõ põt facere ꝙ factũ nõ sit factũ vel ecõtra. honestuꝫ erat illud exprimere ⁊ nõ exprimere ⁊ ita ĩpudẽter denegare diuinã potẽtiã fuit inhonestũ ⁊ culpa ⁊ reprehẽsiõe dignũ. cui eñ dubiũ ꝙ homo honestus ⁊ iustus ⁊ aduertens id nõ dixisset ⁊ culpa leuissima est dicere id qd homo indiligẽs ⁊ leuis id qd diligens nõ diceret iuxta theoricã Bart. in suo tractatu de testa. in. c. qualr̃ probet̃ culpa ⁊ eiusdẽ Bar. ⁊ doc. in. l. ꝙ nerua. ff. de posi. iõ dicere id qd homo in honestate diligẽs ⁊ diligentissim⁹ non diceret est culposum ⁊ inhonestum. sed ista verba prolata absolute homo ⁊ in honestate diligentissimus ⁊ diligens non dixisset. ergo fuerũt verba inhonesta. qd ⁊ pꝫ q: impudẽter ⁊ irreuerenter fuit de deo dictũ: ergo nõ fuit honestũ. Sed statutũ punit blasfemantem ⁊ dicentem verbum turpe vel inhonestuꝫ.

Illud fuit inhonestum merito comprehendit̃ sub statuto ⁊ ꝑfecto nemo deberet presumere hoc negare ꝙ nõ fuerint ĩhonesta verba erga deũ illa verba ita ꝓlata ex impetu. iure aũt vel statuto nõ declarat̃ q̃ sint verba honesta ⁊ que inhonesta: iõ hoc iudicis arbitrio cõmittit̃. c. de causis. de of. dele. l. j. C. de iure delib. ¶ Profecto nullus iudex esset vt arbitror ita a recto iudicio alienus quin cõsideratis oĩbus iudicaret illa non fuisse honesta verba ita erga deũ ꝓlata. ⁊ maxime q: illud verbũ inhonestũ est multũ latũ iuxta illud: non ratione qd lꝫ honestũ est. l. nõ ratione qd lꝫ. ff. de reg. iur. ⁊ l. semp in cõiũctiõib⁹. e. ti. vñ dicere verũ nõ est semp honestũ. Patet, dicere vni tu mentiris, tu nõ dicis verũ cũ dicit mendaciũ, est inhonestũ licet dicatur verum: ⁊ tamen verba illa idem sonantia nõ essent inhonesta. puta si diceret̃ veritas ita se habet vel res ita se habet per q̃ verba appareret qd ille mentiebat̃. ꝑfecto ista verba idem demõstrãt ⁊ sunt honesta. ⁊ illa tu mentiris, tu nõ dicis verũ sunt turpia ⁊ inhonesta. non sequitur. ergo iste dicit. verum ergo nõ dicit turpe vel inhonestũ qd ⁊ demonstrat̃ ex dictis Bar. in. l. cũ qui nocentem in prin. ff. de iniur. vbi cõcludit impingere alicui id qd tendit ad dedecus. si nõ interest reipub. qd sciatur est iniuria. ⁊ per consequens delictum licet dicatur verum: puta si dicat̃ tu es cecus, tu es hebreus ⁊ huiusmodi prout dicit ibi Bartol⁹. si iniuria ergo delictũ ⁊ maleficiuꝫ quia sub libro de delictis tractatur materia. l. ex maleficijs. in prin. si delictum: ergo turpe et inhonestum: vt. ĩ. subnectam. ex quo dat̃ intelligi qd nõ sequit̃, de⁹ nõ poterat illud facere: ergo nõ fuit turpe vel inhonestum illud dicere ita impudenter: prout si quis irreuerenter exprimeret membra xp̃i vel virginis q̃ in alijs sunt impudica seu turpia verba veruꝫ diceret: q: xp̃s ⁊ beata virgo ea mẽbra habuere q̃ habent alij hoĩes, ⁊ nulli dubiũ quod diceret̃ proferre verba inhonesta: ⁊ forte blasfemare videret̃ sicut iurans ꝑ capillos dei vel caput iurauerit vel alio modo blasfemauerit qd ⁊ satis probare vr̃ tex. in aut. vt nõ luxurientur cõtra naturã. §. si qs ꝑ capillos colla. vi. vbi ꝓmittit̃ in rub. ⁊ tex. de iurãtib⁹ per capillos ⁊ de blasfemantibus ⁊ postea in ver. si eñ reddẽdo rõnem ad ꝓcedentia solũ facit mentionẽ de blasfemijs. itẽ iudei qui in die parasceue in publicũ conati incedunt illudunt xp̃ianos. ⁊ dicũtur deum blasfemare: ꝓbare videt̃ tex. in. c. illud. de iudeis. ex quibus innuit̃ qd illud qd irreuerenter agitur erga deuꝫ inspiciẽs directe ipsum deũ dicitur blasfemare deũ. ita ergo dicatur blasfemasse dictus hebre⁹ q: ita impudẽter ꝓtulit illa verba erga deũ esset saltẽ inhonesta ꝓferre est censendũ. ⁊ cũ dicat̃ blasfemare ⁊ inhonesta verba ꝓferre satis dicitur turpia verba ꝓferre. nam turpia sunt que nõ lꝫ fieri ⁊, delicta ꝯstat esse turpia. pꝫ de se ⁊ etiã ꝓbat̃ in. l. ij. ⁊ in. l. iiij. ff. de condi. ob turpẽ cãm. nam delinquens dicitur turpia facere faciendo id qd non lꝫ. l. j. C. e. ti. Itẽ ⁊ als dr̃ ob turpẽ cãꝫ accipere qñ accipit vt faciat id qd facere gratis tenebat̃. l. pe. ⁊ fi. ff. eo. ti. ⁊ honestũ cõtrariatur turpi: ita qd inhonestũ censet̃ turpe. probat̃ in. l. j. §. j. ⁊. §. ob reꝫ igitur. e. ti. Itẽ ⁊ lege dei precipit̃ ne quis in vanũ assumat nomẽ dei in. c. habem⁹. xxij. q. ij. vbi sunt trãssumptiua verba Hieronymi loquentis, habemus in lege scriptũ nõ ꝑiurabis in nomine meo: nec pollues nomẽ dei tui in vanum. ita cõtraueniẽs cõmittit aduersus diuinuꝫ preceptũ. ergo ⁊ turpe ⁊ inhonestũ agit: ideo satis verificant̃ verba inquisitionis exprimentia solum verba turpia ⁊ nõ blasfema vel inhonesta: ⁊ maxime quia verba libelli impropriantur ⁊ ampliant̃ prout conuenit subiecte materie vt libelli substentent̃. l. sed ⁊ si possessori de iureiurã. cũ multis si. ⁊ maxime q: in inquisitiõe ponunt̃ verba formalia ⁊ postea subdit̃ clausula, ⁊ singula nõ insisto, cõcludo itaq꜡ ex predictis qd in dicta inquisitione veniat condemnand⁹ pena statuti, de quo in themate non obstantibus adductis in cõtrariũ: quibus patet multiplex respõsio ex adductis ꝓ hac parte ⁊ maxime q: dato qd si ille hebreus nõ fecerat nõ posset de⁹ facere qd ipse fecisset ⁊ sic dixisset verum nihilominus non constat qd ipse nõ fecerit. ⁊ sic non constat qd ipse dicat veruꝫ. ⁊ si dixit falsum detrahit de potentia dei. ideo blasfemauit cũ detraxerit potentie dei ⁊ hoc presumitur cũ inquirens habeat ꝓ se regulã q: deus omnia põt non cõstat hoc nõ posse. ergo qui dicit hoc nõ posse blasfemat vt. s. dictum est. item ex preambulis ⁊ circunstantijs apparet aliam fuisse mentem proferentis vt etiam deduxi. item ⁊ tertio fuit impudenter ⁊ irreuerenter ⁊ inhoneste dictũ dato sine ꝑiudicio qd esset verũ. Nam sepe verũ dicitur ⁊ est inhonestũ ⁊ turpe prout hec omnia late ostensa ⁊ dilucide ꝓbata sunt non repeto. Nec obstat qd blasfemare est optare vel postulare malũ alteri q: respondet̃ ꝙ lꝫ illud ex cõi vsu loquendi ꝓcedat in blasfemia erga homines ⁊ creaturas morituras ꝓut dicit Bar. in. d. l. apud labeonẽ. §. cõiter: tamẽ aliud est blasfemia in deum ⁊ sanctos eius prout vult Bar. ibi in cõsilio supra adducto. ⁊ alias id multipliciter ꝓbat̃ ex quo

infertur qđ Bald. in illo suo cõsilio non dixit verũ. ⁊ reperio qđ petrus frater Bal. tenuit in eodẽ facto cõtra Bal. nec Bal. in illo suo consilio probat eius dictum ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. cii.

1 ☞ Testis deponens falsum quando puniri possit.
2 Testis non iuratus deponens falsum an puniatur.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritussanct⁹ illuminet itellectũ. ¶ In facto presupponit̃ ꝙ inquirit̃ ꝯ Ange. hebreũ qualr̃ existẽte cõtẽtiõe de quadã cratula īter ipsum ⁊ quẽdã Michaelẽ: ipse Ang. ꝑtulit ĩfrascripta verba. Et nõ poterebe fare idio che io lauessi scãbiata ⁊c. Itẽ p̄supponit̃ ꝙ qdã Francisc⁹ examinat⁹ dixit se fuisse p̄sentẽ a p̄ncipio vsq3 ad finẽ ⁊ ꝙ talia verba nõ fuerũt ꝓlata ⁊ ꝙ nõ potuissent ꝓferri quin ipse audiuisset: demũ dict⁹ Frãciscus cõfessus est se falsum dixisse q2 verũ fuit ꝙ nõ audiuerat. s3 ex quo nõ semꝑ fuit p̄ñs esse poterat ꝙ Ang. dixisset dicta verba ⁊ ipse nõ audiuisset. ⁊ ĩ hoc dixit falsum. ⁊ ꝙ hoc fecit ne aliq̃s dãnũ pateret̃ ⁊ ꝙ putabat bñfacere: querit̃ nunq̃d dict⁹ Frãciscus tanq̃ falsarius sit puniẽdus an vero possit aliqua via defendi ne puniat̃ pena falsi. ¶ Circa p̄dictã cõsultationẽ arbitror dictũ frãciscũ nõ eẽ de falso puniẽdũ. ⁊ in primis ꝓ fundamẽto ego p̄mitto ꝙ alias his dieb⁹ cõsului ⁊ subscripserũt se doctissimi viri ꝙ dict⁹ Angelus ꝓ ꝓlatione dictorũ verborũ nõ poterat neq3 põt aliqua pena puniri dato ꝙ ꝓbatũ esset ipsum dicta verba ꝓtulisse. vñ depositio dicti Frãcisci dato ꝙ ꝓbasset negatiuã talis ꝓbatio nullũ poterat nocumentũ vel p̄iudiciũ afferre: q2 vtiq3 ꝓbata ẽt affirmatiua nõ erat scđa sñia cõdẽnatoria s3 absolutoria. ⁊ sic cũ in oẽs euentũ esset absolutoria ferẽda talis depositio nõ poterat aliquo mõ nocere vel p̄iudicare. Quibus p̄missis cõsiderãdũ est ꝙ aliq̃n testis deponit falsũ suꝑ eo. qđ si esset ꝓbatũ nocere posset parti ꝯ quã deponit: s3 ei⁹ dictũ est nullũ vel nõ ꝓbat. † ⁊ tũc an ⁊ q̃n debeat de falso puniri est qõ quã ponit Bar. in. l. si q̃s legatũ. ff. de falsis. ⁊ Cy. Bal. ⁊ Saly. in. l. i. C. de sepulchro violato. vbi latissime Bar. de saly. ⁊ hunc casum nõ discutio sed remitto me ad ibi dicta: q2 hic nõ est casus noster. Aliq̃n ⁊ secundo dictus testis siue diceret verũ siue falsum: ⁊ siue ꝓbaret̃ qđ deponit siue nõ: nõ habebat nocere alteri parti nec poterat nocere. ⁊ hic est casus noster in quo l3 Bald. in. l. fi. C. si ex falsis instr̃is in vlti. col. videat̃ tenere ꝙ testis puniatur de falso. ⁊ fuit idẽ de mẽte Bal. in addi. ad Spec. in ti. de sñia excõicatio. i. ij. col. tñ ꝯriũ est decidẽdũ.[a] ⁊ cõiter tenet̃. hoc primo ostenditur per tex. no. cũ gl. ⁊ ibi Cy. ⁊ Bar. Bald. ⁊ Saly. in. l. damus. C. ad. l. corneliã de falsis. per quẽ tex. cũ ibi no. dicũt Bart. ⁊ doc. ꝙ testis non põt de falsitate puniri nisi testis falsitas alicui sit nocitura. ⁊ insignis practicus do. Ang. de are. in tractatu maleficiorũ in verbo falsario. in. ij. col. dicit hec verba. habeas tñ ꝓ fundamento vero ꝙ de falsitate q̃s non possit puniri nisi talis falsitas sit alicui nocitura. Nam si alicui damnũ non inferatur l3 falsum cõmissum sit ⁊ dolose nõ tñ talis falsitas punit̃. allegat tex. gl. ⁊ doc. p̄allegatos. in. d. l. dam⁹. ⁊ hoc solũ sufficeret. ¶ Scđo hec opinio cõfirmat̃ per tex. in. l. fi. ff. ꝙ falso tutore autore. vbi casus, ꝙ si quis cũ nõ esset tutor iterrogat⁹ in iudicio dixit sẽ esse tutorẽ non tenetur aliqua actione: ⁊ talis r̃nsio nemini nocet. ⁊ iõ per illũ tex. dicit ibi Bal. ad propositũ nostrũ ꝙ si illud qđ d2 a teste nemini nocet l3 mentiat̃ non debet iudex testẽ punire. ⁊ sic determinat questionẽ nostrã per illũ text. hoc idẽ fuit aperte de mente Bal. in. c. j. de feudi cognitione. in ver. sed pone dũ dicit ⁊ non interest cõicatis ⁊c. ¶ Tertio hãc opinionẽ cõfirmo autoritate Jo. an. in regula nõ est sine culpa in mercurialibus de regu. iur. lib. vj. vbi in vlti. col. in decisiõe illi⁹. 2 q. quã subtiliter disputat. an † testis nõ iuratus deponẽs falsũ puniat̃ dicit ꝙ f̃m leges nõ punit̃ dolus qui nõ nocet. allegat qđ no. in. l. ꝙ venditor. ff. de dolo. ⁊ in. l. fundũ. §. fi. ff. de euictio. ⁊ in. l. de etate post princip. ff. de interro. actio. ⁊ hanc decisionẽ refert ⁊ sequit̃ genitor me⁹ in. c. j. extra de cri. falsi. ¶ Quarto ⁊ vltimo hec cõfirmat̃ autoritate insignis doctoris Pe. de an. qui secundum hanc partẽ cõsuluit in suo consi. xxiiij. qđ incipit in christi nomine visa inquisitione formata contra Philippũ ⁊c. vbi concludit ꝙ testis qui dicit falsum tamen eius dictũ nemini nocet non debet puniri per tex. ⁊ ibi no. per Barto. in. d. l. damus. mouetur etiam rõne q2 si nemini nocet ꝓpter deficiens interesse nulli cõpetit actio ciuilis. ergo per ꝯñs nec criminalis. l. qui nõie. ff. de fal. ⁊ iõ cõcludit ibi. Pe. de anch. singulariter ꝙ si testis deponit illud esse verum qđ ignorat tñ in veritate dicit verũ nõ est de falso puniẽdus vt ibi latius per eũ notabiliter: cuius dicta refert ⁊ sequit̃ verus ⁊ bone conscie doctor domin⁹ Jo. an.[b] de ana. in. d. c. j. extra de crimine falsi. vñ ex premissis patet communem esse quasi omniũ opinionem dictũ testem non esse puniendũ a qua in iudicando nõ est recedendũ per ea q̃ notat Bar. in. l. fi. C. de pena iudi. qui male iudicauit. ⁊ maxime q2 in penalibus mitior pars est eligẽda. l. si ascripsi. ⁊. l. si de interpretatione. ff. de pe. Ex quibus cõcludo dictum Franciscum non esse de falso puniendum. Laus deo ⁊c.

[a] ¶ Cõis opin. contra Bal.

[b] ¶ Jo. de ana. verus ⁊ bone cõsciẽtie doc.

¶ Consilium. ciij.

1 ☞ Falsitas adhoc vt puniatur quatuor requiruntur.
2 Falsum scribens in libro proprio an puniatur.
3 Scriptura priuata cõfecta a reputato bono post eius mortem semiplene probat.
4 Testis deponẽs falsũ super maleficio non punibili nõ punit̃.

Dominus labia mea aperiat ⁊ sp̃ussanctus illuminet intellectũ. ¶ Post redditũ a me p̄cedẽs cõsiliũ dñs iudicare debẽs plura adducit cõtra cõclusionẽ supra firmatã que ⁊ si videant̃ primo aspectu satis vigere tñ recte ⁊ diligenter intuenti nõ cõcludũt in casu nostro. ad que subtiliter cõsideranti p3 etiã responsio ex dictis in p̄cedenti consilio tñ vt morẽ gerã ⁊ dño iudicare debẽti ⁊ prefato inquisito rem ipsam clarius ⁊ latius declarabo: vñ pro veritate p̄ntis hesitationis nõ discurrẽdo singulas opi. ⁊ autoritates quas referre longũ ⁊ inutile fore arbitror puto † cõsiderãdos esse quatuor casus ex quibus clara apparebit veritas presentis hesitationis. ¶ Primus casus est q̃n illud qđ falsificatur habet sui essentiã ⁊ formam: ⁊ nisi fuisset detecta falsitas nocuisset vel ad plenã probationẽ vel ad aliquã p̄sumptionẽ ⁊ tũc talis falsitas venit puniẽda. ita loquit̃ lex. damus. cũ gl. ⁊ qđ ibi dicunt doctores ꝓut declarat Bar. in. l. si quis legatum. ff. de falsis in ver. vos debetis scire vbi dicit Barto. ꝙ q̃n scriptura l3 nõ sit publica posset aliqđ preiudiciũ generare ad cõparationẽ literarũ vel ad aliqđ aliud tunc falsitas punitur per. d. l. dam⁹ cũ ibi no. ⁊ sic cõsiderat Bar. ꝙ illa scriptura poterat preiudiciũ aliqđ generare ad qđ bene aduertat iudicare debẽs: ⁊ sic loquunt̃ no. in. d. l. damus. ⁊ Bar. i. d. l. si quis legatum. q̃n scriptura poterat comprobari per comparationẽ literarũ. ⁊ sic poni debet exemplum quando produceretur scriptura que affirmaretur manu alicuius contra scribentem. quo casu deuenitur ad comparationem literarum vt habetur in. l. cõparatio. C. de fide instru. Nam etiã si non probaretur ꝙ eẽt manu scribẽtis faceret aliquã fidem: vt cõcludit Bart. in. l. admonendũ. ff. de iureiur. ⁊ ita etiã loquit̃ tex. in. l. qui vetuti cum ibi no. per Ang. C. de falsis. Nam Bal. ibi format casum ꝙ debitor meus scripsit quãdam cedulã que sic dicebat ego creditor talis habui a tali meo debitore ea que mihi debebat. quero an de falso puniat̃: d2 ꝙ sic: ⁊ nõ p̄iudicat. cõcordat. j. eo. l. damus. verba sunt Bal. ad literã. ⁊ ita intelligẽdus est Ang. Nam ibi debitor fingit creditorẽ p̄sentẽ scripsisse se recepisse vt ꝓbat ille tex. dum dicit presentẽ scripsisse se recepisse. vñ si dicebat̃ ꝙ fuit scripta manu debitoris l3 sibi nõ ꝓsit. vt in. l. exẽplo. ff. de ꝓba. tñ talis falsitas punit̃ q2 poterat nocere ad aliq̃d vt supra f̃m Bar. declaratũ est. vñ dicit Bar. de saly. in. d. l. veluti ꝙ illa lex ꝓducit scripturã in forma publica tanq̃ a quodã notario scriptã vel ẽt vt priuatã quo casu remittit se ad. l. damus. vbi intelligit Saly. de scriptura priuata q̃ aliquẽ effectum põt h̃re ꝓut ibi dicit gl. in scđa solu. q̃ cõiter approbat̃ vbiq3. ⁊ sic poterat p̄iudicare saltẽ ꝑ cõparationẽ literarũ vt ibi tenẽt gloss. ⁊ doc. ⁊ Bar. i. d. l. si q̃s legatũ. ⁊ Saly. in. l. pe. ⁊ fi. C. de falsis. Nã aduertendũ ꝙ non simpliciter consideratur ꝙ possit nocere ad plenũ preiudiciũ ꝓbatiõis s3 ad aliqđ preiudiciũ vt cõsiderat Bart. Nec consideratur solum ꝙ actualiter noceat: sed etiam ꝙ habita potentia possit nocere: vñ dicit Bal. in. l. si falsos codicillos. C. de falsis. ꝙ licet in terminis illius tex. ex quo ille nolebat vti instr̃o nemini faceret p̄iudiciũ: ⁊ ꝑ ꝯñs falsitas non videret̃ puniẽda tñ cõtra decidit̃ f̃m eum q2 potuit dãnum dare si fuisset vsus. l. iij. ff. qđ quisq3 iuris. ⁊ sic consideratur damnum non solũ in actu sed etiã in potẽtia. ⁊ hoc modo est etiã intelligẽda autoritas Richar. malũ. l3 de ei⁹ dicto ⁊ dicto Cy. nõ sit curãdum quia eorum opiniones nõ recipiuntur a Bar. ⁊ Moder. 2 ¶ Scđs casus est ꝙ si aliq̃s † cõmitteret falsitatẽ in scriptura que de se nullã faceret ꝓbationem puta si quis in libro suo scriberet aliquẽ esse suũ debitorẽ iuxta. l. exemplo. C. de ꝓba. ⁊ no. ꝑ doc. in. d. l. admonẽdi. ff. de iureiur. ⁊ hunc casum non reperio decisũ specifice nisi a Bar. de saly. in. l. j. C. de sepulchro viola. qui tenet: ꝙ si aliquis falso in suo lib. scribit aliquẽ debitorẽ vel si tabellio conficit publicũ instr̃m falsum in sui fauorẽ quo casu instr̃m non v3 ⁊ nihil ꝓbat. l. filij. §. j. ff. de falsis. tales puniũtur pena falsi: q2 q̃tũ in eis fuit validius falsitatẽ cõmittere nõ potuerũt. ⁊ de hoc dicit esse casum in. d. l. damus. ⁊ ita posset forte intelligi Ang. in. d. l. q veluti. ⁊ cũ hoc videt̃ cõcordare satis qđ dicit Bal. in simili in teste. in. l. fi. C. si ex falsis instrumẽtis.

⁊ licet

et lz etiā hic nō sit casus nr:possum⁹ nō improbabilr dicere vel qd ista sua opi.sit ɔtra gl.in.d.l.dam⁹.in scda solu. quā oēs ibi approbāt quę voluit qd ad hoc vt falsitas cōmissa in scripturā p̄uata possit puniri dz eē talis qd p̄ducat aliquē effectū saltē ad cōparationē lr̄arū.put ēt tz Bar.in.d.l.si qs legatū.si ergo scriptura p̄uata nō est alicui⁹ effect⁹.p certo decisio Bar.⁊ Saly.est cōtra cōem opinionē.⁊ sic nō sequēda.⁊ cōtra ᵃ Bar. de saly.adduco etiā Bar.in terminis i.l.i.§.q in rōnib⁹.ff. de falsis. vbi dicit qd † qñ aliqs cōmittit falsum in aliqua scriptura vel in signatura que aliquā fidē faciebat p̄babat saltē semiplene vel faciebat idiciū tūc punit̄ g̃ls sec⁹ allegat.no.i.d.l.dam⁹. ⁊ fm hāc opinionē cōsuluit rlegās doctor do. Paul. de cast.in suo cōsi.cxliii.qd icipit in xpi noie ⁊c. vt̄ dicēdū qd dict⁹ presbyter qr p̄uata scriptura ab hoie reputato bono sicut gliber p̄sumit̄.l.merito.ff.p socio potuisset post mortē p̄iudicare saltez ad semiplenā p̄bationē put voluit no.Bar.in.l.admonēdi.suffice enim p̄iudiciū in potētia vt supra dixi.hāc tñ rōnem tollit Pau.de ca.in.d.cōsilio dicēs qd tale p̄iudiciū in potētia nō sufficit se casu isto qr † sumit̄ qd nō debeat esse imemor salutis eterne:⁊ sic qd añ mortē talē falsitatē remouebit.l.si.C.ad.l.iul.repetundarū.vel poterat p̄iudicare saltē ad aliqd leue indiciū p quo iudex ad suspicādū adduceret̄ iuxta no.p Bar.i.d.l.admonēdi vbi ponit gradus p̄bationū.alr̄ nō video quō ista opinio Saly.possit saluari quin dicam⁹ illā esse ɔ̄ cōem intētionē glo. ⁊ doc. ❡ Tertius casus est qñ cōmittit̄ falsum in aliquo actu puta scriptura vel attestatiōe q̄ scriptura ⁊ attestatio deficiunt in forma ⁊ circa sp̄alia:⁊ tūc est cōclusio Bar.⁊ magis cōis i.l. si qs legatū.ff.de falsis.lz Saly.in hoc aliqualiter variauerit in d.l.i.C.de sepulchro violato qd nō discutio qr nō est casus nr̄ ⁊ cōis opinio ᵇ est cū Bar.in hac decisiōe Bar.vnū presupponit ⁊ duas allegat̄ rationes decisionis.supponit eñ qd tunc falsitas nō punit̄ qñ instr̄m est adeo nullū qd ex eo nullū p̄iudiciū possit alteri parari.secus si aliqd preiudiciū posset parari p no. in.d.l.damus.put dicit idē Bar.in.d.l.i.§.q in rōnibus.lz ergo decisio clare nō loquat̄ in casu nostro tñ fundamētū doctoruz militat in casu nostro in quo nullū poterat p̄iudiciū generari: ⁊ sic pōt adaptari ad casum nostrū.argumētū.l.a titio.ff.de v. ob.qr vbi eadē rō idē ius.l.illud.ff.ad.l.aql. ❡ Quartus ⁊ vltimus casus est qñ scriptura est cōfecta falsa vel testis deposuit falsum:tñ id qd in scriptura cōtinebat̄ vel illud de quo depōit testis siue esset verū siue falsum non poterat preiudicium aliqd generari.pone qd tabellio cōficeret instr̄m q̄ papa esset rome: ⁊ hoc nulli hz nocere vel testis deponit qd aliquis nō fecit aliqd qd etiā si fecisset nō fuisset penit⁹.⁊ tūc dico qd talis testis non est puniedus.⁊ ad hoc faciūt multa adducta in priori cōsilio, ⁊ vltra ila adduco tex.cū gl.⁊ qd ibi no.Bar.de saly.in.l.fundū.§ si.ff.de euic.vbi dicūt gl.⁊ Saly.qd ex mendacio qs nō punitur qñ alter non ledit̄. Itē lz alias ex mēdacio quis deberet puniri non punit̄ quis qñ alter non ledit̄.l.n.§.aduersus .ff.ne quid i loco publico.p hoc etiā vltra predicta adduco qd dicit insignis doctor Gandinus in tractatu maleficiorū in rubrica de falsarijs ver.subijciam⁹ . vbi cōcludit qd si testis extra cām de aqua agit̄ aliquid falso deponit:qr pars altera nō ledit̄ nō tenet̄ pena falsi n.i dicit qd ex quo alteri parti nō p̄dest ⁊ alteri non nocet nō dz puniri.⁊ ita dicit tenuisse Guidonē de suza Martinū de fano.Dy.⁊ cōs doc.⁊ ibi Gandinus per vnā columnā adducit iura ⁊ rōnes que optime hoc p̄bant sed breuitatis cā omitto.Sed quid plura in fine illius.q.Gandinus dicit quod cum assideret Bononie incidit questio † q̄ testes dolose ⁊ scientes falsum dixerunt super inquisitione malefici de quo ex forma statuti ⁊ iuris cōis nō poterat inquiri:⁊ qd cōsuluerunt sup.h.d.Lābertinū de rāponibus.d.Ubaldinū de malauoltis ⁊ quendā aliū legū doctorē qui deliberato cōsi.rn̄derūt q̄ non erāt puniendi.⁊ p hac pte dicit inter alia Gādin⁹ esse casum i.l. impuberē.§.⁊ si reseruo.quā dicit ad hoc esse auream. Cum ergo sumus in casu in quo non erat delictū illud de quo fuit formata inquisitio:sic non erat punibile:⁊ sic consequēter non poterat iste inquiri habem⁹ decisionē in terminis illorum doctissimorū virorū q ad requisitionē iudicis cōicato cōsi. ita rn̄derūt inter quos fuit Lambertin⁹ de ramponibus quē Io.an.in.c.si pr̄.de testis in.vi.attestat̄ fuisse eminētissime scie ⁊ postea vādi in qui fuit summus doctor ⁊ practicus.Qui tñ concludit post prefatos doc.q̄ dz pecuniali pena extraordinaria iudicis puniri ar.l.hodie.ff.de pe.cū si.vt ibi lati⁹ p eū.⁊ hec sola decisio in indiuiduo fuisset sufficiens. Laus deo omnipotenti.

❡ Casus talis est. In anno dñi.Mcccclxxi.die.xi.mēsis septēbris.Ambrosius olim Hannis de spannochijs de Senis iure dñij ⁊ plene p̄prietatis ⁊ possessionis iure p̄prio ⁊ in p̄petuum dedit tradidit ⁊ p̄mutauit Nerio olim dicti Nerij de salimbenibus de Senis vnā domū dicti Ambrosij.itē viā iter aditum siue introitū vnius ostij ex duobus ostijs palazeti vbi cū apotheca magistri lignaminis Sita seneñ.in.L. ante dictam domū p̄fati Nerij vez medietatē tñ dicti palazeti desubtus vsq3 ad primas voltas vez ostium a pte superiori dicti palazeti versus palatiū salimbēniū liberū vacuū ⁊ expeditū vsq3 ad domū dicti Nerij ⁊ dictus Ambrosius debeat disgombrare certū terrenū existēs in dicto adito ad habendū tenēdū ⁊ possidendū ⁊ de eis faciendū q̄cq̄d eidē nerio suisq3 heredib⁹ ⁊ successo.mō aliquo p̄petuo placuerit faciendū.de qua p̄mutatiōe cōstat manu ser.Pauli petri notarij proprij senensis.Que quidem domus Ambrosij p cuius ostiū cōcessum est dictū iter ᵃ via aditus siue introitus dicto Nerio vt.s̄.nullus habebat nec hodie hz testudines siue voltas . Item inter dictā domū dicti Nerij ⁊ domū dicti Ambrosij per cuius ostiū est cōcessuz dictū iter via aditus siue introitus dicto Nerio erat quidam hortus siue platea nōdū Ambrosij ⁊ olim filioꝝ do.Baptiste de bellātibus contiguus seu contigua domibus.s̄.dictis. dictus vero Ambrosius volens construere ⁊ erigere quādā domū seu palatiū insigne ⁊ ampliū destruxit seu destrui fecit parietē anteriorē domus per quā concessit iter viā aditū siue introituz.d. Nerio. Aliasq3 destruxit domos illi contiguas prout satis notū erat dicto Nerio ante huiusmodi cōcessionē itineris ve aditi siue introitus.Et vt dictū opus fm suā intētionē ⁊ ordinationē perficere possit expedit ipsi Ambrosio iter viā facere testudinē siue voltam ab ostio per qd aditus iter via siue introitus predict⁹ concessus est continuando per totuz solum dicte domus ⁊ per dictam plateam ⁊ hortū vsq3 ad domum dicti Nerij ⁊ sup dicta testudine seu volta edificare ⁊ erigere suā domū seu palatiū predictū cum scalis ⁊ alijs necessarijs ⁊ oportunis.Quibus sic stantibus queritur de.i̅.scriptis. ❡ Et primo nunquid dictus Ambrosius de spānochijs possit fabricare seu cōstituere testu ᵇ dinē etiā in loco dicte platee seu horti vsq3 ad domū dicti Nerij ⁊ s̄.dicta testudine edificare cū dicta platea.⁊ hortus sit dicti Ambrosij. ❡ Scdo queritur in qua altitudine seu distātia a solo dict⁹ Ambrosius teneat̄ ⁊ possit dictas altitudines fabricare. ❡ Itē ⁊ tertio querit̄ qd iuris si cōstructis dictis voltis dictus Nerius per dictū iter aditum seu introitū nō haberet cōueniēs lumen ad accessum domus dicti Nerij ad quā sub dictis voltis est.s̄.concessum per dictum Ambrosiuz iter via ⁊ aditus liberū vacuum ⁊ expeditū prout in dicto instrumento continet̄. ❡ Quarto potest queri in qua latitudine debeat esse dicta via iter ⁊ aditus ⁊c. Laus deo.

ᵃ ❡ Cōtra Saly.in.l.i.C.de sepul.vio.

ᵇ ❡ Cōis opi. cū Bar.l.i.si quis legatū.

❡ Consilium.cv.

1 ❡ Ius eūdi habēs alicubi qñ possit p̄hibere ne ibi edificet̄.
2 Latitudo quanta debet esse in via que debetur.

Dominus labia mea aperiat:⁊ sp̄ussanctus illuminet intellectū.prosequendo ordinē.s̄.dictarū qōnū de quibus in puncto. ❡ Capio primā qōnem in qua videbat̄ prima facie dicēdū q̄ lz regulariter vnicuiq3 licitū sit edificare in p̄pria area q̄ censet̄ esse libera vsq3 ad celū vt plene hr̄ in.l.alti⁹.C.de seru.⁊ aqua. ⁊ no. gl.in.c.n.xu.q.i.⁊ Spec.in tit.de causa pos.⁊ p̄prie.in.iiij. parte spe.§.si.in si.col.ver.lz pone.⁊ no.in.l.pe.ff.de seru.vrba.p̄dioꝝ. ⁊ in.l.altius.iuncta gl.ff.si serui.vē.tñ ex quo vicino p illā areā debet̄ seruitus eūdi vr̄ q̄ in dicto loco nō possit aliqd edificari per tex. vbi videt̄ casus in.l.si eo loco.ff.si serui.vē.vbi vult tex. 1 † q̄ si habeo ius eūdi p locū tuū possum te p̄hibere ne ibi edifices:⁊ sic ibi vr̄ casus istius dubitatiōis.Hoc tñ nō obstāte ɔ̄triā sniam veriorē existimo dict⁹ Ambrosius possit ibi edificare dūmō nō impediat̄ debita seruitus eundi seu adit⁹ q̄ seruit⁹ qualis ⁊ quāta debeat̄ declarabit̄ in sequētibus dubitationibus. hanc cōclusionē iudicio meo p̄bat tex.in.d.l.si eo loco in primo rn̄so.iūcto scdo rn̄so illi⁹ legis.nā in p̄io dr̄ q̄ si habeo ius eūdi p̄hibere possum ne ibi edifices:deinde in scdo rn̄so dr̄ q̄ si vicinus in suo edificādo facit ne meū stillicidiū recipiat possuz prohibere ne edificet in p̄iudiciū meū cui debet̄ seruit⁹ stillicidij sub dit tex.Sicut in via diximus.s.in p̄cedēti rn̄so.ergo sicut in stillicidio ita demuz p̄hibet̄ si p edificiū ipedit̄ receptio stillicidij ita ēt i via ita demū impedit̄ edificiū si via ipedit̄.⁊ ɔ̄tr si non impedit̄ seruit⁹ vie indubitāter pōt ibi edificare. ❡ Cōfirmat̄ ista ɔ̄clo.nā tex.in.d.l.si eo loco quo ad ipēdendū aliū edificare exparat seruitutē vie seu eūdi seruituti stillicidij recipiēdi.sed in seruitute stillicidij hoc est clarū q̄m area sup qua cessitat pōt edificari dūmō stillicidiū recipiat̄ alias sec⁹ vt p̄bat̄ in.l.seruitutes.§.si.iuncto.§.ii seruitus eiusdē cū gl.quā cōiter sequūtur doctores de seruit.vrba.p̄diorū.ergo eodē mō debem⁹ dicere i seruitute vie vt possit edificari in area in qua debet̄ via dūmō debita via nō impediat̄ sz recipiat̄ put p̄missa est. ❡ Confirmat̄ etiā hoc.nā seruit⁹ eūdi seu vie est distincta ⁊ separata a seruitu

te nō altiandi ⁊ nō edificandi.vt in.d.l. altius.⁊ in.l.si edibus. C.de serui.⁊ aqua.iunctis aliis iuribus supra allegatis loquentibus de seruitute vie.⁊ in.l.vie latitudo.cū ibi no.cum si.ff. de serui.rusti.ꝑdioꝝ.ergo diuersa ⁊ separata q̄ ex separatis nō fit illatio.l.papinian⁹ exuli.ff.de mino.⁊ in.l.naturalit̄.§.nihil cōe. ff.de acq.pos.Et q̄ in ꝯtcibus q̄ stricte interpretant̄ omissum h̄r pro omisso vt hec ꝓbant̄ in.l.qcqd astringende.⁊ in.l. si stipulatus.§.grisogonus.ff.de verb.obli.cū si.Accedat ēt qꝺ ⁊ si in dictis v̄bis aliqua esset dubitatio interpretari dēt cōtra ꝑtē aduersam que fundat se in illis ad impediendā liberā ptātem edificandi sup area alterius ꝑ id qꝺ habet̄ in.l. stipulatio ista. §.in stipulationib⁹.ff.de ver.ob.⁊ in.l.veteribus cū materia.ff. de pactis.Ex qb⁹ oīb⁹ cōcludo qꝺ dict⁹ Ambrosius pōt in dicta area edificare dūmō recipiat debitā eūdi seruitutē que via seu seruitus eundi cuius latitudinis vel altitudinis vel cuius qualitatis sit statim in sequentibus declarabit̄.¶ Circa scdā qōnem in primis aduertēdū puto qꝺ q̄tū est respectu loci vbi est sitū palazetū pōt ibi Ambrosius facere voltas seu testudines sup viā seu aditū cōcessum dicto Nerio cū cōcessus fuerit aditus vsq; ad primas voltas hoc est vsq; ad primas testudines domus cum tñ ibi nulle essent volte:ex quo dat̄ intelligi q̄ ꝑtes intellexerūt qꝺ ibi deberent seu possent fieri volte seu testudines vsq; ad quas cēseret̄ cōcessa seruitus vie seu aditus. Nā etiā futuro edificio seruitus iponi pōt.casus est in.l.si seruitus. §.fin.ff.de serui.vrba.ꝑdioꝝ.⁊ in.l.labeo.ff.de serui.rusti. predi.

¶ Scdo aduertēdū puto qꝺ dictus Ambrosius dꝫ facere dictas voltas seu testudines s̄m altitudinē solitā siliū edificioꝝ ciuitatis.vt est casus in.l.j.C.de edificijs priuatis.⁊ in.l.j.C.de serui.⁊ aqua.⁊ in.l.qui luminibus.ff.de serui.vrba.ꝑdioꝝ.⁊ si de mēsura altitudinis esset altercatio aliqua inter ꝑtes recurrēdum est ad arbitrū qui dꝫ talē qōnem decidere.casus est clar⁹ in.d.l.qui luminib⁹ in vltimo rsīo.¶ Solū ergo videbat̄ restare vn⁹ scrupul⁹.Nā forte posset qs dicere quousq; ꝓtendit̄ palazetū volo qꝺ facias voltas:q̄ illa verba ꝯct⁹ vsq; ad p̄mas voltas vident̄ tm̄ referri ad palazetū: vltra aūt palazetū vsq; ad domū dicti Nerij nihil est dictū.⁊ sic respectu dicti loci vr̄ q̄ remaneam⁹ i dispōne iuris cōis.l.si extrane⁹.ff.de cōdi.ob cāꝫ.

2 ⁊ in.l.si cū dotē.in prin.ff.so.ma.⁊ sic ꝯ qꝺ in dicto loco respectu altitudinis dꝫ via libera remanere ꝓut esse dꝫ.s.qꝺ ꝑ illā recta hasta ferri possit prout vr̄ probari in.l.qui sella.§.qui viā.ff. de serui.rusti.prediorū.⁊ sic vr̄ qꝺ supra viā edificari non possit nisi dimissa dicta altitudine:sed hoc nō obstante puto alr̄ cōcludendū.s.qꝺ possit etiā vltra palazetū edificare ⁊ facere voltas seu testudines eiusdē altitudinis sicut pōt facere in dicto palazeto prout supra proxime cōclusum est.Hec aūt ꝯclusio probatur.nā quaten⁹ extendit̄ palazetum pōt ibi edificari vt supra: sed dicta seruitus vie.seu aditus est vna ⁊ eadē seruit⁹ vsq; ad domū Nerij ergo non dꝫ diuerso iure censeri.l.eū qui edes.ff.de vsucapio.sed in princi.dicta seruitus manifeste apparet ꝯstituta vt hꝫ supra se dicta via voltas seu testudines ergo eodē mō censet̄ cōstituta in reliquo dicte vie seu adit⁹.¶ Preterea vna pars ꝑ aliā declarat̄ sicut in simili in.l.qui filiab⁹.ff.de lega.j.⁊ in.l.si seruus plurium in si.eo.ti.¶ Preterea lꝫ via ꝓut est seruitus rustica videat̄ esse altitudinis ꝓut supra dictū est ꝑ.d.l.q sella.§.qui viam.tamē prout est seruitus vrbana vt in casu nostro videt̄ qꝺ potius debeat attēdi solita obseruatio adit⁹ seu vie que cōcedunt̄ in vrbanis ꝑdijs per tex.vbi est bonus casus in.d.l.j.C.de edificijs priuatis.⁊ in.d.l.qui in luminibus in fin.

¶ Confirmatur nā quale est initium alicuius rei talis ꝑsumit̄ sequela ⁊ ab initio sumimus presumptionē ⁊ argumentū.⁊ ad hoc oīa iura que volunt initiū esse spectandū.l.iij.§.socio.ff.de mino.⁊.l.dāni infecti.§.sabini.cū ibi plene no.ff.de dam. infect. cum si.¶ Plurimū etiā hoc coadiuuat̄ qꝺ Neri⁹ sciebat q̄ dictus Ambrosius volebat ibi cōstruere magnū palatium vñ satis verisimiliter partes vīr sensisse qꝺ vbiq; dict⁹ Ambrosi⁹ volebat edificare relicta via seu aditu.validū autem est argumētum a verisimili.l.neq; natales.C.de ꝓba.⁊ in regula inspicimus cum materia extra de reg.iur.in vj.¶ Preterea dicta lex qui sella.§.qui viā mihi nō bene probat qꝺ seruitus vie requirat respectu altitudinis qꝺ ibi quis possit hastā rectā deferre: q̄ intelligo nisi impediatur vt pꝫ ibi si supra viam essent fruct⁹ q̄ tūc hñs seruitutē vie nō pōt hastam rectā deferre ergo non est de necessitate ita qꝺ idē dici posset si edificiū aliqꝺ sup hoc impediret nō minus diceret̄ seruitus vie nec minus ꝑtes extimarunt propter hoc aditū esse minus liberū cum etiā subt⁹ voltas palazeti appellēt aditū seu viā liberā.¶ Potuerūt eñ partes habere respectū vt adit⁹ esset vacu⁹ ⁊ expedit⁹ a terreno.⁊ ab oī im mūditia.Itē potuerūt habere respectū qꝺ dictus Ambrosius neq; de die neq; noctis tpe posset ostium dicti aditus claudere sicut de nocte in similib⁹ seruitutibus vt plurimū permittitur prout habetur in.l.iter.cum ibi no.ff.cōia prediorum.

¶ Ex quibus cōcludo qꝺ dictus Ambrosius pōt in dicto loco voltas seu testudines facere iuxta arbitriū boni viri q dꝫ arbitrari secūdū solitā edificioꝝ obseruationem.¶ Circa tertiā qōnem posset satis probabiliter attentari de rigore iuris qꝺ dictus Ambrosius possit edificare prout in precedētibus dictuꝫ est:lꝫ via seu aditus debit⁹ nō habeat sufficiēs lumē q̄ñ diuersa est seruit⁹ ne luminibus officiat̄ a seruitute eūdi cum ponantur vt seruitutes distincte ⁊ separate: vt pꝫ in.l.j.ff.de serui.vrba.prediorū.iūcta.l.j.ff.de serui.rusti.predio.⁊.l.iter.ff.cōia prediorū:ergo cōcessa vna seruitute.s.eūdi nō cēsetur cōcessa alia. s.ne luminibus officiatur:q̄ hoc in contractu non est expressuꝫ. l.quicquid astringende.ff.de verb.obli.⁊.l.veteribus.ff. de pac.

¶ Preterea videtur satis absurdum qꝺ huic seruituti eundi alia debeat̄ seruitus ne luminibus officiat̄.⁊ sic qꝺ locus liber debeat seruiturē loco seruienti qꝺ est fortius per no.in.l.j.§.veteres.ff.de acqui.pos.⁊ in.l.per seruū.ff.de acquirē.here.⁊ quod dicimus qꝺ vnū officiū iudicis mercenariū alteri nō deseruit vt no.gl.in.l.si heres furiosi.§.si.ff.de peti.her.tradūt Bal.⁊ Saly.in.l.ij.C.de fructibus ⁊ litis expensis.¶ Confirmatur q̄ lꝫ concessio rei vel seruitutis per edificiū efficiat̄ inutilis non tamen quis dicitur venire contra concessionem lꝫ edificādo luminibus officiatur.casus est cū gl.iūcta.l.sequēti.in.l.binas edes. ff.de serui.vrba.prediorū,ergo lꝫ edificādo seruitus reddatur inutilis tñ edificiū qꝺ nō fit cōtra debitā seruitutē nō destruit̄. facit qꝺ habet̄ in.l.via cōstituit̄ in si.⁊ qꝺ ibi notāt Bal.⁊ Florian⁹.ff.de serui.vrba.prediorū.Nec propter hoc aditus dꝫ minus vacuus ex quo a nemine detinetur vel molestat̄ vt patet ex his que no.Bar.in.l.meuius.§.fundo.ff.de le.ij.nec minus etiam dicit̄ via libera ⁊ expedita ex quo non est obnoxia alteri seruitutis.ꝑ id qꝺ habet̄ in.l.q ꝑ certū.ff.cōia ꝑdiorū.⁊ in.l. luci⁹.ff.de aqua quotidia.⁊ estiua.vel obligatiōi iuxta not. in.l.a diuo pio.§.sed ⁊ illud.ff.de re iudic.⁊ in.l.iij.ff.de ac.emptio.

¶ Preterea non est dubiū qꝺ area ⁊ edificium cuiuslibet regulariter dicit̄ liberū.l.in area.ff.de serui.vrb.predio.⁊ supra dictum fuit:⁊ tñ vicinus edificando pōt eius lumina obscurare dicta.l.cū eo.nec minus res dicitur libera ex quo nulli alteri rei seruit vel est obnoxia.Ergo lꝫ in casu nostro lumina obscurentur:non tñ minus aditus dꝫ esse liber forte qꝺ nō oīno posset lumina obscurare dicti aditus seu vie.ar.l.si cui.ff.seruitu.titulo generali.⁊ recurrendū esset in hoc ad arbitriū.per text.in.d.l.q luminib⁹.in fine.⁊ hoc q̄si aliter possent lumina reseruari ⁊ nō reseruarentur aio nocendi ⁊ non vt sibi prodesset:sed poti⁹ ad emulationē:ꝑ id qꝺ habet̄ in tex.⁊ gl.in.l.j.§.deniq;.ff.de aqua plu.arcenda.⁊ no.ꝑ Cy.Bal.⁊ alios in.l.arbitris.C.de serui.⁊ aqua.Et ideo puto omnia iudicio arbitri discreti ⁊ boni fore terminādā.per tex.in.d.l.qui luminibus.in si.⁊ hoc quo ad tertiam questionem.¶ Circa quartā ⁊ vltimā questionē omittaꝫ quid sibi importēt dicta verba viā iter aditū seu introitū de iure.q̄ certa latitudo cōcessa est.s.quarta est latitudo medietatis dicti palazeti vt clare patet in instrumēto cōcessiōis vñ latitudo cōuēta seruāda est quicqd aliud esset de iure:vt est casus in l.certo generi.§.latitudo.in prin.ff.de serui.vrba.ꝑdiorū.¶ Itē q̄ est concessa via seu aditus medij palazeti versus palatiū salimbeniū:⁊ sic in certo ⁊ determinato loco sumus extra illā disputationē in quo loco dꝫ concedi:de quo in.d.l. certo generi. §.si titi⁹.⁊ in.l.nā satis.eod.ti.⁊ sic cū ista duo sint ex cōuentiōe partium determinata illa sequendo est.l.j.ff.de pactis.l. legem C.locati.cum si. Laus deo omnipotenti Amen.

¶ Consilium.cvj.

1 ☞ Vie seruitus non sic regulatur circa rustica predia sicut circa predia vrbana.

Domini redemptoris nostri inuocato suffragio.Ponderatis his de quibus in themate fit mentio ⁊ his que diligenter ⁊ eleganter in iure deducta sunt per clarissimum dominum supra cōsulentem puto in primis.¶ Circa primum dubiū verā esse puto cōclusionē prefati consultoris quod possit dictus Ambrosius constituere testudinem tam sub dicto palazeto q̄ in loco dicte platee seu horti spectantis iure dominij ad dictū Ambrosium ⁊ super dicta testudine edificare dūmodo nō impediatur via ⁊ iter dicto Nerio cōcessa ⁊ cōcessum vt supra dictum est.⁊ vltra allegata per dominum consulentem etiam probatur per tex.in l.olimpico.§.si.ff.de serui.vrba.predi.⁊ in.l.si domus ver.quod ad stillicidium eo.ti.vbi apparet qꝺ dominus predictam seruitutem pōt facere in eo quicquid vult dūmodo seruitutem non impediat ⁊ cū sub eadē determinatiōe fuerit cōcessa dicto Nerio seruitus vie ⁊ itineris ꝑ vnū ostiū ex duobus ostijs palazeti vsq; ad domū dicti Nerij sub qua concessione comprehēdatur

tam locus

tam locus qui est sub dicto palazeto ꝙ locus dicte platee seu orti dz
intelligi cōcessio illa pariformiter quatenus protendit vterqꝫ loci ser
uitutem.l.iam hoc iure.ff.de vul.ꝛ pu.l.l.in testō.C.de testa.mil.l.si le
gatarius §.fi.ff.de le.ii.ꝛ qđ ibi no.Barto.sed ita est ꝙ testudinē con
struere pōt Ambrosius in loco vbi est palazetū: qꝛ tpe cōcessionis ser
uitutis locus super quo erat constructū palazetū non erat fortasse di
scoopertus: ꝛ lꝫ non essent ibi testudines possunt fieri per dictam.l.
olimpico.§.fi.cū alijs.ś.allegatis ac etiā qꝛ de mente contrahētium
fuit ꝙ locus ille nō remaneret discoopertus vt etiā ostendūt illa ver
ba cōtractus vsqꝫ ad primas voltas ꝛc.ergo vsqꝫ ad illud spaciū ꝛ
altitudinem voltarum seu testudinū que fiunt sub palazeto debet re
gulari seruitus vie vel itineris per dictum hortum siue plateā per rō
1 nem.d.l.si legatarius.§.fi.cum si.† ꝛ tātomagis hoc pcedit in hac ser
uitute vie vel itineris concessa circa pdia vrbana quo casu nō regula
tur sicut qñ est circa predia rustica: vt ptꝫ in.l.iter.cū ibi no.ff.cōia p
dio.iuncta.l.q sellā.§.i.ff.de serui.rusti.pdio.ꝛ dicte testudines pñt cō
strui altitudinis ꝛ qualitatis quā exigit mos ꝛ cōsuetudo loci ꝛ stat᷒
antiquoꝝ edifficioꝝ iuxta.l.i.C.de edi.priua.ꝛ in.l.q luminib᷒.ff.de
serui.vrba.pdi.ꝛ si de hoc vertat̄ ꝯtrouersia dādus est arbiter q hoc
habeat dirimere.l.certo generi.§.i.ꝛ.§.fi.de serui.rusti pdio.ꝛ.d.l.q lu
minib᷒ in fi.ꝛ p hāc est rñsum ad primū ꝛ scđꝫ dubiū. ¶ Circa tertiū
vo dubiū etiā plꝫ ꝯclusio dñi ꝯsultoris ꝛ ꝯfirmo eā p id qđ hr̄ i.l.edi
ficia.ff.de serui.vrba.pdio.vbi si domus mea dz domui tue seruitutē
altius nō tollēdi nō est mihi ,phibitū ponere ꝛ hr̄e viridaria sup illaꝫ
altitudinē: etiā si pp ipsa viridaria obscurent̄ lumina domus tue qꝛ
plantatio arboris ꝛ viridarij nō est ꝯ seruitutē altius nō tollēdi: sec᷒
si dom᷒ mea deberet domui tue seruitutē nō officiēdi luminib᷒ do
m᷒ tue qꝛ tūc si p plātationē arboris vl ipositionē viridarij noceret̄ lu
minib᷒ dom᷒ tue facio ꝯ seruitutē ꝛ possūt ,phibere.vt l.d.l.edificia.ita
in ,pposito lꝫ deberet̄ domui Nerij seruit᷒ vie vl itineris p dicta loca
quātus aliqd facit p qđ obscurent̄ lumine: h nō est ꝯ ꝯcessionē serui
tutis vie vel itineris cū qua nō fuit cōnexa seruitus nō officiēdi lumi
nib᷒ ꝛ eo magis qꝛ in casu nostro dz intelligi ꝙ dicte testudines seu
volte possunt pariformiter fieri.ꝛ sic p plateaꝫ sicut sub palazeto vt
pꝫ p ea q dicta sunt i pcedēti dubio p q et appet rñsio ad qrtū ꝛ vlti
mū dubiū: qꝛ latitudo dz eē p medietate dicti palazeti vt i istro ꝯti
net. Et ita et dz esse p dictā plateā vel hortū p rōnē dicte.l.iā h iure ꝛc.

Laus deo omnipotenti. ¶ Consilium.cvj.

1 ☞ Consueta seruanda sunt.
2 Debito liquido quis constituitur in mora.
3 Uerba cōtractus debent sic intelligi vt cesset contrarietas.
4 Protestatio facta pupillo tutore autore ꝛ agnatis monitis an ꝛ qñ afficiat pupillum.

Cor mūdū crea in me deus

ꝛ spiritū rectū innoua visceribus meis. Ut in qōne ,pposita respondeā ꝙ sit iustū ꝛ equū: inspectis cōuentionibus in
ter illustrē dñm Ja.tertiū de aragona de appiano plumbini insu
leqꝫ illud ꝛc.dñm ex vna pte.ꝛ spectabilē virū fabriciū Frācisci socci
ciuē seneñ.ex altera sup locatione seu vēditione alumerie seu alumifo
dine inuente in loco dicto montone ditionis pfati illustris dñi ,p cer
to tpe ꝛ solutiōibus certarū qtitatū ꝛ cū qbusdā pactis ꝛ capitulis
de qbus ptꝫ chyrographo manu egregij viri Petri Bartholomei
thesaurarij pfati illustris domini subscripti manu dicti illustris dñi
ꝛ dicti fabricij. ¶ Circa duas qōnes mihi ,ppositas de qb᷒ idē ma
gnificus ꝛ illustris cupit vt mihi relatū est scire qd iuris vnicuiqꝫ pa
teat se nō mō iustū fuisse erga filios ꝛ hr̄des dicti quōdā fabricij pu
pillos verū ꝛ gratiosuꝫ rñdeo breuit̄ qd iuris. ¶ Prima qđ est vtrū
dictus fabritius fm tenorē dicte cōuentiōis fuerit obligatus anno
Mcccclxxiij.fm stilū ꝛ cōputū q seruat̄ in cōputatione annorū dñi
plumbini de mense augusti dicti anni pstare fideiussores idoneos ,p
anno sequēti de obseruantia contentorum in dicto chyrographo: ꝛ
ꝯsequēter filij ꝛ heredes fuerint ad idē obligati an vero onus dicto
rū fideiussorū pstandorū astringere debuerit dictū fabritiū de anno
Mcccclxxv.ꝛ ꝯsīr heredes.ꝛ nō ante.ꝛ quales fideiussores pstare de
buerit vtrū cāpsores an vero alios dūmodo idoneos ꝛ quo tempore
dicti anni debuerint dicti fideiussores pstari. ¶ Scđa qđ est an ,pte
statio facta noie ,pcuratorio pfati illustris dñi ꝯ filios ꝛ heredes di
cti quōdā fabritij pupillos ꝛ eorū tutores eo modo quo facta ,ppo
nitur ꝛ patere de manu ser Baldini dñici de lucignano ciuis seneñ.
ꝛ notarij curie iudicis ꝛ sapiētū pupillorū ciuitatis seneñ. affecerit di
ctos pupillos ita ꝙ ipsis cōtumacibus potuerit aut possit idem illu
stris dñs facere ꝛ disponere de dicta alumeria seu alumifodina put
in dicta ,ptestatione ptendit absqꝫ legitimo cōsensu dictorū pupillo
rum: an vero illa ,ptestatione nō obstante iura pupillorū sint salua.
¶ Super prima qōne tricipiti prima facie visum est ꝙ cū tps locatio
nis pdicte facte per decē annos inceperit ex pactis cōuentione die
prima augusti. Mcccclxxv.secundū stilum plumbini predictum qđ
iꝫ princ.predicti anni. Mcccclxxiij.ꝛ in eadē conuentione subdit in
fi.eiusdē capli.sed dictus fabritius teneatur ad requisitionē prefati
illustris dñi de anno in annū seu quolibet anno dictoꝝ decē annoꝝ
dare idoneos fideiussores de obseruātia cōtētoꝝ. ¶ Quinimo nul
la vr̄ superesse dubitatio cū verba videāt̄ clara.l.ille aut ille.§.cū i vr
bis.ff.de leg.iij.ꝛ.l.illā.C.de colla.ibi minime dubitat̄.C.de colla. cū
si.vulgarib᷒.bene facit.l.i.§.si cōuenerit.ff.deposi.cū si.cū sibi dies in
terpellet ,p homine.l.magnā.C.de ꝯtrahen.ꝛ cōmit.stip.l.traiectitie.§.i
illo.ff.de actio.ꝛ ob.cū si.afficiat dicta interpellatio diei nō solū qui
ꝯtrit conscius cōuentiōis: sed etiā heredē ignorantem: vt habetur in.l.
diem.ff.de ver.obli.per doc.ꝛ per Bal.in.l.vnū.ff.si cer.per.in fi.ꝛ no
mine dicti fabritij seu heredum nulli fideiussores sint pstiti hactenus
videnf cōstituti in mora ex lapsu tpis: ꝛ cōsequēter vr̄ qđ idē preiu
diciū incurrerūt dicti pupilli filij ꝛ heredes dicti fabritij qđ incurris
set fabritius ipsorū pr̄.habem᷒ enī de iure qđ mora que ꝯhit ex lapsu
diei cōuentionali apposita cū defuncto nocet heredibus ꝛ pupillis
ppter vi cōuentiōis: vt habet̄ in.l.si valerianus.C.de rest.mil.ꝛ in.l.ꝯ
milius.ff.de mino.p doc. ¶ Itē habem᷒ qđ pupill᷒ autore tutore pōt
interpellari ꝛ in cōtumacia cōstitui: vt habet̄ in.l.si ex legati causa.
ff.de ver.obli.per doc. ¶ Cum igit̄ ,pcurator prefati illustris dñi in
terpellauerit ꝛ dictos pupillos ꝛ eorū tutores ꝛ agnatos ꝛ affines si
bi cōstituti sint in cōtumacia vt p doc.in.d.l.si ex legati cā.vbi plene.
nec releuaret obligatū dare fideiussores aliqua verbalis oblatio fa
cta p dictū obligatū qui se obtulit dare dictos fideiussores idoneos
nisi dicti fideiussores noiati sunt parati fideiubere realiter ꝛ cū effe
ctu fm Bar.Ang.Imo.ꝛ Moder.in.l.ait ptor.§.si qs parat᷒.ff.de
ope.no.nū. Sed cōsideratis diligēter singulis articulis dicte ꝯuētio
nis in.d.cedula cōtēte aliud vr̄ dicēdū ꝛ cōcludēdū.ꝛ p euidētia con
sidero qđ inter dictos ꝯhentes plura tpa pñt notari: vꝫ tps cōuētio
nis celebrate sub die.xxviij.nouēbris. Mcccclxxiij.tps locationis du
rature vꝫ annorū decē.tempus initij dicte locationis videlicet dies
prima augusti. Mcccclxxiij.tempus solutionū annuarū p decē an
nis qbus durat dicta locatio ad rōnem ducatorū quatuor millia au
ri de camera pro quolibet anno soluēdoꝝ quolibet dictorū decem
annorū de quatuor mensibus in quatuor menses incipit die prima
Augusti. Mcccclxxvij.ita qđ oēs solutiones seu pensitatiōes facien
de dictis annis inchoandis die prima augusti. Mcccclxxvij. sint
facte per totum annū Mcccclxxxiij.finitū vltima die Iulij dicti āni
ꝛ hec tpa cōputāda sunt vt.ś.respectu dictorū effectuū diuersorum
qꝛ actū est inter ptes ꝛ ita placuit partib᷒ quarū cōuētio lex est.l.i.§.
si cōuenerit.ff.de posi.cū si.l.vnū.ff.si cer.pe.l.in hac.ff.de tri.ꝛ p doc.
in.l.si cui.de le.i.ꝛ in.l.i.si qs cau.modo ad ,ppositū cū dict᷒ fabritꝰ
fuerit obligatus ad reqsitionē pfati illustris dñi quolibet anno seu d
anno in annū dare idoneas securitates de obseruādo qtū. ś. conti
netur est videndū qñ incipiat venire tps exigendi dictas securitates
ꝛ quidē nisi fallor tps incipit cedere in anno. Mcccclxxvij.quo cedit
tps primorū quatuor milia ducatorū hoc colligit̄ ex pluribus. Pri
mo qꝛ in.c.xvij.dicte cōuētiōis vbi agit̄ de precio seu mercede postq̄
expressum est preciū seu merces soluēda p fabritiū ,p quolibet anno:
ꝛ post distinctionē dicte mercedis soluēde qlibet anno in tribus pen
sitationibus: ꝛ post declarationē initij anni quo incipere dz onus so
lutionis prime faciende subdūtur illa verba cū qsto pacto che dito
fabritio sia obligato ꝛ debbia ad richiesta del prefato signore anno
p anno dare idonea sicherta di obseruare quanto disopra si cōtiēne
quorū sensus mihi vr̄ iste.s.ꝙ dictus fabritius teneret̄ quolibet āno
dictoꝝ decē annorū prestitutoꝝ ad solutiōes faciēdas inchoādoruꝫ
die prima augusti. Mcccclxxvij.donec idoneas securitates .i.idone
os fideiussores ,p pretio seu mercede illius anni vꝫ ducētorū qua
tuor milia soluēdoꝝ tēporibus statutis.ꝛ ad dicta q ,pxime ,pcedūt
vr̄ habēda relatio.ꝛ istaꝫ puto fuisse mentē partiū: tū ex iure ꝯtutis
illius clausule ad pcedētē.ar.l.q nō militabat.§.lucio.ff de here.insti.
tū qꝛ posita est dicta clausula intra vnū caplm vꝫ caplꝫ.xvij.quo ca
su ad illud tantū habet̄ relatio.l.ij.§.si filius.ff.de li.ꝛ posth. tum qꝛ
refert̄ ad ,pximiora idest vltima ꝛ vltimo relata in dubio si non pōt
cōmode referri ad oia.vt.l.si idē cū eodē.§.fi.cū ibi no.ff.de iur.om.
iu.ꝛ p doc.in.l.talis scriptura.de le.i.ꝛ in.c.ij.regris.ꝛ.c. reph̄ēsibilis.
de app. ¶ Scđo moueor ad hoc.nā cū dies locatiōis icipiat anno
Mcccclxxiij.annus vo solutionis incipiat. Mcccclxxv.ꝛ sic hr̄ fides
de pcio qñ finito biēnio tps locatiōis incipiat currere ann᷒ solōnis
vt securitates pstande singulis annis de solutiōibus faciēdis respi
ciāt.s.qlibet suū annū dictorū decē annorū qbus dz fieri solutio .vr̄
intelligendū ꝙ pstatio prima fieri debeat anno. Mcccclxxv.in prin.
anni ꝛ ꝯsequēter alijs sequētibus annis. Nā si intelligerem᷒ ꝙ in an
no. Mcccclxxiij.fieri deberet prima ,ptestatio fideiussorū nō posse re
ferri ad faciēda p fabritiū illo anno cū nō teneret̄ ad aliqd pstādū
illo anno.ꝛ sic nō cōueniret iste intellectus vbis ꝛ mēti igit̄ reiciēd᷒.
argu.not.in.l.iiij.§.toties. ff.de dam.infec.ꝛ in.l.mancipia.C. de ser
uis fugi.p Ja.bu.Bal.ꝛ moder.post glo.in vbi.aduocādū. ¶ Itē
dicta relatio sonaret in absurdū ,p biennio anteq̄ cedat ꝛ veniat dies
solutionis ni pstari deberēt dicte securitates de tāta summa ꝯ veris
milē mētē ptiū.ar.tex.cū gl.i.c.cū fin.de pb.in.vj.ꝛ in.c.ecclia.de ele.ꝛ
ibi Abb.ꝛ.c.cām.de rescrip.ꝛ ibi.doc.ꝛ in.c.pe.de iurepa. Non enim

est leue onus pstandi fideiussores.l.orphanotrophos.ibi sine aliquo fi
deiussorie grauamine.cū si.C.de epi.⁊ cle.⁊ tāto ergo esset grauius si te
neref anticipare tanto tpe vt de se pȝ ⁊ cōtra verisimilē mentē ergo nō
dicamus ar.tex.no.in.l.hr̄des mei.§.hr̄des mei.ff.ad treb.⁊ ad illū ca
sum tm̄.s.solutionis faciēde illo anno vr̄ habēda relatio.arg.l.gallus.
§.⁊ qd si tm̄.ff.de libe.⁊ posth. ¶ Itē sequeref qd quolibet ano dicto
rū decem annoꝝ statutorū ad soluendū inter quos annos nō est ꝓpor
tionabilis adaptatio verisimilis fm partiū conceptū pp distātiam vt
pdixi ⁊ incōmoditatem maiorē dicti fabritij ergo id nō dicēdū respici
ant ēt.xvi.capitula pcedentia dictū capl'm.xvij.⁊ nō inuenief qd fabri
tius ad aliqd sit obligatus:sed pfatus illustris do.ad multa.fideiusso
res aūt pstandi sunt de obseruāda qtitote q.s.cōtinef.s.in.d.c.xvij.ob
seruātia aūt respicit solutiones ⁊ tpa solutionū faciendarū ergo ad an
nos solonum habēda est relatio quo ad on' pstatiōis dictorū fideius
sorū.arg. in.l.semper in stipulationibus.ff.de regu.iur.⁊ eorum que ibi
notabiliter dicit Bar.ex qualitate eni cōtentoꝝ in locatione ⁊ rei ma
gne ⁊ onerose ⁊ maxie in ptibus illis ⁊ eorūque in similibus sunt cōsue

1 ta † possumus ita ꝯiecturare ptes sensisse ergo seruādū fm Bot.in.d.
l.semp ⁊ doc.in.d.l.cū qd.ff.si cer.pe.⁊ in.l.cōtinuus.§.cū qs.ff.de.ver.
ob.bñ faciūt ad pdicta q doc.tradūt in.c.nos qdē.extra de testa.⁊ ma
xime do.Abb.super gl.in ver.ānū.⁊ qd dicit Fede.de senis ꝯsi.clxxiiij.
⁊ Bal.in.l.id qd paupibus.C.de epi.⁊ cle.col.iij.Accedit qd cuȝ istud
de pstatiōe fideiussorū cōcernat vtilitatē pfati illustris do.sibi iputef
si clarius sibi non ꝓuidit:⁊ in dubio fit interpretatio ꝯ eū.l.veteribus
cū ibi no.p doc.ff.de pac.sumēda ergo est illa interpretotio que minus
onerat fabritiū ꝓmissorē p pdicta ⁊ quā prudentes viri magis com
mēdarēt vt puto ⁊ in dubio ꝯtra camerā.i.fiscū illustris do.qui potēs
est ⁊ diues.l.nō puto.ff.de iure fis.⁊ p hr̄dibus fabritij pupilli vt in.c.
fi.de re iudi.cū si. ¶ Istis ergo psuppositis q puto īra stat consequen
tia circa istā pmā qōnē qd ante annum.Mcccclxx.fabritius nō erat
obligatus dare fideiussores ꝓ illo anno qui erat pmus ānorū prestitu
torū solutionib' sed illos prestare debebat ꝓ illo āno.in pn̄.dicti āni.et
similiter quolibet anno sequentiū.ix.ānorū.fm doc.in.l.qui hoc anno.
ff.de ver.ob.⁊ in.l.j.C.qn̄ di.le.ced.⁊ sic quolibet āno i pn̄.debebat illu
stri.do.securati ꝓ solutionibus illi' anni vel melius pro solutione mer
cedis quatuor milia ducatorū auri sibi debita pro primo anno loca
tionis distributa in tres pagas seu solutiones ⁊ sequētium annorū si
militer ⁊ dicif in simili in.l.lecta.ff.si cer.pe.⁊ cōsiderat Bar.in.l.j.§.di
uus.ff.de va.⁊ extraordi.cogni.in vit.col. ¶ Et ad confirmationē pce
dentis ꝯclusionis.s.q capiēda sit interpretatio q in re dubia faciat ter
minū longiorē.adduco tex.⁊ ibi Cy.⁊ Bal.in.l.sepa.ff.de vsu.sup text.
ibi post tertiū mēsem qd puto multū pōderandū in ista mā. ¶ Itē con
siderādū est multū qd saltē est incertitudo nō aspernāda veȝ quo āno
incipiat onus dādi securitates ergo non afficiat dictū fabritiū tanꝗ
morosum ar.no.in.l.aut qui aliter.ff.qd.vi aut clā.⁊ in.l.q añ kalēdas.
⁊.l.liber homo.§.deceȝ.ff.de ver.ob.si dicto anno.Mcccclxxiij.nō sunt

2 pstite securitates.†nā nō cōstituif qs in mora nisi pro debito liqdo et
claro.l.ij.C.de vsu.⁊ fructi.lega.p quē tex.ita dicit Bal.i.l.acceptā.C.
de vsu.oppo.vj.idē tȝ Bal in.l.fideicōmissi i pn̄.ff.de vsur.lect.ātiq.p il
lū tex.⁊.l.cū fideicōmissuȝ.C.de ꝯfes.Pe.de anc.idē tȝ i ꝯsi.cxxxv.icipi.
pma facie vr̄ dicēdū qd dict' morꝯ sed ēt rōne pris icerte arguēdo ergo
de re ad tps idē in casu nr̄o ar.l.vinū.ff.si cer.pe. ¶ Quis etiā negaret
fabritiū ⁊ filios habuisse iustissimā cām ita credēdi vt pdicif igif excu
saf ab omni mora iuxta no.in.l.qd te.⁊ i.d.l.vinū.ff.si cer.pe.cū si.mltis
q cōsulte ptereo:sed sufficit quoscunqȝ fideiussores det dūmō idoneos.
l.j.ff.si qs intus vocā.cum ibi not.l.si vero.§ qui pro rei qualitate.ff.q
satisd.cogā.l.ij.in prin.⁊.§.ptor ait.ff.eo.ti.⁊ hobef.in.l.ij.ff. de fideius.
dicif enim quis fieri securus qn̄ sibi fideiussores prestiti sunt.vt.d.l.j.q
satisda.cog.⁊.l.ptor.§.si qs hoc interdictum.ff.de oper.no.nun.⁊.l.j.§.
cōis.ff.de pto.stipu.⁊ p glo.in.l.si mādato tibi.§.fi.ff.ma. ¶ Iterū ad
confirmationē pcedentis pncipalis cōclusiōis dico qd si quolibet āno
durante locatione pro singulo anno dȝ prestari securitas de obseruā
do cōtenta.ī.s.suo anno iduceref repugnātia quedā ad dilationē da
tā de soluēdo pensionem cuiusqȝ āni incipiendo inde ad biēniū quod

3 esse non dȝ.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur.debēt † eni ita intelligi ver
ba ꝯctus vt vna non ꝯdicat alteri fm Bart.not.in.l.fi.§.idē quesit. ff.
de cōdi.inde.Ad id qd elegāter dicūt Bald.Pe.⁊ Cy.in.l.cū falsa.C.
de iur.⁊ fa.igno.circa fi.⁊ tex.not.in.l.fi.in.fi.ff.de rescin.ven.p quem di
cit do.Frā.de olbergo.de are.qd pacta eiusdē ꝯctus debent sic itelligi
vt cesset ꝯrietas ⁊ vnum nō remoueret aliū.facit.l.nō ad ea.ff.de cōdi.⁊
demō.⁊.l.eū.ff.de serui.vrba.pdi.Cū igif intelligentia pdicta fm con
clusionem supra firmotā benignior sit ⁊ magis conuenire videretur
subiecte materie illa est āplectāda.l.begnignius .ff.de legi.l.in ambi
guis.ff.de reg.iu.l.quoties idē.ff.de reg.iur.experimētum ēt verū fmo
nū est vt cōcordet cū rebus verisimilibus.l.milites.§.opȝ.C.de questio.
Nā ibi qd valde distat a verisimili est quedam falsitatis imago scd'm
Bal.in.l.quicunqȝ.C.de seruis fugi.col.x. ¶ Sit ergo conclusio nullā
morā posse iputari fabritio aut filiis ob nō pstitās securitates cū non
duȝ cesserat ⁊ venerat tps dādi illas securitates:vt pȝ ex pmissis.l.le
cta.§.si cū sortis.ff.si cer.pe.cū si.Nō ob.q i ꝯriū fuerat supra deductū

qr lȝ dies interpellet ꝓ domino illud ꝓcedit qn̄ dies cessit.⁊ vēit i qōne
nostra dies nondū venit.l.cedere diē.ff.de ver.sig.cū si. ¶ Non ob.etiā
qd dicif de interpellatione expressa illa tūc cōstituit in mora qn̄ facta
est congrue tpe ista est facta in tpe incongruo:qr ante tps fere per bie
nium igif.l.nisi finita.ff.de tute.⁊ rō.distra.l.si.ver.si eo addito fm vnā
lecturā.C.qui admitti.dicit etiā Bald.in.l.emilius.ff.de mino.in repe.
col.ix.qd ꝓtestatio facta ante diē ꝓtestoti ⁊ puenire in protestando
nihil est per illū text.no.a cōtrario sensu. ¶ Item non est simplr veruȝ
qd vbi cōtract' est initus cū maiore ⁊ temp' solutionis venit post mor
tem illius tēpore quo heres est minor qd ille minor afficiatur incurabili
ter fm doctor.in.d.l.emilius.⁊ in.d.l.valerionus.⁊ in.d.l.cū filius.§.in
hac.ff.de ver.ob.Ubi vidēdum. ¶ Transeo ad scd'am qnestionē supra

4 positā.⁊ prima facie visum est qd illa † ꝓtestatio affecerit pupillos ⁊ fi
lios dicti fabricij ꝓtestatos tutore autore ⁊ monitis agnatis ⁊ cogno
tis vicinis ⁊ notis iuxta ea que doc.tradūt in.l.si finita.§. iulianus.ff.
de dā.infec.⁊ in.l.hoc oīt.ff.qbus ex cau.in pos.eatur.⁊ in.l.si ex lega
ti causa.ff.de ver.ob.⁊ in.l.eum q res.C.de ꝓcu.⁊ in.l.cuȝ proponas.C.
de bo.au.iu.pos.⁊ in.l.item oit pretor.§.si.cum.l.sequen.ff.ex qbus cau.
maio.Contumacia eniȝ administratoris nocet vt.d.l.eū qui.⁊ dicitur
quis non defendi' qn̄ non solum administrator nō defendit:sed ēt vo
catis agnotis ⁊ amicis ⁊ nemo defendit.vt.d.l.item ait.§.si.cum seq.⁊
d.l.hoc aūt.§.j.⁊.l.ij.eod.ti.itē ꝓtestatio soiet excludere ius ꝓtestati qui
tacuit ⁊ protestationi nō ꝯdixit quasi cōsenserit:vt.l.si fideiussor.in pn̄.
ff.qui satisda.cogan.cū si. ¶ Sed pmissis ⁊ aliis que adduci possent in
ꝯrium nō obstantibus contrarium puto verius.s.qd dicta protestatio
non obligouerit in oliquo dictos pupillos nec minuerit in aliquo obli
gationē iam cōtractam eis quesitam ex dicto cōtractu locationis cuȝ
fabritio pr̄e contrahēte.Nam tunc ꝓtestatio afficit protestatū tacentē
⁊ nō contradicentē qn̄ fit ei cū quo aliquis cōtrahat.⁊ ꝓtestatio tēdit
solum ad exclusionē priuilegij illius cui fit protestatio ⁊ ita dr̄ in.d.l.si
fideiussor.in prin. ¶ Quando vo non fit cū illo cum q tūc ꝯhebat vel
tenderet ad obligandū illū protestatū vel ad minuendā obligationeȝ
iam contractā tūc ex sola taciturnitate protestati non piudicaret ꝓte
statio fm Ang.⁊ Moder.in.d.l.si fideiussor.in prin. ¶ Quā cōclusio
nē ēt firmauit Bar.⁊ Moder.in.l.nō solum.§.morte.ff.de oper.no.nū.
⁊ in.l.pacta nouissima.C.de pac.⁊ in.c.eū. M.ferrarien.de cōsti.⁊ for
maliter Bar.in.d.§.morte.in.v.col.in ver.sed quero.an ēt partis con
sensus cōcludit qd qm̄ ꝓtestatio fieret ad tollendā seu limitādam obli
gationē iam cōtractam tūc nō valet nisi pars aduersa cōsentiat.l.si qs
maior.C.de trāsac.⁊.l.perfecta.C.de donat.que sub modo.⁊.l.sicut.C.
de actio.⁊ obliga. ¶ Similiter dicit qd quando fieret ad obligationē
inducendam vel tollendā obligationē de futuro ⁊ obligatio cōtrahaf
ex necessitote contractus precedentis similiter requiritur partis cōsen
sus aliꝯ non habet effectū vt.§.item si pdixerit.l.fin.ff.nau.cau.Mō ad
propositū.cū inter illustri.do.plumbini ⁊ pfatū Fabritium fuerit fir
matus contractus dicte locationis cōsequenter vtiqȝ statim orta fuit
obligatio ciuilis ⁊ naturalis.l.iurisgentium.in princ.ff.de pac.cum si.
¶ Non fuit ergo in ptāte alterius partis ꝓtestantis soluere se ab obli
gatiōe cōtractus aut illā minuere. Aut limitare nisi consenserit prote
stationi cuius taciturnitas non infert talē consensum vt pdixi.sed req
rif qd constet de cunsensu protestati. ¶ Quo fit ⁊ si dicta ꝓtestatio fa
cta fuisset dicto fabritio viuenti ⁊ nil rn̄disset tn̄ sibi non piudicaret ni
si ex consensu eius aliter constaret longe fortius non debuit obesse di
ctis pupillis vt.s.protestatis. ¶ Et tanto clarius cum nec potuissent
expresse consentire tali ꝓtestationi cum effectibus suis etiā ad distrahē
dum ꝯtractū prius initū nisi seruatis solēnitatibus introductis ex for
ma statutorū in ꝯctibus ⁊ distractibus pupillorum vt in simili dicunt
Bart.⁊ oliȷ in.l.si patruus.C.cōia vtriusqȝ iudi.⁊ in.l.litium ⁊ menū.
§.altero.ff.de admi.tu.dum allegant.l.vt in conductoribus.ff.pro soc.
cum si.⁊ vidi decisum cōsultum ⁊ iudicatum per pdicta.quare ptātes
ciuitatū q sūt obligati tpe pacto ex electiōis inito cū sindicis ciuitatis
ꝓ debitis ꝯhēdis p familiā eū ciuib' illi' ciuitatis nō liberanf iȝ i pn̄.
officij faciāt precōizari qd nuil' ꝯhat out credat alicui d sua familia si
ne sua licētia alias ꝓtestef se nolle teneri.⁊ ita cōsuluit aliꝯ Bal.de pu
sio qd ēt nouissimis ānis ita cōsulēdo determiauit do.Bndict' de be
nedictis de pusio i psona.d.Thomasij oliue de saxo ferrato. ¶ Quin
īmo posito qd dicta ꝓtestatio affecisset dictos pupillos ita q videref
cōsensisse actorib' tutorib' distractui dicte locatiōis tn̄ nō deessent re
media restitutiōis in integrū vt in toto titu.ff.de mino.⁊.C.de in inte.
resti.⁊ in.l.etiā cū si.C.si tutor vel cura. ¶ Omitto qd dicta ꝓtestatio
nō officeret dictis pupillis ex alio defectu quē non ꝓsequor cum non
expediat. ¶ Sit ergo ꝯclusio qd iura pupillorū predictorū sunt salua
non diminuta:nec dubito qd illustris dn̄s plumbini qui amat singulr
oēs senēses ⁊ dicto fabritio afficiebaf ⁊ heredib' afficif illos pupillos
fouebit iuuabit releuabit ⁊ ꝯseruabit ꝓut ꝯuenit sue illustri dn̄ationi
⁊ cuicunqȝ principi ⁊c. Laus deo omnipotenti Amen.

¶ Casus talis est.Quidā Iacob' ciuis senēsis locuples quādā dn̄aȝ
Nerā comitatiuā ⁊ infime ⁊ vilissime ꝯditionis retinuit i vxorē ⁊ dz qd
dict' Iacob' dōauit Michelāgelo nepoti suo qn̄ oīa sua bōa i q dōa
tiōe apposuit h pactū veȝ qd dict' Michelāgel' teneaf ⁊ obligar' sit

eo casu

eo casu quo dicta dña Nera vxor dicti Jacobi superuixerit eidē Jacobi eam induere seu indui facere pannis vidualibus videlꝫ de clamide z de tunica semel tm̄. Item dare z soluere z mensurare aut dari solui vel mēsurari facere dicte dñe Nere durante tempore sue vite annuatim quolibet āno libras quinquaginta monete senensis modiū vnū grani modiū vnā vini vnū starium olei. et vnum porcū vt viuere possit z sic se gubernare cōdecenter. z ad .ō. dicta obligatus sit Michael angelus durāte tpe sue vite tm̄ z nō extēdat se onus pdictū ad suos heredes aliquo modo. Moritur vltimo dictus Jacobus nullis relictis filijs ex se factis quibusdā donationibus post dictā donationē de qbusdā reb⁹ suis ex facto testō in quo post certa legata instituit hrdem vniuersalem dictā dñam nerā que dña nera post mortē suā apprehendit z acceptauit hereditatē dicti Jacobi z patefactis dictis donationib⁹ dicta dña nera reperit se hēre longe min⁹ ꝙ fuisset quarta si nō fuissent facte dicte donationes Ex quib⁹ cōtingit dubitari. an dicta dña Nera possit venire ꝫ dictā donationē factā Michael angelo ppꝙ potissime fuit multū diminuta dicta quarta. queritur mō qd iuris

Consilium. cviij.

In nomine domini nostri

Jesu christi. in hac consultatione pmittendū est qd dicta Nera debeat consequi quartā partē bonoꝝ dicti Jacobi nā ipsa est inops z indotata z dictus Jacob⁹ ei⁹ olim maritus erat locuples iō vr̄ qd militet tex. in aut. de exhiben. r. ¶. ꝗn̄ vero. ad clemen. col. v. z in aut. vt liceat matri z auie. ¶. quia vero

1 legem. colū. viij. ex qbus † extracta fuit aut. preterea. C. vnde vir z

a vxor. ᵃ z illa quarta deuoluit ad mulierem inopem indotatā z bonis viri locupletis et ꝫtra voluntatem ipsius viri qui forte vxore pterita alios istituit vel vxori minus quarta relinqt. ex quo text. in dictis iuribus simplr dicunt quod vxor inops succedat in quarta. Nec loquunt ab intestato vel ex testō magis ꝙ ꝫ testamentuꝫ. z iō cū simplr z indistincte loquant sunt generalr intelligēdi. ar. l. j. ¶. generalr de leg. prestan. l. iij. de offi. prefi. z Cano. si. romanorū. xix. di. cum si. qd z videtur demonstrari ex eo quia text. in. d. ¶. ꝗn̄ vero. dicit qd si vir relinqt vxori legatū id qd deest de dicta quarta suppleꝫ. z sic dicta quarta deuoluuntur et vbi defectus de suis bonis disposuit. z licet qdā arguant qd dicta aut. pterea loquaꝫ dūtaxat in successione ab intestato ex eo quia dicta aut. preterea. venire dicunt suppletiue ad. l. codicis que loquiꝫ ab intestato prout etiā tangit Bal. in aut. pterea. z hoc tenendo tex. dū loquitur de legato pōt verificari in legato relicto in codicillis prout dicunt Bald. z Ange. in. d. auten. preterea. nihilominus Nico. de mata. Bal. Raph. Fulgo. z Pau. de ca. in. d. aut. preterea tenēt quod illa quarta debeaꝫ etiā vbi cōiunx locuplex decessit testatus z non solum preter voluntatē prout etiā voluit ibi Saly. sed et ꝫ voluntatē testatoris per generalitatem illorū textuū put volunt prefati doc. Nic. de mata. Bal. Raph. z Pau. de castr. licet. Saly. in hoc aliud velit. z licet Ange. magis generaliter ꝙ Saly. aliud velit scꝫ licet qd facto testō nec contra nec pter volūtatē succedat in dicta quarta. z cum sequiꝫ Raph. prout ibi refert do. Ludo. sed in mea lectu. tenet cum Bal. sed pessime loquiꝫ Ange. z sequentes prout dicit ibi dñs Lud. qui psua sētētia Nic. de mata. Bal. z sequaciū. allegat glo. sm cum singularem in aut. de here. z fal. ¶. si vero exps sim. in verbo, heredem. in fi. adducit etiaꝫ qz alias esset carata via fraudibus qz mariti volentes euitare dispositionem illius auten. cōderent testamētū z de facili euitarent dispōnem illā qd esset incōueniens quia fraudibus est obuiandū. l. in fundo. de rei vendi. c. quanto. de diuor. z. c. detestanda. de concess. preben. lib. vj. cum si. z

b ab ista opinione tanꝙ ᵇ cōi minime in decisiuis est recedendum. Pro quo facit. quia ista quarta est concessa coniugi ad instar quarte que conceditur coniugi in bonis alterius cōiugis cuius culpa matrimoniū fuerat dissolutum de qua in aut. de nup. ¶. si qs eiū z in. l. fi. C. de repudijs. sꝫ cōstat ꝙ illā quartā vxor extorquet ꝫ viri voluntatē ergo z similiter istā ꝯsequaꝫ z preter z ꝫ voluntatē viri cū ista put dictā est sit ad instar illius inducta. vt pbat tex. in corpore in. d. ¶. ꝗn̄ vero. ibi vt sicut lesas eas viuamus si forte dimisse fuerint a viris indotate cōsistentes ita si perdurauerint semp cum eis eadē fruatur prouidentia. s. sm instar illius nostre cōstōnis. et similiter tex. d. ¶. qz vero legem. eas cōiūgit z equiparat int⁹ de quibus disponit ergo put vna cōtra voluntatem extorquetur ita et altera. ¶ Nec sm hoc obstat id qd dicebatur. aut. preterea. venit suppletiue ad. l. codicis. que loquiꝫ ab intestato quia rn̄detur ꝙ lꝫ dicta aut. preterea. sit p Irnerium posita sup. d. l. j. C. vnde vir. z vxor. tamen in corpore Justinianus nullā mentionē facit de. d. l. ij. iō negari pōt ꝙ veniat suppletiue ad. l. primā. z hoc tenendo tanꝙ cōe sm qd dicta quarta debeaꝫ et cōtra voluntatem lꝫ de facili posset disputari ꝫriū. dicendū vr̄ per vxorem contra donationem ꝙ ex quo maritus non pōt directo impedire vxorē quominus habeat dictā quartā. sīlr nec possit per indirectū per regulam iuris cū quid vna via. z. c. sue. de procu. z Cano. hec imago. xiij. q. v. iō put non posset eam priuare dicta quarta legando vel aliter relinquendo. d. ¶. ꝗn̄ vero. z dictis supra. ita nec possit altera donādo arg. dictoꝝ iuriū. z maxime qz legatum quedā donatio est. l. legatū est quedā donatio. ff. de leg. ij. Item qz procedit argumentū de ꝯtctibus ad vltimas voluntates z econtra. l. seruum filij. ¶. eū qui cyrographū. de leg. j. l. si ex legati cā. de ver. oblig. z. l. fi. C. leg. pro quo facit qz ex his quibus debetur aliqua portio ita ꝙ

2 † nequeunt priuari illa per vltimam dispōnem dñi habent iuris remedia ad reuocandum alienationes inter viuos per quas illis portionibus fraudantur prout videmus ꝙ aduersus donationes z dotes inofficiosas habent filij querelam inofficiose donationis vel inofficiose dotis vt. C. de inoffi. dona. per totum. z. C. de inoffi. dona. l. v. que vr̄ etiā ꝙ competat parentibus. l. si filius. C. de inoffi. dona. z ibi per Barto. z per eundem in. l. non vsqꝫ. ff. si quis a parente fuerit manumiss. z non solum parentibus sed z fratri casu quo querelare testm̄ iuxta. l. fratres. C. de inoffi. test. prout no. glo. in. l. ij. C. de inoffi. dona. z quod z tenent Cyn. z Rapha. Ful. in. d. l. si filius z alij transeunt. similiter z patronis competit fauiana z caluisiana ad reuocandum alienata in fraudem sibi de

a bue portionis: vt in ti. si quid in fraudem patroni per totū. ff. z. C. similiter. z si alienanꝫ in fraudem creditoꝝ competit pauliana vel in factū ad reuocandū alienata. insti. de actio. ¶. item si qs in fraudē. z. ff. de his que in frau. credi. sīlr z in fraudē fisci alienentur reuocantur. l. in fraudē. in prin. ff. de iure fisci. z qd hr̄ per Barto. et alios in. l. post ꝯtrū. ff. de donationibus. z ita a simili dicamus ꝙ donatio per quam vxor inopa priuareꝫ quarta sibi debita. et sic hoc respectu inofficiosa facta in fraudē vxoris venit reuocanda. pcedit enim in iure argumentum de similibus ad similia. l. non possunt. ff. de leg. z. c. inter ceteras de rescrip. c. in simili. Trahuntur autem iura vetera ad noua. l. non est nouum. ff. de leg. z. l. regula. ¶. pe. ff. de iuris z fac. igno. z. l. si seruivestri. C. de noxa. z videmus quod pretor concedebat fauianā patrono ad reuocandum alienata in fraudem suam z tamen extenditur ad filium arrogatum cui concediꝫ vtilis actio. d. ¶. si quis in fraudē patro. ita z in simili aliquod ex dictis remedijs trahatur ad istam vxorem inopem lꝫ de ea non loquantur put nec poterant loqui: quia non erat tempore illorum iuriū mutata ista quarta attento ꝙ videtur ꝙ ista donatio fuerit facta in fraudē dicte domine Nere qd dedu

3 citur ex eo qz donauit prout diciꝫ quasi omnia. z † qn̄ quis alteri ᵇobligatus donat omnia bona psumitur donasse in fraudē. l. Lōes. ¶. lucius. ff. de probatio. z idem dicit ibi Ange. si non omnia sed meliora alienauit z idem si creditores intricauit argu. l. summa cū ratione. in princi. ff. de peculio. secundum. eum cum itaqꝫ dictus Jac. donauerit fere omnia sua bona prout dicitur in puncto dicatur qd videatur fecisse in fraudem dicte sue vxoris cui veniebat debenda quarta post mortem put z similis presumptio adhibetur in liberto qui alienaꝫ omnia bona sua. Nam censetur id fecisse in fraudē patroni cui post mortem liberti debenda erat sua portio put no. gl. in. l. patronus. ff. de probatio. Nec refert qd non omnia donauit sed quasi omnia qz si parum quid restauit non at

4 tenditur. Nam † inter parum z nihil non solet esse differentia. c. de quarta. ibi nullus aut paruus. de preben. z. l. quis. ff. de condi. z demonstra. z facit. l. illud. ¶. minus. de tributoria. z. l. min⁹. de ver. signi. z notant Bal. z pontanus in dicta aut. preterea. per hanc rationem dicentes qd tex. ibi dum loquitur de matrimonio sine dote verificatur etiam in matrimonio cum parua seu minima dote. si itaque dicta donatio fuit inofficiosa re z consilio prout videtur quod presumatur esse dicendum videtur quod veniat rescindenda put in simili rescinditur alienatio facta in fraudem portionis debite filijs parentibus patronis z fratribus vel sororibus cum de similibus idem sit iudicium. c. a. inter corporalia. de

a ¶ Dispō au. pteria. C. vnde vir z vxor nō solū ab intestato sed pter ꝫ voluntatem pcedit.

b ¶ Cōis opi.

trāsla.p̄lato.cū simi.ꝛ attento q̄d p̄cludēda est via fraudibus c.quanto de diuoꝛ.ꝛ.l. in fundo.ff.de rei vendi.ꝛ.c.de rescindenda.de concess.preben.lib.vi. ¶ His tñ non obstantibus contrariā sententiam arbitroꝛ veriorem. Non enim hoc lege aliqua cauetur 5 scʒ quod † vxoꝛ inops[a] rescindat donationem q̄ꝛ sit immensa seu inofficiosa.ꝛ bonum est argumētum istud q̄d turpe est sine lege loqui.in auþ.de trien.ꝛ semisse.§.ꝯsideramus.ꝛ.l.illā.C.de colla.ꝛ.l.si seruus seruum.§.non dixit p̄toꝛ.de acqui.here. solū eñ circa hāc quartā reperiuntur duo iura p̄allegata vcʒ tex.in.§.fi.in auþ.de exhibē.reis.aliud in.§.q̄ꝛ vero legē.ij.in auþ.vt liceat matri ꝛ auie. Ex quib⁹ sumitur dicta auþ. Preterea nullum aliud ius de hac materia loquiť nec ista loquūť aliquo modo de donatiōe vel alia alienatione inter viuos facta merito iure non caueť quod donatio ista sit rescindenda. Nec est equum imo iniquū q̄d dñs nō pōt de re sua disponere ꝛ super ea cōtrahere prout libet: ꝓut dicit tex. in hmōi terminis in.l.non vsq̄ʒ adeo exequendū est p̄rono parēs: vt etiā fauiana aut caluisiana actio ei deť q̄ꝛ iniquū est ingenuis hoībus non esse liberā rerū suarum alienationē.l.i.ff.si q̄s a parēte fuerit manumis.q tex.est summe pōderandus ad nr̄m ꝓpositum: tñ q̄ꝛ ratio illi⁹ tex.est generalis: tū ēť q̄ꝛ ex illo tex. dep̄hendiť ꝙ in hac materia dispō loquens in vna ꝑsona non trahiť ad aliā ꝑsonam sibi similem q̄ꝛ parens qui mācipauit assimilatur patrono qui manumisit: vt dep̄hendiť ex dicta rubrica si q̄s a parente fuerit manumis.ꝛ.l.i.in p̄in.ꝛ quasi per totū.ꝛ.l.patron⁹.ꝛ.l.penul. ꝛ fi.eod.tit.ꝛ tamen caluisiana ꝛ fauiana que competit patrono ad reuocandum donata in fraudē patroni vt.ff.si quid in frau. patro.l.i.in p̄inc.§.vtrum.ꝛ.l.in caluisiana.ꝛ quasi per totuʒ. Nā cōpetiit ipsi parenti vt.d.l.nō vsq̄ʒ.ꝛ ideo dicta remedia que dātur patronis filijs parentib⁹ vel fratrib⁹ de q̄bus supra in adductis in contrariū dictū est non sunt trahenda ad vxorē de qua nō loquuntur arg.d.l.non vsq̄ʒ.ꝛ facit.l.si vero.§.de viro lex loquiť. ff.so.ma.ꝛ maxime q̄ꝛ non videť vsquequaq̄ʒ eadē rō. Nā vxori debetur quarta etiāsi cōcurrat cū trib⁹ filijs testatoris: ꝛ si cū pluribus debeť virilis.vt.d.§.si vero legē.ꝛ.d. auþ.preterea. ꝛ ante dictū.§.si vero legē debebať integra quarta etiā si cōcurrebat cum quinq̄ʒ vel plurib⁹ liberis vt p̄obať in.d.§.fin.in auþ.de exhiben. reis.ꝛ sic ipsa vxoꝛ poterat hr̄e maiorē ꝑtē quā vnus ex liberis testatoris: ꝛ tota illa quarta quā erat ꝛ est habitura ab intestato debeť sibi ex testō seu contra testm̄ ſm dictā cōeʒ opinionē de qua.s̄. ꝛ tamen ipsis filijs nō debeť nisi olim quarta hodie tertia vel dimidia eius q̄d habituri sunt ab intestato.l.cum queriť.l.parētib⁹. ꝛ auþ.nouissima.C.de inoffi.testō.ꝛ.l.papinianus.§.quarta.ff.eo. ti.ꝛ per ꝯñs si vxoꝛ conuenerit cū trib⁹ filijs portio debita vxori inopi est quarta totius hereditatis.portio aūt debita vni ex filijs est tertia quarte partis totius hereditatis.ꝛ si lōge maioꝛ est portio debita vxori ꝙ̄ sit portio debita vni ex filijs q̄d videť irrationabile: cū p̄ima cā successiōis debeat esse liberoꝝ in auþ. de here. ab intestato.in p̄n.ꝛ olim censebantur dñi in vita p̄ris.l.in suis.ff. de lib.ꝛ posthu.ꝛ facit.l.ij.§.fin.ff.de vsucapio. pro herede.ꝛ.l.nihil.C.eo.tit. Debeť insup filio hereditas p̄ris ꝛ naturali ratione p̄ris voto.l.nam ꝛ si parentib⁹.in p̄in.ff.de inoffi.testō.ꝛ.l.cum rō in p̄inc.ff.de bonis damna.ꝛ.l.scripto.ff. vnde liberi ꝛ facit.l.cum acutissimi.cum concoꝛdantijs.C.de fideicōmissis. vxoꝛ autem de lege duodecim tabularum erat penitus incognita.ꝛ p̄toꝛes q semper nitebanť eq̄tate naturali.vt not. Barto. in.l.j.in p̄nci.C.qui admitti.ꝛ Bar.in rub.eo.ti.ꝛ in.l.q se p̄ris.in fi.C.vñ liber. vocabant vxores demū post oēs agnatos ꝛ cognatos.l.j. C.vnde vir ꝛ vxoꝛ.iō minus durū vr̄ ꝙ vxoꝛ ꝑꝑ inopiam omnib⁹ p̄ferať in quarta.ꝛ de facili posset contingere q̄d per quartā efficiať multū 6 diues.ꝛ ex hoc dicendū vr̄ ꝙ † dicta dispositio noua sit restringēda[b] nō solū tanꝙ̄ exoꝛbitās a iure antiquo iuxta.l.ius singulare ꝛ que vero ꝯ.ff.de legibus.ꝛ in.c. que exoꝛbitant a iure communi. de reg.iu.in.vj. Tū etiā q̄ꝛ vr̄ fundata ꝑter rōnem naturalem ꝛ ex ea redūdare irrationabilia.s̄.dicta ꝛ q̄d ꝯ rationem statuitur nō est extendendū.l.q̄d rōnem.ff.de leg. Ad hoc q̄d not. Bald.in vsibus feudo.in.c.p̄imo.de aliena.feudi.dicens ꝙ statuta terrarum cōmuniter consistunt sic volo sic iubeo.ideo verbis tenaciter est inherendum nihil addendo vel diminuendo iunctis notatis ꝑ eum in.l.gallus.§.quid si is.ff.de lib.ꝛ posthu.vbi vult quod debent interp̄tari statuta exoꝛbitantia prout leges exoꝛbitantes. ꝛ idem sentit ipse Bald.in.l.si quis id quod.ff.de iurisditio.om.iudi.vñ dicta dispositio iustiniani exoꝛbitans a lege.xij.tab.ꝛ ab oī alio iure p̄toꝛio ꝛ ciuili que videtur fundata in mera volūtate p̄incipis non videť extra meros terminos quib⁹ loquiť extēdenda.ꝛ iō cū nihil in ea dicať de reuocatione dispōnis inter viuos dicamus q̄d non sit ad hoc trahenda. ¶ Nec doc.in.d.auten.preterea vel in coꝛpore dicunt ꝙ vxoꝛ nullis terminis habeat remedium reuocandi alienata inter viuos. Nec etiam reperio quod docto. aliquid dicant in tit.de inoffi. dona. est enim verisimile q̄d si vxoꝛ posset reuocare ratiōe dicte quarte aliquid dixissent gl.vel docto

a ¶ Vxoꝛ inops non rescindit donationem fcāʒ a marito vt inofficiosaʒ p̄textu q̄rte debite respectu auþ.p̄terea.C.vñ vir ꝛ vxoꝛ.

b ¶ Dispō autē.p̄terea.C.vñ vir ꝛ vxoꝛ tanꝙ̄ exoꝛbitans restringenda.

prout dicunt de alijs personis q̄bus cōpetunt diuersa remedia reuocandi alienationes inter viuos. ¶ Preterea est aduertendum qualiter vxoꝛ in hoc casu succedat ꝛ certe text.in.d.§.fina.de exhiben.reis.videtur p̄obare quod succedat vt heres ꝛ efficiať heres sibi.ꝛ hac.l.heres extiterit.ꝛ hoc vr̄ clarum q̄ñ succederet ex testō vel abintestato.sed q̄ñ succedit cōtra testm̄ Bald. Bar.de Salx. Raph.cuma.ꝛ Pau.de castr.in.d.auþ.preterea.dicunt quod vxoꝛ habebit dictam quartā partem conditione ex illa.l.prout in simili habetur in auþ.p̄sbyteros.la.j.C.de epi.ꝛ cle. ¶ Et hoc ꝑꝑ eoꝝ autoꝛitates satis tenendū vr̄ in decisiuis cum non reperiaʒ alios tenētes cōtrariū.lʒ de rigoꝛe iuris aliud tenendum videreť ex eo q̄ꝛ tex.in.d.§.q̄ꝛ vero legem dicit vxorem accipere ergo innuit q̄d nō habeat petere sed accipere. ¶ Preterea si cōsequereť quartam per conditionē ex.l.que est actio personalis haberet illā portionē consequi ab eo ꝯtra quē ageret.sed nō vr̄ ꝙ alius possit ipsam facere heredē nec reperiť iure cautū in aliquo casu q̄d aliq̄s homo liber saltē sui iuris quātūcūq̄ʒ ipse sit heres alteri⁹ possit in eius iura facere aliū heredē alterius quinimo etiā auctoꝛitate senatuscōsulti trebelliani lʒ trāsferať in fideicōmissarium oīa sua iura tamē non facit illū heredem iō cū tex.in coꝛpore dicat q̄d efficiť heres et tenetur creditoꝛib⁹ non vr̄ q̄d debeant intentare actionē qua mediante possit effici heres per p̄dicta.pro quo etiā q̄ꝛ tex.dicte auþ. preterea.ꝛ in coꝛpe.de exhiben.reis.§.fi.dicit q̄d vocatur vna cum filijs: sed filij non vocantur aliquo casu ꝑ cōdictionē ex lege: ergo ipsa vxoꝛ vt sic vna determinatio relata ad plura determinabilia pariter determinet p̄out facere debet iuxta.l.iam hoc iure.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ.l.hereditatē.ꝛ.l.ꝙ̄uis.C.eod.titu.ꝛ.l.in testō.C.de testō mili. Nec est bonum simile dicte auþ.p̄sbyteros.que loquiť in legitima que est quarta bonoꝝ.l.papinianus.§.iiij.de inoffi.testa. ꝛ not.in.l.cum a matre.C.de rei ven.ꝛ ideo succedens in legitima non tenetur creditoꝛibus nullo modo volentibus nisi forte ſm q̄d in illis iura ex hac lege res extiterit.ꝛ sic casus sunt separati vnde de vno ad reliquū nō debet inferri arg.l.fi.de calum.ꝛ.l.si maritus C.de dona.inter virū.ꝛ.l.naturaliter.§.nihil cōe.de acqui. pos.et ex hoc etiā deduciť q̄d non est similis filijs vel parentibus quibus debetur legitima bonoꝝ.ꝛ iō iura que dicunt q̄d filij ꝛ parentes reuocant donationes inofficiosas non videntur trahenda ad hāc vxorem inopem. Q̄d maxime vr̄ dicendū retenta dicta opinione Bal.ꝛ sequacium: que vult q̄d dicta quarta cōtra voluntatem defuncti petatur conditione ex lege. Nam filij ꝛ parentes reuocant inofficiosas donationes per querelam inofficiose donationis: que querela est inducta ad instar ꝛ similitudinē querelē inofficiosi testamēti.l.i.ꝛ.ij.ꝛ.l.si filius.ꝛ.l.pe.ꝛ fi.C.de inoffi.dona.ꝛ.l.vnica.C. de inoffi.do.ꝛ quia illa querela inofficiose donatiōis vel inofficiose dotis est inuenta ad instar querele inofficiosi testamenti: iō gl.extendit se etiam ad fratres q̄bus q̄ñq̄ʒ competit querela inofficiosi testi: sed ꝯditio ex lege vt dictū est: ergo in ea nō vendicet sibi locuʒ querela inofficiose donationis neq̄ʒ ille titulus de inoffic.do. Nec 8 etiam possumus dicere q̄d † sibi cōpetat clauisiana vel fauiana actio que cōpetit patrono vel ei⁹ liberis. Nā cum illa vel ille vna vel due actiōs sint super quo sunt varie opiniones nō trahāť ad parētes q̄ sunt magis similes patronis ꝙ̄ vxoꝛ ꝛ in quibus militat ratio lōge maioꝛ rō ꝙ̄ in vxoꝛe ar.l.nā etiā si parentib⁹ in p̄nc.de inoffi.testō: ꝓut ꝓbať in.d.l.nō vsq̄ʒ forte nō trahiť ad vxorem q̄ in illaʒ vt ita dixerim hʒ similitudinē cū patrono. quinimo multi tenēt q̄d dicta actio caluisiana seu fauiana non trahatur ad filios legitimos seu naturales adeo q̄d filij nequeāt reuocare alienata in eorū fraudē nisi per titulū de inofficiosis donationib⁹ seu de inofficiosis dotib⁹ lʒ aliud sit in filio arrogato ꝑ.fi.l.ff.si q̄d in fraudeʒ patro.ꝓut hec voluerunt glo. Bart.ꝛ Bald.in.l.defuncto.C.si in fraudem patroni.ꝛ Pau.de ca.in rub.eo.tit.ꝛ pōt assignari ratio differentie inter filiū adoptiuū ex vna ꝑte ꝛ filiū naturalem ꝛ legitimū ex altera q̄ꝛ filio adoptiuo vr̄ debita quarta ex quodā quasi cōtractu causato ex actu donationis celebrato inter patreʒ ꝛ filiū adoptiuos ꝓut illa poꝛtio patroni similiter potest dici debita ex quodam quasi cōtractu resultante ex manumissiōe celebrata inter patronū ꝛ libertum.prout hanc rōnem tangit lʒ non ita specifice Paul.de ca.in.d.rub.C.si in fraudem patroni.qui quasi cōtract⁹ nullo mō adaptať iter patrē ꝛ filiū naturales ꝛ legitimos.ꝛ iō nō mirum si iurisconsultus dat vtilē fauianam seu caluisianam filio adoptiuo in.d.l.fi.nec dat illā filio legitimo naturali.sed Bart.in d.l.non vsq̄ʒ.vult ꝯtriū.l.q̄d prout dať filio adoptiuo ita ꝛ foꝛtius dať filio naturali.ar.l.si q̄s filius.ff.de cōiugend.cū emā p.libe.et idem vult Rapha.Fulgo.in.d.l.defuncto. Sed p̄ima opinio magis placet de rigoꝛe saltem iuris.ciuilis quia fauiana ꝛ caluisiana actio competit p̄incipaliter contra donationes fraudulentas ꝛ inofficiosas vt pʒ in.l.j.in princip.iuncto.§.si quis in fraudem patroni.ꝛ.§.si mutuam.ff.si q̄d in fraudem patro.ꝛ si filio legitimo ꝛ naturali competeret fauiana cessaret querela inofficiose dona. que est remediū subsidiarissimū adeo q̄d cessat vbi cōpetit aliud remedium

remedium quantūcunqꝫ extraordinarium ⁊ subsidiarium: vt ꝓbant tex. ⁊ ibi notant doc. in. l. si filius. C. de inoffi. dona. Sed certum est qḋ filio legitimo ⁊ naturali aduersus inofficiosas donationes cōpetit querela inofficiose donationis vt in titulo de inoffi. dona. per totum: ergo sibi non competit actio fauiana vel caluisiana directa vel vtilis. Hoc tenendo respondet ad. c. Raynu. de testamentis. qḋ loquit̄ ſm illā consuetudinem tusculanam prout etiam tangit ibi glo. vel qḋ loquit̄ de iure canonico prout ēt tāgit Pau. de cast. post Bald. in. d. rub. C. si in fraudem patroni. est tñ dubius iste articulus in filio de quo latius in. d. c. Raynu. ⁊ in. d. l. defuncto. satis autem est ad propositū nostrum quod illa actio caluisiana seu fauiana non competit parentibus directa nec vtilis vnde fortius non cōpetat vxori ꝓut etiam dictuꝫ est. ¶ 9 †De pauliana autem seu in fraudē multo fortius est dicendum qḋ nō cōpetit vxori q̄ non est creditrix cū illa cōpetat creditoribꝰ alienatis dicto. §. si quis in fraudē insti. de actio. ⁊ ff. q̄ in fraudē credito. per totum prout in silī dicit Bar. in. d. l. nō vsqꝫ. de legitima q̄ debetur filio adoptiuo seu filio naturali qḋ nō debet̄ vt es alienū. allegādo. l. j. §. si ipuberi. ff. de colla. bon. Nec est nostrū extendere dicta remedia ⁊ dare vtiles actiōes vxori cū vtiles actiones sint ille q̄ cōpetunt vltra verba ⁊ mentē legis ex extēsione iuriscōsultorum ꝓut h̄r. in. l. actione. ff. de ne. gest. ⁊ in. l. curatoris. C. eo. ti. ⁊ iō iurisconsultus potuit vltra verba ⁊ mentem p̄toris extendere edictū p̄toris loquens de patrono ad filiū adoptiuū dādo sibi fauianam vtilē qdē nō directā: vt ꝓbat tex. d. l. fi. ibi quasi ꝑ caluisianam ⁊c. iuncta. l. equissimum. in prin. cū sua gl. ff. de vsufruc. vbi quasi cōi diuidendo iudicium exponit̄. i. vtile iudiciū cōi diuidundo habebāt autem iuriscōsulti p̄tātē legis cōdende seu extēdende. quia eoꝝ rñsa leges cōstituebant ex autoritate eis ab imperatoribus concessa. l. j. §. iubemus. C. de veteri iure enucle. ⁊ §. rñsa iprudētum. insti. de iure naturali gen. ⁊ ciuili. priuati aūt doc. nō habent dictā autoritatem: ideo nō est nostrū dare vtiles actiones seu vtilia remedia quātūcūqꝫ equitas seu aliqua rō id suadere videretur. Si ergo deficiunt dicte actiones ⁊ dicta iuris remedia remanet dicta vxor sine actiōe sine qua nemo solet experiri. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. ⁊ l. nam postea. in princip. ff. de iuriur. cum si. ¶ Et ex p̄dictis videntur esse sublata quasi omnia adducta in contrarium: maxime illa que magis vrgebant: quia est rñsum ad illa similia in quibus competebant remedia reuocatoria donationū personis quibus alique portiones debebant̄ quas poterāt petere aduersus defunctorum volūtates. ¶ Nec ob. illa rō in cōtrarium adducta 10 †arguendo de vltima voluntate ad donationem q̄ multis differunt vltime voluntates a ꝯtibus: ⁊ maxime in his terminis. Nā vltima voluntas ꝑ quam diminuitur legitima filij post ipso iure nulla. l. qm̄ in prioribus. ⁊ l. sancimus. in princ. C. de inoffi. testa. nō sic in donatione que rescindit̄ ꝑ querelā: ⁊ similiter legata vel fideicommissa a liberto facta per que diminuit̄ legitima patroni viciatur etiam si non sit fraudulenter seu dolosa. secus in donatione inter viuos. vt ꝓbat̄ in. l. j. in p̄nci. ⁊ §. j. ⁊ l. viuus. ff. si quid in frau. patro. ⁊ per glo. in. d. l. si defunc. Nec etiam obstat dicta regula nō procedit in his terminis vt patet ex proxime dictis. Nec in casu nr̄o militat aliqua prohibitio legis. Licet eñ nō possit maritus diminuere dictā quartā ꝑ suā vltimā voluntatē: non tñ prohibetur ⁊ multa non p̄nt vno mō fieri q̄ tñ possunt fieri alio mō. ¶ Nec etiā obstat illud vulgatū qḋ fraudibus est obuiandum: q̄ rñdet̄ qḋ lꝫ 11 †leges conentur fraudibus obuiare: ⁊ propterea multe fiunt iuris dispositiōes que tendunt ad obuianduꝫ fraudibꝰ: non tñ vbi lex non ꝓuidet possumus semꝑ fraudibus obuiare: vt pꝫ in alienatione ex titulo oneroso que fieret in fraudē lrie parentū. q̄ huic fraudi leges non resistunt: nec est ꝓditū iuris remediū per qḋ tali fraudi obuietur. vt probat̄ in. d. l. non vsqꝫ. ⁊ ibi ꝑ Bart. ⁊ h̄r ēt in. d. l. defuncto. Sīr etiā non obuiat̄ oīno fraudi alienationis quā faceret libertꝰ in fraudē patroni: sīr ex titulo oneroso vt pꝫ per ea que habent̄ in. l. j. §. si quis in fraudē ⁊ §. si mutuā. ff. si in fraudem patroni. Similiter nec reuocat̄ venditio facta in fraudem creditorū si emptor non participauit in fraudē. l. que aūt. §. hoc edictū. ff. q̄ in fraudē credi. Nō ergo incōuenit si nō ꝓuidetur aduersus fraudem quā maritꝰ aduersus vxorē cōmittit donādo bōa sua: licet negari posset talē esse fraudē cū dicta cōstitutio cōcedēs quartā vxori inopi nō sit vsquequaqꝫ in rōne fundata ꝑ supra dicta: ⁊ satis prouidetur vxori si sibi ꝑ iustinianū ꝓuidet̄ circa successionē ab intestato ⁊ p̄ter seu ꝯ testm̄ dato qḋ nō prouideat̄ ꝯ donationē: cū satis sit amico in aliquibus subueniri dicit text. in. l. tutori. C. de neg. gest. ¶ Nec ēt p̄dictis obstat si q̄s diceret ꝙ saltē dicte vxori det̄ i subsidiū officiū iudicis aduersus dictā donationē fraudulentā ex quo equū est ꝓuideri arg. eius qḋ h̄r in. l. plane. ⁊ in. l. fi. ff. de peti. here. vbi qñ deficit exceptio ⁊ equum est cā dari ꝓuidetur ꝑ officiū iudicis. Nā rñderi pōt duobꝰ modis: vno mō negādo qḋ hoc sit equū prouideri cū sit iniquū ꝓhibere ingenuo viro lꝫ locupleti liberā alienationem suarū reꝝ: vt dicit tex. in. d. l. nō vsqꝫ. attēto ꝙ dispositio dicte aut. preterea. est satis dura vt supra dictū est. ¶ Scd̄o lꝫ offm̄ iudicis suppleat defectū exceptiōis nō ita supplet defectum actionis ꝑ. d. §. videamus. cū si. Et q̄ iura magis fauēt defensiōi seu reis q̄ actioni seu actoribus iuxta. l. arrianus. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊ c. fauorabiliores. ⁊ c. cum sint ptiū iura obscura. de re. iur. in. vj. ideo in casu nostro vxori volēti agere nō cōpetit offm̄ iudicis ꝓut nec cōpetit parenti in terminis. d. l. nō vsqꝫ. ¶ Ex quibus vr̄ cōcludenduꝫ ꝙ dato ꝙ dictus Jacobus dictā donationē fecerit ad hoc vt dcā d. Nera sua vxor nō succederet in dicta quarta nihilominus dicta dn̄a Nera non possit insurgere ꝯ dictam donationē seu ꝯ dictum donatariū in rebus donatis q̄tūcūqꝫ quarta dicte dn̄e Nere ꝑ dictā donationem multū extenuaret̄. ¶ Insuꝑ vr̄ posse dici ꝙ nō sit expeditū ꝙ donatio fuerit facta in fraudē: constat eñ ꝙ fraus seu dolus nō p̄sumit̄ sed allegās hꝫ illud ꝓbare ex perspicuis indicijs. l. quoties. §. qui dolo. ff. de ꝓbatio. ⁊ l. dolum. C. de dolo. ⁊ l. merito. ff. ꝓ socio: ⁊ tex. in. l. patronus. ff. de dona. dicit ꝙ qui dicit libertū alienasse in fraudem patroni hꝫ illud manifeste probare: alias succum- 12 bit. Item al's h̄r ꝙ †quelibet cā excusat a dolo. l. igit̄ ff. de liberali cā. etiam si sit iniusta ⁊ bestialis. vt no. gl. quā sequūt̄ doc. in. l. vnica in fi. ff. si quis ius dice. non obtem. ⁊ in. l. satis que. ff. de in ius voc. ⁊ ideo error seu ignorantia iuris excusat a dolo. probat tex. in. l. sed ꝯ lege. §. scire. ff. de peti. here. In casu autem nostro non apparet ex aliquibus probationibus qḋ dictus Jacobus donauerit suo nepoti vt preiudicaret dicte sue vxori nec allegatur aliqua cōiectura ꝓpter quā voluerit illi p̄iudicare puta q̄ tpe donationis habuerit eā odio seu cum ea fuerit indignatus. ⁊ iura videntur magis coniecturare seu suspicari de nimio amore inter cōiuges q̄ de odio: iuxta id qḋ h̄r in. l. j. ⁊ ij. ⁊ quasi per totum. ff. de dona. inter virū ⁊ vxo. ⁊ in. l. hac edictali. C. de secundis nupt. Ad hoc qḋ h̄r genesis scd̄o in fi. ibi: quam ob rem relinquet homo patrem suum ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erunt duo in carne vna: ita ꝙ si non imminet aliqua extrinseca coniectura non est verisimile ꝙ dictus Jacobus voluerit dolose gerere contra vxorem ⁊ maxime cum in dicta donatione quam fecit suo nepoti ostendit signa amoris ⁊ dilectionis erga dictam suam vxorem: cum apposuerit pactum ꝙ dictus donatariꝰ teneretur quolibet anno dare dicte dn̄e Nere vxori prefate quinquaginta libras den. senensium ⁊ tm̄ vnū granū ⁊ oleum quantū forte arbitrabat̄ illi sufficere ad cibum ⁊ ad potū etiā ꝙ sibi daret vnū porcū ꝓ carnibus ex quo pacto adiecto in donatione competit actio dicte vxori ꝑ text. in. l. quotiēs. C. de dona. que sub mō ⁊ insuper in morte ondit magnum signum dilectionis erga dictā suam vxorē q̄ sibi p̄legauit vt audio mille que ipse Jacobus asserebat se habere in morte: et demum illā instituit heredē vniuersalē. Itē nō cōstat ꝙ dictus Jacobus haberet notitiā dispositiōis dicte aut. preterea. vel vnde sumitur qḋ ius nō est oībus notum cū sit ius quodāmō singulare: et lꝫ iuris ignorantia non presumatur. l. leges sacratissime. ⁊ l. fi. C. de legi. adeo qḋ est lata culpa ignorare iura iuxta id qḋ h̄r in. l. late culpe. ff. de ver. sig. tñ simpliciter non p̄sumitur dolus opꝫ autem dicere ꝯ illā generalem presumptionē. d. l. merito cū si. si volumus allegare dolū abfuisse prout si allegamus iuris ignorantiam incidimus ꝯ dictā aliā presumptionem adeo qḋ de facili possemꝰ magis adherere p̄sumptioni qua causatur lata culpa: q̄ p̄sumptioni doli que est detestabilior q̄ lata culpa. ⁊ hoc saltem concurrentibus alijs que tenderent ad excusationem doli prout vr̄ concurrere in casu nostro. ex his que supra dixi iuncto etiam ꝙ ipse donatarius erat nepos ipsius donantis ⁊ ratiōe consanguinitatis pōt coniecturari ꝙ sibi donauerit ratione dilectionis potius quam rōne fraudis. arg. eius qḋ habetur in. l. si seruus. ff. de dona. inter virū ⁊ quod per Bar. in. l. que dotis. ff. solu. matr. Concurrit etiam q̄ dictus Jacobus non erat certus dictam suam vxorem remansuram post se cum nihil sit incertius hora mortis. prout h̄r in. l. sancimus. §. fi. C. de dona. vnde non erat prudentis viri donare inter viuos vt fraudaret vxorem sibi successurā post eius mortem cum sibi preiudicare de p̄senti ⁊ mortuū euentū ⁊ vxori preiudicabat de futuro. ⁊ in casu non oīno exituro que non cadunt in terminis. d. l. omnis. §. lucius. quia debita ibi erāt certa. ⁊ forte de p̄nti. item poterat cōtingere ꝙ dicta vxor ante mortē mariti releuaretur ab inopia. quo casu cessasset dispositio dicte aut. preterea vnde non debebat ita trahi ad dictam ꝓuisionem ne succederet prout in terminis. d. l. oīs. §. lucius. ⁊ lꝫ parū ⁊ nihil plerunqꝫ assimilentur tamen non semper: ⁊ negari nequit quin magis est suspectus qui omnia donat. ⁊ nihil sibi reseruat q̄ qui aliquid sibi reseruat. attēto ꝙ etiā vxori aliqua reseruauit in dicta donatione. ꝯcurrit ēt ꝙ nō donauit omnia bona lꝫ quasi oīa donauerit. ita ꝙ non est prorsus tanta suspitio quāta si oīa donasset. item poterat forte sperare cum donauerit p̄ntia nō futura se alia superlucrari. ex quibus dicta vxor posset habere dictam quartam cum iura p̄sumant quem ditari iuxta. l. si defunctus. C. arbi. tute. ¶ Item dictus Jacobus hēbat multa in mōte salis que erant ꝓhibita alienari

z lz illa donauerit pro augmēto dicte sue vxoris dicto suo nepoti. tamen forte illa donatio non fuit valida de iure. z si verum esset quod si nō fuerit valida tanto minus donauit. ita qd diminuitur suspitio fraudis. attento qd etiā pōt coniecturari qd lz apparēter donauerit cā forte blādiendi dicto nepoti. tñ habebat notitiam de iure nō valere ex quo vt dictū est quis psumitur scire iura. et si dubium est an valuerit dicta concessio in dotem lz ipse potuit arbitrari qd non valeret. Ex quibus oībus vr satis posse dici non resultare ex dicta donatione psumptionē fraudis coniecturam qd non resultat sufficiēs probatio. nam. d. l. omnes. §. lucius. que solū circa dictā pbationē fraudis vr vagere nō loquit hoc casu. sed in casu vbi est longe maior ratio coniecturandi fraudem q̄ in casu nro attentis his que. s. ponderaui. z lz gl. in. d. l. pronus. illam legē trahat ad terminos nros qñ similes casui nro tñ illa gl. loqt qñ libertus donauit oīa bona vt presupponit ibi glo. qd aliq̄ coniecture essent in cōtrarium. hic autem nō donauit oīa bona z militant coniecture in cōtrariā de quibus. s. adeo qd p certo vr qd non resultat manifesta pbatio seu cōiectura fraudis in casu nro put requirit. d. l. patronus. z maxime hec procederent si probarētur merita dicti nepotis donatarij que dictus donator proficeretur in donatione. Si autem cessaret probatio fraudis vera vel presumptiua intrepide tenendum putarē non esse locum reuocationi dicte donationis. Nam patronus cui magis rationabiliter debetur portio in bonis liberti q̄ vxori in bonis viri non reuocat donationem per quam fraudatur sua portione nisi dolo facta fuerit vt pbat text. in. l. j. in prin. ff. si in frau. patroni. ita etiam in simili z fortius non reuocet vxor donationem immensam per quam tollitur vel minuitur sua quarta. si donatio non fuerit facta in fraudem. facit ad predicta bonus text. in. l. libertus. viuus libertus donare bene merentibus amicis pōt quod patroni partem minuat zc. ff. si in fraudem patroni. ita z dicamus qd Jacobus viu⁹ potuerit donare dicto nepoti amico suo dato qd ex donatione diminuat portio debita dicte vxori maxime si merita pbant: lz etiam in dubio quilibet presumatur mereri nisi pbet demeritus put est latis expressum in. l. cum pater. §. rogo. ff. de leg. ij. z facit. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. cū si. Posset etiam adduci qd ex alio dicta vxor repellatur. nā dato qd sibi competeret aliquid vtile remedium ex predictis ad reuocandum dictā donationē prout competit filio adoptiuo vtilis fauiana. tñ illud pcederet qñ directo probaretur qd donatio fuerit facta in fraudē secus vbi pbaretur presumptiue ne in vnū cōcurrerēt plura specialia put est pbatio presumptiua z etiam vtilis actio seu vtile remediū. quimmo z dispositio dicte auť. preterea. sapit quādam specialitatē cū vxor pferat filijs z omnib⁹ alijs in quarta. j. l. vnicā. c. ti. z aliquo respectu sibi magis fauetur q̄ libertis. vt patet ex his que. s. deduxi plura autem specialia non debent ad idem concurrere per. l. j. cum ibi not. C. de dotis promis. prout alias diximus † q̄ specialis[a] promissio. l. si quis argentum. C. de dona. loquēs in donatiōe nō vendicat sibi locum in donatione psumpta prout voluerūt Bart. in. l. si tibi decem milia in prin. ff. de pactis. z Bal. z Bart. de Salx. in. l. si pater quo pena C. de pactis. z Rax. de fori. Bald. z Ange. in. l. iurisgentium. §. igitur nuda. ff. eod. titu. ad hoc etiam qd notat Bald. post Jaco. de bel. in. l. transigere. C. de pactis. circa solutionem cōtrarij. d. §. pe. in auť. vt liceat matri z auie. prout ergo. d. l. si quis argentum. non vendicat sibi locū in donatione psumpta. put voluīt pfati doctores a quibus in decisiuis durū esset recedere. ita nec possumus trahere ad actū psumptū dispositionem dicte auť. preterea. saltem vtile aliqd remediū causatū pp̄ter illam dispōnē. z multo fortius si non probaretur matrimoniū nisi ex coniecturis z presumptionibus prout forte contingit in casu nro. ¶ Aduertendum etiam dixi q̄ tex. in. d. §. qm̄ vero in auť. de exhi. reis.[b] in prin. §. loquitur de cōiuge constituta in extremo statu paupertatis. vt patet ibi dum dicit nihil habere valentes de nouissimo viuentes. loquitur ergo in vxore nihil hr̄e valēte z tūc equiparo nihil z parū. pp̄ter id qd ibi dē subdit in ver. si vero quasdā res pprias. Jtē loquit [illegible] viuente in nouissima. i. in vltia z extrema inopia. ista aūt dn̄a nera hēbat vn̄ posset viuere forte cōdecēter nō extrema inopia attentis his q̄ dare sibi tenet dict⁹ nepos. z lz postea tex. ille circa finē loquat solus in paupere. tñ pōt intelligi z interpretari fm̄ pcedētia. s. in nouissimo paupere in extrema paupertate. lz in h vltio medio nō me fundē nec illō approbē cū nō videat vsquequaqz de mēte Jrnerij nec gl. z doc. q simplr volūt qd sit inops remittēdā iudicis arbitrio nō tn̄ absonum arbitrarer si iudex magis artā paupptatē requireret in hoc casu qd forte fecisset in alijs termis ar. tex. s. pōderati z attēta exorbitātia dicte dispōnis nō vsquequaqz rōnabili p supradicta. sed quicqd sit de hoc z etiā de pximo pcedenti medio circa qd semper iā diu pplexus fui. Cōcludo ex oīb⁹ iā dictis dictā dn̄am. Nerā nō posse impugnare dictā donationē fcām dicto nepoti. lz illā inexpugnabilē esse. z dictū nepotē donatariū esse tutū aduersus ipsam dominam Neram zc. Laus deo zc.

a ¶ Dispō. l. si qs argetū. C. de dona. non habz locū in donatione psumpta.

b ¶ Ad tex. in §. qm̄ in vero in auť. de exhi. reis.

¶ Subscriptio.

¶ In christi noīe. Plz mihi cōclusio in cōsultatiōe vt. s. facta per clarissimū vtriusqz iuris doctorē patrem z dn̄m meū z affinem obseruandissimum dn̄m Petrum Philippū de nobilibus de cornéo. z lz parū tp̄is habuerim ad diligenter considerandū decisionem dicte qōnis q̄ prima facie aliqd in se dubitatiōis hr̄e videbatur tñ cōsiderando dispositionē auť. preterea. C. vn̄ vir z vxor. z tex. in corpe vn̄ illa sumit q̄ solū videtur puidere ipsi cōiugi supstiti z inopi vt possit z debeat hr̄e quartā in bonis cōiugis p̄mortui diuitis vt aliis ipsi succedere put in illis disponētis siue intelligentis ab intestato siue ex testō scdm cōem doctorum opi. super satis diffuse relatam in consi. z sic solū cōsiderando tp̄s mortis z post mortē nec aliquo alio iure reperit quo ad illos terminos aliquid fuisse puisum de gestis in vita p ipm cōiugē diuitē attendēdo etiā vulgarem z cōem regulam q̄ est qd possit qs de rebus suis ad libitū disponere vt in. l. in re mādata. ff. mā. z. ff. so. ma. l. et. §. lz vn̄ cum vulgaribus presertim qñ alias nō apparet de fraude ipsius disponētis z alienantis put sunt termini nri. qr nō apparet aliqd esse pbatā qd dicta donatio fuerit facta in fraudē dicte vxoris cā cū puandi etiā si q̄ alis fuisset sibi debitū p dictā auť. preterea. quo etiā casu quādo ad hunc finem dictam alienationē fuisse factam aliquid probaretur: possem aliquid vltra adducere ad sustinendam prefatam conclusionem cōtra dictam vxorem precipue qd in simili dicebat Salx. in. d. auť. pterea. dicēdo qd si testor cōiugi superstiti aliqd legauit qd erat minus quarte z prohibuit eam plus petere quod non potuit petere supplementū qr hec quarta debet ei contingēter z non necessario. Jdeo solū pter volūtatē testōris non eñ cōtra volūtatez dz posse venire. z p hoc etiā adducit. qr illa prouisio emanauit ne infelix coniunx superstes mendicare cogatur iuxta iniuriam z opprobriū defuncti volenti nō infert iniuria. l. j. §. vsqz adeo. ff. de iniurijs. l. cum donationes. C. qd metus cā. Hec sunt verba prefati Salx. in. d. auť. que satis faciūt pro hoc qñ etiam dictus Jacobus qui imposuisset dictā donationem cā seruandi dictam eius vxorē vt potuerit faceret: qd tamen ego p nūc nō aliter affirmo qr dubiū reputo illud dictū z qñ apparet aīo fraud. idi z tollēdi dispōnem illius auť. ipse hoc fuisset subsistere. z lz etiam volēdo tenere hanc partem in rigore iuris plura possent adduci. Ego tamen in via decisionis z cōsulendi subsisterē z poti⁹ abstinerē. quia volētibus fraudare potius est resistendū. arg. eorū que habentur. C. de le. l. si legatarius. z ad vellea. l. si sine de vsuris. l. eos. in fi. de rescrip. c. sedes. cum cōco: ibi gl. z vltra allegata. Solū ergo facio vnum principale fundamentum. qr non psupponit fraus neqz dol⁹ vt. s. in cōsi. est satis clare deductum. z ad. l. oēs. §. lucius. ff. que in fraudem credi. s. est satis plene responsum per do. consulentem pro ceteris dictis vt psumptio illa tollatur qñ sunt alia adminicula in cōtrariū z alie psumptiones. Addo auctoritatē Bart. in cōsi. suo. xxvij. secundum ordinem meorū qd incipit cecus de spoleto. vbi not. loquit ad intellectum illius. §. volens in effectu qd illa psumptio tollitur p aliā psumptionem. Presupponendo ergo qd aliter non appareat de fraude sumus in eadē snīa cū dn̄o cōsulente. z de subscriptione ouiatas requisitus ita iuris esse dico z consulo ego Balion⁹ de mōte vbiano vtriusqz iuris doctor perusinus. z ad fidē pdictorū me propria manu subscripsi z proprio quo vtor sigillo comuni consi. tamen saniori semper saluo zc. Laus deo zc.

¶ Consilium. cix.

1 ¶ Venditor si obtulit rem: z postea possedit z fructus perceperit potest ob non solutum precium agere ad vsuras offerendo rem cum fructibus.

Venditor potest retinere rem loco contractus: vel obseruantiam contractus loco pignoris.

3 Emptor ob rem non traditam ad quas vsuras agere possit: z venditor ob precium non solutum.

4 Tempus legitime etatis non constituit in mora.

Dominus labia mea aperiat z spiritussanctus illuminet intellectus. ¶ Nō potuissent magis subtiliter z habūde suprascripti viri pstātissimi rem ipsam absoluere quā ordem breuissimus ero solus aliqua breuiter addendo. z in primis heredes dicte dn̄e Joanne videntur se posse defendere ab illa obiectione. quod ex quo do. Joanna z ipsi fructus pceperunt non pñt obicere laurētio qd imputet sibi quare fructus non percipit per not. in. l. curabit. per glos. z docto. s. de ac. em. z latius supra in consilijs est declaratum et hoc dupliciter. primo quia ille doctrine procedunt qñ venditor non impleuit cōtractum ex parte sua qr non tradidit. quo casu imputari potest cur non tradiderit. secus si tradidit z impleuit cōtractum ex parte sua. ita illam glos. in. d. l. curabit intelligitur z declarat Paul. de cast. ibi concludit q̄ † si venditor obtulit rem: z postea possedit et 1 fructus percepit potest postea agere ad vsuras offerendo rem cum fructibus. z idem voluit Paul. de castr. in. d. l. ij. C. de vsur.

secus

secus si non obtulisset. si ergo sola oblatio operatur ꝙꝙ postea vēditor possederit, ergo fortius operari dꝫ traditio. ¶ Secundo q2 lꝫ tradita re emptor ceciderit a possessiōe ꝛ vēditor incepe rit possidere: nō tñ vr̄ qꝺ ꝑ hoc possit culpa aliqua vēditori imputari † cū possit retinere rē loco pignoris ꝑ obseruātia ꝯctus 2 ar. tex. l. quādiu. ff. de distra. pig. ꝛ. l. iuli. §. offerri. ff. de act. emp. per q̄ iura in spē etiā post rem traditā ꝗñ possessio reuertit̄ ad venditorē. ita cōsuluit Bal. in suo cōsi. mihi. cccclxxv. qꝺ incipit In xp̄i noīe amen. vēditor nō pōt ꝛc. ꝛ sic vr̄ reliqui qꝺ potius culpa sit imputanda emptori ꝛ cōsequenter miltet dispositio. d. l. iul. ex venditor. ff. de act. empti. s. qꝺ ex quo habuit facultatē ꝑcipiendi fructus teneat̄ ad vsuras ꝛ hec sunt q̄ prima facie me dubiū reddere videbant̄. Circa primū cōsultatiōis articulū. ¶ His tñ non obstantib⁹ ꝯtrium sniam veriorē existimo maxime in terminis nostris ꝑ iura ꝛ rōnes supra in cōsiliis adductas. Addo Bar. de saly. in. d. l. ij. C. de vsuris. vbi vult † qꝺ 3 si emptor emit rē ex qua nō ꝑcepit fructus: lꝫ de iure ciuili vsure exigi possent tñ dicit se putare qꝺ ſm canones exigi possunt vsqꝫ ad q̄titatē fructuum ꝑceptoꝝ. ad idē adduco Pau. de ca. in. d. l. iulianus. §. ex vendito. vbi vult qꝺ cōpetat actio vsqꝫ ad quātitatē fructuū perceptoꝝ vel quos venditor habuisset si nō tradidisset. Ad idē adduco in terminis Io. de imo. in. l. insulā. §. vsuras. solu. ma. im fine vbi declarando dicta. l. curabit, dicit qꝺ illud est q2 emptor percepit fructus ex re vendita cuius occasione dꝫ ꝑciū. idē vr̄ decidere Bar. in. l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de neg. gest. ¶ Nec obstant rōnes in ꝯtrium ꝑ me allegate. ꝛ ad primā rōnē in ꝯtriū allegatam rñdeo. diuersum est qñ venditor rem affert ꝛ emptor nō recipit: q2 tunc nulla culpa pōt ascribi venditori sed solū emptori q fuit in mora recipiēdi ꝛ soluendi tollit enī oblatio oēm culpā que venditori posset imputari. vt ptꝫ ex notatis in. l. si mora. ff. so. ma. ꝛ in. l. acceptā. C. de vsuris: secus in casu nostro in quo emptor non pōt dici in mora in nō recipiendo sed bene pōt dici in culpa q2 lꝫ tradiderit ꝛ reperiatur postea possidere ꝛ fructus percipere ex quo nō apparet qꝺ res fuerit sibi tradita non possumus dicere nisi qꝺ mala fide acceperit possederit ꝛ fruct⁹ ꝑcepit iuxta notata ꝑ Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. ꝛ per canonistas in. c. cū ad sedem extra de resti. spoliatoꝝ. Non enī est presumptio qꝺ emptor suū iactare voluerit. l. cū de indebito. ff. de ꝓbatiōib⁹. Nisi dicamus qꝺ ex voluntate emptoris possederit ꝛ sic cōsenserint qꝺ emptor hꝫ intētionē fundatā ꝑ ea que plenissime in ꝯsilio sunt deducta in vltimo dubio ꝛ sic si dicamus qꝺ nō fuit talis cōuētio fuit in culpa minori quē si a ꝓncipio nō tradidisset: nā si a principio nō tradidisset potuisset dicere nō tradidit q2 retinere voluit rōne precij nō soluti, per tex. in. l. iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. sꝫ postꝙ tradidit iā censetur cōsensisse qꝺ res esset penes emptorē: lꝫ adhuc precium nō solueret̄. Itē recipere postea possessionē ꝓpria auctoritate fuit culpa iuxta. l. extat cū materia. ff. qꝺ me. cā. ꝛ post ꝙ iam emptor ceperat fructus ꝑcipere vñ si qñ a principio emptor ꝑcipit fructus ꝛ tñ pōt retinere tanꝙ obligatā pro precio. vt in. d. §. offerri. Non tñ offerendo fructus pōt petere vsuras. q2 cum sit in culpa non pōt aliis culpam hanc imputare vt notant glos. ꝛ doct. in. d. l. curabit ꝛ. in. d. §. ex vendito. Multo minus pōt imputare si postꝙ tradidit iterū adeptus est possessionem ꝛ fructus percepit cuꝫ possit maior culpa imputari in auferendo ꝑceptionē fructuū emptori ꝙ in nō ꝯmittendo ꝛ principio perceptionē fructuum. hoc ꝓbatur ex illa regula que habet qꝺ facilius aliquid retinetur ꝙ de nouo acquiratur. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. pluribus. §. ꝛ si placet. ff. de ver. ob. ꝛ ꝑ Bal. in. c. j. epm vel abbatem. facit etiam q2 rō glo. ꝛ doc. in. d. l. curabit. qꝺ emptori non pōt imputari. ꝛ vēditori quare nō ꝑcepit fructus est generalis ꝛ sic comprehendit etiā casum nostrum lꝫ loquat̄ ante traditionē: igitur ampliat decisionem. l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de le. ij. l. si is qui. ff. de acqui. pos. ꝛ sic remanet soluta scꝺa rō supra in ꝯtriuꝫ adducta. nam ita dat̄ retētio rōne hypotece a ꝓncipio ꝛ tñ ꝓter hoc nō pōt vsuras vēditor petere ab emptore. ¶ Et quod emptor ab istis vsuris possit se defēdere incōuincibiliter, ni fallor ostēdam. ꝛ ꝓ fundamēto premitto qꝺ re ipsa tradita vel qñ emptor incipit fructus ꝑcipere nō curo ad ꝓpositū meum ita demum tenet̄ ad vsuras nisi fuerit sibi facta dilatio ad soluendū precium. q2 tunc stāte dilatione nō tenet̄ ad vsuras q2 differt soluere ex voluntate vēditoris ꝛ sic nō pōt hoc sibi imputari vt in regula dānum cū materia de re. iur. in. vj. Itē dilatio cōceditur in fauorem emptoris iuxta no. in. l. q rome in prin. ff. de verb. obl. ꝛ casus in. l. lecta. §. sed cum sortis. ff. si cer. pet. vbi cōcessa dilatione sup sorte nō currunt vsure ꝛ ita in specie in terminis nostris decidit Pau. de ca. in. d. l. iulianus. §. ex vendito. ꝛ ꝓbat̄ in simili. Nam etiā ꝓ traductiōe vxoris maritus incipit sustinere onera matrimonij ꝯhitur mora irregularis in solutione dotis sicut in contractu emptiōis ꝛ vēditiōs, nā parificant̄ ista duo vt est gl. magis cōiter approbata in. l. de diuisiōe. ff. so. ma. sed qñ maritus ducit vxorē ita demū cōstituit patri vxoris in mora irregulari vt teneat̄ ad alimēta nisi fecerit dilationē ad soluēdū vt cōcludit Imo. in. l. insulā. §. vsuras. ff. so. ma. ꝛ Pau. de ca. in consi. cxxiij. ita in casu nostro dicamus qꝺ stāte dilatiōe ad soluēdū. j. biēnium nō datis fideiussoribus non potuerunt currere vsure, ꝛ hoc apud me expeditissimū est hoc stāte ostēdit̄ manifeste qꝺ nō pōt emptor teneri ad vsuras nā aut volumus qꝺ dicta traditio cōstituerit i mora regulari seu fructuū ꝑceptio a ꝓncipio. j. biennium. ꝛ hoc est falsum vt ostēsum est ꝑ ꝓsuppositū. Aut qꝺ lapso biēnio dicta traditio fructuū ꝑceptio ꝯstituerit ipsum in mora finita dilatione, ꝛ hoc est impossibile q2 cū tpe quo debebat mora cōmitti. s. tpe traditionis fuerit remissa ꝑ creditorē ꝑ dationē dilationis ad soluendū ex eadē traditione non potest ampli⁹ mora induci sine interpellatiōe vel altero actu de nouo morā inducēte. ita decidit notabiliter Bar. in. l. illa. ff. de cōsti. pecu. pro quo allego casum in terminis in. l. pecunie fenebris. ff. de vsuris. duꝫ dicit eius tpis inculpatā esse morā cōstitit ꝛc. Adduco etiā Bal. in terminis in. l. j. C. de his que pene noīe. ver. Itē pone testator. vbi dicit qꝺ si testator mandat heredi sua pena mille qꝺ det fundum titio certa die ꝛ illa die sit excōicatus est opus post ea noua interpellatione ad inducendā morā vt ibi per eū: sed in casu nostro post lapsum biēnij nulla de nouo interuenit traditio nec fructuū ꝑceptio nec iterpellatio: igit̄ non pōt dici qꝺ fuerit in aliqua mora, ꝛ cōsequēter non tenet ad vsuras tenēdo illā opinionē qꝺ vsure nō debeant̄ nisi ex mora saltē irregulari ꝓut vr̄ esse de mente Bar. in. l. vinum. ff. si cer. peta. ꝛ tꝫ Fulg. in. l. ij. C. de vsuris ꝛ gl. ꝛ Bal. in. l. ij. ff. sol. ma. vbi voluit post glo. qꝺ mora q̄ re ipsa ꝯhit̄ non obligat ad ꝑcipiēdos ꝛ alias legendo reperi ibi quosdā Modernos perusinos dicere alꝰs fuisse cōsultū ꝑ doctissimos viros qꝺ si emptor habuit possessionē domus empte ꝛ in ea nō habitauit nec alteri locauit nō tenebit̄ ad interesse ꝑcij non soluti, ꝛ sic cōcludi pōt qꝺ stāte dicta dilatione nullo modo emptor potuit obligari ad vsuras dato qꝺ fruct⁹ ꝑceperit neqꝫ post cū nullus actus interuenerit ꝑ que mora induci potuerit ꝛ si dicāt̄ vsure debentur in recōpensatione fructuū nō rōne alicuius more ꝑ tex. in. d. l. curabit in verbo lꝫ nulla mora intercesserit ꝛ qꝺ ibi no. glo. in. l. fructus eo. ti. ꝛ optime ꝓbat̄ in. l. fi. vbi ſm vnū intellectū gl. ff. de fundo dota. vbi vr̄ casus ꝓut declarat Bal. in. l. si traditio. C. de actio. emp. in. xj. q. facit qꝺ no. Bar. in. l. iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. ꝛ ꝯsequenter lꝫ in nulla fuisset mora emptor nō sequit̄ ergo non tenet̄ ad fruct⁹: nā rñdeo qꝺ ideo dicte vsure dicunt̄ ꝑmitti nō solū de iure ciuili sed etiā de iure canonico ꝓut no. gl. quā sequunt̄ Host. Inn. Io. an. ꝛ doc. in. c. cōqstus de vsur. rōne subsistētis eqtatis ꝛ recōpensatiōis. vñ dicunt̄ vsure recōpēsatorie vel q2 nō est equum qꝺ emptor habeat rē ꝛ preciū ꝛ ipsis fruat̄ vēditor vero careat vsu rei ꝛ ꝑcio vel posito qꝺ emptor non ꝑciperet fruct⁹ nō est equum qꝺ vēditor careat re vēdita ꝛ eius vsu seu cōmoditate et etiam careat ꝑcio rei sine sui culpa prout etiā traditur in. d. l. curabit ꝛ in. d. §. ex vēdito. quorū neutrū concurrit in casu nostro post biēnium cum semꝑ vēditor. ꝑceperit fructus ꝛ emptor nō ꝑceperit. vñ cessat ois rō in qua sunt fundata ꝑ dicta iura ergo cessat dispositio. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de iure patro. c. cum cessante extra de appel. cū si. Et sic relinquit̄ qꝺ nec rōne more nec fructuū ꝑceptorū isti tenent̄ ad vsuras. ¶ Sꝫ iterū posset instari ꝛ nūc intro scꝺam dubitationē qꝺ posito qꝺ ex his nō esset inducta mora: tamen vr̄ inducta pro lapsu biēnij ad emēdū pecunias montis. ꝛ ꝯ adducta in cōsiliis vr̄ facere, nā ita constituitur debitor in mora si dicat̄ post bienniū teneat̄ soluere vel qꝺ. j. biēniū nō possit molestari lꝫ nō apponat̄ certū tp̄s post biēniū. sicut si dicat̄ qꝺ qs teneat̄ soluere. j. biēniū. B vltimū est clari se: q2 tūc me dubio dies interpellat pro homine. l. magnā. C. de cōtrahen. ꝛ cōmit. stipu. Primū aūt probat̄ per ea q̄ no. Cy. ꝛ Bald. in. l. fi. §. ꝓterea. C. de iure dotiū: vbi volūt qꝺ si mutuo tibi cētū cum hoc qꝺ ante pascha petere nō possim post pascha debitor cōstituit̄ in mora per gl. ordinariā in. l. si duo. §. fi. ff. de cōsti. pec. ꝛ ꝑ l. cum stipulatus. iūcta. l. interdū. ff. de ver. obli. ꝛ ita in terminis nostris lꝫ. j. duos annos nō teneret̄ post duos annos obligauit se qꝺ vr̄ esse fortius. Confirmat̄ hec pars ꝯ deducta in consiliis 4 † nā qñ qs ꝓmittit qñ erit legitie etatis tp̄s legitime etatis tanꝙ incertum non cōstituit in mora, prout no. Bal. in. l. magnam. C. de ꝯhen. ꝛ cōmit. stip. ꝛ Bal. in. l. ꝛ si post tres. ff. si qs cautio. ꝛ Bal. ꝛ Sal. in. l. si pacto quo penā. C. de pac. illud est q2 tp̄s incertum est an quis prouenat ad etatē legitimam est incertum secus in lapsu certi tpis puta biēnij vt ptꝫ ex his que habentur in. l. si cui. ff. de lega. j. m. l. ex his. ff. qñ dies leg. ced. ꝛ in. l. seyus saturninus. ff. ad treb. ꝛ certe qñ simpliciter facta est ꝓmissio de emēdo post biēniū dictas pecunias dubitaret̄ qdē lapso biēnio

nõ incidissent in moraꝫ emptores p.s.dicta sꝫ in casu nostro nõ simplr̃ fuit facta pmissio sed ita demũ si.j. bienniũ non darenẽ fideiussores quo casu tenebaẽ ad soluẽdũ pecuniã ⁊ nõ ad emẽdũ pecunias mõtis. Nã in primo casu.s.p me posito certum est post lapsuꝫ tp̃is quid solui debebat ⁊ qd debẽdũ erit. Sꝫ scdo casu non qꝛ datis fideiussoribꝰ nõ erat obligatus ad emenduꝫ pecunias montis. sꝫ ad pecuniã. als secus ⁊ si beneponderenẽ hi termini sunt pares cũ terminis Bal.in.d.l.magnã.⁊ in.d.l.⁊ si post tres: nã tp̃s etatis.xxv.annoꝝ dr icertũ qꝛ lꝫ sit certũ ꝙ qs deueniat ad illã etatẽ sic in casu nostro lꝫ lapsus biẽnij sit certꝰ tñ nõ est certus qd labaẽ nõ datis fideiussoribus. Et sic optime succedit illa doctrina qd dies incertus nõ interpellat, put est casus in.d.l.magnã a ꝯrio sensu ⁊ ibi notaẽ ⁊ tradiẽ in.l. quoties i diẽ.ff.de ver.ob.⁊ succedũt habita hac declaratiõe oẽs doctrine.s.in ꝯsilijs adducte quas nõ repeto immo attẽtari põt qd si lapsus biẽnij in casu nr̃o interpellaret ⁊ cõstitueret in mora tñ emptor nõ teneretur ad vsuras precij non soluti ex quo vẽditor percepit fructus. Nam si nulla subsistẽte mora si emptor percepit fructꝰ dicimus qd teneẽ ad vsuras vt.d.l.si.ff.de fundo dota.cũ si.s.allegatis. Ergo eodẽ in casu ꝯtrario dicere debemus qd si emptor fuit in mora ⁊ vẽditor pcepit fructꝰ qd emptor nõ teneaẽ ad vsuras qꝛ operaẽ ppositũ in pposito operaẽ oppositũ in opposito.l.si vt pponis.C.de nuptijs.l.si ex toto.ff.de le.j.rectũ em̃ sui iudex est ⁊ obliq. vt inquit Aristoteles in.j.topicorum, relinquiẽ ergo qd nullo modo emptor teneẽ ad vsuras quibꝰ existentibus veris supflua reddiẽ vltima dubitatio in cõsilijs deducta de qua remitto me ad primos cõsulẽtes q plusꝙ plenissime illam explicarunt. Laus deo oipotenti.

Consilium.cx.

1. ☞ Statutum põt fieri ne extra ciuitatẽ aliqd exercitiũ fiat.
2. Priuilegiũ si verificeẽ in multis sufficit. lꝫ nõ verificeẽ in oibus.
3. Legis obseruantia non inducit consuetudinem.
4. Ius ciuitatis prescribitur spatio.xx.annorum.

Dominꝰ labia mea aperiat ⁊ spiritussanctus illuminet intellectum. Abunde ⁊ subtiliter p̃stantissimus iurisconsultus dñs[a] Bulgarinus acutissimus olim discipulus meus cõsultationẽ ipsaꝫ absouit. adeo, qd ois ad illã additio frustratoria censenda sit. Sꝫ ne icõsulte subscripsisse videar paucula in mediũ adducã. Et in primis dubia visa fuit cõsultatio predicta ex eo qꝛ lꝫ dicamus Astianenses esse veros ⁊ originarios ciues ciuitatis Senaꝝ seu gaudere debere priuilegio ciuium originarioꝝ ciuitatis Senarũ q̃ priuilegia oriunẽ ex cõstitutiõibꝰ ciuitatis iuxta notata p Bal.in.l.si maritꝰ.§.legis iulie.ff.de adulterijs ⁊ p Bar.⁊ Roma.in.l.si is qui p emptore.ff.de vsuc.⁊ p Bar.⁊ alios in.l.filio quẽ pater.ff.de li.⁊ posthu.⁊ Bal.in.l.si filius.ff.si cer.pet.⁊ in.l.ij.C.de iure annuloꝝ aureoꝝ.⁊ Bal.in.l.in vrbe. ff.de statu ho.in phemio.ff. in fi.in.l.oẽs populi. ff.de iusti.⁊ iure. ⁊ auẽ.habita.C. ne filius p patre.cũ si. Tñ nõ vr̃ repugnare p̃dicte ciuilitati cõcesse † potuit, em̃ magnifica ciuitas Senarũ statuere ne extra ciuitatem hmõi exercitiũ fieret, p tex.i.l.fi. ff. de decre.ab ordi.faciẽ.bñ facit lex mercatores.C.de cõmertijs ⁊ mer.⁊ qd no. Bar.in.l. relegatorũ.§.interdicere.ff.de interdic.⁊ relegat. Nec tale statutum repugnat ciuilitati:, cũ veri ciues ⁊ originarij habitantes in ciuitate teneanẽ illud idẽ obseruare ⁊ non possint extra ciuitatẽ facere hmõi exercitiũ per ea que Bart. notat singulariter in.l. quidã cũ filiũ.ff.de ver.obl.circa finẽ cõmenti ⁊ maxime cũ priuilegium ciuilitatis possit vt in plurimis verificari vt in officijs ⁊ alijs qbꝰ gaudẽt tanꝙ veri ⁊ originarij ciues qm̃ satis est † qd in multis priuilegiũ verificetur lꝫ nõ in oibꝰ. Casus est in.c.j.§. nunqd. de priuile.li. vj. ⁊ ibi no. Dñicus de sancto Gemi.in.j. notabili. Ad idem allegat tex.in.c.pastoralis.extra de priuilegijs antiquis. Nec incõuenit qd psona priuilegiata aliqñ rõne rei inherẽtis excludaẽ a priuilegio vt est casus in.d.c.j.§.in eos. de priuilegijs in.vj.vñ cũ Astianẽses gaudeãt priuilegio ciuiũ ⁊ habitãdo in ciuitate possent talẽ artẽ exercere qd rõne habitatiõis extra ciuitatẽ excludanẽ a tali priuilegio cũ locis extra ciuitatem talis ars exerceri nõ possit. Nec video quõ possint se aliqua p̃scriptione tueri: qm̃ cũ hoc esset licitũ cuicunqꝫ tã in ciuitate ꝙ in cõmitatu qꝛ tunc dr prescriptio qñ queriẽ aliqd ius ex cursu tp̃is ⁊ lõgeua possessiõe qd prius nõ cõpetebat. vt ptꝫ per totum.ff.de vsucapionibꝰ.⁊ extra de prescri.vñ dicimus in simili qd † obseruantia.l.nõ inducit cõsuetudinẽ vt notãt Moder.in.c.j. de constitu.lib.vj. ⁊ Io.de imo. in. l.j.in princi.ff.ad legem fal.facit qd no. Bart.in.l.ij.in fi. ff.de suppel. lega. Nam si fuissent phibiti a ciuitate senarũ talẽ artẽ exercere.⁊ non obstante phibitione exercuissent tũc incepissent pprie prescribere ⁊ quasi possidere illud ius exercẽdi talẽ artẽ, put declarat elegãter Bart.per illũ tex.in.l.in filijs.C.de decur.⁊ Bal.in.l. imperiuꝫ in lec.noua.ff.de iur.om.iu. ⁊ lꝫ sicut ciues exercuerint talẽ artẽ nõ vt comitatiui non vr̃ qd fuerit causata aliqua p̃scriptio qꝛ hoc eis cõpetebat vigore capitulorum lꝫ si non competijsset potuisset ius † ciuilitatis p̃scribere spacio. xx. annorum. l. cũ satis.§.j.vbi hoc notat glo.C.de agri.⁊ censi.lib.xi.tenet Bar.in cõsi.qd incipit dubia occurrentia et est septimum in ordine sm nouũ ordinẽ pusinsi ⁊ sm illud cõsilium cõsuluerunt do. Philippus de corsinis.do. Ioannes de mõtegranato.⁊ do. Dñicꝰ sermini solennes aduocati florentini ⁊ incipit consilium ad laudem dñi Iesu xp̃i.⁊ Bal.in.cõsi.ccccxxvj.incipit in nomine dñi factum tale proponiẽ. Cum ergo veri ciues hodie non possint extra ciuitatem ipsam artem exercere ⁊ sic non detur inequalitas inter ipsos Astianẽses ⁊ veros ciues vr̃ qd nullo modo sit inducta aliqua prescriptio nec videbatur etiam obstare sententia qꝛ in effectu continet quod non teneantur ad obseruantiam quorundam reformationem nisi vt veri ciues.

Consilium.cxj.

1. ☞ Priuilegium quando cõceditur mixta consyderationẽ loci ⁊ persone non potest eo vti extra locum.
2. Prescribuntur etiam reseruata principi.
3. Iurisditio si sit prescripta in certis rebus qñ censeatur prescripta etiam ad alios actus.
4. Possessio vnius actus inducit quasi possessionẽ quo ad alios sub eadem specie iuris.
5. Dispositio ab obseruantia etiam non prescripta interpretatur ⁊ declaratur.

Dominꝰ labia mea aperiat, et spiritussanctus illuminet intellectum. Abũde ⁊ subtiliter.s. scripꝰ prestantissimus iurisconsultꝰ dñs Bulgorinus olim discipulus meus acutissimus consultationem ipsam absoluit quãobrẽ paucula in mediũ adducã. ⁊ in p̃mis circũscripta oi p̃scriptiõe ⁊ snia nõ videbaẽ posse sustineri qd vigore capitulorũ stãte tali reformatiõe Astianẽses possunt talẽ artẽ exercere: qꝛ lꝫ gaudeãt p̃uilegijs ⁊ immunitatibꝰ qbus gaudẽt veri ⁊ originarij ciues cũ tñ ciues veri ⁊ originarij teneanẽ ad obseruantiã dicte reformatiõis nihil vr̃ obstare cur etiã ipsi non teneanẽ cũ tũc nedum qd tractenẽ vt ciues sꝫ etiã vt alij ciues p ea q̃ pulchre ponit Bar.in.l. qdã cũ filiũ in fine cõmẽti. ff.de ver.obli. ⁊ maxime qꝛ lꝫ eis sit acqsitũ p̃uilegium ciuitatis. satis etiã est qd tale p̃uilegiũ vt in pluribꝰ verificeẽ lꝫ nõ in oibus, vt est casus ⁊ ibi colligit Gemi.in.c.j.§.j.de priuilegijs in. vj. Ad idẽ allegat qꝛ hr̃ in.c.pastoralis.e.ti.in antiquis. nec obstare vr̃ qd rõne noue reformatiõis ex eo qꝛ habitãt in loco extra ciuitatẽ excludãtur a priuilegio ciuiũ habitantiũ in ciuitate, nã psona priuilegiata rõne rei coherentis excludiẽ aliqñ a priuilegio. Casus est ⁊ ibi no. Gemi.in.d.c.j.§.i cos ⁊ sic rõne loci habitatiõis excludenẽ a priuilegio. ¶ Sꝫ his nõ obstãtibꝰ adhuc puto sustineri posse circũscripta p̃scriptiõe ⁊ snia qd possent nõ obstãte tali reformatiõe exercere talẽ artẽ in castro Astiani ⁊ ostẽdo nã ex forma capitulorũ est qd dictis priuilegijs ⁊ immunitatibus gaudeãt Astianẽses habitãtes in castro Astiani prout est expssum in pluribꝰ capitulis p qd manifeste colligiẽ qd tale priuilegium nõ solũ cẽseẽ cõcessum psonis sed etiã loco nam qñ p̃uilegiũ censeẽ cõcessum simpliciter psonis q̃cunqꝫ psone vadãt possunt vti priuilegio. vt est casus in.c.j.⁊ ibi no. doct. de priuilegijs lib.vj. hoc idem dicit Inn.in. c.bone. el.ij.de postu. plato.in fi.vbi dicit qd † qñ priuilegium cõcediẽ mixta cõsideratiõe loci ⁊ psone non põt vti priuilegio extra locũ. Idẽ dicit Bal. in.l.ij. in. viij. col.q.xviij.C.de serui.⁊ aqua. Si ergo priuilegiũ cẽseẽ cõcessum nõ psonis sꝫ loco ergo daẽ intelligi qd nõ solũ Astianẽses gaudent priuilegio ciuilitatis sed etiã locꝰ qd nihil aliud est dicere nisi qd habitãtes in castro Astiani sint in eo loco tanꝙ ciues in ciuitate ⁊ qd in eo loco vti possint cõstitutionibꝰ ⁊ p̃uilegijs ciuitatũ iuxta no. p Bar.in.l.si maritus.§. legis iulie.ff. de adulte.⁊ in.l.si is q pro emptore.ff.de vsucapio.⁊ p Bal.in.l. omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure. qua ergo rõne ciues in ciuitate possunt talẽ artẽ exercere eadẽ rõne ⁊ ipsi in castro Astiani alias priuilegiũ ciuilitatis loco cõpetere nõ diceretẽ. vñ dicit Bal.in.l.si nõ speciali in ver.hoc queriẽ, qd aut ꝯstat qd priuilegiũ est cõcessuꝫ loco ⁊ tũc extra locũ exerceri nõ põt. aut cõstat qd est cõcessum psone ⁊ in quocũqꝫ loco pdest. Aut sumus in dubio ⁊ putat qd tam loco ꝙ psone censeaẽ cõcessum. argu. l.fi.de cõsti.principũ. Ergo dato qd aliqua esset dubitatio in dubio censeẽ cõcessum mixta cõsideratione loci ⁊ psone cõsequẽter Astianẽses habitãtes in castro Astani finguneẽ vt ciues i ciuitate habitare ⁊ sic equiparanẽ habitãtibꝰ in ciuitate tã respectu psonarũ ꝙ loci. Qua ergo rõne habitãtes in ciuitate possunt eodẽ mõ habitãtes in dicto castro sicut videmus i simili, nã quo ad pceptionẽ fructuũ ita pcipiunt seruiẽtes Pape in curia sicut residẽtes ⁊ seruiẽtes ecclesie qꝛ

[a] ¶ Istã subscriptionẽ habes perfectã j.consi. proximo. Et h̃ principiũ non est sublatum ne peruertaẽ ordo tabule.

ecclesie qz finguntur residere qui sunt in seruitio Pape z tn̄ quic quid statuit de residentibus in ecclesia hz etiā locū in stātib⁹ in curia in seruitio Pape. vt est casus notabilis in c.ad audientiā. z in.c.cū dilect⁹.z vtrobiq₃ Abbas z Imo.extra de cle.nō residē.qui sunt optime tex.ad ꝓpositū.¶ Cōfirmat hoc nā ꝑuilegiū facit eos ciues z habitatores assiduos ciuitatis Senarū z sic ꝑuilegiū eos habitātes in castro Astiani fingit habitare in ciuitate imo fortius fingit eos habitare i certa pte ciuitatis qz hoc nō potuit fieri nisi ꝑ fictionē ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.si maritus. §.legis iul.ff.de adul.z in.d.l.si is q ꝑ emptore. ergo imediate succedit dispositio statuti qd vult qd habitātes in ciuitate in illa possint dictā artē exercere ꝑ tex.z q̄ ibi habent in.l.j.§.legis falcidie.ff.ad.l.fal.vnde dicit Sal.in.l.oēs populi.ff. de iusti. z iure.qd si statutū hz bānitū ꝓ confesso z qto imediate succedit dispositio iuris qd nō possit appellare sicut nō pōt vere ꝯfessus z qtus:vt in.l.ij.C.quoꝝ appel.nō reci. Cū ergo habitādo in castro fingant habitare in ciuitate succedit qd illud idē possint in castro facere qd habitādo in ciuitate possent facere in ciuitate.¶ Cōfirmat hoc qz alias nō viderent ꝯcessa ꝑuilegia z immunitates q̄ claudunt z circūscribūt loco ciuitatis cū capitula velint qd habitēt in castro z habitēt in ciuitate qd ē īpossibile cū nō possent eodē tpe habitare in duob⁹ locis vn̄ ad nullū alius effectū fuerūt adiecta dicta vba qd cēserent assidui habitatores ciuitatis q̄ debēt aliqd opari iuxta.l.si qn̄.cū ibi notatis.ff. d le.j.z in.c.si Papa de priuilegijs.¶ Cōfirmat etiā nā cū fingant habitare in ciuitate cōseq debēt oēs effectus quos cōseqrent si cōtinuo in ciuitate habitarēt.hoc ꝓbat ꝑ tex.insti.de here.q̄ ab intestato.§.iterdū.vbi q reddit ex captiuitate post mortē patris qz fingit semꝑ fuisse in ciuitate z sic tpe mortis patris tanq̄ suus ꝑterit⁹ rūpit testm̄.z est casus in.l. gallus.§.si eius. ff.de lib.z posth.z sic fictio sup aliquo pncipali trahit ad id qd venit in cōsequētiā fictionis:cū ergo fingat habitare in ciuitate sicut assidui habitatores oēs effectus cōsequēt. Ad idē tex. in.l.j.§.si nepos.ff.si qs a parēte fuerit manumis. vbi colligitur qd fictio extendit ad id qd est accessoriū antecedentis sup qua principaliter fingit optime ꝓbat in.l.lege cornelia.ff.de vulg.z pupil.z in.l.pater instituto.ff.de captiuis in qb⁹ habet qd cuz ꝑ fictionē.l.cornelie.pater mortu⁹ apud hostes fingat mortu⁹ tpe quo fuerat captus in ciuitate ꝓpter qd iducit cōfirmatio tabularū pupillariū q̄ alr̄s nō valerēt.Et ꝯsequēter sicut assidui habitatores possent in ciuitate exercere talē artē:ita z isti q fingunt esse in ciuitate dū sunt i castro Astiani.z sic sufficiēter est demōstratū qd possunt exercere dictā artē in castro Astiani circūscriptis ꝑscriptione z sn̄ia.¶ Succedit nūc scdm fundamētū prescriptionis.Nā lz hoc exercere dictā artē extra ciuitatē ante dictā vltimā reformationē nō essent ꝓhibiti tn̄ clipeo ꝑscriptionis possunt se defendere.nā ante primā reformationē factā de anno dn̄i.Mcccclij.vnusquisq₃ passi z in comitatu z in ciuitate talē artē exercebāt:sed ꝑ illā reformationē fuit statutū non distinguēdo ciues a comitatiuis vel forēsibus qd alia obseruatio habet in comitatu fuit expressa in reformatione obseruātia in ciuitate haberet ꝓut disponebat ꝑ statuta dicte vniuersitatis z sic comitatus seu loca extra ciuitatē fuerūt distincta a ciuitate z ꝯstituta sub diuersa obseruātia.Sed hac reformatione nō obstāte Astianēses inceperūt obseruare illa in castro Astiani q̄ ꝑ habitātes z exercētes illā artē in ciuitate obseruabant z nō q̄ ꝑ exercētes extra ciuitatē.Si ergo dicamus qd hoc erat eis ꝓhibitū vigore dicte reformationis imediate ipi inceperūt q̄si possidere istud ius exercēdi artē in castro Astiani ꝓut poterat exerceri in ciuitate z nō extra ꝑ tex.z ibi nobiliter declarat Bar.in.l.filijs.C.d decurionib⁹.li.x.z ꝓbat ꝑ ea q̄ ponit Bar. in.l.imperiū.in noua lectura in vltima.q.ff.de iurisd. om.iud.vn̄ cū gesserunt se tanq̄ exercētes in ciuitate.ex ista quasi possessione vna cū titulo ꝑuilegij ciuilitatis qd vt ostēdi nō solū fuit cōcessum ꝑsonis sed loco lōgo tpe ꝑscripserūt hoc ius,vt est casus in.l.fi.C.de ꝑscrip.long.tēp.vel saltē ꝑuilegiū indubitāter ꝑstabat iustū titulū putatiuū.iuxta no.in.l.celsus.ff.de vsuca.z in.l. qd vulgo.ff.de vsuc.ꝓ emptore z Bal.in.l.nullo.z in.l.indicia. C.de rei vē.¶ Stāte ergo tali titulo saltē putatiuo z etiā qz nō agim⁹ de acqrēdo ius de nouo sz de extēdēdo ius ciuilitatis. ad hoc potuerūt lōgo tpe ꝑscribere.b̄ mō extēsiue etiā merū ipe-

2 riū† qd ē fortius ꝑscribit circa ea q̄ sunt pncipi reseruata ꝑ tex. z ibi notat i.l.viros.C.de diuersis offi.li.xij.tenēt Gui. z Bal. in.l.īperiū.ff.de iurisd.om.iu.z Bal.in sua dispu. q̄ incipit apulus.vbi notabiliter loquit.Ad hoc qd habet in.l.j.z.l.fin.C.de emācipa.lib.z in.l.qcunq₃.C.de fundis limitto.li.xj.¶ Solum ergo restat vnus scrupulus qz lz ꝑscripserint hoc ius exercēdi artē fm statuta ciuitatis:nō tn̄ prescripserūt ius aduersus nouā reformationē qd est distinctū z separatū a iure qd ꝑscripserūt.ergo talis ꝑscriptio tanq̄ odiosa nō dz ad hoc extendi ad hūc nouū casuz z separatū.vt notat in.l.qd nō rōne. ff.de legi. z in.l.j.C.de emā.li.j.z expsse vr decidere Inn.in.c.fi.de of.arch. z clare Bar.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de iti.actuq₃ ꝑua.vbi ꝑ illū tex.vult.qd si ꝑscripsi ius colligēdi pedagia in certis rebus

3 nō extēdit ad alias res possim etiā in alijs rebus colligere † z sic si ꝑscripsi iurisdictionē i certis actib⁹ nō possuz extēdere ad alios act⁹.¶ Sz est diligēter aduertēdū.nā aliqn̄ qs exercet z ꝑscribit aliquē actū alicuius iuris vel iurisdictionis z tūc nō extēdit ad aliū actū positū sub alia spē separata alteri⁹ iurisdictionis z hoc casu intelligit Are.z Bar. Aliqn̄ qs exercet z ꝑscribit aliquē actū sub aliā spē iurisditiōis z extēdit ad oēs alios casus sub eadē spē iurisditiōis existētes ne vna z eadē iurisditio diuerso iure cēseat.l. cū q̄ edes.ff.de vsuca.xij.q.ij. cognouim⁹. Hoc ꝓbat apte ꝑ ea q̄ notāt Pe.Cy.z Salx.in.l.j.C. de emāci. lib.vbi q̄rūt qd si iudex ꝑ cōsuetudinē iudicandi q̄siuit sibi aliquā iurisditionē an fiat extēsio vt possint vti oi spē iurisditiōis z cōcludūt qd cū sint plures species qz est merū imperiū mixtū z simplex iurisditio vt notat.l.d.l.īperiū.vn̄ si est vsus aliq specie puta mixto iperio nō extēdit ad merū:sed bene extēdit ad oēs act⁹ q cōphendunt sub illa spē iurisditionis mixti imperij. ar.l.si stillicidij.§.fi.ff.quēadmodū serui. admittat. nō aūt ad diuersam spēm. ar.l.si prius in pn̄.de aqua plu.arcē.z no.doc. l.c.ij.de capel.mona.z do.Ant.in rep.c.fi.i pe.charta de cā pos. z ꝓprie.z Pau.de leaza.in.c.in literis.de resti.spo.z Bal. in.l. ij.in.xj.col.C.de serui.z aqua.z Bal.in.l.īperiū.ver.circa octauū.de iurisd.om.iu.z Bal.in.d.sua disputatione q̄ incipit Apulus.vn̄ reducēdo oīa pdicta ad ꝓpositū nr̄z dico qd post priaz reformationē nō potuerūt obseruare in castro Astiani q̄ obseruabant in ciuitate nisi sub ptextu ꝑuilegij qd ipi essent i castro ꝑuilegiati z possent exercere q̄ exercent in ciuitate ex eodē etiā capite volūt nūc de nouo exercere dictā artē ꝯ nouā legem ꝓut exercet in ciuitate.vn̄ nō dz dictū ius diuerso iure cēseri.d. l.cū q edes.¶ Accedit ad hoc qd istud ius exercēdi artē in castro

4 Astiani ꝓut i ciuitate Senaꝝ nō possidebat ꝑ aliū ergo† ꝑ possionē vnius act⁹ inducit q̄si possessio quo ad alios sub eadem specie iuris.vt voluit elegāter Jo.an.in.c.dilectus de capel.mona.z in.c.auditis de ꝑscri.argu.l.vt pomū.in.fi.ff.de seruitu.z.l. vulgaris in pn̄.ff.de furtis.z dicit Pau.de leaza.in.d.c.in literis qd vr qs vti vno actu aio acqrēdi vniuersaliter totū ius ꝑ exercitiū vni⁹ act⁹ qn̄ b̄ exprimit vl qn̄ frequēter vtit aduersario sciēte z patiēte , vel qz exerceret talē actū q de facili nō ꝯpetit nisi ius habēti vel ei q intēdit vti iure suo.vl sz Cy.in.d .l.j. in pe.q.de emā.li.qn̄ indifferēter vtit illo iure quomodocunq₃ casus acciderit q oīa pterillud qd expsserint satis facile cōstat cōcurrere in terminis nr̄is.¶ Sed certe possum⁹ dicere qd talis cōsuetudo exercēdi artē i castro Astiani ꝓut i ciuitate non fuit cōsuetudo inductiua cū vigore priuilegij hoc cōpeteret vt s.ostēsum est.Sz potius si qua esset poterat dubitatio,fuit consuetudo declaratiua capitulorū z priuilegiorū.vn̄ minime sunt mutāda.l.minime.ff.de legi.¶ Nec in tali cōsuetudine declara-

5 tiua qrimus an fuerit ꝑscripta vel nō† qm̄ ab obseruātia etiam nō ꝑscripta dispositiōes recipiūt itptationē z declarationem ꝓut voluit do.Ant.in.c.fin.de ꝯsue. Et colligit ex his q̄ ponit Bal.in binos.C.de aduoca.diuerso.iudi.z ꝓbat l.l. de die. in pn̄.fm vnā lecturā.ff.q satis.cog.z ita cōcludit i signis pceptor meus q raro aut nūq̄ fallit.do.Frā.de are.in suo cōsi.mihi.xij.

a *incipit,in xp̄i noīe pcedēdū est ad declarationem.z hoc est magnū fundamētū iudicio meo.¶ Qd vltio loco fortificat ex sn̄ia lata qd ex alio capite ita ꝓferri nō potuisset nisi qz licitū foret vigore capitulorū illa exercere in castro Astiani q̄ nō fuisset licite exerceri nisi in ciuitate z nō extra vt etiā ptz ex eoꝝ petitione ptz aūt lippis qd illud idē ius in ꝑsentiarū deducit in ꝑsenti cā.z ꝯsequēter inter easdā ꝑsonas lz ad diuersuz finē obstat exceptio rei iudicate.l.si qs cū totū.§.z ḡnaliter.ff.de excep.rei iu. z ꝓbat ex his q̄ ponit Bar.i.l.ij.§.hoc edicto.ff.vi bono.rap.z Bal.z Moder.in.l.ij.C.de ededo.z do. Abbas plenissime in c.cāmq₃ de testi.z Bar.in.l.q rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob. z qn̄ oīa cessarent hoc solū fundamētū sufficeret ad victoriā qd euidētissimū est iudicio meo z qz subtiliter z abunde demonstratū per primū subtilissimū cōsultorē.idcirco non insisto vlterius. Laus deo omnipotenti.

a ¶ Dic tu qd ē in ꝯsi.xj. sz ꝑ mā impssionē col.iiij.vers.sz tn̄ ex sup abūdanti, Aretinus raro aut nunq̄ fallit.

Consilium.cxij.

1 ¶ Filiusfa.non donat aduentitia sine cōsensu patris.
2 Lectura super aut.vt liceat matri z auie.non est Bartoli licet ipsi attribuatur.
3 Dispositio.c.ꝑꝑ.de vsur.in.vj.habet etiā locum in donatione causa mortis.
4 Pater nō pōt cōsentire filio sibi donāti causa mortis.
5 Clausula adiecta i testō si nō valet in vim testamenti zc. valeat in vim donationis cā mortis an operet vt testamentū.

filij valeat in vim donationis causa mortis.
6 Donatio cā mortis in sui ordinatione accedit contractui.
7 Pater expresse consentire debet vt filius donet causa mortis. Et ista opinio est sequenda in iudicando.
8 Consensus qn̄ dicat̄ prestitus expresse.
9 Statutū ꝓhibēs mulierē obligare ꝓhibet hereditatē adire.
10 Mandatū factū alicui de donādo ad quid extendatur.
11 Mandatum factum super re duraturū post mortē an expiret morte ꝛ sic transeat ad heredes.
12 Procurator post mortē mādantis dicitur procurator heredis ꝛ non defuncti.
13 Mandatū duraturū post mortē reuocatur morte mādantis.
14 Dispositio.l.ꝛ si trāsferam.ff.de adimen.leg.extenditur etiam ad mandatum procuratoris.
15 Mandatum tacite reuocatur ꝛ quibus modis.
16 Consensus cōsanguineoꝝ si ex forma statuti reqratur in ꝯtractu mulieris:requirit̄ etiā qn̄ cōtrahit ꝑ procuratorem.
17 Restitutio cōpetit minori etiā aduersus fictū cōtractum.
18 Minor restituit̄ aduersus omissam ꝓcuratoris reuocationē.

a ¶ Duplicatū fuit ꝯsi. istud ꝯs.clxxv.j.eo.

Dominus labia mea aperiat ꝛ spiritussanctus [a] illummet itellectū. Multū abūde ꝛ elegāter oīa p̄senti cōsultatione necessaria ꝑ s.scriptos insignes doctores fuerūt i mediū adducta. Unsatis fuisset eorū cōclusiones sola subscriptione cōprobare:sed tamē vt querenti aliqua ex parte satisfaciā aliqua addēdo in mediū afferā. Et in primis ꝓ fundamento placet mihi illa cōclusio q̄d [1] † filiusfamilias etiā aduētitia in qbus patri non q̄rit̄ vsusfructus donare nō pōt sine cōsensu patris ꝑ tex.i.d.l.tam is.§.j.ff. de dona.cā mor.q̄ hodie correcta nō reperit̄. hāc opinionē arbitror indubitanter esse de mēte doctorū cōiter si recte eoꝝ rationes q̄ etiam hoc casu militāt cōsiderāt̄. Et hāc partē in specie tꝫ gl.in.l.j.§.i filijs.ff.ad treb.vbi gl.determinat q̄d fili⁹ nō pōt testari etiā de his reb⁹ in qbus patri nō q̄rit̄ vsusfructus ꝛ ad hoc allegat tex.in.d.l.tā is ꝛ sic aperte vult q̄d dicta.l.tam is q̄ ꝓhibet testari indistincte ꝛ donare sine ꝯsensu patris locuꝫ hꝫ etiā in his rebus in qb⁹ patri nō querit̄ vsusfructus sed apertissime hoc decidit gl.in.l.fi.§.filijs aūt.C.de bo.q̄ li.in ꝟbo dūtaxat vbi gl.explicādo de rebus in qb⁹ patri nihil querit̄ exemplificat in castrēsibus vel quasi de aduētitijs aūt dicit q̄d nō p̄t testari sꝫ bene donare cā mortis patre cōsentiēte ꝛ sic ex p̄cedētibus verbis gl.aptissime ꝯstat q̄d gl.loqtur qn̄ patri nō q̄ritur vsusfructus. Hoc etiā est apte de mēte Bar.i.l.si cū fili⁹.§.j.ꝟ.ꝛ ideo.ff.de dona.vbi in aduētitijs indistincte dicit q̄d filius nō pōt donare sine cōsensu p̄ris.ꝛ notādū q̄d Bar.distincte loquitur cōsiderādo singulos casus. Sꝫ clare hoc voluit Bal.in.l.si vxorē in.j.col.C.de cōdi.inser.nec vt plurimū doctores explicarūt h̄ i spē q̄r habuerūt h̄ ꝓ absoluto ꝓpter rōnes q̄s assignāt. ¶ Sꝫ ꝯtrariū vr voluisse gl.in auf.vt liceat matri ꝛ auie in p̄n.vbi dū tex.dicit quo voluerit modo ꝛc.ꝛ gl. excipit solū testm̄ ergo voluit q̄d alio modo disponere pōt. Idē fuit de mēte gl. in.l. q in potestate.ff.de testis dum dicit disposuit nō testādo ꝛ ꝑ dictas glo.hāc ꝑtē dicit Bar.esse verā in.d.auf.vt liceat matri ꝛ auie.in p̄n. ¶ Sꝫ tn̄ ꝓpter hoc nō est recedēdū a prima opinione. Nā pōderādo gl.p̄dictas dicto mō sequeret̄ q̄d filiusfamilias posset codicillari q̄d tn̄ dicere esset ꝯ plene no.in.l.ij.ff.de lega.j. [2] Nec arbitror q̄d Bar.ita tenuerit † qm̄ illā lecturā [b] super auf.que attribuit̄ Bar.ex modo loquēdi ꝛ allegatione doctissimi viri arbitrant̄ non fore Bar.ꝛ sequeret̄ ꝯ ea que vbiq; in simili materia loquutus est. ¶ Confirmatur.nā ꝓhibitis testari censet̄ etiam ꝓhibitis donare cā mortis vt est casus in.l.j.§.j.ff. de tutelis ꝛ rō.distra.p̄terq̄ filiusfamilias q pōt cuꝫ ꝯsensu p̄ris vt no.gl.in.d.l.tam is.§.j. Et cōfirmatur hoc viua rōne.naꝫ al's si diceremus filiū posse in talibus donare sine cōsensu p̄ris seq̄retur:q̄d elusoria esset in effectu dispositio legū dicentiuꝫ q̄d filiusfamilias in talibus testari nō possit ꝛ sic leges essent iposite verbis ꝛ non reb⁹ ꝯ.l.scd̄am.C.cōia de le.ꝛ colligit̄ hec rō talis [3] ex no.ꝑ gl.in.c.q̄q̄.de vsuris in.vj.q̄ vult q̄d † dispositio [c] illius capituli q̄d loquit̄ in testō locū habeat in donatiōe causa mortis.ne al's frustratoria reddat̄ decisio illius tex.put etiā tradit iul.executorē.in.iij.col.C.de execu.rei iudi.ꝛ Ang.in sua disputatione q̄ incipit Astēsis miles.ꝛ Jo.de imo.i.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma. Et cū hac opi.trāseūt cōiter Moder. legētes in.d. l.seniū.§.j.ꝛ in.d.l.pe.C.qui test. ¶ Et cōfirmat̄ alia rōne.nam multi dant̄ casus in qbus de iure.ff.preter castrensia vel quasi filiusfamilias habebat bona ꝓpria ꝛ patri nihil q̄rebat̄. quos enumerāt doctores in.l.plꝫ.ff.de adq.here.ꝛ in.l.cum filio.ff.de le.j.vbi enumeraui al's legēdo q̄ndeci cas⁹.ꝛ tn̄ de iure digestorū indistincte filius erat ꝓhibit⁹ donare cā mortis sine cōsensu patris.d.l.tam is.§.j.ꝟn̄ non puto curandum de eo q̄d dicit Lu.ro.in.d.auf.similiter in.xlx.speciali inter vlti. vol. lꝫ etiam cū eius opinio.cōcordat etiam Cuma.in.d.l. qui in potestate.ꝛ Rapha.Fulgo.post Christopho.de Castel.in.d.l.senium.§.j.q mouentur per rationes que sunt extra cōes consideratiōes doctoꝝ.ꝛ ad quas vnico verbo pōt r̄nderi ex dictis.s. in vltima rōne. ¶ Succedit nunc scd̄a difficultas nunq̄d pater potuerit consentire posito q̄d diceremus eum legitime cōsensisse filiofamilias sibi donanti cā mortis.ꝛ in terminis nostris placet illa [4] cōclusio.s.firmata q̄d † pater nō potuerit consentire ꝛ solemnizare actum in sui cōmodū ꝓut cōcludūt gl.ꝛ Bar.in.l.j. in fin. ff.de auto.tutoris.ꝛ Bart.in.l.frater a fratre in fi.ff.de conditio.indebit.ꝛ Bal.in.l.bonorū.C.qui admit.ꝛ Bal.in.l.si vxorem.C.de cōdi inser.ꝛ Bal.in.l.si furiosi.C.de nuptijs.ꝛ Jo.de imo.in.l.§.fuit quesitum.ff.ad trebellianū.vbi plene distinguit ꝛ respōdet rōnibus que in ꝯtrariū adducūtur.ꝛ in.l.iij.edib⁹.§.q̄d filius.ff.de donatio.ꝛ legit̄ plene in.l.ij.ff.eo.titu.vbi plene r̄ndet ad ea que in ꝯtrariū adducunt̄.ꝛ Jo.an.in additione Spec. in tit.de instrumē.edict.§.porro.in additio.que incipit Petrus de cornetis. Et hanc ꝑtē potius amplecti videtur Cy.in.d.l.senium.§.j. Idē etiā voluit Bal.in.l.j. C. vnde vir ꝛ vxor.ꝛ licet Bal.in.l.si quando.§.j.C.de inoffi.testamē.teneat contrariuꝫ, ꝛ Ang.ꝛ Cuma.in.d.§.fuit quesitū. Idem Fulgo.ꝛ Paul.de ca.in.d. l.seniū.q dicit se ita cōsuluisse sepius.ꝛ Pau. de castro in.d.l.q in p̄tāte.ꝛ Aug.cōsi.clxxviij.ꝛ potissimū ipsorum fundamentū est in.l.j.de impo.lucra.descriptio.lib.x.vbi dicit̄ q̄ si descēdens cōfert suas facultates in ascendentes puta patri vl' auum in vltima voluntate q̄d tunc cessat solutio de qua ibi. sꝫ cōstat filium nō posse relinquere in vltima voluntate patri aut alteri etiā patre valēte.vt in.l.penul.C.qui testa. Ergo de necessitate ille tertius intelligit̄ ꝑ vlā donatiōis cā mortis. ꝛ lꝫ ad [d] illum tex.r̄ndeat Joā.de imol.in.d.§.fuit quesitum [d] tn̄ r̄ndeo aliter ꝛ clarius q̄d ille tex.dꝫ intelligi in casib⁹ possibilibus de iure idest in vltima volūtate facta per filium emācipatū vel ꝑ filium in p̄tāte disponētēꝫ de peculio castrēsi vel quasi:nō autē de vltima voluntate facta ꝑ filiū in p̄tāte quā facere nō pōt q̄d aūt ista fuit intēsio illius tex.ptꝫ ex precedenti r̄nso.vbi tex.loqtur de patre qui fecit donationē inter viuos filijo q̄ non potest valere ex tūc nisi esset emācipatus. donatio.C.de donatio. inter virum. Ergo pariformiter versiculus sequēs intelligatur in casu possibili.ꝛ ita defendēdo' Bart.r̄ndebat insignis doctor dn̄s Salutius de perusio.vn̄ in tāto ꝯflictu opi.in casu nostro opinionē Bar.arbitror amplectādā ꝛ equiorē maxime attenta distinctione quā posuit Bal.in.suo ꝯsilio q̄d incipit sol.ma. mihi.cxxiiij.vbi distinguit q̄d aut p̄r cōsensit bona fide ꝛ ꝓcedat opinio glo.ꝛ Dy.ꝛ hanc dicit equā opinionē quā ꝓ certo amplecti dꝫ iudex in terminis nostris in q̄bus appꝫ q̄d multis varijs fallatijs ista mulier in dānum liberoꝝ fuit circōuenta.ꝛ notandū q̄d Bal.dicit opinionē gl.esse cōem vn̄ cū sit opinio glo.ꝛ cōis ab ea maxime in casu nostro nō est recedendū. Adduco etiā Bal.in alio ꝯsi.mihi.cxliij.incipiēte premittēdum ꝛc. Ubi dicit q̄d aliqn̄ lex reqrit p̄sentiā.ꝛ illā pōt q̄s prestare ad sui cōmodū si etiā ꝓ solēnitate reqrat̄.l.j.in p̄n.ff.de ver.oblig. Aliqn̄ requirit consensum. Et tunc aut ex qualitate ꝑsone que dꝫ cōsentire ꝯsensus est auctorizabilis vt cōsensus patris legitimi administratoris in facto filij.ꝛ loquit̄ glo.ꝛ Dy.in.l.j.ff.de auto.tutoris. Si aūt cōsensus hꝫ in autoritatē.sed solum volūtatē ꝛ tūc ad suū cōmodū q̄s pōt cōsentire.l.fistulas.§.funduꝫ. ff.de ꝯhen.emptio.si vero requirit̄ autoritas tūc nō potest.d.l. j.idē si loquitur copulatiue de autoritate ꝛ consensu.si vero loquitur alternatiue valet tanq̄ cōsensus.verba sunt Bal.in.d. cōsi. ¶ Adduco etiā ad predicta Bal.i alio cōsi.mihi.xvj.incipi.quatuor pūcta ꝛc.vbi Bal.distinguit ad ꝓpositum q̄d aut pater vel alius cuius consensus requirit̄ p̄stitit sine cōsensu generaliter dicendo q̄d cōsentit q̄d filius donare possit cā mortis qualitercūq; quomodocūq; ꝛ cuiuscūq; ꝛ tūc valet actus etiaꝫ si filius postea donet patri. Aut cōsentit nō generaliter sed specifice ad cōmodū suū ꝛ tūc nō valet ꝛ hāc putat equissimam distinctionem sꝫ in casu nr̄o si q̄s cōsensus dicatur p̄stitus dꝫ specialiter p̄stitus in cōmodū suū.agitur ꝛc.ptꝫ.nā si dat̄ q̄d p̄r fuit p̄sens ꝛ nō prestitit ꝟbis exp̄ssis aliquē ꝯsensum solū habemus p̄sumere cōsensum ex duob⁹.s.ex p̄sentia. Et ex eo q̄r actus tendebat in sui cōmodū ꝑ id q̄d habet̄ in.l.q patit̄.ff.māda.ꝛ no. in.l.que dotis.ff.so.ma. Ergo ptꝫ q̄d specifice p̄sumitur consensus p̄stitus actui gesto in sui cōmodū.ꝛ ꝓbat̄ etiā rōne. Nam aut volumus dicere q̄d cōsensit donationi sibi facte.ꝛ tunc aut q̄d cōsensit tantū illi testanti.ꝛ hoc nō est dicendū q̄r nihil operabatur quo ad testm̄.vt in.d.l.pe.de testa.ꝛ posito q̄d ita esset q̄d cōsensisset testō q̄d in veritate agebatur ꝛ nō datiōi cā mortis.ꝛ tūc ex defectu cōsensus nō valeret vt supra in p̄n. ꝛ etiā ꝑ ea que nō ponit Bal.in rubri.C.qui admit.in.iij.col.versi. His

ergo visis

b ¶ Lectura super auf. que attribuit̄ bartolo non fuit Bar.

c ¶ Dispositio c.q̄q̄ de vsur. in.vj.hꝫ etiaꝫ locū in donatione cā mortis.

d ¶ Ad tex.i.l. j.§.fuit q̄situꝫ ff.ad trebel.

ergo viss vbi dicit qd ignorãs virtutẽ actionis nõ dz cõsensum
prestare. ¶ Stãte ergo dicta distinctiõe existima adhuc i casu
nr̃o dicta donatio nõ valet ꝛ fuit dicta distinctio pri⁹ opi. Ja.
de are. ꝛ Cy. in. d. l. j. ff. de auto. tuto. vbi dicũt qd vera est opi.
illius gl. cũ limitatione nisi illa licẽtia donãdi cã mortis fuisset
cõcessa a parte in genere nõ specificando cui. ¶ Et hãc distin-
ctionẽ pbo subtili rõne. nã qñ donaꝛ pri cã mortis ꝛ pater au-
torizaꝛ filio in ipso actu donãdi ex ipso actu principalr. ꝛ dire-
cto acquiriꝛ patri autorizanti qd est ꝓhibitũ. casus est in. d. l.
j. in. ij. rñso. ff. de aut. tuto. Sed qñ pater cõcedit licẽtiã gñaliter
põt cuicumqz donare ꝛ hoc est ꝑmissuz. s. cõsentire si postea do-
nat patri hoc casu cõsensus non fuit ꝑstitus directo in sui com
modum. licet postea in cõsequẽtiam opereꝛ validitatẽ in com-
modũ suũ hoc non est ꝓhibitũ. casus est in. d. l. j. in. j. rñso vñ di-
cit ibi bar. qd vbi aliqd ꝑ se separatũ ab alio est ꝓhibitũ si illud
necesse sequiꝛ ad positionẽ alteri⁹ ꝑmissi tũc qd nõ lz directo nõ
lz etiã in ꝯsequẽtiã. l. si vnus. §. illud. ff. de pac. Unde in casu no-
stro qñ cõsensus tñ est ꝑstitus donationi sibi facte. ꝓhibeꝛ con
sensus autorizabilis in sui cõmodũ dũ sequiꝛ in necessariã con-
sequentiã cõsensus autorizantis: vñ actus non vz. si vero illud
ꝓhibitũ nõ sequiꝛ necessario ad ꝑmissuz tũc qd nõ lz directo lz
ꝑ cõsequentiã vt est casus ibi fm Bar. qd esset in casu nostro si
cõsensus gñaliter fuisset ꝑstitus: qd erat ꝑmissuz. Nec ex hoc ps
ꝙ de necessitate consequebaꝛ ꝯmodũ: qꝛ libera fuisset ptãs filio
donandi cui volebat igitur si donasset patri hoc cõmodũ non
fuisset in necessariã cõsequẽtiã ꝛ ideo actus valuisset: ꝛ ꝑdicta
cõcordia multũ placet: vnde dñs iudicãs vel dz sequi in dubio
gl. vł in cõflictu opi. seq illas opiniones ꝑ quas doctores ad cõ
cordiã reducunꝛ. arg. l. j. C. de inoffi. dona. ꝛ c. cum tu. cũ mate-
ria. de testi. ꝛ est tex. aureus in canone piculose de peni. disti. i. ꝛ
hec de scdã difficultate. ¶ Succedit nũc tertia difficultas nũ-
qd ex quo dictũ legatũ nõ põt deberi vt ex testamẽto neqz vt ex
codicillis debeaꝛ saltẽ i vim donatiõis cã mortis accedẽte tali
testamẽto seu legato ꝯsensu patris ꝛ in hac difficultate ẽt ma-
5 iores nostri laborarũt. vñ ꝑ discussionẽ ꝯsidero. ¶ † Qd aliqñ
dicta clausula si nõ valet iure testamẽti ꝛc. est apposita in testõ
absente eo i quo verba legati dirigunꝛ ꝛ nemine recipiẽte neqz
interueniẽte nũcio vel epistola. Et tũc indubitãter non valet in
vim donationis cã mortis qualitercũqz verba ꝓferuntur qñ ad
donationẽ cã mortis inducẽdam reqriꝛ stipulatio aut pactuz
vt no. gl. in. l. ij. C. de iure dotis. ꝛ in. l. cũ pater. §. meuio. ff. de le.
ij. Sz nemine ꝑ absente recipiẽte nõ induciꝛ pactũ. l. j. ff. de pac.
igiꝛ ꝛc. Ad hoc gl. no. in. l. illud. C. de sa. san. ec. ꝛ in hoc videnꝛ
oẽs cõcordare ꝛ exprimũt Ang. ꝛ alij. ꝛ in. d. l. tã is. ꝛ Ang. in
d. l. seniũ. vñ si in casu nostro nõ ꝓbareꝛ ꝑsentia patris res esset
clara. ¶ Aliqñ ꝛ scdõ ille in quẽ ꝟba diriguntur est ꝑsens ꝛ filiusf
familias testator dixit hoc mõ. si nõ valet iure testamenti valet
iure codicillorũ donationis cã mortis vel cuiuscũqz alteri⁹ vo-
lũtatis ꝛc. ꝛ tũc valeret in viz donatiõis cã mortis nã illo existẽ
te ꝑsente ꝛ intelligẽte talis ꝑsentia cũ taciturnitate induciꝛ con
sensum donatarij. l. q patiꝛ. ff. mãd. ꝛ qd notaꝛ ꝑ Bar. in. l. q do
tia. ff. so. ma. ꝛ do. Abbas notabiliter in. c. ꝑ tuas. extra de arbi
tris. in repe. ꝛ tz Gui. quẽ refert Bal. in. l. seniũ. C. qui testa. fa-
cere pos. ꝛ in hoc videnꝛ etiã cõcordare doc. ꝛ hic non est casus
noster qꝛ nõ fuit expssuz qd valeret i vim donatiõis cã mortis.
¶ Aliqñ ꝛ tertio fili⁹ dixit si nõ valet iure testamẽti valeat iu-
re cuiuscũqz alterius vltime volũtatis ꝛc. ꝛ tunc etiã magis cõi
ter doc. videnꝛ cõcordare qd nõ valeat i vim donatiõis cã mor
tis. qꝛ illa verba generalia cuiuscũqz alterius vltime volũtatis
ꝛc. ex quo possunt referri ad codicillos debẽt itelligi de vltima
volũtate simili ipso testamẽto ar. gl. in. l. si fugitiui. C. de ser. fu-
gi. ꝛ. l. si. §. cui dulcia. ff. de vino triti. ꝛ oleo leg. ꝛ ei⁹ qd notaꝛ in
6 c. sedes. extra de rescrip. Ergo † referaꝛ ad codicillos qui maio
rẽ habẽt similitudinẽ cũ testõ quã habeat donatio cã mortis.
que in sui ordinationẽ accedit ꝯctul iuxta no. per glo. in. l. ij. ff.
de dote prele. ꝛ in. l. ij. ꝑ doc. ff. de leg. j. ꝛ qꝛ tũc cõsensus ꝑstitus
ꝑ patrẽ diceret nimis generaliter ꝑstit⁹. ꝛ hãc opinionẽ tz Dy.
ꝛ Cy. in. d. l. seniũ. ꝛ Ang. in. d. l. tam is. ꝛ sequiꝛ ibi Ludo. ro. ꝛ
Jmo. in. l. qui in ptãte. ff. de testa. ꝛ Rapha. ꝛ in. l. eã quã. C. de
fideicõ. ꝛ in. l. si qs imperatorẽ. C. de testa. ꝛ alij doc. quos statiz
referã in fortioribus terminis in sequenti casu. lz Fede. de senis
etiã in hoc ꝯtrariũ senserit in suo cõsi. cxcviij. incipien. vt supra ꝛ
Jmo. in. d. l. tam is. ꝛ Bal. in. d. l. eã quã in. vj. col. ꝛ hic etiã non
est casus noster in quo fuit etiã specialiter expssum si nõ valeret
iure codicillorũ in qua expssione fit magna vis ꝑ multos doct.
¶ Aliqñ ꝛ quarto filiusfamilias dixit si nõ valet iure testamen
ti valeat iure codicillorũ vel cuiuscũqz alterius vltime volunta
tis: ꝛ tunc est maior difficultas qꝛ ex quo est facta enumeratio
specierũ vltime voluntatis talia verba gñalia videnꝛ operari
ac si esset expressa mẽtio donatiõis cã mortis. ꝑ no. in. l. ij. §. ꝛ si
qs, quesitũ. ff. si qs cauti. ꝛ in. c. qui ad agendũ. de ꝓcura. lib. vj.
eo maxime qꝛ nõ vꝛ qd possit fieri relatio ad aliã speciẽ vltime
voluntatis nisi ad donationẽ cã mortis. vñ vꝛ ꝑinde etiã ac si
spãliter mentio facta esset ꝑ tex. ꝛ ibi notaꝛ in. l. j. ꝛ. ij. ff. de lib. ꝛ
posthu. ꝛ in. l. fundus q locatus. ff. de reb⁹ dub. in quã sniam vi-
denꝛ inclinare Ang. Jmo. ꝛ Rapha. cu. in. d. l. tam is. ꝛ Ang.
Pau. de ca. in. d. l. qui in potestate. ꝛ Ang. in. d. l. seniũ. Fulg. d.
l. si qs imperatorẽ. ꝛ in. d. l. eã quã. ꝛ Ang. cõsi. clxxviij. incipiẽ.
Uerba habẽs ꝛc. ¶ Sz cõtrariã opi. in isto casu tz expsse Spe.
in tit. de instru. edi. §. cõpendiose. ver. qd si filius. qꝛ reqriꝛ expsse
sus cõsensus ad donationẽ cã mortis nec sufficiꝛ generalis. l. si
unissa. §. pari rõne. Et hãc opi. sequiꝛ ibi Jo. an. in addi. dicens
quod ista fuit opin. Alberti goliati. in titu. de testamen. in. fi. ꝛ
qd ita tenẽt Dy. ꝛ Cy. i. d. l. seniũ. ꝛ ibi etiã Bal. multũ late seq
tur istã opi. ĩpugnãdo Guil. de cu. q ꝯtrariũ dixerit allegaꝛ ẽt bal.
idẽ tenere i. l. labeo. ff. de pac. ꝛ vltra etiã vidẽdus est Bal. in re
pe. l. j. in. x. col. ver. v. quero. C. de sac. san. ec. ꝛ insti. de test. in ꝑn.
ꝛ hanc partẽ sequiꝛ Ang. in. l. fi. §. filijs aũt. C. de bo. q libe. ꝛ di-
7 cit qd ita fuit decisuz perusij ꝑ gl. ibi dũ dicit qd † pr̃ dz expsse
cõsentire ꝑut ẽt voluit gl. in. d. l. q in ptãte. ꝛ hãc opi. ẽt tz apte
Bal. in addi. Spe. ad dictũ ver. qd si fili⁹. vbi approbat opin.
Spe. ꝛ adducit aliã rõnẽ qꝛ noĩe vltime volũtatis nõ cõtinetur
donatio cã mortis que maxime accedit ꝯtractui ꝙ vltime volũ
tati. qꝛ formaliter est pactũ. vt no. in. l. ij. ff. de do. prelег. Et hãc
opinionem quã tenẽt supreme autoritatis viri in iudicãdo se-
querer in casu nostro attentis multis circunstantijs per que sa
tis constat dictam viduã fuisse deceptã. satis eñ põt circumue-
niri qd ille qui scit per viã testamenti vel codicillorũ de facili in
duciꝛ ad testandũ q nõ ita de facili inducitꝛ ad donãduz ẽt cã
mortis quã forte sciret valet. ꝛ ꝑ hoc bene facit in simili in. c. se-
des, de rescrip. vbi papa vult qd qñ in rescripto sunt ꝑsone spe-
cialiter enumerate cũ clausula ꝛ qdẽ alij si rescriptũ nõ põt ope
rari in ꝑsonis expressis videnꝛ in fraudẽ expresse ad hoc vt sub
illa gñali clausula includanꝛ ꝑsone similes ꝛ nõ nihil operaꝛ. ꝛ
maxie qꝛ iste clausule codicillares apponũꝛ vt plurimũ ex capi
te tabellionũ vt ꝑ Bar. in. l. j. ff. de iure codici. ꝛ lz iste sit casus
noster ꝙtum ad ꝟba dicte clausule. tñ hic casus multũ differt
a casu nr̃o in alio qꝛ doctores oẽs ꝑsuponũt qd pr̃ expresse con
senserit filiofami. ita testanti sed in casu nr̃o non apparet qd pr̃
aliquo mõ cõsenserit lz forte ꝓbetur ꝑsentia cuz taciturnitate.
¶ Aliqñ ꝛ sexto filius ꝓfert clausulã vt in ꝑcedẽti casu in ꝑsen
tia pr̃is intelligẽtis ꝛ tacẽtis ꝛ hic est casus noster in quo indu
bitãter reputo qd nõ valeat in viz donatiõis cã mortis. ꝛ p̃mo
ad hoc habeo oẽs autoritates in ꝑcedẽti casu eoꝝ qui volunt
qd qñ expsse cõsensisset nõ valeret vt donatio cã mortis. Ergo
forti⁹ hoc casu auꝛ. multo magis. C. de sac. san. eccle. cum simi.
¶ Scdõ habeo oẽs autoritates oĩm qui tenent contrariã opi.
in ꝑcedenti casu. qꝛ ideo volũt quod valeat vt donatio qꝛ talis
cõsensus vꝛ expresse ꝛ spãliter ꝑstitus ꝑ rõnes ibi adductas. er-
go manifeste volunt qd cõsensus expimaꝛ ꝛ expresse prestetur
aliis nõ valeat donatio. sed qd plura de hoc est cas⁹ in. d. l. filiusf-
fami. ꝛ tz gl. in. d. l. q in ptãte. ꝛ in. d. §. filius aũt. ꝛ in terminis
hoc decidit Bar. ꝛ sequiꝛ Lu. ro. in. d. l. tam is. ꝛ in hoc nullus
cõtradicit qd reqriꝛ expressus cõsensus sz stat difficultas nun-
qd ꝑsentia cũ taciturnitate sufficiat vt ex quo ꝑsumiꝛ cõsentire
in sui cõmodũ sit satisfactum legi reqrenti expssum ꝯsensum. et
certe dicẽdum est qd nõ. Nã hmõi legi reperio satisfieri altero
8 de tribus modis. ¶ † Primũ qñ ꝟbis exprimiꝛ qꝛ tũc illud dz
expressũ vt patet ex his que elegãter ponit Bar. in. l. j. in prin. ff.
de vulg. ꝛ pupil. ꝛ An. in auꝛ. ꝟ here. ꝛ falci. §. si vero expressum
per illum tex. ꝛ Ang. per illũ tex. in auꝛ. de nup. ꝛ hoc mõ reqe-
riꝛ interpositio autoritatis, vt est casus cum gl. in. l. iij. ff. de au-
to. tuto. ꝛ no. ꝑ Ang. ꝛ alios in. l. j. si qs mihi bona. §. iussum. ff.
de acq. here. facit qd no. in. l. 4. §. inter filium. ff. de falsis. ꝛ in. l.
heredes palã. in prin. ff. de testa. ꝛ hoc mõ nõ est satisfactum in
casu nr̃o. ¶ Aliqñ ꝛ scdõ reperio qd dz satisfactũ qñ cõsensus
lz nõ verbis demõstratur tñ demõstraꝛ ꝑ signa aliqua exterio-
ra ꝑut voluit gl. no. in. l. ite qꝛ. ff. de pac. ꝛ est tex. ꝛ ibi Guil.
ꝛ Bal. in. l. si pater. ff. de adop. ꝛ hoc est qd voluit bal. in. l. fi. §.
necessitatẽ. C. de bo. q lib. ver. quero an sufficiat ꝑsentia. vbi di-
cit qd sola ꝑsentia nõ sufficit sed est necesse qd appareãt indicia
cõsensus puta qꝛ pater filio agẽti in iudicio ducit aduocatũ. ꝛ
instruit eũ licet dicat esse in autoritate tutoris in qua reqriꝛ
verba vt ibi per eũ ꝛ etiã hoc mõ nõ fuit satisfactũ in casu nr̃o.
¶ Aliqñ ꝛ tertio reperio satisfactũ esse qñ ꝓpter gñalitatẽ ver
borum comprehenditur ex mẽte tacite loquẽtis. ꝛ hic est tex. cũ
gl. ꝛ ibi no. Bar. in. l. pretor. in prin. ff. de no. ope. nũ. vnde dicit
ibi Ang. esse vtile qd si appellãs ab interlocutoria exprimit nõ
verbis specificis vnã cũm grauaminis sed ex mẽte cõprehensa
in verbis dz illam sigillatim expssisse. ꝛ sic satisfecisse dispositiõi

cle.appellāti.de appel.ꝛ hoc mō etiā nō fuit satisfactū in termi nis nostris qꝺ aūt diceret satisfactū legi requirēti expͤssuꝫ ꝯsen sum sola pͤsentia cū pͤsumpto cōsensu ħ nō inuenio. Immo Bal. in.d.§.necessitatē dicit oppositū.ꝛ Bar.post Dy.in.l.nō soluꝫ. ff.so.ma.ꝛ Pau.in.l.ij.§.voluntate eo.titu.ꝑ hoc in simili facit. nā nō dꝛ expͤssum in.l.qn̄.l.nō determinat casum expͤsse lꝫ argu mentatiue sic tex.in.c.inter corporalia. extra de transl.prela. Inn.in.c.cū spāli.de appel. Hoc etiā voluit Bal.in.d.l.ij.§.vo lūtate.vbi vult qꝺ qn̄ lex requirit volūtatē nō sufficit pͤsentia si ne cōtradictione.ꝛ cū eo trāseunt Moder.ꝛ hoc etiam in ter minis in pte tenēt Ioā.an.ꝛ Do.de sancto Gemi.in.c.fi.de iu di.li.vj.vbi volūt qꝺ ex quo tex.reqrit cōsensum nō sufficit sola scia per regulā is qui tacet de re.iur.in.vj.faciunt no.ꝑ Io.an. in regula is qui tacet.in.l.iij.de re.iur.in mercu.ꝛ eo maxime in casu nostro qꝛ requirit cōsensus ad solēnizādū actū ꝓut volūt Cy.ꝛ magis cōiter doc.in.d.l.seniū.ꝛ Bar.ꝛ alij in.d.l.taꝫ is.ꝛ Bar.in.d.l.j.de auc.tu.qua opi.cōi stāte veriꝰ forte esset dicere quod requireret qꝺ verbis expͤssis prestet cōsensus ꝑ tex.in.d. l.iij.de auto.tu.ꝛ no.per Ange.ꝛ Imo.in.d.§.iussum.ꝛ notat do.Ant.in.c.cū cōsuetu.dinis.de cōsue.ꝛ Guil.in.l.si pater.ff. de adop.ꝛ notāt doc.in terminis etiā decidit Bal.i.l.si sine.C. ad velleya.vbi in.j.qōne determinat qꝺ ꝓpter vtilitatē tacitur nitas habet ꝑ ꝯsensu ꝛ in scꝺa dicit qꝺ quātū ad solēnitatē nō habet:ꝛ iō infert qꝺ in tutore reqrunt verba qꝺ autoritas pa tris est interponēda virtus vel signis ꝑ no.in.d.l.si pr̄ ꝺ adop. ꝛ sic decidit casuꝫ nr̄m.ex qbꝰ sit satisfactū tertie difficultati ꝛc.

¶ Quarta difficultas est q̄ examinat respectu dispositiōis sta tutorū:ꝛ certe dato qꝺ de iure cōi oia cessaret indubitanter ex forma statutorū nō valeret in viꝫ donatiōis cā mortis:qm̄ sta tutū vult qꝺ mulier nō possit se obligare sine cōsensu mūdualdi vel viri resistit ergo obligationi ꝛ ꝯsequēter inducit hoc ꝑ solē nitate qua nō seruata actus est nullꝰ vt decidit Bal.i.l.j.in fi. C.q admit.tradit in.l.j.ꝛ.ij.ff.de lib.ꝛ post.ꝛ in.l.cū hi.§.si pre tor.ff.de trāsac.Qꝺ aūt nō habeat locū in donatiōe cā mortis bene facit qꝺ cōsuluit Pe.de anc.ꝛ refert Lu.ro.in.l.ij.in prin. ff.de ver.ob.ꝓut referūt primi cōsulētes.sꝫ in casu nostro res est clara qꝛ statutū dicit qꝺ nō possit se obligare.nō aūt dꝛ contra here.clarū aūt est qꝺ donator cā mortis dꝛ obligari.l.j.ff.de do na.ergo verificant verba statuti ꝛ ad ħ i simili adduco qꝺ no tant Bal.Ang.Imo.ꝛ Lud.ro.in.l.mutū.§.j.ff.de acqr.here.

9 vbi faciūt dr̄iam † an statutū ꝓhibeat cōtractū mulieris:ꝛ tūc est dubiū an cōprehendat aditio hereditatis.an ꝓhibeat obli gationē ꝛ tūc cōcordat qꝺ cū pro aditiōe obliget qꝺ cōprehen dit etiā aditio hereditatis,ꝛ idem tenet Rapha.cu.in.l.more. eo.ti.Et maxime qꝛ in nr̄o statuto dicitur modo aliquo ꝑ que verba excluditur ois modꝰ obligādi ꝓut no.Io.an.in.c.indē nitatibus post Arch.§.si qua vero.de ele.in.vj.Et in simili ad duco.gl.no.in cle.vna in verbo partiū.de fo.cōpe.Nā lꝫ appel latione partis veniat dimidia.l.nomen filiorū.§.portiōis.ff.de verb.sig.Tn̄ si dꝛ aliqua pars verificat etiā minima.ꝛ qꝺ dixit Imol.in.c.fi.de do.ad intellectū.l.si vnq̄.C.de reuo.do.Ergo cū in casu nr̄o dicat qꝺ aliquo mō nō possit se obligare includit quolibet minimū modū obligādi. ¶ Cōcludit etiā dicta nul litas ex forma alterius statuti ꝓhibētis obligationē filijfami. sine cōsensu patris ꝓut cōcludunt primi ꝛ scꝺs cōsulēs quorū cōclusionibꝰ adhereo ꝛ sic ex oibus superioribꝰ cōcludo qꝺ he redes dicte testatricis nullo modo exigi possunt vigore dicti le gati ꝑ iura ꝛ rōnes fundamenta.ꝟ.ꝑ ipsos ꝛ per me adducta.

¶ Succedit nunc alia difficultas nunqd possint dicti heredes molestari in effectu vigore donatiōis facte a ꝓcuratore dicte vidue ꝛ ꝯcludēdū arbitror qꝺ nō.ꝛ in pͥmis vltra adducta ꝑ

10 suprascriptos cōsulētes adduco † qꝺ lꝫ talis cōcessio facultatis donādi non addicēdo cui valeat:vt est casus no.in.l.filiusfam. ff.ꝺ do.tn̄ talis facultas restringit ad modicū.ita singulariter dicit dn̄s Pau.de ca.in.d.l.filij.allegat no.ꝑ Bar.in.l.si qs cū aliter.ff.de ver.ob.ꝛ in hoc nullū reperio cōtradictorem.ꝛ pro certo est multū rōnabile qꝛ nō vr̄ quoquo modo de mēte dātis mandatū qꝺ voluerit qꝺ posset cuicūq; donare oia bona sua ꝛ stāte opinione ista talis donatio tanq̄ fraudulēter facta redde ret in totū inutilis ꝑ tex.no.in.l.si libertus minorē.ff.q in frau. pa.ꝛ qꝺ ꝑ illū tex.dicūt Imo.ꝛ Moder.in.l.stipulatio hoc mō concepta.ff.de verb.obl.ꝛ Moderni in.l.fi.C.de pac. ¶ Scꝺo principaliter vltra adducta memor qꝛ dici pōt tale mādatum non durasse post mortē in casu nr̄o hoc fundamētum ꝓbatur ꝑ tex.in.l.fi.ff.de solu.vbi est casus in terminis lꝫ doc.cōiter co nentur destruere illū tex.violando ꝛ dilacerādo lr̄am.ꝛ ideo in signis doc.d.Pau.de cast.in lectura,ꝛ latius ibi repetitione ꝓ

11 solutione dat talem regulā qꝺ † vbicunq; defunctus dat man datū sup re vel iure suo puta de vendēdo rē suam qꝺ ex sua dis positiōe expͤssa testāte vel tacita ab intestato trāsit ad heredes mādatū morte finitur lꝫ factū fuerit duraturū post mortē ꝓba tur in.d.l.fi.ꝛ huiꝰ dicti assignat triplicem rōnē. ¶ Pria rō est qꝛ cū post mortē plenū dn̄iuꝫ seu ius deueniat in heredē nō po test sine facto suo al's de ea re disponere.l.si ego.§.si res.ff.ꝺ iure dot.ꝛ in.l.id qꝺ nr̄m.ff.de re.iur.sed cū res transeat ad nouum dn̄m nō mādato opus est.l.autistiꝰ.§.j.ff.de acq.he.l.si dn̄ū.ff. de furtis. ¶ Scꝺa rō est.qꝛ instituēdo aliū in illa re:vel legādo alteri ius plenū trāsfert. Igit tollit ius nō ita plenū ꝑ mādatū in alterū collatū.ar.l.si te solū.ff.de here.insti.ꝛ .l.qui vsufruct. ff.de ver.ob. ¶ Tertia rō est qꝛ vr̄ dn̄s dare illud mandatū cō tēplatiōe iuris vel dn̄ij qꝺ hꝫ in re:vn̄ cū morte ista expirēt ex pirat mādatū ar.l.fi.ff.de pe.Si vero mādatū nō sit factū super re mādantis puta qꝺ fiat monumētū vel qꝺ res alterius emat ꝛ tūc durat si fiat post mortē.ꝛ ita ꝓcedit tex.in.l.si ꝟo nō remu nerādi.§.fi.ff.mādati.nec ob.l.mortis cā.§.titia.ff.de dona.cā mortis.nā ad illum tex.rn̄det vltra doctores qꝺ ibi fuit māda tū sup re mādantis tradēda certe ꝑsone cui mādās donare vo lebat nec postea fuit alteri spāliter relicta:vn̄ vr̄ ab institutiōe hr̄dis excepta,arg.l.vxorē.§.felicissimo.ff.de le.iij.qꝛ mandans in ea plus vr̄ dilexisse donatariū q̄ heredē.l.j.ff.de don.cā mor. ꝛ tenēdo hāc viā nō violat litera l.d.l.fi.Que via lꝫ nō sit tuta, qꝛ cōis opi.vr̄ in cōtrariū.tn̄ ostēdit difficultatē esse qꝺ māda tū trāseat ad hr̄des post mortē lꝫ fiat duraturū post mortē sup ra cuius dn̄ium transit ad heredes ꝛ tenēdo hāc viā res eēt cla re in casu nostro. ¶ Sed alio medio mihi vr̄ qꝺ in casu nostro dictū mandatū nō duret post mortē ꝛ ꝓ euidentia pͤsuppono tria satis clara. ¶ Primum est qꝺ heres adeūdo hereditatē cē set fuisse heres a die adite hereditatis.l.heres quandoq;.ff.de acq.here. ¶ Scꝺm est qꝺ ita demū durat mandatū duraturū post mortem aliquo existēte herede qꝛ nullo existēte herede non hꝫ dn̄m quē representet.vt est casus in.l.j.C.de ac.ob.ꝛ ita in hmōi mādati,Ang.dicit se florētie obtinuisse i sua disputatiōe q̄ incipit astēsis miles.ꝛ tꝫ Bar.in.l.j.§.sꝫ ꝛ si qs.ff.de dona.Ex

12 qbus infero † qꝺ ꝓcurator post mortē dꝛ ꝓcurator heredis ꝛ nō defuncti ꝛ fictiōe iuris ipsius defuncti cuius ꝑsona ꝑ hr̄dē re presentat in auc.de iureiu.amo.pͤsti.post prin. ¶ Tertiū est qn̄ cōtingit mutatio status ipsius ꝑsone mādantis mādatū cēset reuocatū vn̄ si dn̄s efficiat furiosus mandatū cēsetur reuocatū. est casus in.l.si alicui.ff.de acq.he.Nec est opus intimatione re uocationis sicut in expressa reuocatione nō pōt dn̄o imputari quare nō intimauit ad hoc qꝺ no. Bar.in.l.j.C.de satisdando. ꝛ in.l.si ꝓcuratorē absentē.ff.de ꝓcura.vn̄ ex pͥmissis inferno qꝺ si natura lꝫ possibile esset qꝺ dn̄s qui ꝯstituit ꝓcuratorē efficere tur pupillus mutatiōe status reuocaret mandatum qꝛ debent pupilli per tutores regi sicut furiosi ꝑ curatores ꝛ cum autori tate ipsorū ꝓcuratores cōstituere.l.neq; tutores cū ibi no.C.de ꝓcu.Quibus pͥmissis ostendo rōne euidēti qꝺ mādatū de quo casu nr̄o nō durat post mortē qꝛ hic cōtigit duplex mutatio sta tus. ¶ Prima est ꝓpter mortē ꝑ quam reuocat mandatum.l. mandatū.C.mādati.ꝛ aduersus hāc premisum est ꝑ mandatū duratuꝫ post mortē. ¶ Scꝺa mutatio status est qꝛ cū hr̄s fin gatur ꝑsona defuncti iuris interpͤtatione mādās q erat maior effectus est pupillus ꝛ aduersus hanc mutationē nihil est ꝓui

13 sum † quare nō reuocat mādatū ꝛ eodē mō dicēdū esset relicto herede furioso ꝛ est singularis ꝛ noua limitatio ad omnia iura que dicūt qꝺ mādatū duraturū post mortē morte mādātis non reuocat qꝛ illa ꝓcedūt dūmodo de ꝑsona mādantis ad here dem nō cōtingat mutatio status. ¶ Sed dices tu hoc est con tra casuꝫ in.l.si quis mācipiꝭ.§.si impubes.ff.de institoria.ꝛ in l.sed ꝛ si pupillꝰ in prin.eo.ti.vbi durat mādatū institoris etiaꝫ pupillo vel furioso existente herede. ¶ Sed ad hoc rn̄deo tenē do cōem intellectum Pe. Bal.ꝛ Salyc.in.l.mandatū.C.man da.ꝛ Bar.in.l.j.§.sed ꝛ si qs.ff.de dona.ille tex.ꝓcedit speciali ter in mandato actus vniuersalis qꝛ eoipso qꝺ illud vniuersale est ceptū etiā quo ad gerēda dꝛ res esse integra:ꝛ iō morte non finitur mandatū. ¶ Quinimo fortius dico qꝺ ibi est casus ꝓ opinione mea si subtiliter cōsideretur nā cum mādatū morte fi niat.d.l.mādatū in.d.§.si impubes etiā poterat satis ꝓbabilr̄ dubitari nūquid mādatū institoris duraret post mortē ꝛ tn̄ iu riscōsultus vlterius etiā ponit dubitationē qꝛ heres erat impu bes vel furiosus ꝛ determinat qꝺ ꝓpter vtilitatē ꝓmiscui vsus durat.Vnde nō est dicēdū qꝺ sine ministerio iuriscōsultus pon derauerit ꝑsonā heredis,ꝛ ad hoc adduco qꝺ ibi dicit Pau.de ca.q pōderat tex.i verbo ꝓpter vtilitatē ex quo infert arguen do a spāli qꝺ nō esset idē in alio ꝓcuratore etiā generali nō ꝯsti tuto ad negociandū ꝛ hoc ibi statuit ne ꝯhentes decipiantur l.sed si pupillus.§.sed si al's.ꝛ infert pupillum obligari sine tu tore ex actu defuncti lꝫ obligatio sumat initiū in ꝑsona pupil la.ꝛ sic ex dictis Pauli sumit qꝺ spāle est i illo casu ꝛ qꝺ māda tuꝫ duret post mortē ꝛ qꝺ pupillus de nouo obliget a ꝓcura tore defuncti.

tore defuncti. Ergo in cõtrariũ est ius cõe. l. ius singulare. ff. de legi. ⁊ p certo nisi fallor ista mihi videt veriſſima nec inuenio cõ tradictores. ¶ Tertio pncipaliter moueor q̃ mãdatũ fit reuocatũ: q̃ fundamentũ deducit isignis doctor. d. Bal. s. q̃ diſponẽdo de re seu illã legãdo sup qua dedit mãdatũ vt declarat Lu. ro. in. l. mortis cã. §. titia. ff. de do. cã. mor. vñ cũ postea legauerit dictas duas tertias ptes dotiũ suaꝝ cẽset mãdatũ reuocatũ. Sꝫ h̃ orit duplex difficultas. pma est q̃ illud vr̃ pcedere qñ legatũ fuiſſet validũ p regulã nõ pstet ipedimẽtũ. de re. iu. li. vi. Nã p reuocationẽ mãdati nullũ mãdatũ nõ cẽset reuocatuꝫ vt cõcludit Bal. in. l. j. C. d satisdãdo ad hoc. l. in fi. ff. de noua. ⁊. l. id q̃. ff. de ꝯhẽ. emp. Sed ad hoc rñdet q̃ p talẽ diſpositionẽ in actũ q depẽdet a mera volũtate diſponẽtis resultat duplex effect⁹ vsus ex ostẽs. s. diſposit⁹: alter tacit⁹. s. reuocatio p̃mi actus: lꝫ ergo q̃ ad pmũ effectũ diſpositio fit inutilis non est

14 inutilis. quo ad scd̃ꝫ. Casus est. † ⁊ ibi no. declarat Bart. in. l. a ⁊ si trãſferã. ff. de adi. leg.ᵃ ⁊ lꝫ illa lex loquat in legatis tñ illaꝫ legẽ extẽdũt ad mãdatũ pcuratoris. Arch. in. c. lꝫ de pcu. li. vi. ⁊ Jo. an. in. c. si duo de pcu. eo. li. ⁊ rota in decisione. cclxxiii. q̃ incipit Jtẽ si cõtra pcuratorẽ. Et cõfirmat hoc ex q̃ põit Bar. in. l. ii cũ dotẽ ad intellectũ illius legis. ff. sol. ma. ⁊ si dicat vitiato expſſo vitiat tacitũ. l. q hꝫ. ff. de serui. rusti. pdi. ⁊ no. in aut. in gressi. C. de sac. san. ec. rñdet q̃ qñ tacitum poterat tacite eque pncipaliter induci sine actu expſſo tũc vitiato tacito nõ vitiat expreſſum tex. ⁊ ibi Bar. ⁊ oẽs in. l. si fidiuſſor in prin. ff. de leg.

15 j. put etiã in casu nr̃o † q̃ꝛ tacite multis modis reuocari põt eq̃ pncipaliter mãdatũ puta mutatiõe status mandatis. Jn mãdatarĳ. l. eius q in puinciã. ff. si cer. pe. Jtẽ solo nutu. iuxta not. in. l. vbi nõ notẽ. ff. de re. iur. q̃ põderat Bar. in legatis in. d. l. si fideiuſſor p. l. nutu. ff. de leg. iii. ¶ Scd̃a difficultas est q̃ꝛ si pcedit argumẽtũ de legato ad mãdatũ. vt. s. est dictũ ego habeo q̃ tñc p scd̃m legatũ inutile censet ademptũ a pmo per. d. l. ⁊ si trãſferã. qñ primũ erat in specie ⁊ secundũ in eadẽ specie sꝫ si primũ eſſet gñale ⁊ secundũ in aliqua spẽ illius gñis. tũc nõ censet reuocatũ. casus est no. in. l. si. ⁊ ibi Bar. ff. de au. ⁊ arg. leg. ergo idem dicamus in casu nr̃o q̃ cũ primũ mãdatũ fuerit gñale ⁊ secundũ in certa specie q̃ p secũdũ inutile pmũ mãdatũ nõ cẽseatur reuocatũ. ¶ Sed ad hãc rõnẽ rñdeo psupponendo q̃ ista vidua nõ habebat nisi dotẽ ⁊ sic tantũ poterat diſponere donãdo de duab⁹ tertĳs ptib⁹ iuxta not. in. l. j. C. de inoffi. dona. Jꝫ ẽ quot sunt res sup q̃bus dat mãdatũ tot dicunt mãdata. l. scire debemus. ff. de v. ob. Cũ ergo dederit mandatũ ad donãdum de bonis iurib⁹ suis intelligit de dictis duab⁹ tertĳs nisi restringat vt. s. ergo habetur ac si spãliter super illis eſſet datũ l. j. ⁊. ii. ff. de li. ⁊ posth. Cũ ergo sup illis post diſpoſuerit cẽsetur mãdatũ reuocatum. ¶ Postremo moueor q̃ effectualiter ista heres pupilla exigi nõ põt q̃ꝛ põt se tueri bñficio restitutiõis in integrũ ⁊ p fundamento ego pmitto q̃ donatio facta a pcuratorẽ cẽset facta ab ipso pupillo cui⁹ p sonã rep̃sentabat q̃ꝛ cũ pupill⁹ adita h̃ditate fingat dñs a die mortis. d. l. heres. q̃nq̃ꝫ fingit q̃ actus fuerit ab eo gestus mediãte suo pcuratore. Nec est absurdũ plures fictiones concurrere qñ vna venit in consequẽtia alterius. l. singularia. ff. si cer. pe. ⁊ no. Bar. in. l. si is qui p emptore. in pe. col. ff. de vsuca. ⁊ Sal. in rub. ⁊. l. j. C. de dotis pmiſ. ⁊ q̃ dicat fieri a pupillo patet p ea q̃ dicit Bal. ⁊ Saly. ⁊ doc. in. d. l. mãdatũ. vbi ad intellectũ. d. §. si ipubes dicit specialiter in illo casu ex cõtractu institoris obligat pupillus: lꝫ intentũ obligatiõis sumat in p sona pupilli ⁊ q̃ dicat pcurator heredis ⁊ dicat gerere noie heredis tꝫ Ang. in dicta diſputatione aſtẽſis miles. vt. s. est dictũ ⁊ p tex. in. l. apud iulianũ. §. ꝯctuꝫ ex q̃b⁹ causis in poſ. eatur. p quẽ tex. Bar. in ea. l. in. §. fi. attentat

16 † q̃ si ex forma statuti in ꝯtu mulieris reqrit cõsensus consanguineorũ q̃ dicta solẽnitas reqrit etiã qñ ꝯhit p pcuratorẽ: lꝫ in ꝯriũ arguat q̃ꝛ nõ d̃r vere ꝯhere sꝫ ficte. Et ideo alias fuit cõsultũ p genitorẽ meũ ⁊ plures alios solẽnes viros in ciuitate senẽ. q̃ si minor facit pcuratorẽ cũ solẽnitate ꝯsanguineorũ reqsita a statuto eadẽ solẽnitas reqrit postea in ꝯtu celebrãdo p pcuratorẽ. si ergo pupill⁹ vr̃ donaſſe. ergo aduersus talẽ donationẽ immoderatã cõpetit restõ vt p̃ꝫ ex no. maxime per

17 Bal. in. l. j. C. si aduersus donationẽ. ¶ Nec ob. q̃ † nõ dicit pupillus vere donaſſe q̃ꝛ etiã aduersus fictũ ꝯtũ cõpetit restõ l. ꝗuis. §. fi. ff. ad velleyanũ. vbi casus ⁊. l. cũ q. ff. de minoribus. ¶ Minusq̃ꝫ obstat q̃ pceſſit ex facto defuncti p no. l. emilius. ff. de mino. ⁊ sic vr̃ q̃ nõ cõpetat restõ qñ illud pcedit qñ nihil est postea gestũ cũ h̃rde secus si aliqd est gestũ. vt in casu nr̃o. vt no. in. d. l. emilius ⁊ no. Bar. ⁊ doc. in. l. cũ filius. §. in hac. ff. de ver. ob. ¶ Confirmat hec opinio q̃ꝛ qñ aliqd mandat fieri vno tpe ⁊ fit alio tpe a pcuratore vel in alio loco cẽset factũ illo tpe ⁊ in loco in quo act⁹ explicat ⁊ nõ qñ mandat. glo. est no. in cle. j. vt lite pen. ergo talis donatio cẽset celebrata post mortẽ

tpe quo erat procurator populi. ⁊ sic fingitur facta noie pupilli. ¶ Cõfirmat hec cõclusio p tex. in. d. §. si ipubes. vbi dicit tex. q̃ pupillus obligat ac si institor fuiſſet ab eo tutore autore ppositus. ergo cẽset noie pupilli pſequi. ⁊ ita q̃ noie pupilli dicat pſequi declarãt Bal. ⁊ Sal. in. d. l. mãdatũ. C. mãdati. al's eñ qñ o pupillus obligaret ex tali gestiõe imediate nisi cũ eo negotiũ diceret geri. l. inter stipulãtẽ. in prin. ff. de v. ob. ¶ Scd̃o moueor q̃ iste pupillus debeat restitui aduersus omiſſam reuocationẽ pcuratoris q̃ facere poterat autore tutore. d. §. si impubes vbi casus. ⁊ si prius adijſſet ⁊ reuocaſſet nõ fuiſſet lesus

18 p dictã donationẽ sicut in simili videm⁹ q̃ † aduersus dilatoriam exceptionẽ omiſſaꝫ restituit. l. de die. §. minori. ff. qui satis. cog. Jtẽ fortius aduersus lucrũ omiſſum. l. nõ oĩ. j. ff. de mino. ⁊ ad hoc poſſent plura similia allegari. ⁊ si dicat lesio cõtingit ex facto defuncti ⁊ pꝑter nõ factũ pupilli heredis. ergo nõ cõpetit restitutio iuxta no. in. d. l. emili⁹. ¶ Ad hoc rñdeo q̃ qñ lesio causat pꝑter factũ d̃functi ⁊ simplr̃ ñ pꝑ factũ h̃rdis minoris tũc hꝫ locũ ꝯriũ. sed qñ causat lesio ex facto defuncti: ⁊ aliquid est gestũ cũ h̃rde tũc cõpetit restitutio. q̃ꝛ non simpliciter causat a nõ facto heredis. ⁊ iõ si ꝯhit mora ex facto defuncti ⁊ ex solo cursu tpis pꝑter nõ solutionẽ heredis non competit restitutio sec⁹ si ex interpellatione heredis q̃ꝛ aliqd gerit cũ h̃rde vt cõcludit Bar. ⁊ doc. in. d. §. in hac. ⁊ glo. in. l. si omilitãtib⁹. C. de test. milit. vñ si in terminis nr̃is ex nõ reuocatiõe causata fuiſſet lesio pcederet argumentũ. sꝫ causata fuit etiam ex nego cio gesto a pcuratore q̃ vr̃ gestũ cũ ipo pupillo. vt. s. declaratũ fuit ⁊ p h̃ bñfacit tex. in. l. etiã ei. ff. de mino. fm intellectũ Bar. vbi dicit q̃ satis ibi vr̃ gestũ cũ minore ex quo minor alienaſſe vr̃ q paſſus est ꝯ se p̃scribi. l. alienatiõis v̂bo. ff. de ver. sig. ⁊ iõ cõpetit restõ in integ. ¶ Postremo lꝫ nõ cõpetat restõ rõne minoris etatis cõpetit rõne iuste ignorãtie qua p̃t excusari p p̃us ignoratũ fuit dictũ mãdatũ put plurimũ iuxta. l. veri⁹. ff. de pb. ⁊. l. q in alterius. ff. de re. iu. ⁊ maxime in pupillo quo casu etiã pꝑter nõ gestũ cõpetit restõ ex clausula gñali si qua iusta cã ⁊c. vt cõcludit Bar. ⁊ doc. in. d. l. cũ fili⁹. ⁊ Bar. in. d. l. emili⁹. ⁊ in l. ad dic. ff. de ver. ob. ⁊ est cõis opi. nõ isisto circa alia dubia q̃ꝛ in eis nulla vertit dubitatio idcirco adhereo cõclusiõi pmorũ cõsulẽtiũ de subscriptione igit reqsitus ⁊c. Laus deo

¶ Disposit⁹ legis ⁊ si trãsferã. ff. de adimẽ. le. extẽdit etiã ad mãdatum procuratoris.

¶ Consilium. cxiiij.

1 ¶ Jnstitutio vel substitutio relata ad duas psonas diſpares in vtrunq̃ꝫ gradum ad vtrãq̃ꝫ eque principaliter refertur ⁊ nõ ordine succeſſiuo.

2 Liberos dictio est nomen collectiuũ. Jtẽ dictio filĳ. nu. 3.

4 Substitutio facta de patre ⁊ filĳs indefinite: an dicat facta ordine succeſſiuo.

5 Fideicõmiſſum expirat si ex substitutis adueniẽte casu fideicõmiſſi aliqui ipsorũ nõ reperiant in rerũ natura.

6 Substituti admittũt ordine succeſſiuo q̃uo hoc intelligatur.

7 Substitutio facta post mortẽ verificat etiam in fideicõmiſſaria adita hereditate.

8 Jnterpretatio in dubio in vltimis volũtatibus fit pro herede.

9 Fideicõmiſſum factũ post mortẽ pluriũ quando dicatur factũ ab vltimo moriente.

Dominus labia mea aperiat ⁊ spiritusſanctus illuminet intellectũ. Suprascripti in signis iuriscõsulti q̃ d̃bo pceptores mei fuerũt q̃bus plurimũ debeo prepositã sibi cõsultationẽ qua arbitror subtilẽ abunde ⁊ subtiliter absoluerũt. ego aũt post terga optimorũ meſſorũ spicas nõnullas colligã. Et in primis arbitror illã cõclusionẽ veriſſimã q̃ Hieronymus ⁊ filĳ ⁊ nepotes pariter ad substitutionẽ admittãtur put est cõis opi. l. l. gallus. §. q̃dã recte. ff. de lib. ⁊ posth. quã tenẽt doc. p cõsulẽtes allegati. Quibus adde q̃ eadẽ tenuerũt Ho. ⁊ do. Ant. in. c. Raynutius de

1 testa. q p illũ tex. vt q̃ † institutio seu substitutio relata ad duas personas diſpares in vtrũq̃ꝫ gradũ ad vtrãq̃ꝫ eque principaliter referẽt ⁊ nõ ordine succeſſiuo. Et idẽ tꝫ ibidẽ do. Abb. Moder. idẽ do. Card. q allegat tex. ⁊ gl. i. c. Raynald⁹. e. ti. idẽ Jo. de imo. idem Pe. anch. etiã in. xiii. q. in qua cõsiderat quod aliqñ testator vtit noie collectiuo ⁊ tũc seruat ordo. l. peto. §. fratrẽ. ff. de leg. ii. Aliqñ ⁊ scd̃o testator vtit diſiunctiua ⁊ tũc ideꝫ l. si cũ pater. §. pe. ff. eod. ti. Aliqñ testator vtit cõiunctiõe copulatiua puta fratrẽ ⁊ filios ⁊ tũc dicit q̃ solus ordo charitatis abstractus ab oĩ ordine debiti naturalis in legatis ⁊ fideicommiſſis nõ hꝫ locũ ordo succeſſionis sꝫ substituti equaliter succedunt. ⁊ ita dicit velle gl. in. d. l. gallus. §. q̃dẽ recte ⁊ intelligẽdũ eſſe tex. in. d. c. Raynuti⁹ ⁊ hãc dicit sibi videri veritatẽ: hãc eãdẽ opinionẽ tꝫ Car. in. c. Raynaldus. in quarta op. ⁊ in. c. reg̃ tisti. in. iiij. no. eo. ti. ¶ Sed q̃ꝛ data veritate huius cõis opinionis reddit multũ clara ꝯsultatio p̃dicta si ostẽdo q̃ vẽdicet sibi

locū in casu nr̄o idcirco aliqualiter circa d̄ fundamētū instabo
ꝛ in primis nō vr̄ dicta opi. adaptari ad casum nostrū. Nam in
casu doctoꝝ decidit qn̄ substituo puta fratrē ꝛ filios. I casu aūt
nr̄o substituit Hieronymū ꝛ filios ꝛ nepotes ꝛ sic vr̄ diuersus
casus cū disgrediatꝛ ad vlteriorē gradū vltra filios. ex diuersis
aūt nō fit illatio. l. fi. ff. de calūniatoribus. Sz nō bz obstare qđ
ostenditꝛ autoritate ꝛ rōne. autoritate. Nā hoc decidit Ang. in
suo. ɔsi. xxxvij. inci. In dei noīe cū instō fit de his dicit eñ Ang.
qđ si sint demōstrati tā primi ꝙ scđi vel vlteriores puta qꝛ est in
stitutus pater ꝛ filius ꝛ sic ponit exēplū de p̄mis ꝛ scđis ꝛ cū er
go Ang. dicit vel vlteriores manifeste apparet qđ idem voluit
Ang. si essent demōstrati vltra filios etiā nepotes ꝛ tn̄ decidit
qđ cēserentꝛ simul vocati p. l. si mulieri. ꝛ l. titio. ff. de vsufr. accre
scēdo. Ratione aūt ostēditꝛ qꝛ qua rōne demōstrato patre ꝛ fi
lus q̄ sunt in gradu dispari ꝛ dispariter ad successionē admitte
rentꝛ. vt in auꝫ. in successiōe. de legi. here. Pari rōne etiā idē di
cendū est si adiunganꝛ nepotes: qđ nō est dare rōnē differētie. l.
illud. ff. ad l. aq. ¶ Sed iterū fortius arguitꝛ. nā si substituo fra
trē ꝛ eius liberos intelligitꝛ facta substō ordine successiuo vt cō
cludit Ang. in cōsi. p̄allegato ꝛ clarius Raph. cu. in. d. §. quidā
2 recte. ꝛ adducitꝛ triplex rō. ¶ Pria. † qꝛ v̄bū liberos est collecti
uum sicut gens familia ꝛ cognatio: ergo sic qn̄ fit substō de co
gnatis vel de familia intelligitꝛ ordine successiuo. l. cū ita lega
tū. §. fi. ff. de leg. ij. ita qn̄ fit de liberis ꝛ ista fuit Ang. qui tn̄ nō
explicat an pater p̄feratꝛ liberis sed tm̄ qđ liberi censentꝛ inuita
ti ordine successiuo sz hoc explicat Cuman⁹ scđa rōne dicēs qđ
sicut liberi cēsentꝛ vocati ordine successiuo. ꝛ sic prior i gradu p̄
ferꝛ liberis vt equalis i oīb⁹ sit determinatio. l. iā hoc iure. ff. de
vul. ꝛ pup. ꝛ ꝑ hanc rōnē ita rn̄di āno p̄terito in ciuitate Ferra
rie vnde placuit reperisse Cumanū q̄ adducit tertiā rōnē. nam
si ita diceremꝰ seq̄retꝛ vnū absurdū ꝙ si frater hz filiū ꝛ nepotez
nepos equalr̄ eēt admittēdus cū auo ꝛ tn̄ nō admitteretꝛ simul
cū p̄re. vn̄ reducēdo ad casuz nr̄z idē dicēdū vr̄ qn̄ qs est substi
3 tutus ꝛ fili⁹ † qꝛ v̄bū filij est collectiuum sicut liberi vt cōcludit
Bar. in. l. re ɔiūcti. de leg. in. ver. ij. p̄ncipaliter q̄ro ꝛ ver. iiij. p̄n
cipalitꝛ q̄ro ergo eodē mō diceꝛ facta substō ordine successiuo.
¶ Sed ad hoc rn̄detꝛ ꝙ hoc est ɔtra casuz in. d. c. Raynuti⁹.
ꝛ in. d. c. Raynal. ꝛ ad arg. rn̄detꝛ qđ nomē liberi est collectiuuz
pluriū ꝑsonaꝝ existētiū in gradib⁹ disparib⁹ ꝛ tūc militāt rō
nes. s. adducte. sz nomē filij est collectiuū pluriū ꝑsonaꝝ existē
tiū in eodē gradu. ꝛ sic nō cadit illa cōsideratio qđ rōne dispa
ritatis grad⁹ inter ipsos cēseatꝛ facta ordine successiuo. ¶ Ex
qua ratione īfero vnā nouā cōclusionē ꝙ si in loco esset statutū
ꝙ masculi deberēt p̄ferri feminis ppꝛ ꝙ i tali fideicōmisso ma
sculi deberēt p̄ferri ꝑ ea q̄ no. Bar. in. l. vt iurisiurādi. §. si liberi.
ff. de ope. libe. ꝛ Bar. in. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ꝛ Pe.
de anc. in. l. tres fratres. ff. de pac. ꝙ ex quo inter filios esset ordo
in succedēdo ꝛ filij p̄ferrentꝛ filiab⁹ eadē rōne p̄ferretꝛ pater ipsis
filijs. Et ad p̄dicta etiā facit qđ dicit Pau. de cast. in. l. fin. C. de
verbo. sig. vbi dicit per illum tex. se cōsuluisse qđ si testator post
mortē filiorū mandauit fratribus restitui prius dz restitui con
iunctis ex vtroqꝫ latere qui preferūtur per p̄dicta ꝙ tamen nō
firmo qꝛ non est ad rem nostram. ¶ Unde ex predictis non pu
to ꝙ recte senserit scđs cōsulēs cū nō faciat differētiā inter no
men collectiuū. filios ꝛ liberos. ¶ Nec etiā arbitror qđ de iure
4 p̄cedat illud ꝙ in quarta sua cōclusione asserit. s. qđ † qn̄ fit sub
stitutio de patre ꝛ filijs indefinite non sentiendo de certis filijs
intelligatꝛ facta ordine successiuo argumento. l. lucius. ff. de he
re. insti. ꝛ l. titia seyo. §. seya. ff. de leg. ij. fm̄ ꝙ cōcludit Bald. in
suo cōsilio ꝙ icipit charissimi. Quā opinionē in casu nostro cō
probo per tex. quē subtiliter induco. in. d. l. cū ita. §. fi. ff. de lega.
j. vbi p̄batꝛ ꝙ qn̄ aliquis expresse nominatur ꝛ alij sub nomine
collectiuo qđ expresse noīatus p̄ferꝛ alijs noīatis sub nomine
collectiuo. ergo cū fuerit Hieronymus expresse noīatus ꝛ filij
ꝛ nepotes collectiue vr̄ ꝙ Hieronymus p̄us debuisset admitti
quā filij aut nepotes. ¶ Sed his nō obstātibus ɔtrium est verū
ꝛ cōtra Bal. ¶ Primo adduco casuz in terminis in. d. c. Ray
nutius. vbi substituta fuit alterocha ꝛ soboles quam gestabat
in vtero poterat autez habere plures ꝛ pauciores filios in vte
ro vt dicit Host. ad hoc. l. antiq. ff. si pars here. petatur. ꝛ l. si pa
ter. ff. de solu. ꝛ sic ptꝫ ꝙ nō cenſit de certis filijs sed incertis ꝛ
tamen admittuntꝛ simul cū matre ꝛ ꝑ illū tex. etiā cōfunditꝛ rō.
s. adducta ꝑ Bal. cū ibi fuerit expresse noīata alterocha. ꝛ so
boles collectiue. ¶ Scđo contra Bal. est casus in. d. c. Raynal
dus vbi fuit facta substitutio de patruis ꝛ eorum filijs ꝛ sic in
determinate nō sentiēdo de certis ꝛ tn̄ filij admittuntur simul
etiā cū patruis ꝛ hoc est ppter virtutem copule, ꝛ que posita
inter personas de ꝓprietate sermonis simul illas cōiungit no. l.
j. §. his ita. §. de cadu. tollē. ꝛ l. si titio. ff. de vsufru. accrescendo.
alꝫ enim potius videreꝛ qđ ordo charitatis debuisset attendi

inter expresse noīatos ꝛ certos qꝛ qn̄ fit expressa noīatio prius
nominati censeꝛ p̄dilecti. l. quoties. ff. de vsufru. Itē qꝛ circa in
certos nō cadit affectio per id qđ habeꝛ in. l. qui filiab⁹. ff. de le.
j. ꝛ in. l. si cognatis. ff. de reb⁹ dubijs. ergo nō pōt cadere ordo af
fectionis qꝛ nō entis non est dare ordinē ipsius. ¶ Et ad text.
quē supra ꝓ opinione Bal. induxi ꝛ rn̄deo qđ aliqn̄ aliqs substi
tutus exp̄sse ꝛ alij collectiue inter quos non cadit ordo successio
nis ꝛ tūc isti ppter copulā ꝛ simul admittunꝛ. ꝛ ita p̄cedat tex.
in. d. c. Raynutius. Aliqn̄ qs vocaꝛ exp̄sse ꝛ plures indeffinite
collectiue inter quos est disparitas gradus ꝛ cadit ordo natu
ralis affectiōis successionis: ꝛ tūc qꝛ inter eos succedunt ordine
successiuo ita primo noiatus q̄ est prior in ordine preferturꝛ illis
saltē ea affectiōe qꝛ primo est noiatus: ꝛ ita p̄cedit tex. in. d. l. cū
ita. §. fi. ff. de leg. j. ꝛ ꝓ certo ɔ̄ Bal. cōis mēs olim qui semꝑ lo
quunꝛ qn̄ quis substituit fratrē ꝛ filios indeterminate: vn̄ pro
pter dictū cōsiliū nō puto a dicta opinione recedēdū ex qb⁹ vi
deꝛ mihi qđ defensata sit cōis opinio etiā in casu nr̄o. ¶ Et si
dicaꝛ ꝓut dicit scđs ɔsultor cū Hieronymus esset tenere etatis
quo casu potuit testator verisimiliter cogitare qđ ipse ꝛ ei⁹ filij
ꝛ nepotes simul deberēt admitti. Rn̄deo mentē testatoris fuis
se qđ cū in euentū cōditiōis post mortē filioꝝ fuerit facta substi
tutio qđ Hieronymus ꝛ illi filij ꝛ nepotes vel ipsorum alteri q
tūc essent in rerū natura simul admitterentur ad dictū fideicō
missum. vn̄ nō tollit cōem opinionē dicta cōsideratio sed bn̄ vr̄
multū obstare illi cōsideratiōi qđ intelligatꝛ de filijs ꝛ nepotib⁹
natis saltē tp̄e mortis testatoris ꝑ ea q̄ habenꝛ in. l. si cognatis.
ff. de reb. du. ꝛ l. d. l. cū ita. §. fi. qꝛ nō vr̄ qđ testātor potuerit hoc ve
risimiliter sentire disgrediēdo ad tot gradus: vnde mēs testato
ris vr̄ esse in ɔtrariū ꝛ cōsequēter dubiū vr̄ fundamētū. d. l. si co
gnatis cū simi. per ea q̄ ibi ponit Bar. dn̄ allegat. l. q filiabus.
ff. de. leg. j. sz hoc qꝛ plene discussum ꝑ scđm cōsultorē nō prose
quor. ¶ Arbitror ergo fundamētū solidū esse qđ simul fuerint
substituti. ꝛ tūc bn̄ succedit elegās decisio Jo. an. in rubr. de te
5 sta. in addi. ad Spe. vbi vult qđ † ex quo tp̄e mortis filiorū quo
filij Hieronymi ꝛ nepotes erāt vocati ad fideicōmissuz nō essent
in rerū natura quo ad eos fideicōmissuz expirauit: ꝛ est v̄a de
cisio quā et pulchre cōprobat scđs ɔsultor. Illā etiā refert ꝛ seq
tur Lu. ro. in suo ɔsi. cccxxviij. incip. Omnipotētis dei. In ca
su cōsultatiōis p̄sentis in quarto dubio vbi plura ad ꝓpositum
dicit q̄ breuitatis cā nō refero. ꝛ hec iudicio meo intelligētibus
sufficerēt. ¶ Sz posito qđ iudici placeret alia opinio qđ substi
tutio cēseretur facta ordine successiuo adhuc dico qđ dicti filij
Hieronymi fuerūt a fideicōmisso exclusi ꝛ ꝑ declaratione ɔside
6 ro: nā prout dicit Pau. de ca. in. d. §. qdā recte qđ † ordine succes
siuo admittanꝛ pōt dupliciter intelligi. p̄mo qđ filio nō existēte
seu fratre vel repudiāte ei⁹ filij admittanꝛ sz filio seu fratre exi
stēte ꝛ acceptāte in totū expiret instō fcā de fratre ꝛ filijs: ꝛ ita
intellexit gl. ꝛ etiā Bar. fm̄ Pau. de ca. ꝛ hoc mō itelligēdo res
esset decisa qꝛ cū fideicōmissum fuerit a Hieronymo acceptatū
suꝑ existente quo ad filios ꝛ nepotes dꝫ expirasse. ¶ Scđo mō
pōt intelligi qđ fratre admisso si demū mortuo veniāt filij ꝛ sic
frater cēseaꝛ rogatus de restituēdo filijs suis ꝛ hūc modū intel
ligēdi seq̄tꝛ do. Pau. de ca. dicēs qđ sepe de facto contingit ꝛ
qđ doc. nō declarēt. ꝛ idē voluit Pau. de ca. in. d. l. gall⁹. §. etiā
si parēte eo. ti. ꝛ tenēdo hāc ꝑtē filij Hieronymi fouerūt iusticiā
ex quo tp̄e mortis Hieronymi quo erāt vocati essent in rerū na
tura ꝑ tex. ꝛ q̄ ibi habeꝛ in. l. cū p̄r. §. hereditatē. ff. de le. ij. ꝛ per
Jo. an. in p̄allegata addi. ꝛ Lu. ro. in p̄allegato ɔsi. cccxxviij.
sz scđs cōsulēs impugnare conaꝛ Pau. de ca. cui⁹ rōnes p̄ūge
bat in casu in quo loquiꝛ Pau. de ca. ꝓut etiā illū ipugnat insi
gnis p̄ceptor meus do. Fr. a. are. i. d. §. qdā recte. nā loquiꝛ Pau.
de ca. qn̄ qs instituit fratrē ꝛ liberos ꝛ filios quo casu nō vr̄ qđ
Pau. de ca. possit verū dicere qꝛ substō facta ꝑ v̄bū directū ciui
ꝓut est v̄bum instituo cū a p̄ncipio potuerit valere iure directo
nō vr̄ qđ obliquari possit. l. in substōne. ꝛ l. v̄bis ciuilibus. ff. de
vul. ꝛ pu. ¶ Scđo ꝛ forti⁹ si dictū fuisset substituo idē eēt qꝛ ver
bū substituo nō importat fideicōmissum sz solū vulgarez vt est
casus cū gl. in. d. l. gallus. §. qdam recte. ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ ponit
Bar. in. l. cēturio. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ iste sunt rōnes Aretini.
Adducit etiā p̄fatus consulēs substō et si esset dubia interpre
tari deberet directa potius ꝙ fideicōmissa. l. si. cum ibi no. C. de
here. insti. cum ibi not. ¶ Sz iste rōnes nō militant in casu nr̄o:
qm̄ substō fuit cōpēdiosa cū fuerit facta post mortē filiarū ꝛ fi
7 lioꝝ si nascerenꝛ. oīs † aūt substō fcā post mortē verificaꝛ etiā in
fideicōmissaria post aditā h̄ r̄ditatē vt est gl. quā ibi pōderat ra
pha. fulg. ꝛ sequunꝛ Mod. in. l. i testō. C. de testō mili. ꝛ sequitur
ibi Pau. de cast. ꝛ Moder. ꝛ Pau. de cast. in. l. precibus. C. de
impu. ꝛ alijs substi. Itē dicta substō fuit facta si sine filijs dece
derent q̄ etiā casu cōprehenditꝛ fideicōmissaria vt est casus in. c.
Ray. extra de testamentis. ꝛ in. c. si pater de testamentis in. vj. ꝛ

no.in.d.l.precibus.z Bar.z doctores in.d.l.centurio.qua ergo ratione Hieronimus fuit etiã vocatus per fideicõmissum z in casu nostro fuit admissus eadẽ rõne nõ videbat absurdum qđ alij admitterent.põt eñ fideicõmissaria substitutio tacite fieri z p cõiecturas.l.cũ ppõneret.ff.de le.ij.cũ ibi not.z qđ dł Pau.de ca.per illã.l.in.l.pe.C.de impu.z alijs sub.vñ in casu nr̃o sumus extra casum Bar.z Pau.de ca.z doc.impugnantiũ.z qđ opi.Pau.de ca.possit verificari in casu nr̃o vr̃ pbari autoritate z rõne.autoritate,nã insignis doctor do.Pe.de anch.in suo consil.xxvij.incip.in xp̃i noĩe nõ seruato ordine dubiorũ in quo per multa concludit qđ substitutio facta de duobus antiquioribus de domo verificat in primis z eis deficientibus in sequentibus.z sic de gradu in gradũ p.d.l.cũ ita.§.fin.z alia plura de quib⁹ ibi per eũ z illud cõsiliũ refert z sequit Lu.ro.in.d.consi.cccc xxxviij.Alter alteri vr̃ substitut⁹.casus est in.d.l.cũ ita.§.fi.z in.d.l.peto.§.fratre.z vtrobiq̃ no.z maxime per Pau.de ca.in.d.§.fi.ergo si fatemur qđ in casu nr̃o isti vocẽtur ordine successiuo sequit qđ etiã vno admisso z mortuo alij admittuntur. ❡ Sz ad oĩa ista rñdetur qđ pcedãt qñ fit substitutio de familia vel agnatiõe collectiue q2 ex quo vr̃ esse intẽtio testatoris q̃ bona remanẽt in familia idcirco censent substituti ordie successiuo.z ita loqur.d.§.fi.z d.l.peto.in.§.fratre.sec⁹ qñ plures ordine successiuo sunt vocati per copulã.z,vt in casu nr̃o ita i terminis decidit do.Raph.cu.in.d.§.quidã recte.z dicit se ita cõsuluisse simul cũ dño Raph.Ful.z loquit punctualiter qñ plures sint vocati per fideicõmissariã vt intelligantur vocati sʒ primum modũ intelligendi de quo.s̃.per Pau.de ca. z lʒ obscure loquat:tñ ex eius verbis sumit pma rõ q2 sicut in terminis tex.gl.z Bar.in.d.§.quidã recte filius z nepos intelligunt substituti ordine successiuo.l.vt nepos intelligat vocatus in defectũ filij sʒ filio admisso expiret substitutio quo ad nepotẽ ita z in casu nostro z ista fuit pro certo mens Bar.z doc.tenẽtiũ hanc ptẽ.Nã cũ Bar.loquut⁹ fuit qđ vbi dat necessitas succedũt ordine successiuo z subdit Bar.idẽ esse vbi est ordo charitatis:ergo dat intelligi quod de eodẽ ordine successiuo loquit z in eodẽ mõ intelligẽdi sunt alij doc.q2 precedẽtia in sequẽtib⁹ repetita intelligunt.l.si stipulat⁹.§.grisogon⁹ in.l.titia.§.idẽ rñdit.ff.de ver.ob.z q2 pcedẽtia declarãt sequẽtia.l.q filiab⁹.in.pñ.ff.de leg.j. ❡ Scđa rõ sumit quod ista substitutio respectu testatoris est cõpendiosa:sed respectu filiorũ quo ad fratrẽ dicit vulgaris quasi dicat quod admittunt:ita demũ si frater non admittet sicut est de natura vulgaris.l.post aditã.C.de impu.z dicit hec poti⁹ similitudinaria loqutio q̃ ppria. ❡ Tertia rõ sumitur q2 si vera esset ꝯtra opi.Hieronymus censeret substitut⁹ cõpendiose.Sed testatori eius filij z nepotes dicerentur substituti z testatori in defectũ Hieronymi.z Hieronymo post ei⁹ mortẽ ipso admisso qđ verba quoquomõ nõ patiũtur:ergo non est dicendũ.l.si seruũ.§.nõ dixit pretor.ff.de acq.here.l.si vero.§.de viro.ff.so.ma. ❡ Quarto allegat tex.z ibi no.per Bart.in.l.lutius.ff.de here.insti.vbi testator cẽset pferre pmo fratrẽ scđo filios fratris z tñ illud intelligit ita demũ si frater nõ erit heres. ❡ Quinto hãc opinionem ego confirmo.Nam fundamentũ Bart.z doc.est q2 qñ est ordo charitatis respectu successionis coniuncta resoluit in disiunctam z sic est.ac si fuisset substitutus Hieronymus vel filij vel nepotes arg.l.generaliter.C.de insti.z subsñ.sub cõdi.fac.Sed clarũ est quod vbi fideicõmissum fuisset dicto mõ factũ lʒ cẽserent vocati ordine successiuo tñ intelligantur vocati filij si Hieronymus nõ admitteret z sic in defectũ nõ aũt postq̃ fuisset admissus vt videt esse de intentiõe tex.in.l.cũ puter.§.pe.ff.de le.ij.z in.l.heredes mei.§.fi.ff.ad trebel.z probat hoc rõne q2 ad veritatẽ disiunctiue sufficit alterã partẽ esse verã.l.si is qui ducenta.§.vtrũ.ff.de re.dub.l.si heredi plures.ff.de cõdi.z demõ.ergo satis est alterũ admitti vel Hieronymũ vel filios vel nepotes z est demõstratio cõcludẽs z manifesta iudicio meo ni fallor.Ex quibus cõcludo qđ cũ in persona Hieronymi fideicommissum habuerit effectum expirauit quo ad filios z nepotes.Nec hʒ obstare quod filij sunt positi in conditiõe q2 vt opportune.s̃.cõclusuʒ est nõ tñ p hoc censent ad fideicõmissum inuitati put voluit gl.cõiter approbata in.l.luti⁹.ff.de hered.insti.z.s̃.plenissime in cõsilijs est deductũ. ❡ Quintimo considero ex quo fuerũt positi in cõditione etiã filij Hieronymi z filij filiorũ qui censeant poni ad exclusionẽ substituti vt in.d.l.luti⁹ in fi.vbi casus,dat intelligi manifeste quod nõ erãt substituti:q2 si fuissent substituti post mortẽ Hieronymi iaʒ admissi satis erant ad exclusionẽ posito qđ nõ fuissent positi in cõditione ad hoc vt verba aliquid operẽtur iuxta.l.si qñ.ff.de le.j.z.c.si papa.de priuil.in.vj.dicam⁹ quod cũ nõ essent substituti voluit ipsos ponere in cõditiõe ad exclusionẽ substituti quasi noluerit grauare substitutũ qui tũc reperiretur onere fideicommissi.Ul̃ñ ex pmissis negari nõ pt rẽ ad min⁹ nõ fore dubiã.l du

8 biis:† aũt regulariter in vltimis voluntatibus fit interpretatio pro herede contra fideicõmissarium.l.apud iulianũ.§.sexo.ff.de leg.j.facit.l.titia.§.qui in vita.ff.de leg.ij.z no.Lu.ro.in.l.a titio.ff.de ver.ob. ❡ Sed iterũ possit quis dicere q̃ vltima verba testamenti ostendũt filios z nepotes fuisse substitutos dũ in eo dł.z post mortẽ oĩum suorũ heredũ institutorũ.z substitutoruʒ.z ostẽdit q̃ oẽs erãt substituti.Precedẽtia aũt p sequẽtia z ecõtra declarant.l.qui filiab⁹.in prin.z.l.si seruus plurĩũ in fi.ff.de leg.j.Sʒ ad hoc ar.facilis est respõsio qđ verũ est dicere qđ oẽs predicti filij z nepotes poterãt dici substituti vel tenẽdo qđ essent simul vocati vel etiã ordine successiuo fm qđ supra declaratũ z cõclusum est:z sic verificari possunt illa verba:vñ non probat hoc esse zc.l.nõ hoc.C.vñ cognati.z pʒ hoc q2 dicta verba referunt ad institutionẽ z substõnes supiores.ergo fm illas debẽt itelligi.l.si ita scripsero cũ ibi plene no.ff.de cõdi.z de. ❡ Ultimo loco restat vn⁹ scrupul⁹ q2 filij nõ solũ fuerũt positi in cõditiõe.sed etiã post mortẽ oĩuʒ fuit tertia psona substituta in oĩ

9 bus bonis:ergo vident inuicẽ substituti.nã † fideicõmissum factũ post mortẽ pluriũ vr̃ factũ ab vltio moriẽte:ita vr̃ casus quẽ ibi ita sumat Bar.in.l.codicillis.in prin.ff.vsufr.leg.sʒ qñ post mortẽ pluriũ fit nota hereditate ab vltimo moriente illi vident inuicẽ substituti vt est casus singularis in.l.titia sexo.§.sexa.ff.de leg.ij.igit zc.z hãc opinionẽ in fortiorib⁹ terminis tʒ Paul.de ca.in.l.pe.C.de impu.z alijs substi.z in.d.§.sexa.z in suo cõsilio.cccliij.incipiẽte in xp̃i noĩe duo vidẽda sunt.faciũt not.per Imo.in.l.heredes mei.§.cũ ita.in.iiij.col.ver.Itẽ in.d.l.pe.ff.ad treb.z fm hanc opinionẽ in terminis nr̃is cõsuluit Pe.de anc.cõsil.lxxiiij.incipit.i xp̃i noĩe cõtra Philippũ. ❡ Et lʒ ex dictis p primos cõsulẽtes fuerit plusq̃ opportune rñsum tñ breuibus respõdẽdo cõcludo:q̃ aliqñ plures sunt instituti qđ est forti⁹ z post mortẽ oĩum.alter est simplr̃ substitut⁹ z nõ est dictũ in tota hereditate.z tũc no vident inuicẽ substituti.vt est tex.in.l.pr̃ filiã.§.fi.iuncta gl.pe.z ibi Ang.z Imo.ff.ad.l.fal.tenẽt Ang.z Imo.in.l.qui duos eo.tit.z Pau.de ca.in.l.q duos eo.tit.z.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad tre.z hic non est casus nr̃ q2 fcã fuit substõ in tota hereditate. ❡ Aliqñ substõ z scđo fit ab vltio moriẽte expsse nõ tñ in tota hereditate sʒ simplr̃ z tũc nõ cẽset fieri in tota hereditate sed tñ in pte vltimi moriẽtis z sic nõ inducit tacitũ fideicõmissum inter institutos vt voluit Bar.i.l.vel l singulis.ff.de vul.z pup.z Bal.z Imo.in.d.§.sexa.z Pau.de ca.in.d.l.si pr̃ impu.z hic etiã nõ est casus nr̃ q2 nec vltimo moriẽs fuit expsse rogatus nec fuit facta in tota hr̃ditate. ❡ Aliqñ et tertio fit substõ in tota hr̃ditate nõ tñ fit specie ab vltio moriente sʒ simplr̃ z tũc nõ censet fieri ab vltimo:nec inducit reciprocũ fideicõmissum.Casus est clarus in.l.fi.§.filiã.ff.de leg.ij.z voluit Bar.in.l.codicillis.ff.de vsufr.leg.z in.d.l.hr̃des mei.§.cuʒ ita.z Dy.z Bar.in.d.§.sexa.dũ voluĩt q̃ ille tex.pcedat q2 nouissim⁹ specifice fuit rogatus.z hic magis adheret casui nr̃o in quo fuit facta substõ in tota hr̃ditate nõ tñ fuit grauatus nouissimus immo qđ forti⁹ est fuit grauat⁹ prim⁹.s.Hieronym⁹. ❡ Aliqñ z quarto post mortẽ pluriũ nouissimus grauat in tota hereditate z tũc inducit reciprocũ fideicõmissum.z iste casus singularis in.d.§.sexa.vt eradit ibi.z in locis.s̃.allegatis.z in.l.pe.C.de impu.z alijs substi.z fm pdictas cõsideratiões post lõgam descriptionẽ anno preterito ferrarie in cõsilio iusticie vbi sunt viri doctissimi in magna causa obtinui.q̃ tamẽ pcedũt qñ substõ fit post mortẽ pluriũ institutorum,secus qñ post mortem pluriũ positorũ in cõditione q2 tũc nõ pcedunt dubitationes pdicte sed est casus magis clarus vt notabiliter declarat Io.de Imo.in.d.l.centurio.z.s̃.retulit secũdus cõsulẽs.z ita est casus nr̃.vñ ex oĩbus fit cõclusio qđ dicti filij Hieronymi nõ veniũt vt substituti dicto Hieronymo. Laus deo omnipotẽti zc.

❡ Consiliũ m.cxv.

1. ❡ Renunciatio iuris de futuro an z quando valeat.
2. Donare phibitus prohibetur gratis remittere.
3. Consensus prestitus ad actum an donec actus stat in pendenti possit reuocari.
4. Filius qui donat rem patris causa mortis patre consentiente potest talem donationem reuocare.
5. Statutum excludens feminas propter masculos licet concernat publicam vtilitatem:tamen tali statuto potest renunciare masculus.
6. Renunciatio iuris de futuro parte presente tenet saltem inuita pacti.
7. Attestans de sui presentia videtur attestari de intelligentia.
8. Maritus potest renunciare z sic donare vxori lucrum sibi quesitum.
9. Donatio facta per virum vxori de re que apud eam remanere non debet valet.
10. Mutatio voluntatis per quem impediatur.

DOminus labia mea aperiat. & spiritussanctus illuminet intellectū. Uiso testamento dñe Mariane & licentia & cōsensu prestitis eidem per Jo. eius virū & renūciatiōe iuriū dicti Jo. & reuocatione demū sequuta per dictū Jo. facta de licētia & cōsensu per eū prestitis queritur nūquid stantib⁹ pdictis dicta dña Mariana potuerit testari de tota sua dote adeo q in effectu dictus Jo. eius vir nō possit retinere dimidiam dicte dotis fm formaz statutorū ciuitatis Senarū in qua dubitatione prima facie videbatur dicendū qd dictus Jo. posset retinere dictā dimidiā dotis ex forma statuti nō obstante cōsensu licentia & renūciatione de qbus .s. ¶ Primo q₂ dict⁹ Jo. renūciauit iuri sibi cōpetenti ad dimidiā dotis post mortē vxoris si vxor pdecederet & consequenter iuri de futuro. iuri aūt de futuro renūciari nō pōt. l. qui pater. §. qd qs. ff. de re. iu. l. j. §. decretalis. ff. de succes. edicto. & notant glos. & doc. l. l. j. C. de pac. & est et iā rō q₂ renūciatio est qdā priuatio q supponit habitū de pñti. vt l. l. decē. ff. de ver. ob. & in c. ad dissoluendū. extra de despō. impu. qui habit⁹ nō est in iure qd est in spe. de futuro intelligēdo etiā de spe. rationabili habēte fundamētū de pñti vt. s. in casu. d. l. j. C. de pactis put ibi declarant Moder. videm⁹ etiā q iuri conditionali non potest renūciari. l. si ita scriptū. §. si sub condi. ff. de le. ij. put est ius portionis debite marito sub conditione si vxor pdecedebat. probatur

1 etiā hoc q₂ specialia est in iudicijs q† valeat talis renūciatio iuris de futuro. vt est gl. in. l. j. de cura. bono. dan. & est gl. & ibi declarat Bart. in. l. postq̄ liti. C. de pac. & notant plene doctores maxime Mod. post gl. in. l. in pluriū de acqui. here. ergo in ꝯtrariū est ius cōe. l. ius singulare. ff. de legibus. l. j. in fi. ff. ad municipa. ¶ Scdo principaliter dicta cōclusio vr̄ pbari. Nā dicta renunciatio gratis facta dr̄ esse donatio vt habet in. l. in edib⁹. §. j. ff. de dona. & p doc. in. l. modestin⁹. e. ti. & habet in. l. si quis dele

2 gauerit. ff. de dona. vñ dicim⁹ † q ille q phibet donare phibet etiā gratis remittere vt ꝯcludit Bal. & seq̄ Bar. de Saly. l. l. j. C. de pac. allegādo no. l. l. pñces. & l. l. de fideicōmisso. C. de trāsac. & quod no. Bar. in. l. si fraudator. ff. de his q in frau. cre. & Bald. in suo consilio quod incipit. In dei nomine certū est quod filia. & tex. & dñs Abb. & in. c. veniens. el. j. extra de testib⁹. ergo dict⁹ Jo. renunciando lucro statuti quod erat in spe dicit talem spē lucri donasse cū donatio etiā cadat in iure quod cōsistit in spe. C. de dona. sz clarū est quod dona. inter vir. & vxo. non valet vt in. l. j. ij. & iij. & per totū. ff. de dona. inter vir. & vxo. nisi confirmet morte donantis pcedente tñ traditione rei donate. vt in . l. papinian⁹. ff. de do. inter virū & vxo. & in. l. pe. C. e. ti. Cū ergo in casu nostro pdecessit donataria nec aliqua precesserit traditio rei donate vera vel ficta videt quod dicta donatio remaneat nulla. ¶ Tertio predicta conclusio videtur confirmari. Nam dict⁹ Jo. reuocauit consensum & licentiaz prestitam anteq̄ dicta do

3 mina Mariana moreret † vñ cū testamētū adhuc non esset sortitum effectū sz esset in pendenti. vt. l. iij. in fi. ff. de adimen. leg. in sti. quibus mo. testamentū infirmat. §. posteriore. & l. si qs in pn. testamenti. ff. de leg. iij. vr̄ quod dictus Jo. potuerit suū consensum & suam licentiam reuocare q₂ eius est velle qui pōt nolle et econtra vt in regula iuris cui⁹ est velle. ff. de reg. iur. & hoc vr̄ pbari ex his que ponit Bar. in. l. ij. in princ. ff. de do. ver. iiij. solet

4 formari questio vbi si filius † donat cā mortis rem patris consentiente pōt talē donationē reuocari. ar. l. in edib⁹. §. quod si filius primo rñso. ff. de dona. & hoc idē voluit Cy. post Dy. in. l. nec fratris. C. de do. cā mortis & Jo. and. in addi. Spe. in tit. de instr. edicto. §. porro circa principiū in addi. q incipit incidit qd pillei & Bal. & Moder. in. l. seniū. C. qui testa. facere possunt: ergo eodem modo cū vxor testata fuerit de re pertinente ad maritū in spe videt qd dictus maritus possit dictā dispositionē reuocare cū inter vir. & vxo. nō teneat dona. & sic non potest fingi virum vxori donasse saltem efficaciter put inter patrē & filiū. vt. s. in simili considerant Dy. & Cy. & in. d. l. nec fratris. & Bart. in d. l. ij. & Bal. in. d. l. seniū. & his hec qd dubia reddi videbat contra heredes dñe Mariane in fauorem Joānis. ¶ His tñ non obstantibus contrariā sententiam veriorem existimo & pro fundamento premitto quod heredes dñe Mariane ad dotē exigēdam habent fundatā intentionem instr̄o dotali & etiam de iure cōi fm qd hr̄ in. l. vnica. §. ex actio. C. de rei vxo. acti. Itē pmitto quod lucro dicte medietatis dotis qd debet viro ex forma statutorū potuit dict⁹ Jo. renūciare. nā siue dicamus dictū statutū disponēs de dicto lucro fuisse factū mere in fauorē maritorū ppter onera matrimonij iuxta no. in. l. si donatur⁹. ff. de cō di. ob cām & late declarat Bart. de Saly. in. l. cū te. C. de dona. ante nup. & do. Abb. in. c. ij. loco. de presump. & in. c. ex publico. extra de conuer. coniuga. & in suo eleganti consi. j. quod incipit facti contingentia tali iuri inducto in fauorem suū dictus Jo.

renūciare potuit per regulas cōes que habent in. l. si quis in cōscribēdo. C. de epis. & cle. C. de pac. & in. c. si diligēti de foro compe. siue dicamus quodcunqz statutū fuerit etiā edictū etiam in fauorē publicū vt viri facili⁹ inducerent ad mr̄imonia cōtrahenda per ea que habent in. l. j. ff. so. ma. vbi vz qd in hoc vertit publicū interesse & tūc dicere debem⁹ statutū fuisse editū in fauorem priuatū principalr̄: secūdario vero in fauorē publicū q₂ lex in dubio que respicit solū cōmodū pecuniariuz & patrimoniale priuati principalr̄ dicit respicere fauorē priuati secūdario publicū. casus est clarus. & ibi hoc tz Bar. in. l. ij. in fi. ff. ad municipales. & idē expresse sentit Bar. in. l. j. ff. so. ma. facit in arg. tex. & qd ibi no. Bar. in. l. j. in fi. ff. de lib. lega. & tūc etiā potuit renūciare cū tñ per talēz renūciationē piudicauerit sibi in suo cōmodo pecuniario in pr̄imoniali nec ius publicū aliquo lederet vt cōcludunt Bart. & Bal. & alij in. d. l. si quis in conscribendo. C. de pac. & canoniste. cōiter in. c. si diligēti. extra de foro cōpe. ¶ Cō

5 firmat hoc † nam statuta municipalia excludentia feminas propter masculos dicunt etiā concernere publicam vtilitatem saltem secūdario vt pbat Jo. an. post Ja. de are. i addi. spe. i rub. de succes. ab intesta. circa principiū. & Bal. in. l. maximū vicium. C. de li. pte. & tñ mascul⁹ pōt tali statuto renūciare vt decidit in terminis Bal. in. d. l. maximū vicium in. vij. co. ver. sed pone frater. & sic si valuit renūciatio potuit vxor disponere de tota dote nec potest dictus Jo. maritus aliqd petere vigore dicti statuti cui renunciauit put. j. etiā clare pbabit. ¶ Solū ergo restat rñdere ad rationes in contrariū allegatas. & ad primā rōnem rñ

6 det quod verū est q † non vz renūciatio iuris de futuro in vim simplicis renūciatiōis qn fieret absente parte sed qn fieret pñte prout facta fuit in casu nr̄o tunc vz in vim pacti. casus est vbi hoc no. doc. in. l. tale pactū in pn. ff. de pac. & no. doc. in. l. j. C. de pa. vbi notāter dicūt Ja. bu. & Bal. qd si tabellio vtit verbo renūciauit sup iure de futuro intelligit per viam pacti q₂ si non valeat quod ago vt ago vz vt valere potest ad liberandū. l. an inutilis. ff. de acceptila. & hoc qn fit pñti quod dicūt eē no. & subtile. Nec mirū aduersuz eē in pacto & in renūciatione q₂ i pacto reperit vbū pñs & futurū vt pmitto quod est pñtis tpis & nō petere qd est futuri tpis ꝯhit ad futurū sz in renūciatione nō reperitur nisi verbū pñtis tpis vt renūcio. idō non trahat ad futurū fm Ja. but. in. d. l. i. C. de pac. quod Bal. ibi dicit eē subtile. ¶ Sz posset ꝯ hoc instari qd pactū requirit cōsensuz duoꝝ vt. in. l. j. ff. de pac. lz aūt cōstat de pñtia alteri⁹ partis. Non tñ vr̄ constare de intelligētia vt in. l. diē proferre. §. cōiter. ff. de arb.

7 qñqz tñ qs † attestat de pñtia sua videat attestari de intelligētia. ita decidit Bar. in terminis in. l. j. in fi. ff. de auto. tu. & Bal. in. l. j. C. de bo. pos. secundum tab. & in. l. testium. C. de tes. & Bal. & Saly. in. l. solā. e. ti. & Lu. pōta. in. l. j. in pn. ff. de ver. ob. ¶ Sz ad hoc rñdet qd supiora pcedūt in teste qui attestat de pñtia sui vel alteri⁹. Nos aūt sumus qn pñtia reperit in scriptura q₂ qn scriptura attestat de pñtia alteri⁹ attestari etiam censet de intelligentia vt in. l. cōi. ff. de vb. sig. & ita cōcludūt Bar. & Bal. in. l. j. de errore aduo. qui volūt quod eoipso quod notarius dicit quē presentē probet etiā ipsum intelligentē. & hoc idē voluit Bar. in tractatu de test. ca. xv. dicēs quod verbū in presentia a notario scriptū includit intelligentiā q₂ verba notarij cū effectu sunt intelligēda. vt in. l. j. cū ibi no. C. de vsur. ¶ Ad secūdā rationē rñdet qd lz sit regulariter verū quod donatio inter vir. et vxo. viribus nō subsistit illud pcedit qn vir aliqd donat de p

8 prio patrimonio ppter quod vr̄ pauperior effici sec⁹ † qn renūciat sibi lucrū qrēdū p quam renūciationē talē lucrū remanet in psona vxoris . casus est clarus q hoc pbat multis exēplis in. l. si spōsus. l. si maritus. ff. de dona. inter vir. & vxo. Et ideo dicta rōne videmus quod si maritus rem alienā vxori sue bona fide donauerit vz donatio q₂ nō sit pauperior & vxor illā vsucapere poterit. l. sz & si cōstāte. ff. de do. inter virū & vxo. cū in casu nr̄o vir non diceret pauperior fieri ex quo nullū dānū patrimonij patiebat. Ad hoc. l. dānū dr̄. & l. procul⁹ cū ibi no. ff. de dā. infect. nō potest dici talem donationē nō tenuisse q₂ talis donatio censet collata. j. tpe finiti matrimonij ex quo illa dispositio aū nō sortiebatur effectū quo casu vz. l. si cū. §. fi. & l. & q₂ & l. sz interim. ff. de do. inter vir. & vxo. Accedat etiam q₂ vxor in casu nr̄o nō dr̄ effici locupletior q₂ donatur vt alteri relinquat nō vt pro se retineat. & sic non videtur obstare phibitio per id quod habetur in. l. quod aūt. §. j. cū fi. ff. de dona. inter virū. Ad idem tex. in ea

9 dem. l. in. §. fi. vbi pz † quod pōt donari seruus vxori vt manumittatur q₂ nō dz remanere dñiū rei penes eā & l. si sponsus. §. cōcessa. ff. eo. ti. & ita in terminis cōcludit Jmo. in. d. l. ij. in prin. ff. de dona. in. ij. col. ¶ Sed statim dicet quispiam. Naz si dicta renunciatio & dictus consensus habent vim simplicis pacti seu conuentionis donationis: ergo videtur quod tali cōuētiōe que est nuda non oriatur aliquod ius efficax ad agendum . l. iurisgentium

gentiū.§.igitur nudo.ff.de pac.ꝛ insti.de actio.§.de constituta. ¶ Sed ad hoc dupliciter rñdetur. Primo qꝺ heredes mulieris habēt fundatā intentionē vel ex forma instr̄i vel etiā de iure cōi ꝑut dictum est vnde potuerunt agere dicti heredes contra quos si excipieṫ de lucro statutario replicabiṫ de cōsensu ꝛ renūciatione: clarū aūt est qꝺ lꝫ nude cōuentiones nō subsistant viribus in via agendi in via excipiēdi ꝛ replicādi bñ valēt.vt in.ꝺ.l.iurisgentiū.§.igiṫ nuda.ꝛ.in.l.lecta.§.dicebā.ff.si cer.pe.ꝛ in.l.si vnꝰ.§.pactꝰ.cū ibi plene no.ff.de pac. ¶ Scḋo qꝺ spāle est qꝺ nuda renūciatio parit actionē donationis ad agendū nisi ꝫ regula fit in ɔ̃riū vt est hodie noua ꝓuisio.l.si quis argentū.C.de dona. ¶ Ad tertiā ꝛ vltimā rationē rñdetur faciliter.Nā cū vxor donat rē mariti cōsentiēte vr̄ resultare duplex donatio.vna viri per quā videṫ donare vxori altera vxoris extraneo vt ꝓbaṫ in l.in edibus.§.qꝺ si filius.ff.de dona.ꝛ Bar.in.l.qui precio.ff.de dona.cā mortis.ꝛ colligiṫ ex dictis Cy.post Dy.in.ꝺ.l.nec fratris.C.de do.cā mor.vbi qñ filius donat rē patris: ideo dicit qꝺ nō censetur in patre filio facta donatio.ꝑ.ꝺ.§.qꝺ si filius q꞉ non valeret.ergo qñ essemus in casu in quo valeret apte idē sentiūt qꝺ cēseretur facta donatio ꝛ hāc partē clare tꝫ Jo.de Im.qui hoc plene declarat in.l.ij.in prin.ff.de dona.vñ in casu nr̄o censeatur virū donasse istā spem vxori testātī ꝛ dicta donatio viri respectu vxoris fuerit pariter facta nō potuit vir dictā dōatiōnē reuocare.vt.l.in facta.C.de do.ꝛ sic pꝫ qꝺ nō obstant no.per Bar.in.ꝺ.l.ij.allegata in ɔ̃riū,q꞉ Bar.loquiṫ qñ filius donat patre consentiente rē patris.Nā ideo tūc pater pōt reuocare q꞉ censeṫ voluisse donare filio.donatio aūt inter patrē ꝛ filiū nō vꝫ vt in.l.j.§.si pater.ff.pro donato.ꝛ codē modo dicendū esset in casu nr̄o qñ essemus in casu in quo donatio inter vir.ꝛ vxo.nō tenuisset: sꝫ nos sumus in casu in quo donatio tꝫ.ꝛ sic nō pōt reuocari: ꝛ hoc de mente Bar.in.ꝺ.l.ij.in prin.dū dicit secus esset si emancipatus donaret consentiente patre quia tunc donatio teneret inter patrem ꝛ filium: ita in casu nostro cum simus in casu in quo donatio tenet inter virum et vxorem non potest talis donatio reuocari facta vxori cui censetur enim facta donatio inter viuos simplr̄ resoluēda in cōditiōis euentum casu quo dicta dñā Mariana testm̄ reuocasset: vt pꝫ ex his que elegāter no.Bar.in.l.qui precio.ff.de do.cā mor.cū ergo in casu nr̄o tale testm̄ non fuerit reuocatū nō potuit reuocari talis dōatio inter viuos. ¶ Hoc idē aperte decidiṫ ex hisq̄ ponit Bal.in.l.senꝰ C.qui testa.fa.pōt.vbi decidit qꝺ si filius donat rem pr̄is cōsentiente patre cā mortis pr̄ pōt reuocare si aūt alius quā filiꝰ meꝰ qui est in etate mea legaret rē meā me cōsentiēte cū esset sibi ius legendi quesitū seu donatū nō videreṫ ꝙ possē ꝑ pniam impedire,ar.l.sicut.§.vendi.ff.quibꝰ.mo.pi.vel hypo.soluiṫ.ꝛ.l.ij.C.si aduersus dōatio.cū aliis ibi allegatis per eū ꝛ ꝑ hoc decidiṫ qꝺ nr̄a cū maritus cōsenserit vxori relinquenti nō potuerit penitere cū iam esset quesitū ꝛ donatū ius relinquēdi vxori ꝛ essemus in casu in quo valebat dōatio sicut in extraneo. ¶ Postremo ꝑdicta etiā cōfirmanṫ.Nā ꝑdictus maritus duo fecit.Primo dedit licētiā ꝛ cōsensit.Scḋo renūciauit ꝑut cōstat ex inspectione instr̄i in reuocatione aūt tm̄ inuenio ꝙ ipse reuocauit cōsensuꝫ auctoritatē ꝛ licētiā de renūciatiōe aūt nihil inuenio igiṫ remanet firma etiā ex hoc capite qꝺ enim nō mutaṫ quare stare nō ꝓhibeṫ vt.l.sancimꝰ.C.de testa.hmōi enīꝫ actibꝰ inter viuos omissum re loco tpe seu ꝑsonis hr̄ pro omisso.vt in.l.quicquid astringende.ꝛ in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.ff.de ver.obl.facit materia.l.veteribus cum ibi plene nota.ff.de pactis.immo dicendū est qꝺ si voluisset dictā renunciationē reuocare non potuisset.Nam cū habeat vim pacti vt.s̄.clare fuit ꝓbatū qꝺ duorū cōsensu ꝑficiṫ.vt in.l.j.ff.de pac.nō potuit tolli volūtate vniꝰ l.ab emptione de pactis.l.in commodato.§.sicut.ff.commoda. ¶ Preterea sunt plura que impediunt mutationē voluntatis que enumerant Bal.ꝛ Jo.de Imo.in.l.si cum dotē.§.eo autem tpe.ff.so.ma.Primo enumeraṫ qꝺ vbi adest vinculū obligationis ibi impediṫ mutatio voluntatis.argumēto.ꝺ.l.in cōmodato.§.sicut ꝛ.l.sicut.C.de act.ꝛ obli.ꝑut est in casu nr̄o cum talis renunciatio virtute pacti obliget ad obseruantiā. ¶ Scḋo etiā enumeraṫ qñ est quesitū ius.argumēto.l.si.ff.de pac.qꝺ etiā militat in casu nostro cū ex tali renūciatione ꝛ cōsensu esset ius quesitum vxori relinquendi ꝛ disponendi ꝑut dicit Bal.in.ꝺ.l.senium.vt.s̄.fuit relatū videṫ etiā res non integra ꝛ qꝺ consensus prestitus habuerit executiuē per cōfectionē testamēti q̄ etiam impedit mutationē volūtatis.vt per Bar.ꝛ Imo.in loco preallegato ad quorū etiā cōfirmationē adduciṫ qꝺ ille qui renunciat iuri sibi cōpetenti censeṫ se obligare ad nō petendū vt declarat no.Bar.post Ja.de are.in.l.mema.§.j.per illum tex.cū gl.ff.so.ma.ꝛ Bar.in.l.iubemus.C.ad velle.ꝛ Bald.in.l.etiam eo.ti.ꝛ canonis te.in.c.peruenit extra de emptione.ꝛ vend.ergo obstabat huic marito replicatio pacti de non petendo dictā dimidiā quam debebat lucrari ex forma statuti.l.si vnus.§.pactꝰ ne cuꝫ ibi plene no.ff.de pac. Laus omnipotenti deo ꝛc.

¶ Consilium.cxv.

1 Decretum iudicis quando faciat presumi omnia solenniter acta.ꝛ numero.5.
2 Cause cognitio quando non potuit interuenire tempore confecti instrumenti non creditur asserenti illa interuenisse.
3 Contrahens contra prohibitionem legis si est iuramētum appositum cogitur ad relaxationem iuramenti.
4 Cōtrahens.in casu a lege prohibito videtur esse in dolo.
6 Minori cōtrahenti cū iuramento cōceditur absolutio a iuro.
7 Dispositio auṫ.sacramēta pub.tollit restitutionem in integrū.
8 Opiniones doctorum faciunt rem dubiam.
9 Inferior a papa quādo possit habilitare a iuramento.
10 Papa nō absoluit a iuramento interposito in contractu lesione non probata.
11 Absolutio a iuramento non conceditur heredi.
12 Absolutio a iuramento ꝛ si fit concessa tamen cōtractus non rescinditur.
13 Pecuniam versam vel non versam in vtilitatem minoris ad quem pertineat probare.

Ominꝰ labia mea aperiat ꝛ spiritus sanctꝰ illuminet intellectum. ¶ Circa primam questionē videbatur dicendum dictam absolutionem concedendaꝫ quod sic deduciṫ. Et ꝑsuppono ꝓ fundamēto in ꝑmis ꝙ secluso iuro dicta alienatio vr̄ nulla tanq̄ facta nō suatis solēnitatibꝰ iuris q꞉ nō ob necessitatē vl̄ euidētē vtilitatē iā cognitā.Itē nec hr̄ in hereditate ſm qꝺ ponit Spe.in.ti.de ēp.ꝛ vē.§.nūc dōm.§.hoc quoq꞉.ꝛ ꝓbaṫ in.l.magis puto.§.ne passiꝫ.et ꝑ totū.ff.de rebꝰ eoꝝ.ꝛ in.l.lex q̄ tutores.ꝛ ibi Bal.C.de admi.tu.ꝛ ponit notabilr̄ Bal.in suo ɔ̃silio mihi.l.qꝺ icipit vr̄ de iure vbi ponit multas solēnitates requisitas. ¶ †Nec vr̄ obstare interpositio autoritatis iudicis ꝓpter quā videbaṫ ꝑsumendum oīa solēniter acta iuxta no.per Spe.in codē ver.ꝛ breuiter ꝛ ponunt plene moderni in.l.sciendū.ff.de ver.ob.q꞉ illud vr̄ ꝓcedere qñ fuit interpositū cū cause cognitione al's secus per ea que ponit Spec.in eo.ver.in fi.vbi se remittit ad not.per eū in ti.de ꝓcu.§.j.ver.sed quid si solū: vbi vult ꝙ etiā si causa cōsistebat si tamē illa nō liquebat iudici ꝛ sic nō fuit habita cause cognitio nō tꝫ decretū.ꝺ.l.magis puto.§.ne passim.ꝛ.§.in ꝑmis.Nec vr̄ credendū partibus tabellioni vel iudici asserentibꝰ de cause cognitione, tum q꞉ tpe cōfecti instr̄i non potuit interuenire iuxta no.l.j.C.de fi.istr.ꝛ de iure haste fis.li.x.ꝛ per bar.ꝛ alios i.ꝺ.l.sciendū.tum q꞉ sine cause cognitiōe cōtractꝰ est nullꝰ.ꝛ sic sumꝰ in materia suspecta per no.in.l.si forte.ff.de castr.pe.ꝛ in.l.si donatiōe.C.de colla.ꝛ per Jo.an.in rub.de reb.ec.nō alie.in add.Spe.vnde videbaṫ qꝺ deberet cōstare separatiꝫ de cāe cognitione prout de instr̄o tractatꝰ in alienatione rei ecclesiastice dicit Spe.in ti.de locato.§.sequitur ver.alias qꝺ in simili not.in alienatione rerū eccle.in.c.j.de rebus ec.nō alie.in.vj.ꝛ per Jo.an.ꝛ doc.in.c.fi.de solu.ꝛ in.c.si cautio.de fide instr.ꝛ ita ꝑ predictam in alienatione rei immobilis minoris ɔ̃suluit.ꝛ Bar.ꝺ ca.in suo cōsi.lxxxix.incipi.in xp̄i noīe amē.super eo qꝺ queriṫ. ¶ Quibus suppositis lꝫ ꝓpter iuramentū cōtractꝰ dici possit validus per casum in auṫ.sacramēta puberū.C.si aduersus vēditio.prout statim latius diceṫ tamē videṫ ꝙ sit cōcedēda absolutio a iuramento.ꝛ primo ex eo q꞉ tale iuramentū est appositum cōtra ꝓhibitionē legis ꝓhibentis alienationē imobiliuꝫ nisi in certis casibꝰ.ꝛ sic recipiens vr̄ puniēdus resistendo ꝓhibitioni legis.xj.q.iij.qui resistit.c.ij.de ma.ꝛ obe.ergo nō vr̄ qꝺ debeat ex obseruantia cōtractꝰ cōmodū reportare.c.cū qui.de ꝓbē.in.vj.c.tue.de ꝓcu.per hanc rōnē isignis doc.Fed.de senis in suo cōsi.cclxv.icipi.in nole dñi factū tale est statutū ciuitatis perusij.tenet ꝙ † ille qui cōtrahit ɔ̃tra legē ꝓhibitiōis cogi pōt ad relaxationē iuri.Et idē tꝫ Vincētius in.c.cū cōtingat.extra de iureiu.facit q꞉ iurum dꝫ habere tres comites ỽitatē iudiciū ꝛ iusticiā.vt in.c.animaduertēdū.xxij.q.ij.ꝛ in.c.ꝛ si xp̄s extra de iureiu.Sꝫ in tali iuro nō reperiṫ iudiciū neq꞉ iudicia cū nō sit iustū ɔ̃here cōtra legē supioris.vt in.c.j.de his q̄ fiūt a maio.parte capituli. ¶ Scḋo principalr̄ hec opi.cōfirmaṫ †Nam ille qui cōtrahit in casu a lege ꝓhibito vr̄ esse i dolo vt in regula.q cōtra iura mercaṫ.cū materia.de reg.iur.li.vj.ꝛ in.l.quēadmodū.de agri.ꝛ cēsi.lib.xj.ꝛ in.c.q cōtra.viij.di.sꝫ in hmōi iuramētis semp dolꝰ itelligiṫ exceptꝰ vt in.c.si vo.ꝛ in.c.cū ɔ̃tingat.de iureiu.in auṫ.sacra puberū.C.aduersus vēditionē.ꝛ in.c.ij.de pac.in.vj.vñ dicēdū vr̄ vel qꝺ iurm nō firmet vel qꝺ est relaxādū: qꝺ etiā eo maxie videbaṫ dōm q꞉ dcā minor vr̄ enormissime decepta cū vēdiderit bona imobilia vt alia efficeret ꝛ nunq̄ pecunia precij cōfessati apparuit.ꝛ sic caruit rebus vēdi.pecunie

apparuerunt nusq̃. Nec alia predia empta fuere ⁊ sic vr̃ qđ nõ dicer̃ dictã pecuniã fuisse versam in vtilitatẽ minoris nisi hoc ꝓbetur ab emptore: sicut dicimus qñ alienat̃ res eccl. qđ emptor dꝫ ꝓbare pecuniã versam in vtilitatẽ ecclesie, put no. in auþ. hoc ius porrectũ. ratione aũt enormissime lesiõis cõcedit̃ absolutio a iuramento: qm̃ rõne enormis lesionis presumit̃ deceptio ⁊ dolus. l. oẽs. §. luci⁹. ff. q̃ in frau. cre. ⁊ consequẽter absolutio cõcedi dꝫ vt cõcludit Pe. de anch. ꝑ plures rationes in repetitio. capituli Canonũ statuta. extra de cõsti. dicẽs se ita cõsuluisse in ciuitate Senarũ ⁊ do. An. ⁊ do. Abb. in. d. c. cũ cõtingat. ⁊ Pe. de anch. in regula accessoriũ. de reg. iu. li. vj. ex quibus videbat̃ cõcludendũ dictã absolutionẽ cõcedendã esse in casu nr̃o. ¶ His tñ nõ obstãtibus ꝯtriam sententiã veriorẽ existimo qđ immo dicta absolutio nullo modo cõcedi debeat. Et in primis non habeo illud pro absoluto qđ si iuramentũ nõ interuenisset ꝯtractus fuisset nullus immo qđ fuisset validus nec Spe. specifice dicit qñ est dubiũ an valeat qñ autẽ esset dubiũ quidquid cõsuluerit Pau. de ca. cuius opinionẽ etiã vr̃ tenuisse Ange. in. d. l. j. C. de fi. instr. ⁊ iure haste fisca. ⁊ Lu. ro. in. l. sciẽdũ. ff. de ver. ob. ⁊ Ang. in. l. quecũq;. §. fi. ff. de publiciana. ⁊ Pau. de ca. in. l. cum hi. §. si ꝑtor. ff. de trãsac. qđ tñ limitat nisi in decreto dictũ eẽt qđ habita fuisset cause cognitio. cõtrariũ cõiter[a] cõcluditur † qđ in dubio interposita autoritate iudicis oĩa ꝓ̃sumunt̃ solemniter acta per. l. sed si ꝓ̃ses. ⁊. l. si quidẽ. C. de ꝓ̃diis minorũ. put clare cõcludit Spe. in. d. §. ⁊ breuiter idẽ tenet Bald. in. d. §. si pretor. idem Bal. in. l. quecũq;. §. fi. ff. de publiciana. ⁊ volẽs dicere cõtrariũ hꝫ hoc ꝓbare. ⁊ ita intelligit no. per gl. in. d. l. j. C. de fi. instr. ⁊ iure haste fisca. li. x. idẽ Bal. in addi. ad Spe. in. xv. col. ⁊ Bal. in. l. quicunq;. C. de bo. q̃ lib. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de prediis minorum. ⁊ Bal. no. in. l. non aliter. ff. de adop. idem tenet Bal. in. l. preses. C. qño ⁊ qñ iudex. Ad idem. bon⁹ tex. in. l. j. C. de prediis curia li. li. x. Quem ad hoc allegat Bal. in. c. j. in. ij. col. qui feu. da. pos. idem tenet Jo. de Imo. in. l. si quis cũ aliter in fi. ff. de ver. ob. ⁊ scđam hanc partem consuluit Bal. in suo consilio mihi. xlj. incipi. in xp̃i noĩe. Primo queritur vtrũ in concessione: vbi dicit qđ sufficit semel esse cognitum allegat tex. in. d. l. magis puto. §. ne passim. ff. de rebus eorũ. ⁊ qđ qñ superiori interponit decretũ vel cõsensum oĩa ꝓ̃sumant̃ solẽniter acta adducit pulchrã rationẽ q2 ista decreta sine cõsensu interponunt̃ per modum volũtarie iurisdictiõis inter cõsentiẽtes. nõ eñ reddunt̃ in inuitũ etiã citatũ ⁊ ideo ꝓ̃sumit̃ solẽnitatẽ interuenisse, put no. Innoce. in. c. qm̃ cõtra. extra de ꝓbat. ⁊ in. c. innotuit extra de eo qui furtiue ordines suscepit vbi latius per eũ. Et sic cõcludit̃ qđ dictus cõtract⁹ etiã sine iuramento valuisset. ¶ Sꝫ dato † qđ fuisset nullus adhuc fuisset iuramẽto firmatus per casum in. c. cũ contingat. extra de iureiur. vbi Canoniste plenissime ponunt ⁊ in. c. q̃uis. de pa. in. vj. ⁊ est casus pũctualiter in terminis nr̃is in auþ. sacramẽta puberũ. C. si aduersus vẽditionẽ ꝼm intellectũ glo. ⁊ cõem quẽ vt ibi dicit Pau. de ca. in repeti. totus mundus obseruat vñ in hoc nõ insisto q2 opinio est cõis vera ⁊ obseruatur nec in pũcto dubiũ refricet̃. vñ discutiendũ est illud qđ in pũcto principalr̃ querit̃. An sit absolutio cõcedenda ⁊ dico qđ nõ per casum in. d. auþ. sacramẽta puberũ vbi habet̃ qđ iuramẽtũ hoc casu dꝫ inuiolabiliter obseruari qđ verbũ ẽt excluderet absolutionẽ q2 al's nõ seruaret̃ inuiolabiliter sicut dicimus qđ verbum oĩno excludit dispẽsationẽ vt no. gl. in. c. vt hi qui. de eta. ⁊ qua. cõfirmat̃ ꝑ tex. in. d. c. cũ cõtingat. ⁊ in. d. c. q̃uis. ⁊ in. c. lꝫ mulieres. de iureiur. li. vj. q̃ iura volũt indistincte qđ iuramentũ obseruetur ⁊ nihil dicunt de absolutione q̃q̃ iuramentũ cõtra legis ꝓhibitionẽ prestitũ esset, si eñ hoc voluissent vtiq; expressissent sicut fecerunt in. c. j. ⁊ in. c. debitores. de iureiur. Alias ꝓ certo si in casu nr̃o cõsideret̃ absolutio q2 in casu ꝓhibitionis est facta alienatio illa iura seruirẽt nobis de vẽto cõtra. c. si papa. de priuile. li. vj. cũ si. Et hãc partẽ qđ nõ sit concedẽda absolutio in minore cõtrahente in fortioribus terminis tꝫ do. Ant. in. d. c. cum contingat in ver. tertius casus. vbi impugnat illud dictũ Fed. in cõsilio. s. in contrariũ allegato idẽ etiã tꝫ ibi Jo. de Imol. in tertio mẽbro cõcludẽtes qđ etiã si statutũ reprobaret ꝯtractum tñ nõ esset cõcedenda absolutio alia causa nõ subsistente. Et hãc partẽ tꝫ do. Abb. Mod. ibidẽ in. xxiij. col. ver. scđs casus. Idẽ tꝫ do. Abb. in sua disputatione q̃ incipit statuto ciuitatis Senarũ in quarto dubio ver. octauus casus. Et consuluit. d. Abb. in suo cõsi. lxxij. incipit in causa q̃ ad ꝓ̃sens vertit̃ inter Jac. fortius ergo in casu nostro in quo nullibi reperitur ꝓhibita talis alienatio iurata immo ꝑmissa vt in dicta auþ. sacramẽta puberũ. facit qđ in simili notat Jo. de Imo. in. d. c. cũ cõtingat in illo articulo. an donatio inter vi. ⁊ vx. iuramẽto firmet̃. immo etiã nõ solũ qñ iuramentũ est cõtra. l. sed etiã vltra data lesiõe dũmodo nõ enormis vel enormissima denegat̃ absolutio prout tenẽt Jo. de Imo. in dicto loco ⁊ do. Abb. in nono casu ⁊ in eadem disputatiõe in quarto dubio in nono casu put etiã tꝫ Petr. de anch. in loco. s. in cõtrariũ allegato: quinimmo etiã ꝑꝑ enormẽ lesionẽ nõ vr̃ cõcedenda. Et hãc opinionẽ sequit̃ Jo. de imo. in c. quintauallis de iureiu. q2 al's dicta auþ. sacramẽta ꝓposita eẽt verbis ⁊ nõ reb⁹ cõtra. l. scđam. C. cõia de leg. ⁊ in. c. cõmissa. de elec. li. vj. idẽ tꝫ Jo. de Imo. in. d. c. cũ cõtingat in tertio mẽbro principali. vbi refert Arch. in. c. q̃uis de pactis in. vj. tenere istã opinionẽ ⁊ eandẽ tenere Ang. in. l. si qs ꝓ eo. ff. de fideiusso. Hoc etiã est de mẽte Jo. de Imo. in. l. cũ vir. circa. xv. col. ff. de vsuca. Et expresse tꝫ Lud. ro. in. l. qui superstitis. ff. de acq. here. ⁊ Pe. de anc. ⁊ domini. de sancto Gemi. in. d. c. q̃uis de pactis in. vj. cõsuluit Pe. de anch. in suo consi. cccxij. incipiẽ. In xp̃i nomine postq̃ ista dña ꝑ tex. † in dicta auþ.[b] sacramẽta in verbo inuiolabiliter qui etiã tollit restitutionẽ in integ. ꝼm cõem intellectũ. ⁊ tñ restitutio ꝓ̃supponit enormẽ ⁊ nõ leuẽ. l. sed ⁊ si. ff. de in inte. resti. titulo gñali. Et ꝼm hãc partẽ cõsuluit do. Pau. de. ca. in suo cõsi. cccvj. qđ incipit orta lite inter spectabilẽ militẽ ꝑ plures rationes. Hec etiã opi. est aperte de mẽte Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. in quarto ⁊ quinto membro inquãtũ facit differentiã an ꝯtractus sit ꝓhibitus odio creditoris. ⁊ tũc vult qđ possit peti absolutio a iuramẽto an vero sit ꝓhibitus ꝓ̃ncipal'r fauore ꝑsone vt in casu dicte auþ. sacramẽta puberũ. ⁊ tũc sentit q̃ nõ possit peti absolutio. ⁊ hec opi. est de mente Bal. l. l. j. C. si aduersus vend. Sit ergo cõclusio qđ lꝫ in casu nr̃o iuramentũ siue ꝯtractus essent ꝯtra legem. tñ nõ dꝫ ꝑꝑ h̃ cõcedi absolutio a iuramẽto etiã data lesiõe enormi ꝼm multos solẽnes doctores. s. relatos. Cũ ergo in casu nr̃o nulla ꝓbet̃ deceptio sequit̃ qđ indubitanter nõ dꝫ aliqua absolutio cõcedi. ¶ Vnũ non omitto qđ etiã posito qđ ꝓbaret̃ enormis lesio nõ est hesitandũ quin tot solennes viri ad min⁹ rem facerent ꝑ maxime dubiã cũ opiniões † doctorũ rẽ ambiguã faciãt[c] vt not. Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres in. vj. opp. ff. de ver. ob. ⁊ no. glo. in verbo certas. in ꝓ̃ma constitutiõe. C. in. §. quib⁹. sed ita est qđ vbi est ꝓbabile dubium † an qs debeat absolui a iuramento talem absolutiõem null⁹ inferior a papa cõcedere põt. hoc fuit de mente In. in. c. ꝑ venerabilẽ. de elec. ⁊ voluit hoc quidẽ Raymundus in sum. in ti. vtrũ possit dispensari in votis per que hoc expresse decidit Joan. de imo. in. d. c. cum ꝯtingat. in tertio mẽbro in fi. ⁊ dicit h̃ esse menti tenendũ. Hoc idẽ est de mente Spe. in ti. de legato. §. nũc ostendendũ. ver. xxiiij. §. item papa. vbi autem esset certũ cõpetere puta q2 esset prestitum per metũ vel vim ⁊ in similibus casib⁹ certis tunc inferior põt cognoscere per notata in. c. j. ⁊ in. c. debitores. Vnde cũ in casu nr̃o in puncto ꝓ̃supponat̃ qđ corã inferiore petit̃ nullo modo concedi potest nec etiã cessante hoc vltimo esset cõcedendũ. put. s. plene deduxi. ¶ Solũ ergo restat rñdere ad illud de lesione quã non inuenio probari cum dicta venditrix cõfiteatur se precium recepisse per quam ꝓbatur vera numeratio. l. generaliter. cum ibi notatis. C. de nõ nu. pe. l. publia. ff. depositi. solum eñ reperitur qđ confessio non probet veram numerationem in dote ⁊ mutuo prout hec plene tradunt Canoniste in. c. si cautio. extra de fi. instru. Si ergo probatur preciũ numeratum nec ꝓbatur deceptio in precio non video qua rõne dici posset istam venditricem deceptam fuisse, nec dicebat aliqs talem cofessionem inualidã: cum interuenit autoritas tutoris vt in. l. incertũ. §. pe. ff. de confessis. ⁊ ibi plene Bart. ⁊ per Cy. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. de confessis. ⁊ Canõistas in. c. fi. de confessis. ⁊ notatur in. l. cum ⁊ minores. C. si aduersus rem iudicatam. ⁊ in. l. clarum. per Cy. C. de auto. prestan. ⁊ Bal. in. l. j. de iuramẽ. calũ. ⁊ hoc maxime interueniẽte autoritate iudicis in tali contractu ⁊ confessione per ea que dicta sunt ⁊ etiã q2 fuit iurata. quo casu qñ venit cõfessio ad roborationem contract⁹ iuramẽtum representat eum maiorem ⁊ non dat̃ restitutio per text. in d. auþ. sacramenta. tꝫ Bal. in. l. vnica. C. de confessis. in. xx. colũ. ver. modo querit̃ quid de adul. Et tradit plene do. Ant. ⁊ post eum Mod. in. d. c. fi. extra de confessis. immo videtur qđ confessio valeat lꝫ detur restitutio de quo in. l. certũ. §. minorem. ff. de confessis. ⁊ sic non ꝓbata lesione nõ esset cõcedenda. l. nã ⁊ postea. §. si minor. ff. de iureiu. quinimmo dicit Bald. in. d. l. j. col. xxij. ver. circa. qđ considera qđ lesio vbi cõcludit qđ in facto proprio qđ ipse sit ⁊ non alius solus potest bonã fidem agnoscere nec cõuenit de iuris apicibus tunc disputare. l. si fideiussor. §. quedam. ff. mandati. ¶ Preterea non presupponitur aliquid probatum de non veritate dicte confessionis. vnde nõ video ex pluribus quare dicta confessio non debeat preiudicare per not. in d. l. j. per Bal. ⁊ in. d. §. minorem ⁊ in. c. fi. de confessis. ⁊ cõsequẽter remanet q̃ † nulla ꝓbata est lesio: quo casu etiam summus põtifex a iuramẽto nõ põt absoluere put decidit. d. Abb. in. d. c. cum contingat. in tali materia absolutionis in primo casu ⁊ in dicta disputatione in quarto dubio in primo casu. ¶ Non omitto qđ nõ reperio iure ꝓbari q̃ † heres non iurans debeat vel possit

---

Marginal notes and numbers printed beside the columns:

5 — a ¶ Cõmunis opi. q̃ decretũ iudicis facit q̃ omnia presumuntur solẽniter acta.

6

7 — b Cõis opinio. Dispõ auþ. sacramenta puberũ tollit restitutionem in integrum.

8 — c ¶ Opiniones doctorum faciunt rem dubiam.

9

10

11

vel possit petere se a iuraměto absolui.nā cū ad eū non transeat iuramentū qđ est quid ꝑsonalissimū vt in.c.veritatis. ⁊ ibi not. de iureiur.⁊ tradit ꝑ Bar.⁊ alios in.l.qui superstitis.ff.de acq. her.⁊ Mod.in.l.pactū qđ dotali.C.de coll.Cano.in.d.c.q̄uis. de pac.in.vj.Absolutio enī ꝓsupponit vinculū.l.decē.ff. de ver. ob.c.ad dissoluendū.extra de despō.impu.⁊ sic non vr̄ qđ talis absolutio cōcedi debeat heredi.¶ Postremo etiā ex quo ꝯtct⁹ fuisset de se validus propter autoritatē curatoris ⁊ decreti in-

12 terpositionē vt.s̄.fuit ostensum posito etiā qđ † a iuraměto absolueret̄ adhuc nō videret̄ dici posse ꝯtcū rescindi posse q2 absolutio hoc tm̄ operat̄ qđ veniens ꝯ nō incidat in piuriū. vn̄ si minor q iurauit.vel maior decept⁹ vltra dimidiā absoluat̄ nō tn̄ ꝓpter hoc poterit venire cōtra cōtractū iā effectū irreuocabilē. ita cōcludit do.Abb.mod.in.d.c.cū cōtingat.col.x.ver.s3 vltra p̄dicta.⁊ refert Ang.ita cōsuluisse.⁊ l3 alleget Pau.⁊ Jo.Cal. in ꝯtum:tn̄ dicit qđ sibi magis placet opi.Ang. ⁊ post multa cōcludit qđ aut ꝯtctus sustinebat̄ solo iuramento ⁊ tūc ꝓcedat opi.Pau.⁊ Jo.cal.Aut ꝯtctus de se validus erat sine iuramento vt in casu nostro.⁊ tūc nō pōt rescindi.⁊ ita loquat̄ Ang.vt ibi latius ꝑ eū.Cū ergo in casu nr̄o vt dictū est cōtract⁹ sine iuramento posset sustineri etiā cōcessa absolutiōe nō posset rescindi ꝯtctus.¶ Ex quibus oībus fit cōclusio qđ nō d3 concedi talis absolutio a iuraměto nisi aliud ostendat̄ ex quib⁹ redditur inutilis inuestigatio aliaru3 dubitationū ideo vlteri⁹ nō scribo eo maxime q2 mihi tp̄s scribēdi nō distribuit.¶ Circa scđa3 dubitationē breuiter cōcludo qđ cū pecunia ꝓbet̄ ꝑuenisse ad manus minoris si ex ea fuerit effectus locupletior nō pōt petere restitutionē rei alienate nō restituta pecunia.l.fi.C.si aduer.ven.⁊ ibi not.⁊ no.in.l.si verū.§.itē sciēdū.ff.de mino.op3 ergo videre quis habeat hoc ꝓbare vel minorē se nō fuisse effectū locupletiorem ⁊ nō fuisse versam in suā vtilitatē vel emptorē illā fuisse versam ⁊ fuisse effectū locupletiorē.Circa qđ dico qđ ꝓbatio ꝑtinet ad ipsum minorē ⁊ cōsequēter ad heredē ipsius minoris.¶ Circa tertiā q̄ōnē paucis rem ipsam absoluā l3 vt.s̄.dixi eius inuestigatio reddat̄ penit⁹ inutilis ⁊ statim demōstrabit̄.⁊ ī ea breuiter cōcludo qđ si volum⁹ dicere cōpetere restitutionem in in-

13 tegru3 ex eo † qđ pecunia in eius vtilitatē nō fit versa ꝑtinet ad heredes minoris ꝓbare talē pecuniā nō fuisse versam in vtilitatē.hoc ꝓbat̄ per ea q̄ notāt gl.Bar.de Saly.⁊ cōiter doct. in.l. prediorū.C.de p̄diis minorū.vbi cōcludit̄ qđ q̄n93 cōtract⁹ est null⁹ ⁊ tūc aduersari⁹ minoris ꝓbare d3 ipsum minorē fuisse locupletatū.⁊ hic est casus.in.d.l.p̄diorū.q̄n93 ꝯtct⁹ est aliquis sed petit̄ rescindi ⁊ tūc minor ꝓbare d3 se nō fuisse locupletatū ⁊ p̄cuū nō fuisse versum in suā vtilitatē.⁊ hic est casus in.l.j.C.si aduersus creditorē.⁊ rō est s̄m Bar.ibi q2 vnusquis93 ꝓbare d3 illud qđ est fundamētū sue intētiōis iuxta plene no.ꝑ eūdē Bar. in.l.in illa.ff.de ver.ob.vn̄ cū in casu nr̄o cōtractus sit valid⁹ vt p3 in precedenti dubitatiōe ⁊ petat̄ rescindi ꝓbare p̄ciū nō ēē versum in vtilitatē minoris pertinet ꝓbatio ad ipsum minorē ⁊ cōsequēter ad eius heredes.¶ Sed ꝯ hoc vr̄ fortius obstare quod notāt Bar.⁊ Bal.in.l.j.C.si aduersus creditorē.vbi q̄n contract⁹ est null⁹ cōcludūt idē quod in.d.l.prediorū.s3 q̄n contract⁹ v3 ⁊ petit̄ rescissio remedio restitutiōis in integ.vel alr̄ cōcludūt qđ q̄n minor dicit se lesum in eo quod vēdit̄ quod nō expedit Bar.sibi vēdere ⁊ aduersari⁹ excipit rē retinere ꝓ precio quod dicit cōuersum in vtilitatē minoris.⁊ tūc aduersarius d3 probare minorē locupletatū q2 est cā sue exceptiōis,sufficit qđ minor ꝓhibet qđ fuit lesus in eo qđ vēditur.l.patri.§.j.⁊.ij.ff.de minor.q̄n93 minor petit se restitui q2 est lesus in eo quod preciū perdit ⁊ tunc ipse d3 ꝓbare q2 hoc est cā sue intentiōis.l.nam ⁊ postea.§.si minor.ff.de iureiur.cū si.vn̄ videtur quod in casu nostro dicere possit se lesum ex eo q2 nō expediebat vēdere ⁊ consequenter ꝓbatio qđ p̄ciū sit versum in vtilitatē videt̄ ꝑtinere ad aduersariū minoris.¶ S3 hoc nō h3 obstare vnde cōsidero ex premissis qđ aliq̄n ⁊ p̄mo cōtractus petit̄ rescindi propter dolū vel metū:⁊ tūc putarē aduersariū debere ꝓbare minorem locupletatū:q2 hoc esset fundamentū sue intētiōis.⁊ hic nō est casus noster q2 nullus dolus vel metus deducitur. Aliq̄n ⁊ scđo petit̄ rescissio ꝓpter enormē lesionem puta in q̄ātitate p̄ciī ⁊ tūc idē putarē ⁊ etiā non est casus noster. Aliq̄n ⁊ tertio q2 p̄ciū cōuentū nō esset solutū l3 cōfessatū:⁊ tūc non puto qđ cōpeteret absolutio a iuraměto ⁊ testaměto nisi aduersus ꝯfessionē ī qua ꝓbaret̄ lesio nō aduersus ꝯtcū in quo nulla lesio ꝓbaretur per id qđ habet̄ in.l.qđ si minor.§.restitutio.ff.de mino. iūctis not. in.d.auč.sacraměta. Aliq̄n ⁊ quarto peteret̄ rescissio ex eo q2 p̄ciū solutū est deperditū ⁊ nō cōuersum in aliquā vtilitatē ipsius minoris:⁊ tūc q2 nulla arguit̄ deceptio ex parte aduersarij contrahentis non puto absolutionē posse cōcedi per tex.dicte autē tice sacramenta.⁊ posito qđ cōcederet̄ minor h3 ꝓbare ꝑditionē pecūie ꝑ no.l.d.l.p̄diorū. Aliq̄n ⁊ quinto ⁊ vltio petit̄ rescissio ex eo q2 nō expediebat vēdere.⁊ tūc ꝓpter istā lesionē solam nulla data exceptiōe ex parte aduersarij nullo modo puto absolutionē cōcedendā ꝑ casum.d.auč.⁊ sic nō pōt dari casus qđ iuris hoc casu si cōcederet̄ absolutio q2 de iure cōcedi nō d3. ꝓcedere ergo possunt no.in.d.l.j.C.si aduersus creditorē quādo nullū interpositū esset iuramentū sup cōtractum vn̄ recte inspiciendo videtur cōcludendū vt.s̄.dixi.hanc inuestigationem in terminis nostris esse inutilem. Laus deo.

¶ Consilium.cxvj.

1 ¶ Mulier si est ꝓhibita alienare vltra quartam an possit de alijs trib⁹ quartis in p̄iudiciū filiorū dispōere ad pias causas.
2 Alienatiōe ꝓhibita nō ꝓhibet̄ alienatio ad pias causas.
3 Juramentū non firmat cōtractum nullū in preiudicium tertij.
4 Substitutio facta pupillo vt q̄n cun93 decederet qđ certi executores distribuant bona.que substitutio dicatur.
5 Testator si in substitutiōe facta pupillo adiiciat in bonis meis an dicta verba habeant alterare substitutionem.
6 Substitutio pupillaris si est fc̄tā ei cui fieri nō potuit talis substitutio continet vulgarem comprehensam in pupillari.
7 Substō cōpēdiosa dicitur illa que cōplectit̄ plures substōnes.
8 Substitutio in qua dictū est.si decesserit in pupillari etate dicitur esse compendiosa.
9 Opinio communis est sequenda in consulendo ⁊ iudicando.
10 Substitutio vulgaris facta filio quando dicatur grauamen.
11 Filia q̄n transmittat ad suos hereditatē maternā nō agnitā.
12 Heres infantis an possit petere restitutionē in integrū aduersus hereditatē nō aditam.
13 Dispositio.l.j.C.de his q ante aper.tab.nō habet locum quando agitur de transmittenda hereditate in ascendentes.
14 Statutū quod oīs h̄r̄ditas delata si heres moriat̄ an̄ aditam hereditatem transmittatur ad quoscun93 qūo intelligatur.
15 Fictio semper est contra veritatem.
16 Hereditas duobus modis dicitur delata.
17 Verbū quod intelligi pōt large ⁊ stricte in materia stricta stricte intelligitur.
18 Compendiosa facta per verba directa an possit obliquari.
19 Filius ingrat⁹ nō admittitur ad portionē sibi debitā vt filio.
20 Priuilegiā extinguit̄ cū persona q̄n persona est immediata.
21 Successor filij grauatur in legitima.
22 Collatio non fit illi ad quem est transmissum ius adeundi per filium qui se non immiscuit.
23 Beneficium excludendi feminas per masculos beneficio statuti non transmittitur per filium q anteq̄ se immisceret decessit.
24 Substitutio fideicommissaria q̄n cōtineat substōnem directam.
25 Fideicōmissa ad pias causas cōseruāt̄ etiā h̄r̄ditate nō adita.
26 Testator si grauat filium vltra legitimam post eius mortem si decesserit in pupillari etate,tale grauamen videtur iniunctum venientibus ab intestato.
27 Trebellianica non detrahitur de fideicōmisso ad pias causas.

Spūssanctus adsit meūq3 illuminet intellectū.Nō pōt negari quin predicta casus cōtingētia bn̄ cōsiderata attentis p̄dictis statutis dubitationē hanc nō fore subtilē ⁊ in vtrā93 partē inuestigabilē in qua quidē quis nō immerito dicere posset prima facie p̄dictam dn̄am Sorianā nō potuisse disponere vltra quartam ex forma statuti positi sub rubrica q̄ mulieres habētes fi-

1 lios.ꝑ quod clare disponit̄ q̄ † nec ꝑ viā ꝯtctus vel vltime voluntatis pōt mater disponere vltra quartā sed omnino tres quarte debent remanere penes filios in quoꝝ preiudiciū in illis tribus quartis mater nihil disponere pt̄ vn̄ cū verba sint clara nō videt̄ opus alia interpretatiōe.l.ille aut ille.§.cū in verbis. ⁊.l. nō aliter.ff.de leg.iij.in incertis enī nō certis loc⁹ est cōiecturis. l.cōtinu⁹.§.cū ita.ff.de ver.ob.Nā ⁊ de iure cōi in p̄dictis quartis nō potuisset grauare p̄dicta filia dicat̄ h̄r̄e ex legis dispōne nō ex mr̄is iudicio volūtario cū cogeret̄ oīno relinquere predictas tres quartas relinquere merito nō poterat onere fideicōmissi grauare.casus est clar⁹ ī filij l.l.si arrogator.§.s3 an ipu. ff. de ado.vbi p̄t arrogator ꝗ velit nolit tenet̄ relīq̄re q̄rtā de bōis suis filio arrogato nō p̄t ꝑ fideicōmissum ī dcā q̄rta arrogatū grauare. ¶ Nec vr̄ obstare q̄ talis distributio diceret̄ fieri ad pias cās ꝑ id qđ h̄r̄ l.l.si qs titio.ff.ꝺ le.ij.⁊ ī.l.illā.C.ꝺ sa.san.ec. ⁊ ꝑ ꝯs q̄ si potuerit statutū īpedire q̄min⁹ p̄dcā dn̄a Sorana disposuerit bōa sua distribui īter paupes cū ea q̄ spū dei agunt̄ nō sūt sub lege vt l.c.l3.ꝺ regularib⁹.⁊ l.c.duo sūt.xix.q.ij.⁊ īō dixit bal.ꝑ illū tex.ī.l.gn̄ali.C.ꝺ sa.sā.ec.q̄ l alienatiōe ad pias cās nō ē necessaria solēnitas laicalis ꝯstōnis. ⁊ idē fuit ꝺ mēte Cy.ī

2 auč.ingressi.C.de sa.san.ec.Ad qđ accedat.† nā ꝓhibita alienatiōe simplr̄ nō vr̄ ꝓhibita alienatio ad pias cās vt vr̄ casus l.l. si spōsus.§.concessa.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.quē ibi ad hoc pōde

rat Bal. nã ad hoc vr̃ rñderi qꝺ ꝓdicta ꝓcederẽt nisi talis alienatio fieret in ꝑiudiciũ tertij. Nã hoc casu impedit̃ alienatio ẽt ad pias cãs. ¶ Unde dicim⁹ qꝺ pater nõ põt donare vel in testamento relinquere ad pias cãs in ꝑiudiciũ legitime sui filij qꝛ filius hẽat q̃relã inofficiose donatiõis vel inofficiosi testamenti vt ꝑ plura cõcludit Bart. qui cõiter approbat̃ in. l. j. C. de sac. san. ecc. facit bonus tex. in. c. quicũq3. xvij. q. iiij. ꝛ gl. in. l. si qs ad declinãdũ. C. de epi. ꝛ cle. facit no. ꝑ egidiũ. Post. Jo. an. ꝛ dñs Abb. siculũ qui voluit qꝺ sim⁹ magis obligari cõiũctis matrie filiis q̃ eccl'ie. ꝛ qꝺ no. Bal. i auc. si qua mulier. C. de sac. san. ec. Ergo idẽ pari rõne dicẽdũ vr̃ in istis tribus quartis. Nã ꝑ dictũ statutũ vr̃ augmẽtata legitima filiorũ ad qꝺ accedat. Nam lz iuramentũ firmet cõtractũ vt in. c. cũ cõtingat. extra de iureiur. ꝛ in. c. lz mulieres. e. ti. li. vj. ꝛ in. c. q̃uis. de pac. l. vj. ꝛ ꝑ Bar. late in. l. si qd ꝓ eo. ff. de fideiussoribus † nõ tñ firmat i ꝑiudiciũ tertij vt. d. c. q̃uis. ꝛ ꝑ doc. i dictis locis ad qꝺ accedat tex. optimus in. c. j. §. donare. quib⁹ mo. feu. olĩ alie. poterat. vbi ꝓhibitio facta in vasallo de nõ alienãdo feudũ includit etiã alienationẽ q̃ deo fieret ꝓ aĩa. ꝑ quẽ tex. Lu. ro. in repetitiõe auc. filr. C. ad. l. fal. l. xv. ꝛ xvj. ꝓuilegio ad pias cãs i vltimis volũtatib⁹ reprobat ꝓdictas doctrinas Cy. ꝛ Bal. ad qꝺ ẽt est tex. i. c. imperialẽ de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Fed. ex qbus oibus vr̃ cõcludi qꝺ predicta soziana nõ potuit disponere nisi de quarta etiã ad pias causas existẽte filia tpe mortis ꝑ predictũ statutũ ꝛ ita audio quosdã rñdisse. ¶ His tñ nõ obstãtib⁹ cõtrariã sententiã arbitror fore verissimã qꝺ immo ꝓdicti executores possunt disponere nedũ de quarta: sed etiã de tota hereditate nulla detractiõe facta. ꝓ cui⁹ cõsultatiõis inuestigatiõe est aduertẽdũ qꝺ doct. in hac substitutiõe de qua in terminis nostris qñ testator iussit † qꝺ si pupillus quẽ heredẽ instituit qñcunq3 decederet qꝺ certi executores haberẽt bõa distribuere varie loquuti sunt. Bar. enim in. l. cẽturio. cõcludit qꝺ si filius morit̃ in pupillari etate substitutio sit directa ꝛ demũ post pupillarẽ etatẽ sit fideicommissaria. nã dicit qꝺ subintelligit̃ verbũ accipiãt qꝺ est verbum directũ secundũ Bar. in eadẽ. l. cẽturio. ꝛ Bal. in. c. si pater. i repetitiõe de testamẽtis in vj. ꝛ Jmo. in. c. Ray. in materia substitutiõis cõpẽdiose. ꝛ ꝓdictã etiã opi. qꝺ talis substitutio ꝯtineat directã pupillarẽ tenuit cõsulendo idẽ Bar. in consi. qꝺ incipit Bar. Raph. ꝛ in cõsilio qꝺ incipit riti⁹ cõdidit testm̃. idẽ tenuerũt Bal. ꝛ Ang. ꝛ in. d. l. cẽturio. ꝛ idẽ voluit Bal. in. l. si qs ad declinandũ. C. de epis. ꝛ cle. qñ est facta expressa distributiõe tẽporũ: puta qꝛ dictũ esset si fili⁹ me⁹ in pupillari etate decesserit vel postea qñcunq3 multofortius in terminis nr̃is in qb⁹ tm̃ dictũ fuit si filia mea tm̃ ꝑuenerit ad nubilẽ etatẽ hoc ẽ ad pubertatẽ cũ nuptie fieri nõ possint nisi pubertate aduenieñte. c. j. de despõsatiõe impub. li. vj. l. minorẽ. ff. de ritu nup. vñ idẽ fuit ac si dixisset si fili⁹ meus in pupillari etate decesserit vt est gl. ꝛ ibi Bal. notabiliter in. d. c. si pater. de testamẽtis in. vj. ¶ Et hanc opi. tenuerũt Saly. ꝛ do. Jo. de mõte sperello in. l. precib⁹. C. de impube. ꝛ aliis substi. lz limitẽt eã ꝓcedere nisi testator dixisset bona mea vel bona ipsius testatoris: qꝛ tũc ex quo dixit tm̃ de bonis suis nõ põt trahi ad bona pupilli. ꝛ sic nõ põt esse pupillaris. in qua venĩũt etiã bõa pupilli. l. lz si plẽs. §. ad substitutos. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ in. d. c. si pater. ꝑ cõsequẽs hoc casu dicũt ipsã esse in omni tpe fideicõmissariã. ¶ Que quidẽ limitatio a modernioribus improbat̃ ꝑ casum aperte quẽ ibi ad hoc põderat Bar. in. l. si ita scriptũ. §. si filio. ff. de bono. pos. sm̃ tabu. vbi determinat per illũ tex. q̃ † predicta dictio de bonis meis nõ hz alterare naturã substitutiõis ꝛ est tex. in. l. j. ibi tũc gayus sey⁹ heres mihi esto. quẽ ibi ad hoc põderat Pau. de ca. ꝛ sequit̃ opinionẽ Bar. qñ pupill⁹ nõ hz alia bona ꝛ pro Bar. est etiã tex. quẽ ibi ad hoc põderat. d. Jo. de mõte sperello in. l. pe. C. de impu. ꝛ aliis substi. q̃ inuestigatio nõ est necessaria in terminis nostris cũ hic nõ possim⁹ agere de pupillari substitutiõe: qm̃ mr̃ ex quo filiũ in ptãte nõ hz nõ põt pupillariter substituere. l. j. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ ꝓdictã opinionem Bar. q̃ † talis substitutio de qua in terminis nostris fit acta comprehendere substitutiões directas, tenuit Pe. de anch. in. c. cũ tibi. extra de testa. ꝛ excellẽtissim⁹ doc. do. Mathe⁹ de matesilanis in suis notabilib⁹ notabili. ꝛ vr̃ magis cõis opinio.[a] ¶ Ex qua cõclusiõe infert̃ qꝺ cũ in terminis nr̃is fuerit facta substitutio pupillaris ei cui fieri nõ poterat talis substitutio cõtinet vulgarẽ q̃ cõprehendit̃ in pupillari. l. iã hoc iure. ff. de vul. ꝛ pup. Et tz Bart. et doc. sequunt̃. in. l. j. in vlt. q. ff. de vulg. ꝛ pup. immo in casu nr̃o fuit substitutio cõpendiosa q̃ cõprehẽdit vulgarẽ si nõ adeatur hereditas ꝛ fideicõmissaria si adeat̃ vt per Bar. in. l. j. in. ij. col. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ ꝑ gl. ꝛ Bar. in. l. lutius. eo. ti. Nam si dicimus qꝺ in substitutiõe de qua agimus subintelligit̃ verbũ accipiãt qꝺ est directum vt supra dictũ est secũdũ dictã opinionẽ. ꝛ ꝑ cõsequẽs qꝺ talis substitutio apta sit comprehẽdere substitutiões directas ꝛ sic vulgarẽ ex q̃ testator voluit substitutos admitti qñcunq3 filia decederet in pupillari etate dat̃ manifeste intelligi qꝺ voluit eos admitti nõ tm̃ si hereditas nõ adiretur sed etiã si adiret̃ per pupillã: ꝛ ꝑ cõsequẽs cũ cõplexus fuit plures substitutiões dr̃ substitutio cõpẽdiosa, vt per Bar. ꝛ doc. in d. l. cẽturio vbi dixit † q̃ illa dr̃ cõpẽdiosa q̃ sub cõpẽdio verborũ plures cõplectit̃ substitutiões. ꝛ clare cõcludit Bar. in. d. l. lutius. in primo effectu. ꝛ ꝑ doc. in. d. l. ꝓcibus vbi Bal. aperte dicit in quarta charta. ver. vñ et aduertit̃ qꝺ † hec substitutio si decesserit in pupillari etate dr̃ cõpendiosa limitata ad pupillarẽ etatẽ. ꝛ ita cõsuluit Bal. vna cũ dño rege de perusio vt referũt Mod. perusini in. l. ij. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ aperte hoc cõcludit Bar. in. d. l. cẽturio in. iij. prin. q. versi. q̃ro vtrũ substitutio cõpẽdiosa. vbi vult qꝺ cõpendiosa facta ꝑ verbũ cõe cõtinet vulgarẽ. ꝛ ita tenuerũt Ja. de are. Cy. ꝛ Ray. in. d. l. ꝓcibus ergo multomagis qñ est facta per verba directa substituo ex quib⁹ oib⁹ infert̃ cõclusio qꝺ ꝓdicta substitutio dñe Soziane fuit cõpẽdiosa cõpꝛhẽdẽs sub se vulgarẽ. si hereditas nõ adiret̃. ꝛ fideicõmissariã si hr̃ditas adiret̃. ¶ Scđa principalis opinio est qꝺ predicta substitutio sit oĩ tpe fideicõmissaria vt cõcludit Bal. i. d. l. ꝓcibus. nõ tñ in terminis nostris qñ est facta si decesserit i pupillari etate ꝛ ꝓdictã opinionẽ seqt̃. d. Jmo. post Cor. i. c. Ray. extra de testamẽtis. ꝛ in. d. l. cẽturio. ꝛ ita reꝑio cõsuluisse Jo. Cal. cõsi. xvij. quod incipit fili⁹ fecit testamẽtũ. ꝛ idẽ tenuit Bar. qñ fit maior in sua disputatiõe q̃ incipit filiũ adultũ. tñ magis † cõis[b] est prima opinio a qua ꝛ in cõsulẽdo ꝛ iudicãdo nõ videt̃ recedẽdũ ꝑ ea q̃ tradunt̃ ꝑ Bar. in. l. si. C. de pena iudicis q male iudicauit. ꝛ ꝑ doc. in. c. j. ꝛ in. c. ne innitaris. extra de cõstitutiõi. ꝛ in. c. j. extra de re iud. sz quãcũq3 opinionẽ teneam⁹ habem⁹ obtẽtũ in terminis nostris. si eñ tenem⁹ i terminis nostris quod poterat hr̃e locũ vulgaris tũc ex quo nõ apparet quod ꝓdicta filia dñe Soziane acceptauerit hereditatẽ succedit vulgariter in casu hereditatis nõ adite. ꝛ ꝑ consequẽs isti executores admitterent̃ ex vulgari. vt. l. j. ꝛ ibi ꝑ Bar. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ institutis. de vul. sub. in ꝓn. ꝛ tradit̃ in. l. post aditã. C. de impube. ꝛ aliis sub. ¶ Nec tũc hz obstare statutũ qꝛ vulgaris substitutio nõ dicit ꝑiudiciũ inferre ex quo hz locũ in casu nõ acceptate hereditatis: tunc eñ statutũ censet̃ dare tale priuilegiũ filiis si illud acceptãt ꝛ appareat acceptatũ. ita singulariter disputãdo dixit Ugolinus in statuto dictãte quod stãtibus masculis filia femina non succedat. ꝛ refert ꝛ sequit̃ Saly. in. l. j. C. de adulteris vt pz in filiis vel cognatis a iure ciuili exclusis vocatis a iure pretorio. l. j. ꝛ. l. emancipata. C. qui admitti. ꝛ. l. nonnunq̃. in prin. ꝛ. l. is qui in potestate. §. si solus. ff. de legatis ꝓstãdis. Naz solũ vno casu voluit Bal. substitutionẽ † vulgarẽ esse grauamẽ ꝛ per cõsequẽs reiiciendã vsq3 ad legitimã de iure cõi ꝛ ꝑ cõsequẽs reiiceret̃ qñ fieret i suo ꝛ ꝑ cã tolleret̃ existẽtia suitatis ꝛ ꝑ cõsequẽs impediret̃ trãsmissio iuxta no. in. l. si filius heres. ff. de li. ꝛ posth. ita singulariter voluit Bal. in. l. qm̃ in prioribus. C. de inof. test. quod multũ cõmẽdat ibi Pau. de ca. quod nõ põt esse in terminis nr̃is cũ nõ simus in suo sz in filio respectu mr̃is in quo nõ datur suitas. l. in suis. ꝛ ibi plene. ff. de libe. ꝛ posthu. ¶ Sed instabit subtilis inuestigator † quod lz ꝓdicta filia non agnouerit hereditatẽ maternã tñ eã trãsmisit ad suos heredes altero de q̃tuor modis. ¶ Primo si habebat patrẽ remedio. l. si infanti. C. de iure deliberã. ¶ Scđo si nõ habebat patrẽ saltim bñficio. l. j. C. de his q añ apertas tab. ¶ Tertio cessantib⁹ his si heredes † vellẽt in inte. restitui ex ꝑsona infantis ad adeũdam hereditatẽ vt cõcludit Bar. in. l. pantoni⁹. in ꝓn. ꝑ illũ tex. ff. de acq. here. quez ibi sequit̃ Bal. do. Fran. de rãpo. ꝛ Jmo. ꝛ idem tenet Bar. post Jac. de are. in. l. q duos in prin. ff. de reb. du. ꝛ idem Bar. in. l. nostra quem ibi sequit̃ Jmo. ff. de acquir. here. ꝛ dictã opinionem cõsulendo tenuit Bal. vt refert Ang. frater su⁹. in. d. l. si infanti. vbi idem tenet do. Raph. Ful. Pau. de ca. in. l. ꝛ do. Jo. de mõte sperello. ꝛ in. l. C. de resti. mili. ꝛ idẽ voluit Jo. an. referens plures doc. idem tenentes in. c. si pater. de testamentis li. vj. ꝛ idem tenet do. Bonofrius de perusio. in. l. j. C. de his qui añ apertas tabu. ꝛ videt̃ magis cõmunis opi. ¶ Quarto beneficio statuti. ĩ. descripti qꝺ incipit ne igitur ad uocatorum subtilitatibus. per qꝺ disponitur quod oĩs hereditas siue paterna siue materna vel cuiuscunq3 transmittat̃ ad heredes cuius verba cum clara videantur non est opus alia interpretatione. l. ille aut ille. §. cum in verbis ꝛ. l. non aliter. ff. de lega. iij. maxime attento alio statuto quo disponitur quod statuta nõ ꝑsit interpretari sed eorũ verba intelligi debeãt vt iacẽt tunctis his que singulariter disputando dixit Ray. de for. vt refert Pet. de Ancha. in sua solenni repetitiõe. c. canonum statuta. in pe. ꝛ vlti. col. extra de consti. vbi eleganter loquitur. quib⁹ stantibus vr̃ dicendũ preferendos esse heredes ꝓdicte infantis ad quos transmissum est ius adeundi qm̃ substitutio vulgaris

intelligitur

a ¶ Opinio magis cõis. Si substitutio pupillaris est facta ei cui fieri nõ potuit talis substĩo continet vulgarẽ cõprehensam in pupillari.

b ¶ Cõmunis opinio i iudicãdo ꝛ cõsulẽdo sequenda.

intelligit si heres nõ erit neqz aliũ heredẽ fecerit.l.cũ pponas.
C.de here.insti.Sed trãsmittendo ius adeũdi vel beneficiũ re
stitu.in integ.qs aliũ heredẽ facit.ergo dz excludi substitutus
vulgaris.ita notabiliter cõcludit Bar.in.l.i.in.iij.col.ff.de vul.
z pu.z sequit do.Jmo.in distinctione q̃ nõ fuit ad ppositũ nr̃z
z eandẽ opi.tenẽt Mod.perusini ibidẽ allegãdo casum in ma
teria prius nõ põderatũ in.l.vnica.§.in nouissima.ver. heredi
tatẽ.iucto.§.cũ aũt in superiori pte iuxta finẽ.C.de cad.tol.naz
in.§.hr̃ditatẽ.dr qs hereditas nõ adita nõ trãsmittit exceptis
liberoz psonis z his q deliberãtes ab hac luce migrauerũt.tex.
no.in.§.cũ aũt.dicit cũ aũt in superiori pte.l.nõ aditã heredita
tẽ nisi quibusdã psonis minime ad heredes trãsmitti disposui
mus supple ea q̃ psone sunt liberorũ z ille que trãsmittũt ius de
liberãdo subdit ibi lr̃a.necessariũ est si quis delatã hereditatez
nõ adierit vadat ad substitutũ.ecce ergo qs ibi est casus qs ad
substitutũ nõ vadat si quis est qui venire possit per ius delibe
rãdi z iure trãsmisso q̃ trãsmissio iuris fuerat añ reseruata p di
ctũ verbũ hereditatẽ.z hãc opinionẽ tz Bal. in.l.cũ antiquiori
bus.C.de iure deli.z in.d.l.cũ pponas.p quẽ ibi sequit Paul.
de ca.z tz Pau.de ca.p illũ tex.in.d.l.j.C.de his qui ante aper
tas tabu.vr̃ cõcludi vr̃ qs predicti executores ex vulgari nul
lo modo admittant.¶ Sed ad hoc põt tribus modis rñderi.
primo negãdo p̃dicta,qs infans trãsmiserit predictã heredita
tẽ mr̃is.Scd̃o dato qs trãsmiserit tũc heredes ad quos trãsmis
sum est ius adeũdi nõ excludũt hos substitutos.¶ Tertio da
to qs excluderẽt tñ ex quo tenẽtur oia restituere.¶ Primo rñ
sio demõstrat capiẽdo singulos casus qb⁹ dictũ est p̃dictã ifan
tẽ potuisse hereditatẽ trãsmittere.z quo ad primũ clara est rñ
sio qs pcederet qñ p̃dicta infantula habuisset patrẽ vl' aliũ a
scẽdẽtẽ q habuisset eã in ptãtẽ puta auũ vl' pauũ:al's aũt nõ p
cedit dispositio.d.l.infanti.vt ibi declarãt oẽs.sz in casu nr̃o nõ
p̃supponit istã infantulã habuisse patrẽ auũ vel pauuz igitur
non potuit trãsmittere vigore illi⁹.l.¶ Ad scd̃z etiã clara est rñ
sio qñ illa lex tractat de hereditate ascendentiũ transmittenda
13 ad descẽdẽtes† vt declarãt doc.in.d.l.j.C.de his qui ante aper
a tas tabulas.ᵃ z in.l.ventre.ff.de acqui.he.vbi Bar. vult illam
legem non procedere qñ ageretur de trãsmissione hr̃ditatis in
ascendentes qs sequitur ibi Jmo.qñ ageretur de transmissiõe
hereditatis materne ad patrem vel ascendentẽ ex linea pater
na,lz gl.in.l.ij.C.ad orfi.tenuerit contrarium z Bal. post Jac.
but.in.d.l.j.C.de his qui ante apertas tabulas.tñ quo ad illos
de quibus agimus nulla fit transmissio qz illa lex est exorbitãs
z intelligitur in proprijs terminis iuxta.l.precipimus.C.de ap
pel.z.l.sancimus.C.de testamentis.cũ si.vt plene declarãt doc.
z in.d.l.j.z in.d.l.ventre.ff.de acqui.here.¶ Ad tertium dicen
dum est non posse negari quin articulus valde dubitabilis z vt
dicunt doc.vt indigeret decisione cesarea propter qs nõ posset
iudex reprehendi si alteram vel alteram amplecteretur opinio
nem.Nam contrariam sententiam tenuit Bal.in.l.non solum.
ff.de in integ.restitutiõe.z in.d.l.si infanti.z Bar.de Saly.ibi
dẽ in.d.l.j.C.de restitutiõe militũ.ista eñ quasi lesio.i.lucrũ ces
sans in persona infantis causata p mortẽ infantis dr facto cõ
tigisse.ad hec gl.no.insti.de capi.di.§.media.z tex.in.l.iu.ff.q z
a quibus.z.l.interdũ.ff.de iudicijs z.l.fi.§.fi.C.de iure dotium.
sed dãnum facto contingens nõ causat resti.in inte.l.verum.§.
sciendum.ff.de minoribus igitur zc.Et hanc opinionem sequi
tur Ang.in.d.l.pantonius allegãdo Ja.de beluisio ita tenuis
se z eandem tenuit Bald.in.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu.
tol.in infante mortuo morte naturali.idẽ etiã in infante tenuit
Ang.in.d.l.si infanti.z in.d.l.j.C.de restitutiõe militũ.z eãdem
opi.tz Ludo.ro.in.d.l.pantonius dicens non esse recedendum
ab hac sententia per illũ tex.in.d.l.si infanti qui multũ vrget vñ
vt dixi perdifficilis est difficultas adeo qs locus esset gratifica
tioni.vnde iudex in fauorem pie cause quãlibet amplecti debe
ret,argumẽto.l.sunt psone.ff.de religio.z sumptib⁹ fune.¶ Ad
quartũ z vltimũ rñdeo sicut formaliter rñdit excellẽtissim⁹ do
ctor.d.Jo.de pagliarensibus de senis qui super dicto statuto
consuluit super infrascripto verborũ tenore prouisio irrita ven
dicat sibi locũ tñ in heredibus qui possunt adire z qui pñt ius
14 adeundi trãsmittere z† verba dicte puisionis que dicunt quod
hereditas intelligatur adita q̃tum ad transmissionem nõ pñt
intellectũ recipere de iure qz hereditas nunq̃ transmittitur q̃
uis iura super hoc abusiue loquant z per hoc infans non põt
adire vere nec ficte qz nõ hz animũ in adeũdo.l.potuit z.l.si in
fanti.§.j.C.de iure delib.l.more.l.pupillus.z.l.impuberibus.ff.
de acqui.here.z sine animo nõ fit aditio.l.gerit.z.l.aditio.ff.eo.
tit.quia nõ põt expresse cõsentire ergo nec tacite.l. certe in prin.
15 ff.de preto.stip.z.l.qui ad certũ.ff.locati.vnde† cũ fictio sit semp
contra veritatem vt.l.lex cornelia.ff.de vulg. z pup.z.l. lex cor
nelia.ff.de testamentis.instituta quibus modis testamen.infir
mã.§.fi.z.l.fi.C.sniam passis. vñ ad casum ad quẽ veritas non
põt extẽdi z se habere nunq̃ fictio vẽdicat sibi locũ z ita in ca
su hmõi.d.l.qui ad certũ z.l.si a furioso z.l.si fili⁹.iij.respõso.ff.si
cer.pet.z.l.gallus.§.ille casus.ff.de li.z posth.vñ q̃tũ ad infan
tẽ puisio dicti ordinamẽti nõ põt hr̃e locũ z nil põt operari.ver
ba sunt formalia prefati doctoris ita cõsulẽtis put reperi rescri
pta in volumine statutorũ ciuitatis senarũ post illã puisionẽ p
quẽ aperte decidit p̃dictũ statutũ nõ vendicare sibi locũ in ter
minis nostris cũ filia p̃dicte dñe Soriane mortua fuerit in in
fantili etate qs etiã notabili⁹ ostẽdo.nã p̃dictũ statutũ vult qs
si cui dferat hereditas talis hereditas trãsmittat.¶ Circa qs
16 est aduertendũ q† hereditas duob⁹ modis dr delata.s.stricte
z large,stricte sumit qñ heres põt adire z repudiare illã ita qs
nullũ impedimẽtũ est ex parte hereditatis,nec etiã ex pte here
dis z sic dz intelligi tex.in.l.delata.ff.de ver.sig. p hoc bñ facit
tex.in.l.j.§.furiosi.ff.de succe.edicto.vbi hoc tex.sonat qs here
ditas bonorũ possessio pure deferat heredi furioso tñ nõ dr p
prie delata qz est impedimentũ in psona heredis qui nõ potest
agnoscere eã.item pro hoc est gl.notabilis i.l.is cui heres.ff. de
acq.here.Scd̃o mõ dicit delata large.s.qñ hereditas pure se of
fert ex testõ vel ab intestato impedimẽtũ tñ est in psona hr̃dis
vt qz ignorat vel est infans,vel est furiosus.z hoc mõ sumit i. l.
si infanti.C.de iure delib.z in.l.cũ antiqorib⁹ co.ti.z in hoc mõ
tãgit p Bar.i.l.his põt.ff.de acq.he.lz hũc articulũ clare nõ de
terminet.z per hoc sequit statutũ qs loquit qs ois hr̃ditas de
lata si heres moriat qñcũqz añ aditã hereditatẽ trãsmittat ad
quoscũqz eius heredes hz locũ solũ i hr̃ditate stricte delata scz
qñ hereditas põt adiri z heres p̃t adire z nõ large delata z sic
in infante q adire nõ põt cũ tale statutũ sit exorbitans z cõtra
ius cõe.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cad.tol.cõstat aũt qs i ma
17 teria exorbitanti seu stricta si reperit† vnũ verbũ habẽs duo si
gnificata vnũ strictũ z aliud latũ i stricto tñ dz itelligi.vt i.c.ro
dulph⁹.extra d rescrip.facit tex.i.§.fi.insti.q dari tuto.possunt.
z in.l.si furiosi.C.de secũ.nupt.z est hec pulchra subtilis z vera
cõsideratio quã ponit solẽnissim⁹ doctor dñs Matthe. de ma
ta.in suis notabilib⁹ notabili.cxcv.vbi dicit ita fuisse cõsultum
per oẽs doc.Jtalie in cã quasi ppria p q̃ dat apte intelligi qs ᵃ
predictũ statutũ nõ vẽdicat sibi locũ in terminis nr̃is. ¶ Scd̃a
respõsio põt demõstrari si teneamus opinionez Ang. volentis
substitutũ vulgarẽ excludere illum ad quem trãsmissum est ius
adeundi,qz iura Bar.loquunt qñ heres mutata cõditiõe aliũ
heredẽ facit vt ptz in.d.l.si pr̃ cũ si.ff.de he.insti.itẽ qz dicta ver
ba vulgaris substitutiõis si hr̃s nõ erit vel aliũ heredẽ fecerit sci
licet adeũdo.d.l.si pr̃.z.l.cũ pponas.C.de he.insti.qz cũ institu
tus decedit añ aditã hr̃ditatẽ nõ mutato statu cũ mors oĩa sol
uat.in aut.de nup.§.deinceps.aperta est via substituto.z ita te
nuit Ang.in.d.l.j.ff.de vul.z pu.z in.d.l.si pr̃.z in.l.iam dubita
ri.ff.de he.insti.z i.d.l.cũ pponas.z pro eadẽ pte cõsuluit vt ptz
in eius cõsi.cliij. qs incipit dñs Pe.z hoc clarũ est qs dz admit
ti anteqũ restituat qz ille qui venire dz p viã restitutiõis in inte.
nõ dicit posse vt est casus no.in.l.iiij.circa prin.ff.de fideic.li.z p
Bar.notabilr̃ in.l.j.ff.de iniusto ru.z irri.testõ.¶ Tertia rñsio
dato qs aliquo mõ isti heredes venirẽt ex iure trãsmisso:an per
hoc impediat quo min⁹ predicti executores debeãt admitti ad
distributionẽ dictorũ bonorũ z dico q nõ impediunt qz si dici
mus eos nõ admitti ex vulgari debẽt admitti ad fideicõmissa
ria ex quo extitit cõditio qz filia dñe Soriane mortua fuit an
teqũ perueniret ad nubilẽ etatẽ.¶ Nec obst.si diceret q fideicõ
missaria nõ põt hr̃e locũ qñ illa q̃ valuit vt directa vulgaris nõ
dz postea valere iure fideicõmissi vt tradit in.l.verbis ciuilib⁹.
ff.de vul.z pup.tradit in.d.l.cẽturio.z in.d.l.p̃cib⁹.z i.d.c.si pr̃.
qz dico omittẽdã illã dubitatissimã qõnẽ q̃ fit in dictis iuribus
18 an† cõpẽdiosa facta p verba directa q̃ valuit iure directo pos
sit obliquari dico qs illa pcedit qñ substõ semel valuit iure di
recto post aditã hereditatẽ in vim pupillaris:sec⁹ in ea q̃ valuit
a ña ditã in vim vulgaris lz secus sit in breuiloqua.z ita cõclu
dit Bar.in.d.l.cẽturio.in.d.ver.q̃ro vtruz substituto. vbi dixit
qs qũ apponit 9ditio q̃ de sui natura hz tractũ tp̃is:tũc qz põt
verificari viuẽte testõre z eo mortuo z añ aditã z post aditã ta
lis substitutio 9tinet vulgarẽ añ aditã z demũ post aditã fidei
cõmissariã.z idẽ voluerũt Cy.Bal.Bar.de saly.z do. Joã.de
mõte sperello.in.d.l.p̃cibus.z Jmo.in.d.c.Rax.col.xliij.z hoc
maxime cũ subintelligat verbũ accipiãt qs est directũ per id qs
voluit Bart.in.d.l.centurio.nam clarum est qs si filia dñe So
riane vixisset z hr̃s extitisset poterat accipere tres quartas bo
norum matris sine aliquo onere nõ acceptãdo hereditatẽ ma
tris ex forma statuti de quo in principio facta est mentio:qz di
cte tres quarte debentur filijs vt filijs non filijs vt heredibus,
19 sed vbicunqz† aliqua portio in bonis patris vel matris debe
tur filijs vt filijs nõ vt heredibus,filij admittuntur:licet nõ fuit

ᵃ ¶ Dispositio l.j.C.de his q ante ap.tab. non habet locum qñ agitur de transmittẽda hereditate in ascendentes.

heredes dũtamẽ nõ sint ingrati. ita singulariter declarat Ang. per illũ tex. in aut. de nup. §. soluto. idẽ voluit Bal. in simili in. l. hac edictali. C. de secũ. nup. et do. Fio. de sancto Petro i sua solẽ in disputatione q̃ incipit Mulier pmo vidua ta et ita cõiter pra cticat.ª ¶ Unde stat dubitatio nũquid si filii moriunt̃ heredi tate nõ adita ille ad quẽ trãsmissum est ius adeũdi habeat pri uilegiũ pdicti statuti et per cõsequẽs trãsmittat̃ ius adeundi cũ eodẽ puilegio sicut erat penes trãsmittentẽ qđ etiã põt cõtinge re in legitima attẽto iure cõi quo disponit̃ qđ in legitima omne grauamẽ reiicit̃: an reiciat̃ in psona illius ad quẽ transmissum est ius adeũdi pulchrũ est dubiũ et quotidianũ et in eo conclu do qđ tale ius adeũdi nõ trãsmittit̃ cũ dicto puilegio quã con clusionẽ pmo pbo ex illa vulgari regula qua disponit̃ qđ muta tiõe psone mutat̃ priuilegiũ vt est casus quẽ ibi notãt doc. ma xime Lud. ro. in. l. Paulus. ff. de acq. her. nã lz aliqñ dat̃ qđ pri uilegiũ trãseat de psona in personã vt hr̃ in. l. qz personale. ff. so. ma. et in. c. cum olim. extra de priuile. tñ qñ est causa immediata

20 priuilegii semper † priuilegiũ extinguit̃ vna cũ psona. l. in oĩbus ff. de reg. iu. c. cõia, extra de re. iu. in. vi. et per Old. cõsi. cxxiii. et l. fi. C. de ino. test. et in. l. i. §. sed nec castrense. ff. de colla. bono. Sz in casu nostro filii sunt cã immediata puilegii: qz in eorũ fauorẽ

21 tale statutũ dicit̃ cõditũ igit̃ et c. Nam in simili videmus qđ lz † fi lius nõ possit in legitima grauari. l. qm̃ in prioribus. et l. scim⁹. §. cũ aũt. C. de inof. testamẽto. eius successor grauari poterit vt per Cy. in. l. ex trib⁹. C. de inof. test. qui refert Dy. ita cõsulasse et di ctũ consiliũ referunt̃ et sequũtur Bar. Bal. Imo. et Pau. de ca. in. l. i. ff. de vul. et pup. et Raph. Ful. et Moder. in. d. l. precibus. et doc. in. l. si fundum per fideicõmissum. §. fi. vbi casus p quã mo tus fuit Dy. ff. de leg. i. faciũt no. p Bar. in. l. cũ qui. §. fi. ff. de pu bli. vbi dixit qđ lz res ecclesie seu fisci ad pscriptionem requirat maius tps q̃ res pua. vt in auk. quas actiones. C. de sac. san. ecc. tñ si talis res peruenit ad manus priuati eodẽ tpe pscribitur si cut res puati. et idẽ tenuit Dy. et refert Lud. ro. in. d. l. Paulus. ¶ Scdo hec opi. confirmat̃ nã lz filius in potestate transmittat hereditatem ad quoscũqz nõ aditã iuxta not. i. l. apud hostes. C. de suis et legitimis. et in. l. vẽtre. ff. de acq. he. tñ nõ dicit̃ trans mittere oĩno cũ eadẽ qualitate. Nã lz qñ fili⁹ se immiscuit nõ so lũ erit heres sz etiã vt heredi sit fiẽda coll. l. si marit⁹. C. de colla.

22 tñ † qñ se immiscuit illi ad quẽ trãsiuit ius adeundi nõ est fiẽda collatio. casus est a cõtrario sensu. et in. d. l. si maritus quẽ ibi ad hoc põderat solus Fran. de acoltis Are. hac tẽpestate doctor solẽnissimus qđ dicit esse mirabile: ad qđ in simili etiã adducit tex. no. in. l. i. §. ibidẽ. ff. de collatione bonorũ vbi transmittitur hereditas sine bñficio colla. Ecce ergo qđ q̃litas adiecta rõne persone nõ transmittit̃ vna cũ iure adeũdi qđ pulchre cõcludit in casu nostro vt lz si filia vixisset nõ fuisset coacta erogare vltra quartã bñficio statuti tale bñficiũ nõ transmittit̃ cũ iure adeun di. ¶ Tertio hec opi. cõfirmat̃ p id qđ singulariter voluit Ia. de are. per illum tex. in. l. i. C. de adulteriis. vbi dixit q̃ stante sta tuto q̃ stantibus masculis femina non succedat et moriatur pa ter relicto filio et filia et filius anteq̃ se immiscuerit decedat reli cta filia determinat Iac. de are. q̃ filia filii ad quã trãsmissum est ius adeundi nõ excludit amitã a successione aui paterni. ecce

23 etiam † qđ ius adeundi non transmittit̃ cum priuilegio conces so in succedendo a statuto. et predictam opinionẽ sequutus fuit disputando Ugolinus de fontana. et refert et sequit̃ Sal. pmul tas rõnes in. d. l. i. C. de adulteriis ita dicamus in bñficio statu ti de quo in terminis nostris. et predictã opinionem Ia. de are. reperio tenuisse La. de ro. in. l. ventre. ff. de acqui. here. non alle gando aliquẽ ex pdictis doctoribus. ¶ Quarto hec opinio cõ firmatur. nã ea q̃ cõpetunt iure spãli nõ transmittunt̃ cum iure adeundi beneficio suitatis. ita dicunt pleriqz Moder. in. d. l. vẽ tre per no. per Bart. in. d. l. ex mili. §. fi. ff. de test. mili. et in. l. mu lieri et titio. ff. de condi. et demon. ergo multomagis. que specia li beneficio conceduntur nõ debent trãsmitti cũ iure adeundi trãs misso, beneficio restitutionis in integrum sicut in terminis nr̃is cũ tñ attentari possit q̃ heredes venire possint p restitutionem in integrũ et non aliter vt pz ex. s. deductis ad q̃ etiã pbat nã videmus q̃ fili⁹ qui se abstinuit ab hereditate paterna põt vti bñficio. l. fi. C. de rep. he. ad illã admitti tñ illud bñficiũ ad here des suos non trãsmittit vt elegãter voluit Bal. in. l. i. C. de his qui an ap. tab. et Ang. et Moder. in. d. l. vẽtre. bñ facit qđ statim dicã in venientibus ab intestato: ex quibus concludit̃ q̃ nec vti psit pdicti heredes bñficio statuti nec etiã rõne legitie tale on⁹ statuti reiicit̃ immo nec rõne trebellianice vt statim dicã. et hec

24 satis sint dicta circa hoc. ¶ Si vero nos tenemus q̃ † pdicta sub stitutio sit omni tpe fideicõmissaria fm aliã opinionẽ de qua. s. in pn. et p cõsequens qđ nullo tpe potuerit esse directa etiã i vim vulgaris qz fideicõmissaria nõ cõtinet aliquã directã neqz pupil larẽ neqz vulgarẽ, fundi trebatiani. ff. de vsufruct. legato. l. co heredi. §. cũ filie. vbi per doc. ff. de vul. et pup. et per doc. in. d. l. pre cibus, nisi in casu qñ testator dixisset si titius heres non erit vo lo qđ restituat hereditatẽ sempronio. vt per Bal. notabiliter in l. humanitatis. C. de impu. et aliis sub. Tunc restat duplex scru pulus. ¶ Primus est quo pdicti heredes admitti possunt ex fi deicõmissaria cũ heres nõ adiuerit hereditatẽ et p cõsequẽs vt qđ expirauerit fideicõmissum. l. tanq̃. et ibi plene per doc. C. de fi deicõmissis et p cõsequẽs vr̃ q̃ heredes pdicte dñe Soziane ve niant ab intestato et non sit locus predicto fideicõmisso. sed ad hoc rñdet̃ multipliciter qđ immo admittat̃ psupponẽdo in pri mis q̃ tale fideicommissum sit factũ ad pias causas ex quo testa trix vult q̃ erogetur pro eius anima in pauperes vt concludit Bar. in. l. i. C. de sac. san. ec. et in. l. si quis titio. ff. de le. ii. et p Bal. in auk. similiter, vbi latius per Lu. de ro. C. ad. l. fal. quo supposi to rñdet̃. ¶ Primo q̃ lz regulariter verba obliqua nõ directẽ tur: et sic fideicõmissaria nõ habent locũ in vim vulgaris: hoc fal lit fauore libertatis qz tunc vz in vim directa si non adeat̃ here ditas. Casus est quẽ ibi ad hoc põderat Ia. de ar. i. l. antonius. ff. de fideicõ. lib. et tenent Moder. in. d. l. precibus. ergo idem di cendũ in fideicõmisso ad pias causas qz ibi pia causa et libertas a pari procedũt et oĩa priuilegia libertatis attribuunt̃ pie cause, vt p Bar. in. l. i. in fi. ff. de his q̃ in te. delen. et in. l. si vn⁹. C. de tes. late per Lu. ro. in. d. auk. similiter. ergo lz talis substitutio non valeat in vim fideicommissi dz valere in vim directe vulgaris.

25 ¶ Scdo rñdet̃ qđ † fideicõmissa relicta ad pias causas confer uãtur etiã hereditate nõ adita vt cõcludit Bart. per plura in. l. i. C. de sac san. ec. et tz etiã Bal. dicẽs q̃ saltim põt implorari of ficiũ iudicis, et tenent Ang. Pau. de ca. et Moder. in. d. l. §. §. et Lad. de ro. late in. d. auk. similiter. est cõis opinio lz Spe. in ti. de testamentis. §. i. ver. sed pone nullus. et ibi Ioan. an. in addi. ¶ Tertio rñdetur q̃ isti fideicõmissarii fauore pie cause saltim possunt peti sibi adiudici bona causa cõseruãdi fideicõmissum si cut dicimus in libertatibus. ista fuit opinio Io. antiqui glosa toris quẽ refert et sequit̃ Io. an. i dicta addi. prime relata, et tz Bart. in. d. l. eã quã. et est cõis opinio. ¶ Quarto rñdet̃ nã vbi cũqz testator vult q̃ nihil ab herede detrahatur tũc legata et fi deicõmissa videntur repetita a venientibus ab intestato et non efficiũtur inutilia pp hereditatẽ nõ aditã vt est casus expressus in auk. de her. et fal. §. si vero expressim. tenẽt doc. in. d. l. eã quaz. sed ita est i casu nostro qz de fideicõmisso ad pias causas nihil detrahit̃ vt statim dicã. igit̃ videntur repetita et lz ille. §. si vero. ex pressim loquatur in phibitione testatoris satis dicit̃ phibitio testatoris relinquendo ad pias causas cui⁹ volũtas censet̃ cõ formis cũ dispositione iuris cõis. iuxta no. p Bar. in. l. vt iurisiu randi. ff. de op. lib. et ita vr̃ tenere Bar. in. d. l. eã quã. et sequitur Pau. de ca. quicqd ibi dicat Bal. ¶ Quinto rñdetur qđ saltẽ predicti executores poterũt cogere heredes pdicte pupille ad adeundã remediũ restitutiõis in integrũ de quo. s. facta est mẽ tio, vt cõcludit notabilr Bar. in. d. l. ea qua. C. de fideicõmissis. et sequit̃ ibi Pau. de ca. qñ fideicõmissarius cõsentiret q̃ heres quartã detraheret quaz al's nõ detraheret per tex. in. l. ita tñ. §. qui suspectã. ff. ad treb. lz Ang. ibi simpliciter Bar. reprobaue rit. ¶ Sexto et vltimo rñdet̃ dato q̃ nõ essemus in fideicõmisso ad pias causas tñ tale fideicõmissum in terminis nr̃is cẽseatur

26 repetitũ a venientibus ab intestato † nã vbicũqz testator grauat filiã vltra legitimã post eius mortẽ si decesserit in pupillari eta te tale grauamẽ vr̃ iniunctũ veniẽtibus ab intestato qui grauari poterant nõ ipsi filio. casus est fm nouum intellectũ Rapha. Ful. in. d. l. eã quã. p qđ dicit fuisse determinatũ q̃si in terminis nr̃e questionis magnã questionẽ nã pater instituerat filiã in mil le et si decessetit in pupillari etate iussit bona distribui inter pau peres et fuit determinatũ q̃ ipsa filia nõ cẽsebat̃ grauata qz in le gitima nõ poterat grauari sed venientes ab intestato ipsi pupil li qui poterãt grauari: ergo idẽ dicamus in terminis nostris q̃ censeant̃ grauati venientes ab intestato ipsi testatori eadẽ rõne, nã veniẽtes ab intestato ipsi pupille qz nõ poterunt grauari ex quo nõ poterãt puari p pupillarem substitutionẽ sicut in termi nis Fulg. et in consilio Dy. supra relato ergo cũ legitima in qua de iure cõi et in tribus quartis in quib⁹ ex forma statuti nõ po terant grauari cẽseant̃ grauati veniẽtes ab intestato ipsi testa tori. et predictã opinionẽ sequit̃ do. Io. de mõte sperello. in. d. l. eã quã. qz qñ fit grauamẽ in tota hereditate et sic mixtim in legi tima et tunc vt eodẽ iure et nõ diuersos res cẽseat̃. l. cũ qui edes ff. de vsuca. et l. eum debere colũnam. ff. de serui. rusti. prediorũ. vnde ad hoc vt valeat grauamen intelliguntur grauati veniẽ tes ab intestato ipsi testatori et sic fideicommissum cẽset̃ repeti tum a veniẽtibus ab intestato et hoc fuit de mente testatricis q̃ voluit indistincte qđ si fili⁹ decederet in pupillari etate qđ fidei cõmissarii bona distribuerent que in vltimis voluntatibus to tũ facit. l. ex facto la grande. ff. de here. insti. l. in cõditiõe pmum locum. ff

ª ¶ Nota ad §. aliis quoqz capitulũ, in auk. vt cũ de ap. cogno. q̃ filius ingrat⁹ nõ admit tit̃ ad portio nẽ sibi debitã vt filio: et di cit q̃ ita pra cticatur co muniter.

loci.ff.de cōdi.ꝛ demō. ¶ Scḋs scrupulus est an dato qḋ ṗdicti venientes abintestato censeātur grauati ꝛ teneant restituere: nunquid habebūt detrahere legitimā vel tres quartas ex forma statuti: ꝛ clare dicēdū est qḋ nō: nā si succedentes vigore trāsmissionis ipsi infantule nō possent hoc facere vt supra fuit cōclusum. item si venientes abintestato ipsi pupille nō possent hoc facere vt cōsuluit Dy. ꝛ supra fuit relatū: ergo multominꝰ venientes abintestato ipsi testatrici sicut est in terminis nostris: qꝛ tūc non possunt dicere se succedere in aliqḋ ius filie. ꝛ ꝓ hac decisiōe allego casum notādū q̄ hoc decidit in.l.cū patronꝰ.ff.de le.ij. vbi dicit qḋ si patrono institutio ei relicta sit debita ꝓs qua priuari nō poterat nō cogit̄ prestare fideicōmissum ab eo relictū rōne ṗdicte ptis. ꝛ tñ dicit ibi ꝙ si patrono omittēte talis portio fuerit ad aliū qḋ ille aꝰius quia ad talem portionem admittitur tenet̄ fideicōmissum ṗstare: ꝛ illam singularem literam extēdūt ibi Bal. ꝛ doc. ad legitimā filii vnde cū habemus ibi casū nulla restat dubitatio. Lancilie C. de furtis.
¶ Preterea ēt in terminis nr̄is vsq ad legitimam possemꝰ dicere grauamē valui se etiā in ṗsona pupille non obstante dicto statuto. Nā lꝫ videat̄ ꝑ dictū statutum aucta legitima fide qḋ facere potuit: argumento.l.parentibꝰ.C. de inoffi.test.aucta auc.nouissima.eo.ti.tñ ṗdictū statutū nō vr̄ se extēdere i relictis ad pias causas.aliās eīn restringeret liberā ptātē relinquēdi ad pias cās datā per.l.i.de sac.sanc.ecc.bñ facit: nā lꝫ alās ꝓhibitra esset curialibꝰ alienatio nisi certa pte matri relicta i si talis dispositio nō se extēdit in relictis ad pias causas.l.sancimꝰ.la ij.C. de san.ecc. Cum eīn de anima agit̄ ṗalis ptās locū nō hꝫ. bñ facit qḋ tradit Joā. cal.in sua disputatio q̄ incipit bononiēn statuto cauet̄. ꝛ ita ꝑ plures rōnes punctuauter in statuto s̄narū reperio ɔsultū fuisse per lappū Abbatē sancti Miniati de florētia dn̄m Brego. dn̄i bononiēsis dn̄m Francis. bicci. ꝛ dn̄m Frāciscum de Ramnis doctores solēnissimos. ꝛ incipit cōsiliū. queritur an mater habens filiā. hoc idē voluit Hostien. in summa in titu. de immuni. eccl. in.§.in quātum ver. sed contra. vbi elegāter declarādo multipliciter respondet ad.§. donare. supra in cōtrarium allegatum per Lud.ro.
¶ Postremo etiam illud subdo qḋ quomodocumqꝫ fienda esset restitutio ab heredibus abintestato nulla est detrahenda trebellianica. ¶ Nam licet glo. Jo.an.in.c.cū pater vellt de fideicōmisso ad pias causas [a] detrahi trebellianicā. ꝛ idē Oldradus consil. cccxvii. ꝛ ita cōsuluerunt Jo.cal. ꝛ Joā. de ligna. vt refert Salic. in.d.auc. similiter. vbi hoc lꝫ Ludo. de ro. sit cōtraria opi. cōiter a doc. tenet̄ quā primo tenuit Spe.in tit. de instr.edi.§. compendio se.ver.sed cū adducitur. ꝛ etiam lꝫ Dyan l.i.§. filiȷ.ff. ad trebellia. Tertio eam sequitur Cy. in.d.auc. similiter. Quarto eam lꝫ bar. in.l. marcellus.§. qḋ autem.ff. ad trebel. Quinto idem voluit bal. in.l. si quis ad decimadam.C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in.l.id quod pauperibus.eo.ti. ꝛ in.l.executores.C. de execu.rei iudi.in.d.auc. similiter. Sexto eam sequitur do. Ant. in.c. Raynutius. dicens hāc esse tenendam cum faueat anime. Septimo eandem tenent Joan. de fantuchis ꝛ do. Dominicus. in.d.c.si pater. Octauo cū ea transit do. Car. florentinus in.d.c. Raynutius. dicens ita cōmuniter seruari. Nono eandem tenet Ang. in.d.§. qḋ autem. Decimo eandē tenet Saly. licet dicat opinionem contrariam de iuris subtilitate potiorem. Undecimo eandem lꝫ do. Abbas modernus in.d.c. Raynutius. Duodecimo ꝛ vltimo eandem debere seruari in pratica dicit dominus Jmo. in.d.§. qḋ autem. lꝫ cōtrariam de subtilitate credat veriorē: que opinio cum sit cōmunis in iudicando est sequenda. Laus deo omnipotenti. ꝛc.

¶ Consilium. cxvij.

1 ¶ Heres grauatus cōpromittere a testatore: si nō cōpromittit an priuetur commodo institutionis.
2 Legis dispositio ꝛ vltime voluntatis a pari procedunt.
3 Compromittere qui tenetur ex dispositiōe legis toties cōpromittit quoties est opus donec res decidatur.
4 Heres grauatus compromittere si semel cōpromisit liberatur, dato qḋ non fuerit laudatum.
5 Arbiter qui hꝫ potestatem prorogandi cōpromissum semel prorogando expirat arbitrium.
6 Compromittere qñ quis tenetur ex dispositione hominis: an dicatur per primum actum satisfecisse.

Dominus labia mea aperiat et spiritꝰ sanctus illuminet intellectū. ¶ Uisa ꝛ diligenter facti cōtingentia cōsiderata. primo aspectu videbat̄ dicēdū qḋ dictus attinēs esset priuatus cōmodo dicte substitutionis. et pro declaratiōe premitto illud qḋ hr̄ in tex. cū ibi no. in.l. vnica.C. de his que pene noīe qḋ testatori potest heredibus legatariis ꝛ fideicōmissariis precipere aliquid qḋ non sit turpe vel impossibile: ꝛ si illud nō fiat in penā priuare cōmodo hereditatis legati vel fideicōmissi vt ibi plene no. ꝛ est tex. ꝛ ibi etiā not. in.c. Raynaldus. extra de testamētis. ponit Spe. in ti. de istru. edi.§. cū aūt. i. sum. ꝛ in spē qḋ sub pena possit testator cōpromissum ṗcipere exprimit bal. in.d.l.i.C. de his q̄ pene noīe. in.iiij.q. in.ix.col. hoc idē ꝓbat dicta ɔclo. Nā ille attinēs nō seruauit formā dicte defuncti lꝫ venit ɔ illā. ergo iuxta formā testi priuatꝰ est ɔmodo dicte substōis: ɔsistit pꝫ ex testō iūcto tex. in.d.l.j. cū aliis supra allegatis. assumptum ꝓbo. voluntas testōris ꝛ legis ṗcedūt a pari vt in auc. de nup.§. dis-
2 ponat. facit illḋ qḋ dicimus ꝙ dispositio legalis ꝛ dispositio vltime voluntatis equiparant̄ vt no. Bar. in.l.j.C. de his qui. vt indi. ꝛ Bar.i.l. nō solū.§. morte i pe.co.ff. de no.ope.nū. ꝛ Bal.i.l. ꝛ post tres.l.vii.col.ff. si qs cautio. ꝛ Bar. in.l. suus quoqꝫ.ff. de he.inst. ꝛ Bar. in.l. vsusfructus ad fi.ff. de stipulatione seruoꝝ. gcgd dixerit Bal.l.l. oēs ppl̄i.ff. de iusti. ꝛ iu. quē reprehēdit Lu.ro. in.l.iiij.§. cato.i vl.chart.ff. de v̄.ob. ꝛ ro. in.l.j. in.iiij.q.C. qñ non petentiū partes. lꝫ qñ ex dispōne legis qs tenet̄ facere cōpromissum ꝛ fecerit ꝛ cōpromissum nō habuerit effectū qꝛ nō fuerit latū laudum tenet̄ iterū facere donec res decidat̄ vt voluit doc. maxie bal. in.l. veluti.§. heredes.ff. de idē. ꝛ Bald. in.l. fideicōmissa.§. si qs.ff. de lega. ꝛ Bal. ꝛ doc.i.l.ꝓ salutē.ff. de iureī. ꝛ do. Raphael cuma. in.l. si cū dotē.§.j.ff. so. ma. ꝛ Lud. ro. in.l. ptorꝛ.§. hoc āt interdictū ff. de no.ope.nū. Reducēdo ergo oīa ṗdicta ad ꝓpositū tenebat̄
3 ille attinēs se cōpromittere ergo toties quoties fuerit opus donec cā eēt determinata. ergo si expirauerit ɔpromissum: ꝛ nō obstāte ꝓtestatiōe iuit ad iudicē vr̄ qḋ venerit ɔ volūtatē testōris cōsequēter priuatꝰ fuerit cōmodo substōnis. ¶ His tñ nō obstātibꝰ ꝗa inīani veriorē existimo qḋ imo dictus attinēs nō sit priuatꝰ
4 cōmodo dicte substi.is. Moueor ꝛ qm̄ lꝫ qñ qs ex dispōne legis vel statuti est obligatus facere cōpromissum teneat̄ toties q̄tiens opus fuerit ꝛ res fuerit determinata vt in iuribus ꝛ autoritatibꝰ primo loco allegatis: tñ qñ qs tenet̄ ex dispōne hoīs dꝫ satisfactū ꝑ actū ꝛ ꝑ primū cōpromissum: lꝫ illḋ nō fuerit sortitū effectū hoc dicit speculator i terminis i ti. de ar. bi.§. excipit̄. ver. lꝫ qd si fuerit actū in cōpromisso. vbi dicit qḋ si in cōpromisso fuit actū qḋ dies cōpromissi ꝓroget̄ ꝑ arbitrū poterit tm̄ semel ꝓrogari ꝛ nō vltra per tex. in.l. fideicommissa.§. si qs decē.ff. de le.iij. ꝛ tex. in.c. cum
5 in multis. de rescri. in.vj. hoc ēt decidūt Petrꝰ ꝛ Cy. in.d.§. si qs decē ꝑ illū text. vbi volunt qḋ si arbitro est data in cōpromisso a ptibus ptās ꝓrogandi cōpromissum tm̄ semel poterit ꝓrogare: lꝫ hoc apte decidit singulariter bal. in.l.j. antiq̄ lectura.C. de his q̄ pene noīe. vbi dicit qñ qs qd cogit̄ ad cōpromissum ex dispōne legis tenet iterū cōpromittere donec res fuerit determinata: secꝰ qñ qs cogit̄ ex dispōne hoīs qꝛ tūc sat̄ fit semel cōpromittēdo ꝑ hbo ue § hoc termōe.ff. de v̄.sig. Hoc ēt apte decidit Bal. d.l.j. si lectura q̄ cōiter hr̄ in.iiij.q̄ō. vbi dicit qḋ si testator sub pena iubet fieri cōpromissum standū qḋ qs cōpromittit liberatus est a pena ar.l.i numerationibꝰ.ff. de sol. ꝛ.l. si hēs.ff. de ac. ep. ꝛ subdit qḋ sufficit qḋ fuerit cōpromissum ꝛ lꝫ nō fuerit latū ab hoīe ɔsumit ēt si postea euinat. secꝰ si a lege.l. veluti.§.fi. ꝛ ibi ꝑ Cy.ff. de edē. qꝛ lex sp loqtur. iō sp sumꝰ in pn̄. vsqꝫ ad rē finitā. cū ergo in casu nr̄o iuxta mādatū testōris fuerit factū cōpromissum: lꝫ nō habuit effectū satisfactū dꝫ ṗcepto testōris ꝑ primū cōpromissum: et sic ille attinēs nō tenebat̄ vlterꝰ facere compromissum. ¶ Et hoc maxie dōm est i terminis nr̄is qꝛ tale ṗceptū erat penale ꝛ ɔsit restringēdū vt in.l. cū qdā.ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ in sīa odia ꝛ in.ita l. penis. cū materia. de re iu.l.vj. Cōcurrit ēt qꝛ regulariter nemo cogit̄ cōpromittere ad hoc quod no. bar. in pe.C. ꝛ sic nō ita arguūt restrictē concludamus qḋ ꝑ pmū cōpromissum satisfactū fuit mādato testōris: ꝛ hoc solū fundamentū sufficeret ad victoriā. ¶ Confirmat̄ ṗdicta ɔclo alio fundamēto. Nā ille attinēs tenebat̄ implere cōditionē: ne priuaret̄ cōmodo substōnis. s. eligere illos fideicōmissarios ꝛ acceptare in arbitros: ꝛ iuxta ṗceptū ɔditiōeꝫ impleuit: lꝫ ergo nō durauit impleta: hoc nō fuit cl̄pa sua si nō durauit impleta ꝑ arbitroꝝ q nolnerūt laud. are. vt est casus ꝛ ibi not Bal. An. Sal. Rapha. ꝛ Pau. de ca. in.l. si quis heredē.C. de insti. et subst. sub ɔdi.fac. tradit Ang in suo ɔsi. cccxi. qḋ incipit Cōstātinus. ꝛ est casus nō. vbi hoc nō declarat Joan. de Jmo. in.l. subst. ff. de vulga. ꝛ pupi.l. ꝛ hoc maxime attētis his que dicta sunt in
6 precedenti fundamento: ex quo ille ꝗ ex dispōne hominis tenetur ad compromissum dꝫ satisfecisse per primum actū licet nō habuit effectum: qḋ intelligendum puto qñ sine culpa iussit compromittere put est casus noster: vñ coniunctis his duobus fundamentis remanet sopita.q. nr̄a. ¶ Cōfirmantur predicta. nam nudū testatoris ṗceptuꝫ sine cā est nullū.l. filiusfa.§. diui. cum ibi plene no.ff. de leg.j. in casu autēꝫ nr̄o nulla alia cā legitima dicti precepti coniecturari potest nisi quod testator in fauorem suorū filioꝝ voluerit qḋ filiȷ nō cogerent̄ litigare cū dicto attinente: sed qḋ res sopiret̄ ꝛ diffiniret̄ de plano ꝛ equo ꝛ componeret̄ plures fideicommissarios quos arbitratus est filiȷs suis iustitiam facturos. ergo filiȷ ꝛ heredes in quoꝝ fauorē tale preceptum factum fuit solēniter huic precepto renūciauerunt ꝛ eoꝝ fauori vt ostendam censetur tale ṗceptuꝫ remissum: qꝛ potuerunt illi renunciare

a ¶ De fideicō misso ad pias cās nō detrahit trebellianica ꝛ est cōmunis opi.

iuxta plene no. in d. l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. i. & l. l. quoties. C. de
fideicom. facit regula. l. in conscribendo. cū ibi plene no. C. de pac.
cū si. & ꝯtr posito qḋ venisset ꝯ tale ꝑceptū nō ꝑuaretur cōmodo
substōnis. qḋ aūt cēseantur renūciasse: ꝓz qꝛ primo fuit factū com
promissuꝫ sup oībus: deīn scḋo loco fuit factū cōpromissum ite
rum exclusa quadā partita de qua debebat fieri cōpromissum in
alios arbitros ex ordinatiōe alteri⁹ testōnis: si ergo sup qbusdā fe
cerūt cōpromissuꝫ excepta quadā ptita. ꝓz qḋ ꝯsenserūt qḋ sup il
la nō fieret: qḋ clarū est si ꝯsenserūt expsse: qꝛ in incertis nō certis
loc⁹ est ꝯiecturis. l. ꝯtinu⁹. §. cū ita. ff. de v. ob. Et qꝛ si sup aliis fe
cerūt ꝯpromissuꝫ censeat sup illa facere noluisse. l. cū ptor ff. de iu
di. l. maritus. C. de pcu. & ad hoc est bon⁹ tex. ſm itellectū Bar. in
l. si cū dotē. in prin. ff. so. ma. & est bon⁹ tex. in l. inter socerū. §. cū in
ter. ff. de pac. dotalibus. cū multis similibus. ex quib⁹ oībus ꝯcludo
qḋ dictus attinēs nō cēseat priuatus dicto cōmodo substōnis pro
sequēdo. ius suū respectu dicte ptite super qua de consensu partiū
compromissum nō fuit factū: & eo maxime qꝛ oībus recte pēsatis
non videtur mala fide fecisse & malo aīo: per ea q̄ no. gl. in l. si ser
uum. §. pretor. ff. de acqui. heredi. in vū. col. ver. itē quero si testa
tor mandat &c. Laus deo

¶ Consilium. cxviij.

1 ¶ Iniuria que fit per maledictum in specie dꝫ magis atrox q̄
illa que fit per maledictum in genere.
2 Doctori attestāti aliquid de consuetudine super interpretatione
legum creditur.
3 Iudici satis est pronunciare super facto ex quo ius oritur.
4 Actione iniuriarū an teneat ille qui ꝓponit cōtra aliquē aliqua
crimina cū ꝓtestatione qḋ non facit animo iniuriandi.
5 Declarationi gerentis actum an sit standum in his que depēdēt
ab animo ipsius gerentis.
6 Actione iniuriarum tenetur qui dicit salua reuerentia tua tu mē
tiris.
7 Causa quelibet etiam bestialis excusat a dolo: & quando.
8 Dicto vnius quando standum sit.
9 Accusatori probat maleficiū per testes qui reprobant ex qua
litate persone excusatur a calumnia.
10 Dictum vnius testis qñ excuset a dolo. Et sic etiam fama.
11 Accusator false monete qñ excusetur a calumnia.
12 Excusatus a calumnia nō est excusatus ab actione iniuriarum.

Dominus labia mea aperiat et spirit⁹ san
ctus illuminet intellectum. ¶ Uisa narrati pñcti peti
tiōe ser Agnelli & testibus examinatis ad defensionē
pro parte Nesii prosequar singulas dubitationes elicitas ex pūn
cto. ¶ Circa primam cōcludo quod dictus ser Agnelius potuit
agere actione iniuriarū contra dictū Nesiuꝫ: qñ dictus Nesi⁹ af
firmauit dictum ser Agnellum commisisse falsitatem in cudēdo
monetam falsam tam respectu lige q̄ respectu ponderis: ille au
tem qui improperat aliqḋ delictū siue in genere siue in specie dici
tur iniuriam inferre vt no. Bar. Bal. & alii in l. turpia. ff. de lib. &
posth. & Bar. & alii in l. turpia. ff. de le. i. & no. doc. in l. his verbis
§. i. ff. de heredi. insti. imo fortius obiectum fuit maleficiū in spe
1 cie propter qḋ magis atrox infertur iniuria q̄ si i genere fuisset
obiectū. facit qḋ no. gl. in l. quoties. §. si quis nomen. ff. de he. inst.
Nā sicut dolus velatus est minor q̄ dolus expressus quādo obij
citur & minor dꝫ fieri iniuria vt est casus no. cū glo. & ibi Bar. in l.
nō debet in fi. ff. de dolo. ita maledictū in genere non sit ita atrox
iniuria sicut maledictū in spē. pro hoc facit glo. in d. l. iii. in prin.
ff. de lib. & posth. vbi p ꝑdicta ita notabiliter declarat insignis ꝑ
ceptor meus do. Frā. Areti. cū ergo in casu nostro fuerint ꝓlata
dicta verba iniuriosa: & fuerit legitime formata petitio per dictū
ser Agnelluꝫ ſm doctrinas traditas p Cyn. Saly. & Ang. in l. si
non cōuitii. C. de iniuriis. & no. in l. iniuriarum estimatio. ff. de in
iuriis. sequit qḋ legitime fuit porrecta dicta petitio ꝯtra dictum
Nesium & porrigi potuit cū fuerint seruate debite solēnitates de
quibus in dictis iuribus vt ibi videri poteris de quibus etiā non
fit dubitatio vt percipio. ¶ Sed in hac prima dubitatiōe instat
per ptē aduersam qḋ inter dictum Nesiume dictum ser Agnellū
nō est data sententia super petitione porrecta per dictum Nesiū
ꝯtr qḋ asi nō potuerit agere actione iniuriarū credo q̄ velit dice
re pars aduersa qḋ ex quo posset contingere dictum Nesium obti
nere sic si contingeret ipsum obtinere non teneretur actione in
iuriarum cū interesset reipublice tale maleficium manifestari per
ea q̄ no. Bar. in l. eum qui nocentē. ff. de iniuriis. & Cy. & alii in d.
l. si non conuitii. & Io. an. & doct. in c. fi. de iniuriis. & ꝯtr talis cā
videbatur esse preiudicialis ad istā qꝛ peret excep. rei iudicate in
ista. iuxta not. in l. si fundi. & in l. fundum. ff. de excep. rei iudicate
& per Bart. & doc. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui
ren. pos. & in l. edita. C. de edē. impedire ergo videbatur istā p̄e
iudicialis processum cā de qua agim⁹ per no. in l. ordinaria. ff. de
libe. cā. & per Bart. & doct. in l. fi. tia. ff. sol. matri. & in l. i. C. de ord.
iudiciorum. & decidit gl. in terminis nostris in l. i. C. de calumnia
toribus. & sequitur Ang. adducit no. in l. i. C. qui accu. nō pos. & in
l. qm̄ Alexandrū. C. de adulte. sed dicit Ange. in d. l. i. per glo. ibi
hoc probat melius q̄ alibi. ¶ Sꝫ ad hoc rñdet dupliciter. Prio
qꝛ vt in pñti narratiōe dꝫ est elapsum tps appositū instātie perit
instātia vt ꝯcludūt plene Bart. & magis cōiter doc. in l. ꝓperan
dū. in prin. C. de iudi. & canoniste in c. pen. extra de iudi. & Io. an.
in addi. spec. i ti. de appel. §. nūc breuiter. & idē Io. an. in addi. spe.
in ti. de iudice delegato. §. restat. v. qḋ si in statuto. vñ nō pōt op
poni de pēdentia litis p̄iudicialis ad istā cū perēpta fuerit instā
tia vt ꝓbatū est: imo dixit Ange. in l. i. C. de calūnia. qḋ lꝫ pēdēte
prima cā nō posset alia intētari qñ cause sunt equales vt hic: tñ di
cit qḋ de ꝯsuetudine hoc nō seruat. sꝫ qḋ pēdēte prima pōt de ca
lūnia nouū iudiciū agitari vt ibi lati⁹ p eū cui credēdū est. Nam
2 † qñ aliqs doctor affirmat aliqd sic de consuetudine obseruari in
legū interꝑtatiōe stat ibi ſm Bar. in repe. l. de quibus. in iii. col.
ff. de legib⁹. ¶ Scḋo rñdetur qḋ imo dicta cā decisa fuit p sniam
nā duplex lata fuit snia: vna circa cōputū rōnis & de hac nihil ad
nos: alia sup falsitate monete ꝓducte in qua declaratū fuit mone
tas fuisse bonas lige & iusti pōderis & dictū ser Agnellū nō cōmi
sisse falsitatē p quā sniam virtualiter decisa est qḋ & declaratū di
3 ctū Nesiū nō potuisse agere ad dānū & interesse. satis † em̄ est iudi
ci ꝓnūciare sup facto ex quo resultat iuris dispō vt est casus et ibi
no. Bar. & oēs i. l. si duo pꝛoni. §. idē iulia. ff. de iureiur. & est casus
in l. eū q. §. si mulier. ff. de iureiu. & est casus not.⁹ in l. in summa. in
secundo rñso. ff. de re iud. et no. Bar. Ange. & Moderni. in l. i. ff.
de re iudic. & est text. in l. quid tñ § si arbiter ff. si arbi. pro hoc est
tex. & ibi no. Bar. in ver. venio ad. iii. in l. i. in prin. ff. ad turp. & est
casus & ibi Bal. in l. in C. de calū. Cum ergo sit declaratum ipsū
falsitatē nō cōmisisse virtualiter est declaratum ipsum non tene
ri ratione cōmisse falsitatis. ¶ Sed contra hoc posset instari qḋ
cū snia fuerit lata p pte condēnatoria p parte absolutoria dꝫ iste
Nesius excusari sicut dicim⁹ qḋ ille qui p pte obtinet excusatur
ab expensis qꝛ quando vtraqꝫ pars pro dimidia obtinet excusat
ab expensis vt no. Bar. in l. sancimus. ad fi. C. de iudi. et Bal. in
c. fine litibus. de dolo et contu. sed ad hoc rñdetur qḋ duo fuerūt
narrata & petita in libello. Primū qḋ hēbat argētū in manibus.
Scḋm interesse rōne false monete. sup primo lata fuit snia ꝯdēna
toria. tot aūt sunt libelli quot res petite. igit nihil ad aliā petitio
nē in qua ser Agnelius fuit absolut⁹ qꝛ pronūciatū ipsum nō de
liquisse qḋ satis est: vt est casus & ibi no. doc. in l. i. ff. ad turpil. & in
l. ii. & ibi no. Bal. C. de calū. vbi dicit qñ renūciatur non ꝓbatum.
ista est snia absolutoria: ꝑterea in dicta condēnatoria fuit expssa
causa qḋ occasiōe residui: & ideo limitata cā limitatū ꝓducit effe
ctum. l. cācellauerat. ff. de his que in testō delen. imo hocerat ꝑsu
mendum ne iudex diceretur contrarius. per not. in l. & puto. ff. fa.
er. & in c. cum tu. extra de test. et in c. periculose. de pe. dist. i. sꝫ qḋ
phira: hoc decidit in terminis Angel. in dicto consil. xc. vbi fuit
porrecta accusatio contra vnum quod instrata fuerat insultatus
& percussus et debatus probatur tantum insultus et percussio
et ita ꝯdenat⁹ fuit dicit qḋ tenetur actiōe iniuriarū. & hec de primo
dubio. ¶ Circa scḋam dubitationē an excusetur dictus Nesi⁹ ex
eo qꝛ non agebat principaliter ad falsum sed ad consequendum
suū interesse et maxime stante ꝓtestatione qḋ faciebat nō animo
iniuriandi: & certe prima facie videbat dicendum qḋ nō deberet
ꝯdēnari. ¶ Primo per ea que no. Guli. Bal. et Ang. p illū text.
4 in l. fi. ff. quod quisqꝫ iuris. vbi dico qḋ si ego † reprobādo testes cō
tra me dixerim quod sunt infames & ribaldi non teneor actiōe in
iuriarum qꝛ obiectio mea facta est ad defensionē meorum iuriuꝫ
non aūt ad inferendum iniuriam. bene facit. l. fi. C. de dila. lib. g. &
l. qui cum maior §. libertus. ff. de bo. liber. vtile tamen est ſm' con
dicere qḋ nō fecit aīo iniuriādi: ergo eodem modo in casu nostro
vt dicat fecisse cā ꝯsequēdi ius suum & interesse & nō animo iniu
riandi. ¶ Scḋo hec ꝯclō vꝫ probari: nam qui vtitur iure suo ne
mini iniuriā facit. l. nullus. ff. de regu. iur. iuris em̄ executio non
hꝫ iniuriā. l. iniuriarū. §. i. ff. de iniuriis. facit. l. nemo dānum. ff. de
regu. iur. ¶ Tertio ista opi. cōfirmatur: nam finis ītrius agentis
fuit cōsequi suum interesse qꝛ actio dirigitur ad consequendū qḋ
sibi debet. insti. de a. i. in prin. ergo vꝫ qḋ nō habuerit animū in
iuriandi. iniuria aūt sine aīo iniuriandi nō cōmittitur. l. si nō con
uitii. & ibi no. C. de iniuriis. ¶ Quarto probatur sine animo nō
infertur iniuria qua quis cōuenitur possit. d. l. si non conuitii. in ca
su autem nostro pōt presumi in nō delictū: & sic qḋ aīo non iniu
riandi p tex. in l. merito. ff. pro so. & in l. item apud labeonem. §. si
cōmune. ff. de iniuriis. & in l. si de interpretatione. ff. de pe. cum si.
¶ Ultimo hec opi. vꝫ probari. nam qḋ fecerit animo iniuriandi
depēdet ab aīo suo qꝛ sine aīo iniuriandi non infertur iniuria. d.
5 l. si nō conuitii. † sed in his que dependent ab aīo gerētis actū stā
dum videtur sue declarationi & ꝓtestationi declaratoue per id q
habetur

habet in l.qui in aliena.§.fi.ff.de acq.he.et per Bar.in.l.non solum §.morte.ff.de no.oper.nun.ergo videtur quod cum protestatus fuerit quod non animo iniuriandi quod non dicatur illata iniuria adeo quod actione iniuriarum conueniri non possit et idem Gul.Bal.et Ang.l.d.l.fi.ff.quod quisque iu.dicerunt talem protestationem vtilem:et talem protestationem dixit esse vtilem Joa.an.in addi.Spe.in tit.de accusatore.in fi.et Old.cons.mihi.lin.incipit consueuit dubitari an dicens alicui verbum contumeliosum etc.et sic bis ista pars videbatur dubitabilis. ¶ Sed his non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo quod imo ex dicta petitione conueniri potuerit actione iniuriarum.et hoc in primis probat tex.clare in.l.iniuria rum.§.si quis per iniuriam.ff.de iniuriis.vbi est regula quod quilibet interpellatio iniuriosa ad finem vt vexetur:iniuriarum tenetur.hoc idem probat tex.in l.item apud labeonem.§.si quis libello.ff.de iniuriis vbi est casus clarus quod si quis libellum porrigit principi famam alienam infectando tenetur actione iniuriarum:et in accusatione instituta propter aliquod maleficium per dicta iura:ita determinat Ang.in suo cons.lxxvi.quod incipit in dei nomine.sup primo puncto. ¶ Confirmatur hec opi.in terminis autoritate Old.l.d.cons.mihi.lin.vt dixi:vbi concludit aperte quod ille qui opponit exceptionem criminosam contra agentem tenetur actione iniuriarum pro id quod habetur in.l.si non omnes.et in.l.si quidem.C.de iniuriis.et in.l.si tibi.C.de libe.ca.et in.l.non solum §.cum seq.ff.de iniuriis.et est solemne consilium in materia:et tamen potest dici in exceptione quod fecerit animo se defendendi.hergo hoc non conceditur reo ergo minus conceditur videtur actori per regulam non quod actori.ff.de re.iur.et.l.fi.C.de fru.et lit.expen.imo potius reo quam actori concedi deberet cum eius causa fauorabilior sit.l.fauorabiliores.ff.de re.iu.cum materia.et hoc consilium quasi ad verbum retulit Jo.an.tacito autore in.d.ti.de accusatore.ad fi.et sic sequitur.hic etiam conclusione firmat dominus Bar.de saly.vbi sequitur illam autoritatem Jo.an.in loco preallegato.et secundum hanc conclusionem consuluit elegantissimus doctor do.de de anc.in suo cons.mihi.lxxxiiii.incip.in christi nomine sup primo dubio subtiliter et ad literam. ¶ Et firmatur hec pars per tex.in iuribus dicta in rationibus ad contra.et ad primum inducitur quod dictum Gul.Bal.et Ang.intelligi debet quando obijciens probasset crimina contra testem qui tunc non censeretur fecisse animo iniuriandi sed potius se defendendi secundum quod dicunt Ol.Jo.an.et Bar.de saly.in locis preallegatis.secus si tale quid obiicit in probatione defecit prout fuit in casu nostro:quod tunc fine mente tenetur actione iniuriarum.videmus enim quod qui contra clericum crimina opponit si non probat punitur:vt habet in.c.j.de cle.c.l.vi.hoc et probat. Nam ille qui opponit aliquem non esse idoneum fideiussorem quod pauperem cum sit idoneus tenetur actione iniuriarum.casus est totundus vt ibi Bar.Angel.et alii in.l.si vero pro condenato.§.qui pro rei qua litate.ff qui satisd.cog.et sic remanet soluta prima ratio.ex cuius solutione patet responsio ad secundam quia ibi deficit in probatione constat quod non videbatur iure suo sed quod potius faciebat animo iniuriandi argu.l.si quidem.cus si supra allegato secundum Old.et Joa.an.in loco preallegato.et colligitur etiam ex sequenti responsione. ¶ Et ad tertiam respondeo. Nam vt dicit Bar.de Saly.in.d.l.si non conuitium ad fi.vbi dicit formaliter quod aut constat quod animo nocendi et iniuriandi et est clarum quod tenetur.aut constat quod non animo nocendi et non tenetur.aut est dubium et tunc dicit quod presumitur calumniose excepisse ex quo non probauit.ar.eorum que no.in l.j.C.de calum.que presumptio cum qualitate verborum cotumeliosa facit quod non cum animo repellendi sed iniuriandi presumatur deduxisse. vnde dicit Old.in d.con.quod contra in pretacta ista presumptio quod facta gratia iuris sui consequendi et conseruandi tamen ex fine hoc est ex defectu probationis surgit alia suspitio in contrarium.l.quod rece rit alio calumniandi.nam qui non probat quod deducit etiam ex eo piendo calumniari videtur.l.j.C.de aduo.diuer.iudi.in.q.in.quod non probauerit.de.calu.de pena.et ista ultima tollit primam.l.om.et ibi not.ff.de in integ.restitut.et in.c.cum inter.de electio.imo contra illum qui deducit crimen sunt due presumptiones.vna verbo rum que sunt sui natura mala et contumeliosa per que animus probatur.d.l.si non conuitium.altera defectus probationis.et sic iste due presumptiones tollunt vnam.vt in auth.de consan.et vte.fratribus §.j.et in.c.j.et ibi no.extra de treug.et pace.sta eleganter respondet Oldr.in.d.consilio:cuius dicta sequitur Joan.an.in loco preallegato per que patet responsio ad quartam rationem nam illa sm Old.et Joa.an.procedit si presumptiones essent equales sed pro eo iniuriandi sunt violentiores:ideo illis standum est per not.per Inno.in.c.si diligenti.de prescri.et no.in.c.transmisse.extra qui fi. li.sint legi. ¶ Ad vltimam videtur.nam Gul.et alii in.d.l.fi.quod quisque iuris.no loquuntur quando obiciens defecit in probatione sed probauit:quo casu dixit vtile ista protestatio alias male locuti fuissent in eorum principali dicto et contra autoritatem tantorum patrum communiter approbatam Jo.an.et Old.quando dicunt quod talis protestatio est vtilis loquuntur quando ex aliqua qualitate presumi posset quod non aio iniuriandi puta quis magister loqueretur erga discipulum vel illum verberaret.vnde quando postea non obstante quod dixerit talem protestationem vtilem determinando indistincte volunt quod ille qui defecit in probatione tenetur actione iniuriarum

talia protestatio non sufficiat.probatur per tex.cum glo.in.l.si quis extra neus.ff.de acqui.here per quem dicunt ibi Dy.Bart.Jmo.Ro.et communiter doc.quod si profero aliquod verbum iniuriosum contra te cum protestatione scilicet salvo honore tuo talis protestatio non releuat: tenent Moder.in.l.in.in prin.ff.de libe.et posthu.et tenet Ange. are.in tractatu maleficiorum.in verbo verba iniuriosa ¶ Confirmatur hoc per tex.in.c.cum te.extra de iureiu.per quem dicunt ibi doc.quod protestatio non excusat id quod indebite fit.vnde dicunt Mo

6 der.et do.Abb.quod non minus tenetur de iniuria qui dixit salua reuerentia tua tu mentiris.et ratio est secundum Ro.et doc ibi quia talis protestatio videtur contraria facto et sic non debet operari.c.sollicitudinem.de appel.et per Bar.in.l.non solum.§.morte.ff.de no.ope.nun. ¶ Confirmatur viua ratione:quia alias esset dare facilem materiam delinquendi et facilem viam euitandi talem iuris dispositionem penalem si ex so'a protestatione pars posset facere quod actione iniuriarum non teneretur quod non est dicendum pro id quod habetur in.l.conuenire.ff.de pact.dotalibus.et per not.non dubii.C.de leg.et in.l.fraus.ff.de leg.facit regula cum quid in.vi.de reg.iur.li.vi.cum materia.et vt dixi hanc conclusionem decidit Old.et Jo.an.in locis preallegatis qui plura notanda dicunt ad propositum que breuitatis causa omisi ibi videri possunt. ¶ Circa tertiam dubitationem.an testes examinati pro parte dicti Resij habeant parti sufficientem excusandi eum quod non teneatur actione iniuriarum:prima facie videbatur dicendum quod sic vt saltem qualemqualem excusationem haberet:et consequenter excusaretur per ea que ponit Jo.an.in addi.spe.in rub.de iniuriis.Nam si requiritur quod dolose aio iniuriandi hoc fecerit

7 vt plene concludunt omnes in.d.l.si non conuitio.succedit regula que dicit quod quelibet causa et bestialis excusat a dolo.et no.glo.in.l.vnica.in fi.ff. si quis ius di.non obte.et Ang.in.l.ex consensu.§.fi.ff.de appel.et Ang.in.d.l.j.ff de eo per quem factum erit.et est gl.no.et ibi allegat Bal. in.l.j.C.de cau.stat. ¶ His tamen non obstantibus contrariam sententiam veriorem existimo quod non obstantibus dictis testibus adhuc ipse tenetur actione iniuriarum.quia adhuc dicitur defecisse in probatione. ergo tenetur actione iniuriarum vt clare conclusum est in precedenti dubitatione. Ad predicta et accedat quod no.voluit Bal.l.in.C.de calu.vbi dicit quod illud quod est iusta causa excusat a dolo.vt.l.l.plagio C.ad l.ful.de plagi.illud est verum in extrajudicialibus delictis.secus in delictis que in iudicio committuntur sicut est delictum calumnie iusta causa non excusat a calumnia.ar.illius.l.a Zenone.de la quod habeo pro multum notabili. ¶ Sed restat respondere ad dictos testes et in primis dico quod dicti testes non probant quod dicunt.quod deponunt diuersis pactis diuerso tempore et omnes sunt singulares igitur non probantes concludunt ex.bal.Saly.et ornate in.l.testium.C.de testi.et Inn.et Cano.in.c.qualiter et quando el.et de accu.et in.c.fi.de iu reiur.et ordinarie legiste in.l.admonendi.ff.de iureiur. ¶ Secundo firmat fundamento clarissimo.nam omnes deponunt de auditu alieno l.quod ille qui faggiauli dicebat quod aliquatulum deficiebat in bi gatis ipsi nesciebant nisi ex relatione periti ita asserentis.testes autem de auditu non probant quod ex sensu auditus non accomodat principali facto sup quo edificatur sed dicto tertii.vt concludit doc.in.d.l.testium C.de testi.et in.c.licet.de quadam.extra de testi.et hoc magis procedit cum se ab eode audiuisse.et sic ab vnico faggiatore quo casu etiam in casibus ab testificantes de auditu probant hoc casu dicti testes nihil probabunt:vt est casus et ibi not.gloss.et communiter doctores in cap.licet ex quadam.de testibus.Ergo fortius in casu nostro in quo testes sunt singulares.et sumus in casu in quo testes de auditu non probant:imo proprie non dicitur testimonium ipsorum.vt no.glo.in.l.ii.§.idem labeo.ff.de eque plu.arcen.argu.auc. multo magis.C.de sac.san.ec.et licet tertius testis dicat se ingratis se tu esse vnicus et singularis.l.iurisiurandi.C.de testi.c.in omni.extra de testi. ¶ Preterea dicit quod faggiauit grossos sibi datos a ser Angelo potuit autem ser Angelus sibi illos dare vt videret an essent bone lige vt posset se corrigere:vnde non probat quod illi vel filios extra manus suas exierint.l.d.prim.extra de pba.l.non boc.C.vnde cognati.cum si. ¶ Tertio confirmat quod omnes testes dicunt quod aliquatulum deficiebat in liga vel quod deficiebant et non dicunt quantum sed propter hoc nihil probant contra ser Angelum ex duobus.Primo de iure cum inquantum dicunt quod deficiebant et non deponunt de quantitate:dictum ipsorum tanquam obscurum non probat.vt est casus et ibi ponderant Abbas moder.et Modernores in d.c.in presentia. allegat bonum tex.cum gl.in.c.pe.de excep.li.vi.magistri autem quod aliquantulum etiam nihil certi deponunt et non releuat per.ea q not. doc.in.l.e si post tres aut quinque plures.ff.si quis cautio.et in.l. furti.ff.de in litem iurando.et est bonus casus in.l.pupilla.ff.de posti.et ibi Bar. ¶ Secundo quia et in minori liga erat licitum dicto ser Angelo.illud ergo quod testes deponunt quod erat minus potest intelligi in illo numero in quo erat licitum et non in illo in quo erat illicitum.ergo in dubio intelligamus in casu licito.l.merito.ff. pro socio.faciunt nota.per Barto.in.l.non solum §.sed vt pbari. digestis de no.ope.nuncia. ¶ Quarto confirmatur quia non probatur quod illi grossi fuerint de confectis a ser Angelo licet essent cum eius signo:videmus vt experientia docet quod fiunt

quotidie ab aliis monete false: vnde potuissent esse facte ab aliis. Nec etiā probatur qd nesius ppter illas motus fuerit vñ dicta pbatio est equoca ꝛ nō cōcludēs.d.c.in psentia.cū simil. ¶ Quinto pbatur ꝛ est ratio multū psuasiua.nā respectu verborum plato꞉ habem⁹ ꝯsiderare animū ipsi⁹ nesij q psumit qd animo iniuriandi ve.s.est declaratū: nec pōt dicere qd mot⁹ fuerit pp testes nouiter examinatos qꝛ tenendū est qd vel tūc tpis nō hēret notitiā ex eo qꝛ presumptio est qd illos in cā examinasset cū ageretur de eius magno preiudicio: arg.l.cū de indebito.ff. de probatio. ꝛ sic non probat quod tunc tpis qñ pduxit dictā petitionē ipse sciret aliquid vel intellexerit aliquid quod habeat ipsuꝫ excusare quod erat necessarium ad seruādā presumptionem iuris dolosi animi ad iniuriandū vt elegāter probat in simili insignis doctor domi. Jo. de monte sperello de perusio in.l.j.ff. de eo per quē factū erit. vel debemus dicere quod cū Nesius viderit se nō probasse in prima causa: ꝛ videns cōtra se motā cām iniuriarū subornauerit dictos testes. Ad hoc no.in.c.fraternitatis.extra de testi.ꝛ p Bar.

8 in auť.atqui semel.C.de proba. Mirum enim est q † non produxerit illum saggiatorem cui licet vnicus ex quo constitutus ex publico stādum erat.l.quoties.C.de pondera.auri.libro.x.ponunt doc.in.l.j.§.fi.ff.de verb.obli. ¶ Postremo accedat quod vt narratur in puncto etiam testes videnť testificari in cā ppria.l.null⁹.C.de testi. Item aduersarius erat in alia cā per no.in.c.j.de iudi. per do.Ant.ꝛ.d.Abb. vnde cōcludo qd dicta probatio reduciť ad nihilum qm̄ sicut plura adminicula ampliāt pbationē iuxta not.per doc.in.l.admonendi.ff.de iureiur.ita plures defect⁹ annihilant ꝛ destruunt: qꝛ qd operať ppositū in proposito operať oppositū in opposito.l.si vt proponis.C.de nup. Nam sunt aliq defectus q quasi in totū annihilāt ergo fortius cū aliis. vnde cuꝫ nō sit pbatū qd p illos testes asseriť nō pōt se fundare in tali probatiōe. ¶ Sicut in sili dicimus qd indiciū est sufficiens ad torturam tñ de indicio prius dꝫ constare p duos testes. vt est glo.ordinaria cōiter approbata in.l.fi.C.fa.er.ꝛ no. Bar.in.l.fin in fin.ff. de questionib⁹. Ex quibus cōcludo qd nulla sufficiēs pbatio ad excusandū a calumnia vř deducta. Qd ostendiť nā Spec.in tit.

9 de calūniatoribus.ad fi.voluisse vř qd † si accusator probauit maleficium deductum per testes q fuerūt postea reprobati ex qualitate personaruꝫ rōne infamie vel alia rōne qd tunc licet defecerit in probatione tñ excusať a calūnia.ꝛ illud dictum refert ꝛ sequiť Bal.in auť.generaliter.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ Bal.in.l.j.C.de aduoc. diuer.iudiciorū.quoniam speculator loquitur quādo delictū fuit plene probatū Sed testes quo ad personas fuerūt reprobati: vnde dicit no.Bal.in l.j.C.de aduo.diuer.iudi.qd ad presumendū iustam cām non sufficit vnus testis.arg.illius tex.in verbo si impleueris.ꝛ in verbo si non docueris.qꝛ dꝫ intelligi si non docueris scilicet plene ꝛ ad hoc dicit illum tex.valde nota. ꝛ sequuntur ibi Moder. vnde non vř bene dicere Bald qui cōtrariū dixit in.l.j.C.de calumniatoribus.ꝛ posito qd vnus testis de veritate excusaret tamē nullus est testis de veritate qd fecerit ad ligā maxime prohibitā in casu nostro vt.s.declaratum fuit. ¶ Nec ob.si dica

10 tur † qd fama vř audiuisse a fidedignis excusať a calūnia put no. Barto.in.l.j.ff.ad turpil.cui⁹ tñ cōtrariū dicit Cyn.in.d.l.j.C.de aduoca.diuer.iudi.ꝛ dubitat Bal.in.l.iii.C.de calū.ꝛ Ang.in.l.d.eo.ti.quoniam non probat se a fidedignis audiuisse neqꝫ deducit.item nec probatur aliqua fama vt patet ex not.per Bar. in.l.de minore.§.tormenta.ff.de questionibus. ¶ Nec etiam obstat si

11 dicatur qd † in delicto accusationis false monete excusatur quis a calūnia.l.j.C.de falsa moneta.ꝛ no.gl.in.l.athletas §.calūniator.ff.de his qui notantur infamia.qm̄.d.l.j. loquitur de accusantib⁹ illos qui occulte in locis priuatis ꝛ secretis vt facili⁹ homines inducantur ad inquirendū tale crimen vt patet ex.d.l.j.quod nō pcedit in casu nřo qꝛ hic publice exercebat ꝛ ex publico prepositꝰ videbať ꝛ publice saggiabať.vñ nō militat illa lex in casu nostro cum verba nō verificentur.l.si seruum.§ nō dixit pretor.ff.de acq. here. ¶ Sed aduertendum est etiam ad superiora ad que licet singulariter sit rñsum tamen vna responsione possunt tolli.nam illa procedūt ad hoc vt quis teneatur de calumnia similitudine supplicij in quo in multis casibus quis excusatur de quibus per glo. in.d.§.calumniator.ꝛ leuis presumptio aliquando excusat vt patet in.l.ij.ꝛ ibi per Bar.ꝛ Bal.C.de calum.ꝛ sic magis stricte pceditur qꝛ requiriť euidens calūnia.vt no.gl.in.d.§.calumniator.

12 † secus autem est ad hoc vt teneatur actione iniuriarum qꝛ nō ita stricte procedimus.ꝛ hoc ostenditur nā in actione iniuriarū verba iniuriosa presumuntur prolata animo iniuriādi in dubio: nisi probetur q nō aīo iniuriandi.vt est casus in.l. si non conuitij.C. de iniurijs. ¶ Preterea tex.in.d.l.item apud labeonem.§.si quis libellum.ꝛ in l.iniuriarū.§ si quis per iniuriā.indistincte volunt q quis teneať actione iniuriarū.ꝛ Oldr.ꝛ alij volūt simplr q q deficit in pbatione tenetur actione iniuriarū.reducendo ergo ad propositū. ¶ Primo si qs accusaret de adulterio cōmisso cū vxore vel de homicidio alicuius proximi consanguinei ꝛ non probaret nullus diceret qd nō teneret iniuriarū p iura statim allegata: ꝛ tamen nō tenetur de calūnia.vt not.gl.in.d.§.calūniator. ¶ Secūdo atrocitas criminis vt false monete ꝛ similis excusat a calūnia.vt no.gl.pallegata in.d.§.calūniator.ꝛ tñ nō excusat ab actione iniuriarum p iura preallegata. ꝛ in terminis p dicta iura de accusatiōe instituta cōtra grassatorē stratarū cōsuluit Ang.in.d.cōsi.xcv.ꝛ tñ nulli dubiū qd tale delictū est atrocissimū vt pꝫ in.l.capitaliū.§.famosos.ff.de penis ꝛ in.c.inter alia.de imu.ecclesiaꝝ. ¶ Tertio qñ qs agit ciuiliter deducēdo crimē ꝛ nō pbat nō tenetur de calūnia.vt no.Cy.in.l.fi.C.de calū.ꝛ Bal.ꝛ Ang.in.l.fi.eo.ti.ꝛ tñ teneť actiōe iniuriaꝝ ꝛ nō solū qñ agendo sꝫ etiā qñ excipiendo vt.s.deductū fuit. ¶ Quarto calor iracūdie nō excusat ab iniuria q iā intulit infamiā lꝫ postea non perseueret.vt est cas⁹ in l.si nō cōuitij.ꝛ ibi Pe.ꝛ doc.C.de iniurijs.ꝛ tamē excusatur a calūnie delicto.vt pbat Host.in sum.in ti.de calū.§.cōtra quos.vñ etiā in simili dixit Old.in ꝯsilio pallegato.in fi. qd lꝫ in terminis l.delator.C.de delato.lib.x.quis excuseť a pena: tñ nō seqť ergo nō tenetur actiōe iniuriarū.vnū dicam⁹ in casu nostro q cū diuerso modo procedať in delicto calūnie l quo qs teneť similitudine supplicij: q si nō teneť de calūnia nō sequiť ergo nō teneť actione iniuriarū qꝛ ex diuersis nō fit illatio.l.si.ff.de cal.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.ꝛ maxime hec pcedūt in casu nřo ppter multa vba calūniosa plata ꝛ in libello ꝛ in replicationib⁹.p que multū ostēditur de aīo iniuriādi illi⁹.ꝛ sic relinquiť clarissima cōclusio p ea que dicuntur in materia tituli de calūniatoribus non vendicat sibi locū in casu nostro in actione iniuriarū. ¶ Postremo hec pars confirmať nā iste Nesi⁹ conat⁹ est probare in prima cā ꝛ nō pbauit: iterū tūc alia via aggressus ē pbare ꝛ etiā nō probauit quo casu talis ptinacia qñ qs est nisus omni via pbare et nō pbauit multū est pōderāda: vt pōderat Jo.an.l.d.ti.de acc.in.fi.ꝛ clare Pe.de anch.in.d.cōsi.cccxxv.vbi multum pōderat talem ptinaciā.dicit enī.parciť enī qñqꝫ desistēti sꝫ ptinaciter pseuerāti nō est ignoscendū.l.q cū maior.§.accusasse.ff.de bo.liber.ꝛ in l.papi.§.meminisse.ff.de inoffi.testa.cū si.ꝛ ex his remanet declaratū primū dubiū.nō omitto etiā q magis atrox iniuria est dicere qd cōmisit falsitatē in liga ꝛ pōdere ꝛ maxime qꝛ in pōdere magis videbatur infamare qꝛ in illa nō poterat cadere tā pbabilis error quā qd cōmisit tñ falsitatē in liga.ergo ad hoc vt se excusaret debebat vtrūqꝫ pbare alias nō diceret pbasse qd deduxit per no.p Bar.in.l.diuortiū.ff.de re iudi.ꝛ cano.in.c.lꝫ cām.de pba. cū ergo de pondere nihil sit pbatū tanquā deficiēs in pbatiōe debet cōdēnari.ꝛ ita in terminis decidit Ang.in suo cōsi.xcv.in quo cōcludit qd accusatus fuit qs de insultu pcussione in strata ꝛ de robaria oīa fuerūt pbata preter derobatione: ꝛ tñ cōsuluit qd teneť actione iniuriarum accusator ꝛ sic decidit casum nostrū. ꝛ hec de tertia dubitatiōe. ¶ Circa vltimā questionē dico quod iudex visis pbationibus attēta qualitate persone loci ꝛ iniurie debet condēnare ad quantitatem quam legitimā estimauerit iuxta not.p Bar.in.l.iniuriarū est.ff.de iniurijs.ꝛ p Cy.ꝛ alios in.l.si nō conuitij.C.de iniurijs.ꝛ tanquā temere litigātē ꝯdēnare in expēsis.l.eū quē temere.ff.de iudi.

Laus deo omnipotenti.

¶ Casus talis est. Cōcessa sunt quedā pdia in emphyteosim seu ad liuellum de vigintinouem annis ad vigintinouē annos ab ecclesia cuidam priuato pro certa annua pensione nunc autoritate pontificis possessoribus tanquā rebus ecclesiasticis imponiť certa collecta: dubitatur nunquid onus soluēdi dictam collectā spectet ad ipsum emphiteotā an vero spectet ad dominuꝫ directum ꝛ sic ad ecclesiam.

¶ Consilium.cxix.

1. ¶ Onus soluendi collectā an spectet ad directum dominum an vero ad emphiteotam.
2. Conductor qui p pensione rei cōducte percipiendo omnes fruct⁹ soluit pecuniaꝫ tenetur etiam soluere tributa ꝛ collectas.
3. Maritus tenetur ad collectas pro rebus dotalibus quas ipse possidet.
4. Possessor rei tenetur ad collectas ꝛ decimas preteritas.
5. Bānitus vel excommunicatus qui nō percipit fructus teneť ad collectas.

Dominus labia mea aperiat et spirit⁹ sanctus illuminet intellectum. ¶ Circa hanc questionem

1 clara offertur conclusio quod † tale onus soluendi dictas collectas impositas dictis rebus emphiteoticis spectat ad dictum emphiteotam; non autem ad dominum directum. hec conclusio probatur: quoniam tale onus soluendū collectas spectat ad possessores habentes maxime ius in re percipientes

Percipientes fructus. casus est in.l.fi.C. sine censu vel reliquis. et hoc ibi volunt gl. Bart. et doc. Ad idem tex. cum ibi notatis in.l. hi penes. C. de agri. et censi. li. xi. Cum ergo emphiteota percipiat fruct9 et possideat et habeat ius in re. vt in.l.i.§. qui in ppetuum. ff. si ager vecti. vel emphyt. petat. tenet a d collectas. ¶ Scdo hoc idē pbat. p tex. in.l.ij. C. de iure emphy. vbi est casus qd emphyteota tenet soluere onera iposita ipsi rei. et ita per illum tex. tz ibi Bar. de saly. et idē determinat Bal. in.l.i. circa pn. eo. tit. ¶ Tertio pbat per tex. quē ibi pōderat bal. in.c.i. per quos fiat inuestitura. p quā dicit qd feudatarius qui pcipit fruct9 tenet ad onera et collectas et nō dñs directus: et per illū tex. idem determinat in emphiteota ibi elegans doctor dñs Jo. de aluaro. allegando not. in.d.l. hi penes et not. per glos. in.l. obsistere. C. de annonis et trib. lib. x. ¶ Quarto pbat. nam idem videmus in vsufructuario q ex quo possidet et fructus pcipit tenetur ad alia onera et collectas vt est casus in.l. actiones. et in.l. si pēdētes. §. si qd donatarii. et ibi p Bar. ff. de vsufru. et in.l. quero. ff. de vsufru. leg. facit.l. cum plures. §. vehiculū. ff. locati. ergo idē dicam9 in emphiteota. ¶ Quinto cōfirmat hec zclo p tex. et ibi no p gl. et Bar. et lati9 Jo. de platea in.l. obsistere. C. de anno. et tribu. pallegata. vbi fm varias lecturas si imponunt onera rebus emphyteota non soluente dominus potest exigere ab emphyteota et soluere fisco. et aliquando qd fortius est pt priuare emphyteotā iure suo ob nō solutionem oneris iniuncti. ergo dat intelligi quod tale onus spectat ad emphyteotā nō ad dominū directum. ¶ Sexto hec zclo cōfirmatur per tex. cū glo. no. in.l.i. C. de anno. et tribu. li. x. vbi gloss. mirabiliter vult fm Bar. p illum tex. quod si aliquis locat fundum suū ad pensionem percipiendā in pecunia ita qd oēs fructus remanēt apud colonū qd dñs ad tributa et collectas non tenet et hoc dicit Bar. esse ppetuo mēti tenēdū intelligēdo tamē in oneribus realibus put loquimur in personalibus vt ibi p eum latius et Jo. de pla. lz secus sit in colono partiario qui soluit partem fructuū: vt est tex. et ibi glo. An. de baru. et Joan. de pla. in.d.l. hi penes C. de agri. et censi. li. xi. si ergo hoc est in simplici zductore qui percipit oēs fructus et soluit pecuniā quantomagis emphyteota qui hz ius i re et minorem soluit pensionē. ar. aut. multomagis. C. de sac. sanc. ec. ¶ Septimo confirmatur hec zclo. nā idē videmus in decimis pdialibus debitis ecclesie que debētur a possessoribus percipiētibus fructus. vt in.c. cū nō sit. et ibi Inn. et doc. extra de decimis. et in.c. si quis laicus. xvi.q.i. ¶ Octauo in simil. videmus qd lz bona sint districta vni in estimo et alius possideat et fruct9 colligat ipse possessor tenet ad tributa et onera qz on9 fructuū ex re ipsa spectat ad possessorē.l. inter emp9 orē. ff. de pact. et in.l. fi. et aut. ibi posita. C. sine cēsu vel religo. et p Bald. in.l. si negocium. ff. de neg. ge. et tz Jo. de pla. p illū text. in.d.l.i. C. de anno. et tribu. Ad idē tex. in.l.ii. eod. tit. ¶ Nono hoc idē pbat in simi nā maritus in rebus dotalib9 tenet soluere onera rei ex q colligit fructus. onera enim fructuū sunt: vt in.l. neqz stipendiū. ff. de impēsis in rebus dotalibus fac. p quē dicit ibi bar. qd maritus qui possidet tenet soluere collectas lz qn imponeretur onus psonale et respectu rei aliqn nō teneat iuxta tex. singularē. et ibi Bal. i.l. lucius. §. qd cōstāte. ff. ad muni. ¶ Decio confirmat. nam fortius videmus qd possessores pcipiētes fruct9 non solū tenent ad collectas p tpe q retment. sed ēt ad collectas preteritas nō solutas per anteriores possessores. vt no. p gl. in.l. imperatores. ff. de publi. et idem dicit gl. iuris canonici in decimis preteritis per antiquū dñm et possessorē non solutis in.c. tua nobis. et in.c. pastoralis. ad fin. extra de decimis. et tz Fede. de sen. in suo consil. lxxiii. ¶ Undecimo confirmatur. nam videmus qd sacerdos excōicatus vl laicus bannitus qui non percipiunt fructus non tenent ad censum vel collectas: vt per Barto. in.l. inter quos. in.§. dāni. ff. de dā. infec. et late consuluit Lud. ro. in suo cōsi. lxxi. quod incipit. Circa primū nulla dubitatio. ¶ Duodecimo cōfirmatur ista conclusio. nā regula est satis nota et clara apud omnes qd quicquid sit in simplici locatione nisi est emphyteota impediatur aliquo casu percipere fructus possit adeo quod nullos fructus possit percipere puta qz fundus casmate periret vel propter bella non diminuitur sibi pensio ēt si casu impediretur p maiori parte percipere fructus vt est tex. in.l.i. et ibi late per oēs. C. de iure emphy. et traditur per bart. et alios in.l. interdum. §. qui ex naufragio. ff. de acquir. poss. et per Cano. plenissime: maxime Jo. de imo. in.c. ppter sterilitatem extra de loca. cum si. Ex quibus oībus cōcluditur qd cū talia onera sint imposita dictis rebus cēsentur esse imposita respectu fructuū et respectant ad dictum emphiteotā seu ad illum qui habet ad liuellum de viginti noue annis in viginti nouem annos qui contractus non differt a contractu emphiteotico vt dicit barto. in.l.i. C. de iure emphy. Laus deo omnipotenti Amen.

¶ Consilium. cxx.

1 ¶ Tabellio si in instrumēto referat aliud instrumentū qd dicat se vidisse &c. an tale instrumentum probet.
2 Citatio partis requirit in exemplificatiōe que fit de instrumēto.
3 Coniuncta persona an admittatur pro cōiuncto cum iuratoria cautione et quando quis admittatur cū tali iuratoria cautione.
4 Suspectus de fuga nō habet beneficiū iuratorie cautionis.
5 Coniuncta persona non admittitur pro coniuncto etiam cum satisdatione.
6 Mandatum speciale requiritur in causa capture.
7 Mandatum speciale requiritur in appellatione ab executione.
8 Creditor vnus ex pluribus creditoribus an et quando cōtra vnū ex pluribus creditoribus agere possit pro eius portione. et numero. 9.
10 Statutum cōcedens simpliciter executionem publico instrumēto dicitur esse contra ius commune.
11 Juramentum quando habeat executionem paratam de iure cōmuni.
12 Forensis quando possit petere executionem instrumēti habētis executionem ex forma statutorum loci et sic quando gaudeat beneficio statutorum.
13 Statutum quando concernit aliquod beneficium voluntarium in concernentibus processum forensis non vtitur dicto beneficio
14 Filiatio non probatur per instrumenta.
15 Literis domini non recognoscentis superiorem sigillatis quando credatur
16 Judex in propria causa quando sit ille qui superiorem non recognoscit.
17 Probationes non ob id admittuntur qz in causa procedatur de equitate: nec intelligitur sublata dispositio iuris ciuilis.
18 Heres debitoris qn ex forma statuti concedentis capturam contra debitorem capi possit.
19 Statutum tollit vigorem probationum.
20 Forensis qui vult vti beneficio statuti pro se debet etiam contra se vti.
21 Represalie quomobrem concedūtur et quid requiratur ad hoc vt concedantur.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Cū in presenti consultatione ex facti narratione multa dubia sint elicita si vellē oīa vicissitudinarūs rōnibus discutere op9 esset latissimo folio. studebo igit breuitati inqtū potero qm virtus nō in dicēdo multa sz in dicēdo multū zsistit. et veritas zsistit i paucis. ¶ Circa primā dubitationē videbat primo aspectu dicendū qd tale mādatū legitimū cēseret pbatū hoc vr decidere Speculator in terminis in ti. de instru. edi. §. restat. versi. pe. vbi concludit qd lz qn vnū instrm facit mētionē de alio instro illi instro non credat nisi illo ad qd fit relatio pducat vt est casus in aut. si quis in aliquo. C. de edē. hoc est verū nisi tabellio dicat put zstat publico instro manu talis a me viso et lecto qz tunc ei9 narratiōi statur. et ita vr ēē in casu nro cū pducat mādatū datū a qdā curatore et notari9 asserat zstare de cura publico instro ab eo viso et lecto. et sic vr pbari sufficiēter instrm cure. ¶ Sz hoc nō obstāte cōtrariū puto verius qd imo dicte narrationi non statur nisi instrm cure pducat. casus est clar9 in.d. aut. si qs in aliquo. q tex. indistincte loquitur ergo indistincte dz intelligi.l.i.§. generaliter. ff. de leg. prestan. pix. di. si romanoz. Cū ergo ponat regulaz quicūqz tenere vult limitationē quā vr voluisse dare dñs speculator adducat l. hoc dicentē. Ad hoc glo. in.l. ois diffinitio. ff. de regu. iur. opi. enim speculatoris nulla lege probatur. igitur nō tenenda.l. illam C. de colla. et hz casum cōtra se in.d. aut. si qs in aliquo. per quē dictam opi. spe. impugnat ibi elegans doctor do. Pau. de ca. dicēs qd semper miratus fuit de dicta opi. spe. et quod nunqz reperit qd aliquis doctoris illo mentionē fecerat nisi qz postea reperit Alb. de rosa. magnū practicū reprobantem illud dictū spe. per illū tex. et dicentem se de facto cōtra speculatorem obtinuisse: et detestat illam practicā tabellionū ita referentiū ad fi. vt credatur. hanc ēt opi. tz Ang. in spē. lz de spec. non faciat mentionē in.d. aut. si qs in aliquo. p illum tex. et sequitur etiam ibi elegans doctor do. Jo. de mōte sperello de perusio. et hec opi. confirmatur rōne cōcludētissima. nā si plures et plures tabelliones exemplificant aliqd publicū instrm asserentes se vidisse et auscultasse instrm nō abolitum non cancellatum et se vidisse et cognouisse literam talis notarii et hoc parte nō citata et sine iudicis autoritate huic scripture nullo modo creditur vt cōcludit spe. in ti. de inst. edi. §. ostenso. et refert et sequitur Bart. in.d. aut. si quis in aliquo. quē cōiter sequuntur Moderni. ergo multominus stabitur assertioni vnius tabellionis asserentis se vidisse vel insertioni in proprio instro. et adducit Barto. ibi no. rōnem ad propositū qd instrm nō pbat nisi de eo de quo rogat a partib9. rogat9 aūt esse non dz nisi de eo qd ptes tūc faciūt. hoc aūt qz instrm sit publicū vel cōfectū manu publici tabelliōis nō fit a ptib9: et si nō pūt de hoc eē rogati. Ad ppositū

¶ Adde spe. a in ti de instr. edi.§.restat.[illegible] sic.p[illegible]

ergo qd illd instrm esset publicū z solēne de hoc neqȝ potuit neqȝ fuit rogatus z sic ꝯcludit qd illi assertiōi nō stat a:nec ob.dcm Specu.qr nō dicit illd ad qd cōiter allegat:cuius vba sunt ista ad lram qd si in aliquo instro ꝯtinet qd Antonius ꝓmisit soluere decem Bernardo q̄ sibi debebat ex cā vēditiōis eiusdē eq put ꝯtinet in instro manu talis notarij facto a me notario viso z lecto.nūquid valeat si primeuū z originale nō ondit dixit Lāfrāchus qd nō. vt.C.de edē.auf.si qs in aliquo.c.j.de fi.instr.pdicta em auf. indistincte loquit.vn nō est recedēdū a verbis eius.ff.de le.iij.l.nō aliter sȝ Obertus dicit valere:ar.l.iij.ff.de fal.cā adiec.leg.z.l.si z inst.de lege fusia cānina.ff.de pac.l.pactū.ff.de duobus reis.l.eādem.nec hoc or exēplū sȝ originale nouū p se:z quotidie videmus talia instra fieri qd spectandū est.l.certi ꝯdictio.§.si nūmos.ff.si cer.pe.sȝ qs nō videt qd speculator vult qd nō sit necesse qd pritnū pducat ad qd fit relatio qr scdm cōtinebat illud qd ptes poterāt de nouo inducere.z ideo eorū relatio disponit z piudicat ipsis ptibus:z hoc est q apertevoluit dicere spe.dū dixit qd est originale nouū lȝ descēdat ex veteri qr de nouo ps se obligauit p nouū instrm originale ad id qd pmo debebat sup quo ptes poterāt disponere z sibi p iudicare quo casu oēs fatent.vt est casus in.l.optimā.C.de ꝯb. z cōmit.stip.z fatent bar.z oēs in.l.sciēdū.ff.de ver.ob.cū si.z ita reperi postea qd tenēdo hāc opi.do.Car.declarat spe.dicēs qd male allegat:z pulchre loquit vt ibi p eū:z hāc opi.tȝ ēt insignis doctor Lappus i suis allegatiōibus allegatio.lxxvij.inci.tabellio.quorū vba breuitatis cā omitto.¶ Postremo hoc cōfirmat alia rōne qr nō potuit notarius esse rogatus qd instrm cure esset solēne qr tm de his q̄ audiuit z vidit pt rogare alias diceretur iudicare nō testificari qd nō pertinet ad officiū suū vt pȝ ex his que no. ponit Jo.an.in addi.spe.in ti.de instru.edi.in rub.in pe.col.z specu. et Jo.an.§.restat.ver.sed queritur.z Bal.no.in rub.de fide instru. in.ix.col.z ex his sufficiēter est expedita prima qo. ¶ Circa secūdam questionē in primis illud est clarū qd debebat admitti tanq̄ cōiuncta psona sine cautiōe de rato.l.sed z hec.ff.de procura.z in l.exigendi.C.de procu.z vtrobiqȝ no.que cautio pstatur datis fideiussoribus.vt no.gl.Bal.z alij in.l.j.C.de procu.z pbatur in.l.pretor.ff.de preto.stipu.z in.l.iij.§.j.ff.iudi.solui.solū ergo stat difficultas an potuerit † z debuerit admitti tanq̄ coniuncta persona prestando iuratoriā cautionē iuxta no.per gloss.z doc.in.l.j.ff.qui satis.cog.¶ Primo pbat qd nō qr videtur fuisse in culpa quare nō venit paratus cū pleno mandato quo casu satisdatio nō vr remittenda ex quo ad hoc sui culpa se arctauit per tex.in.l.de die.§. tutor.ver.plene.cū ibi no.z in.d.§.si necessaria.cum ibi not.ff. qui satis.cog.faciunt no.in.l.ij.circa fi.cum ibi no.ff. si quis cau. cū si. ¶ Secūdo forensis in loco in quo nō possidet immobilia nec aliquid videtur quodāmodo suspectus de fuga.per tex.cū ibi plene no.in.l.si fideiussor.in fi.ff.qui satis.cog.z tradit in.l. sciendum.in prin.ff.qui satis.cog.vbi dicūt Cy.Bar.z doc.q ille qui nihil habet in loco presumitur promptus ad fugā que presumptio tollit p possessionē immobiliū.sȝ † qū qs est suspectus de fuga nō stat eius iuratorie cautioni sȝ fideiussores non inueniat vt concludit Pau.de leaȝa.in cle.j.de procu.z tenet Jo.de pla.insti. de acti.§. actiones.allegat gl.in.l.ij.§.si dubitetur.ff.de iudi.bene facit glo. in.§.sȝ hodie.insti.de satis.z gl.in.c.cū in ecclesijs. de malo. z obe. ¶ Tertio confirmatur qr tunc statur iuratorie cautioni quādo obligatus satisdare nō inueniret fideiussores z ita iuraret vt dicit gl.cōiter approbata in.d.l.j.qui satis.cog.z pbat in auf. gnalr.z ibi no.C.de episco.z cle.sed in casu nro nō iurauit nō inuenire fideiussores ergo nō dȝ stari eius iuratorie cautioni. ¶ Quarto fortius nō fuisset stādū si iurasset se nō posse inuenire qr tale iuramētum fuisset temerariū veritatis assertiuum queȝ scire non pōt sed debet esse hoc iuramentū credulitatis.s.qd iuret se credere fideiussorem dare nō posse.ita singulr determinat Odof. z Cy. in.d.l.j. ff.qui satis.cog.quos sequitur elegans doctor do.Frāciscus de albergotis de are.quod quidē iuramētū nō cōstat pstitū in casu nostro.¶ Quinto fortius posito qd ita pprio motu iurasset non debuisset admitti sed debuisset iurare ad iudicis delationem quod fideiussores inuenire non potest vt no.determinat Bald.in.d.l.j. in antiqua lectura.z tȝ Ang.in.l.sciendum.eo.ti.z Bal.in.l. sancimus.C.de ver.sig.Ad hoc tex.cum ibi no.in.l.videamus.§. deferre.ff.de in litem iuran.cum ibi not.in casu autem nostro nec de iuramēto nec de delatione apparet:igitur zc.¶ Sexto qr ita demū debebat admitti cū iuratoria cautione quādo obligat oia bona sua:ar.l.filio.ff.de leg.nole caue.z in.l.oēs.§.in hac.C.de episc. et cle.tenent Bart.z Moder.in.d.l.j.ff.qui satis.cog.sed nulla fuit oblata vel facta obligatio bonorum:igitur zc.¶ Septimo ita demum debet admitti si iudici videtur in cuius arbitrium hoc erat remissum;ar.l.pe.circa fi.ff.de pet.here.z ita tenent Oldr.z Bal. in antiqua lectura.z Pau.de ca.in.d.l.j.Non autem constat qd iudici videri debuisset illum admittendum:pro iudice aūt presumitur iuxta not.in.c.qm ꝯ.de probati.z in.h.§..gala.ff. de culc.et in.c.in presentia.de renū.Postremo nō puto ꝯiūctū extraneum attentare qd nedū cū iuratoria cautiōe nō deberet admitti sȝ nec cū idonea satisdatiōe:nā in casu nostro vt ostendā requirebat spāle 5 mādatū:ergo † ꝯiūcta psona nō admittebat pstita satisdatiōe de rato qr nō admittit in regrentibus spāle mādatū.vt in.l.q hoiem §.si generi.ff.de sol.tex.z ibi Bald.C.de solu.z in.l.iij.§.sȝ si forte ff.iudi.solui.tȝ Bal.in.l.j.C.qbus res iudi.nō nocet.z Cy.z doc.in l.exigēdi.C.de pcu.cū si.qd aūt requireret spāle mādatū pōt ostēdi.Et primo si petiit executionē instrumēti vt sibi satisfieret quo casu nō potuisset admitti ad exigēdū sine speciali mandato. vt in l.hoc iure.z ibi Bar. z Ang.ff.de pcu.z p Bar.in.l.vo pcuratori.eo.tit.tradit in.d.l.iij.ff.sol.ma.z in.d.l.iij.§.sed si forte.ff.iudicatū solui.¶ Scdo qr in causa capture requirit spāle mādatū vt ostendā:sed iste petēdo executionē q̄ dicebat petere qd debitores psonaliter caperent vt pȝ ex forma statuti qd loquit de executione instrumētorū publicorū sub Rub.come z qū lo debitore. quod 6 aūt reqrat in captura spāle mādatū ostēdit † nā in relaxatiōe capture requirit spāle mādatū.vt cōcludit Bar.in suo cōsilio q incipit in cā vannilgenū.Alias incipit in cā statū zc.p tex. in.l. nō solū.§.si.cū.l.seq.ff.de pcur.z illū text.ad hoc dicit esse mirabilem Lud.ro.in repe.l.j.ff.de here.insti.qd ꝯsiliū refert z sequit elegās doctor dn̄s Nellus de sancto Gemi.in suo tractatu bānitorū in tertia parte scdi temporis.q.lxviij.z per predictam decisionē bar. in specie in captura hoc decidit insignis doctor et preceptor meus dominus Fran.are.in.c.j.extra de iudi.¶ Hanc conclusionē probo duplici cōcludenti ratione.Prima est nam captura z reuocatio capture sunt eiusdem speciei.casus est in.l.iiij.§. quod si forte. ff.de dam.infec.vbi habetur quod sicut datio tenute est misti imperij ita z reuocatio.ad idem tex.in.l.solent.z ibi pōderat Bald. ff.de offi.procon.z leg.z illum tex.etiam ad hoc allegant Guil.z Bal.in.l.imperium.ff.de iur.om.iud.facit regula.l.ab emptione in verbo qr bone fidei.z ibi Bar.z doc.ff.de pac.Ad idem tex.in l.quod si nolit.§.si venditori.in verbo singuli insolidum.ff.de edil. edic.z est glo.not.in verbo reuocandos.in.c.si delegatum.de offi. delega.lib.vj.ergo nō habet potestatem procurator sine speciali mandato reuocandi capturam ergo nec impetrandi qr non differūt specie imo minor ratio adest quod possit reuocari z quod nō possit impetrari vt dicam statim in secunda ratione. et facit quia cum carcerati vt relaxent or pia cā vt per Archi.in.c.j. de testi.in vj.Bal.in.l.q uis.ff.so.ma.in auf.cōtra cū rogatus.C.ad treb. et auf.res que.C.cōia de le.¶ Scda rō est cōcludēs ille qui facit aliquem capi iniuste dicitur iniuriam illi inferre.casus est clarus in l.pe.C.qui bo.cede.pos.z sic puniri pōt actione iniuriarum.l. fin. ff.de iniurijs.imponit etiam pena put not.in.l. nemo carcerē.C. de exacto.tribu.lib.x.z sic pȝ qd ex tali actu dn̄s pōt in penam incidere.sed vbicūqȝ et aliquo actu explicando potest pena committi non admittit pcurator sine spāli mandato.l.j.§.si pcurator.ff.de cōdi.inde.z ibi etiam no.z traditur in cle.nō pōt.de pcu.z p hāc rōnem hanc partem in terminis tenet insignis doctor do. Ang. de aretio.insti.de actio.in.§.si.per tex.in.d.l pōponius.ff.de pcura.¶ Nec valet rñsio quā a qbusdā dari audiui quod in generali mandato veniunt iusta z per que dominus nō incidit in penā z sic in casu nro captura licita per quā nō cōtingit dn̄m incidere in penam quoniaȝ hec rñsio est ꝯtra gl.ord.in.d.cle.nō potest.de procura.que vult qd non ideo ibi per procuratorem generalē non pñt obijci crimina cōtra electum ex eo qr opponens deficiēs in pbatione suspenditur ab ecclesiasticis beneficijs per trienniū:z cōsequenter apparet ibi q possibiliter z cōtingēter poterat pena cōmitti qr si non defecisset in probatione imponeretur pena suspēsiōis z tn pp hoc qd pena posset cōtingēter imponi nō admittit generalis pcurator.hoc ēt clarius demōstratur p ea que ponit elegans doctor do.Ang.are.in.l.ab executiōe.ff.de appel.vbi dicit 7 quod † ad hoc vt possit appellari ab executione requirit mandatum indiuiduū:z ratio est sm eum qr appellans ab executionē si succūbit incidit in penā quinquaginta aureorum.l. ab executiōe in fin.C.quorū appel.nō re.Cum ergo sit possibile qd procurator faciat incidere dn̄m in penam si succumberet ideo non admittit sine mandato.z ita singulariter tenuit Ange.secūdum eū in quodam consilio suo qd incipit pnūciata est tenuta vigore insti. qd dicit esse in practica singulariter no.ex quo pȝ qd sufficit possibilitas qd pena imponi possit z demōstrat rōne incōuincibili quia an procurator debeat admitti disputatur ante litis cōtest.l.ita demum.C.de procura.pbationes aūt super meritis recipiunt post. c.qm frequētr.vt lit.nō cōtesta.ergo est impossibile cognoscere a principio vtrū procurator iuste petat vel nō. vnde attendit possibilitas z nō veritas:z dicere cōtrariū est somniū.Et hanc opi.cepi posti q tali scripseram Ang.in suo consilio qd incipit cōsultationes mihi trāsmisse sunt due.vbi formaliter dicit z quia facere carcerari aliquem tanq̄ suspectum z fugitiuum si verum tum est iniuriosum est atqȝ penale.l.si vero pro cōdemnato.§.j.ff. qui satis.

tis.cog.quorum actuũ penaliũ exercitatio in mãdato nõ venit nisi hoc spãliter cõmittat.ff.de condi.inde.l.si procurator.⁊ in.c.qui ad agendũ.de procu.lib.vi.⁊ sic sopita sunt oĩa dicta in dubio et hec de secunda ⁊c. ¶ Confirmatur etiam dicta conclusio quia si infert iniuria vt.d.l.penul.ergo posset teneri actione iniuriarum sic actio famosa.l.j.ff.de his qui no.infamia.quo casu requiritur spẽale mãdatũ.d.l.solũ.in si.cum seq.⁊ sic fit conclusio quod in casu ptura requiritur spãle mãdatũ ⁊ ꝯñr qꝺ nõ potuit per cõiũctã psonã impetrari petẽdo executionẽ instrĩ:⁊ hec de scđa dubitatione. ¶ Circa tertiã dubitationẽ et prima facie visum fuit qꝺ dictũ iudiciũ deberet diuidi ꝑ tex.vbi vr̃ casus in.l.nõ idcirco.ff.de iud. [8] vbi lʒ iudiciũ fuerit inchoatũ ꝯ plures tutores ⁊ lite cõtest. ꝯtra oẽs aliq abesse reperiant̃ reipublice cã diuidit̃ iudiciũ ⁊ ꝓcedit̃ ꝯ p̃sentes:⁊tñ ẽt s̃m ang.⁊ doc.ibi negociũ erat cõe tutoribꝰ⁊ sic cõmuniter cedere ⁊ vno libello agitari poterat ꝑ id qꝺ hr̃ in.l.j.⁊.ij. C.si plures vna sñia.si nõ fuisset cõe q2 administrationes fuissent diuise ita qꝺ qlibet fuisset obligatus ex sua administratiõe nõ cõi tunc nõ fuisset sufficiẽs vnꝰ libellꝰ ꝑ ea q̃ plene hñtur maxime ꝑ ange.in.d.l.j.cuius ꝯtrũ dr in.d.l.nõ idcirco.per tex.ea que ibi not. Bar.in.l.de vnoquoq3.in prin.ff.de re iudi.vbi vult qꝺ qñ formatur accusatio vel inquisitio cõtra plures põt ferri sñia cõtra vnũ suspenso ꝓcessu ꝯ alios:⁊ sequitur ibi Pau.de ca.⁊ Ange.in.d.l. non idcirco. ¶ Scđo hec cõclusio probatur in.l.j.C.de consortibꝰ eiusdem litis.vbi est casus quod licet plures sint consortes eiusdẽ rei tamen quilibet potest ꝓ parte sua agere ⁊ defendere sine aliis q2 vt dicit ibi Bal.in iuribꝰ singulariũ ꝑsonarũ nõ reqritur oiuʒ cõsensus. Ad hoc.l.sabinus.cum materia.ff.cõi diui.⁊ ꝓ his ẽt facit quod no.Bal.in auť.si oẽs.C.si vt se ab hereditate abstineat vʒ vltimo quare si heres ⁊ sequit̃.⁊ qꝺ notant Bart.⁊ doc.in auť. sed cũ testator.C.ad.l.fal. ¶ Tertio hec ps cõfirmat̃.nã videmus qꝺ qñ sunt duo rei credendi qlibet põt agere ꝓ pte sua vt ꝓbatur in.l.in.in.fi.ff.de duo.reis.⁊ qꝺ no.in.l.ij.c.ti.⁊ lʒ Bart.in.d.l.iij. §.j.in.j.col.⁊ demũ cõcludit qꝺ in reis credẽdi hodie nihil est immutatũ.si ergo hoc est in reis credẽdi in quibꝰ cõcedit̃ maior cõmunio ergo fortius in casu nr̃o in quo nõ dat̃ tãta cõio.facit qꝺ no.in.l.si accusatoribꝰ.C.de accu.⁊ ⁊ ꝑ hoc prio aspectu visum fuit qꝺ iudiciũ diuidi deberet ⁊ posset. ¶ Sed diligenter omnia considerando ⁊ pensitãdo nõ vr̃ mihi qꝺ quoquomodo casus noster sit ex p̃dictis sufficienter decisus: ⁊ ideo considero plures casus. ¶ Primus casus est qñ quis hʒ plures debitores super vno negocio cõmuni inter eos nõ tñ obligatos insolidũ.Et clarũ est qꝺ a principio poterit vnum solum pro sua rata cõuenire ⁊ hic casus in.l.j.C.de cõsortibus eiusdẽ litis.⁊ etiam si illi erãt rei debẽdi poterant pro parte cõueniri vnusqsq3 separatim.vt in.d.l.nõ idcirco.⁊ Bart.in.d.l.iij. An aũt hodie sit idem statim aliqd dicetur. ¶ Secũdꝰ casus est qñ creditor incepit ꝯ plures debitores habẽtes cõmune negociũ ⁊ pendente iudicio vnus se absentat.nã põt prosequi contra alios.⁊ hic est casus in.l.non idcirco.⁊ qꝺ not.in d.l.de vnoquoq3.qꝺ an procedat qñ sunt rei debendi ponitur per Bar.in.d.l.iij.⁊ hic etiam nõ est casus noster q2 nõ est qꝺ imputetur creditori quare nõ prosequit̃ cõtra oẽs ex quo nõ stat ꝑ eum sed per debitorem qui se absentauit ¶ Tertius casus est qñ sunt plures creditores habentes cõe negocium ⁊ vnus a pricipio vult agere ꝑ parte sua.⁊ est hic etiã casus clarus in.d.l.j.C.de consortibus eiusdem litis.⁊ no.bar.in pluribus reis credendi in.d.l.iij. ff.de duo.reis.Nam nõ potest dici quod astrinxerit se aliquo modo qꝺ negocium cõiter examinaretur nec militat aliqua ex rationibus de quibus statim.⁊ hic etiam non est casus noster.⁊ in aliq ex dictis tribus casibus loquunt̃ oĩa iura supra in contrarium allegata. [9] ¶ Quartus casus est de quo querimus † quando negociũ pertinebat ad plures creditores cõiter quisq3 partem suam separatim petere poterat tñ vnꝰ deduxit in iudiciũ negociũ olum cõmuniter examinandum nun quid possit suspenso iudicio quo ad alios ipse prosequi ptẽ suã.⁊ hoc decisum nõ reperio per iura pre allegata. Nam ex quo voluntarie succepit quod non cogebat vr̃ sibi imputandũ. Ad hoc tex.in argumetũ in.l.si fideiussor.in ꝟ. plane.ff.qui satisda.cogan.cũ ibi no.facit regula potanũ cũ materia.de regu.iu.lib.vj.Succedit alia regula que habet quod cõtinentia iudicij nõ dʒ diuidi.l.nulli.cũ ibi not.C.de iudi.⁊ in.c.dispendia.§.reus quoque.de rescrip.in.vj.facit quia quo ad ipsos principales contrahentes nõ potuisset altera parte inuita fieri diuisio.l.commodato.§.duobus.ff.cõmo.⁊ no.in.l.quidam estimauerunt.ff.si cer.pe.Ex ꝑsona aũt hʒ dñ non mutatur cõditio obligationis.l.ij.§.ex his.ff.de ver.obli.facit ẽt q2 est vnũ negociũ sui natura ⁊ q2 in eadem petitione deductum ꝑꝑ qꝺ videtur ipse se astrinxisse qꝺ negociũ cõiter examinaret̃. ¶ Et pro hoc facit qꝺ notanter in simili ponit Bar.in.l.diuus.ff.de re iudi.⁊ in.l.fulcinius.§.j.ff.ex quib.cau.in pos.eatur.et not.Cano.in.c.licet causam extra de ꝓba.⁊ pro hoc facit optime quod not.Ange.ad ꝓpositum in.l.reos.ff.de duobus reis.Sibi inꝯtum Barto.in.l.iij.vult qꝺ quo ad reos debẽdi hodie sit immutatũ q2 nõ põt creditor ꝯ vnum agere suspenso iudicio cõtra aliũ:sed dʒ negocium cõiter examinari per id quod hr̃ in auten.hoc ita si.C.de duobus reis.hoc verũ credit Ang.duobus concurrentibus si qñ oẽs conueniunt eodẽ libello quia tũc vnicũ est iudiciũ ⁊ instantia vnica ⁊ sequit̃ ꝓcessus ⁊ sñia.⁊ ille ꝯ quẽ supsedere vult insistit ad petitionẽ alterius.secus vt ibi latius ꝑ eũ subdit ibi Jo.de imo.qꝺ dictũ Ang.ꝓcedit qñ alter se absentauit iudicio ichoato altero absente creditor p̃t supsedere sup vtroq3.⁊ cogit̃ ẽt supersedere ad instantiam p̃ntis in fauorẽ vtriusq3 qꝺ negociũ cõiter examinet̃.⁊ ex istis in rõnibus decidendi videt̃ decidi casus noster.nã si ex eo in reis qñ iudiciũ est ceptũ ꝯ duos si nõ põt ꝯ ambos ꝓcedi supsedet̃.⁊ ita qñ duo creditores inceperunt agere ꝯ vnum super re cõi ex quo nõ põt per ambos procedi supsedeat̃: q2 actores ⁊ rei nõ debẽt in hoc ad imparia iudicari vt in regula nõ dʒ actori. cũ materia de re.iur.⁊ in.l.fi.C.de fructibus ⁊ litis expensis cum ibi no.Non tamẽ hoc firmo in casu nostro in quo mihi vr̃ qꝺ res sit valde clara.nã non reperio in p̃senti narratiõe qꝺ vnq̃ iste instetit qꝺ diuideret̃ iudiciũ ⁊ ꝓcederet̃ pro pte sua. sʒ semꝑ instetit qꝺ instr̃m executioni mãdaret̃ pro eo noie ⁊ tanq̃ cõiuncta psona fratrũ si ergo hoc nõ fuit petitum iudex nihil petenti nihil impartit̃.l.fi.C.de fideicõ.lib.⁊ in.l.iiij.§.hoc aũt.cũ ibi no.ꝑ Bart. ⁊ alios.ff.de dam.infec.imo semꝑ contrarium petijt simul petendo executionem ꝓ sua ⁊ alterius pte.sup vtroq3 ergo erat ferẽda sñia.l.vt fundus.ff.cõi diui.c.licet olim.extra de fi.et hec de tertia dubitatione. ¶ Circa quartã quintam ⁊ sextam dubitationem quas intẽdo simul discutere q2 tendũt ad eundẽ finẽ an potuerit dictus principalis etiã ꝓprio nomine debuerit iuridice in executione dicti instrumẽti obtinere ⁊ ad hoc tendũt oẽs dicte tres questiones.circa quas pro fundamẽto p̃mo p̃mitto qꝺ instr̃a publica [10] nõ hñt de iure executionẽ paratã.† ⁊ ideo statuta concedentia executionẽ publicis instr̃i dicuntur esse ꝯ ius cõe vt dicit Angel. ⁊ sequuntur moderni in.l.ait p̃tor.§.si iudex.ff.de re iudi.⁊ idem voluit Ang.in.l.si cum dotẽ.§.eo autẽ tpe.ff.so.ma.⁊ dicit qꝺ de hoc est textus melior de corpore iuris in.l.minor.xxv.annis cui si deicõmissum.ff.de mino.⁊ Bald.in.l.vbi adhuc.C.de iure doti. ⁊ Bal.in.l.j.C.de execu.rei iudi.secus aũt dicẽdũ esset si statutuʒ concederet instr̃is guarentigiatis executionẽ vt per Ang.⁊ moderniores in.d.§.si iudex.vñ infertur qꝺ statutum de quo agimꝰ cũ simpliciter hoc concedat publicis instr̃is quale est hoc de quo querimus quia in eo non est guarentigia est ꝯtra ius commune. [11] ¶ Scđo p̃mitto † qꝺ lʒ in dicto instr̃o fuerit iuramentum appositum tñ ꝓpter illud ẽt instrumentũ nõ habebat executionẽ paratã.nam lʒ[a] Bart.in.l.ij.ff.de iureiu.dicat iuramentũ appositũ in instr̃o habere executionẽ paratã.⁊ sequitur Pau.de ca.in.l.post rem.ff.de re iudica.⁊ Pau.de cast.in.l.nam ⁊ postea.§.si petitor ff.de iureiur.Bar.loquit̃ in iuramẽto litis decisorio delato a parte parti.Nos aũt sumus in iuramento ꝯfirmatorio quod non hʒ talem executionẽ sed confirmat ꝯctum et accumulat forum foro vt in.c.cum.C.laicus.de foro cõp.li.vj. ¶ Preterea opi.Bar.in casu nostro etiam vr̃ dubia.nã illam impugnat Bal.in.l.j.C.de rebus credi.⁊ Ludo.ro.in.d.l.ij.ff.de iureiur.illã etiaʒ impugnat Abb.moder.in.c.fin.in princi.in.ij.colum.extra de iureiuran.Ex quibus stat ꝯclo qꝺ de iure cõi nõ debebat habere executionem. ¶ Solum ergo restat discutere an vigore statuti p̃allegati lucensis debuerit habere executionem dicti instr̃i ꝑducti ⁊ prio in ptẽ [12] negatiuã adducebatur qꝺ non:quia † forenses non includuntur statutis loci nec p̃nt vti beneficijs statutorum cũ nõ ligẽtur vt ps ex no.per Bar.⁊ Bald.in.l.cũctos populos.C.de sum.tri.⁊ fide catho.tũc eñ forẽses gaudere possunt beneficijs statutoꝝ si habitant ⁊ onera subirent argu.l.j.ff.ad muni.alias secus.ita expresse determinat Bar.in tractatu repsaliaꝝ.in.v.q.princi.q.j.et refert ⁊ sequitur do.Pau.de ca.in.l.oẽs populi.ad fi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ ideo dicit semel se respondisse bononie vbi statutum vult q̃ illa teneat̃ de dãno dato si ignorat̃ a quo qꝺ forẽsis cui datũ erat dãnũ nõ gaudebat bñficio illiꝰ statuti si nõ sustinebat onera.Sʒ in cõtrariã ptẽ adducebat ex eo q2 modꝰ exequẽdi ⁊ ipa executio cõcernit ꝓcessum ⁊ ordinẽ ꝓcedẽdi et ꝯñr videbant̃ seruanda statuta loci vbi petit̃ executio.et hoc in executiõe determinat Bal.in.l. j.C.de sum.tri.ꝟ.viso de iure ꝑsone.⁊ Bald.in.l.vnica.C.de confessis.⁊ Bald.in.l.j.C.de executio.rei iudi.allegat.l.mihi opinatores.C.de exacto.tribu.lib.x.et per predicta idem dicit Ludoui.rom.in executione laudi in suo consi.ccix.incip.ad predictorum corroborationẽ hec duo adijciunt̃.⁊ in spẽ in instr̃o guarẽtige lʒ Bald.in terminis in.l.j.C.ne filius pro patre.et per illũ text.hoc idem consuluit in instr̃o Bald.in suo consi.mihi.xxxviij.incipit. in xp̃i nomine statuto ciuitatis papie. ¶ Sed ad predicta potuisset respõderi quod aliud est querere posito quod litigans est capax bñficij statutoꝝ cuius loci statuta essent seruanda si forte debitũ fuisset ꝯctum ⁊ ꝯfectũ instr̃m in alio loco quo casu loquit̃

[a] ¶ Adde barto.in.l.ij.ff.de iureiur.qñ iuramentuʒ de iure cõi hẽat executionẽ paratam.

Bald. in d. l. j. C. ne filios p patre. et in d. consi. et aliud est querere nunquid si statuta cócedūt aliqd in beneficiū verū forenses pos sint vti: an vero debeat vti iure cōi. et dicendū est qd nō possint vti bñficio sz debēt vti iure cōi vñ in casu nostro stāte instrumēto da retur duplex via vna agēdi ordinarie alia executiue put declarat Bal. post Bar. in l. plane. ff. qd falso tuto. auto. et ponit Lud. ro. in suo cōsi. ccc. alias cccviij. incipi. in casu pposito cū potuisset pe tere via ordinaria nō poterat tali bñficio vti: verū est qd si statutū arctaret ad aliquā solēnitatē seruādā in pcedēdo illa semp est ser uāda et ita etiā loquūtur doc. in d. l. j. C. de sum. tri. et in aliis locis

13 supra allegatis. vñ nō puto aliquo modo qd ubi statutū ēt in cō cernētib' psonā zcedit aliqd bñficiū voluntariū quod forensis vti potest et hoc in terminis consuluit Pau. de cast. in suo consil. ccclxiij. inci. In xpi noie. Statutū supra relatū. vbi dicit formali ter qñ statutū inducit certū modū seruandū in iudiciis vel solēni tatē in actib' forensis et extrane' nō debēt gaudere bñficio dicti statuti sicut nec patit' onera cōitatis. ar. l. si vn'. §. si vn'. ff. p soc. et l. fi. §. sz cū in scōa in fi. a ztrario sensu. C. de fur. pptr quā rōnē statuentes voluerūt prouidere subiectis nō aūt forensibus aut ex traneis qd forēsis nō gaudeat beneficio statuti tenet Abb. de ro sa. in ij. parte statutorum. q. ix. et ibi allegat bona iura que omit to ibi videri possunt hoc idē in terminis in petitione captore con suluit Lud. ro. in suo cōsi. cclxxij. incipien. ista captora facta de ca strolo vbi dicit qd sicut statutū nō ligat forensēs in zcernētib' eo rum dānōve est cōis cōclusio in d. l. cūctos populos. ita nō cōpre hendit eosdē in cōcernētibus fauorē nisi in his q sunt voluntarie iurisdictiōis. vt p doc. in d. l. cūctos ppl'os. et dicit qd hāc zclusio nem plen' alios firmat Ang. in suo zsi. lxvij. qd incipit qd dicta actio sine cessiōe qrat' allegans ad hoc duo iura. vz text. in l. j. in fi. ff. de tu. et cu. da. ab his. et text. in c. ecclesia sancte Marie extra de zsti. et ita zcludēdū esset qd forēsis nō gaudebat bñficio dicti statuti nisi quaten' a statuto sibi zcedebat. Et maxime qz statu tum respicit psonas zhetiū et loquit' in psonā quo casu non pōt cōcludere forēses vt p Bar. et doc. l. d. l. cūctos populos. p Cal. in disputatione que incipit statuto cauet'. quā referūt doc. maxime Abbas modernus in c. clericus. de foro compe. in. iiij. col. in fin.

¶ Solum ergo dictus forensis poterat se fundare in dispositiōe statuti sub rubrica. come et in che modo si dia fare ragione a fore stieri. quod disponit qd forensibus detur benigna audiētia et qd cōsules forēsib' debēt facere reddere ius in dicta curia cuilibet fo rensi sicut aliis ciuibus lucēsibus tenutis oneris dicte ciuitatis p pter quod statutum videtur sopita dubitatio cum statutū expres se conferat beneficium etiā in forensēs vnde cum in incertis non certis est locus coniecturis l. continuus. §. cum ita. ff. de ver. obl. et zñr cum statutum in reddēdo ius velit quod forēses gaudeāt beneficio ciuiū et tenutorum statuta que loquuntur in ciuib' et tenutis locum habēt in forensibus per ea que no. Bar. in l. si ma ritus. §. legis iulie. ff. de adul. et in l. ii. is qui pro emptore. ff. de vsu capio. faciunt no. per Bar. et Mod. in l. j. ff. de le. j. cum si. ¶ Sz tamen adhuc hoc nō obstante indubitanter concludēdum est qd dictus forensis stantibus terminis nostris non poterat obtinere dictam executionem instrūti put disponit statutū lucanuz. ad hoc concludēdum moueor ex pluribus. ¶ Primo qz ad hoc vt dict' forensis petens executionē ex quo nō erat principalis creditor de quo cantabat instr̄m debebat ostēdere et pbare se esse heredē cre ditoris ex duplici regula. Prima qz hoc erat fundamētū sue in tentionis ar. l. actor. C. de proba. et eorum que plene ponūt Bar. et Moder. in l. in illa. ff. de ver. obli. ¶ Secūda regula est quod ad hoc vt instr̄m habeat executionē debet esse liquidum. vt no. bar. in l. proinde. ff. ad l. aquil. et Bal. in l. ij. C. de execu. rei iudi. et tra dit in l. j. in prin. ff. de edē. nō autem erat liquidū respectu istius cum nō noiaretur in instr̄o. Si ergo veniebat vt heres debebat li quidare concluditur ergo quod nō fuerit probata mors credito ris nec asserta filiatio nec quod si fuerit heres nō potuit obtinere dictam executionē. ad hoc in terminis decidit Bal. in l. per diuer sas in x. q. C. manda. in sua rōne decidendi. et hanc questionē de cidit in terminis Bal. in suo zsi. ccccxlix. incipi. visis omnib' pre dictis vbi impugnat capturam concessam vigore instr̄i ad instā tiam filii cum instr̄m non cātaret nisi de patre ex eo qz non cōsta bat de filiatione de qua prius debebat summarie cognosci. l. j. ff. de lib. agno. Item qz nō constabat de morte creditoris qui presu mebatur viuere. l. ij. ff. quēadmo. test. aperiant'. de qua morte som marim debebat cognosci. aliter eīm filii vt heredes nō debebāt ad mitti qz viuens non habet heredē. l. j. et ij. ff. de here. vel acti. vene di. et sic decidit casum nostrum in indiuiduo. ¶ Sz hic cadit du plex dubitatio. prima an predicta dicantur probata p dictū in strumentū pcuratoriū referens instr̄m cure et per literas illustris simi domini Mediolanensis. et certe dicendum est quod non qz vt in prima dubitatiōe ostēsum est de cura nō zstat nec min' instro referenti et maxime qz in dictis instr̄is predicta non sunt posita dispositiue sed enūciatiue pp aliud per not. in l. j. ex hac scriptura ff. de dona. et in c. ie. j. de probatio. et in c. illō de presumptio. et in l. ex his. C. de testa. mili. et et in specie in probanda filiatione qd nō

14 pbent tenēt cōiter doc. in l. nō nudis. et in l. nō epistolis. C. de p bati. Ad idē tex. l. l. neqz pfessio et ibi no. C. de testa. et tex. et ibi no. in c. illud. extra de psump. et tradit'. et in c. p tuas. plenissime. de p bat. Nec ēt litere illustrissimi ducis Mediolani pbabant hoc qm litere magnorū dñorū etiā sigillate nō pbāt. vt no Inn. in c. j. ex tra de pba. et Jo. cal. et Bal. do. Ant. Abb. ostēdit maximū peri

15 culū si hmōi lr̄is crederet'. sz posset replicari qd imo stādū est qz lr̄is pncipū nō recognoscētiū supiorē sigillatis credit' qz sicut pos sunt iudicare in cā ppria vt p Bar. in l. j. C. ne qs in cā ppria ius dicat. ita pñt autēticare scripturā ēt ad cōmodū ppriū suo sigillo fm Bal. post Petrū in l. ad fin. C. de pba. qd dictū reputat valde solēne insignis pceptor me' Franciscus aret. in d. c. post cessionē.

16 ¶ Sz ad hoc dictū dupl'r rñdet' nō disputando an illustrissim' dux Mediolani recognoscat supiorē. ¶ Primo qz tūc est verū qñ dñs nō recognoscit supiorē pōt cognoscere in cā ppria qñ liti gat cū subdito: sec' si litigat cū nō subdito vt est casus valde no. in c. nouit. extra de iudi. et ibi hoc pōderat d. Abb. modernus. cū ergo hic agit' cū nō subdito ex quo nō possit in cā ppa cognosce re nō credit' ei' literis. facit in simili qz sz pnceps possit reuocare priuilegiū zcessum subdito tñ cōcessum nō subdito nō pōt reuo care. vt singul'r voluit Inn. in c. nouit. de iud. et Bal. solēniter in l. q se patris. C. vñ liberi. cū si. ¶ Preterea bal. loquit' de actu ge sto ab ipso pncipe. Itē in casu nr̄o lr̄e nō fuerūt principaliter de stinate ad pbādū sz ad cōmēdationē id nō dāt aliū effectū opa ri. l. nō ois. ff. si cer. pe. et spāliter l'r̄is scriptis et sigillatz, ad aliū finem que alias faciunt fidem: qd non faciant in verbis enuncia tis factis de pterito decidit Jo. calde. p multas rōnes. et sequunt' plerique Moderni in c. post cessionē. extra de probe. et tenet Inn. in c. qm contra. extra de probati. ¶ Nec ex eo quod inter merca tores et in curia mercatorum agatur de equitate omissis apicib' iuris iuxta no. in l. fideiussor. §. quedā. et in l. quintus. ff. mādati.

17 probatio q que de iure nō deberet admitti debet admitti qz videt' tantum relecta allegatio cauillosa non iuridica put no. pbat per plura Abb. modernus in c. dilecti. de iud. facit quod no. Bal. in c. j. circa fi. de mili. vasallo qui contumax est. quod quando l. cōce dit rectori arbitrium intelligitur super non determinatis a iure. allegat Jo. an. in c. cū vniuersis. extra de electio. et dicit bar. in spe cie ad propositum nostrum in d. §. quedā. quod non obstante qd de bona equitate debeat iudicari tñ nō intelligat' sublata disposi tio iuris ciuilis. arg. l. bona fides. ff. depositi. Sed tantū intelligi tur relecti apices iuris q veritatē negocii nō tangūt sz pbationes respiciūt veritatem et merita cause nō rigorem iuris procedendo prout decidit Jo. cal. in sua disputatione que incipit clericus cō uentus. et refert et sequitur Bal. in l. ij. C. que sit long. cōsue. et no. Bal. in l. ictus fustium. in fi. ff. de his qui no. infa. intelligitur er go qd debet procedi de equitate que sit iuri zformis. ad idem ca sus est in l. j. in verbo ars boni et equi. et ibi ponderat Bal. ad hoc et illū tex. notat ibi Pau. de ca. z idiotas dicentes aliud de iure et aliud de equitate. Et hoc maxime qz statutum in casu nostro vi detur requirere maiorem probationē quā requirat ius vt statim dicetur in tertio fundamento. Ex quibus cōcludit' qd nō fuerit pbata sufficiēter sibi necessaria: et cōsequenter nō poterat captu rā obtinere. ¶ Scdo principaliter nō est incōueniēs qd dicti iu dices nō decreuerint executionē: nā cū petita esset a forēse satisda tio iuxta formā statuti poterant iudices si eis videbatur cogere dictum forensem ad satisdandum de stādo iuri et iudicato soluē do in cā vel recōuētionis vel cōuentionis ztra eū fienda prout di cebat statutū: dōec ergo nō determinauerūt hoc nō poterat execu tio fieri nec stabat' eius iuratorie cautioni: prout demōstratū est in. ij. q. supra decisa plenissime et facit qd no. Angel. in l. post qz. §. imperator. vt leg. no. cauet'. vbi vult qd qñ ex forma statuti requi ritur satisdatio nō adducit' iuratoria cautio. facit qz statutū de bet aliqd operari. l. si qñ. ff. de leg. j. c. si papa. de priui. Ex quib' in fertur qd cū nō prestiterit satisdationem super qua iudices debe bant deliberare nō est absurdū quod ante non dederint executio nem. ¶ Tertio pncipal'r confirmat' ex forma dicti statuti qd dat modum in substituendis debitoribus: et inter alia dicit formali ter. et similmēte debia constare et apparire per publica charta del la ragione cessa o successiōe. et sic aperte disponit statutum quod ad hoc vt ille qui non est creditor descriptus in instr̄o habeat exe cutionem vt in dicto statuto ratio de successionis vel cessionis de bet constare de cessione et successione per publicuz instr̄m. Sed in casu nostro de successione nō cōstat publico instr̄o: ergo verificā tur verba statuti: et zñr nec dispositio vt. l. si seruū. §. non dixit pre tor. ff. de acquir. here. et l. j. §. si is qui nauem. ff. de exercitoria. cum enim fundarent se in conditione dicti statuti debebāt deducere et pbare omnia a statuto requisita: vt per bar. in l. j. ff. de zdi. ex l.

Tradit elegāter Bald.in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.ꝛ in.l.si quis non dicam rapere.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ Jo.an.in.c.j.de homici.lib.vj. ¶ Quarto principaliter ostēditur hec pars qꝛ lꝫ dicta executio que fit ꝑ capturā persone potuisset fieri contra debitorē descriptum in instr͠o tn̄ cōtra heredes nō poterat fieri hoc satis datur intelligi ex forma dicti statuti qui tn̄ exprimit ꝯcedēdo ꝙ heredi creditoris detᷣ executio nō aūt exprimit ꝯ heredeʒ debitoris ergo vꝛ hoc denegare.l.cū pretor.ff.de iudi.l.maritus.C.de procu.c.nōne.de presum.confirmatᷣ hoc de iure cōi.Nā lꝫ Bar.in.l.po

18 stulante.ff.ad treb.voluerit † ꝙ captura q̄ pōt exerceri ex forma statuti cōtra debitorē pōt exerceri cōtra heredē constito qꝺ sit heres ꝓut ēt voluit Bal.in.l.ꝑ diuersas.in.x.q.C.māda.ꝛ Ang.in l.iij.ad fi.C.de pig.illud est verum qn̄ statutū loquitᷣ per hoc nomen verbale debitorū vel in rem puta ꝙ pro debitore secus si statutū loquitᷣ in ꝑsonam de eo qui cōtraxit ꝓut loquitᷣ statutuʒ de quo agimus qꝛ tūc nō pōt exerceri cōtra heredē qn̄ captura talis al's de iure cōi nō admittebatᷣ vt determinat Ang.in d.l.postulāte.ꝛ probatur hoc rōne.nā si statutum loquitᷣ de ꝯtrahente nō verificatᷣ in herede qui nō dꝛ cōtraxisse nisi ꝑ fictionē que non hꝫ locū in statutis.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gest.ꝛ hāc dr̄iam an verba sint scripta in rem vel in personā facit Bar.in.l.si decesserit.ff.q satisd.cog.Sed quid plura cū in puncto presupponat ꝙ erāt heredes cum beneficio inuētarij nullo modo fieri poterat dicta executio fm formā dicti statuti ita sing.decidit Bar.de Saxo.in.l.fi.§.in computa.C.de iure deli.ꝛ est ratio manifesta qꝛ tūc heres nō tenetᷣ nisi quatenus est in inuētario.vt in.d.l.fin.§.j.ꝛ ꝑ totū ergo impossibile est ꝙ deueniamus ad capturā ꝑsone ꝛ hoc idem est de mēte Bal.aperte in.d.ꝯsi.ccdxxx.s.allegato ꝛ ex hoc solo demōstraretᷣ ꝙ nō poterat dicta executio ꝯcedi. ¶ Quinto principaliter repellebatᷣ dictus forensis exceptione p̄scriptionis. Circa quod est aduertendū ꝙ statutū post.xx.ānos primo vult instr͠a ꝛ scripturas haberi pro cassis ꝛ irritis.secundo ꝙ ad petitionē debitoris qn̄ sunt adminicula solutionis ꝛ cū iuramēto debeant cassari ꝛ sic prima pars loquitᷣ quo ad vim scripturarum secunda vero pars quo ad virtutē debiti tollendi vnde nō videtᷣ absurdū primo ꝙ post certū tp̄s scriptura nō faciat fidē ꝛ qꝺ nō

19 amplius possit probari debituʒ per tales scripturas † qm̄ statutum potest tollere virtutē probatiuā ꝛ sic videtur restricta probatio ad alias species probationis: vt ꝑ Specu.in ti.de instru.edit.§.restat ver.sed si.ꝛ do.Ant.d.Abb.ꝛ Moder.in.c.ij.de consue.ꝛ do.Ant.Host.in.c.significauit.de testib.ꝛ do.Abb.in.c.ꝑposuisti.de proba.secundo etiaʒ dicere ꝙ dicta instrumenta ꝛ dicte scripture amittant vim executiuam prout cōcludit Bal.in.l.plane.ff.qꝺ falso tuto.auto.ꝛ ita refert tenuisse Bar.ꝛ Bal.i.l.omni nouatione.C.de sacrosan.ec.cum si.ꝛ in istis statutū nō requirit aliqꝺ adminiculū sed tn̄ postea quo ad cassationem debiti nam dicta in vno capitulo nō extendūtᷣ neqꝫ trahuntᷣ ad alia capitula superiora vt ptꝫ ex no.in.l.seie.§.gaio.ff.de fun.instru.ꝛ est tex.ꝛ ibi Bar.ꝛ oēs in.l.iij.§.filius.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ not.in.l.j.C.

20 de libe.prete. ¶ Nec ob.si dicatᷣ ꝙ † tale statutum nō dꝫ ligare forenses per no.in.d.l.cūctos populos qꝛ ex quo vti vult bn̄ficio statutorum dꝫ vti etiā contra se maxime in prescriptione vt concludit Bal in.l.omni nouatione.C.de sacrosan.ec.ꝛ Bal.in.l.itē illa in antiqua lectura.ff.de cōsti.pec.ꝛ do.Abb.in.c.qꝺ clericis.extra.de foro compe. ¶ Et ad hoc accedat.Nam ex quo dictum statutū venit limitatiue ꝛ qualificatiue ad alia statuta non pn̄t alia acceptari nisi illud acceptent sicut in simili dꝛ in.l.aurelio.§.idē queſijt per Bar.ff.de lib.leg.ꝛ Bal.in.l.vnica.C.de ꝯfes.cuꝫ si.facit qꝺ no.Bal.consi.xlvij.qꝺ incipit in xp̄i nomie honestus vir ꝛc.vbi dicit ꝙ clericus dꝫ sequi statuta laicorū vbi vtitᷣ eis et agit ex ipsis qꝛ q sequitᷣ forum tenetᷣ sequi iura fori.vt sing.no.in c.qꝺ clericis de fo.cōpe.ꝛ in.c.ceterū de iudic.ꝛ in.l.ij.ff.de eo qꝺ certo lo.vbi gl.no.ꝛ hoc decidit Bal.in specie in sua solēni repe.l.cūctos populos.C.de sum.tri.ꝛ fide catho.versi.his igitᷣ ꝑtractatis vbi dicit ꝙ si statutū vult qꝺ executio non possit peti nisi per.x.ānos etiā clericus nō poterit petere.ꝛ sic quo ad executionem non puto hesitandum quid dicatur prescriptū. ¶ Sexto ꝛ vltimo hec opi.cōfirmatur ex illo capite ꝙ in ciuitate Cremone nō seruaretᷣ illud ius forensibus prout asseritᷣ probatuʒ igitᷣ tale statutū non dꝫ seruari cremonensibus ꝓut dictum statutum dictat ꝛ hoc suadet equitas.l.j.ꝛ totius tituli.ff.qꝺ quisqꝫ iur.ꝛ hoc etiā in ipē decidit Pau.de ca.in dicto consi.cccdxiij.vbi fortius dixit ꝙ ad dictum cremonensem pertinebat ꝓbatio qꝺ idem ius redderetᷣ in ciuitate Cremone qꝛ presumptio est in ꝯtrariū cuꝫ talis obseruātia sit cōtra ius cōmune ꝑ ea q̄ ponit Bald.in.l.ne qd.ff.de incē.rui.ꝛ naufra.ꝛ hoc.iiij.v.ꝛ.vj.q̄onibus. ¶ Circa septimā ꝛ vltimā q̄onē an ꝑdicto forensi dici possit denegata iustitia ad effectū qꝺ iuste potuerint represalie ꝯcedi quasi nō potuerit cōsequi ius suū vel saltē duceretᷣ ꝑ dilatiōes ꝛ subterfugia q̄ casu qn̄ tuli ius differtᷣ vt ēt denegata vt ꝑ bal.elegāter in.c.j.de mili.vasallo qui contumax est.ꝛ certe ex plurimis concludendū est indu-

21 bitanter ꝙ † non potest dici denegata iustitia ad finem concedendarum represaliarū.ꝛ primo si vt ex superioribus ptꝫ iuste potuit executio denegari non possumus dicere iudicem qui vsus est iure cōi iniustitiā fecisse.l.iniuriarū.§.j.ff.de iniurijs.l.fi.C.ad legē iul.repetū.non enim dicere possumus iudicem negligentem fuisse in ministrando iusticiam ex quo ille iusticiam non fouebat petendo executionē dicti instr͠i qꝛ vbi non est substantia iustitie non potest esse qualitas negligentie circa eam administrandaʒ.Item vbi deficit subiectum nō pōt esse qualitas.l.eius q in ꝓuinciaʒ ꝛ ibi no.ff.si cer.pe.ꝛ.l.pomponius.in.fi.ff.de acqui.pos.Et hoc est clarissimum fundamētū stātibus superioribꝰ.ꝛ hoc modo loquēdi vtitᷣ Lud.ro.in suo consil.xlvij.inspectis.s.consi.ꝛc.Et sic concluditᷣ ꝙ vbi non potest dici iustitia denegata non agitur de concedēdis represalijs qꝺ aūt in casu nostro non fuerit denegata.s.clarissime ostensum est hoc solum sufficeret ad victoriā. ¶ Secūdo probatᷣ qꝛ tunc possunt cōcedi represalie qn̄ denegatᷣ illud qꝺ est debitū de iuregentiū:qꝛ hoc solum lꝫ ꝑ pugnam ꝑsequi nam hoc solum habet mirabilē equitatē fm Bal.in auf.ꝛ oīno.C.ne vxor.ꝓ ma.ver.videamus de causis sed in casu nostro non denegabatᷣ debitū sed executio ꝛ via executiua qꝺ qdē nō cōceditᷣ neqꝫ est debitū de iuregentium sed tn̄ ex forma statuti Lucensis igitur nō poterant propter hoc represalie concedi ¶ Tertio confirmatᷣ qꝛ ad hoc vt licite possint represalie concedi dꝫ prius quis adire iudicem suum ꝙ scribat ad illum vt velit sibi iustitiam ministrare nec pōt adire ꝑmo iudicem suum anteq̄ denegata fuerit sibi iustitia vt aperte concludit Bar.in tractatu represaliarū in.ij.q.principali.q.j.Sed in casu nostro postq̄ iste asserit sibi denegatam iustitiā non fecit per dominum suum requiri dominos Lucenses de ministrando iustitiam.Et prima requisitio nihil valuit vt concludit Bar.imo fortius dixit Bal.in.d.auf.ꝛ omnino.in ver.sequitur videre de ordine qꝺ requiritur monitio cum comminatione de cōcedendis represaliis quod non fuit factū in casu nostro imo Jo.and.in regula non dꝫ aliquis de reg.in mercurialibus dicit quod contra dn̄m ꝛ ciuitatem negligentem concedi possunt represalie premissa monitione ꝛ precedente sn̄ia iudicis ipsius spoliati sup negligētia ꝛ defectu ipsius iudicis spoliātis.ꝛ sic intelligūt tex.in.c.dn̄s noster xxiij.q.ꝛ tꝫ Bal.in.d.auf.ꝛ oīno circa princip.ꝛ ex hoc fundamento solo est qꝺ sopita. ¶ Quarto confirmatᷣ qꝛ ad hoc vt concedi possint represalie ex iustitia denegata dꝫ esse defectus superioris.vnde dicit Bar.in dicto tracta.in.ij.q.principali.q.iij.ꝙ adeūdus est primo superior puta populus si est dn̄s vel princeps qn̄ iniustitia fit per officiales debebat ergo iste primo adire dominos Lucanos anteq̄ confugeret ad odiosum remedium represaliarum:ꝛ illud idem dixit Jo.an.in.d.regula non debet.ꝛ Bald.in.d.auf.ꝛ omnino.in.j.col.ꝛ hoc est etiam clarum fundamentū. ¶ Quinto confirmantᷣ etiam predicta qꝛ domini iudices pronunciarunt qꝺ non habebat legitimam personam ꝛ sic diceretur iustitiam denegasse faciendo iniustitiam quo casu primo debebat appellare anteq̄ ad represalias confugeret vt determinat Bar.in dicto tracta.in.d.ij.q.principali.q.iij.Preterea accedat etiam ad hoc qꝺ dicit Bar.in eodem loco in sequēti.q.qꝛ tunc dicitur denegata iustitia ad represalias concedendas quando per talem denegationē quasi in totum ius partis auferebatᷣ igitur secus si modica lesio inferretur ego autem non video que magna lesio adhuc potuerit ex ꝓcessu dici illata in casu nostro siue iuste siue iniuste processum fuerit vnde ex his ꝛ ex multis alijs que adduci possent discurrendo que Bar.in.d.tracta.represaliarum elegantissime ponit Bald.in d.auf.ꝛ omnino concludendum est ꝙ nullo modo possit dici iustitia denegata ad concedendas represalias ex quibus etiā concludo primo ꝙ nisi error impetrantem excuset propter iniustam impetrationem represaliarum amittit ius suum. Secundo cōcludo ꝙ tenetur illis contra quos cōcesse sunt represalie ad damna ꝛ interesse.ꝛ has duas cōclusiones firmat Bald.in.d.auf.ꝛ omnino.in fi.C.ne vxor pro mari.

Laus deo.

¶ Consilium.cxxj.

1 Presens presumitur qui est ex loco oriundus quo ad prescriptionem contra eum.

2 Statutum excludens mulierem dotatam de bonis patris vel matris intelligitur de dotata tēpore mortis.

3 Statutuʒ loquens in simplici non trahitur ad mixtum.

4 Statuta debent interpretari ne contineant repugnantiam.

5 Statuta debent intelligi ne possint a sapiente reprehendi.

6 Statutum qꝺ in dotibus mulierum non currat prescriptio nō habet locum in dote matris defuncte.

7 Dos dicitur etiam soluto matrimonio.

8 Heres in omni dispositione intelligitur post aditam hereditatē ꝛ numero.9.

10 Dos quādo est vere ꝛ actualiter restituta heredibꝰ mulieris mortua muliere non dꝛ amplius dos nec res dotalis.

11 Rem quam semel possedi si reperio vacantem possum illam pro pria autoritate occupare.
12 Extraneus dotans qñ non censeatur dotasse animo donandi.
13 Incōtinenti factum quando dicatur.
14 Frater dotans nō censet in dubio dotasse animo donandi.
15 Res pro alio debito licite retinentur.
16 Jus excipiendi ⁊ retentionis transit in singularem successorem.

Dominus labia mea ape

riat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. Visa cō tingentia facti nō prosequendo per ordinez singulas difficultates tm̄ tāgam fundamēta que in fauorē dicti Bartholomei faciūt. ¶ Primū fundamentū est tam de iure cōi q̄ etiaz ex forma statutoꝝ nā Bartholomeus possedit istaz rem titulo ⁊ bona fide lon. temp. ⁊ sic eā prescripsit longo tpe ꝯ psites de iure cōi est casus in. l. fin. C. de pscrip. long. tempo. 1 † presumitur ipsas fuisse presentes nisi pbet absentia ex quo sunt ex ciuitate oriūde vt declarat no. Bar. et sequunt Imo. et Moder. in. l. is pōt. ff. de acqui. here. idē voluit Bal. in. l. fi. §. necessitatem. C. de bonis que libe. Et est bonus tex. in. l. cum quidā. la grāde. in fin. ff. de leg. ij. ⁊ sentit Bar. in. l. iij. in fi. ff. de duo. reis. Hoc idem probat ex forma statutorum. Nā vt ptz ex forma statuti in puncto descripti si quis possidet rem iusto titulo spatio. x. annorū sine molestia prescribit nisi in certis casibus ibi enumeratis cum ergo Bartholomeus possederit titulo pro donato qui est sufficiens ad pscriptionem: vt p totum. ff. ⁊ C. pro donato tā de iure cōi q̄ ex forma statuti acquisiuit vtile dominiū iuxta no. in aut. nisi tricēnalis. C. de bonis mater. Et p Jo. an. in regula possessor de reg. iur. l. vj. Et sic agētibus obstat exceptio pscriptionis imo vr̄ queri directum dominiū vt statutū aliquid operet vt per Bart. in. l. ij. ff. de vsucap. ¶ Sed ad hoc fundamentū posset instare pars aduersa q̄ ipse dotate fuerunt excluse tpaliter p statutū qd̄ disponit mulier dotata a patre vel fratre vel patruo nō succedat mulier quādiu superessent masculi vel descendentes ex eis quousqȝ ergo filius masculus vixit nō potuerūt succedere sed filio masculo mortuo fuerunt reintegrate ad successionē vt cōcludit Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ Bal. ⁊ Moder. in. l. fi. C. de lib. prete. ⁊ Bal. ⁊ Mod. in. l. si quis posthumus. §. si filium. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ Bal. in. c. i. epū scopū vel abbatem in vsi. feu. quousqȝ ergo masculus vixit nō potuerunt agere ergo eis nō potuit currere prescriptio. l. fi. C. de an na. excep. vnde dicit Bal. no. in aut. nisi tricēnalis. C. de bo. mat. q̄ si statutū dicit q̄ omnibus currat prescriptio non currit filio fa mi. non valenti agere: qr̄ illa regula qd̄ nō valenti agere non currit prescriptio est naturalis. Nā vbi nō est negligentia nō dz esse pena. ⁊ ideo non hȝ locum in statutis. ¶ Sed ad hoc fundamētum respondetur clare q̄ dicte filie femine nō fuerāt excluse a successione matris quoniam statutum excludit dotatas a successiōe ⁊ sic requirebatur qd̄ fuissent dotate tēpore mortis matris quod non fuit in casu nostro dispositio enim adiuncta verbo dz intelligi fm tēpus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. l. ex facto. ff. de vulg. ⁊ pup. c. Raynal. ⁊ ibi do. Ant. extra de testa. vnde cōsuluit Bar. in consilio qd̄ incipit quidam decessit intestatus ⁊ est. lxxiiij. in ordine fm ordinem nouum perusinum qd̄ stāte statuto qd̄ dotata de bonis patris vel matris nō possit venire ad successionem alicuius ipsoruz qd̄ mulier dotata a fratre post mortem patris de bonis cōmunibus potest petere residuū portionis sue 2 † qr̄ statutū dz intelligi de illa que reperit dotata tempore mortis put etiā tenet Bal. in. l. si pater. C. de spon. ⁊ Bal. in. l. nō solum. C. de bonis que lib. ⁊ Pau. de cast. in. l. de diuisione. ff. solu. mat. ⁊ Pau. de ca. in consi. xix. ⁊ in cōsi. xxiij. ⁊ Pau. idem consi. cvj. ⁊ consi. cccxxxvj. Bal. in. l. si plures. in. x. col. C. de condi. inser. ⁊ de mente Bar. in. l. titio centū. §. titio genero in §. quero statutum. ff. de condi. ⁊ demon. Et qd̄ eleganter consuluit Pe. de anch. consi. ccc. incip. posset probabiliter dubitari. ⁊ Lu do. ro. in cōsi. xl. ⁊ consi. cxxix. ⁊ consi. cxxxix. ¶ Potest etiaz dici qd̄ ista filia non potest dici simpliciter dotata a fratre cum fuerit dotata de bonis cōmunibus effectualiter per ea que ponit Bal. in. l. neqȝ mater. C. de iure dotium vbi dr̄ q̄ illa dr̄ dotata a patre vel fratre que est dotata de bonis alterius vnde cū fuerint dotate a fratre de bonis fratris ⁊ ipsarū feminarū: imo ⁊ aliorū put fuit Francisca nō possunt dici simpliciter dotate a fratre verba autē debent intelligi simpliciter ⁊ nō fm quid. l. hoc legatū. ff. de leg. iij. vbi in dispositione quātūcunqȝ fauorabili si legant q̄ vxoris cā parata sunt nō veniunt parata cā vxoris ⁊ viri ergo fortius in hac odiosa regula odia de reg. iur. in. vj. ⁊ proprius sunt intelligēda. l. j. §. q in ppetuū. ff. si ager vecti. vel emphy. peta. ⁊ Bal. in. l. i. ff. de succes. edicto. ⁊ ita in simili casu als cōsultū vidi per doctissimos viros ⁊ in pposito hoc tz Pe. de anch. in. c. canonū statuta in. xiiij. q. pricipali. ver. psequor nūc qdā dubia. ¶ Facit qr̄ 3 iura exorbitantia maxime † statuta loquētia in casu simplici nō trahunt ad mixtū vt voluit Bar. in. l. certi cōdictio. §. qm̄ igit. ff. si cer. pe. ⁊ Bal. in. l. hac cōsultissima. in. ij. col. C. qui testa. ⁊ in. l. omnes populi. in. xi. col. de iusti. ⁊ iur. in gloss. ⁊ Moder. in. l. ij. in prin. ff. de verbo. oblig. Ang. consi. ccliij. incip. in dei noie qr̄ consultatio multū generalis ⁊c. Ex quibus concluditur q̄ vigore dicti statuti nō fuerunt excluse. ¶ Sed iterum ⁊ secundo possunt instare dicte femine q̄ fuerunt excluse a statuto qd̄ incipit qd̄ mulier que nūc est qd̄ vult q̄ mulier dotata de bonis cōmunibus nō possit venire ad cōmunionem vel diuisionem bonorū cōmuniuz que penes fratres remanserint: sed in casu nostro fuerunt dotate de bonis cōibus ergo nō potuerunt plus petere viuēte masculo sed eo mortuo sine legitimo herede descendente fuerūt reintegrate nā predictum statutum nō simpliciter excludit sed conditionaliter si de predictis fratre vel fratribus legitimi heredes vl' heres remanserint ex se descendentes: dictio enim si adiūcta verbo futuri temporis facit conditionem. l. si titio. ff. quādo dies leg. ced. l. i. C. de dona. que sub modo. ⁊ p Bar. in. l. j. ver. videamus p que verba inducatur conditio. ff. de condi. ⁊ demon. de natura autem cōditionis est non statim inducere sed suspendere actum in euētum vel defectum in conditione. ⁊ hoc nō solum in cōditione expressa vt in dictis iuribus sed etiam tacita. vt no. in. l. itez qr̄. ff. de pac. igitur dicte filie non fuerunt pcise excluse sed conditionaliter ⁊ sic fuit in suspēso eorum exclusio. cum ergo nō euenerit cōditio in cuius euētum erant excluse sed cōtraria remanēt in dispositione iuris cōis ⁊ sic succedunt sicut masculi. l. maximum vitiū C. de lib. prete. ergo stat qd̄ fuerūt excluse ⁊ impedite petere: ⁊ cōsequēter nō potuit currere prescriptio. hodie vero sunt incluse et petere possunt. ¶ Sed ad hoc respōdeo: ⁊ dico i primis q̄ dictū statutū nō potest intelligi in bonis matris sed patris vel aliis bonis cōiter quesitis qd̄ euidētissima rōne demōstratur. Naz ponamus q̄ mulier dotata fuit exclusa a fratre a successione matris. ⁊ demum frater moriatur relicta filia femina quero an filia reintegretur si inspiciamus primum statutū. s. allegatū per dictionem quādiu: nulli dubiū q̄ debebit reintegrari ex quo nō supsunt descendētes masculi si inspiciamus hoc scōm excluderent qr̄ ex fratre dicuntur remāsisse legitimi heredes ⁊ descendētes. Et sic statuta 4 in hoc essent cōtraria statuta † autem debēt interpretari ne cōtineant repugnātiam. l. j. C. de inoffi. do. tradit not. Bar. in. l. nā ⁊ posteriores. ff. de legi. ⁊ in. l. oēs populi. in. iij. q. ff. de iusti et iur. ⁊ in sua extrauag. ad reprimē. in verbo nō obstātibus. ¶ Et si dicat possunt dicta statuta alio modo ad cōcordiam reduci. s. q̄ primū loquatur quando mulier fuit dotata a fratre de bonis suis ⁊ reperiebat dotata tpe mortis matris prout cātare vident verba statuti statutū aūt scōm intelligat qñ post mortem matris fuisset dotata de bonis cōibus ⁊ sic nō repugnabūt dicta statuta ad hoc rñdeo qd̄ dicta interpretatio ꝯtineret absurditatē qd̄ magis excluderet filia a fratre dotata partim de bōis ppriis ipsius filie q̄ qñ esset dotata in totū a fratre cōtra regulā. l. cum qui. in prin. ff. de iureiur. Nā magis debebat frater honorari qñ dotasset de pprio in vita matris q̄ qñ de cōibus post mortē faciunt no. p Bal. in. d. l. neqȝ mater. itē ꝯtineret maiorē absurditatē q̄ magis excluderet filia que iaz fuit heres matris ⁊ postea fuit dotata q̄ illa que nunq̄ fuit heres cōtra regulam. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ hec interpretatio est etiam admittenda cum per illa statuta ad concordiaz reducātur. l. j. C. de inoffi. do. ca. cum expediat. de electio. ⁊ cessent omnia absurda q̄ sūmopere sunt vitanda propter quod licitum est a propria significatiōe recedere vt plene ponit Bar. in. l. omnes populi. in. vj. q. pricipali. versi. iuxta predicta quero. ff. de iusti. ⁊ iure. vt ergo cesset predicta incōueniencia interpretet qd̄ non loquatur de bonis matris argumento. l. nam absurdum. ff. de bo. lib. debēt em̄ statuta † in 5 terpretari vt non possint a sapiente reprehendi. l. saluis aristo. ff. de leg. prestā. quem tex. sepe in consiliis suis allegat Bal. ⁊ maxime quia per istā iterpretationē minus excluditur filia a successione matris ⁊ magis reducimur ad ius cōmune per id qd̄ habetur in. l. si serui vestri. C. de noxa. ⁊ in. l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. facit gl. in. c. statutū in verbo numerandū. de prebē. li. vj. pro hac interpretatione etiā facit clausula apposita in fine statuti in qua dicit salua testamētaria dispositione patris vel fratris p quā dat intelligi qd̄ loquit in bonis paternis. Nā vtiqȝ etiam dixisset salua dispositione matris sola em̄ exceptio declarat regulam vt p doc. maxime Pe. de anch. in rubri. extra de reg. iur. facit qd̄ habet in. l. nā qd̄ liquide. ff. de pe. leg. ⁊ qd̄ sequētia declarent precedentia ⁊ econtra. l. si ser. plu. ⁊. l. qui filiabus. ff. de leg. j. ¶ Cōfirmatur per additionem factā ad statutū in qua dr̄ q̄ dotata a patre intelligat dotata de bōis cōibus. item ad hoc vt cōseruetur cippus ergo ptz qd̄ loquit de seruādis diuitiis familie ⁊ sic de bonis paternis. ¶ Preterea euidēter ostēditur ex dicta additione q̄ dubitatur vtrum mulier dotata a patre excluderet a cōmunione sed in bōis matris hec dubitatio nō poterat cadere qr̄ filia

qr filie dotata a patre excludebatur indubitanter ex alio primo statuto .s. allegato. et si dicatur poterat loqui in patre dico q statutum dz vniformiter intelligi.l.iam hoc iure.ff.de vulg. et pup. concludit ergo q dicte filie nunq fuerint excluse a successione matris et maxime qr nō bene ostēditur q fuerunt dotate de bonis cōibus: qd est de qualitatibus requisitis a statuto q deberēt pbari p not.p bal. in.l.si quis non dicā rapere.C.de epi.et cle.et per Bald.in.l.hi qui ad ciuilia.C.de appel.et p Jo.and.in.c.j.de homici.lib.vj.si ergo nō fuerint exclusē poterunt agere et currit pscriptio. ¶ Sed iterum tertio instāt aduersarie qd nō potuit currere prescriptio: qr vigore vnius statuti in dotibus mulierū nō currit pscriptio: et vigore alterius statuti nō currit pscriptio ɔtra instr̄a dotalia neqz mulieribus neqz heredibus. ¶ Sed ad hoc respondetur † q statuta predicta nō verificantur nec locum habēt in casu nostro: qr mortua matre et patre filij filie successerunt matri et acceperūt dictū fundum dotalē vt ptz ex inuētario in quo appositus fuit tanq in bonis omnium filiorū et sic factum est vnū patrimonium et non dr amplius dos mulieris.l.fi.C.de inoffi.testa.et.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.et pu.vnde cum mortua ipsa fuerit effectū vnū patrimoniū filiorū nō verificantur verba statuti: igitur non verificatur dispositio.l si seruū.§.nō dixit pretor.ff.de acquir. here.et.l.j.§.si is qui nauē ff.de exerci.dos enim est pprium patrimoniū mulierū.l.iij.§.sed vtrum.ff.de mino.sed imediate qd mortua muliere filij accipiunt dotem vt heredes efficiuntur de patrimonio ipsorum igitur nō pōt dici amplius dos videmus hoc idē in hereditate nam anteq p heredem adeatur dicuntur bona hereditaria et hereditas: sed post aditionē efficiuntur vnum patrimonium cum patrimonio heredis nec dicuntur amplius hereditas vel bona hereditaria.vt no.in.l.j.§.veteres.ff de acqui.pos.et p Bart.in rubri.ff.de acqui.here.vnde cū dos fuerit vnita patrimonio filiorum assumit sibi naturā illius patrimonij vt est casus.et ibi no.doc.in pposito.in.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulg.et pu.et pro hoc qd no.Bar. in.l.j.ff.de leg.j. ¶ Confirmantur predicta nam dos † sine matrimonio esse nō pōt.l.fi.C.de dona.ante nup.et in.l.iij.ff.de iur.do. ergo sol.mat.nō dr amplius dos.et ɔ̄hr statuta nō verificantur. ¶ Sed ad hoc posset quis replicare qd imo vr qd sol.mat. possit dici dos qr illud qd dicitur q dos sine matrimonio esse non pōt dz intelligi.s.pienti.vel pterito.vt est gl.et ibi pōderat Bar.i.l. si ma rito.in fi.principij.ff.so.ma. Ad idem rub.ff.sol.ma.et ibi ponderat Pau.de ca.et maxime attēto cōi vsu loquendi.et ita ēt tenent Bal.et Saly.in.l.j.C.vn vir et vxor.et Bal.in.l.nō fine.C.de bon. q libe. ¶ Preterea ēt sol.ma.cēsetur fundus dotalis et alienari nō potest.l.ij.et.l.etiā.ff.de fundo dot.ɔ̄hr nec prescribi.l. vbi lex.et ibi per Bar.et Jmo.ff.de vsuca.et p Bar.et doc.i.l. filiusfami.§. diui.ff.de leg.j. Ad idem nōne priuilegiū.l.iulie de fundo dotali. non solum conceditur mulieri sed etiam eius heredibus.l.dotale §.dotale ver.heredi quoqz.ff.de fun.do.et hoc ēt ptz ex forma statuti qd vult q nō currat pscriptio cōtra instrumēta dotalia mulieri nec etiā heredibus: et sic ptz qd dr dos et res dotalis et tanq in dote et in re dotali verificatur iuris dispositio solu.ma.p mortem vxoris als nō posset priuilegiū eius heredibus competere: cū viuens nō habeat heredem.l.qui superstiti.ff.de acqui.here.itē etiā postq est adita hereditas et consequenter factum est vnum patrimonium.d.§.filio nam qn fit † mētio de herede in aliqua dispositione intelligitur post aditam hereditatem vt no.Bar.in.l.gerit in.iij.col.ver.circa tertium vero qualiter voluntas.ff.de acqui.her. et no.Bal.in.l.potuit.ff.et.C.de iure deli.et est tex.et ibi ponderat Jmo.in.l.iij.§.si quis ita.ff.de here.insti.als † aūt nisi post aditā hereditatem nō possumus dicere idē ius competere in bonis defuncti cū iure pro aditione transferatur.l.j.C.si cer.pet.l. vranius.et l.heres a debitore.ff.de fideius.et sic videtur relinqui qd lz solutū fuerit matrimoniū et filij fuerint heredes matris q et statutum et ius cōe verificantur vt nulla pscriptio currere potuerit. ¶ Sed hoc nō obstante cōtrarium puto verius: et pro declaratione distinguo q aut sumus in tpe anteq dos sit restituta et tunc nō curo si solutū fuerit matrimonium vel nō: adita fuerit hereditas mulieris vel nō.nam omni casu procedunt illa que.s.in cōtrarium sunt adducta. † Aliqn dos est vere et actualiter restituta mortua muliere heredibus mulieris et tunc dico q nec dr amplius dos nec res dotalis nec gaudet amplius bńficio et priuilegio dotis.et ita pcedit qd.s.dictū est qd confirmat p tex.in.d.l.dotale.§.dotale ver.here. iuncto summario Bar.de lu.y.qui dicit nota.q fundus censetur dotalis etiam mulieris heredibus illum repetentibus.et sic intelligitur ante restitutionem hoc idē clare pbat casus rotundus in.l. fundus dotalis.in fi.ff.de fundo do.vbi iurisconsultus dat regulā q totū nō pōt alienare fund⁹ quoties actio de dote mulieri cōpetit aut olā cōpetitura est intelligo mulieri vel eius heredibus per dictum verbum heredi.d.l.dotale sed restituta dote nō durat amplius actio de dote qr soluto eo quod debetur ola tollitur obligatio l. fi.qui.mo.tol.obli.in prin.igitur nō durat amplius res dotalis hoc etiā decidit Bal.in.l.si cōstante in prin.ff.solu.ma.vbi dicit q exactio quā facit vxor cōstante matrimonio nō facit desinere esse dotem secus sol.ma.qr post restitutionē nō est ampli⁹ dos. ¶ Hoc etiā clare decidit Bal.in.l.j.C.sine censu vel reliquis vbi ɔcludit q sol.mat.est dos nisi postq est reuersa in ptātē mulieris alleg. l.si pater ignorans.ff.solu.mat.et no.in.l.dotalē.ff.de test. mili.et hoc dicit apparere qr cōpetit ante restitutionem actio de dote.sed postq possessio est restituta mulieri res est alienabilis et pdit nomen dotis.verba sunt Bal.per que manifeste deciditur casus nr. ¶ Clarius etiā no.hoc dicit Bal.in.d.l.dotalē.vbi dr q lex iulia de fundo do hz locū ante matrimoniū et solu.matrimonio antiq dos sit restituta mulieri vt ibi et.d.l.etiam vt ibi latius p eū secus ergo postq dos est mulieri restituta hoc idem voluit Bal.i l.et si prediuin in fi.C.de iure do.vbi dicit q fundus dotalis soluto matrimonio non potest alienari donec reuertatur ad mulierē.ecce ergo qd reuerso fundo soluto matrimonio ad mulierem fundus desinit esse dotalis et perdit priuilegium dotis relinquitur ergo ex istis q post restitutionem dotis et postquam mulier vel maxime eius heredes sunt possessionem adepti nō durat amplius priuilegium dotis igitur non verificantur neqz ius cōe neqz statutū qr cēsentur tm voluisse priuilegiare actionē de dote ad repetendum vnde cū in terminis nostris probetur q ista possessio fuit posita in inuentario tanq in bonis omnium.item postea per Joānem obligatus pro dote Jacobe.itē postea vigore dicte obligationis res erat accepta in tenutā apparet q dos fuit reuersa ad heredes mulieris etiam quo ad possessionem quam tanq heredes potuerunt propria rapere tanq vacantem et per neminem possessam p ea q no.Bar.in.l.fi.ver.item extra glo.C.de edic.di.adria.tol.et p ea q no.in.l.cum heredes.ff.de acqui.pos.Nā rem † meam quam semper possedi si reperio vacantē possum occupare prout hr in.c.cū dilectus.de ordi.cog.facit tex.a contrario sensu in.l.cū querebatur C.vnde vi.Censentur autē isti occupasse in cām licitam.et sic in causā dotis tanq heredes matris arg.l merito.ff.pro socio.et no. Car.in.l.gerit.ff.de acq here.et doc.in.l.j.C.de rep.hered.et sic fit conclusio q cum facta fuerit restitutio heredes fuerint possessionē adepti in dicta re tanq in dotali amplius nec ius cōe nec statutū verificari pōt. ¶ Postremo dico q dictus bartholomeus potest se defendere contra Jacobam excipiēdo qd posito qd habeat aliquod dominiū in aliqua pte non dz fieri restitutio nisi satisfaciat qd suo marito in dotem solutum fuit qd sic deduco. nam Meus dotando dictā Jacobam lz in dubio censeretur dotasse animo donandi per tex.in.l.vnica.§.extraneū. C.de rei vxo.actio.† tn̄ in casu nostro non censetur fecisse aīo donandi ex eo qr prouidit sibi quasi incontinenti immediate eodem die de promissione et satisfactione a fratre Jacobe.et sic patet manifeste de eius intentione qd censetur hoc fecisse pretextu future pmissionis que postea emanauit prout in simili habetur p Jaco.de are.Bar.et doc.in.l.pe.§.si vir socero.ff.sol.matri.et ɔ̄hr cū appareat alia manifesta mens quam donationis nō dz donatio presumi.l.l.sicut aurum.ff.de sol. l. cum patius.ff.de oper.liber.nam per precedentia declarantur sequētia. et ecōtra.l.si seruus pluriū.§.fi.ff.de leg.j.et.l.qui filiabus in prici. eo.ti.et pbatur in.l.vxorē.§. paternalis.ff.de lega.iij.vbi ideo non vr donare pater nalis qr stipulatus est dotē sibi reddi ita intelligat filiam.l.Cy.et Saly.in.l. fi.C.de do.pmissi.Ad idem tex.in.l.ex morte.C.de pac.conuen.et Cy.per illum tex.dixit Jmo.in.l.j.i iiij.col. ff.so.mat.et † ad propositum nostrum dicitur factum incontinenti in casu nostro hoc est dicitur extare eum incōtinenti stipulasse vt non videatur fecisse aīo donādi quādo fit eadē die.l.heredes palam.ff de testa.ad idem.l.continu⁹.in prin.ibi quādiu eadē die.et in.l.si ex duob⁹.ff.de duob.re.ita in proposito nostro in idiuiduo dicit Bal.in suo consi.mihi.cccxxxij.incip.in christi nomine circa thema predictum. ¶ Et probatur etiam hec conclusio q etiā in extraneo quia est ols preter illum in cuius mulier potestate est vt in.d.§.extraneum vbi potest sumi alia cōiectura non sumitur coniectura donationis per ea que statim dicam in Joāne fratre in quo non cadit eadem coniectura presumendo donationem ex quo sequitur qd immediate habuit obligatam dictam mulierem p q dotem soluit gerendo vtiliter negotium ipsius iuxta.l.soluēdo.ff. de neg.gest. et no.in.l.fi.C.de neg.gest.Et † demū habuit obligatum Joannem fratrē qui etiā non vr fecisse animo donandi.Nā cum fratres sint administratores bonorū cōmuniū et non iuuenes nubiles vt ptz a cōiter accidentibus qd est validū argumentū.l. neqz natales.C.de pba.cū ibi no.in gl.et per doc.censetur et dotē promisisse et condicionaliter fundū cōem insolutū dedisse potius gerendo negotium mulieris q donando vt concludit Bal.in.l.fi. ver.sed hic queritur pone frater.C.de dotis pmis.et idem tenent Cy. et Saly.et dicit Bal.qd alia coniectura etiam leuis excludit coniecturam tacite donationis: et qd nō videatur facere animo donandi decidit expresse Bal.in preallegato cō.cccxxxij.nec curat bal. quid in dotem datum fuerit p dote mulieris potius velle dare et

qd vna res in istis vniuersalibus succedit loco alterius per. l. si rē & precium cum ibi no. ff. de peti. here. ¶ Ex quibus sequitur q cum ad dictum meum peruenerit dictus fundus propter pecuniā so
15 lutā pro dote mulieris sine aliquo vitio dictus Meus poterat excipere & retinere donec dicta Jacoba satisfaceret de dicta pecunia p eā soluta: vt est tex. & ibi no. doc. in l. si non sortem. §. si centum. ff. de cōdi. inde. & no. doc. in l. fi. C. cōmo. & no. Bald. in l. pe. C. de epi. & cle. & Saly. in l. si nō inducta. C. in qui. cau. pig. tacite cōtrahit ergo eodē modo pōt excipere Bartholomeus singu
16 laris successor † qz ius excipiēdi trāsit in singularē successorem: vt plene declarat Bar. in l. si tertius. §. si prius. ff. de aqua plu. arcē. & de retētione in specie est casus in l. hoc iudiciū in prin. ff. cōi diui. & maxime hoc est clarū qz dictus donator trāstulit omne ius spectās ad rē & in re prout declarat Bar. dum ita intelligit dicta Pe. & Cy. in l. cōtra. C. qd met. ca. ¶ Preterea ista aut vult approbare factū Jo. & nō pōt cōtrauenire res est clara. Aut vult impugnare factū Jo. & tūc nō pōt se fundare in eo qd ipse videatur voluisse donare p id qd hr̄ in l. si qs legati. ff. de his qb. vt indig. Cōfirmat nā quatenus fuit insolutū data res ppria Jacobe pro pte illa non pōt dici donatio ergo nec p alia pte ne vna & eadem res diuerso iure cēseatur. l. cū qui edes. ff. de vsucap. & vt vna determinatio pariter determinet plura determinabilia. l. iaz hoc iure. ff. de vulg. & pup. si ergo Joānes nō donauit nec meus ergo cōpetit repetitio pecunie solute per eā. d. l. fi. C. de neg. gest. Multū etiā predicta suadent ex generali illa equitate res mea ad te peruenit. l. si cum seruum cū materia. & l. si meuium & titium. ff. si cer. pe. Et forte nō esset absurdum dicere q cum talis cōtractus donationis insolutū fuerit factus palā & bona fide in vtilitatē dicte Jacobe & qd ipsa nō potest contrauenire per tex. cum ibi not. in l. cum plures. ff. de admi. tuto. Laus deo.

¶ Consilium. cxxi.

1 ¶ Verba legis quātūcūqz generalia in penalibus restringunt.
2 Absurditas vt euitetur licet a propria significatione etiā in statutis recedere.
3 Judex secularis summarie cognoscit an clericus coniugatus incedat in habitu & tonsura.
4 Statutum loquens de bānito non hz locum in bānito de cuius bāno disputatur.
5 Proemium recipit declarationem ex textu.
6 Statutum qn possit beneficium suum clericis denegare.

Prestantissime doctor et maior honorāde literas vestras mihi gratissimas accepi. Cum p eas facile perceperim quāto amore quātaqz affectiōe erga me affectus sis gratiasqz: nō quas deberē sz quas possum ago vicissitudinarium officiū redditurus si quādo dabitur nec vos latere scio iuxta ingenii mei paruitatem nō nisi q iustitiā foueat responsurum homines omnes sumus & falli possumus: sed ex proposito loquor in dubitatione autem mihi per literas vestras delata scribaz substātialiter qd sentiā omisso mul
a tiloquio. & qdem viso statuto[a] magnifice ciuitatis lucane narratione pūcti. & subtilibus allegationibus vestris videt mihi nullo modo eximium doctorem dominum Nicolaum tigrinum esse priuatum honoribus & officiis ciuitatis Lucane & qd possit eligi ad honores & officia nō obstāte dicto statuto. hāc cōclusionem probo ex duplici regula. Prima regula est q gesta debent ad autores suos restringi: & nō extendi ad alios qui culpa carent vt est casus in l. sancimus. C. de penis. & ita dictat ratio naturalis declarāt Bal. & saly. notabiliter in rub. C. res inter alios acta. & Do. Anto. & domi. Abb. in c. pe. extra de re iudi. cū ergo do. Nico. nō ipse sed alius apposuit exceptionem declinatoriaz clericatus nō
1 potest tamē propter hoc honoribus ex forma statuti priuari. Secunda regula est qz hoc eo ignorāte factum fuit: vnde nō potuit in penam incidere dicit enim text. scientiam & ignorātiam nolumus obligari. l. generali. C. de tabu. lib. x. c. vt animarum de const. lib. vi. cum si. ¶ Soluz ergo restat respōdere ad motiua in cōtrarium facta. & ad primū dum dicitur q statutum nō loquitur in personam de clerico declinā te sed in rem fateor qd dicit spectabilitas vestra q in terminis dicti statuti nō habet locum qd dicit Bar. in l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. & Bal. in l. reos. C. de accu. & Saly. in l. ii. eo. ti. qui volūt q si statutū imponit penā clerico declināti iurisdictionē cautela est q nō ipse opponat declinatoriā: sed faciat q superior vel pater opponat. & sic non incidet in penam statuti. Nam ex quo loquitur in personaz etiam si ipse per alium declinaret non tenetur pena statuti qz pprie nō diceretur ipse declinare. Ad hoc. l. i. §. deiecisse. ff. de vi & vi ar. sed quādo statutum loquitur in rem etiam si quis facit contra statutum per alium tenetur pena statuti prout hāc distinctionem probat tex. solēnis in l. aut qui aliter. §. hec verba. ff. qd vi aut clam & Bar. in l. hec verba. ff. de adul. & ad hoc plura possunt allegari q omitto vnde ad obuiandū dicte cautele tale. statutū fuit editum q loqueretur in rem ita generaliter vt comprehenderet etiam contra facientem per aliū ex quo ipse videt facere vt in regula qui p alium facit cū materia. extra de regu. iur. in. vi. sed in casu nostro cum fuerit declinata iurisdictio domino Nicolao ignorāte nō dicitur declinasse neqz p se neqz p aliū & ideo quantūcūqz statutum loquatur in rem non cōprehendit casum nostrum: sed qn ipsius mādato seu volūtate factum fuisset. ad pdicta optime ide que singulariter ponit Bar. in l. is qui opem. ff. de fur. ¶ Nec ob. qd secūdo loco allegant verba statuti dum dicit vel saltem exceptio clericalis quouis modo quasi videat velle statutū q quocūqz exceptio opponat etiā contra voluntatē clerici habeat locū statutū pter illa verba quouis modo que videnr importare etiā factū cōtra voluntatem meam per tex. cum glo. in l. qui sit. §. preterea cū gl. ff. de vsur. Nā ad hoc rn̄deret q p certo absurda foret interpretatio. vnde puto statutū non fore intelligendū qn clerico ignorante vel
1 inuito opponeret qz † verba legis quātūcūqz generalia in penalibus restringant ne p eo qd fit ab alio me ignorāte vel inuito ego sim obligatus ad penā lz alēs si fieret me sciēte & nō phibente ego essem ad penā obligatus casus est rotūdus & singularis in l. serui vestri. C. de nox. iuncta l. si seruus. eo. ti. & de tali materia restrictionis traditur plene in. d. l. si serui vestri. per Saly. & p Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. in. vi. q. principali. in materia interpretationis restrictiue vbi ponit illam regulā q statuta restringant ne quis indebite dānum patiatur. Moueor etiam qz interpretari statutum qd puniret vnum pro alio esset odiosum & irrationabile per no. p Jo. and. in addi. Spec. in rubri. qui filii sint legi. esset enim primo contra ius diuinum talis interpretatio iuxta illud Leuitici: anima q peccauerit ipsa morietur. & cōtra ius naturale vt est tex. & ibi notant Pe. de ancha. & Bal. i. l. dotis tue. C. de iure dotiū. Gemi. in c. i. de iniuriis & dam. dato. in. vi. & cōtra ius canonicum. c. illud. xi. q. iii. & etiam ius ciuile vt per totū ne filius pro patre. & eo maxime stante ignorantia nam qd ignorās puniatur est contra naturalem equitatem iuxta no. in. d. c. vt animarū. & in. c. ii. extra de consti. in antiquis tradit in. l. i. C. de sum. trini. & fide cathol. Et ad dictionē quouis modo dico q in. d. §. preterea. nō incidimus in absurditates dato qd comprehēdat factum me ignorante & contra volūtatē meam in quas absurditates incidi
2 mus in casu nostro † nam ratione euitande absurditatis licitum est a propria significatione recedere vt plene ponit Bart. in. l. omnes populi. in. vi. q. principali ver. iuxta predicta quero. ff. de iusti. & iu. vnde puto statutum posse locū sibi vendicare qn consensisset lz non mandasset vel qn sciuisset & non prohibuisset secus si ignorasset vel contradixisset p tex. in. d. l. si serui vestri iūcta. l. si seruus. p quas duas leges determinat questio nr̄a. & hoc fuerit factū ad euitādas cautelas & fraudes ne p interpositas psonas opponerētur exceptiones ipsis sciētibus. & non phibētibus. ¶ Possumus et
b dicere qd statutū voluerit remouere cautelam[b] quā ponit Ang. in. l. nolle. ff. de acqui. here. vbi vult q stante statuto q clericus declinans iurisdictionē iit extra ius eōe cōis cautela est q cōpareat & dicat q ipse libenter litigaret si posset sed qd. c. si diligenti. de fo. cōpe. phibet hoc nā secularis nō posset cognoscere & tn̄ clericus nō incidit in penā put etiā notant Ja. bu. & Bald. in auf. statuimus C. de epis. & cle. & ideo forte dixit statutum quouis modo opponeretur hoc est sub quacūqz forma vel conceptione verborum ad euitandas cautelas. ¶ Tertio dī q statutum nō solū priuat honoribus illum qui opponit declinatoriā sed etiā exemptū pter priuilegiū clericale. Clericus aūt a lege dicit exemptus p. c. si diligēti extra de fo. cōpe. Et facit proemiū statuti dum dicit & qz etiā nō decet p id qd notant Bar. & doc. in l. fi. ff. de here. insti. Nā ad hoc in terminis nostris est vna clarissima responsio qz dn̄s Nicolaus cū sit clericus nō incedēs in habitu & tonsura non est exemptus imo in oibus causis tam ciuilibus q criminalibus est subiectus iudici seculari vt est casus clarus in. c. i. de cleri. coniug. li. vi. & ita notāt plene docto. ex quo respondetur ad illud quod dicitur qd etiam si clericus velit potest amplius se intromittere per tex. in. d. c. si diligenti. Nam licet hoc esset verum in clerico non cōiugato: quia statim omnis cognitio deuoluitur ad ecclesiasticum per no. in. c. cum laicus de foro compe. lib. vi. & per Pet. de ancha. in regula ea que fiunt. de reg. iur. in. vi. & Lud. ro. in. l. tina. ff. sol. mat. Tamē secus
3 est in clerico coniugato de cuius clericatu opponitur: nam † non eximitur immediate ex quo potest notorie seculari cōstare an incedat in habitu & tonsura vnde de tali re notoria cognoscere potest vt singulariter decidit Dominicus de sancto Geminiano in. d. c. i. de cleri. coniuga. lib. vi. dicens qd de hoc vidit dubitari qd habeo pro multum notabili. ¶ Preterea etiam dato qd cognitio deuolueretur ad ecclesiasticum nunquid incederet in habitu & tonsura adeo qd diceretur exemptus nō tn̄ comprehēderetur in dicto statuto loquēte de exēpto cū de eius exemptione disputatur sicut di
4 cimus † q statutū loquens de bānito non verificatur in bannito de cuius

a ¶ Ad intellectū statutū ciuitatis Lucane phibentis q quo mō opponere exceptionem clericatus.

b ¶ No. cautelā.

de cuius bāno disputatur vt voluit singulariter Bald. in. l. ij. ad fi. C. si pendē. appel. mors interuenerit sed pro certo credo q statutū nō voluerit priuare simpliciter clericos exēptos a lege sed illos q se eximerent vel essent exēpti allegando priuilegium clericale. Primo q2 sequētia et pcedētia de tali exemptione loquunt. ar. l. si seruus plu. in fi. et l. qui filiabus. in prin. ff. de leg. j. Secunda q2 verba dubia posita in vna parte alternatiue declarant per alia verba clare posita i alia pte alternatiue vt est casus et ibi no. Bar. in. l. j. ff. de reb. dub. et stāte ista interpretatione militant que fuerāt dicta in pcedētibus. Et ex his dupliciter respondetur ad

5 proemium statuti psupponendo q † proemium recipit etiam declarationem ex tex. vt dicit Bal. in. c. j. de pace tenen. in vsi. feud. Primo q dū vult q8 nō decet clericos etiam coniugatos secularibus negocijs imisceri pter hoc priuat exēptos honoribus q8 intelligatur de clericis etiā coniugatis qui gaudēt priuilegio clericali et sunt exempti vt pemium cōueniat postea decisioni statuti. ¶ Secūdo si intelligamus q statutum noluit priuare simpliciter existētes clericos: sed tm̄ si fuerit allegatū priuilegiū clericale intelligit pemiū q8 nō deinde q clerici coniugati etiam in vna manu velint eximi a iudicibus secularibus et in alia manu velint esse quasi seculares imiscendo se negocijs secularibus. ¶ Postremo dubitandum est de validitate statuti cum specifice loquatur de clericis per tex. et ibi no. in. c. ecclesia sancte Marie. extra de cōsti. Dubitandum est etiam ne statutum sit contra ecclesiasticam libertatem ex quo clerici redduntur timidiores laicis iuxta not. per Bar. et alios in auf. cassa. C. de sacrosan. eccle. et per doc. in. c.

6 nouerint extra de senten. excom. ¶ Et ad illud q8 dt q † statutum pōt suum beneficium clericis denegare prout voluit Bald. per illum tex. in. l. si quis curialis. C. de epis. et cle. et eleganti9 loquitur Bal. ad propositu3 in repetitione. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ver. nunc de tertio mēbro. ¶ Respondetur q aliquādo statutum simpliciter et principaliter denegat clericis beneficia sua et nō dicit cōtra libertatē ecclesiasticā. et ita loquit Bald. in locis pallegatis. Aliqn nō simpliciter et principaliter sed cōsequutiue in penā: q2 eximunt pter priuilegiū clericale: et tunc dico q8 statutū est contra libertatē ecclesiasticā. et ita colligit ex dictis Bal. cōtra Ja. bu. in. d. auf. statuimus. et probat hoc duplici rōne. Prima q2 adiecta in penam alicuius rei ipossibilis de iure nō debēt tenere. l. j. C. de his q pene nole. Secūda q2 prima pe que nō est allegādo priuilegiū clericale est contra libertatem ecclesie. et sic ipso iure nulla et pro non apposita. Ergo qcq d consequutiue sequit ex ea d3 haberi pro nulla et pro nō apposita. l. non dubiū. C. de legi. et per istas rōnes in proposito ita elegāter declarat Bar. de saly. in repe. auf. cassa. C. de sacrosan. ec. in. vij. q. et hec sunt que sentio in questione premissa submitto tn̄ me semp iudicio spectabilitatis vestre quā scio predicta et multa alia vidisse et considerasse: paratus semper in cunctis ad beneplacita spectabilitatis vestre et me vt soletis amate. Laus deo omnipotēti.

¶ Consilium. cxxiij.

1 ¶ Donatio facta sponse de presenti p sponsum an valeat. Et quid si est facta in via qn sponsa traducit ad domum sponsi.
2 Azo vas electionis et fons legum.
3 Donatio anulorum facta sponse quando valeat.
4 Interpretatio tollitur sublata re super qua fit dispositio et interpretatio.
5 Consuetudo exorbitans et correctiua non extenditur.

DOminus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectum. Suprascripti prestātissimi iurisconsulti et patres prepositam consultationem abunde et subtiliter explicarunt quāobrem satis erat sola subscriptione confirmare sed tamen colligendo aliquas spicas post terga optimorum messorum paucula subnectā totu3 pncipale fundamentu3 eorū est in inualiditate donationis sed istud fundamentū vr falsum ergo ruunt oīa sup inde edificata. j. q. j. cū paulus q8 autē sit falsum ostenditur nā t3 solo cōsensu de

1 presenti cōtrahat matrimonium. † tn̄ quātum ad prohibitione3 donationis non vr matrimonium perfectum anteq spōsa sit ducta vnde et in itinere poterit ei donari et postq sit ducta si tamen sit inducta separata a viro. l. j. ff. de dona. inter vi. et vxo. verba sūt

2 formalia dn̄i † Azo. in sum. C. de dona. ante nupt. in fi. q vt mgt Bal. in. l. contractus. C. de fide instru. fuit vas electionis et fons

a legū.[a] et sic decidit Azo q valet donatio facta sponse de psenti anteq sit ducta ad domū. et istā opi. sequitur sub dubio insignis doctor Jo. de imo. in. l. si soror. §. lucius. ff. sol. mat. et dicit esse valde notādum. pro quo adducit rationem q2 tunc nō videtur interuenire tacita domesticitas. et consequenter nō videtur subesse rō mutue spoliationis propter mutuā affectionem et domesticitatē l. j. ff. de do. inter vi. et vxo. ¶ Cōfirmat hec opi. p tex. vbi videtur casus in. l. cum te. C. de donatio. ante nup. vbi dicit q8 si in die nu

ptiarum appareat facta donatio distinguit q aut est facta in domo spōse et v3 aut in domo spōsi et non valet nec distiguit ibi an donatio precesserit nuptias vel nō sed in qua domo fuerit facta ergo cum indistincte loquat indistincte d3 intelligi. l. j. §. et gnaliter. ff. de leg. prestā. cum si. et hoc modo intellexit illum tex. Rich. malum. quem refert Bal. in. l. cum te sponse. in. ij. col. C. de dona. ante nup. qui dixit q si maritus in domo sponse subarrādo spōsam tradit duos vel tres anulos quod illi sūt vxoris per illū tex. in. d. l. cum te. et tunc anuli dātur post sponsalia cōtracta per verba de presenti. et illā opi. Richar. malamb. refert et sequitur Bal. in auf. ex testamēto. in. viij. col. C. de colla. in. x. col. ver. item queritur si sponsa. ¶ Confirmatur hoc per not. per glo. in. d. l. cum te. que voluit q si donatio fiat in via quādo sponsa ducitur ad domum viri q v3 donatio. et ita ēt tenet insignis doctor Hostiē. in summa in ti. de dona. inter virū et vxo. §. quid sit sponsalia largitas vbi etiā sequitur opi. Azo. ā. relatā et idem de donatione facta in via t3 Azo in loco preallegato. et tamen clarum est q sponse non ducunt ad domum viri nisi quādo sunt subarrate in domo patris vel suorum: vnde si hoc semper fit vt experiētia docet validum est argumentum in cū valeat a communiter accidētibus. l. neq3 natales. C. de proba. cum si. Et cum opi. d. gl. etiā trāsit Jo. an. in. c. fi. extra de dona. inter vi. et vxo. q dicit q qn sit in via pinde est ac si fieret in domo sponse alleg. q8 hr in. l. deniq3. ff. de ritu nup. et in. l. inter eos. et in. l. pe. ff. de dona. inter viru3 et vxo. et illā opi. Jo. an. sequunt do. Anto. et insignis doctor. d. Cardi. florē. et Henri. bohic. et vr velle do. Ant. q qn est facta in domo spōse censetur facta vt sponso per tex. d. l. cum te. quasi velit q tunc licet sit matrimonium: tn̄ censet facta vt sponso et valeat et ita ēt vr de intentione Jo. an. et do. Card. in. d. c. fi. Ex qbus omnibus satis videbatur dici posse q dicta donatio valeret et cōsequēter videntur ruere que. ā. conclusa sunt. Sed his nō obstātibus omnibus recte pensatis et consideratis placet mihi contraria sententia q etiā si donatio sit facta sponse de presenti adhuc etiam nō ducte ad domum viri non valeat et de hoc videtur mihi q8 sit casus multum clarus in. l. pe. ff. de dona. inter vi. et vxo. vbi iurisco. determinat q8 donatio facta anteq spōsa ducat ad domū viri et anteq tabule dotis signarentur nō valet nisi fiat ante matrimoniū q8 cōsensu cōtrahitur. et ibi glo. hoc tenet. Et hoc expressit ibi Barth. de saly. in matrimonio per verba de psenti ante ducta. ¶ Confirmantur pdicta per ea que no. Jac. de are. Ja. de raue. et Cy. in. d. l. cum te. nā du3 gl. ibi vult q8 valet donatio facta in via impugnat illā cum sponsa non consueuit duci nisi prius subarretur per verba de presenti vnde id q8 cōiter fieri cōsueuit factum presumitur. l. si prius. §. j. ff. de aqua plu. arcen. Et sic aperte sentiunt q inter sponsos de presenti est prohibita donatio etiā ante ducta ad domū viri. et ibi hāc partem aperte etiā tenet Bal. et dicit Bal. declarādo illam glo. q illa gl. considerauit q sponsalia de futuro non transeunt in sponsalia de presenti nisi sponsa sit ducta ad domum viri nō autem dū ducitur. et hoc casu possunt habere locum sequentes opi. illius gl. et dictam opi. tenent etiā Barth. de saly. et Ang. in. d. l. cū te. Ad quā vt. ā. inductum est facilis responsio. nam docto. intelligunt illam legem quod quādo dubitatur an matrimonium solo cōsensu fuerit cōtractum an non in dubio in domo viri presumitur cōtractum. et de hoc est glo. quam docto. dicunt ibi notabilem in. l. cū fuerit. ff. de condi. et demon. et dicit Pau. de ca. q8 ibi est facienda longa manna: alias in domo viri nō presumitur nisi pbetur. Et hoc clare declarant Barth. de saly. in. d. l. cum te. Fm hāc declaratione3 intelligo dicta Jo. and. et sequacium q in domo sponse cēsetur facta vt a sponso q2 non presumunt sponsalia nisi probentur aliter. et ita est credēdum ipsos intellexisse. et hoc modo intelligitur prefatus insignis doc. Henri. bohic. hoc etiam decidit glo. in terminis in. l. iij. ff. de dona. inter virum. que vult q etiā ante dicta donatio facta non valeat post matrimonium per verba de psen-

3 ti. Hanc opi. etiam t3 Bar. in. l. cum te. C. de do. ante nupt. ver. si. sed pone vbi impugnādo opi. Richar. malum. vult q † donatio anulorum quibus sponsa subarratur non valet ex quo talis tra- a ditio sit postq fuerunt prolata verba in domo sponse per que cōtrahuntur spōsalia de presenti. Et hāc partem ad propositu3 nostrum tenuit Bal. in. c. q2 verisimile. de presum. vbi dicit q talis donatio anulorum in domo sponse valet sed in domo viri nō valet q2 presumitur matrimonium preuenisse: et sic donationem factam post matrimonium per tex. in. d. l. penul. Et sic vult q8 si pbaretur q esset in domo sponse facta post matrimonium q non valeret. et hāc opinionem t3 etiā Rudo. ro. in suo cōsi. cxlvj. Hoc idem voluit ipsemet Imo. in. l. meuia. ff. solu. matri. vbi corrigit seipsum dicendo q illud q8 dixerat in. d. l. si soror. § lucius sequēdo Azonem non est verum in. d. §. pen. Ex quibus liquido pt3 q8 cōis opi. est et vera quod nō v3 donatio inter sponsum et spōsam de psenti etiā in domo spōse et multomagis in casu nostro in

a ¶ Azo vas electionis et fons legum.

quo ex consuetudine ciuitatis post spõsalia de psenti spõsa multo tempore stat in domo patris & magna iter eos domesticitas 3bit quo casu etiã Imo.nõ sequebat dictũ Azo.vt p eũ in.d.§.lucius quo fundamẽto verissimo stãte arbitros cõclusionẽ.s.firmatã esse verissimã:qm si 9suetudo interpretata fuit q de talibus donamẽtis vir lucraret dimidiã & alia dimidia remaneret apud heredes mulieris eo tpe quo donatio valebat cũ hodie fiat eo tpe
4 quo donatio nõ vz talis † cõsuetudo nõ põt sibi locũ vendicare qm sublata re sup qua sit dispositio & iterpretatio tollit ipsa iterpretatio.casus est in.l.vnica in princ.quẽ ponderat ibi Bald.ad hoc.C.de lati.lib.tol.per quem dicit ibi Bal.q reuocatis aliquibus statutis sunt reuocate omnes reformatiões facte circa ipsa statuta. Ad idem tex.in.l.tutelas ff.de cap.dimi.vbi mutato nomine tollitur dispositio fundata in illo noie.Ad idẽ tex.in.c.j.de reg.lib.vj.vbi sublata opinione in qua erat fundata consuetudo tollitur etiã consuetudo.& pro his optime facit qd ponit Bal.in l.nãgimũ vitiũ.C.de lib.prete.vbi dicit q cũ de iure cõi legitima sit tertia & debeat relinq iure institutionis si ex forma statuti disponat q sit sexta & sic est alterata portio nõ hz locuz dispositio iuris cõis:q iure institutionis relinqui debeat sed sufficit quo relicti titulo ita in casu nro si sit alterata dicta dõatio 9suetudo nõ disponit sup ea faciũt optime no.p Bal in.l.j.ff.de leg.tutoribus cũ multis que in illis allegari posst. ¶ Cõfirmant pdicta alia ratione nã si cõsuetudo erat & disponebat sup hmõi donationibus validis si diceremus idẽ esse nũc in donationibus inualidis
5 † esset extẽdere 9suetudinẽ exorbitantẽ & correctiuã qd qdẽ fieri nõ põt p ea q no.ponit Bar.in.l.j.§.si qs hoc iterdicto.ff.de iti.actuqz pri.& tradit in.c.si.de offi.archi.& in.l.j.de emãci.lib.& l.c.dilatio.de capel.mo.& in.c.cũ cõtingat.de fo.cõj c.Ad idem no.in.c.cũ dilectus de cõsue.& l.precipimus.C.de app.cuz si. ¶ Sed posset nõ iprobabiliter dicere quis ia ex forma statuti talia missa a.d sponsam in tanta quãtitate nõ censebant donata nec ẽt de iure cõi vt per cõsulẽtes opportune demõstratũ est si ergo nõ existente donatione tam de iure cõmuni q ex forma statutorum cõsuetudo interpretata est donationẽ existere & statutum de lucrãdis donamentis locum habere quare nõ idẽ dicamus cõsuetudinem idem operari in donatione inualida qm aliqd factum non esse vel nulliter factum a pari pcedunt.l.iii.§ 9demnatum cũ ibi no.ff.de re iu.l.nõ putauit.§.nõ queuis ff.de 9tra tabu.& s.p cõsulentes ad aliud ppositum hoc plene demonstratũ est. ¶ Sed ad hoc motiuum respõdet q qñ donamenta fiebant ante cõtractum matrimonium tantũmodo cõsuetudo presumebat illa esse donata cõtra ius cõmune & statuta.& tunc postea succedebat dispositio statuti loquentis de lucro dotis & donamentorũ sed hodie cum talia mittantur post cõsummatum matrimonium si cõsuetudo presumeret donationem adhuc presumeret aliud.f.donationem inter virum & vxorem validã cõtra ius cõe vt in.l.j.ij.& iij.ff.de dona.inter vi.& vxo.& sic inducerent alia spõlia & multiplicarentur qd nõ est dicendũ p id qd hr in.l.j.C.de do.promis.& in.l.cum post.§.gener.ff.de iur.dot.& in.l.seruum filij.§.fi.ff.de lega.j.prout illum tex.intelligit Bar.in.l.j.ff.de leg.j.Ad idez qd no.Bar.in.l.iurisgentium.§.quinimo ff.de pac.ad intellectuz.l.si quis argentum.C.de dona.Ex quibus concludo iuridicã fore conclusionem supra firmatam per prefatos insignes consultores.de subscriptio.igitur requisitus.

¶ Consilium.cxxiij.

1 Laudum in quo data est potestas querelandi alteri ptiuz: & facultas cogendi alteram partem ad compromissuz:an & quãdo valeat.
2 Laudum quo disponitur q partes prorogent cõpromissum sub pena est nullum.
3 Conditio reseruata seu modificatio apposita cõtra naturã actus reddit actum nullum.& nu.10.
4 Arbitrorum factum censetur factum partium.
5 Arbitramentum est quedam transactio.
6 Lauda potius accedunt ad naturam contractus quam iudiciorum.
7 Arbiter & arbitrator differunt.
8 Amicus cõmunis differt ab arbitratore.
9 Iudex si in tpe nõ potest habere 9silium sapientis fm qd iudicare tenetur potest pronũciare fm consilium reddendum.
11 Nullitas qñ possit obijci cõtra laudũ:non obstante statuto.

Dominus labia mea aperiat & spũs sanctus illuminet intellectũ. Presens consultatio quotidiana iudicio meo est & subtilis vñ plene & diligẽter est inuestigãda.duo enĩ recte ptiq io:sunt discutiẽda. Primo an pdictũ laudũ viribus subsistat. Scdo posito qd esset nullũ an dicta nullitas cẽseatur a statuto exclusa vt de nullitate dici nõ possit. ¶ Circa primã difficultatẽ primo aspectu dicendum videbatur dictum laudum in totum nullum. ¶ Primo hec cõclusio probatur:nam laudũ debet esse tale per quod finis cõtrouersie imponatur casus est in.l.dicere ff.de arbi.Et laudũ per quod partes iterum cõpromittere debent cum finis controuersie nõ imponatur sed potius partes ad nouam litem excitentur nõ vz.casus est clarus in.l.nõ distinguemus.§.quesituz.ff.de arbi.per quem tex.dicunt ibi omnes doc.scribentes laudum non valere quo partes iterum ad cõpromittendum compellant facit l.in compromissis.eo.ti.vnde in casu nostro videbat idem dicen
1 dum † cum arbitri alteri partium dederint potestatem querelandi & facultatẽ cogendi alterã partem ad cõpromissum infra certum tempus in arbitros qui possent corrigere & emẽdare dictum laudum.& sic non imposuerint finem cõtrouersie sed potius prorogauerint & 9sequenter videt laudũ nullũ p dicta iura. ¶ Secundo ista 9clusio cõfirmat p ea que notanter ponit Bal.in l.si quis sub cõditione.ff.de condi.insti.vbi dicit se in questione facti cõsuluisse qd si arbiter dicat condemno talem in centum saluo qd si in me denuo cõpromiserit non teneatur qd tale laudũ est nullum:qz talis conditio videt adiecta in fraudẽ legis de qua in.d.§.quesitum.& conditio huiusmodi vitiat actum.l.nõ solum.ff.de actio.& obli. Item adducit qd dicam in sequenti ratione.Itez qd laudum cõtinet perplexitatem & repugnãtiam sibipsi nã si iam est laudatum nõ potest denuo compromitti sicut nec transigi de re certa & liquida.l.elegãter.§.si quis post.ff.de condi.indeb.& cũ Bal.transit simpliciter Pau.de ca.in.d.l.si quis sub cõditione. faciunt no.per Ang que refert & sequitur Io.de Imo.in.l.seius & augerius.ff.ad.l.fal.vbi dicit se de facto cõsuluisse sup quodaz laudo lato pro duce Ianue inter comitẽ Uirtutum & Ligã.qd
2 † que partium nõ prorogaret compromissum ad mẽsem incideret in penam centum milium ducatorum. Naz cõsuluit qd illud laudũ nõ valebat & impune poterat ei non pareri qz sicut arbiter nõ potest laudare vt prorogetur dies compromissi vel etiam vt compromittant in alium.l.si cum dies.§.si intra.& d.l.nõ distinguemus.§.quesitum.& §.fi.ff.de arbi.ita non põt hoc in modum cõditionis inducere pronũciãdo q partes cõpromittãt in alium aut prorogent diem alis incidant in penam p que maxime in rõne decidendi vr decidi questio nostra vt nõ valuerit pnunciatio qd iterum fieret vel prorogaret cõpromissuz. ¶ Tertio & vltimo ista cõclusio probatur qz vt dicit Bal.in.d.l.si quis sub conditione.
3 Ista cõditio reseruatiua † seu modificatio est cõtra naturã actus seu substantiã actus.s.laudi:igitur dz ipsum laudum totuz vitiare p tex.c.si.extra de cõdi.appo.& ponit etiã Bal.in.l.j.ff de cõdi.insti.benefacit tex.& qd ibi not.glo.in.l.per seruum.ff.de vsu & habi.& qd no.glo.in.c.ij.de statu mona.& gl.in.c.insinuãte extra qui cle.vel vouen.cum si.sed modificatio in casu nostro est huiusmodi qz inuitat ad iterum litigandum cõtra ea que dicta sunt in prima rõne.item qz qd deberet esse finis cõtrouersie prebet principium cõtra id qd hr in.l.sitio cũ monet.ff.de vsufru.&c.& p istaz vltimã rõnem & primam hãc partem cõsulendo vr sequi Pet.de anch.in suo solẽni consilio.ccvij.incipi.in questione ista supradicta hunc ordinem seruabo nam consuluit in.q.facti in qua arbiter declarauerat titium nõ teneri sempronio ad peti:a subiũgens q sempronius infra mensem possit dicere se grauatũ & si dixerit iterũ dicte partes compromittere teneant & vr cõcludere laudũ nullum ppter dictã modificationẽ cõtra substãtiã actus qz finis cõtrouersie nõ pbet.& sic vr in indiuiduo fuisse i casu nro & illud cõsiliũ fuit approbatum p collegium doctorũ vtriusqz iuris studij Paduani prout ptz in alio 9si.ccvij.qd sequit post 9si.Pe.de anch. ¶ Nec videbat allegari posse q cũ precẽtia capita laudi & reseruatio seu modificatio sint distincta & separata capitula lz vitiet modificatio nõ tamen deberẽt reliqua capitula vitiari p regulã vulgatã qd vtile p inutile in separabilibus non vitiat.vt in.l.j.§.si stipulãti.& ibi plenissime tradunt doc.ff.de ver.oblig.& ptz hoc in simia qñ continet plura capitula:qz si vnũ vitiat alterũ separatũ nõ vitiatur.vt no.in.l.in hoc iudicio.ff.fami.ercis.& in.l.etiã.ff.de mino.& in.c.dilectus.de prebẽ.& in.c.Raynal.de testa. qm ad hoc rñdet subtiliter collegium Paduanum q dicta modificatio adiacet alijs capitulis tãq qualitas subiecto nisi miraculose separi non potest.c.cum marthe.de celeb.missa.& sic simul dicitur cõcurrere ad perficiendum vnum totũ numero tãq pars ipsius actus per id qd hr in.l.heredes palã in fin.ff.de testa.& in c.qz propter de elec.sicut autoritas cõcurrit pro forma ad pficiendum actum & dz in actu interuenire & constituit pars ipsius actus insti.de auto.tuto §.tutor.faciunt plene no.per Inno.& doct.in c.cũ cõsuetudinis de cõsue. ¶ Confirmat fm eos qz conditio apposita etiã post actum perfectũ dũmodo incontinẽti suspendit & impedit:& est pars dispõnis vt est casus fm verio:ẽ gl.intellectũ in.l.obligatio.fere.§.cõditio.ff de act.& obli. Itẽ intentio disponẽtis mẽsura dispõnis & potẽtius agit q verba.l.iubeo ff.de supel.leg.in his.& c.intelligẽtia extra de ver.sig.sed intentio arbitroruz fuit vt

fuit vt dictus Alexander non esse simpliciter cõdẽnatus sed cum dicta modificatione igit̃ nõ vr̃ dici posse vnam partẽ irritari alte ra remanẽte valida ⁊ hec sunt q̃ in cõtrarium videntur magis vr gere. licet multa alia argumẽtatiue adduci possent q̃ omitto. ¶ Sed his nõ obstãtibus q̃ vere nõ obstãt ꝯtrariam s̃niam veriorẽ existimo ꝙ imo totũ laudum nõ sit totũ nullum vel sit totum validũ cũ dicta modificatione vel posito qḋ dicta reseruatio sic inualidatur potius annullat̃ ꝙ̃ ãnullet. Primo ergo demõstrabo ꝙ laudũ sit validũ in totũ. Secũdo ꝙ dato ꝙ modificatio esset nulla tñ poti⁹ annullatur ꝙ̃ annullet vt dictum est. ¶ Primũ ergo ꝓbat̃ factũ

4 iudicis reputat̃ factũ partis. l. si ob cãm. C. de euic. ita † factũ arbi trorũ reputat̃ factũ partiũ. ⁊ multo magis qꝛ iudiciũ redditur in inuitũ. l. inter stipulãtem. §. si stichũ. ff. de ver. obli. sꝫ cõpromissum a volẽtibus celebratur. l. si dictum in. §. si cõpromisero. ff. de euic. sꝫ nulli dubiũ qḋ partes possent cõuenire ꝙ a laudo recedat̃ ⁊ iterũ cognoscat̃. l. si diuersa. C. de transac. vbi casus ergo idẽ in laudo

5 apponi põt. ¶ Cõfirmat̃ qꝛ † arbitramẽtũ est quedã trãsactio vt in auc. vt diffe. iudi. §. si vero cõtigerit. vnde ꝙ in transactione ꝑmittit̃ ⁊ in laudo cõcedendum vr̃ ⁊ qḋ possit laudũ corrigi ⁊ mu tari ex pacto in cõpromisso apposito no. Bar. in. l. qd tñ. ff. de ar

6 bi. ꝙ alia rõne ostẽdit̃. † nã lauda poti⁹ accedũt ad naturã ꝯtractus ꝙ̃ iudicioꝝ vt colligit̃ ex no. in. c. quintauallis de iureiur. ꝑ Inno. ptꝫ etiã qꝛ quis nõ põt iudicare in cã ꝓpria sic nec vt arbiter. l. pe. ff. de arbitris. ⁊ tamen arbiter potest: vt. l. si libertus. ff. de ope. lib. ⁊ in. c. quintauallis extra de iureiur. sed in cõtractu potest apponi cõuentio ꝙ in euẽtum alicuius cõditionis resoluat̃ sic ⁊ vltime vo luntates. l. ij. cum ibi no. ff. de in diem addict. ⁊ l. legatum pure. ff. de adimen. leg. c. illo vos de pigno. cum si. ¶ Solũ ergo restat respõ dere ad rationes in cõtrariũ allegatas ⁊ ex respõsionibus magis presens articulus declarabit̃. ⁊ ad primam ex dictis cõsiliis supra relatis colligo duas notabiles respõsiones. Prima respõsio est ꝙ dicta iura procedũt in sentẽtiis arbitrorum nõ arbitratorũ. ⁊ rõ colligitur qꝛ arbitria magis accedunt ad naturam iudiciorum vt s̃. dictum est. vnde dicimus ꝙ arbitria sunt redacta ad instar iudi ciorum. l. i. cũ ibi no. ff. de arbi. ⁊ in. c. cum dilectus. ⁊ ibi per doc. ex tra de arbi. nimirum si arbiter nõ põt ita iudicare naꝫ iudex ordi narius talem modificationem ⁊ resolutionem s̃nie apponere non potest. l. ij. C. de sentẽ. ex pericu. recitã. ⁊ no. in. c. qualiter. extra de ac cu. soli enim principi ꝑmittitur. l. j. in. fi. ff. de questioni. ⁊ plene scri bit Bar. in. l. ab executore. ff. de appel. secus in arbitratoris laudo qḋ magis accedit nature cõtractus vt dictum est probat̃ ex mul tis differẽtiis datis per domi. Anto. ⁊ Io. de imo. in. d. c. quinta uallis: vnde sicut cõtractus seu transactio dicto modo fieri posset ita laudum ferre vt. s̃. probatum fuit. ⁊ ꝙ. l. dicere. ⁊. d. l. nõ distin guemus. §. fi. loquatur in arbitro ⁊ non in arbitratore: ptꝫ qꝛ in il

7 lis disputatur † an s̃nie arbitri standuꝫ sit s̃nie autẽ arbitri⁸ quis

8 stare cogitur. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. sententie autem ar bitratoris quis stare nõ cogitur sed petere potest illam reduci ad arbitrium boni viri. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. ⁊ ꝓ batur hoc per ea que not. Joan. de imola in. d. c. quintauallis. in xiij. differentia. probatur etiam quia ibi semper fit mentio de sen tentia que proprie cadit in arbitro non arbitratore: vt patet in d. §. si vero contigerit. ⁊ ptꝫ in. d. c. quintauallis. vbi nunꝙ̃ appel latur sententia sed pluries mandatum. Sed fortius predicta procedunt in casu nostro qꝛ attenta forma statuti arctãtis ad cõ promissum vt in arbitratorem ⁊ amicum cõem. ⁊ etiam prout est cõmunis practica credo ꝙ factum fuerit compromissũ vt in arbi

8 tratorẽ ⁊ amicũ cõem. differt † autem amicus cõis ab arbitratore qꝛ amicus cõis põt absqꝫ ꝓnũciatione reducere ptes ad cõcordiã vt probat̃ in. l. si de meis. §. recepisse s̃ʒ vnũ intellectũ ibi ⁊ tꝫ bar. ff. de arbi. ⁊ lꝫ Io. de imo. in. d. c. quintauallis. l. b. charta. versi. an aũt sit aliqua dr̃ia si: ergo ex forma statuti a partibus habebant potestatẽ amicabilis cõpositoris q põt inter ptes transigere ⁊ ar bitri expresserũt in laudo qḋ volebant illud valere in vim trãsactio nis vt ptꝫ ex proemio laudi dum dicũt mandãtes presens laudũ inter dictas partes vim transactionis obtinere nulli auteꝫ dubiũ transactionem ita confici potuisse. vt in. d. l. si diuersa. C. de trãsac. faciunt no. in. d. l. ij. de in diem addic. ergo potuit laudum ita fieri ⁊ hoc nisi fallor est clarum fundamentum. ¶ Tertia principalis responsio fuit im̃ collegij Paduani in. d. consi. dicunt enim ꝙ re gulariter quilibet contractus fieri potest sub quacũqꝫ conditione siue resolutiua siue suspensiua. vt insti. de empt. ⁊ vendi. §. emptio. l. necessario. ff. de pericu. ⁊ commo. rei ven. l. ij. §. si sub condi. ff. pro empt. ⁊ notãt Dy. ⁊ Io. an. in regula actus legitimi. de reg. iur. in. vj. ¶ Nec habent obstare iura in contrariũ allegata qꝛ laudũ hmõi in secunda parte nõ est simpliciter inductiuum alterius cõ promissi seu litis simpliciter nec simpliciter relinquit legem ambi guam etiam si valeat sed decisam certo casu resolubilẽ ⁊ sic nihil tangunt casum nostrum tex. in. d. §. questiũ. ⁊ in. d. §. fi. q loquunt̃ qñ nulla facta decisione hoc solũ fecit arbiter vt pars in aliquam

certũ vel incertuꝫ cõpromitterent. Nec hoc esse absurdũ reputo vt in aliquem euentũ cõditionis laudi diffinitio cõferat̃ prout est ca sus clar⁹ ⁊ in. c. quintauallis sepius allegato vnde aliud est nihil diffinire ⁊ pronunciare compromittẽdum qꝛ hoc fieri nõ potest qꝛ nõ receditur a lite. tum qꝛ hoc nõ cõtinet̃ in cõpromisso ⁊ in his dua bus rationibus fundant̃ iura in cõtrarium allegata que rationes nõ militant in casu nostro. Ad primã dico qḋ intelligit̃ ꝙ recedat̃ a lite pure vel cõditionaliter qḋ pꝫ qꝛ alr̃ laudum cõditionale nõ teneret cõtra tex. in. d. c. quintauallis. ⁊ dicit Bal. notãter ꝑ illum tex in. l. si super possessione. C. de trãsac. qḋ laudũ potest sub condi tione fieri loquũt̃ ergo illa iura qñ nec pure nec cõditionaliter a lite recedit̃. ¶ Et sic etiã relinquit̃ ꝙ non militat tertia ratio qꝛ si valet laudum cõditionale ergo ptꝫ qḋ illud in compromisso conti nebat̃ qḋ ⁊ pure ⁊ ꝯditionaliter laudari posset. l. nõ distinguem⁹ §. de officio. ff. de arbi. probat̃ etiam qꝛ qua rõne habẽt mandatũ sup cõdẽnatione ⁊ absolutione: eadem sup cõditione apposita q̃ dr̃ pars. l. iam tamẽ. §. in hac. ff. iudi. sol. l. fi. §. fi. ff. man. ⁊ sic rema net soluta prima ratio. ¶ Minusqꝫ obst. secũda ratio in contra rium allegata qꝛ prout in ea dictum fuit idcirco dictum laudum nõ tenet qꝛ apparet manifeste laudum latum in fraudem legis. l nõ dubiũ. C. de legi. l. fraus. ff. eo. qꝛ cum arbitri non possint par tes cogere ad iterum compromittendum vt dictũ est nõ possunt cõdemnare aliquam partium casu quo iterum nõ cõpromittat̃ qꝛ vident̃ penam apposuisse in fraudem legis hoc ptꝫ qꝛ Bald. in d. l. si quis sub. conditione infert ad questionem ex illo. tex. in quo habet̃ qḋ illud qḋ testator nõ põt facere per modum dispositiuũ nõ põt ꝑ viam cõditionis. ⁊ ideo infert ꝙ sicut arbiter non potest iubere vt compromittat̃: ita nec cõdẽnare ⁊ absoluere quo casu cõ promittat̃ qꝛ est adiecta in fraudẽ legis allegat etiam ad hoc. d. l. seius ⁊ augerius. vbi Ang. ⁊ imo. etiam fundant se in. d. rõne se cus autem est in casu nostro in quo nulla apparet cõmissa fraus: qꝛ si series laudi diligenter inspiciat̃ apparet manifeste ꝙ re bene discussa processerunt: ⁊ qꝛ lꝫ audissent. d. reum cõdẽnatum tamen ex quo in prolatione s̃nie fuerat absens nolentes idẽ in aliquo pre iudicare apposuerũt dictã cõditionem bona fide ⁊ qḋ non fuerit apposita in fraudem hoc ostendit series laudi: qꝛ ptꝫ ꝙ nõ fuit in tentio ipsorum ꝙ omnino partes cõpromitterẽt: sed in arbitriũ condemnati positum fuit. Item patet qꝛ non qḋ in eosdem fieret compromissum. Item non qḋ facto compromisso pars cõdemna ta censeret̃ imediate absoluta quo casu apparet qḋ in penã ⁊ in fraudem: sed quod arbitri eligendi possint corrigere ⁊ moderari iam laudata multum etiam facit ad validitatem laudi: qꝛ dicti ar bitri vt michi dr̃ erant in fi. tp̃is cõpromissi ⁊ incidebãt in penã a vnde lꝫ alr̃ nõ potuissent ita laudare tñ qꝛ tp̃s labebat̃ vident̃ po tuisse. ⁊ ad hoc adduco in simili no. ꝑ Bart. in. l. cũ stipulatus sim mihi a proculo. ff. de ver. obli. ver. item facit arbiter. ⁊ melius qḋ

9 notãt Bal. ⁊ Saly. in. l. cum iudex. C. de sentẽ. vbi iudex † qui tene tur iudicare s̃m cõsiliũ sapiẽtis si est in fine ⁊ consilium in tempo re haberi non potest pronunciat s̃m cõsilium reddendũ lꝫ alr̃ nõ posset. Item qḋ notat. Bal. in auc. ei qui. C. de bonis auto. iu. pos. vbi vult qḋ arbiter in fine instantie põt pronũciare parte nõ cita ta de quo per Bar. ⁊ Pau. de ca. ⁊ doc. in. l. admonendi. ff. de iure iur. ⁊ ad hoc possum in simili adducere. vnde oĩbus consideratis euidenter iudici constare debet dictos arbitros bona mente ⁊ fide dictã reseruationem fecisse. Ad vltimã rationẽ r̃ndet̃ in p̃mis qḋ dicta modificatio non est cõtra substãtiã actus vt ptꝫ ex r̃nsione ad primã rõnẽ qua tollit̃ hec vltima ratio. ¶ Preterea respõdeo

10 ⁊ aliter † ꝙ aliqñ modificatio seu reseruatio vel cõditio apposita hꝫ virtutem suspensiuã ⁊ tunc si apponit̃ ꝯ substantiam actus ir ritat actum ⁊ irritat̃ ⁊ ita loquit̃ tex. in. c. fi. extra. de cõdi. appo si. ⁊ hic non est casus noster. Aliqñ hꝫ virtutem resolutiuam ex post facto actus validi ⁊ perfecti prout no. gl. in. d. l. ij. de in diem addi. prout est casus nr̃. ⁊ tunc irritatur ⁊ nõ ãnullat. ita distinguit no. Bar. in auc. ingressi. C. de sacrosan. ec. in. ij. col. ver. querit vltimo per glo. ⁊ ibi iura allegata in glo. ⁊ pro hac opinione est casus l. l cum precario. ff. de precario. vbi pactum contra substantiaꝫ act⁹. vitiat̃ ⁊ vitiat. ⁊ cum dicta opi. etiam transit Ioã. de imo. in. l. vbi ita donat̃. ff. de dona. causa mor. ⁊ post multa sequitur Ludo. ro. l l. j. §. stipulanti. ff. de ver. obli. ⁊ lꝫ quo ad questionem nostram ponit Bar. in. d. auc. ingressi. multa dicantur in. c. fi. de condi. appo. ⁊ in c. insinuante. q cle. vel vo. ⁊ Bal. ⁊ Imo. in. in. l. si ita qs. ff. de here. insti. ⁊ Ludo. ro. in loco preallegato tñ considerationem Bar. in ter conditionem suspensiuã ⁊ resolutiuam non reperio reprobatã sed approbatam: ⁊ maxime hoc ꝓcedit qꝛ talis modificatio resolu tiua fuit apposita in diuersa ⁊ separata orõne ꝑ ea q̃ no. glo. in. l. ꝑ seruũ. §. j. ff. de vsu ⁊ ha. ¶ Preterea attẽtari põt ⁊ ꝓbabiliter qḋ dicta modificatio nõ sit ꝯ substãtiã ipsius act⁹ qꝛ nõ inuenio ꝙ de substãtia act⁹ sit si laudũ oĩno diffiniat. alr̃ enim ptes nõ possent ar bitro expsse dare ꝓdictã ptãtẽ qꝛ ptes nõ pñt disponere ꝯ substan tiã actus. vt in. d. l. cũ precario. ⁊ in. l. si ita qs. cum ibi not. ff. de here.

a ¶ Dr̃ia inter arbitriũ ⁊ arbi tratorẽ ⁊ sic ꝑ intellec. l. dice re ⁊. l. nõ disti guem⁹. ff. de arbi. in. §. fi.

insti. cum simi. ibi alle. Quod autem arbiter ex potestate data a partibus nõ potest facere nullus diceret. et est contra nota. per Bar. in l. quod tamen. ff. de arbi. et fatentur hoc prefati consulẽtes et est casus in d. l. nõ distinguemus. §. idẽ pedius ver. nisi ad hoc vnde potius dicendum est q illud qđ recedatur omnino et in totum a lite est effectus qui necessario sequi debet ex ipso actu hoc est ex ipso laudo: sed vbi pactum siue conditio non est contra substantiam actus sed contra consecutiuam ipsius actus vitiatur et non vitiat vt declarat dominus Abbas moder. in d. c. fi. extra de condi. appo. vnde eorum ratio non procedit qđ sit cõtra substantiam actus vt probatur in dicta euidenti ratione qr partes expresse nõ possent arbitris talem potestatem concedere quod est falsissimũ. et sic remanet soluta tertia et vltima ratio in contrarium adducta. nec Pe. de ancha. et collegium paduanum in casu nostro contrarium tenuerunt: primo in eorum consilus ptz qđ pars cõtra quam latum erat laudum volebat acceptare primam partem etiã non modificatam dicunt q non potest: et potius videntur innuere validitatem laudi. Item in casu ipsorum infra tempus fuit facta querela et ostensum qđ laudum erat euidenter iniquum et q laudum latum ex falsa causa: vnde se magis fundant in falsa causa euidenti iniquitate qđ reddant laudum nullum: que quidem non sunt in casu nostro. alias autẽ rationes apparet ex supradictis nõ cõcludere et tamen omnibus predictis concurrentibus adhuc non formant nullitatẽ laudi: sed quod vel est nullum vel annullandum et ptz qđ fundant se in dictis rationibus false cause et euidentis iniquitatis: qr dum respondent ad statutum quod phibebat opponi de nullitate respondent qđ non censetur exclusa nullitas ex dictis causis: et sic precedentia declarantur per sequẽtia. l. q filiabus in prin. ff. de leg. ij. et certe ponderatis diligenter eorum cõsilijs in casu nostro potius contrarium concludũt. ¶ Preterea falsa videtur ratio ipsorum manifeste qđ cũ reseruatio seu modificatio qualificet actum et sit pars ipsius et sic vnum cum actu qđ vnum sine alio vitiari non possit per id qđ habetur in l. iiij. §. itẽ q vitur. ff. de aqua quoti. et estiua. qr hoc est manifeste falsum qr vnum separatum qđ qualificet aliud subiectum potest vitiari sine subiecto. et est separabile casus est in d. l. cũ precario. et in d. l. si ita qs ff. de here. insti. in quibus vitiatur cõditio qualificatiua et non vitiat et probatur in omnibus legibus allegatis per Bar. et doct. in l. j. ff. de cõdi. insti. et in l. j. vbi ita donatur. ff. de dõa. causa mor. et in auf. ingressi. C. de sacrosan. ec. et in c. fi. de condi. appo in quibus patet quãdo conditio pactum vel modificatio que veniunt qualificatiue vitiantur et non vitiant. vnde mirãdum est dicta ratione vtriusq3 collegii Paduani et sic sit expedita prima dubitatio. ¶ Circa secundã difficultatem paucis insistam: qr stãte veritate eorũ que in prima dubitatione sunt dicta frustratoria redditur hec secũda inuestigatio: et licet multa dici possent qñ statutum reijcit nullitatẽ tñ ego breuissimis ero cõtentus. et in hoc capio elegãtia verba Pe. de anch. in preallegato cõsilio vbi ipse cõ-

11 siderat qđ † aliquãdo et primo causatur nullitas ex parte pferẽtis laudum qr forte ad hoc nõ habet mandatum et ista nõ videt prohibita ar. glo. in cle. j. de seque. pos. et fruc. Aliquando et secũdo causatur a fraude litigatoris qr corrumpit arbitratorem pecunia vel suggessit falsos testes vel alias pbationes: et ista nõ videtur exclusa qr nec statutum hoc expresse posset auferẽdo ius alterius sine causa iuxta no. p Inno. in c. que in ecclesiarum de cõsti. Aliquãdo et tertio nullitas causatur alia rõne puta propter omissam solẽnitatem vel alia de causa que nõ tangat potestatẽ arbitrorũ vel nõ habeat in se dolum tangentem substantiam negocij de quo agitur et ista vr̃ prohibita a statuto alle. no. p Bar. in l. j. §. parui. ff. qđ vi aut clã. et per Cy. in l. ita pudor. ff. de adul. vnde applicando ad casum nostrũ difficultas videtur esse in hoc qr stante hoc quod laudum non potuisset ita proferri. vt in d. l. dicere. et in d. § idem pedius vr̃ deficere potestas et consequenter qđ causetur nullitas ex defectu potestatis sed ita etiam esset dicẽdum qñ nõ solẽniter esset latum: qr etiam arbiter non potest ferre laudum nõ solẽniter vt est casus et ibi no. in l. nemo potest. ff. de le. j. et in l. testandi C. de testa. et sic etiã diceret d. ficere potestas. et tñ Pet. vult de nullitate nõ posse opponi vnde intelligo Pe. de anch. dũ dicit que non tangit potestatem arbitrorum intelligo potestatem que oritur ex defectu mandati prout dixerat in prima cõsideratione nullitatis allegando glo. in d. cle. j. de sequest. pos. et fruc. et qđ de tali nullitate loquatur ptz qr doc. qui dicũt qđ nullitas que prouenit ex defectu potestatis arbitri põt allegari non obstãte dicto statuto loquuntur quãdo deficit potestas ex defectu compromissi. vt no. Ang. in l. non erit. §. dato. ff. de iureiur. et in consi. cclxxxiij. incip. Philippus. Bal. in l. si causam iudicati C. de execu. rei iudi. et Bar. in l. quid tamen in princip. ff. de arbi. ¶ Sed adhuc videtur etiam obstare q ex quo dicta nullitas ex lectura laudi pateret vr̃ q de tali nullitate possit opponi per id qđ habetur in l. j. §. siue autem de publicia. et per Bal. et Angel. in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. cũ si. Quia ad hoc respõdeo q predicta non procedant quando nullitas est patens et euidens alias secus vt ptz ex no. per Bar. et alios in l. j. C. de erro. cal. et in l. ex diuerso §. in iudicio. ff. sol. ma. et in c. j. et in c. cũ Bertoldus de re iudi. Sed ex dictis in precedenti dubitatiõe ptz qđ potius dicendum est laudum esse validum q nullum: vnde non possumus dicere nullitatẽ apparenter cõstare ex inspectione sententie ex quibus omnibus iunctis alijs dictis in precedenti dubitatione cõcludo dictum laudum nõ posse de nullitate cõuinci et c.

Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Consilium. cxxv.

1. ¶ Consentire quis dicitur nõ solum verbis sed etiam facto.
2. Mulier solu. matri. tenetur stare locationi facte de fundo dotali per virum.
3. Colono tenetur stare qui agit vt fundus reuendatur qui fuit locatus ab emptore.
4. Consuetudo tribuit mãdatum.
5. Succedens in administratione tenetur stare locationi.
6. Pupillus stat locationi facte per tutorem.
7. Locator tenetur facere et curare vt cõductor habeat rem vacuã et alias obligatur ad interesse.
8. Actio vtilis quãdo queratur alteri per alterum sine cessione.
9. Actio vtilis quãdo queritur absenti sine cessione per notarium.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanctus illuminet intellectũ. Visa narratione puncti et dubijs inde elicitis capio primam dubitationẽ. An dicti sex misericordie tenerẽtur in effectu obseruare dictã locationem iam factam: et pendente tpe locationis effecti fuerint maiores partionarij. et cõsequenter ius locãdi iuxta antiquam cõsuetudinem fuerit in eos translatum: licet quo ad effectũ presentis cõsultationis ista questio nõ videatur mihi necessaria vt j. ostendam et certe omissis rationibus friuolis que in cõtrarium adduci possent concludo q tenebant dictam locationem seruare pro toto tempore dicte locationis hoc dem onstro manifeste. et p fundamẽto presuppono qđ locatio pro multis annis vna est qđ vna res est que locatur vnus contractus est et vna obligatio est ex parte locatoris. et per cõsequens ex parte cõductoris licet prestatio pensionis sit diuisa per annos vel tempora ista sunt verba Bal. in consi. mihi. cclix. incip. ad euidentiam premittendũ est: et probantur predicta ex his que plene no. in l. stichũ. §. stipulatio. ff. de verb. obliga. hoc presupposito duplici principali fundamẽto ostẽditur q dicti sex officiales tenebantur illam seruare. ¶ Primũ est qr illi locationi cõsenserunt. ¶ Secundum est qr etiam posito qđ nõ cõsensissent adhuc tenerentur. Primum probatur qr dicti sex officiales receperunt pensiones debitas ex dicta locatione p aliquibus annis ergo illi censentur cõsensisse. Ad hoc glo. et qđ ibi

1 plene habetur in l. ij. C. de iure emphy. † dicitur enim quis nõ tñ verbis cõsentire sed etiam facto. l. paulus nõ tñ verbis. ff. rem ra. habe. et no. Bal. in l. ij. §. fi. ff. sol. matri. et in l. potuit. C. de iure dotium. facit qđ no. Bar. in l. pater. §. cum liberto. ff. de leg. ij. vñ cum tali locationi cõsenserint illam seruare tenentur qr contractus licet a principio sint voluntarij ex postfacto sunt necessarij. l. in comodato §. sicut. ff. cõmod. l. sicut. C. de act. et oblig. et ad propositum in simili adduco qđ no. dicit Bal. maxime in ratione decidendi l. j. C. de iur. fisci. lib. x. vbi dicit q soluto matrimonio mulier tenetur stare locationi facte a viro de fundo dotali: qr videtur fundum marito dare vt sibi liceat vti frui. l. cum antiquitas. C. de vsufructu. ergo locatio facta videtur de volũtate mulieris. et per cõns tene-

2 tur stare colono: ptz ergo † q licet potestas locãdi solu. mat. transferatur in mulierem dñam tamẽ tenetur obseruare locationem factam a viro qr illi censetur consensisse ergo idẽ in casu nostro propter consensum prestitum ex receptione pẽsionis hoc idem ptz p id qđ dicit do. Raph. cu. in l. si filio §. si vir in quinquẽnium. et post eum Pau. et Moder. vbi dicit q mulier locationi stare tenetur ratione societatis inite inter ipsam et virum. vt in l. j. ff. rerum amot. congruit enim bone fidei vt locationẽ sine fraude factam seruare teneatur. Ad idem tex. in l. ij. in fi. ff. de dote prelega. ergo idem in casu nostro. ¶ Cõfirmatur per id qđ no. idem Bald. maxime in

3 rõne decidendi in d. l. j. C. de iure fisci. li. x. vbi voluit q † si vendo tibi fundum cum pacto de reuẽdendo si ago vt reuedas post locationem a te factam sum obligatus locationẽ seruare qr tñ interim fueris voluntate mea. et per cõsequẽs mea volũtate videris locasse d. l. cum antiquitas. ex [illegible] us dictis probatur illa conclusio q si eo tempore quo po[illegible]s locandi pertinet ad te cũ locasti consentio tacite vel expresse huic locationi licet postea pendẽte tẽpore dicte locationis ptãs locandi transferatur in me tamẽ teneor dictã locationẽ obseruare. et hic est proprie casus noster qr locatio facta fuit a maioribus partionarijs tẽpore quo iuxta cõsuetudinem potestas locandi pertinebat ad ipsos cui alij cõsenserunt licet postea

licet postea ad alios sit talis ptās translata qr fuerit effecti maio
res partionarij tñ tenentur talē locationem obseruare. ⁊ ad pdicto
etiā facit regula qd semel placuit amplius displicere nō potest de
reg.iur.in.vj.cū materia. Aliud qd dici solet qd ille qui cōsentit cō
tractui inito super re sua vr actum celebrare vt p Bal.in.l.si vt p
ponis.C.de seruo pig.da.ma. ⁊ qd no. Bar.in suo consi.cxxxiiij.i
cipi.citholis. ¶ Scdm fundamentō probatur qr maiores partio
narij vigore antique cōsuetudinis cēseāt habere mandatū ad lo
candum.sicut cū.l.pōt tribui mādarī ad aliqd explicādū.vt in.l.
exigēdi. ⁊ in.l.maritus.C.de pcur.ita de ꝯsuetudine.l.de qbus.ff.
de legi.vnde cū locatio facta fuerit per maiores partionarios ha
bētes ad hoc mādatū pro se ⁊ aliis partionarijs cēsent ad hoc fe
4 cisse p portionibus aliorū tanq̄ procuratores † ⁊ ꝯsr obligātur aliū
partionarij ad obseruantiā locatiōis facte per illos hñtes māda
tū rōne ꝯsuetudinis qr ex ꝯctu pcuratoris dñs obligat̄.l.vēditio.
ff.de euic.l.iulia.§.si procurator.ff.de actio.emp. ⁊ in.l.procurato
res.ff de trib.cum si. ¶ Cōfirmatur qr vbicūq rōne cōpetētis ad
ministrationis qs hz ptā rem locādi ⁊ locat alius qui succedit in il
la administratione tenet̄ talē locationē obseruare vt concludunt
gl. ⁊ cōiter doc.in.c.querelā.extra ne pla vices suas. ⁊ doc.maxime
Lud.ro.in.d.l.si filio.§.si vir in quinquenniū.ff. so. ma.ergo idem
5 in casu nostro † cū administratio plena in locādo pertineret ad ma
iores partionarios licet postea talis administratio fuerit ad alios
trāslata tenētur successores in tali administratione locationis ob
seruare:pro hoc tex.no.i.l.si tutela.ff.de admi.tut.ex cuius grā la
6 tate dicit Lud ro. in.d.§.si vir † qd pupillus finita tutela tenetur
stare locationi facte per tutorē qui hēbat ius plenū administrādi
durante tutela respectu pupilli.ergo idē in casu nostro cum maio
res partionarij qui ad actū locatiōis haberēt ius plenū adminis
strandi respectu aliorū partionariorū qd lz sit finita administratio
tñ alij partionarij tenēteur obseruare locationē. ⁊ ita ꝯcludo. ¶ Sz
aduertendū qr vt in principio dixi predicta nō erāt necessaria:qm
si recte percipio pdictus Iulianus vr se defendere ab effectu dicto
rum duorū annorū. Nam posito qd dicti lex officiales potuissent lo
care tñ ex quo nō tradiderunt fundi vacuum vt Iuliano condu
ctori vti frui liceret pue fuerit reqsiti nō solū nō potest cogi ad of
7 fictū sed qd plus est ꝯ eos agi pōt ad interesse:qr locator † tenetur
facere ⁊ curare vt cōductor hēat rem vacuā ⁊ expeditam vt illa vti
possit.als si prohibeat ab eo quē locator prohibere pōt cōductor
agere pōt ad suū interesse als si nō pōt propter potentiā phibere
tenet̄ ad solam remissionē mercedis.casus est in.l.si fundus.ff.lo
ca. ⁊ tradit̄ in.l.ex cōducto.in prin.ff.eo.ti. ⁊ per Spe.in. ti.de loca
co.§.post q̄ ver.sed vtrū ⁊ in plerisq locis vñ nō arbitror quoquo
mō hesitandū qn p dicto tpe liberetur a dicto afficitu dict⁹ Iulia
nus.qd per plura comprobari posset que omitto. ¶ Circa secūdam
dubitationē cōcludo qd dict⁹ cōductor satisfaciēdo partionarijs
misericordie pro eorū ratis dz legitime soluisse qd ostendit̄ nā di
cti officiales locando pro se ⁊ partionarijs illis qsierūt vtilez actio
nē sine cessione ad afficitū debitū ex dicto ꝯctu locationis pro eorū
8 ratis. Nā lz regula sit in ꝯtrariū † qd vtilis actio alteri per alterū non
queratur sine cessione:vt in.l.possessio.§.e si possessio. ⁊ ibi plene no.
ff.de acqui.pos. ⁊ notant gl. Bar. ⁊ doc.in.l.stipulatio ista.§.si sti
puler.ff.de ver.oblig.tamē in caso nostro dupliciter ostenditur q
fuit quesita actio vtilis sine cessione. ¶ Primo quia videmus q
si aliquis stipulat̄ mihi fructus ex re mea queritur mihi actio vti
lis sine cessione.ita cōcludit Bar.in.d.§.si stipuler.per tex.l.d.l.si
procurator ex re.ff.de procu. ⁊ sequitur magis cōiter doctores.er
go idem dicamus in pensione ex re mea sed hoc in specie in stipu
latione pēsionis tz gl.in.c.cū q̄.extra de vsuris.que idē tenet in pē
sione q in fructibus. ⁊ hanc opinionem tenēt dominus Cardi. ⁊
Io.de imo.in.c.accedēs.extra de prebendis licet Io.and.in no
uella.in.d.c.cū q̄.teneat contrariam opinionem. ¶ Secundo pba
9 tur † quia notarius tanq̄ publica persona recipit pro partiona
rijs ⁊ ꝯtr per notarium indubitanter fuit quesita vtilis actio sine
cessione absenti vt cōcludunt Bart. ⁊ doc.cōmuniter in.d.§.si sti
puler. ⁊ Bar.in.l.non enim.ff.de adopti. ⁊ sequitur ibi Bald.di
cens qd isto est cōis opinio quam totus mundus obseruat in pra
ctico.idem tenet Bar.in.l.ij.ff.rem pu.sal.fore. ⁊ Barto. ⁊ doc. in
d.§.si possessio. ⁊ est cōis opinio vt dixi quo presupposito quod
fuerit quesita vtilis actio sine cessione ⁊ consequenter directa re
manserit penes illos partionarios stat conclusio clara quod pōt
solui habentibus vtiles actiones imo non potest solui habenti di
rectas postq̄ vel est inceptum solui habenti vtiles vel habens vti
les prohibuerit ne soluatur habenti directas.casus est clarus ⁊ ra
tionabilis in l.iij.C.de nouationibus.vñ nō video que sit dubita
tio quod non potuerit solui illis partionarijs ⁊ puerilis est dubi
tatio presupposito vt dixi quod quesita fuerit vtilis actio ad affi
ctum vigore dicti contractus. ¶ Laus deo.

¶ Consilium cxxvi.

1 ¶ Dos ob administrationis rationē non redditaz a matre tu
trice an retineri possit.
2 Substantia ⁊ patrimonium idem important.
3 Mulier que renunciauit omni iuri ⁊ legum auxilio potest perso
naliter capi.
4 Dos est quid vniuersale.
5 Dotes si immediate post annum non redduntur mulieri: an ⁊ qñ
alimenta ab heredibus peti possint.
6 Statutum q ob dotem non redditam debeantur quinq pro cē
tenario valet.

Dominus labia mea ape

riat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. Diligen
ter puncti narratione considerata duo tm̄ dubia sunt
1 in pnti consultatione discutiēdo. ¶ † Primum an dicte matri tu
trici dotem repetenti obstet exceptio non reddite administratio
nis ⁊ pro hypotheca possit dos retineri donec ratio administra
tionis reddatur. ¶ Secundum est nunquid considerata forma
statutorum ⁊ dispositione iuris cōmunis dotis non restitute ali
menta petere possit. Circa primam difficultatem videbatur pmo
aspectu dicendum quod dicta dos retineri non posset.quoniam
ista videt̄ cōis conclusio qd lz in actione de dote admittatur com
pensatio de quātitate ad liqdā ꝗtitatē non tñ admittitur re
tentio per tex. ⁊ ibi plene no.in l vnica.§.taceat C.de rei vxo.acti:
⁊ traditur in.l.diuortio.§.ob donationem.vbi per gl. ⁊ do.ff.solu.
matrimo. ⁊ per doc.plene in.l.rei iudicate.§.j.ff.eo.tit.ergo videt̄
qd pter rōnem administrationis redditam qd dos non possit
retineri.nam in multis cōditio dotis priuilegiata est.vt est casus
⁊ ibi no.in.l.j.ff.solu.ma. ¶ Sed his non obstantibus ꝯtrariam
opinionē veriorem existimo qd imo dicta dos pōt retineri donec
ratio administrationis tutele fuerit reddita. ⁊ pro fundamento pre
mitto qd inter alia ad que mater tenetur que vult admitti ad tu
telam filiorū mortuo viro est qd renūciet omni iuri ⁊ legū auxilio
Item q obliget suas res vt est casus in auf.ve sine prohibitione
matres.§.qr vero. ⁊ de obligatione bonorum est casus in.l fin.C.
qñ mulier tutele officio fungi possit:vnde prout cōis est practica
⁊ obseruātia ita debuerit esse cōfectū instrm̄ assumptionis tutele
prout de hypotheca bonorū est in pūcto expressum.ꝯcludit̄ ergo q
oīa bona ipsius mulieris essent hypothecata pro administratiōe
tutele.nā etiā de iure nulla cōstituta hypotheca essent hypotheca
ta vt est casus in.l.pro officio.C.de admi.tuto. ¶ Sed dicet aliqs
predicta possent pcedere in aliis bonis mulieris non autē in his
que videt̄ qd mulier non possit alienare vel obligare per tex. ⁊ ibi
no.in auf.sive a me.C.ad velleia. ⁊ l.l.vnica.§. ⁊ cum lex.C.de rei
vxo.actio. ⁊ Ly.quod plene no.in.l.j.in pmo priuilegio scdi tpis
ff.so.ma. Sed ad hoc respondeo qd magna esset restrictio iuriū
volentium qd obliget res suas prout dicit tex. in.d. §.quia vero.
Item qd restringeretur ad alia bona pter dotem cū de rarissime
contingentibus sit q mulier aliquid habeat vltra dotē: maxime
cum quicquid lucratur cōstante matrimonio ex bonis mariti lu
crari censeatur.l.quintus.ff.de donatio.inter virū ⁊ vxorē. ⁊ .l.etiā
C.eo.tit.lex aūt intelligenda est ⁊ adaptāda est ad ea que vt plu
rimū eueniūt.l.nam ad ea.ff.de legibus.fundatur idem qd cū lex
generaliter ⁊ indefinite loquatur de obligatione rerum suarū itel
ligi dz generaliter etiā de dote.l.j.§. ⁊ generaliter.ff.de leg.prestā.
dis l.si pluribus. ⁊ ibi Bar.ff.de leg.ij. ⁊ qd hoc sit verum induco
etiam tex.in.d.§.quia vero.vbi tex.vult quod mulier obliget res
suas deinde in sequēti.§.dicit qd nō habet obstare qd sit creditrix
dotis quominus ad tutelā admittatur ⁊ sic cum in alia parte tex.
fiat mentio de dote mulieris constat qd sensit etiā de dote faciēdo
mentionem de rebus per tex.in.l.qui filiabus.in prin.ff.de le.j.cuz
si.facit quia rei verbū gñale est.l.j.ff.si cer.pet. ¶ Ad idē adduco
tex.in.l.fi.C.qñ mulier tute.offi.fungi possit.in verb.suāqz substā
2 tiā supponat:substantia † aūt ⁊ patrimoniū idē importāt.l.cogi.
in prin.ff.ad trebel.dos aūt est ppria substantia ⁊ pgr.ū.imo tex.
in.l.assiduis ad fi.C.qui po.in pig.ha.dicit qd tota substātia mu
lieris in dote cōstituta ⁊ sic pbat qd nihil aliud est substātia mu
lieris q̄ dos ⁊ vt in plorimis ⁊ quasi semp mulieres nō hñt aliam
substantiā vltra dotē patrimoniū mulieris.l.iij.§.sed vtrum in fi.
ff.de mi.vñ non puto hesitādū qn cōcludendū sit dotē istius mris
tutricis fuisse hypothecatā pro administratione ⁊ redditione ra
tionis prout debet instrumētū cantare ⁊ etiā est de iure cōi.d.l.p
officio.C.de administra.tuto. ¶ Ex qua conclusione sequit̄ cōclu
sio alia ad propositum nostrū qd p tota administratione ⁊ redd it
tiōe rōnis ad quā ipresenciarū tenetur ⁊ de iure ⁊ ex forma statu
torū pōt dicta dos obligata teneri qr cuz rōne hypothece filij ha
beāt ius in re possunt retinere per id qd hr̄ in.l.cū vis.C.de distra.
pigno. ⁊ in.l.fi.C.cōmodati. ⁊ in.l.si fortem.§.fine.ff.de cōdi ind.
⁊ probatur in fortioribus terminis in.l.j. ⁊ in rubrica.C.etiam ob
chirographariaz pecuniā:pbatur qr si datur actio hypothecaria
ad reuocandā possessionē insti.de actio.§.itē seruiana igitur mu

tomagis datur exceptio vt in regula cui actionem damus multo magis exceptionē. ff. de re. iur. ꝛ probatur in. l. iulia. §. offerri. ff. de actio. emp. Itē ex his que plene ponunt Bar. ꝛ doc. in. l. si filio. §. si vir in quinquennium. ff. solu. ma. ꝛ in. l. emptorem. C. loca. de eo q. ratione hypothece retinet rem locatā cōtra tertium in quem facta est alienatio pro obseruantia locationis. ¶ Et si dicatur ista sunt iura regularia tñ in dote speciale qđ non admittatur retentio, vt in. d. §. taceat. ꝛ supra dictum est. sed ad hoc rñdeo qđ regula est de qua supra a qua non reperio hanc exceptionem datam quando dos est legitime hypothecata quod nō possit retineri pro obseruantia cōtractus seu actus ꝑ quo extitit obligata quicunq; ergo hoc dicit allegetur arg. glo. in. l. ois diffinitio. ff. de re. iu. ¶ Cōfirmat hoc euidenti rōne ex duplici regula. Primo quod quandocunq; aliqd ꝯceditur omne id censetur cōcedi qđ est de natura actus illi⁹ ar. l. si stipulatio. ff. de vsur. ꝛ eius quod no. Inn. in. c. ex lrīs. de iure patro. ꝛ Bal. i. l. a ꝓcura. C. man. ¶ Secūda regula est qꝛ quotiens aliquid cōceditur cōcessum vr̄ quicqd ad illud sequitur. hanc regulā ponit Bald. in. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. in lectura noua. et plene tradunt ibi Bar. ꝛ doc. cum ergo sit a lege cōcessum qđ dos dicto modo obligari possit videtur esse concessum omne id quod sequitur ex obligatione qꝛ dꝫ effectus cōnexus sue cause ꝛ de cōnexis idem est iudicium. l. cum inutilis. ff. de accepti. l. fi. C. de indi. vidui. c. trāslato. extra de consti. ¶ 3 †Cōfirmatur hoc quia in hmōi instrumentis tutele mulieres renunciāt omni iuris ꝛ legum auxilio ꝛ fauori. ergo videnṫ renunciasse dicto legū beneficio si qđ habuissent. nam si vigore talis renunciationis pōt tunc mulier personaliter capi vt cōcludit no. Bar. in. l. si quis sub cōditione. ff. de testa. tutel. ꝛ Bar. de saly. in auṫ. matris aute. C. quando mulier tute. offi. fungi potest. lꝫ alis. l. prohibente capi non potuisset vt est casus in. l. vnica. C. de offi. ciui. iudicum. ergo fortius operatur dictam retentionem bonorū argumento autentice multomagis. C. de sac. san. eccle. faciunt not. in auṫ. ingressi. C. de sac. san. ꝛ hoc maxime quando mater que fuit tutrix transiuit ad secunda vota nō reddita rōne administrationis quo casu nedū qđ lex eidem suum conferat auxilium sed ipsam odio ꝑsequiṫ ꝛ punit. vt est casus in auṫ. idem. C. de scdis nup. igiṫ non dꝫ auxilio. l. iuuari qꝛ in legem cōmisit. c. qꝛ frustra extra de vsu. cum si. ¶ Imo qđ fortius est bona secundi viri qui eam in vxorē accepit non reddita ratione sunt obligata vt est casus in. l. ij. C. quādo mu. tute offi. fun. potest. ex q datur intelligi quātum iura voluerūt fauere filijs quorū mater tutrix transit ad secunda vota non reddita ratione administrationis ex quibus cōcludo qđ dicta dos ꝑpter hypothecā retineri potest. ¶ Sed adhuc restat vn⁹ scrupul⁹ qñō possimus dicere habere obligatam dotem quia haberent obligatos seipsos sibi ꝑpria contra id quod habetur in. l. vranius. ꝛ in. l. heres a debitore. ff. de fideiusso. ꝛ no. in. l. ij. ff. de stip. ser. sed ad hoc respondeo qđ quando quis est debitor ex vna causa creditori suo hoc nomen debitoris pōt habere hypothecatum ex alia cā sicut videmus qđ in hoc noie potest mihi vsufructus legari. l. post q. §. idem tamē nerua. ff. de vsufru. earum rerū que vsu cōsu. ꝛ qꝛ nomen debitorū non est ipsius debitoris sed creditoris prout in simili not. Bar. in. l. grege. §. cum pignori. ff. de pigno. ꝛ ita hoc anno consultum fuit hic per insignes doctorem dñm Petrū philippū de comeo de perusio cui consilio me subscripsi ꝛ eius conclusionem cōfirmabam per casum iudicio meo in. l. pe. C. depositi. qui tex. dum dicit pecunias vel res loquitur tam in deposito quātitatis q̄ in specie ꝑut ibi ponderat Bartho. de saly. ꝛ tamen deciditur ibi quod hypothecaria depositū retineri non potest. ergo patet qđ quatenus loquiṫ in deposito quātitatis presupponit q̄ tale nomē depositario potest esse hypothecatum. bene facit tex. cum ibi no. in. l. fi. §. in computatio. C. de iure delibe. ꝛ quod ibi per Bar. in. l. debitor. ff. ad treb. confirmabā etiā hoc qꝛ tale nomen dicitur esse hypothecatum hoc est ius illius nominis q̄ residet in persona creditoris ꝛ quod in persona creditoris resideat est casus in. l. si quis ergo casus. ff. de pecu. ꝛ in. l. cum ab eo ff. pro socio, que duo iura ad hoc allegat Bal. in. l. edita. ij. q. C. de eden. sed in casu nostro adhuc hec conclusio redditur clarior quia aliud est dos aliud nomen debitoris quod in dote continetur. Nā 4 † dos dicitur esse quid vniuersale vt est casus in. l. ij. ff. de dote pie. ꝛ in. l. quod dicitur. ff. de impensis. ꝛ tenet Bart. in rub. ff. sol. ma. cuius opinio est cōis ꝛ vera ꝛ ibi plene eam defendi a volentibus impugnare vnde cum dos sit ius ipsius mulieris distinctum et separatum ab ipso nomine nihil repugnat quominus istud iuso ꝑcatur hypothecatum illis filiis. ex quibus omnibus concludo q̄ ante redditionē rationis administrationis dicti filij ad dotis restitutionem cogi minime possunt et hec de prima dubitatione.

¶ Circa secūdam dubitationem cōcludo q̄ dicta mater que fuit tutrix non potest alimēta petere. pro cuius conclusionis maximo fundamento ego premitto q̄ dicti filij non fuerunt in mora soluē 5 di dictas dotes. † nam lꝫ de iure cōi ꝛ ex forma statutorū deberēṫ dotes immediate post annum, vt in. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. actio. vt pꝫ ex forma statutorum mihi trāsmissorū ꝛ consequēter post annū heredes videanṫ esse in mora qꝛ dies interpellat ꝑ hoc l. magnā. C. de ꝯtra. ꝛ cōmit. stip. tñ multiplici respectu excusanṫ a mora ꝛ primo si qua mora posset imputari nō soluendo dotē post annū illa imputari posset dñe Antonie tutrici que debuisset exigere a seipsa ꝛ maxime pupillū ab alimentis ꝛ vsuris liberarei vt est casus in. l. quoties. §. sicut aūt vbi tex. multū not. ff. de admini. tuto. vnde nō posset allegare morā in soluēdo post annum in ex quo hec culpa sua ꝯtigit iuxta plene no. in. l. cū mulier. ff. so. ma. ¶ Secūdo qꝛ ex quo elegit stare in domo ꝛ alimētari cum filijs ꝛ heredibus elegit viā habēdi alimēta in domo filiorū ꝛ nō repetēdi dotes prout dictat statutū sic cū fuerit alimētata per plures annos nō fuerūt heredes in mora soluēdi dotem vnde sequiṫ ex hoc qđ si ꝑ lapsum primi anni nō fuit īducta mora ꝛ sic fuit remissa nō potuit amplius induci sine interpellatiōe. hoc probaṫ ꝑ tex. i. l. pecunie fenebris. ff. de vsuris in verbo eius tpis inculpatā morā in esse constitit. hoc decidit in terminis Bar. in. l. atē illa. ff. de cōsti. pecu. probaṫ ēt manifesta rōne qꝛ elapso primo āno nō erat certū quo tpe mora posset induci puta si debuisset induci eoipso q̄ de domo recessisset hec erat dies incerta. dies autē incerta non interpellat casus est a ꝯtrario sensu in. d. l. magnā. ꝛ ibi notant doc. ꝛ Modernus in l. quoties in diem. ff. de ver. obli. ¶ Tertio etiā excusantur a mora qꝛ immediate q̄ dos fuit obligata potuit retineri pro obseruātia donec rō ꝛ reliqua redderenṫ prout supra deductū fuit ergo non cōpetebat efficax petitio. sed vbi nulla petitio ibi nulla potest esse mora. vt no. in. l. ij. C. de ꝯtra. ꝛ cōmit. stipu. ꝛ in. l. si pacto quo pe nā. C. de pac. ꝛ qꝛ hoc facit. l. permittitur. l. gracch⁹. C. de adul. cū si. ¶ Quibus ꝑmissis oñditur q̄ dicta alimēta peti nō possunt ꝛ primo tenēdo opinionē Bar. in. l. insulā. §. vsuras. ff. so. ma. vbi decidit in terminis q̄ mulier post annū ēt data mora in restōne dotis nō pōt alimēta petere. ꝛ Bar. i. l. at qui natura. §. nō tm̄. ff. de neg. gest. ꝛ tꝫ Bar. i. l. fi. C. de bonis maternis idē voluit Host. in summa de vsuris. §. an aliquo ver. econuerso. ꝛ Io. and. ꝛ Card. in. c. salubriter. de vsuris. ꝛ hāc partē tꝫ dictus Laurēti⁹ de ridolphis in tractatu vsurarū. q. iij. ꝛ est magis cōis licet plerīq; alij ꝯtrariū teneant. ¶ Scđo hec opinio pbaṫ tenendo opinionem quā tenent Ang. Io. de imo. ꝛ Lud. ro. in. d. l. diuortio in prin. q̄ qñ mulier nō hꝫ aliunde vñ se alat ꝛ heredes sunt in mora alimenta peti pñt alias si non sunt in mora nō pñt peti. idē Ang. in. l. titia. ff. so. ma. sed ī casu nostro nulla fuit mora in soluēdo dotē. ergo nō possunt peti alimēta. Ad idē qđ no. do. Ant. in. d. c. salubriter. ꝛ quod no. Io. de imo. in. d. l. insulā. §. vsuras adduco ēt ad idē cōsiliū solenne Pe. de anch. numero. ci qđ incipit in qōne q̄ vertiṫ inter nobilem dñm vbi plene tangit vtrū mulier possit soluto matrimonio vltra sortē dotis petere aliquid pro alimētis ꝛ in effectu cōcludit q̄ non īsi propter hoc pōt plus debito peti ꝑ id qđ habeṫ in. c. sugeo. extra de vsuris. ex qbus cōcludit q̄ dicta alimēta peti non possunt ex eo maxime q̄ no oītēditur heredes fuisse in mora restituēdi dotes. nec etiam aliqd presupponiṫ qđ nō haberet vnde aliūde se aleret ꝛ sic concludo q̄ de iure cōi non potest talia alimenta 6 petere. ¶ † Nec habet obstare statutum q̄ vult q̄ alimēta debeātur ad rōnem quinq; pro centenario q̄ statutum validū videtur esse hꝫ casu prout voluit Bal. in. l. fi. §. preterea. C. de iure dotium, ꝛ hoc statutum dicit esse tolerabile dñs Cardi. in cle. j. extra de vsuris. Ad idem facit quod no. Bal. in. l. accepiā. C. de vsuris in. vij. q. allegando gl. fin. in auṫ. de exhiben. reis. §. si vero. sed ad hoc statutum triplicíter ergo respōdeo. ¶ Primo quod statutū loquitur in vidua. nos aūt sumus in muliere que nupta vult talia alimenta petere. cū ergo verba statuti nō cōueniāt nō dꝫ ꝯuenire dispositio. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exercito. ꝛ l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. ¶ Secundo dico q̄ dictum statutū debet intelligi quādo hꝫ des fuissent in mora soluendi vt reducatur ad terminos iuris cōis ꝛ operetur quo ad taxam determinatā alimentorū ꝯrecipiunt enim statuta interpretationē passiuā a iure cōi. l. si serui vestri cum materia. C. de noxa. ꝛ l. fi. §. in computatione. C. de iure delibe. cū vul. ꝛ maxime quando non restitutio causaṫ ex facto creditoris. vt in casu nostro prout est casus notabilis in. l. si peculium. §. j. ff. de statulibe. ꝛ probatur ex his que eleganter ponit Bar. in. l. amplius non petitū. ff. rem ra. ha. in illa qōne. an iure no soluere possit compensare. ¶ Tertio ꝛ vltimo rñdetur q̄ fm opinionem multorum tale statutū non valet ꝑut tꝫ Iac. but. in. l. j. C. de sum. tri. ꝛ refert quendam magnū theologū ita tenere qꝛ ex quo debēṫ ex cursu tpis est vsura prout idem tenet in auṫ. ad hoc. C. de vsuris. ꝛ hanc partem tenent Stephanus Ia. de ligna. ꝛ Io. de imo. in cle. j. de vsuris. faciunt no. per Bar. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. de statuto disponente q̄ missus in possessionem lucretur fructus. satis equa videṫ distinctio. d. Abb. i. d. c. salubriter. q̄ aut statutum disponit alimenta deberi eo casu quo de iure cōi debentur ꝛ valet aut eo casu quo non debentur ꝛ tunc secus. cū ergo in casu nostro simus in casu in quo de iure cōi non debentur ergo non possumus

possumus esse in casu validitatis statuti. sit ergo conclusio quod dicta alimenta peti nō possunt. ¶ Laus deo.

¶ Consilium. cxxvij.

1 ¶ Massarij seu hospitalarij hospitalium equiparantur tutoribus z curatoribus z contrahunt z administrant.
2 Res que sunt intra fines presumuntur esse illius cuius sunt fines z nume. 5.
3 Dispositū nō habet locum quando vnum presupponitur z aliud disponitur: nisi probato presupposito.
4 Possessio transfert onus probandi in aduersarium.
6 Fines iurisdictionis non mutantur alluuione.
7 Bona fides presumitur ex longissima possessione.
8 Prescriptio tanti temporis cuius in contrarium non existit memoria habet vim priuilegij z tituli.
9 Infra z supra sunt dictiones correspectiue z opposite.

Dominus labia mea aperiat z spiritus sanctus illuminet intellectū. ¶ Visis capitulis transactionis facte iter cōitatē sarzane z castrinoui z visa designatione loci mihi exhibita z consideratis his q̄ in facto narrantur super tribus orit̄ dubitatio. ¶ Primo qz certe bestie porcine hoim castrinoui fuerūt inuente in terrenis hospitalis sancti Lazari inter stratam primā z terminū numeratū: vñ volunt illi de sarzana qd̄ soluant penā bestiarū q̄ intrāt pascua qz non est de locis in quib⁹ hoies de castronouo licite possunt pascere eorū animalia ex aduerso dī qd̄ tenentur tantū ad dānum qz dicūt hoies de castronouo qd̄ habēt conuentionē cum massario hospitalis qd̄ teneātur tantū ad estimationē dāni: z ita econtra si cōtingeret bestias hospitalis inferre dānū in curia castrinoui eodez modo hospitale teneat̄ ad solā estimationē dāni. ¶ Scđo oritur dubitatio qd̄ illi de castronouo possidēt z habēt multa p̄dia z terrena intra cōfines curie sarzane q̄ tenuerūt z possederūt tanto tpe cuius in ɔ̄riū memoria nō existit: cōitas sarzane dicit illa ad se pertinere nisi ostendatur p possessores quo iure illa possideāt. ¶ Tertia dubitatio q̄ oritur est qz vigore quinti z septimi capituli hoies sarzane pretendunt ad se ptinere omnes paludes z oia predia q̄ sunt a prato Antonij z a prato dñi epi infra versus flumen macre: non solū per rectā lineā eūdo versus dictū flumen sed ēt ex trāsuerso: illi aūt de castronouo dicūt φ tantum hñt illas paludes z illa p̄dia que sunt infra eundo per rectā lineā versus dictū flumen. ¶ Circa primā dubitationē breuiter concludo qd̄ vigore dicte cōpositionis habite cum massario dicti hospitalis p̄dicti homines de castronouo nō possunt cōdēnari ad penā: sed tm̄ ad estimationē dāni: sunt eñ seruāda pacta z cōuentiones habite inter dictuz massarium z dictos hoies. l. j. ff. de pac. l. j. ff. de consti. pe. cū multis simi. 1 † Nam predicti massarij seu hospitalarij hospitaliū eq̄parantur tutoribus z curatorib⁹ vt est casus: z ibi no. in. l. orphanotrophos. C. de epis. z cleri. z possunt cōtrahere z administrare hospitali: vt ibi probatur sicut tutores z curatores: vt in lege, que tutores. z in. l. fi. C. de admi. tu. z eo maxime quia talis conuentio in nullū dānuz cedit hospitalis cum debeat restaurari z refici estimatio damni. l. ij. cum ibi plene not. ff. de damno infect. etiam quia locus nō dz curare de exactione penarū. xij. q. ij. fraternita. vbi gl. z qz eodem modo bestie hospitalis seu hospitale non tenebantur ad penam qñ fuissent inuēte in pascuis castrinoui seu in terrenis dicte cōitatis: argu. l. de fideicōmisso. C. de transa. vnde nō video qd̄ aliqua ratio obstet quominus dicta conuentio fuerit valida: si ergo fuit valida dicta conuentio igitur nō potuerunt incidere in penam qz volente z permittente dño ingresse sunt bestie illa loca per ea q̄ no. Bar. in. l. inter oēs. §. recte ff. de fur. z Bar. in. l. transigere. ff. de transac. Nam ex damno qd̄ infertur priuato competit actio cōitati: si ergo priuatus cōsensit nulluz querit̄ ius cōitati vt ibidem plene prosequitur Bar. ad idē tex. insti. de oblig. que ex delicto. §. placuit. z no. plene Ludo. ro. in. l. que dotis. ff. solu. ma. vnde concludo qd̄ ex quo impune volente hospitalario sunt ingresse non potest per cōitatem exigi pena: sed tantū damnū refici dz. Et posito qd̄ talis conuentio non tenuisset quia forte dictus massari⁹ non hz talē ptātem qd̄ tamen non est credendū cum illis administratio credatur: saltē dicta cōuentio prebuisset iustā causam excusandi a pena per ea que plene no. Bar. in. l. j. §. j. ff. si quis testō liber esse iussus fuerit. z per ea que no. Cy. in. l si quis non dicam rapere. C. de epis. z cle. z quod no. in. l igitur. §. pōt. ff. de libe. causa. omnibus ergo recte pensatis indubitanter credo dictos homines de castronouo non posse cogi ad solutionem dicte pene. ¶ Circa scđam dubitationem videbat̄ prima facie dicendum φ dicti hoies de castronouo nō possint licite retinere terrena intra dictos fines curie sarzane nisi ostendant quo iure illa possideant: hoc videtur probare per ea que ponit Bal. in rubrica. C. de contrahe. emptio. 2 ver. xxij. q̄ro. vbi dicit φ † illa que sunt intra fines presumūtur esse illius cuius sunt fines. allegat. l. edem sacram. §. fi. ff. de cōtrahen. emp. Ad idē qd̄ no. Pau. de ca. p illū text. in. l. j. in prin. ff. de acqr. pos. vbi dicit qd̄ loca que sunt infra fines p̄sumuntur esse cōitatis cuius sunt fines: ille eñ qui fundat se in toto territorio et in tota curia dicitur se fundare in qualibet parte territorij: quia qd̄ iuris est de toto quo ad totū idem est de pte quo ad partē. l. que de tota ff. de rei vendi. z in. c. si diligenti. de p̄scriptionibus. per quā dicit ibi Host. qd̄ dñi z cōitates habēt fundatā intentionē quo ad res sitas in eoꝝ territorio. faciunt no. p Jo. an. in. c. fi. extra de offi. archi. z tex. i. c. cū Bertoldus. extra de re iud. z sic vr̄. φ fundata sit intentio cōitatis sarzane quo ad bona sita in ei⁹ territorio donec cōtrariū ostēdat̄. Nec vr̄ obstare fm capl'm transactionis p̄dicte in quo disponit̄ qd̄ loca z bona q̄ possidentur p hoies castrinoui ī. fines iurisdictiōis sarzane sint libera z exēpta qz dictū capl'z nō concedit aliqua loca de nouo sed tantū libertatē locis possessis a grauedinibus seu oneribus z sic tantum exemptis respectu onerum. presupponit ergo loca spectare ad hoies de castronouo. cum 3 ergo † cōpositio vnū p̄supponat z aliud disponat non habet locū dispositio nisi probetur p̄suppositum vt voluit glo. no. in. l. mācipia. in verbo aduocādū. C. de seruis fugi. quā ibi summe no. Jac. butri. Bal. z Moderni. ad hoc ergo vt dictum capitulū cōpositionis habeat locum hñt primo pbare dicti homines de castronouo res z bona ad eos pertinere. ¶ His tñ non obstantibus contrariā sniā in veriorē existimo qd̄ imo dicti homines de castronouo possidentes dicta bona hñt fundatam intentionem nisi ex aduerso probetur per cōmunitatem sarzane predicta bona ad dictā cōmunitatem pertinere z spectare: hoc probatur. Nā ex quo dicti hoies de castronouo sunt in possessione. de natura † possessionis 4 est transferre onus probandi in aduersarium insti. tu. de interdic. §. commodum. z in. l. fina. C. de rei vēdi. z in. l. siue possidetis. cuz ibi plene no. C. de proba. Nam anteq̄ actor pbet rem ad se ptinere reus qui possidet ex sola possessione probat dñium. vt in. l. ob meritorum. z ibi glo. z doc. C. ne vxor p marito. z no. in. l. cum res C. de prob. z plene no. Barto. z doc. in. l. quidā in suo. ff. de condi. insti. Et sic cōcludit̄ qd̄ dicti de castronouo ex possessione hñt fundatam intētionē. ¶ Solum ergo restat rñdere ad allegata in cō5 trarium. pro quoꝝ solutiōe cōsidero φ † aliqñ z primo designantur in rebus seu p̄dijs priuatoꝝ. Et tūc de natura finiū est includere quicquid est intra fines. z ita loquitur Bal. in rub. C. de contrahen. emp. z io puto qd̄ in dubio res incluse. ī. fines p̄sumerētur illius cuius sunt fines nisi aliud ostēderetur. Aliqñ z secūdo res sunt. ī. fines territorij alicuius dñij vel castri nec possidentur per aliquem nec apparet cuius sint z tūc forte cōitas hz fundatā intentionē. Et ita loquit̄ Pau. de ca. i. d. l. j. in pn. ff. de acq. pos. nō tñ affirmo. Aliqñ z tertio res sunt site. ī. fines alicui⁹ territorij et presumuntur esse illius cuius sunt fines quo ad iurisdictionē non aūt quo ad dñium rerum particulariū. z ita loquitur Host. in. d. c. si diligenti. quē ita ibi declarat dñs Abb. Modern⁹. Aliqñ et q̄rto z vltio p̄dia sunt sita. ī. fines alicui⁹ cōitatis sunt tñ possessa p particulares psonas etiā nō subditas z nō habitātes in castro seu ciuitate dicte cōitatis z tūc dico φ cōitas nō hz fundatā intētionē quo ad dñium reꝝ particulariū possessoris p alios. hoc decidit in terminis Abbas Modern⁹ in. d. c. si diligenti. vbi declarando illud dictū Hosti. dicit φ procedit respectu iurisdictionis nō aūt respectu pprietatis rerū z bonorum. ī. limites existentiū: hoc pbat̄ rōne. Nā impator q̄uis sit dñs totius mūdi. vt in. l. deprecatio. ff. ad. l. rhodiā de iactu. Et in. l. bene a zenone. C. de q̄driē. p̄scrip. nō tñ intelligitur hr̄e dñiū reꝝ pticulariū vt no. gl. z Bar. in proemio ffoꝝ. z Bar. in. l. j. §. p hāc. ff. de rei ven. z in extrauagāti ad reprimendā in verbo toti⁹ orbis. z Ang. in. d. l. bene a zenone. ¶ Cōfirmāt̄ hoc qz hr̄e ius territorij denotat hr̄e exercitiū iurisdictiōis. l. pupillus. §. territoriū. ff. de ꝟ. si. z in cle. ne romani. §. sane. de ele. z ita exponit gl. in. l. q̄cunq3. C. de fundis limitosis li. xi. p hoc ēt est bonus tex. in. c. j. §. itē si qs quib⁹ mo. feu. amittat̄ per quē dicit ibi Bal. qd̄ aliud est hr̄e dñiū terrarū aliud est hr̄e iurisdictionē z districtū. z sic de vno ad reliquū nō infert̄ ɔcludēs pbatio. l. nō hoc. C. vñ cognati. c. in p̄ñtia cum ibi plene not. C. de pb. cū si. Cōfirmant̄ hec noua z ɔcludēti rōne qd̄ fines territorij non pbant dñiū rerū inclusarū. ī. fines: qz si hoc esset sicut fines demōstrātes dñiū rerū pticulariū augmentātur z extenduntur p alluuionē. insti. de reꝝ diui. §. preterea qd̄ p alluuionē. z in. l. adeo. 6 §. j. ff. de acq. reꝝ dñio. hoc aūt est fallum qz † fines iurisdictionis alluuione nō mutant̄. l. in agris. ff. de acqui. re. do. z plene probat Bar in suo solēni tractatu tiberiadis in primo libro super verbo acquiritur nobis ergo stat qd̄ fines dñij pticulariū extēdūt̄ z nō iurisdictionis. Et sic q̄ fundat se in finibus iurisdictionis nō hz fundatā intentionez in dñio pticularium z sic remanēt soluta in ɔ̄trium allegata sufficiēter sed oia ista reddūtur clariora ex lōgissimo possessorio et cōsequenter ex prescriptione longissimi tempo- 7 ris per quem censeret̄ prescriptū omni iuri qd̄ dicta cōitas sarzane haberet. l. sicut. z. l. oēs. z per totum. C. de p̄scrip. xxx. annoꝝ. † ex

qua longissima possessione presumit bona fides. vt no. Bar. in l. ij. ꝛ per illum tex. C. vñ vi. ꝛ Jo. an in addi. spe. in ti. de test. §. nũc videndum in prima magna addi. ꝛ Archi. i. c. j. de prescrip. li. vj. Inno. in c. ij. extra de resti. in integ. ꝛ Ang. in l. pe. C. quibus non obstat longi tẽporis prescrip. d. Ant. i. c. cũ ecclesia sutrina. de cã. pos. ꝛ proprie. ꝛ i repeti. c. peruenit de cẽsibus. ꝛ dñs Abbas in c. si diligenti. de pscrip. ꝛ eo maxime pdicta procedunt qꝛ † vt mihi dꝛ predicti de castronouo possederunt tãto tpe cuius in ɔ̃riũ memoria nõ existit que hꝫ vim possessionis ꝛ priuilegiũ. c. sup quibusdã. §. preterea. de ver. sig. ꝛ in l. j. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. ꝛ est casus in c. j. de prescrip. li. vj. vbi probatur qđ nõ est necesse titulũ allegare prout notant Arch. Jo. and. ꝛ doc. tradit Hosti. in summa de cõsuetudine. §. si. ꝛ Inn. i. c. cum ecclesia sutrina. de cã. pos. ꝛ proprie. ꝛ Bal. in extrauagã. de pace cõstã. in vbo sicut ab antiquo. ꝛ ex tali prescriptione querit directũ dominiũ vt concludit Bal. in l. traditiõibus. C. de pac. ꝛ sequũtur Moderni. ex quibus cõcludo qđ dicti hões de castronouo sup dictis bonis nullo modo molestari possunt. ¶ Circa tertiã dubitationẽ nõ adducendo q̃ leuiter in ɔ̃rium adduci possent concludo predictum caplm septimũ dicte cõpositionis iuncto. c. q̃nto dicet. hões de castronouo cẽsentur tñ concessisse paludes ꝛ territoriũ ab vno latere incipiendo a prato Antonij eundo per rectã lineã vsqꝫ ad flumẽ macre ꝛ ab alio latere incipiendo a prato epi eundo etiam recta via vsqꝫ ad dictum flumẽ. Quod probaf. Et primo ex verbis dicti septimi capituli dũ dꝛ ꝛ inferius versus flumen macre a prato Antonij ꝛ dũ subdif ꝛ a prato dñi epi infra. hec aũt † verba infra ꝛ supra ꝛ iferius ꝛ superius sunt correspectiua ꝛ opposita prout colligitur ex dictis Bar. in tractatu tyberiadis in secundo lib. de insula. in c. qđ incipit. si ex vno latere vbi pro his dictionibus allegat text. in l. supra. §. item. ff. de aqua plu. arcẽ. ꝛ in l. j. §. j. ff. de arb. cedẽdis. ꝛ in l. si duo. §. labeo. ff. vti possidetis in quibus pbaf ꝙ illud dꝛ esse supra solũ seu domũ qđ est supra eundo per rectã lineã ꝛ sic pari rõne illud dꝛ esse infra alia aũt loca dicuntur a latere ita dicamus qđ infra hic sumatur versus flumẽ per rectam viã. Alia autẽ loca dicãtur a latere. Et hãc distinctionẽ probat tex. puncta liter qui facit hanc distinctionem in. d. l. adeo. §. insula ver. qđ si ex vno latere vbi oĩa ista tria probãtur ꝛ super illo text. Barto. fundat dicta sua in dicto lib. de insula. Confirmatur hoc qꝛ de natura dictionis infra est vt contineat contenta inter extrema quibus adiungitur. vt in. c. j. ꝛ. c. ex tuarum. extra de autoritate ꝛ vsu palli. ergo cum in casu nostro sit adiuncta illis extremis scilicet prato Antonij ꝛ prato epi quicquid est infra illa extrema vsqꝫ ad flumen censetur concessum ꝛ non vltra. ¶ Preterea quare fuissent apposita illa extrema. Nam alia dicta appositio extremorum nõ video quid operatur contra. l. si quãdo. ff. de leg. j. ꝛ tex. in. c. si papa. de priuileg. satis enim fuisset vltra vnum terminum concedere si voluissent dicto modo concedere nõ apponere duas extremitates ꝛ concedere in illas versus flumen. ¶ Predicta etiam ɔ̃firmãtur ex verbis appositis in quinto capitulo ad quod octauum capitulum se refert in quo fit designatio loci de vno extremo ad aliud per rectam lineam ꝛ postea in. vij. c. conceditur illud qđ est inferius ad illa loca designata ergo dꝫ fieri designatio vsqꝫ ad flumen per rectam lineam qꝛ precedẽtia declarãt sequẽtia. l. si seruus plurium in fi. l. qui filiabus. in pn. ff. de leg. j. ꝛ qđ not. Bartol. in l. pretor. §. eritqꝫ differentia. ff. vi bo. rap. Alia autem terrena que querũt nunc isti de sarzano occupare potius dicãtur a latere. vt. s. est dictũ quã inferius: ꝛ hoc maxime confirmaf qꝛ immediate facta compositione paludes ꝛ terrena que erant infra per rectã lineam fuerũt concesse ꝛ possesse per homines de sarzana que prius possidebãtur per hões de castronouo vigore dicte compositiõis. ꝛ ita presumãtur. l. quedã mulier. ff. de rei ven. Alia autem existentia extra rectã lineã fuerunt possessa per homines de castronouo prout prius possidebãtur ꝛ sic executio ipsius actus partium intentionem demonstrat: nam talis actus sequens demonstrat intentionẽ in precedentibus. d. l. si seruus plurium in fi. ¶ Accedat nam per dictam cõcessionem nõ solum preiudicatum fuit cõitati castrinoui sed etiã iuribus priuatorũ ergo stricte intelligẽda. c. Quis. de rescriptis. in. vj. l. ij. §. si quid a princip. ff. ne quid in loco publico. ergo cum possit dupliciter intelligi debet interpretari vt minus preiudicet iuribus priuatorum ꝛ sic per rectam lineam vsqꝫ ad flumen imo ex quo dꝛ qđ illa predia sunt particularium personarũ nõ potuisset cõitas illis particularibus sine iusta cã auferre. l. toties. ff. de polli. l. si priuatus. ff. qui ꝛ a quibus. ꝛ notãt Barto. ꝛ docto. in l. fi. C. si contra ius vel vtili. publicam. ꝛ Inno. ꝛ doctores in. c. que in ecclesiarum. extra de consti. ergo tale caplm dꝫ intelligi ad minus vt quãtominus fieri põt preiudicetur iuribus particulariũ personarũ ꝛ eo maxime qꝛ non video quõ ipsi cõponentes particularibus potuissent preiudicare: tũ qꝛ cõitas non potuisset vt dictum est tũ qꝛ hoc nõ reperif qđ habuerint in mandatis vñ cõcludi posset ꝛ vere qđ non intelligantur concessa loca pertinẽtia ad cõitatem qꝛ sup aliena nõ habẽt autoritatẽ. ¶ Ultimo qꝛ vt ex predictis patet adminus duplex potest dari interpretatio ergo illam sequi debemus que est contra cõmunitatem sarzane que debuit legem apertius dicere ꝛ fundat se in verbis p tex. cũ ibi plene no. in glo. ꝛ per Bar. in l. veteribus. ff. de pac. ꝛ in l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ff. de verb. obli. sit ergo cõclusio ꝙ censetur concessa in adiectionem terminis vsqꝫ ad flumẽ per rectam lineam.

Laus deo.

¶ Consilium. cxxviij.

1 ☞ Clausula in libello. petens iustitiaꝫ sibi ministrari qd operf.

2 Maritus ꝛ vxor si habitent in vna ꝛ eadem domo cuius presumãtur massaritie.

3 Res probatur esse vxoris per priuatam scripturam mariti.

Iustissime iudex in casu thomasij ɔ̃ diegũ puegiã vidi elegãtes allegationes vestras qbus nõ obstãtibus puto partes. d. v. esse in fauorẽ dicti thomasij pronunciare ꝛ more solito procedã breuissime ponẽdo breues ꝛ veras conclusiones infrascriptas. ¶ Prima cõclusio est ꝙ libellus intẽtatus p dictũ Thomasiũ pcedit lꝫ ɔ̃tinet petitionẽ cõdẽnatiõis ꝛ fisco ꝛ pti ɔ̃ no. in l. ptor edixit. §. si dicaf. ff. de iniurijs † qm̃ in fine libelli adiecta est clã petẽs sibi iustitiã ministrari p quã clam lꝫ quis in libello penitus ɔ̃ria petat tñ obtinet actor super eo sup quo iustitiaꝫ hꝫ vt ptꝫ ex his q̃ ponit no. Inn. Jo. calde. ꝛ Abb. Moder. in. c. ij. de ordi. cogni. vbi concludũt ꝙ talis clã sustinet libellũ non obstãte quacũqꝫ ineptitudine ꝛ hoc maxime pcedit attentis statutis ciuitatis seneñ. p q̃ disponitur clare ꝙ pcedaf summarie ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura iudicij ꝛ ꝙ nulla solẽnitas iuris attẽdatur nec ẽt obstet aliqua ineptitudo libelli. ¶ Scđa cõclusio est domus ex qua sunt extracta pignora probãf ptinere ad dictum Thomasum occasione successiõis materne ꝛ aui paterni vt ɔ̃stat ex pcessu ꝛ lꝫ ex eius mr̃e remãserint duo masculi ꝛ vna femina ꝛ deinde mortuus fuit vnus masculus cuius dictus Thomasus est hr̃s ꝛ hic pro alia pte eius pr̃ potuisset succedere vna cũ Thomaso nõ apparet ꝙ hereditatẽ aliquã acceptauerit vñ nõ possumus dicere ipm fuisse heredẽ filio p aliqua pte qđ non constat. ¶ Preterea ab hereditate matris fuit soror exclusa ex forma statutorũ ab hr̃ditate fratris. Itẽ ẽt ab hr̃ditate mr̃is q̃ erat cõis inter ipam ꝛ fratres vt dictãt statuta ciuitatis Seneñ. q̃ videatis. ex quibus ɔ̃cluditur ꝙ ex pcessu nõ constat ꝙ in dicta domo possit respectu dñij habere aliqđ ius respectu aũt vsusfructus ẽt non cõstat ꝙ habeat aliqđ ius. qꝛ nõ apparet ꝙ voluerit esse vsufructuarius: ꝛ dato ꝙ apparet ꝙ vsufr. voluisset tñ propter emancipationem Thomasij non haberet vsumfructũ nisi in dimidia. vt in. l. cũ ops. §. cum aut. C. de bonis q̃ lib. ex quibus cõcludif ꝙ dicta domus ex quo accepta sunt pignora pbatur ptinere: tñ rõne proprietatis saltem pro maiori pte: tum rõne vsufructus ẽt pro maiori pte ad dictũ Thomasum. ¶ Tertia ɔ̃clusio ẽ ꝙ ad eũ psumunf ptinere massaritie domus ad quẽ ptinet domus ex qua extracte sunt massaritie: ita determinat in terminis Bart. de saly. in l. ob maritorum per illuꝫ tex. cum glo. C. ne vxor pro marito ꝛ per no. per glo. in l. a diuo pio. ff. de re iudi. ¶ Quarta conclusio sit ꝙ dicte massaritie debent censeri spectare potius ad dictum Thomasum quam ad dictum patrem quoniam si ex iure possessionis domus infertur ad ius possessionis massaritiarum magis est presumendũ ꝙ sint dicti Thomasi que presumptio dicitur esse potẽtior arg. l. queritur. ff. de statu hominum. ꝛ quia in conflictu presumptionum potentior presumptio est attendenda vt tradif in. l. fi. ff. de in inte. resti. mino. titulo generali: habet enim pater dicti Thomasi tm̃modo presumptionem ex eo quia asseritur habere dimidiam vsufructus. ꝙ tamen non deducitur neqꝫ probatur. ex parte autem Thomasi probatur ꝙ domus cum massaritijs fuit sui aui materni: ꝛ quod viuente auo materno eius pater vna cum eius matre venit ad habitandum in dicta domo ꝛ post mortem soceri adhuc continuauit habitationem: vnde ex precedentibus arguitur manifeste qđ massaritie dicte domus fuerunt aui materni matris ꝛ per consequens sunt hodie Thomasi: pars autem aduersa que allegat mutationem massaritiarum siue illarum aliarum haberet hoc probare. tum per regulam ei qui. ff. de probatio. tum quia in predicamẽto vbi ex preterito presumitur in presens: ꝛ sic qđ res que fuerunt in certo loco presumantur esse de presenti vt plene declarat Bald. in l. iij. C. de proba. faciunt no. per glo. Bald. ꝛ alios in. l. siue possidetis co. ti. facit regula vulgaris que habet ꝙ ex precedẽtibus declarãtur sequentia vt in iuribus pallegatis. pro hoc accedat qꝛ lꝫ qñ vir ꝛ vxor habitant in eadẽ domo massaritie presumãtur esse viri vt concludit Bal. ꝛ Saly. in. d. l. ob maritorũ tñ qñ vir vadit † ad domum vxoris massaritie potius presumuntur esse vxoris ita determinat Saly. lꝫ sub dubio in. d. l. ob maritorũ igitur dicere debemus massaritias potius ptinuisse ad matrẽ dicti Thomasi ꝙ ad partem ꝛ per ɔ̃ns pertinere ad dictum Thomasum ꝛ hoc maxime

xime stante coniectura pcedentis tpis. accedit et q per pres dicti Thomasi appperet qd accepit massaritias z quod massaritie dicte 3 domus fuerut z sunt aui materni z pris dicti Thomasi q† autē res potius fuerint vxoris quā viri pbari potest per priuatam scri pturā ipsius viri vt concludunt Ang. Jmo. z Lu. de ro. in. l. q iu re familiaritatis. ff. de acqui. pos. ¶ Preterea cū ista non possint clare probari sufficit pbatio p psumptiones z coiecturas ar. eius qd habetur in. l. cōsensu C. de repudus. z in. c. lris. de testi. vñ ex su perioribꝰ violenter pbat qd potiꝰ massaritie ptinuerūt ad matrē dicti Thomasi. z hodie pertinēt ad Thomasum quā ad eius pa trē. Quibꝰ etiā accedit q scds testis dicti Thomasi deponit ma nifeste qd massaritie fuerūt aui materni dicti Thomasi qd eisdez massaritijs fuerunt vsi pr z mr dicti Thomasi z qd hodie vtunt eisdem. vnus aūt testis facit semiplenā probationē vt traditur p Bar. z alios in. l. admonēdi ff. de iureiur. ¶ Preterea lz pr dicti Thomasi semper inhabitauerit prius simul cum socero z vxore postea cum vxore z filijs postea cū filijs tñ attentis verisilibus cō iecturis de quibus supra potius debemꝰ cēsere massaritias ptine re ad dictū Thomasum quā ad patrē. Pro hoc in spē adduco q dixit singlr Ang. in. d. l. qui iure familiaritatis vbi dicit qd si vir z vxor pariter pbant se inhabitasse domum quilibet intelligit p dimidia possedisse ar. l. si duo. ff. vti possi. nisi alique appareāt con iecture ex qbus psumere debeamus res ad alterū solū ptinere ar. l. ij. C. ne vxor pro marito. z. l. j. C. de priui. fisci. z subdit Ange. hec verba vulgaria hodi qsto che lo practicato cente volēte. z illud re fert z sequitur ibi Pau. de cast. z quod ibi decidit notabilem que stionem ex quibus ptz qd licet pater Thomasi inhabitauerit tñ attentis coniecturis vt dictū est dz censeri res z ad matrem dicti Thomasi pertinuisse z pertinere. Ex pdictis iudicio meo seqtur indubitata conclusio qd dictus Thomasus est ille ad quem perti nent massaritie ablate de qbus agimus. ¶ Quinta cōclusio q se quitur ex premissis qd predicte massaritie fuerunt iniuste ablate pro debito patris dicti Thomasi. vt in titulo ne filiꝰ pro prē. per totum. z fuerūt ablate per violentiam qr contra voluntatē dicti Thomasi ar. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. ex quo enim nūcij aufe rendo non sunt passi predictū Thomasum libere possidere de sua dicuntur vim intulisse, casus est clarus in. l. vim facit. ff. de vi z vi arma. z hoc maxime stante protestatione facta ne mitterentur ad dictam domū per qd ptz qd dicta bona fuerūt ablata contra eius voluntatem z per 9ns censetur esse probata violētia. ¶ Sexta cō clusio sit dato qd dicti nuncij z executores nō tenerētur de tali vio lentia tñ ille qui misit bene tenetur qm ratificauit factum executo rum que quidem ratificatio hz vim mandati vt habetur in. l. j. §. quoties vbi per glo. z Bar. ff. de vi z vi arma. z plene per Saly. in l. non ideo minus. C. de accusa. stat enim hoc quod ille q facit mā dato alterius aliquod factum z tñ mandans teneatur qui fuit in dolo vt declarat no. Bar. in. l. si qs id qd circa finē. vbi oino vide. ff. de iurisdi. om. iudi. vnde cum in casu nostro fuerit facta prote statio alteri parti quod nō mitteret ad talem domum infra tales confines z non obstante protestatione ipse misit z nuncij retule runt se abstulisse precise in eadem domo infra eosdem confines ta men tale factum executorum ratificauit propter quam protesta tionem precedentem ratificationē non potest pretendere aliquaz causam ignorātie z sic protestatio cōstituit eum in mala fide put declarant elegāter Jo. de imo. z Lud. roma. in. l. de pupillo § nū ciationē. ff. de no. oper. nū. z Ang. no. in autentico vt oēs obediāt iudicibus. circa quintam col ex quibus cōcluditur qd cum violen tia fuerit illata per nuncios z talē violentiā ratificauerit pars ad uersa tenetur de violentia ratione ratificationis que equiparatur mandato quanq nuncij non tenerētur: nec pōt pretendere istam ignorantiaz cum fuerit facta protestatio de certa domo infra cer tos confines z ratificauerit ablationē factam ex eadem domo in fra eosdem confines z hoc maxime cū proberur qd etiaz pars ad uersa est affinis z habitat in eadē domo z sic presumitur qd sciue rit facta affiniū iuxta. l. octaui. cū materia. ff. vñ cognati. Et maxi me est concludendū cū sit vnum statutum in volumine quod vi deatis qd in violentijs etiā nulla iusta causa excusat a pena: vnde sit conclusio qd. d. v. dz condemnare partem aduersam ad penā et declarare qd massaritie restaurētur per vltimum: lz in libello non appareat specifice petitū tamē venit etiā in petitiōe ppter clausu a lam oia z singula iura. z clausulā omni meliori mō. z clausulam petens sibi iusticiam ministrari iuxta no. in. c. ij. de ordi. cog. z per Jmo. z Moder. in. l. si cum nullum. ff. de re iudi. imo pōt etiā hoc ex officio experiri iuxta not. per Barto. in. l. interdum. §. qui furē. ff. de fur. cetera suppleat summa scientia iudicare debētis: quoniā succincte z breuissime loquutꝰ fui: qr multipliciter occupatꝰ zc.

¶ Laus deo omnipotenti. Amen.

¶ Consilium. cxxix.

1 ☞ Collectas que imponūtur persone pro rebꝰ in alio loco quā in loco proprie originis quando quis soluere teneatur.

2 Oldradus pater legum appellatur a Paulo de castro.

3 Priuilegiū concessum ciuibus extenditur ad incolas.

4 Incole largo modo dicuntur ciues.

5 Statutum etiam in materia stricta cōprehēdit casum large sum pto vocabulo: si eadem est ratio.

6 Statutum loquens simpliciter de ciue qñ habeat locum in ciue se cundum quid.

7 Ciuitas aliquando augmentatur.

8 Promissio debet intelligi rebus sic stantibus.

Prestantissimi iuris inter pretes z spectabiles officiales in causa que vertit inter homines de asciano z marianū z Andreocciū quam breuius potero rem ipsam absoluā psequēdo substantialia omis sis superfluis. qm corā illis res agitur qbus iura allegare superfluum puto sed vt pti nostre aliqua ex parte satisfaciam in primis p de claratione dicēdorū pmitto qd onera seu munera put sunt colle cte z pstātie de quibꝰ agimus dicunt mixta: qr imponuntur pso ne pro rebus vt declarat Gui. de cu. in. l. neminē. C. de sac. san. ec. z Bar. in. l. j. C. de mulie. z in quo loco. Quo psupposito stāte tria sunt discutienda. ¶ Primū nunqd predicti Marianus z An dreoccius attenta dispositiōe iuris cōis pro bonis sitis in castro asciani teneāt ibi ad onera z collectas pdictas imponēdas p cōi tatē dicti castri attēto qd dicti Marianꝰ z Andreoccius sunt ori ginarij Asciani z ciues habitatores z subeuntes onera ciuitatis senarum. ¶ Secūduz est nunqd attēta dispositione statutorū ci uitatis senarū teneantur ad dictas collectas. ¶ Tertium qd ve niet excutiendū erit nunqd capitula inita inter ciuitatē senarū z illos de Asciano habeāt obstare quominꝰ predicti Marianus z Andreoccius possint se a dictis collectis eximere. ¶ Circa primū primo aspectu quilibet diceret eos teneri ad dictas collectas i di cto castro. qm munera mixta que imponuntur persone pro rebus teneāt qs subire in loco pprie originis vel paterne licet alteriꝰ loci efficiatur incola. ita cōcludūt gl. Ja. de are. z Bart. in. l. assūptio. §. filius. ff. ad municip. z est tex: z ibi Andreas de barulo. z bar to. in. l. fi. C. de municip. z origi. Et ad hoc possent plura allegari. vnde cum dicti Marianus z Andreoccius sint origine de Ascia 1 no† videntur obligati ad subeundum dictas collectas in dicto lo co pro rebus ibi sitis. ¶ Sed predictis non obstantibus cōtrariā snīam veriorem existimo. qm pdicta in 9trarium allegata pcedūt qñ qs est oriūdus ex vno loco z trāsfert se ad domiciliū alterius loci diuerse iurisdictionis z diuersi dñij. z ita loquuntur omnia iura que in cōtrarium allegant. sec9 qñ qs est oriundus ex vno loco et transfert se ad aliū locū eiusdem iurisdictionis z dñij z imponit libra ab eodem dño in ambobus locis. qr tunc dz allibrari in loco vbi habitat z magis qd locus habitatiōis pdominatur loco origi nis. Hanc qōnem probo primo autoritate Bar. in. l. j. C. de mu. et in quo loco libro. x. vbi post Guili. de cu. in. d. l. neminem. dicit qd quādo imponitur collecta ab eo qui hz iurisdictionē vniformē in omni loco vt principe debet quis soluere pro rebus quas vbi qz habet z sic sentit aperte qd etiā pro bonis que hz in loco pprie originis tenetur soluere z debet collectari z indistincte loquatur. ¶ Scdo probo autoritate insignis doctoris dñi Ludo. ro. in suo consi. cl x. qd incipit visa proposita qōne. vbi concludit quod Are a tinus originē trāsfere ns se ad ciuitatem Florentie potest scribi in estimo cōis Florentie pro bonis etiam sitis in ciuitate aretina. ex quo ciuitas Florentina hz dñiū vniforme in dicta ciuitate areti na z ciuitate Florentie per no. per Bart. in. d. l. j. C. de mulier. z in quo loco post Guil. z sic est not. qd Ludo. ro. applicat predictam theoricam ad propositum nrm. z ita declarat z limitat que habē tur in. d. l. fin. C. de municip. z ori. Et mouetur alijs rōnibus de qui bus ibi per eum. vnde cū ciuitas senarum habeat vniforme dñiū in ipsa ciuitate z in castro Asciani debent in hac ciuitate allibra ri. ¶ Tertio hanc questionē probat autoritate illustris doctoris 2 Old. † q vt inqt Pau. de ca. in. l. is qui heres. ff. de acq. here. suo b tpe pater legum nuncupabaturᵇ qui in quodaz solenni tractatu circa materiā numerum in. iiij. q. pncipali. vbi primo dicit qd ta lia munera mixta teneāt quis subire in loco pprie originis vel do b miciliij demū subdit hec formalia verba verūtamen vnum scias qd ex quo munus persone indicitur bona vndiqz estimanda sunt arg. l. magis puto. §. illud. ff. de reb. eoz vt persona tāq principa le trahat ad se bona. ar. l. iurisperitos. §. cū oriundus. ff. de excu. tu. z. C. de impo. lucra. descriptio. l. vnica. §. pe. qd verum intelligo qd bona vndiqz posita sunt estimanda in loco domicilij dumtñ sint situata sub eadē iurisdictione. alias aūt nō. arg. ff. de le. j. l. cetera. §. sed z si quis. z. §. hoc senatus. hec sunt formalia verba Oldra. q de directo cōcludunt in casu nostro qd bona debeant estimari in loco domicilij iurisdictionis ciuitatis senarū. ¶ Quarto hoc probatur autoritate Bald. in. l. j. §. quilibet autem in vlti. colū. ff. quod cuiusqz vniuer. no. vbi dicit hec formalia verba. Adde qd li

a ¶ Cla libelli omni meliori mō et cla ius z iustitiā zc.

b ¶ Oldradꝰ pater legū.

bus non dz alicui fieri in diuersis locis eiusdem territorij sz in vno in quo elegit se scribi arg. l. j. in fi. ff. de coll. illici. vnde cũ dicti ma-rianus ꝛ Andreoccius habeant bona in ciuitate Senarum ꝛ in castro Asciani. ꝛ sic in diuersis locis eiusdem territorij pñt eligere in quo loco velint allibrari. ¶ Quinto ꝛ vltimo hanc partē cōsu-lendo tenuerūt plures insignes doc. Nã alias fuit florentie ↄclusuz qđ oriūdus in comitatu ꝛ habēs domicilium in ciuitate Florētie debet vocari ad onera ciuiū ꝛ nō comitatinorū etiā p bonis sitis in loco originis. ꝛ sic in comitatu qꝛ ciuitati per comitatum defe-rendum est tanꝙ digniori. arg. gl. notabi. q̃ hoc vꝫ decidere l. l. ci-ues. C. de incolis. li. x. qđ etiā fortius dicūt procedere i muneribus mere patrimonialibus.[a] ꝛ ita limitant cōem doctrinam in ↄriū al-legat. ꝛ ita consuluerunt dñs Dominicus sermini ꝛ dñs Philip-pus de corsinis solemnes aduocati florentini ꝛ dñs Jo. de monte granario magn[9] aduocatus curie marchie ꝛ dominus Bartho-lomeus de popoleschis. per que oia iudicio meo aperte concludit qđ attēta dispōne iuris cōis predicti Marianus ꝛ Andreoccius debent allibrari ꝛ collectari in ciuitate Senarum ꝛ non in castro Asciani. ¶ Circa scđam dubitationē etiā concludendū est quod attenta municipali censura dicti Marianus ꝛ Andreoccius de-bent allibrari ꝛ collectari in ciuitate Senarum. Hec cōclusio apte probatur ex forma statuti positi sub rubrica de ciuib[9] non grauā-dis in comitatu vel districtu quod incipit nulla cōitas. vbi conclu-ditur qđ ciuis Senarū allibratus ꝛ soluens prestantias in hac ci-uitate habitans in ciuitate ꝛ supportās alias factiones ciuitatis prout faciunt alij ciues nō potest in comitatu grauari pro bonis ibi sitis. ꝛ probatur etiā forma statuti sub rubrica de non grauan-do effectos ciues quod incipit. quecunque cōitas. vnde cum dicti Marianus ꝛ Andreoccius habitent ꝛ subeant onera ꝛ factiones in ciuitate Senarum ꝛ sint ciues non debent grauari in comita-tatu. quod habitent ꝛ subeant dicta onera ꝛ factiones notum est: qđ aūt sint ciues ostēditur primo de iure cōi. nam lꝫ in casu nostro non cōcurrat aliquod ex enumeratis in. l. ciues. C. de incolis. que faciāt quem esse ciuem vt sunt manumissio assumptio origo ꝛ ad-optio. sic cū simus in ciuitate Rome dico qđ ex sola longa habi-tatione de iure cōi efficitur quis ciuis. Ad hoc tex. cum ibi not. in. l. j. C. de priuile. corpo vrbis rome. lib. xj. ꝛ est tex. in. l. in vrbe roma-na ff. de statu. homi. ita enim se habet ciuitas Senarum que non recognoscit suū superiorem ad suum territorium sicut se habebat ciuitas Romana ad vniuersum territorium. per id qđ habetur p Bart. in. l. hostes. ff. de captiuis. ꝛ in extrauaganti qui sunt rebel-les in ver. rebellando. ¶ Secundo probatur ex forma statutoruꝫ. vt patet ex forma statuti sub rubrica qđ terminus detur debitori-bus in quo in fine subijciuntur hec verba intelligātur aūt ꝛ intel-ligi debeant ꝛ haberi ciues ꝛ assidui habitatores ciuitatis Sena-rū oēs ꝛ singuli q vna cū ciuib[9] ciuitatis Senarū soluūt ꝛ subeūt seu soluere ꝛ subire ↄsueuere datia factiones ꝛ onera ciuitatis Se-narū. vnde cum dicti Marianus ꝛ Andreoccius iam tpe viginti annorū ꝛ vltra habitauerint ꝛ subierint onera ꝛ factiones in ciui-tate Senarū sicut alij ciues intelligūtur esse ciues. ¶ Tertio hoc probatur per priuilegiuꝫ ciuitatis concesse hoibus de Asciano qꝛ oēs dñr esse ciues ciuitatis Senarū. ꝛ vt de ciuibus iudicandū est p id qđ habetur per Bar. l. l. si is qui pro emptore. ff. de vsucapio. ꝛ in. l. si maritus. §. legis iulie. ff. de adulterijs. ¶ Sed cōtra predi-cta instat pars aduersa pluribus modis. ¶ Primo qđ dict[9] Ma-rianus ꝛ Andreoccius non sunt ciues ciuitatis Senaꝝ: qꝛ statu-ta in assumptione ciuitatis dant certaꝫ formā vt pꝫ ex forma sta-tuti positi sub Rubrica que incipit ciues Senarū. qui ꝛ quali[ter] et quod statutum incipit nullus recipiatur in ciuem ꝛ ex forma sta-tuti positi sub Rubrica de inquisitione fienda anteꝙ aliquis reci-piatur in ciuem quod incipit item receptionē predictā. ꝛ ex forma statuti positi sub rubrica q̃tum soluere debeat qui ciuis vult effi-ci quod incipit nullus etiam recipi possit. que forma ꝛ alia requi-sita a dictis statutis non videntur cōcurrere in persona dicti Ma-riani ꝛ Andreoccij ꝛ per cōsequ[en]s non videntur se posse fundare in dictis statutis eximētib[9] ciues a collectis comitatus iuxta no. in. l. qui ad ciuilia per Bal. C. de appel. ꝛ in. l. si quis non dicam rapere. C. de episco. ꝛ cleri. ¶ Sed ad hoc fundamentum respon-detur quod non obstantibus predictis statutis predicti Maria-nus ꝛ Andreoccius effecti sunt ciues p iure ꝛ statuto. ĩ p eis alle-gata non obstant statuta allegata in contrariū quia vt ex superio-ribus patet illa non solum sunt correctiua iuris communis sed etiā antiq statuti supra allegati. ꝛ per ↄñs debent inꝙtum pͦssibi-le est interpretari vt minus corrigāt iuxta. l. precipimus. C. de app. ꝛ not. in. l. si serui vestri. C. de noça. ꝛ vt concordent cū primo statu-to ꝛ cum iure communi iuxta not. per Bar. l. l. nam ꝛ posteriores ff. de leg. ꝛ in extrauaganti ad reprimendam. super versi. non ob-stantibus. Unde est aduertendum quod predicta statuta loquū-tur de momentanea receptione. Item de receptione in ciue illo q alias non erat ciuis aliquo modo. Nos autem sumus in assum-ptione successiue ciuilitatis per habitationem. ꝛ illius qui erat ci-uis. Et sic agimus de augmentanda ciuilitate de qua non loquū-tur predicta statuta in ↄriū allegata. Ex quorū verbis luce clarius apparet predicta statuta non loq in terminis nr̃is. ꝛ sic nō habe-re corrigere ius cōe ꝛ antiquū statutum cū ciuilitas sicut queri po-test ita ꝛ augeri. vt infra dicam. ¶ Scđo rñdetur qꝫ p̃dicta statu-ta nō habēt locū in originarijs de Asciano q ex p̃uilegio sunt effe-cti ciues sublatis illis formis. ꝛ sic predicta statuta habēt locū in alijs qui nō essent effecti ciues ex priuilegio. ¶ Tertio rñdetur da-to qꝫ isti nō essent ciues nō pōt negari qn dicantur incole p id qđ habet in l. ij. C. de incolis. ꝛ in. l. lex cornelia. §. si qs domō. p Bar. ff. de iniurijs. cū simili. † Priuilegiū aūt cōcessuꝫ ciuibus trahit ꝛ extenditur ad incolas vt cōcludit eleganter Bar. p plures rōnes in tractatu represaliarū in. j. q. v. prin. qđ. ꝛ alij statim allegandi. et lꝫ ad hoc ps aduersa dicat qꝫ autoritas Bar. in contrariū in. l. pro-uinciales. ff. de ver. sig. vbi concludit qꝫ in materia represaliarū iō dispō loquēs de ciue hꝫ locū in incola qꝛ versatur eadē ratio cū re-presalie concedātur rōne denegate iustitie que pariter fuit denega-ta ab incolis sicut a ciuibus vt ibi latius per eū. ergo in alia ma-teria sentit bar. scḋm eos qꝫ dispositio loquēs de ciue nō trahit ad incolas. ¶ Sꝫ ad hoc rñdeo. Primo qꝫ bar. l. d. q j. p multas rōnes firmat dictā cōclusionē ꝛ alr loquit quā l. d. l. puinciales. ¶ Scđo qꝫ Pau. de cas. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iu. refert ꝛ sequit Bar. in d. q. j. ꝛ ideo dicit qꝫ incola gaudebit priuilegio statuti loquen-tis de dāno dato in territorio alicuius castri vt ibi per eū. ¶ Ter-tio insignis doctor do. Ang. de are. in tractatu maleficiorū i ṽbo de bononia. vult qꝫ de incola iudicetur vt de ciue non autem vt de forensi in limitatione penarū. ¶ Quarto hanc partem in indiui-duo in terminis nostris tenet solennis doctor do Pe. de anch[9]. in suo consilio incipiente in. q. que vertitur inter ser Paulū de pisto-rio. vbi concludit qꝫ inter ciues ꝛ incolas quo ad munera non est dr̃ia. vt in. l. si in patria. C. de incolis. ꝛ in. l. incole. ff. ad munici. et ideo ppter oīmodā similitudinē qđ disponit in vno cēsetur i alio dispositū. arg. ex no. in. l. ciues. C. de appel. ꝛ pro hac parte dicit vi-deri casum in. d. l. prouinciales. Adducit etiā qꝛ ciues ꝛ incole fa-ciunt unam vniuersitatem vt hꝫ in. l. mortuo. ff. de fideius. Ergo non debent diuerso iure censeri. l. cum qui heredes. ff. de vsucap. ¶ Quinto probatur. nā materia collectaruꝫ de qbus agimus dꝫ esse indifferens ad ciues ꝛ incolas ꝛ vt pbatur in iuribus statim allegatis tunc succedit doctrina Bald. in. d. l. ciues. C. de appel. q dixit pro concordia qꝫ aut sumus in materia stricta ꝛ restringibili ꝛ tunc dispō loquens de ciue nō trahitur ad incolas: aut sumus in materia larga vel indifferenti. ꝛ tūc trahitur ad incolas. ꝛ idem voluit Bal. in suo notabili cōsilio incipiēte in noīe dñi amen. cau-sarū criminaliū cognitio. ¶ Sexto predicta cōfirmātur. nam † in-cole largo modo dicuntur ciues. vt est glos. in. c. statutum. §. cum vero de prescriptio. in. vj. quam pro singulari allegat Ang. in. l. in prouinciali. in fine. ff. de no. ope nun. sic ergo eadē ratio imponen-di collectas est in ciue que in incola tunc succedit elegans doctri-na Pe. ꝛ Cy. in. l. j. C. que sit longa consuetu. volentium qꝫ † in ma-teria quantūcunqꝫ stricta statuta cōprehendunt casum ad quem possunt extēdi in lato sumpto vocabulo subsistente eadem ratiōe. ¶ Septimo ꝛ vltimo si eadem ratio imponēdi collectas circa ci-ues ꝛ incolas. ergo appellatione ciuis venit incola ex intentione ipsiusmet Bar. in. d. l. prouinciales ¶ Secundo principaliter in-statur per partem aduersam qꝫ predicta statuta que loquūtur de ciuibus non grauandis in comitatu siue iurisdictione debēt intel-ligi de ciuibus simplr̃ non aūt scḋm quid. arg. l. hoc legatū. ff. de le. iij. ita inquit not. Bal. in. l. si non spāli. C. de testa. vbi dicit qꝫ vbi naturalis ciuilitas pōt aliqd augere nō dꝫ simplr̃ ciuis sꝫ scḋm qd. vnde idē i casu nr̃o p̃dicti Marianus ꝛ Andreoccius nō videā-tur dici per oia ciues sicut si essent naturales ciues talis statuta nō videntur ad eos extēdi. ¶ Sed ad hoc etiā rñdet pluribus modis Primo qꝫ potest negari qꝫ si nō sunt ciues statuta predicta in eis non habēt locum sufficit eos esse incolas vt pꝫ ex statim dictis in precedenti dubitatione. ¶ Scđo rñdetur negādo qꝫ p̃dicti Ma-rianus ꝛ Andreoccius dicātur ciues scḋm quid ꝛ non simplr̃ qm̃ li-cet si essent simplr̃ ciues vigore priuilegij ciuilitatis cōcesse homi-nibus de Asciano non possint dici ciues simplr̃ sed scḋm qd vt pꝫ ex forma capitulorum. tñ qꝛ iam per longū tp̃s constituerūt domi-ciliū ciuitatis Senarum assumpserunt vxores supportarunt per longa tēpora grauedines ꝛ factiōes sicut alij ciues originarij ciui-tatis Senarū ppter qđ dꝫ eorū ciuilitas augmentata adeo qꝫ non video qd differat a naturali ciuilitate. ꝛ sic pñt dici ciues simplici-ter. ad hoc no. per Bar. in. d. l. si maritus. §. l. iulie. ꝛ in d. l. si is qui pro emptore. ꝛ per Bal. ꝛ Ang. in. l. adoptiuū. §. patronū. ff. de in ius voca. cum multis simi. ¶ Tertio rñdetur qꝫ imo in casu nr̃o statuta loquentia simplr̃ de ciue hñt etiā locū in ciue scḋm qd ꝛ non simplr̃. Nā vt inqt eleganter Bal. in suis q̃ōnibus super verbo ci-uis. si querimus † nūquid ciuis quo ad qd cōtineat sub gñalitate statuti

¶ Limitatio ad bar. in. l. assumptio. §. filius. ff. ad municipa.

statuti loquẽtis de ciuibus refert.aut ratio statuti cõuenit ei z tũc
continetur.aut non z non continetur.sed si statutũ nõ hz rationẽ
saltẽ motiuã.z tũc cõprehẽditur tm̃ q est ciuis simpliciter.argumẽ
to.d.l.hoc legatũ.z hanc theoricam refert z sequitur insignis do
ctor do.Joan.de monte brianario in suo solẽni consilio qd incipit
dictã qd reddit dubia.vñ cũ in casu nr̃o eadẽ ratio motiua statuti
sit imponẽda collecta ciuibus simplr z ciuib⁹ fm quid incolis ci
uitatis.idcirco cõprehẽdũtur et dicti Marian⁹ z Andreocci⁹ da
to q non essent simplr ciues. ¶ Quarto respõdetur qd ex quo ci
ues z incole non differũt quo ad munera imo sunt sub eadẽ rõne vt
in.d.l.si in patria.z in.d.l.incola cũ si.sequitur qd in materia colle
ctarum statutũ loquẽs de ciue hz locũ i ciue fm qd q hz locũ z domi
ciliũ in ciuitate.p id qd dicit Pet.z Cy.in.d.l.j.C.q sit lõga cõsue.
z glo.sing.in cle.j.de ele. ¶ Quinto rñdetur qd statutũ qd eximit
ciues ab onerib⁹ ciuitatis non loquit simplr de ciuibus sed deter
minate loquit de ciuib⁹ allibratis soluẽtibus datia habitantibus
senis z faciẽtibus al's factiones prout faciũt alij ciues.vñ cum dicti
Marianus z Andreoccius sint ciues allibrati soluãt datia habi
tent in ciuitate z faciãt alias factiones quas faciunt alij ciues con
currunt oia requisita a statuto z oia vba statuti verificãtur.z per
cõsequẽs debet verificari dispositio.l.ille aut ille.§.cum in vbis.z in.l.
non aliter.ff.de leg.iij.faciunt not.in.l.j.ff.de condi.ex lege. ¶ Vl
timo respõdetur qd cũ sint ciues nullũ statutũ grauat eos ad sub
eunda onera in comitatu.ergo remanent in dispositione iuris cõ
munis.vt in.l.si vero.§.de viro.ff.solut.ma.sed de iure cõi debent
tm̃ subire onera in ciuitate.vt.s.conclusum fuit.igitur zc. ¶ Ter
tio pñcipaliter instatur per partẽ aduersam quod predicta statu
ta eximentia ciues ab oneribus comitatus non habent locum in
hominibus de Asciano.Nam homines de Asciano sunt ciues al
librati in ciuitate z habẽtur tanq̃ originarij ciues z habitatores et
soluunt collectas in ciuitate vt pz ex forma ciuilitatis concesse pre
dictis hoibus de Asciano.Et sic omnes qualitates requisite a di
ctis statutis conueniunt hominib⁹ de Asciano.z tñ homines de
Asciano allibrati non eximũtur a collectis q̃ imponuntur in castro
Asciani vt ex forma capitulorũ pz et ex antiqua et approbata cõ
suetudine. ¶ Sz ad hoc rñdet pluribus modis.qd imo in dictis
Mariano et Andreoccio cõcurrũt diuerse qualitates ab illis que
insunt in hoibus de Asciano senis habitãtibus propter quas di
cendũ est Marianũ et Andreocciũ esse exẽptos a dictis onerib⁹.
¶ Primo q2 ipsi habẽt maiorem ciuilitatem quã habeãt alij de
7 Asciano: quoniã vltra ciuilitatem acquisitã ex priuilegio eorũ ci
uilitatis õr augmentata per longeuam habitationem quam fece
rũt in ciuitate Senarũ.Tũ de iure cõi.tum etiã ex forma statuti.s.
allegata sicut em̃ dignitas adhibita dignitati auget dignitatẽ.
vt habetur in.l.senatorẽ.ff.de senato.Ita ciuilitas addita ciuilita
ti auget ciuilitatem.z sicut ille qui est ingenuus nõ simplr.sed fm
quid põt pfecte effici ingenu⁹.vt in.l.ij.de iure aureoꝝ anul.ita il
le q est ciuis fm quid z nõ simplr põt perfecte effici ciuis.vñ cum
dicti Marianus et Andreoccius vltra tẽpus.xx.annorum habi
tauerint in ciuitate Senarũ et subierint factiones:sicut alij ciues
maior z opulentior õr esse eorum ciuilitas.Et ita consultũ fuit in
casu nostro per do.Thomã doctium do.Franciscum de accoltis
de aretio.z genitorem meum. ¶ Scdo ostenditur.nam statutũ q
eximit ciues ab oneribus comitatus loquitur de ciuibus habitan
tibus in ciuitate.Predicti autem de Asciano non habitant in ci
uitate.ergo in eis non vendicant sibi locum dicta statuta sicut in
dictis Mariano z Andreoccio qui habitãt in ciuitate.quia his cõ
ueniunt verba.illis autem non.z sic non cõuenit dispositio.l.hos
accusare.§.omnibus.ff.de accusatio.z in.l.iiij.§.toties.ff.de dam.
infec.Nec huic responsioni obstat q homines de Asciano habeã
tur z tractentur vt ciues z assidui habitatores ciuitatis Senarum.
quoniam quod quis dicatur habitare in loco z nõ habitat est qd
facti.z sic non põt induci nisi p viã fictionis.vt in.l.fin.C.de his q
veniam eta.impetra.z in.d.l.si is qui pro emptore.per Bar.ergo
predicta statuta loquentia de habitãtib⁹ non habent locũ i homi
nibus de Asciano ficte habitãtibus:quia verba statutorum sunt
intelligenda in casu vero z non ficto.vt in.l.iij.§.hec verba.z ibi
Bal.ff.de neg.gest.z in.l.j.§.hoc interdictum de cisterna.ff.de fon
te. ¶ Tertio respondetur.Nam si predicta obiectio procederet se
queretur quod nunq̃ illi de Asciano z alij qui habent simile pri
uilegium ciuilitatis non possent adeo effici ciues ciuitatis Sena
rũ q eximerentur ab oneribus ibi imponendis qd no.est dicendũ.
Nam in cõtrarium est cõis obseruantia.q2 videmus multos in ciuita
te Senarũ originarios ex dictis locis exemptos ab oneribus di
ctorum locorũ.z etiam sequeretur absurdũ qd peioris essent cõdi
tionis dicti ciues priuilegiati quã comitatiui qui effecti ciues exo
nerantur ab oneribus comitatus.z sic eorum priuilegium redun
daret in damnũ cõtra tex.cũ ibi notatis in.l.qd fauore.C.de legi.
z cõ not.per Bar.in.l.iij.§.si emancipatus.ff.de cõtabu.et text.cum
ibi not.per ordinarios in.l.si rufinus.C.de testa.mili. ¶ Quarto
rñdetur qd predicti Marianus et Andreocci⁹ sunt veri habita
tores.Alij aũt de Asciano sunt ficti habitatores vera autem ha
bitatio preferri dz sicut origo naturalis prefertur ciuili.vt inquit
Bal.in.l.j.C.de mulie.z in quo loco arg.l.filio quẽ pater.cum ibi
notatis.ff.de libe.z posthu.Preterea in dictis Mariano et An
dreoccio cõcurrunt vera habitatio z ficta.ergo diuerse sunt vere z
maioris potentie dicitur habitatio ipsorũ ar.auf.itaq3.C.cõia de
succes. ¶ Vltimo ostẽditur.nã pdictũ statutũ dz intelligi de ve
re habitãtib⁹ per quos ciuitas efficit populosior.nõ aũt de fictis
habitãtib⁹ p quos ciuitas nõ efficit magis populosa.qm̃ interest
reipubli.ad cuius fauorem talia statuta cẽsentur condita nume
rositatẽ populi hr̃e.Ad hoc tex.no.in.l.fi.§.pe.ff.de bonis dam
na.vbi tex.singularis dicit cũ ampliari imperiũ hominum adie
ctione potius quã pecuniarũ copia mallit.Ad idẽ tex.in.l.si quis
seruo.in fi.C.cõia de manu.qui formalr dicit vt sint oẽs ciues ro
mani cõstituti.Ampliandã em̃ ciuitatẽ nostrã magis quã minu
endã esse cẽsemus z in.l.ij.C.de ind.vidu.vbi tex.dicit Augeri eñ
magis nostrã rẽ pro multis hoibus.vñ interrogat⁹ Homer⁹ qd
maximũ esset ornamentũ ciuitatis pueri inqt z turres:p pueros
numerositatẽ populi significãs. ¶ Tertio principalr rñdet qd
dicta capitula priuilegij ciuilitatis hominũ de Asciano loquun
tur in habitãtib⁹ in castro Asciani.vt pz p plura capitula illi⁹ pri
uilegij fm q̃ alia declarant z determinant iuxta.l.si seru⁹ pluriũ.
§.fi.z.l.qui filiab⁹.ff.de leg.j.Ergo cũ predicti Marianus z An
dreoccius nõ habitẽt in dicto castro Asciani non determinantur
sub rõne alioꝝ hominũ de Asciano qd corroborat.Nã onera de
quibus querim⁹ fm dispositionẽ iuris debent imponi p capita et
imponunt tm̃ habitãtib⁹ in loco vt est tex.et ibi not.in.l.j.C.de ca
pit.ciui.censi.eximẽda lib.x.et tradit Bart.in.l.j.C.de mulie.et in
quo loco:vñ licet tales collecte non imponãt p capita prout iuris
esset.sed imponunt psone pro reb⁹ tñ ex quo attẽta eã originaria
debẽt imponi p capita et q2 surrogant in loco dictarũ decapitatio
nũ earũ naturã assumere debẽt arg.l.si donatiõe.§ si sponsus.ff.de
dona.inter virũ.z hoc mõ arguẽdo Bal.in materia nr̃a in.l.etiam.
in fi.C.de exe.rei iudi.vñ cũ dicti Marianus z Andreoccius non
habitent ibi in castro Asciani nec attenta forma capitulorũ z iu
ris cõis nõ debẽt ibi hmõi collectis onerari. ¶ Quarto principa
liter rñdetur qd predicti Marianus z Andreocci⁹ cõprehendũ
tur in dicto statuto eximẽte ciues ab oneribus comitatus qm̃ ipsi
subeunt onera z factiones in ciuitate senarũ z tales etiã persona
les vt faciunt alij ciues.predicti autem de Asciano subeunt vt ci
ues non vt alij ciues.hec autem sunt diuersa tractari vt ciuis et tra
ctari vt tractantur alij ciues vt eleganter concludit Barto.in.l.qui
dam cum filium.ff.de verbo.oblig.statutum aũt predictũ loqtur
de his qui faciunt factiones prout faciunt alij ciues z nõ alij Ascia
nenses. ¶ Circa vltimũ prima facie est videbat dicẽdum qd non
cum vigore dictorũ capitulorũ dicti Marianus z Andreoccius
tanq̃ descendentes suorũ parẽtum cõiter cum tota vniuersitate
Asciani promiserũt magnifice ciuitati senarum subire dicta one
ra soluendi ptãtẽ et hmõi.z pacta pmiserũt per se suos heredes z
descendentes per id qd habetur in.l.si pactum.ff.de pba.et in.l.j.
C.vt act.ab herede et contra he.z in.l.cũ qui ita.§.te z titium.et in.l.
stipulatio ista.§.si quis iniff.de verb.oblig. ¶ Sed hoc non ob
stante contrarium puto verius pluribus rationibus.Primo q2
pacta ex stipulationibus acta inter alios alijs non preiudicant vt
p totum.C.res inter alios acta.Nec in eis aliquid extrinsecus sub
intelligitur vt in.l.stipulat⁹.§.grisogonus.ff.de verb.ob.sz ego
inuenio qd dicta capitula sunt inita inter cõitatem senarum z vni
uersitatem castri Asciani vnde talia capitula non debent extendi
Nec habent aliquo obesse in his que queruntur z disputantur
inter vniuersitatem castri Asciani z homines particulares.
¶ Secundo dicta capitula loquuntur de habitantibus in castro
Asciani vt patet per plura capitula et supradictum fuit.Predicti
autem Marianus et Andreocci⁹ non habitant in castro Ascia
ni.ergo non comprehendunt in illis capitulis.vt in.d.§.grisogo
ni.z in.l.quicqd astringende.ff.de ver.ob.Eo maxime q2 inter
pretatio debet fieri contra eos qui fundant se in dictis capitulis
iuxta.l.veteribus.cum ibi no.ff.de pac. ¶ Tertio quia dicta capi
tula loquuntur de Ascianensibus.predicti autem Marianus z
Andreoccius quãq̃ ibi nati cum habeãt senis domiciliũ in tali
materia collectarũ pprie dicunt senẽses:et nõ Ascianẽses.z sic
tali materia pprie cõprehẽdunt in dispõnibus puta statutis z sti
pulatoribus loquẽtibus de senẽsibus quã de Ascianensibus q2
talia verba adiectiua pprie potius denotant accidens quam
materiã ita singlr posuit Bal.in.l.cunctos populos.in magna re
petitiõe.C.de sum.tri.in ver.xpianoꝝ. ¶ Quarto probatur.nam
predicta capitula loquũtur de Ascianensibus ciuibus ciuitatis.
tantũmodo ex priuilegio.non autem de his quoꝝ ciuilitas est au
gmentata quos pdicta capitula nullo modo comprehendũt qm̃
quelibet pmissio debet intelligi reb⁹ sic stantibus.vt est tex.in.l.

quero.§.inter locatorem.ff.loca.z in.c.cũ inter.de renuncia.z in.l.qui seruũ.cũ ibi no.per Bar.ff.de ver.obli.vnde cum plura cõcurrant in Mariano z Andreoccio que non concurrunt in aliis de Asciano de quibus loquũtur dicta capitula qz cõcurrit eorũ nõ habitatio in castro Asciani vera habitatio in ciuitate Senensi. Itẽ noue ciuilitatis acquisitio siue augmẽtatio post illam priuilegiatam acquisitã nõ debet iudicari prout iudicãtur alii Ascianenses obligatio pm̃ cõtumcũqz precisa itelligitur nisi noua cã superueniat vt probatur in.l.filiusfamilias.§.procuratorẽ cum pluribus sequẽtibus.ff.de procur. Ex quibus cõcluditur quod dicti Marianus z Andreoccius cum de iure cõi tenentur hic conferre z non ibi tñ etiam ex forma statutorum quibus non obstant capitula preallegata vt supra clarissime ostensum fuit.

Consilium.cxxx.

1 Statutum disponens qd maior.xx.an.possit contrahere z se obligare: an extendatur vt possit immobilia donare.z nu.4.
2 Statutum loquens de contractu verificatur in donatione.
3 Minor habilitatus ad contrahendum non censetur habilitatus ad alienandum.
5 Donatio causa mortis de iure canonico probatur tribus testib⁹.
6 Donatio confecta pacto nudo valet.
7 Donatio facta ab existente in periculo mortis z si non sit habita mentio mortis quando valeat in vim donationis causa mortis.
8 Testes an debeant rogari in donationem causa mortis: vel in codicillis: z an requiratur quod videant donantem vel codicillantem.
9 Donatio causa mortis quo ad modum ineundi equiparatur actibus inter viuos.
10 Frater quando possit esse testis pro fratre.
11 Testis inhabilitas suppletur per habilitatem aliorum.

Dominus labia mea aperiat z spũs sanct⁹ illuminet intellectũ. Visa cõtingẽtia facti z statuto mihi exhibito triplex elicitur dubitatio in presenti consultatione. Prima est nunquid dicta dispositio sustineri possit in vim donationis inter viuos. Secũda posito quod non.an sustineri possit in vim donationis causa mor. Tertia posito quod non.an sustineatur in vim codicillorũ. Circa primam dubitationẽ si essemus in meris terminis iuris cõis decisio eẽt clara q dicta minor.xv.ãnor nõ potuisset † donare imobilia sine decreto z aliis solẽnitatib⁹ opportunis.z est casus in.l.magis puto §.ne passim.z per tot.ff.de reb⁹ eorũ z p totũ.C.de prediis minorum.z in ipẽ in casu nostro in.l.si ad resoluẽdã eo.ti.z est casus in l.ij.C.si aduersus donati. vnde sola difficultas remanet an vigore statuti minor.xxv.z maior.xx.dicatur habilitatus ad alienandũ z donandũ ẽt immobilia. Et prio pro fundamento pmittẽdũ est qd minor lege permittitur põt sine decreto z sine aliis solẽnitatibus alienare.vt pbatur in.l.ij.cũ ibi no.C.qñ tut.opus non est. Hoc pmisso ostẽdit qd dictũ statutũ cõcedit ptãtez alienãdi immobilia maiori.xx.annor minor.xxv.sine solẽnitatibus a iure requisitis. Et prio qz dictũ statutũ gñaliter vult qd ctus obligationis aũs charta ab eis cõfecta valeat z teneat. Ergo indistincte dz intelligi z gñaliter siue ctus siue obligatio contrahatur super rebus mobilibus z aliis rebus siue cõtrahatur sup immobilibus l.j.§ z gñaliter.ff.de leg.pst.l.de ptio.ff.de publiciana.si ergo permittitur ctus z obligatio sup imobilibus pro cẽset pmissa trãslatio dñij que seqretur ex ctu z obligatione q ista est regula q vbicunqz aliqd concedit censet cõcessum quicqd ex illo sequit ita concludũt Pet.Cy.z Bald.in lectura noua in.l.ij.ff.de iurisd.om.iud. Scdo ista clusio videtur pbari. Nã si prohibet translatio dñij cẽsetur phibitus ctus z obligatio prout cõcludit Bar.in.l.cum lex ad finẽ.ff.de fideiusso.z tradit Bal.in.l.non dubiũ.in.xi.opposi.C.de legi.z sic concessa alienatione censetur concessus contractus z obligatio. Ergo eodẽ modo cõcesso contractu z obligatione censeatur concessa alienatio que sequitur ad hoc quod dr. Bald.in.d.l.non dubiũ.in.xiij oppositio. Tertio confirmatur ista conclusio p illud caplm statuti.dum dicit in ctibus vere alienationis qd vult qd in contractu alienationis imobiliũ in minore.xx.annorũ seruet certa solẽnitas.ergo a contrario sensu statuti videtur velle qd in maioribus.xx.nõ seruetur solẽnitas arguẽdo a trio sensu.l.j.ff.de offi.eius cui manda.est iurisdictio.z.l.qui testã.§.mulier.ff.de testamentis.cũ si.z qz apponẽdo solennitatẽ ante.xx.annũ vr illam post vigesimũ annũ prohibere.l.statuliberuz.ff.de le.j.l.cũ pretor.ff.de iudiciis.c.nõne extra de presump. Quarto confirmatur: nam contractus z obligatio minorum carentiũ curatore tenet.l.si curatorẽ hñs.z ibi no.C.de in integrum resti.mi.z l.verum.§.pe.z ibi notat.ff.de minoribus.nisi in alienatione immobiliũ.d.l.magis puto.z per totũ.nisi ergo intelligamus dictũ statutum in cõtractibus alienationis imobiliũ tale statutũ nihil

operetur qz eodẽ modo ctus z obligatio valerẽt z tenerẽt de iure cõi.igit ad hoc vt aliquid operetur intelligat de ctibus sup alienatione imobiliũ per id qd habet in.l.si.q.ff.de leg.j.z in.c.si papa.extra de priuilegiis.in sexto.z.xix.dist.si romanorum. Quinto hec pars videt pbari ex eo qz statutũ in principio ponit de contractibus tam sup imobilibus q aliis rebus fiendis a minoribus xx.annis demũ ponit etiã gñalis a ctibus z obligatiõib⁹ z chartis fiendis a maioribus.xx.annor.ergo dz intelligi etiã super immobilibus put supra facta erat mẽtio p hoc tex.in.l.qui filiabus in principio.ff.de leg.j.z in.l.si seruus plurium.in fine.e.tit.z hoc maxime ad hoc vt debita sit aduersatio pcedẽtibus pp aduersatiuã si vo ctus.z qz talis etiã vr referri ad oia pcedẽtia iuxta no.in l.iij.§.fili⁹.ff.de libe.z posth.z in.l.talis scriptura.ff.de le.j.z nota-
2 tur in.c.ij.regris extra de appellatio. Sexto z vltimo † videm⁹ q aliqñ statutũ loquens de ctu verificat in donatione.vt concludit Bal.in.l.ctus.C.de fide instrumentorũ.z notatur in auc.sacramenta puberũ.C.si aduersus venditi. Et tñ donatio est alienatio.l.j.ff.de donationibus.z maxime etiam qz talis interptatio vr conuenire cõi vsui loquẽdi qui alienationis immobiliũ appellat ctus sm quem statutũ dz interpretari.l.liberor.§.qtñ cassius.ff.de lega.iij.l.cũ de lanionis.§.asinã.ff.de fun.instru.z.l.labeo.z ibi Bar.ff.de supel.leg. In contrarium tñ q vigore dicti statuti non possit maior.xx.annorũ.minor.xxv.alienare ostenditur ex pluribus.z primo quia dicta verba statuti predicti possunt verificari primo in ctibus obligationibus z chartis in qbus aliqua alienatio nõ cõtinetur. Scdo etiã in ctibus cõtineatur alienatio mobiliũ z illarũ rerũ que possint sine decreto alienari de quibus in.l.lex que tutores.C.de admini.tuto. Tertio in cõtractibus sup alienationibus imobiliũ q non pnt sine decreto alienari.intelligat ergo dictũ statutũ primis duobus modis ad hoc vt min⁹ corrigat ius cõmune prout fieri dz inquantum põt iuxta no.per Bar.in.l.oẽs populi in.vj.q.principali.ff.de iusti.z iur.z in.l.si.§.in cõputatione per gloss.z doc.C.de iure delibe.z in.l.si serui vestri.C.de noxa. Scdo ista opi.dr confirmari. Nam stat hoc q qs possit chere.tñ nõ possit alienare z cõsequenter facere ctus ex qbus imediate sequatur alienatio puta donationis.vt pz ex his que notabilr ponit Bald.in.l.non dubium.in.ix.op.z in prima opposi.C.de legi.
3 † Ergo licet minor sit habilitatus ad chendum nõ vr habilitat⁹ ad alienandũ immobilia.qz cũ vnum stet sine alio non debet fieri extensio in correctiuis.l.precipimus.C.de appel.z not.in.l.si vero.§.de viro.ff.so.mat.z per Bart.in.d.l.omnes populi. Tertio ista pars in terminis nostris deciditur autoritate Pau.de cast.in suo consilio.c.incipiente.in xpi noie non est dubiũ q dicta donatio vbi cõcludit q lz minor chit qui teneatur z obligatus sit sicut quilibet maior.nõ tamẽ poterit imobilia donare qz satis est q statutũ põt operari q minor etiã hñs curatorẽ sine eo potest cherez obligari cõtra.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti.mi. Et qz nõ sunt extendenda iura correctiua. Item qz nõ est censendum q statuentes voluerint vnico verbo tantã iuris obseruationẽ tollere.l.si qñ.C.de inoffi.testa. Itẽ qz statutũ restringit ad ius cõmune ne quis indebite damnum patiatur.l.si.§.in computatione.C.de iure delibe.c.cũ dilectus.de cõsue. Et pro hoc dicit esse quasi casum in.l.ij.C.de his qui ve.eta.impetra.vbi lz qs reputetur maior in contrahẽdo.tñ nõ põt immobilia alienare.z lz Pau.de ca.nõ loquatur pcise in his terminis tñ eius rõnes pũgunt in casu nro. Quarto z vltimo hãc qõnẽ etiã quasi in terminis vr decidere idem Pau.de ca.in suo cõsi.clxxj.incipiente.in xpi noie incipiẽdo a secunda dico dictas venditiones.vbi concludit quod si statutũ disponit q in cõtractibus minorũ xx.annorũ requirat certa solennitas etiam vltra ius cõe.non dz sumi argumentũ a trio sensu q in maiore nõ requirat solẽnitas aliqua.sed bñ q non requirit illa solẽnitas statuti non solẽnitas iuris cõis qui casus cum non sit a statuto prouisum remanet in dispõne iuris cõis.l.commodissime ff.de libe.z posthu. Quinto cõcludit fortius q in minore.xx.nõ sufficit solennitas statuti nisi etiam interueniat iusta causa.s.quod immineat es alienũ.iuxta no.in.d.l.magis puto. Item adducit q cum statutum adhibẽdo maiorẽ solẽnitatem fuerit edictũ codicillũ augẽdũ non dz operari diminutionẽ.l.cum tale.§.falsam.ff.de
4 cõdi.z demõ. Itẽ cludit in eodẽ cõsil.q lz idẽ statutũ vellet † q minor.xx.annis esset legitime etatis.z cñter talis etas videretur subrogata in locũ maioris etatis: z sic videretur fungi eodem iure iuxta plene nota.in.l.si eum.§.qui iniuriarum.ff.si quis cautio tñ sm eum non censetur subrogata quo ad alienationẽ bonor imobilium.per tex.vbi est casus sm eum in.d.l.ij.C.de his qui ve.eta.impe.vñ ex predictis non possum inficiari rem non esse dubiã nec qõnem hãc vlterius decido quoniã dato q in vim donatiõis inter viuos sustineri non possit sustinebat immediate in vim donationis cã mortis vel codicillorum.qd verius arbitror. Circa secundã dubitationẽ arbitror concludendũ dictã dispõnem saluari posse in vim donationis cã mortis casu quo nõ valeat in vim donationis

5 nationis inter viuos ꝛ presuppono† ꝙ licet de iure ciuili in donatione cā mortis requirantur qnqꝫ testes. vt est casus in.l.fi.C.de donatio.cā mor. tñ de iure canonico in qualibet vltima volūtate sufficiūt duo ꝛ sacerdos. vt est casus in.c.cū esses extra de testa. ꝛ ista est magis cōis ꝯclō doc. ꝛ doc.in.l.j.C.de sac.san.ec. ꝛ ponit plene Ludoui.roma.in sua solenni repetitio.auc.similiter.C.ad.l. falci. Hoc presupposito concludi pōt ꝙ cū duo testes mihi exhibiti probent talem donationem ꝛ alter testis mihi non exhibitus dicatur idē probare ꝙ probata est donatio per tres testes. ꝛ sic valida de iure canonico quod seruatur in ciuitate perusij cum sit de ciuitatibus ecclesie per no.in.c.j.de noui ope.nun. ꝛ in.c.ij.vbi gl.de arbi.in.vj. ꝛ in.d.c.cum esses cum si. ¶ Nec primo obstat si dicatur nulla hic interuenit stipulatio ꝛ sic non videtur valere in vim dona-

6 tionis causa mor.† Quoniā hodie pōt fieri nudo pacto vt decidit glo.cōmuniter approbata in.l.ij.C.de iure dotium. ꝛ glo.in.l. cum pater.§.meuio.ff.de leg.ij. vnde cum fuerit facta presente donataria censet ipsa consensisse.l.qui patitur.ff.manda. ꝛ traditur plene in.l.que dotis.per Bar. ꝛ alios.ff.solu.matri. ꝛ ꝯtr pacto nudo ꝯfecta sustinet. ¶ Nec secūdo loco obstat si dicatur ꝙ nulla fuit facta mētio mortis ergo quāuis donatio fuerit facta ab existēte in periculo mortis non tamen censeri debet donatio causa mortis.sed potius inter viuos.l.seia.in fi.ff.de dona.causa mor. Quoniam ad hoc respōdeo ꝙ illud procederet qñ valere posset in vim donationis inter viuos.sed qñ non posset valere vt in casu nostro tunc si fit ab existēti in periculo vꝫ in vim donationis causa mortis.hoc pbat tex.singularis in.l.apud celsum.§.iulian⁹.ff. de exce

7 ptio.doli.vbi donatio† inter virum ꝛ vxorē facta ab infirmo licet non fiat mentio mortis ex quo non potest valere in vim donationis inter viuos vꝫ in vim donationis cā mortis. ꝛ per illum text. ita concludit ḡnaliter in terminis nostris insignis doctor Ludo. roma.in.l.que dotis.ff.solu.mat. ꝛ vidi plerosqꝫ modernos illam opinio.sequi.pro hoc adduco qđ singulariter voluit Bald. in suo consi.qđ incipit in xp̄i nomine qđ ista subtilis est vbi concludit ꝙ si quis donat filio in p̄tāte post mortē cū hoc ꝙ non possit reuocari quo casu censet donatio inter viuos.l.vbi ita donatur.ff.de dona.causa mor.tñ ex quo facta filio valeret vꝫ in vim donationis causa mor.qđ dicit esse subtile. Adduco etiam Pau.de ca.in suo consi.xcix.incipien.in xp̄i noie notandum.vbi vult qđ si quis donat oīa bona que habet ꝛ habiturus est vsqꝫ ad tp̄s mortis. cum promissione de non reuocando qđ non habebit locum.d.l.vbi ita donatur ex quo donatio inter viuos p̄sentium ꝛ futurorum nōvꝫ iuxta plene not.in.l.fi.C.de pac. ꝛ in.l.stipulatio hoc modo ꝯcepta ff.de verbo.oblig. ꝛ sic valebit vt donatio causa mortis. ꝛ omnia ista videntur fundari in illa vulgari regula que hꝫ qđ dꝫ actus interpretari vt potius valeat quam pereat.l.quoties.ff.de rebus dubiis. ꝛ l.quoties.ff.de regu.iur. ꝛ quia non presumitur quis viam elegisse per quam impugnetur iudicium suum.l.miles qui destinauerat.ff.de testa.militis. multum coadiuuant alij testes deponētes de volūtate dicte donatricis extra dictam donationem per quos satis datur intelligi qđ volebat donare ꝛ disponere.sꝫ reuocabiliter. ꝛ sic non in vim donationis inter viuos qui testes licet hoc non plene probent.tamen multum adminiculantur. Ex qb⁹ concluditur quod lꝫ nulla sit facta mentio mortis .tñ vt donatio causa mortis sustinetur. ¶ Nec obstat si tertio loco diceretur qđ ipse tertius testis nō fuerat requisitus sed ibi fortuito erat.contra id quod hr̄ in.l.heredes palam.§.in testamentis.ff.de testa. Item non videbat donatricē.sed post cortinā quo casu testes in vltima voluntate non vidētur pbare per no.in.l.ij.§.idē labeo.ff.de aqua plu.arcen. ꝛ in.l.si nō speciali.C.de testamētis. Quoniam ad hoc rñdeo. ꝛ ad primū ꝙ illud qđ tales debeāt esse rogati est verum in testamentis.secus aūt in codicillis ꝛ donatione cā mortis. Item p̄nt esse femine.vt notat glo.cōiter approbata in.d.l.fin.C.de codicillis.licet secus sit in testis.l.qui testō.§.mulier. ꝛ ibi not.ff.de te

8 sta. ¶ Ad scōm aūt rñdetur† eodem mō qđ hꝫ locū in testis.secus aūt in donatiōe cā mortis ꝛ in codicillis. ꝛ in primis qđ nō habeat

9 locum in donatione causa mortis ostēditur rōne quia ꝛ quo ad modum ꝛ formā incendi equiparat actibus inter viuos ꝛ nō testō. vt voluit gl.cōiter approbata in.l.ij.ff.de dote plega. ꝛ docto.cōiter in.l.ij.ff.de leg.j.in actibus aūt inter viuos hꝫ locū gl.in. d.l.ij. §.item labeo ꝙ testes post cortinā dūmō cognoscāt ꝯhentes plene pbent put cōiter ibi concludit Bart ꝛ doc.quicquid ibi dicat Ioā.de Imo.in.d.l.si nō spāli. ꝛ Bald.in.l.conuenticulam.C.de epis. ꝛ cle. ꝛ Inno. ꝛ Jo.an.in.c.p̄terea.extra de testi. ¶ Item qđ nō habeat locū qđ in ꝯtium adductū est in codicillis ꝛ donatione causa mortis.pbatur rōne ꝛ autoritate.rōne.nam hoc solum reperitur p̄hibitū in testō in.d.l.si nō spāli.Ergo cum regl̄r valeat dictū testimoniū in codicillis ꝛ donatione causa mor.remanet r̄ła in correcta.l.p̄cipimus.C.de appel. ꝛ l.sancim⁹.C.de testa. ꝛ per hec gl.in.d.l.fi.C.de codicil.dum vult ꝙ femine p̄nt esse testes:ex qua tm̄ reperit in testamētis.pbat autoritate.nā reperio qđ hic qđ-

nem ita decidit in terminis insignis doc.do. Matheo.in suis notabilibus no.xxxiij.vbi cōcludit ꝙ in codicillis ꝛ donatione causa mortis testes post cortinā pbant. Et hanc decisionē refert ꝛ sequit elegans doctor ꝛ p̄ceptor meus.d. Alex.de imo.in.d.l.si non spāli. ¶ Nec ob quarto ꝛ vltimo loco si obiciatur ꝙ dictus testis post cortinā existens est frater carnalis dicte donatarie. ꝛ sic non vr̄ ꝙ possit in tam magna summa deponere in fauorem donatarie p ea q̄ ponūt doc.in.l.parētes.C.de testi ꝛ in.l.qui in testō.§.j.

10 ff.de test.qm̄ ad hoc rñdet ꝙ† frater pro fratre qui secum habitat ꝛ non habet bōa cōia in causis leuib⁹ est idoneus testis in causis aūt grauibus nō est idoneus.ita cōcludit Spe.in titu.de teste. §.j.ver.sed nunqd frater ꝛ hāc opi.tꝫ Bar.post Ja.bu.in.d.l.qui testō.§.j.lꝫ dicat ꝙ nō facit tamē fidē sicut extraneus. ꝛ tꝫ glo.in d.l.parentes. ꝛ tenet Inno.in.c.insinnante.extra de offi.del. ꝛ do. Ant.in.c.cum oporteat.extra de accus. ꝛ s͠m istā opi.que vr̄ magis cōis nō obstaret cōtrarium ex quo sumus in cā ciuili verū est qđ Bal. ꝛ Saly.in.d.l.parētes.voluēt ꝙ in cā ciuili ardua ꝛ graui nō pbet ēt semiplene pp affectionē tñ doc.supra allegati simplr̄ loquuntur nec forte dicēda esset p̄dicta cā grauis quod tñ relinquendū est arbitrio iudicis per id qđ nota.in auc.preterea.C.vñ vir et vxor. ꝛ l.i.l bone fidei.per Saly.C.de rebus credi. ꝛ per docto.in. l.admonendi.ff.de iureiurā. ꝛ Saly.in casu nostro in.d.l.parētes. ꝛ si iudex arbitratur causam nō omnino grauē tenēdo opinionē Bald.habemus dicere dictum testem non esse omni exceptione

11 maiorem sꝫ aliqualiter inhabilē quo casu nō incōuenit ꝙ† eius inhabilitas suppleatur per habilitatē illius sacerdotis. prout vult no.Bald.in.l.si quis ex argentariis.§.j.ff.de eden. ꝛ sequuntur ibi Moder. ꝛ consuluit Ange.in suo consilio.j.qui punctaliter loquitur in teste domestico simul cohabitante ꝙ suppleatur eius inhabilitas per habilitatem aliorum suppletur etiā eius inhabilitas p alios testes examinatos super intētiōe donatricis qui testes multum adminiculātur.vñ oībus cōsideratis arbitror iudicem his testibus fidem adhibere posse in cuius arbitrio positum est quanta sit fides testibus adhibenda.l.iij.§.tu magis.ff.de testibus Et ita in specie in terminis nostris dicit Imo.in.l.qui testō.§.j. ꝛ ꝙ pulchre no.Pau.de cast.in.l.admonendi.ff.de iureiurā. ꝛ in.l.lucius post Bar.ff.de his qui not.infa. Ex quibus infertur decisio ad vltimam dubitationē ꝙ sit dicta dispō sufficienter probata per tres testes ita adminiculatos licet non posset valere vt donatio causa mortis qꝛ nulla mortis cā est facta mentio vel propter absentiam donatarie valebit in vim fideicōmissi. ꝛ sic donatio causa mortis improprie prout concluditur per Cyn. ꝛ alios in.l.j.C.de dona. causa mortis. ꝛ per Bar. ꝛ Imo.in.l.j.ff.de donatio.causa mor. ꝛ per Bar.in.l.si quando.ff.de lega.j. ꝛ doctores in.l.ij.eodem titu.

Laus deo omnipotenti.

¶ Consilium.cxxxij.

1 ¶ Vxor an possidere bona viri iure familiaritatis. ꝛ nu.3.
2 Possessio an dicatur pbata perceptione fructuum probata.
4 Possessiōis causam an ꝛ qñ quis sibi mutare possit. ꝛ nu.7.
5 Heres habitando domos hereditarias post mortem defuncti censetur hereditatem adire.
6 Mobilia existētia in domo censentur possideri ab eo qui possidet domum in qua sunt. ꝛ nu.9.
8 Clauium receptio an probet possessionem.
10 Heres inuadendo rem quam credit se possideri excusatur a pena. l.si quis in tantam.
11 Alienandi potestas qñ dicatur data heredi per testatorem.
12 Vsufructuaria omnium bonorum quādo teneatur ad debita hereditaria.
13 Vsufructus omniuꝫ bonoꝝ ꝛ etiam nominum si legatur an ꝛ qñ possit heres exigere nomina debitorum.
14 Cautio potest peti ab vsufructuario non obstante prohibitione testatoris.
15 Vsufructu legato ꝛ data potestate alienandi an videatur relicta proprietas.
16 Bona illius cuius est vsufructus retinētur donec prestet cautio
17 Vsufructuarius quando faciat fructus suos ante prestitam cautionem.

Dominus labia mea aperiat ꝛ spiritussanct⁹ illuminet intellectum. In presenti consultatione de pluribus satis confuse queritur. vnde omittendo ordinem prepositum in premis pro maximo fundamento omnium dicendorum discutiendum arbitror an post mortē dicti christophori testatoris bona tā mobilia quā imobilia dicte hereditatis dicāt possessa p dictā dominā Smaraldā.an vero p heredes testatoris ꝛ quo iure.p cui⁹ decisionis fundamēto premitto ꝙ quemadmodum put presuppont viro viuēte domina Smaralda retinet claues camerarū ꝛ capsarū tam in domo vrbana q̄ rustica

viri ideoq; cū viro habitaret tñ nec domos nec mobilia existentia
1 in domib⁹ †dicebat possidere sed poti⁹ detinere ꝛ vti iure quodā familiaritatis. casus est in. l. qui iure familiaritatis. ff. de acquirē. pos. cum dicta bona ad viꝝ pertinerēt ꝛ no. plene Ja. de are. bar. Ang. Jo. de imo. Pau. de ca. ꝛ oēs doc. in. d. l. qui iure. ꝛ est text. ꝛ ibi Pe. de bellapti. in. l. ꝛ hꝫ. §. hospites. ff. de pcario. quem text. etiam allegat Bart. in suo cōsi. qd incipit in qōne dñi coli ꝛc. ꝛ est rō fm Oldr. Ja. de are. Barto. ꝛ alios qꝛ al's presumeretur delinquere cōtra. l. merito. ff. p soc. ꝛ. l. si socius. ff. de fur. cum si. faciunt no. p Inn. in. c. cū ecclesia de cā pos. ꝛ pprie. ꝛ ponit Angel. in. l. in suis. ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ Ange. in. l. assiduis. C. qui pot. in pig. hab. ꝛ declarant eleganter Bal. ꝛ Saly. in. l. ob maritorum. C. ne vxor pro marito. Et infertur qd eodem iure familiaritatis dicebantur possidere Ang. ꝛ Thomasus qui tūc simul cū testatore habitabāt nullam aliam hñtes habitationē qui nūc sunt heredes: vñ dicunt doc. in dictis locis qd licet plures sint fratres vel marit⁹ ꝛ vxor vel mater ꝛ filiū simul habitantes ꝛ vnus administrat ꝛ fructus percipiat ex rebus ad aliū ptinentibus presumitur hoc facere iure fa
2 miliaritatis ꝛ sic declarat ꝛ limitatur id qd dr q† si fructus percepi dicor pbasse possessionem vt no. doc. in. l. titia. ff. de solut. ꝛ per glo. ꝛ Barto. in. l. pe. ff. de cōdi. insti. ꝛ Bald. in. l. j. C. de ser. fug. ꝛ Bar. in. l. ij. C. de solu. cū si. vt tunc illud pcedat nisi appareat q de iure familiaritatis puta qꝛ res ad alium spectabat. ¶ His premissis tanq̄ verissimis stat nūc dubitatio nō parua iudicio meo nunquid post mortem dicti Christophori testatoris dicta domina Smaralda diceret vere possidere ꝛ domos vrbanas seu rusticas ꝛ bona mobilia in eis exīntia, an vō dicti heredes suppositis his de quib⁹ in puncto ꝛ pria facie videbat dicēdū dictā dñam Smaraldā vere possidere ꝛ quo ad imobilia pbari vr eius possessio ex duobus. Primo qꝛ illa inhabitabat ꝛ detinebat. ex qua detentione probatur possessio. l. stipulatio ista. §. hoc quoq;. ꝛ ibi gl. Bart. ꝛ omnes. ff. de ver. ob ꝛ Inno. in. c. cum his extra de priui. Jo. an. in. c. ij. vt lite pēdēte. ¶ Scdo qꝛ fruct⁹ ex his pcipiebat per iura. s. alleg. quo aūt ad mobilia vr etiā ex duob⁹ pbari. Primo ex possessione domoꝝ ex qua vr pbari possessio cōtētoꝝ in eis. l. clauib⁹ ff. de cōtrah. emp. l. si ego. §. dotis. ff. de iure dot. tꝫ Ange. in. l. qui vniuersas in prin. ff. de acq. pos. ꝛ Bar. de Saly. in. d. l. ob maritorum. C. ne vxor p marito. Qꝛ illa retinebat sub custodia clauium per id qd hr in. l. iij. §. nerua filius. ff. de acq. pos. ꝛ in. d. l. clauibus
3 ¶ Nec vr obstare si dicat q† psumatur postea possedisse iure familiaritatis sicut antea faciebat viuēte marito quasi eadem rō sit in heredibus mariti q censentur eadē psona cum defuncto vt in aut. de iureiur. a mo. psti. post principiū. ꝛ quasi non potuerint sibi cām possessionis mutare iuxta. l. iij. §. si rem. ff. de acq. poss. qm ad hoc vr posse faciliter responderi qd rōnes propter quas quis censetur possidere iure familiaritatis ꝛ non pōt quis mutare sibi cām possessionis que militabant viuente marito non militāt postea eo mortuo in casu nr̄o nam vt decidit singulariter Bald. in. l. pe. C. de pig. ac. vxor que hꝫ bona viri obligata p dote pōt ppria autoritate velle in possessione remanere domus quā cū marito viuente habitabat iure familiaritatis qꝛ detētio ad eam prouenit sine vitio. ergo licite retinet iuxta no. in. l. pretextu. C. cōmodati. et
4 qꝛ superuenit cā. s. mors viri †cā extrinseca accedente pōt sibi quis cām possessiōis mutare ꝛ fit mutatio. l. ministerio sine facto hois vt est tex. ꝛ ibi no. in. d. l. iij. §. si rem ꝛ in. l. qua rōne. §. interdum. ff. de acq. re. do. Cōcurrit ēt alia cā extrinseca. s. titul⁹ legati vsusfructus oīum bonoꝝ quo casu vr qd legatarius ēt possit possessionē ppria autoritate capere: vt vr cōcludere Joā. de imo. in. l. filius a pre. ff. de lj. ꝛ post. Ergo multomagis videtur qd dicere potuerit se voluisse retinere. vnde cum etiam mulier dicere potuerit se possidere proprio iure circa delictum non videt presumendum qd iure familiaritatis a cessante rōne Ja. de are. Oldr. ꝛ aliorū de qua supra cum potuerit possidere nō iure familiaritatis citra delictum ar. c. cum cessante. extra de appel. ꝛ. l. adigere. §. qāuis. ff. de iurepatronatus. ꝛ sic potius in dubio nomine proprio possedisse censeatur. argu. l. ꝛ magis. ff. de solu. ¶ In contrarium autem qd potius heredes viri censeant possedisse ꝛ domos ꝛ bona mobilia exi
5 stentia in domibus vr ostendi. Nam †cū ipsi fuerint scripti heredes ꝛ habitauerint domos hereditarias post mortem presumuntur habitasse vt heredes ꝛ voluisse hr̄ditatē adire vt patet ex no. in. l. j. C. de repu. heredi. ꝛ in. l. gerit. ꝛ per Bartol. ꝛ alios. ff. de acqui. here. Et hoc idem etiā ptꝫ ex forma statutorū. ꝛ consequenter effecti fuerunt. d. l. cū heredes. ꝛ. l. heres qñq;. ff. de acq. here. ꝛ. l. oīs hereditas. ꝛ. l. oīa fere. ff. de iur. ꝛ sic causa extrinseca accedente videntur sibi tacite causam possessiōis de nulla in aliquam mutasse vt no. in. l. cum nemo. C. de acqui. pos. ꝛ in. l. iij. §. illud. ff. de acqui. pos. vnde cessante familiaritate viri premortui potuerunt nedum rebus insistere mutando sibi causam possessionis sed possessionē ppria autoritate rerum hereditariarum apprehēdere vt est tex. ꝛ ibi Barto. in. l. cum hr̄des. ff. de acq. pos. ꝛ in. l. ij. ꝛ ibi Ang. C.

quorū bonorū. notant Bald. Ang. ꝛ Mod. in. l. fi. ff. de edic. diui adri. tol. ꝛ no. in. l. ij. C. qñ ꝛ qb⁹ quarta pars debet. li. x. ꝛ aliter cēsent tenuisse ꝛ possedisse poi ius iure pprio ꝛ tanq̄ hr̄des q̄ alieno. arg. d. l. ij. ꝛ qꝛ al's si noie alieno vel iure familiaritatis censerentur tenuisse non induceret aditio cōtra no. in. d. l. j. C. de repu. her. ꝛ per bar. in. d. l. gerit. ꝛ p hoc videt casus in. l. fin. in fin. ff. si pars
6 hr̄di. petat. ꝛ contra. l. municipalē. s. alleg. †Et aliter possidendo domos videt possedisse bona mobilia existentia in domo. d. l. clauibus. ꝛ. l. si ergo. §. dotis. ff. de iure do. ꝛ in. l. quod meo. §. si venditorem. ff. de acqui. pos. ꝛ in terminis de hr̄de hoc firmat Bal. in l. de his. C. de furtis. ꝛ tꝫ Ang. in. l. q vniuersas. i princi. ff. de acq. posses. faciunt no. per Bald. in. d. l. ob maritorum. vbi hoc firmat Barto. de saly. C. ne vxor pro marito. ꝛ hoc quod potius heredes viri qui erāt dñi censeant possedisse vr verius q̄ qd videatur vxor possedisse: qm qua rōne viuēte viro vir censebat possidere qꝛ ꝛ domꝰ ꝛ bona mobilia ad ipsum ptinebant eadē rōne hr̄des cum ipsi effecti sint dñi ꝛ in possessione reptant censent possessionē adepti fuisse ꝛ noie pprio possidere qꝛ nō est dare rationē drie. ar. l. illud. ff. ad. l. aquil. ꝛ p hoc bñ facit qd not. Bal. in. l. si vxorem. C. de cōditio. inser. vbi vult qd psumptio. l. quintus. ff. de dona. inter vi. et vxo. locū hꝫ siue qō vertat inter virū ꝛ vxorē seu inter vxorem ꝛ heredes viri. ꝛ lꝫ dicat qd lex illa quint⁹. hꝫ locū in repetitorio ꝛ non in possessorio: tamen Bal. intelligi debet quando mulier sola possidet. secus si cum viro simul quia tunc si res pertinent ad virum presumitur qd iure familiaritatis. vt in. d. l. qui iure. vbi moderni ita intelligūt dictum Bald. ergo idem in heredib⁹ viri qui eadē persona censentur vt in dicta aut. de iureiur. a mo. prestito post principium ꝛ in. l. postulante. ff. ad trebel. Et hec de plano procederēt iudicio meo nisi essemus in casu in quo vxor mortuo viro potuisset sibi causam possessionis mutare prout videt in casu nostro per ea que ponit Bal. in. d. l. j. C. de pig. ac. Sed hic est aduertendum
7 † q licet causa extrinseca accedente iusta possit quis sibi mutare causam possessionis imo videt sibi renouare nouam causam possidendi. l. ministerio absq; alio facto hominis. hoc verum dummodo animo constituerit se velle ex noua causa possidere. d. l. qua rōne. §. interdū ꝛ. l. iij. §. si rē in. fi. ff. de acqui. poss. ꝛ hoc ibi latius declaraui post Mod. de quo animo constare debet sicut dicimus q quis sola animi destinatione efficit heres. l. si auia. C. de iure deli. dummodo de tali animo constet vt no. in. l. pro herede. in prin. et per Bar. plene in. l. gerit. ff. de acqui. here. voluntas enim in mente retenta nihil operat. l. si repetendi. C. de cond. ob cām satis eñ qd declarato animo fit mutatio possessionis absq; alio facto hominis lꝫ alias ad acquirendam possessionem requiratur animus ꝛ tactū. l. iij. in prin. cū ibi no. ff. de acqui. pos. Qui quidē animus mutandi possessionem non ostenditur fuisse in casu nostro imo potius contrarium. Non eñ presumitur mutatio voluntatis nisi probet. l. eū qui. ff. de proba. ꝛ. in. l. lucius. ff. de leg. ij. ꝛ. l. cū hic status. §. j. ff. de do. inter vi. ꝛ vxor. ¶ Preterea cū nō in plus sed equaliter se gesserit cū heredibus viri sicut cū viro nō video quare nō posset concludi vxorem eodem iure voluisse tenere sicut ꝛ viuente viro faciebat. exteriora eñ interiora animi ostendūt. l. quidā in suo. ff. de condi. insti. in. §. ceruos. insti. de rerū diui. glo. in. c. si qōnes. de simo. qui animus etiā ex alio vr ostendi qm sicut prius fructus nō retinebat sed nec percipiebat ipsa sola sed in domum cōis habitationis inducebantur ꝛ ipsa ꝛ heredes alimentabant. si eñ iure hypothece tenuisset non est verisimile qd pmisisset alios habitare et ex fructibus alimentari cū sola potuisset velle tenere ꝛ fructus percipere licet illos suos nō fecisset. l. in vēditione. §. j. ꝛ. l. ptor ait. ff. de bo. aut. iud. pos. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. C. de pig. act. ꝛ. l. j. C. de distrac. pigno. Amplius dico qd dictum Bal. in. d. l. pe. C. de pig. ac. q vxor possit sibi mutare cām possessionis post mortem viri ꝛ retinere loco pignoris put est etiam tex. ꝛ ibi ponderat Bar. ꝛ doc. sequunt in l. filio. in prin. ff. so. ma. forte procedit qñ alius non possideret ꝛ rei insisteret put in casu nostro quia tunc creditor nō pōt possessorem propria autoritate priuare nisi ex licentia sibi data in iustro iuxta tex. cum ibi plene no. in. l. creditores. C. de pig. quo casu opus esset quod tali licentia vsa fuisset ꝛ illius vigore possessionem accepisse arg. no. in. l. j. ff. de condi. ex lege. qd minime constat in terminis nostris ꝛ sic cōcludo qd cum nō constat qd ab initio vxor voluerit sibi causam possessionis mutare qd heredes dicebant possidere et domum ꝛ contenta in ea vt supra. ¶ Nec me mouet qd vxor retinebat claues quoniam sicut talis actus ꝛ fructuum perceptio viuente viro non arguebant ipsam possidere sed potius facere iure familiaritatis: ita ꝛ post mortem alus non concurrentibus: quia non est dare rōnem drie ergo idem ius. l. illud. ff. ad. l. aquil. ꝛ. l. a titio. ff. de verb. obli. ꝛ ad propositum bona verba ponit Angel. in d. l. assiduis. ꝛ Pau. de ca. etiam determinat no. q. ad propositum
8 in. d. l. qui iure. domini etiam de rota decisi. clxviii. volunt q † receptio clauium ita demum probet possessionem nisi alius possideat quia duo non pñt insolidum possidere. argu. l. si vt certo. §. si

duobus

duobus vehiculis.ff.cõmoda. Amplius z fortius earum decisiõe ccccxlviii.voluit q si qs est missus in possessionem p annulũ ecclesie clause cuius claues erant apud custodẽ dr possidere. ¶ Nec obst. q claues z custodia essent penes alium.z pro hoc nõ probatur q possessio esset penes eũ p nota.p Inno.in.c.ex parte.de arbi.z hec dicta refert genitor me⁹ in.c.cũ eccl'a sutrina extra de cã pos.z pro prie.vñ dicendũ est dñam Smaraldã retinuisse claues cã custodie nõie heredũ iure quodam familiaritatis sicut illas viuente marito retinebat.z sic heredes dicebant p eã possidere vt in regula qui per alium.cũ materia extra de reg.iur.in vi.z in.l.iii.§.si z si ii.et in.l.q vniuersas.§.j.de acq.pos.cũ ibi no ¶ Nec ob.q vltimo loco dictũ fuit de legato vsusfructus oium bonorũ qr nullo casu reperio q vsufructuarius omniũ bonorũ possit possessionem propria autoritate capere nisi qñ heres esset institut⁹ post mortẽ vsufructuarij.quo casu ppter repugnãtiã capit de facto iuxta nota.maxime per Inn.in.d.l.fili⁹ a patre.z p Bal.z alios in.l.extraneum.C.de here.insti.z in alijs casibus enumeratis in.l.nõ est dubiũ.C.de legi.exceptis a regula illi⁹ legis inter quos nõ inuenio casum nr̃m ergo stat firma regula vt in.l.j.ff.de reg.iur.z maxime qr nõ videtur q tale legatũ vsusfruct⁹ possit hr̃e locũ donec cõstat que bona sint vendenda vt iuxta tenorẽ testi fiat deductio z satisfiat lgatis z expẽsis rõne cuius deductis incertis legatũ vr̃ reddi incertũ.ar.l.q sepe.ver.in his.ff.de cõtr.emp.z in.l.fi.in princi.eo.titu.z per Bar.in.l.si qs arbitratu.in prin ff.de ver.oblig. Amplius ẽt cum nõ det certitudo quoz bonoz tenet vsusfruct⁹ ppter deductionẽ nec p quarata vr̃ q nulla ex dicta cã possessio qri potuerit iuxta text.z ibi plene not.in.l.iii.§.incertam.ff.de acqui.pos.z in.l.locus incertus eo.ti.z in.l.ii.p Bar.C.qñ z quib⁹ quarta pars deb.lib.x.

9 ¶ Sed vltimo restat vnus scrupulus.naz dicta † vxor petijt vigore insti'i z statuti se immitti in tenutam dom⁹ z ita fuit immissa per quẽ actũ adepta fuit possessionẽ domus per ea que ponit eleganter Bar.in.l.a diuo pio.§.q si sup rebus.ff.de re iudica.z maxime qr in hypothecaria z rõne hypothece iuxta no.p glo.Bart.z alios in.l.iii.§.pe.ff.de acqui.pos.z Jo.an.in.c.i.de cantu.§.seqr.ver.sed nunqd hodie.z Canoni.in.c.qm̃ frequẽter.§ in alijs extra vt lite nõ cõte.imo etiã cũ autoritate iudicis dr possessionem adipisci z heredes etiã absentes oi possessione priuari tã naturali q ciuili.vt determinat Ang.z sequunt Moder.l.l.clam possidere.§.q ad nundinas.ff.de acqui.intelligẽdo illũ tex.qñ qs ingreditur iniuste alio absẽte.vt ibi latius p eos.z 9ñr videt postea possedisse existia in domo vt.s̃.dicebatur. ¶ Sed hec obiectio non procedit quo ad bona mobilia existẽtia i domo quia vxor petijt limitate se immitti in tenutã domus nõ aũt existẽtiũ in domo.vñ talis limitata petitio limitatũ pducit effectũ.ar.l.in agris ff.de acquir.rerũ dñio.cum si imo videt nullo mõ voluisse dictorum bonorũ possessionẽ qrere: p q vnũ affirmat aliud negare vr̃.§.cũ ptor.ff.de iud.l.maritus.C.de pcura. Cum ergo 9stet ipsam nõ habuisse animũ accipiẽdi possessionẽ mobiliũ p illũ actum non potuit illa sine aio qrere.l.iii in prin.cum ibi no.ff.de acqre.pos.vnde stat hoc q ipsa possidet domũ z tñ heredes habitassent z possedissent mobilia sicut 9tingit qñ vir inducit bona in domum p vxorẽ possessam vt declarat Bar.de Sal.in.d.l.ob maritorum.z ita dici põt in heredib⁹ cũ ea habitãtib⁹. ¶ Ex qb⁹ infertur clara decisio ad vnũ de quo querit nunqd heredes potuerint accipere dicta bona mobilia ppria autoritate qm̃ nisi qñ illa essent vacantia potuissent propria autoritate.vt in.d.l.cuz heredes.z.s̃.est dictum fortius si illa possidebãt.cũ rei sue quilibet sit moderator z arbiter.l.nemo extenua.C.de iudeis.l.in re mandata.C.manda.sequitur etiã alia conclusio q capiẽdo ppria autoritate nõ dicunt incidisse i 9stõne.l.si qs in tãtã.C.vñ vi z.l extat.ff.qd metus cã.que loquunt vbicũqz res est p aliũ possessa z per dñm aufert non aũt si possidet p auferentem vt declarant gl.z doc.in dictis iurib⁹.nec etiam ex fractura hostiũ pñt dictis penis puniri cũ per hoc vxor nõ fuit domus possessione priuata z heredes iure ppria dãnum dederint.d.l.in re mandata cũ si. Amplius etiã ex quo heredes insistendo cũ sint

10 dñi ex quo hr̃e pñt pbabilẽ cãm credẽdi se possidere † z illa bona a posse ppria autoritate accipere excusarentur a penis[a] de quib⁹ in d.l.extat.z in.d.l. si quis in tantã.vbi concludũt gl.Bar. Bald.z Ang in.l.fi.C.vñ vi.z Bal.in.l.ob maritorum.C.ne vxor pro marito.z Bal.in auf.licentiã.C.de epis.z cleri.z Cano.maxime dñs Ant.z Inno.in.c.cum in officijs.extra de testa. ¶ Minusqz obstat phibitio testatoris q non molestet vxor qm̃ testator limitate mandauit ne peteret cautio vel ppterea aliquo mõ molestaretur hoc est ppter cautionẽ nõ p̃stitã.z sic limitate est intelligenda.l.cancellauerat.ff.de his q̃ in testa.delen. De tali aũt molestatione de qua agimus si molestatio dici potest nihil dixit testator igitur tanq casus omissus remanet in iuris dispõne.l.si seruum.§.nõ dixit pretor.ff.de acquirẽ.heredi. ¶ Preterea ex quo phibitio non petendi cautionem est nulla z 9 legem vt in.l.j.C.de vsufruc.cum ibi plene no.igitur nulla tenuit adiectio pene.l.non dubium cum ibi no.C.de legi. Ex quibus oibus cõcluditur q dicti heredes potuerũt dicta bona mobilia accipere propria autoritate z nõ inciderunt in aliquã penam. ¶ Ex quibus infertur alia conclusio q cũ illa bona possiderẽt put declaratum est potuerũt illa etiã accipere illa inuita z 9dicente: qr cum ex 9dictione priuarẽtur eorum possessionem potuerũt incontinenti ab vxore auferre.l.iii.§.cum igitur.cum ibi plene no.per glo.z doc.ff.de vi z vi ar.no.in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acquirẽ.possel.z in.l.j.cum ibi not.C.de vi.z in.l.vt vim.ff.de iust.z iure. ¶ Ex quibus infertur decisio etiã ad aliud de quo in puncto q potuerunt heredes capere dicta mobilia ppria autoritate nulla facta oblatione dotis cuz ipsi possiderent.nam dicta oblatio fuisset necessaria vel ad impediendã venditionem vel acceptationem insolutum iuxta no.in.l.fundus.ff.de rescin.ven.z in.l.si residuum.ff.de distra.pigno.z.l.fi.C.debitorem vendi.pignoris vel ad liberandum pignus iuxta no.in.l.obsignatis.C.de solutio.z in.l.acceptam.C.de vsur.z maxime quia elegit tenutam domus pro dotibus vigore instrumenti iuxta.l.creditoris.ff.de distrac.pig.propter qd nõ sumus in casu in quo vxor possit dicere se velle illa mobilia quecunqz sint seu trafficum seu noĩa debitoz retinere pro dotibus.tũ qr non possidebat.tum qr iam elegerat quã rẽ pro dotib⁹ vellet in quaz fuit in possessione missa. Alias enim si vxor possideret nõ posset etiã oblata dote propria autoritate possessio bonorũ auferri per no.in.d.l.extat.z in.d.l.si quis in tantã ¶ Subsequẽter sequit alia dubitatio vtrum heredes possent ppria autoritate vendere res mobiles hereditarias ad hoc vt satisfiat legato crediti 9ficiẽdi sup mõte

11 z expẽsis funeris z 9cludendũ est q sic qr † quo ad legatũ crediti montis q emat vt in pacto p̃supponit censetur data ptãs a testatore alienãdi tot res q ex p̃tio illarũ emat dictũ creditum z legatũ executioni mãdet vel incipiendo a qbuscũqz bonis dũmõ dol⁹ malus absit iuxta no.in.l.iii.z ibi Bald.C.qñ decre.opus nõ est.z per Bar.in.l.alie.ff.de alimen.z cib.lega.z bene facit tex.in.l.creditor.§.lucius.ff.manda.vel arbitrio boni viri incipiendo a mobilibus.z deinde veniẽdo ad immobilia steriliora vt tz Barto. in d.l.alio.alls glo.in.l.quãdiu.C.de distrac.pigno.z est tex.in.l.fi.§.finalit.C.de bo.que.lib.vbi hoc decidit Bal.in ptãte data executori a testatore.z hoc maxime quia sumus in herede cuius proprium est debitis z legatis satisfacere put.s̃.dicã.ex quo eñ voluit heredẽ de bonis facere dictũ creditũ qd qdem sine vẽditione fieri non poterat igitur vr̃ dedisse ptãtẽ vendẽdi qr q vult 9sequẽs vr̃ velle añcedens necessariũ ad illud.l.illud ff de acqui.here.l.ad rẽ mobilem.z.l.ad rem legatã.C.de pc.faciũt no.p Bal.in.l.id qd pauperibus in.xviii.q.C.de epi z cle.vendendo tñ prius mobilia vt.s̃.dixi qcũqz illa sint etiã dictũ trafficũ dũmõ arbitrio boni viri illud fiat seu capitale ipsius traffici eorũ ppria autoritate. Quod etiam vr̃ fuisse de mente testoris cum dñe Smaralde pmittat alienationem mobilium tñ:qr interest nr̃a cõsanguineis z cõiũctis immobilia conseruare.l.si cui fundus.ff.de lega.ii.l.si in emptione. ff.de mino.z.l.z si equo.ff.de le.j. Preterea idem ordo seruari debet in ptãte alienãdi concessa a lege.l.magis puto.§.ne passim.ff.de rebus eorũ auf.hoc ius porrectũ C.de sa.san.ecc.cũ si.volũtas autez defuncti censet esse conformis iuris dispõni.l.si duo z ibi Bal.ff.de acqui.here.Bar.in.l.hr̃des mei.§.cũ ita.ff.ad treb.z in.l.vt iurisiurãdi.§.si liberi.ff.de ope.li. Idẽ etiã ordo seruet in ptãte data a iudice.l.a diuo pio.§.in venditione.cũ ibi no.ff.de re iu. Idem si ex conuẽtione.vt not.in.d.l.quãdiu.C.de distra.pig.z idẽ dico in effectu q ad onus impensarũ funeris z onerãtie cũ testor pri⁹ mãdet tali debito z talẽ satisfactionẽ facere tenet heres quẽ sequit es alienũ.l.j.§.si heres.ff.ad treb.cum si. ¶ Preterea pariter testor reseruat impensas funeris onerãtie z dictũ legatũ crediti.ergo sicut in legato hz heres ptãtẽ vẽdẽdi.ita z in his expẽsis p rõam.l.iam hoc iure.ff.de vul.z pu.z.l.quãnis.C.de impub.z alijs subst.z idẽ dico in alijs debitis testoris puta dotis z alijs q heres põt mobilia vẽdere imo dz reseruatis immobilibus si fieri põt.als venduntur immobilia vt satisfiat debitis hereditatis.casus est clarus in d.l.fi.§.finalit.C.de bonis que li.vbi pater existẽs vsufructuarius oim bonoz filij vendit nõie filij mobilia si sufficiunt alias immobilia vt satisfiat creditoribus hereditatis.z illuz tex.inducit punctualiter Pau.de cast.ad casum nostrum ad vxores relictas vsufructuarias.legata aũt soluuntur de vsufruc. si sufficit vt ibi habetur.z si dicas ibi vendit pater qui erat vsufructuarius dico quod vendit administratorio nomine filiorum z sic filij videantur vendere.vt in regula qui per aliũ.de re.iur.lib.vi.z.l.qd meo.in prin.ff.de acquir.pos. Nec mirum vt dixi quia onus eris alieni sequit heredem.d.l.si heres.ff.ad trebelli.z maxime hoc procedit ex quo sumus ante cõstitutum vsumfructũ z ante p̃stitã cautionẽ quo casu non potest vsufructuarius vti iuribus vsufructus.l.j.C.de vsufru.z statim dicetur z hec intelligo fm ea que statim dicam in

12 sequenti dubitatione. ¶ Demũ etiã dubitat vlteri⁹ vtrũ † dicta vsufructuaria omnium bonorũ teneat ad debita hereditaria in

[a] ¶ Vxor ius dendo rem quã credit se possidere excusatur a penis.l.si qs in tãtã cũ si.

quo dubio Bart. in. l. si. ff. de vsuf. leg. ⁊ qd sic. secus si esset vsufru ctuaria ptis bonorum arg. l. nā qd. §. si. cū. l. seq. ff. ad tre. ⁊ l. vxori mee. ff. de vsufr. leg. sed contra Bar. vr̄ casus in. d. §. finaūt qd etiam sibi ad hoc ponderat Pau. de ca. vbi vendunt bona hr̄ditaria vt satisfiat creditoribus. ⁊ tz Pau. de ca. in suo cōsi. cccixxxviii. ⁊ hoc videt de mēte Bal. in aut. causa q̄ fit cū monacho. C. de epi. ⁊ cle. vbi dicit qd pr̄ vsufructuarius oīum bonorum non tenetur ad de bita hereditaria. faciūt no. p Bal. l. l. id qd pauperib⁹. in. viij. col. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. moter. C. ad tertul. ⁊ tex. cōtra Bar. quā ibi pon derat Imo. in. l. vsufruct⁹. ff. ad. l. fal. repio etiā qd insignis doc. Mathesilanus in suis notabilibus no. vbi dicit qd dn̄s Rogeri⁹ pronunciando limitauit dictum Barto. pcedere qñ heres fuisset institutus post mortem vxoris secus si pure qz tunc heres tenetur. ar. l. quoties. C. de here. insti. cū ibi no. per quā. l. Mathesilan⁹ ibi tz qd heres teneē ⁊ dz cōueniri. ⁊ per rationē qz actio psonalis da tur solū cōtra debitorē vel aliū q ei⁹ psonā repñtat. d. l. j. §. si hr̄s sed talis vsufructuarius nō representat psonā defuncti qz si semel esset hr̄s non posset desinere esse heres. l. qui soluendo ff. de her. in sti. ⁊ p alias rōnes de quibus ibi late p eū. ⁊ ad no. per Bar. in. d. l. si. respondet qd intelligi debent qd is cui relictus est vsufructus totius hereditatis vel quote teneē ad onera prelibāda hac forma vcz qd hr̄s teneret sibi tradere ⁊ consignare oīa bona vel quotam nō deducto ere alieno ipe vero legatarius dz cauere de conseruan do heredē indēnem a creditoribus non intelligi dz qz creditores possint directa via ꝯuenire legatarium inuitū. ar. l. si quis seruū §. si. cum seq. ff. de leg. ij. ⁊ l. ij. C. de pac. ⁊ sic cōcludit qd nō pt he res retinere bona ppter es aliēnū nō tñ credo qz ppter hoc hr̄s nō possit creditoribus satisfacere de bonis hereditatis per tex. in. d. §. finaūt. vbi videē casus qz hoc nō negoē maxime ante pstitā cau tionē ⁊ cōsignationē bonorū quo casu lz debita hereditaria exige re etiā quorū relictus est vsufructus. l. j. C. de vsufr. ⁊ statim dicā in sequenti dubitatiōe dūmō bona fide hoc fiat. facit in simili nā heres pōt etiam exequi ⁊ preuenire executorē datū in testō. l. quā §. si scriptū. ⁊ ibi Bal. hoc tenet. ff. de leg. j. ⁊ ita pro nunc transeo. ¶ Sequit alia qd nunqd heredes possint exigere noia debitorū hereditaria. cōcludendū est q sic qz oīa iura actiue ⁊ passiue tran seunt in heredem. l. j. ⁊. ij. C. de here. actio. ⁊ lz sit legatus vsufruct⁹ etiam nominū tñ ante prestitā cautionē pōt p hr̄ dē exigi noia. d. l. j. C. de vsufruc. ⁊ l. j. §. si decē. vt le. no. caue. iūcta. l. postquā. ff. de vsufru. earū rerū q̄ vsu consumuntur. p hoc facit qd notat elegā doc. do. Franciscus de albergotis in. l. vxori vsumfructum. ff. de

13 vsufr. leg. vbi dicit vidisse dubitari an vsufructuarius oīum bono rū habeat exercitiū oīum actionū hereditariaꝝ ita q possit exi gere. ⁊ dicit q sic qz vr̄ esse procurator in rem suā a pprietario. l. j. in si. cum seq. ff. de no. ope. nū. ⁊ l. j. in fin. ff. vsufr. quem admodum caue. ⁊ sic anteq̄ caueat ⁊ cōsigneē vsufructus a proprietario. cū nō possit vti frui. vt in. d. l. j. C. de vsufr. ⁊ non sit adhuc procurator in rē suā talis ptās est penes heredē imo etiā si post eū directe re maneat penes heredē posset heres exigere nisi in casibus enume

14 ratis in. l. iij. C. de nouatio ¶ Accedit ⁊ alia dubitatio. † nunquid possit peti cautio nō obstante qd testator illā remiserit ⁊ certe nō insistēdo in verbis cōcludēdo scdam opinio. dicēdum est qd sic ne alias legatari⁹ inuiteē ad delinquēdū qz hoc fuit inductū i fauo rē heredū vt est tex. in. l. j. C. de vsuf. vbi ita cōcludūt Bart. ⁊ Bal. ⁊ cōiter doc. qz articulus est trit⁹ nō insisto cū illa sit cōis opinio. ⁊ qz bene discussus in consilio reddito, in hac materia p insignē do ctorē dn̄m Guidātoniū vespuciū maiorē fratrē honorādū. ¶ Sz in casu nr̄o vr̄ oriri pulchra difficultas nam testōr primo reliquit vsumf. mobiliū deinde ⁊ potestatē alienādi per quā ptātē vr̄ au geri virtus dicti legati vt censeaē legata pprietas vr̄ casus in. l. p

15 culus. ff. de vsufr. vbi testator legauit † vsumfructū edium postea edibus legatis legauit seruitute alterius tollendi videē legasse p prietatē ⁊ ideo dicit Bal. qd si testator legat vsumfructum fundi hoc addito qd ipse nō possit alienare censeē legasse pprietatem et ideo per illū tex. iūcto dicto bal. alias vidi cōsultū per insignes do ctorē dn̄m Andreā barbatiam. Si relinquiē vsusfructus postea datur potestas alienādi videē relicta pprietas. ¶ Sed in primis aduertendum quod ipse iudicio meo more solito paralogizat. Nam [a] aliud est auferre ptātem alienandi quo casu vr̄ psuppone re potestatē esse penes legatariū qz priuatio psupponit habitum l. decem. ff. de verb. obli. que nō potuisset esse si fuisset legatus sol⁹ vsusfructus igiē videē de intentione testatoris fuisse legare pprie tatē. sed quando dat potestatem alienandi tunc dicendū est totū oppositum qz videē voluisse illam dare illi qui non haberet. Ergo potius vid. tur voluisse relinquere vsumfructum quo casu nonda tur potestas alienandi proprietatem quo casu sine alia concessio ne testatoris poneretur potestas alienandi sed in casu nostro pro pter plura apparet de intentione testatoris qd voluit relinquere tm̄ vsumfr. ⁊ nō pprietatē tum qz voluit cautionē nō pstari quod cadit proprie in vsufructu ⁊ nō in proprietate. tū qz tūc dicit se re

a ¶ Barbatiā paralogizare solitum.

linquere per pprietatē quando peteret cautio. Ergo datur mani feste intelligi qd voluit relinquere vsumfructū vnde cum habea mus expssam mentē testatoris illa sequēda est. l. in cōditione. ff. de cōdi. ⁊ d. ⁊ l. ex facto. la grāde. ff. de here. isti. ⁊ ita ꝯcludo. ¶ Suc

16 cedit nunc alia dubitatio. † Nunqd heredes possint se dicere velle retinere bona hereditaria donec prestet cautio. ⁊ in hoc etiā con cludendū est q sic qñ satisdatio pōt dupliciter peti. primo officio iudicis. vt est tex. ⁊ ibi Bal. in. l. si cui⁹. ff. de vsufr. ¶ Secundo iu re repulsionis fm Bal. in. d. l. si cuius per text. in. l. vniuersa. de p ci. Impera. offe. nō eñ pōt vsufructuari⁹ vti frui ante prestitam satisdationē: vt no. glo. in. l. si bō. ff. de vsucap. ⁊ in. lex diuerso. in princip. ff. de rei vendi. ⁊ est cōis opi. ¶ Sed insurgit alia dubita

17 tio. † nunqd dicta vsufructuaria ante pstitam cautionē faciat fru ctus suos. ⁊ pro decisiōe huius dubitationis lz plures sint opi niones sequēdo communes conclusiones considero plures casus. Primus est qñ vsufructuaria adepta fuisset vsumf. bona fide qz heres tradidisset nō petita cautione ⁊ hoc casu facit fruct⁹ suos. l. sed si. l. §. scire. ff. de peti. here. p quē ita tz Bal. in. l. j. C. de vsusf. le ga. ⁊ Bar. in. l. vxori. ff. de vsuf. leg. ⁊ est tex. in. l. hac edictali. §. sin aūt. ⁊ ibi Bald. ⁊ Salp. C. de sec. nup. ¶ Scdo qñ fuisset mala fi de adepta vsumf. qz ante pstitā cautionē occupasset vsumfructū vel stetisset in possessione herede inuito seu nō consentiente. ⁊ tunc non facit fruct⁹ suos sed teneē restituere fm Bald. in. d. l. j. per. d. l. vxori. ⁊ ibi Frā. de alber. ⁊ bal. l. d. l. hac edictali. circa fi. ¶ Terti⁹ qñ adepta esset vsumf herede sciente ⁊ non contradicente neq̄ ex presse consentiente sed patiente. ⁊ tunc facit fructus suos fm bar. in. d. l. vxori. per tex. in. d. l. hac edictali. §. finautem ⁊ tradit in. l. si homo. ff. de vsucapio. ¶ Quartus ⁊ vltimus quādo adepta fuis set vsumf. herede ignorāte ⁊ tunc non facit fructus suos fm bal. in. d. l. j. ⁊ Bar. in. l. vxori. ⁊ in. d. l. hac edictali. ⁊ de materia etiam per Pe. de anc. ⁊ Imo. in. c. si. de pigno. Ex quibus concluditur qd qñocunq̄ fructus percipiuntur ante pstitam cautionem igno rante herede vel qñq̄ contradicente non fiunt vsufructuarū. sec⁹ si percipiuntur ⁊ consentiente expresse vel sciente ⁊ non contradi cente ⁊c. Laus deo.

¶ Consilium. cccxi.

1 ¶ Pena an infligaē alicui per non factum ex puisione legis.
2 Appellatio facta per creditores a datione insolutum an ⁊ quan do prosit tertio possessori.
3 Appellationis vere vel presumptiue notitiam tertium habuisse quomodo probetur.
4 Ius superueniens autori quomodo prosit successori.

Dominus labia mea ape riat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. Insignis doctor ⁊ preceptor meus honorandus elegāter presenti cōsultationi necessaria in medium adduxit adeo qd nulla vlterio ri discussione opus esset: sz ne incōsulte me subscripsisse videar pau cula subnectā. Duo sunt si recte percipio principalia fundamēta adducta in fauorē domine Leonarde. Primū quod ex eo quod vnus ex creditoribus obtulit se in cōmunionē ⁊ velle emere dicta bona per quā iuxta formam statuti preallegati suspenditur peti tio acceptationis insolutū ⁊ cōsequēter cum penderet datio inso lutum etiam quo ad dictā domū pariter sicut quo ad alia bona qz posset ⁊ poterat declarare domum vēdendam illi offerenti non censetur data insolutum cum effectu ⁊ per consequens nō erat sol uenda gabella per plurima adducta in aliis consiliis redditis in eadem causa que non repeto nec intendo circa hoc fundamētū in sistere qz non est transmissum statutū qd loquitur de illis qui vo lunt emere vt discutere possem qño talis oblatio ⁊ quando hz im pedire vel suspendere petitionem datam insolutum ⁊ cuius rei ⁊ etiam an esset seruata forma statuti que erat seruanda iuxta not. per Bal. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de app. ⁊ in. l. si quis non dicā ra pere. C. de epi. ⁊ cle. psuppositis tamen his que in puncto narran tur puto etiam in hoc fundamento sententiam consultoris verissi mam. Nec me mouet qd ille diceret se habere communionem in re ⁊ propterea velle emere dicta bona ⁊ tamen in dicta domo nullā habebat cōionem cū hoc nō esset notū dn̄e Leonarde. ⁊ sic nulla culpa vel mora potest imputari. l. qd te. cum materia. ff. si certum pe. ⁊ in. l. mora cum ibi plene no. ff. de vsuris. fuit enim in pbabili ignorantia in facto alieno iuxta no. in. l. si. ff. pro suo. ⁊ in. c. ab ex cōicato. extra de rescriptis ⁊ in. l. qui in alterius. ff. de reg. iu. Si er go non potuit esse in mora soluendi gabellam igitur non potuit pati preiudicium nullitatis actus quod quidez dicitur esse pena: iuxta not. per Bald. in. l. nemo martyres. C. de sac. san. eccle. ⁊ i. l. nō dubiū. C. de legi. qz ad hoc 1 vt per non factum ex prouisione le gis quis incidat in penam requiriē q quis fuerit in mora facien di vt voluit no. Inno. ⁊ sequiē Io. and. andr. ⁊ mod. in. c. extirpā de. §. qz vero. extra de preben. ⁊ Bald. in. l. magnam. C. de contra hē. et commit. stipulatio. ⁊ Baldus in lege ⁊ si post tres. ff. si quis cautio.

quis cautio.z l auť.hoc amplius.C.de fideicommiſ.faciunt opti
me no.p Bal.in.c.j.quo tpe miles in vſib⁹ feudoz.¶ Scōm pn
cipale fundamentū eſt reſpectu appellationis interpoſite p credi
tores a quibus dictus poſſeſſor domus dz cauſaʒ hr̄e q̄ quidē ap
pellatio dicto poſſeſſori nō vr̄ aliquo mō opitulari z p ꝯn̄s nō vr̄
ſuſpendi virtus prime ſniē.Nam aut volum⁹ dicere qđ prodeſſet
vel quod potuiſſet ꝓdeſſe dicta appellatio ex quo quia potuiſſet
adherere dicte appellatiōi.z hoc eſt falſum qz poſt terminum a
iure preſtitum.vt tʒ Spe.in ti.de appel.§.j.ver.porro.facit tex.no.
z ibi Bar.in.l.bonorū.ff.rem ratā haberi.Faciūt no.p Bar.l.l.ſ.
ff.de app.recipi.Aut volumus ꝙ poſſet ꝓdeſſe qz eadem erat cau
ſa defenſionis iuxta no.p Bar.in.l.a ſnīa in prin.ff.de appel.z in
l.ſ.z ibi per Bal.C.ſi vnus ex pluribus.z hoc ꝓcederet de plano
2 † qn̄ tertius poſſeſſor ſciuiſſet appellationē interpoſitā per dictos
creditores qn̄ aūt ignoraſſet qđ quidē in facto alieno vr̄ pſumen
dū.vt in.l.ſi.ff.pro ſuo.tūc non ꝓdeſſet talis appellatio dicto ter
tio poſſeſſori habēti eādē cām defenſionis ita decidit in terminis
Bar.in.l.ſi quis ſeparatim.§.ſi.ff.de appella.z no.glo.in.l.iij.§.j.
eo.titu.z Bar.de Sal.in.l.j.C.ſi vnus ex pluribus.Aut volumus
ꝙ potuiſſet ꝓdeſſe qz creditores erant eius autores quaſi ſnīa au
toris potuiſſet z eius ſingulari ſucceſſori prodeſſe iuxta text.z ibi
no.in.l.ſi a te.§.iulianus.ff.de excep.rei iudi.z hoc etiā vr̄ falſum
qm̄ ille tex.cū materia ꝓcedit qn̄ exceptio rei iudi.cōpetebat ven
ditori añ vēditionē quo caſu ꝓdeſt emptori vt ibi declarat Bart.
qn̄ aūt incepit cōpetere poſt vēditionē factā tūc videbatur qđ nō
cōpeteret p tex.in.l.ſi ſeruo.ff.q z a quib⁹.vbi libertas data ſeruo
non confirmatur ex iure ſuperuenienti ipſi ſeruo.z ſic videť ꝙ ius
de nouo ſuperueniēs in perſona autoris nō ꝓſit ſucceſſori.Ergo
vr̄ ꝙ ſnīa tranſiuerit in rē iudicatā ꝯ dictū tertiū poſſeſſorē non re
tractabilē aliquo mō nec ſuſpēſibilē.z ꝯſequēter qđ deberet ſolui
gabella ſm formā dicti ſtatuti.¶ Sed his non obſtātib⁹ adhuc
cōcurro in ſniam primi ꝯſultoris qm̄ vt in cōſilijs alias redditis
fuit concluſum tūc de datiōe inſolutū eſt ſoluenda gabella z currit
tps qn̄ talis datio eſt facta cum effectu nec ſuſpenſa nec pēdet ei⁹
reſciſſio in conditionis euentum:que quidē in caſu nr̄o pendebat
qm̄ dicti creditores dicebāt ſe eſſe dños dictorum bonorum.z ad
huc pendebat appellatio.certe ſi in cā appellationis fuiſſent pro
nunciati dñi non potuiſſet dicta domus inſolutū cōcedi:igiť ſu
ſpenſa fuit virtus dicte adiudicationis inſolutuʒ quo ad dictam
dñam Leonardam vel pēdebat eius reuocatio in cōditionis euē
tum:vñ ſuccedūt oīa iura z autoritates in alijs.qđ etiā confirma
3 tur propter eādē cām defenſiōis ſi ꝓbať ꝙ † dictus tertius poſſeſ
ſor habuit notitiaʒ appellationis.ſ.tps vere vel preſumptiue ſm
modos de qb⁹ p glo.in.l.ſi tutor.ff.de pericu.tuto.in.l.ſi vicin⁹.C.
de nup.z in.l.octaui.ff.vñ cognati.z p Bar.z docto.l.i.celſus.ff.
de vſuca.z Bar.in.l.is pōt.ff.de acqui.here.Vel etiā z ſcđo atten
ta ſnīa Ang.in.d.l.ſi qs ſeparatim.§.fin.vbi voluit ꝙ poſſit appella
tio vnius prodeſſe alteri etiā ignoranti qn̄ ille q appellauit tene
batur de euictione.iuxta no.in.l.j.C.de peri.z cōmo.rei ven.qđ tñ
in caſu noſtro etiā nō ꝓcedit ſine dubitatiōe cum preſupponatur
ꝙ poſſeſſor emptor nunquā cōparuit.z ſic nō vr̄ hr̄e remediū eui
ctionis iuxta no.in.l.ab executore.§.alio.ff.de appel.z in.l.ſi ideo
ff.de euictioni.Niſi eſſet initr̄m emptionis ita cōfectum ꝙ facta
denunciatione emptor ad aliud nō teneretur niſi lite mota denū
ciare iuxta no.in.l.venditores.per Modernos.ff.de verbo.oblig.
Imo fortius vr̄ voluiſſe Ange.in.d.l.ſi quis ſeparatim.§.ſi.ꝙ in
diſtincte quando eſt eadem cā defenſionis appellatio vnius ꝓſit
alteri.per illum text.id volentem acquieſcenti ꝓdeſſe alterius ap
pellationē qz diuerſa erat cauſa defenſionis ergo ſi eadem ꝓdeſt
niſi expreſſe ꝓbaſſet:qz tunc non eſt locus cōiecturis.l.continuus
§.cū ita.ff.de ver oblig.z hoc fuit de mente Imo.in.d.c.cum ſup
in verti.Sed quero circa predicta z tenent quidam Moderni.in
d.l.ſi quis ſeparatim.§.ſi.¶ Confirmantur predicta etiam alia
4 via qm̄ vt dicit precedens cōſultor contingere poterat ꝙ † credito
res autores dicti poſſeſſoris obtinuiſſent quorum ſnīa profuiſſet
ſucceſſori habenti cām ab eis.lʒ ius cauſatum a ſnīa ſuperueniſſet
poſt venditionē quo caſu non loquuntur termini dicte.l.ſi a te.§.
iulianus.z hoc ex eo qz autores tenebantur de euictione.qm̄ ideo
in.d.l.ſi ſeruo.in cōtrariū libertas data ſeruo non confirmatur ex
iure ſuperuenienti in pſona manumittētis:qz nō intererat ipſius
manumittentis cum ad aliquid non teneret in caſu noſtro inter
erat rōne euictionis igitur prodeſſe dʒ ita concludūt glo.z Bart.
in.l.cū vir.§.de viro.ff.de vſucap.vnde ſequendo hanc opinio.ta
lis ſnīa prodeſſe poterat dicto poſſeſſori.hoc idem eſſet ſequendo
opinionem Bal.in.d.l.cum vir.qui voluit ꝙ etiam vbi non eſſet
intereſſe rōne euictionis talis ſnīa prodeſt.per illū tex.vbi vendi
tio fuit facta ſcienti z ſic non tenebatur venditor de euictione.l.ſi
fundum ſciens.C.de euictio.z tñ ibi cōfirmatur ius ſucceſſoris ex
iure ſupuenienti autori.z ad.d.l.ſi ſeruo.Reſpondetur quod ibi
actus fuit oīno nullus:ideo non confirmatur ſecus in venditione
que nō eſt nulla.p illū tex.Et hanc opinionē ſequitur ibi Ioā.de
Imo.¶ Preterea vbi ius ſuperueniēs autori ſua natura trahitur
retro tūc ſemp ꝓdeſt ſucceſſori indiſtincte.caſus eſt in.l.peň.§.ſi.ff.
de caſtren.peculio.p quem tex.ita dicit Barto.in.d.l.cū vir.ſed in
caſu noſtro iſti creditores dicebāt ſe dños.ergo poterat ſequi ſnīa
declaratoria ſup dñio q̄ retro trahiť.ar.l.heredes palaʒ.§.ſʒ ſi no
tam.cū ibi no.ff.de teſtamētis.tradit Io.an.in.c.ſi.de verbo.ſig.
lib.vi.facit tex.in.c.litere.de dilatio.z not.in.c.paſtoralis.de app.
cum ſimi.Si ergo talis ſententia poterat prodeſſe ad impediēdū
effectualem executionē.ergo interim dña Leonarda nō erat aſtri
cta ad ſolutionē gabelle p ea q̄ plene ſcripta fuere in cōſilijs reddi
tis in hac cā abunde z ſubtilr̄ cōprobatis p preſtantiſſimū docto
rem dñm Ioannem Baptiſtā patrē z ꝑceptorē meum honoran
dū q̄ repetere ſupfluum foret.¶ Poſtremo poſito ꝙ appellatio
ſeu ſentētia creditoris ex eo capite qz ſunt autores nō potuiſſet ꝓ
deſſe dicto ſucceſſori:in caſib⁹ not.in.d.l.cum vir.nec potuiſſet ꝓ
deſſe ex capite qz eadē rōpetebat cā defenſionis in caſibus not.in
d.l.a ſnīa.z in.l.ſi quis ſeꝑatim.§.ſi.ff.de appella.tñ in caſu noſtro
cū dicti creditores pro eorum intereſſe appellauerint quo ad oīa
bona z cōſequenter etiā quo ad dictā domū pſequerentur appella
tionē:lʒ nullo mō poſſet ꝓdeſſe victoria:tñ interim impediť effe
ctualis executio ēt quo ad poſſeſſorē nō appellantē donec ꝯſtat de
iurib⁹ appellantis.caſus eſt rotūdus.z ibi hoc not.Canoniſte in
c.cū ſup.extra de re iudi.p quē determinatur iudicio meo queſtio
nr̄a.Nā ſi ſtatutū intelligi dʒ ꝙ p illa re debeat ſolui gabella que
eſt effectualiter adiudicata inſolutū ita ꝙ nō impediatur executio
adiudicata nō aūt modū implendi.z p quē quo caſu nō refert qđ
ex equipollētib⁹ fiat vt plene declarāt Bar.z Moderni.in.l.gal
lus §.z qđ ſi tñ.ff.de li.z poſth.ergo nō refert a quo impediatur
executio z quō dūmodo impediať.z hec vltima rō demonſtratur
vltra alīs iudicio meo.Et ita ſentio in premiſſis.de ſubſcriptione
igitur requiſitus. Laus deo.

¶ Conſilium.cxxxiiij.

1 Diſpoſitio qn̄ incipit a ꝑcedenti cōuentione z demū ſub cōditio
ne ſi nō fecerit ſit adiecta pena.non intelligitur incidiſſe in morā
ille qui tenetur conditionē adimplere:niſi interpellatus z quid in
vltimis voluntatibus.nu.14.z.15.
2 Mora irregularis ꝯhitur in actione ex teſtamento.z nu.10.
3 Vſure recompenſatiue debentur etiam de iure diuino.
4 Mora irregularis qn̄ operetur pene commiſſionem:re ipſa.
5 Vendere damnatus a teſtatore dicitur ſatiſfeciſſe ſi ſolum vendi
dit licet rem non tradiderit.
6 Actio ex teſtamento ad tradendam datur contra damnatū a te
ſtatore ad vendendum.
7 Preceptum qn̄ habet cām ſucceſſiuam z tractū in futurum p pri
mū actū obediētie nō cōtingit liberatio niſi detur pſeuerantia.
8 Actio ex teſtō lʒ nō ſit bone fidei habetur tñ inſtar bone fidei.
9 Pena petitur eo caſu quo vſura petitur ex pacto incontinenti ap
poſito in contractibus bone fidei.
11 Mora irregularis que re ipſa contrahitur ad quos fructus obli
gat moroſum.
12 Emptor qui habuit poſſeſſionem dom⁹ ſi in ea non habitauit nec
eā alteri locauit nō teneť ad intereſſe occaſiōe pꝛiͥ non ſoluti.
13 Vſura que petitur in caſu.l.curabit an petatur vt intereſſe damni
emergentis vel tanꝙ intereſſe lucri ceſſantis.
16 Mora cōmittitur in diſpoſitione legali ob negligētiam ſine mo
nitione qn̄ vltra cauſam eſt emanata cōſtitutio particularis que
habet vim monitionis.

Dominus labia mea ape
riat z ſpiritus ſanctus illuminet intellectum.Profecto
ni fallor inſignis preceptor meus dominus Ioannes
Baptiſta ſubſtantialiter aliqua reaſſumpſit que per alios preſtā
tiſſimos conſulentes cum latiſſime fuerunt explicata.z ſi quid re
ſtabit abundantiſſime z ſubtiliter enucleauit adeo quod nullus
dicendi locus relictus apparet ſed in omnibus in eius ſententiaʒ
concurrens vt aliquantulum rem ipſam deguſtaſſe videar tantū
circa vnum quid iudicio meo eſt de dubitabilibus preſentis heſi
tationis inſtabo quod quidem z ſubtile z delectabile apparebit.
defendunt enim ſe heredes magiſtri Philippi magiſtrum Phi
lippum non incidiſſe in penam priuationis hereditatis ex eo qđ
1 non cōicauerit eius bona iuxta mandatum teſtatoris quia † cum
diſpoſitio incipiat a precedenti conuentione ideſt qđ deberet cōi
care z demum ſub conditione ſi non cōicauerit ſit adiecta pena
intelligitur ſi appellat⁹ fuit in mora cōicandi.caſus eſt in.l.ſi duo
§.hec aūt.z ibi Bart.ff.de conſti.pecu.z eſt text.in.l.ſi penam.ff.
quando di.leg.ced.per quem ita tenet Bar.in.l.ita ſtipulatus.la
grande circa ſi.ff.de verb.obli.vbi hoc tenet gloſſ.ſ.quā ſequūtur
ibi Cumanus z Moderni.inducentes illum tex.in verbo z tādiu
qz non dz ſtare per promiſſorem niſi fuerit interpellatus.l.ſi ex le

gati causa.ff.de ver.ob.z.l.qd te.cū materia.ff.si cer.pe.z hāc opi. tz gl.fi.in.l.z si post tres z ibi seqt Bal.z Ang.ff.si qs cau .vnde cum in casu nro magister Philip.nunq̄ fuerit siue nunq̄ ostdat interpellatus nō possumus dicere eū in penā incidisse cū nō fuerit p interpellationē in mora cōstitutus. Ad idem tex.in.l.si qs filiū.§.stipso.ff.de colla.bonorum cū si.z est bona gl.in.c.cupiētes. §.si vero.de elec.li.vj.z tex.cū ibi no.in.l.si suo de colla. ¶ Sed ad hoc fundamentum rīdet prefat' insignis doc.q cū simus in cōtractu societatis z dicto magistro Phi.īpletum fuerit p patruos

2 ex latere eorū statim ipse magister Phil. † fuit in mora irregulari constitut' sine alia interpellatiōe q̄ ɔtrahit in cōtractib' bone fidei.l.curabit cū materia.C.de act.emp.z p Bal.in.l. vsuras.C.de vsuris.iuncta.l.si hrs.ff.de act.emp. ¶ Sed ad hanc rñsionem viua voce replicaui dum hāc dubitationē adinuicē ɔferrem' quod

3 materia.l.curabit t loquebat in vsuris recōpensatiuis que etiam iure diuino sunt pmisse vt' in.c.salubriter z in.c.conquestus cum materia de vsuris z not.in.d.l.curabit z in.d.l.ij.C.de vsuris. z in l.iulianus.§.ex vendito.ff.de acti.emp.vel in vsuris succedentib' loco interesse q̄ oī iure sunt pmisse.l.socium q in eo.ff.pro socio.et nota.in dictis iuribus.z plene tradunt Mod.in.l.de diuisione.ff.so.ma.Et sic quatenus dicti patrui essent in damno propter non cōicationē magistri Phi.ɔtracta esset mora z tenet ad tale iteresse p p̄dicta.s3 nos tractabam' de pen.q est oīno odiosa.Et sic dicta materia nō videt debere extendi ad casum nostrū vt in regula in penis.de reg.iur cū materia.l.cū quidā.ff.de li.z posthu. Nam pena meram duritiē cōtinet.l.seruus.ff.de ser.exportan.q quidem pena in foro cōscientie nō vr exigibilis:vt voluit gl.singularis in c.fraternitas.xij.qō.ij.quā refert.d. Abb.in.c.dilecti.extra de arbi.remissius em iura pcedūt circa pene cōmissionē:vt in.c.suā de pe.cū ibi no.z probat ex his q̄ no.gl.quā sequit Bart.in.l.stipsista.§.alteri.in verbo cōueniet.ff.de ver.ob.q̄ vult indistincte penā peti nō posse ex pacto nudo apposito iuxta ɔctū p text.in.d.l.seruus ea.l.z tn̄ vsure etiam nō recōpēsatiue q̄ iure diuino non sunt pmisse aliqn̄ peti possunt:vt est casus in.l.frumēti.C.de vsuris tradit plene in.l.q̄uis.e.ti.Si ergo lex loquēs de vsura nō recōpēsatiua z odiosa nō vendicat sibi locum in materia penali.ergo multominus lex loquēs de vsuris recōpēsatiuis ar.aut.multomagis C.de sac.san.ec.cū si.z pp̄ter p̄dicta prefatus insignis doctor iuestigauit q dicta mora irregularis opabat etiā pene cōmissionem. Allegabat ad hoc gl.Raph.cu.z Mod.in.l.ad diē.ff.de ver.ob.

4 † vbi mora irregularis q̄ ɔhit citra interpellationē diei vel hois cōmittit ad finem pene conuentionalis cōmittende.allegant in simili no.in.l.minorū.C.in qb.cau.in inte.re.nō est necessaria. z subdit in.d.l.ad diē insignis doctor dñs ang.de perigīis q si in defectū sit apposita pena mora p̄dicta irregularis committitur ēt hereditate pmissoris iacente in terminis.d.l.curabit.z.l.insulam.§.vsuras.ff.lo.ma.z.d.l.sociū q in eo.Ecce ergo fm eū qd habemus intētionē in indiuiduo.Nec admittit purgatio more.l.qui ob rez cum ibi not.ff.de cōdi.inde.Ex qb' singulr infert qd si in terminis dicte.l.si penū testator legasset minori eccliē vel alteri simili persone cū qua cōtrahit mora irregularis re ipsa absq3 alia interpellatione cōmitteretur pena.z hoc casu pōt saluari gl.in.d.l.ita stipulatus q̄ incipit.Non ergo.q̄ prefatus insignis doctor reputat subtilia z notanda ad intellectum eorū que ponit Bar.in.d.l.stipulatus. ¶ Sed nunc subtilius z diligenti' inuestigando predicta consultatio visa fuit dubia.Considero em aliud esse societatez inire z aliud lucra occasione societatis cōicare. precepto enim testatoris satisfactū videt iubētis societatē si societas fuerit inita quāquā lucra nō fuerint cōicata qa illa peti debēt cōicari actione pro socio.z nō cōicando qs nō vr venire contra preceptū:ita colligit ex dictis Bar.in.l.si fideiussor.§.meminisse.ff.de leg.j.vbi ad intel

5 lectum.l.si heres testō.ff.de act.emp.vult q † dānatus a testatore vendere dr satisfecisse solo titulo venditionis z l3 rem non tradat nō dr venire cōtra preceptū sed pt agi actiōe ex ēpto ar.l.in numerationibus.ff.de solo.z eius opinionē tenēt Bal.Ange.z Paul. de cast.in.d.l.meminisse.faciūt no.p Spec.in ti.de arbi.§.sequit. ver.Sed pone arbiter.z per Cy.z per Bal.in.l.si qs heredem.C. de insti.z subsi.l.sub cōdi.fac.z hanc ɔclusionē firmat bal.in.d.l.si heres.z in l.j.per.ilij.quero.C.de his q̄ pene noīe faciūt not.p bar. z doc.in.l.pe § fi.ff.de acqui.poss.Ex quibus videbatur dicendū in casu nostro q cum testator perceperit societatē heredis simplr z scienter adeundo videat cōtraxisse iuxta mandatū testōris ar.l. apud iulianū.§ fi.ff.ex quibus cau.in pos.ea.z.l.ex maleficijs.§. heres.ff.de actio.z obli.z per ea que notat Barto.in.l.more.ff.de acqui.hered.potest em testator inducere societatem inter heredes habentē illā z eandē virtutem quā habet societas ex cōtractu inter dictos heredes inita.ita pbat tex.no.in.l.qui negocia.ff.de admi.tu.per quē tex.dicūt doc.qd l3 inter illos quorum vn' potest negociari alter nō pp̄ter defectū etatis non presumitur societas: vt no.in.l.titiū z meuium.§.altero.ff.de admi.tu.Tn̄ istud fallit qn̄

¶ Vsure ex 3 cōpēsatiue etiā de iure diuino debent: z de illis loqt.l. curabit .C. de actione. empti.

testator p̄cipit cōi noīe negociari debere si ergo ex predictis colligit contractā fuisse societatē sequit q videat p̄cepto testatoris satisfactū per p̄dicta. ¶ Sed ad p̄dicta rñdeo tripli z clare qd l3 in cōtractib' z in alijs dispositionibus sit dubitatio an dānatus vēdere sit liberat' sola vēditione z nō teneat vigore mandati tradere sed actione ex empto de quo articulo dicendū est:vt p doc.in.d. §.meminisse.z facit tex in.l.ij.C.de pac.inter empto.z per Barto.

6 in.l.singularia.z per Bald.in.l.fi.C.de pac.inter emp. ¶ † Tn̄ in vltimis voluntatib' vr expeditū q cōpetat etiā actio ex testō ad rem tradendā per tex.in.d.l.si heres vbi vr casus z tenet Barto. z sequit Bal.in.l.vxoiē.§.agri plagā.ff.de leg.iij.z Bart.in.l.cui vsufru.ff.de vsufr.le.z hanc drīam inter cōtract' z vltimas voluntates ponit Bal.in.l.fi.C.de pac.inter ēpto.z est ratio drie quoniam si ille cui quis est obligatus vendere ex vltima voluntate habet actionem ex testamento ad rem tradendam cōsequitur aliqd plusq̄ si habet actionem ex empto qr p legato z eius satisfactione oritur tacita hypotheca.item ex legato transfertur dñiū3 ipso iure fm Bal.in.d.§.agri plagam.que duo non competūt emptori ex solo ɔctu emptio.z venditionis q quidē rō non h3 locum in cōtractibus.iura aūt imitant naturam z non introducunt remedia supflua.l.pe.ff.de calū.vñ qd ex pmissiōe de vēdendo oriretur actio ad rem tradendā vltra actionē ex empto nulla resultaret vtilitas igit satis est q det actio ex empto ita in pposito nō solū mādatū testōris cōprehendat societatē cōtrahi sed etiā lucra cōicari z in cōione stare p qbus resultat vtilitas tacite hypothece vt.s. dictū est q non oriret qn̄ daret sola actio p socio. ¶ Scdo clarius rñdet qd testōr nō solū iussit societatē cōtrahi sed etiam lucra cōicari debere p dictū magistrū Philip.vt clare cātāt vba testamēti q cū sint clara nō est opus alia interpetatiōe.l.si alr.ff.de vsufr.leg. l.non alr.z.l.ille aut ille §.cū in vbis.ff.de le.iij.in incertis em non certis loc' est ɔiecturis,l.cōtinu'.§.cū ita.ff.de verb.ob. ¶ Tertio z vltimo rñdeo q testōr nō solū iussit actū mometaneū contrahēde societatis sed etiā actū successiuū3.s.q deberēt in dicta cōione vt ita dicā cōicatiua lucro3 viuere z simul stare z habitare z sic ad

7 vitā socialem quo casu † qn̄ p̄ceptū h3 cām successiuam z tractum aut pseuerātiā in futurū per primū actū obedientie vel implemēti nō cōtingit liberatio in totū precepto nisi detur perseuerantia. ad hoc tex.in.l.inter castellanum cū ibi no.ff.de arbitris z qd no. Bart.in.l.sicuti.§.supuacuū.ff.qb.mo.pig.vel hypothe.sol. facit qd no.Jac.de are.z Bal in.l.si titio.in prin.ff.de condi.z demō. z qd no.Barto.in.l.sed z si possessorij in princ.ff.de iureiu.Et qd ipse notat in.l.si adulteriū §.j.ff.de adul.z qd no.Bald.in.l.qui illicitā in prin.C.vt lit.pen.Quare cū in terminis nostris non cōicauerit nō vr pseuerasse in cōione iuxta mādatum testatoris z ɔn̄ter venisse ɔtra p̄ceptū.precepit enī testator debere stare in cōione cōicatiua lucrorū:vt.s.z si dict' magister Phi.nō staret in dicta cōione priuaret her ditate p̄ter legitimā ergo magister Philip. separatim se gerendo in lucris z illa nō cōicādo censetur in dicta cōione noluisse stare ar.tex.in.l.itaq3.ff.p socio.vbi casus z.l.fin. cū ibi no.C.cōi diui.faciunt no.in.d.l.titiū z meuium.§.altero.et consequenter venisse contra p̄ceptum :qr nō solū verbis sed etiam facto datur volūtas intelligi.l.de qbus.ff.de legi.z.l.Paulus nō tm̄ verbis.ff.rē ra.hab.z hoc vr esse reale fundamentū in hac materia. ¶ S3 iterū instabit qd tu dicis z psupponis qd nos sumus in iudicijs z actione bone fidei in quibus contrahitur mora irre

8 gularis qd vr oīno falsum. † Nā si detur actio ex testō illa non vr esse bone fidei:vt probat insti.de action.§.actionem.vbi enumerantur oēs actiones bone fidei z tn̄ nulla fit mentio de actione ex testō.z ibi hanc opinionem t3 Dy.qr in actionibus bone fidei iurat in litem.l.in actione.ff.de in litē iurādo.z certū est qd in actione ex testō nō iurat in litē.l.als eo.tit.Et p3 in.d.l.in mino3.vbi enumerat legata z fideicōmissa z actiōes bone fidei per copula3 Ergo videnr diuersa arg.gl.in ru.ff.de iuris z facti igno.licet in multis sit similis cum actionibus bone fidei.Et hanc partem tenet ibi Jo.fabri. ¶ Sed ad hoc respondet.Nam vt dicunt prefati doctores in multis h3 instar bone fidei qd p3 qr in actione bone fidei agitur de actione primeua si res est reddita deterior.l.iij.§. si reddita.z ibi Bar.ff.cōmodati.sicut etiam in actione ex testō.l. hmōi.§.edtp.z.l.meuius §.fundo.ff.de le.ij.Traditur in.l.iulia. §.j.ff.de ver.ob.Item magis ad propositum nr̄ min bone fidei iudicijs vsure veniūt ex mora.l.mora.§.in bone fidei.ff.de vsuris. et in.l.titia seio.§.vsuras.ff.de lega.ij.z in.l.in fideicōmissi.in prin.z ibi p Flo.de sancto Petro.ff.de vsuris.Qua ergo ratione quo ad vsuras debitas z mora sit instar bone fidei ergo eadem ratiōe idē dicēdum est in pena.cum pena sit accessoria ad principalem obligationem sicut vsura.z vsura etiam pena esse dicatur.l.qui fine.ff. de neg.ge.vbi dicunt Pet.Jaco.de raue.Cy.z Bald.in.l.quam

9 uis.C.de vsuris.quod † eo casu quo vsura peti potest ex pacto incontinenti apposito potest etiam peti pena in contractibus bone fidei.arg.l.frumēti.C.de vsuris facit gloss.in.d.l.seruus qui equiparat

parat penã & vsurã. & tex. cũ gl. in. l. pignoribus. C. de vsuris. & qđ no. Barto. in. l. iiij. §. cato. in. v. opposi. ff. de ver. obli. & Bald. in. l. ex placito. in. xviij. q. C. de rerũ pmu. & no. per Bal. Ang. & roma nũ in. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. obl. Quo ergo ad vsuras penam & alia accessoria dr hre instar bone fidei bene succedit qđ dicit Bar. de Salp. in. l. in minorũ. C. in quibus casib⁹ in integrũ restõ nõ est necessaria. vbi dicit qđ in casibus in iure expssis facie da est extensio de actiõe bone fidei ad actionẽ ex testõ. per illũ tex. al's secus q: vnũ quodqz iudicat fm naturã suã regulariter. arg. l. ius singulare. ff. de legi. p quo vr bñ facere tex. i. l. si heres iuncta. l. in bone fidei. ff. de eo q certo loc. vbi dicit Paul. de cast. q quo ad accessiões actio ex testõ est bone fidei & quo ad alia de qbus. S. Si

10 ergo r ƺhiƚ mora irregularis in bone fidei iudicijs ergo in actione ex testõ. & p hoc vr mihi casus in. d. l. in minorum. vbi ad cõtrahẽ dũ morã irregularẽ idẽ determinat imperator in actiõibus bone fidei & i actione ex testõ. ergo dƺ pariter determinare. l. iam hoc iu re. cũ materia. ff. de vul. & pup. ¶ Sʒ qd plura hic nõ solũ cõpetit actio ex testõ. sed ẽt actio p socio. q est bone fidei. vt i. d. §. actionũ. ergo iudicaƚ ac si essemus in iudicijs bone fidei. vt est text. in. d. l. si heres. ff. de actio. emp. & qđ not. Bal. ad intellectũ illius text. in. l. si. C. de pac. inter emptorem. & R apha. cu. in. d. l. si fideiussor. §. me minisse. ¶ Sed iterũ inuestigãdo adhuc posito q essemus in iu dicijs bone fidei visa fuit dubia p no. per gl. quã ibi sequiƚ Barto. in. l. de diuisione. ff. solu. mat. in glo. si. in vbo. sed pone mulierẽ. q

11 vult q † mora irregularis que re ipa ƺhitur solũ obligat morosuʒ ad fruct⁹ pceptos. nõ aũt ad pcipiẽdos ergo multomin⁹ ad penã quia cũ nõ afficiat ad fructus percipiẽdos ad quos afficeret mo ra regularis ex interpellatiõe ƺcta vt hr in. l. apud iulia. §. j. & ibi p doc. ff. de le. j. & in. l. domũ. C. de rei ven. Ergo multominus dƺ affi cere ad penã q solã duritiem ƺtinet. d. l. seru⁹ ea. l. vñ retuli in. d. l.

12 de diuisione. quosdã modernos pusinos consuluisse q † si emptor habuit possessionẽ domus empte & in ea non habitauit nec alteri locauit non tenebaƚ ad interesse ptij non soluti qđ putabam esse no. ad intellectũ dicte. l. curabit. distinguebã tñ ad intellectuʒ illi⁹ glo. quod aut fructus p mulierẽ nõ fuerũt pcepti nec potuerũt p cipi. & tũc pcedãt opi. glo. aut potuerũt pcipi. sed noluit vel negle xit. & tũc pcedat opi. ƺtria. ita distinguit Cy. in. d. l. in minorũ. pro quo allegabãt tex. optimũ in. d. l. iulia. §. ex vẽditio. dũ dicit facul tatẽ fruct⁹ pcipiẽdi. ¶ Scđo principaliter reddiƚ dubia dicta cõ clusio. Nã plerįqz Moderni. in. d. l. ad diẽ. impugnãt pdictã opi nionẽ Cuma. & dñi Angeli de periglis dicẽtes q mora irregularis nõ cõmittitur reipsa nisi rõne interesse nõ rõne pene vel vsure con sistentis in dãno odioso. hoc dicũt no. probari in. l. cum quidẽ. §. si pupillo. ff. de vsuris. iuncta. d. l. in minorũ. & iđ dicũt fuisse cõsultũ q lʒ pupillus creditor non habeat tutorẽ tñ ƺ debitorem cesse cur rit mora irregularis ne pupillus sit in damno. d. l. minorũ. nõ autẽ ad si vt. d. l. pupillus sit in lucro vt cõsequaƚ vsurã vel penã. p tex. in. d. §. si pupillo. Ergo idẽ in casu nostro vt dicto nepote ƺstituto in mora irregulari pro cõicatione sibi facta a patruis iuxta leriẽ testi efficiaƚ ad interesse & ad vsuras recõpẽsatorias equaletes cõ modo cõicatione sibi facta & damno qđ patrui passi sunt propter nõ cõicationẽ nepotis non ad penã priuatiõis hẽditatis. ¶ Ter tio pncipaliter ƺfirmaƚ hec ƺclusio. nã illud qđ dr in terminis. d. l. curabit. & d. l. socii q in eo q possit peti pretiũ & vsura pretij intel

13 ligit Pau. de ca. in. d. §. ex vendito. q † possit peti vsura ᵃ tanq̃ in terresse dãni emergentis nõ tãq̃ interesse lucri cessantis hoc est vsqz ad valorem fructuum quos emptor percepit & quos pcepisset vẽ ditor si rẽ non tradidisset q: si aliud esset venditor remaneret i dã no. sed vltra valorem fructuuʒ tractaret de lucro: vñ illud peti nõ põt nõie interesse. ergo multomin⁹ pena. & subdit etiam Pau. de ca. ibi q dicta mora operaƚ quo ad dictas vsuras non aũt quo ad oẽs effectus more puta vt teneaƚ ad quãtiplurimi & de periculo. & ita dicit audiuisse q quidam Moderni limitãt Bar. in. d. l. de di uisione. & in. l. vinũ. ff. si cer. peta. ¶ Sed pdictis non obstantibus adhuc sto cum snia preceptoris mei. & in primis ponderãdum est q testõr iussit lucra oĩa cõicari qđ intelligendũ est neqz nimis de licate neqz nimis onerose iuxta. l. si seruos. C. de pig. actio. cui aũt põt pbabiliter esse dubiũ q dictus magister Philippus offendit dispõnem testatoris cũ lucra propria occultauerit & viderit alios patruos suos eorum lucra in cõi ponere & cõicare ex quo datur in telligi ipm re ipsa noluisse cõicare: vñ cõstitut⁹ in mora irregula ri absqz dubio teneret ad vsuras interesse dictoruʒ lucrorum non cõicatorũ & ad illud quo deterioris cõditionis fuerũt effecti dicti patrui cõicantes pp cõicasse eorũ lucra & nõ cõicãta eis inuicẽ lucra p dictũ magistrũ Philippũ. Solũ ergo remanet dubitatio circa premissa quo ad penã priuationis hereditatis in qua sequẽ do sniam pceptoris rñdeo ad rõnes in ƺtrium allegatas. & ad pri

b ma q plerįqz doc. maxime. Lu. ro. in. d. l. de diuisiõe ᵇ impugnant illã glo. p tex. in. l. vẽditor. §. queadmodũ. ff. de here. vel actio. ven di. & p ea qponit Bar. in. l. si seruũ. in pim. ff. de verb. obli. & pbaƚ in. l. videamus. ver. sed si per mulierẽ. ff. de vsur. ¶ Preterea illa glo. nõ obstat in casu nostro. Nã mora irregularis de qua ibi col ligiƚ ex duob⁹. s. q: maritus subijt onera mrimonij & vxor percipit fructus: vñ si vxor nõ pcepit fruct⁹ imputeƚ viro qui non fuit dili gẽs & in casu nro ƺcurrit vtrũqz. s. q: pmi socij cõicarũt eorũ lucra magrõ Philippo. & magister Philipp⁹ lucrat⁹ est multa q̃ sibi retinuit & nõ cõicauit vñ peccauit trãsgrediendo iussum testõris. tunc eñ essemus in terminis glo. d. l. de diuisione qñ prius cõmu nicassent magrõ Philippo & magister Philippus neglexisset lu crari cum ergo fuerit lucratus multa & nõ cõicauerit patruis & cõi cata aũt receperit a patruis qd obstat quare nõ sit commissa pe na a testõre iniũcta pp nõ cõicare. ¶ Et ad ea que refero illos perusinos consuluisse rñdeo q non videnƚ bene consuluisse. nam ƺtrium apte decidit Bal. in. l. ij. C. de vsuris. vbi dicit qđ licet em ptor non perceperit fructus tñ teneƚ ad vsuras puta quia erat syl ua nõ cedua & annectit rõnẽ: q: iste vsure nõ prestantur rõne pro portionis fructuũ & vsurarũ. sed rõne impletionis fidei & q: vẽdi tor impleuit fidẽ tradendo. emptor aũt inueniƚ in pfidia ptij non soluti que vba ad ppositũ sunt notãda. & hanc decisionem sequiƚ ibi Barth. de salp. in. l. sed si reipublice. §. si. ff. de vsuris. bene facit tex. no. in. l. lucius titius. fm vnaʒ lec. ff. de actio. emp. ¶ Ad secũ dã rõnem rñdeo qđ si. d. §. si pupillo. alien⁹ fuisset ab omni equita te q debitores pupilli non valentes soluere legitime pupillo pro pter carentiam tutoris incurrerent etiam preiudicium vsurarum & penarum pp nõ soluisse: & in. q. nostra iste magister Philip pus fuit i lata culpa in nõ cõicãdo. ¶ Preterea tex. in. d. §. si pu pillo. solum excusat debitorẽ pupilli ab vsuris prestandis officio iudicis sed ab vsuris cõuentionalibus non excusaret gl. est ordina ria in. l. ait ptor. §. j. versi. sed hodie. ff. de mino. Ergo illa glo. deci dit in terminis questionẽ nrãm q mora irregularis ƺcta fauore p sone pupilli. d. l. in minorũ. & d. §. si pupillo. opaƚ etiã cõmissioneʒ vsurarũ debitarũ ex cõuentione. ita ergo in pposito opeƚ cõmissio nem pene priuationis hẽditatis expsse adiecte in testõ. & que con uentionalis dici põt ex quasi ƺctu resultante ex aditione vt dictũ est. bñ facit glo. in. d. §. si pupillo. sup verbo potuit insuper dum di cit q. d. l. ait ptor. loquiƚ in conditione apposita in vltima volun tate quasi sentiat q imputareƚ tũc debitori pupilli etiam quo ad vsuras. itẽ Bal. in. d. §. si pupillo summat illũ tex. q mora irregu laris nõ cõmittiƚ vbi nõ est cui possit offerri. ergo innuit q vbi eẽt cui posset offerri cõmitteret etiã q̃tũ ad vsuras puta qñ posset of ferri minori adulto vt ibi pbaƚ iũcta gl. ecce ergo q mora irregu laris opaƚ etiã cõmissionẽ vsure odiose qñ erat cui posset offerri. forti⁹ ergo in casu nostro cũ mitius agaƚ cum lege quã cũ hoie. l. celsus. ff. de arbi. Itẽ decisio. d. §. si pupillo. est equissima quoniaʒ ibi est defect⁹ ex parte creditoris. i. pupilli cui non posset legitime solui pp carentiã tutoris lex subuenit etiã in his lucris que pu pilli cessassent acquirere pp non petere: sed non subuenit in his que deberenƚ pp morã debitorũ nõ soluentiũ vsuras ex mora. & ista est intentio illius text. fm Odofr. ibi. vñ infertur q in termis illius tex. subueniƚ pupillo ad consequendũ vsuras conuentiona les quas pupillus potuisset cõi iure hẽre si petijsset & tamẽ nõ sub ueniƚ & cõsequaƚ vsuras officio iudicis debitas solum rõne more a debitoris que ibi nõ consideratur cũ debitor habuerit legitimam excusationẽ a mora & effectibus more predicte pp carentiã tu toris. & hec sunt subtilia & bñ consonant cum opi. gl. in. d. l. ait pre tor. quã cõiter ibi sequunƚ docto. ¶ Ad vltimam rñdeo q mora irregularis de qua agimus vr esse potius ad commissionem pene priuationis hereditatis expsse adiecte in testõ pp negligentiã vel melius voluntatẽ dicti Magistri philippi tñ vltra cõicationẽ lucrorum sibi factam per socios que inducit morã irregularem vt in. d. l. curabit. cõcurrit continuata cessatio cõicationis dictorũ lucrorũ facta per dictũ magistrũ Philippũ. non enim circa istam penam habemus cõsiderare nisi contemptũ fuisse testatoris volũ tatem igiƚ sit cõmissa ac in terminis quos ponit Paul. de castro non est mirum si ille vsure introducte per prouisionẽ. l. ex quadam equitate cõpensatoria ad interesse nõ excedunt interesse pena aũt nrã est adiecta rõne cõteptus. vt in fili no. in. l. cum proponas. C. de pac. & in. l. potens eo. titu. Operetur ergo dicta cessatio & mora irregularis in qõne nostra cõmissionẽ pene cõuẽtionalis adiecte in testõ. vt supra dicebã allegando gl. in. d. l. ait pretor. cum simi. supra allegatis. nec pcedit eius opinio sine dubitatione. ¶ Po

14 stremo nõ omitto q † in vltimis voluntatibus in quibus quãdo dispositio penalis incipit a precedenti dispõne non exigitur q ad hoc vt quis incidat in penam pp non factum q desinat posse fieri. Sed incidit qs i penã si non facit q̃ pzimũ facere potuit ita tenet gl. cõiter approbata in. l. si post tres. ff. si quis cauti. & tenet Bar. post Dy. & Guil. de cu. in. l. itaq stipulatus in prima opposi tio. quarte partis. ff. de ver. obli. cũ si. & idem in dispositione lega ti seu statuti. vt tenent Bar. & Imo. in. l. non solum. §. morte. ff. de verb. oblig. & Bart. & Bald. in. l. in cognitione. ff. ad silleia. & gl. in.

a ¶ Usura q̃ petiƚ i casu l. curabit an petaƚ vt in teresse dãni emergentis vel tanq̃ in teresse lucri cessantis.

b ¶ Ad gl. l. de diuisio ne. ff. solut. matrimo.

l.i.C.de his qbus vt indi. z tex. z ibi Bar. in l.ii.§.cōfestim.ff.ad tertul. ¶ Et si dicaē etiā in dispōne vltime volūtatis ad hoc vt cō mittatur pena propter delictū negligentie z nō factum vltra req ritur interpellatio: vt per Bartol. in d.l.ita stipulatus. z supra la tius dictum fuit z etiā in dispōne legali est magis cōis opinio qd

15 requiritur † monitio: vt voluit Inn. in c. extirpāde.§.qui vero.de p ben. in.vi. quē sequitur Jo. an. d. Ant. Imo. z Mod. in c.is canon.de elec.li.vi. z Jo. an. in c. excōicationi.de raptoribus. z in c.ij de magistris z bal. in d.l. z si post tres. tā in lectura q in repe titione. z Bal. in auē. hoc amplius.C.de fideicō. z Bal. z Imo. in l. si mora.ff.sol.mat. z Bal. in c.i.§.publicanos.extra de pace tenē da. z in auē. z olno.C. ne vxor pro marito. in l. magnā.C. de cōtra hen. z cōmit stipu. z in l. qui accu. non pos. z Bal. in l.ij.C.de ipō sa. rationes omitto breuitatis causa. Tñ in casu nostro non puto absonum dicere quod sine alia interpellatione dictus Magister Philippus propter non factū in nō cōicando dicaē fuisse in mo ra z incidisse in penam sine alia interpellatione. nam si recte perci pio in primis testator iussit societatē z cōionē bonorū z lucrorum hincinde vigore cuius pcepti z mandati nō solū heredes erāt ob ligati ad cōtrahendā societatē sed etiā ad cōicandā actualiter lu cra actione ex testō. vt s. fuit cōclusū. Ad intellectū l. si hfo.ff.de act.emp. Domum vltra z scdo loco testōr iussit qd deberēt lucra cōicare. z si Magister Philippus non cōicaret qd sm pceptum de cōicādo operari dz ad hoc vt aliqd opereē vt pp non factū nul la precedente monitione dicatur dictus Magister Philip. incidis se in penā alias dictū sm pceptum nihil operaretur cōtra legem si qñ ff.de leg.i.c.si papa.de priuile. in.vi. cū cōicatio actualis veniret vi

16 gore primi pcepti. hanc cōclones pbo. † Nā lz in dispōne legali re qraē monitio: vt s. fuit cōclusum tñ illud est verū nisi vltra dispōnē legalē emanaret circa idē cōstō particularis ex tūc p talē cōstiōnē vr qs moneri z incidit qs in penā sine alia monitione ad hoc vt statutū aliqd opereē ar. no. p Bar. in l. iiij §. ptor.ff. de dā. infect. z in l. ii ff.de vsuc. Ista fuit singularis decisio Fed. de senis in suo cōsi. qd incip. qd nō fecit residētiā q decisionē sequiē do Anto. z Abbas Mod in c. qm frequenter.§. si vo extra vt lit. nō cōte. ita dicamus in casu nrō q cum heredes iussi essent societatē cōtrahe re z de iure essent obligati cōicare lucra actualr etiā z ex mādato testatoris per scdm mandatum testatoris dicanē moniti cōicare. ad hoc vt aliqd opereē z sic dicanē in penā incidisse sine alia in terpellatione p his facit tex in c.i.§. notoria. de censib. li.vi. z qd notat doc. in c.i. de offi. or. z qd eleganter tradit bal. in c. dño guer ram.§. ab hoc in titulo hic finiē l. cōtradi. z predicta consideratio est subtilis s concludens. Ex quibus omnibus concludo vna cū prefato prestantissimo preceptore meo predictū magistrum Phi lippū icidisse in penā priuatiōis hereditatis. Laus deo oīpotēti.

¶ Consilium. cxxxiii.

1 ¶ Sententia lata nullis receptis pbationib est nulla. z nu.2.
3 Sententia lata contra statutum in volumine statutorum insertū est ipso iure nulla.

Dominus labia mea aperiat z spiritus sanctus illuminet intellectū. Visa petitiōe re cursus dñe Catherine z sñia inde sequuta arbitror in dubitāter cōcludendum esse ex his que in facto narrantur dictam dñam Catherinā non posse aduocare bona de quibus in puncto possessa per Jo. de borghinis tanq sibi hypothecata pdotib. Nā q vult aduocare rem per hypothecariā a tertio possessore hz plu ra deducere z probare. Et primo quod res fuerit pignori obliga ta. l. ante oīa.ff.de pba. ¶ Scdo q pecunia fuerit numerata. l. nec creditores.C. de pig. z l. i.C. de non nu. pec. ¶ Tertio qd res erat in bonis debitoris tpe oblōnis. l. si superius.ff. de pig. z l. que non duz.§. q dz.C. que res pig. obli. pñt. ita dicit Spec. in ti. de oblig. §. i. ver. si. in casu autem nostro omittēdo alia nō reperio probatū esse rem fuisse in bonis mariti tpe cōtracte obligationis vel post igiē non pōt aduocare dicta bona tanq hypothecata prout etiā declarat Bar. z sequunē Mod. in l. rem alienā.ff. de pign. actio. z traditur per Cy. Bal. z alios in l. cum res.C. si res alie. pig. data sit. z Spec. l. in ti. de pig.§. i. versicu. sed queritur an agens. Bartol. in l. i.C. de iure fis. lib. x. Bald. in l. ignoti.C. de reuocādis his que in frau. credi. Florian. in d.l. ante omnia.ff. de proba. ¶ Solum ergo restat videre sñie recursus late in fauorem dicte domine Ca therine quam sine hesitatione arbitror non obstare. z omittēdo ar gumenta que vtrinque fieri possent deueniendo ad rem conside ro attenta forma statutorum recursus dictos officiales infra di ctos quatuor menses duplici via posse annullare venditiones et concedere recursum z ad duos effectus. ¶ Prima via seu pra ctica est in pronunciando creditorem bene recurrisse z annullan do venditiones ad effectum declarandi z concedēdi ius aliquod in bonis reale vel personale. ¶ Scđa via seu practica est in pro nunciando z annullando vt supra ad finem z effectum aperiendi viā z reseruandi iura prout dicit statutū vt quicunq post quatuor menses ostendaē postea de iuribus venditiones nō habeāt obsta re sed censeanē irrite z inanes. sicut in simili in restitutione in in teg. habemus remedium rescindens per qd cum quali lesione pro bationis minor restituitur aduersus contractum vel sententiam per qd aperitur via z minor nihil consequiē sed tm rescindiē cōtra ctus seu sñia. Demum datur remedium rescissorium in quo facta plena probatione consequiē qd amisit prout habeē i. l. qui proprio §. item queritur.ff. de procu. z in l. ab hostibus.§. sed qd simplici ter.ff ex qui. cau. ma. per Barto. ita etiam in simili querela inoffi ciosa dr remediū quo rescindiē testm̄ quo rescisso z aperta via agi tur petitione hereditatis. l. quēadmodum. z l. qui de inofficioso. ff. de inoffi. test. Nullus autē sani capitis inficiareē pdictos officia les in terminis nostris noluisse concedere aliquod ius hypothece vel aliud in bonis dicti cessantis dicte dñe Catherine. sed tantum voluisse irritare vēditiōes z aperire viā vt essent ei iura reseruata si demum ostenderet dicta bona sibi fuisse hypothecata. Quod aūt dicta sñia sit ita intelligenda in primis ostenditur manifeste ex pe titione dñe Catherine a qua sumit fundamentū sñia. l. edita.C. de edē. l. vt fundus.ff. cōmuni. c. lz eli. extra de si. z in l. fi.C. de fideicō. liber. in qua nō reperio intentatā hypothecariam. Nam ipsa tñ petit pronunciari bene recurrisse z venditionem irritari. non aūt petit pnunciari bona filij hypothecata z aduersarios cogi ad re stitutionē vel ad dimittendā possessionem prout concludi solet in hypo thecaria vt colligiē ex dictis Barto. in d.l. rem alienā.ff. de pi. act. z ponit Spec. in ti. de pigno.§ i. versi. ceterū. z probatur in §. item seruiana insti. de actio. z ibi ponunt Mod. Ergo non possumus dicere sup hypothecaria pnūciatum. d.l. fi.C. de fideicō. liber. alia ter sñia esset nulla. vt i dictis iuribus. Nec ob. si dicatur quod imo dña Catherina deduxit: z dixit bona eē hypothecata nihil autē in cōclusione petiit pnunciari super hypotheca. libellus aūt inter pretari dz penes conclusionem non penes narrationem. l. aurelius §. sticho. z ibi Bar.ff. de lib. leg. z no. Bal. in l. edita. in repe.C. de eden. versi. circa sm z est tex. z ibi doc. in c. ex parte extra de foro compe. z Cy. in l. cum te.C. de proba. z tex. z ibi domin. Abbas in c. litere. de dila. cū si. ¶ Preterea dato q aliqd fuisset petitum hoc non fuit pnūciatū sñia aūt est stricti iuris. l. si.ff. de condi. in debi. z sic stricte interpretanda. l. quicquid astringende.ff. de ver. oblig. Item quicquid petitum sit verba sententie intelligi debent stricte vt iacent nec interpretanda iuxta petitionem casus est in l. Paulus.ff de re iudi. z in l. i.C. si plures vna sentētia. tradit bal. in l. licet.C. de iudi. z Bar. in l. centesimis in fin.ff. de verbo. oblig. z hec interpretatio bene concordat cū dispositione statuti in quo in fine dicitur. Et talis venditio z alienatio per dictos mercato res de recursu pōt annullari tali recurrenti per eos possunt iura que habent in dictis bonis reseruari. duo ergo possunt fieri copu latiue per dictos officiales. s. venditio annullari z iura reseruari q quidem facere voluerunt in casu nostro. s. irritare venditiones ad hoc vt saluum esset ius mulieri pro dotibus suis quia cum senten tia sit stricti iuris z posset intelligi dupliciter contra illum qui fun dat se in sententia est interpretanda arg. l. veteribus. cum ibi not. per gloss. z doct.ff. de pac. z c. in presentia extra de proba. ¶ Et si dicatur. Nam erat opus reseruare ius mulieri in dote quia ex for ma statutorum admittebatur post quatuor menses z non curre bat sibi tempus z sic recursus z sententia nullum producerent effe ctum in muliere contra. l. si quādo.ff de leg. i. z tex. in c. si papa. de priuileg. in. vi. Respondetur ad hoc quod alias illis temporibus in ciuitate florentie sepius fuit altercatio an illud tempus qua tuor mensium curreret mulieri z an mulieri pro dotibus suis esset audienda z quando habeo ad hoc plura consilia domini Joan nis de riccis domini dominici fermini z aliorum aduocatorum florentinorum vnde ad fugiendas dubitationes z vt res clara ef ficeretur fieri potuit talis petitio recursus z concedi. que enim du bitationis tollende causa fuerit ius commune non immutat: vt dī cit tex. in l. qui mutuam. in principio.ff. man. ¶ Preterea si dice

1 remus quod dicti officiales voluissent tribuere ius hypothece di cte domine Catherine diceremus † vel sententiam nullam vel sal tem iniustam. nullam ex eo quia fuisset lata super hypothecaria nullis receptis probationibus prout voluit gloss. singularis in c. ecclesia sancte Marie extra de consti. z illam gloss. sequitur ibi do minus Cardin. ita in sententia condemnatoria. sequitur Bald. in l. i. ij.C. de iud. Et idē reperio allegatum Bal. in suo peculio. in vbo sentētia. z etiā dñs Imo. q in d. c. ecclesia sancte Marie. vult qd illa glos. procedat quando nulla facta est pbatio. secus si ali qua licet forte nulla vel insufficiens quo casu precedat opi. Bart. qui contrarium tenet in l. j solutam. quem multi sequuntur. z quia articulus est longus z minus expediens ad rem nostram ideo omitto. vnde potius debet interpretari dicta sententia eo mo do vt supra quam in talem nullitatem incidamus argumento l.

quoll.a

quoties.ff.de reb.dub.z glo.no.in.l.e puto.ff.fami.ercis. Iniustā
autem diceremus indubitanter fm omnes qz lata fuisset sine pro
batione.potius autem interpretanda sunt verba snie vt cōtineāt
iustitiam ꝙ iniustitiā:arg.l.merito.ff.pro socio.z eorum que no.
Bar.in.l.circa principium.ff.de acqui.facit qz verba snie in du-
bio sunt referenda ad intellectū iuris.l.miles.§.decē.ff.de re iud.
tradit Pe.de anch.consi.vj.incip.viso themate questionis. imo
posset attentari quod ex quo ex actis nulla apparet facta proba
tio ex actis diceretur euidenter constare de iniquitate snie.iuxta
no.in.l.vbi pactum.C.de proba.in.l.ij.per bal.C.de erro. aduo.
2 Inno.in.c.sup his de accu.doc.in.c.qm ꝯ extra de pba.z † cōse-
quēter rōne euidentis iniquitatis posset dici nulla per no. in.c.cū
bertoldus.z in.c.inter ceteras.de re iudi.z Petrus in cōsi. preal-
legato.Nō est ergo cēsendū iudices nullā vel saltem iniquam sen
tentiam pferre voluisse.probat p iura pallegata. ¶ Postremo
etiā alio fundamēto incōuincibili iudicio meo psens cōsultatio
redditur valde clara.Nam tpe recursus cōstabat matrimonium
inter dictam dnam Catharinā z virū suuz cessantem z ex forma
statutorū cauebatur:lz mihi in puncto nō psupponat qd ad de-
fensionē taliū cessantiū vel fugitiuorū ad aliqd petenduz de bo
nis ipsorum vel super bonis mulier nō admitteret vel audiretur
prout habet in statuto sub rubrica quod mulieres talium debito
rū nō audiant. Item alio statuto sub rub.de non acquirēdo ius
in bonis fugitiuorum hr in effectu qd nulla mulier viuente viro
possit aliquod ius acquirere seu hre occasione sue dotis super bo
nis fugitiuorum z cessantium:qz dicat talē fugitiuū sibi dotem
promisisse z suum virū ad inopiam vergere vel simili cā.vn̄ replo
als super his statutis fuisse cōsultum per solēnes aduocatos flo
rentinos z Bononiēses qd snia lata p vxore cessantis cōcedētis
aliquod ius super bonis viri cessantis erat ipso iure nulla: quia
snia continens expressum errorem statuti dicitur ipso iure nulla
sicut qn̄ cōtinet expressum errorez iuris cōis dūmodo statutum
3 † tale sit redactum in volumine statutorū:z sic sit notū iudici iu-
xta no.per Bar.in.l.cum prolatis.ff.de re iudi.z Bald.in.l.ij.in
prin.C.quādo prouo.nō est necesse.z Io.and.in addi. Spe.in ti.
de snie pla.§.iuxta.in addi.incipiente est sciendū.z Bald. in sua
disputatione que incipit statuto cauet quod fenerator.in.iij.col.
z do.Abb.i.c.j.de re iudi. Imo fortius voluit Salyc.in.d.l.ij.qd
snia lata cōtra extrauagantē dūmodo obtēta in concilio populi
est nulla qz facta in cōcilio populi hētur p notorijs:ar. eorum q
no.gl.in.l.si tutor.C.de procu.Si ergo diceremus do. Cathari-
nam petijsse declarari bona sibi hypothecata z vēditiones nul-
las hoc nō potuisset cōtra formā statutoz:nec iudices potuissent
hoc pronunciare p.s.dicta: z talis snia fuit nulla si ēt volumus
dicere qd ex ea inducatur declaratio iuris hypothecarū que ha-
buisset effectū executiuū ad recuperationē possessionis: qz a pari
procedunt declarare quē debitorē vel ipsum condemnare.l.quid
tn̄.ff.de arbi.l.in summa.ff.de re iudi.z notat Bar.post Dyn.in
l.j.ff.de re iudi.z dicit eleganter Bar.in.l.si finita.§.eleganter.in
vj.col.ver.sed an quis.ff.de dam.infec. quod petere pronunciari
aliquod ius sibi competere qd sibi cōpetit iure actionis idē est ꝙ
petere cōdemnari.l.j.quāꝙ.C.de sententijs que sine certa quāti.z
ex tali snia fiet executio ad id quod debet.l.si pretor.in prin.ff.de
iudi.vn̄ idem est quod fiat declaratio bōa esse vxori hypotheca-
ta ꝯstante matrimonio z qd possessores condemnent hypothe-
caria ad restituēdū que oia sunt ꝯtra formā pfatoz statutorū:et
iō snia nulla:ex eo ēt qz in ea fit mētio qualr ipsa venit ad recur-
sum tāꝙ vxor cessantis.vn̄ succedit illud qd in simili dici solet qn̄
statutū dicit nō debere reddi ius bānito z iudex i snia licet dicat
condēno titium scio bānito non vz snia tanꝙ cōtinens errorem
statuti vt dicit Io.an.in addi.preallegata z Bal.in.d. disputa-
tione p.l.j.§.itē cū contra sacras.ff.que snie sine appel.rescin.z.ij.
q.vj.§.diffinitiua.ita in casu nostro cum lata fuerit snia in fauo-
rem dne Catharine vxoris cessantis que nō debuisset admitti vl
audiri.imo ēt colligit ex dictis Bald.in.d.disputatione qd lz in
snia nō fieret mētio ꝙ esset bānitus z in casu nostro qd esset vxor
cessantis satis est quod hoc ex libello cōstet. Ad idem qd no.bar.
in.l.j.C.de erro.cal.z Bar.in l.ij.C.de re iudi.z Io.an.in loco pre
allegato. Itē posito quod etiā in libello non fuisset facta mentio
adhuc sentētia posset dici nulla ex quo statutum vult ꝙ non au-
diatur.arg.l.j.§.j.ff.de fer.z tenet Io.an.in loco pallegato. Sed
quid plura ex quo officiales sepius in snia nominat vxorē cessan-
tis z habent illā pro vxore cessantis indubitāter snia est nulla vt
dicit Io.an.in loco preallegato.z tz Bal.in.l.scire opz.§. conse-
quens p illum tex.ff.de excu.tuto.z Bal.in.l.nō dubiū.in vltima
q.C.de legi.z in.l.j.ad fi in.v.q.C.de here.insti.z in.l.edita.in pe.
col.in repe.paduana.C.de edē.Io.de imo.in.l.cū platis.ff.de re
iu. Et ita p pdicta p plures insignes aduocatos super dictis sta-
tutis ꝯsultū reperi vt.s.dixi.vn̄ cōcludēdo habemus dicere alte-
rū de duobꝰ vel sniaz latā in hypothecaria z tūc sniam fuisse nul
lam:vel voluisse ius reseruare tn̄:z tūc nō nocet:z ista videt me-
lior iterptatio:tū qz magis defendit snia a nullitate:ar.gl. singu
laris in.d.l.puto.tū qz nō ꝯdicit statutis:qz tūc mulier nullū ius
de nouo dz ḡrere:z sic tale remediū nō cēset sibi phibitū:z ita als
sup dictis statutis ꝯsultū fuit p do. Ioānē de riccis z.d.Lud.de
albergotis z alios solēnes aduocatos florētinos. Laus deo zc.

¶ Consilium.cxxxv.

1 ¶ Frater dotādo sororem qn̄ dicatur facere animo donandi.
2 Obligatio hypothecaria est indiuidua.

Dominus labia mea ape
riat z spūs sanctꝰ illuminet intellectum. Suprascripti
pstātissimi viri rē ipsaz abūde z subtiliter enuclearūt:
quāobrē eorū dicta sola subscriptiōe cōprobare satis erat sed ne
incōsulte subscripsisse videar paucula i mediū adducā. z p certo
ni fallor hāc dubitationē formalr decidit tex.in.l.ab anastasio.C.
mā.vbi ad euitādas fraudes vult imperator ꝙ si fiat cessio ex cā
donationis p qua aliqd clā recipiat z sic nō sit pura sz color. ita
donatio cessio est inualida:sed ita est in casu nro:nā lz instrm do
nationis cāret de pura donatiōe tn̄ ptes ꝯuenerūt qd cessionariꝰ
solueret dictā ꝗtitatē cētū ducatoz. Quod aūt ita ꝯuenerint ap-
te cātāt verba pdicti instri in quo dicit ꝯfessus fuit fuisse z esse ve
rū z legitimū debitorē dicti Ioānis dictis modis z noibꝰ occa-
sione cā z ptextu dictoz bonoz z iuriū sibi vt supra ꝯcessoz:que
verba pbāt manifeste debitū ex cā de pterito iuxta plene no.i.l.si
ex cautiōe.C.de nō nume.pec.z in.l.publia.in fi.ff.depo. Itē qd
erat debitor verus z legitimus z sic ab eo poterat inuito exigi iu
xta tex.z ibi no.in.l.is cui.in.§.flauius.ff.de solu.z i.l.creditores.
ff.de ver.sig.z no.in.l.j.ff.si cer.pe. ¶ Itē qd ex cā dicte cessionis
z hoc bis est repetitū in prin.dicti instri.cū ergo ex tenore dōatio
nis nō appareat ꝙ cessionarius tunc aliqd pmisit ꝯstat qd clare
inter ipsos ita ꝯuenerūt:alias non pōt verificari scdm instrm qd
esset verus z legitimus debitor z fuerat ex dicta cā cessionis. Mi
ror ergo qd suprascripti pstantissimi laborarēt in oñdēdo qd di-
cta pmissio sequēs fuerit facta occasione dicte cessionis ex vicini
tate actuū z tpis cū hoc cāret instrm clare in verbis supra relatis
cuius verba nō possent ad ppositū esse magis clara in icertis eīn
nō certis locus est ꝯiecturis.l.ꝯtinuꝰ.§.cū ita.ff.de ver.ob. Pos-
sunt ēt pdicta alia via ꝯfirmari.nā cū.l.ab anastasio.phibeat fie
ri donatiōes vēditiones iuriū z p pte donationis ptes tacite hoc
in veritate egerūt:sz si cū late ꝯceptus fuit ꝯctꝰ pure donationis
tūc succedit qd hr in rubro.C.plus valere qd agit ꝙ qd simulate
cōcipit.z p totū nigrū.ꝙ aūt ita tacite egerint ptz ex his q gesse-
rūt in ipso ꝯctu cū in eo sunt apposite multe cle ꝯueniētes vēdi-
tioni. Itē ex ꝯctu postea inito in quo certa pecunia numerata p
mittit ex dicta cā cessionis imo fatet cessionarius se fuisse z sic in
pteritū debitorē ex dicta cā qd de necessitate importat ꝯctū em-
ptionis iuriū.sumit aūt psūptio ex his z q an ꝯctū z q in ipso ꝯ-
ctu z q post gerunt vt egregie declarat Bal.in.l. multū interest.
C.si qs alteri vel sibi.z sic succedit tūc dispō.d.l.ab anastasio. que
siue vnā siue alterā sequamur interptationē decidit hāc dubita-
tionē vt dixi als nō video quō posset ꝯfessio cessionarij verificari
q fatet se fuisse debitorē z sic in pteritū ex dicta cā cessionis:vn̄ cū
voluerint fraudē cōmittere inciderūt sibi pedē cū ligone faciēdo
scdm instrm z sic ni fallor res reddit valde clara. ¶ Sed sequen-
do vestigia pfatoz pstātissimoz viroz adhuc dico ꝙ ex tali vici
nitate actuū z tpis psumi dz ꝙ nō fuerit pura donatio sz colora
ta:z vltra allegata in pposito adduco qd pulchre ꝯsuluit Bald.
in suo ꝯsi.mihi.cccLxxxij.circa pdictū in quo de duobus qrit.vbi
1 cōcludit qd † lz frater dotādo sororē videat facere aīo donādi iu-
xta tex.in.l.vnica.§.acce.C.de rei vxo.act.tn̄ si apparet eadez die
primū instrm datiōis in dotē.scdo instrm finis z quietatiōis fa-
cte p sororē fratri qd nō psumit frater dedisse aīo donandi.z hoc
dicit ex tribꝰ. ¶ Primo qz pcedētia declarant p sequētia.l. quo-
ties.C.fa.er.z.l.si ser.plu.in fi.ff.de le.j. ¶ Scdo qz ea q incōtinē-
ti fiūt dicunt inesse.l.petēs.z ibi no.C.de pac.z.l.lecta.§. dicebāt.
ff.si cer.pe.cū si. ¶ Tertio qd incōtinēti dr fieri qd fit eadem die
vt probat expresse in.l.cōtinuus.in prin.ff.de verb.oblig.z in.l.ex
duobus.ff.de duo.re. Ex qbus infert ꝙ cēset ab initio fratrē sol
uisse de pecunia sororis ppter instrm finis eadē die sequutū z illū
donasse. Quod multū ad ppositū facit vt cedens nō donauerit
pure sz colorate ppter promissionē eadē die sequutā. ¶ Postre-
mo ni fallor videt mihi ꝙ vnū qd dr p parte monasterij clare de
iure pcedat. Nā cū dicta bona pro certa ꝗtitate dotis fuerit hy-
2 pothecata lz postea ista actio de dote fuerit diuisa: tn̄ hypothe
caria que est indiuidua obligatio cōpetit cuilibet insolidū ad oia
bona.casus est in.l.ꝗdiu.C.de distra.pig.z ibi Iac.bu.z Ange.
summant ꝙ obligatio hypothecaria est indiuidua:lz eīn a prin-
cipio res per ptes pro diuiso z pro indiuiso possit obligari vt per
Bar.in.l.si fundus.§.si duo.ff.de pig.tn̄ semel obligata pro vno

debito semp q̄libet pars illius debiti donec in totū satisfiat h3 to tam rē obligatā vt est casus in. d. l. q̄dm. ⁊ est tex. cū gl. ⁊ ibi bal. in. l. i. C. de hered. act. Ad idē tex. in. l. heredes. ver. idē obseruatur ff. fami. ercis. Pro his facit q2 cū per illā donationē cessionarius se obligauerit ad illa cētū ꝯstat q̄ onerādo donationē cedēs no luit illa centū sibi prestari ꝑ tex. q. vr̄ hāc ꝯclusionē ꝓbare i. l. i. §. que onerāde. ff. quaꝝ re. act. nō daf. ꝑ quē ita dicit Fulg. in consi lio q̄ incipit prima frōte ꝑpter actionū cōtiguitatem. Pro his etiā ꝯsuluit Pau. de ca. vbi dicit q̄ si mulier donat hospitali et corā eis testibus eadē die visa illa donatione hospitali se obliga uerit ad dādū singulis annis certū qd q̄ ex illa vicinitate actuū patebat illā primā donationē nō fuisse purā sed ob cām: igif esse locū. l. i. C. de dona. q̄ sub mō. ⁊ ita referebat p̄ceptor meus vidisse cōsultū. stat ergo ꝯclusio q̄ vtriq3 insolidū erat obligata ⁊ eodē tpe fuit ꝯcta oblō. sed optissimum est q̄ vbi duo sunt creditores hypothecarij insolidū occupātis prius melior est ꝯditio. arg. l. si quis a multis. ff. de noxa. ⁊ ita in terminis decidit Bar. i. d. l. si fū dus. §. si duo. ff. de pig. ⁊ est casus clarus in. l. si debitor. ⁊ ibi bart. eo. ti. Confirmatur hoc quia iste qui possidet h3 similem cām nec tpe vincif: ergo potior est eius cā: quia reus ⁊ possessor per id q̄ habetur in. l. sinem. §. si duobus. ff. de publi. ⁊ p ea que ponit bar to. in. l. ⁊ que nōdum. §. q̄ dr̄. ff. de pig. ⁊ q̄ notant Bal. ⁊ doc. in l. de rebus. C. de dona. ante nup. cum si. Et hoc pro certo nisi me fallat opinio videtur clarissimum fundamentum. de subscriptio ne igitur requisitus. Laus deo ⁊c.

Consilium. cxxxvi.

1. Iuramentum si quis dicat esse deferendum: quando semi plene est probatum quia causa est magna: an ipsi dicenti incum bat onus probandi causam magnam.
2. Iuramentum an deferatur in causis magnis quando est plusq̄ semiplene probatum.
3. Iudex arbitratur an iuramentum sit deferendum ⁊ nu. 7.
4. Iudex ex officio etiam parte non opponente: informat se de con ditione testis.
5. Iuramentum suppletoriū ad hoc vt deferatur quid requiratur.
6. Iuramentum quandu deferatur in magnis causis in suppleme tum probationis.
8. Aliquis est dictio vniuersalis.
9. Testis periurus super vno ex pluribus capitulis sup omnibus repellitur.
10. Iuramentum tollit remedium. l. ii. C. de rescin. ven.
11. Iurans appositein contractu esse vera an ⁊ quādo possit argue re contractum de simulatione.

Prestantissime doctor et iustissime iudex in cā consilij reddendi ꝑ dominatio nem vestrā super delatione iuramēti duo vt audio sūt principalia fundamenta per ptē aduersaꝫ. Primū fundamē tum est quod posito quod esset semiplene probatū iuramentū est deferendum per regulā quā ponit tex. in. l. admonendi. ff. de iure iur. in. c. fi. extra de iureiu. Si ergo volumus dicere q̄ † tale iura mentū nō sit deferendū: quia causa sit magna iuxta notata in iu ribus preallegatis: videf quod hoc sit probandum ꝑ partem no strā cum sit fundamentū nostre intentionis ad excludendā dela tionē iuramenti per regulā. l. ei qui. ff. de ꝓba. ⁊ per ea que plene ⁊ subtiliter ponit Bar. in. l. in illis. ff. de ver. ob. ⁊ plene ēt pōit Bal. in. l. actor quod asseuerat. C. de ꝓba. videbatur ergo q̄ ꝓbari de beret q̄ qualitas status partis aduerse quo ad paupratē ⁊ diui tias ⁊ q̄ eā hmōi cōiter reputaref magna attēta ꝯditiōe ꝑsona rū put requirif ad excludēdā donationē iuramenti. iuxta not. ꝑ Bar. ⁊ doc. in. d. l. admonendi. iūctis notatis in. l. scd ⁊ si suscepe rint. §. i. ff. de iudi. ⁊ ꝑ auf. nisi breuiores. C. de senten. ex peri. reci. que cū nō fuerint neq3 deducta neq3 ꝓbata vf stare firma regula tex. in. d. l. admonendi. ⁊ ita allegāt quosdā Moder. consuluisse.

a ¶ Replicaf istud idē cōsi liū. §. eo. in. ii. vol. consi. clv.

b ¶ Inductio tex. c. fi. de iu reiur.

c ¶ Reqsita vt deferaf iura mentum sup pletorium.

¶ Scdm principale fundamētū ptis aduerse est vt audio: q † de eo quod cū esset magna tn̄ in casu nostro deferendum est iuramē tum ex quo asseritur non solū semiplene ꝓbatum sed plusq̄ semi plene prout decidit Ludo. roma. in. d. l. admonendi. vbi dicit q̄ etiā in causis magnis ⁊ etiā in criminalibus defertur iuramētū in defectum probationis qn̄ actor seu accusator esset persona ho nesta ⁊ probaret plusq̄ semiplene per tex. in. d. c. fi. dum dicit nisi iudex inspectis personarū ⁊ casus circūstātijs. ⁊ ibi etiā allegant prefatos moder. cōsuluisse. ⁊ hoc idē vf voluisse aperte dominus Abbas modernus in. c. mulieri. extra de iureiurando. ¶ Sed ta men predictis non obstātibus contrariam sententiam veriorem existimo. ⁊ in primis ostendam hec dicta esse manifeste falsa ⁊ nō procedere maxime in terminis nostris: demum ostendam posito quod essent vera quod non habent obstare in terminis nostris. Unde veniendo ad primum fundamentum q̄ quicquid dicant predicti Moderni nō est verū q̄ stāte semiplena ꝓbatione pars aduersa ad exclusionē delationis iuramēti habeat ꝓbare ꝯdēnē persone ⁊ cāe qualitatē. † Sz iudex est ille q cōsideratis circunstā tijs cause qualitate ⁊ ꝯditione ꝑsonaꝝ quas videt corā eo litiga re habet arbitrari nunqd iuramentū sit deferendū necne. ⁊ hoc ꝓ bat tex. manifeste in. d. c. fi. dum dicit nisi iudex inspectis persona rū ⁊ casus circūstantijs. ⁊ sic tex. manifeste remittit hoc ad iudi cis circūspectionē. ⁊ hoc est de intētione oīm doc. q. semper remit tunt hoc ad arbitrium iudicis nec talē probationē vnq̄ requirūt imo dicūt moder. q̄ si iudex post cōclusionē in cā detulisset iura mentū vel declarasset deferendū pōt allegari iudicē nō bene arbi tratū vt ipsi declarāt in. d. c. fi. Si em̄ tale qd ꝓbandū esset pfecto aliquis maiorū nostrorū q̄ p̄dictā materiā diligētissime pscruta ti sunt hoc dixisset: imo p̄fati moderni consulētes alā cōsuluerūt contrarium in consilio quod incipit redēptoris. Uiso puncto ⁊c. In quo dicūt q̄ dato q̄ vnus testis ex toto semiplene ꝓbaret tn̄ iudex adhuc haberet arbitrari an ista q̄litas eēt magna vel parua attēta qualitat ꝑsone actoris. Nā si ei videref magna nō deberet iuramentū deferre. allegāt notata ꝑ gl. Bar. ⁊ doc. in. d. l. admonē di. ⁊ per doc. in. d. l. fi. ⁊ sic manifeste cōcludūt ex intentione doc. quod iudex est ille q h3 hoc arbitrari ⁊ videre per ea q̄ sibi ꝯstāt ex actis que pro certo manifeste ꝯstabāt i casu nro attēta ꝯdōne ꝑso ne q2 rustici ⁊ parue cōditiōis q̄litate loci q2 nati in paruo castro ⁊ subdito ⁊ quantitate cause q̄ vt ex libello ⁊ articulis partis ad uerse probatur est p̄iudiciū mille florenorum ⁊ vltra agif de simu latione ⁊ recisione ꝯtract⁹ ⁊ arguif dolus q̄ ola patēt ex actis ex qb⁹ colligif cām esse adeo magnā q̄ nulli⁹ circūspect⁹ iudex q ali quid de brodio legū gustasset etiam magno ciui ciuitatis senarū iuramentum nō debuisset deferre. ¶ Ad quoꝝ cōfirmationē etiā 4 adduco. Nā videmus q̄ † iudex ex suo officio īformat se de condi tione testis producti an sit idoneus vel nō ad finē inualidandi fi dem testis etiā si pars nihil ꝓbet neq3 deducat vt voluit Inno. in c. inquisitionis. de accusatio. Et tenent Bart. ⁊ moder. in. l. iij. §. hoc autē. ff. de dā. infec. ⁊ Bal. in. l. quos prohibet. ff. de postu. Er go idem in casu nostro cū pars iurando succedat in locū testis. fa ciūt no. p. Inn. in. c. bone. de elec. ¶ Uidem⁹ etiā q̄ iudex ex offi cio supplet estimando rē petitā q̄uis de estimatione non sit facta sibi probatio per partem vt in. l. si q̄ ex pamphila. vbi hoc notat Bar. ff. de leg. ii. bene facit tex. in. l. semper. §. hoc interdicto. ff. q̄ vi aut clam. tenent Bald. ⁊ alij in. l. i. ad fi. C. de sententijs que pro eo quod interest. ⁊ Ang. in. l. ptia rerū. ff. ad. l. fal. ergo eodē mō in terminis nr̄is. Et fortius iudex est ille qui h3 arbitrari ⁊ estimare fm iudiciū suū de circūstātijs qualitatis cause ⁊ ꝑsonaꝝ: imo for tius attētari posset si qua ꝓbatio per ptes requireref q̄ hoc h̄ret probare petens sibi iuramētū deferri circūstantijs ꝑ quas deberet b sibi iuramētū deferri. hoc probat tex. iudicio meo in. d. c. fi. q̄ sic induco. Nam dicif ibi q̄ p̄sumptiōe faciēte ꝓ actore ꝑ quē nō est plene probatū reo defert iuramētum ad ostendendū iuramētū. ⁊ sic tex. ponit regulā. demū subdit excipiēdo nisi iudex inspectis ꝑ sonarū ⁊ cause circumstātijs illud actori videat deferendū. est em̄ dictio. nisi dictio exceptiua vt plene habetur in. l. si eū. §. qui i iuria rū. ff. si quis cautio. ille ergo qui vult sibi iuramētū deferri fundat se in exceptione ꝯ regulam ergo ille q h3 regulā ꝓ se trāsfert onus probādi ꝯtrariū in aduersariū vt decidit gl. in. l. ois diffinitio. ff. d reg. iu. Cōfirmaf hoc. nā regulr̄ actore nō plene ꝓbāte re⁹ d3 ab solui. l. qui accusare. C. de edē. c. inter dilectos. extra de fide instrū. Itē regula est q̄ nullus in cā ꝓpria est idone⁹ testis vt in. l. null⁹. ff. de testibus. ⁊ in. l. ij. C. eodem titulo. Item regula est iuris diui ni et humani quod in ore duorum vel trium stat omne verbum vt in. c. nouit. de iudi. ⁊ in. l. vbi numer⁹. ff. de testi. vn̄ dicunt Ca nonistę maxime Abb. moder. qui hoc exprimit in dicto. c. fi. quod in tali probatione iuramenti suppletorij ius humanum limitat ⁊ dispensat contra ius diuinū. Et ideo dicim⁹ hāc ꝓbationē pri uilegiatam propter q̄ sña lata nō trāsit irreuocabiliter in rē iu dicatā vt est casus in. d. l. admonēdi. tradif in simili plene per Ca nonistas in. c. proposuisti vbi plenissime scripsit extra de ꝓb. Qui bus p̄suppositis p̄suppono etiā vnū aliud q̄ ad hoc vt tale iura mētū deferaf debēt cōcurrere plures qualitates. legalitas sc3 ꝑso ne paruitas cause seu preiudicij et alie quas late enumerat Cy. in 5 dicta. l. i bone fidei. ⁊ Io. an. ⁊ alij in. d. c. fi. † Qui ergo vult sibi de ferri tale iuramentum fundat se in conditione iurium preallega torum et in probatione extraordinaria priuilegiata contra regu c las iuris. ergo debet deducere ⁊ allegare ⁊ ꝓbare qualitates perso narū ⁊ causas reqsitas a dictis iurib⁹. Et vt voluit elegāter Bar. in. l. si quis nō dicam rapere. C. de epi. ⁊ cle. Et fuit elegans doctri na Ioan. an. in. c. i. de homici. lib. vi. Et tenet hoc idē Bal. in. l. hi qui ad ciuilia. C. de app. ꝓbatur ex notatis per Bar. in. l. ij. ff. de cō di. ex. l. Et tenet Ang. in. l. fideicōmissum. in. §. tractat⁹. ff. de iudi. ⁊ consequēter manifeste daf intelligi q̄ ꝓbatio qualitatū reqsita rum ad delationē iuramēti tanq̄ fundamētū petētis itētionē ab eo poti⁹ fieri d3 ꝑ notata ꝑ Bar. in. d. l. in illa. ⁊ hoc potius habet fundamentum

fundamētū veritatis: sed potius credo vt in prin. dixi ꝙ iudex sit
ille qui habeat circūspicere videre ⁊ arbitrari ēt nulla probatione
facta ꝑ partē an iuramentū debeat deferri vt ꝓbat text. in. d. c. fi.
si nō cauilletur. ¶ Circa secundū fundamentum dico quod etiā
illud est manifeste contra intentionem doc. Pro cuius declara-
6 tione in primis premitto quod † vt dicit Bar. in. d. l. admonēdi.
illud quod in cā magna non deferatur iuramentum non proba-
tur bene. l. sed est magistraliter dictum ad similitudinem causa-
rum criminaliū in qbus tale iuramentum non defertur. vt tenet
Bar. in. l. maritus. ff. de qō. ⁊ doc. cōiter in locis ꝑallegatis. cau-
se aūt magne ciuiles equiparant̄ criminalibus. vt in. l. ꝓpter lites
ff. de excu. tu. Et ideo gl. ⁊ oēs in. d. l. admonēdi. indistincte volūt
qđ in causis criminalibus vel magnis nō deferatur iuramētum
nō distinguentes an fuerit semiplene probatum qꝛ in hmōi cau-
sis debēt esse ꝓbationes liquide ⁊ manifeste. vt in. l. fi. C. de ꝓba-
tio. sed in causis in quibus requirunt̄ ꝓbationes liqde ⁊ manife-
ste nunꝙ̄ defert̄ tale iuramentū vt est cōis ꝯclusio oim doctoꝝ q
nō distinguūt vt dixi an fuerit semiplene vel plusꝙ̄ semiplene ꝓ-
batum: ergo nec nos distinguere debemus. l. j. §. ⁊ gnāliter. ff. de
leg. ꝑstan. xix. di. si romanorum. si em̄ voluissent distinguere hoc
vtiqꝫ expressissent. l. vnica. §. finaūt ad deficiētis. C. de ca. tol. ⁊ qꝛ
in vtraqꝫ militat eadē ratio: ergo eadē dꝫ esse iuris dispositio. l. il-
lud. ff. ad. l. aquil. cū si. ⁊ hoc dictū suū esse cōtra cōem intentionē
doc. bene ꝑpēdit ipsemet Lud. ro. dū in fi. suoꝝ verboꝝ dt qcqd
a dicant gl.[a] ⁊ doc. quomodo loquēdi vtunt̄ doc. qn̄ tenent aliquā
opinionē ꝯtra opinio. alioꝝ qꝛ dicūt quicqd dixerit Bar. vel qc-
qd dicant doc. vt bene nouit dñatio vestra. Et hoc probant iura
que indistincte dicunt quod stante inopia ꝓbationis interdū iu-
ramētū defert̄ vt dicit tex. in. l. in bonefidei. ⁊ probat ēt hoc text.
in. d. l. admonendi. ⁊ dictū. c. fi. nec distinguūt an fuerit semiplene
probatū vel plusꝙ̄ semiplene. ⁊ tn̄ doc. indistincte limitant illa iu-
ra nō ꝓcedere in causis criminalib⁹ vel magnis. ¶ Et qđ hoc sit
manifeste ex intentione doc. ostendo clare ex dictis Bart. in. d. l.
7 admonēdi. quē oēs sequuntur qui inter alios gradus † probatio-
nis ponit qn̄ iudex deducitur ad suspitionē ꝓut dicit text. in. l. in
l. aquilia. ff. ad. l. aquiliā. dū dicit ad suspitionē iudicem adducā.
Item ponit aliū gradū quādo adducit̄ ad opinionē de qua loq-
tur tex. in. l. iij. ⁊ eiusdem. ff. de testib. dum dicit quod aut credas
aut parū probatū tibi opinaris. ad idē tex. in. l. post principium.
ff. de qōnibus. ⁊ dicit Bar. quod ista opinio dꝫ esse multū ꝓpin-
qua credulitati ⁊ plene probationi: ergo dat̄ manifeste intelligi
quod aliqn̄ est plusꝙ̄ semiplena probatio: ⁊ tn̄ Bart. dum ponit
gradū opinionis dicit qđ etiā his duobus casib⁹ ⁊ gradib⁹ ꝓba-
tionis loquit̄. d. l. admonēdi. demū indistincte limitat. d. l. nō hr̄e
locū in causis criminalibus vel magnis. Ergo ptꝫ qđ ꝙ̄ꝙ̄. d. l. lo-
quatur etiā qn̄ probatio est multū ꝓpinqua credulitati ⁊ perfe-
cte probationi: tn̄ non hꝫ locū in criminalib⁹ vel causis magnis:
imo fortius dico qđ glo. ⁊ doc. probationē nō ꝑfectam ēt plusꝙ̄
semiplenam appellāt semiplenā quasi illa dictio semi denotet di-
minutionem ꝑfecte ꝓbationis. hoc ostēditur: nā Bar. primo po-
nit gradum suspitionis in quo ēt gradu vult habere locum. d. l.
admonēdi. demū ponit graduꝫ opinionis qui dicit̄ esse ſm eum
multum propinquus credulitati ⁊ ꝑfecte ꝓbationi: ergo ptꝫ qđ
gradus suspitionis dr̄ esse probatio quā Lud. ro. appellat semi-
plenā alˀs nō deferret̄ iuramētum ſm intētionē oim ⁊ ꝑ ꝯñs gra-
dus opinionis hꝫ se ēt ad plusꝙ̄ semiplenam probationeꝫ: ergo
dat̄ manifeste itelligi qđ ꝓbationē quā Lud. ro. appellat plusꝙ̄
semiplenā glossatores appellāt semiplenā. ⁊ in glossa cōiter ap-
probata volūt qđ stātibus dictis ꝓbatiōib⁹ nō deferat̄ iuramen-
tum in causis criminalib⁹ vel magnis. ⁊ hoc clare exprimit iudi-
cio meo do. Abb. moder. in. d. c. fi. in ꝯsilio iuxta finem duꝫ dicit
qđ in criminalib⁹ dꝫ esse testis oino sine suspitione. xviij. q. ij. sup
prudētia. ⁊ ideo dicit qđ ipse accusator nō dꝫ admitti ad faciēdū
aliquē gradū ꝓbationis. tū qꝛ ꝑsumit̄ inimicus vt in. c. item cum
quis. extra de resti. spo. tum qꝛ de facili iuraret cōtra reū vt calū-
nie penā euitaret. Noto ergo dum dñs Abbas vult ꝙ vlr iura-
mētū nō deferat̄ ad aliquē gradū ꝓbationis. ergo nec ad mini-
8 mum gradum ꝓbationis: † est em̄ dictio aliquis vlis. vt in. c. cū
satis. de offi. dele. ⁊ tradit Bar. in suo consi. qđ incipit do. Nico-
laus. ⁊ Io. an. in. c. quisquis. de electio. ⁊ ꝯñr dato ꝙ esset plusꝙ̄
semiplene ꝓbatū nō deberet deferri iuramētum in ista cā magna
que equiparat̄ criminali. ⁊ hanc ꝑtem videtur tenere abbas mo-
dernus ⁊ clarius insignis doctor domi. Fran. are. in. c. veniēs. el
primo. extra de testib. in notabilibus. ¶ Preterea posita opinio-
ne Lu. ro. pro vera quā tamē simpliciter intellectā puto illaꝫ nō
esse veram ⁊ ꝯ cōem intentionem doc. tamē illa nō hꝫ obstare in
terminis nr̄is qm̄ Lu. ro. requirit duo copulatiue quoꝝ si alterū
deficit eius dictū nō hꝫ locum vt in. l. si is q ducēta. §. vtrū. cum
ibi no. ꝑ bar. ff. de reb. dub. requirit em̄ primo Lu. ro. ꝙ sit plusꝙ̄
semiplene probatum: quod primū non prosequor. qꝛ cū ignorem

factū ⁊ qd ꝓbatū sit nō possum qd de iure sentiā r̄ndere cuꝫ ex fa-
cto ius oriat̄. l. si ex plagis. §. si in cliuo. ff. ad. l. aq. vñ remitto me
ad dñationē vestrā. Scđo reqrit Lu. ro. qđ ꝑsona sit legalis. Intel-
ligo; de legalitate persone vltra quā ius presumat: iuxta. l. merito
ff. pro soc. qm̄ in qbuscūqꝫ causis etiā paruis ſm doct. requiritur
illa legalitas a iure ꝑsumpta cū ēt data minima qualitate q̄ ha-
beat fidem attenuare nō deferat̄ iuramētum. ergo in causis ma-
gnis ⁊ arduis in qbus dr̄ debere concurrere legalitatē ꝑsone dꝫ
intelligi de vlteriori legalitate ſm arbitrium iudicis vt eius ver-
ba aliqd operent̄. l. si qñ. ff. de leg. j. ⁊ qꝛ vbi maius periculum ibi
cautius est agendū. c. vbi periculū. de elec. lib. vj. Sed in casu no-
stro si dominatio vestra iuste ⁊ bene voluerit arbitrari de facili ēt
clausis oculis videbit talē legalitatē requisitam nō ꝯcurrere cuꝫ
sint rustici pue ꝯditiōis ⁊ habētes modicas facultates ⁊ faciles
ad iurādū ⁊ deierandū: vt ex ꝓcessu clare nobis ondit̄ ⁊ statim
dicā quas qualitates ⁊ circunstātias remitto ad arbitriū ꝯscie ⁊
cōsiderationis vestre ꝓut facit supremus pōtifex in. d. c. fi. de iu-
reiur. ⁊ hec q̄ ad fundamēta ptis aduerse dicta sufficiāt. ¶ Po- a

¶ Quicquid dicant glo. et doc. ē modus loquendi qn̄ opinio ꝯtra tenetur.

stremo ex plurimis ostendit̄ vltra etiā alˀs deducta qđ nos sum⁹
grauati ꝑ talē delationē iuramēti ⁊ iuramētum qđ fuit inde se-
quutū. ¶ Primo quia tale iuramentum non dꝫ ꝑ iudicē deferri
nisi cā cognita ⁊ multa versant̄ in cause cognitione: vt est casus:
⁊ ibi hoc declarāt doc. magis Cy. in. d. l. in bonefidei. ⁊ doct. i. d. l.
admonēdi. maxime elegās doctor ⁊ ꝑceptor me⁹ do. Io. bapti-
sta qui multa exprimit que debēt ꝑ iudicē ꝯsiderari. in casu autē
nr̄o vt ex actis constat iuramētum fuit delatuꝫ sine cause cogni-
tione ⁊ leuato velo. igit̄ fuimus grauati. imo ⁊ delatio ⁊ iuramē-
tum pn̄t dici nulla qꝛ snīa lata sine cae cognitiōe est nulla: vt de-
clarāt Iaco. bu. ⁊ oēs in. l. prolatā. C. de sentē. ¶ Secundo quia
pars aduersa cum iuramento posuit in articulis illud qđ ꝯtrium
iurauerat in instrō vēditionis nedū qđ deberet sibi deferri iura-
mentuꝫ: sed statim debebat repelli tanꝙ̄ manifeste ꝯtrius vel etiā
periurus. casus est rotundus in. c. cū impositionibus. de iureiur.
lib. vj. iurauit enim pars aduersa in instrō vēditiōis oia ⁊ singu-
la vera esse ⁊ postea opposuit simulationē ⁊ respicietia simulatio-
nem ꝯctus. ¶ Tertio ꝯfirmat̄ cōcludenti rōne. Nā ptꝫ lippis ⁊
tonsoribus qđ ipsa pars aduersa iurauit multa cuius ꝯtriū iura-
uerat in instrō. Nā in instrō iurauit oia ⁊ singula vera esse. demū
postea in libello deducit multa ⁊ in articulis que dicunt conten-
ta in instrō nō fuisse vera. ⁊ demū ad delationem iudicis iurauit
oia ꝯtenta in petitiōe ⁊ in articulis fuisse ⁊ esse vera. ⁊ sic ptꝫ ma-
nifeste quod pars aduersa in multis est periura dato quod i pa-
cto de reuendēdo potuisset verū dicere: quibus suppositis capio
theoricā oim doc. in. d. l. admonendi. cū ii. q dicūt quod illa qua-
litas que repellit testē a testificādo in facto alieno nec aliquis cre-
dit eius testimonio fortius repellit partem a tali iuramento in fa-
9 cto proprio. sed ego habeo † quod si testis iurat super pluribus
capitulis etiā si reperiatur periurus sup vno in oib⁹ repellit̄ eius
testimonium tanꝙ̄ fundatum super iuramento indiuisibili. ista
est cōis ꝯclusio Old. Bal. Saly. ⁊ doc. in. l. si falsis. C. de trāsac.
⁊ tradit Old. in consi. xxxv. alˀs. cxxxv. qđ incipit ad primā. ⁊ bal.
in rubri. de controuer. inuestiture. ⁊ in. l. fi. in. iiij. oppo. C. de edic.
diui adri. tollen. ⁊ in. l. ij. C. de fideicōmis. lib. ⁊ ꝑ Specu. in ti. de
teste. §. j. ver. itē qđ aliqs de suo. ⁊ doc. in. c. in nostra. extra de testi-
bus. ⁊ in plerisqꝫ aliis locis. ¶ Quarto ⁊ vltimo hec ꝯclusio con-
firmatur. Nā cōmunis conclusio est oium doc. in. d. c. fi. et in. d. l.
admonēdi. qđ nunꝙ̄ ꝑiuro defert̄ iuramentū in defectum proba-
tionis. sed ps aduersa vt ondsum est est ꝑiura. igit̄ tale iuramen-
tum nō erat deferendū: qđ etiā ostēdit̄ qđ fuerit periura qꝛ in cō-
b tractu vēditionis iurauit obseruare cōtractū[b] et non cōtrauenire
⁊ singula in ꝯctu contenta esse vera: et demū postea in iudicio pe-
tijt contractum rescindi et dixit eum simulatū et nō verꝫ ꝑ quaꝫ
petitionē dr̄ venisse ꝯ propriū iuramentum et incidisse in ꝑiuriū.
casus est clarus in. l. si quis maior. et ibi no. C. de trāsact. Sed for-
te posset dicere pars aduersa quod non obstāte iuramēto potest
ostēdi ꝯctus esse simulatus. qꝛ stāte simulatione deficit cōsensus
et ꝯñr iuramentum nō firmat vt voluit gl. in. l. emptione. C. plus
valere qđ agit̄. et Bal. in. l. j. C. de ope. lib. faciunt no. ꝑ Bart. i. l.
oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ ponūt canoniste in. c. cū cōtingat.
extra de iureiurā. sed ad hoc r̄ndet̄ duob⁹ modis. Primo ꝙ i ter-
minis nr̄is sunt tm̄modo deducta ⁊ allegata duo. s. puitas pre-
cij ⁊ pactū de reuēdēdo q̄ duo sola simplr̄ nō sufficiūt ad arguē- c
c dum ꝯctū simulatū vt est magis cōis ꝯclo[c] Petri Cy. ⁊ alioruꝫ
in. l. iij. C. plus valere qđ agi. ⁊ tenēt do. Ant. ⁊ Inno. ⁊ arch. Flo-
rē. in. c. ad nostrā. extra de emp. ⁊ vē. lꝫ do. Abb. tenuerit ꝯtriū. et
illū sequit̄ insignis doc. do. Laurē. de rodulfis i suo tractatu vsu-
rarū. q. lxj. hāc etiā ꝑtem tenet genitor meus plene ipsam dispu-
tādo in suo solēni tractatu vsuraꝝ quē incepit ⁊ nō ꝑfecit. vj. prin-
cipali qōne ⁊ qōne. xij. in scđo casu. ¶ Preterea nōne ps aduer-
sa in suo libello cōcludit ad rescissionem ꝯctus in remedio. l. ij. C.

¶ Clausula contractus.

¶ Magis cōmunis opi.

¶ Iuramētū tollit remediū in l. ij. C. de re scin. vendi.

de rescin. vendi. ℞ sic presupponit validitatē ɔctus ℞ petit illū rescindi. ℞ sic venit ɔ̄ proprium iuramentū de obseruando ɔctū. vt cū est cōis ɔclō doc. in. d. l. ij. iuramētum † tollit remedium d. l. ℞ tenēt cōiter doc. in. d. l. si qs cum aliter. ℞ lʒ aliqua sint narrata in libello arguētia qualemqualem simulationeʒ magis attendit libellus penes modū ɔcludēdi iuxta no. p Bar. in. l. aurelius. §. sticho. ff. de li. leg. ℞ ponit Bal. in repe. l. edita. C. de edē. in ver. circa scōm ℞ est casus ℞ ibi no. Abb. moder. in. c. ex pte. extra de fo. cōpe. ℞ in. c. cū ad sedē. ℞ ibi etiā no. do. Abb. extra de resti. spol. ℞ tradit Cy. in. l. cū te. C. de pba. Scdo rñdet q † etsi predicta oīa cessarēt tñ ex quo ps aduersa in instrō vēditionis iurat non solū pdicta seruare sed oīa vera esse nō potuit allegare aliquā simulationem qm̄ incideret in piuriū. ita cōcludit Fede. de se. in suo con si. cccc. ℞ ideo dat ipse cautelam quod prius petat se absolui a iuramento ne incidat in periurium: refert ℞ sequitur prefat⁹ elegās doctor. d. Laur. de rodulfis in suo tractatu vsurarum. q. xxvij. hanc ēt partem tenet expresse Io. de imo. in. c. cum cōtingat. vbi plene examinat de iureiu. illam etiā tenēt Bal. ℞ Bar. de Saly. in. l. fi. C. de nō nu. pecu. illam etiā in terminis nostris tenet Io. de imo in. d. c. ad nostrā. de empt. ℞ vendi. ℞ est cōis conclusio in qua nō reperio aliquem scribentiuʒ contradicere. ℞ hoc inter alia ponit gladium ad radicē ℞ claudit os partis aduerse quo stante cessant oīa allegata ℞ que allegari possent p partē aduersam. ex quibus ℞ aliis allegatis ni fallor luce clarius constat iuramentū non fuisse iuste neqʒ rite delatum. ℞ ɔ̄r dominationeʒ vestram indubitanter debere reddere consilium partem nostram fuisse grauatam. cetera suppleat suprema sciētia iudicare debentis quē deus dirigat in viam iustitie. Laus deo.

¶ Consilium. cxxvj.

¶ Pater si donat filio in ptāte cum pacto q non possit reuocari: talis donatio iudicatur esse causa mortis.

In nomine domini amē.

Multū elegāter ℞ subtiliter supra scriptā consultationem absoluit prestātissimus iurisconsultus dñs Pet. Philip. pr̄ ℞ pceptor mihi hoñ. Quāobrē satis erat eius conclusiones sola subscriptione cōprobare: sed ne incōsulte ad rē ipsam accessisse videar paucula in mediū adducā. ℞ in primis peruerso eius ordine placet mihi illa cōclusio qd potius dicat donatio inter viuos q̄ cā mor. ex quo si diceremus esse donationeʒ cā mor. partes fecissent actum nullum. argu. l. miles qui destinauerat. ff. de testa. mili. ¶ Sed contra hāc cōclusionem videbatur. nam ex quo stipso fuit collata post mortem censetur donatio cā mort. l. seia. ff. de dote plegata. traditur plene in. l. que dotis. ff. solu. mat. ergo licet deficiat numerus testium requisitus in. l. fi. C. de dona. causa mor. non tñ per hoc debet minus censeri donatio cā mort. quoniā presumptio que resultat ex defectu solennitatis succūbit presumptioni que resultat ex substātia rei. casus est in. l. non codicillum. ℞ ibi notant doct. C. de testa. vnde dicimus quod vbi est defectus solēnitatis nō habet locū illa regula. si nō valet qd ago vt ago nō valet vt valere potest. per illum tex. ℞ ibi not. p Bar. et doc. in. l. §. si quis ita. ff. de ver. obli. sed ad hoc fundamentum respondeo quod procederet quando dicta verba post mortē essent talia que non possent verificari nisi in donatione cā mortis sicut in. l. non codicillum. institutio heredis nō pōt verificari nisi in testamēto. sed stat hoc quod donatio sit collata etiā post morteʒ ℞ tñ sit donatio inter viuos vt est casus in. l. cū maritus. in fi. ℞ ibi gl. ℞ doc. ff. de pac. dotalibus. ℞ patet ex plene no. in. l. q dotis. ff. so. ma. ℞ in. l. ij. C. de iure dot. vnde sumus in presumēda partius intentione: nō assit in illo articulo si nō vʒ quod ago ℞c. Quo casu debet potius psumi donatio inter viuos rōne solēnitatis put in simili dicit Bal. d. l. nō codicillū. quod si est prolatum verbum substituo corā quinqʒ testibus importat fideicōmissum. argumēto. l. sceuola. ff. ad trebel. quia est verbum cōmune ad directā substitutionē ℞ fideicōmissariā: tñ qꝛ directa non pōt fieri corā qnqʒ testibus. l. fi. C. de codicillis. interpretef fideicommissaria per. d. l. sceuole. ℞ tamen regulariter verbum substituo importat directā vt est tex. cum glo. ℞ ibi hoc notāt doc. in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de libe. ℞ posthu. ergo eodē mō dicamus in casu nostro qd licet regulariter vbi stipulatio cōfertur post morteʒ presumatur donatio cā mortis tñ qꝛ nō fuit facta corā legitimo numero testium presumi dʒ donatio inter viuos. ℞ in idiuiduo adduco auctoritatem Pe. ℞ Cy. in. l. licet inter priuatos. C. de pac. vbi dicūt quod ibi quāq̄ fiat mentio mortis non iudicaf donatio cā mortis: qꝛ nō fuit facta corā legitimo numero testiūʒ lʒ Bal. ibi dicat quod illa nō est friuola nō impugnat rōnem in se sed q̄tū ad illā. l. qꝛ ibi agebaf inter milites inter quos vʒ vltima volūtas coram duobus. l. j. ff. de testa. mili. Et sic tantuʒ quo ad milites ipugnant dictam rōnē: quo autem ad paganos remanet rō Pet. ℞ Cy. que decidit casum nostrū. Adduco ēt in pposito. nam qñ qs causa mortis donat cū pacto vt nō possit reuocari talis donatio censef donatio inter viuos. l. vbi ita donatur. ff. de donatio. causa mortis. ℞ tñ si ita fiat per patrē filio in ptāte ex quo non est capax donationis inter viuos sed donationis causa mortis interpretamur illā donationē cā mortis vt potius valeat ita singulariter cōsuluit Bal. in suo ɔsilio qd incipit in xp̄i noīe amen. Questio ista subtilis est ℞c. Et cum hoc cōcordat qd notanter ɔsuluit Pau. de ca. in suo ɔsil. ccix. incipit. in xp̄i noīe ℞c. Notandum est qd si aliqs donat oīa bona que hʒ ℞ habiturus est vsqʒ ad tp̄s mortis cū promissione de nō reuocando qd nō hēbit locū. d. l. vbi ita donat. ex quo donatio inter viuos pñtiū ℞ futurorū non valet iuxta plene no. in. l. fi. C. de pac. ℞ in. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de ver. ob. vnde iudicanda est potius donatio causa mortis vt actus potius valeat q̄ pereat. argumēto. l. quotiens. ff. de ver. obli. ¶ Probis etiam adduco casum singularem in. l. apud celsum. §. iulian⁹. ff. de doli excep. vbi donatio inter virum ℞ vxo. facta ab infirmo licet nō fiat mentio mortis iudicaf donatio cā mortis. ℞ sic in casu valido. ℞ tamē ex eo qd fuerit facta ab infirmo iudicabaf donatio cā mortis. vt est casus in. l. seia. in fi. ff. de donatio. causa mortis. ex quibus concluditur quod donatio que in sui figura apparet donatio inter viuos ℞ pōt etiā iudicari cā mortis iudicef potius cā mortis ℞ valida q̄ inter viuos inualida. Ergo idem dicendum est econtra: quia qd operatur ppositum in pposito operaf oppositū in opposito. l. si vt proponis. C. de nup. l. si ex toto. ff. de lega. j. per Bar. in. l. inter stipulantem. §. sacrā. ff. de ver. obl. ℞ pro certo hoc est potissimum fundamentum. ¶ Sed vlteri⁹ etiā pdicta cōfirmantur p ea que signāter posuit do. Rapha. cu. in. d. l. que dotis. vbi dicit quod qñ fit donatio inter viuos ɔiūcte persone etiā sub cōmemoratione mortis psumitur donatio cā mortis per tex. in. l. ij. ℞ in. l. cum patrē. C. de iure dotium. ℞ in. l. cū maritus. §. fi. ff. de pac. dotalibus. sed in casu nr̄o est facta coniunctis psonis. igif ℞c. Et licet pleriqʒ moderni impognent illā opinione in. d. l. que dotis q presumptio illa ne quis psumaf voluisse iactare suū: de qua in. l. si cum aurū. ff. de solu. ℞. l. cum de indebito. ff. de proba. militat etiam respectu coniuncte psone vt quis videaf primo voluisse sibi prouidere q̄ coniuncte psone: ad hoc. l. presens. C. de serui. ℞ aqua. vnde dicimus qd psumif qd donans magis hr̄e voluerit sibi q̄ donatario ℞ magis donatorioq̄ heredi. l. i. j. ff. de dona. causa. mor. rñdeo qd dicta ratio nō militat in terminis nostris cū reuocatio donationis non tenderet in cōmodū suū ipsius donatricis prout demōstrat primus ɔsultor. Predicta etiā cōfirmātur alia via: qꝛ dicta verba post mortē sunt apposita verbis executiuis qꝛ post mortem pmittit dare soluere ℞ numerare q̄ sunt verba executiua vt declarat Bar. in. l. liber homo. §. x. ff. de ver. obli. Et declaraf ex verbis sequentibus dū in ɔtractu dr̄ qui annus solutionis predictus incipiat post mortem: ℞ sic ptʒ qd illa vba post mortē sunt apposita solutioni. Nā precedentia declaraf p sequētia ℞ ecōtra. l. qui filiab⁹. in pnc. ℞. l. si seruus plurium. in fi. ff. de leg. j. sed tūc succedit. Nam vbicunqʒ ipe mortis adijcitur verbis executiuis non dispositiuis tunc no demonstratur mors tanq̄ causa finalis: sed adicif causa demōstrandi tēpus executionis. istud fuit singulare verbū Bal. in addi. Spe. in tit. de instr. edi. in viij. col. ℞ hoc ideʒ est de mēte Bal. recte intuenti in. l. ij. C. de iure dotium. Quod autem quādo mors adicif ad dilationē solutiōis nō importet donationē causa mortis hoc est satis notum. put declarant bal. ℞ roma. in. d. l. que dotis. ℞ Bal. in. d. l. ij. ℞ est bo. tex. ℞ qd ibi not. in. l. nam ℞ si cū moriar. ff. de condi. inde. ℞ pro certo cum domina Iacoba que intendebat q ea viuente sibi solueref ℞ post mortem nepotibus: non poterat alio modo concipere verba necessariū erat quod fieret mentio mortis. ex qbus oībus cōcludo quod dicta donatio nullo modo est censenda donatio causa mor. ¶ Secūdo ℞ vltimo loco placet mihi eius prima conclusio per rōnes ℞ auctoritates per eum abunde adductas. et illam probo fundamento fortissimo ni fallor. psuppono quod q̄tū ad reuocabilitatem vel irreuocabilitatē non refert si cōtraho cū vno ℞ volo ex hoc contractu acquirere tertio an ille tertius me consentiente sibi hoc quod volo sibi acquirere stipuletur. an vero ego stipulor nomine ipsius tertij conficiendo stipulationē validā iuxta plene no. in. l. stipulatio ista. §. si stipulor. ff. de ver. obli. hoc probatur. nam si stipulor tertio ex causa sui natura irreuocabili anteq̄ ille ratificet non possum penitere ℞ reuocare stipulationem quo minus illo ratificāte eidem irreuocabiliter queratur vt est casus in. l. bonorū. ff. rem ratam habe. ℞ ibi Ange. et Moder. ℞ est casus in. l. si ego. et ibi not. ff. de nego. gest. eodem modo esset si ipse tertiusmet stipularetur sibi. l. sicut. C. de act. ℞ obli. Itē quia sumus in actu sui natura reuocabiliter non refert an ego stipuler illi tertio an ipsemet sibi stipuletur. casus est in. l. seia. ff. de dote prelega. vbi ille tertius sibimet stipuletur. ℞ tamē qꝛ actus sui natura erat reuocabilis potest reuocari. cum ergo simus in donatione inter viuos vt supra probatum est que sui natura est irreuocabilis. l. perfecta. C. de donatio. que

tio.que sub modo.z cōfecta p stipulationem de cuius natura est actū reuocabilē reddere irreuocabilē.l.ex placito.C.de rerum per mu.ergo nō refert an ipse neptes fuissent adhibite ad stipulandum a dña Jacoba an vero ipsa stipulata fuerit eis.sed qñ in ca su nr̄o neptes fuissent adhibite ad stipulādū a dña Jacoba nō potuisset donatio reuocari vt ondam.ergo eodē mō qñ ipsa fuit valide eis stipulata nō potuit in eoꝝ p̄iudiciū penitere p̄ pdicta. Quod aūt si ipsemet ꝯsentiente dña Jacoba post eius mortem fuissent stipulate potuisset donatio reuocari.est casus rotundus qui determinat hanc qōnē in.l.cū maritus.in fi.ff.de pac.dotal. vbi est casus in quo mulier dedit dotē marito z pacta fuit quod post mortem suam dos redderetur fratri stipulanti sibi: dicitur ibi quod illa mulier dōnans non potest legare in preiudicium fra tris z sic reuocare donationem etiam viro consentiente. z ista est noua z concludens ratio z vera. Laus deo.

¶ Hec duo consilia que sequūtur sunt dñi Petri philippi de cor neo de perusio z dñi Bald.de bartolinis de perusio qui scripserunt super eodem puncto super quo est consilium proximum sequens domini mei do.Bar.socini.

¶ Punctus.

¶ Si domus apparet diuisa p solaria z corruatan ille q habet partē inferiorē teneatur reficere ad hoc vt habēs partē superiorē possit abinde supra reficere an vero solum remanserit liberum et perierit omne ius habentis partem superiorem zc.

¶ Dominus Petrus philippus.

¶ Consilium.cxxxviij.

1 ¶ Seruitutem oneris ferendi debens: tenet nō solū ad patien tiam sed etiā reficere suis impensis illud qd onus ferre habet.

2 Solum si cōcedatur alicui iure emphyteotico: z superficies iure p prio solum z superficies erit emphyteotica.

3 Seruitus que debetur superficiei extinguitur extincta superficie.

In nomie domini no stri Jesu christi. ¶ Circa primū ꝯsultationis articulū vr̄ primo aspectu dicēdum q dictus Petrus nedum nitat̄ equitate sed etiā iure scri pto lʒ forte in equitate fundato. Nā vr̄ qd hēs ptē inferiorē habeat onus seruitutis sustinendi onus superficiei supimposite.lʒ enī appeat seruit⁹ ꝯstituta tn̄ ex quo psupponit̄ qd edificiū petri stetit supimpositū in edificio z solo dicti Joānis qd nō extat initū memoria vr̄ ꝯstituta seruitus qr vsus tāti tpis hʒ vim ꝯstituti.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quo.z esti.z.l.ij.§.fi.ff.de aq̄ plu.arcē.z notāt doc.i edificio superimposito in.l.eū debere colūnā.ff.de ser.vr.pdi. Seruit⁹ aūt debita nō extinguit̄ sublato seu diruto edificio cui seruitus debe bat̄ vt est expressum in.l.seruitutes.§.si sublatū.ff.de ser.vr.pdio. z maxime seruitus oneris ferendi in qua q̄ntūcunq; onus supimpositū ruat simul ēt cū edificio onus sustinēte nihilominus dʒ re fici z durat eadē seruitus put est expressum in.d.l.eū debere colū nam.z.l.z si forte.§.ēt.ff.si serui.vendi.in quibus iuribus est expressum quod nō solum dñs rei seruientis dʒ prestare patiētiaʒ vt dñs rei dominantis vtatur seruitute quod est de natura serui tutis.s.quod sola patientia habeat prestari.l.quoties.§.seruitutum.in fi.z.l.pe.ff.de seruitu.tit.generali.z.l.summi.§.distat.ff.si serui.vendi.z.l.si forte.§.etiam.adeo quod Gallus iurisconsultus tenebat nullā posse seruitutē ita cōstitui vt dñs pdij seruiētis aliqd facere arctaret̄.sed solū ne alteruʒ facere prohibeat.z hinc est qd dñs pdij seruiētis nunq̄ tenetur ad reficiendū edificiū seruiē

1 tis vt ibi:tn̄ fallit in hac seruitute oneris ferēdi Nā † debens seruitutē tenet̄ non solū ad p̄standā patiētiā qd est cōe alijs seruitu tibus.sed etiam habet specialem naturam talis seruitutis qd de bens seruitutem hoc est dñs predij seruientis tenet̄ reficere edificium quod habebit onus sustinere.iste est tex.formalis in.d.§.et vbi dicit Rapha.Fulg.quod istud est de natura hui⁹ seruitutis adeo qd si simpliciter constituat̄ dicta seruitus censet̄ constituta cū onere qd refectio ptineat ad debentē seruituteʒ.id si vetustate est quesita ita qd nō appareat qualiter cōstituta fuit p̄sumit̄ tali ter cōstituta prout dicit Rapha.Fulg.ibi pillū tex.secus in alijs seruitutib⁹ prout ipse dicit z probat̄ ibi:istud autem factū venit consecutiue nō principaliter in dicta seruitute oneris ferēdi put signanter volūt post glo.Bar.Ang.z Raph.in.d.§.seruitutū. conclusiue itaq; est speciale in hac seruitute oneris ferendi qd de bens seruitutem teneat̄ non solū pati sed etiam reficere suis impensis illud qd onus habet ferre vt est expressum in iurib⁹ p̄reallegatis.cū itaq; edificiū inferius seu soluʒ sustineat onus edificij superioris censeat̄ imposita seruit⁹ oneris ferendi ex quo ita stetit tanto tempore cuius initū memoria hominis nō extat: itaq; videt̄ talis seruitus constituta cū hac qualitate quod debens ser uitutem habeat illam reficere prout dicit Raph.in.d.§.etiam.vt s̄.retuli.Cū solū videat̄ quod debeant seruitutē superficiei prout est expressum in.l.si tibi homo.§.fi.ff.de leg.j.Nec vr̄ qd obstet q edificiū est sublatū: qr licet sit sublatū edificiū cui debet̄ seruit⁹ re manet seruitus.d.§.si sublatū.similiter licet sit sublatū illud quod sustinet onus tamen remanet seruitus.d.l.euʒ debere colūnam.z no.Pau.de ca.in.l.ij.ff.de serui.quod quando seruitutes imponūtur solo diruto edificio remanent seruitutes qr solū permanet per.d.§.si sublatū. ¶ Secūdo idē videt̄ probari superficiari⁹ est ille qui ad longū tēp⁹ conducit solū vt habeat superficiem.l.j.ff. de superficie.vbi dicit tex.superficiarias edes appellam⁹ que in conducto solo posite sunt z similiter in.l.j.in prin. z si non pmittatur a domino soli agit̄ ex conducto ad id quod interest.l.j.§.j. eod.ti.ideo dʒ locator permittere quod vtatur solo ad vsum destinatū z superficie al's si inhibeat seu non permittat agi potest conducti aduersus eū.d.l.j.§.j.z.l.si fundum.ver.nam z si.z.l.ex conducto.in prin.ibi aut villa non reficitur.ad idem ea.l.§.si vis. vbi dicit tex.quod domin⁹ tenet̄ prestare colono omnem vim cui resisti non potuit dicamus dominus teneatur superficiario prestare istam vim z taliter reficere suam rem qd superficiarius possit sup ea suam superficiem edificare z prout reficit villam seu do mū locatam.vt.d.l.ex cōducto.in prin.z si dicatur in casu nostro non potest presumi locatio qr non interuenit merces ex parte superficiarij z locatio z conductio non contrahit̄ sine mercedis interuētu.l.j.z.ij.l.si merces.in prin.ff.loca.Respondet̄ qd si nō lōcatio z cōductio tn̄ p̄sumit̄ emptio z vēditio vel ꝯtctus similis.d. l.j.§.j.de supficie.Et notāt gl.z Bar.in.l.fi.eo.ti.z Bald.in rub. C.de iure emphy.z vr̄ eadē rō in empt.z vēdi.q̄ in locatione z cō ductio.l.j.z.ij.ff.loca. ¶ His tn̄ nō obstātib⁹ꝯsiii arbitror sniam veriorē.Premitto aūt qd nō vr̄ qd inter dñm soli z supficiariū cē seat̄ ꝯstituta realis seruit⁹ nec suadet rō qd solū seruiat supficiei. Nā ꝯstat qd superficies cedit solo.l.adeo.§.cū in suo.de acq.re.do. l.obligationū fere.§.placet.ff.de act.z ob.cū si.adeo qd qs nō pt transferre dñiū directū soli in aliū qn transferat z superficiem. vt pbat tex.in.d.§.placet.versi.sic z in tradēdo.nec econtra retinere

2 dñiū soli z transferre dñium superficiei pari ratione adeo † qd si alicui cōcedit̄ solū iure emphyteotico z supficies iure proprio z solū z superficies erit emphyteotica put ꝯcludit Bar.in.l.j.§.su perficiem.de superficiebus.z idē Ang.z ibi Pau.de ca.in.l.ij.ff. de seruitu.z q̄tū ad ppositum nostrum lʒ idē Bal.in.d.l.ij.C.de iure emphyteo.col.iij.z in aut.excipit̄.C.de bo.mater. videat̄ tenere ꝯ Bar.tn̄ nō quo ad istud ppositū quia vult qd illud dñiū quod habet tunc in superficie sit emphyteoticū.nō tn̄ vult qd sit directū put etiā deprehēdit̄ ex dictis ipsius Bald.in.d.l.ij.ff.de seruitu.z in quodam suo consi.mihi.cxxx.incipi.sup solo.de quo etiā p Bal.in.c.j.§.si quis.de cōtrouer.inuesti.z in.c.j.§.fi.vasallus.hic finit̄.l.conradi.supficies itaq; est accessoria ad solum: z so lum est principale.Non videt̄ ergo rōnabiliter qd principale ser uiat accessorio put al's notāt doc.in.l.si pacto q̄ penā.C.de pac. qd stiplō penalis nō vestit pactū principale: qr non decet qd pncipale recipiat sub sistētiam ab accessorio: multominꝰ videt̄ rōna bile qd principale debeat seruitutē accessorio p̄terea supficies est sub directo dñio ipsi⁹ dñi soli nec res sua cuiq̄ seruit.l.iure cōmu ni.ff.de serui.vr.pdi.iō Dy.Bal.z Jmo.in.d.l.si tibi hō.§.fi.dicunt qd tex.ille iproprie loquit̄ qr nō est ppie seruit⁹sʒ vtile dñiū z sentit gl.dicēs qd p illud legatū cēset̄ remissa exceptio que com petebat supficiario.z Bar.ibi dicit q ille tex.dicit idē q.l.si domus.§.fi.eo.ti.Et sic quod censetur legatum ius legantis: sed ius legātis erat aliud q̄ seruitus: ergo patet quod ille tex.not.potest stare proprie.sed hic est quod superficiarius non cēseatur habere in solo seruitutē seu in edificio inferiori.Necessario infertur qd nō pōt aliqua actione reali seu ratione alicui⁹ iuris realis cogere do minum soli ad reficiēdum edificium quod sustinebat superficieʒ superiorem.quia in ipso solo non habet aliquod ius reale nec ius seruitutis.Et sic non militat quod habetur in.d.l.eum debere co lūnam.z in.l.si forte.§.itē.z qd habetur in.d.l.seruitutes.§.si sub latum nec etiā competit actio personalis ex locato vel ex empto ex donato vel simili contractu quia huiusmodi actiones psonales non competunt aduersus singulares successores.l.fi.ff.de cōtrahen.emptio.z.l.j.§.si fundum.ff.ad treb.ideo cum iste qui hodie possidet dictum solum sit singularis successor cōstat quod nō tenetur actione personali.Insuper domo locata extincta finit̄ locatio z conductio preterq̄ ad recipiendam mercedē.l.si fundus quem.ff.loca.licet in vero ibi corruerit solum.sed in empti.z vendi.est expeditum quod periculum interitus pertinet ad emptorem.l.j.z quasi per totum.ff.de peri.z cōmo.rei ven. z maxime si solum non est venditū sed supficies quia tunc extincta superficie nihil remanet post.Et dicit̄ in.d.l.si fundus quē.z.l.dom⁹.de cō

trahen. empti. & per Bar. & Ang. in d. l. si. ff. de superficie. & si nō apparet qd fuerit emptū aut locatū in dubio qui agit arctatur probare. l. q accusare. C. de edē. l. actor qd asseuerat. C. de proba. cū concor. & paria sunt nō fuisse concessum solū vel fuisse & non apparere. arg. l. in lege. ff. de contrahē. emp. & l. duo sunt titij. de testa. tute. & l. cum res. §. itaqz. ff. de lega. j. & d. l. martius. & similes alio casu loquūt. qz in eis non cōducitur prediū vel superficies sed locant ope ad faciendum opus. Dato aūt sine preiudicio veritatis qd censeret seruitus constituta oneris ferendi: nihilominus idē rñdēdū videret eo qz licet qñ seruitus debet solo & subsequēter edificio superedificat o: debeatur seruit' destructo edificio postea restaurato. iuxta dictū
5 §. si sublatū. tñ qñ debet seruit' superficiei extincta superficie cui seruitus debet extinguit ipsa seruitus nec edificiū restauratū censet illud cui debebat seruitus sed aliud diuersum. p. l. inter stipulantem. §. sacrā. de verb. ob. prout notant Bar. & Ang. in l. si. ff. de superficieb'. & pau. de ca. in l. ij. in. ij. no. ff. de seruitu. & sentit idē pau. de ca. in d. §. si sublatū. notans ex illo tex. qd seruitus acqsita superficiei censet acqsita solo ex quo nō extinguit extincta superficie. idem no. per illū tex. in l. certo generi. ff. de seruit. ru. pdi. in casu aūt nro nullo mō censeri pōt seruit' qsita solo qz hña superficiē nō habebat solū. & si qua seruitus deberet illa deb eret ab ipso solo. s. deferēdi edificium superimpositū: & sic seruiret sibi ipsi: qd in iure reputat impossibile. d. l. in re cōi. itaqz naturalis & equalis rō & rigor iuris ad id astringit. nec eqtas scripta suadet contrariū. Nec obst. d. §. si sublatū. qz ibi pōt intelligi prout intelligit Pau. de ca. s. quod seruitus fuerat constituta & debita solo lz mediante edificio qd solo cedit vel censet constituta toti domui: & sic aree & edificio superimposit prout innuūt vltima verba illi' tex. Itē si intelligeremus generaliter illū tex. etiā in seruitute debita superficiei rñderi pōt qd edificiū fuit ibi superimpositū p illū cui seruitus debebat in suo proprio solo. & repositū fuit eadē spē & qualitate qd fingit esse idē cū antiquo edificio: & in hoc fundat ratio illius tex. Sed in casu nro non subest eadē rō qz nō pmittit reedificari idē edificiū qz solum est alteri'. neqz lz in alieno solo edificare inuito dño & edificiū solo cedit. d. l. adeo. §. ex diuerso. & insti. eo. ti. §. cū in suo. & §. ex diuerso. cum simi. & sic termini sunt oīno dispares. & insuper in terminis dicti. §. si sublatum. agitur de nō graui preiudicio debentis seruitutē qz seruitus censet durare nec viget magnū ei' interesse si cēseretur liberatus a seruitute: sed in casu nro versat magnum interesse qd solū sit liberū cum edificiū sic postea edificatum cedat iure plene pprietatis dño ipsius soli: adeo hoc casu standū est rigori iuris cū sit casus separatus habens longe diuersam rōnem & de separatis nō fit illatio: maxime in casibus spālibus. l. si. ff. de calum. & l. si marit'. C. de dona. inter. vi. & vxo. Nec etiā obstat l. eū debere columnā. cū concor. qz ibi nō presupponitur extinctum prediū dñans cui debebat seruitus oneris ferendi: lz forte fuerit dirutum id qd onus sustinebat & subsequēter id qd sustinebat. Non enī sequitur est diruta columna ferens onus & edificium positū in columna: ergo est dirutū edificiū seu predium cui seruitus debebat. Exēpli gratia habeo domū vicinā tue domui: domus tua dz mihi seruitutē detinēdi ponte vel lignū qd deseruit mee domui vel colūna edificata super tuo solo de meo z porticum mee domus: lz ruat columna & porticus superimpositus vel pons edificium qd pōtem sustinebat non ppterea est sublatū seu extinctū edificiū dominās vel seruiens: & sic termini dictorū iuriū nō conferunt ad terminos nostros. Nam ibi seruitus non erat extincta neqz de equitate nec de rigore iuris: solū ni ibi dubitatio vertebat an debēs seruitut satisfaceret si patientiā prestabat: maxime cū in casu nro sit sublatum edificium cui seruitus detraheret si aliqua debeat seruitus & etiam sit sublatum edificiū qd onus superius sustinebat attēto qd superficiarius nō hēbat superficiē vsqz ad solū sed pars inferior superficiei erat dñi soli quo ad plenū dñium: & sic quodāmodo videt sublatū edificiū seruiēs & edificiū dominās: & sic viget maior rō qz qñ alterū tantum est sublatum: prout contingit in terminis dicti. §. si sublatū & d. l. eū debere columnā facit quod hr in aut. itaqz. C. cōia de successio. licet vtroqz casu idē rñdendū cēseā p rōnes supra adductas & iura prealegata. Ex quibus concludendum de iure arbitror qd dictum solū sit oīno liberum & extinctu m ius superficiarū: & hoc in terminis voluit Bal. in rub. de iure emphyt. vbi cōcludit quod destructa superficie puta cōbusta domo vel molēdinis impetu aquarū oīno destructis finitus est contractus superficiei. & ad adducta in contrarium est supra responsum. Laus deo.

Ego Petrus Philippus de corneo iuris vtriusqz doctor consulo &c.

Sequitur subscriptio dñi Bal. ad idem.

Idē vt supra conclusum est per excellentissimū famosissimūqz vtriusqz iuris doc. dñm Petrum philippum de corneo patrem & prim honorādū: iuris esse dico ego Bal. de bartolinis de perusio doc. vtriusqz iuris & aduocatus consistorialis. Nā tota difficultas cōsistere videt ex eo qd habet in l. seruitutes. §. si sublatū. ff. de serui. vr. predi. & in l. eū debere columnam. eo. ti. & in l. & si forte. §. etiam de. ff. si ser. vendi. Tamē mihi vr qd pro decisione huius consultationis possit allegari casus in d. §. si sublatū. in l. sibus vbi iurisconsultus facit drīam inter seruitutē predialē seu realē q afficit rē ipsam soli perpetuo prout est de natura seruitutis: & aliud ius non consistes in propria seruitute reali. vt est ius vsusfructus qd non est proprie ius reale vel seruitus realis sed magis ius quodam psonale non afficiēs ipsam rē: sed dz adherere ipsi persone: & hinc est qd dicit esse quedam seruitus psonalis: vt hr in l. j. §. si vsusfructus. ff. ad l. fal. & no. in l. j. ff. de vsufru. & huic ratione pōt dici q superficiarius censeatur vsufructuarius superficiei donec durat superficies: vt dicit in terminis tex. in l. j. §. pe. ff. de superficiebus. & hoc ostenditur euidēti rōne q superficiarius nō dicit hēre ius seruitutis realis: qz in seruitute reali seu prediali cōsideramus tria necessaria vz prediū dominans prediū seruiēs & ipm ius afficiēs prediū seruiēs. scdo predij dñantis: & vbi non subsunt hec tria nō pōt dici seruit' predialis seu realis: vt ptz in l. j. ff. cōia predio. & declarat Bar. in l. si prior'. ff. de no. ope. nū. in secūdo & tertio questio ter tie ptis. sed superficiarius nō pōt dicere se hēre dñans: quia non est dñs edificij superimpositi: sed ipse dñs soli prediū dñiū. vt hr in l. j. ff. de supfi. & in l. obligationū fere. §. plz. ff. de act. & ob. cū si. merito &c. & si dicis q imo superficiarius hz dñiū saltē vtile ipsi' superficiei. vt hr in d. l. §. qd ait. Ostēdo q hmōi vtile dñiū recognoscit directū: & vocat subalternū: nō aūt venit p viam oppositi: vt no. in l. j. §. si necessario ff. de acqui. pos. p gl. bar. & alios & l. l. possessores. C. de fundis patrimonialibus. li. x. Ergo nō pōt dici q dñiū directū dicat seruire in eadē re suo dño subalterno qd est sibi pedissequū. Nā ēt vsufructuari' dr hēre quoddā vtile dñiū iure ipso: sec' superficiarius. vt dicit gl. in l. iij. §. desinere. ff. de vsufruc. & quēadmodū debeat. & est tex. in l. iiij. ff. si vsusfru. pe. & tū non pōt dici q ipse habeat vel censeat hēre prediū dominās & pprietari' prediū seruiēs. vt si p ipm vsufructū cēseret conseruare seruitutē predia lē. Alia ēt rōne ondit: qz vna & eadem domus dz respectu soli & edificij. qz domus dz esse qd totū integrale qd constituit ex solo & tecto & parietib': & est impossibile q eadē domus sibi ipsi seruiat nisi de vna domo fiāt due ptes. vt hr in l. si qs duos. §. si qs pte. ff. cōia predio. Itē alia rōne: qz nō pōt res mea alteri rei mee seruire nec pōt dici tūc seruit'. l. tua predia. ff. de serui. vrb. predio & in l. in re cōi. ff. de ser. vrb. predio. cum si. sed si dñs soli dz esse ēt dñs edificij quō pōt dici qd dñs soli dz seruitutē ipsi edificio & superficiei. & hic pōt realiter concludi qd superficiarius nō hz seruitutē respectu soli nec solū dz seruitutē superficiei prout solet dici in seruitutib' realibus qd seruit' predio dat & predio dz deberi. l. liberto. §. si ff. de neg. gest. cū si. Et si seruitus dici pōt: certe dz seruitus psonalis & non realis sicut dz in vsufructuario cui equparat superficiarius. d. l. j. §. pe. de superficie. & tūc succedit tex. in d. §. si sublatū. q sicut ibi dz seruitus vsusfructus in domo vel alia re extiguit in totū extincto ipso edificio: nec dz tunc deberi amplius. ad hoc ēt l. quoties. l si. ff. de vsufruc. & l. repe. §. pe. ff. quemadmo. vsusfruc. amit. Ita etiā p informationē est dicendum q ius seu seruitus superficiei extinguatur in totū diruto ipso edificio: & ita in terminis quo ad hūc effectū extinctionis edificij equiperat Bar. superficiariū vsufructuario. l. si. ff. de superficiebus. dū allegat. d. l. quoties. in fi. ff. de vsufru. & ita etiam ibi sequit Angel. & sic quasi in terminis de auditio. ita consului per tex. in d. §. si sublatum. qd non est ex alio nisi qz superficiarius non dicitur habere seruitutē in solo sed quēdam viuum: vt in terminis voluit glo. no. in l. ij. ff. de seruitu. & cōiter doc. glo. & Bar. & alij legentes in l. si fundum sub conditione. §. qui fundum. ff. de lega. j. Laus deo.

Ego Baldus de Bartolinis de perusio.

Idem consilium in precedenti materia. cccxix.

1 Domus qñ est diuisa per solaria an ille qui habet partē superiorem dicatur habere dominiū.
2 Dominium directum edificij non potest haberi sine solo.

Dominus labia mea aperiat & spūs sanctus illuminet intellectum. Subtiliter & abunde premissam consultationem prosecuti sunt suprascripti patres & dñi adeo q satis erat earum dicta sola subscriptione comprobare: tamen quia materia subtilis est placuit
1 aliquantulū illaz inuestigare. & in primis visum fuit q † quando domus est diuisa per solaria quod ille qui habet partem superiorem dicat habere dñiū hoc vr pbari lege & autoritate. Naz hoc vr decidere casus in terminis quē ad hoc doc nō pōderant in l. siculi. §. aristo. ff. si serui. vendicet. vbi est casus q dñs partis superioris

perioris edificii potest prohibere ne dñs partis inferioris taberne immittat fumum nisi sit seruitus 9stituta. et ita intelligunt ibi Bar. et doc. et sic psupponit ibi qd vnus pōt esse dñs ptis superioris alter ptis iferioris qd ēt pt3 q2 aliter nō posset seruit9 9stitui. l. in re cōi. ff. de ser. rusti. pdio. Autoritate aūt pbaf p ea que ponit Bal. in. l. via 9stitui. §. quecūq3. ff. de ser. rusti. pdio. vbi per illum tex. vult post Obertū qd si iter fratres dom9 p solaria diuidaf nō debef aditus pti supiori: et ideo dicit qd debēt esse cauti fratres in diuidēdo qd reseruēt sibi aditū vt ibi latius p eū et per Raph. Ful. in. l. binas edes. ff. de serui. vr. pdi. l3 secus dicat qñ legatetur pars superior p viā vltime volūtatis: q2 tunc aditus debef: vt ibi habef in gl. et est tex. et ibi no. in. l. testatrix. ff. si serui. vendi. q̄ ola videnf inferre qd dari possit dñs partis superioris et inferioris. et sic qd ēt eadē possit seruitus oneris ferēdi sicut alia seruitus in di ctis iuribus. ¶ Nec vr pdictis obstare qd edificiū cui seruit9 oneris ferēdi caruerit in totū. q2 adhuc vr qd edificiū seruiēs debeat refici expēsis dñi pdii seruientis et edificiū cui debef seruit9 postea refici possit expensis tñ dñi edificij dñantis put vr pbari in. l. seruitutes. §. si sublatū. et in. l. eū debere columnam. ff. de ser. vrb. pdio. Que iura allegant primi insignes doctores et vltra vr casus i terminis in. l. sicut in prin. ff. si serui. vendi. vbi formaliter probatur quod statim dictū est. et ista sunt q̄ primo aspectu mihi vrgere videbant. ¶ His tñ non obstantibus arbitror sulam pfatorū patrum meorū cōtrariū consulentiū veritatē continere. et in primis 2 illud verissimū est † qd dñium directū edificij sine solo haberi nō pōt: sed necessariū est quod idē dicaf dñs soli et dñs superficiei quo ad directū dñium: et hoc pt3 9cludenti rōne q2 dupl'r pōt 9tingere qd vnus habeat edificiū alter solū: primo qñ edificiū fit ab altero sup solo meo et tunc edificiu3 cedit solo. l. adeo. §. ex diuerso. ff. de acq. rerū do. insti. de rerū diui. §. ex diuerso. et eode3 modo si fit edificiū sup pariete alterius cedit dño parietis. q2 hic casus equiparatur qū edificiū fit sup solo vt est casus in. l. si sup tuū parietē ff. de acq. rez do. et in. l. ij. C. de rei vendi. et si dicaf si fieret pactum qd superficies esset edificantis et solum remaneret dñi. Rñdeo φ hoc pactum nō operaref qd directum dñium superficiei pertineret ad superficiariū. casus est sm vnū intellectū glo. et ibi Bar. et in. l. i. §. i. ff. de superficiebus. bene verum est quod quo ad vtile dominium superficies pertineret ad eum vt ibi hr. et per Bart. in. l. si. eo. ti. et hoc respectu loquif Bal. in auf. excipitur. C. de bo. mat. quando dicit qd de iuris subtilitate hoc pcedit secus quo ad cōmoditatē vt ibi per eum et in alijs locis per primos consulentes allegatis. ¶ Preterea si ex pacto posset edificās acquirere vt directum dñium edificij in solo alieno vtiq3 si edificium est vnius posset dñs transferre dñium edificij sine solo q2 nihil esset qd obstaret qd tñ est falsum vt nunc dicā. ¶ Scdo hoc pōt cōtingere qñ quis esset dñs totius q̄ soli q̄ superficiei et vellet transferre dominium soli sine superficie vel ecōtra: et tunc nō posset trāsferre dominiū superficiei sine solo. casus est in. d. l. pis. et no. Bar. in. d. l. i. §. i. ff. de superficie. vbi hoc l3 gl. ā allegat casum vbi hoc determinaf in. l. fundū sub conditione. §. q fundū. ff. de leg. i. vbi si testator legat fundū excepto edificio superficies retinef tñ ope exceptionis: q2 nō pōt trāsfire dominiu3 supficiei sine solo: et loquif ibi quādo trāslatio dominij fit ex dispositione legis iuxta no. l. cū pr. §. i. ff. de leg. ij. et glo. et doc. ibi volunt qd non possit transire dominiū superficiei sine solo: q2 quo ad directū dominium. et hoc posset alijs rōnibus cōprobari l3 nō curo: vñ vr mihi 9clo indubitata φ dñium directū est totius domus dñi ipsius soli. dñius vero vtile ad habentē ptē superiorem. et ita intelligaf Bald. in. d. §. quocūq3. et do. Raph. in. d. l. binas. et ita aperte vult Bal. in locis p primos 9sulētes allegatis. ¶ Nec ob. tex. in. d. l. sicut. §. aristo. q2 ad illū tex. pōt rūderi. primo qd non loquif de superioribus edificijs put in casu nostro q2 non potuisset seruit9 deberi vt statim apte demōstrabif. sed in superioribus alio mō puta qñ essent plura edificia in ripa put est casus in simili et ibi gloss. et doc. in. l. cuius edificiū superius. ff. de ser. vr. pdio. vel scdo dicam9 φ loquaf quādo qs h3 edificiū supra alterius tabernā habens tamē origine a pprio edificio existēte i pprio solo. al's em q2 supra edificiū alienū seruit9 haberi nō pōt nisi ab alio. s. edificio vicino pprio ad alliud edificiū alteri9 sup qd qs edificiū iure seruitutis hre pt al'r nō. casus est no. in. l. hoc qd dictū est. ff. de ser. vr. predi. Et hoc pt3 per id φ dicit ibi gl. q̄ vult φ si habeo aliquod edificiū supra alienū illud cedit dño edificij inferioris. allegat. l. ij. C. de rei vendi. Et hac rōne 9sr vult φ seruitus non possit acqri: secus autem si hoc perdit a domo mea p viam forte pontis vel tigni: q2 tunc seruitus haberi pōt et pco ille tex. multum decidit hanc questioneз. Uel tertio dicam9 φ. §. ai isto. loquaf precise in terminis nostris. Et in 9trū dicit φ seruitus pōt cōstitui de non imittendo fumū: respōdit φ nō erit pprie seruitus sed debebif hoc p viā cuiusda3 cōmoditatis: q2 ex quo superficies est dñi soli nō pōt altera res seruire rei sue iure seruitutis. l. si qs edes. ff. de ser. vr. pdio. l3 bñ possit hoc deberi iure cōmoditatis: q2 pars inferior q̄ ad me ptinet iure directi dñij nō pōt seruire pti superiori in qua habeo directu3 dñiū et alter h3 vtile dñium. casus est cū gl. in. d. l. si fundū sub cōditione. §. q fundū. vbi si legaf edificiū excepto solo: q2 nō transit directū dñium edificij accessus nō debef iure seruitutis sed psonalis cōmoditatis. vt ibi dicit gl. in verbo et actum. cōiter ibi approbata: quā Pau. de ca. ibi dicit perpetuo notandā: q2 p illa3 deciditur quod si habes rē meā in feudū vel emphyteosim l3 cōceda3 tibi iter p aliā viā meā ista nō est seruitus sed qdā psonalis commoditas q̄ in aliū nō trāsiret. d. l. si qs edes. si emphyteota vl' feudatarius de 9sensu directi dñi alienarent. Et p hoc iudicio meo decidif. q. nrā. et ideo iuriscōsultus dicit superficiariū hre quasi vsūfructū in. l. i. §. pe. ff. de superficieb9. Si ergo nō pōt seruit9 prediali deberi hoc ergo non habemus tractare de seruitute oneris debēdi: sed dici d3 cōmoditas quedā psonalis ad silitudinē vsufructuarij. ergo succedit clara decisio qd destructo edificio perit seruitus vt est casus in. l. seruitutes. §. si sublatū. in fi. ff. de ser. vrb. predio. et in. l. fundi. ff. qb. mod. vsusfru. amit. ¶ Nam vsusfructus et seruitus psonalis et perit: ergo et talis cōmoditas superficiei sicut qū in totum perit. res emphyteotica dissoluitur emphyteosis. l. i. C. de iure emphy. vñ cū perierit in totum superficies perijt omne ius superficiarij. Hoc idem manifeste pbaf in superficiario p ea q̄ no. gl. quā approbat bar. in. d. l. obscenū fere. §. pis. in decisione qōnis sabbatine. Et hoc etiā decidit Bar. in terminis in. l. dñi. §. ei q. ff. de dā. infe. vbi dicit φ qñ superficies perit vitio soli superficiarius amittit ius suū allegat casu3 in. l. inter quos. §. dāni. eo. ti. et ibi no. Bar. p q̄ iudicio meo decidif ēt qd nrā. Et l3 primo aspectu decisio visa fuerit dubia tñ predictis consideratis vr clarissima. ¶ Nec ob. tex. in. l. sicut in prin. q̄ in 9triū allegata fuit. q2 loquitur qñ vicino edificio debef seruitus oneris ferēdi. vt pt3 in tex. dum dicit edificiorū vicini: quo casu pōt seruitus deberi et debetur tunc edificio et solo. seruitus aūt super alienū haberi nō potuisset vt pbaf in. d. l. hoc quod dictum. vñ nō sine mysterio iura faciunt mentionē de seruitute oneris ferēdi debita vicinis edib9: vt in. d. l. sicut. in prin. et in. l. ēt. §. si edes. in verbo onera vicini. ff. e. ti. qñ vt dictū est alia nō pōt pprie seruitus deberi. fit ergo conclusio qd nedū ille qui habebat partē iferiorē teneatur reficere: s3 quod petijt omne ius superficiei habentis partē superiorem. et ex premissis concurro in sniam primorum consultorum qui iuridice consuluerunt. De subscriptione igitur requisitus &c.

¶ Consilium. cxl.

1 Substitutio directa non inducitur ex mente testatoris.
2 Filij positi in conditione non censentur tacite vocati.
3 Honorare an et quando videatur ille qui grauat.
4 Sibi dictio: si sit adiecta in substitutione an referatur ad testatorem vel ad substitutum.
5 Clausula codicillaris habēs tractū futuri tpis facit vt fideicommissum censeatur repetitum a venientibus abintestato.
6 Conditio an censeatur repetita qñ fit repetitio legati.
7 Filij non succedentes an et quando faciant deficere fideicommissum.
8 Substitutio vulgaris facta in vnū casum extēditur ad alium.
9 Substitutio vulgaris facta si decesserit sine filijs: non trahif ad casum quando decedit institutus cum filijs.

Dominus labia mea aperiat et spūs sanctus illuminet intellectu3. Considerato testō marci et his q̄ in facto narranf duo sunt discutienda si recte percipio. ¶ Primū an filij domine diamātis dici possint ex testō vocati. ¶ Secundū qd iuris de dña Thadea et eius filijs. ¶ Circa primū cōcludo quod filij dñe diamantis nō possunt dici vocati nō ex capite vulgaris substitutionis: nā q2 illi nō fuerūt vulgariter substituti vt pt3 ex forma testamēti. si em fuissent domine diamāti eorum matri substituti vulgariter. licet dña diamāda decessisset viuente testatore: tñ eius filij substituti potuissent succedere ex vulgari vt est casus et ibi gl. et doc. in. l. vnica. §. p secundo. C. de cadu. tollē. oēs em q attentant qd qñ filij sūt ita positi in 9ditione dicantur vocati de quo statim dicā. volūt φ sint vocati p tacitū fideicōmissum ex tacita mēte testōris quasi nō solū diamante sed etiā eius filios voluerit substituto preferre put dicit tex. in. l. lucius. in fi. ff. de here. insti. et ibi no. et maxime quando dictū est si decesserit sine filijs vel cū filijs et filij de quo casu ex quo nō solū instituto sed filij videf impositū onus fideicōmissi videnf etiā vocati prout declarat Bar. in. l. cēturio. ff. de vul. et pu. et statim dicā: sed si tñ ex fideicōmissa. videntur vocati si aliquo modo cēserentur inuitati ergo quasi videnf existentibus illis de restituendo tacite rogati ergo nō ex vulgari q2 nedū tacita fideicōmissaria arguitur in casu nostro sed nec expressa cōtinet vulgarem vt cōcludit Bar. post Ray. in. l. cēturio. ff. de vulg. et pu. et pbatur in. l. ille a quo. §. si testō. ff. ad treb. vbi fideicōmissaria expressa

rat non adita hereditate que nõ expiraret saltẽ in vim vulgaris. ⁊ tenẽt Ja. de ravẽ. Cy. ⁊ aliĩ in. l. precibus. C. de impube. ⁊ aliis
1 substi. ¶ † Preterea licet fideicõmissum ex mẽte testatoris posset tacite induci: tñ secus est in substitutiõe directa que dz fieri verbis expressis. vt ptz in. l. vel in singulis. ⁊ in. l. pe. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ in. l. iubemus. C. de testa. ⁊ voluit Dy. quẽ refert Bal. in. l. vnica. §. p scdo. scda ⁊ tertia col. versi. ⁊ hoc facit ad questionẽ. C. de cad. tol. ⁊ no. Pau. de ca. in. l. pe. C. de impu. ⁊ aliis substi. ⁊ Paul. de ca. in. l. titia. §. seia. ff. de leg. ij. ⁊ est bonus tex. in. l. j. ff. si tabule testa. extabũt. ⁊ no. Lud. ro. plene in. l. si cũ dotẽ. in prin. ff. so. mat. ergo non possumus dicere dictos filios vulgariter tacite substitutos. Nec in istis terminis pbaf iure vel autoritate qd inducaf vulgaris substõ. Et maxime quia nõ inducif taciti fideicõmissum qd facilius induci solet vt pbaf in iuribus palle gatis ⁊ statim latius dicef. fit ergo 2clusio qd ex vulgari nõ admittunf. ¶ Secundo
2 principaliter 2cludo † q dicti filij dñe diamãtis nõ admittunf etiã ex fideicõmissaria substõne: ⁊ qz dubitatio est multũ trita tñ conabor ostẽdere qd ista sit cõis opinio. Nã in 2triũ qd nõ videanf tacite inuitati filij ad fideicõmissum solet allegari Oldr. in. l. j. C. de condi. inser. sed 2triũ tenuit idẽ Oldra. in suo consi. mihi. xxxix. inci. thema tale est dñs Canonicus. ad si. consiliũ. solet etiã adduci Bal. in qbusdã lecturis per Saly. ⁊ Ang. ⁊ do. Raph. ful. in. d. l. j. de 2di. inser. sed Bal. Ang. ⁊ Ful. hoc nõ dicũt in lecturis que cõiter habenf: ⁊ 2trium tenuerũt in aliis locis statim allegãdis. Bar. aũt de saly. loquif qñ liberi positi in 2ditione sũt de descẽdẽtibus: in trãsuersalib⁹ aũt relinqt cogitandũ. hanc drĩaz inter descẽdentes ⁊ trãsuersales facit Nic. de nea. in. d. l. lucius. p l. cũ acutissimi. C. de fideicõmis. ⁊ ita etiã loquif Pet. de anch. in suo 2si. lxxiiij. qd incipit 2 Phĩlippũ. s. qd fiat drĩa inter trãsuersales ⁊ dẽscendẽtes: vñ cũ simus in transuersalibus sumus extra opinionẽ Saly. ⁊ Pe. de anch. ⁊ sic quasi nulla autoritas antiquoꝝ relinquif in 2triũ lz aliq moderni aliqñ conati fuerint sui. 13 2triã firmare hñtes postea alia fundamẽta ⁊ alias 2iecturas put vidi multa 2silia ⁊ etiã aliquãdo in 2siliis hoc attẽtaui: sz qñ sumus in istis simplicib⁹ terminis qz filij sunt positi in 2ditione indubitãter tenẽdũ est filios nõ cẽseri tacite vocatos prout voluit gl. in. d. l. lucius. quã ibi sequunf Jac. de are. Cy. raynal. Fran. tigri. Bar. Bal. Nico. de neap. Ang. cuma. ⁊ Jo. de imo. Jtẽ Jo. and. in ti. de testamẽtis. §. j. ⁊ Bar. post Ric. malũ in. l. centurio. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ Bar. in. l. si cũ dotẽ. ff. so. ma. ⁊ in. l. si sic. in prin. ff. de leg. iij. ⁊ Ang. idẽ tz in fideicõmisso vñ. l. in legatis. in qbusdã lecturis. C. de le. ⁊ Bal. in. l. quod scitis. C. de bo. q li. Et Bal. in. l. cunctos populos. ver. venio ad scdm. C. de sum. tri. ⁊ fide catho. ⁊ Bal. in. l. si emãcipati. C. de col. ⁊ Bal in. l. cũ acutissimi. C. de fideicõmissis. ⁊ est bonus casus. ⁊ ibi Bal. in. l. pẽt. ff. de vul. ⁊ pu. Cuma. Jmo. ⁊ Pau. de ca. in. l. filiusfa. §. cum qs. ff. de leg. j. vbi dicũt hanc esse cõem opinionẽ: idẽ Pe. de anch. in. c. si pater. de testa. in. vj. ⁊ Pe. de anch. in. c. licet. de voto. ⁊ Pe. de anch. in repe. c. in p̃sentia. extra de proba. vbi dicit Ray. ita consuluisse. ⁊ Pet. de anch. cõsi. cxx. incip. pro clariori decisione. ⁊ consi. cccclxxvi. incip. qz supra consultum. ⁊ in suo consi. cxxvj. incip. ponderãda ⁊c. Jdẽ est de mẽte gl. in. l. j. §. ex facto. ff. ad treb. ⁊ ibi hoc tenẽt Jo. de imo. Pau. de ca. ⁊ Lud. ro. dicens se ita alẽs disputando determinasse licet contrarium teneat idem Lud. ro. in. d. l. si cum dotẽ. in prin. idem do. Raphs. Fulg in. l. generaliter. §. cum aũt. C. de insti. ⁊ substi. dicens quod ita consuluit Bar. de saly. Pe. de ancha. ⁊ Bar. de nouaria. ⁊ fm hanc opinionẽ vidi plenissimuz cõsiliũ redditum in eadẽ ciuitate pistorij p insignẽ p̃ceptorẽ meum do. Alex. de imo. vñ ab opinione gl. maxĩe cõiter approbate nõ est recedendũ iuxta no. in. l. fi. C. de pe. iudi. q male iudi. ⁊ Ja. bu. in. l. j. C. qui pro sua iurisdictione. ¶ Sed adhuc in terminis nr̃is vr̃ 2sultatio reddi magis dubia qz non solũ testator substituit si
3 dña diamans decederet sine filiis q̃ casu † testator vr̃ filios post mortem voluisse grauare ⁊ 2sñr honorare quia alẽs grauare non potuisset vt in. l. ab eo. C. de fideicommissis. ⁊ ita videf decidere Bar. in terminis in. l. centurio in. xij. col. ver. quero vlterius quid si testator dixerit si filius meus decesserit sine filiis ⁊c. Et idẽ bar. in. l. si sic. in prin. ff. de leg. iij. ⁊ fm hanc opinionem aliquãdo fuerunt reddita consilia. Sed pro clara solutione est aduertendum quod aliquando grauamen est iniunctum filiis filiorum: et tunc sumus in terminis questionis Bar. in. d. l. centurio. contra quem decidit ibi Jo. de imo. quia si verum esset qd grauando videref honorare nunq̃ haberet locum regula que habef in. l. ab eo. C. de fideicõmissis. vbi Bal. tenet hanc opinionem 2tra Bar. ⁊ rñdet Jo. de imo. eleganter ad iura ⁊ rõnes Bar. cuius rõnes omitto breuitatis cã: ⁊ eadem repetit in. c. Ray. in materia compẽdiose extra de testa. istam enim opinionem tz Ricar. malum. ⁊ Ray. vt refert Bal in. l. precibus. in pe. col. C. de impu. ⁊ aliis substi. et Bal. in. l. sed si sic. §. j. per illum tex. ff. de leg. iij. ⁊ dicit Ang. consi. vij. quod Bal. aliquando tenet grauamen non tenere put tenuit Ricar. malum. et Ray. aliqñ tenuit illũ tenere prout tenuit Ja. de bel. bal. etiã in. l. vnica. §. pro scdo. C. de cadu. tollen. non videtur aliqd determinare: ⁊ hic nõ est casus noster qz nõ fuit fideicõmissum noĩatim relictũ a filiis dñe Diamantis. Aliqñ ⁊ scdo fideicõmissum est iniunctũ impersonaliter: qz simpliciter est dictũ instituo titium heredem ⁊ si decesserit sine liberis vel cum filiis et filij decesserint sine filiis talem substituo: et tunc a titio instituto videtur relictum fideicommissum. argu. l. si seruus. §. qui margaritam. ff. de lega. j. ⁊ tenet Jo. de imo. in. d. l. centurio. nec Bart. cõtradicit in hoc sed remittit se ad. l. q duos. e. tit. vbi nihil dicit. ⁊ idem bar. in. l. codicillis. i pñ. tenet qd a p̃mo instituto cẽseatur relictum, ⁊ ita etiã tenent Bal. ⁊ Saly. in. d. l. precibus. in pe. colũ. C. de impub. ⁊ aliis substi. ⁊ in hoc doc. videntur concordare in casu nostro si teneremus quod onus esset impersonaliter iniunctum tunc cẽseref iniunctum dñe Diamẽti sub duplici 2ditione si decederet sine filiis vel cũ filiis ⁊ filij siue filiis: ⁊ sic nec Barto. nec aliquis dicit filios tanq̃ honoratos censeri fuisse vocatos. Aliquãdo ⁊ tertio fideicommissum est noĩatim iniunctum instituto sub dicta conditione si sine filiis ⁊c. Et tunc hoc casu idẽ etiã determinat Bar. q in precedenti dictũ est in. d. l. centurio. ⁊ sequũtur doctores. ⁊ hic vr̃ casus noster qz testator instituit dñam Diamãtẽ: postea in fine substitutionis dicit tunc ⁊ eo casu sibi substituit dominã Thadeã ⁊ sic expresse fuit facta substitutio sibi hoc est dñe Diamãti institute: ⁊ 2sñr sumus in casu claro quo onus vr̃ impositũ dñe Diamãti expsse. ⁊ hz illa dictio: sibi: possit etiã cõmode referri a testatore qz ex fideicommissaria succeditur testatori. l. coheredi. §. cũ filie. ff. de vul. ⁊ pup. Jtẽ qz † dictio: sibi: in dubio videre
4 tur referenda ad testatorem: argu. tex. ⁊ eorum que ibi ponit bar. in. l. cum in testamento. ff. de auro ⁊ arg. leg. ⁊. l. ex facto. in princ. ⁊ quod ibi no. bart. ⁊ Jo. de imo. in. l. j. ff. ad treb. t ñdico q dictio sibi poti⁹ vr̃ referẽda ad dñam Dia. tũ vt referaf ad magis pxĩa per id qd hr̃ in. l. si idẽ cũ eodẽ. §. fi. ff. de iu. om. iu. ⁊ qd referat ad personã istitutã facit qd no. bar. i. l. eã quã. C. de fideicõmissis. vbi vult qd lz fm vnã opi. l cõpẽdiosa p verbũ cõe nõ icludaf pupillaris ad exclusionẽ matris: tñ quãdo verbũ cõe referf per aliquã demõstrationẽ ad eum cui fit substitutio magis expresse 2tra cõprehendaf pupillaris: puta si testator pupillum heredẽ instituit et quãdocũq; decederet substituit sibi titium: ⁊ sic verbum sibi refertur ad pupillũ institutũ: ⁊ idem voluit Bal. ⁊ multum cõmendant moderni in. l. precibus. C. de impube ⁊ aliis substi. et hoc maxime quia dicimus onus fuisse impositũ instituto quem honorauit per id qd habetur in. l. ab eo. de fideicõmissis. ex quib⁹ cõcludif quod siue impersonaliter dicaf onus impositũ siue noĩatim dñe Diamãti non censetur filium. grauari: ⁊ 2sñr indubitãter nõ sunt honorati: et in hoc non reperio aliquem scribentium contradicere. ¶ Unum tamen non omitto. Nam ex quo dña Diamans heres instituta decessit viuo testatore expirauit indubitãter fideicommissum per id qd habetur in. l. ille a quo. §. si de testõ. ff. ad trebel. ⁊ in. l. eam quã. C. de fideicõmissis. et est clarissimũ fundamen
5 tum † sed quia lz mihi nõ sit exhibitũ testũ arbitror in eo cõtineri clam codicillarũ habẽtẽ etiã tractũ tẽporis in futurũ per quem fideicõmissum si qd causaref relictum videref repetitũ a venientibus ab intestato iuxta no. per bar. in. l. j. ff. de iure codicil. ⁊ in. l. ex ea. ff. de testa. ⁊ no. in. d. l. eam quam. C. de fideicommissis. idcirco super hoc non insisto vltra quia nisi dicta clausula obstet clarum fundamẽtũ qd licet cessaret tñ ex superioribus indubitãter cõcludo filios dñe Diamãtis non vocari. ¶ Circa scdam qõnem premitto pro euidẽtia quod substitutio facta de dña Thadea ⁊ filiis dicif substitutio cõpẽdiosa per verbum cõmune substituo que cõtinet ⁊ vulgarẽ ⁊ fideicõmissariã put cõcludunt bar. ⁊ doc. in. d. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupil. et Cy. et aliĩ in. d. l. precibus. et Bart. in. d. l. q̃diu. la. iij. ff. de acqui. here. ⁊ Canoniste. in. c. ray. extra de testa. vnde vidẽdum est primo an domina Thadea ⁊ filij admitti possint ex fideicõmissaria. secundo posito quod non admittanf ex fideicõmissaria an admittantur ex vulgari. ¶ Circa primũ cõcludo quod ex fideicommissaria non possunt admitti: qz fuerũt substituti sub 2ditione si domina Diamãs decederet sine filiis. Cum ergo decesserit cũ filiis deficit 2ditio ⁊ excluduntur substituti: casus est in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb. et in. l. heredibus §. fin. eo. titu, et est casus in. l. lucius. ff. de here. insti. ⁊ in. l. heredes mei §. cum ita. ff. ad trebel. cum si. ¶ Sed circa hoc videtur oriri difficultas nõ parua qd imo domina Thadea admitti debeat ex substõne fideicõmissaria quia lz dña Diamãs habuit liberos tñ propter hoc ea viuẽte ⁊ viuẽte testatore p̃p existẽtiã liberorũ nõ expirauerat fideicommissum: qz debebat superesse tpe quo cedit dies fideicommissi. Nã si postea decessisset nõ obstaret substituto quod iam nati fuissent per tex. quẽ Dy. dicit sing. j. l. ex facto. §. pe. ff. ad treb. cum ibi plene no per Bar. ⁊ doc. immediate ergo qd mortua fuit viuẽte testatore vr̃. qd testũ fuerit effectum irritũ: qz impossibile erat ex eo hereditatẽ adiri p institutũ. l. j. ff. de iniusto testõ. §. vnica.

vnica.§.p scdo.C de cad.tollen.⁊ sic ex defectu nullitatis testamenti et non possibilis aditionis expirauit fideicommissum ex testamēto iuxta plene no.in.l.eam quā.C.de fideicōmissis.ex qbus videbat inferri qd virtute cle codicillaris imediate fideicōmissum cēseretur repetitū a venientibus abintestato p ea que ponit Barto.i.l.i.in.xij.q ff de iure codicil ⁊ doc.in.d.l eā quā.C.de fideicōmissis.et sic ab heredibus abintestato adeūtibus dicte dn̄e Thadee deberet restitui fideicōmissum vt no.in.d.l.ex ea.ff.de testamē. Nec videbat aliquo modo dici posse q ls fideicōmissum esset repetitum a veniētibus abintestato q tn̄ superexistētia filiorū dn̄e diamātis faceret deficere fideicommissum p tex.in.d.§.siqs rogat⁹. cum si. Nā hoc non vr̄ pcedere ex tribus. ¶ Primo q virtute cle codicillaris censet testator repetisse fideicōmissum a venientib⁹ abintestato ac si expsse ipsos grauasset.l.ex testō.⁊ ibi not.C.de fideicommis.⁊ tenent Dy.⁊ oēs vt refert bar.in.d.l.j.in.v.q.⁊ doc. in autentica ex cā.C.de libe.prete.tunc succedit cōmunis theorica quod † ls qn̄ fit repetitio legatoꝝ vel fideicōmissoꝝ a lege a substituto vl venientibus abintestato censeret repetita cōditio put est tex.⁊ ibi bar.⁊ doct.in.l.peculiū.§.fi.ff.de leg.ij.⁊ in.l.cū pr.§. abintestato.⁊ ibi Bar.eo.titu.⁊ no.bar.in auf.ex cā.C.de lib.prete.⁊ Bar.in.l.fundū.ff.de act.empti.⁊ Bald.in.l.multū interest. C.si qs alteri vel sibi.tn̄ qn̄ repetitio fit a testatore non cēsetur repetita conditio.casus est ⁊ ibi no.doc.bar.⁊ oēs in.l.si cui.la.ij.§. j.ff.de leg.j.⁊ notāt gl.bar.Bald.⁊omnes in.d.§.ab instituto. et not.in.l.ls impator.ff.de leg.j.Cū ergo in casu nostro sum⁹ in repetitione q fit a testatore vr̄ qd fideicōmissum censeat repetitum pure ⁊ nō sub cōditione si domina Diamās decesserit sine filijs.

¶ Scdo hec conclusio cōfirmatur.Nā filij dn̄e diamātis videnē positi in conditione habito respectu ad dn̄am Diamantē quādo ipa esset heres q testator cogitauit ipi am habiturā hereditatē: ⁊ id apposuit illā cōditionē fauore domine diamātis ⁊ liberoꝝ qs cogitauit successuros abintestato ⁊ debere excludere.ad hoc tex. in.l.lucius.in fi.ff.de here.insti.dum dicit prudens gsiliū testatoris aiaduertit ⁊c.q nō solū fratrē ptulit substitutis sed ei⁹ liberos ex quo ergo nō hz hr̄ditatē dn̄a diamās cessabit conditio q cessat fauor conditionis.argu.l.adigere.§.quis.ff.de iurepatro. Et istam rōnem in terminis nostris ponderat do.Ant.in suo consilio.xxvij.quod incipit.Jam sicut saluto primo dubio. in fine ⁊c.

7 ¶ Tertio ista cōclusio gfirmat alia rōne. † Nam ex quo filij dn̄e Diamātis nō veniūt ex testō nec pñt ista bona consequi abintestato per mortē dn̄e diamātis vr̄ quod nō possint substitutos excludere per tex.in.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad treb.vnde vr̄ pbari qd filij cōcepti post deportationē ideo non excludūt substitutum q nō possunt venire ad dicta bona. Pro his in simili adduco singularē decisionē Bal.in.l.pe.C.de ipub.⁊ alijs subst.in pe.q. vbi in terminis illi⁹ tex.frater ex psumpta mēte defuncti excludit substitutū.dicit Bald.hoc verum si succedit fratri:al's secus. quam decisionē Pau.de cast.⁊ moder.extollunt ⁊ commendāt. Et q etiā in simili ad idē dicūt ibi do.Raph.Ful.Pau.de cast. ⁊ moderni. ¶ Sed istis nō obstātibus contrariā sniam veriorē existimo qd imo nullo modo domina Thadea ⁊ eius filij ex fideicommissaria pñt admitti.Et in primis oia pdicta cessarent si in testō vl nō eēt cla codicillaris vl si eēt nō eēt talis q hz tractū tpis in futurū sz tm̄ per verba psentis tpis ex quo testm̄ a principio valuit p ea que ponit bar.in.d.l.j.ff.de iure codicil.in.vij.q.⁊ doct.in.d. auf.ex cā.Sed posito qd ad plenū esset apposita cla codicillaris dico qd in terminis nostris oia in gtiū allegata non procedūt: et in primis nō pcedit qd immediate mortua dn̄a Diamāte cū filijs testm̄ fuerit destitutū q non poterat adiri hr̄ditas iuxta.d.l. j.ff.de iniusto testō: q hoc est falsum cum adhuc poterāt succedere dn̄a Thadea ⁊ filij ex vulgari si filij dn̄e diamātis fuissent mortui ante testatorē vt infra dicam:⁊ sic poterat succedi ex testō qd pōt a vulgari substōne incipere.l.iij.§.fina.ff.de liber. ⁊ posthu.l. ex facto etiā agitatū.ff.de heredi.insti.Et gsr viuēte testōre nunq̄ res fuit incā intestati.l.quandiu.ff.de acq.here.l.nunq̄.C.cōia de successio.imediate ergo mortuo testatore dn̄a Thadea ⁊ filij excluduntur ab hereditate ⁊ non succedunt ex vulgari pp existētiā liberorum vt.j.dicā.ls ergo destituat testm̄ pter defectū cōditionis non possumus dicere qd fideicōmissum debeat a veniētibus abintestato.Nā cla codicillaris operat quod illd qd deberetur stante validitate testi ab heredibus institutis si testm̄ irritatur ⁊ est res in cā intestati debeatur a venientib⁹ abintestato. ita pbatur ex his q ponit Bar.in omnibus suis qōnibus in.d.l j.et maxime in.j.q.⁊ doct.in auf.ex causa.in materia cle codicillaris Sed in casu nr̄o posito quod testm̄ nullo modo fuisset effectum irritū dn̄a Thadea ⁊ filij ex testō non potuissent consequi dicta bona pp defectū conditionis: ergo si ex testō excluderētur vtique etiā abintestato excludi debent q non debet a veniētibus abintestato nisi qd ab institutis debebatur. Alias enim deberetur fideicommissum g mētē testatoris qui noluit debere superexistentibus filijs dn̄e diamentis:⁊ in terminis nr̄is i substōne facta sub dicta gditione si sine liberis ⁊c. Si institut⁹ decedit viuo testatore cū liberis qd cla codicillaris nihil operetur: decidit in terminis Old.i pallegato gsilio mihi.cxxxix.inci.thema tale ē dn̄s Canonicus.⁊ idē dixit Jo.an.q.posuit quasi cōsiliū Oldr.ad verbū nō faciendo de eo mentionē in addi.spe in ti.de testa.§.in vltima addi. versi.iij.quero.⁊ hoc solū sufficeret p responsione ad cōtraria ad que etiā rn̄deo. ¶ Et ad scōm dicta rō nō est attendenda:⁊ cōtrarium ea nō obstāte decidit.d.An.in.d.cōsi.per no.per Bar.in.d. l.peculium.§.fi.⁊ per Bar.in.d.auf.ex cā.q ex quo talis conditio filiorū censeretur repetita simul cū fideicōmisso a veniētibus ab intestato facit fideicōmissum deficere q de natura cōditiōis personalis est nō recedere a persona cui apposita est.d.l.peculiū.§.fi. vbi casus fm̄ Bar.spectat ergo an dn̄a Diamās decessit sine filijs ⁊ licet in pfatis locis loquātur qn̄ repetitio fit a lege.nos aūt quādo a testōre inter quas est dn̄a vt dixi: rn̄deo quod dn̄a stat i hoc q qn̄ fit a lege cēsetur repetita cōditio: sed nō qn̄ a testōre.sed quādo censeret fieri repetitio cōditionis a testatore put in casu nr̄o: tūc doctores nō faciūt dn̄am ⁊ est eadē rō ⁊ sic debet esse eadē iuris dispō iuxta.l.a titio.ff.de ver.ob.l. illud.ff.ad.l.aquilia. ¶ Ad primū rn̄deo.illud qd pcedit qn̄ fieret specifica repetitio q dictū fuisset fundū quē legaui ab intestato volo pstari a substitutovel a venientib⁹ ab intestato q tunc nō censetur facta repetitio sub eadē cōditione:⁊ ita loquūtur cōtraria.secus qn̄ est facta simplex et generalis repetitio: puta q legaui ab instituto volo deberi a substituto seu a veniētib⁹ abintestato q tūc cēset facta repetitio sub eadē gditiōe.ita cōcludūt Pe.Cy.Bar.Bal.Rapha.cuma.Jo.de imo.Paul.de ca.⁊ moder.in.d.l.si cui.§.l ff.de leg.j.per casum in l.fi.ff.de fideicōmis.liberta.vbi hoc tz dn̄s Benedict⁹ de plūbino. ⁊ ibi hoc etiā tenet Ang.facit qd no.glo.in.l.si prior.ff.solu.ma.⁊ quod no.in.l.meuio.§.a me herede.ff.de leg.ij.Sed in casu nostro omnium contentorū ⁊ relictorum in testō est facta generalis repetitio per clām codicillarē vt dictū est nō specifica alicuius relicti: ergo censet facta sub eadē cōditione superexistentiū liberorum ex dn̄a Diamāte.⁊ in terminis probatur ista gclusio per ea q ponit Bar.in.d.l.j.ff.de iure codicilloꝝ.in.j.q.dū vult p tex.in.l.Areba-tur.ff.de testō militis.qd oīs virt⁹ testi transfundit in codicillos. ⁊ qd debet hr̄ditas sub tacita cōditione ex codicillis per fideicōmissum si acceptet sicut debebatur ex testo directo si adiret ⁊ gsr qd fideicōmissum tūc nō acceptat si sicut hr̄ditas nō adita nō trāsmittit ls eius decisio sit dubia per ea q notant Cuma.⁊ Moderni.in.l.cū filio.ff.de leg.j.tn̄ rō sue decisiōis multū facit p ista pte. ¶ Ad tertiū rn̄detur qd ls dicti filij dn̄e Diamantis nō succedāt tamē excludūt substitutos.⁊ ad tex.in.d.l.ex facto.rn̄det qd rō assignata nō est vera q si illa esset sequeretur q idē esset in primo casu illius.§.si in cōceptis ašt deportationē.Nam iure ffoꝝ.etiā illi nō poterāt succedere patri deportato.l.tutelas.ff.de capi.dimi. l.ij.C.de bo.dam.⁊ tn̄ gtium ibi dicitur.est ergo ratio illi⁹ scdi casus quia deportatus cēsetur esse nouus homo vt ibi pbat tex.no. ⁊ colligūt Ange.⁊ Moderni:⁊ illa cōditio si sine liberis intelligitur durāte pristi statu: cū ergo deportat⁹ censeat esse alius hō quā fuerit tēpore testi ideo filij post deportationē gcepti tanq̄ cōceptia nouo hōie nō excludūt substitutū vt ibi p Bar.⁊ ex.in verbo qsi ab alio.⁊ sic ille.§.pbat pro ista pte in prio casu.⁊ ita rn̄det ad illū tex.in pposito Pau.de ca in suo cōsi.cccliiij incipi.in xp̄i noie p sens dubiū vr̄ formari ex deci.Facit qd no.Ange.in.d.§.ex facto: de conceptis post bannū:⁊ ls eius decisio sit dubia tn̄ eius rō nō impugnat vt patet ex ibi no.Facit q in cōditiōe inspicit merū factum.l.meui⁹.ff.de codi.⁊ demō.l.sic an existat gditio.⁊ hoc in terminis nr̄is tz gl.in vna opiniōe magis cōiter approbata in.l.si filiusfami.§.cū quis.ff.de leg.j.per illū tex.idem Pe.⁊ Cy.in.l.j.C. de codi.insert.idem gl.in.l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.Quā ibi approbant Bart.Jmo.⁊ Paul.de ca.⁊ punctualiter in casu nostro qn̄ institutus cui est facta substitutio si sine liberis ⁊c.decedit viuo testatore quod liberi nō succedētes faciūt deficere fideicommissum tenet Oldra.in.d.consi.cxxxix.⁊ Joā.an.in addi.pallegate.⁊ hec quo ad istud punctū sufficiant. ¶ Circa scōm an dn̄a Thadea ⁊ filie admitti possint ex vulgari:⁊ videbat qd sic q ls institutus moriatur viuēte testatore tn̄ admittit substō vulgaris.casus est in l.vnica.§.p scdo.C.de cadu.tollen.Nec videbat obstare qd substō fuit facta qn̄ dn̄a Diamās decederet sine filijs ⁊ ipsa decessit cum filijs:⁊ sic nō sumus in casu prouiso a testatore q ex quo dn̄a Diamās nō fuit heres vr̄ q † substō vulgaris facta in casu quo nō hz

8 liberos extendat ad aliū casum in quo non hz liberos ⁊ non esset heres: cum substitutio vulgaris facta in vnum casum extendatur ad alium casum per text.in.l.gallus.§.⁊ quid si tantum.ff.de lib. ⁊ posthu.vbi ita concludunt Barto.Bald.Ang.⁊ Jmo.in.l.j.ff. de vulga.⁊ pupil.in.ij.q.quam sequuntur Ange.⁊ Jmo.⁊ Bart. Bald.⁊ Paul.de ca.in.l.iij.C.de here.insti.⁊ est casus secundū lecturam Bar.in.l.fi.C.de institu.⁊ substitu sub conditione factis.⁊

Bar. Imo. ⁊ Pau. de ca. in. l. pr̄ seuerinā. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊
Bart. Bal. Imo. ⁊ alii in. l. si mater. §. fi. ff. de vulg. ⁊ pup. cū si.
¶ Cōfirmantur ꝓdicta quasi in terminis per ea que notat Ioā.
de imo. in. c. Ray. extra de testa. in materia vulgaris impugnan
do Ang. vbi vult q̄ si instituo titiū ⁊ si titiꝰ me viuo decesserit
substituo aliū ⁊ titiꝰ superuiuat testatori ⁊ repudiet admittit̃ sub-
stitutꝰ ꝑ. d. §. ⁊ qd si tm̄. ⁊ sic defecit ꝯditio: q2 institutus non fuit
mortuus viuēte testatore: ⁊ tn̄ extēdit̃ substitutio ad aliū casum:
⁊ hoc idē fuit de intētione bar. in. d. l. si mater. §. fi. Ioā. de imo. q
ibi expresse tz illō idē quod in. d. c. Raynu. Et pro his bene facit
gl. in. l. qui habebat. in ꝟbo impubes. a ꝯrio sensu: quā ibi ponde
rat Imo. ff. de vulg. ⁊ pu. per quā dicit q̄ si substitutus pupilla-
riter si filiꝰ decesserit in pupillari etate admittit̃ ex vulgari tacita
etiā si postea factus pubes filiꝰ decedat hereditate nō adita: ⁊ sic
tacita vulgaris facta in vno casu extendit̃ ad alium casuz. Et ꝓ
his facit quod notat Pau. de ca. in. d. ꝯsi. cccxliiij. in fi. ¶ His tn̄
nō obstātibꝰ cōtrariū est verum in casu nr̄o quod imo dn̄a Tha-
dea ⁊ filij admitti nō pñt ex vulgari. Et p̄mo hāc ꝯclusionē ꝓbo
per theoricā quā ponit Bar. ⁊ sequunt̃ Bal. Ang. ⁊ Moder. in
d. l. gallꝰ. §. ⁊ qd si tm̄. ff. de lib. ⁊ posth. vbi dicit quod dispositio
facta in vno casu per modum cōditionis non trahitur ad alium
9 dissimilem: cū ergo in casu nr̄o fuerit facta si dn̄a Diamās dece
deret sine filiis non dz extendi ad casum qn̄ decessit cum filiis: q2
est casus de directo contrarius ⁊ oppositus ⁊ sic omnino dissimi
lis: ⁊ eādē theoricā posuit ⁊ tenet Ang. in. l. i. ff. de vul. ⁊ pup. alle
gat no. per gl. in. d. l. si mater. §. fi. ⁊ iō dicit se ꝯsuluisse q̄ si testator
instituit heredes quibꝰ vulgariter substituit titiū: demū dixerit ⁊
si titius me viuo decesserit gaium substituo: quia hoc casu sustitu
tio facta de gaio in casu mortis primi substituti nō habet locum
quādo titiꝰ decederet mortuo testatore ⁊ repudiaret hereditatē.
Pro hoc etiā adduco quod voluit Ang. in. l. ꝙdiu. in ultima. ff. de
acqui. here. vbi limitando Bar. dicit quod si pupillus fuit insti-
tutus ⁊ titiꝰ ei pupillariter substitutus: ⁊ si dictus titius decede
ret viuo testatore substituit ei seium: ⁊ deinde cōtingat titium de-
cedere testatore mortuo tamen pupillo adhuc viuēte licet postea
decedat pupillus in pupillari etate nō admittetur seius ex substi
tutione. argumento. l. cōmodissime. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ ita dicit se
consuluisse florētie: hoc etiā dare videt̃ sentire Bar. in. l. si mater
§. fi. in vltimis verbis. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ ibi colligit ex gl. Bal. q̄
substitutio vulgaris facta sub vna cōditione non concipit aliam
cōditionē: ⁊ ideo dicit q̄ substitutio vulgaris facta si filius viuo
testatore moriat̃ nō verificat̃ si superuiuat ⁊ repudiet. ⁊ iz predi-
cte decisiones sint dubie in casibus in quibus loquūtur tn̄ theo-
rica bar. in. d. §. ⁊ quid si tm̄. est cōis. ¶ Que etiā ꝯfirmant̃ p ea
que ponit Ang. in. l. si pater filiū. ff. de vulg. ⁊ pu. vbi per illū tex.
dicit ꝙ substō vulgaris facta in vnū casum nō extēdit̃ ad casum
sibi oppositum per not. in. d. l. si mater. §. fi. sed hic punctualr̄ est
casus oppositꝰ: nā fuit facta si dn̄a Diamās decederet sine libe-
ris ⁊ ipsa decessit cum liberis ⁊ sic euenit casus de directo eius ca
su expresso. ⁊ ꝓ hoc etiam adduco casum optimum in. l. q ex duo
bus. in prin. ff. de acq. here. per quē dixit ibi notabiliter ad ꝓposi
tum Bal. ꝙ substitutio vulgaris ꝯcepta sub vna cōditione puta
si nauis ex asia venerit nō includit sibi ꝯtrā ꝯditionē si nō venerit
⁊ sequit̃ ibi Ang. ⁊ etiā Io. de imo. qui dicit illū tex. singulariter
no. ad limitationem. d. §. ⁊ quid si tm̄. q̄ si substō vulgaris est fa
cta sub conditione q̄ deficiēte ꝯditiōe deficiat substō. ⁊ pro hoc
deciditur casus noster in indiuiduo. ¶ Hāc etiā ꝯōnē pūctualr̄
in terminis nostris decidit Vldr. in p̄fato ꝯsi. cxxix. ⁊ Ioman.
in loco. s̄. allegato: vbi ponit dictum cōsilium qui ponunt casum
quādo substō fuit cōpendiosa per ꝟbū cōe si institutus decesserit
sine filiis ⁊ postea decessit testator. ⁊ cōcludūt q̄ ꝓpter superstitē
tiā filiorū excludit̃ substitutꝰ adeo q̄ nec virtute vulgaris potest
admitti: ⁊ sic decidūt pūctualr̄ casum nostrum. ¶ Hāc etiā ptez
cōfirmo: nā aliqū substitutio vulgaris fit sub conditione necessa-
ria ad actū seu ad casum q est de necessariis ad substōnē vulgarē
puta si fiat substō si institutus viuo testatore moriatur: quo casu
procedunt q̄ habentur in. d. l. si mater. §. fi. Itē si postumꝰ insti-
tutus non nascatur: quo casu loqtur tex. in. l. fi. C. de insti. ⁊ subst.
sub conditione factis. ⁊ ibi no. qui sunt casus impotentie et de ne
cessariis ad substōnem vulgarem: ⁊ hoc casu facilius fit extensio
ad casum similem qui fit de necessariis ad substitutionem vulga
rem. et ita loquuntur tex. ⁊ ibi no. in. d. §. et quid si tm̄. Quia tunc
vt dicit Bart. testator videt̃ tn̄ cōsiderasse effectū q̄ institutus
non sit heres: non aūt vr̄ considerasse ꝑ quē modū nō sit heres.
arg. l. mulier. in princip. ff. ad trebel. ⁊ l. si mater. C. de insti. ⁊ sub-
sti. sub cōditio. factis. Aliqū fit substō vulgaris in aliquo casu q
nō est necessarius ad substōnem vulgarem puta in casu nostro si
institutus decesserit sine liberis: ⁊ tunc q2 conditio est oīno volū
taria q2 nihil refert ad substitutionem vulgarē habeat liberos vel
non quia vtroqz casu pōt esse heres et non esse: et tūc dispositio in
vno casu non trahitur ad alium ꝓut ꝯcludit Bar. in. d. §. ⁊ qd si
tm̄. arg. l. cōmodissime. ff. de lib. ⁊ posth. q2 tunc testōr apponen-
do conditionem volūtariā vr̄ magis cōsiderasse modū implendi
conditionē ꝙ effectū. ⁊ non debet impleri in forma specifica. l. me
uius. ⁊ l. qui heredi. in prin. ff. de ꝯdi. et demō. et ista dicta sequi-
tur cōiter doc. in. d. §. et qd si tm̄. ⁊ s̄m hanc distinctionem consu-
luit Ang. in substōne vulgari in suo cōsi. mihi. lxxxviij. in dei noie
⁊c. visis ⁊ inspectis oibus. s̄. dictis ⁊c. iuxta finē. vbi vult ꝙ si sub
stitutio vulgaris facta fuit in casu quo posthuma nasceret̃ nō hz
locū qn̄ posthuma nulla nascitur: nā lz casus si posthumus non
nascet̃ sit de necessariis q2 est vnus casus impotentie: tamē casus
si posthumus nascatur est volūtarius. et ꝓ his ēt in terminis ad
duco notabile ⁊ subtile cōsiliū Pe. de anch. in cōsi. mihi. cclvi. in
cip. in xp̄i noie ex serie testi colligit̃ magna dilectio. vbi cōcludit
ꝙ substō vulgaris facta in casu quo filij masculi nascātur nō cō
prehēdit casum qn̄ nulli nascātur. ⁊ mouetur pluribꝰ rōnibus sed
potissime q2 est ꝯditio volūtaria p no. ꝑ Bar. ⁊ Bal. in. d. §. ⁊ qd
si tm̄. Et sic ex predictis plusꝙ sufficienter est ostensum quod di-
cta dn̄a Thadea ⁊ filij ex vulgari nō admittuntur et consequen-
ter ex omni capite excluduntur. Laus deo oīpotēti ⁊c.

¶ Consilium. cxli.

1 ¶ Seruitus itineris qn̄ possit cooperiri.
2 Seruitus itineris quod quis possit transire cum personis salmis et equis et aliis quibuscunqz rebus: intelligitur de similibus.
3 Seruitus an ⁊ qn̄ possit imponi edificio futuro.
4 Seruitus qn̄ possit imponi sub conditione vel ad tempus.
5 Verba qn̄ diriguntur ad grauatum eius est electio.
6 Subrogatus sapit naturam subrogati.
7 Seruitus eundi per fundum qn̄ est constituta alicui an ille possit ire per quamlibet partem fundi.
8 Seruitus eundi et trāseundi si debeatur alicui an ⁊ qn̄ ille possit in loco per aliquod notabile spatium morari.
9 Ita q̄ dictio modificat ⁊ restringit.
10 Currere nō ꝑmittit̃ per locū ꝑ quē quis pōt solus ⁊ plane ire.
11 Seruitutē itineris habens an ⁊ qn̄ possit ibi salmas deponere et in terram proiicere.
12 Seruitutem itineris habens an possit ibi retinere vegetes.
13 Seruitus itineris an extendatur vt ibi possit vendi vinū passim venientibus ad emendum.
14 Seruitutem itineris habēs an possit retinere claues ostij seu por te per quam habet aditum.

Dominus labia mea ape
riat ⁊ spiritus sanctus illuminet intellectum. Conside
ratis facti contingentia ⁊ visis consiliis redditis per
prestantissimos viros dominum Ioannem de monte sperello et
dominum Bal. de bartolinis de perusio: placet in omnibus eo-
rum conclusio quam satis fuisset omnibus sola subscriptione cō
firmare: sed quia materia est quotidiana licet non trita idcirco
placuit singulas dubitationes discutere. ¶ Capio primam du-
bitationem circa quam primo aspectu videbatur dicendū quod
non possit mutari iter discoopertum et fieri in loco cooperto.
¶ Primo per tex. in. l. supra iter. ff. de aqua plu. arcen. in princip.
vbi est casus s̄cdz vnum intellectum glo. approbatum per docto
1 res. ꝙ dn̄o fundi non est licitum facere arcū supra iter alienū: er-
go patet ꝙ cui debet̃ iter discoopertū nō pōt ꝓstari iter coopertū.
¶ Scdo vr̄ ꝓbari per text. in. l. q sella. §. qui viam. ff. de seruit. ru-
sti. ꝓdio. vbi hr̄ quod iter dz eē ita liberū q̄ hasta ibi deferri pos-
sit. ⁊ sic pz ꝙ iter debet̃ respectu altitudinis vnius haste que alti-
tudo non vr̄ presupponi in casu. ¶ Tertio hec conclusio vr̄ pro-
bari per tex. in. l. si eo loco. ff. si serui. ven. vbi casus quod si habes
ius eundi per locū titij possum te ꝓhibere nec ibi edifices. igitur
in casu nr̄o nō pōt ille locus edificio cooperiri. ¶ His tamen nō
obstātibus ꝯtrā sniam veriorē existimo et primo q2 in re propria
quilibet est moderator ⁊ arbiter. l. in re mādata. C. mā. l. nemo ex
terius. C. de iudeis. ⁊ in materia seruitutū habemus quod licitū
est in re propria q̄ censet̃ libera vsqz ad celū libere edificare vt ha-
betur in. l. altiꝰ. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ in. l. altiꝰ. cū gl. ff. si ser. ven. po
suit Spe. in ti. de cā. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ s. sed pone. ꝓ hoc ēt induco. tex.
in. l. olympico. §. fi. ff. de serui. rusti. ꝓdio. ⁊ est. l. fi. vbi lz domino i
fundo seruiente facere q̄ vult dūmodo seruitus non impediat̃.
loqtur ēt de seruitute itineris. idē ꝓbat̃ ēt in. l. si domꝰ. ⁊ sic. q̄ ec
stillicidiū. eo. titu. Cōfirmo hoc ꝑ tex. in. l. si eo loco. in verbo sicu
in via diximꝰ. iūctis ꝑcedētibꝰ: q̄ lex supra tertio loco fuit ꝑ ꝯtra
allegata: vbi pz ꝙ ille q dz seruitutem stillicidij vel itineris ita de
mum in loco edificare ꝓhibet̃ si impeditur receptio stillicidij vel
seruitus viē: cū ergo in casu nostro ꝑsupponitur q̄ cooperiendo
nō impeditur seruitus itineris: ergo ⁊c. Et pro his bn̄ facit text.
vbi hoc idem probatur in. l. seruitutes. §. fin. iuncto. §. fi. seruitus.
eiusdem. l. cum glo. ibi cōiter approbata. ff. de serui. vrba. predio.
¶ Confirmatur

¶ Cōfirmatur hoc idē per id qd habetur in.l.edificia.ff.de serui. vrba.prediorū. vbi pz qd si domus mea dz seruitutē domui tue altius non tollendi non est mihi phibitū ponere & hre viridaria etiā si pp ipsa obscurētur lumina domus tue qz plātatio arborū & viridarij non est ḡ debitam seruitutē altius non tollendi: secus si domus mea deberet domui tue qz tunc si p talē plantationem luminibus officeret dz fieri cōtra debitā seruitutē. ¶ Cōfirmat hoc quia distincte & separate sunt seruitutes itineris & ne luminibus officiatur.d.l.olympico.& pz in.l.j.ff.de serui.vrb.predio.iuncta.l.j.ff.de serui.rustico.predio.ergo licet fuerit concessa seruitus itineris non sequitur q fuerit ɔcessa seruitus obscurādi lumina.l.quicqd astringende.ff.de verb.ob.& l.qui veteribus.cum ibi plene not.ff.de pac ɔcludo ergo ex premissis quod dñs dom⁹ potest domū coopire dimissa altitudine solita similium edificiorum ciuitatis vt est casus in.l.j.C.de edific.priua.& in.l.j.C.de seruituti. & aqua.& in.l.q luminibus.ff.de serui.vrba.prediorum.& si de hoc vertat controuersia dandus est arbiter q hoc habeat dirimere vt est casus in.d.l.qui luminibus.in fine.& in.l.certo generi.§.j.& §.fi.ff.de serui.rusti.predio. ¶ Nonobstant allegata in ɔtrium:& ad primū vcz ad.l.supra iter.respondeo q illa lex hz multos intellect⁹ vt pz ex his que scribunt ibi gl.& doctor quos referre longum esset. ¶ Preterea ibi loquitur de ponte qui fieret causa aque ducende supra iter alienum ab eo q hz ius aque ducēde qz iter incōmodaretur qñ aqua caderet put dicūt ibi Bar.& doct.vel loquitur qñ dñs pprietatis vellet facere pontē supra iter alienū constitutū cā ducēdi aquā hoc est supra aqueductū alienū prout intelligunt etiā ibi gl.& doc.rō est qz tūc impedit purgatio riui sed qd dñs pprietatis nō possit edificare pontem cā eūdi supra iter alienū ibi nō pbatur imo potius ɔtrium qz text.in tertio respōso hoc pbat dicens qd lz supra iter alienū facere pontem cā eundi:vñ vel non facit ad propositum qd puto verius vel in tertio respōso probat istam partē. ¶ Scdo loco ad tex.in.l.qui sella.§.q viā.rñdeo & pmo qd ille text.potius pbat istā ptem nā dz ibi q ille q hz viā pōt hastā rectā deferre subdit tex.si modo fructus non ledat:si ergo supra viā imponerent vites prout aliqñ fit non posset deferre hastā qz fructus lederet ergo nō est de essentia q qs possit hastā rectam deferre. ¶ Preterea & scdo possum rñdere qd ille q hz viā bene potest illud facere sed ille qui hz iter vel actū non potest hoc facere vt probatur in.d.l.qui sella.in scdo rñso.sed in casu nro dici 2 tur concessa tātū seruitus itineris & actus nō aūt vie qz †cōcedit q possit trāsire cū psonis salmis & equis & aliis quibuscūqz rebus placuerit quo casu qñ quis ire & ducere iumentū pōt dz actū hre.l.inter actū & iter.ff.de serui.rusti pdio.& lz dicat & aliis qbuscūqz rebus:intelligo cū si.argumento tex.cum glo.in.l.si fugitiui.C.de ser.fugi.& maxime vt interpretatio fiat vt min⁹ ledat.l.nummis.ff.de leg.iij.& contra illum qui se fundat & habuit.l.apertius loqui.iuxta.l.veteribus.cum materia.ff.de pactis. ¶ Preterea & tertio dicamus quod.d.l.qui sella.§.q viaz.loquitur in prediis rusticis: nos autez sumus in prediis vrbanis inter que magna est dñavt pz in.l.iter.cū ibi no.ff.cōia prediorum.& in.d.l.qui sella.§.j.et eadem.l.in fi.vnde de vno ad aliud non valet ar.l.naturalr.§.nihil cōe.ff.de acqui pos.et.l.papinianus exul.ff.de mino.& fm istam a partē dum anno pterito essem ferrarie consului in^a ciuitate sena rū & subscripsit insignis preceptor meus do.Alexā.de imo.& ita obtētū fuit. ¶ Ad tertium vcz ad.l.si eo loco.ā. fuit demonstratum qd potius facit pro ista parte. ¶ Circa scdam dubitationē paucis me expediā qz lz seruitus ex tpe vel ad certuz tps imponi nō possit vt in.l.seruitutes.ff.de serui.titu.generali.intelligo ipso iure licet secus ope exceptio.vt ibi habetur. Itē lz videatur quod 3 †futuro edificio seruitus imponi non possit qz seruitus est qualitas:ergo impossibile est qd constituatur sine subiecto.c.cū marthe. extra de celebra.missa. Et sic videtur q pōs ɔficiende seruitutis imponi non potuit:& phis bñ facit text.cū ibi no.in glo.in.c. pe. extra de eccle.edificandis. ¶ Hoc tñ nō obstāte ɔtrariū est veri⁹ p tex.vbi est casus in.l.si seruitus.§.futuro.in vrbic.edificio quoqz quod nondum est.ff.de ser.vrba.pdi. Ad idem in.l.fina.ff. si ser. vendi.& in.l.adeo.ff.de serui.rust.pdi.in quibus iuribus pbat q edificio qd nōdū est seruitus imponi potest:& eo maxime qñ cōstituta seruitute in vna re debet postea alia res in locū illius subrogari que eandē debeat seruitutē:argu.tex.in.l.eū debere columnam.in verbo alia in locū eius dari debeat.ff.de serui.vrba.pdio. & ita est casus noster.qz iā erat cōstituta seruitus respectu vnius porte.& cū eadē seruitute alia porta fieri dz. ¶ Et ad ɔtrariū quo possit seruitus imponi rei que non est:rñdeo qd rei que nō est nō potest pura & simplex dispō applicari:lz bñ pōt dispositio applicari qñ erit illa res.ita dicit do. Ant.in.c.fi.extra de rescrip. in.ij. col.dum declarat.d.l.si seruitus.allegatā ibi in gl.que dicit qd futuro edificio seruitus imponi pōt:vel melius dcm est qd verū est qd edificio qd nōdū est seruitus imponi nō pōt:& ita procedit.§.futuro.lz bñ pōt quis obligari ad seruitutē ɔstituēdā qñ erit edificium.l.heredes.§.an ea.ff.fa.er.& ita.d.l.si seruit⁹.declarat ibi no. Ang.& Floria.& gl.Inno.& alij in.d.c.pe.de eccle.edificādis.& d. abb.mod er.in.d.c.extra de rescri. quinimo valet pmissio seruitutis facte. .ei fundo &.l.si intercedat fm vnā lec.ff.de ser.tit.generali.& no.Luro.in.l.stipulationes nō diuid.in.xij.col.ff.de ver.ob. ¶ Et ad ɔtrariū qd nō pōt cōstitui sub cōditiōe neqz ex tpe vl' ad tps rñdeo q illa vba vel aliā portā per ipm Frāciscū emptorem fiēdā importāt dispōnē ɔditionalē si fiat pp ter illud pricipiū fiēdā qd respicit tps futurū:iuxta no.plene p bart.i.l.j.ad fi.i.xij.q. 4 pn.ff.de ɔdi.& de.tūc succedit illud qd dicit qd seruitus sub ɔditione cōstitui nō pōt:itelligi dz sub ɔditiōe.s.extictiua.s.qd seruitus nō duret ampli⁹ si nauis ex asia venerit:sz bñ pōt sub ɔditiōe inceptiua .s.qd incipiet si nauis ex asia venerit:put ɔcludit gl. in d.l.seruitutes.in verbo sub cōditiōe cōiter approbata.& dicit ibi Floriān⁹ quod nō est alibi. Et ita etiā dicit Ray.de forli.in.l. respiciēdū.ff.si cer.pe.& si dicat prime partis fuit imposita seruit⁹: ergo ppetuo remanet ibi seruit⁹ per.d.l.seruitutes. Sed hoc fatēdum ipso iure sed obstat exceptio prout ibi est casus & ibi not.& in l.obligationū fere.§.plz.ff.de actio.& obli.& in.l.eū qui.§.si ita.vbi plene no.ff.de ver.ob. ¶ Circa tertiā dubitationē cōcludo quod dictus Franciscus potest aliam partem facere in alio loco siue iter sit coopertum siue discoopertum dūmodo habeat debitas qualitates aditus circa lumē & alia arbitrio boni viri iuxta.l .qui luminibus.ɔ.in prima dubitatione allegatā. Quod possit facere aliaz portam in alia pte claustri & ibi dimittere aditum probatur primo de iure cōi p tex.in.l.ij.in fi.ff.de religiosis.vbi patet quod ille qui cōcessit seruitutē potest variare sine alterius incōmodo:& tenet gl.quā sequit Bar.& cōiter doc.in.l.si cui.ff.de serui.ti. generali.licet Ange.ibi dixerit qd in.d.l.ij.in fi.erat spāliter fauore religionis.sed gl.cōiter tenet. ¶ Cōfirmatur hoc qz partes cōuenerūt qd Antonius venditor hēret aditū p aliā portā fiendam per 5 ipsum Franciscū:ergo videt inter partes actum †qd dictus Franciscus possit facere portā per quam habeat pstare aditum als dicta verba nihil viderent operari ɔ.l.si qñ.de le.j.& no.per Bald.in rubrica.C.de ɔhe.emp.q.ix.& qz talis vr fuisse mens partium que est attēdenda.l.cū mulier.cū ibi no.ff.so.ma.c.intelligētia.& c.pter a terea.extra de verb.sig. ¶ Cōfirmatur quia verba couētionis de porta fienda ad ipsum Franciscū dirigunt per quam portā debet prestari seruitus igitur eius est eligere pdictā portā que hz seruire per id qd habetur in.l.si via.ff.de serui.rusti.pdi.& not.Cy.in.l.cū quidam.C.de ver.sig.& glo.& Bar.in.l.lucio.ff.de leg.ij. ¶ Ex quibus infero quod si electio porte de nouo fiende & consequēter cōstruendi nouū aditum pōt etiā fieri in eo loco in q cōstituat aditus discooptus:& qz generaliter est data potestas ergo generalr dz itelligi.l.de ptio.ff.de publi.l.iij.§.generalr.ff.de le.pstā.t.xix. dist.si romanoꝝ. ¶ Sed dicet quispiam primus aditus erat in loco discooperto:ergo & scds qui subrogatur loco primi:iuxta tex.in d.l.eum debere columnā.in verbo alia in locū ei⁹ dari debeat.per 6 regulā que hz †quod subrogatū sapere dz naturā illi⁹ in cuius locum sobrogat.l.si eū.§.qui iniuriarū.ff.si quis cau.cū ibi not. Sz ad hoc respondeo quod de natura originali aditus seu seruit⁹ eūdi non est quod aditus pstetur discoopertus vt patet ex dictis in prima.q.licet ergo ille adit⁹ esset discoopert⁹ tamen erat per accidēs subrogatū aditū sapere dz naturā pmā originalē nō accidētalē lz vt habet in.l.itē veniūt.§.cū pdixim⁹.ff.de peti.hre.& e glossa in.l.certi' cōdictio.in princip.ff.si cer.pe. ¶ Preterea si aditum prestitum disco opertum lz cooperire vt conclusum est in.j.q.ɔ fortius pōt prestari coopertus per quam regulā ponit tex.in.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.& per ea que habētur in.l.plurib⁹.§.si placeat.ff.de verbo.oblig. Accedit. nam dicta variatio loci non debet fieri sine incōmodo dicti Antonij vt per gloss.in.d.l.si cui.in fi.& in puncto psupponit quod dicta porta de nouo fienda cōmodius in alio loco fieri potest quā in dicto loco coperto:ergo censeant partes lz effuso sermone fuerint loquute sensisse de illo loco:& habetur ac si illū locum expssissent.argu.l.ij. cum ibi no.ff.de libe.& posth.& postb.in.l.fundus qui locatus.ff.de fun. instru.cum si. ¶ Sed adhuc videtur restare vnus scrupulus nam licet dictus Frāciscus possit aliam portam facere & locum eligere tamē adhuc videtur qd Antonius possit eligere per quam portā velit habere aditū an per primā an per scdam:qz in cōtractu dz q Antoni⁹ possit perpetuo per ipsum claustrum & portā ipsi⁹ vl' aliam portam per ipsum Franciscū fiēdā:& sic verba diriguntur ad Antonium & per cōsequens vr qd ipsi habeat eligere an velit ire per primam vel scdam per no.in.d.l.lucio.& in.l.cum quidam. sed certe talis intellectus esset ɔtra mentē cōtrahentium quorum mens fuit quod antonius haberet tunc aditū per portā que tunc erat sed qd Franciscus posset facere aliā portā per quā pstaret aditum & sic mutare locū.vnde nō est sequēdus.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tut.& quod pulchre ponunt.Pet.& Cy.in.l.nō dubiū.C.de legi.fuit ergo intentio partium cui etiā cōsonant verba

¶ Ut.ɔ.cōsi. cv.vbi vide

quod antoni⁹ ppetuo haberet aditū sz φ electio loci ptineret ad Franciscū: sed vbicūqz variatur locus seruitutis mutat̄ seruitus de vno loco ad aliū. vt in. d. l. ij. in. fi. ff. de religiosis. ⁊ p gl. in. d. l. si cui. in fi. ergo cum electio loci pertineat ad Franciscum consequē ter etiā mutatio seruitutis alīs dicta variatio ⁊ mutatio loci concessa Francisco tam de iure cōi φ ex forma cōuentionis in eius fauorē nihil aut parū operaret̄ ɔtra. l. si qn. ff. de lega. j. c. si papa de priuile. in. vi. quinimo operaretur contra eum cōtra. l. qđ fauore. cum ibi no. C. de legibus. quimo ex cōditione seruitutis in vno loco seu ex determinatione loci alie partes fundi remanere debent libere. l. certo generi. §. si totus. ff. de seruitu. rusti. predio. vñ intelligendū est qđ simplr habeat facultatē eundi p illā qsi alternatiua fuerit apposita respectu electionis loci: ⁊ ista est verior interpretatio ⁊ magis ciuilis. ad hoc tex. in. d. l. si cui. in prin. ❡ Circa quartam qōnem an Franciscus possit edificare in dicto claustro ⁊ facere tramedium dimisso aditu cōmodo dicto Antonio. Aduertendum est qđ aliquando primo fit concessio qđ possit ire per fundū ⁊ quālibet eius partem ⁊ tūc habēs seruitutē pōt quotidie mutare voluntatē ⁊ nunc ire per vnā portā nūc per aliā: casus est ⁊ ibi gl. in verbo veit. in. l. nā satis. §. ceterū. ff. quēadmo. serui. amit. et hoc casu nō esset licitū ibi aliqd edificare qz seruitus impediret̄. ⁊ hic non est casus noster qz nō fuit dictū per claustrum ⁊ quālibet

7 partem eius. ❡ † Aliqñ ⁊ scđo est promissa seu cōstituta seruitus generaliter p totū fundū ⁊ tunc poterit ire per quālibet partem ⁊ voluntate mutare ⁊ nūc per vnā nunc per aliā. hoc pbat tex. in. l. certo generi. §. si totus. ff. de seruitu. rusti. pdio. ⁊ in. d. l. nā satis. §. ceterum. ⁊ ibi gl. tenet Pau. de ca. in. d. l. si cui. nec etiā hoc casu dñs potest quicq̄ edificare per qđ seruitus impediatur qz ita diffusa est seruitus vt oēs glebe seruiant. dicto. §. si totus. ⁊. l. loci corpus §. si mihi. ff. si seruitus vendicet̄. intelligēda tñ sunt predicta vt per quālibet partem ire possit ciuili modo vt dicit tex. in. d. l. si cui. ⁊ hic etiā non est casus noster quia non fuit concessum vt per totū claustrū ire posset. ❡ Aliqñ ⁊ tertio cōcedit̄ simpliciter sine aliqua determinatione qđ habeat facultatē eundi per aliquē fondum seu locū. put vr̄ esse casus noster qz ɔcessū fuit qđ habeat aditū in dicto claustro ⁊ φ possit ire p dictū claustrū sine alia determinatione ⁊ tunc a principio licet ire per quālibet partem fundi vt est casus in. d. l. si cui. in prin. qz tot⁹ fundus seruit. l. si mihi. ff. de ser. rusti. pdio. intelligo tñ in ciuili modo vt i. d. l. si cui. sed isto casu ad petitionem domini predii seruientis dz loc⁹ eligi ⁊ determinari per quem habens seruitutem ire debeat vt est casus in. d. l. ij. cui. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ⁊ clarius Pau. de ca. ⁊ est casus in. d. l. certo generi. §. si totus. ad idē est casus in. d. l. si vna. ff. de seruitu. rusti. prediorum, vbi legata via facultas est heredis cōstituēdi seruitutem in quancunqz partem fundi velit. ❡ Scđo dz eligi locus seu pars claustri p quā min⁹ dānū inferat̄ dño predii seruientis. vt in. d. l. si cui. ⁊ ibi dicit Pau. de castro quod cōcessio seruitutis simpliciter facta totū fundum seruientem concernit de rigore sed de equitate dz restringi ad partem fundi in qua pdiū seruiēs minus incōmodet̄: ⁊ hoc vltimū etiā dicit ibi Ang. hoc idem tenet Bar. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. si mihi concesseris. ff. de seruit. rusti. predio. ❡ Tertio loco qđ si altercatio est de loco per arbitrum questio dirimi dz prout voluit gloss. in. d. l. si via. ⁊ est casus in. l. certo generi. §. si totus. et ibi Pau. de cast. in. §. fina. ❡ Quarto loco etiā cōcludo qđ facta electione loci illi cui debet̄ seruitus nō licet variare. casus est in. d. l. si cui. ⁊ cetere partes pdii ⁊ sic claustri in casu nostro libere remanebunt vt est casus in. d. §. si totus. ⁊ not. gloss. in. d. l. ij. cui ⁊ in. l. nā satis. §. certum. Ex quibus cōcludo φ dictus Franciscus debet dimittere locū cōmodum arbitrio boni viri tam respectu loci vt. s. dictum est φ etiā respectu altitudinis in qua etiā si vertitur altercatio ⁊ nihil sit dictū etiā arbiter assumendus est: vt est casus in. d. l. certo generi. §. latitudo. sed in casu nostro satis videtur determinata: nam per primā portā fuit ɔcessa seruitus si fit noua porta debet esse eiusdem latitudinis dūmō prima non fuisset nimis ampla vltra exigentiā. cū ergo fuerit cōcessa seruitus per portam ⁊ claustrum ⁊ in porta habeamus latitudinē eandē censentur partes sensisse in claustro vt equalis fiat determinatio in quolibet loco debite seruitutis per id quod habetur in. l. iam hoc iure ff. de vul. ⁊ pup. et in. l. si legatarius. et ibi per Bar. ff. de leg. iij. Quo spatio dimisso maxime quia vt dicit̄ in aliquo loco commode prestari nō pōt succedit regula que est quod dñs pdii pōt in eo edificare dūmō seruitutē itineris nō impediat: put est casus in. l. olympico. §. si. ff. de ser. vrb. predio. ⁊ in. l. si eo loco. ff. si serui. vē. ❡ Preterea si alie partes predii remanerent libere. d. §. si totus. ergo in illis edificare pōt prout. s. conclusum est in prima qōne. ⁊ hoc de quarta. ❡ Circa quintā qōnem

8 † an Antonius possit ibi morari per aliqđ notabile spatium an vero tantū possit pertransire per dictū locū: pro eius decisione est aduertendū quod lz in prin. reseruationis cōstōnis ⁊ seruitutis reseruetur dicto Antonio liber aditus introitus et exitus dicti claustri. que verba denotāt magnam libertatem aditus. ad hoc tex. in. l. si pari. ff de reri dī. ⁊ qđ no. Bald. in. c. i. de pace iur. fir. ⁊ quod hr̄ in. c. de mult. ⁊ in. c. extirpā. ⁊c. de pben. cum si. tamen dicta verba modificantur restringuntur per vba seqūētia in qb⁹ dr̄ ita qđ Antonius possit ppetuo p dictā portā ⁊ ipsuz claustrū libere ire transire ⁊ redire cum personis salmis ⁊ equis ⁊ aliis quibuscunqz rebus cuiuscūqz ɔditionis ita qđ ⁊c. de cuius dictiōis

9 ita qz † natura est modificare et restringere: vt in. l. lucius §. que debebat. ff. ad treb. ⁊ in. c. cū. M. ferrariēsis. extra de consti. ⁊ notāt Guil. de cu. ⁊ An. in. l. nulla. ff. de legi. ⁊ lz dicta verba videātur posita ad amplificandū quo casu dictio: ita φ: nō vr̄ restringere: facit. l. legata inutilir. ff. de adimē. lega. ⁊ notāt Guil. ⁊ Ang. in. d. l. nulla. sed si recte cōsiderentur voluerūt declarare ⁊ adijcere modū seruitutis. s. ad qđ deberet dict⁹ aditus deseruire ⁊ in quo genere seruitutis sicut dicit iurisconsultus in. l. iiij. §. modū. ff. de seru. titulo generali. Nā vba generaliter ⁊ indefinite plata declarātur ⁊ restringuntur a verbis specialiter platis vbi est casus ⁊ ibi colligit Bal. in. l. quoqz. C. fa. er. facit illud vulgare qđ pcedentia declarātur p sequētia ⁊ cā. l. si seruus plurīū. in fi. ⁊. l. q filiabus in pn. ff. de leg. j. ❡ Quibus premissis cōcludēdū arbitror qđ si vellet morari put aliqñ cōiter fieri solet p transeuntes puta si seru⁹ aliquantulū moraret̄ vel aptādo equū vel salmas tūc putarē φ posset tempore tñ ista cōsiderādo fm exigētiam casuū ad hoc qđ hr̄ in. l. si qs ita legauerit. ff. de cōdi ⁊ demon. ⁊ ciuili modo put habet̄ in. d. l. si cui. q gdē arbitrio boni viri relinqueret̄ put hr̄ in. d. l. si cui. ⁊ in. l. qui luminibus. ff. de seruit. vrba. pdi. cum si. alīs aūt si vellet ibi morari per aliqđ notabile spatium puta in estate in die prout aliqñ fit ēt aliqñ cum familia aliqñ sol⁹ puto φ non posset qz morari in loco p aliqđ notabile spatiū ⁊ ingredi ⁊ trāsire sunt separata ⁊ distincta: vñ ɔcessio vno reliquū nō censet̄ cōcessuz per casum in. d. §. modum. ⁊ in. l. si cui. ff. quēadmo. serui. amit. ⁊ pro

10 hoc adduco. † Nā illeq pōt ire p aliquē locum habet potestatem tantum eundi plane ⁊ solus: non autem pōt ire currēdo vt est ī ins. ius: ⁊ ibi no. Ange. ⁊ Pau. de cast in. l. ij. ff de serui. rusti. predio. per hoc ēt tex. in. l. seruitutes. §. stillicidium. ff. de ser. vrba. predio. vbi est casus qđ si hēo stillicidium supra areā tuam possum illud declarare sed non deprimere quia eleuādo leuius cadit aqua ⁊ sic leuior fit seruitus: sz qñ deprimitur fortius cassitat ⁊ fit deterior. ❡ Ex quib⁹ habemus qđ nō potest qs vti seruitute vltra modū conuentum qñ durior fieret in aliquo etiā leui piudicio seruitus qz seruitutes restringuntur ⁊ libertas ampliat̄: sz quis non videt quod onerosior ⁊ durior esset seruitus qñ posset ibi stare prout dictū est ⁊ magis φ in eaūb⁹ ⁊ exemplū. s. positis. ergo hoc nō vr̄ cōcessum: alīs haberemus dicere talē cōcessionem extēdi ad aliam speciē seruitutis. s. morādi in loco: qđ nō est dicendū p tex. in. d. §. modū. ⁊ in. d. l. si cui. ⁊ si diceret̄ talis seruit⁹ est innominata: nā vt dicūt Pet. ⁊ Cy. in rub. C. de vsufruc. seruitutes nominate nō sunt plures quā q̄ p̄. se sed innominate sunt plures qñcūqz aliud sīc dū mihi cōcederetur in fundo alieno qđ non esset licitū vt ibi per eos: facit. l. quoties. ff. de seru. titulo generali. ❡ Ex qbus ɔcludo qđ nō pōt Anton⁹ morari nisi put esset vt dixi de natura eūtis ⁊ trāseuntis si p hoc morari arbitrio boni viri seruitus in aliquo

11 etiā piudicio quo efficeret̄ durior. ❡ Circa sextā qōnē an † possit in dicto claustro Frāciscus salmas in terrā pijcere ⁊ scharicare intelligo vt ibi retineat per aliqđ notabile spatiū ⁊ puto etiā qđ nō nisi fm exigētiā necesse esset salmas aptare vel aliquid simile. ar. d. l. si cui. ⁊ qz rōne necessitatis emergentis non potest phiberi. l. si locus §. cum vta. ff. quemad. serui. amit. ex quo enim cōcessa est seruitus transeundi cum salmis oia ɔcessa esse videntur que sunt necessaria vt cōmode transiri possit. l. cui iurisdictio. cum ibi plene no. ff. de iurisd. omni. iudi. l. iij. §. qui habet. ff. de seruitu. rusti. predio. alias autem si vellet voluntarie ibi scharicare et retinere non posset. hoc probatur qz si non est licitum Antonio nisi transire ⁊ non morari per aliqđ notabile spatiū vt dictum est in precedenti questione. ergo eodem modo non lz retinere ibi salmas: tum arguendo de personis ad res iuxta not. in. l. vnī. ff. si cert. peta. tum vt equalis sit determinatio. l. iam hoc iure. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ❡ Preterea scharicare salmas est proijcere in alieno quod non licet circa seruitutes: casus est ⁊ ibi no. Ang. in. l. j. ff de serui. vrb. prediorum. in verbo pijciendi. pro hoc ēt facit qz tantum possum ponere seu proijcere in alieno qñ imminet necessitas reficiendi rē seruientem. l. refectionis. §. fi. ff. cōia predi. ergo in contrarium est ius cōe: ex quo apparet quod ista est diuersa ⁊ distincta seruitus a seruitute eundi. vt pz in. d. l. j. ergo concludit̄ manifeste qđ fieri non pōt qz cōstitutio vnius seruitutis nō trahitur ad aliā speciē seruitutis. l. quicquid astringende. ff. de verb. ob. ⁊. l. veteribus. cū materia. ff. de pactis. Quinimo fortius imposita vna specie seruitutis sub certa qualitate nō venit eadem seruitus cū alia qualitate: vt in. d. l. iij. §. modum. ⁊ in dicta. l. si cui. ergo fortius non venit diuersa species seruitutis. ⁊ pro his etiam faciunt q̄ statim

dicentur in

12 dicentur in sequenti qōne. que ēt concludunt in ista. ¶ †Circa se
ptimā qōnem an liceat dicto Antonio in dicto claustro retinere
vegetes. dico quod non & ista questio remanet decisa ex dictis in
qōne pcedenti. Cōfirmo ēt alia rōne. nam quis prohibetur tene
re res suas in solo alieno. Et si hz ius retinendi dr hre seruitutem
prout probatur ex his que habent in tex. & gl. & ibi per Ang. sed
clarius p Pau. de cast. in. l. si precario. ff. cōia prediorum. ad hoc
l. si is qui lupinos. ff. de actio. empti. si ergo hz seruitutem trans
eundi cum rebus suis nō censetur habere seruitutē ibi retinendi
res suas: p tex. in. d. l. is cui. & in. d. l. iiij. §. modum. pz ēt quia occu
paretur aditus & sic seruitus efficeretur durior ipsi dño vt ptz ad
sensum ad hoc quod habetur in. l. qntus. ff. de serui. rusti. predio.
& in. l. hoc iure. §. penul. ff. de aqua quoti. & estiua. facit quia dicta
seruitus eundi p claustrū ad domū ppriam dr seruitus predialis
ex vtraqz parte. l. pecoris. cū. l. sequen. ff. de serui. rusti. pdio. c. cum
venissent. de insti sed talis retentio vegetum non est ad vtilitatē
pdij dominātis: igitur hoc fieri non pōt. sed potius dicit com
moditatem psonalis p no. p Bart. in. d. l. pecoris. & p Bart. in. l.
vt pomum. ff. de seruitu. & in. l. mela. §. fi. ff. de ali. & ciba. le. ex qui
bus concluditur qd dictas vegetes nullo modo retinere potest.

13 ¶ Circa octauā qōnē an. †possit ibi vendere vinū passim venien
tibus ad emendū: res vr multū clara ex superioribus. tamen quia
manifeste pz quod seruit' esset magis onerosa & magis molesta
per quā dñs multum incōmodaret in vtendo re propria. ad hoc
l. fundi. §. fi. & bonus tex. in. l. si habitatio. §. fin. cum sequen. ff. de
vsu & habita. facit. l. quintus. supra prima. q. allegata. Ad idem
adduco qd tradit in. l. supra iter alienum non est licitum ducere
aquā p pontē qz iter incōmodaret quādo aqua caderet ergo dice
retur pari rōne dñs incommodari ex tali venditione vini: quia vt
experientia docet in huiusmodi locis semper terra humectatur &
infrigidatur. Item quia mutat modus seruitutis imposite. d. l.
iiij. §. modum. Item non dicit hoc esse ad vtilitatem fundi domi
nantis nec familie ipsi' dñi fundi habitantis in pdio domināte
& cōsequēter non vr fieri posse aliquo respectu nec respectu pdij
vt. s. dixi. nec respectu persone: ad hoc. l. ij. ff. de vsu & habit. facit
quod no. per Bart. in. l. ij. ff. de serui. titulo generali. ¶ Preterea
ista sunt valde diuersa ire & transire & ibidem vendere & sic exerce
re ergo ex diuersis nō dz fieri illatio. d. l. is cui. & l. naturaliter. §.
nihil cōmune. ff. de acquir. pos. ¶ Preterea ex tali venditione vt
plurimum fm accidentia cōiter sequitur proiectio & vini et aque
quod quidem est phibitum vt in. l. sicuti. §. aristo. ff. si serui. ven.
Item rōne magni concursus & tumultus fieret grauior: vñ vide
mus qꝫ ille qui pōt ire dz ire quiete & solus nō aūt potest ire currē
do & cantando vt in. d. l. j. ff. de serui. rusti. prediorum. vnde ex his
& aliis dictis in pcedentibus cōcludo qd nō potest ibi vinū vēdi.

14 ¶ †Circa vltimam qōnē an Antoni' cui seruitus debet debeat
retinere claues dicte porte: & dicendum est qd non quia hoc non
reperit de natura seruitutis fundi qz satis est qd prestetur porta
apte & patientia que habetur loco quasi possessionis. vt in. l. quo
ties. ff. de serui. & p Bal. in. l. j. C. de serui. & aqua. Quinimo vt di
cunt de nocte pōt portam claudere vt est casus & ibi Barto. in. l.
iter. ff. cōia pdiorum. intelligit ergo ius eūdi congruis locis & sic
tū de die non de nocte vt dicit Florianus in. d. l. iter. et ideo facit
fm eum qd si in consideratione dñoz est pactum qd debeat alter
alteri pstare aditum transeundi p castella sua si non aperit portā
de nocte nō dr venire cōtra pactū: hoc tū nō esse amare intelligē
dū sed ciuiliter qz si in hyeme quo tpe vt plurimum redimus do
mū de nocte vel rōne alterius indigētie vellet intrare vel exire p
standus esset aditus. argumento. d. l. si cui. facit. l. furem. cum ibi
no. ff. de fur. &c. Laus deo omnipotenti amen.

¶ Consilium. cxliij.

1 Testamentum in quo interuenerunt sigilla testium an dica
tur in scriptis vel nuncupatiuum valeat.
2 Testamētū pbat nuncupatiuū si in instrumēto dicatur qd talis
fecit testamētū coram septē testib': & ibi sint scripti septez testes.
3 Testamentum quod poterat fieri in scriptis et nūcupatiue si de
ficiat aliqua solennitas etiam errore notarij valet vt nuncupa
tiuum.
4 Testamentum quod vt testamentum non valet ob non institu
tionem quando valeat vt codicillus.
5 Clausula. quocūqz modo. quam vim habeat.
6 Testator si dicat coram testibus instituo vel lego illi quem nomi
naui in schedula quā deposui penes guardianū: tale testamentū
valet vt testamentum nuncupatiuum.
7 Literarum comparatio non dicitur sufficiens probatio.
8 Testator si dixerit qd in quadam scriptura continebatur testa
mentum coram septem testibus qui se subscripserunt et sigillaue
runt excepto vno: non valet tale testamentum vt in scriptis nec vt
nuncupatiuum.
9 Contractus qui pōt celebrari in scriptis & sine; nō censet celebra
tus in scriptis licet partes voluerint scripturam confici.

Dominus labia mea ape
riat & spiritussanctus illuminet intellectū. ¶ Reuerē
de pater & dñe mi singularissime vidi testm̄ magnifici
dñi Albari de heredia qd ad me trāmisistis. Quo viso & cōsidera
to primo aspectu visum fuit dictū testm̄ nō posse sustineri: & sub
stāt aliter loquēdo hāc qōnē decidit in terminis quidā antiquus
doctor do. Io. de blonoicho. quē refert Cy. in. l. hac cōsultissima. §.
per nūcupationē. C. de testa. qui voluit qꝫ qñ non constat an testa
tor voluerit facere testm̄ in scriptis vel nūcupatiuū recurrendum
esse ad cōiecturas pūctaliter put fuit casus noster ponit casum qñ
fit testm̄ & apposita sunt talia que non fiunt nisi cū fit testm̄ in scri
ptis vtz sigilla & huiusmodi: & dixit qd tunc dr testatorē voluisse te
1 stari in scriptis. arg. l. nō codicillum. C. de testa. †vñ si in tali testō
alique solennitates sunt adhibite alique non q̄ cōueniūt testō in
scriptis dicēdū est predictū testm̄ in scriptis factū & si nō vz vt te
stamentū in scriptis nō vz vt nūcupatiuū: tū qz deficit in forma q
defectus totū vitiat vt in. d. l. nō codicillū. tū qz testm̄ in scriptis &
nūcupatiuū sunt cōtraria: & qui eligit vnū contrarioz alteri re
nūciare vr. l. fi. C. de codicil. & l. j. C. de fur. si aūt tales cōiecture nō
appareāt valebit vt testm̄ nūcupatiuū qz poti' debem' interpreta
ri vt valeat &c. l. quoties. ff. de rebus dub. & cū pdicta opiniōe prio
vr ibi transire Cy. vñ cū in casu nro testes multi se subscripserunt
& sigillauerūt que solent fieri in testō in scriptis & plures fecerunt
solēnitates testamēti in scriptis de quibus latius in. d. l. hac cōsul
tissima. in prin. vr testōrē voluisse testari in scriptis & si nō vz vt te
stamētū in scriptis nō vr valere vt nūcupatiuū. & p hac opinione
adduco gl. quasi in terminis in. l. fi. i gl. j. ff. de iure codicil. ¶ Nec
videbat obstare qꝫ notari' dicit. Nos tales & testes subscripti &c.
Hoc pñti scripti publico notū facim'. testm̄ aūt in scriptis nō so
let esse publicū sz priuata scriptura & publicāda vt in. l. publicati.
fm vnū intellectū & ibi Bal. & Moder. C. de testa. illud est verum
qñ notari' de tali testō nō est rogat' sed est scriptū manu priuata
Secus si esset de tali testō i scriptis cōdito rogat' public' notari'
qz tūc dr publicū testm̄ & fidē facit sine aliq̄ publicatiōe. vt est gl. q
allegat p singulari in. l. ij. in prin. i gl. iij. ff. quēad. testa. aperi. qua
ibi sequunt doc. vñ stare vr i casu nro qꝫ instrm̄ testi sit publicū &
tū testm̄ in scriptis nō sit solēne cū nō interuenerint solēnitates de
quib' in. d. l. hac cōsultissima. in prin. est em̄ tunc sola qd solenni
tatis iuxta no. p doc. maxime bal. in. l. ij. C. de bo. pos. fm tab. & in
l. heredes palam. in pn. ff. de testa. Sed tū his nō obstantibus cō
trariū mihi vr de iure verius quod imo dictū testm̄ sustineri pos
sit vt testm̄ nūcupatiuū: & psuppono qd dictū testm̄ fuit pfectū &
absolutum: ex quo vltimo loco apparet subscriptio vt est casus. et
ibi notant doc. maxime Paul. de cast. in. l. hac cōsultissima. in fin.
principij. C. de testa. & pz etiā dū notarius dicit actum &c. per que
verba denotat testm̄ pfectū vt ibi dicit Pau. de ca. voluit hoc no.
Bal. in aut. quod sine. C. de testa. & in primis intelligēdo quod te
stator corā notario & testib' oīa cōtēta in dicto testamēto affirma
uerit sic & notario & testibus fuerint nota. Et subscriptis testibus
iusserit illud claudi & apiri put disponit in fi. testi: & ad hāc inter
pretationē moueor p illa vba apposita in pn. testi in quo dicitur.
Nos garās Matthe' notarius & testes subscripti ad hoc vocati
specialr & rogati pñti scripto publico notum facimus & testamur
quod magnificus dñs Albertus &c. que verba apparent apposita
tpe confecti testi: ex qbus dat intelligi qd cōtēta in dicto testō tpe
confectionis fuerūt nota testibus alr nō potuissent testes ita atte
stari prout in prin. dicit cū debeāt tm̄ testificari de his q̄ percipiūt
aliquo sensu corporeo: iuxta no. in. l. qui testō. §. fi. ff. de testa. & in. l.
testium. C. de testi. & in. c. cum causam. extra de testi. si enim testōr
non fuisset testat' palam coram testib' tm̄ debuisset atestari testa
torē dixisse eē suū testm̄ qd erat scriptū in illa charta clausa prout
pz ex no. in. d. l. hac cōsultissima. in prin. & in. l. publicati. & melius
C. de testa. appet. vñ cū deponāt explicite de cōtētis in testō appa
ret qd coram testibus palam factū fuit. pro hoc etiam adduco qꝫ
no. Bar. in. l. heredes palam. in prin. ff. de testa. vbi dicit: quod si
2 apparet publicum instrm̄ qd †dicat qualiter quis fecit testm̄ corā
septem testibus: & ibi sunt septem testes subscripti: probatur suffi
cienter testm̄ nuncupatiuum. Et ita dictum ad hoc sequit aperte
Bald. Ioan. de imo. & doct. cōiter sequentes opinionez in his vo
lentes qd si apparet instrz publicū in quo sunt descripti septem te
stes rogati in quo dicatur qualr talis coram septem testibus testa
tus est sufficienter probatur testm̄ nuncupatiuum. ¶ Preterea
hoc manifeste apparet ex principio testamēti iuncto fine: nam in
fine notarius in subscriptione attestatur in publica forma scripsis
se & clausisse: & in principio simul cum testibus attestatur de testa
mēto. Ergo put ipse notarius attestatur de testō sibi noto ita et
testes vt equalis sit determinatio & notarij & testium: iuxta. l. iam
hoc iure. ff. de vulg. & pup. Item ex pcessu testamenti constat: nā

in principio incipit attestari notarius simul cū testibus: deinde in fine testi. dicit se scripsisse ⁊ clausisse: ex quo patet manifeste qđ prius testm̄ fuit factū ⁊ scriptum per notariū qđ fuit notū ⁊ notario ⁊ testibus ⁊ deinde notarius ex mandato testatoris illud clausit: erat ergo testm̄ publicū licet clausum mandato testatoris: potuit ergo postea etiā nō citatis quorū intererat per notariū publicari hoc est aperiri vt esset notū vocatis in testō. iuxta plene no. per glo. bar. Ang. ⁊ doc. in. l. j. ff. quēadmo. testa. aperiā. dicit enim tūc potius apertura ⁊ nō publicatio. vt p Spec. in ti. de instru. edit. §. ostenso. ver. ⁊ quādo publicatio. ⁊c. Ex qbus concludit qđ p dictū publicum instrm̄ pbat sufficiēter testm̄ nūcupatiuū. ¶ Et ad allegata in cōtrariū rñdet qđ Ja. de rauē. ⁊ Cy. in. d. §. pro nūcupatione. impugnant opinionem Jo. de blonoscho. dicētes qđ nō est absurdum qđ in eadem cōfectione scripture seu testamēti possit esse ⁊ forma testamenti in scriptis ⁊ forma testamenti nuncupatiui. ⁊ ideo dicunt quod nō pcedit opi. Jo. de blonoscho dū voluit in dubio recurrēdū esse ad coniecturas: qz licet tūc nō valeat in vna forma valebit in altera: cū nō sint forme contrarie sed diuerse que simul se cōpatiunt. ⁊ sic decidunt casum nostrū in specie. ⁊ eorū opinionē sequit in effectu domi. Raph. fulgo. in. d. §. per nuncupationē. ⁊ sequit etiā ibidē insignis doctor do. Pau. de cast. Non est enim putandū testatorem voluisse se restringere ad vnam viam testandi: ⁊ sic eligere viam per quā suū iudiciū impugnetur. ad hoc tex. no. in. l. iij. ff. de testa. mili. facit qz actus debet interpretari vt potius valeat ꝙ pereat. l. quotiēs. ff. de rebus dub. Hoc etiaz vr̄ decidere Bar. in. d. l. fi. ff. de codicil. vbi vult qđ si ꝯfecte sint tabule testamēti in scriptis ⁊ ibi deficit nomē heredis ⁊ corā sufficienti numero testiū nominauit heredē in dubio valebit vt testm̄ nuncupatiuum q. quidē ibi dixerit gl. Hanc etiā q̄onem decidit in terminis Pau. de ca. in. l. heredes palā in pn̄. ff. de test. allegādo no. p Cy. in. d. §. per nūcupationē. Pro his etiā in terminis adduco Ang. quē. l. quit Jo. de imo. in. l. j. §. finali. ff. de hered. insti. vbi voluit

5 quod † qñ testator poterat testari in scriptis ⁊ nuncupatiue ⁊ deficit aliqua solennitas testi in scriptis etiam ex errore notarii valet vt testm̄ nūcupatiuū nisi testator se arctauit ad testādū i scriptis quia forte noluerit aliter valere quā testm̄ in scriptis: ⁊ tūc nō valeret vt nūcupatiuū per no. in. l. ꝯtractus. C. de fide instru. ⁊ predicta in re dubia pro decisiōe sufficerēt. ¶ Sz tñ ex alio capite ostēditur euidēter qđ dict⁹ testōr casū quo nō valeret vt testm̄ in scriptis valere voluit vt nuncupatiuum: qz in fine dictus testator apposuit clausulā qđ valeret quocūqz melius valere posset: per quā clausulā appet aperte qđ noluit se arctare ad aliquē spālez modum testādi: quo casu qñ habem⁹ intētionē Bar. oino decidit valere vt nūcupatiuū in. d. l. fi. ff. de codicil. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in. d. l. j. §. finali. Pro his adduco quod voluit notabiliter Bal. in. l. j. ff. de testa. vbi vult quod si instrm̄ dicit quod est testm̄ solis ⁊ ibi sunt se

4 ptē testes deficit tñ institutio vel exheredatio † ⁊ si vt testm̄ non pōt valere ꝯseruatur vt codicill⁹. ⁊ illud dictū pluribus notabile refert ⁊ sequit do. Pau. de ca. in. l. pxime. ff. de his q̄ in testa. delen. Adduco etiā qđ si testōr seruatis solennitatibus testi dixit quod volebat illud duntaxat valere iure codicillorum valebit vt codicillus: ita determinauit Dy. in q̄one que incipit q̄stio talis quidaz paterfa. ⁊c. ⁊ sequit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. cō

5 pēdiose. Ergo fortius in casu nr̄o † qñ voluit valere quocūqz modo melius valere potest: que clausula habet istā virtutē qđ si non valet act⁹ eo modo quo agitur valeat vt valere pōt. Ad hoc plene no. p Bar. ⁊ doct. in. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. ob. ⁊ p ea que in simili in libello habentur per Innocē. ⁊ doc. in. c. fi. extra de ordi. cogni. ⁊ optime facit quod singulariter voluit Bal. de clā codicilari: ⁊ sequūtur docto. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ plura in simili possem adducere que breuitatis causa omitto. Ex quibus omnibus cōcludo qđ dictū testm̄ pōt vt nūcupatiuū sustineri. ¶ Scđo principaliter posset etiā alia via vt nuncupatiuū sustineri si notarius scripsisset testamētum ⁊ clausisset ⁊ deinde testes subscripsissent ⁊ testator palā declarasset coram testib⁹ se relinquere ⁊ disponere prout in dicta scriptura clausa cōtinetur: ⁊ notarius coram dictis testibus fuisset de hoc rogatus per ea que singulariter voluit Barto. et sequitur ibi Joan. de imo. in. l. si ita

6 scripsero. ff. de condi. ⁊ demō. vbi vult quod † valet testm̄ vt nuncupatiuū si testator coram testib⁹ dicit relinquo illis quos nominaui in quadā schedula quā deposui penes guardianū fratrum minorum manu ppa. Nā si postea pbat qđ sit manu testatoris vel per cōparationem litterarū vel per alias cōiecturas valebit vt testm̄ nūcupatiuū: ⁊ ita simpl̄r Barto. allegat etiam Pau. de ca. etiā in institutione heredis in. l. heredes palam. in prin. ff. de test. ⁊ Pau. de ca. in. l. vbi autem non apparet. §. sed qui. ff. de ver. ob. ⁊ est de mente Barto. dū allegat. l. hoc articulo. ff. de here. instit. ⁊ expresse in institutione heredis hoc tenet Bal. ⁊ Ang. in. l. asse totu. ff. de here. insti. et per Bal. in. l. captatorias. C. de testa. mili. sed fortius videtur valere in casu nostro: nā licet testm̄ non sit manu testatoris sed notarii magis vr̄ constare de scriptura clausa: qz constat per publicū instrm̄ cōfectū corā plurib⁹ testibus de implicita voluntate testatoris ⁊ de scriptura ad quaz refertur talis volūtas implicita quā in terminis Bar. qui vult qđ sufficiat sola cōparatio literarū vel alia legitima indicia. et est notabile qđ ibi sufficiat cōparatio literarū ad declarationē volūtatis sm̄ Jo. de

7 imo. in. d. l. si ita scripsero. cum † talis nō soleat esse sufficiēs pbatio qz per talē comparationem multe falsitates cōmittū pñt: vt dicit tex. in auf. de instru. cau. ⁊ fide. in pn̄. quā suspitionē falsitatis leges conantur euitare vt in. l. iubemus. C. de test. a. vñ si talis pbatio illius schedule est sufficiēs ad declarandū talem volūtatē implicitam pnunciatā coraz testibus ꝙto magis dz esse sufficiēs tale instrm̄ publicū ⁊ clausuz in q̄ multominus versat suspitio falsitatis. ⁊ hoc in terminis decidit do. Pau. de cast. in. d. §. per nuncupationem. vbi dicit qđ nō vr̄ sibi necessarium qđ constet qđ illa sit scriptura de qua testōr sensit. hoc idē clari⁹ tz Pau. de ca. in. d. l. heredes palā. i pn̄. vbi declarat bart. qz tūc dz ꝯstare qđ sit manu testatoris qñ testator hoc expssit. secus si non dixit hoc qz satis est qđ ostēdatur qđ sit illa de qua sensit qz testator vr̄ voluisse stari dicto eius de quo confidebat. argu. l. theopompus. ff. de dote prelega. ⁊ sic Pau. de castr. decidit questionem nostram in terminis. ¶ Vna tñ restat difficultas circa pdicta p quam videntur con

8 fundi oia superiora. † nā si testōr expresse dixit qđ in quadaz scriptura continebatur testm̄ corā septem testibus q se subscripserūt et sigillarunt excepto vno qui se non subscripsit ⁊ sigillauit testm̄ nō valet neqz vt in scriptis neqz vt nūcupatiuum: vt pbatur in. l. hac consultissima. in fine principii C. de test. Et decidit hoc expsse in terminis Pau. de cast. in. d. l. heredes palam. et Pau. de cast. in. d. §. per nūcupationē. et tāgit ista difficultatē ꝯ opi. Barto. ⁊ idē Pau. de ca. in. d. l. si ita scripsero. dicit q pp hanc rōnē semp sibi visa fuit dubia opi. ibi posita p bar. in instōne hēdis: ad quā vtrobiqz rñdet qđ in isto terminis testator volendo q testes subscriberēt ⁊ sigillarēt vr̄ elegisse viam testi in scriptis: et ideo nō vz vt nūcupatiuū. sed in casu Barto. non pōt dici q elegerint viam in scriptis: qz non dixit q deberent se subscribere vel sigillare: sed potius elegit viā testi nūcupatiui nuncupādo tñ implicite: licet nō explicite: si tñ explicite nūcupasset tūc hz locū qđ supra dictū est sm̄ Cy. put declarat idē Pau. de ca. in. d. l. heredes palā in pn̄. ex qb⁹ vr̄ inferri qđ in casu nostro si nō fuit explicite expressum nomē heredis ex quo testes se subscripserūt ⁊ sigillarūt vr̄ elegisse viā testādi in scriptis: ⁊ ꝯtr nō vr̄ valere neqz vt testm̄ i scriptis neqz vt nūcupatiuū. ¶ Sed pdictis nō obstantibus adhuc puto dictū testm̄ sustineri posse in vim testamenti nūcupatiui lz testator tñ implicite coram testibus dixisset illud esse suum testamentum: et hoc ex duobus simul iunctis. s. qđ lz implicite referēdo se ad aliā scripturā testator declarauerit suam volūtatem testm̄ valet sicut si explicite dixisset contenta in illa scriptura. vt in. d. l. si ita scripsero. ⁊ in aliis locis. s. allegatis. ⁊ qđ lz testōr voluerit quod testes subscriberent non tñ videt voluisse se restringere ad testm̄ in scriptis sm̄ Cyn. ⁊ alios. s. relatos. ⁊ sic habeamus dicere ad textuz in. d. l. hac cōsultissima. in prin. qñ clare appebat quod testōr volebat testari in scriptis: nā illa lex tantam intēdit declarare qñ valeat testm̄ in scriptis: ⁊ qñ dicat solemniter factum ⁊ qñ nō ⁊ sic in nūcupatiuo: nō aūt intēdit illa lex declarare aliquo mō quando testōr dicat voluisse in scriptis testari ⁊ qñ nō: vñ nō est absurdū dicere q illa lex intelligatur qñ apparet qđ voluerit testari in scriptis alis aūt nō piumit hoc voluisse qñ nō potest valere vt in scriptis: sed bñ vt nūcupatiuū per. d. l. miles qui destinauerat: ⁊ no. p Bal. in. l. quanꝙ. C. de testa. mili. faciunt que. s. dixi sm̄ Bal. in. l. 4. ff. de testa. qđ dixi allegando Dy. in q̄one que incipit q̄stio talis. ¶ Et pbat manifeste ista conclusio. Nā testm̄ est actus qui pōt fieri in scriptis ⁊ sine scriptis. d. l. hac cōsultissima. in princip. iuncto. §. p nūcupationē. itē validum argumētum de ꝯtractibus ad vltimas volūtates. l. seruū filii. §. cū q chirographum. ff. de lega.

9 j. ⁊. l. qui chirographū. de leg. iij. Si habeo † quod in contractibus qui possunt fieri in scriptis et sine: non cēsentur partes voluisse celebrare ꝯtrā in scriptis lz voluerint scripturam confici nisi expsserint se velle in scriptis ꝯtrahere vt est glo. not. insti. de emptio. ⁊ vendi. §. j. quā tenēt Jo. bu. Cy. ⁊ cōiter doc. in. l. contractus. C. de fide instrumē. vt ibi refert Bartho. de Saly. qui latius alios et tangit istū articulū: ⁊ ponit idem Saly. in. l. testium. C. de testib. ⁊ late Bart. de Saly. in au. sed nouo iure. C. de seruis fugi. vbi notabiliter loquitur. Ergo idem dicamus in casu nostro vt testator no dicatur se voluisse restringere ad testamentum in scriptis quo hoc nō expressit: ⁊ maxime in casu presentis consultationis hoc ex duobus dicendum est. Primo quia testator non vr̄ iussisse testes subscribere et sigillare ex eo quia vellet testari in scriptis. sed potius quia volebat eo viuente et triduo post mortem testamentum esse secretū qz mandat quod debeat dicto tpe remanere clausum penes dictum notarium: ⁊ ite ad istum effectū directa fuit mens

mens testatoris. nõ ergo dz operi illũ effectũ. l. nõ omnis. ff. si cer. peta. ne iudicium reddatur nullũ. dicta. l. quotiens. Quod autem hoc sit verum patet manifeste. scđo per clausulam in fine positaȝ 10 in qua testator ostendit q̃ † vult testamentũ valere quocũqȝ mõ melius valere põt. que clausula facit actum valere omni via qua potest vt per Inn. & doc. in. d. c. ij. & quod notabiliter ꝯsuluit dñs Anto. in suo cõsilio quod incipit Titius agit cõtra Seium. vbi voluit quod quecũqȝ dispositio valida ex narratis induci potest illa sit inducenda. dixit etiã notabiliter Bal. in suo cõsilio quod incipit reperitur qđ quidã dixit qđ si cõfectum est primũ testamẽtum cum clausula derogatoria sub quibuscũqȝ verbis composita. & in secũdo dicat quod vult illud valere eo modo quo põt. talia verba sunt precisa. l. q iure militari. ff. de testa. mili. vñ perinde est acsi dixisset volo istud valere non obstantibus quibuscũqȝ verbis derogatorijs. sit ergo cõclusio quod siue dicamus dictum testamentum fuisse palam ꝓnũciatũ corã testibus quod verius credo siue implicite dicendo q̃ in charta illa clausa erat sui testamẽtum sustineri posse. & has puto veras conclusiones s'm quas & cõsulerem & iudicarem. quas tuo integerrimo iudicio emendandas & corrigendas relinquo. Laus deo amen.

Consilium. cxliij.

1 Verba presente & deponente. in instrumento depositi quãdo probent verum depositum.
2 Verbum. dedit & mutuauit, in instrumento an importet verbum ciuile vel naturale.
3 Depositum naturale si intentatur licet probetur confessio reus tamen condemnatur.
4 Verba realiter & cũ effectu. quid operentur.
5 Testis vnus ex testibus necessarijs in instrumẽto si cõtradicat instrumentum non probat.
6 Testis deponens per verbum. iudicio suo. vel per verbum videtur. an & quando probet.
7 Testis & notarius quo ad numeratã pecuniã procedunt a pari.
8 Testis deponens titium furiosum: q2 act⁹ furiosoȝ facit. ꝓbat.
9 Testis deponens super his q̃ iudicio intellectus pcipiũtur etiam non interrogatus debet reddere rationem dicti sui.
10 Testes qui deponunt super eodem facto ȝ nõ recordentur de testibus dicuntur contestes.
11 Testis vnus si plus vel minus deponat q̃ alius in facto nõ per hoc dicuntur varij & minus probare.
12 Instrumentum reprobatur etiam per duos testes nõ descriptos in instrumento.
13 Solutio preiudicat donec probetur error.
14 Depositum quando possit retineri pro obseruantia cõtract⁹ per depositarium.
15 Lex penultima. C. depositi. habet locũ in vo et naturali deposito
16 Priuilegium cedentis qñ transeat in cessionarium.
17 Pacti exuberantia arguit simulationem.

Dominus labia mea aperiat & spirit⁹ sanctus illuminet intellectum. Dum profecto anceps fui in p̃senti ꝯsultatiõe. ȝ tandem cũ existimare supra scriptos prestãtissimos viros & patres dñm Petrum philippum & do. Bal. falli non posse. olbus demũ ꝯsideratis placuit in tandẽ sniam ꝯcurrere & vt rẽ ipsam aliquãtũ degustasse videar quã paucis potero rem ipsam absoluam: & in primis p̃ fundamẽto p̃supposito q̃ dictũ instr'm depositi cãtat de vo & naturali deposito actualiter facto in p̃sentia testiũ & tabelliõis: hoc in 1 primis ostendunt illa † v'ba p̃ñte & deponẽte & c. bis repetita. nã istud verbũ deponẽte verum & naturalẽ actũ significat tpis nunc p̃ñtis vt no. in. l. si ex cautione. C. de non nume. pec. & in. l. ij ex presso. C. si certum pet. licet enim quando ista verba quis profert cõtra seipsum in propria scriptura sint verba confessionis vt in. l. publia. §. fina. ff. depositi. tamen quando notarius profert talia verba sunt verba visus & sensus ipsius notarij. sicut quando talia v'ba proferũtur a teste. nam notarius & testis idem sunt. ad est vterqȝ testificatur. l. domitius labeo. ff. de testa. & testificando de vero actu hominis non potest testificari nisi de viso vt eleganter not. Dy. in. l. i. ff. de aqua plu. arcẽ. verba omnia ad literã Bal. in suo eleganti consilio qđ incipit christi noie amen. In quodam instr'o ita cauetur. hoc etiã demõstrat̃ p̃ illa verba qm ducatos sexcẽtos quinquaginta auri vt supra & depositum suprascriptum tanctis illis verbis in p̃ñtia mei notarij & testium infra scriptorũ habuerunt & receperũt que verba importãt actualem & naturalem numeratiõnẽ pp illa verba in p̃ñtia mei notarij & testium que sunt verba tabellionis & nõ ptis: & sic non p̃nt referri ad partis cõfessionem vt voluit glo. quam ibi ad hoc notat Ja. de are. in. l. si ex cautione. C. de non nu. pecu. & sequitur bar. de saly. & licet bart. in l. singularis. ff. si cer. pet. quasi in terminis istis velit quod instr'm saluatur si pecunia fuit p̃ña & nõ fuerit numerata. q2 satis dicitur recepta si fuit p̃ña: argu. l. prime. §. si iusserim. ff. de acqui. pos. vel si fuit eo presente & numerata. argu. l. falsus. §. si io. ff. de fur. facit qđ cõsuluit bar. in in consi incipiẽte in q̃ne proposita adhuc allegare & consulere intẽdo. nam ẽt illa verba habuerũt & receperunt possũt verificari in ficta receptione prout in sili dicit bar quãdo 2 notarius † dixit dedit & mutuauit in. d. l. singularis. & sequitur ibi Pau. de ca. Ad hoc quod not. bal. in rubrica. C. de fide instrum. in. viij. col. Nã fatendo ẽt qđ si pecunia ibi fuisset p̃ña ȝ non recepta procederet opinio bart. vel qñ alteri soluta: tñ cum in casu nostro ꝓbat̃ qđ illa pecunia non erat ibi vt. j. deducet̃ vel datur alteri qđ alteri fuerit soluta. vñ sumus extra terminos bart. & inꝗtũ bart. ȝ qđ illa verba dedit & mutuauit. ꝓbent mutuũ ciuile. ꝯ tenuit Ang. in. l. ꝑdia. ff. de acq. pos. q2 imo dicta v'ba denotãt mutuum naturale & verũ: & ȝ bal. in. l. si ex pacto. C si cert. pe. vbi bart. de saly. dicit illã tex. facere ꝯtra opinionem bart. allaȝ et opinionem bar. impugnat bald. in preallegato consilio. Preterea aliud est qñ instr'm dicit dedit & mutuauit. quo casu procedunt que dicit barto. in d. l. singularis. Aliud qñ dicit habuit & recepit q2 tãc de necessitate numerationem includit. & hoc casu procedit gl. s. allegata in. d. l. si ex cautione. quam sequit̃ ipse met bar. & ẽt no. barto. in. l. titia. ff. de ver. ob. & ȝ Ange. & Jo. de imo. in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. ob. & he dubitatiões procedunt in ꝯctu mutui: sed in ꝯctu depositi res reddit̃ valde clarior. nã vt eleganter dicit bal. in suo consilio mihi. lxviij. incipit. in ꝯpi 3 noie actus fuit depositi. † Si intentat̃ depositũ naturale & ꝓbetur cõfessio reus dȝ condẽnari ȝ secus esset in mutuo. iuxta no. in. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. ob. & est rõ subtilis quam assignat bal. quia depositum non contrahitur nisi vno mõ scilicet re: mutuum autem contrahitur tribus modis scȝ re chirographo & v'bis. & no. in. l. ij. §. fi. ff. si certuȝ petat̃ vnde in deposito vn⁹ est ꝯctus vna oblo q̃ tñ re perficitur. & est notabilis consideratio vñ magis inferũt ad numerationẽ dicta verba in ꝯctu depositi. 4 q̃ inferrent in ꝯctu mutui. sed ad † tollendã oẽm difficultatẽ fuerunt posita illa verba realiter & cũ effectu. naȝ non dr̃ realiter fieri qđ solo verbo fit: sicut dicim⁹ qđ aliud est realiter offerre aliud v'baliter vt pȝ ex plene no. in. l. acceptam. C. de vsuris. & in. l. si mora. ff. sol. ma. Nec dr̃ fieri cũ effectu eo maxime q2 ambo dicta v'ba fuerunt apposita p̃ notata p̃ barto. in. l. balista. ff. ad trebel. Ex quibus relinquit̃ qđ instr'm p̃dictũ cantat de vero & naturali deposito vere & actualiter factũ. Quib⁹ p̃suppositis ostẽdit̃ ꝯ sniam dicti instr'i qñ tres testes instr'i ꝯdicunt, ipsi instr'o qđ non fuit factũ depositum in tanta q̃titate & non viderunt qđ albertus depositarius aliqđ acceperit. sed tm̃ qđ ibi erat quidam sacculus pecunie in quo non erant ad plus ducati centũ quinquaginta prout dicta testiũ ad plenũ refert primus consultor. Qñ aũt testes descripti 5 in instr'o ꝯdicunt instrumẽto nedũ qñ oẽs sed et qñ vnus † solus ex necessarijs instrumẽtũ non ꝓbat. ista est cõis conclusio doctorum bar. bal. & Joã. de imo. in. l. i. §. si quis neget. ff. quemad. testa. aper. & Inno. Jo. cal. do. Anto. Abb. moder. & Joan. de imo. in. c. cũ Joãnes eremita. extra de fide instru. & tenent Bal. Saly. & Fran. de albergotis in. l. in exercendis. C. l. de fi. instru. Nec ob. si dicat̃ qđ testes non affirmãt ȝ dicunt qđ iudicio ipsorum q2 testis qui deponit iudicio suo nõ probat quia nõ dicitur deponere vt testis p̃ visum vel aliũ sensum corporis iuxta. l. q testamẽto. §. fi. ff. de te. & no. in. l. testium. C. de testib. & in terminis qñ testis dicit iudicio suo decidit Ang. in repe. l. sciendũ. in. ij. col. ff. de v. ob. an o si testis dicit se scire pro certo etiã nõ probat vt singulariter voluit Bal. in. l. nuc possidetis. C. de proba. qm̃ ad hoc elegãter respondet primus ꝯsultor qđ ꝓbãt q2 p̃mittunt rõnẽ dicti p̃ visum vel alium 6 sensum. q2 † dicunt se fuisse p̃sentes & viderunt: quo casu ꝓbant ȝ postea dicãt iudicio suo vel p̃ verbum vr̃. vt no. bar. in. l. qui ch. §. si arbiter. ff. de arbi. & Specu. in addi. in titu. de teste. §. nunc tractãdũ. ꝓpe finẽ. & Bal. in rep. l. de qb⁹. ff. de leg. in. xx. col & Ang. in. d. l. sciendum. Rñdeo ẽt & aliter q2 testes io dicunt iudicio suo q2 non poterant bene percipere ex quo pecunia erat ibi in quodã sacculo aperto. vñ aut notarius qui attestat̃ verũ depositũ poterat q̃titatem sine numeratione pcipere & esse rogatus. & tunc dico q̃ etiã testes potuerunt hoc idẽ dignoscere. aut nõ poterant testes pcipere numerũ pecunie nisi numerarent eodem mõ nec notarius poterat attestari & esse rogatus q2 in minus potest esse notarius rogatus q2 tñ per sensum auditus & visus quã testis testificari qui deponit per omnes sensus. vt concludit & declarat not. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de instru. edit̃. §. restat. in x. colum et Bald. nota. in rubrica. C. de fide instrumẽtio. in. viij. colum. & do 7 mi. Ant. & do. Abb. moder. in. c. cum cãm. de testi. † Et punctualiter in pecunia non numerata a pari procedunt notarius et testis. vt pȝ ex no. per Bar. in. l. cum seruus. in fi. ff. de cõd. & demõ. prout de teste ponit Bar. in tractatu de teste. quãdo ponit qđ testis hȝ deponere sup q̃titate discreta hoc est super numero: vñ di

cit bal. ad ppositum q cū ista verba habuit ꝛ recepit pbent verā numeratione caueat tabellio qꝛ non potest apponere dicta verba nisi numeratio interueniat illo loco ꝛ tpe ꝛ corā illis testibus. ita dicit in. l. ex cautione. C. de non. nu. pec. ver. iij. queritur ꝛc. Appa ret igitur instrumētū falso confectū. ¶ Multū et mihi placet il la cōsideratio primi consultoris dū dicit q licet de facili non posset cognosci certus numerus. tñ de facili percipi poterat q cum ad plus apparerent centū quinquaginta q non transcendebant du cētos vel ducētos qnquaginta put singulariter voluit bar. in p batiōe numeri annoꝝ ex aspectu in qua difficilior vel saltē equa lis cognitio vt ipse ponit in sua elegāti repetitiōe. l. de etate. ff. de mino. Addo qd idē voluit bal. in rub. de pbationibus. circa finē eo maxime qꝛ hoc facili intellect⁹ discursu dignosci potest. vñ vi demus q testis pbat hoiem mortuū qꝛ vidit in. l. ij. §. si dubitet. quemad. test. ape. put etiā no. Bar. in tractatu de testi. vbi et di

8 cit † quod bona est ratio testis qui dicit talem furiosum qꝛ facie bat actus furiosorum. Nā lꝫ videatur iudicare: tñ qꝛ facili discur

9 su percipitur dr testis sufficiēter deponere: vñ dicimus qd † testis q deponit super his q iudicio intellectus percipiūtur nō probat nisi assignet rationem dicti etiam non interrogatus. vt cōcludit Inno. ꝛ doc. in. c. cū causam. de testibus. ꝛ Bal. in. l. penul. C. de sent. que sine cer. quāti. ꝛ Bal. in. l. solū. C. de testibus. tñ sec⁹ est quan do facili discursu percipiunt prout not. bart. in tractatu de teste circa tertiā col. dū ponit exemplū de deponente de numeratione pecunie. ꝛ do. Cardina. ꝛ Ab. in. d. c. cum causam. Relinquitur ergo quod cum faciliter potuerunt dignoscere magnū excessum contentum in instrumento vltra quam ex aspectu ꝛ visu constaret. ¶ Sed quid plura nonne etiam deponūt quod pecunia inerat in sacculo ꝛ nō fuit numerata. ꝛ sic in hoc ꝯdicunt instrumēto. ꝛ lꝫ non diceret aliud ex qua cā esset ibi est ad reprobādū instrm de falso qꝛ cū sint instrumentarij testes satis est quod deponāt rē non fore gestam prout cantat instrumentum: lꝫ non recordentur put res fuit gesta. hoc probatur ex cōi theorica doctorum in. d. l. i. §. si quis neget. ff. quemad. testa. aplan. ꝛ doc. in. d. c. cum Joan nes eremita in quibus locis volūt quod satis sit q testes negent vera esse contenta in instrumento. sed magis proxime hoc proba uit secundus insignis consultor per not. per Cyn. Bald. ꝛ alios in. l. si pñdi. C. de dona. ante nup. Confirmo hoc p id quod voluit singulariter Bald. in. l. i. C. de rebus alien. non alienan. vbi dicit quod si volo probare prescriptionem ꝛ ad hoc testes volentes p bare titulum deponunt de venditione sed non recordantur de quantitate pretij satis est ad prescriptionem quia agitur de pro batione solius tituli. ꝛ pro quodcūqꝫ pretio venditio facta tenet prout not. in. l. si quis ante. ff. de acquirend. pos. secus si ageretur de probatione venditionis vt per Bart. ꝛ doc. in. l. titia. ff. so. ma. sed magis in specie adduco Bald. in terminis in. l. i. in princip. C. de sen. que sine cer. quāti. vbi singulariter dicit qd si testes dicunt notarius errauit quia non audiuimus hec verba sed quedā alia de quibus non recordamur probāt negatiuam sed non affirma tiuam quid actum fuerit. satis est ergo q testis dicat rem non ita gestam prout cantat instrm lꝫ ignoret qualiter res fuerit gesta. ¶ Et per hoc clare respondetur ad vnum quod dicitur de secun do teste secundario examinato qui ignorat ex qua causa esset ibi pecunia: quia satis est quod dicat pecuniā nō fuisse numeratam prout cantat instrm ꝛ eo maxime quia deponūt de eodem facto rogato in eodem loco ꝛ coram eisdem testibus et de pecunia exi stente in sacculo ꝛ omnibus circunstantijs nisi qd secundus non recordatur de causa: per que dico indubitanter probari identita tem facti quia per plures demonstrationes habetur identitas vl tra sufficientiam per ea que eleganter ponit Bald. in. l. demon stratio falsa. ff. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ no. in. l. forma. ff. de cēsi. ꝛ in. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. i. ¶ Cōfirmātur hec quia cū testes deponant de eodem facto presumuntur concordes ꝛ conte stes per ea que singulariter posuit Bald. in. l. ij. C. de bon. pos. sm

10 tab. vbi vult q † testes deponētes de eodem facto lꝫ non recordā tur de testibus sunt contestes. ꝛ sequitur et commendat Pau. de cast. ꝛ est de mente Inno. in. c. qualiter ꝛ quando. extra de accus. ꝛ Joā. de imo. in. c. cū oporteat. de accu. ꝛ clare etiam rñdetur ad tertium testē. nā lꝫ nō recordetur de altera persona ꝯhētis: sed de vna tñ psona ꝯhentis. tñ qꝛ sunt tot alie demōstratiōes que pro bant identitatē q sufficit quoniam rei demōstrate frustra adijci tur demonstratio. l. i. in fin. ff. de dote prelega. ꝛ not. Bart. in. d. l. demonstratio falsa. ꝛ tradit in. l. inter stipulantem. §. i. ff. de verb. obli. eo maxime qꝛ testes instrumētarij nō est necesse quod cogno scāt ꝯtrahētes put clare determinat bal. i. l. fi. §. cū igit. in. vij. ca. v. vlteri⁹ no. de tabelliōe. C. de iure delib. ꝛ no. Jo. an. in addi. spe. in ti. de teste. §. i. in add. q incipit qd voluerit autor. ¶ Accedit et ad hoc q pluralitas actuum nō psumit put late declarat Bar. in. l. ij. C. de erro. aduoc. post Ja. bu. ꝛ ē tex. ꝛ ibi no. dñi Canōiste in. c. cū Jo. eremita. ex de fi. inst. ꝛ tradit i. l. oim. C. de test. ¶ Cō

11 firmatur † nā lꝫ vn⁹ testis plus vel min⁹ in facto deponat q ali⁹ nō tñ dicitur varij ꝛ min⁹ probare vt voluit singulariter. d. An. per illū tex. cū gl. in. c. ij. de regularibus. ꝛ hec indubitāter pcedūt cū duo testes qui fuerūt pñtes lꝫ nō instrarij ꝛ bene toti⁹ negocij clare informati deponāt et ꝯtra instrm put elegāter demōstrat

12 prim⁹ ꝯsultor rñdēdo ad ea q dictis testib⁹ obijci possent. † duo autē testes etiā nō descripti pñt instrm reprobare. vt ꝯcludit In no. Calderinus. d. Ant. Jmo. ꝛ Ab. in. d. c. cū Joānes. ꝛ Paul. de leaza. ꝛ do. Abb. in. c. in. loco. de prob. d. Ant. in. c. cū a nobis. de testib⁹. Jmo. late in. d. l. i. §. si qs neget. Cy. ꝛ Saly. in. d. l. in ex ercendis. vbi dicit singulariter Bar. de Saly. quod si sunt tres te stes vl' plures omni exceptiōe maiores deponētes ꝯtra instrm ali ter nō coadiuuatū sufficiūt etiā ad cōdēnandū notariū de falso. ꝛ ita anno pterito ꝯsului in ciuitate Mantue. Cōcluditur ergo q dictū instrm nō ꝯtinet veritatē sꝫ potius falsum vr ꝯdicandū. ¶ Solū ergo restat difficultas q videtur nō parua qꝛ dict⁹ asser tus deposital⁹ post soluit ducatos quadringētos ex dicta sum ma sexcentoꝝ quinquaginta de qb⁹ in dicto asserto instrō depo siti put appet publicum instrm. nō enī vr censendū qd soluisset p⁹ tem nisi fuisset debitor cū nemo pluma lactasse sum. l. cū de inde bito. vbi casus est. ff. de pb. eo maxime qꝛ soluēdo vr debitū iteru agnoscere ꝛ ꝯsequēter nō posset allegare pecuniā sibi nō fuisse nu meratā per tex. vbi vr casus. ꝛ ibi notant doct. in. l. cum fidem. C. de nō nu. pecu. Sed ad hoc vltra rñsionem datā per primū con

13 sultorem rñdeo † q solutio piudicat donec pbetur error quia ad mittitur probatio in ꝯtrariū: vt ꝯcludit glo. in. d. l. cū de indebito. et gl. colter approbata in hoc in. d. l. cum fidem. vñ dicit ibi Nico. de mata. Bal. ꝛ Saly. q aut constat quod fide cautionis soluēdo ignorat quia hoc expssit. ꝛ tūc in toto sibi preiudicat etiā in soluē dis vt est casus ibi. aut constat qd nō agnouit quia in solutiōe di xit hoc expsse: ꝛ tūc sibi nō preiudicat. l. ij. ff. de ꝯdi. inde. Aut su mus in dubio. ꝛ hic est casus noster ꝛ tūc Bal. ꝛ Nic. de mat. di cūt q presumptio est agnatiōis. d. l. cū fidē. fatetur tñ quod pōt contrarium probari per tex. in. l. cū de indebito. §. fi. sꝫ in casu no stro cū facta fuerit solutio vigore dicti instri depositi ad quod se refert instrm solutionis ꝛ instrm depositi est reprobatum ꝛ pro batum non vere: ꝯstat pbata esse solutionē erroneā ꝛ ꝯsequenter nedū quod possit vageri ad residuum imo dari vr ꝯdictio indebi ti prout notant doc. in dictis locis. ¶ Preterea fortius dicit sin gulariter Bartho. de saly. in. d. l. cum fide. qd satis est dicere qd non videatur in dubio fidem cautiōis agnouisse: sed sub pretextu fidem cautionis soluisse. vñ pbato ꝯtrio sibi nō piudicat. d. l. cum de indebito potuit etiam vt ibi dicit Bar. de saly. ignorantia iu ris duci quod non posset ꝯtrarium pbare: que ignorantia nō no cet qñ quis tractat de damno vitando: imo nec tūc error facti pro prij: vt coiter ꝯcluditur in. l. i. ff. de condi. indeb. ꝛ in. l. cum quis. C. de iuris ꝛ fac. igno. cū si. ¶ Sꝫ posito quod aliquo modo pos set instrumentum saluari non videtur q aliud dici possit nisi qd depositari⁹ qui erat obligat⁹ ex causa emptionis ad ducetos se ptingentos quinquaginta soluerit tantum centum ꝛ de reliquis cōfessus fuerit habere in depositum qd quidem fieri potuit. iuxta no. per Bar. in. l. lucius. ff. depositi. ꝛ Salyc. in. l. pe. C. depositi. et ideo venditor cōfessus fuerit se pretium habuisse. sed tunc etiam contradicit instrm depositi quod cantat de vera numeratione cō tradicit et instrm emptionis ꝛ venditionis qd etiā cātat de vera solutione. sed posito quod ita esset qd tñ durum est dicere dico qd

14 † pōt depositum retinere pro obseruantia dicti ꝯtract⁹. iuxta no. in. l. si nō sortē. §. si centum. ff. de ꝯdi. inde. ꝛ in. l. fi. C. cōmoda. ꝛ lꝫ multum videatur obstare. l. penul. C. depositi. ad illam legem plꝫ consideratio primi consultoris quod tunc dicti duo cōtractus ce lebrati eadem die ꝛ loco celebrati censeantur correspectiue. sꝫ qd eleganter declarat Bald. in. l. petens. C. de pactis. in repetitio. fa ciunt no. per Jaco. ꝛ are. ꝛ Bar. in. l. pe. §. si vir. ff. solut. mat. Imo in casu nostro vrgemur ꝛ violentamur ad ita dicendum si volu mus saluare instrumentum depositi quod alr saluari nō potest. ꝛ sic ratione huius correspectiuitatis possit depositum pro obser uantia contractus retineri quasi videat consensisse deponēs p ea que notant doc. in retentione expensarum in re deposita in. l. pe. C. depositi. ꝛ qd hoc sit verū adduco in terminis ꝯsilium Bal. mi hi in ordine. cclx. qd incipit ad euidentiam premittēdum est qd si mutuas. vbi ponit casum quādo mutuo tibi pecuniā quā postea apud me deponis si repetis depositum an ratione mutui possum retinere. ꝛ arguit pro ꝛ cōtra. tandem ꝯcludit quod sic. ꝛ ponit in cōclusione infra scripta verba formalia. Accedit alia ratio quia illud depositum descendit ex mutuo: ꝛ ideo debet sapere eius na turam. l. si eū. §. qui iniuriarum. ff. si quis cautio. ꝛ hoc apparet ex cōiunctione vtriusqꝫ cōtractus ꝛ ex eo quod incontinenti factum est eadē die. ꝛ ad eūdem finem. l. si ventri. §. fi. ff. de priuilegijs cre ditorum. vnde nō est cōtra bonā fidem retentio ꝛ ob eādem cām compēsatio. ff. fami. ercis cun. l. meuius. §. cum. Item pro isto mu tuo est.

tuo est obligata ista pecunia deposita. et licet esset consumpta tamē sunt generaliter obligata bona eius qui mutuū accepit. Si ergo repetit depositum debet offerre mutuō breuiter iste circuitus est euitandus. l. cum fundus. §. i. ff. si cer. pe. Ex quibus verbis que sunt notāda ad propositū infert multiplex ratio in casu nostro. Prima rō est talis. istud depositū succedit et subrogatum fuit in locū debiti actione ex ēpto vt ex premissis patet ergo sapere debet eius naturam. d. l. si com. §. iniuriarum. ff. si quis cautio. et in. l. itē veniūt. §. cum prediximus. ff. de peti. here. et in. l. certi conditio in prin. ff. si cer. pe. quoa ergo rōne pretium in actione ex ēpto poterat retineri eadē ratione nūc si subrogata fuit actio depositi et est bōa ratio. ¶ Secunda ratio colligit vltra Bal. nam cā originalis hui9 debiti fuit ex cā emptionis et non depositi. Igit illa cā est attendenda et non cā accidentalis casus est in. l. si heres testamento. ff. de act. empt. et qd p illam. l. dicit Bal. in. l. fi. C. de contrahen. empt. ver. sed hic occurrit et c. ¶ Tertia ratio sumit vbicūq3 contctus depositi fit respectiue ad aliū cōtctū censetur velle deponēs qd sit depositum penes depositarium pro obseruātia alterius cū respectu sed ita est in caso nostro qz factū fuit respectiue ad contractum emptionis et vendi. faciunt no. in. l. post cōtractum. ff. de dona. cū si. ¶ Quarta ratio sumit vbicūq3 retentio depositi nō fit cōtra bonam fidē fieri pōt quasi cessante rōne illius legis que est in ea expressa cessare debet dispositio. l. adigere. §. quis. ff. de iurepa. et c. cum cessante de appel. et no. in. l. ij. ff. de dona. Sed hic cessat ois pfidia cū isti cōtctus fuerint respectiui. vnde cū deponens et vēdēs obseruet nō cadit pfidia in emēte et depositario per no. in. l. cū proponas. C. de pac. ¶ Quinta ratio est qz pecunia iam fuit obligata p obseruātia cōtctus emptionis si ponimus vt est necesse qd in illo cōtractu nō fuerit vere soluta. Ergo adhuc debet remanere obligata qz debitū habebat iā istā realē qualitatē obligationis annexā ergo transit cū illa qualitate p id qd plene no. in. l. vitia. C. de acq. pos. sicut res trāsit de psona in personā cū sua qualitate iuxta no. in. l. rescripto. §. fi. ff. de mune. et hono. et sicut qualitas annexa psone durat licet illa efficiat diuersa psona put in qualitate adiecta laico qui transit cum illa in clericatum iuxta no. per Io. an. in regula sine culpa de reg. iur. lib. vj. et per Canonistas in. c. qd clericis extra de foro compe. vnde in casu nostro ex quo istud debitū ex cā emptionis habebat annexā qualitatē qd retineri posset pro obseruātia trāsit cū illa. ¶ Sumit ēt alia qd illa pecunia quā debeo pōt esse mihi obligata in hoc ēt plus mihi consideratio primi cōsultoris qd nomē debitoris qñ debet aliqd creditori meo hoc possit mihi esse obligatū sicut in eo legari mihi pōt vsusfructus per tex. in. l. postq̄ idē tñ. ff. de vsufru. earū rerū que vsu cōsu. et qz nomen debitoris nō est ipsius debitoris sed creditoris put in simili no. Bar. in. l. grege. §. cū pignori in fi. ff. de pig. et probatur in. d. l. postq̄. ¶ Cōfirmo p casum in. d. l. pe. C. depo. que loquitur etiā in deposito q̄titatis vbi dicit si quis vel pecunias vel res et c. et ibi ponderat Bar. de Saly. et tñ tex. dicit qd hypothecaria non pōt depositum retineri ergo tacite vult q̄ possit in tali deposito cadere hypothecaria alis frustratoria redderet dubitatio. l. in deposito q̄titatis. Multū facit tex. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. et qd ibi no. tex. et ibi Bar. in. l. debitor. ff. ad treb. et qd nomen debitoris residet in persona creditoris est casus clarus in. l. quis ergo casus. ff. de pecu. et in. l. ea vero. ff. pro socio. Que duo iura ad hoc allegat Bal. in. l. edita actio. in. fi. q. C. de eden. si ergo residet in psona creditoris non incōuenit qd nomē meū sit mihi obligatū. ¶ Confirmant predicta nā in spē cōsuluit Bal. in suo

15 consilio qd incipit duo sunt q̄ † d. l. pe. h3 locū in vero a et naturali deposito et actualiter facto nō qñ cōstat sola cōfessione: cuius cōclusionē cōfirmo nā dicta lex est exorbitans ergo restringēda vt in regula ea q̄ extra de reg. iu. in. vj. licet tex. loquit in deposito actualiter numerato vt patet in tex. in verbo accepit iūctis his q̄ notant glo. Bar. et doc. in. d. l. si ex cautio. et Bar. in. l. titia. ff. de ver. obli. facit qd in simili dicimus qd cum tex. in. l. assiduis. C. qui potio. in pig. habeant. loquat de dote data nō habent locū priuilegia in dote confessata iuxta no. p gl. et doc. in. l. j. ff. sol. mat. cū si. ¶ Cōfirmant p̄dicta ex alio fundamento inconuincibili. Nā et ex forma libelli apparet actū esse noīe cessionarij quo casu videnf intētate vtiles actiones nō directe vt concludit Bar. in. l. q stipēdia.

16 C. de procu. et tradit in. l. j. C. de acti. et obli. sed vbicūq3 † vtiles intentant et nō directe priuilegiū credētis nō trāsit in cessionarium. vt concludit Bar. et sequunt doc. in. l. post dotem. in fi. ff. so. ma. et Bal. in rub. in. l. j. C. de priui. dot. Ergo licet deponēs hūisset hoc priuilegium qd non fuisset licite retentio depositi et cessionari9 potuisset habere etiā qd tñ non firmo tū indubitanter nō h3 ex quo intentauit vtiles et hoc est clarissimum fundamētū ad ppositū. ¶ Postremo pro certo si essem iudex nō admitterē istā cessionariū tanq̄ cessio esset simulata per no. in. l. p diuersas. C. mā. simu-

17 latio aūt cognoscit manifesta † nā si paruitas pretij arguit simulationē. ita debet arguere exuberantia qz nō est censendū qd ille redimendo alienas lites voluerit suū iactare sed posti9 qd ptes voluerint adducere magnā summā ad cautelā ad fugiendā simulationē abondans aūt cautela solet arguere potius fraudē. vt est gl. no. in. l. vj. ff. de cōdi. et demon. Simulatio aūt ex multis arguit nam minus vz actio q̄ res tō ppter dubiū litis euentū cū posset pdere cām ēt iustā ppter iudicis defectū tū ēt qz debitor posset interim effici inops. et ideo dicit tex. no. in. l. minus. ff. de reg. iur. qd min9 est habere actionē q̄ rem igit cū quis emit spem et euentū futuri iudicij ridiculū est dicere qd p̄tium rationabile sit tm̄ quātum est in actione pro hoc notabile dictū Imo. in. c. in ciuitate. de vsuris vbi concludit qd cum bona conscientia pōt quis emere actionem iam coram iudice contractus etiam pro minori pretio qz exponit se periculo quis ergo credat qd ille pro eodē pretio etiā pecunia numerata in ciuitate Parme emat nomen debitoris in loco distanti propter multa priuilegia et impensas pro certo omnino distat a verisimili igit h3 imaginem falsitatis vt dicit Bal. in. l. j. C. de ser. fu. et maxime qz vt mihi narrat depositarius assertus et p literas et alijs adminiculis pōt coadiuuare qd cessionarius nullum in veritate habet interesse et c. Laus deo omnipotenti et c.

¶ Consilium. cxliiij.

1 ¶ Substitutio compendiosa facta per verbum cōe filio impuberi in potestate infra tempora pupillaris etatis valet iure directe pupillaris: postea vero iure fideicōmissarie.

2 Substitutio cōpēdiosa si est facta p verba directa pupillo si est adiecta clā codicillaris obliquatur post pupillarem etatem.

3 Substitutio compendiosa si est facta per verba cōmunia et directa simul: est in electione substituti an velit succedere ex pupillari directa vel ex fideicōmissaria.

4 Succedere qñ quis pōt ex pupillari et etiam ex fideicōmissaria: que dicatur ex his vtilior successio.

5 Statutum loquens de patruo ad exclusionem feminarum non habet locum in patruo magno.

6 Substitutio pupillaris facta filio trahit ad omnia bona ipsius pupilli.

7 Trebellianica non detegitur de fideicōmisso vniuersali ad pias causas.

Dominus labia mea aperiat et spūs sanctus illuminet intellectū. ¶ Diligenter cōsiderata p̄dicta facti cōtingētia dubitat an. T. et A. successerint ex dicta substitutione pauli patris ipsorū dicto Gulielmo. et certe primo aspectu vr̄ qd ex pupillari nā paulus substi-

1 tuit Gulielmo filio suo qñcunq3 decederet sine filijs † et sic fuit subst. compēdiosa per verbum cōmune que facta filio impuberi in potestate fm̄ magis cōem opinionē Moder. j. tpa pupillaris etatis v3 iure directe pupillaris postea vero iure fideicōmissarie. vt cōcludit gl. reputata singularis insti. de pupil. subst. §. qua rōne. Et hāc opinionem sequit Cy. in. l. p̄cibus. C. de impub. et alijs substi. dicens se ita cōsuluisse idē Bar. de ca. dicens qd ita tenēt doc. Moder. et qd ita cōsuluit cū pluribus modernis idem. Saly. idē tz Io. an. in. c. si pater extra de testa. in. vj. et Oldr. in suo cōsi. cxxv. qd incipit in pposito. et Ang. Imo. et Bar. de ca. in. l. cētūrio. ff. de vulg. et pupil. idē tenent do. Cardi. et imo in. c. Ray. extra de testa. in antiquis. et dicit Imo. se cōsuluisse qd ita tenebat summus. d. Frā. de rā. ¶ Et licet in hoc sint varie opiniones de quibus late in dictis locis tñ in casu nr̄o adhuc videbat tolli ois difficultas cū in testō sit clā codicillaris qd valeat iure directo postea va-

2 leat iure fideicōmissi hoc vr̄ probari in simili. † Nā si compendiosa sit p verba directa post pupillarem etatem euanescit secundū vnā opinionē in. l. in verbis ciuilibus. ff. de vulg. et pupil. et tradit plene in. d. l. centurio. et in. d. l. p̄cibus tñ qñ adijcitur clā codicillaris obliquat post pupillarem etatem put cōcludunt Bal. et Ioā. de imo. in. d. l. verbis ciuilibus. Idē tenēt Raph. et Pau. de ca. in. d. l. p̄cibus. et Raph. in. l. si frater pillū tex. C. de fideicō. Ang. et Imo. in. d. l. cēturio. et Imo. in. d. c. Ray. et Ang. in. l. j. ff. de iure codicil. ita ēt in simili dicimus in casu nr̄o vt infra pupillarem etatem valeat iure directo vt significare pōt verbū cōe postea valeat iure fideicōmissi. et ita in terminis compēdiose facte p verba cōia decidit insignis et integerrimus doc. do. Ioan. de monte sperello in sua repe. d. l. p̄cibus. et sic vr̄ qd cū dictus Gulielmus decesserit pupillus qd successerint ex pupillari per predicta. ¶ Sed licet p̄dicta in terminis suis possint pcedere q̄ non discutio vlterius tāq̄ minus necessarium arbitror terminos nostros fore diuersos: vñ est aduertendum ad verba substitutionis inquātū testator dixit substituit eis et eiusdē heredes esse voluit nā verbū substituit est cōe vt cōcludūt Bar. et doc. in. d. l. cēturio. et in. d. l. p̄cibus dū aūt subdit et eiusdē heredes esse voluit ista sūt verba directa: qm̄ verbum sit heres est directum vt concludunt docto. in dictis locis. et Bal. et Io. de lig. in repe. c. si pater de testa. in. vj. et sic non sumus

3 in casu qñ † compendiosa est facta simplr per verba cōia s3 qñ est

¶ Tex. pe. C. depositi h3 locū in vero naturali deposito.

facta p verba cõia z directa simul quo casu 2cludẽdum est qð in
electione substituti an velit succedere ex directa pupillari an ex fi
deicõmissaria. Ita concludit in terminis Bar. in. l. centurio. ff. de
vulg. z pupil. z ista sequit Jo. de imo. ibi hãc conclusionẽ sequit
Ang. z idẽ Jo. de imo. in vlti. char. vbi rñdet ad aliqua que incõ
trariũ allegant. z ſm hãc ptem cõsuluit Bald. in suo consilio qð
incipit. incipio a secũdo pũcto zc. adẽ ẽt tz Bar. z Moder. cõiter
sequuntur in. d. l. precibus idem etiã insignis doctor Cardi. Ue
netus in. d. c. si pater. z est cõis opi. hoc casu etiã idẽ voluit Bar.
in. l. recusare. §. titius per illũ tex. ff. ad trebel. z certe in casu nostro
est 2cludendũ vt. s. qz testator pariter z eque principaliter appo
suit verbũ directũ z cõe. Secus forte qñ verbũ directũ veniret ad
determinationem verbi cõis qz dictũ fuisset heredez substituo qz
verbum substituo declarat per illud verbum heredẽ. z hoc est qð
voluit Bal. in. d. l. pcibus. in. xviij. col. z Jo. de imo. in. d. c. Ray.
in materia cõpendiose. z Ang. in consi. xcix. incip. 2siderãdũ est
z differũt pdicta ab illa ẽt qõne q in similib' terminis tãgit qñ
facta esset substõ specifice vulgariter z pupillariter z p fideicom
missum de q p Bar. z Imo. in. d. l. cẽturio. in qua Imo. q in pce
dẽti sequit Bar. in hac discrepat ab opi. Bar. vnde nõ est opus
intrare in hãc difficultatẽ tanq̃ diuersam a casu nr̃o vt ibi ptz. et
p Jo. de imo. in. d. c. Ray. ¶ Cõcludo ergo qð dicta Nãna pote
rat eligere ex qua via volebat dicta bona ad se pertinere an ex pu
pillari an ex fideicõmissaria. ¶ Unde vidẽdũ est ergo † q̃ via di
cat esse vtilior: qñ illã elegisse vr̃ p possessionez dicte hereditatis
vt 2cludit Bar. in. d. l. gerit. ff. de acqui. her. in. iij. q. princ. z pbat
bñ per tex. z ibi no. p Bar. z doc. in. l. j. ff. de so. vel fletur ad decla
rationẽ dicte Nãne z heredũ facit qð in simili voluit Ja. de are.
put ibi refert z sequit Bar. in. d. l. gerit in. d. iij. q. prin. z in. j q pñ.
z ex his q̃ ibi ponit Lud. post bar. z certe vtilius vr̃ esse qð crieat
successisse ex fideicõmissaria. z pro demonstrãda tali vtilitate pre
mitto qð dicta Nãna z valeria fuerit heredes abītestato Guli.
soz fratri carnali hoc ptz de iure cõi ex quo cessabãt z ascẽdẽtes
z descendẽtes. z est casus in aut. cessante. C. de leg. here. nec statu
tum eas excludebat qz nõ extabãt fratres neqz filij masculi frm
neqz extabãt patrui vel filij masculi patruorũ tñ enim ex narra
tione casus apparet q extabãt filij patruoz magnoz. f. filij Jo.
z miniati qui erãt dicto Gulielmo patrui magni sz vbicũqz i sta
tuto fit mẽtio de patruo ad exclusionem sororis seu femine in ta
li statuto nõ cõprehendit patruus magnus ita 2cludũt Ja. bu.
Bal. Ang. Bar. de saly. Fulg. Pau. de ca. z cõiter Moder. i. l. i.
C. de succes. edic. vbi dicit Bal. doc. bonon. ita cõsuluisse z fuerũt
Frã. de rãp. Jo de lig. Ricar. z Bar. de saly. z Gasp. de cal. vt re
ferunt plerīqz Moder. in. d. l. ita etiã cõsuluit Bal. in cõsilio inci
piẽte in xpi noie si mater nõ extat. z idẽ voluit Bald. in. l. oẽs po
puli in. xij. col. ff. de iusti. z iure. z Bal. in. l. q vero de legi. z Pet.
de anch. in repe c. canonũ ver. qd dices de patruo si ergo vellent
admitti ex substõne pupillari tunc ex psona pupilli abintestato
nõ successissent in aliqua portione. Nã tunc Gulielmus pupill'
dicit decessisse testatus. i. patris z filij. ff. de vulg. z pupil. insti. de
pupil substi. in prin. z sic donec est locus cause testati non hz lo-
cum cã intestati. l. q̃diu. la. in. ff. de acqui. here l. anteq̃. C. cõia de
succes. trahit † enim talis substitutio pupillaris facta filio legiti
mo z naturali ad omnia bona ipsius pupilli. l. sed si plures. §. ad
substitutos. ff. de vulg. z pup. z ponit Bart. in. l. ij. in prin. in. v. q.
princi. ff. de vulg. z pup. venit etiã legitima ipsius pupilli in tali
substitutione que est fauorabilis l. ex tribus. C. de inoffi. testa cũ
ibi plene no. traditur per Dy. z Bar. in. l. i. in fi. ff. de vul. z pu. cũ
ergo ex psona pupilli nõ detrahat legitima filie postea grauate
de restituẽdo haberet restituere tres quartas retẽta trebellianica
vt p totũ. ff. C. ad tre. legitimã ãt dbitã filio detrahere nõ possent
qñ lz filij nõ possint p fideicõmissum grauari in legitima. l. scim'
§. cum aũt. z. l. qñ in prioribus. C. de inoffi. test. tñ substituto pu
pillariter põt in legitima habita a filio ex pupillari substitutiõe
grauari ita cõcludit Bal. z sequit Pau. de ca. in. l. ex trib'. C. de
inoffi. test. z Bal. in. l. cum virum. C. de fideicommis. z Bar. in. l.
qui duos. ff. de vulg. z pu. Pau. de ca. in. l. fundum p fideicõmis
sum. §. fin. ff. de leg. i. z Imo. z Pau. in. l. cohered. §. cuz filie. ff. de
vulg. z pu. z sic haberet restituere hereditatẽ tñ retẽta quarta tre
bellianica. Si aũt dicam' eas voluisse succedere Gulielmo ex fi
deicõmissaria tũc in primis tãq̃ heredes abītestato habẽt detra
here legitimã ex persona Gulielmi iuxta no. in. l. qñ in priorib'.
itẽ z quartã ex psona eiusdẽ ex quo legitime z trebellianice detra
ctio fieri dz diuersis tpibus per no. plene in. c. Ray. vbi casus ex
tra de testa. z traditur in. l. filium quẽ habentẽ. C. fa. ercis. z in. l.
iubemus. C. ad treb. z sic vtilius est in oẽm euẽtũ qð Nãna z Ua
leria dicant potius voluisse succedere ex fideicõmissaria quam ex
pupillari z cõsequẽter qð Nãna hodie ex pmissis de dimidia ad
libitũ põt disponere posito qð post mortẽ esset loc' fideicõmisso
facto in testamento pauli post mortem dictarũ Nãne z Ualerie

¶ Trebellianica nõ detrahit de fideicõmisso vniuersali ad pias cãs z est magis cõis opio z sequenda.

¶ Sed adhuc restat vnus scrupulus si diceremus fideicõmissum
factũ a paulo post mortẽ filiorum in totũ deberi societati sancte
Marie per ius accrescendi ex eo qð alij fideicõmissarij non repe
riant in rerum natura p ea que ponit Bar. in. l. re cõiuncti in ver.
nũc defectu 2iunctionis in. ij. q. ff. de leg. iij. qðt tũ i pñtiaz discute
re nõ intẽdo nec determinare nã tũc ex quo in totum fideicõmissũ
deberet pie cause lz vr̃e nõ vr̃ qð aliqua detrahi possit trebellian
ca ſm opinionẽ q vr̃ magis cõis q̃ hz qð sicut in relictis pticulari
bus ad pias causas cessat falcidia vt in aut. similiter. C. ad legem
fal. ita † in fideicõmisso vli cessat trebellianica' prout tz Spec. in
ti. de instru. edi. §. cõpendiose ver. sed cũ deducto. z Cyn. z plerīqz
alij in. d. aut. sitr. z Cy. z Imo. in. l. i. §. ad muni. ff. ad. l. fal. Jac. de
bel. z Ang. in aut. de eccle. ti. §. finaũt heres. Ray. Bar. Ang.
Joã. de imo. in. l. marcell'. §. qð aũt. ff. ad treb. Bar. l. aut. z i ea re.
C. ad. l. fal. z Ang. l. §. si vero expssim in aut. de here. z fal. z in. l. in
testamento. ia. ij. C. de testa. mili Bald. in repe. l. j. in. xxiij col. C. de
sacrosan. ec. z in. l. id qð pauperibus in. xxvij. q. C. de epi. z cler. z in
l. si quis ad declinandã in. j. col. eo. ti. z Bal. in. d. aut. sitr vbi saly.
dicit Dy. ita cõsuluisse. z 2enzelinus Jo. de fantu. vt refert z seqt
Gemi. in. c. si pater. de testa. in vj. z ſm istã cõsuluit Lud. ro. in suo
consi. cccxxviij. in xpi nomine. In hac re breuis ero zc. z lz multi cõ
tra tñ istavr̃ esse magis cõis z sequenda maxime qz fauet pie cãe.
arg. l. sunt psone. ff. de relig. z sump. fu. ¶ Sed pdicta de plano p
cederent qñ tota hereditas immediate fuisset pure post mortẽ fi
lij restituẽda pie cãe. sed nos sum' in casu qñ mediate erat fienda
restitutio qz primo filiab' secũdo pie cause pro quarta pte. z defi
cientibus aliis fideicõmissariis tpe quo cederet dies fideicõmissi
fienda totũ p ius accrescendi casu quo ita esset quo casu nõ discu
tiendo per rõnes z argumenta que vtrīqz fieri possent cõcludo.
¶ Quod aliqñ restitutio fideicõmissi est fienda pie cause non im
mediate sed mediate tñ incõmutabiliter qz olno dz euenire casus
quo restituẽda erit hereditas pie cause z tunc trebellianica nõ est
detrahenda put tenere vident Bal. z Ang. in. l. auis. §. titio. ff. e
tõdi. z demon. per tex. in. l. cum dotẽ. ff. ad legez fal. vbi hoc tenet
Pau. de ca. in lectura Padua. z tz Lud. ro. in repe. aut similiter.
in. pl. speciali circa vltimas volũtates C. ad. l. fal. z Lu. ro. in. l. mar
cellus. §. q aũt. ff. ad treb. bñ facit. l. j. ver. sed si legatũ. ff. si quis ali
quẽ testari phibuerit idẽ Ang. in. l. sed z si non seruus. ff. ad legez
fal. Bal. in. l. eam quã in quadã lectura. C. de fidecom. z ſm hoc
de illa quarta parte hereditatis q̃ mortuo filio masculo sine filijs
post mortẽ filiorũ veniebat incõmutabiliter restituẽda ecclesie nõ
potest aliqua trebel. detrahi. ¶ Aliqñ z scdo restõ est fienda me
diate z cõmutabiliter sub aliqua cõditione. z esic a primo fideicõ
missario qui hz sub aliqua conditione restituere ecclesie potest de
trahi trebellianica qz cum restituendo primo trebellianica sint se
mel exempta a fideicõmisso recursus in fideicõmissum nõ incidit
argu. l. folita prouidentia. C. de remis. pigno. ita consuluit Bal. in
suo consilio mihi. xix. qð incipit i questiõe que vertitur inter scho
lam sancte Marie ita etiam declarat z intelligit predictas doctri
nas Ludo. ro. in suo consi. ccvj. incip. in christi nomine licet ex cõ
munem conclusione qui dicit qð ita sonant verba Bal. in. d. l. auia
§. titie. Istã opinionem ita distinguendo tenuit insignis doctor
do. Jo. de monte sperello de perusio in. d. aut. similiter. z ita repe
rio ipsum alias consuluisse apud Uiterbium. z ita sepius consul
tum vidi per doctissimos viros vnde in proposito tempore mor
tis Gulielmi filij quo tempore agebatur de detractione trebellian
ce de fideicom. restituendo filiabus Pauli testatoris veniebãt he
redes substituti post mortem filiarum pro tribus quartis. z conse
quenter non veniebant tempore commutabiliter restituẽde socie
tati. z sic' pro illis tribus quartis potuit detrahi trebellianica facit
quia ille tres' quarte si debentur fraternitati non debentur tan
quam relicte per fideicommissum societati ex persona societati sz
per ius accrescendi de cuius natura est qð accrescat cum onere. l.
vnica. §. vbi autẽ. C. de cadu. tollen. z sic accreuit cum onere detra
ctionis trebellianice sed precedentia magis placerẽt sit ergo con
clusio quod dicta Nanna potest disponere de legitima z trebellia
nica excepto eo qð veniret detrahendum de quarta relicta expresse
societati de qua trebellianica non detrahitur que est sexta illius
quarte. z sic vna ex. xxiiij. ptib' totius hereditatis. zc. Laus deo.

¶ Consilium. xlv.

1. ¶ Presumptio non habet locum in rusticis.
2. Interpretationi adducere per consuetudinem standum est.
3. Consuetudo interpretatur vt statutum astringat cõtra ius quod alias non astringeret.
4. Canonem qui probat se soluisse triennio presumitur etiam qð retro soluerit.
5. Contractus duo quando fiunt super eadem re validi z incõpatibiles attenditur is qui nouissime actus est

Dominus

Dominus labia mea aperiat z spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Circa primũ ɔsultationis articulũ videbat̃ prĩo aspectu dicẽdum qꝺ dicti cõe z hoĩes ostellati non teneant̃ soluere nisi duas cappas. z hoc clare vident̃ sonare verba inuestiturarũ in qb⁹ dr̃ qꝺ teneant̃ soluere quartã cappã z decimã qꝺ nihil aliud vr̃ sonare nisi qꝺ numerãdo cappas debeant soluere quartã z decimã z sic duas cappas nõ autẽ vr̃ posse intelligi put intelligit altera pars qꝺ ex. x. cappis debeat solui quarta pars z decima ps. z hoc duplici respectu. Prĩo qr fuisset ineptus modus loquẽdi qr dixissent quartã ptẽ z decimã decẽ capparũ debent enim verba cõuenire rebus sensatis. l. si ita quis. ff. de euic. in verbo qꝺ nemo sanus loqueretur tradit Bal. in rub. C. de proba. ¶ Secũdo qr talis interptatio nõ ɔuenit pstationibus z solutionibus postea factis qm̃ tres cappe nõ sunt quarta pars z decima decẽ capparum qr adhuc si fiat recta cõputatio solui debuissent tres cappe z quarta ps alterius cappe. z sic nõ põt dicta pstatio fm dictã iterpretationẽ adequari sue cause prout fieri deberet qr effectus dꝫ esse filis sue cause. l. j. C. de ordi. iudi. z habet̃ in. l. j. z. ij. C. de ord. cog. z sic verior vr̃ interpretatio qꝺ numerãdo vt dixi in campo iuxta formã instrĩ soluere debeãt quartã cappã z decimã z sic duas qꝺ etiã vr̃ ɔsidere ex verbis sequẽtib⁹ inuestiture dũ dr̃ z de aliis minutio stariũ decimũ z sextũ z de lino pro quartis de decimis in vnã octauã nã dũ dr̃ stariũ decimũ nõ põt cadere illa interpretatio de quarta pte sed tm̃ interpretatio primo loco posita ꝟba aũt pcedẽtia declarant̃ p sequẽtia z ecõtra. l. si ser. plu. in fi. l. z. l. qui filiabus in prin. ff. de leg. j. ¶ Nec vr̃ obstare pstatio longissimi tẽporis p quã vr̃ instrm̃ interpretari. arg. l. minime. ff. de legi. z presumi qꝺ ita fuerit pmissum p ea que plene habent̃ in. l. cum de in rẽ verso. ff. de vsu. z in. l. si certis annis. C. de pac. Quoniã ad hoc vr̃ posse rñderi qꝺ qñ apparet de falsitate cause vel insufficientia talis pstatio ex post facto neqꝫ obligat neqꝫ psumptionẽ inducit efficacẽ obligationẽ ad hoc pcessisse vt vr̃ casus in. l. si certis ãnis C. de pac. iũctis his q̃ ibi pulchre ponit Bal. in iij. oppo. tps em̃ nõ est modus inducende vel tollende obligationis. l. obligationum fere. §. plꝫ. ff. de acti. z obli. z tradit̃ plene p Bar. in. d. l. cum de in rẽ verso. z est tex. z ibi no. Cano. in. c. puenit extra de cẽsi. et eo maxime qr vident̃ p errorẽ soluisse quo casu prestatio nõ inducit psumptionẽ qr dꝫ fieri a faciente vt ibi declarant Bal. z doct. 1 † z hoc maxime in rusticis in qbus non vr̃ habere locum presumptio dicte. l. cũ de in rẽ verso put voluit Spec. in ti. de cã pos. z ppe. §. ij. ver. ceterũ. z in ti. de resti. spo. §. nũc dicemus refert Bal. in. l. solent in fi. ff. de offi. proconsu. z leg. z Lud. ro. in. l. q in aliena. in prin. ff. de acq. here. ¶ Pis tñ nõ obstãtibus ɔtrariã sniaꝫ veriorẽ existimo qꝺ imo dicti cõe z hominẽs teneant̃ ad soluẽdũ tres cappas put hactenus soluerunt: z ad hoc dicendũ moueor principaliter ex quatuor fundamẽtis. ¶ Primũ fundamẽtũ est qꝺ dicta verba possunt interpretari qꝺ debeant soluere quartam cappã z decimã hoc est quartã ptẽ z decimã ptẽ z lꝫ solutio non cõueniat dictis portionibus vt dictũ est dicamus qꝺ ɔtingit aliqñ vel ex liberalitate quali nõ fuerit curatũ de minima pte vel ex errore qꝺ soluit̃ minus quã debeat̃ z cõsequenter fuerit ius acqsitum ad minorẽ ptem soluendam p id qꝺ habet̃ in. l. aduersus. C. de vsur. p Bal. z alios. z p Bar. in. l. si prius. ff. de noui ope. nun. hoc tñ nõ discutio. qr nõ necessarium. z cũ dicebat̃ qꝺ erat inept⁹ mod⁹ loquẽdi. Rñdeo qꝺ imo adaptari põt exponẽdo qñ quartam cappã hoc est quartã ptem vnius cappe. z idẽ de decima. et sic discurrẽdo ex decẽ cappis habebit quartã ptẽ z decimã z de quocũqꝫ alio numero possunt et dicta verba alio modo interpretari qr ex quo instrã nõ declarant de quo numero debeãt soluere quartã cappã z decimã intelligat̃ qꝺ numerando quatuor vna cappa ex illis soluit̃ iterũ numerando. s. aliorum quatuor soluat̃ altera z demũ in numero decẽ soluat̃ alia z sic erũt pcise tres cappe. Et ab ista interpretatione potuit hr̃e originẽ talis solo trium capparũ. Ex tali enĩ prestatione debemus psumere cãm obligationis illi cosimilẽ fuisse z cõformẽ. vt inquit Bald. in. d. l. si certis annis. in. iij. oppositione allegãdo tex. d. l. cũ de in rẽ ver. hoc velle z si dicat̃ iste interpretatiões vident̃ dure z extranee z alia magis ɔsona intellectui ergo amplectenda. rñdeo qꝺ qcquid dicendũ esset si nũc essemus in principio ɔfectionis dictoꝝ instrõꝝ. z nulla fuisset facta solutio hodie arbitror dicendũ esse alterã dictarũ interpretationũ amplectẽdã esse pp̃ter sequẽtẽ obseruãtiaꝫ z cõsuetudinẽ lõgissimi tpis qr minime mutãda sunt p id qꝺ habet̃ in. l. minime. ff. de leg. facit qꝺ no. Bar. in. l. vsum. C. de aqueductu. li. xj. z ponit Bar. in suo consilio qꝺ incipit cõe spoleti. pro hoc fortius adducit̃ tex. in. c. cũ dilectus extra de cõsue. vbi pbat̃ 2 † qꝺ standũ est interpretationi quã attribuit ɔsuetudo lꝫ interpretatio postea appareret nõ bona put colligit ibi do. Abb. z lꝫ do. Abb. subdat qꝺ sustinet̃ saltẽ in vim consuetudinis cum reuerentiã non bñ loquit̃. Nã obseruãtia. l. fm certã interpretationem ex quo hoĩes agunt obseruare legẽ z non iducere aliqd de nouo nõ inducit cõsuetudinẽ put ɔcludũt Jo. de lig. dominicus z alij reprobãdo glo. Jo. an. in. c. j. de ɔsti. lib. vj. z Jo. an. Jmo. in. l. j. in prin. ff. ad. l. fal. Stat ergo qꝺ in. d. c. cũ dilectus. remanet. l. ita iterpretata lꝫ nõ bñ in virtute legis nõ in virtute cõsuetudinis: licet ergo nunc dicta interpretatio appareret nõ bona tñ illi stãdum est facit qꝺ habet̃ in. l. dos a patre. ff. so. ma. vbi lꝫ itellect⁹. Mattini appareat nõ bon⁹ tñ sequẽdus est qr fuit ɔsuetudine approbatus vt ɔcludũt doc. in. l. post dotẽ. ff. so. ma. ¶ Confirmat̃ etiã subtiliter: qr lꝫ ex solis instrĩs inuestiturarũ non possit vrgeri ad talẽ solutionẽ triũ capparũ quasi instrã hoc clare nõ dicerent qr nõ in plus obligarent̃ quã instrã clare cãtarent p id qꝺ habet̃ in l. si stipulatus. §. grisogonus. ff. de ver. obli. z in. l. qcqd astringende. eo. ti. z in. l. veteribus. ff. de pac. Jtẽ lꝫ ex sola pstatiõe et lõgissimi tpis nõ astringerent̃ vt in. d. l. si certis annis cũ ibi not. z superius dictũ est. Tñ dico qꝺ ex instrĩs iuncta cõsuetudine soluendi astringunt̃ z virtus instrõꝝ extendit̃ ad illud virtute cõsuetudinis ad qꝺ nõ extendebat̃ iste est casus no. in. d. c. cũ dilect⁹ put ibi deducit do. Ant. dicẽs qꝺ oĩa iura q̃ dicũt in pscriptione cõtra ius titulũ exigi put habet̃ in. c. j. de prescri. li. vj. Hoc veruꝫ qñ quis se fundat in pscriptione cõtra ius seu in statuto secus si fun3 dat se in statuto qꝺ † ɔsuetudo interpretat̃ valere contra ius sine titulo z sic statutũ pp̃ter cõsuetudinẽ interpretantẽ astringit z ɔ̃ ius qꝺ als nõ astringebat: vñ infert do. Ant. qꝺ lꝫ nõ valeat statutũ contra ius. tñ si ɔsuetudo interpretat̃ illud valere ex virtute cõsuetudinis extendit̃ ɔ̃ ius q̃ verba dicit esse notãda z alibi non reperiri z sic cõcludit̃ qꝺ in casu nr̃o lꝫ diceret̃ qꝺ vix talia instrã possent ita interpretari tñ virtute ɔsuetudinis soluẽdi ad talẽ solutionẽ trahunt̃ z astringunt̃. z sic vr̃ qꝺ saltẽ fm vltimã iterpretationẽ teneant̃ soluere quartã z decimã hoc est ex singulis quatuor vnã ex decem vnã computãdo semper quatuor in decem. et sic tres cappas ex singulis decẽ. z ad pdicta possent multa adduci. bñ facit tex. in simili in. c. cõmissum de decimis in verbo cuꝫ ea integritate soluant qua prius. z in. c. dilecti in verbo de qbus consueuerint. z in. c. cũ sint in verbo ad cõsuetudinẽ duximus recurrẽdum. z tex. in. c. in aliquibus eo. ti. vbi dr̃ ille qppe decime necessarie sunt soluende q̃ debent̃ ex lege diuina fm loci ɔsuetudinem approbatã zc. z hoc de primo fundamẽto. ¶ Scdm fundamentum est p tex. in. d. l. cũ de in rẽ verso fm nouũ itellectũ Ang. quẽ dat in sua solẽni repe. l. si certis annis. C. de pac. z idẽ Ang. in repeti. l. sciendũ. in. vj. col. ff. de ver. obli. vbi primo ipugnat lecturaꝫ doctorũ cuius impugnationẽ referre nõ curo demũ dicit qꝺ in. l. cũ de in rẽ verso nõ pbat̃ qꝺ ex diuturna pstatione pbet̃ substantia obligationis sed bñ qꝺ pbat̃ qualitas obligatiõis: nã ibi agebatur de in rem verso ɔ̃ heredes patris vel dñi nec excipiebãt qꝺ obligatio p filiũ vel seruũ ɔtracta nõ esset sed solũ negabat qualitas obligationis. s. qꝺ fuisset versum in rẽ patris pbata ergo diuturna pstatione vsurarũ facta p patrẽ vel dñm probatur qualitas. s. qꝺ fuerit versum in rẽ patris vt ibi latius p eum. Cũ ergo in casu nr̃o nõ agat̃ de substãtia obligationis sed qualis fuerit pbat̃ qꝺ fuerit talis qualẽ cã ostendit diuturna pstatio z itellectũ Ange. sequit̃ do. Flo. in. d. l. cũ de in rem ver. z iꝫ intellectus Angel non esset sequẽdus in practica inquãtũ impugnat doc. qui volunt qꝺ ex diuturna prestatione pbet̃ substãtia obligationis tñ nõ ipugnatur intellectus Ang. qui vult qꝺ pbat̃ qualitas nam vt dicit Ang. facilius psumit̃ qualitas obligatiõis qꝫ substãtia p id qꝺ no. p gl. in. l. talis scriptura. ff. de leg. j. z in. l. ij filij⁹. C. de pet. here. si ergo fm doc. ex diuturna pstatiõe pbat̃ substãtia obligatiõis. Ergo fortius pbat̃ qualitas. z sic põt dicere i. li quibus talis solutio fieri dꝫ qꝺ cõuentũ fuit inter partes qꝺ soluerẽt quartã cappam z decimã hoc est ex singulis quatuor vnã z ex decẽ alteram z sic tres. z qꝺ ita ptes intellexerũt. z ad hoc pbandũ iducere prestationẽ longissimi tpis p ea que dicit Ang. z doc. in. d. l. si certis annis. cũ si. q̃ prestatio cũ fuerit lõgissimi tpis z vltra tollitur illa difficultas de qua. s̃. de rusticis vt per Spec. in locis preallegatis z per Bar. z doc. in. d. l. cum in rem verso. z Bal. z alios in. d. l. si certis annis. ¶ Tertium principale fundamentũ est qr vt etiam mihi narrat̃ appet qꝺ semp solute fuerunt tres cappe. nec de contrario apparet imo ostẽdit̃ a tpe. lx. annorũ z citra qꝺ ita fuerũt solute ex qua solutione psumit̃ etiã in preteritũ ita solutuꝫ fuisse. ex quo põt stare cum veritate antecedentis status prout declarat Bal. in. l. ex psona in. j. col. C. de proba. z Bal. in. l. j. §. si magistratus. C. de magistrati. conuenien. z pro his tex. singularis in. l. quicunqꝫ. C. de apochis publi. li. x. per quem dicit ibi Bart. qꝺ ille q 4 pbauit se triẽnio canonẽ soluisse psumit̃ qꝺ retro † canon semper fuerit solutus. z sic pbat̃ talis solutio tali tpis cuius in cõtrariũ memoria nõ existit: ex quo casu sola pstatio sine pbatione z allegatione alicuius tituli obligat ad ita soluẽdum quia habet vim concessionis z priuilegij iuxta id quod habetur in. l. iij. §. ductus

aque. ff. de aqua quoti. et esti. et in. c. super quibusdā. §. preterea. ff. de verb. signi. et in specie in casu nostro gl. Bar. et doc. in. d. l. cum de in rē verso. et Jo. an. et doc in. d. c. puenit. de censi. et doc. in. d. l. §. certis annis fortius ergo in casu nostro l quo ostēditur titulus multipliciter intelligibilis vt dictū est. ¶ Quartū et vltimū fundamentum est q2 isti cōe et hoīes in duabus vltimis inuestituris ab anno dñi. Mcccclj. citra pmiserunt soluere quartā et decimaz et tñ cōstat qꝺ multo tpe ante vigore antique inuestiture tenebātur soluere quartā cappā et decimā soluebant tres cappas pmittētes ergo de nouo quartā cappā et decimā sensent pmisisse ꝺm cōsuetudinē soluēdi quartā et decimā q̄ erat qꝺ soluerentur tres cappe p id qꝺ habet in. l. excep. C. loca. et in. l. semp in stipulationibus ff. de reg. iur. et in. l. si fundus. §. in cōmissaria. ff. de lege cōmis. et in l. vel vniuersorum. ff. de pig. act. et in. l. qui semis. ff. de vsur. et in. l. nummis. et ibi Bar. ff. de leg. iij. et sumpta presumptione a priori et posteriori solutione prout capi dz vt declarat Bal. in. l. multū interest. C. si quis alteri vel sibi apparet qꝺ ptes intellexerunt de tribus cappis et decimis. Item ex quo de nouo ita se obligerunt ad soluendū tres cappas put totuz promissio intelligi dz ex tali noua pmissione sunt obligati faciunt etiā no. p glo. Cy. et Bal. in. l. ij. C. de dotis pmis. Ex qbus concludo qꝺ dicti cōe et hoīes tenent soluere tres cappas put hacten⁹ soluerunt. ¶ Circa secūdam questionē nō video qd obstet quare nō debeam⁹ dicere stādū esse prime et vltime inuestiture in qbus habet qꝺ dicti hoīes teneant soluere de terris extra clausuras put de aliis terris extra Casales lz in secūdo instro inuestiture aliter ztineat. Nā regula

5 est trita et vulgata qꝺ † vbicūqz in titulo ptes faciunt super eadē re duos ꝯctus validos q simul stare nō psit semp attendit qꝺ nouissime actū est casus est et ibi notāt doc. in. l. si quis an. ff. de acq. pos. et in. l. pacta nouissima. et ibi doc. C. de pac. per quem tex. insignis pceptor meus refert se alīs rñdisse in ciuitate Senarū. Nam quoddā castrū submisit se ciuitati cū qbusdā priuilegijs et īmunitatibus et nōatim qꝺ non tenent ad onera comitatiuorū demū facta fuit scða submissio elapsis. xj. ānis q̄ fuit facta libere et gñaliter pmiserunt subire onera comitatiuorū rñdit qꝺ tenebant subire onera comitatiuorū q2 considerato effectu executionis erant incompatibilia. et sic ꝯtia ꝺm Bal. ibi et p ꝯñs vltima conuentio erat seruanda: ita dicamus in casu nr̄o. Nam soluere vno modo et soluere alio modo incōpatibilia sunt respectu executionis z ꝯsequenter dz attendi cōuentio vltime inuestiture ad idē. l. si vn⁹. §. pactus. ff. de pac. cū materia. Cū in casu nr̄o nō concurrat aliqd ex his q̄ plene hñt īpedire scðam cōuentionē z tollere primā que plene vltra alios explicat Cy. in. d. l. pacta nouissima. ¶ Et hoc etiā cōfirmat ex alia regula q2 qua rōne potuit induci conuētio scðe inuestiture in qua se fundant dicti hoīes eadē rōne p easdez partes potuit illa tolli iuxta regulā l. nihil tā naturale. ff. de reg. iur. et l. ab emptione. ff. de pac. z. c. j. de reg. iur. in antiquis. Quinimo fortius prima ꝯuētio tollit p scðam ēt qñ prima est derogatoria de pñti et demū ex interuallo fit ꝯctus ꝯtius put cōcludūt Ja. bu. Bar. et doc. in. d. l. pacta nouissima. Ergo fortius vbi nō sunt verba derogatoria p no. in. l. si qs in pn. testamēti. ff. de le. iij. ¶ Preterea qua rōne nolunt qꝺ p scðam inuestiturā sit recessum ab antiqua eadē rōne p tertiā censet recessum a scða q2 nō est de re rōnē dñic: ergo idē ius. l. a titio. ff. de verb. oblig. Quinimo fortius debemus dicere qꝺ p tertiā sit recessum a scða q2 p eam redimus ad antiquam inuestituram per tex. et ibi no. in. d. l. si vnus. §. pactus. Ad idē tex. in. c. ab exordio. xxxv. di. et gl. singularis in simili in. c. statutum in verbo numerandum. de preben. in. vj. Sit ergo conclusio qꝺ ex quo secunda inuestitura est valida quaten⁹ est incompatibilis cum secunda vltima debet attendi per. d. l. pacta nouissima.

Laus deo omnipotenti. zc.

¶ Consilium. cxlvj.

1 ¶ Testiū verba īterpretant vt sonēt in factū potiusq̄ in ius.
2 Officia vendere prohibitum est et odiosum ciuibus.
3 Actio duplex competit pro iniuria.
4 Uerba libellantis improprianur vt saluetur ipsius mens.
5 Error in scriptura nō vitiat ēt rescriptū si cōstat de intentione.
6 Unq̄ est dictio affirmatiua.
7 Nullus ponitur pro aliquis.
8 Testis deponens de credulitate quando probet.
9 Testes iniuria afficiens non tenetur actione iniuriarum etiam si non probauerit.
10 Locus et tempus dz exprimi in libello actionis iniuriarum.
11 Judex libellum ineptum reiicit etiam parte non opponente.
12 Exceptionem criminosam opponens contra agentē tenet actione iniuriarum.
13 Libellus actionis iniuriarum quando reddatur ineptus ob nō expressionem loci. et nu. 4.
15 Libelli ineptitudo non attenditur qñ deducta in libello constāt per confessionem partis.
16 Iniurie estimatio qñ fieri debeat.
17 Judex an debeat secundum probatam q̄titatē estimationis iniurie condemnare vel an possit illa modificare.
18 Judex iudicat secundum allegata et probata.

Dominus labia mea aperiat et spiritus sanct⁹ illuminet intellectus. Uiso processu agitato inter Georgium franci ex vna parte et ser Antonium ex alia parte se defendentem plura iudicio meo sunt discutienda. ¶ Primum an verba prolata per dictum ser Antonium dicantur verba iniuriosa. ¶ Secundū posito qꝺ sic. An fuerit legitime actū p dictuz Georgium. ¶ Tertium posito qꝺ sic an fuerint probata incūbētia. ¶ Quartum posito qꝺ sic quenam debeāt esse partes iudicis in condēnando dictum ser Antonium. ¶ Circa primam dubitationem concludo q̄ verba prolata per dictum ser Anto. cōtra dictum Georgiū fuerunt iniuriosa et infamatoria hoc pbat ex plurimis. nā Orlandus super. xxvij. articu. et Anto. cechi super. xxviij. deponunt qꝺ p̄dicta sunt verba iniuriosa. et licet deponendo que sunt verba iniuriosa videāt potius iudicare q̄ testificari et sic nō probare iuxta no. in. l. testium. C. de testib. et in. c. cum cām extra de testib. tñ q2 verba iniuriosa magis dignoscūt habito respectu ad bonos mores ciuitatis q̄ ex iuris dispositione. l. item apud labeonem. §. ait ptor. et. §. idē ait. vñ debemus dicere qꝺ dicta dispositio sonet potius in factū qꝺ dicta verba sint iniuriosa et ꝯdicāt bonis

1 moribus ciuitatis q boni mores sonāt in factū verba † aūt testiuz potius debent interpretari vt sonant in factū q̄ in ius. et cōcludit nota. Innoc. in. c. cū cām extra de testi. et sequunt doc. et Orlādus testis specifice dicit qꝺ sunt cōtra bonos mores. item multi testes examinati sup. xxxj. arti. dicūt q̄ dictus Geor. poti⁹ voluisset pdere quātitatē in articulo descriptā q̄ pati talē iniuriam ignominiā et infamiā put inter illos disponunt Jo. Geor. Jacobi. et Gaspar Petri et multi alij. Ergo specifice deponūt qꝺ talia verba important iniuriā ignominiā et infamiā. et cōcordant etiam alij testes si ergo inducunt infamiā et ignominiā intelligo attentis morib⁹ ciuitatis igit pōt iniuriarū agi vt in. d. l. item apud labeonez. §. gñaliter vbi dicit iuriscōsultus gñaliter aūt vetuit ptor ad infamiam alicuius qd fieri pinde quodcūqz quis fecerit vel dixerit vt aliquē infamaret erit actio iniuriarū. Ex qbus verbis sumit aliud fūdamentū iunctis dictis testiū sup. xxviij. articulo. et maxime Orlandi Gasparis et Jo. Nicolucij. et Jo. Thomasij. qui deponunt qꝺ qlibet homo arbitraret qꝺ dicta verba fuissent plata p dictū ser Ant. ad infamiā dicti Geor. et sic succedūt verba illi⁹ tex. dū dicit vel dixit vt aliquem infamaret. Ad idem adduco nā illa q̄ male de aliquo dicunt diffamatoria vt est tex. iūcta gl. in cle. j. de offi. ordi. facit. l. diffamari C. de inge. manu. sed verba plata p dictuz ser Anto. sunt hmōi ergo zc. ¶ Confirmant etiā predicta q2 testes sup. xxx. arti. deponunt qꝺ posset inesse causa siue ex fuisset q̄ dict⁹ Geor. nō habuisset plura officia et ꝯtr appet qꝺ p hoc esset diminuta in totū opinio dicti Geor. nā vt ptz p articulos cōfessatos Georgius semp habuit meliora officia. et sic erat in bona opiniōe. sed si nunc non hz esset in mala opi. ergo dicunt iniuriosa et ignominiosa ad hoc tex. in. l. itē apud labeonem. §. hoc autē in verbo pudorē alicuius ledat. et est tex. in. l. si nō ca in verbo qui diminuē de opi. tue causa. C. de iniurijs. Nam si officia demū denegarent apparet ipsum maximā infamiam ppter hoc incurrisse ppter qꝺ a cōiter accidentibus qꝺ est validū ar. l. neqz natales. C. de pba. solēt officia denegari facit regula infamibus cū materia. de re. iur. Ad idē etiā nam tres testes vz Georg. Gaspar. et Orlād⁹ sup xxxiij. arti. deponunt qꝺ vendere potestarias est graue et odiosū ciuibus si ergo est graue et odiosum: ergo est contra bonos mores et ignominiosum ad hoc quod no. Bar in suo consi. cxlviij. scipi. in questione vertente inter dñm. M vbi vult q̄ vbi impingit alicui aliqꝺ maleficiū dz illata iniuria: alias enī nō deberet eē odiosum et graue si nō esset malefactū. improperare aūt aliqꝺ malefactum est iniuria. vt traditur in. l. turpia. ff. de leg. j. et in. l. et si peper

2 it. ff. de libe. et posthu. Qꝺ † aūt dicat diffamasse de maleficio et ꝯtr teneat actione iniuriarū ostendit. Nā vēdere officia et potestarias est phibitū de iure cōi. vt ptz ex hisque ponit Bart. in. l. j. ff. ad. l. iulia de ambitu: equiparat enim ibi legē iuliam de ambitu in officijs et in crimine simonie in beneficijs Item est phibitum et penale forma statutorū volentiū qꝺ officiales exerceant per ipsos et nō per alios. et sic phibita est venditio q2 vr esse electa industria psone. et sic non possint alijs demandari. l. vnica. §. ne autem. C. de cadu. tol. facit qꝺ habetur in. l. inter artifices. ff. de solu. et qꝺ not. in. c. si. extra de offi. delega. Item q2 officia electione cōferuntur: vnde non transeunt ad heredes: vnde dicimus quod papatus et imperium non relinquuntur successoribus quia electione conferuntur ad hoc gloss. viij. q. j. §. hic omnibus. et sic non sunt cessibilis per regulam que habetur q̄ que non sunt transmissibilia nō sunt cessibilia de qua in. l. ex pluribus. ff. de administra. tutor. et maxime

hominibus

hominibus qui sunt eiusdē cōditionis p tex. et que sibi dicit Bal. post Bar. de capua. in l. parabolani. C. de epi. et cle. cū ergo sit p̄hibitū et penale tam de iure cōi q̄ ex forma statutorū apparet qđ est maleficiū ve in l. aut facta in prin. et ibi Bar. ff. de pen. cum si. ¶ Confirmant̄ p̄dicta p aliā viam dū ser Anto. dicit qđ Georgius denegat ɔuentionē et scriptā qđ bonis non cōuenit. l. i. ff. de cōsti. pecu. et hoc ēt quisq̄ intelliget esse cōtra bonos mores et sic dz iniuriosum facit qz in effectu dz dictū Georgium mētiri denegando cōuentionē et scriptā qđ quidē est iniuriosum p ea q̄ dicūt Dy. et Bar. in l. si quis extraneus. in prin. ff. de acqui. her. Item illud negare nō dicit̄ alienū a dolo dolus aūt cuiusq̄ pudorē ledit: ptz qz ɔdēnatus vl' pactum de dolo est infamis nedū ifamia facti sed iuris. l. i. §. qui furti. ff. de dolo. l. ii. ff. de dolo igit̄ illud negare includit mendaciū qđ bono viro non ɔuenit vnde ex oībus p̄dictis nō dubito quēquā rectū et bonū iudicē hesitaturū in hoc qn aptissime intelligat dicta verba nedū iniuriosa esse sed grauissimā iniuriam et ignominiam inferentia et hoc quo ad primam.

¶ Circa scđam qōnē cōcludo qđ dict⁹ Georgius legitime agit cōtra dictū ser Ant. 3 † Nam ppter verba iniuriosa cōpetebat sibi duplex actio altera ad vindictā et ad cōmodū ppriū et dz actio ciuilis in factū altera ad penā applicandā fisco. et dz criminalis prout habet̄ in l. fi. ff. de priua. delictis. et in l. fi. ff. de fur. et in l. qui nomine. ff. de fal. et in spē in l. fi. ff. de iniur. recte ergo agit actione ciuili ad penam applicandam parti ratione priuati interesse. s. qđ voluisset potius pdere de suo ducatos quingentos quam talem iniuriā pati iuxta practicā quā ponit gl. et post eam Bar. in l. iniuriarū estimatio. ff. de iniur. et Cy. n. Ang. et alii in l. si nō cōuitiū C. de iniur. ¶ Nec obstat qđ in conclusione libelli dicatur qđ cōdēnet̄ ser Ant. ad ducatos qngentos quos ppter p̄dicta potius admittere voluisset. et sic cōcludit̄ propter verbū admittere cū qđ condēnetur in dictis ducatis. cccc. quos potius recipere voluisset. Que qdē conclusio est inepta in actione iniuriarum. vt ptz ex no. in d. l. iniuriarum estimatio. et in d. l. si nō cōuitiū. ¶ Sed ad hoc respondet̄ qđ de intētione libellantis apparet qđ ipse posuit verbū admittere cū d vt importaret idē qđ verbum perdere hoc ptz ex narratione libelli dum dixit qđ voluisset amittere et pdere etenim p p̄cedētia declarant̄ sequētia et ecōtra. l. q filiabus in prin. et l. si ser. plu. in fi. ff. de leg. i. Hoc etiam constat dum in. xxxi. arti. ponit qđ potius voluisset amittere et pdere et sup eo producte sūt 4 pbationes. † Ex quibus liquido constat de intentione libellantis ad quam saluandam habem⁹ verba impropriare. et sic qđ dictio amittere significet idē qđ pdere fm Innoc. in c. conquerente de offi. ordi. et in c. cū venerabilis. de excep. et plene ponunt doc. in l. sed et si possessori. §. itē si iurauero. ff. de iureiu. facit qđ no. Bal. in l. polla. in fi. C. de his qui. vt indig. vbi dicit qđ qualitercunq̄ fieri pōt libellus interpretandus est qđ pulchre not. Bar. in l. ii. C. de his ex ratiocinijs q ex pub. lib. pi. et qđ no. Bal. in l. fin. circa 5 scđam col. C. de cōpen. ¶ Preterea ex p̄dictis saltē ptz † qđ fuit error in litera qz debuisset scribere sine o et scripsit cū o quicqd est erroris cū habem⁹ intētionē nō vitiat in l. qui habebat. ff. de man. testa. Imo nec vitiat rescriptū qđ facilius solet vitiari vt not. doct. maxime domi. Abb. in c. ad audientiam. extra de rescrip. ¶ Preterea error in falsa grāmatica nō vitiat ɔtractus q sunt stricti iuris et stricte interpretant̄. l. quicqd astringende. ff. de ver. obli. vt no. in l. plautius. ff. de aur. et arg. leg. per Bart. et doc. in l. si quis in noie. C. de testa. et in l. iperator. ff. de sta. homi. ergo minus dz libellus vitiari qui solet in fauorē libellantis late interpretari iuxta no. in l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. ¶ Confirmant̄ p̄dicta qz satis erat in libello dicere qđ condēnaretur ad quingentos et prout probatum et taxatum fuerit illa autē verba fuerūt supflua dz quos potius ppter predicta admittere voluisset cū in narratione dictū fuisset qđ illos pdere potius voluisset talia ergo verba supflue apposita lz inepta nō habēt vitiare arg. tex. in l. vnica. C. de rei vxo. actio. et qđ p illū tex. dicit Bar. in l. ii. in prin. ff. de eden. et eius qđ no. glo. magna. in fi. in l. vinum. ff. si cer. pe. Ad idē facit qđ no. Hosti. in c. ad dissoluendam extra de despon. impu. qđ refert Bal. in l. si quis homicidij. C. de accu. vbi vult qđ in eadē conclusione libellus pōt esse pro parte aptus pro pte ineptus pars autē inepta aptā nō vitiat. Ad idem etiam satis est qđ narratio fuerit apta: lz conclusio fuisset inepta propter clausulā petens iustitiā ministrari per ea q̄ plene ponunt Inno. et doc. in c. ii. extra de or. cog. et maxime attēta forma statutorum volētiū qđ pcedat̄ inspecta tm̄ veritate et qđ nō attendat̄ aliqua ineptitudo etiā libelli. Ex qbus puto qđ talis error paruifaciendus sit cū constet de intentione qz verba debēt intētioni deseruire non econtra. c. p̄terea. c. intelligētia. extra de verb. signi. ¶ Nec etiā obstat si scđo loco opponeret̄ qđ in libello narrat̄ qđ vnq̄ aliquo tpe fuerit cōuentio seu vēditio vel aliqua scripta rc. † dictio 6 aūt vnq̄ est affirmatiua et sic videt̄ narrare qđ fuit cōuentio seu vēditio et scripta prout narrauit dictus ser Anto. ex quo duo vident̄ sequi. Primū qđ libellus nō fuerit rite formatus qz cū hoc esset p̄hibitū dicto Georgio et ɔsequēter interesset reipublice hoc manifestari debebat narrare totum oppositū qđ imo non fuerat verum qđ dicebat̄ p dictum ser Ant. prout concludit not. Ang. in l. iij. C. de iniurijs put etiam decidit Cy. post Pe. in l. si nō conuicij. in. viij. q. C. de iniur. Secunduz qđ si verū est qđ fuerit facta dicta vēditio et dicta scripta put in libello vr̄ narrari q̄ narrata libellans fateri vr̄ iuxta not. in l. cū precij. C. de lib. cau. et p Inno. in c. cū contingat extra de offi. dele. et p Bar. in l. certum. §. si qs absente. ff. de ɔfes. cū si. videt̄ inferendū qđ cū esset p̄hibitū et penale. et sic interesset reipublice qđ non veniret dictus ser Ant. puniendus iuxta no. p Cy. post Pe. in d. l. si non cōuicij. in. viij. q. et p Cy. et Saly. in d. l. iij. et ti. et p Bar. et doc. in l. qui nocentē. ff. de iniurijs. et ppter p̄dicta credo q̄ factus fuerit scđs articulus ptis aduerse. ¶ Sed ad p̄dicta r̄ndet̄ qđ intentio libellantis fuit dicere qđ vnq̄ fuit rc. s. qđ nunq̄ fuerit aliqđ ratiocniū qđ ptz p verba q̄ imediate sequunt̄ vbi dicit qđ dictus Georgius hēt plures literas manu dicti ser Antonij p quas liquido apparet dictum Georgiū nō fecisse aliquam ɔuētionē vel aliquā venditionē p q̄ sequētia declarant̄ p̄cedētia. d. l. qui filiabus et d. l. si seruus pluriū. cōstat etiā p alia verba eiusdē libelli dum postea dz qđ reuocauit sibi ad iniuriā cū de p̄dicta vēditione vt dictū est vnq̄ fuerit ratiocniū nec aliqua scripta aut ɔuentio facta. et sic manifeste declarat verba p̄cedētia qz dicit se. s̄. dixisse qđ nec aliqua conuētio vel scripta fuit facta et sic ptz qđ libellās errauit in falsa grāmatica q̄ nō hēt nocere vt. s̄. dictum est nec incōuenit dictio vna p alt᷑a ponat̄ ar. gl. in l. cū cās. ff. de condi. et demō. et sic dictio vnq̄ ponat̄ p dictione nunq̄ iproprīādo ad saluandā intētionē libellātis et ɔuetate libelli iuxta no. in l. si qs intētione ambigua. ff. de iudicijs. et in alijs locis. s̄. alleg. Quod ēt ostēdit̄ nam actor in suo arti. xxxiiij. dicit qđ fuit et est absq̄ eo qđ fuerit vnq̄ aliqđ ratiocniū q̄ idē est dicere qđ non fuerit aliqđ ratiocniū prout in tali modo articulandi declarat Bar. in l. inter stipulantē. in princ. ff. de ver. obli. dicēs talē esse cautelā aduocatorū antiquoz vt p eū. Sit ergo ɔclusio qđ talis error cū habemus clarā et specificam libellātis intētionē nō hēt nocere p ea q̄. s̄. dicta sūt. ¶ Et ad hoc accedit qđ not. Bart. in suo ɔsi. cxvij. incip. cicarellus. vbi vult q̄ 7 † verbū nullus exponit̄ p aliqs p tex. cū gl. in verbo parte in l. ii. §. i. ff. de ver. obli. et iō infert qđ si testator instituit filios dixit si nullus decesserit sine liberis intelligit̄ si aliqs vt ibi p eū intercetera. ad qđ r̄ndet̄ loquēdo in vulgari dici solet. nissuno pro alcuno. ergo fortius hoc in libello dicendū est. ¶ Narrat̄ ēt in dicto libello qualiter Georgius reuocauit sibi ad iniuriā dicta verba qđ ēt est pbatū p plures testes sup. xxix. artic. qđ tñ non erat necessariū deducere ei pbare qz p̄sumptio est qđ ad iniuriā reuocauerit ar. l. quibus. §. vetare. ff. de fur. et l. cum de idebito. ff. de proba. tenet Bar. de saly. in d. l. si non cōuicij. C. de iniurijs sunt enim et alia necessaria deducta q̄ in tali libello actione iniuriarū requirūtur q̄ late p̄sequunt̄ Cy. Ang. et Saly. in d. l. si nō conuicij. et Bar. i. d. l. iniuriarū estimatio q̄ in dictis locis videri pōt q̄ omitto qz esset cōmentari. d. l. si nō cōuicij. et hec de scđa q̄stione. ¶ Circa tertiā qōnē ɔcludo qđ pbata sunt incūbentia est enī in primis pbatum p ɔfessionē ser Antonij qđ illa ptulit p responsionē ad. xix. articulū. itē est pbatū p tex. qđ dixit aīo iniuriandi nā testes examinati sup. xxviij. arti. dicūt qđ qlibet iudicaret et arbitraret̄ q̄ dict⁹ ser Ant. dixerit aīo iniuriādi. Maxime hoc deponūt Orlandus Jo. nicolaij et Jo. thomasi. qđ qdē nō fuerat necessariū probare qđ cū verba essent iniuriosa p̄sumptio est contra ser Anto. qđ dixerit aīo iniuriādi. et ad eū spectabat pbatio qđ nō dixerit aīo iniuriādi prout ɔcludunt cōiter oēs doct. in d. l. si nō conuicij. Itē est probatū qđ dictus Georgius poti⁹ voluisset pdere ducatos. cccc. quam pati talem iniuriaz nam plures testes examinati sup. xxxi. arti. dicunt qđ credunt qđ attēta qualitate dicti Georgij quod potius voluisset perdere vt. s̄. q̄ pati talem iniuriam maxime hoc deponunt Guicciardus Gaspar Jacobi Georgius et qdā alij. itē testes examinati sup. xxxij. arti. etiā deponūt qđ quilibet legalis et bonus p̄stami. existimaret qđ potius dictus Georgius voluisset pdere. cccc. ducatos quā pati talē iniuriā q lz n o tiā de bonitate et legalitate dicti Georgij per quos testes indubitāter credo dictā estimationē iniurie probatā esse vsq̄ ad quātitatē deductā. Nā in similibus admittit̄ talis pbatio qđ homines eiusdē qualitatis et bonitatis ita existiment put est tex. not. in simili in l. ɔtinuus. §. cū ita in verbo plerisq̄ eiusdē cōditionis ff. de ver. ob. quē tex. multū no. Bar. ibi ad pbationē interesse de quo agimus. et ibi ēt Ang. multum no. illā l. quā dicit se practicasse Florētie. et refert et sequit̄ Jo. de imo. de quo etiā p Bart. in l. nemo. ff. de duo. reis. et illum tex. in sili pbatiōe multū pōderat Bar. in l. vnica. in vlt. col. C. de sen. q pro eo qđ interest vbi ponit talē modū et practicā pbandi. et ibi Nico. de mata. Cy. et Bal. in pe. col. talē pbationē de qua agim⁹ validā esse prout optime ibi

a ¶ Vide eādē d. meuz. s. co. vo. i 9s. cxviii. col. iiii. ver. sz his nō obstā tibus.

b ¶ Old. pater legum.

8 inter alios declarat Cyn. ¶ Nec obst. si quispiā diceret † q̄ tales testes nō pbāt qr deponūt non assertiue sed p verbū credi. Et sic nō videnẜ pbare prout no. Spec. in ti. de teste. §. opponiẜ ver. itē qd deposuit de credulitate no. Bal. in l. cōuenticulā. C. de epis. et cle. do. Ant. et aliī in c. quoties. de testi. Imo dixit do. Ant. in c. i. de appel. non posse induci consuetudine vt credatur testi deponēti p verbū credit. et dixit Bal. in l. siue possidetis. C. de proba. qd si testis dicat se pro certo credere nō probat. ¶ Sed ad hoc fūdamentū de facili rñdeẜ qd probatio estimationis talis iniurie q̄ dependet a qualitate animi et affectione alterius est valde difficilis vt no. Cy. in probatione interesse singularis affectiōis in d. l. vnica. C. de senten. que pro eo qd interest vbi dcit ibi Cy. q̄ sufficit qd testes deponant de credulitate. et dicit ibi Bal. in vltimis verbis q̄ iste probanẜ per verā industriam nā p viā sensus corporis ideo nō est ita liquida pbatio. item dicit Bar. in faciliori probatione interesse in d. l. 9tinuus. §. cū ita stādū esse opi. vulgi qr hec liquido pbari nō possunt p id qd hr̄ in l. nō ois. §. a barbaris. ff. de re mili. facit qd no. Bar. in l. si qs ex argētarijs. §. pe. ff. de edē. et in l. in illa in fi. ff. de ver. obli. Si ergo in talibus non pōt haberi certitudinalis cognitio succedit regula p quā pbaẜ dictū Cy. in d. l. vnica. qr in materia nō perceptibili et non certitudinaliter cognoscibili vz dictū testis qui deponit p verbū credit, put determinat Io. an. in addi. Spec. in d. ver. itē qd deposuit de credulitate et tenēt Cy. et Bal. in l. testiū. C. de testi. Bar. in l. in sum. §. itē labeo in fi. ff. de aqua plu. ar. do. Ant. et aliī in d. c. quoties bal. in l. solā. C. de testi. et do. Ant. in c. iij. loco. extra de presumpt. cum si. Sit ergo cōclusio sine multiloquio qd probaẜ quātitas estimationis iniurie vsq3 ad quātitatē ducatorum. ccccc. ¶ Sz adhuc vr̄ posse ostēdi qd non sit pbata sufficiēter aliqua iniuria ex qua possit dictus Ant. puniri. Nam aut volumus qd dict⁹ fer. Ant. puniaẜ propter dicta verba prolata in residentia regulatorū coram regulatoribus. Et hoc vr̄ impossibile qr cu3 protulerit dicta verba in iudicio excipiendo et se defendēdo vr̄ qd nō teneaẜ actione iniuriaꝝ p ea q̄ no. Guli. Bal. et ang. p illū tex. l. l. fi. ff. qd quisq3

9 iuris vbi volūt † q̄ si obijcio crimina cōtra testes nō teneor actione iniuriarū: qr obiectio mea facta est ad tuitionē meorū iurium nō ad iniuriā alterius q enim vtiẜ iure suo nemini iniuriam facit l. nullus. ff. de reg. iur. et c. cū ecclesia. extra de elec. sine aio iniuriādi nō fit iniuria l. si non conuicij. C. de iniur. et illa dicta sequitur Lud. ro. in d. l. fi. etiā si obijciens cōtra testes talē obiectionē non pbauerit. Aut volumus qd puniaẜ respectu aliorū verborū platorum in alijs locis. et hoc etiā vr̄ impossibile qr respectu aliorū verborū nō fuit expressus locus in libello vbi talia verba fuerunt p

10 lata; ergo libellus fuit nullus † qr in libello actionis iniuriarum dz exprimi locus et tps de qbus in l. libellorū. ff. de accu. prout cōcludit Bar. in l. pretor edixit. ff. de iniu. et Bar. in l. j. §. hoc interdictum. ff. vti pos. et Bar. in l. item exigit. ff. de dolo. et do. Anto. et Imo. in c. tua. de pcu. pter quā ineptitudinē vr̄ q̄ reus debeat absolui lz nihil opposuerit de tpe put vr̄ pbari in d. l. libellorum §. j. et ibi hoc tz Bar. et dicit qd ita seruaẜ idē et sequiẜ ibi Ang. et vr̄ de intentione Bar. in l. edita. in iiij. col. C. de eden. et est hoc re-

11 gulare † q̄ iudex pōt et dz repellere libellū ineptū etiā parte non opponēte. vt no. gl. et doc. in l. j. ff. de offi. asses. et Inno. in c. examinata extra de iudi. Nec ineptitudo vr̄ q̄ repareẜ p actus pbationis sm Bal. in l. edita. C. de eden. et no. Bal. in l. si patron⁹ libertum. ff. de iureiur. ¶ Sed his nō obstātibus 9trium est in vtroq3 casu. Et circa primū in primis est aduertēdū q̄ in libello et articulis dr qd dicta verba fuerūt prolata corā collegio regulatoꝝ in eoꝝ residētia nō tn̄ dr qd dixerit illa iudicialiter excipiendo et se defendēdo stat em̄ hoc q̄ dixerit illa verba in dicto loco et tn̄ non iudicialiter excipiēdo nō ergo pbat hoc esse q̄ ab hoc 9tingit abesse. l. nō hoc. C. vn cog. c. in pñtia extra de pba. ¶ Preterea posito q̄ excipiēdo ita dixisset idcirco videbaẜ excusandus: qr potius ad tuitionē iuris sui videbaẜ ptulisse q̄ aio iniurandi vt. s. dictū est sed in casu nr̄o primo hēmus p̄sūptionē iuris qd cēseaẜ fecisse aio iniuriādi vt dicūt cōiter doc. in l. si nō 9uicij. Scdo hēm⁹ aliā p̄sumptionē qr iste sepius dixit et ptulit dicta verba corā varijs et diuersis psonis extraiudicialiter q̄ p̄sumunẜ plata aio iniuriādi. ¶ Tertio qr 9stat p lr̄as suas qd dicta v̄ba erāt falsa nec poterat pbabilē cām ignorātie hr̄e in facto pprio iuxta l. fi. ff. p suo. et l. q̄ q̄. ff. ad vellei. et iste vltime p̄sūptiōes tollūt aliā i 9triū allegatā l. diu⁹. ff. de i integ. resti. mi. c. cū iter. de elec. et plures p̄sūptiones tollūt vnā in auẜ. de 9san. et vte. fratri. §. j. c. j. cū ibi no. de tre. et pac. ¶ Sed qn̄ p̄dicta cessarēt dico qd hanc qōnem decidit in terminis Old. in suo 9si. mihi. liij. incip. consueuit dubitari an dicens alicui verbū cōtumeliosum vbi cōcludit † q̄ ille q opponit

12 exceptionē criminosam cōtra agentē teneẜ actione iniuriarū p id qd hr̄ in l. si nō oēs. et in l. si qdē C. de iniurijs. et est solēne cōsiliu3 in materia. et oino vidēdū. et illud cōsiliū quasi ad verbum refert et sequitur Io. an. tacito autore in ti. de accusatore. ad fine3. et sm hanc 9clusionē cōsuluit elegans doctor Pe. de anch. in suo cōsilio

a mihi^a ccc xxv. In xp̄i nōie sup primo dubio subtiliter et ad plenū et hāc ptē etiā manifeste sentit Lu. ro. in suo cōsi. mihi. xcvj. icipiē. in xp̄i noie sup eo quo qris vbi cōcludit qd tūc excusaẜ qn̄ illd qd in iudicio pponiẜ verū pbaẜ. et sic contrarium vult qn̄ non probaretur et allegat postea illud consilium Oldra. et sequiẜ et dicit vlt. j. Lud. ad ppositū qd si aio iniuriādi verba pferunẜ teneẜ. vt in l. i cū ibi no. C. de conclusione deteg. et plura dicit ad ppositū q̄ faciū ad ea q̄. s. proxime dixi qd lz in iudicio dixerit apparet q̄ aio iniuriādi. ¶ Nec obstāt allegata in 9trariū qr dz intelligi qn̄ obijciēs pbasset crimina cōtra testes qr tūc nō censenẜ fecisse aio iniuriādi sm Old. et Io. an. in locis preallegatis. et Lud. in d. consi. secus si excipiens in probatione defecit qr tunc sm eos teneẜ actione iniuriarū. Videmus em̄ qd qui contra clericū crimina opponit si non pbat puniẜ vt habeẜ in c. j. de elec. in vj. in simili qui opponit aliquē nō esse idoneū fideiussorē qr pauperē cū sic teneẜ actiōe iniuriarum casus est rotundus. et ibi Bar. Ang. et alij in l. si vero p cōdenato. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satis. cog. vnde dicit no. bar. de Saly. ad ppositū in l. si nō cōuicij. ad fi. C. de iniurijs. qd aut cōstat qd aio nocēdi et iniuriandi. et res est clara qd tenetur actione iniuriarū. Aut cōstat qd nō animo nocendi. et non teneẜ. aut ē dubiū et tunc dicit qd presumiẜ calūniose excepisse qn̄ non probauit. ar. eorū q̄ habentur in l. ij. C. de calū. q̄ presumptio cum qualitate verborū facit qd non tm̄ aio repellendi sed iniuriandi presumatur excepisse vnde dicit Oldra. in preallegato cōsilio qd lz in princ. sit ista presumptio qn̄ faciat gratia iuris sui 9sequendi tn̄ ex fine hoc est ex defectu pbationis surgit alia suspitio in contrarium. s. qd fecerit aio calūniandi nā qui nō pbat qd deducit etia3 excipiendo calūniari videtur. l. j. C. de aduoca. diuerso. iudiciorum. et ista vltima tollit primā. d. l. diuus. et ad propositum plura notanda dicit

b Old.^b in d. consi. quippe suo pater legū appellabaẜ. vt dicit Pau. de ca. et in l. is pōt. ff. de acqui. her. et hec de prima difficultate dicta sufficient. ¶ Quo aūt ad secūdā etiā dico ex pluribus qd etiā ex alijs verbis platis in alijs locis deductis in articulis confessatis

13 pōt cōdēnari. et primo † qr quicqd sit qn̄ libell⁹ est ineptus ex alijs causis tn̄ qn̄ libellus est ineptus rōne loci nō appositi: ita de casu nō vr̄ pcedere si opponaẜ secus si nō opponaẜ lz Bar. et Ang. cōtrariū dicant pro hoc bonus tex. in d. l. libellorū. §. fin. l verbo reo postulante. et ita p illū tex. decidit in terminis i omissione loci insignis doctor et optim⁹ practicus Gandinus in suo tractatu maleficiorum in titulo qualiter fiat accusatio et c. et hoc tz expresse glo. in d. l. libellorū. §. j. et hanc opi. tenent expresse Inno. Host. et Io. an. in c. si. extra de purg. canonica. hanc etiā opi. tz Io. de Imo. in c. cū dilecti extra de mpt. et ven. vbi cōcludit qd aliqn̄ libell⁹ est ineptus qr iuri 9trius: puta qr peto contractum declarari nullum qr sum deceptus vltra dimidiam et tūc nō vz sentētia p illū tex. aliqn̄ libellus est ineptus sed nō iuri 9trius puta qn̄ in accusatione omittiẜ locus. et tunc dicit qd vz snīa sup eo lata qr si vz confessio. ergo fortius dz valere sententia q̄ non est minoris autoritatis. et ita fuerūt notāda verba Bal. quē allegat in addi. Spec. in ti. de libelloꝝ cōce. in vltimis verbis idē etiā voluit Bal. in addi. Spec. in ti. de sentētia in xx. colū. ver. qd si libellus. et sequenti. ¶ Confirmaẜ hec opi. Nā tex. in d. l. libellorū dicit qd rei nomen aboleẜ. Ergo si necessaria est abolitio tz accusatio. istā cōsequentiā facit Bar. in fin in l. j. §. accusatione. ff. ad turpil. et cōsequenter si tz accusatio opus est exceptione. Possumus tn̄ distinguere qd aut illud qd deficit in libello est postea probatū p cōfessionē partis. et tūc nisi re⁹ opposuerit tz processus. ar. ei⁹ qd habeẜ in c. j. de homi. li. vj. aut nō est pbatū p 9fessionē sed p testes. et tūc nō procedat. ita procedat alia opi. ita pūctualiter qn̄ est omissus locus in libello distinguit no. Bald. in l. edita. in lectura Paduana. in viii. oppo. C. de eden. cū ergo in casu nr̄o locus qui deficiebat in libello sit probatus per cōfessionē ptis igiẜ habemus casum extra opi. doctorū in quo talis libellus sustineẜ possumus etiā dicere qd saltē qn̄ ciuiliter agiẜ

14 pcedat hec opi. qr hoc casu † nō reqriẜ hoc datū p forma: nā lz requiraẜ expressio loci et tpis prout etiā tz Bar. in l. j. ff. de excep. et in l. viro. ff. so. mat. tn̄ qn̄ ciuiliter agiẜ nō requiriẜ tanta exp̄ssio put in libello in actione iniuriarū dicunt dn̄i de rota decisi. xxxvj. incipiēte. Itē fuit dubitatū. et xxxix. incipiē. itē fuit dubitatū. adducētes no. p. Inno. in c. accepimus. de pur. cano. et sic 9tenus Inno. ibi vult qd procedat parte nō opponēte intelligunt ipsi in actione ciuiliter intentata qd reputo multum notabile. Amplius etiam est dicendum qd cū de dictis verbis iniuriosis et de loco et tpe con

15 stat per confessionē partis. et sic constet de iniuria illata † nā dz attendi aliqua ineptitudo libelli per ea que habēẜ in d. c. j. de accu. in vj. et per Bar. in l. si confessus. ff. de custo. et exhib. reorum. et no. Inno. in c. per inquisitionē. de elect. et Inno. et Io. an. in l. qualiter et qn̄ extra de accusa. et quando emanat cōfessio sup libello male formato. no. Bal. in l. item exigiẜ. ff. de dolo. et est bonus tex. in cle. constitu. de electi. et ad hoc possem plura adducere que breuitatis cā omitto.

causa omitto. ¶ Sed quid plura nõne statutũ vult q̃ nulla inepitudo processus ⁊ etiã libelli attendat̃ sed sola facti veritate inspecta perdat̃ oĩ prorsus subtilitate omissa vigore cuius statuti dici posset q̃ multofortius est seq̃ cõdẽnationẽ ex cã etiã non deducta prout elegãter cõsuluit do. Ant. in cõsi. q̃ incipit viso dicto statuto q̃ no. p Jo. an. in addi. Spec. in ti. de acti. ⁊ peti. §. sequitur ad propositũ nõ loquit̃ Bar. in extrauaganti ad reprimẽdam. in verbo sine figura. ⁊ do. Ant. de bu. in. c. ij. p illum tex. extra de iuramen. calũ. optime facit q̃ no. Bar. p illum tex. in rõne decidendi in. l. emilius. ff. de mino. in fi. Accedat iʒ in statuto nõ dicat̃ q̃ q̃n constat de maleficio siue per cõfessionem siue per testes. sunt statuta in ciuitate q̃ põt procedi ad punitionẽ nõ obstãte ineptitudine processus. ¶ Amplius dico q̃ in casu nostro loc⁹ nõ fuit omissus sed fuit appositus incertus ⁊ indeterminat⁹ q̃ dictũ fuit in residẽtia regulatorũ ⁊ in aliis pluribus locis: vñ cũ postea in articulis fuerint loca declarata ⁊ cõfessata libellus sustinet̃ q̃ incertitudo põt q̃ñcunq̃ ante sñiam declarari vt plene no. in. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. ⁊ in. l. edita. C. de eden. ⁊ in specie per predicta q̃ñ locus fuit appositus indeterminat⁹ q̃ possit declarari ⁊ sustineat̃ libellus decidit in terminis prefatus insignis doctor ⁊ practicus Gandinus in tractatu maleficiorũ in rubrica qualiter fiat accusa. ⁊ ita dicit fuisse cõsultũ bonon. Ex q̃b⁹ oĩbus luce clarius cõstat q̃ de oĩbus verbis platis p dictũ ser Antoniũ deductis in articulis sequit̃ põt cõdẽnatio. ⁊ hec de tertia q̃stione dicta sufficiãt. ¶ Circa quartã ⁊ vltimã q̃õnẽ cõcludẽdũ esset regulariter si nulla esset facta pbatio q̃ iudex h̃z cõsiderare locum vbi illata esset iniuria tp̃s psonã passi iniuriã. s. legalitatẽ bonitatem ⁊ inhabilitatẽ ⁊ s̃m qualitatem facti ⁊ iniurie illate iudex h̃z examinare an agẽtis estimatio esset legitima ⁊ si reperiret legitima in illã cõdẽnaret. Si aũt nõ videret̃ legitima primo delato iuramẽto pti moderabit̃ eã. l. constitutionibus. §. fi. ⁊. l. iniuriarum estimatio cũ ibi no. ff. de iniur. ⁊ ita cõcludit Cy. in. d. l. si nõ cõuicij. q. xv. ¶ Sed duplex põt in casu nr̃o oriri dubitatio. † Prima est nũq̃d i casu nr̃o fieri debeat estimatio mediãte iuramẽto partis. ⁊ in hoc fuerunt plures opi. vna fuit Azo. in summa q̃ siue agat̃ actione iniuriarũ ciuili in tribus casibus q̃ habent̃ in. l. lex cornelia. ff. de iniur. siue pretoria prout est in casu nostro fit estimatio officio iudicis. ar. l. sed si vnius. §. seruus meus. ff. de iniurijs. ⁊ istã opi. sequit̃ Bar. in. d. l. iniuriarũ estimatio. alia fuit opi. q̃ si agat̃ ciuili fiat estimatio arbitrio iudicis si p̃tona tunc iuramẽto ptis vt iʒ gl. in. d. l. lex cornelia. ⁊ tenuit Rofre. ⁊ sequit̃ Cy. prout refert Bar. in. d. l. iniuriarum. Ubi hoc etiã tʒ glo. Alia est q̃ siue agat̃ ciuili siue p̃toria fiat estimatio iuramẽto partis taxanda tũ p iudicẽ prout tenuerunt Jac. de ra. ⁊ Pe. prout refert Cy. in. d. l. si nõ cõuicij. Et hanc opi. sequit̃ ibi in practica Bart. de saly. sed quãcunq̃ opinionẽ teneamus nõ est vis q̃ attẽtis pbationibus s. loci qualitate psone iniuriã passi ⁊ qualitate iniurie. item probationibus inde secutis quilibet rectus iudex ⁊ circũspectus nedũ tanta sed maiori quãtitate estimabit iniuriã nec puto in hoc aliquẽ iudicẽ dubitaturũ. ¶ Secũda difficultas † est cũ pbata sit certa quãtitas estimationis iniuriarum an iudex debeat in illa q̃titate pbata cõdẽnare vel possit illam moderari ego nõ recolo nec in idiuiduo in casu nr̃o hoc inuenisse tactũ sed tñ l ca arbitror concludẽdo q̃ iudex debeat s̃m pbata iudicare. ⁊ pro fundamento ego p̃mitto q̃ iʒ pbatio possit fieri mediante iuramento ptis tñ nõ p hoc phibet̃ pars quominus possit pbare p testes q̃ hoc q̃ fiat pbatio p iuramentũ est inductum in fauorẽ partis cui d̃z renũciare ita cõcludit Bar. in terminis in. l. fi. ff. de i lit. iur. ar. l. sem p. §. hoc interdicto. ff. q̃ vi aut clã. vnde dicit glos. in. l. vna. C. de sen. q̃ p eo q̃ interest q̃ p̃s hoc casu admittit̃ ad pbandũ de facto q̃ñ de iure hoc nõ sit necessariũ quo p̃supposito in primis hoc vt̃ pbari p no. p doc. in. d. l. vna. C. de sen. q̃ p eo q̃ interest vbi cõcludũt q̃ sup interesse fit estimatio ad quãtitatẽ probatam p testes vel instr̃a vt ibi est casus in ver. in aliis cũ gl. aũ aũt taxat̃ vt p iuramẽtũ in litẽ vel officio iudicis vt ibi plene habet̃. ⁊ ibi ray. de forli. in sua repetitiõe hoc expsse decidit. P̃tlo iudex d̃z videre si hoc est pbatum ⁊ s̃m allegata ⁊ probata primo cõdẽnare p illũ tex. ⁊ p tex. cũ ibi no. in. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. p̃si. Sic ergo in illis terminis in q̃bus fit estimatio officio iudicis ⁊ aliq̃ñ per iuramentũ in litẽ tñ q̃ñ est iuratũ iudex d̃z probationẽ seq̃ ita in casu nr̃o. ¶ Scd̃o q̃ talis pbatio p iuramẽtũ ẽ inuẽta in fauorẽ ptis in subsidiũ in odiũ dolosi ⁊ propter difficultatẽ pbatiõis prout plene h̃r per Bart. ⁊ alios in. l. in actionib⁹. ff. de in lit. iur. Ergo si processum est ad probationes via ordinaria si illa sufficit cessat ista via extra ordiaria. ar. l. in cõsiliali. ff. de no. ope. nũ. cũ ibi plene no. p Bar. ⁊ alios d̃z ergo cessare hoc offĩm iudicis in estimãdo cũ sit remediũ extraordinariũ cũ h̃emus ordinariũ per ibi no. ⁊ in. l. in cause in p̃n. ff. de mino. Ad p̃dicta bñ facit naʒ iõ in actione iniuriaꝝ in cõdẽnatione fit estimatio iudicis q̃ pars agens nimio amore seu ira decepta posset inique eam estimare

18 Sit ergo conclusio q̃ cum illa regula q̃ † iudex tenet̃ iudicare s̃m allegata ⁊ probata prout h̃r in. d. §. veritas. ⁊ est no. in. c. j. extra de offic. ordi. plene ponit do. Abb. in. c. pasto. §. q̃ vero. extra de offic. delega. ⁊ per Cy. Bart. ⁊ alios in. l. j. C. vt que des. aduo. ptiũ nõ reperiat̃ hoc casu limitata stam⁹ regule per glo. in. l. oĩs definitio. ff. de re. iu. Nã si ista probatio p iuramẽtũ et q̃ fiat estimatio arbitrio iudicis est priuilegiata inuẽta in fauorẽ partis vt dicit Bar. in. d. l. fi. ff. de in lit. iur. ar. text. in fi. in. l. videamus. §. iurare. ff. de in lit. iur. iũcta. l. consti. §. j. ff. de iniur. que nõ cessat q̃ñ fit estimatio ab oĩbus eiusdẽ cõstitutionis ⁊c. põt pars huic fauori renũciare. l. si q̃s in cõscribẽdo. C. de pac. nec q̃ in fauorẽ inuentum est d̃z in odiũ retorqueri. l. q̃ fauore. C. de le. iudex ergo debebit cõdẽnare s̃m estimationẽ probatã p testes vel secũdo poterat iudex deferre iuramentũ parti ad cautelã in supplementum probationis testiũ vel tertio facere q̃ estimet̃ iniuria iuramẽto ptis ⁊ illa sequi ⁊ moderari si videbit̃ vel quarto ipse ex officio cõsideratis circũstantijs talem iniuriam estimare primũ tñ ⁊ secũdum practicam arbitror tutiores. Laus deo omnipotenti ⁊c.

¶ Consilium. cxlviij.

1 Statutum excludens filiam dotatã intelligitur de filia que reperitur dotata tempore mortis.
2 Statutũ fingens hereditatẽ aditã facit quem verum heredem.
3 Mulier quo ad restitutionẽ dotis siue de presenti siue de p̃terito h̃z dotis priuilegia que competunt etiam heredibus eius.
4 Heres intelligitur hereditate adita.
5 Dos restituta viuente vel mortua muliere non d̃r amplius dos.
6 Jus quod habet vel habere potest remittens intelligitur etiam de futuro.
7 Uerba sola ⁊ singula in contractu apposita exigunt concursum omnium que apta sunt comprehendi.
8 Filia que renunciat hereditati iam delate videtur prius adire et postea renunciare.
9 Pater q̃ñ possit autorari in facto filij.
10 Juramentum firmat contractum nullum non obstãte solẽnitate inducta a statuto.
11 Argumentum a contrario sensu in statuto non sumitur cõtra iuris cõis dispositionem.
12 Renunciatio generalis apposita in donatione nõ comprehendit dispositionem. l. si vnq̃. C. de reuo. do.
13 Dispositio. l. si vnq̃. C. de reuo. do. nõ habet locuʒ quãdo donãs de filijs cogitauerit ⁊ q̃ñ quis dicatur de filijs cogitasse. nu. 14.
15 Coniecture vnde sumantur.
16 Dispositio. l. si vnq̃ nõ habet locum in donatione ob causam.
17 Dispositioni. l. si vnq̃ q̃ñ possit renunciari.

Dominus labia mea aperiat ⁊ sp̃us sanctus illuminet intellectũ. Uisa facti cõtingentia ⁊ statutis transmissis tria ŭ recte sentio sunt discutienda. Primũ est q̃ bona ⁊ iura ⁊ cuius quãtitatis cõprehendant̃ in dicta renũciatione seu donatiõe. ¶ Scd̃m nunquid dicta dõatio valuerit attẽtis maxime statutis trãsmissis. ¶ Tertium ⁊ vltimũ posito q̃ valuerit an hodie aliquo modo irritari possit. ¶ Circa primã questionem est aduertendũ q̃ dicta dña Mariana triplici via poterat habere ius in dotibus. Primo vigore successionis dñe Diamãtis m̃ris q̃ cũ decessisset relictis duabus filiabus feminis ⁊ vno masculo ipsi dñe Mariane fuit delata hereditas pro tertia pte sublata sexus dr̃ia vt est casus in auf. de here. ab intesta. veni. §. j. ⁊ in. l. fi. C. de lib. prete. ⁊ in. l. lege. xij. tabularum. C. de leg. here. † Nec ob. statutum sub rubrica q̃ mulier dotata nõ succedat q̃ loquit̃ in filia dotata. ⁊ sic intelligitur de filia que reperiret̃ dotata tp̃e mortis prout est de mente Bar. in. l. cum cẽtũ. §. titio genero. ver. quero statutũ. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ tʒ Bal. in. l. si pater. C. de spõsa. ⁊ Bal. in. l. si plures. C. de condi. inser. ⁊ ita isto anno cõsului in dicta ciuitate super dicto statuto vbi allegaui plures autoritates ad hoc ⁊ subscripserunt se doctissimi viri in quadã causa Bartholomei de mignanellis. Uñ cũ dña Mariana nec eius soror essent dotate tp̃e mortis matris successerunt pariter cum filio masculo seu eis fuit hereditas delata vnicuiq̃ pro tertia parte. ⁊ cõsequenter cũ eorum mater h̃z in dotibus Florenos sexcentos ⁊ reliquerit suam quartã partem: ⁊ sic centũ quinquaginta remãserunt floreni quadringẽti quinquaginta in bonis. ⁊ sic ex successione matris pro tertia pte consequi debebat. cl. deinũ successit Jacobi soror pro alia tertia pte simul cũ masculo ⁊ eorũ parte. vt in auf. defuncto. C. ad tertu. ⁊ sic ex cẽtum quinquaginta consequi debebat quinquaginta postea cum frater masculus decessit qui habebat in bonis ius ad ducenta ad centũ quinquaginta ex successione matris ⁊ ad quinquaginta ex successione sororis successit simul cũ patre. ⁊ sic in cẽtũ pro dimidia. ⁊ sic dicta dña Mariana h̃ebat ius ad dotes mr̃nas ᷣ patrẽ pro trecentis florenis p̃ctualr̃. si recta fuit computatio. ¶ Nec

hz obstare q̄d nō constat sororē suam cui successit adiuisse heredi
tatē matris nec eius fratrē adiuisse hereditatē matris vel sororis.
Hereditas autē nō adita nō trāsmittit ad trāsuersales vt tradi
tur.in.d.l.i.C.de his qui ante apertas tab.ꝛ plene in.l.ventre.ff.de
acq.here.maxime p Jmo.Nam ad hoc rñdet q̄d statutū puidet
q̄d quelibet hereditas nō adita trāsmittat ꝛ quoad trāsmissionē
ꝛ incōmodū illius cui defertur habeatur p adita vt pz ex forma
statuti q̄d incipit ne aduocatorū subtilitatibus. Daret etiam de
iure cōi remediū iuris accrescendi ad portiones fratris ꝛ sororis si
non esset tale statutum iuxta no.in.l.i.ꝛ.ii.ff.de acq.here.ꝛ in.l.si.
eo.ti.ꝛ in.l.vnica.C.qñ nō pe.par.q̄d nō discutio tanq̄ nō necessa
rium. ¶ Quibus p intelligētia pmissis an dictis Mariana p di
ctā renunciationē ꝛ donationē censeat sibi piudicasse in oibus di
ctis iuribus ꝛ portionibus ꝛ illas oēs donare voluisse. ¶ Et certe
primo aspectu videbat dicēdum q̄d nō voluerit donare iura que
habebat respectu portionū fratris ꝛ sororis: hoc autez deducit
ex duplici fundamento. ¶ Primo q: dicta Mariana tñ renun
ciauit ꝛ donauit iura que habebat vel habere poterat in dotib⁹
ꝛ pro dotibus domine Diamante ꝛ iuribus actiōibus ꝛ obliga
tionib⁹ que habet in bonis Bartholomei sui patris p dictis do
tibus vt ctāt instrm. Sed respectu portionū fratris ꝛ sororis nō
dicuntur iura que cōpeterent p dotibus dicte dñe Mariane. Nā
3 tñ ex forma statuti q̄d incipit ne aduocatorū disponat q̄d si ali
cui deferat hereditas quo ad transmissionem ꝛ sui ꝯmodū fingit
adiuisse, ꝛ ꝯsr ille cui delata est hereditas efficitur verus heres in
actu mortis. ꝛ ita in terminis istis cōsuluit do. Ant. suo consi. xx.
q̄d incipit equitas suggerit q: lex fingendo vel per verba fictiōis
loquēdo in actu pēdente a potestate. l. vere facit ꝛ non ficte. l. ma
ritus. §. si. ꝛ ibi Bar. ff. de adul. ꝛ. l. si is q pro emptore. ꝛ ibi bart.
ff. de vsucap. Dare aūt hereditatem legis est. l. obuenire. ff. de v b.
sig. q̄ modus deferēdi p legē sit fictus tñ hereditas sic acquisi
ta facit eū veruz heredē: sicut dicimus q̄d p actū fictum q̄rit vera
possess. l. certe. §. si pcurator. ff. de preca. ꝛ no. in. d. l. si is qui p em
pto. Ex quibus infert q̄d dicti frater ꝛ soror mortui cēsent fuisse
vere heredes matris. Si fuerunt heredes matris ergo hereditas
matris fuit confusa cum patrimonio ipsorum ꝛ non poterat am
plius dici dos materna vel hereditas materna sed hereditas seu
bona fratris ꝛ sororis per id q̄d habet in. l. si. C. de inoffi. test. ꝛ in
l. sed si plures. §. filio. ff. de vulg. ꝛ pup. ¶ Nam anteq̄ adeat he
7 reditas p heredē dicunt bona hereditaria: sz post aditionē efficiū
tur vnū patrimoniū heredis nec dicunt ampli⁹ hereditas vel bo
na hereditaria vt no. in. l. i. §. veteres. ff. de acq pos. declarat Bar.
in rubri. ff. de acq̄rē. hered. ꝛ consequenter dz dña Mariana posse
cōsequi illas portiōes a fratre ꝛ sorore ex eoz bonis ꝛ hereditate.
Sz bona ꝛ iura hereditatis fratris ꝛ sororis nō reperiunt dona
ta nec reperit q̄ illis renūciauerit ergo ab illis portionibus non
est exclusa omissuz enī in ꝯtribus re ꝛ psonis habet pro omisso. l.
exqd astringēde. ff. eo. ti. imputet enī sibi pr̄ q p filios stipulatus
est qui nō fuerit aptius locutus. l. veteribus cū materia. ff de pac.
¶ Secūdo istud etiā alia via pr̄ posse demonstrari. Nā cū ista dña
Mariana nō simplr renunciauerit sed renunciauit ad vtilitatem
Gabrielis quinimo etiam donauit si diceremus ipaz donare vo
luisse etiā portiones fratris ꝛ sororis necessario habem⁹ dicere q̄d
tacite voluerit eorū hereditatē adire put plene hr̄ in. l. fuit qōnie
ff de acq. here. ꝛ in. l. si actionez. C. de pac. p Bar. ꝛ alios hoc aūt
verisilr nō vr̄ fuisse de mente donatricis q̄d iura dotalia voluerit
donare ꝛ implicare oneribus hereditatis fratris ꝛ sororis inspici
mus aūt q̄d est verisimilius vt in regula inspicimus. ꝛ ibi p Dy.
extra de regu. iur. ꝛ in. l. semper in stipulationibus. ff. de regu. iur.
¶ Sed his nō obstātibus ꝯriam sententiā veriorem existimo q̄d
imo in dicta renūciatione ꝛ donatione veniunt ēt portiōes pdi
cte dotis suorū fratris ꝛ sororis. ¶ Et pro fundamēto pmitto q̄d
dictus Bartholomeus eorū pater qui tenebat ad restōnem do
tis dñe Diamātis nūq̄ restituit dictas dotes. Quo premisso in
facto in iure succedit regula q̄d lz dos sine matrimonio eē nō pos
sit. l. iij. ff. de iure doti. ꝛ. l. si. C. de do. ante nup. illud verum intelli
gēdo de mr̄imonio pñti vel pterito put est gl. ꝛ ibi Barto. in. l. si
marito. §. si. ff. sol. mat. ꝛ pbat in rub. put no. Pau. de ca. ꝛ Bal.
ꝛ Sal. in. l. i. C. vñ vir ꝛ vxor. ꝛ Bal. in. l. nō sue. C. de bo. q lib. vñ
3 cēset semp ad restitutionē dotis habere priuilegia dotis non so
lum in psona mulieris suiuite vt in. l. ij. §. l. etiā. ff. de fun. dotali.
ꝛ in. l. vbi lex. ꝛ ibi p Bar. ꝛ Jmo. ff. de vsuca. ꝛ p Bar. ꝛ doc. in. l.
filiusfami. §. diui. ff. de leg. i. sed etiā in psona heredū mulieris vt
est casus i. l. dotale. §. dotale. ver. hr̄di quoq. ff. de fun. do. Quin
imo est statutum in ciuitate Senarū q̄d ꝯ instr̄a dotalia mulieri
vel eius heredib⁹ nulla currit pscriptio. ꝛ sic infert vnū aliud q̄d
etiā post aditionē hereditatis mulieris quo tpe dz factuz vnū pa
trimoniū dz esse dos ꝛ hz priuilegia dotis ex quo constat q̄d talia
4 priuilegia heredib⁹ cōpetūt. ꝛ nō qñ sit mētio de herede in aliqua
dispositiōe intelligit post aditā hereditatē. vt no. Bar. in. l. gerit.
in. iij. col. ver. circa tertiū. ff. de acqui. here. ꝛ no. Bal. in. l. pont. C.
de iure delib. ꝛ est tex. in. l. ponderat. Jmo. in. l. iij. §. si q̄s ita. ff. de
here. insti. Unde ꝯsiderandi sunt tres casus. ¶ Primus qñ solu
tum est matrimoniū morte viri vel mulieris ante aditā heredita
tem mulieris ꝛ dz dos. ¶ Secūs qñ adita est hereditas mulieris.
5 ꝛ tunc idez. ¶ Tertius qñ siue viuente muliere siue mortua dos
est iam restituta. ꝛ tunc verū est dicere q̄d nō est amplius dos nec
hz priuilegia dotis prout est casus in. l. fundus dotalis. ff. de fun
do dotali. ꝛ declarat no. Bal. in. l. si constante in prin. ff. solu. mat.
ꝛ Bal. in. l. i. C. sine censu vel reli. ꝛ Bal. in. l. dotalē. ff. de test. mil.
ꝛ Bal in. l. si pdiū in fi. C. de iure do. ¶ Ex quib⁹ ꝯcludit q̄d tpe
dicte donationis ꝛ renūciationis adhuc durabat dos dicte dñe
Diamātis ad q̄s ī dotem filius suis actio cōpetebat. ¶ Quibus
premissis est aduertendū etiā q̄d ante renūciationem ꝛ donatio
ne pdictā nō apparet q̄d dicta dña Mariana adiuerit heredita
tem matris vel sororis vel fratris: vñ p aditionē hr̄ditatis mr̄is
cōpetiisset sibi ius ad dotes ex psona ppria p aditionē aūt heredi
tatis fratris ꝛ sororis ex psona ipsorum. Cū ergo dicta dña Ma
riana renūciauerit ꝛ donauerit oia iura que hz ꝛ hr̄e pōt in doti
bus ꝛ p dotib⁹ ꝛc. talis renūciatio ꝛ donatio importat duos effe
ctus. ¶ Prim⁹ est q: nō solū cēset donatū q̄d habebat de pñti in
dotib⁹ ꝛ p dotib⁹: sz q̄d hr̄e poterat ex cā subsistenti de pñti
put suberat in casu nr̄o q: iam delata erat hereditas matris ꝛ fra
trum: vt pz ex his que ponit notanter Bar. in. l. qui rome. §. duo
6 fratres. in. vj. q. ff de ver. oblig. vbi dicit q̄ si quis remittit omne
ius q̄d hz vel habere pōt. verbū pōt: est extēsiuū vt trahit ad futu
ra. l. si ita quis. ff. de leg. ij. Unde intellige de iure q̄d q̄s hr̄e sperat
ex aliqua cā subsistēte de pñti. l. q̄d seruus. ff. de condi. ob causaz. ꝛ
pbat in. l. ij. ff. de statu libe. ꝛ ista est spes q donari pōt. vt in. l. i. ꝯ.
C. de dona. fm Bar. ibi in. l. q cum tutoribus. in prin. ꝛ in. l. de his
st. de trāsac. ꝛ Bal. in. c. i. Imperator lothari⁹. ꝛ in. d. l. spē. ꝛ in. l. si.
in. ij. col. C. de pac. Cuz ergo ex premissis adhuc duraret dos dñe
Diamantis. ꝛ sic durarent iura ad dictas dotes siue dicam⁹ dñe
Mariane competeret ius de pñti mediante aditione hereditatis
matris fratris ꝛ sororis siue in futurū post tales aditiōes omnia
pdicta veniūt in dicta donatiōe cū in instr̄o apponat dictio vlis
oia de cuius natura est oia cōprehendere ꝛ nihil excludere. l. a p
curatore. C. mā. l. oēs. C. sine cēsu vel relig. Quinimo forti⁹ adie
7 ctū fuit oia ꝛ singula q verba exigūt cōcursuz singulorū q apta
sunt cōphēdi. l. si is q ducēta. §. vtrū. ff. de re. dub. l. si necessarias
§. si annua. ff. de pig. acti. ita dicit do. Ant. in suo ꝯsi. xix. q̄d inci
pit. q: hic agit de pñte cāli. Cū ergo sint apta cōprehēdi oia
iura tā respectu portiōis sibi delate q̄ fratris ꝛ sororis oib⁹ censet
renūciatū ꝛ oia cēsent donata. ¶ Secūdus effectus vr̄ resultare
q̄d dicta dña Mariana censeat primo acceptasse hereditatez ma
tris fratris ꝛ sororis ꝛ demum donasse iura dotalia que nō habe
bat nisi mediātibus dictis acceptationibus p tex. ꝛ ibi no. in. d. l.
fuit qōni. ff. de acq. heredi. ꝛ est casus fm verā lecturam glos. ap
probatā in. l. si actionem. C. de pac. etiam si fuisset sola renūciatio
ex quo facta fuit Gabrieli ꝛ aliis filiis masculis eorū cōtēplatio
ne per illum tex. per quem quasi in terminis decidit ibi Bal. simi
lem questionez. ꝛ sequunt Moder. maxime Paul. de ca. facit q̄d
no. Bal. in. l. pactū in. viij. q. C. de col. ꝛ lz Pau. de ca. i. l. pactū. C.
8 de colla. Ubi vult q̄ qñ filia vni eius cōtemplatione renūciauit
hereditati iam delate tacite vr̄ prius adire ꝛ successiue illam here
ditatē renūciare ar. l. illud. ff. de acqui. here. ꝛ p ea que not. Bart.
in. l. alio in prima opp. ff. de alimen. ꝛ ci. legatis. Hoc idē decidit
Bal. in. l. si. C. de pac. in. vj. col. in ver. sed incidenter queritur idez
etiā decidit Bal. in. l. duobus p illū tex. ff. de leg. i. ꝛ sequit ibi sim
pliciter Paul. de ca. ꝛ ad hoc pñt plures autoritates allegari q̄s
omitto. Unde si hoc est in renūciatione q̄d habeat inclusam acce
ptationem hereditatis: quanto magis in donatiōe in qua nulla
est dubitatio prout no. in. d. l. fuit questiōis. ꝛ in. l. potuit. C. de iu
re delib. ꝛ ponit etiā Bal. in suo cōsi. mihi. xv. incip. premittenda.
Ex quibus pz q̄d nō est incōueniens imo iuridicum dicere q̄d ex
tali renūciatione ꝛ donatione inducatur acceptatio hereditatis
matris ꝛ fratrum ꝛ sic nō obstat vltima rō in cōtrarium allegata
ꝛ eo maxime in ciuitate Senarū vbi est statutum lz in puncto nō
dicatur q̄d filij possunt acceptare tres quartas bonorum matris
sine aliquo onere in quib⁹ mater viuēs nō potuit filios in aliquo
preiudicare vnde ex tali acceptatiōe nō inducit q̄d filij implicent
se oneribus hereditariis. Sed hoc non est necessarium vt ex prece
dentibus patet. Ex quibus intelligentibus clarissima patet re
sponsio ad obiecta. ¶ Circa secundam dubitationē concludo q̄d
dicta donatio seu renunciatio tenuit ex regula que habet q̄ in re
sua quilibet est moderator ꝛ arbiter. l. in re mandata. C. mandati.
ꝛ oia censent permissa que non reperiuntur prohibita. l. nemō. §.
q̄d eis. ff. ex quibus cau. ma. l. ab ea parte. ff. de prob. ꝛ de donatio
ne apparet publicū instr̄m cui in dubio standū est. l. cum precib⁹
cū materia. C. de pba. Solū ergo restat rñdere ad illa q in ꝯtrium
allegari

allegari possent. Et primo nõ ob. l. si diceret q cũ dña Mariana esset minor tpe quo donauit: et sic donando quicquid habebat in bonis competit sibi restitutio in integrũ p tex. cum ibi no. in. l. i. et ii. C. si aduer. dona. Sed ab hoc remedio excluditur dupliciter. Primo pp̃ter iuramẽtũ appositũ in cõtractu pp̃ter qḋ excluditur remediũ restitutionis vt est casus et ibi plene no. in auf. sacra puberũ. C. si aduer. suo vẽdi. q tex. vẽdicat etiã sibi locũ in ɔ̃ctu donationis put tz ibi gl. quã approbat Bar. et cõĩter doc. maxime attẽta dispositione iuris canonici put cõcludit Jmo. in. c. cũ contingat extra de iureiu. ¶ Secũdo excludit lapsu tp̃is quia post. xxv. annũ lapsi sunt quatuor anni ad petẽdam restitutionẽ in integrum vt est casus in. l. fi. C. de tẽp. in inte. resti. petẽde. ¶ Nõ ob. scḋo loco statutũ positũ sub rubrica de modo et ordine obligandi: vbi deponit qḋ nõ vz ɔ̃ctus vel obligatio facta p minorẽ nisi cum certa solẽnitate q non vr̃ interuenisse in casu nostro nec de ea ius reddi dz qḋ statutũ in ciuitate Senarũ est seruandũ. l. oẽs populi. ff. de iusti. et iure. Nã ad hoc r̃ndet tripliciter. ¶ Primo quod statutũ excipit casum qñ minor cõtraheret cum consensu patris: et sic sumus in casu pmisso a statuto cũ in casu nostro interuenerit con-
9 sensus patris. ¶ Nec ob. si dicat q † non vr̃ posse autorari in facto filii qñ sibi aliqd queritur prout est in casu nr̃o qr q̃rit vsusfructus put volunt gl. Dy. et Bar. i. l. i. ff. de auto. tu. et Bal. in. l. bonoꝝ. C. qui admit. Nã hic est lõgus articulus sup quo bis isto anno cõsului in ciuitate Florentie referendo multas autoritates et cõsilia p et ɔ̃ q referre nõ est necesse qr sumus in casu claro in quo ipsemet Bar. tz in. d. l. i. qḋ pr̃ põt cõsentire. s. qñ patri q̃ritur simplex vsusfruct⁹ et pp̃rietas q̃rit tm̃ filio de quo etiã per Barto. in. l. impuberẽ. §. i. ff. de falsis. sz casus noster est longe magis clarus qr lz ex psona Gabrielis acq̃rat vsusfructus tñ ides vsusfructus debebatur ex psona dñe Mariane iuxta. l. i. et ii. C. de bo. mater. et sic nulla vtilitas de nouo acq̃rit patri pp̃ter quam habeamus arguere aliquã suspitionẽ in psona pr̃is. et sic pp̃ter consensum pr̃is ex forma statuti ɔ̃ct⁹ cẽset validus. ¶ Scḋo r̃ndet posito qḋ ɔ̃ct⁹ esset nullus cõfirmat iuramẽto: in quo etiã pũcto lz Bal. et Bar. et pleriq3 antiq multũ variauerint: tamen hodie est cõis opin. qḋ
10 † non obstãte solẽnitate req̃sita a statuto put tenent do. Ant. do. Abb. et Jo. de imo. in. c. cũ contingat. extra de iureiur. referendo opi. aliorum et Pau. de ca. in repe. auf. sacramẽta puberũ. C. si aduer. vẽdi. multũ late do. Abb. in sua disputatione que incipit statuto statuto ciuitatis Senarũ. ¶ Tertio respondet qr vt ex pauci narratiõe percipere possum ista est maior. xxv. annorũ. et sic post minorem etatem sunt lapsi. x. anni inter presentes pp̃ter quod cẽsentur lapsu temporis nõ reclamãdo tacite ratificasse donationẽ licet nullam vt est casus singularis in. l. fi. et ibi no. doc. C. si maior fac. in quinto libro. C. ¶ Nec ob. tertio loco aliud statutum positũ sub rub. de contractibus factis post nuptias qr principiũ statuti loquitur qñ mulier cõtraheret super suis dotibus nõ quãdo sup aliis bonis suis put fuit in casu nostro: et sic verba ad casum non adaptant. l. si seruũ. §. nõ dixit p̃tor. ff. de acqui. here. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. ¶ Nec ob. p̃dictũ statutũ in scḋa parte dum vult quod filia possit facere refutationẽ fratribus suis: et sic quãdo delata esset ex testõ: et sic cum dicto casu concedat videtur prohibere quando fieret de hereditate delata abintestato. arg. l. cum p̃tor. ff. de iud. et l. marit⁹. C. de procur. et c. nonne. extra de presump. Sed statutum predictũ cõsiderauit qḋ filia vtiq3 abintestato excludebatur. ¶ Preterea statutum pmittit simpliciter sine solemnitate aliqua talem refutationem. In casu ergo nõ permisso a dicto statuto sumus in terminis aliorũ statutorum q pmittũt ɔ̃ctũ filiefa. cũ cõsensu patris. Et sic vnũ statutũ per aliud supplet per not. p Bar. in. l. i. §. parui. ff. qḋ vi aut clã. et per Baly. in. l. ita pudor. C. de adulte. Nec talis intellectus tacit⁹ sumi debet ad correctionẽ iuris et statutorum. arg. gl. in. c. cupientes. §. quod si per. xx. de elec. in. vi. excluditur etiam vigore. d. l. fi. C. si maior factus. item virtute iuramenti vt proxime dixi. faciunt no. in. c. ɋ̃uis. de pac. in. vi. vbi casus in fortioribus terminis. ¶ Nec obstat quarto et vltimo loco statutum qḋ incipit: item cum sepe cõtingat qḋ mulieres. qḋ permittit talem donationem bonorũ maternorũ qñ filia illam facit fratribus vtriusq3 coniunctis: ergo a cõtrario sensu qñ aliis fieret vr̃ p̃hibere. l. q testõ. §. mulier. ff. de testamẽtis. sz in casu nostro Gabriel erat coniunctus ex patre tm̃. sed ad hoc statutum videt posse respõderi qḋ statutũ seipsum declarat dicẽs fratrib⁹ vtriusq3 coniunctis: hoc est ex eodem patre vel matre. Et sic videtur appellare fratrem vtriusq3 etiã qñ ex patre tm̃ vel ex matre tantũ prout solet esse de natura alternatiue iuxta no. in. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. et in. l. si is qui ducenta. §. verum. ff. de reb. dub. Hoc tamen nõ firmo pp̃ter precedentia verba statuti que videntur omnino cõtradicere. Sed dico qḋ ex pluribus supra deductis in duobus precedentibus fundamentis tollitur hoc fundamentum.
¶ Primo quia habemus permissionez ex capite alterius statuti.
¶ Scḋo pp̃ter lapsum tẽporis de quo in. d. l. fi. C. si maior fact⁹.

11 ¶ Tertio virtute iuramẽti. ¶ Quarto quia † non dz sumi argumentũ a ɔ̃trio sensu ɔ̃ iuris cõis dispositionem: vt est glo. in. d. §. q si p. xx. et in. l. vt liberi. in verbo nec lex vetat. C. de coll. et ibi ponderat Fulg. et Moder. plene hoc discutiunt in. l. i. §. huius rei. ff. de offic. ci⁹. et hoc de secundo dubio qḋ modicũ hz difficultatem. Circa tertiã et vltimam q̃onẽ in qua plusculũ difficultatis videbitur inesse primo aspectu videbat dicendum qḋ ex duplici capite dicta dña Mariana posset dictã donationẽ irritare. ¶ Primo qr eo tpe quo donauit nõ habebat filios quos postea etiã plures suscepit: vnde p talem natiuitatẽ vr̃ reuocari donatio quasi tpe donationis de filiis nõ videt cogitasse vt est casus ẽm cõem intellectum in. l. si vnq̃. C. de reuo. do. qr lex interpretatur qḋ si de filiis cogitasset non fecisset talẽ donationẽ oium bonoꝝ suorum q tũc tp̃is habebat cum non hz alia bona quã materna nec alienam sobolem posteritati sue preferre voluisset. argumẽ. l. cum acutissimi. cum materia. C. de fideicõ. Et ideo pp̃ter deficientẽ consensuz donationis et p̃iudicium filioꝝ iuramẽtũ talẽ reuocationẽ nõ impedit put concludunt Bar. et cõĩter doc. in. d. l. titia. §. imperator. ff. de leg. ii. et Bal. in. l. i. ad fi. C. de inoffi. do. et do. Jmo. in. c. fina. de don. minusq3 vident obstare generales renũciationes de qbus in instrumento qr cũ de filiis nõ cogitauerit et ignoraret sibi tale remediũ cõpetiturũ qua rõne reuocat donatio principalis irritantium dicte renũciationis p tex. et que ibi multũ not. ponit Barto.
12 in. l. fi. §. idem queiũt. ff. de cõdic. inde. ¶ Preterea † in terminis
a d. l. si vnq̃. qḋ tales generales renũtiationes a nõ habeant obstare p plures bonas rõnes demonstrat Lud. rom. in suo consi. qḋ incip. nõ est dubiũ qḋ donatio maioris partis bonorũ. Nec etiam grauari videtur qḋ esset iuuenis et desponsata per verba de futu-
13 ro. Et sic vr̃ ex qualitate etatis de filiis cogitasse † qr hoc esset ni-
b mis restringere. d. l. si vnq̃. b et est expresse cõtra mentẽ Bar. in. d. §. imperator. qui vult qḋ in dubio non censeat de filiis cogitasse et do. Jmo. in. d. c. fi. de dona. et ista primo aspectu videbantur inducere difficultatẽ nõ modicã. ¶ Sed his nõ obstãtibus si diligenter considerent verba instrumẽti donationis et alia que in facto narrant cõtrariã sñiam veriorẽ existimo quod imo virtute. d. l. si vnq̃. dicta donatio reuocari non possit. ¶ Et primo moueor nam cõis est conclusio doctorum in. l. si vnq̃. et Bar. in. d. §. imperator. et Bal. in. d. l. i. C. de inoffi. do. et doct. in. d. c. fi. de do. quod si potest ostẽdi qḋ donãs de filiis cogitauerit non fit reuocatio virtute. d. l. si vnq̃. Sz vt ostẽdam q dicta dña Mariana cogitauit de filiis. Ergo et c. Quod autem cogitauerit ostẽdit ex duplici capite. ¶ Primo qr ipsa donauit filiis masculis ex Bartholomeo natis et nascituris. Item filiis nascituris ex filiis ipsius: quos ergo
14 † rõne cogitauit de filiis nascituris ex patre et ex fratribus: et fortius eorum filiis nascituris: eadem ratione censetur cogitasse de filiis nascituris ex se. Sicut dicimus in simili qḋ licet testator faciẽdo mentionẽ de filiis non censet cogitasse de posthumis: et tñ si de posthumis in alia parte testamenti fit mẽtio censetur de illis cogitasse: vt est casus et ibi no. in. l. q filiab⁹ ff. de lega. i. ¶ Secundo qḋ cogitauerit ostẽdit alia via. Naz domina Mariana donauit q̃diu filii et descẽdẽtes masculi existerent: et cõsequẽter cessantib⁹ descẽdẽtib⁹ cẽsetur voluisse qḋ donatio reuerteret ad eã et propter dictionem suspensiua: q̃diu: p ea que ponit Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. et Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. prete. et Bal. in. c. i. epm vel abbatem. Itẽ ad suos descendẽtes et heredes qr lz in terminis statuti de quibus per doct. in dictis locis fit dubitatio an femina ad tps suspensa transmittat hoc ius ad suos heredes. Tñ ex quo in casu nostro hoc deductũ est p viaz pacti censet voluisse prouidere nõ solũ sibi sed etiam heredib⁹ suis. l. si pactum. ff. de proba. et traditur in. l. iurisgentiũ. §. pactorũ. ff. de pac. Cũ ergo voluerit quod donatio valeat q̃diu durãt descendentes masculi quorũ appellatione veniũt descendẽtes in infinitũ vt p Bar. in. l. fi. ff. de suis et legi. et est tex. in. l. iurisconsult⁹. §. parẽtes. ff. de gradib⁹. apparet qḋ voluit preferre ratione conseruãde agnationis put attestatur in proemio donatiõis descẽdẽtes masculos ex patre suis descẽdẽtibus cessantib⁹ aũt masculis cũ voluerit quod donatio resoluatur est censendũ qḋ hoc voluerit cõsiderãdo de suis descẽdẽtib⁹. arg. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. Nec est censendũ qḋ voluerit puidere heredib⁹ extraneis et priuare descendentes feminas ex fratrib⁹ per tex. cũ ibi plene no. in. l. lucius. ff. de heredi. insti. et no. per Moder. maxime per Jo. de imo. post Bal. in. l. gallus. §. instituẽs. ff. de lib. et posthu. dum tractant de intellectu dicte. l. lucius. Et he due rationes quod de filiis cogitauerit multum mihi concludũt. Accedat qr si voluit cessantib⁹ masculis donationẽ isto casu non valere videt voluisse alio casu non reuocari. l. cum pretor. ff. de iudi. et per expressam prouisionẽ quia videt recedere a prouisione legali. l. fin. C. de pac. cõuentis. l. maritus. C. de procura. et hoc solũ iudicio meo sufficeret ad victoriam. ¶ Secũdo principaliter moueor alia ratione. Nã dicta. l. si vnq̃. est fundata in verisimili mẽte donantis quod non donasset si cogitasset se filios habiturum

a ¶ Renũciatio gñalis apposita i donatione nõ ɔ̃prehẽdit dispositionem. l. si vnq̃. C. de reuoca. do.

b ¶ Dispositio l. si vnq̃. C. de reuo. do. non hz locũ qñ donans de filiis cogitauerit et est cõis cõclusio.

Sed si etiã cogitasset ex pbabilibus cõiecturis verisimiliter consitat qd etiã donasset: nõ hz locum. d. l. si vnq̃. a cessante rõne assignata p oẽs. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iurepatro. z ideo voluit Bal. qd. d. l. si vnq̃. hz tñ locũ in donatione oim bonorũ vel saltẽ dimidie vt ipse no. in. l. j. C. de inoffi. do. z in. l. si vt certi. z in. l. si cũ vl' in a vtero. C. de testa. mili. z lz Bart. in. d. l. titia. §. imperator[a]. videat velle qd habeat locum in re particulari: tñ debet sane intelligi dũmodo sit talis estimatio quod verisimiliter arbitrio boni viri nõ fuisset donatur[9] si de filijs cogitasset. Ita cõsiderat insignis mi b hi pr̃ pceptor me[9] d. Jo. baptista. de caccialupis in. d. l. si cũ vel in vtero. e ita dicit vidisse iudicatũ in ciuitate Senarũ. z ita etiam aperte cõsiderat ille lumẽ iuris z pr̃ z pceptor Areti. in. l. titi[9]. in prin. ff. de lib. e posthu. vnde ad propositum cõcludo qd si sit donatio e verisimiliter arbitrio boni viri idẽ donasset si de filijs cogitasset talis donatio vz. ¶ Ex qua cõclusione infero quod si ola considerentur verisimiliter bonus vir arbitraretur qd eodem modo donasset si de filijs cogitasset: z qz vt elegãter declarat Bald. 15 l. multũ interest. C. si qs alteri vel sibi. † cõiecture sumũtur ab his que geruntur ante actũ ab his que in actu z post actũ: ante actũ s. donatiõis pater iam promiserat pro eius dote florenos. dcccl. z lz esset obligatus dotare etiã filiam diuitẽ tñ nõ erat obligat[9] dotare tãta dote vt infra ostendã. Itẽ cõiter patresfami. in hmõi casibus sunt soliti etiã in maxime p̃iudicialib[9] inducere filias ad tales renunciationes: vñ est censendũ qd idẽz fecisset. arg. l. quod si nolit. §. quia assidua. ff. de edil. edic. cum si. Item in ipso actu est cõsiderandum qd filia fuit mota hac rõne finali vt conseruaretur cippus domus videns qd p suos descendentes non conseruabat q̃ ptz qz hoc dicit in pemio donationis. dicta aũt in procemio inducũt rationẽ finalem. l. fi. e ibi Bar. e oẽs. ff. de here. insti. z. l. vt liberis. z ibi Bal. C. de colla. l. regula. ver. initium constitutionis demonstrat. ff. de iur. z fac. igno. Item attento qd nõ simpliciter z pure sed conditionaliter q̃diu masculi descendentes existerent que ratio finalis cum militet etiam quando de liberis cogitasset eadem dz esse dispositio per id qd habetur in. l. ij. §. fin. ff. de dona. qz cum voluerit non durare cessantibus masculis z sic nõ durante cippo nõ videtur ob aliud voluisse nisi qd cessante illa ratione voluit suos heredes e descẽdẽtes priuare. Item attento qd pater dũ viueret habebat vsumfructũ in bonis maternis. l. j. z. ij. C. de bo. mat. z attẽta nõ magna q̃titate florenorum trecẽtorum quo ad proprietatem tñ. Itez ex his que post actũ qz pater stipulat[9]. fuit dotez restitui vice e nomine fi. q: quo casu actio consolidatur in filiam iuxta plene no. in. l. post dotem. ff. solu. mat. e ita arbitrari debebat filia patrem facturũ qz talis est patrie consuetudo iuxta ea que habeatur in. l. vel vniuersorum. ff. de pign. acti. Ex quibus omnibus quilibet bonus vir verisimiliter arbitraret qd eandem donationẽ fecisset si de liberis cogitasset: z consequenter non habet locũ. d. l. si vnq̃. ¶ Tertio principaliter moueor ratione lesis vagenti. Nam vt mihi narratur extractis dictis trecentis florenis eius pater non habebat vltra duo millia florenorũ iñ bonis habebat filium masculum z spem habẽdorum filiorum z filiarũ vnde licet pater sit obligatus dotare filiaz etiã diuitẽ vt in l. fi. cũ ibi no. C. de dotis promissione. non tamẽ erat obligatus dare tantam dotem sine velimus dotem ad minus esse iuxta mẽsuram legitime put voluit Bar. z Bal. in auf. res q. C. cõia de legatis. et Ang. cõsi. cxxj. incip. domi. Georgius. z ita pluries cõsultũ vidi p solẽnes doc. Bononiẽses e Perusinos qz legitima tũc nõ ascẽdebat ad florenos. ccl. z ipsa habuit. dcccl. sine velimus commẽsurare fm qualitatem personarũ quãtitatem patrimonij z numerum liberorum put est tex. z ibi Bor. in. l. filie. ff. de leg. ij. z tex. z ibi Bar. in. l. gro. tũ seq. ff. de iure do. bonus vir nõ fuisset arbitratus tantã dotem constituendã: z eo maxime qz quilibet bon[9] vir arbitratus fuisset patrẽ debuisse suo satisfecisse si dedisset in dotem ccc. florenos ex bonis maternis z quingẽtos ex suis: z. qz tũc temporis vt sepius audiui in ciuitate Senarum non dabãtur dotes ita magne sicut hodie. Ex quibus omnibus infero quod cum pater in dotando vltra debitum impenderit: talis donatio filie censetur esse potius ob causam de preterito pp pcedentẽ pmissionez arg. l. si remunerandi. §. adem papinianus. ff. manda. z ob cãm de futuro ppter sequutam stipulationẽ paternam z dationem dotis iuxta plene no. in simili per Ja. de are. Bar. Imo. z Moder. 16 in. l. pe. §. diuor. ff. so. ma. † In qua donatione ob causas nõ habet locũ dicta. l. si vnq̃. prout ibi expresse decidit Bal. in aliquib[9] lecturis. e Ang. z Old. in cõsilio quinto. incipiẽ. titius dedit duobus. z Lud. roma. in. l. si vero. §. de viro. in. xiiij. fallentia. ff. solu. matri. z Ludo. in. l. si pater. §. fi. ff. de dona. Ubi dicit qd ita p illã tex. consuluit Bal. in suo consilio quod incipit in xpi nomine do 17 mina Philippa. ¶ Postremo adduco quod licet Joan. an. † teneuerit nõ posse renunciari. d. l. si vnq̃. prout refert Ludo. ro. in dicto consilio supra in contrarium allegato: tñ cõis sula doct. est in cõtrarium. ex quo simpliciter cogitando de filijs nõ hz locũ. vnde possumus dicere in casu nostro dictã dominam Marianã specifice renunciasse dicte. l. si vnq̃. quia licet fuerit renunciatio generalis tamen fuit appositum iuramentum qd hz virtutem specialis renunciationis vt cõcludit no. Bal. in. l. i. C. commo. Item forte etiam tabellio ad instantiã partis potest talem specialem renunciationem apponere ex quo in fine ɔtractus fuit apposita clausula qd extendat ad sensum sapientis per ea que ponũt doct. max. le Joan. de imo. plenissime de clausula derogatoria speciali et alijs clausulis in. l. illa institutio. ff. de here. insti. z eo maxime qz sapiẽs in casu nostro potius diceretur declarare qd sub verbis donantis alicui potest addere per ea que dicunt doctores in loco preallegato. maxime Imo. ex quibus omnibus saltem simul iunctis arbitror. d. l. si vnq̃. non habere locum in casu nostro. Laus deo omnipotenti. Amen zc.

a ¶ Insignis pr̃ et pceptor do. Jo. bapt. lumẽ iuris pr̃ et preceptor Are.

b ¶ Limitatio ad dictũ bar. l. l. titia. §. imperator. quod lex si vnq̃. hz locũ in re ptĩculari qz intelligit dũmodo sit talis estimatiõis q verisimiliter nõ fuisset donaturus. si de fi. hs cogitasset.

¶ Casus talis est. Jacob[9] ciuis Senẽs. vxoratus ex Apollonia ancilla sua filiam suscepit nomine Antoniam Apolloniam manumisit e certa dote cõstituta nuptui tradidit: demum adueniente nubili etate Antonie eã liberauit z certa dote cõstituta nuptui tradidit. ex qua Antonia z eius legitimo viro nascitur fili[9]. Moritur deinde Antonia Apollonia vero primo ecclesie quandam suam domum inter viuos donauit postea moritur condito testamento in quo etiam ecclesiam instituit heredem nulla de nepote ex Antonia habita mẽtione: quibus stantibus queritur nunqd dicto nepoti Apollonie ex Antonia spuria cõpetat aliquod remedium ad consequẽdum aliquam partem bonorũ dicte Apollonie e c.

¶ Consilium. cxlviij.

1. Natus ex adulterio non succedit matri.
2. Nepos natus ex vxorato z ancilla an z quãdo succedat auie materne.
3. Uxoratus cognoscens solutam quo ad leges tẽporales nõ dicit committere adulterium.
4. Coitus cum propria ancilla de iure ciuili non est accusabilis nec punibilis.
5. Spurius quando succedat matri.
6. Coitus omnis quo ad penã spiritualem hodie est accusabilis.
7. Natus ex coitu damnabili habito metu p̃sumpto succedit mri.
8. Ius autenticorũ immutat ius antiquũ quo ad successionem spuriorũ nõ solum in hereditate paterna sed etiam in materna.
9. Coitus cum serua a teua an sit punibilis.

Dominus labia nostra a-

perat e spiritus sanctus illuminet intellectum. ¶ Meminimi iam sunt duo menses super tali dubitatione consultus respondisse in fauorẽ nepotis breuibus rem ipsam absoluens. Sed in presentiarũ audio quẽdã viso consilio meo, contrarium consuluisse occupãdo plures chartas. igitur placuit aliquãtulũ predictã cõsultationẽ diligẽtius perscrutari: studebo tamen breuitati qñ virtus consistit non in dicẽdo multa sed multũ. fundamentum enim totius presentis hesitationis in hoc stare videt in primis nunquid dicte apollonie si viueret Antonia succederet, abintestato. Quoniam si dicamus quod ipsa non scederet tanquam spuria videtur qd nepos ex ea non possit succedere tãq̃ natus ex infecta radice qui non videtur quod esse possit melioris cõditionis. p tex. cum ibi plene no. in. l. fi. C. de natu. lib. z est tex. in l. liberorum ff. de verb. sig. z est tex. z ibi colligit Abbas Moder. in. c. cũm. el. j. extra qui filij sint legi. z in. c. lator. e ibi no. do. Ant. eo. tit. Et declarat, Bald. in. l. fi. C. de verb. signi. z est bonus tex. in. l. si viua matre. C. de bo. ma. Si autez dicam[9] quod dicta Antonia succederet apollonie si viueret tunc sine dubio succederet et dictus nepos vt in. §. cum filius. insti. de here. que abintestato. dede facit. l. gallus. per totam. ff de libe. z posthu. z. l. posthumorũ ff. de iniusto testamento. Quinimo fortius nepos admittitur q aliquando est habilis ad successionem posita patris inhabilitate propter spurietatem vt patet ex plene no. in dicta. l. fi. C. de natura. libe. z in. l. gallus. §. idem credendum. ff. de libe. z posth. z infra latius dicetur. ¶ Uidendum ergo e inuestigandum est nunquid dicta Antonia si viueret abintestato succederet. Circa quod videbatur prima facie dicendum quod nõ. Nam aduertendum videtur pro fundamẽto quod dictus Jacobus habendo rem cũ alia muliere preter vxorem videtur adulterium commisisse vt videtur casus in. c. nemo. xxxij. questio. iiij. z in. c. puto. xxxv. q. v. et xxxv. q. j. c. in coniugio. z bene probat tex. in. c. sicut nobis. extra de testibus. vnde videtur succedere gl. communiter approbata in. l. 1 si qua illustris. C. ad orficianum. que vult † quod filij nati ex coitu adulterino non succedunt etiam matri per tex in auf. quibus modis natura. effi. sui. §. fi. vnde videtur posse cõcludi qd lz filij naturales nati ex concubina in domo retẽta a soluto: qz vxoratus nõ

pot habere

pōt habere cōcubinā. vt in. l. vnica. C. de cōcubinis. succedāt matri: imo etiam spurij vulgo concepti sine stupro adulterio vel incestu: vt habetur in. l. modestinus. ⁊ in. l. hac parte. ⁊ in. l. si spurius ff. vnde cognati. ⁊ institu. ad orficia. §. nouissime. ⁊ in. l. si qua illustris. tamen filij spurij nati ex alio coitu dānabili prout esse videt ex vxorato nullo modo succedāt matri. ⁊ hoc vr sentire Angel. in d. §. fi. in aut. quibus mo. natura. effi. sui. Hoc clarius videnr velle Bal. ⁊ alij in. d. l. si qua illustris. vbi tn̄ videnr velle qđ spurius succedat matri qñ est vulgo quesitus ⁊ sic patrē ostēdere nō pōt. Nam vt dicit Bal. si pater certus diceret esse natus ex stupro ex virgine vel vidua vel ex adulterio ⁊ consequenter non succederet. hoc etiam in specie videtur decidere insignis doctor Henri. bōic in. c. cum dilect⁹. de succes. abintest. vbi. dicit quod suscepti ex dānabili coitu nō succedūt matri: puta si sunt nati ex vxorato: ⁊ sic videt decidere qōnē in terminis: per text. in. d. §. fi. in aut. quibus mod. natu. effi. sui. hoc etiam videtur esse de mente Abbatis moder. qui simpliciter distinguit quod aut filius est vulgo quesitus ⁊ tunc succedit matri fm distinctionē. d. l. si qua illustris: aut est natus ex dānato coitu: ⁊ tunc in nihilo succedit. vt in. d. §. fin. ⁊ sic videtur sentire attentis his que in precedentibus dicit qđ omnia fili⁹ pter filiū natū ex legitimo matrimonio ex ꝯcubina vel vulgo quesitus dicatur natus ex coitu dānabili adeo quod matri non succedat: per que videbat cōcludendū qđ dicta antonia nullo modo potuisset succedere Apollonie matri sue. ¶ His autē non obstantibus ⁊ alijs que in cōtrariū adduci possent cōtrariam sniaȝ 2 veriorē esse existimo qđ † imo dicta Antonia si viueret successisset Apollonie matri: ⁊ consequenter fortius abintestato succederet dictus nepos. Pro cuius cōclusionis fundamēto premitto duo fundamenta in iure clarissima ex quibus patebit veritas presentis hesitationis. Primum fundamentum est qđ vbicūqꝫ † vxoratus cognoscit solutam nō dr̄ cōmittere adulteriū accusabile ⁊ punibile fm leges temporales. casus est ⁊ ibi hoc tenent doct. maxime Bar. de saly. in. d. l. C. de adul. Qm̄ adulteriū dicitur esse alieni tori alienatio quasi trāsitus ad alterius torū qđ non cōtingit in soluta. ad idē tex. in. l. item liberas. l. §. lex iulia. ff. de adul. ⁊ est tex. in. §. cū ergo. xxxvj. q. j. ⁊ tenet Host. in sum. in ti. de adul. in. §. j. vbi dicit notabiliter ad ppositū qđ preallegata iura loquuntur quo ad penam legalem infligēdā: secus quo ad absolutionē mutue seruitutis ⁊ vt fiat separatio tori qꝛ tunc adulterium etiam dicitur sui tori deturpatio: ⁊ sic qñqꝫ cōmittitur adulterium respectu vtriusqꝫ. s. cognoscentis. ⁊ cognite: vt cum vterqꝫ cōiugatus est: qñqꝫ respectu cognoscentis tantū vt cum vxoratus ad solutā accedit: tunc enim propriū torū ⁊ vxorem suam coinquinat: vt in d. c. in coniugio. xxij. q. j. cum si. supra allegatis. ⁊ sic ptȝ ex premissis qđ tūc pprie adulterium nō dr̄ quādo vxoratus accedit ad solutam. ⁊ hoc aperte dicit Archi. in. d. c. nemo. xxxij. q. iiij. vbi sup verbum adulterium dicit quod ibi adulterium sumitur pro qualibet fornicatione. vnde fit conclusio ex premissis quod talis filia. s. Antonia nō dicit nata ex coitu adulterino dānabili ⁊ accusabili fm leges tpales put etiā tenet genitor meus in rub. de adulte. ¶ Secundū principale fundamentuȝ est qđ talis coitus Jacobi cum dicta Apollonia eius serua licet alr̄s habitus cū psona honesta soluta caderet in stupruȝ cōmittit cū virgine vel vidua vt in. l. stuprum. §. i. ⁊ in. l. inter liberas. §. j. ff. de adult. ⁊ in. l. si adulterium cuȝ incestu. in prin. ⁊ ibi ponit Bar. ff. de adul. ⁊ cōsequēter vt traditur in dictis iurib⁹ esset accusabilis ⁊ punibilis fm leges tpales. item si talis coit⁹ fuisset habitus cū serua aliena fuisset accusabilis ⁊ punibilis fm leges tpales ⁊ cōpetijsset accusatio dn̄o suo scđm qđ no. in. d. l. inter liberas. in prin. vbi per Jaco. de rauē. ⁊ Angel. ff. de adul. Et traditur in. l. serui. C. eo. tit. tamen in 4 casu nostro † talis coitus Jacobi habitus cum Apollonia ppa serua nō dr̄ esse accusabilis ⁊ punibilis fm leges ciuiles. vt patet ex notatis in. d. l. inter liberas. ⁊ in. d. l. serui. qui enim hoc dicit legem hoc dicentem in mediuȝ adducat. l. illā. C. de colla. ⁊ in aut. de trien. ⁊ semis. §. si vero consideremus. ¶ Tertio talis coit⁹ nō dicitur esse punibilis ⁊ accusabilis fm leges ciuiles propter vilitatem persone: qꝛ non vt adulterium quod non cadit vt dictū est ⁊ nō vt stuprū rōne vilitatis persone: vt patet ex notatis in. l. si ea. ⁊ in. l. qui adulterium. vbi bonus tex. in fin. de adul. ⁊ in. l. si vxor. ⁊ ibi Bar. ff. de adul. vbi punctualiter dicit Ang. esse notanduȝ pro scholarib⁹ Bononiensibus qui vadūt ad istas fancellastras: quod talis coitus non dicitur esse accusabilis ⁊ punibilis fm leges ciuiles. ex quibus duobus fundamētis luce clarius cōstat qđ talis coitus habitus cum propria schiaua seu serua nō dicit esse accusabilis ⁊ punibilis fm leges seculares. ¶ Quib⁹ fundamētis premissis succedit cōis theorica glo. ⁊ omnium doctorum vno ore dicentium in. d. l. si qua illustris. quod ita demum filius non succedat matri si est natus ex coitu damnabili puta ex adulterio stupro vel incestu vel alio simili accusabili ⁊ punibili secūdum leges: alias spurij nati ex coitu non accusabili neqꝫ punibili fm leges succedunt matri per iura supra in prin. allegata. Hoc idem voluit Spe. in ti. de succes. abintesta. versicu. sed nunquid spurij. 5 vbi dicit quod † filij spurij succedūt matri non illustri dummodo nequeant de incestu vel adulterio accusari: vt in. d. l. hac parte. ⁊ in. d. l. spurius. cum simi. Ita etiam in terminis dicit dominus Ant. in. d. c. tanta. ⁊ clarius hoc exprimit etiā do. Card. florē. in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matri. quaȝ polluit per adul. hoc etiam magis specifice tȝ ⁊ declarat elegās doctor do. Matth. de mathesill. in suo solenni tractatu successionis abintesta. in. v. col. Sit ergo conclusio fm omnes quod ad hoc vt filius spurius nō succedat matri necessarium est qđ sit natus ex coitu damnabili accusabili ⁊ punibili fm leges: alr̄s ex quocunqꝫ coitu nati non accusabili fm leges succedunt matri secundum omnes. ⁊ in specie hanc questionem in indiuiduo decidit domi. Bar. de saly. in aut. ex complexu C. de incest. nupt vbi dicit qđ nati ex coitu non accusabili succedūt matri. ⁊ in specie ponit exemplum quando vxoratus cognouit solutā: qꝛ nō dr̄ esse filius adulterinus per ea que idē plene no. in. d. l. j. C. de adulte. intelligēdus tamē est Bart de Saly. quādo talis coitus vxorati cum solūta rōne forte vilitatis persone mulieris non esset accusabilis forte vt stuprum vel incestus. Hanc etiā partem in specie videtur decidere Ang. in quibusdaȝ lecturis in. d. l. si qua illustris. vbi ponit exēplum de coitu non accusabili habito cū istis fancellastris: duē sequit etiā insignis doctor dn̄s Jo. de monte sperello. in specie etiam hanc questioneȝ videtur decidere do. Rapha. Fulg. in. d. l. si qua. vbi ponit exēplū de coitu non accusabili ex quo filij nati succedunt matri quando talis coitus est habitus cū serua: miror qđ contra predicta vt audio allegetur tex. in. c. dicat aliquis. xxij. q. iiij. qm̄ ille tex. loquitur in successione patris et non matris. ⁊ ita illum tex. allegat ⁊ intelligit do. Ant. in. d. c. tanta. ⁊ elegans doctor Henric. boich in. d. c. cū dilectus. de succes. abintest. ¶ Nec etiam dicat aliquis quod talis coitus hodie attento iure diuino ⁊ canonico dicitur esse dam- 6 nabilis ⁊ punibilis † cū omnis coitus qñocunqꝫ quam cum vxore proprie dicatur esse illicitus ⁊ punibilis: vt in. c. nemo. ⁊ in. c. meretrices. xxxij. q. iiij. ⁊ disputat gloss. in. cle. ad nostram. §. vij. de hereticis. Quoniam predicta habent locum quo ad penā spiritualem nō aūt quo ad penam tēporalem. Ad hoc aūt vt ex coitu illicito nati nō succedāt matri debet talis coitus esse accusabilis ⁊ punibilis aliqua lege temporali imposita a lege ciuili puta adulterij incestus vel stupri prout habetur instit. de publi. iud. §. iteȝ lex iulia de adul. in. d. §. fin. in. aut. qbus mo. nat. effi. sui. ⁊ ita in specie declarat prefatus elegans doct. Mathesil. in. d. tractatu successionis abintest. in. viij. colum. in versicul. vnum tamen restat. ¶ Preterea stat hoc quod coitus sit illicitus ⁊ reprobat⁹ nedum secūdum canones sed etiam fm leges: ⁊ tn̄ lex deferat natis ex tali coitu nedū maternam sȝ etiam paternā successionē. Nā coitus cōcubinarius est damnatus nedū a canone sȝ etiā a lege ciuili: vt in auf. quibus mo. na. effi. sui. §. illud. ⁊ in auf. vt non luxu. contra naturam. vbi dicitur quod imperator est castitatis amator. ⁊ tamen nullus dubitat quod filius natus ex concubina succedit nedum matri sed etiam patri. vt in auf. lȝ. C. de natu. libe. cum ergo lex deferat successionem natis ex non accusabili coitu per leges seculares non refert qđ talis coitus reprobet ⁊ dānet a canone vt elegāter declarat do. Ant. referendo dicta Host. in. c. lator. qui filij sint legi. ⁊ declarat etiā do. Abbas moder. referēdo eadē dicta Host. in. d. c. tāta. ⁊ pbat ex his q̄ ponit Hosti. in summa qui filij sint leg. §. an vtrūqꝫ. vbi dicit formaliter. ⁊ hoc intellige de natis ex incestuoso coitu p textē canone cōprobante. hoc id dico qꝛ fm canones omnis coitus prohibetur ⁊ damnat excepto coniugali. Extraneū ergo ⁊ absurdū fore puto allegare canones improbātes tales coitus in hac materia: accedant q̄ ponit Bart. in. l. si. ff. de his quib⁹ vt indignis. vbi etiam considerat coitum accusabilem scđm leges. ⁊ ibi etiam decidit qđ natus ex illo qui retinet duas ꝯcubinas succedit matri. ⁊ ibi etiā hoc clarius tenet Ang. in rep. quā qdā affirmant esse cuidā Angelo de arimino. ¶ Postremo non omitto duo q̄ puto cōsiderāda ad propositū. Primum est quod q̄tūcunqꝫ coitus esset accusabilis tamen ex quo fuit habit⁹ a dn̄o cū serua ppria rōne dn̄ice ptātis videt quodāmodo psumēdū esse illā inductā fuisse dn̄i timore. argumento 7 eius quod hr̄ in. l. j. §. q̄ onerāde. ff. quarū rerū actio nō dat. ⁊ † cōsequenter natus ex tali coitu habito metu presumpto oīno succedat matri p ea q̄ ponit Bal. in. l. si qua illustris. argumento. l. j. §. mouet. ff. de postu. vbi dicit Cyn. in additio. tolle voluntatem de medio ⁊ oīs actus erit indifferens vt decidit Azo fons legum ⁊ ideo propter talem presumptum metum dicit elegantissime Bal. quod natus ex tyrāno vxorato ex accusabili cōplexu succedit matri: qꝛ mater presumitur vim passa. ita dicit in. l. eam quā in. ix. colum in. ver. itē scias. C. de fideicom. ita etiā vr presumendū in serua ratione dominice potestatis: qđ puto ⁊ rationi ⁊ equitati consonū fore. ¶ Scđm qđ est considerandum quod de iure

antiquo oīs spurius succedebat matri. vt in. d. l. spurius. cū simili
bus. s. allegatis. Cū ergo hodie p. l. nouā tūmmodo hoc reperiat
pħibitū in filiis primi grad⁹ talis pħibitio. l. correctiue nō dʒ ex
tendi ad vlteriores gradus. l. sancim⁹. C. de testa. ⁊ l. p̄cipim⁹. C.
de appella. ⁊ ita videt colligi ex dictis Cy. in. l. fi. C. de nat. libe. ⁊
in spē ita decidit elegās doctor do. Jo. de mōte sperel. l. d. l. si qua
illustris. ¶ Et ad allegata in contrarium possem pro nunc quasi
ex tempore respondere quod illa procedunt in patre ⁊ paterna li
nea in qua nō habemus iura antiqua permissiua successiōis spu-
riorum ⁊ descendentium: sed tātummodo pħibitionē spuriorū:
vnde prohibita radice descendentes nō remanent sub aliqua re-
gula pmissiua. ¶ Ex quib⁹ oīb⁹ fit cōclusio indubitata q̄ egd Ze-
rīāt alij qd dictus nepos succedit dicte Apollonie auie materne.
¶ Ex qua cōclusiōe duo inferunt. Primum qd si dicta donatio
dicte dom⁹ absorbet in aliquo legitimā put affirmatur dicti ne-
potis quod vsqʒ ad legitimaʒ cōputatis aliis bonis in legitimā
que reperiuntur cōpetit reuocatio vt probatur in. l. j. cū ibi nota-
tis iūctis no. in. l. fi. C. de inoffi. do. ¶ Secūm est qd sicut dict⁹ fili⁹
successisset abintestato ita succedit contra testm̄. casus est in. l. si su
specta. §. j. ff. de inoffi. test. Et ʒ gl. communiter approbata in. d.
l. si qua illustris. Laus deo ⁊c.

¶ Subscriptio domini Baldi de bartolinis de Perusio in pre-
cedenti materia.

¶ Domini nostri Jesu Christi sueqʒ gloriose matris virginis
Marie nominibus presidioqʒ inuocatis in causa vertente inter
ecclesiam capitulū ⁊ cōuentū sancte Marie seruorum de Senis ⁊
fratres capitulū cōuentū sancti Hieronymi de Senis qui vocan
tur Jesuati ex vna pte ⁊ quēdā nepotē dn̄e Apollonie ex altera
qui nepos nititur impugnare quādā donationē factā per dictā
suam auiam dictis fratrib⁹ sancti Heronymi ⁊ etiam nititur im-
pugnare testamentū dicte dn̄e Apollonie auie materne p eo qd
in eo nihil sibi sit relictū in dicto testamēto: qꝛ dicatur qd ipse na
tus sit ex Antonia q̄ fuit genita ex Jac. vxorato ⁊ dicta Apollo
nia dicti Jacobi serua ⁊ nō libera ⁊ sic ex coitu non licito: tamen
quia saltē inter cognatos sicut dicta Antonia successisset matri
ita etiam ⁊ dictus filius Antonie superuiuens post mortem An
tonie cum intret eius locum. insti. de successio. q̄ abintestato. cum
simi. vnde sicut tunc ei successisset abintestato licet esset spurius: vt
habetur in. l. sed si spurius. ⁊ l. hac parte. ff. vnde cogna. ⁊ insti. ad
orfici. §. nouissime. ⁊. §. vulgo. insti. de successio. cogna. ita etiam si
esset exheredata posset querelare testamentum maternum. l. si su-
specta. §. j. ff. de inoffi. testamen. ⁊ preteritio materna habetur pro
exheredatione. insti. de exhereda. libero. §. mater. qui tex. non vide
tur hodie immutatus sicut in matre legitima cuius exheredatio
hodie sine causa legitima reddit testm̄ nullū per id quod habet
in auf. vt cum de appel. cogno. §. aliud quoqʒ capitulū. ⁊ in. §. ce
terum. Nā videtur presupponi qd dicta Apollonia fuit postea
facta libera per dictum Jacobum: ⁊ fecit testamentū post dictā
suam donationem in quo in aliis suis bonis fecit heredem sacri-
stiam dictorum fratrū seruorum dicte sancte Marie ⁊ fratres pre
dictos sancti Hieronymi preteritio dicto nepote ex Antonia sua
filia spuria. modo est concertatio non parua an dictus nepos pos
sit rescindere dictum testamentum tanq̄ preteritus ex quo nihil
fuit sibi relictum in eo vel si fuisset sibi relictum nō erat illud ascē
dens ad mensuram legitime sibi debite vt possit agere ad supple
mentum legitime⁹ per id qd habetur in. l. omnimodo. C. de inoffi-
cio. testa. de dicta autē donatione facta prius dictis fratrib⁹ san-
cti Hieronymi non videt hesitandum qꝛ etiam dato quod dict⁹
nepos posset succedere dicte auie materne ⁊ sibi deberetur legiti-
ma tamen ex quo presupponitur quod dicta donatio non tende
bat ad diminutionē legitime qꝛ supererant eo tp̄e tot bona ex di
cta donatrice q̄ sufficiebant pro legitima dicti nepotis merito nō
potest argui nec allegari quod fuerit inofficiosa nec consilio nec
re: alias nō pōt agi querela inofficiose donationis scd̄m qd habe
tur in. l. j. C. de inoffi. dona. Solū ergo restat dubitatio circa resi
duum bonorum dicte dn̄e Apollonie de quibus fuit testata. Nā
si dict⁹ nepos est successibilis dicte sue auie materne ⁊ in dicto te-
stamento esset aliquid sibi relictum iure institutionis tamen non
sufficeret pro sua legitima que restauit ex bonis remanētibus vl-
tra bona donata vt supra tunc posset agere ad supplemētum le
gitime per dictam. l. omnimodo. cum simi. Si autem nihil fuisset
sibi relictum titulo institutiōis prout requiritur hodie fm iūs an
tiquum digestorū vt habetur in auten. vt cum de appel. cogno.
§. aliud quoqʒ capitulum. tunc potest dictus nepos querelare di
ctum testamentum tanq̄ inofficiosum per id quod habet in. d. l.
si suspecta. §. j. quo rescisso per querelam ⁊ sic reducta ad causam
intestati ipse nepos erit heres abintestato dicte sue auie materne
tanq̄ intrans in locum matris per id quod habetur in. d. §. sed cū

filius. cum simi. iūcto eo quod habetur in. d. l. hac parte. ⁊ l. si spu-
rius. ⁊ l. neratius. ff. vnde cogna. cum simi. Si tamē in dicto testa
mento esset clausula codicillaris per verba tendētia ad dictū tp̄s
videlicet si nō valeret vel si non valebit ⁊c. fm no. per Bar. in. l. j.
ff. de iure codi. iure teneretur restituere hereditatem dictis duob⁹
collegiis deducta sua legitima in qua non potuit grauari p fidei
commissum codicillare per id quod habetur in. l. quoniā in prio-
ribus. C. de inoffi. test. cum simi. non autem deducta trebellianica
contra dictas pias causas. per id quod habetur in auf. similiter.
C. ad. l. falcidiam. que legitima in casu isto nō erit tertia pars bo-
norum remanētiū vltra bona donata per dictam auiā. sʒ erit ter-
tia pars totius patrimonij cōputatis bonis donatis in dicta mē
suratione legitime. Non dico quod illa bona donata veniant ali
quo modo defalcanda ex quo illa donatio valuit ⁊ non fuit inof-
ficiosa: vt. s. est dictum. sed veniunt in consideratione legitime cō
mensurande cum sit tertia pars bonorum hodie vʒ deducto ere
alieno ⁊ funeris impēsa: vt habetur in auf. nouissima. C. de inof-
fic. testa. Alias si diceremus quod legitima fieret tertia pars resi
dui bonorum remanentium vltra bona donata sequeretur qd p
illam donationem esset diminuta legitima nepotis ⁊ consequen
ter esset inofficiosa saltem eo respectu dicti nepotis. ⁊ ideo docto.
post gl. in. d. l. j. dicunt quod ex quo legitima q̄ a principio esset de
bita vel debēda de omnibus bonis debitoris habito respectu ad
tempus ante donationem reseruatur in bonis remanētibus ⁊ cō
sequēter in nullo habet ledi filius vel nepos per dictam donatio-
nem: merito non potest filius vel nepos de aliquo conqueri de di
cta donatione. ¶ His ergo presuppositis est nūc videre sup prin
cipali in quo versatur concertatio iuris partium videlicet an di-
cta domina Antonia fuerit successibilis dicte matri et consequē-
ter eius filius; qꝛ si non esset ipsa successibilis ac etiam filius ex ea
tanq̄ pcedens ex infecta radice per id qd habetur in. l. si viua ma
tre. C. de bo. ma. ⁊. l. ij. C. de lib. ⁊ eorum liberis. ⁊ text. in. c. j. §. hoc
autem notandum. qui feu. da. pos. per Bal. in. l. maximū vitium.
C. de libe. p̄te. v. col. Et quidē reperio ⁊ mihi video delata consilia
clarissimorum do. patrum ⁊ dominorum meorum vʒ dn̄i Petri
Luce ⁊ domini Bartholomei socini de Senis inter se conflictan
tia ⁊ discrepantia ⁊ eorum quilibet vrgentibus magnum in mo
dum iuri consentaneis rationibus ⁊ argumentis alio ⁊ eleganti
stylo prosequitur sue partis pretensam iustitiam. ego vero cuʒ ob
dolēdā miserabileqʒ primogeniti mei remanētis filij casum mor
tis dolore afflictum ac pressum angustia me videam paucis absol
uam qd in tanta dubitatione iuris esse sentio. Nam premitto qd
de iure antiquo ⁊ digestorū eius filij spurij ex quocūqʒ coitu nati
etiam dānato ⁊ accusabili succedebant matri: qꝛ iura indistincte
loquebantur ex quo mater erat certa ⁊ ab ea cōtrahebāt iura co-
gnatiōis. vt. d. l. spurius. ⁊ l. hac parte. ⁊ l. neratius. ⁊ in. §. nouis-
sime. insti. ad orficia. ⁊ i. §. vulgo quesit⁹. de successio. cogna. ⁊ hoc
tenent omnes: qꝛ gl. que dicunt hodie secus fundant se p iūs no
uissimum autenticorum. vt in auf. qui. mod. natu effi. sui. §. fi. ⁊ in
auf. quibus mo. na. effi. legi. §. fi. ¶ Postea successit iūs codicis ⁊
constitutiones principum que immutauerunt in matre illustri.
vt in. l. si qua illustris. C. ad orficia. vnde in non illustri ius anti-
quum remanet immutatum. Postea ⁊ tertio loco successit iūs au
tenticorum nouissimum de quo in. d. §. fi. qd videt indistincte dis-
ponere quod nati ex dānato coitu ⁊ reprobato a iure non succe-
dant: vnde non solum immutat iūs antiquū quo ad successionē
paternam tam ex testamēto quam etiaʒ abintestato tales mereā
tur alimentari a patre nec etiam legitimari per rescriptum prin-
cipis vel oblationē curie sed etiā fm opi. gl. ⁊ cōiter doc. immu-
tat etiā in successiōe materna licet hec sit cōis opi. a qua in via cō-
sulendi ⁊ iudicandi non esset recedendū tamen in via disputatio
nis posset in puncto iuris realiter teneri ⁊ sustentari contrarium
qꝛ recte ⁊ bene ponderando illa iura in. d. §. fi. vnde sumitur auf.
ex complexu. C. de incest. nup. Nā tex. in. d. §. fi. quibus modis na
tu. effi. sui. vult quod ibi non habeāt presentis legis participium
⁊ sic loquitur de priuilegiis concessis filiis illegitimis per illā au-
ten. circa legitimationē inducendā per rescriptum vel oblationeʒ
curie. Sic etiam patet in. d. §. fi. quibus modis naturales effic. le-
gi. Hoc ip̄m ostēditur per text. in. c. per venerabilem. qui filij sint
legi. in fi. vbi tex. solum loquitur quod leges seculi seu ciuiles non
permittunt tales filios natos ex dānato coitu ad bona paterna
puenire ⁊ nō dixit de bonis maternis. Et ita etiam Host. in sum
ma. in tit. qui filij sint legi. in. §. sed an vtrunqʒ genus. dicit pos-
se teneri in puncto iuris. pro quo facit quia debemus inq̄tū pos-
sumus. ll. nouas ⁊ correctiuas constringere vt in paucioribus q̄ po
test corrigant ⁊ ledant ius antiquum. vt. l. precipimus. de appel-
la. et. l. quod vero. ff. de legibus. et in. c. ea que. de regu. iuris. libro
vj. cum aliis vulgari. ¶ Et ideo non immerito gloss. ⁊ doc. com-
muniter tenentes quod. d. §. fi. extendatur etiam ad successionem
maternam intelligunt illum tex. loqui cum filiis natis non solum
ex coitu

ex coitu qui simpliciter nõ est pmissus vel est phibitus z damnatus a iure ciuili sed etiam requirunt qđ sit talis coitus non solum illicitus z dãnatus: sz etiã sit accusabilis z punibilis a iure ciuili ad hoc vt excludatur a successione materna: vnde si nõ esset accusabilis coitus lz etiã aliter reprobatus a iure tunc tales nõ essent insuccessibiles matri. ita in terminis voluit glo. cũ qua Cy. Bar. Bald. Ange. z oẽs legẽtes trãseũt in. d. l. si qua illustris. ita etiã in terminis voluit z intellexit glo. in. d. §. si. quib. mo. natu. effi. sui. z ita intelligit ibi Ja. de bel. sic etiã voluit z ita intellexit gl. in. d. §. v. l. si suspecta. z glo. magna clare z in terminis in. d. auþ. ex complexu. z ibi etiaz Bar. de saly. Bar. etiam in l. fi. ff. de his qui. vt indig. tenet qđ non sufficit coitum esse illicitum z reprobatum a iure nisi sit accusabilis fm leges: et in terminis Rapha. fulg. in d. l. si qua illustris. ponẽdo exemplum qñ dicitur esse coitus illicitus z tñ nõ accusabilis qz natus inter liberum z seruam per. l. inter liberas. ff. de adulte. z sic in dubio decidit casum nostrũ. z ibi Ange. ponit aliud exemplum si quis hz coituz cũ persona etiam libera tamen vili vcz cũ aliquã fancellastra que lz nõ stet in lupanari tñ se prebet libenter hominibus z modo intrat vnam domũ modo aliaz. Nã lz talis coitus sit illicitus z qs mortaliter peccet habendo talẽ coitũ cũ illa: tñ ex quo talis coitus non est accusabilis: vt habetur in. l. si vxor. ff. de adulte. z. l. que adulterium cõmisit. C. eo. titu. in fin. ideo nati ex tali muliere sunt sibi successibiles z dicit hoc esse notandũ z se plures florenos fuisse lucratũ pusit: Item ponit exemplum Bar. z Saly. in. d. l. si qua. si cõiugat⁹ habet coitum cũ soluta cũ qua nõ posset cadere stuprũ: qz tũc ex quo nõ est talis coit⁹ accusabilis de stupro nec etiã de adulterio: ideo natus ex tali coitu est successibilis matri: scđm eum ibi: z se remittit ad notata per eũ in. d. l. j. Nã cũ soluta nõ est adulteriũ nec accusatio adulteriĩ cadit etiã si cũ cõiugato: vt probaꝛ in. d. l. j. z ibi gl. z tex. in. d. l. inter liberas. §. l. iulia. z etiã z ibi in gl. z tex. xxxvj. q. i. §. i. put etiã ibi allegat. nec etiã cũ dicta Apolonia serua potuit esse stuprum: qz cum serua non cadit: vt in. d. l. inter liberas. z habetur in. l. serui. eo. tit. Et multominus adulteriũ: tũ qz serua: tũ qz soluta vt pz ex pdictis. z lz dictus Jac. illicite fecerit ita cuz illa cocundo z etiã peccauerit mortaliter: tamẽ non peccauit tali delicto ex quo potuerit accusari ad aliquam penã criminalẽ licet

9 sec⁹ † sit cũ serua aliena qz tũc posset pena de seruo corrupto vel iniuriarũ teneri vt habetur in. d. l. inter liberas. z in. d. l. serui. et licet forte talis coitus induceret qđ prefatus Jac. euitari potuisset per suã vxorẽ quo ad mutuã habitationem z etiã vt pderet donationem propter nuptias: z etiã vt pdat ius qđ habebat seruitutis in dicta serua p id qđ habeꝛ in. d. l. fi. C. cõia de manumis. Tñ nõ propterea dicitur accusabilis: sed magis dãnabilis: z sic ad finẽ pcedẽdi successionẽ maternã no sufficit allegare qđ marit⁹ poterat puniri in hoc qz hẽbat pdere donationẽ pp̃ter nuptias et similia qz illa sunt lucra obuenientia vxori magis propter violatum suũ torum q̃ vt pp̃tie dicaꝛ accusabilis talis coitus: puta cũ soluta. ita expresse est de mente doc. et maxime Bar. z Sal. in. d. l. si qua illustris. et in. d. auþ. ex cõplexu. Satis est enim qđ ex illo coitu nõ surgit aliqua accusatio criminaliter interponẽda p supradicta cũ cõiter doc. oẽs regnant nõ solũ coitũ esse illicitũ sed etiã accusabilem vt. s. est dictũ. et tz Spe. in ti. de suc. abintest. ver. sz nunqd spurii. Ant. de bu. in. c. tãta. qui filii sint leg. et cõiter cano. vt etiaz Car. in. c. cũ haberet. de eo qui duxit in matri. quã pol. per adul. Et sic concludo dictum nepotẽ esse successibilem sue auie materne et cõsequẽter habere ius rũpendi vel petendi vel retinendi legitimam vel agẽdi ad supplementũ legitime qđ succedit in locũ q̃rele. d. l. oimodo. iũcta. d. l. suspecta. §. fi. et multa possent in mediũ adduci rñdẽdo etiã ad multa q̃ in mediũ p ɔ̃trã partẽ adducũꝛ: q̃ oia vt breuitati studeaz omittẽda duxi et maxime qz ex supra dictis de prehendi satis põt rñsio: arbitrabar breuiori stylo concludere tñ scribẽdo z raptim plura vltra meũ institutũ in mentẽ mihi oblata fuere. Grãs deo altissimo. d. Bal. de Bartolinis de pusio zc.

Consilium. cxlix.

1 Administrator de qua culpa teneatur in reddenda rõne.
2 Negligentiam alterius allegans ad fundandam suam intentionem tenetur illam probare.
3 Rationis redditio quatuor complectitur.
4 Ratio administrationis vbi reddi debeat.
5 Rationis redditio habet causam successiuam.
6 Presumptio licet liberet ab onere probandi nõ tñ liberat ab onere allegandi.
7 Testis non idoneus suppletur per idoneum.
8 Sententia inter alios lata semiplene probat.
9 Rationis reuisio per quos fieri debeat.

Dominus labia nostra aperiat z spiritus sanct⁹ illuminet intellectũ. In causa Ambrosii Nanis z sociorz in romana curia subståtialiter loquar. z in primis pmitto tria in iure clarissima ex q̃bus

1 cõstabit clare de iustitia prime snĩe. Primum est qđ † administratores mandati put fuerunt dicti Ambrosius z socii in curia Romana in redditione rationis tenentur tñ de male administratis vel neglectis dolo lata culpa vel leui non aũt de leuissima. ita concludit Bar. in sua solenni repetitiõe. l. quod nerua. ff. depositi. in ix. q. Hanc etiã opi. sequitur Bal. in. l. pignus. C. de pigno. act. in x. col. ver. iuxta hoc queritur. z gl. z Bar. de saly. post lõgã disputationẽ in. l. a procuratore. C. mãdati. Scđm est qđ dicti Ambrosius z socii in dicta administratione tenebanꝛ facere ea que fecissent hoies diligentes eiusdẽ professionis z artis z non ea que diligẽtissimi: qz facere qđ non facerent diligentes est leuis culpa: facere aũt qđ nõ fecissent diligentissimi eiusdem pfessionis z artis vt dixi est leuissima culpa vt pz ex diffinitiõibus datis p Bar. de leui culpa z leuissima i. l. qđ nerua. pallegata z Bal. in. d. l. pignus. z Bart. de Saly. in. l. si nulla. C. de pignoraticia actione. z canoniste i. c. bona fides. extra de depos. Tertiũ est quod in dubio dicti Ambrosius z socii in romana curia psumuntur fuisse diligentes z fecisse ea q̃ fecissent homines diligentes nõ aũt fuisse

2 se negligentes tali negligentia q̃ caderet in leuẽ culpam imo † allegans ad suam intẽtionẽ fundãdã culpam vel negligentiã alterius teneꝛ illaz probare. Primo per regulam q̃ habet quod affirmanti z non neganti incumbit onus probandi. l. actor. cũ materia. C. de proba. z in. l. ei qui. ff. de procuratoribus. Secundo quia hoc est fundamentum intentionis partis aduerse: ergo tenetur illud probare. vt in. d. l. actor. z ibi p Bal. z per Cy. z Bar. in. l. ij. C. de iure emphy. z ponit Barto. notabiliter z sequuntur Moder. in. l. in illa. ff. de ver. ob. Tertio z vltimo quod ille qui allegat culpam z negligentiam in administrando tenetur illam deducere z probare: ita concludit Barto. in. l. tutor qui repertorium. §. qui post. ff. de administra. tutorum. z idem Barto. in. l. cum plures. §. fi. eod. ti. z generaliter semper alleganti negligentiam z culpam incumbit onus probandi vt patet ex his que notant Barto. z Moder. in. l. si ab hostibus. §. si vir. ff. solu. matri. z Bar. in suo tractatu de teste: in. c. quod incipit negligentiam. z per Bart. in suo consilio qđ incipit charissime. nisi in certis casibus in quibus presumitur culpa vt in furto z incendio prout eleganter declarat Bar. z sequuntur Moder. in. l. si quis ex argentariis. §. penul. ff. de edendo. z hoc maxime quia probatur per testes partis aduerse quod ambrosius z socii sunt boni et legales mercatores. item per testes nostros vltimo loco examinatos qđ sunt diligentes administratores tam in suis negociis q̃ alienis. Ex quibus infertur quod cum ambrosius et socii ostendant se baractasse dictos. xii. pannos ad baractum aluminis tantum tenẽtur ad dictum alumen prout per eorũ libros z partitas ostẽditur. z consequenter cum non ostendatur quod ex dictis pannis aliqua quantitatis pecunie ad eorum manus peruenerit non video quomodo ille bonus vir potuerit condẽnare dictos Ambrosium z socios ad reddendũ rõnem quatuor ducatorũ p qualibet canna. hec probantur manifeste: nam vt inquit notabiliter

3 Bal. post glo. in. l. cum testõ. C. de testa. manumis. † redditio rõnis quatuor cõplectitur. primum codices edi. scđm calculũ poni. tertiũ reliqua reddi. quartũ culpã purgari. s. solutione eius quod debeꝛ. er. l. cum seruus. ff. de condi. z demon. Et ibi no. z in. l. si pure. §. fi. z in. l. si pr. §. si sticho. ff. de fideicõ. lib. Videamus autem an ad aliqđ istorum quatuor debeat talis snĩa reddende rõnum exeq z qũo. Ad primum scz ad editionẽ rõnum dictarum. xii. petiarum nõ põt exeq ex quo sunt productie partite z poste libri in quibus apparet dicta rõ que fuerunt petie extrahi: et ita fuerunt de dictis libris extracte de mãdato iudicis: z sic cum habuit primã obligationem ante sniam fuerit satisfactum non põt snĩa exeq: argumẽto eius qđ habeꝛ in. l. si domus. §. qui confitetur. ff. de leg. z j. in. l. si reus paratus. ff. de procu. solutione eius qđ debetur omnis tollitur obligatio institu. quibus modis tollitur obli. in prin. Et posito quo ad hoc qđ non diceretur esse diligenter z legitime satisfactum edere offert codices necessarios dummodo

4 expensis partis aduerse cum sint in curia: nam † cum ibi fuerit facta administratio ibi debet reddi ratio vt in. l. i. z per totum. C. vbi de ratio. agi oportet. z in. l. pretor. §. is etiam. ff. de eden. z in. l. heres absens. §. j. ff. de iud. Predicta tamen limitat Pau. de cast. nõ procedere quando conueniretur in loco domicilii quia ibi potest conueniri dummodo libri adducantur expensis z periculo ipsius agentis vt no declarat Pau. de ca. in. l. pretor. §. sed hoc. ff. de edẽ. Circa scđm etiã dico qđ verũ est qđ dz poni calculus. s. acceptorum z datorũ put dixit tex. in. d. l. cũ seruus. vbĩ dicit cõputationes pbe an improbe referanꝛ accepta recte relata an nõ recte. z no. Bar. in suo consil. qđ incipit cum pdicta. de quo facit mentionẽ Pe. de anc. in suo eleganti consil. qđ incipit in xp̃i nomine amẽ. sordide z perniciose nimis zc. z quo ad hoc scđm dico etiã fore satisfactum per editionẽ ptitarũ datorũ z acceptorum libri

in quo apparet dicta rõ qualiter dicti pãni fuerũt pmutati cum a lumine put in dictis postis continetur. & posito qd non ostẽderetur recte positus calculus facta est oblatio qd nõ ostenderetur recte positus calculus facta oblatione reddite rõnis put tenebat de iure q quidem verbalis oblatio fuit sufficiens ad purgandã 5 moram cum redditio rationis non possit momento terminari sꝫ habeat causam successiuam vt voluit eleganter dominus Anto. in.c.ex parte de testibus. & tenet Mathesillanus in suo notabili cxxv. per tex.not.in.l. si is a quo.in prin.ff.vt in pos.legatorum. & dicit hoc esse de mente Inno.& Host.in.c.post ele.de conc.preb. per tex.in.c.literas post medium: extra de resti.spolia. & offerim⁹ etiam nos paratos calculum ponere. ¶ Circa tertiũ fatendum esset quod si nulla alia appareret conuentio inter dictas partes quod dictus Ambrosius & socij tenerentur ad restitutionem reliquorum quoniam in redditione rationis venit restitutio reliquorum vt dictum est.l.boue.§.si.ff.de verbo.sig.l.non solũ.§.reddere.ff.de lib.leg.&.l.Huius.ff.de cõdi.& demõ. Quimmo ille qui est liberatus a redditione rationis non dicitur liberatus a redditio ne reliquorum.l.si quis rõnes.& ibi no.ff.de lib.leg.& per Bar.in l.Laurelio.eo.ti.cum si. Sed in casu nostro nõ tenetur reliquum restituere sed ponere ad computum Nicolai despannochis pro eo quod dictus Nicola⁹ debet dicto Ambrosio & socijs in curia romana. vt patet ex laudo lato inter dictum Nicolaum & Ambrosium & ex litera dictorum Ambrosij Jacobi & socioꝝ Senis trãsmissa ad dictos Ambrosios nãnis & socios in curia in qua cõstat conuentio inita inter eos qui ritractum dictorum pãnorũ ponant ad computum & rationem dicti Nicolai que conuentio inter eos seruari debet.l.j.ff.de pac.&.l.legẽ.C.de pac.l.j.ff.de cõsti. pecu.cũ si. ¶ Sed statim ad hoc respõdebit pars aduersa quod dictus Ambrosius nãnis nomine suo & sociorũ liberauit dictos Ambrosium Jacobi & socios a promissione quam ipsi fecerũt pro dicto Nicolao de quingentis ducatis: vnde sicut solutione ei⁹ qd debetur tollitur obligatio.institu.quibus modis tollitur obligatio.in prin.ita quietatione & liberatione.institu.e.tit.§.4.& in.l.j.ff. de acceptilatio.l.si vnus.§.pactus.cum materia ff.de pac.cuꝫ si. ¶ Sed hic aduertat diligẽter iudex.nam Ambrosius Jacobi & socij promiserunt ducatos quingentos Ambrosio nãnis & socijs Senis recipiẽti pro Ambrosio nãnis & socijs Rome qꝛ Ambrosius nãnis habebat & habet societateꝫ Senis & in curia. & hoc cũ certis pactis & modis prout patet in libro recordanꝫ dicti Ambrosij. demum secundo post certum tempus inita fuit conuentio noua in curia inter ambos Ambrosios & dictũ Nicolaum qd ritractum pannorũ deberent ponere ad cõputũ dicti Nicolai. & qd residuum promittebant satisfacere vt constat ex litera pallegata. ¶ Demum & tertio fuit latũ laudũ inter Ambrosium nãnis & socios in curia & dictũ Nicolaũ qd ritractus dictorũ pannorũ poni deberet ad cõputũ dicti Nicolai & quod si qd deficeret. Nicolaus deberet curare ita & taliter qd de residuo satisfieret per dictũ Ambrosium Jacobi alias teneret de propria pecunia & Ambrosius Jacobi & socij a promissione per eos facta liberarent sm qd cõtinetur in.d.c.primi laudi. Quibus obstãtib⁹ ex plurib⁹ ostẽdo q per dictã liberationẽ nõ tollitur quo minus possint & debeant dictum reliquum qd habebat in manib⁹ ex permutatione dictorũ pãnorũ ponere ad computum dicti Nicolai nec tenentur illud restituere dictis Ambrosio Ja.& socijs. Primo qꝛ vt ex supiorib⁹ constat Ambrosius nãnis de Senis recepit dictam pmissionem nomine illorũ de curia: sic quesitum fuit illis de curia & demuꝫ facta est liberatio per Ambrosium nãnis & socios Senis a dicta pmissione: cum ergo diuersum sit ergasticum et Senis et in curia: et sic considerari debent vt diuersa corpora & diuerse persone ficte & representate vt declarant Bal.& Bar.de Sax. in.l. si eũm.C.de compensa.& patet ex his que no. Bald.& Sal.in rub.C.pro socio. vnde ius quesitum societati curie tolli non potuit per diuersam personã.s.societatem Senensem sine facto & commissione societatis curie vt in regula id qd nostrũ..& in regula nõ debet.ff.de re.iur. etiam si talis liberatio facta esset nomine illorum de curia cũ non constet de cõmissione vel mandato: ad liberandũ enim requirit spãle mãdatũ.l.iij.ff.de acceptilatio.& per Spe.in ti. de procuratore.lib.vj. ¶ Scdo pbat nam duplex apparet obligatio vna qñ fuit facta pmissio Ambrosio Senis recipienti pro illis de curia put cõstat in libro Ambrosij. Scda qñ facta rome noua cõuẽtione put constat in dicta litera liberatio posita ab Ambrosio et socijs Senis a promissione eis facta ab obligatione autem noue conuentiõis facte rome nulla est facta liberatio: vnde ab vna nõ debet trahi ad aliã diuersam & separatã.l.papinianus exulꝫ.ff.de minorib⁹.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acquirẽ. iste enim quietationes sunt restringende & stricte interpretande.l.cum aquiliana. cũ ibi no.ff.de trãsac.cuꝫ si. ¶ Tertio pbatur qꝛ dicta liberatio fuit facta vigore laudi lati inter Ambrosium & Nicolaum. in laudo autem continetur qd ritractus debeat poni ad computũ Nicolai. & ab inde supra debeat satisfieri vsqꝫ ad ducatos. cccc. vel per Ambrosium Jacobi vel p Nicolaum & qd debeat promissio liberari. ergo erat obligatus Ambrosius nannis liberare cũ ista conditione qd posset retinere ritractum & ponere ad computum Nicolai. igitur cũ vigore laudi sit facta liberatio intelligitur cum illa qualitate & conditione ex primordio eñ tituli posterior formatur euẽtus.l.j.C.de impo.lucra.descri.lib.x.& l.quedã mulier.ff. de rei vẽ.& confirmat hoc qꝛ in fine laudi dr qd debeat fieri liberatio ita qd ipsis liberãtibus nõ inferant dãnum vel incõmoduꝫ aliquod sed si dicta liberatio simpliciter intelligeret adeo qd dictus ritractus nõ posset ad cõputũ poni duplex resultaret dãnũ & incõmodum. ¶ Primo quia dictus ritractus debuisset reddi Ambrosio Jacobi & socijs & postea pro dicta quantitate estimationis agi cõtra Nicolaũ ex quo sequebat incommodum & dãnũ. Stenim melius est pignori incũbere q in personã agere.l. plus cautionẽ cum materia.ff de re.iur. Ergo multomagis melius est esse satisfactũ de psenti q habere ius petẽdi ad hoc.l. minoribus xxv. annis subuenit.ff de mino.cum materia. ¶ Scdo quia ex ritracto poterant statim sibi satisfacere. Nicolaus autem habebat annũ ad satisfaciendũ vt ptꝫ ex laudo pducto. igitur vertitur magnum interesse respectu tpis in mercatoribus iuxta not.in.l.non vtique.ff.de eo qd certo loco.& in.c.conquestus.extra de vsuris.cum si. Ex qbus luce clarius constat qd reliquum restitui nõ dꝫ sed poni ad coputũ Nicolai. ¶ Circa quartũ & vltimũ fatendum est q ipi vt administratores tenent de male administratis et neglectis sm qd.s. in pmissis ostẽsum est & traditur in.l.j.§. officio.ff. de tu tel.& rõnibus distrahendis.& p Bar.in.l.j.in fi.ff.de neg.gest. Et ad hoc vltimum nullo modo pot cõdẽnari qꝛ nedũ qd nõ sit pbatuꝫ qd fuerint negligẽtes vel in culpa in administrãdo hoc nõ est deductũ vel allegatũ. ad hoc eñ vt vltra reliquũ tenerent ad rõnem ducatorũ.lxij.pro quolibet pãno necesse erat pbare qd panni ita valebant & vendi potuissent p hoies diligentes. & cõsequenter qd ex eorũ negligentia fuerunt minus vẽditi qꝛ vt dixi nedum quod hoc sit probatum sed nec est deductũ allegatũ vel petitũ vt ptꝫ ex processu. iudex aũt nihil petenti nihil impartit.l.fi.C.de fideicõ.liber.cum si. ¶ Sed pars aduersa facit duo principalia fundamẽta ad ostẽdendũ q talẽ condemnari debet ad rõnem ducatorũ quatuor pro qualibet canna. ¶ Primum principale fundamentum qd p literas sociorũ de curia que eis preiudicant iuxta not. in.l.publia.ff.deposui cõfitent Ambrosius & socij in curia se habere.xx.petias pannorũ illius sortis & bonitatis cuius erant octo petie finite Christoforo Lelli statuti sed per librum dicti Nicolai cui de consuetudine datur fides probatur quod Nicolaus vendidit octo petias pannorum rosatorum dicto Christoforo pro ducatis quatuor cũ vno sexto alterius ducati ergo vꝫ ostendi qd erãt eiusdem estimationis. ¶ Sed ad hoc fundamẽtum respondet multipliciter. & in pmo respondebo ad assertã literam Francisci. Secũdo ad postas libri Nicolai pductas dicte vẽditionis & vendite facte Laurentio de taglia. Circa literas Francisci primo respondeo in primis quod litera est tantum recognita ab Ambrosio et non a Francisco & sic talis recognitio nõ vꝫ nocere Francisco & socijs vt in regula non debet.ff.de reg.iur. Et no.in.l.si vnus in prin.ff. de pac. ¶ Scdo qꝛ recognitio Ambrosij nõ est certa sꝫ dubia qꝛ loquit per verbum videt qd est verbum dubitatiuum & non certum iuxta no.in.l.testiũ.C.de testibus. Confessio aũt dꝫ esse certa non incerta vel dubia.vt in.l.certum in princip.cum ibi no.ff.de con'fes. ¶ Tertio respõdet qd litera dicit qd dicte.xx.petie erant similes octo petijs finitis Christoforo Lelli nec dꝛ per queꝫ petie octo fuerint finite & cuius essent simpliciter autem pars aduersa ostendit qd Nicolaus vẽdidit Christoforo.viij.petias. stãt autem ista simul qd dictus Nicolaus nomine proprio illas vendiderit prout ptꝫ ex posta sui libri. & qd etiã Franci. noie societatis octo petias de proprio vendiderit.itẽ qd nicolaus vendiderit noie pprio de suis.viij.petias.itẽ qd Franciscus alias.viij.de pãnis dicti Nicolai nec apertur litera quod.viij.petie quas Franci. asserit finitas Christoforo fuerint dicti Nicolai vl' nomine Nicolai vendite imo potius presumi debet cõtrarium cũ qs intelligatur potius gessisse actum noie pprio.l.& magis.ff.de solu.& potius loqui de se quã de alio.vt in aut.si qñ.cũ ibi no.C.de cõsti.pecu. Igit nõ probat concludenter & necessario qd petie.viij.que dicuntur vendite per Nicolaum Christoforo sint ille eedem de quibus loquit Franciscus in litera per predictaret sic non probat hoc esse .ec.l. non hoc.C.vnde cognati.c.in presentia extra de probationibus. imo quod sint ille eedẽ nec est allegatũ neqꝫ probatum. nec etiam est probatũ qd sit idem Christoforus Lelli de quo in posta Nicolai & illi de quo in litera Francisci et licet pluralitas nõ presumatur vt in.l.omnium.C.de testib.& in.c.cum Joan. eremita. extra 6 de fide instr. dico qd presumptio liberat ab onere probãdi non ab onere allegandi et ideo identitas saltem allegari debebat.l. adulterium cum incestu.§.idem pallioni.ff.de adult. ¶ Quarto

respondetur

respondetur posito qd illi panni nõ fuissent similes illis qui dicũtur venditi dicto Christophoro: tñ fuerũt postea p Tomasiũ ad ministratores Ambrosij Jacobi z socioz senis acceptati in curia Romana: vt patet ex litera p nos pducta in qua cõstat de noua cõuentione de qua. ẽ. quã nouã cõuentionẽ attendere debem⁹ l. pacta nouissima. C. de pac. Nec dicat aliquis Thomasius licet iniuerit nouam conuentionem non tñ vidit neqz approbauit pannos: quinimo psumi dz qd illos viderit. qd probatur. Primo arguendo a cõiter accidentib⁹ iuxta. l. neqz natales. C. de pba. Nã mercatores soliti sunt si accedant ad aliquem locum velle videre eorum mercãtias ibidem existentes: z ita est presumptio Thomasium fecisse. argu. l. vel vniuersorũ. ff. de pigno. actio. ¶ Scdo hoc confirmat manifeste. nã dicti. xij. panni empti fuere p septingẽtis ducatis z vltra vt pz ex scriptura conuentionis z tamen postea in conuentione fuerunt cõcordes qd ri tractus poneretur ad cõputũ promissionis qngẽtorũ ducatorũ: z q illud qd deficiebat pmittebant satisfacere: ergo clare dat intelligi quod sentiebant quod non ascendebant ad valorẽ qngẽtorum ducatorum quod quidez minime factũ fuisset nisi habuissent notitiam pãnorũ. ¶ Circa scdm. s. circa respõsionem dicte partite vẽditionis facte Christoforo p Nicolaũ etiam respondeo quod imo assertio Francisci dici potest verissima quod dicte. xij. petie essent eiusdẽ bonitatis et sortis. nec probat qd ille. vij. petie essent illius estimatiõis put vendite fuere p dictũ Nico. ex pluribus. ¶ Primo qd postea scripta p Nico. fuit scripta rome. nã venditio fuit facta z in posita ex. oggi. q̃sto di. sed consuetudo qd detur fides libris mercatorum intelligitur de scriptis in loco vbi viget talis consuetudo. ita concludit elegãter Bald. in. l. cũctos populos. C. de sum. trini. z fide catho. z Moder. in. l. admonendi. de iuretur. cum simi. z si dicat qd pars Ambrosij Nãnis hoc ponit. z sic censeat fateri. l. cum precum. C. de lib. cã. ¶ Respondeo quod positio fuit negata z ex positione negata nõ põt quis se fundare vt p Bar. in. l. post legatum ff. de his quib. vt indig. ¶ Sz iterũ si dicat qd hoc est probatum per testes dici põt non esse pbatũ dico qd eodem modo dz fides adhiberi libris dicti Ambrosij Nannis z sociorum in curia: et tũc vltra per libros apparet quod fuerũt vendite dicte. xij. petie pannorũ ad rationẽ duorũ ducatorũ p cãna: vnde nõ magis credit libris Nicolai q̃ Ambrosij. z ex cõflictu scripturarum reus absoluit vt in. l. scripture. C. de fide instru. z in. c. imputari. eo. ti. ¶ Secũdo rñdet inconuincibiliter: nã libri Nicolai pbãt vẽditionẽ factam p tãta estimatiõe. nõ aũt pbat nõ tñ valuisse habito respectu ad cõem estimationẽ q̃ attẽdi dz. l. pretia rerũ. cũ ibi no. ff. ad. l. falcidiã. qm̃ nõ pbat valorẽ rei ex eo qd vn⁹ tãtũ emerit z alter tñ vẽdiderit: sz ex eo qd ita cõiter ea fuisset empta z vẽdita a scientibus qualitatẽ z cõditionẽ rei. ita cõcludũt Bar. z oẽs in. l. pretia rerũ. ff. ad. l. fal. z canoniste in. c. cũ causam q̃ inter economũ. extra de testibus. ¶ Tertio etiã respõdet cõcludẽter. nã vẽditio. xij. petiarũ facta spãnochis fuit facta die. xij. Februarij. M.cccclxvij. Cõmissio vero de pmutãdo vel vẽdendo fuit data die quarta Februarij. M.cccclxviij. z sic per annum post: permutatio vero post e cum camera ad alumina fuit facta die. iiij. Maij. M.cccclxx. Stat autẽ hoc qd tpe vẽditionis Nicolai dicti pãni tñ valerent z qd postea min⁹ tpe cõmissiõis z postea etiã min⁹ tpe pmutationis cũ pretia rerum ex tpe varient: vt in. d. l. pretia rerũ. cũ ibi no. vnde cũ fuerint pmutati cum alumine vt dictũ est ad cõuincendã culpã istorũ debebat pbari qd tpe pmutationis plus fuissent vẽditi. casus est in. l. si voluntate. C. de rescin. vẽd. z est casus in. c. cũ causam. pallegato. vnde nec vr̃ hodie probari qd tpe prime vẽditiõis Nicolai nõ valerẽt plus nec vẽditio tãc tpis arguit vel pbat qd etiã hodie tãtũ valerent. z ita cõcludũt doc. in dictis locis. z in. l. ij. C. de rescin. vẽdi. z in. c. cum dilecti. de empt. z vẽdi. qu pmutatio nõ plus valeret ostendit qz probat q̃ Franciscus est diligẽs vt pbat p nostros testes z bonus z legalis vt pbatur per testes partis aduerse z tñ vt ex eius libro cõstat ipse simul cum pluribus alijs pãnis alioz. s. Nicolai Nelli z ortãd vẽdidit oẽs ad rõnẽ duoz ducatoz ad barractũ aluminis: ex qbus constat qd alij ẽt eiusdẽ qualitatis fuerunt ita vẽditi. Nec presumendũ qd Frãciscus voluerit tot decipere. l. marito. ff. pro socio. z maxime qz Orlandus attestat suos fuisse iuxta estimatos z venditos qui est diligens z attestatur Lau. sup decimo articulo. ¶ Accedat etiã ad pdicta litera cõuentionis trãsmisse p Ambrosiũ Jacobi illis de curia romana in q̃ asserũt qd si ritractus nõ ascẽdet ad ducatos quingentos volunt satisfacere. z sic vident fateri non fuisse tante estimationis prout nunc dicũt. Confirmat hoc ex respõsiõe Nicolai in curia mercantie dũ dicit quod si atteto malo spali emergeret aliqd damnum dicit se nolle pati partẽ suam z qd ita apparet scriptura inter ipsus z Ambrosiũ Jacobi z socios z iste pbationes valere debent cũ inter eos agat de bono z equo. l. si fideiussor. §. quedã. ff. mãdati. l. quintus. eo. ti. ¶ Quarto z vltimo fortius rñdetur qd imo probat qd dicte. viij. petie vẽdite Xpoforo Nelli nõ erãt tãte estimationis sz qd nõ valebat vltra duos ducatos vel parũ plus qd ex pluribus ostendit p oẽs testes q hoc deponũt put deponit Gabriel in prima estimatiõe rome facta in hac cã executiõis. idẽ etiã deponit ilemet Christoforus q emit z lz nõ videat oĩno idone⁹ suppleẽ ex idoneitate alioz testiũ z aliarũ psumptionũ vt notãt bal. z Mod. in. d. l. si qs ex argẽtarijs. §. pe. ff. de edẽ. Hoc idẽ deponit Julian⁹ rẽtij q lz referat ad alis testificata z lz pri⁹ fuerit nulliter testificat⁹ p scripturã iuxta no. in. c. de testib⁹. extra de testi. tamẽ postea legitima examinatione referẽdo se ad illã primã examinationẽ pbat: ita elegãter determinat Jo. an. i. d. c. de testib⁹. extra de testib⁹. optime facit tex. cũ ibi no. per Bar. in. l. si ita scripsero. ff. de condi. z demon. Hoc idẽ deponit quidã Joãnes qui deponit de duobus ducatis qd Christoforus decept⁹ fuit vltra dimidiam. Leonardus etiam Antonij facit fidem qd habuit vnã pãnã ex illis. viij. z qd nõ valebat vltra duos ducatos p cãna. Marianus ser triuischi deponit qd Christofor⁹ lamẽtabat de dicto Nicolao. bñdictus alter testis deponit qd habuit duos z audiuit a Nico. qd erãt de illis z deponit de eadẽ estimatione ¶ Cõfirmatur pdicta ex snia postea lata in fauorẽ Xpofori q̃ Nicolaum in qua fit estimatio dictoz pãnorũ ad rõnem duorũ ducatorũ cũ quarto p qualibet cãna q̃ snia inter alias facit semiplenã pbationẽ iuxta no. p Bar. in. l. admonendi. ff. de iuretur. vñ p tres testes vel quatuor testes probatur de vera estimatione dictaz. viij. petiarũ panni que ẽ sufficiens probatio. l. vbi numer⁹. ff. de test. c. in omni. extra de testi. Quorũ etiam probatio ɔfirmatur per dictam sniam z multa alia verisimilia de quibus supra adeo qd dici possit illud Aristo. j. ethicorũ. Uero omnia consonãt: falso aũt cito dissonat quod verum est zc. ¶ Accedat nã vnũ verisimile addictũ plarib⁹ verisimilib⁹ facit plenã probationẽ. ita dicit Bal. in l. si creditores. in antiqua lectura. C. de fideic. Et id qd distat a verisimili hz imaginẽ falsitatis vt inqt Bal. in. l. j. C. de seruis fug. ex quibus oĩbus vt singulis saltem vel simul iũctis pbat qd ambrosius z socij in curia nõ sunt in aliqua culpa in dicta pmutatione. z maxime hoc censendũ est attento qd est pbatũ qd sunt diligentes mercatores. ¶ Scdm principale fundamentũ fit qd pbatum est qd pãni rosati rome plus valeant q̃ Senis. item probatũ est quod Senis ad min⁹ valerent quatuor ducatos p cãna ergo z forti⁹ rome debẽt valere sz hoc fundamẽtũ est multũ fragile in terminis nostris ex pluribus. ¶ Primo qz ista pbatio est nimis gñalis z obscura ex quo nõ est restricta ad pãnos qualitatis seu q̃titatis cui⁹ erãt illi de quib⁹ agim⁹ vñ talis gñalis pbatio dz cẽ obscura. l. ita fidei. ff. de iure fisci. z cõsequẽter nõ releuat. c. in psentia. extra de pbatiõibus. ¶ Scdo respõdetur qd dicti pãni p dictũ Nicolaũ fuerũt empti a Ludouico ferenti venetus qd ostẽdit per librum Nicolai in partita vẽditionis pãnorũ Xpoforo Nelli z qd venetus probat per scriptã venditionis factam Ambrosio Jacobi z socijs z ita ẽt pbat qd eiusdẽ sortis pãni fuerũt empti a Laurẽtio: z tñ pbat in specie qd dicti pãni nõ erãt tãte estimationis: ergo talis pbatio in specie preualet pbationi gñali vt in regula generi p speciẽ: cũ materia: extra de reg. iur. ¶ Tertio respõdetur qd nõ pbat cõcludẽter qd oẽs panni rosati in curia ad min⁹ valeãt quatuor ducatos p cãna vt patet p pãnos emptos a Laurentio a Nello Orlando z reliquis vt patet ex attestatiõe Mariani ser Lucchi Orlandi Thome de allegretis z Laurentij constat ex cõuentione de quibus in lib. Francisci. item ex venditione eiusdem Nicolai de qua in publico instrũ producto vbi pz quod ipse vendit cãnas pãnorũ. lv. pro pretio duorum ducatoruz pro qualibet cãna: igitur probatio illa gñalis nõ est concludens si potuerint esse sortis z bonitatis alioru de quib⁹ proxime dictuz est: casus est in. d. c. in psentia. z probat ex his q̃ habent in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb⁹ dub. z hoc maxime qz verisimiliter constat ex scriptura producta qd dicti pãni fuerunt ex ea sorte habita venetis a dicto Ludouico qui pãni primo aspectu meliores videbant vt deponunt Marianus Thomas Laurentius z Orlandus. ¶ Quarto rñdetur qd precise probat qd pãni de quibus agimus nõ erant tante estimationis z similiter pãni eiusdez sortis vnde talis probatio in specie preualet probatiõi in genere vt in dicta regula generi per speciem. ¶ Quinto z vltimo respõdetur qd testes qui deponunt quod panni rosati in ciuitate Senensi venduntur pro quatuor ducatis pro cãna referunt se ad pannos qui venduntur in ciuitate senensi. et sic ad pannos Senenses. quoniam pãni rosati Senenses non possunt vendi vt probatur p d. l. productam. Nos autem loquimur de pãnis forensibus: quia ipsi in responsione articulorum fatentur quod erant panni forenses: z ita etiam probat per scriptam vẽditionis facte Ambrosio Jacobi z socijs z hoc etiam claudit os parti aduerse. Ex quib⁹

concluditur qđ nō tenent Ambrosius Nanni et socii nisi reddere rationē acceptorū et datorū p editionē libri et reliquū ostēdere que facta sunt vltra: reliquū aūt ita demū deberet condēnari si probaretur culpa vel negligentia scʒ qđ in euidērialib⁹ dictū est: vñ ex pmissis cōcludēdo facio duas cōclusiōes. ¶ Pria ꝯclusio est qđ 9 † talis reuisio rōnis fieri dʒ p reuisores eligēdo arbitros reuisores vt pbat manifeste in.l.si qs dicat.in fi.ff.de manumissio. et est casus in.l.si pure.§.si pater.ff.de fideic.lib. et in.l.vix certis. et ibi bal. et Ang.ff.de iud.qui habeāt videre accepta et data et reliquū et cōdēnare de neglectis et mala administratiōe vt dicit no. Pau.de ca.in.l.si cui libertus.p illum tex.ff.de condi. et demō. ¶ Scda cōclusio est qđ partes dñi iudicis sunt pronūciare bene appellatū et male iudicatū et reformādo sniaʒ pronunciare dictā sniam exequendam et per eius executionem reddite ratiōis eligi debere arbitros reuisores scđm formā iuris statutorum qui habent videre codicem ratianum accepta et data et reliquum qđ superest ponendum esse ad computum dicti Nicolai prout in litera preallegata et condēnare de his que reperiūtur neglecta vel male administrata scđm iuris dispositionem. Laus deo etc.

¶ Istud idez cōsiliū habes lectoꝝ post lecturā euidēs dñi mei super §.ff.de excep.

¶ Consilium.cl.

1 ¶ Doctores consulentes fideliter veritatē enūciare debent.
2 Legitima an possit auferri per statutum in bonis parentum.
3 Legitima minuitur per statutum.
4 Filia dotata a statuto exclusa: an censeat etiā exclusa a legitima.
5 Materia sublata tollitur materiatum.
6 Filia exclusa a statuto ppter masculos: et preterita in testamento patris nō pōt dicere testamentum nullum nec rumpere.
7 Specialia non veniunt sub generali expressione.
8 Exclusio legis est fortior quam hominis.
9 Repudians hereditatem legitima retenta habetur pro adeunte.
10 Succedere an dicatur ille qui agit ad supplementum legitime.
11 Filia dicitur esse quasi creditrix in legitima
12 Legitima filiorum in iure quomodo appelletur.
13 Dos que debetur filie exclusē a statuto potest ab ea peti cōdictione ex illo statuto.
14 Filia exclusa a statuto si est instituta in testamento patris in aliquo: et habeat dotem: an possit petere supplementum legitime. et nume.16.
15 Speculatiua et estimatiua est vtilior pars intellectus: sed non est semper eadem.
17 Ius succedendi abintestato: et ius veniendi contra testamētum sunt correlatiua adinuicem et proportionabilia inter se.
18 Exclosus a successione videtur exclusus a legitima.
19 Filia femina exclusa a statuto facit partem masculis in legitima.
20 Statutum exorbitans non extenditur de persona ad personam.
21 Statutum odiosum loquens in casu simplici non trahitur ad mistum.
22 Correctio non dʒ induci p subauditiones et tacitos intellectus.
23 Succedere non dicitur qui venit ad solam legitimam.
24 Legitima sola non transmittitur ex potentia suitatis.
25 Correcto vno ex correlatiuis an aliud dicatur correctum.
26 Filia exclusa a statuto rūpit testm̄ qñ extraneus est institutus.
27 Legitima nō debetur filiabus: an dicatur tertia eius qđ habiture fuissent de iure cōi an vero de iure municipali.
28 Statutum excludens filiam legitimam an excludat eam ipso iure: an ope exceptionis.
29 Legitime petitio nō venit ad impugnandum testamētum.
30 Testamentum factum coram duobus testibus in quo sunt institute filie exclusē a statuta valet.
31 Testator cēset se cōformasse eicū dispositiōe iuris etiā statutarij.
32 Succedere est verbum generale.
33 Supplementum petens non dicitur venire abintestato.
34 Pater si filia instituto substituit vnum ex nepotib⁹ ex filio censetur ceteros exclusisse.
35 Iurans nō venire ad successionem paternam nō prohibetur succedere patri ex testamēto nec abintestato quando alij descendentes non superessent.
36 Argumentū a cōtrario sensu sumit etiā ad correctionem iuris.
37 Extensio fit etiam in materia correctoria qñ reditur ad ius commune.
38 Statutū quando non recipiat interpretationem passiuam a iure communi.
39 Doctori attestanti de consuetudine creditur.
40 Faba dura alijs cudenda relinqui debet.
41 Medium est tenendum in dubijs.
42 Substitutio cōpēdiosa qñ est facta filio pupillo in potestate per verba cōia et mater est in media quid agendum sit.
43 Filijs plus fauetur q̄ ecclesie in legitima.

Dominus labia nostra aperiat

a Dominus labia nostra aperiat et spūs sctūs illuminet intellectū: et nos introducere dignet in cubiculū suū apiatq; nobis ostium veritatis vt in qōne proposita subtilissima pdifficili et fere inextricabili et que anceps esse vr̄ imo multiplex et que voluminū plixitate indigeret rñsa nr̄a sint talia qualia desideramus.l. iusta equa nemini insidiātia et clara q̄tum patit materie altitudo et sm mētē 1 iuris habito solo respectu ad merā veritatē † q̄ p doctores consulentes fideliter est enūcianda ne statera iustitie quam gestant in manibus sit dolosa vt monet Bal.in cōsi.qđ incipit verba testamēti sic dicūt. Et qꝛ meditatio solet ibi esse clauis veritatis vt inquit cōsiliator differētia scđa cupientes studere breuitati et non multiloquio: qꝛ veritas cōsistit in paucis. Item quia sermones circa particularia sunt veriores lʒ circa vniuersalia sint faciliores vt inquit philosophus.ij.ethicorum. ¶ Preterea virtus est non in dicendo multa sed multū ex diligentia et lucubratiōe. qꝛ licuit inter varia negocia quibus distringimur curauimus meditari causas et radices tante difficultatis cōfidimus deo propitio nō errare. Cū tñ in qōne pposita questionē fraternitatis cū dolore et mentis anxietate legerimus non modo singulos plerosq; magnos doctores mutuo pugnasse respōsorū varietate. sʒ eosdem doctores licet maximos et venerandos secum pugnasse et variasse intermisso longo tēporum spatio. ac etiam collegia vniuersitatum iuris quādoq; sensisse 2 vt.j.ostēdet. ¶ Prima igit radix prime difficultatis est. † Nunquid statutū possit auferre legitimam in bonis parentum in' qua questione pugnatum est a.cc.annis citra per maiores nostros vt colligit ex dicto Dy.in.c.indultū.de re.iur.in.vj. et Oldra.consi.xxxiij. Abbatis antiqui.in.c. Ray.de testamentis dominorum. de rota in conclusionib⁹ collectis per Gulielmū'anno. Mccclxx. conclusione.xvij.dñi Petri bertrandi qfuit Cardinalis in sua lectura sup.vi.in.c.ij.de cōsue. Io.an in addit. Spe.in ru.de succes. abintesta. Iaco.de belui.in auf.de heredibus et falci.§.si quis autem Richar.malumbre in sua disputatione quā refert Cy.in.l.sancimus.C.de nuptijs Bar.in.l.titio centū.§.titia genero.ff.de conditio. et demon. et Albe.de rosa.in tractatu statutorum parte .j.q.xlij. et in tertia parte.q.cij.ciij. et Bal.in.l.j.§.ius naturale.ff.de iusti. et iure. et in auten.nunc autem.C.de episco. et cle. et l.d.l.sancim⁹ et in.l.hac edictali.C.de secundis nuptijs et in lege cunctos populos.C.de summa tri. et in.l.cum lege.C.de episco. et cleri. et Angel. in.l.qđ de bonis.§.fina.ff.ad.l.falci. et Anto.de butri. et alios post eum in.d.c.Raynal. et Saly.in autenti.nouissima.C.de inofficio. testamen. et in.d.l.sancimus. et Ioan.de Imol.in.d.§.titio genero. et ponta.in.l.sequens gradus.§.heredibus.ff.ad silleia. et aliorum plurium qui legendo in dictis locis tractarunt et consulendo examinarunt Dy.Cy.Bartol.Angel.Alberi. et Oldra.Iacob. de belui. Ludo.in dictis locis tenent quod possit in tatum tollere. Alij multi vt Richar.malum.Anto.de but.post dominos de Rota vbi.s.Bald.Saly.tenuere quod dicta legitima non possit in totum tolli per statutum. ¶ Tertij quidam tenuere quod sine causa non potest tolli qꝛ est irrationabile. sed ex causa possit puta rōne ingratitudinis vel conseruande familie et agnatiōis vt dicit bal.in.d.l.cum lege. et Ioan.de imo.in.d.§.titio genero. Hinc multi inferūt sufficere qđ aliquid filie assignet loco legitime. puta dos vt dicit Bald.in.d.auf. Nunc autem. et in.d.§.ius naturale. idem etiam sentit Albe.in.d.q.ciij.in ver.redeundo igitur. et cum dicta opinione qđ in totum tolli non possit transeunt cōiter docto. vltramontani. vt refert Albe.in dicta.q.ciij. et idē vr̄ tenere Bal.in.d. l.cunctos populos. et in.d.l.cum lege. et.d.l.sancimus. et.d.l.fina.§. sin autem es alienum. lʒ etiam magni doctores teneant qđ in totū possit tolli. Cum aūt in statuta nostro de quo agitur sit dos assignata et quasi loco legitime subrogata videtur presupponendum tale statutum primo aspectu valere ex rationibus per docto.positis in dictis locis. et in hoc quod tale statutum valeat omnes doctores conuenire videntur: cum in quantitate pecunie possit minui legitima per statutum pari ratione potest minui tempore. Unde cessat obiectio quorundam dicentium presuppositis p̄missis resultare absurdum quod antequam docetur nullam habebit legitimam. quia imo dicitur minui in tempore secundum Bart. in dicto.§.titio genero. maxime cum dicte filie debeant interim alimentari. et talia alimenta succedunt loco illius' dilationis secūdū Bal.in.d.l.sancimus. quinimo cum tale ius alimentorum non sit sublatum per statutum et diuersum sit a iure successionis vt in autenti.licet.C.de natura.lib. et in.c.cum haberet.de eo qui duxit in matri.quam pollu.per adulte. in dubio videtur tale ius alimentorum reseruatum per statutum interim donec dotetur sm Salyce. in.d.l.sancimus. et Imol. et Paulus.de castro.in.d.§.titio.bene faciunt q̄ doctores dicunt in.c.Quis.de pactis in.vj. ¶ Posset hic aliquis dicere. stante predicta opinione communiter approbata 3 inter doctores et magis equa † si legitima predicta non possit

in totum tolli possit tñ minui vt oẽs fateri videntur. ergo p indi-
rectũ poterit adeo minui qd videbitur quasi in totum sublata in
effectu cũ circa hanc diminutionẽ non reperiatur impositus ter-
minus z certa meta p eos qd vr̃ absurdũ cum paria videantur z
nihil habere z parũ habere in simili consideratione. vt per docto.
in auẽ. pterea. C. vñ vir z vxor. ¶ Huic difficultati no. respõdẽt
prefati dñi de rota in dicta decisi. xvij. q̃ incipit itẽ fuit dubitatus
dicentes in vltimis verbis talẽ diminutionem legitime factã per
statutum dũmõ talis diminutio nõ sit ita notabilis q̃ cẽseatur
esse pemptio vel nimis enormis: qr tunc esset irrationabilis talis
dispõ: vt in. d. c. suggestũ. de deci. z cũ dicta decisiõe trãsit. d. An
to. de bu. in. d. c. rayn. q̃cũqz ergo iudicatur9 est sit circũspect9 et
serenus iuriscõsultus arbitranda an illud datũ filie z descenden-
tibus per statutuz sit adeo minus legitima quod percipi videat̃
nimia enormiter diminuta seu in effectu perempta attento patri
monio testõris z aliis circũstantijs. vt dicũt prefati dñi de rota et
Moder. post Ant. de bu. in. d. c. rayn. z maxime deberẽt ad hoc
aduertere arbitratores si haberẽt dictã ꝯtrouersiã arbitrãdo fini
re. suadet̃ hoc vltra prefatos doctor. ex eo qr tex. in auẽ. de triẽte
z semis. in pn. dicit q̃ impator frequẽter mirat9 est qño legitimis
z beniuolis filiis qb9 parẽtes agũt gratias z qb9 qd relinquit̃ iã
erat debitũ solũ quarta pars: seu triũciũ deberet̃ vnde continge-
bat sepe filios qui patre viuẽte erãt idonei z opulenti mortuo pa
tre remanere paupes cũ necessario dicta quarta deberẽt esse cõtẽ
ti z leges veteres statuẽtes quartã partẽ tm̃ p legitima crudeles
appellat impator z amaras in. d. ti. de triẽte z semis. §. phibem9.
z aperte dicit glo. eo. tit. §. hec nos. vbi subdit q̃ dicta iura vetera
deberẽt semp erubescere vñ impator ibi volẽs filiis z nature cõ-
petẽter puidere auxit legitimã ſm numerũ liberoꝝ vt l. d. ti. z in
auẽ. nouissima. C. de inof. test. si igit̃ iura statuẽtia quartã pro le-
gitima filiorum erãt iudicata crudelia inhumana z amara statu
ta municipalia adeo minuentia legitimam in effectu qd enormi-
ter dici possit diminuta habito respectu ad filios vel filias parẽ-
tis diuitis patre viuente ditissimi dici poterunt amara et crude-
lia. vt. l. in suis. ff. de lib. z posth. z in. d. auten. de triẽ. z semis. §. fre-
quenter. in fi. Quãta autem possit esse dicta diminutio legitime
ĩ. particularius tractabitur vbi tractabim9. q. ãr. cipitem: de qua
agit̃ in qua pugnant inter se statuti cẽsura prima facie testatoris
voluntas agnationis dignitas ex vna pte ex alia filiatio natura
lis pietas humanitas z ius cõmune. Quib9 presuppositis tanq̃
necessariis fundamentis. ¶ Succedit alia fundamentalis dubi-
4 tatio z scda radix causans scrupulũ † nũqd filie dotate a successio
ne exclufe stantibus filiis vel agnatis censeantur etiã in mera cã
intestati exclufe a legitima. in qua etiã qõne varie reperiũtur do-
ctorũ opi. Nã Bal. in. l. gallus. §. z qd si tm̃. ff. de lib. z posth. sen
tit manifeste q̃ exclusus a successiõe dicat̃ exclusus a legitima cũ
legitima sit quota successionis. l. papinianus. §. quarta aũt. ff. de
inof. testa. hec eñ orõ indefinita qd nõ possint succedere videt̃ eq
pollere vniuersali iuxta. l. si pluribus. cũ ibi nota. p Bart. ff. de le.
ij. a qua vniuersali negatiua nihil excipi solet. l. legitimos. §. an
ergo. ff. de legi. tuto. z hãc opi. etiã seq vr̃ apte Jo. de imo. in. d. l.
gallus. §. z qd si tm̃. p tex. in. l. non ambigendũ. §. fi. ff. de bo. pos.
z est hec opi. de mẽte Bal. in. l. j. C. de sum. tri. z fide ca. z ſm hãc
opi. al's ꝯsuluit Jo. de paglia. de senis. Et hec est opiñ. de mente
Bar. in. l. i. §. si pr̃. ff. de de ꝯiũgẽ. cũ emã. lib. illã et p expedita vr̃
habuisse Bar. in. l. i. § sciendũ. ff. de suis z legi. facit. nã legitima
diffinit̃ sine describitur qd est tertia vel semis portiõis debite ab-
intestato filiis. vt hr̃ in auẽ. nouissima. C. de inof. testa. a quo igit̃
remouet̃ diffinitio remouet̃ z diffinitũ. l. j. §. dolũ cum materia. ff.
de dolo. sed femina remouet̃ ad diffinitionẽ legitime qr remouet̃
a successione abintestato. ergo z a legitime diffinitiõe. z hec est rõ
5 Bal. in quodã ꝯsi. Accedat illd vulgare qd † sublata materia tol
litur materiatũ ab eo vt ptz ad sensum. z pbat̃ in. l. q̃sitũ. §. illud
fortasse. ff. de leg. iij. z illud qd de nõ ente nõ est dare ptẽ aut quo
tam. l. eius qui in prouincia. ff. si cer. pe. c. sup hoc. extra de renun.
cũ si. ¶ Preterea ille admittit̃ ad petitionẽ legitime qui preteri-
tus in testõ posset rũpere vel exheredatus querelare. l. oĩmõ. z. l. si
6 quis filium. C. de inof. testa. sed stante dicto statuto † preterite, nõ
possent dicere nullũ vel rũpere ſm magis cõem opi. Bart. Bal.
z aliorum in. d. §. z quid si tm̃. z Bal. z alioꝝ in. l. maximũ vitiũ.
C. de lib. prete. igit̃ zc. Confirmatur dicta opinio. qm̃ filie exclufe
a statuto sensent̃ redacte ad instar extranei. vt per Bart. in. l. j. §.
si pater. ff. de cõiun. cũ emã. lib. z in. l. j. §. sciẽdum. ff. de suis z legi.
sed extraneo nulla debet̃ legitima. igitur zc. ¶ Preterea qd ope
ratur ppositũ in pposito opat̃ oppositum in opposito. l. si vt pro
ponis. C. de nup. rectũ eñ sui iudex est z obliq vt inquit Aristote
les. j. ethicoꝝ. sed vbicunqz lex admittit aliquem ad successionem
censetur insolidum vocare. arg. l. si defensor. §. qui interrogat9. ff.
de interrog. act. cuz si. ergo eodẽ modo qñ excludit dicit̃ insolidũ
excludere. bene facit tex. in. l. j. C. de natu. lib. Nam qñ lex aliquez
excludit a successione excludit in totũ etiã a legitima vt ptz in fi-
lio qui propter emancipationẽ excludebatur a lege. xij. tabularũ
vt in. §. emancipati. insti. de heredi. q̃ abintest. ergo idẽ in statuto
qd recipit interpretationẽ a iure cõi. vt p Bar. in. l. oẽs populi. ff.
de iusti. z iur. et hec opi. est manifesta de mẽte oĩm doctoꝝ quos
s. retuli q tenẽt q̃ statutũ possit in totuz tollere legitimã sz Dy.
z alios. s. relatos. multo fortius hanc opi. sentiũt z tenẽt oẽs do-
cto. q tenẽt q̃ instituta filia exclusa in aliqua parte nõ põt petere
supplementũ legitime q̃ statim in sequenti dubitatione referam.
qr principale fundamentũ ipsoꝝ est qr presupponunt q̃ nulla por
tio abintestato debeat̃. ergo nec ex testõ. z ſm hãc opi. pluries vi
dimus consuliũ. vidimus etiã consilia solẽnissimoꝝ doctoꝝ de fi
lia dotata vt. j. dicemus hanc partẽ suadẽt dicta p Bal. z Ang.
in. l. posthumus. §. si qs ex his. ff. de inoffi. test. p Bar. in. l. fi. ff. ad
tertul. z in. l. j. §. filiũ. in. iiij. q ff. de bo. pos. ꝯ tab. z Bald. in. l. fi. ad
fi. C. de lib. pte. Ang. in. d. l. gallus. §. in omnibus. idẽ Ang. cõsi
lio inci. statuto cauet̃ qd si aliquis. z in cõsilio qd incipit in qõne
vertente. ¶ In contrarium tñ suadet humana ratio. vbi eñ statu
ti verba sunt dubia q̃ multipliciter possunt interptari fieri dz in-
terptatio vt min9 ledãt ius cõe q̃ fieri possit z ad ius cõe reduci.
vt no. gl. in. l. fi. §. in cõputatiõe. C. de iure delibe. z hr̃ in. l. ij. C. de
noxa. sz nõ est dubiũ qd statutũ potest intelligi vt nõ succedat pa
riter cũ masculis. s. vniuersaliter sed tm̃ in legitima. et verũ erit di
cere illã nõ succedere igit̃ zc. Ad hoc. l. q̃dã. §. j. ff. de edẽ. vt. j. di-
cetur. ¶ Itẽ statutũ dicitur esse legitima ciuiũ cõuentio. vt. l. nã
ff. de legibus. z per Bal. in. l. contractus. C. de fide instr. vnde ver
ba statuti z pacti equalr̃ interpretãtur. l. legitima. ff. de pac. Sed
si filia promisit nõ succedere intelligit̃ vltra legitimã: z legitimã
petere potest. l. si qñ. §. gñaliter. C. de inoffi. test. ergo eodẽ mõ du-
cam9 in statuto predicto ꝯstare. ergo videt̃ requiri spãlẽ expssio-
nem ad hoc vt vis a legitima excludatur per. d. §. et generaliter.
7 Ea aũt que specialr̃ exprimi debẽt † sub generalitate non veniunt
l. apud labeonẽ. §. hoc edictũ. ff. de iniuriis. l. sed z si quis. §. quesi-
tũ. ff. si quis cautio. de. appellanti. extra de appel. ¶ Sed ad hãc
rationez responderi posset qd loquit̃ qñ persona excluditur facto
hominis puta renunciatione vel pacto que erat successibilis. Et
in qua iam radicatum erat ius successiõis ita q̃ quo ad successio-
nem non habetur pro mortua nimirum si ad illud tollendum et
faciendũ personã insuccessibilẽ requiritur specialis mentio. argu.
d. §. hoc edictũ. cum simi. secus in statuto q̃ a principio facit eam
insuccessibilem z inhabilitat adeo qd habetur pro mortua. vt per
8 Bar. in. d. l. j. §. sciendũ. † z sic dicitur fortior exclusio legis quam
hoĩs. Hec aũt differentia probat̃ manifeste ex his que ponit bar.
in. l. j. §. si pater. ff. de coniũgẽ. cũ eman. lib. vbi propter in filii statu
to facit vim an facto legis vel hominis quis excludatur similiter
in. l. j. ff. de bono. pos. contra tab. facit differẽtiam quo ad hoc an
obstet aliis z faciat partem in legitima z p Bar. in. l. pater filiuz
ff. de inoffi. testa. nã quia lege vel statuto excluditur z efficitur in
successibilis habetur facilius pro mortuo z pro nõ ente q̃ qui pa
cto vel aliter diuersissimaz rationẽ ergo habere videtur casus sta
tuti z a casu. d. §. gñalr̃. Nã qui a statuto excludit̃ a successiõe in-
testati radicitus excluditur cũ omni sua querela. sed q paciscit̃ vel
renũciat hz inde fundatum ius succedẽdi z legitime. vnde per ta
lẽ renunciationẽ noluit lex includi legitimã. sz specialiter debere
renũciari. Et profecto nullo mõ vr̃ facere ad propositũ qr ibi agit̃
tm̃ de renũciatione z sic exclusiõe supplemẽti. z sumus in casu in
quo renunciatio est in totum nulla: sed in casu nostro agimus de
exclusione totius successionis z in casu in quo exclusio valet sz du
bitatur nunquid includatur legitima sub exclusione vniuersalis
successionis quo casu etiam in renunciatione videtur excludi legi
tima per ea que notabilr̃ sentit Cy. in. l. heres instituta. C. de im-
pub. z aliis substi. vbi vult q̃ ille qui repudiat hereditatem nec le
gitimã petere põt z refert z sequitur Pau. de cast. in. l. j. ff. de acq.
here. z colligitur ex his que ponit Bal. in. d. l. heres instituta. dũ
9 vult q̃ † repudians retenta legitima habetur pro adeũte. vt ibi p
eum quem sequuntur Fulg. z Pau. de cast. faciunt not. in. c. quã
uis. de pac. in. vj. ponit Bald. in. l. j. C. de sum. tri. ad intellectũ. d.
c. quamuis. ¶ Sed pro hac opinione qd non excludatur a legiti
ma videtur quasi casus in auẽ. si qua mulier. in fi. C. de sac. sanc. ec
cle. vbi liberi qui excluduntur a successione fauore monasterij nõ
excluduntur a petitione legitime. ad idem tex. in auẽ. hoc ampli9
C. de fideicom. z in corpore de here. z fal. §. si quis autez non im-
plens. Ad idem videtur casus in. l. quisquis. C. ad. l. iuliam maie.
vbi filia a matris successione exclusa non excluditur a petitiõe le-
gitime. Et si dicas ibi in filio dicitur secus respondetur q̃ ibi fi-
lius ex suo facto presumpto z sic ex suo delicto presumpto princi
paliter excluditur a successione et legitima vt ibi probat litera.
¶ Confirmantur predicta. nam impubes arrogatus qui nõ ad
mittitur ad successionẽ patris arrogatoris non prohibetur ex le-
ge suam legitimam petere. l. j. §. impubes. ff. de colla. bono. l. si ar

rogator. ff. de adoptio. ex quibus legibus videtur sumi conclusio q licet generaliter excludat a successiõe nõ dicatur excludere a legitima: posset hoc per plura alia comprobari que breuitatis causa omittimus. nisi dicamus hoc ideo fuisse in illis legibus qz fuit hoc expressum vt videtur probari per tex. in dicta l. inquantum quis loquitur in filio. ¶ Unde Bart. de Salyce. doctor insignis in autentica nouissima. C. de inofficios. testamen. tenet dictam opinionem distinguendo quod aut lex ciuilis vel municipalis excludit feminas a successione parentum agnatorum fauore: et tunc nisi expressum dicatur a petitione legitime vel eius supplemento non repellitur per iura pro hac parte allegata. Aut propter eius delictum verum vel fictum et tunc etiam a petitione legitime exclusa intelligitur. vt. d. l. quisque inquantum loquitur de filio masculo q propter eius delictum fictum vel presumptum etiam a legitima priuatur. accedat auth. si captiui. C. de episc. et cleri. qz ro delicti est vniformis ad priuationem vtriusque. alias sec. vt. d. auth. hoc amplius. et secundum hanc partem consuluit etiam in suo consi. quod incipit In nomine saluatoris etc. Uiso deo casu etc. etiam in suo consi. quod incipit In nomine saluatoris etc. Uiso dicto casu etc. Et pro certo in puncto iuris quod est satis dubium in quo concludemus q tenendo illam opi. q legitima non possit in totum tolli vel minui distinguendum esset q aut statutum excluderet filiam a successione disponendo q debeat dotari. tunc qz dos censetur assignata loco legitime licet diminute a statuto in quantitate seu in tempore iuxta no. per Bar. in d. §. titio genero. in d. l. scimus. et in aliis locis. d. in principio allegatis: non videmus quomodo aliam legitimam petere posset seu supplementum cum tunc legitima dicatur a statuto diminuta dummodo non sit diminutio illam perimens in effectu aut enormiter valde minuens contra arbitrium boni viri. vt. s. fuit tentatum. et. j. specialius dicetur. Aut statutum simpliciter excluderet a successione nihil assignando. et tunc cum videretur legitimam in totum tollere quod facere non posset intelligitur q noluerit excludere a legitima qz statuentes non videtur voluisse sibi inpossibilia vt per Bald. in l. si. §. in computatione. C. de iure delibe. Si autem teneremus aliam opinionem quod statutum posset in totum tollere tunc quando aliquid assignaret quod loco legitime haberetur non esset dubium quod nullum daretur supplementum vt in precedenti et fortius. Sed si vero simpliciter excluderet hic stat dubitatio iudicio nostro in qua Saly. tenuit ve. s. eandem conclusionem facit idem Sal. in repe. l. si serui vestri. C. de noxa. Et mouetur principaliter ea ratione qz filie potissime in legitime petitione admittuntur, quamuis sine earum facto ad vniuersalem successionem non vocentur. l. si arrogator. ff. de adop. l. quisque. C. ad l. iul. maie. auth. si qua mulier. in si. C. de sacrosanctis eccle. et licet legitima quotitetur respectu portionis que abintestato vocetur sed etiam si non vocetur: dummodo sua culpa non excludatur vt. s. dixi. et subdit q illa verba quibus vtimur q legitima non est tertia eius quod habiturus esset abintestato sunt dicta respectu quote demonstrande: non respectu successionis abintestato necessario requirende vel exigende vt ibi latius. ¶ Pro cuius opinione etiam facit quia licet excludatur filia a successione non videtur excludi a legitima qz successor dicitur ille qui iuris vniuersalis vel quote ipsius successor est. l. quedam. §. is autem. ff. de eden. sed ille qui succedit in legitima non dicitur succedere in iure vniuersali. quia non in ere alieno. l. papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. test. et dicitur quota bonorum non hereditatis vt not. in l. cum a matre. C. de rei ven. cum si. Quapropter licet statutum excludat a successione que proprie sua vniuersum significat non tamen a legitima faciunt nota. per Specu. in titu. de testa. §. i. ver. sed pone vbi vult q si lego titio et successoribus non venit filia que instituta in dote debet esse contenta ex forma statuti. et quod tradit Bal. in l. liberti. C. de oper. lib. et quod tradit Bal. in repetitione l. pater filium. ff. de inof. testa. vbi referendo disputationem Jac. de beluisio inter cetera dixit. Non ob-

10 stat mihi si tu dicis † quia ille qui agit ad supplementum est successor qz intendit consequi tertiam partem et vult pro illa rata succedere. Nam istud habet locum quando succederet in quota hereditatis: ita quod iura actiue et passiue in ea comprehenderentur. l. j. §. si heres. ff. ad treb. et sic in effectu vult q ille qui agit ad supplementum legi-

11 time non dicitur succedere. ¶ Confirmatur hoc † quia filia in legitima dicitur esse quasi creditrix. d. l. papinianus. §. quoniam autem quarta. vnde in ea non dicitur habere titulum lucratiuum. l. si. C. de repud. here. et ad eam petendam tanquam es alienum datur condictio ex lege. l. j. ff. si quid in fraudem patro. fact. l. scimus. in prin. C. de inof. test. vbi tex.

12 † appellat legitimam debitam. alibi appellatur debita portio: in auth. nouissima. C. de inof. testa. nonnunquam simplex debitum vt in auten. de triente et semisse. §. i. alio in loco debitum iure nature. l. si totas. C. de inoffi. dona. Item potest deberi legitima etiam licet non succedat. pro hac opinio. alias consuluit collegium florentinum. vt refert Bal. in quodam suo consi. quod incipit antiquum statutum. vt quidam magni docto. referunt. Item etiam consuluit Saly. consilio incipiente Petrus habet filium nomine Franciscum arg. notatorum per eundem in. d. auten. nouissima. ¶ In contrarium tamen facit quia ille q non potest petere hereditatem non videtur posse petere legitimam cum de iure nisi in certis casibus non possit legitimam habere nisi vt heres habeat reliquum hereditatis iuxta no. per Bar. l. l. j. ff. de vulg. et pup. et per Bar. in. l. gerit. ff. de acq. heredi. et Paul. de ca in l. j. eo tit. et per Ang. in. l. si pater. C. de insti. et substi. et ibi legendo tractauimus et in casu intestati in specie tangit Abb. Modern. in. c. raynu. extra de testa. nisi diceremus q esset dispensatum per statutum quod q posset legitimam petere omissa hereditate. ex quo diceretur auferre successionem relicta legitima in hoc vltimo. vel quando sumus in causa intestati quo iure possit peti legitima per filiam a successione exclusa a statuto. et que heres esse non potest: cum sit exclusa a statuto et sumus in mera causa intestati profecto esset subsistendum vt. s. dictum est et forte virtualiter ita tenendo oportet dicere quod dicta legitima sit reseruata in eadem causa intestati a qua statutum exclusit eam a successione: ne exceptio sit diuersa materia vt in simili sentit Ant. de but. consi. xli. quod incipit in questione ista. quod tamen non affirmamus. Sed satis habet colorem. vt causa illibata remaneat quo ad legitimam predictam. pro nunc non eligimus nec quod nostra in illis terminis Moderni autem ita dicimus q eligimus in illis terminis propter statutum de quo in puncto quod est ver. si vero tales mulieres. et in ver. possunt tamen et debeant quod disponit quod debeat dotari. et sic legitima videtur restricta ad dotem vt dictum est. Item quod plus petere non possint occasione dotium suarum vel quacunque alia causa. ¶ Ponderamus enim primo q vltra dispositionem quod non possit succedere prohibet quod occasione dotium non possit aliquid peti quam dotes tunc succedunt loco legitime. vt per Cy. et Saly. in l. sancimus. C. de nup. et in aliis. s. alleg. et consequenter videtur specifice prohibere q occasione legitime nil peti possit. ¶ Pondero etiam secundo illa verba quacunque alia causa que tamen non possent referri nisi ad legitimam ad aliam dicitur specialiter facta relatio. arg. l. i. et ii. cum ibi plene no. ff. de lib. et posth. faciunt plene no. l. l. sed et si quis §. questitum. ff. si quis cautio. et in clemen. non potest. extra de pecu. et maxime propter dictionem quacunque que est geminata. et solet includere similia et maiora expressio. vt not. in l. balista. per Bar. et alios. ff. ad trebel. sufficiat predicta inuestigatio ad aperiendum viam et lumen veritatis ad sequentia pro nunc non aliter determinando. ¶ Illud tamen dicimus quod est bene subtile videlicet cum statutum preseruet in terminis nostris dotem datam per patrem in vita aut dandam post mortem filie per agnatum abintestato vocatum filia exclusa quo iure dicta dos preseruetur que difficultas fecit vacillare alios magnos doctores. Nam quidam dixerunt capi dotem non iure intestati: non iure legitime. sed vt proprium quoddam extrinsecus patrimonium: qz non defertur vt quota hereditatis quod proprium est successionis intestati et legitime. tum qz dos potest esse legitimum patrimonium et ab heredato debetur. l. pater. ad l. fal. l. si. ff. de colla. dot. l. vnica §. videamus. C. de rei vxo. act. l. pomponius philadelfus. ff. fa. ercis. quod satis colorem habere videtur indotata patre viuente. quia habet ius consolidatum de iure fouente etiam statuto vnde successionis iure capere non videtur cum capiat a principio causato in vita morte solidato. ¶ Non obst. quod computet in legitimam. qz hoc fauore testamenti ne rumpatur quando de illius agitur ruptura. l. quoniam nouella. ad fi. C. de inoffi. testa. alii quidam senserunt q totam dotem capiat loco legitime quibus fauent dicta Cy. in. d. l. sancimus. et Alberici vbi. s. et Bart. in. d. §. titio genero. alii quidam senserunt q dictam dotem capiat ex successione intestati et tanquam partem intestati in qua sit confusa legitima et hanc alias in iuuentute sequutus est do. Anto. de but. qui predicta refert in dicto suo consilio. xli. in quo tandem dicit quod etate maturius operante dote iam per patrem viuentem data esset magis dubitandum cum habeat ius consolidatum: et licet de iure capiat. vt de bonis defuncti in actu mortis non capit illud iure successionis intestati ex dispositione iuris credit quod loco successionis intestati a qua filiam excludit statutum subrogetur dos data cum iure consolidationis in qua successione in dote quasi ex causa intestati reseruata sit confusa legitima. in dote vero danda sentit totam deberi iure intestati quasi reseruatam et esse confusam legitimam. Nec puta totam dotem predictam preseruatam haberi vt legitima cum non legitima tamen sed successione excludatur etiam et sic sentit illam dotem preseruatam partim haberi iure successionis intestati partim iure legitime vt ibi per eum latius que id tetigimus. qz communiter non tangitur et poterunt forte conferre ad determinationem questionis de qua agitur vt. j. videbimus

13 Et posset non insubtiliter dici quod † dictam dotem possit consequi condictione ex illo statuto vt in simili dixit Bar. in. l. j. in prin. ff. ad l. falci. et Anto. de but. in. c. si Romana. de rescrip. et Bar. in l. et qz ff. de iurisdic. omnium iudi. de quo latius per Modernos. in. d. l. j. ad l. falci. ad idem quod notat Bar. in l. j. ff. de cond. ex lege. et in l. omnes populi. colum. fin. et Guil. de cu. et Bart. in. l. de quibus. ff de legibus. et Bal. in l. ex placito. de rerum permu. q. x. facit quod dicit Guil. in l. cum his. §. si mulier. de condi. indebi. et alia multa possent adduci et ita vidimus consultum per doctores ¶ Succedit tertio illa principalis dubitatio et subtilior et que transiuit in prohibitionem

incutabilem

4 incurabile nunqd dato † qd filia stante filio sit exclusa abintestato cũ hoc vt sit dotata vel possit petere se dotari si est instituta in testamẽto patris in aliquo ⁊ habeat dotem possit peti aliqd supplementũ legitime q̃ quidẽ qd in cõmentariis maioꝝ nostroꝝ in specie vt decerẽt nõ reperiẽ bene explicata. sꝫ in consiliis maxime stante dicto statuto florentino sepius fuit discussa. Nã referũt quidam solẽnes aduocati florentini qñ nõ extarent filii aut descendẽtes masculi fuisse antiquitus aľs cõsultũ qd nõ tolleret supplementum per Jac. butri. ⁊ plures alios solẽnes aduocatos Bononienses ⁊ Florentinos ⁊ etiã idem postea consuluerunt cũ casus iterũ de facto ꝯtigisset solennis doctor dñs Thomas de corsinis Bal. ⁊ plures alii solẽnes viri qd posset peti ex testamento supplementũ legitime iterũ cũ casus accidisset. Idẽ cõsultum referunt p do. Philip. de corsinis Jo. de podio. Bonzi. Ludouicũ de albergoctis. Bartho. de saly. ⁊ alios. Demũ succedente tpe cũ casus iterũ eueniret referunt fuisse cõsultũ q supplemẽtum peti nõ posset p do. Raph. fulg. ⁊ alios paduanos ⁊ etiã aliquos florẽtinos. idẽ reperimus consulendo tenuisse in terminis dicti statuti florentini Pau. de ca. cõsi. cccc. in. ii. parte nouiter impressoꝝ qd incipit In xp̃i noĩe. visis ⁊ ponderatis oĩbus suprascriptis. sed in cõtrarium emanasse plura consilia famosissimoꝝ doctorum florentinoꝝ ⁊ etiã legentium tunc Senis qd tale supplementũ nõ esset sublatum. ⁊ hãc partẽ sequutus est magne scientie doctor. d. Nellus de sancto Gemini. vt pꝫ in ꝯsi. suis ꝯsi. cxxv. ⁊ cccxxviii. vbi affirmat sic eẽ obseruatũ ⁊ practicatũ aľs etiã ita reperio fuisse cõsultũ per insignes docto. d. ottonẽ de tirigatis Nicolinũ ꝫ. d. Sallustiũ petrum de ex[illegible] ⁊ plures alios docto. florẽtinos. Bal. etiã ⁊ Bartho. de saly. cõsulendo fuerũt varii. vt. ĩ. apparebit. refert etiã recolende memorie doctor ⁊ mei Bartholomei infrascripti genitor. d. Marianus socinus in suo solẽni consi. qd incipit omnipotens deus adsit illustrissime princeps porsie. ⁊ etiam in suis commentariis in. c. tue. extra de spon. quod aľs fuit magna questio Ferrarie vbi viget quasi simile statutum ⁊ vertebatur questio in facto put nunc vertitur quasi in indiuiduo ⁊ cõtra supplementum erãt quasi oẽs aduocati ferrariẽnses. s. d. Frãci. de accoltis ⁊ Ang. de are. ⁊ dñs Ugolin⁹ de arimino: ⁊ quasi oẽs alii patrocinãtes viro potenti ⁊ qd ipse fuit vocatus ab illo illustrissimo dño in aduocatum pro supplemento ⁊ qd in. d. causa pro vtraqꝫ parte emanarunt bene. lxxiii. consilia. ⁊ quod magis reprehẽsibile videbatur ⁊ vix honeste referendum bene. xiiii. doctores principales Italie consuluerunt pro vtraqꝫ parte super eodem puncto. verum erat q inter prima cõsilia ⁊ alia cõtraria transierant. xv. anni: ⁊ certe tacuissemus hoc libenter pro honore pfessiõis ⁊ illorum sꝫ maluimus referre vt vnusquisqꝫ intelligeret dubitationis perplexitatem ⁊ questionis fere inextricabilitatẽ cum sciamus illos non auro ductos ad id sed ex varietate opinionis ⁊ celsitate intellect⁹ mo-

15 do agitãtes huc modo illuc † quia speculatiua et estimatiua que est vilior pars intellectus q̃ sit conclusiua non est semper eadem vt dicit etiam Bald. in consilio quod incipit sciendum est q interdum ⁊c. Ideo caute faciunt qui sibi cõsiliorum reseruãt copiã: quia varietas in doctore consulente aperiet viam obloquẽtibus etiam si optima mẽte ducatur ⁊ dei gratia hactenus ab hoc nos deus preseruauit: non est tamẽ ita admiranda varietas qꝛ in iure nostro nullus iurisconsultus fuit vnq̃ oĩ ex parte perfectus nec vnq̃ fuit aliquis iurisconsultus qui non fuerit qñqꝫ reprehensus fm Ang. in. l. minus instructus. C. de acquiren. possess. Quinimo etiam iurisconsultus vt ita dixerim vir diuinus in sua legali quãdoqꝫ fuit ꝯtrarius sibiipsi ꝓpter artis difficultatem ⁊ infinitatem quodãmodo inter modernos etiam venerabilis doctor. d. Joan. petrus de perusio in hac questione de supplemento cõsultus dixit in princip. consilii qd incipit ẽactum se perterritum ex varietate opinionum ⁊ sententiarũ ⁊ ꝯsilioꝝ quam sepissime etiã reperit inter iurisconsultos vt pꝫ in. l. pxime. ff. de his q̃ in testa. delentur. ⁊ in. l. diui. ff. de iure patro. cum si. nõ est ex alio potissime quaꝫ ex eo quia oĩm habere memoriam ⁊ in nullo peccare diuinitatis est potius quã humanitatis. l. ii. §. sed qꝛ diuine. C. de iure vete. enu. quorsum hec patebit in fine conclusionis nostre. ipse tamẽ dom. Marianus cõcludit q in cõsi. ⁊ in lectura pro supplemẽto legitime: ⁊ subdit propter dubietatem cause res fuit sentẽtia arbitramentalis decisa plures etiam alii doctores. ĩ referendi variarunt ex quibus colligi potest rem dubiissimam vnde pro plena discussione. ¶ Primo discutiemus qõnẽ propositã: quid iuris stante statuto simpliciter q ab intestato filia nõ succedat stãte masculo. ¶ Secũdo examinabimus quid iuris stãte dicto statuto specialiter prouidente in materia testati. ¶ Ad primam vt vtilior ⁊ cla-

16 rior disputatio reddatur ex pluribꝰ videtur ostendi q † minime agi posit ad supplementum. ¶ Primo paria sunt in proposito non esse vel esse ⁊ a successione excludi: hoc ꝓbatur in. l. si post mortem. §. liberi. ⁊ quod ibi not. per Dy. in additio. ff. de bo. pos. contra tab. insti. de succes. lib. §. sed nostra. ⁊ in. l. siue. ff. de iure patro.

faciunt omnia iura que dñt exclusum a lege vel iudicio testatoris a successiõe haberi pro mortuo. l. i. §. filius ff. de bo. pos. ꝯtra tab. ⁊ glo. no. ad propositũ in. l. pe. filiũ. ff. de inoffi. testa. sed filie in casu nostro per legem municipalẽ excludũtur ab omni successiõe ⁊ legitime qd fieri potuit fm Dy. Bar. ⁊ alios vt. s. ergo circa successionẽ patris de ipsis nõ aliter debet fieri mẽtio quasi nõ essent in rerũ natura. ¶ Scdo cõfirmatur illis tantum competit petitio legitime ex testõ vel abintestato qui de necessitate debẽt institui: alias testamentum rumperetur. vt ꝓbatur in auť. de here. ⁊ falci. §. i. in auť. de triẽte ⁊ semisse. §. i. ⁊. ii. cum loquimur de filiis naturalibus qui de necessitate non debent institui. ⁊ in auť. vt cum de ap. cogn. §. illud quoqꝫ capitulum. sed iste filie non erant necessario instituende ad hoc ne testm̃ rũperet qd ꝓbatur qꝛ nõ erãt successure abintestato iuxta plene not a. per Bar. Bald. ⁊ alios in. l. maximũ vitium. C. de libe. prete. ⁊ in. l. posthumo. C. de bo. pos. cõtra tab. ibiqꝫ legẽdo dixim⁹: ⁊ hoc clare disponit statutũ iuxta finẽ qd voluit remouere illam altercationẽ Bar. ⁊ doc. in. d. §. ⁊ qd si tantum. igitur dictis filiabus nulla competit petitio legitime. ¶ Tertio probatur ex alio cũ tractatur de legitima alicuius quo quo alio modo detrahenda regula a iure tradita est qd legitima eius est olim quarta hodie tertia vel semis fm numerũ liberorum portionis debite abintestato. l. papinianus. §. qm̃ autẽ quarta. ff. de inoffi. test. ⁊. l. cũ queritur. ⁊. l. parẽtibus. C. eo. ti. ⁊ in auť. nouissima eo. ti. sꝫ istis filiabus nulla portio debetur abintestato a qua possit dinumerari dicta legitima vigore statuti. igitur concludiť nullam legitimã eis deberi cum dicta verba sint nomina respectiua ⁊ ampliẽtur ⁊ minuãtur fm illud cuius respectu proferuntur. vt probatur in. l. cũ furti. ff. de in litem iuran. sꝫ tertia vel semis debita filiis regulatur vel demõstratur respectu successionis abintestato pro quibus facit qꝛ cum deficit demonstratũ deficit demonstrandum. vt probatur in. l. ex testõ la. i. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ in. l. si filius. ff. de le. prestan. ¶ Quarto hec opinio ꝯfirmatur. nã hec

17 † videntur necessario correlatiua adinuicem ⁊ ꝓportionabilia et inferentia inter se ius succedendi abintestato ius veniendi cõtra testamentũ: ⁊ ius legitime vel partis ipsius a primo descẽdit scdꝫ qꝛ ille venit ꝯtra testamentũ qui abintestato esset successurus qm̃ iura rũpendi sunt ordinata fm ordinẽ succedẽdi. l. si quis filio exheredato in princip. ff. de iniu. testa. ⁊ in. l. i. §. i. ff. de bono. pos. cõtra tabu. ⁊. l. posthumus. §. si qs ex his. ff. de inoffi. test. cum simi. iste ergo filie que non fuissent successure non habent ius veniendi contra testamentum a secundo autem videtur descẽdere tertium quod ille possit venire ad supplementum legitime qui preteritus vel exheredatus posset venire contra testamentũ vt probari videť in. l. omnimodo. in versi. si tamen ingrati. C. de inoffi. testa. ⁊ in. l. si quis filium in versi. nisi ista quantitas ⁊c. eo. tit. ⁊ in auten. vt cũ de app. cogno. §. aliud versi. siue igitur. ⁊ tradit Bart. in. l. cum filio. ff. de vul. ⁊ pup. sed his filiabus preteritis vel exheredatis nõ competebat ius veniendi contra testamentum vt. ii. est demõstratum ergo non competit petitio supplementi. hec ratio videť multum stringere. ¶ Quinto probatur eadem cõclusio. nam ad supplementum agitur condictione ex. l. d. l. omnimodo. ⁊. l. scimus. §. repletionem. C. de inoffi. testa. iunctis notatis per Bar. in. l. i. ff. de ꝯdictio. ex leg. Sed talis condictio videť esse sublata: ex quo filie sunt priuate successione ⁊ sic amplius non defertur nec successio vt pars per legem. igitur non possunt agere ad dictuꝫ supplementum. ¶ Sexto cõfirmatur qꝛ vbi vnum beneficium cõpetit contẽplatione alterius si remouetur illud cuius contemplatione dabatur intelligitur in consequentiam esse remotum illud quod contemplatione remoti cõcedebatur vt patet ex notatis p Bart. in. d. §. ⁊ quid si tantum. ⁊ probatur in. l. filio. §. mariti. ff. de adimendis lega. facit quod habetur in. l. cum ex orat iõe ad finem ff. de excusatio. tut. vbi finita causa priuilegii finitur ⁊ priuilegium ad idem. l. a filia. §. alumne. ff. ad trebel. cum simi. sed ius veniendi contra testamentum ⁊ petitionis supplementi quia concedi videtur occasione debite portionis successionis abintestato. l. posthumus. §. i. ⁊. l. papinianus. §. quoniam autem quarta. ff. de inoffi. testamento. igitur remoto iure succedendi abintestato censentur remota petitio supplemẽti ⁊ legitime. lex enim corrigens in vno dicitur corrigere in alio consequutiue ⁊ necessario: vt patet in auť. ingressi. C. de sacrosanctis ecclesiis. ⁊ in auť. de monachis. §. illud cum similibus. ¶ Septimo statuta recipiunt interpretationem passiuam a iure communi vt per Bart. in. l. omnes po. ꝑ. iiii. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ notať in. l. ii. C. de noxalibus. sed de iure communi dispositio exclusiua a successione excludit etiam ab impugnatione testamenti. vt in. d. l. si post. §. liberi. ff. de bono. possessio. contra tabu. ⁊ per Barto. Bald. ⁊ alios in. d. §. ⁊ quid si tantum. ⁊ per Barto. in. l. fin. ff. ad trebel. igitur idem dicamus in dicta dispositione statuti exclusiue. ¶ Octauo probat parte adduci solet. nam si de iure permissa est preteritio per quam non inducitur exclusio a debita portione adeo quod preterito nullum ius veniẽdi

contra testamentum competit vt in.l.cū ex filio.in prin.cū ibi no.
iuncta.l.ita tamen.§.si qs rogatus.ff.ad trebel.ergo multo forti⁹
videt̄ p̄missa institutio vsq₃ in debitā portionē absq₃ eo qḋ debe-
tur vltra petitio.¶ Nono adducitur petitio supplementi compe
tit ei cui minus legitima portione relictum est.l.si quis in suo.C.
de inoff.test.sed dictis filiab⁹ fuit relicta portio legitima.ergo nō
cōpetit petitio supplementi.qm̄ illa portio est relicta q̄ deferebat̄
a lege vel saltē nō minor.Nec dz esse testator minoris clementie q̄
lex.l.maximū vitiū.in verbo sancimus.C.de lib.p̄teri.z in auf.de
ind.§.opz.vn̄ satis est testatori p̄rie sue statuta seruare.l.inbem⁹.
ad si.z.l.si nō spāli.C.de testa.cū multi referāt decedēte aliquo ab
intestato quem lex heredē habeat an testō facto eūdē instituat.l.
ex facto.in prin.ver.qz nihil.ff.de vulg.z pup.¶ Decimo addu-
cit̄ q̄ nō pōt dici testatorē iniq̄ aut maligne testari qui legitimā
nō excludit sed ad portionē sibi a lege debitā admittit.l.j.ij.z.iij.
ff.de inof.test.sz iste admitit ad portionē debitā ex.l.mūicipali fi-
lias igit̄ zc.¶ Undecio solet adduci ille q venit ex volūtate testa
toris expressā nō dz esse deterioris conditionis q̄ ille qui venit ex
tacita volūtate.l.iij.in prin.ff.de ser.rusti.predi.faciunt no.in l.de
qb⁹.ff.de legi.z.j.l.cū qd.ff.si cer.pe.z in auf.de nup.§.dispōat.sz
si frater institut⁹ veniret abintestato z sic ex tacita volūtate.iuxta
l.cōficiuntur.ff.de iure codicil.nulla daretur petitio supplementi:
ergo min⁹ vel pariter dari dz qḋ venit ex exp̄ssa.absurdū eni vide
batur qḋ si testator expresse disponit q̄ lex tacite cōiecturabat qḋ
ex hoc maius ius queratur propter expressionē testatoris zformā
tem se eī dispositione statuti quā queritur ex voluntate interpre-
tata.¶ Duodecimo adducitur absurdum videt̄ q̄ illi qui veniūt
abintestato: z sic non possunt petere aliquod sopplemētum vt.s.
cui non cōtradicit volūtas testatoris imo videtur testator ad de-
bitam portionē vocare.d.l.conficiūtur: z q̄ illa que veniūt cōdito
testamento possint petere supplemētum quodāmodo cōtra testa
toris voluntatem:argu.l.pretor.z.l.titio.ff.ad.l.falci.z.d.l. maxi-
mum vitium.z maxime cū eadē causa fauoris z exclusionis sub-
sit ex testamēto z abintestato.ergo idē ius.l.a titio.ff.de v.ob.vn̄
absurdū videbatur dicere aliud dispositum fuisse in causa testati
aliud in causa intestati.d.l.maximū vitium.ergo nō debet dici.l.
nam absurdum.ff.de bo.lib.imo filij nō succedentes non possunt
aliis filijs succedētib⁹ nocere z portionē minuere.l.j.in fi.ff.de cō-
tratab.succedens ergo ex testamēto videtur habere pro se ex dis-
positione statuti z dispōne testatoris qoe non emanauit ad tollē
dam statutariā dispositionem.nec ab ea videtur testator discede
re voluisse testm̄ faciendo.faciunt no.per Bar.in.l.vt iurisiuran-
di.§.si liber.ff.de ope.liber.bene faciūt notata in.c.sicut romana.
de foro compeē.libro.vj.Quomodo potest videri testatorem vo
luisse discedere a statuto cum filiabus in minimo institutiōis sta
tuto fratris instituerit fratrem abintestato succedentem ex censu
ra statuti et cum potuerit aliquid filiabus dare tanq̄ extraneis
ex libertate sibi data a statuto quare credendum q̄ viam elegerit
ad impugnandum testamentum suum cōtra.l.miles ita destina-
uerat.de mil.testa.¶ Tertiodecimo qḋ in alterius locum subro-
gatur sapit naturam eandem principalem z naturatam a princi.
productionis in esse eius in cui⁹ locum subrogatur.vt no.in.l.cer-
ti condictio.in princi.ff.si cert.peta.sed legitime petitio subrogat̄
loco querele vel contra tabu.d.l.omnimodo:sed querela non da-
tur;vt per Barto.z doctores in.d.§.z quid si im̄.z Bald.in.d.l.
maximum vitium.ergo nec petitio legitime.Requirit eni subro-
gatio duo extrema.s.qḋ subrogatur z ad qḋ subrogat̄:sed extre-
mū ad qḋ non est hic.ergo non fit subrogatio.ergo nō competit
actio subrogata.l.si eū.§.qui iniuriarum.ff.si quis cautio.cum ibi
plene not.¶ Quartodecimo confirmatur forti ratione.actio ad
supplementum est introducta simpliciter fauore testamentorum.
ne rumpant̄ p querelā vel cōtra tab.sed hec alia rōne nō p̄nt rum
pi.l.rōne legum z dotis.ergo subsidiaria lex p̄uidēs de supplemē
to cessat:qz nō esset fauor testi.sed odiū.arg.l.qḋ fauore eū mater.
C.de legi.cū si.¶ Decimoquinto eadem conclusio videtur proba
ri cōcludentissima ratione.lz de iure cōi legitima sit tertia succes-
sio que defertur eodē iure.vt.d.auf.nouissima.tamē ex forma sta
tuti est restricta.aliquando augmētata ad cōgruā dotem quod
quidem fieri potuit per Bar.in.d.§.titio genero.z.s.plenissime:
quoniam qn̄ statutum filias excludit z filiabus dotē assignat cē-
setur legitimam diminuere z ad illam dotem restringere vt con-
cludit Bar.in.d.§.titio genero.z Bar.de saly.in.d.l.sancimus.
z.s.plenius.z ponit Bal.notanter in suo solēni consilio quod in
cipit antiquum statutum q̄ filia videtur contemplatione dotis
exheredata a lege.ar.l.qui volebat.ff.de here.institu.vel legitima
diminuta vel redacta ad ipsam dotem.vt no.Cyn.in.l.sancimus.
C.de nuptijs.arbitratur eni statutum dotē esse cōgruam portio-
nem mulieris dotate: z legitima non est aliud nisi quedam por-
tio taxata legis arbitrio p̄sonis quibus iure nature vel quasi de-
betur successio:vt in.d.auf.nouissima.appellat̄ eni debitū bono-
rum subsidiū.sed mulieres dotate habent subsidium dotis z ma-
ritorū.C.vnde vir z vxor.Ex quibus concludit̄ dotem esse legiti
mam portionē existētibus masculis z consequenter si sunt zgrue
dotate consequute sunt integrā legitimā igitur nō datur supple-
mētū:qz legitima dicitur coarctata ad cogruā dotē ex forma sta
tutorum quibus stādū est.l.omnes populi.cū materia.ff.de iusti.
z iure.z hāc rōnem posuit Bal.in suo solenni consi.qḋ incipit an
tiquum statutū zc.vbi tenet hāc partē qḋ nō possit petere supple
mentū legitime filia instituta in testamēto.z illud subscripsit do.
Franci.de albergotis.hāc etiā opinionē tenet idē Bal.in alio cō
silio qḋ incipit statuto cauetur zc.Et in alio cōsi.qḋ incipit circa
primū zc.z idē tenuit ponta.consil.mihi .cccccxxij.z.cxxiij.et
hanc opi.tenet insignis doctor.d.Jo.de monte sperello in.d.l.om-
nimodo.C.de inoffi.testa.idem tenuit cōsulendo apud Cam.incipit
tota visio.Idē cōsuluit apud hanc ciuitatē Senarū.vbi plene exa
minat z maxime mouetur ex illis tribus necessario correlatiuis
formatis etiā supra quarto argumēto.Item arguendo a sufficiē-
ti partium enumeratione hoc mō.quo iure potest ista filia legiti
mā petere vel habere vtiqz facultas habendi illā de per se z sepa-
ratim a successione nō cōpetit imo nō pōt quis petere legitimam
tm̄ z hereditatē non nisi in casu quando esset filius grauatus in
re ꝓpria vel haberet substitutum volgarem.l.si libertis.ff.de bo-
nis liber.z docto.d.l.heres institota.non iure intestati cum exclu
sa sit.nec potest regulariter habere legitimam nisi per viā supple
menti.aut qz non haberet legitimā posset rūpere testamentum et
in concreto cū hereditate vel qz sit sibi relicta vnde cum nullo de
istis tribus casibus possit habere legitimā.filia predicta exclusa a
successione intestati nec petitionem supplementi que non datur
ei qui non potest rumpere vt.s.dictum est.z cum nō fuerit sibi re
licta quādo sumus in casu intestati vel aliter nō fuit relicta:ideo
videntur predicta respectiua.cum ergo nulla sit via consequendi
legitimam vltra modos predictos fm̄ eum stat consequentia q̄
ista proportionabilia z respectiua deducta vt.s.coarctare viden-
tur hanc materiam ita vt non sit opus alijs argumētis.Item vbi
cūqz Barto.in.l.ij.§.videndum.ff.ad trebellia.l.j.§.si pater.de
coniungen.cū emā.lib.loqtur de filiā statuto semper.presupponit
q̄ filia exclusa in nullo veniat etiā in legitima licz nō aperiat.sed
apperte hoc presupponit in.l.titio.ff.de condi.z demonstra.Pre
supponit etiam necessario qḋ exclusa a successione sit etiam exclu
sa a legitima.ad idem qḋ dicit Barto.in consi.proponitur q̄ pa
18 ter filiam.vbi dicit q̄ † statutum excludens a successione facit eū
extraneum.exclusio igit̄ a successione videtur ex necessaria conse-
quentia importare etiam exclusionem a legitima z subdit in di-
cto consilio qḋ lz statutum loquatur in successione intestati.tamē
ex predictis proportionalibus consequtiuis z respectiuis cense-
tur exclusa etiā ab omni remedio veniendi contra testm̄.vt .d.l.si
quis filio exheredato.z per Bar.in.l.si.ad tertul.Coniungendo
statutum cum iure cōmuni fauente illam respectiuam propter se-
cundam regulam de iure antiquo:vnde surgit q̄ nec legitimam
petere potest aliquo remedio vt predictum est nec fm̄ eum obstat
illud qḋ dici solet scz ex quo pater reliquit aliquid vf voluisse re
cedere a statuto zq̄r qḋ haberet legitimam: qz hoc esset contra.l.
miles ita destinauerat.de mili.testa.z potuisset vltra relinquere
si voluisset.z absurdum esset quod cui nil relinquitur nil possit
petere contra verba et mentem statuti.et fm̄ hāc opinionem plu
ries consultum fuit per doctissimos viros z hanc opi.etiā tenuit
Ange in suo consil.cij.qḋ incipit statuto cōis burgi cauet̄.al'eg.
nota.per Gui.de cu.in.d.auf.nouissima.concludens q̄ filia nō
potest petere supplementum etiam ex testamento.z cōcurrit opi
nio plurium doctorum.s.relatorum qtenent q̄ sunt exclusea legi
tima sibe exclusea successione.quia cum in eis nō detur successio
non censetur dari quota soccessionis quia non entis non est dare
partem.¶ Postremo hec conclusio iudicio meo videtur proba-
ri per aliam theoricam doctorum qui volūt q̄ stante dicto statu-
to exclusio filiarū dotatarum si contingit patrem mori relictis tri
bus filiabus dotatis institutis in dote et duobus masculis vno
instituto herede vniuersali et alio in re certa dubitatur quanta sit
portio illius instituti in re certa si volt agere ad supplementum
legitime z concluditur q̄ triens iuxta auten.nouissima.totius pa
19 trimonij deductis dotibus sororum si deberent dotari: quia † filie
exclusе habentur pro non entibus z non cōnumerant̄ in numero
filiorum vt legitimam consequi possent.et dictam conclusionem
q̄ non connumerarentur z qḋ haberentur pro mortuis firmant
Bald.Ang.z Rapha.in.l.papinianus.§.vnde si quis.per illum
tex.cum glo.C.de inoffi.testa.idē Ang.in.l.papinianus.§.si duo
bus.ff.de leg.j.idem Ange.in.d.auf.nouissima.z in.l.vnica.§.in
primo.C.de cadu.tol.z in cōsil.cxxj.qḋ incipit statuto ciuitatis
cortonij zc.z Raph.cu.in.l.huiusmodi.§.si titio.ff.de lega.j.z fm
hāc opi.alis cōsuluit totum collegium paduanum cuius tunc erat
prior dñs Prosdocimus de comitibus de padua.et incipit con-
silium

filiū factū sup quo consiliū petiꝛ. idē cōsuluit. d. Pet. de ancha. in consi. qd incipit nomē saluatoris ⁊c. Et do. Philip. de corsinis in consi. qd incipit Uiso ⁊ cōsiderato ⁊c. Concurrere vr̄ etiā opi. illorum qui in precedenti proxima. q. tenent ꝙ filie faciunt parēt: tñ a dote. s. vsq ad legitimā accrescit masculo. ergo datur intelligi qd si supplementū a dote supra accrescit masculis quod illd filie non possunt petere. ⁊ dictam opi. tꝫ Pau. de ca. consi. ccli. qd inc. qm̄ fundamentū. ⁊ hāc partē amplexi sunt illustres docto. dominus Nellus de sctō Semi. do. ant. de rosellis. d. Joā. de eugubio ⁊ plures alij. idē fuit de mēte Jo. paglia. de senis. ⁊ dn̄i Gripholi de monte politiano consulendo ⁊ fuit de mente Bal. in. l. si defunct⁹. C. de suis ⁊ legi. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. hmōi. §. si titio ⁊ Ludo. pōt. in. l. j. in. iiij. q C. qñ nō pet. partes. ex quibus constat hāc partem esse optimis rationib⁹ ⁊ autoritatibus roboratā. ¶ In contrarium autem quod dicte filie petere possint dictum supplementum etiam vrgent ⁊ ratiōes ⁊ autoritates. ⁊ pro fundamēto premitto ꝙ filie habēt earum intentionem fundatam omni iure vꝫ diuino vt hr̄ ad Galatas. iiij. si fili⁹ ergo heres. xvij. q. iiij. c. quicūqꝫ. de iure canonico. vt in. d. c. quicūqꝫ. Itē de iure naturali. l. cū ratio. ff. de bo. dā. l. scripto. ff. vnde libe. ⁊ in auf. de her. ⁊ fal. §. hic nos. item est debita de iure ciuili. d. l. cū ratio. auf. nouissima. ⁊ l. omnimodo. ⁊ merito legitima dicitur debita omni iure nisi filij sint ingrati vel demeriti fm gl. ⁊ doc. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. q ergo filias a legitima portione seu eius supplemēto conantur excludere aliqua lege vel aliquo iure speciali hoc debent ostendere: sed qd filie in casu de quo querimus nullo iure reperiantur excluse pluribus deducitur fundamentis. nam ad exclusionem filiarū allegatur tm̄ statutū ipsas excludens a successione abintestato.

¶ Primo ostēditur vna generali ratione statutum de quo agimus quod excludit filias a successione intestati est strictissime interpretandum ⁊ restringendū inquantū possibile est vt minus ledatur dispositio iuris. ⁊ maxime qꝛ vt. s. probauimus potest dici amarum. crudele: asperū ⁊ inhumanum. hoc assumptum pbaꝛ ex pluribus. ¶ Primo qꝛ statuta sunt stricti iuris. l. constitutiones. ff. ad municipales. l. quod cōstitutum. ff. de testa. mi. ergo stricte debent interpretari. l. quicqd astringende. ff. de ver. oblig. per Bar. in. l. omnes ppl'i. ff. de iusti. ⁊ iu. ¶ Secundo qꝛ vt dictū est dictum statutum est correctiuum ⁊ exorbitans nedum a iure cōmuni sed etiam a iure diuino ⁊ naturali. ergo restringēdum. l. ꝙ vero. cum materia. ff. de legi. l. precipimus. C. de appel. ⁊ no. gloss. in auf. quas actiōes. C. de sac. sanc. ec. per Imo. ⁊ Mod. in. l. si vero. §. de viro. ff. sol. ma. ¶ Tertio qꝛ intelligi debent statuta vt minus ledant ius cōmune. vt voluit gl. no. in. l. fi. §. in computatiōe. C. de iure delib. traditur in. l. ij. maxime per Saly. C. de noxa. ⁊ p Bar. in. d. l. omnes populi in. vj. q. pri. ¶ Quarto qꝛ statutū quatenus excludit filias in eo capite dicitur odiosum licet quatenus includit fratres dicatur fauorabile: vt declarauit Bal. ⁊ Mod. in. l. venia. C. de in ius vocan. ⁊ Bal. in. l. certū. in prin. C. vnde legiti. ⁊ per Bar. in. l. cunctos populos. in. vj. q. C. de sum. trini. ⁊ fi. de cath. sed si agimus tantum de exclusione feminarum. ergo in proposito dicitur odiosum ⁊ tanꝙ odiosum debet intelligi vt declarat Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ Bal. in. l. maximum vitium. ⁊ cōsequenter restringendum. l. cum quidam. ff. de liber. ⁊ posthu. ⁊ in regula odia. cum materia. de regu. iur. lib. vj. ¶ Ex quibus cōcluditur quod sunt restringenda multomagis non sunt extēdenda

20 de casu ad casum seu de persona ad personaꝫ. † Nam huiusmodi statuta exorbitantia correctiua ⁊ odiosa non extēdūtur ad casum non expressum in statuto vel ad personam non expressam ex similitudine vel maioritate vel rationis identitate vt voluit illa glos. communiter approbata in. d. auten. quas actiones. vt voluit gl. sing. in cle. j. vt hi q in vbo eisdem. extra de eta. ⁊ quali. tradiꝛ plene per Bar. ⁊ alios in. d. l. omnes populi. ⁊ per Imo. et Moder. in. d. l. si vero. §. de viro. ¶ Quibus premissis sequitur quod cum statutum reperiatur excludere in casu nostro abintestato non debet extendi ad causam testati distinctam ⁊ oino contrariam vt. l. ius nostrum non patitur. ff. de regu. iur. ⁊ in. l. antiquam. C. cōia. de successio. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acqui. here. ⁊ in. d. l. si vero. §. de viro. si enim voluisset ppter fratrem filiam excludere in causa testati vtiqꝫ expressisset. l. vnica. §. sin autem ad deficiētis. C. de cadu. tol. Non enim comprehendi debet casus. l. nō expssus. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. ⁊. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exercito. item statutum tantū excludit a successione abintestato nihil autem exprimitur de petitione supplemēti ergo nec nos exprimere debemus. d. l. si vero. §. de viro. et. d. l. si seruus seruum. §. nō dixit pretor. ⁊ maxime cum petitio supplementi nō dicatur fieri nec ex testamēto nec abintestato proprie vt statim dicemus. ¶ Secūdo principaliter hec cōclusio probatur. nam petitio legitime que fit condictiōe ex. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. nec dicitur ppꝛie ex testamento nec abintestato: vt probat tex. iuncta gl. no. in. l. cū antiquioribus. C. de iure delib. bene facit glos. in. l. filie dotem. C. de collationibus ⁊. §. latius: tūc arguitur sic. ille qui venit ad supplementum non venit simpliciter ex testamento. neqꝫ abintestato. Ergo aut venit ad supplementum alio remedio ꝙ ex testamēto vel abintestato considerando et in sensu composito et in sensu diuiso ⁊ nullo modo reperitur exclusus. sed casus dicitur omissus ⁊ consequenter succedit dispositio iuris communis. l. si cum dotem. in princi. ff. solu. matri. l. commodissime. ff. de liber. ⁊ posthu.

21 † Aut venit mixtim ex testamēto ⁊ abintestato. ⁊ tūc licet statutum disponat de causa intestati. tñ non trahitur ad istū casum qꝛ dꝫ intelligi simpliciter ⁊ nō secūdū qd. l. hoc legatū ff. de lega. iij. ⁊. l. titie textores. ⁊ ibi Bald. ff. de lega. j. Ange. et Moder. in. l. ij. in pn̄. ff. de ver. ob. siue statutū specifice disponat de causa testati ⁊ de cā intestati separatim non debet trahi ad cām mixtam de qua agim⁹ ex quo sumus in odiosis. l. vim passam. §. prescriptio. ff. de adul. ⁊ per Bar. ⁊ Moder. in. l. ij. in pn̄. ff. de v. ob. ⁊. l. si ita scriptum. in prin. ff. de liber. ⁊ posthu. ¶ Tertio ille qui vult tales filias excludere a supplemento legitime vigore dicti statuti. Aut hoc deducit ex verbis statuti et hoc est falsum cū in eo nihil dicatur neqꝫ in petitiōe supplemēti nō fit abintestato sed ex testō pot⁹. d. l. omnimodo. neqꝫ de exclusione ex testō. aut hoc vult deducere ex mēte ⁊ hoc etiā pcedit: qꝛ de illa non constat ergo a verbis non est recedendū. l. nō aliter. ff. de leg. j. ¶ Nec dꝫ aliquid extrinsece subintelligi cū sumus in materia stricta. l. si stipulatus. §. grisogonus. cū materia. ff. de verbo. obli. Nec dicere debemus aliqd esse ex testamento ꝙ sit contra iuris cōis dispōnem. arg. l. ij. C. de condi. inser. ⁊. l. fi. C. de sulam paf. ⁊ per Bar. in. l. oēs populi. ff. de

22 iustitia ⁊ iu. † Non enī debet per tales subauditiones ⁊ tacitos intellectus induci correctio iuris cōis vt voluit gl. singu. vt in. c. cupientes. §. qd si per viginti. de elect. lib. vj. ⁊ gloss. in. l. vt liberis. in verbo nec leo vetat. ⁊ ibi pōderat Raph. fulg. C. de colla. ergo est casus omissus tam ex mente ꝙ ex verbis: ergo remanet in dispositione iuris. d. l. si cum dotem. in principio bene facit ad predicta quod no. in. l. quamuis. iuncta auten. sꝫ hodie. C. de adul. et quod no. Bar. in. l. si adulteriū. in prin. ff. de adul. ¶ Quarto cōfirmaꝛ quod operatur propositum in pposito operatur oppositū in opposito. l. si vt proponis. C. de nup. per Bart. plene in. l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. obli. sed stante causa testati quis excludiꝛ a successiōe abintestato vt in. l. quādiu. ff. de acq. here. ⁊ in d. l. antiquā. C. cōmunia de succes. ⁊ tñ exclusus nō prohibeꝛ petere legitimā vl' ei⁹ supplemētū. l. scim⁹. §. repletiōe. C. de inof. testa. igiꝛ in pposito exclusus a succedēdo abintestato ppter statutum sine suo facto nō dꝫ stante testamēto censeri exclusus a legitima. ¶ Quinto pbatur licet tm̄ testator nō sit culpādus ex eo qd fratres instituit q vocabantur vigore statuti nullo condito testō: in eo tñ vr̄ culpand⁹ vt postꝙ testādi viā elegit filiab⁹ suis integrā legitimā nō reliqt imo quodāmō dictas filias illa priuauit. Naꝫ si dicto testatori nō testādo licitū fuisset legitimaꝫ nō relinquere, nō tñ sibi licuit nō testādo dictis filiabus legitimam auferre hoc enī est plus ꝙ nō dare. arg. l. fin. C. de codicil. maxime qꝛ iniuriaꝫ recipit iudicio testatoris exclusus ꝙ non vocatus. l. maximum vitiū. circa mediū. C. de libe. prete. patri ergo cui cōceditur nō testādo legitimā non relinquere qd est minus non conceditur testādo legitimam auferre qd est plus. l. non dꝫ. et. l. in eo. ff. de reg. iur. in l. tam is. §. j. ff. de dona. causa mor. elegit enī ipse testator viam testandi ergo subiecit se statim quod ligatus fuit legibus loquentibus in causa testati. arg. l. abintestato. ad fi. in verbo testamento aūt fratrū. ff. de iure codicil. ⁊. l. fi. C. de cōdi. ad hoc. l. nō codicillū C. de test. cū materia. ⁊. l. j. §. l. falci. ff. ad. l. fal. Optime faciunt no. p Fsolanū et Imo. in. l. si fili⁹ qui in potestate. ff. de libe. ⁊ posthu. in illo articulo quomodo fili⁹ in potestate intentet cōtra tab. contra patris testamentum qd ex defectu preteritionis est nullum.

¶ Sexto arguiꝛ. filij qui excludūtur a successiōe ab intestato nō propter sui delictū sed absqꝫ facto ipsorū si sunt in testamēto preteriti habent bonorū possess. cōtra tab. vt no. Dy. in regula cū qd vna via. extra de reg. iu. in. vj. ⁊ bar. in. l. nō est ambigendū. §. vbicūqꝫ. ff. de bono. pos. sed filie de quibus agim⁹ sunt hmōi. vt in. l. lege. xij. tabu. et qd ibi per Bar. et doc. C. de legi. here. ⁊ in. l. maximum vitiū. C. de libe. prete. igitur ⁊c. sed cui competit petitio supplementi. vt in. d. l. omnimodo. et in. l. qm̄ in prioribus. et in. l. quoniam nouella. de inoffi. testa. igitur ⁊c. ¶ Septimo cōfirmatur. legitima non est quota hereditatis seu successionis bonorū. patet qꝛ hr̄ deducto ere alieno. l. papinian⁹. §. iiij. et de inoffi. testa. ergo

23 nec in ea representatur defunctus. † vnde non dicitur succedere q venit ad solam legitimam vt habetur in. l. quotiens. C. de heredi. insti. per docto. maxime Ange. dum querit an sit ius accrescēdi inter habētes hereditatem et habētes legitimam. et per Bar. in. l. si quis filium. C. de inoffi. testamen. et in. l. qui se patris. C. vnde libe. in quibus locis dicitur quod est quota bonorum non hereditatis. et sic nō successionis que est ius vniuersum. l. hereditas. ff. de

24 peti. here. † et ideo sola legitima non transmittitur ex potentia sui

confirmo concludenti ratione. Nam in isto articulo Barto. in d.
26 §. et quid si tantum † anquid dicta filia exclusa abintestato pre
terea possit rũpere licet cõmunis opinio sit qꝺ nõ. vt dictũ est. illa
pcedit quando institutus est ille q abintestato excludebatur alias
secus. ita ↄcludit Jo. de imo. ꝛ sequuntur Moder. in d. §. ꝛ quid
si tantum. a et fm illam alias vidi cõsultum per dominũ Benedi
ctum de bargis dominũ Benedictũ de accoltis dominũ Ottonẽ
Nicolinũ ꝛ dñm Sallustiũ solẽnes aduocatos florẽtinos. si ergo
preterita rũperet. ergo potest supplemẽtũ petere dicta l. omnimo
do. ꝛ fm hãc opinionẽ etiã dicte filie excluderẽtur. cum institut⁹
sit frater qui abintestato excludit. ¶ Ex quibus opinionibus et
rationibus supra relatis intelligentibus satis constat ꝙ quicũqꝫ
alteram opinionẽ sequeretur nõ posset reprehendi si cũ illa sentis
ret cũ vtrinqꝫ sit ꝛ auctoritatum ꝛ rationũ cõflictus magnus. Et
non examinando particulariter singulas rõnes discutienda sunt
aliqua p q apparebit manifeste declaratio ad alia. ¶ Primum
est tenẽdo ptẽ affirmatiuã qꝺ peti possit supplementum quo hoc
subsistere possit ex quo filie sunt exclusе abintestato dꝫ legitima
sit tertia successionis abintestato pꝑter qꝺ Pet. de ancha. in suo
consilio incipiente super casu pposito determinauit qꝺ stante sta
tuto qꝺ mater nõ succedat filiis abintestato nisi certa ꝗtitate qꝺ
si filius in testõ instituit matrẽ nõ possit petere supplementũ legi
time. ar. l. filius. §. matri. de adimẽ. le. non qꝛ statutũ loquẽs in cã
intestati extẽdatur ad cãm testati. sed qꝛ ius cõe se extẽdit qꝺ ius
cõe disponit quod sublata causa vnius bñficiũ intelligatur esse subs
latũ bñficium illius cause contẽplatione cõcessum: nec ex eo qꝛ ele
gerit viam testati vult cessare dispositio statuti excludentis in ea
parte in qua nõ inuitauit ex testamẽto: ergo idẽ hic. vt ibi lati⁹.
Ad hoc rñdẽt tenẽtes hanc partem † qꝺ iura pdicta debẽt intels
27 ligi qꝺ est tertia eius qꝺ habiture fuissent abintestato de iure cõi
nõ de iure municipali. Ita rñdet Bar. de salyc. in d. auth. nouissi
ma. ꝛ in aliis locis. §. relatis. Et hanc respõsionẽ etiã posuit Jo.
de imo. in d. l. gall⁹. §. ꝛ qd si tm̄. Que respõsio pbatur rõne. Nã
petitio supplemẽti legitime fuit inuenta de iure cõi. d. l. omnimo
do. cum si. ergo in eius cõmensuratione iure meta dꝫ attendi ius
ciuile. pro hoc glo. nu. in simili in auth. qui rem. C. de sac. san. eccle.
¶ Sed contra hanc responsionem insurgunt subtiliter quidam
moder. in d. §. ꝛ quid si tm̄. dicẽtes qꝺ qñ vna portio defertur per
respectum ad aliã sicut defertur legitima respectu portionis abs
intestato tũc si illa portio cuius respectu alia defertur augeatur
vel diminuatur etiã in materia exorbitanti ꝛ correctiua similiter
censetur diminuta vel aucta portio que defertur respectiue ad ils
lam. ꝛ hoc etiã rõne relationis qꝛ dispositio referens nõ põt subsi
stere vel intelligi sine illa ad quã sit relatiu. l. fin. ff. de acceptilatio.
l. clemens. §. f. ff. de here. insti. ꝛ quod no. Bar. in l. oĩa priuilegia.
C. de sac. san. ecc. vñ si ex forma statuti portio que defertur de iure
cõi filie est totaliter extincta necesse est quãticũqꝫ materie sit cors
rectiua iuris cõis qꝺ in alia illr que detur p relationẽ ad illam sit
sublata. facit optime tex. ꝛ qꝺ ibi no. Bar. in l. j. in prin. ff. de legi.
tt. tut. vbi vult qꝺ illi qui pterunt in successiõe ex forma statuti pꝛe
feratur etiã in tutela: pro cuius dicto est casus in. la auth. de here
abintestato veni. §. ex his circa principium. ¶ Sed ad hanc obs
iectionem respondet Bal. subtiliter in dicto cõs. qꝺ in hac mates
ria adhuc allegatũ nõ vidimus † qꝺ licet statutũ excludat filiam
28 a legitima tunc nõ videtur qꝺ excludat ipso iure sed ope excep. insti.
de iure naturali gentiũ ꝛ ciuili. §. sed naturalia vel cuiusdam rela
tionis vel dicamus qꝺ nõ tollit ius naturale sed effectũ eius. l. cũ
hic status. §. siue. ff. de donatiõe inter virũ ꝛ vxo. vñ dum arguis
abintestato mihi debetur. respondeo imo de iure nature attento
ꝛ equitate naturali que nõ potest in totum absorberi. Et ad hoc
cõmensuratur legitima de qua querimus: qꝛ fictio vel dispositio
statuti non potest abolere principia nature. l. in rebus. C. de iure
dot. l. cum ratio. ff. de bon. dam. ꝛ l. secunda. ff. de vsufruct. earum
rerum que vsu consumuntur. et quod not. in l. manumissiones.
ff. de iusti. et iure. ¶ Preterea dicit Bald. quod statutum mus
nicipale non tollit ius naturale nec ius ciuile quod ius naturale
in succ. totum sequitur vel in partem sꝫ tollit effectum eius. quod
patet. nam si illud statutum cassetur nõ est necesse in tali municis
pio seu ciuitate aliquid de nouo statui: qꝛ immediate succedit ius
cõe qꝺ non esset si ius cõmune esset extinctũ per municipale. hoc
sentit glos. in simili in l. si vnus. §. pactus. versi. quod in specie dos
tis. ff. de pactis. ꝛ faciunt verba Richar. malumb. ꝛ Cyn. in simi
li in l. j. ꝛ. ij. ff. de vsufruct. earum rerum que vsu consu. ꝛ Innocẽ.
in simili. in c. inter. extra de consuetudi. ꝛ iurisconsulti in d. l. cum
hic status. §. fina. et ideo legitima testati adhuc habet exemplar
et originem abintestato cuius imago non est in totum sublata sꝫ
si per ius commune esset in totum sublata secus videretur dicens
dum scilicet quod imago non relinqueretur. l. j. in principio. C. de
lati. liber. tollen. ꝛ tamen remaneret forma generalis antiqua in
causa testati cum non reperiatur correctum concludendum ergo

quod legitima testati formatur a successione intestati que esset de
iure cõi non attento qꝺ statutum in causa intestati disponat con
trarium. verba sunt formalia Bal. in d. consi. ¶ Tentemus etiã
subtiliter cõmittere arma eorum contra eos ex eadem proportios
nabili argumentatione hoc modo. cũ statutum in casu testamen
ti facti aliquid promittat. ꝛ non tollat legitimam expresse ꝛ tunc
casum velut omissum reliquerit iuri cõmuni. ꝛ consequenter pos
set peti legitima vt dicto. §. ceterum. ergo sequitur qꝺ etiam abin
testato posset peti legitima. probatur auctoritate Bal. in ↄsilio qꝺ
incipit questio est. vbi determinat qꝺ si statutum abintestato des
cedenti vult succedere agnatos exclusis cognatis ꝛ consequenter
matre ꝛ aliud statutum velit qꝺ mater ex testamẽto debeat habe
re legitimam qua priuari non possit. etiam institutis agnatis a fi
lio qꝺ certe etiam abintestato saltem habebit legitimã. qꝛ priuas
tio que nõ potest fieri per testamentũ nõ potest fieri abintestato.
quod dicit esse valde notabile. ꝛ si diceris abintestato videtur exs
cludere etiam a legitima ergo erit disproportio. ¶ Respõderem
talẽ disproportionẽ qñqꝫ tolerari qꝛ lex ita voluit vt de arrogato
adoptiuo monachato cõdemnato sepius est dictum. ¶ Possu
mus etiam tentare non improbabiliter qꝺ sicut debitor ꝗtitatis
certe pecunie puta octonensis non liberatur illa specie monete res
probate quasi sit reprobata fm quid puta quo ad formã sit tñ in
vsu quo ad materiam. aut estimationẽ fm doc. in l. cũ quid. ꝛ. l. qꝺ
te. ff. si cer. pe. ꝛ in l. Paulus. de sol. ita non sit extincta successio in
testati de iure cõi quo ad quantitatem ad quã refertur quota legi
time vt pꝫ ad sensum. Fingamus qꝺ statutũ expresse excluderet
filiam abintestato etiã a legitima sꝫ ex testõ disponeret legitimã
deberi. nonne ista legitima certa quo ad quotam deberet mẽsura
ri in quantitate quo ad illud qꝺ habuisset abintestato de iure cõi
certe sic hoc faterentur lippi ꝛ tõsores. Ergo ꝛ in casu nostro legi
tima debita i causa testati sit tertia ei⁹ qꝺ abintestato de iure cõi
habuisset que demonstratio videtur vrgens. ¶ Confirmãtur ex
his que ponit Bal. in l. quicunqꝫ. C. de ser. fugi. vbi in effectu con
cludit quod si pater instituat filios in parte que eis de iure tangit
filia dotata exclusa a statuto abintestato succedit in virili fm ius
commune. quia nõ succedit abintestato sed ex testamẽto. ꝛ sic da
tur intelligi quod quando sumus in successione ex testamento in
consideratione pro qua parte succedatur inspicitur ius cõmune ꝛ
nõ ius municipale. faciunt no. per Bal. in l. huiusmodi. §. si tibi.
ff. de lega. j. vbi vult filiam exclusam a statuto dotatam partẽ fas
cere in legitima. nam quia non debet attendi quod dotata nõ succedat
ex forma statutorũ sꝫ considerari debet quod succedit de iure cõi
ꝛ consequenter filio masculo partem facit quod est notandum.
¶ Confirmãtur predicta subtiliter ex his que not. Bald. in auth.
nouissima. C. de inoffi. testa. ꝛ Ang. in repe. l. pater filium. ff. de in
offi. testa. vbi dicunt quod dicta regula quod sit tertia eius quod
quis abintestato ꝛc. locum habet terminis existentibus parib⁹ ꝛ
in ea forma in causa intestati qua sunt in causa testati. alias secus.
ꝛ ideo dicunt qꝺ existente vno filio exheredato. altero in re certa
instituto legitima instituti est tertia totius ꝛ non dimidie qꝛ non
sunt pares termini cum exheredatione qui non succedit ex testas
mento potuisset succedere abintestato. Ad propositum ergo cũ
iste filie ex testamento succedant de iure communi et non fm ius
municipale debet commensurari a successione de iure cõmuni vt
termini sint pares non a successione de iure municipali: quia ters
mini tunc non essent pares. Cum ergo veniant ad successionem
ex testamẽtu de iure cõmuni eodem iure iudicanda est legitima.
electa enim via testãdi per testatorem per quã filia de iure cõi suc
cedit incontinenti omnes leges cões in materia successionis ex te
stamento prout est petitio supplementi trahuntur ꝛ extenditur
ad dictũ casũ. l. j. §. l. falcidia. cũ ibi plene no. ff. ad l. fal. ꝛ p Bar.
in l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure. ¶ Et consequenter non ob.
illud quod dicitur quod si licita est preteritio. ergo fortius institu
tio vsqꝫ ad certam portionem: quoniam ille qui instituit in certa
parte elegit viam testandi ꝛ filias instituendi. qua via electa suc
cedit iuris dispositio. ꝛ suppl et talem voluntatem in l. fina. C. de
codicillis. prout etiam. §. pro hac parte in ius deductum fuit ad
canonizationem actuum humanorum requiritur voluntas ꝛ po
testas. l. multum. C. si quis alteri vel sibi. ꝛ per Azonem in summa
de rebus dub. Cum igitur ex testamento sit voluntas ei⁹ clara nõ
tamen sit potestas excludendi a legitima vt. d. §. ceterum: scilicet
quando elegit viam testati. igitur ꝛc. ¶ Preterea legitima hodie
est triens totius substãtie testatoris tex. est in auth. de triẽ. ꝛ semis.
§. i. Nec ibi dicitur portiõis abintestato ꝛ hec est ius nouissimũ.
ꝛ sic seruandum est. ꝛ forte cum ministerio disposuit secundum
Salyce. in locis preallegatis. ¶ Confirmantur predicta. nam le
gitima est quota bonorum. ꝛ sic detracto ere alieno ꝛ funeris im
pensa. l. papinianus. §. quarta. ff. de inofficio testamen. ergo non
est simpliciter quota portionis debite abintestato. cum illa pro ra
ta contineat actiones actiue ꝛ passiue ꝛ commoda. l. nihil aliud.

a ¶ Filia exclu
sa a statuto
rumpit testm̄
qñ esset insti
tut⁹ extrane⁹
p limitatione
cõis opi. de q
l. §. ꝛ qd si tm̄.

e.l.hereditas.ff.de ver.sig.legitima aût vt dixi est quota bonorû substâtia ip⁹ defuncti.z sic subest materia ex qua supprimi pôt meritû. ¶ Postremo etiâ dici pôt subtiliter fm Bart.de saly.in d.l.si serui vestri.C.de noxa.vbi dicit q̃ lz legitima quotitet respectu portionis q̃ abintestato deferẽ nô tñ eius petitio côcedit dûtaxat si abintestato vocetur sed ẽt si nô vocetur.dûtñ supra colpa nô excludaẽ per ea que habetur in.l.si arrogator.ff.de adoptio.et in auẽ.si qua mulier.C.de sac.sân.ec.z in.l.qsqs.C.ad.l.iul. maiesta.vñ illa verba qbus vtimur q̃ legitima est quarta eius q̃ habiturus erat abintestato sunt dicta respectu quote demonstrâde nô successionis abintestato necessario requirende vel exigêde que sunt elegâtia vba in ista materia. ¶ Et tenendo hanc viâ vltimâ patet declaratio ad id q̃ secûdo loco necessario veniebat discutiêdû scz qño dari possit petitio sopplementi.cû nô detur impugnatio testamêti qz successio abintestato nô deferẽ.cû videant correlatiua vt supra dicebaẽ.qz rñdetur q̃ si ad esse petitionis supplementi nô reperiẽ necessaria successio abintestato vt dicebaẽ sequitur q̃ nec requiriẽ possibilis testamêti impugnatio q̃ non succedêt abintestato nô vr̃ dari vt no.in.d.§.z qd si tñ.z.d.dicebatur. ¶ Potest etiâ alio modo defendi hec ps a dicto fortissimo arg. prout defendit Bal.in dicto consilio vbi dicit q̃ etiam si statutû diceret quod filius non possit dicere testñ nullum qz est introducta mixta gratia scz testamenti z filioz.z licet cesset fauor in vno extremo remanet in altero in quo remanere pôt.arg.l.si post mortem.§.si.ff.de bono pos.côtratabulas⁹ nec hec est via fm eum p quam filie subtiliter defendi possunt in petitione legitime licet nô sit sine angietate intellectus fm eû presertim considerata realiter mente statuti.argu.l.j.C.de interdic.sed dicit quod in statutis pôderamus magis verba q̃ mentem imaginariam z non certâ.l.si alu.ff.de vsufru.lega. Item quod propter repugnantiâ iuris cômunis z municipalis non debemus ius municipale extêdere vt quasi ius irregulare z anomalû. ¶ Preterea dicit notanter Bal. in dicto consilio quod non obstat quod non daretur querela vel côtra tabulas qz per illam viam z illa remedia deuenir emus ad ius prohibitû mulieri ad causam intestati alias secus qñ non deueniretur ad caput a quo per legê exclusa est.sz magis côfirmaẽ a capite a quo exclusa non est scz causa testati que ṽbo determine declinât vnam ex principalibus obiectionibus. Itê dicit que ab intestato.l.facit testamêtû vt ita loquatur z prouidet super eo.sz in prouidêtia hois nô prouidet vt no.in simili in.l.assiduis.C.q potio.in pign.habeâ.z sic est diuersa ratio cause testati z intestati.q.d.cû nô habeamus certam dispositionê statuti que ad exclusionem a legitima in causa testati.ergo nô excludam⁹. ¶ Côfir-

29 matur predicta responsio Bal.qz † petitio legitime non venit ad impugnandû sed ad conseruandum testamentû vt voluit Bald. in.l.hac edictali.C.de secû.nup.vbi dicit q̃ prouisio legis penultime.§.repletionem.nô ad impugnandum sed ad côseruandum patris iudicium emanauit.z sequitur ibi Bar.de saly.remittês se ad notata in.l.scimus.C.de inoffi.testa. ¶ Confirmatur.leges de supplemento loquetes nô deferunt abintestato vel ex testô.sed iam delatû supplent z confirmant.vnde debetur a.l.mediante testamento patris.lz ergo excludantur filie abintestato nô excludûtur a petitione supplemêti qz tunc aliqd dz abintestato deferri quâdo defertur a lege sine aliqua dispositione testatoris. inst.de heredi.que abintestato.in principio. ¶ Preterea etiam qua rône legitima dicitur tertia successiôis abintestato habito respectu ad ius commune vt supra dicebatur. Ergo côsideratur successio ab intestato de iure communi. Igitur eadem ratione côsiderari potest possibilis impugnatio per querelam vel côtratab.habito respectu ad ius commune:sed de iure cômuni competebat querela que fiebat iniuria.l.ij.z.iij.ff.de inoffic.testa.ergo non côpetit eodem iure petitio supplementi.dicta.l.omnimodo. nam ius commune quod defert hereditatem ex testamêto defert habito respectu ad ius cômune z nô ad ius municipale vt sepius dictum est. ¶ Amplius etiam quando exclusio abintestato causaẽ sine culpa vel delicto exclusi nô incôuenit quod detur remedium impugnâdi testamenti ô per contratabu.vel querelã.vt per Dy. in dicta regula indultum.z Bar.in.d.l.non est ambigêdû.§.vbicûqz vbi etiâ probatur quando quis non in totum excluditur abintestato a successione sed certo modo z casu non excluditur a iure côtra tabu.prout videtur in casu nostro cum non simpliciter excludâtur sed secundum quid cum debeant habere dotes alimenta z redditum domus. ¶ Preterea accedat.nâ ille repellitur a iure rumpendi quo omni iure repellitur abintestato.nô autem ille qui admittitur de iure côi.z limitate repellitur a statuto.l.si filius.ff. de bo.liber.z.l.j.ff.de success.edicto.z ita respôdet insignis doc.d. Nellus in dictis consilijs suis supra relatis quod adiuuatur ex eo nam dos data aut danda dispositione statuti non minus succedit loco successionis quã loco legitime proportionaliter vt supra fuit dictû allegâdo Anto.de but.in côsi.suo.xlii.Ergo verû est dicere q̃ aliquid habet ex successiône abintestato vbi possit mens supplemêti repausare quod videtur bñ ponderandû in materia ista qz in isto puncto maxime stat vis qônis. ¶ Postremo etiâ respôdetur q̃ Bar Bal.z aliû in.d.§.z quid si tantû.loquitur quâdo sumus in causa testati qñ filia esset in totû pterita vel exheredata z nihil fuisset ei relictû.sz in caso nostro filie fuerût vocate titulo honorabili institutionis.z sic sumus in casu in quo habemus honorabilê prouisionê testatoris.z in quo filia venit ad côseruandû z nô impugnandû prout loquitur termini Bar.z doc.in.d.§.et qd si tantû.z pro hoc expresse facit q̃ supra deductuz fuit de filio adoptiuo qui nô succedebat patri abintestato.z tñ institut⁹ in testamento pôt intentare côtratabulas alio cômittête edictû.l.nô putauit.§.in adoptione.ff.de bo.pos.ɔtratabu.bene facit etiam nam filius emancipatus qui non pôt succedere abintestato nisi conferat potest tamê succedere per contra tab.l.filium.§.videam⁹ ff.de bo.pos.contra tabu. ¶ Ex quibus oîbus remanet discussû fm principale fundamentû q̃ fit per tenentes côtrariam partê. solum ergo restare videbatur absurditas fm istam opinionê supra deductã q̃ deterioris esset conditiôis heres veniens ex expssa voluntate testatoris q̃ ex tacita voluntate testatoris abintestato. z consequêter q̃ esset filiabus vberior successio petitio supplementi côtra testñ quodãmodo q̃ successio abintestato fm volûtatem saltem tacitam.sed dicendû est q̃ nô est aliqu absurdû.nâ veniês abintestato institutus non posset legatis grauari.cû nullo condito testamento successisset ex tacita voluntate.l.conficiuntur. ff.de iure codicillo.z nihil prestitisset.et sic esset deterioris conditionis qñ veniret ex expressa q̃ tñ est falsum.d.l. côficiuntur.z.l.intestato eo.titu.nam defectus testando vr̃ recedere a prouisione legis qñ est tabe pṽsio spâlis q̃ femina non succedat.l.maximum vitium.C.de libe.prete.z ɔ̃fr ab ea videtur recessum argu.l.si.C.de pac.côuen.z.l.maritus.C.de pcu.demû lex supplet voluntatê testatoris in dando supplementum vt supra dictum est z ɔ̃fr cû videatur recessum a prouisiôe speciali statuti remanemus in terminis iuris cômunis.l.j ff ad.l.fal.z.l.verbis.ff.de verbo.signi. Imputet enim sibi testator qui non elegit viam intestati sed testati.z posuit se in.l.necessitate.ar.l.nam z seruius.z.l.libertus.§.fina.ff. de nego.gest. ¶ Dicere aliqs qño vr̃ recedere a prouisione legis cû nô constet q̃ animo nouâdi.z dicta prouisio statutaris fit ius cômune illi⁹ ciuitatis quo casu nô videtur recessum ab ea.l.iij. §.si ex conuentiôe. ff.de re iu. Rñderi pôt quod dicta pṽisio vr̃ potius ius spâle fauorabile agnatis z largas habenas dês illi patri volenti decedere intestato.vnde eligendo viam testati recedit ab illa via intestati speciali.l.z habet.§.cû quis.ff.de precario. dicta.l.si.z per Cy.in.l.ij.C.de iure emphyteo.q̃.vj.z si dicatur imo constat quod noluit recedere a via statuti imo in illius fauore côfidens prohibuit quod plus non petat.ergo non inducatur recessus a via statuti.argu.l.nono tantum.§.si emancipatus.versi.nô enim.ff.de ɔ̃tratab.ibi quo magis non quo minus. Rñspôdem⁹ q̃ id q̃ potuit noluit q̃ voluit nequiuit vt supra dictum est ppter vim institutionis alterantis. Iterum si dicatur testator potuit preterire totaliter dictas filias a statuto exclusas vt sepius dictum est.ergo z in parte excludere longe magis.argu.l. iurigentium.§.adeo.ibi si tollitur nô reformari. ¶ Respondetur q̃ preterêdo totaliter poterat conformando se cum statuto exheredare illas vel extraneare illas iuxta doctrinam singularem Ioâ.andree in.c.si diligenti.de foro compe sed instituêdo in parte nô habet statutum pro se.z absurdum vr̃ q̃ eadem persona in parte videretur filia.z in parte extranea.vt in simili dicitur per doctores in.l.j.§.in filij.ff.ad trebel.z bene facit tex.in.c. per venerabilê qui filij sint legi.bene facit q̃ dixit prefatus do. Ioâ.petrucij in dicta

30 l.hac consultissimo.§.ex imperfecto.vbi tenet quod † si pater instituit quatuor filios masculos heredes.et feminas nuptas a statuto exclusas abintestato instituit in quibusdam rebus coram duobus testibus tantum valebit testamentum etiam quo ad dictas feminas a statuto extraneatas abintestato:q agimus de câ testati non intestati. ¶ Preterea aduertendû q̃ non resultat aliqua absurditas.nâ abintestato non debent habere filie legitimam: qz habent contra se dispositionem expressam legis municipalis hoc

31 prohibentis vltra dotem z alimenta.item dici potest † quod habent contra se voluntatê testatoris que presumitur esse conformis cû dispositione iuris.iuxta no.per Bar.in.l.vt iurisiurandi.§.si libert.ff.de oper.lib.z per Petrû de anc.in.l.tres fratres.ff.de pac. z notabiliter ponit Raph.in.l.hac consultissima.§.per nuncupationê.C.de testa.ille aût qui venit ad supplementum non hz contra se expressam dispositionem.l.lz haberet côtra se dispônê testôris qñ pbibuisset testator plus petere put est in terminis nostris que voluntas non videtur posse aliquid operari per tex.in.d.auten.vt cû de appel.cogno.§.ceterum.non mirum ergo si plus con

sequitur

sequitur institutus q̄ si fuisset cōsequutus abintestato. vñ omit- tendo multa alia que vtrinq3 adduci possent in tāto cōflictu opi- nionū nō posset reprehendi quicūq3 ēt in his simplicibus termi- nis ptem hanc amplecteretur quā tñ pro nunc non affirmamus omnino: sed libuit eā diligenter discutere vt appareret q̄tū ver- tatur in ea difficultatis. et q3 per eā etiā aperitur via ad vltimam difficultatē presentis consultationis. ¶ Superest vltimo investi- gare quid iuris stante statuto de quo agimus. nunqd possint di- cte filie petere supplementum legitime. que etiā est valde subtilis pro cuius dubitationis investigatione est advertendū qd dictū statutum h3 duas partes pncipales. prima durat vsq3 ad ver. si vero testatus decesserit. in qua tractat de successione abintesta- 32 to: 3 sm vnā lecturā simpliciter loquatur † per verbū succedere quod est generale tam ad successionē de iure pretorio q̄ ad suc- cessionē de iure ciuili. et tā ad successionē ex testō q̄ ad successionē abintestato. l. fi. C. vñ legitimi. l. j. et. ij. C. de successo. edic. et conse- quenter videatur loqui etiam de successione ex testamento. maxi- me q3 in alijs capitulis hoc exprimit. vnde vtiq3 etiam hoc exp̄s- sissent statuentes si hoc voluissent. l. vnica. §. finaliter ad deficientis C. de cadu. tol. cū ergo generaliter loquant generaliter debent in- telligi. l. j. §. et generaliter. ff. de leg. prestan. et indubitāter d3 intel- ligi in hac prima pticula in cā intestati. sive rubricā inspiciamus q̄ dt qualiter mulier abintestato succedat. et a qua colligit inten- tio et declaratio nigri. l. Imperatores. ff. de in diē addic. et p gl. in rub. ff. si quis testa. liber esse ius. fue. et glo. in pemio. vi. in verbo ti- tulis. sive inspiciamus nigrū qd in hac parte semp tractat de suc- cessione abintestato. vt ex pluribus capitulis eiusdē prime par- tis satis cōstat. vnde vna ps per aliā declarat. l. q filiabus. in pn. et. l. qd si seruus plu. in fin. ff. de leg. j. satis etiā hoc constat in ver. si vero testatus qui in precedentibus in iure et in facto adversat. l. si vero. in prin. ff. so. ma. l. si vero p cōdemnato in princ. ff. q satisda. cog. vnde cum in dicto ver. tractet de cā testati. et recta sit adver- satio pcedentia intelligi dēt in cā intestati. ¶ Preterea hoc cla- re decidit in statuto qd in primis iubet mulieres dotari et eas a successione excludit demū subdit in ver. si vero tales qd si reperiā- tur dotate competenter nihil petere possint de bonis hereditatis illius de cuius hereditate ageretur abintestato. que verba sūt cla- ra. et non indigent alia declaratione. l. si alia. ff. de vsufr. leg. Alias enī si intelligeremus de successione ex testō viderent phibite filie institui. et cōsequēter factio testamēti qd est absurdū. iuxta no. in l. stipulatio hoc mō cōcepta. ff. de ver. ob. vt deducit ēt Pet. de an- cha. in pallegato cō. itē essent filie deterioris cōditionis q̄ extra- nei qd est absurdū et euitandū. l. nā absurdū. ff. de bo. lib. et. l. scire op3. §. aliud. ff. de excu. tu. ¶ Preterea verba posita in vna parte in pte sibi proxima repetita intelligant vt p Bart. in. l. pretor. §. eniq3 dñis. ff vi bono. rapto. et. l. mariti. §. hoc quinquenniū. ff. de adul. et insti. ad. l. aqui. §. hoc scdo capite. stat ergo conclusio q̄ di- cta prima particula loquitur de successione abintestato prout ēt sm vnā literā hr verbum abintestato. que magis vr attendenda cum sit magis verisimilis iuxta no. in. l. scripture. C. de fi. instru. et in. c. imputari. extra de fi. instru. tñ q3 audio qd adest dictū verbū in libro magis originali. iuxta no. in. l. semproniꝰ pculo. ff. de le. ¶ Scda ps principalis est in dicto versi. si vero testatus q loqui- tur de successione ex testō et in effectu quatuor in ea disponuntur. ¶ Primū q3 patre decedente cum filijs masculis legitimis na- turalibus vel descēdentibus ex eis condito testamento in quo fi- liabus relictum fuerit quoquo relicti titulo qd filie et descēdētes vltra relictum nihil petere possint. ¶ Scdm qd si nil filiabus fue- rit relictū qd ipse cedē possint illud idē petere qd abintestato pe- tere poterāt. et nihil vlterius petere possint. nec rumpat testamen- tum. ¶ Tertium q̄ intelligatur de filijs seu filiabus vel descēdē- tibus legitimis et naturalibus. ¶ Quartum et vltimum q̄ dica- tur decedere intestatus ille qui testamentum facere nō posset iu- re. et he due vltime nihil faciunt ad propositum presentis hesita- tionis. ¶ Quibus premissis aliud ēt venit declarādum p funda- mento veritatis presentis investigationis. quid de novo tribuat nobis statutum in dicto ver. si vero testatus ab eo qd disposue- rat in cā intestati. et in primis in cā intestati loquitur de exclusio- ne filiarum stātibus filijs et ēt fere defuncti in dicto ver. in cā te- stati loquitur de exclusione filiarum stātibus filijs et nihil dicitur de fratre. et in hoc est habenda maxima consideratio et fixis ocu- lis intuendum per intellectum non literalem sed transcendētem vt faciebat Paulus et alias supremi legum vertices vt dicitur in. l. scire op3. ver. et si maxime. ff. de excusa. tuto. et Claudius in. l. a testatore ff. de conditio. et demonst: et papinia. in. l. cum auus. eo. ti. ¶ Secūdo in prima parte vult qd filia abintestato posset petere congruam dotem et alimenta anteq̄ dotetur. et demū alio- quo casu reditum ad domum. in. ij. parte in causa testati vult qd tñ petere possit illud qd est sibi relictum quoquo relicti titulo. et nō vltra et hoc adducit de novo. qñ aūt filia esset pterita nihil vr

addere de novo sed vult illud idem peti posse qd abintestato peti poterat. et in hoc q̄ ad expssam dispositionē nihil de novo affert nobis statutū q3 illud idē fuisset ēt si statutū nihil disposuisset p ea q̄ notāt Bar. Bal. et alij in. d. §. et qd si tñ. sm vnā opinionē magis cōem. ¶ Ex qbus inferimus cōclusionē istam qd illa regu- la qd ius succedēdi cōdito testamēto et sic cā testati regulatur a cā intestati. nō verificat in statuto nr̄o in duobus primis. d. cōsidera- tis. et in tertio qd statutū disponit exprimit id qd p illam regulā intelligi debebat. ¶ Quibꝰ pmissis adhuc videbat dicēdū in ca- su nostro qd dicte filie nō possint petere aliqd supplemētū legiti- me. Primo nā casus noster qñ filia est instituta in re certa nō exi- stentibus filijs s3 existente fratre nō exprimit in. d. ver. si vero testa- tus vt patet ergo tanq̄ omissus remanet sub illa rēa qd cā testa- ti regulat a cā itestati: et cōtr cū abitestato videat qd nullū supple- mētū peti posset nec ex testō tenendo illas cōclusiones negativas de qbꝰ. d. in precedentibus. vr enī talis casus omissus decidi debe- re p dictā regulā a iure traditā. ar. eius q̄ hr in. l. si cū dotē. in prin. ff. so. ma. et. l. si extraneus. ff. de condi. ob cām. l. cōmodissime. ff. de libe. et posthu. cū si. ¶ Scdo q3 omnia disposita in cā testati videt disposita ad conservationē testamenti et maiorē exclusionē filiar3 cū plus possint petere abintestato q̄ ex testō qñ est eis aliquid re- lictū ergo dictus ver. si vero testatus. nō d3 operari augmētum et cōtrū effectū. l. legata inutiliter. ff. de adimē. leg. et. l. nō ois. ff. si cer. pe. cum si. voluit enī statutū removere duas difficultates. primā posito q̄ abintestato eēnt exclusē an ex testō qñ eis eēt relictum ali- qd possint petere aliquod supplemētū que fuit. d. plene discussa. scdam nūquid exclusē abintestato in testō preterite posset testm̄ rū- pere q̄ ēt fuit discussa. vñ statuentes prudentes videntur voluisse has difficultates removere que potuissent oriri. vt ex superioribus cōstat. ¶ Tertio q3 absurdū sequeret q̄ plus cōsequerent filie cō expssam volūtatē testatoris q̄ qñ nō haberēt cō se expssam voluntatē cum libera debeat esse testatoris voluntas. l. j. C. de sac. san. eccl. et in aut. de nup. §. disponat. et. d. ēt tactū fuit. ¶ In cōtrariū tñ plu- rs vrgentes rōnes se offerūt qd imo dicte filie in casu nr̄o admittūt ad aliquam petitionē supplemēti. ¶ Prima est arguendo a suffi- cienti partiū enumeratiōe. insti. de act. §. actionū. et in. l. patre fu- rioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. sed in casu nr̄o filie nō excludunt neq3 p primā ptē statuti neq3 p scdam in versi. vero te- status. igit nullo modo excludunt a dicta petitiōe supplemēti. p̄- mum pbat q3 statutū loquit de successione abintestato sed petēs supplementū nō reducit rē ad cām intestati: q3 testm̄ in omnibus alijs firmū remanet imo dicta petitio supplementi est inducta fa- vore iporum testatorum. s. ne eorū testamēta subuertant. ita probat. d. l. omnimodo. in verbo testatorum volūtatibus pspicientibus. etc. et p to- tā illam legē. et pbat in. l. qm̄ nup. et in. l. qm̄ in prioribus. et in. l. sci- mus. eo. tit. et sic cum in ceteris remaneat firmum testm̄ certum est 33 q̄ † non dr venire abintestato ille qui petit supplementum. alr cō- curreret cā testati et intestati q̄ est impossibile vt in. l. ius nostrū ff. de re. iur. et pbat hoc apte ex no. in. l. cum antiquioribꝰ. C. de iu- re delib. petit enī cōdictio ex lege que supplet testm̄. d. l. omnimodo cū si. ¶ Ex qbus p3 q̄ sunt tria remedia quorum vnū non est al- terū. Primū succedere abintestato. Scdm rūpere seu impugna- re testm̄. Tertium. s. petitio supplemēti. Exclusus ergo ab vno re- medio nō censet exclusus ab alijs. l. j. §. videndū. ff. de suc. edic. cū si. ¶ Scdm aūt qd p secundā ptē statuti non sint exclusē probat q3 loqt tm̄ qñ extarēt filij masculi vel descendētes ex eis nō qñ exta- ret frater et nō extarēt filij vel descendētes. vñ cū verba statuti ad casum nr̄m nō adaptent nō adaptat dispō. l. si seruū. §. nō dixit pretor. ff. de acq. he. l. j. §. is q naue. ff. de exer. cū vulgaribꝰ. imo pbat q̄ potius vocant vt statim deducet. ¶ Scda rō principalis est. nā primo in statuto decidit casus qñ extāt filij vel fratres abintestato Scdo decidit cō supplemētum ex testō qñ extarēt filie et filijs esset relictū quoquo relicti titulo. De secūdo aūt casu qñ filij non exta- rent sed frater nihil dr et in hoc maxime vident ponderare leges et pro volendo diversificare casum ex quo agitur a tot involucris de tantis difficultatibus. vñ cū in primo qñ extarent filij decida- tur negative cō legitime supplemētum. ergo in secundo casu omis- so censendū est statuentes voluisse affirmative decidere p supple- mento. casus est no. in. l. et si fine. §. sed qd papinianus. ff. de mino. ad idē tex. in. l. bona fides. ff. deposi. et regula que habetur in. l. cū pretor. ff. de iudi. et in. l. stipulatio. §. stichum. ff. de lega. ij. et ista ra- tio magis videtur demulcere aures naturalium qui tenerent de- beri supplementum q̄ aliqua alia quasi ista videatur hbere quod- dam iudicium mentis statuentiū qd aliud voluerit in causa testa- ti filio masculo supstite et aliud filio masculo nō superstite s3 fra- tre ex p quem recessum a pari pvisione et pari prerogativa data fi- lijs et fratri in cā intestati vr dicendum q̄ non sit recurrendum in cā testati ad illam proportionē inter eos prius factā in causa inte- stati. q3 esset extendere statutū loquēs in casu testati vno casu ad alium casum. et non est conveniens q̄ illa particula statuti que

signāter puidit in cā testati filiīs masculis ⁊ supstitibus. ⁊ recessit a iure pri⁹ parificāte i cā intestati filios ⁊ fratrē debeat suppleri p illā pticulā statuti parificātē in cā intestati. ar. eius qđ sing. dicit Bal. in l. maximū vitium. C. de lib. pte. de interpretatiōe statuti corrigētis ius cōe vt nō debeat intelligi fm ius cōe. ⁊ p ↄ̄ns illa particula disseparans filios ⁊ fratrē. ⁊ nō debeat recipe interpretationē passiuā pticula prius parificante. sumus ergo in casu omisso qđ est maxime pōderandū. qꝛ ista ratio nō vadit per scopulos ⁊ apices sed per cōiecturatā mētē statuentiū imaginabilē subtili discursu. Ad hoc bn̄ facit qđ singu. dixit Bau. de ca. in l. acutissimi. C. de fideiusſ vbi determinauit qđ † qn̄ pr̄ istituit filiū suum ⁊ post eius mortē substituti sibi gaiū vnū ex nepotibus ex filio instituto qđ dicto filio mortuo supstite dicto gaio ⁊ aliis duobus nepotibus fratribus gaiī cū substituit gaium vnum ex pluribus simul a lege subintellectis per l. cū auus de cōdi. ⁊ de. ceteros exclusisse vr̄ vt. d. l. cum ptor. ⁊ l. maritus. C. de pcur. vt ibi latius. ergo in pposito habemus cōiecturam qđ cū in cā itestati filias excluserat a supplemēto tā ppter fratrē q̄ ppter filiū masculū. ⁊ in cā testati excluserit ppter filiū masculū nulla facta mētione de fratre qđ illo casu superistēte fratre in casu testati noluerit idē sentire de fratre qđ senserat de filio ad idē facit qđ dixit Bar. in l. fin. ff. ad trebel. ille ēt ↄ̄rius sensus statuti qui supra deducitur tanto magis vr̄ sumendus qꝛ p illū ↄ̄riuꝫ sensum redimus fratre instituto superstite ⁊ filiabus institutis in re certa ad ius cōe. s. vt ille possit petere supplementum ad hoc gl. not. in simili in. c. j. c. fi. de pac. in. vj. ⁊ infra dicet latius. ⁊ qđ sing. dicit Bau. de ca. i cō

35 silio qđ incipit idē suadet pulchra ⁊ pia rōne † nā qui iurauit nō venire ad successionē paternā ⁊ nihil petere in bonis patris non phibet succedere patri ex testō nec abintesta. prohibetur succedere patri qn̄ alii descendentes nō superessent. ita elegāter colligit ex dictis Bal. ⁊ aliorum in l. fi. C. de ac. ⁊ l. pactum. C. de collat. ver. iii. qđo ⁊ ex dictis dn̄orum de rota quos refert Dn̄icus in. c. q̄uis de pac. in. vj. ⁊ cōsultū vidi per doctissimos viros. Ergo colligit q̄ deficientibus descendentibus aliquid plus licere filiabus est humane ⁊ pie cōsiderationis. ¶ Tertia rō sumit p argumentū a ↄ̄rio sensu. nam filiis extantibus vel descendentibus vltra relictū nō lꝫ aliqd petere. ergo a ↄ̄rio filiis nō extantibus dꝫ licere. qđ argumentū validū est. l. i. §. huius rei. cū plene no. ff. de offi. ei⁹ cui mā. est iuris. ⁊ in l. qui testō. §. mulier. ff. de testa. ⁊ hoc maxime qꝛ tale argumentū nō venit ad correctionē iuris cōis. qꝛ redimus ad ius cōe. p hoc tex. in l. si vnus. §. pactus. ver. qđ in ipē. ff. d pac. ¶ Quarta est si dicimus qđ de iure cōi nisi statutū puidet in cā testati nō posset peti supplementum. ergo statutum nihil operaretur in illa parte. qđ vltra relictū nō possit aliqd peti. statuta aūt dn̄t interp̄tari vt aliquid operētur vt in l. si qn̄. ff. de leg. j. ⁊ in. c. si papa. de priuileg. quo casu vt verba aliquid operarent ↄcurrēte aliqua coniectura sumpta ex omissione fratris in versic. si vero

36 testatus. † sumi dꝫ argumētū a ↄ̄rio sensu ēt ad correctionē iuris qđ est fortius: vt est casus ⁊ ibi Ludo. ro. ⁊ Mod. in auf. ex testamento. C. de col. ⁊ in auf. diaconissam. C. de epis. ⁊ cle. est casus in l. inter socerum. §. cū inter. ff. de pac. do. ⁊ tꝫ Bal. in l. cōuenticulā. C. de epis. ⁊ cle. punctualiter in hoc statuto florentino in alia particula ad aliud propositum plura possent adduci que omittim⁹ ⁊ diximus plene in. d. l. i. §. huius rei. ¶ Quinta rō est naꝫ statutum in versi. ⁊ si nihil reliquerit expresse disponit qđ tunc qn̄ filie sunt preterite successio ex testamēto regulatur a successione abintestato habitura fine ergo dicamus quod in dicto versi. nō mutet casus a p̄cedēti. ⁊ sic intelligatur qn̄ extant filii. siue dicamus qđ mutet ⁊ sic intelligat ēt qn̄ extat frater prout in casu nostro a ↄ̄rio sensu pbatur qđ dicta regula nō dꝫ seruari in successione ex testamento. d. l. qui testō. §. mulier. ⁊ per Bal. plene in. d. l. cōuenticulā. ⁊ ↄ̄tr qđ cā testati qn̄ filie non essent preterite nō dꝫ regulari a cā itestati. ⁊ qn̄ vnū phibet alterū censet pmittere. d. l. cū ptor. ⁊ vt dictus ver. aliquid operet. d. l. si qn̄ ⁊ supra latius dictū fuit. Cum ergo tm̄ sit dispositū quid sit fiendum qn̄ extant filii nō qn̄ frater succedit iuris cōis dispositio. ⁊ sic nō obstante phibitione testatoris poterit legitime supplemētum peti. vt est casus in auf. vt cū de appel. cognoscit. §. aliud quoqꝫ capitulū. ver. ceteruꝫ. ⁊ p Bal. ⁊ alios in. d. l. olmodo. ¶ Sexta rō. nam clarū est qđ casus noster qn̄ frater supest nō est cōprehēsus in cā testati ⁊ sic pōt intelligi vel q̄ remaneat in dispōne iuris hoc est q̄ debeat mere iudicari fm ius cōe quo casu filie haberent intentionem: sed stante isto duplici intellectu hec scđa pars est amplectēda p quā oēs re

37 dimus ad dispōnē iuris cōis † quo casu l materia correctiua sit extensio vt voluit gl. sing. in. c. statutum in ver. cōnumerandum de preben. in. vj. ⁊ pbat in. c. j. iuncto. c. fin. de pac. in. vj. ⁊ no. Fede. de se. in ↄ̄si. lxxix. ⁊ qđ no. glo. fi. in cle. sepe. extra de ver. signi. ¶ Septima ratio. nam prefatus recolende memorie doctor ⁊ genitor mei Bartholomei in suo consilio qđ incipit Franciscus de sacrato cōsuluit stante statuto ferrarie qđ filie nō succedāt stanti

bus agnatis patri abintestato in cā aūt testati aliud statutū puidebat qđ filia cui a patre esset aliquid relictū nō possit plus petere extātibus filiis ⁊ descēdentibus fratribus vel patruis. ⁊ sic restringebat se ad certas psonas. euenit qđ filie erāt institute. ⁊ extabat filius patrui dubitabat nunquid filie possent petere supplemētum. ⁊ cōcludit qđ sic. ⁊ inter alia arguit sic. Aut tu vis qđ vigore statuti qđ loquit abintestato filia nō sit exclusa a petitione supplemēti ex testō ⁊ res est clara. aut tu vis q̄ exclusa sit ⁊ tūc superflua fuisset scđa dispositio in cā testati qđ nō possit plus petere qđ quidē nō est dicēdū vt in. §. qdē in pemio. C. ⁊ l. j. §. tribute. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. x. q. iii. qꝛ cognouim⁹ ⁊ si tu diceres qđ statutū in cā testati fuit editū ad maiorē declarationeꝫ put dicebat Pe. de anch. in ↄ̄si. suo p̄allegato. tūc ipse dicit qđ ex quo in cā intestati includebant aliī agnati ⁊ in cā testati includebant tm̄ descendētes fratres ⁊ patrui aliī agnati intelligebant exclusi. argumēto dicte. l. cū ptor. ⁊. c. nōne extra de p̄sump. Que qdē tacita exclusio sufficit cū p eā redeamus ad ius cōe vt dixim⁹ in p̄cedenti rōne. ⁊ fugiam⁹ iniquū ⁊ odiū. ar. regule odia. cū materia de reg. iur. li. vi. ⁊ l. cū quidā. ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ sic voluerit statutū declare in terminis nostris illam dubiā qōnem nunqd exclusa abintestato posset instituta petere supplemētū pro parte negatiua qđ nō qn̄ essent instituti filii vel descēdētes. ⁊ ↄ̄sequēter pro affirmatiua qn̄ esset institutus frater qđ peti posset. ⁊ dicit hāc esse ↄcludētem rōnē ⁊ refert qđ pro illa parte multi solēnes doctores ↄ̄suluerūt nec mirū cur diuersum p statutū fuerit decisuꝫ in filiis quā in fratre. cum illis magis sit debita successio. vt pbat in auf. nouissima. iuncta. l. fratres. C. de inoffi. testa. ⁊ ex his que habent in l. cū rō. ff. de bo. dam. ⁊ in l. nā ⁊ si parentibus. ff. de inoffi. test. cū si. ¶ Octaua ratio pōt assignari. nā lꝫ ex regula gn̄ali colligi posset qđ cā testati reguleť a cā itestati. qn̄ in cā testati nō esset puisum iñ ex quo in cā testati qn̄ filie est aliqd relictū ⁊ spāliter prouisum qd iuris talis generalis dispositio non dꝫ extendi ad cām testati in qua est facta specialis prouisio sicut dicim⁹ in clausula in fine posita que solet referri ad oīa p̄cedentia. ⁊ tñ non regulat illa in quibus speciale est prouisum. casus est ⁊ ibi plene not. in l. talis scriptura. ff. de leg. j. ad idem tex. ⁊ qđ ibi no. i. l. coheredi. §. qui patrē. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ qđ no. Bal. in l. quesitum. §. fi. in vlt. q. ff. de fun. instru. Ad hoc ↄfirmādū facit. nā sicut clā in fine posita nō refert ad casum ad quē si fieret relatio corrigeret ius commune fm glo. in. d. l. talis ad qđ tex. optimus in l. nauta. §. fin. ff. naute cau. ⁊ l. in rē. § in omnibus. ff. de rei ven. ita dicta pportio aut adequatio in cā testati interrupta in cā testati nō itegret in casu omisso ad correctionē iuris cōis. ¶ Postremo hec conclusio probat alia subtili rōne. nā dicere qđ exclusa abintestato nō pōt petere supplemētum hoc est ex interpretatione passiua quam recipit statutū ab illa regula de qua p Bar. ⁊ alios i. d. l. gallus. §. ⁊ quid si statutū. ff. de lib. ⁊ posthu. sed in casu nostro ostēdimus qđ talem passiuā interp̄tationē statutū nō dꝫ recipere. qm̄ in duobus vt. s̄ est ostēsum: est per statutū alterata illa regula ab eo qđ dicendū erat fm illā regulā nō stāte dispositiōe in cā testati. ergo nō dꝫ illa regula recipere interpretationem passiuā hoc ptꝫ. nam statuta recipiunt interpretationem passiuā a iure cōmuni. l. fi. §.

38 in cōputationē. C. de iure deli. ⁊ l. si serui vestri. C. de noxa. † ⁊ tñ qn̄ alteratur in aliquo dispositio iuris cōis a statuto non recipit interpretationē ēt in casu in quo nō repeŕit ius commune alteratum. ita voluit singulr̄ Bal. in l. maximum vitiū. C. de libe. prete. vbi vult q̄ si statutū vult q̄ legitima filii sit quarta vel semis ⁊ sic alteratur ius cōe quo ad quotā nō recipit interpretationē a iure in alio casu scꝫ qđ debeat relinqui iure institutiōis put hr̄ in. d. §. ceterum sed sufficit qđ relinquat quoquo relicti titulo. ⁊ hanc decisionem sequuntur moder. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. fi. § in cōputatione. ⁊ idem Pau. de cast. in. d. auf. nouissima. vbi dicit consuluisse apud vincentiā. idē sentire vr̄ Bal. in l. ita pudor. C. de adul. vbi dicit qđ qn̄ statutū emanat ↄ̄ ius cōe nō recipit interpretationeꝫ p ius cōe. bn̄ facit qđ singulariter dicit Jac. de ra. Pe. ⁊ Cy. in l. nō sine. C. de bo. q libe. vbi ↄcludūt qđ equipatio facta p ius cōe de duob⁹ casibus nō hꝫ locum nisi qn̄ agit de fauore sec⁹ vbi de odio. puta de excludenda filia dotata a successione p̄textu statuti vel consuetudinis. ergo in proposita qōne nostra in qua nō agitur de fauore testamenti ne rumpatur. sed de exclusione filiaruꝫ a legitima ⁊ supplemento dicta equiparatio cause intestati ⁊ testati nō fiat fm ius cōe. ista decisio videtur facere de brocha pro filiabus facit qđ voluit Bar. de Salz. in l. properādum. in prin. C. de iudi. vbi posuit similem doctrinam ad alium effectū. ad idē singulare dictum Jacob. but. ⁊ Bal. in l. quoniam in prioribus C. de inoffi. testa. bene facit tex. fm intellectum Barto. in l. si cum dotem. in princip. ff. solu. matrimo. Ergo in casu nostro cum in causa testati sit illa regula alterata quando extant filii non debet etiam in casu nostro decidere a contrario sensu vel qđ hic casus remaneat in mera dispositione iuris cōmunis. ⁊ fm hāc partem

consuluerunt

cōsuluerit pluries diuersis tpībus.vt.ā.relatū fuit solēnes aduo
cati florentini.ꝛ ita practicatū ꝛ obseruatū fuit vt refert insignis
39 doctor do.Felius de sancto Gemi.cui tanq̄ † insigni doctori
credendū est iuxta no.p Bar.in sua solēni repe.l.de qbus.ff.de le
gi faciunt no.in.l.dos a patre.ff.so.ma.ꝛ hec pars hʒ magnā eq
tatē pro quo tex.in dicto auʃ.de triē.ꝛ semiſ.§.j.multū dum facit
dicit erubescere debere leges dātes minus tertia p legitima pre
sertim filiabus quarū patres fuerunt ditissimi quāto fortius de
berent erubescere leges ꝛ statuta magis diminuentia enormiter
lōge fortius erubescere debēt illi q statutū dubiissimū interpreta
rentur ad diminutionē valde enormē legitime vt colligiē ex his q
ā.dicta sunt abūde q solēt implere cisternas intelligentium secus
de his que superfluerent ſm Bal.in fi.sue lecture sup.iiij.li.C.in
vltimis verbis vtiqꝫ si a doctis viris p̄cedentia pōderenē ad pō
dus auri non videbunē supflue dicta sed ex re ꝛ ad rē ptinentissi
ma procedendo de genere ad spēs de spēbus ad indiuidua vsqꝫ
ad pūctū actus nisi fallimur.¶ Tandē visis difficultatibꝰ multi
a plicibus q̄ trāsiuerūtᵃ in phthisim.ꝛ incaluerunt vtrinqꝫ incura
biliter qz prefati excellētissimi doctores induruerūt qlibet in suis
opi.ꝛ viso qḋ in questione nostra cumulanē omnes dicte difficul
tates saltē incidēter quodāmodo subordinate.ꝛ quasi graminea
herba ꝛ capite idre viꝫ possunt cōciliari canonice hʒ possit colligi
ex.ā.dictis quo nos traheret iuris censura si precise iudiciuꝫ pro
40 ferre cogeremur cēsuimus nolētes magis de nobis ꝯfidere. † q̄
deceat tutius fuisse hanc durā fabam alij q iudicaturus esset cu
dēdam relinquere quā inter tantos iuris patres nostrum tenue
proferre iudiciū si eū in singulis qōnibus p̄dictis est magna dif
ficultas quid cēsendū in oībus simul mixtis hic reuoluiē sūme
tim nūquid valeat statutum simpliciter tollens ex toto successio
nem ꝛ legitimā filie.¶ Scdō nūquid valeat tale statutum ex cā
tollens successionē ꝛ legitimam filie.¶ Tertio nunquid valeat
statutum minuens legitimam.¶ Quarto nūquid valeat statu
tum tale minuens enormiter valde dictam legitimā.¶ Quinto
posito qḋ statutum simpliciter disponat qḋ filia sit exclusa a suc
cessione patris intestati fauore agnatorū vtrum virtualiter ꝛ cō
secutiue censeaē exclusa etiā a legitima.¶ Sexto posito qḋ statu
tū simpl̄r disponat qḋ filia dotata a patre sit exclusa a successio
ne patris intestati vtrū virtualiter ꝛ cōsequenter censeatur exclu
sa ab omni supplemento legitime.¶ Septimo qḋ si retentis ter
minis dicti statuti filia nō dotata deberet dotari vtrum censeaē
exclusa a petitione supplemēti legitime.¶ Octauo retētis termi
nis dicti statuti excludentis dotatam vel dotandam a successione
intestati quid si pater decessit testatus īstituto agnato abintesta
to vocato per statutuꝫ ꝛ institutis filiabus in dote ꝛ aliqua quā
titate nō ascēdente ad legitimā vtrum possit petere supplemētū
aliquo remedio cum simus in causa testati expresse a statuto nō
cōsiderata.¶ Nono qḋ iuris retentis eisdē terminis qñ statutuꝫ
aliquo casu prouidet intestatis.ꝛ in casu de quo agitur nō proui
det vtrum simus sub regula exclusiua intestati excludēte etiaꝫ a
legitima ꝛ supplemēto ſm multos doctores vt p̄diximus an ve
ro simus in casu omisso in terminis iuris cōis quasi electa via te
stati declinata sit aut presumpta voluntate testatoris aut dispo
sitione iuris statuti predicti exclusiui prouisio.¶ Decimo quid re
tentis terminis testator expressit qḋ dicte filie plus petere nō pos
sint q̄ illud in quo īstitueret eas p omni ꝛ toto eo qḋ petere pos
sint tam vigore legitime q̄ alia quacūqꝫ de causa an illis aliquo
remedio succurratur ad consequendum supplementum legitime
contra voluntatem testatoris expressam coniunctis viribus dicti
statuti exclusiui de quo agitur rogati tandem instātissime vt p
ferremus nostrā opinionem prout nobis dictabat synderesis et
conscientia nostra legalis non potuimus honestissime petitioni
non assentire.¶ In primis dicimus attenta cōmuni fere cēsura
statutorum. Jt alie excludentium filias dotatas vel dotandas a
successione patris intestati magis videri de mēte statutorum qḋ
etiā cēseantur exclusa a legitima ꝛ supplemēto ꝛ hanc putamus
qḋ magis amplecterenē in illis puris terminis prudētes laici iux
ta cōsilium Martini sillimani relati a Jo.an.in addi. Spec.in
ti.de tutore.§.generaliter.in additio.que incipit placuit ver.me
moror quādo essemus in pura causa intestati.ꝛ ex rationibꝰ pre
missis sed si cōcurrat quod pater fuisset testatus ꝛ filias ī aliquo
instituisset nulla de legitima aut supplemento facta mētione pu
tamus qḋ inciperent titubare prudentes laici quasi non formali
ter essemus in causa statuti.ꝛ relinquerēt legistis.ꝛ trutine ratio
num.ā.relatarum prout ante oculos haberēt rationem motiuā
ꝛ predicantem exclusionem fauore agnatorum nolatorum qḋ si
addatur qḋ testator prohibuisset ne filie plus peterent occasione
legitime vel alia quacūqꝫ occasione stante statuto premisso exclu
dente a successione intestati erigerent vt putamus magis ceruicē
contra filias contra quas virtualiter ꝛ mētaliter allegareē statu
tum vt.ā.Et expressa dispositio testatoris cōiunctum ad exclusio

nem earum. Subtiles tū rōnes quarū illi non essent capaces resta
rent pro filiabus si vero pponereē eis statutū florentinū nobis pro
positū p̄uidens quidem ēt in causa testati.ꝛ formaliter nō p̄uidēs
in cā testati in casu de quo agitur put occurrit in terminis nostris
tunc putamꝰ qḋ propter rōnes repugnantes vrgētissimes opinio
num varietates in indiuiduo alias in casu simili.ꝛ alia multa su
pra relata ꝛ deducta nō apponerent os propter incertitudinē sed
si possent se referre ad interpretationē quā vsus recepisset interpre
de faciunt ar.l.minime.ff.de legi.cum si.illa cessante eā questioneꝫ
si possent athenas ad areopagitas vt ad iudices grauiores exerci
tatioresqꝫ remitterent quorū iudiciū cōuenire rei de qua agiē neu
tri partiū victoris data p̄cisse vt.in quadā qōne factū fuisse a Do
lobella p̄cōsule asie. Refert valerius maximus in libro factorū di
ctorūqꝫ memorabiliū.viij.ꝛ refert Gelius lib.xij.de noctibꝰ attis
a c.vij.quid per punctū rōnis magis censeamꝰ vigere validitate rō
nū ꝛ pondera earū colligi possit.ꝛ tandē si cogereē aut nos coge
remur credimus qḋ nec ipsi excluderēt dictas filias a legitima nec
nos oīno excluderemꝰ in isto casu nobis pposito in quo sumꝰ nō
in dubitationibꝰ cōibus p̄missis sed in qōne singulari statuti pre
missi florentini in qua multa ꝯcurrūt que nō ꝯcurrūt in qōnibus
aliis dubiissimis supra formatis ꝛ examinatis vt supra est muni
b tissime visum.¶ Finaliterᵇ istud aperte dicimus ſm ea que nobis
proposita sunt nos nō videre qua rōne dicte tres filie patre viuēte
opulentissime esse debeant contente dotibus relictis multum di
stantibus a legitima.ꝛ omnino excludi ꝛ totaliter a supplemēto
crudele impiū durū inhumanū ꝛ a naturali pietate alienū arbi
tramur qz legitime esset nimis enormiter diminuta vt supra dice
bamus sed in hac qōne nisi velimus plus lingua ore dicere quaꝫ
maneat in pectore conueniens putaremus ꝛ equitati cōsentaneū
ꝛ iuris perplexitati qḋ illud fieret qḋ alias in causa dubiissima fa
ciendū esset censuerunt illustres doctores ꝛ fundatissime scientie
do.Pe.de ancha.ꝛ do.Ant.de bu.qḋ est ppetua memoria dignū
cū in qōne quadā pēdente apud ariminum reddita essent cōsilia
ab illustribus doctoribus inter se ꝯtra.ꝛ punctus esset dubiissimꝰ.
ꝛ tandē remissa esset arbitranda tunc illustri principi de malate
stis. Consuluit ille princeps iustissimus ꝛ cōscientie timorate p̄fa
tos doctores venerādos do.Pe.de anch.ꝛ do.Ant.de bu.qḋ ip
se deberet arbitrari saluis cōscientia ꝛ timore dei rñderūt vt pꝫ in
consiliis domini Pe.de anch.cōsi.cx.in effectu vt infra qḋ illa ꝯ
rietas oritur ex conflictu rationum hincinde vrgentium.ꝛ hoc nō
est nouū. Nam ꝛ sancti viri inter se ꝯtrari videntur.ꝛ vnus alterū
corrigit vt beatus Paulus petrum de circūcisione.ꝛ pꝫ in toto vo
lumine decretorum vbi plene de cōtrarietate canonū. Jtē iuriscō
sulti inter se ꝯtrantur.ꝛ alter alterū corrigit vt pꝫ in.l.dominus
ff.de testa.ꝛ no.in.c.ne sinitaris.de constitu.hoc aūt non dʒ repre
hensibile iudicari.c.nō dʒ de consang.ꝛ affi.in illa aūt ꝯtrarietate
iudex medius non dr̄ peccare si elegerit iuri ꝛ equitati qḋ credide
rit conuenire.vt in.c.literas de resti.spo.ꝛ si aliqui vnam eligūt aliā
alij mediam vt am eligunt in tanta cōtrarietate.ꝛ oēs ab imperi
tia ꝛ temeritate excusanē vt ibi pꝫ.facit qḋ no.in.l.cum prolatis.
de re iudi.ꝛ.c.per venerabilem.§.rationibꝰ qui filij sint legi.excu
satur autē apud deum ꝛ homines ille iudex qui in tāta varietate
eligit opinionē suam quā ſm bonam cōsciām credit fore verā ēt
si postea ꝯtrium declararetur per autoritatē hñtem vt in.c.j.de po
stu.prela.hoc enim est p ptiū humani iudicij.s.sepe falli.ꝛ in hoc
differt a iudicio diuino qḋ nunq̄ fallitur.c.cum nobis.de sent.ex
cō.cū.si. Unde per predicta concluserunt qḋ conscia illius cōsul
tissimi recti ꝛ iusti principis visis rōnibus deductis in consiliis ꝯ
riis si iustitia tendit magis ad vnam partem q̄ ad aliam intrepi
de illam sequi debet ne agēdo contra cōsciām edificaret ad gehē
nam.c.per tuas de simo.si vero visis consiliis ꝛ ꝯriis rationibꝰ ad
vtramqꝫ partem remanet dubius ꝛ perplexus in conscia tunc qḋ
in similibus sit agendum per exempla colligiē.xiij.di.c.nerui.qḋ
si ille princeps conscientiatus nolit eligere timens culpā vbi cul
pa non est more bonorum mentium.v.distin.c.ad eius.tunc prefa
ti doctores solēnissimi dixerunt quod si ipsi haberent determina
re illum casum dubium circumscriptis ipsorū etiā consiliis de qui
bus etiā diffiderēt cū vtraqꝫ pars tūc tractaret de lucro acquiren
do.si vtraqꝫ pars non lucratur vt credit debet equo aīo ferre.l.fin.
C.de codicil.cum si.vnde pro bono pacis ꝛ cōcordie partiū postq̄
casus non inclinaē magis ad vnā partem q̄ ad aliā cuilibet par
41 tium † assignarent suam dimidiā partem vt plene no.in.c.lʒ cām
de probā.ar.etiam.c.afferte gladium de presum.vbi salomon du
bius cuius esset filius qui petebatur dixit date dimidiam partem
vni ꝛ dimidiam alteri.ꝛ licet respectu diuisionis pueri hoc tentā
do dixerit tamē respectu iustitie sententie sue hoc sentit qḋ vbi sūt
dubia iura partiū ꝛ quilibet aliqḋ petit ad lucrum diuidere per
medium equitatem habet vt sicut sūt pares in iure quia quilibet
pro se hʒ consilia ita sint equales in consecutione eius super quo
copetendo iurisconsultus etiā hāc viam elegit mediam in casu

a ¶ Cōsiderā quādo ī dubiis habes cō sulere vel iu dicare.

a ¶ Qñ qstio est dubia qd agendum.

bus dubiis. l. sed ⁊ si lege. §. adeo aũt. ff. de peti here. ⁊ l. titius. ff. ad treb. ⁊ quia si princeps cõsuleret quid dicẽdum posset aliquo modo preter mẽtem partium statuere sicut fecit imperator in. l. ⁊ hec tyberius. ff. de her. insti. ⁊ iuriscõsulti pro fisco nouã sniam statuerunt. l. fi. ff. de iure fis. ad hãc decisionẽ facit tex. in. d. c. nervus. ⁊ in. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aqui. in. l. bona fides. ff. depo. agitur etiam de offensione iuris humani. ⁊ mere positiui. vñ non inconuenit ppter dubiũ iuris qđ oritur ex tot ꝯtrariis doctorũ opi. ⁊ ppter bonũ pacis ⁊ concordie partium arbitrari vt supra. s. vt p mediũ diuidaẽ iuxta sniam rusticoꝝ. ⁊ subdũt qđ si esset incertitudo iuris diuini naturalis vel gñalis tutius esset in dubio qđ abstinerent. d. c. literas. ⁊ no in. c. nisi esset de renun. itẽ qđ si q̃stio esset de bonis iã quesitis alicui res esset lõge magis dubia q̃ vbi agiẽ vtrinq; de lucro. ita rñderũt pfati ⁊ excellẽtissimi doctores quoꝝ verba scribẽda essent literis aureis ad quoꝝ ꝯfirmationem allegamus tex. insti. de re. di. §. placuit cũ si. tex in. l. nesennius. ff. de neg. gest. tex. no. in. l. filio vt in pos lex. tex. elegãtẽ ⁊ aureũ in l. nõ sine. C. de bo. q̃ lib. ibi ambiguis atq; legũ diuersis interpretationibus titubãtes cãs quodã iuris moderamine temperare decet. tex. in. l. antiqui. ff. si pars her. pe. ⁊ in. l. semos. ff. de pig. act. ⁊ in. l. ita vt. ff. de man. ⁊. l. tutorẽ qui. §. i. ff. de admist. tuto. ⁊ in. l. ii. ff. si quis cautio. cum si. Adducimus etiã doctrinã Cyn. ⁊ Bal. in l. cuꝫ proponas. C. de reb. cre. Adducimus qđ illustris doctor venerabilis ⁊ timorate cõscientie do. Jo. petrucĩ de perusio in re-

42 petitione in. l. precibus. C. de impub. in illo articulo quando cõpendiosa est facta a pagano p verba cõia filio pupillo ⁊ in ptãte sine expressa tpis distributione. ⁊ mater est in medio ppter innumeras doctorum varias opi. vbi quis haberet iudicare de equitate vel ex arbitrio sibi dato a partibus vel ex forma statuti nõ esset iniustũ ppter diuersitatẽ opi. illã litẽ componere. s. qđ mater haberet legitimã que est debita matri iure nature sed non haberẽt trebellianicã que nõ est adeo debita vñ mater nec obtineret ex toto dimidiã quã pretẽdebat pro iure legitime trebellianice debitã filio grauato iuxta no. in. l. q̃q̃. C. ad. l. fal. ⁊ in. c. Rayn. de testa. nec ex toto succumberet. ⁊ hoc philosophicũ temperamẽtũ circũspecte considerabat sequendũ esse p habentẽ arbitriũ ⁊ potestatẽ puta arbitratorẽ electuꝫ a partibus. ⁊ subdit qđ quã q̃ huiusmodi compositio videaẽ arbitraria ⁊ non fundata in rõne tamẽ in rebus multum dubiis non erat respuenda sed tolerãda vt. d. l. filio. ff. vt in pos. leg. ⁊ ita suadebat arbitratori componere ptes de equitate predicta in illo casu vt peñ ibi latius sic in pposita questione nostra in qua agitur de dubia offensione iuris positiui statutarij in qua est conflictus rõnum cõpungentiũ ⁊ autoritatum infinitatẽ contradicentiuꝫ via compositionis est amplectẽda circũspecto arbitrio boni viri. ❡ Nec dirigimus ad obiectũ ad certam quotam sed prout arbitrio boni viri videbiẽ. Cõsideramus

43 tñ qđ filius plus fauet ⁊ q̃ ecclesie in legitima sed sup legitimam lex plus fauet cause pie xix. q. iii. c. si qua mlier. Nã frater testõris supra modum diues per se qui heres est huius testõris ẽt ditissimi duas tertias bonoꝛuꝫ ꝯsequiẽ titulo lucratiuo dici põt ppter opulẽtiã notoriã. ⁊ a duobus tertiis vt supra vꝫ legitima filiaruꝫ testatoris in eo qđ ꝯsequereẽ si qđ ꝯsequereẽ tãto clarius hẽt vt lucrũ filie vero attento iure cõi tractãt de quasi dãno vitãdo in legitima attẽto vo statuto pdicto florẽtino tractãt de quasi lucro seu incerto dãno Ex altera pte vr̃ superficialiter statutum tñ in casu nr̃o nihil apte disponit. ⁊ volũtas testõris cui fauẽdum in dubio in eo qđ pẽderet a volũtate ex altera pte ius cõe qđ medeẽ duritie ⁊ crudelitati tollentiũ aut minuẽtiũ nimis legitimã. Jtẽ filiatio q̃ ipugnat p supplemẽto legitime. ⁊ ipugnãt iste mulieres vt ex ditissimis viuẽte patre iudicatis nõ remaneãt pauperes respectiue. vt s. dicebaẽ qđ igiẽ repugnat cur nõ debeãt ptes deosculari ꝯcordiã nõ videmus. ⁊ tãto magis hoc suademus cuꝫ vltra pdictas dubitationes adhuc posset recidiuare lis alias ex vtroq; ambo capite ẽt valde dubio vꝫ posito qđ dicte filie excludẽtur a petitione supplemẽti legitime an saltẽ petere possint suppleri dotes vsq; ad cõgruitatẽ nõ minorẽ legitimã in quo articulo multi consuluerunt qđ sic in quo nõ scribimus nec determinamus aliqđ q2 nõ sumus consulti de hoc. ⁊ si qs tunc diceret stante opulẽta hereditate ista esset nimis excessiua dos si accederet ad legitimã rñdere possumus qđ aliqñ quarta que debeẽ vxori inopi i terminis auẽ. pterea. C. vnde vir ⁊ vxor potest accedere vsq; ad summã centum librarũ auri. vt in auẽ. de exhib. reis §. qm̃ vero. ⁊ §. fi. ⁊ tñ longe minus sufficeret ibi ad inopiam euitandã ita vt hic filie participent de felicitate ⁊ opulentia parentis petere igiẽ potest ex predictis quorsum rationum viuacitas magis inclinaret. sed faciendum censemus vt credimus nec credimus qđ partibus posset dari salubrius cõsiliũ aut tutius in foro poli ⁊ in foro fori. ❡ Et. s. p nos conclusum est cõicato consi. ⁊ discussis ⁊ trutinatis dictis difficultatibus mutua collatione opinamur iuris ẽẽ nos. Jo. Baptista de caccialupis. de sancto Seuerino legũ doctor ⁊ comes Senis iura ciuilia legẽs. ⁊ Bartholomei do. Mariani socini. Al. J. doc. senen. ⁊ ad fidẽ me subscripsi solitoq; sigillo sigillaui iussi ego Jo. Baptista q2 idẽ facit s. scriptus acutissimus ⁊ honorandus frater domi. Bartholomeus saluo consilio sanioꝛi.

Laus deo omnipotenti. Amen.

Onsideratis legẽtes hortor. j. scriptos doctores tã p parte filiarũ q̃ p pte fratris testõris ⁊ accuratius inspicite horu doctorũ autoritates numerũ ac qualitates. ⁊ tã illorũ q partes filiarũ tuenẽ q̃ q partẽ fratris. ⁊ tũc procul dubio omni remoto timore clarissime noscetis ptes dictarũ filiaruꝫ iustitiã fouere. ⁊ ita fore autoritate ⁊ numero. j. scriptorũ doctorũ bis est florẽtie lata snia in fauorẽ dictarũ filiarũ. Prima aũt lata fuit p magnificũ ⁊ generosum militẽ do. Frãciscũ de ingratis de Bononia tũc bñ meritũ ptãtẽ alme ciuitatis Florẽtie Scda aũt etiã in appellationis cã ꝯfirmata fuit p magnificũ ⁊ generosum militẽ do. Mattheũ Frãciscũ dñi Joãnis petruti de nobilib⁹ de mõte sperello de perusio dignissimũ ad pñs capitaneũ ac iudicẽ appellationis ciuitatis Florẽtie. ❡ Et p pte dictarũ filiarũ sunt primi infrascripti doc. vsq; ad Pau. de ca. j. scriptum q numero sunt qnquaginta tres tenẽtes p pte dictarũ filiarũ tũ quo ad legitime supplemẽtũ qđ possint dicte filie dictũ legitime supplemẽtũ petere ꝯtrãte statuto Florẽtino de successione mulierũ ab intestato qđ oĩno statutuꝫ nobis nouũ hic esse arbitramur quã quo ad dotẽ ꝯpetẽtẽ vꝫ qđ dos ꝯpetẽs ad min⁹ vsq; ad dictã legitimã ꝯtrãte eodẽ statuto inte ligaẽ cessante maxime ꝯsuetudine put florẽtie cessat. ❡ Doctores vero p pte dicti fratris instituti sunt vltimi j. scripti doctores numero viginti tres. ⁊ sic p iustificatione pfataꝝ sniarũ Capitaneus ⁊ iudex appellationis iã dictus incertos eximios doctores hoc firmiter intestãtes in locis ppriis inducit tenẽtes pro pte dictarũ filiaꝝ q̃tã ꝯsi. q̃ pfatoꝝ doctoꝝ volumina p pte dictarum filiarũ tenẽtiũ reperta sunt in studio excellẽtissimi legũ doctoris do. Angeli dñi ottonis de nicolinis de florẽtia dignissimi aduocati florẽtini ac etiã dictarũ filiarũ. ⁊ obtinuit snias pdictas quorum doctorũ tenentiũ partẽ dictarum filiarum sunt. j. scripti vꝫ.

❡ Bal de perusio in consi. qđ incip. in xpi noĩe amẽ. prudentissime ⁊ copiose ⁊c. Et in alio consi. qđ incip. in christi nomine amẽ. hinc filie ⁊c. in quo consi. incip. hinc filie ⁊c. refert Jacobũ idem consuluisse. ⁊ se vidisse consilium do. Jaco. tunc cum ipse Bald. consuluit. ⁊ in consilio do. Bald. incip. prudentissime ⁊c. ⁊ infrascripti doctores se subscripserunt videlicet.

❡ Philippus de corsinis de florentia qui idem consuluit in consilio incipiente casus iste ⁊c. in quo consilio refert Thomam patrem suuꝫ ita consuluisse. ⁊ doctores antiquos ⁊ modernos Florentinos idem tenuisse ⁊ consuluisse.

❡ Nicolaus dñi francisci de cambionibus de florentia eodẽ modo subscripsit dicto consilio Baldi.

❡ Baldus de fegino eo. modo se subscripsit dicto consi. Baldi.

❡ Rolius andreoli de florentia idẽ consuluit in consi. qđ incip. statuto Mantue disponitur ⁊c.

❡ Doctor quidam sine nomine idem tenuit in consi. qđ incip. in dei nomine amen. predicta questio ⁊c.

❡ Joãnes de riccis idẽ tenuit in consi. qđ incipit consultus. s. dicto puncto cui se subscripserunt infrascripti doctores vꝫ.

❡ Laurentius de rodulphis de Florentia.

❡ Joãnes de riccis ⁊ Bal. sequilinio. ⁊ Bartholomeus de populo. ⁊ Marcellus de firezis.

❡ Doctor quidam sine nomine in consi. qđ incip. in Christi nomine amen. prouidendo.

❡ Ludouicus do. Francisci de aretio idem cõsuluit in simili statuto pistoriensi cum iudex remisisset dictam causam ad dictum do. Ludouicum qđ consilium incip. in dei nomine amen. in questione vertente ⁊c. ⁊ idem in quodam alio consilio.

❡ Nellus de florentia vna cum domino Thoma de corsinis in consi. qđ incip. super hac materia ⁊c.

❡ Nellus in alio ꝯsilio qđ icip. ꝯsideratio de qua queriẽ quo ⁊c.

❡ Jtẽ idem Nellus in alio consi. quod incipit quesita plura ⁊c.

❡ Jtem idem Nellus in alio consi. qđ icip. similiter formato puncto. in quo consi. dicit hanc esse cõmunem opi. Florentie ita fuisse pluries consultum ⁊ iudicatum.

❡ Thomas de corsinis in consi. qđ incip. quidam noĩe Martinus idem tenuit simul cum domino Philippo suo filio. ⁊ bal. de sequilinio. ⁊ idem tenuit dictus do. Thomas in suis practicis testa. dierum punctis Florentie.

❡ Bartholomeus de saxceto idem tenuit in consilio qđ incipit Christi saluatoris nostri ⁊c. in questione predicta ⁊c.

❡ Otto de Nicolinis de Florentia idem tenuit in consi. qđ icipit christi nomine repetitis ⁊c. considerato themate. Et idem tenuit in alio consilio eodem modo icipiente.

❡ Sallustius

¶ Sallustius de bonguglielmis de perusio idē tenuit in cōsi. qd incipit in Christi nomine amē. supradictus spectabilis ꝛc. ꝛ idem tenuit in disputatione que incipit Clius pastus ꝛc.
¶ Benedictus de acoltis de aretio idem tenuit in consi. qd incipit in Christi nomine omnia pertinentia ꝛc.
¶ Thomas saluetus de Florentia idem tenuit in consi. qd incipit in xp̄i nomine repetitio super prefatis dubijs ꝛc.
¶ Petrus de ambrosinis de esio idem tenuit in consi. quod incipit omnipotentis dei nomine repetito. idem quod. s. ꝛc.
¶ Zenobius de guasconibus de Florentia idem tenuit in subscriptione sua que incipit ego Zenobius.
¶ Leofranchus leonis de Florentia idem tenuit in consilio suo qd incipit Jesu christi ꝛc. Clausula illa ꝛc.
¶ Ludouicus de interane aduocatus cōsistorialis idem tenuit in suo consi. quod incipit copia dicendi singulas ꝛc. in quo consi. allegat quod ipse alias bis idem consuluit.
¶ Joannes de monte magno de pistorio ciuis ꝛ aduocatus florentinus hoc idem tenuit in vno consi. quod incipit Jesu christi eiusqꝫ matris circa factum ꝛc.
¶ Gaspar magistri Ludouici de ludouicis de Florētia idē tenuit in cōsi. qd incipit Jesu xp̄i noīe repetito licet prima facie ꝛc.
¶ Philippus de nobilibus de corneo de Perusio idem tenuit in suo consi. qd incipit In nomine dn̄i Ardua plurimum ꝛc.
¶ Baldus de Bartholinis de perusio idem tenuit in consi. qd incipit domini nostri optatissime ꝛc.
¶ Balionus de nobilibus de monte vbiano idem tenuit in consi. quod incipit Jesu christi ꝛc. Requisitus ꝛc.
¶ Mattheus de vbaldis de perusio idem tenuit in consi. qd incipit in nomine omnipotentis dei clarissimi ꝛc.
¶ Joannes Nicolai de Bartholinis de perusio idem tenuit in consi. quod incipit se agram dictum ꝛc.
¶ Dominicus de martellis de Florentia idem tenuit in sua subscriptione que incipit ꝛ ita vt supra ꝛc.
¶ Joannes baptista de sancto Seuerino idem consuluit in consi. quod incipit. Dominus labia nostra aperiat ꝛc.
¶ Bartholomeus de Socinis de Senis idem consuluit in dicto consi. Dominus labia nostra aperiat ꝛc.
¶ Marianus de socino de Senis idē tenuit in. c. tue. de sponsa. ꝛ dicit qd nō meminit se vidisse autoritatē in contrariū qui refert ita fuisse iudicatum Bononie per aduocatos vrbani quinti. quā snīam referunt plures alij de suprascriptis consultoribus ꝛc.
¶ Baptista de nellis de Florentia idem tenuit in consilio incipiente. Saluatoris nostri inuocato viso puncto ꝛc.
¶ Antonius de bolognetis de Bononia idem tenuit in cōsilio qd incipit. Superbi dei ꝛc.
¶ Angelus de castro idem tenuit in cōsilio quod incipit in christi nomine amen. primum dubium ꝛc.
¶ Bartholomeus cepolla de Verona idem tenuit in cōsilio qd incipit in christi nomine ac inuocato ꝛc.
¶ Petrus de darbobus de Padua idem tenuit in consilio qd incipit in Christi nomine. viso casu ꝛc.
¶ Angelus dn̄i Angeli de vbaldis de perusio idē tenuit in sua subscriptione que incipit. Ita vt supra consultum ꝛc.
¶ Petrus de socino de Padua idem tenuit in consilio quod incipit in christi nomine amen. dei presidio ꝛc.
¶ Simolphus de signorellis de perusio. idē tenuit in sua subscriptione que incipit. tum qꝛ tabellarius ꝛc.
¶ Joannes de sadoletis de mutina idē tenuit in subscriptione q̄ incipit quoniam propter magnificos ꝛc.

¶ Pro filiabus contra fratrem.

¶ Doctores infrascripti proximi sunt illi qui vltra predictos tenent quod dos competens sit vsqꝫ ad legitimam.
¶ Baldus de perusio in cōsi. incip. In christi noīe amen. qd statutum tria hꝫ capita ꝛc. tenet qd dos competēs sit arbitrio boni viri quod arbitrari debet ad minus vsqꝫ ad legitimam.
¶ Angelus de perusio idem tenuit in consilio quod incipit dominus Gregorius pagonibus.
¶ Raphael fulgosius ꝛ idem tenuerunt in aut. res que. C. cōia de leg. ꝛ idem tenuit Bartholomeus de saly. saltem in disputatione que incipit statuto cauetur ꝛc.
¶ Joannes petrutius de perusio idē tenuit in dicta aut. res q̄. ꝛ etiam in quodam suo consilio ꝛc.
a ¶ Benedictus[a] de capra idem tenuit quinquies consulendo. et consilium incipit in nomine domini amen. Cum visis dictis statutis ꝛc. Alterum consilium incipit.
¶ Marcus de agnosellis de perusio idē tenuit in consilio qd incipit in christi nomine ꝛc. viso dicto puncto ꝛc.
¶ Philippus franchus de perusio idem tenuit consulendo ꝛ incipit consilium. Visis ac diligenter.
¶ Petrus de vbaldis de Perusio idem tenuit consulendo. ꝛ incipit consilium. In christi redemptoris ꝛc. inherendo decisioni.
b ¶ Alexander de imo. idem tenuit in consilio suo quod incipit.[b]

¶ Pro fratre contra filias.

¶ Infrascripti doctores sunt illi qui tenēt pro fratre cōtra supradictas filias tam quo ad supplementū legitime q̄ quo ad dotē cōpetentem vcꝫ qd dos competens non sit vsqꝫ ad legitimam.
¶ Paulus de cast. tenuit hāc partem cōtra filias in vtroqꝫ casu vcꝫ tam in supplemento legitime q̄ in competenti dote in consilio qd incipit in christi nomine amen. super prima questione ꝛc.
Andreas Barbatius idem tenuit in consilio quod incipit. egregie stabitur ꝛc.
¶ Hieronymus de zanetis de Bononia idem tenuit in sua subscriptione que incipit. Requisitus ꝛc.
Antonius de bolognetis de Bononia idem tenuit in sua subscriptione que incipit quoniam multum.
¶ Joānes franciscus de pauinis idem tenuit in consilio quod incipit pro vera decisione ꝛc.
¶ Andreas bentius idem tenuit in consilio suo qd incipit tacita est renegandi patris ꝛc.
¶ Coronatus de plancis idem tenuit in sua subscriptione que incipit requisitus vt supra scriptum ꝛc.
¶ Joachimus de narnia idem tenuit in cōsilio quod incipit. qꝛ plenitudo ꝛc.
¶ Baptista de brendis de Roma idem tenuit in cōsilio suo qd incipit de illius auxilio ꝛc.
¶ Joānes alexius toschanus de Mediolano idē tenuit in cōsi. suo qd incipit. qꝛ sup discussione. alias incipit p excellentem ꝛc.
¶ Nicolaus de castello idem tenuit in sua subscriptione que incipit quod supra conclusum est.
¶ Franciscus de anania idem tenuit in consilio suo. quod incipit rei perfecte ꝛc.
¶ Nicolaus de vbaldis de perusio idem tenuit in consi. quod incipit omnipotentis dei ꝛc. quemadmodum ꝛc.
¶ Paulus de toschanella idem tenuit in consilio quod incipit Jesu ꝛ eius gloriose matris.
¶ Joānes maria de ruminaldis de ferraria idem tenuit consil. qd incipit Christi saluatoris nostri ꝛc. viso puncto ꝛc.
¶ Albertus de vincentijs idem tenuit in consilio quod incipit visis consilijs ꝛc.
¶ Vincentius de palliotis de Bononia idem tenuit in cōsilio qd incipit In nomine sancto ꝛc. viso testamento ꝛc.
¶ Manfredus de mallentibus idem tenuit in sua subscriptione que incipit placet mihi conclusio ꝛc.
¶ Joannes baptista de rosellis idem tenuit in consilio quod incipit. In dei nomine. viso puncto ꝛc.
¶ Alexander de Neuo idem tenuit in consilio quod incipit In nomine domini amen. vidi que eleganter ꝛc.
¶ Thorellus de Florentia idem tenuit cum esset in quodam laudo quod asserit de consilio Pauli nelli ꝛ Alexandri.

¶ Casus ita figuratur.

¶ De mense Octobris anni. M. cccclvij. p optima consilia populi ꝛ cōis Florētie fuit edita quedā reformatio cōtinens in effectu qd oēs ꝛ singuli q emerūt hactenus ab aliquo officio seu ab aliquib⁹ officialib⁹ cōis Florētie aliqua bona imobilia ꝛ pro precio taliū bonoꝝ dederunt in totū vel in partē aliquas polizas pagarū vt infra teneant ꝛ debeant infra vnū mēsem pxime futuꝝ a die huius obtente in consilio cōis soluere ꝛ resarcire in pecunia numerata in totū illud qd q̄titas data poliza seu aliqua alia quātitas pecuniarū que fuisset vel erat tūc peior vel minor q̄ si data fuisset dicontanti ꝛ ipsam solutionem facere teneatur camerario officialiū montis pro conuertendo ꝛc. ¶ Item qd quilibet q non soluerit ꝛ resarciuerit. īfra dictum mensem vt supra incidat ꝛ ex nūc incursus esse intelligat: ꝛ sic in penam dupli hoc est tantūdem q̄titatis q̄ta esset summa resarcienda ꝛ soluenda fm supradicta: ꝛ qd elapso dicto mense officiales montis ꝛ oīa alia officia ciuium dicti cōis ꝛ quodlibet ipsoꝝ officioꝝ in qbus habeat locū puentio possint ꝛ valeāt oībus iuris remedijs opportunis etiā de facto quēlibet pdictoꝝ in dictam penā incursorum cogere ad soluendū cuꝫ effectu ꝛ in pecunia numerata camerario montis tam sortem seu principalē summā peioramēti pdicti q̄ penam impositā p hanc puisionē. ¶ Et habeant pro scipsis dicti officiales q sic exigi fecerint dimidiā q̄titatē tā dicte sortis q̄ pene. ꝛ post q̄ fuerint misse ad introitū camerarij mōtis integre ꝛ non prius: et vna quarta pars notificatori palā vl' secreto si fuerit: ꝛ alia quarta pars remanet monti p cōuertendo vt supius dictū est: ꝛ quilibet possit ꝛ sibi liceat accusare ꝛ notificare de pdictis secreto ꝛ palam ēt absqꝫ aliqua solutione gabelle ꝛ sine noīe vel alia solēnitate aut substātialitate put volet. ꝛ teneat ei secretū si voluerit: ꝛ ca

a ¶ Vide tu in cōsilijs eiusdē dn̄i bn̄dicto i cōsil. dcxxxix. ꝛ. lxxvj.
b ¶ Vide ipsum Alex. in cōsi. lxvj. in. j. vo. ꝛ i cōsil. vij. in. ij. vol. q vr̄ sentire qd nō dꝫ eē minus legitima qñ nō sup sunt descēdentes masculi ēt vide Aret. in cōs. xvij. col. xij. i. vi. ar. vbi qd bonus vir arbitrat q dicat congrua dos. adde Alexā. cōsi. lxxxiij. vbi not. loquit in iij. vol. ꝛ cōsi. in aut. nouissima in. ij. col. C. d inof. test.

merarius mōtis ad cuius introitū erāt misse dicte quātitates teneat absq̄ aliqua deliberatione stantiamēto solēnitate vel actu soluere dictā dimidiā et quartā officialibus et notificatori ad quos ptinebūt oī oppositione ac dilatione remota: et vbi non esset notificator quarta pro eo assignata qn̄ esset ptineat officio montis p diminutiōe mōtis vt de alia quarta dictū est. ¶ Modo psupponit q̄ reperiunt aliq̄ q bona imobilia emerunt de polizis etc. vt supra. qui fm formā supradicte legis tenebant. ī. dictū mēsem soluere et resarcire in pecunia numerata totum illud quo q̄titas data di polize seu aliqua alia q̄titas peculiarū q̄ fuisset vel erat tūc peior vel minor q̄ si data fuisset di cōtāti. et tñ elapso mēse de quo supra nō soluerūt nec resarciuerūt ex quo fit vt in penā dicte suprascripte legis inciderint. quare qdā officiales cōis Florentie habita notitia taliū q in penaz dicte legis inciderunt declarauerunt illos tales debitores mōtis cōis Florentie tam in sortē hoc est in id q̄ debēt resarcire q̄ in penā .s. duplū et cogētes et cogere p posse volentes dictos debitores ad soluendū dictam sortem et penā miserūt eos ad speculū cū declaratione et expressione q̄titatis debite. ¶ Et psupponit q̄ dicte quātitates declarate nō sūt misse ad introitū camerariū montis q illi tales declarati debitores nōdū soluerunt. ¶ Itē psupponit q̄ dicti officiales qui examinauerunt et declarauerūt dictos debitores et coegerunt ad soluendū mittēdo eos ad speculū erant in fine eoz officii. et sic pe pximo habituri successores qui successores nūc sunt in officio. quī vero visis et cōsideratis pdictis an dicti officiales qui declarauerunt et ad speculū miserunt debitores vt supra debeant consequi et habere pmiū suprascripte reformationis postq̄ dicte quātitates misse fuerunt ad introitum: an vero successores eorum vel illi qui erunt in officio eo tēpore quo mittentur et misse erunt dicte q̄titates ad introitum: et sic queritur quid iuris.

¶ Consilium. cij.

1 ¶ Premium si concedatur ob exactionem fiendam dz intelligi q̄ exactio fiat cum effectu.
2 Minus soluit qui tardius soluit.
3 Res tantū valet quātum vendi potest scdm eius conditionem.
4 Propter difficultatē adinueniēdi voluit lex notificatores adesse posse: et secreto inuitādo eos ad notificādū sub spe illius premij.
5 Declaratio facti requiritur: et qn̄ quis incurrit penam ipso iure.
6 Sic dictio habet relationem ad sensum et ad verba precedētia ad que facit relationem.
7 Facere dicitur qui facit quod in eo est et nu. 22.
8 Coacte aliquid facere quis dicatur.
9 Debitor condēnatur absq̄ citatione quādo apparet ex libris publicis q̄ sit debitor.
10 Finis qn̄ habet a principio necessariam consequentiam idem de fine iudicatur quod de principio.
11 Promissio fcā ex īteruallo post iurisiurametū psumit meticulosa.
13 Ceptum non habetur pro perfecto.
14 Quartam partē penarum quis habere debeat qui exegit an qui super eis condemnationes fecit.
15 Principium qn̄ debeat inspici et non finis.
16 Defensio ēt in declarationibus fiscalibus nō intelligit remissa.
17 Exigere quid sit.
18 Verbum solutionis adiunctum verbo cum effectu vel verbo pecuniam sumitur stricte.
19 Iudex cōdenando et mandādo debitoribus q̄ soluant dz exeq.

In nomie domini nostri Iesu Christi amē. ¶ Cōsideratis oībus pdictis dubiū facere vr prima facie q officiales pfati nō exegerunt dictas pecunias de quibus in .l. fit mētio: lz declarauerint vt supra premittit. vn̄ cum in .d. l. dicat qui sic exigi fecerint habeāt dimidiā quātitatē etc. non vident posse dici fecisse lz fine parati facere iuxta no. in .c. ij. de reg. iur. lib. vj. facit .l. ptor. §. si quis paratus. ff. de no. ope. nun. nō eīn vr talis .l. voluisse vt premiū cōsequantur officiales executiōe nō facta p eos. vbū eīn exigere īportat ab inuito extorquere .l. fideicōmissa. §. si rē. ff. de le. iij. et q̄ no. ff. so. ma. .l. iij. post prin. et ff. de le. j. .l. et eo modo. C. de fur. .l. filius in gl. et q̄ p Io. an. in .c. j. de reli. domi. li. vj. et in regula bona fides. de regu. iur. eo. li. vnde nisi facta solutione non pōt dici aliquo modo exectū vt dictis iuribus. facit q̄ no. Bar. in .l. hoc iure. ff. de solu. vbi tractat an ille qui hz mandatū ad exigendum possit solutionem
1 recipere. ¶ Preterea † cum tribuat premiū dictis officialibus ppter exactionē et attento labore in exactiōe fienda. ar. .l. et virtutū. C. de statuis et imagini. nō vr tale pmium tribuendum nisi re pfecta. ar. .l. j. ad si. ff. q̄ quisq̄ iuris. et .l. pe. §. docere. ff. ne quis eum qui in ius vocatus. sicuti dicimus in simili q̄ phibitus exigere sub pena penā illā nō incurrit nisi cū effectu exegerit: vt not. glos in .c. nullus. j. q. j. in gl. fi. Lex ergo q̄ tribuit pmiū officialibus predictis non intelligitur premiū tribuere imperfecta dimissa. illud enim vr esse pfectū q̄ ex oībus suis ptibus constat. l. iij. ff. de exig. iur. et in .l. actū esse dz cū nil restat ad agēdum. l. fi. C. ad filie. ¶ Nec ē cōdignum pmiū tribuere labori eoz qui quodāmō incassum laborauerūt, et exactionem non fecerūt igitur premium tribuendum vr potius aliis officialibus successoribus quorum tpe facta est solutio q etiā effectū dederūt dicte puisioni et legi. ¶ Sed his non obstantibus cōtrariam partē de iure arbitror veriorē. et pro clariori intelligentia considero quatuor in psenti casu. ¶ Considero eīn primo ipsum cōtractum emptionis et vēditionis facte ab aliquo officiali cōis de aliquibus bonis immobilibus in cuius cōtractus celebratione fuit cōuentū de pretio certo soluēdo. Vnde contractus ipse est facti: et put factus est ita seruandus. l. consilio. ad. si. ff. de cura. furio. nec lex ista noua tractat de reddēdo talem contractū imperfectū a quo discedere non lz. l. ab emptione. C. de pac. l. pfecta. C. de dona. q̄ sub modo. Sed in viribus suis stat talis venditio. ¶ Scdo cōsidero obligationē ex ipso cōtractu descendentē que obligatio est vt vēditor ipse teneatur ad rem tradendam: emptor autem ad ptiū dādū. l. ex ēpto. in pn̄. ff. de act. emp. l. pacta cōuēta. ff. de cōtrahen. emp. cū ibi plene no. et circa hoc cōsiderauit lator vltime legis q̄ cum cōe seruauerit cōtractū p pte sua et rē tradiderit insti. de rerum diui. §. vēdite. et q̄ habet in .l. pcuratoris. §. pe. ff. de insti. et in .l. j. ff. de offi. procu. cesa. et plene in .l. a diuo pio. §. si post adiectū. ff. de re iudi. q̄ cōdecens erat vt emptor etiam pro pte sua integrū solueret ptiū et cū p ptio adinueniatur certos emptores dedisse polizas pagarū q̄ erant minoris valoris. nam illo tpe fiebat exactio illarū pagarū cū certa tpis dilatiōe. vn̄ ille polize nō valebant integrā quātitatē crediti in eis descripti lz minus habita cōsideratione interusurii medii tpis. ar. .l. illud. §. minus. ff.
2 de trib. et .l. si cui ex empto. §. minus † soluit q tardius soluit. ff. de ver. sig. facit insti. de act. §. ipe. et q̄ hr in .l. cū bi. §. j. ff. de transac. vnde tale creditū qn̄ existimat q hz in se dilationē existimari debet deducto medii tpis interusurio. l. j. l. falci. nō hr rō et q̄ ibi p Bar. ff. ad .l. fal. voluit ergo illa nouissima puisio q̄ cū ille minus soluerit nō dicat integrū soluisse ptiū: nā dicte polize aliqn̄ vendebantur et habita cōsideratione dicte dilatiōis vēdebant minori ptio et iō legislator existimauit nō fore iniquū vt tm̄ ptiū solutum esset
3 q̄tus esset valor dictarū polizarū: cū tm̄ valerent et non plus † res cū tm̄ valet q̄tū vendi pōt fm eius cōditionē .l. si seruus. ff. ad .l. aquiliā. .l. ptia rerū. ff. ad .l. fal. et q̄ not. in .l. mortis ca. capimus. ad fi. ff. de do. cā mor. et q̄ p Bar. in .l. si qs cū alr. ff. de ver. obli. et in .l. ij. et ibi p Bal. C. de rescin. vendi. iustū ergo putauit legislator nō plus tales polizas existimare q̄ esset valor cōis: p hoc optime q equum reputauit in persona priuati idē ius statuere q̄ statueret in se cōmune et fiscus vbi tpe cōsiderabile esset in priuati fauorē. sz vbi esset dare tale tps in fauorē priuati fiscus et respublica rē existimaret minori ptio habita cōsideratione dicti tpis: vt est casus sin. i. .l. j. ad fi. C. de cōdi. ex .l. fm vnā lecturā. vbi licet fiscus vel res publica ppter immētē sibi necessitatē possit cogere debitorē suum in diē ad soluēdū de psenti et ante diē tñ facit illud habita diminutiōe q̄titatis illius crediti q̄tominus existimari dz pp mediū tpis interusuriū. eodē ergo iure vti dz fiscus in psona sua vt habeat cōsideratio q̄tominus valet creditū q̄ sibi tribuat ex eo q hz annexā dilationē pncipē fiscus cōsiderat. ar. .l. iij. et .l. j. ff. q̄ quisq̄ iuris. et hec fuit rō dicte vltime puisionis et legis. ¶ Tertio principaliter cōsiderādū q̄ dicta noua puisio obligat illū emptorē ad ptiū soluēdū .s. tpe. et eo nō soluēte q̄ tunc incursus intelligatur in penā et sic ī canonē late snie pp dictionē expssā. et pp verbum illud incursus esse iuxta ea q̄ no. in .l. in criminali. C. de iu. om. iu. et ibi Bald. in .l. iubemus. § sane. C. de sa. san. eccl. et in auf. de inces. nup. post prin. et in .c. j. de sagittariis. verum q erat difficile adinuenire istos tales q soluissent polizas ptio propterea rōne talis inuentionis voluit lex premiū tribuere ipsis inuenientibus q̄ ptz q non ex alio voluit notificari etiam secreto pmiū tribui nisi pp difficultatē inueniēdi igit voluit p viā notificationis pcedi etiā de facto de qbus notificatoribus habet etiā in iure: vt in .l. ob accusationē. §. nūciatores. ff. ad turpil. et in .l. fin. ff. de iu. .l. j. §. et sane. ff. de offi. pfe. vr. .l. diuus vbi p bar. plene. de custo. reoz et q̄ no. ī .c. super his de accusa. et p Bar. in extrauagāti ad reprimen. super ver
4 bo denūciationem. in prin. ppter difficultatē ergo † adinueniendi voluit lex adesse posse ipsos notificatores ēt secreto inuitando eos ad notificandum sub spe illius pmij. l. j. post prin. ff. de iusti. et iur. ex quo ptz primo q̄ lex ipsa q̄ obligauit dictos soluentes pretiū de polizis ad ptiū et ad penā reputauit hoc esse frustratoriū tis non soluentibus et sponte se enūciantibus si alij non adessent q super his inuestigarent. et voluit propter difficultatem inuētionis ipsis officialibus adesse posse notificatores. ex quo noto q̄ premium istud tribuitur primo ratione inuentionis.
¶ Insuper aduertendum q̄ dicta reformatio voluit etiā pmiū tribui ipsis officialibus nō soluēx se inuenientibus sed etiā adhibito notificatore. et voluit vtrisq̄ eorū pmiū tribui vcz sā ipsis officialibus

ficialibus ꝙ ipsi notificatori. quasi nō esset satis inuenire nisi ēt declararet ꝑ ipsos officiales talē soluisse polizas pagar p̄cio. † Nā lʒ icursi fuerint in penā nihilominꝰ declaratio facti reqrit̄. l. j. §. j. ff. ad turp. ꝛ. l. eius q delatorē. ff. de iure fis. ꝛ qđ ibi ꝑ Bart. vbi casus in materia nr̄a. Rōne ergo talis declarationis fiēde ꝑ officiales voluit lex premiū tribuere ipsis officialibꝰ. facit. l. ij. C. in qb. casi. ser. pro p̄mio lib. accipi. Cū igit̄ in ꝓposito nr̄o p̄fati officiales hoc adinuenerint notificatore assistēte. ꝛ declarauerint illos debitores esse. merito hac rōne ꝛ cū decēs est p̄miū eis tribui. ¶ Quarto p̄ncipalr̄ est vidēdū qꝛ diximꝰ de ꝯtractu de obligatiōe ꝛ de actione qꝛ lex q̄ tribuit p̄miū dictis officialibus vr̄ loq de ipsa exactione. Cū tribuit p̄miū officialibꝰ ipsis dū đꝛ qđ officiales q sic exigi fecerint ꝑ seipsis habeāt dimidiā ꝗtitatis. ¶ Et sic restat videre an p̄dicti officiales dicant̄ sic exigi fecisse. si ergo ꝟificant̄ verba dicte legis in eoꝝ ꝑsona vt iuribꝰ vulgaribꝰ l. iiij. §. toties. ff. de dā. infec. cū simi. p̄terea aduertēdū q sint q dicant̄ sic exigi fecisse. non ēm dixit lex simplr̄ ꝙ officiales qui exigi fecerit: sed dixit q sic exigi fecerint. † q̄ dictio sic hʒ relationē ad sensum ꝛ ad verba p̄cedentia ad q̄ relationē facit iuxta no. in. l. gallus. in prin. ff de lib. ꝛ posthu. facit. l. si sic. ff. de leg. j. Ꝟn̄ lʒ verbū fecerint intelligat̄ cū effectu. vt iuribꝰ p̄allegatis in ꝯtrā. tn̄ in ꝓposito đꝛ facere etiā cum effectu exigi ille qui ita fecit ꝓpter qđ solutio facta est. ꝛ illud đꝛ exigi facere. cū verbum facere oēm faciēdi cām cōplectat̄. l. verbū facere ꝛ. l. faciēdi. ꝛ. l. facere opʒ. ff. de ver. sig. ille ēm đꝛ facere † qui circa rem faciendā facit ꝗtuʒ in eo est vt no. l. dist. pōderet. ꝛ ꝓbat̄ in p̄allegatis iuribus. facit. l. in testō. ff. de cōdi. ꝛ demō. ¶ Et notādū qꝛ ad hoc vt officiales p̄miū ex tali opꝰ cōsequant̄ duo requirunt̄. vnū qđ fecerint exigi. vt ptʒ ibi q sic exigi fecerint. aliud qđ fuerit vere exactū vt ibi s. ꝛ postꝗ fuerint misse ad itroitum ꝛc. Ista ergo duo copulatiue requirunt̄ ad hoc vt talis officialis premiū ꝯsequat̄. ergo vno deficiente premiū nō ꝯsequit̄. l. si heredi plures. ff. de condi. insti. l. si is qui ducenta. §. vtrū. ff. de reb. dub. cum simi. ¶ Videamus ergo quid importet sic exigi facere ꝛ dico qđ istud iam est declaratū ꝑ p̄cedētia verba ad que dictio sic facit relationē. ꝟba aūt p̄cedentia dicūt qđ possint ꝛ valeant cogere cū effectu. tūc istud est clarum † ꝙ ille đꝛ coactus ad aliqđ faciendū non solū qui in p̄tāte vel manu ministroꝝ ad hoc cogit̄ sed etiā ille qui ciuiliter ꝛ ꝑ ius ordinariū coactus est vt ꝓbat tex. elegāter in. l. j. §. necessario. ff. si muli. vē. no. in pos. vn̄ cum in ꝓposito declarauerint debitorē ꝛ ꝗtitatē debiti describi fecerint in speculo ꝛ alia vt premittit̄ merito talia faciēda dicūtur cogere ad soluēdū. ¶ Preterea lʒ ꝑ talē coactionē nō fuerit facta solutio incōtinēti: tn̄ si superior interpellauerit monuerit ꝛ declarauerit ille đꝛ cogere ꝛ ille coactus lʒ nō fuerit mandatū exequutū vt ꝓbat tex. no. vt in auꝭ. vt differentes iudices. in. §. si vero ēt sanctissimo archiep̄o ibi ꝛ coactus a sanctissimo archiep̄o non iudicauerit. ¶ Precessit igit̄ ꝛ declaratio ꝛ interpellatio. vnde dicunt̄ officiales coegisse ad soluēdū vt dictis iuribus. ꝛ lʒ postea fiat solutio: tn̄ fit rōne p̄cedētis coactionis durātis ꝛ instātis iuxta plene no. m. l. interpositas. C. de trās. l. j. ij. ꝛ. iij. C. ꝙ me. cau. ꝛ ꝑ Inno. in. c. continētia lr̄aꝝ. de homi. facit ꝙ habet̄ in. l. ij. §. que onerāde. ff. quaꝝ reꝝ ac. nō dat̄. ptʒ ergo clarū esse ꝙ isti coegerūt ad soluendū. ꝛ ꝓpterea dicunt̄ sic exigi fecisse. ¶ Qđ etiā ꝓbat̄. qꝛ cū dicti notificatores ꝛ officiales pariter vocentur vt ptʒ ibi ad s. officialibus ꝛ notificatori. merito si p̄miū tribuit̄ notificatori ꝗtū in eo est intelligit̄ ēt tributū ꝛ ipsis officialibus faciētibꝰ ꝗtum in eis est: cū pari rōne isti ad p̄miū vocati sint ar. l. vt tm̄. ff. de seruo corrup. ꝛ hr̄ in. l. j. §. occisorū. ꝛ in. l. iij. §. vtrū. ff. ad sille. p̄miū ergo talibus a lege tributū est faciētibus pro posse vt pecunia in cōi veniat: vn̄ notificatori ex sola notificatione debet̄. officiali aūt sola coactione ad soluēdū qđ ptʒ ex verbis ibi appositis dū đꝛ ad quos ꝑtinebūt qđ verbum ꝑtinere est latissimū. l. verbū ꝑtinere. ff. de ver. sig. ꝛ verificat̄ tale ꝟbuʒ in eo q solū mandauit vt aliqđ fieret. l. si qs ex argentariis. §. ꝑtinere. ff. de edē. cū igit̄ fecerint ꝗtū in eis est merito p̄miū cōseq dn̄t iuxta not. in. d. §. vtrū. ꝛ ꝑ Bar. ꝛ Bal. in. l. genero. ff. de his q not. infa. ꝛ qđ per Bal. in. l. j. C. de his q. vt indig. facit qđ habet̄ in auꝭ. de exhi. reis. l. §. sancimus. ꝛ qđ no. in. c. cū ab omni. de vita ꝛ hone. cle. ꝛ in. c. statutū. §. insup. de rescrip. li. vj. Ex qbus ptʒ risum esse ad oia in ꝯtrium allegata: qꝛ isti dicunt̄ fecisse exigi ꝛ coegisse ad soluendū. ¶ Cēterū est qđ in quocūqꝫ casuū p̄dictoꝝ nūꝗ solutio fieri đꝫ dictis officialibꝰ vel notificatori nisi facta vera solutione. ꝛ in hoc notādū qđ actꝰ ipse solutionis venit fiendus ꝑ ipsos debitores nō ꝑ officiales vel denunciatores. ꝛ ideo ex isto lʒ nō facto hoc est solutio nō sequuta nō impedit qm̄ illi coegerint ad soluēdū. Nā ēt si in cōpedibus ꝛ carceribus millies posuissent posset in debitū nō soluere. ꝛ tn̄ illi eaꝝ diligentiā adhibuissent cuius ratione eos p̄miū cōsequi ꝛ iustū ꝛ rationabile est. ¶ Concludo ergo qđ illi officiales q receperūt notificationē vt p̄mittit̄ ꝛ sic examinauerunt an illud verū esset declarauerūt illū debitorē et in qua quātitate miseruntqꝫ ad speculū p̄miū consequi dn̄t. demū facta solutiōe. et silr̄ dictus notificator ꝯseq đꝫ premiū iuxta formā dicte legis vnū hortor qđ in fienda declaratione fiat citatio eius qui đꝛ soluisse de polizis ꝛc. per iura vulgaria. ad hoc vt suam defensionem facere possit. vt dicti officiales videant̄ oēm suā adhibuisse diligētiā. lʒ de iure ille † q ex libris publicis debitor appet possit nulla interueniēte citatione cōdē-

narī. l. ij. §. qđsi de frumētaria. ff. de admi. re. ad ci. ꝑtinē. ꝛ no. Bar. in. l. nec quicqꝫ. §. vbi decretū i sua repe. ff. de offi. ꝓcōsu: ꝛ le. ꝛ sic de iure credo saluo saniori iudicio ego Octo L appꝰ nicolinꝰ de frigatis de florētia. legum doctor ū ad fidē me subscripsi ꝛ sigillaui ꝛc. Laus. deo.

¶ Subscriptio.

¶ In Christi nomine amē. Viso supiascripto eleganti consilio extellētis doctoris domini Ottonis placet mihi eiꝰ sententia ꝛ conclusio attentis iuribus ꝛ rationibus per eū adductis. ꝛ vltra per ipsum egregie allegata adduco qđ pulcherrime scribit Bar. in. l. is qui reipublice. ff. ex quib. cau. maio. ꝛ transumptiue. ꝛ per Bal. in. l. cōseneaneum. C. qūo ꝛ quando iudex circa fi. ꝛ ibi Bar. querit. si per statutum inducitur prescriptio nisi. j. decennium debitum sit petitum ꝛ facta executio quādo dicantur verificata ista verba quādo sit facta executio. ꝛ dicit qđ executio non habet certam formam qꝛ pluribꝰ modis fit: quādoqꝫ capiēdo personam quandoqꝫ capiendo pecuniaʒ: quandoqꝫ capiendo nomen debitoris quandoqꝫ assumēdo tenutam ex primo decreto ꝛ sic de singulis que venire possunt. ꝛ aperte ibi cōcludit qđ qūocunqꝫ aliqđ de executione sit inceptū vel factū đꝛ executio esse facta. ꝛ sunt verificata verba dicti statuti. vnde ad propositū inferendo dico qđ verba reformationis de qua in themate fit mentio que concedūt p̄miū officialibꝰ qui quibuscūqꝫ iuris remediis opportunis debitores illos etiā de factō coegerit ad soluendū sunt verificata propter ea que fecerūt officiales ipsi de quibus in themate fit mentio vʒ declarando illos tales fore debitores. ꝛ vlteriꝰ iuxta eorū posse volentes exeq miserūt eos ad speculū ꝛ fecerūt eos describi in debitores cōis in sorte ꝛ in pena. nec dicat quispiam qđ ista locū nō habeāt in casu isto qꝛ reformatio vlteriꝰ se extēdit dicēdo qđ coegerit cum effectu ꝛ in pecunia numerata vt denotāt illa verba reformationis. ꝛ habeāt pro seipsis dicti officiales qui sic exigi fecerint dimidiā ꝛc. qđ verbū sic refert̄ ad precedentia in quibus expresse fit mentio de coactiōe cū effectu ꝛ pecunia nūerata. ꝛ sic ꝑinde đꝫ haberi ac si in pte reformationis premiū cōcedētis foret expressum vt. l. si ita scripsero. de cōdi. ꝛ demō. ꝛ. l. vbi aūt nō apparet. §. j. ꝛ qđ ibi per Ang. de ver. obl. Nā aduertendū puto qꝛ ex quo s̄m ea q̄ supra p̄ponūt̄ in themate non apparet alios officiales successores aliā executionē fecisse faciēdo capi illos debitores vel eoꝝ bona presumptio est efficacissima ꝙ illi qui postea soluissent seu soluent hoc facient metu speculi ne perdant officia ꝛ etiā vt in iudicio audiātur ꝛ ne alia incōmoda sentiant q patiūtur describi in speculo ꝛ per ꝯn̄s recte pōt dici qđ ipsi primo officiales sint illi qui executionē fecerūt cū effectu ꝛ in pecunia numerata ex quo postea tales debitores soluerūt. nam a principio tituli posterior formatur euētus vt. l. j. C. de impo. lucra. descrip. lib. x. ꝛ alibi hr̄ ꝙ † qn̄ finis hʒ necessariam cōsequentiā a principio iudicandū est de fine tanꝗ si a prin. foret factū vt l. dāni. §. sabini. ff de dā. infec cōiunctis q̄ ibi no. Bar. qn̄ ēm aliqđ est a p̄nci. ꝑmissum semꝑ đꝫ de fine iudicari tanꝗ de princip. vt. l. ei qui soluendo. de here. insti. ꝛ. l. si is qui duo. de libe. lega. ꝛ melior tex. est in. l. cū sponsus. §. ꝛ ꝯaliter. de dona. inter vi. ꝛ vxo. Et vltra predicta qđ debitores qui postea soluerūt p̄sumātur hoc fecisse timore speculi. ꝛ sic ꝓpter ea que gesta fueruut ab ipsis primis officialibus primo ꝓbat̄ ex cōi cōsuetudine que est optima. ll. interpres vt. l. cū de lanionis. §. j. de fundo instru. nā vt docet experientia debitores cōis male libenter soluūt nisi metu pene coerceantur. ꝓbat̄ etiā ex notatis per Bart. in. l. de pupillo §. si qs ipsi. de ope. no. nū. ibi dū querit qualr̄ ꝓbet̄ ꝙ ille qui nō appellauit hoc fecerit propter metū iudicis. ꝛ faciūt etiā no. in. l. j. §. que onerande quarū rerū actio non datur vbi đꝛ qđ si ꝑ patronū potētēʒ incussus fuit metꝰ liberto ꝙ † omne ꝓmissuʒ postea per libertū cēsetur ꝓmissum per metū qđ est verū etiā si ex interuallo fuit facta ꝓmissio. vt singulr̄ no. Inno. in. c. purlatū. extra qđ me. cā. ex quo fit qđ ꝗuis etiā ex interuallo post missionē ad speculū. tn̄ videtur soluisse vigore dāni resultātis ꝓpter impositionē in speculo. ꝓ hac etiā parte facit eqtas ꝛ naturale iudiciū. nā absonū videret̄ qđ ipsi scđi officiales vel alii qui nihil fecissent vt predixi super coactione ipsorū debitorū faciendo eos capi eorū bona. Sed simpliciter recepissent solutionē ab ipsis debitoribus soluētibus reciperent cōmodū concessum a dicta reformatione exclusis illis qui fuerūt causa vt declarent̄ debitores: ꝛ ꝙ sic declarati ad speculum mitterentur: eo maxime etiā qꝛ ex quo s̄m ea q̄ ꝓponūtur ipsi primi officiales erāt ī fi. officii non potest eis imputari si vltra declarationē ꝛ transmissionē aliud contra ipsos debitores nō fecerunt. Et sic dici pōt eos fecisse executionē cū effectu ꝛ in pecunia numerata. ¶ † Nā ꝗ tenet̄ aliqđ facere si facit illud qđ potuit vt illud sequeret̄ đꝛ fecisse ꝛ vltra nō tenetur vt. l. si vt certo. §. idē labeo. ff. cōmo. ꝛ. l. q aūt. §. ij. de cōsti. pec. ꝛ. l. iiij. C. de his qui vt indi. ¶ Et alibi etiā hr̄ qđ q est causa vt aliꝰ possit facere ipe đꝛ fecisse. vt plene scribit Bar. in. l. si is qui pro emptore ꝓpe finē. de vsuca. ꝛ. l. non solū. in p̄n. de iniur. ꝛ. l. hec ꝟba de adul. Vnde cū ipsi p̄mi officiales fuerūt causa vt successores in officio recipiant solutionē a debitoribus ꝓpter gesta ꝑ eos circa declarationē ꝛ trāsmissionē ad speculū ipsi sunt q dici dn̄t executionē fecisse cū effectu ꝛ in pecunia nūerata. ¶ Postremo p̄t dicta ꝯclō alia rōne ꝑsuaderi ex mēte ꝯdētiū dictā legē ad quā semꝑ recurrendū ē. vt. l. tale pactū. in fi. ff. de pac. ꝛ. l. his solis. de reuocā. dona. nā in. d. l. dispōit̄ qđ camerariꝰ mōtis ad cuiꝰ introitū erāt misse dicte ꝗtitates teneat̄ absqꝫ alia deliberatione stantiamēto ꝛ solēnitate

soluere dictã dimidiã & quartã officialib⁹ & notificatori ad quos ptinebãt: & sic ptz q voluerit itelligere de pmio officialib⁹ ad quos debebãt ptinere & qñ mittio ad introitũ & exitũ fieret p alios officiales successores in offõ. Nã si voluissent intelligere de tpe q mitterent ad introitũ & exitũ p camerariũ mõtis solũ illo tpe quo adhuc duraret offiñ primoz officialiũ executionẽ fecissent. nõ fuisset expediẽs aliqd dicere de deliberatione z stãtiamẽto. nã tũc nõ foret dubitãdũ q ipsi primi officiales nõ facerẽt stantiamẽtũ qz pmiũ in fauorẽ ipsoz fuisset. & sic voluerunt intelligere qñ mitterent pecunie ad introitũ & exitũ p successores in offõ. & sic poterat dubitari an ipsi successores vellent facere stantiamẽtũ sine deliberatiõe qz tũc nõ cedat in coz cõmodum sed primoz. & ideo dixerũt stãtiamẽtũ nõ fore necessariũ. Cõcludo igit ex oib⁹ supradictis idẽ qd supra zclusum est p primũ zsultorẽ. Ego salustius dñi Guielmi de bõguisclenis de perusio & ad fidẽ me subscripsi & zsuetũ sigillũ appoui mandaui requisitus in villa de subscriptione tantum

¶ Subscriptio.

¶ Videt q zclusio facta p suprascriptos clarissimos doctores nõ sit absq dubio: qm i dicta lege dr q debeãt cogere ad soluẽdũ cũ effectu & ideo vr q dicta lex reqrat nõ solũ coactionẽ sed q ex ea sequatur effectualis solutio: vñ nõ vr satisfactũ dicte legi si solutio non est sequuta tpe dictoz officialiũ: alr illa verba cũ effectu nihil viderent importare qd esse nõ dz in zstitu. C. §. qbus z, in l. si qñ. ff. de leg. i. vñ dum postea subdit & habeãt dicti officiales q sic exigi fecerint vr intellectũ de illis q cũ effectu fecissent fieri solutionẽ & illud indicat dictio sic q refert ad pcedẽtia & ẽt verbũ exigi qd significat actualẽ exactionẽ: vt. l. fideicõmissa §. si rẽ. ff. de le. iii. & sic vr q isti officiales q nõ pfecerũt op⁹ nõ habeãt pmiũ statuti. a cuius verbis nõ dz discedi: vt. l. zsti. ff. ad municipal. & qñ sum⁹ in materia ciuili ceptũ nõ hr p pfecto vt dicũt gl. & bal. in l. si zstiterit. C. si. reg. qd vr zfirmari qz in illa lege ponit verbũ fecerint qd format a pterito pfecto idicatiui. & sic significat rẽ pfectã cum effectu. vt pbat p tex. in l. i. §. hec aũt pena. & ibi p Bal. ff. qd qsq iur.

13

¶ Sed isti nõ obstantibus pdictis approbo zclusionẽ p zsulẽtes factam. & p illa vltra dictũ p eos allego in terminis decisionẽ ang expressam in l. si possessor. in §. i. ff. de peti her. vbi dixit p illũ tex. cũ gl q † si statutũ disponat q ptãs debeat hrẽ quartã ptẽ penaz quas rediai fecerit in cõi. si vnus ptãs fecerat zdẽnatiões sup penis lz actualr nõ exegerit illas sed successor eius tñ ipse q zdẽnauit dtaxat dz hrẽ quartã partẽ illius exactiõis post facte: qm ipe fuit potissima cã illi⁹ exactiõis & sic expresse decidit casum nrũ. & est verissima decisio qm si alr diceremus sequeret magnũ absurdũ inconueniẽs vez q isti officiales fecissent oia & ex qbus postea sequit solutio. & sic labor & odiũ fuisset ipsorũ: alioz vero esset zmodũ & lucrũ qd est absurdũ & vba legis dñt ita intelligi vt nõ zineãt absurdũ: vt. l. ii. C. de noxa. & l. quãuis ff de li. & po. hr. & mens dicte legis fuit premiare officiales laborãtes sup tales exactiones sed illi q fecerũt pter q sequit solutio sũt illi q laborarunt & puenerit alios fm formã legis. ergo mẽs legis cõpzehẽdit eos. & qñ rõ legis non põt esse nisi vna sicut in pposito illa hr p expssa vt. l. quoties & ibi Bal. C. de fidei cõ. & p eundẽ in. l. i. ff. so. ma. & in. l. maximum vitiũ. C. de lib. parte. ratio vero expssa i lege dz ipsa lex vt. l. cũ mulier ff. so. mat. & in. c. numeramur. de seruis nõ ordinandis in. l. i. cũ ibi notatis. C. de his q ante apertas tabulas.

14

¶ Preterea ista solutio õ sienda est hz necessariam consequentiam a principio facto p istos officiales. & stat regula † q qñ finis hz necessariam dependentiã a principio inspicimus principiũ & non finẽ vt. l. dam. §. sed in. & ibi not. p Bar ff. de dam. infec. etiam & in. l. iii. § minorẽ. & §. scio. ff. de mino. ergo inspiciẽ factũ ab ipsis officialibus ex quo necessario dz sequi solutio. Nec obst. dum dixit q statutum requirit solutionem cum effectu qz illud verbũ cum effectu nõ ponit ad finẽ vt si officiales nõ fecerint fieri actualẽ nõ habeant premium: sed fuit positum ad hũc finẽ vez q officiales cum effectu facerẽt q sequat solutio. effectus aũt est adhiberi remedia propter q solutio fiat sed isti vt psupponit adhibuerũt remedia consueta. ergo zc. Vnde dũ subdit q exigi fecerint optime sequit ad supradictã cõclusionẽ qm officiales q zdẽnauerũt & miserũt ad speculuz fecerunt vt posset exigi & cũ effectu hoc fecerunt & illud pteritum ẽt qñq significas futura & pterita iuxta no. p quosdã in. l. cum lex. ff. de le. & ex pdictis sequor cõclusionẽ supra factã p consulẽtes. Et supra zclusum est puto iuris esse & cõsulo saluo meliori iudicio ego bñdictus quondam dñi Michaelis de accoltis de aretio legum doctor & pro fine me subscripsi. & solitũ sigillũ apponi feci zc. Laus deo omnipotenti.

15

¶ Subscriptio.

¶ Ego Thomas de saluetis Florẽtinus legũ doctor minim⁹ approbo zclusionẽ pdictã iuris esse q pmiũ pfatũ debeat dictis officialib⁹ & nõ successoribus lz eoz ipe fuerit solutio facta. & vltra elegantissime & copiose allegata p suprascriptos famosissimos doc. & patres honorãdos pondero verbũ illud puentiõis in dicta reformatione appositũ ex quo vr dici illico tali offõ ciuiũ ius queri & alteri tolli. l. vbi ceptum. de iudi. l. sepul. vio. ff. de sepul. vio. p Bart. q puentio in casu isto cum isti officiales ciues nõ mittãt copiã ad camerã inqsitiõis sicut rectores forẽses iducit p citationez. d. l. vbi & l. si qs postea de iud. & c. pposuisti. de fo. cõpe. Et lz videat referri ad executionẽ q tñ locus preuẽtioni vt qñ caperet reus vel debitor p. l. nemo carcerẽ. per Ang. de exac. trib. & in auc. vt iu. sine quoquo suffra. collatio. prima nihilominus vr q necessario debeat intelligi de ea q sit in cognitione & declaratione p verba q postea sequunt & quilibet possit accusare & notificare ẽt absqz solutione gabelle. ex qbus infert q ante exactionẽ prius debeat fieri cognitio & zcedẽdo executionẽ qd est zñs intellexit cõcedere antecedẽs ad ipsam exactionẽ. l. illud de acq. her. l. ad rẽ mobilẽ de pcu. & l. oratio de spon. cũ si. & dicit notãter bal. in. l. executionẽ C. de execu. rei iud. in prin. & no in. l. iii. de iurisd. om iu. † Nã defensio in qbuscũqz declarationibus ẽt fiscalibus nõ intelligit remissa. l. facultas de iure fisc. li. x. bar. & post declarationẽ factã reductione debitorũ fiscaliũ sõmarie & de facto fit exactio. d. l. facultas & dicit no. Bar. in. l. hi q. de conuen. fis. debito. lib. x. & voluit tex. no. & ibi etiã Bar. in. l. nemo. & l. missi. de exac. tribu. qua qdẽ declaratione facta pmittitur executio per quẽcũqz ex modis maxime consuetis offõ vt dixit tex. no. & ibi gl. sup verbo cõsuetudine in. d. l. missi. & est tex. in. l. ex varia. de delator. eo. lib. & laudabiliter sic si eligit modus missionis ad speculũ cũ iura cõia vetẽt pro fiscalibus ẽt tributis psonã incarcerari aut torqueri: vt. d. l. nemo. & reprehẽdẽdi sũt rectores q zrium faciunt denegando alimẽta vel tormẽta inferẽdo vt solũ nõ fiat exactio: vt dicit no Bar. in. d. l. nemo. & pbatur in. l. i. eod. ti. & nõ est dubiũ q p talẽ modum inducit executio deinde exactio. nã efficitur talis in speculo. ex mcrim pdit officia p statutũ ciuitatis: licet etiã de iure cõi idẽ videbat. l. scripto §. ñ debitores de mu. & ho. & denegat ei audiẽtia qd est penã inferre. l. mutus. §. pena. ff de pcu. Item qz põt offendi in psona absqz sanguine tñ adeo qd donec sit ibi descriptus nõ audit & ita voluit Bar in. l. ii. ppe fi. ver. vlteri⁹ qro. ff. de pub. iud. vbi idẽ zcludit me excõicato. Nã ideo igit grauat ne soluat vt. c. cũ iudicialis de sen. excõ. & c. pia. de excep ex quo zcludit factuz fuisse qd debuit p ostinuatiõe ad declarationẽ ex puẽtione & cognitione. vt voluit clarissimus zsulẽs allegãdo. l. i. ad turpilia. & qd ibi p Bart. & qd etiã dixit in. l. i. pubertibus. de execu. tu. & satis dz p pdicta satisfactuz respectu delatoris & officij vt pmiũ cõsequant ad qd allego vltra alleg. p eos zsulẽtes Bar. in. l. nulla. C. de delato. vbi finalr zcludit tale premiũ dari delatori qñ fuit cã facẽdi id ex quo dz pmiũ cõseq. nam q occasionẽ dat facto id facere dz. c. si. de iniur. & dã. da. & dz solui camerariorum & exinde ipsi merẽti premiuz: vt. l. i. C. de ven. re. fi. p Bart. in rub. & l. lex senatus. §. senatus de iure fisc. & sic etiam voluit dicta reformatio. vt tollatur quod dixit Bar. ibi de officiali quod possit retinere quod est penes se. & non vltra requiritur ad exactionẽ fiendam in ipso debẽte ex facto huiusmodi recipere pretium cum non habeat torquere & alia facere inhumana. quia sufficit sic per predicta puenisse etiã in executione pdicta & quod alij non debeatur & solutio facta postea trahatur p predicta gesta per officiũ & illorũ occasio. & sic ad ipsam puentionẽ sicut dicit de percussione in platea quod trahit ad se mortẽ que sequitur in alio loco adeo quod locus percussionis & non mortis attẽditur Bar. in. l. libellorum de accu. & plene p dominum meum Jo. de imo. in. l. ait lex. & l. si a vulnerato. ad. l. aquil.

16

¶ Et ita de necessitate dz cõcludi. quoniã dicti primi officiales pro executione. d. l. odiose. qz traxit ad pterita officium suum contra. l. leges de legi. Itẽ quia irrogat penam. regu. odia. de regu. iur. & multo plus & aliter quam iura dicant ex duplum & de iure sine fraude pena non imponitur. sed cũ fraude requisitus in duplũ & inquirendis in dimidiam. l. qui contractibus. C. de iure fis. eo. lib x. & magis ac magis est odiosa et laboriosa i sui executione. cum iudicare onus sit & graue. l. munerũ. §. iudicandi. de mu. et ho. et maxime in penalibus et inter ciues ex quo de iure lex voluit officiales non esse de eadẽ prouincia. l. si eadẽ de offi. asses. et odia plurima et persecutiones postea insurgunt maxime vt experiẽtia docuit contra tales iudicantes. et maxime in penalibus: vt est casus iste. Hic etiã ex laboribus multis in discernẽdo & cognoscendo qui sint emptores & causus proprie contrahens a dicta reformatione que ex noua. & potuisset melius stare in omni sui parte. & voluit notificatore releuando eos a solutione gabelle in quibus casibus nuliũ erat ordinatũ de gabella pdicta. aut aliud faciendo vt legitur in toto titulo de delator. C. eodẽ libro. Quamobrẽ dici potest tale premiũ in compensatione tot onerum & periculorum & in fauore fisci. in parte minori inductum fuisse. & ideo fuit omnino debitum ex ipsa preuentione legitime facta. arg. l. iii. §. cõdẽnatum. de re iudi. Sed dies solutionis non venit nisi post receptionẽ factam a camerario.

¶ Et propterea dz inspici tpus obligationis vt sic tunc sit quesitum & alijs non debeatur. alias sequeretur absurdum q facta citatione possit solui p emptorẽ volẽdo complacere alteri officio tanqz captus vel alio modo coactus in pIudicium ipsius officij ac notificatoris remanentium in odium venenosum talium declaratorum & labor etiam fuisset incassum q esset absurdissimum. & propterea talis intellectus vt absurdus abijciendus est. i. l. Nam absurdum. de turpe. & in fidem predictorum de subscriptione requisitus me subscripsi et sigillum consuetum apposui. Laus deo zc.

¶ Subscriptio

Subscriptio.

Omnipotentis dei postulato suffragio prima facie vr ꝙ nul-
latenus debetur dimidia dictis officialibus qr nõ fecerunt nec coe
gerunt soluere cũ effectu ⁊ in pecunia numerata ꝑut ipsa lex pre-
mians copulatiue requirit imo nullũ ipsorum fecerunt ⁊ per ꝯns
17 nõ videntur debere hre dictã dimidiam: †qr exigere est ab inuito
extorquere: vt.l.fideicommissa §.si rem.ff.de leg.iij.⁊ ponit glos.in
verbo exigere in.c.q.de censi.libro.vj.licet ⁊ alijs modis sumatur
verbum exigit.not.Hug.in verbo.⁊ refert.⁊ sequit Archi.in.c.co
gnouimus.x.q.iij.⁊ voluit etiam Jo.mo.⁊ Jo.an.in.c.j.de iudi.
in.vj.sed ipsi non extorserunt igit ⁊c.⁊ qr verbum exigere de sola
executione intelligitur: vt.l.ꝓcurator.C.vbi cause fisc. Secũdo
videnť dicti officiales qui condẽnauerunt nõ omnia possibilia pro
executione ⁊ exactione fecisse: qr poterant bona talium emptoruz
debitorum capere ⁊ vendere ⁊ pecuniam ⁊ pretium in cõmune ve
nire facere: vel capiendo eos personaliter cogere ꝙ soluerẽt: sicut
in hmõi debitoribus fiscalibus de iure ex forma statuti ꝑmittiť.
vt.l.missi opinatores.cum ibi no.C.de exacto.tribu.li.x.⁊.l.sacrile
gij.§.cum eo.per Bar.post tex.ff.ad.l.iul.pe.qđ minime fecerunt
18 igitur ⁊c. Preterea †verbum solutionis adiunctũ cum verbo
cum effectu.vel cum verbo pecuniam: vt fuit hic sumitur stricte ⁊
proprie pro naturali actu ⁊ solutione rei adducte: vt.l.solutam.ff.
de solu.⁊ ponit Bar.in.l.solutionis.eo.ti.⁊ solum officiales q sic
exigi fecerint.s.cum effectu ⁊ in pecunia numerata habent dictum
premiũ vt dicit dictũ statutũ.⁊ magis exigentibus videtur debe-
ri ꝙ condẽnantibus: cum exactorũ officiũ non conueniat hoibus
dignis.vt probat tex.⁊ ibi Barto.in.l.fi.C.de suscep.⁊ arca.lib.x.
⁊ qr hmõi statuta volunt ⁊ requirunt consummationẽ ⁊ euentũ.
vt.l.aut facta.§.euentus.ff.de penis.⁊ qđ in simili dixit Specu.in
ti.de accu.§.j.ver.sed qđ si primo.⁊ Bar.in.l.j §.diu⁹.ff.de sica.
His tñ non obstantibus puto in casu ꝓposito verissimã senten
tiam prefatorũ dñorum cõsulẽtiũ: qr etiã solutio verificať in actu
verbali ⁊ ciuili: vt.l.solutionis.C.de solu.in.l.solutiõis.ff.de verb.
signi.in l.iij.§.ait pretor.⁊.§.soluisse.ff.de re iudi.⁊ in.l.si rem.§.
omnis.⁊.l.solutã.§.solutã.ff.de pig.act. Item exigi ⁊ exactuz esse
dicitur etiã per solutionẽ verbalẽ ⁊ ciuilẽ per delegationẽ: vt.l.ver
bum exacte.ff.de ver.sig.⁊ qr alias fuit cõsultum etiã soluisse quo
ad quartã partẽ qui tres partes cõdẽnationis soluit ante.x.dies
19 ad euitationẽ mutilationis mẽbri per dicta iura. †exequi etiam di
citur iudex condẽnando ⁊ mandando debitoribus ꝙ soluant: vt
l.a diuo pio.§.exequunť.C.de regulis iur.⁊.l.si debitori.C.de eui.
Unde cum permissionem ad factũ sit facta siue cepta executio di
citur facta: vt.l.⁊ si non sint.§.qđ ergo.ff.de aur.⁊ arg.leg.⁊.l.iv.
§.opere.ff.de ꝟbo.ob.⁊ ꝑ ꝯñs admittẽtes ⁊ cõdẽnãtes spectat di
ctũ premiũ qr eoꝝ facto ⁊ opere dr facta solutio cõi.⁊ sic cũ effectu
dicunť dicti officiales exegisse ex quo facta condẽnatiõe ⁊ missiõe
actionis factũ necessario habeãt ꝯdẽnati soluere: vt.l.inter stipu-
lãtẽ.§.sticħũ.ff.de ꝟbo.ob.⁊.d.l.a diuo pio.lz premiũ eis nõ veniat
soluendũ nisi postꝙ missum fuerit ad introitũ ⁊c. Et puto ⁊ cõsu-
lo iuris esse ego Petrus de exio vtriusqȝ iuris doctor ⁊ aduocat⁹
florẽtinus.⁊ ad fidẽ premissorum hic me ꝓpria manu subscripsi ⁊
consueto sigillo sigillaui saluo semper iudicio veriori.⁊c.

Subscriptio.

Et ita vt supra conclusum ⁊ consultum est tã ꝑ supradscriptũ ce
leberrimũ doctorẽ primum consultorẽ quã per reliquos excellẽtis
simos doctores omnes mihi patres quãplurimũ honorãdos pu
to iuris esse saluo semper saniori consilio Ego Hieronym⁹ de mi
chaelis de florẽtia minim⁹ vtriusqȝ iuris doctor de sola dũtaxat
⁊ festinãti subscriptione requisitus ⁊ ꝓpterea in fidẽ ꝓpria manu
me subscripsi ⁊ consueto sigillo sigillaui. Laus deo ⁊c.

Subscriptio.

Dei altissimi nomine inuocato.

Quãuis ꝑ exactione cuiuscunqȝ debiti plura remedia possint
contra eundem intentari donec solutio fiat vt per Barto.in.l.con
senaneum.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ per Bald.in.l.j.C.eo.
titu.⁊ in.l.qui legati.C.vt in pos.leg.⁊ per Ang.in.l.iiij.§.condẽ-
natum.de re iudi.⁊ faciunt not.in.c.ij.de dolo.⁊ cõtu.⁊.ff.de fun.
instru.l.nepoti.⁊.ff.de fideiuss.l.heres a debito.⁊ est gloss.in autẽ.
de fideius.§.i.nihilominus quando lex siue superior mandat plu-
ribus remedijs exactionem fieri officialis non tenetur omnia re-
media experiri: sed id tantum quod habilius putat.vt in.c.querẽ
ti.de verbo.sig.vt officialem discretum rerum ⁊ personarum cir-
cunstãtijs indagatis eligat quod magis viderit expedire.sic ergo
in proposito nostro cuz predicta reformatio mandet omnibus iu
ris remedijs opportunis contra tales penarum incursus coactio
nem fieri non tamen necessitatem imponit vt omnia remedia in-
simul experiantur cum loquatur per verbum possint ⁊ valeant.
argu.eorum que notantur in.l.sepe.de offic.presid.⁊ in.l.gallus.
in princi.de liberis ⁊ posthumis ⁊ in.l.j.de iniusto rupto ⁊ irrito
testamento.sed facultas eligendi vnum ex pluribus remedijs qđ
habilius reputatur ad ipsos officiales pertinet per not.in.d.c.que
renti.presertim cum per ipsos officiales electum sit remedium qđ
frequentius experitur contra similes debitores hoc est quod ad
speculum mittanť pro exactione fienda: cum semꝑ mandatum su
perioris quod fit exactoribus ad compellendum debitores omni
coactione intelligitur de coactione que communiter ⁊ frequenti⁹
fieri solet ⁊ secundum consuetudinem vt ponit Bal.in.l.j.C.si pro
pter pub.pen.⁊ allegat no.in.l.missi opinatores.de exacto.trib.li.
x.merito concludit quod postꝙ in facultate predictorum officia-
lium fuit eligere vnum de pluribus remedijs ad coactionem faciẽ
dam ⁊ elegerunt qđ habilius putauerunt ⁊ frequentius fieri con-
sueuit ad ipsos officiales pertinet premium a lege promissum fa-
cta demum solutione per dictos debitores vigore predicte decla-
rationis ⁊ descriptionis in speculo vt elegantissime ⁊ copiose ostẽ
sum est per famosissimum legum doctorẽ patrem ⁊ dñm meũ pri
mum consultorẽ ⁊ ꝑ alios celeberrimos doctores subscribentes.
quam conclusionem secundum proxime dicta sequor Ego Ber-
nardus domini Joãnis de bongirolimis de florentia legum do-
ctor saluo tamen veriori iudicio.⁊ ad fidem propria manu subscri
psi ⁊ solito sigillo muniui ⁊c.

Laus deo ⁊c.

Casus ita figuratur.

Quidam Anto. Francisci iam sunt anni septuaginta ⁊ vltra
suum condidit testm̃ de iure validum in quo plura disposuit.⁊ in
ter reliqua reliquit iure institutionis certis suis filiabus legitimis
⁊ naturalibus in dotem florenos centum. Item iussit reliquit ⁊ vo
luit dictus testator quod si omnes eius filij morerentur sine libe-
ris legitimis ⁊ naturalibus tũc dña Piera ⁊ domina Bartholo
mea eius sorores sint equis portionibus domine ⁊ vsufructuarie
omnium bonorum suorũ toto tpe earum vite: in omnibus autem
alijs suis bonis ⁊ rebus sibi heredes vniuersales instituit fecit et
esse voluit Bianchum Franciscum ⁊ Mattheum eius filios legi
timos ⁊ naturales equis portionibus ⁊ eos inuicẽ substituit. Et
si dicti eius filij omnes morerentur sine liberis legitimis ⁊ natura
libus substituit eis vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommissum
omnes filios masculos legitimos ⁊ naturales Herij Bianchi et
Baronti ⁊ Uiti bianchi Bernardi equis portionibus. Tutores
autem dictorum filiorũ fecit ⁊ cetera. Modo dicti tres filij adiue
runt hereditatem. Deinde mortue sunt omnes dicte sorores vsu-
fructuarie relicte: ac etiã mortui sunt oẽs filij masculi legitimi et
naturales dicti Herij ⁊ baronti ⁊ viti qui erant consobrini dicti
testatoris videlicet filij dicti Herij: ⁊ alij erãt nepotes ex fratrib⁹
consobrinis videlicet filij dicti Baronti ⁊ viti: remanentibus ta-
mẽ ex dictis filijs mortuis filij ⁊ descẽdentib⁹ masculis q hodie su
peruiuunt superstite nũc tãtũ dicto Frãcisco ⁊ mortuis dicto Biã
cho ⁊ Mattheo sine filijs vel descendentibus: quoꝝ Bianchi et
Matthei dictus Francisc⁹ est heres: qui Franciscus querit an eo
moriente sine filijs vel descendentibus bona sua restitui debeant
filijs filiorum dicti Bianchi ⁊ Baronti ⁊ viti: an vero cum sint
mortui ipsi filij tales nepotes Herij Baronti ⁊ viti non possint
ad tale fideicommissum aspirare. Queritur ergo visis ⁊ conside-
ratis predictis quid iuris.

Consilium clij.

1 Nepotes qñ veniãt appellatione filiorum dispositione testa
toris ⁊ nu.5.
2 Communis vsus loquendi dicitur propria significatio.
3 Testatorem voluisse grauare filios in infinitum non est presumẽ
dum de restituenda hereditate personis disiunctis.
4 Liberi dictio ⁊ dictio filij differunt inter se.
6 Cognatorum appellatione qñ veniant presentes ⁊ futuri.
7 Dispositio.l.conficiuntur.de iur.cod.procedit solum in tenentib⁹
primum locum.
8 Uerba prolata ab idiotis debent intelligi secundum communes
vsum loquendi.
9 Dispositio facta in vno militat in alio vbicũqȝ duo sic se habẽt ꝙ
vnũ venit appellatione alterius lato sumpto vocabulo.
10 Filius fratris largo modo dicitur nepos.
11 Emphyteosis si est accepta pro se filijs ⁊ nepotibus non veniunt
nepotes ex fratre.
12 Filiorũ appellatione venit nepos qñ testator talem nepotem tra-

⁊

ctabat et nominabat vt filium.

13 Testatoris dispositio impropriatur ex ipsius presumpta mente vt consanguineus in substitutione preferatur extraneo.

14 Substitutio facta de liberis intelligitur de natis tpe testamenti.

In nomine domini nostri

Iesu xpi amen. ¶ Casus iste non est nouus sed a glossis et doctoribus tam antiquis quam modernis iuris ciuilis plenissime examinatus. nam dubium hoc mouetur ex eo quod queritur an appellatione filiorum comprehendantur nepotes de quo plene per glo. in istitu. qui dari tu to pos. §. fi. et in. l. quod si nepotes. ff. de testa. tute. et in. l. filii appellatione. et. l. liberorum. ff. de verb. sig. et ibi plenissime per Barto. et omissis aliis membris et attingendo solum facientia ad propositum vz quando nomen filiorum profertur a testatore circa quod Bar. distinguit quod aut tunc appellatio filiorum non porrigitur ad nepotes. d. l. quod si nepotes quando scilicet prouidet dando tutores quia licet sit fauor ex parte filiorum est odium ex parte tutoris. allegat glo. in. l. iusta interpretatione. ff. de ver. sig. Aut testator prouidet instituendo vel aliter relinquendo tunc Bart. tz quod institutio vel alia prouisio facta de filio per nomen appellatiuum seu simpliciter extendit ad nepotes. allegat. l. lucius. ad fi. ff. de her. insti. vbi testator volens filiis fratris prouidere intelligatur quod voluit quod appellatione filiorum continerentur omnes liberi per illa verba si decesserit sine filiis. ¶ Secundo probat per tex. in. l. gallus. §. instituens. secundum lecturam quam ibi ipse posuit. et hec fuit opi. Bar. secundum quam alio non dato esset concludendum quod filii filiorum dicti Herii baronti et viti viderentur vocati per illud verbum filios licet sint nepotes.

¶ Sed in vero consideratis diligenter opinionibus aliorum doctorum consideratoque premisso themate dicendum est in proposito casu dictos nepotes Herii baronti et viti non esse vocatos ad talem substitutionem mortuo dicto Francisco et non insistendo in argumentatione textium et glossarum more disputantium sed deueniendo ad conclusiones dico quod Franciscus accursii distinguendo dixit quod quando prouisio fit ab extraneo non continentur nepotes appellatione filiorum: vt dicta. l. quod si nepotes. et. d. §. fina. institu. qui dari tuto. pos. aut fit ab ascendente et tunc continentur: vt. l. filii appellatione. et. l. iusta. de verbo. sig. ¶ Andreas vero de pisis distinguit plura membra. et inter reliqua quando profertur ab homine. si sequitur quid durum: vt separare filios a parentibus: vt. l. possessionum. C. com. vtriusque iudicii. tunc continentur nepotes ne fiat ista dura separatio. l. vxorem. §. concubine. ff. de lega. in. d. l. liberorum. §. sed quod papinianus. de verb. sig. aut hoc non sequeretur. et tunc non continentur nepotes. vt. d. l. liberorum. ver. toties. et probatur in. d. l. quod si nepotes. et in. d. §. fina. et in. d. l. gallus. §. instituens. et per totam legem vbi institutio facta de filio non extenditur ad nepotes. ¶ Iacobus autem de rauen. distinguit quod quando verbum profertur a testatore qui habet filium et nepotem intelligitur per prius de filio quia verba intelliguntur per prius: vt. d. l. gallus. §. quidam recte. Aut non habebat nisi nepotem. et tunc iste nepos continetur appellatione filii. d. l. liberorum. §. fina. vt actus valeat et non pereat. l. quoties. ff. de reb. dub. Ecce ergo quod secundum opiniones tantorum doctorum in proposito casu appellatione filiorum non continentur nepotes. nam non secundum opinionem Francisci accursii quia verbum filii non profertur ab ascendente: sed a transuersali vz ab Antonio testatore qui facit mentionem de filiis Herii qui erant eius consobrini. et de filiis baronti et viti qui erant filii consobrinorum. vt predixi. Nec etiam secundum opi. Andree de pisis quia non tractatur hic de dura separatione appellatio filiorum non comprehendit nepotes nec etiam secundum opi. Iacobi de rauen. quam sequitur Cy. in. d. §. instituens quia cum eo tempore quo condebatur testamentum dictus Herius et barontus et vitus haberent filios certum est quod cum ad eos posset referri appellatione filiorum non continentur nepotes per predictam doctrinam. Et cum istis opinionibus videntur pertransire moderni contra Barto. in. d. §. instituens. videlicet Bal. Ang. et Iod. de imo. qui Bald. respondet ad obiectiones Barto. dum Bart. vult quod. l. gallus nihil faciat: quia ibi erat expressum proprium nomen. et sic non continetur nepos per glos. in. l. si quis ita. ff. de testa. tute. quia talis responsio ad dictam. l. gallus. et maxime ad. §. instituens est diuinatio. Insuper quia est contra illum tex. quo fit mentio de nepote et pro nepote nascituro. et sic non pro nomen proprium quod non est eis adhuc appositum. sed per appellatiuum tantum. Et tamen appellatione filii ibi nepotes non continentur. Nec obstat. l. lucius secundum Bal. quia nomine filii ibi includuntur ideo reliqui liberi quia alias sequeretur absurdum et durum quod quia extranei preferrentur coniunctis contra mentem testatoris. l. cum acutissimi. C. de fidei commis. l. cum auus. ff. de conditio. et demonstra. Item quia in. l. lucius. fit mentio filiorum enunciatiue et conditionaliter et non dispositiue. ita Bal. l. d. §. instituens iuxta ea que habentur in. l. j. C. de condi. inser. et vt dixit

Io. de imo. in. d. §. instituens. videtur sequi hanc eandem opi. dicens quod alias superuacue inductus esset modus quod instituatur filius et nepos. ex quo facta mentione de filio simpliciter comprehenderetur etiam nepos non enim erat necesse de nepote aliquid dicere si comprehenderetur appellatione filii. et quod ista opinio sit vera probat ipse per tex. in. d. l. quod si nepotes. et in. d. §. vbi in vero est casus. ¶ Nec ob. quod Bart. restringit illum tex. ad tutele dationem solum. Nam eadem est ratio siue testator disponat instituendo siue legando siue dando tutorem. ergo eadem dz esse iuris dispositio. l. a titio. ff. de verbo. oblig. Insuper quia verba testatoris maxime dicunt intelligi secundum com. vsum loquendi. l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fundo. instru. l. liberorum. §. quod tamen

2 cassius. ff. de leg. iii. † quia communis vsus loquendi dicitur propria significatio adeo quod preualet cuiuscunque ethymologie vt per Barto. in. l. omnes populi. et per eundem et Modernos in. l. ii. §. appellata. ff. si cer. pe. ta. sed ex communi vsu loquendi appellatione filiorum non continentur nepotes. et hoc vult dicere tex. in. d. l. quod si nepotes in. d. §. fi. ibi dum dicit aliter enim filii aliter nepotes appellantur. Ex quibus patet quod secundum opi. aliorum doctorum excepto Barto. predicti nepotes non possent venire ad dictam substitutionem mortuo Francisco. ¶ Sed vt predixi etiam posita opi. Bar. pro vera tamen in proposito casu idem dicendum esset. nam est aduertendum quia proponitur quod dicti filii dicti Herii et filii baronti et viti nati erant tempore conditi testamenti. et non habebant filios qui hodie nati sunt: et sic nepotes de quibus est quo. vnde illud verbum omnes filios masculos et c. intelligitur de filiis masculis tunc natis existentibus tempore conditi testamenti vel etiam tempore mortis testatoris ad plus. l. si ita cum ibi plene no. Bar. in pe. et antepe.

3 questione. ff. de reb. dub. nec enim est verisimile quod † testator voluerit grauare filios in infinitum de restituenda hereditate personis in tantum disiunctis. arg. a speciali in. l. cum acutissimi. C. de fideicom. et. l. generaliter. §. cum autem ad fi. C. de institu. et sub. sub condi. factis. iuncta. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebel. maxime cum dixerit equis portionibus. ex quo si ex vno filio remansissent plures nepotes et ex pluribus nepotibus plurimi etiam descendentes. ex quo veniret fienda diuisio inter eos successiuo ordine secundum. l. peto. §. fratre. et. l. cum pater. §. libertus. ff. de le. ii vt ex hoc filii sui in tam minutas partes deberent retenta legitima et trebellianica hereditatem restituere. l. ii. C. quando et qui. quarta pars debetur lib. ¶ Preterea est diligentissime aduertendum ad propositum quia hoc in terminis videtur voluisse Io. de imo. in. d. §. instituens. dum dicit in sua distinctione quod quando verbum filii profertur a testatore disponendo circa filium de presenti quod non comprehendatur nepos. et idem sentit in pluribus verbis sequentibus. ¶ Insuper dubium hoc non videtur procedere stantibus terminis presuppositi testamenti. nam aduertendum quod testator in partibus precedentibus testamenti dum fecit substitutionem. si omnes filii eius morerentur sine liberis legitimis et naturalibus quod relinquebat illas suas sorores vsufructuarias et rursum in alia proxima precedenti parte testamenti dum dicit. et si dicti eius filii omnes morerentur sine liberis legitimis et naturalibus substituit eis vulgariter et pupillariter et per fideicommissum omnes filios masculos Herii et c. vnde

4 cum † verbum liberis comprehendat nepotes et sequentes. d. l. liberorum in princi. et in fi. d. l. quod si nepotes et in. d. §. fi. et vbique no. verbum autem filios comprehendat eos qui sunt in primo gradu vt iuribus supra plene deductis merito patet quod testator tali casu proposito intellexit differentiam inter dicta verba et propterea vsus est diuersis vocabulis. l. si idem. C. de codi. iuncta. l. labeo. §. idem tubero. ff. de supel. leg. si enim voluisset comprehendi non solum filios primi gradus sed nepotes sciuisset vti verbo liberis prout sciuit vti quando tractauit de filiis suis et dixit si morerentur sine liberis quos tunc dilexit in infinitum ratione sue prolis propagande. l. lucius ad fi. ff. de he. insti. vnde cum dixerit per verbum filios et non per verbum liberis vt primo dixerat merito voluit recedere a prima dispositione infinita et deuenire ad finitam. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acqui. here. l. j. §. non omne. ff. de flumi. cum si. facile enim erat ei dicere omnes liberos masculos dicti Herii. et si voluisset sciuisset dicere prout in precedenti ar. l. j. §. finaute ad deficientis. C. de cadu. tol. ¶ Quod etiam probatur secundum opi. Bart. in. d. l. liberorum quia concludit esse ex interpretatione quod verbum filii comprehendat nepotes. sic etiam concludit ibidem quod verbum filii porrigetur ad nepotes eadem equitate qua masculinum concipit femininum per tex. eleganter hoc probantem in. l. iusta interpretatione. ff. de verbo. signifi. quod non est ex alio nisi quia ita creditur testatorem voluisse. l. seruitus eo. tit. de verbo. signifi. ibi sed hoc facti non iuris habet questionem. Quod probatur etiam in. d. l. liberorum. §. sed quod papinianus. ibi nisi voluntas testatoris aliter se habeat. ex coniectura ergo debemus presumere ipsius testatoris voluntatem. l. cum proponeretur. ff. de leg. ii. cum simi. Sed nulla melior coniectura adesse potest quam videre quod vsus est verbo liberis quod comprehendit nepotes quando voluit prouidere omnibus suis descendentibus. d. lege cum auus. et. d. l. cum acutissimi. C. de fideicommissis. ex quo verbo declaratur alia pars testamenti vt cum fit vsus verbo filiis dum substituebat filiis suis filios suorum transuersalium

uersalium q non habebat.ad eos ita protensam ⁊ infinitam affe-
ctionem.pro quo tex.optim⁹ in.l.qui filiabus.in prin.ff.de leg.j.
ibi si mentionem in aliqua parte testamenti posthume fecit ⁊c.
Una enim pars aliam declarat.l.qui non militabat.§.lucio.ff.de
here.insti.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de leg.j.cum si.maxime cum
sit portio testamenti precedēs q robur maximū habet in sequēti.
l.filio.ff.qñ dies leg.ced.⁊ qd ibi no.per Barto.in.l.quisquis.ff.
de leg.iij.Quod maxime verū est id qd dictū est de differētia inter
liberos ⁊ filios: qꝛ talia verba sunt plata a notario in tertia per-
sona:qꝛ dixit instituit substituit ⁊c.⁊ sic sunt plata a pito.iuxta
ea que habent in.l.iurisgētiū.§.q fere.⁊ ibi p gl.⁊ doc.ff.de pac.
et per doct.in.l.sciendū.ff.de verbo.oblig insti.de inuti.stipu.§.si
scriptū.⁊ qd ibi plene habet in.l.j.C.de vsuris.⁊ in.l.j.C.de inuti.
stipulati.⁊per cano.in.c.quoniā ʒ.de pbationibus.vñ cū sit peri-
ta persona est attendēdum q illa differentia inter liberos ⁊ filios
debet considerari et attendi iuxta doctrinam Barto.in.l.si quis
eorum.in prin.ff.de.leg.iij.⁊ in.l.si quis filiabus.ff.de testamenta-
ria tutela.vbi hoc vult ad literam.facit qd not.Barto.in.d.l.j.C.
de vsuris.circa mediū. Ex quibus patet q etiam fm opinionem
Bar.in casu premisso dicendum est dictos filios filiorꝫ non esse
vocatos ad talem substitutionem: sed mortuis illis filijs omni-
bus superuiuente dicto Francisco dictam substitutionem fidei-
commissariam expirasse.l.j.§.⁊ cum triplici.⁊.§.finautez sub con
ditio.C.de cad.tol.cum si. Potest ergo dictus Franciscus pro li-
bito de substantia sibi a patre relicta disponere non obstante di-
cta substōne.vt patet ex predictis seu saltem ex nonnullis eorū.⁊
sic de iure credo saluo iudicio potiori ego Otto lapp. Nicolinus
de sirigattis de florentia legum doctor ⁊ ad fidem me subscripsi
⁊ solito sigillo sigillaui ⁊c.

¶ Subscriptio.

¶ In christi nomine amen. Uiso suprascripto eleganti consilio
doctissimi consultoris domini Ottonis vna cum ipso dico ⁊ ꝯsu-
lo q etiam presupposita opinione Bar.pro vera absq preiudi-
cio veritatis.⁊ in persona dictorū filiorū dicti bianchi ⁊ baronti
⁊ viti post mortē Francisci non hꝫ locum substitutio. fideicōmis-
saria attentis que pponunt in facto consilio prefati domini ꝯsul-
5 toris. Nam dr † q filij filiorum dicti Bianchi baronti et viti qui
hodie supersunt non erant nati tempore testamenti nec tpe mor-
tis ipsius testōris:sed tantūmodo superāt filij primū locū tenen-
tes ⁊ ad sic dicenduz me mouet quia aut dicimus q nepotes ipsi
veniant ad fideicōmissum ex pprio significatu verborum:aut ex
mēte testatoris.si dicimus primū hoc falsum est qꝛ cōis snia oim
est ⁊ maxime Bar.in.l.liberorū.⁊ vbiq q nepotes proprie ⁊ vere
non continent appellatione filioꝝ.⁊ supra plene tangit in pcedē-
ti consilio idcirco nō repeto. Aut volumus dicere scōm vꝫ q ne-
potes veniant ex mēte testatoris. Et tunc ex quo ipsi nepotes de
quibus ad presens agitur non erant nati nec concepti tpe mortis
testatoris non possumus dicere q ex mente testatoris admittan-
tur ad fideicommissum:qꝛ nemo videt cogitare de his que igno-
rabat. Et hinc est q tex.no.ad propositum in.l.si quis ita.§.si qs
cum.ff.de teste.tutel.dicit fortius q appellatione filij non cōtine-
tur filius quem testator ignorabat se habere quo ad effectū dispo-
sitionis quāuis nomen filij ipsum a patre dat. ¶ Nec obst.si dica-
tur q testator potuit cogitare in genere de ipsis ex eo quia volue-
rit prouidere omnibus de illa linea siue stirpe. ⁊ per consequens
tam de natis q de nascituris quasi habuerit affectionem ad pro-
geniem et lineam filiorum masculorum Serij Bianchi ⁊ baron-
ti ⁊ viti Bernardi Bianchi. Nam respondetur hoc non esse di-
cendum nec presumendum. Nam si hoc foret verum q habuisset
testator respectum ad consanguinitatem ⁊ stirpeꝫ potius fecisset
substitutionem ipse testator filijs suis de ipsis patribus quaꝫ de
filijs eorum:quia propter vnumquodq et illud magis dicendū
est ergo et presumendum testatorem potius habuisse respectum
ad personas ipsorum filiorum quam ad parentelam quam habe-
bat cum eorum parentibus propter amiciciam et notitiam quaꝫ
de ipsis filijs habebat.et per consequens cum hec ratio cesset ⁊ in
persona illorum qui nati fuerunt post mortem testatoris quos
penitus ignorabat concludendum est quod etiam ex mente testa-
toris in presenti casu nepotes appellatione filiorum non possunt
comprehendi.et ad predicta facit quod not.Barto.in.l.si cogna-
6 tis.ff.de reb.dub.vbi.dicit.† q licet vbi fit mentio de cognatis te-
statoris veniant presentes et futuri: tamen secus est vbi in testa-
mento fit mentio de cognatis cuiusdam tertie persone et non te-
statoris quod non debent comprehendi illi qui nascuntur post te-
stamentum. Bene facit etiā ad predicta.l.publius.de condi.et
demon.vbi not.Barto.q testator semper presumitur magis di-
ligere tenentem primum gradum in successione quam secunduꝫ.
Et quod notat in.l.ex duobus.§.filium de vulgari et pupillari.

⁊ adhuc melius facit glos.not.C.ad trebel.l.non iustum.que vult
7 †q.l.conficiuntur.de iure codicil.non habeat locum nisi in tenen-
tibus primum locū in cā intestati que oīa inferunt q iste testator
nō videat dilexisse nepotes illoꝝ Baronti bianchi ⁊c.quēadmo-
dū ⁊ filios.⁊ aduertendū qꝛ fm pdicta ēt fm opi.Bart.nō habe-
ret obstare.l.lucius.ff.de here.insti.p quā Bar.maxime se funda-
uit ad dicēdum q nomē filij positū in substōne trahit ad liberos
⁊ sic ad nepotes:vt.l.liberoꝝ.de verb.sig.qꝛ ibi testator substituit
nedū filios fratris sed ipsos fratres a principio.vñ cadit illa con-
iectura q testator voluerit cōseruare cognationē siue cippum do-
mus qui ita cōseruat per nepotes quēadmodū ⁊ p filios. Regist⁹
igit de subscriptiōe ⁊ qꝛ supra p antedictū eximiū doctorē omnia
plenissime tacta sunt dico ⁊ consulo prout.s.in principio dixi:et
prout per ipsum ꝯsultorē cōsultum. Et ego Salustius dñi Bu-
lielmi de buonguielmis de perusio:⁊ ad fidem subscribi ⁊ consue-
tum sigillum apponi mandaui ⁊c.

¶ Subscriptio.

¶ Omnipotēs de⁹ adsit. Profecto si recte ponderent termini ca-
sus cōtingentis ⁊ q ad ipsius decisionem deducta sunt satis clare
poterit ⁊ iuridice affirmari casum plenissime examinatuꝫ et iuri-
dice decisum quare tanta plenitudo alia non vr adiectione indi-
gere.l.j.ff.de do.prele.xcvj.dist.c.quodāmō. Etem si aliud attēta-
rē nihil aliud agerē quā si solē facib⁹ certarē iuuare.vj.q.j.c.si oīa.
⁊ sic sola subscriptio sufficeret.⁊ ita instituissez facere verū vt mo-
rē gerā postulāti dico q vltra pdictas autoritates ꝯcludētes pro
decisione predicta fuit autoritas Rax.quā posuit in.l.q si nepo-
tes.ff.de testa.tute.⁊ in.l.galius.§.instituens.ff.de libe.⁊ posthu.
vbi concludit q appellatione filij plata ab hoie non venit nepos
nisi aliud inducat rōne dure separatiōis.allegat tex.⁊ qd ibi no.
insti.qui da.tu.pos.§.si.⁊ in aut.de nō alie.§.si.cū.gl.⁊.d.l.q si ne-
potes .iunctis no.in.l.vxorē.§.codicil.⁊ ibi per glos.ff.de leg.iij.et
melius probat in.d.l.codicil.§.cōcubine.iuncta opi.gl.q est ēt ad
hoc tradita.ad qd ēt facit.d.l.possessionuꝫ.C.cōmu.vtriusq iud.
⁊ candeꝫ sniam reperio tenuisse Jac.de rauē.insti.q da.tu.pos.§.
si.vbi etiam recitat illā opi.vtrū testator habeat tm nepotes:⁊ cō-
tinentur nepotes aut filij ⁊ nepotes: ⁊ tunc tm filij:fortius ergo
hoc est in terminis predictis in quib⁹ tm filij ⁊ nō nepotes super-
erant.⁊ p predictis autoritatib⁹ facit primo qꝛ de pprio significa-
tu verboꝝ appellatione filioꝝ nō ꝯtinent nepotes:sed ex interpre-
tatione extensiua vt tradit in iurib⁹ superius allegatis. ¶ Secū-
do quia non eodem vocabulo nuncupantur ergo ⁊c.l.si idem.C.
de codicillis. ¶ Tertio quia si comprehenderentur filij heredi-
bus institutis venirent etiam nepotes. Nec irritatur testamen-
tum filio in vita testatoris mortuo quod est falsum : vt.l.galius.
in principio ⁊.§.j.⁊.ij.ff.de libe.⁊ posthu.⁊.l.ij.C.de liber.preteri.
¶ Quarto quia quodlibet correlatiuū est diuersum ab altero:qꝛ
filius pro correlatiuo habet patrem:nepos vero habet auum.⁊ e-
contra.C.de institut.⁊ substitu.sub conditione fac.l.generaliter.
⁊.C.ad trebel.auf.defuncto.⁊ quod no.per Jacob.bu. ¶ Quinto
quia generans ⁊ generati non sunt naturaliter idem ergo filius
generans ⁊ nepos generat⁹ non sunt idem:⁊ sic ex proprio signi-
ficato appellatio vnius non comprehendit alium. ¶ Sexto quia
communis vsus loquendi qui preualet proprio significato verbo-
rum vt.s.per consulentem deductuꝫ fuerit.⁊ probatur.l.labeo.ff.
de supelle.lega.⁊ ibi probatur per Bald.in.l.stipulatio ista.§.hoc
quoque.ff.de verborum .obliga.⁊ per Bald.in.l.j.C.de summa
trini.⁊ si.catho.⁊ proprius ad casum nostrum per Bald.in.d.l.
quod si nepotes.
8 ¶ Septimo probat † qꝛ aut Ant.testator fuit homo idiota aut
iurisperitus:si idiota ⁊ vulgaris sequitur q verba illa omnes fi-
lios debent intelligi fm communem vsum loquendi per ea que su-
perius dicta sunt.et consuluit Bar.consilio.lxxvij.quod incipit
hec est copia.⁊ consi.clix.quod incipit.queritur.dominus meus
Abbas siculus.c.ij.de arbit.sed communis vsus loquendi aliter
appellat filios aliter nepotes.nec appellatiōe filioꝝ aliquid intel-
ligit de nepotibus potissimū vt dixi platis a vbis a vulgari ⁊ idio-
ta:vt traditur per Barto.in.l.stipulatio ista.§.hoc quoq.ff.de v-
bo.obliga.⁊ domi.Anto.in proemio decreta.faciunt etiam no.p
Bald.in repe.l.omnes populi.ff.de iusti.et iure. et quod tradit
Pe.de anchara.in repeti.c.j.de consti.in.xlix.q.princip.in.mem-
bro.ver.j.glo.no. ¶ Aut Antonius fuit homo iurisperitus:⁊ cū
sciuit ipse q appellatione filiorum ex propria significatione non
veniebant nepotes vt dictum est.ergo cum nihil dixerit de nepo-
tibus sequitur quod solum filij intelligantur vocati.facit.l.si ser-
uum.§.non dixit.ff.de acquiren.heredi.et quod not. Bald.in.l.
gallus.§.videndum.ff.de lib.⁊ posthu.facit etiam.l.hos accusa-
re.§.omnibus ⁊.§.hoc beneficium.ff.de accusa.cum similib⁹. Et
pro pdicto membro facit qd no.Bald.de verbo intestato et inte-

stabili in.c.j.de suc.feu. ¶ Octauo probat qr si testator instituēdo vel exheredādo filios nō intelligitur disposuisse de filiis quos ignorabat se habere: vt.l.si quis in quarta.§.si quis cum ignoraret.ff.de testa.tu.⁊ ibi per Barto.⁊ Iaco.de are.⁊.l.lucius.in princi.ff.de libe.⁊ posthu.⁊.l.sicut.⁊.l.si cum vel in vtero.C.de testamen.mili. Ad quod etiam posset adduci illud qd dicimus de clausula illa: si non valet vel valebit iure testi ⁊c.sed omitto ergo cū nec tpe testamēti: nec mortis testatoris superessent filii predictoꝝ substitutoꝝ: sequit qd non potest dici testator de illis cogitasse qr si nō veniunt ppri filii quos iurauit longeminus debent venire nepotes extranei.facit qd no.in.l.cognatis.ff.de reb.du. ¶ Nono videt mihi qd predicta dubitatio in terminis nostris non possit mihi aliquo modo persuaderi qr non memini legisse ꝙ respectu nō patris ⁊ sic extranei disponentis fiat dubitatio de nepotibus hoc est de filiis illorū quos testator filios appellauit solūmō cū iura dubitationem faciūt respectu nepotū ad disponētē vtrū veniant appellatione filioꝝ: quia si pater disponit in filios vel stipulatur filiis qū nepos ad ipsum vr quodāmodo equali charitate ⁊ amore cōiungi: merito dubitari pōt an veniant nepotes ⁊ fm varias rationes veniunt vel non veniunt sed quo ad filios extranei quo dāmodo pōt procedere dubitatio.rñdeant isti qui querūt seu petunt hanc hereditatē vigore substitutionis cui sunt nepotes certe non sunt Antonio testatori sed sunt nepotes illorū Neri blāchi baronti ⁊c. Quomodo ergo pōt queri an veniant appellatione filiorum tanꝙ nepotes: cū Antonio nō sint nepotes: certe nullo modo capit intellectus meus. Et illa verba filio Neri Bianchi baronti ⁊c.fuerūt facta ad demōstrationē forte eīn cū essent multi vno vocabulo voluit oēs demonstrari. Cū ergo iura solum faciant dubitationem de nepotibus ad disponentem an veniant vel non veniant merito nepotes pdicti non venient.⁊ arbitror posse rationabiliter sustentari qd etiā si dixisset liberos talis qd forte non venirent nepotes si illi essent extranei ad disponentes cum demonstrationis causa non affectionis ad illarum descendētem videatur demonstrasse ⁊c. De subscriptione requisitus. Ego Marianus socinus senēsis vtriusq; iuris doctor subscripsi solito qz sigillo subsignaui.

Laus deo ⁊c.

¶ Subscriptio.

¶ Viso celebri cōsilio clarissimi iurisconsulti dñi Ottonis ⁊ subscriptiōe ⁊ additione reddita p celeberrimū docto.dñm Marianum senensem quos habeo in reuerentia paterna vlterius in hac facti contigentia scribere supfluū mihi esse vr.qr ita rem enucleatū vt nil meli⁹ nil vtili⁹ nil accōmodatius vltra dici pōt.vnū tñ 9 mihi venit in mentē quod est dubitatione dignū ⁊ dicāq; duo sic se habēt quoꝝ vnū venit appellatiōe alterius lato sumpto vocabulo ⁊ eadē ratio est in vtroq; tūc dispositio exorbitans et restringibilis loquens de vno hz locum in reliquo hoc pbant tres glo.simul coniuncte in cle.j.⁊ in cle.auditor de rescript.⁊ in cle.j.de elec. Nam lato sumpto vocabulo appellatione beneficii venit dignitas ⁊ tamē si cōstitutio exorbitās loquatur de beneficio si est eadē ratio cōprehendit dignitatē vt ibi habet. Et facit quod habet in auf.de eccle.tit.§.sinaūt in omni cessante falcidia.⁊ qd no.Bar.in auf.sed cum testator.C.ad.l.fal.⁊ in.l.marcellus.ver. qd autem.ff.ad trebel.vbi appellatione falcidie lato sumpto vocabulo venit trebellianica mō in proposito appellatione filiorum lato sumpto vocabulo veniunt nepotes.vt in iuribus allegatis in redditis cōsiliis prefatis.⁊ plene per Saly.in.l.maximū vitiū. C.de lib.prete.⁊ ibi per eūdem Bal.⁊ p eūdē Bal.in.c.j.qui feu.da.poss. Sed eadem rō in casu nostro in filiis ⁊ nepotib⁹ illorū cōsobrinorū seu fratrū: qr sicut testōr voluit preferre extraneis filios filiorū cōsobrinoꝝ eodē modo vr voluisse pferre filios illoꝝ.⁊ sic filios filioꝝ.⁊ per consequens nepotes qr non est dare bonam rationē diuersitatis quare potius voluerit pferre extraneis testator filios suorū consobrinoꝝ ⁊ nō nepotes natos ex filiis cōsobrinorū.ar.l.cū auus.ff.de cōdic.⁊ demō.l.cū acutissimi.C.de fideicō-cōm. Vnde videt testator voluisse puidere suis cōsanguineis ⁊ cōiunctis cū exclusione extraneoꝝ ⁊ per cōsequēs sequitur qd sicut testator substituit filios eodē modo substituit filios filiorum ⁊ p ꝯñs nepotes.ar.l.lucī⁹ la.ij.ff.de here.insti.⁊ istud iudicio meo facit dubiū non mediocre in hac consultatione. ¶ Sed in veritate non obstat ideo videt quod testator nullo modo substituerit nepotes sed duntaxat filios.⁊ adhuc adduco elegantem rationem Barto.positam in.d.l.lucius.vbi dixit quod si testator instituit filios ⁊ si sine liberis decesserint substituit titiom quod stantibus liberis videtur voluisse prouidere filio ⁊ non liberis.⁊ mouetur hac ratione ad questionem istam accommodatissimam: videlicet qr ex quo illi liberi tempore quo testator fecit testamentum non erant in rerum natura.ideo ad eos nulla cadebat affectio testatoris ⁊ propter hoc non videtur eos substituisse filiis suis in stitutis qr nullam ad eos presumitur habuisse affectionem cum adhuc nō erant in rerum natura. Modo in pposito nostro testator tēpore quo fecit testamentū habebat affectionē ad illos filios filiorū cōsobrinorū substitutos qr iam erāt in rerum natura sed nepotes nati ex filiis cōsobrinorū nō erāt in reꝝ natura. Ergo sequit qd ad eos nullam testator presumitur habuisse affectionē ⁊ per cōsequens nullo mō testator eos vocauit ad substitutionē. Unde si proprios nepotes nō vocat ad substitutionem: qr non sunt in rerum natura tēpore testamenti: ergo sequit qd multominus vocat ad substitutionem nepotes extraneos.⁊ per cōsequens nullo modo isti nepotes videnť substituti. Et istud iudicio meo apponit gladium ad radicē huius hesitationis. ¶ Preterea facit text.cōiuncta doctrina cōmuni in.d.l.cum acutissimi.C.de fideicōmis.vbi si testator instituit fratrem ⁊ grauauit de restituendo alteri persone ⁊ frater testatoris institutus morit cū filiis ⁊ sic cū nepotib⁹ ipsi⁹ testatoris qd illi filij fratris nō excludūt substitutū. Secus si essent nepotes nati ex filio ipsius testatoris ⁊ sic est ibi casus coniuncta doctrina doctorum quod vbicumq; ius disponit de affectione testōris erga nepotes nunꝙ extendimus dispositionē ad filios nepotū nisi sit vere nepos ipsius testatoris. Ita ergo est dicendum in casu nr̄o qr cū simus in extendēda substitutione de filio ad nepotem seu de filiis substitutis ad nepotes propter presumptiuā mentē testatoris nullo modo fiet talis extēsio cū tales nō sint nepotes ipsius testatoris ⁊ multominus in casu 10 nostro qr † non fit extensio de fratre ipsius testatoris ad filiū fratris qui largo modo est ⁊ dicitur nepos ipsi⁹ testatoris: vt no.in l.si instituta.ff.de moffi.test.⁊ in.c.j.§.similiter.qb.mo.feu.amic. ⁊ Bal.in.l.lege.C.de legi.here.⁊ in.l.j.C.de succes.⁊ in.l.nihil.ff. de in rem ver.⁊ per ꝯñs videt ista hesitatio per hāc doctrinā sopita ⁊ sic cessat argumentatio in contrariū adducta.qr tunc extendimus dispositionem testatoris de vna persona ad aliam quo ad institutionē seu substitutionem qñ agit de eo qui proprie ⁊ stricte est nepos testatoris: sed illi nō sunt nepotes testōris: ergo sequit qd non vr illos nepotes substituisse: ⁊ ideo pulchre dixit Bal.in 11 l.si dotali.ff.so.ma.† Aliqs recepit emphyteosim p se filiis ⁊ nepotibus qd non veniunt nepotes ex fratre: quia nepotes dicūtur ipsius descēdētes.l.iurisconsult⁹.§.scdo gradu.ff.de gradi.insti. eo.titu.§.ij.⁊ idcoq; lato sumpto vocabulo appellatione filioꝝ veniāt nepotes: tñ vt extēdat dispositio testatoris de filio ad nepotē requirit qd sit descēdēs ipsi⁹ testatoris: qd nō est in casu nostro: ergo nec est verum dicere qd nō est dare rationē diuersitatis ꝙ testator potius voluit preferre extraneis filios consobrinoꝝ quam nepotes ex consobrinis: qr salua pace imo est dare rōnē diuersitatis ex eo qr testōr habuit affectionē ad filios substitutos illoꝝ ꝯsobrinorum seu fratrum qui erant in rerum natura non sic ad filios natos ex illis filiis substitutis vt voluit Barto.in.d.l.lucius.item quia agitur de preiudicio filiorū ipsi⁹ testatoris vt dixit primus cōsulens: ⁊ sic nō est eadē ratio imo diuersa ideo non est psumendum qd testator voluit piudicare suis ppriis filiis quos habebat in rerum natura per eos qui adhuc nō erāt in rerū natura: ⁊ iō vr de iure qd dicta substitutio nō extendat ad nepotes: ⁊ ita concludo.⁊ ita vt superius scriptū est dico ⁊ consulo Ego Andreas de Bartholomeo de sicilia vtriusq; iuris doctor Bononie iura canonica legens: in cuius fidem me manu ppria subscripsi sigilliūq; meum apposui consuetum saluo semper consilio saniori ⁊c.

¶ Subscriptio.

¶ Iesu xp̄i beateq; virginis Marie ei⁹ matris gloriosissime nominibus inuocatis amē. Qr p supradictos amplissimos doctores in hac cā cōsulentes omnia q̄ dicipsit in hoc articulo in medium bene ⁊ ornate adduxerūt adeo qd nihil restat dicēdū: et iō Ego Ang.de bābilonibus de Aretio legū doctor Ferrarie iura ciuilia legens de sobscriptiōe requisitus idē dico ⁊ affirmo iuris esse prout.s.cōclusum est p pfatos dños cōsultores: ideo me subscripsi ⁊ sigillaui: solū hoc etiā addā qd no. Bart.in.l.alimenta.in prin.ff.de ali.⁊ ciba.leg.vbi Bar.ponit expresse ⁊ p constanti qd 12 † appellatione filij non contineatur nepos nisi esset nepos quem testator consueuerat nominare ⁊ tractare vt filium. Ita dicit Bar. ibi.sed in casu nostro omnia ista cessant vt illi nepotes illius etiā extranei nondum erant nati: ergo appellatione filiorum non cōprehenduntur nepotes.

Laus deo ⁊c.

¶ Subscriptio.

a ¶ In xp̄i nomine amen. Quia subtiliter et copiose [a] in ista materia satis trita et vulgari per supradictos dominos consulentes doctores clarissimos fuit scriptum ita vt quidquid dici in hac materia potuit fuerit explanatum: ⁊ etiam quia sum in itinere et sine libris breuiter me expedio: et inter alia dubium facit in ista materia

a ¶ Vide.D. F.are .consi. xlv. incipiēdo.

materia qr etiam si sequit opinionē moderniorū z Bal.in .l .gallus.§.instituens.ff.de lib.z posthu.vr in casu nostro esse dicendū qd isti nepotes Nerij z aliorū quorū filij fuerūt nominati in testamento comprehenderent in substitutione facta a testatore: quia isti erant consanguinei z de familia testatoris seu de agnatione:sz fm doctrinā Bald.pater.d.§.instituens.dum rndet ad.l.lucius.de heredibus instituendis.specialem esse fauore agnatorum ne s. excludantur ab extraneis:qd appellatione filij cōtinerent nepotes in dispōne dicti testatoris:ergo idē dicendum in casu nro.pro his 13 facit optime qr als †verba z dispositio testatoris impropriarentur ex presumpta mēte ipsius vt ɔsanguineꝰ in substōne pferat extraneo vt.l.heredes mei.§.cum ita.z ibi per Barto.ff.ad treb.z.l.si is qui ducēta.§.idem si pater.ff.de reb.du.Nec videt valere simile qd adducitur ex his que no.Bar.in.c.cū auus.ff.de ɔdi.z demon.Et doc.in.l.cū acutissimi.C.de fideicō.dū dicūt quod dispositio.l.cuz acutissimi.que loquit de descendentibꝰ nō trahit ad transuersales vt sicut filij descendētes excludunt substitutū ita z filij trāsuersales naz ad istud pōt rndeRI faciliter qd rō ista pcederet qñ lex diceret qd ibi testator facit mentionē de filijs suis ex benigna interpretatione intelligeret puidisse nepotibus:tūc enim dispositio priul legiata que loqueretur de descendentibus nō traheret ad trāsuersales.casus est clarus z notabilis in.l.ij.§.j.de le.pstā.Facit optime qd no.bal.in.l.fris.C.de inoffi.test.sed in casu nro.ll.loquūtur simpliciter z dicūt qd appellatio filij cōprehēdit nepotē.ergo vr qd cū ita simplr z gnalr disponēt in omni casu istud sit verum qd filius veniat appellatione nepotis. ¶ Sz tñ his nō obstantibus credo snīam primi consulentis esse verissimam ex illa ratione quam ipse allegat z optime qr cum isti nepotes nō essent nati tpe testamenti nec tpe mortis testatoris:non pōt dici qd videantur vocati sub appellatione filiorū p ea q habent in tex.z in gl.z ibi per Bart o in l.si cognatis.ff.de reb.dub.z l.l.placet.ff.de liberis.z posthu.sicut enim illi qui nō erant cognati tpe testamenti sub noie cognatoruz non comprehendunt:eadem rōne nec cōprehendāt nepotes q nō poterant dici tales tpe testi qr nō pōt.dari ratio diuersitatis.z hoc satis probatur ex notatis in.d.l.plz.preallegata.facit optime qd no.in.l.cum ita legatur.§.j.ff.de leg.ij.per gloss.z Barto.Ad hoc etiam facit mens testatoris vt dicit primus consulens z bene qr vbi voluit cōprehendi nepotes posuit nomen liberis qd ēt hic fecisset si voluisset nepotes venire.vnde apparet qd nepotibus non cogitauit qr nondum erant in rerum natura z per hoc apparet cōclusionē predictā esse verissimā.Ita dico z cōsulo z arbitror iuris esse vt.s.per me cōclusum ex saluo semp meliori iudicio Ego Frācis.de accoltis de aretio iuris vtriusqz doctor Senis ordinarie legens z ad fidē premissorum me subscripsi z paruo meo sigillario: quia sum in itinere:signaui.

Laus deo zc.

¶ Vide etiā ad materiā ea q scribit hic proximꝰ subscribens do. Franci.q est dominꝰ meus q satis bene examinat z etiā aliqd addit vltra doc.in hac.q.vtrū appellatione filij cōprehendat z nepos in.l.gallus.§.instituens.circa fin.ff.de libe.z posthu.zc.

¶ Subscriptio.

¶ Ego thomas de saluetis florentinus legum doctor minimus idem approbo iuris esse qd supra elegantissime z copiose consultum z conclusum est.z maxime ne imponeretur exclusio venientiū abintestato qui sunt in proximiori gradu vt erat hic:z ideo cum talia verba non fuerint prolata a testatore ascendente nulla ratio suadet quare vltra proprium significatum iuris z vulgi intelligantur.d.l.iusta.de verbo.signifca.z alijs iur.s.ad hoc allega.z hāc opi.firmat Bal.in quodam consilio cuius punctus inci.Fran.bonacursij de basalis.z hoc nisi qñ resultaret absurditas z secum humanus intellectus.l.vxorē.§.concubine.de lega.iij.z.d.l.liberorū.§.qd tamen.Sed hic totum econtra esset cum tenderet ad exclusionem proximorum vt dixi si vltra sonum verborum intelligeretur; z etiam cū ista opin.bal.in.d.§.instituēs cōiter trāseunt Moder. secus si dixisset liberos qr illi nō sunt in primo gradu distincti.sz qr non cadit illorum intellectus in idiotam.i.non litera tū qd in vulgari sermone habemus filiorū vocabulum.sed tñ est in scientia iuris:vt insti.qui d a.tu.pos.§.fin.Et de hoc articulo etiam plene tāgitur per Joā.and.z cano.in.c.ad extirpandas de fil.presby.z in c.quibusdam de penis.z ad fidem predictorum de subscriptione tantum requisitus propria manu subscripsi z sigillum consuetum apposui.

¶ Subscriptio.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio placet subscriptorum dñorū meorꝫ facta cōclusio qd appellatiōe filiorꝫ hoc casu solū veniant filij primi gradus z nō vlteriores:vt nepotes z pnepotes dictorū Nerij bianchi z baronti z viti Bernardi rōnibꝰ z iuribus eorū:cū ēt qr diffinitiue loquēdo filius est imediata psona a viro z vxore descendēs vt.l.filiū.C.de his q sunt sui vel alie.iuris.ex quo ptz qd nepos nō dr filius principalr nec pprie.ita dicit Bal .in.d.l.filiū.in scdo nota.Et ita ēt dicit tenere Jo.an.in.c.ad extirpandas.ex de fil.presby.in nouella.facit gl.in vbo liberi.in cle.j.ex de baptismo hoc etiā esse verū sic pbat qr si diceret qd appellatione filiorum cōtinerent nepotes ergo inter filios z nepotes nulla esset dria qd est ɔ legē.nā appellatione liberorū veniūt nepotes:vt .l.liberorꝫ.ff.de ver.sig.sed nō appellatiōe filiorꝫ:vt.l.filiū.ff.ad mace. ad quid em ibi iurisconsultꝰ progasset dicta in filio ad nepotem in l.j.e.ti.si appellatione filij ɔtineret nepos.Preterea z tertio cum substitutio facta filio p patrē simplr de alio intelligat si decesserit sine filijs:vt.l.cū auꝰ.ff.de ɔdi.z demō.ad qd p Justinianū fuisset progatum ad nepotes z pnepotes in.l.cū acutissimi.C.de fideicō.si appellatione filij venisset vel ɔtineret nepos.Itē cur diuersa noia iponerent si idē significaret:vt ibi no.facit.l.si idē codicilli.C.de codicil.Preterea z quarto spectādus est cōis vsus loquēdi:vt l.labeo ff.de supel.leg.z.l.j.C.de suis z legi.z qd ibi p Bart.sz per totam Italiaz aliter filij aliter nepotes appellant:vt no .Butri.in.l.j.ff.de fide instr.z ideo appellatione filij non venit nepos.vt.l.libellorū.§.qd tñ cassius.ff.de leg.iij.Itē lex ponit vt diuersos filios z nepotes dum dicit filiorū premortuorū hrditates nepotibus deferendas:vt in auth.de here.abintesta.§.j.itē lex dicit qd filij sunt in primo gradu nepotes in scdo:vt.l.j.ff.de gradi.z insti.eo.titu.§.j. ergo nepotes nō cōtinentur appellatiōe filiorū.si em filij z nepotes idem essent nō ponerent i diuersis gradibꝰ quibus rōnibus vr qd nepotes nō cōtineātur appellatione filiorū.z iō tenēda est distinctio Francisci accursij relata p suprascriptū dñm meum primo cōsulētē qd vbi verbū filius pfert ab hoie tūc distinguat aut est ascēdēs z cōprehendat:z sic loquunt iura Bar.in.d.l.liberorum.z.l.lucius.in vltima.C.de here.insti.aut est alius non ascendens z tūc nō cōprehendat vt est in casu nro quo testator non erat ascendēs dictorū filiorū si aūt pferret hic verbū a lege vel statuto tunc dicēdum vt per Bar.in.d.l.liberorū.z Bal.latius in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.de quo.s.in.l.ij.p Bal.z.l.sz z milites.z ibi etiā per gl.z Bal.C.de excu.tut.in.c.j.§.j.de his qui feu .da .poss. Butri.in.d.l.j.ff.de fide instr.Albe.de rosa.in tracta.statutorum.scda parte.q.cvj.z scda pte.q.lxj.Bal.in.l.j.C.de cōdi.inser.z.l.iubemus.§.j.C.ad treb.z in.d.§.instituens.cum si.multis zc. Laus deo oipotenti.Et sic puto iuris esse ego Petrus de exio vtriusqz iuris doctor z aduocatus florentinus de sola subscriptione requisitus ad fidem premissorum hic me propria manu subscripsi z consueto sigillo sigillaui zc. Laus deo.

¶ Subscriptio.

¶ Ut supra conclusum est per primū clarissimū cōsulentem puto iuris esse z consulo presuppositis his que in facto psupponuntur Ego Benedictus quondam dñi Michaelis de accoltis de aretio legum doctor z pro fide me subscripsi z solitum apponi feci consilio saniori semper saluo zc.

¶ Subscriptio.

¶ Ego Bernardus dñi Joannis de bongirolinis de florētia legum doctor per supradicta per text.in.l.in cause.§.pomponius quoqz refert.ff.de mino.z per ea que ibi per doct.puto iuris esse vt supra per primum consultorem patrem z dominum meum conclusum est copiose z eleganter adeo qd nihil vlterius dici vel excogitari posset.z ideo de subscriptione tantum requisitus ad fidem me subscripsi z sigillo meo sigillaui saluo potiori iudicio zc.

Laus deo zc.

¶ Subscriptio.

¶ Ego zenobius de guasconibus ciuis florentinꝰ minimꝰ vtriusqz iuris doctor sacriqz consistorij apostolici aduocatus qd supra elegantissime z copiosissime per suprascriptos eximios doctores patres meos honoratissimos.z maxime per primum consulentez scriptum z conclusum est iuris esse consulo z affirmo z ad fidem requisitus de subscriptione dūtaxat manu propria me subscripsi z sigillo meo solito sigillaui zc. Laus deo.

¶ Subscriptio.

¶ Concurro in snīam prefatorum sublimiū z excellentissimorum doctorum honorandorū patrū qui in pposita.q.tenuerunt qd ap

pellatiōe filiorū .G. fratris consobrini testatoris filiorū .B. ⁊ .A. nepotum ex fratribus consobrinis eiusdem testatoris quos filios prefatorum .G. B. ⁊ .A. testator substituerit equis portionibus si contigerit omnes filios ipsius testatoris mori sine liberis non cō-tineri nepotes. Nam plura simul iuncta que proposita sunt in facto vigent ⁊ ita dicamus sumus enim extra conflictum doct. in .l. gallus. §. instituens de libe. ⁊ posthu. ⁊ in .l. lucius. de heredi. insti. ⁊ in .l. liberorum. ff. de verb. sig. ⁊ in aliis locis allegatis per prefatos insignes doc. ⁊ extra terminos Iac. butri. in sua disputatione incipiente titius fecit testamentum ⁊ instituit sororem. Quam refert illustris doc. Pet. de anch. in .c. canonum statuta. de constit. q. xiiii. in ver. ⁊ per predicta ⁊ in alia disputatione eiusdem Iac. inci. statuto cauetur ⁊ ex terminis quos posuerunt Ray. de for. in sua disputa. incip. quidam habebat duos filios. ⁊ Thomas de for. in sua disputa. incip. Titius habens duos fratres. ⁊ Iaco. de are. in sua disputa. Cum ſm consuetudinē. ⁊ Ri. malū. in sua disputa. incipien. vtrū .l. quisquis. C. ad .l. iulia. maie. ⁊ Alber. de rosa in secūda parte statutorum. q. cvii. Nam in terminis nostris isti filii fratrū consobrinorū ⁊ nepotum ex aliis fratribus consobrinis substituti erant extranei testatori quod pōderabat Fran. accur. vt refert bar. in .d. .l. liberorū nec tempore testamēti viuebant dicti .G. B. ⁊ .A. quorum filios testator substituit remotiores in gradu ipsi testatori post genitos dictis .G. B. ⁊ .A. proximioribus ergo nō habuit respectū testator ad agnationē simpliciter. ⁊ per consequēs cessat ratio .d. .l. luci⁹. considerata ibi per Bal. sed habuit respectū ad dictos filios sibi notos ⁊ charos qui tunc erant nati ⁊ ad quos potuit referri significatus dictionis filii ſm Iaco. de rauen. ⁊ Cy. in dicto. §. instituens. nec in terminis nostris resultat aliquod absurdum q̄ nepotes nō includant appellatione illorū extraneorū ⁊ sic effugim⁹ iterū .d. .l. lucius. vbi resultabat absurdum qđ extranei p̄ferrent coniunctis testatoris contra mentē testatoris ſm Bald. ibidem. Item in terminis nostris testator quando voluit fauorabiliter loqui de descendentibus suis vsus est verbo liberis includente nepotes: vt .d. .l. liberorum: sed quando substituit liberos ipsius testatoris filios dictorum .G. B. ⁊ .A. extraneorum .i. collateralium vsus est vocabulo filios quod videtur esse eiusdem significationis imo arctioris non includente proprie nec ex communi vsu loquendi nepotes vt in dictis locis quare non somniamus sed interpretamur ſm verisimilem mentē testatoris cōiecturatā ex multis ⁊ allegatā ex proprietate verborum. ¶ Nec dicat aliquis illam subtilem differentiā iurisconsultorum inter verbum liberos ⁊ verbum filios nō debuit cōsiderare testator fortassis idiota vt dicere solebat Rug. glo. antiquus. ⁊ not. in .l. quid si nepotes. ff. de testa. tute. Nā Bart. doctor noster supremus in .d. .l. liberorū in vlt. col. in ver. qđ si in testamēto. dicit qđ licet illud verbū liberorum non habeat vulgare ſm idioma nostrum ⁊ ideo ab idiota nō potuerit proferri in suo latiori significatu distincto in vulgari a verbo filiorum: tamen credendū est notariū qui testamentū scripsit scripsisse verba importantia illud qđ testator exprimebat ⁊ volebat. vt ibi p̄ Bart. latius. Concurrit etiam in casu nostro alia ratio celebrior que me principaliter mouit sicut ⁊ alios consulentes. nam isti nepotes quos dicimus non inclusos in substitutione facta de filiis iam natis .G. B. ⁊ .A. tunc viuentium fuerunt nati post testamētum ⁊ post obitum testatoris igitur nō veniunt in hac consideratione. cum tempore testamenti ⁊ obit⁹ testatoris nōdū essent in rerū natura licet alias diceremus vel dicere possemus istos nepotes includi in substitutiōe facta de filiis prefatorum collateralium si termini paterent: vt habetur in .l. si cognati. de reb. dub. ⁊ ibi per glo. ⁊ Bar. ⁊ in .l. placet. de libe. ⁊ posthu. Qua enim ratiōe nomine cognatorū inuitatorū non venirēt illi q̄ non erant cognati tēpore testamenti eadē ratione nec venirent vt nepotes illi q̄ nō poterāt dici tales tēpore testamenti vt habetur in .d. .l. placet. ⁊ in .l. cum ita legatur. §. i. de lega. ii. ⁊ in .l. si qs ita. §. si quis. ff. de testa. tutel. ⁊ per Bar. in .d. .l. lucius. in assignatiōe rationis maxime quia resultaret maius onus filiorū testatorū grauatorum fideicōmisso contra verisimilem mentē ⁊ contra sensum verbi attento communi vsu loquendi. ⁊ vltra allegata per prefatos iuris vertices in hac vltima ratione firmiore adduco singularem doctrinā Barto. in suo consilio incip. bonauentura condidit testamentum: vbi dicit qđ si testator substituit aliquem ⁊ eius filios intelligitur de natis tunc nos autem de natis post siue posthumis. idem probari videt ex his q̄ dicit Pe. de ancha. ⁊ Imo. in .c. iudicante. de testa. vbi dicit

14 † qđ substitutio facta inuicē de liberis filiorum testato. debet intelligi tm̄ de liberis qui nati fuerunt tpe testamenti vel saltem tempore mortis .d. testatoris .l. cum ita. §. in fideicō. de leg. ii. ⁊ qñ talis dispositio non erat pura sed collata in certum euentū vel conditionem. argumento .l. peto. §. fratre. de leg. ii. cū gl. ex quorū dictis elicitur qđ illud qđ dicit in .d. .l. si cognati hꝫ locum etiam in filiis seu liberis qđ est notabile. ¶ Item cōprobatur ex tex. notabili in .l. in cause. i. a. q. in. §. pomponius. ff. de mino. vbi substitutio facta de herede intelligitur .s. primo non autem herede heredis tunc incerto. ¶ Confirmatur hoc idem cum rōne vrgentissima. Ecce videmus qđ liberi secundi vel vlterioris gradus vt nepotes vel pronepotes qui sunt cōcepti post mortem eius de cuius hereditate agitur de iure ciuili nec de iure p̄torio vocātur ex persona propria ad succedendum nec habent excludere agnatos vel cognatos: vt insti. de here. q̄ ab intest. § plane. ⁊ .l. si quis filio exheredato. §. i. ff. de iniusto testō. ver. sed hoc ita. ibi ceteris si postea conceptus est marcellus scribit neqꝫ vt suum neqꝫ vt nepotē vt neqꝫ cognatū ad hereditatē vel bono. pos. posse admitti. Si igitur hoc est receptū in descendentib⁹ vt cōcepti post mortē eius de cuius hereditate agitur nō succedant ab intestato etiam de equitate p̄toria cur nō dicemus idē multo fortius in trāsuersalibus quales sunt isti de quibus agit vt nō connumerent inter filios illi qui sunt concepti post mortem eius de cuius hereditate agit saltē in veritate ista interpretatiua substitutio facta de filiis .G. B. ⁊ .A. ⁊ ad idē bene facit qđ dicit Bar. in .l. qui se patris. C. vnde liberi. in .i. colum. in ver. cōtra istā lecturam opponitur. Bal. etiā in consilio incipiēte duo testes. sentit fideicōmissum de quo .s. in questione nostra agitur nō extendi ad conceptos ⁊ natos diu post mortem testatoris. vt .d. .l. qui filiabus. de legatis. i. ⁊ .d. .l. si cognatis. Item Bald. in alio consi. incip. qui proximiores determinauit q̄ cum quidē testator inuitasset ad fideicōmissum proximiores suos quo casu filii vocātur qui in gradu sunt proximiores. vt .d. .l. cum ita. §. in fideicō. ⁊ .l. cū pater §. liber. eo. titu. debet intelligi .d. substitutio de proximioribus .s. natis tempore mortis testatoris .l. item pretor. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ .d. .l. si cognati. p̄ quē dicit qđ persone que tēpore mortis testatoris nō erant nate nec concepte nec vere nec interp̄tatiue erant proximiores ergo nec censeri poterāt substitute: ergo idē in nostris terminis videt concludēdū dictos nepotes .G. B. ⁊ .A. non inclusos in substitutione ⁊ determinatione prefatorum excellentissimorū qui cōsuluerunt ⁊ subscripserūt vt domini Ottonis Nicolini: domini salustii. domini Petri de esio: domini Benedicti ⁊ domini Francisci de accoltis de aretio dñi Andree barbatii siculi domini bernardi de bongirolonis de eugubio ⁊ aliorū suprascriptorum ⁊ obseruandissimorum patrū esse iuridicam ⁊ in terminis nostris equissimam. ¶ De subscriptione igitur requisitus ego Ioannes baptista caccialupus de sancto Seuerino iur. doctor. ⁊ comes senis iura ciuilia legens ordinarie me subscripsi solitoqꝫ sigillo sigillari iussi. Laus pissimo Iesu Christo. ¶ Et multi alii etiam sollennes viri subscripserunt. ⁊ pro illa conditione quod appellatione filiorum in substitutionibus non comprehendantur nepotes: adde qđ idē consuluit Bald. in consilio in ordine .l. incipiē. in Christi nomine Amen. quidam magni doc. dñs ⁊c. Ad idem qđ posuit Lud. cō. cccclxxvii. incip. in casu consultationis presentis ⁊c. in vltimo dubio. sed potissimum vrget illa ratio efficax in isto casu prout .s. dicitur per alios cōsulētes q̄ illi nepotes quos dicimus exclusos fuerunt nati post testamentū ⁊ post mortem testatoris idcirco comprehendi non debent in illa substitutione. ⁊ ad hoc vide Ang. in quodā suo cōsilio incip. in dei nomine si substitutio fuisset facta ⁊c. qđ consilium fecit in ciuitate Florentie qđ tamen non reperitur in volumine suorum consiliorum. Ubi concludit in effectu dispositionem testatoris ad illos solum referri qui erant nati vel concepti tempore testamenti vel mortis per .d. .l. si cognatis. ff. de reb. dubiis cum multis aliis si. per eum allegatis ibi idem posuit Lud. in cō. cccxxi. incip. in christi nomine amen. Premissorum doc. cōclusionem. in prin. ⁊c. Laus deo.

FINIS.

¶ Explicit primū Uolumen Consiliorū seu Responsorū eruditissimi Iuriscōsulti dñi Mariani Socini Senensis aduocatiqꝫ cōsistorialis acutissimi. maxima cū diligentia reuisorū: ac etiā studio fideli emēdatorū: sicut opus ipsum p̄ se attestabitur.

Locorum notabilium alphabeticus Index.

¶ Prime partis Consiliorũ Mariani & Bartholomei aduocatorum peritissimorum locos singulares ac notatu dignos cõmonstrans alphabeticus Index fauste incipit

Causa

Locorum notabilium alphabeticus Index.

Contractus

Locorum notabilium Alphabeticus Index

Donatio

Locorum notabilium Alphabeticus Index.

Fideiussores

Instrumentum

Locorum notabilium alphabeticus Index

Libellus

¶ Occasio

Priuilegium

Locorum notabilium alphabeticus Index

Locorum notabilium Alphabeticus Index.

Statutum

Locorum notabilium Alphabeticus Index.

Locorum notabilium alphabeticus Index.

¶ Regestum huius voluminis.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z ⁊ ꝯ.
Omnes sunt quaterni.